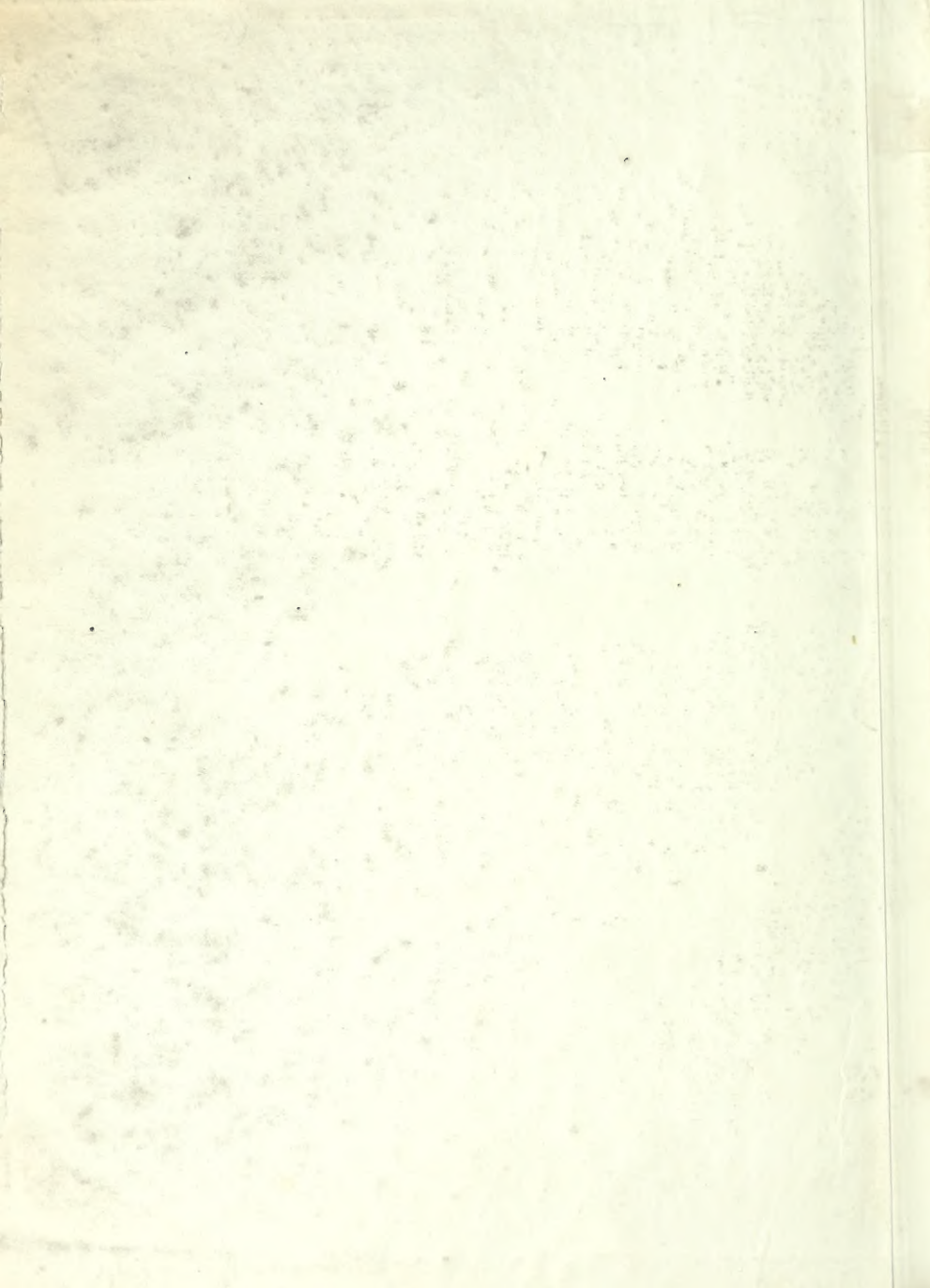
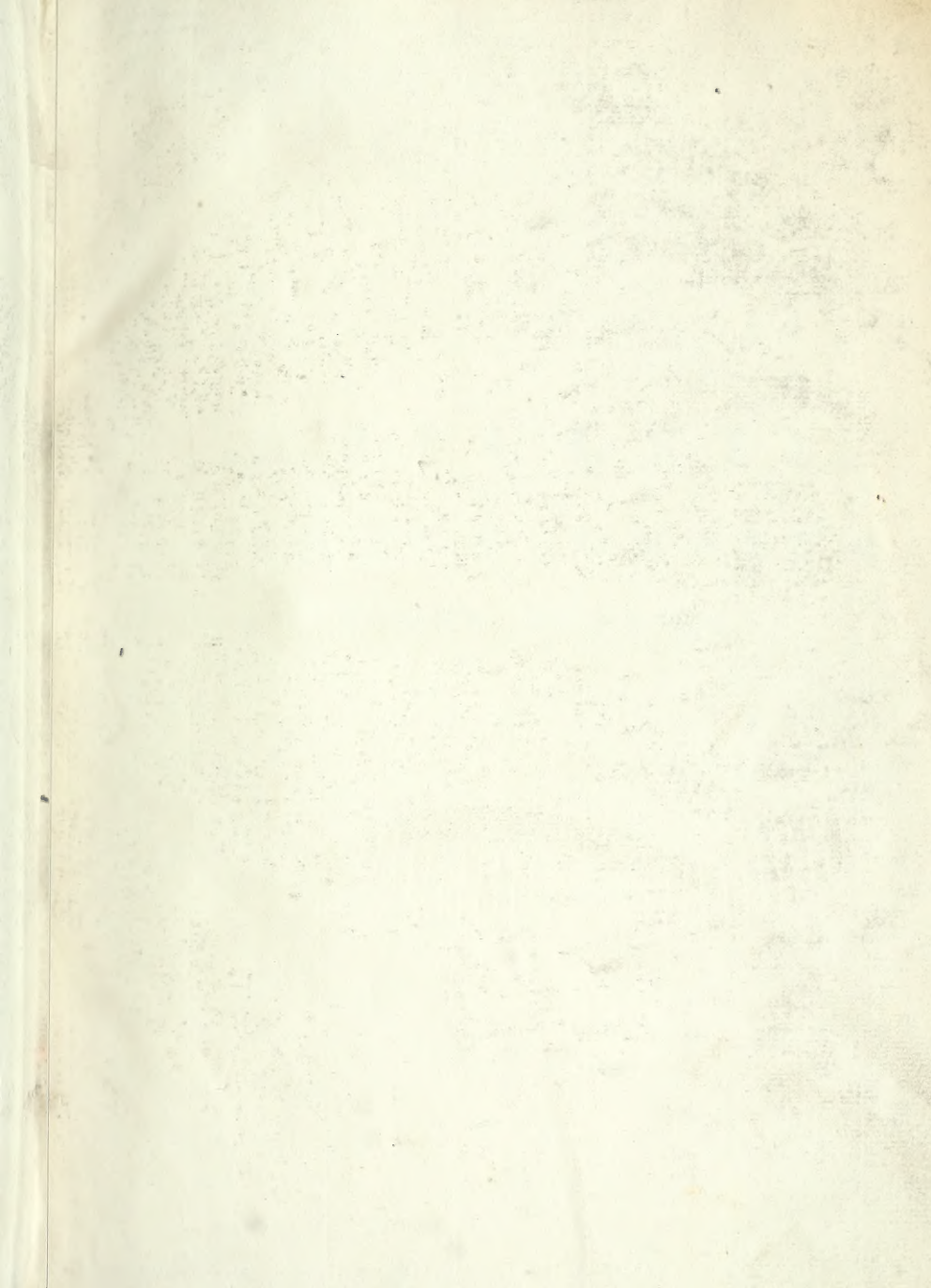
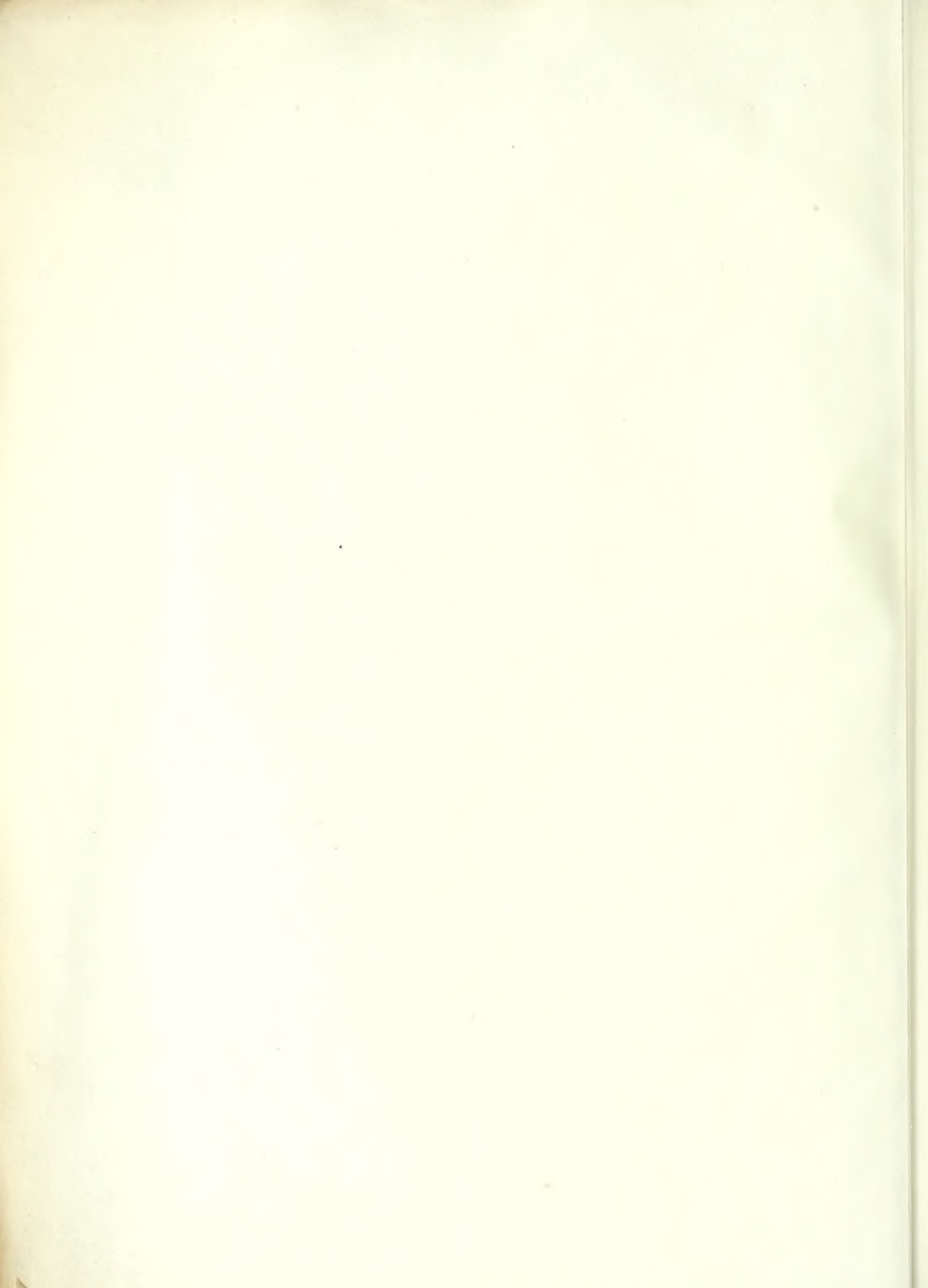

UNIVERSITY
OF
TORONTO
LIBRARY

A P P U L E I I
O P E R U M O M N I U M
T O M U S T E R T I U S .

A P P U L I I
M U S E U M O M N I U M
T O M U S F E L I X

46557NY

APPULEII OUDENDORPIANI

TOMUS TERTIUS,

SIVE

APPENDIX APPULEIANA,

CONTINENS

PHILIPPI BEROALDI AD METAMORPHOSEON LIBROS COMMENTARIJ
SPECIMEN,

IOANNIS PRICAEI AD EOSDEM LIBROS NOTAS INTEGRAS,
EXCERPTA EX IANI GRUTERI SUSPICIONUM LIBRIS INEDITIS,

IOANNIS PRICAEI COMMENTARIUM AD APOLOGIAM,
SCIPIONIS GENTILIS NOTAS SELECTAS AD APOLOGIAM,

IOANNIS BOSSCHA DISPUTATIONEM DE APPULEII VITA, SCRIPTIS,
CODICIBUS MSS. ET EDITIONIBUS,

ET

INDICES NECESSARIOS.

LUGDUNI BATAVORUM,
APUD S. ET J. LUCHTMANS,
ACADEMIAE TYPOGRAPHOS.

MDCCCXXIII.

APPENDIX OF THE BOSTONIAN

TOMAS PARTIS

CONTENTS

Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page.

22748
84722

8/4/92

Faint, illegible text at the bottom of the page, possibly bleed-through or a secondary title.

A P P E N D I X

A P P U L E I A N A.

COMMENTARIOS APPULEIANOS

PHILIPPI BEROALDI

P R A E F A T I O.

Magica ars, quae in maxima fuit apud priscos dignatione, tres alias artes imperiosissimas humanae mentis complexa in unam se redegit creditur: videlicet medicinam, religionem, ac astrologiam. Ita possessis hominum sensibus triplici vinculo, in tantum fastigium adolevit, ut in Oriente regum imperaret: sine dubio illic orta à Zoroastre conditore. Quippe inter prima regalia docebatur: nec ullus apud Persas regnare poterat, nisi magiam calleret. Auctor est Plato, pueris regum doctores quatuor attribui, quos regios paedagogos appellant: quorum primus magicam peculiariter docet. Tota penè Homeri Odyssea non aliunde quàm ex magia constat: siquidem Protei transfigurationes, et Sirenum cantus, et Circes pocula, et Inferorum evocatio, magico intellectu convelantur. Primum de ea commentatum Hosthanem esse, memoriae prodiderunt: qui Xerxen regem bella Graeciae inferentem comitatus, ad rabiem, non aviditatem modò huiusce artis Graecorum populos egit: tantaque antiquitus claritas gloriaque ex hac scientia penè semper petita est, ut Pythagoras, Empedocles, Democritus, Plato, lumina doctrinarum, ad hanc discendam navigaverint, peregrinationibus susceptis hanc reversi praedicaverint, hanc in arcanis habuerint. Hystaspe quoque, rex prudentissimus, Darii pater, cum Indiae secreta penetraret, ad memorosam quandam venit solitudinem, cuius tranquillis silentiis praecelsa Brachmanum ingenia potiuntur: eorumque monitu edoctus puros sacrorum ritus, ex his quae didicit Magorum sensibus infudit, quae illa cum disciplinis praesentendi futura per suam quisque progeniem posteris aetatibus tradiderunt. ex eo per secula multa una eademque prospicienda multitudo creata, deorum cultibus dedicatur. Quinetiam Moses ille Iudaicarum legum conditor et famigeratus, Magices factionem illustrasse proditur. Et planè, quod inter auctores constat, orbem terrarum magia peragravit: Oceanum quoque transgressa, et in Britanniam usque profecta, quae illam attonitè celebravit. Gallias quoque possedit, Druidis (qui Gallorum magi sunt) illustrata. Est autem magia (ut interpretatur Plato) Deorum cultura: sic enim ait in Alcibiade primo: *μαγεία ἐστὶν τῶν θεῶν θεωρητικὴ*. Unde ab Appuleio dicta coelitum antistita, colendi quae ac venerandi gnara. Duplicem magiam esse eruditi autumant: quarum altera Platonica est et philosophica, quae nihil aliud esse traditur quàm naturalis philosophiae absoluta consummatio: cuius cultor religioso sanctoque vocabulo Magus appellatur:

latur: etenim Persarum lingua magus est, qui nostra sacerdos. Altera daemonum potentia constat, res mediis fideis execranda, detestabilis, portentosa, quam nomine detestabili *γοητείαν goetian*, vel horribiliori *theurgian* vocant, quamvis Porphyrius Platonicus quandam quasi purgationem animae per theurgian promittit: qui tamen hanc artem modò tanquam fallacem, legibusque prohibitam, cavendam monet: modò uilem mundandae animae parti esse dicit. Caeterum vulgari more magum cum esse dicunt, qui communiione quadam loquendi cum diis immortalibus, ad omnia quae velit incredibilia quadam vi cantaminum polleat. Et vulgò magi malefici, ob facinorum magnitudinem nuncupantur, ut scribit divus Augustinus, et repetitum est in decretis Canonicis XXXVI. q. quinta. Ili sunt, qui elementa concutiunt, mentes hominum turbant violentia cantaminis, citra tamen veneni haustum. Ex quo cecinit Lucanus:

Mens hausti nulla sanie polluta veneni

Excantata perit. —

Magos dici arbitratur Porphyrii Commentator, quasi magnagos, à magnis videlicet rebus, quas se perficere posse gloriàntur; atque eos carminibus convertere sensus animosque mortalium, hinc (teste Tertulliano) sunt fantasmata castorum, et aqua cribro gestata, et navis cingulo promotà, et barba tactu struffata. Magia legibus duodecim Tabularum fuit antiquitus interdicta. Verba ipsarum legum decemvirialium sunt haec: *qui fruges excantasset, qui malum carmen incantasset, et illud: Neúe alienam segetem pellexeris.* hac enim doctrina fructus alièpi in alienos agros transferri fòsse credebantur. Ideoque duodecim Tabulis ei qui hoc fecerit, supplicium (ut Cicero memorat) constitutum fuit. Hinc ait Dido Virgiliana:

— Magicas se invitam accingier artes.

Species magiae plures. est enim ex aqua, quae *Hydromantia* nuncupatur: ex securibus, quae *Axiromantia*, alia fit per specula, quam *Catoptromantiam* nominant, de qua intelligi voluit Spartianus in Didio Iuliano his verbis: *Carmina prophana incantaverunt, et ea quae ad speculum dicunt fieri, in quo pueri praefligatis oculis incantando ventura respicere dicuntur, Iulianus fecit.* Est et *Lecanomantia*, quae ex pelvibus divina promittit, quas Graeci *lecanas* vocant. Et apud Persas erant magi (Strab. teste in XVI.) *lecanomantici* cognominati, quasi ex pelvibus divinant. Pselus quoque libro de Daemonibus tradit, *Lecanomantiam* apud Assyrios frequentatam, scribens vaticinantes accipere pelvim aqua plenam, daemonibus congruentem, in profunda repentibus: ubi autem daemon illapsus est, aqua edì sonum quendam fatidicum. Praeterea notissimae sunt *Pyromantia*, *Geomantia*, *Chivromantia*: videlicet per ignem, terram, et incisuras manuum factae divinationes. *Necromantia*, sive *Necyomantia* ea est, qua umbrarum evocationes fiunt, et inferorum colloquia celebrantur: à qua *necromantici* illi famigerati nomen sortiuntur, quorum incantamentis mortui resuscitati, divinare et ad interrogata respondere videntur. Nec fit talis divinatio sine sanguine. Talis est apud Homerum evocatio manium, facta ab Ulysse: talis apud Silium, à Scipione: apud Valerium Flaccum, ab Aesone: apud Papinium, à Tiresia: apud Horatium, à foeminis veneficis. Quidam *Necyomantiam* *Sciomantiam*que ita distinguunt, ut *Necyomantiae* ad erigendum cadaver sanguis sit necessarius: in *Sciomantia* verò sola sufficiat umbrae evocatio, undè et

nomen. Est et *Copnomantia* ars quaedam, ex fumo arae verum praevidendi, et ex motione funi quae sunt futura cognoscendi: cuiusmodi divinaculos à fumo *Copnomantas* appellant. Ex hoc magiae fonte derivati sunt apud Romanos Ethrusci auspices, apud Indos Brachmanes et Gymnosophaestae, apud Gallos Druydae et Bardi, apud Siculos Galeatae, apud cunctas nationes Planetarii, qui mathematici sunt, et vulgò Astrologi nominantur. Plin. ubique alacriter oppugnat illudque placita Magorum, atque promissa, Magicasque ferè semper vanitates appellat, nec veritus est scribere, magiam artem esse intestabilem, irritam, inanem. Quintus Curtius magiam non artem esse profiteretur, sed vanissimi cuiusque ludibrium. Ecclesiastici conditores magicas *Praestigias* vocitant, tanquam fallacia quadam praestringentes hominum mentes rerum veritatem ementiantur, et ita curiositati mortalium callenter illudant. Caeterùm non parum multi credulitatem suam addixerunt magicae doctrinae, prinde ac rerum cunctarum potentissimae: inter quos (ut caeteros praeteream) L. Lucianus Patrensis divinationis gnarus, nec minus elegans sophista quam mordax, scripsit se petiisse Thessaliam, desiderio noscendae magiae flagrans: ibique dum se in avem verti cuperet, in asinum à Palaestra ancilla unguenti potentia esse demutatam. Et ita sub asinali effigie, humano tamen sensu et mente incolumi retenta, multas aerumnas exantlasse, multiugosque labores tolerasse commemorat: donec gustatis rosis in pristinum Lucium reformaretur. Hic igitur apud Graecos stilo pereleganti lusit asinum aureum, quem noster Appuleius aemulatus, et ipse apud Latinos consimili argumento stiloque nitidissimo condidit undecim volumina de Asino aureo, sive Metamorphoseon: in quibus elegans est, eruditus, emunctus. Et cum haud dubiè ex racemis Luciani sibi fecerit vindemiam, eoque uno archetypo propè peculiariter sit usus, magna tamen inter Graecum Latinumque asinum differentia est. Ille brevis, hic copiosus: ille uniformis, et summatis ex homine in asinum, ex asino in hominem transformationem reformationemque praescribens: noster verò multiplex, et fabulis tempestiviter intersertis omne aurium fastidium penitus abstergit. Graecus ille magiam primoribus labris gustasse videri potest, quamvis de se scripserit *μάγντις ἀγαθός*, Vaticinus bonus: hic verò noster plenis faucibus hausisse, in tantum ut magorum maximus crederetur. Et ut auctor est Augustinus, Appuleium et Apollonium dixere non minora quam Christum fecisse miracula. Et ut Lactantius refert, solent Appuleii et multa et mira memorari: ipse tamen Magi nomen respuens, adversus calumniantes, qui ei magicarum artium crimen intenderant, eloquentissimè se defendit. Sunt praeterea in Lucio nostro verba non parum multa interseminata, quibus magis delecter, quam utar: plurima verò, quibus perinde utar ac delecter. Et sanè novator plerumque verborum est elegantissimus: tantoque cum decore et venere, ut nihil decentius, nihil venustius fieri possit. Denique hic noster asinus, sicut verbo dicitur, ita rē ipsa aureus conspicitur: tanto dicendi lepore, tanto cultu, tanta verborum minimè trivialium elegantia concinnatus, compositusque, ut de eo id dici meritissimo possit, Musas Appuleiano sermone loquuturas fuisse, si Latine loqui vellent: et (ut dicam quod sentio) plurimum conferre Appuleii frequens lectio ad excolendam linguam potest, et ad eam eloquentiae partem, quam Sermocinatricem appellant, maximè est accommodata. Cuius eloquentiam Sidonius Apollinaris velut fulminantem praeconio virtutis extollit: et divus Augustinus in epistolis Appuleium elo-

quentissimum esse testatur, de quo sic scribit: *Apulius Afer honesto patriae suae loco natus, et liberaliter educatus, magnaque praeditus eloquentia.* Eundem in libris de civitate Dei, Platonium Graeca et Latina lingua nobilem appellat. Quamobrem te Lector oro, moneo, hortor, ut familiaris tibi fiat hic scriptor, sique tuum quasi manuale et enchiridion: in quo si quid durum videbitur, id nostrorum commentariorum expolitione emollietur ac laevigabitur: quorum ianuam repandet praecursoria haec, et veluti prodromos enarratio compendiaria, de Lucii Appuleii patria, ingenio et libris. Solet enim et haec quoque studiosis esse non iniucunda cognitio. [Quae ad vitam et scripta auctoris pertinent, infra colligentur.]

SCRIPTORIS INTENTIO

ATQUE CONSILIUM.

In exponendis auctoribus id quoque spectari quaerique solet, quae fuerit scribentis intentio, consiliumque. Ego Appulcium quidem nostrum confirmo Lucianum, Graecum scriptorem, argumento consimili imitari; verum sub hoc transmutationis involucro, naturam mortalium et mores humanos quasi transeunter designare voluisse: ut admoneremur, ex hominibus asinos fieri, quando voluptatibus beluinis immersi, asinali stoliditate brutescimus, nec ulla rationis virtutisque scintilla in nobis elucescit. Sic enim homo (ut docet Origenes in libris *περί ἀφροσύνης*) fit equus et mulus, sic transmutatur humanum corpus in corpora pecuina. Rursus ex asino in hominem reformatio significat, calcatis voluptatibus exutisque corporalibus deliciis rationem respicere, et hominem interiore, qui verus est homo, relicto ergastulo illo coenoso, ad lucidum habitaculum, virtute et religione ducibus remigrasse. Ita ut dicere possimus, iuvenes illic voluptatum possessos, in asinos transmutari: mox senescentes, oculo mentis vigente, maturescentibusque virtutibus, exuta bruti effigie humanam resumere. Scribit enim Plato in Symposio, quod tunc mentis oculus acutè incipit emere, cum primum corporis oculus deflorescit. Quinetiam Proclus nobilis Platonicus monet, multos esse in vita lupos, multos porcos, plurimos alia quadam bruti specie circumfusos. Quod minime mirari nos oportet, cum terrenus locus Circes ipsius sit diversorium, cum animae aut unguentis delibutae, aut pharmacis epotis inebriatae transfigurentur in brutas animantes. Pharmaca autem sunt, oblivio, error, insectia: quibus anima consopita brutescit: donec gustatis rosis, hoc est, scientia, quae mentis illustratio est, cuiusque odor suavissimus, avidè hausta in humanam formam, hoc est, rationalem intelligentiam revertatur, exuto asinali corio: id est, de-

posito inscitiae et rerum terrenarum crassiore velamento. Et sanè reperiuntur animae quàm paucissimae, quae corporeis pedicis involutae, et brutalibus voluptatibus irretitae, existant sobriae, purae, imperturbatae, nulla in asinum aliasque brutas animantes facta transfiguratione. Potest et Metamorphoseos causa referri ad multiugos humanae vitae labores, multiformesque varietates, quibus homo penè quotidie transmutatur: illa verò eruditioribus principalis huiusce transmutationis causa valdeque probabilis videri potest, et ut sub hoc mystico praetextu noster Pythagoricae Platonicaeque philosophiae consultissimus, dogmata utriusque doctoris ostenderet, et sub hac ludica narratione palingenesian atque metempsychosin, id est, regenerationem transmutationemque dissimulanter assereret: et ut simul, quanta eloquentia Latiali homo Afer, quanta elegantia, quanta rerum verborumque copia praeditus esset, evidenter edoceret. Caeterum cùm istae Praefationes libentiùs nos ad lectionem propositae materiae perducant, eiusque evidentiorẽ praestent intellectum, singulis libris hypothesin, sive argumentum praemittam, summam breviterque conscriptum, ut quid in quoque volumine contineatur, statim lector intelligat.

PHILIPPI BEROALDI

IN

APPULEII METAMOPHORSEON LIBROS

COMMENTARI I.

LIBER PRIMUS.

ARGUMENTUM.

Lucius Appuleius, magiae noscendae cupiens, Thessaliam petit, ubi artes magicae pollebant. In itinere duobus viatoribus se tertium comitem adiungit. Narratur inter eundem mira quaedam: et incredunda de circulatore, deque Merōe et Panthia laniis ac sagis. Mox accessus Lucii ad Hypatam civitatem, hospitiumque Milonis, et hospes ipse describitur. Fuit opinor operae pretium haec carptim degustasse, ne illotis (ut aiunt) pedibus lector ingrederetur. et ut tyrocinium scholasticorum commodius instrueretur, libuit aliquantum evagari, et quoddam quasi zhenia futurae interpretationis anteloquio isto praemittere. Sed iam tempus est, ut cum Commentariis nostris Appuleium curiosius inspicias: quem in vita philosophum, in scriptis amatorem, res ipsa demonstrat, et testatur Ausonius.

Pag. huius Edit. 2. AT EGO SERMONE.] Lusus Asinum aureum, exordium ab epigrammate iambico binembri, quo Faustinum filium sive Lectorem alloquens, instar poetarum summam proponit, quid sit toto in Opere edisseraturus. Docilitas autem captatur, et attentio colligitur. At, particula interdum inceptiva est, ad ornam. pertinet, ut docet Servius in nono Commentario. At Donatus, principium esse increpationi aptum, ut Virg. *At tibi pro scelere exclamant, pro talibus ausis.* Consimile illud Horatianum: *At o Deorum quisquis in caelo regis.*

Ibid. SERMONE MILESIO.] fabuloso, lepido, iocoso, delicato, ludico, hoc enim significat sermo Milesius, à Milesiorum Ioniae populis dictus, qui deliciis luxuque notabiles fuere, quorum est illud memoratissimum: *Nemo nostrum frugis esto, alioqui cum aliis ciciatur.*

Illic Milesias prisca appellaverunt poemata et fabulas lascivientes, sive ut quidam putant, Milesiae dicuntur fabulae aniles et vanidicae, in quibus nec pes nec caput appareat: nec instar apologorum epimythion ullum morale continentes. Iulius Capitolinus in Clodio Albino sic ait: *Agri colendi peritissimus, ita ut citam Georgicā conscripserit. Milesias nonnulli eiusdem esse dicunt, quarum fama non ignobilis habetur, quamvis mediocriter scriptae sint.* Extat epistola Severi imperatoris ad Senatum missa, in qua id quod ad hanc rem maximè pertinet, scriptum legimus, sic enim ait: *Maior fuit dolor quod illum pro literato laudandum plerique duxistis, cum ille naevius quibusdam anilibus occupatus, inter Milesias Punicas Apuleii sui, et ludicra literaria consenseret.* Ex his Severi verbis apparet, Milesias Appuleii significari fabellas huiusce Asini aurei, quas ipsemet sermone Milesio contextas et conditas esse significat. Martianus quoque Capella in libro de nuptiis Philologiae inquit: *Diversitatis delicias Milesias Aristides poeta Graecus composuit.* Milesias: hoc est: poema Milesiaca pro quam impudicum: cuius rei Plutarchus et Appianus meminerunt. quod et Ovid. lib. Tristium II. aperte docet, sic scribens:

Luuxit Aristides Milesia carmina secum,

Pulsus Aristides nec tamen urbe sua est.

Emaculandus est hoc loco maculosus divi Hieronymi codex, ubi de Milesiis hisce sit mentio, et in sinceram lectionem restituendus, namque in libris contra Rufinum sic passim legitur: *Quasi non curatorem turba Milesiorum in scholis figmenta decantent.* Vbi non curatorem, sed Cirratorum legendum est: hoc est, comatolorum puerorum. Iuxta illud vulgatissimum: *Ten' cirratorum centum dictata fuisse Pro nilito pendas?* Praeterea Milesiarum lego, non Milesiorum: quoniam, ut iam dictum, foeminino genere Milesias dicere maluerunt, quam neutro

Mi-

gunt, nec satis enarrant. Apud Graecos talis narratur historia: Aeneas, Neptuni filius, cum vineam plantasset, famulorumque vestigiis interdxisset, unus ex illis dixit, non esse fas domino fructum vineae carpere neque vinum novum gustare. Mox maturis uvis, Aeneas gaudibundus cum poculum esset labris admoturus, iussit servum meminisse verbi quod dixerat. Interea venit nuncius, domino referens, vineam ab apro immenso vastari: tunc Aeneas abiecto poculo, dum concitatus currit ad aprum perimendum, ab eo percussus occubuit: et ita, ut servus praedixerat, gustare non potuit vinum, quod iam habebat paratum, labrisque propinquum. Alii tradunt hanc paroemiam ab Antinoi casu ortam esse, unius ex prociis Penelope: qui cum poculum labris admoventer bibiturus, corruit moribundus, ab Ulysse sagitta confixus. Quidam referunt ad Calchantem, quem vites secentes, quidam augur vicinus praeteriens dixit errare: non enim ei fas esse novum vinum gustare. Consimile est illud apud nostros minus notum, *Inter manum et mentum.*

Ibid. I N. CONVIVAS AEMULOS.] Solemus in convivio hoc saepe facitare, ut avide cibos transvoremus in frusta enormia concisos, vixque comanducatos, dum timentes ne convivae gulones cuncta vorariter in barathrum conciant. Et ob hoc, in aemulos convivias dixit Appuleius se contrinxisse mordicus ofusulam grandiozem. Alii exponunt, dum cibum vellet frustatim secare, ut singulis convivis suae partes distribuereutur.

Pag. 19. GESTIO.] cupio. Alias *gestire* significat, lactum esse, et gestu corporis laetitiam significare, ut Nonius Serviusque notificant, enarrantes illud Virgilianum:

*Et studio incassum videas gestire lavandi.
Gestit ille, qui (ut ait Festus Pompejus) subita felicitate exhilaratus, nimio corporis motu praeter consuetudinem exultat.*

Ibid. GLUTINOSI.] Vulgo talis cibus *viscosus* appellatur.

Ibid. IMA GULAE.] Summum gulae fauces vocantur, postemum stomachus.

Pag. 20. SPIRITUM DEFENSIVUM.] Significat interclusum fuisse a cibo deerrante spiritum, mentem per fistulam spiritalem. Duae enim sunt fistulae, et quasi canaliculae a faucibus deorsum proficiscentes, per quarum alteram delabuntur in stomachum esculenta omnia, et poculenta, ex quo cibalis dicta: per alteram spiritus a summo ore in pulmonem, atque inde rursus in os et in nares comeat, perque eandem viam vocis quoque fit meatus, a spiritu *spiritalis* haec *fistula* nominatur, quam Graeci vocant *πνευματικὴν ἀρτηρίαν*: hoc est, asperam arteriam. M. Varro capite de capris et hoedis. Lactantius in lib. de Opificio, *gurgulionem* appellat. Aliquando cibus potusque labitur in hanc fistulam, per quam

spiritus reciprocatur, eaque offensione intercluditur animae meatus. Quod sibi acidissime significat Appuleius, dum ait cibum glutinosum retentasse spiritum mentem, et deerrasse in alienum transitum. Ob hoc arte quadam et ope naturae duabus fistulis, cibali scilicet et spiritali, interposita est lingua, quae dicitur epiglottis, quae inter edendum bibendumque operit canaliculum spiritalem, ne si cibus potusve in alienum deerraverit tramitem, hominem torqueat. Auctores, Aristoteles, Plinius, Gellius, et Erastrius.

Ibid. MINIMO MINUS.] Vix minimum abfuit quin interirem.

Ibid. PROXIMO.] appropinquo. Verbum est.

Ibid. ANTE POECILEM PORTICUM.] Poecile porticus fuit Athenis, in qua Stoici philosophabantur. Latine dici potest varia, sive variegata, à pictura scilicet multiplici, quae illic visebatur. Polygnotus pinxit gratuito porticum hanc Poecilem, cum partem eius Mycon mercede pingere: unde maior fuit Polygnoto auctoritas. Si quidem Amphicytones, quod est publicum Graeciae concilium, hospitia ei gratuita statueret. De hac porticu intellexit Persius, cum ait: *Brachitis illita Medis Porticus.* De eadem sic scribit Aemilius Probus: In hac porticu Poecile cum pugna depingeretur Marathoniam, tributus est hic honos Miltiadi, ut in decem praetorum numero prima eius imago poneretur. In 6. Suetonii commentario scripsimus copiosissime de Poecile porticu, emaculantes maculosum Spartiani locum. illinc poteris mutuari, si quid ex curiositate uberius fusiusque desideraveris. *ποικιλίαν* Graeci varium vocant, *ποικιλίαν* varietatem: unde Poecile porticus dicta, à varietate picturarum. Hinc et *γυροποεκιλον* vocantur lapidem punctis ignei coloris variegatum. Et gemmam *sideropoecilon*, quae ferro similis, est guttis variandibus. Fuit et in Helide porticus Poecile, ut Pausanias tradit, quae à Plinio *Heptaphonos* appellatur, quoniam septies eadem vox in ea reddebatur.

Ibid. GEMINO OBTUTU ASPEXI.] ambohus oculis. Figura est, quam grammatici pleonasmum vocant: quae fit, ut auctor est Quint. in 8. cum supervacuis verbis oratio oneratur: ut, *Ego oculis meis vidi.* sat enim est, *vidi.* Et, *Sic ore loquuta est.* cum utique sufficeret, *sic loquuta est.* Obtutus alias significat aspectum. ut illud:

Dum stupet, obtutusque haeret defixus in uno. Dicitur autem *obtutus*, quasi obtutus, à verbo *tuor*, quod significat video. *Hoc gemino obtutu*, asseverantis est, sic Terentius: *Hisce oculis.*

Ibid. CIRCULATORUM.] *Circulatores* sunt circumforancti, qui praestigiis quibusdam magicis videntur devorare gladios acutos, irritare serpentes venenatos, et alia id genus incredula efficeret, maxima spectatorum admiratione, pecuniarum maximi aereusatores. Ex hoc genere sunt

[C]

phar-

pharmacopœae, et Marsi, qui anguium virulentorum domitores sunt: quos Iulius Firmicus in 7. Matheseos, nasci ait oriente sidere Ophiucho. Qui sint circulatores, docet Paulus Iunseconsulzus, titulo De extraordinariis criminibus, sic scribens: *In circulatores, qui serpentes circumferunt et proponunt, si cui ob eorum metum damnatum datum est, pro modo admissi actio dabitur.* A circulo et circumferendo nomen circulatoris deductum est, cuius foemininum est *circulatrix*. Ovid. in Priapeis: *Hic quando Teletusa circulatrix.* Videturque foemina *circulatrix* ea dici, quae lucri gratia urbem circuit, et saltando, alioque ludicri genere mercedulam accipitur. *Circitores* vero in re militari dicuntur, qui vigiliis circumferunt, ut renuncient si quae emergerit culpa: quos olim *circitores* appellabant, ut auctor est Vegetius. De circitore in Priapeis: *Quid tecum tibi circitor moleste?* Ulpianus Iurisconsultus, titulo de institutoria actione, circitores quoque eos dici vulgo ostendit, quibus vestiarum dant vestem circumferendam, et distraendam. Plin. in epistolis, circitorem cum intelligit, qui in foro, in corona popularium, legendi, canendoque oblectat: quales hodieque non parum multi in foro nostro audiuntur.

Ibid. SPATHAM.] Multa sunt Graeca vel Graecanica vocabula Latinis notiora, usitioraque quam nostratia: quod oppido quam mirum videri debet. Et ut exempli causa, pauca quaedam breviliqua oratione succingam, nonne multa inter morborum nomina Graecanica sunt notissima, usitatissimaque, perinde atque vernacula Medicis nostri temporis, quorum aures latinas eorundem morborum dictiones penitus aspernant? Quid sit *dysenteria*, qui sint *dysenterici*, norunt omnes, quae Graeca sunt. At si *termina* et *terminosus* dixeris (sic enim Latine dicuntur) verbi novitate percussis obstupescant. Item, quid sit apud Hippocratem et Galenum *synanche*, norunt, quam tamen perperam *sguinantiam* dicere consueverunt: quid vero sit *angina* nesciunt; quae Latina dicitur est, *synanchenque* significat. *Lienteriam*, quae intestinorum laevis est et solutio, probe callent, *alvius* nesciunt: ita enim Latine *lienterici* vocantur. *Hepaticos* sciunt dici, qui morbo laborant hepatico, quae Graeca dicitur est: *iccorosus* dici nesciunt, quae Latina vox est. Consimiliter, ut ad propositum revertar, *Spatham* tam viri quam foeminae vulgo nominant, cum dicitur Graeca sit, quae Latino sermone dicitur *gladius*, *ensis*, *muero*: sed illud Graecum, quam haec Latina, cognobilis, vulgarisque. Vegetius *gladios maiores spathas* vocari docet, minores vero *semispathas*. Praeterea *spatha* significat ramusculum palmae cum balanx: hoc est, ipsis dactylis: ut tradit Iulius Pollux. Hinc apud Martialis, *Lena est spathalion carictarum*. Quae dictione significatur ramulus

cum cariotis, id est, dactylis palmarum dependentibus. Item in Levitico scriptum legitur: *Sumetis vobis die primo fructus arboris pulcherrimae, spathulasque palmarum*. Pro eo est, ramusculos palmarum cum fructibus. Sed, quod cum pace bonaque venia eruditissimorum virorum dictum sit, *spathalion* apud Plin. et Plautum, ut ego opinor, non à Graeco, id est, palma deducitur, sed à verbo Graeco *σπαθῶν*, sive *σπαθαλάω*, quod significat *delicias ago*, et lascivio, inclinatur. Quo verbo usus est Aristophanes, cum ait *ἐν νεφέλαις, ἢ γύναι λίαν σπαθαῖς*. Est enim spathalion ornamentum muliebri, inter delicias foeminae annumeratum. Non forte quaeras ubi Plin. meminert spathalli, sic ait in 13, *Spathalia eo facere, et monilia foeminas*. Et Plautus in Menaechnis: *Amabo Menaechnime, in aureis da mihi faciendas, pondo duum nummum spathalia, ut te libenter videam cum ad nos veneris*. Praeterea Plinio spatha est instrumentum et rudicala, qua utimur in versandis rebus quae coquuntur.

Pag. 21. MUCRON INFESTO.] cuspidis noxia ac levisera. *Mucronatus* dicitur à mucrone, mucronis elligiem generis. Plin. lib. 23. Niphiam piscem, id est, gladium, rostro *mucronato* esse ait. Interdum *muero* significat ipsum gladium, et ut docet Quint. *Prosa oratio mucronem pro gladio recipiet*. Priscianus, *Synonyma sunt*, inquit, *quae diversis nominibus idem significant, ut ensis, muero, gladius*.

Ibid. ENIGMAE STIPIS.] minimi pretii incantamento. *Stipem* pecuniam dicebant, à stipando, ut interpretatur M. Varro: quia qui asses, hoc est, nummos librales habebant maiori numero, non in area ponebant, sed in aliqua cella *stipabant*, id est, componebant. A *stipe stipendium* dicitur: et *stipendierit*, qui stipem pendebant. Hinc *dispensator*, ab *stipe* pendenda nominatus. Hinc pecunia *stipulari* dicitur, et *restipulari*, in obligationibus.

Ibid. LANCEAM.] Hispanicum vocabulum est, ut ait Varro, et repetit Gellius. A lancea *lanccatus*, id est, lancea percussus. Qui habuerit horoscopum, in 17. parte Aquarii, auctore Firmico Materno, lanceatus morietur. *Lancearios* nostri vocant, quos Graeci *λεγχχιστοῦς καὶ λογγχοφῆρος* appellant, à *λεγχχῆ*, id est, lancea, sive lanceam gestando.

Ibid. QUAE PARTE.] id est, cuspidem. Ibid. PONE FERRUM.] post ferrum. *Viv. Pone subit continx.* Et alibi: *Pone sequens*. Et ut ait Priscian. in 17. adverbium est, quod soli accusativo adiungitur: ut, *pone tribunal*, vel *pone domum*.

Ibid. BACILLUM.] Diminutivum à baculo. *Juven.* — *nullo dextram subeunte bacillo*. *Livius: Lectores cum bacillis*.

Ibid. INVERSI TELI.] Sensus est circulatorum

illum praestigiis praepotentem, per partes inguinum infernas, perque viscera immisisse ferrum lanceae, quae adacta usque ad occipitium emerit, ostentans in mirrone puerum saltatorium, quae res inter mira miracula referri potest, quia ex portentosa vanitatis magicæ officina deprimuntur.

Ibid. PER INGUINEM.] *Lego per inguen. Inguina* autem tam viri quam foeminae verenda significantur. Martial. *Aecedo quoties ad opus, mixtisque movemur Inguinibus.* Inguina sunt sub scorpione. Manilius: *at scorpium inguine gaudet.* Hinc *inguinaria* dicta herba, quae sedat inguinis dolores, quam quidam *argemoneum* vocant, cuius meminit Plin. in 26.

Ibid. AD OCCIPITUM.] *Occipit et occipitium* vocamus partem capitis posteriorem. Occipitum, ut docent philosophi, et tradit Macrob. in ultimo Saturnalium, nunquam calvum visitur, ob siccitatem. Sub arietis dominio caput collocatur. Manil. in secundo Astronomico: — *Aries caput est ante omnia princeps Sortitur.*

Ibid. IN MOLLICEM DECORUS.] in quibus decor est corporis, iunctus fortitudini: et talis pulchritudo ornat, ut ait Donatus, virum fortem. In quibusdam forma est cum mollicie copulata: et tales magis inter foeminas, quam inter viros sunt numerandi. Qui nascuntur orientibus pleiadibus, corpus in foeminam transferebant, effoeminati, molliter ambulantes, vestigia suspendunt: poenitebit nos, quod viri nati sint: auctor Maternus in 8. Matheseos.

Ibid. ENERVAM SALTATIONEM.] Decentibus vocabulis saltationem molliculam infractamque depinxit. *Enerya* enim et *exossis*, quasi sine nervis et ossibus significantur: quales non parum iam multos vidimus, qui sinuosis flexibus et corpore plicatili oblectant spectatores cum admiratione. Nati sub sidere leporis, levitate corporis aves superare videbuntur.

Pag. 22. DEL MEDICI BACULO.] Aesculapius significatur, cuius gestamen est baculus serpente involutus. Apollinis filius, vetustissimus medicinae repertor: cum tantum medicina caeteris praestaret, ut non satis ei videretur hominum dolores levare, nisi etiam mortuos ad vitam revocaret, fertur Hippolytum disceptum ad vitam revocasse. Nonnulli Glaucum Minois filium eius opera revexisse dixerunt, pro qua re sulmina Iovialis incensus perit. qui deinde inter sidera constitutus fuisse proditur, anguem tenens. Hac de causa anguem tenere dictus, quod cum Glaucum sanaret, manūque bacillum, cum quid ageret, agitaret, dicitur anguis ad bacillum eius arrepsisse. quem Aesculapius mente commotus interfecit, bacillo saepius feriens fugientem. Postea fertur alter anguis eodem venisse, ore ferens herbam, et in caput eius serpentis imposuisse: quo facto, utrosque illinc fugisse. Quare Aesculapius ca-

dem herba usus, Glaucum revocavit ad vitam. Itaque in astris dicitur collocatus esse, anguem tenens, qui Graece *ophiuchus*: Latine *anguitens* nominatur. In tutela quoque Aesculapii dracones constituti sunt, et ex hac consuetudine posteritas instituit, ut Medici anguibus uterentur: auctor Hyginus, in lib. de signis. Plin. vero lib. 29. ideo anguem Aesculapio dictum esse refert, quia ei inesse remedia multa credantur. Macrob. in 1. Saturnalium auctor est, simulacris Aesculapii ideo subungi draconem, quia sit acie acutissima, et pervigili unde *ἀπό τοῦ δέρκευ*, id est, videre nuncupetur. Medicum autem talem esse debere praescribit, qui acie mentis vel commoda vel incommoda in corpore mortuūm praenoscat. Ut enim ait verissimè Hippocrates in prognosticis: Oportet Medicum dicere de aegrotto praeterita, praesentia, et futura. Cornel. Celsus scribit, Aesculapium in Deorum numerum receptum esse, cum medicinam adhuc rudem, paulo subtilius excoluisset, illustrassetque. Fabulantur Graeci Aesculapium collegisse sanguinem fluentem ex venis caesae Gorgonis, ita ut qui fluxerat ex sinistris venis, eo sanguine ad hominum perniciem: qui vero ex dextris. *πρός σωτηρίαν*, id est, ad salutem uteretur. Chirurgiae quoque inventum Aesculapio assignat Dioscor. in 6. Sensus Appuleii est, puerum repentinum ex magicis praestigiis insurrexisse in lanceae cuspidem, tam flexuosum, tam lubricum, ut credere posses serpentem esse illum, qui in baculo dei Aesculapii sinuosus figuratur. Sidorius mentionem facit baculi, tanquam id peculiare insigne sit Aesculapii, sic enim ait in 2. Epistolarum: *Tenere non abnuit cum Orpheo plectrum, cum Aesculapio baculum, cum Archimede radium, cum Vitruvio perpendicularum.* Augustinus in tertio Aesculapium appellat *Archiatrum*, quasi principem praesidemque Medicorum. Graece enim *ἱατρὸς* Medicus, et *ἀρχιατρὸς* primus Medicorum. Graeci *Aesclepius* vocant Aesculapium. Unde ait Martianus: *Aseribit Aesclepio Graecia medicinam.* De hoc Aesculapii gestamine sic scribit Ovidius:

*Hic modo serpentem, baculum qui noxibus ambit,
Perspice —.*

Ibid. QUOD GERIT.] Neutro genere *baculum* usurpat, sicut et veteres factitaverunt. Silius: *Pastorale Deo baculum.* Ovidius: — *baculumque tenens agreste sinistra.*

Ibid. CEDO.] Idem significat *cedo*, ac dic mihi, ut ait Donatus, et da. Verbum est comicum. Plaut. *Cedo manum.* M. T. in Oratore: *Libenter, inquit, etiam copulando verba iungebant: ut sodes, pro si audes: si, pro si vis: et capis, in quo tria verba sunt, quod significat, cape si vis.* Est autem *Sodes* vox exhortantis, ut ait Donatus in Andria. Diomedes dixit esse adverbium precationis.

[C 2]

Pag.

Pag. 23. STABULUM.] Hospitium significat: et stabularium vocant ipsum cauponem, qui vulgo hospes appellatur, Ulpianus Iuriconsultus: *Cauponem, ait, et stabularios eos accipimus, qui cauponam vel stabulum exercent.* Et Caius ait, *stabularium accipere mercedem, ut permittat inmentem apud eum stabulari: custodiamque nomine tenetur.* Augustinus lib. de civitate Dei, 8. *Stabularias vocat mulieres, quae exercent stabulum, et viatores mercede pascunt. Stabularii sunt Catoei, famuli villatici, qui stabulario praesunt. Sic enim, inquit, oportet habere villitico stabularios, 4.* Obiter annotandum, Graeco vocabulo stabularium dici *πρωτοβόσκον*, ut intelligas illud Iosephi ex libro 3. Antiquitatum: *Neque ancillam, neque captivam eis nubere voluit, et eas quae de cauponibus et pandocibus vitam agunt.*

Ibid. PRANDIO PARTICIPABO.] Id est, mecum prandeabis asymbolos, et immunis. Ego enim pro te resolvam, et stabulario satisficiam. M. Varro tradit, locarium dici pretium, quod datur in stabulo et taberna, pro loco ubi consistant.

Ibid. HIC.] pro haec. Loquutio est frequens, et prope peculiaris Appulcei: interdum significat tunc, ut docet Priscianus.

Ibid. AEQUI BONIQUE FACIO.] Proverbialiter loctus, quod significat, in bonam partem accipio. Ita enim loqui consuevimus, quando benignitate verborum prosequimur pollicitatores, invitatoresque. Potest accipi et eo intellectui, ut exponas non magni momenti. Cui consimile est illud, *Susque deque facio.* Terentius: *Cacterum equidem istuc, Chreme, aequi bonique facio.* Titus Livius: *Ne serpat latius contagio eius mali, nos aequi bonique facimus.* M. Tul. in Epistolis ad Atticum, sine particula conjunctiva, quod decentius est, dixit, *Aequi boni facit.*

Ibid. PORRO.] in futurum, deinceps: futuri temporis adverbium est. alias conjunctio est expletiva, ut docet Donatus, qui alibi ait adverbium esse modo temporis, modo ordinis.

Ibid. DEIERABO.] valde iurabo. De enim interdum significat intentionem, ut *dentror.* Apud Terent. *Deamo te Syre, pro, valde amo.* Tertul. in Apologetico: *Sacra faciebant pro salute Imperatoris, et genium eius deierabant.* Hinc *de iuratio* dictum iusiurandum. A. Gel. *Deiurio rincti forent.* *Deierare* autem, sive iurare Deum, ornatio eloquentiae est, ut ait Ser. in 12. commentario, quam si velis addere praepositionem. Sic Virg. — *terram, mare, sidera iuro.* Hoc enim elegantius est, quam si dicas, per terram iuro, per mare, per sidera. Plaut. tamen elegantissimum scriptorurum dixit, *Per omnes deos et deas deieravit, occisurum eum hac nocte, qui cum cubaret.*

Ibid. VIDENTEM DEUM.] Plin. de sole scri-

bens ait: *Praeclarus, eximius, cuncta intuens, omnia etiam exaudiens.* Ad Ovid. dictum est: — *videt hic Deus omnia primus.* Graeco dicitur *πᾶσι ὄρων, καὶ πάντων ἀκούων:* hoc est, cuncta videns, cuncta audiens. Est enim sol oculus mundi. Tolle solem de mundo, cuncta noctescent. Hinc illud Iheracliti: *εἰ μὴ ἥλιος (ἦται) ἔν, εἰφρώνη ἔν ἦν:* id est, si sol non esset, nox esset.

Pag. 24. THESSALIAM.] hic Thessalia non pro regione accipitur, sed pro oppido. Quod si legas *Thessaliam* nomine adiectivo, significatur Hypata civitas Thessaliae.

Ibid. QUAE PALAM GESTA SUNT.] Subintelligendum est, de his, vel horum, vel aliquid consimile, ut sit sensus: Sermonem iactans per ora populi Thessalici super his rebus quae illic palam gestae fuerant.

Ibid. CUIATIS.] Nomen est gentile, et significat cuius gentis. Antiqui enim, ut ait Prisc. nominativum proferebant *cuius* et *cuiatis* eadem communi genere. Plaut. *Regitant cuiatis sit.*

Ibid. QUAESTEM.] ad quaerendum lucrum ritu mercatorum.

Ibid. EAM.] vadam: verbum est.

Ibid. AEGINENSIS QUIDEM SUM.] Aegina, cuius hic se municipem esse ait, insula est, ab Aegina Aeaci matre dicta, cum prius Oenopia nominaretur. Ovid.

Oenopiam veteres appellaverunt: sed ipse

Aeacus Aeginam genitricis nomine dixit.

Aes Aeginaticum, teste Plin. fuit in laude, ex quo candellabrorum superficiem elaborabant. Quidam codices habent *Aegienis*, tanquam ab Aegio deducto nomine. Est enim Aegium oppidum Peloponnessi, quo in loco Iovem à capra caprino lacte nutritum fabulantur, sicut Aratus prodidit. Unde et loco nomen, *αἴγρη* enim capram vocant. Sunt et Aegae Euboeicae, à quibus Aegaeum mare dici autumat Strabo. Sunt et Aegae Achaicae, penes quas Cratis annis labitur.

Pag. 25. AETHNAEO-MELLE.] Id est, Siculo, quod bonitatis nota censetur. Prima nobilitas est Attico, quod Hymettium vocant: proxima Siculo, quod Hyblaicum ab oppido nuncupatur: mox Calymnae insulae. Hinc ait Ovid. — *foecandaque melle Calymnae.* Appuleius *Aethnaeum* vel appellat, intelligi volens Hyblaicum, sive Siculum, ab Aethna monte, quae ardet noctibus semper. Quidam legunt *Aennaem*, ab Aenna civitate Siciliae in colle sita, in qua sacra Cereris aedes est, ut docet Strab. in 6. Hinc illud in Carmine obsoeono: *Aennaec Cererem natus frequentant.*

Ibid. CAUPONARUM MERCIBUS.] Esulentas merces significat, quae pertinent ad edulia cauponarum. Est autem *caupona* et mulier, et taberna. Potest referri et ad cauponationem, quam

quam ut illiberalem improbat Plato, lib. 11. de Legibus: de quo suo loco mox plura.

Pag. 26. AEGOLIAM.] Aetolia regio est: proxima Epiro, quam ab Aetarnia dirimit amnis Achelous. Hinc Ovidius Acheloum appellat Aetarnum fluvium, illo versu:

Annis Aetarnanus lactissimus hospite tanto.

In Aetolia oppidum est nomine Naupactum, à quo idem Achelous Naupacteus ab eodem poeta est dictus. Aetoliae oppidum est Calydon: unde Calydonius ille aper famigeratus.

Ibid. BOEOTIAM.] Cum Latini Graecos in omnibus pene sequantur, ut ait Priscianus, Barbarismus fit Boëtiam Boëtiisque scriptando, pronunciandoque: sicut obtinuit, inveteravitque falsa et pertinax consuetudo neotericorum. Boeotiam enim et Boeotios scribere ac proferre debemus, ex Graecorum ratione, apud quos *βωιωτια*, *βωιωται*, nec unquam aliter scribuntur. Et ita illud Flacci legendum est: *Boeotum in crasso turares aëre natum.* Homer. in Catalogo: *βωιωτῶν μὲν πηνέλεως καὶ λήϊτος ἕρχει.* Auctoritatem tamen et rationem, et regulam, consuetudo superavit, quae (ut ait Gellius) domina rerum est, maximeque verborum. In ore enim omnium est Boëtia, cum Boeotia insolens, inaudita, aspernabile verbum esse videatur. Caeterum ego ipse sequar Fabium Quinti, qui vocat consuetudinem sermonis, consensum eruditiorum, non usum trivialium Grammatistarum.

Ibid. COMPERTO.] cum comperissem. Absoluta elocutio est apud veteres usitatissima. Cor. Tacitus: *Ignit Zosines diu pensitato, Mithridatis rebus externis, an patrio regno consuleret.* Silius: *Auditque furens socias non defore vires.*

Ibid. HYPATAE.] Itidem Lucianus se Hypatam accessisse commemorat, Thessaliae civitatem, quam Appuleius signat fuisse metropolim, et quasi principalem totius regionis. Livius meminit Hypatae in 36. scribitque consulem Romanum esse depopulatum agrum Hypatensem.

Ibid. CASEUS SCITI SAPORIS.] Caseo Nemausensi, quae civitas Galliarum est, laus fuit apud antiquos praecipua, et museo tantum, hoc est, recenti commendatio. Caseus Lunensis magnitudine conspicuus celebratur, quippe qui ad singula millia pondo premebatur, ut docet Plin. in 11. Hinc illud Epigrammatici poetae.

Caseus Etruscae signatus imagine Lunae

Praestabit pueris prandia mille tuis.

Caseus à coacto lacte dicitur, ut interpretatur M. Varro: sive à coëundo, ut ait Festus. Casei recentes et molles sunt alibiles magis, quam veteres et aridi. Inter cibos castrensens, caseus quoque numeratur. Spartianus: *Ne Adriano haec, cibus etiam castrensibus in propatulo li-*

benter utens: hoc est, larido, casco, et posca, exemplo Scipionis Aemilianij et Metelli, et auctoris sui Traiani. Galeus lib. de Alimentis 3, recentem caseum, veluti omnium probatissimum saluberrimumque, quem vocari ait à Pergamenis municipibus suis oxygalacticum, miro praeconio extollit. Ut autem intelligas quid sit caseus oxygalacticus apud Galenum, scito *oxygalam* dici quasi acetosum lac. nam Graeci *ὄξος* acetum vocant, *γάλα* lac. Unde Galactopotae dicti populi, quibus lac victum commodat, quorum meminit et Columella in 8. Oxygala autem, ut docet Plin. volumine 28. fit e lacte quod in summo fluit, addito sale. Oxygala alio modo fit, acido lacte addito in recens: quod, dum accessit, utilissimum est stomacho. Hippacem vocat antiquitus caseum equinum, cui eodem affectus quos bubulo caseo Sestius assignat. Genus est casei quod *saprum* vocant, quasi dicens marcidum: qui cum sale et sorbis siccis è vino tritus, potusque medetur coeliacis. In universum haec de casis traduntur: stomacho utiles sunt, qui non sunt salsi, id est, recens: veteres alvum sistunt, corpusque minunt.

Ibid. SCITI SAPORIS.] Probi iucundique gustatus. Scitus interdum dicitur elegans. Terent. *scitum puerum* appellat pulchrum et elegantem. Fisceilus dicebatur à prisca, casei molliis appetitor.

Ibid. PRETIO DISTRAHI.] Vendibilem fuisse caseum significat, qui levi pretio coemi posset. *Distrabere* enim est vendere, Oratoribus et Iurisconsultis. Inde *merces distractae*: et *distractio*, venditio. Ulpian. titulo de transactionibus: *Si uni pluribusque fundus ad alimenta fuerit relictus, velique cum distrahere, necesse est emptorem de eius distractione et transactione arbitrari.* Alias significat dissepurare, atque divellere.

Ibid. PRAESTINATURUS.] Empturus. *Praestinare* verbum vetus est, quod significat emere. Plaut. in Epidico: *Ut praestines argento priusquam venit filius*, et apud eundem saepissime. A quo *destinare* quoque, quod usitatius est, usurpatur in eodem significato, cum ait in Persa: *Dii Deaque te agitent irati, scelus, qui hanc non properes destinare.*

Pag. 27. SINISTRO PEDE.] Impropro omne et inauspicato. Si enim (ut Donatus, Virgilianus interpres, scite inquit) dexter pes bonus est, procul dubio sinister malus accipiendus est. A contrario dixit Virg. in 8:

Et nos et tua dexter adi pede sacra secundo:
hoc est, ut Ser. interpretatur, propitius, et prospero omine. Divus Aug. quod mercurale scitu memoratque est dignum refert in epistolis, Phaniomem dici boni pedis hominem, cuius advenus affert aliquid foelicitatis. Sic, inquit, solemus dicere *secundo pede intrasse*, cuius in-

[C 3]

1701-

troitum prosperitas aliqua consecuta sit. Illud obiter annotandum, in auguriis sinistrum accipi pro prospero et salutari et sinistras aves, quae portendunt foelicitatem. Autumat Pesto Pomp. et Servius, *auspiciu sinistrum a sinendo dicit*, quod nos agere aliquid sinat. M. Varro in lib. Epistolicarum questionum ait, ad sinistram partem esse mundi orientes, ad dextram occidentes. Unde factum arbitratur, ut sinistra meliora auspicia, quam dextra esse existimentur. Idem fere sentiunt Capito et Cincius, vetustissimi scriptores. Plin. quoque fulmina laeva, hoc est, sinistra refert prospera existinari, quoniam laeva parte mundi ortus est. Idem Doni, refert, in sacris siguis idcirco prospera accipi, quae sunt laeva, quia sacrificantur, vel precantis laeus laevum, dextrum est eius qui postulata largitur. Ex hac augurii consuetudine dixit Ennius: *Conzonuit laevum bene tempestate serena.* Et Ennium amulatus Virg. cecinit in serio opere: *subitoque fragore Intouit laevum*: significare volens sinistrum: hoc est prosperum factum esse augurium. E contrario Graecis et barbaris dextra meliora videntur, quam sinistra. Unde Homerici Ajax: *Nescio quid hoc modo nunciet: prospera Iupiter his dextris fulgoribus edit. Quamquam haud ignoramus*, ut inquit M. Tul. in 2. de Divin. quae bona sint sinistra dicit, etiamsi dextra sint.

Ibid. SPES COMPENDII.] Lucrici: contra dispendium significat detrimentum.

Ibid. LUPUS.] Nomen proprium negotiatoris. Alias dicitur instrumentum vinctatum, quod vulgus lingua vernacula *graphium* vocat. Palladius *lupos* serrulas manubriatas interpretatur, numeratque inter rusticae ferramenta. Alias *lupos* dicitur frenos, et lupata, iuxta illud: *Accipit ore lupos*. De lupo pisce, et animali quadrupede, nemo est qui nesciat. *Magnarius.*] Non a regione quae Magnesia dicitur, inclinatum est hoc nomen: sed a magno, magnitudineque negotiationis: veluti famigeratus, clarus in obeundis magnis mercaturis.

Ibid. COMMODUM.] Non parum multae particulae sunt in Latina lingua usitatissimae quidem, sed paucis bene cognitae, intellectaeque; sicut est adverbium hoc, *Commodum*: quod significat tunc, id temporis, eo momento. Quae dictione non solum Appuleius noster saepicivile, sed et Plaut. et M. Tul. Gel. et omnis classicorum scriptorum ordo usus est. Donatus enarrans illud Terentianum ex Phormione: *Id cum hoc agebam commodum*: dixit adverbium esse temporis, et tantum significare. Idem alibi apertius et planius exponit, *Commodum huc advertebat, ipso eodemque tempore.*

Ibid. AD BALNEAS.] Proprie et significanter foemino genere *balneas* publicas appellamus, cum privata neutro genere *balnea* appellentur.

Quod docet M. Varro. Et ita fere semper apud idoneos auctores invenies dici pro publicis thermis. Attamen M. Tul. *balneas* vocat, balnea Marci Bruti privata. Sic enim ait in 2. de Oratore: *Quam multa de balneis, quas nuper ille vendiderat.* Idem in oratione pro Cluentio: *Eas, inquit, balneas non ex libris patris, sed ex tabulis, et ex censu quaerere.* Graeci *βάλλων* appellant, ab eo quod anxietatem pellat ex animo: quod et divus Aug. testatur lib. 9. Confessionum, et nos fustius scripsimus in commentariis Suet. unde nostri *balineum* dicunt, et per synecopam *balneum*.

Ibid. ECCE.] Proprium Ciceroni et Virg. hoc est, in rebus improvisis et repentinis: ut, *Ecce autem genui, et ex censu quaerere.* Graeci *πάσσις* Priameia virgo.

Pag. 28. PALLIASTRO.] A *pallio*, quae Graecorum vestis est, ut toga Romanorum, inclinatur *palliastrum*: cuiuscemodi nomina autem Grammatici significare diminutionem, et profecto quaedam sunt in *aster*, vel in *astrum* desinentia, quae diminutionis regulam servant: ut *surdaster*, quasi obsurdus: et *recalvaster*, modice calvus. Cic. in 5. Tuscul. *Erat, inquit, surdaster M. Crassus.* In Levitico ait Moses: *Et si a fronte ceciderint pili, recalvaster et mundus est.* Unde et *recalvatio dicta*, non plenum calvicium, sed pusilla capillorum deglabratio. Idem *palliastrum* accipi videtur, pro pallio mutilo et breviculo. Compulsula tamen sunt ex hoc inclinatu derivata, quae imitationem potius significant quam diminutionem. ut *Pinaster*: quo non parva pinus significatur, sed ut ait Plin. in 16. nihil aliud est quam pinus sylvestris mira altitudine. Ita *apiastrum*, quod herbae genus incliosophyllon Ilyginus vocat. Ita *mentastrum*, quae menta sylvestris est. Consimiliter à Cic. dicitur *Eubriaster* et *Antonaster*, contra Priscian. sententiam, quas Fulviae Antonique imitator. Et à Terent. in Adelphis, *parasitaster* dicitur non tam parvus parasitus, quam aemulus imitatorque parasitorum. De palliastro in Floridis: *Niceno proinactu palliastri magistratum in secreto defendisset.*

Ibid. SCISSILI.] Lacro, et divulso. Alias *scissile* dicitur, ut *fissile*, quod facile scindi potest.

Ibid. SEMIAMICTUS.] Ex hoc aperte liquet, palliastrum pusillum et breve pallium significare, quo Socrates non totus vestiebatur, sed semi-vestitus conspiebatur.

Ibid. LURORE.] Squallore, et pallore buxanti. Est enim *luridus*, supra modum pallidus, unde *vana lurida* Varroni, et *venena lurida* poetis dicuntur.

Ibid. DEFORMATUS.] Sentus, incultus, et dishonestamento formae demutatus. Alias *deformare*, est figurare, fabricare, et nova forma in-

significat. Viruvius in 5. *Tragicæ scenæ deformentur columnis, signis, et regalibus rebus.*

Ibid. STIPES EROGARE.] Significat, contubernalem ad incitas, hoc est, egestatem fortunæ fulminantis saevitia reductam esse, ad eum mendicare cogetur. Quod genus homines Plaut. eleganter appellat *mendicabula*: et Labeus mendicantem dixit *mendicimonium*. In trivis autem potissimum mendici stabulantur, utpote locis frequentioribus, per quae ultra citroque commeant homines negotia obeuntes.

Ibid. QUAMQUAM NECESSARIUM.] Quamvis mihi necessitudine contubernalitatem coniunctum, et consequenter cognitissimum. Necessarii enim dicuntur, qui iure affinitatis familiaritatisque coniuncti sunt, ut docet Gel. lib. 12. notum Atticorum.

Pag. 29. QUAE FACIES.] Admiratur in Socrate contubernalem tantam deformitatem, tantamque vultus ac totius corporis illuviem. Est enim *facies*, forma omnis, et modus et factura quaedam corporis totius, à *faciendo* dicta: auctor Gel. in 12. Plaut. quoque in *Poenulo*, *faciem* pro totius corporis colorisque habitum dixit, his versibus. *Sed carum nutritrix qua sit facie mihi expedit. Statura non magna, corpore aquilo est.* Aquilum corpus a colore aquilo dictum, qui fuscus est, et subniger, ab aqua nominatus. Caeterum quotidianæ locutionis consuetudo *faciem* usurpat pro oris specie, quod Græci *πρόσωπον* dicunt, in quo significatu est illud Plin. ex 12: *Facies homini tantum, caeteris os, aut rostrum.*

Ibid. DEPLETUS.] Deploratus, delamentatus. Participium ab eo quod est *fleor*, ut ait Ser. Virg. — *tum membra thoro deserta reponunt.*

Ibid. CONCLAMATUS ES.] tanquam de vita tua transactum finitumque sit. Donatus enarrans illud Teren. ex Eunuch: *tam conclamatum est*: modo interpretatur transactum ac finitum, ut corpora nihil reliqui habent ad vitæ officia: modo manifestum, ut in conclamatis funeribus nulla dilatio est doloris ac luctus, *Conclamatum* pro satis deploratum satisque vociferatum esse exponit. Ser. vero in expositione illius hemistichii 6. Aeneid. *Pars calidis lacrimis*: ait morem fuisse apud veteres, ut mortui calida aqua abluerentur, et per intervalla conclamarentur, propterea quod solet plerumque vitalis spiritus exclusus putari, et homines fallere: ideoque servabantur cadavera septem diebus, et calida aqua abluabantur, et post ultimam conclamationem comburebantur. Et hinc tractum esse refert illud Terentii: *Desine, iam conclamatum est.* Consimile est illud Lucani ex 2. Pharsalæ: — *corpora nondum conclamata iacent.*

Ibid. IURIDICI PROVIN.] Iuridicus provincialis

significatur is magistratus, qui ius dicit in provincia, sive is praetor sit, sive proconsul, sive praeses, sive alius qui provinciam regat. Titulus est apud Iuriconsultos de officio iuridici Alexandriae, ubi sic ait Ulp. *Iuridico qui Alexandriae agit, datio tutoris constitutione divi Marci concessa est.* Sensus est, datos esse tutores filiis Socratis, qui demortuis credebatur, ex auctoritate decretoque iuridici, qui provinciam illius patriam regebat. Nam, ut refert Ulp. titulo de iurisdictione iudicum, *Ius dicentis latissimum est.* Nam et pupillis non habentibus tutores constituere potest. Tutores autem sunt, ut docet Paulus lib. 26. digestorum, qui vim ac potestatem habent tuendi eum, qui propter aetatem suam sponte se defendere nequit: dicti quasi tutores atque defensores. Mutus et surdus tutor dari non potest. Tutorum alii legitimi, alii fiduciarii, alii honorarii nuncupati. Analogistas, sive analogos appellat tutores Iulianus Iuris, eos qui non tenentur reddere rationem administratae tutelae. Ius dandi tutores datum est, ut ait Ulp. omnibus magistratibus municipalibus. Praetor ipse se tutorem dare non potest. Illud semper constitit, praesidem posse tutorem dare tam absentem quam praesentem; et tam praesenti, quam absentem: nec non ignorantem, et invito.

Ibid. LIBERIS.] Liberum appellatione non solum filii, sed et nepotes continentur, ut tradit Ulp. titulo de testamentaria tutela. Liberos, secundum Cassium, et ultra trinepotem accipiunt. Antiqui oratores historicique etiam unum filium, sive filiamve, liberos multitudinis numero appellaverunt. Sempronius Asellio libro rerum gestarum quinto, de Tiberio Graccho ita scripsit: *Orare coepit ut se defenderet, liberosque suos, eum quem virilis sexus tum in eo tempore habebat, produci iussit, populumque commendavit prope fens.*

Ibid. FERALIBUS OFFICIIS.] *Feralia officia* appellamus, quae inferis defunctisque exhibentur. Scribit Ovid. in 2. Pastorum, feralia dici diem mense Februarii, quae feruntur iusta manibus parentum, et celebratis parentalibus placent animas defunctorum. Festus quoque Pomp. ait, feralia esse festa sacra Diis manibus, à ferendis capulis, vel à ferendis pectudibus appellata. Hinc *foedera feralia, et tadas feralis, et arma feralia* dixit Lucret. pro mortiferis et perniciosis. Et *ferales cultus* Ovid. pro funebres et lugubres. Uxor, apud veteres decem menses à funere maritali, lugebat maritum, quia annus id temporis erat decemstris, ut docet Ovid. Scribit Seneca libro 7. Epistolarum, annum tempus foeminis ad legendum constitutum fuisse à maioribus, non ut tandu lugerent, sed ne diutius. Viris nullum lugendi legitimum tempus est, quia nul-

lum est honestum. Lugentes diebus luctus erant in pellicibus.

Ibid. DEFORMATA.] decepta, sordidataque.

Ibid. DIFFLETIS OCULIS.] Tandiu, tamque continenter dellevisse locum significat, ut pene luminis sive oculorum captivitatem orbita-temque paterec. In hanc sententiam Quintil. in declamatione quae inscribitur Insepultus, sic inquit: *Cognita clade varissimè uxor exempli totos effudit oculos, fontemque illum perennium lacrymarum tantum caectus clausit.*

Ibid. A SUI PARENTIBUS.] patre et matre. Interdum parentes vulgari more, ut ait divus Hieronymus, dicuntur affines et cognati, et ita nos vulgo vernacula lingua sermocinantes usurpamus. In hoc significatu parentes appellat Spartianus, cum ait, *omnibus parentibus suis tantam reverentiam, quantam privatus, exhibuit.* Praeterea appellatione parentum omnes superioris gradus usque ad tritavum quidam appellari aiunt: sed Caius Cassius, cui Ulpianus astipulatur, omnes in infinitum dici parentes asseverat.

Ibid. NOVARUM NUPTIARUM GAUDIIS.] luctus fiebat nuptiarum causa.

Ibid. HILARARE INFORTUNUM.] exhilarare et discusso pectoris nubilo disseverare, ac nova immissa hilaritate discere, et in laetitiam gaudiumque demutare. *Hilaria* veteres diem appellarunt 8. Kalendas Aprilis, quo fit aequinoctium vernum, quo primum tempore sol diem longiorem nocte protendebat, perinde ac tunc primum exordium laetitiae et hilaritudinis celebraretur, auctor Macrobius. Haec hilaria significavit Vopiscus, sic scribens in Aureliano: *Hilaribus, quibus omnia festa et fieri debere scimus, et dici impletis solennibus.*

Ibid. SUI SIBI.] Vetus locutio est, ita Terentius: *Suo sibi hunc gladio iugulo.* ubi exponit Donatus, veteres sic solitos loqui.

Ibid. LARVAE SIMULACHRUM.] Augustinus in 9. de civitate Dei, Martianus Capella in nuptiis Philologiae, et noster Appuleius daemone Socratis, *laryas* dici tradunt animas hominum depravatas, et malis vitae meritis maculosas, quae à corpore seingratè terribilimentum sunt mortalibus, et occursacula nocturna. Hinc *laryale simulachrum* dicitur deformatum, pallens, luridum, evisceratum, emaciatum, ac prorsus horrendum sicuti larva est. In Priapiis scriptum est, *Ad me nocte solet venire, et affert Pallazum maciemque laryalem.* Ubi annotandum, in carmine phalaecio *laryalem* pronunciari debere per diacresim. A larva, *laryati* dicuntur furiosi, et mente moti, quasi larvis exciti. Appuleius in Apologia: *Hanc denique, qui laryam putat, esse est laryatus.* Idem, Tertium, inquit, *medicium fuit macilentum, vel omnino evisceratum formam, diri cadaveris fabricatam, prorsus horribilem, et laryalem.* In hanc senten-

tiam est illud Sidonii Apollinaris: *Facies veluti umbris inestificata larvalibus.* Apud Horatium, quod nescio an alibi facile reperias, *larya* accipitur pro persona, sicut vulgo usurpatur eo versu: *Nil illi larva, aut tragicae opus esse co-
lauris.*

Ibid. ARISTOMENE.] Vocativus casus est, qui apud veteres salutarior quoque vocabatur. Verba sunt Socratis, respondentis amico Aristomeni. Ita enim nominabatur sermocinator hic, introductus à Lucio nostro.

Ibid. FORTUNARUM LUBRICAS AMBAGES.] Saepe diximus, saepe annotavimus, fortunam volubilem, vagam, inconstantem, lubricam, brutam appellari, quam antiqui sine pedibus esse dixerunt, eamque in pila stantem figurantes, manuum pennatamque fecerunt: quae cum manus porrigit, pennas quoque comprehendere non sinit. *Fortunaram* autem pluraliter dixit, quia multiplex est multinominis fortuna, sicuti à nobis scriptum est in libro De foelicitate. Refert Macrobius, simulachra Fortunarum apud Antium conveniri solita ad danda praesentia. Papius quoque Sylvula quadam *Prænestines sorores* appellavit fortunas, quae apud Praeneste subelligie sororum colebantur. Romae fuit ara malarum Fortunae in Exquilis, et nos olim ludentes scripsimus in libello elegiaco:

Est fortuna mala, est covertens, est bene sperans:

Fortis habet vomen, mascula culpa dea est.

Ut tua multilingua est varia et numerosa potestas:

Sic sunt multa tibi nomina fracta deae.

In caelo est *ἀγαθή τύχη καὶ κακή τύχη*: id est, bona fortuna et mala fortuna, auctor Iulius Firmicus. Alias *fortunae* pro divitiis opulentisque accipiuntur.

Ibid. CUM DICTO.] Frequens et pene peculiaris Appuleii locutio, quae significat statim post verba, et vixdum finito sermone.

Ibid. SUTILI CENTUCULO.] Quod supra *palliarum scissile* dixit, modo *sutilem centuculum* appellat, à centone *ὑποκριτικῆς*, id est, per diminutionem deducto vocabulo. Est autem centon vestis crassior, viliorque, ex pannis diversorum in unum consutis coagmentatisque, cuius usus in re militari apud veteres fuit frequentissimus, ad incendium arcendum. Hinc praecipit Vegetius lib. 4. turres et vineas, quae machinae sunt militares, centonibus esse aut crudis coriis extrinsecus opprindendas, communiendasque, ne immisso concrenentur incendio. Caesar quoque commentario belli civilis Pompeiani secundo refert, in oppugnatione Massiliae turrim latericium à suis structam fuisse, cui centones insuper iniecerunt, ne aut tela tormentis missa tabulatione perfringerent, aut saxa ex catapulsi latericium discuterent. Idem in structura masculi, quae et ipsa machina oppugnatoria est, ait coria inducta fuisse, super coria centones iniectos, ne igni ac la-

Milesta, nisi quis tutari velit, *Milesta* neutraliter dici posse, ut *Georgica*, *argonautica*, et alia consimiliter.

Pag. 3. LEPIDO SUSURRO.] elegantiam quadam sermocinatione, cuius sonus veluti susurrus blandus et suavis aures permulcet. Potest et ob hoc videri usus hac dictione *susurro*, ut ostendat, haec non esse invulganda, neque prophanis palam nuncianda, sed clam apud aures religiosas promenda, instar mysteriorum, quae in sanctuariis, et ut Graeci dicunt ἀποθήκῃς habentur. *Lepidos* dicitur, qui politus est, auctore Donato, ut *Aesic*: id est, lama. Plin. *lepidas* vocari tradit squamas aeris minutissimas. Unde et *lepidotes* gemma dicta, quae squamas piscium imitatur.

Ibid. PAPHYRUM AEGYPTIUM.] chartam papyraceam, esse enim Papyrus, sive papyrus (utroque enim modo dicitur) frutex nascens in palustribus Aegypti, aut quiescentibus Nili aquis, unde *Niliacas papyrus* appellavit Epigrammaticus poeta: brachiali crassitudine, decem cubitorum longitudine, in gracilitatem fastigiatur. Ex libro papyri textunt vestem, et stragula. hinc illud Saryographi: *Succinctus prima quondam Crispine papyro*. Ex hoc fiunt chartae multiplices. Plin. in 13, quomodo fiunt papyraceae chartae luculenter, ut omnia solet, enarrat, à quo commendatur Augusta charta, cui principatus fuit in epistolis, ob tenuitatem: quae antiquitus appellata est *Hieratica*, quasi sacrata, religiosis tantum voluminibus dicata. *Emporetica* dicitur charta quasi mercatoria, inutilis in scribendo, sed involucri usum praebet in mercibus. Inter principales chartas fuere *Fanniana*, *Liviana*, et praelata omnibus *Claudiana*. In chartis spectantur tenuitas, densitas, candor, laeavor. Sacerdotes Aegyptii calceos papyraceos gestant, nec alia calciamenta eis induere fas est: auctor Herodotus. Chartis legatis, papyrus ad chartas paratum non continetur: ut docet Ulpianus volumine 3. de legatis.

Ibid. ARGUTIA.] lepore et festivitate, et salubus Aegyptiis. illi enim nequissimi mollissimique fuerunt. ex quo est illud:

Niliacis primum puer hic nascatur in oris,

Nequitias tellus scit dare nulla magis.

Idem alibi *sales Niliacos* memorat. Scribit Flavius Vopiscus, Aegyptios esse versificatores epigrammaticos, et ad cantilenas publicas propensos. Quintilianus delicias Alexandrinis, ut omnium mollissimas, nominatim taxat.

Pag. 4. NILOTICI CALAMI.] Calamos Aegyptios ad scribendum idoneos maximè probant, qui, ut ait Plin. 16. inserviunt chartis cognatione quadam papyri: probatioris tamen Gnidii existimantur. Sagittæ autem nullus apud calamus est, quam qui nascitur in Rheno Bononiensi amne, cui plurima est medulla. De calamis Niloticis ait Epigrammaticus:

Dat chartis habiles calamos Memphisca tellus.
Texantur reliqua tecta palude tibi.

Pag. 5. IN ALIAS IMAGINES CONVERSAS.] An homines in alias imagines, ut luporum et asinorum, verti possint, magna inter eruditos et subtilis quaestio est. Vulgo enim in tantum infixa est fama haec, ut in maledictis habeant versipelles. Ex quo est illud Plautinum: *Versipellem sese facit, quando lubet*. Plin. Graecae vanitatis haec esse mendacia, figmenta quoque asserit. Divus quoque Augustus, autumat haec esse fabulosa, et daemorum ludificationes. Quidam nomine Praestantius olim denarravit patri suo contigisse, ut veneno magico in casco sumpto fieret caballus, ammonamque inter alia iumenta militibus baularet.

Ibid. IN SE RURSUS REFECTAS.] Hoc ideo dicit, quia ex homine asinus factus est, mox ex asino in pristinum hominem reformatus, refectusque.

Ibid. MUTUO NEXU.] Per quasdam quasi vicissitudines: ut scilicet vicissatim ex homine asinus, ex asino homo fieret, mutua quadam conversione, eadem subsistente materia.

Pag. 6. QUIS ILLE.] Extrinsicus subintelligendum sit, qui in alias imagines conversus, et in se rursus refectus fuerit. Significatur autem ipsemet Apuleius.

Ibid. HYMETTOS ATTICA.] Post anteloquium epigrammatici, ingreditur narrationem oratione, docens se magis Graeco quam Latino sermone linguam excoluisse. Loca Graeciae famigerata percenset, perinde ac veterem prosapiam: tanquam natus sit in Africa, sed oriundus fuerit in Graecia. Hymettus mons est in Attica inclutus marmore et melle. L. Crassus orator columnas habuit Hymettias sex, duodenam pedum longitudine. Mel Hymettium, quod et Atticum appellatur, primum obtinet bonitatis: unde Plinius et Galenus mel Atticum cum primis probant in medicamentis. Strabo quoque libro 9. mel Hymettium reliquis anteponeus, id ait esse probatissimum quod acapnium vocant, quasi nullo fumo infectum, quo et apes et mella inficiuntur. Ideoque ait Plin. noster, id mel servari, quod acapnon vocant, quasi dicas sine fumo. Solinus de Hymetto scribit haec: *Hymetto meritissimo tribuitur principatus, quod apprimè florulentus, eximio mellis sapore et exterius omnes et suos vincit.*

Ibid. ISTHMOS EPHYRAEA.] Angustiae Peloponnesi inter duo maria Aegaeum et Ionium coërcitae, Isthmos appellantur. In medio Isthmo Corinthus est, quam Cicero *totius Graeciae lumen* appellat, antea Ephyre dicta: ex quo Poeta *Aera dixit Ephyraea*, intelligi volens Corinthia. Isthmos ludis quinquennialibus et delubro Neptuni inclutus perhibetur. quos ludos, auctore Solino, ea propter institutos ferunt, quòd maria

[B]

quin-

quinque allatrant oram Peloponnesem. Pineae corona victores apud Isthmum coronabantur, ut refert Plin. in XV. Plutarchus tradit, Isthmia à Thesero primitus instituta fuisse in honorem Nepumini Herculis aemulatione, qui Iovi Olympia primus instituit. Alii Isthmia in honorem Palaemonis instituta fuisse dicunt, ut Archias poeta, cuius extat nobile epigramma Graecum, inelyta Graecorum certamina complexum. Athenienses ad spectaculum Isthmiorum accedentes, sedendo caeteris spectatoribus praeferebantur. De Isthmo quem perfodere tenaverunt dictator Caesar, C. Caligula, Nero et Demetrius, scripsimus astatim in Tranquilli commentariis.

Pag. 7. TENAROS SPARTIACA.] In Laconia promontorium est Tenaros, et oppidum. est et spiraculum eodem nomine, ex quo descensus ad inferos patet. est in ipso Tenaro templum Nептuno dicatum: Pomponius Mela et Silius auctores. Dicitur Spartiaca, à Sparta civitate, quae Laconiae metropolis est, condita à Sparte filia Phoronei, ut docet Eusebius chronographus: unde Spartani sive Spartiatae, qui alio nomine Lacedaemonii celebratissimi. Fuit autem Sparta prisca temporibus ut Graeci dicunt, *πύλις ἀτείχιστος*; id est, civitas sine muris, tanquam vera urbis septimana essent armati viri, non saxa constructa. Unde olim interrogatus Agesilaus, Quamobrem Sparta esset sine muris? ostendens cives armatos dixit: *ταῦτ' ἐστὶ λακεδαιμονίων τείχη*. quod Latine dicitur, *Illi sunt Lacedaemoniorum muri*. Lacones et loquendo et scribendo amatores fuerunt brevitas propè peculiariter. Unde et *Laconismus* breviliquium significat, de quo Cicero in epistolis: *Laconismo tuo non utar.* et à Symmacho itidem in epistolis dictum est, *Memini brevitatem Spartanam quondam laudi fuisse*. Annotanda hoc loco est eloquentio Appuleiana, à quo genere foeminino *Isthmos*, *Tenaros* et *Hymettos* enunciantur cum caeteri ferè masculino genere usurpaverint, sed videtur Lucius noster non tam locos quam urbes ibidem conditas signare voluisse.

Ibid. GLEBAE FELICES.] Sensus est, Haec loca praedicta ubere glebae et foecunditate segetum felicia creduntur: quoniam ita libris scriptorum proditum est, qui haud dubiè feliciores sunt, utpote ipsi aeterni, et aeternitatem donantes his de quibus sermonebantur. *Glebae* autem patrius est casus, qui vulgo dicitur genitivus, sic enim loquimur Latine et eleganter, *Felix avi*. Silius:

Felix heu nemorum, et vitae laudandus opacae.

Pag. 8. PROSAPIA.] generis origo, et familiar, dicta à *proserpando*. Alio nomine *prosapientis* nominatur, dictio est vetus, et ut ait Quintilianus, *ab ultimis, et tam oblitivatis repetita temporibus*.

Ibid. IN ATHIDE.] Athenas significat. *Athis*

enim est Attica regio, cui Cranae filia nomine Athis nomen dedit: quod et Iustinus refert. De qua Strabo libro Geographiae IX. sic refert: Ab Aetaeone Activam dicunt, Athidem verò et Athicam ab Athide Cranae filia, à qua et inquilini Cranae vocantur: ipsa autem civitas Athenarum nomen sortita est à dea Minerva, quam Graeci *Ἀθήνη*: hoc est, Athenam vocant.

Ibid. PUERTIAE STIPENDIIS.] Signat se prima Graecarum litterarum elementa Athenis didicisse, quae civitas domicilium fuit et veluti officina ingenuarum disciplinarum.

Ibid. MERUI.] militavi. Militia autem puerorum militiaeque stipendia sunt in gymnasio literario: *merere* enim significat militare. Varro: *Equo publico merent.* et apud Suetonium in Julio Caesare scriptum est: *Meruit et sub Servilio Isaurico in Cilicia. Merere* interdum pro *mereri* usurpatur, ut apud Plautum: *Etsi aliter meres, pro mereris.* est etiam *merere*, sordidissimum quaestum capere. hinc *mercenarii* et *meretricies* dicuntur. Aulus Gellius: *Lais*, inquit, *Corinthia ob elegantiam venustatque formae grandem pecuniam merebat.*

Pag. 9. IN URBE LATIA.] Romam significat; non solum Latii, sed et cunctarum terrarum caput, quae communis patria, auctore Seneca, dici potest.

Ibid. STUDIORUM QUIRITIUM.] Studia Romanae linguae sese didicisse in ipsa urbe Roma significat. Quirites autem Romanos dici, nemo est qui nesciat. *Indigenam sermonem* appellat vernaculum et peculiarem Romanorum, qui sermo Latinus est. *Latinitas* enim (ut inquit Diomedes Grammaticus) *est incorrupta loquendi observatio, secundum Romanam linguam*. Omnes antiquitus tam docti quam indocti, tam foeminae quam viri tam pueri quam senes, apud Romanos Latine loquebantur, nec tamen grammaticè. Aliud enim est Latine, aliud grammaticè loqui, ut docet Quintilianus in primo; qui libro XII. prodidit, fuisse quosdam qui illam tantum esse naturalem putarent eloquentiam, quae sit quotidiano sermoni similissima: qua cum amicis, coniugibus, servis loquamur, nihil accessit elaborataeque requirentes. Item M. Tullius ait in Bruto, *populum eloquentiae et oratoris iudicem esse, qui in tertio de Oratore tradidit, vulgum in versu videre si peccatum est, et si quid in oratione claudicat sentire*. Quod profectò facere non posset inscius latinitatis. Item, *Nemo*, inquit, *unquam est oratorem, quod Latine loqueretur, admiratur: si est aliter, irridet, neque cum oratorem tantummodo, sed hominem non putant*. Hoc haud dubiè non diceret, si Latine loqui fuisset in paucis, sicut in praesentia est. Idem refert, mulieres conservare facilius incorruptam antiquitatem, quòd multorum sermonis expertes, ea tenent per quae prima didi-

dicunt. Ex quo L. Crassus orator socrum suam Lacliam sic audire se solum testatur, ut Plautum sibi aut Naevium audire videretur. quare res evidentissimè omnem dubitationem climinat, ne dubitemus prisceos omnes Latine loqui solitos indiscriminatim. Quod eo copiosius retuli, quia super hac re altercatum non modica fuit temporibus nostris inter viros eruditos. *Indigena* autem, ut ad propositum revertamur, opponitur advenae, et significat inde genitum, non alienigenam, non adventitium, sed vernaculum, proprium, et quasi peculiare.

Ibid. AERUMNALI LABORE.] difficili, molesto. *Aerumnae* enim labores onerosos significant. *Maiiores nostri*, ut auctor est M. Tullius 2. de Finib. labores non fugientes *aerumnas nominaverunt*, unde labores Herculis *aerumnae* dicuntur. Piant. in Persa: *Superavit aerumnis suis aerumnas Hercules*. Ausonius:

Prima Cleonei tolerata aerumna laboris.

Idem M. Tullius in 4. Tusculana: *Aerumna*, inquit, est *aegritudo laboriosa*. *Aerumnulas* ἄποκρίσιμας furculas appellaverunt: quibus reliquas sarcinas viatores gerebant, quarum usum quia C. Marius retulit, *multi Mariani* postea appellabantur. Operae pretium est hoc in loco obiter annotare super multis Marianis quaedam digna cognitu nec indigna relatu, quae apud Frontinum legimus, qui lib. 4. Strategematicon scribit haec: *C. Marius recidendorum impedientorum gratia, quibus maxime exercitus ageritur oneratur, vasa et cibaria militum in fasciculos aptata fureis imposuit, sub quibus et habile onus et facilis requies esset. unde et in proverbium tractum est, Multi Mariani*. Aliam huiusce proverbii causam refert Plutarchus in Mario, qui id quoque memorat, quòd scilicet Marius imperator eadem ferebat, obibatque onera in re militari, quaecumque militibus imperabat. quare post haec cum labores et iussa imperatoris milites libenter subirent, *multi Mariani* vocabantur. Vulgus hodieque hinc, ut opinor, ducta origine, *caballos Marianos* appellat homines, qui pedibus suis ambulantes se in equo sedere et vehi mentiuntur in ludico spectaculo.

Ibid. NULLO MAGISTRO PRAELENTE.] sine doctore. Insuperat se didicisse perinde ac si fuerit ἀπρόδιδάκτες, sic enim Graeco vocabulo dicitur, qui seipsum magistrum habet. Talis fuit antiquitas Mamilius Senator Romanus, quem Plinius maximis nobilem doctrinis doctore nullo fuisse prodidit. Divus quoque Augustinus libro Confessionum 4. gloriatur, per semetipsum solum, citra doctorem legisse libros artium liberalium, et intellexisse. *Aristotelica quoque praediacamenta*, inquit, *quas appellant Categorias, solus legi, et intellexi*. Fuit et Syllamion statuarium nullo doctore nobilis.

Ibid. EXOTICI SERMONIS.] *Exoticum sermone* appellat Romanam linguam, veluti alienigenam ac insititiam, sibi que merito peregrinam, cum ipse natione Afer atticissare didicisset, et in patria stridulam Barbariam puerilibus labris degustasset. *Exoticus* enim significat peregrinum et externum, vocabulo quidem Graeco, sed apud Latinos usitatissimo. hinc apud Plin. et Plautum *unguenta exotica*, et apud Gellium *vinum exoticum* pro alienigena et peregrino.

Ibid. FORENSIS.] Vel Romani, quo oratores utuntur in foro. unde et *forensis eloquentia*, et *forenses* apud Sidonium *tabulae*: et *forenses* apud Ciceronem *litterae*, quibus utitur in foro. Vel externi, ab hoc adverbio *foris* derivatur, omnino Romanus sermo significatur. Apud Livium *forensis factio et turba* accipitur pro humili, sordida, insincera, quam Fabius excreta ab integro populo in quatuor tribus convertit, urbanasque eas appellavit.

Pag. 10. IPSA IMMUTATIO.] Tanquam nunc primum Latine coepit scriptitare, cum prius cloquio Graeco uteretur. Hinc in deo Socratis ait: *Satis oratio nostra atticissaverit*.

Ibid. DESULTORIAE SCIENTIAE.] Decenti quaedam translatione *desultoriam scientiam* appellat ludicram, voluptariamque, veluti desilientem a studio pristino severiore: sicuti *desultorii equi* vocantur, ex quibus homines agilitate corporis praediti repente desiliebant. De quibus lege quae annotavimus in primo Suetonii commentario, illud enarrantes: *Equos desultorios agitaverunt nobilissimi iuvenes*. Relege illa quoque, quae scripsimus in quarto Propertii commentario, super eo versu:

Traicit alterno qui leve pondus equo.

ubi docuimus, *desultorem* designari, qui equos desultorios alit, et exercet illa transili pernicique saltatione. Martianus quoque eadem penè translatione usus, qua et Appuleius: *Decenter*, inquit, *levitate pernix desultoria gestiebat*. Illud adde, quod a Cassiodoro traditur, equos desultorios repertos esse, per quos Circensium ministri missos denunciavit exituros. Erat ergo hic sensus: Ut desultores ex equo in equum, sic ego ex Graeca lingua et scientia in Romanam desilio. Potest et dici conducenter *scientia desultoria*, historia de asino, in qua ex homine in asinum desilit, et vertitur, videlicet in mores belluinos propensior: mox ab asino in hominem reformatur, cum relictis voluptatum pedibus, duce ratione emergit in viam virtutis, et hominem sese verum praestat. Verus autem homo est animus. Apud scriptores qui transfigurantur in belluas, ad hunc intellectum referri possunt. Proverbium illud ab asino cadere, quod quidam huic loco agglutinare contendunt, mihi haudquam convenire videtur, cuius meminit Aristophanes.

[B 2]

pha-

phanes in Nubibus, *oc* retulit Plato in Gryllo, qui et in tertio de Legibus sic tradit: *Cur haec nobis dicta sunt, repetendum videtur, ut oratio quasi equus retrahatur, ne si eo effrenatum habeat, dicendis concita impetu, ab asino (ut proverbio ferunt) excutiatur.*

Pag. 11. FABULAM GRAECANICAM.] Ideo Graecanicam appellat, quia ad exemplar Luciani Graeci scriptoris condita est, ex quo asinum aureum penè transcribit: vel quia in Thessalia, regione Graeca, haec res gesta est. Dissert autem Graecanicus à Graeco, nam ut docet M. Varro libro 6. de analogia: *Graecanica* adventicia sunt, de Graecis veluti notha: ut Hectores, Nestores, et ita haec fabula ex Graeco Luciano deducta derivataque est.

Ibid. THESSALIAM.] Fabulam asini aurei aspicatur ab eo principio, à quo exorsus est Lucianus, cuius initium est hoc: *ἀπὸ τοῦ ἐν ἑλλάδιαι:* id est, Olim in Thessalia proficiscebatur. *Thessalia* autem prisco seculo Pyrrhea, à Pyrrha Deucalionis uxore denominabatur, mox Haemonia ab Haemone, à cuius filio Thessalo Thessalia vocata est. Homerus Argos Pelasgicon appellat.

Ibid. NAM ET ILLIC.] Hoc per interpositionem, quae Graeco vocabulo parenthesis, dictum est.

Ibid. ORIGINIS MATERNAE.] Annotavimus in vita Appuleii, matrem eius fulsae Salviam, à Plutarcho familia prognatam. Fuit autem Plutarchus Chaeroneusis, quae civitas est Boeotiae: quod et ipse testatur in Sylla, scribens patriam suam Chaeroneam, ab Archelai impetu incolumem evasisse, providentia Syllae, qui eo in loco victoriam ex hostibus victis adeptus est. Idem in Lueullo ait, Chaeroneusis municipes suos Luculli testimonio evasisse periculum, quod Orchomenii per calumnias intentabant, ex quo statuum lapideam in foro Chaeroneae publica impensa Lucullo dicaverunt, et ob id beneficium non solum conficitur, sed etiam palam proficitur, se plurimam gratiam debere Romano Lucullo. Idem in Demosthene refert, quemadmodum apud Chaeroneam patriam suam Philippus Macedoniae rex praelio magno Athenienses vicit, finisque libertati Graecorum impositus est: ex quo praelio Demosthenes, qui alios ad pugnam animare solebat, salutem fuga quaesivit. Cumque id ei, quod fugerat, probrose obiceretur, versu illo notissimo clusit: *ἀνὴρ, inquit, ὁ Φεβζων καὶ πάλιν μαχθήσεται:* id est, Vir fugiens et dentò pugnabit. Floruit autem Plutarchus sub Traiano et Adriano imperatoribus. Traiano libros Apophthegmaton dedicavit, vir haud dubiè primae notae inter eruditos, et multiuga eruditione mirabilis, foecundus sanè scriptor, et qui iure polygraphotatos nominari possit, à copia voluminum. Unde nunc non immeritò gloriatur Appuleius, matrem ori-

ginem à Plutarcho derivatam sibi gloriam parere.

Ibid. SEXTO PHILOSOPHO.] Illic Sextus Philosophus doctor fuit Marci Antonini Imperatoris, de quo Iulius Capitolinus: *Audivit et Sextum Philosophum Chaeroneensem, Plutarcho nepotem.* et ab Eusebio in Chronicis scriptum est: *Plutarchus Chaeroneus et Sextus Philosophi insignes habentur Adriani principatu.*

Ibid. EX NEGOTIO PETEBAM.] Imitatus est Lucianum, qui ait se Thessaliam petisise, ob negotium quoddam paternum, cum homine Thessalico.

Ibid. POSTQUAM ARDUA MONTIUM.] Exornatio Rhetorica est, quae compar appellatur: et altera similiter cadens, in his autem figuris felicissimè audax est noster Appuleius, et quamvis affectatione nihil odiosus sit, tamen talis affectatio in hoc penè peculiariter est amabilis, imitabilisque. *Ardua* autem *montium* dixit, arduos montes intelligi volens: sicuti per *lubrica vallium* lubricas valles, et *roscida caespitum*, roscidos caespites, et *glebosa camporum*, glebosos campos. Sic Virg. *urbem Patavi* circum locutione usus pro Patavio, *fontem Timavi* pro ipso Timavo dixit.

Ibid. LUBRICA VALLIUM.] *Lubricus* locus dicitur, in quo facile labimur: lubrica res, quae labilis est, et è manu elabitur, vixque contineri potest ob laevorem. A Virgilio *lubricus anguis*, et *loca lubrica* dicuntur.

Pag. 12. ROSCIDA CAESPITUM.] *Roscidus* significat rosulentum, et rose conspersum. A Virg. *luna roscida* eleganter scienterque dicta est, veluti roris humorisque parvus foecundissima: ex quo sidus lunae foemineum ac molle nominatur ab eruditis, quae nocturnum solvit humorem, et (ut ait Plin.) *cuseta humifico spiritu laxat.* Rores existunt neque gelu, neque arduoribus, neque ventis, nec nisi serena nocte, in confesso est, roscidas aestate Africae noctes esse. Scribit Aristot. in primo Meteororum, rorem fieri ex vaporazione modica, cum pluvia ex largo vapore progeneretur. Appuleius in lib. de mundo: *Ros, inquit, nocturnus humor est, quem serenitatis tenuitas spargit.* Graecè *ῥόσος* dicitur *ros*, et *ῥοσέβης roscidus.* *Cespes* autem terra est, cum herbarum radicibus circumcisa ferramentis, ex caespitibus castra circumdantur, et aggeres castrensium fiunt, ut docet Vegetius in tertio de Militari. Hinc illud Plinianum ex lib. 35. *Cespitum natura castrorum vallis accommodata contra fluminum impetus aggeribus.* Ex caespite fiunt arae, dictae ob id caespitiacae. Iulius Capitolinus: *Centum arae uno in loco caespitiacae extruuntur, ad eas centum sues, centum oves mactantur.*

Ibid. GLEBOSA.] glebis grandibus plena et exstantia. Columella id genus glebas appellat *scam-*

πλ, de quibus Plin. in 18: *Scamma inter duo sulcos, cruda ne relinquatur, glebae ne exulent.* Graecè βάλαι καὶ βάλως nominatur. Inde ab Homero, Phthia ἐνβάλαι dicta ab ubere glebae.

Ibid. EMERSI.] Difficiliter se superasse aspreddines locorum significat.

Ibid. INDIGENA.] Thessalico, quasi inde genito, nec aliunde ascito. Vel *indigenam* appellat, equum patrium, veluti vernaculum et domesticum.

Pag. 13. FATIGATIONEM SEDENTARIAM.] Eleganter *sedentaria fatigatio* dicitur illa, qua sedentes in equo ex diutina equitatione vexamur. Columella in 13. scribit, operam villici non esse sedentariam: intelligi volens, non esse desidiosam et ignavam, ut sedens operetur. A Plinio quoque Pancegrysta decenter dicitur *sedentaria senatus assentiendi necessitas*, qui sedens assentiri cogebatur principi truculento. Quinetiam *sedentarias artes*, et *sellularias* cruditi appellant, quae à sedentibus per otiositatem exercentur, quas Numae lex à peregrinis et servis tantum exerceri sanxit, civibus interdicit, tanquam his animi vigor et corporis pariter elanguescat. Plautus in Aulularia *sedentarios* nominat, qua dictione signare illos videtur, qui sedes fabricant, et sellas.

Ibid. FRONTEM EXTRICICO.] Numerosa oratione, et similiter desinente indicat, se omnia illa factitasse, quae fieri solent ab equitariis sive equisonibus erga equos labore exhaustos, et sudore diffluentes, ut scilicet frontem extricaret, aures remulceret, frenos detraheret. Fronte autem maxime sudant animalia, et potissimum homines, propterea quod caput humidum laxumque est, cerebro autem humectissimo frons prima subdita est, Aristot. auctor in secundo problematum. Frontem à foratu oculorum nominatam Varro existimavit, et credidit Lactantius in lib. de Opificio. A fronte dicti *Frontones*, quod cognomen est nobilium Romanorum. Hinc ait Cicero in primo de Natura Deorum: *Silos et Flaccos, Frontones, Capitones, quae sunt in nobis.* Sili, ut hoc quoque in transcurso declaramus, dicti sunt, quorum nasus sursum versus est repandus, unde galeae quoque à similitudine *silae* appellantur. Flacci verò nominati, quorum aures demissae erant, pendulae et languidae ac flaccescentes. Ab his enim, ut ait Plin. sunt Flaccorum cognomina.

Ibid. SENSIM PROVEHO.] Non potuit significantius exprimere, id quod quotidie usurpari videmus in equis ex cursura dissudantibus, et lassitudine defectis, qui scilicet gradu lentissimo, dorsalibus operi sensim provehuntur, ne ex refrigeratione periclitentur.

Ibid. ALVI PRAESIDIUM.] Excrementa signat, et urinam, quo naturae praesidio maxime equi fatigati recreantur.

Ibid. ELIQUARET.] emitteret, redderet, et veluti liquidiora stercora fistulatum excuteret, quae ab antiquis *fortia* dicebantur. Unde *fortiolus* dictus, qui *fortia* facile emittit, solutoris scilicet ventris.

Pag. 14. IENTACULUM AMBULATORIUM.] *Ientaculum*, auctore Fulgentio Placiade, dicitur gustatio, et est quasi praegustativa comestio. Est enim cibus matutinus, quasi ieiuna anima sumptus: et *ientare* verbum est, quod significat ientaculum capere. Afranius: *Hacc ieiuna ientavit.* Vitellius Imperator epulas quadrifariam dispartiebat, auctore Tranquillo, in ientacula, prandia, coenas, et comessionationes. Graeci *ientaculum ἀκρατισμόν*, vocant καὶ ἀκρατισμῶν. Hinc Aristot. lib. de animalibus 9. scribit, aequum non operari, sed quiescere, *μέχρι ἀκρατισμῶτος*; hoc est, usque ad horam ientaculi. In quibusdam codicibus Aristot. legitur, *μέχρι ἀγχιῶς*, quod Plin. Aristotelis interpres emunctus ita transtulit: *Donec implerentur hominum conventu fora, ignavae sedent.* Antiqui prandium sive prandiolum vocavere ientaculum, quasi parvum prandium, quod M. Tul. eleganti vocabulo *prandusculum* dixit, et ita legas in superioribus codicibus Epistolarum ad Atticum. Nunc oppido quam eleganter ab Appuleio dicitur *ientaculum ambulatorium*, quod sensim ambulando carpit equus in prato. *Ambulatoria* hominis voluntas usque ad mortem est, ut tradunt iuriconsulti: hoc est, mobilis, varia, mutabilis. *Porticus* quoque *ambulatoria* dicitur, quae ambulationis causa extracta est.

Ibid. PRONUS ALLECTAT.] Solent equi os in latu detorqueutes delectare, et quasi demulcere. *Allectat* enim significat illicet, et delectat.

Pag. 15. TERTIUM ME FACIO.] Id est, copulo, adiungo me tertium comitem, duobus comitibus progredientibus.

Ibid. ALTER.] ex duobus scilicet comitibus.

Ibid. CACHINNO.] risu soluto, qui reprehensibilis est. Hinc ait Seneca: *Sit risus sine cachinno.* Praeterea *cachinnus* non risum tantum, sed sonum quoque vehementiorem significat, sicut apud Catullum ita scribentem: *Procedunt leviterque sonant plangere cachinni.* *Cachinnare* etiam non de risu tantum, sed de sonitu strepitumque maiore vetustas dici voluit. Hinc illud Accianum: *Saeva sonando crepitu clangentes cachinnant.* Est autem *cachinnus* verbum secundum *δουμοπροσειῶν* fictum, à sono risus.

Ibid. IN VERBA ISTA.] Subintelligendum est, alterum ex duobus comitibus denarravisse inter eundem multa de divina potentia magices incredibilia, ita ut alter surdis auribus diceret, super-sedendum esse talibus verbis, quae mera mendacia et inmania portenta resonant.

Ibid. ISTO ACCEPTO.] cum hoc audivissem.

[B 3.]

Pag.

Pag. 16. SITOR NOVITATIS.] cupitor rerum novarum. Nam, ut inquit Ovidius: *Est quoque cunctarum novitas gratissima rerum.* Et, ut auctor est Seneca in Declamationibus: *Ad nova homines concurrunt, ad nova conveniunt.* Idem scribit libro Quaestionum naturalium novissimo: *Quod naturale est, magis nova quàm magna mirari. Qui sidere Capræ oriente nascentur, erunt curiosi omnium rerum, ut semper nova quæque curiosa desiderii cupiditate sectentur:* auctor Iulius Firmicus in 7. matheseos.

Ibid. NON CUIDEM CURIOSUM.] In libro Annotationum nosstrarum hic locus copiosè satis opinor explicatus est: ex quo poteris, si quid amplius desideraveris, mutuari, ubi docuimus, *curiosum* pro ministro atque praecone usurpari, in quo significat Plinius, Iulius Capitolinus, Martialis, Eusebius, itidemque Appuleius usurpant. Apud Plautum, *agnus curio* significat macilentus, quasi nimia cura gracilis et emacerratus, sicuti è contrario *incuriusum agnum* dixit Appuleius in Floridis, intelligi volens opimum et succulentum. Videtur autem *curio* hoc in loco à cura festiviter deduci, quasi *curiosus*, qui curat et satagit nosse curiosè res novas. Est itaque sensus: Non sum ego quidem curiosus, cum curiositas sit signum loquacitatis: et nemo curiosus sit, qui non sit malevolus.

Pag. 17. VERUMTAMEN CUPIO NOSSE PLURIMA.] Atqui ipse tamen toto opere testatur, se genuina curiositate praeditum fuisse, et *natura*, ut inquit Seneca, *nobis curiosum dedit ingenium.* Curiositatem ut noxiam taxat Fulgentius Mythologus his verbis: *Curiositas semper periculorum germana, detrimenta suis amatoribus novit paraturè potius quàm gaudia.*

Ibid. IUGI.] collis, et loci editoris. *Insurgimus* i. e. ascendimus.

Ibid. LAEVIGABIT.] Haec duo opponuntur veluti per antitheton, *asperitudo* et *laevigatio*. Est enim *laevigare*, laevore quodam expolire quod asperum est. In itinere autem comes facundus, ut dicere solebat Publius mimographus, pro vehiculo est. Unde fit, ut asperitas viae sermocinatione comitis iteunda laevigetur.

Ibid. NAE.] certè. Graecum est adverbium, Latinis quoque usitatissimum, quo Plautus, Terentius, M. Tul. caeteri frequenter utuntur.

Ibid. ISTDUM MENDACIUM.] Quod scilicet dixisse videbatur ille assertor magicæ factionis, qui quaedam incredenda ad comitem narraverat. Inter mentiri autem, et mendacium dicere, distat. Qui enim mentitur, ipse non fallitur, sed alterum fallere conatur: qui mendacium dicit, ipse fallitur, auctor Pub. Nigidius, qui hoc quoque addit: *Vir bonus, inquit, praestare debet, ne mentiatur: prudens, ne mendacium dicat.* Divus Augustus, in libro de mendacio, colligit octo genera esse mendaciorum, quibus abstinere

dum esse in totum praecipit, ubi indiscriminatim mentiri et mendacium dicere usurpantur. Quod et in decretis Canoniceis 22. quaestione 2. repetitum est. Nati sub sidere ingeniculi, erunt mendaces, frugaces, callidi.

Ibid. SUSURRAMINE.] incantamento: quod clam, et voce summissa, ne prophani percipiant, fieri solet. *Magia* enim, ut idem Appuleius asserit in Apologia, *occulta res est, plerumque noctibus vigilata, et tenebris abstrusa, et arbitris solitaria, et carminibus murmurata: cui paucissimi adhibeantur.* Libro quarto Institutionum, *susurros magicos* dicit legitimum incantamento magicorum, et quae à Lucio nostro *susurramina* nominantur.

Ibid. AMNES REVERTI.] Persuasum est, vi magici cantaminis cuncta, quae naturaliter impossibilia sunt, fieri posse: flumina ad fontes revocari, mare glaciari, ventos tranquillari, denique omnia quae hic memorat Appuleius posse confici. Cui sententiae astipulatur polypharmaca, hoc est, trivenefica illa Medea, quae sic ait apud Ovidium:

— cum volui, ripis mirantibus, amnes

In fontes rediere suos, concussaque sisto,
Stantia concutio cantu freta, nubila pello,
Nubilaque induco, ventos abigique vocoque,
Te quoque luna traho.

Illud quoque Maronianum ex Aeneidos quarto huc pertinet:

Sistere aequam fluvii, et revertere flumina retrò.

Ibid. MARE COLLIGARI.] Id est, congelascere, contra naturam suam. Mare enim omne incongelabile est, sicut Philosophi autumant: et memorat Gellius in 16. poëtium Atticarum. Tameis Herodotus, Graecæ historiae scriptor, scribit in 4. historiarum, mare Seythicum congelascere. Unde à Juvenale dictus *Oceanus glacialis*. Auctor est Plinius, septentrionalem Oceanum *Marimarusam* à Cymbris vocari: hoc est, mortuum mare. Heecæus *Amalchium* appellat, quod nomen lingua Scythica significat congelatum.

Ibid. VENTOS INANIMES EXPIRARE.] Id est, ventos esse sine spiritu: quod impossibile est. Ventus enim nomen venti perdetur, cum esset inanimis: id est sine anima, et spiritus agitatione. A Graecis dicitur *ἀνεμος*, unde animus et anima deducuntur, ex quo animae interdum pro ventis usurpantur. Horatius: *Impellunt animae linteae Thraëtae.* Virgilius: *Quantum ignes animaeque valent.* Est autem ventus, fluens aër et agitated: ut Hippocrates in libro de flatibus, Aristoteles, Seneca, et caeteri Quaestionum physicarum conditores prodiderunt. Nihil autem est in rerum natura potentius spiritu. Ignem spiritus concitat. Aquis ventum detrahens, inertes sunt. Potest spiritus dissipare spatia terrarum, et novos montes extollere, qui est causa tremoris

terrae. Unde Epicuro nullus motus placet, praeter spiritum, qui possit tanta conari.

Ibid. EXPIRARE.] spiritum exhalare et mori: sicut animantia expirant, spiritu emisso deficientia, sine quo nihil vitale est.

Ibid. SOLEM INHIBERI.] Sol, qui est mundi oculus, et cor coeli, et incunditas diei, et coeli pulchritudo, naturae gratia, ut inquit Ambrosius in 4. Hexameri: qui, ut asserit Plinius, naturae regimen ac numen est, syderum ipsorum coelique rector, creditur potentia magici carminis posse inhiberi, quo minus cursum suum statum et nunquam erraticum circumagat. Hinc Lucanus cecinit in 6. Pharsaliae:

*Cessavere vires verum, dilataque mundi
Haesit nocte dies.*

Prisca illa rudis et indocta mortalitas, in deliquio Solis ac lunae, stellarumque defectibus scelera aut mortem aliquam siderum pavebant.

Ibid. LUNAM DESPUMARI.] Carminibus praestigiisque magorum lunam coelo deduci posse creditum est. ex qua credulitate est illud notissimum:

Carmina vel coelo possunt deducere lunam.

Credebant quoque lunam cantu magico depressam cogi, ut despumaret in herbas suppositas, et lunare virus infunderet, quibus mox ad magicen utebantur. Quod et idem Lucanus insinuat, cum sic ait in 6. de luna loquens:

Et patitur tantos cantu depressa labores

Donec suppositas propter despumet in herbas.

Item alibi:

— et virus largè lunare ministrat.

Mortalitas ignara causarum naturalium, in lunae defectu veneficia arguebat: et ob id crepitu dissono auxiliabatur. Auctor Plinius in 2. et Livius in 26. *Disposita*, inquit, *in muris Campanorum imbellis multitudo, tantum cum aeris crepitu, qualis in defectu lunae silenti nocte fieri solet, edidit clamorem.* Hinc illud Satyrici poetae:

Una laboranti poterit succurrere lunae.

Igitur luna despumatur, quando spuma depurgatur, quam cogitur infundere in herbas sibiectas magis. Idem mel despumatum dicitur, quando spuma detracta purum, liquidum, defecatum relinquatur, et ut ait Plin. in 22. *usus despumati mellis semper aptior est.*

Ibid. STELLAS EVELLI.] Marciannus Capella in libro de Astrologia, stellas a stando, sidera a considerando dicta fuisse commemorat. Cum itaque stellae coelo fixae sint, cantamine magico evelli posse putantur. Interdum stellas ex coelo labi, et volitare conspiciamus. ex quo illud Maronianum:

— stellas vento impendente videbis,

Præcipites coelo labi.

Plin. in 18. *Discurrere*, inquit, *stellae videntur interdum, ventique protinus sequuntur, in qua-*

rum parte ita praesagivère. Inibi ex intervallo, *si volitare*, inquit, *plures stellae videbuntur, quò feruntur albescentes, ventos ex his partibus nunciant.* Vulgus existimat aliquem extingui, cum stella decidua: verum, ut inquit verissime idem Plinius, *non tanta coelo societas nobiscum est, ut nostro fato mortalis sit ille quoque siderum fulgor.* Verum cum decidere videntur, id fit nimio alimento tracti humoris: sicuti luminibus accensis, id ex liquore olei notamus accidere. Graeci ἀπορροιας vocant defluxus quosdam aërios, qui ad terram labentes stellarum casus imitantur.

Ibid. DIEM TOLLI.] Tanquam arte magica possit dies mutato canonico cursu interpellari, et nox congeninari, iuxta illud Lucani:

Cessavere vires verum, dilataque longa

Haesit nocte dies, legi non paruit aether.

Pag. 18. ET AD ALIUM.] conversus scilicet, ad illum qui exorto cachinno dixerat, superse- dendum esse talibus verbis, tanquam absurdis et incredibilibus.

Ibid. MINUS HERCULE CALLES.] Sensus est: Profectò nescis, multa quae vera sunt, idè existimari mendacia, ob depravatam hominum opinionem, quia sunt nova, et supra vires nostras sublimata. In hanc sententiam ait Sallustius in Catilina: *Quae sibi quisque facilia factu putat, aequo animo accipit: supra ea, veluti ficta pro falsis dicit.*

Ibid. VESPERA.] hora vespertina, et (ut ait Sidonius) crepusculascente. Dies civilis, qui à media nocte incipit, ita dividitur. Primum tempus dicitur *mediae noctis inclinatio*: deinde *gallicantium*: inde *conticinium*, cum et galli conticescunt, et homines etiam tunc quiescunt, cuius meminit Plautus in Asinaria, cum ait: *Videbitur, factum volo, redito conticinio.* Deinde est *diluculum*, id autem est, cum incipit dignosci dies. Inde *mane*, dum dies clarus. Legibus duodecim tabularum ortus tantum et occasus nominabatur, post aliquot annos adiectus est et meridies. Novissimum diei tempus *suprema tempestas* nominatur. Hinc illud 12. Tab. *Solis occasus suprema tempestas esto.* Quamvis plurimi ex his verbis supremam tempestatem post occasum Solis esse existimaverint. Post supremam dicitur vespera, à stella quam Graeci *hesperam*, Plautus *vesperuginem*, Ennius *vesperum*, Martianus *phosphorum*, Virgil. *hesperon* appellant. Inde *crepusculum*, à crepero, quod debium significat, dictum: tanquam lux dubia id horae sit, incertumque existat id temporis noctis sit an diei. Inde *crepusci* nominati à Sabinis, qui eo tempore erant nati: et à Lucretio dictum est *creperum bellum*; cuius anceps et dubius est eventus. *Oracula* quoque *crepera* vocitarunt, quasi inspicua, ambagiosa, dubiosa. Hinc senes *decrepitos* dici quidam autumant, quasi du-

biae sint vitae. Post crepusculum id sequitur tempus, quod à luminibus accensis *prima fax* dicitur. Deinde *concrebia*, sive *concrebium*, quod ferè omnes tunc cubarent. Alii ab eo quod sileretur, id tempus *silentium noctis* appellaverunt, sicut Livius. Novissimo loco *intempesta vox*, dicta ex eo, quod non habet idoneum tempus rebus gerendis, et eo tempore nil agi tempestivum est. Cassius: *Nocte intempesta nostram devenit domum*. Haec est diei civilis à Romanis observata divisio, quam pluribus verbis explicavi, propterea quod haec enarratio est futura conducibilis studiosis antiquarum lectionum. Auctores, Marcus Varro, Macrobius, Plin. Censorinus, caeteri.

Ibid. POLENTAE CASEATAE.] *Polenta*, cuius meminit Plautus in *Asinaria*, cibus fuit antiquus Graeciae peculiaris, et ut ait Plin. in 18. videtur polenta tam ignota Italiae fuisse, quam puls Graeciae. Pluribus fit haec modis. Graeci perisum aqua hordeum siccant nocte una, ac postero die fingunt. deinde molis frangunt, nec aliunde laudatior quam ex hordeo conficitur. Vicens autem libris ternas seminis lini, et coriandri selibras miscunt. Ovidius neutro genere *polenta* dixit, illo versu:

Dulce dedit testa quod coxerat ante polenta.
Placentam Appuleius caseatam vocat, veluti caseo indito subactam: sicut fibum et placentam fieri docet Cato in libro de Re rustica. Ad eundem modum et scribita fit, adhibito caseo, coquiturque, de qua Epigrammatica: *Circumdata diu mensis scribita secundis*. Plautus quoque in *Poenulo*: *Nunc dum scribitae actuant occurrere*. Videtur autem Appuleius nomine caseatae polentae significare obsonium consimile epityro. Est autem *epityrum* vocabulum cibi, quo frequentius Sicilia quam Italia usa est, ut auctor est M. Varro. De quo Plautus in *Milito*: *Si unum epityrum edam apud illum esuriens insane*. In Plantianis codicibus coniunctim et intereisim implicata est lectio. Sic enim impressi codices habent, *Epityredam*, pro epityrum edam. Dicitur autem esse *epityrum*, ut ego opinor, à caseo, ex quo fit cibi genus, perinde ac caseatum sit, *τυρός* enim Graecè, caseus Latine significatur: et *τυρόνηστις* dicitur id instrumentum coquinatum, quod foraminato caseus minutatim disteritur. Hinc illud Callippi salsè simul et dolenter dictum celebratur apud Graecos, qui dum Catinam Siciliae civitatem capere adortus, Syracusas amisisset, dixisse fertur: *Tyro-nestini habeo pro civitate*. Non me praeterit, apud Columellam libro rei rusticae 13, epityrum vocari genus conditurae ex olivis fractis concinnatum, quod in civitatibus Graecis plerumque usurpabatur, quod quidam pityrum dicere malunt. Cato quoque docet, epityrum album, nigrum fieri ex olivis, addito coriandro, foe-

niculo, ruta, menta, citra casei mentionem. Non invitus in haec interdum veluti diverticula transilio, ut ita varietate rerum fastidium abstragatur, quod nulla res magis quam uniformis narratio parit. Apud Iuriconsultos *taberna casearia* decenter est dicta, ubi fit caseus. Sed antequam digrediamur ab epityro et caseo, conducibile videtur explicare, quid sit apud M. Tullium *Tyrotarichus*: de quo multi multa, perpauci bene. In epistolis ad Papyrium Paetum, in epistolis ad Atticum, *tyrotarichus*, et *patina tyrotarichi* persaepe memoratur: qua dictione significari puto genus obsonii ex caseo salsamentisque confecti, unde ex utroque compositum nomen. *Τυρός* enim, ut iam diximus, Graecè dicitur caseus: *τάριχος*, salsamentum. Proinde *tyrotarichos* legendum, ut sit nomen pentasyllabum. Qui *tyrotarichum* accipit pro nomine coqui, sive villae, à vero devii hallucinantur.

Ibid. MORDICO.] *Mordicare* est, morsu capere. Quidam legunt *Mordicè securus*, tanquam adverbium sit, significetque paulò licentius frustum, sive buccellam ex illa caseata polenta contruncasse. Ego legere malim *mordicus*, vel (si ita placeat) *mordicò*, ut adverbium sit, quod significat cum morsu et dentibus, et ut veteres dixerunt *mordicatum*. Sensus autem sic ordinatur: Cum morsu contruncare voluissim buccellam ex polenta caseata grandiozem, propterea quod convivae voratores raptim taburnantes vorant, paulum absumi quin interirem, dum faucibus inhaeret, ac spiritum strangulatibus ille glutinosus, ex casei mollitie et lentore.

Ibid. OFFULAM.] *Offula* hic accipitur pro buceca, sive buccella, et frustulo polentae. *Offia* enim, cuius diminutivum est *offula*, et tertio gradu *offella*, significat frusta esculenta, in quae potissimum caro conciditur. Columella, de salura suillae carnis scribens, ait: *Caro in libralia frusta concidatur, deinde offulae carnis spissae componuntur, et alternis sal ingeritur*. Claudius Imperator, cum de lauiis ageretur, exclamavit in curia: *Rogo vos, quis potest sine offula vivere?* Ubi *offula* accipi videtur pro esca scitissimi saporis, quae fit ex feciore porcino in frustula conciso, vulgè iccuscula dicuntur. Per translationem dixit decenter Sanyrographus: — *et patruo similes offunderet offias*: intelligi volens imperfectos foetus, et frusta carnis, qualia sunt in abortivis. Dicitur *offia* quoque de iis quae non manduntur, ut apud Plinium: *Offae bubuli fimi*. Vulgatissimum est venus proverbium, *Inter os et offiam*: quod pro buccella et frustulo cibi capitur. Cuius meminit Cato, idem fermè significans quod Graecus ille *περιρριμιάδης* versus: *πολλὰ μετὰ τὸ ἐλεῖ κύνες καὶ χεῖρες ἄρκου*. Et quoniam incidimus in hoc proverbium, non ab re est notasse causam, unde proverbialis versus factus est, quem nostri in transcurso attingunt,

lapidibus corrumpetur. Docet Portius Cato, centones fieri ex vestimentis familie veteribus, cum ait: *Quotienscumque tunicam aut saga familiae dabis, prius veterem accipito, unde centones fiunt.* Macrobius in 1. Saturnalium, centones accipit pro veste stragula, lectique operimento, cum ait: *Scrophæ cadaver sub centonibus collocat, super quos uxor cubabat.* Laus sarcinatoris est, si bene centonem suere noverit, quia ex dissimilibus minutisque consarcinatur. Hinc illud, Lucianum sarcinatore esse summum, suere centonem optime. Consimiliter *cento* apud Iuvenalem accipitur pro vestitu familiarum, crasso et sordido, sic scribentem:

Intravit calidum veteri centone lupanar.

Centonibus enim involuta vestitaque Messalina, ibat in lustra, ne agnosceretur. Seneca quoque in 11. Epistolarum ait, *Diurnum accipit, in centuculo dormit.* Ubi *centuculus* pro vili et plebea veste stragula usurpatur. Frontinus et Livius *centuculos* accipere videntur pro dorsualibus et instratis iumentorum, similitudine vestis centuculi, herba *centuculus* dicta, de qua scribens Plinius noster, innuit centuculum esse penulam. Cuius verba subscripti ex volumine 24, quae sunt haec: *Itali centuculum vocant rostratis foliis ad similitudinem capitis penularum iacentem in arvis.* Propterea cento, ut scienter docet Ausonius, est opusculum structum ex variis diversisque carminibus, cuius structura ita solidatur, ut coeant aut caesi duo versus, aut unus et sequens cum medio. Nam duos iunctim locare ineptum est. Ita ipse centonem formavit nuptialem, ex filis poematis Maroniani consutum. Hinc Homero cernitas et Virgilio centonas legisse sese, divus Hieronymus refert in prologo veteris instrumenti, significare volens opuscula contexta ex Homeris Virgilioque carminibus, transducta accommodataque ad sensum conditoris. *Sutilis* autem dicitur centuculus, consutus, contextusque: a suendo. Cymbam Charonis sutilem vocat poeta, hoc est (ut exponit Servius) intextam, sutanque.

Pag. 30. PUNICANTEM PRAE PUDORE.] rubentem ob verecundiam. *Punicus* enim color rufus est, et exuberantiam splendoremque significat ruboris. Graece dicitur *Ρουδικός*, auctor Gellius in 2. Facies autem pudibundi verecundique hominis erubescere consuevit, quoniam (ut inquit Arist. in Problematis) sanguis de corde in omnes corporis partes diffunditur pudentibus ita ut superficiali occupet. Est autem verecundia bonum, ut dicit Seneca, in adolescente signum, et (ut dicere solebat Cynicus Diogenes) rubor virtutis est color. Nilil fuisse mollius ore Pompeii, annotaverunt eruditi, qui nequam non coram pluribus erubuit, utique et in concionibus Plautus in Asinaria: *Verecundum esse decet adolescentem Argrippæ.* Quintilianus verecun-

diam vitium esse dicit, sed amabile, et quod virtutes generet.

Ibid. PUBE TENUS.] usque ad pubem. Haec particula iungitur cum-ablativo singulari numero: ut, *Capulo tenus addidit ensem.* Plurali vero, cum genuino: ut *Crurum tenus à mento palea-ria pendens.* quo in loco, ut Priscianus ostendit, usus est poeta hellenismo. Plin. quoque dixit: *Corporum tenus curiosis.*

Ibid. FRUATUR TROPAEO FORTUNA.] Verba sunt Socratis aerumnos, Aristomeni respondentis, sinendum esse fortunam de seipso triumphare, et ipso tropaeo diutissime frui. Tanquam ipse sit tropaeum fixum à victricis fortuna: sicut tropaea figi solebant à victoribus, ut essent monumenta victoriarum sempiterna, quae vetustate consumpta nefas erat refici ac resarciri, ut docet Plutarchus in quaestionibus. De tropaeis affatim scripsimus in 1. Tranquilli commentario: illinc poteris siquid desideras mutuari.

Pag. 31. EX DUABUS LACINIIS.] vestibus. Est autem proprie lacinia, ut inquit Sextus Pompeius, pars vestimenti flexuosa sinuosaque. Unde *lacinosum* derivatur, quod tortuosum implicatumque significat. Hinc *laciniosa oratio*, Hieronymo: et *lacinosus fibris splendes in ostreis.* Plin. *Laciniosa conwallis* Appuleio dicta, et adverbium inde fit *laciniatum*, quod significat in laciniis. Columella praecipit gregem pecoris ovilli in laciniis distribuendum: hoc est, in particulis, et ut adverbialiter dicam, particulatim, videlicet à laciniis, quae partes sunt vestimentorum, et interdum pro tota veste accipiuntur.

Ibid. QUOD CURSUL.] Emenda, *quod tersul.* Significat enim, se ministrasse amico balnei utensilia: videlicet ampullam oleariam, et strigilem, et linteam teritoriam, quibus ad tergendum utebantur.

Ibid. ENORMEM ELUVIEM.] immodicam spurciciem et illuviem. Plin. et Iuvenalis, *eluvien* dixere feculentiam cloacalem.

Ibid. PROBE CURATO.] cum diligenter lotus curatusque esset.

Ibid. LECTULO REFOVEO.] cibo satio. Homoeoteleuton, et homoeoptoton, quae Latine dicuntur, Similiter desinens, similiter cadens. Exornationes sunt, quae rarenter intersparsae, concinniores faciunt festivioremque elocutionem, in quibus nitidus est et praepollens Appuleius: si immodice haec fiant, transcut in vitium, ut in quarto Rhetoricorum proditum est. Ideoque dixit A. Gellius, insipida et inertia et puerilia esse id genus in collocandis verbis scitamentum, si immodice fiant, et rancide, sicut facitissime lusit Lucilius. Sed ad propositum: Omnis animi impetus, omnisque tristitia cibo mollitur, potuque discutitur. *Vinum dissipat curas edaces*, ut ait Horatius: et Plinio teste. somno esse accommodatum, ac securitacibus. Et hoc fuit

[D]

illud

illud poculum Nepenthes, quod Helena illa Homericæ Telemacho ministravit, quod oblivionem tristitiæ, veniamque afferbat, quod utique fore cunctis mortalibus ab Helena propinandum. Sed de hoc Nepenthe, quod sine lectu significat, plura in libro Annotationum.

Ibid. AD LUBENTIAS.] A lubendo, sive lubendo, *lubentia*, et *lubentia* dicta est: ut docet M. Varro lib. 2. Lat. linguæ. Plaut. in *Asinaria*: *Lubentiorum te faciam, quam lubentia est.* Lubentias appellat hilaritates, lætities, et voluptates sermonum et iocorum, ad quas iam proclivem factum esse Socratem, seingrata paulisper tristitudine, significat. A. Gellius in 14. *Nam cum lubentia gratiaque omnes conviviorum incognitas sint, quique illarum omnino experti sit.*

Ibid. SCITUM CAVILLUM.] elegans et facetia cavillatio, iocatioque. *Cavillum* enim pro cavillatione et irrisione accipitur, auctor Festus: et *cavillari*, est iocari. Quæ Greci *saphismata* vocant, Cicero et Seneca cavillationes interpretantur.

Pag. 32. DICACITAS TINNULA.] *Dicacitas*, sicuti docet Quintil. in 7. proprie significat sermonem cum risu aliquo incessentem. Ideo Demosthenem urbanum fuisse dicunt, dicacem negant. A dicendo ducta est. Hac potissimum utuntur scurræ, unde dicacitas scurrilis appellata, quæ oratori magnopere fugienda est. Duo sunt genera factiarum, ut inquit Caesar et Cicero in 2. de Oratore: alterum fusum, alterum peracutum. Illa à veteribus superior cavillatio, hæc altera dicacitas nominata est. Apud veteres Gaudio præcone nemo dicacior fuit, de quo multa Lucilius, et non pauca M. Tullius in oratione pro Cn. Plancio. Hic Nasica non pepercit. Idem M. Drusum, hominem potentissimum, dicacitate pulsavit. Idem L. Crassi et M. Antonii oratorum voluntates asperioribus facietis sæpe perstrinxit impune. *Tinnula*] sonora, et obstrepera, sublatiore sermone. *Tinnire* est sonare, verbum fictum ex onomatopœia. Unde tinnitus aurium. Plin. in 29. *Quin et absentes tinnitu aurium præsentire sermones de se receptum est.*

Ibid. FRONTEM REPLAUDENS.] manu repercutiens, retegensque, capillis reiectis. Quod in lectu tristitiæque usitatum est. *Plaudo* enim, quod et *plado* dicitur, manibus pulso et strepitu facio: unde *Plausus* dictus, quo boni excipiebantur, cum mali exsibilarentur. Hinc *compludere*, *suppludere*, *expludere*, *repludere* derivantur, quæ inter se Ætimita, utpote ab eodem fonte derivata, aliquo tamen interstitio discriminantur, quod antiquarum lectionum curioso facile liquet, et à nobis perinde ut in legendo fuerint obvia annotabuntur.

Ibid. INFIT.] inquit, alias *incipit*: In carmine Naeviano legitur, *Fieri impendit infit*: pro fieri impense incipit.

Ibid. FAMIGERABILIS.] inclutus, clarus, opulentus. *Famigerabilis* enim, et *famigeratus*, in eodem significatu, pro cognobilis et fama notus usurpatur. *Famigeratores* autem dicuntur rumigeruli, quasi famæ rumorumque gestores, seminatoresve, de quibus Plaut. in Trinummio: *Ego de verbis eorum famigeratorum incitus proslui, Amicum castigatum innocuum, quod si exquiratur usque ad stirpem auctoritas, Unde quicquid auditum, nisi id appareat, famigerator ne sit cum detrimento et damno.*

Ibid. AERUMNAS.] calamitates, laboresque. *Animus acutus optimum est aerumnas condimentum*, ut inquit Plautinus servus.

Pag. 33. SECUNDUM QUÆSTUM.] post factum lucrum. *Secundum* enim aliquando significat iuxta, et post. Livius: *Secundum orationem prætoris murmur ortum.* Idem, in epistolis solitum scribi *secundum salutem*, testis est hæc verbis: *Prætores Syracusani Marcello secundum salutem, ut assolent*: pro eo quod est, post salutem. M. Tul. in epistolis ad Quintum fratrem: *Ille mihi secundum te et liberos nostros ita est, ut sit pene par.* Idem in secundo Officiorum: *Proxime et secundum deos, homines hominibus maxime utiles esse possunt*: id est, post deos. *Secundum fluvium*, dixit Virg. pro iuxta. *Secundum aurem* pugione percussum fuisse M. Marcellum, scribit Servius Sulpitius, quod significat, iuxta aurem, sive post aurem. Accipitur aliquando *Secundum*, pro eo quod est, pro: ut, *Secundum te litando*, pro te, Notissima est illa significatio, *secundum Plaut. secundum Aristot.* Lucanus: *Secundum Emathiam lis tanta datur.* Greci in hac significatione dicunt, ut ait Priscianus, *κατὰ καὶ μετὰ.*

Ibid. MACEDONIA.] Casus est ablativus. olim Emathia dicta, duobus incluta regibus, Philippo et Alexandro: quondamque terrarum imperio famigerata, cui Macedo Demeonionis nepos nomen iudidit: autem Solmus in polyhistore.

Ibid. NUMMIOR.] pecuniosior, et nummis sullarcinatus. Qui bene nummatus est, is more Romano dicitur dives: ut festiviter iocatur M. Tul. in epistolis ad Trebatium. Stoici vero dicunt, omnes esse divites, qui coelo et terra frui possunt.

Ibid. LARISSAM.] Civitatem Thessaliæ significat, quam Pensilem et Pelasgiam cognominant, à qua *Larissæus Achilles* dicitur. Multas autem fuisse Larissas, ex multiplici lectione discimus. Fuit enim Larissa in Creta, et in Asia: altera iuxta Cynam. In agro quoque Attico Larissa est. Trallianus quoque vicus nomine *Larissala*, à qua *Larissius Iupiter* cognomen sumpsit. Est et Larissa pagus monti Iliæmo finitimus. Quin etiam in Peloponneso Argivorum arx Larissa memoratur, quam Cyclo-

pes condiderunt, quos Gastrochiras, id est, ventrimanos vocant, quoniam suo artificio alebantur. ob hoc *Larissaeus apex* appellatur à Statio arx Argivorum: qui alibi dixit, Cyclopium fabricatam manu.

Ibid. OBITURUS.] aditurus, spectaturus.

Ibid. AVIA CONVALLE.] inaccessa et difficilis. *Avia* enim *loca* dicuntur, sine via, et ob hoc *impervia*, minimeque commicabilia. Lucretius: *Avia Pieridum peragro loca, nullius ante Trita solo.*

Et homo *avius*, longe à via remotus. Item, *avius*, à vera longe ratione vagatus. Hinc illud per annotationem sive traiectionem celebratum, *Avium dulcedo ad avium ducit.*

Ibid. LACINIOSA.] flexuosa et plicatili, sicut iam docuimus.

Pag. 34. ULTIME AFFECTUS.] ad extremam redactus calamitatem, vel nimia lassitudine defectus, exhaustusque.

Ibid. MEROE.] Nomen est cauponae ex re fictum, tanquam esset *merobiba*. Sicut apud Ausonium locus est de foemina bibacissima, cui ideo Meroes nomen inditum facitissime ludit, quia vinum dilutum non bibebat, potare immixtum sueta, merumque merum. Alias Meroë insula est clarissima Niliacarum insularum, in qua et civitas cognominis à matre Cambysae regis nuncupata.

Ibid. SCUTILAM.] elegantem et argutulam. Nec enim ad corporis formam referri potest, cum esset anus, et interdum haec diminutiva urbanitatis et blandimenti causa usurpantur.

Ibid. DEVORTO.] divortor, accedo veluti ad diversorium. Frequentissima apud Appuleium locutio. Inde *taberna diversoria* Plauto, in quam viatores divertunt. M. Tullius *diversores* decenter appellat, eos qui in tabernam cauponamque divertuntur, et est proprie verbum viatorum.

Ibid. DOMITIIONIS.] Componunt dictiones ex duabus integris, ut *tribunus plebis*, aut integro et corrupto, ut *malevolus*, *extorris*. aut ex corrupto et integro, ut *noctivagus*: aut ex duobus corruptis, ut *pedissequus*, *pinirapus*. auctores Quint. et Prisc. *Domitio* copulatur ex corrupto et integro, quasi *dominitio*. Significat autem reditum ad penates. *Itiones* autem dici, sicut *reditiones*, et *abitiones*, testis est Terentius, qui ait in Phormione: *Haecine erant itiones crebrae, et mansiones ditinae?* Haec dictione deinde ut elegantissima utitur et M. Tullius, qui sic scribit in primo de Divinatione: *Sed Rhodiorum classis propinquum reditum ac domitioem davi. Domitioem* novo vocabulo fluxit, non magis licenter quam decenter, Epigrammatista Martialis, pro coena domestica.

Ibid. SPOLIATIONIS DIVINAE.] *Lego diurnae*. Diurnam enim appellat spoliationem, quam de die passus erat: cum rareret homines de die

spoliari soleant, nocturnae vero spoliationes et grassaturae sint creberrimae.

Ibid. COENAE GRATIAE.] Sensus sic ordinatur: Applicat me coenae gratuitae, pro qua nulla mercedula exigebatur.

Pag. 35. VRIGINE PERCITA.] ardore libidinis extumulata, et tentigine veluti quadam concita. Est enim urigo, uredo quaedam, et pruritus libidinis, ab urendo dicta.

Ibid. AB UNICO CONGRESSU.] Prudenter concubitum significat.

Ibid. ANNOSAM AC PESTILENTIEM.] Cauponam intelligit, ex cuius vetulae concubitu se contagione quadam pestilenti infectum esse significat. *Anatem* veteres appellaverunt morbum anuum, id est, vetularum: sicut *senium*, morbum senum. Anus autem dicta est ab annorum multitudine: vel quod iam sit sine sensu, qui Graece dicitur *νόητος*. Anularum enim propria est deliratio.

Pag. 36. IN EAM CONTULI.] Significat se pro pretio concubitus, quicquid vestium sibi reliquerant latrones, dono dedisse cauponae.

Ibid. OPERULAS ETIAM.] scilicet contuli in cauponam. Qua dictione significat reculas quasdam operose fabrefactas, quas acquisiverat dum exerceat sagariam negotiationem. Ab *opera* hypocoristicos fit *opella* et *operula*. Quid autem sic *facere sagariam*, copiose explicavimus in libro Annotationum: ubi hic quoque locus enarratur. Verum, quia (ut ait Plato) non nocet bis idem dicere, et Graecum proverbium est, *δὶς καὶ τρις τὸ καλὸν*: id est, bis terque pulchra dicenda: scito *sagariam* nuncupari negotiationem, vocabulo à sagis inclinato, quando scilicet saga et alia id genus vestimenta emimus et distrahimus lucri faciendi causa. Quod iurisconsulti evidenter docent, apud quos, tit. pro socio, talis casus explicatur: Quidam sagariam negotiationem inierunt, alter ex his ad merces comparandas profectus in latrones incidit, suamque pecuniam perdidit: servi quoque eius vulnerati sunt, resque proprias perdidit. Dicit Iulianus, damnum esse commune. Tit. quoque de tributoria actione sic scribitur: Duas negotiationes exercebat, puta, sagariam et linteariam. Dicitur autem *sagaria* simpliciter, et significatur huiusemodi negotiatio, sicuti nomine *linterariae* intelligitur negotiatio linteorum. Idem absolute dixerunt *argentariam*, *sequestrariam*, aliaque consimilia. *Sagariam* autem, quam *saccariam*, legere malim. Quod si nihil placet immutare, *saccaria* in eodem significato accipietur, quasi à *saccis* derivata, quae sunt viliora vestimenta. Aliquando *sacci*, et per diminutionem *sacculi*, et *sacelli*, sunt numorum receptacula, ut docet Pedianus Asconius, Saccarium Ulpianus titulo de contrahenda emptione, accipit non pro negotiatione saccorum, sed pro

banilo, scribens: *Si quid ex sacco saccarii cecidisset.*

Ibid. MEREBAM.] parabam, acquirebam.

Pag. 37. BONA UXOR.] Eironicis caupona significatur, quae illi fuit detrimetosa, cuius concubitu perinde ac uxoris potus est.

Ibid. MALA FORTUNA.] Propter atrocitalem spoliationem. Romae sanum malae Fortunae fuit in Esquilis, Graece dicitur κακῆ τύχη.

Ibid. EXTREMA.] suprema exita.

Ibid. NOVISSIMO EXTREMIUS.] tanquam nihil peius deteriusque inveniri possit ea labe, cladeque quam pereperat ex complexu cauponae: quod facinus illi extremum, et pessimo peius fuit, quod et ultimo loco perpetratum contigit. *Novissimum* enim extremum significat, quod verbum (auctore M. Varro) Laelius et senes alioque, quod nimis novum esset, vitaverunt: et sicut à *vetere*, *vetustus* ac *veterrimus*, sic à *novio* declinatur *novissimum*, quod est extremum, sic ab eadem origine *novitas* et *novitius*. Autumat Gellius, libro 9. noctium Attic. M. Cicero non nollisse uti isto verbo, tanquam non Latino et improbo. Sed (quod pace veniaque tanti viri dictum sit) M. Tullium usum esse hoc verbo observavimus, sic scribentem in Oratore: *Nec in hac modo re, quae ad vulgi sensum spectet, et ad aurium voluptatem, quae duo sunt ad iuvandum novissima.* Verum sicut ille qui semel risit, nunquam risisse traditur: ita qui semel hac dictione usus est, haud immerito dici poterit ea nunquam usus fuisse. Nam, ut inquit Asconius, *semel vitium est ad pene nunquam.*

Ibid. SCORTUM SCORTEUM.] *Scorta* dici meretrices, et *scortari*, meretriculas ducere, nemo est qui nesciat: a pelle quam antiqui dicebant *scortum*, ducto verbo: quia sicut pelliculae subigantur. *Scortea* quoque dicimus ea, quae ex corio ac pellibus sunt facta. Inde in aliquot sacris ac saeculis nefas erat aliquid *scortum* adhiberi. Proinde Ovidius in Fastis ait:

Scortea non ulli fas est inferre sacello.

In Attellanis fabulis licebat antiquitus animadvertere, rusticos ioculariter dicere, se adduxisse pro scorto pelliculam. Donatus enarrans illud ex Eunuchis, *Fortis habui scortum*: ait, abdomen quod in corpore foeminarum patiens est coitus, *scortum* dici. Vel *ἄπὸ τοῦ σκαρπίου*, quod Graece est palpitare, quod faciunt meretrices crissando, ut ita conciniosam venerem exhibent viris: aut sibi abigant conceptum semen, quod in vulva foeminae in ipso coitu non se movens inhaerescit. In commentariis Tranquilli docuimus, *scorta* dici diabolaria quae duobus obolis, hoc est, vilissima mercedula conducuntur. Ubi emendavimus locum M. Var. mendosissimum: Festiviter appellat Apuleius *scortum scortum*, meretricem annosam,

vitam, deformem, inamabilem, perinde atque esset instar pelliculae et corii, rugosa, flaccida, languida, minimeque succulenta. Meretrices autem id genus sordidae, duobus apud veteres vocabulis elegantibus appellantur, *Seractiae* et *Scrupaeae*. Dicuntur aut *seractiae* ab excreando, quod vitium est in veula: *scrupaeae* vero, sive *scrupidae* à duritia molestiaeque lapillorum, qui *scrupi*, et per diminutionem *scrupilli* dicuntur. Hoc ideo transeunter apposuit, ut emendares intelligeresque illud Plautinum, quod refertur à Gellio in 3. noctium Att. *Stratae scrupulae destrato vulvae sordidae*, tu corrigo. *Seractiae scrupaeae.*

Ibid. DIGITUM A POLICE PROXIMUM.] Indicem significat, quo ori admoeto silentium indicimus, commonemusque quod maxime salutare est. Unde et salutare dictum esse à vetustis scriptoribus existimo, sicuti à Tranquillo, qui ait Augustum habuisse digitum salutare sinistreae manus imbecillum: ubi non parum multa digna scitu annotavimus. Marcianus Capella et ipse sic scribit: *Verum quidam reditus puer ad os compresso digito salutari, silentia commonebat.* Is digitus exprobrando et indicando, unde ei indicis nomen est, plurimum valet. Quo usum esse optime Crassum oratorem, Cicero Quintilianisque notificant.

Ibid. TUTAMENTA SERMONIS.] ut tuto loqui posset, ne quispiam arberet clanculum arbitraretur. Sic et captivus Plautinus: *Secede huc*, inquit, *ne arbitri dicta vestra arbitrari queant.* Saepae enim dicuntur voces, quae postea mortiferae fiunt ipsis sermoneatoribus redeuntque per iugulum, excipientibus delatoribus. Unde illud in usu vulgi frequens, Plures necat lingua quam gladius. Sententiae vulgari subscripti versus ille sententialiter prolatus, ἡ γλῶσσα πολλοῦ ἐξ ὀλεθρον ἤγαγε* id est, lingua multos egit in perniciem.

Ibid. PARCE IN FOEMINAM.] abstinere à maledictis foeminae, quae arte magica pollens, merito veluti divina metuenda est.

Ibid. NE QUAM NOXAM.] aliquid periculum et detrimentum. Alias *noxam* accipitur pro culpa et delicto, ut alibi latius explicavimus. *Ain*]

Ibid. REGINA.] tanquam regia potestate praestans.

Ibid. QUID MULIERIS EST.] Scire te convenit, cum interrogat per obliquum casum maximeque genitivum profertur, contemptum significari: ut, *Quid hoc est hominis? Quid mulieris? Quid ornatu? auctor Donatus.*

Ibid. SAGA.] Sagas dici mulieres, docet Porphyrius, magicarum herbarum scientes, tanquam sacis agas, et multum agentes. Tibullus: *Pollita est magico saga ministerio.* Laetantius, sive is Luctatus est, Papii Staii commentator,

sagos clangores, in 8. Thebaidos interpretatur divinos. Unde *praesagia*, praedivinatione mentis dicta. M. T. libro primo de Divinatione: *Sagire*, inquit, est acute sentire, ex quo *sagae*, et *sagarti dicti*, qui scire multa volunt: et *sagaces canes*.

Ibid. COELUM DEPONERE.] Quae impossibilia naturaliter sunt, ait effici posse possibilia, potestate et vi sagae mulieris. Et hoc totum decenter positum est per anticheta sive contrapositiona, quae in ornamentis elocutionis, ut inquit Augustinus in 8. de civitate Dei, sunt decentissima. Est et in hoc loco oratio illa, quae dicitur Similiter desinens, Graece *homocoteleuton*. Est et figura Grammaticalis dissolutum sive disjunctio, quod Graece dicimus *dialyton*, et *asynteton*.

Ibid. MONTES DILUERE.] Quod est aquarum et liquoris.

Pag. 38. DEOS INFIRMARE.] Mundior et purior lectio est, *infirmare*, quod est infirmos facere. Idem ait in daemónio Socratis: *Exgenita illa ad beatitudinem sublimata sint, haec ad miseria infirmata. Sublimare autem et infirmare inter se opposita decenter attende, sicuti manes et deos. Manes enim inferni significantur. Dei vero superni. De manibus satis multa in commentariis Propertianis.*

Ibid. TARTARUM.] Plato in Phaedone tartarum esse scribit barathrum in profundo terrae et inferorum, ex quo origo sit omnium aquarum et fons, et quo conflantur flumina. Quod impossibile ait esse Aristot. aperte dissidens à praeecepto lib. 2. Meteororum. Poëtae tartarum appellant carcerem inferorum. De quo Tertullianus in Apologetico sic: *In intum tartarum demerserit, quem carcerem poenarum infernarum cum multis affirmatis. A tartaro, tartareus et tartarinus deducitur. Hinc illud: Corpore tartarino pragnata palude virago. Tartari origo, ut ait M. Varro, Graeca est. namque ἀπὸ τῆς ταραχῆς, id est, perturbatione dicitur, quia illic omnia perturbata. Vel ἀπὸ τοῦ ταρανίσειν, quod significat tremere et frigere. Ex tartaro, ut ait Plato, nunquam egrediuntur nocentes.*

Ibid. AULAEUM TRAGICUM.] Magna caligo verborum, quibus subobscurè significat talem de saga foemina sermonationem magis tragicam esse, quam narrationi familiari accommodatam: ideoque removendam esse suadet. Nam dum aulaeum tragicum dimovendum esse dicit, et siparium scenicum complicandum, intelligi vult talem narrationem esse sequestrandam, quae tragico argumento conveniat, tragicisque portentis. Aulaeum enim tragicum dicitur, quo scena in agendis tragoediis exornatur, quod levabatur tollebatque cum finita fabula coram dicebatur, *Valete, plaudite.* Hinc illud Horatii:

Si plausoris eges aulaea manentis, et usque

Sessuri, donec cantor Vos plaudite dicat.

Ait Donat. aulaea in scena sterni solita, quod pictus ornatu erat, ex Attalica regia Romanus usque perlatu. Annotavimus alibi, aulaea dici vela picta, quae alio nomine dicuntur peristroma, et peripetasmata, ab aula Attali regis Asiae, qui populum Romanum scripsit haeredem. Ait Plin. in 8. Attalum primum invenisse aurum Intexere in vestibus: unde nomen Attalicis est. Hinc illud Propertii: *Porticus aulacis nobilis Attalicis.*

Ibid. SIPARIUM SCENICUM.] Festus et Donatus scribunt, siparium esse velum minutum. Ego existimo non minutum, sed *minicum* legendum esse: ut sit id quod Appuleius appellat *scenicum*. Eo enim utebantur Mimi, scenique artifices, ad scenam velandam, quod populo obsistebat. Et haec siparia pro aulacis aetas posterior usurpavit. De hoc intellexit Satyrographus poeta illo versu:

Consumptis opibus vocem Damasippe locasti

Sipario —

Significat enim, Damasippum mercedula conductum fecisse histrionicam, et egisse fabulas scenicas. Idem Appuleius in 10. ait consimiliter: *Aulac subducto, et complicitis sipariis scena dispenitur.* Impressi codices pro aulaco subducto, habent *alveo subducto*, quae dictio mendosa expurganda est. Quidam *suparium* legunt, cum inter *u* et *i* maxima cognatio sit. Seneca in lib. de tranquillitate vitae, appellat *verba cothurno et sipariis fortiora*, quae grandia sunt, et supra sublimitatem tragicam evehuntur. Idem 11. epistolarum ait *Suparia*, unde per diminutionem *suparia* inclinari. Videntur esse insignia navium Alexandrinarum, quibus solis licet suparium intendere, quod in alto non omnes habent naves. Et Lucan. *supara velorum* dixit. Alias *suparum* vestimentum puellare lineum est, de quo Afranius: *Puella non sum, si suparo induta sum.* Eiusdem meminit Plaut. in Epidico. Significat Appuleius symbolicos, tollenda esse è medio sermocinationis ea, quae ad tragoediam pertinent.

Ibid. CEDO.] dic. *Communibus.*] quibus in eorum quotidianoque sermone uti solemus.

Ibid. EFFLICTIM.] vehementer, et ardentur.

Ibid. AETHIOPES UTIQUE.] Homer. in 1. Odysseae Aethiops bipartitus esse auctor est, alteros ad orientem, alteros ad occidentem spectare. Sic enim ait: *εἰ μὲν δυσοσόμενοι ὄψεσθαι, οἱ δὲ ἄνθρωποι*, id est, Solis ad occasum quidam, quidam sed ad ortum: Super quo versu non parum multa Strabo in 1. Geographiae. Sunt autem Aethiopes, ut idem asserit, *ἑσχατος ἀνδρῶν*, id est, postremi hominum. Plin. in 5. sic ait: *Perissima opinio est eorum, qui desertis Africae duas Aethiops superponunt, et ante omnes Homer. qui bipartitus tradit Aethiops, ad orientem.*

[D 3.]

sum.

tum occasumque versos. Idem in 6. Aethiopiā appellatam esse memorat, ab Aethiōpe Vulcani filio. Alii a colore populorum, quos Solis vicinitas torret. Causas referunt Aristoteles in Problematis, cur Aethiopes sint blaesis pedibus, eandem dentibus, longaevae vitae, animo timidiore.

Ibid. ANTICHTHONES.] Qui habitant in zona Chimerica, hoc est, hyemali, quos separat a nobis torrida. Appellatur Antichthones, ὡς τῶν ἐναντίων χθόνων, quasi contrariam terram habitantes. auctor Probus. Hos alio nomine Graeci ἀντίποδες vocant. De quibus multa Macrobius 2. in somn. Scipionis. Ex his colligimus, Anipodas non esse Antichthones, quos transversos nobis stare autumat M. Tul. inferiorem zonae nostrae partem tenentes. Verum an esse possint hi Antipodes, multa quaestio est apud eruditos: aliis astruentibus, aliis destruentibus. Martianus Antichthones se iungit ab Anticis et Antipodibus cuius verba haec sunt ex libro Geometriae: *Anticī habitant contrariam zonam: qui infernatam nobis observant habitant, Antipodes memorantur, qui contra illos quos Anticos dicimus, Antichthones appellantur.*

Ibid. FOLIA SUNT ARTIS.] Id est, levita et nugatoria, comparatione eorum quae maiora mirabilioraque facit ex artis magicae potentia.

Ibid. IN ALIAM TEMERASSET.] cum alia puella concubisset.

Pag. 39. REPRAEICISIONE GENITALIUM.] Aescopus ille à Phrygia fabulator, festiviter refert, castora, ex genere quadrupedum, degere ἐν δὲ πρῶτις, id est, in lacubus: cuius genitalia medicis utilis esse ferunt, qui ob id se peti gnatus, abscondens sibi genitalia, ita à persecutionibus salutem consequitur. Hinc illud Satyrogaphi:

— imitatus castora, qui se

*Eunuchum ipse facit, cupiens evadere damno
Testiculi, adeo medicatum intelligit ingueno.*

Plin. et M. Varro *fibros* appellant, qui circa oras fluminum extremas videri solent: unde et nomen. *Fibrum* enim antiqui dicebant extremum, unde et vestimentis *fibriae*: et in iecore, *fibrae* dicuntur, quae sunt extremae. Animal est horrendi morsus, arbore iuxta flumina ut ferro caedit: hominis parte comprehensa, non ante quam fracta concreperint ossa, morsu resolvit. Cauda piscium castori est, caetera species lutrae, pilus mollior pluma. Germani *biferani* vocant: Ex genere sunt amphibio, sic enim philograeci vocant animala, quibus in aqua et terra victus est. Illud annotatu scituque dignum, quod à Sestio, diligentissimo medicinae conditore proditum est. negat enim testes amputari ab ipso castore, cum capitur: quinimo parvos esse ait, substrictosque; et adherentes spinæ, nec adimi sine vita animalis posse: verum folliculos geminos ex uno nexu dependentes, qui amputantur, quorum vis

medica sit. Castorea vocant medici, quae medentur pluribus morbis, et in primis vertigini, tremulis nervorum vitis, stomachicis, paralyticis, ischiadicis, quos vulgus sciaticos appellat, et opisthotonos, ita enim dicuntur, quorum cervix rigida et inflexibilis dolor est, quod alibi fusius uberiusque enarravimus. Castorea magnificat Galenus, adhibetque pluribus medicinis. Demiror Albertum magnum, et Isidorum, qui castoris nomen à castrano deducant: cum dictio Graeca sit, et ita à Graecis passim nominetur. Nomen autem Graecum etymologiam Latinam non accipere, sat notum est, et Grammatici prodiderunt. Memorant quidam, quod post amputationem genitalium, si iterum petatur à venatoribus, erigere se soleat, ostentantem nihil in se praecisis testibus esse amplius expectandum.

Ibid. OB ID AEMULUM.] Aemulatio enim et invidencia est inter vicinos, et eiusdem artificii professores, ut inquit Hesiodus: καὶ κεραμεὺς κεραμεῖ κατέει, καὶ τέκτωνι τέκτωνι: invidet figulus figulo, et faber fabri. Aemulum autem dicit aliquando invidum, aliquando imitatore, sciunt omnes, et tradit Donatus in commentariis Aeneidos. De acumulatione M. Tullius in 4. Tusculana.

Ibid. SENEX ILLE.] caupo. *Dolium immatans vini.*] Deformatus in ranam caupo, natabat in vino: contra naturam ranarum, quibus aqua vita est, vinum aspernantibus. Unde et paroemia, βυτράχου ἄνθρωπος ἐγγχείς, id est, ranis vinum infundis. Quod proverbium dicitur de his, qui ea praebent, quae nulli usui futura sint accipientibus. Cui contrarium est alterum proverbium, βυτράχου ὕδωρ, id est, ranæ aqua. de his qui ea dant, quibus maxime laetantur et gestium accipientes, sicuti aqua gaudet ranæ.

Ibid. ADVENTORES.] Vitatores intelligit, qui in cauponis cauponam soliti erant devorare. Hodieque vulgo *adventores* dicuntur, qui prope peculiariter frequentant officinae quampiam ac tabernam. Meretrices quoque suos habent adventores. hinc Plautina meretrix in Truculento: *si equum facies, adventores meos non incuses.*

Ibid. OFFICIOSUS RONCHUS.] id est, coactione et narium sonitu obstreper. *Ronchus* enim significat proprie sonum illum nasi, qui à stertentibus fit dormiendo: à quo inclinatur verbum *ronchissio*, quod est sterto, et naribus insono. Plaut. *Dum dormit ronchissat.* Et quia derisores solent talem naso sonitum in derisu conficere, inde fit ut *ronchi* pro derisionibus derisoribusque usurpentur. Martialis: *Matores nusquam ronchi.* Hinc *ronchisonus*, qui sonat ronchos, et derisor est. Sidonius:

Nec nos ronchisono Rhinocerate notat.

Quidam existimant vocabulum esse factitium à sono, sicut tinnitus et clangor. Ego dictionem Graecanicam esse autumo. Graece enim ῥονχος di-

dicitur stertendi sonus, καὶ ἰέγωω sterto. Unde *paravenchos* dicitur est Cippius is, qui simulabatur dormientem, quo securius impudicusque eius uxor moecharetur, cuius meminit Lucilius. A quo natum est proverbium: *Non omnibus dormio.* quod Cicero sciens inveniit, qui in epistolis ait, *Non omnibus vigilo.*

Ibid. ALIUM DE FORO.] Forensem oratorem, sive rabulum significat.

Ibid. CAUSAS AGIT.] tanquam pristinum institutum oblivisci non possit.

Ibid. DICACULAE.] Adverbium est, et significat mordaciter, et cum falsa dicacitate.

Ibid. PROBRUM.] convicium. Livius: *Occurrant portis, probra ingerunt.* Alias *probrum* pro stupro flagitioque accipitur. *Probrum* virginis vestalis ut capite puniretur, veteres sanxerunt.

Pag. 40. OBSITRO.] Lego *obsitro*, quasi claustris quibusdam munito, oboratorique.

Ibid. UTERO.] Uterus in foemina iunctus est vesicae, significatque matricem, alio nomine locos appellant, ut docet Plin. in 11. Inde loci in foemina viriosi dicuntur Catoni, qui appetentes sunt concubitus virilis. Servius, Virgilianus interpret: *Uterus*, inquit, *est mulierum alius, quo effluunt sordes: venter, qui videtur. Uter, pro utero dixit Caecilius: Nunc uter crescit, non potest clari.*

Ibid. REPUGNATO FOETU.] interdicta prohibitaque partiendum. Tunc enim foetus repugnat, cum iam maturus exire non potest ex utero materno, quasi coercitus, vincetusque.

Ibid. DISTENDITUR.] impletur et turget. Virg. — *distendant noctare cellas.* unde *Distentus*, plenus.

Ibid. VELUT ELEPHANTUM PARITURA.] Decem annis gestare elephantum in utero, vulgus existimat, ex quo est illud proverbiale, *Celerius elephanti parient.* Aristoteles tamen biennio tantum ferre ventrem elephantum asserit. Ab elephantum alterum quoque proverbium impossibilitatis factum est apud priscos, quod usurpat Ennius sic scribens: *Pritus pariet locusta lucam bovem*, id est, elephantum. Cur autem elephas dicatur *luca bos*, docent Plin. Solinus, et M. Varro, et nos alibi annotavimus.

Ibid. SUBINDE.] Idemdem, frequenter. Alias significat mox, et deinde.

Ibid. NOCERENTUR.] laederentur: et nocimento afficerentur. Passivum verbum est vetus, quod et iuriconsulti usurpant, à quibus dicitur: *Nisi ei nocitum sit ex quo aquam ducit.*

Pag. 41. PUBLICITUS.] publice, adverbium est. Plautus: *Hospitio publicitus accipiet.* Caecilius: *Ad plebem pergitur publicitus, defendendum est.*

Ibid. SAXORUM IACULATIONIBUS.] Lapidationem in focminam magam publice decretam fuisse significat,

Ibid. CANTIONUM.] incantamentorum. Alias *cantiones* canalicenae dicuntur. In Florida: *Haec putat cantionem, ubi omnia quae didicisti maledicta percensuit.* *Cantio Graeca*, Plauto in Stichio dicitur convivale.

Ibid. ANTEVERTIT.] praevenit, anticipavit.

Ibid. DIECULAE.] *Diecula* significat parvam diem, et tempusculum. Terent. in Andria: *Non sat est quod tibi dieculam addo?* ubi ait Donatus, *ἡποκρίσιμα* est *diecula*: hoc est, tempusculum, et sumitur ab eo quod est haec dies. *Diecula*, mora, et quasi parva dies. Ascon. *Dies* foeminino genere tempus, et ideo diminutive *diecula* dicitur breve tempus et mora.

Ibid. MEDEAE.] Medea illa fabulosa, perditio patre, perempto fratre, relicta genitrali patria, secuta Iasonem est, amoris aestu flagrans: cum quo annos circiter decem vixisse proditur, filiosque ex eo peperisse: Didymum, Thessalum, Aicimenum, et Tisandrum. Mox Iason captus amore Glaucae, vel, ut alii tradunt, Creusae Creontis filiae, regis Corinthiorum, virginem à patre uxorem petiit: à quo annuente, certamque nuptiarum diem constitente, Iason Medaeae nictur ultroneum divortium suadere: quam id egeritne ferentem, deosque testes fidei dante implorantem, urbe expulit, oblitus pristinorum beneficiorum. Illa brevem fugae moram à Creonte petiit: qui dieculam dedit, qui apud Senecam sic ait: *Unus parando dabitur exilio dies.* Tunc veneno infectam pallam misit ad novam nuptam, veluti munus nuptiale. Quo dono exiliens ignis, regiam cum Creonte et nova nupta deussit. Bauli tam exitialis doni fuerunt, ipsis Medaeae filii. Hinc ait Horat. in Epodo:

— cur diva barbarae minus

Venena Medaeae valent?

Quibus superba fugit ulta pellicem,

Magni Creontis filiam,

Cum palla, tabo munus imbutum, novam

Incendio nuptam abstulit?

Hoc idem memorat Seneca in Medea. Diodor. vero auctor est Medeam, imperato à Creonte diei unius tempusculo, noctu regiam ingressam esse, quibusdam medicamentis factam versipellem, et radice quadam magica, cuius ea vis est, ut ignis indidem factus extingui nequeat, incendisse regium domicilium: quo confligante, Iasonem evasisse, Creonte et filia igne absumptis. Quidam prodiderunt, Medaeae filios dona quadam sponsae attulisse, illita venenis: quae cum illa corpori applicuisset, incidisse in morbum: et in patrem auxilium filiae ferentem, cum corpori illius haesisset, illico exspirasse. Sed Appuleius noster, et Plin. coronam fuisse asserunt, quae à Medea dono missa ad Iasonis sponsam sit, cuiusque veneno pellex cum regia cremata sit. Autumat Plin. in 2. volumine, venenum id fuisse *naphtham*, quod genus est bituminis, cu-

ius vis ardens ignium naturae cognata, transilientium procius in eam undecumque visam. Ita, inquit, ferunt à Medea pellicem crematam, postquam sacrificatura ad aras accesserat corona igne rapta. Idem in 35, meminit eiusdem naphthae inter genera bituminis. Galenus lib. 3, complexionum, mentionem facit huiusce medicamenti, quo Medea usa est ad pellicem ulciscendam, atque id ex sulphure et asphalto fuisse compositum. Asphaltum autem Graeci bitumen appellant, et pissasphaltum, ex argumento picis et bituminis. Hinc asphaltites lacus Iudaeae dicitur, qui nihil praeter bitumen gignit.

Ibid. INDUCIIS.] Lycan primus inducias invenit, auctore Plin. Sunt autem induciae pax in paucos dies: ex eo dictae, vel quod in diem dentur, vel quod in dies otium praebent, ut docet Donatus. Alibi locum mendosum, apud Gellium ex lib. 1. repurgavimus. Graeci ἐκκελεύειν vocant, ex eo quod tempore induciarum manus colibeantur. M. Varro festiviter: Inductiae, inquit, sunt pax castrensis paucorum dierum. Item alio loco: Inductiae, inquit, sunt belli feriae.

Ibid. DEVOTIONIBUS SEPULCHRALIBUS.] Servius devotiones interpretatur imprecationes. unde devotor et devotrix dicitur, qui imprecantur diris incantationibus magicisque carminibus. Devotiones enim execrationes sunt, et dira: et devoverere significat interdum detestari, execrarique. Ovid.

Illum ego devoveo, quem mens intelligit, Ibi. Hinc devotum, dirum et execrandum. Idem ait: Vivite devoto foemina virque thoro.

Hinc carmina devotoria, apud Livium et Macrobius, quibus homines urbesque devovunt: quibus Decii, pater, filius, et nepos, se devotaverunt. Sepulchrales appellat, quibus uti solebant sagae foeminae evocatione manū ad sepulchra defunctorum. Tibullus: — *Manesque sepulchris Elicis*. Consimiliter Erichtho illa apud Lucanum in 6. Pharsaliae, adhibet et devotiones sepulchrales.

Ibid. IN SCROBEM PROCURATIS.] Tangit ritum magicum, cuius meminit Homerus in II. Odysseae, referens Ulysses scrobem cubitalem gladio fecisse, ad evocandos manes: inbique melierat, id est, mulsam cum aqua et polenta commiscuisse, dein cruorem victimarum eodem infudisse. Quod aemulatus Silius est in 13. Punicorum, dum itidem memorat à Scipione factam esse scrobem, et illic procurato magico saero evocatos esse manes. Ob id dixit Appuleius in Apologia: *Nec Ulysses scrobem pisculento medicavit*. Apud Senecam, Valerium Flacum, Horatium, poetas fere omnes, invenitur id genus sacrificii magici, quod in scroben fit.

Pag. 42. CONSONE.] concorditer, communi- que sententia.

Ibid. DEIERANTES.] valde idrantes. Non solum Grammatici, sed et Iuriconsulti docent, tit. depositi, praepositionem hanc De augere in compositione.

Ibid. ADMOLITUROS.] nullam violentiam illaturos sese sagae illi deierant.

Ibid. PROPITIATA.] placata, et exorata.

Ibid. ABSOLVIT.] cum omnes intra domos incensus violentia magica coëreisset.

Ibid. COETUS ILLIUS AUCTOREM.] Sensus ordinatur sic: saga illa transtulit, hoc est, transportavit in civitatem longinquam, illum qui fecerat coetum, primusque suaserat, ut saxorum iaculationibus foemina vindicaretur. Coetus conventus est, vel congregato, à coëundo dicitur. Quod et in decretis canonicis leges, d. 15. *Qui coetum fecerit*, ut inquit Seneca in declamationibus, *capitalis sit*. Coetus autem, ut ipse docet, multitudinis magna nomen est, coëuntis ex consensu quodam.

Ibid. NOCTE INTEMPESTA.] Media nocte. Dicta ex eo, quod non habeat idoneum tempus rebus gerendis. Quod alii concubium appellatur, quod fere omnes tunc cubarent. Alii, ab eo quod sileretur, silentium noctis, quod tempus à Plauto dicitur *conticinium*. Sed de hoc in superioribus multa.

Ibid. ET IPSE SOLO.] Terram ipsam, quae alioqui immobilis est, una cum parietibus translata significat. Membra autem domus sunt, fundamentum, parietes, et tecta: quae simul conjuncta, ut ait Boëtius in commentariis Topicorum, totum efficiunt, et domus dicitur: cum fundamenta sola domus vocabulo minime nuncupentur, neque parietes, neque tecta.

Ibid. AD CENTESIMUM LAPIDEM.] ad centesimum miliarium. Antiqui enim miliaria lapidibus fixis designabant. Auctor est Plutarchus, C. Graecum singulis miliaris columnas lapideas spatiis signa praeferentes constituisse. Mart.

Ad lapidem Torquatus habet praeconia quartum. Iuven.

Ad primum lapidem vectari cum placet, hora Sumitur ex libro —.

Ibid. VERTICE MONTIS.] Vertex est, ut docet Quintil. in 8. contorta in se aqua, vel quicquid aliud similiter vertitur. Inde propter flexum capillorum, pars summa capitis vertex dicitur. Ex hoc in montibus eminentissimum recte dicitur verticem. Virg. *Accipiens sonitum saxi de vertice pastor*. Antiqui vertices dicebant per litteram o, sicut et vorus, caeteraque consimilia, quae primus Scipio Africanus in e litteram vertisse dicitur. Montibus dantur à scriptoribus latera, iuga, vertices, radices.

Ibid. AD AQUAS STERILEM.] Montana oppida, et in verticibus editis sita, fere semper laborant aquarum sterilitate, cuius in edificando ratio cum primis habenda est. Quoniam, ut au-

ctor

etor est Vitruvius, si animalia fuerint sine humoris potestate exsanguiata et exsecta, à principiorum liquore interarescent. Aristoteles quoque in 7. Politicorum præcipit, cisternas in civitatibus faciendos, ut aqua deesse non possit, et aquas salubres inducendas.

Pag. 43. ANTE PORTAM.] Saga ante portam civitatis illius montanae proiecit domum, cum intra urbem, ob frequentiam ædificiorum locus non esset recipiendo novo domicilio, novoque hospiti.

Ibid. INIECTO NON SCRUPULO.] *Scruli*, et per diminutionem *scrupuli*, lapilli sunt, qui pressi sollicitudinem faciunt. Unde proverbiale est illud Terentianum; *Inieci scrupulum*: pro sollicitudine. Et Plin. in epistolis ait: *Exime mihi hunc scrupulum*. Et *scrupulosa quaestio*, quae difficilis est explicatu.

Ibid. NOMINIS MINISTER.] Deum artis magice ministerialem significat. Tertullianus auctor est, daemones praesese magici praestigii. Et Plato, Platoniusque Appuleius et Proclus autumant, magorum varia miracula regi à daemonebus, qui inter mortales coelestiasque ultro citroque portant hinc petitiones, inde suppeticas, veluti quæpiam mediae potestates inter homines ac deos.

Ibid. SERMONES ISTOS COGNOSCAT.] Omnis daemon ales est, igitur (ut ait Tertullianus in apologetico) momento ubique sunt, quid ubique geratur tam facile sciunt, quam enunciant. Merito ergo timer hic, ne anus illa maga cognoscat sermones suos, nunciante videlicet daemone, qui ubique praesto est, cuius ministerium magos infatur.

Ibid. SOMNO LEVATA LASSITUDINE.] Somnus donum est deorum, mortalibus aegris concessum ad refectorem. Unde ait Seneca: *Placidus fessum lenisque foves Pavidum laeti genus humanum, Cogis longam discere mortem*.

Pag. 44. ADDUCTA FORE.] clauso cubiculi ostio. Antiqui singulari numero *forem* usurpabant, cum nos *fores* pluraliter enunciamus. Plautus in Amphitryone: *Orationem comprimam, crepuit foris*. Horatius: *Exclusus fore, cum Longaremus foret intus*. *Fores* ex eo dicit Grammatici tradunt, quod *foris* aperiantur: sicut apud veteres usitatum. *Fores* domus publiciorum extra aperiebantur, et ianua in publicum reiciebatur. Hoc erat, ut verbis Plinii utar, clarissimum insigne inter triumphales quoque domos. Forculum Deum prisci collocant, qui foribus praesesset: auctor divus Augustinus in 4.

Ibid. PESSULIS.] *Pessuli* sunt instrumenta, quibus ostia seu *fores* clauduntur. Terentius in Eunuchio: *Pessulum ostio obdo*. Plautus in Curcione: *Pessuli vos saluto lubens*. Et mox paulo: *Tandem aedepol mihi morigeri pessuli sunt*.

Inde *pessulatas fores* dicimus, *pessulis* clausas, *munitasque*.

Ibid. GRABATULO.] lectulo. quod Lucianus Graece *Clinidion* vocat, id Appuleius fere *grabatulum* interpretatur. Martialis: *In grabatulis tegetibusque concepti*. Vox quoque Graeca est. Illi enim *κράββατον*, και *ὕποκομιστικῆς κράββατιον* vocant: nos *grabatum* et *grabatulum*. Hinc illud ex Evangelio cantatissimum: *Tolle grabatum tuum, et ambula*. Quod Graece dicitur, *ἔγειραι, και ἄρον σου τὸν κράββατον, και περιπάτη*. Ubi annotandum, quod apud Graecos haec dicio scribitur duplici ββ, prima syllaba producta: cum apud nostros per simplex β scribatur, prima correpta, quod satis liquet vel ex illo Maroniano: *Membra levat sensim vili demissa grabato*.

Ibid. PONE CARDINES.] post ostii cardines. Alio quodam diverticulo significationis *cardo* in agrorum limitatione appellatur *limes*, qui per agrum currit à meridie ad septentrionem: sicut *decumanus* vocatur *limes* ille, qui secat agrum ab exortu ad occasum. auctores Plin. et Columella. Fuit apud antiquos dea Cardea, quae Cardinibus praerant.

Ibid. CIRCA TERTIAM VIGILIAM.] post mediam noctem. Nox enim in quatuor vigiliis dividitur, quae singulae trium horarum spatio supputantur, ut tradit Hieronymus in expositione psalmorum. Quod ex disciplina castrensis factitatum est. Nam quia impossibile videbatur, per totam noctem vigilantes singulos in speculis permanere: ideo in quatuor partes ad clepsydram sunt divisae vigiliae, ut non amplius quam tribus horis nocturnis necesse sit vigilare. A tubicine, ut auctor est Vegetius in tertio, omnes vigiliae committuntur, et finitus horis à cornicene revocantur. Tribuni idoneos eligebant, qui vigiliis circumirent, quos circumtores appellabant: dein circumtores dicti sunt. Frequentissima apud historicos mentio est primae vigiliae, secundae, tertiae et quartae: tot enim sunt. Ob hoc dixit Lucanus in 5. Pharsaliae:

Tertia iam vigiles commoverat hora secundas.
Cum significare vellet, finita prima vigilia, cuius horae tres sunt, excitatos esse vigiles secundae vigiliae.

Ibid. PAULULUM CONNIVEO.] oculos claudio; non tam somno vacans, quam succumbens. *Connivere* enim est, oculos genus claudere. *Graviores alites*, auctore Plin. *inferiore gena connivent: columbae vero, et similia, utraque connivent*.

Ibid. COMMODUM QUIVERAM.] Sunt in Latina lingua res parvae quidem, et minutae, et hominibus male eruditis aspernabiles, sed ad veterum scripta penitus noscenda cum primis necessariae: veluti est haec dicio *commodum*. Adverbium est temporis, significat tunc, et ut ait

[E]

Do-

Donatus, tantum. A. Gellius in 2. noctium Atticurarum: *Taurus sectatoribus commodum dimissis, sedebat pro cubiculi sui foribus.* M. Tullius in epist. ad Atticum: *Commodum discesseras heri, cum Trebatius venit.* Quod significat vix, et tunc. Idem Donatus exponens illud Terentianum: *Commodum huc adverterat:* ait, *ipso eodemque tempore.*

Ibid. RESERANTUR.] aperiantur.

Ibid. IANUAE.] Iana est primus domus ingressus: dicta, ut ait Servius, quia iano consecratum est omne principium.

Ibid. IMO-VERO.] Correctio est, quae exornatio tollit id quod dictum est, et pro eo quod magis idoneum est reponit, hoc pacto: *Si iste suos hospites rogasset, imo invenisset.* Haec exornatio, ut ait M. Tullius in 4. Rhetoricorum, rem facit insigniorem.

Ibid. UNO PEDE MUTILUS.] imminutus. *Mutilare* enim, ut ait Donatus in Hecyrae commentario, est imminuere. Unde *mutili* dicti sunt boves et capri sine cornibus. Hinc illud veluti proverbiale apud Ovid. *Turpe pecus mutilum.* Ait Plin. quod *mutilis capris est lactis maior ubertas.* In codicibus Plinianis inolevit mendum, nam pro *mutilis* passim legitur *multis.* Columella lib. 1. Agricolationis; aliter curari ait *caprinum pecus mutilum et rarisilium, aliter cornutum et setosum.* Idem in 8. meliorem ait *arictem mutilum,* quam *cornutum:* quia *mutilus;* inquit, cum se tanquam exarmatum intelligat, nec ad iram promptus, et est in venere mitior. Scitur Horatianus per festivam translationem *mutilus* dicitur, qui atero oculo tanquam cornu exsecto erat deformatus. Verba Horatii haec sunt:

— o tua Cornu

*Ni foret exsecto frons, inquit, quid faceres, cum
Sic mutilus miniteris? at illi iuxta cicatrix
Setosam levi frontem turpaverat oris.*

Mutilus vero in aedificiis est proiecatura promissus: et ut docet Vitruv. in 4. in operibus lapideis et marmoreis *mutili* inclinati sculpturis deformantur. *Mutilos* capita trabium emittentia esse acculant Grammatici, qui et *proceres* dicuntur. Unde et nos principes civitatis proceres nominamus, quasi eminentes in urbe, ut *mutili*, quos proceres vocant, eminent in aedificiis.

Ibid. PEDE.] Ingens copia rerum est sine nomine, quas non propriis appellationibus notamus, sed alienis commodatasque: ut refert Seneca lib. 2. de Beneficiis. Sic et *pedem* nostrum, dicimus, et lecti, et carminis. Sic canem et venaticum et maritum, et sidus: quia non sufficiens, ut singulis singula signemus, quoties opus est mutamur. Plin. tradit 24. herbam quampiam nominari *clinopodium,* quia in speciem lecti pedem praebet.

Ibid. RECIDENS IN INVERSUM.] Significat cum inverteretur grabbatus, et quod erat in imo fieret summum, ex concussu fuisse cooperatum, convolutumque.

Pag. 45. QUOSDAM AFFECTUS.] Philosophi Latini *affectus* vel *affectiones* vocant animum motus, quibus allicimur: veluti cupiditatem, iram, metum, amorem, odium, et (ut latissime scribit Aristot. in 2. Ethicorum, affectus non sunt neque virtutes, neque vitia: ideoque secundum affectus neque laudamur, neque vituperamur. Graeci *πάθη* appellant, apud Quint. lib. 6. caput est de affectibus ubi docet duas esse species affectuum: alteros concitatos, alteros mites; dici concitatos tragoediae, mites comediae similes esse.

Ibid. SAEPICULE.] Adverbium est diminutivum à *saepe*, sicut à *saepius* comparativum fit *saepiuscule*: ut docet Prisc. in 4. Plaut. in Casina: *Saepiuscule peccas.*

Ibid. LACHRYMAE PRAE GAUDIO PRODEUNT.] Vulgatum est illud Terentianum in haec sententiam: *Ohe, lachrymo praee gaudio.* Et apud Livium in 5. *Certatim patribus plebique manare gaudio lachrymae.* Quintil. in 11. *Lachrymas naturae mentis indices dedit, quae erumpunt dolore, aut laetitia manant.*

Ibid. DE ARISTOMENE TESTUDO FACTUS:] Quia lecto inverso, veluti tegumento quodam cooperatus latebat: ideo dicit se factum testudinem, quae sub suo tegumento tota contegitur, et quasi delitescit. Pacuvius testudinem appellat *domiportam*, ex eo quod domum portet: *tardigradam*, à gradu tardo et lento. unde et Plauto *Testudines gradus* dicitur. Apud mythicum fabulatoremq; illum Aesopum apologus est; quem admodum olim Iupiter ad nuptias animalia cuncta invitaverat: quae cum in tempore affuissent, praeter unam testudinem, quae novissima omnium venit, seiscitavit Iupiter causam tarditatis: Illa ait, *Εὐκας Φίλος, Εὐκας ἄριστος:* Domus dulcis, domus optima, scilicet, fuit lenitudinis causa. Ex quo indignatus Iupiter, affectu eam hac poena, ut domum semper circumferat. Graeci *Χελώνη* vocant, unde *Chelonophagi* dieti populi testudinum carne vescentes: quarum tanta magnitudo est, ut singularum superficie habitabiles edas integant, et his navigent cymbis. Proverbium Graecum est, *ἢ δὲ χελώνης κρέα φάγειν; ἢ μὴ φάγειν.* Quod significat: Ex carne testudinis vel multum edendum, vel nihil edendum, quantum medica in cibis dolores intestinorum facit, copiosa purgat et sanat. A testudinis similitudine dicitur testudo in aedificiis. Virg. — *media testudine templi.* *Testudinatum aedificium,* fornicibus structum, qualia sub septentrione facienda esse praecipit Vitruvius in 6. In machinis bellicis *testudo* est arictaria cognominata: in qua (ut ait Vitruvius in 10.) suspensus erit aries, quae auctore

Ve.

Vegetio, vocabulum sumpsit a similitudine vae testudinis: quia sicut illa modo reducit, modo educit caput: ita machinamentum bellicum interdum reducit trabem, interdum exerit, ut fortius feriat. Testudo quoque apud poetas pro cithara usurpatur.

Ibid. INFINIMUS DELECTUS.] in infimam partem. Adverbium est. *Infimatis* dicitur, qui in imo est: sicut *summatis*, qui in summo. Plaut. *Infimatis infimus*.

Ibid. OBERIOR.] expecto, attendoque.

Ibid. ALTIORIS AETATIS.] magnas natu, longaevas, quarumque aetas vergebat in senium.

Ibid. PANTHIA.] Modo nomen est magae, alias Panthia foemina fuit speciosissima, et uxor Abradatae, cuius amor captus Araspas urebatur intus, quae historia facundissime latissimeque perscribitur a Xenophonte in Paedia. Ob hoc nos, in libello Erotico atque Venerio, sub nomine Panthiae amicam, immo dominam celebravimus.

Ibid. CARUS ENDOSMYON.] Ironico pronuntiandum videtur, et legendum *Hedysmion*, quod Graece significat dulciculum: nomenque est amatori conveniens, sicut a Plauto blandimenti causa dicitur *dulciculum cascus*. Praeterea *hedysmion*, vocant mentam, herbam hortensem, odoratam iucundamque, ut inde nomen amatoris derivari posse videatur: tanquam odoratus suavisque animae sit, ut menta est, cuius odor, ut ait Plin. in 20. animum excitat, et sapor aviditatem in cibis. Usus est Plin. hac dictione aliquot in locis. Substiciam, quod suppetit ad praesens, illud ex 35: *Utuntur et ad quartanas bitumnis arachnae hedyosmi pari pondere, cum myrrhae obolo subacti*. Quid si legas *Charus Endymion*: ut ita appeletur amator, propter Endymionem illum famigeratum, quem Luna dilexit. De quo Propertius:

Nudus et Endymion Phoebi cepisse sororem

Dicitur, et nudae concubuisse deae.

Sunt auctores, Endymionem primum hominum deprendisse naturam Lunae multiformem, et ob id amore eius captum fama proditum. Lego apud eundem Plinium in 13. *Hedysmata* dici unguenta pretiosa: ad quem intellectum non absurde referri posset hic sensus, ut *Hedysmion* vocetur nomine unguenti, perinde ac suavissimus amans, pretiosissimusque.

Ibid. CATAMITUS MEUS.] Ganymedes meus, delictum meum. Nam dixerunt *Catamitum* veteres pro Ganymede, qui fuit Iovis concubinus et delictuolus. auctor Festus. Hinc Lactantius lib. 1. *rapuisse dicitur in aquila Catamitum*. Plaut. in Menaechmis: *Ubi aquila Catamitum raperet, aut ubi Venus Adoniam*. Servius quoque Grammaticus pueros meritorios, qui corpore prostituto quaestum faciunt, Catamitos interpretatur. Hinc illa atrox M. Tullii in M. Anto-

nium peroratio: *O hominem nequam (quid enim aliud dicam magis proprie, nihil possum dicere) Ergo te ut catamitum, neque opinatio cum ostendisses, praeter spem mulier aspiceret? ideoque urbem terrore nocturno, Italiam multorum divinum metu perturbasti.*

Ibid. ILLUSIT AETATULAM.] *Illudo tibi*, dicitur proprie per dativum: *Illudo te* figuratum est, si credimus Servio, ita scribenti in enarratione illius Virgiliani: — *verbis virtutem illud superbis*.

Ibid. AETATULAM.] Lepide dixit *aetatulam*, quae est puellarum: cum ipsa esset vetula, atque annis obrita, sed quae tamen appeteret lusus amoresque puellares. M. Varro: *Properate vivere puerae, quas sinit aetacula ludere, esse, amare, et veneris tenere bigas*. à Varrone *puerae* dicuntur, pro puellae, ex prisca locutione.

Pag. 46. SUBTERHABITIS.] vel furtim usurpatis; vel posthabitis, et per contemtionem conculcatis.

Ibid. DIFFAMAT PROBRIS.] infamat conviciis probrosis.

Ibid. FUGAM INSTRUIT.] parat. Veteres dicebant *Pedom instrui*, pro fugam parat.

Ibid. ULYSSI ASTU.] Comparat Socratem, amoris sui desertorem, Ulyssi, qui Calypsonem deseruit, donitionem ad Penelopem desideranter capessens. *Ulyssi* autem casu patrio, hoc est genitivo, dixit, sicuti veteres usurparunt, apud quos *Ulysseus Ulyssi* proferebatur, ut docet Priscian. in 11. Horatius:

Remigium victiosum Ithacaensis Ulyssi.

Ovid.

Neritius Machareus comes experientis Ulyssae. Ex quo videtur scribendum esse *Ulyssae*, et per syneresin profendum: nisi dicere velis *Ulyssi* pro *Ulyssis*, sicut Virg. dixit *Achilli* pro *Achillis*, euphoniae causa detracta s litera: quae plerumque (ut ait Servius) pro sibilo habetur, et apud veteres detrahebatur. Quintilian. in 1. sic genitivos *Ulyssi* et *Achilli* fecit, sic alia plurima.

Ibid. ASTU.] *ἄστου* Graeci vocant civitatem, ut Homerus persepe, sic Athenienses vocabant urbem suam, ut ait Donatus, et indicat Terentius in Eunucho, cum ait, *An in astu venit*. Probus quoque Aemilius in Alcibiade: *Postquam astu venit, concione advocata verba sic fecit*. Hinc *astutiae, astus, astuti* dicti: quoniam qui in urbibus degunt; calidiores sunt in agro degentibus. Interdum *astu* pro *astute* ponitur, et est adverbium: nunc vero nomen. *Astutissimum* autem fuisse Ulysem, callidissimumque mortalem, quis ignorat? qui a Virgilio *scelerum inventor* dicitur, ab Homero *polytropos*, à varietate scilicet morum, ingenioque versatili; cuius vita nihil aliud fuit quam versutiarum conciliabulum; et dolorum officina; qui technarum architectus

totus erat ex fraudibus Astutiisque conglutinatus.

Ibid. CALYPSONIS.] Usus antiquorum Latinarum comprobatur, dicit *Didonem, Ionem, Calypsonem*: contra rationem Graecae declinandi, quae *Calypso* pro *Calypsonis*, *Calypso* pro *Calypsonem*: Priscianus auctor in sexto, qui utitur auctoritate Livii Andronici, à quo in *Odyssea* scriptum est, *apud nympham Athlantis filiam Calypsonem*, quamvis Phocas Grammaticus reclamare huic declinationi. Caesar quoque *Calypsonem* ita dicebat, ut *Luonem*, media scilicet producta: sed (ut auctor est Quint.) auctoritatem consuetudo superavit. Fuit autem *Calypso*, ut ait *Homerus*, filia *Athlantis*: quae *δία θεών*, hoc est, generosa deorum, in insula *Ogygia* *σπείρι ἐν γλαυφύροισιν*, id est, in antris vulturariis concaviscit *Ulysses* retinebat amorem: quem iussu *Mercurii* abire, et in patriam redire permisit, quamvis invitata et gemitunda: et ita in solitudine relicta, dolenter tulit abitum *Ulyssis*. *Ovidius*: *Ab quoties illum doluit proferre Calypso*.

Ibid. GRABATULO SUCCUBANS.] subiacens.

Ibid. FAXO.] faciam, verbum vetus.

Pag. 47. IUMO STATIM.] Correctio est.

Ibid. PRAEDECEDENTIS DICACITATIS.] qua usus erat *Aristomenes*, appellando scilicet seortum ipsam *Meroë*.

Ibid. ACCEPI.] audiui *Sudore frigido*.] Inter signa aegrotantium est *frigidus sudor*, ut inquit *Corn. Celsus* in secundo: peior, si in capite et cervice tantum eruperit, ut refert *Hippocrates* in *Prognosticis*. *Virg.* in *Georgicis*. *Sudor et ille quidem moriturus frigidus haeret*. Item: *Frigidus et toto manabat corpore sudor*. Haud absimile est illud *Plautinum*: *Non temere est quando qui sudat tremat*.

Ibid. TREMORE VISCERA QUATOR.] Metuentibus cor, cui est viscerum principatus, cum primis palpitate consuevit, unde *Plaut.* *Continuo meum cor coepit artem facere ludicram*, atque *in pectus emicare*. Idem in *Casina* festivissime inquit: *Cor lienosum opinor habeo, ita iam dudum salit de labore*, etc. Scribit *Aristot.* in *problematis encyclicis*, metuentes tremere, quoniam deficit calor atque contrahitur: ex quo fit, ut alvus plerisque ob timorem solvatur. Hinc illud *Satyrographi*: — *solvant tibi cornua ventrem Cum lienis audita*. Ventrem quoque eorum qui metuunt crepere: solum, idem refert.

Ibid. SUCCUSSUS SUM.] sursum excussus, agitatique prae formidine. *Succutere* enim et *succussare* est, frequenter excutere succum, unde *successores* et *successatores* equi dicti, qui sesorem concutunt et vexant ex gradu molesto et incondito, dissimiles *aradaniis*, quorum mollis est gradus, et sine succussatura. *Lucilius*: *Suc-*

ussatoris tardi varique caballi. Idem: *Campanus sonipes succussor nullus sequitur*. Hinc et *succussatura* dicta ipsa agitato vexatioque, quae fit ab equo succussore: gressum quoque ipsum talis equi significat.

Ibid. AT BONA.] *Ironicos*. *Terent.* *Ille autem bonus vir nusquam apparet*.

Ibid. BACCHATIUM DISCERPIMUS.] dilaniamus, more riuque *bacchantium*, quae furore *bacchico* extumescunt, olim *Orpheus* discerperunt, et *Pentheus* obruncantur. *Orgia* enim *Bacchi* fiunt à *bacchantibus*, hoc est, furentibus foeminis, unde *ἄπα τις ὄργης*, id est, à furore, *orgia* dicta sunt: unde et à *bacchantibus* *Bacechum* dictum esse autumnus *Diod.* *Inde bacchari* significat furem. *Virg.* 4. *Aen.* *Saevis inops animi, totaque incensa per urbem Bacchatur*, id est, ut exponit *Serv.* *furem vero bacchantum*. Loca quoque in quibus sit debacchatum, *bacchata* dixerunt. *Virg.* in 2. *Georg.* — *et virginibus bacchata Lacedis Tegyeta*. *Plaut.* in *Aul.* *Bacchanal* vocat locum furoris et vesaniae, sic scribens: *Ad bacchas iuvenci bacchanal coquinatum*, et *MOX PAULIO*: *Aperit bacchanal*, adest.

Ibid. MEMBRIS DESTINATIS.] deligatis, prope peculiariter significat hoc apud *Appuleium* id verbum *destinare*, sicut infra frequenter. Interdum *destinare* significat emere, et idem quod *praestinare*, *Lucilio* et *Plaut.*

Pag. 48. RE AB SE.] *Corrigo*, *reapse*: hoc est, re ipsa, ut veteres dicebant. *Pacuvius*: *Si non est ingratum quod reapse feci*. *Sensus est*: *Ex re ipsa*, inquit, magis quam ex fabula *Socratis* sermone in qua, cognovi *Meroë* merito nominari à *mero*, scilicet cuius esset avidissima. *Hic*.] *Anstomenes*.

Ibid. SALTEM.] Particulam hanc *Saltem* quidam autumant, si aliter: idque ipsum dici pro deflectione, tanquam plena sententia sit: si aliter non potest. Fuerunt et qui dicerent, *saltem* dici, *U* media litera extrita, *salutem* ante dictum, quod nos *saltem* diceremus. nam cum alia quaedam petita et non impetrata sunt, tum solemus (inquit) quasi extremum aliquid petiri, quod negari minime debeat, dicere, *Hoc saltem fieri aut dari oportere*: tanquam salutem postremo petentes, quam et impetrari certe et obtineri sit aequissimum. Sed haec *A. Gellio* videntur esse commenticia, ideoque lib. 11. censet amplius quaerendum. *Miselli huius*.] *Socratis*.

Ibid. CONTUMULET.] sepeliat. *Humo*.] Antiquissimum sepulturae genus id fuit, ut humo iniecta corpora contegerentur. Redditur enim terrae corpus, et quasi operimento matris tegitur, unde *humati* dicuntur, humo contecti: *sepulti* vero, et *siti*, quomodo conditi. *Locus* autem ipse nihil habet religionis, priusquam iniecta gleba est tumulis, et tunc *humatus* vocatur, et religiosa iura complectitur, auctores *Plin.* et *M. Tul.*

Tullius lib. 2. de Legib. Hoc genus sepulturae tetigit Virg. illo versu:

*Erripe me his invicta malis, aut tu mihi terram
Iniice, namque potes.*
In eandem sententiam est illud Horatianum: *Li-
cebit inieco ter-pulvere curvas.*

Ibid. PER IUGULUM SINISTRUM.] Plin. in 11. *Terrestrium*, inquit, *solus homo bipes, uni iuguli, uni humeri, caeteris armis.* Duplex autem est iugulum: dextrum et sinistrum. Corn. Celsus in 8. *A dextro iugulo, si id fractum est, ad alam sinistram: à sinistro, ad dextram, vursusque sub ala sua fasciari debet.* Ovid.

Perque latus summum iugulo est exacta sinistro.
Et quia iuguli locus maxime mortifer est, inde fit *iugulare*, quod non solum de ferro dicitur, sed etiam de morbo. Idem Celsus: *Quartana neminem iugulat.* Quid sit *petere iugulum* in causis forensibus, in commentariis Suet. leges explanant.

Ibid. CAPULO TENUS.] Sic. Virg.
— *et lateri capulo tenus abdidit ense.*
Est enim capulus, manubrium gladii, ex eo dicitur, quod manu capitur. Tradit Plin. Indos ex sardonyce gemma capulos facitare. Capulum quoque veteres dici voluerunt sarcophagum, id est, sepulchrum, quod corpora capiat. Plaut. in Asin. *Ut osculatur carnifex capuli decus*, et dicitur mox Appul. in 4. *Ibi capulos carie et vetustate contactos, quos inhabitant pulverei mortui.* Inde *capularis senex*, capulo dignus; et capulo proximus, Lucilius. — *Incedit capulare cadaver.* Idem Plaut. *capulare stamen* appellat filum Parcarum, pertinens ad senem et Acheronticum hominem. sic enim ab eodem vocatur, qui iam iam Acheronta et manes est ex senio petiturus. Quidam capulum accipiunt pro feretro, quo cadavera efferuntur.

Ibid. UTERCULO.] pusillum utrem significat, sive vesicam. Similiter Plin. uterculos vocat in apibus, ventriculos, in quos congeritur mellis liquor aeris.

Ibid. STILLA.] gutta. Interrogatus Rheennius Palaemon, quae differentia foret inter guttam et stillam? *Gutta*, inquit, *stat: stilla cadit.* *Stillaticium* resinam vocant, quae ruffo colore lentescit: ex eo opinor, quod guttatim distillaret.

Ibid. A VICTIMAE RELIGIONE.] In imolatione victimarum solet victimarius viscera interiora educere, ut aruspex ex eorum contemplatu ac inspectione praenoscat praedicatque futura. Quod disciplinae genus aruspicum vocant, et extispicium. Idem nunc, tanquam aruspicina fiat, exprimitur ex interioribus visceribus cor Socratis, sicut ex victima revelabat aruspex.

Pag. 49. CONTUBERNALIS. MEL.] Socratem si gnat, cum quo sibi contubernales erat, sic enim Cyprian. appellat ius contubernii.

Ibid. PROTULIT.] extulit in apertum, et ex penitioribus praecordiis exprumpsit.

Ibid. TELI.] modo gladium significat, ut apud Virg. Silium, et caeteros poetas frequenter usurpatur. alias *telum*, quicquid longe facit potest, *ἀπὸ τοῦ τηλῆθεν*: et ut scriptum reliquit Cains iuriconsultus ex interpretatione legum 12. Tabularum, teli nomine significatur omne quod manu mittitur: unde lignum et lapis, et ferrum hoc nomine continentur.

Ibid. SPIRITUM REBULLIRET.] quasi per bullas aestuantes refunderet. *Ebullire* est fervescere, et *rebullire* refervescere.

Ibid. SPONGIA EFFULCENS.] Septimus casus est, et significat Panthiam spongia obturasse ocellis seque ipsum vulnus. *Offuscire* enim est, fulciendo sarcire, implere, obturare.

Ibid. SPONGIA IN MARI NATA.] Spongiarum tria genera celebrant scriptores, nascuntur in petris: fracturae et vulnera spongiis utilissime foventur: vulnere inflammationibus imponuntur, sanguinis profluvium sistunt ex aceto aut frigida. Medici Africanas laudant, quarum firmus sit robur: et Rhoditicas, quae ad fovendum molliores sunt, Poly. auctor est, super aegrum suspensam spongiam quietiores facere noctes, de his satis multa Plin. in 9. et 31. qui spongiarum animal esse accumat, et inter aquatilia marina percenset. Sensus Appuleianus est. Ait Panthia: o spongia, quae marina es, noli transire per fluvium: hoc est, cum ad amnem bibendi causa accesserit Socrates, egredere et exill, ne aqua amica sive fluviali contingaris: quod infra factum esse monstrabitur. A *spongia* verbum fit *spongiare*, quod significat spongia extergere: quo frequenter utitur Apitius.

Ibid. VARICUS RESIDENTIS.] Adverbium est, significatque erutibus divaricatis, divisisque: quod fieri solet à foemina micuriente. *Varicare* enim est, crura aperire, distinguere, extendere, et diversum separare. Quint. in 11. *Varicare supra modum et stando deforme est, et accedente motu prope obscocum*: inde *varica foemina* dicta ab Ovid. quae non tam incedit quam ambulat gradibus praegrandibus gradiens: quod foeminam parum decet. Versus Ovid. ex poemate Erotico hic est:.

Ambulat, ingentes varica fertque gradis.

Divaricare quoque significat distendere, et in diversum separare: quod à prostitutis meretricibus fit. Hinc ait Hier. in epistola ad Eustach. *Divaricabit pedes suos omni transeunti*, quod transtulit ex Ezechiele propheta, qui in Instrumento veteri sic inquit: *Divisisti pedes tuos omni transeunti, et multiplicasti fornicationes tuas.* Marcel. *Cruribus innoxit divaricatum sine spiramento ullo adusque praetorium traxere praefecti.* *Vari* quoque dicitur homines obtortis plantis. unde et *varices*: *varae* [E 3]. dic-

dietae in suris, inversae vel obtortae, ut Nonius M. refert. M. Varro lib. 2. de re Rust. scribit: *canos esse debere erubibus rectis, ac potius variis, quam vaciis.* idem M. Varro lib. 5. Latinae linguae: *Si quis puerorum, inquit, per delicias pedes male ponere atque imitari vacias coepit, hos corrigi oportere, si coincidat: contra si quis consuetudine ambulandi iam factus sit vacia, aut conspernis.* Vacinae autem (ut id quoque Varroianum verbum obiter explicemus) contrarii sunt variis, et in exterioriorem partem inheleantur. Hinc *vaciae* apud Rom. cognominati, ut refert Plin. quorum scilicet cura erant obtorta, et Seneca in epistolis moralibus meminit eiusdem Servilii Vacias, qui nulla alia re, quam octo notus, in villa congreuit: et hoc unum felix habebatur, de quo dicitur solebant homines synchroni, hoc est, contemporanei: *O Vacia, tu solus seors vivere.* Valgum etiam inortum a veteribus dictum, et *vatrix* et *vaticiosus*, qui erant pedibus vitiosis.

Ibid. VESICAM EXONERANT.] Omnis vesicae est lotium sive urina, quae exoneratur micuriendo. Omnia animalia quae vesicam habent, alvum etiam habent, at vero quae alvum habent, non et omnia vesicam possident. Humidi excrementi conceptaculum vesica test, siccis alvus: auctor Aristot. in I. de Animalibus. *Vesicae foeninarum*, ut ait Plinius, *innetus uterius est, quam vulgo matricem vocant.* vesicae morbum stranguriam appellant: quo vesica exonerari non potest, et aegre lotium it, fitque *substillum*: ita enim appellat Cato urinae difficultatem.

Ibid. MADORE.] Nomen est a *madendo* inclinatum, ut *fluor a fluendo*. S. autem profluvio urinae, veluti per syphones emanans, madafactum significat.

Ibid. COMMODOUM.] *vix, tunc, tunc*, eoque ipso temporis momento, id enim significat hoc adverbium, ut supra demonstravimus.

Pag. 50. POSTES AD REPAGULA REDEUNT.] In ostio duo sunt postes, qui cardinibus continentur, et repagulis clauduntur, sunt enim *repagula*, quae praefaciendi gratia ita figurantur, ut contrario pangantur, haec et *repagos* dicuntur M. Tal. in primo de Divin. Herculis valvae clausae, repagulis subito seipsae aperuerunt, inde *repagula* pro omnibus claustris obiectibusque usurpantur. Lucanus de equo cursore loquens,

— *Pedibusque repagula laxat.*

Ibid. ETIAM NUNC.] Nitidior lectio est, et tersior, *Etiamnum*: quod veteres usurpant pro etiam, qua dictione seate Plinius.

Ibid. INANIMIS.] quasi sine anima, nulla respiratione, nullo aëthru, qui indicat animal vivere. Argumentum enim apud Dialecticos est et oratores, quod recurrit, et retrorsum idem valet: ut, *Vivere hominem qui spirat,*

et spirare qui vivit. *Inanima* veteres dici voluerunt, quae sine anima sunt, nec spirant: vulgo *inanimatum* vocant, Graeci *ἀψυχον*. M. Tullius: *Quae ad vitam hominum tuendam pertinent, partim sunt inanima, ut aurum et argentum:* sic et homo inanimis, qui sine anima et spiritu est vegeto et vitali, tales sunt intermortui, et ingenti pavore percussit, talem fuisse se significat Aristomenes.

Ibid. ET LOTIO PERLITUS.] urinae perfusus, lotium enim urinae veteres dixerunt. Columella: *Stercore sullo et humano lotio veteri radices rigato.* Suetonius in Vespasiano: *Haec de lorio est. Perlitus* autem ea figura dicitur, qua *illius et delitius*: sicut enim a delino delitium nascitur, quod grammatici Probus et Capet comprobant, sic ab *interlino interlitium* inclinatur. M. Tul. *Tulit moleste, quod literae delitae sunt mihi a te redditae.* Idem in quarto Verrinarum: *Tabulae sunt in medio, quae se corruptas atque interlitas esse clamant.* Ulpianus tit. ad legem Aquilam de falsis legis Corneliae poena damnari scribit eum, qui testamentum deleverit, *interleverit*, resiquaverit dolo malo.

Ibid. QUASI RECENS.] Modo adverbium est, pro *recenter*: alias nomen. Virg. in Georgicis:

Sole recens arto, aut noctem ducentibus astris. Expositus Servius, *recens, statim*. Divus August. in lib. de grammatica, citat hoc Maroniam, et exponit recens: *id est, recentis tempore.* Verbum est *vetus-recentare*, quod significat renovare, et iterum fieri recens: ut Nonius Gelliusque notificant. Hinc illud Cn. Marii in Mimi iambis: *Iam iam albescit polus, et recentatur.*

Ibid. UTERO MATRIS EDITUS.] Significat se ita madentem fuisse, sicut infantes sunt, cum primum ex utero materno egrediuntur, involuti secundis rabentibus, scilicet erumpente mensuro, et perliti profluvio sanguinis pariter egredientis. Hinc illud Satyrici poetae:

— *modo primos incipientem.*

Lese vagitus, et adhuc a matre rubentem. Albius imperator, auctore. Iulio Capitolino, concepit est utero candidissimus, Capito, consuetudinem puerorum qui nascuntur, et solent rubere, unde Albius est dictus.

Ibid. SUPERVIVENS.] *Supervivere* is dicitur, qui cum iam mortuus videretur, recoillatus respiravit ac veluti revixit.

Ibid. ET POSTHUMUS.] Eleganter se *posthumum* sibi ait fuisse Aristomenes, tanquam post mortem renatus sit: sicut *postumos* illos vocant, qui post mortem patris nascuntur, quasi post humationem parentis nati sint, ut interpretatur Servius, enarrans illud Virgilianum et sexto Aeneidis:

Sylvius Albanum nomen, tua posthuma proles.

Ceselinus tamen in commentario lectionum antiquarum: *Posthuma*, inquit, *prædes non cum significat, qui patre mortuò, sed qui postremo loco natus est.* Ceselinus refellit A. Gel. libro secundo noctium Atticarum. Illuc fit verbum *posthumare*, quod significat postremo loco esse, quasi post humationem antecessorum. Tertullianus in apologetico ait: *Cacteri quoque Moysi posthumant:* id est, Moysi posteriores sunt. Sidonius Apollinaris decenter *posthumam* dixit *æbæatem*, pro postera et sequente.

Ibid. CANDIDATUS:] Sicut, *candidati* dicitur petitores magistratum, à toga candida, quam petitores induebant: ita *candidatus* crucis elegantissime translatione dicitur is qui petit crucem: hoc est, qui futurus est iamiam crucifixus, et (ut veteres dicebant) *directus*. à Quint. dicitur *candidatus eloquentiæ*, qui eloquentiam aspiciatur. Ab altero seniore Quint. *candidata sacerdotii*, quæ petit sacerdotium à Hieronymo *candidatus fides*, qui ad fidem instruitur: à Plia. panegyris, *candidatus gloriæ, et immortalitatis*. De candidatis, et tota candida altitum scriptissimus in primo Tranquilli commentario. Unde munus candidatorum M. Tullio dicitur, pro omni officio et labore petitorio, et Plautino sale *crucifixus* dicitur candidatus crucis, quasi in crucem saliens.

Pag. 51. PARUERIT:] visus fuerit, compar fuerit, nam *parere* idem est quod apparere, alias obsequi.

Ibid. VERISIMILIA DICERE:] Ex disciplina rhetorica etenim narratio fit verisimilis, credibilisque, sunt enim plura, ut ait Quintilianus in quarto, vera quidem, sed parum credibilia, sicut falsa quæ frequenter verisimilia.

Ibid. PROCLAMARE SALTEM SUPPETIATUM:] Protopoposia, quæ Latine conformatio appellatur fit autem hæc figura, cum aliqua quæ non adesset persona confingitur quasi adsit, et ei oratio attribuitur, ut hoc in loco verba memorantur, quæ dici possent ab adversariis ita argumentantibus, socium ab Aristomene fuisse interfectum, tanquam sic culpantes dicant: *Debitus es saltem, si vera autumas, inclinare auxilium, et suppetias, nam suppetiatum dixit, pro auxiliatum: et suppetiæ dicuntur auxilia, et suppetiari est auxiliari, supra quo verbo sacis multa in decimo Tranquilli commentario, ubi ait: *Consulare suppetias ferentem rapta aquila fugaverunt.* Ubi exposuimus, *suppetiatum* posse inclinari tanquam nomen quarti ordinis: ut *arbitratus*, ut *allegatus*, ut *sacrificatus*, ut multa consimilia incitantur.*

Ibid. VIR MULIERI NEQUIBAS.] Antitheton est: quasi dicas, fortis imbelli, robustus infirmæ, parum enim probabile argumentum est, virum à foemina vinci, cum mulier naturaliter imbecillis sit, et metulosa: vir vero robustior et audentior,

unde vir nominatus est, quod in eo maior vis est quam in foemina: et hinc *virtus* nomen accepit, ut docet Lactantius in libro de Officio Dei. Item *mulier* à Varro interpretatur, à mollitie dicta. Ob hoc ait Aristoteles in Problematis: *Mulierem interfecisse iniquius esse quam virum, quamvis mas foemina præstantior sit: quia scilicet foemina imbecillior est, id est, minus facere iniuriam potest.* item, *Eniti adversus id quod longe inferius est, nihil virile, immo stolidum atque iniquissimum est.* Hoc signare voluit Aeneas Virgilianus, cum ait:

— *est nullum memorabile nomen*

Foemina in poena est, nec habet victoria laudem.

Pag. 52. VEL PROPTER INDICIUM:] Sensus est: si contumelialis tuus, ut asseris, interfectus est crudelitate foemina, cur eadem crudelitas te quoque non peremit, vel ob hoc, ne tu, arbiter et contemplator sceleris patris, posses indicare auctores homicidii?

Ibid. ARBITRO:] *speculatori*, inspectorie homicidii. *Arbitrari* est inspicere et speculari: Plaut. in Captivis: *Nè arbitri dicta nostra arbitrari queant.* *Arbiter* dicitur iudex, qui rei arbitrium habet et facultatem. *arbitrium* dicitur sententia, quæ ab arbitro statuitur, et *arbitrari* est iudicare, ut apud iuriconsultos ut. de re-ceptis. *Arbitrarium* vero, cum adhuc res apud arbitrum geritur. De arbitri iudicis differentia, non indiligenter scriptissimus in commentariis Tranquil. et docet M. Tul. in oratione pro Roscio Comodo.

Ibid. NUNC ILLO REDI:] scilicet ad mortem regredere, quam evasisti.

Ibid. IDENTEM:] frequenter, subinde.

Ibid. ANTELUCLIO:] hora antelucana, hoc est, matutina, et ante Solis exortum. *Antelucano* tempore ruri iter ingressus Cyrus, obvium habuit servum de ergastulo. Refert Plin. mel venire ex aëre sublevari temporibus, intelligi volens, hora matutina, quæ sub lucem et auroram est. Terent. in Adelphis: *Cras rus cum filio cum primo lucu ibo hinc.* ubi exponit scilicet Donatus, quod veteres dicebant *lucum* pro *luce*, masculino genere, ponentes pro Sole. Sicut ergo apud Terent. cum primo lucu significat, cum primum Sol coepit illucescere: ita *anteluculo*, quod adverbium est, significat, antequam lux oriatur, et Sol tenebras illuminet: sicuti *diuclulo*, cum iam dilucescit. *Dilucium* enim est, ut Macrobi. docet, cum iam incipit dignosci dies.

Ibid. LICET TREPIDO:] quamvis titubanti, vel potius propro: cum formido homines volaticos faciat, et pennatos.

Ibid. SUMO SARCINULAM MEAM:] Quod Lucianus dicit Graece τὴν σκελήν, id Appulcius *sarcinulam* appellat.

Ibid.

Ibid. PESSULOS REDUCO.] ostium cubiculi repando, quod reductis retractisque pessulis fit. in Cantico legimus, *Pessulum ostii mei aperui dilecto meo*: id ridicule exponit, et cum delirio, Nicolaus de Lira, pessulum esse ostium in magno ostio.

Ibid. DESERATAE.] reseratae, patet factaeque.

Pag. 53. VALVAS STABULI ABSOLVE.] Verba sunt Aristomenis, stabularium inclamantis, ut ianuam stabuli adaperiat, quae ex valvis constat. Sunt autem *valvae* ex eo dictae, ut Varro et Servius interpretantur, quod revolvuntur et se velant. *absolvere valvas* est, liberare a claustris, repagulisque, quibus alligatae continentur: translatio à debitore.

Ibid. ANTELUCIO.] Adverbium est, idem significans quod *anteluculo*, de quo iam dictum est. sed hoc quasi ante lucum, sicut veteres usurpabant: illud quasi ante lucem, videri potest inclinatam.

Ibid. PONE.] post, quod gravi sono antiqui enunciant, differentiae causa.

Ibid. SEMISOMNUS.] semisopitus, sicuti *exanimus* dicitur et *exanimis*, *inermus* et *inermis*, ita *semisomnus* et *semisomnis*, secunda et tertia declinatione.

Ibid. HOC NOCTIS.] haec hora nocturna, hoc tempore, vetus locutio est. Plaut. in Amphitruone: *Qui hoc noctis solus ambulem.*

Ibid. FACINORUS CONSCIUS.] *Sciens* et *consciens* hoc differunt, quod *sciens* secum, *consciens* cum alio sciens est: ut docet Nonius, cui subscribitur Iuven. cum ait: *Quis nunc diligenter nisi conscius?* et Mar. *Vis fieri dives Bithynice, conscius esto.* Sed *consciens* indifferenter positum legimus, ut hoc loco: namque hic *consciens* accipitur pro eo, qui secum sciens est flagitii.

Ibid. NOS CUCURBITAE CAPUT NON HABEMUS.] Veluti proverbialiter significat, capita hominum non esse vilia, obijciendaque trucidationi: sicuti cucurbitae caput, quae inter tententia vulgaris est et plebeia. Plin. lib. 22. tradit esse genera cucurbitarum: *camerarium*, quod levi umbra *cameras* ac pergulas operit: alterum plebeium, quod humi creditur. Videtur Appuleius veluti alludens festiviter id dixisse, quia seminosae sunt cucurbitae, et ita appellatur ab Ovid. in Priapeis: ex quo fit, ut singula semina singulae quasi animae cucurbitarum videri possint. ex quo fit, ut cucurbita vicariam et quasi succedaneam pro aliena anima animam impedire possit, cum infinitas hoc pacto animas possident, quod secus est in nobis. Cucurbitae quo longiores tenuioresque sunt, eo gratiores: semina quae proxima collo fuerint, proceras pariunt: quae in medio, rotundas: quae in lateribus crassas, auctores Colum. et Plin. A cucurbita fit *cucurbitarium*, accipiturque pro loco in quo cucurbitae seruntur: sicuti *cucumerarium*, ubi cucumeres. Esaias:

Sicut, inquit, *tugurium in cucumerario.* Cyprinus usurpans hoc Esaias testimonium, non dixit tugurium, sed (quod elegantius est) *cucustodiarium*. Hieronymus cucurbitarios vocat, veluti cucurbitae amatores: dum diluit ac refellit in epistola ab Augustinum, obiectam cucurbitae calumiam. *Cucurbitula* vero non tam parvam cucurbitam significat, quam vasculum illud quo medici utuntur ad sanguinis detractationem. Corn. Cels. in 2. *Usus*, inquit, *cucurbitulae praecipuus est, ubi non in toto corpore, sed in parte aliqua vitium est.* idque auxilium ut minus vehemens, ita magis tutum, nec unquam periculosum esse autumat. In hanc sententiam est illud Satyropographi poetae.

— *vacuumque cerebro*

Iam pridem caput hoc ventosa cucurbita quaerit. Graeci *colocynthida* vocant cucurbitam, à Plin. *coloquintis* dicitur cucurbita sylvestris, quam minoreis esse ait quam sativam.

Ibid. DE SUMMA PAUPERIE.] Pauperies immunda est, et mendicatis egestasque significatur, unde ait Horat. *Pauperies immunda procul donus absit. paupertas* vero, ut inquit Porphyrio, honestae parsimoniae nomen est, et usurpat pro fortuna mediocri. Laudes paupertatis graphice Appuleius noster, ut omnia, speciosaque perscribit in Apologia, ubi ait, paupertatem fuisse in Aristide iustam, in Phocione benignam, in Epaminonda strenuam, in Socrate sapientem, in Homero desertam. Alias *pauperies* damnum significat, quod satis liquet ex titulo illo apud iuriconsultos notissimo, *Si quadrupes pauperiem fecisse dicatur.* Consimiliter apud Graecos *πενία καὶ πτωχεία* disparantur, cum appellatione *πενίας* paupertas significetur, *πτωχείας* vero ipsa egestas, mendicitasque: sicut apud Aristophanem claret, qui in Pluto ait *πτωχείαν* esse *δέεληφον*, id est, sororem *τῆς πενίας*, et *πτωχὸν*, id est, egenum esse eum qui nihil habet, *πένητα* vero, id est, pauperem dici, cui suppetunt necessaria.

Ibid. NEC A DECEM PALAESTRITIS.] In hanc sententiam ait Hieronymus: *Nudus viator non timet latronis insidias.* quod transulit ex illo vulgatissimo: *Cantabit vacuus coram latrone viator.* Consimiliter Plaut. in Asin. *Nudo devehere vestimenta me iubet.* appellatione autem palaestrarum, robustiores exercitioresque intelligi vult. sunt enim palaestritae magistri luctationis, et gnari omnis palaestricae exercitationis. Graeci *πάλην* vocant palaestram et luctam, unde *palaestritae*, autumat Servius, palaestram dici posse *ἀπὸ τοῦ πάλλειν*, id est, à motu urnae: quoniam ducti sorte luctabantur. luctatores in certamine palaestrico nudabant corpora, et oleo ungebantur: quod primi Laedaemonii fecerunt, auctore Thucydide. *Apalaestros* Graeci vocant, ignaros palaestrae, de quibus M. Tul. in

Quia

Oratore: *Iraque qualis eorum motus, quos apa-
laestros Graeci vocant, talis horum mihi videtur
oratio, qui non claudunt numeris sententias.* Do-
nitianus *clinopalem* vocabat assiduitatem concu-
bitus, veluti lecti palaestram. Papinius et Sido-
nius Apollinaris *palem* pro palaestra usurpant,
Graeca dictione. quod uberius à nobis scriptum
reperies in Tranquilli commentariis. Putat Quin-
tilianus, ne illos quidem oratores reprehendendos
esse, qui paulum etiam palaestritis vacaverunt,
ubi indicat palaestritis non solum dici, qui vi-
tam partim in oleo, partim in vino consumunt,
qui corporum cura mentem obruant: sed et eos
quoque, à quibus motus gestusque formatur.
De *palaestritis* magna est mentio apud Cice-
ro-nem in Verriis.

Pag. 54. CONVECTOR.] Socrates significatur.
Convectores dicimus eos, qui simul iter faciunt,
simulque vehuntur: quae dictio proprie nautico-
rum est, qua iuriconsultus crebro utitur.

Ibid. DEVERTERAS.] in stabulum hospitium-
que deveneras.

Ibid. ILLUD HORAE.] illa hora: id temporis,
eo tempore, archaismus est. *Deliscente.*] pa-
tente.

Ibid. CANEM CERBERUM.] Mythici fabulan-
tur, canem Cerberum custodem esse aulae Plu-
tonicae, de quo Silius: — *lachrymosae ianitor
aulae*, quem iuratu trifauci regna inferna perso-
nantem, Hercules ad superos traxerit reluctan-
tem. Historici vero prodiderunt, et memorat
Eusebius Chronographus, Orcum regem Molos-
orum habuisse canem ingentis magnitudinis, no-
mine Cerberum, qui Pirithoum ad raptum Pro-
serpinæ eius uxoris venientem devoravit. Gram-
matici terram interpretantur. De tricerbero cau-
sae nescio quid indictum dicit Fulgentius in My-
thologiis.

Ibid. CRUCI ME SERVASSE.] ut perinde atque
homicida, et Socratis contubernalis mei interfec-
tor, crucis supplicio afficerer.

Ibid. DE GENERE TUMULTUARIORUM MORTIS.] *Tu-
multuarii* dici voluerunt, quod tumultu quo-
dam fit, et sine consultatione festinanter et in-
condite. A. Gellius *tumultuarii studium* no-
minat, quod raptim et per successiva tempora fit.
Oratio quoque *tumultuaria* dicta, quasi extem-
poralis et tumultuose condita. *Tumultuarius dux*
à Livio dicitur L. Marcius, tumultu militari
creatus, non formula legitima, ita *tumultuarii*
genus mortis nunc appellat Appuleius quod per-
turbate et tumultuarie paratur. Est enim *tumul-
tus* (ut docet M. Tullius in 8. Antonianarum,
perturbatio tanta, ut maior timor oriatur, unde
etiam nomen dictum est tumultus, ita maiores
nostri tumultum Italicum, quod erat domesticus:
tumultum Gallicum, quod erat Italiae finitimus,
praeterea nullum tumultum nominabant. Gravius
autem fuisse tumultum quam bellum, hinc intel-

ligi licet, quod bello vacationes valent, tumultu
non valent.

Pag. 55. AERUMNAS EXANCLASTI.] tot labores
exhausti et perpeiusus es: id enim est aerumnas
exanclare. M. Tullius in prima Tusculana: *Quod
cum exanclavisset omnes labores, tum incidere
in mortis malum sempiternum. Anclare*, quod
et *anclare*, verbo Graeco significat haurire: *ex-
anclare* exhaurire. hinc *anclabra*, vasa quibus
sacerdotes utebantur: et *anclabris*, mensa mini-
steriis apta divinis. Graeci *ἀντλάω* dicunt, pro
haurio, unde et Latini *anclare* usurparunt, et ita
potius legendum videtur *exantlare*, per literam
t quam per c. Livius: *Florem antlantant Li-
beri ex carchesitis*, cum sigillatim, vinum ex
poculis hauriri. Hinc *antlia* accipitur pro vase
accommodato ad hauriendi ministerium, de quo
Epigrammaticus: *Antlia tollit aquas*. Quo in
loco labitur, opinor, interpres. Hinc Phrean-
tes cognominatus est Cleanthes, eo quod pu-
teos hauriret.

Ibid. ARBITER QUAE NOCTE.] subintellige,
eorum. ut sensus integer sit, spectator eorum re-
rum omnium quae gestae sunt noctu, quasi di-
cere velit, lectulum solum esse conscium stae
innocentiae.

Ibid. IN MEO REATU.] accusatione, et cau-
sae dictione. Messala primus (auctore Quin-
tiliano) *reatum* dixit. *Reus* autem, unde *reatus*
nomen ductum est, is dicitur, qui causam dicit,
qui arguitur: et item qui quid promisit, spon-
ditque, ac debet. Gaius Aelius lib. secundo si-
gnificationum verborum quae ad ius pertinent:
Reus est, inquit, *qui cum altero litem contesta-
tam habet; sive is egit, sive cum eo actum est*.
In eadem sententia est Capito Ateius. *Reas
olim*, ut refert M. Tullius in secundo de Ora-
tore, *appellabant non eos modo qui arguuntur,
sed omnes quorum de re disceptatur*. *Reum fieri
quid est*, inquit Pedianus Asconius, *nisi apud
praetorem legibus interrogari? Agi* dicitur *reus*,
cum accusatur: *peragi*, cum damnatur: ut apud
Tranquillum et Propertium explicatum est.

Ibid. ET CUM DICTO.] statim, vix talibus dic-
tis, cum talia dixissem. frequens locutio apud
Appuleium, et prope peculiaris in hoc signifi-
catu. proverbium Graecum est *ἀμ' ἔπος ἀμ' ἔ-
ργον*: quod dicitur de his qui *ocysime* et *cum
dicto* rem expediunt, sic enim interpretatur, si-
mul verbum, simul opus.

Ibid. RESTIM.] funem, et proverbiale est apud
priscos, *ad restim res redit*: quod, significat,
res perditas esse, et de suspensio cogitandum.
In saltatione *restim ducere* dicuntur chori puero-
rum, puellarumque, manu conserti, ex quo sen-
su dictum est illud Terentianum: *Tu inter eas
restim ductitans saltabis*. item Liv. in 27. *Per-
vanus* reste data *virgines*, sonum vocis pulsu *pe-
dum modulantes incesserunt*. A reste fit *ὑποκο-*
[F]

restibus resticula. A qua similitudine, aliorum connexa capta restes dicuntur. Plin. in 20. *Alium ad serpentium ictus potum cum restibus suis.* *Resticula* feriorum Varroii deceter dicta est, sicut et vulgo nuncupatur. Quod autem lecti restibus et fasciis continentur, indicat Porphyrio, explicans illud Horatianum: — *tona cubilia, tectaque rumpit.* Lectum dicit aut restibus sive fasciis subiectum. *A reste fit restio,* accipiturque apud Plautum oppido quam deceter, pro eo qui se pensilem facit, leaque restis strangulatus, sic enim in Mostellaria loquitur lanista: *illi erant baccaedae potius quam ego sim restio.* quod significat, illi potius cedentur bubulis loris, quam ego me suspendam.

Ibid. *TIGILLO.*] trabi, a *tigno* fit *tigillum.* *Tigni* autem appellatione in legibus 12. Tabularum, omne genus materiae, ex qua aedificia constant, significatur. Idem docet Iuriconsultus cit. de tigno inuncto. Praeterea *tignum invenies*, antiquitus dicebatur: quod et Festus docet. *Tigillum sororium* Romae fuit, ex eo dictum, quia transmissio per viam tigillo, Horatius sororicida adoperto capite veluti sub iugo missus est. Liv. auctor.

Ibid. *ALTRINSECUS.*] Adverbium est, quod hic significare videtur, in altiore parte: cum alias ex utraque parte, ex utroque latere dicatur.

Ibid. *OBDDTA.*] alligata, et sumitur appositum.

Ibid. *FUNICULL.*] Quam modo restim dixit, hinc funiculum nominat, diminutivum a fune. Quintilianus in 1. *Diminutio genus, ut funem masculinum esse funiculus ostendit.* *Napuras* prisca funiculus vocaverunt, ut in commentario sacrorum usurpatur, *Pontifice napuras neccio:* id est, funiculos facito. Illud adde, *funeta* dici in vineis, cum palmites inter se funium modo iunguntur, et arcus fiunt, quorum meminit Plin. in 17. Reperio apud auctores, Gratianum Valentianum imperatoris patrem, appellatum esse *Funarium*, eo quod venalium funem portanti quinque milites nequiverint extorquere.

Ibid. *AD EXITIUM SUBLIMATUS.*] ad subeundam ultroneam mortem sublevatus, ita ut pensilis fieri posset.

Ibid. *FULCIMENTUM.*] grabatulum significat, quo sustentabatur. *fulcire* enim sustinere est, et stabilire, *fulcimentum* et *fultura* pro stabilimento.

Ibid. *AD INGLUVIEM.*] ad gulum, et proprie intelligit gurgulionem, sive asperam arteriam, qua spiritus ab ore in pulmonem, atque inde rursum in os et in nares ulro citroque semper commecat: quo tramite intersepto, homo statim extinguitur, cum spirare non possit. Ideoque ait Hippocrates in libro de Flatibus, triplici alimento corpora nutriri: cibo, potu, et spiritu: qui adeo corpori necessarius est, ut possit homo sine esca et potione multos dies vivere, sine

spiritu vero intra breve tempusculum moriatur. Inde eleganter dixit, spiritum patrem esse et avum morborum omnium. Ob hoc dixit Corn. Celsus, visum esse Hippocrati, omne vitium in spiritu esse [i. e. aëre, ut saepe apud Hipp.] Plin. poenam laquei scite praeposteram vocat: quia scilicet includitur spiritus, cui quareni debet exitus. *Altes ingluvis* significat ventris capacitatem, si credimus Servio, sic exponenti illud Maroniam:

Imprecus ingluviem rarisque loquacibus explet. Ego existimo ingluviem non tam ad ventris quam ad gulae capacitatem esse referendum: ex quo merendum accipitur pro glonum helleuatione, et voratina. A. Gellius, *nomina, generaque edulium et domicilia ciborum profunda ingluvis investigavit.* Macrobi. in tertio: *Nec contenta illa ingluvis fuit maris sui coepit.*

Pag. 56. *DISCLUDRET.*] excluderet, dissepararet, interciperet. Virg.

Tam durare solum et discludere Nereia ponto. Lucretius: *Cum paribus iungi res, et discludere mundum.* M. Tül. *Senotas à mente et disclusus putat.*

Ibid. *EXERTE CLAMITANS.*] voce sublatisima, adverbium est, quod significat aperte et denudate, qualis est vox subulatio. *Exerere* et *exertare* significat nudare. Quadrarius in annalibus: *Gallus irridere coepit, atque linguam exertare.*

Ibid. *STRATIS INVOLUTUS.*] Extrinsecus subintelligendum, *Es*, ut integrum sit, stratis involutus es, et nunc quiescis in lecto.

Ibid. *ABSONO.*] barbaro, incondito, agresti vociferatu, hoc enim est absomum. Qui ait absomum dici, parvi et fere nullius soni, fallitur. Quod hic ait *clamore absano*, post etiam paulo dicit *Vasto*: ut absomus et vastus clamor idem significetur.

Ibid. *NE IMMERITO.*] num immerito, quia ad adventores, qui à stabulariis stabulo hospitioque recipiuntur.

Ibid. *MARCIDUS.*] vinolentus et ebrius. *Vina* quoque *marcida* dici, quod marcidos faciant homines, testis est Papinvs, qui ait in Sylvio: *illi marcida vina largiuntur.* à Martiali quoque *marcentes uvae* dictae sunt. epitheton est Bacchi, quem *marcidum* potaete cognominant.

Ibid. *COMES ET PATER MEUS.*] Nomina sunt affectus nostros testantia, quibus Aristomenes Socratem contumeliam suam appellat.

Ibid. *CUM DICRO.*] ab his verbis. Ibid. *ODORE.*] odore et foetore: ab *oleo* dictum. Alias *olor* significat cygnum. *Spurcissimi humoris.*] urinae, sive lotii.

Ibid. *INFECERANT.*] foedaverant, maculaverant. *Infecere* enim significat tingere: inde *infectum*, tinctum: *infeciores*, tinctores: *infectus*, ipsa tinctura. ex quo *infectum* dicitur pollutum, et

et maculosum maculis ineluilibilibus. Seneca: *Vitis*, inquit, *infecti sumus*. Alias *infectum* dicitur non factum, ut illud:

— sunt auri pondera facti Infectique mihi.
et illud Plautinum proverbiale: *Quod vis fieri factum est, fieri infectum non potest*.

Ibid. LAMIAE.] Lamias prisci magas et voratrices puerorum vocant. Horat. in arte poetica:

Neu pransae lamiae puerum vivum extrahat alvo.
Λαιμός Graece dicitur ingluvies, unde lamiae dictae, ut autumat Porphyrio. unde et lamiae voragines, de quibus idem Horat. in epistolis: *Viribus uteris per clivos, flumina, lamas*. Graeci scribunt, lamias terribulamenta esse puerilia, quibus oculi sint exemptiles. Philostratus in Apollonio ait, lamias à quibusdam larvas et lemmures appellari, esseque ad auorem et venerem propensas, et carnes humanas, maximeque formosorum esurienter appetere: qui libidinis cupiditate alliciant eos, quos postea cupiant devorare. Talem lamiam Apollonius Tyanaeus olim Corinthi deprehendit. In instrumento veteri ait Hieronias: *Lamiae nudaverunt mammam, laczaverunt catulos suos*, qui in loco non pro foeminis, sed pro feris lamiae accipi videntur.

Ibid. APAGETE FOETOREM.] removo et abducto. *Apage* et *apagete* dictio comica est, ducta à verbo Graeco *ἀπάγω*, quod significat abduco et abigo. Et Plautus in Curculione: *Apage hanc canaliculam*.

Ibid. LATRINAE.] *Latrina* conceptaculum est immunditiarum et excrementorum, quae in cloacas corrivantur. Columella: *Inmundis quaecunque vomit latrina cloacis*. Quicumque habuerit horoscopum in 28. parte Arietis, latrinas semper cloacasque mundabit. Item, cuius horoscopus fuerit in secundo gradu Tauri, baubilabit stercoza, latrinas purgabit. auctor Maternus in 7. Matheseos.

Ibid. COMITER.] benigne, suaviter: vel (ut interpretatur M. Varro) hilare ac libenter. adverbium est. Ennius: *Mensur sermionesque suos sermone suarum Comiter impartit*. M. Tullius in oratione pro Corn. Balbo: *Comites*, inquit, *benigni, faciles, suaves homines esse dicuntur: qui erranti comiter monstrant viam, benigne, non gravate*.

Ibid. LOCO.] lege *Ioco*.

Pag. 58. MANSIONIS.] *A manendo mansio* dicta, sicut à *remanendo remansio*. M. Tul. in epistola ad Q. fratrem: *Primum tuam remansioneu etiam atque etiam probo*. Plin. in 6. scribit mansiones esse dispositas aequationum ratione, qua camelis itur in Arabia, ex quo *hydrem* et *hydrema*, ab aqua dicuntur. Idem in 12. tradit regionem qua thus convehitur, dividi in mansiones camelorum sexaginta duas. Ubi pro mansionibus non nummos dant, sed thus pendunt.

Ibid. IUBARIS EXORTU.] *Iubar* dicitur stella lucifer, qui in summo habet lumen diffusum, ut leo in capite iubar: auctor M. Varro. Hic ante matutinum exorientis, Luciferi nomen accipit, ut sol alter, diemque maturans: claritatis quidem tantae, ut unius huius stellae radiis umbrae reddantur. Plin. auctor. *Itaque merito*, ait, *ex oriente iubare cuncta illustrari et lucida fieri*. Virg. *Le portis iubare exorto delecta iuventus*, ubi exponit Servius, nato lucifero, qui iubar dicitur, quod iubar lucis effundat. unde quicquid iam splendet, *iubar* dicitur: ut iubar auri, argenti, gemmarum. Quapropter *exortum iubaris* accipere malim pro sole, cuius exorientis splendor cuncta collustrat: sicut poetæ appellant *iubar Solis*, et Seneca ait in Hercule Octaeo: *Dum lapsus Titan mergat oceano iubar*.

Ibid. SEDULO ARBITRARAR.] diligenter inspiciebam. *Donatus sedulo* interpretatur, sine dolo, impense et diligenter.

Ibid. ET MECUM: VESANE, AIO.] Sermocinans secum Aristomenes, opinatur se crapula et violentia obrutum, somniasse illa quae viderat: cum Socrates integer et illacus viseretur.

Ibid. EXTREMA SOMNASTI.] portentosa, tumultuosaque: qualia temeto ingurgitatus, sine cibo distentus somnari solet, quod *phantasma* Graeci vocant: quod Cic. *visum* appellat. in quo genere est, ut ait Macrobius. *ἐφιάλτης*, quem Avicenna *incubum* nominat: quem publica persuasio opinatur quiescentes invadere, et pondere suo pressos ac sentientes gravare.

Ibid. SPONGIA UBL.] Cum sponsia illa nusquam appareret, qua vulnus Socratis Panchia obfulciverat, ita secum per interrogationem attonitus Aristomenes sermocinatur.

Ibid. ET AD ILLUM.] ad Socratem conversus dixi.

Pag. 59. DISTENROS.] plenos, et saturos, fartos. Vinum capitis dolorem et vertigines facit, ab hoc, ut inquit Plinius in 23. *dicia crapula* est. Est autem crapula, ut docet Aristoteles in Problematis, fervor quidam et inflammatio, quae plus conficitur quam temulentia. Crapulam, eodem auctore, sedat brassica. Ex hac Aristotelica sententia dixit Cato in libro de re Rustica: *Si voles in convivio multum bibere, coenareque libenter, ante coenam esto brassicam crudam quantum voles, ex aceto: et item ubi coenaveris, comesto aliqua folia, quae reddent te quasi nihil ederis biberisque, bibes quantum voles*.

Ibid. AUTUMANT.] dicunt, opinantur, censent. id enim significat *autumo*, ut docet Gell. in 14. P. vero Nigidius id compositum esse ex *ab* praepositione et verbo *extimo* coniecit, diciturque interire *autumo*, quasi *ab extimo*, quod significat totum existimo, tanquam ab numero: sed Nigidianum hoc interpretamentum argutius esse videtur quam veritas.

Ibid. SAEVA ET GRAVIA SOMNIARE.] Socrates in Platonis politia dicit, quum dormientibus ea pars animi quae mentis et rationis est particeps, sopita langueat: illa autem in qua feritas quaedam sit atque agrestis immanitas, cum sit immoderate obstupescata potu atque pastu, exultare eam insomnio, immoderateque factari. Ita huic omnia visa obiectantur a mente ac ratione varia, ut aut cum matre corpus miscere videretur, aut trucidare aliquem, et impie cruentari, multaque facere impura atque tetra cum temeritate atque impudentia. Iubet igitur Plato, sic ad somnum proficisci corporibus affectis, ut nihil sit quod errorem animis perturbatioremque afferat. Ex quo et Pythagoras interdixit, ne faba vescerentur: quod si eibus habeat inflationem magnam, et insomnia gravia facit.

Ibid. VESPERI.] hora vespertina et coenatica.

Ibid. MINUS TEMPERAVI.] Sapientis viri super mensam celebre dictum est: *Prima*, inquit, *cratera ad sitim pertinet, secunda ad hilaritatem, tertia ad voluptatem, quarta ad insaniam.*

Ibid. DIRAS IMAG.] Vinolenti saepe, cum dormire vix coeperint, aspiciere videntur irruentes, vel passim vagantes formas, a natura seu magitudine seu specie discrepantes, variasque tempestates rerum velatas, vel turbulentas. *Interdum* (ut Macrobius ait) *remoto ingurgitatus, aut distentus cibo, extimat se vel abundantia praefocari, vel gravantibus exonerari. interdum esuriens cibum sitiens potum invenisse videtur.*

Ibid. IMPIATUM.] contaminatum, impuratum, maculatum. *Impiari enim maculare est: piare vero, expiare.* Unde et *piatrix* dicebatur sacerdos, quae expiare erat solita, quam *sagan* alii vocant, et *piacularis porta* Romae dicta, propter piacula quae ibidem fiebant.

Ibid. IUGULARI VISUS SUM.] Quod revera passus erat Socrates, id se per somnium vidisse significat: tanquam totum hoc negotium magnum phantasticumque sit, et per praestigias quaedam illudat hominibus, et hoc est quod ait Augustinus in 18. de Civitate Dei, phantasticum hominis varias formas carpere posse. memoratque exemplum cuiusdam, cui vi magica contigens, ut iaceret in lecto suo quasi dormiens, nec ullo modo posset excitari. post aliquot autem dies eum evigilasse, et quasi somnia narrasse quae passus sit: eum ab illis se scilicet factum, anomiam inter alia iumenta batiuisse militibus. Quod ita ut narravit, factum fuisse compertum est: quae tamen illi sua somnia videbantur. Indicavit et alius, se domi suae per noctem vidisse venientem ad se quendam philosophum, sibi quae exposuisset quaedam Platonica, quae antea interrogatus exponere nolisset: et cum ab eodem philosopho quaesitum fuisset, Cur tunc fecerit, quod prius petenti negaverat? *non feci*, inquit, *sed me fecisse somnavi.* ac per hoc alteri per ima-

ginem phantasticam exhibitum est vigilanti, quod alter vidit in somnis.

Ibid. NIHIL NAM.] *Lego nihil non*: ut sit, non nihil: quod significat, aliquid, et aliquantum.

Ibid. ISTUM.] Diciticus est.

Ibid. SPIRITU DEFICTOR.] Annotavimus in commentariis Suetonii, *λειψόθυτος* dici, qui anima et spiritu deficiuntur: quos Plin. appellat *defectos*. *Lipothymia* et *lipopsychia* Graece dicitur, Latine *defectus animi*, sive *defectus animae*. Apud Plin. *Syntectici* esse videntur in eodem significato, accipio pro defectis: et *syntectis*, pro ipsa deflectione animi, sive defectu.

Pag. 60.] GENEA QUATTOR.] Consimile est illud, *Genaa labant*.

Ibid. CIMBUS.] cibi: Casus patrius est, quem genitivum Grammatici vocant.

Ibid. REFOVENDO SPIRITU.] cibo vinoque refici corpora, et roborari vires, quis ignorat? *Virg. Tum victu revocant vires.* Homer. in 6. Iliad. *μέγας μέγα σίως ἔδξαι*: id est, robor magnum auget vinum, et Columella in 7. roborandum esse praecipit largo cibo equum admissarium, ut Veneri supersit. Livius frequenter ait, *cibo corpora refecta esse.* Lucretius: — *capitis: cibus ut suffulcat artus.*

Ibid. IENTACULUM.] cibus maturatus, et gustulum. Antiqui prandicula dixere *ientacula*, et *ientare* pro ientaculum capere, super quo verbo satis multa in superioribus, et apud Sueton. in nono commentario. Graeci *ἀπάτισμα* vocant ientaculum.

Ibid. MANTICA.] Quod supra sarcinulam dixit, nunc *manticam* appellat. est enim pera viatoria, qua viatores circumferunt utensilia. *Aesopus* fabulator tradit. *σάπιος* homines duas manticas habere: unam ante, alteram retro; in priorem aliena vitia mitti, in posteriorem nostra. quo apologo significat, nos in alienis vitiis spectandis esse oculos, in nostris caecutientes. Ex hac Aesopica fabula est illud Catullianum velut proverbiale, *Nemo videt manticam quod in tergo est.* et illud Persianum: *Sed praecedenti spectatur mantica tergo.* Seneca vocabulo Graeco *Hippoperas* appellat sarcinas, quae a tergo equi gestantur: quasi dicas peras et manticas equestres. *ἵππος* enim Graece equus, *καὶ ἵππερα*. Verba Senecae ex libro Epistoliarum moralium haec sunt: *M. Cato Censorius cantebris utebatur, hippoperis quidem impositis, ut secum utensilia portaret.* Idem mox paulo: *Quantum erat seculi decus, imperatorem triumphalem, censoriam, et quod super omnia haec est, Catonem uno caballo esse contentum? et ne toto quidem; partem enim sarcinae ab utroque latere pendentes occupabant. Ita non omnibus, obesis mannis, et astureonibus, et tollutaribus praefectis illum unicum equum ab ipso Catone descriptum?*

tum? Libuit plura ex Seneca verba transcribere, ut cognosceres, viros illos graves et imperatores, seculo illo prisco et sancto fuisse contentos unico equo, in quo ipsimet sarcinulas suas circumferebant: cum hac tempestate luxus effervescens suserit Cardinalibus, ut nunquam minus ducentis equis antecedentibus egrediantur, idque pompabiliter: ipsi vero vehuntur mannis et asturconibus, qui sunt equi gradarii et molles. habent et mulas *tollitares*, hoc est, quae *tolluntur*, id est, volubiliter et quadam pedum glomeratione gradiuntur, ita enim appellantur equi tollitares, ut alibi annotavimus. A mantica, ut ap propositum revertamur, fit *manicula*. Manicularum usus pauperibus in numis recondendis fuit, unde deductum est verbum vetus *Monticuleri*: quod significat dolose quid agere. Pacuvius: *Ad manticulandem astu aggreditur*, item: *Desinde aggrediar astu regem, manticulandum est hic mihi*.

Ibid. IUNTA PLATANUM.] Arbor peregrina est, umbrae gratia tantum ex alieno petita orbe. Comendatio platanum non alia maior est, quam solem nescite arceri, hyeme admittere, mero infuso nutriuntur: compertum id maxime prodesse radicibus. *Docuimusque*, ut inquit decenter Plin. *etiam arbores vina potare*. Idem alibi tradit, latissima folia esse fico, viti, platano. Ab Ovidio *genialis* nominatur, quasi voluptaria, et ad delicias reperta. *Chamaeplatanum* vocantur pusillae et breves, quasi abortives platanorum: nam et in genere arborum pusillones sunt, sicuti *chamaedaphne* dicitur humilis laurus, *chamaemyrsine* pusilla myrthus, et brevitate spectabilis. *Platanonas* vocant loca consita platanis. Hortensius orator, auctore Macrobo, platanos suas vino irrigare consueverat.

Ibid. INDIDEM.] ex caseo et pane. adverbium est.

Ibid. ESITANTEM.] Ab *edo*, frequentativum fit *esito*.

Ibid. PALLORE BUXEO.] Inter ea quae pallore notabilia sunt, maxime notabilis est buxus: etenim pallidissima est, unde in comparisonem pallores usurpatur. Ovid. in carmine obsceno: *Buxo pallidior, novaque cera*. Hinc pallorem *buxantem* et *buxum* optimo epitheto dixerunt. Plin. in 16, buxum esse ait quadam duritia ac pallore commendabilem, cuius materies honorata est, plurima nascitur in Pyrenaeis ac Citorio montibus, inde à Catullo dictum est, *Amastri Pontica et Citore buxifer*. Virg. quoque in Georgicis: *Et iuvat undantem buxo spectare Citorum*. Ex buxo *pecten* fit laudatus, indeque *Citoriacus* dicitur ab Ovidio, quasi buxus à Citorio monte, sic enim ait in 4. *Metamorphoseon*: *Saepe Citoriaco deducit pectine crines*. Impressi codices habent *Cytheriaco*: quod Grammatici ex-

ponunt pro venereo. Sed tu lege *Citoriaco*, et expone pro buxco, ut docuimus.

Pag. 61. NOCTURNAS FURIAS.] Meroñ et Panthiam magas intelligit, sic et Horatius, veneficas foeminas et praestigiiis magicis infames, appellat furias, illo versu. *Horraevim voces furiarum et facta duarum*.

Ibid. FRUSTULUM PANIS.] *buccella*: diminutivum est à *frusto*, quod significat particulam. Virg. *Pars in frusta secant*, inde adverbium sunt, *frustatim*, et *frustillatim*. Plautus in Cureulione: *Ego te faciam ut hic formicae frustillatim differant*.

Ibid. NEQUE DEORSUM DEMEARE.] Non potuit significantius exprimere, quod interdum usu venire solet in aegrotis et anxii, ut scilicet cibibus quodam veluti lentore inhaerens faucibus, neque descendere possit in stomachum, neque superna repetere. Auctor est Plin. in 28. *Si quid à pisce haeserit faucibus demissis in aquam frigidam pedibus cadere: si vero panis haereat, ex eodem in utraque aures addito pane, quod inhaeserit decidere*.

Ibid. BREVITAS COMMEEANTUM.] paucitas simul euntium, duo tantum erant. Abusio est, quae Graece catachresis appellatur, quae verba finitima usurpat: hoc modo, *Vires hominis breves sunt, oratio magna: longum in homine consilium, paucis sermo*. Ita *brevitas commeeantium*, pro paucitas viatorum.

Ibid. SINE ALTERIUS NOXA.] Modo culpa: alias periculum, damnunquae significat, ut in notis Servii fusius explicavimus.

Ibid. LENIS FLUVIUS.] leniter et citra impetum fluens.

Ibid. IN SPECIEM PLACIDAE PALUDIS.] Palustres aquas placidas esse et stagnantes videmus, quas merito damnant medici, utiliores quae profliunt existimantes, quod et Plinius noster memorat lib. trigessimoprimo.

Ibid. IGNAVIUS.] lenitius, contatiusque fluebat.

Pag. 62. AENULUS IN COLOREM.] Laus aquae fluvialis, quae ita limpida erat, ut vel argentea vel vitrea videri posset. Antiqui *agulum colorem* dixere subnigrum, quasi inter album nigrumque intermedium: ab aqua, cuius incertus est color. Tria namque elementa sunt sine sapore, sine odore, sine succo: aqua, aër, ignis. *Aquilex* eleganti vocabulo dicitur est aquae vestigator et ductor. Plinius: *Subesse aquis credunt, et hoc habent signum Aquileges*.

Ibid. EXPLERE.] Pro *exple te*: Imperativus est passivus, quem veteres frequenter usurpant pro activo. Ovidius:

Cingere littorea flaventia tempora myrtho,

Ibid. LATICE LACTEO.] aqua pura et nitida. Latex, ut ait Servius grammaticus, *proprie aqua*

[F 3]

est,

est, ab eo quod intra terrae venas lateat. Et vinum laticem dicimus, quod laet iura uvam. Denique omnis liquor latex dici potest, sicut Lucretius dixit *laticem abiatitit*: et Ovidius *latices Palladios*, pro olei liquore: et Maro *laticem Lycaenum*, pro vino. Solinus quoque in Polyhistore licentius paulo sic scripsit: *Non coibunt in corpus unum latex vineus, et latex aquae.*

Ibid. MARGINEM COMPLICITUS.] Significat, Socratem manibus apprehendisse tenaciuss marginem ripae herbascensem, instar eorum qui aquam amnicam poturi apprehendunt herbam, complicantque marginem manibus, ne praecipites ruant in flumen.

Ibid. IN GENEA APPRONAT SE.] Eleganter dictum, pro eo quod est, inflectit genua: et, ut veteres dicebant, *ingeniculatur*. In coelo signum est, quod Graeco vocabulo *Engonasis*, Latine *ingeniculus* nominatur: de quo sic scribit Maternus Firmicus in 6. *Ingeniculus, qui Engonasis, in extremis partibus Piscium oritur: hoc sidere nati erant mendaces, fugaces, callidi.* Ovid. dixit in 8. *Metamorphoseon*:

Qui medius nixique genu est, anguemque tenentis. Ubi *Nixus genu*, eleganter significatur *Ingeniculus*, qui Hercules est, ut docet Hyginus: qui dextro genu nixus, sinistro pede capitis draconis dextram partem opprimere conatur. Aeschylus ait, Herculeum cum Liguribus manus contulisse, et complures eorum sagittis confixisse, sed cum iam deficeret, defessum se ingeniculasse, multis iam vulnibus acceptis. Iovem autem misertum filii, curasse ut circa cum magna lapidum copia esset, quibus se Herculeum defendisse, et hostes fugasse. Ita Iovem in similitudinem pugnantis inter sidera constituisse De hoc intelligi vult Manilius in 5. *Astronomicon*, illo versu:

Nixa genu species et Graio nomine dieta. Nam *Nixa genu* *Ingeniculus* signat, *Graio nomine dieta*, *Engonasis* designat, qui Graeco nomine *nixus genu* interpretatur: *εγγωνίζου* enim est, *flecto genua*.

Ibid. DENSCIT.] vehementer aperitur, et patet. *hiscere* enim est *hiare*: id est, aperire, quod veteres *hiare* et *hiatate* dixerunt. Laborius, *Hiatantur fores* dixit, pro eo quod est *hiatant*: id est, patent. Item Caesius: *Sequere me tu, qui mihi oscitans hiatansque restas.*

Ibid. PATORMA.] hiatum et aperitionem. nomen est a patendo deductum: cui consimile est *vapor* pro *vagitu*, qua dictione usus est Ennius: et *fluor* pro *fluxu*.

Ibid. SPONGIA DEVOLVITUR.] ne scilicet per flumen transiret, quod Panthia superius cavendum esse praeciperat, cum inquit: *Heus tu sponsia, cave in mari nata per flumen ne*

traseas. A sponsia verbum est *Apitianum* *Spongiare*, quod significat sponsia extergere.

Ibid. EXANIMATUM.] Modo mortuum, alias conturbatum. Inter *exanimatum* et *exanimum*, ut ait Doctus, hoc interest: *exanimatus* est conterritus, conturbatus, ut illud Terentianum: *Ibi tum exanimatus Pamphilus, exanimus, est occisus*: ut Virg. *Corpus tibi exanimum*. Nonnunquam *exanimatus* accipitur pro extincto et mortuo: ut hoc in loco, et apud Historicos persaepe.

Pag. 63. VIX ET AEGRE.] Adverbia sunt difficultatem conatumque laboriosum significantia.

Ibid. PRO TEMPORE.] Sunt res quaedam ex tempore et ex consilio, non ex sua natura considerandae, quibus in omnibus quid tempora petant, aut quid personis dignum sit considerandum est, et non quid fiat, sed quo tempore fiat, attendendum est. quod et M. Tul. docet in 11. *Rhetoricorum*.

Ibid. IN AMNIS VICINIA.] Significat se in praecipitiis fluminis, et tuxta fluviatem ripam humasse inter harenas defunctum Socratem.

Ibid. EXIME.] valde, et excellenter, supraque mortem hominum.

Ibid. AVIAS SOLITUDINES.] inaccessas, invias, et via carentes. Lucretius: *Avia Pteridum peragro loca*, sic et homo dicitur, *avius*, extra viam rationis. Idem: *Avius id vera longe ratione vagaris*: Notum est illud apud Rhetoricos doctores: *Avium dulcedo avium ducit*.

Ibid. RELICTA PATRIA ET LARE.] *Larem* pro domo usurpat, sunt enim Lares dei domestici, de quibus sic scribit Tertullianus in Apologetico: *Domesticos deos, quos Lares dicitis, domestica potestate tractatis.* De laribus et larario, quod sacrarium domesticum est, plura in secundo Tranquilli commentario. Appuleius noster in libro de deo Socratis: *Lar*, inquit, *dicitur familiaris, qui ex lemurbus posteriorum suorum curam sortitus, pacato et quieto numine domum possidet.*

Ibid. ULTRONEUM.] spontaneum. Hieron. in epistola ad Marcellam: *Tritum quippe est pro verbum, ad Ultrones putere merces.*

Ibid. NUNC AETOLIAM COLO.] inhabito. *Deos non ob aliud appellant Caelicolas*, ut auctor est Augustinus in 10. de Civitate Dei, *nisi quod coluntur in caelo*: *non enim in caelo, sed in habitando, quasi quosdam caeli colonos.*

Ibid. HAECC ARISTOMENES.] Scilicet, sermone satio longa fabulosus est.

Ibid. SERMONEM RESPUEBAT.] *Respuere* sermonem hominis, nihil aliud est, quam non approbare, neque recipere, perinde ac vanum et fabulosum.

Ibid. UT HABITUS ET HABITUDO DEMONSTRANT.]

STRANT.] *Habitus* formam corporis et linamenta, ipsamque corporaturam significat. Livius: *Habitus oris linamentaque intueri*. Plaut. *Qualis habitus oris?* *Habitus* quoque, ut tradit Festus Pom. habitus corporum significatur. *Habitior* dicitur pinguior et corpulentior, apud Plaut. *Habitissimus*, pinguisimus. A. Gellius in 4. *Equum nimis strigosum, et male habitum, sed equitem eius uberrimum et habitissimum viderunt*. Ubi *strigosus* equus accipitur pro macro, sive emaciato: *strigosus* enim quasi *struigosis*, dicitur ab eo quod corpora stringat. Livius equos *strigosiores* appellat, macriores et extiores. Praeterea *habitus* dicitur vestitus. Plin. *Qui ad nos lugubri habitu advenerat, et capillatior solito*. Apud philosophos *habitus* in alia significatione usurpatur: Graece dicitur *ἔξῃς*, de quo Aristoteles in secundo Ethicorum satis multa. Ipse autem *habitus* et *habitus* saepe declarant hominis conditionem et dignitatem, unde merito ornatum virum vocat, ex *habitus* elegantis *habitudinisque* ingenuae coniectura, ubi *habitus* referri potest ad vestitum quoque, *habitus* ad corporaturam.

Pag. 64. ACCEDIS HUIUS FABULAE.] credis ne hanc fabulam? Interrogative legendum est.

Ibid. UTCUNQUE FATA DECREVERINT.] In hanc sententiam ait Manilius: *Fata regunt orbem, certa stant omnia lege*. Tertul. in apologetico: *Seite*, inquit, *fata stant Iuppiter ipse*. Idem significat Graecus ille in hanc sententiam versus: *Fatum summum exsuperat Iovem*. Significanter autem et proprie *Decreverint* dixit, est enim *decernere*, constituere ex potestate, unde *decreta fatorum* et *siderum* dicta. Iulius Firm. frequens est in hac elocutione, ut dicat sidera *decernere* foelicitates infelicitatesque mortalibus: et Plin. ait, *Deo senel decretum in omnes futuros unquam*. Hinc *senatus decretum*, quod à consulto Helius Gallus sic distinguit, ut *decretum* dicat particulam quandam esse *senatus consulti*, veluti cum provincia alicui decernitur. Idem Firmicus Maternus ait in primo: *Fatum nobis vitae ianuas pandit, finemque vivendi fatalis legis necessitas statuit. Et nihil non postum est in fatis potestate*. Seneca quoque libro de Mundi gubernatione: *Fata*, inquit, *nos ducunt: et olim constitutum est quid gaudeas, quid feras*.

Ibid. USU EVENIRE.] contingere. *Evenire*] Archaismus est.

Ibid. PENE INFECTA.] quasi nunquam prius facta, et ob hoc incredibilia.

Ibid. HERCULES.] certe, medius fidius: adverbium est iurisiurandi, quod Mehercules dicitur, quod solis viris convenit. Foeminae enim per Herculem non iurant, et Herculeo sacrificio abstinent, de quo in commentariis Propertii copiosius.

Pag. 65. AVOCAVIT.] amovit, abduxit, abstraxit à sensu laboris per voluptariam sermocinationem. Comes enim facundus, ut inquit Publius mimographus, *in via pro vehiculo est. Avocare* enim est removere, alienare, avertere. Virg. *Oblectat hortus, avocatur, pascit, tenet*. Calistratus iuriscultus tit. de nudimis: *Avocantur*, inquit, *agrorum cultores ab opere rustico*. et Pomp. ait: *Cum consules avocarentur bellis finitimis*.

Ibid. VECTOREM MEUM.] Equum significat, qui merito laetatus est se tantisper exoneratum fuisse sarcina sessoris sui, dum ille pellectus festivitate fabulatoris, sitorque audiendi, provectus est usque ad Hypatam.

Ibid. MEIS AURIBUS.] *Provehi* dicimur. elegantiter et festiviter, quando audientes aliquid auditu dignum et delectabile, labore pedum non sentimus, tanquam aures non volent, non pedes. Dixit olim Xerxes Persarum rex, animum in auribus hominum habitare. Qui bene audit, voluptate perfunditur: qui vero male, is perturbatur et excandescit.

Ibid. FINIS SERMONIS ET ITINERIS.] Consimiliter Horatius:

Brunellus nobis finis chartaeque viaeque.

Ibid. LAEVORSUM ABIÈRE.] sinistram partem peregerunt, *laevorsum* enim significat, ad laevam partem. *adverbium* est, sicut et *sinistrorsum*. Horatius: *Ille sinistrorsum, hic dextrorsum abiit*. *Aliorsum* dixit Cato, et *illorsum*, pro in aliam partem, et in illam partem.

Ibid. INGRESSU.] Pro *ingressu*, casus dandi est, quo ita usi sunt veteres, ut dicerent *victu*, pro *victui*: *anu*, *dominatu*, pro *amui* et *dominatui* et caetera his consimilia. Lucilius: *Quod sumptum atque epulas victu praeponis honeste*. Virgil. quoque in Georg. ait: *Quod nec concubitu indulgent*. Idem: — *teque aspectu ne subtrahe nostro*. Caesar dicitur in Anticatonne: *Unius*, inquit, *arrogantiae superbiaeque dominantiae*. Caput est apud Gellium in 4. noctium Atticarum super hac re scienter conditum: et Grammatici observaverunt.

Ibid. STABULUM.] cauponam, hospitium, de quo supra.

Ibid. ET DE QUADAM ANU.] Splendida locutio est, ut dicamus: *Percontor de te, quaero de te*, pro à te. Ita M. Tul. decenter usurpat: *Quaerivi de mea Tullia quid egisset*. Ita veteres omnes frequenter locuti sunt. Horatius in secundo Serrionum:

Quaerit de pueris, cum sit quoque facta lagena.

Ibid. CAUPONAM.] *Cauponam* tam mulierem dicimus, quam tabernam: ut docet Priscian. in quinto, *κατάλοιος*, hoc est cauponem appellat Plato in secundo de Republica, qui se in foro ad venditionem emptionemque constituunt, quos necessarios esse ait in civitatibus magnis, bene-

que instituit. Idem tamen in libris de Legibus, interdic civibus cauponationem, tanquam tota haec res per peregrinos sit exercenda. Iurisconsultus tit. de nudinis, meminit Platonicae sententiae de cauponationibus.

Ibid. PERCONTOR.] interrogo, perquiro. verbum est à conto deductum, quo natae utuntur ad loca navibus opportuna: et ita scribitur per *e*. Si vero perconctor scribitur per *u* et *c*, tunc dicitur ab eo quod à *cunctis* perquiratur. auctor Dona-us in Hecyrae commentario.

Pag. 66. ANNUIT.] nutu id esse significavit. Inter *annuere* et *nutare* et *nictare* veteres hoc interesse voluerunt, ut *Annuere* sit narium vel laborum, *nutare* capitis, *nictare* oculorum, et ita Grammatici versum illum Plautinum ex Asinaria interpretantur: *Nec illa ulli homini nutet, nictet, annuat*. Sed haec Grammaticorum subtilitas scrupulosior est, quam verior. *Annuere* enim est, ipso capitis nutu approbare affirmareque. cuius contrarium est *renuere*, unde *nutus* et *renutus*. Plin. in primo Epistolarum: *Nam ego simili nutu et renutu respondere voto tuo possum*. Gracci dicunt *νῆτος καὶ ἀνανῆτος*.

Ibid. EX PRIMORIBUS.] summatis, et primi ordinis hominibus.

Ibid. ARRISIT.] quia scilicet Mylonem è primoribus Hypatae appellaveram.

Ibid. PRIMUS ISTIC.] Ironice dictum, cum à contrario significare vellet, infimum et sordidum fuisse Milonem, vix inter Hypatinos cives numerandum: cum esset exopolis, id est, extra muros urbis habitaret.

Ibid. EXTRA POMERIUM.] *Pomerium* locus est circa murum, quem in condendis urbibus consecrabant, quod spatium neque habitari neque arari fas erat. cuius verbi vim solum intuentes, post moenium interpretantur esse. Sed ut ait Livius, non magis quod post murum esset, quam murus post id, pomerium Romani appellaverunt. Pomerium augures Romani ita definiunt: *Pomerium est locus intra urbem effatus, per totius urbis circuitum pone muros regionibus certis determinatus, qui facit finem urbani auspicii*: Ex septem urbis montibus, Aventinus solus extra pomerium fuit quasi ominusus, quod in eo monte Remus aspiciaverit, avesque irritas habuerit, superatusque à Romulo in auspicio sit: vel ob id, quod plebs eo secessisset, ut inquit Seneca in lib. de Brevitate vitae. Mos fuit apud antiquos, proferre pomerium agro non provinciali, sed Italico acquisito. Legimus apud historicos, Servium Tullium regem Romanum, Lucium Syllam, divum Iulium, divum Augustum, protulisse pomerium. Claudius quoque ut inquit Corn. Tacitus, pomerium urbis auxit more prisco, quo his qui protulere imperium, etiam terminos urbis propagare datur.

Ibid. PARENS OPTIMA.] Nomen venerationis, quo anum cauponum appellat.

Pag. 67. VIDESSE, INQUIT.] Dicitur est; demonstrat enim manu et gestu Milonis diversorium.

Ibid. ALTRINSECUS.] in altiori parte, vel ex altera parte, vel potius ex utraque parte. hoc enim significat *altrinsecus*, apud auctores.

Ibid. ANGIPORTUM.] Quod exitum non habet, ac pervium non est, id *angiportum* appellatur, quasi *angustum*, ab *angendo* et *portu*, auctor M. Varro. In Adelphis ait Terent. *Id quidem Angiportum non est pervium*: id est, ut exponit Donatus, *angusta et curva via*: quasi *angiportus*, ut *angicia*. alii, quod inter portus sic locus angustus, hoc est, inter domos, quas vel portus vel insulas veteres dixerunt, de insulis in hoc significatu satis multa apud Suetonium. Horatius dixit *angiportu*, tanquam nomen sit quarti ordinis. sic enim ait in Sapphico carmine: *Flebis in solo levis angiportu*. ubi commentatores exposuerunt, *angiportum* dici vicium sine exitu, angustum et flexuosum in modum anguis.

Ibid. DIVERSATUR.] habitat, colit.

Ibid. ASPILTER NUMMATUS.] bene nummatus. Graece dicitur *πολυχρηματος*, et *πολυψυλιος*, quod genus ait Plaut, esse honoratissimum, in Captivis.

Ibid. ET SORDIS INTIMAE.] Avaros homines et deparcos merito sordidos appellant, cum avaritia ad incuriam usque corporis grassetur: ut per illam unam neque virtutis, neque virium, neque corporis, neque animi adsit cura: victus autem sordidus à tenui victu distabit, Ofello iudice, ut ait Horatius.

Ibid. SUB ARRABONE AURI.] sub pignore. *Arrabonem* pignus veteres dixerunt, quod alio nomine *arram*. Terent. *Et relicta huic arrabonem est pro illo argento*. Claudius Quadrigarius in annalibus, *arrabonem* dixit obsides: et id maluit quam pignus dicere, quoniam vis huius vocabuli in ea sententia gravior acriorque visa est, ut curiose pensat A. Gellius. Sed nunc *arrabo*, ut idem Gellius auctor in 16. in sordidis verbis haberi coeptus, ac multo rectius videtur *arra*. De arra frequens est mentio apud Iurisconsultos: et versuculus ille notissimus, *Utilis haec, arram si dederitis, erit*, et nunc vulgo ita usurpatur, cum in quotidiano sermone negotiatorum sit: *Da arram*, pro, pignus. Plin. in 33. *Nondum*, inquit, *erat arra velocior*. de annulo loquens, qui ad sponsones exilit, et pro pignore opponitur. De arrabone ait M. Varro haec: *Arrabo sic dicta, ut reliquum reddatur hoc verbum à Graeco ἀρραβών*.

Ibid. EXIGUO LARE.] domuncula et tuguriumculo. Hoc proprium est divitis sordidi, ut exiguo lare includatur, dissimulator opulentiae, simu-

mulator inopiae. Saturnus, auctore Firmico Materno, si fuerit in secundo signo ab horoscopo per diem, reddit absconsos, latentes, et animo pauperes, et habere se aliquid semper negantes. *Infruniti est, inquit Seneca, tactare divitias: timidi, abscondere.*

Ibid. AERUGINI INTENTUS.] rei nummariae incubans, inhiansque, aeruginem enim pecuniam intelligi voluit, quae ex aere fit. ita Iloratius: *At haec animos aerugo et cura peculi, Cum semel imberit.* Iuvenalis: *Si reddat veterem cum zota aerugine follem.* Est autem *aerugo* proprie, rubigo aeris: sicut *ferrugo*, ferri. Aeruginis magnus est usus, pluribusque fit modis, ut docet Plinius noster in 34. Vitruvius quoque in septimo ait, ex lamellis aereis in aceto obturatis fieri aeruginem: cum autem ex aere signato, fit nummi usus et pecuniae, unde et aerarium, et tribuni aeraarii, et aera militum, et obaerati dicti. Hinc fit, ut *aerugo* quoque pro ipsa pecunia accipiatur. Cruda aerugo vulneraris emplastris miscetur, et celum fistularum erodit.

Ibid. CALAMITATIS.] avaritiae. Quid enim calamitosus avaro? qui in omnes malus est, in se pessimus: cui tam deest quod habet, quam quod non habet: qui inter opes inops degit vitam calamitosam.

Ibid. PRAETER UNICAM ANCHILLAM.] Consimiliter Lucianus in asino aureo tradit, se usum esse hospitio Hypatani Hipparchi, qui *μίαν θεράπειαν τρέφει, καὶ τὴν αὐτοῦ γαμέτην, μόνας:* id est, ancillam et uxorem solas domi alebat, cum esset (ut ipse ait) *Φιλαργυρώτατος,* id est, avarissimus mortalium.

Pag. 68. BENIGNE ET PERSPICUE.] liberaliter et nitide, adverbia sunt ironica legendum.

Ibid. NEC NIDORIS NEBULAM.] In domo avari et sordidi nunquam culina colitur, nec edulia lautiora discocuantur, quorum nidor nares permect. Plautinus Eucelio, aridor pumice, divum atque hominum inelamit fidem de suo tigillo, fumus si qua exit foras. Idem munitans Staphilae antuculae inquit: *Si ignis vivet, tu extingueret exemplo.* Est autem *nidor*, odor qui ex edulibus coctis olfactum excitat in tantum, ut quandoque desideremus illud Catullianum: *Quod cum olfactes, deos roga bis, Totum ut te faciant Fabulle nasum.* De nidore epularum illud celeberrimum: *Captum te nidore suae putat ille culinae.* Graece dicitur *κνίσσα.* Unde illud Hom. ex prima Iliados rhapsodia: *κνίσση δὲ οὐρανὸν ἔκκεν ἐλισσομένη περὶ κωνῶν.* Interdum *nidor* pro putore ustinae accipitur, ut apud Virg.

Occupat os flammis, illi ingens barba reluxit, Nidoremque ambusta dedit.

Ibid. MODICO SECUS.] non longe à caupona.

Ibid. OPPESULATAM.] clausam, et pessulis inmissis munitam.

Ibid. PULSARE VOCALITER.] Morem expressit

usitatissimum, ut scilicet qui pulsat ostium etiam forinsecus, inelamet. Lucianus: *ἐγὼ κόπτω προσελθὼν τὴν θύραν.* Ego accedens ianuum pulso.

Ibid. SUB QUAE SPECIE MUTUARI CUPIS.] sub quo pignore: quorum multae sunt species. Usus est verbo iuriscultorum, qui ita scribunt tit. de rebus creditis: *Mutuum damus, recepturi non eandem speciem, quam dedimus (alioquin aut commodatum erit, aut depositum) sed idem genus.* hoc autem ideo dixit puella, tanquam nullus unquam accederet domum Milonis, nisi qui pecuniam mutuaticiam, vel potius focneraticiam oppositis pignoribus sumere veller. Mutuum autem à foenore hoc distat, quod mutuum sine usuris, foenus cum usuris sumitur. Hinc ait Plautinus amator in Asinaria: *Nam si mutuas, non potero: certum est, summam foenore.* Paulus iuriscultus: *Mutuum, ait, appellatum ab eo, quod de meo tuum fit.* Mutui datio consistit in his rebus quae pondere, numero, mensurave consistunt. *Mutuari* autem non significat mutuum pecuniam dare, ut semidocti literatores opinantur: sed mutuum sumere. Macrobius ait de Virg. quod scilicet ad excolendum se quaedam ab antiquioribus *mutuatus sit*, id est, mutua usurpaverit, et haec est proba et erudita eloquentia, adverbium est *mutuo* usitatissimum, est et *mutuiter*, minus frequens, quod idem significat. Varro: *Vive, neque ama mutuiter.*

Ibid. MELIORA OMNINARE.] non solum deorum voces Pythagorei observaverunt, sed etiam hominum, quae vocant omina. quae maiores nostri (ut ait M. Tul.) plurimum valere censebant, ideo ait Appul. ad ancillam: Dic quaeso meliora verba, itidem apud Macrob. *Bona verba quaeso,* Praetextatus ait. antiqui *omninare* et *omnari* dixerunt, in eadem significatione. Pomp. *Ita sit et tibi bene, qui recte ominas.* est autem *omnari*, quasi verbis divinare et augurari.

Pag. 69. OFFENDERIM.] inventurus sim.

Ibid. QAESTIONIS.] inquisitionis, Terent. *Cave in quaestione sis.*

Ibid. A CORINTHIO DEMA.] Imitatur Lucianum, qui ad hospitem Hipparchum literas Deceriani sophistae deferebat.

Ibid. OPERIMINOR.] Elegantius leges Operitor, quod significat expecta et praestolatur.

Ibid. MODICO DEINDE.] post paulum.

Ibid. ACCUBANTEM.] *Accubare* verbum est convivale. M. Tul. *Qui mihi accubantes in conviviiis.* Fuit enim mos priscorum, ut cubantes in lectulis coenarent, qui mos apud Graecos Turcaes hodie quoque est usitatissimus, unde *discumbere* et *accumbere*, et *accubare*, *recubare* usurpata. Scribit Val. Maximus, foeminas cum viris cubantibus sedentes coenitare consuevisse.

Ibid. EXIGUO GRABATULO.] Lucianus consi-

[C]

milititer, *κατέκειτο ἐπὶ κλινίδι στενοῦ*, id est, discumbebat in lectulo admodum angusto.

Pag. 70. COMMODUM.] tunc, id horae, eo momento. de hac dictione in superioribus satis multa.

Ibid. ASSIDERAT PEDES.] sedebat ad pedes. Ego autem corrigo *penes* pro *pedes*: ut significet, uxorem *penes*, id est, iuxta maritum Milionem assedis: conveniatque cum verbo Luciani, qui ait, *γυνὴ δὲ αὐτοῦ καθύστε πλυσίον*, id est, uxor autem ipsius prope assidebat.

Ibid. MENSA VACUA.] ex Luciani filis textura concinnatur. ille enim ait, *καὶ τρέπεζα μὴδὲ ἐν ἔχουσα παρέκειτο*, id est, mensa nihil continens adiacebat.

Ibid. BENE. EGO.] quasi dicat, Gratias ago pro hospitio oblato.

Ibid. ILLICO.] statim. *Eis.*] Lege, *ei*: scilicet Miloni.

Ibid. PROSPERITER.] Legendum *properiter*, quod significat prope et festinanter. Catullus: *Animula miserrima properiter adit.*

Ibid. EAM.] Corrige, *etiam*.

Ibid. VERECUNDIA CONTANTEM.] Pudor et verecundia homines facit contabundos et renitentes: nec non fari prohibemur ex pudore. unde non ineleganti epitheto dictus infans ab Horatio: quia nos infantes efficiat, et mutos. *Infans namque pudor prohibebat plura profari.*

Ibid. LACINIA.] veste. De *lacinia* et *lacinosa* convalle iam dictum est.

Ibid. NULLA EST FIBULA.] Causa redditur cur vocaverit Appuleium, ut assideret in uxoris sella. Quoniam, inquit, nihil satis clausum, satisque munitionis est ab incurso latronum qui nullas nobis sellas reliquas fecerunt: et ita fibula accipitur pro clastro et obice. Sed elegantior lectio est, et verior: *Sellula*, sive *sessibula*: ut sit sensus, nullam aliam domi suae esse sellam sive sedile, prae metu latronum, qui sunt in causa ne supellex idonea pareatur. est enim *sellula* diminutivum à *sella*, quasi parva sella: *sedes* autem, et *sedile*, et *sella* et *subsellium*, et *solium*, à *sedendo* dicuntur, à *l* litera in *l* conversa. M. Varro et Festus Pompeius auctores. *Selli*quatra quoque sedilia, ab idoneis scriptoribus appellatur, à *sedendo* et ipsa dicta. Hyginus: *Cassiopea sedens in selliquastro collocata* est. idem alibi ait: *Inter sidera sedens in selliquastro constituta est*. Menda est in codicibus impressis, in quibus passim legitur *silliquastro*, pro *selliquastro*. Magna enim differentia est in significato inter *silliquastrum* et *selliquastrum*, quamvis in scripto sit pusillum dissidium: est enim *selliquastrum*, ut iam docuimus, sedile; *silliquastrum* vero herba est hortensis, quae alio nomine *piperitis* appellatur, cuius meminit Plin. in 19. et 20. lib. Natural. historiae.

Pag. 71. Feci.] ut iussit Milo, assedi in uxore

ris sella. Quoniam incidit mentio sedilis, declarandum est Gellianum verbum, in quo plerique omnes haesitant. in 18. Noctium Atticarum sic scriptum est: *Offendimus eum cubantem in symphadio graeciensi*. ubi lege in *scimpodio*, et expone in sedili, vel potius in grabatulo. Graeci enim *σκιμπόδεα* vocant scabellum et grabatum: cuius diminutivum est *scimpodion*. Lucianus: *τῷ δὲ παιδί τὸ σκιμπόδον αὐτοῦ παρῆβησεν*, id est, servo tuo grabatulum ipsi conveniens apponam.

Ibid. ET SIC.] Lege, *etsi*. Verba sunt Milionis ad Lucium.

Ibid. VIRGINALI VERECUNDIA.] Landamus in iuvene verecundiam; est enim virtutis color. Plaut. *Adolescentem deceat esse verecundum*, Argyrippe. sed in sene, ut ait Arist. in 4. Eth. digna laude non est: cum non omnem deceat aetatem verecundia. Optimum autem verecundiae epitheton est, ut virginalis appellatur. est enim virginum prope peculiaris pudor. Claudianus: *Flammae sollicitum praevolutura pudorem*. Maro quoque de Lavinia virgine scribens, affectum naturalem decenter expressit:

*Flagrantes perfusa genas, cui plurimus ignem
Subiecit rubor, et calefacta per ora cucurrit.*

Ibid. RECTE CONIGEREM.] coniectare, coniectatorie cognoscere.

Ibid. EADEM TE.] scilicet esse generosa stirpe genitum.

Ibid. GURGUSTIOLI.] tuguriunculi, casulae, domunculae. *Gurgustium* enim, cuius diminutivum est *gurgustiolum*, significat genus habitationis angustum, à *gurgulione* dictum.

Ibid. DIGNATIONE TUA.] Domus non solum domino honestatur, sed etiam hospitum dignitate nobilitatur. hodieque gloriari solemus, domi nostrae fuisse hospites illustres. ut verum sit illud Sidonii: *Gloria magna viri, gratia parva loci*.

Ibid. SPECIMEN ARROGARIS.] gloriam tibi vendicabis est humanitate, quoniam laudaberis non sprevisse tenue hospitium.

Ibid. CONTENTUS LARE PARVULO.] In hanc sententiam est illud Virgil. *Ando hospes contentum esse opes, et te quoque dignum Finge deo rebusque veni non asper egenis*, et illud Nasonis: — *subiève minores Saepe casas superi*.

Ibid. TUESEI ILLIUS COGNOMINIS PATRIS TUI.] Hinc liquet, patrem Appuleii appellatum esse Thesium. est autem sensus: Si hospitium meum non spreveris, videberis esse imitator Thesi illic inelyti et famigerati, qui olim non erubuit uti hospitio Ilecales rusticae vetulae; quae illi apposuit olera, vel potius herbas sylvestres pro edulis, veluti sonchion et crethmon, ut scribit Callimachus, et recitit Plin. Corrige autem pro *Ales anus*, *Hecales anus*: sicut in lib. Annotationum corrigendum esse docuimus. Haec est illa Ilecale, quae in carmine obsceno signatur,
cum

cum ait, *Aequalis tibi quam domum revertens Theseus reperit in rogo iacentem*. Hecales meminit et Pliarchus in Theseo. De hac opinor intellexit Ovid. in libris de Remedio sic scribens: *Cur nemo est Hecalem, nulla est quae coperit Irum? Nempe quod alter egens, altera pauper erat*. Scio in codicibus Ovidianis *Hecalem* legi, non *Hecalem*. Cognominis.] Cognominis dicuntur, eiusdem nominis: ut docet Servius, enarrans illud Virgilianum: — *gaudet cognomine terra*. hinc Plautus in Bacchidibus: *Quid agunt duae germanae meretricis cognominis?* Theseum appellat cognomine patris Appulcii: quia et ipsius pater dicitur esse Theseus.

Pag. 72. AEMULAVERIS.] imitatus fueris. locutio vetus. Antiquitus enim *aemulare* pro *aemulari* dicebatur, sicut locutus dixerunt pro *luctantur*; et *praeliant* pro *praeliantur*, et *convivant* pro *convivatur*: et hoc genus probe infirma, quod multorum exemplis satis liquet; et Grammaticorum observatione declaratur. *Aemulari* autem esse imitari, et invideo, unde *aemulatio* dicitur imitatio virtutis cum laude. est et aegritudo, si eo quod quis concupiverit, alius potiatur, ipse careat.

Ibid. PHOTIS.] Apud Lucianum ancilla hospitis Hipparchi Palaestra non inscite appellatur, tanquam omnis lactae veneriae scia et gnara. Photis vero Appuleiana videri potest dicta ἀπὸ τοῦ φωτός, quod significat lucem et lumen, tanquam esset lucida puella, et ardescens in venere.

Ibid. CUM FIDE CONDE.] fideliter repone.

Ibid. IN ILLUD CUBICULUM.] Lucianus Graece inquit, ὁδὸς κοιτῶν: id est, *de cubiculum*. Interpres Luciani hallucinatur, interpretatus, *De tunica*: videlicet deceptus proximitate vocis et literarum. si quidem Graece *χιτῶν* est tunica, *κοιτῶν* vero cubiculum. In significato autem tam distant *κοιτῶν* et *χιτῶν*, quantum Hypanis Veneto dissidet Eridano.

Ibid. EX PROMPTUARIO.] Cellarium significat, ex quo promuntur usui necessaria, à promendo dictum: sicut et *promos* dici voluerunt, ministros qui praesunt cellae promptuariae, ut promant de intus usuria: et *condos*, qui condant: auctor Fulgentius Placidus. Hinc Plautinum illud: *Sum promus, condus, procurator peni*. Appuleius in apologia, *promum librorum* eleganter vocat ministrum à libris. Symmachus *promptuarium* decenter appellat ingenium, perinde ac repositorium thesaurumque doctrinarum. Verba Symmachi ex epistolis haec sunt: *Utinam mihi falsis laudibus blandiaris, cum ais te aliquid ex nostro desiderare promptuarium*. Plautus dixit carcerem, *promptuarium cellam*.

Ibid. UNCTU.] ad unguentum, in balneis enim oleo corpora perungebant, quod in lectycho continebatur: sic enim vocaverunt am-

pullam oleariam, quam Cyprianus *capsacem* nominat, Iuvenalis *guttum*. cuius meminit M. Tal. in libris de Fimib. et nos scripsimus in libro Annotationum. Loti distringebantur strigilibus, mox tergebantur linteis, quae M. Varro appellat *termentaria*, quod corpore terantur: de quibus Epigrammaticus poeta:

Non tam saepe teret linteae fullo tibi.

Ibid. TERSUI.] ad tergendum. Plinius in Epistolis. *Nam dum distringitur, tergiturque, a diebat aliquid, aut dicebat.*

Ibid. EIDEM USUI.] scilicet balneario, ad balneare autem instrumentum pertinebant et strigiles, de quibus plurima mentio est apud scriptores.

Ibid. OCYTER.] velociter.

Pag. 73. SATIS ARDUO ITINERE FATIGATUS.] Lucianus: *πέμπει αὐτὸν εἰς βυλάσιον, οὐχὶ μετρίων γὰρ ἐλλήσεν ὁδὸν*, proac, inquit, ipsum ad balneum, non enim parvam viam fecit.

Ibid. ITINERIS UBIQUE.] in omni itinere. Sic enim dicimus, *ubique locorum, ubique gentium*. Ipse alibi dixit, quod minus frequens est, *Ubi-que imaginum*, pro in omnibus imaginibus.

Ibid. STRENUÈ.] naviter, et perniciter. *strenua mors* dicitur à Curio quae cito conficit.

Ibid. HORDEUM EMITO.] Lucianus: *κρηθίδιον τιμὴν εἰς τὸν ἴππον*: id est, pretium hordei pro equo. Graece enim *κρηθίς* dicitur hordeum, et *ὑποκρηθίνως κρηθίδιον*, quasi hordecolum. Hordeum autem quadrupedum relictibus vita tradidit, ut auctor est Plinius. Iuvenalis: *Et infundens inmentis hordea lassis*. Ex hordeo fit pisanina, Hippocratis praecognitione celebrata. Apud Indos panis ex hordeo praecipuus fit: et gladiatorum cognomine, qui hordearii vocabantur, appareret antiquissimum in cibis hordeum fuisse, ex quo polentam Graeci praecipuum conficiebant. De panibus Hordeacis meminit Galenus libro de Alimentis primo. Plinius sic ait: *Panem ex hordeo, antiquitus usitatum, vita damnavit.*

Ibid. FORUM CUPEDIMIS.] Numerius Cupes sive Cupedius, et Marcellus, consules Romani, ob latrocinium damnati, acieque in exilium sunt, bona eorum publicatae et aedes dirutae: ibique aedificatus est locus, in quo vendebantur ea quae vendendi causa in urbem erant allata. itaque ab altero *nuccellum*, ab altero *forum cupedinis* appellatum est, auctores M. Varro et Donatus. Alii à cupiditate *forum cupedinis* dici autuntant locum, ubi esculenta et poculenta vendunt. Alii forum piscarium hoc nomine significari tantummodo arbitrantur. De foro cupedinis Festus Pompeius, Caeterum inde *cupedinarii* quorum meminit Terentius, dicti omnes qui esculenta vendunt, et poculenta. Symmachus *forum cupedinarium* appellat. *Cœupta*, inquit, *ex foro cupedinario*. *Cupedias* antiqui lautiores

cibus nominabant, sive à cupiditate, sive à cupidinis foro. A. Gel. in septimo: *Atque has undique vorsum indagines cupidiarum maiore delectatione dignas censebimus.* Idem in sexto: *Convectabamus ad coevalum non cupidias ciborum, sed argutias quaestionum.* M. Tul. ut sentit Nonius, *cupidiam* dixit pro cupiditate, cum ait in quaestionibus Tusculanis: *Avaritia, ambitio, multaritas, pervicacia, liguritis, temulentia, cupidia, et si qua sunt similia.* Sed quod cum venia Nonii dictum sit, *Cupidia* dicitur à Cicerone non simpliciter quaeque cupiditas: sed opinatio vehementer de gaucia, tanquam lautiores cibi sint valde expetendi. *Forum* autem à ferendo dictum, quo feruntur quae vendere velint: ubi quod generatim, additum ex eo cognomen, ut forum olitorium, forum piscarium, forum boarium.

Ibid. PISCATUM OPIPARUM.] pisces copiosos et pretiosos. *Opiparum* enim copiosum significat: *opipare*, copiose et abundanter. M. Tul. in 3. Officiorum: *Opipare à Pythio apparatus convivium.* Dicitur *opiparus*, et *opiparis*, in secundo et tertio ordine.

Ibid. INDICARET.] aestimaret, et ut vulgo dicitur appretiare. Utendum enim interdum est vulgaribus verbis et vernaculis dictionibus, ad rem dilucidandam, iuxta Graecum vetus verbum et pervulgatum, quod ait, *ἀπαθέστερον πῶς εἶπε, καὶ σαφέστερον*: hoc est, inductius loquere, et apertius. *Indicare* autem verbum negotiationis est, et rebus venalibus accommodatum, quod in mercibus distrahendis usurpatur, quando ille cuius est merx, pretium facit rei quam vendat, et in hunc significatum accipiunt Latini vetustissimi scriptores. Plautus in Aulularia: *Venio ad macellum, rogito pisces, indicant caros.* Idem in Persa: *Indica, fac pretium.* et mox: *Age indica prognarizer.* M. Tul. in tertio de Officiis: *Cum postulasset ut sibi fundus, cuius emptor erat, semel indicaretur, idque venditor ita fecisset, dixit se plus aestimare.* Nonius Marcellus parum prospicienter pensavit verbum Ciceronianum, exponens *indicare* pro addicere et promittere; cum non tam vendere significet, quam aestimare, et pretium facere rei venalis, quae res proprie pertinet ad venditorem, ut ipse dicat quanti mercem suam vendat, unde ait Plautinus leno in Persa: *Tua merx est, tua indicatio est.* ubi *indicatio* accipitur pro aestimatione ac pretio, et (ut dici solet) appretiatione, quae res *indicatura* nominatur. Plin. in proëmio Nat. historiae: *Haec fiducia operis, haec est indicatura.* Item lib. novissimo: *Neque est hodie murrhini alterius praestantior indicatura.* Idem in 28. signate, ut omnia, inquit: *Eadem ex causa emi huius vituli, quanti indicatus sit, tubent.* Quod sig-

nificat, quanti aestimatus, et quantum à venditore pretium petitum sit. Sed ut ad Appuleium revertamur, sensus est: Piscatorem petisse centum nummos pro pretio piscatus expositi: quod cum immodicum Appuleio visum foret, emit pisciculos viliores, pretio viginti denariorum.

Pag. 74. PRAESTINAVI.] *Exponere emi, ut supra.*

Ibid. COMMODO.] ipso eodemque temporis momento. *Continuatur.*] subsequitur.

Ibid. APUD ATHENAS ATTICAE.] *Emphaticor-teron* Atticas dixit, vel differentiae causa, cum trinae fuerint Athenae: ab una dicti Athenaei, ab altera Atheniensis, à tertia Athenaeopolitae: auctor M. Varro in lib. de analogia primo.

Ibid. INVADIT.] *aggreditur: et in bonam partem accipitur.*

Ibid. COMITER.] *hilare, suaviter, benigne.*

Ibid. MI LUCI.] *Praenomen* Appuleii est Lucius, quo prisci nominatim quempiam appellantes utebantur. Horat. *Quinte puta, aut Publi, gaudent praenomine molles Auriculae.* Eos qui luce nati essent, Lucios dicebant: sicut Manios, qui mane, auctor M. Varro in libris de Analogia. Pueris non prius quam togam virilem sumerent, puellis non ante quam nubarent, praenomina imponi moris fuisse, auctores tradunt. Liber homo, ut Quintilianus docet, praenomen, nomen, cognomen, tribum habet. Hinc à Iuvenale dictum est, *Tanquam habeas tria nomina*: hoc est, tanquam liber sis, et ingenuus. Cui sententiae subscribit illud Ausonii: *Tria nomina nobiliorum Romulus et Remus, conditores urbis Romae, neque praenomen ullum, neque cognomen habuerunt.*

Ibid. SAT POL DIV.] *satis longum tempus est, et interponit iusiurandum Pol,* quod significat certe, quasi per Pollucem deum: sicut *Aedepol,* quod iusiurandum (ut inquit Gellius) et viro et foeminae commune est. quamvis M. Varro asseverat, antiquissimos viros neque per Castorem neque per Pollucem deierare solitos, sed id iusiurandum fuisse tantum foeminarum.

Ibid. INTERVISUM.] *quasi ex intervallo invisimus.* Alias *interviso* significat totum video. haec enim particula *inter,* totum significat: ut *intercipit* apud Terentium, pro totum caput: *Interbibere* apud Plautum, pro totum bibere. *Interlegere* vero agricolae scriptoribus est, proina per intervalla decerpere, ne turba oneret parentem. Palladius: *Si spissa poma ramos invisunt, interlegenda sunt quaeque vitiosa, ut alimentum caeteris succis acquiparet.*

Ibid. HERCULES.] *mediusfidius. Hercules, mehercules* iusiurandum per Herculem, per quem soli viri deierant, sicut foeminae solae per Castorem. Mos fuit antiquorum Romanorum, ut pueri per Herculem deierantes id sub dio fa-

cerent non sub tecto. Causam refert Plutarchus in problematis, quia scilicet Herculem ferunt non umbraticam vitam domi egisse, sed foris ac sub dio semper vixisse. Vel illud potius per hanc rem occulte agitur, ne pueri insuescant delectare, sicut Favorinus existimabat: hoc enim, dum sub dio progrediuntur et in propatulum, quasi de industria moram efficit, et deliberandi dat spatium. Praeterea proditum est, Herculem cum primis religiosum fuisse, et ad iusiurandum verecundissimum: quippe qui semel in omni vita iuraverit.

Ibid. CUM A VESTIO MAGISTRO.] Post digressum ex schola literaria, in qua iuerunt condiscipuli, nunquam nisi hac hora se Appuleium inuisisse significat. Vestius nomen est doctoris, sub quo in condiscipulatu literas Graecas didicerat.

Pag. 75. SED QUID ISTUD.] Ex cultu, crebroque familiario, quod circa Pythiam condiscipulum videbat, sic intercirca.

Ibid. VOTI GAUDEO.] ex animo gaudeo, te voti competent factum esse laetor. Constructio prisca, ita Virg. in 11. *Nec veterum ueneni, laetorve malorum.* quod figura Graeca dictum esse ait Servius.

Ibid. LIXAS.] modo ministros magistratui servientes. Alias *lixae* ministri sunt militares, quorum officium est ut militibus aquam subministrant, quam veteres *lixam* vocauerunt, unde *elixum* dicimus, aqua coctum. Alii *lixas* à Lyca Herculis puero, appellatos dicunt. quidam à liguriendo quaestum, cuius gratia exercitum sequantur, apud Livium, miles gregarius seditionis princeps appellatur à Scipione *semilixa*, quasi semimancipium, nomine sordido et ignominioso: quod et in secundo Suetonii commentario annotavimus. Silius ait, *lixarum vulgus esse inutile marti.* *Lixula* vero quamvis diminutivum à *lixa* esse videatur, non tamen parvum *lixam* serviliumque significat, sed, ut docet M. Varro, *lixulae*, et *semilixulae* dicuntur cibi ex farina, caseo et aqua commixti, vocabulo Sabino.

Ibid. VIRGAS.] quas ministri magistratum praeferrunt. Querit Plutarchus in quaestionibus, cur magistratum virgae securibus alligatae praeferrantur. An quia signum est, non oportere magistratus iracundiam dissolutam esse, sed cohibitam? An dum virgae dissolvuntur ad plectendum, interea mora et tarditate ira magistratus infringitur, et impetus mitigatur? Ex arbore betula, quae candore atque tenuitate praecellit, fiebant haec virgae. Ideoque Plinius 16. *betulam appellat terribilem magistratum virgis.*

Ibid. HABITUM.] vestium, qui in magistratibus conspectior erat, et prope peculiaris, ut toga praetexta: de qua sic ait Livius in 34.

Magistratibus in coloniis municipisque togae praetextae habendae ius est: nec id ut vivi solum habeant tantum insigne, sed etiam ut cum eo creentur mortui. Praeterea tunica palmata, et toga picta, erant consulum triumphantiumque gestamina.

Ibid. ANNONAM CURAMUS.] De praefecto annonae scribit Livius in quarto, atque Lucium Minutium primum creatum annonae praefectum, cum fame laboraret res Romana. Hic non tam significatur praefectus annonae frumentariae, quam macelli. Annona enim non solum ad fruges, sed etiam ad obsonia refertur, unde *annonam macellis* dixit Traquillus, et à M. Tullio scriptum est: *Pretaream annonam in macello cariorem fore.* Satyroglyphus quoque licenter quidem, sed decenter dixit:

His opibus nunquam cara est annona veneni. Caesar in commentariis *naves* annotatius vocat, quibus annona frumentaria comportatur. Ab *annona lex annonaria* est dicta, perticiens ad annonam. Olim Clodius legem tulit annonariam, quae (ut inquit Pedianus Asconius) summe popularis fuit. Vegetius *annonarias expensas* vocat, eas frugum pabuli species, quas provinciales militibus expendunt.

Ibid. AEDILEM GERIMUS.] aedilitatem, sive (ut veteres dicebant) aedilatum agimus. De aedilibus relege quae scripsimus in primo Traquilli commentario. In hoc loco significatur aedilis, is qui edictiones aedilitatis habet, ad moderanda pretia cibariorum, qui *agoranomus* dicitur. ita enim Graeci appellant praefectum fori, et obsoniorum quae in foro venduntur, ut iusto scilicet et moderato pretio vendantur, *ἀγορᾶ* forum Graece, et *νόμος*, unde *agoranomos*, quasi lex et regula fori, rerumque in foro venalium. Plato in sexto de Legibus: curatores appellat rerum venalium eos magistratus, qui fori venditionisque curam habuerint. In hanc sententiam est illud Plautinum ex Captivis: *Euge edictiones edilitatis hic quidem habet, Mirumque adeo est nisi hunc fecerunt sibi Aetoli agoranomum.* Idem in Curcullione: *Nec strategus, nec tyrannus quisquam, nec agoranomus.* Ubi *strategus* significatur dux exercitus, Graeco vocabulo. Scribit Dionysius Halicarnasenseus, aediles tribunorum ministros fuisse: eosque et annonae forensis, ut aflatim suppeteret curam habuisse: similesque, inquit, quodammodo sunt apud Graecos *agoranomis*. Pomponius Iurisconsultus prodidit Iulium Caesarem aediles duos constituisse, qui frumento praecessent, et à Cereere Cereales appellatos. Praeferant etiam aediles cibariis, quae in popinis cocta venduntur. Ob hoc dixit Seneca in libro ad Gallionem de vita beata: *Voluptatem invenies latitantem saepius, ac tenebras captantem circa balnea et su-*

đatoria, ac loca aedilem metuentia. Aediles sacrosanctos et dici et esse, Livius Festusque norificavit.

Ibid. ABSONARE.] Legendum est *Obsonare*, quod significat obsonia parare, unde *obsonatores* dicti, cōemptores obsoniorum, de quibus copiose diligenterque perscripsimus in libro Annotationum. Dixit Seneca obsonatoribus noticiam esse subtilem dominici palati. apud Plautum in Mostellaria, *obsonare pollucibiliter* significat, parare obsonia lauta et copiosa. *Pollucibiliter* idem pollet quod splendide et magnificenter: et *pollucibilem coenam* appellat Macrobius, intelligi volens lautam, adicialem, esulentam. *Pollucibilitas* quoque dicta pro lauitate, et epularum magnificentia. Demiror Fulgentium in Mythologiis, *pollucibilitatem* interpretari humanitatem, nisi forte humanitatem capis pro benignitate aut largitate, qua in apparatu conviviali uti solemus. Plautinum. testimōnium, quod Fulgentius citat, nihil admodum fūlcit roboratque hominis interpretamentum, cum Plautina verba à nobis sint, non à Fulgentio. *Polluctum* quoque Herculis antiqui dixerunt, sacrificium quod Herculi decuma data fiebat, quod erat splendidum: et *pollucere* est, libamenta Herculi in aram porficere. Corrigenda est obiter apud Maerob. dictio mendosa, sic enim passim in tertio Saturnalium scriptum est: *Proprie autem catilones dicebantur, qui ad pollutum Herculis ultimi catilos liguribant.* Tu illud *Ad pollutum*, immissa litera *c*, lege *ad pollutum*, sic enim significatur Herculis sacrificium, cum *pollutum* dicatur maculosum et foedum. *Catilones* autem (ut id quoque Macrobius verbum intelligas) antiqui gulosos appellabant, à carne videlicet catulina, quam esitavisse, hoc est, comedisse Romanos, Plauti fabulae sunt indicio. Plin. quoque in 29. auctor est, catulos lactentes existimatos esse adeo putros ad cibum, ut etiam placandis numinibus hostiarum vice uterentur. ius catuli namque in coelis deorum poni solitum, unde Lucilius catilonem appellat piscem lupum, quasi liguritorem et gulosum, qui stercus sectaretur.

COMMODOBIVM.] Potest, et qui aedilis est, facere ut minoris obsonia amicus comparet, cum ipse praesit rebus venalibus. Plato lib. 8. de Legibus, praecipit censoribus venalia curae esse, ne quid vendatur ematurque pluris minorisque quam lex iusserit, sum rerum venalium mensurae et pretia constituta sint.

Pag. 76. AFFATIM.] copiose, admodum, abundanter: adverbium est. Sallust. in Iugurtha: *Fruentum et alia omnia quae usi forent, affatim praebita.* Hanc dictionem prima acuta, non media veteres pronuntiabant, ut docet Gellius, nec non Probus grammaticus hunc Plauti versum prima acuta legere solebat: *Altorum est affatim qui faciunt.* coniungitur saepe cum ge-

nitivo, ut apud Livium: *Habetis affatim liguriam.*

Ibid. SUCCUSSISQUE.] concussu et agitatae ciecitis.

Ibid. QUISQUILIAS.] Verba sunt Pythiae aedilis, qui pisciculus viles conspiciens, trifoliosque cōemptos ab Appuleio, eos quisquillas appellat, quasi purcitias piscium, et purgamenta. *Quisquillae* enim purgamenta dicuntur, ut docet Servius in primo comment. Georg. et auctor est Pompeius Festus, *Quisquillae putantur dici, quicquid surculorum foliorumque minutim cadit ex arboribus velut quicquid casidae.* Naevius: *Abi, deturbate saxo quisquillae, quid est?* Plinius volumine sextodecimo, *quisquillum* vocari tradit fructes parvos aquifoliae ilicis.

Ibid. POSTLIMINIO.] Verbum iuris. Titulus est apud iuriconsultos, *de captivis et postliminio reversis*: ubi Paulus, quid sit postliminium, scienter explicat his verbis: *Postliminium est, ius amissae rei recuperandae ab extraneo, et in statum pristinum restitueandae, inter nos ac liberos omnes populos regesque moribus legibus constitutum.* Nam quod bello amissimus, aut etiam circa bellum, hoc si rursus recipiamus, dicimus postliminio recipere: idque naturali aequitate introductum, ut qui per inlitum ab extraneis detinebatur, is ubi in fines suos redisset, pristinum ius suum reciperet. In bello et in pace postliminium est. Postliminio redeunt, homo, navis, mulus elitelarius, equus, equa quae frena recipere soler, id est, domita: ut auctor est Boetius in commentariis Topicorum. Marcellus iuriconsultus negat arma postliminio reverti, quod turpiter amittantur. De postliminio receptis copiose scribit Gallus lib. 1. significatōnem quae ad ius pertinent. quod autem sit ipsum postliminii ius, potest ex ipsis nominis interpretatione cognosci. Postliminio enim redit, quisquis captus ab hostibus ad patriam remeaverit. Namque dum captivitatem hostium patitur, ius civium amittit. omnia autem iura recipit, si postliminio revertatur. Itaque *postliminii* vocabulo quaedam reversio significatur, ut docti autumant: qui ex adverbio *Post*, vim nominis interpretantur: reliquam vocabuli partem, protractionem solam et additamentum esse ostendentes, tanquam *liminium* nihil significet, sicuti *Tullium* supplementum est in *meditullio*. Igitur Appuleius *postliminio* scite et decenter dixit per adverbium, quasi reversionem quandam et reditum significans in forum cupedinis: de quo paulo ante satis multa.

Ibid. NUGAMENTA.] Quod supra *quisquillas* dixit, nunc *nugamenta* appellat, ex varietate elocutionis elegantiam captans, sicut Virg. in 3. Aeneid. nunc sylvam, nunc virgulta, nunc vimina, nunc arborem dicit, pro eodem. Plin. in 16. *nugamenta*, per litteram *e*, appellat paniculas quasi quasdam, dependentes ex ramis abietis

et

er'piceae, verum *nugamenta* à *nugis*, *nucamenta* à *nuce* inclinari videntur.

Ibid. SENICULUM.] senecionem, à *sen* enim fit diminutivum *seniculus* et *senecio*. Afranius: *Tu senecionem hunc satis est si servas anus.*

Pag. 77. PRO AEDILITATIS IMPERIO.] pro potestate magistratus. Magna est in oratione Latina varietas huiusae particulae *Pro*, aliter enim dicitur Pontifices pro collegio decrevisse, aliter testem pro testimonio dixisse, aliter pro rostris, aliter pro tribunali; aliter magistratum pro potestate intercessisse. Istam autem varietatem eiusdem quidem fontis et capitis, non eiusdem tamen esse finis, non insubtiliter disserit Gellius in 10. et ita facile putabit, si quis habeat bonorum scriptorum notitiam celebrerem.

Pag. 78. PISCES FRIVOLOS INDICATIS.] Supra docuimus, quemadmodum *indicare* non tam significat vendere quam aestimare, et pretium facere rei venalis. Castigatio est aedilis in piscatores; quod magnum nimis pretium petant pro pisciculis vilioribus, nugatoriisque, id enim est *frivolum*: cum *frivola* sint proprie, vasa fictilia quassa. Unde dicta *verba frivola*, quae minus sunt sive subnixae; et *res frivolae*, quae nullius pretii sunt, contemptibiles scilicet, et abjiciendae.

Ibid. FLOREM.] Hypatam significat, quae veluti flos et metropolis erat Thessaliae.

Ibid. INSTAR SOLIUDINIS.] Sensus est: Civitatem, quae alicui florentissima est et primaria, facit veluti desolatam viduatamque cultoribus, caritate cibariorum. Illa enim loca naturaliter frequentantur ab hominibus, ubi annona vilis est, et edulia minimo constant.

Ibid. EDULIUM.] Corrige *edulium*, hoc est, cibarium.

Ibid. CARITATE.] pretii enormitate.

Ibid. FAXO.] faciam. *Sub meo magisterio.*] magistratu et aedilitate. *Magisterium* enim aliquando accipitur pro ipso magistratu: ut apud Plin. dicitur *magisterium equitum*, pro ipsa dignitate magistri equitum. Ita *magistri* dicuntur, maiores magistratus: unde *magister populi* apud antiquos is dicebatur, quem nos dictatorem dicimus: auctores M. Tul. Seneca, et Varro. *Magistrare* enim moderari est, et regere, unde *magisteria*, et *magistri* et *magistratus* dicti. M. Varro et Paulus jurisconsultus autumant, magistratus dici quasi per diminutionem, à magistris, tanquam minores hi magistris sint.

Pag. 79. OFFICIALEM.] ministrum. Antiqui praetores quia cum officio mittebantur in provincias, *officia provinciae* nominaverunt. unde *officiales* dicti apparitores, ministrique ipsorum magistratum, et haec est vera verbi significatio. Vulgo *officialis* accipitur pro ipso magistratu, Iulius Capitolinus *officia Palatina* appellat, intelligi volens officiales, hoc est, ministros impe-

ratorios, sic enim scribit in Gallienis: *Cum iret ad hortos nominis sui, omnia Palatina officia sequebantur.*

Ibid. ORTERERE.] conterere, conculare, ignominiae causa. Plautus in Rudente evdenter ostendit aedilis officium hoc fuisse, ut merces venales, si improbae forent, iactaret, conculareretque sic enim scribit: *Neptunus quamvis fastidiosus aedilis est, si quae improbae sunt merces, iactat omnes.*

Ibid. SEVERITUDINE.] severitate, acerbitateque castigatoria: sicut quoque nihil interest, *suavitus* dicas an *suavitas*, *sanctitudo* an *sanctitas*, *acerbitudo* an *acerbitas*, *castitudo* an *castitas*: ita nihil refert, *severitudo* dicas an *severitas*. Plaut. in Epidico: *Quid illuc est, quod illi caperet frons severitudo?* Ubi *capere* significat, rugis frontem contrahere et asperare: unde *caperata frons* dicta, pro tristi et severa.

Ibid. O LUCI.] Appulenus significatur.

Ibid. SENICULI.] piscatoris. A *sen* diminutivum nomen: cui subest occulta contemptio.

Ibid. PRUDENTIS.] Ironicus. intelligi enim vult à contrario, imprudentem fuisse Pythiam aedilem, qui tali consilio Appulcium privaverit, et nummis quo impenderat piscatori, et coena, cum pisces pedibus minister obtroversit.

Ibid. LAUTUS.] modo lotus in balneis: alias splendidus et nitidus, unde et laetitia dicitur, epularum magnificentia. Epigrammaticus poeta: *Lauta quidem coena est, fatar, lautissima.* Locus extra urbem Romam dictus est *Lautulae*: quia cum illuc aqua flueret, lavandi usum exercebant.

Ibid. HOSPEM.] Milo significatur, hic enim *hospes* accipitur pro eo qui recipit: alias pro eo qui recipitur, hinc illud notissimum: *Non hospes ab hospite tutus.* Graece *ἔσπας* dicitur: unde *ἔσπας Iupiter*, hospitalis, quem invocat Dido Virgiliana illo versu:

Iuppiter, hospitibus nam te dare iura loquantur.

Ibid. ABSTINENTIAE.] parsimoniae, vel potius avaritiae, modo ad vituperationem, alias ad laudem ponitur.

Ibid. SOMNO DILUENDAM.] Moraliter locutus. Contingere enim fere semper solet, ut lassitudo magis somno discutiatur quam cibo: et ut homo delassatus ex itinere magis somnum cupiat, quam coenam.

Ibid. ISTO ACCEPTO.] cum haec accepisset, audivissetque ex Photide Milo.

Ibid. DUM CONTOR.] remoror, et quasi resisto.

Pag. 80. INGRATIS.] invitum et nolentem. adverbium est, et, ut ait Donatus, significat non ultro: sicut *ingratus* significat invitus, et coactus, quae enim ultronea sunt, *grata* sunt, *ingrata* vero, quae ab inimicis fiunt, ac recusantibus. Plautus in Amphitryone: *Haec heri in-*

modestia cogit me, qui hoc noctis à portu in-gratis excitavit.

Ibid. GRABATULUM.] Græcè κλιβιδιον Lucianus appellat.

Ibid. AD ILLUM.] quasi contemptibilem et fastidiendum. Haec enim pronamina, *Iste et ille*, ut scienter inquit Donatus, saepe ad contemptum, aut ad odium referuntur. In pronominibus magnum est pondus. Virg. — *ille Sicchem Impius ante aras: ille: hoc est, secleratus et nefarius*, ut Donatus exponit.

Ibid. RESIDENTI.] mihi.

Ibid. QUAM SALVE.] quam prospere, quam feliciter, adverbium est, in hac loquendi consuetudine frequens. Apud Livium quaerit maritus de Lucretia: *Satin salve?* Illa respondens: *minime*, inquit, *quid enim salvi est mulieri, amissa pudicitia?* Apud eundem in 10. *Satin salve*, inquit Appius: *Luci Volumni, ut sese in-sanos habent?*

Ibid. QUID UXOR.] Brevis interrogatio, quae tamen multa complectitur, dum quaerit quid agat uxor Demæae, quid filii, quid tota familia.

Ibid. QUID VERNACULI? scilicet agunt. *Vernas* autem servos dici voluerunt, qui, ut ait Pompeius Festus, ex ancillis nati essent vere, quod tempus anni maxime naturalis foeturae est. Inde *vernula*, et *vernaculus* voce diminutiva, servus dictus. hinc *vernaculum*, domesticum appellant, et domi quasi nostrae natum ac peculiare. M. Varro lib. de analogia novissimum, tria genera verborum esse prodidit: *unum vernaculum ac domi natum, alterum adventitium, tertium nothum. Vernaculum est*, inquit, *domi natum: ut sutor et pistor.* Idem in tertio de Re rustica: *Præterea quoque volucres, cum partim advenae sint, ut hirundines et grues: partim vernaculae, ut gallinae ac columbae. Columella in gallinaceis probat foecunditatem vernaculam, hoc est, nostratium et domesticorum gallorum. A verna fit adverbium vernaliter, quod significat serviliter. Horatius in secundo Sermonum: — nec non vernaliter ipsis Funditur officis praetambens omne quod avertit. Ubi exposuit Acron, Vernaliter, id est, luxuriose: quae interpretatio an satis proba sit, ipse videtur. Nonius Marcellus Vernaliter exponit, pro adulatorie, à vernis, quibus haec vivendi ars est. A Cicerone dicta est *festivitas vernacula*, pro urbano lepore, salibusque Romanis.*

Ibid. CAUSAS PEREGRINATIONIS.] Consimiliter Hipparchus Lucianum interrogat, quae illa sit via, et quo proficiscatur.

Ibid. PERTULL.] enarravi atque recensui.

Ibid. PRAESIDE.] quis scilicet sit praeses provinciae nostrae. Romani enim praesides provinciarum rectores missabant: quo nomine et proconsules et legati Caesaris, et omnes provinciis

regentes appellantur. Est enim *praesidis* generale nomen, ut iurisconsulti prodiderunt: praesides autem provinciae suae celebrat Appuleius in Floridis et Apologia, Oristum, et Severianum, et Maximum Claudium.

Ibid. SOMNULENTUM DESINERE.] Expressit id quod naturaliter accidere solet, ut somnolenti et iam dormitantes in mediis verbis deficiamus, veluti balbutientes: nec explicite satis, explanateque loquamur.

Pag. 81. VERBORUM SALEBRA.] asperitate. *Verba enim salebrosa* et asperata merito dici possunt in balbutiente et somnolento, propterea quod neque facile, neque expedite, neque tota enunciantur, quasi aspredine quadam et salebra atque offensaculo fistulam spiritalem offendantia. *Salebrosus* appellant asperitates, et loca aspera. M. Tullius in quinto de Finibus: *Venit ad extremum, haeret in salebra.* Idem de Oratore: *Alter sine ullis salebris, quasi sedatus amnis fluit.* Hinc salebrosus dixere. Virg. — *non tam salebrosus ut ante.*

Ibid. RANCIDI SENIS.] *Rancidum senem* festiviter, necnon et mordaciter appellat hospitem Milonem, vocabulo inamabili, et avaritiae sordes exprimentem. Horatius *rancidum aprum* appellat insuavem. Ita à M. Tullio *caro rancida* dicitur in eo significatu, quo vulgus usurpat.

Ibid. LOQUAX ET FAMELICUM-CONVIVIIUM.] Tales sunt coenae sordidorum et deparcorum, ut plus loquacitatis habeant, quam liquaminis esculenti.

Ibid. COENATAE SOLIS FABULIS.] Ioculariter tanquam in coena verba tantum et fabulas propinaverit, vice obsoniorum. *coenatus* autem et *pransus* et *potus*, diversum valent quam indicant: ut docet Quintil. in primo.

LIBER SECUNDUS.

ARGUMENTUM.

Dum Hypatae loca singula curiosius contemplatur, Byrhenam matronam opulentam recognoscit: statuanque in eius domo faberrime factam explicat, à qua commonitus, ut ab uxore Ailonis hospitii caveat, perinde ac maxima margarum, in ancillae amorem propensus labitur, cum qua complexus et collocationes veneriae referuntur. Coenaticus Byrhenae apparatus describitur. Inibi inseruntur et fabellae convivales, licentiosae cachimii constrepentes: mortui custodia: custodis nares auresque praesectae: vox regressio Lucii nocturna ad hospitium, non sine sudore et caede, qua non tam homicida factus est quam utricida.

Pag. 82. UT PRIMUM.] Appuleius post somnum excussum in Milonis Hypatini hospidio, singula loca illius civitatis coepit curiose contemplari: utpote magiae noscendae cupidissimus, et cum videret se esse in media Thessalia, quae domicilium et officina est magicarum vanitatum, existimabat, quicquid spectaret, id totum vi cantaminum esse in alias effigies transfiguratum. Ex hac contemplandi curiositate incidit in matronam summatem, nomine Byrrenham, cuius opulencia et cultus graphice referuntur.

Ibid. SOL NOVUS.] recenter exortus. Virg. *Carpamus, dum mane novum, dum gramina canent.*

Ibid. EMERSUS.] Optimo verbo est usus, tanquam sopitus mersus sit in barathrum oblivionis.

Ibid. ANXIUS ALIOQUI.] Ordinario verborum sic struitur: ANXIUS curiose singula considerabat.

Ibid. MEDIAE THESSALIAE LOCA.] Tanquam Hypata in medietate Thessaliae sita sit.

Ibid. NATIVA CANTAMINA.] Significat artem magicam sedes habere originales in ipsa Thessalia, perinde ac ibidem nata sit, non aliunde advecta. Ita Lucanus in sexto Pharsaliae cantamina, hoc est, incantamenta magica, veluti nativa atque vernacula peculiariaque Thessaliae fuisse demonstrat. Menander quoque apud Graecos, *Thessalam* cognominavit fabulam, complexam ambages foeminarum detrahentium lunam. Autumnar Plinius, magiam in Perside inventam à Zoroastre, transisseque illinc ad Thessalas urbes. Hinc Plautus *Thessalam veneficum* scite dicit, intelligi volens maximum praestigiatorem, omnisque magici ludibrii gnarissimum.

Ibid. FABULAMQUE ILLAM.] subaudi reputans: hoc est, recolens.

Ibid. CIVITATIS.] Hypatae.

Ibid. ID ESSE CREDEREAL.] Lucius habens persuasissimum, in Thessalia plurimum pollere magicas artes, credebatur, quaequae videbatur, ea esse omnia vi cantaminum transformatam, demutataque.

Pag. 83. FERALI MURMURE.] Magico cantamine, susurramineque pestifero.

Ibid. LAPIDES DE HOMINE DURATOS.] Lucianus in hanc sententiam, *θεσσαιώται τὰ παράδοξα, ἢ περὶ μεν ἀνδρῶν, ἢ λιβάμενον*. Cupiebatur, inquit spectare aliquid inopinabile, vel hominem volaticum, vel lapideum.

Ibid. INDIDEM.] Ex homine.

Ibid. FOLIATAS SIMILITER.] Scilicet ex humanis corporibus: tanquam homines potentia magica in lapides, in aves, in arbores, in fontes transfigurari possent: sicuti metamorphosis poetica multiformiter tradit.

Ibid. LATICES.] Aquas. Supra dictum est, laticem dici omnem liquorem,

Ibid. FLUXOS.] Solutos, liquefactosque. Alludit ad naturam aquarum, fluidam ac fluentem. Alias fluxus dicitur mollis et effoeminatus, ut Martialis: *Cinaedo evivator fluxo*. A Cypriano fluxura accipitur pro libidine, et mollitia veneria; scribit enim, casitatem exarmaturam esse fluxurarum: hoc est, fluxidinum.

Ibid. STATUAS ET IMAGINES.] *Statua* proprie lapidea est, sive aenea, et ex quacunque materia solidiore. *Imago* cerea est, et picta. Sed saepe indiscriminatim ponuntur. Sensus est: Ex persuasione magicae disciplinae credebam incredibilia, et ut Lucianus dixit Graece *παράδοξα*, hoc est, inopinabilia: quod imagines ambularent, boves pecudesque loquerentur, quod sane prodigiosum est, et contra naturam.

Ibid. INCESSURAS.] Ambulaturas.

Ibid. ID GENUS.] Huius generis. Eloquentio elegans, scriptoribusque usitatissima, *Id genus, hoc genus*, pro cuius generis, et huius generis.

Ibid. PECUA.] Vetustissimi *hoc pecu* singulariter, et *haec pecua* pluraliter dicebant: ut docet Priscianus in sexto. Nonius Marcellus: *Pecu*, inquit, et *pecuda ita ut pecora, veteres dixerunt*. Plautus in Mercatore: *Nec pecua ruri pascere, nec pueros nutrire*. Idem in Rudente: *Squamosum pecu*, pro piscibus posuit: et Solinus in Polyhistore sic refert: *Ita pabulosa, ut pecua, nisi interdum aestate à pastibus arceantur, ad periculum agat satietas*. Mendosi codices non *pecua* habent sed *pecuaria*. Naevius in gymnastico: *Homines, pecua, beluasque*. Hinc *pecuarius* homo dictus à M. Tulio, qui habet pecuarias grandes: hoc est, qui pascit armenta et greges, ex quibus exuberant uberes quaestus. M. Varro in secundo de Rustica: *Et ipse pecuarias habui grandes, in Apulia oviarias, et in Reatino equarias*. Et hoc est quod intelligi voluit Porcius Cato, agricolationis totius scientissimus, qui quaerenti quid maxime in re familiaris expedit? respondit: *Bene pascere, quid secundum? Satis bene pascere*. hoc enim verbo declaravit, rem pecuariam esse in agricolatione quaestuosissimam.

Ibid. DICTURA PRAESAGIUM.] Apud priscos in prodigiis erat, bovem loquutum esse: quod nunciato senatum sub divo haberi, refert Plin. qui alibi quoque sic tradit: Canem loquutum in prodigiis, quod quidem annotaverim, accepimus: et serpentem latrasse, cum pulsus est regno Tarquinium. Invenitur in annalibus, olim in villa Galerii locutum esse gallinaceum semel: quae omnia quia fiunt contra quam est nota natura, prodigiosa existimantur, credunturque facere praesagium: hoc est, prognosticon rerum futurarum.

Ibid. IUBARIS ORBE.] Solis globosum corpus significat.

Ibid. VENTURUM ORACULUM.] Quaecunque incredibilia impossibiliaque naturaliter sunt, ea credebatur Appul. fieri posse Hypatae magici cantaminis vi atque potentia.

Ibid. ATTONITUS.] stupefactus. *Attonitus* proprie appellamus, ut auctor est Corn. Celsus, quorum et corpus et mens stupet. Quod genus mali fit interdum ictu fulminis, interdum morbo, hunc *apoplexiam* Graeci appellant. De attonito Servius sic: *Attonitus proprie dicitur, cui casus vicini fulminis, et sonitus tonitruum dant stuporem.*

Ibid. IMMO VERO.] Correctio est.

Pag. 84. CUPIDINIS MEAE.] cupiditatis, sci-licet magiae noscendae. Interdum masculino genere *cupido* accipitur pro cupiditate, Horat. — *cupido sordidus auferit.* Idem in Sermonibus: *At bona pars hominum decepta cupidine falso.*

Ibid. IN LUXU NEPOTALI.] *Luxus nepotalis* significat immodicam profusionem, et vicus largitatem. *nepos* enim prodigus dicitur: unde *nepotalis* derivatur. Eleganter a Tertulliano dictum est, *Aristippus in purpura nepotatur:* pro eo quod est, luxuriatur, et lautius vivit. *Nepotatus* quoque, ut apud Tranquill. annotavimus, dicitur ipse luxus atque prodigentia.

Ibid. OSTIATUM.] per singula ostia: adverbium est, consimilia sunt *templatum, vicatum, pagatum*, et id genus prope infinita. Quintil. in 5. *Scrutanda singula, et velut ostiatum pulsanda.*

Ibid. FORUM CUPEDINIS.] forum piscarium, et in quo esculenta venduntur, relege quae in primo commentario copiosius annotata sunt, super hac dictione.

Ibid. FAMULATIONE.] famulorum ancillarumque multitudine, quod et famulitium dicitur, ut idem Appuleius ait in Floridis: *Frequens famulitium, domus aeplo ornata vestibulo.* Graece ait Lucianus, *παιδες πυκνοί*, id est, frequentes ministri.

Ibid. AURUM IN GEMMIS.] Lucianus: *ἰμάτια ἀνθρά και χρυσίον πετρών*, id est, vestimenta florida, et aurum copiosum.

Pag. 85. INFLEXUM.] scilicet in gemmis. Sabinus iuriconsultus ait, gemmas inclusas auro cedere. Etenim cedit, cuius maior est species. Unde si margaritae auro ornandi gratia adhibita sunt, auro cedunt: si contra, aurum margaritis cedit. Idem, ut Ulpianus inquit, et in gemmis est, annulis inclusis: sed si gemmae ut habiliter geri possint, inclusae auro fuerint: tunc aurum gemmis cedere autumat Paulus.

Ibid. HIC INTEXTUM.] scilicet in tunicis. Aurum intexere vestibus, invenit Attalus rex: unde nomen Attalicis, auctor Plin. in octavo. Fiant ex auro textili vestimenta, sine alia materie: quali paludamento indutum Agrippinam vidisse ea refert idem Plin. netur enim aurum, ac texi-

tur lanae modo, et sine lana. Tunica atres triumphasse Tarquinium Priscum Verrius tradit.

Ibid. MATRONAM CONFITEBATUR.] ex cultu ornatuque matronali apparebat, eam esse matronam summam. Cultus magnificus, ut Graeco verso testatum est, addit hominibus auctoritatem. *Hercules.*] certe. *Lucius.*] Appuleius.

Ibid. IN AUREM OBGANNIT.] Ita Mart. *Gannis in aurem semper omnibus Ciana.* Unde et *obgannire* ductum est, quod significat murmurare. Et *gannitio* apud veteres, significat canum querculam murmurationem. *Gannitum* quoque nonnulli humanam vocem vocaverunt. Unde *obgannire in aurem*, est secreto loqui, et veluti immurmurare. Afranius: *Gannire ad aurem nunquam didici.*

Ibid. VEL IPSAM PARENTEM.] Verba sunt senis, hortantis Appuleium, ut matronam saluter, veluti parentem ac matrem: id enim venerationis nomen est.

Pag. 86. IGNOTAE MIHI FOEMINAE.] Extrinsecus subintelligendum, me olerre, vel tradere, vel aliquid simile.

Pag. 87. OSTUTUM CONVERSA.] oculis in me defixis.

Ibid. EN, INQUIT.] Verba matronae Byrrheneae ad Appuleium, quem recognovit ex lineamentis vultuque materno, nihil enim dubium est (ut Columellae verbis utar) quin ipsa natura sobolem matri similem esse voluerit: et parentum notae plerumque natis inhaerent.

Ibid. SALVIAE.] Nomen est matris Appuleii. Alias herba est cana, odorata, mentae similis: vulgo nota. Herbarii Graece *Elelisphacon* vocant, a qua forassis *salviatum* deducitur, quod genus est liquaminis siye potionis, cuius Columella et Plinius meminerunt. Quidam non *salviatum* legunt, sed *saliviatum*, a saliva, hoc est, succo, inclinata dictione.

Ibid. AEQUALITER AD REGULAM.] quasi dicit, cuncta corporis in Appuleio membra congruere maternis membris, veluti ad amissum, quae regula est fabrorum, qua architecti utuntur ad opus probandum, de qua ait et Maro: — *nil ut delivet amissis.*

Ibid. SUCULENTA PROCRITAS.] Dictiones praeposteratae, quae ita in ordinem redigendae sunt: *Inenormis proceritas, succulenta gracilitas.* ut quasi per anticheton, singulis singula opponantur: quae locutio splendida est. Vult enim significare, in Appuleio fuisse corporis proceritatem, sed incenormem, hoc est, moderatam, non immodicam: et ob hoc decoram fuisse gracilitatem, sed succosam, ut ita ex contrariis fiat temperamentum formositas. Tale enim corpus habilissimum est, ut ait Corn. Celsus, nam longa statura, ut in iuventa decora est, sic matura senectute conficitur. Gracile autem corpus infirmum, obesum, hebes est. Talis statura qua-

quadrata ab eruditis nuncupatur, de qua scripsimus in 10. commentario apud Suetonium: qui tradit, Vespasianum fuisse statura quadrata. *Inenormis* significatur non enormis: hoc est, non nimia, neque immodica. Cic. in Topicis *privativa* appellat, quae Graeco στερητική dicitur, in quibus adiecta est praepositio *in*, haec enim syllaba cum fuerit apposita, demit fere aliquid ex ea vi quam esset res qualibet habitura, si *In* syllabam praepositam non haberet: ut humanitati *inhumanitas*, dignitati *indignitas*. *In* naucae adposita, id de quo dicitur humanitate ac dignitate privavit. Unde et Boëtius scienter, haec orationis particulam *privativam syllabam* vocat, in quarto commentario Topicorum. Sicut autem *enormis* dicitur grandis et prolixus: ita *inenormis* proceritas significatur statura quidem longa, sed non enormitate deformis, et quae mediocritatis temperamento decora sit. Consimiliter *gracilitas succulentia* dicitur, cum neque nimis gracile, neque nimis obesum corpus est: quae res hominem venustat. *Succulentum* dicitur succi plenum, et quasi succosum: quod tamen neque obesum aut pingue sit: qualis habitudo laudatur. Sidonius Apollinaris tradit, Theodericum regem fuisse coeli non obesi, sed *succulenti*.

Pag. 88. RUBOR TEMPERATUS.] Galenus ἐν μικροτέχει, inter signa crasosae, hoc est complexionis, vel (ut latinus loquar) constitutionis bonae, enumerat colorem ex rubore candoreque concretum: capillos flavescentes, et modice crispis.

Ibid. CAPILLITUM.] coma et capilli. Sic enim à capillo dicitur capillitium. ut à famulo famulitium, à satellite satellitium.

Ibid. INAFFECTATUM.] Ipse in Apologia capillos sese habuisse tradit non amoenos ac delicatos, nec ad lenocinium decoris promissos, quales affectati dicuntur, cum affectatione quadam et cura studiose colantur ab his qui (ut ait Seneca) sollicitiores sunt de capitis sui decore quam de salute: qui inter speculum pectinemque occupati sunt, qui concinniores esse malunt quam honestiores, qui rempublicam suam turbari minus curarent quam comam. Archigenes medicus cosmetica, hoc est, medicamenta ad capillos venustandos composuit: quibus docet, flavos et crispis capillos fieri spuma salis, myrrha commixta. Galenus quoque non parum multa commemorat cosmetica, quae nigricant, candicant, ruffant capillos: quae foeminarum effeminatorumque peculiaris cura est, atque vidisse mulieres complusculas inmodica affectati capillitii curiositate defunctos, cum caput huiuscemodi pharmacia medicamentisque letifera frigiditate vexarint. *Calliblephara* dicuntur à Graecis, et à Plin. nostro, medicamenta, quibus oculorum palpebrae et supercilia venustantur,

et capilli inficiuntur: quod et alibi annotavimus.

Ibid. OCULI CAESI.] caerulei, viridisque coloris. Caesius enim color viridis caeruleusque significatur, quem et alio nomine *glaucum* nuncupat, à Latinis veteribus *caesia* dicta est, quae Graecis *Glaucopsis* dicitur: ut Nigidius ait, de colore coeli, quasi *Coelita*. Catullus *caesium* leonem appellat, à colore oculorum caeruleo, Corn. Celsus in 7. *Pupillae*, inquit, color vel niger est, vel caesius, cum summa tunica tota alba sit. Aristot. in primo de Animalibus, caesium in oculis colorem albis esse tradit: aliis caprinum, quod morum optimorum iudicium est, et ad cernendi claritatem primum obtinet, et hoc est: quod intelligi voluit Plin. cum ait in 11. Conditos oculos clarissime cernere, sicut in colore caprinos.

Ibid. MICANTES.] fulgentes et mobiles. *In aspectu aquilinos.*] Aquila clarissima oculorum acie praecellens est, ut Plin. in 10. et Appuleius in Floridis prodiderunt, unde *aspectus aquilinus* dicitur, quo acutissimum clarissimumque significatur. Antiqui aquilum colorem, qui est fuscus et subniger, ab aquila dictum esse autumant, alii ab aqua denominaverunt, cuius incertus est color. Aristoteles in nono de animalibus: *Aquila*, inquit, acie oculorum valens sedulo advolat. Halietus, quod aquilarum genus est, et interpretari potest marina aquila, inter caeteras clarissima oculorum acie praeditus est: pullosque adhuc implumes cogit intueri adversus Solis radios; et si conviventem stentemque animadverit, praecipitat è nido, velut adulterium ac degenerem: illum cuius acies firma contra steterit, educat. Hoc intelligi voluit Silius, cum ait:

Phoebæ dubios explorant lampade foetus.

Pag. 89. QUOQUO VERSUM FLORIDUS.] Ex omni parte corporis speciosum, et decenter amabilem Appuleium fuisse significat, et hic erit distinguendum, ut *floridus* ad hominem referatur. In hac sententiam est illud Tibulli, in laudem Sulpitiae depromptum:

Illam, quicquid agit, quoquo vestigia movit,

Componit furtim sequiturque decor.

Potes connectere et cum subsequentibus, ut ita sensus ordinetur: Quoquo versum floridus incessus. Post laudationem superiorum membrorum, laudatur et incessus, ex eo quod floridus esset, nec affectatus, quancunque in partem vestigia moverentur. *Impudicum* enim, ut inquit verissime Seneca, ostendit incessus, et relatus ad caput digitus. M. Tul. praecipit in primo de Officiis, cavendum esse, ne incessus molliores simus, ne similes pomparum ferules videamur. Quin etiam in Decretis canonicis, d. xli. monentur sacerdotes, ut incessu orati sint, ut gravitate itineris mentis maturitatem ostendant. In

[II 2]

com.

compositio enim corporis, ut August. ait, qualitate indicat mentis. Unde Sallustius inter caetera hoc quoque Catilinae probo dedit, quod eius incessus modo citus, modo tardus foret. Laus ergo incessus in homine est, ut immediatus sit, neque affectione infractus, suspensusque. Scribit Iulius Firmicus, eos qui pleiades habent in horoscopo, mollior ambulantes vestigia suspendere; eosque ponere, quod viri nati sint. Ambrosius olim clericum, ne sibi unquam praeiret, commonefecit: quia velut quodam insolentis incessus verberare oculos sanctissimi hominis feriebant, qui mox ab ecclesia recessit: In cuius incessu lucebat imago quaedam levitatis, scurrilisque discursatio. Gressus autem probabilis est, ut idem Ambros. refert in primo de Officiis, in quo sit species auctoritatis, gravitatis pondus, tranquillitatis vestigium.

Ibid. QUID MI?] Dictio comica est, quae significat, cur non? Hor. *Militia est potior quid mi? concurrat horae Momento.*

Ibid. EANDEM NUTRICEM.] Idem lac nutrimum hausimus. Vult intelligi, se fuisse lacteum. *Collacteus* enim dicitur, qui uno eodemque lacte educatus est. auctor. Caper grammaticus.

Ibid. INNEXU.] Vinculo, una dictio est.

Ibid. UNA COALUMUS.] Simul crevimus, adolevimusque, hoc enim significat *coalescere*: sicut *infalescere* est conaugmentum, *esolescere* evanescentis, ut docet Agretius.

Ibid. DISCERNIT.] dissepapat, disiungit. *Idem.*] mater scilicet Appuleii.

Ibid. PRIVATAS NUPTIAS.] Semel positum *nuptias*, bis debemus accipere, ut sit sensus: Illa mater tua clarissimas nuptias fecit, ego vero privatas nuptias. Foeminae autem nubentes clarissimis personis, clarissimarum personarum appellatione continentur: ut scribit Ulpianus. Ratiis enim maritorum concorsare uxores dicuntur.

Ibid. BYRRHENA ILLA.] Apud Lucianum consimilis matrona *Ἰβρυνα*, hoc est, Ambroea nuncupatur, quae amicum familiarumque Luciani matris sese fuisse demonstrat.

Pag. 90. FIDUCIA.] Cum fiducia, hoc est, fidenter, et ut vulgo dicitur, fiducialiter. Lucianus in hanc sententiam: *τί οὐδὲ ἀχί παρ' ἐμοὶ καταλέγει;* id est, quid tibi apud me non devorteris?

Ibid. RUBORE DIGESTO.] Sequestrata verecundia, et depulso rubore, qui faciem occupaverat.

Ibid. PARENS.] Mater. reverentiae nomen, sic et Lucianus, *ὡ μήτηρ.*

Ibid. OFFICIIS INTEGRIS.] Tanquam officium mutiletur, si hospes deseratur.

Ibid. DEVORTAR.] Verbum est hospitale, sic et Plautus in Pseudolo: *Ego devortor extra domum huc in tabernam.*

Ibid. ALTERCAMUR.] Altercationem quam quandam usurpamus, vicissitam intendentes, depellentesque. *Altercari* pars est rhetoricae disciplinae, constans aut intentione aut depulsionem. Praecipit Quintilianus in 6. ut bonus altercor vitio iracundiae careat, et ne turbidus et clamorosus sit. Valet in altercatione plurimum acumen.

Ibid. ATRIA LONGE PULCHERRIMA.] Descriptio est Byrhenae domus; cuius atria cum primis extollit, quae proxima iamnis sunt. Indicat M. Tul. epistola quadam ad Quintum fratrem, atriorum quasi mimuseulum atrium fieri solum in maioribus aedificiis, in quibus est atrium maius. Atriorum longitudo quomodo formari debeant, docet Vitruvius. Grammatici atrium ab Adriaticis populis, sive ab atro fumo deduci autumant. Graeci in aedificiis non utebantur atris.

Ibid. COLUMNIS QUADRIFARIAM STANTIBUS.] Quadratum atrium fuisse significat: sicut in magnis domibus cavum aedium, peristylonque conspicimus. *Undique columnis septum.*] quae quadrifariam, hoc est, in quatuor partes excurrunt. Columnae autem in angulis stantes, hoc est, ultimae, dicuntur *antes*, quibus fabrica maxime sustinetur. Praecipit Vitruvius in 3. columnas angulares crassiores faciendas esse quam medianas, propterea quod graciliores esse videntur aspicientibus. Columnarum genera quatuor: Doricae, Ionicae, Tuscanicae et Corinthiae; quae caeteris graciliores, praeter has sunt Atticae, quae ternis angulis quadratae. Graeci *στρόλον* columnam dicunt. Inde *tetrastylon*, *decastylon*, à numero columnarum. Inde et *psenostylon* dictum aedificium, in quo densae spissaque sunt columnae.

Pag. 91. DEAE PALMARIS.] Victoria significatur, quae à palma arbore *Palmaris* nominatur: quam in certaminibus victoriae signum placuit esse. August. in 4. Victoriae deae meminit, qua favente et propitia, aiti gentes omnes subditas futuras, etiam Iove feriat. Idem alibi ludens, vel potius illudens ait: *Si victoria dea est, cur Deus non et triumphis et victoriae iungitur, vel maritus vel frater, vel filius.* A palma quoque manus dicitur *palmaris*, ut apud Quintilianum in *pariete palmato*. *Palmaris* vestigium dictum, quod ex palmae impressae nota factum sit.

Ibid. PINNIS EXPLICITIS.] In singulis columnis angularibus singula erant simulachra Victoriae, ex lapide effigiata: tam fabre, tamque eleganter ut pemis expansis volare viderentur. Idque decenter: figuratur enim Victoria alata, pinnaeque. Unde et *praepes* est cognominata à poetis. Victoriolae aureas simulachrorum porrectis manibus sustineri solitas, M. Tullius Valeriusque notificant.

Ibid. PILAE.] columnae: à *pila* fit adverbium *pilatim*, quod per columnas significat: quo utitur Vitruvius.

Ibid,

Ibid. VOLUBILES.] Laus structurae, ut volubiles volaticaeque viderentur eligitis victoriarum, cum tamen pilae essent stabiles.

Ibid. DECITANTES.] Nove dictum, sed eleganter: pro eo quod esset decorantes, venustantesque. Forma frequentativa, ab hoc verbo *Decet, decitat*: unde *decitantes* inclinavit.

Ibid. LAPIS PARIUS.] Paros insula est una ex Cycladibus, marmore nobilis: quam primo Plateam, postea Minoïda vocaverunt, auctor Plin. in 4. Idem scribit in 36. marmor Parium fuisse candidum, coeptumque appellari lapidem Lychnitem, quoniam ad lucernas in cuniculis cadebat. Ob candorem lapidis Parii Virg. *niveam* Paron appellavit, qui alibi quoque ait: *Pariusque lapis circumdatur auro*. De lapide Pario sic refert Strabo in 10. Paros lapidem producit, quem *Parion* appellant, ad marmoreas sculpturas aptissimum. Quintil. in 2. *Etsi Praxiteles signum aliquod ex morali lapide conatus esset exculpere, Parium marmor mallem rude*. Ex Paro fuit Archilochus poeta, iambici carminis repertor. Memend est apud Strabonem, apud quem non Archilochus, sed Antilochus, Parius fuisse legitur. Ob hoc dixit Horatius in Epistolis: *Parios ego primus Iambos Ostendi Latio*, ubi exposuit Porphyrio, *Parios Iambos* dici quasi Archilochios: quia Parios fuit Archilochus, iambici carminis repertor.

Ibid. IN DIANAM.] simulachrum.

Pag. 92. **SIGNUM.]** statua, simulachrum.

Ibid. LUCULENTUM.] nitidum, pulchrum, perspicuum: à luce dictum, *Luculentum* vero, coenosum sordidumque, à luto.

Ibid. VESTE REFLATUM.] quasi flante vento renudatum. Consimile est id quod scribit Plin. Venerem relictam nudamque à Praxitele factam fuisse, inter caeteras statuas famigeratam. *Reflatus* nomen est quarti ordinis, quod significat flatus contrarius et noxius. M. Tul. in epist. ad Atticum: *Navis relata in Uticam reflata*.

Ibid. PROCURSU VEGETUM.] Laus statuæ, quæ procurrere et moveri videbatur. Canes utrinque secus à lateribus statuæ erant fabri facti ex eodem lapide, canes quasi laterones: hoc est, latera Deæ cingentes. Dianæ enim sunt dicati canes, utpote deæ venatrici. Hinc *turba Dianæ* dicuntur, poetica periphrasi. Laribus quoque canes assignantur. ut docet Ovidius in Fastis.

Ibid. IHS OCULI.] Laus artificii, manuumque artificis, quæ veritatem sic fuerant imitatae, ut mutæ ac inanimes formæ vivere ac moveri viderentur: quasi fiant ex natura, quæ fieri videntur ex arte. Canes autem hi potissimum laudantur, veluti generosiores, qui oculis sunt nigrantibus aut ravis. Columella villaticum canem describens, ait eum esse eligendum, qui conspectu

terreat, qui decitēs et propendentibus auribus sic, vasti larratus, sonorice.

Ibid. NARES HIANTE.] patulae sunt. *Nares* autem appellari putant, quod per ea quasi foramina, odoris cuiusque *nari*, hoc est, periti flamus. Sed melius dici à Graeco videntur, per inversionem literarum, quod Latini consueverunt est: ut *hives nares, τρέφν ιενε*, et multa huiusmodi. Ad vestigandas feras accommodatissimus est canis, nares sagax.

Ibid. SICUNDE.] si ex aliqua parte, et aliquo loco: adverbium est, ut *alicunde* apud Plautum, quod significat, ex aliquo loco.

Pag. 93. **SIGNIFEX.]** corrigee *signifex*, hoc est, stauarius, et signi, hoc est, simulachri ficior. ut enim ab arte *artifex*, ab auro *aurifex*, sic à signo faciendo *signifex* denominatur. Alio nomine *significus* dicitur ab eodem, sic scribente in daemone Socratis: *Sed non pudet me esse significum*, nisi forte velis legere *significem*, ut *artificem*. A Marciano quoque in nuptiis Philologiae *signifex* usurpator pro statuatio, et artificie signorum, consimiliter Sidonius Apollinaris in 6. Graecia cementariis pictoribusque illustris. Divus August. in lib. de Grammatica, sic refert: *Ad hanc formam declinabis artifex, artificex, carnifex, et alia*.

Ibid. SUBLATIS CANIBUS.] Signifex ita figuraverat canes ex lapide, ut sublatis pedibus prioribus, impetum facere et procurrere velle viderentur: pedibus vero posterioribus innixi consistebant, quæ omnia ad laudem signorum mirificè artificii dicte sunt.

Ibid. PONE TERGUM.] post tergum, à tergo.

Ibid. DEAE.] Dianæ, ex Pario lapide effigatae.

Ibid. MUSCIS.] Sicut à Virg. *muscosi* fontes dieti sunt, quia naturaliter musco herba obumbrantur: ita et speluncae lanugine musci visidore et arbusculis vestitæ conspiciuntur. A *musco* fit verbum *muscare*, quod significat convellere et contegere musco, quod prope peculiariter usus est Columel. Idem scriptor in 5. *muscum* ferro distringendum et eradendum esse, qui more compedis crura vitium devincta comprimit, sitaque et veterno macerat. Idem in 6. supra insitos surculos *muscum* imponendum esse tradit, et ita alligandum ne pluvia dilabatur. *Muscus* qui in aqua fuerit, Plinio teste, podagris illitus prodest.

Ibid. SPLENDOR.] Purior lectio est *Splendet*: ut sit sensus, umbram signi, hoc est, ipsius statuæ, propter nitorem lapidis Parii, qui purissimus est, intus splendescere.

Ibid. SUB EXTREMA MARGINE.] Dicitur *hic margo*, et *haec margo*, masculino genere et foemino. Hinc fit verbum elegans *Emargio*, quod significat extremitates supervacaneas auferre, et

margines ulcerum erodere, quo verbo utitur noster Plinius; *Margam* Britanni et Galli vocant pinguem terram, qua iniecta aluntur agri: cum sit quidam terrae adeps, et pinguedo.

Pag. 94. FABERRIME.] elegantissime, perfectissimeque: adverbium est, deductum à *fabre*, quod significat polite et nitide: *adfabre*, quod valet valde fabre, nitideque. Pronunciatur prima acuta, sicuti *admodum* et *adprobe* dicuntur: quod Amianus poeta sentiebat, et probat Gellius. E diverso *infabre* dicitur, ineleganter et impolite. Horatius:

Quod sculptum infabre, quod fuscum durius esset.

Ibid. ARS AEMULA NATURAE.] imitatrix, studiosa effectrix. ars enim naturam imitatur, eamque usque quaque efigitur ac representare contendit. libro 3. Rhetoricorum ad Herennium: *Imitatur, inquit, ars naturam, et quod ea desiderat inveniet, si quod ostendit sequatur.* Celebratum est Eupompi pictoris responsum, qui interrogatus quem sequeretur antecedente, dixisse fertur, demonstrata hominum multitudine, naturam ipsam imitandam esse, non artificem. Plato volumine decimo de Legibus tradit omnia natura et arte fieri, artemque ipsam simulachra veritatis genuisse. Me ista condente, artem aemulam naturae esse evidenter ostendit muncipes meus Francia, inter pictores aurifex maximus: inter aurifices pictor absolutissimus, utroque in opere mirandus artifex atque foecundus; cuius tabulae multae oculos tenent animosque spectantur, palmam habet tabula Franciae illa, quae dici potest exopolis, id est, extramurana; eam namque extra muros in aede Misericordiae suburbanae dedicavit sidus aureum nostrum, et decus antistitum, pronotarius Bentivolus Antonius Galeacius: qui omni vitae colore terribissimus, liberalissimusque, in primis religionis cultor illustris, cum peragrinationem Hierosolymariam feliciter obiisset, e vestigio curavit ut tabula haec manu Franciae picta, omnique pretioso cultu exornata dedicaretur: qua nihil absolutius plerique omnes iudicant. In templo quoque divi Iacobi spectatur tabula altera, eodem artifice nobilitata, quam illustrissimus princeps noster Io. Bentivolus, et ipsius religiosi cultus servatissimus, in sacello suo dicavit, quam aemuli artifices non sine livore suspiciunt. In his Franciae tabulis ars aemula naturae in tantum cognoscitur, ut vultus imaginum spirantes vivere et anhelare videantur. Haec obiter dicta sint de artifice nunquam satis laudato, cuius manus certantes eum manibus priscorum, tam in pictorum quam aurificum officio naturam in primis representant: artes autem ipsae naturam imitantes, ex imparibus paria faciunt: pictura vero peculiariter ex discordibus pigmentorum coloribus confusione modica temperatis, imagines, his quae imitatur similes, facit.

Ibid. MUSTULENTUS AUTUMNUS.] Optimum autumnum epicheton, ut *mustulentus* dicatur, propterea quod hoc tempore *spumant plenis vindemiae labris*, ut ait poeta: et ad Ovidio decenter dictum est:

Stabat et autumnus calcatis sordidus ivis.

Cyprianus verborum novitate luxurians, *autumnus* dixit neutraliter, sic scribens in epistola ad Demetriannum: *Nec adeo arboris foetibus autumnus foecunda sunt.* Nec minus venuste Portius Cato *autumnitatem*, autumnum tempestivitatem: sicuti antiqui *olivitatem* dixerunt, quando olea legebantur: et *ficitatem* fructus licii maturitatem. *Filicula* occasione suo *autumnus* incloat, ut ait Plinius in decimo octavo. *Autumat* Festus Pompeius, *autumnus* dictum esse ab augendo, quod tunc maxime augeantur hominum opes, coactis agrorum fructibus. Consensus medicorum autumnale tempus infamat veluti pestiferum, noxiumque. Causas refert Galenus in expositione Aphorismorum duas potissimum: quarum altera, quia eadem die aliquando frigus est, aliquando calor: altera, quia mali chymi, hoc est, mali succi in corporibus id temporis exuberant, ex pomorum fructuumque esu largiore. Corn. Celsus in secundo: *Ex tempestatibus*, inquit, *optimae aequales sunt, sive frigidae, sive calidae: pessimae, quae variant maxime: quo fit, ut autumnus plurimos comprimat.* nam fere meridianis temporibus calor, nocturnis atque matutinis simul etiam vespertinis frigus est. corpus ergo et aestate, et subinde meridianis caloribus relaxatum, subito frigore excipitur. Ob hoc dixit Ovidius, *inaequales autumnus*. Idem alibi ait: *Cum modo frigoribus premitur, modo solvuntur aequo,*

Aëre non certo corpora languor habet.

Dicitur autem *mustulentus* ea formula, qua violentus, faeculentus, turbulentus. Plautina dicitio est, sic enim scribit ille:

Ita mustulentus ventus nares obtigit.

Ibid. UT VIRE.] tanquam in vite pendulos. *Racemos.*] Non solum de vitibus, sed de aliis quoque plantis *racemos* dici, testis est Plinius in decimo sexto, de hedera scribens: *Allis*, inquit, *densus acinus, et grandior racemus, in orbem circumactis, qui vocantur corymbi. à Racemus fit racemosum*, quod significat racemis plenum: inde et *racematio*, qua dictione significantur vindemiarum reliquiae: sicut messibus peractis superest spicilegium. Tertullianus scite usurpat hoc verbum translatione oppido quam decenti, cum ait in Apologetico: *Post vindemiam parvicidarum racematio superstes.* De spicilegio ait M. Varro proverbialiter, *Nemo reppensus quæ de segete ad spicilegium relinquit stipulam.* Idem in primo de Re rustica: *Ad corben messi facta spicilegium venire oportet, aut domi legere stipulam.*

Pag. 95. NEC AGITATIONIS.] Sensus est: ræcemi lapidei veros racemos ita repræsentabant, ut in undis subiectis agitari, ludere, moveri viderentur.

Ibid. FRONDES LAPIDIS.] frondes ex lapide fabrefactæ significantur.

Ibid. ACTÆON.] Actæonem à Diana in cervum deformatum fuisse, quia nudam viderat in fonte lavantem, et à canibus suis disceptum mordicus quis ignorat? Fabula apud poëtas notissima. Laudatur ab Appuleio inter cætera Byrrhenæ domus ornamenta, simulachrum Actæonis, ex marmore factum tam fabre, tam scienter, tam graphice, ut obliquo aspectu, et in tergum reflexo, iam cervus factus, videretur expectare Dianam sese in aqua fontana lavaturam. Mythologi tradunt, ideo fingi Actæonem in cervum esse transfiguratum, quia timidus fuerit, quasi corde cervino præditus. ideo à canibus devoratum, quia dum venaticus canes pascit, venationis studiosissimus omnem substantiam perdidit. Plin. noster Actæonem et Cip-pum in latina historia fabulosos recur.

Ibid. IN CERVUM FERINUS.] Lego *ferinus*: ut ita eleganter nomenque Actæonem, quasi in ferinam cervinamque effligem transfiguratus. A *fero* enim, *ferinus* dicitur.

Ibid. IN FONTE.] Fontem quo se lavit Diana, ita describit Ovid.

Fons sonat à dextra, tenui perlucidus unda,

Marginè gramineo patulos succinctus hiatus.

Ibid. IDENTEM.] frequenter, subinde.

Ibid. RIMABUNDUS.] speculabundus, vehementerque contemplans. nomina enim in *bundus* desinentia, non tam significant similitudinem, ut Grammatici hallucinantur, quam vim et copiam et quasi abundantiam rei, sicuti in notis Servii, citatis classicorum scriptorum testimoniis, diligenter annotavimus.

Ibid. SERMONE SECRETO.] ne arbitri dicta eorum arbitrari possent, itidem Plautus in *Capitibus*: *Ut sine hisce arbitris nobis detis locum loquendi.*

Ibid. DISPULSIS.] in diversa semotis, amandatisque.

Ibid. PER HANC DEAM.] Dicitur est. Dianam autem significat, cuius signum in medullis domus Byrrhenæ visebatur.

Pag. 96. UT ANXIE.] quam sollicitè, quam vehementer. ita Virgilius:

Ut vidit ut peris, ut ne malus abstulit error.

Ibid. TINI MUTUO.] Metuimus homini, quem diligimus ne periclitetur, tanquam amico: metuimus hominem, ne nobis noceat, tanquam inimicum.

Ibid. UTPOTE PIGNORI MEO.] tanquam filio ex me ipsa nato. filii enim pignora sunt, et nexus quidam: ut tradit Aristot. in 8. *Ethicom.* *Cave.*] à malis artibus Pamphiles. Con-

similiter Luciano suadet matrona Abroea, ut caveat ab uxore Hipparchi in magia præcellente, *Φυλάττου, ἔφη, τὴν ἰπάρρχου γυναῖκα, πάση μηχανῇ, μάχος γὰρ ἐστὶ οὐκ οὐκ καὶ μάχης.* *Cave,* inquit, tibi ab uxore Hipparchi omni studio: *magam enim est potens, et impudica.*

Pag. 97. CARMINIS SEPULCHRALIS.] *Sepulchrale carmen* magicum est, quo utebantur ad sepulchra, ad manes efficiendos, in necromantia: quale est illud Lucani, quod Erichthi magarum maxima immurmurat ad sepulchrum:

Eumenides, stygiumque nefas, umbraeque silentium.

Tibullus: *Manesque sepulchris Elicite.*

Ibid. SURCULIS ET LAPILLIS.] *Scite surculos dixit, et lapillos:* quoniam talibus rebus vis magica inest. Pythagoras atque Democritus consecrati magos, herbas magicas non paucas celebrare, portentosa tradentes. in primis *Aglaphotim*, quam et *marmaritimam* vocant: magos ea uti, cum velint deos evocare. *Gelotophilidæ* quoque herbam memorant, quæ si bitatur cum myrrha et vino, varias observari species, ridendique finem non fieri: unde et nomen. Gemmae quoque et lapilli à magis complusculi memorantur: ut *anachitis*, qua in necromantia dicunt evocari imagines deorum: ut *atizoe*, necessaria magis regem constituentibus: ut *heliotropium*, porracei coloris, quam gerentem admixta herba heliotropio conspici negant: ut *glossopetra*, lingue similis humanæ, quæ lenocinanti necessaria creditur. Innumera sunt prope sureulorum et lapillorum genera, quibus magicæ vanitates fulciuntur, quas Platonici quoque nobiles adstruant, et in primis Proclus: qui scribit, sympathia quadam mutua et cognatione rerum terrenarum ad coelestia, posse talia effici: ideoque sacerdotum veteris auctores miscere plura invicem, quia videbant simplicia nonnullam habere numinis proprietatem, non tamen singillatim sufficientem ad numinis evocationem, quam ob rem ipsa multorum commixtione attraherent supernos influxus, nonnunquam herba una vel lapis unus sufficiebat ad divinum opus: sicut carduus credebatur sufficere ad subitam numinis alicuius apparitionem, in lapidibus enim et herbis luminum supernorum participatio est.

Ibid. INHALATIS.] afflatis, anhelitu verborum magicorum saturatis. *Inhalare* enim est, veluti halatum inspirare: ut *exhalare*, halitum emittere, quod morientium est. M. Tul. in Pisonem: *Cum isto ore foetido teterrimam nobis popinam inhalasses.*

Ibid. CHAOS.] Chaos (quod carminibus poetarum cantatissimum est, de quo ait Lucanus: *Et chaos innumeros avidum confundere mundos*) appellatur confusa quaedam ab initio, informisque materia, hians patensque in profundum.

Pag. 98. SUMITUR.] Capitur, illaqueatur.

Ibid.

Ibid. VENUSTATE.] Pulchritudine. acyrologia est: venustus enim proprie foeminis assignatur, sicut dignitas viris. M. Tullius in primo de Officiis: *Cum pulchritudinis duo genera sint, quorum in altero venustus sit, in altero dignitas: venustatem muliebrem dicere debemus, dignitatem virilem. A venustate fit verbum Venustare, quod significat decorare, et exornare.* Ambrosius in I. Hexameri: *Ideo primum fecit Deus, postea venustavit, ut eundem credamus ornasse qui fecit.*

Ibid. DETORQUET.] Deflectit. Oculum.] Qui in amore dux, et amoris origo est. Oculum impudicus, impudici cordis nuncius. Oculi, ut verissime scribit Quintil. in declamatione quae inscribitur Caecus in limine, *nos in omnia quotidie vitia praecipitant: mirantur, adamant, concupiscunt.* Lucianus in hanc sententiam: *καὶ πᾶσι τοῖς νέοις ἐπιβάλλει τὸν ὀφθαλμὸν:* id est, omnibus adolescentioribus inicit oculum.

Ibid. PEDICIS.] Laqueis, quibus scilicet pedes illaqueantur, ita amatoris animus alligatur. Virg. *Tunc gruius pedicatis et retia ponere cervis.* Livius libro 21. *Ut pleraque velut pedica capta haerent in dura et alta concreta glacie.*

Ibid. IN SAXA IN PECUA.] Lucianus: *καὶ πολλὰς μεταμορφώσεις εἰς ζῶα:* id est, Et multos transformat in animalia.

Ibid. TREPIDO.] Timeo. verbum est, vel exponit festinanti, ut sit nomen.

Pag. 99. PUER AETATEM.] Aetate puerili, ut sit archaismos. Sincerior lectio est, *Per aetatem.*

Ibid. A CAUTELA ABFUL.] Ita procul eram ut mihi caverem ab illecebris Pamphilis, ut ultro-neus cuperem me illius dedere disciplinae: tanta magicae artis cupiditate rapiebar.

Ibid. GESTIREM.] Cuperem. *gestire* enim cupere est, *gestire* est laetum esse, et laetantiam habitus corporis significare, ut Servius et Nonius prodiderunt: et iam ante dictum est.

Ibid. TALI MAGISTERIO.] Disciplinæ scilicet magicae, cuius magistra et sciens erat Pamphile.

Ibid. IN IPSUM BARATHRUM.] In ipsam artis magicae voracitatem et profundum. Translatio sumpta ab eo qui se praecipit in vastam infernamque profunditatem. Barathrum locus apud inferos est profundus. Proprie autem apud Athenienses barathrum est locus, in quem noxii praecipitabantur: ut docet Diomedes grammaticus. Hinc *barathrum* ad alia quoque transfertur. Hinc epigrammaticus poeta non minus scite quam lepide, *barathrum foemineum* dixit, pro locis muliebribus. Idem stomachi imum hiatus appellavit *barathrum*, illo versu: *Extremo rectus si venit à barathro.* Horatius quoque in Sermonibus ait: — *quid enim differt barathro-*

ne Dones quicquid habes au nunquam utare paratis? ubi *barathrum* accipitur pro ingluvie et voragine ventris, unde et *barathrones* dicti, gulones, qui in barathrum gulae mittunt totum patrimonium.

Ibid. VECORS ANIM.] Velus locutio, ut *infelix animi, praestans animi, falsus animi, pro animo: per figuram antiposim.* *Vecors animi* dicitur insanus, turbati ac mali cordis: auctor Festus. M. Tul. in prima Tusculana: *Aliis cor ipsum animus videtur, ex quo excordes, vecordes, concordisque dicuntur,* contra qui sapientia praestiterunt, ob id *Cati Corculi*, apud Romanos cognominati sunt, ut refert Plin. in secundo.

Ibid. SALVE ADDITO.] Verbum est tam abundantis quam adentis: in discessu enim et in accessu usurpatur, hinc M. Tul. in epistolis ad Tironem, iunctim locat *Vale salve*, ideo mortuus *salve* et *vale* dicebatur, ut scribit M. Varro, et repetit Servius: quod ab his recedimus, eos nunquam visuri. In hanc sententiam Ausonius: *Dicto ave, die vale, et actutum vadi.*

Ibid. PERNICITER.] Celeriter, velociter, *pernix* enim velox est. Silius: — *gens pernicibus ignea plantis.* Catullus: *Viden' ut perniciter exilluere.* *Pernix* quoque dicitur, perseverans, à *pernitendo*, si credimus Servio in commentario Maroniano.

Pag. 100. AMENTI SIMILIS.] Sallustius, ad notandam in Catilina vecordiam, dixit eius incessum modo citum, modo tardum esse. *Habitus enim mentis*, ut inquit Ambros. in corporis motu cernitur: *ut plerumque festinantes celerrare vestigium videmus, quibus nemus amentiae et furoris subest.*

Ibid. O LUCI.] Sic secum sermocinatur.

Ibid. FABULIS MISERIS.] Corrige *miris*: hoc est mirandis, incredulidisque: quales sunt magorum praestigiae. Vel potius lege *Milesiis*, de quibus repetae quae annotavimus in principio commentariorum, explicantes quid significet sermo Milesius.

Ibid. COMINUS.] Prope, cuius contrarium est *Eminus*, quod significat longe et procul.

Ibid. GNAVITER.] Strenue, vigilantem, celeriter, à *gnavo* enim, qui dicitur industrius et vegetus et celer, fit adverbium *gnaviter*, quod et *naviter* dicitur: sicut *navis* strenuum celereque significat, à *navium* velocitate dictus, cuius contrarium est *ignavis*.

Ibid. HOSITIS.] Pamphiles.

Ibid. GENIALEM THORUM.] Coniugalem lectum, qui nuptiis sternitur in honorem gemi, ut Fest. M. Tul. in oratione pro Cluentio, *lectum illum genialem, quem biennio ante filiae suae nubenti straverat, in eadem domo sibi ornari et sterni, expulsa atque exturbata filia turbet.*

bet. Horat. *Lectus genitalis in aula est.* De genio et genii alibi plura, ex auctoritate Augusti, et M. Censorini.

Ibid. SUSPICE.] Venerare et cole tanquam iniviolabilem, et castitate religiosa vallatum.

Ibid. VERUM ENIMVERO.] Particula ratiocinativa est, ut Grammatici dicunt.

Ibid. ANNIXE.] Vehementer, omnique nixu et viribus.

Ibid. SCITULA.] Elegans, pulchra, venusta. Graece scitus *ἰσπίτιος* dicitur.

Ibid. FORMA.] Septimus esse casus.

Ibid. ARGUTULA.] Loquela dicacula, venustula, *argutari* dixerunt veteres, loquaciter loqui. Naevius: *Totum diem argutatur quasi cicada.* *Argutus* dici ait Probus grammaticus, qui multum ac celeriter loquuntur: ut *arguta hirundo*, unde *ὑποκοριστικῶς argutula*.

Ibid. CUM SOMNO CONCEDERES.] Succumbere somno, et ob hoc ires cubitum. Sermocinatio est cum ipsomet, qua causam suam tutatur, et se Fotidi nunquam ingratum, neque inamabilem videri colligit.

Ibid. VULTU PRODIDIT.] Significavit: vultu enim et oculis et nutu et superciliis interiora animi produnt amatores.

Ibid. RETRORSA.] Reflexa, obliquata, retro conversa: quod ab amoranda puella fieri solet cui convenit illud Virgilianum: *Et fugit ad salices, et se capit ante videri.* inclinatio vocabulo ab adverbio *retrorsum*. Horat. *Retrorsum vela dare atque iterare cursus.* Dicitio est in vulgari sermone frequens.

Ibid. QUOD BONUM FELIX.] M. Tul. in primo de Divinatione testis est, maiores nostros in rebus omnibus agendis praefari solitos, *Quod bonum faustum fortunatumque esset*: quia scilicet valere ceusant voces, quae vocant omina.

Pag. 102. PEDIBUS IN SENTENTIAM VADO.] Ex more Romano sumptum, apud quos ibatur pedibus in sententiam, quam probabant. Hinc ait Livius: *Sed tum quoque aut verbo assentiebat, aut pedibus in sententiam ibat.* Idem alibi: *Quibus haec salutaria videntur, agitedum in dextram partem pedibus transite, omnes transferunt.* Sensus est: mihi animo voluntati approbatur ea sententia, ut abstineam ab uxore Milonis, et Potis ancilla auctur.

Ibid. IUSCUM.] Pulpamentum minutatim concisum, elegantius vocabulo *iuscum* appellat, quod vulgo *ius* nominant. hinc Ciceronis ille iocus amphibologicus: *Ego coque tibi iure favebo.* et apud M. Varr. in tertio de Re rustica consimiliter: *Sic hos pisces nemo coquus in ius vocare aucter.* Tria genera ganeatorum ciborum traduntur: primo assa, secundo elixa, tertio ex iure, uti coepisse natura docet, unde iurulentum dic-

tum, quasi iure conditum, quod et iussulentum vocatur, Cor, Celsus in secundo: *Tum res eadem magis alit iurulenta quam assa, magis assa quam frixa.* iurulentam condituram intelligi voluit Saryrographus, cum ait: — et eodem iure natantes *Mergerie ficedulas didicisti nebulone parcente.* à iure fit *iuscum*, et hypocoristicus *iusculum*. M. Cato: *Infervefacito paulisper, postea iusculum frigidum sorbere, et ipsam brassicam esse.* Apitius, scribens de pulmonario ad ventrem: *Iusculum, inquit, facere et potare: melius etiam, si in eo pullus sit decoctus.*

Ibid. FARTIM.] A *fartendo* adverbium *fartim* dicitur: hoc est, gongestim et cumulatum. Talia autem condimenta sunt in Gallia, ut caro minutim concisa, immo frustulenta, cum ovis et aromatibus in cacabum iuris optimi concicta discoquatur: fitque pulmonarium scitissimi saporis, inter instrumenta ganeae praecellens. Apitius, porcillum farsilem, leporem farsilem, pisces farsiles vocat, qui in edulis fariuntur variis condimentis.

Pag. 103. PULPAM.] Inter Apicianae cibaria est et minutal, ex eo dictum, quod minutatum, hoc est, frustatim et tessellatim conciditur caro, aliaque scitamenta conciduntur. Quod multiformiter fit appellaturque aliud minutal Apicianum, aliud Matianum, aliud dulce, fit et ex iocinoribus et pulmonibus lepsculturum, ex spatulis porcinis frustatim tessellatimque concictis: hoc est, per frustula et tessellas, quae sunt frusta quadrata, unde adverbium *Frustatim* fit, quod significat per frusta et minutatum. Hoc pulmenti genus signare videtur Plautus in Curculione, cum ait: *Vin' aquam? si frustulenta est, da obsecro; hercle obsorbeam.* Idem *frustillatim* dixit diminutiva forma, quasi per frustilla: *Iam ego te faciam ut hic formicae frustillatim differont.*

Ibid. ANACUM.] Modo mensam potioriam significat, alias tabulam geometricam, alias ornamentum columnarum, alias calculos supputatorios. De abaco in quinto Tusculanarum quaestio-num commentario satis multa.

Ibid. PASCUE.] Opipare, laute, abundanter: adverbium est.

Ibid. HIRULENTAM.] Quidam corrigunt *iurulentam*: cuius significationis iam mentio facta est. Ego lego *Vinulentam*, ut sit epitheton mensae vinariae accommodatum, quae omni vinorum genere copiose instructa sit.

Pag. 104. NARIBUS ARIOLABAR.] Sagax nasus et acutior olfactus praesentit, et quasi ariolatur, hoc est, ex odore divinat apparatus epularum. *Ariolari* enim est vaticinari, et *ariolus* dicitur qui divina mente vaticinatur, quasi *fariolus*, à *fatis* et à *fando*, sive ab *halando*: nam halitu solent istiusmodi homines excludere velut mor-

talem animam, ut divinam recipient, auctor Donatus. Praecipit M. Cato, ne villicus ariolum consuluisse velit.

Ibid. TUCETUM.] *Tuceta* dicuntur escae regiae, ut Callimachus: *Ambrosio redolent tuceta sapore*, ut Persius: — *pingues patinae, tucetaque erassa*. Obiter annotandum, inter militares cibos esse *buccellatum*, ex eo opinor dictum, quod in buccellas et quasi tessellata frusta consectum sit, de quo 12. Codicis volumine legimus, milites expeditionis tempore *buccellatum* primis diebus, mox lardum et carnem vervecinam percipere debere. Ammianus videtur innuere, *buccellatum* id esse proprie, quod biscoctum dicitur: quod *buccellatum*, ut ita dicam, tessellatimque formatur. Verba Ammiani haec sunt ex lib. 7. *Fruentium ad usus diuturnitatem excoctum, buccellatum, ut vulgo appellant, humeris inpositum libentium militum*.

Ibid. PERQUAM SAPIDISSIMUM.] Attende locutionis genus, contra morosas et praerancidas Grammaticorum observationes, qui duas hasce particulas *Per quam*, iungi semper praecipunt positivo, ut dicitur *perquam sapidum*. Sed idonei scriptores, elegantiae magis quam scripto grammaticali indulgentes, dicunt *Perquam maximum, perquam brevissimum, perquam sapidissimum*. Q. Curtius, scriptorum elegantissimus: *Bessum*, inquit, quoque *Bactrianorum ducem, perquam maximo posset exercitu coacto, descendere ad se inbet*. Pomponius iurisconsultus, quo pene nihil limatus, tit. de origine iuris, sic scriptum reliquit: *Nam ante cum Servius duos libros ad Brutum perquam brevissimos ad edictum subscriptos reliquit*. Ex hoc colligimus, Latinitatis elegantiam, qua nihil fusius uberiusque est, haud quaquam coërcendam esse intra cancellos normae grammaticalis, nec astringendam regulis Donatarum: cum et Grammaticos ipsos videamus regulas fulcire oratorum poetarumque futuris, et ad auctoritatem veterum scriptorum veluti ad anchoram confugere.

Ibid. MUNDULE.] Eleganter, nitide, et sine sordibus, adverbium est.

Ibid. TUNICA LINEA.] vestimentum puellae lineum, quo induta erat Fotis: quod quidam *interlucan* quidam *causianam*, quidam *supparum* appellant. Iuxta illud Afranii: *Puella non sum, supparo si induta sum*. *Subucula* quoque dicitur, de qua est illud Horatianum: *Si forte subucula pexae Trita subest tunicae*, et Hieronymus adversus Iovinianum: *Tunc pexa tunica et nigra subucula vestiebaris, sordidatus et pallidus*. Sed quod cum bona pace sanctissimi scriptoris dictum sit, qui Horatium aemulari volens, pexam tunicam pro lacera et sordida accepit: quod longe secus est, *pexa* enim *tunica* significatur elegans, pretiosa, concinna, unde et *pexatus* dicitur, vestibus pexis indutus, Mart.

Pexatus pulchre rides moa Zoile trita.

A Quintiliano quoque *pexus doctor* decenter accipitur pro eleganti, terso ex exculto. Plin. ait in 8. *Ianam Histriae vestibus pexis alienam esse*. Idem Mart. *Emi seu puerum, togam pexam*. Denique ut breviter multa comprehendamus, pexum vestimentum opponitur trico, tanquam pretiosum abiectissimo: et ita intelligi voluit Horat. tanquam incoincimter reprehensibiliterque copuletur vestis pexa cum trita subucula: nec enim aliter Horatiana sententia elegantiam satyricam redoleret. Videri potest haillucinatius esse divus Hieronymus, ut crederet *pexam tunicam* accipi pro lacera et vili, ex illo Terentiano: *Adco depexum dabo, ut dum vivat meminerit semper mei*. Ubi Grammatici exponunt, *depexum* pro lacera tum. Sed longe aliud *pexa* vestis est, aliud homo *depexus*. haec enim particula *de*, modo auctiva est, modo privativa: ut *depexum* dicamus *pexo* contrarium, sicut *dehonestum* verbum dicitur turpe et contrarium honesto, et mille alia, quamvis tamen apud Terentium verbum illud *depexum* accipi conducere posset pro expolito et exculto, sicut hodie quoque in communi loquendi consuetudine usurpat, ut militabundi dicamus, *Ego comam tibi pexam atque exornabo*. Et ita ego autumo hoc sensu dictum illud Terentianum: *Ego si vivo, adeo depexum dabo, ut dum vivat meminerit semper mei*, nam exornatum et *depexum* in eodem significato accipiuntur: quamvis contrarium subintelligi velit. Haec iudicent volentes: quae a me dicuntur causa iuvandi, non obtrahendi. Dii enim mentem meliorem mihi.

Ibid. ET RURSUS SE A FASCIOLA.] *Mendosus* locus, quem ego sic emendo: et *russca fasciola*, ut sit sensus: Fotidem succinctam fuisse fasciola rubentis coloris. *Russus* enim et *Russus*, appellationes sunt rufi coloris. Sicut enim fulvus et flavus et rubidus et phoeniceus, et rutilus et luteus, et spadix, rufium colorem significant, quadam varietate distantes: ita *russus* vocabulum est ruboris, quod in vernacula lingua hodie quoque vulgo est usitatissimum. Catullus: *Dentem atque russam defricare gingivam*. Quidam apud Catullum legere malunt *ruffam*, reformidantes videlicet vetustam dictionem, perinde ac inelegantem. Flavius Vopiscus: *Tunicas ducales russas quatuor, pallia proconsularia duo*. In epistola Valeriani scriptum legimus, *tunicas russas militares annuas, sagos, chlamydes annuas duas*. Hinc aurigas russeos sive russetos dictos esse opinor, à russo scilicet colore quo utebantur, sicut factiones aurigarum Veneta et Prasina nomen à coloribus sortuntur, de quibus apud Suetonium allatum, et in lib. Annotationum non indiligenter explicavi, demonstrans quid sit apud Plautum Thalassicus

ornatus. Apud Plin. mentio fit russei sive rusati aurigae. De auriga russato dictum est illud à Satyrographo poeta: *Parte alia solum russati pone Lacertae.* et si aliter legimus, exposuimusque locum hunc in libro Annotationum: tamen verior lectio et sensus purior hic videtur, ut ad aurigam rusatae factionis nomine Lacertam referatur qui lucrosior erat et opulentior ex aurigandi studio, quam caudidici exactione causatum. Fas enim est mutare sententiam, ubi posteriores cogitationes meliores sunt prioribus, et post inventa magis quadrant. Est et rusceus color à rusco virgulto dictus, unde ruscea facies, infecta colore rusci. Cato lib. 6. originum: *Mulieres operatae auro, purpureaque ruscea facie.*

Ibid. PRAENITENTE.] valde splendente, et fulgente.

Ibid. SUB IPSAS PAPILLAS.] Videtur signare strophium: hoc est, fasciam pectoralem, qua papillae cohibentur. Turpilium: *Me miseram, quid agam? inter rias epistola excidit mihi, inter strophium ac tunica collocata.* De strophio in hoc significatu ait Catullus: *Non tereti strophio lactentis vinceta papillas.* Alias antiqui strophia coronas tenuiores appellunt: unde nata stropholia, auctor Plin. in 21. Praeterea Graece *στροφίον* vocatur, quod Latine *strappus*. Insigne autem capitis sacerdotale est. Quidam coronam esse dicunt, ideoque apud Faliscos festum fuit nomine *Struperia*, quia coronati ambulabant. Nostri vernacula lingua adhuc *strophium* vulgo vocitant; quod in usu utilius est, et coronamenti rusticani vicem repraesentat.

Pag. 105. FLORIDIS PALMULIS.] venustus manibus. Ideo autem per *δουκρίασμα* dixit *palmulis*, ut ostenderet, in foemina tales manus esse elegantiores, cum enormitas sit inamabilis ac invenusta. Videtur Naevius dixisse *manicolas* diminutivo vocabulo, quasi parvas manus, *Manicolis*, inquit, *tene illis*, pro manibus.

Ibid. CREBRA SUCCEITIENS.] Expressit gestum motumque puellae, coquinariam facientis, quae saepe succeditur, rotans pulmentarium in cacabo, sive lebetate coquinatorio, et ollula escaria. *Crebra* autem dixit, pro *crebro*: nomen pro adverbio, ut Virg. — *pede terram Crebra fertit.*

Ibid. ILLUBRICANS.] Lubricitate quadam insinuans, simul alludit ad lubricum puellae corpus, laevoremque membrorum praenitentium. *Lubricus* autem dicitur locus, in quo labimur, et corpus: ut *pavimentum lubricum, anguis lubricus.*

Ibid. VIBRANTIBUS.] fluctuantibus.

Ibid. SPINAM MOBILEM.] spina tereti structura compacta est, per media foramina: à cerebro medulla descendente: quae animalis hoc est, quod navi carina. Ex medulla hominis

spinali anguem gigni proditum est, quod et Pythagoras apud Ovid. tradit his versibus:

Sunt qui cum clauso putrefacta est spina scapulatro Mutari credant humanas angue medullas.

Ibid. INUNDABAT.] undatim agitabat. Quidam legunt *undabat.*

Ibid. STETERUNT ET MEMBRA.] Honestis verbis genitalia arrecta fuisse designat, quae membra nominant. Hinc in carmine obsceno: *Priapus dicitur membrorior aequo: hoc est, emutulator iusto.* Hinc Annaeus Cornutus in illo carmine Virgiliano:

Opratos dedit amplexus, placidumque petivit Coniugis infusus gremio, per membra soporem: dixit, membra paulo incautus nominata esse, tanquam per membra signarentur genitalia. *Seminale membrum* dicitur ab Ovid. à semine et genitura.

Ibid. OLLULAM.] Inter *o* et *au* cognatio non parva est, unde *plastrum* et *plastrum*, *cotes cautes*, *lotus lautus*. E contrario *ostrum* pro *ostrum*, *ausculum* pro *ausculum* antiqui dixerunt. Sic *ollam* et *aulam* indiserim usurpant, unde *exta aulicoctia* dicta, quae in ollis coquebantur, id est, elixa, *auxilla* dicitur *ollula*, id est, olla parvula. Ab *olla*, *ollares uvae* dictae, quae in ollis ficitibus optime condiuntur. Statius in Sylva: *Ollares rogo non licebat uvas.* In ollis pulvis coquebantur, hinc dixit M. Varro: *Oculis observate ollam, pulvis ne aduratur.* De quibus Epigrammatista: *Imbue plebeias Clusinis pulvisibus ollas.* Ab *olla*, *ollera* dicta, quia in ea decoquebantur. Graeco vocabulo *chytropodes* appellunt ollas, quae pedibus sustentantur. In Levitico mendose legitur: *Sive clibani, sive sytropodes destruentur, et immundi erunt.* Tu lege, *chytropodes*: et accipe pro ollis pedatis. Nicolaus de Lyra super eo loco deliramenta loquitur.

Ibid. CUM NATIBUS INTORQUES.] Lucianus: *ὦ καλὴ παλαιστρα, τὴν πηγὴν τῆ χύτρα ἄμα συμπεριφέρεις καὶ κλίσεις.*

Ibid. PULMENTUM.] à pulte, qua longo tempore Romani vixerunt, *pulmentaria* dicuntur: auctores M. Varro et Plin.

Ibid. ILLIC.] In olla quamvis symbolicas referri posset ad foeminae genitalia.

Ibid. INTINGERE.] Hinc *intinctus*, oppido quam elegantius vocabulo vocatur liquor, quo intingimus obsonia, ut commendationis incundiorisque saporis sint, ideoque vulgo sapor nunciatur. Plin. in 15. ait, plerumque ad intinctus addi baccas myrti. Graeco vocabulo *embammata* nominatur, ἀπὸ τοῦ ἐμβάπτω, quod significat *intingo*. Cotumella lib. novissimo: *Hoc sinapi ad embammata non solum idoneo, sed etiam specioso uteris.* In Evangelio scriptum est: *Qui intinxerit mecum manum in paropside.* Graece dicitur, ἐμβάψης μετ' ἐμοῦ ἐν τῷ τριβλίω.

[12]

CON-

Consimiliter, ex eademque aetichologia Lucianus *μακάριος ὅστις ἐνταῦθα ἐνέβατο*, id est, foelix quicumque illic intraverit.

Ibid. *ΔΙΔΑΧΑΙΑ.*] Didacitas à dicendo ducta est, quae proprie significat sermonem eum risu aliquos incessentem: ut ante dictum est. Illic *dicax* et *didaculus*, qui didacitate et iocorum mordacitate praepollet. Demosthenem urbanum fuisse dicentem, didacem negant, multi, ut auctor est Quint. in conviviis et sermonibus didaces sunt. Illic didacula puella significatur loquacula, petulans, venustula, et in verbis faceta. Graece dixit Lucianus, *σφοδρὰ γὰρ ἦν ἰταρὸν καὶ χριστῶν μεστὸν τὸ κώρατον*, id est, Erat puella valde proterva, et plena venustatis.

Ibid. *A FOCULO DISCEDE.*] *Elegantior Foculus* dictus pro puella, quia amator uritur, et amor ignis est. Et sic et Terentius: *Accede ad ignem hunc, iam calesces plus satis.* Diomedes grammaticus ait, acyrologiam esse apud Terentium, *Accede ad hunc ignem:* ubi nomine ignis significat meretricis.

Pag. 106. *MEUS IGNICULUS.*] amoris flamma et uredo. Virg. *At mihi sese offert ultra meus ignis Amyntas.* Cytus apud Xenophontem, amorem ostendit igne esse longe potentiorum, quod ignis urit homines tangentes; at amor formae eos etiam accendit qui procul spectant, in tantum, ut ardentur aestuent.

Ibid. *NULLUS EXTINGUET.*] Lepidius sane venustiusque id totum apud Lucianum Graecum est, ubi ait Palaestra: *θεραπεύσει σε οὐδείς ἄλλος, οὐδὲ θεὸς ἱατρός, ἀλλὰ κατακύβησά σε μόνῃ ἐγὼ*, id est, Sanabit te nullus alius, neque medicus deus, sed ego sola quae te combussit, et mox paulo: *ἀνίρωπον οὐδὲ ἐγῶγε καὶ σφάττειν καὶ δέρειν καὶ κατακίπτειν*, id est, Ego hominem novi et iugulare, et excoriare, et trucidare.

Ibid. *ET OLLAN ET LECTULUM QUATERE.*] Fotis quatenus coqua est, ollam rotare novit et quaterere: quatenus amorbunda est, lectulum concuterere, qui instrepere solet ex colluctatione veneria. Cacullus: *Tremulique quassa lecti argutatio, inambulatorioque.*

Ibid. *HABITUDINEM.*] corporis silum, habitum et membraturam. *Habitior* apud priscos dicitur pro pinguiori, *habitissimus* pro pinguisimo et corpulento usurpatur. Et contrario *male habitus* pro emaciato, attenuatoque Gellius: *Equum nimis strigosum et male habitum, sed equitem eius uberrimum et habitissimum viderunt.* Ubi annotandum est, *strigosum* dici pro macro, exhaustoque, quasi strigosum: sic enim apud veteres dicitur, cuius corpus stringitur aut fame aut macie, aut alia vitii causa. Sic apud Livium strigosiores equi, pro exhaustis, et macie attentatis.

Ibid. *POSTEA PERSTRUI.*] Apertior sensus, si *legas perstrui.*

Ibid. *SEATURA RATIONE.*] *Legas ratio*, ut sit casus rectus.

Ibid. *PARS ISTA CORPORIS.*] caput et capillitium. Pag. 107. *ET QUIDEM.*] *Lege, et quod.*

Ibid. *NITOR NATIVUS.*] Sicut membra corporis cultu vestis nitidioris conspectoria fiunt et venustiora: sic caput nitore capillorum, qui nativi sunt, concedatur. Dixit Plautus, ornamenta purpurea et aurea convenire turpi mulieri. Caesaries autem speciosa et erinita cumprimis decet foeminam, quae (ut auctor est Ambrosius in 6. Hexamer.) reverenda est in semibus, veneranda in sacerdotibus, terribilis in bellatoribus, decora in adolescentibus, compta in mulieribus, dulcis in pueris. Tolle arboris comam, tota arbor ingrata est. Tolle humani capitis capillum, tota pulchritudo flaccescit. Illic ornatus est capitis obvius omnibus, et perspicuus, quo cerebrum munitur et vestitur, ne aut frigore veheatur, aut aestu: sicut nihil foedius est in foemina, quam caput capillitio depopulatum; ita nihil venustius caesariato. comatoque. In capite homini plurimus est pilus, inde cognomina capillatis Alpium incolis, Galliae Comatae, Myconii populi insulani carentes capillo gignuntur. Delivium capillorum in muliere rarum, in spadonibus non visum. Tanta est decoris affectatio in mulieribus, ut aliena quoque coma caput exornent: adeo liquet capillum esse anabilem, illicibilemque. Ovid. sententia scribens ait: *Turpe pecus multum, turpis sine gramine campus.* Et sine fronde frutex, et sine crine caput.

Ibid. *AMICULA DIMOVENT.*] vestimenta omnia amovent, ab amiccando amictus, amictimem, amacula dicta.

Ibid. *DE CUTIS ROSEO RUBORE.*] Juxta sententiam Plautinam, foemina nuda pulchra, est quam purpurata pulchrior.

Ibid. *NEQUE SIT EXEMPLUM.*] Utinam, inquit, nulla calva et sine capillo reperitur: ut nullum extet exemplum calvitii foemineae. et sane mulieres naturaliter non calvescunt, quoniam natura earum similis puerorum naturae est. unde et spadones non canescunt, quoniam foeminam imitantur, auctores Aristoteles, Hippocrates, Galenus, caeteri. Amotum dignum est obiter, id quod Seneca scripsit libro Epistolarum moralium 15. qui luxum carpens, mulieres tradit et calvas et podagricas fieri ex intemperantia: ut ita maximum medicorum Hippocratem faciant mendacem, qui in Aphorismis prodidit, foeminis nec capillos desluere, nec pedes laborare. Verum natura foeminarum mutata non est, sed vita, sed victus, sed ingluvies in causa est, ut calvescant foeminae, contra Hippocratis sententiam, quod et Galenus refert.

Pag. 108. NATIVA SPECIE.] nativo decore, et pulchritudine capillorum, qui homini congeniti sunt. In homine enim pili partim simul, partim postea gignuntur: hos congenitos appellant, qui (ut auctor est Plin.) non desinunt, sicut nec foeminas magnopere.

Ibid. LICET ILLA COELO DEIECTA.] Sensus est: Si Venus calva foret, et comae honestamento viduata, haudquaquam placeret, fieretque inamabilis: adeo capillamenti decor foeminam decet. Venus autem ex spuma maris orta, et coelo deiecta esse fertur. Aiunt mythici, Saturnum Coeli patris pudenda abscondisse: quibus in mare deiectis, Venerem procreant, quae à spuma, unde coaruit, ἀφροδίτη nomen accepit. ἀφρῶν enim Graeci spumam vocant. Hoc autem ideo fictum esse creditur, quia dicunt physici sudorem salsum esse, quem semper elicit coitus. Aristot. vero, cuius inventis nec ipsa natura dissentit, libro de Generatione animalium secundo, autumat genituram esse spumosas; ideoque deam quae rei veneriae praestit, ab ipsa spuma Aphroditen nominant. Annotandum est, Herodotum, Graecae historiae principem, errore foedo lapsum esse, qui scripsit lib. 3. Historiarum, genituram Aethiopum esse nigram, et ob id Aethiops etiam nigros existere, cum, eodem teste Aristotele, omnium animalium sperma, hoc est, semen genitale, album sit. De Venere, quae coelo deiecta, mari procreata sit, scribit poetae, et meminit Ausonius his verbis:

*Orta solo, suscepta solo, patre edita Coelo,
Aeneadem genitrix hic habito alma Venus.*

Ibid. GRATIARUM CHORO.] Gratiae, quas Charitas Graeco vocabulo appellant, in comitatu Veneris esse produntur. Ex quo est illud Horatianum: *Fervidus tecum puer, et solutis Gratiae zonis properentque nymphae.* Nudae Gratiae, et sine nodis ideo figurantur, quia amici animos solutos ac nudos et apertos inter se habere debeant. Quidam Gratias Liberi et Veneris filias esse tradunt: nec immerito. Gratiae enim per horum fere numinum munera conciliantur. Quarum una aversa pinguitur, duae nos respicientes: propterea quod profecta à nobis gratia, duplex solet reverti. Docet Seneca, quare tres Gratiae, et qualiter sorores sint, et quare manibus implexis, quare ridentes, quare iuvenes, et quare virgines soluta ac perlucida veste. Alii quidem videri volunt unam, quae det beneficium; alteram, quae accipiat; tertiam, quae reddat. Alii tria beneficiorum genera, promerentium, reddentium, simul et accipientium reddentiumque. Consertis manibus in se redeuntium chorus hoc est, quia ordo beneficij per manum transeuntis nihilo minus ad dantem revertitur, et totius speciem perdit, si unquam interruptus est: pulcherrimus, si cohasset et vices servat. Hi-

lares sunt, quales solent esse qui dant vel accipiunt beneficia. Iuvenes, quia non debet beneficiorum memoria senescere. Virgines, quia incorrupta sunt, sincera, et omnibus sancta in quibus nihil alligati esse decet, neque ascripti: solutis itaque tunicis utuntur. perlucida autem, quia beneficia conspici volunt. Hesiodus Aeglen, maximam natu appellat à splendore: mediam Euphrosynem, à laetitia: tertiam Thalam, à viriditate. Homerus uni nomen mutavit, Pasitheim appellando, lib. II. Iusodorus Chryssippus ait Gratias tres Iovis et Eurynomes filias esse, aetate autem minores quam Iloras: sed meliusscula facie, et ideo Veneri datas comites. Diosdorus auctor est, ad Gratias beneficij et gratiae retributionem pertinere: et ob id eas colli. Socrates sculptor Charitas fecit in propylaeis Atheniensium, in primis inclytas.

Ibid. CUPIDINUM POPULO.] Plato in Symposio, duos tantum Cupidines celebrat, alterum coelestem, alterum plebeium: de quibus et nos olim lusimus in carmine amatorio. Verum poetae innumeris Cupidines assignant Veneri, sic Propertius alios cupidines faculis, alios sagittis, alios vinculis instructos, sibi obvios factos esse commemorat. Sic Statius in Sylviis de cupidinibus numerosis loquens inquit. — *phaeretrati pressere silentia fratres.* Et Silius cecinit in 3. Punicorum, *Cupidines complusculos:* ut merito Venus dicatur ab Appuleio, Cupidinum populo comitata. Quin etiam Alexander Aphrodisiensis in problematis refert, plures esse Cupidines: quandoquidem aliter auge aliter quis concupiscit, et, ut inquit divinus Plato, amorem beluam esse multorum capitum, certum est: vel quod multis amoribus unus et idem saepe succumbit. Arce-silaum magnificens Varro, qui leaenam fecit mar-moream, et cum ea aligeros Cupidines ludentes; quorum alii religatam tenerent, alii è cornu egerent bibere, alii calciantur soccos: omnes ex uno lapide.

Ibid. BALTEO SUO CINCTA.] Ceston significat, qui balteus Veneris est, discolor et variegatus: cui insunt blanditiae omnes Cupidinis, suadela, fraudulencia, omnia denique amatoriae veneficia, quae vel prudentis deliniant mentem. auctor Homerus in 14. Iliados, cuius hi versus sunt: η, και ἀπὸ στήθεσφιν ἔλθαστο κεστόν ἰμάτῃα ποικίλον, ἐνθα δὲ οἱ βελκτῆρια πάντα τέτυκτο. ἐνθ' ἐνὶ μὲν Φιλότης, ἐν δ' ἡμερος, ἐν δ' ἀριστός. πάφρασις, ἦτ' ἐκλίψε νόον πύκαπερ φρονεότων. Ab hoc cesto autumat Grammatici adulteria dici incesta, quasi sine cesto, in quo copulae ex matrimonio vis est. De hoc Epigrammaticus poeta: *Collo necto puer meros amores, Cestum de Veneris sinu calentem.* Idem: *Sume cytheriaco medicatum nectare ceston. Ussit amore quidem balteus iste Iovem.*

Ibid. CINNAMA FRAGRANS.] id est, odorem
[I 3]
cinn-

cinnamomum redolens. Cinnamum, idemque cinnamomum, frutex est odoratissimus, duorum cubitorum altitudine: praecipua bonitas est in tenuissimis virgultorum partibus; vilissimum, quod radicibus proximum; summa gratia in cortice: ipsum lignum in fastidio est, quod Xylocinnamum vocatur. Ex cinnamo fit unguentum *Cinnaminum* dictum, inter caetera crassissimum. Summa unguentorum commendatio est, ut transcurrentem foeminam odor invitet, etiam aliud agentem.

Ibid. **BALSAMA RORANS.**] instar quasi roris guttas balsami fundens. Balsamum autem omnibus odoribus praefertur. Succum balsami *opobalsamum* vocant, eximiae suavitatis. *Xylobalsamum*, lignum dicitur, surculumque balsami, quod et ipsum pro succo substituerunt officinae, praecipua gratia balsamo est, secunda semini, tertia cortici, minima ligno. Summa balsami probatio, ut lac coagulet, et in veste maculas non faciat.

Ibid. **NEC VULCANO SUO.**] Si Venus calva placere non poterit Vulcano, à quo ardentior amatur, tanto minus reliquis placebit. Merito Venerem Vulcano coniungunt, quia sine calore et ignis viribus res venerae paragi non potest. Et quia incidit mentio Veneris calvae, scire debes, Romanos Veneri calvae aedem consecrasse in honorem matronarum, cum urbe à Gallis occupata, obsessi in Capitolio ex mulierum capillis tormenta fessissent. Auctores Lactantius et Iulius Capitolinus, e contrario Lacedaemonii coluerunt Venerem armatam, quam Graeci dicunt *Ἄρματιν Ἐστέραν*, ex historia mulierum quae Messenios hostes fuderunt, armataeque obviam exiverunt viris. Hinc illud Ausonii:

Armatam vidit Venerem Lacedaemone Pallas.

Ibid. **ILLUCET.**] resplendet et radiat.

Ibid. **ECCE SOLIS.**] Corrigo, *Et contra Solis aciem.*

Ibid. **GRAVEL.]** Lego *gratiam.*

Ibid. **IN MELLIS UMBRAM.]** Sunt capilli, in quibus mellis color placet umbroso quasi fulgore perspicui. Galenus in microtechnè ait, capillos flavos et rubentes, crispisque significare bonam corporis constitutionem. Domitius vero, capillos coniungis suae Poppaeae succinos appellabat, à succino colore, qui in melle cognoscitur.

Pag. 109. **CORVINA NIGREDINE.]** Capillus coloris nigricantis expeditur à matronis, cum illa nigritia non parum venustior faciem candicantem. In daemorphio Socratis: *Cum duo*, inquit, *colores praestabiles forent, piceus et niveus, quibus inter se mox cum die differunt: utrumque colorem Apollo suis alitibus donavit, candidum olivæ, nigrum corvi.*

Ibid. **CAERULUS.]** Caerulus color viridis est, et subniger, qualis in mari conspicitur: unde

caerula maria à poetis dicta. Ob id Thallasius quoque nuncupatus, quasi marinus, à Plauto: Graeci glaucum appellant, quo et nostri utuntur. Latini veteribus caesia dicta est, quae à Graecis *Glaucopis* dicitur: ut Nigidius ait, de colore coeli, quasi coelica. Ferrugineus color caeruleus est, super quo in lib. Annotationum plura.

Ibid. **COLUMBARUM COLLIS.]** Columbarum pluma, quae in collo est radians in Sole, varii coloris incertique conspicitur, modo enim rubra, modo viridis, et varietate quadam mutat colores: sicut et pavonis cauda, super qua re Lucretius lib. 2. luculenter scribit, cuius hi sunt versus:

Pluma columbarum quo facto in Sole videtur,

Quae sita cervicis circum collumque coronat,

Namque alias fit uti claro sit rubra propro,

Interdum quadam sensu fit uti videtur,

Inter caeruleum viridis miscere smaragdus.

Ilinc Arcesilas nobilissimus philosophus varietate ista columbini coloris motus, asserere coepit *ἀκατανόητον*, id est, incomprehensibilitatem. Et hoc est quod intelligi voluit Martianus lib. de nuptiis philologiae: *Arcesilas collum intuens columbinum, dubitabat.* Hieronymus quoque rei huiusce commemoravit. Seneca lib. primo quaestionum: *Columbarum cervix speciem falsi coloris et sumit et ponit, ubicunque deflectitur.* De quo Nero Caesar disertissime lusit:

Colla Tiberiatae splendent agitata columbae.

Plin. in 10 tradit, columbis inesse quandam gloriae intellectum, ut nosse credatur suos colores, varietatemque dispositam. Nunc Appuleius colorem in capillis gratum esse et amabilem significat, qui varietatem illam colli columbini imitatur, et reddit.

Ibid. **GUTTIS ARABICIS.]** unguento nardino: vel potius myrrhae lachryma, quae in Arabia laudatissima progignitur. Sudat autem myrrha sponte, priusquam incidatur, guttam, stactem dictam, cui nulla praefertur, auctor Plin. in 12. A verbo Graeco *stazo*, quod significat stillo, *stacte* nominata, qua dictione gutta sive lachryma liquoris significatur, de qua in expositione Psalmorum Hieronymus sic scribit: *Stacten, id est, stillam vel guttam exhibuit Domino.* Narrat et qui aromatum novere virtutes, *stactem* florem esse myrrhae. Huius quoque meminit Columella in carmine de cultu hortorum. Myrrhae unguento, hoc est, stactes liquore, capilli ungebantur causa deliciarum. Ovidius in epistola Sapphus: *Non Arabo noster rore capillus olet*, id est, unguento myrrhae. de quo Plin. noster in 13. *Myrrha et per se unguentum facit sine oleo, stacte duntaxat.* Arabiae peculiaria sunt multa odorata, et ad unguenta pertinentia: ut thus, myrrha, mastic, ladanum, et alia compluscula: propter quae felix appellatur, Graeco vocabulo *Eudaemon* dicta.

Ibid.

Ibid. DISCRIMINATUR.] distinguitur, digeriturque, positura quadam venusiore. *Discrimen* vocant divisionem capillorum, quo mulieres in primis utantur, de quo Ovid. *Compositum discrimen erit, discrimina lauda. Discrimentium* dicitur acus, quae capillos mulierum ante frontem dividit atque discriminat: dictum à discernendo, eo enim discernitur capillus, sicut dente pectinis explicatur; quem argutum appellat, vel quasi parvum et brevitate elegantem; vel quasi sonorum, dum pectitur coma.

Ibid. ET PONE.] à tergo, in cervice. Solet enim post cervicem coma nodari, et nodo quodam in summa parte constringi, ex quo fit, ut capillus spissior densiorque fulgore reddat specularem. Virg. de Camilla: — *ut fibula crinem auro internectat.* Idem de Didone: — *crines nodantur in aurum.* Graeci *κροβύλλων* appellant reticulum illud, sive reticulum, quod comam continet, quod, ut ait M. Varro, à *rete* dictum est. *Capitula* quoque veteres dixerunt fasciolam, quae capillum in capite colligantur.

Pag. 110. SPIRISUS.] Corripo *spissus*, nam densitas et spissitudo capillorum gratiam augent, sicut raritas est deonestamento.

Ibid. DORSA PERMANAT.] decurrit, explicaturque per humeros, et spinae dorsualem. Antiqui *dossum* dicebant, quod nunc *dorsum*: et ita vulgo usurpatur. Inde *dositaria* iumenta à M. Varro dicta, quae dosso vehunt. *Dorsualia* appellant velamenta, sive operimenta, quibus bonum et equorum dorsa convelantur. Iulius Capitolinus: *Pracesserunt etiam alteriuscuscus ostendit alteri boves, cornibus auro iugatis, et dorsualibus discoloribus praefulgentes.*

Pag. 111. CAPILLAMENTI.] capilli, sive capillitii et coma, scribit Plin. setarum capillamenta innasci quibusdam hominum in vesica. Idem auctor est, tubera nullis fibris mixta, aut saltem capillamentis gigni. Idem novissimo volumine, inter vitia gemmarum numerat capillamentum quod rimae simile sit.

Ibid. CAETERO MUNDO.] ornatu muliebris. *Mundus* enim ornatus muliebris dicitur, nomine à munditia ducto: ut docet M. Varro, de quo Ulpianus sic scribit: *Mundus muliebris est, quo mulier mundior sit.* Continentur eo et specula, matulae, unguenta, vasa unguentaria, et si qua similia dici possunt. Unguenta vero, quibus valetudinis causa unguimur, mundo non continentur. Livius lib. 34. *Munditiae ornatus et cultus haec foeminarum insignia sunt, his gaudent et gloriantur, hunc mundum muliebrem appellaverunt maiores nostri.* Lucillus *mundum* neutro genere appellavit, non masculino, ut caeteri, illo versu: *Legavit quidam uxori mundum omne, penunIQUE.* Illud addit, mundum quo omnia continentur, à perfecta absolutaque elegan-

tia *mundum* à nostris dici, quem Graeci *cosmon* nomine ornamenti appellaverunt.

Ibid. DISTINXERIT.] quasi discerniculo digesserit, et decenti positura discreverit.

Ibid. NON OPEROSUS.] Capillus interdum inordinatus incompositusque in foemina luculentus, gravior est, et amabilior, quam operosus, hoc est, multa opera concinnatus. Sicut enim pulchra foemina nuda est, quam purpura, pulchrior: ita capillus quoque passus, prolixus, circa caput reiectus negligenter, ut ait Terent. in formoso corpore decentior est, quam compositus discriminatusque.

Pag. 112. UBERES.] Spissus namque, ut dictum dictum est, capillus densitate fit commendatior, sic autem textus ordinatur: *Nodus astrinxerat uberes crines, et per colla dispositos.*

Ibid. SINUATO PATAGIO.] Patagium aurea chlamis est, quae pretiosis vestibus immitti solet. Inde *patagiata* foemina à Plauto in *Epithimo* dicta, quae patagio induta est, et ab eodem in *Aulularia*, *Patagiarum*, artifices patagii nominati. Naevius: *Pallis patagiis, crocatis malacis.* In codicibus Nonianis, pro *malacis* inendosè scriptum est *manicis*. *Malacum* autem appellat vocabulo graecanico, molle et delicatum. *malacum pallium* dixit Plautus in *Bacchidibus*, pro molli et delicato, et mollicino. Verbum vetus est *malacissare*, quod significat molliare, mitigare, mansuifacere. Idem ait: *Malacissandus es*: id est, mitigandus, molliendusque. *Sinuatum* appellat à sinu vestimenti, quasi flexuosum et crispum. Festus ait: *patagium id est, quod ad summam tunicam assui solet: quae et patagiata dicitur.* Quod et videtur verius, tanquam sit patagium id ornamentum genus, quod mulieres in summa camisae parte circa cervicem assuunt crispissimum, et (ut inquit) sinuatum. Patagus vero morbi genus est.

Ibid. MELLITISSIMUM ILLUD SAVIUM.] Significat, capillo se Fotidis impressisse basium illud dulcissimum, quod condimentis Veneris conditum, et (ut inquit Catullus) dulci dulcis Ambrosia est. Tria autem sunt osculandi genera, auctore Donato: osculum, basium et saviium. Oscula olliciorum sunt, basia pudiciorum affectuum, suavia libidinum vel amorum. In pronomibus autem magnum est dicendi pondus, magnusque ex his intellectus nascitur, nam dicendo *illud saviium*, vult intelligi illud dulcissimum, illud quod amator amicae ardentem infigit, illud quo: labella libellis ferruminantur, illud quod Venus quinta parte sui nectaris imbuat: denique illud, quod libidinis est suscitabilem et subantis anteludum.

Pag. 113. LIMIS.] obliquantibus, et transversis. nam *limis*, ut docet Donatus, significatur transversus. Unde *limen* quoque dicitur in:

ostio, quod ingredientibus egredientibusque transversum est: et *limi* dicuntur obliqui generaliter, hoc tamen proprie de oculis dicitur, veneris scilicet, et amasis. Plautus in *Militie*: *Aspic limis oculis*. Scribit Solinus de *Iconibus*: *Nunquam limo vident, minimeque ita se volunt aspic*, ubi *limo* significat, obliquis oculis et transversis. quod Plinius apertius dixit, et plinius, cum ait: *Nec limis intuentur oculis, aspicique simili modo volunt*. *Limare*, verbum vetus est, quod significat coniungere, ut apud Plautum: *Nunquam cum illa limavi caput*, et Turpilium in *Leucadia*: *Voritus sum ne amoris causa cum illa limasses caput*.

Ibid. **MORSICANTIBUS.**] Significantissimo vocabulo vim venustorum oculorum expressit, qui illices sunt Veneris, et potentissimum amoris incitamentum: quorum fulgor et amabiles intuitus, quodam quasi morsu vitalia populator, et morsicantem medullas depascitur. Expertus loquor, sensi ipse, nec dissimulabo. Sensi inquam oculos in *Panchia* et *Martia* morsicantes, quibus nihil venustius, amabilius, speciosius novit vetustas, nec noscet ipsa posteritas. Natura exhaustit cuncta narthecia, et omnes pulchritudinis pyxidiculas in formandis duabus mulieribus, quas *Zeuxis* vel singulas contentus fuisset inspicere, qui *Crotonitarum* virgines nudas, ut *M. Tullius*, vel *Agrigentorum*, ut *Plin.* sentit, inspicere voluit, picturas *Helena*e simulachrum: ut quod in quaque laudatissimum esset, pictura redderet.

Ibid. **SCHOLASTICE.**] Scholasticis diminutivum est *scholasticus*: qua dictione significatur, qui scholae operam dat, et in scholasticis controversiis exercetur. Plinius secundo *Epistolarum*: *Animum sexagesimum excedit, et adhuc tantum scholasticus est*.

Ibid. **DULCE ET AMARUM.**] Sententia *Plautina* ex *Cistellaria Act. I. sc. I.* *Amor et melis et felle est foecundissimum Gusto dat dulce, amarum ad satietatem usque aggerit*.

Ibid. **BILIS AMARITUDINEM.**] Per antitheton decentissimum significat, in amore plus esse amaroris quam dulcedinis, sicut enim mel dulcissimum est, ita bilis amarissima. Ex felle, ut physici tradunt, et memorat *Plin. noster*, bilis est, et magnum in hac parte virus: hinc in mores crimen bilis nomine, cum se fundit in animum. De atra bili quam *Graeci melancholiam* vocant, de citrina, vitellina, prasina, adusta, scripsimus in commentariis *Tusculanarum* quaestionum, et copiose dissertant *Plato*, *Galenus*, *Albertus magnus*, caeteri.

Pag. 114. **SUPER HUNC IGNUM.**] Cum de igne elementali, quo coena a *Fotide* coquebatur, loqui simpliciter videatur, non infestiviter referri potest ad ignem meretricium, iuxta illud *Teren-tianum*: *Accede ad ignem hunc, iam calesces*

plus satis. ibi enim nomine ignis meretrix *Thais* significatur, id genus locutionis per acyrologiam fieri autumat *Diomedes*, à *Virgilio* quoque decenter dictum est: *At mihi sese offert ultero meus ignis Amyntas*.

Ibid. **ASSARI.**] torrerì, urì, excoqui, sicut assae carnes percoquantur. *Primo*, ut auctor est *M. Varro*, *fuit assa caro: secundo elixa: tertio iurulenta*. Dictum *assum*, quod id igni assuescit: sudando enim *assum* distillat calorem. Alii *assum* dici interpretantur, quasi solum: quoniam in obscuris sine pigmento saporis alieni assae carnes inferebantur. antiqui enim *assum*, solum dixerunt: unde *assa vox* dicta, non admixtis affis musicis concentibus. *Laudes maiorum* assa voce cantabantur, id est, ore prolata, et sine mixtura musicis. Ab *asso*, *assaturae* dictae. *Flavius Vopiscus* scribit, *Aurelianus imperatorem convivium de assaturis maxime dedisse*. *Cibaria iurulenta*, hoc est, iure condita, auctore *Corn. Celso*, magis alunt quam assa: magis assa, quam friga.

Ibid. **CUM DICTO.**] cum haec dicerem, et loquerer. *Locutio Appuleii* prope peculiaris, et frequens.

Ibid. **SAVIARI.**] basiare, osculari. *Catullus*: *Os oculosque suaviabor*. Tria sunt, ut proxime diximus, exosculandi genera: osculum scilicet, suavium, et basium: oscula officiorum sunt, basia pudicorum affectuum, suavia libidinum et amorum.

Ibid. **CONGERMANESCENTI.**] Veneto verbo *congermanescere libido* dicta, quae compar est, et quadam quasi germanitate consimilis. Alii à *congerminando* id deducere malunt, quod non placet, nam *congermanescere* est evalescere, et consociari: unde *congermanescens libido*, eleganter pro coalescenti et consociata usurpatur. *Quadrigarius*: *Facit exempla eorum ut vos cum illis congermanescere sciatis*.

Ibid. **IN HALATU CINNAMEO.**] anima et anhelitu odoris suavissimi, qualis est cinnami. amator enim, amicae animam anhelitumque suavoleptia quadam fragrantem, et odoramentis commixtum esse sensit. Et nos olim osculum *Panthiae* praeconio suavoleptiae extollescentes sic lusimus in idyllo:

Cinnamo quod fragrant, quod olet Cynireia myrrha.

Ibid. **ILLISU NECTAREO.**] Oppido quam festiviter expressit mores amasiorum, qui linguam linguae inter osculandum illidere consueverunt: quae suaviatio mellissima est, et nectaris dulcedine perfusa, nec non maximum quoque Veneris suscitabulum. In hanc sententiam est illud *Plautinum*: *Fac proserpitem bestiam me, duplicem ut habeam linguam*.

Ibid. **ADLUBESCENTE.**] *Adlubescere*, verbum vetus: quod significat, placet, aut placere incipit

pit Plautus in Milite: *Herele vero iam adlubescit primum palaeastro. Sicut à lubet lubescit, ita et adlubescit dicitur.*

Ibid. PEREQUINIAM.] Verba deprompta ex initio amoris promptuario, quibus amantes in complexu amicorum subinde uti consueverunt. Ibid. PROPITIARIS.] placata sis, et propitia. *Esto.* sis.

Ibid. MUTUA VOLUNTATE.] *Mutuum* in amore dicitur, ubi par voluntas accipitur, et redditur.

Ibid. MANCIPIATA.] obnoxia, et quodam quasi mancipi nexu obligata, tanquam addicta.

Ibid. PRIMA FACE.] Horam vespertinam significat, qua faces accenduntur. Macrobius in primo Saturnali um scribit, quod post vesperam prima fax dicitur, deinde concubia.

Pag. 115. PRAELIABOR.] praelio scilicet venereo, de quo Virgilius: *At non in Venerem segnes, nocturnaue bella.* Et Epigrammatista: *O quae praelia, quas utrinque pugnas, Felix Iectulus et lucerna vidit.* Sua est amori militia, ut Marti sua praelia, sui bellatores: et ut inquit ille: *Militat omnis amans, et habet sua castra Cupido.*

Ibid. ONGANNITIS SERMONIBUS.] immurmuratis, magisque clara voce enunciatis. *Gannire* enim, et *obgannire*, obmurmurare est. unde et *gannitio*, canum querula murmuratio significatur.

Ibid. COMMODUM.] tunc tunc, id horae, eo momento: ut saepe diximus.

Ibid. MITTIT XENIOLA.] Morem signat priscorum, qui hospitibus munera esculenta missabant, quae xenia i. e. hospitalia appellaverunt. nam, ut auctor est Virgilius in sexto, cum fuerint Graeci deliciaiores, et à fortuna opulenter, hospitibus advenientibus instruebant: cubicula et triclinia, et cum penu cellas: primoque die ad coenam invitabant, postero mittebant pullos, ova, olera, poma, reliquasque res agrestes, quae xenia ab hospitibus appellaverunt. *Ξένος* enim Graece hospes, *Ξένος* hospitalis, quo cognomento Iupiter colitur, ut meminit Dion. de quo intellexit poeta, cum ait:

Iuppiter, hospitibus nam te dare iura loquuntur. Hinc xenia, munera dicta hospitalia, et *ἑποκομιστικὸς xeniola*. Xenia, ut inquit Ecclesiastes, *excitant oculos iudicium.* Iurisconsultus xenii non in totum abstinendum esse praecipit. Martialis celebrat xenia et *apophoreta*, ubi annotandum, *apophoreta* non tam dici munera quae remittuntur ab his qui xenia accepere, quam vasa et id genus alia, quae convivis apponebantur, ut secum post convivium ea auferrent, donoque haberent: haec enim *apophoreta* vocabantur, ut auctor est Athenaeus: et apud nostros divus Ambrosius id plenissime enarrat in libro de cohortatione virginum scribens haec: *Qui ad*

convivium magnum invitantur, apophoreta secum referre consueverunt. ad hunc intellectum referri debet illud Suetonii in Caligula: *Agitatori Citico comensatione quadam in apophoretis vicies sestertium contulit.* Scio me aliter tradidisse in commentariis: sed cum liceat quotidie meliora invenire praeteritis, et posteriores cogitationes prioribus sint sapientiores, volui obiter retrahere id quod in Tranquilli commentariis poteram videri dormitans, conviventibusque oculis inspexisse: verum id à me alibi quoque fiet; quotienscunque repastinandi reformandique editos iam commentarios in meliorem sententiam dabitur occasio. Homines enim sumus: nec ullus inventus est ἀνυμάρτητος, hoc est, impeccabilis. Hippocrates errores suos ingenue confessus est: Augustinus libro retractationum maculas priorum voluminum repurgavit: et M. Tullius non dubitavit aliquot iam editos libros aliis postea scriptis ipse damnare. Sed ad propositum. Idem Ambrosius apophoreta accipere videtur pro muneribus, cum de Vitali et Agricola martyribus scribens ait: *Haec apophoreta quidem plena sanctitate et gratia necum detulit.* quod tamen per translationem de vasis dictum videri potest.

Ibid. IN AETATE PRETIOSI.] *Vna* generosa vetustate censentur: phalerni aetas media à quinto decimo anno incipit, ut docet Plin. in 23. Salomon in Ecclesiastico: *Vinum novum invetrascet, et cum suavitate bibes illud.* et Plautus quoque in Casina inquit: *Qui utuntur vino veteri, sapientes puto.* idem in Penulo, *Vinum edentulum* eleganter appellat quod vetustum intelligi vult, et ob id pretiosum; sicut senes ob vetustatem seniumque edentuli fiunt, hoc est, sine dentibus.

Ibid. VENERIS HORTATOR LIBER.] hoc est Bacchus, cuius nomine vinum significatur, maximum haud dubie est libidinis incentivum: ut merito arniger et hortator Veneris dici mereatur. Fabulanter antiqui, filium Liberi ac Veneris Priapum fuisse, ducti coniectura verisimili: propterea quod qui vino indulgeant, sint natura ad Venerem propensiores: ut autem *Fulcanum* pro igne per tropicam locutionem vulgo usurpamus: sic et *Venerem* pro coitu, *Libertum* et *Cererem* pro vino et pane, non minus decenter quam licenter dicitamus: quod et Quintil. refert in 8. Hinc illud vulgatissimum, *Sine Cerere et Libero friget Venus.* Apostolica sententia interdicitur sacerdoti vinum, in quo est luxuria: et qui altari servit vinum, et sicram bibere prohibetur, venter enim mero aestuans facile despumat in libidines. *Sicera* autem, ut inquit Hieronymus, et in decretis canonicis repetitum est, *Hebraeo sermone omnis potio nuncupatur, qua quis inebriari potest.* Libertum autem Bacchum ex eo dictum autumat Seneca, quia liberat servitio eurarum animum, asseritque, et audaciorum in

[K]

omnes

omnes conatus facit. Quidam ob licentiam linguæ et libertatem loquendi Liberum dici opinantur, tanquam ex ebrietate fiat homines linguæ liberioris, petulantiorisque. Si Plutarcho credimus, Liber ex eo dictus est, quod pro Græciæ libertate pugnavit. Augustinus, quod amotat dignum est, libro 6. de civitate Dei, Liberum ex eo dici refert, quod mares in cœcundo per eius beneficium emissis seminibus liberentur. Hoc idem dicunt in foeminis agere Liberam, quam etiam Venerem putant, et hinc Liberum virilem corporis partem in templo poni, foemineam Liberæ, et ob hoc addunt, mulieres attributas Libero, et vinum propter libidinem concitandam. Diem festum dicitur Libero patri, *liberalia* vocant, à Græco vocabulo *Diapsia*.

Ibid. PUDORIS IGNAVIA.] Inverecundus deus Liber nuncupatur à prisæis, ex eo quod inverecundi per violentiam homines fiant. Horat. *Simul calentis inverecundus deus Fervidore mero arcana promorat loco.*

Pag. 116. HÆC ENIM SITARCHIA NAVIGIO.] Eminentior lectio et tersior est: *Hæc enim sitarchia navigium Veneris indiget sola*, ut sit sensus per metaphoram à navigantibus ductus, Venerem egere hæc sola annona et alimento. *Sitarchiam* enim dici voluerunt pro commecibus et re annona, ut illud ex lib. Regum primo: *Panis deficit in sitarchiis nostris, et sportulam non habemus*, dicitio ex Græco ducta: siquidem apud Græcos *σιτῶν* cibus, *σιτος* frumentum, *σιτος* esculentus significat, ut Hier. in libello quem condidit de captivo monacho, apertius id explicat his verbis: *Ascensit camelis, et nova sitarchia in annona refocillati*. Ut autem sitarchiæ, id est, commecatus ratio cumprimis habeatur in navibus à nauticis, sic Veneris navigium eget vino et oleo perinde ac sitarchia. Nam vino libido extimulatur, oleo lucernæ lumen aliter, qua amatores gaudent: tanquam plentiores sint voluptates nocturnæ, quas lucerna ardente oculis quoque usurpant, nam, ut inquit ille: *Si nescis, oculi sunt in amore duces*, et ab Epigrammatista dicitur est: *ὅ quæ prælia, quas utrinque pugnas, Felix lectulus et lucerna vidit.*

Ibid. BONI.] ironicus, sic Terent. *Virum æquum Parmenionem*. Hinc virtutes pro vitis interdum usurpant.

Ibid. CONCINNATIAM MENSULAM.] Breviculam, modicam, deparcam. *Concinnare* enim est, apte conficere, et quasi in arcum breveque colligere, unde *concinnatillum* deducitur, pro brevi et collecto et apte cohibito. Supra dixit, *exiguam grabatulum*. Lucianus Græce ait, *κλίβανον σπῆνδον*, id est, lectulum sive mensulam concinnatiam.

Ibid. QUAM POTE TUTUS.] id est, quantum fieri poterat.

Ibid. INMI.] aspectu Fotidis.

Ibid. RECREABAR ANIMI.] Elocutio verus et usitatissima. Ita *pudeo avari, felix animi, et præcians animi* frequenter dicitur.

Ibid. ABERIT CRASTINO.] Eam divinationem magicæ artis significat, quæ per lucernas fit, de qua intelligi voluit Plinius cum lib. 30. sic inquit, *Species magicæ plures sunt, namque ex aqua et sphaeris, et ex aëre et stellis et lucernis ac pelvibus, securibusque, et multis aliis modis divina promittit*. Quod autem ait Plin. ex pelvibus et securibus promitti divinationem à magica, signat lecanomantiam et axinomantiam, de quibus diximus in principio Commentariorum, sic Græce dicitur divinitio quæ fit per pelves et per secures *λεκανῶν* enim pelvum, et *ἀξινῶν* securim dicunt, hinc apud Strabonem lib. 16. lecanomantici accipiuntur pro magis Persarum, per secures sive dolabras divinantibus. Praesagia autem sive prognostica ex ignibus terrenis fieri nemo non novit, et observant eruditi: unde orta pyromantia, et quæ nostri vocant ignispicia, quæ Amphiaras primus invenit, namque pallidi murmurantesque ignes, tempestatum nuncii sentiuntur, pluviae etiam, si in lucernis fungi: si flexuose volitet flamma, ventos praesagant: et lumina cum præ se flammam elidunt, cum in ea pendentes coarctaverunt sentillæ, vel cum tollentibus ollas carbo adhaerescit, item cum carbo vehementer pericret.

Pag. 117. LUCERNÆ SIBYLLAM.] id est, divinatricem. Sibyllas enim dici foeminas deo plenas, vaticinasque, tradunt omnes.

Ibid. PARCIMUS.] Lego, *pasimus*.

Ibid. DE SPECULA CANDELABRI.] Attende, *candelabrum et lucernam* indifferenter usurpari, cum proprie candelabrum à candelâ dicitur sit.

Ibid. LICET MODICUM ISTUM IGNICULUM.] Ignis iste terrenus, qui in usu est mortalium, cognatione quadam igni coelesti et aethereo copulatus, potest nobis enunciare, quid divinus ille portendat, theologorum enim et philosophorum una vox est, mundum hunc inferiore superioribus motibus esse contiguum, et hæc crassiora per corpora subtiliora regi atque moveri, unde dubium non est, igni illi coelesti igniculum hunc terrenum elementariumque ancillari et subservire. Quod autem ignis hic noster immortalis illius et coelestis ignis cognatus sit, argumentum est institutum priscorum, qui, ut auctor est Plutarchus, ignem in lychno non extinguabant, sed per se languescere ac errori permittabant, quasi inextinguibilis aetherei ignis cognatissimum. De sympathia, hoc est, cognatione et concordia quæ est rebus terrenis cum coelestibus, subtiliter scribit Proclus Platonius.

Pag. 118. CORINTHI.] Civitas est in Peloponneso, Achaïæ caput, Græciæ decus, inter duo maria Ionium et Aegæum quasi spectaculo

exposita, quam Romani (ut inquit M. Tullius) dicendam esse censuerunt, perinde ac praepotentem, et aliquando Romano imperio nocitram, alio nomine Ephyre dicta, unde aera Ephyreia pro Corinthia apud poetas, ut supra diximus.

Ibid. CHALDAEUS.] Assyriorum magi ex gentis vocabulo Chaldaei nominantur, qui diuturna observatione siderum scientiam putantur effecisse, ut praedici posset quid cuique evenituro, et quo quisque fati natus esset. Chaldaeorum astronomicorum genera multa sunt, nam quidam Orcheni dicuntur, quidam Borsipeni, et alii complures: qui per sectas distincti sunt. Hi per omnem vitam philosophantur, multa futura praedicentes: qui tum auguriis, tum sacris, tum aliis quibusdam incantamentis et mala avertere ab hominibus, et bona afferre, somnia insuper et prodigia interpretari consueverunt: de quibus non parum multa Diodorus, Strabo, et M. Tul. Adversum Chaldaeos, qui et genethiaci appellantur, Phavorinus philosophus olim disseruit egregia atque illustri oratione. *Vulgus*, ut inquit Gellius, quos gentilitio vocabulo Chaldaeos dicere oportet, mathematicos dixit. De his poeta satyricus: *Chaldaeis sed maior erit fiducia quicquid Haxerit Astrologus, credent à fronte velatum Hammonis.* In Chaldaeo sermone se etiam laborasse testatur divus Hieronymus, in tantum, ut vix posset anhelantia et stridentia verba profere.

Ibid. CIVITATEM.] Corinthum.

Ibid. TURBULENTA.] *Lego turbulentat:* ut verbum sit, quod significat perturbat, vexatque.

Ibid. STIPIBUS EMERENDIS.] lucro parando, et nummis congerendis. *stipem* enim nummum, à *stipando* appellaverunt, nam cum asses librales essent, eos in aliqua cella stipabant, id est, componebant, ut inquit M. Varro, quo minus loci acciperent. Hinc *stipulari*, et *restipulari*, *stipendiarii* dicti, qui stipem pendebant, erant autem stipes aerae: cuius nummi ponderandi pensatores, auctore Plinio, *libripendes* dicuntur.

Ibid. DIES NUPTIARUM.] *Plena sunt*, inquit Augustinus in enchiridio, *conventicula nostra hominibus, qui tempora verum agendarum à mathematicis accipiunt. iam vero ut aliquid inchoetur aut aedificetur, aut huiusmodi quorum libet operum, diebus quos Aegyptiacos vocant, saepe etiam nos monere non dubitant.* Hinc in decretis canonicis 26. quaestione 7. praecipitur, ne observentur dies qui dicuntur Aegyptiaci, ne tempore aut lunae cursus: quia quinquae has divinationes observat aut consentit observantibus, inutiliter sine causa magis ad sui damnationem quam ad salutem tendit. idem Augustinus volumine quinto de Civitate Dei, vaniloquia mathematicorum illudens: *O stultitiam*, inquit,

singularem: eligitur dies, ut ducatur uxor. credo propterea, quia potest in diem non bonum nisi eligatur incurri, et infelicitate duci. A nonnullis praedicatur, quod quidam sapiens horum elegit, quia cum uxore concumberet, unde filium mirabilem gigneret. Persuasum fuit veteribus ex vana quadam superstitione, mensem Maium copulae nuptiali esse infelicem ac infastum, hinc illud poeticum, proverbii vice celebratum, *Mense malum Maio nubere vulgus ait.* Econtrario mensis Iunii nubentibus felix et aecommodatus existimabatur, causa autem huiusce superstitionis observationis illa fuisse videtur, quod cum Maius à maioribus natu nominatus sit: Iunius vero à junioribus, nuptiis haud dubie accommodatiores sunt iuniores quam seniores, nam ut inquit poeta: *Frigidus in venemem senior:* quod et Phitarachus refert in Problematis.

Ibid. FUNDAMENTA MOENIUM.] Ita sua sunt civitatibus facta, sicut et hominibus: et antiqui non solum diem, sed et horam et momenta captabant in auspiciando urbium aedificatione. Quod satis liquet exemplo Seleuci, à quo acciti sunt magi, qui diem et horam, qua fundamenta urbis Seleuciae iaceret, eligerent, qui horam ementiti sunt, verum incumbenti fatali hora, qua civitas illa erat exaedificanda, opifices à nullo commoiti, ultra ad opus advolarunt, urbis fundamenta iacentes. Tunc magi cognito vim fati esse ineffugibilem, à Seleuco rege veniam deprecantes: *Fatalem (inquiunt) sortem o rex, sive bonam sive malam, neque hominis neque urbis fas est permutare: quaedam enim urbium, quemadmodum et hominum, sors est. auctor Appianus in Syriacis.*

Ibid. QUI NEGOTIATORI COMMODUS.] Solent negotiatores, viatores, nautici, negotiationem, iter, navigationem auspiciaturi, consulere mathematicum super hora felici, tanquam alii dies et horae aliis sint fortunatiores, infortunatioresque, hinc prognostica illa Maroniana: *Ipsa dies altos alio dedit ordine lana Felices operum.* et mox paulo: *Septima post decimam felix et ponere vites, Et premissos domitare boves, et licia telae Addere, nona fugae melior, contraria furtis.* Hesiodus quoque novissimam mensis diem feriatam esse praecipit, et genialem: quarta die uxorem ducendam: octavam felicem esse castrationem, nonam plantationem, undecimam putationem: compluraque id genus commemorat, ex cuius racemis uberibus vindemiam sibi succulentam fecit Maro noster.

Ibid. OPPIDO MIRA.] valde miranda.

Pag. 119. INCREDENDAM FABULAM ET LIBROS ME FACTURUM.] Signat sibi à Chaldaeo praedictum fuisse, quod in asinum ex homine transfiguraretur, et quod libros hosce de hac historia componeret: quae res haud dubie incredibilis est, et vix apud posteros invenit fidem.

[K 2]

Ibid.

Ibid. **RENIDENS.**] ridens. ita Catullus: *Renidet usquequaque*. Lucatius Papinii interpres, *renidens* exponit: pro libra contrahens. Porphyrio commentator Horatianus, enarrans illud ex Sermonibus: *nasum nidore supinor*: exponit *nidorem pro risu*, unde, inquit, *fit renideo*. alias *renidere* est splendescere.

Ibid. **HABITUDINE.**] Habitus corporis, ut ante dictum, est corporatura.

Ibid. **SUFFUSCULUS.**] facie nigranti, et cum temperamento modice declinante in fuscum colorem, haec enim particula *Sub*, in compositione, ut saepe diximus, significat temperamentum.

Ibid. **AIR.**] scilicet Milo.

Ibid. **OPTIMAS.**] lege *Optimas*. significat enim, Diophanem suis praedictionibus opulentas mercedes et uberes divitias consecutum esse.

Ibid. **SEVERAM AN SALVAM.**] Anominatio elegans, ex dictionum proximitate, quae est inter *severam* et *salviam*.

Ibid. **CIRCULO SEPTUS.**] corona populari circumdatus, sicut saepe videmus circumforaneos homines et pharmacopolas atque vaticinos circumvallari turba vulgi, satagentes ad huiusmodi vaniloquia et praestigias, quibus subinde illuduntur, et cum dispendio.

Pag. 120. **FATA DONARET.**] tanquam fata in manu sint et potestate Chaldaei, ut illa disponere possit prout velit. Quod longe secus est, si philosophis credimus: qui tradunt, fatum esse immutabile, inexorabile, inefugibile, quo stet et: Iupiter ipse, vel exponit *Fata donaret*: id est, praediceret singulis quae fata tam bona quam mala sint futura singulorum.

Ibid. **CERDO.**] Graece *cerdos* lucrum dicitur, unde *cerdones* dicti, qui Latino vocabulo *lucriones* nominantur. Sunt autem artifices sordidi, quorum frequens mentio apud poetas et oratores, vulgo *cerdonem* vocitant sutorem veterum calceorum, quem à Tranquillo diximus nuncupari veteramentarium.

Ibid. **NOMINE NEGOTIATOR.**] tanquam hoc nomine appellaretur, ab excellentia negotiationis, sic enim solent aliquanti vulgo negotiatores nuncupari, quo nomine non secus quam proprio noscantur.

Ibid. **CENTUM DENARIIS.**] Denarius ex argento erat, et ut inquit Plin. placuit pro decem libris aeris, sicut quinarius pro quinque, postea Hamilbale Romanos urgente, placuit, denarium 16. assibus permutari, quinarium octonis: in militari tamen stipendio semper denarius pro 10. assibus datus est. Notae denarii argentei fuere, bigae atque quadrigae: et inde *bigati quadrigatique* dicti. Fuit et *victoriatum* nummus argenteus, Victoriae nota insignitus, unde et nomen. Hoc ideo annotavi, quia mentionem saepe fieri invenies victoriati apud scriptores idoneos,

Ibid. **QUOS MIHI CEDEM.**] Corrige *mercedem*. significat enim pro mercede divinationis dumeratos fuisse denarios, quos Chaldaeus auferret.

Ibid. **LACINIA.**] parte vestis, de qua iam dictum est.

Ibid. **CONVERSUS.**] Lege, et *conversum amplexus*. est enim sensus, *Conversum* esse Chaldaeam ex pressione lacinae, quem amplexatus est adolescentulus.

Pag. 121. **PRAESENTIS NEGOTII OBLITUS.**] Inopinatus amici superventus saepe causa est, ut praesentis negotii, quod gerimus, obliviscamur, quod accidit Chaldaeo, qui attonitus stupefactusque visione repentina amici adolescentuli, oblitus est pecuniam capere, quam cerdo diminueraverat.

Ibid. **INFIT.**] loquitur, alias incipit. *Virg. Infite, eo dicente, deum domus alta silescit.*

Ibid. **ILLE ALIUS.**] Adolescentulum significat, qui lacinia prehenderat Chaldaeam, qui dixit se advenisse hora vespertina tunc primum exoriente, hoc enim significat *Conmodum*: super qua dictione iam satis ac super.

Ibid. **FRATER.**] Nomen affectus et charitatis. Certe quoties blandiri volumus amicis, nulla adulatione procedere ultra hoc nomen potest, ut ita tres vocemus.

Ibid. **EUBOEA INSULA.**] Boeotiae avulsa Euboea est, ante vocitata *Chalcodotis* et *Maeris*, ut Dionysius et Ephorus tradunt: dicta quoque *Chalcis* est, aere ibi primum reperto, quod Graece *Chalcos* dicitur, à poëtis *Abantias* nominata.

Ibid. **MENTE VIDUUS.**] pro viduius, id est, privatus, significatur autem impositus mentis, insertatus ac brutus, compar elucio est illa Horatiana: *Viduus pharetra Risit Apollo.*

Ibid. **ULYSSEAM PEREGRINATIONEM.**] Inter duras et acrimosas peregrinationes imprimis memoratur Ulyssae peregrinatio, qui duntaxat errore vexatus, peritit illa omnia decemal peregrinatione, immo (ut verius loquar) naufraga lactatione, quae in Odyssea canit Homerus: et merito Ulysses exemplum sit tolerantiae et laborum, et Ulyssae peregrinatio pro laboriosa accipiatur, ac plena periculo.

Pag. 122. **TURBINIBUS PROCELLARUM QUASATA.**] Ventus circumactus, et eundem ambiens locum, ac se ipsum vertigine concitans, turbo est: auctor Seneca lib. 5. quaestionum. Appuleius noster in Cosmographia breviter: *Turbo*, inquit, *dicitur qui repentinis flabris prostrit, atque universa perturbat*. de quo Plin. Turbinem vocant proxima quaeque prosternentem: procella vero fit ex illatibus vi maiore contortis, quae vocatur à Graecis *Eenephtias*, de qua Aristot. in 3. Meteororum Plin. et caeteri. Procellam ab eo quod omnia procellat, dictam esse autumant Grammatici: quae à Servio definitur, vis

vis ventorum cum pluvia, qui et turbinem exponit, vim esse ventorum. Sed haec ex secretariis philosophorum magis eruenta sunt, quam ex promptuariis grammatarum.

Ibid. UTRIQUE REGIMINE.] remorum et velorum. hoc enim duplex est navium regimen. Clavus quoque quod gubernaculum est navigii, quem rotor tenet, regimen est nauticorum. ex quo illud: *Dum clavum rectum teneam*. et illud: *Sedebamus in puppi, clavumque tenebamus*.

Ibid. DETRUSA.] *Trudes* vocant, quibus inhaerens saxo navigium trudi et retrorsum revocari potest. de quibus poeta: *Aeratasque trudes et acuta cuspidate contos Expediunt*.

Ibid. VEL IGNOTORUM MISERATIONE.] Ex affectu dictum, cum etiam ignoti et alieni homines miseratione quadam prosequantur naufragos, et liberalitate refoveant, tunc enim, ut saluberrime praecipit Persius: — *de cespide vivo Frange aliquid, largire inopi, ne pictus oberret Caerulea in tabula*.

Ibid. QUORUM AUDACIA.] Attende eloquentiam, nam cum praemisit *Miseratione latrocinialis manus* subiunxit, *quorum*, intelligi volens latrocinio. E contrario Sallustius: *Sed ante item pauci coniuraverunt contra reipub. in quibus Cutilina fuit, de qua quam verissime potero dicam*, nam cum dicere debuisset, de quibus scilicet coniuratoribus *dicam*: subintulit, *de qua* scilicet conatione.

Pag. 123. SUB ISTIS OCVLIS.] Cum oculorum sensus acerrimus sit, acerbiora impedito sunt quae videmus, quam quae audimus. Hinc illud: — *quaeque ipse miserissima vidi, Et quorum pars magna fui*.

Ibid. EXPERGITUS.] excitatus et evigilans.

Ibid. CIRCUMSECUS.] ex omni parte circumstantes.

Ibid. SENSIT LABEM.] EX hoc commonefacit nos Appuleius, astrologis et Chaldaeis non esse credendum, qui in alienis negotiis videri volunt oculatissimi, cum in suis rebus sint hebetes et talpae, qui dum abdita fata scrutantur, quae sunt ante pedes non prospiciunt, fiuntque ridiculi.

Ibid. LUCI.] Ait Milo ad Appuleium, se optare ut illi Chaldaeus vera dixerit, et ut Appuleiana peregrinatio sit felix et fortunata. *Luci* autem vocativus est casus, quem antiqui salutariorum dixerunt. Nominatur autem Appuleius: siquidem honorificentior appellatio fit per praenomen, quam per nomen. hinc illud Horatianaum:

Quinte puta, aut Publi, gaudent praenominemolles

Auriculae. Liber, ut inquit Quintil, in 7. *habet praenomen, nomen, cognomen: quibus caret servus*, ideoque Persius cum de libertate

per manumissionem facta loqueretur: — *momento temporis exit Marcus Damna*, et mox paulo: *Marcus dixit ita est, assigna Marce tabellas*. Servus enim manumissus repente praenominem patroni insignitur, nominaturque. Lucius autem praenomen est apud Romanos frequens, à luce dictum, nam qui luci natus esset, Lucius: sicut qui mane, Manius dicebatur: auctores M. Varro. Gens Domitia praenominia nulla praeterquam Cnei et Lucii usurpavit, nam primum, secundumque ac tertium, Aenobarborum, Domitiorum, Lucios continua serie nominatos accepimus.

Ibid. DOMINE.] Honoris causa dominum appellat. Augustus tamen, ut in commentariis Suetonii annotavimus, *Domini* appellationem, ut maledictum et opprobrium, semper exhorruit, Dominumque se serio vel ioco appellari prohibuit. Alexander quoque Romanus imperator, dominum se dici vetuit. Et sane dominatio et principatus diversa natura sunt, ut docet Plin. panegyrista: *Nec aliis est princeps gratior, quam qui maxime dominum graventur*. Scribit Seneca in epistolis moralibus, quod reatu sciique dignum est, obvius salutare à nobis dominos solere, si nomen nobis non succurrit. Ex quo doctis videtur sensus ille Epigrammatici poetae: *Cum te non nossem, dominum regemque vocabam*.

Ibid. PORRIGAS.] *Lego pergas*, optat enim, ut pergat iter dextrum, hoc est, prosperum et faustum. dextrum enim passim usurpat pro fausto et prospero. *Succensham*.] irascebar mihi ipsi. *Succensere* irasci est iusta de causa.

Pag. 124. VESPERE.] horae vespertinae. Ibid. FRUCTUM.] concubitum, complexumque Fotidis significat.

Ibid. CONFERAT MARI AC TERRAE.] Cum ait *mari*, refertur ad naufragium, quo mari Diophanis navis turbinibus procellarum quassata, rebus omnibus amissis demersa est. *Terrae* vero inquit, propter latrocinalem manum, quae in terra invasit reliquias Diophanis bonorum.

Ibid. FATIGATIONIS SAUCIO.] Nova locutio, ut dicas, Saucius fatigationis hesternae, pro eo quod est, defessus labore peregrinationis pridanae. Medici, et Plinius noster, *aeopa* appellant medicamenta lassitudinis, imposito ex re vocabulo. Hinc acipis quoque gemma dicta est, cum qua oleum suffervectum perunctis lassitudinem solvit.

Ibid. FACESSO.] abscedo in cubiculum. Alias *facessere* pro *facere*: ut illud *Iussa facessuit*.

Ibid. NAM ET PVERI.] Sensus est, Servis instratum fuisse lectulum extra limen cubiculi sui, sibi vero procul ab his, ne illi subauctare possent nocturnas coeuntium voces. Ex Luciano sumptum, qui Graece ait: *τῷ μὲν παιδί ἔξω ὑπέστρωτο*: id est, servo extrinsecus

stratus erat lectus. Appellatione autem *puerorum* servos significari, quis ignorat? ex quo illud Plautinum: *Pueri mensam apponite*, et illud, *Puere pulia*, inde apud priscos *marcipores* et *pubilpores* nominati, quasi pueri, hoc est servi Marci et Publii.

Ibid. ARBITRIO.] speculatur, contemplaturque. *Arbitrari* enim est spectare. Plautus: *Ne arbitri dicta nostra arbitrari queant*. Hinc arbitrum vocamus iudicem, qui totius rei habebat arbitrium et facultatem: quia scilicet arbitratum, hoc est, spectat et explorat diligenter controversiam litigatorum; et arbitrium dicitur sententia, quae ab arbitro statuitur: et arbitrarium, cum adhuc res apud arbitrum geritur. Quidam, qui non legere quae a Luciano scripta sunt pro *pueris* emendarunt *pueris*. Alii, ut *pueri*: sed male, cum sententiae Luciani, unde haec mutuuntur, nostra lectio ad amissum quadret. Potest et hoc de pueris extra limen, non indocte neque inuelegant referri ad servulos liminis custodes, quos *liminarchas* vocant: de quibus sensisse videtur Silius in primo Punicorum:

— *Famuli turbato ad limina somno,*

Expavere truncem per vasta silentia vocem.

Ubi famuli ad limina, signantur liminarchae, hoc est, liminis praefecti, cubiculique custodes. At tamen apud iurisconsultos tit. de numeribus et honoribus, liminarchae ponuntur pro militibus qui imperii limitibus atque confinio praeficiuntur: quos *limitarchas* dicere possis, quasi limitum praefectos, qui et *limitanei* nominantur ab historicis. Volumine quoque quod dicitur imperatori 12. mentio fit de limitaneis militibus, et limitaneis agris, ubi limitanei agri dicuntur, qui sunt in limitibus, hoc est, collimitio atque confinio collocati. *Liminentium deum* vocant, qui limini praees.

Pag. 125. QUAM PROCLU DISTRACTUM.] Videtur legendum *distratum*: ut à sternendo *distratum* intelligas, non à distrahendo *distractum*. ut sensus: Stratum fuisse lectum et mensam pueris quam procul à grabato Appuleii.

Ibid. ASSISTIT MENSULAE.] Lego *mensula*. ut sit rectus casus, et hoc totum colon cum inferioribus iungendum: Grabatulum meum assistit mensula. Est enim sensus: grabatulo assistebat mensula, cum reliquis coenae et poculi, ex Luciano totum, qui sic scribit: *τραπέζα δὲ τῆ κλίνῃ παραστήκει, ποτήριον ἔχουσα, καὶ οἶνος αὐτοῦ παρέκειτο. καὶ ὕδωρ ἔτιμον καὶ ψυχρὸν καὶ θερμὸν* hoc est: Mensula iuxta lectum astabat, poculum habens, et vinum adiacebat, et aqua frigida atque calida erat in promptu.

Ibid. LATICEX.] *Latex* dicitur omnis liquor, unde et *latex vini*, *latex aquae*, *olei*, *absinthii*, apud poetas frequentissime. Ille *lati-*

cem pro vino accipimus, significat enim, calices bonos, hoc est, capaces, sumpplenos fuisse infuso vino praeparatos ad temperiem aquae sustinendam, mos enim fuit veterum, modo frigida, modo calida aqua mixta potiones temperare. Ex quo illud Epigrammatici: *Frigida non desit, non deerit calida potanti*. Item: *Me convivae leget mixto quinceuce, sed ante Incipiat positus cum tepuisse calix*, et apud Satyroglyphum: — *calidae gelidaeque minister*. M. Oribasius comoediarum histrio, cum in coena calidam potionem in pultario poposcisset, repente expiravit, rigens nullo sentiente, donec accubantium proximus tepescere potionem admonet.

Ibid. LAGENA.] *πηγήσιον*, id est, poculum significat, hoc est, vas vinarium. Quint. *Occidissetem te, nisi nos lagena defecisset*. Diminutivum est *laguncula*, Plin. in Epistolis: *Proinde cum venabere, licebit auctore me, ut parrarium et lagunculam, sic etiam pugillares feras*.

Ibid. OFFICIO CESSIM.] *Mendosissimus locus*: qui ut sentio, ita emendandus est: *Orificio sensim dehiscente patescens*. Significat enim lagenam fuisse in orificio et in summa parte patentiorem in imo angustiozem: sicut sunt pleraque id genus vasa vinarie, ex quibus faeilior est haustus. Igitur patescibat lagena, et patula fiebat summo orificio dehiscente, id est, sese expandente atque aperiente: sensim tamen, ob venustatem. *Orificium* autem dicimus, ut *officium*, ab ore. Est enim summum os, et hiatus ac pator. Scribit Macrobius duo esse ventris orificia, quorum superius erectum, recipit devoratque, et in follem ventris recondit: inferius vero demissum, intestinis adiacentibus inseritur, et inde via est egerendi.

Pag. 126. ANTECOENIA.] Novator verborum non minus eleganter quam licenter appellat lagenam Veneris antecoeniam tanquam praegustatio quaedam sit et praeludium ac praeparatio ad palaestram Venerem exercendam. Vinum enim subsequitur libido, nam sine Cerere et Baccho friget Venus. Unde Horatius scitissime crateram vini, *sodalem Veneris* appellat. Dicitur autem *antecoenia*, quasi ante coenam sumpta, dictione composita ex integro et corrupto: sicut Martial. finxit *Domicoentium*, quod domi coenae significat.

Ibid. VENERIS GLADIATORIAE.] tanquam palaestra Veneris sit pugna quaedam gladiatoria, et amatores in concubitu praeficientur quae confligant.

Ibid. COMMODUM.] vix, tunc primum.

Ibid. ROSA SERTA.] Lucianus: *τῶν στρωμῶν ῥόδα πολλά κτεπέπαστο* id est, rosae multae per strata spargebantur.

Pag. 127. TUBERANTE.] tumescente. Rosae enim

enim solutae in sinu et gremio extuberare ac tumescere videntur. Proverbum vetus obiter referendum est, quod erit: *Nec mulieri nec gremio credi oportere*: cum et illa incerti et levis animi sit, et plerumque in gremio posita cum in oblivione venerunt exurguntium precipitant.

Ibid. PRESSUM.] cum pressura, quod amantium est, ut scilicet oscula inhaerant imprimantque pressis labellis, adverbium est.

Ibid. COROLLAS REVINCTO.] Hoc totum amatoris specimen est et argumentum, ut coronis amator ab amica revinctur, ac floribus oppleatur. Stules coronae, ut auctor est Plin. solennes in coenis fuerunt, et in potu atque hilaritate praecipue usurpabantur. Interdum et coronas ipsas bibebant, quod exemplo Cleopatrae satis liquet, quae in conviviali hilaritate invitavit Antonium, ut coronas biberet. strophia antiqui appellatur, unde nata *strophioia*. Cum vero ex floribus fierent sarta, à serendo *serviae* appellabantur, à coronis *corollae*, diminutivo vocabulo propter fragilitatem nominatae. Unde et *corollaria*, de quibus apud Tranquillum copiosius, et mox suo loco dicemus.

Ibid. AQUA CALIDA INJECTA.] Dudum diximus, quod mixtura calidae pocula temperebantur. Omnem decoctam aquam utiliforem esse convenit: item calefactam magis refrigerari, subtilissimum inventum, ut tradit Plin. noster lib. 31. Neronis principis inventum est, decoquere aquam, utroque demissam in nives refrigerare. Ita voluptas frigoris contingit sine vitis nivi. hinc illa in desperatione apud Suetonium vox: *Haec est decocta Neronis*.

Ibid. PAULATIM.] minutatim, et (ut inquit Plautus) *ductim*: quod cum quadam inter bibendum cunctatione à poribus fieri solet.

Ibid. SORBILLAT.] sorbillo haurit. Plautus in Penulo: *Item mihi, iam video prope victi tantum sorbillo*: hoc est, sorbitione. EX animantibus alia sugunt, alia lambunt, alia sorbent. Appius Aufereus repentina morte obiit, cum sorberet ovum. *Orum sorbile vel molle imbecillissimae materiae est*, ut inquit Celsus: qui crassiores quoque pituitam ferit tradit ovis *sorbilibus*.

Ibid. SEQUENS ET TERTIUM.] Prima viri cratera ad sitim pertinet, secunda ad hilaritatem, tertia ad voluptatem, quarta ad insaniam. Nihil sic inflammant medullas, et distillat membra genitalia, sicut vinum, cui natura est exhausto accendendi calore viscera intus: quo nihil est perniciosius, si modus absit. Gloriam bibendi virtute Partii quaerunt, famam hic apud Graecos Alcibiades meruit. Cicero, M. Ciceronis illius inclytissimi oratoris filius, avidissime apprehendit gloriam ebrietatis, qui binos congios simul haurire solitus erat: à quo olim marcido ac temulento scyphus impactus est M. Agrippae. Proverbium vetus est *Sapientiam vino obumbrari*:

quo nihil potest esse foedius, cum vino mens hominis obortescat, et virgine caliget. Libet interdum talia transcurso interspargere, ad castigandos non paucos, qui ad vina perdenda geniti sunt: qui os hoc tantum se natos esse arbitrantur, ut bibant. Quod olim de Bonoso imperatore Romano Aurelianus dicitur: *Non ut vivat, inquit, natus est, sed ut bibat: qui bibit quantum hominum nemo*. in quo fuit hoc mirabile, ut quantum bibisset, tantum ingereret, qui cum laqueo vitam finivisset, talis extitit locus: *Amphoram pendere, non hominem*. Fuit quidam ex numero phagorum sive comedonum, quo vehementissimum delectatus est Aurelianus, qui, ut refert Flavius Vopiscus, bibebat *infundibulo plus orca*. Est autem *infundibulum*, ut id quoque transeuntes annotemus, instrumentum vinarium, quo vinum in dolium infunditur. Praecipit Cato, ut villicus habeat *infundibula* duo. Legitur in monumentis Hebraeorum, quosdam esse ex his qui audiunt sapientem, similes *infundibulo*: tales nihil continere; qui sicut *infundibulum*, quantum hauriunt, tantumdem transmittunt. *Orca* autem vas est ficarium, teres atque uniformi specie, dicta à similitudine orcae marinae belluae. Praecipit Columella, in *orcas* picatas meridiano tempore caletem ficum condi, et calcari diligenter oportere. Plin. quoque in 15. *Ubi copia*, inquit, *ficorum abundat. impletur orcae*. M. Varro *orcum* capit pro vase vinarium, cum in primo de Re rustica sic scribit: *Quod saepe ubi conditum novum vinum, orcae, ut in Hispania, fervore musti ruptae: nec non et dolia, et in Italia, ne vinum prolueret*. Apud Persium pro vase salsamentorum capitur, illo versu: *Menaque quod nondum prima defecerit orca*. et haec notiora. Illud remotius, *orcum* dici vasculum aleatorum, quo coniectae agitataeque tesserae et tali mittuntur in aleam, ad evitandas aleatorum imposturas, à Martiali dicitur *turricula*, ab Horatio *pyrgus*. In hoc significato accipitur apud Persium sic scribentem: — *angustae collo non fallier orcae*. Ubi Grammatici meras ngas effutiant. Haec sententiae nostrae evidentur astipulatur illud Pomponii: *Iterum dum contempler orcas: taxillas perdidit*.

Ibid. CORPORE IPSO.] Aliquando, ut inquit verissime Augustinus, cum in animo concupiscentia fervet, friger in corpore, et ille libidinis motus destituit inhiantem. ex quo fit, ut libidini libido non serviat. Nunc aut Appuleius, et animo et corpore sese ad libidinem fuisse incitatisimum.

Ibid. INQUIENS.] Lege *inquietus*, vel *inquietus*, ut antiqui dicitur, quod vocabulo idem significatur quod *inquietus*, et est adiectivum. Livius: *Tanti sibi satis gloriae quosentis, et potuisse se desinere, nisi animus inquietus paterelet opere*. à Plinio dicitur *inquietus* pro inquietudine, si modo fas est

Latino homini *inquietudinem* usurpare, sic enim inquit in 14. *Furiales somni et inquietus nocturnae.*

Ibid. SAUCIUS INGUINUM.] pro *inguinibus*. figurate locutus est. Veteres enim genitivum pro ablativo frequenter usurpant: ut, *praestans animi, felix animi*. ita et *Saucius inguinum* dicitur oppido quam eleganter, habens inguina tumescunt. Sicut enim membra in homine saucio intumescunt, sic saucius inguinum dicitur, cuius turgent genitalia ex libidinis desiderio. Horat. *Tument tibi cum inguina.*

Ibid. SINE.] Tersior lectio est *Sane*.

Ibid. SINE FINALI OFFICIO.] tanquam nullus finis veneri praefili esset futurus. Quidam legunt *sine feriali officio*: quod perinde est ac si dicas, sine cessatione. Verbum est iurisconsultorum, ut in *causa finali*.

Pag. ARCUM MEDII.] Perstat in translatione. Nam cum praemisit, sagittam Cupidinis qua ille amatores ferit, merito subintulit, *Arcum tendendi*: quod plane referendum est ad genitalia, quae vigore nervi instar arcus tenduntur. scribit Plin. camelino genitali *arcus tendendi* à populis Orientis. Ad consimilem significatam alludit Ovid. cum ait in carmine obsceno: *Nemo meo melius nervum tendebat Ulysse: Sive illud laterum, seu fuit artis opus.* Item in Amorum voluminibus: *Penelope vires iuventum tentabat in arcu: Qui latus argueret, corneus arcus erat.* Nam cum de arcu simpliciter loqui videatur, quem proci tendere nequiverit, et solus Ulysses tetendit, prout latissime canit Hornerus: tamen occulte alludit ad arcum et nervum genitalium, de quo nervo Hor. *Cuius in indomito constantior inguine nervus.*

Ibid. ET OFFIDO FORMIDO.] valde timeo.

Ibid. INEFFUSUM LAXA CRINEM.] Petit à Fotide, ut comam solvat, ut capillos habeat effusos, dissolutosque qui undanter fluant, verbum est imperantis *Laxa*.

Pag. 130. LACINIS RENUDATA.] exutis vestimentis omnibus, etiam interula, sive camisia deposita. In amore enim vix ulla etiam nuda, sat nuda est.

Ibid. IN SPECIEM VENERIS REFORMATA.] Laus magna Fotidis, cuius nuda formam comparat Veneri, quae nuda subit marinos fluctus, et nuda illinc exit: utpote ex maris spuma genita. Venerem nudam è mari exeuntem pinxit Apelles, quae *Anadyomene* vocatur: quo opere nihil absolutius iudicant eruditi. Anadyomene autem Graeca appellatio dicitur emergens, sive exiens, sive egressiens ex mari.

Ibid. GLABELLA.] delicata, et laevore cutis venusta. *Glaber*, et per diminutionem *glabellus* dicitur, laevis, politus, et sine pilis. Verbum vetus est *deglabrare*, quod significat depilare, et glabrum facere, *Glabreta* antiqui loca dixe-

runt, quasi calvata, quae fructibus nuda sunt, utpote nihil gignentia: quae Graeci *Φαλακράς* vocant, à similitudine calvitii, quod *Φαλακρῶν* dicunt. Unde *phalacrocaracae*, calvi corvi. Hinc apud Suetonium vicus, in quo natus est Vespasianus, *Phalacrine* nomen duxisse videri potest: quod ea loca essent *Φαλακράς*, hoc est, calvata sive glabreta, id est, fructibus viduata, et penitus sterilia. quamvis in commentariis coniectatorie tradiderimus, nomen *Phalacrine* inditum videri posse ex eo, quod homines calvi illic nascerentur, quos Graeci *Φαλακρός* vocant. De glabretis ait Columella: *Et glabreta signis adhibitis notari convenit, ut suo tempore eiusmodi vitis medicetur.* Ab eodem decenter dicitur, *glabrescit arca*: pro eo quod est, fit glabra, et sine herbis.

Pag. 131. QUAM TEGENS VERECUNDIA.] *Lego verecunda*, ut sit sensus: Fotidem manu expansa non tam texisse, quam obumbrasse verecunda, hoc est, genitalia: qui mos est mulieribus prope peculiaris, ut pudenda conspici nolint, quorum membrorum nuditas erubescenda: et (ut auctor est Augustinus volumine de civitate Dei) omnes gentes adeo tenent in usu pudenda velare, ut quidam barbari illas corporis partes nec in balneis nudas habeant, sed cum earum tegumentis lavent: apud Romanos nudi iuvenes corpora in campo exercebant, pudenda operiebant, unde ita succinctos vulgus campestratos appellat.

Ibid. PRAELIARE.] congressu scilicet et pugna venerea.

Ibid. NEC TERGA VORTAM.] Translatio à bellatoribus, qui cominus et adverso pectore depugnant, neque tergiversantes, neque cedentes: cum eius sit terga vertere, qui timidus est, et fugere malit quam mori.

Ibid. MISSIONEM.] Hoc est quod supra dixit, praelium nobis sine finali officio indixerat. perstat in metaphora praefili militaris.

Ibid. GRASSARE GNAVITER.] strenue depugna. *Grassari* antiquitas ponebat pro adulari: modo latrocinale verbum est, nam *grassari* dicitur latrones vias obsidentes, videlicet ab impetu gradiendi. Unde *grassatores* dicti, et *grassaturae*.

Mars et luna in 8. ab horoscopo loco simul collocati, grassatorem efficiunt, qui latrocinantem manum profusione sanguinis cruentabit. Interdum *grassari* honesta significatione significat ire et gradi: ut illud Silli Italici: *grassandum ad clara Periclis*, et Sallustii: *Animus ubi ad gloriam virtutis via grassatur, abunde pollens potensque et clarus est.* *Gnaviter* autem dicitur industrie, strenue, celeriter: quod et *naviter*, cuius contrarium est, *Ignaviter*. *Nrvus* autem, celer ac strenuus, à navium celeritate dicitur. Grammatici prothesis figuram appellant, quando appositio quaedam literae fit ad principium dictio-

tionis: ut *gnatus pro natus, gnavus pro navus, gnaviter pro naviter*. *Noti*, inquit M. Tul. *erant et navi, et navi, quibus cum in praeponi debet, dulcius visum est ignoti, ignavi, et ignari dicere, quam ut veritas postulabat*.

Pag. 132. CREBRA.] crebro, nomen pro adverbio. Virg. — *et pede terram Crebra ferit*.

Ibid. MOBILEM SPINAM QUATIENS.] In re venera exigitur motus et agitatio: ut illa merito damnetur, quae immobiles iacent, habet enim mobilitas illa nescio quid incertum et illicitum, efficitque venerem viris concinniore. Ex quo est illud Epigrammatistae: *Nec motu dignaris opus, nec voce iurare*. Contra Sappho Ovidiana inquit: *Crebraque mobilitas, aptaque verba ioco*. Lucretius motum illum concubitus efficit aie venerem concinniore, qui tamen sit causa ne foeminae concipiant, sic enim refert in quarto: *Idque sua causa consuevit scorta moveri, Ne compleverunt crebro gravidaeque iacerent, Et simul ipsa viris Venus ut concinior esset*. Spina autem dorsalis à medicis lendum cerebrum vocatur, ex spinali medulla pendendis, atque etiam matri, ut suum ministerium impleant, nervi ministrantur.

Ibid. PENDULAE VENERIS.] Eleganter *pendulam venerem* vocat, quae fit à foemina superstante, de quo concubitu inquit Ovid.

Parva vehatur equo: quod erat longissima, nunquam

Thebais Hectorero nupta resedit equo,

Plerisque quadrupedum, ut inquit Plin. foeminae in coitu superveniunt.

Ibid. ARTUBUS.] languentibus membris. Quid est, inquit Aristot. in problematis, quod homo inter caetera animantia à concubitu dissolvitur et languescit? An quod semen pro sui corporis proportione plurimum emittit? qui vero multum geniturae sive spermatis emittit, palescit ac debilitatur non secus ac debilitatur, si quadrupes tantum de sanguine emitteat. Quod ideo fit, quia sperma sive genitura gignitur ex sanguine optime digesto, quarta novissimaque digestionem: auctor Albertus magnus. Dicere solebat Pythagoras, tunc aphrodisia, id est, venera exercenda esse, cum tempore infirmo fieri vis. Venerem damnat Democritus, cuius raritatem utiliore esse verissime sentit Plinius nosse, et ante Plinium dixerat Corn. Celsus probe ex oraculo: Concubitus rarus corpus excitat, frequens solvit. Ab artubus membrorum, derivatur *artuatus*: quae dictio significat dissipatum, et quasi per artus laceratum. Marterus in quinto: *Ut sic artuatis viscerum partibus, membra omnia crudelis artificii praesidio proferantur*. Fit et verbum *deartuare*, quod est quasi per artus concidere. Plautus: *Deartuatus sum miser*.

Ibid. SIMUL AMBO CORRUMUS.] Illa est omni-

bus numeris solida voluptas, qua vir et foemina coeunt simul commoriuntur. Ovid. *Ad metam properate simul tunc plena voluptas, Cum pariter victi foemina virque iacent*. Vulgo creditur ad concipiendum necessariam esse utriusque coeuntis cum voluptate, parique concursu seminis profusione: quod negat Aristoteles, qui lib. 1. de generatione animalium, foeminas saepenumero concipere affirmat, sine ea quae per coitum fit voluptate, quod et reliqui Peripatetici testantur.

Ibid. COLLECTATIONIBUS.] inquam palaestra quaedam et luctatio sit Veneris concubitus. Ideoque Domitianus *clitopolim* vocabat libidinis assiduitatem, velut palaestram lecti, et exercitantium.

Pag. 133. LIBIDINEM INCITANTES.] Isocolon est, qua figura prope peculiariter ubique locorum utitur Appuleius: Latine dicitur *compar*.

Ibid. IMPENDIO.] valde: adverbium est.

Ibid. NEGAVIT VENIAM.] Dixit se mihi non ignoturam, nec veniam daturam, nisi promississem me apud eam coenaturam.

Ibid. CONSILIUM VELUT AUSPICIUM PETENDUM.] Quemadmodum praesides et magistratus reguntur auspiciis, sine quibus nihil militiae domique agebatur. Ita mihi, inquit, consilium erat petendum à Fotide, ut magistratus auspicia ab auspiciis petere consueverunt. Plin. de gallinae scribens sic refert: *Hi magistratus nostros quotidie regunt, domusque ipsi suas claudunt aut reserant: hi fasces Romanos impellunt aut retinent: iubent acies aut prohibent, victoriarum omnium toto orbe parturam auspices*.

Ibid. UNGUE LATIUS.] unguem latum, ac digitum transversum, proverbialiter usurpamus, ad significandum intervallum oppido quam pusillum: quod scilicet est latitudo unguis et digiti transversi. Plaut. in Aulularia: *Digitum transversum, aut unguem latum excesseris*. Hieronymus et Cicero hac proverbialiter locutione decenter utuntur.

Ibid. COMITER.] hilare ac libenter, ut exponit Varro: adverbium est. *Comes* (ut inquit Cicero) *dicimus homines, faciles et benignos*.

Ibid. AMATORIAE MILITIAE.] Ovid. *Militiae species amor est, discedite segnes*, item: *Militat omnis amans, et habet sua castra Cupido*.

Ibid. VESANA FACTIO.] Malorum consensus et conspiratio dicitur factio, alias factio signat opulentiam: ut illud Plauti ex Aulularia: *istas magnas factiones nihil moror, olim factio honestum erat vocabulum: unde factiones histrionum et quadrigariorum dicitur, modo nomine factionis seditio et arma vocantur, et homines factionis dicitur*. Sallust. *Erat Cn. Piso eodem tempore adulescens nobilis summae audaciae, egenus, factiosus*. Tertullianus in apologetico: *At è contrario illis nomen factionum accommodandum est, qui in adum bonorum et proborum conspirant*.

[L]

Ibid,

Ibid. INFECTA.] *Lego infecti*: hoc est, pollut, foedavit, perturbavi.

Ibid. PER MEDIAS PLATEAS.] non clam, sed palam et in propatulo, caedes à factione vesana licite solitas significat. *Platea* autem media producta enunciat, si Donato credimus, qui enarrans illud Terentianum: *In hac platea dicunt habitasse Chrysidem*: hoc inquit, cum ait, Graeci *πλατειών* dixerunt, quam nos *plateam* dicimus: secundum formam cuiusmodi *μάγειρον* et *medeam*, *σπονδίων* et spondeum scribimus; tamen apud Horat. et Ausonium *platea* proferunt media cor repti, sic enim in epistolis Horatii legitur:

Purae sunt plateae, nihil ut meditantibus obstat.

Pag. 134. PRAESIDIS AUXILIO.] Congruit bono et gravi praesidis, ut Ulpianus verbis utar, curare ut pacata et quieta provincia sit quam regit: quod non difficile obtinebit, si sollicitè agat, ut malis hominibus provincia careat, eosque conquirat, nam et sacriligos, latrones, plagarios, fures conquirere debet, et prout quisque deliquerit, in eum animadvertere. Praeses provinciae, ut inquit Paulus, in sua provincia tantum imperium habet, et habet interdum imperium adversus extraneos homines, si qui malum commiserint, nam et in mandatis principum est, ut euret is qui provinciae praeset, malis hominibus carere provinciam. praesidis autem nomen generale est, quo omnes provincias regentes appellantur. Quod autem dixit Ulpianus, *plagiaris conquiri à praeside debere*: scito nomine *plagiaris* non tam eum significari qui surripit alienos servos, ut autumat Accursius, quam eum qui liberum hominem assertit in servitutem: quique hominem emit, quem scit liberum esse: et qui huiusmodi hominem sciens vendit, aut pro servo tenet. Dicitur *plagiaris*, quod lege Phania plagis damnatus esset: ipsa vero lex *plagiaria*, crimen *plagium* vocatur. Martial. decenti metaphora *plagiarium* appellat furem librorum suorum, qui illos tanquam suos tenet in servitute. Ego opinor potius *plagiarium* à vocabulo Graeco duci: id est, *πλῆγία*, quod significat obliquum et transversum: et *πλῆγιάζω* dicitur obliquo, nam qui plagiaris est, quasi ex obliquo et transverso in servitutem trahit illum qui liber sit, praeterea in *plagiaris* syllaba prima corripitur, in *plaga* producitur.

Ibid. CONTEMPTUS PEREGRINATIONIS.] Peregrini dum contemuntur, insidias magis obnoxii sunt: cum naturaliter civibus nostris magis quam peregrinis faveamus. Cuius rei argumento est exemplum illud Agoracriti et Alcamenis Atheniensis, nam cum duo hi sculptores, in marmore sculpendo clarissimi, Venerem fecissent, vicit Alcamenes non opere, sed Atheniensium suffragiis, qui contra peregrinum suo faverunt. praecipit Plato lib. 8. de Legibus, peregrinos post exactos 20. annos, alligatis sarcinulis, ex civi-

tate in qua habitaverint migrare debere. Idem lib. 9. peregrinum ob homicidium maiori multa afficiendum esse quam indigenam. Item libro 11. iubet, ut peregrini dumtaxat et advenae cauponarias exercitationes faciant. *Contemptus* ponitur pro contemptione.

Ibid. NEC INCOMITATUS.] Comes fidissimus est gladius, quoque comitatum iterum sese spondet Appuleius.

Ibid. GLADIOLU.] Quidam ex veteribus *gladiola* neutraliter dixerunt, genere excidentes: ut noxat Quint. *Gladiola* dixit Messala. *Gladium*, à clade, C in G commutato, dicitur autumat M. Varro: quia fit ad hostium cladem. Lacedaemonei primi, autem Plinio, *gladium* invenerunt.

Ibid. ALTRINSECUS.] altiore corporis parte. Adverbium est, vel ab altero latere: sic enim machaeorophori *gladium* ad latus alterum alligatum gestare conseruerunt.

Ibid. COENAE.] ad quam scilicet invitaverat me Byrrhena.

Ibid. EPULONUM.] convivarum. Ab epulis epulones dicti, et pro victoribus accipiuntur. Antiqui *epulones* dicebant, quos nunc *epulones* dicunt, et significabantur hi, qui habebant indicendi epulas Iovi caeterisque diis potestatem, pontifices veteres. auctor est M. T. in 3. de Oratore, tres viros epulones esse voluerunt, à quibus fieret laborum epulare sacrificium. Mox numerus epulonum auctus, et pro tribus septem esse coeperunt: de quibus intelligi voluit Lucan. illo versu:

Septem virque epulis festus, Titique sodales.
Plin. quoque iunior scribit, Marius Baebecum fuisse septemvirum epulonum. Sodales autem Titii (ut id quoque transeuntur attingam) apud Lucanum significantur sacerdotes, dicti ab titis avibus, quas in auguriis certis observare solent. *Coepulonus* Plauto dicitur victor, et isdem epulis vescens, sic enim ait in Persa: *O mi Jupiter terrestris et coepulonus compellativus.* Ubi annotandum, quod *copulativus*, quam *compellativus*, emendatius quadrat Plautinae sententiae. Prisci scitissime facetissimeque epulones deos parasitos Iovis appellaverunt, et ad illius mensam constituerunt. Lex convivialis praecipit, ne in convivio epulones, hoc est, conviviae plures sint quam novem, nec pauciores quam tres. oportet enim numerum convivarum à Gratianum numero incipere, et progredi ad Musarum: id est, proficisci à tribus et consistere in novem: nam multos esse, inquit M. Varro, non convenit, quod turba plerumque est turbulenta. Notissimum dictum est de numero convivarum, prout meminit Iulius Capitolinus: *Septem convivium, novem vero convivium.* Archestratus poeta Graecus: *Convivae*, inquit, aut tres aut quatuor, aut non plures quinque sunt, alias mercenariorum et rapto viventium conventus fuerit.

ric. Athenæus quoque auctor est, olim non plures quinque in convivium adhiberi solitos.

Ibid. OPIPARES LECTI.] *Diemini opipares et opiparos, ut exantimes, et exantimos, ut inermes et inermos, in secundo et tertio ordine. Opiparum autem antiqui dicebant maguarum opum apparatus, ut opiparum convivium.* à Plauto in *Persa, opiparæ Athenæae* dicte, pro opulentæ et magnificæ, à quo *opipare*, abundanter, copiose, *hic lecti opipares* significantur mensæ magnificæ ac pretiosæ, utpote et citro et ebore confectæ, nam, ut inquit Plin. mensis citreis nihil erat pretiosius. Olin Cethegus mensam citream permulataverat fundi taxatione. Rotundæ erant et orbiculatæ. Mensis citreis præcipua dos in venam crispis: tigrinæ et pantherinæ vocabantur. mulsi color in his maxime probabatur: de quibus Lucanus, Mart. Iuvenalis, Seneca, scriptores omnes. Harum mensurarum pedes ex ebore fiebant, ob id dixit Plinius: *Eodem ebore æminum ora spectari, et mensurarum pedes.* Iuven. — *latos nisi sustinet orbis Grande ebur.* Epigrammaticus poeta: *Tu Libycos Indis suspendis dentibus orbis.*

Pag. 136. Hic VITRUM FABRE SIGILLATUM.] Vitrum aliud flatu figuratur, aliud toro teritur, aliud argenti modo celatur. Sidon officinis quondam vitreariis nobiliss. usus vitri ad potandum argenti metalla et auri pepulit. Fervit Tiberio principe excogitatum vitri temperamentum, ut flexibile esset, et totam officinam eius artificis abolitam, ne aeris, argenti, auri, metallis pretia detraherentur. auctor Plin. lib. 36. Graeci *hyalin* vitrum vocant, unde *Hyalinus* color, vitreus. Virg. *Carpebant hyali saturò fucata colore.* Gaienus imperator aspernitus est calices vitreos, dicens: *Nil vitro communius.* Fabre, eleganter et ad amussim caelatum.

Ibid. CRISTALLUM IMPICTUM.] Crystallum glaciem esse certum est: unde et nomen Graeci dedere. *κρυσταλλος* enim Graece glacies, *κρυσταλλωδής*; glacialis. hinc illud in obscoeno carmine: *Rigetque dura barba vincta cristallo.* auctor est Xenocrates, vas amphorale ex crystallo visum. Poculis crystallinis maxima auctoritas. Nero amissarum rerum nuncio accepto, duos calices crystallinos in suprema ira fregit illisos. Mater familias olim mercata esse trullam crystallinam sextertius centum quinquaginta milibus. *Impictum* autem *crystallum* appellat, vel quasi non pictum, et sincerum, quale dicitur *syntheton*: vel quia pingi solitum est, quod et Plin. refert, scribens ex crystallo tingi smaragdos, aliasque translucentes gemmas. In frigido potu maxime crystallina commendantur, cum materia illa sit caloris impatiens.

Ibid. ARGENTUM ALBI CLARUM.] Argentæa suppellex, et argentea vasa in apparatus mensarum regiarum usurpantur, utpote pretiosissimus. Lan-

ces ex centenis libris argenti super quingentas numero Romæ fuisse constat. Cornelius Nepos tradit, trichinia Romæ argentea fuisse: repositoris argentum addi sua memoria coepum, Fonestella dicit. Lectos operuisse argento totos primus traditur Carbilus Pollio, eques Romanus: qui aureos fecit. Vasa coquinaria ex argento Calvus orator fieri queritur. *Anaglypha* vocant, quæ in asperitatem excisa sunt: ut Plin. ostendit in 33. de quibus epigrammatica: *Et mensis anaglypha de paternis.* Dixit Maro: *cymbiaque ex auro perfecta atque aspera signis.* Interpretatur Servius *anaglypha* significari. In argento autem clariorem colorem esse quam in auro, magisque diei similem, tradit idem Plin. Ideoque militariibus signis familiariorum, quoniam is longius fulget. Graeci *ἀργυρον* argentum vocant, unde *argyraspidæ* à clypeis argenteis dicti mille tes Alexandri, et Apollo *argyrotroxos* apud Homerum cognominatus, ab areu argenteo, et gemma *argyrodamas*, quam et *androdamanta* vocant, quoniam impetus hominum et iracundias domat.

Ibid. AURUM FULGURANS.] Querit Plin. cur aurum praelatum sit caeteris metallis: quia, inquit, rerum uni nihil igne deperit, quinimo quo saepius arsit, proficit ad bonitatem: aurique experimento ignis est. Idque ipsum obryzum vocant, quasi sincerum, quod valde preciosum est: idque ecclesiastici scriptores *ophir* appellant, ut docet Fortunatus. Altera causa pretii maior in auro est, quod minimum usus deterit super caetera; non rubigo ulla est, non aerugo, non aliud ex ipso quod consumat bonitatem, minuatur pondus. Messala orator prodidit, Antonium triumvirum aureis usum vasis in omnibus obscoenis desideris. Ptolemaeus olim mille convivas totidem aureis poculis saginasse fertur, immutans vasa cum ferculis.

Ibid. SUCCINUM MIRE CAVATUM.] Prisci crediderunt, succum arboris succinum esse: et nomen argumento est, ut auctor est Plinius, à Germanis appellatur *glessum*, et ob id insularum una in septentrionali Oceano *Glessaria* nominata. Liquidum primo distillare, indicio sunt quaedam intus translucencia: ut formicæ, culices, lacertae. Candidum odoris præstantissimi, fulvo maior auctoritas: summa laus Phalerio, ita à vini colore dicto. Attritu digitorum accepta vi calor, attrahit in se palæas et folia arida, ut magnes lapis ferrum, unde harpaga à rapiendo vocitarunt. Taxatio succini in delictis maxima est, in tantum ut hominis quamvis parva ex succino effigies vivorum hominum, vigintiunque pretia superet, Domitius Nero princeps capillos uxoris suæ Poppeæ succinos appellabat. Alio nomine *electrum* appellant à Scèle, ex fabula vulgatissima, vocant et electrum metallum ex auri argenteique mixtura, cui aucto-

ritas fuit apud priscos, Homero teste, qui Menelai regiam electro fulgere tradit. Helena in templo Minervae sacravit calicem ex electro, mammae suae mensura. Iurisconsultus: *Si quis*, inquit, *electrum ex alieno auro argentoque miscuerit*, Iulius Capitolinus auctor est, Corn. Macrum pateram electrinam habuisse, quae per convivas circumferretur. in cuius medullio effigies Alexandri expressa visabatur. quod idcirco posui, quia dicuntur iuvari in omni actu suo, qui Alexandrum expressum vel auro gestant, vel argento. *Cavatium*.] scilicet in pocula electrina.

Pag. 137. ET LAPIDES.] Significat vel lapides pretiosos in convivio Byrrhenae fuisse excavatos ad pocula, vel calices potorios lapideus et gemmis ornatos, de quibus Martialis: *Gemmatum Scythicis ut luceat ignibus aurum, Aspice quot digitos exiit iste calix*, et Satyrophaphus: *Nam viro ut nulli gemmas ad pocula transferat A digitis*. Plin. quoque inquit: *Turba gemmarum potamus, et smaragdus teximus calices*. Quod autem ex lapidibus pocula figurarentur, docet idem Plinius, qui tradit visa portoria ex onochlyte lapide, et ex murrha escaria facta. Aliorum quoque lapidum commemorat rex, quibus pocula fissent. Quin etiam M. T. in Verrinis autumat, trullam ex una gemma excavatam fuisse.

Ibid. DIRIBITORES PUSCULI.] Antiqui diribitorum appellatione intelligi voluerunt ministros, distributorisque: qua dictione praeter Appuleium, usi sunt Ammianns Marcellinus et Cicero. In antiquissimo Latino lexico scriptum legitur: *diribitorium*, à *diribendo*, hoc est, distribuendo nominatum fuisse locum, in quo stipendia militibus munerarentur. Fortassis hinc vocabulum *diribitoris*, super qua dictione non pauca annotavimus in 5. Suetonii commentario, sic scribentis: *Cum Aemiliana pertinacius ardeat, in diribitorio duabus noctibus mansit*.

Ibid. SCITULE.] decenter et pulchre, in convivio enim hoc maxime spectatur, ut fercula non tam sint copiosa, quam elegantior et nitide mensis importata, illataque: ubi structores ex arte structoria decenter secent altitia et pisces. *Scitus*, elegans: et pulchre apud priscos dicitur diminutive *scitulus*, apud Plaut. in Rudente: *Sunt facie scitula*. inde adverbia, *Scite* et *scitule*.

Pag. 138. PUERI CALAMISTRATI.] *Calamistrum* est acus maior, quae calaecta torquet capillos: unde *calamistratus puer*, pro crispulo ciratoque: et *calamistrata coma*, quam M. T. probro dat Gabiinio. Delicatorum enim est, et mollium, capillos inurere calamistro. Tales, ut inquit verissime Seneca, suam mallent rempublicam turbari, quam comam. M. Varro refert, calamistrum parati ob ornatum, quod calalectum in cinere capillos ornat, qui calamistrum ministra-

bat à cinere, *cinerarius* et *cinislo* est appellatus. Cinilonum meminit Horatius. apud Plautum probroso convivio dictum est, *Cinaede calamistrata*, hinc ministri significantur, crispa coma et annulatis calamistro capillis conspicui: quales in conviviis regum esse decet. Papius, celebrans Domitiani Saturnalia, ita laudat ministerium: *Idaeos totidem putes ministros*.

Ibid. PULCHRE INCLUSITATI.] Hoc est, eleganter vestiti. Legere malo *Indusiati*, est autem inclusum, vel potius indusium, vestimentum corpori adhaerens, quasi intusium. Plautus in Epidico: *Intusiatam, patagiatam, caltulam, aut croculam*, quo versu significatur vestis indusium et patagium, de quo supra diximus. *Caltulae* vero nomine, et *croculae*, demonstratur vestis coloris caltae et croci, ab herba calta, cuius color luteus est, *caltuli* dicta, de qua Virg. *Mollia luteola pingit vaccinia calta*. Hinc ab eodem Plauto in Anulona dicti *industiarii* et *caltuarii patagiarum*, pro confectoribus horum vestimentorum, quoniam in Plautinis codicibus non *caltuarii* scriptum sit, sed *cerinari*: quasi à colore cereae nominati. M. Varro *intusium* dicere maluit, quam *indusium*, qui de indutu sive amictu scribens, sic inquit: *Unum quod foris ac palam, pala: alterum, quod intus, à quo intusium*.

Ibid. OFFERRE.] pro offerebant. Infinitivus pro indicativo, quo historici et poëtae utuntur.

Ibid. EPULARIS SERMO.] Ex praescripto legis convivalis oportet convivas nec loquaces esse, nec mutos: quia eloquentia in foro, silentium vero in cubiculo esse debet. *Sermo* autem *epularis* hic est, qui inter epulas seritur: et debet esse iucundus atque invitabilis, et cum quadam illecebra et voluptate utilis. Dum vescimur, tunc tacendum est: ob hoc dixit Gellius: *Interca puer venerat, et olla deferverat, tempusque esse coepit edendi et tacendi*.

Ibid. IOCI LIBERALES.] Non dicitur omnia et scommata accommodata sunt convivali hilaritati, sed ioci minus asperi, et dentatae beluae morsus in convivio dici et debent et solent. Apud Graecos haedoria et scomma nominantur ioci mordaciores, et urbanitas amarulenta. *Sapiens*, ut inquit Macrobius, *inter mensas et pocula praecipue exercet id scommatis genus, hoc est morsum figurarum, quod urbanitate tegitur, nec semper ad amaritudinem pergit. Veteres nostri iocos dicitaria dicebant*. Plautus comicus, et Tul. orator, iocorum venustate caeteris praestitisse memorantur. Tyro Tullius Ciceroius liberus libros tres de patroni iocis composuit. Iocum id accipimus, ut docet Quintilianus in 6. quod est contrarium serio. M. Tul. in primo de Officiis: *Duplez*, inquit, *est iocandi genus: unum illiberare, petulans, flagitiosum, obscœ-*

num: alterum elegans, urbanum, ingeniosum, facetum. Illiberali ioco abstinere, ingenio uti debemus. Tunc autem ioco uti licet, cum seriis rebus satis fecerimus.

Ibid. CAVILLUS HINCINDE.] Ex omni parte convivi cavillationes resonabant: est enim *cavillus*, sive *cavillatio*, irrisio et iocosa calumniatio: ut supra diximus.

Ibid. TEMPLIS ET LAVACRIS.] Consimiliter Sidonius Apollinaris, Narbonae Galliae civitatem a delubrorum et thesaurum magnificentia commendat.

Ibid. POLLEMUS AFFATIM.] copia utensilium abundamus. *Affatim* adverbium est, quod admodum, abundanter et copiose significat, ut Grammatici autumant: cuius dictionis syllaba prima acuitur, et ita Probus Grammaticus et veteres pronuntiabant: et testis est Gel. Coniungitur ferè semper cum genitivo: ut *affatim lignorum, affatim copiarum, affatim pecuniae*. est apud eruditos frequentissimum, et nos in superioribus annotavimus.

Pag. 139. CERTA LIBERTAS.] Laus illa est maxima civitatis, in qua sit libertas certa, aequaque tam civibus quam peregrinis. *Vult*, inquit Arist. lib. 4. Politicorum, *lex popularitatis pares esse divites et pauperes, et utrosque iuxta aequales*, popularis enim libertas est; ut idem in 6. refert, propositum popularis reipub. est libertas, quae, ut iurisconsulti memorant, inestimabilis res est. de qua Plautinus leno sic: *Aedpol libertas lepida res*. Prisci festivitatem Libertatis colebant, *Eleutheria*, quasi dicas *liberatoria* appellantes. Plautus in Persa: *Basilice agito Eleutheria*.

Ibid. OTIOSA.] Pulchrior sensus est, si legas, *Otioso et negotioso quidem advenae*, hoc intellectu: Otiosis hominibus in Hypata est certa libertas: negotiatoribus vero advenis, qui frequentia gaudent, hic videtur esse tam frequens multitudo, quam Romae convisitur, vel quod Hypatam negotiatores quoque Romani frequentes colerent, nihil tamen immutato ex priori lectione, cuius sensus subsistit.

Ibid. QUIES VILLATICA.] Mirificum optimaerebus praekonium, in qua hospites et alienigenae ea quiete et otio degunt, quae in villa perfruunt. Officium autem peregrini et incolae est, ut praecipit M. T. nihil praeter suum negotium agere, minime in aliena esse Repub. curiosum.

Ibid. PROVINCIA.] Thessaliam significat, ubi erat Hypata.

Ibid. MAGNA.] *Lego magis*.

Ibid. OPPIDO.] valde, veteres *antigerio* dicebant, in eadem significatione. Sed verba quae ab ultimis et iam obliteratis sunt repetita temporibus, ea omittere debemus, si Quintiliano

praecipiente credimus, qui ait, nihil esse odiosius affectatione.

Pag. 140. EX BUSTIS ET ROGIS.] *Bustum* proprie est locus, in quo mortuus est combustus et sepultus. Dicitur *bustum*, quasi *beneustum*. Aliquando *busta* sepulcrum vocamus. Serv. pyras, *busta* et *rogos* ita discriminat: *Pyra*, inquit, est *lignorum congeries, rogos cum ardere coeperit, bustum vero iam exustum vocatur*, quem ordinem servat Virg. dicens:

Ter circum accensos decurrere rogos.

item: — *semistruage servant Busta*. Donatus vero sic refert in II. Aeneidos commentario: *Busta sunt*, inquit, *loca in quibus busta arserunt*. primo enim *pyra* dicuntur, et *rogi*: postea *busta* vocantur, ubi arserunt. Apud Solonem poena ex lege constituta est, si quis bustum violaverit, deiecerit. *Bustum* putat appellari M. Tul. quod Graeci *tumbam* vocant. A *busto*, *bustuarii* gladiatores dicit, qui ante sepulchra depugnare solebant.

Ibid. CADAVERUM.] Apud Lucanum Erichth, *massarum formosissima*, magis ardentia ex mediis rogis rapit, ferales quoque vestes colligit; eadem desinevit in artus defunctorum:

Immergitque manus oculis, gaudetque gelatos

Effodisse orbes, et siccae pallida rotas

Excrementa manus.

Ubi annotandum, à Lucano *excrementa manus* dici, quae alii *resegmina* vocant, et *praesequina*: hoc est, excrementa purgamenta, quae ex unguibus emittuntur subinde rescantur. Magi, ut tradit Plin. lib. duodetigesimo: *resegmina unguium ex pedibus manibusque cera permixta, tertianae vel quartanae febrimedi dicitur*. Idem iubet, *resegmina unguium ad cavernas fornicarum abici*, eamque quae prima coepit trahere correptam subnecti collo, et ita discutit morbum febris. Idem Plin. ait, *magos omnia esse persecutos usque ad resegmina unguium*, Plaut. in Aulularia: *Quando ipsi pridem tonsos unguis dempserat, colligit omnia, abstulit praesequina*. Praeterea Democritus commentatus est, et Apollonius scripsit, ossa defunctorum esse efficacissima ad quosdam morbos. Artemon ait: *Calvaria interfecti aquam fontanam si quis propinet, comitialibus morbis mederi*. quidam ex eadem *calvaria suspensios hominis cataopia fecerunt, contra canis rabidi morsus*.

Ibid. CHORAGII FUN.] apparatus funebris. Pensitata diligenter et soletur significatione huius vocabuli, animadvertit, *choragium* generaliter vocabulo dici instrumentum atque apparatus. unde *choragium gloriae* in 4. Rhetoricorum ad Herennium: *choragium scenae*, apud Festum: *choragium funeris*, apud Appul. pro instrumento scilicet apparatus. Fulgentius Placidas non satis scienter et recte *choragium* accipit pro virginali

[L 3.]

nali funere, super quo copiosius in secundo Suetonii commentario. *Choragus* autem significatur praefectus choragii, pro, expensae supplicator, choreae princeps, necnon chori convivique magister. ut apud Plaut. in Persa scribentem: *Ornamenta ab chorago sumita*. item in Trinummo: *ipsa ornamenta ab chorago sumpta suo periculo*. Appul. in apologia, *choragium thymelicum* appellat: intelligi volens instrumentum scenicum et histrionicum apparatus. Vitruvius in 5. de architectura, praecipit porticus post scenam constituendas esse, ut cum imbres repentini ludos interpellaverint, habeat populus quo se recipiat ex theatro: *Choragia laxamentum habeant ad comparandum, uti sunt porticus Pompeianae*.

Ibid. PERPETI.] Perpetua, continua, durabili. *perpetem* enim veteres pro *perpetuum* dixerunt. Plautus in Amphitryone: *Nisi item unam verberatus quam pependi perpetem*. sed hoc in loco legere malim *praepeti celeritate*, quasi veloci et strenua: sicut a Virg. dictum est, *Praepetis pennis*. item alibi: — *praepetis omnia pennae*. quod vocabulum augurale est, ut Hyginus tradit. *Praepetes* enim vocantur aves, quae volatu futura praediciunt, quasi superiora petentes: quae cum sint boni augurii, ut docet Ser. ideo dixit Mero *praepetis pennis*, pro felicitibus. Hyginus ait, *praepetes* aves ab auguribus appellari, quae ut opportune praevolant, aut idoneas sedes capiunt. Locos quoque *praepetes*, et quod idonei felicesque sint, augures appellant. Et Ennius in annalibus dixit: *Praepetibus hilares sese pulchrisque locis dant*. Item: *Brundisium pulchra prociunctum praepete portu*. Trimastius poeta Victoriam volucrem praepetem appellavit, hoc versu:

Dum dat vincenti praepes victoria palmam.

Discrepant a praepetibus avibus inferae aves, auctore Nigidio Fibulo: ex quo est coniectare ut Auli Gellii verbis utar, *praepetes* appellatas, quae altius sublimiusque volitent. Homer. praepetes alites appellat *πρᾶπτεινυγᾶς*: id est, ingentibus alis patulas atque porrectas.

Ibid. ANTEVORTUNT.] Sensus est, Aniculae magia pollentes, celeritate quadam perniciosissima, dum apparatus funebris instruitur, dum necessaria ad funerandum praeparantur, praeripiunt anticipantem alienam sepulturam.

Ibid. ISTRIC.] Hypatae, et in tota Thesalia.

Ibid. NESCIO QUIS.] De ignoto homine, et ignobili, sic loqui consuevimus. Plautus: *Certe enim hic nescio quis legitur*. M. Tul. in Orationibus: *Nescio quis iste Ligus, additamentum inimicorum mortuum*.

Ibid. OMNIFARIAM.] Ex omni parte: adverbium est. *omnifariae* disciplinae dicuntur omnis generis, sicut et *multifariae*. *Multifariam* dix-

erunt antiqui, quod videlicet in multis locis fari poterat.

Ibid. DEFORMATO.] Dehonestato, deventustato, depulcato: alias formato, figuratoque. *Deformare* enim modo est polluere, et dedecorare: alias per formas designare, ut apud Vitruvium oppido quam frequenter in hac significatione. Cic. in 3. de Orat. *deformatam Rempub.* dixit. Virg. — *horrida vultum Deformat membra*.

Ibid. LICENTIOSIS CACHINNIS.] Solutione risu, et sonantior. *Obtutus*] oculi.

Pag. 141. SECUBANTEM.] Scorsum, sciunctimque cubantem. Id enim significat secubare. Amatores secubant, hoc est, sciunctim dissepantimque dormiunt, causa religionis et castitatis. Ovid. *Secubat in vacuo sola puella toro*. Livius: *Nolle eam mirari, quod per aliquot noctes secubuisse*.

Ibid. OBSTINATIONE.] Id est, aspectu obfirmato et innobili.

Ibid. INDIGNA MURMURABUNDUS.] Ob indignationem murmurans, archaismus est. *Murmurabundus* autem, ut alibi docuimus, non tam dicitur murmuranti similis, quam immodice et intemperanter murmurans: sicut nomina in *bundus* desinentia fere semper demonstrant largam copiam, et fluentem, et quasi abundantiam rei unde inclinantur.

Ibid. SUBSISTE PAULISPER.] Cum Telephron vellet exurgere, merito dixit matrona Byrrhena, *susbiste*: hoc est, cohibe te et contine.

Ibid. REMETIRE.] Renarra, repete. Translatio ab his quae pondere et mensura metiri solemus, ac remetiri. dixit Virg. — *pelagoque remenso Improvisi aderunt*.

Ibid. FILIUS MEUS.] Nomen amoris et affectus. *Lucius*.] Appellum intelligit.

Ibid. SIC ILLE COMMOTUS.] Sic Telephron dixit, indignatione percitus, et bile commotus.

Ibid. INGRATIS.] Non ultro, et nolentem, et quasi reluctantem adegit, ut fabularetur. *Ultronea*, ut inquit Donatus, *grata sunt: ingrata, quae ab invitis fiunt, ac recusantibus*. *Ingratus* dicitur invitus et coactus, ut apud Terent. in Eunuchio: *Opus faciam ut defatiger, usque ingratus ut dormiam*.

Pag. 142. EFFULTIS IN CUBITUM.] Mos est sermocinatur in convivio, ut sese componat ad dicendum, ut aggerem quasi quandam faciat ex veste stragula et mensali, cubitumque effulcat, sicut apud poetam: *Aeneas medio stans aggerem fatur*.

Ibid. CONFORMAT ARTICULUM.] Manus oratoris, sine quibus (ut inquit verissime Quint.) trunca est actio ac debilis, innumeros motus habens, ipsam verborum copiam persequentes, immo (ut ita dicarum) ipsae in oratore manus loquun-

quantur: cuius gestus ille maxime comis est, quo medius digitus in pollicem contrahitur, explicitis tribus: duo quoque medi digiti sub pollicem veniunt, et est hic adhuc priore gestu instantior, principio et narrationi accommodatus. Interdum tres contracti pollice premuntur: digitusque ille index nominatur, qui est pollicis proximus (qui exprobrando et indicando, unde et nomen est, potissimum valet) explicari solet: quo usum optime Crassum Cicero dicit. Nunc Lucius noster ait, ita conformatam oratoris manum, ut duo digiti infimi, minimus scilicet et minimo proximus clauderentur, caeteris discapedinatis et exporrectis, nam talis quoque gestus dicturo convenit.

Ibid. INFESTO POLLICE.] Erecto, et quasi minante, pollet enim plurimum in tota manu pollex: unde et nomen, ab eo quod pollicat, accipit, apud Graecos *ἄντιξος* vocatur, quasi manus altera. Praecisis pollicibus militia remouentur, ut inutiles, hinc apud Rhetores famigerata est illa *αχρονος*, id est, sine colore controversia: Decem milites belli tempore pollices sibi amputauerunt, ne militare possent: Rei sunt laesae reipublicae. Scribit Ammianus Marcellinus, quod nemo ex Gallis pollicem sibi praecidit unquam, munus Martium pertimescens, hos ioculariter murcos appellat, quasi ignavos, et opinor, et desides, namque et prisci Murceam deam vocauerunt, quae faceret hominem (ut ait Pomponius, et narrat Augustinus) murcidum, id est, nimis desidiosum. Olim, ut apud Historicis scriptum legitimus Athenienses pollices praecidi iusserunt Aeginetis, ut rei nauticae inabiles redderentur: classe enim valebant.

Pag. 143. INFIT.] Modo incipit, modo loquitur significat. Virg.

Infir, eo dicente Deum domus alta silescit.

Item:

Et Venulus dicto parens ita fariar infit.

apud Plautum in Rudente: *Infir lenoni suadere.*

Ibid. MILETO.] Civitas est Ioniae caput, Lelegeis autem et Anactoria nominata, super oecoginta urbium genitrix. Ex Mileto fuerunt Thales, unus de septem sapientibus et Anaximander, et Anaximenes. Item Heceataeus historicus, et Aeschines orator. Proverbium est apud Aristophanem, et Graecos, de Milesiis, *ποτὲ ἄλκιμοι μιλῆσιοι*, olim fortes fuere Milesii: cum amplius non essent, ut pote luxu emolliiti, enervatique. Altera quoque paroemia celebratur *ὄικος μιλῆσια*, id est, domi Milesia: de his qui delicias intempestiviter, neque ubi convenit, ostentant, nam cum Aristoteles Milesius Laecadaemonem venisset, rogans ferre suppetias Ionibus bello Persarum pressis, concionabatur indutus veste delicata et pretiosa. Tunc unus ex Laconibus ephoris, ad illum versus dixit *ὄικος τῶν μιλῆσια*, hoc est, Domi deliciae Milesiae usur-

pandae sunt, non apud nos, quando videlicet cupitis impetrare auxilium, non enim convenit caamitosis delicatus apparatus.

Ibid. AD SPECTACULUM OLYMPICUM.] Olympiacis ludis apud scriptores ferre omnes nihil celebratius, de quibus copiose apud Suetonium perscripsi: ideoque in praesentia supersedendum.

Ibid. FAMIGERABILIS.] Clarus et inclytus, hoc vocabulo significatur: sicut et *famigeratus*: *famigeratores* vero dicuntur hi, qui famam rumulosculos disseminant ac circumferunt, vanidici et mendaciloqui, quos senex Plaut. in Trinummio, malo et damno dignos censet.

Ibid. FUSCIS AVIBUS.] malo augurio, et improspere, fuscæ enim aves nigricæ coloris omni nosae fere sunt, et infortunium portendunt: sicut econtrario, candidae aves accipiuntur pro bonis, et felicitatem praediciunt. In hanc sententiam Horatius: *Mala soluta navis erit alite*, dixit pro infelici et diro augurio. Cornix, corvus, bubo, nigro colore et fusco, inter auspicas aves numerantur à Plinio in 10. Naturalis historiae.

Ibid. LARISSAM.] civitatem Thessaliae clarissimam, unde Achilles Larissæus dicitur est: et Larissa Argivorum arx, Cyclopus opus, qui *gasterocheres*, id est, ventrimani appellantur: ut ante diximus. Larissa quoque Ossæ locus est, pensilis nominata. Est et alia in Creta, fuit et Larissa in Asia, iuxta Cynam, in agro quoque Attico Larissa, et Tralibus vicus nomine Larissa.

Ibid. INSISTEBAT LAPIDEM.] Praeconem fuisse significat, siquidem ex more prisco solebant praecocones ex lapide facere praecomum, ubi mancipia quoque venalia, praecoconis voce venalia proclamabantur. Ob id servos de lapide emptos, dici reperies. Plautus in Bacchidibus: *ô stulte, nescis nunc vendi te? atque in eo ipso aditas lapide, ubi praeco praedicat.* M. Tullius in oratione contra Pisonem, translatione decenti tribunos de lapide emptos esse ait: quia, ut interpretatur Asconius Pedianus iaccede id faciebant. De hoc genere servorum qui de lapide empti sunt, intelligi voluit Columella his verbis, quae ex libro quarto agricolationis subiecimus: *Non tamen excedunt septem iugera unius operam vitatoris, quem vulgus quidem parvi aeris, vel de lapide noxium posse comparari putat.* Hic de lapide noxius, haud dubie significatur venalis, de lapide emptus. Corrector Columellæ, vir aliquin eruditus (quem nominari in hac parte, in qua reprehenditur, inhumanum est) in Annotationis quae in scriptores agricolationis annotavit, de lapide noxium interpretatur, de Capitolino lapide delectum, errore non dubio: cum, ut alia omitam, emi non possit is qui ob noxam de saxo Tarpeio ad mortem praecipitatus sit. Non inficior, de saxo Tarpeio solitos delicti ob

atrox delictum sotes: ut olim T. Manlius, et alii: sed ad sententiam Columellae hoc adeo non pertinet, ut sit penitus contrarium.

Ibid. DE PRETIO LICERETUR.] indicare pretium faceret, quantum sibi dari vellet, qui mortui cadaver sese servatum esse promitteret. Hoc enim praeconium illic fieri solebat, ad defendendas scilicet magarum praestigias, quae mortuis irrepentes sub habitu bestiarum corpora demorsicabant, et frustra amputantes subducebantur. *Licere* autem proprie est, pretium deferre pro re emenda, ut sibi potius quam alteri venalia addicantur. Ulpianus: *Si res eius venierit, et existat qui plus liceatur, an integrum propter lucrum restitendum sit.* Praeceptum est M. Tullii in Olicis, ne *licitatorem* venditor, nec contra se qui *liceatur* emptor apponat. Apud Curtium Alexander in epistola ad Darium: *Impia, inquit, bella suscipitis, et cum habeatis arma, licitamini hostium capita*, hoc est, pretium offeritis pro capite meo. Darius enim Persarum rex pro capite Alexandri mille talenta percussori daturum sese promiserat. Plautus in Stichus: *Locos ridiculos vendo, age licemini.*

Ibid. COMPERIOR.] Pleraque verba utroque modo, facienda scilicet et patiendi, apud priscos efferebantur: ut *luxuriatus luxuriat, fluctuatus fluctuat, assentior assentio, comperior comperio*, auctor Quint., in 9.

Pag. 144. OPPIO PUER.] valde puer, puerilitatis inscitia praeditus. Talia merito dicuntur ad ignarum Thessalici moris.

Ibid. SAGAE.] incantatrices, et scientes artis magicae, super qua dictione in primo commentario satis ac super.

Ibid. DIE SODES.] Dictione comica est: et, ut auctor est M. Tull. in Oratore, ex copulatis verbis coagmentata. dicitur enim *Sodes*, pro si audes: sicut *sis*, pro si vis.

Ibid. CUSTODELA FERALIS.] mortui custodia, diminutivum est: cui consimilia sunt *fungela, cautela, axela, mandatela, umbela*, et huiusmodi alia: de quibus Priscianus in 3. *Feralis* i. e. ad mortuos pertinens, *feralia* dixerunt, dis manibus sacra festa.

Ibid. PERPETEM NOCTEM.] nocte perpetua et integra, *perpetem* enim, ut supra diximus, *perpetuum* dici voluerunt.

Ibid. EXERTIS OCULIS.] vigilantibus, et inconviventibus. Sicut enim *exertum* dicitur, quod denudatum est: ita *exertis oculis* eleganter appellatur, apertus et vigil. talis enim denudatus, inextectusque est.

Ibid. ACIES.] scilicet oculorum.

Ibid. VERSIPELLES.] Magas sive sagas intelligit, quae potentia magica transfigurantur in varias effigies animalium. *Versipelles* enim dicti sunt, quolibet genere sese commutantes. Plautus in Amphitryone: *Versipellem sese facit quan-*

do lubet. Plinius ex opinione *fabulosa homines* tradit in lupos verti, fursusque restitui sibi dicit; inde factum esse, ut in maledictis *versipelles* habeantur.

Pag. 145. OCULOS SOLIS ET IUSTITIAE.] Nilhil Sole oculatus est: quippe qui omnia intuens, omnia etiam exaudiens esse dicitur ab Homero et Plinio. Ambrosius in Hexamero, Solem esse ait mundi oculum, iucunditatem diei, coeli pulchritudinem. A Graecis *πρωτὸς ὀφθαλμῶν*, id est, omnia videns. Osiris, qui est sol, interpretatur multioculus: ut Diodorus et Eusebius prodidere. Iustitia quoque oculatissima esse fingitur, oculo vegetissimo, acie perspicaci et cuncta perspiciente: quam Chrypsippus fieri solitam esse prodidit aspectu formidabili, luminibus oculorum acerbis: neque humilis, neque atrocis, sed reverendae cuiusdam tristitiae dignitate. Plato volumine de legibus nono, Iustitiam omnium speculartricem atque vindicem appellat, et ita dici a priscis sacerdotibus tradit. Lucius noster itidem in tertio, iunctim ponit: *Solis et Iustitiae testatus oculum*. Quod autem quidam dicunt, de oculo iustitiae mentionem fieri a Diodoro, et inter sacras Aegyptiorum literas referri, id haud utique verum est: etenim Diodorus in 4. Bibliothecae, dissersens de literis Hieroglyphicis, ait, in illis oculum hominis scribi, qui significat iustitiae servatorem, et totius corporis custodem: nulla facta mentione de oculo iustitiae. Lege et pensata diligenter verba Diodori, apertissime cognosces ita esse et significare, uti nos docuimus.

Ibid. MUSCAE INDUUNT.] in muscae et aves transfigurantur, induere autem est, in avem transformari. A Virgilio dictum est, *Induit mucronem*, pro mucrone confoditur.

Ibid. PENE PRAETERIERAM.] Sic Plinius: *Pene praeterii, quod minime praeterendum fuit.*

Ibid. CORPUS.] defuncti, quod custodiendum receperit.

Ibid. MANE.] hora matutina.

Ibid. SARCIRE COMPELLITUR.] tanquam talionis poenae subiciatur, quae oculum pro oculo, dentem pro dente, membrum pro membro reposcit.

Pag. 146. COMMASCULO.] roboro, firmo, et mascula quadam virilitate perfulcio, nam quae mascula sunt, valentiora sunt, et robustiora. Unde *masculum* pro forti et vehementi, usurpat antiquitas, ut testatur Nonius. Arboribus, immo potius omnibus quae terra gignit, herbisque etiam, utrumque sexum esse, diligentissimi scriptores tradunt: maresque in omni genere fortiores esse, praeterquam in pantheris et ursis. *Mascularescere* verbum Plinianum est, pro eo quod est masculinum fieri. *Masculata* quoque in vineis dicta, cum palmites induruerunt per pedamenta propagati.

Ibid.

Ibid. ADEST CUSTOS PARATUS.] id est, ego hūm. nam de nobis, ut auctor est Quintil. loquimur tanquam de aliis, ut, Dicit Servius, negat Tullius; pro eo quod est, Ego Servius dico, Ego Tullius nego.

Ibid. CEDO.] dic. da praemium. Verbum comicum, et apud Plaut. frequentissimum.

Ibid. CLAMARE DESINE.] Tandiu clamat praeco in re aut vendenda aut locanda, quamdiu adest emptor vel conductor: quo parato, clamare desistit.

Ibid. CADAVER A. MALIS HARPYS.] Praecipit praeco, cadaver illud primarii juvenis solerter custodiendum esse à nequissimis mulieribus, quas scite appellat *malas harpyias*, quoniam instar harpyiarum rapiabant, et raptu immundo furtivoque cuncta prophābant. Harpyias Iovis canes dictas esse tradunt, quas Apollonius duas esse dixit, alii tres, quas poëta inclytus Iuvenentis versibus ita describit: *Virginē volucrum vultus, foedissima ventris Proluvies, uncaequae manus et pallida semper Ora fame.* Ab ἁρπύξ, quod esse rapio, harpyias nominari autumat: quas quidam Neptuni filias esse prodiderunt, quia fere prodigorum omnium pater est. Alii dicunt harpyias filias Thaumantis et Electrae. Nominē harpyiarum, rapaces fertur avari significantur.

Ibid. HOMINEM FERREUM.] Semetipsam Teiephron signat, qui loquendi modus est usitatissimus.

Ibid. INSONNEM.] pervigilem, ac sine somno. *Insomnia* dicitur vigilia, et *insonnis* vigil. Unde apud Virg. Grammatici legunt: *Anna soror, quae me suspensam insomnia terret? ut insomnia generis foemini, et numeri singularis, vigiliam significet.*

Ibid. IPSO LYNCEO.] Valerius Flaccus in primo Argonauticon, Lynceum memorat in catalogo Argonautarum: quem dicit fuisse oculatissimum perspicacissimumque mortalium, his versibus:

*Fluctibus et mediis terras dabit ille magistro,
Et dabit astra sati, cumque aethera Iuppiter
umbra*

Perdiderit, solus transibit nubila Lynceus.

Autumat Plin. fabulam cornendi Lynceo inde ortam, quod novissimam primamque lunam in Ariete primus eadem die conspexerit: quod nullo alio in signo contingit. De Lynceo sic scribit Hieronymus contra Iohannem Origenistam: *Lynceus, ut fabulae ferunt, videbat trans arietem. hinc proverbialiter Lynceus pro oculatissimo, et acutissimi visus usurpatur.* M. Tullius: *Quis est tam Lynceus, qui in tantis tenebris nihil offendat?* Horat. *Non oculo possis quantum contendere Lynceus.* Item: — *ne corporis optima Lyncei Contemplerē oculis.* Quidam oculos

Lynceos à lyncibus, quae clarissime omnium quadrupedum cernunt, falso deducunt.

Ibid. ARGUS.] Argus totum stellatum coelestemque fuisse, nullus ignorat, qui vel illud Nasonis notissimum legerit: *Centum luminibus cinctum caput Argus habebat.* Huic custodi Iovis vigilantissimo, Mercurius falcato ense caput amputavit, cuius oculos excepit Iuno, eosque collocans in penis pavonis, caudam geminis stellantibus implet. hinc *Argiphontes* poëtas dicitur Mercurius, quasi Argi preceptor. mystice autem *Argus* est, coelum stellarum luce distinctum, quibus inesse quaedam species coelestium videtur oculorum. Coelum autem *Argum* vocari placuit, à candore et velocitate. hic ergo ambitus coeli stellarum luminibus ornatus, existimatur enectus esse à Mercurio: quia sol, qui et Mercurius est, diurno tempore obscurando sidera veluti enecat, vi luminis sui conspectum eorum auferendo mortalibus.

Ibid. ILLICO.] statim. *Obseptis.]* oclusis, obfirmatisque.

Ibid. POSTICULAM.] hoc est, per postes tergo relictos, et posteriorem domus partem, quod et posticum dicitur: diminutive posticulum. Plautus in Trinummio: *Posticulum hoc recipit, cum aedes vendidit.* Servius Grammaticus ait *posticam* foemini generis à *postico* differre, eo quod *postica* verbum augurale sit, et ad augures tantum pertineat, quae in coelo designatur. de qua M. Varro: *Templi in coelo quatuor partes dicuntur: Sinistra ab oriente, dextra ab occasu, antica ad meridiem, postica ad septentrionem.* Annotavimus in Tranquilli commentariis, *pseudothyron* perquam eleganter et scite pro postico usurpari ab Ammiano Marcellino, M. Tullio, Paulo Orosio, aliisque scriptoribus Iuvenentis.

Ibid. CONCLAVE QUODDAM.] *Conclavia* dicuntur loca, quae una clave clauduntur. *Conclavata* quoque dicebantur apud veteres, quae sub eadem erant clave. Mart.

In omnibus Vaeccera quod conclavibus.

Pag. 147. FUSCA VESTE.] Nigra vestimenta lugentibus accommodata sunt. à Varrone *aniculum nigellum* dicitur vestitus lugubris. Prisci *antraeacium* nigrum dici voluerunt: *antraeacium* enim Graece carbo appellatur, unde *antraeacina* lugentium vestis. Illud notabile, quod tradit Plutarchus in problematis: mulieres scilicet in luctu albis vestibus indui solitas, ut quemadmodum mortui corpus albis vestibus velabatur, idem et propinquo facitare voluerunt. Alba autem veste idcirco cadaver exornabant, quia solus albor, color sincerus ac purus, minimeque inquinatus est, et ob id mortuis aptissimus. De nigris autem vestibus non minus quam purpureis illud dici merito potest: *Dolosae vestes, dolosi colores.*

[M]

Ibid.

Ibid. PROPTER.] prope, iuxta, ut Virgilius: *Propter aquae rivum.* AUCTORATUS.] Id est, auctoramento obligatus, et mercede conductus, et pretio emptus ad custodiendum calaver. Interpretes Horatianus illud ex Sermonibus, *Auctoratus cas*, haudquaquam inscite interpretatur tali interpretamento: adductus, condemnatus, qui se vendunt ludo, auctorati vocantur. In tertio Suetonii commentario non parum multa perscripsi super auctoramento, et auctoratis gladiatoribus. Porphyrius signans gladiatoris, inquit: *Auctorabitur in ludum.* Illud adde, quod auctorandi potestatem, hoc est, vendendi consecrandique, nisi patres, non habebant, est enim auctorare, obligare: auctoratus, obligatus, quod nomen maxime ad gladiatores refertur, qui auctoramento et mercedis obligatione addiuntur; mancipanturque gladiaturae: et proprie auctorati ad periculum conducuntur. Contra *exauctorati* dicuntur milites, quasi exobligati solutique à militari consecratione, obligationeque, quod interdum pro ignominiam contingit, ut legiones exauctorarentur ab imperatore: nonnumquam etiam ignominiam. Plin. in 14. *Vindemitorum auctoratum* decenter dixit, mercede conductum, et sublimitate vitis perliciantem. Item 36. *populum Rom.* decenter *auctoratum* appellat, in spectaculis perliciantem instar gladiatorum, qui auctorati, id est, conducti sunt ad mortem. De auctoramento mentio est apud Sepecan, M. Tullium, et Suetonium. In hac ferme sententiam Livius in 37. *Eo vero pignore velut auctoratum sibi proditorum ratus est.* Pomponius poeta Bononiensis, scriptor Attellanarum, fabulam scripsit cui tit. est Auctoratus, cuius testimonia Grammatici identidem advocant. Quint. quoque senior in declamationibus unam condidit, quae inscribitur *Auctoratus*. ubi hoc legitimus: *Illum maiores prohibuerunt teatro, qui vilitate, qui gula se auctorasset.*

Ibid. CRINIDUS ANTEPENDULIS.] *Capronis* dici voluerunt veteres, capillos, qui ante frontem sunt, quasi à capite *prones*, qui alio nomine *antiae* nominantur, quos in praesentia Appuleius *antependulos* vocat, quos alibi *anteventulos* dixit, et *propendulos*. In Floridis: *Iam primum*, inquit, *crines eius praemulsi antiis, promulsi capronis anteventuli et propenduli.*

Ibid. ETIAM IN MOERORE LUCULENTAM.] *Mita* profecto et exuperantissima esse creditur formositas illa, quae etiam in moerore et aegritudine luculenta conspicitur.

Pag. 148. QUAM EXPERGIT MUNUS OEDAS.] ut vigilantem officium iniunctum peragas. *Obire munus*, est officium facere. Namque hac praepositione *Ob* antiqui usi sunt pro ad. ut *ob os*, ad os: *obmoveto*, pro advoveto. *ocensus* dixit Ennius, pro accensus. et in Iphigenia: *Ache-*

rontem obibo, inquit, pro adibo. Item, *ob Romam* dixit, pro ad Romam, illo versu:

Ob Romam noctu legiones ducere coepit.

Obire diem significat mori, quasi ire ad diem factum destinatum. Apud Suetonium et M. Tullium *obire diem* significat adire diem, et in tempore esse ad munus obeundum de praestituto.

Ibid. MODO COROLLARIUM.] Sensus est: omnem curam exue, et sollicitudinem missam facto, ó matrona: modo mihi praeparas aliquid quasi auctarium et munusculum, praeter legitimam constitutamque mercedulam. nam corollarium dixerunt antiqui, id quod additum fore legitimo praemio ac mercedi, praeterquam quod debitum, vocabulum à corollis ductum: quod haec, cum plauerint auctores in scena, dari sunt solitae: auctor M. Varro. Scribit Suetonius, quod Augustus corollaria praemia, in alienis quoque muneribus ac ludis et crebra et grandia de suo offerebat. quo loco pauca quaedam annotavimus. Apud scriptores idoneos corollarii mentio sit in hoc significatio, ut accipiatur pro quodam additamento et re tenuissima, cum corollae, quae et ipsae corollaria nominantur, minime ob graecitatem pretii dari solent histrionibus, de quibus Plin. haec in 21. *Paulatim et Romae subrepsit appellatio, corollis inter initia propter graecitatem nominatis, mox et corollariis.* Item in 9. *Corollarium* pro re minime pretii usurpavit: sicut M. Tullius *corollarium munerum* dixit in Verriis, quasi (ut ita dicam) pro accessorio atque appendicula. infra Appuleius festiviter appellat *puerile corollarium*, praeposterum concubium. Plinius neoteros, *operae theatrales corollaria* posuit pro mercedula et praemio laboris theatri.

Ibid. SPLENDENTIBUS LINTEIS.] Supra diximus, quod color albus ob sinceritatem, puritatemque defuncti est accommodatissimus. velamenta quoque linea non modo induti et amicti et sanctissimis Aegyptiorum sacerdotibus, sed operum quoque in rebus sacris usurpantur. In Evangelio scriptum legitimus, corpus Domini sindone indutum fuisse: quo vocabulo significatur lineum velamentum.

Ibid. SEPTEM TESTIBUS.] Alludit ad numerum testium, qui ex constitutionibus leguntur, et edicto praetoris adhiberi solent et debent faciendis testamentis, quorum signacula et subscriptioes necessariae sunt. Possunt autem septem testes omnes signare uno annulo testamentum. Quod si quis sine scriptis voluerit ordinare testamentum iure civili, septem testibus adhibitis, et sua voluntate coram eis nuncupata, sciat hoc perfectissimum esse testamentum.

Ibid. REVELAT.] discooperit, remodat, reteggit.

Ibid. USU PERFLETO.] Legendum *Visu*: hoc est, difilectus oculi.

Pag. 149. VERBA CONCEPTA.] Dicimus *verba concepta*, quae prout enunciantur, ita perscribi solent: nec aliquid praeposterum dici fas est. Saepe iusurandum offerri solet conceptis verbis. Plautus in *Asinaria*: *Ubi verbis conceptis sciens perituraris.*

Ibid. TABULIS PRAENOTANTE.] Notarium sive tabellionem significat, quem et libellionem vocant. Papinius in *Sylvis*: *De capsula miseri libellionis.* Ex eodem ordine videtur esse *novatae*, quorum meminit Ioratius illo versu:

De re communi scribae magna atque novatae. Titulus est apud Iurisconsultos de novationibus, unde et *novatis* nomen.

Ibid. ECCE NASUS INTEGRER.] Matrona coram testibus membra defuncti integra assignat custodi: quae ille ex pacto integra et illibata debet repraesentare, peracta custodia.

Ibid. ILLIBATAE LABIAE.] integra labra. *Labia* et *labias* neutro et foeminino genere indifferenter apud antiquos usurpata reperies. proinde quidam inanem facere discretionem voluerunt, ut virorum *labra*, mulierum *labia* esse dicerent. Antiquus versiculus est memoratu dignus, qui ait: *Anima aegra et saucia cucurrit ad labias mihi.* Donatus in *Eunuchum*: *Labia, inquit, sunt superiora, labia inferiora, labiae asinorum proprie dicuntur.*

Ibid. MENTUM.] Nulli praeter hominem mentum est. Antiquis Graeciae in supplicando mentum attingere mos erat: auctor Plin. De feris quoque dici mentum posse, scripturae canonicae testantur, apud quas libro Regum primo scriptum legitur: *Leo et ursus consurgebant adversum me, et apprehendebam mentum eorum, et suffocabam interficiebamque eos.* Vetus proverbium est, *Inter manum et mentum*: idem fere significans quod illud, *Inter os et offam*, de quo supra diximus.

Ibid. CONSIGNATIS.] signo scilicet septem testium.

Ibid. FACESSIT.] abit, recedit, verbum comicum.

Ibid. OLEUM AD LUCEM SUFFICIENS.] Petit tantum olei sibi exhiberi ad noctem illuminandam, lucemque in loco tenebroso faciendam, quantum per totam noctem durabile sit usque in lucem matutinam. Decenter autem dicitur, *Ad lucem luci diei venientis*: alterum ad lucem illuminationis, quam facit lucerna.

Pag. 150. OENOPHORIS.] vasis vinaris. *oenophorum* enim, ut nominis argumento liquet, significat vas vinarium, apud Lucianum et Mart. reliquosque. Augustinus in 7. de civitate Dei auctor est, in Liberi aede *oenophorum* sisti solere: quod significaret vinum, per id quod continet, id quod continetur. Praxiteles inter caetera opera quae percenset Plin. fecit et *oenophorum*: quod, ut opinor, non tam vas vinarium

significat, quam ministrum vini poculum inferentem.

Ibid. DISCUS.] Discum vocant vas escarium: unde *discophoros* dictus, qui in disco, in mensa prandium refert. Divus Hieronymus *discophorum* scito elegantique vocabulo appellat *Abacuch*, quia scilicet prandium Daniëli deportavit, in lacum leonum coniecto. Legimus in Evangelio, caput Ioannis Baptistae allatum in disco, et puellae datum fuisse. Apud antiquos *discophorum* quoque dicebatur vas, in quo prandium offerretur. Alias *discus* pro massa plumbi sive ferri accipitur: quod genus est ludi, quo iuvenes in ludo contendebant. Disco perit *Hiacynthus*, delicium Apollinis. Poëtae frequenter disci meminerunt: aliter *possinaculum* vocant. Inde *discobolos* dictus, qui discum iaculatur. In quo significatur accipitur apud auctores, scribentes *discobolon* factum esse à Myrone, aliisque artificibus.

Ibid. CAPITUM QUASSANTI.] Indignantis specimen est: ut apud Virg. de Turno in 12. *Ille caput quassans.* et apud Plautum *Trinummus*: *Quid quassas caput?*

Ibid. PARTES.] Significanter locutus est: nam partes dicuntur eduliorum in mensa, quas amoris testificandi causa solent principes convictorum dare: ut apud Suetonium et Xenophontem legitur, et infra apud Lucium quoque evidenter ostenditur. Graece *μερίδες* dicuntur. Scribit *Dicaearchus*, non fuisse moris apud antiquos in coem partes distribuere: postea obtinuit consuetudo, ut deficientibus edulis partes viritum darentur, cum prius potentiores infirmorum alimenta corrumpenter: et inde contingeret, ut ex voratrina suffocarentur. Unde factum est proverbium, *μερίς ὄν πείνης*, id est, Pars non strangulat. Haec ex monumentis Graecorum, secretariisque deprompsimus, studiosorum utilitati consulentes, qui frequenter legent, partes in coena dari solitas.

Ibid. TOTIUGIS DIEBUS.] id est, tot diebus: nam qua forma *multiuga* pro multis, eadem *totiuga* pro tot usurpamus. et sicut in *postliminio* et *legitimo*, illud *liminium* et illud *tinum* nihil significant, sed pro nominis supplemento ponuntur: ita *multiuga* et *totiuga* et horum nominum opinor esse producta, ut *inga* pro addimento supervacuae ponatur. In apologia: *Legisti Aristotelis multiuga volumina.* M. T. ad Atticum scribens ait, se *multiugas* literas accepisse.

Ibid. COMESSATUM.] convivatium, epulatum, compositum, ut scilicet et gulae ventriculi genialiter indulgeas. De comessionibus et comessatoribus scripsi affatum in nono Suetonii commentario. ubi id quoque annotavimus, *comessari* proprie dici post coenam epulari et compositare.]

[M 2]

Pag.

Pag. 151. MYRRHENE.] Nomen ancillae. *μυρρίνη* Graece dicitur myrrhus, *μύρρινα* muraena.

Ibid. CUSTODE.] Isto scilicet Telephone, qui se custodem cadaveris futurum spondit. *Faceſſe.*] abi, discede.

Ibid. DESOLATUS.] quasi solus, solitariusque relictus.

Ibid. PERFRICTUS OCULIS.] Moris est oculos digitis perfricare, ad somnum repellendum, quando reluctantes et iuvitos placidissimum ille deorum cogit connivere, et ramum letheo rore madentem supra capita dormitantium quassat.

Ibid. CREPUSCULUM.] Post occasum Solis dicitur tempus illud *crepusculum*, à *crepero*, quod vocabulo Sabino significat dubium: à quo res dubiae dicitur creperae, et à Lucretio dictum est, — *creperi certamina belli*. Est enim crepusculum id tempus, quo dies sit an nox, est dubium. *Crepusculi* apud antiquos nominati, qui eo tempore erant nati, ut Lucii, qui prima luce, *Manii*, qui hora matutina. à Sidonio Apollinari *crepusculascens* hora eleganter dicta est pro vespertina, temporeque crepusculi.

Ibid. ALTIOR.] profundior. *Concubia.*] apud Macrobius, dies ita dividitur, ut post vesperam prima fax dicatur, deinde concubia, et inde intempeſta, quae non habet idoneum tempus gerendis rebus. M. Varro noctem intempeſtam ab aliis concubium appellari docet, ab eo quod fere omnes cubent: ab aliis, quod silerent, silentium noctis: quod idem tempus *conticinium* Plautus vocat. Hinc apud historicos, maximeque apud Livium, identidem leges, *silentio noctis* eductas copias, ubi accipe pro nocte intempeſta sive concubia, super qua re in superioribus quoque non indiligenter scripsi. Scito autem me non tam ex oblivione quam animi sententia, non parum multa bis terque repetere, ut scilicet satisfaciam veteri proverbio, quod inquit, *δὲ καὶ ἄρις τὸ κελδὸν*. quod significatur, quae pulchra sunt, bis et ter et saepius dici oportere.

Ibid. MUSTELA.] Significatur maga, quae in mustelam transfigurata, introrepsit intra cubiculum. Placita magorum, vel potius vaniloquia, existimant vi magica homines, potissimumque mulieres transformari in mustelas, mures, feles, et id genus bestiolas, quod et vulgus credit, cui id quoque persuasum est, foeminas certis quibusdam diebus equitare super bestias, et cum Diana sive Nerodia de silentio noctis loca multa peragrate. Cuius rei mentio fit in decretis canonicis 26. quaestione 5. Caeterum haec omnia falsa esse, confidenter existimare debemus. etenim ut docet divus Augustinus, non potest homo immutari in aliam effigiem: sed illusiones sunt, et phantasmata daemonum, qui ludificatores sunt mortalium: qui instar Protei omnia transformant sese in miracula rerum, quibus homini

praestigiae difficiles esse non possunt. Denique huc referunt ecclesiastici scriptores omnia illa, quae de Circe, quae socios Ulyssis mutavit in bestias; quae de Arcadibus, qui in lupos transfigurabantur; quae de his qui in iumenta versi annonam balubant, memorantur. Sed ad propositum: Mustelarum duo sunt genera, distant magnitudine, Graeci vocant *ἰκτιδία*, dicitur et *γυλάρι*. est quaedam mustela domestica, quae in domibus nostris oberrat, et catulos suos (ut auctor est Cic.) quotidie transfert, mutatque sedem. ob hoc dixit Plaut. in Stichus: *Certum est mustelae posthac nunquam credere: nam incertiorum nullam novi bestiam, quin et ipsa decies in die mutat locum*. Plin. et Silius tradunt, mustellarum virus exito esse basiliscis, quos interficiunt in cavernis sola tabe. necantur illi simul odore, commorinunturque, et naturae pugnam conficiunt. Fel stellionum tritum in aqua, mustelas congregare dicitur. Scribunt Grammatici, mustelam dici, quasi murem longum, à longitudine, unde et telum dicitur. Genitalia osea sunt mustelis. Catulus mustelae efficax est contra mala medicamenta.

Pag. 152. TANTILLUM ANIMALIS.] Elegantius dicimus *tantillum animalis*, pro parva bestiola, quam tantillum animal. Ita enim enunciatum, refertur ad contemptum. Annotat Donatus, hac elocutione per obliquum, ut *quid hominis, quid mulieris*, contemptum significari: quod si recto casu proferatur, non esse contumeliosum.

Ibid. INCURATA BESTIA.] impura, maculosa, foeda. impurus aliquo vitio maculatus dicitur et improbus. Plautus: *Incurate leno*.

Ibid. MUSCULOS.] tanquam et mustela ipsa ex muscutorum genere sit. Iecuscula muscutorum bruma dicuntur angari: auctor M. Tullius in 2. de Divinatione. Inter ea quae neque placida sunt, neque fera, sed mediae inter utramque naturae, numerantur à Plin. mures domorum incolae: qui tradit, musculis inesse praesagia, ut scilicet ruinis imminutibus praemigrent. Hinc festivit M. Tullius: *Reliquae tabernae rimas agunt: itaque non solum inquilini, sed mures migraverunt*. Scitum est illud M. Catonis. Consultus, à quodam, qui sibi à soricibus sive musculis crosas caligas diceret, respondit, illud monstrum non esse: sed monstrum illud habendum fuisse, si sorices à caligis roderentur. De musculis, quam in homine sint innumeri, suo loco mox plura dicentur.

Ibid. PRAESENTARIAM.] quae nunc et in praesentia sine procrastinatione exhibebitur. *praesentaria remedia*, quae illico sanant: et *praesentaria pecunia*, quae praesens numeratur. *venenum non praesentarium* ab A. Gellio dicitur, quod non statim necaret, mortemque in diem proferret. Plautus in Mostellaria: *Ubi id erit factum?*

à me argentum petito praesentarium. Plin. remedia praesentissima identidem ea vocat. quae ocysissime auxiliantur.

Pag. 153. SOMNUS PROFUNDUS.] Intelligi vult, hunc somnum altissimum vi magica immissum esse ab illa maga, quae sub specie mustelae introrepens, fuerat exterminata eiectaque.

Ibid. IN IMUM BARATHRUM.] in ipsam quasi mortis et manium profunditatem. [Quae hic de Barathro habet Beroald. supra iam dicta sunt: quare ea repetere nihil opus.]

Ibid. DEUS DELPHICUS.] Apollo, qui Deus est divinationis. Delphis fuit clarissimum in terris oraculum Apollinis, sub monte Parnaso, ubi medium et umbilicus terrarum esse traditur: quod negat Varro.

Ibid. INANIMIS.] quasi sine anima et spiritu: hoc est, exanimis. M. Tul. in Hortensio, solertia efficit dicit, ut in anima quae sunt, vivere et spirare videntur.

Ibid. CANTUS CRISTATAE COHORTIS.] Gallos gallinaceos significat, qui, ut Plin. noster eloquenter tradit, vigilis nocturni sunt, atque excitandis in opera mortalibus, rupendoque somno geniti. norunt sidera, et ternas distinguunt horas, quartaque caestrensi vigilia ad curas laboremque revocant. Ambrosius in 5. Hexameri, de galli cantu haec refert: *Est galli cantus suavis in noctibus: nec solum suavis, sed etiam utilis: qui quasi bonus cohabitator, et dormientem excitat, et sollicitum admonet, et vivantem solatur, processum noctis canora voce protestans.* Hinc tempus post mediam noctem, auctore Macrobo. *gallicinium* dictum. *Noctis inducias* non minus scite quam eleganter appellat, horas nocturnae quietis, quibus per quasdam quasi inducias animatae tuto dormiunt, quiescunt, recreantur: id quod inducias datis fieri solet. *induciae* autem sunt, ut docet M. Var. pax caestrensis paucorum dierum. Item alio in loco: *Induciae*, inquit, *sunt belli feriae.* Donatus, inter Grammaticos classicos, atque emunctae naris, Inducias dici ex eo autumat, vel quod in diem dentur: vel quod in dies otium praebent. Aliiter Aurelius Onilius, et A. Gell. super induciarum etymologia. Graeci *ἐκπερισπασ*, ab abstinendis manibus appellarunt nam per cessationem istam pugnae pactionem non pugnatur, et manus cohibentur. Inducias primus invenit Lycæon.

Ibid. EXPERGITUS.] evigilans. Apud antiquos *expergere* accipitur pro expergefaceri et excitari. Idem dicebant *expergisceret*, pro expergisceretur, Pomponius: *Ut si quis dormitaret, expergisceret.*

Ibid. REVELATA.] reiecta, discooperata.

Ibid. RIMABAR.] curiose scrutabar. *Rimari* enim est scrutari, et quaerere. *Rimari* proprie dicuntur snes, ut Grammatici tradunt, cum pas-

centes cibi gratia glandes rimantur de rimis terrarum: unde rimari significat pasceri, Virg. *Dulcibus in stagnis rimantur prata Caystri.*

Pag. 154. HESTERNIS.] qui hesterno die evocati introductique fuerant. ab heri hesternus, non ab extra.

Ibid. PHILODESPOTIUM.] Nomen proprium est ex duabus dictionibus Graecis compositum: quod significat domini, sive dominae amorem.

Ibid. SEDULUM.] navum, diligens, industrium. *Sedulo* adverbium est, quod significat sine dolo et impense: auctores Donatus et Nonius.

Ibid. IDENTIDEM VENTILABAM.] frequenter agitabam. Signate locutus est. ita enim facere solemus, ut numeros manu tractantes quasi *ventilemus*. Columella praecipit, ne frumenta in horreo *ventilentur*. Notissimum illud:

Ventilat aestivum digitis sudantibus aurum.

Ibid. OMNIFARIAM.] ex omni parte, *aliquot fariam* dixit Varro in primo de Re rustica: pro eo quod est, in aliquot partibus et locis. Tradit Festus, antiquos dixisse *multifariam*. quod videlicet in multis locis fieri poterat. *omnifariam* doctrinam vocant omnigenam, et omni disciplinarum genere consarcinatam.

Ibid. EXERTIS.] eductis, expositisque. Peculiariter fuit et gentilitium Cethegorum, ut humero exerto irent in expeditionem: unde nudi poetico epitheto appellati. Silius: *Ille humero exertus gentili more parentum.*

Pag. 155. OFFENDERE.] pro offendebat: infinitivus pro indicativo, apud historicos et poetas frequentissimus.

Ibid. IMPINGERE.] impingebat, contundebatque. Hieron. *Impegi novissime in Daniëlem.*

Ibid. IN MODUM ADONI.] Adonis Myrrhae filius, Veneris delictum, formositate praecellens, apri dente sub lingua pressus, laceratusque prosternitur leto, ut canunt nostri. Graeci vero tradunt, Martem sub specie apri ob zelytypiam id facitasse. Venus miserata, in florem Adonidem transformavit, qui sanguineo est colore, scribit Plin. in 21. Adonium florem esse alsiosum, ubi annotandum, dici alsiosum id quod frigore infestatur, et algorem ferre non potest. M. Varro pecus caprinum alsiosum esse ait. Ob interfectum ab apro Adonim, suillum genus invisum Veneri esse prodiderunt. Adonis in mysteriis arcanis symbolum est frugum, et fructus perfectos significat: auctor Eusebius in 3. Praeparationis evangelicae. *Adonia* antiqui dixerunt diem festum, et solennia Adonidi dedicata, quae cum plactu colebantur, ob plactum Veneris representandum, hinc ait Venus apud Ovid. — *luctus monumenta manebunt Semper Adoni mei.* Ezechiel quoque propheta: *Ece, inquit, tibi mulieres sedebant plangentes Adonidem.* Physici tradunt, Adonin esse Solem: ab aproque interceptum fungunt, Herculis imaginem in hoc ani-

inali figurantes, quod scilicet aper hispidus et asper gaudet locis brumalibus, proprie hyemali fructu pascutur glande. Hyems autem veluti vulnus est Solis, quæ et lucem eius nobis minuit, et calorem. Ausonius *Adoneum* vocat, atque eum hoc nomine coii a gente Arabum, qui idem sit Osiris et Bacchus et Dionysus. De his Ammianus Marcellinus volumine 22. sic refert: *Ereuerat isidem diebus, amano cursu completo Adonia ritu veteri celebrari, amato Veneris, ut fabulæ fingunt, apri dente ferali deleto: quoad in adulto flore sectarum indicium est frugum.* Adon dicitur Fulgentio, recto casu, qui a caeteris *Adonis*, à Plauto *Adoneus*. *Adon* Græcæ suauitas dicitur: et quia myrrina odore suavis est, Adonem dicitur genuisse. ideo autem Venerem amasse dicunt, quod hoc genus pigmenti sit valde feruidum. Lego apud Lucianum in libro de dea Syria, Adonin fluvium ex Libano monte profluentem, singulis annis sanguinolentum fieri: per eos dies maxime, quibus Adonis fuit interfectus: et sanguinem in aquam profluentem, immutasse fluminis colorem. Idem tradit, Orgia fieri in honorem Adonidis: quibus caduntur, lamentantur, et cepita radunt. Apud Græcos proverbium est, *ἀκαρπότερος εἰς ἀδόνιδος κηπέων*, id est, infructuosior es quam Adonidis horti: de his, qui nil parum generosum. Hortorum Adonidis meminit Plato in Phædro. At tamen Plin. noster tradit, antiquitatem miratam esse hortos Adonis et Alcinoi. Extat apud eodem Græcos epitaphium sive naenia de morte Adonidis, cuius principium est: *ἀνίσσω τὸν ἀδώνιν, ἀπάλεστο κελὸς ἀδώνις.*

Pag. 156. MUSTELATIS PILETIS.] Lego *mustelatis pepilis*, hoc intellectu, ut dicat: vestimenta quibus erat indutus, sanguine suo perfusa, fuisse ad instar mustelini coloris. *Peplum* vestem dici, nullus ignorat: qua dictione scætant libri Græcorum et Latinorum. hinc Homer. *ἐλακιστέπλους* vocat foeminas, vestes trahentes. Artumat Servius, *peplum* proprie dici palliam pictam foemineam, Minervæ consecratam: hodie tamen multi abutuntur hoc nomine. *Mustelatis* autem dixit, à colore mustelino. Terent. *Senex veterosus colore mustelino*. Ubi exponit Donatus, *mustelinum colorem* dici sublividum ac lentiginosum. Talis color fieri solet vestibus, quæ sanguineis guttis inspersæ, quasi lentiginosæ sunt, et maculosæ. In vestito codice manuscripto emendatius legitur, *Musæ votis Pimpleidos*, quæ lectio probabilis est, referturque ad Orpheum, hoc intellectu parvo et congruente: Ego domo prorubor, laceratus discerpitusque in modum Adonis, quem aper discerpit: et ad instar Orphei, quem à foeminis divulsam dilaniatumque frustatim sciunt omnes, et canunt poetæ. Ita ergo logetur, *discerptus in modum votis Musæ Pimpleidos*, id est Orphei, filii Musæ Cal-

liopes. ex Græca loquendi formula. Illis enim familiare est sic loqui, ut dicant *καλέμβροτος ὁ πανταίου*, id est, Cleombrotus Pausaniæ, et subintelligatur filius. *λεωνίδος ὁ ἀναξανδρείδα*, Leonidas Anaxandridæ, scilicet filius. *εὐδαμίδα* ὁ ἀρχιδάμου, Eudamidas Archidami, videlicet filius. Ita et hic, vates Musæ dicitur Orpheus musæ scilicet filius. Pimpleidas autem vocari Musas, poetico nomine, quicquid ignorat? sive à loco Piciriæ regionis, sive fonte Musis dicato, ubi et Calliope Orphea genuisse fertur.

Ibid. IMPROVIDI SERMONIS.] Quo scilicet impuram bestiam mustelam appellaverat, eique vim præsentariam, ni abiret, fuerat comminatus.

Ibid. ULTIMUM CONCLAMATUS.] ultimo clamore et novissimis lachrymis deploratus. Nam per intervalla mortui identidem conclamabantur, post ultimam tandem conclamationem efferebantur, cremabanturque, ut ante diximus.

Ibid. DEFLETUS.] Participium est, ut inquit Servius ab eo quod est *fleur*: si tamen inveniatur, alias sine verbi origine esse dicemus. Virg. *Fit gemitus, tum membra thoro defleta reponunt.*

Ibid. PROCESSERAT.] efferebatur. Ritu naturæ, ut auccor est Plinius, capite hominem gigni mos est, pedibus efferi. Hinc Persianum illud: *In portam rigidos caeles extendit.*

Ibid. POMPA FUNERIS.] Ulpianus titulo de religiosis: Sumptus funeris pro facultatibus vel dignitate defuncti faciendos esse præcipit. Per forum hodieque decuntur funera nobilitum: et antiquitus duci solita signat Horatius, cum ait: — *plaustraque ducant, Concurrentque foro tria funera, magna sonabit.*

Pag. 157. ADANNIUS.] valde anxius, quidam codices habent *adatus*, lucidior sensu.

Ibid. INVELLERAS.] Currigere *revellens*, hoc enim intellectu, fieri solet ut crines revellant, et canitum turpent. iuxta illud Virgilianum: *Canitum immundo perfusum pulvere turpans*. Genialem appellat, vel quasi voluptuariam, tanquam senex canitie gaudeat, perinde ac ex illa venerabilis. vel Genialem expone pro ingenuam, quasi genitalem.

Ibid. CONTENTA.] exerta et clamosa. unde *contentio vocis* apud scriptores: et contentio, ut in Rhetoricis traditur, est oratio acris, ad confirmandum et consultandum accommodata.

Ibid. SUBSISTE.] openi ferte, et succurrite. *Istam mulierem.*] Uxorem signat defuncti, cuius pater cum arguit veneno filium extinxisse, ut adultero gratificaretur, et hæreditatem mariti occuparet. hæc enim proxima sunt, et quadam quasi cognatione connexa, ut mulier quæ impudica est, eadem quoque sit venefica. Nam M. Cato: Nullam adulteram nisi eandem esse veneficam dixit. Quod et Quint. tradit in 5. *Istam* autem dixit, pessimam intelligi volens nam in

pronomibus ut ante dictum est, maximum est pondus.

· Pag. 158. CREDU.] Emenda, *Credulitatem*. Narratio enim quae probabilis est, et verisimilis, facit criminis credulitatem.

Ibid. EMEDITATIS FLETIBUS.] Focminarum hoc prope peculiare est, ut fletus et lacrymas habeant paratas, ac velut in promptuario positas, ut cum velint praesto sit secundus lacrymarum fons, iuxta illud: *Uteribus semperque lacrymis in statione sua paratis*.

Ibid. ABNUEBAT.] negabat, inficiabatur, depellebat, controversiae enim et lites constant ex intentione et depulsionem. Intentio est, quod accusator proponit, qua facit licem: ut Occidisti Aiacem. Depulsio est, quod defensor respondet: ut Non occidi. Id Graeci vocant *Apophasin*, quasi dicas abnuentiam criminis eius quod accusator intendit, auctor Fortunatianus. Merito ergo dixit, *abnuibat*, quasi per *ἀντιφάσις*, id est, abnuentiam crimen obiectum iniiciabatur ac negabat.

Ibid. AEGYPTIUS PROPHETA.] Aegyptii divinatorum omnium conscii dicuntur, à quibus clarissimum in studiis literarum disciplinas ingenuas hauserunt. Apud hos sacerdotes luerunt et prophetae rerum coelestium scientia praecellentes, qui mystici erant, et ut Graeci dicunt, *ἀνομήντροι*, id est, incommunicabiles: qui cum arcana doctrinarum occultarent, vix pauca quaedam communicarent cum Platone et Eudoxo, qui annos 14. in Aegypto commorati sunt. Pythagoras quoque Aegyptias disciplinas petiisse memoratur, atque ibi à sacerdotibus caerimoniarum incredendas potentias didicisse. Apollonium ille Tyaneus Aegyptios prophetas accessit eruditionis causa. Hermes Trismegistus Aegyptum vocat coeli imaginem.

Ibid. ZACHILAS.] Nomen prophetae, apud Plin. Zachlias Babylonice celebratur, qui in libris quo scripsit ad regem Mychridatem, humana gemmis fara attribuit, in canonicis scripturis Zachariae prophetae nomen est celeberrimum.

Pag. 159. POSTLIMINIO MORTIS.] reversione à morte, et post mortem. nam postliminium ex notatione nominis ita clarescere potest, auctore Boëtio, ut quia semper post id significat quod retro relinquatur, *postliminii* vocabulo quaedam reversioni significetur. [V. supra.]

Ibid. ILLECTUM.] *Lego intectum*, ut significet sacerdotem linea veste et candida indutum, ab intendo dictum. *Amicula* autem, ab amictuendo, vestimenta nominamus, quibus linteis sacerdotum vestiuntur. est enim lineum textum purissimum, rebus divinis velamentum: quod non modo induti et amictui sanctissimis Aegyptiorum sacerdotibus, sed opartui quoque in rebus sacris usurpatur. idque ex Orphi et Pythagorae decretis. Hinc apud Iuvenalem, Mar-

tialem, Ovidium, caeteros, *linigeri* dicti sacerdotes Aegypti, quasi gerentes linea vestimenta. Apollonium Tyaneus apud Philostratum accusatur, quod vestiu linteo amictuatur, seque inibi ratione reddita defendit, erat enim Pythagoricus, et ad Pythagorae praescripta vivebat. De Isiacis sacerdotibus, qui lineo amictu vestiebantur, a factum in Suetonii commentariis.

Ibid. PALMEIS BAXELIS.] *Baxae* sunt calcamenta, de quibus Plautus in Menachmis: *Quis iste est peniculus, qui extergitur baxae*, mendose in codicibus Plautinis impressum est *baxae*. Peniculo quoque, ut id transeunter attingam, baxae extergi dixit, alludens ad spongiam nomine peniculum, qua et ad mensas calceosque extergendos utebantur. De baxeis ait in Floridis: *Vestem de texterna emere, baxae istas de suterna praestinare*. Ubi annotandum, *texterna* pro *textrina*, *suterna* pro *sutrina*, *praestinare* pro *emere* decenter usurpari. Item in ultimo huius operis docet, baxae esse calceos proprie philosophorum.

Ibid. INDUTUM.] calciatum, Plin. consimiliter in secundo: *Diuis Augustus laevum pradiidit sibi calcem praepostere indutum*. Dichum, ut ait Servius, *induo illa re, et illam rem*. Catachresticos dixit Virg. in 10.

An sese mucrone ob tantum dedecus amens Induat? Quidam illud Plinii *indutum* legunt, *inductum*: quoniam et calcei *induci* dicuntur.

Ibid. ADUSQUE.] Licenter adusque et abusque usurpantur, ut notat Grammatici. Virg. *Atrides Protei Menelaus adusque columnas*.

Ibid. DERASO CAPITE.] Sacerdotem designat, cuius vertex deradi solet. ob hoc ait Satyrographus: *Qui grege Plinigeo circumdatus, et grege calvo*. Scribit Plinius, sacerdotes Aegypti derasis capitibus mocrere, et in luctu esse ex morte Apidis, qui in Aegypto numinis vice colitur. Auctor est Herodotus in Euterpe, sacerdotes Aegyptios totum corpus eradere, vestem tantum lineam induere, calceos papyraceos gestare, hinc opinor fluxit ritus nostrorum sacerdotum, qui iubentur caput radere, et comam nutrire proberunt. Hieronymus (quod et in decretis canonicis 22. quaestione 2. scriptum legas) rationem capitis et coronam designare autumnæ temporium omnium depositionem. Capilli vero qui remanent, designant aliqua sacerdotibus esse retinenda ad sustentationem. Paulus apostolus in Cenchrus totondit comam, rasit calvicium, exercuit nudipedalia.

Ibid. GENUA.] utpote misericordiae consecrata. *Homini*, inquit Plin. *genibus quaedam et religio inest observatione gentium: haec supplices attingunt, ad haec manus tendunt, haec us aras adorant*.

Pag. 160. PER NOCTURNA SILENTIA.] quae scilicet plena sunt venerationis. aliudere videtur

ad illud Virgilianum: — *Ioca nocte silentia late*. et, — *tacitae per amica silentia lunae*. Praeterea noctu cuncta silent, ut idem inquit: *Tunc tacet omnis ager, pecudes, pictaque volucres*. Aristoteles in Problematis tradit, ideo per noctem melius quaecunque audiri quam per diem, quia tunc nullus est strepitus, et (ut Anaxagoras ait) aër, qui interdiu stridet à Sole concealfactus, noctu requiescit: praeterea tempus id nocturnum, quod quidam concubium, alii in-tempestam noctem appellant, à silentium noctis vocaverunt, ab eo quod id temporis siletur, ut docet M. Varro. In hoc significatu *silentium noctis* frequenter à Livio usurpatur. Dicitur et *silentium* in auspiciis, quod omni vitio caret: quod intelligere perfecti arguris est. *Silet coelum*, Plinio significat, serenum et tranquillum: sicut Columellae, *Silet herba*, quae non germinat.

Ibid. COPTICA.] Sic enim legendum est. Significat autem aggerem hirundinum, quem scilicet in Aegypto iuxta oppidum Copton hirundines muniunt, opere inexpugnabili, palea et stramento rostro firmantes continuatis per triduum noctibus tanto labore, ut multas in opere emori constet: eaque militia illis verna est, et cum anno redit semper, eadem hirundines molem continuatione nidorum evaganti Nilo inexpugnabilem opponunt stadii fere unius spatio: quod humano opere perfici non posse, auctor Plin. in 10. Ob hoc dixit Papinius in Sylvius: *Ripam Nili Iuto Cocropio*, id est, nidis hirundinis signatam esse et coërcitam: quod et in libro Annotationum copiose explicavi. Nunc Appuleius *adepta optica* vocat, illud incrementum et opus quod muniunt hirundines iuxta Copton, quae res regione quadam praedita esse videtur. Illud adde, quod legitur in libris Iurisconsultorum, ubi Ulpianus ad titulum de extraordinariis criminibus scribit: *Commata dici aggeres, qui oppositi sunt coërcendo evaganti Nilo: quos qui ruperit extra ordinem, plectitur*. Mendosae sunt dictiones in voluminibus impressis, in quibus passim legitur: *Aggeres solent aquam in otitiam contingere*, tu vero lege, *Solent aquam Niloticam continere*. Ideo enim illi aggeres extruuntur, ut aquam Nili evagantis coërcant atque continent.

Pag. 161. PER INCREMENTA NILOTICAM.] Nilus coloni vice fungens, quotannis evagatur à solstitio: à primo lente crescit, deinde vehementius, quandiu sol in Leone est: mox pigrescit, Sole in Virginem transgresso, in totum revocatur intra ripas, in Libra, ut tradit Herodotus, centesimo die, incrementa eius per puteos mensurae notis dependuntur; *Nilometria* vocant, iustum incrementum est cubitorum 16, minores aquae non omnia rigant: in duodecim cubitis famem sentit Aegyptus, in tredecim etiamnum cœsurit: quatuordecim cubita hilaritatem adferunt,

quindecim securitatem, sexdecim delicias, maiora incrementa maiores proventus denunciant, minora sterilitatem. Causas huiusce incrementi varias prodidere: sed maxime probabiles, ex percussu Etesiarum, qui venti sunt anniversarii. De incremento Nilotico, et causis, affatim scripsere Herodotus, Diodorus, Plinius, Strabo, Seneca, et carmine luculentissimo Lucanus: qui multiugas causas explicaturus ex philosophorum secretariis depromptas, sic eecit in 10.

Sic iussit natura parens discurrere Nilum,

Sic opus est mundo.

Philosophi vero qui de Nilotico auctu scripserunt, ferme sunt hi: Thales, Anaxagoras, Democritus, Ephorus, Agatarchides, et Timaeus mathematicus. Memphisitici quoque philosophi rationem huius incrementi reddere conati sunt, magis quod non reprehendi quam quod probari possit, referentes. Dixerunt enim, Nili fontem esse in zona nobis opposita: ibique hyemem esse, nobis aestatem agentibus, ideoque ingentem aquarum vim eo tempore manantem, causam praebere incremento.

Ibid. ARCAEA MEMPHITICA.] Memphisitici sacerdotes arcaea cerimoniarum mysteriorumque cum nullo communicant: ob id *ἀκωνύμητοι*, id est, incommunicabiles dicti, ob hoc ipsum *invrida Memphis* dicta Papinio in Sylvius, est autem Memphis civitas magna et populosa, et post Alexandriam secunda, ubi multae pyramides fuerunt, regum sepulturae, Plinius Memphis quondam arcein Aegypti regum fuisse tradit.

Ibid. SISTRA PHARIACA.] Sistrum instrumentum est stridulum et sonabile, Isiacorum peculiare: qui ob id sistrati nominantur. Martialis: *Lingeri fugiunt calvi, sistrataque turba*. Isis maxima Aegyptiorum dea, sistrum in dextra genens figuratur, quo Nili accessus significatur. Valerius Flaccus in quarto Argonauticōn, de Iside scribens sic inquit:

Aspide cincta comas, et evanti persona sistra,
et Ovid. Isim deam describens, coëcinit in nono: *Cornua fulserunt, crepuitque sonabile sistrum*. *Phariaca* appellat à Pharo Aegypti notissima Caesaris dictatoris colonia, olim iuncta ponte Alexandriae: ubi fuit turris, et ipsa Pharos nominata, à Ptolemaeo rege facta talentis 800, cuius structurae architectus fuit Sostratus, quae nocturnis ignibus cursum navium nocturnum regere solebat. Tales turres in compluribus locis extractae prisca temporibus visabantur, quas *Phares* vocant: de quibus scripsimus affatim in Propertium, et mox Tranquilli commentariis. Egesippus autumnat, *Pharon* dici quasi *phanon*, quia procul apparat.

Ibid. USURAM.] usum, M. Cic. *Huic latroni unius diei usuram non dedissem*, item audita Vatini morte, cuius parum certus dicebatur auctor: *Interim, inquit, usura fruar. Usorem*

Asurariam dixit Plautus, cuius usuram et usum capiebat Iupiter.

Ibid. IN AETERNUM CONDITIS.] Morte perpetua clausis. Virg.

— in aeternum conduntur lumina noctem.

Ibid. PROPITIATUS.] Placatus, exoratus: quae illae tres lineolae significant.

Ibid. TER.] Ternarium autem numerum Pythagorici potentissimum esse prodiderunt, eoque ad ceremonias deorum utebantur, ut docet Aristot. lib. I. de Coelo et Mundo. Idem numerus in rebus magicis plurimum pollebat: et, ut auctor est Plin. magna dispuere deprecatione in omni medicina mos est, atque effectus adiuvaré. hinc Tibullus: *Ter cane, ter dictis despué carminibus*. et poeta in cantamentis Amarylli cecinit: *Nocte tribus nodis ternos Amarylli colores*. Martianus, Plutarchus, caeteri, triada sive ternionem, hoc est, ternarium numerum, qui masculus est, et efficacis, extollunt.

Ibid. HERBULAM QUANPIAM.] De qua herba loquatur, ambigi potest, cum eam nominatim non designet. Forsan intelligit balin, qua Xanthus historiarum auctor tradidit occisum draconis catulum, revocatum ad vitam a parente: eademque Chilonem, quem draco occiderat, restitutum saluti, et Iuba, in Arabia herba hominem revocatum ad vitam tradit, plerique existimant, nihil non herbarum vi effici posse. Ab Herophilo dictum ferunt, quasdam etiam calcatas herbas prodesse. Orpheus de his herbis curiosus aliqua prodidit: post eum Musaeus: Pythagoras quoque et Democritus de magicis herbis volumina composuerunt, de quibus et Plinius noscer non parum multa in 24.

Ibid. ORIENTEM OBVERSUS.] Adoratoris hoc proprium est, ex mystica religione, ut in adorando ac salutando Deo, ad orientem convertatur, totumque corpus circumagat, sic enim apud antiquos factitabant adoratores, ad Solem respicientes. Mundi enim ortus a laeva est, unde sinistrum et laevum fulmen inter prospera est. In coelo templum est locus auspicii, cuius partes sunt quatuor: sinistra ab oriente, dextra ab occasu, antica ad meridiem, postica ad septentrionem. Hermes Trismegistus praecipit, cum quis Deum orare voluerit, respiciendum esse in austrum Sole occidente: Sole vero oriente, in eum qui subsolanus dicitur.

Ibid. AUGUSTI.] Venerabilis et sancti. Solem mundi totius animum, ac planius mentem et principale naturae regimen ac numen, plerique credidere, opera eius existimantes: unde merito *augustus* dicitur, quasi sanctus, divinusque.

Pag. 162. TACITUS IMPRECATUS.] Non voce, sed corde orandum deum esse, praecipit divus Hieronymus. et in decretis canonicis, distinctione ultima, de consecratione, scriptum legitur: *Non verbis, sed corde adorandus Deus est.*

Cyprianus in expositione illa orationis Dominicae incuncte, secreta adorandum esse ex Dominico praeecepto demonstrat, in abditis et secretis vel semotis locis: quia Deus non vocis, sed cordis auditor est: nec admonendus est clamoribus, qui cogitationes videt. Hoc declarat Scriptura divina quae dicit: *Loquebatur in corde suo, et labia eius movebantur, et vox eius non audiebatur, et exaudivit eam Deus*. Item legitur in Psalmis: *Dicite in cordibus, et in stratis vestris, et transpungimini*. Hieremias quoque hoc idem docet: *In sensu tibi debet adorari Deus*. *Imprecatus* in bonam partem hic accipitur autem: cum aliubi fere semper malum significet. *Scena*.] Apparatu et spectaculo.

Ibid. EXTOLLI.] Extollebatur. Significat autem, defunctum illum potentia Aegyptii prophetae animatum reviviscere coepisse, ita ut pectus iam intumesceret ex anhelatione pulmonis.

Ibid. VENA PULSARI.] Medici recentiores venas pulsates appellant, quibus pulsus exploratur: quas antiqui *ἀρτηρίας* vocant. Sunt autem arteriae spiritus seminae, sicut venae sanguinis rivuli. Arteriarum pulsus gubernacula vitae temperat. Hierophilus medicinae conditor subtilissimus descripsit leges et modulos, quibus pulsus per aetates citatior aut tardior moveatur, qui evidens index fere morborum est. Graece dicitur *σφυμύς*.

Ibid. LETHEA POCULA.] Animae mortuorum, ut Poeta nobilissimus canit: — *lethae ad fluminis undam, Securos latices et longa obliviae potant*. Cui succinit Silius versu consimili: *Lethaeos potant latices obliviae mentis*. Philosophi autem, animam, cum coeperit in corpus descendere, potare stultitiam et oblivionem, alias vero magis, alias minus. Ideoque qui minus oblivionis hauserunt, hi magis verum inveniunt, et hoc est quod veteres Lethaeum fluvium vocaverunt, ut eleganter et scite refert Macrobius in somno Scipionis: *Apud antiquos in funeribus indictivis dicebatur, Ovis letho datus est, quod significat, illum qui mortuus est, datum esse λήθη: id est, oblivioni*.

Ibid. MOMENTARIAE VITAE.] Temporariae, et brevi momento duraturae: videlicet, tantisper dum enunciet ipsius mortis causam, et auctores.

Pag. 163. DEVOTIONIBUS.] Magico cantamine. *Devotiones* enim execratoriae sunt carmina: vulgo accipimus in bonam significationem. *Devotum* quoque pro detestabili et execrando: de hoc aliubi plura.

Ibid. DIRAS.] Virg. in 12.

Dicuntur geminae pestes, cognomine Dirae. Hae una cum furis uno eodemque partu ex intempesta Nocte progenitae sunt. *Diras* dici autem Grammatici, qui non nisi ante iratum Iovem videntur, praeterea *diras* dici voluerunt imprecationes quasdam horrendas, quibus deos

[N]

quos-

quosdam inauditos et formidandos invocabant: quibus quicumque devotus damnatusque fuisset, eum maximo infortunio affici necesse erat, quamobrem non temere in quemquam, nec levi de causa, dirarum uti obnunciatione consueverunt. Atræius tribunus plebis Crassum ad expeditionem Parthicam properantem, hisce dirarum impreca-tionibus denotavit (auctores Plutarchus et Ap-pianus) quod et Lucanus signat in 3, sic scribens: — *Crassumque in bella secutas Saeva tri-buniciae voverunt funera dirae.*

Ibid. MALIS NOVAE NUPTAÆ.] Significat defunctus, se perisse veneno ab uxore sacrilega sibi propinato, ut ita adultero liberiori potiretur, nam quae impudica est, eadem venefica esse solet: ut dicebat M. Cat.

Ibid. ADDUCTUS.] Coactus. Nictidior lectio est, *addictus*. Quidam exponunt *adductus*, quasi ad Adin, id est, Plutonium ductus, quod etsi sententia quadrat, tamen elegantia Latinae non convenit.

Pag. 164. DIVERSA TENDENTES.] Iuxta populi vulgæ consuetudinem, nam, ut illo versu notissimum est:

Scinditur incertum studia in contraria vulgus.
Figurata autem locutio est, *populus diversa ten-dentes*.

Ibid. ME DEMONSTRANS.] De seipso loquitur Telephron, a quo omnia ista dicuntur.

Ibid. EXERTAM.] Insomnem, sedulam, oculisque inconventibus perspicacissimam.

Pag. 165. SOPORE MORTUUS.] Supra dixit Telephron, se somno profundo in unum barathrum repente demersum, ut vix discerni posset, quis ex duobus iacentibus esset magis mortuus.

Ibid. EODEM VOCABULO.] Significat ambos fuisse cognomines, et eodem Telephronis voca-bulo nuncupatos.

Ibid. VICARIAM PRO ME LANIENAM.] Signifi-cat defunctus, Telephronem vivum lamatum mulatatumque fuisse vice ipsiusmet a cantatricibus amiculis. *Vicaria* enim *laniena* dicitur, oppido quam eleganter, lanatus sive lanatus in alienam vicem substituta. Proprie *laniena* significat locum ubi caro venditur, vulgo macellum vocant: cum macelli significanta sic latior, et ad omnia esculenta venalia extendatur, ut alibi do-cimur. *Lanienam* dici locum ubi caro venit, sicut ubi pelles *pellesinam*, ubi calcei *sutrinam*, docet M. Varro, lib. de analogia primo.

Ibid. EXAMUSSIM.] Examinate, decenter, optime. Est enim *amussis*, regula fabricorum, quam architecti, cum opus probant, rubrica il-linunt, hinc *amussiatum* derivatur, quod signi-ficat examinatam, probatamque. Plantus in Mi-lite: *In hoc amussitata sua sibi ingenua insoles.* In Plautinis codicibus pro *amussitata*, perperam legitur *emussitata*, dictione elegantissima conta-

minata, interpolataque: quem locum alibi non insubtiliter perpendimus.

Pag. 166. SEQUITUR.] Quia cercus erat na-sus, faciliusque ob hoc sequelæ, ceræ enim len-ta sequaxque est materia.

Ibid. RISUS EBULLIT.] Fervescit cachinnatio *Linteolo agglutinato*. Quosdam vidi, qui cum essent denasati, nasum subditiuum agglutinave-rant tam decenter, ut verus videretur.

Ibid. POSUIT] finivit, deposuit, desivit. Oratorum proprium est, causam ponere: ut apud rhetoricos frequenter.

Ibid. BIBERE SOLITARUM.] Ex more et ex solito bibere, a solito enim, *bibere solitarium*, nova dicendi elocutione deducit: aliqui *solitari-us*, a solitate ac solitudine dicitur, iuxta illud Ciceronis: *Natura nihil solitarium amat.*

Pag. 167. A PREMIS CUNABULIS.] A primor-diali origine. Sunt enim *cunabula*, lectuli et cunæ, in quibus infantes iacere consueverunt: vel loca in quibus nascuntur, quasi *cunabula*, nam *xūvis* Græce est eniti, iude *cunabula*, pro primordiis aliarum quoque rerum usurpantur: ut apud Fortunatianum, qui *cunabula verborum* decenter dixit, pro originibus. Apud Iuriconsul-tos *cunabula legum*, pro institutionibus et primi-tiis legalibus. *Cuninam Deam* prisca colue-runt, quæ infantium cunis sive cunabulis præ-sidebat.

Ibid. DEUM RISUM PROPITIUM.] Antiqui, quod et Augustinus memorat, singulis rebus sin-gulos deos attribuerunt: ut Vagitanum, infan-tium vagitibus: ut Murceam, quæ faceret hominem murcidum: ut Agenoream, quæ ad agen-dum excitaret: ut a stimulus, Stimulam. Consimiliter hilaritatis præsidem et gaudii Risum vo-caverunt, quem Græce *Gelota* nuncupant. Legimus apud scriptores idoneos, Hilaria quoque festa solennia a veteribus celebrata fuisse, qui dies erat ad 8. Kal. Aprilis, tanquam tunc cuncta hilaritate mulceantur, quo primum tempore Sol diem longiorem nocte protendit. Hoc intellectu accipendum est illud Flavii Vopisci, sic scri-bentis in Aureliano: *Hilaribus, quibus omnia festa et fieri scire debemus, et dici, impletis so-lennibus.* Herodianus insinuat, Hilaria matri deum dedicata fuisse: quo die passim omnibus ludendi licentia, lascivendiæque permissa. Igitur ut ad propositum redeamus, Risus deus hilarita-te et gaudio ac ridiculis rebus erat propitiandus: illique ad festivitatem celebrandam merito voca-bantur, qui urbanitate et salibus pollentes ad ri-sum facile provocarent. Ille tamen risus est cavendus, qui Græco proverbio dicitur *σαρδάνιος γέλας*, Sardonijs risus, ab insula Sardinia, in qua nascitur herba quædam apiastro similis, nomine Sardonica: quæ si in edulo fuerit, nervos contrahit, diducit ora risu: et ita *γέλας* que-

οὐ μετὰ σπασμοῦ καὶ γέλωτος ἀποθνήσκουσιν: id est, gustantes cum spasmō et risu moriuntur. Hinc illud Ciceronis ex epistola ad Fabium Gal- lum: *Rideamus γέλωτι τὸν σαρδόνιον*. Graeci *παροίμην*, id est, proverbium de risu Sardonio varie interpretantur, nam Aeschylus tradit, incol- las Sardiniae colonos exiisse Carthaginensium; ideoque Saturno immolasse senes, qui annos septuaginta excessissent, idque fecisse ridentes, seque invicem amplexantes, tanquam indecorum foret lachrymare et lamentari, unde simulatus risus dicitur est Sardonium. Aliiter Timaeus, aliter Simonides, aliter quoque alii procliderunt: ve- rum illud de herba Sardoniam tam nostris quam Graecis usurpatum, videtur probabilium.

Ibid. DE PROPRIO LEPORE.] Gentium et na- tiva urbanitate. Pronunciandum est media pro- ducta, ab eo quod est *lepos*. Catullus de versi- culis, qui tum denique habent salem ac leporem: *Si sint molliculi, ac parum pudici*. Item: — *Est enim leporum Disertus puer, ac facetiarum*. Inde *lepidus* dicitur, quamvis Donatus *lepidum*, qui politus est, dici velit a *λεπίς*, id est, lama sive squama, de quibus Plin. in 34. *Excultantur, inquit, velut militi squamae, quas vocant lepi- das*.

Ibid. LAETIFICUM.] Quod laeticiam faciat. Alias mortiferum, quod letum, id est, mortem afferat.

Ibid. NUMINI LITEMUS.] Risum deum pro- pitiemus. Litare enim proprie est deum propiti- are, et sacrificio facto numen placare: auctores Macrobius et Nonius, hinc illud Plautinum ex Poentilo: *Tum me Iupiter faciat ut semper sacri- ficem, nec unquam litem*.

Pag. 168. NOCTIS ADMONEBAT.] Quia adve- sperascere iam ac noctescere significabat, est enim verbum vetus *noctescere*, quod significat noctem fieri, et in noctis modum obscurari: quod Furius vetus poeta primus finxisse creditur, illo versu:

Omnia noctescunt tenebris caliginis atrae.

Ibid. PROSPERE.] Lego *properare*: ut dicat, se statim et festiviter allocuta Byrrhena, domum repetisse.

Ibid. TITUBANTE.] Lapsantem, vacillante, nu- tabundo: quod proprium violentorum est, nam, ut inquit scite et eleganter Plautus: *Vinum lacta- tor dolosus est, pedes captat primum*.

Ibid. DOMITIONEM CAPESSO.] Id est, itio- nem ad domum capio, est enim dicitio composi- ta, quasi domus itio, ab eundo domum: non tam Appuleianum vocabulum quam Ciceronia- num. Namque ante Appuleium M. Tullius in primo de Divinatione sic scripsit: *Sed Rhodio- rum classi propinquum rediit ac domum itio- nem dari, a Martiale domiconium eleganter fic- tum est vocabulum, pro eo quod est coenare domi*.

Pag. 169. VASTULIS.] Vastis, et enormibus, ac inagnis: sed cum mediocritate.

Pag. 170. AD HOC USQUE.] Id est, usque in id temporis momentum. Codex manuscriptus habet *Ad hos usus*, ut sit sensus, se eduxisse gla- dium, quem ad tales usus paratum habuerat, et domo secum eduxerat.

Pag. 171. PERLUTUS.] Madens, aspersusque. Quidam codices habent *Perlitus*: alterum a *per- luor*, alterum a *perlinor* inflexum est.

Ibid. GERYONEAE CALDIS.] Ita, inquit, fati- gatus sum pugna trium Iarronum, sicut Hercules tergemini nece Geryonis, Geryones enim tri- corpor fuisse fingitur, quia tribus insulis prac- fuit, Balearibus duabus et Ebuso. Adversus hunc terna arma movenda, ter leto sternendus erat, quem Hercules extinxit, qui ideo fingitur ad eum olla aerea transvectus esse, quod habuit navem fortem, et aere munitam. Historici autantem, ideo triplicis naturae fuisse Geryonem, quia fuerunt tres fratres bellatores, robustissimi, tanta- que inter se concordiae, ut uno animo omnes geri viderentur, ut pro tribus unus nominaretur. Geryonis armenta speciosa, illo extincto, Hercu- les abegit: ut tradunt Diodorus, Iustinus, Li- vius, Virgilius, caeteri omnes. Hinc Plautinum illud: *Ex genere Geryonaco*.

[Hactenus Beroldi commentarios integros huic Editioni adiungi placuit, ut eorum ratio ex hoc specimine cognosci possit. Quum vero multa in iis sint, scitu quidem dignissima, sed quae ad Appuleium parum aut nihil perti- nent, et praeterea eadem res ad fastidium us- que repetantur, iam eas tantum notas exhibe- bimus quae sunt et genere critico, aut ad quas in notis suis lectorem relegarunt inter- pretes. — I. B.]

LIBER TERTIUS.

ARGUMENTUM.

Exorto die, magistratus cum ministris domum Appuleii petunt: eumque tanquam homicidam, in iudicium trahunt. Turba populi confluentis, et cuncta stipantis describitur. Accusator homicidii reum agit: reus innocentiam suam tuta- tur, causamque agit argumentis oratoris. In- ter haec anus adventat, tanquam parens neca- torum: quos iussu magistratus revelat Lucius, ut res esse apparent. Exoritur cacinnum immo- di.

[IV 2]

dicus: et sic Dei Risus celebrata cum hilaritate solemnia. Photis causam docet facti utricidii. Mox adhibet Lucium spectatorem Pamphiles, in avem se transfigurantis, unguine magico delibatae. qui et ipse tali desiderio flagrans, dum in bubonem gestit immutari, per errorem pyxidis unguentariae in asinum transfiguratur. In calce lutoctuale furtum refertur, quo asinus cum caeteris iumentis onustus gazis Milonis hospitii abducitur.

Page 172. IN ALTERNAS DIGITORUM VICISSIT.] Significat digitos pectinatim iunctos, de quibus Plin. in 28. sic scribit: *Assidere gravidis, vel cum remedium alicui adhibeatur, digitis pectinatim inter sese amplexis, vescicorum est: idque comperitum tradunt, Alcumena Herculem pariente. petus, si circa unum ambore genua, item poplites alternis genibus imponi.* Ex hac Pliniana sententia iam satis liquet, id quod ab Ovid. non minus scite quam decenter dictum est lib. 9. *Metamorphoseos:*

— *dextroque est poplite laevum*

Pressa genu, digitisque inter se pectine iunctis
Sustinuit partus.

Dixit poeta digitos pectine iunctos, quod Plin. pectinatim inter se amplexos: et nunc Appuleius, in *alternas digitorum vicissitudines connexas manus.*

Ibid. COSSIM INSIDENS.] Pro in coxas sedens: adverbium est, dictum quasi *coxin*: id est, in coxas. Pompon. *Hoc sciunt omnes quantum est qui coxin cacant.* Hoc gestu satiores sarcinatoresque sedere solent. Adhuc referri potest Plautinum illud: *Quasi claudus suter, domi sedet totos dies.*

Page 174. TURBAE MISCELLANAE.] *Miscellanam turbam* eleganter vocat indiscrite, apparatusque magistratum, qui colluvione variarum gentium commixti esse solent. A. Gellius *miscellam doctrinam* nuncupat oppido quam dec. uxor, quae multifaria est, et ex mixtura multorum disciplinarum quasi confusanea. De *miscellis ludis* apud Tranquillum in quarto commentario scriptum leges, ad quos referendum est illud satyropographi poetae: *Sic veniunt ad miscellanam ludi.* M. Varro *miscellum* appellat genus columbarum, quod ex agrestibus columbis et domesticis mixtum est. Quidam codices habent, *turbae miscellanae*, nomine a miseria ducto: *misera enim et miscella*, et consequenter *miscellanae* esse solet turba eorum qui apparent ac praesto sunt iuridicis magistratibus: quales hoc quoque tempore praetorum familiae convivuntur, fumidae scilicet et pamosae, et ex miseriae gurgustio erutae. *Miscellae uvae* dicuntur Catoni et Varroni pro nigris.

Page 175. HOSTIIS CIRCUMFORANEIS.] *Circumforaneae hostiae* dicuntur, quae circum agros

et urbes in ambarvali amburbalive sacrificio circumducuntur, circumagunturque: a circumferendo dietae. M. Tul. in oratione pro Cluentio, pharmacopolam vocat *circumforaneum*, qui circuit fora et circumagitur: quales conpluscili in nostro foro quotidie convivuntur, homines scilicet foratores, impostoresque. Item Hieronymus: *Garrulum nescio quem rumigerdum circumforaneum.*

Page 178. QUIRITES.] Ex more Romano sumptum ubi oratur ad populum *Quirites* appellat: ut in orationibus Ciceronis saepissime. Sic Persius: *Quod deinde loquere Quirites. Quiritare dicitur is, qui Quiritum lidem clamans implorat.* Ut *Quiritare* urbanorum est, sic *inbilarare* rusulorum.

Ibid. TOTAM AEDIIUM LAMEN.] *Mendosus locus, et deicrmasus, qui in pristina elegantiâ sic reformari potest: Tot cardium lanienam.* Hoc intellectu, ut dicat accusator: providendum est, ne Appuleius, utpote nefarius homicida, impune commiserit lanienam, id est, laniam sacvitiâque triplicis caedis. est enim *laniena*, locus ubi caro venditur: ut docet Varro. quin etiam accipitur pro lanitione ipsa, et trucidatione. videtur *laniena* a laniano dici: unde et *lanii* sive *lanioes*, qui laniant pecora: et *lanistae*, qui lanians praesunt gladiatoribus. Legato lanionis instrumento, mensae, pondera, ferramenta, et alia quoque quae laniandae carnis causa parata sunt, contineri docet Paulus Ictus.

Page 182. CERTA MANU.] Dicitur *manus certa*, cuius ictus non aberrat: sicut *incerta*, quae non semper ferit destinata. Quintilianus in quarto: *Ut certa manus uno telo possit esse contenta, incertae plura spargenda sunt, ut sit et fortunae locus.*

Page 186. OLEAGINOS.] *Olearios*, ab olea *oleaginus* deducitur, sicut a faba *fabaginus*. Sic a Catone *acus fabaginum* dictum, pro purgamento quisquiliisque fabarum, qui item praecipit, *talens oleaginis* trepedanea esse decidenda. Idem *codicillos oleaginis* amurca perspergi iubet: ita neque fumosi erunt, et bene ardebunt. Ramus olearum pacis signum est: arbor enim pacifera est olea. Virg. — *placitam paci nutritor olivam.* hinc a Graecis *olea* dicta, quia Graece ἔλεος misericordia est: quae quia contingit eis quibus pax datur, ut inquit Probus Grammaticus, olea pacis signum est.

Page 187. EVITASSE.] Vita spoliasse. *Evitare* enim verbum est vetus, nec omnibus obvium, quod significat vita privare, et ita legere nihil. quam *evicasse*: quod quidam, insolentiam huius verbi reformidantes, fecerunt, sed evocationi Appuleianae magis congruit *evitasse*, quam *evicasse*: cum alterum sit oppido quam eruditum, alterum protritum. Item Actius poeta apud Cicronem in 3. Tusculana: *Hasc omnia*

nia vidi inflammari, Priamo vitam evitari: id est, vitalitate spoliari.

Pag. 188. FLAGITORUM.] Corrige *flagrorum*: ut sit sensus: Omne genus flagellorum verberumque illatum importatumque fuisse.

Pag. 193. Ut in ea restes.] Mendosus locus, quem sic emendo, perpensis curiose literis, et sensu: *Ut in aere stet imago tua decrevit*. significat enim decrevisse Hypocentros statuam ex aere dicendam Appuleio, perinde ac patrono: nam, ut auctor est Plin. sic clientes instituerunt colere patronos quibus statuas ex aere dicebant in domibus atque in atris, cum in municipiis ornamentum fori statuae esset.

Ibid. GRATIAM MEMINI.] Quasi dicat: Habeo quidem tibi gratiam tantam, quantum merentur haec tua in me ultrona beneficii: sed me tibi honore haud equidem dignor, cum statuae honoratioribus dedicandae sint.

Ibid. MAIUSQUE MAIORIBUS.] Malim legere *mei*, ut sit sensus: statuas reservandas esse his qui maiores fuerint, dignioresque ipso Appuleio.

Pag. 195. DEVOTATUS.] Lege *Denotatus*, id est designatus, demonstratusque.

Pag. 198. SAEVIRAS.] Non tam crudelitas significari videtur, quam sinistritas, et adversa fortuna. *Saevirum* sive *saevirum*, quasi *scaevon*, id est, sinisterum dicit autumant: et vulgus saevum in bona atque in mala revocat, quae autem saeva sunt, id est, sinistra, ea noxia esse creduntur, quamvis in aspiciendo sinisterum auspiciam pro laeto et prospero apud antiquos accipitur, de quo alibi copiosius.

Ibid. MEDITATUS INNOXIOS.] Sensus est, cogitationes innoxiae, etiam si male, eventumque contrario ceciderint, non esse criminosas, neque culpae confines existimandas: cum non semper eventus rei sit spectandus sed consultatio, quamvis, ut docet M. Tull. hoc plerumque faciamus, ut consilia eventis ponderemus: ut quod male cecidit, id male consultum putemus. *Meditatus* autem exponit, pro *meditationes*, occupatione casu.

Pag. 202. CONSTANTER.] Animo constanti et firmo. Fidelior lectio *incontanter*: hoc est, sine conatione et mora.

Ibid. REPULSATIS.] Emendo, *repulsa satis*, isto intellectu: quod domina Pamphile satis acriter inflammanterque commoveri solebat ex talibus repulsis.

Pag. 205. IAM MINIS.] Corrige *Laminis*, hoc intellectu: Pamphilem apparasse inter caetera magiae instrumenta laminas aeneas, sive ferreas, literis magicis, et ob id ignorabilibus, praenotatas, quas non minus eleganter quam scite literatas appellat, sic et Plaut. in *Rudente*, *urnam literatam* decenter dixit, quae literis inscriptum nomen domini continebat. Sunt autem *laminae*

tessellae quaedam, et quasi folia metallica instar bractearum, quae interdum oblonga cingite formantur: quamvis proprie bracteae subtiliores sint, laminae crassiores. Dicitur gradatim *lama*, *laminā*, *lamella*. Horat. *lunimicae laminae Crispe Salusti*. Alias *lama* pro voragine accipitur, idem Hor. *Viribus uteris per clivos, flumina, lamas*, unde et *Lamae* voratrices puerorum dicitur, de quibus supra copiosius.

Pag. 210. UT IMMO.] Corrige, *ut initio*.

Pag. 215. DEFRICTIS PUPILLIS.] Perfrectis oculis multa fricione, quod facere solent ad somnum excitandum. Lucianus: *ἐγὼ δὲ ὄνειρον ἐκείνα οὐδέναιον ἤπτόμην*: hoc est: *Ego somnium illud videre me existimans, digitis palpebras oculorum meorum perfricabam*. Est autem *pupilla* et per diminutionem *pupilla*, oculorum media, in qua vis speculii adeo absoluta est, ut totam imaginem reddat hominis *foeminas* omnes ubique visu nocere, quae duplices pupillas habeant, auctores sunt Plin. Cic. Solinus. Hinc illud Nasonis: — *oculis quoque pupula duplex Fulminat*.

Pag. 216. PIGNORATUS ASSISTAM TIBI.] Ego ita corrigo: *ut meae Veneri Cupido pinnatus assistam tibi*, ut sit sententia, mundum pureque explicata, hoc intellectu: *Perfice*, inquit, ut ego ita hoc unguine transgurgur in avem, sicut *Pamphile* in bubonem reformata est, ut ego *pinnatus* alatusque siam apud te, haud secus quam *Cupido Veneri pinnatus* assistit. Optat enim *pinnatus* et volaticus factus assistere *Fotidi*, perinde ac suae *Veneri*: sicut *Cupidines* alati praesto sunt matri.

Ibid. ASIAM.] Emendo *asciam*, ut sensus ex illa vulgata usitataque sententia eliciatur: *Vis ut ego nihilme malum conficiam, siquae ipsa auctor mei doloris: si enim te fecero volaticum pinnatumque, tuque mox alio devolaveris, quem potero tunc ego incusare, nisi incipiam, de infortunio meo? Nam qui sibi suisque metum erubere suapte sponte *asciam* impingit illiditque, neminem nisi se potest accusare: cum ipse curifragii sibi metum auctor extiterit. Est enim *ascia* ferramentum fabricae materiae, quam primus invenit *Daedalus*, ut docet Plin. qua solet interdum materiarum faber per incuriam sua ipsius crura concidere. Hieronymus *asciam* elegantius vocabulo doloatorum nuncupat, a dolando scilicet, laevigandoque. Ab *ascia exasciatum* opus dixit Plaut. pro perfectum, expolatumque. In hanc ferme sententiam est illud Plauti ex *Milite*: *Temere haud edolas tabulam tuis nunc cruribus*.*

Ibid. SIGNER.] Dictio inusitata, ignobilisque, et, ut sentio, nullius significatus, proinde legere malim *signer*, quasi a sagina et pinguitudine ducto vocabulo, ut amatozem hoc nomine concedenter appellet, quasi saginatum, pau-

loque habitores curatoremque. nam et supra ostendit Appuleius, se fuisse succulentum.

Pag. 217. AUT MIHI.] *Lego a me.*

Ibid. PUGNARUM.] *Lego, pinnarum.* est enim sensus: Dii, inquit, a me prohibeant tantum scelus, ut ego non mox revolem ad meum nidulum, hoc est, ad meam Fortidem, post illam volaturam, pinnatarumque deformationem. Etiam, inquit, si aquila fierem, et altiora coeli peterem, tamen ad te, o mea Fortis, vellem remeare.

Pag. 218. QUAMQUAM FESTINO.] *Lego: quamque festivo.*

Pag. 219. FUTILIS.] Frivolis, nugatoriisque. Futiles dicuntur homines qui silere tacenda non queunt: sic et vasa futilia a fundendo dicta, quae lato ore, fundo angusto sunt, quibus in sacris Vestae utebantur, propterea quod aqua ad Vestae sacra pertinens in terra non ponitur, quod si fiat, piaculum est. Unde excogitatum vas quod stare non posset, sed positum statim funderetur.

Ibid. HERCULIS.] *Lege Hercules* ut sit asseveratio, per Herculeum. quale est illud, mehercules, et mediustidius.

Pag. 224. CAPITA CONFERUNT.] Quasi consilia communicantur. Hoc fieri solet ab his, qui inter se soli seductique consultant, ne arbitri arbitrari queant. Lucian. itidem scribit, equum suum et Hipparchi hospitis asinum *τῷ ὄτρυ κλιμακτοῦς*, id est, auribus deicetis, timenes scilicet ne foenum ipsis paratum praeireretur, calcibus promptos ipsum incurvasse.

Ibid. ILLIGATISSIMO.] Solutissimo: vel lege, *illi gratissimo*, ut sint duae dictiones. Famulum autem gratissimum appellat ironicas, equum vectorem illum suum.

Pag. 225. HIPPONAE DEAE SIM.] Hippona equorum et stabuli Dea est. Argumento est nomen: *ἵππος* enim equus. Terullian. Apoget.: *Vos tamen non negabitis et iumenta omnia et equos canterios cum sua Hipponae, coli a vobis.* Illud scitu dignum est, et annotatu, deos esse quosdam, quos antiqui *Semovas* dici voluerunt: quos nec coelo dignos adscriberent, ob meriti paupertatem, nec terrenis eos deputare vellent, pro gratiae veneratione. quo in numero sunt Priapus, Hippona, et Vertumnus. auctores M. Varro et Placidas. apud Iuven. versus est ille vulgatissimus: — *iurat Solam Hipponam, et facies olida ad praesepia pictas*: quem vir seculi nostri doctissimus ita legit, *Solam Hippo.* ut sicut Dido, et Manto, pro Didonem et Mantonem: ita pro *Hipponem Hippo*, accusativo casu dicamus, ex formula videlicet Graecae declinationis. Ego de magnorum virorum iudicio, quorum auctoritas pro ratione habenda est, ut nihil ausim temere pronunciare; ita illud asserere non dubitem, quod Hippona, ut Pomona, ut Bobona,

secundum formulam primi ordinis, utriusque apud scriptores idoneos. *Aediculae.*] Appellatione aediculae significatur receptaculum, et quoddam quasi loculentum ac repositorium, quo simulachra deorum contineri solent. In haec sententiam Plinius in 36. *Aedicula eius tota aperitur, ut conspici undique possit effigies aëae, fivente ipsa (ut creditur) facto nec minor ex quacunque parte admiratio est.* Satyrographus quoque dixit, *Si quis in aedicula Deus unicus.*

Pag. 227. EMERE.] *Lego emere*: hoc est, educere, expromere, et quasi ex addito et ferre.

Pag. 228. VICINIAE CONCLAMANTIS.] Iunctum legendum, *viciniae conclamantis latrones*: illo intellectu, quod tota vicinia clamare coepit, latrones adesse, ut ita cuncti accurrerent suppeditatum.

Ibid. IN PATEFACTIS.] *Corripo vi patefactis.* Pag. 231. GEMINO SERMONE.] *Lego genuino sermone*, h. e. nativo ac peculiari.

Pag. 232. ROSAE VIRGINES.] Illibatae, intactae, incorruptae. sic a Martiale *virgo cartha* accipitur, pro ea quae nondum contractata, invulgataque est. Plinius *terram virginem* dixit, sinceram, intactam, neque a metallicis refossum, attaminatamque. Iosephus ait, terram quae virgo est, esse rubentem. Oratio philosophorum, auctore M. Tul. casta est, verecunda, virgo incorrupta quodammodo. Hinc verbum *fit devirginari*, quod est corrumpere, unde *puella devirginata*, quae deflorata constuprataque exiit virginitatem. Alias *devirginati* dicebantur pueri cum ex ephebis excesserant; et devirginatum puerum dicere ex ephebis excedentem.

LIBER QUARTUS.

ARGUMENTUM.

Demutatus in asinum Appuleius, aerumnas laboriosas eloquenter enarrat, quas sub asinina forma, humana mente retenta, peregrinatione multiplici perpessus est: interseruntur tempestiviter varii latronum casus: describitur et ille, qui effigiem ursae subiens, instruxit apparatus gladiatorum. De industria inserit fabulam Psyches, quae et voluptate et eruditione est refertissima, cuius mysticus intellectus suo loco explicabitur.

Pag. 236. COMPASCUUS COETUS.] Agrum compascuum dixerunt, communem vicinis ad pasendum, in quo mibi atque vicino simul pascere liceat pecus. Hinc apud Cicronem in Top. et Quint. et Boëtium ex coniugatis ducitur argu-

ment-

mentum; ut si compascuus est ager, compascere liceat. hoc modo: hic de quo quaeritur ager compascuus est, in compascuo autem licet compascere: compascere enim et compascuum coniugata sunt: in hoc igitur agro licet compascere, quia compascuus est: et ita a coniugatis sumptum est argumentum. Nunc scite et festiviter *compascuus locus* dicitur ab Appuleio, qui sibi cum altero asino et equo communis ad pasendum, et in quo simul compascere poterant. *Coeus* autem dicitur, quasi communis locus. Quidam codices habent *compascuus locus* intellectu simpliciore, apertioreque.

Ibid. CANDENS ROSARIUM.] *Albicans*, a candore dictum; alias ignitum.

Pag. 238. PROPRIO.] *Lego proripio*: verbum est. Concitato enim gradu sese proripuisse designat.

Pag. 239. SAEVITATEM.] *Saevitatem*, asperitatem, et, ut veteres dixerunt, saevitudinem.

Pag. 244. CAUSAE REMISSIONEM.] *Corrigo causariam missionem*, et ita aliquot ab hinc annis corrigendum docui, cum privatim intra cubiculum discipulis familiaribus Appuleium enarrarem. Sunt enim tria missionum genera: honesta, causaria, ignominiosa. Honestata est, quae militiae tempore impleto datur: causaria, cum quis vitio animi vel corporis minus idoneus militiae renunciat: ignominiosa, cum quis propter delictum sacramento solvit. Auctores iuris-consulti, titulo de re militari, et tit. de his qui notantur infamia. Hinc *causarii* dicti, valetudinarii. Plin. in 25. scribit, *elleborum minime dandum esse sanguinem exercentibus causariis, vel latere vel faucibus*. Livius in 7. *Tertius*, inquit, *exercitus ex causariis senioribusque a Tito Quinto conscribatur, qui urbi moenibusque praesidio sit*. Ubi *causarii* significantur milites, qui propter valetudinem a laboribus militiae soluti missique sunt, et Spartianus quoque in Hadriano: *Post haec*, inquit, *profectus in Gallias, omnes causarios liberaliter sublevavit*. Dicitur et *causaria* nomine substantivo, pro ipsa missione simpliciter, lib. Codicis 12. ubi sic scriptum legitur: *Causaria missus nulla existimatio nis macula aspergitur*. Sensus est Appulei: *Opinabar*, inquit, *me cum essem verberibus fatigatus, unguis exiritus, claudicans, invalentia debilitatus, mereri missionem causariam: quam scilicet milites valetudine impediti consequi solent, a laboribus militaribus feriat, renunciatio- que militiae veluti minus idonei. Palladius causariam* possit pro vitio interiore, et aegritudine, cum ait in primo: *Si salvo capite in pul- monibus ac thorace, aut nulla est, aut rara causatio*.

Pag. 246. PULVERIS VOLUTARI'BUS.] *Volutariis*, iumentis volutatio in pulvere vicem lac- tacci et baluceum representant, id quod quoti-

die passim conspicimus. Plinius in 17. *Veterina*, inquit, *a iugo, et canes a cursu volutatio iuvat*. idem in 10. *Solidipidum*, inquit, *propria est volutatio*. M. Varro tradit, sues in luto volutari: haec enim illorum requies, ut lavatio hominis: ideoque *volutabra* a Virg. dicta loca, in quibus se aprī volutant, cum ait in Georg. *Saepe volutabris pulvas sylvestribus apros*. Vetus proverbium est apud Hieronymum, et in decretis canonici relatum: *Sus luta est in volutabro luti*. Heraclitus ait, sues coeno, cohortales aves pulvere vel cinere lavari.

Pag. 247. LACUNOSAE.] *Lacunae* sunt fossae, in quibus collecta aqua stare consuevit, a lacu dictae, quas alii *lamas* vocant. Horat. *Vivibus uteris per clivos, flumina, lamas*. Cum autem in convallibus crebrae sint huiusmodi voragine- nes et lacunae, merito lacunosae nuncupantur. M. Tullius oppido quam decenter dixit lacunam in auro factam: intelligi volens exanitionem auri, et quasi voragineum quandam ex furto et rapina, et alibi: *Ut illam*, inquit, *lacunam res familiaris expleant*.

Pag. 248. CAULA FIRMA.] *Caulas* dicunt munimenta ovium, et septa. Virg. *cum fremit ad caulas ventos perpressus et imbres*. ubi *caulas*, ut interpretatur Donatus, dixit ambitum ipsum, quo tutaee oves adversus insidias continentur. Graecum nomen est, e litera detracta. Nam Graeci *αύλας* vocant animalium receptacula, quas nostri *caulas*; quod et Servius docet. Quidam *caulas* a cavo dictas autumant; antiquitus enim, ante usum tectorum, oves in antris claudabantur. Sic Lucretius, *Caulas corporis et caulas palati*, ponit pro cava et foramina.

Pag. 249. SOLITIS.] *Lego solidis*, hoc est, firmis et robustis

Pag. 250. BUSTI CADAVER.] *Probra* latronum sunt congruentia, in vetulam cadaverosam, atque annis obstitam, tanquam polychroma, foemina amosissima ac busto digna, sit vitae dedecus, et Plutonis fastidium: cum alioquin Pluto gaudet manibus defunctorum ad ipsum commigrantibus.

Ibid. LUSITABIS.] *Ludes*, et per desiderium iocaeosis. Frequentativum verbum est. *Lucianus*: *ἔπαινον τὸν γαίην, δα τι ὄρω καλῆς, καὶ οὐ παρὰκευάσεις ἄριστον*.

Pag. 251. HOSPITATORES.] *Emendatione* unius literae *lego Hospitatores*. sic enim purior est intellectus. Dicimus autem *Sospitatores*, qui nos sospitant, faciuntque incolumes, quibus vitam acceptam ferimus.

Pag. 252. FOROS.] *Seditia*, proprie autem *foros* dicimus in navibus, *sedilia* nautarum, et tabulata: quo in significant apud Virg., M. Tullium, *Lucanum*, ca- teros inveniunt. alius *fori* significantur circensia spectacula, quorum meminit Livius in primo. Quidam non *foros*

legunt, sed *choros*, intra tot coetus et turbam.

Pag. 253. LAPITHIS.] Lapithae *Pelethronii* dicti a loco, qui subiectus est Pelio monti, ab eo quod medicamentorum magna vis ibi nascatur, quae Graeci glossematici *ἔρῶν* vocant. Pelion autem est eadem lingua luridum. Sed occurrit scopulosus locus, ex quo vis datur enatare: quid sit quod ait *Telamibus*. Quidam emendarunt *Thebanis*, tanquam Lapithas a loco Thebanos nominet. Ego video, si coniectatorie res agenda est, non duriter nimis legi posse *Telamonibus*: ut comparatio sit triplex, Lapitharum scilicet, Telamonum et Centaurorum. *Telamones* autem dicuntur Gigantes, ab Atlante: de quo Ovid. *Quantus erat mons factus Atlas*. Hunc Latini *Telamonem* vocant, Servius docet in quarto Aeneidos commentario. hinc in aedificiis *telamones* appellant signa, quae villi figura mutuos aut coronas sustinent. Viruvius existimat rationem ex historicis non inveniri, quid aut quare dicantur tales statuae *Telamones*. Demior virum eruditissimum id nescisse, quod Grammatici non ignoraverunt. Graeci hos *Atlantes* vocant, ex eo quod Atlas mundum sustinere deformatur a pictoribus et statuariis. Atlas autem et Telamon idem est. Super hoc loco diu me torsi, nec adhuc melius quippiam inveni. debeo his qui ingenii bonitate veriora excogitaverint, communicaverint. Dicant quod Origenes et Augustinus ingenue fateantur: ignorantiam nostram non ignoramus: nec puder me fateri nescire, quod nesciam; elaborataque non abscondimus, sed in propatulum deprimimus: longe ab illis dissentientes, qui pauca aliqua novero, et ea recondunt in secretario, perinde ac arcana mysteria, videlicet invidentes bona mortalibus: quibus ut inquit Plin. noster neminem docere in auctoritatem scientiae est.

Pag. 255. PER BALNEAS] Fures balnearis furta nequaquam luculenta pretiosaque conficiunt, sed furtim rituque servili vestimenta et id genus villi subducunt. In Trinummo Plautinus servus sibi in thermopolo condyltum fuisse ereptum a furibus graphicis conqueritur, ubi *thermopolium* significat taberna sive cauponia, ubi cibaria calida veniunt, *condyltum* vero annulus est, quem et *condylum* et *symbolum* et *angulum* prisca vocitabant. Scribunt iuriconsulti, praefectum vigilum indicem esse constitutum adversus capsarios, qui servanda in balneis mercede vestimenta suscipiunt: ut si quid in servandis vestimentis fraudulenter amiserint, ipse cognoscat. Apud eosdem titulus est de furibus balnearis, ubi scribit Ulpianus, fures balnearis extra ordinem esse puniendos. Miles quoque qui in furto balneario deprentus est, ignominia miti debet. Locus in balneis ubi loturi exebant vestimenta dicitur *apodysterion*: quod Latine *spo-*

liarium interpretantur. cuius meminit M. Varro in 2. de Re rustica: et Plin. in Epistolis ait: *Inde apodysterion balnei laxum et hilarae excipit cella frigidaria*. Reptantes autem dixit, quasi furtim ac latenter irrepentes: quod latrunculorum est.

Ibid. SCRUTARIAM FACITIS] Id est, more furunculorum minuta quaeque et villa furtim angulatimque perquiritis: cum egregius latro non tam scrutari latenter solet, quam disipere violenter. Veteres *scruto* dicebant nos *scrutato*, quod est inquirere et vestigare etiam minutissima. Plautus in *Aulularia*. *Postremo hunc iam perscrutari*. Hinc *scrutaria* dicta, ipsa scrutatio investigatioque: ut *sagaria*, ut *caenularia*, ut *linearia*, et alia compluscula eodem inclinat formata.

Pag. 257. AUREOS FOL.] *Follem*, praeter alias significationes, pro marsupio, crumena, receptaculoque nummorum accipimus. Invenal. *Si radat venerem cum tota aerugine follem*. Item: *Tenso folle reverti*, pro plena crumena, dixit. hinc *follitus* eleganti vocabulo dicitur a Plaut. in Epidico, pro bene nummatus opulentisque, et follibus nummariis suffariciatus. Pediano Asconio numerantur inter pecuniarum receptacula, *sportulae*, *sportellae*, *sacci*, *sacculi*, *sacelli*, *crumena*, *veliciae*, *scortae*, *manticae*, *marsupia*, *fisci*, *fiscinae*, *fiscellae*, *sportae*, *loculi*: quibus adde et *folles*, et *bulgas*. Sicut autem folles ex numero pilarum vento tumescunt, ita crumena pecunia turgens: a qua similitudine inditum nomen, ex disciplina militari, decem *folles*, hoc est, decem sacci, ut Vegetii verbis utar, per cohortes singulas exponchantur, in quibus militum pecunia condebatur. Aug. lib. de civitate Dei novissimo, *folles* non tam pro repositoriis nummorum, quam pro ipsis nummis ponere videtur: scribens, Hipponensem quandam senem, coquo vendidisse piscem praegrandum *follibus* trecentis, in cuius ventriculo annulus aureus est inventus.

Ibid. CONCEPTA] *Concepti* dicitur pugna, cum manus conseruntur, et haec purior lectio quam si legas *contempta*: tanquam unice manus, id est, tantum unius hominis pugna contemnda sit, neque metuendum sit adversus unum depugnare.

Pag. 259. OFFIGIT] Affigit, connectitque. *Ob* enim pro *ad* in frequenti usu est eruditiorum. Unde *oberitur*, pro, adnascitur: et *ob os*, pro, ad os: et *obovato*, pro, admovento dicebatur. *Omnes occisi occensique* dixit Ennius pro accensique.

Pag. 260. MEDIUM] Corrige *Remedium*. Ibid. COMMISIMUS] *Lego commisitiscinur*, id est, excogitamus, invenimus.

Ibid. TEMERATO] Corrige, *temperato*, quasi temperamento quodam librato.

Pag. 261. CAETERUM.] Sine brachio truncum, truncatumque.

Ibid. RELIGIONIS.] Purior lectio est *Regionis*. consimiliter Virg. *ignari hominumque locorumque Erramus*.

Pag. 262. MANU.] Pro manu declinatio vetus, et frequens. Hinc apud Varroem, *Concubitu indulgens: Teque aspectu ne subtrahere nostro*. Est autem sensus: Se nolle supervivere, nec superstitem esse manus praemortuae, abscessaeque a reliquo corpore, sine qua mancus est homo, nam, ut Aristoteles et caeteri tradunt, manus est organum organorum, instrumentum instrumentorum. Anaxagoras dicere solebat, hominem prudentissimum omnium animalium esse, quoniam unus omnium manuum esset. contra Aristoteles lib. 13. de animalibus: *Recta, inquit, ratio exigit, ut quantum prudentissimum omnium est homo, ideo manus receperit. Quid dicam, inquit Lactantius, de manibus, rationis de sapientiae ministris, quas solertissimus artifex planas ac modice concavo sinu factas, ut si quid tenendum sit, apte possit insidere in digitos, terminavit. Manus, ut auctor est Galenus libro primo de Iuvamentis membrorum, dactylae sunt homini vice omnium instrumentorum et armorum, quibus utitur in omnibus artificis.*

Pag. 263. TOTO ELEMENTO.] Scilicet maris. Dixit discrete Moecenas: *Non tumulum euro, se petit natura relictos*. Dii boni, quam multorum sepulchrum est mare? quanti quotidie mortales in mari moriuntur, et in mari sepeliuntur? Propertius: *pro tumulo Carpathium omne mare est.*

Pag. 264. RECLUSAS.] Legendum *reclusas*, ex auctoritate Prisciani, qui scribit, nomina quintae declinationis foemina, abiecta s, assumere *cula*, et facere diminutiva: ut *dies*, inquit, *dicula*: *res*, *recula*. Plautus in Cistellaria: *Siquidem imperes pro copia, pro recula*. Nominis *reclularum* pannosarum expressit significanter tenuiculum patrimonium, et suppellectilem oppido quam pusillam. Nam appellatione rei opes significantur. Horatius: — *ut rem facias, rem*. *Si possis recte: si non, quocumque modo rem*. et apud Ausonium: — *non auxi, non mihi rem*. Praeterea nomine rei notatur imperium, lis et coitus. Ausonium: *Imperium, litem, Venerem, cur una notet res*. Refert M. Tul. nondum inter iuriconsultos esse constitutum, utrum *rem an litem* dici oporteat.

Pag. 265. SENILE ILLUD FACINUS.] Asperius significantiusque appellavit senile *facinus*, quam si *vetulam facinosam* dixisset, sic Lucilius: — *carcer vix carcere dignus*. sic et Epigrammaticus poeta: *Non vitiosus homo es Zoile, sed vitium.*

Pag. 266. DIFFUSA.] Corrige *diffissa*. Signi-

ficat enim costas Alcimi decidentis fuisse disruptas, diffissasque.

Pag. 267. FORMAE.] Purior lectio et congruentior est *fortunae* quam *formae*.

Pag. 269. IUMANIS URSAE.] Pro immanium ursarum, singularis pro plurativo; quod genus elocutionis est usitatissimum.

Pag. 271. TUNC NACTI.] Id est, excogitantes. Sed ego legere malim, *Tunc e re nata*: quae locutio Appuleiana est, et sententiae congruens.

Ibid. BABULUS.] Nomen proprium latronis. Quid si legas *Bardulus*, aucto a tarditate nomine. *Bardus* enim stultus appellatur, dictione inflexa a Graeco: illi enim *βάρδορος* dicunt. Quid si *barbulus*, a barba, tanquam barbatulus, nam et *Barbula* Romani consulis nomen est, apud Livium.

Pag. 273. SUBIT ALEAM.] Thrasileon non recusans sub ursae specie et ferino habitu grandia moliri, subit periculum et discrimen machinae, ut periculosae: ut pro nomine transfiguratus in ursam, in cavea ad Democharem munerarium perinde quasi bestia deportetur. *Subire aleam*, est periclitari, et obiectare sese fortunae dubiae et accipiti: ex translatione aleatorum, qui in alea foroque aleatorio varie agitantur, et repente victores, repente victi dubio eventu examinantur. Livius: *In dubiam servitii imperique aleam imus*, et apud Lucanum: *placet alea fati Altru-trum mensura caput*. Aleatores a veteribus *aleones* dicti. Catullus: *Quis hoc potest videre, quis potest pati, Nisi impudicus et vorax et aleo*. Ita apud Salsutum legendum est illud ex Catilina: *Quicumque impudicus adulter, ganeo, aleo, manu, ventre, pene, bona patria lacera-verat*. Sincerior enim lectio est, et tersior, ut legatur *aleo*, quam *alea*: sicut in pervulgatis codicibus scriptum invenitur.

Ibid. ACUMINE.] Quidam codices habent *sarcimine*: quod graphice quadrat, signat enim, oras, hoc est, extremas corii partes, sutura quadam tenuissima fuisse connexas, compositasque, ut vix vestigium sectionis internoscereetur. *Sarcimine* autem positum est pro sutura, quasi a sarcidino. Unde *sarcinarios* dicti, et *sarcinatrices*: quamvis non desint qui *sarcinatricem* non tam a *sarciendo*, quam a *sarcinis* dictam velint. *Sartores* quoque non solum a *sarcidino*, verum etiam a *sarriendo* dici autumant scriptores idonei. quò intellecto illud Plauti ex Captivis est accipiendum: *Sartor sarroque scelerum et messor maxime*, sarrire autem est fodere, et apperire, quod in agriculturae utilissimum esse docet Columella, et reliqui rusticationis conditores.

Ibid. PRAEDESTINATAE.] Lege *praestinatae*. Pag. 275. PELLERE.] Lego *pellere*, pro *pelliebat*, ut sit sensus: *Animos hominum pel-*

[O] lec.

lectos esse, tractosque ad visendam ursam enormem: id quod in rebus novis accidere solet. ad nova enim conveniunt homines, ad nova concurrunt, ut inquit Seneca in Declamationibus, idem in Quaestionibus ait: *Nature est magis nova quam magna mirari*. hinc illud notissimum: *Est quoque cunctarum novitas gratissima verum. Pellicere autem est, illicere: quod et pellicere dicitur, usitatissimum Livio. Pellicationem Cato dixit a pellicendo, quasi invitamentum, et (ut inquit M. Varro) illicitum, ab illiciendo.*

Pag. 282. SPECTATUM.] Nitidior lectio est *spectaculum*: tamquam Thrasileon morsu canum lanianus praebuerit spectaculum miserum prorsus ac funestum.

Pag. 283. PALIO.] *Lege: paulo fidentior.*

Pag. 286. COGITATIONE.] *Emenda agitatione vel refectione.*

Ibid. VIRULENTUM.] Significare volens hordei cibatum sibi asino parum gratum fuisse, dixit *virulentum*, quasi ingratum, iniucundique saporis, imo quasi venenatum. *Virus* enim venenum est: unde *virulentum* ductum nomen, quod proprium est serpentium, ut virulentum dicantur, quasi venenati. A. Gellius tradit, Marsis hominibus ingentium esse ut serpentum *virulentorum* domitores sint. Idem orationem Aeschini *virulentam* appellat, criminosa, et quasi veneni plenam, ac maledicentiae, atra enim hominum maledicorum ceu serpentium linguae vibrat, ut inquit Plin. Non placet ut hoc in loco legas *virulentum*, tanquam iure madens. *Virus* Plinio ponitur modo pro aspero odore, modo pro acerbis sapore, modo pro vi geniali.

Pag. 288. LEVITIO.] Purior lectio est, *levo*, vel *lenio*, pro eo quod est, mulceo et sedo. Asinis, auctore Plin. aquarum taedium maxime est, ideoque asinae foetae per ignes ad foetus tendunt: at si rivus minimus intersit, horrent, ita ut pedes omnino caveant tingere, nec nisi assuetos potant fontes, et quamvis sitiant, tamen si mutantur aquae, ut bibant cogendae sunt, exonerandae.

Pag. 290. SUB INCERTA SALUTIS.] *Legere malum sub incerto*, quasi in dubio salutis, in incerto.

Pag. 295. INCERTIS.] *Lego insertis*. Microtes enim stricti inseruntur, ingerunturque a machaerophoris.

Ibid. SIC INSTAR ATHRACIS VEL PROTESILAI.] *Historia sive fabula obscurior signatur, quae (ut ingenue fatear) nondum mihi liquet, nec de ea satis constat, ideoque amplius quaerendum est. Sed video dictionibus solerter pensatis, locum hunc conducenter et congruenter sic corrigi posse: Instar Athracidis, vel Pirithoi, ut sit sensus, disturbatas esse puellae captivae nuptias, sicut olim Hippodamiae et Pirithoi disturbatae fuerunt. Pirithous enim cum uxorem duceret*

Hippodamen, centaurosque ad nuptias invitasset, illi vinoletia libidineque simul extimulati, nuptias disturbarunt: ex quibus Eurythus Hippodamen rapuit, alii alias, hinc inter mensas nuptiales atrox pugna pugnata, qua centauri sunt partim in fugam pulsati, rem canit Ovidius luculente in 12. Hippodame dicta et *Athracis* figura patronymica, a patre Athraece, qui primus aretem magicam apud Thessaliam constituit. hinc *ars Athracia* pro magia dicitur Papinio, cum ait: *Athracia rubet arte labor*. Ovid. quoque *Athracida* hanc appellat scribens: *Athracis Aemonius thrax in arma viros*. Instar ergo *Athracidis* expones, instar Hippodames, sive Hippodamiae Athracis filiae. Est et *Athrax* oppidum in Thessalia Plinio, Ptolemaeo, caeteris. Hanc nostram emendationem plausibiliter probat Codrus, collega meus in professione literaria, homo impense doctus, et utriusque linguae callens: qui plus habet in recessu quam ostentet in fronte, qui in pensandis tam prisorum quam recentiorum libris iudicio est praecellenter praeditus: cui haec mea, qualiacunque sunt, probari vehementer gaudeo. pluris enim facio iudicium unius eruditi, quam sexcentorum male literatorum: contentus doctis praecoribus, imperitorum rumusculos et vituperorum linguas livoris cote acuminatis flocci non facio. Sed ut domum repetamus, quo modo Protesilae nuptiae disturbatae sint, non dispicio: nec usquam (quod equidem meminerim) scriptum legi, de Protesilae quidem obitu, et Laodamiae eius coniugis amore exuperantissimo, non pauca traduntur, et ea quidem cognitissima: sed de disturbatis nuptiis nihil adhuc compertum erit, ergo hic locus ita castigandus, ut castigandum docuimus, diis hominibusque plaudentibus; aut fabula remotior quaerenda, sicut A. Gellio historia oraculi arietini ob Plautinos versus fuit vestiganda, inquirendaque.

Pag. 298. MELLITUS DULCITOLI.] *Lege mellitis dulcitolis*: et referatur ad cibaria, quae *mellita* nominantur, a mellis conditura: de quibus apud Suetonium in Nerone, item apud Varro-nem, Macrob. Gell. est illud memoratissimum: *bellaria ea maxime sunt mellita, quae mellita non sunt, dulcibus enim cum pepsi societatis infidua*. quo dicto significatur, cibaria melle concinnata non facere ad stomachum, neque satis conducere concoctioni, quam Graeci vocant *πέψιν*. unde *dispepsia* Cato, pro mala digestionem.

Pag. 299. VELAXATUM IRI.] *Legendum puto Anxiatum*, quasi ab anxietate, sive ab angore ducto vocabulo. Quod si legas *vexatum*, Latium id quoque verbum est, et quadrat.

Ibid. EVOCABO.] *Delectabo, mulcebo: vel lege Avocabo*, pro eo quod est abducam amoveboque a tristitia, quam conceperat visione somniorum.

Pag. 303. FLORIBUS CERTIS.] *Lege sertis*, Bo.

flores enim serri dicuntur, in coronamentis contexti. Luc. *Accipiunt seras nardo florente coronas*: et ut auctor est Plinius, *cum ex floribus ferent seras, a serendo serviae appellabantur*. Apud priscos coronae fuerunt partim pastiles, partim sutiles dictae, summa auctoritas pastili coronae habita est: sutiles, in coenis solennes extiterunt. Serti flores dicuntur quasi iuncti, contextique, nam serere apud antiquos iungere est: unde fruges serri dicuntur, quia terrae iunguntur: et sertorem pro assertorem dixerunt, quod serendo, id est, competendo aliquem serat in libertatem, id est, iungat, hinc *serilla* quoque navigia appellari autumat Verrius Flaccus, quae sparto ac lino condensantur, a conserendo et contextendo dicta.

Pag. 308. SOLA.] Corrige *Salacia*. Error literae minutulus quidem, verum sententiae disparilitas maxima. *Salaciam* autem finxit antiquitas esse Neptuni uxorem, quam inferioreni aqua maris esse dixerunt. Venilia quoque Neptuno adiuncta est, et ut interpretatio fabulosae theologiae demonstrat, Venilia nuda est ex eo dicta, quod ad litus veniat: sicut *Salacia* quod in sahum redeat, auctor divus Augustus, in 7. de civitate Dei, qui in quarto quoque sic scribit: *Quid est quod mare Neptuno tribuitur, terra Plutoni? et ne ipsi quoque sine coniugibus remanerent, additur Neptuno Salacia, Plutoni Proserpina, inferioreni maris partem Salacia tenet, terrae inferioreni Proserpina*. M. Varro *Salaciae Veniliaeque breviter commemorat his verbis: Salacia Neptuni a solo, Venilia a ventiendo*.

Ibid. PERSULTANTES.] *Quid si legas persultantes*, quasi sulco quodam atque vestigio inter ratandum signantes, potest tamen *persultantes* legi, utraque enim lectio proba est, utraque recipitur.

Pag. 309. CONCHA SONACI.] Inter genera concharum, quae multifaria sunt, conchae quaedam memorantur ad buccinam recurvae, ut docet Plin. his tritones buccinant. De hoc concharum genere sic scribit Ovid. — *cava buccina sumitur illi Torrilis, in latum quum turbine crescit ab imo*. Nos quoque tales curiosae sumus contemplati, figura videlicet turbine, videtur autem imitari esse ingeniosissimum poetam sic scribentem in primo Metamorph. *Coeruleum Tritona vocat, conchaque sonaci inspirare iubet*. quidam codices Nasoniani non *sonaci* habent, sed *sonanti*: verum hoc elegantius, tersius, nitidius est.

Ibid. SOLIS INIMICI.] Sol inimicus est diis aqnativis, cuius flagrantia infestantur, ideoque Tritonum unus serico tegmine ardorem Solis defendebat; sicut in usu priscorum fuerunt umbellae, quibus Soli obsistebat.

Ibid. BIGAS.] Bigas significat: sic enim appellantur equi duo iuncti. Quidam codices ha-

bent *currus biguges*: quae lectio purior est et usitator, eodem tamen intellectu.

Pag. 310. INGRATA.] Inamabili, et nulli gratiae: utpote quae a nemine expectetur.

Pag. 311. MUNDO.] *Mundum* ornatum muliebrem vocant, de quo supra. Sensus est oraculi: Ornetur, inquit, Psyche non ornatu felicitium nuptiarum, sed mundo connubiis funebris et infortunati, tanquam virum habitura sit forum, saevumque ac funereum, hic autem Cupido significatur, qui scirpe non mortali, sed divina procreatus, fuit bacchabundus per pectora mellullasque mortalium: qui veneno vipereo et dulci melle conditus, gustu dulcedinem propinat, amarum autem venenatumque virus ad satietatem usque aggerit.

Pag. 312. TETRI EFFECTUS.] *Lego, teter effectus*, ne solocismo et imparitate dehonesterit oratio. *Teter* autem effectus accipitur pro impio, crudeli et evitabili. *Lucretius absinthia tetra dixit, amara intelligi volens*.

Pag. 314. MILESIAM.] *Legendum videtur milesiam, quod epitheton Psyche cum primis convenit, vel lege, necessitas Milesia*, ut ad sortem oraculi Milesii referatur. necessitati autem, quam nec Deus quidem superat, parendum esse, praecipunt Plato et Plotinus. *Parcas ἀνάγκης*, id est, Necessitatis filias dixere, proverbium Graecum est, dignum scitu memoratumque, ἀνάγκη οὐδέ βού μάχονται, id est, adversus necessitatem nec dii quidem pugnant.

LIBER QUINTUS.

ARGUMENTUM.

Hic quintus liber continet Psyche domicilium, Cupidinis anorem, sororum Psyche visitationem, earundem subsequitur invidia, cuius impulsu Psyche credula, maritum Cupidinem vulnuscule percussit: ex quo devoluta e culmine beatitatis, fit acrumnosa, quam Venus infesta atrociter exagitat. Tandem post multiplices exhaustas acrumnas, fit coniunx sui Cupidinis. Nuptiae celebrantur in caelo inter coelicolas.

Pag. 319. EFFERAVIT.] *Lego effigiavit*, haec enim purior mundiorque lectio est, ut *effigiavit* exponas, variis figuris simulacrisque effinxit argentum, ad ornamentum diversorii. Quod si legas *effervavit*, expono, in feras et ferarum imagines effinxit. Quod vero ait: *homo, immo semidivus vel certe Deus*, amplificatio est, quae per incrementum decenter crescit oratio.

Pag. 321. PROLECTANTE.] Alliciente.

[O 2]

Pag.

Pag. 323. **NEC CORPORIS CURATAE.**] Quid si legas, *corpus curatae*, hoc intellectu: ubi curaveris corpus lavacro et balnei, praesto tibi erunt regales epulae paratae. Annotandum est, quod *corpus curare* hic accipitur pro lavacro et balneo refovere: alias *curare corpus* est, cibo reficere. Servius, enarrans illud Virgilianum ex 4. Georg. — *tum tecta petunt, tum corpora curant*, sic exponit: *Sane curare corpus, si de hominibus dicimus, et cibo et lavacro intelligimus, aut alterutro: si de apibus, tantum cibos accipimus.* apud Livium et historicos fere semper *curare corpus* ad cibum refertur. Sidorius: *Archimagirus*, inquit, *adventans, qui tempus instare curandi corpora monet*, hinc illud quoque memoratissimum: *Quid est quod tu habitor sis quam equus tuus? quoniam, inquit, ego me curo. Stallus servus equum meum curat.* Cato boves *curatiores* dixit, pro pinguiores, habitoresque.

Pag. 324. **COENATORUM.]** Lego *coenatorium*, nam instrumentum coenatorum dicimus, quod ad coenam instruendam est accommodatum: et ita instrumenti coenatorii appellatione continetur omnis coenaticus apparatus, sicut de instrumento rustico, et instrumento histrionico, pro apparatu, crebra mentio est.

Pag. 326. **INCENDERAT.]** Corrige, *incendemat*, significat enim, maritum ascendisse in thorum genialem, sic enim dicitur lectus nuptialis.

Pag. 327. **PRÆTER OCULOS.]** Sontiebatur enim tactu corporali, sed oculis minime poterat videri.

Pag. 328. **ADIERE.]** Legendum est, *adervit*.

Pag. 329. **ET PERFIDA.]** Corrige *perdia*, *perdius* enim, *perdia*, *perdius*, dicitur per totum diem pertinax et permanens, sicut *pernox*, per totam noctem perseverans: unde et *luna pernox* in plenilunio dicta est, tota nocte collucens. A. Gellius in secundo: *Socrates*, inquit, *perdius et pernox hisdem in vestigiis stabat.* Nunc Psyche accusatur a marito, quod dies totos noctesque lachrymis cruciatibusque consumat.

Pag. 330. **EFFELICTUM.]** Legendum est *efficitum*: quod adverbium est, significans vehementer et enixe.

Pag. 333. **LOCUMQUE.]** Subscribe verbum *Ostendit*, ne trunca et defectu verbi claudicans orationis structura sit.

Pag. 334. **INHUMANAE.]** Non humanae, ac per hoc divinae coelestisque mensae, alias *inhumanas*, crudelis dicitur, et inamabilis.

Pag. 335. **LANOSTIM.]** Menoret, *lanoso*: ut iunctim legas, *lanoso barbatio*: hoc intellectu, quod erat invenis prima barbae lanugine et flore genus vestiens, id enim, *lanosum barbatio* significat. Alibi *barbitum* quoque pro barba dicitur usurpat: *Hercino*, inquit, *barbitio philo-sophis*, mentiebatur.

Pag. 338. **CUCURBITA CALVIOREM.]** Fulgentius Placiades hunc ex Apuleio locum citans, legit, *cucurbita glabriorem, et novis pueris pumiliformem*, quae sane lectio nitidior est, ut exponas *glabriorem* pro depilatiorem, cutisque nitidioris, *glabrum* enim depilatum dicimus, et levem, tales sunt senes, calvi scilicet, et omni capillitio depopulati, instar cucurbitarum, quae (ut nemo non videt) glabrae sunt, et laevore polituraeque lubricae. Plautus in Aulularia: *Tu galum, si sapis, glabriorem reddes, quam volva ludus est, glabrata Columellae dicuntur loca denudata arboribus, et herbis viduata. Glabrescere est glabrum fieri, idem Columella. Herbae etiam angulis atteruntur, atque ita glabrescit et fit idonea frumentis area, quadrupedum, ut inquit Plin., *dorsa pilosa sunt, ventres glabri.**

Pag. 347. **ADULANTUR.]** Blandiuntur. Veteres *adulat* dicebant, quod nunc dicimus *adulatur*. Luc. Longe alio pacto *ganntu* vocis *adulatur*. M. Tull. in 2. Tusculana in carmine Aeschyl: *Sublime advolans pinnata cauda nostro adulat sanguinem*, verbum compositum est ex accedendo et indendo.

Ibid. **IN ISTA PERULA.]** In utero et ventre, qui vicem perae praebet, receptaculumque est foetus concepti, *perae*, cuius diminutivum est *perula*, gestamen est Cynicae familiae, id enim Diogeni et Antistheni Cynicis philosophis *perae* est et baculus, quod regibus diadema, quod imperatoribus paludamentum, quod pontificibus galerus. Crates villas ornatissimas una *perula* mutavit, et suppellectilem Cynicam, hoc est, baculum et peram ultra divitiis abiectis appetivit.

Pag. 349. **NOTALIUM.]** Lege *natalium*: quae-rebant enim, quibus natalibus ortus esset maritus Psyche, et qua secta propagatus, namque a *secta sectacula* derivatur, quasi sequela quaedam et propagatio natalium.

Pag. 355. **MARITO.]** Lege *maritum*. Con-sentio, inquit, *maritum* meum esse bestiam aliquam, prout vos recte asseritis.

Pag. 356. **AULURAE.]** Lego *aulaeae*, ut sic sensus: lucernae lumen occultandum esse, contogendumque tegumento aulaeae undique septientis, *aulaeam* enim foeminino genere sic dicimus, ut *aulaeam* neutro. Quintus Curtius: *Nec quicquam eorum quae invicem iactata erant rex ignorabat, cum post aulaeam, quae lectos obduce-rat, staret.* Sunt autem *aulaeae*, panni et vela picturata, et versicolore textura spectabilia, quae Graecis quidem vocabulis sed apud Latinos usitatissimis, *peripetasmae* et *peristromata* nominantur. *Aulaeae* autem dicta esse tradunt ab *aula* Atrali regis, in qua primum inventa sint, postquam is populum Romanum scripsit haereditem, hinc *Atrilica* a Perperio cognominata, illo versu: *Nobilis aulaeis porticus Atralicis.* Plin., auctor est, *Attalum* regem primum inve-

nisse aurum vestibus intexere: unde, inquit, est nomen *Attalicis*. Aulæa purpureo colore distincta, et s.mulachris hominum intexta fuisse, testis est Poëta, cum ait: *Purpurea intexti tolutant aulæa Britannii*.

Pag. 358. ISTIS SOCIIS.] Famulicium intelligit, neque tactile neque visibile, quod Psychæ ancillabatur, præstoque erat.

Ibid. HOMINEM TE.] Appellatione hominis mas et focina continetur. Ser. Sulpitius epistola ad Cicero-rem: *Pauca post annis tamen ei moriendum fuit, quoniam homo nata fuerat*. H. Ind Satyrogaphi quis ignorat? — *clames licet et mare coelo Confundas, homo sum*.

Pag. 361. ANTEPENDULOS.] Hos capillos antiqui *antias* appellaverunt, qui in frontem demissi sunt, alio nomine *capronei* nominantur, quasi a capite promi. Appuleius in Floridis: *lam primum, inquit, crines eius præmulsis antiis, præmulsis caproneis antevultui et propenduli*.

Pag. 369. ALIS.] Corrige *alis*. alas enim quiescentes et immotas in Cupidine sopito fuisse significat: cum tantum plumulæ illæ teneriores mollioresque tremore quodam agitentur.

Pag. 365. CAPTU.] Remigium, inquit, alarum cum in altum Cupidine sustulisset, alienum fecerat a captione, ne iterum manibus Psychæ prehendi posset. Dixit autem *ramigio plumæ*, ex Virgiliâ translatione, qui canit in 6. *Remigium alarum, posuitque immania templa*. Captu dixit, quasi captione, prensioneque, quidam legit *raptum*, sed prior lectio venustior.

Pag. 367. RETINERE.] Commodior lectio est *recinere*, canna enim fistularis recinit, hoc est, canendo reddit voces omnimodas. *Ad marem recantant*, dixit Plin. de perdicibus scribens.

Pag. 368. NOMINE SALUTARI.] Lego *numine*. Psyche enim cum adorasset numen Panos salutare et propitium, ire perrexit.

Pag. 370. NOMEN QUO TU CENSERIS.] Quasi dicat. Tu diceres Psyche, quod anima sonat, illa mihi erit anima et vita. Plautus ait, *amicam animam esse amanti*. vel, sicut tu nomine uxoris et matris familias censeris, hoc est, in pretio es apud me: eodem hoc nomine sororem tuam mihi copulabo, ut illa mihi sit uxor, et materfamilias. Vel expono, Nominatim te nuncupavit, ad differentiam alterius sororis.

Pag. 372. GLUMES.] Lego *eluvies*, quod ad sordes et deonestamenta referendum est.

Ibid. SOLIDUM EXCLAMAT.] Solida voce, firma, magna, durabili: nomen pro adverbio, sic Virg. — *totumque repente clamat*.

Pag. 373. LOQUAR.] Corrigo, *loquax*. gavia enim avis loquax merito nominatur, quam et superior verbosam appellavit, quæ Veneri cuncta denarravit. Tales, linguleæ, loquutuleiæ, blateratrices, eleganter dicuntur.

Pag. 374. QUERITANS.] Id est, vehementer delamentata. Quod si legas *Quiritans*, expones, valde vociferans. *quiritare* enim est Quiritis ciere, et Quiritium fidem clamando implorare, unde quiritare pro vociferari et clamare usurpatur: auctores M. Varro et Diomedes. *Lex fuerat proquiritata*, dixit Sidonius, pro eo quod est promulgata, et præconis boatu denunciata, publicataque.

Pag. 381. PERVERSIS ILLIS.] Iunone et Cere iam conversis in aliud iter, atque abeuntibus. Vel expono *Perversis*, posthabitis, et quasi relictis deabus, Venus ad undas, unde orta est, flexit iter, mariæque sulcavit.

LIBER SEXTUS.

ARGUMENTUM.

Post anxiam disquisitionem, post Cereris susceptionem, post Iunonis refragationem, Psyche ultronea Veneri sese offert. Veneris ascensus in coelum et nemquam imploratio describitur, eiusque in Psychen iussa imperviosissima memorantur: ut scilicet acervum omniferae frugis granis seingatis disponeret: ut floccum velleris pretiosius quaesitum afferret, ut liquorem Stygium urnula deferret, ut Proserpinæ pyxidem formositate repletam referret: quibus omnibus divino adminiculo confectis, nubit Psyche in concilio deorum Cupidini suo, celebranturque in coelo nuptiæ, ex quo matrimonio nascitur Voluptas.

Pag. 384. AIN.] Elegantius est *Ah*, tanquam dolenter hoc pronunciet Ceres.

Ibid. REGO.] Lege, *Per ego*, precatur enim Psyche Cererem deam, per frugiferam dextram, et cætera omnia ad nomen Cereris pertinentia.

Pag. 386. OPTIMI CONSULE.] Accipe iudicium in bonam partem: proverbialis locutio. Quintilianus in primo. *fit enim consul a consulendo, vel a iudicando, nam et hoc consulere vetere vocaverunt: unde adhuc remanet illud, Rogæ boni consulas, id est, bonum iudices, in carmine obsceno: Consulæ posna boni, apud Columellam, Vi boni consulat.*

Pag. 390. PER FIDEM.] Iusiurandum est per deam fidem cui Numa Pompilius solenne instituit, ut cuius sacrario flammæ manu ad digitos usque involuta rem divinam facièbant, significantes, fidem tutandam, sedemque citus etiam in dextris sacramta esse: Apud auctores frequens est ista locutio, *Vestram imploro fidem*, pro auxilium. Quidam codices habent non *per fidem*, sed *Psyche*: tanquam Iuno nuncupatim Psychæ appelleret, ut sit vocativi casus *à Psyche*.

Pag. 392. ANTE THALAMI RUDIMENTUM.] Primum concubium coniugalem decenter et veracunde significat.

Ibid. NUPTIALE MUNUS.] Apud Iuvenalem de nuptialibus, numeribus mentio lit illo versu: — *hec illud Quod prima pro nocte datur, cum lance beata Dacicus et sculpto radiat Germanicus auro.* Vulcanus currum hunc Veneri dono dederat pro munere nuptiali, post primos concubitus maritales, nam cum virginitas uxoris omnibus maritis acceptissima sit, pro ea crepta quae reddi nequit, munus repetitur, tanquam praemium sit devirginitate puellae, cui nihil virginitatis flore est pretiosius.

Ibid. LUNAE DETRIMENTO.] Significat currum Veneri arcutum fuisse, et ad effigiem lunae corniculatae figuratum. Luna enim in comua tenuatur, sentire quod videtur detrimentum, cum vero pervenerit ad orbiculatam rotunditatem, pleno orbe nihil patitur dispendii. Scite autem dixit, *auri damno pretiosum.* Nam cum aurum in effigie currus corniculata deesset, prout fabrica talis deposcit, damnum auri fieri in vehiculo dicebatur, idque ex tali detrimento fiebat venustus.

Pag. 395. ADPULSUM.] Adpulsionem, vibrationemque et ferruminationem linguae cum lingua, labelli cum labello: quod suaviolium est dulci dulcius ambrosia, quod genus basiationis intelligi voluit Plautus, cum ait: *Fac me proserpentem bestiam: duplitem ut habeam linguam.* Alias *appulsus* est, pecorum accessus ad aquam, ut apud Iurisconsultos.

Pag. 393. CONFUSUS IN UNUM GLOMULUM.] Venus acervavit conglobavitque haec omnia confusaneo acervo facto, et vix separabili, ut ita gravitus torqueret fatigaretque Psychen in discernenda congerie. *glomus* accipitur pro glomere, sive glomeratione, et quadam quasi acervatione. Plinius tradit in 36. *Si quis impropere intra labyrinthum sine glomere lini, exitum invenire non queat.* *Glomus* in sacris appellatur crustulum cubi figura, quod obsonii genus est, grumus vero dicitur agger, sive collectio terrae minor tumulo, a congerie dicitur, hinc exgrumantes decentissimo vocabulo Varroniano dictae cochleae, quasi grumosis eruentes; et ex grumis exilientes, accepto frumento et hordec. Ex Pliniana distinctione, frumenti appellatione hordeum continetur, duo enim prima frugum genera facit Plinius: frumenta, ut triticum et hordeum: legumina, ut faba et cicer. Videtur Appuleius frumentum pro tritico posuisse, speciali quodam significatu. Frumenta autem et fruges a fruendo dicta, frui est vesci, a frumire, quae est summa pars gulae pro frumen enim esculenta delabuntur. Hordeum vero antiquissimum in cibis, sicut Atheniensium ritu. Menandro auctore, apparet iude gladiatores hordearii appellati, potentiam

Gracci ex hordeo praefertur: panem hordeaceum antiquius usitatum vita damnavit. Plin. hordeum inter genera frumenti numerat, atque id ex omni frumento minime calamitosum esse, et frugum omnium mollissimum. Quaeri solet, cur a Columella hordei genus hexastichium sit nominatum, et aliud quod distichum vocant, dicitur autem hexastichium id, cuius spicae senos ordines habent: sicut distichon, quae binos: Graece *κῆστη* hordeum, et *κῆστιδος* hordeaceus.

Pag. 399. PASSIVAM CONGERIEM.] Indiscretam et confusaneam, vocabulo a *passim* deducto, sic *passiva Venus, passiva libido*, apud Iulium Firmicum usurpatur pro publica et communi ac promiscua: et *passivi amatores* ab eodem dicuntur, qui *passim* indifferenter foeminas omnes amant.

Pag. 400. SEPEDUM.] Id est, populosus numerus formicarum, instar undarum et fluctuum, undatim rubeant in auxilium Psyches. Virgilius: *Mare salutatam plenis vomit aedibus undam.* *Sepedes* autem eleganti vocabulo dicuntur, a numero pedum, formicis enim seni pedes sunt, sicut insectis fere omnibus. Insecta vero sunt ea animalia, quae Albertus Magnus anulata appellat, Aristoteles et Graeci *ἔντομα*. Plinius in 11. *Omniibus, inquit, his seni pedes, plerique vermes duodenos habent, aliqua et centenos: numerus pedum impar nulli est.*

Pag. 401. FRAGRANS.] Spirans, redolens.

Pag. 402. FUNGATUR.] Peragit, fungi enim agere est, defungi peragere: ut docet Aegretius. Purior lectio est, si corrigas, *Functura*: sicut verbum illud *Habitatur*, corrigo *Habitura*. est enim sensus, Psyche libenter utroque perrexit, non quidem obsequium inunctum peractura, sed requiem malorum habitura, inventuraque ex morte, quam subire destinaverat ex rupis praecipitio.

Pag. 405. INVITAE.] Ut lectio planior sit, legere malim, *Inventura vitae finem*, volebat Psyche ex rupe ardua se praecipitans, invenire vitae finem acrumnosae scilicet, et infaelicis: cum mors acrumnarum requies sit, et finis. Hinc illud Horatianum:

— *mortiar, mors ultima linea rerum est.*

Pag. 407. DIALES VIAS.] Ioviales et coelestes. Graeci *Dia* Iovem appellant: hinc *flumen dialis* dicitur a Iove cui sacra facit, a die quoque *dialis* deducitur. Hinc scomma illud M. Tullii in consulem qui uno tantum die consultatum peregit. *Solent, inquit, esse flumines diales, modo consules diales habemus.* Inde *sub diali* dicitur, quasi sub Iove, id est, coelo, quod et *sub divo* dicitur: unde *subdiales* dictae sive subdiales ambulationes, Plinio, quae apertae sunt, et ostentae soli atque sub coelo: est enim aethra splendor aetheris.

Pag. 410. PRAEMINANTES.] Possumus etiam

legere *praemoventes*, tanquam aquae prius moverit aquilam, ut abiret sine nocimento.

Pag. 411. MAGNA QUAE DAM.] Si legis magna, copulabitur cum *malefica*. Sed dispice an purior lectio sit *Magna*, dicit enim Venus, sibi magam quandam videri Psychen, et maleficam prius nominis, quae mandata ipsius impossibilia, nedium difficultia factu, tam strenue exequuta sit.

Pag. 414. MULSA.] Potio est ex aqua et melle confecta, Graece vocatur *hydromel*, ab rei argumento, quae praeclaram utilitatem habet in cibo aegrotantium, in viribus recreandis, stomacho quoque mulcendo, ardore refrigerando: ut docet Plin. in 22. et ut auctor est Hippocrates, scribens de regimine acutorum: *Hydromel, id est, aqua mulsa omnibus temporibus morbi bibi potest in acutis acgritudinibus. duo sunt mulsae genera, alterum scilicet subitae ac recentis, alterum inveteratae. Repentina fit melle despumato utitur, inveteratae usum damnare.* Invenio apud auctores, hunc potum bibendum esse alsiosis, item animi humilis et praeparci, quos micropsychoes appellant. Sunt autem alsiosi, qui frigore conflantur, et algores ferre non possunt. M. Varro pecus caprinum alsiosum esse tradit. Frequens est apud Plin. dictio haec, in hoc significatu. Simpliciter autem dicitur *mulsa*, sicut et *mulsum* interdum adiectivum nomen est: ut *aqua mulsa*, *lac mulsum*, *acetum mulsum*. Plin. *lacte mulso* augeri ait nec anserinum. Apud eundem mentio est *aceti mulsi*, quod fit ex aceto et melle, quod Graeci dicunt *oxymel*. Tradit Hippocrates, pleureticis potum oxymellis dandum esse hyeme quidem calidum, aestate vero frigidum. Plin. in 14. oxymellis confectionem docet. *Oenomel* Palladio est quasi mulsum, ex vino scilicet et melle non despumato confectum: unde et nomen, apud eundem mentio est *omphacomelis*, quod fit ex succo uvae semiacerbae, et mellis mixtura. Graeci vocabulo *ὀμφακος* dicuntur uvae acerbae, et caeteri fructus immaturi. inde Plin. *omphacinum oleum* et vinum quod fit ex nva immatura et olea drupa. sic enim vocatur, antequam cibo maturo sit.

Pag. 416. DITIS ET PATER.] Nitidior lectio est si legas, *Nec Ditis pater tantus Deus*: ut *Ditis* sit casus rectus, et pro Plutone accipiatur, sicut enim Graece *πλούτων* dicitur, quasi *πλούτων*, id est, divitiarum dator, quoniam divitiae omnes ex terra: sic Latine *Ditis* et *Dis*, et *Ditis pater*, a divitiis nuncupatur: auctores Plato et M. Tul. Est ergo sensus: *Nec Charon, nec Pluto maximus manium deus, quicquam gratuito faciunt. Vel referatur ad solum Charonem, qui sine viatico et nautico non navat operam transvectionis. Apud Lucianum in dialogo qui inscribitur *Tyrannus*, conqueritur Charon, quod per totam diem ne unum qui-*

dem obolum lucrifecerit, et ob id timet ne a Plutone castigetur. infra Avarus nauta dicitur ab Appuleio avus. eundem Lucianus inducit vociferantem, *ἀντίδωξ ἢ κατέφατε τὰ ποσβύσια*: id est, *reddo ó scelerate nautum*: et nisi obolus datur, negat se vecturum cymba Menippum cynicum.

Pag. 417. AFFECTARE.] Noli, inquit, affici moverique sympathia et pietate, quae illicita et perinde damnosa tibi futura est. posses legere *Afficiare*.

Pag. 418. CONANTIBUS.] Pro viribus, et conatu maximo hiantibus. Quid si legas *comantibus*? ut referas ad serpentes, quos habet pro capillis; qui vice capillorum et comae colla faucesque obnubunt. Virg. *Cui vates horrere vides iam colla colubris*.

Pag. 420. DEDICATUM.] Purius est si legas *Delicatum*.

Pag. 423. AD ARMILE REDIT.] Vocabulum est infrequens, parumque proteritum, quod significare videtur repositorium fraudis, et doli: accipiturque pro instrumento et apparatu versutiarum, variciarumque. Dicitur *armile* ab armis: arma autem dici instrumenta rerum omnium, testimonio Grammaticorum satis liquet: et auctoritate poetarum indubitatum est, apud quos legitur: — *cerealiaque arma Expediunt*. Item: *Dicendum et quae sint auris agrestibus arma*. Item: *Quaerere conscius arma*. Ubi Servius exposuit *arma*, pro dolos et fraudes: *Armulum* vero vas vinarium significatur, ab eo dictum quod armo, id est, humero deportetur. auctores Nonius, Festus, M. Varro.

Ibid. BUCCULA.] Hoc nimirum specimen est amoris, affectusque paterni, bucculam apprehendere et dissuaviari. Consimiliter apud Sueton. in Galba: *Constat Augustum puero adhuc salutanti se, inter aequales apprehensa buccula dixisse*. Est autem *bucca*, et per diminutionem *buccula*, oris pars: interdum ipsum os significat. De buccis Plin. in 11. et nos copiose annotavimus in Suetonii commentariis. hic *buccula* tam significari potest os ipsum, quam genae sive mala: namque mos est, cum puerum blandimenti causa osculari volumus, ut bucculam illius apprehendamus, et ad osculum nostrum referamus. Alio diverticulo significationis *buccula* dicitur vacca, alias accipitur pro parte cassidis et galene. Fulviae M. Antonii altera bucca erat illator.

Pag. 424. CASIBUS.] Lego *cassibus*, ut *casses* exponas pedicas et laqueos, quibus amantes illequeantur, quibus Iuppiter se captum foedatumque a filio Cupidine quasi dolenter affirmat.

Pag. 424. AEMULOS CAVERE.] An reliquos Cupidines rivales intelligit? an quoscumque eandem puellam expetentes? qui in amore utique cavendi sunt in tantum, ut nulli satis didendum

sit. hinc illud Nasonis saluberrimum documentum:

*Cognatum fratremque cave, fidemque sordalem:
Quos credis fidos, effuge, tutus eris.*

Aemulatio enim rivalitatis acerba est, ut inquit Propertius:

Nullae sunt inimicitiae, nisi amoris acerbae.

Pag. 425. MUSARUM ALVO.] Corrige, *albo*. Fulgentius consimiliter: *Una, inquit, a virginibus sum Heliconiadum curia Iovis albo conscripta*. Ubi corrigendum est *Heliconiadum curia* quasi dicas, *Una sum esse Musarum*, quae in albo Iovis scriptae sunt. De albo iudicium, de curionum, pontificum, scripsimus aliam in Tranquilli commentariis. Illud adde, quod Graeci tabulam hanc quae albo nomine significatur, *λευκῶνα* vocitant, ut testis est Iulius Pollux, quod et *pitacium* quoque dici videtur, ut in Alexandro Caesare insinuat Aelius Lampridius: vulgo *matricula* nuncupatur, qua dictione quamvis protracta vernaculitate utuntur apud nostros, et Vegetius, et inferioris notae scriptores. Pitacium vero in alio significato accipitur apud Corn. Celsum, videlicet pro eo panis medico, qui modo praecordis, modo capiti dolentis imponi solet, ad mitigandum cruciatum: *pitmam* vocant, dictione quidem vulgari, quae tamen ex Latino vocabulo inflexa esse videtur, in Decretis canonicis 30. quaestione secunda sic scriptum est: *Pitacium, quod nobis tua veneranda fraternitas obtulisti, suscepimus*. Ubi *pitacium* ponitur pro libello, sive charta epistolari, interpres a petendo *pitacium* dici tradit: sed haec barbarica est magis quam Latina. apud Labeium est tunicae *pitacium*, pro velamento sive ornata tunicae, ut ego opinor, a pictura inclinatio vocabulo. Sed ut domum repedemus: quod ait, *Dei conscripti*, alludit ad illud frequens in Oratoribus, *Patres conscripti*.

Pag. 426. ACCUMBEBAT.] Verbum proprium epulantium est. M. Tullius: *Qui mihi accubantes in convivis. Recumbere suorum torum* is dicitur, qui in summo, hoc est, honoratiore loco discumbit, in hanc sententiam Plaut. in Stich: *Summates viri summi accumbent, ego infimatis infimus*. Horat. in 2. Sermonum: *Summus ego, et prope me Pisenus Thurinus, et infra, si memini, Varius*. Contra qui in infimo mensae loco accumbit, dicitur eleganter a Plauto *imi subselli viri*. Mendositas est tollenda de Plautinis codicibus, in quibus sic passim legitur: *Scis tu me esse tui subselli virum*. Expunge illud *tui*, et in eius locum succedeamus dictionem substitue *Imi*. Plautum Horatius opinor aemulatus, scripsit in epistolis: *et imi Derisor lecti*. Seneca quoque in suavisioris sic refert: *Subinde interrogabat, qui ille vocaretur, qui in imo recumberet*. Salvstius quoque in historiis scripsit haec: *Igitur discubare Sertorius in medio, su-*

per cum Fabius senator, ex proscriptis in summo Antonius, et infra scriba Sertorii Perius, et alter scriba Moccenas in imo, medicus inter Tarquinium et denarium Perpenna. haecenus Salust. Illud annotandum, quod non tam summus in mensa locus honoratior, quam medius fuit, ex quo illud Virgilianum:

Aurea composuit sponda, mediaeque locavis.
et Salustius in Iugurtha: *Dextra Adherbalem assedit, ne medius Iugurtha foret, quod apud Numidas honori ducitur*. Xenophon quoque refert in Paedia, Cyrum solum in medio recumbere, iussis compransoribus sedere partim ad dextram, partim ad sinistram, ex quibus honoratior sedebat ad sinistram, quod haec insidiis magis subiecta sit quam dextra.

Pag. 429. EVENIUNT.] *Lege reveniunt*, hoc est, redeunt domum, et repedant.

Pag. 430. OBITER.] Annotandum, *ob iter* hoc loco dici, quasi *ad iter*, sciuntium, ut duae dictiones esse videantur. Alias *obiter* adverbium est, significatque inter eundem, incidenter, tali de causa: quae particula veteribus usitata, et Plinio frequens est.

Ibid. ET IUS.] Corrige, *unus*.

Pag. 432. QUOD ISTAS LUCI.] *Lego, Quistas Luci?* Sermo innotio est, quam secum habet Lucius Appuleius.

Pag. 434. NISI.] *Lege nixu*: hoc est, conatu et viribus.

Pag. 435. CAPTICIA.] Dicitio est eadem formula a *capta* inclinata, qua ab *empto empticius*, a *facto facticius*, significat captam, sive captivam: sicut *empticius* emptum, *facticius* factum. M. Varro in 3. de Re rustica: *Hic aprum glans cum pascit empticia, facit pinguem, illic gratuita exitem*. Lucian. et Graeci *αἰχμαλωτῶν* dicunt captivam.

Ibid. EXITU.] Cum sine clamoris anilis. Malim legere *excltu*, ut significet excitatione vocis, et inclamatione virginem procurrisse.

Pag. 438. COMPTA.] *Culta*, exornataque. Purior lectio est *Cuncta*, ut dicat se omni diligentia perpolituram setas asininae caudae globosas, et prorsus inenodabiles diutina incuria negligentiaque discriminandi atque expediendi.

Pag. 441. AD LUNAE SPLENDOREM.] *Lucian, καὶ πῶς ἔβλεπεν εὐδὸς πρὸς τὴν σεληνὴν ἔρρωστων τοὺς δυστυχεῖς αἰχμαλωτῶν*: *Et procul statim ad lunam cognovere infelicis captivos*.

Pag. 443. VOCATUR.] Corrige, *locatur*, nam per ironiam dicit, comitem illum talia secum locatum esse. Lucianus ait, se adeo post haec verba fustuario supplicio affectum esse, ut ulcerosus fieret.

Ibid. FEROCITATE.] *Quid si legas voracitate*: ut significet, animis ferinis et voracitate inexplibili latrones coenam invasisse? Lucianus simpliciter ait: *εἶτα ἐδέσπουν, καὶ πάντες τὴν μακρὸς*

supra: id est; *Postea coenitarunt*, et *potio erat liberalis*.

Pag. 445. **INSITIUM ET FARTILEM.**] Observa miram scriptoris in verbis elegantiam. nihil potuit inveniri significantius, quam asinum *insitium* dicere, et *fartilem*, in quo puella inserta est et inclusa. de *insitio* sat notum.

LIBER SEPTIMUS.

ARGUMENTUM.

Quod *Lucianus uno tantum Volumine complexus est*, id *Appuleius membratim digestit*. pluribus voluminibus latissime evagatus explicavit: ne *interpres alieni operis*, sed *conditor novae historiae* videretur; et ut *rerum varietate*, quae *gratissima esse solet*, *lectores mulceret*, *caperet*, *oblectaret citra fastidium*. Nunc itaque ut *exequatur ordinem destinatum*, *summam argumentum proponatur huiusce septimi voluminis*. Sub diluculum matutinum unus *latronum reliquis collegis renunciavit*, quemadmodum illa quae *contingunt in domo Milonis Hyspatrii latrocinia et facinora infanda*, *imputantur Lucio Appuleio*; et quod *nullus latronum super tanto scelere instimulabatur*, *sed solus Appuleius omnis facinoris auctor fuisse credebatur*: quoniam *nuquam comparebat*, quae *audient Appuleius in asinum transformatus*, *secum querebatur et medullitus ingemebat*, quod *pro insonte sons*, *pro innocente nocentissimus haberetur*, *nec causam suam agere posset*. Inseruntur *narratiunculae festivae*: *agonis improbitas*, et *foemineae fraudes graphice describuntur*.

Pag. 448. **INDICERE.**] Corrige *indicem*. ut dicat, *servum Appuleii fuisse coniectum in carcerem*, tanquam *indicem demonstratoremque futurum scelereum ab hero Appuleio perpetrato-*

Pag. 449. **QUI RERUM.**] Emendo *reum*: ut dicat, *missos esse in patriam Appuleii*, qui *reum*, hoc est, nocentem Appuleium quaerent, *deposcerentque ad poenam*.

Pag. 451. **QUANQUAM.**] Legi potest, *quam*: ut intelligas, quam scilicet *fortunam non puduit fecisse me conservum cum equo meo*, et *coniugem*, id est, *coniunctum copulatamque*, et in eadem *condicione coniugatum*. M. Cato *myrtum coniugulum* appellat, intelligi volens *coniugium*, a *coniugiis* quibus praest *Venus*, cuius *utelae myrtus dicata est*. unde *Venerem modo Myrteam*, modo *Murtiam* vocant.

Pag. 453. **INVITROS.**] Ad *latrocinium exercendum* *inviti metu compelluntur*, *volentes prae-*

mio *invitantur*: nec *parum multi reperiuntur*, qui *maluit in collegio latronum tyranica potestate dominari*, quam in *vita privata humiliter degere*, *aque serviliter*.

Pag. 454. **ET STATU PROCERUM.**] *Statura corporis et proceritate grandissimum*. *Proceritatem tyronum*, inquit *Vegetius*, ad *victoriam scio semper exactam*: ita ut *senos pedes*, vel certe *quinos et denas uncias* habere *probarentur*. Verum non tam *staturae ratio habenda est*, quam *virium*: quod et *Homeri suadet auctoritas*, qui *Tydeum corpore quidem parvum*, sed *armis fortissimum fuisse significat*. *Statum* autem pro *statura dixit*, sicut *tonsum* pro *tonsurā*. Alias *status* *consistitio* dicitur, a *stando* videlicet. inde *basilicus status* *Plauto*, pro *regius magnificusque consistendi modus*. Apud eundem illud *proverbiale*: *In statu stat senex*: pro eo quod est, in *procinctu* est, et *stat paratus*. De *statu oratorio*, quae res *Graece dicitur ὑπόστασις*, et alio nomine *constitutio*, et de *statu Reip.* et *privatae nihil notius*. Scio tibi *familiarium esse*, ex *crebra lectione*, *libellum meum de Optimo statu*.

Pag. 455. **MORTE MELIOREM.**] *Mortem scriptores bonam appellant*, quoniam *finis est acrumnarum*, et *requies malorum*: ut *M. Cicero latissime explicat in Tusculanis quaestionibus*. Inde a *poëtis dicitur mors bona*. *Valerius Flaccus*: — *misere parentum Mors bona*: et, ut inquit *Plinius noster*, *ex omnibus bonis quae homini tribuit natura*, *nullum melius tempestiva morte*. praeterea *mors bona* ex eo *dici potest*, quod *neminem fallit*, *neminem praeterit*, nec *huic magis quam illi gratificatur*, sed *aqua lance cunctos tollit*.

Ibid. **AMISSI.**] *Lego amisi*, hoc est, *perdidi*: ut *verbum sit*, non *participium*.

Ibid. **PRÆTEREUNTE ME ORATO.**] *Castigatio lectio est*, *praetereunte coram*: ut *dicat latro Hemus*, se *coram aggressum esse praetereuntem principis procuratorem*, unde *sibi prima mali labes extierit*.

Pag. 457. **SUMPTIS.**] *Corrigo spretis*, sequitur enim, *Atque contemptis*.

Pag. 458. **INTERIBIT.**] *Lego interitit*: significat enim, *confestim interisse et extinctum esse collegium latronum*, ubi *id iussit Caesar*. nam de *principe illud Psalmographi dici potest*: *Ipse dixit, et facta sunt*. et ut *scriptum legitimus in libro Esdrae*: *Si rex dixerit: Exterminatē, exterminant: plantatē, plantant: et omnes Virtutes eum obadiunt*.

Pag. 459. **FLOCCIDOS.**] *A floccis*, qui *eminent in panno*, dicitur *Sinus floccidi*. *Cornel. Celsus*, inter *signa aegroti mortifera esse dicit*, si *floccos colligit*, et de *floccis* in hoc *significatu crebra est mentio apud Plinium*, et *ceteros*. *Quidam corrigunt floccidos*, quasi *languentes et fluxas*

[P]

fluxas atque laxas vestes intelligi voluerit. *flaccere* enim est languere. Inde in Apologia scriptum est: *Oratio rebus flaccet scriptu viget*. inde et cognomina Flaccorum, quorum scilicet aures essent flaccidae.

Ibid. ABUNDANTE.] Quid si legas *Undante*? dicimus enim eleganter *vestes undantes*, quae instar undarum fluctuant et undantur. Alia nimirum intelligitur vestis illa quam Cymatitem ab undis et fluctibus dicunt, quae *κύματα* nominantur: cuius meminit Plautus in Epidico. Narrantur Cymatilis vestis ex eo nomen accepit, quod fluctuum similis sit, et textura ipsa fluctus et undas imitetur: qualia hodieque vestimenta symbolata vulgo nominant. De hac cymatili veste Ovidium intellexisse arbitror, cum ait: *Haec imitata, undas nomen quoque traxit ab undis*. Quidam intellectum carminis Ovidianum ad caeruleum vestimentum referunt, qui color est undarum.

Pag. 460. INCERTUS.] Qui ignorabar, delirescens sub habitu cultuque focmineo. Purior lectio est, *Insertus*. nam qui induit vestimenta muliebria, quasi inseritur et transfugatur in alterum sexum. Lex Iudaica, ut in Deuteronomio scriptum legimus, praecipit, ne mulier induatur veste virili, nec vir utatur veste foeminae. Probrosus enim id est, nisi quis ea causa indueret, quae Euclides factitavit: qui, ut scriptores annotaverit, sub noctem, priusquam advesperaceret, tunica longa muliebris indutus, et pallio versicolore amictus, ad Socratem e domo sua clam contra decretum Atheniense commeabat, ut sermonum doctrinaeque Socraticae fieret vel tantillo tempusculo particeps; rursusque sub lucem milia passuum paulo amplius viginti, eandem veste illa intectus, domum redibat. Sensus est: Indutus cultu vestituque foemineo, et ita hoc astu ignotus evasi. Legimus apud historicos, Voluentium a triumviris proscriptum, assumpto habitu sacerdotali per itinera viasque publicas stipem emendicantem, hac fallacia se utem quaesivisse.

Ibid. PER MEDIAS.] Lego, *per medias acies*.

Pag. 461. DIVITE.] Repugnantia sunt *centuculus* et *Aves*, cum *centuculus* proprie pannosorum sit, et sordidulorum. Sed nunc ex causa scitissime *divitem centuculum* cognominat, quasi divitiis fartum: ex quo scilicet, diloricatis pannulis profuderat duo millia aurocorum.

Pag. 464. LATRONUM FISCO ADVOCATUS.] Alius ad fisci principis advocatum. *Fiscus* autem, ut in commentariis Suetonii diligenter annotavimus, proprie ad principem pertinet, aerationem vero ad rempublicam. De iure fisci titulus est apud iuriscultos, et apud eodem de advocato fisci, scribit Ulpianus: *Fiscus alieni status controversiam faciat, quod fisci advocatus adesse debet, quod si sine fisci advocato pronun-*

ciatum sit, Divus Marcus rescripsit, nihil esse actum. Sicut ergo *fiscus principis et advocatus fisci* dicitur, ita nunc *advocatum fisci latronum* festiviter nec incipientem appellat. Illud Satyrgraphi: *Res fisci est ubique nata*: intelligendum plane est de fisco principali, tanquam ad principem pertinere captura piscis generosi.

Pag. 465. RISU LAETISSIMO.] Laetitia praefereute: quia scilicet illum recognoverat non latronem esse, sed sponsum. quod si legas *latisimo*, expones pro cachinnabili et lato et spatioso risu, qualis interdum latissime effunditur. Physici dicunt, quod et Lactantius credit, laetitiae affectum in splene esse, intemperantiamque ridendi constare ex lienis magnitudine: verum haec viderit Democritus. *Me*, ut inquit Caesar apud M. Tull. non pudet nescire, *quo pacto risus concitetur, ubi sit, quomodo existat, atque ita repente erumpat, ut eum cupientes tenere nequeamus: quae ne ipsi quidem illi sciunt, quid scire se pollicentur*.

Pag. 465. POTAVI.] Corripo *potavi*, ut conveniat cum dictione illa sacrificatum, est enim sensus: vinum non habemus potavi, hoc est, ad potandum satis copiosum ac sufficiens, ideoque id quaerendum est, assumptis comitiis.

Pag. 466. SATULE.] Abundanter et copiose, quasi a satis dictione deducta. Quid si legas *scitule*? quasi iucunda omnia, scitique saporis apposita esse significet?

Pag. 468. DE ALIENO CORIO.] Proverbiale est, quod significat, quasi tu dicas, alieno, non tuo periculo ludis: ut corium meum, et cutis, propter ludum tuum lancinetur: ex libidine tua periclitabor, impudicitia tua mihi magno constabit. Metaphora sumpta ab his lusoribus, qui ludunt aliena pecunia, quorum alea fit cum aliena iactura. Potes hoc quoque referre ad nummos, qui olim ex corio fiebant, et Numa Pompilius, ut scriptores annotaverunt, in congiario dedit asses scorteos: sic enim nominantur nummi ex corio facti. Hinc illud Hieronymi: *De thesauris tuis ne scorticum quidem nummum proferre possis*. Donatus quoque in commentariis Virgilianis, pecuniam autem ex corio bubulo praeis temporibus fuisse, et inde dictam pecuniam, quod ex pecore fieret. Placet simpliciter exponas, ut *ludis de alieno corio* dicitum sit propter asini pellem: sicut dicimus, ludis de alieno auro, quando quispiam non suam, sed alienam pecuniam ludit in foro aleatorio: ex quo fit, ut qui ludit, impune ludat, citra sollicitudinem, altero, cuius pecunia luditur, anxio et periclitante. Apud Plaut. *Concidere corium* est, lacerare flagris tergum et pellem hominis vapulantem: et ita est exponendum, cui subscribit illud Senecae, scribens in Suasoriis: *Quod filius M. Tullii flagra praeinus et affertur iussit, et Cicero patri de corio Celestii satisfecit*.

[Nihil hic invenio quod ad Tlepoleum pertinet: licet Beroaldum h. l. citet Oud. p. 468. — l. B.]

Pag. 468. IAM CARIUS.] Lege *clarius*: id est, clariore voce, et subaltiore.

Ibid. QUIEVERE MORTUI.] Obelo expungendum hoc est, tanquam substitutum, et alieno loco inculcatum; nec enim convenit exponere, operantes Veneri iacuerunt quasi mortui, atque animam anhelantes: nec ad latrones referri congruenter potest, quod tanquam mortui quieverunt, obruti vino, et crapula conscripti.

Pag. 471. EXIMEUM.] Lego *exim-me suum*.

Ibid. CURRITABAT.] Corrigenendum est, *quaeritabat*: ut sit sensus, Sponsa illa captivitas me tunc maxime quaerebat, utpote ipsis sospitatorum. Vei lego *quiritabat*, quod est clamabat, vocitabatque, et de me plurimum sermocinabatur. nam proprie *quiritare* is dicitur, qui quiritum fidem clamans implorat: ut docet M. Varro. *Quiritari*, inquit Donatus, *veteres dicebant, quiritis conclamari*. In hanc sententiam Lucianus: *πολὸν λόγον εἶχεν ἐμοῦ συναρχμαλώτου*: id est, de me conceptivo multum fabulata est.

Pag. 474. SUBIUGUM.] Iunctum et prima acuta lego, ut sit dictione unica *subiugum* elegantius dicitur, qui sub iugum mittitur, qui Graece dicitur *ὑποζύγιος*.

Ibid. HORDEUM FRICTUM.] Ex Luciano, qui ait: *καὶ τὰς μὲν κριθὰς τοῖσιν ἄριστον φρύγονα* quod significat prandium fuisse hordeum frictum. *Φρύγω* enim est sicco, et frigo. Plautus dixit *cicer frictum*, intelligi volens rem vilissimam. Quidam legunt *fractum*, referentes ad molam, qua cicer molitur, quassatur, infringitur: unde et *faba fressa*, sequitur enim: *Et sub eadem mola mētis quassatum ambagibus*. Graeci hordeum appellant *κριθὸν* inde tuberculum oculorum a Graecis *critha* nominatur, a similitudine videlicet hordei, cuius et Cor. Celsus meminit in 7.

Pag. 475. FURFURES INCRETOS.] Accipe *incretos*, permixtos, non purgatos, neque excretos, sequitur enim, *Sordidos*. sic Horat. in Sermon. *Incretum puris circumposuisse catillis*. Ubi exponunt commentatores, *incretum*, permixtum, vel *incretos* exponere pro *cribratos*, quae scilicet elegantius scitiorque expositio est. *Incernere* enim et *succernere*, est cribris et excursoris repurgare. M. Cato, *cum semen serito, cribro tanquam linum, et eo terram, cribro incernito altam digitum transversum*. Plin. in 13. *Flavinario cribro succernunt*. inde *incerniculum* cribri genus vocant, de quo Plin. in 8. *Ne frumentarii negotiatores ab incerniculis arcerent*. item M. Cato iubet, in suppellectile villatica habendum esse *incerniculum unum*. *Furfures* autem *increti*, hoc est, cribrati, haud dubie deteriores vilioresque sunt, cum farina sequestrata

sit ac separata. Lucianus. *ἐμοῖ δὲ πτύμα ζυμῶν ἦν*: id est, mihi *furfur prandium erat*. Graeci *πτύμα* vocant *furfurem*, unde *furfurei panes ptyrii* dicti: quorum mentio fit a Galeno in 1. de aliment. *Rustici veteres* (auctore Galieno) *apludam dixere fursurem frumenti, sicut flores vini faeces*. Hinc illud, in esitantem *furfureum panem*, et vinum foetidum potantem: *Apludam edit, foces bibit*. Plin. vero tradit, purgamenta *mili et panic apludam* nominari. Inter vitia corporis foeda sunt et *furfures*, quorum mentio apud Plin. frequens. *canicas* appellant *furfures* de farre: a cibo canum.

Ibid. FORTIBUS FA. ADQ.] Proverbiale est, de hominibus qui domi, foris, in urbe, extra urbem, forti animo et subnixo labore acruminosos toleraverunt, qui fortibus factis adorium laudemque consequuntur, qui gloriantur fortunae cruciaticus sese haud quaquam succubuisse. *Adorium* veteres dicunt laudem, sive gloriam: quia gloriosum eum putabant esse, qui farris copia abundaret, quod *ador* nominatur. Plin. in duodevigesimo: *Gloriam dentique ipsam a farris honore adortam appellabant*. Horatiani vero interpretes exponentes illud Flacci: *Qui primus aluva risit adoria*: tradunt, *adortam* dici laudem bellicam, ex eo quod adorandi sint qui laudem ex bello reportant.

Ibid. SERIUS AUSCULTATOR.] Serium auscultatorem nuncupamus, qui serio, diligenter, sedulo audit mandata domini, et ea naviter exequitur. Sed hic quidem malim legere *serus* quam *serius*, tanquam subindigner dixerit *Serius*, hoc est, tardus, lentus et cunctator: qui non statim mandatum dominicum peregit, sed sero et cunctanter id tandem impleverit. M. Cato duo haec verba *Audire* et *Auscultare*, ita disparasse videtur atque disiunxisse, ut *audire* sit negligentis, et eius qui minime obsequi velit: *auscultare* vero attentantis, et additioni obtemperantis. Verba Catonis subscripsi, quae sunt haec: *Ita est cupidus orationis, ut conducat qui auscultet: itaque auditis, non auscultatis tanquam pharmacopolam. nam eius verba audiuntur, verum ei se nemo committat, si aeger est*.

Pag. 477. ADULTERIO DEGENERI.] Scribendum est *degeneri*. nam coitus asini cum equa inivis infestusque est equo generoso, tanquam degener et vilis, nec enim videtur esse decorum, quod assellus vilis et vulgaris velit incendere equas praestantiores, quarum mariti sunt equi, et non asini. ipsae quoque equae dicuntur fastidire assellum subactorem et adulterum: idcirco, teste Plinio, praecipunt equarum iugas tonderi, ut asinorum in coitu patiantur humilitatem; comantes enim gloria superbiunt.

Ibid. REMULSIS AURIBUS.] Quidam codices manuscripti habent *remissis*. Natura generosissimi cuique animalium notas animi peculiares tribuit,

buit: cauda leonum index est: in equis vero et omnium iumentorum genere indicia animi aures praefereunt: fessis marcidiae, mutantes pavidis, subtractae furentibus, resolutae aegris. Ex hac Pliniana sententia *aures remulsas* accipio, non tam resolutas et remissas, quam subtractas, et quasi retro ac sursum reclinatas. Antiqui *remissum* dicunt, quasi repandum. Quidam legunt *remissis*, sensu manifestario.

Pag. 478. CADENTIUM.] *Lego cadentium*, hoc est, albicantium dentium: nam decidui dentes, signum sunt senectutis et invalentiae. Dentes in caeteris senectate rubescunt, equo tantum candidiores fiunt. Senectus in equis intelligitur dentium *brochitate* sive *bruncitate*: hoc est, praeminentia. *brochi* enim dentes, sive *branci*, dicuntur promiuli. Hoc transseunt dictum sit, ut intelligas dictiones, quibus Plinius, Varro, Lucilius, et caeteri utuntur.

Pag. 479. OMNIBUS DETERRIMUS.] Attende loquutionem inusitatum, neque ex regula Grammaticae, quae praecipit superlativa longi debere cum genitivo: ut dicatur, *omnium deterrimus*, *omnium pessimus*. Archaismos figura est: sic enim veteres loquebantur, quibus mutatio casuum erat frequens, et quasi peculiaris. Illud Ciceronis non absimile videtur: *Simillimum Deo iudico*, quod tamen (ut docet Priscianus) significat valde simile. hoc autem totum transtulit ex Luciano, qui ait: *εις το όρος ήνω επεμπόμην, και ήύλα τοίς ώρεις έκβύζον*: id est, *in montem superiorem mittebar, ad ligna humeris deferenda*. De puero quoque quem deterrimum pessimumque mortalium Appuleius appellat, Lucianus Graece inquit: *δνλάτην παιδάριον ακάθαρτον*: id est, *Asinarium puerulum impurissimum*.

Ibid. SAXEAS SUDES.] Ut sudas lignae ustulatae vicem telorum implent, et perforant: sic et saxa acuta, quae *sudas saxaeae* dicuntur, ungulas asini comminebant, conterebantque, et id facilius contingebat, propterea quod soleis ferreis minime erat calciatas. Lucianus: *ήνπδδειςος όρει εν λιθίω*: id est, *in monte saxeo erant sine calciatu*. Iumentorum autem calciamenta sunt soleae ferreae.

Ibid. CONTURBAM.] Corrige *conterebam*.

Pag. 482. COMPILABAT.] Pilos pervellebat: signat enim ita se fustuario caesum, ut nec pilus in toto corpore reliqueretur. Namque *compilare* (ut auctor est Aconius Pedianus) est ita pervellere et furari, ut ne pilos quidem in corpore *compilatores* relinquunt. Ex eodem fonte illa quoque verba sunt *supplare*, et *expilare*. hinc *compilare* dicitur scriptor, qui aliena furatur, et in unum quasi corpus redigit. *compilare* enim, auctore Festo, est cogere. Ambrosius dicitur est a Hieronymo *compilasse* hexameron

Origenis: quoniam videlicet, quae ab Origene dicta fuerant Graeca lingua, hic furtim in librum suum transtulit, Latine compositum; et quod ille furtim traderat, et uberius, hic succinctius retulit, et strictius. Virgilius *compilator* Homeri dicitur est ab aemulis, quoniam versus Homericos ad verbum pene transferrebat, ex alienisque racemis vindemiam sibi faciebat: quod ille respondit magnarum esse virium, clavam Herculis extorquere de manu. Auctores veteris bibliothecae mutuo se *compilaverunt*, ut inquit Macrobius. Lucianus in hanc sententiam: *ήλλα άναθεν άπό τής κεφαλής και τών άτων άρξάμεναι συνέκασπέ με τω ήύω, έως επεγειρωσί με αι πληγαι*: id est, *superne incipiens a capite et auribus, fuste me concidebat usque dum me plagae ipsae excitarent*.

Ibid. CEDIT.] Purior lectio est *caedens*: hoc est, feriens, ac percuciens.

Pag. 487. AVERSA VENERE.] Concubitum puerilem, et obscenatum atque praeposterum, eleganter *aversam Venerem* appellat. Julius Capitolinus in vita Albin imperatoris: *Mulierarius*, inquit, *fuit inter primos amatores, aversae Veneris semper ignarus*. M. Cato in hominem muliebria patientem: *Adversus*, inquit, *et aversus impudicus es*. Praepostera Venus, et postica libido nuncupatur *aversa* Quae, de qua dixit Plinius severiter et sancte: *In hominum genere maribus diverticula Veneris excogitata, omnia scelerata naturae, foeminiis vero abortus: quantum in hac parte multo nocentiores quam ferae simus?* Quicunque horoscopo habuerit in quarta parte Capricorni praeposteris libidinum amoribus mulieres persequatur, ut hoc Maternus in septimo, item ille cum uxore sua impuro coitu miscetur, in cuius horoscopo Iupiter et Mercurius positi fuerint in occasu, et eos Saturnus diametra radiatione percuciat. Coitum aversum esse elephantis, camelis, tigribus, leoni, cuniculis tradunt, quibus aversa sunt genitalia.

Pag. 488. IN CORAM OMNIUM.] Archaismos, pro coram omnibus. Terentius: *Vereor te in coram laudare*. Sic et infra in 10. dixit: *Lunivem in coram sui funerari videbat*.

Ibid. COMPAVIDA.] Pavescens, tremescensque. Romani codices habent *compavita*, quod non displicet; ut *compavita* significetur complantata, compressa, conculecata ab asino: sicut pavimenta paviendo coequantur, et pistatione solidantur.

Pag. 489. HIZMUS TU.] *Lego, Heus tu*, ut vox sit vocantis, inelamantisque puerum.

Ibid. AFFIRMATUM CINERIS INSPERSUM.] Sic emendo, *offeruntur cineris inspersu* ut sit sensus, Dominis reportabimus asini corium offerentium, hoc est, purgatum, induratum, concinatum, inspersum inspergine cinerulentum.

Pag. 490. Nullo modo.] Legendum est, *ul-*

to modo: aut duae negativae particulae unius significanciam habebunt, ex ritu scilicet, et consuetudine priscae loquutionis. M. Varro: *Non modo ignorasse me clamat, sed omnino omnis heros negat nescisse.*

Ibid. DETESTATIONE.] Quidam corrigunt *deestatione*, pro exsecratione genitalium, amputationeque virilitatis. Mihi oppido quam piscet ut legas *Detestatione*, quod vocabulum novum mire congruit novatori officioque verborum Appuleio. Itaque eleganter *detestatio* significatur testium abscisio, emasculatioque, a testibus videlicet, hoc est, testiculis formata dictione. Aliis *detestatio* dicitur denunciatio, facta contestatione, ut docet Ulpianus. Alias ponitur pro execratione. *Apocopi* eleganti vocabulo dicuntur a Iulio Materno, castrati: quasi abscisci, amputata virilitate. Castratorum quoque illa nomina sunt, *cunuchi*, *spadones*, *thilibiae* et *thlasiae*. priora vocabula omnibus nota: posteriora pluribus ignota, a me explicantur in commentariis Tranquilli, et corriguntur in libris iurisconsultorum.

Pag. 491. NISI VOLENTIBUS.] Per anastrophe e. apone: id est, si vobis volentibus persuadeo.

Ibid. DISSITIS FEMORIBUS.] Disclusis, divaricatis, diductis. *Dissitum* media correpta dicitur, distans, remotum, disclusum. E contrario *adситum*, adiunctum ac propinquum. *Dissitum*, quasi procul situm: *adситum*, iuxta situm. In Floridis haec duo veluti inter se contraria opposuit atque disparavit, sic scribens: *Homines neque longule dissita, neque proxime adsita possimus cernere.* Agretius Grammaticus *adситum* dixit esse, cui aliquid ut sustineat adiungitur, citatque Horatii testimonium ex Epistolis: — *qua populis adsita certis Limitibus,* tanquam populus arbor ab Horatio *adsita* nuncupetur, qua vitibus maritatur. Ego vero ab Agretio dissentiens, ita interpretor, ut *populus adsita* dicatur ab Horatio, arbor sita positaeque iuxta certos limites, ad iurgia inter conteminos dirimenda: quales hodieque in limitibus agrorum conspiciuntur, et ita *Adsita* simpliciter accipietur pro opposita ad limites agrorum, et fines, sive maritata sit vitibus, sive caelebs: immo fere semper in collimitio agrorum sunt arbores incultae, minimeque frugiferae. Qui sumpsit in manum novissimam Horatii epistolam, eamque accurate perlegerit, is haud dubie cognosceret, interpretamentum hoc nostrum cum Horatiana sententia ad amussim convenire; illud autem Agretii affectatum esse nimis et praestigiosum. Igitur ut ad rem redeamus, femora discluduntur, disseparantur, disiunguntur, et (ut dixit Appuleius) *dissita* sunt in asino, quem ferramentis castratoris velis excastrare, et abscindere virilitatem.

Pag. 492. EXTUNC.] Ex illa hora, et temporis momento: sicut *extunc* dicitur, pro ex hoc tempore et hora. Quidam codices habent *Extremae*, extrema autem poena mortis est: et, ut inquit Celsus iuriconsultus, *ultimum supplicium solam mortem interpretantur.*

Ibid. PARITURUM.] Lego *periturum*: hoc est, morturum.

Pag. 493. RECEDERE.] ut inquit Festus, est reclinare: *excellere* vero, in altum tollere. Livius in 24. *Ferrea manus cum iniecta prorae casset, gravique libramento plumbi recelleret ad Solem suspensa, prora navim in puppi staturbar.* Sensus Appuleii est: *Vista*, inquit, *ursa vasta et formidanda, omnibus viribus nervisque contendendi effugere imminens periculum: ita poplites pedum posteriorum coepi retrahere, reclinare, retroducere, ut ita rupto loro quo alligabar, saluti fuga consulere.* ab hoc verbo *Recello*, Plautina dictione, epitheto meretricario *recellicuntiae* nominantur meretrices; quod scilicet in concubitu recellant clunes et nates torqueant, ut concinior fiat venericus coitus. Sed in omnibus fere Plauti codicibus leges, non *recellicuntias*, sed *reliquias alicarias*, in Penulo. *Relicinus* vero *coma* significatur, viduatus *coma*, capillitioque depopulatus: a relinqu dictus, non a *recello*. Idem *frons relicina*, aperta capillis dimotis, a relinquendo deducta dictione. Nescio an satis decenter dici possit *relicina coma*: sed *homo relicinns coma*, quasi relicta a capillis: et *frons relicina*, quae capillitio velata non sit, recte et eleganter dicitur. Frontem in Alexandro magno *relicinam* fuisse, laudat Appuleius in Floridis: quae scilicet lata, aperta, spectabilis, et a capillorum tegumento libera viseretur.

Ibid. OBUMBRANS.] Lego, *obverberans*: hoc est, verberibus et fistibus caedens.

Pag. 495. DOMINI.] Lego *deum* pro *deorum*: est enim exclamatio usitatissima, *Proh deum atque hominum fidem.* de qua M. Tullius in Oratore: *Nam pro deum atque hominum fidem, pro deorum aunt, hic fides accipitur pro auxilio, ut apud comicos frequenter.*

Pag. 496. LIGNUM EGERERE.] Ligna exportare, educere.

Pag. 499. MISERAE.] Purior sensus est, si verbum sit *Miseret*.

Ibid. CIRCA NO.] Legi potest, *contra noxiam*.

Pag. 501. AFFIRMARI.] Melius *offirmari*: pro eo quod est occcludi, obturari, obserari. indicat pernicam illam vicem implevisse claustrorum et repagulorum.

Pag. 502. CERTUM.] Legendum est *Cacterum*.

LIBER OCTAVUS.

ARGUMENTUM.

Hoc volumine nex mariti Charites miseranda, excoctatio amatoris Thyrsylli facta per Charitem, ultronea puellae mors explicantur. Mutatio domini, enarratio sacerdotum dae Syriae luculenta, et illorum spurcissimae libidines, flagra, dissectionesque membrorum, fraudes ac decipula detecta continentur.

Pag. 506. CHARITIS.] Emendo, *chartis*: ut sit sensus, se cuncta velle referre, ut historici possint chartis et libris ista conscribere. Occulte denotat semetipsum, a quo haec chartis involvuntur, et historico stylo conscripta posteris produntur.

Ibid. EQUO CLARUS.] Equitem, equestrique claritudine nobilem fuisse significat. Quidam co-dices habent, *loco clarus*: ut loci conditione splendendum fuisse demonstrat.

Pag. 507. ID GENUS.] Eius generis, scilicet procorum, vetus et perinde elegans locutio, *id genus, hoc genus*, pro huius generis, et illius generis. haec locutione scitent volumina eruditiorum.

Pag. 508. IN MANUM VENERAT.] Id est, dempserat Lepolemo, eiusque UXOR facta erat. Quod autem ait, *in manum convenerat*, usus est verbo nuptialis, ex ritu scilicet consuetudineque prisca, et ut id quod dicitur planius fiat, scito duobus modis uxorem haberi solitam, usu et coemptione. Nam confarreatio, de qua suo loco dicitur, solis pontificibus conveniebat, quae in manum per coemptionem coavenient, eae matresfamilias vocabantur: quae autem usu, nequaquam. Coemptio certis solennitatibus peragebatur, et sese in coemendo invicem interrogabant, vir ita: An mulier sibi materfamilias esse vellet? illa respondebat, velle. Item mulier interrogabat, utrum vir paterfamilias esse vellet? ille respondebat, velle. Itaque mulier viri conveniebat in manum, et vocabantur hae nuptiae per coemptionem, et erat mulier materfamilias viro loco filiae, auctor Ulpianus, et post Ulpianum Boëtius in commentariis Topicorum: qui alio quoque loco tradit, quod bona mulieris post eius mortem vir adipiscatur, quae in viri manum convenit, efficitur enim per in manus conventionem, ut quaecumque sunt mulieris, viri fiant dotis nomine. Hanc solennitatem nuptiarum signavit A. Gellius, cum ait: *Materfamilias appellatam esse eam solam, quae in mariti manum mancipiumque venisset.* Hoc

idem denotat Servius Maroniantis interpres, scribens in II. commentario: *Materfamilias dicit, quae in matrimonio convenit per coemptionem, per quandam iuris solennitatem.* Trivales magistri et minuti Grammaticae, quorum deus est Servius, legentes haec Serviana anotationa, hallucinantur atque caecutiunt: apud quos commentator commentatore, interpres eget interprete: qui nostra quoque interdum vellicat, quia scripta non sunt verbis vulgaris, et stylo rubiginoso. De hac coemptione coniugali, qua uxor in mariti manum conveniebat, intellexit poeta illo versu: *Tegere sibi generum Thetis enat omnibus audis.* Illic autem ritus sic peragi solebat. Nubentes asses tris ad maritum venientes ferre solebant, atque unum quem manu tenerent, tanquam emendi causa marito dare; alium, quem in pede haberent, in foco Larium familiarium ponere; tertium, quem in marsupio condidissent, compito vicinali resonare.

Ibid. PERMUSCENS.] Planior lectio est, *remiscentis*.

Ibid. SALUTIQUE PRAESENTIA.] Videtur legendum, *salutarique praesentia*.

Pag. 509. ROMANI.] Dictio hoc in loco inutilis, et nihil valens, ac intempestiva: pro qua substituito vel *rotam*, vel *foveam*: utrumque enim amori congruit. De rota Cupidinis auctorem habes Plautum, sic scribentem in Cistellaria: *Iactor, crucior, agitator, stimulator. versor in amoris rota miser.* Foveam autem et pedicas et casses dici, quis ignorat? translatione decentissima a feris facta, quae foveis et cassibus capiuntur, irretiunturque. Iidem amantes irrediti lapsique tenentur.

Pag. 511. FURATRINAE CONIUGALIS.] Furi concubitus. Martiali *furatrina* elegantius vocabulo, pro furto et re furtiva dicitur, eodem iudicatu quo *sutrina*, *moletrina*, *feratrina*. Veteres *moletrinam*, ut id transeuntur explanem, dixerunt pro pistrino, a molendo scilicet.

Ibid. SPE, AETATE.] *Spes*, quam Graeci *ἐλπίδα* vocant, quae sola in terris remansit, ut cecinit Hesiodus, cunctos ferme mortales fovet ac pascit: in primis vero amatores spe aluntur, quae melius eras fore semper ait, ut inquit Tibullus. A Seneca quoque dictum est, *O spes amantum credula*. Itaque *spes* et *aetas* juvenilis, quae maxima sunt in amore praesidia, Thyrsillo persuaserant, facile effectu fore quod concupisceret.

Pag. 512. IN CAPREIS VERITATIS EST.] Verba nullo intellectu consistentia sunt, dignaque obeli iugulatione. Itaque illis confossis, expunctisque, ista substituit: *In capreis veritatis*, ut sit sensus purus et lucidus, Lepolemo ivisse venatum, indagatum quidem feras, sed mitiores, quales sunt capreae, in quibus veritatis minus est, minusque periculi, et hoc faciebat, ut uxori-

amo-

amorbundae sollicitaque de coniugis salute obsequeretur. Consimile consilium dat Venus Adonidi suo delicioso, apud Ovidium, monens ut lepores, cervos, capreas, tutaque animalia praedae securus exagitet, abstineat apris, leonibus, ursis; neque feras quibus arma dedit natura, lacessat. Usitata locutio est, et perinde elegans, si dicas, *Quod in capreis feritatis est*: pro, quae feritas est in capreis. Capreas autem fugaces esse, examinataeque feritatis, nemo non novit.

Pag. 513. OBSEPTAE CAMPIS.] Circumvallatis salibus. Tale est illud: — *saltusque indagine ringunt*. Potes legere, *obseptis capreis*. Vestigatores enim in venatu capreas reliquasque feras obseptiunt, et indaginibus in arcum vallant.

Pag. 513. CANES etc.] Est sensus: Canes sagaces ex seminio generoso ad indaginem venaticam comparatae, immittuntur ad feras ex cubilibus latibulisque exagitandas. Nolito autem iunctim legere, *Mandato cubile recedentes*: sed illud *Mandato*, per se coniunctum legas. namque denotat, inmissos esse canes sagaces, ex mandato scilicet vestigatorum, ut scilicet invaderent bestias stabulantes in cubili atque latibulo.

Pag. 514. LATRANTIBUS FERUNDIS.] Ita emendo, *Latratibus fervidis*. feruido enim et vehementi latratu utitur canis sagax, post inventam feram.

Pag. 519. PARCITO.] Videtur legi posse *percito* pro commoto, et se moventi: quod ad Lepolemum est referendum, si legas *percitus*, de Thrasyllo erit intelligendum.

Pag. 520. PROSECTA DENTIUM.] Corrigo *prosectu*, ut sit casus dandi: *prosectui*, id est, laniati et prosectioni. haec enim nomina quarti ordinis casum dativum litera *i* finiunt: ut Lucilius dixit *Anu* et *victu*, pro *amui* et *victui*. Virgilius: — *teque aspectu ne subtraha nostro*, pro *aspectui*, et in Georgicis: *Quod neque concubitu indulgent*. Caesar quoque in Anticatoe, posuit *dominatu* pro *dominatui*. Sensus est: Fidentius percussit Lepolemum lancea, cuius vulnera credebatur futura similima prosectionibus et laniationibus dentis aprigni.

Ibid. DEFINITO.] Elegantius est *defuncto*.

Pag. 522. QUERTANS.] Saepe conquerens lamentabili voce, et queribunda: a querendo, id est, lamentando: inclinatum frequentativum fit *queritans*. Quidam legunt *quiritans*, quasi vociferatione clamans. *Quiritare* enim clamare est, tractum ab his qui Quiritis invocant, conclamantque: quod veteres *quiritari* dicebant. Lucellus: *Clare queritans*. Nigidius: *Clamat quiritatum*. apud Plin. in epistolis anceps scriptura est partim enim legunt, *infantium quiritans*, partim *infantium quiritatus*, utraque lectio satis proba est. *Quiritatus* dicitur querela

et vociferatio: *Quiritatus* vero inclamatio, et quasi quiritum imploratio.

Pag. 523. INVITA.] Non libens, coacta et ingratis. Quidam seconiunctim legunt, ut duae dictiones sint in *vita*: hoc est, vivere perseveravit.

Pag. 525. EXPLETIS.] Quidam legunt *Exceptis*, quod placet: ut sit sensus, Peractis officiis inferiarum, decrevisse Charitem mori, ne marito superstes viveret.

Pag. 526. ILLAM LENEM.] Sensus est, destitinerat Charite mori inedia, tanquam ea mortis via lenis esset, et placidae quieti consimilis nec telis ullis indigens. *Inedia* autem est septimus casus. Attende, genus mortis lenis et otiosum, et placidum videri Appuleio, inedia mori: cum alioqui camoenae Graecae canant, *ὀκνητόν τι μὴ βενέειν*, miserimum esse fame mori: et, ut scribit Hieremias in Threnis: *Mellius est occidi gladio: quam fame extabescere*. In Ezechiele quoque legimus: *Sagittae famis mortiferae sunt*. Plautinus parasitus miserimum esse hominem autumat, qui cum esse cupit, quod edat non habet. Caeterum haec omnia referuntur ad homines qui cupiunt vivere, quibus esuricio videtur malum acerrimum. Sed in homine qui mori omnino decreverit, mors per inedium pedetentim recepta in corpus, minus truculenta sentitur, cum vi nulla adhibita moriatur. Hoc genere mortis petiit Sisigambis Darii mater, quae audita Alexandri magni morte, succumbens dolori, cibo pariter abstinuit, et Lucan. quinto: Postquam mori statuerat die extincta.

Ibid. INCURIA.] Negligentia et illuvie: septimus est casus.

Ibid. CUM LUCE.] *Transigere* verbum est forense, ad creditores et debitores maxime pertinet: quod idem valet, quod componere atque decidere. Debitor transigit cum creditore per decisionem, et ita lis negotiumque finitur. Ex hac translatione conceptus sensus elegantissimus a nostro Lucio, qui ait, quod Charite cum luce transegerat: id est, cum vita et luce aethera deciderat, tanquam debitor cum creditore: ut nihil sibi amplius foret cum luce, ut luci resolveret totum quod debebat: et ita per decisionem transactionemque cum luce factam, transiret ad tenebras. Qui pro sociis transigit, satisfiat, neminem postea eorum petiturum, ut auctor est M. Tull. in oratione pro Roscio Comodo.

Pag. 527. IMAGINES DEFUNCTI.] Imitabatur Laodamiam, quae et ipsa imaginem defuncti Protesilai in larario domestico colebat. Polla quoque Lucani coniunx imaginem mariti habebat in toro, pro solatio et fomento. de quo Propertius in epicedio Lucani: *At solatia vana subministrat vultus, qui simili notatus auro, stratis praenitet incubataque somno*.

Ibid,

Ibid. AFFIXO SERVITIO.] Appositis mancipiis ad hoc ministerium, vel *affixio servitio* accipe pro cultura diligenti ipsius Charites, in colendo marito: ut *servitium* pro latra posuerit: id est, servitute, est autem *latra*, ut docet August. in 10. ea proprie servitus, quae pertinet ad colendum Deum: unde idololatriam vocant, idolorum servitutem.

Pag. 530. COENAM THRASYLLI.] Lego *scenam* pro apparatu et actione involuta: qua dictione in hoc significatu prope peculiariter utitur Appuleius.

Pag. 531. NON LICEBIT.] Nullus, inquit, alius te coniugem appellabit, nulli deinceps licebit uxorem te suam nominare, si memoria pristini amoris nostri infixa medullitis est pectori tuo, atque praecordis, nam foemina pudica, quae casto amore primum prosequitur, post illius obitum de secundis nuptiis non cogitat: et digamiam reprobandis, alterius coniunx dici aspernatur: et merito, illi enim vivit adhuc prior coniunx, eiusque memoria perfide ac vivendis refovetur. *Magis se* (ut inquit Divus Hieron.) *unicis applicat foeminae: et nihil aliud nosse, magnum arctioris indulgentiae viuculum est.* Memoratissimum est illud Porciae dictum: quae, cum laudaretur quaedam bene morata, quae secundum habebat maritum, sapientissime respondit: *Foelix et pudica matrona nunquam praeter semel nupsit.* Marcella maior rogata a matre sua, an gauderet se nupsisse: respondit: *Ita valde, ut amplius nolim.* Valeria Messalarum soror, amisso Servio viro, nulli volebat nubere: quae interrogata, cur hoc faceret? ait, *sibi semper maritum Servium vivere.*

Ibid. CASUS FOEDUS.] Infortunium crudele ac deformis: et ita non parum multi exponunt, sed falso et perperam, namque legendum est *Crisu*, ut sit ordo et sensus: Si charitatis coniugalis foedus interruptum est casu mortis meae, nubito cuiuscunque voles alteri, modo ne Thrasylo nuba, percussori meo, et parricidae nefario. Quod si legas *casus foedus*, pro cruenta calamitate, futilis et levis erit sensus, minimeque consistens. Inclinator autem hoc in loco *foedus foederis*, non *foedus foeda foedum*.

Pag. 536. SAUCIANTIS.] Cuius verba instar iaculorum sauciabant, convulserantque aures Charites, et mentem.

Ibid. INURGERE.] Emenda, *ingerere*.

Pag. 540. DORMIENS.] Homo dormiens nihil vider nisi in somnis, et per nocturnas visiones, qui exoculatus est, nihil videre potest, nisi in somnis et dormiens. Talem videndi usum Thrasylo renunciat.

Ibid. INTER ORTUM.] Lego *orcum*, hoc intellectu: luminibus orbatus erat, incertus et dubius utrum viventibus an defunctis sit annume-

randus. Nam nec plene vivus dici potest, cum careat usu oculorum, qui vitam a morte distinguunt: nec plene mortuus, cum ambulet et speret: sed *inter Orcum*, hoc est, Plutonem, qui Deus est tenebrarum, et Solem, qui Deus est luminis, intermedius, et quasi in medicullo mortis ac vitae collocatus videtur.

Ibid. LIBANO.] Potes legere *libano*, pro eo quod est expiabo, placaboque tali sacrificio.

Pag. 543. ACU CRINALI.] Ut *crinale aurum*, *crinales vittae* dicuntur, quibus foeminae utuntur ad crines vinciendos: ita *crinalis acus* ad culcum capitis adhibetur, ut in statione sit coma, nec sint sine lege capilli. *Calamistrum* acus est maior, quae calefacta in cinere capillos torquet et ornat: cuius ministri a cinere *cinerarii* et *cinifiones* appellati. A *calamistro* dicti *calamistrati*, et *calamistrata*, quam M. Tul. Gabinius eloemmatoadprobavit. Est et *discerniculum* acus matronalis, a *discernendo* dictum, quoniam eo discernitur capillus, et *discrimen* capitis componitur. Ita enim dicitur divortium distinctioque capillitii in fronte. Ovidius *Compositum discrimen erit, discrimina lauda.* Item: *Longa probat facies capitis discrimina puri.* divus Hieronymus hoc discerniculum, quo discrimen ornat, elegantius scitoque vocabulo *discriminalem acum* appellat, qui scribens contra Rufinum, quod annotatu cognitque dignum est, sic ait: *Fecerunt hoc et Fulvia in Ciceronem, et Herodias in Ioannem, qui veritatem non poterant audire, et linguam verilo quam discriminali acu confodebant.*

Ibid. EXOCULATUM.] Luminibus orbatum, excaecatunque.

Ibid. NESCIO.] Casus est dandi, ut exponas *Nescio* scilicet Thrasylo, pro ignoranti, nescientique, a quo sit hoc passus. Quid si iunctim legas *Dolore nescio*, ut sit septimus casus, et epitheton doloris, atque ita interpretaris, *Dolore nescio*, pro ignorato et latente? Namque apud priscos *nescius* dicitur, tam is qui nescitur, quam qui nescit: sicut et *ignarus*, non tam qui ignorat, quam qui ignoratur. Auctores Gellius, Servius et caeteri, sic Virg. *Pastor agens telis liquitque volante ferrum Nescius, ubi pastor nescius* significatur, qui nescitur et latet.

Pag. 545. PER EFFLAVERE.] Corrigenendum est, *perflavit*, quod est efflavit, exhalavit animam, tanquam anima sit halitus et spiritus, super quo in primo commentario Tusculanarum copiosissime.

Pag. 546. CORPUS ABLUTUM.] Ex ritu priscorum, apud quos cadavera abluebantur, et ungebantur. Ennius:

Turquinius corpus bona foemina lavit et unxit.
Virgilius quoque vetustum morem expressit illis versibus:

*Pars calidos latices, et athena undantia flammis
Expediunt, corpusque lavant frigentis, et un-
guunt.*

Lavare cadavera proximis concedebatur. Anna Maroniana in fit:

— *date vulnera lymphis Abluam.*

Ibid. [IBIDEM.] In eodem sepulchro consepulta una cum marito significat: ut sicut viventes fuerant mutua concordia copulati, ita et defuncti simul quiescerent. Cleopatra cum Antonio in eodem sepulchro concludi voluit.

Pag. 547. FUGERE COMPARANT.] Purior lectio, *fugae se comparant.*

Pag. 549. PROHIBEAM.] *Lego prohibebant*, ut sensus fiat lucidior, nitidiorque.

Ibid. SARCINOSOS.] Praegraves, et carnis sarcina onustos. Ovid. in Priapeis: *Nemo est poeta sarcinosior nostro.*

Pag. 551. ECCE FESTINATIONIS.] Purior lectio est, si legas *Caecae*. Nam bono epitheto *festinatio caeca* nominatur, cum fere semper improvida sit, et caecutiens: quam praepos. eram Cyprianus appellat, quam Livius inimicam consilii esse tradit, et sane multi festinatione periclitantur: e contrario cunctatio nomen est virtutis, quo bono censentur probi imperatores.

Pag. 553. NE QUISQUAM.] Corrige, *nequiquam*. Graeci τὸ αὐτὸ vocant, quando idem bis dicitur, iunctim enim posuit *Nequiquam* et *frustra*: sicut etiam *Ergo igitur* copulat, namque haec repetitio dictionum idem significantium ornatum identidem orationem, ut ostendit Gellius in 12. Attamen apud Aristophanem facetissimum comicorum, Euripides Aeschylum insectatur, quod idem bis dicat *ἦ καὶ κατέρχουμαι*, utrumque enim significat *venio*: sicut *μάκτρα καὶ κάρδοπος* duo verba sunt idem significantia, hoc est, *arcam panariam*.

Ibid. IUBILATIONIBUS.] Ut *quiritare* urbanorum est, sic *iubilare* rusticorum: auctor M. Varro. Hinc *iubilationes* et *iubila* dicuntur inclamationes, et voces rusticorum. Calpurnius in Bucolicis:

Et tua merentes expectent iubila tauri.

Ecclesiastici scriptores cum vulgo concipiunt, a quo *iubilare* accipitur pro exultare, et voce gaudium ostentare, quod Psalmographus propheta in psalmis Graece habet: *ἀλαλάετε τῷ κυρίῳ*, id nostri interpretati sunt, *iubilare Domino*.

Pag. 554. INSCENDERE.] Discindere, dilacerare, divellere. Quidam codices habent *Inscendere*, ut dicat, canes supra iacentes homines inscendisse, insilisseque.

Pag. 555. RUSTICA.] Emendo *rusticani*: alioqui sensus confunditur, et structura soloecismo claudicat.

Pag. 556. DOMINI FIDEM.] Tersior lectio est, *Deum fidem*, pro deorum: usitata enim ex

clamatio est, ut deorum fidem, hoc est, auxilium imploremus.

Ibid. QUOD.] *Leges, quid*. haec est enim pastoris illius, cuius uxor saxo icta fuerat, vociferatio, per interrogationem miserationemque deprompta.

Pag. 557. PROTEBAMUS.] Propulsamus, et longe propellimus: ne scilicet vos de nobis spolia auferatis, Terent. in Phormione. *Ne te iratus suis saevis dictis Protelet*, exponit Donatus *protelet*, protrahat, praevincat, exagitet. Festus Pompeius: *Protelare*, inquit, *est longe propellere*: ex Graeco videlicet *πρωτῆμι*, quod significat *longe*, alii a telorum iactu dici autumant. *Protelare* est prolongare, in Deuteronomio scriptum est: *Protelentur dies vestri*: id est, prolongentur. Nonius plures significatus huius verbi explicat. *Protelum* dicitur a Lucretio tenor, illo versu:

Undique protelo plagarum continuato:
hoc est, tenore.

Pag. 558. MACIATIS.] Liquoris infusione madentibus, vocabulum infrequens minimeque protritum. Plin. in 32. refert, vulnera fracturas spongii utilissime foveri, quae vulnerum inflammationibus imponuntur, nunc siccae, nunc ex aceto inspersae: nunc ex vino, nunc ex aqua frigida, ex aqua vero coelesti positae, secta recentia non patiuntur intumescere. Cum *macior* pro *macie* apud priscos accipitur, quidam *macidatas spongias* interpretati sunt, quasi aqua expressa siccatas, quales imponuntur his morbis, quos vaporari oporteat. Ego secus existimo: ut scilicet *macidatae* dicantur, quasi *madidatae*, hoc est, madore et humoris infusione perfusae ac madidae. *Spongia* enim (ut docet Celsus) quocumque modo imposita est, dum madet, prodest.

Pag. 559. INCIOATUM.] Nitidior scitiorque lectio est *incoactum* a cogendo scilicet: ut exponas concretum, coagulatumque, etenim cogitur coagulaturque lac ad caseum figurandum. Dixit Maro: — *et pressi copia lactis*: intelligi volens caseum quem dicimus manu pressum, cuius Columella mentionem facit in 8. In primo commentario enodatus est Ciceronis nodus, de tyrotarichi patina, quod genus obsonii esse diximus, ex caseo salsamentisque confectum. Illud adde, *patellam tyrotaricham* ab Apitio celebrari inter edulia ganeata, quam ex quocumque salso coquendam eam oleo esse dicens inquit: *Exossabis et cerebella et pulpas piscium, iecuscula pulorum, caseum mollem excoctatum, hoc omnia calefacies in patella: teres piper, ligusticum, ad lentum ignem coques: ovis crudis obligabis: cuminum minutum asperges, et inseres*. Notandum, non esse iunctim legendum in his Apitii verbis, *piper ligusticum*, ut male literati legunt, sed seiunctim et scorsum,

[R.]

Pag.

Pag. 560. DECEPTO.] Videtur legendum *Deceptio*, ut sit pathos ab aetate senili, quae invalida atque imbecilla est, indignaque alienae opis. *Decepti* dicuntur senes, quasi clamosi, a crepitu. nam *crepare* sonare est. clamoros autem et querulos esse senes nullus est qui nesciat. Alii interpretantur, dici quasi in dubio vitae constitutos, a *crepero*, quod significat anceps et dubium, unde et *crepusculum* dictum lux dubia; et *Crepusci homines* nominati, qui eo tempore erant nati, ut Lucii, qui prima luce.

Pag. 562. IUVENIOR.] Antiqui usurpant *iuvenior* pro *iunior*. Calpurnius: *Sum quoque iuvenior*. Columella de apibus loquens in x: *Illi quidem incommodo, quod iuveniori examini solet accidere*.

Pag. 563. NEC ALIUM LOC. INQUIL. PRAEMITTEBATUR.] Alias, *praeminabatur*.

Pag. 564. MIHI COEPTUM FACINUS.] Purior intellectus est, si legas, *Inibi coeptum facinus*, ait enim, narrare se velle facinus memorabile, quod inibi, id est, in eo pago coeptum exploratumque habuit.

Ibid. CONSERVAM CONIUGAM.] Praecipit Columella, villico coniugem copulandam esse, quae cum contineat, et in quibusdam rebus adiuvet. ea nec iuvenis esse debet, nec foedi habitus, nec rursus pulcherrimi, nam foeditas villicae fastidiosum, nimia species desidiosum faciet eius contubernalem. eadem a vino, ab escis, a superstitionibus, a somno, a viris remotissima sit. Cato *Villica*, inquit, ad *coenam ne quo eat, neve ambulatrix siet: munda sit, villam conservam mundamque habeat, cibum villico et familiae curet: gallinas multas et ova uti habeat: nuces et poma, et alia quae condi solent, condita habeat. Conjugam accipe pro coniugem, quasi coniugatam, copulatamque Plin. in 8. de aspidibus loquens, sic inquit: *Coniuga ferme vagantur, nec nisi cum compare vita est*.*

Pag. 565. INSTRACTA.] Offensa, percussa, perstricta. Alii legunt *instincta* alii *intricta* pro excitulata, impulsu, exagitata: et sic legere malim, quam *instructa*.

Pag. 566. BURRIEBANT.] Lego *bulliebant*, pro eo quod est *seaturiebant*, fervebantque.

Pag. 569. SUBSICIUM.] Apud scriptores modo *subsicium*, modo *subscivum* scribi lego indifferenter, eodem significatu et intellectu: nam *subsciviva* dicuntur, quae *subscisa* sunt, et quasi subtracta, a subscidendo dicta. *Subscivum* vero a *subsecando* inclinari videtur. Plin. Gellius, M. Tull. *subsciviva tempora* elegantur appellent, quasi subtracta, subducta, subsectaque negotiorum rebusque necessariis: quae vulgo furto subrepta dicuntur, hic *subscivum* accipe pro reliquum. et supervacaneum, quasi subsectum ex reliquo grege dividendo, sicut in 11. quoque dixit: *Qui subsicium, quamvis iteratae iam traditioni re-*

manisset. Lucianus dixit *ὄρταρον καὶ ἀρεθὰ δειψμένον*. Lucius noster, *relictum solvum et subsicivum*. In 12. commentario Suetonii nostrum super hoc verbo extat annotationem. Illud adde, apud Nonium Marcellum legi vulgo *subscivum*, cum legendum (mea quidem sententia) sit *subscivum*, quod significare ait sequens, succedaneum, succedens, tanquam a succedendo inclinatum.

Pag. 570. DOLORE.] Minutulus error, qui emendari potest unius literae immutatione, ut pro *dolore* legas *colore deformem*, color enim maxime spectari solet in venalibus iumentis, ita ut honestate coloris saepe pretiosiora fiant: sicut e contrario, ex coloris malitia repudiuntur. Virg. in descriptione eorum, illud celebratissimum prodidit: — *honesti*

Spadices glaucique color deterrimus albis, Et gilvo —.

Ibid. RUDERARIUM CRIBRUM.] Nihil prorsus contemptibilius, abiectius, despectius in asino dici potuit, quam ut ruderarium cribrum diceretur: quo dicto signatur asinus nulli rei prorsus utilis, nisi ut ex eius corio fiat *cribrum* non frumentarium, sed *ruderarium*, quasi dicat, stercorearium; ad rudera scilicet expurganda accommodatum: quo nihil esse potest vilius, est enim *rudis*, stercus quod raditur. *Rudera* quoque dicuntur purgamenta et quisquiliae cementiciae et latericij parietis vetusti et diruti. Palladius interpretatur saxa contusa, quibus pavimenta statimantur, hoc est, solidantur: quod et Vitruvius refert. De rudere novo et vetusto scripsi copiose in commentariis Suetonii. *Rudetum* appellat Cato, locum ruderis plenum: qui a Plin. *ruderatus* dicitur. Inde fit verbum elegans *Eruderare*, quod est expurgare, defecare, emaculare. Sidon. Apollinaris: *Aures virosa susurrum fece completas eruderat*.

Pag. 571. NON POTUI.] *Lege potui*, ut sit prima persona: de se enim loquens inquit: *Ego fortunam effugere potui, nec placere*.

Pag. 572. CAPPADOCIUM ME.] Qui mancipia vendunt, nationem cuiusque in venditione pronuntiare debent: ut inquit Ulpian. Plerumque enim natio servi aut provocat, aut deterret emptorem. Ideo interest nostra scire nationem. Praesumptum etenim est, quosdam servos bonos esse, qui nationis sunt non infamatae; quosdam malos videri, quia ea natione sunt quae magis infamis est. Nunc itaque praeco ex hac doctrina nationem pronuntiat venalis asini, tanquam mancipii; eumque esse ait Cappadocem, tanquam nationis probatae, namque ex Cappadocia regione Asiae servi utiles et boni venales deportabantur, quos Cappadoces poëtae concincentiam appellant, Persius, Martialis, et Papius. Ad hunc intellectum referendus est versus ille Horatianus: *Eget aeris Cappadocum rex*. ubi rex

Cappadocum significatur, non rex Cappadociae (ut ego sentio) sed dominus fabulosus, habensque Cappadocum, id est, mancipiorum legiones in facultatio.

Pag. 574. SANCTUS SABADIUS.] Eundem haberi Solem atque Liberum accepimus, quem Sabadium nuncupantes magna religione in Thracia celebrant; ut Alexander scribit: eique Deo in colle aedes dicata est specie rotunda, cuius medium interpatet tectum. Rotunditas aedis monstrat huiusce sideris speciem, summoque tecto Iumen admittitur, ut appareat Solem cuncta vertice summo lustrare lucis immisso, et quia eo universa pateant. Igitur cum dea Syria sit luna, et caetera numina foemina complectatur: merito illi iungitur Sabadius, qui est Sol et Liber pater, breviterque omnia masculina numina complectitur. Addamus hoc in loco et illud tanquam actuatorium, quod numina quaedam antiqui coluerunt utriusque sexus participatione pollentia: quos deos Arsenothelys appellat, quasi dicas masculos et foeminas: quo nomine quaedam quoque animalia ab Aristotele nominantur, semet inuentia. Sabadii dei meminit M. Tullius in libris Legum, eumque ut peregrinum eiecit ad civitatem Atticorum tradit: etsi mendose Sabius pro Sabadiis scriptum legitur. In monumentis Graecorum, maximeque apud Suidam, comperio Sabazium dici deum Dionysium, hoc est, Bacchum, ἀρὸ τοῦ σαβάζειν. ita enim barbari dicunt bacchari.

Pag. 575. TUMIDA PARTE DELIGATUM.] Eam partem in asino signat, quae tumore turgida circa collum inmentorum propter vincula tractoria esse solet. Codex manuscriptus habet *tumida spartea*: quae lectio purior est, et probior. ubi *spartea* ponitur pro helcio et vinculo ad trahendum accommodato, dicta a *spar*to ex quo conficitur. *Spartum* autem herba Hiberica est, sive iuncus; quo stiles naves subantur; a cuius copia Carthago nova in Hispania *spartaria* cognominatur. hinc *spartae*, quasi *spartaeae* dictae. de *Sparto* plura Plin. in 19. idem in 24. dubitat, an genista, quae praestat usum vitillum, sit *spartum*. Graeci ad funes *sparto* sui sunt, unde *spartea* pro fune et vinculo. *Tumida* autem dicit, a crassitudine funis et vinculi *spar*tei.

Pag. 578. COLLATICIA STIPE DEMENSA.] Signat tibi cinem redemptum esse pecunia, quam elegerat *Collaticiam* nominat, quia collata fuerat. Sed amphibolus est, utrum collata a choro ci-mecorum, an collata a popularibus religioni deae Syriae mancipatis. Proditum est ab historicis, funus Agrippae collatis sextantibus a populo Romano adornatum esse. Talis pecunia eleganter *Collaticia* dici potest. *Demensa* autem accipere pro numerata, soluta. una dictio est. M. Tull. *Ut verba verbis quasi demensa et paria respon-*

debant. sic et *demensum* dicitur: quo nomine significatur cibarium servorum, nam servi quaternos modios frumenti accipiebant in mense, et id *demensum* dicebatur, sive *demensum*. Utrum autem a mense, an a metiendo, incertum est. Quidam in duas dictiones distinguunt: ut sit de *mensa*, scilicet numulari: tanquam significet pecuniam de mensarii mensa esse persolutam, quam Graeco vocabulo *trapazan* vocant: unde et *trapazitae* dicti argentarii, mensarii, dictione apud Plautum frequentissima.

Pag. 580. POSSESSORIS BRITINI.] Nomen est proprium rustici opulenti fortassis a Britia civitate Bithyniae deductum, ut sentit Hieronolus, vir in nostra memoria doctissimus. Lucianus meminit Beriae civitatis Macedoniae, a qua *Beritinus* commodè deduci possit. Codex vetustus manuscriptus habet *possessoris beati*, quod placet: ut exponas, eos venisse in villam beati, hoc est, opulenti et divitis possessoris.

Pag. 582. QUAE DOMINI PRAESENTIA.] Quidam legunt, *quasi deum praesentia*: ut sit sensus, Praesentia deorum et numine afflati homines debilitantur, et languore quasi quodam praediti agrotant: et ita homines non sui dicuntur, possessi numine, et spiritu daemonis. alioqui homines non sui dicuntur, qui servi sunt: quales etiam dici possunt sacerdotes, qui se addixerunt religioni.

Pag. 584. SANGUINEM CONSPICERET ASININUM.] Lucianus: ἐγὼ δὲ πάντα ὄρων τὸ πρῶτον ἔτρεμον ἑστῶς, μήποτε χρεῖα τῇ θεῷ ἰκαίονεον ἀμαρτοῦ γένοιτο: id est, Ego haec cernens in primis timebam, ne asinino sanguine opus esset deae. Hanc Luciani sententiam paulum devius noster Lucius inverit. Unde fit, ut ita corrigendum esse existimem, ut pro *conspiceret* legas *concupisceret*, et erit sensus: Ego existimavi, ne stomachus deae desideraret sanguinem asininum, sicut solet interdum lac humanum expeti. Dulcissimum est hominis lac (ut inquit Plinius) maximeque alit, mox caprinum. Quidam asininum bibendo liberati sunt podagra, chiragra. Codex manuscriptus non habet *hominum lactem*, sed *homin lactem*: ut de lacte bubulo intelligas, quod medicatius est, et quo alvus maxime solvitur. *Lactem* autem dixit ex veterum declinatione, apud quos *lactis* et *lacte* recto casu dicebatur.

Pag. 585. PULSAM CARNIFICINAM DEDERE.] Purior lectio est, et sensus lucidior, si legas *pausam carnificinae dedere*. signat enim, post *pausam*, id est, quietem et cessationem lacerationis et verberationis factam, pecunias collegisse a circumstantibus, quarum extorquendarum causa talia facitaverat. *Pausa* requies dicitur, et cessatio alicuius rei. Dicitio vulgaris et vernacula, qua et eruditi quoque usitati sunt. Lucilius:

[Q 2]

lius: — *pausam facit ore loquendi.* Q. Claudius in annalibus: *Pugnae facta pausa est.* Lucretius: — *concurrere, nec dare pausam.*

Pag. 586. INFANDIS VIRGINIBUS.] Corrige *inguinibus*, sive *uredinibus*. Dicitio illa *virginibus* hoc in loco cassa, inutilis, et nugatoria est, nihilque ad intellectum Appuleium pertinens. Quadrat autem, sive, *inguinibus* quod placet, legas, sive *uredinibus*: ut statim subiungit, dicuntur autem *uredines* ardores, pruritus, incen-tia libidinum: ab urendo deductum nomen. Lucianus *ἔπαυρον ἐκ τοῦ κωμῆτον ἴσα συνήθη καὶ φίλα τοιούτοις ἀνοσίοις κινηθῆναι ἔν:* id est, *passi sunt muliebria, quae talibus impuris ci-naedis ineunda sunt.*

Pag. 587. PORRO QUIRITES.] Lego *proh qui-rites*, ut sit vox exclamantis Quirites: sicut dicitur *Proh Iupiter*, vel potius emenda, *o Quiri-tes*: subsequitur enim audium esse O tantum. Lucianus inquit: *ἀναβοῶσαι ὃ Ζεῦ στήθεσι κήε-λασαι:* id est, *Exclamare volui, o Iupiter in-feste.*

Pag. 589. SIMULACHRI TACENTIS.] Mutae statuac, sic Horatius *infantes status* eleganter dixit, pro tacentes et mutas. Potes et legere *tacentes*, namque humi iacebat reposita dea Syria, ut dudum dixit, et Luc. inquit *καμυὶ κα-θήμενη:* id est, *humi ticens.*

Ibid. DOMINI REFERENS.] Corrigo *dominae reverens*, vel *deum reverens*, erat enim hic (ut inquit) homo religiosus, et reverens deorum, quod religiosi est: vel *reverens dominae*, quasi peculiariter cultor deae Syriae.

Pag. 580. EXERCITUS.] Exercitatus. Corn. Tacitus: *Ipse forma decorus, et armis equisque in patrium nostrumque morem exercitatus.* Econtrario *inexercitatus* dicimus, inexercitatum et quietum. Macrobius: *Ego Disarium nostrum inexercitatum non relinquam.* Placet legas *excitatus*, pro eo quod est excitatus, commonitusque.

Pag. 590. DOMINI PROVIDENTIA.] Purior lectio est, *Deum providentia*, pro deorum.

larum de adulteriis impudicitiaque foeminarum lepidissima. Domini rursus mutatio, a pistore ad hortulanum facta translatione. Dicitur familiae infortunium. Hortulani in militem abac-torem insultatio: asini occultatio et prospectus.

Pag. 593. ASTUTO COMMENTO.] Hoc meo invento callido et astuto. *Astutus* callidos dicunt, ab *astu*, id est civitate: quoniam urbiis sunt rusticis callidiores, astutiores, vafiores.

Pag. 595. EPHESTIONEM.] Nomen est coquo accommodatum, Graece enim *ἑφῆστιος* dicitur Vulcanus, unde *Ephestiades* insulae dictae Vulcaniae. Ad Vulcani autem violentiam (ut inquit Plautus) apponit coquus edulia. Celebratissimus est Ephestion ille Alexandri amicitissimus, quem olim ipse alterum Alexandrum esse dixit: cuius obitu tanto moerore confectus est, ut equos mulcosq. toronderit, ut urbium pinas diruerit, ut medicum cruci suffligerit, ut tibias et instrumenta musica id genus diu in castris canere veterit: quem in funerando Ephestione decem milia talentum impendisse, auctores tradunt.

Ibid. ΠΥΡΠΑΤΙΟΥ.] Potest videri nomen deductum a verbo Graeco *πυρπάτω*, quod significat ago consulatum, et excello. Sic *ὑπατος* consul dicitur et eximitur, ut ita cubicularius inter alios primarius significetur.

Pag. 600. SEMIOBRUTUM.] Plin. de cellis vinariis scribens, refert, mitoribus plagis dolia, quae sunt vasa fictilia vinaria, infodi solita terrae tota, aut ad portionem situs, coelumque praerberi. alibi vero impositi, tectis arceri: imbecilla vina demissis in terram dolis servanda, valida expositis. Iuriconsulti quoque de fundo instructo, dicantur dolia defodi solita, scribentes: *Instrumento conservando, dolia, licet defossa non sint, accedunt.* Item tit. de contrahenda emptioe: *Dolia in horreis defossa, si non sunt nominatim in venditione excepta, horreorum venditioni cessisse videntur.* Apud eodem *doliarium* poni videtur pro dolio vel cella, in qua dolia vinaria sint. sic enim scriptum est: *Si ex doliario pars vini venerit, veluti metretae centum. Doliaria anus festiviter dicta a Plauto, pro ventrosa et hebetissima.*

Pag. 602. E RE NA. FALLACIA.] Dicimus aliquando absolute et *re nata*, ut inquit Donat. dicimus etiam cum adiuncto: ut et *re natum exordium*, dixit Quintil. intelligi volens subito inventum, et ipsa causa repente sumptum. idem alibi gratiora esse tradit, quae inventa subito, nec domo allata, sed inter dicendum et *re ipsa nata* esse videantur. Igitur et *re nata fallacia*, significatur muliebriis dolus, ad fallendum maritum subito excogitatus: non domi, non ante

com-

LIBER NONUS.

ARGUMENTUM.

Hic nonus liber continet astum asini, quo la-zianam evasit. Sequitur alterum periculum, quo rabiosus creditus, auxilium aquae potus acquisivit. Narratio fabellae de foemina mari-tum illudente, cuius annator sub specie emptoris in dolio fessellit. Sors captiosa Syriacorum sacer-dotum, furtumque depresso. Descriptio pisto-rii operis, cui fuit mancipatus. Explicatio fabu-

compositus, sed ex ipsa re et negotio incontanter expromptus.

Pag. 605. DEDOLABAT.] Subagitabat, exprolibat, complanabat, in obsceno significato. Fabrorum verbum est, qui dolando incurvat complanant materiam asperitatem. Imitatus est autem Pomponium poetam, qui scripsit: *Dolasti*

Ibid. MERCEDIBUS SUFFARCINATI.] Pleni, repleti, instructi, dixit Hieronymus. *nos suffarcinati auro Christum pauperem sequimur*: et Augustinus ait in lib. de vita Christiana: *Nonne aspiciamus, quanto auro et argento et veste suffarcinatus exierit de Aegypto Cyprianus, doctor suavissimus et martyr beatissimus. notissimum est illud Terentii. Video Cantharum suffarcinatum.*

Ibid. PRO CASULIS PLU.] Quae ad plures rusticorum casulus esset accommodata. Quidam codices habent *capsulis*, quod non displicet: ut intelligas, unam sortem ex capsulis loculisque pluribus evocant, eductamque a sacerdotibus, ut multiplex videretur, quae tamen erat unica. Quid si legas *Casibus*, ut codex manuscriptus habet? ut sit sensus Sacerdotes Syriacos invenisse subtiliter sortem unam, quae pluribus casibus negotiisque inquirentium conveniret, et mire congrueret.

Ibid. EVOCATA.] Quidam legunt *enotata*: quod quadrat.

Pag. 609. DEFECTI.] Viribus succumbentes in argento ferendo, quidam legunt *iam referri*: hoc est, suffarcinati, pleni.

Ibid. LACUNOSIS INCILLI.] *Incille* fossae dicuntur, quae in viis fiunt, ad aquam deducendam. Cato: *Per hyemem aquam de agro depellere oportet, in monte fossas incille puras habere oportet. Dicimus et incilla neutro genere. Idem, incilla aperire, aquam deducere in vias, et segetem curare oportet, uti fluat.* Ulpianus, tit. de rivis: *Incille, inquit, est locus depressus ad latus fluminum, ex eo dictus, quod incidatur: inciditur enim vel lapis, vel terra, unde primum aqua ex flumine agi possit. Ellices quoque nonnulli vocant sulcos aquarios, quorum meminit Columella: quibus humorem omnem eliciebant, et extra segetes derivabant. Lacunosum autem dici profundum, depressum, concavum, constat, a lacunis: quae et ipsae sunt fossae, in quibus collecta aqua stare consuevit, quarum mentio est apud poetam, sic scribens: *Unde cavae tepido sudant humore lacunae.**

Pag. 611. PROMERENT POTIUS.] *Lego, ocus*: inelamant enim milites, ut *ocus*, hoc est, cito ac celeriter sacerdotes illi depromerent, profertentque cantharum furto subtractum. Annotandum, *aureum cantharum* dici a Lucio nostro, quam *phialam* dixit Lucianus, sic scribens: *ἀνάφρα φιάλην χρυσῆν κλέψαντες ὑπὸ τῆς θεῆς ὕφε-*

ρον: id est, *oblatam phialam auream furantes intra simulacrum deae exportarunt.*

Ibid. AUCTORAMENTUM SCELERIS.] Pignus ac vinculum, quod illos furii alligat, quo in furto deprenti continentur. In 3. Suet. commentario scripsi, *auctoratos* vocari gladiatores, qui se vendunt ludo quasi addicti. Hinc *auctoramentum* pro obligatione sine pretio et mercede, qua *auctoratus* mancipatur. Seneca lib. 4. de Beneficiis: *Hominem viralem venalis animae crebris auctoramentis accedebat.* M. Tull. in 1. Officiorum: *Merces, inquit, auctoramentum servitutis est.* cui consimile est illud Appuleianum. Eo enim fere modo dicitur *auctoramentum scelerosis*, quo *auctoramentum servitutis*. potest et simpliciter positum videri, pro argumento, indicioque et pignore scelerosis illorum ac furii.

Ibid. MATRIS DOMINI.] *Lego matris deorum*: hoc est, Cybeles: quae mater deum nominatur.

Ibid. MENDOSO RISU.] Saepe risu facetoque mendacio homines elabuntur ex crimine manifestario, et haec quoque disciplina rhetorica est: ut si obiectum sit turpe aliquid quod negare non queas, responsione ioculari eludas, et rem facias risu magis dignam quam crimine: sicut fecisse Ciceronem proditum est, qui cum inficiari non posset pecuniam se domus emendae causa a Publio Sylla reo accepisse, quam prius se accepisse negaverat: urbano dicto diluit mendacium, et risit satis, dicens, Prudentis et cauti patrisfamilias esse, quod emere velit, empturum se negare, propter competitoris emptiois. sic nunc isti impuri sacricolae, in furto manifesto deprenti, doloso risu et astuta cavillatione sacrilegium in religiosum officium converterunt.

Pag. 612. ABLATRANTIS.] More latrantium canum vociferantes, potest et legi *blacterantes*: quod proprium est eorum qui mendacia fundunt, et affanas iactant.

Pag. 613. PARITER.] *Lege, per.*

Pag. 619. SUAVE COMPTAM.] Suaviter ornatum, nomen pro adverbio est. Potest congruenter legi *comptam*, ut codex manuscriptus habet.

Pag. 621. CONIUNCTIS.] Legendum est, *confictis*: hoc est, simulatis, ementitisque.

Pag. 622. VELITATAS COENAS.] Legendum videtur *velitatas scenas*, ut distinctione dictionum facta sensus eluceat, ut *velitata* scilicet vetula significetur, quae scenas fraudulentas, hoc est; apparatus dolosos, et decipula fraudulenta construebat in exitium miseri pistoris. nam *scena* in hoc significato dictio est Appuleio nostro peculiaris.

Pag. 631. INTERDUM.] Purior lectio est, *interim*.

Ibid. BOANTEM DOMINUM.] Sensus est conceptus ex quotidiana loquendi consuetudine. ubi enim a servo decipiuntur, vel decipi nos credimus, boare solemus, et exclamare dominicam fidem, et iterare: Haecce est fides quam domino praestat servus? ita nunc dominus boando exclamabat fidem domini, quam fluxam et infidam apud servum fuisse ingemebat. et haec lectio magis placet, quam si legas *Fidem deum*, pro deorum: quae exclamatio est frequentissima.

Pag. 634. MALAS OBTUNDENS.] Maxillas leviter feriens: nec enim illum, utpote benevolum, ferre inimiciter volebat. *Obtrudere* autem translatum est a fabris, qui saepe repetunt, percussantque tundendo aliquid malleo.

Pag. 637. ACCUSORIAM POTIONEM.] Quid est *accusariam potionem*? num cursum et festinanter allatam intelligimus? an raptim haustam? vel potius legendum, *antecursoriam potionem*. etenim *antecursoria* elegantius dici potest prima portio, quasi praecursoria, et ut vocabulo Graeco utar, *prodramos*, quae coenam antecurrit, anteceditque. Quidam interpretantur *antecursoriam*, quasi praeministrant Venenis, et praeiviam. vinum enim est hodiernis inentivum.

Ibid. CRURUM FRAGIUM.] Accumulatio Plautina: nam sicut ille *lumbifragium* dixit, ita hic noster *crurifragium*, pro fractura lumborum et crurum. Plaut. in Amphitryone: *Am si me irritassis hodie, lumbifragium hinc auferes a me*.

Pag. 641. REFLANTEM.] Respirantem, reciprocantem.

Pag. 644. POTIUS.] *Lego poni*, sic Plautus: *Pueri mensam apponite*. Horat. *Mensam poni iubet*.

Pag. 645. COENAM.] *Lego scenam*: hoc est, apparatus, tegumentum. Translatio a scena histrionica, quae subductis alycis cuncta demonstrat. In hac locutione frequens est Lucius inesse.

Pag. 648. ADULTERORUM FORTISSIMUS.] Non videtur convenire, ut puer delicatus *fortissimus* adulterorum nuceatur: proinde *lego formosissimus*.

Pag. 649. VETERATRICES.] Sicut *veterator* dicitur vetus in malicia: ita et *veteratrix* focmina, in astutis et fraudibus exercitatissima. *Veteratorie* adverbium, significans callide, astute, malitiose: veteratoris est, confidere in mendaciis.

Pag. 650. ARGUMENTAVERIS.] Antiqui pleraque verba active pronuntiabant, quae nunc passive dicuntur: ut *auguro* pro *auguror*, *contempro* pro *contemplor*, *seruto* pro *serutor*: ita et *argumento* pro *argumentor*. Plautus dixit *arbitrabant*, pro *arbitrabantur*. Maro *populat*, pro *populatur*. Ennius *criminat*, pro *crimina-*

tur. *Argumentari* autem est, argumentis vel ad rem probandam, ut docet Asconius.

Pag. 651. PISTORIS.] *Leges pistori*, ut sic casus dandi: significat enim mulierem illam squalentem et luridam iniicisse manum pistori, eumque se vocasse quasi quaedam secreto colloqui vellet.

Pag. 652. QUA.] Legendum est, *Quae*, scilicet filia: casu recto.

Ibid. AD HAEREDITARIAM ACTIONEM.] *Corrige*, *actionem*: significat enim, omnia deducta esse ad venditionem haereditariam, quae scilicet bona ex haereditate provenientia vendi solent. *Actionem* autem dici publicam venditionem, sive substationem, notissimum est, ex eo quod eumentem augeat, et vendentem, ut interpretatur Fulgentius Placiads. Apud Plautum parasitus in Stichus, *actionem facit parasiticam*, vendens focos ridiculos, et caetera parasiticae suppellectili congruentia. Apud eundem in Menaeum dicitur auctio, qua servi suppellex, fundi, aedes, omnia veniunt.

Pag. 653. VENDITORIBUS.] Septimus est casus, ut exponas, *tradito a venditoribus mercede qlerum, hortulanus ad hortum veniebat*. Lucianus planius inquit: *καὶ παραδόντες τοῖς ταῦτα πικράσκουσιν*; id est, *tradens olera emptoriibus, agebat me iterum ad hortum*.

Ibid. DESERVIT.] *insevit operi rustico intentus*. Posses legere *Deserit*, id est, plantat: propter verbum Luciani *ἐφύρευε*, id est, *Serebat*.

Pag. 661. PASSIBUS.] Purior lectio est, si legas *Passim*.

Pag. 663. LAEVIS MANIBUS.] Signat adolentes involvisse sinistras vestimento, et quasi obarnasse ad conflictum: quod fieri solet in quotidianis rixis, ut scilicet pro seuto sit pallium circa sinistram involutum. Livius: *inter haec dicta paludamento circa laevum brachium intorto, nam nec seuta quidem secum exulerat, in hostes impetum fecit*. Caesar quoque in Commentariis belli civilis Pompeiani sic refert: *Repentino periculo exterriti, sinistras sagis involvunt, gladiosque distringunt*.

Pag. 667. INFESSO.] Legendum est *insesto*, ut sic sensus: Hortulanus insidens dorso meo per eandem viam, qua venerat, retro rediit.

Ibid. CONFICIOR.] *Corrige*, *convictio*: id est, probro: tanquam silentium hortulani pro convictio et maledictio fuerit militi, vel potius lege, ut *conficio*, id est, ut coniectura opinor: ut sit verbum.

Pag. 668. UBI DUCIS ASINUM ISTUM.] Attende elocutionem inusitaram, *Ubi ducis*: cum ex grammaticali disciplina et norma dicendum fuerit, *Quo ducis*. Verum Lucius noster (ut ego opinor, non minus scite quam festiviter, militem Grammaticae institutionis ignarum inducit mi-

ilariter loquentem, praevaricato Grammaticorum decreto, minimeque observantem placita Donatistarum.

Pag. 669. SIMULANS QUAEERERE.] Purior lectio est, si legatur, *Simulansque*, ut sit particula tantum copulativa.

Pag. 674. UTRIVSQUE.] Legendum est *utrinque secus*, ut sit sensus: contentio crescit violentia ex utraque parte, militum scilicet et hospitis: cum milites asseverarent pro comparato hortulanum et asinum intra aedes delitescere: hospes vero obstinate pertinaciterque denegaret.

Pag. 675. DOMINI NUMEN.] *Lego deum numen*, pro deorum, locutio est apud veteres usitatissima.

Ibid. EMERSIS.] Legi potest *emensis*: utraque lectio probabilis.

Pag. 676. DE MEO PROSPECTU.] Quod scilicet per fenestram prospiciens, me et hortulanum prodidisset. Ex prospectu et umbra Lucianus sic: *ἤκποτε ἐξ ἐμοῦ πρώτου ἄθεν εἰς ἀνδράπευσ ὁ λόγος αὐτος, ἐξ ὄνου παρακύψεως*: id est, *tunc primum ex me hic sermo inter homines ortus est ex asini prospectu.*

Ibid. Ex ASINI PROSPECTU.] Proverbium hoc, *ex prospectu et umbra asini*, significat, ex re insperata saepe magnas res prodi atque manifestari, adducique in discrimen: sicut ex prospectu asini detectus est et proditus hortulanus delitescens, interpres Luciani proverbium hoc, *ἐξ ὄνου παρακύψεως*, parum eleganter interpretatur *Ex asino conspecto*, cum fuerit dicendum, *ex asini prospectu*, quod et verba Graeca significant, et docet Lucius noster, apud Graecos celebre est id proverbium *ἐξ ὄνου παρακύψεως*, de his qui ridicule calumniantur. Ferunt enim asinum fregisse vasa fictilia in figuli officina, per fenestram prospicientem, unde asinus in ius vocatus a domino tabernae, interrogatus cuius criminis insimularetur, dixit *ὄνου παρακύψεως*, id est, *de asini prospectu*. Alii tradunt, quod asinum conspiciente aves evolarent, disruperuntque telam, quapropter dominus telae asinarium in ius vocavit, qui rogatus: quam ob causam reus fieret? dixit, *Ex asini prospectu*: unde natum est adagium. Sed attende quaeso lector, et nunc mihi totus adesto, quod cum Lucianus tantum dixerit ex prospectu asini tantum proverbium, noster addidit, *de prospectu et umbra*; scito non hoc simpliciter intelligendum, propter umbram asini, ad quam unus commilitonum oculos direxit, et ex ea deprendit hortulanum delitescentem: sed ut ego sentio, clanculum et dissimulanter alludit ad proverbium alterum Graecum *ὄπερ ὄνου σκιάς*: id est, *de umbra asini*, quo uti solent de iis, qui desiderant nosse fictilia et fivola, minimeque utilia. Cuius meminit Me-

ander in Enchiridio, et Plato, et alii complusculi. Ductum autem est proverbium ex fabula, qua traditur, iuvenem condidisse mercede asinum, et cum sub umbra asini per meridia- num aestum quiescere vellet, exturbatum esse ab asinario, asserente se illi asinum tantum locasse, non umbram. Ex hoc ventum est in iudicium ab utroque, quod cum olim in iudicio causae capitalis coram iudicibus fastidiosus recitasset Demosthenes, et illi mox experfacti fabellae lepiditate, cuperent noscere quis fuisset exitus rei; subiunxit orator oppido quam tempessiverat et scite: *ὄπερ ὄνου σκιάς ἀκούειν ἃ ἄνδρες ἐπιθυμεῖτε, ἀνδράτων δὲ κινδυνεύοντος ὄπερ ψυχῆς οὐδὲ τῆς Φωνῆς ἀνέχεσθε. ὁ ἄνθρωπος (inquit) cupidus de umbra asini? hominis autem pro anima periclitantis defensionem audire non vultis.* Sunt et illa apud eodem Graecos de asino quoque celebrata proverbia, *ὄνος πρὸς αὐλον ἀσίνος ἀδ τίβιαμ*: *ὄνος λόρας*: *asinus ad lyram*: *ὄνος, εἰς εἴχνην, asinus in paleas.* Dicitur autem haec proemia de his qui praeter spem incidunt in bona, illisque voluptuarie fruuntur. Celebrant et illud, *ὄνον κείρειν*, *asinum tondes*: de hominibus inefficacia aggredientibus, asinum enim tondere non possumus. Cui consimile est hoc, *ὄνον πόκους ζητεῖς*: id est, *asini vellera quaris.*

LIBER DECIMUS.

ARGUMENTUM.

Hoc decimo libro continetur militis cum asino ad civitatem accessus: facinoris muliebris ob amorem inaeustum infandumque iuculenta descriptio. Asini duobus fratribus facta venditio, quorum alter pistior erat, alter coquus: mox fratrum, ob asini furtivam rapinam cibariam, dissidium atque contentio. Asini vita genitalis et parasitica sub domino mitiore, eiusdemque cum matrona amorabunda concubitus: foeminae seclae ad bestias damnatio. Iudicii Paridis editio: asini fuga ex spectaculo.

Pag. 677. OB EXIMIAM IMPOTENTIAM.] Utrum ob invalentiam et imbelliam, an ob immodicam militaremque potentiam ac insolentiam, ambiguum est. constat enim militem vapulasse, cum ob infirmitatem virium (quibus hortulanus prae-pollebat) tum ob contumaciam impotentiamque tyrannicam, dum militariter caedem hortulano munitur.

Pag. 678. LANCEAM LONGISSIMO HASTILI.] Cum Lucianus hunc in Macedonia militem fuis-

se describat, intelligimus sarissam significari, etiam *sarissa* (ut docet Aelianus in Tacticis) lancea est, qua utitur phalanx Macedonica, longitudo 14. cubitorum, quorum duo manus continent, reliqua 12. prominent: inde *sarissophori* a nostris scriptoribus dicti, qui sarissas gestant.

Pag. 679. DESIGNATUM FACINUS.] Prave et perperam factum. *Designare* est rem novam facere, in utramque partem, et bonam et malam. Prave et recte facta, *designata* apud veteres dicebantur. hic in malam partem ponitur. *Designatores* dicti, qui ludis funebribus praesunt: ob eam causam (ut credit Donatus) quod in ipsis ludis multa fiant nova et spectanda. Terentius in Adelphis: *Modo quid designavit?*

Pag. 680. MENTITUR IN CORPORIS VALETUDINE.] Simulat se languore corporis affectam, cum animi aegritudine tabescat, sic olim Antiochus amore novercae Stratonices captus, cum cupidini saevienti succubisset, nec ullum remedium tanto malo reperiret; simulans se corporis morbo conflictari, in lecto decubuit: qui mox opera et astu Erasistrati medici revaluit factus voti compos.

Pag. 682. ALTERIUS AGITATA.] Lego, *altius vel alternis agitata.*

Pag. 683. STRIATAM FRON.] Rugosam, contractam, subductam, qualis ex tristitia esse solet, quae et *caperata* frons dicitur: et decenter dixit Plaut. *quid huic homini frons caperat severitudine?* *Striae* sunt canaliculae in columnis, et cava, unde *columnae striatae* dicuntur. Talibus fulciuntur aedes Benivolorum magnificentissimae. Quidam strias non ipsos canaliculos dici interpretantur, sed prominentias et exuberationes inter cava et canaliculas columnarum. Vitruvius in 4. *Columnas* (inquit) *striari viginti striis oportet.* Idem *striatarum* appellat descriptionem striatarum columnarum. Igitur translatione venustissima *striatam frontem* posuit Lucius noster, pro tristissima et *caperata*, in qua rugae aspicantur instar striarum, quas in columnis efficitur. Rugarum enim et striarum reciproca translatio est. Idem Vitruvius: *Trunco*, inquit, *toto strias, uti stolarum rugas matronali more demiserunt.* Crassitudines striarum eodem auctore faciendae sunt, quantum adiectio in media columna ex descriptione invenitur. *Strigae* vero aliud longe significant, nam (ut Grammatici docent) appellantur ordines rerum inter se iunctim collocatarum, a stringendo dictae. Columella in 2. de foeno loquens, sic refert: *Tunc demum convertemus, et utrumque siccitatem coartabimus in strigam, atque in manipulos vincimus.*

Ibid. URCONQUE.] Nitidior lectio est, *utrunque.*

Pag. 684. LACINIA.] Prae pudore cooperuit faciem, ut liberius amorem impudicum, sceles-

tunisque prosteretur. Apud Platonem Socrates operit pallio caput orationem quandam parum pudicam habiturus. Apud Gellium Iulianus rhetor capite convolato canit versus poetico, amarios ac veneros.

Ibid. HABERE.] Corrige, *habes.*

Ibid. NECESSARIUM FACINORIS.] *Facinus necessarium* vocat, quod cum necessaria persona committitur, et necessitudinis vinculo, copulata: qualis est inter novercam privignumque coniunctio.

Pag. 686. DOTALI SERVO.] *Dotales servi* (ut ex verbo ipso notissimum est) dicuntur, quos uxor cum dote ad maritum attulit. Plaut. in Asinaria: *Dotalem servum Sauream uxor tua adduxit, cui plus in manum sit quam tibi.* De servis dotalibus et ancillis mentio fit apud iuriconsultos. et ait Paulus titulo de donationibus: *Si quid in pueros ex ancillis dotalibus natos maritus impenderit, aut in doctrinam, aut in alimenta, non conservatur maritus, quia ipse ministeris eorum utitur: quemadmodum si a praedonibus redemisset servos dotales. receptitium vero servum appellant proprium uxoris, quem sibi recipit ac retinet, neque dote dat.* De quo A. Gellius, de quo et M. Cic. loquitur, sic scribens: *ubi irata facta est, servum receptitium sectari atque flagitari virum iubet.*

Pag. 688. MISSO CURSORE.] Inter mancipia sunt et cursores: quod ex lectione iuriconsultorum sat cognitum est. scribit enim Paulus volumine de legatis 3, *quod si alii vernae, alii cursores legati sint, si quidam cursores et vernae sint, cursoribus cedent: semper enim species generi derogat.* Antiquitas celebrat *cursores*, quos *hemerodromos* vocant, qui die uno ingens spatium cursu emetebantur. Inter quos clarissimus fuit Philonides, Alexandri magni cursor, ex Livio, Plin. Probo, Aemilio, et caeteris.

Ibid. ET IUC.] In hoc, in hac re: Appuleiana eloquutio.

Ibid. PROBROSAE.] Scelus inauditum finxerat scelestissima noverca, videlicet quod privignus seipsam libidine infanda incestare voluisset: quae haud dubie probrosissima est. Consimile quidam fecit Phaedra, quae insinulavit Hippolytum apud Theseum, quod se compirare tentasset. Quidam ita exponunt, ut intelligant insinulatum esse privignum fratricidii, ex eo quod fratrem incestare libidine mascula tentaverit, atque praepostera, et quod ille recusaverit, est enim amphibolon illud *Se*, utrum ad novercam an ad fratrem referatur.

Pag. 692. EXEMPLO MARTII IUDICII.] Quidam exponunt *Martium iudicium* pro *Romanis*, propterea quod Romani a Marte sunt oriundi; quem patrem Romuli fuisse perhibent, urbis Romae conditorem: sed id ipsum congruit. *Epo Martii iudicii* nomine intelligo Arcopagitas, qui

judices senatoresque Atheniensium fuerunt: quo consilio (ut inquit M. Tul.) leges Atheniensium et maiorum instituta servantur. Solon primus constituit Areopagitas, hoc est, senatum consiliumque Atticorum. Quidam autem, ante Solonem fuisse senatum Areopagitarum Athenis constitutum. Sed M. Tull. Plutarch. Divus Augustinus, id Soloni attribunt. Areopagitae silentes iudicabant, ut docet Macrobius in 7. Saturnalium. Hinc illud satyricæ poetæ:

Commisumque teget ut curia Martis Athenis.
Areopagus interpretatur curia sive pagus Martis, causa nominis ex iudicio est, quo Mars (qui Græcæ *Ares* dicitur) cum homicidii reus fieret, iudicantibus duodecim diis in eo pago (ut refert Augustinus in 18.) sex sententiis absolutus est, ubi enim pares sunt sententiæ, absolutio damnationis præponitur. Auctor est Plinius in 7. iudicium capitis in Areopago primum actum esse. Olim Dolabella proconsul Asiae causam venelicæ ancipitem et scrupulosam ad Areopagitas, ut ad iudices graviore exercitioresque reiecit: sicut Valerius Maximus, Gelliusque notificant. Iulius Pollux tradit, in Areopago iudicia caedis et veneficiorum exerceri solita. Significat igitur, exemplo Atticorum, iudicium Areopagitarum, hanc venelicæ causam acutitatem esse, ut neque proemiaretur orator, neque moveret affectus. Hoc autem apud Athenienses fieri solitum, testis est Quintil. qui in secundo scribit, Lacedæmoniorum civitate expulsam eloquentiam, et Athenis quoque, ubi actor movere affectus vetabatur, velut recisam orandi potestatem. Idem in sexto sic inquit: *Id sensisse Atticos: credo, quia Athenis affectus movere etiam per præconem prohibebatur orator.*

Pag. 692. VEXAVERIT.] *Lego invexerit, pro invectus sit.* Quidam corrigunt, *vexaverit.*

Pag. 694. TAM AEQUIUS.] *Legere, tam æquus: id est, tam benevolus.*

Ibid. DIXISSE GAUDEO.] *Legendum est, vixisse: ut tertior sit puriore intellectus.* Sic enim inquit senior decurio: *Gaudeo me diu vixisse, cum ex ætate longiore mores meos probaveritis, siquæ apud vos boni nominis et æstimationis, ut nunc possim auxilium esse juveni insonti periclitanti.*

Pag. 696. FRATER.] *Corrigo, alter: non potest, inquit, alter accusari de veneno, quod servus comparaverit: ipse enim noxius est, non alius. Vel dic, frater illius defuncti insimulandus non est veneni per servum comparati, sed ipse servus.*

Ibid. COMPARAVERIT.] *Interrogative legendum.*

Pag. 697. MENDACI ARCESSERE.] *Id est, accusare de mendacio. arcessere accusare est, ut docet Diomedes in primo, quod verbum ab arceo nascitur: etenim alium accusare, a malefici-*

cis arcere est. cum genitivo coniungitur: ut apud M. Tullium, Malesitatis arcessitur.

Ibid. CONTRUNDIT.] *Melius est legere Contendit, pro eo quod est instat, urget, conatur.*

Ibid. CIRCA FAS.] *Legendum est, contra fas.*

Pag. 698. VETERES.] *Corrige, verens: id est, timens.*

Ibid. SOMNIFERUM MANDRAGORAE.] *Duo sunt genera mandragoræ, mas et foemina, candidus mas, nigra foemina existimatur. Ferunt mala avellanarum nucum magnitudine, et effosuri cavent contrarium ventum, et tribus circuli ante gladio conscribunt. Succus fit et ex malis, et ex caule deciso cacumine, et radice, odor ei gravis, sed radicis: et mali graviore: mala maturata in umbra siccantur, succus ex his solo densatur: vis mandragoræ somnifica est pro viribus bibentium: media potio cyathi unius, potu largiore etiam moriturus. Bibitur ante sectiones ustionesque, ne sentiantur. Quidam solo odore et olfactu somnum quaerunt. Scribit Avicenna in Simplicibus, mandragora somnum conciliari, et subetian fieri, esseque medicamentum contra vigilias, quæ et ipsæ inter morborum genera numerantur. Apud Græcos celebre est, ὑπὸ μανδραγόρων καθύψεως: id est, ultra mandragoram dormis. Mandragoræ, ut inquit Suidas, ὑπνωτικὸς καρπὸς καὶ λήθης ποικητικὸς: id est, fructus est somnificus, et obliviosis effector. Columella in libro de cultu hororum, semihominem mandragoram scite appellat, propterea quod radix eius simillima est homini, ut docet Avicenna, et vulgo proditur. Caeterum quamvis iurisconsulti interdican, ne pigmentarius mandragoram, cicutam, aconium, aliaque venenata temere det: tamen hic medicus pro veneno succum illum mandragoræ, habentem vim somnificam dedit, cuius etsi noxiæ sunt vires, non tamen mortiferae, ut ita obviam iret improbitati servi, gestientis comparare mortiferum venenum. Non ab re est hoc in loco commemorare exemplum proditum a Frontino, in libris Strategematon. Hannibal missus a Carthaginiensibus adversus Afros rebellantes, cum sciret gentem avidam esse vini, magnam eius modum mandragoræ permiscuit, cuius inter venenum et soporem media vis est, tunc prælio levi commisso, ex industria cessit: nocte deinde intempesta relicto intra castra vino infecto, fugam simulavit, cumque barbari occupatis castris in gaudium effusi medicatum merum avide hausissent, et in modum defunctorum strati iacerent, reversus cepit eos, ac trucidavit.*

Ibid. PUER MEUS TEMPERATAM MANIBUS.] *Lego, meis: ut sit meis manibus temperatam.*

Pag. 701. PISTOR DULCIARIUS.] *Lucianus: εἶχε ἀδελφῶν καὶ σύνδουλον, ἄρτους πέπτειν καὶ μελιπικτὰ κερῶν ἐπιτάμενον: id est, H[æ]c [R] be-*

lebat hic fratrem conservum qui panes conficere et cibaria ex melle concinnare sciebat. Pistor dulciarius is dicitur, qui dulcia conficit, et mellita cibaria, quae Graece dicuntur *μελισηκτα*, qualia sunt et bellaria, de quibus M. Varro, Gellius et Macrobius sic scripsere: Ea maxime sunt mellita, quae mellita non sunt; dulcibus enim cum pepsii societas infida. Quibus verbis inest hic intellectus: ea maxime mellita, id est, iocunda haberi, quae non sint mellita, id est, melle concinnata: quoniam dulciora, et ex melle composita, non faciunt ad pepsim, id est, concoctionem. sicut autem dulciarius a dulcibus cellulis dicitur, sic et lactarius, qui ex lacto facit lacticia, quae etiam lactaria vocantur. Lampridius Heliogabalum scribit habuisse dulciarios et lactarios, qui omnia coquorum culina exhiberent ex dulcibus et lactariis ubi lactaria significantur lacticia, ut vulgus appellat, quae Corn. Celsus lactantia vocat sic scribens: *Album movent mel crudum, lac lactantia omnia*. Pastores vero dicuntur, qui panem faciunt. Antiquitus hoc vocabulo nominabantur, qui far pinsebant. Pastores non fuisse Romae ad Persicum usque bellum testis est Plinius scribens, ipsos Quirites panem fecisse, idque mulierum opus fuisse. Libro tertio Digestorum scriptum legimus, fuisse Romae collegium pistorum: Graece *ἄρτοποιός* dicitur pistor.

Ibid. ALTER COQUUS.] τὰ ὅλα τῷ δεσπότῃ *ἐσκευάζε*: id est, obsonia domino concinnabat. Veteres Romani coquos non habuerunt in servitiis, eosque ex macello conducebant: quod ex Plautina lectione sat notum est. Mox coquos inter servos habere coeperunt, quos singulos plures quam equos emebant: idque in questione luxus, auctores graves censoria oratione castigabant, a quibus proditur, coquum illum plurimi solum aestimari, qui peritissime census domini merisset. Coquum et pistorem apud antiquos eundem fuisse accipimus. Graece dicitur *ἄρτοποιός*. De coquo Livius haec: *Tunc coquus vilissimum antiquis mancipium, et aestimatione et usu in pretio esse: et quod ministerium fuerit, ars haberi caepit*. Plato in Gorgia, coquinariam vocat adulationem medicinae.

Ibid. SUCCORUM.] Pro succorum: multa enim apud prisca reperiantur secundi et quarti ordinis indifferenter usurpata: ut *senati et senatus, ornati et ornatus, lecti et lectus*. sic *succi et succus*: unde pluraliter succorum pro succorum. Graeci *εὐχυλα* vocant, καὶ *κακὰχυλα*, cibaria boni succi, et mali succi. Cornelius Celsus inter res euchylas numerat triticum, siliginem omnem, venationem, vinum dulces vel lene, inter cacochylas vero, legumina ponit, et salsamentum et veterem caseum. Hic *nutrimenta*

succorum accipi videntur pro embammate et intinctu. nam Graeco vocabulo *embammata*, Latino *intinctus* vocant, liquores sapidissimos, quibus pulmenta condiuntur, quibus buccellae panis et obsonia intinguntur: vulgus saporis appellat, gulna prorsus irritante, quorum Columella, Plinius et ceteri meminere. Quidam legunt *intinctus*, ab eo verbo de quo est illud proverbiale: *Quod intrecti, tibi excedendum est*. hinc *intrita* Catonis, et (ut inquit Donatus) *intrita* dicitur cubus in mortario factus.

Pag. 702. IUNCULOS.] Cibus signatur ex opere dulciario, qui ad similitudinem iuncorum (ut opinor) figuratur, inde nomen nunciat; quales hodieque in opere pistorio venales conspiciuntur: proinde *iunculos* legendum est. Vel intellige opus iectarium, sive lac coagulatum instar metae formatum, iuncis inclusum, quae *meta lacta* dicitur Epigrammatistae: vulgo *iuncta*, a iuncis nominatur.

Ibid. HAMOS.] Lacertulos. Nomina sunt operis pistorii, a similitudine nuncupata. Apud nos ex saccharo et ovis et farina purissima fiunt huiuscemodi hami figura incurva et orbiculata, quorum officinae proprie peculiariter sunt sanctimoniales. Lacerti sunt pisces, quorum mentio apud Plinium et reliquos frequens: ad quorum effigiem dulciarii panes formati appellantur lacerti, et diminutive lacertuli. Nil prohibet hoc nomen deduci posse a lacertis rurestribus, qui omnibus noti sunt, de quibus et Poëta:

Nunc virides etiam occulant spineta lacertos.
Nam sicut illi inter eundem sinuantur atque flecuntur: ita et mellita panificia tortuosa finguntur, quae vulgus a similitudine incurvi brachii brachialia nominant: unde et lacertulos, a lacerti nostri similitudine nominatos esse crediderim. Haec tantum arbitraria sint, et pro cuiuslibet animo accipiantur.

Pag. 703. SCITAMENTA MELLITA.] Edulia sunt, ex eo dicta, quod sciti saporis sint; hoc est, egregii et praecellentis. Macrobius in ultimo Saturnalium: *Apud propiniores* (inquit) *pleraque scitamentorum cervinus proposita ampliora specie quam corpore: ubi scitamenta significantur iucundiora pulmenta, et sic mendose legitur in codicibus Macrobbi haec dictio*. apud Aul. Gel. per translationem posita legis *scitamenta*, decenter, pro exornationibus et venustatibus orationis: quae in collocandis verbis, si immodice usurpentur, non carent veneno reprehensionis.

Ibid. FRATREM.] Lege, *fratrum*.

Ibid. CUSTODIEM.] Corrige, *custodelam*: id est, custodiam, ut supra.

Pag. 704. AD ISTUD.] Lego, *Ad istud*: est enim particula haec inceptiva, et (ut inquit Donatus) principium increpationis aptum: proinde

frater fratrem furti criminaturus, scite exorditur a particula obigatoria, et increpationi accommodata.

Pag. 705. IACTERE MEDIUM QUÆRITUR.] Ego sic emendo, *lacturæ remedium quæritur*: alioqui nullus sensus, nulla Latinitatis elegancia.

Ibid. Nec.] Lego, *ne*, istæ interdum minutiac remanentur lectores atque perturbant, quo minus verum sincerumque intellectum assequantur. Proinde hæc nostra etiam in minimis curiositas minime videri debet reprehensibilis, cum non solum eruditulis et ingeniosis, sed etiam hebetioribus et brutis ista scribantur, quorum tubantia administris omnibus est erigenda, fulciendaque.

Pag. 707. ILLIBATA.] Signat neque semesa edulia, neque reliquias ciborum sibi apposita fuisse: sed fercula integra, intacta, ingustata, qualia scilicet ipsi domino apponuntur.

Pag. 708. LASERE INFECTAS.] Precioso succo conditas. *laserpitium* virgultum est clarissimum, quod Graeci *silphion* vocant, in Cyrenica provincia reperitur. hinc Catullus *Cyrenas laserpitiferas* cognominat, huius succum vocant *laser* magnificum, in usu ciborum, medicamentisque, et ad pondus argenti denarii pensum: de quo multa Plinius noster volumine undevigesimo. Apud auctores Graeciae evidentissimos invenitur, Caesarem dictatorem initio belli civilis inter aurum argentumque protulisse ex aerario laserpitii pondo cx. Est radice multa, crassaque, caule ferulaceo, quo homines vescebantur decocto, asso, elixoque. Laser, hoc est succus, duobus modis capiebatur, radice et caule. Unde indita nomina rhizias atque caulias. Laseris in conditis meminit frequenter Apicius: a quo pullus laseratus dicitur, lasere perfusus. idem laseratum absolute appellat obsonii genus, quo laser Cyrenicum, cum aceto et liquamine dissolvendum esse praecipit. Inde *laserpitiatum acetum* dictum, quo quidam lentem respergunt causa diuturnitatis. Palladius in tertio, laser appellat opon cyrenaicum, quasi succum laserpitii, a Cyrenica provincia dictum: et ita sane Graeci vocant, noster Plinius in 22. dixit laser esse inter eximia naturae dona numeratum, quod pluribus compositionibus inseritur. Concoctioni plurimum conferre semibus foeminas traditur, hyeme quam aestate utilius, ad aegritudine recreationi efficac in cibo. Laserpitii meminit et Plautus in Pseudolo, his verbis: *Eo laserpitii libram pondo diluunt*. De lasere mentio quoque est apud Columellam, qui id a Graecis *silphion* vocari tradit.

Ibid. HENUS.] Lego, *hens*: ut fiat sensus illustrior, sitque adverbium vocandi.

Pag. 710. RELATO.] Quando aliquid remimus et nolimus, id *relato*, hoc est, retro lato, et in diversa reducto capite significamus:

quando vero quippiam annuimus et volumus, id capite in anteriorem partem projecto ostendimus. Hæc cum ab asino fierent, mira videbantur, cum asinus naturaliter sit brutus et tardus: unde proverbium, *inolevit ðns λήρας*, id est, *asinus ad lyram*.

Pag. 711. VEL UNUM.] Corrige, *vel unde*.

Ibid. THYASUS.] Hic nomen proprium est, cum alias *thyasus* saltationem tripudiumque significet. Quod ex Virgilliano carmine satis notum est: *Daphnis thyasus inducere Baccho*. Thyasos, ut Graeci tradunt, et docet Suidas, est *ἱερὸς χορὸς*, id est, sacer chorus, *ἀπὸ τοῦ θεῦ, ὃ ἔστι τρέφειν*, quod significat currere. *thyasoi* dicuntur saltatores, et proprie in sacris Bacchi: dicitur et *thyasus* multitudo congregata.

Pag. 712. CONSEQUENS.] Appendicibus, et quasi sequelis, sic supra: *Penduli comitatus extrema consequia*, a consequendo enim consequiæ dicuntur, ut ab exsequendo excoquiæ.

Ibid. IUMENTIS GALLICANIS.] Plautus in Aulularia, damnans equos Gallicos inquit: *Villiores fient Gallicis canteris*. Hic vero laudantur a sobolis generositate. Hodie quoque ex Gallia generosi equi bonitate probantur.

Pag. 713. PROPOSITO MODO.] Lege, *praeposito meo*: hoc est, illi qui praepositus praefectusque erat meae custodiae. Graece dicitur *ἐπιστάτης*, epistates, qui dictione usi sunt et nostri scriptores. M. Cato *villicam epistatam* appellat, quasi villae praepositam atque praefectam.

Pag. 714. EXPECTABAT.] Lego, *expetebat*: hoc est, cupiebat, desiderabat. Lucianus: *εἰς ἐπιθυμίαν συνουσίας προελθεῖσα*: id est, *in desiderium concubitus provoluta*.

Ibid. NEQUAQUAM.] Potest legi *nequam*: id est, improbus et veterator. potest et nequaquam ex Luciano, qui ait: *κακῆτος οὐδὲν φροντίσας, εἴτε καὶ ἄνθρωποι τὴ ἐπιθυμίᾳ ἐξ ἑμοῦ, εἴτε καὶ μὴ, λαμβάνει τὸν μισθὸν*: id est, *et ille nihil curans, sive ex me aliquid utile expeditet, sive non, capit mercedem*.

Pag. 716. FACISSIT.] Legendum est, *facissent*: hoc est, abeunt, absceduntque mancipia, post instratum matronae accubitum. Lucianus: *εἶτα οἱ μὲν τῆς γυναικὸς θεράποντες αὐτοῦ περὶ πλῆσιν πρὸ τοῦ δαματίου ἐκάθευδον*: id est, *servi matrone eunt dormitum, non procul a cubiculo matronali*.

Pag. 718. ADVECTORIUM.] Legi potest *Adventorum*: ut supra in primo volumine. Adventores pristinos rauceus appellat, horum basis scite graphiceque confecto vocabulo *negociumunia* nominantur: quoniam scilicet nomines negotiantur, et illae illecebrae atque osculationes negotiatorum nummos quaerunt.

Pag. 719. TANQUAM.] Scribo *tamque* ut sint duae particulae.

[R 2]

Pag.

Pag. 722. PRAE ABSTINENTIA.] Purior lectio est, et sincerior, *per abstinentiam*.

Pag. 724. RUS PROPECTO.] Legendum videtur *profecta*: ut ad uxorem referatur, quae profecta in agrum, illud tanquam in locum solitarium et sceleri accommodatiorem evocaverit sororem mariti, misso per servulum annulo coniugali, cui tanquam certissimo testi illa crederet.

Pag. 727. QUAM SACRAM NOMINANT.] Apud priscos potio hellebori principalis habebatur, et sacra, quae trahit alvum, et bilem pituitasque, clarum est Erophili praeconium, qui helleborum fortissimi ducis fortitudinem aequabat: concitatus enim intus omnibus, ipsum in primis exire. Aptissime datur in pulce, aut lacte: reddi post quatuor fere horas incipit: totum opus septenis peragitur horis: medetur melancholicis, insanientibus, lymphaticis: item si exulcerata sint praecordia, vel tumeant: aliisque prope innumeris morbis. Duo hellebori genera nigrum, quod purgat per inferna: candidum, quod vomitione causas morborum extrahit. Latini *veratrum* vocant. *Sacram potionem* vocant medici, sacram et divinam, ab effectu, quae caeteris praestantior est, et excellentior. Plinius tradit aureum poculum a Medicis vocari potionem quandam ex frutice, et remediorum excellentiam. Hoc tempore potio ex rheupontico sive barbaro concinnata, dici potest *sacra*, qua nullam praestantiorum Medici novere: cuius meminit Ammianus Marcellinus. Graeci *Φαρμακὸν θεῖον*, pharmacon divinum vocant: item alexipharmacum, *καθαρτικὸν καὶ θεραπευτικὸν*: id est, purgatorium et medica vi praepollens. Suidas ait Alexipharmaca esse *ἀλσέτιζήρια*, id est, medicamentum auxiliatoria. Est medicamentum nobile nomine Panchrestos, cuius M. Tull. et Plinius meminerunt: si vocabulum interpretis, dici potest omnibus conducibile et bonum. Est inter medicamenta illud quoque celebre, quod Oporice vocant: quoniam ex pomis fit, quae a Graecis *ὀπάρξει* appellantur.

Pag. 728. GUSTANT.] *Lege gustat*, scilicet Medicus.

Pag. 729. AEGRA.] Legendum est *aegre*: id est, vix, difficulter: ut sit adverbium, non nomen.

Ibid. OBSTINATIONIBUS EIUS.] Obsetrationibus: et ita videtur legendum.

Ibid. INTERDUM.] *Corrige, interim.*

Pag. 730. QUOD LEGES SUCCESSIONE PATRIS NECESSARIAM.] Haereditas aut *necessarii* dicuntur aut sui et necessarii, aut extranei. *Haereditas necessarii* et sui sunt, veluti filius filiae, nepos neptivae ex filio, et deinceps caeteri. Liberi, qui in potestate morientis modo fuerunt, sui haereditas ideo appellantur, quia domestici haereditas sunt. Necessarii vero ideo dicuntur, quia om-

nino, sive velint, sive nolint, tam ab intestato quam ex testamento, ex lege 12. Tabularum haereditas sunt. Caeteri, qui testatoris iure subiecti non sunt, extranei haereditas appellantur: ut copiosissime scribunt iurisconsulti. Proinde *successio necessaria* intelligitur eorum haereditum, qui necessarii sunt: ut filius et filia. lex tamen Voconia, quam Voconius tulit, cuius supra meminimus, statuit, ne quis census, hoc est, pecuniosus haereditam relinqueret filiam. Lex quoque 12. Tabularum adeo stricto iure utebatur, proponens masculorum progeniem, ut foemini sexus necessitudinem expelleret: quod postea emendatum est.

Ibid. CAPTU.] *Legi potest capiti*: ut exponas, imminet vitae capitiue puellae.

Pag. 732. IN TORMENTORUM.] Minutus error, qui tamen lectorem possit offendere. Est enim legendum, *in tormentorum*: id est, violentia et cruciatu. Divus Augustinus, in criminibus vestigandis non esse a tormentis incipiendum constituit. Epistola quoque divi Hadriani ita se habet: *Ad tormenta servorum ita demum venire oportet, cum suspectus est verus, et aliis argumentis ita probationi admoveatur, ut sola confessio servorum deesse videatur*. Rescripto quoque eodem Hadriani illud expressum est, a suspectissimo incipiendum esse, et a quo facillime posse verum sciri iudex crederetur.

Ibid. MATRIMONIUM CONFARRATURUM.] Tribus modis apud antiquos uxor habebatur ut ait Boethius in commentariis Topicorum: usu, farris, cōmptione. sed *confarratio* solis pontificibus conveniebat. erat autem sollemnitas quaedam vinculi maritalis, quae novae nuptiae farreum praeferebant: sic enim cibi genus ex farre factum nuncupant. Plin. in 18. Quin et in sacris nihil religiosius confarrationis vinculo erat, novaeque nuptiae farreum praeferebant: auctor est Dionys. Halicarnassens lib. antiquitatum 2. legitima matrimonia in priscis Romanis nominata esse *farreacea*, a communicatione videlicet farris, qui cibus Latio primus fuit: et sicut Graeci hordei primitias in sacris dabant, ita Romani vetustissimum far putantes, ex eo sacra prisca potissimum conficiebant. Uxores quoque coniunctione farris alimenti viris sociari voleverunt. Ex hoc vetustissimo ritu sciens dixit Lucius noster, *matrimonium confarraturus*, pro copulaturus, vinculo quasi confarrationis, et ita alludens ad priscorum verba et doctrinam, simpliciter intelligi vult, foeminiam publice destinatam quasi uxorem asino, quae publico spectaculo cum asino perinde ac uxor cum marito comberet. E contrario dicitur *diffarraturus*, connubii inter virum et uxorem dissolutio, a diffarratione, quod genus sacrificii adhibito libo farreo fit in dissolutione matrimonii. et sicut *confarraturus matrimonium* dicitur, pro facturis, copulaturusque: ita

ita e contrario dici potest eleganter *diffarraturus*, pro dissoluturus conubium.

Pag. 735. ALVEO SUBDUCTO.] Corrige, *aulaeo*, est enim sensus: post peractam pyrrhicam saltationem subducta aulaca sunt, et vela scenica complicata, ut apparatus fabulae in scena dispositus viseretur. Est enim mos, ut in actione fabularum theatricarum aulacis cuncta contegantur, post quae histriones in operto consistunt: mox cum tempus est agendae fabulae, aulaca subducuntur, et in proscenio omnia conspiciuntur. Scribit Porphyrio, quando ludi scenici dabantur, quod aulaca suspendi solebant, quae in fine ludorum deponebantur. ex quo ritu est illud Horatianum:

Si plausoris eges aulaca manentis, et usque Sessuri.

Pag. 737. SOCIATAE.] Lego, *sociatae*: id est, copulatae, connexaeque.

Pag. 739. GRAPHICE.] Decenter, venuste, concinenter, quasi ex picturae venustate, verbum Graecum est *γραφή*, quod significat pingo, scribo, unde *graphicus* pictor, et *graphis* pictura dicta: qua quidem linearem proprie significari prouiderunt. Plinius noster in trigesimo quinto: *Alia multa graphidis vestigia extant*. idem mox paulo, *antigraphicen picturam* interpretatur, quam pueri ingenii in Graecia ante omnia docebantur. Vitruvius in primo: *Architectum oportet graphidis scientiam habere*. Ab eadem origine est *graphium* pro stylo, *graphiarium* pro theca repositorioque graphiorum: *graphicus* homo pro absoluto, et quasi pictoris manu expolito: et *graphice* adverbium pro polite, eleganter, condecorate. *graphicotera* quoque per comparativum dicta absolutiora, elegantioraque. Aul. Gell. in nono sic refert: *Laberius poeta in mimo quem inscripsit Rectorem, versibus quidam satis munde atque graphice factis descripsit*.

Ibid. LACINIARET.] A *lacinia* ductum verbum, quasi inflexu *Laciniae* inumbraret.

Pag. 740. CASSIDES ORBATAE.] Nove dictum *orbatae*, pro *orbiculatae*, ab orbe et rotunditate, talis enim est cassidum forma. Quidam legunt *obbatae*: ut *cassides* bono epitheto *obbatae* dicantur, a similitudine obbarum. sunt autem *obbatae* vasa potoria, galearum similitudine. M. Varro: *Utrum meridie an vespere libentius ad obbam accedas*. Sessilem a figura obbam dixit Persius, illo versu:

Exhalet vapida laesum pice sessilis obba.

Quidam emendant *cassides orbiculatae*, ut dictio sit illustrior, et intellectus manifestior.

Pag. 741. HORNUM CANEBAT BELLICOSUM.] *ὄρμη* verbo Graeco dicitur impetum facio, et *ὄρμη* impetus et perturbatio: inde *hornum canentium* dictum impetuosum, et alacritati bellicae accommodatum. Verum ego existimo legendum esse *orhrum*, est autem *orhrum* (ut docet

Dion) *carmen Palladis*, bellici ardoris incentiuum. Quod Timotheus arte musica celebratus, cum aliquando perire admodum modularetur, ferunt Alexandrum magnum tanquam nunne quodam correptum, mox ad arma prosiituisse, adeo regem illum musici cantus vehementia concitauerat. Orthrii carminis Herodotus, Gellius, et caeteri meminere. Quod et olim Arion quoque voce sublatissima cantavit, cantuque peracto sese procul in profundum eiacularit, ubi a delphine exceptus evasit incolimus. apud Suidam lego, *ὄρμη* esse *ὄρμη* *κίθαροειδὸς*: id est, *legem citharoedicam*, a quo etiam memoratur *ἔθνος ὄρμη* *κίθαροειδὸς τῆς ἁρμονίας*. Itaque *orhrum*, et *orhrum*, pro cantico et lege citharoedicae harmoniac.

Pag. 743. TERETES.] Habentes membra teretia, et succulenta: qualis habitudo Cupidines decet. Horat. teretes suras probat in fœmina, cum ait: *Brachia et vultum teretesque suras Integer laudo*. Teres autem rotundum in longum dicitur, idem Horat. in Epodo, *teretem puerum* appellat, quem intelligi vult speciosum, habentem crura brachiaque teretia.

Ibid. PINNULIS.] Cupidines aligeri et sagittiferi pinguntur, ut ante dictum est.

Ibid. OBITURAE DOMINAE.] Id est, Veneris aditurae, peracturae, suscepturae. Potes legere *Obituri*: hoc est, ipsi Cupidines adituri velut nuptiales epulas dominae Veneris, faces flammae coruscantes praeferebant, ex ritu moreque nuptiali. namque apud veteres quinque faces in nuptiis accendebantur. Causam refert Plutarch. in problematis, et nos in oratione nuptiali diligenter perscrupimus. Spinam nuptiarum facibus auspiciatissimam esse, auctores sunt Plin. et Masurius: quoniam inde fecerint pastores, qui rapuerunt Sabinas. Hinc illud Catullianum: *Spinam quaere taedam*. Plerique falso legunt *pinneam*. Pueri tres patrum et matrum, hoc est, habentes patrem et matrem, adhibebantur in nuptiis: unus, ut facem praefereat ex spina alba: duo, qui nubentem tenebant.

Pag. 744. VERIS COMA.] Herbis et floribus, quid enim aliud est coma Veris, quam flos et frondes? Eleganter Papinius dixit, *crinitur arbor*, pro frondescit illorescitque. Flos est pleni Veris indicium, et gaudium arborum, detrahe Veri frondes et flores, calvum et calvitio deformatum videri poterit. Consimiliter Aul. Gell. volumine duodeagesimo: *Comas* (inquit) *arborum lactissimas, uberrimosque vitium palmites decedit*.

Pag. 745. PER FLUCTUANTES PINNULAS.] Venus inter pinnatos Cupidines, quorum pinnulae leviter fluctuant, coepit incidere.

Pag. 746. INTER DEUM ET HOM.] Immo inter deos et hominem, tres enim deae fuerunt, et homo unus index.

[R 3]

Ibid.

Ibid. ORIGINALI.] Primordiale, et ab origine rerum vetusto seculo pronuntiatum, dictumque.

Pag. 748. IMO CROCO.] Quidam legunt, *viuo*, ut alludere videatur ad Romanum morem, quo crocum vino miscebant, praecipue dulci, tritum ad theatra replenda: ut docet Plin. in 21. et nos apud Propertium abunde meminimus, versiculum illum explicantes:

Pulpita solennes non oluere crocos.

Verum ex tali lectione sententia quidem erit erudita, sed verborum structura stultis et lapsabunda. dictio enim illa *Diluta* nusquam subsistet, nulloque adminiculo fulcietur. Quo circa corrigo. *Unda croco diluta*: ut sit sensus integer, ex eadem tamen eruditione deductus. dicit enim undam croco dilutam commixtamque emicasse per fistulam, sive siphonem in sublime, mechanico instrumento, ita ut croceus nimbus esse videretur, de quo Epigrammatista:

Et Cilices nimbis hic maduere suis.

Idem alibi rubrum nimbum a croceo colore nominavit: et a Lucretio ex eodem ritu decenter dictum:

Et cum scena croco Cilici perfusa reccus est.

Et ita poetae ferme omnes indicant, undam solo croco diluti solitam, ad scenam pulpitaque theatra perfundenda.

Pag. 749. DISTRICTUS.] Occupatus. Plin. *Distringor officio.*

Pag. 750. CENCHREAS PERVADO.] Oppidum est in Isthmo, teste Pomponio Mela. Strabo in 8. *Cenchreas* ait esse navale Corinthiorum, ad orientem spectans: Livius *Cenchreas Corinthiorum emporium* fuisse refert. Plinius in 4. *Lechrae hinc, Cenchreae illinc, angustiarum termini.* Paulus apostolus eam totondit in Cenchris.

Ibid. SARDONICO MARI.] Quis minus paulo curiosus non credat, lectionem hanc esse puram et sinceram, et aptam? tanquam a Sardinia Sardonium mare nominetur. Sed cum Sardinia a Corincho distet, quantum Hispanis Veneto dissidet Eridano, et nulla communicatio sit inter Sardonum mare et Aegeum; corrigenda dictio est minus literae detractio: quae res cum pronuntiatu videatur esse leuicula et pene frivola, sensu tamen est erudita, et ex interioribus literis eruta. Legas igitur *Saronico mari*, non *Sardonico*. Est enim sinus Saronicus, et mare Saronicum, aduersus Isthmum Corinthiacum. Plin. in 4. *Corinthiacus hinc illinc Sarenicus appellatus sinus, olim pontus et portus, quasi transitus dicitur.* Strabone teste. Causam nominis refert idem Plin. his verbis: *Sinus Saronicus olim quercio nemore redimitus, unde et nomen, ita Graecia antiqua appellante quercum.* Restituenda est obiter lectio Pomponii Melae, apud

quem consimiliter legitur *portus Sardonicus*, pro *Saronicus*.

LIBER UNDECIMUS.

ARGUMENTUM.

Totus quidem Appuleius elegantia et eruditione plenus est: hic vero novissimus liber inter omnes excellit, in quo dicuntur quaedam simpliciter, multa ex fide historica, plurima ex secretariis philosophiae et religionis Aegyptiae deprompta. In principio eloquenter explicatur oratio, non asinialis, sed theologica, ad lunam, eiusque luculenta descriptio. Mox lunae ad Lucium benevola institutio, pompae sacerdotalis copiosa et erudita descriptio, ex asino in hominem pristinum devoratis rosis facillima reformatio: religiosa sacris Isidis et Osiridis initiatio, castimiarum abstinencia, altera ad lunam deprecatio, foelic Romae versus profectio: ubi sacris Romanis initiatus, in collegium Pastophororum allectus est.

Pag. 752. VERUM IAM IAM.] Perpenso sensu, literisque sententiae atque prospere, corrigo, *inanima*: etenim proclivis fuit ex proximo error, ut haec dictio *inanima* adulteraretur, verteretque in *iam iam*. Est autem sensus: Non solum animantia, verum etiam anima carentia (quae inanima dicuntur) vegetari, alicque potestate lunari. Scribit Ambros. in 4. Hexameri: *lunam in id se induere ministerium, in quod et frater eius, ut illuminet tenebras, foveat semina, auget fructus.* Habet etiam plerumque a fratre distincta, ut quem toto die calor humorem terrae siccaverit, eundem exiguo tempore noctis ros reponat, nam et ipsa luna larga rosis est. Denique cum luna est pernox, tunc largior ros fertur arva perfundere. Defectu lunae computantur elementa: progressu eius, quae fuerint exanata cumulantur: ut animantium cerebrum, et maritimorum humida: siquidem pleniores ostreae reperiri feruntur, multaque alia cum globus lunaris adolescit, hoc idem quoque in arboribus pollet, et plantis. Quintilian philosophi prodiderunt, *Phurivus*, id est, naturam plantandi et argendi corpora, existere ex globo lunari.

Ibid. SPECIE SA.] Ut legas *Spem salutis*, et sensus et verborum structura deposit.

Pag. 754. NUBIS IGNI.] Nitidior lectio, *Udis ignibus*, in luna enim ignes non sunt torquentes et ignei, ut in sole: sed humentes et diluti, utpote quae alienum fulgorem mutuetur, cumque

itaque humifico spiritu laxet: temperamento autem humoris et caloris semina nutriuntur.

Pag. 755. AFFIRMA.] Melius est *affirma*: id est, stabilito, fulcitorque; et firmam reddito, ne me deinceps sua mutabilitate conculcat.

Ibid. COMPRESSAM.] *Lege compressam*: vix, inquit, coeparam oculos comprimere et connivere, quod a dormitante fieri solet.

Pag. 757. CANDIDUM LUMEN.] Suus cuique planetarum color est. Saturno candidus, Iovi clarus, Marti igneus, Lucifero candens, Vespere refulgens, Mercurio radians, Lunae blandus, Soli cum oritur ardens, postea radians.

Ibid. SULCIS INSURGENTUM VIPERARUM.] Iam dictum est, lunam esse Proserpinam, esse Cererem, esse (ca ita dixerim) omnia. Proinde illi assignant quae pertinent ad agriculturem Cerealem, in qua *sulci* interdum tortuosi viperas imitantur. In arando magnopere servandum est Catonis oraculum: *Sulco vario ne ares*. Arator, auctore Plin. nisi incurvus praeverticatur. idem ait: *Omne arum rectis sulcis, mox et obliquis subigi debet et potest*, et hoc commodissime referri ad angues, quibus frenatis, curruque admotis, Ceres dea sulcavit coelum, et per aëra vecta est. Ovid.

— geminos dea fertilis angues

Curvibus admovit, frenisque coërcuit ora,

Et medium coeli terraeque per aëra vecta est. Ego potius opinor *sulcos viperarum* pertinere ad iter lunae flexuosum, qualis est draconum meatus.

Pag. 758. CONTABULATIONE.] Sicut *contabulationes* sunt in domicilio, et tabulatis pluribus tecta consurgunt: ita in vestibus, maxime foemineis, *contabulationes* quaedam extare visuntur, quasi gradatim sese dilatantes. Quidam codices habent *contubulatione*, quod non displicet: est enim *contubulatio* dicta a tubis sive tubulis, quasi tumiditas orbiculata per vestem ducta instar tubulorum, quibus aquaeductus exstruuntur; qui (ut Vitruv. et Plin. docent.) ex una parte linguati esse debent, ut alius in aliam inire convenireque possint commissuris pyxidatis: multoque salubrior est aqua ex tubulis fictilibus ducta, quam per fistulas plumbeas.

Pag. 759. INTECTAM.] Oculis obviam et aperitam. Potest legi *Intectam*.

Pag. 759. PAUCAE UNGULAE.] Quidam legunt *undulæ*, quidam *virgulae*: quae lectio magis quadrat, cum in crepitaculo sint virgulae, quae agitato brachii crepitans resonant.

Pag. 761. SPIRANS ARAB. FOEL. GERM.] Legi potest, *Arabiae foelicis germina*. nam cum triplicem Arabiam Plin. Procl. ceterique describunt, illa est memoratissima, quae Graeco cognomine *Eudamon*, Latine *foelix* sive *beata* nuncupatur: quae teste Strabone aromatifera est, quae (ut tradit Plin.) germina odoratissima pro-

generat, et quamvis cassiam cinnamomumque non ferat, tamen foelix appellatur. idem Plin. peculiariter Arabiae germina percenset in 12.

Pag. 765. IN PROCICTU.] Apparatu. *Prociecta classis* dicebatur, cum exercitus erat paratus, confestim pugnaturus. A. Gell. *Classicum prociectam extra pomerium, id est, exercitum armatum videre religio est*. Unum accepimus esse testamentorum genus, quod in *prociectu* dicebatur, cum viri ad praelium faciendum in aciem vocabantur.

Ibid. EXUO.] Ego; inquit Isis, confestim tibi detraham hoc asini corium, quae bellua mihi iampridem detestabilis est. Potest legi *Exue*, ut sit imperantis verbum, quod magis quadrat cum antecedentibus subsequentibusque.

Pag. 769. CREPIDAE.] Ego apud auctores seniplodia fuisse calciamenta, sive soleas dimidiatas, quibus utebantur in venando, quo plinius pedem poneret: quae nunc significari videntur nomine *crepidarum*. Non dispicio quomodo *crepidae* venatori conveniant, quae magis gestamina philosophica sunt quam venatoria. Codex manuscriptorum *copides* habet, quae dictio magis quadrat. sunt enim *copides*, cultri sive gladii recurvi, quibus manus sive promuscides elephantorum in praelio milites amputabant: quorum meminit Quintus Curtius. Suidas tradit *κοπίδα* esse machaeram. *Cope*, id est, *κόπη* Graecis est manubrium gladii.

Ibid. INCESSU PERFLUO.] Non potuit significantius exprimere gradum matronalem, quam *perfluum* appellando. Undatum enim incedunt matronae, et fluctuant, quarum incessus et hac et illac perfluit: quod specimen fastus est, et molliciei.

Ibid. BAXEAE.] Dicuntur crepidae et calciamina philosophica, vocabulo minime protrato, minimeque triviali, quod apud scriptorem alium non temere reperias. Idem in Floridis, loquens de calciatu philosophico, sic inquit: *Vestem de texterna emere, baxeas istas de suterina praestinare*. Item in secundo huius operis volumine dixit, prophetam *palmeis baxeis* pedes indutum esse. Ex hac Appuleiana doctrina, cum Plautum iampridem profiterer, coraei opinor rectissime mendosam dictionem ex Menaechmis, ubi sic passim legitur: *Quis iste peniculus, qui ex ter geritur baxe?* Ego fidenter et plausibiliter monui, ut in locum *baxae*, quod vocabulum est cassum, et nihil valet, substitueretur *baxae*, dictio vetus, et ad sententiam Plautinam mire faciens. nam alludens ad nomen peniculi, quod genus spongiae est, quo baxae, id est, calciamenta hodieque exterguntur, festiviter dixit ex persona Menaechmi, ignorantis Peniculum parassitum: *Non novi, inquit, alium peniculum, quam illum quo calcei exterguntur. suntque nitidiores pulvere deterso*: intelligens spongiam quae

quae peniculus vocatur, et est inter caetera mollissima: de qua Plinius copiosissime in 31.

Pag. 770. CUM FISCO.] Lege, *cum visco*: obrepit enim minutulus error, vitio linguae barbaricae.

Ibid. CROCOCIS PHRYGIS.] Purior dictio *Crocotis*. sunt enim *crocotae*, et per diminutionem *crocotulae*, vestes croeci coloris: quarum infectores *crocotarii* dicuntur. in Aulularia: *Incedunt infectores crocotarii*. De his supra scripsi.

Ibid. REVERSUS.] Id est, retro versus, et a tergo positus, vel lege *Reversis*, pro retro inclinat, obliquatisque.

Pag. 772. VESTE NI ET CA.] Homines (quorum nominibus parco) in aetate nostra alioquin doctissimi, locum hunc Appuleianum ita legebant, *Chorus cataclista*: exponentes chorum *cataclitum* dici, ex *cataclis* pueris constantem. *cataclitos* autem pueros esse dicebant fornoses, et egregie canentes: quorum Vitruvius meminisset in 8. et in hoc interpretamento sibi meminerant, tanquam Gordianum nodum dissolvissent, quibus nos plane permittamus, ut se ament, et sua: nos certe rivales non habebunt. caeterum ne commentationes nostras asseramus citra alienam insectationem; scito *cataclitum*, dici vestem undique clausam, quales hodieque nostri sacerdotes in pompa sacrificiali induunt. dicitur autem *cataclista* a verbo Graeco *κατακλάω*, quod significat claudo. Alii deducere malunt a *κατακλάω*, quod est frango: tanquam sit vestis sine manicis mutila, quam et *colobium* vocant. antiqui enim (quod et Servius grammaticus memorat) collobis utebantur, et ut auctor est Gellius, tunicas citra humerum desinentes sine manicis habebant, quod genus Graeci dicunt *ἑξωμίδης*, nam tunicae manicatae non sine probro habebantur. *Colobia* autem (ut id quoque explicemus) vestimenta appellant mutila, sine manicis, et quasi trunca: a verbo Graeco *κολλῶ*. Legimus in Decretis canonicis, quod Paulus primus heremita in testamento colobium suum Athanasio Alexandrino episcopo reliquit, ubi colobium accepit pro hoc genere vestis, quod iam descripsimus. Sensus autem Appulci hic est: chorus splendet et lucidus in veste candida et manicis carente, sequebatur pompam praecedentem, et ita *cataclista* erit septimus castus, et cum veste copulabitur. Suidas auctor est, *cataclistas* dici *ἑρῆνους*, hoc est, sedilia ad mensam parata.

Pag. 774. POTENTISSIMORUM DOMINI.] Lege, *deum*: id est, *deorum*. dicit enim, proceres sacerdotum ostentasse exuvias deorum maximorum. Exuviorum autem nomine symbola quaedam peculiariter et gestamina divina, hoc in loco significantur: ut lucerna, caduceus, vannus, et quae statim explicantur.

Ibid. PLECTORE.] Corrigo *patore*: etenim *pa-*

tor Appuleianum vocabulum, significans *lira* tum, apterionemque: et est officium patens.

Pag. 775. DEFORMATA MANU SINISTRA.] Videtur discordare Lucius noster a Diodoro, qui scribit in quarto Bibliothecae, quod inter sacras literas Aegyptiorum deformatur manus dextra expansa, liberalitatem significans: sinistra vero compressa, tenacitatem atque avaritiam. Verum nullum esse inter scriptores super re ista dissidium, cum utrunque fieri commode poterit, ut sinistra compressis digitis esset symbolum tenacitatis, eadem explicata palma foret iudicium aequitatis.

Ibid. DEI DIGNATI PEDIBUS INCEDERE.] Ioculariter dictum, et decenter. dicimus enim deos incedere pedibus humanis, quando homines in pompa sacrificiali sustinent personas et nomina deorum, de quibus intellexit Tertullianus sic scribens: *Ipsos deos vestros saepe noxii induunt*. Mecum ego subinde recolens haec instituta sacerorum ethnicorum, venio in sententiam, ut credam pleraque omnia ad cerimoniarum nostrorum celebrationem pertinentia, illinc esse translata, transpositaque. Nimirum ex gentilium religione sunt lineae vestes, derasa sacerdotum capita, vertigines in altari, pompa sacrificialis, musica modulamina, adorationes, preces, aliaque id genus compluria, quae nostri sacerdotes in nostris mysteriis solenniter usurpant, haud dubie sumpta de cerimonia priscorum. Sic et apud nos homines incedunt in pompa sacerum, sub effigie sanctorum et prophetarum, qui dici possent Dei humanis pedibus incedentes.

Pag. 777. OMNIA PARENTIS DEAE.] Iunctim lego *Omniparentis*, sic et Poeta dixit in 6. — *terrae omniparentis alumnum Cernere erat*. qua enim forma *omnipotens*, eadem et *omniparens* dicitur, quasi omnia parens, omnia gignens.

Ibid. SOLERTI REPERTUM.] Corrigo, *reperit*: hoc est, *inventum*, sive inventione.

Ibid. TEGENTE.] Purior lectio est, *tegendae religionis*.

Ibid. URNULA FABERRIME CAVATA.] Opinor hanc urnulam referti ad situlam, quam sinistra retinens Isis figuratur, per quam fluentiam omnium lacunarum ostendi tradunt. Praeterea capiti Serapis, cuius nomen cum Iside commune est, calathum insidunt: quasi Sol sit, cuius vertex insignis calacho et altitudinem sideris monstrat, et potentiam capacitatis ostendit. *Faberrime* autem adverbium est, significans perfectissime, politissimeque. *Fabre* (ut inquit Placides) perfecte dicitur.

Pag. 778. QUAM ROTUNDO.] Rancida Grammaticorum subtilitas, quam *rotundissimo* contendit esse dicendum: auctoritas eruditiorum, quae longe potentior est, grammaticilibus illis placitis posthabitis, sic dicere saepissime mavult.

Ibid. DILATIONE.] Lego, *dilatatione*. signat enim,

Anim, urnam dilatata fuisse ab ea parte, qua adhaerebat ansa, et ita hodieque urinae fictiles finguntur, ut scilicet sint officio patentiore.

Pag. 781. COMPRESSIS IN ALTUM FOEMINABUS.] **Corrigo, compressis in arcum foeminibus**, est enim sensus: cum primum despoliatus fuit tegmine asinino, primam habuit rationem verecundiae. Itaque compressis strictissime femoribus, et superconnexis manibus naturali velamento verenda cooperui, cum nudus forem, nec ullum quidem habens subligaculum.

Pag. 783.] INNOVANTI GRADU.] Sejunctim lego, ut duae sint dictiones, *In ovanti*: hoc est, gaudibundo et laetanti gradu.

Ibid. PRUDENTIAE.] Lego, *providentiae*, ut sit ea quam Graeci *πρόνοια* vocant, de qua M. Tullius in primo de Natura deorum: *Audite non fatidicam Stoicorum Pronocam, quam Latine dicet providentiam dicere.*

Pag. 784. ET TIBI BEATUS.] Scribe, *sibi beatus*: ut verba tertiae personae sint congruentia, vel lege, *Ter beatus*: ut pro beatissimo accipiat. Dicimus enim *ter foelicem*, et *ter beatum*, quem intelligi volumus foelicissimum, beatissimi namque: a potentia scilicet et vi numeri ternarii, quem Latini *tertium*, Graeci *triada* vocant.

Pag. 785. VARIEGRAECAM.] Scribe *variegatam*: hoc est, distinctam exornatamque variis picturis. Dicitio est Appulei prope pecunias: a quo etiam dicitur *variare* pro *variare*, et ornata varietate distinguere.

Pag. 786. CARBASUS LIT:RAE.] Emendo, *carbasus lineae*. Signantur enim vela nautica, quae lineae sunt ex carbaso, quod genus lini tenuissimum est. Scribit Plin. carbaso primum in Hispania reperta esse, mira lini tenuitate. Porro in navigiis sunt maiora vela, sunt et minora: alia in puppibus panduntur, Graeci *dolones* vocant *τὰ μικρὰ ἱστία*, hoc est, minuscule navium vela, prout docent Suidas et Iulius Pollux. Hoc ideo transeunter annotavi, ut intelligeres illud Livianum ex 36. volumine, *dolonibus crectis altum petere intendit*. item innox paulo: *Polyxenidas ut virtute militum superari se vidit, sublati dolonibus effuse fugere intendit.*

Ibid. ECCE LITERAE.] Denotat literas fuisse in carbaso intextas sive scriptas, quae indicarent id votum esse prosperae navigationis et commensus: hoc est, ius et reditus foelicioris. Nec mirum videri debet, si literis erant vela nautica inscripta, cum auctores tradant, ante usum characterum voluminibus lineis fuisse scriptitatum: unde et Livius libros lineos frequenter citat.

Pag. 788. CARINO CITRO LIMPIDO.] Auctor est Diodorus, Sesostrem Aegyptii regem fecisse navem ex cedro ducentum octoginta cubitorum longitudine, forinsecus bracteis aureis vestitam, intus vero deargentatam, quam dono

obtulit deo qui Thebis Hecatompylis colitur. Plinius in 16. *At in Aegypto* (inquit) *ac Syria reges inopia abietis, cedro ad classes feruntur usi. De citro et citreis mensis non pauci Plin. noster in 13. et nos alibi perscripsimus.*

Ibid. ABSOLUTA STROPHIUS.] Resoluta vinculis anchorarum: *strophia* enim vincula dicuntur, dictione Graeca, *στροφίον*, sed Latinis usitatissima: quia *strophia* modo pro vinculis, modo pro coronis, modo pro fasciis (quibus pectora vincuntur) accipitur, ut supra diximus, ex eodem fonte cuncta derivata. Suidas docet *strophium* esse *στρογγύλον ζωάριον*, id est, rotundum cingulum, et coronam capitis.

Pag. 789. SIMULACHRA SPIRANTI.] Homines dicit, qui deorum imaginem repraesentantes spirabant. Supra ait, Dii dignati humanis pedibus incedere.

Ibid. RITU GRAECIENSI.] More Graeciano et lingua, *λαϊτὴ ἄφροισ*. Interpretamentum Graecarum dictionum est, *populis missio*: verba sunt, quae Graeci nostrique iuxta usurpant, post cuncta celebrata mysteria, ut dicatur *Missio populis*, scilicet *est*, vel *datur*, ut tunc demum omnibus abire fas sit. Vis exemplum consimile? proximum habes. nam quotidie in mysteriis nostris solet sacerdos post peracta solennia dicere, *Ite missa est*: ita nunc scribe Graeco dixit, *λαϊτὴ ἄφροισ*: id est, *populis missio*, et ita legendum est. Mendosi codices non *missio* habent, sed *missis*, quod repugnat verbo Graeco atque sententiae. *ἄφροισ*, *apheteria* Graeci dicunt carceres, unde equi emittuntur ad cursum, Graeco dicitur *ἄφρα ἱπποδρόμου*. Sunt et *apheteria*, auctore Suida, *ὄργανα πολιορκτηκῆ*, id est, instrumenta ad urbes expugnandas accommodata.

Pag. 794. PATRIUM OBLATIONE CREDEBAM.] Corrigo, *partium oblatione*. nam ex illa oblatione partium, quas pleno gremio visus erat sacerdos offerre, conieciatbat lucrum certum indubitanter significari.

Pag. 795. PETITUM SPONDEON LIBANT.] Graeci *spondeon*, id est, *σπύδιον* vocant calicem et poculum libatorium atque sacrificale, *spondeus* pes est metricus cunctis notis, qui constat ex duabus syllabis longis, dictus *παρὰ τὴν σπονδὴν*, quia in sacrificiis libantes eo utebantur: Graeci enim *σπονδὴν* libamina appellant. Numa Pompilius hunc pedem pontificum nominavit, cum spondeo melo, hoc est, cantu patrios placaret indigetes. Praeterea thure incensis altaribus, tibicen Spondalio canere iubebatur, ut duabus longis melodiis, quasi duplicibus et iugibus vocibus prospera deorum voluntas firmaretur. Sensus est: Sacerdos de sacrario penitior calicem libatorium exprompsit, eumque libavit. Et ita legere malo, ut *spondeon* sit casus accusativus, accipiasque pro vase, quam quod *spondeo* lega-

tur septimo casu, et accipiatur pro pede et carmine sacrificali. Suidas tradit *σπένδεια εἶναι ἰσὺ γῆρα ἢ οἷς σπένδεται*: id est, spondone esse vasa in quibus sacrificant.

Pag. 796.] **LUCIS SALUTATIONIBUS.** Adorationibus matutinis incipientibus. namque *salutationes* dicuntur venerationes deorum, et adorationes: et *salutare* deos, est venerari et adorare. Teren. in Phormione: *At ego deos penates hinc salutatum domum devoror*. Exponit Dominus salutatum, adoratum: quod est primum post redditam precem. Hoc idem tradit Servius in 20. commentario. Martialis: *Compressis natibus Iovem salutarat*. Plautus in Curculione: *Quis hic est, qui opero capite Aesculapium salutat?* Vitruvius in quarto de Architectura praecipit, si circum vias publicas erunt aedificia deorum, ut ita constituantur, ut praetereuntes possint aspicere, et in conspectu salutaciones facere: hoc est, ut docuimus, deos adorare et venerari. Non inelegerat et nos, quando imus auditum divina mysteria, dicere possemus, nos facere salutacionem, et Deum salutare.

Ibid. PRIMAM HORAM.] Sic et nostri sacerdotes primam, tertiam, sextam, nonam horas habent sacrificii legitimas, et deputatas. Si curiose introspexeris novissimum hoc volumen Apuleianum, haud dubie cognoscas pleraque omnia instituta nostrae religionis sumpta esse, translataque ex cerimonia ethnicorum.

Ibid. NOTAE DORSUALIS.] Designat, equum notam sive maculam in dorso habentem, qua fiebat cognobilior. sic Bucephalus Alexandri magni impressum habuit armo taurini capitis insigne: sic et Caesaris dictatoris equus, pedes priores similes humanis pedibus habuisse proditur. A dorso *dorsualis* nota dicta. Solinus: *Aculeatae sunt*, inquit, *delphini spinae dorsuales*. *Dorsualia* quoque dicuntur operimenta lumentoria. Iulius Capitolinus in Gallienis: *Processerunt etiam altrinsecus centeni albi boves cornibus auro iugatis, et dorsualibus sericis discoloribus praefulgentes*.

Pag. 797. FUTURA.] *Lego futuri*. spes, inquit, boni futuri fulcibatur praesentibus beneficiis, quasi pignerata.

Pag. 798. QUANQUAM.] *Corrige, quenquam*. Ibid. LUCIS LUMINE.] *Lego, limine*. sic Virgil.

Infantumque animae stentes in limine primo.

Pag. 799. POST SUNT.] *Corrige, possint*.

Ibid. ELICERE.] *Legendum est Eligere*. et est ordo ac sensus: Numen deae solet eligere constitutos in ipso lucis finitae limine.

Pag. 800. INTENTUS.] *Lego, intentus*.

Ibid. IPSUM MITHRAM DECERNIT.] Non temere *Mithram* sacerdotem appellat, sed mystico intellectu, alludens videlicet scite et callenter ad nomen Solis, qui Serapis et Osiris est, quem

Mithram Persae appellant. Strabo in 15. *Persae*, inquit, *coelum Iovem putant: colunt Solem, quem Mithram vocant*. Item Lunam et Venereum, et ignem et tellurem, et ventos et aquam. De hoc intellexit Papinius in 1. Thebaidos illo versu: *Indignata sequi torquentem cornua Mithram*. Ubi Lutatus interpres inquit: *Sol apud Achaemenios Titan, apud Assyrios Osiris, apud Persas (ubi in antro colitur) Mithra vocatur*. Hostanes quoque refert, Solem proprio nomine *Mithram* dici. Persarum mos est, ut per *Mithram*, id est, Solem iurent, sic apud Plutarchum Artaxerxes iurat, *ὃν τὸν μίθραν*, id est, per Solem. Suidas inquit, *μίθραν νομίζουσι οὐ πέρσαι εἶναι τὸν ἥλιον, καὶ τοῦτω ὕδουσι πολλὰς βυσίας*: id est, *Persae autem Mithram esse Solem, cui multas hostias sacrificant*. hinc *Mithriaca* sacra dicuntur Osiridis, sive Solis sacrificia, de quibus Helius Lampridius in vita Commodi sic scribit: *Saeva Mithriaca homicidio vero polluit, cum illic aliquid ad speciem timoris vel dici vel fingi soleat*. Scitissime igitur *Mithram* Lucius appellat sacerdotem primum, quasi Solis lunaeque antistitem, quorum deorum numina et sacra inter se cognata sunt, et communia. *Mithrae* Persarum gemma est, contra Solem varie refulgens.

Pag. 802. CIRCUMORANS.] Ovid. *Roratis lustravit aquis*. M. Tull. in Legibus praecipit, ut casti divos adeamus, et aspersione aquae labes eluamus: quod et ad animos purificandos refertur. Ex instituto priscorum, sacrificaturus diis superis, corporis absolute purgatur: cum vero inferis litandum esset, sola aspersione utebantur.

Pag. 804. DUODECIM STOLIS.] Attende, hic *stolas* accipi pro vestibus sacerdotibus: sicut hodie *stolas* induunt nostri sacerdotes, quod et *orarium* vocant. Hinc illud 23. di. scriptum est: *Eccllesiastica institutione praefixum novimus, ut omnis sacerdos cum ordinario, orario, utroque humero ambiatur: nec ad solennia sacrificia accedat, nisi orario utroque humero circumseptus, ita ut de uno eodemque orario cervicem pariter et utrunque humerum premat*. Alias *stola* dicitur vestis matronalis: unde *stolatus pudor*, pro matronalis. Valerius Max. *Te custode matronalis stola censeatur*. ideo autem videtur dixisse 12. *stolis* se sacrificium processisse, propter duodecim signa zodiacum. Namque in mysteriis Iudaicae ceremoniae duodecim panes in mensa positi significabant circulum duodecim signorum, atque annum duodecim mensibus divisum: septem vero lucernae, in ipso candelabro, septem planetas indicabant. In sacris literis numerus duodenarius refertur ad duodecim tribus Israeliticas, et in Apocalypsi Ioannis legitimus, amictos stolis albis nuncupari puros, et candore mentis immaculatos. *Lego* apud auctores Graecos pulch-

Cherrimum esse somnium, ferre σάβλον λευκὴν, id est, stolem candidam, contra stolum purpuream portendere, longum morbum, ornari stola regia signat ἄστυ ἐλαπίδων, id est, spei solutionem.

Pag. 805. EXORNATUM.] *Lego, exornato, ut constructio congrua sit, se autem exornatum dicit ad instar Solis, quia coronatus erat corona palmarum, cuius folia radios Solis repraesentabant.*

Pag. 806. DETERSIS.] *Lego, detersis: id est, abstersis.*

Pag. 807. LUMINAS SOLEM.] *Evidenter ostenditur deam hanc esse, intelligique parentem rerum naturam, ac opificem Deum summum, cuius nutu cuncta fiunt; qui principia, fines, et media rerum omnium penetrat: qui illustrat Solem, rotat Mundum, quem patrem et architectum huius Orbis pronunciant. Alioqui lunae non convenit, ut Solem illuminare dicatur, cum ipsa a Sole lumen mutuatur: nec Luna rotat Orbem, sed ipsa in Orbe statutis motibus rotatur, denique lunae maiestati ista non conveniunt, quae hic explicantur, nisi mystico intellectu perpendantur. Itaque haec omnia ad ultramundum Deum referenda sunt, qui genitor rerum omnium est beatificus, optimus, maximus, indicibilis, incommensurabilis: qui sive masculino genere, sive foeminino dicatur, nihil refert, cum in rebus divinis non sexus, sed potestatis maiestas quaerenda sit.*

Ibid. FLUMINA.] *Speciosior lectio est, flamina: ut dicat, flamina, hoc est, ventos deae nutu spirare. Non ignoro, et ex fluminibus auras spirantes sentiri, unde Homerus et Plinius, auras antelucanas et flumine semper insalubres esse tradiderunt. De Nilo auctores annotaverunt, quod contra fluminum naturam nullas spiraret auras, quasi anauros, id est, sine aura sit.*

Pag. 808. QUOD DEUM.] *Legendum puto, eum: ut ad sacerdotem referatur, cuius beneficiis remunerationem condignam negat se posse rependere.*

Pag. 810. COMPENSIS.] *Minutulus error syllabae unius, literaeve, interdum magis obturbat ac remotor commentatoris intentionem, quam dictiones totae universae atque praeposterae, qualis est hic locus, qui (ut verum fatear) diu me torsit, vexavitque; cum emendatio congruens non suppeteret, et dicitio barbara illiterataque cognosceretur. Tandem re etiam atque etiam agitata, inspecta, perpensa, videor (ut mihi blandiar plausibiliter) aperuisse verbum prorsus Appuleianum, ut scilicet legas *Compensis*, intellectu historico, et verbo, nam in campo Martio Romae erat templum Isidis, unde a loco sumpsit nomen ut *compensis* diceretur, quod autem in campo Martio templum Isidis fuerit constitutum, praeter alios ostendit poeta Satyricus, cum ait:*

A Merōi portabit aquas, ut spargat in aedem Isidis, antiquo quae proxima surgit ovili.

Namque hoc versum evidenter videtur, aedem Isidis fuisse proximam ovili, ovile autem fuisse in campo Martio, tradunt omnes, et imprimis Strabo scribit lib. 5. dictatorem Syllam Marianos ad quatuor fere milia, quia arma proiecerant, in campo Martio ad ovilia coactos, immisis militibus triduo iugulasse. Livius quoque ovile indicat fuisse in campo Martio, volumine ab origine urbis 25. Quin etiam Servius grammaticus, septa et ovilia in campo Martio inclusa tabulatis tradit, quamvis parum explicate: ut in notis Servianis coarguimus. Lego apud Iosephum lib. 18. Antiquitatum, templum Isidis funditus eversum esse Romae, iubente Tiberio, statum Isidis in Tyberim fluvium proiectam, sacerdotes Isiacos in cruce sublato, ob scelus quo matronam adultero tanquam Deo Anubidi prostituerant.

Ibid. SOL MAGNUS.] *Potest legi magnum, iuxta illud Maroniani:*

Interea magnum Sol circumvertitur annum. Annus enim Solis magnus dicitur, comparatione lunaris anni, qui est menstruus. De magno anno, et maximo, doctissime inter caeteros auctores scribit Censorinus libro de Die natali.

Ibid. AD.] *Lego at: ut sit particula adversativa, quae tamen ab antiquis per d scribitur.*

Ibid. DOMINIQUE.] *Legi potest deumque, pro deorum.*

Ibid. ARTIO.] *Corrige, ratio, menda est ex transmutatione litterarum, quales errores subinde saeviriunt in codicibus impressis.*

Pag. 811. FIDE ABFUIT.] *Lego, nec fides abfuit. Potest et legi, nec is defuit: utroque intellectu lectioneque planissima.*

Pag. 812. ASINUM MARCELLUM.] *Lego, Asinium: siquidem Romanum nomen est Asinius, ut apud Catul. *Marrucine Asini manu sinistra Non belle uteris.* Celebrati sunt inter oratores Asinius Pollio, et Asinius Gallus. In patria mea gens Asiniorum fuit olim florentissima, opulentissimaque: a qua turris in minusculo foro constructa convisitur, quam a conditoribus in hodiernum usque cognominant turrim Asiniorum, quae altitudine structuraeque aequilibrio est Bononiae spectatissima.*

Ibid. ALIENUM NOMEN.] *Legendum putamus, Non alienum nomen. dicit enim, Asinium Marcellum habuisse nomen non alienum a sua reformatione, quia in asinum fuerat demutatus, namque inter asinum et Asinium cognatio est et proximitas, igitur congruenter illi qui asinus fuerat, per Asinium sacra ministrantur.*

Pag. 813. CIRCA VETUM.] *Corrige, contra vetum.*

Ibid. VIRICULAS PATRIMONII.] *Legendum est, viriculas: hoc est, pusillas vires, a viribus ὑποκοριστικῶς inflexo vocabulo. Dicimus autem*

elegant *viriculas patrimonii*, pusillum patrimonium sive facultatam, et reculas. in Apologia scribit patrimonium a se imminutum modice esse, partim peregrinationibus, partim liberalitatibus, dum amicis opulatur, et magistris gratiam refert, quorum liliis etiam dote auxit.

Ibid. INTER SACRUM ET SAXUM POSITUS.] Proverbium hoc difficultatis est, et periculi: cui consimile est illud vulgi sermone prostritum, inter calces et parietem. hoc autem maxime Plautinum est ex Captivis: *Nunc ego inter sacrum saxumque sto, nec quid faciam scio*. sumptum autem videtur a foedere faciendo, cuius haec erat formula. Feccialis sacerdos sumpto in manu saxo, porcoque adhibito, post recitatae est tabula leges: *Audi* (inquit) *Iupiter, si illis legibus Pop. Romanum prior defecit publico consilio, dolo malo, tu illo die Pop. Romanum sic ferito, ut ego hunc porcum hodie feriam: tantoque magis ferito, quanto magis potes, pellesque*. Ubi id dixerat, porcum saxo silice percutebat. ex hac solemnitate foedus Grammatici dictum esse interpretantur, a porca foede et crudeliter occisis. Igitur cum porcus ille inter sacrum foederis, et saxum feccialis sacerdotis staret periculo proximus, foedamque mortem iam iam subiturus, ubi nullum erat effugium: inde factum est proverbium de hominibus in periculo et difficultate positis, ut dicatur, *Inter sacrum et saxum positus est*. Haud longe dissimilis sententiae est *παισιμία* illa Graecorum *τῶν ἄτων ἔχω τὸν λυκόν*: Latine dicitur, *auribus lupum teneo*: cuius Terentius, Suetonius, Hieronymus meminertunt. Quoniam incidimus in mentionem lapidis sacrificialis, non ab re fuerit hoc potissimum loco annotatum culam conficere, enarrareque, quid sit Iovem lapidem iurare. nam et apud M. Tull. quaeri solet, quid significet in epistolis ad Trebatium: *Quomodo tibi placebit Iovem lapidem iurare*. et apud Gellium: *Iovem lapidem iurare*, inquit, *quod sanctissimum iusiurandum est habitum, paratus sum ego iurare*. Hoc anxie quaerens, legi iam pridem, quod ad hanc rem facit apud Festum Pompeium, scriptorem promiscuum, sic tradi: *Lapidem silicem tenebant iuraturi per Iovem, haec verba dicentes: Si sciens fallo, ita me Diespiter salsa urbe arceque bonis eiciat, ut ego hunc lapidem*. Verum cum hoc Grammatici interpretamentum non plenum esse mihi videretur, neque desiderio faceret satis, in evolvendis voluminibus incidi in Polybium Megalopolitanum, qui fusus uberiusque explicat, quid sit Iovem lapidem iurare, cuius verba, ut res planius noscatur, apposui ex libro 3. historiarum, quae sunt haec: *In primo fo-*

edere iusiurandum factum accipimus, primum Carthaginenses deos patrios iurati sunt: deinde Romani per lapidem, secundum vetustissimum ritum, Martis Quirinique numinibus additis, iusiurandum praestiterunt: ritus vero lapidis fuit huiusmodi. Feccialis sumpto in manus lapide, postquam de foedere inter partes convenerat, haec verba dixit: Si recte ac sine dolo malo hoc foedus atque hoc iusiurandum facio, dii mihi cuncta foelicia praestent, sin aliter aut ago, aut cogito, caeteris omnibus sabis, in propriis patriis, in propriis legibus, in propriis laribus, in propriis templis, in propriis sepulchris, solus ego peream, ut hic lapis e manibus meis decidet, nec plura locutus, manu lapidem detecit. Haecenus Polybius.

Ibid. COMITEM.] Legitur et *committere*.

Ibid. INANIS CONTENIUS CIBIS.] *Lego, inanitis*: hoc est inanimatis. Dicit enim se in haec quoque cerimonia auspicando abstinuisse ab usu animalium per decem dies, sicuti et Isiacis quoque mysteriis facitaverat. Trismegistus: *Hoc optantes convertimus nos ad puram et sine animalibus coenam*. Denarias ceremonias prisci dicere (ut iam docuimus) quibus sacra adieuro decem continuis diebus, certis quibusdam rebus et cibis erat temperandum.

Pag. 814. IMPERIS DOMINI.] *Iussu Osiridis*. Vel lege *Deum*, pro deorum: cuiuscemodi error frequenter obrepit.

Pag. 816. DOMINI.] *Osiridis*: vel dic *deum* pro deorum, ut saepe.

Pag. 816. RECIPERE.] *Lego, praecipere*: est enim visus praecipere et monere.

Pag. 817. DESERVIEBAT.] *Emendo, diserebat*: hoc est, disseminabat, praemisit enim disseminationes malevolorum: nam rumusculi et maledicta invidorum diserebantur, id est, disseminabantur, divulgabanturque: cum gloriosa doctrina Lucii rumperentur, et homiis virtutem ferre non possent: invidet enim nemo nisi superiori. Sententia Plautina est: *Malim mihi invidere inimicos meos, quam me inimicis meis*.

Ibid. QUAM RARO CAPILL.] *Legi etiam potest quam raro*, ut dicat capillis bene derasis ex instituto ritusque ceremoniae se peregrisse munia et officia, pertinentia ad collegium pastophororum, quod Syllanis temporibus conditum fuisse designat. Cuius rei nulla sane extat historia, nec refert, neque enim res haec est digna historico stylo, cum auctore Cornel. Tacito ex dignitate R. P. repertum sit, res illustres scribendas annalibus mandare: minuta vero et vilia, qualia sunt haec de collegio pastophororum, diurnis urbis actis tradi.

IOANNIS PRICAEI

I N

APPULEII METAMORPHOSEON LIBROS

COMMENTARI I.

LIBER PRIMUS.

Pag. 1. Ed. Pric. *At ego etc.*] Nolumus hoc initium in versiculos tribui, nam etsi in Codice Florentino tali formâ exaretur, in nullo alio (et citantur multi) id servatum apparet; quare cum unius auctoritatem contra plurimos obtinere oportere haud aequum putemus, nec efficax ulla ratio adducta sit cur in versus distinguî debeat, ad Elmenthorstii editionem, quam ad voluntatem nostram id hic factum, in limine profitemur.

Ibid. *At ego tibi etc. varias fabulas conseram*] Infra lib. 4. *At ego te narrationibus lepidis, anilibusque fabulis protinus avocabo.* Pli-nius lib. 5. Epist. 8. *Sunt enim homines naturâ curiosi, et quamlibet nudâ rerum cognitione capiuntur, ut qui sermunculis etiam fabellisque ducantur. Fabulas conserere dixit et Julius Capitolinus: Omnes (inquit) qui liberos fabulas conserabant, male Pertinaci loquebantur, ac vulgo, minus recte, conferebant editur. Idem in Firmico mendum, apud quem 2. 33. fabulas conferre, Virgilius: Multa inter sese vario sermone serabant, ubi Servius: Proprie sermo qui inter utrumque scribitur. Sic infra hic lib. 6. verba serere, lib. 8. Sermonem conserere, quomodo et Arnobius 5, et apud Gellium 2. 23. Caecilius locutus.*

Ibid. *Auresque tuas bibulas lepidò susurro permulceam*] Ex nostro Fulgentius: *Ut feriatas affutim tuarum aurium sedes lepidò quotlibet susurro permulceam.* Pro bibulas Codd. Florent. et Oxon. *benevolas.* at altera (quam substituit Scaliger) praeferenda lectio. Persius: *Nequitiam populo bibulas donaveris aures.* Horatius: *Densus humeris bibit aure vulgus.* Sidonius: *Exposita legis bibat auribus ut medicinam.* Propertius: *Suspensis auribus ista bibam.*

Ibid. *In alias imagines conversas etc. exordior*] *In nova fert animus mutatas dicere formas Corpora.*

Ibid. *Et in se rursum mutuo nexu refectas.*] Infra lib. 3. *Mihi Domina singula monstravit, quae possunt rursus in facies hominum tales figuras reformare.* In de Platonis dogm. *Ad instar syllabarum mutuo nexu refectas.* Ibidem: *Glo-borum inter se nexorum per vices mutuas.* In de mundo: *Mutuis adhaesionibus nexa.* Eodem libro: *Elementorum inter se mutui nexu.* Scholiastes vetus Horatii: *Mutuis nexibus sunt catenae.* Infra hic libro 3. *Capillos in mutuos nexus obditos atque nodatos.*

Ibid. *Taenarus Spartiaca*] lib. 6. *Lacedaemou Achaiae nobilis civitas non longe sita est: huius contemnam devitiis abditam locis quare Taenarum.*

Ibid. *Glebae foelices*] Georg. 4. *Manu foelices erue sylvas.* Ubi Servius, *Fertiles.* Recte autem inter terras fertiles terram Atticam ponit. De eadem Aristophanes, *λαπαρὴν χθόνα.* Scholiastes: *Εὐδαλῆ, τὴν πᾶσι κομῶσαν.*

Ibid. *Libris foelicioribus conditae.*] Melius ita quam creditae. lib. 4. *Et nomen meum coelo conditum etc.* Pro libris, libris legendum Becichemus contendit. *Liberos* exponit filios vel alumnos terrae illius. Quâ verisimilitudine id faciat, ego nondum perspicio.

Ibid. *Ibi linguam Attidem etc.*] Firmatur et haec lectio ab Oxoniensi MS.

Ibid. *Primis pueritiae stipendiis*] Sic *primæ Veneris stipendia* infra lib. 9. Et *prima pueritiae rudimenta* lib. 7. Iustini.

Ibid. *Indigenam sermonem acerrimabili labore etc.*] Ita Hieronymus ait: *Hebraeam linguam se multo labore ac sudore, nec tamen nisi ex parte didicisse, et ibidem (in Epistolis inquam) Quid laboris insumpserim, quid sustinuerim, quoties desperaverim, quotiesque cessaverim, testis est conscientia: tam mea qui passus sum, quam eorum qui mecum duxerunt vitam.*

Ibid. *Stilo quem accessimus etc.*] Scaliger et Is. Pontanus *accessimus.* ego *accessimus* praetulerim.

rim. Infra lib. 5. *Nec ullo in genere mortis accersito perimus.*

Ibid. *Fabulam Graecam incipimus*] lib. 9. *Fabulam bonam etc. ad aures vestras afferre decrevi. et in occipio.*

Pag. 2. *Praefatur ven. si quid exotici etc. offendero*] Solemnis alienigenarum Scriptorum deprecatio. Macrobius lib. 1. 1. de Lectoribus suis. *Petitum impetratumque volumus, ut aequi bonique consulant, si in nostro sermone nativa oris Romani elegantia desideretur.* Pacatus Panaegyrici initio. *Iluc (timori meo) accedit auditor Senatus, cui cum difficile sit etc. de Te (Imperatorem alloquitur) satis fieri, tum dissilius praingenita ei hereditaria orandi facultate non esse fustidio rudem hunc et incultum Transalpini sermonis horrorem.* Confer quae facite Cato apud Gellium 11. 8. de Albino, et apud Plutarchum in Apophthegm. MS. Oxon. heic *precamur*, non *praefatur* habet.

Ibid. *A Plutarcho illo inelyto.*] Antiqui **ILLE** vel magnitudini vel nobilitati assignabant. Servius ad Aeneid. 10. Idem ad 3. Aeneid. *Hoc pronomine et in venerativa, et in vituperativa significatione Veteres utebantur.*

Ibid. *Ex negotio petebam.*] Ammianus lib. 22. *Ex negotio proprio forte apud Constantinopolim reperitus. et 29. Constantinopolim, quam ex negotio familiari petebat.* Minucius in Octavio; *Negotii et visendi mei gratia Romam contendebat.* Ad heic in Nostro negotium promercede intellige. Festus verbo *Vici*: *Et tamen ibi nundinae aguntur negotii gerendi causa.*

Ibid. *Ardua montium*] Ovid. *Et in ardua montis Iae simul.* Metamorph. 8. Sic clivi ardua Symmachus 7. 69. et ardua Alpium Tacitus in Historiis dixere. Virgilius: *ardua terrarum*, ubi Servius: *Periphrasis montium.* Infra hic lib. 3. *Montis ardui vertice.* Lib. 4. *Montis ardui scopulo.* Ibidem: *Ad constitutum scopulum montis ardui.* Lib. 7. *Excelsi montis arduum iugum.* Item in de Mundo: *Olympi acra*, et *Ossae ardua.* Ibidem: *Ardui montis latus.* Varro 2. 10. de re rust. *Collium difficultatem, ac montium arduitatem.* Theodoretus de Terra loquens 2. *περὶ Προβόλας. Εἰς ὄρη καὶ νάπας καὶ περὶ δὲρματα.* Florid. 2. Noster: *Alibi montium arduos vertices, alibi camporum supinam planiciem.* Hieronymus 22. Epist. *Concava vallium, aspera montium, rupium praerupta.* Iustinus: *U non immensa tantum iam ac profunda camporum, verum etiam praerupta collium montiumque ardua occuparint.* Ubi legendum *lorsan porrecta camporum.* Minucius in Octavio. *Recta montium, collium flexa, porrecta camporum.* Sic *porrectam planiciem* Ammianus lib. 14. dixit, et 26. in fine, *terrae spatia porrecta.*

Ibid. *Iam eo quoque admodum fesso*] Lib. 9. *Ad hortulum nostrum iam fesso equo disvererat.*

Suidas: *Ἰπποκρίτης ἴππῳ ὑπερπληγῆς γυνήματος ὃ δὲ ὑπέρτονος διὰ τῆς ἔργων ἰσηλασίας.*

Ibid. *In pedes desilio*] Florid. 4. *Retardant equum, in pedes desiliunt.*

Ibid. *Equi sudorem curiose fronte effrico*] Achilles Tautus lib. 1. *Τὸν ἵππον ἰδρῶντᾶ κατὰ τὴν κροτάλην καὶ τὸν ἰσθμὸν ἐκτὸς τοῦ ἵππου.* O μέν κατὰ τὴν σποντὴν ἰδρῶντας. Apud Arrianum ille 1. 19. in Epictetum: *Τὸν θῆου ὃ θεραπέυει; ὃ δὲ νίπτω; οὐ περικαθαίρω;* Oxoniensis hic fronte legit.

Ibid. *Aures remulco*] *Ἔλατ ἢ τὴν χαίτην καταψῆσαι*, boni equitis esse ait 2. 5. Philostratus.

Ibid. *Quoad etc. praesidium eliquaret*] Artemidorus 2. 26. *Τὸ σῶμα μετὰ τὸν ἀπόπτου κινεῖται γίνεσθαι. Eliquaret* est *extillaret.* Augustinus Confess. 9. 6. *Voces illae inflebant auribus meis, et eliquabant veritas tua in cornu meum.* Infra hic lib. 10. *Fluviales aquas eliquans.*

Ibid. *Ientaculum ambulatorium pronus affectat*] Ambulatorium, quia ambulans gramen carpebat. De Arabum camelis Paedag. 3. 3. Clemens Alexandrinus: *Νέμευται ἕμα καὶ θέουσι. Affectat* vera lectio. Infra hic, *Apronate se etc. ayidas affectans poculum.* et 3. *Labiis undantibus affecto.* Sotinus cap. 35. de Trochilo: *Dum redubius escarum affectat.* Servius ad Aeneid. 3. *Affectare* quidam dicunt, pronum animum habere ad faciendum quid, occupandumve. Glossarium: *Affectantes, ἀρεθόμενοι.*

Ibid. *Dvobus comitibus, tertium me facio*] Vide Luc. 24. 15. Infra lib. 10. *Adsciscor itaque in duos illos fratres tertius contubernalis.*

Ibid. *Alter exerto cacinno etc.*] *Terroris magicos, miracula, sagas, Nocturnos lemures, portentaque Thersala ridens. Exerto cacinno,* ut solem hidem non adhibentes. Vide ad Math. 9. 24. notata.

Ibid. *Parce in verba tam etc. immania mentiendo*] His verbis unice illustrantur Hesychiana ista: *Ὀστραλά, βανμιαστῆ, ψεδέστρι ὄμια.* Unde et obiter patet errare eos qui *inania* scribunt: quamquam et eam lectionem Oxoniensis praefert. Infra lib. 10. *Nec tam immanibus contenta mendaciis.* Tacitus Annal. 11. *Feruntque militum, quia vallum (gladio) non accinetus, atque alium, quia pugio tantum accinetus foderet, morte punitis, quae nimia, et incertum an falso aucta, originem et severitatem Ducis straxere.* Illud *nimia* a Rhenano est. in MS. enim *munia* erat, quae etsi non vera, tamen vero proxima scriptura, legendum, *quae immania etc.* Sic idem 4. Annal. *fabulosa et immania dixit.*

Ibid. *Sititer aliqui novitatis*] Codd. *Palar.* et Oxon. *sciscitor*: fortasse *sciscitator* legendum. De more illo, cuiusmodique ingenium vide ad Act. 17. 21. notata.

Ibid.

Ibid. Non quidem curiosum, sed qui velim etc.] Augustinus Confess. 26. *Curiositas affectare videtur studium scientiae.* Firmicus Mathes. 3. 11. *Abscorsarum artium doctrina pollentes, et qui omnia quae in rebus humanis sunt, velint scire.* Herodianus de Marco Antonino, Περιεργότερος ἄν, πάντα εἰδέναι ἠθέλειν. Horatius: *Scribetur tibi forma loquaciter etc.* Scholiastes: *Loquaciter, quasi cariose audituro, ac scire cupienti.*

Ibid. *Fabularum lepida incunditas levigabit*] Apollonius 8. 5. apud Philostratum: Ἠδίους οἱ καὶ ἄδῶν λόγους παραπέμψαι βυδίζοντας. ἄμερον εὖν διαλαλοῦντες. Virgilius: *Variisque viam sermone levabant.* Minucius in Octavio: *Oram curvi molliter litoris, iter fabulis fallentibus legebamus.* Heliodorus 3. Τὸν πόνου τῆς ὀδοιπορίας ἐπικουφίζων, καὶ τῷ διηγήματι παραπέμπων.

Pag. 3. *Annus agiles reverti*] Lucanus, ubi de venetica: *De rupe pependit. Abscissū focus torrens, amnisque cucurrit Non quo pronus erat.* Ovidius simili argumento: *Inque caput liquidas arte recurvat aquas.*

Ibid. *Mare pigrum etc.*] Tacitus in Agricolae vita: *Mare pigrum et grave navigantibus.* Idem in de Germania: *Mare pigrum, et prope immotum.* Avienus Periagesi: *Hic devincta salt stant marmora, pigraque Ponti Se natura tenet.* Et in Ora maritima: *Sic segnis humor aequoris pigri stupet.* Apud Isidorum Orig. 14. 6. *Pigrum et concretum mare.* Infra hic lib. 6. *Fluentium pigrum.* *Pigros latices dixit et Lucretius.*

Ibid. *Ventos inanimos expirare*] Servius ad 6. Eclog. *Animae, i. e. aëris, unde etiam venti sunt.*

Ibid. *Ne te pigeat vel taedet.*] Sallust. *Jugurth. Dum me civitatis morum pigeat taedetque.* Seneca cap. 2. de Tranquill. *Et poetae incumbens suae, dum piget sui taedetque.*

Ibid. *Crassis auribus respuit etc.*] Simillima Matth. 13. 15. ubi dicta vide. *Crassis auribus,* ut apud Scriptorem ad Hebraeos νῆσοι ταῖς ἄκοις. Vide Suidam in λασιόκωφος. Calpurnius 4. Ecloga aures obesas dixit. *Respuit,* est γελοία ποιεῖς ἀπιστῶν, ut apud Lucianum in Philopseude. Oxoniensis, haec non male, *a crassis etc.*

Ibid. *Ec pariter mendacia quae vel audita nova etc.*] Lucretius: *Sed neque iam facilis res alla est, quin ea primum Difficilis magis ad credendum constet, itemque Nil adeo magnum, nec tam mirabile quidquam Principio, quod non mihi fiat mirabile cunctis Paulatim.* Socrates apud Lucianum in Aleyone: Ἐοικαμεν ἡμεῖς τῶν δυνατῶν τε καὶ ἀδυνάτων ἀμβλυνοῦσι τινες εἶναι κριτὰ παντελῶς· δοκιμάζομεν γὰρ δὴ κατὰ δύναμιν ἀνθρώπινον, ἀργαστέον οὖσαν καὶ ἀπιστέον, καὶ ἀδύνατον. πολλὰ εὖν φαίνεται ἡμῖν

καὶ τῶν εὐτόρων ἄπορα, καὶ τῶν εἰσφικτῶν ἀνέφικτα, συχνὰ μὲν καὶ δι' ἀπειρίαν, συχνὰ δὲ καὶ διὰ νηπίστητα φρεσῶν. Infra hoc lib. *Hominiibus multa usque venire mira et pene infecta, quae tamen ignaro relata fidem perdant.* Ubi vide Atriani locum. Confer et quae de Plinio 9. 4. Aulus Gellius.

Ibid. *Supra captum cogitationis*] Florid. 2. *Supra captum hominis.*

Ibid. *Ego denique vespera dum polentae caseatae, etc.*] Falluntur docti Viri (Pius et Colvius) qui *vespera* lebant, vera est quam posuimus lectio, cum ab aliis, tum et Oxoniensi Cod. firmata. Sic infra lib. 2. *Vespera quoque cum somno concederet.* lib. 3. *Et abigor procul ab eo hordeo, quod apposteram vespera etc.* illi gratissimo famulo. Eodem libro: *Atque utinam de more verserē corollas parascem mihi.* Infra hic: *Quod vespera poculis minus temperavi mihi.* Ita Graeci, quos fortasse Apuleius imitatur. Xenophon: Ἑλλην. 4. Ἐσπεράς συνεδίσκουν αὐτῶν, id est, *heri vesperi.* Sequentia miris modis agitant, nec tamen sensum commodum efficiunt. Legendum puto, in convivis acnuulus, id est, avidus, timens ne quis celeritate edendi praeteriret me. Et recte hinc additum, *minimo minus interii.* Petronius: *Cibus avidum strangulavit.* De filio Clodii Pulchri Valer. Maximus: *Abdomine avido devorato, foeda ac sordidiae intemperantiae spiritum reddidit.* Plinius 7. 53. ubi de repentinis mortibus, iam L. Manlius Torquatus Consularis, cum in coena placentiam appeteret, supplendum, *mortuus est.* De placenta caseata Epigrammatista vetus apud Suidam: Καὶ τὸν πλακόντα Πίου τυροφόρον. Et Aristophanes Acharnens: Κῆμοι πλακόντος τυρογάτου δὲς κύκλον. Hesy chius: Τυρόντα, πλακόντα.

Ibid. *Ima gula spiritum detinente*] Scriptor de Excidio Hierosolymit: qui vulgo Hegesippus: *Si quid sorbuisset mollioris alimentiae, interclusis iam faucibus meatibus strangulabatur.* In fragmentis Petronianis: *Faucibus obsessis vitulis semita cessit.* In Cod. Oxon. est *mea gula.* quomodo et in aliis MSS. legi Elmenhorstius monet.

Ibid. *Mollicie cibi glutinosi etc.*] Aminianus (frequens Appulei imitator) lib. 20. *Glutinosae luti mollicies.* Et 22. *Avenarum glutinosa mollicies.* Solinus de bitumine: *Adeo lentum mollicie glutinoso, ut a se nequeat separari.* Isidorus Orig. 20. 2. de pulpā. *Hanc viscum plerique putant quod glutinosa sit.*

Ibid. *Minimo minus*] Florid. 2. *Instar illi minimo minus quorū columbarum.* In Glossis Isidori: *Somivcoros, minimum a recorde.* Scripsim: *minimo minus a recorde.*

Ibid. *Athenis proxime ante Poecilum porticum*] Cornel. Nepos in Miltiade: *In porticu quae Poecila vocatur.* Facete hic Beroaldus: *Athenas*

proximo, id est, appropinquo. Legendum *proxime*, ut edidimus. hoc est, paucis diebus. Glossarium: *Proxime, ἔγγισται etc. πρὸ ἄλλου.*

Ibid. *Isto gemino obtutu etc. aspecti etc.]* Οὐκ ἔλλων παρὰ Κλάου. ἔκλαυσεν, τοῖς δὲ εἶδον ἔμμευσεν. inquit Hecuba apud Euripidem. Vide 1 Ioh. Epist. 1. 1.

Ibid. *Infesto mucrone]* Plutarchus in Apophthegm. Τὰ Λακωνικὰ ξίφη διὰ σιμικρότητα καταπίνουσιν οἱ θάυματαποιοί. Chrysostomus contra Gentiles: Οἱ μὲν ἧλων δέξεισ καὶ ἠκουμένους ἄφραγον, οἱ δὲ ὑποδέματα διεμυσσάσονται, καὶ κατέπιον. Vide quae in hoc genere mirifica apud Nicephorum Gregoram libro 8. leguntur: *Infesto mucrone*, ut lib. 8. *infestis praedonum mucronibus*, et Quintilianum 9. Declam. *Quoties ad infestum mucronem etc. me summis!* Seneca Epist. 82. *Quis post hanc vocem dubitet se infestis mucronibus ingerere?* Petronius: *Gyton ad virilita admovit novaculam infestam.* Virgilius: *Infesta subit obvius hastis.* Ubi Servius: *In vulnus parata, vel protenta.*

Ibid. *Mucrone]* Glossarium: *Mucro, ἄκρον σιδέρου.* Ibidem: *Mucrone, ἄκρον ξίφιδιου.*

Ibid. *Invitamento exiguae stipis]* Simplicius in cap. 13. Epicteti: Τὴν πρὸς τὰ φοβερότατα ἄγωνιαν παύσιν οὐ συνέτισμος ποιεῖ. ὡς ἄλλου κερματίου χάριν αἰρεῖσθαι τινας αὐτῶν. Musonius: Οἱ δὲ ἐπὶ τῶν κάλων μετῆροι βυδίζοντες, οἱ δὲ ἄσπερον ἔνεκα πετόμενοι διὰ τοῦ ἄερος etc. καὶ πάντα ταῦτα μικροῦ χάριν μισοῦ. Origenes contra Celsum: Καὶ πρὸς τὰ ὑπὸ τῶν μαβόντων ὑπὸ Αἰγυπτίων ἐπιτολούμενοι ἐν μέσῃς ἀγοραῖς, ἄλλου ἰβόλων ἀποδοιμέων. Clemens Stromat. 7. Εἰς τὰς μαχαίρας κυβιστῶντας ἐξ ἐμπειρίας etc. ἐπὶ λυτῶ μισθῶ.

Ibid. *Exiguae stipis]* Ovidius: *Exiguae quis stipis aera neget?*

Ibid. *Puer in molliciem decorus]* Idem: *Artifices lateris, scenae spectacula amantur. Tantum mobilitas illa decoris habet.* Oxoniensis: *in mollicie decorus*, commodius quam vulgati. Sic 2. *gravis in amnis, in aetate pretiosus*, et, *in rubore suffusus.*

Ibid. *Exossem et enervem saltationem explicat]* Claudianus: *Quis Medicus vibrata puer vertigine molli Membra rotet, verrat quis marmorata crine supino, Quis imago enodis laterum detorqueat artus.* Laberius apud Macrobius: *Cur cum vigeham membris praeviridantibus, Satisfacere populo, et tali cum poteram viro, Non flexibilem me concurravit ut carperes?*

Ibid. *Flexibus tortuosis]* Isidorus 12. 7. de hirundine: *Per tortuosos herbes, et flexuosos circuitus pervolans.* Idem 12. 4. de colubro: *In lubricis tractus flexibus sinuosis habitus.* Ammianus lib. 24. *Per flumen etc. assiduis flexibus zortuosum,*

Ibid. *Cum omnium etc. admiratione]* Hinc θαυματοποιοί et ἐκράματα.

Ibid. *Dai medici biculo quod nodosum gerit etc.]* Infra lib. 7. *Nec baculi nodosi saevus ictibus temperat.* Festus in verbo: *In insula etc. de Aesculapio isto: Bacillum nodosum habet, quod artis difficultatem significat. Bacillum ramulis semi amputatis nodosum, ut apud Theocritum: Σκόταλον κεχαρμημένον ἕξει.* Eidyll. 17. Pag. 4. *Tu sodes qui ocooperas, subulam renetire]* In Varronis Menippaeis: *Quod coeperas modo in via narrare, ut ad exodium perducas.*

Ibid. *Prandio participabo]* Infra lib. 9. *Opipari prandio participat.* Gloss. Μεταδίω μέρους, participo. Plautus: *Communicabo te semper mensa mea.* Achilles Tattus 2. Τὸ ἄριστος ἐκοινωνούμεν ἕδη καὶ λόγους.

Ibid. *Haec tibi merces posita est]* Virgil. *Nec partem possuere suis.* Idem 5. *Et praemia ponit.*

Ibid. *Aequi bonique facio]* lib. 3. *Tibi etc. honorum talium parem gratiam memini, verum status et imagines dignioribus etc. reservare suadeo.* Scholiastes ad Ranas Aristophanis: *Παρωπεύμενοι οἱ παλαιοὶ ἔλεγον, κάλλισ' ἐπαίνω.* Daniel 5. 17. ad Baldassarem Regem: *Τὰ δώματα σου σοὶ ἔστω etc. ἐγὼ δὲ τὴν γραφὴν τῶ βασιλεῖ ἀναγνώσκωμαι. Aequi boni facere, tantum est ac si dicat quis, Tam tenor dono quam si dimittat onustus, id est, gratias agat, at oblatum respuat.* Sic infra 11. *Quorum (amicorum) oblationes honestas aequi bonique facio:* quippe cum mihi familiares, quod ad victum cultumque succederet, deferre prospicue curassent. Onomast. vetus. *Aequi boni facio: εὐνοημεῶ τινι.*

Ibid. *Deicrabo Solem istum videntem Deum]* Apud Lucianum Toxari: *Πρότερον δευσεύσι σοὶ τὸν ἡμέτερον ἔρκου etc. οὐδὲν πρὸς σε ψευδὲς ἐρῶ.* De Sole teste advocato Ovidius 3. Metam. *Per tibi nunc ipsum (neque enim praesentior illo Est Deus) adiuro tam me tibi vera referre, Quam veri maiora fide.* Aeschylus: *Καὶ τὸν πανόπτην κύκλον Ἥλιον καλῶ, et Iulianus Misopog. Καὶ τοῦτου μέστρυκα καλῶ τὸν μέγαν ἥλιον πρὸς τοὺς ἀπιστοῦντας.* Philostratus 6. 4. *Καὶ εἰς τὸν ἥλιον καταβλέψας, ἔμυ αὐτόν.* Oxon. hic *comperit*, at probum alterum illud. Gellius 5. 18. *Ut verae rationes post comperatae moncbant.* Noster lib. 9. *Fabulam etc. suavem comperatam etc.* Errabat ergo qui vero reponebat.

Ibid. *Me vera comperata memorare]* Seneca Nat. quaest. lib. 4. *Praefat, Incredibile est quod dicturus sum, sed tamen verum.* Chrysostomus Homil. 13. in Epist. ad I. phes. *Ἰσως μὲν ἔπιστα δόξω εἶρεν, πλὴν ἀλλ' ἀληθῆ.* Seneca Epist. 50. *Incredibilem tibi narro rem. sed veram.*

Ibid. *Si Thessaliam proximam civitatem etc.*

Sic

Sic Vicentina anni 1488 editio, et MS. Oxoniensis. Quidam *Thessalicam* ediderunt, alii *Thessaliae* maluerunt: et locum bene se habentem infirmum effecerunt. Solinus, cap. 14. de Thessaliae oppidis: *Egregia sunt Phthia, Larissa, Thessalia et Thebae.*

Ibid. Ω. *ibidem passim per ora populi sermo iacetur quae palam gesta sunt*] lib. 6. *Per omnium ora populorum discurrens*, etc. Minucius Octavio: *Et de convivio notum est: passim omnes loquuntur. Palam gesta sunt*, est quod Act. 26. 26. *ὄκ ἐν γῶνις*, quo loco notata vide. *Ibidem*, i. e. in civitate Thessaliae: et hinc erudite populi, non populorum dixit. Servius ad Aen. 1. *Cum populos numero plurali dicitur, urbes significamus: itum vero populum, unius multitudinem civitatis intelligimus.*

Ibid. *Sed ut prius noritis qui sim, et cuiatis*] lib. 10. *Sed prius est ut vobis referam quis iste, etc. vel unde fuerit.* Ennius: *Quisquis erit, cuiatis erit.* Accius Telepho: *Qui neque cuiatis esset unquam potuimus Multa rogantes scire.* Horatius: *Abi, quare, et refer, unde domo, quis, Cuius fortunae quo sit patre, quove patrone.* Virgilius: *Qui sit fari, quo sanguine cratus, Hortamur.* Ubi Servius: *Qui sit: h. c. quis Graecorum sit: id est, cuius filius.* Nautae ad Ionam 1. 8. *Τίς σου ἡ ἐργασία ἐστὶ; etc. ἐκ ποίης χῶρος καὶ ἐκ πόνου λαοῦ σὺ.* Plautus: *Qui sit, cuiatis, unde sit, ne parseris.* Apud Valer. Maximum Servilius Isauricus: *Hunc ego Iudices etc. cuias sit, aut quam vitam egerit etc. ignoro.* Arnobius 2. *Det responsum interrogatus, quisnam sit ipse, aut a quo patre: quibus sit in regionibus editus, quo pacto, et quam ratione nutritus: quid operis aut negotii celebrans.* Symeon Metaphrastes de Ioanne Evangelista: *Ἐπεὶ κατ' ὕψιν τῶ κρατοῦντι (Domitiano) ἐγένετο, καὶ ὅστις ποτὲ, καὶ πόθεν εἶν, καὶ τὴν θρησκείαν ὁποῖος etc. ἐρωτῶτο.*

Apud Lucianum in Cataplo ille: *Ὅσος εἰμι, καὶ εἶδόν τινα ἐβίωσα τρέπον.* Chrysostomus in de Luciano Martyre: *Καὶ τις εἶν, καὶ πόθεν, καὶ τὴν πράττων διατελοῖν, μετ' ἀκριβείας ἐδίδαξεν.* Illa qui sim illustrant quae Asconius ad verba qui sit (Divin. in Verr.) adnotavit. Non (inquit) in nomine tantum, et in genere est, sed et in omnibus personae attributis. Ergo, qui sis, et quod Siculus continet, et quod indoctus, et quod non intelligeret etc. Vitam tenere et infra Noster lib. 9. dixit: quare non puto reiciendam lectionem illam.

Ibid. *Aegineosis sum*] Oxon. *Argiensis.*

Ibid. *Hypataeo melle, vel casso, etc.*] Magna in primae vocis scripturâ varietas: fortasse tamen edulii nomen, non loci vel regionis latet.

Ibid. *Per Thessaliam, Aetoliam, Boeotiam utro citro discurrens*] Tacitus Annal. 4. de C. Graccho: *Per Africam et Siciliam mutando sor-*

didas merces sustentabatur. Exprimunt haec Graecorum *περιέρχουσι* et *δολιχεύειν*. Infra lib. 10. de duobus fratribus qui panes; mellita edulia, et id genus scitamenta concubant. *Atque ad vasa illa compluria gestanda praestantiant, quae Dominis regiones plustulas praerantibus etc. necessaria erant.* Hesychius: *Ἐμπολῆ, περιέρχεται, πραγματεύεται.* Aelianus apud Suidam: *Ἐμπορος τὸ ἐπιτηδευμα, πολλοὺς πολυλάκις πλοῦς δολιχεύειν.* Firmicus 8. 22. *Negotiatores negotiosos, nunquam in uno loco consistentes.* Fulgentius Mytholog. 2. de Mercurio: *Pennata vero (habet) talaria, quod negotiantium pedes ubique pergerdo, quasi pennati sint. Ulter citro discurrere (ex Nostro) lib. 25. Ammianus.*

Ibid. *Comperito itaque etc.*] Glossarium: *Comperito, γνωστῶτος.*

Ibid. *Hypatae, quae civitas cunctae Thessaliae antepellet*] lib. 3. de eadem: *Splendidissima et unica Thessaliae civitas.*

Ibid. *Omne enim pridie Lupus negotiator magnarius coemerat*] Infra lib. 5. *Magnis pecuniis negotiantem.* In vet. Onomast. *Praemercor, προσοῦμαι.*

Ibid. *Inefflaci celeritate fatigatus*] Apud Quintilianum 9. Declam. *Et tamen ille qui tanto opere festinabat sero pervenit.* Pacuvius (restituente Viro summo Io. Gerardo Vossio): *Dolet pigetque magis magisque me Conatum hoc nequequam itiner.* Ita fieri amat. *Quid tam dextro pede concipis, ut te conatus non poeniteat?* ut recte Iuvenalis.

Ibid. *Sedebat humi scissili palliastro semiamictus: poenali luvore ac misera macie deformatus*] Eugraphus ad 2. 2. Eun. *Miserorum expressio his modis impletur: vultu; habitu corporis, atque vestitu.* Humi sedere solent qui miserias fovent, et aerumnis incubant suis. Statius: *Tu modo fusus humi, lucem aversaris iniquam.* Vide 2 Samuel 12. 17. Ezrae 9. 3. Esaiae 3. 26. *Scriptor Historiae Iobi 2. 7. Testa sanielem radens; sedebat in sterquilinio.* De Hecuba Euripides: *Ἐπὶ χροῦ κείτης Κόνει Φέρουσα δυστηνὸν κάρη.*

Ibid. *Scissili palliastro semiamictus*] Squallidus, illota facie, barbaque, comaque Horridus impeca, scisso pannosus amictus. Infra lib. 9. *Scissili centunculo etc. inumbrati.* Lucianus in de Merc. cond. *πολυσχιδὲς ῥάκος* vocat. et in Dial. Mort. *τριβώνιον πολυδύρον.* Petronius *sordidam ac scissam tunicam.* Plutarchus in περὶ Δεισιδαιμ. *Ἐξω κἀθήται σακκίον ἔχων, ἢ περιεζωσμένος ῥάκοςι ρυπαροῖς.* Semiamictus hec, ut infra 7. *centunculis disparibus et male consarcinatis semiamictum.* et 9. *Flebilis centunculo semiamicta.* Marcianus Capella: *Sordenti pallio etc. semitectos.* Donatus in de Tragoed. et Comoed. *Laeto vestitus candidus, aerumnoso obsoletus.* Nicetas Choniates: *ῥάκος ἐστειρομέ-*

[T]

μέ-

μένοι, ἀπυστία ἐπιτηγμένοι, τῶν χρωτᾶ τραπέυτες, νεκρῶδες τὰς ὄψεις.

Ibid. *Poenali lurore ac misera macie deformatus*] Infra lib. 9. *Lurore buxco, macieque fœdata.* Sic *hominem macie torridum* apud Ciceronem in pro lege Agrar. contra Rull. ubi malim *retorridum* scribi. Onomasticon vetus: *Retorrescere, ἀναξηραίνεσθαι.* Apud Quintilianum 5. Declam. *Riget squallidi capitis concreta canities, vigor pristini vultus vacuis luminibus intabuit, et per obstantium crinium illuviem tenuis ærentium tactus oculorum.* In veteri Tragœdia apud Ciceronem Tuscul. 3. *Corpus macie extabuit, Lacrymas perdere humore exangues gemas, Situ nitioris barba et pudore horrida atque intonsa, infuscat pectus illuvie scabrum.* Illud *Poenali lurore a Lipsio* est, et quodantenus probari potest. Sic infra lib. 7. *poenale exitium.* et 8. *caligo poenalis.* At Oxon. Cod. et editiones principes habent, *pene alius lurore.* Et hanc prae altera lectionem sequendam putem: *Pene alius, est in alium pene virum mutatus.* Ammonius: *περὶ ὁμοί. ctc. Ἐτεροίωσις, ὅταν ἀφ' ἑτέρου σώματος εἰς ἕτερον μεταβάλλῃ. ὡς Νόβη εἰς Λίδου. Hesychnus: Ἄλλοίωσις, ἄλλος ἐξ ἄλλου γενόμενος μετασχηματίζεται.* Philostratus in Epistolis: *Ἐχθίς σε ὀργιζομένην κατέλαβον, καὶ ἔδοξα ἄλλαν βλέπειν.* Terentius 2. 1. Eunuchi: *Adeo homines immutaver Ex amore, ut non cognoscas eundem esse? Samuel ad Saulum 1. 10. 6. Et mutaberis in alium virum.* Salvianus 2. de Davide: *Iudicio Dei a se alter effectus.* Et (quod propius ad rem praesentem) in Historia Iobi: *Cumque elevassent (amici eius) oculos suos, non cognoverunt eum.* Gregorius Nyssenus Homil. 2. de paup. amand. *Et calamitate redactus, ut quidnam sit ambigatur: nam neque hominis plano, neque aliorum animalium cuiuspiam indicia prae se fert. Si cum homine conferas, effugies humana respuit deformitatem eam: Si cum rationis expertibus animalibus, ea quoque similitudinem eiusmodi non admittant.* Et post: *Iuxta vias celebres, et a praetereuntibus frequentatas iacent homines mortui, imo ne homines quidem, sed insatiabiles hominum reliquiae, signis et indicibus aliquibus indigentes, ut se homines esse fidem faciant: neque enim ex naturae notis quidquam est reliquum quo possint agnosci.* Oxon. et Florent. Cod. *Ad miseram maciem d.* Pro miseram tamen miram scriberem. Vide infra lib. 8. notata, ad ea, mira praecipuissime munitus. Et bene heic *deformatus.* Eustathius ad Odys. *Ἀνχοῦ πινυρότης etc. τὸ λαμρῶν εἶδος ἀφανίζεται bene et macie deformatus.* Quintilianus Declam. 14. *Deformis macies inde veniebat.* Idem 12. Declam. famem *malorum deformissimam* vocat, quod nempe caeteris malis deformior reddat.

Ibidi. *Alacae deformatus.* Cava lumina, pal-

lor in ore, Labra incana situ, scabri vulgine dentes. *Dura cutis, per quam spectari viscera possent.* Ossa sub incurvis extabant arida lumbis: *Ventris erat pro ventre locus, pendere putares Pectus, et a spinas tantummodo crate teneri.* *Deformatus hic καταισχυνδής, ut bene in Glossario redditur.*

Ibid. *Stripes in trivitis erogare?* Horatius: *In trivitis fixum cum se donittit ob assom.* Lucianus Nocyomantia: *Πελλοὺς τε καὶ ἄλλους ἴδεν ἐν ταῖς τριβόσις μεταστῦντας.* Marc. 10. 46. *Ἐκείνητος παρὶ τῆν ὁδὸν προσαιτῶν. Ero-gare mutandum non est. Infra lib. 7. Nec manum validam erogandae stipi porrigeret.* Glossarium. *Stipem: ἐλακιστῆνν.*

Ibid. *Hunc talem, quonquam necessarium etc.* Gellius 13. 3. *Qui ob iussu affinitatis familiaritatisve coniuncti sunt, necessarii dicuntur.* Glossae: *Necessarius, οἰκίσις.* Glossae aliae: *Οἰκίσις, ἄ συγγενῆς, necessarius.* Infra lib. 7. *Per caeteros familiares ac necessarios.* Vide ad Act. 30. 24. notata. *Hunc talem* heic, ut bis in de Philosophia libro, et Miles. 9. Locutio Sallustiana est. *Micipsa de Iugurtha: Colite, observate talem hunc virum.*

Ibid. *Et summe agnitum?* Melius Oxon. cognitum. In Floridis: *Hominem bene consultum, etc. bene cognitum.*

Ibid. *Dubia mente propius accessi? Dubius quidam insolita facies ostenderet, ut Sallustius apud Donatum loquitur.* Florid. 4. *Propius accessit etc. ut etiam invogoseceret quisnam esset.* Vide Luc. 10. 33.

Ibid. *Quid istud? quae facies? quod flagitium?* *Quis tam crudeliter optavit sumere poenas? Cui tantum de te licuit?* Seneca Oedipo: *Quae dira novi facies lethi Gravior letho?* Apud Aristophanem ille in Thesmophor. *Τίς ἡ στολή? Τίς ἡ τάραις τοῦ βίου;* In Eunuchis Terentii: *Vid'o sentum, squalidum, aegrum, pannis annis quo obsitum, Quid istuc inquam ornati est?* Ex quibus haec sua Apuleius adumbravit.

Ibid. *Domus tuae?* Oxon. *domus tuae.*

Pag. 5. *Tutores iuridici provincialis decreto dati*] Glossarium: *Iuridicus, δικαιοδότης.* In eodem MS. Cod. est, *Iudicis provincialis.*

Ibid. *Differis pene ad extremam caecitatem oculis suis?* Catullus: *In assiduis absumens lumina stetus.* Agricola apud Aristophanem in Acharnens. *Ἀπὸ λακῶ τῶ φεζλαμῶ ἀκρῶν τὸ βόε.* In vet. Epigrammate: *Hanc sic assidue deflet Petronius, ut iam Deficient oculos lumina chara suos.* Aldhelmus in de laudibus virginum: *Tantisque lamentorum singultibus, et tunc rancidis (lege, tam rancidis) questibus lacrymabundus lugubriter flevit, ut gemellis pupillarum luminibus funditus fraudaretur.* Apud Quintilianum 6. Declam. *Et cum assiduis plancus, et irrequietus diceret lacrymas, adiciebat, lam-*

gaie caeca est. Caeterum pro *dissolis* puto *desolatis* legendum. Infra lib. 5. *Deflebant oculos, et plangebant ubera.* et hoc ipso libro: *Defletum pro tempore misellum comitem etc.*

Ibid. *Persolatis feralibus officis*] Infra lib. 9. *peractis feralibus officis.*

Ibid. *Novarum nuptiarum gaudiis hilarare compellitur*] *Festus Pompeius: Mimitur etc. luctus cum liberi nati sunt, cum honos in familiam venit, etc. cum desponsa est, etc.*

Ibid. *In tu haec larvale simulacrum etc.*] Sic hominem maie pallidum et exsuccum elegantem vocat. In *Apologia: Macilentum vel omnino evisceratum formam, proceris horribilem et larvalem.* Sidonius 3. 13. *Tota denique est misera facies ita pallida, ut per horas umbris moestificata larvalibus.* Guntherus lib. 8. *Squalentia tegmine foedo Corpora velatus miserandos possidet artus. Foeda situ macies, deformia turpis et aeger Possidet ora color, pressis cutis arida membris Insidet, humana tantum vestigia forma Servat, et antiquam retinet natura figuram. Et, si vera velis imponere nomina rebus, Non homo, sed vivens hominis videatur imago.* Livius lib. 21. *Effigies, imo umbra hominum, fame, frigore, illuvie, squalore enecti.* Curtius de Graecis quibusdam a Persis auribus, manibus etc. mutilatis. *Invisitata (mel. invisitata) simulachra, non homines videbantur.* Cicero 3. ad Q. Fr. *Ne vestigium quidem etus, nec simulacrum, sed quandam spirantem mortui effigiem.*

Ibid. *Dedecore vestro*] In *Palat. vestro*, quod verae lectioni proximat, est ea ni fallor, *nostro*: ut et in Oxon. Ms. et edit. Vicentina legitur.

Ibid. *Fortunarum etc. reciprocas vicissitudines*] Philonem apud Stobaeum: *Τύχης μεταβολὰς οὐκ ἀγνοεῖς.* Arnobius *μυμητικῶς* lib. 2. *Cur non innumes agitis tū discriminiibus et procellis, quibus quotidie vos agunt exitiabiles multiplicisque fortunae? Aelianus Τύχης δὲ ὑψίστης καὶ ταχειῆς μεταβολὰς Variar. 4. 8. dixit.* Diodorus lib. 18. *τῆς Τύχης παλιρροίας. Reciprocas autem, metapora a marino aestu desumpta.* Philo lib. ὅτι πᾶς ὁ σπουδ. ἐλεῖθ. *Τὰ θυγῆ πάντα ἄλλω καὶ κλύδωνι πραγμάτων διαφερόμενα πρὸς ἀνίστους ῥοπὰς τελλανθεῖ.* Seneca cap. 28. ad Polybium: *In hoc profundum inquietumque projecti mare, alternis aestibus reciprocum, et modo allevans nos subitis incrementis, modo maioribus damnis inserens, assidueque iactans, nunquam stabili consistimus loco.* Arnobius lib. 1. *Statis temporibus rerum vicissitudines sunt: atque ut in maritimis aestibus modo secundae res affluunt, malis reciprocantibus prospera.* Maximus Tyr. Dissert. 30. *Ἡ Τύχη ἄλογον, etc. Εὐρίπιδον δίκην μεταφῆρον περιφερόμενον, etc.*

Ibid. *Sutilli centunculo faciem suam etc. ob-*

textis] Ovidius: *Fortunam vultus fassa tegendis suos.* Oxoniensis, et alii Mss. habent *futili.*

Ibid. *Pube tenus caetera renudaret*] Quod solent animo turbati. Achilles Tattius lib. 4. *Ἐπειρωμεθα κρατεῖν αὐτῆν, (Leucippen) ἢ δὲ προσπάλαιεν ἡμῖν, οὐδὲ φρονιζούσα κρύπτειν ὅσα γυνὴ μὴ ὀρθῶσαι θέλει.* Seneca 2. 35. de irato: *Si amicus illius compositus sit, atrahat vestem, omniaque curam sui effundet.* Theophrastus de invicerecundo: *Ἀναβλημένους ἔγωγε τοῦ γόνυτος καθιζάνει, ὥστε τὰ γυναικῶν αὐτοῦ φαίνεσθαι.* Et hoc καλῶς faciebant cuivis nimis rei attentis. Manuel Palaeeologus de puero in aulae muscas venante: *Μόγις τινὸς λαβόμενος τῶν ἢ καλοῦσιν ἔνιος πτιλωτῶν, βακχεύοντι ἔοικεν ὑπὸ τῆς χαρᾶς, καὶ τὰ κράσπεδα ἀνελόμενος τοῦ τελευταίου χιτῶνος, ἢ ἐλίσσας τοῦτοις τὸ θρασθὲν, πορεύεσθαι ζητεῖν ἕτερον, οὐκ αἰσθάνεται γυνῆν ἢ δέον κρύπτειν τοῦ σώματος.* Palat. et Oxon. Codd. cum edit. vet. Vicent. caetera corporis r.

Ibid. *Nec denique*] lib. 4. *Nec denique nos latuit Chryseros quidam etc.* et forsan libro 8. eo modo legendum: *Nec denique tale facinus oculis meis tolerantibus, etc. ubi vulgo, Nec diu.*

Ibid. *Iniecta manu*] Vide quae ad Act. 3. 7. notata.

Ibid. *Fruatur diutius tropaeo suo Fortuna*] Rutil. Numatian. *Infelix putat illuvie coelestia pasci, Sequae premis, laevis saevior ipse Deis.* Sic autem loqui solent qui non pati tantum, sed et frui miseris volunt. Hecuba apud Euripidem humi cubans, nec se erigi passa: *Ἐἴτε μὲ (οὔτοι φίλα τὰ μοι Φίλ' ἢ κόραι) Κεῖσθαι πεσοῦσαν, πταισμάτων γὰρ ἔξια πάσχω τε, καὶ πέπονθα, καὶ πείσομαι.* Hercules apud eundem humi fusus praec moerore, post liberos et uxorem occisos: *Χορεύεται δὲ Ζῆνός ἢ κλεινὴ δάμαρ, Ἐπραξε γὰρ βούλησιν ἢ ἐβούλετο.* Ἄνδρ' Ἐλλάδος τὸν πρῶτον αὐτοῖσι βέβροικ' Ἄνω κάτω στήθεσσι. De Niobe Ovidius: *Pascere crudelis nostro Latona dolore, Pascere, ait, satiaque meo tua pectora luctu, Corque ferum satia, victrixque inimica triumphata.* Virgil. 4. *Hauriat hunc oculis ignem crudelis ab alto Dardanus.* Ubi Servius: *Ait, videat omnia tempestatis futurae, ait, certe satisfaciat crudelitati suae. Perdit et efflicium amans Plautinus adolescens: O Pescudole, sine sim nihil.* alius apud Aeschylum: *Ἐα μὲ τῆν δὲ τῆν νόσον νοσοῖν.* tertius apud Achillem Tattium: *Παιζέτω ἢ Τύχη.*

Ibid. *Quod fixit ipsa*] Apud Arrianum libe 2. 19. in Epictetum: *Τὶ ἔμοι καὶ σοὶ ἄνθρωπε; ἀρκεῖ ἐμοὶ τὰ ἐμὰ κακὰ.* Ovidius 3. 7. de Ponto: *Parcaque ad extremum quo mea coepit eat, τὸ ἴψα non est in Palat, nec Oxon. Ms.*

[T 2]

Ibid.

Ibid. *Effeci sequeretur*] Quam varie hic locus in Mss. concipiatur nil moror ego: veram hanc esse lectionem probant ista e. 2. Miles. *lucta se ut assideret efficit*. et haec e 3 libro: *Effecit, ut eius hodiernae coenae pigneraret*.

Ibid. *Etumque proptere vestio dicam an con- tegeo?*] Cornel. Nepos de Cimone: *Cum aliquem offensum a Fortuna videret, minusque bene restitum, suum amiculum dedit*. Tacitus *Annal.* 4. de exercitu Syllae vestium indigo: *Cum id Smyrnae in concionem nuntiatur: foret, omnes qui adstant detraxisse corpori tegmina, nostrisque legionibus misisse*. Vide et I. Sautuel. 18. 4. *Infra hic lib.* 11. *Sacerdos impigre superiorem exutus tunicam, superestis me*. Curtius lib. 5. *Demptaque sibi chilandy, corpus illius contextit*.

Ibid. *Sordium enormem illuvium etc.*] *Infra lib.* 5. *Enormis illuvies*. Virgil. *Dira illuvies*. ubi Servius: *Sordis tetra*. Curtius lib. 4. *Corpus illuvie aeternisque sordibus obsitum*. Gloss. *Κακοσμία*, *Eluvius*. malum illuvies. Ibidem: *Κακοσμος*, *sparsus*, *elluatus*. ubi illotus, vel *illuviatifus* scripserunt. Onomast. vet. *Illuvies, αλωσσις*. Lucilius apud Nonium: *Illuvie, imbalnitie*. Ad sensum loci Appuleianus Plutarchus: *Αμείλιαι σώματος έπονται τῷ κακῷ τούτω (luctui) καὶ διαβολαὶ πρὸς αἰοιμὰ καὶ λυτῶν* Consolat. ad Uxorem.

Ibid. *Operose effrico*] Gregorius Cyprius in *Encomio maris*: *ῥόπος καθαίρει τὸ ὕδωρ, καὶ κηλίδας εκπλύνει, καὶ μολυσμῶν ἀπαλλάττει, καὶ δυσωδίας*. Clemens Paedag. 3. 9. *Λούειν δὲ μάλιστα μὲν ψυχὴν καθαρίζω λόγῳ, καὶ τὸ σῶμα ἐστὶ ὅτε διὰ τὴν ἄσκη τὴν αὐτῷ ἐπιφυσόμενῳ*. *Τὸ operose* (quod Oxon. Ms. agnoscit, et veteres editiones) novitii quidam correctores injuria eiecerunt.

Ibid. *Lassus ipse fatigatum aegerime sustinens*] Statius: *Huc laceros artus socio conamine portant Invalidi, iungitque comes non fortior alius*. Ammianus lib. 25. *Infirmatus ipse humerog telo, pallescentem Machanacium extrahere pugna viribus valuit magnis*. Sustinens pro sustinens, *ὑποβαστάζων*, ut in Glossario.

Ibid. *Probe curatum etc.*] Terentius Andr. *Eurasti probe*.

Ibid. *Lectulo refoveo*] lib. 5. *Ex lectulo lassitudinem refoveo*. lib. 9. *Mollicie cubituli refota lassitudine*. Servius ad 4. Aeneid. *Eovemus, auxiliamur, quasi rem per se infirmam*.

Ibid. *Cibo satio, poculo mitigo*] Seneca 4. 37. *Benef. Accurrit, spiritum eius recolligit, in villam illam suam transtulit, affectum semianimemque recreavit*. Theodoros Prodromos: *Καὶ παντεπικῶς πίνῳ τὸ σαρκίον Στραμμυαῖς προσανέπασσεν, ὡς δὲ καὶ πόσις*. De poculo quod heic ait, receptissimum. Nonnus Dionysiacas: *Ἄνη*

πέλιος ἔχων, ὅτε γεύσεται ἡδύς εἶναι, Στυγίον ἀειζόμενης ἀποκείσεται ὄγκον ἀνίης. Scholiastes ad Horatii *Carm.* 1. 7. *Fino in oblivionem veniunt curae, et tristitiae fugantur*. Apud Suidam, ex Oneroicriticorum ut videtur aliquo, *Οἷος κενωθεὶς ἀργύριον πάσις λύσιον*. Philo in de Temulentia: *Ὁ τῆς ἀμπέλου καρπὸς ποθεὶς μετρίως, ἐπιχαλᾷ τὰς σφειδῆρας ὀδύνας ψυχῆς*. Vide A. Gellium linc 15. 2. Seneca in de Tranquill. *Aliquando libertatio iterque vigoram dabit, convictisque, et liberaliter potio: nomenquam et usque ad ebrietatem ventidum, non ut mergat nos, sed ut deprimat curas. eluit enim curas, et ab imo animum movet: et ut morbis quibusdam, ita tristitiae perulcat*.

Ibid. *Fabulis permulceo*] Supra: *Tibi etc. varias fabulas conseram, ausisque tuas etc. permulceam*.

Ibid. *Sermonis et ioci*] *Infra lib.* 4. *Iam etc. epularis sermo percrebuit, iam risus affluens, et ioci liberales*.

Ibid. *Imo de pectore suspirium ducens*] Virgilius: *Ingeniit, deditque has imo pectoro voces*. Idem: *Suspirans, inoquo trahus a pectore vocem*. Apud Quinilianum 19. *Declam. Protractis ab ima pectoris parte suspiriis*. Gellius 12. 5. *Gemitusque ex eo compressos erumpere, spiritusque et anhelitus e pectore eius evadere*. scribe, e pectore eius imo evadere. Plautus Trucul. *Traxit ex intimo ventre suspirium*. Auctor ad Herennium: *Anhelans ex imis pulmonibus praecura spiritus ducatur*. Homerus *Iliad.* K. *Ἐν στήθεσιν ἀπεστονάρχις* *Ἀγαμέμνων Νειδὴν ἐκ κρηδίδος*. et *Iliad.* 7. *Ἀδινῶς ἀνενέγκωτο*. ubi Scholia, *Οἶονεῖ, ἀπεστὴνάζεις, καὶ πολὺ πνεῦμα ἤγαγε*. Heliodorus lib. 7. *βύβιον ἐπιστένειν* dixit. In Oxoniensi est, *cruciabile iam suspirium ducens*.

Ibid. *Dextra saeviente*] Andreas Schottus doctissimus Vir, feriente reponbat. at rectum illud saeviente. Sic 8. *palmulas saevientes* dixit. et 3. *Percussit faciem suam manibus infestis*. ubi *manus infesta* est quae hic saeviens dextra. Seneca cap. 6. ad Marc. *In ipsam faciem impetuset, et sese omni genere SAEPITIAE projecturus maeror exerceat*.

Ibid. *Voluptatem gladiatorii spectaculi satis famigerabilis*] Postponens illi: *stulte mea serio ludo*. Seneca in de Vita beata cap. 32. *Haec res (ignota cognoscendi cupido) ad spectacula populos contrahit etc.* Et nota heic quam proprie voluptatem dixerit. Iulius Firmicus: *In 17. parte Virginis nascetur gladiator, publicis voluptatibus deputatus*. Vopiscus in Aureliano: *Datæ sunt populo voluptates ludorum seculorum, venationum, gladiatorum etc.* Ibidem de Eodem: *Erat rarus in voluptatibus*. ubi summus et optimus vir Casaubonus: *Spectaculis ludorum raso*

intērat. Cyprianus: *Homo occiditur in hominis voluptate.* Isidorus Orig. 18. 16. *Spectacula nominantur voluptates.* Ita apud Scriptorem de Excid. Hierosolym. *theatrales voluptates.* Noster infra de Demochare munus gladiatorium edituro L. IV. *Digno fortunae suae splendore publicas voluptates instrabat.* Ibidem: *Ille tam clarus tamque splendoris publicae voluptatis apparatus etc. Famigerabilis hic,* ut 9. et 10. Onomast. vetus, *Famigerabilis, διαβόητος.* Augustinus Confess. 6. 8. de Alypio suo: *Gladiatorii spectaculi inhiatu incredibilis etc. abreptus est.*

Ibid. *Secundum quaestum Macedoniam profectus.]* Al. *Secundo quaestum Macedoniam p. Oxon. Secundum quaestum Macedonici profectus.* τῆς Μακεδονικῆς ἀποδημίας. Glossac: Ἀποδημία ἐπὶ ξένῃς. Peregrinatio, profectus, ita sensus erit, *post lucrum itineris Macedonici.* Mercator Plautinus: *Quas merces vexeram, Omnes ut volui vendidi ex sententia: Lucrum ingens facio,* etc.

Pag. 6. *Nummator revertor.]* Quod tenso folle reverti Iuvenalis dixit. In eodem locupletissimo Onomastico, *Nummatus, πολυχρήματος.*

Ibid. *In quadam avia et laciniosa convalli etc.]* Cyprianus de latronibus loquens, ad Demetrianum: *Avias fauces, et desertas solitudines deligunt.* Theodoretus 7. περὶ Προνοίας. Οἱ τῆς συνορίας κατατολμώντες τῶν ὁδῶν τὰς ἐρημὰς στέρας καταλοχῶσιν. Philo 2. de Monarchia: *Λάσινα χερσὶ καὶ δρυμοὶ βαθεῖς κκοβρυγῶν εἰσὶν ἐνδικιτήματα. τῆν ἐκ τοῦ συσκιάζεσθαι περιζόμενον ἀσφάλειον. καὶ τοῦ ἐξ ἐνέδρας καὶ ὧν ἂν ἐβέλωσιν αἰφαιδῶς ἐπιτίθεσθαι.* Basilus Homil. 23. *Ταῖς ὁδοῖς ἐφειδρῶσιν εἰώθασιν, καὶ εἰ ἴδωσι τὴν χερσὶν περὶ αὐτὰς ἢ φάρωγξαι βαρβαρίας διεφάρως, ἢ φυτῶν πυκνότητι σπασκίον, εἰς ταῦτο καταδύομενοι, καὶ τῆν ἐκ πολλοῦ πρόσθιν τῶν ὁδοπορούντων. ποιοῦται ὑποκρυπτόμενοι κολύμβησιν, ἀέριον ἐπιπεδῶσιν αὐτοῖς, ὥστε μὴ πρότερον δυνήσθαι τινα πρός κινδύνου βέβηχους ἰδεῖν πρὶν εἰς τοῦτους πεσεῖν.* Virgilius: *Est curvo infractu vallis accommoda fraudi, Armarumque dolis, quam densis frondibus atrum Urgee ubique nemus.* Ammianus lib. 27. *Per angustum quandam transtus devexitate infractum, ad inevitabiles insidias venit.* Idem lib. 28. *Insidias in abdita valle struxerunt, unde praetereuntes aggredi negotio levi poterant.* Vide Festum in verbo *Convallis*, et Hesychium in γέπαι. Opeatus Milevitanus: *Quis tibi detraxit spolia? quas fraudulentans adisti fauces? quos latrones incurristi?* Prae laciniosa convalli quidam lacunosa malunt: quos ut frui iubeo coniectura sua. Virgilius iam laudatus, *vallē curvo infractu dixit.* perpende et Ammianus loca.

Ibid. *A vastissimis latronibus obsessus.]* Cyprianus Epist. 68. *Aut si in via stabulum ali-*

quod obsideri etc. a latronibus coeperit. Cicero famil. 10. 6. *Cum collega tuus etc. a sacerdotibus latronibus obsideretur.* Infra hic lib. 8. *Ipsas vias obsidere, et in modum latronum praetereuntes aggredi.* Valentinianus Edict. 1. *Ut quicumque etc. itinera frequentata insidiis aggressionis obsiderit.* Lactantius 5. 9. *Qui vias obsideant armati, maria praedentur.* Hinc *via obsessa* (a latronibus nempe) apud Senecam 14. Epist. Virg. 3. *Laevum implacata Clarybdis Obsidet.* Servius: *Obsidet, ad transeuntium insidias.* Festus Pompeius: *Insessores, latrones, qui circa vias insidiantur sedentes.*

Ibid. *Atque omnibus privatus tandem evado.]* Probabile est originis scriptum fuisse, *vix tandem evado.* Non levibus (si qui attenderit) suspicionem nostram testimonis firmabimus. Heliodorus 7. *Πάντων τῶν ὄντων ἀπιστολήντες, μῶλις αὐτοὶ περισσώθεντες.* Chrysostomus Homil. 1. ad Antiochenos: *Ληστῆς περιέτρεχε, καὶ μῶλις τῆν ἐαυτοῦ ψυχὴν δέσασθε, γυμνὸς ἀναχωρήσας.* Infra hic lib. 2. *Et omnibus amissis, vix enatavimus.* ad quem locum plura notamus.

Ibid. *Urpote ultime affectus.]* Id est fortasse, verberibus inultatus: nam non spoliare tantum, sed et pulsare latrones consueverunt. Luc. 10. 30. Οἱ δὲ (ληστοὶ) ἐδύσαντες αὐτῶν, καὶ πληγὰς ἐπιθέτες, ἀπῆλθον. sic infra lib. 10. *flagris ultime afflicte.* et lib. 3. *post infestis calcibus insequuntur, additur, sic affectus etc.* In vet. Onomastico, *Affectus, τραχούμενος.*

Ibid. *Me satis quam humane tractare averta.]* lib. 10. *Qui me satis humane etc. nutriebat.*

Ibid. *Et nox etc. cubili suo applicat.]* *Nec satis hospitium est, lecti quoque fodere iungit.*

Ibid. *Lacinias quas boni latrones etc.]* Philo in de Somniis: *Λωποδότης ἕως ἀναμπίσχυρος τὰς μὲν ἐσθῆτας ἀφαιρεῖσθαι, γυμνὸς δὲ τοὺς ἔχοντας ἀποφίνειν.* id est, adeo male vestitos ut quasi nudi sint. Apud Quintilianum ille 6. Declam. *Quam vestem relictam captiva putas nisi quae praeda non erat?*

Ibid. *Sagariam faciens.]* Iuvenal. *Saga vendenti.* Scholiastes: *Negotiatori sagario.* In veteri doctis. Onomast. *Sagaria, χλαυνοργική.* *Facere* hic satis Latine dictum, ut et 4. *scrutariam facere.* Sic in 1. 20. ff. de action. et oblig. *privaticam facere.* in 1. 12. ff. de servitut. urb. praed. *balneariam facere,* et apud Ciceronem ipsum in de Officiis *argentariam facere.*

Ibid. *Bona uxor et mala fortuna.]* Adumbrata ex his Virgilio videtur: *Sed me fata mea, et scelus exitiale Lacaenae His versere molis, illa haec monumenta reliquit. Bonum amare dixit.* Terentius 3. 4. Adelph. *Ille bonus vir.* ubi Donatus: *Εἰρηναία est ab eo posita, qui indignatus virum bonum esse debuisse qui non sit.* Ibidem 4. 7. *Flagitia boni iussu adolescentuli.* Donatus:

Ἐπιμελεῖς, quae semper amarius ponitur quam manifesta criminatio. Supra hic paulo ante: *Latrones boni*, et infra, *bona Meroë*. Non hic silendum τὸ ἄνωγρον ab Oxoniensi abesse; ita *bonam fortunam* vocaverit profectus Macedonici iucrum, *malam* autem, infelicem gladiatorii spectaculi cupidiniam, et spoliationem suam. De stae uxoris malitia necdum questus est. animum vero Meroën, *uxorem* satis dure vocaverit.

Ibid. *Dignus est extrema sustinere*] In Plauti Trucul. *Animo hercle homo suo est miser, Quisquis est. Ph. Dignus est mecastor ille.* Cicero Offic. 2. *Propensior benignitas esse debet in calamitosos, nisi forte erunt digni calamitate. Extrema sustinere* hic, ut 9. *extremas poenas sustinere.* Suidas: *Ἐσχάτα κακὰ, μεγάλα, etc.*

Ibid. *Scortum scorteum*] τὸ scortum non est in Palat. nec Oxon. Ms.

Ibid. *Ille digitum a pollice proximum ori suo admovent* etc. *Tace inquit*, etc.] Iudic. 18. 19. *Tace, et pone digitum super os tuum.* Vide et Ioh. 19. 19. Marcianus Capella: *Ad os digito compresso salutari, silentium annuebat.* Inde ὁ κατασιγᾶζων ἀκτυλᾶς Suidae in διαγνώμων, et ἡμίστικς.

Ibid. *Et in stuporem attonitus*] lib. 2. *Attonitus repentinæ visionis stupore.*

Ibid. *Et circumspiciens tutamenta sermonis*] Apud Senecam Octavia: *Circumspice aegidum ne quis arcana auceperit, Partemque in omnem vultus inquirens cat.* Apud Plautum in Mostellaria: *Circumspice dum, numquid est Sermonem nostrum qui auceperit.* Idem Milite: *Circumspice dum ne quis nostro hic auceperit sermoni siet.* Ibidem: *Shute me prius prospectare ne uspiam insidia sient, Consilio quod habere volumus nunc opus est nunc tuto loco.* Iterum: *Sed speculabor ne quis hinc a leva aut a dextra Nostro consilio venator adsit cum auritis plagis.* Philostratus 4. 12. *Διηγύτο τὰ ἐκὶ (Romae) ποικτόμενα, θαυὰ ἐπιστρέφόμενος, μὴ ἐπακροῦτο τίς αὐτοῦ κατόπι.* Tacitus Annal. 4. *Notae ignotaeque aures vitari: etiam muta atque iuanima, tectum et parietes circumspiciebantur.*

Ibid. *Parce (inquit) in feminam divinam, ne quam tibi lingua intemperante noxam contrahas*] In Baechid. Plaut. *Cave malum, et compece in illum dicere*, etc. In Nubibus Aristoph. *Ἡ, ἦ, σῶπα, μηδὲν εἰπὲς νήπιον.* Apud Lucianum in Deorum dialogis: *Σῶπα, μὴ τι κακὸν τῶν λόγων ἀπολάβωσθαι.* Alibi in iisdem dialogis: *Ἐυφῆμαι δ' Ἄρης, οὐκ ἀσφαλὲς λέγειν τὰ τιαυτὰ, μὴ καὶ τι κακὸν τῆς Φλυαρίας ἀπολάβωσθαι.* Euripides Herc. fur. *Ἴσχε τὸ στίμα, ὡς μὴ μέγα λέγων μεῖζον πάθος.*

Ibid. *Am tandem?* etc.] Terent. Andr. 5. 3. *Am tandem.* ubi Donatus: *Percontativum verbum, quasi, aine?* Idem ad 2. 3. *Phorm.*

Am, dicimus de his qui vana loquuntur. Infra hic lib. 3. Am, vulpinaris anasio?

Ibid. *Deos infamare, sidera extinguere*] Scholiastes vetus Horatii ad Epod. 5. *Huiusmodi arti maxime Thessalorum est, ut Lunam cantibus depellant, et astra commoveant.*

Pag. 7. *Aulaeum tragicum dimoveto* etc. et *cedo verbis communibus*] Sophocles: *Ὀὐκ ἐμπλέκων ἀνίγμωτ', ἀλλ' ἀπλῶ λόγῳ.* Aristophanes: *Ἀμαθέστερον πᾶς εἶπε, καὶ παρφέτερον.* Lucianus Necyom. *Παῦσαι μακάρη τραγῶδων, καὶ λέγε οὐτωσί πᾶς καταβῆς ἀπὸ τῶν ἰαμβεῖων.* Plautus Milite: *Quin tu istam orationem hinc veterem atque antiquam amoves? Nam proletario sermone nunc quidem hospes utere.* Seneca Epist. 13. *Non loquor tecum Stoica lingua, sed hac submissiore.*

Ibid. *Siparium scoticum*] Lindenbrogii Notis ad Terentium legit *mimicum*.

Ibid. *Verbis communibus*] Scholiastes vetus Horatii ad Epist. 1. 16. *Communii sermone, ac simplicibus verbis.*

Ibid. *Quod in aliam tenerasset*] Ita Oxoniensis, et alii multi tam editi quam Mss. nec tamen male Vulcanius, *vi al. tem.* Isidorus Orig. 8. 11. *Sine vi femina esse virgo non desinit.* Tertull. exhort. ad castit. cap. 13. de Lucretia: *Quae ut semel per vim etc. alium virum passa est, etc.* Phrynichus: *Βεβίαιται ἡ κόρη λεκτέον οὐχ, ὡς τινες, ἐφάρται* Aen. 8. *Raptas sine more Sabinas.* ubi Servius, *Stupratas: i. e. per vim.* In vet. Onomast. *Raptus, stuprum, βία.*

Ibid. *Captivitate metuens*] Recta et haec lectio, exstatque in Oxon. Cod. Sic infra lib. 5. *Mctuens virginitati.* Male fecerunt illi qui aliter excuditi curaverunt.

Ibid. *Immatans.*] Glossae: *Ἐπινέχομαι, Innato.*

Ibid. *Adventores pristinos etc. officiosis ranchis appellat*] Onomast. vet. *Adventores, πλανήζοντες.* Respicitur hic diversitorum mos viantes comiter appellandi. Apud Senecam Epist. 21. *Hospes hic bene manebis.* etc. *paratus erit istius domicilii custos, hospitibus, humanis, et te polenta excipiet.* Suetonius Claudio: *Quoties Ostiam Tiberi deflueret, aut Baiunum sinum praeternavigaret, adposita per litora et ripas diversoriae tabernae parabantur, et insignes gaeatae matronarum insitorias operas imitantium, et orantium hinc inde ut appelleret.*

Ibid. *In sarcinam praegnationis*] lib. 10. *Quod sarcina praegnationis onerata relinquebat eam,* et 5. hoc sensu, *sarcinae rudimenta.* Ovidius: *Qui matri sarcina quondam Prima fuit.* Zeno Veronensis: *Portat sine labore uteri sarcinam.* Phaedrus: *Portat onus ignotum certis mensibus, Novissime prolapsam effundit sarcinam.*

Ibid. *Repirato foetu*] Ovidius: *Matris adhuc utero partu remanente tenebat.*

Ibid. *Ut cuncti numerant*] In Cod. Oxon. etiam ut cuncti sciant numerantia. unde Brantius: *Ut cuncti civium numerant iam etc.* non sane illepidè.

Ibid. *Misella illa etc. distenditur*] Apud Suidam nescio quis Veterum in οὐ μὲν, etc. Μη ἰσχύοντα τεκνέει, ἡμοῦ τι τῶ βαρύνει γν. Vide 26. 28. Esaiac.

Ibid. *Publicitudo indignatio percipit*] Seneca de Ira loquens, 3. 2. *Cetera (vitia) singulos corripiant, hic unus affectus est qui interdum publice concipitur.*

Ibid. *Statutum est in eam altera die saxorum iaculationibus vindicaretur*] Statutum, non a iudicibus intelligi, sed populi subitaneo consensu. Infra lib. 2. *Conclamant ignem, requirunt saxa: parvulos etiam ad exitum mulieris hortantur.* ubi nota vide. Tertullianus: *Lapidatio non legitimis bellis, sed popularibus coctibus etc. familiaris.* Apud Quintilianum 12. *Declam. Populus quoque impunitum nefas sine lapidibus praeferit*] Ovidius de lapidatione loquens: *Obruere ista solet manifestos poena nocentes, Publica cum lentam non habet ira moram.* Horatius, etiam de incantatricibus agens: *Fos turba vicatim hinc et hinc saxis petens contundet.* Scholiastes: *Missurum se populo promittit furorem, ut ex omnibus vicis turba concurrens eas saxis obruat.*

Ibid. *Unius dieculae etc. impetratis induciis*] Scriptor de Excid. Hierosolymitano 4. 4. *Veniam se unius diei poscere, dilationem tam exiguam nequaquam impedimento futuram.* Infra hic lib. 6. *Vel ad unam saltem dieculam sufficiens etc.*

Pag. 8. *Tanta cantionum violentia claudit*] Bene haec *violencia*. Isidorus 8. 9. de Magis tractans: *Sine ullo veneni haustu violentia tantum carminis interimunt.* Infra lib. 3. de Eadem ista: *Arts huius violentia nititur.* Supra paulo virtutes cantionum dixit.

Ibid. *Quam sanctissime deierantes*] lib. 2. *Quamque sanctissime poterat, adiurans cuncta Nomina.*

Ibid. *Sese neque ei manus admolituros, etc.*] Guntherus 7. *Tunc proceres clarique viri, turbaeque minoris Ambitiosa manus, studio devota fidei, Sacramenta dabant cunctas servanda per Urbes, Principis Ausonii ius, famam, corpus, honorem, Nec se laesuros, et, si quis laedere vellet.* Usque vel ad mortem tota virtute veniti. In iuramento Ephebis Atheniensibus praestari solito: *Τοῖς θεομοῖς τοῖς ἱερῆμοῖς πείσματος etc. καὶ, ἐάν τις ἀνίπρῃ τοῖς θεομοῖς, οὐκ ἐπιτρέψω, ἀμύνω δὲ etc.*

Ibid. *Cunctus illius auctorem etc. cum tota domo etc.*] Anaxilaus: *Τὸν τε ναύκληρον λαβεῖσα*

ναυπαπέων' αὐτῷ σάφει. Lactantius 5. 11. *Sicut unus in Phrygia, qui universum populum cum ipso conventiculo concinnaverit.*

Ibid. *Ad est, parietibus, et ipsa solo, et omni fundamento etc.*] Haec tota expungunt Wovnerius et Elmenhorstius: Ego delenda non censo quae clare in Oxoniensibus leguntur, et quae similis apud alios locutiones permitti iubent. Virgilius: *Omnis humo fumat Neptunia Troia.* ubi Servius: *Ut significet patriae suae solum quoque arsisse, adde sequentem Luciani locum.*

Ibid. *In aliam civitatem etc. transtulit*] Lucianus de inepto quodam Historico, qui quantum haec Pamphile vi magica, effecit ignorantia sua. Ἄλλα καὶ τὴν ἐμὴν πατρίδα τὰ Σαμόσατα αὐτὸς ἐν τῷ αὐτῷ βιβλίῳ ἀράμενος ὁ γενναῖος, αὐτῇ ἀποτρόχει καὶ τεύχεσι μετέθηκεν εἰς τὴν Μεσοποταμίαν.

Ibid. *Mihi non parvam incussisti sollicitudinem etc.*] lib. 8. *Quae res incussit mihi non parvam sollicitudinem.*

Ibid. *Iniecit non scrupulo sed lancea*] *Spiculis* non male legi posse memini olim me ad Apologiam monere. *Spiculum* est ferrum lanceae capiti praefixum. Glossae: *Spiculum, etc. ἐπίδοματις.* Hesychius: *Επίδοματις, ὁ σίδηρον τοῦ ἀκοντίου τὸ ἄνω.* Non *spiculum lanceae* (inquit) iniecesti mihi, sed *totam lanceam.* Tertullianus in de Pudicitia: *Non lucernae spiculo lumine, sed totius Solis lancea.*

Ibid. *Sermones nostros etc. cognoscat*] *Tiresias* apud Statium: *Spernite ne, monco: et nobis saevire potestas.* Scimus enim et quicquid dici noscique timetis.

Ibid. *Itaque maturius quieti nos reponamus*] lib. 9. *Suadebat maritum temporis quieti recedere.*

Ibid. *Antelucio aufugiamus etc.*] *Οὐ γὰρ τις νέμεσις Φυγέειν κακὸν, οὐδ' ἀνὰ νύκτα βέλτερον, ὅς Φεύγων προφύγη κακὸν, ἤπερ ἄλλῃ.* ut est apud Homerum.

Ibid. *Violentia ac fatigatione pertentatus bonus Socrates, iam sopitus stertebat alius*] *Cicero* Somn. Scipion. *Me et fessum de via, et qui ad multam noctem vigilassem, arcior: quem solebat somnus complexus est.* Servius ad Aeneid. 4. *Fatigati somno se dederunt.* Lucianus in Amoribus: *Ἰδιόως ὕπνος κλυθεὶς τῆς μεθ' ἡμέραν καμάτους ἐπιρρημῶν.* Adde Lucretii et Eustathii locos iam statim depromendos. *Labore delassatum stertere* Plautinum est. At Noster hic non ex fatigatione tantum, sed et violentia stertit. Caelius apud Quintilianum 4. 2. de M. Antonio: *Temulento sopore proflagitatum, totis praecordiis stertentem,* etc. Lucretius: *Multo sopor ille gravissimus extat quem satur aut lassus capias.* Apud Eustathium ille Ἐρωτικ. 1. Ἐγὼ δὲ πρὶν ἔτραπῶν ἐυδῆς, καρβαρήσκα: καὶ τροφῆ, καὶ πῶσαι, καὶ πόνους et post. Τρεφῆ

καὶ πόσις καὶ πῦρος ὕπνου πυχθῶ. Scholiastes vetus Horatii ad Sermonem. 7. *Qui facile dormire non possunt, etc. multis se potitionibus implent, quo facilius his somnus accedat.* Et nota heic insolitam vinol. Plutarchus in Parallelis. Πιόντες παρὰ τὸ σύνθετος, εἰς ὕπνον τοῦ δένοντος βαρύτερον κατενέχονται.

Ibid. *Peritentatus*] Nonius de temeto: *Attentat mentem.*

Ibid. *Altius*] Lucretius ubi supra: *Fit ratione eadem collectus porro animai Altior, atque foras cictus largior eius.* quod infra lib. 5. *altium soporem flare.*

Ibid. *Aeducta fore, pessulisque firmatis*] Xenophon Anabasis. 7. Συγκλείουσι τὰς πύλας, καὶ τὸν μοχλὸν ἐμβάλλουσι. Tibullus 1, 2. *Clauditur et dura tanna fulta seva.*

Ibid. *Prae metu aliquantisper vigilo*] Plinius lib. 7. *Epist. 27. Tristes diraque noctes per metum vigilabantur.* Sisenna Histor. 3. *Metu ac suspitione non poterant quietem capere.* Ammianus lib. 25. *Nec sedere quoquam auso, nec flectere in quietem lumina prae timore.* Homerus (Iliad. κ.) Μενέλαον ἔχε τρέμος, οὐδὲ γὰρ αὐτῷ "Τνος ἐπὶ βλεφάρουσιν ἐφίξαι.

Xenophon παῖδ. 3. Οὐτε ὕπνου πυχθάνειν διὰ τὸν φόβον δύναται. Apud Suidam in Οὐδῷ ἔσση etc. ἀγρυπνεῖν διὰ δειλίαν habemus. Apollonius 2. 14. Philostrati: *Ei μηδ' ὁ νοῦς ἀτρεμέσειεν, οὐδὲ σὶ ἐφθαλμοὶ τὸν ὕπνον ὑποδέξονται.* Ovid. 3. 6. de Ponto: *Ne tamen iste metus possit tibi numper somnos, etc.* In veteri Mimo: *Metas cum venit, rarum habet somnos locum.* Sionius lib. 2. *Cum mole curarum pristinae quietis tenere demensum prohiberetur.* Virgil. Georg. 3. *Nec somnos abruptis cura salubres.* ubi Servius: *Ex nimia cura vigilat procreantur.* E converso apud Petronium: *Abiecti in lectulo, reliquam noctem sine metu exegimus.*

Ibid. *Circa tertiam ferme noctis vigiliam paululum conniveo*] Seneca Troade: *Partes fere nox alma transierat duas, Clarumque septem vertebant stellae iugum: Ignota tandem venit afflictatae quies, Brevisque fessis somnus obrepit genis.*

Page. 9. *Iannae etc. fractis et evulsis funditus cardinibus prosternuntur*] Sophocles Oedip. Tyr. Πύλας διαλαῖς ἐνήλατ', ἐκ δὲ πυθμένων Ἐκλινε κῶλα κλειδρε. Scholiastes: Ἀνέτρεψε τὰς πύλας, καὶ κατέβηκεν ἐκ τῶν πυθμένων. Vide ad Act. 16. 26. notata. Plautus Amphitruo. *Quis iam vasto impete hae fores toto convulsit cardine?* quo loco forsitan torto legendum, sic apud Nostrum 3. *Obortis cardinibus.*

Ibid. *Grabatulus etc. uno pede mutilus, ac putris*] Tripes nempe, qualis apud Martialem ille: *Ibat tripes grabatus, et bipes mensa.* Ca-tullus: *Fractum qui veteris pedem grabati in collo tibi collocare posset.* Ovidius: *Mensa sed*

erat pes tertius impar. Varro de ling. Lat. 5. *Translatione a pede nostro, pes lecti, ac pes betae, etc.*

Ibid. *Recidens in inversum*] Rittershusius (Vir doctissimus) *recidens universum etc.* ita et Bembinus codex, quo usus Puteanus. *Potes, nec male, in inversum etc.* Onomast. vetus. *In universum, ὄλος,* ubi ὄλος scribendum putarim. *Wowerius inversum,* Elmenhorstio adprobante. *Me non offendit vulgata lectio in inversum:* quod expono, ἐπὶ πρῶτης. Hesychius: Ἐπὶ πρῶτης ἐπὶ κάτω κατεστραμμένον. Reperitur et illa lectio in Oxon. MS.

Ibid. *Tunc ego sensi naturaliter quosdam affectus in contrarium provenire*] Simplicius in cap. 17. Epicteti: Ἐκ τῶν λυπηρῶν καὶ τῶν ἡδέων ἐναντιῶν ὄντων, τὰ αὐτὰ πῶς συμπάσονται ἔσται. EUGRAPHUS ad Terentii Adelphi. *Saepe ex gaudio contingit quod evenit ex dolore* In Oxon. melius, *naturaliter.*

Ibid. *Lacrymae saepe de gaudio etc.*] lib. 5. *Et illae sedatae lacrymae postliminio redeunt, prolectante gaudio.* Et 8. *Et quas in primo moerore lacrymas non habebat, iam scilicet crescente gaudio reddere.*

Ibid. *De Aristomene testudo factus*] lib. 9. de adultero sub dolo delitescente: *Ad instar testudinis alveum succubabat.*

Ibid. *Dum etc. obliquo aspectu quid rei sit etc.*] eod. lib. 9. *Dum obliquata cervice per quandam fenestruclam quidam sibi vellet tumultus ille prospicere gestio, etc.*

Ibid. *Video mulieres duas altioris aetatis*] Sic Saganam maiorem cum Canidia maleficis operantem Horatius inducit. ubi Scholiastes: *Apparet, aut sororem hanc habuisse minorem se, aut fuisse et aliam Saganam minorem hac vel aetate, vel censu, vel natalibus.* Non censu nec natalibus crediderim, sed aetate minore.

Ibid. *Socratem bene quietum circumstetero*] Ovidius Metam. 7. *Iamque neci similem resolutis corpore Regem, et cum Rege suo custodes somnus habebat, Quem dederat cantus Magicaeque potentia lingua. Intrarunt iussae cum Colchide limina natae, Ambieruntque torum.* Aristides ser. λόγ' 2. *Εν τούτῳ τὸ σχήματι στὰς ἐκπρῶτον τῆς εὐνῆς.*

Ibid. *Infusa illa*] Excerpta e vet. gloss. *Infusa, προσκαλῶ.*

Ibid. *Hic est qui meis amoribus insuper habitis etc.*] *Nihil iste Deos, nil carmina curat.* Apud Ovidium 11. *Metamorphos. En ait, en hic est nostri contemptor amoris.* Heliodorus lib. 7. *Φιλόνοιο γυναικὲς ἀμείλικτοι γίνονται, καὶ βαρμυήνιδες ἀποπυχθάνουσι* καὶ τοὺς ὑπερέπτας ὡς ὄβριστας ἀμύονται.

Ibid. *Ast ego scilicet Ulysses astu deserta etc.*] Apud Claudianum: *Ast ego deserta moerens in-glo-*

glorius aula, Implacidas nullo solabor pignore curas. Ulysses astu, ut apud Petronium. Ulysses astu simillimo vici.

Ibid. Vix Calypsonis aeternam solitudinem flobo] Oxoniensis: Vitam, et Calypsonis etc. vera ne illa altera lectio, et aeternum, (ut Gracisset) legendum? Sic infra 2. perpetuum urere. 4. irasci solidum, et apud Horatium servire aeternum. Bene porro a faemina amatrice solitudinem dictum. De Didone Virgilius: Sola domo moeret vacua, ubi Servius: Sola, sine eo quem amabat: Nam Regina sola esse non poterat. Est autem Plauti, qui inducit inter multos amatorum positum dicentem quod solus sit, ut Virgilius ipse alibi. Me sine sola vides, — quam constabat Antonii castra comitatam: sed Sola, sine amatore suo. Infra heic lib. 5, ubi se in pinna dat amator Deus: In Psyche relicta sola etc.

Ibid. Et porrecta dextra, meque Panthiae suae demonstrato etc.] lib. 9. Porrecta manu sua, demonstrat ei etc.

Ibid. Ac hic (inquit) bonus consiliator etc.] lib. 5. At illae consiliatrices egregiae tuae etc. Glossarium: Γνωμοδότης, Consiliarius, suavor, consiliator. In Phaedri Apologis, Consiliator maleficus.

Ibid. Impiis se retraturum meas contumelias putat] lib. 7. Senectam infirmitatemque meam despiciet, et impius se laturum tantum scelus credit.

Ibid. Imo iam nunc etc.] lib. 5. At illae consiliatrices egregiae tam perniciosi magisterii dabant actutum poenas mihi. In Terentii Heautont. At nae illae haud inultum si viso ferent, Nam tam etc. Apud Senec. Herc. fur. Lycus Creonti debitas poenas dabit. Lentum est, dabit; hoc quoque est lentum, dedit.

Ibid. Faxo eum etc. ut et praecedentis dicitatis et instantis curiositatis poeniteat] In Plauti Bacchid. Ego faxo haud dicat nactum quem derideat. Infra lib. 4. Iam faxo etiam huius illicitae ipsius formositate poeniteat. Et 5. Sed iam faxo te huius lusus poeniteat.

Pag. 10. Sudore frigido] Infra lib. 10. Perque univisa membra frigidus sudor emanabat. Seneca Troade: Sudor per artus frigidus totos cadit. Lucretius 3. Est et frigida multa comes formidinis aura, Quae ciet horrorem in membris, et concitat artus. Et aenea eod. lib. Ubi vehementi magis est commota metu mens, Consentire animam totam per membra videmus: Sudores itaque et pallorem existere toto Corpore, et intrinseci linguam, vocemque aboriri, etc. Hesychius: Ίδρω, ιδρωτι (lege ιδρωτι) και ἀποκρίων. Ίδρω ἀπεψύχοντο. Perfistere heic est quod Luc. 22. 44. καταβαίνειν.

Ibid. Tremore viscera quatuor] Virgil. Mihi frigidus horror Membra quatit. Scholiastes ad

Nubes Aristophanis: Τὸ πρέμειν καὶ πάλλεσθαι τῶν ἄγων εὐλαβουμένων ἐστὶ.

Ibid. Sudore frigido miser perfuso, tremore viscera quatuor] Symeon Metaphrastes in vita Ioannis Evangelistae: Τῶν πᾶνταχθῆεν περιεβρεῖτο, καὶ ὑπὸ τρομῶν ἦν.

Ibid. Ut grabatulus etiam concussus etc.] Petronius: Ita sternutavit ut grabatum concuteret. Quintilianus Declam. 2. de homine in somno occiso: Sane non habuerit vocem supremam, habet utique palpitationes, et motus, et quicquid totus lectulus sciat.

Ibid. Parva contumetul humo] Ovidius: Parva tumulatus arend. Nonnus de Iosepho Arimath. Ἰησοῦν ἐλίγη φαρμάκωδε ἤκε χαμέσιν. De Philippo ad terram lapsu Plutarchus: Ὁ εἶδς τοῦ σώματος τῶν τύπων, ὡ Ἡράκλεις εἶπεν, ὡς μικροῦ μέρους τῆς γῆς Φύσει μετέχοντες, ὅλης ἐφίεμεθα τῆς οἰκουμένης! Et nota contumetul, non sepeliat. Nec enim sepulchrum hunc dicere possumus, cuius sepultura non sit rite perfecta, sed fortuita est terra obrutus. Sunt verba eruditissimi Servii ad 3 Aeneid.

Ibid. Gladium totum ei demergit] In Historia Iudicum 3. 22. Infixitque eam (sicam) in ventre tam valide, ut capulus sequeretur ferrum in vulnere. Demergere, ut infra 2. Ac singulis, ut quemque collictantem offenderam, altissime (gladium) demergo. quod Polycarpiani martyrii Scriptori ξιφίδιον παραβύσαι. Et nota heic totum gladium. Claudianus Bell. Get. Altius haud unquam toto descendimus ense In iugulum Scythiae.

Ibid. Et sanguinis eruptionem etc. ita ut nulla stilla compareret usquam] Infra lib. 4. Multis lacintis offulso vulnere, ne stillae sanguinis vestigium pröderent. Et bene heic, eruptionem. Quintilianus 1 Declam. Tunc ex omni vulnere cruor profluit et effunditur, cum ferri recedentem viam sequitur.

Ibid. Ne quid demutaret a victimae religione etc.] Servatur omnis ordo, ne tantum nefas Non rite fiat. Zeno Veronensis: Et, ne quid minus ab hostia videretur, pedem ligatura restringit.

Ibid. Inmissa dextra ad viscera penitus etc.] Seneca cap. 22. ad Marciam: Lacerationes medicorum ossa visis leguntur, et totas in viscera manus demittuntur. Pro penitus penita legendum videtur, ut dudum pag. 89. ad Apologiam dixi. Cicero 1. Catil. Et ea penitus animis vestris mentibusque mandate. Repono, penitis animis etc.

Ibid. Cor miseri contubernialis etc.] Vide Hesychium in καρδιουλικία, et Suidam in καρδισάμενος.

Ibid. Incertum stridorem] Suidas in λαρυγγίῳ: Τυμβήσις τῆς φάρυγγος, οὐκ εἶον τε φωνῶν πρῆσεισι. Incertus stridor hic est quatuor [V]

Item Seneca incertum murmur vocat. *Ceryice caesa truncus in pronum ruit, Querulum cucurrit murmur incerto caput.* et Noster Libro 8. incertum sermonem. *Balbutiens incerto sermone perflavit virilem animum.* At melius hoc loco stridorens, non sermonem dixit. Solinus cap. 34. de Troglodytis: *Ignari sermonis, strident potius quam loquuntur.* Hieronymus: *Ipsum stridorem, quo mortalium vita finitur, in laudes Domini convertebat.* Noster lib. 10. *Adstrit dentium longo stridore edito, ante ipsos Praecidis pedes exanimis corruit.*

Ibid. *Et spiritum rebulliret*] Obluctantem in somno occisi animam non male expressit. Quintilianus 2. *Declam. Nam quod dormiens occisus est, non est quod sic aestimetis, tanquam per illam quietem transierit in mortem. Sic aliquid necesse est inter soporem mortemque medium: nec ipse iungi tanta diversitas; cum sit somnus ipse pars vitae. Non multum interest quietem ratio vitae rumpat an mortis. Hominem qui dormiens occiditur, ipsa mors excitat. Sane non habuerit vocem sapientiam, habet utique palpitationes, habet motus, et quicquid totus lectulus sciat. Pro non multum interest legerim eonne m. i. interrogative: vel nam m. i.*

Ibid. *Spongia in mari nata*] Philo in de confus. ling. *Ἐξ ὕδατος ἢ ἀπορίας γένεσις ἔστι.*

Ibid. *Inanimis, etc.* quasi recens utero matris editus etc.] Lucretius: *Ut saevius profectus ab undis Navita, nudus humi iacet iufans, indigus omni Vitae auxilio, cum primum in luminis auras Nixibus ex alvo matris Natura profudit.* Ex eo Lactantius (de Opif. c. 3.) *Hominem contra, nudum et inermem tanquam ex naufragio in vitae huius miseriae prolici et expelli.* Tertullianus in de Carne Christi: *Horres utique infantem cum suis impedimentis profusum et oblitum.* Plutarchus in de proliis amore: *Ὁ δὲν ἔστιν οὕτως ἀτελής οὐδὲ ἀπορην, οὐδὲ γυνῶν, οὐδὲ ἀμορφῶν, οὐδὲ μιζερῶν, ὡς ἄνθρωπος ἐν γυναικὶ δρῶμενος.* Idem in *περὶ Τύχης*: *Μῦθος ὁ ἀνθρώπος, καὶ ἀνυπόδητος, καὶ ἀνυπόδητος, καὶ ἀστρωτός ἀπὸ τῆς φύσεως ἀπολείπεται.* Pro inanimis reponunt inanis, inphantis, et quae nescio alia: cum potius inermis legendum videatur. Seneca ad Marciam: *Quid est homo? imbecillum corpus, et fragile, nudum, supapte naturā inermem.* Adverte et ad Plutarchi Lactantique locos paulo supra adductos, at vera est inanimis lectio: id est, (ut 9. loquitur) *ἄπυρον ἔξανιμις:* aut (quia de recens edito agitur) *tanquam sine anima.* Cicero 5. de Finibus 2. *Parvi primo ortu sic tacent, tanquam omnino sine anima sint.* Nec tacendum quod et inanimis legit Oxon. MS. Gloss. *Νεωγῶν, recens partu.*

Pag. 11. *Ipsa mihi supervivens*] Seneca cap. 3. de Tranquill. *Ultimum malorum est, ex vivo-*

rum numero, antequam moriaris, exire. Tacitus Annal. 14. *Præsentio malorum iam a vivis (lege, e vivis) exempta, nondum tamen morte acquiescebat.* Idem in Agricola vita: *Non modo aliorum, sed etiam nostrae superstitis sumus.* Tertullianus de luce: *Rescindens sepulchrum suum, tenebras: haeres sibimet existens.* Elegiastes ad Livianam, *Et sensi exequias funeris ipse mei.*

Ibid. *Destinatae iam curae candidatus*] Hoc *καίμενος* non agnoscit Oxoniensis MS.

Ibid. *Ingulatae mane paruerit*] Idem Cod. *paruerit*, quomodo et in Palat. legi Elmenhorstius testatur. Ego *paruerit* fero, imo et magis Appulcianum puto. Infra lib. 5. *Quamvis hominum nemo pareret, chorum tamen esse pareret.* Servius ad Aenid. 1. de discrimine *τοῦ παρere et apparere.* Observatio haec diligenter custodiri debet, licet eam Authores metri causa, vel clausulae corrumpant. quod posterius heic ab Appulcio factum.

Ibid. *Cui videbor verisimilia dicere proferens vera?*] Bene hoc: nam (Minuc. Octav.) *Ut saepe in verisimili mendacium, ita nonnunquam verum in inverisimili est.* Quintilianus 12. 1. *Frequenter evenit ut optimae causae similes sint malis, et innocens reus multis verisimilibus pre-matur.* Achilles Tatius lib. 6. *Οἶδα μὲν ἄπιστα λέγων, ἀλλ' οὕτω πειρακταί.*

Ibid. *Proclamans saltem supplicium*] lib. 7. *An ignoras eos qui moriturus auxilium salutarem denegarint, quod contra bonos mores id ipsum fecerint, solere puniri?* Seneca 1. 10. de Benef. *Dignum, etiam impendio sanguinis mei tuerbor, et in partem discriminis veniam: indignum si eripere latronibus non potero, clamore sublato salutarem vocem homini non pigebit emittere.* Confer 1. 1. §. 28. 35. et 38. ad SC. Silan. Oxoniensis hic, *Dicere aliquis, mi Aristomene, proclamares etc.* quae vix putem germana esse.

Ibid. *Si resistere vir natus mulieri nequibus*] Apud Ciceronem, ex vet. Tragodia, Tuscul. 2. *Vir faeminea interimor manu.*

Ibid. *Vel propter indicium sceleris arbitro pepercit*] Oxon. V. p. ind. scel. vitandum a. p.

Ibid. *Sub oculis tuis homo ingulatur, et silet?*] Apud Quintilianum ille 1. Declamat. *Fertur in sinu tuo maritus, et tu taces?*

Ibid. *Cur autem te simile latrocinium non peremit?*] Ibidem: *Cur ergo tu incolum es? quae tam iratis manibus sanguinem tuum fertuna invidit?*

Ibid. *Nunc illo redi*] *Morere, et fratrem ne desere frater.*

Ibid. *Haec identidem replicabam, et nox ibat in diem*] Curtius lib. 10. *Haec cogitationes volventibus nox supervenit.*

Ibid. *Optimum itaque factum visum est antelucio furtim evadere*] Iustinus lib. 23. In hac

Gesta periculum tutissimum portus consiliorum visum est, omnibus viribus decernere, etc. corripit libro 14. eundem Iustinum. *Omnia igitur circumspicienti, optimum factum visum est etc.* nam vulgo illud factum non visitur. At heic Lucius noster, *antelucto evadere*. Ambrosius Hexaem. 6. ubi de homine quodam Antiochiae occiso: *Miles quidam etc. minister caedis existit: tectus idem tenebroso adhuc diei exordio in alias partes concesserat*. Achilles Tattius lib. 2. *Ἐπιπορευόμενον καὶ ἀνωτὸς γενόμενον τὴ ποιητῶν εἴη, καὶ ἔδδεικτο κράτιστον εἶναι Φεύγειον πρὶν ἢ τὸ γέννηται*.

Ibid. *Et viam etc. capessere. Sumo sarcinulam meam*] lib. 8. *Sarcinulis quisque sumptis suis viam capessunt*. Plinius lib. 4. *Epist. 1.* *Atque adeo iam sarcinulas alligamus, festinaturo quantum itineris ratio permisit*. Apud Petronium ille: *Abeundi consilium formavi, collectoque cultu ire extra casam coepi*. Varro 1. 1. de re Rust. *Ut sarcinas colligam antequam proficiscar e vita*. Scholiastes vetus Horatii ad *Serm. 1.* *Pauperes cum insident iumentis, post se sarcinam habent*. Glossarium: *Sarcinae, σκευὴ ἄδοιπορικὰ*.

Ibid. *Et subdita clave pessulos reduco*] *Infra lib. 9.* *Clave pessulis subiecta, repandit fores*.

Ibid. *Vix tandem etc.*] *Gloss. ἄλις ποσῶ. Tandem aliquando, vix tandem*.

Ibid. *Antelucto ire*] quod *infra lib. 6.* *viam incubrare vocat*.

Ibid. *lanitor pone stabuli ostium humi cubans etc.*] Sic in Troadibus Euripidis post *ὑπὸν λάτριν*, sequitur, *κ' ἔν πῆδῳ κοίτας ἔχειν*. Hesyehius: *Χαμῆνες, ὁ χαμαὶ κοιμώμενος*.

Ibid. *Etiam nunc semisomnus*] *Et post pauca de Eodem: marcidus et semisomnus*. Quo minus placide dormiret non obstitit cubilis durities. Theodoretus 3. *περὶ Προνοίας* de servo loquens: *Ἐπ' ἐδάφους καθέυδει, ἀλλ' οὐ μέριμνα τῶν ὕπνων ἐξελαύνει, ἀλλὰ γλυκὺς αὐτοῦ τοῖς βλαφῆρος ἐπιχόμενος, οὐκ εἰ τοῦ ἐδάφους ἀντιπικίας αἰσθάνεσθαι*. merces haec servo posita est, hoc beneficium tributum, dum Domino stragulis involuto, curae quietem abnuunt. Vide et 5. 12. Ecclesiasten.

Ibid. *Nos cucurbitae caput non habemus*] *Apud Plautum ille in Casina: Tam mihi mea vita quam tua Tibi cara est. Alius apud eundem Mostell. Nolo castigari bubulis exuviiis, Illius quam meum tergum minoris pendo. Tertius item in Epidico: Men' picularem oportet fieri ob stultitiam tuam? Ut meum tergum stultitiae tuae subdas succidaneum?* Apud Arnobium 7. *Quaenam causa est, ut aliorum crimen meo sanguine luatur?* *Cucurbitae caput* proverbiale est. Hermippus Comicus: *Τῶν κεφαλῶν ὄσση ἔχει! ὄση κολοκύνθη*.

Ibid. *Non longe inquam lux abest*] *Petronius:*

Moraris Eumolpe, tanquam prope diem ignores?

Ibid. *Quid victori de summa pauperie latrones auferre possunt?* Seneca cap. 8. de Tranquill. *Laetiores videbis quos nunquam Fortuna respexit quam quos deseruit. Vidit hoc Diogenes, vir ingentis animi, et effecit ne quid sibi eripi posset. Tu istud pauperatam, inopiam, egestatem voca; et quam voles ignominiosum securitatis nomen impone. Putabo hunc non esse facilem, si quem mihi alium invenerim cui nihil percat. Aut ego fallor, aut regnum est inter avaros, circumscriptores, latrones, plagiatarios, unum esse cui noceri non possit. In Terentii Phormione: Aliis aliunde est periculum quibus aliquid abradi potest, Mihi sciunt nihil esse. Sallustius Catil. Egestas facile habetur sine damno*.

Ibid. *Nudum nec a decem palaestritis despoliari posse?*] *Facete. Ita Cicero, ad oram Appuleii sui a Casatubono notatus: Leontinis, quorum nemo glebam possidet, non modo Apronium, sed nec tempestatum quidem ullam in agris nocere posse. Decem palaestritae proverbiale est. Persius: Quinque palaestritae licet haec plantaria vellant, Non tamen efficiant etc. Non frustra autem decem heic Appuleius posuit. Arrianus 1. 29. in Epicetum: Κρείττονες εἰσὶν ἢ δέκα ἐνδοί. Πρὸς τὶ; Πρὸς τὸ ἀποκτείναι, etc. πρὸς τὸ ἀφελᾶσθαι τὰ ὄντα*.

Ibid. *In alterum latus evolutus*] *Senec. cap. 2. de Animi Tranquill. Sunt quaedam quae corpus nostrum cum quodam dolore delectant: ut, versare se, et mutare nondum fessum latus. Herc. Fur. Παλίντροπος ἐξηγεῖμενος στρέφεται. Euripideum est*.

Ibid. *Unde autem scio an convennomo illo tuo etc.*] *Fere nemo est qui non hic aliquid indulserit sibi. fortassis convivone, id est, combione scribendum. Glossae: Conviviones, συμπόται. Imo supra de eodem isto, vinolentia pertentatus*.

Ibid. *Fugae mandes praesidium*] *Infra lib. 7. Nam et praesidium fugae, quo velocitus, frustratis insectoribus etc. Interpres vetus Iudith. 15. 1. Tremore ac metu agitati fugae praesidium sumunt. Claudianus: Arma oneri, fugae praesidio. Servius ad Aeneid. 10. Misererrimum et ultimum praesidium fuga est. Mandes est commendens. Virgilius: Mandavimus hordae sulcis. ubi Servius, Commendavimus. Alibi: Virgilius: Mandet humo, Servius: Commendet in terra*.

Ibid. *Illud horae etc.*] *Habet (ut multas alias locutiones a Suetonio. Nunquam (inquit) postea se publico illud horae commisit*.

Pag. 12. Caveui Cerberum esurientem] *Fautices prae aviditate moventem agitantemque. Plautus Capteiv. Quasi lupus esurientis mei in me faveret impetum. Ovidius 14. Metamorphos. Et iam prensurum, iam nunc mea viscera rebat* *In*

sua morsurum. De Laperda Nicetas Choniates: Τὴν θυροκωνὴν γένει (Andronici Imper.) ὑπεβλέπετο καταχάσκειν αὐτὸν μέλλουσαν. Sic hinc, ac malis increpare, Virgilius dixit. Ammianus lib. 29. *vacuos morsus conerepare.* Sidorius de lupis: *Irritant acuntque famem, portantque rapinae In vultu speciem, patulo icuntia rictu Fallentes: iamiatque tener spe frangitur agnus, Atque absens avido crepitat ian praeda palato.* Ovidius 8. *Metamorphos. Oraque vana movet, dentemque in dente fatigat, Exercetque cibo delusum guttur inani.*

Ibid. *Sed saevitia cruci me reservasse*] Apud Plautum ille: *Scio ego crucem fore mihi sepulchrum.* Aeneid. 5. *Infelix, cui te exitio Fortuna reservat.* Plutarchus in de Consolat. Θεραμένεις etc. *συναποσώχης τῆς εὐχίας ἐν ᾧ μετὰ πλειόνων ἐδείπνει, μόνος σωθεὶς, καὶ πρὸς πάντων εὐδαιμονόχρημος, ἀναφώνητος μεγάλη τῆ Φωγῆ, ἢ Τύχῃ (εἴπεν) εἰς τίνα με κείρον ἔρα Φυλάττεις; μετ' οὐ πολλὸν δὲ χρίδων καταστρεβλωθεὶς ὑπὸ τῶν τυράννων, ἐτελεύτησεν.* Cicero (Verr. 7.) de summo Oratore illo M. Antonio: *Tunicam eius (Aquilii, cuius causam orabat) a pectore abscedit, ut cicatricee Pop. Romanus Iudicesque aspicerent adverso corpore exceptas, etc. eoque adduxit eos qui erant iudicaturi, vehementer ut vellentur ne, quem virum Fortuna ex hostium telis eripuisset, cum ipse sibi non pepercisset, hic non ad Pop. Romani laudem, sed ad Iudicum crudelitatem videretur servatus esse.* Philo (in de Mosis vita) de quibusdam murmurantibus Israelitis: *τὰ προγεγονότα ὡς οὐκ ἐπ' εὐεργεσίᾳ σύμβαντα, μᾶλλον ἢ διὰ μετουσίαν ἀρχαλειωτέρον συμφορῶν.* Agrippa ad Caium Imper. apud eundem Philonem: *Δέξω γὰρ οὐ τοῦ σωθῆναι χάριν ἀφεύστα, μᾶλλον ἢ τοῦ βαρυτέρας ἐνδεξόμενος συμφορᾶς ἐπισιμότερον τελευτήσαι.* Infra lib. 7. *In rebus saevis affulsit Fortunae nutus hilarior, nescio an futuris periculis ne reservans.* Claudianus: *Proh! saevior ense Parcedat rabies, concessaque vita dolori.*

Ibid. *Fulcimentum*] Glossae: *Fulcimentum, ἰπέρισμα, ὑπόρρισμα.*

Ibid. *De genere tumultuario mortis mecum de liberabam*] Horatius de Cleopatra: *Deliberata morte ferocior.* Ait, de genere mortis etc. apud Senecam Phaedra: *Decreta mors est, quaeritur facti genus.* Apud Calpurnium Declam. 24. *Non de morte cum patre, sed de mortis patris (lege patri) genere dissentio.* Tacitus Annal. 12. de Agrippina: *Sceleris olim certa, et oblatae occasionis propra, nec minorum regens, de genere veneni consultavit.* Idem Annal. 14. de Nerone: *Praegravam (hanc ipsam Agrippinam) rarus, interficere constituit, hactenus consultans, veneno, an ferro, an qua alia vi.* Virgilius 4. *Ubi concepit furias, evicta dolore, Decrevitque*

mori, tempus secum ipsa, mediumque Exigit. Infra hic lib. 6. *Utpote in coetu turbulento variae fuere sententiae, ut primus visam cremari conseret puellam, secundus bestis obici suaderet, tertius patibulo suffigi iuberet, quartus excarnificari praeciperet: certe calculo cunctorum utemque mors ei fuerat destinata.* Et lib. 7. *Dum in ista necis meae decenter electione, etc.* Onomasticum vetus: *Tumultuarius, παρατρυχών.*

Ibid. *Iamiam grabatule animo meo carissime*] Macrobius Saturnal. 4. 6. *Est et ille locus permovendum patris, in quo sermo dirigitur vel ad inanimalia, vel ad muta.* Virgilius, ubi de Didone moritura: *Dixit, et os impressa toro, mortemur inulatae? ubi Servius: Quasi peritura, insensibili rei dat sensum, et sic ad lectulum alloquitur, ut ad hastam Turnus, Meentium ad equum. Animo meo est mihi. Adolescens Plautinus ad Patrem in Trinummo: Pro imperio tuo Meum animum tibi servitutum servire equum censeo.* Cicero Tuscul. 1. *Neque nos corpora sumus, etc. nam corpus quae vas est, aut aliquod animi receptaculum: ab animo tuo quicquid agitur, id a te agitur.* Sic τὰς τῶν ἀκέραια κερδία Rom. 16. D. Paulus. et *Caci mentem offeram* Virgilius. *Illud Animo meo carissime* a Sallustio est, apud quem Adherbal. *Iamiam frater animo meo carissime* (quae verba etiam Servius adducit ad Aeneid. 12.) Sallustius hausit ab Homericis illo *Odys. 4. Τῷ μὲν κεχαρισμένε θυμῷ.* pro quo Terentius Heaut. *Maxime animo caritate meo.* et Virgilius: *Animo gratissima nostro.*

Ibid. *Qui necum tot aerumnas exantlasti*] Aristophanes apud Suidam: *Πολλὰ γὰρ δὴ πράγματα ζυγδιόνησαν μεθ' ἡμῶν.* ad quae Suidas: *Συνέκαμιν, ὑπερήνησαν.* Idem, *Συμπούσαντα, ζῶτι τοῦ, συνυπομείναντα.* In Adelpbis Terentii: *Pauperatam una pertulimus gravem,* ubi Donatus: *Magis coniungit malorum consortium, quam bonorum.* Iustinus lib. 6. de Epaminonda moriente: *Allatum (securum) veluti laborum etc. socium osculatus est.*

Ibid. *Quem solum etc. testem innocentiae meae citara possum*] Augustinus Confess. 6. 9. *Stium enim Domine subvenisti innocentiae, cuius testis eras tu solus.*

Ibid. *Tu mihi ad Inferos festinanti subministra telum salutare*] Apud Lucianum tyrannum gladium alloquens quo illius occisus fuerat: *Περὶ μικροῦ μὲν με ἀπέκτεινας, οὖν δ' ἀνάπαυσον πατρὶ πενθούντι παραμόδιον ἐλάδ, καὶ πρὸς βυτιῆ χειρὶ δυστυχοῦση συναγνώσιμω.* Telum de quo heic agitur est *vestis.* Bacchus ad Herculeum in Ranis Aristophanis: *Φράζε τῶν ἐδάων Ὅπως τάχιστα ἀφίσταμι εἰς Ἄδου κάτας.* Respondet ille: *Μία μὲν γὰρ ἐστίν, ἀπὸ κάλου καὶ ἑραίνου Κρεμάσαντι σαυόν.* Ad Inferos descendere, ut infra, lib. 6. Sic enim rebatur ad Inferos recte

atque pulcherrime se posse descendere. ubi pro recte recta reponendum putarim, quod alibi eod. libro dixit, *ad Orci regiam canali directo pergere.*

Restim] Hesychius in Τρητοῖς etc. Τοῖς ἰαζῶσιν αὐ κλῖναι ἐνεσείναντο. Potuit hic noster dicere cum Terentiano illo: *Ad restim mihi quidem res rediit planissime.*

Ibid. Tigillo etc. *inecta atque obdita parte fomiculi*] Infra lib. 9. *Vident e quodam tigillo constructum atque exanimum pendere Dominum.* Virgilius: *Et nodum informis letibi trabe necit ab alia.*

Ibid. *Ad exitum sublimatus*] Infra lib. 6. *Ad certum exitum preparata.*

Ibid. *Sed dum altero pede sulcimentum quo sustinebar, repello etc.*] Theocritus 23. Βρόχον δ' ἔμβαλλε τραχὴλῶν τῶν ἔδρων ἐκώλισσεν ὑπὲρ ποδός, ἢ δ' ἐκρεμάσθην Νεκρός. Scholiastes Aristophanis: Θράνος καὶ βραγίτιον τινὰ διφρία καὶ ἰποπόδια ἔλεγον, καὶ παρὰ τῷ Ποιητῇ δὲ βραγίς, ἐφ' ᾧ οἱ ἀπαγχόμενοι ἀρτῶσιν ἑαυτοδός, ἀπολακτίζοντες αὐτὰ. Huc et respiciunt Artemidori Ista 2. 55. Ὁ ἀπαγχόμενος οὐκ ἔτι τῇ γῇ ἐπιβαίνει, οὐδὲ ἔστιν ἐπὶ ἔδρας.

Ibid. *Putris alioquin et vetus fuisi disrumpitur*] Petronius: *Fracta est putris sella quae staturae altitudinem adaecebat.* Martialis: *Putris et abrupta fascia veste iacet. Disrumpitur (inquit) funis.* argumento simili Quintilianus: *Strictus circa collum laqueos nat nexus aut ipsius corporis ruina decepti.* Declam. 17.

Ibid. *Decidens etc.*] Melius Oxon. et alii *recidens.* Supra hic, *Recidens in inversum cooperit.*

Ibid. *Socratem etc. superruo*] Donatus ad 3. 2. *Adelph. Ruere, est toto corpore uti ad impellendum: quod faciunt qui ipsi praecipites, alios prosterunt.* Iurisconsultus in l. 7. ff. ad Leg. Cornel. de sicar. *super alium venire dixit, ni forsan locus corruptus.* Oxoniensis hic non *superruo* sed *supino* habet, melior proculdubio vulgata lectio. Infra lib. 4. *Ruunt aliae superque aliae sepedum poposorum undae.*

Ibid. *Et nunc stertis involutus*] Donatus ad Eunuchum: *Stertit, plus quam, dormit.* Scholiastes ad Nubes Aristophanis: Τῶν βαθέως καθεύδοντων τὸ βέγγχειν ἴδου. Et nota τὸ involutus. Sic I. 6. Artiani *ἄντετυλιγμένος καθεύδειν.* et in Clementis Paedag. *τοῖς στρώμασιν ἐνειλημένος βέγγχειν.* Aristophanes Equit. *Βέγγχει μεθῶν ἐν ταῖσι βύρσαις ὑπτιος.* et in Nubibus: Ἄλλ' εἰ δοκῆι, βέγγκομεν ἐγκκαλυμμένοι. Ibidem paulo ante: *Ἐν πέντε σισύρις ἐγκκορῶλυμένος.*

Ibid. *Nescio an casu nostro etc. exporrectus Socrates etc.*] Dio Cassius lib. 43. de Catone se in mortem vulnerante: *Καταπεσῶν ἐκ τοῦ*

σκιμποδίου, ψίφον ἐποίησε, καὶ τοὺς προκαίτουτας ἐξήγγειρε.

Ibid. *Iste curiosus etc.*] Donatus ad Eunuchum: *ILLE INSANUS sic effertur, ut omnibus insuavis esse noscatur.*

Ibid. *Altissimo somno*] *Altissimum somnum vocat, utpote matutinum.* Guntherus: *Omnibus in castris pingues efflantibus auras, Et matutina pressis torpore quietis.* Theocritus, vel (ut alii) Moschus, 19. Νυκτὸς ὅτε τρίτατον λάχος ἴστανται· ἔγγυθι δ' ἦδός. Τῆνος ἔτε γλυκίαν μέλιτος βλεφάροισιν ἐφίξων Λυσιμέλης ποδά μαλακὰ κατὰ Φάεα δεσφῶ. Marcus Antoninus lib. 5. Ὅριον, ὅταν δασύων ἐξεγείρη.

Pag. 13. *Emergo laetus atque alacer*] Auctor vetus de Tragoedia et Comoedia cum Terentio excusus: *Ex omnibus locis laeti alacresque veniebant.* Horatii Serm. 2. *Vegetus etc. surgit:* ubi Scholia. *Laetus, alacer.* Seneca Epist. 72. *animus in omni negotio laetus atque alacer est.* Infra heic lib. 3. *Spe salutis alacer atque laetus.* et 11. *Laetus atque alacer Deam praepotentem etc. apprecabar.* Cicero: *Catiliam interea alacrem atque laetum etc.* Plinius in Panegyri.

Vota Domine, priorum annorum nuncupata alacres laetique persolvimus. Omnino vide Asconium ad 2. Verr. *Pro emergo* (quam non damno lectionem) propono an exurgo scribendum Infra lib. 8. *Exurgit alacer.* lib. 9. *Exurgens alacriter.* eodem libro: *Vegetus exurgo.* et 11. *Discussa pigra quiete, alacer exurgo.*

Ibid. *Insuperato gaudio diffusus*] lib. 2. *Insuperato lucro diffusus in gaudium.* Ammianus (Appuleii nostri, et Gellii frequentissimus imitator) *Plobo omnis elata gaudio insuperato.*

Ibid. *Ecce inquam etc. comes, et pater meus, et frater meus etc.*] Petronius: *Tuus iste frater seu comes etc.* In Gloss. *Comes, σύνδοξος,* et in alio, *Σύνδοξος, ὁ συνδεύων, comes,* apte ad sensum quo sumit Appuleius noster. Apud Athenaeum ille lib. 6. Ἐγὼ σε πάντων ἀνθρώπων ἠγάπησα μᾶλλον* καὶ σὺ εἰ μοι καὶ πατὴρ, καὶ υἱός, καὶ τὰ ἄλλα πάντα. Vide ad Matth. 12. 50. dicta. Et nota, ut praecipuum post caetera *fratris* appellativum poni. Quintilianus Declam. 321. *Certe quoties blandiri voluimus his qui et amici esse videntur, nulla adulatione procedere ultra hoc potest, quam ut fratres vocentur.* Terentius Adelph. I. 1. *O frater, frater.* Ubi Donatus: *Subdistingnuendum: ut videatur quaevisse quid ultra diceret, et plus invenire se non potuisse quam frater.* Vide I. nemo dubitat 58. §. 1. de haered. instit. Cantic. 8. 1. *Additam Estheris 15. 12.*

Ibid. *In alium sermonem eius intentionem de novo derivio*] Heliodorus 2. Τοῦ πρεσβυτοῦ τι πέποιθα ἐρωμένου, πρὸς ἄλλο ὁ Κνήμων ἀπάγων. Οὐρανῶζα ἔφη, etc. Apud Achillem Tatium [V 3] lib.

lib. 6. Τὴν ὄντα λθύν οὐ λέγει, σοφίζεται δὲ
τι μάλα πιθανῶς.

Ibid. *Uiverti matutini gratiam carpimus?* Virgilius 3. Georg. *Lucifero primo cum sidere frigida rura Carpatum, dum mane novum, dum gramina carent.* Sic apud Pollucem 10. 12. τῆ δὲ ὀρημάτων αἰωρήσει χροῶσαι περὶ τὴν ἑω θεοῦ ὄντος, Hesiodus ἐργ. β. Ἠὸς ἤ τε Φανεῖσα πολέας ἐπέβησε κελεύειν Ἀγάρωνος. Et bene heic verbo *gratiae* usus. Lucianus in de Domino: Κάλιστον τῆς ἡμέρας καὶ ποσειότατον ἡ ἔρα.

Ibid. *Stabulario*] Vide Hesychium in *σπαραγμοῦσιον*. Onomast. vetus: *Stabularius, πανδοχεύς*.

Ibid. *Aliquantulum processeramus, etc.*] Genes. 44. 4. Latinus Interpres: *tanquam urbem exieram, et processerant paululum* etc.

Ibid. *Et iam iubaris exortu cuncta collustrantur*] Ovid. *Iubar aureus extulerat Sol.* Virgil. *Revoluta rucbat Matura iam luce dies, noctemque fugarat.* Et nota, *collustrantur cuncta*. Infra lib. 7. *Candidum Solis curriculum cuncta collustrabat.* Apud Ciceroem, de Divinat. *Aethereo flammatus Iupiter igni Vertitur, et totum collustrat lumine mundum.* Idem 2. de Nat. Deorum: *Sol omnia clarissima luce collustrans, et in somnio Scipionis: Tanta magnitudine, ut cuncta sua luce lustraret et compleret.* De eodem 2. 10. Lactantius: *Pulgore clarissimo illustrat omnia.* Noster in Asclepij Dialogo: *Secundum Deum hunc crede, omnia gubernantem, omniaque mundana illustrantem* etc. Lucretius: *Sua perfundens omnia luce.* Athanasius: Ἠλίος φωτίζοντος, καὶ πάσης τῆς γῆς τῷ φωτὶ τούτου καταλυμπομένης. Clemens Stromat. 1. φωτὸς ἀνετολή πάντων φωτίζεται. Glossarium: *Αὐγὴ ἡλιου, iubar.* De Sole Virgilius: *Extulit os sacrum coelo, tenebrasque resolvit.* ubi Servius: *Tenebras resolvit propter iubar.*

Ibid. *Curiose sedulo arbitrabar*] Male Gruterus maluit *curioso oculo arbitrabar* etc. sic contra lib. 8. *incurioso*, et post, non *altiuscule suspensum*. Sic 4. nullo negotio etc. *otiose*. Saepe hic Scriptor duo adverbia ἀσυνδέτως ponit.

Ibid. *Sanus, incolumis*] Glossae: Σῶος, Incolumis, sospes, salvus.

Ibid. *Vbi vulnus? spongia ubi? postremo cicatrix tam alta?* etc.] Oxon. *Ubi vulnus? ubi postremo cicatrix etc.? τὸ spongia* etiam ab alio MS. abesse Colvius testatur.

Ibid. *Medici fidi etc.*] Ita Oxon. MS. et perantiqua Vicentina editio. Gruterus, Lipsius, et alii multas heic corruptelas deprimunt. Nos probam hanc ex probatis Scriptoribus lectionem nos probaturos confidimus: amplius, non magis proprie Appuleium loqui potuisse. In Distichis Catoni adscriptis: *Corporis auxilium medico com-*

mitte fideli. Horatius: *Medicus multum celer atque fidelis.* Alexander apud Q. Curtium: *Damnem medici fidem?* Ibidem: *Postquam potionem ab eo (medico) sumptam ebibisset: nunc credo te non minus pro tua fide quam pro mea salute esse sollicitum.* Cicero famil. 12. 30. de Asclapone medico: *Mihi tum ipsa scientia, tum etiam fidelitate etc. satisfecit.* In veteri Epigrammate: *Ortus ab Iguvio medicus fora multa secutus, Arte feror nota, nobilitate fide.* Infra lib. 10. de medico: *Qui, cum silem suam coram lacerari videret.* Ibidem: *Compertae fidei etc. medicus*: et contra eod. libro: *Medicus notae perfidiae.* Lectionem a nobis positam ni fallor plus satis stabilivimus.

Ibid. *Saeva et gravia somnare autumant*] Chrysostomus Hom. de ingluvie et ebriet. Οὐ μέλη καὶ ἀνηφαγία δεδουλωμένους, οὔτε ὕπνου αἰρούνται γνήσιον καὶ εὐλακρινῆ, οὔτε ὄνειρων ἀπαλλάττονται Φοβερῶν. Vide Philostratum 2. 14. Max. Tyrium Dissert. 28. post initium. Si-rachid. 34. 22. 23. *Saeva et gravia somniorum est, quod apud Suetonium formidolosa et vana somnia videre.*

Ibid. *Inglulari visus sum mihi*] Nimirum quia violentia pertentatus cum se cubium reciperet. Macrob. Somn. Scip. 1. 3. *Est ἐνύπνιον, quoties cura oppressi animi corporis, sive fortunae, qualis vigilantem fatigaverat, talem se ingerit dormienti, etc. Corporis si temeto ingurgitatus, aut distentus cibo etc. praefocari se existimet.* 1. Talium et Artemidorus 1. 1. ai esse πνύσονται εὐκίνας διὰ τὴν γενόμενὴν ἀπόφραξιν, διακαυθμιάδων τῆς τροφῆς εὔσης.

Pag. 14. *Et nunc spiritu deficio*] Glossarium: Ἐξέσπονῶ. deficio.

Ibid. *Et genua quatuor*] Homerus de famelico homine: βλάπτει δὲ τε γόνατα ἰόντι. Lucretius: *Et quoniam non est quasi quod sufficiat artus; Debile sit corpus, languescunt omnia membra, Brachia palpebraeque cadunt, popliteaeque procumbunt.*

Ibid. *Et gradu titubo*] Ambrosius simili argumento: *Videas in nonnullorum domibus nitidos et crassos caves discurrere, homines autem pallentes et titubantes praefame.* Hieronymus hoc sensu vacillare dixit. *Melius est te (Salvinam alloquitur) stomachum dolere quam mentem: etc. gressu vacillare quam pudicitia.* Ege-sippus lib. 5. de Iudaeis fame in obsidio pressis: *Huc atque illuc circumferebantur: saepe etiam quasi ebrii in eadem domicilia regrediebantur.* Vide 4. 17. Ezechielem.

Ibid. *Et aliquid cibatus referendo spiritu desidero*] Quasi diceret: *Deficient inopem venae me, ni cibus, atque Tantilla accedat stomachi fultura ruenti.* Tacitus Annal. 6. *Repete adfertur, redire Tiberio vocem ac visus: vocarique*

rigue qui recreandae defectioni cibum afferrent.

Ibid. *Paratum tibi adest tentaculum*] Propter heic paratum. Vide ad Matth. 22. 4. nota.

Ibid. *Manticam meam humero exiio, et porrigo*] Solebant tenuioris fortunae viatores edulii quid pera conditum circumferre. Vide ad Matth. 10. 10. dicta. Iudithae 10. 5. *Adsumpsit etc. asperam vini, et potentiam, et palatibus, et panem, et caseum.* Lauiiores iumentis et vasiuoli illi usui destinati imponebant. Basilius Conc. de Icon. Τοῦς ὀδοιπόρους ἡ τρυφή ἀχροφορεῖν ἀναγκάζει τὰς ἀπολαύσεις περιουρίζοντας.

Ibid. *Iuxta platanum istam*] Plato in Phaedone: Ὅραξ ὁὖν ἐκείνην τὴν ὑψηλοτάτην πλατάνου; τί μὲν; ἐκεῖ σκιά τ' ἐστίν, καὶ πνεῦμα μέτριον, καὶ πᾶς κατέξεται, ἐὰν βουλώμεθα κατακλιθῆναι. Noster in de Mundo: *Platanos umbras potentibus ministrantes.*

Ibid. *Pallore buceo deficientem video*] Poplite deciduo genua intromerue, fugitque *Et color, et sanguis.* Apud Achillem Tatum Lib. 7. Ὁ δὲ ἄχρως ἐγένετο κατὰ μικρὸν, καὶ ἀκηρότερον ἦσεν, ἤδη δὲ καὶ τρέμος αὐτὸν εἶχεν. *Pallore deficientem* verissime et peritissime dixit. Suidas in ἀρακιδίας: Ὀχρίστας, ἀντι τοῦ, ὑπ' ἐκλύσεως σκοταδίας, ὡς ἔπεται τὸ ἀχρῶν. τοιοῦτοι δὲ οἱ λεπτοψυχόυτες τρέπεται γὰρ αὐτῶν πρῶτον ἡ χροιά. *Buceo pallore* heic ut 8. *Buxante pallore:* et apud Chrysostomum Homil. de Paupert. et divit. πρῶσπον πῶξινον, καὶ τοῦ νεκρωθέντος οὐδὲν ἄμεινον διακείμενον.

Ibid. *Sic denique cum vitalis color turbaverat etc.*] Tacitus Annal. 15. de Paulina: *Ore ac membris in eum pallorem albertibus, ut ostentui esset multum vitalis spiritus egestum.* Ut color heic (quod in editis est plerisque omnibus) legamus, suadet Ovidiana ista: *In vultu color est sine sanguine.* et haec Virgilli: *Laduntur frigida letho Lumina, purpureus quondam color ossa reliquit.* nec non Senecae ista, *Incerta inter vitam et mortem coloris facies est.* et haec alterius Senecae in Hippolito: *Et ora mori similis obduxit color.* quibus adde Maximiniani ista: *Insistit ora Pallor, et exanguis funereus color.* Ut color (praesertim cum vitalis addatur) scribamus, postulat hic Q. Curtii locus: *Pallor demum suffusus est, et totum praepotendum corpus vitalis calor reliquit.* et hic eiusdem Scriptoris lib. 7. *Tum demum vitali calore modo membris aliquis redibat vigor.* et hic Virgilianus: *Omnis et una Elapsus calor, atque in ventos vita cessit.* Est et calor hic in Oxon. MS. De voce *turbaverat* quaerendum, pro tempore non expedit me.

Ibid. *Crebritas comitantium etc.*] Id est, vianitum. Gloss. Ὅδοιπόρῳ, ἴτερ σάκιο, μεο. Onomast. vetus: Μεο, πορεύομαι.

Ibid. *Ut mihi frustulum panis etc. mediis faucibus inhaereret*] Seneca Thyeste: *Praeclusae cibum Tenuere fauces.* Iuvenalis: *Interque molares Difficile crescentem cibos.* Proverb. 23. in Graeco: Ὁν τρώτων εἰ τις καταπίει τρέξω, εὐτάς ἐστίς· καὶ πίει. Seneca 82. Epist. *Non crevit in ore cibum, non in faucibus haesit.* Ovidius: *Crescit et invito lentus in ore cibum.* Onomasticum vetus: *Frustulum, τρυμάχιον.*

Ibid. *Metum mihi cumulatbat*] lib. 2. *Et mihi formido cumulator.*

Ibid. *Mediis faucibus inhaereret*] Supra: *Mollicie cibi glutinosi mediis faucibus inhaerente.*

Ibid. *Comitum alterum sine etc.*] Bene Oxon. Cod. comitem alterum etc.

Ibid. *Casci bonam partem etc.*] Id est, magnam. Terent. Eunuch. 1. 2. *Bonam magnamque partem ad te attulit.* Donatus: *Haec dicuntur ἰσοδυναμοῦντα.* Infra lib. 8. *Confecta bonae itineris parte.* et 10. *Non prius etc. quam de ea bonam partem sumpseris.*

Ibid. *Avide devoraverat*] Oxon. optime d.

Ibid. *Lenis flavius etc.*] lib. 6. *Sub ista etc. platanu qua mecum simul unum sument bibit.* Plato: Ἡ δὲ αὖ πηγὴ χαριστάτη ὑπὸ τῆς πλατάνου πέι μάλα ψυχρὸν ὕδατος. Moschus: *Ἄνταρ ἐμοὶ γλυκὺς ὕπνος ὑπὸ πλατάνῳ βαθυφύλλῳ* Καὶ παγὰς Φιλόδομο τοῦ ἐγγυθῆν ἔχον ἀκούειν. Vide 24. 19. Sirachidis. Calpurn. Siculus: *Bullantes ubi fagus aquas radice sub ima Protegit.*

Ibid. *Ignavius ibat*] Horatius: *Flumine languido Coccyus errans.* Senec. Hippol. *Ubi Maecander super inaequales Labitur agros piger etc.* Infra lib. 4. *Ac valles amnibus (lege agminibus) stagnantibus irrigans, in modum sopitis maris; vel ignavi fluminis cuncta cohibebat.*

Ibid. *Placidiae paludis*] Avienus Periagesi: *In morem stagni, placidaeve paludis.* Hegeſippus 3. 26. *Frigidior placidae paludis aequore.*

Ibid. *Argento vel vitro acernulus in colorem Vitreis argenteus undis.* Calpurnius Eclog. 2. *Virides qua gemmeus undas Fons agit, ubi forsan vitreas scribendum.* In text. Catalectis: *Fontanos lactees, et lucida pocula vitro.* Infra hic lib. 5. *Fontem vitreo lactice placidum.* Ovidius: *Vitroque magis pelliculus amnis.*

Argento etc.] Avienus ubi supra: *Rhebas argento similem qui porrigit amnem.* Infra lib. 4. *Evomebat undas argenteas.* Iulianus in Epistolis: Ὁμοιος etc. τὸν τε ἄργυρον αἰχλήντα λέγει· καὶ τὸ ὕδαρ ἀργυρεον ὀνομάζει. Hesy-chius: Ἀργυροῖδιν· λευκὰ βέματ᾽ ἔχουσαν ἡρήνην.

Lactice fontis lacteo.] Verum est quod Philo scripsit: *Ὁ ποταμός, ὃ πηγὴ τις οὐδαμὸς τῆς οἰκουμένης ἀν' ὕδατος μικρονεύεται ποτὲ γάλα δαμῆσαι.* Inde inter ἀδυνάτων proverbialia apud Iuvenalem: *Tanquam in mare fluxerit amnis.* Cur

Gurgitibus miris, et lactis vortice torrens. et tamen nil egerunt qui alias hae lectiones proprosero, cum haec hyperbole id velit tantum, ut flumini summa commendatio quaeratur. Sic 3. *Lacteam cutim.* et 10. *Cupidines lacteos. Lacteam et ἀπλῶς poteris suavem* exponere. Plesych. Γάλα, ἕδδ. *Fontem pro aqua videtur, quamquam πικτικώτερος,* dixisse. Virgil. Georg. 4. *Liquidos manibus dant ordine fontes.*

Et oppertus paululum plantiorem ripae marginem etc.] Ita Ms. Oxon.

Complicitus in genua appronat se.] Ad bibendum nempe. Nemesianus Eclog. 3. *Pronus at ille laeti bibit.* Tantalus in Mortuorum dialogis apud Lucianum: Ἀπόλαυα ὑπὸ τοῦ δίσκου, cui alter: Οὐτως ἀργός εἰ ὡς μὴ ἐπικύψας πίνευ; Sic κύψας πίνευ 2. 12. Philostratus. Hieronymus de Paulo et Antonio: *Paululum aquae in fonte prono ore libaverunt.* Martialis: *Et bibis immundum cum cane pronus aquam.* Infra lib. 9. *Satis sitenter, pronus etc. salutare illas aquas hauriebam.* Ait, in genua etc. Iudic. 7. 6. Ἐκκμψαν ἐπὶ τὰ γόνατα τοῦ πτείν ὕδαρ. Agatharcides de Ichthyophagis: Ἀπερσιόμενοι τὰς χεῖρας εἰς τὴν γῆν, καὶ βέντες τὰ γόνατα, βυζῶν πίνουσι.

Avidus affectans poculum.] Lucretius: *Flumen item sitiens, vel fontem propter amoenum Adsidet, et totum prope faucibus occupat amnem.* Et bene *avidus.* Aeneid. 6. *Avidusque refringit.* ubi Servius: *Avidus, ut ostendat tantam fuisse ayellendi cupiditatem, ut nulla ei celeritas satisfacere posset.*

Ibid. Summum aquae rorem attigerat] Virgilius: *Primaque libato summo tenuis attigit ore. Aquae rorem hic, ut infra lib. 4. Vibrantium fluctuum summum rorem calcavit.* et 8. *Cruorem praeterfluentis aquae rore diluere.*

Ibid. Vulnus dehiscit in profundum patorem] Ovidius 2. Fast. *Vulnus inane patet.* Statius: *Vulnus hiat, magnaque patet via lubrica plaga.* sic *vulnus patens* 4. Egesippi.

Ibid. Eamque parvulus admodum comitatur cruor] lib. 5. *Ut per summam cutim roraverint parvulae sanguinis etc. guttae.*

Ibid. Cernuat etc.] Ausonius in Mosella: *Cernua subiectum praecipit dat corpora in amnem.* nec Oxoniensis ergo, nec alii sequendi, qui *conruerat* legunt.

Pag. 15. Ubi defletum pro tempore misellum comitem etc.] Saecae 107. Epist. *Eadem vitae conditio est quae balnei, turbae, itineris, etc. alio loco comitem relinques, alio effers.* Pro tempore hic, et lib. 10. *Pranditum pro tempore commento.* Et 9. *Acceptus pro tempore, licet non delicato, necessario tamen quietis subsidio.* Onomast. vetus: *Pro tempore, κατὰ χρόνον.* Ut in praesens positum] Gellius 10. 3. dixit. He-

liodorus, (etiam in re funesta) εἰς ἄν ὁ καιρὸς ἐδίδου. Τὸ σῶμα τῆς Θίσβης (inquit) εἰς τὴν κάλυον ἐνέεντες, καὶ τὴν τέφραν τὴν ἐκ τῶν σκηνῶν ὕδα γ' ἢν ἐπιφορῶντες, καὶ τὰ εὐδύτα διὰ τῆς ἀξίαν εἰς ἄν ὁ καιρὸς ἐδίδου πληρῶσαντες etc. Ammianus lib. 25. *Sequitur his, ut terrum angustiae permiserunt.* Xenophon: Ἀναβας 6. Ἐβαψαν ἐκ τῶν ὑπαρχόντων ὡς ἐδύνατο κάλλιστα.

Ibid. Pro diversas et avias solitudines aufugit] Gellius 5. 14. *In camporum et arenarum solitudines concessi.* Solinus cap. 34. *Quae in aviae solitudinis secretum recesserant.* Sic *aviae solitudines* infra hic lib. 4.

Ibid. Vir, ut habitus et habitu demonstrant, ornatus] *Habitus* (inquit Servius ad Aen. 1.) *apud Veteres dicebatur tam corporis, quam eorum quae propter corpus sunt.* ubi ea, quae propter corpus sunt, vestes, vel amictum significant. Sequentium temporum Scriptoribus designat σχῆμα tantum, vel corporis cultum: *habitu* corporis faciem sive exteriorem figuram. Ausonius in Panaegyrico: *Cujus inquam egressus auspiciator fuit, aut incesus modestior? aut habitu cohibitor, aut familiaris habitus condecorator?* Infra hic lib. 9. *Quidam procerus, et, ut indicabat habitus et habitu, miles et legione.* Onomasticon vetus. *Habitu*, ἕξις.

Habitus, σχῆμα. Noster in Apologia: *Colorem obliterat, habitumdem tenat.* In de Dogm. Platonis: *Platonis habitu corporis cognomen dedit.* Infra hic: *Speciosa corporis habitudine.* Et 2. *Quā corporis habitudine praeditus est?* Pro ornatus inepte quidam cordatus reprobatur. Noster in Apologia: *Ardes Corvus Celer, vir ornatus.* Senec. 3. 15. de Benef. *In quid isti viri ornati adhibiti sunt?* Sic Plinii lib. 2. Epist. 20. *ornata foemina.* utitur et i Tim. 3. 2. Latinus interpres. At multo peius ille qui vocem penitus expungendam censuit.

Ibid. Qui statim initio etc.] Locutio Graeca. Iosephus 2. in Ap pion. τὴν ἀρχὴν εὐδὲς dixit. Philo in de Mosis vita εὐδὲς ἐν ἀρχῇ. Plutarchus in π. δεισιδαιμ. et Simplicius cap. 62 in Epictet. εὐδὲς ἐξ ἀρχῆς.

Ibid. Utinque Fata decreverunt] Vide ad initium libri 9. adnotata.

Ibid. Mira et pene infecta, quae tamen ignaro relata fidem perdant] Arrianus 1. 25. in Epictetum: Καὶ τὴ παράδοξότερον ἔστιν ἢ κεντεῖν τινα τῶν ὀφθαλμῶν ἰνα ἴδῃ; εἰ τις ἀπέτην τῶν ἱατρικῶν τοῦτο εἶπεν, οὐκ ἂν κατεγέλα τοῦ λέγοντος; Cassiodorus 6. 19. de eadem arte tractans: *Futurorum praescia, valedictum tuae cedit etc. ne ab ignorantibus pene praescagium putetur, quod ratione colligitur.* *Infecta, i. e. impossibilia.* Donatus ad 3. Eun. *Amore cogente nihil est infectum cupientibus.* Glossae: *Infectum: ἀτέλειστον.*

[Ibid. *Plinc etc. gratas gratias memini*] Infra lib. 9. *Denique gratas gratias Asino meo memini*, etc.

[Ibid. *Lepidae fabulae festivitate nos avocavit*] lib. 4. *Ego te narrationibus lepidis etc. avocabo*, ubi dicta ad p. 83. vide.

[Ibid. *Sine labore ac taedio evasi*] Ovid. 14. *Metamorph. Inde ferens lassos adverso tramite passus, Cum Duce Cumeae fallit sermone laborem*. Infra lib. 2. *Dum hunc et huiusmodi sermonem altercanur etc. ad domum Byrrhenae pervenimus*, ubi dicta vide.

[Ibid. *Is finis nobis sermonis etc. fuit*] Plinius 1. Epist. 5. *Hic fere nobis sermonis terminus*.

[Ibid. *Nam comites utrique ad villulas proximae laevorsum abiere*] Apposite Homiliā in Iulittam Martyrem D. Basilii: *Οἱ ὀδοιπῆρες μίαν ἔδῶν περιόρουσι, διὰ τὴν συνεχῆ μετ' ἀλλήλων διατριβὴν ἐνούσιν ὑπὸ τῆς συνήθειας· ἐπειδὴ δὲ κοινῇ ἔδῶν διεξέλιθόντες καταλάβωσι λοιπὸν σχιζόμενῳ αὐτῆν, τῆς χρείας ἢδὲ ἀναγκῆς μεριζούσης ἑκάτερον, οὐ τῆ συνήθειας προσκαθεζόμενοι ἀμελοῦσι τῶν προκειμένων, ἀλλὰ τῆς ἐξ ἀρχῆς κινήσεως αὐτοῦς αἰτίας ὑπομνήσcentes, πρὸς τὸ οἰκεῖον ἕκαστος πέρας ἀποτρέχουσι.*

[Ibid. *Ac de anu quadam etc. percontor etc.*] Quae anus responsonem largam et prolixam reddidit. Hesychius in γρηκῶν μιν· *Εὐλαλοὶ αἱ γρῆσαι, διὰ τὸ παντοῦ ἀποκτῆναι ἀνθρώποις ὀμιλεῖν.*

[Ibid. *Milonem quandam a primoribus*] Ἐκ τῶν πρώτων. Vide ad Act. pag. 123 et 130. nota.

[Ibid. *Qui extra urbem totam pomacrium colit*] Ita Oxon. MS. Florentinus cum edit. *Vicent. Qui extra pomacrium et urbem totam colit.*

[Pag. 16. *Respicientes angiportum*] Oxon. respiciunt α.

[Ibid. *Diversatur*] Idem Cod. *demoratur*.

[Ibid. *Et sordis infimae, infamis homo*] Sic editi, sed tollenda inerpunctio. lib. 3. *Maleficae disciplinae perinfamae*, lib. 2. *Fatigationis saucius*. 8. *Pecuniae locuples*. 10. *Gravedinis conpertiae famosum*, et in de Deo Socrat. *Profana Philosophiae verba*.

[Ibid. *Exiguo lare inclusus, et acrugini intentus*] lib. 4. de alio simili notaee homuncione: *Parva, sed satis munita domunculo contentus etc. aureos folles incubabat.*

[Ibid. *Nec praefer unquam pascat ancillam*] Haec sola Domino familia erat: ut Phaedrus de Aesopo loquitur. In voce *pascat* κυριολογία est. Iuvenalis: *Quot pascat servos, quot possidet agri Aegera*. Sidonius 3. 13. *Inter haec tamen ipse avarissimus quemquam non pascat*. Seneca Epist. 17. de paupertate loquens: *Non circumstant illam turbae servorum, ad quos pascendo transmarinarum regionum est optanda fertilitas*, et

Epist. 20. *Turba ista cum a te pasci desierit, ipsa se pascat.*

[Ibid. *Et habitu mendici semper incedit*] lib. 4. de altero illo: *Pannosus et sordidus*.

[Ibid. *Ad haec ego risu subitico*] Ita omnes excusi. Ego contra omnes contendo *risum* legendum. A. Gellius 17. 3. *Enimvero majorem illi risum subiciunt. Risum et cachinnum subficere etiam Lucilius dixit. Haec conieceram, cum risum etiam in Oxon. MS. scriptum offendi.*

[Ibid. *Benigne etc.*] *Benigne* Ironice dixit, sed et proprie. Miles. 6. *Te comiter excipiet ac benigne*. Horat. *Vescere sodes, iam satis est: At tu quantumvis tolle. Benigne*. Terent. *Nil apud me tibi deferri patiar, Quin quod opus sit benigne praebeatur*, ubi Donatus: *Benigne, largite*. Horatius: *Benignus Deprome Sabinum*. Scholiastes: *Solito remissius*. Contra *maligne, pro parca, restricta manu*. Valer. Maximus: *Neque virtus haustum suum cum aliquo personarum discrimine largum malignumve praebet*. Catullus: *Non inquam mihi iam fuit maligne, Ut Provincia quod mala incidisset, Non possem octo homines parare relectos*. Onomasticus vetus: *Malignus, Φειδόμενος*. Hinc *parco* etiam ac *frugē* homini *benignus* oppositus. Plautus Trucul. *Benignusne, an bonae frugi sies*. Ibidem: *Atque est benignus potius quam frugi bonae*. In ver. eod. Onomastico: *Benignus, ελευθέριος*. Haec talia obiter monuisse non insuper habemus, ut quae frustra (ni fallor) quaerantur in excusis Vocabulariis.

[Ibid. *Nec fumi*] Senec. Epist. 74. *Intervenerant quidam amici propter quos maior fumus fieret*. Infra hic lib. 2. *In domo, in qua totius diebus non fumus quidem visus est ullus*.

[Ibid. *Ianuam firmiter oppressulatam*] Infra lib. 3. *Pessulis iniectis, et uncino firmiter immisso*. Pollux 1. 8. *Τὰ εἰς ἀσφάλειαν, κλεῖθρα, μοχλοὶ etc. ἐπιβλητες etc.*

[Ibid. *Pulsare vocaliter incipio*] In Oxon. *velociter*, male, Act. 10. 17. *Ἐπέστησαν ἐπὶ τὸν πυλῶνα, καὶ φωνήσαντες etc.* Libanius (Elmenhorstio adductus): *Κρούσας ἐκάθουν*. Memorand: *Τῶν ὅρων κόψας ἐγὼ καλῶ τῶν αὐτῶν*. Apud Suidam in ἀπόστει. Infra lib. 9. *Suae domus ianuam iam pulsant, iam clamitant, etc.* Et alibi eodem libro: *Ut illis intervocaliter clamantibus nullus respondit Dominus, iam forem pulsare validius, etc.*

[Ibid. *Tandem adolescentula quaedam procedens etc.*] Act. 12. 13. *Κρούσαντος δὲ τοῦ Πέτρου τὴν ὄραν, προσῆλθε παιδίσκη ὑπακουσάσα*. Pollux 3. 8. ex Lysia: *Ἐξέλοῦσα ἢ παιδίσκη τὴν ὄραν ἀνοίγνυσι*.

[Ibid. *Heus tu qui tam forfiter fores verberasti etc.*] In Helena Euripidis, anus Maelaeo pulsante: *Τίς πρὸς πύλαισι; οὐκ ἀπαλλάξῃ δόμων; Καὶ* [A]

μη τρεσ ἀλλοιουσιν εστιν κδε πύλας Ὀχλον πα-
 ρεξεις δεσπότηις; Apud Aristophanem ille in
 Nubibus: Τίς ἐστὶ ὁ κέψας τὴν θύραν; Ἀμαθὴς
 γε νῆ Δι ἑρπας εὐτασι σφδρα Ἀπεριμεριμωσ
 τὴν θύραν λελάκτικας. Plaut. Trucul. Quis il-
 lic est qui tam proterve aedes nostras arctat?
 et Pseudolo: Quisquis es, compendium ego te fa-
 cere putandi volo.

An tu solus ignoras? etc.] Infra lib. 4. Tu-
 ne solus ignoras? etc. Cicero in pro Milone.
 An vero Iudices vos soli ignoratis? etc.

Meliora, inquam, ominare.] Meliora mente
 concipe. ut Seneca Herc. Fur. locutus. Idem
 Thyeste: Omnia quaeso Sine ista procul. Noster
 in Asclepii Dial. Melius ominare o Asclepi. Ho-
 ratius: Male ominatis Parcite verbis. Ergo fal-
 si qui hic ex Ms. M. i. nomina reponebant.

Et post responde.] Legerim, et potius re-
 sponde. ut in Bembindo Codice. Infra lib. 7.
 Quin potius effaris ubi? etc. haec autem cum
 proxime praecedentibus non agnoscit Oxon. Ms.

Sed quae causa questionis hujus?] Infra hoc
 libro. Quae causa tibi peregrinationis hujus?

Dum annuncio, inquit, haec, ibidem opperit-
 or.] Sic excusi plerique, et nemo de hac lec-
 tione dubitat, quae tamen falsissima est. Scribe
 et distingue hoc modo: Dum annuncio, (in-
 quit) hic ibidem opperitor. Cicero in pro Ro-
 scio Amerino: Qui etiam ad hoc ipsum iudicium
 cum praesidio venit, ne hic ibidem ante oculos
 vestros trucidetur. Solinus cap. 11. Haec ibi-
 dem campus Eumenis, in floribus semper. Infra
 Lib. 4. Parati sumus hic ibidem pro caeca ista
 excubare. Florid. 4. Ut solent Poetae hic ibi-
 dem varias civitates substituere. Et in Apolo-
 gia. In media quaestione hic ibidem pro Tribu-
 nali. Lucianus in hac ipsa narratione, μόνον με
 αὐτῷ. Conjecturam etiam admiratam vidimus
 ab Oxon. Ms.

Hic ibidem opperitor, etc. modico deinde re-
 gressa etc.] Plato in Phaedone. Ἡμῖν ἐξε-
 λθῶν δὲ θυρωρὸς etc. εἶπεν ἐπιμνησθῆναι, etc. οὐ πο-
 λὺν δ' οὐν χερόν ἐπισχῶν ἦκε, καὶ ἐκέλευσεν
 ἡμᾶς εἰσέναι.

Rursum foribus oppressulatis.] Plaut. Amphitr.
 Oppressulatas ante fores graditur.

Modico deinde regressa.] Infra lib. 8. Ille
 modicum moratus, refert se.

Rogat te, inquit etc.] Lib. 3. Ecce quidam
 introcurrens famulus, rogat te, inquit, tua pa-
 rens Byrrhaena. Infra hoc lib. Rogat te ho-
 spes.

Intuli me.] Lib. 6. Pulvinariibus se-proximam
 intulit. et 2. Ne nescitis forum Cupedinis intuli.
 Virgilius, a quo sumpsit, ita saepius loquitur.

Eumque accubantem exiguo admodum graba-
 tulo etc. invenio.] Gellius 19. 20. Alique ibi
 qui introducit sumus, offendimus cum cubantem
 in scimpodio Graeciensi.

Inbet uxorem decedere, utque in eius locum
 assideam jubet.] Pluarch. Sympos. 2. 1. Ἐπι-
 νοῦμεν δὲ καὶ τὸν Ἀλλανθὸν ὅτι τὸν ξένον ἰδὼν
 παρ' αὐτῶν. Τὸν ἀναστήσας ὑπακύνοντα Λαμῆ-
 δοντα, Ὅς οἱ πλοσίον ἦστο, μάλιστα δὲ μιν
 Φιλέσσκην. Luc. 14. 8. Δις τοῦτ' ἵππον.

Asside isthic.] Iacob. 2. 3. Σὺ κάθου ἔδε.
 Etiam nunc.] Abest ab Oxon. Ms.

Arrepta lacinia detrahens.] Forsan trahens.
 ut infra, Clementer me trahere adoritus.

Scissibula, ac ne sufficientem.] Scissibula bene
 legebat Beroaldus: scissibula (quod vero proximi-
 mum) habet et Ms. Oxon. Idem liber, aut
 ne s.

Et sic.] Absunt ab illo Codice, ut et ab alio
 quodam, fidem Colvio faciente.

Ego te, inquit, etiam de ista corporis specio-
 sa habitu dicitur. generosa stirpe proditum etc.
 comicerem.] Theocrit. 25. Eidyll. Ἐπεὶ οὐ σέ
 γε Φημι κακῶν ἐξ Ἐμμεναι, οὐδὲ κακοσίον ἐοι-
 κῶτα Φύμεναι αὐτὸν Οἶδον τι μέγα εἶδος ἐπιτρέ-
 πει. Euripides Ione: Γενωδίστης σε καὶ τρέ-
 πων τεκμήριον, Τὸ στήμ' ἔχεις τὸδ', ἢ τις εἶ
 ποτ' ὦ γέναι, Γνοῖθ' ἄν ὡς πολλὰ γ' ἀνδράπων
 περὶ τὸ στήμ' ἰδῶν τις εἰ πέφυκεν εὐγενής. De
 Mose Philo: Ὀψιν ἐνεφην ἀσπειοτέρμη κατ'
 ἰδιώτην. Heliodorus 2. Τεῦχρὸς ἐστὶ τὴν μορ-
 φην, καὶ τοσοῦτος ἰδεῖν τὸ μέγεθος, ὡς βεβαιο-
 ῦν τῆ λέξ τὸ γένος. Idem 5. Ἀδρα καὶ ἐκ
 πρώτης ἐντοξέως εὐγενέας ἐμφαίνοντα. Et 7.
 Ὅτι μὲν γὰρ Ἕλληνας καὶ τοῦτο ἔγνω, καὶ
 ὅτι τῶν εἰ γενονότων πάρεστι τῶς ὀρμάνεις
 τεκμηρίεσθαι. βλέμμα γὰρ οὕτω λαμπρῶν, καὶ
 εὐσχήμων ἰδῆς ἅμα καὶ ἐπέραστος, εὐγενείας
 ἐμφασι παρίστανται.

Deque haec prorsus virginali verecundia etc.]
 Plinius Lib. 5. Epist. 16. de Fundani filia. Sua-
 vitas puellaris cum virginali verecundia. Hiero-
 nymus de Nebridio: In primo aetatis flore tan-
 tae verecundiae fuit, ut virginalem pudorem
 vinceret. Cicero: Adolescens timidus, virginali
 verecundia praeditus. Apud Eumdem in de Di-
 vinatione: Ubi illa paulo ante sapiens virginalis
 modestiae? Scholasticus vetus de Persio, in vita
 eius: Fuit morum lenissimorum, verecundiae vir-
 ginalis. Donatus ad 5. 2. Eunuch. Pudicitiae
 ac verecundiae virginalis statum.

Generosa stirpe proditum.] Glossarium: Γε-
 νεῖς μεγάλη: generosus. Infra lib. 4. Genere
 Thracio proditum.

Et recte comicerem.] Mellius τὸ et abest ab
 Oxoniensi Ms.

Sed et meus Demeas eadem literis pronunciat.]
 Male mutarunt quidam in porro nunciat. Pronun-
 ciat non hie aliud quam dicit, nunciat.
 Vide infra ad Lib. 4. notata.

Brevitatem gurgustiali nostri ne spernas obse-
 ro.] Apud Virgilium: Aude hospes contemneris
 spes. In Eclog. Calpurnii: Ne contemne casas

et pastoralia lecta. Onomasticon vetus, *Cur-*
gustium, cixidiv.

[*Maiorem domum dignatione tua feceris.*] Phi-
lo in de Victimis: Ἡ τῶν ἐστιωμένων ἀξίως
ἐπικοσμεῖ τὸν ἐστιατορᾶν etc.

[*Si contentus Lare parvulo.*] Iuvenalis: *Nam*
cum sis conivisa mihi promissus, habebis Euan-
drum, venies Tyrinthus. Ubi verus Scholiastes:
Cum sis vir magnus, excipieris tamen a me
hospitio paupere, ut scilicet Hercules ab Euan-
dro. Vide P. Chrysologi Serm. 36. *Contentus*
dixit, non sine emphasi. Virgilius: *Argolica hac*
galea contentus abibo. ubi Servius; *Contentus,*
quasi parvo muicere. In Oxon. hic; *alisonis ho-*
spitium: et inter lineas positum, *ullius hominis.*
Commanis lectio a Politiano est, Miscell. cap.
24. *Lare parvulo,* ut supra heic, *exiguo Lare.*
Horatius parvo lare dixit, *Persius lare presso.*
Noster in Apologia *Lare gracili.*

[*Ibid. Non est aspernatus H. a. b. t.*] Illi
Non fuit opprobrium facta sine arte casa.

[*Ibid. Suscepas sarcinulas cum fide conde,* etc.]
Cum fide, *fideliter:* Sic *condere cum fide,* 1. 7.
Columella. et lib. 3. Noster, *cum fide profer-*
re: quod post eodem libro, *cum fide memorare.*
Terentius Adeph. *cum fide obsolare dixit.* *Con-*
de cum fide autem, ad ancillam signatissime dic-
tum. Pollux 3. 8. Ἡ ταμεῖα τῆς πίστεως ὄνο-
μα.

[*Ibid. Ac simul e prompe. oleum unctui, et*
linthea tersui, etc. *huc eidem usui profer ocyter.*]
In Colloquiis veti. Σάβανα εἰς τὸ βαλαντεῖον,
ἔστρα, προσόβιον, ποδεκμάγιον, λέκνυον.
Haec sunt quae caetera vocat Appuleius Noster.
Lexiphanes Lucinaeus: Σὺ δὲ, ὦ παῖ, σπλεγ-
γίδα μοι, καὶ βύρσαν, καὶ Φωσῶνια, καὶ ζυμ-
ματα ναυστολεῖν εἰς τὸ βαλαντεῖον, καὶ τὸν τί-
λουτρον κερμίζειν. Suidas: Στεργίδες, καὶ κα-
ταμαργεῖα τὰ εἰς τὸ λοβεσθαι χροιάδη, καὶ ἔστ-
ραι, καὶ λέκνυος, καὶ ἔστραφύλαξ εἰδη λοβ-
τρεις ἐπιτίθειαι. Arrianus 4. 11. in Epictetum:
Ἀμυχαῖον μὴ ἀπὸ τοῦ ἰδρωτός καὶ τῆς κατὰ
τὴν ἐσθίτη συνεχῆς ὑπολειπεσθαί τι περὶ τὸ σῶ-
μα βυκαρνὸν, καὶ δέομενον ἀποκαθάρσεως· διὰ
τοῦτο ὕδαρ, ἔλαιον, χεῖρες, ὀδόνιον, ἔστρα,
νίτρον. *Oleum unctui,* ut apud Horatium:
Oleum nemo n' huc ocyus offert? et in Historia
Susannae: Ἐνέγκαστε δέ μοι ἔλαιον etc. ὡπως
λοβεσθῶμαι. *Linthea tersui,* ut apud Plautum,
Lintheumque extersui. Sequentia *huc eidem usui*
etc. variis modis vexantur. MS. Oxon. haec
e. u. Ego vocem excidisse crederidum, scri-
bendumque: *huc eidem usui necessaria.* Miles.
2. *Inbo Domina cuncta,* quae sunt usui ne-
cessaria, nobis exhiberi. et 10. *Ad vasa illa con-*
gularia gestanda quae Domini regiones plusculas
pererrantibus, eyant necessaria: etc. et 11. *Quae*
forent ad usum telictae necessario praeparanda.
Nec interim aliorum auctoritates neglectui ha-

berdae. Hieronymus contra Iovinianum 1. *Mul-*
ta esse quae matronatum usibus necessaria sunt.
Servius ad Georg. 1. *Ante praeparabis haec*
omnia, quae in illius rei sunt usum necessaria.
Amnianus 24. *Cum usui necessaria abunde sibi*
quisque collegisset. Perpende et verba Suidae
jam supra adducta. Proprie haec autem Domi-
nus ad ancillam. Artemidorus 1. 66. Στεργίδες,
καὶ καταμαργεῖα, καὶ ἔστρα, δερᾶποντας ση-
μαίνουσι.

[*Ibid. Satis arduo itinere atque prolixo etc.*]
lib. 3. *Montis arduo vertice,* et *prolixo satis iti-*
nere, etc.

[*Ibid. His ego auditis etc.*] Oxoniensis, et
alius MS. *His ergo auditis.*

[*Ibid. Quae itineris ubique nos comitantur*]
Cauti ac frugi viatores, ut supra monui, quae
usui erant circumferebant secum. Apud Lucianum
ille: Ἴππος δὲ με κατῆγε, καὶ τὰ σκεύη.
Senec. Epist. 87. *M. Cato Censurus cantibus*
vehebatur, et hippores quidem impositis, ut
secum utilia portaret. Pro itineris legendum
itinerum puto, sic in Apologia ubique litorum.
Et Florid. 1. de Alexandro M. *Ut ubique im-*
aginationum summus esset, ubi etiam pro *summus,*
suis reponendum videtur. inspicitur contextus loci.

[*Pag. 18. Ut aliquid cibatum prospicerem*]
lib. 9. *Nec etc. vitae nostrae prospicies, et ali-*
quid cibatum parabis?

[*Ibid. Forum Cupedinis peto*] Scholiastes ad
Equit. Aristoph. Ὁ κῆκλος Ἀθήνησιν ἐστὶ κατὰ
περ μάκελλος, ἐκ τῆς κατασκευῆς τῆν προσηγο-
ρίαν λαβῶν. ἔνθα δὲ πιπράσκειται χωρὶς κρέων
τὰ ἄλλα ἄνικ, ἐξαιρέτως δὲ οἱ ἰχθύες.

[*Ibid. Et percontato pretio etc.*] Gellius 9. 4.
Accessi tamen, percontatusque pretium sum.

[*Ibid. Quod centum nummis indicaret*] In 1. 8.
Coi. de rescind. vend. *Et quod emptor vitore*
comparandi, venditor cariore distrahendi votum
gerentes, ad hunc contractum accedant: vixque
post multas contentiones paulatim venditore de
eo quod petierat detrahente, emptore autem huic
quod obtulerat addente, ad certum consentiant
pretium, etc. Et nota heic *indicaret.* Ono-
masticon vetus *laudatissimum, Indicatura, τί-*
μησις. At pro *indicaret, indicaretur* repone.

[*Ibid. Inde me commodum egredientem conti-*
nuatur] Apud Lucianum peregrinus ille, Ἦδη
τῆς βίας ἄλις ἔχοντι, καὶ διανοουμένω μοι βα-
δίζεις οἰκαδε, τὸ ἤδιστον ἐπὶ ξένης ἀπῆνυσθ
με κέρδος, ἄνδρες ἐκ παλαιῶν χρίων συνάβεις
Commodum egredientem est, tantum quod, vel,
ipso eodemque tempore, exponente ad Bunch.
Donato.

[*Ibid. Condiscipulus apud Athenas etc. meus*]
Florid. 4. *Quendam ex his qui mihi Athenis con-*
didicere.

[*Ibid. Agnitum etc.*] Apud Virgilium: *Vete-*
rum Anchisem agnovit amicum.

[X 2]

Ibid

Ibid. *Amplesusque ac comiter deosculatus etc.*] Ammianus lib. 22. *Oculus susceptum Rectorem Provinciae, etc. iam inde a studiis cognitum dicitis.* Plato in Euthydemo: *Ἠοπαζόμενον αὐτὸν, ἔπειθ' εἰς χρέον ἐπαρκεῖς.*

Ibid. *Quam olim exoptatus advenis?*] Lucianus in prolapsio inter saltand. *Ὡ; χρέονος ἐλάλῳβας!*

Ibid. *At, quae causa peregrinationis huius?*] Virgilius: *Circumstant animae dextra laevaue frequentes, Nec vilissem semel satis est, iuvat usque morari, Et conferre gradum, et veniendū discere causas.* Infra hic: *Percontatur etc. etiam causas peregrinationis meae, et 5. Percontanti causas adventus sui, sic inquit.*

Ibid. *Crastino die etc.*] Ita et Oxon. Codex. Glossarium: *Crastino die, αὔριον.* Et tamen *crastino simpliciter in Appuleio legerim.* Infra lib. 2. *Quam largus iuber crastino aderit!* et 6. *Hunc igitur iugulari crastino placeat.* Interpres vetus i Reg. 20. 5. *Ecce crastino sunt Calendae.*

Ibid. *Sed quid istud? etc. nam etc.*] Quibus alter, *Annonam curamus, et aedilem gerimus.* Aeneid. 6. *Quis strepitus circa comitum!* Servius: *Propter aedilitatem.*

Ibid. *Nam et lixas, et virgas, et habitum prorsus magistratui congruentem etc.*] lib. 10. *Nam et pinnulis, et sagittis, et habitu caetero formae praecellere congruebant.*

Ibid. *Annonam curamus*] Ammianus lib. 28. *Progressus ad curandam Urbis annonam.* Vide Lips. Elect. 1. 8.

Ibid. *Aedilem gerimus*] Reposuit Ios. Scaliger *aedilatum.* Est sane in vet. Onomastico *aedilatus, ἀστυνομία*: at rectior altera lectio. Infra lib. 9. *Hic incinctus balteo militem gerebat.*

Ibid. *At has quisquillas?*] Bene heic *quisquillas.* Iuvenalis: *Etiam cum piscis emetur, Scholiastes: Etiam in robis levissimis.*

Ibid. *Piscatori extorsimus accipere viginti denarios*] Hoc erat quod Horatio *carā piscis avertere mensa*, ubi *avertere* est *emere*: et *mensa piscatoria* intelligenda. In Paroemiis Graecis: *Ῥωτικὸν ὄνιον ἐπὶ τῶν εὐτελέων, καὶ πολλοῦ τιτρασκομένου.* *Fix* (inquit) *extorsimus etc.* Idem Horatius Serm. 2. *Fix tamen cripiam etc.* Ubi Scholia: *Fix extorqueam, persuadam.* At in Glossis pro *Extorsimus, ἔξερτινάζαμεν*, crediderim *Excussimus* legendum. Potest in Appuleio etiam acciperet legi. Infra lib. 5. *Extorqueat a marito cupitis annuat,* et 8. *Extorqueat tandem, hurore et illivie collapsa membra, laevacro etc. confoveret.* nec ideo tamen immutanda communis lectio. Scriptor Fulgentii vitae cap. 28. *Huic etc. nullus aliquando extorsit cuiuslibet generis carnes accipere.* Claudianus: *Fix extorquebis amari.* Tertullianus de Iudaeis: *Et crucem lesam dedi sibi extorsere.*

Ibid. *Avropta dextra me in forum reducens?*] Harpocration: *Ἀνάγειν, τὸ μὴνεν τὸν πεπρακῆτα, καὶ ἐπ' ἐκείνου ἰδέναι.*

Ibid. *Tam iam nec anicis, vel omnino ullis hospitibus parvitis?*] lib. 2. *Isthic vero nec viuentibus quidem ullis parvitur.* In Oxoniensi tamen nullis hospitibus. *Tam iam* Graecorum est *εὐπας ἔρα*; quod non adventens Gruterus tamen iam reposuit.

Ibid. *Qui tam magnis pretiis pisces frivolos venditatis?*] Oxon. *Quid tam magnis pretiis pisces frivolos indicatis?* Antiphones: *Ἐάν γὰρ ἴδω ἡλίκαν Ἰχθύον ἴσον τιμῆσι, πῆγνυμι.* Pisces frivolos, *σαπρῆ ἰχθύδια.* Vide ad Matth. 13. 48. dicta.

Ibid. *Instar solitudinis etc.*] Alexander apud Q. Curtium: *Veni in Asiam, non ut funditus everterem gentes, nec ut dimidiam partem terrarum solitudinibus facerem.* In Proverbis Graecis: *Ἀγρὸς ἢ πῶλις*: ἐπὶ πῶν παρανομοῦντων. *Ἐπίχαρμος, ἄγρῶν τὴν πῶλιν ποιεῖς.* In Epistolis Hieraciti nomen praeferebantibus: *Ἐργάτων αὐτῶν (πῶλιν) πεποιήκατε διὰ τῆς κακίας.* Cod. Oxon. hic, *ad instar solitudinis.* In sequentibus pro *scorpul*, malim *scorpive* legi.

Ibid. *Edulium caritate*] Glossae: *Caritas, τιμιότης*: πολλοῦ πωλούμενον, lege, *Caritas τ. Carum, τ. πωλούμενον.*

Ibid. *Sed non impune*] Hieronymus in Epistolis, non ad sensum tantum, sed et loci locutionem: *Ad aedilibus etc. venduntium rabies coerebatur, nec erat impune peccatum.*

Ibid. *Sed non impune*: iam enim *faxo scias etc.*] lib. 4. *Sed non adeo gaudens ista, quaecumque est, meos honores usurpabit: iam enim faxo etc.*

Ibid. *Quomodo sub meo magisterio mali debeant cedere?*] Vide i. Petr. 2. 14. et bene *magisterio.* In l. 57. ff. de V. S. *Quibus praecipua rerum cura incumbit, et qui magis quam caeteri diligentiam et sollicitudinem rebus quibus praesunt debent, hi magistri appellantur: quinetiam ipsi Magistratus, per derivationem a magistris cognominantur.* Hinc saepe in Codice *magisteria potestas.* Onomastico vetus: *Magisterium, ἄρχη.* Paulus Festi abbreviator: *Magistrare, regere, temperare, moderari:* unde *magistri non solum Doctores artium, sed etiam pagorum, societatum, vicorum, collegiorum: quia omnes hi magis caeteris pollent.*

Ibid. *Officiale suum*] Onomastico vetus: *Officialis, ὁ περὶ τοῦ καθήκοντος.* Glossarium: *Ταξιώτης, Apparitor, officialis.*

Ibid. *O Luci etc.*] *Gaudent praenomine molles Auriculae.*

Ibid. *Valido consilio*] Ita Cod. Oxon. germanam scripturam puto *calido consilio.* Plautus, *Milite: Cedo calidum consilium cito.* Hirtius inter Epistolas Ciceronis ad Atticum. 15. 6. *Exo-*

rentur ne quod calidius consilium ineant. Aristophanes Plauto θερμὸν ἐμὸν: ubi Scholia: Παράδοξον, ἢ τολμηρὸν. Sic Livius 35. consilia calida et audacia dixit: ubi omnes plerique vulgati *callida* legunt.

Ibid. Rogas te (inquit) hospes] lib. 2. Rogat te (inquit) tua parens Byrrhaena.

Ibid. Non cibo sed somno conserem diluendam] Apud Heliodorum ille lib. 5. Ἐμὲ τὴν ἐκ τῆς ὀδύπορις etc. κάκωτον ὄνην θραχεῖ γούν ἐστι παραμυθίτεον.

Ibid. Et iniecta, dextra] lib. 1. Iniecta manu, ut adsurgat exitor. lib. 9. Manu pistori etc. iniecta. Et 11. iniecta dextra ducti me.

Ibid. Clementer me trahere adortur] lib. 3. Clementi violentia secum atraxit.

Ibid. Non prius discedam quam] Hieronymus in Hilariionis vita: Non prius mulier discessit quam ille pollicitus est.

Ibid. Et dictum iururando secutus etc.] Lib. 3. Et verbum facto secutus, etc.

Ibid. Ingratis obedientem] Lego, ingratis o. Donatus ad Eunuchum: Ingratis, non ulro significat, quia ultronea gratia sunt. Donatus ad 1. 1. Andr. Perducuntur necessitate coacti.

Ibid. Quid vernaculi?] Cum praecedat de uxore et liberis, putem *vernulae* legendum. Infra lib. 8. Tali domo, tanta familia, tam caris *vernulus* etc. desolata. Et 11. Familiares ac *vernulae*. Habet *vernaculi* tamen Oxon. MS.

Ibid. Percontatur accuratius causas etiam peregrinationis meae, etc.] lib. 8. Aliud de alio non desinit quaerere, denique de mansuetudine etiam mea percontatur anxie. Seneca Epist. 64. Varius nobis sermo fuit etc. nullam rem usque ad exitum adducens, sed aliunde alio transiliens. Cicero in de Universis. At primum quidem tempus salutationibus, reliqua percontatione consumpsimus. Claudii autem hunc primum librum Noster, ut et suum Virgilius: quem heic, ut omnibus paginis, perite exprimit. Ita ille: Nec von et vario noctem sermone traiebat Infelix Dido, longumque bibebat amorem, Multa super Priamo rogians, super Hectore multa: Nunc quibus Aurorae venisset filius armis. Nunc quales Diomedis equi, nunc quantus Achilles.

Ibid. Primoribus] Bert. et Oxon. MSS. primatibus.

Ibid. Scrupulosissime explorans] Infra lib. 5. Scrupulose curioseque percontari non desinit.

Pag. 20. In media verba somnoletum desinere] Ut solent nimio facio ad fabulandum provocati. Hoc idem faciunt etiam aliorum garulitate oppressi. Theophrastus loquaces ait narrationes suas in tantum extendere, ὥστε τοὺς ἀκούοντας ἦτοι ἐπιλάθεσθαι ἢ προστάξει. Statius Theb. 10. Errare oculi, resolutaque colla, Et medio affatu verba imperfecta relinqui. Quae

diverso quidem argumento prolata, non male tamen Appuleianis quadrant.

Ibid. Incertum sermone balbutire] lib. 8. Incertum sermone balbutiens.

Ibid. Tandem patitur cubitum concedere] Mellius Oxon. Cod. concederem. ita legunt etiam Romae et Vicentiae primi omnium editi. Notetur heic vox *tandem*. Horatius: Ut ventum ad coenam est, dicenda tacenda locutus, Tandem dormitum dimittitur. Virgilius: Contuit tandem ubi Servius: Diuturnitatem narrantis expressit.

Ibid. Evasi aliquando rancidi senis loquax et famelicum convivium] In Plauti Capt. Redibo hinc ad senem ad coenam asperam. Apud Petronium: Subdixisti te inquam a praeceptoris colloquio. Quid ego homo stultissime facere debui? an videlicet audirem sententias, et somniorum interpretamenta?

Ibid. Coenatus solis fabulis] Ἀντὶ ἀλλόττων βήματα, ut in Graecis Proverbis. Aristophanes Equit. Ὅς ἀπὸ σμικρῆς διαπίνης ὑμᾶς ἡριστίων ἀπέπειπεν, Ἀπὸ κραιβάτου στέματος μᾶττων ἀστειοτάτους λόγους. Lucilius Antholog. 4. 20. Ποιητῆς πανάριστος ἀληθῆς ἐστὶν ἕκείνος, Ὅστις δεῖπνίζει τοὺς ἀκροασαμένους. Ἦν δ' ἀναγιγνώσκῃ, καὶ νόστιας ἕκκαδε πέμπει. Ἐἰς αὐτὸν τρέπετο τὴν βίβην μαζίνην. In Varionis Menippaeae: Constringimus fatuus oculis.

Ibid. Optatae me quieti reddidi] lib. 9. Rursum se reddidit quieti. Et 10. Pespertinae quieti traditum.

LIBER SECUNDUS.

Pag. 20. Omnia prorsus etc. in aliam effigiem translata] Florus 4. 12. Ea denique in Germania pax erat, ut mutati homines, alia terra, etc.

Ibid. De homine duratos] Oxon. duros.

Ibid. Indidem plumatas] Idem Codex, In idem p. fortasse ibidem legendum.

Ibid. Fontanos latices] In Vett. Catalectis: Fontanos latices, et lucida poenula vitro. Virg. Sparserat et latices simulatos fontis Averni.

Ibid. Et iubaris orbe subito venturum oraculum] Isa et MS. ille, at malim lucido. sic infra lib. 9. Rotam Solis lucidam dixit.

Ibid. Attonitus, imo vero etc. stupidus] Seneca Natur. quaest. 2. 27. de tonitru percreussis: Quidam vero vivi stupent, et in totum sibi excidunt, quos vocamus attonitos. Florus 2. 12.

Attonitum adhuc, tanquam subito malo stupentem. Pro stupidus tamen non male *obstupidus* legas.

Sic attonitos et obstupidos 5. I. A. Gellius [X 3].

lius. Sic supra 1. Miles. *Consternatus ac obstupidus*: et studio obstupidum Pacuvius apud Nonium Marcellum.

Ibid. *Dum luxae temulento similis ostiatium singula pererro*] In editis luxa erat, pro quo bene Scaliger luxae substituit. Isidorus in Glossis: *Lixabundus ambulat, qui voluptatis causa ambulat*. Heliodorus ἄλειν κατὰ τὴν πόλιν, καὶ σχολὴν διατίθεται vocat. Censorinus, urbem temulentus pervagari. Ostiatium singulae pererrare heic, est quod Petronius dixit, per totam civitatem errare, atque omnes porticus circumire. Solomo cap. 3. Cantici, ἐν τῇ πόλει, ἐν ταῖς ἀγοραῖς, καὶ ἐν ταῖς πλατείαις κινησῶν.

Ibid. Ostiatim] Onomasticon vetus: Ostiatim, κατὰ ἕρας. Lactantius 2. 15. Et omnes ostiatim domos occupant.

Ibid. Et ecce mulierem quampiam frequenti stipatam famulatione] Aristaeus 1. 8. Ἰνῆ τις ἐν ἀγορῇ προϊούσα etc. ὑπὸ τῶν εἰκετῶν περιστοιχίζετο κύκλῳ. Bardanes de Bactrorum mulieribus; (apud Eusebium): Ἰππεροῦμεναι ὑπὸ παιδίσκων καὶ νεανίσκων μύλλον ἢ οἱ ἄνδρες. Frequenti (inquit) stipatam famulatione. Virgil. de apibus: Stipantque frequentes. ubi Servius: Quodam quasi satellitio ambiunt. Onomast. vetus: Σωματοφύλαξ, satelles, stipator. Ibidem: Δορυφόρος, stipator, satelles. Famulatione heic est famulitium, ut et 6. Una de famulatione Veneris. In dicto vet. Onomast. Famulatione, θεραπεία. Pollux 3. 8. Τὸ δὲ πλῆθος τῶν εἰκετῶν, θεραπεία. MS. Oxon. sequente, quod non amplector. Florid. 2. Lectum genus, frequens famulitium. Infra lib. 4. Officio frequenti cognatorum et officium stipatus. Virgilius supra adductus, Stipantque frequentes.

Ibid. Aurum in gemmis et in tunicis etc. matronam profecto confitebatur] Iustinus Lib. 20. Ut matrona auratas vestes, caeteraque dignitatis suae ornamenta, velut instrumenta luxuriae deponeret. Capitolinus in Galieno: Gladiatorum pompabiliter ornatos cum auratis matronarum vestibus. Hieronymus ad Demetriadem: Ut taccam de immuri pretiis, candore margaritarum, etc. ad quae ardent et insaniunt studia matronarum. Idem 1. contra Iovinianum: Multa esse quae matronarum usibus necessaria sunt: pretiosas vestes, aurum, gemma, etc. Propertius: Matrona incedit census induta nepotum. Confitebatur, est ostendebat, palam factebat. Iuvenalis: Mors sola fatetur Quantula sunt hominum corpuscula. Idem: Et quos praecipue fugiam propebro fateri. Et alibi: Mollissima corda Humano generi dare se Natura fatetur. Seneca Epist. 120. Non ille gradus lassitudinem facit in avo deficiimus, sed ille proficitur. Cyprianus Epist. 62. Quantum dedecoris et criminis

confitebatur! Lactantius 7. 7. Ea ipsa ratio quae constare ac regi omnia sentiuntur, solertissimae mentis artificem confitebatur. Seneca Susor. 1. 5. Confessio servitutis est, iussa facere. Hoc senex infra heic 8. clamare occurrit. Quem circum capellae pascentes opilionem esse profecto clamabant.

Ibid. Matronam p. confitebatur] Virgilius: Quae te sola puer multis c matribus unam Prosequitur. Ubi Servius: E matribus, e nobilibus: nam Matres non nisi nobiles dicimus, unde et Matronae dictae. Clemens de rebus Petri: Τῶν εὐγενῶν τὰς ἐπιφανεστάτας, καὶ ἄς ὁ λόγος ματρῶνας οἶδε καλεῖν.

Ibid. Aurum etc. heic intertextum etc.] Lib. 4. Vestes sericac intertae filis aureis. Aeneid. 4. Tyrioque ardebat murice laena Demissa ex humeris, dives quae munera Dido fecerat, et tenui telas disereverat auro, Scriptor de bono Puditic, in Cypriani Operibus: Vestibus aurum intertexere, quasi pretio est vestes corrumpere. Quid inter fila staminum delicata rigida faciunt metalla, etc. Infra hic lib. 4. Hieronymus ad Eustoch. Quos Eunuchorum greges septiunt, in quarum vestibus attenuata in filum auri ramenta texantur. Basilus (Homil. eis τ. πλουτοῦντας) de uxore sumptuosa: Χρυσόν, τὸν μὲν χαλκῶσεως, τὸν δὲ ἐξυφαινύουσα. Gloss. Interintextum, πινυφαινετον.

Ibid. Ilius adhaerebat lateri senex iam gravis annis] Ut matronam decebat. Seneca Controvers. 2. 7. Matrona quae se adversus sollicitatores tutam volet, prodeat intantum ornata, ne immunda sit: habeat comites eius actatis, qui impudicos, si nihil aliud, verecundia amorem submovcant. Meerob. Saturn. 2. 5. Avertent in se populum in spectaculo Liviae et Iulia comitatus dissimilitudine: quippe ingentibus Liviam gravibus viris: haec inventuris, et quidem luxuriosas, grege circumsedebatur. Et nota, in hoc, et Senecae loco, matronarum comites, sic matrona et comitis mentio in l. 15. ff. de iniur. Senex gravis annis, ut infra 8. Senex annis gravis. Plinius lib. 6. Epist. 20. se et annis et corpore gravem. Calpurnius 4. Ecloga: Num precor infernis videor tibi? num gravis annis? Theocritus: Πολλὰς βαρῆς περ εἶδη ἐναυτοῖς. Virgilius: Annis gravis, atque animi maturus Aecetes. Isidorus Orig. 11. 2. Quinta actas, senioris: id est, gravis: quae est inclinatio a iuventute in senectutem. Scholiastes ad Sat. 2. Iuvenalis: Vir gravis (id est, annis gravis) corrumpitur a iuventute. Ait, adhaerebat lateri. Martialis: Deinde haerere tuo lateri, praecedere sellae. Hieronymus ad Furiam: Nec procurator calamistratus, nec formosus collactaneus, nec candidulus ac rubicundus assecla adhaereat lateribus. Infra hic lib. 9. Ne-

Nequissimae anus adhaerens lateri temerarius adulter.

Ibid. Est, inquit, hercules, hic Lucius] Oxon. Et tu, inquit, hercule Luctus.

Ibid. Et offert osculum.] Sic osculum offerre Lib. 34. Iustus.

Ibid. Accedis, et salutas?] Luc. 22. 47. "Ἠγγίχεται τῷ Ἰησοῦ Φιλῶσι αὐτοῦ. Iosephus bell. Iud. 1. 20. "Ἠγγίστεν, ὡς ἡσπασάμενος. Florid. 4. Noster: *Ademz ac salutat.*

Ibid. Vereor, inquam, ignotas mihi foeminae.] In Menecchio Plautina: *Certe haec mulier aut insana est, aut ebria Messenio, Hominem quae ignotum compellit me tam familiariter.* Orientis sequirem sexum in Commodo-ritro instruis, Oderit ignotis audax attollere vul- tum. De Augusto Nicol. Damascenus: *Ἀπαρτήσεται* etc. ἐν οὐκ ἔδει ὁπίσθην ἐνι etc. *χαλεπὸν* etc. Adde Ioh. 10. 5.

Ibid. In rubore suffusus etc.] Petronius: *Perfusus ego rubore* etc. Ovidius: *Subitusque in- visita notavit Ora rubor.* Idem: *Confusa pudore Sensi me totis erubuisse genis.* Virgilius: *Plurimum ignem Subiecit rubor, et calefacta per ossa cucurrit.* Seneca Epist. 11. *Ubi se collegit, ve- recundiam, bonum in adolescente signum, vix potuit excutere.*

Ibid. In rubore suffusus, reiecto capite resti- ri.] Officium mutuae salutationis praec verecun- dia vitavit. Apposite Seneca pater iam citata controversia: *Ferat iacentes in terram oculos, adversus officiosam salutationem inhumana potius quam inverecunda sit, etiam in necessariam re- salutandi vicem multo rubore confusa.* Scripsimus in Appulco nostro reiecto, non deiecto. Ita et Cod. Oxon. Infra lib. 10. *Verbis nutum commodare, ut quod vellem relato, quod nollem deiecto capite monstrare.* quo et loco reiecto scripsim.

Ibid. Obtutum in me conversa.] Infra heic: *Omniumque etc. obtutus in unum quempiam etc. conferuntur.* Et, *Obtutum acerrimum in me destituit.*

Ibid. En, inquit, sanctissimae Salviae matris generosa proles.] Virgilius 5. *Veterumque agnos- cunt ora parentum.* Idem 8. *Et totum lustra- bat lumine corpus, ubi Servius: Paterna in eo lineamenta cognoscens.* Communis lectio proles non est incommoda. Virgilius: *Deum certissi- mu proles.* Et, *Salve vera Iovis proles.* Posset et soboles legi. sic infra heic lib. 10. *sobolem ge- nerosam dixit: praetulerim veterem tamen scrip- turam, generosa probitas: quomodo et clare legi- tur in Oxon. Cod. Probritatem vocat mater- nam in Lucio oris verecundiam.* Statius: *Dulci probitate rubentem.* Idem de Crispini puero: *Tunc hilaris probitas, et frons tranquilla,* etc. Plinius 37. 2. de Pompeio: *Illius probi oris, ve- recundique per cunctas gentes.* Donatus ad 1. 1.

Andriae, vultus probitatem dixit. Sic Seneca Epist. 67. *vultum probum.* Iam et ἀξιώμας in lingua Latinae usu probi oris, ἀναίδεις impro- bodes dici, qui bonos terunt Scriptores facile con- cedent mihi.

Ibid. Sed et caetera corporis ad regulam in- explicabiliter etc. congruentia.] *Ad regulam, πρὸς κανὼνα:* exactissime nempe et faberrime facta. Theophylactus ad Philipp. 3. 16. *Ὁ κανὼν οὐτε πρόθεσιν ἔχει, οὐτε ἀφάρισιν.* Nic- ceph. Gregoras lib. 10. de Logotheta Metrochi- ta: *Πάντα (τοῦ σώματος) συμμετρα κεντημέ- νος, ὡς περὶ κανὼν καὶ σταθμὴ τῆς φύσεως τελεσιουργησάντος αὐτῶν τῆν τε ἡλικίαν ὁμοῦ πά- σαν, καὶ αὐ καὶ ἕκαστα τῶν μελῶν καὶ μερῶν.* Ammianus de Iuliano Imperat. *Humeris vastis et latis, ab ipso capite usque ad angulum sum- mitates lineamentorum recta compage.* Sucto- nio de Tiberio: *Latus ab humeris et pectore: caeteris quoque membris omnibus usque ad imos pedes aequalis et congruens.* Herodianus de Com- modo, *τὴν ὄψιν ἀξιοθέστατος σώματος συμμε- τρία.* De psittaco Noster in Floridorum Ex- ceptis: *Corpus tam concinnum, ut neque oppido parvum, neque nimis grande sit, sed quantum satis ad usum decorumque.* Contra de Caio Sucto- nius: *enormi corpore.* id est, ad regulam sive notiam minus congruo. Sic flexi et enormes vici apud Tacitum 15. Annali. Gloss. *Ἄρυσ- μος* etc. *enormis.* In vet. Onomast. *Enorme, ἄμετρον.*

Ibid. Inenormis proceritas.] Lucianus in de Saltat. *Μῆτε ὕψιλός, καὶ πέρα τοῦ μετρίου ἐπι- μάκως, μήτε ταπεινός καὶ νανόθης τῆν φύσιν, ἀλλ' ἕμετρος ἀκριβῶς.* Sidonius de Theodori- co: *Corpore exacto, longissimis brevior, proce- rior eminentiorque caeteris.* Decoram procerita- tem Tacitus Annal. dixit. Eiusmodi vocant Graeci *κακωνοσιμάνην ἡλικίαν:* de qua, et id genus caeteris exactam venustatem implentibus, videan- tur quae ad praedictam Sidonem Epistolam anno- tavit in *de Picturâ Veterum*, eruditione, vitaeque integritate vir illustris, Franciscus Iunius. *Inenormem proceritatem* autem dum dixit Nos- ter, Suctonium secutus est. De Vitellio ille: *Erat enim in eo enormis proceritas.*

Ibid. Succentia gracilitas.] Maximilianus: *Quaerebam gracilem, sed non quae macra fuisset.* Lucianus in de Gymnas. *Τὴν ἔξιν οὐτε μικρὴ καὶ κατεσκληρῶς, οὐτε περιληθῆς εἰς βάρος: ἀλλ' εἰς τὸ συμμετρον περιγεγραμμένος.* Idem ibidem: *Ὅυτε πολὺμακρος, οὐτε εἰς ὑπερ- βολὴν λεπτός.* Et in hac medietate laus. Cel- sus 2. 1. *Gracile corpus infirmum, obesum fie- bes est.*

Ibid. Rubor temperatus.] Plinius 1. Epist. 14. *Facies liberalis, multo sanguine, multo rubore suffusus.* Sidonius ubi supra: *Lactea cutis, quae propius inspecta iuvenili rubore suffunditur.* Sta- tus:

tius: *Purpureo suffusus sanguine cander.* Petronius: *Mellea purpureum depronunt ora roborem, Lactaeque admixtus sublimat pectora sanguis.* Servius ad Aeneid. 8. *Fornosus dicitur, quibus color sanguinis ex rubore pulchritudinem creat.* Ita locus ille corruptissimus emendandus. Theophylactus Simocatta: *Αἱ παρὰ αὐτὸν οὐτὲ κατέρυθροι, γυναικώδες γὰρ: οὐτὲ πάλιν ἄχρότοι τὴν εὐπρέπειαν ἐπεστύγησαν.*

Ibid. *Flavum etc. capillitium*] Infra lib. 10. *Flavis crinibus usquehinc conspicuus.* In Veterum Catalectis: *Capillulos, Flavos, lucentes ut aurum nitidum.* Tertullianus de Cultu foemin. cap. 6. *Ecce (inquit) per albo vel atro, flavum facinus gratiae faciliorem.* Herodianus de Commodo: *Κόμη ἢ Φύσις ξανθὴ καὶ εὐλα, Αελιανος de Atalanta: ξανθὴ ἢ αὐτῆς ἢ κόμη οὐ πολυπραγμοσύνη καὶ βαφαῖς, καὶ φαρμάκοις, ἀλλ' ἢ οὐ βόσας ἔργον ἢ χροῖα. Inaffectatum* heic est, quod in re simili Petronius suo flexum ingenio vocavit: vel (ut Noster de hoc ipso capillitio suo in Apologia) ad lenocinium decoris minime compositum.

Ibid. *Oculi in aspectu micantes etc.*] Maximianus: *Grata, micans oculis, nec minus arte placens.* Pollux 2. 4. *Ὄφθαλμοὶ λάμποντες, Φωσφόροι, etc. μαρμαρυγᾶς ἀφιέντες, αἰγίλον, αἰγίον.* Rectum autem, in aspectu, non aspectuum, ut nonnulli legerunt. Interpres vetus Iudith. 11. 19. *Non est talis mulier super terram in aspectu etc.* Infra hic lib. 10. *Oculi in aspectu minacibus.* Et 11. *In humano iam meo aspectu attonitus.* Tō in abundat.

Ibid. *Prorsus aquilini*] Melius Oxon. MS. *aquilini.*

Ibid. *Immeditatus inaccessus*] Ovidius: *Est et inaccessus pars non temenda decoris.* Cantic. Solomonis 7. 1. *Τὶ ὀρεμάθησαν διαβήματα σου ἐν ὑποδήμασιν σου!* In veteri Epigrammate: *Sermone lepido, tunc autem inaccessu commodo.* Cicero 1. de Officiis: *Cavendum est autem ne aut tarditatis utamur in gressu mollioribus, ut pomparum ferculis similes esse videamur: aut in festinationibus nimias suspiciamus celeritates.* Idem 2. de Finibus: *Si vultum, si inaccessum fugeres, quo gravior viderere. Composita gravitate incedere,* Ammianus ib. 28. dixit.

Ibid. *Ego te Luci meis istis manibus educavi*] Aristaeus 1. 25. *Τὴν ἐμὴν ἀδελφὴν, ἢν ταῖς ἐμαῖς ἀγκάλαις ἀνέτρεφον.* Infra hic lib. 6. *Adolescentem istum quod meis manibus alumnatus sit, profecto scitis omnes.* Vide ad Act. 20. 34. notata.

Ibid. *Non modo sanguinis, verum alimonia-rum etiam socia*] Lib. 4. *Meus aliquot conobrinus, necumque primis ab annis nutritus et nutritus.*

Ibid. *Nam ex familia Plutarchi ambae pro-gnatae sumus*] Voluit dicere, *Genus ambarum se*

sanguine findit ab uno. Γένος δὲ μοι ἕθεν ἴθυσσι.

Ibid. *Educatores*] Glossae: *Τροφῶδες. nutritor, educator.* etc. In l. 3. de manumiss. vindict. *Si collectaneus, si educator, vel caparius.* Infra hic lib. 10. *Ad quendam compertae gravitatis educatores.*

Ibid. *In nexu germanitatis etc.*] Hieronymus: *Iudivida mihi germanitatis caritate connexus.* Ammianus 22. *In nexu germanitatis a Maximino dilectus.* Necessitudinem germanitatis Arnobius 4. et Lactant. 6. dixerunt.

Pag. 22. *Accede itaque hospitium fiducia*] In Plautin. Trucul. *Cur obsecro ante ostium pro ignoto alienoquae adstas? I intro: haud alienus tu quidem es. Fiducia* nomen est pro verbali. Sic in vet. Onomast. *Fiducia, τεταξήκηος.* Addit Byrrhaena, *imo proprium Larum.* Apud Plautum Menechm. *Mihi mira videntur hic te stare foris, fores cui pateant Magis quam domus tua, domus cum haec tua sit.* In Eiusdem Mostellaria: *Perambulla aedes opposito tanquam tuas.*

Ibid. *Sermonis ipsius mora rubore digesto*] In verba iam fidentior, ut infra lib. 9. loquitur, Ovidius 6. Metam. *Subitusque invita notavit Ora rubor, vursusque evanuit,* ut solet *der Purpureus fieri, cum primum aurora movetur.* Et breve post tempus candescit Solis ab ortu.

Ibid. *Absit, inquam, parens ut Milonem hospitem etc. deservat*] Cicero de Verre: *Haec ut audivit, (de pulchra nempe Philodami filia,) sic exarsit, etc. ut statim ad Philodamum migrare se velle diceret.* Hospes Iamitor, qui nihil suspicaretur, veritus ne quid in se offenderit, hominem summa vi retinere coepit. Theophylactus ad 10. Matth. ubi de Christo discipulos emitente: *Κελεύει προσμένειν, καὶ μὴ ἐξ εὐκίας οὐκίαν ἀμείβεσθαι, ἵνα etc. δόξωσι τοὺς πρώτους δεξαμένους ὑβρίζειν.* Pro parens, melius mi parens legas. Infra lib. 4. *Parce, inquam, mi parens etc.* Sic 9. mi herilis.

Ibid. *Quoties itineris huius ratio nasetur, nunquam erit ut non apud te divorat*] Vide 4 Reg. 4. 8. apud Latinum Interpretem.

Ibid. *Dum hunc et huiusmodi sermonem altercamur etc. ad domum Byrrhenae pervenimus*] Infra lib. 6. *Dum sic mecum fustem quatiens benignus iocatur comes, iam domus eorum extremam loricam perveneramus.* Ibidem: *Dum secum mitissimi homines de mea nec altercantur, iam ad domum perveneramus.* Achilles Tattius lib. 6. *Ταῦτα διαλεγόμενοι, παρήσαν ἐπὶ τὸ τῆς Λευκίπης δαρμάτιον.* Philostratus 3. 15. *Διαλεγόμενοι περὶ τῶν ὀμαμένων, ὅπῃτα εἰώθησαν, ἀφίκοντο ἐπὶ τὴν θάλασσαν.* Scholiastes ad Plutium Aristoph. *Παρεπιγραφεῖ ἔτι εἰς τὴν οὐκίαν ἔφασαν, τοὺς δὲ Ἀλγύου ἐκείνου πάντας ἐν τῇ ὁδῷ ἔλεγον.* Lucianus Icaromenippo: *Τοιαῦτα ἄλλα διεξιόντες, ἀφικνούμεθα ἐς τὸ χωρίον ἔδαι*

ἔδει αὐτὸν καθεζόμενον, etc. Virgilius: *Talibus inter se dictis, ad tecta subibant Pauperis Evandri.* Terentius: *Dum haec loquimur, interea loci ad macellum venimus.* Plutarchus Conviv. 7. Sapient. Ἐν τοιοῦτοις λόγοις γενόμενοι καθ' ἑαυτὸν, ἀφικόμεθα πρὸς τὴν οἰκίαν. Seneca de Vitae brevitate. cap. 9. Sermo, aut lectio, aut aliqua interior cogitatio, iter facientes decepti: pervenisse se ante sciunt quam appropinquasse. Vide Luc. 24. 28.

Ibid. *Iam ad domum Byrrhēnae pervenimus*] Propertius: *Et iam ad mandatam venimus ecce domum.*

Ibid. *Sermonem altercamur*] Mutarunt in altercamur, at iniuria. Glossae: *Altercatio* etc. ἀποβαῖοι λόγοι. Sic sermonem altercabilem consenserunt apud Arnobium.

Ibid. *Atria longe pulcherrima, columnis etc.*] Ammianus lib. 22. *Atrium columnarum amplissimum.*

Ibid. *Attolletur status etc.*] Scribe *attollebant*. Sic infra 8. *praecutatus sudas attollebant*, et ibidem: *vacuam faciem attolle.* Item: *Attolletur immanes gladios.* et 11. *Attolens canis cervicem arduus.*

Ibid. *Gressu pilae volubilis*] Chrysostomus Orat. 1. de Dea ista: *Οἱ μὲν ἐπὶ ἑσφύρῳ αὐτὴν, οἱ δὲ ἐπὶ τῆς σφαίρας,* et post: *Ἡ δὲ σφαῖρα (μυνοῖε) ὅτι εὐκόλος ἢ μεταβολὴ αὐτῆς ἐστί.*

Ibid. *Nec ut maneat inhaerent, et iam volare creduntur*] Lege: *at iam.* Non ita (inquit) inhaerent pilae illi, ut infixae maneat, et tali arte exprimuntur, ut iam volare credantur. Virgil. Aeneid. 8. *Ipsa videbatur ventis Regina vocatis Vela dare, et laxos iamiamque dimittere funes,* ubi Servius: *Iamiamque, scilicet aviditate fugiendi: et bene iamiamque addidit, quia tempus operis in pictura declarare non poterat.* Alibi Virgilius: *Orpheaque in medio posuit, sylvasque sequentes.* ubi Servius: *Non secutas, sed, quasi adhuc sequentes, ut artificis peritiam laudet.*

Ibid. *Veste restatum*] lib. 10. *Quam quidem Iacintium curiosulus ventus satis ananter munc lascivius restabat,* etc. et 4. *Vibratis hinc inde Iacintis, et restato sinu.* Claudianus de statu Anapii et Amphinomi: *Relectae vento chlamydes.* Onomasticon vetus laudatissimum: *Restatus, ἀντοπιώδης.*

Ibid. *Procursu vegetum*] In de Deo Socratis: *Ad speciem honestus, ad cursum vegetus.*

Ibid. *Illis oculi minantur*] Supra: *Oculis in aspectu minacibus.*

Ibid. *Aures hiant*] *Prick-ear'd curres.* Infra lib. 7. *Porrectis auribus etc. rudivi fortiter.*

Ibid. *Nares hiant*] Seneca Hippol. *Naresque hiulcis haustibus patulae fremunt.* Vide quae olim pag. 113. ad Apologiam notata.

Ibid. *Ora saeviunt*] Huc spectant ista in Glossario: *Ὅταν κῶνα ἀπειλῆ ὑλακτῶν: Hirrit.* et illa, *Κῶνὸς ἀπειλὴ ὅτε ὑλακτεῖ: hirrit.* lege, *hirritus.*

Ibid. *In quo summum specimen operae fabricis egregius ille signifex prodidit etc.*] Sirachides 9. 20. *In manu artificum opera laudabuntur.*

Ibid. *Pedes imi resistunt, currunt priores*] Philostratus de lepore Icon. 2. *Κάβηται ἐπὶ τῶν σκελῶν, ὑποκύνου τοῦς προδίους.* *Currunt* est, *videntur currere,* ut supra, de Fortunae status, *Iam volare creduntur.* Iulianus Epist. 8. ubi de Alexandri venantis eligie: *Ὁ δὲ ἴππος (αὐτοῦ) ἐν ἄκρῳ τῶν ποδῶν τῆ βάσει τὴν στάσιμ Φεῦζων, ἐν τῇ τῆς ἐνεργείας κλοπῇ τῇ τέχνῳ κινεῖται.* Cassiodorus 7. 15. *Mirabitur formis equinis etiam fervores inesse: crispatis enim naribus, ac rotundis constrictisque membris, auribus remulissis credat forsitan cursus appetere, cum se metalla noverit non movere.* *Resistere,* est fixum stare immotumque. Sic 8. *Draconem supinato illi mandentem resistere.* Quintilian. 10. Decl. *Involens vanescebat ex oculis, multum resistens, saepe respiciens.* Seneca 110. Epist. *Nec ob hoc resistimus, aut circumspicimus pedem positum.* Tacitus Annal. 15. *Diffugiunt imprudentes, at quibus altior intellectus, resistunt defixi.*

Ibid. *Et virgulis*] Oxon. et virgulis.

Ibid. *Uvae faberrime politae etc.*] Ammianus lib. 29. *Oblato thorace polito faberrime.*

Ibid. *In lenem vibrantur undam*] lib. 4. *Vibrantur fluctum summum rorem calcavit.* In Oxon. tamen *umbram.* Sic infra hic, *in lenem umbram deprimitur.*

Ibid. *Qui Deae vestigio discurrentes etc.*] Idem Oxon. Codex: *q. D. vestigia discurrunt.*

Ibid. *Vite pendentes racemos*] Iunius Phylargyrus ad 2. Georg. *Videtur Virgilius opinionem illorum sequi, qui in honorem Liberi patris putant oscilla suspendi, quod etiam sit pendulus fructus.*

Ibid. *Credes illos etc. inter caetera veritatis, nec agitationis officio carere*] Philostratus Icon. 1. *Μὴ γεγράφθαι δοκῶν αὐτοῦς, εἶναι δὲ, καὶ κινεῖσθαι.* In Apologia Noster: *Et motus, qui praecipua fide similitudinem repraesentat.* Horatius: *Præha rubricâ picta, aut carbone, velut si Revera pugnent.* Scholiastes: *Ita bene pictos; ut illos dimittere crederes.* Iosephus in descriptione Regiae a Solomone structae: *Καὶ τὸ μὲν ἀπ' αὐτοῦ κάλλος ἐπὶ τριστοιχίῳ ἦν ἐνυφασμένον, τῇ δὲ μοίρῃ γλυφῶν περιεῖχε θαυμάζειν ἐπιστήμην, ὅψ' ὧν πεποίητο δένδρα καὶ φυτὰ παντοῖα σύγκυιν τοῖς κλάδοις, καὶ τοῖς ἐκκεκρυμένοις αὐτῶν πετάλοις, ὡς ὑπονοεῖν αὐτὰ καὶ σαλευσθῆναι δι' ὑπερβολὴν λεπτότητος etc.* Ait, *inter caetera veritatis.* Nicephorus Gregoras lib. 8. *Ἐνταῦθα (ἐν ταῖς ζωγράφων τέχναις) etc.* εὐ-

ήρσμεν σκηνὴν ὑποκρίσεις γέμουσαν, καὶ ἀμω-
γέπως τοῖς χρώματι ἐπιπλωμέναις ἔχουσαν
ΤΟΤ ΑΛΗΘΟΥΣ τὰς ἐμφάσεις. Petronius:
Protegenis rudimenta cum ipsis Natura veri-
tate certantia. Isidorus 19. 16. Sunt quaedam
picturae quae corpora veritatis, studio coloris
excedunt, (accedunt scripsimus) et fidem dum
augere contendunt, ad mendacium provehunt.
Cicero in Bruto: Calamidis dura illa quidem,
sed tamen molliora quam Cavachi, nondum My-
ronis satis ad veritatem adducta, quae tamen
non dubites pulchra dicere. Tertullianus 2. ad-
vers. Marcionem: Imago, cum omnes lineas veri-
tatis exprimat, vi tamen ipsa caret. Idem
cap. 30. in de Resurrect. Figmentum veritatis
in imagine est. Pro credes lege crederes, sic
10. Crederes fluctuare vaporibus febrilium, et 1.
Diceres Dei medici baculo etc. Tacitus (quem
ubique sectatur Noster) Crederes laetari etc.
Annal. 16.

Ibid. *Cerioso obtutu in Deam proiectus*] δι-
κῶψις, vide ad 1. 25. Iacobi notata. Scripserat
de Pudicitiae bono: *Nihil consideretur curiose
in alienis vultibus.* In Oxon. et alii MSS. Inde
iam p.

Ibid. *Dum haec identidem rimabundus eximie
delector, Tua sunt* [inquit Byrrhena] *cuncta
quae vides*] Apud Horatium ille: *Quicquid mihi,
quicquid et horum Cuique domi est, id crede
tuum.* Infra lib. 5. *Quid* [inquit] *Domina tan-
tis obstupescis opibus? tua sunt haec omnia.* Ae-
neid. 4. Dido ad Aeneam: *Quid si non arva
aliena domosque Ignoras peteres? sed* Servius
Aliena, blande: quasi haec iam tua sint. Pro
rimabundus comecimus mirabundum scribendum,
post, alii viro docto id in mentem venisse de-
prehendimus.

Ibid. *Caeteros sermone secreto praecepit de-
dere*] Phaedra apud Senecam: *Commodos pau-
lum precor Secretas aures, si quis est, abeat
comes.*

Ibid. *Anxie tibi metuo*] Supra lib. 1. *Eximie
metuens mihi, et 4. Irae Deum metuens.* Sic
alii timere Sallustius Catilinario, in Senecae
Hippolito: *Anxiam me cura sollicitat tui.* Paulus
ad Colossenses: Ἀγῶν περὶ ὑμῶν ἔχω.

Ibid. *Et, utpote pignori meo, longe provisum
cupio*] Caesar ad milites suos apud D. Cassium:
Ἀγαπῶτε ὑμῶς, καὶ ἐθέλωμεν ἡμῶν, ὡς πατρὸς
πατρῶος, καὶ σάξουσας, καὶ εὐδοξίαν. Vide 1.
Thess. 2. 11.

Ibid. *In vetustum Chaos submergere novit*
Ita Palat. MS. et Vicent. editus, male in recenti-
oribus quibusdam, submergit. Cassiodorus cap.
9. de Anima: *Quantum proficimus cum rectis,
tantum deterioris novimus esse cum pessimis.*
Isidorus Orig. 5. 27. *Gladius sine graviore cru-
ciatu, compendiosa morte vitam finire novit.*

Ibid. *Cum quonquam conspexerit speciosas for-
mae iuvenem etc.*] De Eadem lib. 3. *Nec un-
quam magis artis huius violentia nititur, quam
cum scitulae formulae (mel. formae) iuvenem
libenter adspexit.*

Ibid. *Serit blanditias*] Ovidius Amor. 3. *Et
mihi blanditias dixit, Dominamque vocavit.*

Ibid. *Amoris profundi pedicis aeternis alligat*
In vet. Epigramm. Πυράδος ἔρωτος ἀεὶ διώνωτος.
Lucretius 1. *Veterano devinctus vulnere amoris.
Bene et pedicis.* Proverb. 7. 22. de incauto iu-
vene: Ὁ δὲ ἐπικυλοῦσθην αὐτῆ (meretrici)
κατ'ὀφείας. Infra lib. 11. *Cum me Fatis malis
incastrasset erroribus.*

Ibid. *Alinus morigeros*] Terent. 1. 5. Andr.
Seu tibi morigera fuit, etc. Donatus: *Hoc qua-
si amanti utile fuit.*

Ibid. *Et viles fastidians*] Palat. Florent. et
Oxon. MSS. fastidio.

Ibid. *Puncto reformar*] ἐν στήμη χρένον.
Luc. 4. 5. ad quem locum de puncto plura.

Ibid. *Haec tibi trepido, et cavenda cen-
seo*] In Trinummio Plautina: *Haec ego doleo,
haec sunt quae me excruciant: Haec dies neces-
que tibi canto ut caveas.* Infra hic lib. 5. *Haec
tibi identidem cavenda censebam.*

Ibid. *A cautela Pamphiles*] Passive, ut apud
Sallustium Pompeii memos. Vide 12. 9. A. Gel-
lium. De cervo Phaedrus: *Ut venatorum fuge-
ret instantem necem.*

Ibid. *Ultero gestirem etc. volens etc.*] Seneca
Hippol. *At si quis ultero se malis offert volens.*

Ibid. *Salu concito etc.*] Phaedrus: *Volo
salu fovea se liberat, Et in cubile concito pro-
perat gradu.*

Ibid. *Pecoris animi etc.*] lib. 3. *Pamphile,
iam recors animi tecum etc. consensit.*

Ibid. *Manu eius, velut quadam catena me-
met expedit*] Hieronymus in Epistolis: *Mul-
titudines hominum, et officia, et salutationes, vel-
ut quasdam catenas fugias.*

Ibid. *Amenti similis, accelero vestigium*] Sic
5. ubi de gradu citationi: *Amentis et trepida etc.
procurrit a domo, et 8. Amentis, et recordia por-
cita, per plateas etc. fertur.*

Ibid. *Age, inquam, o Luci, evigila*] Hora-
tius: *Vigila, hoc age.* Plautus: *Menechme vi-
gila.* Idem Milite: *Age, si quid agis: vigila,
ne somno stude.* Servius ad Aen. 1. *Is qui belli
susceperat curam, sacrarium Martis ingressus,
primo ancilia commovebat: post, hastam simul-
latri ipsius, dicens, Mars vigila.* Nero apud
Suetonium: Ἄγε, ἔγερσε σεαυτὸν. Apud Philo-
loem in de Legat. ad Caium: Ἐδὲ νῦν ὁ καιρὸς
ἔστιν, ἐπέγερσε σεαυτὸν. Apud Eudem in de
Mosis vita: *Συνεγέρθητι ἄλλος ἄλλου, μὴ ἀπο-
κίμηναι ἀνεγείραμετα, λέγοντες.*

Ibid. *Et secum esto*] Horatius: *Non horam
22*

secum esse potes. Simplicius in cap. 45. Epicteti: Ἐμφορίαι τὸ προσεκτικὸν τῆς ψυχῆς, καὶ φυλακτῆρα ἐαυτῆν ἐν ἐαυτῇ μένουσαν. Et ad cap. 49. Ἐντεταῖσθαι δεῖ τὴν προσοχὴν ὁμῶν, ὥστε ἐν ἐαυτοῖς εἶναι.

Ibid. Habes exoptatam occasionem] Habes tota quod mente petisti. In Eunucho Terentii: An ego occasionem Mihi ostentatam tantam, tam brevem, tam insperatam Amitterem? Exoptatam occasionem hic vocat qualem g. occasionem optatissimam, neque enim tū abundat. Glossae: Ἐκπαίσματος, exoptatus, valde optatus.

Ibid. A nexu Venereo etc.] lib. 9. Tenacissimis nexibus expeditum adulterum. Sic, nexu infanso implicitum Declam. 3. Quintilianus.

Ibid. Probi Milonis] lib. 3. Ad probum Milonem civem vestrum devortor.

Ibid. Genitalem torum supscie] lib. 10. Torus scilicet noster genialis futurus. Glossae: Genialis, γαμήλιος etc.

Ibid. Enimvero Fotis famula petatur adnixe] Iuvenal. Sed tua nunc Mligale. ubi Scholia: Nomen mulieris, ex ipsa coitione. unde de Fotidis nomine supervacuum monere. Beroaldus hic emixe: quomodo in Oxon. et aliis MSS. legitur. mihi altera lectio sincerior. Noster in Apologia: Adnixus in impenso studio etc.

Ibid. Forma scitula est] lib. 3. Scitulae formae Iuvenem.

Ibid. Forma scitula est, et moribus ludicra, et prorsus argutula] In Glossis: Κομψός, scitulus, bellus etc. mulier commoda et faceta est.

Ibid. Et blande lectulo collocavit, et satis amanter cooperuit] Theophylactus ad 1. Tim. 5. 10. Τὴν σωματικὴν ἡμερσίαν εἰσφέρειν προτρέπεται. ὅν κλίνην στρώσει, ἀναπαύσει· πρὸς δὲ αἰ γυναικὲς ἐπιτηδεύουσαι. Heliodorus 2. de ancillis hospitem curantibus: Ἡ μὲν τις ἀπένηψε τὸ πῶδε, etc. ἡ δὲ ἐφράντιζε τῆς εὐνῆς, καὶ μαλακῶν ἐντρέπιζε τὴν καπέλισιν.

Ibid. Satis amanter cooperuit] lib. 10. Quam laetantiam curiosulus ventus satis amanter etc. refert.

Ibid. Quam invita discederet vultu prodidit: d. nixae saepe retrorsa respiciens, substitit] Lucianus Catastro: Ἐπιστρέφεται εἰς τὸ ὄπισθεν, ὥστε οἱ δυσώστες. Heliodorus 7. Ἀπαχάρι δὲ καὶ ἡ Ἀρσάκη, ὁβλίας μὲν, καὶ ἀναστρέφουσα. Philostratus de Gymnosophistis Apollonio valedicentibus: Ἐπίστρεψαν εἰς τὸ φροτιστήριον, ἐπιστρέφουσαι πρὸς τὸν ἄνδρα, καὶ ἠλοῦντες ὅτι ἄνοκτες αὐτοῦ ἀπαλλάττονται. Silius lib. 8. Respiciens, aegerge animi tum signa reliqui Vestra. Ovidius Metamorph. 10. O quoties, cum tam posset transire, morata est! Spectatoque diu vultu invita reliquit. Et 1. Trist. Saepe vale dicto, rursus sum multa locutus, Et quasi descends osculu summa dedi: Saepe eadem mandata dedi, meque ipse fefelli, Re-

spiciens oculis pignora cara meis. Paterculus de Barbaro quodam lib. 2. Impetratoque ut manum contingeret, reversus in naviculam, sine fine respectans Caesarem, ripae suorum appulsus est. Quintilianus Declam. 10. de spectro Iulii, matris apparente: Nec nisi cum luce certa fugatisque sideribus, invitus ille vanebat ex oculis: multum resistens, saepe respiciens: et qui proxima nocte promitteret se venturum, Tertullianus (hunc morem valedicentium respiciens) Cum vero et tertium illum prius suis valedicere parantem prohibet retro respicere, sectam Creatoris consequitur. Nec amicos, sed et consuetia loca hic mos linquentium. Virgilius Ceiri: Et notas saepe (heu frustra) respicit Athenas, Rutilius Numantianus: Respectare iuvat vicinam saeptis urbem, Et montes visus deficient sequi. Adde quae de Pompeio Lucanus initio terti.

Ibid. Retrorsa etc.] Onomasticum vetus: Retrorsus, ὀπίσθιος. Infra lib. 6. Iter retrorsum porrigens.

Ibid. Quod bonum, foelix et faustum etc.] Scholia Veteres dicebant, aliquid aggressuri. Donatus ad 1. 2. Phorm.

Ibid. Nec tamen domi Milonem etc. offendo] Apud Heliodorum 2. Εἰς τὴν εἰσαγωγὴν ἀφικνούμενος, καὶ τὸν μὲν τοῦ οἴκου δεσπότην αὐ καταλαμβάνουσι.

Uag. 25. Pulpam frustratim connectam] Donatus ad 3. 4. Hecyrae: PULPA proprie ea quae manducatur, eo quod pulsetur ac CONSCINDATUR.

Ibid. Et quidem naribus iam mihi hariolatar tuetum aliquod sapidissimum] Quale unguentum illud de quo Catullus: Quod tu cum olfacies, Deos rogabis Totum ut te faciant Fabulle nasum. Callimorphus apud Fulgentium: Ambrosio redolent tueta sapore. Gloss. Tuetum, ζωμὸς παχὺς. Vide et Persii Scholiastem ad Sat. 2. Elegantissime autem hariolari naribus. Donatus ad 3. 3. Adelphi. Nares a naritate dicta, quod nos odoratu doceant praesto et prope esse, quae adhuc oculi non vident. Nidorem naribus praesentire, Noster in Apologia dixit. In Catastro Luciani: Ἡ κνίσσα τῶν σκευαζομένων εἰς τὸ δεῖπνον ἀπέκνυδι με.

Ibid. Ipsa linea tunica mundile amicta] In tantum ornata, ne immunda esset, ut Seneca Controv. 2. 7. locutus. Tertullianus de Cultu fem. cap. 5. Non supergrediendum ultra quod simplices et sufficientes munditiae concupiscunt. Caro apud Livium: Non magistratus et sacerdotia, et triumphus, etc. iis possunt. Munditia, ornatus, et cultus, haec saeminarum insignia sunt. Marus apud Sallustium: Ex parente meo etc. ita accipi, mandatis mulieribus, viris laborem convenire.

Ibid. Mundile amicta] Eoque oculis grata magis, et animo illabunda. Plaut. Menech. Munditia

ditia est illicebra animo amantium. Ovidius: *Nec prodit graves insuto vestibus aura: Per quas vos petitis, saepe fugatis opes. Munda tibiis capimur.* Lucretius: *Facit ipsa suis interdum faemina factis, Morigerisque modis, et mundo corpori cultu, Ut facile insuescat vir secum degere vitam.*

Ibid. *Fascioli etc. sub ipsas papillas succine-tula*] Apoc. 1. 13. *Πρὸς τοῖς μαζοῖς περιέσω-μένον.* et 1. Macc. 3. 19. *ὄψιν τοῦς μαζοῦς περιέσωμένον.* Cinna apud Isidorum Orig. 19. 33. *Strophio lactantes vineta papillas.* Infra heic lib. 10. *Taenia quoque, qua decoras papillas devinxerat etc.* Isidorus ubi supra: *Fasceta est qua tegitur pectus, et papillae comprimuntur.* Nonnius: *Strophium est fascia brevis, quae virginalem tumorem papillarum cohibet.* Hieronymus de vitand. susp. contub. *Papillae fascioli comprimuntur, et crispante cingulo augustius pectus arctatur.*

Ibid. *Rotabat in circulum*] Lib. 8. *Crinesque pendulos rotantes in circulum.*

Ibid. *In orbis flexibus*] Lib. 10. *In orbe rotatum flexuosi.*

Ibid. *Lumbis sensim vibrantibus*] Martialis: *Vibrabant sine fine prurientes, Lascivos docili tremore lumbos.*

Ibid. *Mobilem spinam quatiens placide*] Quod infra lib. 10. *Spinulam leniter fluctuare.*

Ibid. *Isto aspectu defixus obstupui*] *Defixis oculis, animoque et corpore torpens.* Virgil. *Dum stupet, obtutuque haeret defixus in uno.* Catullus: *Simul te Lesbiam aspexit, nihil est super mi Quod loquar amens. Lingua sed torpet, etc.* Ad Helenam Paris in Ovidianis Epistolis: *Ut vidi, obstupui, praecordiatque intima sensi Attonitus curis intaluisse novis.* Suidas: *Ἐκπύρωται, ἐκπλήττεται.* Virgilius 10. *Stupet in Turno.* Servius: *In Turnum intuens.* Et alibi: *Obstupuit primo aspectu Sidoris Dido.* ubi Servius: *Obstupuit, quod est signum futuri amoris.*

Ibid. *Defixus obstupui: et mirabundus steti*] Ovidius: *Haesit, et in vultu consistit usque tuo.*

Ibid. *Quam mellitum pulmentum apparatus*] Sic 10. *mellita edulia.* Oxon. *Quam pulchre m. p. a.*

Ibid. *Et certius beatus*] *Seribe, et certius beatus.* Infra lib. 5. *Prius centies moriar etc.*

Ibid. *Cui permisit illic digitum intingere*] *τὸ ἄκρον τοῦ δακτύλου βάπτειν.* Luc. 16. 24.

Ibid. *Quam procul a meo foeculo discede*] In Plauti Mostellaria: *Exi e culina sis foras mastigia, Qui mihi inter patenas exhibes argutias.*

Ibid. *Si te vel modice meus igiticulus afflaverit, uretis intime*] In Plautina Epidico: *Ille quidem Fuloni irati est filius, Quaque tangit, immo amburit: si prope adstet, aestu calefacit.*

Paulus Silentarius: *Ὀστρεὸς δλοισέσσαν ἄκρον Φόσιν, ἢν τις διαστῶ Ἄκρον ἔλη Φλαξέον, δύνεται ἐν τῷς ὄλας.* Chrysologus Serm. 94. *Mulieris etc. tactus urit male conscientium.* Licinius Portius apud Gellium tali flamma contactus: *Si digito attigero, incendam sylvam simul omnem, Omne pecus.* Et nota hic τὸ igiticulus. Ambrosius de Samson: *Incendit alienas messes, sed ipse unius mulieris igiticulo accensus, messe non suae virtutis amisit.* Illegisippus 1. 23. *Amoris igiticulus adulescentulo obrepit.* Terentius Eunuchi. *Accede ad ignem hunc, iam calesces plus satis, ubi Donatus: Potius ignem meretricis accipimus, quam aram Apollinis.*

Ibid. *Nec ullus exstinguit ardorem tuum nisi ego*] In veteri Mimio: *Amoris vulnus idem qui sanat facit.* In veteri Epigrammate: *Italia sola potes nostras exstinguere flammam.* Aedius veterus Poeta apud Gellium: *Hunc ignem Veneris, si non Venus ipsa, Nulla est quae possit vis alia opprimere.* Lucret. *Numque in eo spes est, unde est ardoris origo, Restingui quoque posse ab eodem corpore flammam.* Parthenius in Eroticiis, cap. 4. de Oenone: *Ἐξήγηστο δὲ ὡς δὲ αὐτῶν (Alexandrum Priami) προῦναι, καὶ ὅτι οἰδεῖς αὐτῶν εἶδος τε ἔσται ὕγιη ἢ αὐτῆ ποιῆσαι.*

Ibid. *Quae et ollam et lectulum suave quaterere novi*] Iuvenalis: *Antiquum, et vetus est alienum Posthume lectum Concitere.* Ovidius: *Spondaque lasciva mobilitate tremens.*

Ibid. *Quam diligenter omnem eius explorasem habitudinem*] *Quam totum lustrasem lumine corpus.* Hoc ipsum illud est quod *παίδωνος περιεργίαν* (id est, *κατανόησιν περιεργίαν*) Sirachides 41. 27. vocavit, et ibi Veteris versio *ancillam scrutari.* Theocritus Eidyll. 21. *Καὶ μ' ἀπὸ τῶς κεφαλῆς ποτὶ τὸ πόδε σύννεχες εἶδεν.* Philo de Pharaonis filia Mosem curiose lustrante: *Ἀπὸ κεφαλῆς ἄχρι ποδῶν καταθεσμένον, τῆν τε εὐμορφίαν καὶ εὐεξίαν ἀποδέχεται.* Ἀνδριαντοποιοῦ δίκην *ζωγραφῆν καὶ θεωρεῖν τινά 4. 8.* Philostrati. *Diligenter explorare autem etiam Ammianus lib. 28. dixit.*

Ibid. *Pars ista corporis in aperto et perspicuo posita*] *Melius conspicuo legas.* In Apologia: *Præsertim os, cuius in propatulo et conspicuo usus homini creberrimus.*

Ibid. *Nitor natus*] Gloss. *Nativa: ἰδί-χρωμα.*

Pag. 26. *Indolem gratiasque suas probaturae, lacinias omnes excunt, nudam pulchritudinem suam etc.*] *Lactant. de Opif. Dei cap. 7. Ipsa nuditas hominis nire ad pulchritudinem valet.* Propertius: *Non vivat in caeco Venerem committere motu: Si nescis, oculi sunt in amore duces.* Ipse Paris nuda fertur perisse Laecana, Cum Menelao surgeret e thalamo. Nudus et Endymion Phaebi caepisse sororem Dicitur, et nuda concubuisse Dea. Lucianus Asino: Ἀπο-

ἄσμοι, καὶ Ἰασημαὶ γυναικός, ὡς ἔφηεν ἔτι μάλ-
λον ἀρέσκων. Chrysostomus Homil. 29. ad 1.
Cor. 12. "Ὅσπερ ἂν εἴ τις σωματῶν οὐκ εἰδὸς
διακρίσειν κάλλος, ἀλλὰ τὸ πᾶν τοῖς ἰματίοις
πλήθειμος, καὶ τῷ περικειμένῳ κόσμῳ" τὴν μὲν
ἄρσταν γυναικός, καὶ φυσικὸν κάλλος κεκμημένην
ἰδὼν παραδράμοι, τὴν δὲ ἀσχροὺν καὶ δυσειδῆ,
καὶ τὸ σῶμα ἀνάπτηρον καλὰ ἰμάτια ἔχουσαν
θεασάμενος, γυναικὴ ἀγάγοιτο τοιοῦτον τι περὶ
τῶν ἀρετῶν καὶ τὴν κακίαν οἱ πολλοὶ πάσχου-
σιν, τὴν μὲν ἀσχροὺν φύσει προσέειπε διὰ τὸν
ἔξωθεν αὐτῆς κόσμον, τὴν δὲ ἄρσταν καὶ εὐμορ-
φῶν ἀποστρεφόμενοι διὰ τὸ γυνὸν αὐτῆς κάλ-
λος, δι' ὃ μάλιστα αὐτὴν ἐλέσθαι ἔχρη. Oxo-
niensis heic, *gratiantque suam* p. quod fortasse
vulgato rectus. sic 10. *Gratia coloris ambrosii
designans Venereum*. Pro probaturae fors et
approbaturae scribendum. ita opus suum *expeditum*
approbare infra 6. libro.

Ibid. Si cuiuslibet eximiae pulcherrimaeque
feminae caput capillo-exspoliaveris] Lactantius
ubi supra: *Cum ipsa nuditas hominum virae ad
pulchritudinem valeat, non tamen etiam capiti
congruere potest, quatenus enim in eo futura deformi-
tatis esset, ex calvitio apparet*. Basil. ad illa
3 Isaiae, ἀντὶ τοῦ κόσμου τῆς κεφαλῆς Φαλά-
κρωμα ἔξεις. Τῷ κατὰ φύσιν κόσμῳ ἀπεστε-
ρήσαν, καὶ ἐγένοντο ἑωρότατοι θέαμα, ἐν τῇ
ἀπειθαλίᾳ τῶν τριχῶν. ὅς οἰκτίος καὶ συγγενῆς
κόσμος παρ' αὐτῆς τῆς φύσεως ταῖς γυναιξὶ πα-
ρᾶβέβληται. Confer Theodoretum Serm. 4.
περὶ Προνοίας, et historiam 2. 53. ab Isidoro
Persiota narratam. In loco B. Basilii videtur
περιβέβληται legendum.

Ibid. Toto Cupidinum populo comitata] Cir-
cumfusa lactissimorum parvulorum populo, ut 10
de Eadem loquitur. Et bene hic comitata de
Cupidinum populo. Claudian. Nupt. Honorii
etc. *Prosequitur volucer late comitatus Amo-
rum*.

Ibid. Cinnama fragrans] Lib. 8. *Odor cor-
poris cinnamici*. In Vect. Catalectis: *Sinus ex-
pansa profert cinnama*. Infra hoc libro: *Paten-
tis oris cinnamoe inhalatu*.

Ibid. Et contra Solis aciem vegetus fulgurat]
Herodiamus de Commodo: Κόμη ἢ φύσει ξανθὴ
καὶ οὐλῆ, ὡς, εἴποτε Φειδῶν δι' ἡλίου, τοσού-
τον ἐκλάμπειν αὐτῷ πυροειδῆς τι, ὡς τοὺς μὲν
δυσθεῖς ἱνίμα χρυσοῦ προῖον τι ἐπιπάσσεσθαι.
Quibus hoc naturā non datum, artificio quae-
situm. Plutarchus in Erotico: Τὸ Φάρμακον ὃ
τὴν κόμην αἱ γυναικὲς ἐναλεῖσθαι, ποιοῦσι
χρυσοειδῆ καὶ πυρῶν etc. Iosephus Antiqu. 8.
de iuvenibus qui Solomonis currus conscende-
runt: Ἐπεκόσασιν δ' αὐτοὺς etc. *μικίστας κα-
θεύμενοι χραίτας* etc. *ψύγιστε δὲ χρυσοῦ καὶ ἡμέ-
ρων αὐτῶν ἐπέσθον ταῖς κόμαις, ὡς στίλβειν
αὐτῶν τὰς κεφαλὰς, τῆς αὐγῆς του χρυσοῦ
πρὸς τὸν ἥλιον ἀντανικλωμένης*. Eadem ab au-

ratis vestibus Soli respondentibus *φλοισμίαι*. De
Herode Agrippa Studas: Τῆς ἡλιακῆς ἀκτίνος
προπεσοῦσας τῷ ἐνδοματι λαμπρῶν τῇ αὐγῇ
τῆς εὐσθήτος ἀνακαθεῖσαι, τὰς ὕψεις τῶν περι-
στῶτων καταστραφεῖ. *Fulgurat* hic, ut et infra
de criminibus lib. 5. *Quorum splendore nimis
fulgurante, etiam ipsam lucernae lumen vacil-
labat*.

Ibid. *Contra Solis aciem* etc. *fulgurat*] Plin-
ius de Pavone: *Gemmantans expandit colores,
adverso maxime Sole, quia sic fulgentius ra-
diat*.

Ibid. *Placidus renidet*] Ita melius quam *ren-
tet*. Horatius: *Non ebur atque aurum Men-
renidet in domo laevarum*. Onomasticon vetus:
Renideo, ἀντιστίβω.

Ibid. *In levem deprimitur umbram*] Quia de-
super flavi, intus nigricantes. Anacron ad pic-
torem, de Deliciis suis: Διπαρὰ κόμας πόνη-
σον Τὰ μὲν ἔνδοθεν μαλαίνιας, Τὰ δ' ἐξ ἄκρου
ἡλιώσας.

Ibid. *Corvina nigredine* etc.] Ovidius: *Le-
da fuit nigra conspicienda coma*. In de Deo
Socratis: *Cum duo colores praestabiles forent,
piceus et niveus, etc. utrumque colorem Apollo
suis altibus condonavit: candidum oleri, nigrum
corvo*. Cantic. Solom. 5. 11. *Comae eius etc. ni-
grae quasi carvus*.

Ibid. *Cerulus columbarum colli fuscus* etc.]
Nero apud Senecam Natural. 2. 1. *Colla Cythe-
riacae splendet agitata columbae*. Philo in de
Temulentia: Τὸν ἀσχροὺν τῆς περιστερῆς ἐν ἡλια-
καῖς ἀναγῆς οὐ κατενόησας μυρίων χρωμάτων
ἀπαλλάττουσα ἰδέας; ἢ οὐχὶ Φοινικίου, καὶ
κυανοῦ, περμῶντος αὐ, καὶ ἀνδρακοειδῆς, etc.

Ibid. *Pectinis arguti*] Aeneid. 7. *Arguto te-
nnes percurrens pectine telas*. ubi Servius: *Gar-
rulo, stridulo, sonanti*. Imo, me iudice, *acuto*.
Glossarium: *Argutus: ἀδόλοχος* etc. *σημαίνει
δὲ καὶ ὄξύ*. vel certe *arguto pectine*. i. e. *par-
vo, brevi*. Eundem ad 7 Eclog. et 3 Georg-
vide.

Ibid. *Quid, cum frequenti sobole spissus cum-
mulat verticem* etc.] Isidorus 19. 23. de virgi-
nibus: *Quarum ornatus proprie sic est, ut con-
cumulatus in verticem ipsam capitis sui arcem
ambitus (fors. ambitus) crinium contegat*. Suetonius
de Nerone: *Circa cultum habitumque
adco pudendus, ut comam semper in gradus for-
matam, peregrinatione Arabica etiam pone ver-
ticem submisserit*. Gruterus hic pro *spissus, spi-
rosus* corrigi.

Ibid. *Vel prolixa serie porrectus dorsa perma-
nat*] Infra lib. 11. *Crines* etc. *per divina colle
passive dispersi*. Pollux 2. 3. *Ἀνασσυρμένην
τὴν κόμην ἔχων*, etc. τῷ τε μεταφρένα περιβέ-
σσαν. Vide et Cupidinis statuā Callistratum.
Tertullianus de Cultu foem. cap. 7. *Quid crini-
bus vestris quiescere non licet, modo substrictis*.

modo relaxatis, modo succinctis etc. ? Ovidius: *Ponendis in mille modis praefecta capillis.* Idem: *Nec genus ornatus unum est, quod quamque decubit Eligat, et speculum consulat ante suum.* Altera succinctae religitur more Dianae, *Ut solet, attontas cum pilla feras.* Alterius crines humero iacentur utroque, *Talis es assumpta, Phoebe canore, lyra.*

Ibid. *Auro, veste, gemmis, omnique caetero mundo exornata*] *Ἰακύνθῳ, καὶ παντὶ τῷ γυναικείῳ κόσμῳ κεκοσμημένη, ut Iuditha 12. 15.* Servius ad Aeneid. 4. de Didone: *Veste, auro, etc. purpura comitor.* Interpretetur, *Ezech. 24. 49.* Ornata es mundo.

Ibid. *Ornata non possit abire*] Oxon. *adire*, unde rectum *audire* puteum.

Ibid. *In mea Fortūe non operosus, sed inordinatus ornatus addebat gratiam*] Petronius: *Neglectum quae se mihi comit amica suadet, et ornatus simplicitate valet.* Ovidius, tot amandi praetextus enumerans: *Non est culta? subit, Quid cultae accedere possit?* Philostratus de Pamelade: *Καὶ ἀρχαῖον περὶ τῷ προσώτῳ ἔχειν πάλιν, ἥδῃ τῶν Εὐφύβιον πλοκαμῶν τῶν χρυσῶν.* Sic *ἀρχαῖον ἀγωγῶν* 3, 22. in Arriani Epictetaeis. *Κόσμον ἔκαστων* habemus Paedag. 3. Clem. Alexandrini: nec tamen *inornatus* hoc loco pro *inordinatus* scribendum. Appuleius de Mundo loquens: *Est Dei munere ornata ordinata.*

Ibid. *Per colla dispositos*] lib. 11. *Crimes etc. per divina colla passivè dispersi.* Pro emissos placeat *demissos* scribi. Infra lib. 11. *Crines querrimi prolixique, etc. molliter defluabant.* Quod hic *demitti*, ibi *desuere*.

Pag. 27. *In summum verticem nodus adstringerat*] De quo ita lib. 3. *Adiuro per dulcem istum tui capilli nodulum.* Servius ad Aeneid. 4. *Crinem qui illi retrorsum in nodum collectus.*

Ibid. *Nec diutius quivi tantum cruciatum sustinere, sed pronus in eam etc.*] Cicero Autolanarum 2. *Homo misericos ferre non potuit, caput aperuit, in collum invasit.*

Ibid. *Qua sine summum cacumen capillus ascendit, mellitissimum illud savium impressi*] Sic, oscula ferre conae Propertius. Aristaenetus 1. 16. *Ἐμβακχυεῖσσι τῷ ἔρατι, ἀνέκλυσέ τε πρὸς αὐτῆν τὴν ἀρχήν, καὶ πρὸ φίληκεν.* etc. *Savium mellitissimum*, ut et infra 6. et ibidem *mellitis saviis*. nec non apud Longum Sophistam *μελιτώδες φίλημα*. Pro *qua sine s. cacumen* etc. *legerim, qua in summum cacumen* etc.

Ibid. *Tunc illa cervicem intorsit*] Horatius: *Cum flagrantia detorquet ad oscula Cervicem.* Banilius in de Virginitate: *Καθ' ἑταίρα τις ἀνδραστες ἐγκύπτει πρὸς τὸν τέρποντα, τὸν ἀρχέην κακῶς περιστρέφουσα.*

Ibid. *Ad me conversa limis etc. oculis*] Plu-

tarch. in de solertia animalium: *Σκεῖν ὄμμα πρὸ ραβδῶν ὄνον δίκην.*

Ibid. *Limis oculis*] Quintilianus 11. 3. *Oculi limi, et, ut sic dicam, Venerei.* Fulgentius Mytholog. 2. *Ad libidinem limaces visus intorsit.* Isidorus 12. 1. *Cuius oculi ad libidinem ita transversum aspiciunt.* Plinius 11. 37. ubi de oculis: *Torvi, flagrantis, graves, transversis, limi, etc.* Donatus ad Eunuch. 3. *Cum limi dicantur obliqui generaliter, hoc tamen proprie de oculis dicitur.* Et paulo ante: *Limis, est transversis: unde limen dicitur, quod ingredientibus coeuntibusque transversum sit.* Quomodo igitur dissimulant homines, se videre quod vident: et non recta facie sed transversa intuentur, limis aspicere dicuntur.

Ibid. *Scholasticè*] Vide Casaub. ad Hlist. Aug. Scriptores p. 416. Rittershusium ad Praefationem Salviani.

Ibid. *Cave ne nimia mellis dulcedine diutinam: bilis amaritudinem contrahas*] Caull. *Neve ex ambrosia tibi mutatum cadat istud visviolam tristi tristius helleboro.* Lucret. *Nempe inamarescunt epulae sine fine petitae.* Aen. 4. *spargens humida mella.* ubi Servius: *Non incongrue ad amaritudinem amorum mel adhibet.* Iulianus in Epistolis: *Χολῆς αὐτῷ (μέλι) ποιητικὸν εἶναι σύμπαπτες ὁμολογεῖσι, καὶ τρέπειν τοὺς χυμοὺς εἰς τοὐναντίον πρὸς γαστέρας.* Vide Proverb. 26. 16. et 27. Sirachidem 37. 33. Scholias ad Ranas Aristophanis: *Τὸ πολὺ, καὶ ἂν ἢ γλυκὺ, πικρὸν ἔστι.* Suidas, ex nescio quo Veterum: *Τράγῳ γλυκερὰ πικρὰς ἔχεις τρόπους.* Hieronymus ad Furiam: *Quasi coturnicum carnibus usque ad nauseam saturata es: amarissimum choleram tuae sensere fauces.*

Latet autem haec scitum certum et salubre: filias Voluptatis Moerorem et Tristitiam esse. Venus in Psychen vindicatura post delectamentum suo cum Cupidine habitum, infra lib. 6. *Ubi sunt Sollicitudo atque Tristities ancillae meae? quibus introvocatis tradidit torquendam eam.* Apposite ad Appuleium Solomo: (qui et a melle similitudinem psumpsit) *Μέλι ἀποστάζει ἀπὸ χρίσεων γυναικῶς πόρνως, ὃ πρὸς καρδὴν λιπαίνει σὺν φέρυγμα, ὑστέρον μὲν τῶν πικρότερον χολῆς ἐπιπέσει.* 5. 3. 4.

Ibid. *Mea festivitas*] Plaut. Cas. *Mea vita, mea festivitas, sine amabo tibi amari Meus festus dies*

Ibid. *Cum sim paratus vel uno suaviolo interrim recreatus, super ignem istum porrectus assari*] Dio Cassius lib. 65. *Eis τοῦτο μετὰς ἀφικνεῖσθαι τινές, ὡς ἂν τοι προδικεῖσθαι ἀγαθὸν κακῶ μεμιγμένον λυφῶσαι, ἐπιτρία τῷ κρείττονος καταφρονεῖν τῷ χείρονος.* Claudianus: *Suadentem hinc praesentia fructum, Et ruit in celtum damnata securam libido.* In Mimo

vetere: *Amanis quid cupiat scit, quod sapiat non videt.* Notanda et emphasis verborum, uno vel suaviolo creata. Scriptor ad Hebraeos 12. 16. Ἀντὶ βρώσεως μῆζ ἀπέδοτο τὰ πρωτότοια αὐτοῦ. Plutarchus in de lib. educandis: Μῆζν ἡδονὴν θανάτου τιμώμενοι.

Ibid. *Et cum dico articus eam, complexus, coepi suaviari*] Sisenna in Milesis: *Simul haec dicens, suavius dedit.* Achilles Tatius 2. Καὶ ἰαυὰ λέγων, τὴν χεῖρα βραχιότερον περιέβαλον, καὶ ἰφλαυν. Infra heic: *Et conversum amplexus osculatur artissime.*

Ibid. *In amoris parilitatem congermanescenti mecum*] Suidas: *Εὐσταθεῖσα, οὐν σοι ὀπτήσω τῷ ἔρωτι* ἂπὸ μεταφορᾶς τῶν κρεῶν. *Congermanescere*, est quod apud Philonem (de Eya loquentem) γάνυσθαι καὶ ἀντιπροσφθέγγεσθαι. lib. περὶ κισσοῦ.

Ibid. *Et occurrentis linguae illis uinctarvo*] Lib. 5. *Suavius blandientis appulsu linguae longemollitissimum.* Lucretius: *Affigit avide corpus, iunguntque salivas Oris, et inspirant presantes dentibus ora.*

Ibid. *Pereo inquam: imo, iamdudum perii, etc.*] Apud Plant. Bacchid: *Nihil sum, Tactus sum vehementer visco, stimulo cor feditur.*

Ibid. *Tibi nutua voluntate mancipata sum*] *Sic amor amorum teigit rude pectus, et aequum velnus utriusq̄ dedit.* Infra lib. 4. *Affectione nutua mihi pignoratua.*

Ibid. *Prima facie tuum cubiculum adtero*] *Rectior scriptura est, adero.* Infra lib. 5. *Scopolium istum protinus aderunt.* iam et adero in Oxo-niensi video.

Ibid. *Tota enim nocte tecum fortiter etc. praellabor*] *Tota nocte, ut apud Propertium: Ex-perta puella. Officium tota nocte valere meum. praellabor, ut infra lib. 5. Veneris praeliis ve-herari, et 1. 10. Aristaeucti, ὑπομαχεῖν.* Virgil. *Nocturnaque bella,* ubi Servius: *Quibus coti-que. Fortiter,* ut lib. 9. *Ille adulteriorum fortissimus, et apud Petronium: Qui ne tui quidem eum fortiter faceres, cum pura muliere pugnasti.* Iuvenal. *Solaque libidine fortes.*

Ibid. *Mittit mihi Byrrhaena xenola*] Suidas: *Ξένου: τὸ ἔδρον τὸ πεμπόμενον ξένου.*

Ibid. *Porcum opimum, quinque gallinulas, et vini cadum in acetate pretiosi*] Horatius: *Accipis uvam, Pullos, ova cadum remeti.* Vitruvius Lib. 6. *Cum fuerunt Graeci delicatiores, et a fortuna opulentiores, hospitibus advententibus instruebant trichinia, cubi-cula, cum penis cellas: primoque die ad caenam invitabant: postremo (lege postero) mittebant pullos, ova, olera, poma etc. In acetate sincera lectio est, nec debuit moveri, sic Episcopus in acetate antiquum Cyprianus dixit. Iuriconsultus in l. 3. §. 1. ad Sc. Silan. In gravi valetudine affectum, et Nos-ter lib. 6. In laboribus defessum.*

Ibid. *Vini cadum in acetate pretiosum*] *Talis Nonum superantis annum Plenus Albani cadus apud Horatium. Staius: Vinaque perpetuis ae-ro certantia fastis.* Et bene, *pretiosum.* Ho-ratius: *Vinam veteris pretiosa senectus.*

Ibid. *Veneris hortator et armiger Liber*] Ovi-dius: *Vina parant animos Veneri.* Euripides Bacchis. *Οἶνον δὲ μήκετ' ὄντος οὐκ ἔστι Κύπρις.* Theo in Aratum: *Ὁρβῶς Διόνυσος καὶ Ἀφροδίτη λέγονται μετ' ἀλλήλων ἔναι.* Achilles Tatius 2. *Οἶνος ἔρωτος προφή.* Porphy. *περὶ ἀποχ.* 4. de Aegyptiorum sacerdotibus: *Ἀφροδίτην Ἐρασαν (οἶνον) ὀρέξει ἐπιφέρειν.* Scholiastes ad Theo-criti Etydl. 10. *Ὁ οἶνον κεραυνόμενος πρὸς ἀφροδίσεια ἐκκαίεται.* Lucianus in Amoribus: *Τερ-πιτοτέρα Ἀφροδίτη μετὰ Διονύσου, καὶ τὸ παρ' ἡμῶν ἡδὲ σύγκρατον' εἰ δ' ἀποχευθῆεν ἀλλή-λων, ἥτων εὐφραίνουσι.* Scholiastes Aristophanis: *Ἡδονὴ καὶ ἀφροδίσεια μέν ἔξανίστησι, et post, Ἀκλόουδα τῷ Διονυσικῷ ποτῷ τῷ ἀφρο-δίσεια.* Valer. Max. 2. 1. *Proximum a Libero patre intemperantia gradus ad inconcessam Venerem esse consuevit.* Theophilactus ad illa Rom. 13. *Μὴ κόμεις καὶ μέδαις, μὴ κοίταις, etc. Εἰ-πὼν περὶ τῆς μένης πρότερον, οὐν λέγει περὶ τῶν ἐκ ταύτης γεννωμένων κακῶν: ἐκ γὰρ μένης αἱ ἀσέλγειαι.*

Ibid. *Vinum istud sorbecamus hodie omne, quod nobis vestigat pudoris ignaviam*] Ovidius: *Nox et Amor vinumque nihil moderabile suadent.* Amobius lib. 7. *Quid Deo cum vino est, vene-reis re proxima?* etc. *verecundiae, pudoris, et castitatis inimica?* Lucian. in de Dea Syria: *Ἄμα ὄνω εἰσιόντι παῖρησὶν εἰσέρχεται.*

Pag. 28. *Et alacrem vigorem libidinis incu-tiat*] *Minucius in Octavio: Ubi convivium ca-luit, et incestae libidinis ebrietate fervor exar-sit.* Scholiastes vetus Horatii ad Epist. Lib. 1. *Inter omnia quae vino accidunt et illud est ma-ximum, quod vires in Venerem praestat.* Isi-dorus 8. 11. de Libero: *Attributas ei mulieres dicunt, et vinum, propter excitandam libidinem.* Infra hic lib. 10. *Vino etc. copioso memet mafe-fereram, et unguento fragrantissimo prolubium libidinis suscitaram.* Alacris vigor heic, ut apud Serenum Sammonicum: *Tunc poteris alacrem cap-pitis reparare vigorem.* Infra hic lib. 10. *Sal-tationis agilem vigorem.* Gellius 19. 12. *vigores et alacritates iunxit.*

Ibid. *Hac enim sitarchia etc.*] Utuntur voce ista Hieronymus in de Malchi vita. Interpres vetus 1 Sam. 9. 7. *Chrysologus Serm. 39. Scho-liast. ad Sat. 12. Iuvenalis.*

Ibid. *Ut in nocte pervigili, et oleo lucerna, et vino calix abundet*] Infra heic: *Lucerna praegrandis, et oleum ad lucem sufficiens, et calida cum oenophoris et calice.*

Ibid. *Nam boni Miltonis concinnaticiam men-sulam etc.*] *Aeneid. 1. Vina bonus quae deinde*

caedis onerarat Aescetes, ubi Serv. Fuldens. *Bonus hic largus, liberalis, ergo bonus hic Milo κατ' ἀντίφρασιν* dicitur.

Ibid. *Assidue respiciens praeministrantem Fozidem, inibi recreat animo*] Dum Milo cum uxore dante mensae operam, se Fotide sua Appuleius pascit. Apud Achillem Tatium ille Lib. 1. *Οἱ μὲν δὲ ἄλλοι τῇ γαστρὶ μετρήσαντες τὴν ἄδουνην, ἐγὼ δὲ εὐχαίην ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς Φέρον.* τῶν τε τῆς κέρως πρόσωπον γεμισθεὶς, καὶ ἐκράτῳ βεβαμῆτι etc. ἀπῆλθον μεθῶν ἔρωτι. Et 5. *Τὸ μὲν δεῖνόν νυ πολυτελές, ἢ δὲ ἐφαπτομένη τῶν παρεκκεμένων, ὡς δοκεῖν ἐστιν, οὐκ εἰδόμενα τυχεῖν ἰδοκλήρου τροφῆς, πάντα δὲ ἐβραπέ με. οὐδὲν γὰρ ἕδδ τοῖς ἐρώσι πλὴν τὸ ἐρώμενον τὴν γὰρ ψυχὴν πᾶσαν ὁ ἐρώς καταλαβὼν, οὐδὲ αὐτῇ χάριον τῇ τροφῇ δίδωσι.* Porro pro animo fidenter animi reponimus, certissima ex simillimo loco coniectura nostra, extat in haec verba infra lib. 5. *Dum saepius divini vultus intuetur pulchritudinem, recreatur animi. Animi recreatur etiam lib. 11. dixit.*

Ibid. *Lucernam intuens Pamphile, quam largus (inquit) imber crastino aderit!*] In Vespis Aristophanis: *Οὐκ ἐστὶ ὅπως οὐκ ἡμερῶν τετραῶν τὸ πλεῖστον "Τῶν ἀναγκαῖως ἔχει τὸν βῆν ποιῆσαι." Ἐπειρο γούνη τοῖσι λύχνους οὐτοῖς μῆκετες, φιλεῖ δ' ἔταν ἢ ταυτὶ, ποιεῖν ὑπέδον μάλιστα.* vide Servium ad Virgillii ea, *Testa cum ardente videret Scintillare oleum, Georg. 1.*

Ibid. *Grandem, inquit, istam lucernae Sibyllam pascimus*] Oxon. G. i. i. *lucernam Sibyllam dicam.* quod fortasse vulgatis reectus, Palar. et Lipsii MS. *dicamus.*

Ibid. *Ad haec ego subiciens etc.*] Oxon. *At ego subiciens.*

Ibid. *Prima divinationis experimenta*] Idem Codex supplementa. Male pro prima autem prima erudit posterocurunt. Infra lib. 9. *prima facinorosae disciplinae arma, sic Iloratio elementa prima.*

Ibid. *Nec mirum, licet modicum etc.*] Tolle *τελεῖον σιγμῶν*, et uno tenore lege. Ita sensus, alioqui involvitur futurus, satis obvius erit.

Ibid. *Memorem illius maioris et coelestis ignis etc.*] Lactant. 7. 21. *Item de igne terrestri loquens: Quem labes terreni corporis quo tenetur, et fumus exilire cogit. et ad caelestem naturam cum trepidatione mobili sublevari.*

Ibid. *Chaldaeus quidam hospes miris totam civitatem responsis turbulenter*] Improvida pectora turbat. Onomast. vetus: *Turbulento, διυβουβέω.* sic, *responsione consulentes conturbare 2. 33. Firmicus. Horatius: Irritat, mulcet, falsis terroribus implet, Ut Magnus. Iul. Paulus Sent. 5. 21. Vaticinatores, qui se Deo plenos as simulant, idetreo civitate pelli placuit, ne hu-*

mana credulitate publici mores ad spem alienius rei corruptentur, vel certe ex eo populares animi turbarentur. simile Act. 15. 22. *λόγους παραρττει.* Proprie autem hoc loco *responsis*, sic in Apologia: *Matematicos quosdam consuluit, qui (utinam illud non vere) responderunt etc.* Apud Iulium Obsequentem: *Aruspex respondit etc.* In Plauti Curcul. *Coniectores a me consilium petunt: Quod eis respondi, ea omnes stant sententia.* Recte porro mendicabulum hoc hominis *hospes* vocatur, Artemidorus 3. 21. *Οἱ μάντιες περινοστοῦσι.* Infra de simili grege Lib. 9. *Assidue interrogantibus argumenti satisfacti defecti, rursus ad vitam prodeunt: ad nova nempe hospitia quaerenda.*

Ibid. *Et arcana fatorum stipibus emerendis edicit in vulgus*] In libello de Mundo: *Prophetiae Deorum maiestate effantur ceteris quae divino beneficio soli vident, cui loco forsam mutilo supprium pleni.* Vide locum Iulii Pauli paulo supra adductum. Infra lib. 8. *Velut nuntius divino spiritu repletus, simulabat sauciam verocordiam.* Ait Appuleius stipibus emerendis. Sophocles: *Τὸ μαντικὸν γὰρ πᾶν Φιλάργουον γένοε.* Illud *arcana fatorum* est a Poëtorum praecipuo, qui lib. 1. *Fatorum arcana movebo.* et 7. *Fatorum arcana reliquit.*

Ibid. *Qui dies copulam nuptialem adfremet*] Sixtus P. 3. (Lib. de castitate) de Idolorum cultu loquens: *Hic in matrimoniorum celebratur auspiciis, quando certus auspicatur dies, quando conjunctionis hora signatur etc.* Cicero in pro Muræna: *Erant in magna potentia qui consulebantur: a quibus dies tanquam a Chaldaeis petebatur.*

Pag. 29. *Qua (inquit) corporis habitudine praeditus, quoque nomine nuncupatus est hic iste Chaldaeus?*] Suetonius in Augusto: *Et ita ut certior fieret, quâ is aetate, qua staturâ, quo colore esset: etiam quibus corporis notis vel cicatricibus.*

Ibid. *Procerus et suffuscus*] Glossator vetus ad Persii Sat. de Glycone Tragoedo: *Fuit staturae longae, fuscus corporis.* Suidas de Epaphrodito Grammatico: *Τὸ σῶμα ἦν μέλας καὶ μέλας.* Donatus de Terentio: *Medicri statura etc. colore fusco.*

Ibid. *Suffuscus*] Ammian. de Aegyptiis: *Suffuscus et atrati.*

Ibid. *Mihi denique etc. inquirenti, multa respondit etc. et satis varia*] Apposite Declam. 4. *Quintilianus: Tota in eo ratio fallendi est, non dare consulentibus quod deposcunt: sed caligine, magnaque promissorum varietate suspensos sic dimittere, ut quicquid casus attulerit, putent praedictum esse.*

Ibid. *Non parvas stipes, imo vero mercedes opimas iam consecutus*] Lib. 8. *Stipes aereas*

imo vero argenteas multis certatim offerentibus. Et 9. Divinationis astu capiosos contraxerant non parvas pecunias.

Ibid. An saevam verius dixerim] Non extant in Oxon. Codice.

Ibid. Frequentis populi circulo septus] Hesychius ex Appione: Ἀγύρτας, συναγύρτοστος (lege, συναγύρτοστος,) μάντις.

Ibid. Coronae circumstantium fata enodaret] Elegantius in editis quibusdam fata donaret. atque ita in Oxon. MS. Elmenhorstius ex loco quodam Lib. 4. lectionem alteram stabilitam voluit: ibi autem de sorte iam data, heic de dandis sortibus agitur. Donaret ergo retineamus, quo nil potuit disertius, nec ad plenariam Magorum potestatem accommodatius dici. sic de Principe vetus Panaegyristas: Et dedisse homini novum fatum. Proprie et coronae circumstantium. sic 2. Florid. A circumstantis coronae obtulit etc. Suetonius in Augusto: Dimisso consilio, et corona circumstantium. Plinius avunculus 8. 40. Magna Pop. Rom. corona circumstante. Plinius nepos Epist. lib. 6. 33. adstantium coronam dixit. Servius ad Aeneid. 6. Ne offendatur populi circumstantis corona. Horatius Epistol. Lib. 2. Clamore coronae. Scholiastes: Suffragio multitudinis. Idem de Arte Poët. Ne spissae risum tollant impune coronae. Scholiastes: Ne rideat coetus spectantium, qui in similitudinem coronae etc. circumdantur. Sic circum eum et coronam circumstantium Donatus ad 2. 3. Phorm. Lactantius 4. 6. Corona est circumstantans in orbem populus.

Ibid. Cerdo quidam nomine negotiator accessit] A lucro nomen apte negotiatori affictum. Scholiastes vetus Horatii ad Serm. 2. Mercurius est Deus lucris, unde (id est, a quo) negotiatores nomen habent. Euseb. Histor. Eccles. 4. 11. Κέρδων τις ἀπὸ τῆν περὶ τὸν Σίμωνα etc. In l. 2. ff. de oper. libert. Cerdonem servum meum manumitti volo. Juvenalis 4. Et quae Turpia cerdoni, Volscos Brutumque decebunt? Scholiastes: Graece dixit turpem, vulgarem, lucrificidium. ubi vulgaris videatur esse qui Act. 17. 5. ἀγόρευος. Pro lucrificidium melius turpilucrificidium substituit. Idem Scholiastes alibi ad eandem Satyras; Cerdonibus, ignobilibus, turpilucrificidiis. τὸ nomine in Appuleio nostro modis omnibus retinendum. Sic infra lib. 4. Finna ceterbren quendam nomine Democharem, etc. et 5. Puellam, Psyche nomine dicitur, etc. Ammianus (frequentissimus imitator Nostri) Lib. 14. Nobodares nomine quidam, e numero optinatum. et Lib. 21. Cuius disciplinae Tages no mine quidam monstratur. Ex quibus obiter videas etiam quam frustra ille [Meurs.] qui heic quidem substituit.

Ibid. Iam deposita crumena, iam profusus nummis, iam dinumeratis etc.] Florid. 4. Iam

iam miseri illius membra omnia aromatis perspersa: iam os ipsius odore unguine delibutum: iam eum pollinctum, etc. Infra hoc libro: Iam timore pectus extolli, iam salubris vena pulsari, iam spiritus corpus impleri etc. Ita Appuleium iuvat cum seipso componere. Plautus Menechm. Iam ascendo in curram, iam lora teneo, iam stimulum in manu est. Livius de Hannibale: Iam Tarantum, iam Arpinas, iam Capuam habebat.

Ibid. Ecce quidam de nobilibus adolescentulis etc.] Qui agritus et aercuatoribus plerumque adstabant. Origenes contra Celsum 3. Ὁράμεν καὶ τοὺς ἐν ταῖς ἀγοραῖς ἐπιβριτότατα ἐπιδικυμένους, καὶ ἀγείροντας, εἰς μὲν Φρονίμων ἀνδρῶν σύλλογον οὐκ ἂν ποτε παρελεύσασθε· οὐδ' ἐν τοῦτοις τὰ ἑαυτῶν κατατολήσαντας ἐπιδικυνοῦν: ἔνθα δ' ἂν ἐβῶσι μεράκια, καὶ δικοστρίβων ὄχλον, καὶ ἀνοήτων ἀνδρῶτων ὄμιλον, ἐν ταῦθα ἀδουμένους τε καὶ καλλωπιζόμενους. De huiusmodi nobilibus adolescentulis quaedam infra dicemus.

Ibid. A tergo arrepsens, eum lacinia prehendit] Terentius Phorm. Puer ad me accurrit Mida, pone apprehendit pallio. Suidas in Βάρβιος etc. Προσελλῶν ἡσυχὴ κατόπιν, δομακίου λαβόμενος, etc. Plautus Trinum. Ille deprehendit hunc priorem pallio.

Ibid. Et conversum amplexus osculatur arctissime] Apud Achillem Tatium: Καὶ μου τις κατόπιν βαδίζοντας ἐν τῇ ἀγορᾷ τῆς χειρὸς ἄψω λαβόμενος, ἔπισχων etc. περιτραζόμενος με πολλὰ κατεφίλει. Bertin. et Oxon. MS. exosculatur.

Ibid. Ubi primum consuaviatus eum etc.] Cod. Oxon. Ubi prius etc.

Ibid. Attonitus est repentinae visionis stupore, et etc.] Rectius in eodem et Bertin. Cod. Attonitus et repentinae etc.

Ibid. Sed vicissim tu quoque frater memora quemadmodum etc.] Apud Ovidium Metamorph. 14. Tu quoque pande tuos comitum gratissime casus, Et Ducis et turbae quae tecum est credita Ponto. Apud Virgilium: Sed te qui vivum casus age, fare, vicissim Attulerint. Sidonius 8. 6. ad Naumachium: Sed de sodali deque me satis dictum: Tu nunc inter ista quid verum? quas mihi ad vicem nosse non minus cordi. In Terentii Heautont. Da te mihi vicissim, ubi Euphrasius: Quemadmodum ego tua verba audivi, ita vicissim te mihi da. Lucianus de se et Nigrino: Σφόδρα Φιλοφρόνης με ἀπαυαμένους, ἡρώτα ὁ, καὶ πράττοιμι· κερῶ πάντα διεγχεσάμην αὐτῶ, καὶ δῆτα ἐν μέρει καὶ αὐτὸς ἤξιον εἰδέναι ὁ, τι καὶ πράττοι. Achilles Tatius Lib. 7. Ὡς δὲ ἐπαύσατο, τὴν ἀντίδοσιν ἤτει τοῦ λόγου τῶν ἀτυχημάτων· λέγοις ἂν, εἰπὼν, καὶ σὺ τὰ σεαυτοῦ. Chorus feminarum apud Euripidem ad Polynicen: φείδισθε μὲν γῆ, [Z] πᾶ-

πατρις ἢ ἐρέσασά με, etc. Ἐδ δ' ἀνταμείψαι
 μ', ὅς τις ἂν, ἑλθὺς ἐπ' ἄστρομον πύργου
 Θηβαίας χροῖδος. Hoc sensu accipienda putem
 Glossarii illa col. 49. lin. 49. (mihi obscura
 quidem, et fortasse corrupta.) *Compensat, ἀν-
 τιδικαζέεται*. legendum ne, ἀντιδικαζέεται?
 id est, (ut heic Tatius Achilles) λόγον ἀντιδί-
 δοται: quod qui facit, alterius sermonem *com-
 pensare* videtur. Si quis quid aptius commentus
 fuerit, ista ocyus et medio facessant.
 Ibid. *Enavigásti*] Glossae: Ἀναπλέω, ἐνα-
 νίγω.

Ibid. *Et maris et viae iter*] Claudianus: *Non
 dura viarum, Non incerta maris*. Horatius:
Odio maris atque viarum. Propertius: *Et maris,
 et tetrae saeva pericula viarum*. Sic, *tacitum
 viarum et maris* apud Tacitum *Annal.* 2. Infra
 hic lib. 10. *Partim terrestri, partim maritimo
 itinere*. et 7. *Itinerum difficultatibus, marisque
 terroribus exantlati*.

Ibid. *Necdum suus*] Glossae: Ὁ ἐκυροῦ,
 suus. Catullus: *Necdum etiam seseque sui tum
 credidit esse*. In Oxon. *Nec adluc suus*.

Ibid. *Hostes (inquit)* etc. *tam duram etc.
 peregrinationem incidunt*] Horatius: *Hostium
 exores perique cocos sentiant motus orientis
 Haedi, et Aequoris nigri fremitum, et tremen-
 tes Verberare ripas*. Tacitus *Histor.* 1. de Antio-
 no Primo: *Conversus ad signa et bellorum Duce-
 s, hostium potius exercitiis illum furorem,
 illam discordiam inticere, orabat*. Seneca
 cap. 9. *Consol. ad Marciam*: *Quis non, si ad-
 monetur ut de his (egestatem, luctum etc. in-
 telligit) cogitet, tanquam divum omen respicit,
 et in capita inimicorum etc. abire illa iubet?*
 Vide et 4, 16. *Danielis*. Ovid. *Hostibus eve-
 niant convivia talia nostris*. Idem 3, 8. de Pon-
 to: *Clausa tamen mihi Scythica tibi tela pha-
 rostra, Hoste precor fiant illa eruenta tuo, et
 Amor.* 3, 10. *Eventia nostris hostibus ille pudor*.
 Item ad Liviam: *Hostibus eventia longa senecta
 matru*. Avienus de Erythraeo mari: *An acquis
 rapidi subtectus gurgitis unda, Nec in terga
 salis lembum contorquet unquam, Ane monstri-
 gens hostem licet inferat aestus Fluctibus*. Initio
 lege, *Ah ne quis: et subvectus*. post, *Ah, ne
 monstrogenis etc.* Virgil. *Georg.* 2. *Ah nimium
 ne sit mihi fertili illa*. Idem *Ecl.* 10. *Ah, tibi
 ne teneras glacies secat horrida plantas*. Avienus
 iste (ut quibus vixit temporibus, non infi-
 niti spiritus Poëta, Notisque: satus copiosis a
 nobis illustratus) quo minus e scriinijs prodiret
 nostris occupata in alijs studia obstitere.

Pag. 30. *Variis procellarum turbinibus quassata*]
 Plin. lib. 32. *Proemio*: *Quid violentius mari
 ventisque? quid turbinibus et procellis?* In
 Gloss. ὄκελλα. Turbo, procella. Tertullianus
 in de Anima: *Nullis depugnata turbinibus, nul-
 lis decumanis pulsata*.

Ibid. *Utroque regimine amisso*] Ovid. *Meta-
 morph.* 11. *Frangitur incensus nimbo turbibus
 arbor, Frangitur et regimen*. Petronius: *Peva-
 git interim tempestas mandata Fatorum, omnes-
 que reliquias navis expugnat: non arbor cœ-
 relicta, non gubernacula, etc.*

Ibid. *Agre ad ulterioris ripae marginem de-
 trusa*] Infra lib. 6. *Ad ulteriorem ripam com-
 meantes futili cymba deducti*. Festus in Brevi-
 rio: *Navibus militet in ulteriorem ripam trans-
 vexit: eis tōx ἀντίπερα ἀγχιλαῶς*, Philo in
 de Mose dixit, Virgil. *Tendebantque munus ri-
 pae ulteriois amore*. Livius lib. 29. *Inter vir-
 gulta ulterioris ripae everserunt*. Ammianus
 lib. 16. *Ad ulteriores ripas post multa discrimi-
 na pervenere*. et 24. *Ad ulteriorem ripam nullo
 urgente transgressus*. et 25. *Tandemque universi
 praeter mersos ad ulteriores venimus margines*.
 Plin. *Histor.* 6. 22. *Fluminis ulterioe ripa men-
 ces expositas etc.* Curtius Lib. 9. in oculis duo
 omnium maiora navigia submersa sunt: leviora,
 cum et ipsa nequiter rēgi, in ripam tamen in-
 noxia expulsa sunt. ubi loci in ripam ulterioem
 tamen non male suscipere legendum. *Detrusa
 hic, ὀκελλα*. Hesychius: Ὀκέλλα: τῆς
 ἐπεκείλασθαι ναῦν. Idem: Ὀκέλλαι. τρομαῖ,
 κρατεῖ ἐκυροῦ. vide ad Act. 27. 41. notata.

Ibid. *Et nos, omnibus amissis, vix enatavi-
 mus*] Basiliius Conc. de Eleemos. Ἐστὶ τις
 ἐξ ἐπικρατείας κινδύνου τινὸς ἀναρπαζέμενος,
 καὶ μηδὲρῶν ἔχοντες περιλαβόμενον αὐτοῦ
 βίον ἀφορμῶν, ἀλλὰ μόνη τῆ ψυχῆ καὶ τῷ σώ-
 ματι διαφρονόντες αὐτοῦ. Hoc est quod hic Lu-
 cius, *amissis omnibus. Vix enatavimus* (in-
 quit). Sic μόλις et μόγις Graeci: praecipue in
 marinis discriminibus. Diodorus lib. 13. de Athe-
 nicensibus: Ἀπέβαλον ναῦς δύο πρὸς ταῖς ἑικοσι,
 πᾶς δὲ λοιπὰς μόγις ἐς Ἐρετριαν διέσωσαν.
 Artemidorus 1. 2. Ἀπώλετο τὸ σκάφος, αὐτὸς
 δὲ σὺν ὀλίγοις μόλις ἐσώθη. Idem 5. §. 57.
 Ναυαγίω περιεσῶν, ναὺς ἀπολλυμένης, μόλις
 ἐσώθη. Ibidem §. 83. Περιεσῶν ναυαγίω, ἐπὶ
 ἔσχατον ἐλθὼν κίνδυνον, μόλις ἐσώθη. Iosephus
 Antiquit. 14. 25. Χειμῶν σφοδρῶ περιεσῶν,
 μόλις ἐς βῆσον διασώζεσθαι. Anna Comnena
 Alexiados lib. 3. Τὸ δὲ σκάφος ἐν ᾧ ῥῆμπε-
 ρος ἦν, ἡμίρηνονον γενοῦς, ΜΟΓΙΣ διέσω-
 θη. Apud Euripidem Helena: Ναὺς δὲ πρὸς πέ-
 τρας Πολλοῦς ἡρίμοδος ἄγνηται ναυαγίῳ. Τρο-
 πὶς δ' ἐλείφθη τοικίλων ἀρρομαῶν, ἘΦ' ἧς
 ἐσώθη μόλις ἀνεπίστῳ τύχῃ. Lucianus verae
 histor. 2. Χειμῶν σφοδρῶς ἐπιπεσῶν, καὶ προσω-
 ρῆζης τῷ σκάφος τῷ ἀγχιλαῶ, διέλυσεν ἡμεῖς
 δὲ μόλις ἐξενεθήμεθα. Idem in de merc. cond.
 naufragia sua verbose memorans deridens: Καὶ
 τέλος, πρὸς πέτραν τινὰ ὕψαλον, ἧ σκύπελον
 ἀπόκημονον περιβήζεσθαι. τὸ δύστηνον ἀμφί-
 διον. ἄλλοι κακῶς (id est, μόγις) ἐξενήζοντο.
 Notetur ultimo loco τὸ enatavimus. Virgilius:
 Hic

Huc pauci vestris adnavimus oris. ubi Servius: Elegit apium naufragio verbum, ad misericordiam aptandam.

Ibid. Quodcumque etc. extraximus, id omne Introcinalis invasit manus.] Phaedrus: Pauci enantant. Et statim: Praedones adsunt, rapiunt quod quisque exulit. Vide in Andronico Commeno Nicetam Choniatem. Petronius post naufragii narrationem: Procurrere piscatores parvulis expediti navigiis, ad praedam rapiendam. Pallinurus apud Virgilium: Paulatim adnabam terras, iam tuta tenebam, Ni gens crudelis mada cum veste gravatum; Preasantemque unois manibus capita aspera montis Ferro invasissent, praedamque ignara putasset. Ovidius 1. Trist. Tu facis ut spoliis non sim, nec nuder ab illis, Naufragii tabulas qui petere mei. Bertin. Florent. et Oxon. MSS. contraximus.

Ibid. Sub istis oculis miser ingulatus est.] Scriptor Vit. Illustr. de Pompeio: Iunus latus sub oculis uxoris et liberorum etc. mucrone confossum est. Iustinus Lib. 34. de Achaëis: Ante oculos suorum caesi, lugubre his spectaculum reliquerunt. Aeneid. 1. Ipsius ante oculos etc. ubi Servius: Ad maiorem dolorem. Aeneid. 2. Qui nati coram me cernere letum Fecisti. Servius: De spectaculo queritur, non de morte. Ibidem: Quaeque ipse miserima vidi. Servius: Est enim poena et in atrocitate spectaculi. Idem ad 10. Aeneid. Multa mala graviora videntur, si ante oculos nostros eventiant, quam si audiantur. Herodianus ex persona Marci Imperatoris: Τὰ δεῖν ὅτι ὄψιν πόνοντα οὐκ ἔστιν οὐκ ἐπιπροκαλεῖται. Cicero ad Torquatum: Oculi audent dolorem. Idem: In omnibus malis acerbus est videre, quam audire. Hecuba apud Euripidem: Καὶ τὸν Φυτουργὸν Πρίξιμον οὐκ ἔλλαν παρὰ Κλύονσ' ἔκλαυσεν, τοῖς δὲ εἶδον ὄμμασιν Ἄντ' ἡ κατασφραγέτω' ἐπ' ἔριον πυρῶ. Et nota heic, istis oculis. Terent. Hecyr. Partim quae perspexi his oculis. ubi Donat. His, quasi miseris vult intelligi.

Ibid. Tunc demum etc. sensit imprudentiae suae labem.] Onomast. vet. Tum demum. τότε δὲ. Et bene sensit: Terent. Andr. 5. 3. Modone id demum sensit Pamphile? ubi Donatus: Sentire dicitur qui vix colligit se, vixque animadvertit. ut alibi: Vix tandem sensi stolidus.

Ibid. Imprudentiae suae labem.] Sic infra 8. libro labem imprudentiae dixit.

Ibid. Iter dextrum pergas.] Id est, prosperum. Gloss. Κατευθώσις, Prosperatio. Vide Rom. 1. 10. In MS. Oxon. et Vicent. edit. porrigas, sic alibi, Iter retrorsum porrigens.

Ibid. Inducta serio importunarum fabularum.] Inducta suo more, (id est, cruditissime) dixit. Studiosè in rem praesentem quaesita induci, et inducta dicebantur. Plinius Lib. 5. Epist. 6. Si nihil inductum et quasi devium loquimur.

Lucilius: Multis inductis sermonibus concelebraverunt. ubi Lipsius: Multis endo loci etc. Giphanius: Multis inde loci. sed videtur vel ex hoc Appuleii loco nil mutari debere. Επιτραπέζια διγγήματα porro apud Suidam occurrunt.

Ibid. Devorato pudore, ad Milonem aio, ferat suam Diophanes ille fortunam.] Id est, sibi habeat. nam sic alii Scriptoris loquuntur. Cicero 7. 11. ad Atticum: Sibi habeat suam fortunam. Apud Aristophanem vocanti se κακοδαίμων responderit, Κατὰ στυγὸν νῦν τρέπου. ubi Scholia: Ἄντ' τοῦ, σαυτῶ ἔχε τὴν κακοδαίμονίαν, μὴ ἐπιμίγνυσο ἡμῖν κακοδαίμοναν. Marcus de Avidio Cassio apud Vulcat. Gallicanum: Sibi ergo habeat suos mores. Devorare hic est, insuper habere, sic 9. coeli numina devorare. et post eod. libro devorare iniuriam.

Ibid. Aque ibiprehendo epularum dispositiones.] Sic 9. ubi adulter exspectatur: Pudica uxor coenas Satiare comparat etc. mensa largiter instructa. Dispositiones heic proprie dixit. Seneca Epist. 110. Delectant te disposita quae terra marique capiuntur. Infra lib. 8. Coenula probe disposita. Siracides 30. 18. βρωμάτων θέματα: ubi vetus epularum appositiones vertit.

Ibid. Pueris extra limen etc. procul distrautum fuerat.] Quintilianus 1. Declam. de maritali toro: Servuli longius quiescunt, et praestatur grande secretum gentio loci.

Page. 31. Coenae totius honestas reliquias tolerans.] Lib. 9. Mensa quae reliquias prandii gerebat. Opponuntur lib. 10. solida edulia, et fercula illibata.

Ibid. Et calices bini.] Sic vere a Lipsio repositum Viri docti crediderunt, ego persuadere mihi non possum quin valde falso. Legebatur in anterioribus editionibus calices boni: et ita Auctorem nostrum scripsisse mihi religio dubitare, sic 4. Florid. Navem bonam, fabre factam etc. dixit. Plautus Milite: Ene mi vir lanam, unde tibi pallium Malacum et calidum efficiam, et tunicae hibernae bonae. et recte nos divinsae facit fidem Oxoniensis MS.

Ibid. Infuso latice semipeni.] Servius ad Aeneid. 1. Latex proprie aqua est, ab eo quod in terra terrae venas lateat. In veteri Onomast. Latex, vāmu.

Ibid. Solam temperiem sustinentes.] Gloss. Temperies, συγκερμασίς.

Ibid. Fosis mea, iam Domina cubitum reddidit.] Ancilla Thisbe apud Heliodorum Lib. 1. Ἐπεσχημένη αὐτῶ συγκυβευθήσει, ἤξει δὲ πρότερος, ἐγὼ δὲ ὄταν τὴν δεσποιναν κατακλίω.

Ibid. lacta proximat rosa sarta et soluta etc.] Locus varie versatus. legendum forsitan iuxtim proximat. Infra hoc lib. Nunque iam iuxtim proximanus, simile lib. 10. consistens proxime. Sarta et soluta heic, ut et 4. Floribus sertis et solutis appareantur. Sertis, in coronam intelli-

ge. sic 6. *Spicas frumentarias in acervo, et alias flexiles in corona.* Tertullianus: *Non emo capiti coronam: quid tua interest? puto gratius esse liberis et solvis tui.* Horatius: *Aut flore zerrae quem ferunt soluto.*

Ibid. *Et corollis revincto*] More meretricio. vide Curii Fortunatiani locum paulo post adducendum. Noster Lib. 6. *Totum revincta corpus totis micantibus.*

Ibid. *Et floribus persperso*] Adi 3. 15. et 5. 14. A. Gellium.

Ibid. *Priusquam totum exorberem, clementer invidi*] Longus ποιηται 4. Πύρας προκίμασα παλάδος μότραν και ἄρτους τινάς, ἔδωκε Φαργην, και ἐβδίοτος ἀπὸ τοῦ στόματος ἤρπαξε. Idem 1. Ἐβδίοσκον αὐτὴν και συρίττειν, και ἀρξάμενης ἐμπνεῖν ἀρτάων τὴν σύριγγα, χεῖρας αὐτῆς τοῦς καλάμους ἐπέτερεχεν etc.

Ibid. *Et relictum paululatim labellis minuens*] Zeno Veronensis Serm. de Continentia: *Una cibum praeterea capis, reliquias poculi propinati lambendo, labris exhaustis.* Iuno ad Lovem suum apud Lucianum: *Οὐδὲ διψῶν, πολλάκις αἰεὶς πίνειν, ἐνίοτε δὲ και ἀπογουσάμενος μέγαν, ἔδωκες ἐκείνῳ (Ganymedi) και πίνοντας ἀπολαβὴν τὴν κύλικα, ἔσον ὑπόλοιπον ἐν αὐτῇ πίνεις.* Apud Curium Fortunatium: *Merceris ex tribus amarioribus alium oenolata est, alii restitutum poculi dedit, alium coronavit: contendunt quem magis diligant.* In Oxon. heic *pullulatim*, i. e. pulli columbini ritu.

Ibid. *Meque respiciens sorbillat*] Heliodorus 7. de Arsace: *Ἐπίρροφούσῃ τε ἡμα, και ἀκλινῶς εἰς τὸν Θεαγένειν ἀπειρίζουσαν, τῷ ἔρωτος πλέον ἢ τοῦ κρέματος ἔλκουσαν.* Contra, inter modestiae pudicitiaeque notas ἀδιστρέφως τῷ προσωπῷ πίνειν, Paedag. 2. 2. apud Clem. Alexandrinum.

Ibid. *Sorbillat dulciter*] Donatus ad Adelph. *Ut quicquid esset dulcissimum carperes, cyathosque sorbillares.*

Ibid. *Paulisper inguinum sine lacinia remota, impatientiam Veneris: Fortidi meae monstrans*] Achilles Tattus Lib. 4. *Οὐ δύναται τις πρῶεις ἀνέχεσθαι.* Bene autem argumento huiusmodi *impatientiam.* Iuvenalis: *Hinc prurigo morae impatiens.* Arnobius lib. 4. *Concubinis, pellicibus atque amiculis delectatas, impatientiam suam spargebat passim salax Deus.* Gratius in Cynegetico: *Primis complexus, dulcissima prima voluptas: Hinc Veneri dedit impatiens Natura furorem.* Firmicus 6. 30. *Eritque etc. ista mulier circa omnem libidinem vitio prostituti pudoris impatiens.* Idem 8. 12. *Puellarum concubitus caeca nocte sectantes, et nimio impatientiae ardore poscentes, et ibidem cap. 30. Circa muliebres concubitus semper impatientes.* Quintilianus 15. Declam. *Solique impatientiae tuae fabuli notus.* Ita amoris impatientiam Horatii

vetus Scholiastes: *et turpis amoris impatientiam* Servius ad Eclog. 10. Valer. Maximus, ubi de Aemilia prioris Africani uxore: *Tantae fuit comitatis et patientiae, ut cum sciret viro suo ancillam ex suis gratam esse, dissimulaverit: ne domitior orbis. Africani impatientiae reum ageret.* ubi frustra Lipsius, *impatientiae, Alii impatientiae* reponebant. Illud *inguinum sine* reccissime ex Sallustio (cuius et Nos locum annotaveramus) Elmenhorstius explicavit. *Sumpsit ab eodem Scriptore Noster et vocem inquires, id est, inquietus.* sic *impes impetus* in vet. Glossario, et *Inquires, etis: ἀκύματος*, in vetere Onomastico.

Ibid. *Arcum meum etc. vigor attendit*] Hinc Tentum, αἰδοῖον: in veteri Onomastico.

Ibid. *Formido ne nervus rigoris nimietate rumpatur*] Erat nempse *Difficile et laboriosum* In tentigine tandem morari. Apud Aristophanem suribundus illi: *Ὀμίς κακοδαίμων, εἶος δὲ σπασμός μ' ἔχει! Χ' ὁ τέρας ὡστερ ἐπὶ τροχῷ στρεβλοῦμενον.* Et bene hic *rumpatur.* Donatus ad Phormionem: *Immoderate plerumque vires adducendo arcu, non telum incitant, sed nervum rumpunt.* Et alibi ad eandem Comodiam: *In nervum ibit.* Proverbio tracto a sagittariis, *cum vis conatusque tendentis arcum non in volatum teli, sed in raptionem nervi expetatur.* Diogenianus ex Luciano: *Ἀπορρηγνύσεται τεινόμενον τὸ καλαδίον.* Clemens Paedag. 2. 10. *Ἔστι γὰρ συνδεῖν ἐξ αὐτῆς (συναστίας) καθάπερ στήμονας τὰ νεῦρα διαφορούμενα, και περὶ τὴν ἐπίτασιν τῆς ὁμιλίας διαρρηγνύμενα.* Notanda et rigoris vox. Ovidius: *Caeditur et rigido custodi ruris asellus.* Id est, Priapo. Petronius: *Tam rigidum illud tibi reddidero quam cornu.*

Ibid. *Ineffusus laxa crinum*] Acu enim aut reticulo retinebatur crinum compago, ne laxius fluere, et sparsi dissiperentur. Isidorus 19. 31. Seneca Herc. Fur. *Non erubescit Baechus effusus tener Sparsisse comas. Crinis ineffusus autem quis vel qualis est? in promptu est respondere, non effusus crinis.* at fors divisim heic in effusum legendum. Imo sic scriptum iam video in Oxon. Codice.

Ibid. *Capillo fronte undante*] Aen. 4. *Mollique fluentem Fronde premit crinem.* Ubi Serv. *Unguentatum, etc. aut, prolixum et effusum.*

Ibid. *Lacinis cunctis suis renudata*] Lib. 10. de altera illa, *Cuncto tegmine spoliata.* Iuvenalis: *Excut omnem Corporis ornatum: quid enim ulla negaverit udis Inguinibus?* Ubi nescio an ad mentem Poetae Scholiastes, potius est ad Appuleium ad sententiam Poetae putem. τὸ suis abest a Palat. et Oxon. Codice.

Pag. 32. *Glabellum feminali rosea palmula etc.* Illuc locum restitui olim ad ea Apologiae: *Interfeminum tegat et femoris obiectu, et palmula velamento.*

Ibid.

Ibid. *Potius obumbrans de industria quam zengens verecundia*] Lib. 9. *Seissili centunculo magis innumbrati quam obiecti.*

Ibid. *Nec enim tibi cedam, nec terga vertam: cominus in aspectum, si vir es, dirige*] Apud Plautum venereo certamine congressura illa, *Me sisto, ades, contra sisto ego tibi, Et mihi contra itidem ut sisas suado.* De Crate Cynico Noster in Floridum Excerptis: *Coramque virginem inminuisset, paratam pari constantia, ni Zeno, etc.* Nota et formulam *Si vir es.* Maximinus apud Iul. Capitolinum: *Si viri estis.* Curtius lib. 9. *Et postulare, ut, si vir esset, postridie ferro secum decerneret.* Aetio. 6. *Vis ut nulla virum etc.* ubi Servius: *Virum, non ad secum retulit, sed ad virtutem: hoc est, virorum fortium.* Lucretia mortura, ad patrem et maritum: *Τμῆς, εἴπερ ἄνδρες ἔστε etc.* ἐμὲ τιμωρήσατε. Horatius: *Si quid in Fluceo viri est.*

Ibid. *Cominus etc. dirige*] *Certandum est cominus armis.*

Ibid. *In aspectum*] Haec non agnoscit Palatinus nec Oxoniensis MS. quia tamen terga non vertam continuo praecessit, non ego auctor sim illa e contextu eliciendi.

Ibid. *Et grassare graviter, et occide moriturus*] Non capio: an sic? *Et grassare g.* aut *occide* (penult. correpta) *moriturus.* Id est, *Et me vince, me prosterne, aut ipse in hac arena periturum certissime scito.* Homerus: *Ἡ μὲ ἀνὰ κίβη, ἢ ἐγὼ σε.* Agatharces apud Photium: *Ἡ γὰρ ἀποκτείνω, χερσὶ ἢ τελευτῶν.* Hieronymus in Epistolis: *Si fugero, gladium devitavi: si stetero, aut vincendum mihi est, aut cadendum.* Gellius 7. 3. *Gladiatori composito ad pugnandum pugnae haec proposita sors est, aut occidere si occupaverit, aut occumbere si cessaverit.* Apud Livium Romanus Dux in Gallos pugnaturus: *In belluas strinximus ferrum, hauriendum aut dandus sanguis.* Panaegyristes ad Constantinum: *Quibus suo cuiusque fato aut vincendum est, aut cadendum.* Apud Tacitum Annal. 14. *Vincendum illa acie, aut cadendum.* Catullus: *Cum saevum contra cupiens contendere monstrum, Aut mortem oppeteret Theseus, aut praemia laudis.*

Ibid. *Hodierna pugna non habet missionem*] Aristoph. Acharn. *Σκῆψιν ἄγων οὗτος οὐκ ἐσθὲ ἔσται.* id est, *πρόφασιν:* falsus enim qui Latine vertebat. Plato 6. de Legg. *Ἀγὼν προφάσεις οὐ πάνυ δέχονται Φασί.* Hesychius: *Σκῆψις, πρόφασις.* Seneca 1. 12. de Ira, *Ad pugnam vocavit Iovem, et sine missione.* Florus 3. 20. *Et, quod sub gladiatore Duce oportuit, sine missione pugnatum est.*

Ibid. *Insceno grabatulo etc.*] Lib. 1. *Insceno grabatulo, ad exitum sublimatum.* Lib. 5. *Iam aederas etc. maritus, et torum inscenderat.*

Ibid. *Super me sensim residens*] Horatius: *Clunibus aut sagittavit equum lasciva supinum.* Scholiastes: *Supinum, quia mulier ascendit super marem.*

Ibid. *Lubricisque gestibus mobilem spinam quatens*] Ovid. *Spemque dat in molli mobilis esse toro.* *Versare mobilem natem* Tibullus dixit. Horatius (iam citatus) *equum clunibus agitare.* Lucretius: *Sua causa consuerunt scorta moveri, Ne compleverunt crebro, gravidaeque iacerent: Et simul ipsa viris Venus ut concinnior esset.* Ex quo, ut videtur, *Donatus* ad Eumelium: *Scorta ἀπό τοῦ ἀκρίπειν, palpitare: quod illae faciunt saltando assidue, (Appuleius heic, crebro subliens) etc. et ut concinniosem Veneream exhibeant viris.*

Ibid. *Pendulae Veneris fructu etc.*] Iuvenalis: *Pendentis praecunia coxae.*

Ibid. *Lassis animis et marcidis artibus defatigati*] *Melius ita fortasse: Lassis artibus, et marcidis animis d.* Ovidius: *Simul ad metas venit finita voluptas, Lassaque cum tota corpora mente iacent.* Virgil. Aeneid. 8. *Notusque medullas Intravit calor, et labefacta per ossa currit.* ubi Servius: *Si ossa labefecit, multo magis animum.* Tertullianus (qui et vocem *marcescendi* usurpat.) *In ipso ultimo voluptatis aestu quo genitale virus expellitur, nonne aliquid de anima sentimus exire? et ideo marcescimus ac devigescimus.* Lucretius *liquescere dixit: Membra voluptatis dum vi labefacta liquescunt.*

Ibid. *Defatigati*] Lucret. *Assument vires, pereuntque labore.* Petronius similibus negotio: *Intra sudores et anhelitus.*

Ibid. *His, et huiusmodi colluctationibus, ad confinia lucis usque pervigiles egimus*] *Aequid-runt nocti ludum, in luceamque tulerunt.* Solomo 7. 8. ex meretricis persona: *Ἀπολαύσωμεν Φιλίας ἑως ἕθρου.* Infra lib. 5. de Cupidine: *Torum inscenderat, et uxorem sibi Psychem fecerat, et ante lucis exortum prope discesserat.* Ait *pervigiles* Appuleius, sic 10. argumento simili: *Operosa et pervigili nocte transacta.* Quintilian. 3. Declam. *Cum alii excubent armati, etc. tribunus inter scorta volutabitur? et has solas vigiliis aget?* Catullus: *Qui cum matre atque sorore Prurrit, et abiectis pervigilat tunicis.* Aristaeetus 1. 16. *Δι' ὅλης νυκτος ἀμιλλόμενοι.*

Ibid. *Ad confinia lucis*] *Aurora, de qua Ovidius: Quod teneat lucis, teneat confinia noctis.* Pollux 6. 19. *Τὸ διαπανυχίσαι, καὶ διανυκτιβεύσαι ἂν εἴποις, etc. καὶ παραπέμψαι τὴν νύκτα εἰς τὸν ἥλιον, etc.*

Ibid. *Poculis voluptatem integrantes*] Theodorus Priscianus: *Quae per potiones acceptas virile semper officium reparant.* Vide supra pag. 148. hanc in mentem notata.

Ibid. *Mecum magnopere* etc.] Oxon. *De meo magnopere*.

Ibid. *Impendio excusarem*] *Intense*. Onomast. vet. *Impendio*, ἐκπίπυς.

Ibid. *Ego igitur Fortis erat aedeunda, deque eius nutu consilium etc. petendum*] In Plautina Triummo ille: *Ibo ad meum castigatorem, atque ab eo consilium petam*. In Terentii Phormione: *Frater est expectandus mihi, Is quod mihi dederit hac de re consilium, id sequar*. Et nota haec vocem *nutu*. Lucretius pari argumento: *Alterius sub nutu degitur actas*. Servius ad Aen. 8. ex Augusti Imp. Commentariis: *Antonium iussisse ut legiones suae apud Cleopatram excubarent, eiusque nutu ac iussu parerent*. sic in Arriani Epictetaei 4. 13. *νευμάτιον παιδίσκα-φίον*.

Ibid. *Amatoriae militiae*] Ovid. *Militat omnis amans*. Horatius: *Vixi puellis nuper idoneus, Et militavi non sine gloria*.

Ibid. *Cave regrediare coena maturius*] *Coniecerat Vir summus Casaubonus immaturius*: at rectum est *maturius*, nam haec *cave* est *vide*. sic infra: *Cave diligenter* etc. *cadaver probe custodias*.

Ibid. *Vesana factio nobilissimum iuvenum pacem publicam infecti*] Tacitus Annal. 13. *Quia forte redeuntibus Principis ministris, quidam per iuvenilem licentiam quae tunc passim exercebatur, immanem metum fecerant*. In l. 28. §. 3. de poen. *Solent quidam, qui vulgo se iuvenes appellent, in quibusdam civitatibus turventis se acclamationibus popularium accommodare*. Iustus Lib. 20. *Trecenti ex iuvenibus sodalitati iure, sacramento (malim ceti sacramento) quodam nexi etc. civitatem in se convertunt*. Et nota nobilissimos iuvenes. Seneca Epist. 47. *Ostendam nobilissimos iuvenes pantomimorum mancipia*. At hic notissimos malim explicare. sic supra hoc ipso libro *nobiles adolescentulos*. Attius Ego me Argos referam, nam hic sum nobilis. Onomasticon vetus: *Nobilis*: οὐνάρμας, et *nobiles* (i. e. *notas*) *meretrices* olim dictas fuisse docet Servius ad Aeneid. 6. sic infra hic lib. 5. *Ignobilis maritus*.

Ibid. *Trucidatos per medias plateas videbis iacere*] Lib. 4. *Passim per plateas plurima certeris iacere semivivorum corporum ferina naufragia*. Et 8. *Denique ob iter illud etc. iacere semesa hominum corpora*.

Ibid. *Nec Praesidis auxilia longinqua levare civitatem etc. possunt*] Iudic. 18. 27. *Percussent eos in ore gladii, urbemque incendio tradiderunt: nullo penitus ferente praesidium, eo quod praecal a Sidone habitarent*.

Ibid. *Contemptum etiam peregrinatio poterit afferre*] Apud Heliodorum 7. *Ἐν δὲ καὶ ξένος καὶ ἔρμος, καὶ ὁ προσήκομενος οὐδέ τις*.

Ibid. *Apud primatem feminam*] *Feminam pri-*

mariam Cicero et Terentius dixerunt. sic Novell. 122. τῶς τῆς πόλεως πρώτους. *Interpres vetus primates civitatis* vertit.

Pag. 33. *Nam gladiolo solito cinctus etc. ipse meae salutis praesidia gestabo*] Polyneices apud Euripid. Ὀπλισμένος γὰρ χεῖρα τῷ δὲ Φοργά-
νῳ, τὰ πῖς ἑλισσῶν τοῦ βράσους παρέξομαι. *Salutis meae praesidia gestabo* (inquit). In l. penult. ff. ad leg. Iul. de vi publ. *Qui telum salutis suae tutanda causa gerunt*, etc. vide quae notamus ad illa Libri 3. *Gladiolo, qui me propter huiusmodi pericula comitabatur*.

Ibid. *Ebore nitentes lecti, aureis vestibus in-
tecti*] Philo in de Vita contemplet. *Τρίκλινα καὶ περίβελια χελώνης ἢ ἐλέφαντος κατεσκευασμένα, καὶ τιμαλφστέρως ὕλης, ὧν τὰ πλείεστα λιθοκόλλητα* σφραματῶν ἀλουργεῖς ἐνυφασμένου χρισσοῦ, καὶ ἀντοβαφεῖς ἑτερεῖα παντοίων χρωμάτων.

Ibid. *Ampli calices, variae quidem gratiae, sed pretiositatis unius*] *Nemo quod sciam de lectione ista dubitavit inquam: ego suspectam habeo eam, legendumque gazae crediderim*. In de Deo Socratis: *Si ex argento et auro et gemmis monilia variae gazae dependent*. quem locum etiam inclementer tractabant Viri docti illi qui *variegata monilia* scribere adoriebantur.

Ibid. *Pretiositatis unius*] Oxon. *Speciositatis*: quod si scribamus *gazae*, bonum sensum efficit: nimirum variae aestimationis eos, eiusdem elegantiae fuisse.

Ibid. *Argentum alibi clarum, et aurum fulgurans*] *Conlucent pocula menasae, Tota domo gaudet regali splendida gazae*. Phaedrus: *Splendebat hilare poculis convivium; Magno apparatu laeta resonabat domus*.

Ibid. *Puellae scitule ministrantes*] Gellius 2. 23. *Non incito puellam ministerio*. Iosephus Antiquit. 8. 2. de convivalibus Solomonis ministris: *Ἡ τε τῶν ὑπερσοῦντων ἐσθῆς, καὶ τὸ μετ' ἐπιστήμης αὐτῶν περὶ τῆν διακούσαν ὑπερπέε*.

Ibid. *Puellae scitule ministrantes*] Pherecrates Comicus: *Κόρυς δ' ἐν ἀμπερχαναῖσι τριπλό-
φοις Ἡβυλλιδῶσαι, καὶ τὰ ἴδρα κεκαρμένω Πλό-
ρειε κῆλικος οἶνου μέλιτος ἀνισμῶν Ἰνδίου
διὰ γῶνης πυρεῖ βουλομένεις πῖνυ*.

Ibid. *Pueri calamistrati pulchre indutiati*] Philo ubi supra: *χιτῶνας ἀρχινοῦφεις ἐκλεκ-
τους ἐπανξῶσάμενοι*. Apud Ciceronem 2. de Finibus: *Adsint etiam formosi pueri qui ministrent, respicienda his vestibus*. Clemens Alexandr. *Οὐνεγέν τε οὐλας ἀσκεῖται παρ' αὐτοῖς, καὶ μετρίων ἀρτίων ἀγγέλι* etc.

Ibid. *Gemmas formatas in pocula*] Non intelligit, quae *pocula gemmata* Iuvenalis vocat, et *λιθοκόλλητα ποτήρια* Theophrastus in Characteribus: (de quibus etiam videmus ad Sen. 5. Iuvenalis vetus Scholiastes) sed *pocula ex gem-*
mis

nis integris constantia. Plinius Proemio Lib. 33. Gemmarum turba potamus. Pacatus in Panegyrico: Nisi aestivam in gemmis capacibus glaciem Falerna fragissent. Virgilius 2. Georg. Ut gemma bibat. ubi Servius: Gemmeo, non gemmato poculo. Statius in Sylvius: Hic pocula magno Prima Duci, myrrhasque graves, crystal-laque portat.

Ibid. Frequenter offerentes] Georg. 4. Et plena reponunt Pocula. ubi Servius: Iterant, saepe offerunt.

Ibid. Illatis luminibus epularis sermo etc.] Tacitus Histor. 3. de Vitellio: Turrim vicino [i. e. in vicino] sitam collucere per noctem crebris luminibus animaverit, sciscitanti causam, apud Cecinam Tuscum epulari multos etc. nunciatur. Lucretius: Lumina nocturnis epulis ut suppediterunt. adde iam statim producendum e Luciano locum.

Ibid. Iam etc. epularis sermo percrebuit: iam rictus affluens, et ioci liberales, et cavillus] Lib. 1. Iam adluentia proclivis est sermonis et ioci: et seutum est cavillum. Plutarchus in Convivio: Οὐκ ἄς ἀγγεῖον ἦκει κομίζων ἑαυτὸν ἐμπλήσει πρὸς τὸ δειπνον ὃ νοῦν ἔχων, ἀλλὰ καὶ σπουδᾶσαι τι, καὶ παιζῆαι, καὶ ἀκούσαι, καὶ εἰπεῖν ὃ ὃ κείρης παρακαλεῖ τοῦς συνόντας, εἰ μέλλουσιν μετ' ἀλλήλων ἡδέως ἕσθαι. Lucianus Promotheo: Ἦν ἀφέλοι τις τῶν συμποσίων πᾶς κόμης, σκόμματα, καὶ τὸ ἀλλοτρίων, καὶ ἐπιγυλῶν, τὸ καταλειπόμενον ἴσθαι μέθῃ, καὶ κῆρος, καὶ σιωπῆ, σκυρόπῳ καὶ ἀτερπῆ πρᾶγματα. Idem in Lapith. Ἦν δὲ καὶ ἐξ τοῦς ἄλλοις συνεχῶς περιεσβεῖτο ἡ κύλιξ, καὶ Φιλοσοφία, καὶ ὀμιλία, καὶ Φῶτα εἰσεκκόμιστο. Eunapius in Proaeresio: Χαρμονῆ ἢ περὶ τὴν οἰκίαν, καὶ οἱ μὲν ἐγγύλων, οἱ δὲ ἐχλεύαζον. Ioci liberales heic, ut apud Plinium in Panegyrico: Neque enim obscena petulantia mensis Principis inerrat, sed benigna invitatio, et liberales ioci. Macrobius Satur. 2. de Augusto: Affectavit iocos, salvo tamen maiestatis pudorisque respectu: nec ut caderet in scurrām. quod ἄνευ βυμολοχίας σκόπτειν Porphyrius 4. περὶ ἀπορίας vocat.

Ibid. Quam commode versaris in nostra patria?] Terent. 3. 5. Andr. Quid vos? quo pacto hic? satini recte? ubi Donatus: Significatio est peregrinantis. Casaubonus heic: Comment vous trouvez vous en nostre pais?

Ibid. Quod sciam etc.] Id est, certe, aut, ni fallor, lib. 5. Quod sciam. fidei atque parcloqui mei documenta perpendisti. 6. Quod sciam, soles portellatantibus ultro subvenire, et 9. Non enim ovum quod scimus, illud, etc. sed pinnis. et unguibus partum perfectum edidit. Quinilianus 9. Declam. Quod scio, victis etiam gladiatores parant. Hieronymus in Epistolis: Si frigus fuerit, etc. ligna non coëmam, et calidius

vigilabo, vel dormiam: certe, quod sciam, vilis non algebo. Et saepius Terullianus. Locutio Plautina est: Menechme vigilia. Figlio hercle quod sciam. Ibidem: Est tibi Menechmo nomen tamen quod sciam.

Ibid. Utensilium procterea pollemus affatim] Utensilia [quae cuiusmodi sunt enarravit nemo] sunt copiae, provisionis de bouche. Tacitus [qui Nostro quasi promptuarium] Annal. 2. Quasque copias frumenti, et omnium utensilium quaeque natio penderet. Et Annal. 15. Subvectaque utensilia ab Hostia, et propinquis municipiis, pretiumque frumenti minutum etc. In l. 12. §. 28. ff. de instruet. vel instrum. leg. Vina quoque, si qua ibi fuerint usus ipsius causa, continentur: et si quid aliud utensilium. Seneca Epist. 87. M. Cato Censorius cantherio vehebatur, et hippopervis quidem impositis, ut secum utensilia portaret. Quo loco otiose Elmenhorstius utilia reponerat. In Glossis Isidori dicitur: Utensilia, viatici sumptus. Imo vox utraque in usu, vox utraque res easdem designat. Sic in vet. Onomast. Utensilis, utilis, χρειάδης. Ammianus 14. Ne cedentium quidem ulli parando, obtruncatis omnibus, merces optimas vel utiles etc. avertent. Idem lib. 25. Abstumptis omnibus quae mandari poterant, utilibus etc. furebat inedia iraque percitus miles. Et lib. 31. Hac spe nimis, ut etc. multitudo hostium etc. periret inedia, cunctis ad vivendum utilibus in validis civitates comportatis. Aurelius Victor de Actuariis in vita Galieni: Genus hominum nequam, venale, callidum, etc. annonae dominans: eoque utilia curantibus, et fortunis aratorum infestum.

Ibid. Omni denique Provinciae voluptarii secessus sumus] Salvanus lib. 7. Nemini dubium est Aquitanos omnes populos medullam fore omnium Galliarum, et uber totius fecunditatis: sed, (melius, sed et) quae praepoiti interdum fecunditati solent, voluptatis, iucunditatis, pulchritudinis. Pro secessus, Vir doctus ex MS. secessus reponerat: at nil mutatione opus. Seccessus Noster vocat quem Cassiodorus digressioem. Ita de Campanis ille 12. 22. Urbis regiae cella penaria, voluptuosā nimis, et delicata digressio.

Ibid. Ad haec ego subiciens etc.] Supra lib. 1. Ad haec ego risum subicio, sic enim legendum: monuimus.

Ibid. Coeacs et inevitabiles latebras Magicae disciplinae] Olim ad Apolog. pag. 80. dixi.

Ibid. Sed et bustis et rogis reliquiae quaedam, et cadaverum praesegmina etc.] Onomast. vetus: Praesegmina, ἀποκρίματα. Fulgentius: Praesegmina sunt partes corporis incisae: ut Tages in Haruspicina. Praesegminibus amputatis. Hesychius: Τόμια, τὰ ἀποκρίματα καὶ ἀποτμήματα τοῦ νεκροῦ, etc. vide et in Τυμβή-

deq. Apud Quintilianum 15. Declamat. *Tumulos, busta scrutari, et amputatis cadaueribus ipsas in scelus armare manus* etc. Lucanus de Venetica: *Et quacunq; iacet nudum tellure cadaver, Ante ferax volucresque sedet.* In verbis Quintilianii legendum *ipsis*: neque aliud enim videtur velle quam quod Appuleius heic: *Ne mortuorum quidem sepulchra tuta dicuntur* etc. In Appuleio enim fortasse scribendum, *Sed et a bustis* etc.

Pag. 34. *Et nescio qui simile passus, ore undique omniifariam deformato truncatus est*] Seneca in de Ira 3. 17. *Oris truncati mutilatique deformitas.* Pro est, in Auctore nostro videtur adest legendum.

Ibid. *Allicentiosus cachimms*] Scribe *licentiosus*. Sic 4. lamentationes *licentiosas*. 5. *licentiosi amplexus.* et ibid. *licentiosa temeritas.* Gloss. *παρήσιαστικὸς, licentiosus.*

Ibid. *Qui cunctorum obstinatione confusus etc.*] Horatius: *Quid iste fert tumultus? aut quid omnium Vultus in me unum truces?* Philostratus 4. 6. *Αἰδῶ ἑσπάζωτο, πάντων εἰς αὐτὸν ἑστραμμένω.* Hesy chius: *Κατῆρθεσαν αὐτὸν: αἰσχυνθέντι αὐτὸν ἐπίσταν.* Infra lib. 3. *Sic omnium oculis etc. denotatus, impos animi stupebam.*

Ibid. *Indigna murmurabundus*] *Χολωσάμενος ὄφρεσιν ἦεν.* Irritato animo *indignabundus*, ut apud Gellium 19. 3. ille. Virgilius de vendis: *Indignantem magno cum murmure.* Palat. et Oxon. MSS. *indigne m.* at illud *indigna* Graecum est, et ideo Appuleianum satis. Pro *murmurabundus* male alius MS. *mirabundus*. Ovidius: *Iram vultus habet, pro verbis murmura reddunt.* Seneca Apocol. *Excandescit etc.* Claudius, et quanto potest murmure irascitur.

Ibid. *Fabulam istam tuam remette*] Lib. 9. *Non cessat obtundere, totam prorsus a principio promeret fabulam.*

Ibid. *Ut filius iste meus Lucius, Lepidi sermonis tui comitate fruatur*] Apud Achillem Tatum lib. 8. *Λέγω πρὸς αὐτὴν (Leucippen) Οὐκ ἔρεῖς ἡμῖν τὸν μῦθον πῶν τῆς φάρου λιστῶν, etc.* *ἴνα σὺν καὶ ὁ πατὴρ ἀνοήσῃ; Lepidi sermonis, ut initio lib. 1. Aureasque tuas lepido susurro permulceam.*

Ibid. *Tu quidem in officio manes etc.*] Lib. 5. *Pos quidem carissimae sorores in officio vestrae pictatis permanetis.* Cicero ad Atticum: *Quod verita sit ne Latinae in officio non manent.* Tacitus Annal. 3. *Pauci equitum corrupti, caeteri in officio mansere.* Terent. Phor. 4. 5. *Nos nostro officio nihil digressos.* Egesippus 4. 9. *Clypeis se tegebant, manentes in officio.* Vide et 1. 17. §. 16. ff. de Aedilit. edict.

Ibid. *Adiuratione suae salutis*] Lib. 9. *Suam, suorumque carorum salutem etc. adiurans.* Et 8. *Per salutem Geniosque vestros.*

Ibid. *Aggeratis in cumulum stragulis*] *Nec male aggeratis scribas.* Lib. 1. *Grabatulo pone cardines supposito atque aggesto.* at bene Cod. Palat. *aggregatis.* lib. 9. *In rectum aggregata cumulum.* In veteri Onomastico: *Aggrego, ἐπι-συνάγειν.* Potest permitti tamen *aggeratis*. Infra hic lib. 4. *Spinetis quaque versus aggeratus.* Glossae: *Ἐπισπείρω: Coaggero, congero, cumulo, etc.*

Ibid. *Et effultis in cubitum etc.*] Sic editi omnes, quasi nempe de stragulis lecti Appuleius loquatur. sed, nisi animi fallor, *effultus* scribendum. Servius ad 6. Eclog. *Apud Veteres unusquisque eo super quod iacebat, fultus dicebatur.* Lucilius 3. *Et pulvino fultus.* Lucianus Asino: *Κατακλίνεσθαί με ἐπὶ κλίνης, ὡσπερ ἀνδρῶν ἐπ' ἀγκῶνος ἐπίσταν.* Hesy chius: *Ἀπηνκαυμένους, ἐν σχήματι τῶν ἀγκῶνα ἀποτετακῶς.* Suidas: *Δισυγκανισμένους, ἐπ' ἀγκῶνος καθίστας.* Clemens Paedag. 2. 7. *Ἀμετασάλευτοι, τοῖς ἀγκῶνιν ἐρημαίμενοι.* *Levato in cubitum corpore,* Curtius Lib. 3. dixit. Philo μεταφρίζει *εαυτὸν, καὶ τὸν ἀγκῶνα πηγύνουσαι.* Hesy chius 1. 45. de Herode: *Paulisper sese attollens, cubitoque adiuvens,* et passim apud Scriptores hic habitus loqui incipientis. Homerus: *Ὀρῶνθεις δ' ἄρ' ἐπ' ἀγκῶνος, κεφαλῆν ἐπαίρειας, Ἄτρεΐδην προσεῖπεν,* etc. ubi et ad verbum ὀρῶνθεις advertendum. Gloss. vet. excerpt. *Fulciri, ἀνορθώσθαι.* De Christo Nonnus: *Καὶ παλάμης ἀγκῶνα περιδύνητον ἔρεισας, Ἀκρίτατον περὶ κύκλον ὁμοστέργου τραπέζης, Εἶπεν εἰς ἑτάρους,* etc. Herodianus de Marco Imperatore: *Ἦσυχῆ τοῦ σκίμποδος κευφίστας εαυτὸν, τοιοῦτων λόγων ἤρξατο.* Petronius: *Erectus in cubitum hac fere oratione contumacem vexavit.* Ovidius Metam. 8. *Quem facta audire volentem Mira Deum, nixus cubito Calcedonium annis, Talibus alloquitur.* Cornel. Nepos de Attico: *Ilos ut venisse vidit, in cubitum nixus: Quantam, inquit, curam diligentiamque etc.* Lucianus in de Lucru: *Ἄν λέγῃ ταῦτα ὁ νεκρὸς ἐπιστρωφείς, ἀνακλίνας αὐτὸν ἐπ' ἀγκῶνος, οὐκ ἂν διώμεθα δικαιότατα αὐτὸν εἰπεῖν;* Propertius 1. 3. *Sic ait, in molli sulca toro cubitum.*

Ibid. *Suberectusque in torum*] Hesy chius: *Ὀρῶνθεις, ἀνορθῶς.* Qui id ex parte fecit, se suberigit. est itaque quod Luc. 7. 25. *ἀνακαθίξεν.*

Ibid. *Infesto pollice clementer subrigens*] Quintilianus 11. 3. *Manum infesto pollice extendit.* Est quidem Graecis *subrigere, ἀνορθῶν, ὑποστριγγεν.* at non hoc quadrat acceptio ea: quid ergo est? quid aliud, nisi hanc falsam lectionem esse, inque locum eius (quod et mihi in mentem venit) *subridens* ex Oxoniensi reponendum? *clementer subridens* heic, ut e converso lib. 6. *ama-*

amarum subridens. In vetere Onomastico: *Sub rideo: ὑπεμειδῶ.* Gloss. Philoxeni: *Ἵπομειδῶ.* *Subrideo.*

Ibid. Et dum singula pererrans etc.] Initio libri istius: *Ac dum etc. ostiatum singula pererro etc.*

Ibid. Tenuato viatico paupertati meae fomenta conquirō] Lib. 4. Tenuato ventri sordentia supplementa etc. conquirere.

Ibid. Conspicor medio foro etc.] Id est, in foro conspicor. sic in Apologia: *Turbabat etc. in medio foro bacchabundus.* Vide ad *Matth. 14. 24.* notata.

Pag. 35. Insistebat lapidem] Servius ad Aen. 6. Insisto illam rem dicimus, non, illi rei: quod qui dicunt, decipiuntur, propter, insto illi rei. Infra hic: Editorum quondam lapidem insistebant. Vide Hesychium in *Κηρύκιον.*

Ibid. Si qui mortuum servare vellet etc.] Firmicus 3. 11. Faciet cadaverum mortuorum custodes, aut sepulchrorum ianitores.

*Ibid. Quid hoc, inquam, compertor?] Oxon. Quid heic i. c. male, est enim heic illipsis quae in illis *Luc. 16. 2. τι τούτου ἄκουω.**

Ibid. Hicine mortui solent aufugere?] Ambrosius in cap. 10. Tobias: Quoties vidit a fenestatoribus teneri defunctos pro pignore, et negari tumulum dum senus exposcitur! quibus ego etc. Tenete reum vestrum: et, ne vobis clabi possit, domum ducite.

*Ibid. Oppido puer es] Id est, (ut i. Cor. 14. 10.) Φρῆσι παιδίον. Basilus in Asceticis: Διαφέρει οὐδὲν τοῦ νηπίου καὶ ἡλικίου ὁ ταῖς Φρῆσι νηπιῶζων. Lucretius: Et qualis puer sententia, pectore simplex. Lucianus *Βυζαν.* *Εν ᾧ παῖδας τοῦς πρὸ αὐτοῦ ἀπέφθινεν.**

*Ibid. Satis peregrinus, meritoque ignoras Thessaliae te consistere] Infra lib. 8. An nulli scitis quo loco consideritis? Arrianus 2. 13. in Epictetum: Ξένον καλῶ αὐτῶν. καὶ λέγω. Οὗτος ὁ ἀνὴρ ποῦ οὐκ οἶδε πῶς γῆς ἐστίν. Donatus ad Phormionem: Hospes, nomen aptum imprudenti rerum, atque alieno ab earum scientia. Quid autem illud merito ignorare? aut quae constructio illa, Thessaliae consistere? ni nimium fallit me conjectura mea, scribendum, medioque ignoras *T. i. c.* Supra in libri lumine, reputansque me media Thessaliae loca tenere. Falluntur porro eruditi sane peregrinus scribentes. *Infra lib. 4. Satis curiosa avis.* et passim adiectivis id vocis Appuleius iungit.*

Ibid. Perpetem noctem etc. vigilandum est] Iustinus 5. Atque ibi (in foro) perpeti nocte fortunam publicam questibus iterant. Mamertinus Panegyrg. Dies noctesque perpeti sollicitudine etc. transigere. Lactantius 7. 26. Per annos septem perpetes.

Ibid. Nec acies usquam divertenda] Gellius 3. 26. Nusquam convivens, nusquam aciem

suam flectens. Qui locus alterum eiusdem huc allatum sanum evincit, nec fuisse cur P. Colvius *incomvius* reponeret.

Ibid. Versipelles] Glossae: Κυνάνθρωπος, versipellis.

*Ibid. Nam et aves, et ursum, et canes, et mures etc. induunt] Apud Lucianum in Philopseude: Ἐπιστάς ἐπιειράτῳ μου λαβεῖν, etc. καὶ ἄρτι μὲν κύων, ἄρτι μὲν ταῦρος γινόμενος, ἢ λέων, etc. In Oxon. et aliis MSS. *aves, et ursum canes etc.**

Ibid. Quantas latebras commisituncur] μυχῶνας. Sic Gellius 17. 9. latebram scribendi dixit.

Ibid. Et, quod pene praeterieram] Infra lib. 3. Sed, quod sciscitari pene praeterii. Plaut. Paen. Et hoc quoque etiam, quod pene oblitus fui.

Ibid. Id omne de sua facie resectum sacre compellitur] Apposite in Glossario: Ἀποτίω, pendo, resarco.

Ibid. Mille, inquit, nummi deponuntur tibi] Sic apud Petronium: Accipiet nummos mille.

Pag. 36. Ineptias mihi narras, et vngas merras] Stuidas: Οὐκ οἶδ' ὁ κράζεις' ἐπὶ τῶν μάτην βρυλλοῦντας, ὡς αἱ κορώναι.

Ibid. Vides hominem ferrum] Ajax apud Sophoclem: Τῷ δεῖνῳ ἐκαρτέρουν τότε Βαφῆ σῆδρος ὡς. Philo lib. ὅτι πᾶς ὁ σπουδ. ἐλεύθ. Δι' ὅλου νενευραμένον, οἷα πέτρων καὶ σίδηρον. Artemidorus 1. 52. Σιδηρῶνς λέγομεν τὰ πᾶλλὰ κακὰ ὑπομένοντας. Aristoph. Acharn. Σιδηρῶς ἀνήρ. ubi Schol. σπέρρος καὶ ἀπέρρμος. Eunapius de Proaeresio: Ἀπαθῆ τινα καὶ σιδηρῶν ὑπελάμβανον. Sic Seneca 3. 7. de Ira, forteque et sillicium dixit. contrarius ἀνήρ σίκιμος, τοῦπ' ἔστιν, ἀσθενῆς καὶ ἄχρηστος, exponente ad Eidyll. 10. Theocriti Scholiaste.

*Ibid. Perspicaciorum ipso Lynceo, vel Argo] Proverbiale et istud. Arrianus 3. 22. in Epictetum: Ἄργος τοῦφλῶς ἦν πρὸς αὐτῶν. Vide et Scholiastam ad Plutum Aristoph. In Oxon. *lince*, non *Lynceo* scriptum.*

*Ibid. Et conclave quoddam obseratis liminibus umbrosus demonstrat, matronam flebilem fusca veste contextam] Servius Fuldens 2. Ideo lugebitibus inimica lux est, quia caruerunt ea hi quos dolent: ideo tenebras petunt, et atria veste anciturum, ut videantur cum defunctis agere, imitantes tenebris faciem Inferorum. Notabilis heic Oxon. Codicis scriptura, *Et cum clave quaddam obseratis liminibus umbrosus cubiculum demonstrat, matronaque f. etc.* unde non magna licentia locum sic restitutus: *Et cum clave quaddam reseratis liminibus, umbrosus demonstrat cubiculum, matronaque f. etc.* Gloss. *Reserat, ἀνοίγει. κυρίως μοχλῶν.* In ver. Onomast. *Resero, ἀνοίγω.* Si minus hoc ariserit, maneat altera lectio, *obseratis.* In cod. utilissimo Onomasti, *Obsero, περιμελέω.**

[Aa]

Ibid.

Ibid. *Matronam flebilem, fusca veste contectam*] Servius ad Aeneid. 11. *Lugentium mos est prioris habitus immutatio.* Infra lib. 7. *Fleta et lacrymosa, fuscaque veste contecta.* et 3. *Mulier flebilis, atra veste contecta.* Apud Nonnium Ennius: *Quis illaec est quae lugubri succincta est stola?* Artemidorus de nigris vestibus: *ΟΙ πενθόντες τούδ' ἀπένθησκοντες, τούτους χρωματίζουσι.*

Ibid. *Hic (inquit) auctoratus ad custodiam mariti tui fidenter accessit*] *Auctoratus*, est ἄ πρὸς σίδηρον πρᾶξις, ut bene in Glossario, quod de iuvene isto ad tam manifestum debilitationis periculum elocante se, ingeniosissime dictum.

Ibid. *Ulla crinibus antependulis etc.*] Lib. 5. *Crinum globos decoriter impeditos, alios antependulos, alios retropendulos.* 9. *Comas antependulas dixit.* Florid. 1. *Crines antependulos et retropendulos.*

Ibid. *Etiam in moerore lulentam preferens faciem*] Notavi in hunc sensum mihi aliquot multos non inelegantes locos, quos hic in medium promere non importunum puto. Isidorus Pelusiota: *Τὸ σωματικὸν κάλλος οὐδ' ὑπὸ τῶν ἐπιλήψεων ἄλλοιοῦται, σάξεις δ' αὐτῶ, κ' ἂν ἐν δακρύοις ὑπάρχει.* Plutarchus de in virt. profic. *Τῆς δὲ Πανίτιος καὶ δάκρυα καὶ καθήφειν πειλοῦσης ἔρα καὶ κενაკωμένης ἐξέπληξεν τὸν Ἀράσπην.* Philostratus in Iconibus: *Βλέπει δὲ οὕτω τι ἥδὸν καὶ ἀφελές, ὡς μὴδὲ ὑπὸ τῶν δακρύων τὸ ἴλεον ἐξᾶλλᾶται.* Achilles Tatius de Leucippe: *Ἐπλήσθη δακρύων, καὶ εἶχεν αὐτῆς ἴδιον κάλλος καὶ τὰ δάκρυα.* Dio Cassius de Cleopatra: *Καὶ γὰρ ἐν τῷ πειδίῳ σχήματι δεινῶς ἐνέπρεπεν.* Basilii Seleuciensis 1. de S. Tecla: *Οὐδὲν τῶν τοσοῦτων ἵσχυρον ἀγλῶσαι καὶ ἀμυνῶσαι τὸ αὐτῆς κάλλος.* Heliodorus 1. *Τραύμασι μὲν κατήκιστο,* etc. *Ἦνδεις δὲ καὶ ἐν τούτοις ἀνδρείῳ τῷ κάλλει.* Senec. Herc. Oet. *Per ipsas fulget aerumnas decor.* Terentius Phormione: *Capillus passus, pes nudus, ipsa horrida: Lacrymae, vestitus turpis, ut ni vis boni in ipsa inesset forma, haec formam extinguerent.* Curtius de Darii coniuge iam captiva: *Formae pulchritudine ne illa quidem sorte corrupta.* Manilius de Andromeda: *Servatur tamen in poena vultusque decora, Supplicia ipsa decent.* Ovid. Metam. 7. *Tristis erat, sed nulla tamen formosior illa* *Esse potest tristi: tu collige qualis in illa Phoeo decor fuerit, quam sic dolor ipse decebat.* Et Amor. 1. *Clamabat flebatque simul sed utrumque decebat, Nec facta est lacrymis turpior illa suis.* Virgil. *Tristior, et lacrymis oculos suffusa nitentes.* ubi Servius: *Dicens nitentes, expressit nitentiam etiam in lacrymis pulchritudinem.*

Ibid. *Sine cura sis, inquam, etc.*] *Bono ani-*

mo es, quod ad huius rei curam pertinet, ut infra lib. 3. loquitur. Inibo, adicitur saltem inire, post tot editores, tot correctores nonnullam hoc loco bonam a Plauto gratiam. In Pseudolo 1. 3. *Adolescens de lenone loquens: Quid mihi es auctor hinc ut mittam, ne amicum hinc mecum prostituat?* respondet servus: *Bene curassis, liquido es animos; ego pro me et te curabo, nec aliter ulla haec mihi visa editio, ex qua lectione tamen nil potest elici. Pro bene repono sine: pro curassis, scribo curā sis.* Sine curā sis (inquit) mi here, liquido animo esto: ego pro me et pro te curabo. *Quictus esto, ego curabo,* etc. dixit alius apud Terentium. Sic iterum supra hoc lib. *Sine cura sis, inquam, Fortis mea,* et praeter Nostrum Tacitus, qui sic de Agricola: *Finis vitae eius nobis luctuosus, amicitis tristis, extraneis etiam ignotisque non sine cura fuit.* quibus adde et 2. 29. ista A. Gellii: *Hortatur ut tum quoque sine metu ac sine curā sint.*

Ibid. *Modo corollarium idoneum compara*] Varro 4. de Ling. Lat. *Manupretium a manibus et pretio: corollarium, si additum praeterquam quod debitum: vocabulum fictum a corollis, quod haec, cum placent actoribus, in scaena dari solitae.* Seneca 7. 16. de Benef. *Gubernatori et opifici villissimae mercis, et in diem se locanti, corollarium asperimus.* Gloss. *Corollarium, εὐχάρισμα.* Onomast. vet. laudatissimum: *Corollarium, ἐπιφορά.*

Ibid. *Introductis quibusdam septem testibus*] *Tō septem dicit Wowerius Elmenhorstio approbante, male felerit ambo.* Infra heic, *Tres quidam vegetis etc.* [corporibus. Sic Act. 19. 14. *ἑπτὰ τινες.*

Ibid. *Dutine visu praefecto*] *Status: Dilctosque premis vultus, et frigida lambis Oscula.*

Ibid. *Obtestata fidem praesentium*] Lib. 9. *Cunctos testatur incoram.*

Ibid. *Singula demonstrat anxie membra, contacta etc.*] In quibusdam est *consecta*: Lipsius *contacta*: legendum *consectata* puto. Tacitus de Nerone: *Adduntur his atrociora, nec incertis Auctoribus: ad visendum interfectae (Agrippinae) cadaver adcurisse: consectatae membra: alia vituperasse, alia laudasse, etc.* Utrobique vides de cadavere agi.

Ibid. *Quodam tabulis praenotante*] *Amianius Lib. 28. Cum haec eadem numerantes notari prope tringinta adstant cum rheis et pugillaribus.*

Ibid. *Salvae aures, illibata labia, mentum solidum*] *Sidonius 7. 5. Omnia censoriae tuae salva, illibata, solida servantur.* Quae cum scriberet, Appuleianum hunc locum sectatum esse satis obvium est.

Ibid. *Vos in hanc rem boni Quirites testimonio*

πίστην περιηβότε] Et hęc, ut supra paulo, mos testamenta condentium respiciunt. Testator 4. 29. apud Isidorum: *Haec uti in his tabulis certisque scripta sunt, ita videtur, ita lego, ita dico. itaque vos cives Romani testimonium perhibetote mihi.*

Ibid. *Et oleum ad lumen luci sufficiens*] Polux. 6. 19. *Τὸ διαπανυχίσι καὶ διανυκτερεῦσαι ἂν ἔργοις etc. καὶ παραπέμφει τὴν νύκτα ἐς τε τὸν ἥλιον, καὶ τὸν λύχνον τὸν τοῦτοιοσ κωλύμενον, πάνυχον.*

Pag. 37. *Tum illa capite quassanti, Abi, inquit, satue, qui in domo funesta coenas et partes requiris*] Lib. 8. *At ille diu capite quassanti, Vos autem, inquit, de cibo vel poculo, vel omnino ulla refectione cogitatis? Coenas et partes, ἐν δια νυκτῶν. id est, ut paulo supra, reliquias. Petronius: Diversitor cum parte coenae intervenit.*

Ibid. *In domo etc. in quā totiusque iam diebus ne fumus quidem visus est nullus*] *Algebat clauso pinda culina fumo.* Scholiastes ad Acharnens. Aristophanis: *Τὸ πῦρ εὐωχίας σηματοῦνικόν.* Supra Lib. 1. *In cuius hospitio nec fumi nec nidoris nebulam vererer.* Artemidorus 2. 9. *Ἄνευ πῦρ προφῆς παρασκευάζεσθαι, οὐκ ἔστιν ἐφ' ἐστιαίας πῦρ ἰδεῖν.* Iuvenalis: *Tum geminus casus Urbis, tunc odimus ignem.* Scholiastes: *Nec focum in nostra domo fieri patimur, quod et ingentes observare solent.*

Ibid. *An isthuc commissatum te venisse credis?*] Glossarium: *Commissatum, ἐπὶ κῶμον.*

Ibid. *Haec simul dicens, respexit ancillam*] 8. *Hic me simul domi etc. conspexit.* Supra hic: *Haec simul dicens, in me respexit.* Fortassis in hac locutione Iuvenalis post tot emendatores emendandus. Legimus Sat. 4. *Lurinum ad saxum, Rutupinove edita fundo Ostrea, callebat primo deprehendere morsu; Et simul aspecti dicebat litus echini, ubi vulgo semel editur. tale infra hic 8. Officiis infernalibus statim peractis.*

Ibid. *Perfrictis oculis, et obarmatis ad vigilias*] Omnino legi sic debet, non perstrictis. Infra lib. 3. *Defrictis pupillis, an vigilare scire quaerebam. Oculos ad vigilias obfirmare hic, est quod 6. Inoculis ad vigilias lumina addicere.* Heliodoro, *ἐν ἔθνον ἐπιπυλὸν ἐπιφερόμενον διαβήσθαι.* Senecae *caligantes oculos in opere detinere.*

Ibid. *Nox intempesta, mihi quae formido cumulator*] Virgilius: *Simul ipsa silentia terrent.* Idem: *Hinc exaudiri voces et verba vocantis Vesta vtri, nox cum terras obscura teneret, ubi Servius: Ut augetur terrorem, tempus adiecit etc.*

Ibid. *Obtutum acerrimum in me destituit*] Gloss. *Obtutus, ἐνταῖς ἐμαύτων.* et in alio, *ἄπεισιμῆς, obtutus etc.* Virgil. 7. *Defixa La-*

zinus Obtutu tenet ora. et 11. Obtutuque haeret defixus in uno.

Ibid. *Ut tantillum animalis proae nimia sui fiducia mihi turbaverit animum*] Nil equidem muteo, nec spernenda tamen cuiusdam MS. lectio, *praesentia sui fiduciam mihi turbaverit et animum: figurā ἐν δια νυκτῶν dictā.* Infra hoc lib. *Ac ne praesentia quidem nostra tantillum conterriti etc.*

Ibid. *Quin abis?*] *Comminantis est, et abi-gentis a se.* Donat. ad Terentium Andr.

Ibid. *Teque ad tui similes merulios recondis?*] Oxon. *Teque atque tui etc. eo recidit quod et ex alio MS. Colvius produxit.*

Ibid. *Terga vertit*] Glossae: *Εἰς Φυρῆν δίδωμι. terga do.*

Ibid. *Nec mora, cum me somnus profundus etc.*] Homerus: *Πεσὼν κειμήσατο χάλκεον ὑπὸν.*

Ibid. *Quis esset magis mortuus*] Id est, uter. Vide ad Matth. 9. 5. et 21. 31. notata.

Ibid. *Et indigens alieno custode*] Simile apud Scriptorem ad Hebraeos 5. 12.

Ibid. *Pene ibi non eram*] Post vocem non pene, sed custode distinctio ponenda. Amator adolescens apud Plautum Cistell. *Nullam mentem Animi habeo: ubi sum ibi non sum.* Ad proximae ad sensum Philostratus 2. 14. *Κατέδιδοντες, ἐκτείνουσιν ἑαυτοὺς ὡσπερ οἱ ἀπονήσκοντες, θένε μετὰ τινος ἡθῆς ἀνίστανται, καὶ ἄλλοτε ποὶ ἄλλον εἰσὶν ἢ ὡσπερ εἶναι δοκοῦσι.* Simile illud infra lib. 3. *Praesentis facti stupore defixus, quidvis aliud magis videbar esse quam Lucius.*

Ibid. *Cantus perstrepebat cristatae gallorum cohortis*] Illud gallorum ab importuna manu irrepsit, abesque ab Oxon. Cod. Martialis: *Cristataeque sonant undique lucis ares.*

Ibid. *Uxor miscella etc. introrupit anxia, et statim corpori supererucit.*] De Charite lib. 8. *Mariti cadaver adcurrit, labantique spiritu totam se super corpus effudit.* Pro corpori malum corpus supereruens. Supra lib. 1. *Socratem superuo.*

Ibid. *Cum hesternis testibus*] Oxon. *cum extensis t.* unde forsā septenis legendum. Supra in hac ipsa fabula: *Introductis quibusdam septem testibus.*

Pag. 38. *Sub arbitrio luminis*] Ammianus lib. 28. *Vestes luce nitentes arbitra.*

Ibid. *Philodespotum requirit actorem, et eē praecipit etc.*] Hic mos opulentiorum: non suis, sed procuratorum manibus et dabant et solvebant. Marth. 20. 8. *Ἄγγεῖς ὁ Κύριος τοῦ ἀμπελώνος τῷ ἐπιτρόβῳ αὐτοῦ, κάλεσον τοὺς ἐργάτας, καὶ ἀπέδο: αὐτοῖς τὸν μισθόν.* Infra lib. 4. de divite munerario: *Iubet nobis gaudiū sui gerulis decem aureos etc. adnumerari.* Vox *Philodespotus* apte servo tributa. Pollux 3. 81. [Aa 2] ex

ex Lysia, ἀνδράποδα φιλοδέσποτα. Sic amicum Mancipium Domino Horatius dixit.

Ibid. Ob sedulum istud ministerium inter ceteros familiares etc. nostros dehinc numerabimus] Lucianus in Reviviscenibus: Τὸ λοιπὸν ἴσθι ἡμέτερος ὄν. Apud Procopium 2 Gothic. Φίλον μὲν αὐτῶν ἐν τοῖς μάλιστα Χασρόθ βασιλεὺς ἐκ τοῦ ἔργου τούτου ἰσχυρισάμενος ἐπέσθαι.

Ibid. Insuperato lucro diffusus in gaudium] Largioris quaestivulī copia laetatus, ut infra lib. 11. loquitur.

Ibid. In aureos resurgentes etc.] Lib. 9. Demonstrat ei novitate nimia candentes etc. aureos.

Ibid. Quos identidem manu ventilabam] Seneca concutere dixit 4. 6. de Benef. Tres aut quatuor denarios (inquit) non iuxta manu domum retulit, subinde concutens. Hieronymus insonare: Munera vel parva vel magna non sprevi? in manu mea aies aliquid insonuit?

Ibid. De famulis tuis unum putato] De hac loquendi forma ad Luc. 15. 19. dixi.

Ibid. Quoties operam nostram desiderabis, fidenter impera] Plaut. Cistell. Si quid est opus, etc. impera. Et Pseudolo: Quin tu quicquid opus est, audacter impera. Hieronymus ad Theodorum: Quicquid posse me scieris in opere spirituali, audacter impera. Quoties operam nostram desiderabis, est, quoties maritum, aut alium quem ex tuis necessariis et propinquis se pelieris. Hic est infaustus sermo ille de quo infra statim: hoc illud omen nefarium quod continuo hie excecavit omnes: quod non intelligens Beroaldus quas nugae de mustela promittit!

Ibid. Familiares omen nefarium execrati] Seneca cap. 9. ad Marciam: Quis nostrum de exilio, etc. de luctu cogitare ausus est? quis non, si admonetur ut de his cogitet, tanquam dirum omen respuat, etc.

Ibid. Raptis cuiusque modi telis] Virgilius: Raptis concurrunt undique telis. Philostratus 6. 13. Ἀρπασόμενοι ἔξωκα καὶ λίθους, καὶ ὄ, τι αἰς χεῖρας ἐκάστω ἔλλαοι. Aristides Panathen. Τὰν ὄπλων ἀπορία τῶ Φωγέτι χηρισάμενοι.

Ibid. Pugnis ille malis offendere, scapulas alius cubitis impingere] Plinius 3. Epist. 14. Alius fauces invadit, alius os verberat, alius pectus et ventrem. Iuvenalis: Ferit hic cubito, ferit asserte duro Alter, et hic lignum capiti insurit, ille metretam. Infra lib. 9. Qua pugnis, qua cubitis etc. totam faciem manusque eius converberat.

Ibid. Laceratus atque discreptus domo proturbor] Phaedrus: Propulsi vero sustibus vadunt foras. Petronius: Ferberibus sputisque extra ianuas cietus sua.

Ibid. Dignum me pluribus verberibus fuisse

merito consentio] Apud Virgilium: Equidem merui, nec deprecor inquit, et Ovidium: Multa miser patior, quia feci multa proterve.

Ibid. Infausti etc. sermonis mei] Gloss. Δυσφμεῖ, etc. infauste loquitur.

Ibid. Deflectis et conclamatus] Lib. 1. Domitiae defleto atque conclamatus es.

Ibid. Ut pote unius de optimatibus, pompa funeris publici ductabatur per forum] Tacitus Annal. 16. περὶ τῶν ἐν τέλει loquens, Exequiis a promiscua sepultura separantur. Pompam hie proprie dixit. Virgil. Atque haec pompa domum me, non Pallantia referret, ubi Servius: Pompa exequialis scilicet. Idem ad Georg. 1. Cum exequiali pompa, et ad 6. Aeneid. de Marcellio: Cum ingenti pompa elatus, et in campo Martio est sepultus. Quintilianus Declam. 329. Ducatur ingens funeris pompa. Festus de vespillonibus: Vespertino tempore eos offerunt, qui funebri pompa duci propter inopiam nequeunt. quibus et locis vox ducendi perapposita. Tacitus ubi supra: Ductae publicae exequiae. Senec. 3. 25. de Ira: Qui vidit acerba funera etiam ex regia duci. Ulpianus 1. 2. ff. de in ius voc.

Neque funus ducentem familiare, iustave mortuo facientem. Propertius 2. Ex hac ducebant funera nostra domo. Ovid. Funera ducebant mediam lacrymosa per Urbem. Virgil. dicto Georg. loco: Et tristia funera ducunt, ubi Servius: Ducere proprie funerum est. Illud pompa funeris publici Appuleius ex his Taciti hausit. Fuerunt qui funeris publici pompam requirerent. Annal. 3.

Ibid. Pompa funeris publici etc.] Isidorus Orig. 18. 2. Pompa ἀπὸ τοῦ πομπεύειν, hoc est, publice ostentare.

Ibid. Moestus in lacrymis] Tale illud 5. Virgili, Horridus in iaculis, vide supra pag. 175, a. nota.

Ibid. Geniale m canicem revellens senex] Homerus: Ἥρ ὁ γέρον, πολὺς δ' ἀρὰ ἀνὰ τριχὰς ἔλακτο χερσὶ.

Ibid. Voce contenta quidem, sed assiduis singultibus impedita] Ovidius: Singultu medicos impediens sonos. Gloss. Isid. Singultum loquitur, qui loquitur per glottos. Philo in de Legat. Ταῦτα διεχέουσαν ὕπ' ἀγωνίας etc. ἄσφματι πολλῷ, κεκομμένῳ τῶ πνεύματι.

Ibid. Per fidem vestram Quiritis etc.] Fide Quiritium implorata, opem et auxilium desiderari ait Servius ad 10. Aeneid.

Ibid. Perempto civi subsistite] Infra lib. 8. Decepto seni subsistite.

Pag. 39. Haec enim, nec ullus alius etc.] Nota formulam istam. In Hymnis Orphi dicitis: Οὗτος δ' ἐξ ἀγαθοιο κακῶν ἐνητοσίσι δίδωσι, καὶ πόλεμον κρύνοντα, καὶ ἄλγεα δακρύνοντα. Οὐδέ τις ἐσθ' ἔτερος. Apud Suidam in ἀποστου γούντες. Οὗτος ἐστί, καὶ οὐκ ἄλλος. Supra pag.

hoc lib. *Ipse est, nec ullus alius.* Infra lib. 5. *Ille prorsus mihi addidenda est, nec ulla alia.* et 8. *Qui hunc prorsus, nec ullum alium eorum locorum inquilinum praeminabatur.*

Ibid. *Saevit vulgus interdum*] Max. Tyr. Dissert. 41. *Δήμος χεῖμα ἐξὸν ἐν ὄργαις.* Virgil. *Exemplo turbata animi, concussaque vulgi Peccora,* et arrectae stimulis haud mollibus irae. Apud Quintilianum in Declamationibus: *Nihil est facilius quam in quolibet affectu movere populum: nulli cum coinus, sua cogitatio, sua mens est,* etc. Cicero in Bruto, de Multiudine: *Gaudet, dolere, ridet, faves, plorat, odit, contemnit, invidet, ad misericordiam inducitur, ad pudendum, ad pigendum: trascitur, minatur,* etc. *Haec perinde accidunt, et eorum qui aduunt mentes verbis et sententiis et actione tractantur.* Seneca in de Ira 3. c. *Saepe in iram tuo agmine itum est: senes, pueri, foeminae, principes, vulgusque consensere: et tota multitudine paucissimis verbis concitata, ipsum concitatorum antecessit.* Pro interdum male Ursinus et alii incertum ponebant: cum heic, ut saepius in Appuleio, id vocis valet interim.

Ibid. *Et facti verisimilitudine ad criminis crudelitate impelli*] Menander: *Τὸ πικρὸν ἰσχυρὸν τῆς ἀληθείας ἔχει* *Εὐνοίε μείζω, καὶ πικρῶν τῶν ἄλλων.* Valerius Maximus 6. 8. *Quia verisimilis videbatur, habita est voci fides.*

Ibid. *Conclamant ignem, requirunt saxa*] Ex his Virgilit: *Saevitque animis ignobile vulgus, Iamque faeces et saxa volant.* Iosephus Bell. Iud. 7. 21. *Ὁ δῆμος τὴν ὄργην οὐ κατεῖχεν, ἀλλὰ* etc. *πῦρ εὐδὸς ἐκέλευε κομίζεσθαι.* Bene ad illustrandum hunc locum Tertullianus: *Lapidatio non legitimis bellis, sed popularibus cactibus et inermi tumultui familiaris.* Curtius lib. 8. *Infesta concio vix inhiberi potuit, quin protinus suo more saxa in eum iaceret.* Conclamant ignem heic, ut 4. *conclamant saxa.* Tale apud Virgilium, *fremit arma iuventus.*

Ibid. *Quamque sanctissima poterat adiutoris cuncta Numina, tantum scelus abnucebat*] Hesychius: *Ἀπορῦμνοι, ἀποβάλλοντες δι' ὄρκων* quo sensu et in veteri Onomastico, *Deierare, ἀποκέραι.* Infra heic Lib. 9. *Negantis, assidueque Deum numen obstantantis.* Plautus Casina: *Per Deos omnes, per Deaque peierabit.* Praecipue autem ad materiam praesentem faciunt Iuvenalis ista: *Quin aspice quanta Voce neget, quae sit ficti constantia vultus.* *Per Solis radios Tarpetaeque fulmina iurat, Et Martis frangeam,* et *Cyrrhaei spicula vatis, Perque tuum patrorum Neptunae tridentem.* *Addit et Herculeos arcus, hastamque Minervae, Quaequid habent telorum armamentaria coeli.* Lucianus Gallo: *Ὁδεὼν ἐκεῖνος ἀπὸ κλέψιας, εἶτα ἀποκρίσσει θεῶν τσοῦντος.*

Ibid. *Aegyptius Propheta* etc.] Noster alibi de Platone: *Astrologiam adusque Aegyptum petiit, ut inde prophetarium etiam ritus addiceret.* Laërtius de Eodem: *Ἀπῆλθε πρὸς Θεόδωρον τὸν μαθηματικόν,* etc. *ἔβλεν τε εἰς Ἀιγυπτὸν παρὰ τ. Προφήτῃν.* Adrianus in Prophetarum Synopsi ab Heschelio edita: *Καλοῦνται καὶ παρ' Αἰγυπτίους ἱερεῖς καὶ προφῆται, καὶ παρ' Ἑλλήσιν οὐκ ὀλίγοι.*

Ibid. *Qui moerum iamdudum grandi praemio pepigit* etc. *iuvenem postliminio mortis deprehendit filium.* Lactant. 7. 22. *Quid potemus futurum fuisse, si quis ab Inferis vitam postliminio recepisset?* Et nota heic grandi praemio pepigisse. hinc ἱερεῖς μεγαλόμισθοι Luciano dicti.

Ibid. *Iuvenem quempium linteis amiculum inductum* etc. *et adusque deraso capite* etc.] Lucianus Philopseude, de Pancrate Aegyptii: *Ἱερὸν ἄνδρα, ἐξυρημένον, ἐν ὀδοῖσι.* Herodotus: *Οἱ ἱερεῖς τῶν θεῶν τῇ μὲν ἄλλῃ κομῶσσι, ἐν Αἰγύπτῳ δὲ ξυρένται.* Vide 1. 23. Artemidorum. *Adusque deraso capite* est quod II. *Capitulum funditus derasi.* Hesych. *Ἐν χεῖρὶ κορυβ. ἢ ψιλῆ, καὶ πρὸς αὐτῷ τῷ χρωτῇ.* Legebat heic Woverius *ad os usque d. c.* Elmenhorstius, *adusque cutim d. c.* sic sane 8. Salvanus: *usque ad cutim tonsam,* ad nil in Appuleio notandum. Plautus: *Atonsae hae quidem ambae usque sunt.* Abest et vox *cutim* ab Oxon. MS.

Ibid. *Pedesque palmeis baxeis indutum*] Infra lib. 11. *Pedes ambrosiae tegebant soleae, palmae victricis foliis intextae.* Ἰπὸδῆμα βόβαλον Philostrato 6. 6.

Ibid. *Proclit in medium*] Ex his Virgilit: *Hic Ithacus vatem magno Calchanta tumultu Protrahit in medium.*

Ibid. *Cuius diu manus deosculatus, et ipsa genua contingens, Miserere ait*] Lucianus Orat. *κατὰ τῶν προσέδρων: Μεγάλας ἀνάγκας ἔχουσιν αἱ δούσεις, καὶ τὸ ἔχουσι τῆς χειρὸς, καὶ τοῦ γενείου.* Vide ad Matthaei 17. 14. nota, Oxon. heic, *utrum deosculatus.*

Ibid. *In aeternum conditis luminibus*] De coeco Declam. 2. Quintilianus: *Perpetua nocte genae clausae.* Virgil. 10. *In aeternam clauduntur lumina noctem.*

Ibid. *Nec terrae rem suam denegamus*] Artemidorus 2. 24. *Ὁ ἀποθανὼν εἰς τὴν γῆν καταρίθεται, ἢ τις ἐστὶ κοινὴ πάντων παρτίς.* Euripides Hipsipyle: *Εἰς γῆν Φέροντες γῆν.* Cicero 3. de Republ. *Neque enim Natura patevitur, ut id quod esset de terra, nisi in terra maneret.* Ecclesiastes 12. 7. *Priusquam etc. revertatur pulvis in terram suam.* Virgilius 6. *Seditibus ossa quierunt.* ubi Servius: *Priusquam corpus in naturam suam redeat: id est, in terram.* Ovidius: [A 3].

dius

dus ex persona Liviae, Druso mortuo: *Artus complector inanes, Et vocat has ipsos flamma rogisque tuos. Rem suam, id est, lucem exanimam, et nil iam coelestibus ullis Debetem.* Prudentius de sepulchris loquens: *Res creditur illis Non mortua, sed data somno. Bene autem rem suam, quasi debitam.* Philo in de Iosepho: *Τὸ οὐκ εἶναι Ἐφλάμα τῆς Φύσεως ἀπολαβοῦσας.* Nec minimè heic elegantia denegamus dixit, P. Chrysologus de Christo Lazarum suscitante: *Dat locum morti, licentiam dat sepulchro: putredini nil negat, nil factori.*

Ibid. *Sed ad ultionis solatium exiguum vitae spatium deprecamur*] Apud Lucianum in Reviscentibus: *Μίαν ἡμέραν ταύτην παρατιτάμεθα, etc. ὡς ὑπέσχη τὴν ἀνδράκων ἀξίαν.* Apud Pacuvium ille: *Dii me etsi perdunt, tamen esse adiutum expectant, Quod priusquam intereo spatium ulciscendi damunt.* Proprie autem ultionis solatium. Seneca 1. 21. de Clementia: *Ultio duas res praestare solet: aut solatium offert ei qui iniuriam accepit, aut in reliquum securitatem, ubi et pro aut reponendum utroque loco videtur.* Scriptor de Excid. Hierosol. sive is Egesippus 1. 1. *Obsecrans, non salutis auxilium, sed ultionis solatium.* Iustinus lib. 1. de Tamyri: *Orbitatis dolorem non in lacrymas effudit, sed in ultionis solatium.* Sic in de Anima cap. 34. Tertullianus solatium ultionis dixit, et cap. 10. de Patientia (emendante Viro summo erudito Iosia Mercero) *Ultio penes errorem solatium doloris videtur, penes veritatem certamen malignitatis.* Plinius lib. 3. Epist. 14. *Paucis diebus aegre refocillatus, non sine ultionis solatio decessit.* Basilii in cap. 3. Esōiae: *Παραμυθία (ἔστιν) ἐν κακῷ, τὸ ἐπιθυμῆσαι τοῖς ἀνημένοις, καὶ τοῖς ἴσοις ἀντιπεριβῆλαι τοὺς λελυπηκότας.* Otho apud Tacitum 2. *Histor. Fruatur Vitellius fratre, coniuge, liberis: mihi non ultione, neque solatii opus est.* id est: mihi ultionis solatio non opus est. Tiberius apud Eundem Annalium lib. 3. *Sin facinus in cuiuscunque mortalium necesse vindicandum dederit, vos vero et liberos Germanis, et nos parentes eius iustus solatii afficite.* solatii ultionis nempe. Sidonius 8. 11. de Lampridio: *Secuta quidem est ultio extinctum, sed magis prosunt ista victuris: nam quoties homicida punitur, non est remedium, sed solatium vindicari.*

Ibid. *Exiguum vitae spatium deprecamur*] Minucius ex Paganis persona: *Quis unius ullus ab Ineris vel Protesilae sorte remicavit, horarum saltem permisso connecatu?*

Ibid. *Herbulam quamquam ter ob os corporis etc.*] Elizaicus (etiam in resuscitandi negotio) ad famulum 2 Reg. 4. 29. *Ἐπιθέσει τὴν βικησίαν μου ἐπὶ πρόσωπον τοῦ παιδαρίου.*

Ibid. *Orientem obversus*] *Aetherei spectans effugia Solis Lumina.* Pacatus Panaegy. Di-

vinis rebus operantes, in eam coeli plagam ora convertimus, a qua lucis exordium est. Virgilius: *Illi ad surgentem conversi lumina Solem,* etc. Ubi Servius: *Non itaque nunc Solem surgentem dixit: (iamdudum enim dies erat) sed disciplinam caerimoniarum secutus est, ut Orientem spectare diceret eum, qui precaturus erat.*

Pag. 40. *Studia praesentium ad miraculum tantum certatim arrescit*] Lib. 6. *Tanti praemii cupida certatim omnium etc. studium arvererat.* Virgil. *Arceat mentes, stupefactaque corda.* Tacitus Histor. 4. de Vespasiano: *Erecta quae adstabat multitudine, iussa exequitur.* ubi malim *arrecta* legi.

Ibid. *Inmitte me turbae socium*] *Divinabam, turbae medium.* Virgil. *Medium nam plurimum turbae hunc habet.* Aen. 6. Idem 8. *Ipse agmine Pallas in medio.* Infra hic lib. 8. *Quantum potui, turbae medium etc. iunxit meis ab aggressionibus feminis consulebam.*

Ibid. *Iam timore pectus extolli, iam salubris vena pulsari, iam spiritu corpus impleri: et adsurgit cadaver, et profatur adolescens*] Hieronymum huc respexisse non dubito cum sic scriberet: *Palpitat pectus, et oculis quaerentibus lucem corpus animatur ad vitam. Iam spirat, iam videt, iam sublevatur, et loquitur.* Luc. 7. 15. *Ἀνακάτισεν ὁ νεκρός, καὶ ἤρξατο λαλεῖν.*

Ibid. *Adsurgit cadaver*] Seneca, (ubi et de aliis portentis) de tauro mactato: *Tentantque turpes mobilem trunci gradum, Et inane surgit corpus, etc. Oedip. Servius ad Aenid. 8. Cadaver est corpus nondum sepultum: ita dictum quod honore carvat sepulturae.*

Ibid. *Quid (oro) me? etc.] Q. d. Carmine quid miserum torques? iam parce sepulto, Parce sitos violare Almes.*

Ibid. *Ad etc. vitae reductis officia*] Macrobr. Som. Scip. 1. 12. *Officium suum deserit corpus, cum iam non possit amovari.* Servius ad Aen. 6. *Defunctos mortuos dicimus, qui compleverunt vitae officia.* Sic vitae officia Seneca Epist. 77. et Donatus ad 2. 3. Eunuchi dixerunt. Noster Lib. 1. *spiritus officia.*

Ibid. *Desine iam precor*] Apud Propertium: *Desine Paule meum lacrymis urgere sepulchrum.*

Ibid. *Ac me in meam quietem permittite*] Senec. Suasor. 2. *Optamus quoque plerique mortem, adeo in securam quietem recessus est. Scholiastes vetus Horatii: Mors, ut necessitas est, ita pervetus est laborum requies.* Lactantius de Ira Dei cap. 17. *Quis sempiterna solius mortis est. Spectrum Samuelis ad Saulum, 1 Sam. 28. 13. Quare inquietasti me ut suscitarer?*

Ibid. *Haec vox audita de corpore*] Id est, cadavere. Supra: *Ibi corpus splendentibus linteis coopertum etc.* Sic Matth. 14. 12. et 27. 58. *vetus Interpres. Isidorus 11. 1. Corpus,*

quod non vivit. et statim: *Corpus dicitur, aut quod post vitam mortuum est, aut sine vita est conditum.*

Ibid. *Suscipit ille de lectulo*] *Ἐπιλαμβάνει.* ut Luc. 10. 30. ubi *Vetus, Suscipiens Iesus.* Infra hic Lib. 4. *Suscipit unus ex illo posteriore numero* etc.

Ibid. *Atque imo cum gemitu populum sic adorat*] Oxon. *Atque uno congestu* etc. amplectimur nos alteram scripturam. Turbati aut aerum-nosi sermonem gemitu incipiunt. [*adorare enim heuc valet alloqui*]. Supra lib. 1. *Imo de pectore cruciabilem virginitatem ducens* etc. *Me miscuum infit* etc. *Virgilius: Ingeniit, deditque has imo pectore voces.* Imo infra hic in hac eadem narratione, *Rursus altius ingemiscens.*

Ibid. *Malis novae nuptae etc. artibus*] Id est, *beneficiis: hinc artium malarum doctor* lib. 26. apud Amm. Marcellinum. Gloss. *Κακότητις. mala ars.*

Ibid. *Et addictus noxio poculo*] Valerianus Cimeliensis: *Artificium beneficii, et noxiam poculorum compositiones.* Miles. 10. *Noster noxiam potionem dixit.* *Addictus bona lectio est.* sic 6. *Vigiliae luminibus addictis.* apud Horatium *feris et alitibus addictis.* et Salviae de Gubern. 2. *aeternis piaculis addictus.*

Ibid. *Torru repente adultero mancipavit*] In MS. aiunt esse *torru tepentem:* quomodo etiam ex ingenio Nos legendum conieceramus. *Lucanus: En nupsit tepido pellex Cornelia busto.* *Quintilianus Declam. 347. Subito absentium (maritorum) obliviscuntur, et pene cum ipsis toris uxorum pectora refrigerant.* Idem Declam. 338. *adhuc in torru uxoris prioris, calente adhuc vestigio, adducta est nova nupta.*

Ibid. *Torru tepentem* etc.] *Seneca 7. 31. de Benef. Et cum Penates ignis absumpsit, fundamenta tepente adhuc arca ponimus.*

Ibid. *Tunc uxor egregia* etc.] Lib. 9. *Tunc uxor egregia* etc. et 10. *Egregia illa uxor mea* etc. *Cicero in pro Cluentio: Tunc vero egregia illa et praecleara mater, etc.*

Ibid. *Praesentem capit audaciam*] Lib. 9. de non absumili femina: *Dissimulatum tanto flagitio, intrepidum mentita vultum* etc. Ibidem: *Mihi penitus carpebantur praecordia, et praecedens facinus, et praesentem deterrimae feminae constantiam (id est, audaciam) cogitant.* adeo vere Iuvenalis: *Nihil est audacius illis Deprensas, iram et animos a crimine sumunt.* Apud Tacitum *Annal. 11. Sceleribus manifestis subitum ab audacia petendum est.*

Ibid. *Populus aequat, diversa tendentes*] In fragmentis Varroianis: *Videmus populum Furiis incinctum tribus Diversum ferri, ubi instinctum legendum videtur. Diversa tendentes, ut 6. Sic nos diversa tendentes. id est, contendentes.* *Aeneid. 12. Fasta certamine tendunt.* *Servius:*

Contendunt. *Curtius lib. 9. Dissonae voces nusquam unum et idem tendentium.* *Suetonius diverse tendere dixit: ut et 4. Lucretius. Plinius lib. 8. Epist. 9. Nazarius Panegyristes, et Iu. dic. 20. 45. vetus Interpres, in diversa tendere.* *Noster in de Mundo, et in Dialogo ad Asclepium, ad diversa tendere.* *Tacitus Histor. 1. Sibi quisque tendentes.*

Ibid. *Diversa tendentes*] *Tendere pertinacem contentionem significat.* *Donatus ad Eunuchum. Ibid. Illi pessimum feminam viventem statim cum corpore viriit sepeliendam* etc.] Lib. 9. *Addebat et tales oportere vivas exuri feminas.*

Ibid. *Et, quod prorsus nemo alius cognovit*] Lib. 3. *Quae sola mortalium novi.* et 10. *Servium qui solus haec ita gesta esse scire diceretur, sisti* etc. oportere.

Ibid. *Exertam vigiliam*] *Diligentem, proptenti colli.* *Infra Lib. 6. Longa colla porrecti saevi dracones, et inconvivae vigiliae luminibus addictis.*

Ibid. *Industriam sedulam*] *Supra, in eadem re ista, sedulum ministerium dixit.* Pag. 41. *Iniecta sonni nebula*] Lib. 6. *Crassa soporis nebula.*

Ibid. *Me nomine ciere* etc.] Lib. 5. *Iamque nomine proprio sororem miseram ciebant.* Et 8. *Clamore nominatum cientes illum juvenem.*

Ibid. *Membra frigida pigris conatibus*] *Seneca Oedip. Piger ignavos Alligat artus languior.*

Ibid. *Quod eodem mecum vocabulo nuncupatur*] *Id est, nomine.* sic saepe *Tacitus. Vide ad Praefat. Lib. 1. Martialis Ramiresium.*

Ibid. *In exanimis umbrae modum gradiens*] *μετὰ ζώντων τεθνῶτος περιπατῶν:* ut *Aatiphanes* locutus.

Ibid. *Prosectis naso prius* etc.] *Onomast. vetus: Denaso, ἀπεξέσωσα.* De *prosecandi* verbo sub finem libri 9. dicemus.

Ibid. *Vicariam pro me lanienam suscepit*] *Firmicus: Aut propiores fratres pro ipso vicariis mortibus interibunt.* *Interpres vetus Levit. 24. 18. Vicariam reddet: i. e. animam pro anima.* *Seneca in Controversiis: Quidam ardentibus rogis torum miscuerunt, quaedam vicariis maritorum salutem animā redemerunt.*

Ibid. *Utque fallaciae reliqua convenient, etc.*] *Fallaciae patrio casu, non dandi sume.* *Infra lib. 4. Ad reliqua fallaciae pergitimus.* *Locutio Graeca est.*

Ibid. *Ceram in modum prosectorum forwatam aurium ei applicat*] *Oxon. MS. Ceram in modum prosectorum auribus ei applicat, etc.* quam rectam esse lectionem inferius indicabimus.

Ibid. *Tentare formam aggredior*] *Ita Gruterus, non male: cum antea fortunam legeretur.* *Heliodorus de Chariclia, quae se oculum amisisse somniaverat: Τῷ προσάπτει σὴν χεῖρα ἐνδὲ*

βαλε, καὶ τὸ μέρος ὅ κατὰ τὸ ἔναρ ἀπώλεσεν ἐταραμένῃ, πάντοθεν ἐπέζητε.

Ibid. *Directis digitis, et detortis nutibus praesentium denotat*] Lib. 3. *Omnium oculis, nutibus, ac denique manibus denotatus, et 11. Toti civitati notus et conspicuus, digitis omnium nutibusque notabilis.* Quintilianus 14. *Declam. Proh miseranda conditio! rideo ubique, narvor, ostendor.* Plautus 2. 3. *Mercat. Contemplant, conspiciunt omnes, nutant, nictant, sibilant.* Tertullianus in de Pallio: *Actie figere, digito des tinare, nutu tradere.*

Ibid. *Dum risus ebullit*] Glossae: *Ebullit, ἐναβλάζει.* at proprius Onomasticus illud, *Ebullio, καχλάζω.* Hesychius: *Καχλάζει, κιχλίζει, ἀβρώας, γελᾷ,* etc. Eundem et in *καρχασμός* vide. Supra hoc libro *Noster cacinnum licentiosum dixit.*

Ibid. *Inser pedes circumstantium etc. evado*] Hesychius: *Ἐκτροπήσαι, ἐξελθεῖν λεληθώς.* In veteri Onomastico: *Evado, διαδύμαι.*

Ibid. *Frigido sudore defluens*] Fortasse *perfluens*, vide supra 153, α. dicta.

Ibid. *Lari me patrio reddere potui*] Aut ἡδινός, non *Φυσικός* intelligendum illud *reddere potui*, aut (quod facilius concesserim) pro *redidit* accipiendum. sic infra 10. *Respondit, sermonis ignorantia se quid ille diceret, scire non posse.* id est, *nescire.* 11. *Sacerdos, ut reapse cognoscere potui* etc. hoc est, *cognovi.* et 9. *Vix ad campestris semitas evadere potui, pro evasi.* Nec ita hic Scriptor tantum, sed et alii. Valerius Max. 8. 7. de Sophocle: *Qua sola subula (Oedipo Coloneo nempe) omnium eiusdem studij Poëtarum praeripere gloriam potuit.* Macrobius Saturnal. 1. 11. *Recentior est memoria, quam ut possit inter obliterata nesciri.* id est, *quam ut nesciatur.* Idem 2. 10. *In qua (gloriarum) appetenda duo sunt maxime, quae praecipuari possunt.* In Eleg. Maximilianae: *Cui cedit quicquid vivere cuncta potest.* Lactantius Epit. divin. Instit. de Deo loquens: *Non indiget terrens luminibus, qui Solem cum caeteris astris in usum hominibus potuit accendere.* Et alibi eodem libro: *Redigendi sunt ergo isti affectus intra fines suos, et in rectam viam reducendi: in qua etsi sunt vehementes, culpam tamen habere non possunt.* Servius ad Georg. 1. *Quibus diebus tanta est tranquillitas, ut penitus nihil in mari possit moveri.* Idem ad Eclog. 1. *Antiqui, post, ante, circum, etiam ablativè imgebant, quod hodie minime facere possumus. pro, quod hodie minime facimus.* Philo in de Abrahamo: *Καὶ τῶν ἀφύχων ἐνία μοι δοκεῖ νικῆν δόνασθαι (id est νικῆν) τῶν ἀνδρῶν ὁμοῦ καὶ γυναικῶν ἐν κορφίαις.*

Ibid. *Capillis hinc inde laterum detectis, aurium vulnera celavi*] Ovidius de Acheloo uno cornu mutilato: *Capitis quoque fronde saligna*

Aut super imposita celatur arundine damnum.

Ibid. *Nasi vero dedecus etc.*] Id est, nasi perditū dedecus. Proprie autem heic *dedecus*. Isidorus 11. 1. Orig. *In corpore nostro quaedam tantum utilitatis causa facta sunt, ut viscerum quaedam et utilitatis et decoris, ut sensus in facie, et in corpore manus, etc.* Corruptum locum corrigere, et pro sensus, *sensus* substituit. Chrysostomus Homil. 30. in Epist. 1. ad Corinth. *Ἐστῶσαν ὀφθαλμοὶ λάμπροντες, καὶ ταρεῖα μειδώσα, καὶ χεῖλος ἐρυθρὸν, καὶ τις εὐθέτα, καὶ ὀφρὸς ἐκτεταμένη· ἄλλ' ὅμως κ' ἂν τὸ τυχερὸν ἐκ ποταμὸν λιμνῆς, τῷ κοινῷ πάντων ἑλουμένῳ κάλλει, πάντα κατηφείας μεσθὰ, καὶ πάντα ἀίσχηρὰ Φανεῖται τὰ πρὸς τοῦτου καλά· ἂν γὰρ τὸ ἄκρον τῆς ἰνδὸς συντρίψης, πάντων πολλὰν κατέχευε τὴν ἄμορφιαν.* Diod. Siculus Lib. 1. in legibus Aegyptiorum: *Τῆς δὲ γυναικὸς (μοιχευούσης) τὴν ἴνα κλοβεῖσθαι, ὑπολαμβάνοντες δὲν τῆς πρὸς ἀσυχρήτου ἀκασίαν καλλωπιζόμενης ἀΦαιρέθηναι τὰ μάλιστα κοσμοῦντα τὴν ἐπιπέλαιον.* Firmicus 6. 31. *Vel cicatricem, seu notam in vultu scurper infligit, ut inhonesta quaedam specie formae faciem dedecoret.* Bene *inhonesta.* isti namque prosectorum vulnus Virgilius *inhonestum* vocat. Artemidorus 4. 29. *Ὅ τι ἂν λείπει τῷ προσώπῳ, ἄτιμον αὐτὸ πνεῖ.*

Ibid. *Hanc fabulam posuit*] Finivit. Virgilius: *Posito certamine.* Servius: *Finito.*

Ibid. *Vino madidi*] Lib. 6. *Vino madens* et 10. *Vino etc. memet madefeceram.* vide Festum Pompeium.

Ibid. *Quo die soli mortalium sanctissimum Deum Risum hilaro atque gaudiali ritu propitiatum*] Meminit solemnitate istius Pausanias de Hypatensibus agens. Lycurgum Risui simulacrum erexisse Plutarchus tradit; et Templumque eidem Deo dicatum in Cleomene narrat. Bene autem *ritu hilaro et gaudiali.* Γέλωτα καὶ Κῶμον, Ἰλαροτάτω καὶ ἔξυποτικοτάτω Δαίμονε, Philostratus in Icomibus vocat.

Ibid. *Soli mortalium*] Lib. 3. *Quae sola mortalium novi.*

Pağ. 42. *Fiet ut iubes*] Luc. 14. 12. *Γέγονεν ὡς ἐπέταξας.*

Ibid. *Quam Deus tantus affluenter indueret*] Pontanus Anlect. 1. 4. duriuscule, *Qui D. z. a. indueret*, id est, *inclaretur.* Vide Gruteri Suspici. 5. 8.

Ibid. *Moniti famuli, qui me noctis admonerent*] Virgilius: *Sed comes admonuit, breviterque affata Sibylla est, Nox ruit Aenea.* Infra hic 8. *Qui requisitum comitem tempestivae vine commonefactum reduceret.*

Ibid. *Titubante vestigio etc.*] Columella: *Titubante gradu multo madefactus facies.*

Ibid. *Cum primam plateam vadimus etc.*] Scribe,

be, Dum p. etc. Sic infra 3. Dum primum angiporum insistimus. Virgilius: *Pidimus obscuris primam sub vallibus urbem.* ubi Servius: *Primum partem urbis.* Terent. 1. 4. Phorm. *Sed quis hic est senex quem video in ultima platea?* id est, in ultima plateae parte. Virgilius: *Quatuor hic primum omen, equos in gramine vidi Tondentes campum late.* Servius: *Primum, aut quale nunquam antea videras: aut, antequam aliud videret, etc. alii vero, tondentes primum campum, id est, primum campi partem.*

[Ibid. *Vento repentino lumen etc. exstinguitur*] Ovid. 2. de remed. etc. *Nutritur vento, vento restinguitur ignis.* Aeditus apud A. Gellium, de flamma sui pectoris: *Istam non potis est vis saeva exstinguere venti.*

[Ibid. *Improvidae noctis etc.*] Exponunt obscurae, ego improvisae. Sic coeca et improvisa tela, Plinius 4. 22. in Epistolis dixit, et casus improvidos Noster in de Platonis Dogmate.

[Ibid. *Digitis pedum detunsis ob lapides*] Lib. 9. *Offenso lapide, et obtunsis terrae digitis,* et ibidem: *Crebris offensaculis etc. contusis cruribus meis.* Petronius: *Evasi, digitis omnibus inter decursum cruentatis.* Apud Suidam de Zepnone: *Προσέπαισε, καὶ τὸν δάκτυλον περιέβριξε.* Haec autem pedes detunsi ob extinctum lumen, in quam quae diximus sententiam ad Ioh. 11. 10. 'si liber confer. Hinc Ethnicum *luculentum etiam die in lapides impingere,* facete dixit Foelix Minucius. Aristoph. Vesp. *Εἰ ἢ Δι' αἰθῆς κενόλοισι νουτεῖσθεσὶ ἡμᾶς Ἀποσβέσαντες τοὺς λύχνους, ἄπιμεν οἰκὰδ' αὐτοῖ, Κεπεῖτ' ἴσως ἐν τῷ σκότῳ τοῦτου στερηθεῖς, τὸν πηλὸν ὡσπερ Ἀτταγᾶς τυρβάσεις βαδίζων.*

[Ibid. *Tres quidam vegetis et vastulis corporibus etc.*] *Τρεῖς παῖδες μεγάλοι καὶ ὕβριμοι.* ut in Theogon. Hesiodus. Scaliger et Alii *basulis:* quibus adscipulatur Glossarii illud: *Παχὺς, Bassus, grossus, crassus.* Item: *Παχὺς ὑποκοριστικῶς, bassulus.* Iterum: *Παχύτης, bassilitas.* Ego *vastis,* vel (quod et in Oxon. est) *vastulis* legendum contendo. Gellius 9. 10. *Callorum Dux vasta et ardua proceritate,* et cap. 11. *Sed quid hostis, et quod genus, et quam formidandae vastitatis!* Curtius lib. 4. de Scythiis et Bactrianis: *Eximiam vastorum corporum magnitudinem.* Noster lib. 1. *A vastissimis latronibus obsessus,* et 7. *Actate iuvenem, et corpore vastum.* Imo de his ipsis iuvenibus lib. 3. *Unus manu promptior, et corpore vastior* etc. Sic de leone Gellius, *Corporis vastitudine.* Noster de Lupis 8. *Corporibus vastis sarcinosos:* et de seipso tum asino Lib. 10. *Insolita tergoris vastitate commoti.* Gloss. *Παμμεγέθης, Immanis, vastus.*

[Ibid. *Summis viribus irruentes*] Irucere proprie dicuntur, qui cum furare praellum ineunt. Donatus ad Terentii Eunuch. 4. 7.

[Ibid. *Gladium, quem vestie mea contactum ad hos usus extuleram etc.*] Diod. Siculus in Excerptis: *Ἐχοντας ὑπὸ τοῖς ἱματίοις ἔξιψα.* Niccol. Damascenus: *Τὸ τὰς περιβολαῖς ἔξιψα κεκρυμμένα ἔχοντας.* Iosephus Bell. Iud. 2. 22. *Τὰς ἐσθῆσιν ὑπεκρύπτουτες μικρὰ ἔξιψα.* Capitolinus in Clodio Albino: *Quinque validissimi interemerunt eum, gladiis intra vestem latentibus.* Ad hos usus est, quod lib. 3. in hac narratione propter huiusmodi pericula. ad quem locum notata vide.

[Ibid. *Aleissime demergo*] Supra lib. 1. *Capulo tenus gladium et totum demergit.*

[Ibid. *Quoad tandem ante ipsa vestigia mea etc. spiritum efflaverit*] Lucianus Toxari: *Τὸν ἀντίπαλον παῖσι εἰς τὸ στέρνον, καὶ διήλασεν, ὥστε αὐτίκα ἐπεκτόκει πρὸ τοῖν ποδῶν αὐτοῦ.* Iudic. 5. 27. de Sisera a Isale occiso: *Inter pedes eius ruit, deficit, et mortuus est: volubatur ante pedes eius, et iacebat exanimis.* Curtius Lib. 2. *E quibus duos ita gladio excepit, ut ante ipsum exanimis procuberent.*

[Ibid. *Anhelans, et sudore perlitus*] Petronius: *Inter anhelitus et sudores etc.*

LIBER TERTIUS.

Pag. 43. *Commodum punicantibus phaleris Aurora etc.*] *Cum primum crastina coelo Punicis injecta bigis Aurora ruberet.*

[Ibid. *Aestus invadit animum recollectione vesperitini facinaris*] Prudentius: *Sol ecce surgit aureus, Pigeat, pudescit, poenitet.* Vide ad Matth. 27. 3. adnotata.

[Ibid. *Ac palmulis inter alternas digitorum vicissitudines etc.*] Ut solent moesti. Chrestodorus: *Εἰσθήκει Κλίτιος μὲν ἀνὴρ ἁγνός, εἶχε δὲ δοῖας Χεῖρας ὁμοπλακέας, κρυφῆς κήρυκας ἀνίης.* Basilus Homil. in famem et siccitatem: *Ταῖς ἀρούραις ἐπικαθήμενοι, καὶ τὰς χεῖρας κατὰ τῶν γονάτων συμπλέξαντες: (τοῦτο δὲ τῶν πενθόντων σῆμα etc.)*

[Ibid. *Grabatum cassim insidens*] Euripides Hecuba: *Ἰζώ δὲ κλίης ἐν μέσῳ, κάμαχος γόνυ.*

[Ibid. *Iam forum, et iudicia, iam sententiam, ipsum denique carnisicem imaginandum*] *Legesque, forumque, Et pavido cernens inclusum corde tribunal.* *Ἀποκριμὴ θανάτου ἐν ἐκαστῷ ἔχων,* ut Paulus 2. Cor. 9. locutus. Apollonius apud Philostratum 7. 12. ad custodias desperantes: *Ἐλεῶ ἡμᾶς, ὡς ὄψ' αὐτῶν ἀβέλλυσθε, οὕτω εἰδότες εἰ κατηγορεῖσθε ἀποτῶν ἡμᾶς. δοκεῖτε γάρ μοι προαποκτινύνετε αὐτοὺς, τοῦ καταψυφισθέντος ἂν ἡμῶν ὡς εἰσαθε θανάτου.* Valer. Maximus 8. 1. *Lictor et carcer ante oculos obversabantur.* Sidonius 1. 7. de Armando: *Ex sCon-*

sulto Tiberiano triginta dierum vitam post sententiam trahit: unicum, et Gemonias, et laqueum turbulentis (forsan trulentis scribendum) caruificis perhorrescens. Nota et quanta emphasi imaginabundus. Firmicus 6. 17. Maches. *Graviter etiam vitae discrimina imponit, ac metuentiae mortis imaginem frequenter ostendit.* Virgilius: *Et propior Martis iam apparet imago, ubi Servius: iam praetium cogitabatur a matribus, ergo, ut solet, inquam, τὴν Φαντασίαν.* Ammianus lib. 28. *In quorum miseris velut sui quisque discriminis imaginem cernens, tortorem, et vincula somniabat, et tenebrarum diversoria.*

Ibid. *Qui me ternae caedis crurore perlitum innocentem pronuciare poterit?* Cum vel duorum homicidii res gravis adeo ac detestanda sit. Apud Quintilianum ille Declam. 277. *Cum reus agar caedis, nil fortius confiteor quam a me occisos homines: et, si quid numerus quoque adiciere invidiae potest, duos.* Oxon. trinae, non ternae caedis, sic infra, *Trinis civium corporibus expositis.*

Ibid. *Hanc illam mihi gloriosam peregrinationem fore Chaldaeus Diophanes praedicabat?* Virgil. *Hi nostri reditus, exspectatique triumphi?* Idem: *Hoc uno responso animum delusit Apollo, Qui fore te Ponto incolument, finesque canebat Penturum Ausonos:* En, haec promissa fides est? Horatius: *Fides ut Nidus inopsque domum redeam te vate.* cuius notae et Catulli ista: *At non haec quondam blanda promissa dedisti Voce mihi: non hic miserum sperare iubebas. Sed connubia lacta, sed optatos Hymenaeos.*

Ibid. *Quati fores interdum etc.* Tacitus sub finem 11. ubi de Messalina in horas mortem exspectante: *Lacrymae et quaestus irriti ducbantur. Tum impetu ventientium (Tribuni ac militum) pulsae fores etc.* lege: cum Florent. Cod. cum impetu etc. Dum foret (inquit) fores pepulerunt illi. id ipsum heic Appulcius noster.

Ibid. *Statique lictores de iussu magistratum, etc.* Infra heic, *Lictores iussu Magistratum quam instantissime compellunt.* Et 10. *Donec iussu magistratum ministeria publica etc.*

Ibid. *Inmissa manu trahere me, non sane renitentem occipiunt* Theocritus, vel Moschus: *Ἦ δ' ἔπειρα κρεττέρῃσι βιαζόμενα πάλαμψιν Ἐίρην οὐκ ἄεκοῦσαν.* Glossarium: *Ἀντιβιάζομαι, renitor.* Infra Lib. 6. *Trahebatur eam nequaquam renitentem.* Virgilius: *Ecce manus invencem interea post terga revinctum, Pastores magno ad Regem clamore traherant Dardanidae, qui se ignotum venientibus ultro Obtulerat.* Ubi Servius: *Trahebatur, ad ducentium desiderium pertinere, non quod Sinon veniretur.* Contrarium de Flacco Philonis illud: *Οὐ δὲ (percusso-*

res eius) πρὸς βίαν εἴλωκε ἀφηνεΐσθαι, καὶ κερμαῖστα, καὶ διαπαλαίνοντα. Tō occipiunt (quod ab editis quibusdam male abest) est etiam in Oxon. MS.

Ibid. *Mira densitate nos insequitur* D. Hieronymus, ubi de muliere scixas a carnifice percussa: *Totus ad spectaculum populus confunditur: etc: stipitis proruens portis turba densatur.* L. 5. Cod. Theod. de sepulch. viol. *Per confertam populi frequentiam, et per maximam insistentium densitatem.*

Pag. 44. *Capite ad terram etc. deiceto moestus incederem* Lib. 9. *Ad ultima salutis mihi detrusus, submisso capite moerebam.* Gloss. *Καταβύβως, ὁ πτωγὴς, deicetus.*

Ibid. *Imo ad ipsos Inferos iam deiceto* Quintil. 9. Declam. *Αἰωνίῳ, et in mortem peno demerso.*

Ibid. *Inter tot millia populi circumsedentis* Ita et Oxon. Cod. *Reponunt circumstantis, circumsecus, circumcedentis, et circumsequentis.* Ego legendum arbitror *circumfluentis.* Infra lib. 4. *Populi circumfluentis turbulis immisceor.* et alibi cod. lib. 5. *Scetae circumfluentis densitate sepiamus.* Virgilius, statim adducendum *circumfluentem* dixit, et Noster lib. 10. *circumfluentem populum.*

Ibid. *Pererratis plateis etc.* Prudentius: *Fertur per medias cetera publica pompa plateas.*

Ibid. *In modum corum qui iust'alibus piamentis etc.* Plinius Panage. *Quorum (delatorum) supina ora retortasque cervicis spectaverit Romani, cum velut piaculares victimae ad supplicia ducebentur.*

Ibid. *Expiant* Leniunt, placant. Glossae: *Πιᾶν, ἐξιλῆσκειν.* Infra lib. 9. *Quid magis, quid minus Numinum coelestium lenicendis minis, quot, et qualibus procurerent hostiis.*

Ibid. *Circumductus angulatum* Servius ad Aeneid. 3. *Massilienses quoties pestilentia laborabant, unus se ex pauperibus offerebat alendus anno integro publicis et purioribus cibis. Ille postea ornatus verbis et vestibus sacris, circumducebatur per totam civitatem cum execrationibus, ut in illum reciderent mala civitatis: et sic prociuebatur.*

Ibid. *Tribunal adstititor* Ad tribunal sistor. Servius ad Aeneid. 1. *Quod nos modo dicimus per praepositionem nominis copulatum sequente verbo, Antiqui verso ordine praepositionem detractam nominis iungebant verbo, ita ut una esset pars orationis, et faciebant honestam elocutionem.*

Ibid. *Iudicium tantum theatro redderetur* Vide ad Act. 19. 29. notata.

Ibid. *Aditus etiam etc. fartim stipaverant*. Ipsum id quod Marci 2. 2. *Συνήχθησαν ὄχλοι πολλοί, ὥστε μικροὶ χαρῆσι μὴδὲ τὰ πρὸς τὴν βίαν.* Virgilius, sensu diverso tamen, *custode aditus coronare dixit.* quo loco Servius: *Meliter*

Iectio, ablitum: cingunt enim sylvam ne abeant, non, ne adire (lege adiri) possint. Haec ille commentatorum utilissimus: nos in alia sententia sumus. Tacitus Annal. 12. de Agrippina: *Teneri amplexu Britannicum etc. ac variis artibus devovari ne cubiculo egrederetur.* Antoniam quoque et Octaviam sorores eius astinuit, et cunctos aditus custodiis clauserat.

Ibid. *Et tectum omne etc.* Virgilius: *Tum studio effusae matres, et vulgus inermum, Invalidique senes, turræ et tecta domorum Obsedere.* Hieronymus in Epitaphio Fabiolae: *Non porticus, non imminentes desuper tecta capere poterant prospectantes.* Plin. Panegyri. *Videres referta tecta ac laborantia: ac ne cum quidem vacantem locum, qui non nisi suspensum ac instabile vestigiis caperet.*

Ibid. *Partim stipaverant*] Florid. 3. *Farto toto theatro ingens stipatio.*

Ibid. *Mira tamen omnes visendi studio pericula salutis negligebant*] Apud Livium 4. *Inzenti in alieni periculi eventum, pro se incauti.* Alt. *visendi studio etc.* Virgil. 2. *Undique visendi studio Troiana iuventus Circumfusa ruat.* Plinius Lib. 6. Epist. 33. *Stipatum tribunal, atque etiam ex superiore Basilicae parte qua faeminae qua viri, et audiendi (quod difficile) et (forsan et) (quod facile) visendi studio imminabant.* Suidas: *Ἀβελόντες, ἰδεῖν ἐπιθυμοῦντες.* Palat. et Oxon. MSS. *pericula negligebant.*

Ibid. *Velut quandam victimam orchestrae mediae sistunt*] Philo de Iudaeorum strage in civitate Alexandria: *Μαρτυρούμενοι, κρεμάμενοι, τροχιζόμενοι, καταδικαζόμενοι, διὰ μέσης τῆς θεαρχιστρίας ἀπαγόμενοι ἐπὶ θανάτῳ.*

Ibid. *Praeconis amplo boatu citatus accusator etc.*] Aseonius in Verr. 3. *Apud Veteres, et Indices, et rei, et accusatores, et defensores, a voce praeconis citabantur.* Infra heic lib. 10. *Praeconis vocatu primus accusator incedit, tunc demum clamatus inducitur etiam reus.* Et nota, *amplo boatu citatus.* Scholiastes vetus Horatii ad Serm. 1. *Citari dicuntur qui clara voce vocantur.* Bene autem hoc genus ministeris *ampulum boatum* tribuit. De hisdem Pollux 4. 12. *Τὸ Φέγγμα αὐτῶν ἀδρῶν, ὑψηλὸν, πρόδρομες, ἐπιμυκτες.*

Ibid. *Ac per hoc etc.*] Id est, eoque *idcirco.* Infra heic: *Capillos flavos, ac per hoc illi etc. iuveni consimiles.* lib. 5. *Articulari etiam morbo curvatum etc. ac per hoc rarissime Veneream meam recolentem.* 6. *Ac per hoc spurius ille nascetur.* 8. *Metu volaticum, ac per hoc merito pinnatum.* Et ibidem paulo ante: *Ac per hoc, nos cautione summa viae reddi debere.* Sic saepius Salvianus: ut 5. et 7. de Gubernat. et 2. de Avarit. Aseonius 3. Verr. *Decuriam, modo ordinem, ac, per hoc, ex nobis.* "Scho-

liastes ad Sat. 12. Iuvenalis: *Ut arborens succideret, ac per hoc, breviorum faceret.* Iunus Phylargyrus ad 3. Georg. *Turpe caput, amplum, magnum, ac per hoc terribile.* Aeneid. 2. *Et atria longa patecunt, ubi Servius: Aperiuntur, ac per hoc videntur.* Idem ad 4. Aeneid. *Bonus, ac per hoc propitius.* et ibidem: *Sorsum necit, ac per hoc succinum facit.* Idem ad 1. Georg. *Domabant, molliabant, (arva) ac per hoc colebant.* Seneca Epist. 66. *Sed per illud quod boni sunt, pares sunt.*

Ibid. *Populum sic adorant*] *Veteres adorare alloqui dicebant.* Servius ad Aeneid. 10.

Ibid. *Neque parva res etc.*] Virgilius: *Sensibus haec imis, res est non parva, reponas.*

Ibid. *Neque parva res, sed praecipue pacem civitatis cunctae etc. respiciens tractatur*] Quintilianus Declam. 348. *Non enim discrimen paucorum capitum agebatur: an aliquod esset haec civitas, an templum, an vestigiis saltem vetustissima Urbis relinqueretur.* Sacerdos apud Lucianum Phalaride: *Δοκείτε δέ μοι ὡ ἄνδρες Δεῖλοι ἄριστα βουλευτάσθαι περὶ τῶν παρόντων, εἰ λογισάσθε πῶτον ὑπὲρ ὅσων καὶ ἡλίκαν ἢ σάκην ἐστίν.*

Pag. 45. *Nec me putetis privatis simulatibus instinctum odio proprio scivire*] Apud Petronium ille: *Ac, ne me putetis ultionis causa huc venisse; etc.*

Ibid. *Providere ne nefarius homicida tot civium laniationem quam cruentem exerceat, impune commiserit*] Expressa ex Virgilio istis: *Unus homo (etc.) tantas strages impune per Urbem Ediderit? iuventum primos tot miserit Orco?* In Sallustii Jugurthino: *Quare moneo hortorque vos, ne tantum scelus impunitum dimittatis.*

Ibid. *Tot civium laniationem etc.*] Veterimae Rom. et Vicent. editiones, cum Oxon. MS. *totam aedium laniationem,* unde non putide quis legat *totarum aedium* l. Infra heic: *Per totam domum caedes ambulet,* cui simile Pauli ad Titum illud, *ἄλους ἕκους ἀνατρέπειν.* At facile fore lectionem alteram a Woverio et Grutero excogitatam. Scriptor Maccabaicorum 2. 5. 6. de Iasone: *Ἐπορεύτο σφαγῆς πολιτῶν etc.* Vide ad Act. 8. 3. notata.

Ibid. *Sum namque nocturnae custodiae Praefectus, nec in hodiernum credo quenquam pergrilem diligentem meam culpae posse*] Val. Maximus 8. 1. *P. Vilius Triumvir nocturnus, a P. Aquilio Tribi pleb. accusatus, iudicio populi concidit, quod vigiliis negligentius circumiret.* *Vilicae* apud Romanos gentis non memini, fortasse, unius literae adiectione *Sullius* legendum.

Ibid. *In hodiernum*] Glossac: *Μέχρι σήμερον, usque hodie.*

Ibid. *Rem denique ipsam, et quae noctu gesta sunt, cum fide proferam*] In Apologia: *Omniem ordinem rei gestae summa cum fide etc.* per-

cenit. Infra hoc lib. *Mihi cum fide memora, etc.*

Ibid. *Cum fere iam tertia vigilia etc.*] Totis noctibus ex officio Urbem circumibat isti numeri praepositus. vid. l. 3. ff. de Offic. Praef. vig. In formula Praef. vig. Ravennae apud Casiodorum 7. 8. *Tuis laureis mane defensa Civitas lactatur.*

Ibid. *Cuncta civitatis ostiatim singula considerans etc.*] Vicent. et Oxon. MS. *cunctae civitatis etc.* Supra lib. 2. *Rimabar singula quae cuncta convenerant.*

Ibid. *Ostiatim singula considerans*] Lib. 3. *Ostiatim singula pererro.*

Ibid. *Conspicio istum etc. mucrone districto passim caedibus operantem*] Ibidem apud Cassiodorum: *Tibi commissa est fortunarum securitas etc. ut circa domesticos grassatores bellum pacatum (forte implacatum) gereres, si quem civium laedendum esse sentires. Conspicio, id est, invenio istum. Cantic. 6. 8. Εὐχρόδιον με οἱ Φύλακες οἱ εἶν τῆ πρόβει κυκλῶντες. Caedibus operantem, ut apud Tertullianum advers. Iudaeos, ensi operari. Eundem in de Corona milit. praef. operari: et, balneis, cauponis, lupanaribusque operari in Apologetico.*

Ibid. *Corporibus in multo sanguine palpitantes*] 2. Samuel. 20. 12. de Amasa: *Conspersus sanguine (suo) iacebat in via. Virgilius: Moriensque suo se in sanguine mersat. Et bene hic palpitantes. Apud Quintilianum 4. Declam. Exultans super stratorum corporum strages, palpitantibus adhuc cadaveribus insisto. Lactant. 3. 20. *Sanguis disiecta et dissipata, palpitare potius quam vivere videantur.* Nicetas Choniates de Isaacio Angelo Hagiochristophoritam occidente: *Ἐκείνον εἶξ etc. ὡς βδοκίμη σφακελίζοντα, καὶ τῷ αἵματι ἰδίῳ παλμῶμενον.* Oppianus Cyneget. 2. *Κατὰ δὲ χροῖνι πολλὰ κέρχυνται Λείψανα ποίφουσοντα, καὶ ἀπαίροντα Φύνοισι.* Quum viderem porro Appuleium hinc inde phrasem Virgilianam sectatum, putavi hic legi posse, in alto sanguine. Aeneid. 11. *Gemitus morientium, et sanguine in alto Armaeque, corporaque, et permissi caede virorum Semianimes voluntur equi.* Ubi Servius, (non male ad mentem nostri vigillum Praefecti.) *Ἐμφαντικῶς caedis magnitudo ostenditur.* Et haec, ut non inispida, ita verior communis lectio. Senec. Oedipo: *Pera multa sanguis atque oculus redit.* Virgilius: *In multo lapsantem sanguine nati.**

Ibid. *Conscientiā tanti facinoris permotus, statim profugit*] In supplemento lib. 43. T. Livii: *Zeusippus cum Stratonida quadam nocte profugit Tanagram, suam magis conscientiam quam iudicium hominum etc. metuens.*

Ibid. *Praesidio tenebrarum elapsus*] *Defensus tenebris, et dono noctis opacae.* Infra lib. 4. *Proxecta vespere abusi tenebrarum praesidio.*

Ibid. *Providentia Deum, quae nihil impunitum nocentibus permittit*] *Ἐχει ἐλεῶ ἕδικον ἔμμα.* Eunapius in Aesclis vita, Ablatio occiso: *Τῆς Προνοίας οὐκ ἀφέστιον τὸ ἀνθρώπινον.*

Ibid. *Mine praestolatus, ad gravissimum iudicii vestri sacramentum curavi cum produci*] In formula Praef. vigil. Urbis Romae apud Casiodorum 7. 7. *Circa fures sollicitus esto, quos si leges pquire tibi minime praecipimus, tamen eos indulgendi licentiam concesserunt.* Recte ergo Praelectus hic noster, curavi cum produci, quo loquendi modo aliena, non propria designatur potestas. Androclus 5. 14. apud Gellium: *Is (Dominus meus) me statim rei capitalis damnandum, dandumque ad bestias curavit.* Et nota haec, mane praestolatus, plane, ut in Actis Apostolorum 4. 3. *Ἐδιντο εἰς τήρκειν εἰς τὴν αἰρίον, ἢ γὰρ ἑσπέρας ἦν.* Aristaeus 2. ult. *Θυρωθεῖς, ἄρμικεν εὐδέως αὐτῶν ἀνελεῖν, ἀλλ' ἡ γυνὴ δικῶλες, παρανοῦσα μάλλον τὸν κκοῦργον ἔωθεν τοῖς ἔνδεκα παραδόξῳναι. Sacramentum est iuramentum.* Onomast. vet. *Sacramentum, ἕρεσε.* Sic et *Senatus sacramentum Solinus.* Nec minus proprie haec produci. Ambrosius cap. 9. de Tobia, *produci ad Iudicem dixit.* Oxon. *Ad graviss. iudicium sacramentum etc.*

Ibid. *Mabetis reum etc.*] Terent. Eunuch. *Habemus hominem, ubi Donatus: Alitve hominem dixit, ut reum.*

Ibid. *Constanter itaque in hominem alienum ferte sententias de eo crimine, quod etiam in civem vestrum severiter vindicaretis*] Tibicinus ad Senatum apud Tacitum Annal. 3. *Si facinus in cuiuscunque mortalium necesse vindicandum detegitur, vos vero ac liberos Germanici, et vos parentes iustis solatis officite.* Phineas ad Hebraeorum exercitum apud Philonem in de Mosis vita: *Ἔστιν οὖν ἄτοπον οἰκείων μὲν αὐτῶχειρας γεγενησθαι παρανομησάντων, ἐχθρῶν δὲ χυλεπώτερα ἠδικηκότων ἀπεχέσθαι.* Et nota, in alienum hominem. Aristoph. Equit. *Εἰ που δίδιον εἶπας εἶ κατὰ ξένου etc.* Scholiastes: *Οἱ γὰρ κατὰ ξένου λέγοντες, εὐκόλως λέγουσι.*

Ibid. *Constanter itaque etc. ferte sententias etc.*] Quintilianus 6. 1. *Uitur frequenter accusator et miseratione, etc. sed id sapiens accusatoris est, avertere Iudicem a miseratione, quareus sit usus, et ad fortiter indicandum concitare.* Supra lib. 2. *Extremum facinus in nefariam etc. istam facinam severiter vindicate.*

Ibid. *Ac me statim praece, si quid ad ea respondere vellem, iubet incipere*] Irenaeus: *Ecce iudex in proximo, et praece iubet me defensionis meae adesse.*

Ibid. *At ego, nihil tunc temporis amplius quam flere poteram*] *Ὅταν ἀμνησνήσωμεν, εὐλόβημεν εἰς δάκρυα καταφέροσθαι.* Theophylactus ad cap. 4. Galat.

Ibid.

Ibid. Non tam ne hercules truculentam acculationem intuens, quam meam miseram conscientiam] Menander: Ὁ συνιστορῶν αὐτῷ τι, κ' ἢν ἢ θρασυτάτος, ἢ ἡ σὺνεσις αὐτὸν δειλότατον εἶλαι παύει. Apud Euripidem dicenti Menelao, Ὁρῶσα τλήμων, τίς σ' ἀπάλλαισι νόσος, respondetur: ἢ σὺνεσις, ὅτι συνοῖδα δαίην εἰργασμένος.

Ibid. Tamen oborta divinitus audacia etc.] Idem Euripid. Ὁ Φόβος, ὅταν τὴ σώματος μέλει περὶ λέγειν καταστῆς εἰς ἄγῶν ἔναυτον, Τότε στόμ' εἰς ἔκπληξιν ἀνδρώπων ἔχει, τὸν νόον τ' ἀπέργει μὴ λέγειν ἔξ βούλεται. Non ergo temere heic audacia divinitus oborta.

Pag. 46. Nec ipse ignoro quam sit arduum etc, cum qui caedis arguitur, quamvis vera dicat, etc. tamen multitudini tantae quod sit innocens persuadere.] Caracalla apud Herodianum 4. Geta fratre occiso: Οὐκ ἄγνων μὲν ὅτι πᾶς οἰκέτου Φόνος εὐδῆως ἀνοουσίεις μμισθῶνται. τὸ τε ὄνομα ταῖς ἀκούσις ἅμα τῷ προσπεσείν, εὐδῆς Φρεῖς χαλεπὴν διαβολὴν ἐκ. cum sequentibus, similium Appuleianis hisce. Quintilianus 12 1. Frequenter event ut optimaе causae similes sint malis, et innocens reus multis verisimilibus prematur. Bene autem quod sit innocens persuadere, nam et nonnumquam innocentia cum homicidio consistit. l. 12. ff. ad l. Cornel. de sicar. etc.

Ibid. Si paullisper audientiam publica mihi tribuerit humanitas etc.] Seneca 2. 34. de Benef. Quod dico, non videbitur durum, quamvis primo contra opinionem pugnet tuam, si te commodaverit mihi. Audiendi patientiam commodare 1. 1. Lactantius dixit. Glossarium: Ἀκρόασις, audientia, etc. utitur et lib. 2. Salyianus.

Ibid. Facile vos edocebo me discrimen capitis non meo merito, sed rationabilis indignationis eventu fortuito tantam criminis invidiam frustra sustinere.] Nota, eventu fortuito. Suidas in ἐσθλά: Ἐτι γὰρ ὅτε καὶ τὸν τῶματον ταῖς τῶν ἀγαθῶν ἐπιβολαῖς ἀντίπραξι. Infra heic: Me ditatus innocens casus incertus vel etiam adversus, culpaе non potest adicere. quom locum postea emendabimus. Frustra me sustinere (inquit). Neque enim continuo occisus homo ad crimen et damnationem pertinet. sunt verba Quintilianii Declam. 2. 3. Idem 12. 1. Institut. Quis hominem occidere saepe virtus, liberos necare nonnumquam pulcherrimum est, asperiora quaedam adhuc dictu, si communis utilitas exegerit, facere conceditur. Ne hoc quidem nudum intuentium est, qualem causam vir bonus, sed etiam quare, et qua mente defendat. Caracalla ubi supra: Πλὴν εἰ τις ὀρθῇ κρίσει, καὶ μὴ διαπέσει τῇ πρὸς τὸν νεσσόντα, τὸ πεπραγμένου λογίζετο, τὴν τε αἰτίαν αὐτοῦ, καὶ τὴν ὑπόθεσιν ἐξετάσει, εὖροι ἢν ἑμοῦ καὶ εὐλογον καὶ ἄπραγμάτων, τὸν μέλλοντα πισσεῖσθαι δεῖνον, ἀμύ-

νοσύας μᾶλλον ἢ δομομεῖναι. Pulcherrime autem et ad sensum et verba Appuleii Tertullianus in de Anima: Non semper ex irrationali censenda sunt indignitatum et concupiscentiarum. Mox: Dat et Apostolus nobis concupiscentiam. Si quis Episcopatum concupiscit, bonum opus concupiscit: sed bonum opus dicens, rationale concupiscentiam ostendit. Concedit et indignationem. quid ni? quam et ipse suscepit. Ultimum et praeceduntur qui vos subvertunt. Rationalis est indignatio, quae ex affectu disciplinae est. Onomasticum vetus: Rationabile, εὐλογον. contra in Quintilianii Declam. 325. irrationabilis animi impetus.

Ibid. Nam cum a coena me serius aliquanto reciperem, potentulus etc.] Aristoph. Vesp. Ἐπειτ' ἐπειδὴ μεθείς, ὄικαδ' ἔρχεται. In supplemento Libri 43. T. Livii: Cum in publico epulatus revertetur domum potentulus. Lucianus Somn. Βαθείας ἦδη ἰσπέραις ἦκει ὑπεβρεγγόμενος. Cicero Famil. 7. 23. Et si domum bene potus, seroque redieram. Plautus, emendante Scalligero ad Varronem: Inde bene appotus primo crepusculo, Domum ire coepi tramite dextra via. De Hercule Theocritus 17. Ἐπεὶ δαίτηθεν ἴοι νεκορμένους ἦδη Νέκταρος εὐδῆμοιο Φίλιας ἐξ δ' αὐμ' ἄδδχοιο.

Ibid. Forum crimen meum] Ita bene et Oxon. MS.

Ibid. Ad bonum autem Milonem civem vestrum devorto] Cato apud Festum Pompeium: Divortebantur pro hospitibus ad amicos suos.

Ibid. Video quosdam saevissimos latrones etc.] Hanc lectionem praeferunt excusi omnes: mihi placeret tamen, Video tres q. l. Supra lib. 2. Introductis septem quibusdam testibus. Ibidem de his iisdem iuvenibus: Ecce tres quidam vegetis et vastis corporibus etc.

Ibid. Et domus ianuas etc. evellere gestientes] Exaggerantur et invidiose dictum. Virgilius: Emoti procumbunt cardine postes, Fit via vi. Aeneid. 2. Postesque a cardine vellit. Servius: Non, deiecit.

Ibid. Quae accuratissime affixa fuerant] Glossarium: Σπουδαίοντα: accuratissime.

Ibid. Heus pueri (inquit) maribus animis etc.] Virgilius: Nunc animis opus ὁ socii, nunc pectore firmo. Ovidius Metam. Non est hortamine longo Nunc ait utendum: vires effundite vestras. Φυχὰς ἀρσενικὰς ἔρχην etiam Anonymus quis apud Suidam v. Ἐρχαίην dixit. Vicent. et Oxon. MS. quam maribus animis.

Ibid. Ignavia omnis facessat e pectore; etc. per totam domum caedes ambulet] Lateque vagetur Ensis, et a nullo revocatur pectore ferrum. — Saevam nullo discrimine caedem iam facite, iramque omnes effundite habenas; — Certe tur omni scelere; et alterna vice Stringatur ensis, ne sit irarum modus Pudore, mentes caecus instigat

furor. In Hecyra Toront. Te sedulo Et moneo et hortor, ne cuiusquam miserent, Quin spoliis, mutiles, laeaces quemquam nacta sis. Apud Plautum Amphitr. Certum 'st, introrumpam in acedibus, ubi quemque hominem aspexero, Sive ancillam, sive seruum, sive uxorem, sive aduiterum, seu patrem, sive ayum videro, obtruncabo in acedibus. Ambulet hie pro grassetur. De canibus lib. 9. Alios stantibus inhaerere, alios iacentes inscendere, et per omnem nostrum comitatum morsibus ambulare.

Ibid. Sive salvi recedemus, si saluum in domo neminem reliquerimus] Aeneid. 4. Audendum dextra, nunc ipsa vocat res. Ilac iter est, ubi Servius: Per hostium caedem, et audaciam nostram. Apud Gellium ille 3. 6. Alia nisi haec, salutis via nulla est.

Ibid. Fator Quiritis etc.] Donatus ad 2. 1. Phorm. Non negat- crimen, occasionem laudis de c nessione sumpturus.

Ibid. Boni civis officium arbutratus etc.] Terentius ibidem: Finctus adolescentuli est officium liberalis, ubi Donatus: Potenter officium nominat, quod ille crimini oppellat.

Ibid. Gladiolo, qui me propter huiusmodi pericula comitabatur etc.] Cantic. 3. 8. Uniuscuiusque ensis super femur suum, propter timores nocturnos. Seneca de privato loquens 1. 8. de Clement. Possum in qualibet parte Urbis solus incedere sine timore, quamvis nullus sequatur comites, nullus sit domi, nullus ad latus gladius. Et nota heic propter pericula comitabatur. In 1. penult. ad 1. Iul. de vi publ. Qui telum iurandae salutis suae causa gerunt, non videntur hominis occidendi causa portare. Phocylides:

Τὸ ξίφος ἀμφιβάλω, μὴ πρὸς Φόνον, ἀλλ' εἰς ἄμυναν. Ambrosius in Lucam: Domine cur me enere gladium iubes, qui me ferire prohibes? quod haberi praecipis, quem vetas promi? nisi forte ut sit parata defensio, non ultio necessaria. Diodorus Siculus lib. 12. de Charonda: Ἐπὶ τὴν χῶραν ἐξιδὼν μετὰ ξιφιδίου, διὰ τοῦς λυστάς. Iosephus Bell. Iud. 2. 12. de Es-saëis: Διὰ τοῦς λυστάς ἔνοπλοι. Vide et 3. 2. Quintilianum. De gladio autem eleganter comitabatur. Supra Lib. 2. Nec tamen incomitatus ibo, nam gladio cinctus etc. Hesy chius: Παροπαίδειν, μικρὰ μάχηρα, ubi forsan παροπαίδειν scribendum: παροπαίδειν nempe, quod ἰπαδοῦ ritu gestantem comitetur. De Hercule in Apologia Noster: Neque una pelle vestitor, neque ano baculo comitator.

Ibid. Extremos latrones etc. fugare atque protertere aggressus sum] Mithridates apud Iustinum lib. 38. Quippe adversus latrones, si nequeant pro salute, pro ultione tamen omnes ferum stringere. Ait, fugare et protertere. Lucretius non absimili copula: Fugitare decet simulacra, et pabula amoris Absistere sibi. Et

Seneca 2. 26. de Clementia: Quocumque ventum est, multum sanguinis fundere, aspectu suo terrere ac fugare. Glossae: Καταπατεῖ, proterreo, perterreo.

Ibid. Cum ne viderent in ferro] Id est, ferro armatum. Sic apud Sallust. Catil. In armis esse. Varronem apud Nonium, Servi in armis contra Dominos, et Heliodorum ἐν ὄπλῃς ἄνδρες. Aet. 1. 10. ἐν λευκῇ ἰσθμῷ. Iacobum 2. 2. ἐν ἰσθμῷ λαμπρῷ. Solinus cap. 11. Campus E-nensis, in floribus semper.

Pag. 47. Dirigitur praeharic acies] A Virgilio, qui, Direxere acies. Infra 8. Nec quidquam praeter unicam tubam dēerat, quin acies praeharic esset.

Ibid. Ipse denique dux et signifer cacterorum etc.] Petronius: Unus denique, Dux et magister saevitiae, non dubitavit etc. Proconul ad S. Cyprianum: Nequissimi criminis auctor et signifer deprehensus etc. Illa dux et signifer a Cicerone sunt, qui in Orat. pro Muraena, Dux et signifer calamitosorum. Cyprianus Auctor iniqui nominis et signifer. Glossae: Ὁ τὰ γυμνασίων ἡγεμόνεος, factionarius. Sidorius lib. 8. Factio-nis fomes, inventor, antesignanus.

Ibid. Capillo abreptum ac retroflexum etc.] Oxon. retro reflexum. Mos hic eorum qui alium interempturi sunt. Hippolitus apud Senecam: En, impudicum crine contorto caput Laeva reflexi. Virgilius 12. Caesariem laeva turbati corripit hostis, Impressoque genu niens, terrae applicat ipsum. Hieronymus in vita Hilariionis: Reflexa super humeros manu caput eius teigit: apprehensoque crine ante pedes adduxit. Anonymus apud Suidam: Ἐπισπασάμενος τῆς κόμης τοῦτον, κτείνειν ἔμελλεν. Scriptor Iudithae 12. 9. Ἐδράξεντο τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ, etc. καὶ ἐπατάξεν εἰς τὸν τράχηλον αὐτοῦ διὰ ἐν τῇ ἰσχυρίαι αὐτῆς. Ioseph. bell. Iud. 2. 19. Τὸν πατέρα τῆς πολλῆς ἐπισπασάμενος, διελάυνεν τῷ ξίφει. Plutarchus in Artaxerxis vita de spiculator: Τῇ ἐτέρῃ χειρὶ δραξάμενος τῆς κόμης αὐτοῦ, καὶ καταγωγὸν, ἀπέτεμε τῷ ξυρῷ τὸν τράχηλον. Graecis nonnunquam hic actus ἐπι-κομάσαι. Hesy chius: Ἐπικομάσαι, κρατύναι τῆς ἡριῆς, vide et eundem in Κορυβῆ ἀνεμύμενος. Porro in Appuleio legendum arreptum puto. Ovidius Metam. 2. Dixit, et arreptam prenis a fronte capillis Stravit humi.

Ibid. Effligere lapide gestii] Lib. 4. Saxo gravai etc. missellum invenum maritum meum percussum interemit. Avianus 2. 16. in Epicetum: Ὅταν εἰσιπμοὶ γένηται, Φατᾶζομαι ὅτι ἡ πόλις ἐπισπίπτει μοι μέλλει' ὃ γὰρ ἀρκεῖ μικρὸν λιθάριον, ἢ ἔξω μου τὸν ἐγκέφαλον βάλλει; Effligere est et in Oxoniensi MS. in alio male effligere. Seneca 2. de Ira, feras et murtices effligere dixit: et spicas manibus effligere Tertullianus.

· Ibid. *Quem dum sibi porrigi flagitat, certa manu percussum, foeliciter prosteruo*] Virgilius, (ex quo haec sua Appuleius adumbravit,) *Hunc, magno velle dum pondere saxum, Intorreo infigit telo. Certa manu, ut apud Senecam Oedipus: Dum manus certum petit alta vulnus, et Virgil. 12. Horum unum certa contorquens dirigit ictu.* Apud eundem 11. *Certam quatit improbus hastam, ubi Servius: Inevitabilem. Seneca 2. 31. de Benef. Teli iactus certae manus peregit officium, si petita percussit.* Virgil. 7. *Nec dextrae erranti Deus absiit.* ubi Servius: *Isset enim certum esset ferrituum, tamen bene errantem dixit, quia non usquequaque certus semper est ictus.* Inde apud eundem 2. *Incertam excessit cervicis securim.* ubi et Servius: *Dubie illisam, quae non habet mortis effectum.* Sic *fulmina parum certa* in Seneca Apocoloc.

Ibid. *Quem dum sibi porrigi flagitat*] Apud Horatium ille: *Unde mihi lapidem?*

Ibid. *Certa manu percussum foeliciter prosteruo*] Euphiletus apud Lysiam in caede Eratothenis: *Ἐγὼ δὲ etc. πατάξω, καταβάλλω αὐτόν.*

Ibid. *Per scapulas ictu temperato*] Homerus Odys. χ. *Ἄλλ' ἄρα μιν Φοῖβ' Ἰλλέμευχος, κατόπισθε βαλὼν χαλκίῳ δουρὶ Ὀμῶν μεσσεγγύς.* Infra hic Lib. 4. *Ictu per articulum medium temperato.*

Ibid. *Salute communi protecta*] Lib. 4. *Salutis communis adonens.*

Ibid. *Non tantum impunem me, verum etiam laudabilem etc.*] Philo de legg. special. Οὐ πᾶσα ἀνδροφάνεια σὺν ἀδικίᾳ μόνῃ ἔστι: καὶ τῶν ἄλλων ἐπιναίτηδ' ἢ κατὰ πόδον καὶ ζήλου ἀρετῆς. Aut, non tantum impunem se sed et laudabilem etc. Saepe sic loqui animadverti uriusque Linguae Scriptores: nonnullosque id genus locos alius intactos deprimam. Quintilianus 12. 1. *Quod si quaedam benefacta damnaturus est Iudex, nisi ea non esse facta convincerimus, non vel hoc modo servabit Orator non innocentem modo, sed et laudabilem civem?* Apud Eundem 9. Declam. ille: *Paris ista criminis mei (Iudices) non defendi meruit, sed laudari.* Apud Lucianum in Philopseude: *Συγγνώμης οὐτοί γε, μᾶλλον καὶ ἐπαίνοι τιμὴ αὐτῶν ἔξισι.* Apud eundem in Piscator. *Ταῖς τιμῶν ἐπὶ τούτοις δέου, εἰς δικαστήριον ἄγετε.* Cicero: *Occidit Saturninum Rabirius, utinam fecisset: non supplicium deprecaret, sed praemium postulare.* ubi τὸ fecisset reiiciendum credo. Ioannes et Rusticus in Apologia sua apud Agathiam Scholasticum: *Μετόγγω μὲν ἦν ἄνθρωπος, καὶ περιστομένη εἰς τουνατίον τὰς τῶν δοκίμῶν ἐκβάσις ἢ Τύχη· καὶ δέου μεγίστων γερῶν ἀπονομῶν, πᾶρσμεν βανότων Φουξάμανο δίκην.* Pilius Epistolarum lib. 3. *Ut mihi non venia solum dignae, verum etiam laude videantur illae regiae lacrymae.* Idem Lib. 4. *Non absolutionem modo, verum etiam laudem merebatur.* ibidem: *Quaquam non solum veniam me, verum etiam laudem apud istum ipsum etc. arbitrator consecuturum.* 8. *Non modo venia, verum etiam laude dignissimus iudico.* et 9. *Laus prius speranda, quam venia obsecranda est.* Horatius: *Nec veniam antiquis, sed honorem et praemia posco.* Gellius 7. 3. de Catone: *In qua re, ut meum quidem iudicium est, non culpa tantum vacat, sed dignus quoque laude admirationeque est.* Apud Miancium Foelclem: *Non tantum facti veniam, verum etiam iudicii gratiam consecuturum.*

Ibid. *Istius reatus*] Onomast. vetus: *Reatus, αἰτία.*

Ibid. *Probe spectatus apud meos*] Δόκιμος, ut loquuntur Graeci: vel (ut Act. 10. 22.) μαρτυρούμενος. Vide et Act. 16. 2. Infra hic lib. 7. *Officiis in aula Caesaris clarus, ipsi etiam probe spectatus.* ubi notata vide. *Apud meos,* ut lib. 6. ad tuos. Florid. 3. *apud suos.* sic Ioh. 1. 11. Act. 4. 23, et 1. Tim. 5. 8. εἰ ἴδιο.

Ibid. *Probe spectatus apud meos, etc.*] In Apologetico: *Vir probe inter suos cognitus.* Defensionis locum ex antea vita solent rei, nec inepte, petere. Cicero in pro Roscio Amerino: *Dabit nobis iam tacite vita acta in utramque partem firmum et grave testimonium.* Idem pro Cluentio: *Perinde ut opinio est de cuiusque moribus, ita quid ab eo factum, et non factum sit, existimari potest.* Et pro Sylla: *Omnibus in rebus quae graviores maioresque sunt, quid quisque voluerit, cogitaverit, admisit, non ex crimine, sed ex moribus eius qui arguitur, est ponderandum: neque enim potest quisquam nostrum subito fingi, neque cuiuspiam vita repente mutari, aut natura converti; vita torqueatur, ex ea quaeratur, etc.*

Ibid. *Insuper innocentiam cunctis commodis antetulerim*] Sic in Apologia: *Si verum est quod Statium Caccilius etc. scripsisse dicunt, Innocentiam eloquentiam esse: ego vero profiteor ista ratione etc. nemini omnium de eloquentia concessurum.*

Ibid. *Cum nemo possit monstrare vel privatas inter nos inimicitias praecessisse*] Euphiletus Eratothenicae caedis apud Lysiam reus: *Καὶ, οὐτε ἔχθρα ἐμοὶ καὶ ἐκεῖνο οὐδέμιν ἦν, etc. πλὴν τῆς κατὰ νόμον τιμωρίας.* Et post: *Σκέψασθε etc. ζητούντες εἰ τις ἐμὸν καὶ Ἐρατοθέμει ἔχθρα πάποτε γεγένηται:* etc. οὐδέμιν γὰρ εὐρίσεται. Vide Deuteron. 19. 4. 5. 6. Apud Quintilianum Declam. 312. *Occidit eum a quo pecunia negabatur. Iterum quaero, qua ratione? qui causa? odium fuit? unde?* Sed ne probatae inimicitiae ubique certum argumentum habitae. Idem Declam. 328. *Non continuo sequitur, ut si quis aliquo odio concitatus est ad-*

versus aliquem, hinc etiam ferro exstincturus sit: innocenter inimicitias gerere fas est.

Ibid. Vel certe nulla praeda monstratur, cuius cupiditas tantum flagitium credatur admissum] Euphiletus ubi supra: Οὔτε χρημάτων ἔνεκα ἔπραξα ταῦτα etc. οὔτε ἄλλου κέρους οὐδενός. post: Οὔτε, εἰ ταῦτα διεπραξάμην, ἤλπιζον μὲν χρήματα λήψεσθαι· ἔνοιον γὰρ τοιοῦτων πραγμάτων ἔνεκα ἀλλήλους θάνατον ἐπιβουλεύουσι. D. Augustinus Confess. 2. 5. Cum itaque de facinore quaeritur, qua causa factum sit, credi non solet, nisi cum appetitus adipiscendi alicuius illorum honorum quae infima dicimus, apparere potuerit, etc. Adde quae olim ad Apologiam pag. 55. dicta.

Ibid. Haec profatus, rursum lacrymis obortis, porrectisque in preces manibus etc.] Nota, haec in fine defensionis adhibita. Apud Quintilianum 3. Declamat. Hoc quidem profecto non expectas, ut in extrema actione, miserabili fletu et humili oratione vitam genui uicium petat. Servius ad Aeneid. 10. In fine iam agit miserabiliter, sicut in principio egit.

Ibid. Moestus nunc hos, nunc illos deprecabar] Τοῖς μὲν πρὸς τὰ γόνατα πίπτων, τοῖς δὲ τῶς χερσὶν ἐπιφύθμενος ἔδεύτο. in Eclog. Diod. Siculi.

Ibid. Cumque iam humanitate commotos, misericordia fletuum affectos satis omnes crederem etc.] Apud Quintilianum Declam. 315. Ecce etiam miserantes video ludicum vultus, quorundam deprehenduntur lacrymae. Humanitate commotos, est, communi humanitatis iure c. ut supra locutus.

Ibid. Risu cachinnabili etc.] Seneca: Risus sit sine cachinno.

Pag. 48. En fides inquam! etc.] Virgilius: En, haec promissa fides est? Ovidius: Iura, fides, ubi nunc? commissaque dextera dextrae? Suetonius de Nerone: Semianimus introrumpenti Centurioni, et, penula ad vulnus opposita, in auxilium se venisse simulanti, non aliud respondit, quam, Servo: et, Haec est fides. τὸ ἐν indignantis est. Venus lib. 4. En rerum naturae praesca parens etc. Lib. 5. En orba, et scaeva, et iniqua Fortuna, et 9. En iniquum indignae rei scaevitatem. Virgilius supra adductus: En, haec promissa fides est? En fides! est, En Fidei secreta numina: ut infra lib. 7. loquitur.

Ibid. En fides! inquam: etc. ego quidem pro salute hospitii et homicida sum, etc. at ille etc.] Virgil. En dextra, fidesque. Apud Terentium Heautont. 2. 3. ille: O Insipiter! ubinam est fides? Dum ego propter te ceras patria carere demens, tu interea loci, Collopletasti te Antiphila, et me in his desertisti malis. Catullus: Certe ego te in medio certantem turbine Iechi Eripui, et potius germanam amittere crevi, Quam tibi fallaci supremo in tempore deesse. Pro quo dilace-

vanda feris dabor alitibusque Praeda, nec inlece-tis simulabor mortua terra.

Ibid. Ille non contentus quod mihi nec assistendi solatium perhibuit, insuper exitium meum cachinnat] Apud Ovid. 8. Metam. Nec dolor hic solus, divo convicia facto Tantalus adiecit. Idem 4. 3. de Ponto: Si mihi rebus opem nullam factisque vivebas, Venisset verbis charta notata tribus. Vix equidem credo, sed et insultare iacenti Te mihi, nec verbis parcere fama refert. Megara apud Euripidem in Hec. fur. Ἥμῶς δ' ἐπειδὴ δὲ θανεῖν, ὑπόκειν χρεὼν Μη πυρὶ κατὰ ξυβάνετας ἐχρήσοις γέλαν Διδόντας, εἰ θεοὶ τοῦ θανεῖν μεῖζον κακόν. Iosephus bell. lud. 4. 12. Παρεκρίματο δὲ τοῖς δεινῶς ἢ εὐρανεῖς, τὸ τῶν ἐνεργουμένων ἄλγεινότερον. Cicero pro Rabirio: Satis est lapsos non erigere, urgere vero iacentes, aut praecipitatos impellere, certe est inhumanum.

Ibid. Parvulum quendam sinu tolerans] Tacit. Ann. 1. Parvulum sinu filium gerens.

Ibid. At ille non contentus etc.] Καὶ οὐκ ἀρκούμενος ἐπὶ τοῦτοις, ut Ioh. 3. Epist. com. 10. de Diotrophe. Infra lib. 10. Nec tam immanibus contenta mendacis, etc. et 7. Nec etc. immo dico sarcinae pondere contentus, etc.

Ibid. Anus pannis horridis obsita] Talis apud Petronium anus laceratis crinibus, nigraque veste deformis. Terent. Pannis amictus obsitus.

Ibid. Paribusque moesta fletibus] Scribendum existimo, paribusque mixta f. Niles. 9. Non quidem incoram voxae deprehensus, conscientia tamen pessima permixtus lacrymis uberibus. Eod. lib. At meus Dominus adhuc maerore permixtus, etc. et 11. Pavore et gaudio permixtus.

Ibid. Per publicam misericordiam, per commune ius humanitatis etc.] Lactant. 2. 22. Cum natura hominis imbecillior sit quam ceterorum animalium, quae vel ad perfectendam vim temporum, vel ad incursiones a suis corporibus arcedas naturalibus munimentis providentia coelestis armavit: homini quia nihil istorum datum est, accipit pro omnibus istis MISERATIONIS affectum, qui plane vocatur HUMANITAS: quā nosmetipsos invicem tuemur. Cicero: Tamen civis civem a civibus communis HUMANITATIS IURE, ac MISERICORDIA deprecamur. Noster in Apologia Athenienses, propter commune ius humanitatis etc. Seneca Epist. 48. Haec soceros diligenter ac sancte tuenda est, quae nos omnes omnibus miscet, et indicat aliquod esse commune ius generis humani, quod 1. 18. de Clementia commune animalium ius vocavit. Arnobius lib. 4. Per humani generis iura, atque ipsius mortalitatis consortia, etc.

Ibid. Per publicam misericordiam] Lib. 2. eodem sensu: Per publicam pietatem dixit.

Ibid. Miseremini indigne caesorum iuvenum] Apud Quintilian. Declam. 15. Consurge, agendum;

iuvenis: et totis corporis animique viribus imple susceptae civitatis horrorem. Est quod audiente tota accusatio proclamae, Misceremini etc. Similis implorationis exemplum ibidem 6. Per omnes casus, per calamitatem meam humanae calamitatis exemplar, ita vos coniuges vestrae ament, sic non desideret: ita vobis habere tam pios filios necesse sit, miseremini.

Ibid. Certe parvuli huius in primis annis destituti fortunae succurrere] Salviae in Epistolis: Utatur illerum more et exemplo, qui ultimo causarum loco aliqua nonnunquam ad commendandam iudicium misericordiam prefererant laetis sententiam disceptatoribus, aut lamentantibus matrefamilias, aut sordidatos senes, aut plorantes parvulos ingentes; scilicet, ut qui superiora causae verbis iam exoraverant, postiora rebus ipsis perorarent. Quintilianus 6. 1. Ex personis quoque trahitur affectus: non enim audire videtur iudex aliena mala desentes, sed sensum ac vocem auribus accipere miserorum, quorum etiam mutus aspectus lacrimas movet; quantoque essent miserabiliora si ea dicerent ipsi, tanto sunt quadam proportione ad afficiendum potentiora, quam velut ipsorum ore dicuntur: ut sciantis actoribus eadem vox, eadem pronuntiatio ad movendos affectus, sub persona valet.

Ibid. Magistratus qui natu maior assurgit, et ad populum talia] Cicero 4. Verr. Incipit is loqui qui et auctoritate et aetate, et, ut mihi visum est, rerum usu antecederat. Sirachides 32. 4. Δάληνος πρεσβύτερε, πρέπει γάρ σοι. Infra lib. 10. Unus e Curia senior etc. haec ad Ordinem pertulit.

Ibid. Quod serio vindicandum] Oxoniensis: Q. ferro v. est. et post, male, subsidua sollicitudo.

Ibid. Ut caeteros socios tanti facinoris requiratis] In l. 9. Cod. de Malef. et Mathem. Quod publicum veni, ne facinoris socios publicaret, severitati legum etc. subtraxerit. Servius ad Aeneid. 3. in fabula Myrthus: Latro poenis adactus, omnia quae intendebantur confessus est, socios quoque abinam essent prodidit. Tertullianus in Apologetico: Ad socios etc. inquisitio usque extenditur. Idem in de carn. resurrect. Humana cunctura eo perfectior habetur, quo etiam ministros facti cuiusque depositi. Apud Aelianum Var. 4. 2. Στεβλούμενος ἰν' εἰρη τοῦς συ γεννακότας. Adde Tacitum paulo infra adductum.

Ibid. Nec enim verisimile est hominem solitatum tres tam validos evitasse iuvenes] Puto sumpta esse ex Homeri hisce Odys. χ. Τίς κ' εἶναι μετ' ἀνδράσι δαιτυμόνεσι, Μοῦνον ἐνὶ πλεδύσσει, καὶ εἰ μάλ' αὐ κάρτερος ἦν, Οἱ τεύξην θανάτων τε κακῶν, καὶ κῆρ μέλαιναν. Cuiusmodi et haec Helena apud Euripidem: Πᾶς εἰδέναι πρόθυμος, οὐ γὰρ ἐλπίδων εἶσθαι βέβηκα

μίαν ὑπερραμεῖν, Τόσους δὲ νεώτας ἔν' ἀπεστάλλης μετὰ. De voce evitare vide Elmenhorstii Indicem, et adde ista 4. 34. Artemidorus: Τὸ, ἔκβιόν σε ποίωσα, ὁμοιον τῷ, ἔξω τοῦ βίου ποίωσα: τουτέστιν, ἀποκτείνω.

Ibid. Prohinc tormentis veritas exprimenda est] Tacitus Annal. 14. Ordinem insidiatarum, seque auctorem, et socios pro tormenta edidit. Et bene veritatem tormentis exprimendam dixit. Sic infra 10. Vt tormentorum veritatem eruit. Plinius Epist. libro 10. Necessarium credere etc. quid esset veri, et per tormenta quaerere. Suidonius 8. 11. Criminis veritatem de pectoribus inivitis tormentorum terror extrahit. In l. 22. Cod. de administ. tutor. vel curat. Sub quaestionem positi, poterunt veritatem prodere. Isidorus Orig. 5. 22. Fidei dictae, quod iis rei etc. torquentur, ut fides inveniantur. ubi fidem veritatis intelligit. Synesius in Epistolis, διὰ βρασάν την ἀλήθειαν ὑπερβάσει dixit: et post, de quaestionariis loquens: "Ουχέτις τινες αὐτοῖς εἶσιν ἐξευρημένοι, συλλογισμῶν ἐπιστημονικῶν ἔχοντες δύναμις, ὡς θ' ἔτι: ἂν ἐκείνων κρατούντων ἀναφάνη τοῦτοισ ἀτὰρ τ' ἀλήθειαι." apud Suidam: Ἐκείνους etc. στερεβλοῦσι, καὶ καταπεινόμενος ἀληθῆ λέγει. Notabis porro locutionem exprimere veritatem. In l. 1. ff. de quaestion. Sunt qui duritia tormentorum ita tormenta continentur, ut exprimi ab iis veritas non possit. Cyprianus ad Demetrianum: Torquentur rei, qui se negant crimine quo accusantur teneri, ut facinoris veritas, quae indice voce non promitur, dolore corporis exprimitur.

Ibid. Et res ad hoc deducta est] Quintilianus Declam. 322. Omnisque eo deducitur quaestio, ut dispiciatis etc. Cicero in pro Roscio Commodo: Ergo huc universa causa deducitur, ut etc.

Ibid. Ignis et rota, tum omne flagrorum genus inferuntur] Plutarchus in peri ἀδολεσχη. Ἀνήραστο καὶ βράσανοι, καὶ πῦρ, καὶ μαστιγες ἐπ' αὐτῶν. Achilles Tattus Lib. 7. Τῶν μὲν μαστιγας κομίζόντων, τῶν δὲ πῦρ, καὶ τροχῶν etc. Agathias in re simili: Δεσμῶσι σιδηροῖ περιμαυρήνοιο, κλισοστράφιᾷ τε καὶ ποδοστράβησι, καὶ ἄλλα ἄλλα ὄργανα κολαστήρια. Ammianus lib. 29. Intendantur equulci, expediuntur pondera plumbea, cum fideiulis et verberibus. Quintilianus 9. Declam. Fremebant omnia apparatus mortis: hic ferrum acuebat, ille accendebat ignibus (malim ignitas) laminae: hinc virgae, inde flagella adhibebantur.

Pag. 49. Duplicatur mihi moestitia, quod integro saltem mihi mori non licuerit] Virgil. 1. Ingemit. ubi Servius: Non propter mortem etc. sed propter mortis genus.

Ibid. Quod integro saltem mihi mori non licuerit] Miles. 7. Moriturus equidem nihilominus, sed moriturus integer. Iuvenalis: Cecidit [Cc] que

quo Cethegus Integer, et iacuit Catilina cadavere toto. Philo 2. de legg. special. Μεγάλην, ὡς ἐν κατορθώσεως νοσηρίων ἐπιτυχίαν, τὴν ἔνν βασιάνων τελευτήν.

Ibid. Permisit corpora necatorum revelari] Quintilianus 6. 2. Non solum autem dicendo sed etiam faciendo quaedam, lacrymas movemus: unde et producere ipsos qui periclitantur squalidos atque deformes: et liberis eorum ac parentibus institutum: et ab accusatoribus ostendit cruentum gladium, et lecta e vulneribus ossa, et vestes sanguine perfusas videmus, et vulnera resoluti, et verberata corpora nudari: quarum rerum ingens plerumque vis est, velut in reu praesentem animos hominum ducentium.

Ibid. Ut et formae simul, et aetatis contemplatione ad iustam indignationem arrecti, pro modo facinoris saevitatis] Plane sic altera mater illa apud Quintilianum 10. Declam. Misere mini iudices, ut hoc facinus quibus debetis, accipiat animis. Pro arrecti haec, (quod mendium et lib. 2. sustulimus) erecti reponendum puto. Ammianus (indubie ex hoc Appuleii loco) Lib. 17. Ad indignationem iustam erectus Iulianus. Et Lib. 26. Ad indignationem iustam Imperator erectus. Notetur haec aetate formae et aetatis coniunctio. Afranius: Actus integra est, formae satis. Terentius Andr. Mi Pamphile, huius formam atque aetatem vides, ubi Eugraphius: Commendatio, duas ad misericordiam causas continens: formam atque aetatem, ad quem locum etiam Donatum vide. Iustinus lib. 5. de Alciabiade: Aetatis flore, et formae veneratione etc. inter Athenienses insignis. Statius in Epicedio pueri: Hinc anni stantes in limine vitae. Hinc me forma movet. Ibidem Parcam alloquens: Non te forma movet, non te laerynabilis actas? Virgilius 7. Hunc decus egregium formae movet atque iuventae. sic supra lib. 2. Noster aetatem et pulchritudinem iunxit. Iosephus 15. 3. de Herode loquens, Aristobulo per dolum sublato: Τόχα μὲν καὶ τοῦ πάθους ἀποικνωτὸς αὐτὸν, ἐν ὄψει τῆς τε ἡρας καὶ τοῦ κάλλους, etc.

Ibid. Arrepto pallio, retexi corpora] Oxon. Abiectione pallio, sic 5. Retecto velamento, et post, detexi corpora. Gloss. Ἀποκαλύπτω, revelo, detego. Aliud Glossarium: Detexit, ἀπεκάλυψε.

Ibid. Quae facies rei! quod monstrum!] Lib. 2. Quae facies! quod flagitium!

Ibid. Iam in peculo Proserpinae, et Orci familia numeratis] Praesagio mortis certissimo quasi iam e vivis exemptus, supervivens sibi: etc. vel certe destinatae iam cruci candidatus, ut supra lib. 1. locutus. Bene itaque in Orci familia, et Proserpinae peculo. Virgilius 11. Evanem exanimum, et nil iam coelestibus ullis Eubentem, etc. ubi Servius: Superis debemus omnia. donec vivimus: quia, ut dicunt Physici,

cum nasci coeperimus, sortimur a Sole spiritum, a Luna corpus, a Marte sanguinem, a Mercurio ingenium, a Iove desiderium, a Venere cupiditates, a Saturno humorem: quae omnia singulis reddere videntur (melius, videntur) existunt. Idem ad Aeneid. 12. Donec vivimus, curae sumus Diis, post mortem ad Inferos pertinemus. Orcus, (ut recte Beroaldus) hic Plutonem signat. vide Servium ad ea 6. Aen. Primitusque in faucibus Orci.

Ibid. In peculo Proserpinae, et Orci familia numeratis] Scriptor Maccabaici 3. Πλάσιον Ἄδου, μάλλον δ' ἐπ' αὐτῷ βεβηκότες.

Ibid. Utres inflati, variisque foraminibus secuti] Μαθητήσις τοὺς ἀσκήσις διατυπῆν apud Suidam occurrit.

Ibid. Tum ille, quorundam astu cohibitus risus, libere iam exarsit in plebem] Tale apud Tacitum illud Annal. 14. Libertas Thraecae aliorum servitium rapit, et Nostrum in Apologia, Aliorum tacitas suspiciones palam abruptum. Quorundam astu et infra Lib. 6. dixit.

Ibid. Hi gaudii nimitate gratulari, illi dolorem ventris manuum compressione sedare] Quintilianus 6. 4. de Ritu: Erumpit invitis saepe, nec fultus ore vultus modo ac vocis exprimit confessionem, sed et totum corpus vi sua concutit. Gratulari hic est gaudere. Macrobius 2. 8. gratuletur, pro eo quod apud Gell. 19. 2. gaudeat. Sic infra 9. Laboris libertate gratulari. et 2. Florid. Vir cui omnes Provinciae quadriuges et seinges currus ponere gratulantur. Suetonius Tiber. Gratulanti inter poenam quod non et locustiam etc. obtulisset, etc. Augustinus 6. 9. Confess. Tanquam furem manifestum se comprehendisse gratulabantur. Cassiodorus 3. 40. Non gratulamur exigere, quod tristic noscitur solvere offerre. et 12. 22. de Istria: Divino munere gloriavidam vini, olei, vel (id est, et) tritici praesenti anno succedunt gratulari. Solinus, (si meminimus) Cervi congregatione gratulantur.

Ibid. Laetitia delibuti, meque respectantes cuncti theatro facessunt] Οὐτως (ut apud Heliodorum Lib. 7. est) ἄγαν ὁ δὲ αἵματος κριθήσασθαι προσδοκώμενος, εἰς κοικιδὸν ἐν τραγικῷ τὸ τέλος κατέστρεψε.

Pag. 50. Fixus in lapidem steti gelidus] Plant. Trucul. Lapidem sum, commovere me miser non audeo. 1. Sam. 25. Βυαπέθεκεν ἡ καρδία αὐτοῦ ἐν αὐτῷ, καὶ ἐγένετο λίθος, vide et Exod. 15. 16. Infra lib. 5. Mutata in lapidem Psyche, praesenti corpore sensitibus tamen aberat. Achilles Tattius lib. 3. de Niobe: Δέξαν παρέσχεεν ἐκ τῆς ἀκινήσιος ὡσεὶ λίθος γενόμενῃ. Πύγνυσθαι ὑπὸ τοῦ θαύματος, καὶ ὑπ' ἀδελφίου λίθος ἵεσθαι, etiam Lucianus in Imaginibus dixit, et, ἐκπλήξει εἰς τὸ ἀκίνητον πύγνυσθαι, Eubapius in Excerptis. Philo, ubi de Medusae capite: Τοῦτο μῦθον μὲν πλάσμα. ἔοικεν εἶναι, τὸ δ' αὖτις

ἄλλῃς αἰ μεγάλαι καὶ ἀβούληται συνουχίαι ἐπιφέρουσιν. in de Legatione.

Ibid. *Nihilō secum quas una de caeteris theatri statusi* Ovidius 3. *Metamorphos. Vultuque immoies eodem Haeret, ut e Pario formatum inarimore signum.* Philo: Τοῖς σάμασι παρῆναι, τὰς διανοίας ἀπὸ ἀλλήλων, εἰδῶλων καὶ ἀνδρῶν σὺν μὲν δὲ διαφέροντες.

Ibid. *Nec prius ab Inferis emersi etc.* Recte ab Inferis emersi, quia Orci se candidatum putavit. Themistius 5. Orat. Ἐπὶ τοῦ νόμου κατακρίβεντας ἐξελέσθαι τῆς ἐκ τοῦ νόμου ἀνάγκης, καὶ ἐπαναγαγεῖν εἰς τὸν ἥλιον ἐκ τῶν πύλων τοῦ Ἀρχέροντος. Artemidorus 2. 60. Φαμέν ἐν τῇ συνήθειᾳ, τὸν παρὰ προσδοκίῃ σωθέντα, εἴτε ἄδου ἀναβραχύνει.

Ibid. *Clementi violentia secum attraxit* Augustinus Confess. L. 8. de Alypio: *Quidam eius amici etc. recusantem vehementer, et resistendum, familiari violentia in amphitheatrum duxerunt.* Supra heic lib. 1. *Clementer me trahere adoritur.*

Ibid. *Et observatis viae solitudinibus, per quosdam anfractus domum suam perduxit* Glossae: *Anfractus, περίσδος.* Petronius: *Per anfractus deinde obscurissimos egressus, in hunc locum me perduxit.* Sic Taciti Histor. 3. *viarum anfractus. Aversos angiportus* Plautus Persa dixit. *Viae solitudines* sunt quas Sirachides 9. 7. Τὰ τῆς πλῆθους ἔρημα vocat: ubi tamen Latinus Interpres videtur ῥύμας legisse, ac verior altera scriptura: sic ἔρημοι δδοὶ Euripides; apud quem dicenti Pentheo, *Καὶ πῶς δὲ ἄσπετος εἰμι Καθμεῖδος Λαδῶ;* respondet alter: Ὅδοὺς ἐρήμους ἔπην, ἐγὼ δ' ἠγήσομαι. Agathias lib. 3. *πορείας διακλιθάνουσας* vocavit.

Ibid. *Parisi solabatur affatibus* Catullus: *Qua solatus es allocutione?*

Ibid. *Nec tamen indignationem iniuriæ, quae inhaeserat altius meo pectore, permulcere quivisti* Infra lib. 4. *Introvocatae aui praecipunt, assidens eam blando quantum posset solaretur allocutio:* etc. nec tamen puella quivisti ullis ancilulae sermonibus ab inceptis fletibus avocari.

Ibid. *Ecce illico magistratus ipsi cum suis insignibus domum nostram ingressi etc.* Confer Act. 16. 37.

Ibid. *Talibus me montis delinire gestiunt* Me sic affari, et curas his demere dicitis.

Ibid. *Neque tuae dignitatis, vel etiam prosa rhae etc.* Miles. 10. *Ut eius prosapia atque dignitas postulabat.* Onomast. vetus: *Prosapia, ἢ ἐκ προγόνων εὐδύσεια.*

Ibid. *Tristitudinem mitte, et angorem animi depelle* Tristitiam et metum Tradas protervis in mare Creticum Portare ventis.

Ibid. *Per annua reverticula solenniter celebramus* Sic annua reverticula 4. Florid. dicit: et reversionem annuam in Mundo, et proprie

de annua festivitate solenniter celebrare. In veteri doctissimo Onomastico, *Solennia, ἐτήσια.* sic anni incipientis solennia Tacitus 4. Annal. Servius ad Aen. 8. *Anniversaria sacrificia,* id est. solennia.

Ibid. *Nam et patronum scripsit, et ut in aere stet tua imago decrevit* Seneca 5. 8. de Benef. *Nemo, quanvis pro se dixerit, adfuisse sibi dicitur, nec statuum sibi, tanquam patrono ponit.* Decreta autem heic statua, appensā honoris tabulā, etsi id minus exprimatur. Juvenalis 10. *Mergit longa atque insignis honorum Pagina.* Scholiastes: *Aenea pagina, quae ante imaginem eorum stans, omnes eorum gradus honorum inscriptos continet: quam nunc dicitur tabulam Patronatus.* Eiusmodi multae extant in Inscriptionum corpore.

Ibid. *Splendidissima et unica Thessaliae civitas* Solinus cap. 14. *De oppidis (Thessaliae) egregia sunt Phthia, Larissa, Thessalia, et Thebae.* Nulla heic Hypatae mentio.

Ibid. *Verum statuas et imagines dignioribus, meque maioribus reservare suadeo* Apud Apollon. Rhod. Argonaut. 1. *Μὴ τις ἐμοὶ τὸ δὲ κῦδος ὑπαζέτω.* Virginius Lib. 3. apud Livium: *Cum potestatem rerum milites deferrent ei, melioribus meis vestrisque reservate ista de me iudicia inquit.*

Ibid. *Paulisper hilaro vultu renidens* ἄγλαστον πρόσωπον βιαζόμενος, ut apud Aeschylum: *τὸ πρόσωπον πρὸς ἠδονὴν σχηματίζεις,* ut 6. Achillis Tati. Heliodorus 2. *Ἐμεδίωσεν ἐλίγον καὶ βεβιασμένον, καὶ μόνος τοῖς χεῖλεσιν ἐπετρέχον.* Seneca cap. 13. ad Marciam, de Pulvillo Pontifice, morte filii nunciata: *Peraetis quae moris erant praestare defunctis, ad Capitolium rediit hilari vultu.* Plinius 6. Epist. 16. *Hilaris: aut, quod est aequè magnum, similis hilari.*

Ibid. *Renidens* Glossae: *Renidiuit, ἐμεδίωσεν.* at heic renidere est quod Hesychio *Σσπρῆναι, γελᾶν προσποιήσαι.* Idem, *Διασπρῆναι:* τὸ προσποιήτως γελᾶσαι.

Ibid. *Quantumque poteram lactiorem me refingens* Male alacer, ut Tacitus Annal. 4. locutus. Tibullus: *Difficile est imitari gaudia falsa, Difficile est tristi fingere mente iocum.* Terent. 5. 3. Adelphi. *Hodie modo hilarum fac te, ubi Donatus: Fac te, ut laborem ad lacticitiam se convertentis ostendas.*

Ibid. *Et convivii, cui te sero responderas, iam appropinquantis admonet* Vocati enim, instante iam coena iterum admoneri solebant: de quo more vide quae ad Matth. 22. 4. adnotata. Sero, est heri vesperti: vide Pontanum ad Macrocb. 2. 3.

Ibid. *Quam vellem, inquit, parens iussis tuis obsequium commodare* Lib. 6. *Quam vellem, inquit, nutum meum tuis precibus accommodare.*

Infra hoc libro: *Quam vellem, inquit, illa praestare tibi etc. quae cupis.*

Ibid. *Hospes meus Aulo per hodierni diei praesentissimum numen adorans, effecit ut eius hodiernae coenae pignorerer*] Apud Plaut. Trucul. *Ille ne hodie coenas, salvus cum advenis? Promisi, etc. Pro diei,* (quod in Oxon. MS. et Vicent. edit. legitur) alii Deo scribunt, referuntque ad Deum Risum, de quo supra proxime, Nil mihi mutandum videtur: *numen diei dixit, quia et Dies numen.* Plaut. Bacchid. *Vulcanus, Sol, Luna, et Dies, Dei quatuor, Scaestiorum nullum hoc illuxere altum.* Vide et Festum Pompeium in Medusfidius.

Ibid. *Ut eius hodiernae coenae pignorerer*] Optime Florent. Cod. *Ut ei hodiernae coenae p. Mendum simile omnes editos inedit supra lib. 2. ubi pro ceram in modum prosectorum formatam aurium, ei applicat:* legendum ex Oxoniensi MS. *ceram in modum prosectorum formatam, auribus ei applicat.*

Ibid. *Nec me digredi patitur*] Plaut. Rudent. *Non sinam ego abire hinc te.* Apud Eundem in Stich. *Veni illo ad coenam, sic face.* Et statim: *Volo inquam fieri, non amittam quin eas.* In Ranis Aristoph. *Εἰς τῆς ἐτ post, Οὐ μὴ σ' ἐγὼ Περιόρουσι ἀπελθόντα.* Hoc Cantic. 3. 4. et 2. Reg. 4. 8. *κράτειν τινα Φαγεῖν ἄρτον.* Act. 16. 15. *παραβιάζεσθαι.* ad quem locum notata confer.

Ibid. *Nec quae laverim, quae terserim, quae donum revertentem, prae rubore memini*] Apud Terent. ille 2. 3. Eunuch. *Nescio hercle neque unde eam, neque quorsum eam, Ita prorsum oblitus sum mei.* Virgilius: *Sed nec currentem se, nec cognoscit euntem.*

Ibid. *Manibus denotatus*] Hieronymus in Epistolis: *Vos cinctorum digiti denotabunt.*

Ibid. *Causatusque capitis acrem dolorem etc.*] Ovidius Amor. 1. *Capitis modo finge dolorem.* Tibullus: *Et simulat subito condoluise caput.*

Ibid. *Fotis mea etc. sui longe dissimilis advenit*] Iuvenalis: *Terrum ante omnia vultum, Dissimilemque sui.* Ovidius in ad Liviam Elegia: *Dissimilemque sui, vultu proficiente dolorem.* Philostratus in Epistolis: *Ἐχθρὸς σε δρυζομένῳ κατέλαβον, καὶ ἔβουε ἄλλαν βλέπειν, τοῦτου δὲ αἴτιον ἢ τοῦ θυμοῦ ἔκστασις etc.* Simile, etsi in partem alteram, Claudianus de Plutone Proserpina acquisita: *Serenus Ingressitur, facili passus mollescere risu: Dissimilisque sui.* Martialis: *Nostri tempora tu Iovis serent; Cui fulget placidus, suoque vultu.*

Ibid. *Non ex laeta facie*] Virgil. *Haud laeta fronte.* Statius: *Non habitu quo nota prius, non ore sereno.* Ovidius Metam. 11. *Non illa quidem, si quaeris, habebat Consuetos vultus, nec quo prius ore vivebat.* Idem Metam. 10.

Affuit illa quidem, sed nec saevissima verba, Nec laetos vultus, nec saevix attulit omen.

Ibid. *Vultuosam frontem rugis insurgentibus adseverabat*] Infra lib. 10. *Semili tristitia strigantam gerens frontem.*

Pag. 52. *Ego tibi causa huius molestiae fui*] Apud Plutarchum ille lib. de sera Num. vind. *Ἐγὼ σοι τούτων αἰτία.* Virgilius: *Se causam clamat, criminosam, caputque, malorum.* Apud Ovidium: *A me causa data est.* Petronium: *Ego omnium scelerum materia, ego causa sum.* Plautum: *Alcum isthoc facinus, mea stultitia est.* et Achillem Tactium: *Πάντα δι' ἐμὰ ἔπατες, πολλὰν σοι ἐγὼ κακῶν αἰτία.*

Ibid. *Lorum quempium sinu deponit, mihi-que porrigens, Cape, inquit, oro te, de perfida muliere vindictam, etc.*] Galenus in de animi perturbat. de iracundo quodam Cretensi: *Ἐαντεῷ κατανοδῶ, Μεγάρως εἰσάγει με, λαβόμενος τῆς χειρὸς, εἰς δίκην τινα, καὶ προσδοῦς ἱμάτια, καὶ ἀποδυσάμενος, ἐκέλευσε μαστιγοῦν αὐτὸν ἐφ' οἷς ἔπραξεν, etc.* In Ranis apud Aristophanem ille: *Οἶδ', οἶδ' ὅτι θυμὸς, καὶ δικίας αὐτὸ δῆξ, Κ' ἐν ἐμῷ τύπτῃς, οὐκ ἐν ἀυτίοισί μοι.* Apud Heliodorum illa lib. 1. *Ἦ δέσποτα, ἦω σοι κατήγορος ἐμυτῆς, καὶ κέρχρον ὅ, τι βύβλη.* Donatus ad 3. 5. Andr. *Plena satisfactio, est confessio criminis sine poenarum recusatione.* Oxon hic, *Cape in perfida m. v.*

Ibid. *Nec tamen me putes, oro, sponte angorem istum tibi contraxisse*] Πάταξεν, ἄκουσον δέ. Apud Heliodorum iam dicto loco: *Τὸν παῖδα δι' ἐμὰ ἀποδάλεκας, οὐκ ἐπέσαν μὲν, ἀλλ' ὅμως συναίτιον γενομένην.* Seneca Herc. Fur. *Non est nocens quicumque non sponte est nocens.*

Ibid. *Ac, si quid adversi tui caput respicit, id omne protinus meo luatur sanguine*] Seneca cap. 13. Consol. ad Marciam, de Aemilio Paulo: *Procatum enim se, ut si quid ob ingen-tem victoriam Ivididae dandum esset, id suo potius quam publico damno lueretur.* Plinius de L. Aemilio Paulo in Illustr. Vitae: *Progressus ad Populum, gratias Fortunae egit, quod, si quid adversi Republicae immineret, sua id esset calamitate degimus: Luatur (inquit Fortis) sanguine meo.* Arnobius lib. 7. *Quaenam ergo causa est ut alienum crimen meo luatur sanguine?* Tacitus Annal. 1. *Ut quicquid istud scelus immineret, meo tantum sanguine pictur.*

Ibid. *Quod alterius rei causa facere iusta sum, id mala quadam mea sorte in tuam recidit injuriam*] Ovidius 3. Metamorphos. *At bene si quaeras, Fortunae crimen in illo, Non scelus inventas: quod enim scelus error habebat?*

Ibid. *Familiaris curiositatis admonitus*] Lib. 9. *Familiari curiositate attonitus.*

Ibid. *Factique causam delitescentem nudari*

gestians] Claudianus: *Mentis penetralia nudant.* Servius ad Aeneid. 6. *Tegere, est, celare: ut contra, nudare, est, indicare.* Hesychius: Ἀπογυμῶ, Φανερόν ποιῶ.

Ibid. *Tuam plumeam etc.]* Petronius: *Braehis pluma mollioribus.*

Ibid. *Lacteanque cutim] Sic, Nostrum Sidorius imitatus, Theodorici cutem lacteam dixit: Petronius lactea pectora in Poesmatum reliquit. Nonnus Dionys. II. Καὶ δέμας εἶχε γάλακτι πνεύκελον.* Noster lib. 10. *Tenera, et lacte ac melle confecta membra.*

Ibid. *Plumeam lacteanque cutim] Ovidius Metam. 13. Mollior et cygni plumis, et lacte coacto.* Martialis: *Vincis mollicie tremente plumas.* Aut massam modo lactis alligati.

Ibid. *Adiuro enim etc. ne tibi quidem ipsi adseveranti posse credere etc.]* Lib. 9. *Iuro per sanctam ego istam Cerevem, me nunc etiam meis oculis de tali muliere minus credere.*

Ibid. *Meditatus innoxios, casus incertus, vel etiam adversus culpae non potest adicere] Cicerero Tuseul. 3. Culpa nulla est, cum id quod praestari ab homine non potuit, evenerit.* Donatus ad 3. *Andriae: Si nostrum est officia praebere, at nostrum non est fortunam praestare prope.* L. 1. *Cod. ad leg. Cornel. de sicar. etc. Ea quae etc. casu potius quam fraude occidunt, fito plerumque, non noxae imputantur.* Vide et Pauli Recept. Sentent. 5. 27. *Pro adicere puto adicere scribendum.* Lib. 2. *Addictus noxio poculo. 6. vigiliae luminibus addictis, et 10. bestiis addicta.* Idem mendum in de Philosophia libro: ubi vulgo, *aliorum potestati ad-*

Ibid. *Casus incertus] Claudianus: Incerto fuerent mortalia casu.* Virgilius Ceiri: *Vel casu incerto, merita vel denique culpa.*

Ibid. *Oculos Fotidis meae udos] Luciani in Amoribus: Τακερόν τι καὶ ἴσον ἐν ὁμωσιν ἀνηγαίνω.* Ibidem: *Ἰλαραὶ τῶν ὀμμάτων βολαὶ τακερῆς ἀνυγραίνοντο.* Philostratus de quodam spurce Apollonium sollicitante: *Ἐλεγε δὲ ταῦτα ὑποδριπῶν ἐαυτὸν, καὶ τὰς ἐφθαλμοὺς ὑγραίνων.* Sic apud Chrysostomum ὑγρὸν ὄμμα, καὶ περνεῖας γέμν. pro quo 2. 2. 14. D. Petri *ἄφθαλμῶν κοιχαλίδος μεστῶν.*

Hesychius: *Ἐγρῆς, ὁ εὐκαταφρεθῆς εἰς ἡδονὰς.* Pollux 2. 4. *Βλάκμα ὑγρὸν, ἐηλυδὸν, ἀνευδρὸν.* Scholiastes Hesiod. *Ἐκ τῆς θαλάσσης ἢ Ἀφροδίτῃ, διὰ τὸ ὑγρὸν ἢ γὰρ ἐπιθυμία ἀπὸ τῆς ὑγρότητος γίνεται* ὅθεν καὶ ὑγρὸς καλοῦμεν τοὺς ἀσπεργεῖς. In Epistolis Theophyl. Simocatae: *Βλέμμω τῇ ἄγρότητι μαλακώτερος.*

Ibid. *Ac tremulos] χυμίζοντας.* Polemo in Physiognom. *Ὀφθαλμοὶ κλυζόμενοι καὶ χυμίζοντες θαντοὺς, εὐφροδῖτον καὶ ἀπαυθὴ ἄνδρα δηλοῦσιν.* Ovidius Art. 2. *Aspicies oculos tre-*

mulo fulgore micantes, Ut Sol in liquida saepe refulsit aqua, et hinc 26. 12. Sirachiden expono.

Ibid. *Libidine marcidos] Horatius putres dixit, ubi Scholiastes, Libidine resolutos.*

Ibid. *Sorbillantibus suavis sitienter hauriebam] Achilles Tattius Lib. 4. Τὸ Ἀφροδίτης ἔργον καὶ ὄρον ἔχει, καὶ κόρον etc. Φίλιμω δὲ καὶ ἀνδρέστον, καὶ αἰεὶ κινῶν.*

Ibid. *Colloque meo manibus ambabus implexa] Ovidius: Colla quoque infidis quae se necentia lacertis, Praebuerant, laqueis implicuisse iuvat.*

Ibid. *Vocē tenui et admodum diminuta] Isidorus Orig. 2. 19. Subtiles voces sunt quibus non est spiritus spissus, qualis est infantium vel mulierum, etc. sicut in nervis: quae enim subtilissimae chordae sunt, subtiles ac tenues sonos emittunt.* In Atellana Pomponii, ad ea, *Vocem deducas oportet, ut mulieris videantur verba: respondetur, Ego vocem reddam tenuem ac tremulam.* Quinilianus 11. 3. *Ne ad spadonem et mulierum etc. exilitatem vox nostra tenetur.* Arrianus 1. 16. in Epictet. de Natuta loquens: *Ἐπὶ τῶν γυναικῶν ἐν τῇ Φωνῇ τι ἐγκρατέμειον ἀπαλωτέρον.* Lucianus Nigrino: *Μικρὸν Φέγγονται καὶ ἰσχυρὸν, καὶ γυναικῶδες.* Idem in Amoribus: *Τὴν Φωνὴν ἴσον τῇ Λυκάμβου βυγατρὶ λεπτὸν ἀφροδύων.* Ilinc λεπτόφωνον καὶ γυναικῶφωνον apud Pollucem 4. 17. coniuncta. vide 2. 1. Adamantium. Porphyrus in de Abstinent. 2. de capis: *Ὅδω ἄδουσι, ἀλλὰ τὴν Φωνὴν ἐπὶ τὸ ἕλνυ μεταβάλλουσι.*

Ibid. *Patere prius fores cubiculi diligenter occludam, ne sermonis clapsi profana petulantia etc.]* Sobriam cautelam! mirificam solertiam! similis Promethei illa in Avibus Aristophanis: *Ἄλλ' ἴνα φράσω σοι πάντα τ' ἄνω πράγματα, τοῦτ' λαβῶν μοι τὸ σπυδιὸν ὑπέρεχε* Ἄναθεν, ὡς ἂν μὴ μ' ὀρώσειν οἱ θεοί. tam facile Deos suos falli credebant, aut volebant credere.

Pag. 53. *Uncino firmiter immisso] Gloss. Uncinus, Κόραξ σιδήρου.* In alio: *Μοχλοῦ ἐγκύριος, repagulum.* Item, *Κόραξ σιδήριος ὄριος.* *Uncinus, repagulum.*

Ibid. *Paveo, et formido solido] Plaut. Cistell. Et illud paveo, et hoc formido.* Ibidem: *Nam et intus paveo, et foris formido.* Cornel. Fronro: *Formido fert interdum rationem, pavor puerilis est.* Pro solide in Appuleio nostro forsam solidum legendum. Lib. 5. *Penus irata solidum, exclamat, etc.*

Ibid. *Arcana Dominae meae revelare secreta] Quinilianus 10. Declam. ex incantatoris persona: Opertae arcana mea tenebroso adiuva, ubi forte, arcana secreta mea etc. scribendum. Sulpitius Severus lib. 2. Superstitio exterrabilis, arcana multata secretis.* Infra hic lib. 11. *Ad arcana purissimae religionis secreta pervenirem.*

[C 3] Lu

Lucrētius eadem forma *secreta taciturna* dixit. Firmicus 5. 1. *latentia secreta*. Noster lib. 10. *taciturnum secretum*.

Ibid. *Sed melius de te etc. praesumo*] Scrip- tor ad Hebraeos 6. 9. Πειρίμεθα δὲ περὶ ὑμῶν ἀγαπητοὶ τὰ κρείττωνα. 1. 67. §. ult. de leg. 2. *Quia melius de matre praesumerat*.

Ibid. *Qui etc. sacris pluribus initiatus, nosti sanctam silentii fidem*] Apud Lucianum in Navig. Ἐτελέσθημεν ὡς οἰσθα, καὶ στέγειν μεμάρχηκαμεν. Apud Eudem in Deorum Dialogis: Οἷς με πρὸς πάντας ἐν ταῖτα εἰπέην, οὐχὶ δὲ πρὸς μόνον σε ὃν ἐχεμεντεῖν ἠπιστάμεν. Melite apud Achillem Tatium ad Clitophontem: Οὐκ ἀσχύ νομαί τὸ τοῦ Ἐρωτος ἐξαγορεύουσα μυστήρια, πρὸς ἄνδρα λαλῶ μεμυμένον. Plutarchus in de lib. educ. Διὰ τοῦτο (με δοκεῖ) τὰς μυστη- ρίαις τελετὰς εἰ παλαιοὶ κατέδειξαν, ἵνα ἐν ταῖταις οἰαπὼν ἐπιστέτες, ἐπὶ τὴν τῶν ἀνδρα- πίνων μυστηρίων πίστιν τὸν ἀπὸ τῶν θεῶν μετα- φερόμενον Φέβον. Heliodorus de Calasyride pro- pheta et Sacerdote: Σεφεὶς τὰ τοιαῦτα σιγῇ πρὸς τὸ ἀνεκλάλητον ἐπισφραγίζεσθαι. *Fidem silentii* proprie dixit. Virgil. *Hinc fida silentia sacris*, ubi Servius: *Hinc inventum est servare sacris fidele silentium*. Sic alibi hoc ipso libro, *taciturnitatis fides*. Et ur hic *sanctum silentium*, sic II. *silentium venerabilis*.

Ibid. *Et simplicitatem relationis meae tenacitate taciturnitatis tuae remunerare*] In Dial. ad Asclepium: *Intra secreta pectoris etc. silentio regite, et taciturnitate celate*. Philo lib. quod deter. insid. potiori: Σπουδαζόμεν ἐκαστον τῶν εἰρημέων στομίον κατυπέην τοῖς ἀβήτοις ἐγκυρταίας δεσμοῖς.

Ibid. *Iam scies omnem domus nostrae statum, iam scies Dominae meae miranda secreta*] Te- rentius Heeyr. 1. 2. *Nunc audies*. ubi Donatus: *Quasi iamduidum scire cupienti*. Ovid. Amor. 1. de ancilla loquens: *Opprime tentatam, nec nisi victor abi. Tunc neque te prodet communi conscia culpa, Factaque erunt Dominae dictaque nota tibi*.

Ibid. *Quibus obaudium Mmes, turbantur sidera*] L. 6. Cod. de Malef. etc. *Multi Magici artibus usi, elementa turbare, et Manibus excitis audent ventilare, etc.*

Ibid. *Turbantur sidera, coguntur Numina, serviunt elementa*] Infra lib. 11. *Tibi respondent sidera, gaudent Numina, serviunt elementa*.

Ibid. *Totusque artis manus et machinas ardentur exercet*] Apud Virgilium: *Omniaque arma advocat. Seneca Medea: Hoc age, omnes advoca Vires et artes. Hesyclus: Μυχαναὶ, τέχνη, ἐπινοαί, βουλεύματα, etc.* Locutio n. re castris desumpta. Interpres vetus 1. Mac- cab. 15. 25. de Antiocho: *Applicuit castra in Doram secundo, admovens ei semper manus, et machinas faciens*.

Ibid. *His inquam auribus audivi*] Virgilius: *Pocemque his auribus hausi*. Supra lib. 2. *Haec ego meis oculis aspexi. Hisce oculis, ἰδωτισμὸς ἀσεverantis*. Donat. ad 3. 2. Adelpi.

Ibid. *Ni celerius Sol coelo ruisset etc. ipsi Soli nubilam colligentem, et perpetuas tenebras comminantem*] Venetica apud Lucaenum: *Tibi possime mundi Arbitrator immittam ruptis Titanae cavernis, Et medio feriere cae. Apud Claudianum de raptu Proserp. Primordia testor Noctis, et horrendae stagna intemerata paludis, Si dicto parere negas, patefacta tenebris Tartara, Saturni veteres laxabo catenas, Obducam tenebris lucem compage soluta, Fulgidus umbroso miscabitur axis Averno*. Minuc. Octavio: *Quid quod orbis tui, et ipsi mundo cum sideribus minantur incendium*. vide Grotii adnotata ad lib. 4. de Relig. Christ. Valer. Maximus de Xerxe: *Nec hominibus tantum terribilem, sed Neptuno quoque compedes, ac coelo tenebras minantem*. Oxon. *hic cessisset, et nubilam colligentem* etc. lege, ei (id est, Soli) n. c. etc.

Ibid. *Ac me capillos eius etc. clavculo praecepit ferre*] *Quod factum non arduum, cum antiquitus tonsores solerent artificum suum in viâ exercere*. Artemidorus §. 68. Ἐδοξε τις κά- τοπρον ἔχειν κυρτέως ἐστῶς ἐν τῇ πλατείᾳ etc. Martialis 7. 61. *Stringitur in densa nec caeca novacula turbâ*. Vide et l. 11. §. 1. ad leg. Aquil.

Ibid. *Capillos eius qui caede cultrorum desecti etc.*] Iuvenalis: *Et longi mucronem admittere cultri. Scholiastes: Tondere barbam. Eadem graecissans dixit. Sic Φόνον τριχῶν Philostratus in Epistolis: ita ligni et frondium caedem 19. 12. A. Gellius.*

Ibid. *Humi iacebant*] Seneca 92. Epist. *Capillos etc. dromos negligimus*. Plinius 7. Epist. 27. *Ubi illuxit. ipse circa verticem rarus, capilli saccetes reperituntur*.

Pa. 54. *Quos me sedulo furtimque colligentem tonsor deprehendit*] Infra lib. 6. *Haec eans sollicito seduloque curantem Ceres alma deprehendit*.

Ibid. *Furtimque colligentem*] *In sinum furtim abscondentem*, ut lib. 9. loquitur.

Ibid. *Arreptam inclementer increpat*] *πρὸς λαβθενας ἐπιτιμῶ*, Matth. 16. 22. ubi dicta vide. Gloss. *Reprehendit, ἐπιλαμβάνεται*. ubi suppleendum *χερὸς* videtur. Confer Suetonii verba ad dictum Matthaei locum adducta.

Ibid. *Tunc ultima non cessas? etc.*] Ex hoc loco in mentem venit posse corrigi illum Apologetici: *Tunc ultro parentis tuae animum in istis scrutaris? et pro ultro, ultime scribendum*, sic infra 9. *Ille ultima pistoris uxor*.

Ibid. *Quod scelus nisi tandem desinis, magistratu tuo constanter obiciam*] Sic *potestabilibus et tribunatibus obistere* quem Tertull. cap. 6. de fu-

fuga in persecut. dixit, et Christum Pilato obiectum in Apologetico. Infra hic lib. 9. offerre magistratui dicitur. Cornelio Nepoti in Epaminonda magistratui tradere, sic δικαστῆ παραδίδωναι Aristides, et passim in N. Testamento. In Plautina Truculento: Apud omnes magistratus fixo erit nomen tuum. Vox scelus hic forsitan tanquam conyivium διὰ μέσου interiectum est. Eugephus ad 3. 4. Andr. Asutia, scelus, malum etc. interiectiones sunt dolentis aut irascentis, sic infra 4. de anu. senile illud facinus. et 8. de lupis, Exitium pecudum.

Ibid. Immissa manu scrutatus, e mediis papillis meis etc.] Lib. 9. Nec defuit qui manu super dorsum meum iniecit, in ipso Deo quam gerebam gremio scrutatus reperiret, atque in coram omnium deprimeret aureum cantharum.

Ibid. Quo gesto acriter affecta? Gestum substantivo et ἐνικῶς cap. 36. etiam Solinus posuit.

Ibid. Mecumque reputans Dominae meae mores, quod huius rei repulsa satis acriter commori, meque verberare saepissime consuevit, iam de fuga consilium tenebam] Sic solet: servillis natio a verberibus frequenter sibi fuga consulit. Androclus 5. 19. apud Gellium: Cum Africam Proconsulari imperio Dominus meus teneret, ibi ego iniquis eius et quotidianis verberibus ad fugam sum coactus. In l. 22. Cod. de administr. tut. etc. Quorum (servorum) fuga potius tutori adscribitur, sive negligentia dissolutam patitur esse disciplinam, sive duritia, vel inedia atque verberibus afficit eos. vide et l. 17. §. 4. de Aedil. edict. Salsianus 4. Ad fugam servos non miseriae tantum, sed et supplicia compellunt. In Eunuchio Terentii 5. 2. Num meam saevitiam veritus? ubi Donatus, Ut fugeres. Bassilius Homil. 1. de Ieiun. Οικέτης δραπέτευει δεσπότην τύπονται. Plutarechus in περί ἀργησο. Ἀποδιδράσκουσιν, (οἱ οἰκέται) τὰς ἀπειλὰς etc. δείσαντες. In versu Graeco est, φεύγειν αἱ δὲ δεσπότης θυμωμένους. Seneca: Iracundus Dominus quosdam ad fugam coegit, quosdam ad mortem. Philo in de Profugis: Αἰτίας πρὸς εἶναι νομίζω φυγῆς: μίσος, φόβος, αἰδῶ. Μίση μὲν οὖν καὶ γυναικῶν ἀνδρας, καὶ ἀνδρῶν γυναικῶν ἀπολείουσι. Φόβος δὲ τοῦς γονεῖς παῖδες, καὶ δεσπότης οἰκέται· αἰδοῖ δὲ τοῦς ἐταίρους, ὅπotes μὴ καὶ ἡδούνη τι πράξειαν αὐτοῖς οἱ φίλοι.

Ibid. Tui contemplatione] Sic 8. simulacri iacentis contemplatione. Servius ad Aen. 12. Cum alteri aliquid alterius contemplatione praestamus. Iustinus 8. Non contemplatione iustitiae eius, sed invicem mecentes etc.

Ibid. Attendentem caprinos utres] αἰγεία. Xenophon Ἄναβασις. 7. Τὸ ὕδωρ δὲ ἐφέρνυτο ἐπὶ δεξιῶν, ἐπήγγυτο, καὶ ἄ οἶνος ἐν τῶς αἰγείοις. Gloss. Αἰγείων, caprina.

Ibid. Quos cum probe constrictos inflatosque; ac iam pendentes cernorem etc.] Ovid. Metam. 15. Cui spiritus oris Tendere vesicam solet, aut direpta bicornis Terga capri. Psellus in de uterulo aenigmat: Ἐχω τράχηλον, καὶ κεφαλὴν οὐκ ἔχω, Τετρασκελὴς τίς εἰμι, καὶ ποδῶν δίχην, Ἐμπνοὺς τε νεκρῶς, ἀλλὰ χρωρὶς ὄστων. Pro pendentes male Vir doctus tendentes reponbar. Arnobius lib. 3. Et viduatos interioribus cunctis, tanquam utres sufflatos turgidorum corporum inanitate pendere. Hinc iocus de Bonoso, vel (ut verbo Laberiano utar) Biboso apud Vopiscum: Longo gravique certamine a Probo superatus, laqueo vitam finivit: tunc quidem iocus extitit, amphoram pendere, non hominem. Antiphanes apud Athenaeum: Τούτων οὖν Δι' οἰνεφλυγίαν καὶ πάχος τοῦ σώματος, Ἀσκὸν καλεῖσι πάντες δι' ἐπιχώρειν.

Ibid. Aditum gestientes, fores insilitium] Supra: Aditum tentantes, et etc. ianuas cardinibus abortitis, evellere gestientes.

Ibid. Sic noctis initio etc. instruxit feralem officinam] Mules. 5. Vespera iam noctem trahente, nefarius sceleris instruit apparatus. Ferales officinas (at in re aliq) etiam Terullianus dixit, in de hab. mul.

Ibid. Ad omnes orientales caeterosque aspectus pervium] Commodius forsan, ad orientales omnesque c. a. p. Quintilianus Declam. 13. Est enim positus ad ortus Solis liberti, apricus, omnibus ventis medius. Non absimilis illa Luc. 22. 29. locutio: Ἴδετε τὴν συκὴν, καὶ πάντα τὰ δένδρα.

Ibid. Maxime his artibus suis accommodum] Scriptor de bono Puditiciae in Cyprianis operibus: In domus parte secreta, et sine arbitris: alta, et facinoribus accommoda. Noster infra in hac eadem re, Superius cubiculum.

Ibid. Apparatu solito instruxit feralem officinam] Donatus ad 2. 4. Andr. Apparari, ad horrorem et timorem referunt.

Ibid. Omne genus aromatis etc.] Seneca de Medea: Totas opes effundit, et quicquid diu Etiam ipsa tinnit promit: atque omnem explicat Turbam malorum, arcana, secreta, abdita.

Pag. 55. Illic carnosus clavi pendentium] Lucanus 6. de Erisythone: Laqueum nodosque recentes Ore suo rupit, pendencia corpora carpsit, Abrasitque cruces, percussaque viscera nimbis Vulsit, et incoctas admisso Sole medullas. Insertum manibus chalybem, nigramque per artus Stillantis tabi santem, virusque coactum Sustulit, et nervo morsus retinente pendit.

Ibid. Obditos atque nodatos] Malum inmodatos scribi. Gloss. Καταμυμνῆξω, Inmodo. Video tamen permitti posse receptam lectionem.

Virgil. Crines nodantur in aurum.

Ibid. Et qua nidor etc.] Virgilius, et de pilis: Illi ingens barba relaxit, Nidoremque amibusta dedit.

Ibid. Aditum gestientes, fores insilitium] Supra: Aditum tentantes, et etc. ianuas cardinibus abortitis, evellere gestientes.

Ibid.

Ibid. *Crapula madens*] Ita et Servius ad 6. Eclog. locutus.

Ibid. *Obscurae noctis deceptus caligine*] Infra lib. 9. *Illusae caliginis tenebris impeditus.*

Ibid. *Mihi primam istam virtutis adoram, ad exemplum duodeni laboris Herculei etc.*] Anna Comnena Alexiadis 1. *Τούτο τρίτον ἔβδου πρὸς γε τῆς βασιλείας, καθάπερ τινὶ Ἡρακλεῖ τῷ μεγάλῳ Δαξίῳ ἐγένετο.*

Ibid. *Trigeminis corpori*] Glossarium: *Τρίσωμος, tricornis.*

Ibid. *Et Dominam tuam, cum aliquid huius divinae disciplinae molitur, ostende*] Apud Lysiam 1. Orat. *Ἀξίῳ δὲ σε ἐπ' αὐτοφύρῳ ταῦτά μοι ἐπίδειξαι.*

Pag. 56. *Nec ipsa tu videre talium rerum rudis etc.*] Tibullus 1. 8. *Quid avarer heu misero carmen nocuisse? quid herbas? Forma nihil magicis utitur auxiliis.* Cicero Famil. 6. 11. *Ne ipse quidem rudis.*

Ibid. *Micantibus oculis*] Supra lib. 2. *Oculi in aspectu micantes aquilino.*

Ibid. *Flagrantibus papillis*] Sic excusi omnes: legendum *fragrantibus*. In vet. Epigr. *Καὶ μαζοὶ γλαυβέντες, εὐφύρες, ἰμερβέντες, εὐφύρες, πάσης περὶ πτότεροι κάλυκος.* Cantic. Salom. 4. 6. *Πορεύσομαι πρὸς τὸ ἕρος τῆς ἀμύνης, καὶ πρὸς βοῦνδν τοῦ λιβάνου,* ubi magnus Grotius: *Sic vocat mammas ob suavissimum odorem.* Sic infra heic lib. 8. *odor corporis cinnamomi.* Haec scripseram, cum et *fragrantibus* inveniri in Oxoniensi MS.

Ibid. *In servilem modum addictum atque mancipatum*] Adolescens Plautinus in Baechid. *Nunc ego tibi tibi me mancipio.* Seneca Epist. 116. *ex Panaetio: Non est committendum ut incidamus in rem commotam, (Amorem) impotentem, alteri mancipatam, vitem sibi.* Sic *mancipari* virgini Donatus ad 5. 2. Eunuchi dixit. *Illud in servilem modum est a Tacito, qui in 2. Histor. Sumptum de eo supplicium servilem in modum.*

Ibid. *Iam denique nec Larem requiro, nec domitionem paro*] Idem adolescens Plautinus Sc. Mirum in modum: *Abire hinc nullo pacto possim si velim, Ita me vadatum amore vincuntque attines.* Amator apud Tibullum: *Ita sub imperium sub titulumque Lares.* Damascius apud Photium: *Ὅτω τῶν ψυχῶν διετέβην ὑπὸ τῆς εὐφροσύνης, ἔστε οὐχ οἷς εἰκάδε ἐπαυένην.*

Ibid. *Nec domitionem paro*] Infra 11. *Tardam satis domitionem comparo.*

Ibid. *Et nocti isti nihil antepono*] Id est, *Hanc noctem rebus omnibus antepono.* sic infra hoc libro: *Alc nullam aliam Fotidi meae praewalle, pro, me omnibus Fotidem m. praewalle, et lib. 5. Amo te efficitim, nec ipsi Cupidini comparo, id est, ipsi Cupidini praefero.* Ibidem, *Periculum nullum ante oculos habere:* ubi mens

ost, *pericula omnia post torqum viticere: id est, nulli fucere.*

Ibid. *In solitudinem semper abstrusa, et omnium praesentia viduata, solet secum huiusmodi perficere*] Heliodorus de Venefica: *Ἄνευθλήτου etc. σχολῆς ὑπειλήθους νομίσασα, πρῶτον μὲν βίβρον ἠρόβητο etc.* Noster in Apologia de Magia loquens: *Tenebris abstrusa, et arbutis solitaria.* Habent heic editi libri, *huiusmodi secrete perficere, servetur altera lectio.* Interpres vetus Ignatii Epist. ad Trallianos: *Ne in nobis complectur quod Propheta ex persona Dei ad huiusmodi dicit,* etc. Oxon. *Solet haec secum perficere.*

Ibid. *Sed tuum postulatam praeponom periculo meo*] Sallustius 2. de Rep. ord. *Mihi multa cum avino reputanti, consilium fuit famam modestiamque necam post tuam dignitatem habere.* Infra lib. 5. *Nos originis nexu pro tua incolumitate periculum nullum ante oculos habere compellit.*

Ibid. *Fidem silentiumque*] Id est, *fidem silentii: ἐν δὴ δούῳ.*

Ibid. *Intecti bacchamur*] Repone ex Oxon. et ceteris MSS. *intecti atque nudati bacchamur,* sic infra 10. *Nudo atque intecto corpore.*

Ibid. *Cum quidem mihi fatigato de propria liberalitate Fotis puerile corollarium obtulit*] Martialis: *Fessus mille modis, illud puerile poposci: Ante preces totas primaque verba dedit.* Vide Suidam in *Δωσίπυγος.* Notetur et vox illa *liberalitate.* Idem Martialis: *Formosa Phyllis nocte cum mihi tota se praestitisset omnibus modis largam, etc.*

Ibid. *Luminibus meis vigilia marcidis etc.*] Tacitus Annal. 6. *Libidinosis vigiliis marcidus, quod ipsum hic Appuleius.* In Oxon. melius, *luminibus nostris.*

Ibid. *Sopor infusus, etiam in altum diem nos attinuit*] Seneca Epist. 122. *Turpis qui alto Sole semisomnus iacet.* Nec male heic legas, *in multum diem.* Infra lib. 4. *Ut usque diluculum, imo et in multum diem, etc.* sic Cicero, *in multam noctem vigilare,* in Somn. Scip.

Ibid. *Ad hunc modum transactis voluptarie paucis noctibus etc.*] Scribendum puto, *haud paucis noctibus.* Supra lib. 2. *Ad eius noctis exemplum similes adstruximus alias plusculas.*

Ibid. *In avem sede plumaturam*] Gellius 9. 4. *Corporibus etc. avium ritur plumantibus.*

Ibid. *Et ad suum cupitum sic devoluturum*] *Ad suum amabilem* 3 Esdrae 4. 24. *utque Interpres.* Infra lib. 6. *Ne cum sua cupita conveniret.*

Ibid. *Ad tantae rei speculam etc.*] Palat. et Oxon. MSS. *In tantae r. s.*

Pag. 57. *Suspensa plantis efflorens vestigia.* *Ἡ λέμυ, καὶ κτύπον χαρῆς βαδίζουσα,* ut apud Ari-

Aristaenetus illa. Seneca alter Epist. 56. *Cuius aures ne quis agitet sonus, omnis servorum turba contuitur, et suspensus accedentium proprius vestigium ponitur.* De Seylla Virgilius Cæri: *Suspensa levans digitis vestigia primis Egreditur.* Quintilianus I. Declam. *Gradu suspensio potere certa vestigia.* Ovidius I. Fast. *Vestigia fortim Suspensa digitis fert taciturna sono.* Maximianus 3. Eleg. *Suspensio ponere gressus, Et tota nullo currere nocte sono.* Infra hic lib. 5. *Nudo vestigio pensilem gradum paulatim minuens.* Euripidis Orest. *Σίγα, σίγα, λεπτὸν ἰχθὺς ἀρβύλας θίβετε· μὴ κτυπέτε, μὴ ἔστω κτύπος.* Lucianus in Deorum Dialogis: *Ἀλοφῆτι, καὶ ἐπ' ἕκρων τῶν δακτύλων βεβηκνῆα.* Onomast. vetus: *ἄσωνος, ἄφωνος.*

Ibid. *Perque rimam ostiorum iubet me spectare quae sic gestata sunt*] Petronius: *Per rimam foris speculari diligentissime coepi* etc. Infra lib. 9. *De rima quadam prospiciunt sanum me atque sobrium etc. consistere.* Heliodorus lib. 7. *Προσστῆας ταῖς ὀρέμας, καὶ διακρύψας διὰ τῶν ὀπῶν καθ' ἕξ δεινῆτος ἢ ἡλίσις, εἶδε τὰ γινόμενα.*

Ibid. *Et arcuā quadam reclusa etc.*] *De arcuā Magicis adhibita olim ad Apologiam dixi.*

Ibid. *Indidem egesta unguedine*] *Hinc in-guentariae id genus mulieres dictae, ita et Canidiam Horatii Scholiastes vocat.*

Ibid. *Multumque cum Lucerna secreto colluctata*] *Lucerna secretorum tenacissima habita, utpote quae cum omnia videret, nil foras eliqueretur.* Apud Aristophanem in Ecclesiaz, *mulier lucernam alloquens: Καὶ ταῦτα συνδράν, οὐ λαλεῖς τοῖς πλῆσιον· Ἄνθ' ὧν συνοῖσαι καὶ τὰ νῦν βουλευόμενα.*

Ibid. *Membra tremulo succussu quatit*] *Euripides Iōne: Εὐπτερον δέμας ἔρεισε.*

Ibid. *Fit bubo Pamphile*] *Ovidius de Cygno in avem sui nominis verso: Poma latus velat, tenet os sine acumine rostrum, Fit nova Cygnus avis.* Metam. 2.

Ibid. *Sic edito stridore querulo, iam sui periclitabunda, paulatim terra resultat*] *Isidorus Orig. 12. 7. Volucres pinnarum auxilio moventur, quando se aëri mandant. Periclitabunda sui est, libratīs brachiis, ut infra hic simili argumento loquitur. Nota et stridorem querulum dum levare se. Suidas in χαλδαίκοις ἐπιτηδεύου. de Isidoro: Ἐπεδείκνυε τὴν ὀδὸν τῆς μιμήσεως, ἕλλων τε καὶ σπρονδῶν, καὶ μικρῶν σούτων καὶ κατοικιδίων τῆς πτήσεως, οἷα φοφῶσαι ταῖς πτέρεσι πρὸς τὸ πέτασθαι ἐγερόμενοι.*

Ibid. *Magnis suis artibus*] *Male ex MS. El minorstius, magicis s. a. Simillimum errorem erravit etiam Meursius, qui pro Iis Apologetici, Si magnum putarem caducum delictare, etc. volebat magicum scribi. Infra lib. 4. Magnis ar-*

tibus magnam opulentiam dissimulabat. et 9. magnae artis homo. Sic loqui amat Noster.

Ibid. *Quidvis aliud magis videbar esse quam Lucius*] *Meursius Exercit. Critic. quidvis magicis suis: satis importune.*

Ibid. *Defrictis diu pupillis, an vigilarem scire quaerebamus*] *Horatius: Vigilansne ploro? Scholiastes: Sic incredibile dicit factum, ut sibi somno simile videatur. Ait, defrictis pupillis: quod solent nempe qui et somno evigilant. Philostratus 4. 6. Ὡστερ ἀφύπνιστος, τὸς ὀφθαλμοὺς ἔτριψε, καὶ πρὸς τὰς ἀνάγας τοῦ ἡλίου εἶδεν. Petronius: Et pueri deteris paulisper oculis ad ministerium redierant.*

Ibid. *Arrepta manu Fotidis, et admoda lumentibus meis*] *Nicetas in Isaacio Angelo et Alexio Filio, de Isaaci adulatoribus: Ἐνίστα δὲ καὶ τὰς ἐξημερομένους (αὐτοῦ) χεῖρας περιπτυσσόμενοι, καὶ τοῖς ὀφθαλμοῖς αὐτῶν προσάπτουσι etc. Chrysostomus Homil. 8, in Ephes. de Pauli vultu: Si illis temporibus vixissem, amplexus ea ossem audacissime, καὶ ἐπὶ τὰς κόρας τὰς ἐμὰς ἔθνηκα. Iulianus Epist. 40. de Iamblichi literis: Ὡς ἔλαβον, ἐφίλου, καὶ τοῖς ὀφθαλμοῖς προσήγον. et Epist. 60. ad eundem: Ὅσαίσι μὲν τῷ στόματι τὴν ἐπιστολὴν προσήγαγον! etc. εἶτα ἐπέβαλον τοῖς ὀφθαλμοῖς!*

Ibid. *Per istas tuas papillas*] *Hansenius libro de Iureiurando Veterum, pupillas substituit, qui sapit nil mutet, supra hic ad hanc ipsam ancillam: Sic tuis istis micantibus oculis etc. et fragrantibus papillis in servilem modum addictum teneas, etc.*

Ibid. *Meae Veneri*] *Virgil. Eclog. 3. Parta meae Veneri sunt munera. Servius: Meae amicae.*

Pag. 58. *Hunc alitem factum ubi quaeram?* *Phaedrus: Ovem rogabat corvus modium tritici, Lupo sponsore: ad illa praemetuens dolum, Rapere atque abire semper adsuavit lupus, Tu de conspectu fugere velocis impetu, Ubi vos requiramus cum dies advenerit?*

Ibid. *Alitem factum*] *Lib. 4. Fortissimum socium nostrum, prorsus bestiam factum.*

Ibid. *A me scelus istud depellant coelites*] *Procul arceat alius Iupiter. Procul hunc arceat furorem O Superi.*

Ibid. *Aquilae ipsius volatibus sublimis, et toto caelo pervius*] *Proverb. 30. 19. Via aquilae in caelo. Vide Florid. 1. non longe ab initio.*

Ibid. *Tamen non ad nidulum meum post illans pinnarum dignitatem subinde devolem*] *In Epistolis Apollonii dictis: Οὐ γὰρ ὀπίσσω πηνῶν, καὶ λιῶν ἰδίον ἀπόκοιτον. Calpurnius Nemesianus: Vocalem longos quae dicit aedona cantus, Quae licet interdum contento vimine clausae, Cum parvae patuere fores, cui libera ferri Novit, et agrestes inter volitare volucres: Scit rursus remeare domum, tectumque subire Viminis,*

[D d]

ct

et cavcam totis praepone sylvis. Maximianus 2. Elegia: Fugiant et bruta novos animalia campos, Et repetunt celeres pascula nota greges. Sub qua decubuit requiescentes diligit umbram Taurus, et amissum quaerens ovile pecus. Dulcis et in solis cantat philomela rubetis, Estque suum rapidis dulces cubile feris. Virgilius de mansueto cervo: Errabat sylvis, rursusque ad limina nota Ipse domum, sera quamvis se nocte ferebat.

Ibid. Per dulcem istum capilli tui nodulum, quo meum vinxisti spiritum etc.] Paulus Silentiarius: Χρυσῆς εἰρήσασα μίαν τρίχην Δωρίς ἐθείρης, Οἷα δὸρνηκῆτος ἤενε ἑμᾶς παλάμας! In Cantic. Solom. 4. 9. Vulnerasti cor meum in uno oculatorum tuorum, et in uno crinis colli tui.

Ibid. Me nullam aliam Fotidi meae praemalae] In Apologia, de Pudentilla sua: Sed olim tua sponte a nubendo non alienam, me fortasse praeter caeteris maluisse. Ibidem in Pudentillae literis, Βουλεμένη γάρ με εἶ. γαμήῃται, ἀσπὶς τοῦτον ἔπεισας ἀντὶ πάντων ἀρεῶν. Aristaeus, 1. 24. Λέγῃ σαφέστερον, εἰ τοῦτον ἔρχεσθαι ἀντὶ πάντων ἐθέλει. In Andria Terentiana: Nil aliud volo nisi Philumenam. Catullus: Unam Septimius miscillus Aemem Mavult quam Syrias Britanniasque. Idem: Dicebat quondam solum te posse Catullum Lesbiam, nec prae me velle tenere Iovem. Tibullus: Nulla tuum nobis subducet foemina lectum, et post, Tu modo sola places, nec iam te praeter in orbe Formosa est oculis ulla puella meis.

Ibid. Istas nocturnas aves] Seneca Epist. 122. Tam infausti omnis sunt quam nocturnae aves.

Ibid. Ut quod infaustus volatibus familiae minantur exitium, suis tuant cruciatibus] Dio Chrysost. Orat. 34. Ἀνθρ φροῦς ἐπὶ κτήνος ἐβάδιζεν, ὡς δ' ἐθεάσατο τινα κορώνην, οἰωνισάμενος λίθῳ βάλλει, καὶ πῶς τυγχάνει αὐτῆς πᾶν οὐν ἰσθῆ, νομίσας εἰς ἐκείνην τετράφθασι τὸ κελεστόν.

Pag. 59. Plusculo uncto] Onomasticon vetus: Unctum, ἀλείφω.

Ibid. Iamque alternis conatibus libratis draconibus etc.] De Daedalo Ovidius 8. Metam. Geninus opifex libravit in alas Ipse suum corpus, motaque pendit in aura. Lib. 6. de aquila Noster, Librarisque pinnarum nutantium molibus etc. Quintilianus in Declamat. de apibus: Quemadmodum aliae libratae pennis onera conferrent, etc.

Ibid. Nec ullas plumulae, nec usquam pinnulae] Ovidius: Nudos quatit ille laertos, Remigioque carens non ullas concipit auras, similis locutio autem infra lib. 8. Nec ulla capra, nec pavens damula, etc., et 7. Nullae deliciae, ac ne ulla quidem libertas excipit.

Ibid. Eximis palmulis] Florid. 2. Intimis palmulis, et eximis palmulis.

Ibid. Digiti coguntur in singulas ungulas]

Ovidius de Ocyroë in equam versa: Tum digiti coëunt, et quinos alligat ungues Perpetuo cornu levis ungula.

Ibid. Et de spinæ meae termino grandis cauda procedit] Ovid. Longae pars maximus pillos Cauda sit. Laetantius, de Opif. Dei cap. 7. In quadrupedibus idem opifex contextum spinæ a summo capite deductum longius extra corpus educit, et acuminavit in caudam.

Ibid. Iam facies enormis, et os prolixum] Ovidius: Crescit et oris Et colli spatium. Laetantius eod. loco: Quae omnia (de memoris agit) cum sint eadem in omnibus autnantibus, tamen infinita et multiplex diversitas figurarum est, quod ea quae dixi aut productiora, aut contractiora huiusmodi varie differentibus comprehensa sunt.

Ibid. Et nares hiantes] Olim ad Apologiam pag. 113. dixi.

Ibid. Sic et aures immedicis horripilant auctibus] Ovidius de Mida ab Apolline mutato: Nec Delius aures Humanam stolidus patitur retinere figuram, Sed trahit in spatium, villisque albetibus implet. Horripilant, pilis inhorruitibus squalent: ut infra lib. 8. loquitur.

Ibid. Mihi iam nequenter tenere Fotidem natura crescebat] Plaut. Cureul. Viden' ut misere moliantur? nequeunt complecti satis. Infra lib. 10. Angebar plane non exili metu, reputans etc. quo pacto, quamquam ex unguentis perpruriscens, mulier tam vastum genitalis susciperet.

Ibid. Quod solum potui etc.] De lo vacca Ovidius: Quos potuit solos tendens ad sidera vultus. Noster lib. 4. Et, in quo solo poteram, celatim auxilium bovo committenti ferre etc. lib. 7. Quod solum poteram, tacitus licet, serae vindictae gratulabar. 9. Quod solum poterat, causabatur nocturnis tenebris etc., et 10. Quod solum potui, filio suo tacitum secretum aperuit.

Ibid. Postrema deiecta labia] Labii demissis gemens, ut in Eunuchio Terentii. Bene autem labiam dixit, utpote iam enormem. Sosipater Charisius, Labra modica, labia immodica: et inde Labeones.

Ibid. Ad illam tacitus exposulabam] Multa putans, sortemque animo miseratus iniquam. Infra lib. 6. In animo meo tacitus exposulabam.

Ibid. Percussit faciem suam manibus infestis] Terque quaterque manu faciem percussit. Seneca cap. 6. ad Marc. Ingerantur lacerato pectori manus, et in ipsam faciem impetus fiat.

Ibid. Sed bene, facilius quod reformationis huius medela suppeditat] Apud Philostratum 5. 5. Τὸ δὲ φάρμακον τῆς μεταβολῆς οὐ μέγα.

Ibid. Nec moram talem patereris] τὸ τάλαντ' aut δεκτικῶς ponitur, (eiusmodi tamen exemplum desidero:) aut (quod molin) videtur tantulum scribendum. Aen. 1. Haud tanto cessabit cardine totum, ubi Servius: Aut δεκτικῶς δι-

dixit, ne in tantum quidem: h. c. brevi occasione cessabit. Sic in Apologia: *Vix ab eo tantulam moram impetramus etc.*

Ibid. Primo diluculo] Gellius 2. 29. *Ubi primum diluculabit.*

Pag. 60. *Quanquam perfectus asinus, etc. sensum tamen retinebam humanum*] Cicero: *Si nemo est qui non mori malit, quam converti in aliquam figuram bestiae, quamvis mentem hominis habiturus, etc.* Augustinus de Civit. D. 13. 18. *Sicut Appuleius in Libris quos Asini aurei titulo inscripsit, sibi ipsi accidisse, ut accepto veneno, humano animo permanente asinus fieret, aut indicavit, aut finxit.* Scholiastes vetus Horatii ad Epod. 15. *Simili modo etiam Appuleius scribit animam suam fuisse in corpore asini.* Ovidius de Calisto: *Mens antiqua tamen facta quoque mansit in ursae.* Idem de Actaeone: *Lacrymaeque per ora Non sua fluxerunt, mens tantum pristina mansit.* Homerus (a quo Ovidius) de Ulyssis comitibus: *Οὐ δὲ σὺν μὲν ἔχρον κεφαλὰς, Φωνὴν τε, τριχὰς τε. Καὶ δέμας, ἀνταρ τῶν νεύς ἔμπεδον, ὡς τὸ πάρος περ.*

Ibid. *Calceus feriens, et mordacitus appetens*] Infra lib. 7. *Ille terga pulposis torulis obesa conveters, postremis vellicatur calceus: alius hirsutu maligno comminatus, remissis auribus, dentiumque candidinum hastis remudatis, totum me commorsicat.* ubi iuncta itidem agnoscis quae hoc loco copulata. *Mordicitus* (quod nonnulli mutatum ibant) veram scripturam puto, sic alibi, *publicitus, medullitus, et similia Noster.*

Ibid. *Demusata etc. contumelia*] Habet a Terentio, simile infra 9. *tacitus iniuriam devorare.* Glossae: *Demusso, ἀπονοστάζω, ἀποσιωπῶ.*

Ibid. *Durissimo casui meo etc.*] Virg. *Duri solatia casus.* Servius: *Impossibilis ad mutationem.* Infra hic lib. 4. *Durissimo casui meo etc. subsiste paululum.*

Ibid. *Vectorem meum probissimum*] Amare, ut 6. *An tu probissima puella etc.?*

Ibid. *Et Fidei secreta numina*] De eadem Silius: *Iustitiae consors, taciturnaque in pectore numen.*

Ibid. *Capita conferunt*] Auctor Philopatridos inter opera Luciani: *Τὰς κεφαλὰς ἄγχι σχόντες ἐψύριζον.* Senec. Apocol. *Cum vidisset capita conferentes, etc.* Hoc Comicus veteribus caput limare, id est, iungere, vide Nonium Marcellum, et ad Matth. 27. 1. dicta.

Ibid. *Abigor procul ab hordeo etc.*] Plaut. Curcul. *Frascere, si te cidentur hic a cibo abigat.* Horat. *Cervus equum melior pugna, communibus herbis Pellebat.* Fulgentius Mythol. 1. *Accidentale odium est, quod aut verbis casualiter oboritur, ut hominibus: aut comestionis propter, ut iumentis.*

Ibid. *Angulo stabili concesseram*] Terent. Adelph. *Interea in angulo aliquo abeam.*

Ibid. *In ipso meditullio Hipponae Deae simulacrum residents aediculae*] De Deae Hipponae ortu Plutarchum in Paralleliis vide. Et nota simulacrum heic stabuli meditullio positum. Sic supra lib. 2. *Ecce lapis Parius in Dianam factus, tenet libratam totius loci medietatem.* Lucianus in Amoribus: *Εἶσω τοῦ νεῦ περιήμειν, ἢ μὲν οὖν βῆθ ἐν μέσῳ καθήρτατι.* Virgilius: *In medio mihi Caesar erit, templumque tenebit.* ubi Servius: *Semper se deprecatur Numinis locus est cuius simulacrum in medio collocatur: alia enim ad ornatum pertinent.* Pro aediculae Lipsius (quem ego falli puto) *sediculae* reponit. *aedicula* heic (quod nec is nec ceteri animadvertent) non est stabulum ipsum, sed in meditullio stabuli theca vel domuncula qua Deae Hipponae simulacrum contentum erat. Act. 19. 24. *καθῆς*, ubi ex Tertulliano et Scriptore Sapient. adnotata vide, haec tamen pro loci vilitate lignea vel lapidea fuerit. Iam vero et illi falsi qui pro residents praesidents volebant, *aediculae* residere dixit, ut supra hoc libro *tonstrinae* residere. infra lib. 8. *cubili residents.* et 9. *Nudae spinae meae residents.* Interpres vetus Maccab. 2. 3. 23. *Qui autem ei (equo) sedebat*, etc. ubi legendum *residebat* puto. In vet. Onomast. *Residco, καθίζω.*

Ibid. *Prouis spei*] Lib. 8. *Irrumpit cubiculum adulter, pronus spei.*

Ibid. *Quantum extensis primoribus pedibus adutti poteram, insurgo*] Martialis: *Senas summos resupinus usque in unguis.* Hesychius: *Ὀρικυπτῆιν, τὸ ἀνατείνασθαι, καὶ ἐπ' ἄκρων ὀνύχων ἴστασθαι.* Eundem vide in *ἀκριζῆιν, et ἐκρεβάζῆιν.* Errant autem qui heic legunt *prioribus pedibus.* Glossae: *In primos pedes, ἐπ' ἄκρον τοῦ ποδῆς.* imo et *primores pedes* Noster lib. 19. dixit.

Ibid. *Et cervice proluxa nimium, et porrectis labris*] Bene Vicent. editio et Oxon. MS. *Et cervice proluxa, nimium nimiumque p. l.*

Ibid. *Servulus meus cui semper equi cura fuerat mandata*] Censores ad equitem quandam apud Gellium 4. ult. *Cur ita est ut tu sis quam equus curatur? quoniam (inquit) ego me curo, equum Statius servus meus.*

Ibid. *Quousque tandem patiemur cantherium istum etc.?*] Gloss. *Cantherium, κυβάλλης μηχανικός.* Infra lib. 6. *Quousque ruptum istum asellum etc. frustra pascemus?*

Ibid. *Telum aliquod quaeritatis, temere positum fascem lignorum offendit*] Lectionem istam e Florent. membranarum deprompsit Elmenhorstius: *Fascis temere positus.* ut 9. *alveus ligneus temere propter (i. prope) incens:* et 4. *casula canis temere (id est, incuriosae) contexta.* Positum

rum pro abiectione accipias, ac melius pro compositum: neque aliter scribendum forsitan. Gellius 5. 2. de Democrito: *Acervum illum etc. caudicum* (a Protogora adollescente compositum) brevi vinculo compressum ratione quadam Geometrica librari continerique animadvertit: interrogavitque quis illud lignum composuisset. Et cum ille a se compositum dixisset, desideravit uti solveret, ac de novo in modum eundem collocaret, ubi non solum vocem componendi in re plane similis usurpata videmus, sed et tantam diligentiam adhibitam. Communis loci Appuleiani lectio hunc fere in modum est. *Telum aliquod quaerens invenire, fascem lignorum positum offendit.* quae utcumque fulciri potest, sic 8. *Dum passerem incantantem sepiculae consecratur arripere.* et supra hoc ipso libro: *An vigilarem scire quaerebam.* Act. Apostol. 3. 3. *ἐρώπη ελεημοσύνη λαβῆν.* et 7. 46. *ἤτρησάτο εἰς τὴν σκήνωμα.* ubi ex abundantia infinitivi venustas orationi quaeritur; vel *quaerens invenire* pro *volens*: figurā Graecā. Hesychius: Ζητεῖν, βοῦλεσθαι, ἄττιμι.

Ibid. *Fascem lignorum*] Glossae: Δασμὴ ξύλων ἢ ἰάβδων. fasciculum. Glossae aliae: Πάβδων δέσμη, fascicula. Item: Ξύλων δέσμη, fascicula.

Ibid. *Rimatusque frondosum sustem etc.*] Lib. 7. *Fronoso baculo subinde castigans.*

Ibid. *Non prius miserum me desit tundere, quam etc.*] Eodem lib. 7. *Non prius me desit obtundere, quam etc.*

Ibid. *Globus latronum*] Ita et Tacitus (a quo Noster) Annalium 12. locutus. Infra haec lib. 4. de latronibus: *Densa conglobatoque cuncto cubiculum invadunt nostrum.*

Ibid. *Domus membra*] Vide Fornerii Select. 1. 23.

Ibid. *Cuncti gladiis ac facibus instructi noctem illuminant*] Lib. 4. *Taedis, lucernis, cereis, sebaccis, nocturni luminis instrumentis, clarescunt tenebrae.*

Ibid. *Norreum quoddam etc. quod mediis aedibus constitutum, gazis Milonis fuerat refectum etc.*] In l. 3. ff. de Offic. Praef. vigili. *Effracturae sunt plerumque in lussulis, in horreisque, ubi pretiosissimam partem fortunarium suarum reponunt.*

Ibid. *Raptimque constricti sarcinis*] Infra lib. 11. *Raptim sarcinulis constricti.*

Ibid. *Opulentiae nimiae nimio ad extremas incitas redacti*] Sic πρὸς τὴν λέξιν ἀπαργουσίαν, Eumapibus apud Suidam. Vide quae de inquietudine mentis ex rerum abundantia bonarum orta, ad Luc. 12. 17. notavi.

Ibid. *Nos duos asinos, et equum meum etc. praediscunt et stabulo, et domo etc. nitantes, be-*

culis exigunt] Lib. 6. *Prandioque raptim turbucinato, me et equum etc. fastidiosus exinde turbulentes, producant in viam.*

Ibid. *Alincantus laculis exigunt*] Hesychius: Κόπτειν, τῦπτειν, ἐλαύνειν. sic autem minare 4. Reg. 4. 24. vetus Interpres.

Ibid. *Rorum tantarum pondere, et montis ardui vertice, et prolixo satis itinere nihil a mortuo differerebam*] Apud Aesopum: Ὁ ὄνος περὶ ἐκ τοῦ κόπου, ἐπελεῖσθηεν. *A mortuo nil differre* e Graeco penit est. Diodorus Lib. 20. Οὐδὲν διαφέρειν αὐτὸς ψυχραῖς τῶν ἀπολιγκάντων. Aelianus Var. 13. 38. τῶν νεκρῶν μὴ δὲ ἄλλοθεν διαφέρειν dixit. Chrysostomus Homil. de Divit. et Paupert. Τοῦ νεκρῶντος οὐδὲν ἡμεῖς οὐ διακρίνομεν. Libanius (qui et prolixo itineris meminit) Τοῦ νεκρῶτος ὑπὸ τῆς πορείας ἀδυνατοῦμεν, μικρὸν τι νεκρῶ διαφέρειν, etc.

Ibid. *Montis ardui vertice*] Glossarium: *Vertice montis, κεφαλὴ ὄρους, ἀκρότατος.* Cyprianus in Epistolis: *In montis ardui verticem celsiorem etc.* Vide supra pag. 5. notata.

Ibid. *Nihil a mortuo differerebam*] Ovidius de acrumnosa sorte sua: *Quid enim status hic a funere differit?*

Ibid. *Et interposito venerabilis Principis nomine, tot acrumnis me liberare*] Arrianus 3. 22. in Epicteto: Ἄνω τις σε δασμῆ, κραυγαῖς, σπᾶς ἐν μέσῳ ᾧ Καίσαρ, ἐν τῇ σῆ εἰρήνῃ ἴζε πάλω!

Ibid. *Nicum quempiam frequentem, et nondum celebrem etc.*] Festus *V. Nicu.* Ex vicis, partium habent republicarum, et ists dicitur: partium nihil eorum, et tamen ibi sundinae aguntur, etc. *Frequentem incolis* intellige: sic 8. castellum frequens occurrit.

Ibid. *Et 6 quidem tantum disertum ac validum clamitavi, reliquum autem Caesaris nomen enunciare non potui*] Infra lib. 7. *Et verbum quidem praecedens saepius immodice clamitavi, sequens vero nullo pacto edisserere potui.* et 8. Porro Quirites proclamare gostivi, sed viduatum caeteris syllabis ac literis processit 6 tantum, sane clarum et validum. Arnobius de infante sine alloquio enurto: *Nonne vocem si fieri necessitate aliqua coactus emitte, ut solenne est mutis, inarticulatum nescio quid ore hiantie clamabit?*

Ibid. *O etc. clamitavi*] *Q dolentis est exclamatio.* Servius ad Aeneid. 11.

Ibid. *Aspernati latrones clamorem absonum meum etc.*] Ovid. Fast. 6. de Asino loquens: *Intempestivo cum rudit ille sono.* Idem alibi: *Ille sonat rautem quiddam, atque inamabile ridet: Ut rudit a scabra turpis asella molli.* De ranis Cicero 1. de Divinat. *Abstrudoque sono fontes et stagna cictis.*

Ibid. *Caedentes hinc inde miserum corium,*

nec cribris iam idoneum relinquunt] Plaut. Mostell. *O carnisificum cribrum!* quod credo fore: *ita te forabunt patibulum per vias stimulis.* Idem Rudente: *Villam integrandam intelligo totam mihi, Nam nunc perluet ea quam cribrum crebrum.* Infra hic lib. 8. *Catherium istum vultum, extritis unguis debent, nec quidquam amplius quam ruderarium cribrum.*

Ibid. *Inopinatum salutem ipse mihi Iupiter tribuit*] Artemidorus 1. 6. *Θεοπέμπτι* etc. πάντα τὰ ἀπροσδόκητα κελούσι.

Ibid. *Mortulum quandam propexi satis amocnum, in quo praeter coetora gratas herbulas rosae virgines matutino rore fluebant*] Lib. 4. *Aliquant longius video frondosi nemoris convalescentium umbrosam, cuius inter varias herbulas et laetissima vireta fulgentium rosarum niveus color renitebat.*

Ibid. *Rosae virgines matutino rore fluebant*] Ibidem: *Rosae teneras et amocnas, madidas divini roris et nectaris.* Serv. ad Georg. 1. *Matutino tempore ros cadit.*

Ibid. *Labiis undantibus*] Hesychius: *Κυμαίνω, τὰ χεῖλη, διὰ τὸ κυμαίνεω* etc. sic corpus suum undare supra 2. dixit.

Ibid. *Consilium me subito longe salubrius*] Miles. 7. *Talibus cogitationibus fluctuantem subit me illa cura potior* etc. Supra heic: *Ab incaepo temerario melior me sententia revocavit.* Ibid. *Casum praesentem tolerans*] Lib. 4. *Praesentem casum generoso vigore tolerans.* Supra heic: *Durissimo casui meo serviens.*

Ibid. *In asini faciem foena rodebam*] *θυρίων τρέπον* etc. τὴν χορτάδι προφῆν σιτούμενος, ut Maecabaicorum 2. cap. 27. Iudas Maecabaicus.

LIBER QUARTUS.

Pag. 64. *Diem ferme circa medium, cum iam flagrantia Solis caleret*] *Medios cum Sol attenderet aestus.* Virg. *Ei medio tostas aestu terit aeva fruges.* ubi Servius: *Medio aestu, i. e. per diem, quando aestus est. lege, per medium diem quando ae. e. Gellius 5. 14. Sole medio, rapido, et flagranti.* Gregor. Nazianz. 1. contra Iulianum: *Μέσης ἡμέρας, ἡλίου τὸ Φλεγῶδες ἐκλάμποντος.* Tercet. Adelph. *Meridie ipso faciam ut stipulam colligat.* ubi Donatus: *Cum Sol vehementer est. Flagrantiam Solis Noster etiam lib. 6. dixit.*

Ibid. *Apud notos etc. latronibus senes divertimus*] *Scribe, ad notos* etc. sic passim *divertere ad aliquem Appuleius.*

Ibid. *Compascuus coetus*] *Non male in editis nonnullis, compascuus locus.* Basil. Homil. de

fame et siccit. *Προβάτων ἀγέλη ἐν καὶ τὸ αὐτὸ καταβόσκονται ἕως ἴπποι δὲ παμπληθεῖ μίαν καὶ τὴν αὐτὴν καταβόσκονται πεινάδω.* Vide Suidan in *Σύννομα.* Onomast. vetus: *Compesco, (fors. Compasco?) συνέμομαι.* In aliis est *compascuus* cibus. Horat. *Cervus equum pugna melior cummunibus herbis Pellebat.* id est, cibo *compascuus.*

Ibid. *Fame perditus*] *Non paucillulam in utero gestitans famem, Verum hercle multo maximam et gravissimam,* ut in Sicho Plautinus ille. Cicero Ver. 7. *Egestate et fame perditus.* Aristophanes Pace: *Ἐπὶ τοῦ γε λιμοῦ νῆ Δε' ἐξολωλότες.* Luc. 15. 16. *Λιμῶ ἀπόλλανται.*

Ibid. *Ipsa solitudo iam bonam mihi fiduciam tribuebat*] Infra lib. 10. *Habes solitudinis plenam fiduciam.*

Ibid. *Cum in isto cogitationis salo fluctuarem*] Glossae: *Κυμαίνουμι, fluctuo, salo.* In de Deo Socratis: *Motu cordis, et salo mentis ad omnes cogitationum aestus fluctuare.* Infra lib. 11. *Cogitationis salo fluctuantem.* Lib. 5. *Aestu pelagi similiter moerendo fluctuat.* 7. *Talibus cogitationibus me fluctuantem,* etc. 9. *Mitroque mentis salo, et cogitationum dissonione* etc. Hesychius: *Σάλος, Φροντίς, Παραχή* etc. Chrysologus Serm. 33. *Non tantum duo maria confunduntur fluctibus suis, quantum mulieris huius animus accipiti cogitationum cumulo iactabatur, et de Eadem Serm. 34. Magni maris instar confusus aestubus iactabatur.* Chrysostomus Homil. in Saltar. Herodiadis: *Καὶ ἐν τότε ἡ ψυχῆ Ἡρώδου ὥσπερ ἐν τῇ θαλάσῃ πλοῦν ἀπειλημμένον, καὶ πρὸς ἐκάτερον τῶν ἄλων ταλαντεύου.* Sic apud Plutarchum Natur. quaest. *Ψυχὴ ἄλλον ἔχουσα:* et Aristaeonem 1. 17. *τρικυμίας τὸν τρέπον τῆς ἀστάτου σαλεύειν.* Sirachides 29. 21. *Ἐσαλεύσει αὐτοὺς ὡς κύμα θαλάσσης.*

Ibid. *Invocato hilario atque prospero eventu*] Petronius: *Quod bene facilliterque eveniret precati Deos, viam ingredimur.*

Ibid. *Cursu me concito proripio*] Philo in de Fortitudine: *Οἱ πεινῶντες ἢ διψῶντες, ὅταν σιτίον ἢ πότον πευ παραφανῆ, διακόουσι, καὶ ἐπιτρέχουσι ἀμεταστρεπτι, γλιχόμενοι μεταλαβεῖν.* Infra lib. 9. *Sine ulla mora progressus etiam obvio gradu, satis sitienter, pronus, et totum caput immergens, salutaris equidem vere illas aquas hauriebam.*

Ibid. *Ut hercle ipse sentirem non asinum me, verum etiam equum curvulone* etc.] Infra lib. 6. *Equestri celeritate* etc. solum replaudens. et 8. *Me cursu celeri equos antecellentem mirabantur omnes.* Glossae: *Τροχιλάτης ἵππος, curvillus equus.*

Ibid. *Sed agilis atque praeclarus ille conatus, fortunae meae saeavitatem anteire non potuit*] Infra heic: *Enimvero Alcimus tam solertibus* [D d 3] coer-

coepit, saevum tamen Fortunae nutum non potuit abluere. Et 6. Nec tamen nutum saevientis Deae vel tunc exspiare potuit.

Ibid. Loco proximus] Melius proximans, legas. Sic 3. cum dativo, Praesepio proximantem. 6. Saeratis foribus proximat. et 9. Decretam sibi mortem proximare, etc.

Ibid. Sponte illud venenum rosarium sumere gestiebam] Cicero 6. 6. Famil. Prudens et sciens ad pestem ante oculos positam sum profectus.

Ibid. Arreptumque me totum plagis obtundit] Lib. 7. Occipiens a capite, imo vero et ipsis auribus, totum me compulabat.

Ibid. Lumbis elevatis in altum, pedum posterioribus calcibus iactatis in eum etc.] Lib. 7. Illic, elatis in altum vastis pectoribus etc. primoribus in me pugillatur unguis.

Ibid. Pedum posterioribus calcibus iactatis in eum] Lib. 6. Incussis in eam posteriorum pedum calcibus.

Ibid. Contra proclive montis] Id est, acclive. In vetere Onomastico: Acclive, ἐπικλινῆς. Glossae: Acclive, ἐπιβῆσις ἐπαρῆν.

Pag. 65. Semianimem] ἡμιάνη. Luc. 10. 30.

Ibid. Eulabili cum plangere] Melius ululabili. Ammianus (quem saepius iam monui Scriptoris nostri voces ac locutiones usurpare) lib. 24. Ululabili clamore sublato. Imo infra heic lib. 5. Sono penetrabili vocis ululabilis. Hesychius: Κρυβεσσα ἰωπή ἢ φρικτή καὶ φεβερά βῆξ.

Ibid. Ut etc. mihi praesens crearet exitium] Lib. 5. Tibi summum creabis exitium.

Ibid. Conclamant canes, utque ad lanandum ferrent impetum passim cohortantur] Infra hoc lib. Nec secus canes illos venaticos, auritos et horricomes, ad comprimendam bestiam cohortantur.

Ibid. Iam morti proximus] Supra lib. 1. Et tunc morti proximus.

Ibid. Canes etc. ursis ac leonibus ad compugnandum idoneos] Nicetas Choniates de Andronico Commeno: Κύνα κλέχραρον, εἶον καὶ λέοντιον ἀντιπλέκασαι etc. ἐκὺτῶ ὄνοικον πεποίητο. Philostratus 8. 12. de templo Dieteae Matris Cretensi: Φυλακὴ δὲ τῶν ἱερῶν κυνῶν ἐπιτέτακται, etc. καὶ ἀξιοῦσιν αὐτοῦς εἰ Κεῖρες μήτε τῶν ἄρκτων μήτε τῶν ἄδῃ ἄγριων λείπεσθαι. lege, μήτε τῶν ἄδῃ ἄγριων λείπεσθαι. neque ursis (inquit) nec apris impares: ut Noster heic, leonibus et ursis idoneos. De Creticis hisce, uti et de Indicis cambus vide 5. 5. Pollucem.

Ibid. E re nata consilio capto] Infra heic: E re nata subsile consilium etc. comminiscimur.

Ibid. Illi canibus tam aegre colibitis] Lib. 9. Aegreque colibita eorum curruis rabie, quem locum eo cum pervenerimus corrigemus.

Ibid. Loro valido ad ansulam quandam desti-

nato] Infra: Nobis ante ipsas fores loro valido destinatis. In vetere Onomast. Ansula, βρόχος.

Ibid. Dolore plagarum alvus arctata] Vide Gell. 19. 4. In Launo Iobi 41. 16. Territi purgabantur.

Ibid. Fimo fistulatum excussio, quosdam extremi liquoris aspergine, alio putore nidoris foetidi a meis iam quassis scapulis abogissem] Lib. 7.

Donec solo quod restabat praesidio misis, liquidissimo stercore strictim egesto faciem atque oculos eius confodissem. quod coecitate atque factore tandem fugata est a me perniciēs. Gloss. Ὁσμή σαπρά. Putor, factor, etc.

Ibid. Rivum quandam etc. prope insistens] Vide an rectius propter adistens. Supra lib. 2. Quam propter adistens etc. et 10. Lumen propter adistens. item 5. Venerem etc. propter adistens.

Ibid. Cogitabam totum memet etc. pronam abieere] Infra lib. 7. Per prona non tantum pedibus, verum etiam toto corpore proiceo.

Ibid. Certus atque obstinatus nullis verberibus etc.] Columella 6. 2. Pervicax contumacia plenumque saevientem fatigat. Infra hic lib. 7. Caeterum plagis non magis opere commovebar, etc.

Ibid. Prorsus exanimatum ac debilem, mereri causariam missionem] In l. 18. ff. de muner. et honor. Nos ex albi ordine vocari, nec ulla excusatione nisi sola laesi et inutilis corporis infirmitate specialiter sit expressum.

Ibid. Mereri causariam missionem] Glossae: Ἀπολυθεὶς στρατείας, missionem emeritis.

Pag. 66. Dorsi mei sarcinam duobus ceteris tumētis distributuros, neque in altioris vindictae vicem lupis et vulturis praedam relicturos] Infra lib. 6. Certe ego cum primum sarcinas istas quanquam invitus pertuleris, protinus eum vulturis gratissimum pabulum futurum, praecipitabo.

Ibid. Iacensque in mortuum] Lactant. 4. 26. Iacencia mortuorum corpora erexit. Philostratus 2. 11. Ἐκτείνοντες ἐκὺτῶς ὡσπερ εἰ ἀποβήσκοντες. Male in quibusdam, in modum mortui. Virgilius de equo: Quem pellis ahenis in plurimam squamis auro conserta tegebat. ubi Servius: Et plurimam: in similitudinem plumae. Ut, Excisium-Euboicae latus ingens raris in antrum. Id est, in antri similitudinem.

Ibid. Non sustibus, non stimulis etc.] Plato Phaedone: Ὅ δὲ οὐδὲ κέντρων ἡνοχηκῶν, εὖτε μάστιγος ἐντρέπεται.

Ibid. Ac ne cauda quidem etc.] Lib. 7. Cum deberet egregius agaso manum porrigere, capistro suspendere, cauda sublevare etc.

Ibid. Mortuo, imo vero lapido asino] Sic omnibus modis inutili vocari solent. Apud Esaiam enerve Abrahami corpus lapidi assimilatur. De eodem Rom. 4. 19. σῶμα νεκρωμένον. Sic

Sic Philo dixit τὴν ἄνοιαν βαδὸν σκότος καὶ πᾶσι καταχέουσαν, καὶ φὸν λίθου τὸ περικαλλίστατον εἶδος ψυχῆς ἐργάζεσθαι: Libello περι μένης.

Ibid. *Districta gladio poplites eius totos auripantus*] In poemam inertiae. Iulianus apud Ammianum Marcellinum Lib. 22. *Quisq̄ue agmini cohaerens incedat: quod si remanserit usquam, excetis cruribus relinquetur.*

Ibid. *Ac etc. per altissimum praecipit in vallem proximam etc. praecipitant*] *Praecipitant trunnum, volvuntque per ardua saxa.* Horatius: *Vt ille Qui male pareunt in rupes detrusit splennum Iratus.* Addit Appuleius: *Etiamnum splennum.* Polybius Lib. 1. *Κολοβώσαντες καὶ συντρέψαντες τὰ σκέλη ἔτι ζώντες, ἐξέψαν εἰς τὴν τάφρον.*

Ibid. *Tunc ego miseri commisionis mei fortunam cogitans, statui iam dolis abiectis etc.*] Philo in de Legatione: *Αἱ ἑτέραν τιμωρίαν βελτιοῦσι τοὺς πολλοὺς, φέβω τοῦ μὴ λαβεῖν παραπλήσια.* *Dolis abiectis* heic, ut 9. *consiliis (id est, dolis) abiectis.*

Ibid. *Statui iam etc. asinum me bonae frugis Domini exhibere*] Apud Plautum Trinummio ille: *Certum est ad frugem applicare asinum.* Infra de eodem asino isto lib. 8. *Quin emis bonum et frugis mancipium?*

Ibid. *Quod in proximo nobis esset habenda mansio, et totius vitae finis quieta*] Seneca cap. 1. de Tranquill. *Pecoribus fatigatis velocior domum gradus est.*

Ibid. *Clementi denique transmissio clivulo etc.*] Cato apud Priscianum: *Quod iter longius arduiusque erat a curis.* Idem apud Servium in Virgilium: *Quam mollissimum est, adoriuntur.* Quos locos hactenus divulsos iungamus, et hoc modo corrigamus: *Quod iter longius arduiusque erat a clivis, qua mollissimum est adoriuntur.* Qui clementis clivulus Appuleio, est Tacito An. 13. *collis clementer assurgens.* Ammiano lib. 16. *collis molliter editus.* Plinio clivus sensim sellens, ut eum ascendere non potes, scias ascendisse. Lib. 5. Epist. 6.

Ibid. *Pulveris volutatusibus etc.*] Pollux 1. 11. *Λέγεται δ' ἐν περὶ ἵππων, Φιλαρῶν, καὶ ψόγγων* etc. *κωλίαις, ἄλισαις, καὶ ἐξελίσαις.* Sic ὡς ἕνας κωλίαις Sophocles apud Apollonii Scholiastem. Vide Sudam in ἐξελίσαις. Vegetius 1. 1. *sc transvolvere dixit.*

Ibid. *Res ac tempus ipsum, locorum ac speluncae illius quam latrones inhabitabant, descriptionem exponere flagitant*] Infra hic lib. 9. *Res ipsa mihi poscere videtur, ut huius quoque servitii mei disciplinam exponam.* Sallustius in Catilinario: *Res ipsa mihi hortari videtur etc. et in Iugurthino: Res postulare videtur Africae situm paucis exponere.* Cicero 2. 25. ad Atticum: *Te expecto, etc. neque eo magis, quam*

ipsa res et tempus poscit. Appuleius heic imitatus videtur Aelianum, qui ferme simili fabricatione Var. 13. 1. speluncam Atalantae describit.

Pag. 67. *Mons horridus etc.*] Guntherus Lib. 5. *Praedonum castella iugis horrentia summis, Et vice spectanda summis in rupibus arces.*

Ibid. *Fronibus umbratos*] Florid. 1. *Spelunca frondibus umbrata.*

Ibid. *Huius per obliqua devexa, qua saxis aspererrimis, et ob id inaccessibleis cingitur etc.*] Lib. 6. *Saxum immani magnitudine procerum, et inaccessiblei salebritate lubricum.* Guntherus lib. 4. de simili factione: *Rupis inaccessibleis sedem latente Servabant.* Ait, per obliqua devexa. Iosephus 15. 13. *Trachontarum praedonum lateribus describens: Πέτρα τὸ σῦματι σκληρὰ καὶ δύσσοδος, εἰ μὴ τρίβω χροῖο τις ἐξ ὀνηρίας οὐδὲ γὰρ αὐτὰι κατ' ἄρῶν, ἄλλα πολλὰς ἑλικας ἐξελίττοντο.* Adde quae de Isauriae lateribus Ammianus 14. non longe ab initio.

Ibid. *De summo vertice fons affluens bullis ingentibus scaturibat*] Catullus: *Qualis in aëri pellucens vertice montis, Rivus muscoso prosilit e lapido.*

Ibid. *Perque prona delapsus etc.*] Ibidem: *Qui cum de prona praecipit est valle volutus, Avienus: Et quae praecipiti volvuntur prona meatu Flumina.* Scholiastes vetus Horatii ad Carum. 1. 29. *Pront dicuntur rivus de montibus effluentes.* et ad 1. 7. *Praecipit Anio: aut per devexa cadens, aut, rapidus.*

Ibid. *Ac valles illas agminibus stagnantibus irrigans etc.*] Virgili. *Nec quae Saxosae inter decurrunt flumina vales.* Infra lib. 6. *Montis ardui verticem, de quo fontis atrii fuscae desunt undae, proximaeque conceptaculo vallis inclusae Stygias irrigant paludes etc.* *Stagnantia agmina, quae campos circumiacentes inundant.* Aeneid. 3. *Excupero praepingue solum stagnantis Helori.* Servius: *Fluvii qui ad imitationem Nili effunditur campis.* Onomast. vetus: *Stagno, λιμνάζω.*

Ibid. *In modum stipitatis maris*] Fortasse melius *sopitis maris.* Somnus apud Homerum ad Iunonem Iliad. ξ. *Ἄλλων μὲν νεν ἔγωγε θεῶν ἀειγενετῶν Πείρα κενυνοῖμαι, καὶ ἐν ποτᾶμιον πέβρα Ὀκεανοῦ, etc. at Iovem nequaquam.*

Ibid. *Insurgit speluncae etc. turris arduo caule firma*] Saxo Grammaticus lib. 6. *Nihil ita situ munitum, cui si desit humana opera, simplex nostra tutela sufficiat.* ubi pro nostra videtur *Naturae* scribendum. *Caule pro colle* dixit. Virgil. 2. *Georg. Quin et caudicibus etc.* ubi Servius: *Pro caudicibus, sicut caulem pro colle: sauricem pro sorice dicitur.* et ad *Georg.* 3. *Caurum pro Corum, sicut saurex pro sorax, caulis pro collis.* In vetere Onomast. *Colliculus, κενυνοῖον.*

Ibid.

Ibid. *Ante fores exigui tramites*] Male nonnulli *ramices*. Virgilius: *Tenuis qua semita ducit, Angustaeque ferunt fauces, aditusque maligni*. Interpres vetus Iudith. 7. 5. *Sederunt per loca, quae ad angusti itineris tramitem dirigunt inter montosa*. Iosephus ubi supra: *Αἱ μὲν εἰσοδοὶ στενωὶ, καὶ ἐνὰ παρερχομένῳν*. ubi rectius *παρεισερχομένῳν* crediderim. Idem 14. 27. de aliis id genus speluncis: *Ἦν δὲ ἐν ὄρεσι τὰ σπήλαια τελῶς ἐξεργασίαι, καὶ κατὰ τὸ μεταίτατον ἀνοκρημένους τὰς παράδους ἔχοντα*.

Ibid. *Casula cannis temere contexta*] Ita editi omnes, ita Oxon. MS. legendum tamen *contexta*. Isidorus Orig. 15. 12. *Casa est agreste habitaculum, pallis atque virgultis arundinibusque contextam*. et ibid. cap. 2. *Figuria sibi et casus virgultis arundinibusque contextuerunt*. Ovidius Metamorph. 8. *Mille domos clausere ferae, tamen una recepit Parva satis, stipulis et canina tecta palustris*, ubi *texta* reponendum non dubito. Idem alibi: *Texantur reliqua tecta palude tibi*. id est, *κατὰ μετανομίαν, canna de palude texantur*. Idem 3. Fastorum: *Aspic de canna straminibusque domum*. contextam nempe de canna et straminibus: cuiusmodi et *πλεκτῆς καλύβας* Theocritus dixit. *Temere contexta* inquit, Lucius Noster. Ammianus lib. 14. *Ratiōbus temere contextis*. Sic, *lapides temerario interiectu positi* in de Deo Socratis.

Ibid. *Sorte ducti noctibus excubabant*] Virgilius: *Per muros legi sortita periculum Excubat*. Sidonius 8. 7. *Si quid inter excubiales curas, utpote in castris, sortito vacabis*. ad quem locum Savaro consulendus, Noster in de Mundo: *Custodiam per vices sortium sustinebant*.

Ibid. *Stipatis artubus direpsissent*] Existimo *derespissent* legendum. Infra lib. 9. *Derepit in quamdam cistulam*. De fele Phaedrus: *Derepit ad cubile setosae suis*. hoc et nonnunquam *errepere*. Avienus Perieg. *In dumosas errepunt denique rupes*. Seneca Epist. 53. *Dum per aspera erepro*. Suetonius in Tiberio: *Quod etc. per aspera et devia erepsisset*. Sic, *per aspera et duris hirta errepere*, lib. 27. Ammianus. et agrum *errepere*, Sat. 6. Iuvenalis.

Ibid. *Anum etc. curvatam g. senio*] Crates: *Ὁ γέρων μ' ἔκαρψε*.

Ibid. *Commissa videbitur*] *Commissa* idem hic quod *permissa*, at hoc Appuleianum magis lib. 9. *Senex claudus, cui nostra tutela permissa fuerat*. ibidem: *Suaeque Dominae custodelam omnem permittit*. itaque melius *permissa* legamus.

Ibid. *Etiamne tu?* etc.] Legi non male potest, *Tunc etiam?* Virgilius, (quem Noster pressim et ubique seatur,) *Tunc etiam telis moriere Dianae?* ubi Servius: *Cum ingenti amaritudine dictum est*.

Ibid. *Busti cadaver*] Claudianus de Eutropio: *Postquam deforme cadaver Mansit, et in*

rugas totus deflexit aniles. Infra hinc Lib. 8. *At te cadaver sursum ac mutum etc.*

Ibid. *Vitae dedecus*] Plautus *capuli decus dixit*. Infra lib. 9. *Illam universi sedus grandae dedecus*.

Ibid. *Et Orci fastidium solum*] Id est, quam solum Orcus cum fastidio transit, nec inter mortuos recipere dignatur. In Pseudolo Plautina: *Eam ob rem Orcus recipere hunc ad se noluit, Ut esset hinc qui mortuis coenam coquat*.

Ibid. *Sic nobis otiosa domi residens lusitabis?* nec nostris tam vaginis tamque periculosis laboribus solatium de tam sera refectione tribues? Lib. 9. *Siccine vacuus et otiosus insinuatis manibus ambulabis mihi? nec obito consueto labore vitae nostrae prospicies, nec aliquid cibatus parabis?* Pro sera refectione fuit qui fora profectioe legebat, coniectura iniuiti. Calpurnius Ecloga 5. *Ubi declivi iam nona tepescere Sole Incipiet, seraque videbitur hora merendae*, et de etiam qui in die mutaverunt, Auctorem corruerunt plane. Supra lib. 3. *Nostraeque viduitati ac solitudini de vindicta solatium date*.

Pag. 68. *Stridentis vocula anus*] Eugegraph. ad 2. 1. Eunuchi: *Decepit dicuntur senes, siquidem longa senectute vix loqui possunt: et tantummodo fractis vocibus loquuntur, ac sicut quasi quaedam crepitacula*.

Ibid. *Quae diebus ac noctibus nihil quidquam rei quam merum saevienti ventri tuo soles aviditer ingurgitare*] Simonides de voraci uxore: *Ἐοπίε μὲν ἐν μύθῳ Πρύμνῃ, προήμαρ*. Aelianus Var. 2. 2. de Mycerino: *Τὰς ἡμέρας προσίβει τὰς νύκτας, διετέλει ἀγρυπτῶν καὶ πίνων ἄμα*. Horatius: *Nocturno certare mero, certare diurno*. Scholiastes: *Dies noctesque potare*. Plautus: *Dies noctesque bibite, pergraciamini*. *Ingurgitare* hinc (ut et infra 7.) est, *ingere*. Glossae: *Ingurgitio, ἐμφορέουσι*. Bene autem *saevienti ventri*. Iuvenalis: *Dum gula saevit*.

Ibid. *Sospitatores*] Ita recte Beroaldus, cum antea *hospitatores* legeretur. lib. 7. *Virginis et asini sospitator*. et 11. *Humani generis perpetua sospitatrix*. Onomast. vetus: *Sospito, σάξω*.

Ibid. *Affatim cuncta etc. pulmenta praesto sunt*] *ἔτοιμά ἐστι*. De qua, et similibus in conviviali re loquendi formulis, videantur quae ad Math. 22. 4. notavimus.

Ibid. *Ecce quidam longe plures numero iuvenes etc.*] Oxon. MS. et vetus Vicent. editio: *quidem*. male, lib. 2. *Ecce tres quidam vegetis et vastulis corporibus etc.* et 9. *Ecce quidam miles per mediam plateam etc.*

Ibid. *Festis sericæ intextae filis aureis*] Ovidius: *Et pictis intextum vestibus aurum*.

Ibid. *Estur ac potatur*] Plautus Persa: *Bibitur, estur, quasi in popina, haud secus*.

Ibid. *Pulmentis etc. panibus etc. poenitis etc.*] Quae tria etiam Virgilius iunxit: *Piscera tota fi-*

foram haurorum, onerantque canistris Dona laboratae Cereis, Bacchumque ministrant.

Ibid. Clamore ludunt, strepitu canillant, conviciis iocantur] Lucretius: Clamor, singulus, iurgia gliscunt.

Ibid. Strepitu canillant] Crateras magnas statuunt, et vina coronant: Fit strepitus scotis.

Ibid. Ac iam caetera semiferis Lapithis, etc. Centaurisque similia] Scholiastes ad Horatii 1. Car. 18. Post obrietatem Centauri cum Lapithis pugnare. Lucianus Lapith. Καὶ οἱ πλεῖστοι ἐμάθουν ἦδον, καὶ βοῆς μεσθῶν ἢν τὸ συμπόσιον. Chrysostomus Homil. in Herodiad. saltat. Ὅπου ἐρίφισ, καὶ χλιδῆ, καὶ μέθαι, καὶ κῶμοι, οὐδὲν βέβαιον, ἀλλὰ πάντα σεσαλευμένα καὶ ἀνάστατα.

Ibid. Qui robore caeteris antestabat] Gellius 9. 13. Viribus et magnitudine, et adolescentia, simulque virtute caeteris antestabat.

Ibid. Praeter tantae fortunae copiam] Sic infra hic, fortunam popularium inquirebamus. quae ἐπιπλεονεκτήσων, id est, insolenter dixit. Glossae: Fortunae, ὑπέρχοντα. Et, Ἐπάρχοντα, Bona, fortunae.

Ibid. Quam nostra virtute naeti sumus] Non, Deorum auxilio, et virtute nostra: ut solebant iustus praellis vincentes loqui: sed, vi nostram manum, vigore fortitudinis nostrae. Loqui hoc modo autem latrones ἠθικώτατα facit: Dextra etenim his Deus, et telum quod missile librant. Rectius porro me Iudice, nostra vi et virtute legas. Gellius 17. 2. Is et genere, et vi, et virtute bellica concedebat nemini. Et 15. 21. Praestantissimos virtute, prudentia, viribus. Adde eiusdem 9. 13. locum paulo supra citatum. Quin et lectio a nobis excogitata, in MS. Bertin. erat.

Ibid. Duce vestro fortissimo Lamacho etc.] Nomen (ut plura in hoc scripto alii) instituto vitae adaptatum. Hesychius: Ἀλάμαχος, ἄμαχος. ἀκαταχρώνιστος.

Pag. 69. Sed illum quidem nimia virtus sua peremit] Sallustius Catil. Atque ille egregius adolescens immoderate fortitudinis poenas morti dedit. Iuvenalis: Torrens dicendi copia multis, Et sua mortifera est facundia: viribus ille Confusus perisit, admirandisque lacertis.

Ibid. Enim vos etc.] Ita et recte Oxon. MS. vide Colvii notas.

Ibid. Inter furta parva atque servilia timide per balneas etc. reptantes etc.] Apud Senecam Clytaemnestra: Quid timida loqueris furta? contra in eiusdem Hippolito: Non in recessu furta, et obscuro improbus Quaevis cubili. Et nota, parva furta. Iuvenalis: Exiguae furtis imbutus ocellae. Nec temere eadem servilia, de balneis loquens vocavit. Horatius: Sub noctem qui puer uyam Furtiva mutat strigili. ubi

vetus Scholiastes: Puer, servus qui strigilem furatur.

Ibid. Scrutariam facitis] Dum strigiles, soles, et id genus quisquillas, e balneis, cellulis et conclavibus surripitis. Lucilius: Scrutaria laudat Praefractam strigilem, soleam improbe dimidiatam.

Ibid. Numerosa familia] In de Deo Socratis: Familias numerosissimas comparant. Infra lib. 5. familiam populosam dixit.

Ibid. Tamen quisque magis suae salutis etc. consulat etc.] Lib. 9. Ad istum modum salutis quisque suae consulabat, et 6. Quin igitur etc. tunc salutis dum liceat consulis? De loci sententia dicemus ad lib. 7.

Ibid. Fortunam parvam etc. protegent acrius] Theophylactus ad Luc. 18. Ὁ πένης πρὸς τὴν μίαν οἰκίαν, καὶ πρὸς τὸν ἕνα ἄγγρον δριμύτερον διακείται. id est, acrius protegit.

Ibid. Et sanguinis sui periculo muniunt] Hieronymus ad Rusticum: Et servant cum animae discrimine quae multis periculis quaesierunt. Et nota haec vocem sanguinis. Donatus ad 1. 1. Phorin. Dammum, plaga, res, sanguis noster dicitur. In veteri senario: Ἀργύριον ἐστιν αἷμα καὶ ψυχὴ βροστίς. Pollux 2. 23. de avaro: Ὁστὸν ἐν τοῦ αἵματος ἢ χρημάτων μεταδόν.

Ibid. Res denique ipsa sermone meo fidem dabit] Lucretius 5. Dicitis dabit ipsa fidem res. Gellius 17. 10. Res ipsa verum indicium facit.

Ibid. Vix enim Thebas etc.] Locus turbator paulo, at mens aperta est, Pro tempore ad hunc modum reponere tentabam: Vix enim Thebas Heptapylus accessimus, sed dum (quod est huic disciplinae primum studium) sedulo fortunam inquirebamus popularium, nec (id est, non) nos denique latuit Chyrseros quidam etc. Inquirere in alicuius fortunam dixit et Seneca 1. de Beneficiis. Similis autem Appuleii loco est hic Petronii, de simili tenebrosorum collegio: Haud procul etc. civitatem ceruimus: nec quod esset sciebamus errantes, donec a villicio comum Crotona esse cognovimus etc. Quum deinde exploravimus qui homines nobile solum inhabitarent, etc. id est, qui caeteros opibus et facultatibus antecirent, nimirum ut his prae caeteris insidias tenderent. In Oxon. haec, Fortunam inquirebamus populares.

Ibid. Copiosae pecuniae Dominus] Glossae: πολυχρήματος, pecuniosus.

Ibid. Qui metu etc. numerum publicorum magnis artibus magnam dissimulabat opulentiam] Recte numerum publicorum, est enim munus publicum quod subit quis in administranda Republica cum sumptu sine dignitatis titulo. l. 14. ff. de Muner. et honor. Τοδὲ εἰς λειτουργίαν τινα χειροτενομένους, καὶ ἐπὶ προφάσει πένιας λειτουργίαν μὴ βουλομένους, habemus apud Suidam: qui

[Etc]

qui Scriptor in voce ἀνθρώποις consulendus. Huc spectant et Glossarii ista: Ἀπειρία τοῦ μὴ λειτουργεῖν τῇ πατρίδι, delectatio.

Ibid. Magnam dissimulabat opulentiam] Pro. verb. 13. 7. Est quasi dives cum nihil habeat, (πρωχελῶν Graecis) et est quasi pauper cum in multis divitiis sit. Dissimulator opis propriae Horatianum est.

Ibid. Solus et solitarius, parva, sed satis munta domuncula contentus etc. aureos folles incubabat] Rerum tutela suarum Certa magis, quam sit fortuna servet eisdem Ilesperidum serpens, aut Ponticus. — Tantis parva malis cura maiore metique Servantur: misera est magni custodia census. Ait, Solus et solitarius, de simili prorsus homuncione Lucilius: Cui neque iumentum est, nec servus, nec comes ullus. Bulgam, et quicquid habet nummorum, secum habet ipse: Cum bulga coenat, dormit, lavit, omnis in una Spes hominis bulga, hac devincta est caetera vita. Aureos incubare folles proverbiale est. Sulpicius Severus: Praedia excolunt, auro incubant. Martialis: Largivis nihil, incubasque gazae. Aristophanes ἐπὶ χεῖνῶν ὀρῶν χέζειν dixit. Bene autem munta domuncula. ἐν ἀφρέκτω γὰρ οἰκεῖν εἰς ἐπιβουλῶν ἕξειον. Lucian. in de Gymnas.

Ibid. Contempta pugna manus unicas] Id est, manuum unius hominis, Chryserotis nempe, quem solum et solitarium dixit, qui aliter exposuerunt, torserunt se ut a vero aberrarent.

Pag. 70. Qua clavi immittebat foramen patetbat, sensim immissa manu etc.] Cantic. 5. 4. Ἀπέστειλεν χεῖρα αὐτοῦ διὰ τῆς ὀπῆς. Seneca in Controversiis: Effregit domum manu suspensa. Lucianus in Meretric. Dialog. Ἐπάρεος ἔρεμα τῆν ὄραν, παραγαγὼν τὸν στρεφέα, παρήλθεν ἔψοφτι.

Ibid. Claustrum evellere gestiebat] Lib. 3. Claustrisque omnibus violenter evulsis, etc.

Ibid. Omnium bipedum nequissimus] Plinius 2. Epist. 5. Regulus, omnium bipedum nequissimus. Alexander Severus de Caracalla apud Spartianum: Ille omnium non solum bipedum, sed etiam quadrupedum nequissimus.

Ibid. Vigilans, et singula rerum sentiens] Quintilianus 2. Declam. Pavululis noctium turbidum offensis: excitant nos exigui plerumque motus: vox incerta, longinqua, et aliquando ipsum silentium.

Ibid. Obnixum silentium tolerans] Infra hoc libro, Premens obnixum silentium.

Ibid. Exitiabili nece patibulatum] Seneca 6. 27. Lactantii: Sive flamma ore recipienda est, sive extendenda per patibulum manus. Hesychius: Προσῆλωσαν, προσένησαν, etc.

Ibid. Gurgustioi sui cecum ascendit, contentissima voce clamitans, rogansque vicinos] Lu-

cianus vocat Ilistor. 2. Αὐτὸς δὲ ἀνελάθω ἐπὶ τῷ στέγῳ, ἐβῶν τε, καὶ τοῦ ἐπαίρουσιν συνεκάλειον. Quintilianus iam citato loco: Prima vigilantium praesidia sunt clamores. Infra Lib. 7. Procurrens in cubiculum, clamoribus inquisitis, cuncta misceat, etc. omnem viciniam suppetituum convocans, quod in l. 1. Cod. Theod. de rapt. virg. etc. vicinorum opem clamoribus quere. In Appuleii qui praec manibus loco corrogansque vicinos scripsim. Glossae: Συμπαρακαλέω. corrogo. sic infra hoc Lib. 9. amicos corrogare. Lib. 6. Fornicarum aecularium classem corrogare. et ibidem, benevolam misericordiam corrogare.

Ibid. Contentissima voce clamitans] Florid. 1. de praecone: Contentissima voce clamitans.

Ibid. Et salutis communis admenens] Lucretius: Communi deesse saluti. Supra hoc Lib. 3. Salute communi protecta.

Ibid. Rogansque vicinos, etc. diffamat. incendio repentino domum suam possidendi] Seneca 1. 25. de Clement. Sub uno aliquo tecto flamma apparuit? familia vicinique aquam ingerunt.

Ibid. Unusquisque proximi periculi confuso terribus, suppetitium decurrunt anxii] Salvianus lib. 6. Quis domum vicini sui ardere cepit, et non efficere omnibus modis nititur ne ipse etc. concremetur? Infra hoc Lib. 5. Tanti mali confusio sibi etiam eximie metuentis.

Ibid. Suppetitium decurrunt] Glossae: Ἐπικουρῶ. etc. Suppetis venio.

Ibid. In ancipiti periculo constituti etc.] Instinus Lib. 27. Ancipiti periculo circumventi. Curtius 5. Ancipiti malo oppressi. Sallustius Catilinario: Ancipiti malo pernotus, etc.

Ibid. Medium e re nata validum volente eo comminiscimur] Pro medium reponamus remedium, quod ingeniose a Beroaldo execogitatum recentiores recensitores temere repudiaverunt. et pro validum, calidum, id est, citum, subitarium, sic supra ad linem 1. consilium calidum, ubi dicta vide. Ait, e re nata. Donatus ad 3. 1. Adolph. Sic proprie dicimus de iis, quae contra voluntatem nostram acciderunt.

Ibid. Dum trepidi regionis urgemur gravi tumultu etc.] Ita et Oxon. Cod. Virgilius Aeneid. 12. Trepidus rerum, ubi Servius: Nescientes quid agant, ignarae auxilii, malebam tamen in Appuleio trepidae regionis. Virgilius: Omne tumultu Festinat trepido Latium. Servius: Trepidus, festinus.

Ibid. Dum trepidi regionis n. g. 1. et instantis periculi metu terremur ad fugam etc.] Sidonius 3. 12. Dum dubitant in crimine reperti, starent, an dilaberentur etc. Instantis periculi locutio est ex Iure sumpta. vide l. 3. §. 4. 5. de mortis causa donat.

Ibid. Multis nos affatibus, multisque precibus

quaesens hortatur: Per dextram Martis etc.] Euphrasius ad Andr. 1. 5. Impetrabile fit, si quod volumus, in allocutione cum precibus collocamus. Et nota, quam proprie haec adiuratione facta. Dido apud Virg. Aeneid. 4. Per ego has lacrymas, dextramque tuam te, ubi Servius: Bene virum fortem per dextram adiurat. Oxoniensis MS. et editio vetus Vicentina, quaerens hortatur.

Ibid. Bonum commilitonem cruciatu simul et captivitate liberaverunt. Id est, occiderimus eum. Lucanus: Aut aliquid magno dignus comes exigit eusem. Mezentium ad Aeneam: Nulum in caede nefas, ubi Servius: Aut, nihil acerbi in morte se passurum ait: aut, nihil infandum Aeneam commissurum: si se volentem interfecerit. Apud Saxonem Grammaticum ille: Obire volentem Sterne virum. Et post: Sponte pia legem fati praecurrere fas est, Quod nequeam fugere: hoc etiam anticipare licebit. Deinde, Mors optima tunc est Cum peritur. Servius ad Aeneid. 10. Pro potentis qualitate nonnunquam etiam mors miseratio videtur esse. In Senecae Troade: Mortem miseriosis saepe pro sita dedit. Et nota haec mortem captivitate praecipit. Tacitus Annal. 12. de Zenobia gravida eum coniuge Rhadamisto fugiente: Festinatione continua ubi quati uterus, et viscera vibrantis, orare ut morte honesta contumelias captivitate eximeretur. Anonymus apud Virgillum ad Aeneid 2. Scimus mortem captivitate esse remedium. Iustinus lib. 4. de Demosthene: Amisso exercitu, a captivitate etc. voluntaria morte se vindicat. Nicol. Damascenus apud Stobaeum de Amariatis: Τὸς τῶν στρατιωτῶν ἀδυνάτους ἐν ταῖς ὀδοποισίαις οὐδέποτε ζῶντας ἀπολείπονσι. ne nempe aut hostium iras aut ludibria experirentur.

Pag. 71. Cur enim manus, qua sola rapere et ingulare posset, fortem latronem supervivere? Juvenalis: Extinctae corpus non utile dextrae. In Mimo vetere: Nil posse quenquam, mortuum hoc est vivere. Tertullianus in de Idololatria: Eundem (Apostolum) praecipisse dicunt, secundum suum exemplum, ut manibus unusquisque operetur ad victum. Si hoc praecceptum ab omnibus manibus defenditur, credo et fures et aleatores manibus suis vivere, et ipsos latrones manibus agere quo vivant, ubi et vide Laberii locum ab eruditissimo Rigaltio adductum. In Oxon. et alio MS. iurare, non ingulare exaratum. In eodem, et nonnullis editis rectius manu (id est, manui) scriptum. Sic 1. Primum ingressu stabulum. Infra hic, lacu aliquo contemnam, et alibi eodem libro isto, Luctu publice congruum.

Ibid. Qui manu socia volens occumberet] Id est, aliquid ex sociis suis. Oxon. succumbere.

Ibid. Cumque nulli nostrum spontale parviti-dium suadens persuadere posset etc.] Florus de Bruto et Cassio: Quis sapientissimos viros non miretur ad ultimum non suis manibus usos? nisi si hoc quoque ex persuasionem defuit ne violarent manus, sed in abolitione etc. animarum, iudicio suo, scelere alieno uterentur.

Ibid. Sumptum gladium suum, diuque deosculatus, etc.] Ita Epaminondas (apud Iustinum) moribundus gladium osculatur suum. In Appuleio videtur legendum diu diuque deosculatus. Infra lib. 5. Fiam, quae sola ad salutem perducit, diu diuque cogitatum etc. et 11. Diu diuque apud cogitationes meas revolvebam.

Ibid. Per medium pectus ictu fortissimo transiit] Hegesippus 2. 18. Elevavit dextram, ac formidabilem cunctis subiciens sibi mortem, proprio victor se mucrone transfixit.

Ibid. Magnanimi Ducis vigore etc.] Florid. 1. Idem vigor accerrimi bellatoris.

Ibid. Corpus veste linea diligenter convolutum etc.] Ioh. 19. 40. Ἐλαβον τὸ σῶμα etc. καὶ ἐδρασαν αὐτὸ ὀθονίοις, Artemidorus 2. 3. Τὸς ἀποθνήσκοντες ἐν λευκοῖς ἔθος ἐκφέρεσθαι. Plutarchus Crasso: Τὸ σῶμα τοῦ τελευκῆτος ἐν λευκοῖς ἀμφιένυσσι.

Ibid. Mari celandum commissimus] Theodoretus de nautis: Ἰανῶν τῇ βασιλεῦσσι παρέδοσαν.

Ibid. Et nunc iacet noster Lamachus] Id est, corpus Lamachi nostri. Palinurus apud Virgillum: Nunc me fluctus habet, ubi Servius: Quis secundum Philosophos corpus solum nostrum est, quod nobiscum oritur, nobiscum perit: etc. ergo ME, corpus meum, quod est hominis proprium. Bene autem iacet. Hesychius: Κεῖται αἰεὶ ἐπὶ τοῦ κακοῦ τίθεται ἢ τανάτου, ἢ ἀπραξίας. Infra hoc lib. Iacentem vestiam.

Ibid. Elemento toto sepultus] Plinius Proemio libri 19. de inventore lini verificationi inseruientis: Cui satis non fuit hominem in terra mori, nisi et insepulus periret. At non invenusta catachresi etiam in mari quis sepeliri dicitur. Eustathius ad Homerum: Θεαλάσῃ θυμβυεσθά τις λέγεται, βυβίσις ἐκεῖ. Clitophon apud Achillem Tatium: Οὐκ ἤκουσας ὅτι ἐν πελάγεσσι πέτρηνκεν; ἐπὶ πλεῶν Λευκίπας τάφον. Sepultus toto elemento inquit, non terrae exigua portiuncula sex pedes longum faciente. Alcmaena de Hercule suo apud Senecam: Quae tibi sepulchra gnate, quis tumulus sat est? Hic totus orbis fund. erit tumulus tibi. Bene et elemento toto Virgilius: Tot maria intravi duce te, ubi Servius: (quem in transitu enendabimus) Dicenda maria, partes eum maris navigasse ait, non tantum (lege, non totum) mare: mare enim elementum est totum. Ariarius venustae: Εὐθὺς ὅτε πλεῶ, παρακάψας εἰς τὸν βυθὸν etc. ἐξίσταμαι, καὶ φανταζόμενος ὅτι ὅλον με δεῖ τὸ πελάγος τοῦτο ἐκτείνω, ἂν ναυαγῶσα, οὐκ ἐπέρ.

ἄπρεχταί μοι ὅτι μοι τρεῖς ἔσται ἀρκοῦσι. Ex quibus, ut et Appuleii verbis patet Veteres ita et sensisse, et loqui solitos. Fortasse etiam κατ' ἔξῃον elementum heic non tam mare quam aquam vocat: secutus hac parte Physicos, imprimis Thaletem, qui aquam omnium rerum esse elementum affirmavit. Vide ad 4. Georg. Iunium Philargyrum.

Ibid. Et ille quidem dignum virtutibus suis vitæ terminum posuit] Diodorus lib. 1. de Sesostris Rege: Δόξας τῆ μεγαλοψυχίας τῶν πεπραγμένων ἀκόλουθον τὴν τοῦ βίου καταστρεφὴν πεποιήσθαι. Egesippus 5. 30. de Iuliano milite: *Haud etc. tali dignus exitu fuit, ut tanta viri virtus sic deciperetur.* Frequens et in partem contrariam simile genus loquendi. Diodorus Siculus de Phaylo: Τῆς ἀσεβείας οἰκίως τὸν βίου κατέστρεψε. et in Excerptis, de Antiocho R. Μετὰ πάσης δυνάμεως ἀπολλόμενος, πρόπευσαν τὴν καταστρεφὴν τοῦ βίου εἶρε. Gregorius Nyssenus de focenerato quodam: Ἀξίως τοῦ τρόπου τὸν βίου καταστρέψας. Sallustius: *Dignum viribus factisque suis exitum vitæ invenit.* Patriculus de Agrippa: *Dignum virore suo habuit exitum.* Idem de Ignatio Rufo: *Mortem dignissimam sua vita obiit.* Egesippus 4. 20. de Nerone: *Patricida dignum meritis suis vitæ exitum tulit.* Trebellius Pollio de Aureolo: *Apud Mediolanum occisus, dignum exitum vita ac moribus suis habuit.*

Ibid. Enimvero Alcimus solertibus coeptis tamen saevum Fortunæ nutum non potuit abducere] Lib. 10. Sed haec bene, atque optime etc. disposita, feralem Fortunæ nutum latere non poterant, ad quem locum uberior dicemus, Alcimi, ut Lamachi, et Thrasyleonis, nomen a fortitudine effluxit. Hesychius: Ἀλκιμος, μέγχιμος, ἀνδρεός, ἰσχυρός, θρασύς.

Ibid. Qui cum etc. protinus obliis faucibus interstinguere eam debuisset, prius maluit etc.] Quod praeter sectae suae disciplinam factum, vitæ dispensio luit. Vide Marc. 3. 27. Casaubono debuisset heic est ἔμελλε: nobis nostra expositio satisfacit.

Ibid. Per latiore fenestram] Ita Oxon. MS. et vet. edit. fortasse tamen altiore scribendum, sequitur enim in hac ipsa narratione, Qui praeter altitudinem nimiam etc.

Ibid. Nobis scilicet rapienda etc.] Firmatur et hae lectio a iam dicto MS.

Ibid. Cuncta rerum gnavior emoluit] Res emoliri, est quod sententia simili 1. 39. ff. de furt. res egerere. ubi qui pro egressur, eleceerunt substituitur, si non in mentem Iurisconsulti, eius in sermonem peccant. Sic infra hic lib. 7. monte dignum egerere.

Ibid. Genibus eius profusa, sic nequissima illa deprecatur] Euanis: *Alc orat mulier, lacry-*

mansque ad genua accidit. Similem infra sub finem 9. astuciam vide.

Ibid. Quid oro filii paupertinas pannosaeque reculas miserimae anus etc.] Tibullus 1. 1. *At vos exiguo pecori furesque lupique Parcite, de magno est praeda petenda grege.* Pannosae et paupertinae reculae, sunt σκεῦος καὶ ἐσθῆς, τοῦ αὐτὰ εἶνα ἂν γένοιτο πτωχῶν κτήματα: ut Basilus Homil. in Avait. Ioculus. l. 1. Cod. de defensor. civit. res minuscularias vocat. Seneca et Iuvenalis, *frivola*. Glossae: Σκευάρια εὐπορῆ πᾶν, *frivola*. Oxon. et veteres editiones *rescillus* legunt.

Ibid. Iam certus erroris] Schoppius, et (in margine Appuleii sui) Casaubonus, *incertus erroris*. quae vox posterior abest ab Oxon. MS.

Pag. 72. Senile iulid facinus] Id est, anus facinorosa illa: at alterum illud gravius et vehementius. Terent. Eunuch. *Quin insuper scelus etc.* ubi Donatus: *Ἀὔξησις, plus enim est quam scelestus.*

Ibid. Inopinato prius nutantem ac pendulum etc. praecipit inegit] In caput inegit. Glossae: Ἐπὶ κεφαλῆς, *praecipit*. Hesychius: Κυβητήριον, ἐπὶ κεφαλῆν ῥίπτει. Virgil. *Pronusque magister Volvitur in caput.* Lucilius: *Illos et fenestris in caput deiciunt.* Simillimum isti facinus, etiam a muliere patrum, e nescio quo Veterum ita Suidas narrat: *Ἡ δὲ ἐγκύβνιττα αὐτὸν εἰς πῆλον etc. ἔωσεν εἰς κεφαλὴν, καὶ ἀπέπιπεν.* In verbo ἔωσεν.

Ibid. In prospectu alioquin attonitum] Hesychius: Προκεκνηνότες, πρὸς τὰ κάτω βλέποντες.

Ibid. Praeter altitudinem nimiam] Id est, profunditatem. Servius ad Aeneid. 1. *Altum, sciendum est quod et superiorem et inferiorem altitudinem significat: namque mensurae nomen est altitudo.*

Ibid. Diffissaeque crate costarum etc.] Aeneid. 12. *Transadigit costas, et crates pectoris ense.* Sidonius de Elephantis: *Improba craterem Nativam nec tela forant:* Arnobius 3. *Sub costis, earumque sub cratibus.* Aldhelmus de laud. virginis. *Squamigeras costarum crates.* Lactant. cap. 5. de Opific. Dei: *Ex eius (spinae) parte quasi media, costas, id est, transversa et plana ossa porrexit in diversum: quibus clementer curvatis etc. interna viscera conteguntur: ut ea quae mollia et minus valida fieri opus erat, illius solidae cratis amplexu possent esse munita:* Hesychius: Κτένας etc. μεταφέρουτες ἀπὸ τῶν εἰς τὰς τρίχας ἐπιπυδίων κτενῶν, λέγουσι καὶ τὰς πλευρὰς κτενίστας.

Ibid. Rivos sanguinis vomens] Ex Virgilio illis, *Sanguinis ille rivos vomens cadit.* Aldhelmus in de Virginit. laud. *Crurem ritu rivi vorantis deputare.* ubi forsau despumare scribendum,

dum. Aeneid. 9. *Et plenos spumanti sanguine tivos.*

Ibid. *Primitus narratis nobis quae gesta sunt etc. vitam evasit*] Lib. 8. *Et enarratis ordine singulis etc. ferro sub papillam dextram transadacto corruit.* Lib. 10. de medico, venenata potione hausta: *Domum pervadit aegerrime, vixique enarratis cunctis* (supple, quae gesta sunt) etc. *effudit spiritum.* Ibidem statim, de uxore eius, eodem illo poculo perempta: *Ab ipso exordio crudelissimae mulieris cunctis atrocitatis diligenter expositis etc. ante ipsos Praesidis pedes exanimis corruit.* Apud Libanium *Parasitus: Τοσοῦτον δ' οὖν ὁμας ἤρκασα πρὸς τὴν λιμὴν ἐπισχέειν, ὅταν ἔπεσοντι πρὸς ὁμας εἰπόντων, τὸν βίον καταλόουσι.* In Gallo Luciani: *Ὀμνὴν γὰρ τὴν Εὐκράτην αὐτὴν ἄπαυδα ἄντα, οὐκ οἶδα ὅπως, ἀποθήκευεν* (id est, ἐσχάτως ἔρχεν) *εἶτα προσκαλέσαντά με, καὶ διαβήκας ἔμμενον ἐν αἷς κληροῦθμος ἢ ἀπάντων ἐγὼ, μικρὴν ἐπισχέειν ἀποκινεῖν.* Terentius 1. 5. Andr. *Mors continuo eam occupat.* ubi Eugraphius: *Continuo, inquit, tanquam ad mandati credulam sententiam vita suffocavit.*

Ibid. *Bonum sectorem Lamacho dedimus*] In vetere funesta formula apud Servium: *Vale, nos te ordine quem Natura permisit, sequemur.* Scaliger et Lipsius ad gladiatorum morem allusum malunt. Ego sequi hic intelligo comitari. sic 9. *Myrmecem acerrimum uxori sectorem relinquens, et hinc 7. iunctum, Marti Comitii et Secutori dixit.*

Ibid. *Orbitatis duplici plaga petiti*] Ita *repetitur orbitatis vulnus* Quintilian, lib. 6. Praefatione dixit. Oxon. *Exorbati d. p. ἀπορῶνι-σθέντες.*

Ibid. *Thebanis conatibus abnuentes*] Sic 6. *Venus terrenis remediis inquisitionis abnuens.* Simile apud Luellium: *Stimulisque negantem.* Hoc κείμενος ab Oxon. abest.

Ibid. *Ibi fama celebrem quendam, nomine Democharen munus editurum gladiatorum deprehendimus*] Reponē ex Cod. Florent. *Ibi famam celebrem super quodam Demochare munus edituro deprehendimus:* quae eadem totidem literis scriptura est Oxoniensis manuscriptorum. *Democharis* nomen, ut et aliorum multorum, ad negotium praesens accommodavit: quod apparet vel ex continuo sequentibus, *voluptates publicas instruebat.*

Ibid. *Nam et genere primarius vir* etc.] *Melius Oxon. Cod. Nam vir, et genere primarius, etc. Onomasticon vetus: Primarius, ἀρχικός.*

Ibid. *Digno fortunae suae splendore publicas voluptates instruebat*] Ita MS. ille, et Vicentiae editus liber. Casaub. hic ad oram libri sui: *Digno fortunae suae splend. placeret mihi, Digno fortuna sua splendere etc.*

Ibid. *Quis tantus ingenii, quid facundiae, qui singulas species apparatus multatugi? etc.*] Iosephus in descriptione Vespasiani triumphi: *Ἀμήχανον κατὰ τὴν ἄξιαν εἶπειν τῶν θαυμάτων ἐκείνων τὸ πλῆθος, καὶ μεγαλοπρέπειαν, ἐν ἄπαντι οἷς ἐν τῆς ἐπινοήσεως. ἢ τεχνῶν ἔργου, ἢ πλοῦτος μέριος, ἢ φύσεως σπασιύτητων.* Oxon. *apparatus multi:* quod nequaquam vulgato praeterim.

Ibid. *Gladiatores isti famosae manus*] Infra lib. 10. de alio numerario: *Gloriae publicae studio Thessaliam etiam accesserat, nobilitissimas feras, et famosas inde gladiatores comparaturus. Famosae manus gladiatores vocat, qui multa Orco funera demiserant, qui (ut de perfido medico eodem libro illo) multarum palmarum praелиis spectati, magna dextrarum suarum trophaea numeraverant.* Donatus ad Hecyr. *Meretrices et gladiatores dici nobiles solent.*

Ibid. *Perdita securitate suis epulis bestiarum saginam intruentes*] Artemidorus 2. 59. *Ὁ θυριμαχῶν, ἀπὸ τῶν ἰδίων σκευῶν τὰ θηρία τρέφει.* De huiusmodi Ampulochius: *Δούλοι γὰρ ὄντες γαστρὸς, εὐσχίστου ἰσθῶς, Τημεριῦσι τοῖς κκεῖς προστάγμασιν. Ἢ δ' ὡς περὶ δέσποιναι τῶν λοιπῶν μελῶν "Εὐδὸν κἀντίως θυρεὶ πωλοῦσα μέλι, Λαύρας καταθέκουσα τὰ τιμῆματα, Γαστήρ ἄνωτος, θυρίων εἰς γαστήρας Τυρμυκῆς ἀδοῦσα συγγενῆ μέλι.* Apud Mintucium Foelcēm: *Perae membris et visceribus hominum saginatae.* Oxon. *severitate.* ego nec hoc, nec illud intellectum habeo.

Ibid. *Confixilis machinae subiticae, turres tabularum nexibus ad instar circumforaneae domus*] *Subiticae* Glossarium *subiticae* vocat, exponitque, *καταπήγας τοῦς ἐν ποταμῷ τὴν γερύραν ὑποβαστάζοντας.* de his plura iam alii, at in Oxoniensi *sublimes* legitur: unde post *turres*, non *subiticae* interpungendum crediderim. Virgilius 9. *Turris erat vasto suspectu, et pontibus altis.* Servius: *Pontibus, pro tabulatis.* De huiusmodi Claudianus: *Et non permessa morari, Fida per innocuas errent incendia turres. Ad instar domus circumforaneae, inquit.* Iosephus ubi supra: *Θαύμα δὲ ἐν τοῖς μάλοισι παρεῖχεν ἢ τῶν Φερομένων πηγμάτων κατασκευῆ etc. τριόροφα γὰρ αὐτῶν καὶ τετράροφα πολλὰ πεποιῶν.* Bene autem *nexibus.* Tacitus Annal. 4. ubi de gladiatorio munere: *Neque fundamenta pro solidum subdidit, neque firmis nexibus lignearum compages superstruxit.*

Ibid. *Qui praeterea numerus! quae fucies ferarum!*] Claudianus simili argumento: *Quodcumque tremendum Dentibus, aut insigne iulis, aut nobile cornu, Aut rigidum setis, capitur: decus omne timorque Sylvium non cante later, non mole resistunt Fortia, non volucris fingunt pernicia cursu.* Gellius 5. 19. ex Appione: *Alu-*
[Eo 3.]

tae ibi saevientes ferae, magnitudine (lege magnitudines) bestiarum excellentes: omniumque in-visitata erat aut forma aut ferocia.

Ibid. Nam praecipuo studio forensis etiam ad- vixerat generosa illa damnatorum capitum fu- nera] Interpunge: N. praecipuo studio, forensis etiam, advixerat etc. Non solum studio praeci- pua, sed et forensis: id est, exotico. ἐκ χωρῶν τῶν ἕξω. sic supra lib. 1. forensis sermo. Mira et delectabilia plane quae heic bonus Beroaldus excogitavit. Oxon. corporum, non capitum le- git.

Ibid. Totis utinque patrimonii viribus imma- nis ursae comparabat numerum copiosum] Sal- vian. 3. contra Avarit. Totis patrimoniis sui viri- bus elaborans etc. Anonymus in Passione S. Ma- riae, de Tertullo Decurione: Munera anni au- spicantis absolvit: et magnis spectaculis propriis viribus comparatis, communem totius populi as- pectum satiavit.

Ibid. Immanis ursae] Ammianus lib. 31. Vel interemerit immanem ursam. Infra hic lib. 7. Ex summo studio fugiens immanem ursam.

Ibid. Largis emptionibus parvas] Donatus ad 1. 1. Phorm. Proprie dicitur parvum, de eo quod labore quaesitum est.

Pag. 73. Tutela sumptuosa nutriebat] Sic infra lib. 8. ad tutelae praesidia curiose alumnari. Commode in hoc argumento autem sollicite nutriebat. Seneca cap. 14. de Vita beata: Feras cum labore periculoque venamur, et captivum quoque illarum sollicita possessio est.

Ibid. Pigra etiam sessioe languidae etc.] Idem Epist. 122. Sine ulla exercitatione iacen- tibus tumor pigrum corpus invadit, et super membra iners sagina succrescit. Apud Suidam ex Veteribus quis in ἀκίνησις. Καὶ τοῦ ἵππου ἐξελθόντι προσέταξεν, ὡς διαλύοιτο αὐτοῖς τὸ ὑπὸ τῆς πικρῆς πικρῆς ὑπὸ ἀκίνησις.

Ibid. Passim per plateas cerneres facere se- nivivorum corporum ferina naufragia] Ex his Virgiliti: Plurima perque vias sternuntur inertia passim Corpora. Aeneid. 2.

Ibid. Tunc vulgus ignobile etc.] Hieronymus in Iliadonis vita: Et hinc inde ex urbibus et agris vulgus ignobile.

Ibid. Quos inulta pauperies tenuato ventri cogit sordentia supplementa et dapes gratuitas conquirere] Supra lib. 2. Tomiato viatico pau- pertati meae fomenta conquirō. Recte autem gratuitas dapes facit pauperes sectarii. Scholias- tes ad Plutum Aristophanis: Κατὰ νομῆναι οἱ πλοῦστοι δεῖπνον ἐσπέρας ὡς ἑκάστη ἡσυχίαν προ- σέχοντες, ἐπὶ ταῖς πρῖβδεις ἐτίθενον, εἰ δὲ πρῖβτες ἔρχοντο πεινῶντες, καὶ αὐτὸ ἔτιθεν. Pro supplementa hic quidam explementa multui, quod non possum approbare. Supra lib. 2. Ubi sagae mulieres mortuorum ora demeriscant, eaque sunt

illis artis Magicae supplementa. Adde, quod et Ovidius supplere pro explere dixit: Amplexaque corpus amantis Vulnera supplevit lacrymis. Me- tamorph. 4. Vide et Iacobi 2. 23. 1. Cor. 14. 16. Latinum Interpretem.

Ibid. Passim iacentes epulas adcurrere] Ter- tullianus Apologetico: Ipsorum arsum alvi ap- petuntur, crudientes adhuc de visceribus huma- nis: ructatur proinde ab homine caro pasta de homine.

Ibid. E re nata subtile consilium etc. commi- niscimur] Ita editi plerique, ita Oxon. MS. Vi- centiae liber excusus, Nacti subtile consilium, ut supra hoc libro, subtile occasione nactus. At melior altera lectio: Supra heic, Remedium et re nata etc. validum comminiscimur.

Ibid. Ursam quae caeteris sagina corporis prae- valebat, etc.] Glossae, Sagina, παραπλήρωμα. rectius hic alii autem sarcina corporis, sic infra lib. 8. lupos corporibus sarcinosos dicit. Oxon. et Florent. MSS. Ursam quae etc. utro legatur modo, ad sensum nihil, ad veritatem contextus permultum refert. sequamur itaque lectionem in- editam illam, cui subiecti loci sat auctoritatis conciliabunt. Infra hic, Unus e numero nostro, non qui corporis adeo, sed et animi robore cae- teris antestabat. Lib. 3. Unus denique et manu (caeteris) promptior, et corpore vastior, etc. et 8. Unus prae caeteris, et animo fortior, et actate iunior, et corpore validior.

Ibid. Eiusque nudatum probe carnis corium etc.] Florid. 1. Velut ursum bipedem corio ex- octo, nudis et laceris visceribus reliquerunt. Vir- gilius: Tergora deripiunt costis, et viscera nu- dant.

Ibid. Servatis solerter unguibus] Theodoretus 4. περί Προνοίας Ἰουδαίου καὶ ἑβραίων καὶ παρ- ἄλλων etc. ὁ ζῆτος καὶ παχὺς, καὶ μακρὸς, καὶ μάλα ἰσχυρὸς ἐπέφυσεν ὁ Παικτὴς ὄνυχας. Φυσικῶν αὐτοῖς περιτέθεικε πανοπλίαν. Ovidius Metamorph. Armatosque unguibus urso.

Ibid. Tergum omne rasura studiosa tenuamus] Tergum (ut et Virgilius iam adductus) quod supra corium vocat. Glossarium: Tergus, δεξιά ζώνη. Onomastico vetus: Tergus, κτύπος. Porro studioso scribi malim, rasura studioso tenuare hic, ut 6. fabricat studioso polire. Huiusmodi, non mutant sensum, at contextus sinceritatem stabiliunt.

Ibid. Rasura] In eodem Onomastico: Rasu- ra, κενεῖα.

Ibid. Et minuto cinere perspersum etc.] Lib. 7. Corium adfirmatum inspersu cineris.

Ibid. Soli siccandum tradimus] Sic 6. Solis ardentis vaporibus tradere.

Ibid. Pulvis eius saginamur] Gloss. Σάκκος, pulpa. Infra lib. 8. Ossa pulpis viduata.

Ibid. Instantis militariae disponimus sacramen- tum]

tum] Lib. 11. Da nomen huius sanctae militiae, cuius iam olim etiam sacramento rogaberis.

Ibid. Per opportuna noctis silentia] Per amicis silentia noctis.

Page 74. Solers species] Bertin. et Oxon. MSS. solers spes.

Ibid. Habili corio] Isidorus Orig. lib. 10. Habilis, quod sit ad habendum aptus et commodus. Glossi: *Εὐψαλάφτος, εὐάριστος*. Cicero 1. de Orat. *Quamvis essent habiles, et apti ad pedem*.

Ibid. Mollicie tractabili] Huc spectant Glossarii ista: *Pelliones, δερματομαλάκται*. In alio Glossario: *Εὐψαλάφτος, tractabilis*. et contra, *Ἀψαλάφτος, intractabilis*: in eodem Glossario.

Ibid. Iuncturae rimam, licet gracilem etc.] Aptius ni fallor, scilicet g. legas.

Ibid. Thrasyleonis caput subire cogimus] Cum tamen supra, *Sic instanti militiae disponimus sacramentum, ut unus e numero nostro, etc. atque is inprimis voluntarius, etc. ursae effigiem subiret, at cogere, hoc loco facere intelligendum*.

Ibid. Parvisque respiratui circa nares et oculos datis foraminibus etc.] Apud Petronium ille: *Ego vos in duas iam pelles comitiam, vincitque loris inter vestimenta pro sarcinis habeo: aperitis scilicet aliquatenus labris, quibus et spiritum recipere possitis, et cibum*.

Ibid. Abusi praesidio tenebrarum] *Defensi tenebris, et dono noctis-opacae. Abusi pro usi, quomodo et Lucretius: Sentit enim vim quidque suam qua possit abusi, et Cicero ipse: Nos elephantorum acutissimis sensibus, non sagacitate canum ad utilitatem nostram abutimur. 2. de Nat. Deorum.*

Ibid. Demiratus bestiae magnitudinem] Gellius, paulo supra adductus: *Magnitudines bestiarum excellentes*. Et nota, bestiam de ursae, sic in 1. 2. ff. ad leg. Aquil. *Bestiae sunt ursi, pantherae, etc.*

Ibid. Ut ipse habeat] Desunt in Oxon. MS. Ibid. *Iubet nobis proliquis etc. decem aureos adnumerari*] In Trinummo Plautina: *Iam modo ex hoc loco lubebo ad istam quinque perferri minas*.

Ibid. Ut novitas consuevit ad repentinas visiones animos hominum pellere] Ammianus lib. 26. *Instita plerisque vulgarum novitatis repentina incanditate*. Ovidius: *Est quoque cunctarum novitas gratissima rerum*. Seneca Natur. quaest. lib. ult. *Naturalis est magis nova quam magna mirari*. Petronius: *Convertit ad novitatem rei mentem. Repentinas visiones habet ut supra lib. 1. Attentum repentinae visionis stupore. Pro pellere, melius impellere, vel pellicere legas.*

Ibid. Multi numero mirabundi ad bestiam con-
fuebant] Phaedrus: *Ut mos est vulgi, passim et certatim ruunt*. Themistius 9. Orat. *Τῆς καινοουργίας etc. ἐπισπασμένης ἀεὶ τὸν πᾶσαν συμφορῶν, καὶ πρὸς τὰ ξένα καὶ παράλογα κερωνότων*. Et bene in hoc argumento mirabundi. Cassiodorus Chronico: *Muneribus amphitheatralibus diversi generis feras, quas aetas pro novitate miratur, exhibuit*.

Ibid. *Itineris spatio fatigatam] ἐν τῆς ὁδοπορίας κενόπικουτων*.

Ibid. *Donus tuae patulum ac perflatilem locum etc.] Etymologus: Κάτω, τὸ πνέω? ὄθεν καὶ κῆπος διαπνέμενος τόπος, διὸ καὶ ἐν ταύτῃ οἰκίαις τῶν ἀποστεινόμενων τόπων πρὸς ἀνέμου ἀνάπνευσιν, καὶ κῆπον λέγουσι. vide Pollucem 5. 18. Hesychius: Ῥπιστῶν, διαπνέμενα. Eundem vide etiam in κενόφρητα. Oxon. et Florent. MSS. perflatilem. Ammianus, ut heic, perflatilem. De Alexandrina urbe lib. 22. *Auris, et salutari temperamento perflatilis*.*

Ibid. *An ignoras hoc genus bestiae lucos consitos, et specus roridos, et colles frigidos, et fontes amoenos semper incenbare?]* Virgilius de equabus: *Saltibus in vacuis pascant, et plena secundum Flumina, muscus ubi, et viridissima gramine ripa, Speluncaequae tegunt, et saxea procubat umbra*. Adde quae Iobi 40. 16. 17. de Behemoth, quem elephantum exponunt. In Cod. Palat. et Aldina editione, *superexcubare*, quod fortasse vulgatis rectius, sic infra lib. 6. *superexcubare dixit*. Roridos bona lectio est, non rosidos. Glossae: *Δροσίω, roro*. Onomast. vet. *Roresco, roro, δροσίω*.

Ibid. *Talibus montis etc.] Lib. 3. Talibus me montis delinire gestiunt*.

Ibid. *Ille ibidem]* Vide supra pag. 55. adnotata.

Ibid. *Excubare noctes]* Id est, *noctu*. Virgil. 4. Georg. *Flet noctem*. ubi Servius, *Iugis nocte*. Idem: *Noctes lentus non deficit humor*.

Ibid. *Cibum tempestivum etc. offeramus]* Hoc Psalm. 104. *Διδόνει τῶν τροφῶν εἰς εὐκαιρον*. et Psalm. 144. *ἐν εὐκαιρίᾳ*. sic infra 9. *prandium tempestivum*.

Ibid. *Nihil indigenus labore isto vestro]* Supra lib. 1. *Nihil (inquit) istarum rerum etc. indigenus*.

Ibid. *VALE facti, discissimus]* Lege coniunctum *valefacto, a valefacto*. vide veterem Interpretem Act. 18. 18: et 21. 6.

Ibid. *Ex disciplina sectae servato noctis illumi tempore]* Ammianus lib. 19. *Observata nocte squalida et interlumi*. Thucydides lib. 4. *Τηράσαντες νόκτα etc. ἀσέληνον*. nimirum, cuius nullam partem Luna illuminavit. At alia Appuleii mens: vult ille id noctis tempus quo lumen ob-

seura Luna premit, ut Virgilius loquutus. Ait, ex scetae disciplinā. Theodoretus 7. περί προνοίας. Οί τής πονηρίας κατατολιμώντες etc. υκάτωρ κακουργεῖται, τὸ ακέτος, καὶ τὸν ὕπνον καὶ τὴν ἀπάντων ἰουχίαν τῆς ἀσθελείας λαμβάνοντες. Adde quae 1. 18. Gellius ex Varrone.

Ibid. Quo somnus obivus impetu primo etc.] Guntherus: Quo membra diurnis Extenuata malis primo sapor irrigat imbre. Idem: Primo somni torpore gravatos. Ovidius Metamorph. 7. Prima quies aderat, quā curis fessa diurnis Pectora somnus habet. Phaedrus: Sanctamque uxorem dormientem cubiculo, Sopita primo quae somno nil seuserat. Obivus, est, ultro insinuans se, dono Divium serpens. Premit heic, ut infra 5. Exordio somni prementis implicitus.

Ibid. Expilationis vadimonium] Glossae: Ἀποσυλῶ, expilo. Aliae: Expilat, ἀποδύει, ἀσθετεῖ, συλῶ, ἐκπορθεῖ, ταχυμυχεῖ.

Ibid. Examussim capto] Onomasticon vetus: Examussim, ἀπικριβωμένως.

Ibid. Custodes, qui prope sopiti quiescebant etc. gladio conficit] Firmicus 6. 31. Famosos domum effractoros reddet, et qui armati gladio quiescentibus hominibus, et patrimonii tacturam et vitae discrimen infligant. Scriptor de Excid. Hierosol. 4. 9. Quoscuque repererunt, dormientes alios, perterritos alios, totis viis caedebant. In Appulcio probe, non prope scribendum. Supra heic: Probe nudatum caruibus corium. Lib. 6. Iubam probe pectinatam. 9. Probe suatum et confirmatum. Ibidem, Probe capite contextum. et 10. Poculum probe temperaturum.

Ibid. Ad unum omnes] Servius ad Aeneid. 3. Ad unum: nullo excepto. In Graeco 1. Samuel. II. 11. Οὐκ ὑπέλειψθησαν ἐν αὐτοῖς δύο κατὰ τὸ αὐτὸ. Gellius 3. 7. Quadringenti omnes tum una perfossi gladiis, aut missilibus aperti, cadunt, quae scio sic posse accipi, una cadunt: credebam tamen melius, omnes ad unum perfossi etc. Sic 16. 11. apud Eundem: Eo facto Psyllus ad unum omnes interiisse. Ammianus Lib. 31. Trucidassetque omnes ad unum, ni etc. Idem lib. 14. Periissent ad unum, ni etc. Scriptor de Illustribus Viris: Ad unum occasione perierunt. Perplexam porro Appuletiani loci lectionem ita bene Oxon. MS. constituit, omnes ad unum, mox etiam etc.

Ibid. Fores ignavae repandit, nobisque etc. domus alyco receptis etc.] Ex his (ni fallor) Virgili: Caeduntur vigiles, portisque patentibus omnes Accipiunt socios, atque agmina conscia iungunt.

Ibid. Demonstrat horreum ubi vespera sagaciter argentum copiosum recondi viderat] Supra Lib. 3. Tunc horreum quoddam etc. quod mediis acibus constitutum gazis Milonis fuerat resertum etc. Infra lib. 5. Altrinsecus acutum horrea

sublimi fabrica perfecta, magnisque congesta gazis conspicit. Sic pignora in horreis servata, in 1. 9. Cod. de pignor. act. Lampridius in Alexandro Severo: Horrea fabricavit, in quibus privati homines qui domi loca non habebant, aut custodia carebant, aurum, argentum, gemmas, aut grana conieciunt. Similem hodieque usum Venetiis la Volta praebet.

Ibid. Asportare quantum quisque poterat etc.] In vetere Onomastico: Asportare, ἐμφέρειν. Glossarium: Asportavit, ἐξεφορτίσται.

Ibid. In illis acibus etc. mortuorum] In Notis Magnouis. D. M. Doms mortui. Sic monumentorum bustorumque diversoria apud Suetonium in Neronis vita. Vide ad Match. 19. 23. notata. Lusit heic operam ergo qui sedibus reponerat.

Ibid. Quod enim ex usu foret omnium] Oxon. ex censu: male. Infra II. Quod enim ex usu foret etc.

Ibid. Ad proterendos] Glossae: Κατπτῶ, Proterreo, etc. Onomast. vetus: Proterreo, ἀποφοβῆ: adde quae infra sub initium libri 10. adnotata.

Ibid. Immani forma tantae bestiae] Ad proprietatem locutionis animos advertamus, Virgilius: Et formae magnorum ululare luporum. Pilius lib. 1. Epist. 20. Animalium formas etc. nihil magis quam amplitudo commendat. Sic primae formae ferae apud Senecam lib. Cur boni viris etc. Horatius Serm. 2. 2. Imparibus formis deceptum te patet. Scholiastes: Inaequali magnitudine. Iuvenal. 4. Adriaci spatium admirabile rhombi. Scholiastes: Piscis formae magnitudo. Iustinus lib. 25. Elephantos ad terrorem velut inusitatas Barbaris formas Rex ostendi iusserat. Isidorus 12. 2. Elephantem Graeci a magnitudine corporis vocatum putant, quod formam montis praeferat. Solinus cap. 5. de enormibus hominum staturis tractans: Ante Augustum annis ferme mille non apparuit forma huiusmodi.

Ibid. His omnibus salubri consilio recte dispositis occurrit saevus eventus] In de Dogm. Platonis: Instabile quiddam et incurvens intercedere solere, quae consilio fuerint et meditatione suscepta, quod non patitur ad finem venire.

Ibid. Numerosae familiae frequentia domus tota completur: taedis, incensis etc.] Theocrit. 24. Οί δ' ἀψα προγένοντ' ἕμα λύχνοις δαιμόνοις Δμῶες, ἐνεπλήσθη δὲ δῆμος σπεύδοντας ἐκάστω.

Pag. 77. Taedis, etc. clarescunt tenebrae] Niceph. Gregoras lib. 8. Λαμπάσαι καὶ πυρσῆς κεχρῆμεθα ἕως ἐν μὲν στερήσει τῆς τὰ πάντα βοσκοῦσας λαμπάδας, οἰοῦντι τινα δεύτερον ἐκ ἀρχαίας ἤλιον τῆ νυκτὶ πράττοντες, quo loco forsitan πλάττοντες scribendum.

Ibid.

Ibid. *Nocturni luminis instrumentis clarescunt tenebrae*] *Nocturni fluminis funalia vincunt.* Optima hic MS. Oxon. *Et cacteris nocturni l. i.*

Ibid. *Sebaceis*] *Gloss. Sebum* (sic enim, non *Sebrum* legendum) *λίπος.* Ammian. lib. 18. *Sebalen facem* etc.

Ibid. *Nec inermis quispiam* etc. *processit: sed singuli fustibus, lanceis etc.*] Infra lib. 8. *Hic lanceam, ille venabulum, alius gerebat spicula, fustem alius etc.* Accius apud Festum in *Rodion.* *Nec quisquam a telis vacuus: etc. hic ferrum, alius saxum* etc.

Ibid. *Munium aditus*] *Omnenque aditum cistode coronant.*

Ibid. *Canes etc. horricomes*] *Quales λασίους, πονναῖς καὶ ἀχμοῦσῃ τῇ λάχῃ Lucianus in Philopseude vocat.*

Ibid. *Gliscente adhuc illo tumultu, retrogradi fuga domum facesso*] *Plutarchus in Amator. narrat. Ἐν τῷ ἐορῶν ἡ κέρη Φυγοῦσα, ἔστο διὰ τῆς χάρας.* Infra hic lib. 10. *Dum magister meus lectulo probe coaptando districtius inseruit, et tota familia partim ministerio venationis occupata, partim voluptuario spectaculo attentata, etc. paulatim furtivum pedem proferebat* etc. *cursum me celeritimo proripio.* Horatius: *Fit clamor utrinque Undique concursus: sic me servavit Apollo.* Supra hic: *Me retrorsum celeri gradu in stabulum quo diverteramus recipio.*

Ibid. *Quanquam vitae metas ultimas obiret*] *Quanquam in media iam morte tenetur.* Servius ad Aeneid. 12. *Metas vitae dicimus, non mortis: mors enim infinita est.*

Ibid. *Non tamen sui nostrique, vel etiam pristinae virtutis oblitus etc.*] *Iustinus lib. 9. Non tamen pristinae gloriae oblitus, cecidere.* Infra lib. 9. *Nec tamen sagacitatis etc. meae prorsus oblitus etc.* et 7. *Nec tamen illa genuini vigoris oblitus etc.* De Socrate 7. 2. *Valer. Maximus: O immensam sapientiam, quae nec ipso vitae excessu oblivisci sui potuit!* E converso quod *Agathiam, ἘΦευγον προσηπάδην, ἀλάως ἀπάσης ἐπιπελασμένους* Porro et haec Noster effinxit partim ex Virgilio illis, [III, 629, ubi v.] *Nec talia passus Ulysses, Oblitusve sui est Ithaacus discrimine tanto: partim ex his Sallustii in Iugurthino: Attamen virtutis memores etc.* et *Catil. Quo audacius aggredimini, memores pristinae virtutis.*

Ibid. *Iam faucibus ipsis hiantis Cerberi etc.*] *Id est, esurientis Cerberi, ut i. de eodem locutus.* Sic *litare, et malis increpare* apud Virgilium. Bene hic Oxon. *ipsius h. C.* similemendum supra pag. 184, 2. ex Quintiliano sustulimus.

Ibid. *Cum anima retinebar*] *Sallustius: Quem quisque locum pugnando vivus coeperat, eum amissa anima corpore tenebat.*

Ibid. *Variis corporis sui schemis ac motibus etc.*] *Ovidius in Iherculis et Acheloi lucta: Fle-*

xos sinuavit corporis orbes. Virgil. 5. *Corpore tela modo atque oculis vigilantibus exiit.* Ibidem: *Ille ictum venientem a vertice velox Praevexit, celerique elapsus corpore cessit.* Statius Theb. 6. *Motu Spartanus acuto Mille cavet lapsas circum sua tempora-mortes.* Curtius lib. 9. *Macedo lanceam emisit, quam cum Diopippus exigua declinatione corporis vitasset, etc.* et 6. *Alia tela clypeo excipiebat, alia corpore vitabat etc.* Scholiastes ad 2. lib. Apollonii, in pugna Amyci et Pollucis: *Ὁ Ἄμυκος ἐπέκειτο μὲν etc. διεκκλινόμενος δὲ ἐκείνης ἔτρατος ἦν.* Lucianus in de Saltat. *Ἀπὸ ἡσκιμημένος ἐν τῇ ὀρχηστικῇ, βελῶς οἰμαὶ διεδίδρασκε τὰς ἐπ' αὐτὴν γὰρ ἀκοντίων ἀφῆσεις.* Bene autem *schemis corporis.* *Agatharctides apud Photium: Πολλὰ χῶρος τῶν σωματῶν, τὰς βέσεις μετασχηματίζοντες.*

Ibid. *Miserum funestumque spectamen aspexi, etc.*] *Lib. 8. Cerneret non tam hercule memorandum quam miserandum spectaculum: canes copiosos ardentibus animis alios fugientes arripere, alios stantibus inhaerere, quosdam iacentes inscendere, et per omnem nostrum commeatum molibus ambulare.*

Ibid. *Populi etc. turbulis immisceor*] *Lege ex Florent. et Oxon. MSS. turbelis.* Lib. 3. *Inter ipsas Graecorum turbelas.* Ut a fuga fugela, sic a turba turbela.

Ibid. *Pretiosam perdimus bestiam*] *Virgil. 8. Et pelle Libystidis ursae, ubi Servius: Libystidis, ut et pretio bestiae aliquid gratiae potuisset etc. accedere. i. e. accederet.*

Ibid. *Nostri sermonis artes*] *Sermonis fallacias infra lib. 5. vocat.* Servius Fuldensis: *Veteres, artes pro dolis ponebant.* Infra lib. 10. *Maritum miris artibus persuadet etc.*

Procurrens etc.] *Claudianus: Unus per me dios, audendi prior, ense Prosilite exerto, dictisque et vulnere torvus Appetit. 2. in Ruffin.*

Pag. 78. *Ceratim gladios, et iam de proximo congerunt*] *In Excerptis Euripideis: πλάσιον βρώσκουσι με.* Contra de Alexandro Curtius lib. 9. *Cum unum procul tot manus peterent, nemo tamen audebat propius accedere.* et lib. 6. de Agide Lacedaemone: *Nec quisquam fuit qui sustineret cominus congradi, procul missilibus appetebatur.* Virgilius, ubi de Mezentio: *Non ulli est animus stricto concurrere ferro: Missilibus longe, et vasto clamore lacessunt.*

Ibid. *Thrasyleon, egregium decus nostrae factionis*] *Aen. 11. Ite, ait, egregias animas, quae sanguine nobis, etc.* ubi Servius: *Ingenti arte laudat potius quam miseretur extinctos: ut praesentium animos etc. succedat.* Idem fabulatoris propositum istius, eadem ceteros excitandi solertia.

Ibid. *Spiritu expugnato magis quam patientia*] *Hegesippus 5. 28. de Sabino: Confectus vulneribus, spiritum prius quam bellum deposuit.*

[Ff]

Ibid.

Ibid. *Neque clamore, ac ne ululatu quidem etc.*] Geilius 12. 5. *Nullo eiulatu, nullas complorationes, ne ullas quidem voces indecoras edebat.* Auctor ad Herenn. 4. de Tib. Gracchō: *Nulla voce delibans insitam virtutem, concedit tacitus.* Lucanus de Pompeio: *Nullo gemitu consensit ad ictum.* Et paulo ante: *Continuitque animam ne quas effundere voces Posset, et acter-nam fletu corrumpere famam.* Plinius lib. 6. Epist. 20. *Possem gloriari, non gemitum mihi, non vocem parum fortem in tantis periculis ex-cidisse.* et 7. 19. de Fannia: *Nullam vocem co-cedentem periculo emisit.* Seneca cap. 3. ad Hel-viam, de veteranis: *Quamvis confossi, patienter, ac sine gemitu etc. patiuntur.* In Eccle-siastae Smyrnis Epistola de Polycarpi passione: *Οἱ μὲν (de martyribus sermo) μαστίγι καταξάνοντες etc. τοὺς δὲ εἰς τοσούτων γεννηθῆτος ἐλάσιν, ὥστε μήτε βρῦξαι, μήτε στενάξαι τινα ἐβντῶν.* De Batavo milite perpressio, Bredae in cespitem scapha ab explorantibus cuspidem vulnerato, recentior multo est memoria, quam ut scribi tanquam oblitterata debeat.

Ibid. *Fidem sacramenti et*] Supra heic: *Per fidem sacramenti, etc.*

Ibid. *Obnixio mugitu etc.*] Lib. 8. *Ferinos mugitus reiterans,* ubi notata confer.

Ibid. *Gloriam sibi reservavit, etc.*] Opposi-tionem non dissimili apud Isocratem est, ἀντι βνγ-τοῦ σώματος ἀλλαντος δόξαν ἀντικαταλλάττε-σθαι. Auctor ad Herennium: *Decius vitam ami-sit, ac non perdidit.*

Ibid. *Vitam fato reddidit*] Sic τὸ ζῆν τῆ πε-ρμῆναι ἀποδοῦναι lib. 1. Diod. Siculus.

Ibid. *Ut nemo quisquam fuerit ausus bestiam quamvis incontinentem vel digito contingere*] De-sumpta puto ex his Ovidii Metam. 8. qui sic de Meleagri apro: *Immanemque feram, multa tel-lure incontinentem Mirantes spectant, nec adhuc con-tingere tutum Esse putant.* Virgilius de Arunte: *Nec telis occurrere virginis audeat,* ubi Servius: *Sic fuerat conseruatus, ut etiam vulneratam timeret.* Nicetas Choniates: *Τὸν ἕμα (Andro-nicum Imperatorem fugientem) καὶ γυμνὸν ὄντα τῶν ἀμυντηρίων, οὐδὲν ἔλαττον ἐδεδίεσαν καὶ παρὰ μόνην τὴν ἐκείνου βίαν κατέττυσσον.* ubi nihil κατεπτοῦσθαι legi.

Ibid. *Nisi tandem pigre ac timide quidam Ianus paulo fidentior etc.*] Statius: *Timide primum vestigia iungens.* Ante pigre et timide supplendum est: aut post fidentior, subaudiendum ce-teris: aliter vix sententia constabit. Nisi heic est sed: cuiusmodi multa exempla Manutius ad Sallustium congescit.

Ibid. *Uero bestiae resecto, ursae magnificentum despoliavit latronem*] Legendum, si quid video, *ursā.* despoliavit eum ursā, quae ursam induerat. Sic supra lib. 2. *Aves, et muscas induere,* et infra lib. 11. *asinum excire.* Recte et utero bes-

tiae. Tertullianus (cap. 10. de fuga in perse-cut.) de Iona: *Sed illam, non dico in mari, et in terra, verum in illa etiam bestiae inveni-ntio.* Virgilius de equo ligneo: *Uterumque arma-to milite complent.* Isidorus 11. 1. *Uterum solae mulieres habent, etc. Auctores tamen uterum pro utriusque sexus ventre ponunt.*

Ibid. *Thrasyleon nobis periturus, sed a gloria non perivit*] Cicero: *Exiguam nobis vitae curriculum Natura circumserpsit, immensam gloria.* Idem in Pisonem: *Periit in mari, ta-men ob virtutem gloria et laude vivit.* Synama-chus 19. 25. de Vettio Praeextato: *Licet natu-rae lege resolutus sit, vivit tamen in memoria et amore conterritorum: atque hoc suo punit Iudicium, quod tantum ei Mors ad gloriam contulit, ut huic quoque Fortunae livor debeat invidere.* Pa-terculus lib. 2. *Rapisti* (M. Anton) *Ciceroni lucem, etc. famam vero gloriamque adeo non abstulisti, ut auxeris.* Otho apud Tacitum: *Mor-tem omnibus ex Natura aequalem, oblivione apud posteros vel gloria distingui.* Iulianus 1. Orat. *Ἐπεὶ οὐ (κλέους) καὶ ἀπονήσασιν ἄν-δρες ἀγαθὸι πολλὰς τολμῶσιν, οἷον πρὸς ἡγε-γύριον τὴν δόξαν τὰς ψυχὰς ἀποδίδμεν.* Seneca Suasor. 2. *Optatum quoque plerique mortem, adeo in securam quietem recessus est: ad gloriae nul-lus finis.* Himerius in Polemarchico: (ex Au-gustano Codice vulgatis tertia parte auctiore) *Λυθέντι μὲν ὑπὸ τῆς φύσεως, ἐν καὶ τοῦ βίου τέλος καὶ τῆς μνήμης ἔστιν ὁ ἄνατος τελευ-τήσαντι δὲ σὺν ἀρετῇ, τῷ σώματι μὲν ἐξίέναι, τῇ δόξῃ δὲ μένειν λείπεται.* Euripides: *Ἀρετῇ δὲ, κ' ἐν ἀποθάνῃ τις, οὐκ ἀπόλλυται.* Serv. ad Virgil. illa: *Brevē et irreparabile tempus etc.* Ideo amandas dicit esse virtutes, ut vitae bre-vitas famā et gloriae meritū augeri possit. Thales apud Aesonium: *Vita perit, mortis gloria non moritur.* Tacitus de Agricola: *Quantum medio in spatio integrae aetatis abrepit, quan-tum ad gloriam longissimum aevum peregit.*

Ibid. *Concito gradu deserentes*] Male in edi-tis quibusdam cito g. d. Supra heic, *Rursum concito gradu recurrentes,* et infra, *concito se gradu proripiunt.* Lib. 5. *Concito gradu viam pelago capessit.* et 9. *Concito gradu recta ad ci-vitatem festinat.*

Ibid. *Onere vecturae, simul et asperae viae toti fatigati*] Livius lib. 54. *Longo itinere fatigatum, et onere fessum.* *Viae fatigati, κενω-πικώτερος ἐκ τῆς ὀδοποιρίας.* Ioh. 4. 6.

Ibid. *Poculis aureis memoriae*] Asconius Verr. 3. de Gracis: *Toties merum libant, quoties et Deos et caros suos nominatim vocant.*

Ibid. *Etenim nobis etc.*] Bene Gruterus, *At enim:* et ita Oxon. MS.

Ibid. *Sine ulla mensura*] Οὐκ ἐκ μέτρου. Ioh. 3. 34. Glossac: *Κατακέρως, Saturatim, affi-tim.*

[Ibid. *Tanta copia et quidem solus positus etc.*] Lib. 3. *Clave ne solus exeat tam bellum etc. pulchrum. ubi dicta confer.*

[Pag. 79. *Saltares se coenasse coenasse crederet*] Oxon. *Saltares se coenasse crederet. quomodo et Florent.*

[Ibid. *Ego vero, quanquam alias ordecum tunsum minutatum etc.*] Florent. et Oxon. MSS. *Ego vero nunquam alias ordecum cibatus sum minutatum etc. Corruptum locum agnosco, ad tempus tamen impune dimitto.*

[Ibid. *Rimatus angulum quo panis reliquiae etc.*] *Neque enim tam stultus eram, tamque vere asinus, ut, dulcissimo illo cibo relicto, asperissimum foenum coenarem.* Infra lib. 10.

[Ibid. *Quo panis reliquiae etc.*] Plutarchus 6. §. Sympos. *Ὅχι ἀνθρώπου μόνου, ἀλλὰ κτήνη μάστιγα πάντων ἐδωδίζον ἀναξίονοντι ἄριστος.* *Faues aravaentes etc.*] In quas iamdiu eibus non intraverat, et ob id situ obductas, sic labra incana situ Ovidius dixit, et Catullus: *Plenus sacculus est araneorum.* Parasitus Plautinus: *Venter gutturque resident esuriales ferias.*

[Ibid. *Nocte promota latrones expergiti etc.*] Horatius: *Ut iugulum homines surgunt de nocte latrones.* *Promota nocte, ut* apud Paulum, *ἢ ὡς προέκοφεν.* Supra hoc lib. *Provecti resperta.*

[Ibid. *In Lemures reformati*] Non solum a Palat. Cod. sed et Oxoniensi absunt.

[Ibid. *Iam ferme tertium quatum rimigabam*] *Et inattenuata mavebat Sic quoque dira fames.* In ver. Onomast. *Qualis, κάλαθος.* MS. Fulvii non *ferme*, sed *forinae* legit. Priorem voculam ut non ausim quidem hoc loco exurbandum dicere, ita certus sum simillimae sibi vocis locum eam apud Ammianum occupasse: et [ex erecto sensum evanidum defectumque effecisse. Nec inutile fuerit adhuc aliqua juvare Scriptorem et a se conspicuum, doctorumque Virorum curis iam saepe eliminatum. Habemus lib. 26. haec verba de Procopio: *Et quia se quaeri industria didicerat magna, etc. ad abdita longiusque remota recessit.* Cumque a Ioviano explorandis indagari latibula sua sentiret, et formae vitae iam fuisset pertaesum, etc. postremae necessitatis impulsu deivis itineribus ad Chalcedonium agrum pervenit. Formam vitae scio et Tacitum dixisse Annal. 1. *Formam vitae iniiit, quam postea celebrem miseriae temporum etc. fecerunt.* et Prudentium, *Libertas laxior ipsi Concessa est homini, formam cui fectere vitae Atque voluntatis licitum est.* Constantem tamen in Ammiano ferinae vitae reposerunt. Androsus §. 14. A. Gelli: *Tricennium ego et leo in eadem specu eodemque vicu viximus etc. sed ubi me vitae illius ferinae iam pertaesum est, leone in*

venatum profecto, reliqui specum; etc. Polybius, si memini, apud Suidam, voce ἑφῆρα· Μεσολαβηθῆς etc. ὅπ' ἐχθρῶν ὑπερκειμένω καὶ ἐφῆρα, εἰς τὸ ἄντρον εἰσκριθῆς, ἐπίπουον καὶ θηριώδη βίον συνεστήσατο. Ita clamat etiam apud Ammianum legendum vel vox *latibula*, at (quae vix haecenus eruditus animadversa) perpetua eius imitandi Gellium consuetudo certissime evincit. Cicero 1. de Invent. *Cum in agris homines passim bestiarum more vagabantur, et sibi ritu ferino vitam propagabant.* Hieronymus 24. Epist. *Qui sibi etc. ritu ferino victum quaerebant.* Curtius lib. 3. *Delituisse inter angustias et saltus, ritu ignobilium ferarum. Vitam Degere more ferae Virgilianum est.*

[Ibid. *Huic ne operi attentum clara lux oppressit*] Livius lib. 9. *Plenus crapulae eos lux oppressit.* Cicero in de Amicitia: *Quoties illum lux aliquid noctu describere ingressum, quoties non oppressit cum coepisset mane!*

[Ibid. *Verecundia ductus, agerrime tamen digrediens etc.*] *Ite domum pasti, si quis pudor, ite iuveni.*

[Ibid. *Vilum laciniam*] Cyprianus in de Christi nativ. *Panniculi pro purpura, pro bysso in ornatu regio laciniae congeruntur.* Gloss. Isidor: *Lacinosum, pannosum, lacrum.*

[Ibid. *Verbis quae dolebat minora facientes*] *Δύσχη γὰρ ἔυνους οἶδεν ἰσθῆαι λόγος. Et, Ψυχῆς νεοσῆς ἐστι Φάσμα λόγος.* Infra lib. 8. *Verbis palpantibus doloris stimulum obtundere.*

[Ibid. *Solutis et pudicitiae*] *Of your life, and of your honour.*

[Ibid. *Brevem patientiam nostro compendio tribue*] Lib. 7. ille: *Ego arbitror latrones, etc. nihil antefere lucro suo debere.*

[Ibid. *Quos ad istam sectam necessitas paupertatis adegit*] Cyprianus 61. Epist. de histrione: *Quod si penuriam et necessitatem paupertatis obtendit, etc.* Terent. Phorm. 5. 1. *Quod ut facerem, egestas me impulit.* Donatus: *Venialis status.* Servius ad Aeneid. 3. de Achaemenide: *Utitur veniali statu per excusationem paupertatis.* Sirachides 27. 1. *Propter inopiam multi deliquerunt.* Ita vivitur, at (quod de meretricie Iuriconsultus) *Non est ignoscendum ei, qui paupertatis obtentu vitam turpem agit.* l. 43. §. 4. de ritu nupt. Et nota hic imprimis necessitatis vocem. Apud Suidam: *Ἄνδρ' πεινῶντι κλέπτειν ἐς ἀναγκῆς ἔχειν.* Ἐπὶ τῶν ἐξ ἀνάγκης τι ποιεῦσθων. Heliodorus lib. 1. de Thyami latronum Duce: *Γένος τε ὄντα τῶν ἐπὶ δόξης, καὶ πρὸς ἀνάγκης παρόντα βίον ἐλόμενος.* Donatus ad 1. 1. Andr. *In conditione turpissimè nominis, multum sumitur excusatio voluntatis.*

[Ibid. *Sine mora parabant scilicet idoneam sanguisui sui redemptionem*] Tatianus ex Iustino [Ff 2] Mar-

Martyre: Ἐπεισοίς (Ἀστυαίς) ἕδος ἐστὶ ζω-
 γρεῖν τινος, εἶτα τοὺς ἀνδρὰς μισοῦ τοῖς ἐ-
 κείνοις ἀποκαθίστην. Quintilianus 5. Declam. Πί-
 ταιταε fortitatis ingenium est, in captivorum
 taxatione solos redimentes aestimare. Idem 6.
 Non tenuissent (latrones) invenire, nisi ve-
 dempturos parvotas talem filium credidissent. Ibi-
 dem 9. ille: Literas de redemptione scripsi patri
 (Deos testor) soli: qui enim sentire videret de
 parentis affectu, si hoc incoloni redemptionem
 ab alio petivissent? Homerus Iliad. de Chryse
 Briseidis captivae patre: Ἥλθε δὲδς ἐπὶ νῆας
 Ἰλχκίῳν χαλκοχοῖτόν, Λυσόμενός τε θυγάτηρα,
 Φέρων τ' ἄπερσεῖσι' ἔποινα. Philo lib. Ὅτι πᾶς
 ὁ σπείδ. Πατέρες νῦν τιμὰς κατέβησαν, καὶ
 νῦν πολλὰς πατέρων, ἢ κατὰ δεστέρας ἀπαρ-
 θέντων, ἢ κατὰ πῶλερον ἀρχμαλῶτων γενομέ-
 νων. Illic illud (congrue) de Barbaris 8. 3.
 apud Philostratum: Ἐπιχρῶδον αὐτοῖς καὶ τοὺς
 αὐτῶν ἀποδοῖσται, καὶ ἀνδραποδισθέντων μὴ
 ἐπιστρέφουσι. Cupidi hic non est quod infra
 11. cupientes voluntate praedent, sed avari. In
 vet. Onomast. Cupidus, προεικτικῶς. Ita opti-
 me 1. Tim. 6. 10. Interpres vetus φιλαργυρίαν
 cupiditatem vertit, quod tamen Bezae eruditioni
 non potuit satisfacere. Isidorus 10. Cupidus, a
 cupiendo multum etc. vocatus. Sanguis metony-
 mice, ut 10. Necessarium sui sanguinis munus
 aggreditur, id est, sororis, et 5. de soronibus
 Psyches, Intimicus sanguis. Hieronymus in Mar-
 cellae Epiph. Cum illa diligeret sumum sangui-
 nem etc. Tacit. Annal. 4. Precatus etc. ne se-
 cius quam sumum sanguinem foveret ac tolleret.
 Virgil. 2. Aderit multo Priami de sanguine Pyr-
 rhus. ubi Servius: Quasi bis sanguinem fuderit
 Priami: quia et filium eius occidit. Valer. Max.
 5. 9. de Hortensio, etsi improbam, haeredem
 filiam instituyente: Honorem sanguini reliquit. Ti-
 bullus: Quicquid agit, sanguis est tamen illa
 eius. Apud Quintilianum Declam. 18. uxor de
 filio loquens ad maritum suum: Viscera de tuis
 concepta vitalibus, sanguinem qui de tua fluxit
 anima. Pro scilicet, et hic et alibi Colvius
 sicut reponerat: mala hoc nomine meritis de
 Auctore nostro, qui voluit Graecum δηλαδὴ ex-
 primere, sic 7. Quin potius effarius ubi puerum
 eiusdem agasonem, necatum scilicet, occultaris?
 et alibi in his libris.

Ibid. His et similibus blatteratis etc.] Lib. 9.
 Has et similes affinitas frustra adblatterantes etc.
 et 8. Haec, et huiusmodi mutuo blatterantes
 etc. Oxon. et Florent. His, et his similibus etc.
 quod et rectum puto.

Ibid. Nequicquam dolor sedatur puellae] Moc-
 tum me, atque etiam tum trepidum variis so-
 labatur affatibus: nec tamen indignationem in-
 iuriae quae inhacserat altius meo pectori, per-
 mulcere quivit. Supra lib. 3.

Ibid. Inter genua sua deposito capite, sine
 modo flebat] Horatius: Rufus posito capite, ut
 si Vilius immaturus obisset, flere etc. In Ta-
 bula Cebeitis: Ἦ τὸν μάστιγα ἔχουσα, καλεῖ-
 ται Τιμαρία ἢ δὲ τὴν κεφαλὴν ἐν τοῖς γόνασιν
 ἔχουσα, Ἀβαν.

Ibid. Blando quantum posset solaretur allo-
 quio] Servius ad Eclog. 9. Solatium, injei-
 cium esse consuevit. Terent. Adelphi. Et itam
 quod (id est, quoad) potes fac consolere. Ser-
 vius ad Aenid. 10. Est alloqui, consolari. Ca-
 tullus: Qua solutus es allocutione? Scriptor Sa-
 pient. 8. 9. παραίεσι; φροντίζων. ubi Vetus,
 allocutio, sic Seneca in Troadibus in lectu allo-
 qui dixit. Onomast. vetus doctissimum: Allo-
 quor, εὐχαρμενίζω.

Ibid. Ab ineptis fletibus advocari] Οὐκ ἔδεε
 παρεκλήθηναι, vide ad Matth. 2. 18. adnotata.

Ibid. Sed altius etulans etc.] Haudquaquam
 alloquio mensura doloris Cedit, at exuperat mag-
 is, aegrescitque medendo. Male autem ex Ho-
 rentino Elmenhorstius: auctus e. Infra lib. 8.
 Infortunium domus herilis altius miserantes. Al-
 tius hoc loco autem, quia cum consolabatur ani-
 cula. Apud Terentium: Quid consolare me? ubi
 Donatus: Ut solet, in vero angore, ipsa con-
 solatione aegrescit dolor.

Ibid. Mihi quare lacrymas excessit] Hora-
 tius: Ut ridentes arident, ita fletibus ad-
 sunt Humanis vultus. Vide quae ad Iob. 11. 33.
 adnotavimus.

Ibid. Au ego misera, tali domo, tanta fami-
 lia, tam caris vernulis, tam sanctis parentibus
 desolata? etc.] Q. d. Cum mihi iam patriam
 antiquam spes nulla videndi, Nec dulces vernas,
 exoptatosque parentes. Sirachidis 38. 20. Latius
 Interpres: In abductione permanet tristitia, ubi
 optimus Expositorem Grotius: Abductione ab
 iis quibuscum vixeris. Apud Catullum: Egone
 a mea remota haec ferar in nemora domo? Pa-
 tria, bonis, amicis, genitoribus abero? In Mi-
 lite Plautino: Quidni ego fleam? Ubi pulcherrime
 egi actatam, inde abeo. Cicero exul ad At-
 ticum: Postum oblivisci qui fuerim, non sentire
 qui sim? Apud Plautum in Rudente illa: Haec
 parentes haud mei scitis miseri, Me nunc misera
 nam ita esse uti sum. In Quintilianii Declam.
 Divitius filius piratarum captivus: Naturā rediit
 in extremis tristis praeteritae voluptatis recor-
 datio: et mihi cum generis conscientia, cum fan-
 tinae conscius aliquando fulgor, etc. domus, fa-
 milia, amici, caeteraque nunquam videntia, in
 ultima moris expectatione succurrerent, etc.
 Sallustius apud Nonnium: Ac tum maxime, uti
 solet, extremis in rebus, sibi quisque carissimum
 domi recordari.

Ibid. Vernulis] Gloss. Οὐκωγενῆς, ὑποκωπι-
 στικῶς vernulae.

Ibid.

Ibid. *Parentibus desolata*] Ut apud Euripidem illa, Μόνη, μωυθεῖσά ἀπὸ πατρός καὶ μητέρος. Infra lib. 10. *Desolatam puellam, parentumque praesidio viduatam.* Iuvenal. 11. *Suspexit longo non visam tempore matrem.* ubi vetus Scholiastes, *Quia diu abest a parentibus, tristis est.* Hieronymus in Epitaphio Paulae: *Inter hostium manus, et captivitatis duram necessitatem, nihil crudelius est, quam parentes a liberis separari.*

Ibid. *Inque isto saxo carcere etc.*] Cuiusmodi lib. 7. *domum lapideam* dixit. Et recte *carcerem* vocat, est speluncam, eam: Est enim *carcer* undecunq[ue] exire prohibetur. Servius ad Aensid. 1. Sic infra lib. 5. *carcerem beatum* habemus.

Ibid. *Sub incerta salus et carnisficinae laniena*] Patereulus lib. 2. *In quam aeto salutis exitique confuso fierimus etc.* Apud Senecam *Controvers.* 3. 5. *Nihil est miserius, quam incertum inter vitam mortemque destitui.* eiusmodi Deuteron. 28. 68. statum descriptum vide. Recte autem Beroaldus monuit *incerto* legendum, sic 7. Declam. Quintilianus *incertum accusationis.* 8. *incertum orbitatis.* 14. *incertum interpretationis.* et 15. (ut heic Appuleius noster) *salutis incertum.* In Cod. Theod. de Equ. currul. *incertum contentiosis:* apud veterem Bibliorum Interpretem 1. Tim. 6. 17. *incertum divitiarum.* Scholiastes ad 2. Carm. Horat. *incertum maris:* et infra hoc ipso libro, *enerationis incertum.* Obiter corrigatur Zeno Veronensis Serm. de Continentia: *At illa aegra fastidio novem mensium non batulat pondus, sub incerta partu parientis de salute non gemit, scribe; sub incerto parturientis nascentisque de s. n. g.*

Ibid. *Inter tot ac tales latrones etc. omnino vivere potero?*] Tacitus Annal. 14. de Poppaea: *Puella etc. inter cuturiones ac milites, praesagio malorum iam e vita exempta.* Apud Quintilianum 6. Declam. *Cocci etiam litigare possunt, captivi nec vivere.*

Ibid. *Animi dolore etc. fatigata, marcentes oculos dimisit ad soporem*] Fuse ad Luc. 22. 45. in hac mentem dixi. porro *dimisit*, non *dimisit* legendum. Propert. *Somno demissa recenti.*

Ibid. *Tam commodum connaverat*] Id est, ut infra 11. *Necdum satis connaverat.* sic supra lib. 1. *Commodum quieveram.*

Ibid. *Cum repente lyphatico ritu somno recessa etc.*] Lib. 8. *Felut quodam tormento, iniqua quiete excussa, luctu redintegrato prolixum heu heu ciulata.* Apud Senecam Octavia: *Tremor, et ingens excutit somnos pavor, Renovatque luctus et metus miserae mihi.* Ovid. 4. Fast. *Excutitur terrore quies.* Lucanus: *Quos agit vesana quies, somni que fuventes.* Virgilius: *Excutitur somno.* ubi Servius: *U. apparcat ter-*

roris esse, non satietatis. Idem effectus enim terroris mala ex conscientia. Claudianus in Rufinum: *Nec recipit somnos, et saepe cubilibus aeneis Excutitur.* Chrysostomus Homil. 6. ad Antiochenos: *Δειδύκότες καὶ τρέμοντες,* etc. καὶ ἐκ μέσων ἡνῶν ἀναπηδῶντες ἀπὸ τῆς διηκενοῦς ἀγωνίας.

Ibid. *Et pectus etiam palmis infestis tundere, et faciem illam luculentam verberare incipit*] Supra lib. 3. *Percussit faciem suam manibus infestis.* Ovid. 10. *Metam.* *Pariterque sinum, pariterque capillos Rupti, et Indignis percussit pectora palmis.* Seneca Troad. *Vocat ad crebri verbera planctus Furibunda manus.* Virgil. Celeri: *Incipit ad crebros insani pectoris ictus Ferre manus, assiduis muleans praecordia palmis.* quo loco muleans reposuerim. Iuvenalis 13. *Nec pugnis caedere pectus Te veto, nec plano faciem contundere palma.* *Faciem luculentam supra etiam 2. dixit.*

Ibid. *Causas novi et instaurati moeroris requirenti etc.*] Seneca iam dicto loco: *Quis te repens commovit afflictam metus? Oxon. doloris et moeroris requirenti.*

Ibid. *Heu, nunc certe, nunc maxime funditus perii*] Apud Euripidem Helena: *Ὁλωλα, φροῦδα τ' ἐμὰ, καὶ οὐδὲν ἐπ' ἐμῆ.* In Sticho Plautina: *Nunc ego hercle perii plane, non obnoxie. Perpetuo perire Terentius plus semel vocat.* Infra heic lib. 5. *Se nunc maxime prorsus perisse iterans.*

Ibid. *Laqueus aut gladius, aut certe praecipitium proculdubio capessendum est*] Cum notaverim mihi elegantius aliquot Auctorum locos, in quibus tria haec coniuncta occurrunt, eos ad aliorum sive usum, sive delectationem, libens oblata occasione ista in medium proferam. Horatius: *Voles modo altis desilire turribus, Modo ense pectus Norico recludere: Frustraque vincla gutturi innectes tuo, Fastidiosa tristis agrionia.* Valer. Max. 9. 12. *Ferrum acuant, etc. laqueos apprehendant, vastas altitudines circumspiciant.* Cornelia apud Lucanum 9. *Nunquam ventemus ad enses, Aut laqueos, aut praecipites per inania iactus.* Idem 8. *Aut mihi praecipitem nautae permittite saltum, Aut laqueum collo, tortosque aptare rudentes, Aut aliquis Migno dignus comes exigat enses.* Phaedra apud Senecam: *Decreta mors est, quaeritur fati genus. Laqueone vitam fuitam, an ferro exigam? An missi praecipites arce Palladia cadam?* Phylis in Epistolis Ovidianis: *Est sinus adductos modice curvatus in arcus, Ultima praerupta conuina mole rigent. Hinc mihi suppositis immittere corpus in iudas Mens fuit.* Et post: *Saepe cruenta Traiectam gladio morto perire iuvat. Colla quoque infidis quibus se necanda lacertis Praebuerant, laqueis implicuisse iuvat.* In Andria

dria Terentiana: *Occidi, Utinam esset mihi ali-
quid heic quo nunc me praecipitem dārem. ubi
Donatus: Non dixit gladium aut laqueum, ne
esset Tragicum. Seneca 7. Controvers. 1. Ilac
est conditio generis humani quod nascimur imo
modo, multis morimur. Laqueus, gladius, prae-
ceps locus, etc. mille aliae mortes insidiantur mi-
seriae huic animae. Plinius 2. 65. Ne lacrum
corpus abrupta dispergeret, ne laquei quaequeret
poena praepostera, etc. ne ferri cruciatus scin-
deret corpus. Chrysostomus Homil. 66. ad Pop.
Antioch. Τὸς βέβηχους ἀνάπτοντας, καὶ τοὺς
κατὰ κρημνῶν ἀφίεντας ἐκ τοῦτος, καὶ διὰ μέ-
νον ἑξίφων ἐκ τοῦτος ἀνακρίβυτας οὐ σφῆρα οὐκ-
τείομεν. Apud Quintilianum 15. Declam. Da-
zum est remedium dolori, qui saepe in laqueos,
in praecipitia compulsi: qui cruciatus laboranti-
bus animae vulneribus emisit. Ibidem 11. Sub-
traham omne ferrum, incidam quoscumque strin-
gentis nexus, ab omni revocabo praecipitio, et
18. Si saucium palpitantemque iussissis adigere
ferrum, premerem clausis vulneribus animam:
si stringeres aptatos ad colla nexus, conarer ab-
rupto desilire laqueo: si vero iniiteres manum
ad praecipitia properanti, flecterem in plana
cursum. Lamprius de Heliofabalo: Praedic-
tum eidem erat a sacerdotibus Syris biothanatum
se futurum: paraverat igitur fimes blatta et
sericeo et cocco intortos, quibus si necesse esset,
laqueo vitam finiret, paraverat et gladius au-
reos quibus se occideret, si aliqua vis urgeret,
etc. fecerat et altissimam turrem, substratis au-
reis gemmatisque ante tabulis, ex qua se prae-
cipitaret.*

Ibid. Ad haec anus subiratior, dicere eam
saeviore iam vultu iubebat, quid, malum, fle-
ret? Callimachus apud Suidam: Τὸ δάκρυον εὐ-
δον ἐγγέλει. Hippolitus apud Senecam: *Esse
aperte quis gravet mentem dolor. Afranius apud
Nonnium: Quid isthuc est? quid fies? quid la-
crymas? largitus proloqueret. Ait subiratior Ap-
puleius. Servius ad 6. Eclog. Consolantis et hoc
officium est, ut moerentem strictim et obiurgat.*

Ibid. Postlunio presae quietis lamentationes
licentiosas refrigeraret? Id est, renovaret. In Pa-
lar, et Oxon. MSS. replicaret. male. Onomast.
vetus: *Refrico, ἀναγεῖν.* Cicero in Familiaribus:
*Ne reficere etc. desiderium ac dolorem tuum.
videt Colvium. Pro presae, in dicto Oxon.
Cod. pressim legitur, at rectum presae illud, id
est, prementis. sic alibi fletam, id est, sentem
mulierem dixit. Prementis quietis, ut 5. exordio
sonni prementis, et supra hic, Quo somus ob-
vius mortalium corda etc. premit et invadit.*

Ibid. Compendio tuae redemptiois fraudare
juvenes meos destinans? Oxon. desinas.

Ibid. Lacrymis istis, quas parvipendere latro-
nes consuevere etc.] Apud Achillem Tatum ta-

men: *Δάκρυα καὶ λυγρῆς πλοχθύνεται.* et Nice-
tam Chomatem in rebus Manuclis Comeni:
*Καὶ κωδεργος ὅστις δὴ παραίτητός ἐστι δάκρυ-
σι, καὶ λυγρῆς παρατάγεται.* Sed sententiae
(ut recte ad Virgilium Servius) ad negotiorum
qualitatem aptantur, nec semper generales sunt.
Et nota, lacrymas parvipendere. Suidas:
*Κλαίειν ἔστι καταφρονεῖν, παρ' οὐδὲν λογι-
ζονται.*

Ibid. *Parce mi parens*] Bene hoc ad vetu-
lam. Hesychius: *Μήτηρ, ἡ προσβυτάτη πάση.*

Ibid. *Et durissimo casui meo, pietatis huma-
nae memor, subsiste*] Apud Solinum filius Croe-
si: *Parce patri meo Cyre, et se hominem esse
vel ex casibus nostris discet.* Apud Auctorem ad
Herennium: *Per manerit fortunam: nos quoque
fuimus beati: nosce te esse hominem.*

Ibid. *Nec enim ut reor etc. tibi miseratione
exaruit*] *Non tua sunt duro praecordia ferro
Fincta, nec in tenero tibi corde silex.* Lac-
tantius 3. 22. *Cum natura hominis imbecillior
sit quam caeterorum animalium, quae vel ad
perferendam vim temporum, vel ad incuriositas
a suis corporibus arcendas naturalibus munimen-
tis Providentia coelestis armavit, homini quia
nihil istorum datum est, accepti pro omnibus
istis miserationis affectum.* Tacitus Annal. 4.
Sunt molles in calamitatem mortalium animi.
Chrysostomus ad 1. Tim. 3. *Ἐχρῆς τὸ συμπαθῆς
τὸ ἀνθρώπινον, καὶ ταῖς τῶν ἑτέρων συμφοραῖς
κατακλῶμεθα.* Iuvenalis: *Mollissima corda Hu-
mano generi dare se Natura fatetur.* Scholia-
stes: *Humanitatem et misericordiam Natura ho-
minibus non negavit. Exaruit, ut in Plauti Mi-
lite: Nec dum exaruit ex rebus amoenis et vo-
luptariis.* Ammianus lib. 22. *Nondumque apud
eos penitus Musica exaruit.*

Ibid. *Speciosus adolescens*] *Speciosus hic non
ad statum refero, ut in 1. 100. de V. S. sed ad
formae venustatem, supra lib. 3. apertius iu-
venae formae speciosae dixit.* Gloss. *Speciosus,
etc. εὐεΐδης.*

Ibid. *Tantulo triennio maior in actate*] *Plaut.
Bacchide: Triduum non inter est eos actatis,
uter maior sit.*

Ibid. *Mecum primis ab annis nutritus etc.*] *Ovid. 2. 5. de Ponto: Tu comes antiquus, tu
primis iunctus ab annis. Virgilius Aen. 2. Pau-
per ad arma pater primis huc misit ab annis,
et bene ab hac re exaggeratio petita. Apud Quinti-
lianum 9. Declam. A primis actatis annis iu-
xerat nos potentissimus amor ille puerilis. Ma-
ximianus: *Par aetas animos conciliare solet.* An-
dronicus, vel quisquis alius, Nicomach. 8. 1. 1.
*Μέγα πῆδς Φιλίω. καὶ τὸ συμμαρῆναι, καὶ
συνῆλικος εἶναι.* Scholiastes Vetus Horatii ad
Carm. 1. 26. *Vult videri per hoc quod simul ro-
gas mutaverint, actatis aequalitatem augere
am-**

amicitiam. Aristaenetus 1. 18. 'H χρόνον ἰσό-
της ἐπὶ ἴσας ἡδονὰς ἔχουσα δι' ἡμοιωτάτου Φι-
λίου παρέχεται. Idem Quintilianus 16. Declam.
A primis statim aetatibus in eandem coire vi-
tam, habet aliquem fraternitatis affectum. et
Declam. 321. Consecuto alienos etiam, ac nulla
consuetudine (lege necessitudine) inter se con-
iunctis, componere et adstringere affectibus po-
test: consecuto actae pariter infantiae, pueri-
tiae, studia, iusus tristitia (lege tristitia) ioci.
Plutarchus in de lib. educ. 'H συντροφία ὡς περ
ἐπιτρόνη ἐστὶ τῆς εὐνοίας. Petronius: *Vetustis-
sima consecuto in sanguinis pignus transit*. Non
mirandum ergo quod hic sequitur de affectione
et nuptialibus tabulis. Ovidius: *Par aetas, par
fama fuit, primasque magistris Accepere artes,
elementa aetatis ab iisdem. Hinc amor ambo-
rum restigit rube pectus, et aequum Vulcanus utri-
que dedit*. Metan. 9.

Ibid. *Individuo contubernio*] In Apologia:
Qui in individuo contubernio necum vixit. In-
fida lib. 11. *Contuberniis sacerdotum individuis*.
contra apud Valer. Maximum *dividuum contu-
bernium*. Tertullianus ad Uxorem: *Convictus, et
individuis usus*. Maximianus: *Per multos,
quibus indivisi vicimus annos*.

Ibid. *Sanctae caritatis affectione mutuo mihi
pignoratus*] Scribe, affect. *mutua mihi p.* sic
supra lib. 2. *Voluntate mutua tibi mancipata*.

Ibid. *Pacto ingali pridem destinatus*] *Desti-
nare* vox nuptias accommoda. Persius: *Fortique
marito Destinet uxorem*. Plinius lib. 5. Epist.
16. de Fundani filia: *Iam destinata egregio iu-
veni* etc. Ulpianus 10. *Si patronus sibi despon-
derit aliam, vel destinaverit*.

Ibid. *Consensu parentum, tabulis etiam ma-
ritum nuncupatus*] Ut et hoc nomine tam immat-
urum sumus mihi lucuosius evaderet. Plinius
iam citato loco: *O triste plane acerbumque fu-
nus! morte ipsa mortis tempus indignius! iam
destinata egregio iuveni, iam electus nuptiarum
dies*. Ait, tabulis *maritum nuncupatum* cum.
Virgil. de Chorocho: *Et gener auxilium Priamo
Phrygiabus ferebat*. tibi Servius: *Secundum
spem illius dictum est. Gener dicitur et qui est,
et qui esse vult: sic etiam maritus: unde in 4.
Oyos ego iam toties sum dedignata maritos*. Thia-
myris ad Teclam apud Basil. Seleuciensem: *Πε-
σθέντι μοι τῷ σὺ Θανάτιδι· καὶ γὰρ εἰμι σὸς,
εἰ μὲν ἐπεὶ τῷ γάμῳ, τῷ νόμῳ λοιπὸν, καὶ ταῖς
ἐπι σοὶ μοι γεγεννημέναις συνθήκαις*. additur, *con-
sensu parentum*: nec de nihilo: non omnis enim
potestas nuptiarum in patre est. Donatus ad 1.
5. Andr. In l. 2. ff. de ritu nupt. *Nuptiae con-
sistere non possunt, nisi consentiant omnes: id
est, qui coemne, quorumque in potestate sunt*.
vide et l. 18. eod.

Ibid. *Ad nuptias officio frequenti cognatorum*

et affinium stipatus] Arteinidorus Onirocrit. 2.
*Τὰ αἰτῆ ἀμφοτέρους συμβαίνει, τῷ γαμοῦντι
καὶ τῷ ἀπονηόνοντι*'] εἶον, παραπομπὴ Φίλων,
ἀνδρῶν τε καὶ γυναικῶν. *Est bene hic officio*.
In Apologia: *Nuptiae ne illae fuerant, an aliud
celebratum officium?* sic amici nuptiarum officium
celebrare in Claudio Suetonio. Glossae: *Cogna-
tus, Eὐγενής ἀπὸ ἡλιείας. Cognatio, εὐγένεια*
ἀπὸ ἐπιγαμίας ἡλιείας. scribe cum Vulcanio
(quod et invisio nos eo suspicari sumus) *συγ-
γενής, et συγγένεια*. In eod. Glossario: *Affinis,
ἀγγιτέρον, καὶ ὁ κατ' ἐπιγαμίαν συγγενής*.

Ibid. *Tota domus lauris obsita*] Statius argu-
mento simili: *Iam festa fervet domus utraque
pompa, Fronde virent postes*. Servius ad Aeneid.
6. *Domum laetam frondes indicant festae*. Lu-
venalis: *Ornentur postes, et grandis ianua lauro*.
Scholiastes: *Ad honorem nuptiarum: sic enim
solent in nuptiis praeparare*. Sunt autem haec
verba, cum sequentibus, paulum vetero ordine,
versiculus, ex nescio quo Versum desumptus,
videtur conceptus fuisse ad hanc faciem: *Obsita
tota domus lauris, et lucida taedis*. et plura id
genus latent in Scriptore isto. Infra hoc lib.
*Talis ad Oceanum pergentem Venerem comitatur
exercitus*. ex illis nescio cuius, Caulli forsau:
Qualis ad Oceanum Venerem comitatur euntem,
etc. sic et 8. de Pegaso: *Dum in altum, et
adusque coelum subsilit, ac resultat, formidans
scilicet igniferae morsum Chimerae*. Quae clare
ex his deprompta, fortasse Ovidianis: *Scilicet
igniferae morsum timet ille Chimerae, Indeque
ad extremum subsilit usque polum*. Ita lib. 11.
Et Sol curvatus intrahabat vesperam. Quae no-
mo citius legat quam senarium agnoscat. Huius-
modi multa, ex ipso etiam Cicerone adnotavit,
et sub uno conspectu posuit ad Caecil. 1. Mu-
reus.

Ibid. *Tunc me gremio suo mater infelix tole-
rans, mundo nuptialis decenter ornat: melli-
tisque saviis crebriter ingestis, iam spe futura
liberorum votis anxius propagabat*] Claudianus:
*Ac velut officis trepidantibus ora puellae Spe
proptore torti mater solentior ornata Advieniente
proco, vestesque et cingula comit Saepo manu,
viridique angustat insipide pectus: Substringitque
comam gemmis, et colla monili Circueit, et bac-
cis onerat candidentibus aures. Oxon. manto nupti-
ali*. Pro spe futura, puto spem futuram le-
gendum. Spem propagare heic, ut 5. familiam
propagabimus, et nota, *votis anxius*. Servius ad
Aen. 8. *Inest semper in matribus votum*.

Ibid. *Cum irruptionis subitae gladiatorum im-
petus etc.*] *Subita praedonum manus Aggressa
ferro facinus ocellulum tulit*.

Ibid. *Cubiculum nostrum invadunt*] Quintilia-
nus 2. Declam. *Cubiculi fores etc. impulsu effrin-
guntur*. Gloss. *Ἐπιείρησαι βίβλιας, θυγάδ.*
Ibid.

Ibid. *Nudis et infestis mucronibus coruscans*] Lib. 3. *Coruscant in modum otivis Solis ignis et suuro. Infestis lectio non inconcinna.* Supra lib. 1. *Spatham etc. infesto mucrone devorasse.* ad quem locum plura. At in Oxon. Bertin. MSS. e: quibusdam editis, *inertis m.* unde non magna mutatione *inertis* leges, sic 9. *inunctim, nudis et insectis pedibus.* et 10. *nudo et insecto corpore.* praetulerim tamen vulgatum lectionem.

Ibid. *Exanimem saevo pavore*] Aeneid. 4. *Audit exanimem ubi Servius: Territa: nam exanimatus est mortuus. Pavore exanimem dixit et Tacitus, a quo Noster desumpsit.*

Ibid. *Trepidae de gremio matris rapuere*] Achilles Tatus: *Βοί τις περί τὰς ὕρας ἐξαίφνης ἦν, καὶ εὐθὺς εἰσπρέχουσι ἀνθρώποι μεγάλοι καὶ πολλοὶ, μαχηρὰς ἐσπασμένοι καὶ ἐπὶ τῶν κόρην πάντες ἔρριπον.* Ad oram heic MSti Oxoniensis adscripsit quispiam, *De medio matris deripere sinu.* Virgil. *Gremiisque abducere pactas.* ubi Servius: *Exaggeratio est, quod ait, gremiis abductas.*

Ibid. *Sic instar Athracis, vel Pirithoi, etc. dispectae circumbataeque nuptiae*] In Lexiphane Luciani: *Ἐξοικεῖν ἕμελλε τήμερον εἰς ἀνδρὸς πῆν θυγατέρα, καὶ ἦν ἐκάλλυεν αὐτὴν* (supra hic, mundo nuptiali mater me decenter ornabat) *εἶτα μερικρὸν τι κακὸν ἐπέσδον, τὴν ἐορτὴν διέκοψε.* *Porro instar,* lege cum Oxoniensi ad instar: sic passim Appuleius. In eodem, et Vicent. edit. *dispecta.* Idem Codex *Atrithidis.* ad vide heic Beroaldum. verba vel *Pirithoi* absunt a MS. illo, nec non a Vicentiae edito.

Ibid. *Saevisimo somnio etc. redintegratur etc.* In Senecae Octavia: *Confusa tristi proxima noctis metu* *Visuque (nutrix) mente turbata febor.* Apud Plutarchum in de Virtut. et vitio: *Ὅταν δὲ νυστάζοντά με λύπη λάβῃ, Ἀπάλλυμι ὑπὸ τῶν ἐνυπνίων.* Dido apud Virgil. *Quae me suspensum insomnia terrent* et Servius ad Eiusdem 1. *Est quies quae potest citam somniorum errore turbari.*

Ibid. *Saevisimo somnio*] Supra lib. 1. *Saevia et gravia somnaria.*

Ibid. *Violenter abstracta*] Terent. Adelph. *Et istam Psaltriam una illic mecum hinc abstractans.* ubi Donatus: *Non, abducam, sed (quod saevientis est) abstraham.*

Ibid. *Pedibus figientem alienis*] Lib. 6. *Quid meis pedibus facere contendis?*

Ibid. *Talis aspectus atrocitate perterrita, somno funesto pavens excussa sum*] Theocritus, vel, si mavis, Moschus: *Ἡ δ' ἀπὸ μὲν στρωτῶν λεχθῶν ὕρα δεικνύουσα, Παλλομένη κρηδίου τὸ γῆρ ὡς ὕρα εἰδὸν ὕερον.* Propertius Cynthiam suam naufragantem somnians: *Iamque ego conabar summo me mittere saxo, Cum mihi discussit talis visus meus.* Seneca Troad. *Mihi ge-*

lidus horror ac tremor somnum excutit. et Herc. Oeaco: *Hinc meum pectus timor (Atrix) laccessit, hinc rapit somnos pavor.* Philostratus 1, 13. *Πυδίσται ἢ καρδία, ἡμῶν ἐκέρωσκόντες τοῦ ὕπνου· ὁ δὲ μάλιστα περὶ τοῦ ἐρῶντος Φασὶ γενέσται.*

Ibid. *Nec vanis somniorum signis terreat*] Apud Euripidem: *Ψευδῆς ὄνειροι χαίρει, οὐδὲν ἔτ' ἄρα, et proprie hic vanis.* Lucanus: *Ecquid (ait) vani terremur imagine visus? Propertius: Si non vania canunt mea somnia.* Quintilianus 10. Declam. *Non fictus aut factus habitus: nec, ut somniorum vanitate conspiciat.*

Ibid. *Contrarios eventus nonnunquam pronunciant*] Vide hic Eimenhorst, et adde Plinii lib. 1. Epist. 18. *Pronunciant valet nunciant: nemo itaque in praenunciant mutet.* supra lib. 1. *Porro cadent literis Demeas meus pronunciat.* ubi et male porro *nunciat* substituant. Isidorus Orig. 20. 1c. de Pharo: *Usus eius etc. ad pronunciantia vada, portusque introitus.*

Ibid. *Dulciculis*] Glossae: *Dulcium, (melius dulciolum) πλυκούντα.*

Ibid. *Voluptatem Venearem*] Philo in de congressu erud. quae. gratia: *Τὰς σωματίων πλεῖς σάματα μίσεις καὶ οὐκίλιας, ἡδονὴν τὸ τέλος ἔχουσας.* Virgilius: *Veneris nec praemia.* Servius: *Voluptates.* supra lib. 1. *Voluptatem Venearem.*

Ibid. *Ego te narrationibus lepidis amilibusque fabulis protinus avocabo*] Simplicius in cap. 8. Epicteti: *Ἱστορίαι καὶ μυθικὰ διηγήματα καὶ ψυχολογίαι.* Scholiastes Theocriti: *Αἱ Νύμφαι τὸν Τλαν ἐπὶ τῶν γονάτων ἀνέχουσαι παραψυχούντο. καὶ παρεμβούνο ἰατροῖς τισὶ λόγους κλαίοντα.* Seneca 3. 39. de Ira: *Si vehementior erit, (furo) aut pudorem illi cui non resistat, incutiat, aut metum: si infirmior, qualis esse mulierum solet, sermones inferet vel gratos vel novos, vel cupiditate cognoscendi avocabit.* Et bene haec animo loquentem Appuleius inducit. Tibullus: *Assideat custos garrula semper anus Haec tibi fabellas referat, et incipit.*

Ibid. *Fabulis avocabo, et incipit etc.*] Lib. 1. *Fabulam Graecam incipimus.* et 9. *Fabulam bonam etc. ad aures vestras adferre decrevi: et en occipio.*

Ibid. *In quadam civitate Rex et Regina*] Lib. 5. *Accedit quadam civitatem, in qua regnum maritus unius sororis eius obtinebat.* Andreas Caesariensis ad Apocalypsoes illud: *Καὶ κηφονται ἀπ' αὐτῆς εἰ βασιλεῖς πῆς γῆς. Ταῦτε βασιλεῖς, τοῦς ἔρχοντας ὡς, περὶ πῆς Ἱερουσαλῆμ.* Ἰδὲ, εἰ βασιλεῖς αὐτῆς συνήχθησαν. Sic Regem urbis Phaedrus in Apologia dixit: et urbis Iontoniae Phaedrae Diodorus in fragmentis.

Ibid. *Sermonis humani penuria*] In de Deo 30-

Socratis; *Cum Plato etc. frequentissime praedicet hunc etc. non posse penuria sermonis humani quavis oratione vel modice comprehendere.* Infra lib. 11. Eius mirandam speciem ad vos referre conmittar, si tamen mihi disserendi, (fors: edisserendi) facultatem tribuerit paupertas oris humani. Xenophon Memorab. 3. Καὶ εἰδόντες, ὅτι κριτῶν εἶναι τοῦ λόγου τὸ τῆς γυναικὸς κἀλλος.

Ibid. Multi civium et athenae] Eadem quae Act. 17. 21. oppositio.

Ibid. Inaccessae formositatis admiratione stupidi] Exprimunt quod Esdrae 4. 9. Εἰς αὐτῆν ἐκέκχυναν, καὶ χέσκοντες τὸ στόμα αὐτῆν ἐθεώρου. et ibidem: Ὁ βασιλεὺς χάσκων τὸ στόμα, ἐθεώρει αὐτῆν. vide et 3. Esdrae 4. 19. Servius ad Aen. 6. Sereus dixit Gorgonas pulchris fuisse unius (legendum forsitan nimiae) pulchritudinis: quas cum viderent adolescentes, stupore torpebant. Virgilius de Camilla: Illam omnis tectis agrisque effusa juvenus, Turbaque miratur iuvenum, et prospectat euntem, Attonitis inhians animis. ubi Servius: Stupore quodam in ore patefacto. *Vulvum inhiatione mirari Trebellius in Galieno dixit. Inaccessae, est inaccessibleis: teste Servio ad Georg. 3. Virgil. 7. Inaccessos lucos, ubi idem Servius: Inaccessibiles, inaccessendos. sic ἀπρόσιτος ἄρπηγῃ Gregorius Nyssenus dixit.*

Ibid. Et admoventes oribus suis dextram] Vide Lipsium Elect. 2. 6. Pythaeum Adversar. 1. 7.

Ibid. Ut ipsam prorsus Deam Venerem etc.] Terent. 2. 2. Eunuch. Haec superat ipsam Thaldem. ubi Donatus: IPSAM addidit, quasi nimiae pulchritudinis.

Ibid. Iam Numinis sui passim tributa venia, in modis populi coetibus conversari] Germanicus de Astra: Medis te laeta ferebas Sublimem populis, nec designata subire Tecta hominum. vide quae a Viro maximo, et post illum, a nobis ad Act. 14. 21. adnotata. *Tributa venia, id est, gratia, sic in Apologia: Mihi hanc veniam tribueret. Vox conversari occurrit et in l. 9. §. 1. ff. de Offic. Proconsul. et in l. 3. §. 2. de administr. et peric. tut. etc. In veteri Onomastico: Conversor, διατίβω.*

Ibid. Sic immensum indies procedit opinio] Ἀπῆλθεν ἢ ἀεὶ αὐτῆς, ut Matth. 4. 14. ubi et Vetus, opinio eius. Pro immensum lege in immensum cum Codice Oxon. Infra lib. 10. *Video in immensum damni querelam procedentem.*

Ibid. Sic insulas iam proximas etc. provinciasque plurimas fama porrecta pervagatur] Aperte ex his Taciti de Caractaco: Unde fama eius euecta insulas, et proximas Provincias pervagata. Annal. 12. Idem Annal. 11. de Italo Cherusco: Iamque ad proximos, iam longius

clarescere. Nicephorus Gregoras ad Andronicum seniore: Το σὸν κλέος, καθάπερ ἐπὶ νῆος τῆς Φήμης ὀχρῶμενον, etc. διὰ πάσης γῆς ἔρχεται. Isidorus Orig. 5. *Fama dicta, quia fando et loquendo pervagatur.* Infra hic lib. 5. *Latiusque fama porrecta etc. Glossae: Pervagatur, περιέμβεται.*

Ibid. Iam multi mortalium longis itineribus atque altissimis maris montibus ad seculi specimen gloriosum contendebant] Auctor de Viris illustr. *Virginem pulcherrimam, ad cuius aspectum concurrebant.* Plinius Lib. 2. Epist. 3. *Gaditanum quendam etc. ad visendum (Livium) ab ultimo terrarum orbe venisse.* Eumapius de Magno Sophista: Πάντες ὕπλεον, καὶ πρὶ αὐτῶν ἐφοίτων. carpentis et navibus nempe, quod ipsum heic Appuleius. *Specimen heic, formositatis intellige.* sic Cicero Q. Scævola: *temperantiae prudentiaeque specimen appellavit.* de Nat. Deorum 3. *Valerius Maximus 6. 9. de Fabio Maximo: Nil eodem sene ornatus aut speciosius illo seculo nostra civitas habuit.* Notetur nec non illa, *mortalium multi.* Poterat simpliciter multi, aut multi homines: at sexui non tantum consuleret, sed et emphasi voluit. *Fronto Gellii verbis 13. 27. Multorum hominum appellatio intra modicum quoque numerum cohiberi atque includi potest: multi autem mortales nescio quo pacto, et quodam sensu innarrabili, omne fere genus hominum et aetatum, et sexus comprehendunt.* Ita est, doctissime et significantissime passim se explicat bipes Asinus noster: ubi male feriat homines inscitia Antiquitatis non tantum absone loqui eum, sed et rudere existimant.

Ibid. Paphum nemo, Gnidum nemo, ac ne ipsa quidem Cythera ad conspectum Deae Veneris navigabant: etc.] Apud Catullum: *Domum conventu tota frequentat Thessalia, oppletur laetanti regia coetu: etc. Deserit Scyrus, lituant Phthiotica Tempe, Gratigenumque domos, et moenia Larissaca: Pharsaliam coeunt, Pharsalia tecta frequentant, Rura colit nemo.* Hieronymus in Epist. ad Laetum: *Auratum squalet Capitolium, fulgine et araucarum telis omnia Romae templa cooperta sunt, etc. et inundans populus ante delubra semirutu currit ad Martyrum tumulos.* Et post: *Solitudinem patitur et in Urbe Gentilitas: Dii quoniam Nationum, cum bubonibus et noctuis in solis culminibus remanserunt.*

Ibid. Cythera] *Insula quae numero tantum plurali dicitur.* Servius ad Aeneid. 1.

Ibid. Sacra Deae deseruntur] *Propertius: At nunc desertis cessant sacra raria loca. Idem 2. 6. Velavit aranea favum, Et mala desertos occupat herba Deos.* Catullus supra adductus: *Deserit Scyrus.* Seneca 96. Epist. *Liberalis* [Gg] pro-

propsi sine ulla frequentia desertis angulis praesident.

Ibid. *Incoronata simulacra*) Euripides Hippol. Ἀστὲρ Φανὸς δὲ Κόρας ἀνάπτυλαι Λατοῦς βαθεῖαν ἀνὰ χλοῶν. Jupiter apud Lucianum in Bis accusato: Ἀστὲρ Φανῶτος νεὶ ἡμῖν ἔσονται.

Ibid. *Et arae viduae frigido cinere foedatae*] Ibidem Jupiter: Ἀσπὸνδὸς οἱ κρατῆρες, ψυχροὶ δὲ οἱ βωμοί. Idem apud eundem Lucianum in Icaro-Menippo: Ψυχροτέρους ἂν μου τοὺς βωμοὺς ἰδοῖς τῶν Πλάτωνος νόμων, ἢ τῶν Χρυσίππου συλλογισμῶν. Contra apud Avienum, *Iunone calent hic arae Praeside semper.*

Ibid. *Puellae suppliciter, et in humanis vulnibus etc.*] Vide ad Act. Apost. 14. 13. notata.

Ibid. *Et in matutino progressu virginis etc.*] Apud Catullum: *Mihi floridis corollis redimita domus erat, Linqendum ubi esset orto Sole cubiculum.* Posidonius de Athenione quodam apud Athenacum: Πολλοὶ ἐπὶ τὴν οἰκίαν ἔλθοντες ἀνέμενον αὐτῷ τὴν πρόδον.

Pag. 84. *Veneris absentis Numen propitiatur*] Non dubito rectus esse nomen, quod in vet. edit. Vicent. et Cod. Oxon. legitur, imo praecessit vox *numina*, quae hic frigide geminatur.

Ibid. *Floribus sertis et solutis etc.*] Servius ad Aeneid. 1. *Sertum et sarta cum nihil adiciatur dicitur:* etc. *si autem sertos dixerō, aditio, flores.*

Ibid. *Verae Veneris vehementer animos incendit*] Propertius: *Prae se formosis invidiosa Dea est.* Servius ad Eclogam 10. de Erynomia: *Haec enim esset nimiae castitatis, et hoc (lege, et per hoc) a Minerva ac Diana diligeretur, Veneri esse coepit invidia.*

Ibid. *Et impatiens indignationis, capite quasanti fremens altius, sic secum disserit*] *Stetit acri fixa dolore, Tum quassans caput, haec effudit pectore dicta. τὸ disserit* forsan irreptitium est. Virgilius (ex quo hunc locum delineasse Appuleius videtur.) *Cum Iuno aeternum servans sub pectore vulnus Haec secum.* supra haec lib. 3. *Ac tunc sic tacitus mecum.* et 6. *Et ipse mecum,* etc. Terentius: *Egomet continuo mecum.* Donatus: *Deest, solvebam, cogitaban,* etc.

Ibid. *En rerum naturae prisca parens, in elementorum origo initialis*] i. adem de seipsa infra lib. 11. *Rerum naturae parens, elementorum omnium Domina, seculorum progenies initialis.*

Ibid. *Origo initialis*] Videtis quae olim pag. 153. ad Apologiam adnotata.

Ibid. *Orbis totius alma Venus*] De eadem infra 11. *Matrem siderum, parentem temporum, orbisque totius Dominam. Alma, i. e. alitrix, alumna.* Vid. ibidem pag. 74. dicta.

Ibid. *Cum mortali puella partiaro maiestatis*

honore tractor] Chrysostomus Homil. 1. in Philimonem: Ἐξ ἴσου τιμῶντες ἀνέμων τῶ θεῶ, τὸν θεὸν ὑβρίζουσι. Latona apud Ovidium indignabunda: *En ego vestra parens, vobis ammosa creatis, Et nisi Iunoni nulli cessura Deorum, An Dea sim dubitor, perque omnia seculis cultis Arceor, o nati, nisi vos succurreritis, aris.*

Ibid. *Et nomen meum caelo conditum terrentis sordibus profanatur*] Scripser Sapient. de Idololatriis 14. 21. *Τὸ ἀκινῶντων ὄνομα Αἰδοῖς καὶ ἑυλοῖς περιέβησαν.*

Ibid. *Sed non adeo gaudens ista, quae cumque est, meos honores usurpabit*] *Largis haec gaudia faxo Compenset lacrymis.* Apud Heliodorum lib. 4. Οἰμῶζει, ἔφη Θεωγένης, ὅστις ποτὸ ἔστιν. *Non gaudens Graecum est.* Aristacnetus 1. 5. *Τὴν ἑμῶν εὐνῶν αὐτοῦ χαίρουσα κἀνυβρίσει.* Lucianus Gallo: Ἄφ' ἑσπέρας εἰδὸς ἔην κέκραγεν, ἄλλ' οὔτα χαίρων γε. et in Iove Tragico: *Πλὴν οὐ χαίρουσσι γε οἱ τὰ ταῦτα διεξήκοντες.* Iulianus in Caesaribus: Ἄλλ' οὐ χαίρουσιν οἱ τοῦτων αἰτίοι. Infra haec lib. 7. *Sed non lactaveris cladibus meis homicida.* Charon apud Virgilium: *Nec vero Alcidem me suum laetatus euntem Accipies lacu, ubi Servius: Non laetatus, propter supplicium suum.*

Ibid. *Usurpabit*] Glossarium: *Usurpatio, ἐξιδιοποίησις, ὑπάρασις.*

Ibid. *Iam faxo huius etiam ipsius illicitae formositatis poeniteat*] Minanus formula. Infra lib. 5. *Iam faxo etc.* *Ius huius poeniteat.* Petronius: *Iam faxo sciatis non viduae hanc Insulam esse.* Supra Lib. 1. *Faxo eum sero, immo statim, immo iam nunc, ut etc. curiositatis poeniteat.* adde Claudianum supra adductum. In vet. Onomastico: *Faxo, πένσω.* Verum est, voluntarium cuiquam non esse equali formā nascatur, eoque in ea causa rem non esse, ut rationem *poenitendi* capiat: quam eleganter tamen festiveque adeo ea voce haec Appuleius usus sit, discite vel ex Auli Gellii 17. 1. *Illicitae est, nimiae, mortali non congruae: cuius vocis concinnitatem ac venerem eum non caperent Lipsius Colvinsque, exemplo pessimo legi illicitae voluerunt.*

Ibid. *Puerum suum pinnatum illum, qui etc. flammis et sagittis armatus etc.*] Ovidius ad Eundem, de Ponto 3. 2. *Sic habes ferientes cuncta sagittas, Sic nunquam rapido lampades igne vacent.* Senec. Hippol. *Nulla pax isti puero per orbem: Spargit effusus agilis sagittas.* Horatius: *Fernus et Cupido, Semper arcentes acuens sagittas Cote cruenta.*

Ibid. *Omnia matrimonium corrumpens*] Moschus: Πτερόεις ὄσεν ὄρνις ἐΦίπτατος ἄλλοτ' ἐτ. ἄλλοις. De eodem Lib. 6. *Quotidianis fabulis ob adulteria cunctasque corruptelas irsumatum.* Glossarium: *Domicorruptor, εὐκαθῆ-*

pag. Et bene hic, *discurrens*. Zeno Veronensis de Impudicitia: *Discurrit*, etc. per populos. Cyprianus Epist. 55. de Felicissimo: *Matrimonium multorum depopulator atque corruptor*.

Ibid. *Et nihil prorsus boni facit*] Id est, omnia mala. De eodem Zeno Veronensis: *Occasionem ullam prorsus nocendi non praeterit*. et Seneca: *Ille ferocem iussit Achillem Pulsare lyram, fregit Danaos, Fregit Atreidem, regna evertit: Priami claras diruit urbes*. Ad Appuleium phrasin Aristophanes: *Οὐ γὰρ ποθ' ὕγιες ὀδὸν ἐξελάλυε Δράκοντα*. Plaut. Bacchid. *Nec boni ingenii quidquam in his inest, Nisi ut improbis artibus se teneant*. Lactant. 3. 17. *Nec boni quicquam faciendum putabit*. Seneca Epist. 76. *Nihil boni negotii habere quod agat*.

Ibid. *Hunc, quanquam genuina licentia proccam, verbis quoque insuper simulat*] Infra lib. 9. *At illa praeter genuinam nequitiam, contumelia etiam, quamvis iusta, alius commota atque exasperata* etc. et 8. de canibus: *Praeter genuinam ferocitatem, tumultu suorum exasperati*. Livius lib. 24. *Hunc natura et moribus immitem ferumque, insuper Dux ipse efferavit*. Non abit Taciti illud 3. *Histor. Super instram pervicaciam secundis ferax*. Aeneid. 7. *Quam sumo his acuit dictis*. Servius: *Irravit et instigavit insaniam* Glossae: *Stimulat, παραξύνει, ἐπειγείν*.

Ibid. *Perducit ad illam civitatem*] Lib. 9. *Perducit ad illud suum grabatulum*. et 3. *Ad illud superius cubiculum me perducit*.

Ibid. *Gemens ac fremens indignatione*] Chrysologus Serm. 51. *Gemens, et tremens, et citulus*. Livius de indignante Hannibale: *Frendens, fremens, gemensque*.

Pag. 85. *Vindictam tuae parenti, sed plenam tribue*] *Egregiam vero laudem et spolia ampla referitis, Tuque puerque tuus: magni et memorabile nomen, Una dolo Divium si foemina victa duorum est*.

Ibid. *Pulchritudinem contumacem reverenter vindica*] De Eadem Achilles Tattius in Rhodopes et Euthynici fabula: *Παρσηνησμένη τὸν ὄϊον τὸν τεξέτην Τέκνον, (εἶπεν) ζεύχος τοῦτο βέρες ἀναφρόδιτον καὶ ἐχέρην ἡμῶν, καὶ τῶν ἡμετέρων μοσθηρίων; ἢ παρβένος καὶ βραυότερον ὤμισεν κατ' ἐμοῦ. Ὁρᾷς δὲ αὐτοῦς ἐπὶ τὴν ἔλαφον πρέχοντας; ἄρξαι καὶ σὺ τῆς βήρας, ἀπὸ πύργου τῆς τολμηῆς κέρως* etc. Vicent. edit. et MS. Oxon. *In pulchritudinem* etc. haud dubie rectius, sic saepe in aliquem vindicare Appuleius noster.

Ibid. *Idque unum, et prae omnibus unicum volens effice*] *Hinc mihi dea proprium fili dilectae laborem, Hanc operam, ne noster honos infrae tunc cedat Fama loco, et nota, unum et unicum*. Gellius 18. 4. *Cum ille se unum et unicum lecto-*

rem enarratoremque Sallustii diceret. Catullus: Quem nemo gravius nec acerbius urget, Quam modo qui me unum atque unicum amicum habuit. Volens hic, et supra 3. Magnis suis artibus reformatur volens. Horatius: *Lauro cinge volens Melpomene comam*. Locutio Graecanica est.

Ibid. *Virgo ista amore teneatur flagrantissimo hominis extremi*] Apud Quintilianum Declam. 15. *Pauper sit, et amet quamcumque meretricem, et amare non desinat*.

Ibid. *Et ipsius incolumitatis Fortuna damnavit*] Id est, sanitatis, Gloss. *Πᾶσις, Incolumitas, sanitas*. Item, *Ἱγίεια, salus, incolumitas*. Onomast. vetus: *Incolumitas, ὕγεια*. Item Glossarium: *Ἐνεχῆς σώματις, Incolumitas*, sic *ἑλοκληρίων* Act. 3. 16. quam versio vulgata integram sanitatem: Interpres vetus Irenaei *incolumitatem* vertit.

Ibid. *Tamque infimi*] Ita bene ex MSS. Woverius: *antea, infirmi*. In Eunucho Terent. 3. 2. *Tace tu, quem ego esse infra infimos omnes puto*.

Ibid. *Et oculis hiantibus*] Amicus A. Gellii, *ὄκ ἄμουσος* adolescens: *Dum semihulco suavio Meum puelum suavior, etc.* Apud Lucianum in *Meretric. Dial. Ἐφίλου με* etc. *ὄκ αὐτὰ μόνον προσαρμόζουσι τὰ χεῖλη, ἀλλὰ καὶ τὸ στόμα ὑπνοιοῦσαι*.

Ibid. *Vibrantium fluctuum* etc.] Qui in levem vibratur undam, et supra lib. 2. *locutus*.

Ibid. *Summum rorem calcavit*] Prudentius: *Ambulat per stagna Ponti, summa calcat fluctuum*. Florent. et Oxon. MSS. *summo rore calcato, ecce iam, etc.* et post, *sudo vertice*.

Ibid. *Et ipsum quod incipit velle, statim, quasi pridem praecipit, non moratur marinum obsequium*] Senec. Herc. Oct. *Vincere quod parat, iam victum est*. Q. Curtius de Alexandri militibus: *His animis Regem audierunt, et iam cepisse verticem viderentur*. Xenophon παιδ. 2. *Πιθανοὶ οὕτως, ὥστε πρὶν εἰδέναι τὸ προσπατῆμενον, πρότερον παύονται*. De Deo vero Clemens quod de Dea falsa Madaurensis noster: *Ἐπειτα τῷ χρησιτάτῳ, μόνον τὸ βουληθῆκε αὐτὸν τὴν χάριν πεπληρωῆσαι. τὸ γὰρ μέλλον τοῦ χρόνου, τῇ δυνάμει τοῦ θελήματος προλαμβάνεται*. Pnaedag. 1. 6.

Ibid. *Adsumt Nerei filiae chorum canentes, et Fortunus* etc.] Simillimum apparatus comitatumque habemus apud Lucianum in *Dial. Noti Zephyri*que.

Ibid. *Auriga parvulus delphini Palaemon*] Gellius 7. 8 *Delphini amantis, et pueri non abhorrentis consuetudines, lusus, gestationes, aurigationes*.

Ibid. *Maria persultantes*] Oxon. et alius MS. *persultantes*: at placet posita lectio. Lucretius: *Inde fere pecudes persultant pabula lacta*, sic

[G g 2]

Phi.

Philo lib. de plantat. Noÿ, navem *ταῖς κόμισιν ἐπιτρέχειν* dixit. Vide Colvii notas.

Ibid. *Hic concha sonaci leviter buccinat*] Virgilius: *Cava dum personat aequora conchâ.*

Ibid. *Alius sub oculis Dominae speculum praegerit*] Seneca Epist. 95. *Petentis lintea et strigiles Iovi ferre, et speculum tenere Lunoni.* Infra lib. 11. *Altaeque utentibus speculis pone tergum reversis, venientî Duae obvium commonstrarent obsequium.* Oxon. melius, *progerit.* sic 11. *divinas effigies progerbant.* et 6. *sinu nucleos progestans.*

Ibid. *Flagrantiae Solis obsistit inimici*] Abest vox ultima a Codice Oxoniensi.

Ibid. *Perspicua pulchritudine*] Mutat Wovnerius in *praeicipua*, ne neutiquam adprobante. *Perspicuum* enim et Firmicus et alii Scriptores pro *conspicuo* ponunt.

Ibid. *Sed ut simulacrum etc. mirantur omnes*] Auctor Dialogi de Oratoribus, de Basso, quamvis insigni Poëta: *Si quis (eum) requirit, et semel vidit, transit, et contentus est, ut si picturam aliquam vel statuum vidisset.*

Ibid. *Olim duae sorores etc.*] Oxon. Enim d. s. ut supra hoc lib. *Enim vos bonae frugi latrones.*

Ibid. *Quarum temperatam fornicositatem nulli diffamavit populi*] Id est, praedicaverunt. i Esdrae 4. 12. *Quomodo non praeclitit Rex qui sic diffamatur?* Scholistas vetus Horatii de Sappho: *Diffamatur tribas fuisse.* Glossarium: *Διαφημίω, diffamo, supra hic, Diffamas incendio repentino domum possideri.* De stata forma, vel fornicositate temperata, vide 5. 11. A. Gellium.

Ibid. *Virgo vidua etc.*] Ut in Apologia, *Vi-
dua antequam nupta.*

Pag. 86. *Aegra corporis, animi saucia*] Πᾶδες τῶ σώματι καὶ τῶν νοῦν μαρτυρομένη. ut I. 10. apud Aristaeum. Ovidius Trist. 5. 14. *Aeger enim traxi contagia corpore mentis, Libera torquento pars mihi ne qua vacet.*

Ibid. *Irae Deum metuens*] Irae heic dandi casu intellige. vide supra ad p. 23. notato.

Ibid. *Et tanto numine etc.*] Divinaveram, quod et alium fecisse video.] *Et a t. n.*

Ibid. *Ingratae virginii etc.*] Inamabili (inquit Beroaldus) et nulli gratiae: quippe quae a nemine expereretur. quam parum apte id dixerit, praecedentia monstrant. dicemus potius *moestae*: Servius ad Aeneid. 6. *Ingrato, tristi: ut gratum, laetum dicimus.* supra de Eadem. *Deflet solitudinem suam.* ac hoc, dum quid certius pronuntur.

Ibid. *Abollo, quanquam Graecus etc. sic Latina sorte respondit*] E converso in Floridis: *Persius, quamvis etc. optime Latine possit, tamen hodie nobis ac vobis Atticissabit.*

Ibid. *Montis in excelsi scopulo desiste praesulam*] Seneca de seipso: *Infigar scopulo.* Oxon. *substite p. ita et Codex Fuxensis.*

Ibid. *Ornatam mundo funerei thalami*] Achilles Tatius de Andropeda: *Δέξεται μὲν τὸν ἕναυτον ἐλδεχόμενῃ ἔστηκε δὲ νυμφικὰς ἑτολοισμένῃ.*

Ibid. *Fluminaeque horrescunt*] Lib. 5. de Eodem: *Dei, qui et ipsas aquas urere consuevit.*

Ibid. *Affatu sanctae vaticinationis accedo, piger tristisque retro domum pergit*] Vide ad Math. 19. 22. *affatu et piger* habet et Oxon. MS. et vetus Vicent. editio.

Ibid. *Praecepta sortis enodat*] Hoc sensu *λύειν συνδέσματα* Danielis 5. In veteri Onomastico: *Enodo, δ.α.λ.ω.* Apud Senecam Oedipo: *Nodosa sortis verba, et implexos dolos.*

Ibid. *Moeretur, fletur, lamentatur*] Apud Quintilianum Declam. 315. *Morivendum est: quid tibi praestare infelix pater totum? cum dueris, febo, plangam.* Et nota impersonalia ista. Terent. Adelph. *Ignovium est, tacitum est, creditum est.* ubi Donatus: *Honestius impersonaliter, quam, ignovimus, etc.*

Ibid. *Fletur*] Terent. Andr. *In ignem posita est, fletur.* Donatus: *Bene impersonaliter, fletur: extrema enim mortuorum omnes ad lacrymas commovent.*

Ibid. *Dirae sortis iam urgent tetri effectus*] Oxon. et duo alii MSS. *urget teter effectus.* Ammianus lib. 17. *Urgens effectus intepui.*

Ibid. *Feralium nuptiarum etc.*] Lib. 2. *Feralium nuptiarum scaena.*

Ibid. *Iam taedae lumen atrae fuliginis cinerem arcessit, etc.*] In veteri Epigramma. *Ἄρτι μὲν ἐν θαλάμοις Νικητῆδος ἡδὺς ἐτάχει Λαῶτος, καὶ γαμικὸς ὕμνος ἔρχεται κρήτος.* Θεῖνος δ' εἰς *Ἐμένιον ἐκόμισσεν.* ἢ ἰδὲ *τάλαμον* οὕτως πάντα γυνή, καὶ νεκρὸς ἐβλέπετο. Bion de Veneris planctu super Adoni: *Ἔσθεσε λαμπρὰ πᾶσιν ἐπὶ Φλιαῖς Ἐμένιος, καὶ στέφος ἐξέπετασσε γαμήλιον οὐκέτι δ' Ἐμῖν Ἐμῖν οὐκέτι ἀειδόμενον μέλος, ἔβεται δ' αἰ, αἰ.* Heliodorus 2. *Τὸν Ἐμένιον ἀδόμενον ἐπὶ διεδέχετο ἡμίονος, καὶ ἀπὸ τῶν παστῶδων ἐπὶ τὸ μῆμα πασιέμεπτο, καὶ δῆδες αἰ τὸ γαμήλιον ἐκλέμψασαι φῶς, αὐτὰ καὶ τὸ ἐπιθήμιον πυρκαῖαν ἐξῆπτον.* Apud Propertium: *Quae mihi deductae fax omnia praetulit, illa Traxit ab everso lumina nigra foco.* et Ovidius: *Nostraque plorantes video super ora parentes: Et face pro thalami fax mihi mortis adest.* Vox *modum* non est in Oxon. nec Fuxensi MS. In alio non *arcessit*, sed *arcessit* legitur.

Ibid. *Sic affectae domus triste fatum cuncta civitas congebabat*] *Τὰ γὰρ τῶν βασιλέων παθήματα Ἰσσοὶ πάντες ἄν ἐπιστροφῆ τις, etc.* ut est apud Euripidem. Tyrtaeus: *Τὸν δ' ἄλο-*

Φρόνται μὲν ὅμως νέοι ἦδε γέροντες, Ἀρχαλλῶρ
 τε πόθω πάσα κέκμηε πόλις.

Ibid. *Luctuque publico confestim congruens
 edicitur iustitiam*] Sidonius 2. 8. *Decessit u-
 dius tertius non absque iustitio matrona Philli-
 matia*. Ammianus lib. 19. *Indictio iustitio iu-
 venis etc. lugebatur*. Fronto apud Fulgent. *Plani-
 ciadem: Donique plebi iustitium indicitur*. Lu-
 canus: *Ferale per urbem Iustitium, latuit ple-
 beio tectis amictu Omnis honos*. Ovidius ad Li-
 vium, ubi de Druso mortuo: *Urbs gemit, et
 vultum miserabilis induit unum, Gentibus ad-
 versis forma sit illa precor, etc. Iura silent,
 mutaeque tacent sine vindice leges, Aspicitur
 toto purpura nulla foro*.

Ibid. *Miscellam Psychen ad destinatam poenam
 effragitabat*] Infra lib. 7. *Destinatam sectionem
 meam flagitat*.

Pag. 87. *Toto prosequente populo vivum funus
 producitur*] Lib. 8. *Finus, toto feralem pom-
 pam prosequente populo deducitur ad sepulcrum*.
 et 9. *Frequente prosequente comitatu tradunt sep-
 ulturam*. *Finus finus elegantissime*. Cyprianus
 de se ad bestiarum pugnam obicientibus: *Vi-
 ventes in ultroneum funus ornantur*. Mani-
 lius de Andromeda (ut et Psyche) rupi affigen-
 da: *Virginis et vivae rapitur sine funere finus*.
 Rutilius Numatianus: *Perditus hic virgo funere
 civis erat*. Apud Quintilianum 9. *Declam. So-
 nabant clangore ferali tubae, illatisque Libiti-
 nae toris dicebatur finus ante mortem*. et Se-
 necam *Controvers. 7. 4. viva cadavera*. Supra
 hic lib. 1. *Seminortuus, immo ipse mihi super-
 vivens et postumus*.

Ibid. *Comitatur non nuptias, sed exequias
 suas*] Seneca *Controvers. 6. 6. Versae sunt in
 exequias nuptiae, genialisque lectus mutatus est
 in funebrem*. Tacitus de Poppaea *Annal. 14.*
Huic primus nuptiarum dies loco funeris fuit.
*Noster Florid. 3. de Philemone: Comodium eius
 prius ad funebrem facem, quam ad nuptialem
 venisset*.

Ibid. *Dum moesti parentes etc. nefarium fa-
 cinus perficere contantur, etc.*] Lib. 5. *Iam tum
 facivori manus admovens, adhuc incerta consilii
 tenebat, multisque calamitatis suae distrahitur
 affectibus*.

Ibid. *Tanto malo perciti*] *Contra lib. 5. Tan-
 to bono percita*.

Ibid. *Quid infelicem senectam fletu diutino
 cruciatis?*] *Non vos, sed senectam vestram*. Ter-
 rent. 5. 3. *Andr. Cur meam senectutem huius
 sollicito amentia? ubi Donatus: Non, me, sed
 meam senectutem: quod plus est et miserabilis*.

Ibid. *Quid spiritum vestrum, qui magis meus
 est, crebris ciuilibus fatigatis?*] *Paulus Act. 21.*
*13. Τι ποιεῖτε κλινοῦντες καὶ συνδύπνοντές μου
 τῶν κερδῶν;* quo loco adnotata consule. Ae-

neid. 4. *Desine meque tuis incendere, teque que-
 retis*. In Enniocho Terent. 1. 2. *Ne crucia te
 obscuro, anime mi. ubi Donatus: Eo gestu dic-
 tum, quasi in eo etiam ipsa crucietur*. Seneca
*Epist. 104. de Paulina sua: Cum sciam spiritum
 illius in meo verti*.

Ibid. *Quid canicem scinditis? quid pectora
 etc. tunditis?*] *Pectora quid pugnis fodatis, et
 unguibus ora? Lucianus in Meretric. dialog.*
*Ἐπαράτη τῆς κόμας, καὶ τὰ στέρνα ἐτύ-
 τετο*.

Ibid. *Tunc dolere, tunc flere etc. debuitis*] *Hannibal apud Livium: Tunc flere debuit cum
 adempta nobis arma etc.* Curtius lib. 7. *Tunc
 demens lacrymare debueras, cum equo calcariis
 subderes*.

Ibid. *Sentio et video*] *Caullus: Sed facere,
 ut quivis sentiat et videat*.

Ibid. *Ducite me, et cui sors addidit scopulo
 sistite*] *Nulla mora est, sequor, et qua ducitis,
 adsum*. *Macaria virgo apud Euripidem: Ἥυσίδῳ
 ἕπον δῆ τῶμα κατήκενυ τόδε, Καὶ στεμματῶ-
 τε, καὶ κερτάρρησθε, etc.*

Ibid. *Festino felices istas nuptias obire*] *Sic
 in l. 6. ff. de appell. de damnato: Perire festi-
 nans. Appriae ad hunc locum faciunt Pacati
 in Panaegyrico ista: Magno pectoribus humanis,
 atque adeo maximo lux amori, interitus horro-
 ri est: sed quatenus aut ista optari potest, aut ille
 vitari; at, si ultima supra caput steterit hora,
 et venerit dies nunquam reversurus, ac se con-
 fessa mors fuerit, non timentur extrema cum
 certa sunt. Hinc reorum usque ad damnationem
 metus, postea attonitus stupor, et ex despera-
 tione securitas: et ad locum supplicii voluntaria,
 carnifice non trahente, properatio*.

Ibid. *Quid differo? quid detrecto? etc.*] *Apud
 Senecam Octavia: Quid iam frustra miseranda
 moror? Rapit ad lectum*.

Ibid. *Sic profata virgo, conticuit*] *Lib. 3. Sic
 profatus accusator, etc. vocem repressit*.

Ibid. *Et miseri quidem parentes eius etc. clau-
 sae domus abstrussi tenebris etc.*] *In fragmentis
 Petronianis: Orbique parentes, etc. Afflicti vi-
 tam in tenebris luctuque trahebant*. Ovidius
*Remed. Amor. 2. Nec sit tua ianua clausa,
 Nec tenebris vultus flebilis abde tuos*. Seneca
*Epist. 113. de Alexandro: Modo occiso amico,
 modo amisso, iacebat in tenebris etc. moerens*.
*Infra lib. 8. de Charite: Tenebris imis abscondi-
 ta, iam cum luce transegerat*. Sallustius Iugurth.
*Caeteri clausi in tenebris cum moerore et luctu,
 morte graviorem vitam exigunt*. Apud Quinti-
 lianum 12. *Declam. Fletus inde, et desperatio,
 et lucis odium*. et *Nostrum de Thrasyllo: Falvis
 super se diligenter obseratis, inedia statuit eli-
 dere sua sententia damnatum spiritum*.

Ibid. *Tanta clade defessi*] *Sic calamitatum*
 [G 3]

lassitudinem Quintilianus in *Declamationibus* dixit. In *Nostro clade fessi* legendum videtur. τὸ δὲ ex *mediae vocis sine irrepisse* credo. Seneca *Thyeste*: *Malisque fessos gravibus* etc. Claudianus: *Et quamvis gemina fessum iam clade surgarit*. Nec aliter saepe Tacitus, quo frequentius Noster neminem imitatur. Virgilius 1. *Fessi rerum*, ubi Servius: *Dicimus, fessus animo, et, fessus corpore (quod magis proprium est): et, fessus rerum a fortuna venientium*. repono, *Dicimus, fessus corpore, et fessus animo, (quod magis proprium est,)* etc. Idem ad Aeneid. 8. *Corpore fatigatum dicimus, animo vero fessus*, etc. Onomast. vetus excellentissimum: *Fessus, ἀπειρηγός*.

Ibid. *Florentis coespitis gremio leniter delapsam reclinat*] Seneca cap. 32. ad Polybium de Nerone: *In praecipis (me) euntem divinae manus usus moderatorem, deposuit*. id est, *leniter declinavit*. Curtius lib. 8. de Bucephalo: *Multis vulneribus confossus deficientemque procubuit,posito magis Rege quam excussio*. Quintilianus 17. *Declam. Strictos circa collum laqueos, aut nexus aut ipsius corporis ruina decepti: rotatosque abrupta mollis tactus explicuit*. Virgilius, ubi de Tumo se in flumen prolicentem: *Ille suo cum gurgite flavo, Accipit venientem, et mollibus extulit undis*. Seneca Praefat. lib. 3. *Naturalium: Nunc cum maxime Deus alia exaltat, alia submittit: nec molliter ponit, sed ex fastigio suo, nullas habitura reliquias iactat*.

LIBER QUINTUS.

Pag. 88: *In ipso toro roscidi graminis suave recubans* etc.] Ovidius: *Proque toro, terrae non semper gramen habenti incubat*. Virgilius: *Viridante toro consederat herbae*, ubi Servius: *Verbum de verbo: nam torus a tortis herbis dicitur est*.

Ibid. *Dulce conquievit*] Zeno Veronensis Serm. Attende tibi: *Faecundi coespitis viridantes et herbidi tori, etc. in quibus dulces et salubres somni nullis curarum morsibus effugantur*. Claudianus: *Heic mollis panditur herba. Sollicitum curis non abruptura soporem*. Philostratus 1. 4. de Apollonio matre: *Eis ὕπνον ἀπήχθη κλιθεῖσα ἐν τῇ πύλῳ*.

Ibid. *Lucum proceris et vastis arboribus constium*] Lib. 8. *Pervenimus nemus quoddam proceris arboribus constium*.

Ibid. *Foncem vitreo latice perlucidum medio luti meditullio*] Ovidius: *Stat vetus, et multos incaedua sylvia per annos, etc. Fons sacer in medio, quae vox postrema fortasse ex Appuleio*

expungenda, infra enim 7. *ovens in ipso meditullio*: et 10. *in ipso saecnae meditullio* dixit. An vero *medium meditullium* est quod supra lib. 2. *libratam loci medietatem vocat? Per lucidum* est et in Oxon. Cod. et *Vicentinae editio* libro, sic infra 9. *Vas aquae perlucidae*, in aliis *placidum*. ut supra lib. 1. *Fluvius in speciem paludis placidae ignavus*.

Ibid. *Iam scires ab introitu primo Dei cuiuspiam luculentum et amocinum videre te diversorium*] Ita perique editi: in nonnullis *scires, optime Oxon. MS. Iam sciens etc.* (Psychic scilicet) *videre se diversorium*. Virg. Aeneid. 1. *Nympharum domus, etc.* ubi Servius: *Talis locus est ut credatur domus esse Nympharum*.

Ibid. *Summa laque rita citro et ebore cavata subeunt aerae columnae*] Ovid. de Solis regia: *Sublimibus alta columnis, Clara micante auro, et statim: Cuius ebur nitidum fastigia summa tegebat*. Propertius: *Quod non Iuvenaris domus est mihi fulta columnis, Nec camera auratas inter eburna trabes*. Nec *ebore domus-ista, sed et citro cavata*. Cant. Cantic. 1. 16. *Tigna domorum nostrarum cedrina, laquearia nostra compressina*. 1. Reg. 6. 18. *Ἐκδομήσε τοὺς τεύχεους τοῦ οἴκου ἔσθων διὰ ξύλων κεδρίνων, ἀπὸ τοῦ ἐδάφους etc.* ἕως τῶν δοκῶν.

Ibid. *Bestiis et id genus pecudibus occurrentibus ob os introcutantur*] Firmicus 8. 10. *Erit quoque vincarum amator et cultor, etc. vel qui buxas arbores tendens, in bellus fingat*.

Pag. 89. *Mirus prorsum etc. homo etc.*] Propertius: *Quicumque ille fuit primus qui protulit enses, Nonne putas miras habuisse manus?*

Ibid. *Imo semideus, vel certe Deus, qui magnae artis subtilitate* etc.] Theocritus de textilibus: *Ὡς χερσὶντα! δῶν περὸν ἀσμάτω φάσει*. Apud Scripserunt ad Hebraeos: *Πολὺς ἦς τεχνίτης καὶ δημιουργὸς ὁ θεός*. Eustathius *Ἑρωτ. 1. Ἀπάνθ' Ἠφαιστος ἐχθαλοῦργησε, καὶ Δαίδαλον χεῖρὸ ἐτεχνουργήσεν*. Theodoretus 4. *περὶ Προνόιας*: *Οἴκιον ὄρωντες ἰκανῶς μάλα γεγενημένον, καὶ στεφθεῖς κρηπίδος ἐρεσιμένον, εὖρος τε καὶ μήκος ἔχουσαν, καὶ ὕψος τὴν πρὸς ταῦτα διασωθῶν ἀναλογίαν, etc. καὶ τὰ ἄλλα οὐσὰς τῶν αὐτῶν οἰκίας λαμπρύνει Φιλῆι, εὖθις τὸν τεχνίτην θαυμάζουσαν, καὶ τοῦ αὐτῶν ζῶντος ἐπινοῦν τῆς διανοίας, καὶ εἰς τὴν ἐκείνου τέχνην πᾶσαν ἐκείνης τῆς εὐπρεπείας τὴν εὐμορφίαν ἀναφέρομεν*. Et post: *Ἐκ μελέθων καὶ καλλονῆς κτισμάτων ἀναλόγως τὸν γενεσιουργὸν θαυροῦμεν*: *λογιζόμεθα γὰρ ὄρθως καὶ δικαίως, εἰ τηλικούτων τῶν ποιημάτων τὸ μέγεθος, πηλικός, ὁ ποιητὴς, etc.*

Ibid. *Tantum offeravit argentum*] *Offeravit*, in speciem ferarum formavit. Vide Firmicum paulo supra adductum. Scripturam hanc habet

et Oxon. MS. cum edito Vicentiae libro: praetulerim tamen cum Beraldo effigiavit, eoque id magis, quia vox artis praecessit: s.c. *statuas et imagines variis artibus effigiare*, in Apologia distul. In ver. Onomastico: *Effigio, εἰκονίζω*. Pro *argentum* Lipsius *argumentum*, multum Colvino laudante: cum tamen haec praecesserit, *parietes omnes argenteo caelamine continguntur*: et lib. 2, in non dissimili descriptione occurrat, *vitrum fabre sigillatum, crystallum impunctum, argentum clarum, et aurum fulgurans, et succinum mire cavatum*, etc.

Ibid. *Pavimenta ipsa lapide pretioso caesim diminuto* etc.] Philostratus 2. 11. de Solis apud Barchanans Templo: Τὸ δὲ ἔδος αὐτὸ μαργαρίτιδος σύγκειται ξυμβολικῶν πρῶτον. Glossarium: *Ψάφαις, pavimentum*. In alio: *Pavimentum, ψαφολογῶν ἕαφος*. Ennius: *Pavimento, atque emblemate verniculato*. Caesim diminuto, est minutim caeso. Gellius 17. 8. *In alta una lentis Aegyptiae, et cucurbitae inibi minutim caesae*.

Ibid. *In varia picturae genera discriminantur*] Isidorus Orig. 19. 14. *Lithostrata sunt elaborata arte picturae, parvulis crustis ac tessellis tinetis in varios colores*. Seneca Epist. 86. *Nisi Alexandria marmorum Numidicis crustis distincta sint: nisi illis undique operosa, et in picturae modum variata circumlitio praetaxatur*. Cassiodorus 1. 6. ubi de marmorarum: *De arte veniat quod vincat naturam: discolora crusta marmorum gratissima picturarum varietate texantur*. Statius in Vopisci Tiburtino: *Solum, varias ubi picta per artes Gaudet humus, substanteque novis asarota figuris*.

Ibid. *Iterum ac saepius beatos*] Quintilianus Declan. 13. *Iterum ac saepius, (Iudices) admonere*, etc. Synesius in de Providentia: *Αἰδίες τε καὶ πᾶλλαις εἰρήστει ἄξιον*.

Ibid. *Qui super gemmas et monilia calcant*] Statius ubi supra: *Dum vapor aspectu, vultus que per omnia duco, Calcabant necopinus opes*. Lucanus de Cleopatra palatio: *Totaque effusus in aula Calcabatur onyx*. Martialis *Calcatusque tuo sub pede licet onyx*. Seneca de Tranquill. cap. 1. *Iam domus etiam qua calcantur pretiosa*. Idem in de Ira 3. 35. *Qui nolunt domi nisi auro pretiosa calcare*. Iterum Epist. 16. *Ut vertram marmoribus abscondas, et non tantum haberi tibi liceat, sed et calcare divitias*. et Epist. 86. *Et delictarum perventimus, ut nisi gemmas calcare nolimus*.

Ibid. *Domus sine pretio pretiosae*] Id est, supra omne pretium pretiosae, sic auri damno pretiosum infra lib. 6. Virgilius: *Ignotum argenti pondus et auri*, ubi Servius: *Aut quod ignorabat Dido: vel ad magnitudinem pertinet: tantum quantum nullus novit*.

Ibid. *Totique parietes solidati massis aureis, splendore proprio coruscant*] Philostratus ubi supra: *Οἱ δὲ τῶν ἱερῶν τοῖχος πυρσοῖς λίθοις ὑπεστράπτει χρυσοῖς, αἰγῶν ἐκδοξῶς ἐκονίας ἀπ᾿ αὐτῶν*. Iosephus 8. 5. de Hierosolymitano templo: *Τοῦς δὲ τοῖχους κεδρίνοις ἀναλαβάνον σενίσι, χρυσοῦν αὐτοῖς ἐνυπέρθευον, ὡστε στίλβειν ἅπαντα τὸν ναόν*. Plinius Proemio libri 3. *Alibi divitius fœditur, quaerente vita aurum*, etc. *alibi delicias, gemmis, et parietum digitorumque pigmentis*, et ibidem cap. 3. *In parietes quoque, qui iam et ipsi tanquam vasa inaurantur*. In ver. Onomast. *Solido, στερεῶν*. utitur Gellius 2. 1. et Annal. 15. C. Tacitus.

Ibid. *Ut diem suum sibi domus faciat*] Homerus Odysse. *Θαυμάζον κατὰ δῶμα διοτρεφέως βασιλῆος, Ὅστε γὰρ κελίον αἴγλη πέλεν, ἢε σελήνης*. Firmicus de Luna: *Per noctem lucens hominibus, alterum pene diem facit*.

Ibid. *Licet Sole nolente*] Corippus Africanus: *Aedibus in mediis miro constructa paratu Extabat sedes, aura gemmisque superba: Lumen habens sine Sole suum*. Malmesbriensis lib. 4. *Nos parum putamus actum etc. nisi multicoloribus parietes picturis veniant, et Solem ad lacunar sollicitent*. vide Apocal. 21. 23. et 22. 5.

Ibid. *Licet Sole nolente*] In Senecae Hippolito: *Etiam die nolente discutiam tibi Tenebras*. Ibid. *Valvae*] Oxon. Palat. et Fluxensis MS. *balneae*. vide Seneca, Epist. 86.

Ibid. *Nec senies opes caeterae maiestati domus respondent*] In quancunque domus advertas lumina partem, Immensae spectantur opes.

Ibid. *Ut equidem recte videatur ad conversationem humanam magno Iovi fabricatum etc. parlatium*] Lucianus in de Imaginibus: *Καὶ εἰ οὐκ ἴαν ἐπαίνῃ καλῆν, καὶ ἄριστα κατασκευασμένην, εἰποις ἂν Ζηνὸς που τοῖν δὲ γ' Ὀλυμπίου ἔυδοθεν ἀλλή*. Egesippus 5. 43. de Hierosolymitano templo: *Quia tantum non nisi summi Dei crederetur domicilium esse*.

Ibid. *Ad humanam conversationem*] L. 4. de Venere: *Iam Numinis sui passim tributa venia in mediis conversari populi coactibus*. vide Act. 14. 11. et notata ibi. In Graeco Danielis: *Οὐ θεοί, ἂν οὐκ ἔστιν ἡ κατοικία μετὰ πάσης σαρκός*.

Ibid. *Propius accessit*] Oxon. prius, non male, quia sequitur *max*: nec tamen alterum illud relicto. Flor. 4. *Propius accessit, ut incognosceret*. et Miles. 1. *Dubia mente propius a cessi*.

Ibid. *Intra limen sese facit*] Ita et Oxon. et Vicentina editio. Colvius, *sese agit*. quod et poterat ex his Virgiliis fulcire: *Aeneas se matutinus agebat*. et, *Is enim se primus agebat*. ubi Servius: *Incedebat: sermo tractus a ratione physica: nam agit corpus animi iudicio*. Item 6. *Ecco gubernator sese Palinurus agebat*. ubi Servius:

vius: *Sese agere, est, sine negotio incedere*, quae sana non dubito esse, an sint recta, dubito. Ex his Virgillii, inquam, suam poterat coniecturam adstruere: ego lectioni alteri tamen adhaerendum puto: quia et fide Manuscriptorum nititur: quia infra lib. 10. Noster: *Ut primam ante Iudicis conspectum facta est*, etc. et quia Act. 5. 34. plane similem locutionem video, quo loco etiam Latinus Interpres verbo faciendi utitur.

Ibid. *Prolectante studio pulcherrimae visionis, miratur singula*] Aeneid. 8. *Oculus per singula volvit Miraturque*. ibid. *Miratur, siculisque oculus fert omnia circum*. et 1. *Obutuque haeret defixus in uno*, ubi Servius: *In unoquoque: hoc est, singula miratur*. Calpurnius Siculus: *Sic unquam fulgor Percussit, stabam defixus, et ore patenti: Cunctaque mirabar*. Achilles Tattius Lib. 5. Ἐγὼ δὲ μερίζων τοὺς δὲ φιλαιμοῦς etc. θεατῆς ἀκρέστως ἤμην, καὶ τὸ κάλλος ὄλας οὐκ ἐξήρκευον ἰδεῖν, τὰ μὲν ἔβλεπον, τὰ δ' ἔμελλον, τὰ δὲ ἐπειγόμενοι ἰδεῖν, τὰ δὲ οὐκ ἤθελον παρελθεῖν, ἐκράταε τὴν θέαν τὰ δρώμενα, εἴλακε τὰ προσδοκώμενα.

Ibid. *Nec est quidquam quod ibi non est*] Quidquam quod ars ulla luxuriae elaboravit: ut Seneca Epist. 16. locutus.

Ibid. *Offert se vox quaedam etc.*] In de Deo Socratis: *Socrates non vocem sibi, sed vocem quampiam oblatam dixit; quo additamento profecto intelligas non usitatum vocem nec humanam significare: quae si foret, frustra, quaequam: quin potius, aut vox, aut certe cuiuspiam vox diceretur: etc. qui vero vocem dicit se quampiam audivisse, aut nescit unde ea orta sit, aut in ipsa aliquid addubitat, aut eam quiddam insolitum et arcanum demonstrat habuisse.*

Ibid. *Quid, inquam Domina, tantis obstupescis opibus*] Calpurnius ubi supra: *Quid te stupefactum rustice dixit Ad tantas miraris ope?*

Ibid. *Tua sunt haec omnia*] Supra lib. 2. *Tua sunt etc. cuncta quae vides*, quo loco adnotata confer. Arrianus 2. 17. in Epictetum: Ἐγὼ εἶς τὰ σὰ etc. τὰ ἐστὶ ταῦτα τὰ κτήματα.

Ibid. *Lectulo lassitudinem refove*] Lib. 1. *Lectulo (illum) refosco, cibo satio*, etc.

Ibid. *Sedululo praeministrabimus*] Sic lib. 2. et 6. sedululo ministerium.

Ibid. *Nec corporis cura etc.*] Id est, lavatio, balneatio. Infra heic, *Balnearium vaporosis fontibus curatas*, et 1. *Lavacro trado*, etc. probe curatum ad hospitium perduco. Ita Plautus intelligendus: *Ut lassus veni de via Me volo curare*. Servius (quem et Beroaldum adduxisse video) ad 4. Georg. *Curare corpus, si de hominibus dicimus, et cibo et lavacro intelligimus,*

vel alterutro, etc. at, hic posterius intelligendum, nam et epulae speciatim additae.

Ibid. *Regales epulae*] Virgil. 6. *Epulaeque ante ora paratae Regifido luxu*. Idem 1. *Regales mensas*. Ibidem: *Postquam prima quies epulis etc.* ubi Servius: *Propter regalem affluentiam, ad alium tamen eiusdem libri locum sic idem Servius: Quidam dapes Regum volunt esse, epulas privatorum, quae, solens tacito Auctoris nomine, habet et 20. 2. Isidorus. In veterum Catalogis: Regales dapibus gravare mensas.* et 4. 8. Isidori *regales cibi*. Ammianus Marcellinus: *Epulas curantes profusas, adeo ut eorum convivia regales mensas superent.*

Pag. 90. *Lavacro fatigationem diluit*] Supra lib. 1. *Hospitem nostrum produc ad proximas balneas: satis arduo et prolixo itinere fatigatus est*. Aristophanes Ranis: Ἐγὼ μὲν οὐ εἰς τὸ βαλνεῖον βούλομαι, Ἵπὸ τῶν νόπων γὰρ τὸ νεφρὸν βουβονῶν. Lexiphanes Lucianus: Χαίρω μετὰ κάματα ἀπολυόμενος. Clemens Paeodag. 3. 9. Λούειν δὲ etc. τὸ σῶμα διὰ τὴν ἄσνη τὴν αὐτῷ ἐπιφομένῳ· οὐ μὴν, ἀλλ' ἐστὶ ἕτε καὶ ὑπεκλύειν τοὺς κινήτους. Plautus Trucul. *Prae lassitudine opus est ut lavem*. In Eiusdem Mercatore: *Nunquam aedepol omnes balneae hanc mihi lassitudinem eximent*. adde tertium Eiusdem locum paulo supra adductum. Oxoniensis, Fuxensis, Palat. et multi alii MSS. fatigationem sui diluit.

Ibid. *Suggestum propter*] Oxon. et Florent. Codd. suggestu.

Ibid. *Nullo spiriente, sed tantum spiritu quaedam impulsa subministrantur*] Lucianus verba describens: Διακονοῦνται, καὶ διαφέρουσιν ἕκαστα εἰ ἄνεμοι. Glossarium: Πνεῦμα ἀνέμου, flatus, spiritus. Onomast. Spiritus, πνοή, πνεῦμα.

Ibid. *Nec quidquam illa tamen videre poterat, sed verba tantum audiebat exidentia*] Vide ad Act. 9. 7. adnotata, et exidentia non est in Oxon. MS. nec veteri Vicent. editione.

Ibid. *Opimas dapes*] Arnobius 7. *Pinguibusque se dapibus atque opimis interficiunt cibis:* (fortasse inferciunt legend.) Glossae: *Dapes, πολυτελεῖ δειπνᾶ.*

Ibid. *Alius cithara pulsavit*] Lege cum Fuxensi MS. *citharam*. Congruè hoc autem post *dapes opimas*. Maximus Tyrius: Ἀσιδοῦ πρὸς κινάρων μινυρίζοντος καιρός (ἐστίν) ἐπειδὴν πλήρωσιν αἱ τράπεζαι Σίττον καὶ κρείων, μέβν δὲ κρητῆρος αἰ φέουσιν Οἰοχόος προχέουσι. Disser. 37.

Ibid. *Tunc modulatae multitudinis conferta vox etc.*] Interpres vetus 23. 42. Ezechielis: *Et vox multitudinis exultantis in ea*. ubi Grotius: *Omnia hymnis Deorum perstrepebant*. Palat. Fu-

Furensis, Oxon. MSS. *Tunc in modum multitudinis* etc. ita et Vicentina editio.

Ibid. *Quantis hominum nemo pareret*] i. appareret. Glossarium: *Paret, πέθεσαι* etc. *Φαίνομαι*. In Distichis Catonis nomen praefertentibus: *Temporibus peccata latent, sed tempore patent*.

Ibid. *Clemens quidam sonus aures eius accidit*] *Mollior aura Venerat, exili murmure dulces fremitus. Delia non aliter secreta silentia noctis Submissa ac tenui rumpere voce solet. Non aliter teneris collum complexa lacertis, Auribus admotis condita verba dare.* Oxon. et Vicent. accedit. at vide Colvii notas.

Ibid. *Et quovis malo plus timet quod ignorat*] In Epistolis Ovidianis: *Quid timeam ignoro, timo tamen omnia demens.* Fulgentius in de Virg. Continent. *Timor, iuste amputatis et manibus et oculis et auribus pingitur, quod nec quod videt sentiat, nec quod audit sciat, nec quod gerat novit.* Ita expurgandus locus ille, qui vulgo corruptissimus. Pacatus in Panaegyrico: *Ita multiplici circumventus metu, quasi parum habeam timere quod video, quod timeam:* ubi Lips. (Epistol. quaest. 4. 6.) *cogito quod timeam.* Quintilianus 2. Declam. *Gravius necesse est expavescant, quibus de solitudine sua non renunciant oculi: et cuius conclusus animus non exit in visus, non habet unde timori suo par sit.* Scriptor Sapientiae, de Aegyptiis spissa caligine obsessis: *Ἐκδειματούμενοι τῆς μὴ θεωρουμένης ἐκείνης ὄψεως.* Oxon. heic, *ignorat.*

Ibid. *Ignobilis maritus*] Ignotus. Glossae: *Ignobilis, ἀγνωστος*, etc. e converso 2. *nobilissimi* (1. *notissimi*) iuvenes.

Ibid. *Et uxorem sibi Psychen fecerat*] Ovid. 7. *Metam. Illic et gelidi coniunx Actaea tyranni, Et genetrix facta est.* Martialis: *Et quae te faciet prima puella virum.* Isidorus Pelusiota 3. 243. *Τὴν παρέβου ὁ ἀνὴρ συναπιτόμενος, γυναικῆ etc. ποιεῖ.* Apud Theocritum puella immituta: *Παρέβου ἔνθα βέβηκε, γυνὴ δ' εἰς οἶκον ἀφέρθη.* Terent. 4. 3. *Eunuch. Ut illi etc. in oculos involent venefico.* Donatus: *Ex virginibus mulieres facient.* Iulius Proculus apud Vopiscum: *Contum ex Sarmatia virgines cepi, ex his una nocte decem inivi: omnes tamen, quod in me erat, mulieres intra 15. dies reddidi.*—(i. feci.) Solinus de Milone: *Ictu nudae manus caurum victimam fecit.* sic infra hic lib. 8. *cadaver facere.*

Ibid. *Ante lucis exortum prope discesserat*] Lib. 10. (etiam simili argumento) *Operosa et pervigili nocte transacta, vitata lucis conscientia facessit mulier.* Parthenius de Periantri matre: *Ἐλοφθεταὶ παρὰ τὸν παῖδα, καὶ πρὶν ἢ περιφθεῖν ἔω, ἀσπράξω ἔλασι.* Apud Plautum Ulpiter post Alcenam concubitus: *Cur me te-*

nes? Tempu^s est, exire ex Urbe priusquam lusciscat volo. Iudic. 14. 25. *Καὶ ἔγγωσαν αὐτὴν, καὶ ἀνέπειξον αὐτῇ ὄλην τὴν ὕματα ἕως τὰ πρῶτα, καὶ ἐξαπέστειλαν αὐτὴν ἄμα τὸ ἀναβαίνειν τὸν ὄρθρον.*

Ibid. *Ante lucis exortum*] Gloss. *Πρὸς ὄρθρον, ante lucem.* Aliud Glossarium: *Πρὸ διαφωρίματος, ante lucem.*

Ibid. *Interfectae virginittatis*] Sic virginittatem moriturum Hieronymus in Hilarionis vita. Zeno Veronensis Serm. de Continentia: *Pretiosae virginittatis dulcis occisio.* Tertullianus in de Pallio: *Occisae in publico castitatis.* Idem in de Spectaculis: *Illae pudoris sui interemptrices* etc. et in de Pudicitia: *Sicut nec de loeis refert, in cubiculis qu in curribus pudicitia trucidetur.* Longus *ποιμεν.* 3. *Χλόη δὲ συμπαλαίοντά σοι ταύτην τὴν πάλην, ἐμάθει καὶ κλάζεται καὶ αἵματι κείσεται πολλῷ, καθάπερ πεφονευμένη.* Nec male interfectae, extinctae, ἀφηνισθείσης exponas. Tertull. Apolog. *Quotidie lux interfecta resplendet.* sic in Meleagro Accius *torrem interfectum:* et Plautus usum *accidum interemptum, interfectum* dixere. Augustin. Confess. 10. 31. *indigentiam satietate occidi.* et supra lib. 3. *Noster, lorum interire.*

Ibid. *Haec diutino tempore sic agebantur*] Petronius: *Dum haec magno tempore sic aguntur,* etc.

Ibid. *Ut est naturā redditum*] Oxon. *natura rerum,* et statim, *delectationem ei commendat.*

Pag. 91. *Namque praeter oculos, et manibus et auribus sentiebatur*] Idem Codex: *illu nihil sentiebatur:* moleste, nec otiose minus. Sensus est: *Et manibus et auribus sentiebatur Cupido, non item (vel exceptis) oculis; id enim heic valet praeter.* Gellius 6. 17. *Urbe, praeter arcem incensa.* Idem 17. 21. *Tum Galli Romam praeter Capitolium ceperunt.* et 5. 17. *Urbeni praeter Capitolium captam esse.*

Ibid. *Tumque vestigium requireres*] Lib. 6. *Venus anxia disquisitione vestigium tuum etc. requirit.*

Ibid. *Diem totum lacrymis et plangoribus missella consumit*] Lib. 8. *Dies totos rotasque noctes insumebat luctuoso desiderio:* ubi nota vide.

Ibid. *Et humanae conversationis colloquio viduata etc.*] *Facientem locum eriges, si legeris mecum (h. e. bonis omnibus affluente) carcere: at maxima (caeterorum omnium condimento) iucunditate humanae conversationis viduata.* Cicero in libello de Amicis, appositissime: *Atque hoc (quam necessaria res nempse sit societas) maxime indicaretur, si quid tale posset contingere, ut aliquis nos Deus ex hac hominum frequentia tolleret, et in solitudine usquam collocaret: atque ibi suppeditans omnium rerum quas*

Natura desiderat abundantiam, et copiam; hominum omnino aspiciendi potestatem eripere: quis tam ferreus esset qui eam vitam ferre possit? cuique non auferret fructum voluptatum omnium solitudo? Idem 1. Olic. Si contigerit ea vita sapienti, ut omnium rerum affluentibus copiis dicitur: quanvis omnia quae cognitione digna sunt summo otio secum ipse consideret, et contempletur, tamen si solitudo tanta sit ut hominem videre non possit, c vita excedat.

Ibid. *Humanæ conversationis colloquio viduata*] Seneca Epist. 8. *Quomodo solitudo in odio est, ita in dulcedine appetitio societatis.* Cicero citato de Amicitia libro: *Natura solitarium nihil amat, semperque ad aliquod tanquam adiumentum nititur.*

Ibid. *Nec lavacro, nec cibo, nec ulla denique refectioe recreata etc.*] Lib. 8. *Vos autem (inquit) de cibo vel poculo, vel omnino ulla refectioe cogitatis?*

Ibid. *Flens ubertim decessit ad somnum.* Nullo cibo refecta. Plutarch. Consolat. ad Uxorrem: *Ἀμέλειαι σώματος ἔσονται τῆ κακῆ τύτῳ, (moestitiæ) καὶ διαβεβαί πρὸς ἄλειμα, καὶ λουτρῶν, καὶ τῆν ἕλλαν διαίταν.* Pro decessit forsitan recessit scribendum. Infra lib. 9. *Suadebat maritum temporis quieti recedere.* nisi locus ille ex hoc loco emendandus.

Ibid. *Lectum maritus accubans*] Oxon. *accumbens.*

Ibid. *Hocine mihi pollicebare Psyche mea?*] *Aeneid. 4. Hoc illud germana fuit?* ubi Servius: *Allocutio per conquestionem.* *Aeneid. 11. Non haec, o Palla, dederas promissa parenti.* Catullus: *At non haec quondam blanda promissa dedisti? Hoc mihi non hoc miserum sperare iubeas. Hocine pollicebare?* (inquit). Donatus ad 2, 3. Andr. *Pollicitatio et promissio eandem vim habent, at pollicitatio maioris asseverationis est.*

Ibid. *Age iam nunc ut voles etc.*] Horatius ad Librum suum: *Fuge quo discedere gestis, Non erit emissio reditus tibi.*

Ibid. *Et animo tuo damnosa poscenti pareto*] Apud Ovidium Metamorph. 7. *Proerim habe, dixit: quod, si mihi provida mens est, Non habuisse voles.* Vide quae ex Seneca, Philone, Simplicio, et Aliis notavimus in hanc mentem ad Matth. 6, 8.

Ibid. *Memineris meae seriae monitionis cum coeperis sero poenitere*] Propertius: *Quod si tu monitis tardas advertiteris aures, Hæu referes quanto verba dolore mea.* Sirachides 12. 12. *Μὴ καὶ σὺ αὐτὸν ἐκ δεξιῶν σου, μήποτε ζήτησῃ τὴν κἀβέβρα σου' καὶ ἐπ' ἐσχάτῳ ἐπιγνώτῃ τοῦδε λόγου μου, καὶ ἐπὶ τῶν ἡμεῶν μου κἀπυγῆσῃ.* Nota et loci paronomasia, sic 3. *Mihi sero quidem, serio tamen subvenit ad auxilium*

vile decurrere. et in Floridis: *Serum fortasse an, sed serium.*

Ibid. *Et diu se morituram comminatur*] Iocasta apud Statium: *Annuit, aut natam complexa superstite bello Heic moriar.* Curtius lib. 10. *Lugubrem totis castris euidore clamorem, denunciante se morituros, si Rex irasci perseveraret.* Apud Ovidium 9. Metam. *Et, si reiceret, potui moritura videri.* Infra hic lib. 9. *Non sibi statutum decretamque mortem proximo, nisi cupito maturius potiat, ad quem locum plura notamus.*

Ibid. *Sed identidem monuit etc.*] Gellius 14. 1. *Atque identidem commonebat etc.*

Pag. 92. *De tanto fortunarum suggestu pessum deiciat*] Infra hoc lib. *Nisi eam de tantis opibus pessum deiecero.*

Ibid. *Prius, inquit, centies moriar quam isto tuo dulcissimo convubio caream*] Terentius: *Animum potius relinquam quam illum deseram.*

Ibid. *Atque ut meum spiritum diligo*] Lib. 4. *Quid spiritum vestrum, qui magis meus est etc. fatigatis?*

Ibid. *Nec ipsi Cupidini comparo*] Id est, ipsi Cupidini praefero. Firmicus Mathes. 3. 8. *Faciet philologos, aut laboriosarum literarum peritos, et qui naturam suam nolint caeteris hominibus comparare.* Horatius: *Nil ego contulerim iucundo sanus amico pro, omnibus iucundum amicum praetulero.* Basilius Magnus: *Τὸ βίῳ οὐδέσκιαν πρὸς τοῦδε ἄλλου ἐπιδύσεται σύμφων.* i. probitate, et vitae integritate alios antecellit. simile lib. 3. *Me nullam aliam Fotidi meae praevalle.* ubi adnotata vide.

Ibid. *Imprimens oscula suavior*] Ovid. Metam. 10. *Sic ait, et mediis interserit oscula verbis.* ita in Suetonii Domitiano persuasoria assertiones, ubi vereor ut recte Vir doctissimus Cressolius *persuasoria* substituat. hoc est, sine fide, summis labis prominentes.

Ibid. *Et iungens membra cohobentia*] Lucilius apud Nonnium: *Tum lotu componit lateri, et eam pectore pectus.* Apud Euripidem ad Menelaum Helena: *Περὶ δὲ γυτὰ χεῖρας ἔβραλον, ἕδον ὡς λάβω Ὡ ποσις, ὃ Φιλκᾶτη πρὸσφω.* Oxon. *inferens in cohobentia:* non male, cum praecesserit *ingens:* et amet *παγκύσει* Noster, nec a priore tamen lectione recedimus. Scriptor de bono Pudicitiae: *Hinc illud dicit, (Apostolus,) membra Christi membris meretricis non esse iungenda.*

Ibid. *His etiam blanditis adstruit*] Oxon. *Haec etiam etc.* blanditis uxoris intellige, ut initio 6. locutus.

Ibid. *Mellite mi marite*] MSS. et principes editiones, *Mi mellite, mi marite.* Bene sane, bene: Apud Terentium Heeyr. 4. 2. illa: *Mi Pamphile etc.* ubi Donatus: *Principium hoc est*

aliquid potantis facinorae: a blandimentis ergo incipit, ut libenter audiat.

Ibid. Tuas Psyches dulcis anima] Ζῷα καὶ ψυχῶν, ut apud Iulianum Sat. 6, ubi Scholia: Quibus sermonibus Graecae mulieres in concubitu blandiri solent. Bene et dulcis. Servius ad Aeneid. 4. Amantes amores suos sua dulcia dicunt.

Ibid. Vt ac potestate Veneris usus, invitus succubui maritus] Verbis nempe, et oculis susoribus, sed praecipue membris colibentibus demulctus. Virgilius de Venere pro filio arma a Vulcano orante, 8, 387. Dixerat, et niveis hinc atque hinc Diva lacertis Cunctantem amplexu molli fovet: ille repente Accipit solitam flammam, necque medullas Intravit calor, et labefacta per ossa curritur. Vocem usus suspectam habeo: est qui victus, vel usus proponit. Terent. 2. 2. Hec. Patrio animo victus, etc. ubi Donatus: Bene victus, quia non ratione facit. Remodius ego, at certus forsan oppressus scribo. oppressus (inquit) potestati Veneris (sic legendum enim) succubuit. Infra lib. 8. de Thyralio: Promissioni fallaciosae mulieris oppressus succubuit. Firmicus 1. 3. de Socrate: Severae animadvertentium potestati succubuit.

Ibid. Invitus succubui] Lib. 8. Invita quidem, verum religiosae necessitati succumbens.

Ibid. Et cuncta se facturum spondidit] De Boechio Sallustius: Saepius fatigatus lenitur, et ex voluntate syllae omnia se facturum pollicetur. Infra hoc ipso libro: Illis verbis, et amplexibus mollibus decantatus maritus, etc. facturum spondidit.

Ibid. De manibus uxoris evanuit] Infra de Eodem: Ex oculis et manibus etc. coniugis tacitus avolvit.

Ibid. Deslebant oculos, et plangebant ubera, quoad crebris earum ululatibus saxa cautesque parilem sonum resulerent] Virgilius: Consonat omne nemus strepitu, collesque resultant. Cicero pro Archia: Saxa atque solitudines voci respondent. Philoctetes apud Sophoclem: Ὡ λυμένες, ὦ πρόβλητες, etc. Ὡ καταβλήτες πέτραι, ὦ ἔργα ὁ παῖς μ' ἔδρασε! Cicero 2. de Finibus: Turpe putandum est, non dico dolere, (nam id quidem est interdum necesse) sed saxum illud Lemnium clamore Philoctetaeo funestare: Quoad ciulatu, questu, gemitu, fremitibus Resonando multum flebiles voces refert. Bion: Ὁρεα πάντα λέγοντι, καὶ αἱ δῖρες, Αἶ τὴν Ἀδωνιν! Καὶ ποταμοὶ κλαίοντες τὰ πένθει τῆς Ἀφροδίτης. Scriptor tertii Maccabaei: Ὡστε καὶ τοὺς παρακειμένους αὐλωνας συνηχῶσαντας ἀκατάσχετον ὁμιλίην ποιῆσαι. Oxon. heic, percussiebant ubera.

Ibid. Lamque nomine proprio sororem etc. etc.

bant] Lib. 2. Me nomine ciere non prius desiderant, etc. Lib. 7. Milites, suosque famulos nominatim cientes, etc. 8. Clamore nominatim cientes illum juvenem.

Ibid. Per prona delapsae] Lib. 4. Perque prona delapsus evomebat undas argentaeas.

Ibid. Amens ac trepida] Lib. 8. Amens, et recordia percta.

Ibid. Quam lugetis adsum] Quam quacritis adsum.

Pag. 93. Prolectante gaudio] Infra lib. 8. Et quas in primo morore lacrymas non habebat, iam scilicet crescente gaudio reddere.

Ibid. Tectum et Larem nostrum laetae succedite] Ex his Didonis ad Troianos Aeneid. 1. Quare agite ὀ ἴνενες, tectis succedite nostris. Succedere, etiam in subeundi significatu, recte et dativo et accusativi iungi docet Servius ad 5. Eclog. Virgili.

Ibid. Sic allocuta etc.] Et haec ex his eisdem Virgil. loci: Sic memorat, simul Aeneam in regia dicit Tecta.

Ibid. Populosam familiam] Oxoniensis, populos, atque familiam.

Ibid. Inhumanae mensae] Coelestis, sic infra lib. 11. Inhumanae aspectus, et lib. de Deo Socratis, coelestis et inhumana sententia.

Ibid. Praecordis penitus nutrent invidiam] Six Oxon. et Vicent. malim tamen penitus.

Ibid. Scripsisse curiosque percontari non desinunt] Glossae. Περὶ πρῶτον, sciscito, percontor. Infra lib. 8. Percontatur anxie.

Ibid. Quisve, vel qualis ipsius sit maritus] Libentius ipsius legerim, expende proxime praecedentia, ac illa, quisve, vel qualis, non a Palat. tantum, sed et MS. Oxon. absunt.

Ibid. Ullo pacto] Et haec ab iisdem Codd. absunt: an recte nescio. Infra lib. 6. Redire nullo pacto poteris.

Ibid. Vel pectoris arcanis exigit] Pectoris arcana, sunt quae infra 11. pectoris secreta vocat.

Ibid. Commodum lanoso barbitio genas innumbrantem] Glossae: Ἀρχιγένης, lanuginosus. Ovid. Metam. 1. Pene puer, dubiaque tegens lanugine malas. et 13. Signifrat dubias tenera lanugine malas. Pacuvius: Nunc primum operat flore lanugo genas. Innumbrantem, ut apud Euripidem Phoenicis: Ἐπει δὲ τέκνων γένους ἐμῶν σκιάζονται, etc.

Ibid. Auro facto] Gold-plate, sic in Glossario, Ἀργυροῦν σκεῦος, argentum factum.

Ibid. Gemmosaque monilibus] Claudianus: Luxuriant tumido gemmata monilia collo.

Ibid. Invidiae felle flagrantem] ἐν χολῇ πικρίας οὖσας ut Act. 8. 23.

Ibid. En orba et saeva et iniqua Fortuna: hocce tibi complacuit, ut utroque parente prognatae diversam sortem sustineremus? et nos quidem

dom quae natu maiores, maritis advenis ancillae deditae etc.] Contextus plerumque adscriptimus, ut cum his Senecae confertur: Haec (mors) ubi res fortuna male divisit, et aequo iure genitos alium alii donavit, exaequat omnia. Consolat. ad Marc. cap. 20. Pincianus, et post eum Lipsius, aliis supponunt: nimirum rebus. ego nil mutandum contendo. De rebus antea locutus, de personis subiungit, donare ergo ibi est addicere: in hoc Appuleii loco dedere. Loquitur Seneca de servitute, non ex natura re, sed ex iure gentium orta. Cyprianus ad Demetrium: Ipse de servo tuo exigit servitutem, etc. et cum sit vobis eadem sors nascendi, conditio una moriendi, etc. aequali iure, et pari lege vel veniatur in istum mundum, vel de mundo postmodum recedatur, tamen nisi tibi pro arbitrio tuo serviat, etc. Adde, quod et homines exaequare Mors satis recte dicitur, res vero nequaquam. Plinius 19. 4. Mors certe aequabit quos pecunia separaverit. In Trinummo Plautina: Nos hominuculi, Qui cum salillum animae extemplo amisimus, Aequo (lege aequo) mendicis atque ille opulentissimus Censu censetur ad Acherontem mortuus. Adverte et ad Illa Appuleii utroque parente prognatae? annon id ipsum volunt quod Senecae ea, aequo iure genitos? Oxon. hic non prognatae, sed progenitae legit.

Ibid. Maritis advenis ancillae deditae] Augustinus Confess. 3. 9. Ex quo illas tabulas quae matrimoniales vocantur, recitari audissent, tanquam instrumenta quibus ancillae factae essent, etc. Scripser de bono Pudicitiae in Cypriani operibus: Virginitas quid aliud est quam soluta libertas? maritum non habet Dominum. vide 1. Petr. 3. 6. Medea apud Euripidem: "Ας πρῶτα μὲν δεῖ χρημάτων ὑπερβολῆ Πόσιν πρίζεται, δεσπότην δὲ σώματος λαβεῖν. Quod inter antiquiores Romanos non fieret, coëmpione cavebatur. Isidorus 4. 29. Orig. Antiquus nuptiarum erat ritus, quod se maritus et uxor invicem emebant, ne videretur ancilla uxor.

Ibid. Extorres et Lare et ipsa patria degamus] Apud Sophoclem illa: "Οταν εἰς ἤβην ἔξινωμέθ' εὐφρονες Ὀδομέθ' ἔξω, καὶ διεπολοῦμεθα. Afferuntur heic (idque datā opera) a Colvivo Terullianii ista: Plerique nec Ecclesias habent, sine matre, sine Deo, orba fide, extorres quasi, late vagantur, in quibus censet legendum, extorres quasi Lare, vagantur: putatque sapientissimum Scriptorem illum se aliquo beneficio obstrinxisse. Ego infeliciter eum operam possidisse, benèque se habentem locum vulnere deformasse puto. Lucanus: Lateque vagatur Ensis, et a nullo revocatum est pectore ferrum. Hoc aliis scriptoribus passim vagari dicitur. Virgil. Quae passim tota regione vagantur. Servius ad Eiusdem Aen. 4. Ante in-

ventum a Cerere frumentum, passim homines sine lege vagabantur, et ad Aeneid. 8. illa: Armenta videbant. Quae post mortem Caci passim etc. vagabantur. Prudentius: Capta passim vagus errat in Urbe. Infra lib. 11. Inter has oblectationes ludicras quae passim vagantur etc. Glossarium: Vage, passim, σποράδην. Tibullus: Passimque vagantes Dulce sonant tenui gutture carmen aves.

Ibid. Haec autem novissima, quam foetu satitante postremus partus effudit etc.] Appositum e Virgilio locum praeripuit Beroaldus: at non Philonis istum in de Abrahamo: Πρῆσβύτερος καὶ πρῶτος ἔστω καὶ λεγέσθω δὲ δευτέρως, νεώτερος δὲ καὶ ἔσχατος πᾶς ἔδωκεν.

Ibid. Et Deo marito potita] Oxon. et alius MS. potita sit. et poscit quidem imperfecta pendensque oratio.

Ibid. Quae nec uti recte tantā bonorum copia novit] Male haec absunt ab Oxoniensi. Terentius de divitiis, amicis, etc. Atque haec proinde sunt ut illius animus qui ea possidet: Qui uti scit, ei bona: illo qui non utitur recte, mala. Infra lib. 9. Potens, et dives, et iuvenis, et prospaie maiorum gloria male utens. Apud Quintilianum ille 9. Declam. Non ego aēs alienum luxuria contraxi: nec profusus in vitia, fortuna nostra male usus sum. Plato: Οὐκ ὀρθῶς διὰ τὴν κατὰ κέρματα. Donatus ad ea Phormionis: Regem me esse oportuit. Ostendit pauperum affectiones, qui se solos uti divitiis scire aiunt, si eas haberent.

Ibid. Vidisti soror, quanta in domo iacent et qualia monilia] Quanta et qualia, ut apud Virgilium: Nam qualis quantisque. Totum hoc κείμενον abest ab Oxon. MS.

Ibid. Quantum praeterea passim calcatur aurum] Vide supra notata.

Ibid. Proccedens consuetudine, et affectione roborata, etc.] Seneca in de Tranquillitate etc. Longa conversatio amorem inducit. Lucretius: Consuetudo concinnat amorem. Scripser de Hierosolymitano exchido. 1. 23. Usu et consuetudine amoris ignitulus adolescenti obrepit. Ovidius: Fac tibi consuescat, nil consuetudine maius. Fulgentius Mythol. 20. Amantur quaedam species venustate, quaedam etiam lenocinant consuetudine. Achilles Tattius lib. 1. Τὸ συνήθει τῆς κοινωσίας σὺν χάριτι αἰδεσιμώτατον, εἰ γὰρ τὰ ἄγρια τῶν θηρίων συνήθεια τὴν ἀσπότηνται. πολλὸ μᾶλλον τούτη καὶ γυν. μαλακείην. Oxon. ut in affect. robor. Roborata autem in huiusmodi argumento significanter dixit. Ovidius: Amovires sibi colligit usu: Si bene nutricris, tempore firmus erit. et alibi: Mora dat vires, teneras mora percoquit uvas: Et validas segetes quod fuit herba, facit.

Ibid. Deum spirat] Ammianus lib. 22. In-

lianus *prosperis elatus, ultra homines iam spirabat.* Hoc Sophocli in Aiaee, *μη κατ' ἀνθρώπων φρονεῖν.* Sospithani *ἴσ' οὐρανῷ φρονεῖν* Scriptori Maccabaicorum 2. 9. 12. *φρονεῖν ἰσθθα.*

Ibid. *Cucurbita glabriorem*] Probabilem lectionem istam facit auctoritas Fulgentii, et Plauti locus Trinummo, ubi in ovium vituperio: *Tam glabrae quam haec est manus, at glabrum, ubi de hominibus, sensu diverso ponitur.* Glossae: *ἄβρῆς, glaber, delicatus.* Infra heic de Cupidine: *Corpus glabellum atque luculentum, et quale peperisse Venerem non poeniteret.* haud cunctanter itaque calviorem praefero, quod et editio vetus Vicentina adstruit, et Oxoniensis MS. cum Codice Florentino.

Ibid. *Et quovis puero pumiliorum*] Ita et Fulgentius: Vicentini, ac MSS. quos dixi, scripturam ego recipendam arbitror: est ea *pusilliorum.*

Ibid. *Articulari morbo complicatum*] Glossae: *ἄρθριτικός, articularius.* Cassiodorus 10. 29. *Limosae podagrae inundatione completus.* pro quo substituitur Viri docti *completus.* in margine varians lectio *complexus* additur: unde facili correctione *complicatus* (ut in Appuleio) scribo.

Ibid. *Ac, per hoc, rarissime Venerem meam recolentem*] Amoris languidi desidia volentes meos amplexus discruciantem, ut infra lib. 9. loquitur. Iuvenalis de senibus agens: *Coitus iam longa oblivis, vel si Condis, iacet exiguus cum ramice nervus: Et quamvis tota palpetur nocte, iacebit.*

Ibid. *Detortos et duratos in lapidem digitos eius perfricans*] Seneca Epist. 95. *Decolor vultus, etc. et retorti digiti articulis obrigescentibus.* id est, (ut hic Appuleius noster) *in lapidem duratis.* Cassiodorus ubi supra: *Petit (arthriti) concavae lacunas, ubi palustri statione pigrescens, saxa perficit de liquore: et quae ad decorem inflexionis Natura laxaverat, in turpissimum rigorem soliditate peregrina constrigit.* Philostratus de Polemone Sophista: *Ἀλδύτων αὐτῷ τῶν ἄρθρων, παρεκλεῦστο ἰατροῖς ὄρτυτες καὶ τέμνειν τὰς Πολέμωνος λίθομαίας.*

Ibid. *Duratos in lapidem*] Lib. 2. *Et lapides quos offenderam, de homine duratos.*

Ibid. *Fomentis etc.*] Scholasticus Vetus Horatii ad Epist. lib. 1. *Fomenta podagram iuvant, (i.e. levant) non sanant.* Seneca, cur bonis viris etc. *Cuius pedes inter fomenta subinde mazzata tepuerunt.*

Ibid. *Et pannis sordidis, et foetidis cataplasmatibus*] Virgilius 3. Georg. *Turpesque podagras.* ubi Servius: *Respexit ad curam, quae sine panis et medicaminibus sordidis non fit.* Apud Stobaeum Epictetus: qui quia non adest Graecus,

pro tempore Latine loquitur: *Corpus, omnium sordidissimum molestissimumque curamus ac diligimus: quod si quinque tantum diebus vicini corpus curandum esset, molestiam ferre eam non possemus. quam grave esset, mane cum surrexeris, alienos dentes fricare, et illas corporis partes purgare, quae ad naturae necessitates fabricatae sunt!* In Eumend 3. 16. *Αττιανος: Σὺ τις ἀνάσχοιτο τῶν γυναικῶν ἑρώτος, καὶ τῶν γερύτων, καὶ ἐκείνας ἀποτύπτουτος, καὶ πλύνουτος.* Oxon. cum Fuxensi MS. et Vicentinae edito, *cataplasmatibus.*

Ibid. *Manus etc. adurens*] Aterrens. Plinius lib. 28. *Femina equitatu atteri adurique notius est.*

Ibid. *Nec uxoris officiosam faciem, sed medicae laboriosam personam sustinens*] Vana querela: cum ut semper alias, ita maxime decumbenti marito sedulitatem ac assiduitatem suam uxor approbare debeat. Clemens *στρωμ. β. Δὲ σωματικὰ ἴσος μάλιστα τὸν γάμον ἀναγκαῖον δεκνύουσι. ἢ γὰρ τῆς γυναικὸς κιδμονία, καὶ τῆς παρμονίης ἢ ἐκτενεῖται, τὰς ἐκ τῶν ἄλλων οἰκίων καὶ Φίλων ἕκινεν ὑπερτίθεσθαι προσκαρτερήσεις, ὅσα τῇ συμπαθείᾳ διαφέρειν καὶ προσδρεῦσιν μάλιστα πάντων προαιρεῖται.* Demosthenes in Neaeram: *Πλείστου ἄξις ἐστὶ γυνὴ ἐν ταῖς νόσοις παρούσα ἀνθρώπων κάμνοντι.* Hieronymus de Paulae filia Eustochio: *Assidere lectulo, flabellum tenere, sustentare caput, pulvillum supponere, fricare pedes, manu stomachum confovere, mollia strata componere, aquam calidam temperare, mappulam apponere, omnium ancillarum praevincire officia.* De Domitii Tulli uxore 8. 19. *Plinius: Parum decore secuta matrimonium videbatur divitis senis, ita perditum morbo, ut esse taedio posset uxori quam iuvenis sanusque duxisset. Quippe omnibus membris extortus et fractus, tantas opes solis oculis obibat: ac ne in lectulo quidem nisi ab aliis movebatur, etc. Vivebat tamen, et vivere volebat, sustentante maxime uxore, quae culpam inchoati matrimonii in gloriam perseverantia verterat. Non uxoris faciem, sed medicae personam sustinens, valet, Non tantum u. f. sed et etc. similia Artemidori illa: *Τὰ γυναικῶς, καὶ τὰ θυγατρὸς ἔργα παρέχουσα.**

Ibid. *Tam beatam fortunam collapsam indignae*] Scribendum *indignae.* Infra lib. 7. *Exoculatae esse Fortunam, quae semper suas opes ad malos et indignos conferat.* ad quem locum notata vide, praecipue ex Herodiano et D. Halicarnassensi.

Ibid. *Praesentia nostra gravata*] Sic editi omnes: sic Cod. Oxon. *Repono, praesentiam nostram gravata.* Ita, *gravari aspectum alicuius apud Tacitum Annal. 3. Servius ad Aen. 10. Cravaris, negas, graviter fers: et hac elocutione*

zione non nisi per accusativum utitur: ut, gravior adventum tuum, gravior precationem tuam. Sic, falsam vituperationem gravari Noster, ut olim ad Apologiam restituitur.

Pag. 95. *Lactatione immodice ostentationis*] In Apolog. *Quam immodica sui ostentatrix!*

Ibid. *Nec sum mulier, nec omnino spiro, nisi eam pessum etc. decejero*] Apud Ovid. *Metam.* 7. *Nec sim Saturia, si non Ab love mersa suo Stygias penetrabit ad undas.* In Menaechno Plautina: *Non hercle is sum qui sum, nisi hanc inauriam Meque ultus pulchre fuero.* Alius apud Petronium: *Aut ego vir liberque non sum, aut noxio sanguine parentabo iniuriæ meae.*

Ibid. *Ac, si tibi etiam etc. inacuit nostra contumelia, consilium validum ambae requiramus*] Post verba, *Ac, si tibi etiam*, subintellige, *ut mihi.* Virgilius 8. *Quos illi bello profugos egere superbo.* ubi Servius: *Sicut et vos: et movet conciliationem sententia ex fortunæ similitudine. Inacuit ab inaccessio sume. Est autem qui (nec male) innotuit coniectavit.*

Ibid. *Consilium validum ambae requiramus*] *Secede mecum te rogo, et rerum statum Dubium ac minacem tuncta consilia explicent.* Pro validum (quod tamen et MS. Oxon. et veteres editiones agnoscunt) malebant calidum scribi. In Epidico Plautina: *Reperiamus aliquid calidi concubilibus consilii.* quibus vide quam heic similia: *Consilium calidum requiramus.* confer quæ et supra ad pag. 19. adnotata. Terentius *celere consilium dixit.* P. Syrus: *Iratus etiam factius consilium putat.*

Ibid. *Nec enim beati sunt quorum divitias nemo novit*] Seneca Epist. 94. *Irritamentum est omnium in quæ insanimus, admirator et conscius.* Idem de Natura loquens cap. 32. de beata vita: *Curiosum nobis ingenium dedit, et artis tibi ac pulchritudinis suæ conscia, spectatores nos tantis rerum speculis genuit, perditura fructum sui, si tam magna, tam clara etc. soliturni ostenderet.*

Ibid. *Sciet se non ancillas, sed sorores maiores habere*] Lib. 6. *Tandem ancilla nequissima Dominam habere te scire coepisti?* Plinius Pa-naegyrico: *Discat igitur Aegyptus credatque experimento, non alimenta se nobis sed tributa præstare: sciat se esse populo Romano necessariam, et tamen serviat.*

Ibid. *Lares pauperes nostros, sed plane sobrios*] In Poenulo Plautina: *Quantum sumus pauperculi, Est domi quod edimus, ne nos tam contemptum protervas.* Hieronymus: *Etsi pauper sum, tamen frontem meam tuor, et fidem noxi.*

Ibid. *Et perinde ut merebantur ora lacerantes*] Infra heic: *Et perinde ut merebantur, laceratis viceribus etc.*

Ibid. *Dolum scolestum, imo vero parricidium struentes contra sororem*] Isidorus 5. 26. *Parricidii actio non solum in eum daturus, qui potentem etc. interfecisset, sed et in eum qui fratrem occiderat.* Iam fratris sororisque eadem necessitudo est.

Pag. 96. *Magnis conatibus etc.*] Lib. 6. *Nec magno conatu res indiget.*

Ibid. *Neque omnino sermonem conseras*] Vide ad ipsum libri 1. initium notata.

Ibid. *Infantulus uteris*] Lege cum Cod. Oxon. *infantilis.* Onomast. vet. *Infantile, ν-παιχάδες.*

Ibid. *Familiam nostram propagabimus*] *Familiam stirpem intellige.* Glossarium: *Familia, οικησία, γένος,* et bene hic *propagabimus.* Glossæ: *Γένος, ἐπίδοσις, propagatio.*

Ibid. *Futuri pignoris gloria gestiebat*] *Pacatus in Panagyrico: Fugitiva successuum repentinorum voluptas, ut occupat, sic relinquit: felicitas longior est expectare securum. scribe mecum, expectare scuturum.* Plinius in Epistolis: *Retinere quas assequi cupis, præsumptio ipsa iucunda est.*

Ibid. *Crescentes dies, et menses excentes anxia numerat*] Nimirum *Incutat spes aegra moras, longique videntur stare dies, segneque rotam non volvere Phoebe.* Themistius Orat. 12. *Γερνύται πρὸς τὴν ἑλπίδα, πλέον πρὸς τὴν μέλλουσαν ἀνίθ.*

Ibid. *Sarcinae nescia rudimenta*] Id est, quæ nesciuntur. vide 9. 12. A. Gellium: apud quem etiam Plauti versuculum inter voces *nescitur* et *ignarus* repone, nimirum paulo altius quam in excusis occurrit.

Ibid. *Incrementulum*] Oxon. *Incrementum.* Ibid. *Anhelans viperem virus*] Auctor ad Herennium: *Spumans ex ore scelus, anhelans ex infirmo pectore crudelitatem.* Vide ad Act. 9. 1. notata.

Ibid. *Momentarius maritus*] Quom Fulgentius, hanc fabulam enarrans, mansionarium vocat.

Ibid. *Castra commovit, et aciem direxit, et classicum personavit*] *Ἰσπερολογία.* Sonat tuba enim antequam castra commoveantur, et acies dirigatur. Pollux 1. 10. §. 19. *Ἰσπερολογία οἱ σαλπικταὶ τὸ εἰς ἄφοδον.* vide et 1. Cor. 14. 8.

Ibid. *Tui nostrique miserere*] Apud Virgilium: *Natigæ patrisque Alma precor miserere.*

Ibid. *Quas tibi etc. sorores appellare non licet etc.*] *τὰς οὐκ ἐστὶ ἀξίας κληθῆναι ἀδελφάς σου.* Vide ad Luc. 15. 21. dicta.

Pag. 97. *Post interuercina odia*] Sic *interuercina odia* libro 6. Iustinus.

Ibid. *Cum more Sirenium*] Oxon. *In more Sirenium.* lege, *in noxum S.*

Ibid.

Ibid. *Singultu lacrynosus*] Ovidius Eleg. ad Liviam: *Singultu medios impediens sonos*. Idem Remed. 2. *Ruptaque singultu verba loquentis erant*. Horatius: *Singultu pauca locutus*. Scholiastes: *Cum intervallo: interruptis verbis*.

Ibid. *Sermonem incertans*] In Senecae Apocol. *Quid nunc profuturo vocis incerto sonas?* Supra lib. 1. *Incerta verborum salebra balbutire*.

Ibid. *Laududum fidei atque parcloquii mei perpendisti documenta*] Apud Livium lib. 32. *Fide sibi quisque credi: et habita fides ipsam plerumque obligat fidem*. Oxon. et Vicent. editus: *parcloquio meo*.

Ibid. *Sacrosanctae imaginis tuae*] *Sacrum* [inquit Iun. Philarg. ad Georg. 2.] *dici volunt, quod sit cum religione: sanctum, quod cum amore, ergo sacrosanctae imago heic, quam et amore et reverentia prosequor*.

Ibid. *Redde saltem etc.*] De usu et vi particulae istius vide 12. 14. A. Gellium. Servium ad Aen. 4. *Donatum ad 2. I. Andriae, et 2. 2. Adolph.*

Ibid. *Sic in hoc saltem parvulo cognoscam faciem tuam*] Non displiceat *recognoscam*, infra lib. 10. *noverca ad privignum: Illius (patris tui) recognoscens imaginem in tua facie etc.*

Ibid. *Tibi devotae charaeque Psyches animam gaudio recora*] *Τὴ σπλάγγην ἀπαυσιῶν μου* ut Paulus ad Philemonem locutus, in quibusdam est dicataeque: in Oxon. nec hoc nec illud.

Ibid. *Nocturnas tenebras*] Lib. 3. *Nocturnas tenebras causabatur sibi obsistere*.

Ibid. *Tenco te*] Cantic. 3. *Inveni eum quem diligit anima mea: tenui eum, nec dimittam, etc.*

Ibid. *Amplicibus mollibus etc.*] Palat. *mollitibus, male*. Virgilius: (ex quo Noster) *Νῆveis hinc atque hinc Diya lacertis Cunctantem amplicibus molli foet*.

Ibid. *Inzum sororium consponsae fictioris etc.*] Apud Achillem Tatium: *Ἦ ζῦγος κατ' ἐμοῦ γοῦτων, ἀνδρὸς καὶ γυναικὸς!* Festus Pomp. *Consponsor, consuror*, translatio a re [communi] dicta. Idem: *Consponso* Antiqui dicebant *mutua fide colligatos*.

Ibid. *Præcipiti cum velocitate*] Oxon. *p. animi velocitate*.

Ibid. *Zephyrus etc. susceptas eas gremio spirantis auras, solo reddidit*] Supra line 4. *Psychen etc. mitis aura molliter spiranti Zephyri etc. florentis cespitis gremio leniter delapsans recemum*.

Ibid. *Domum penetrant*] Lib. 3. *Cum penetraverint Larem quempiam*.

Ibid. *Venti florentis*] Stidas: *Φερός, ἀΰρτό. νῆος, ὃ ἐπιτρεφείας ἔνεμας*. Aeneid. 4. *Ventosque ferentes*, ubi Servius: *Propitios, prosperos*. Clemens in Protreptico, ad Ulyssem de Scylla:

Ἔασον αὐτῶν ἐπιπέσειαι τοῖς νεκροῖς, πνεύμα σε οὐράνιον βασιεῖ· πάρεσι τὴν ἕδονην, Interpres falsa lectione inductus, *tibi open fert divinus spiritus*. at *πνεύμα οὐρίου* scribendum.

Ibid. *Complexæque suam praedam*] Ut quidem opinabatur eam. Infra lib. 9. *Opulentiam praedam iam tenebat animo*.

Ibid. *Sorores nomine mentientes*] Sic excusos etiam Vicentiae liber, et MS. Oxoniensis, avebam tamen reponere *sororum nomen eminentes*. sic infra heic, *mariti mentito nomine*. et 8. *Amici fidelissimi personam mentiebatur*. Gellius 1. 2. *Sanctissimae disciplinae nomen eminenti dixit*. Corrige Auctorem de Viris Illustribus, apud quem mendam simile delitescit: *Genitillas eius Manlii cognomine iuravit, ne quis postea Capitolinus vocaretur*. scribe, *G. e. cognomen eivavit, ne quis etc.* sublata etiam voce *Manlii*, quae ut *τοῦ eius* interpretamentum importune illapsa.

Ibid. *Thesaurumque penitus abdita fraudis laeto vultu tegentes*] In versu Graeco: *Θησαυρὸς ἐστὶ τῶν κακῶν κακῆ γυνή*.

Ibid. *Sic adulant*] Fortasse appellatur scribendum, quae vox insidiant congrua. Infra hic de Iisdem ad eandem: *Hoc astu puellam appellant*. Lectio potest vera esse *adulant*, nam et *contempto*, et id genus alia usurpavit. vide Beroaldum: at in Oxon. MS. clare *adulantur* legitur.

Ibid. *Non ita ut pridem parvula*] Paulus ad Philemonem de Onesimo: *οὐκ ἐστὶ ὡς δούλον*. Oxon. *Non pridem parvula*, unde legendum *conicio, non, ut pridem parvula*.

Pag. 93. *Psychæ, non ita ut pridem, parvula, et ipsa iam mater es*] Apud Theocritum: *Γυνὴ μήτηρ, τοῦσιον προφῶς, οὐδέτι κόρη*. Quomodo *mater* autem quae necdum pepererat? solent hunc nodum autem ista A. Gellii: *Isoni vocum antiquarum enarratores tradiderunt, matronam dictam esse proprie quae in matrimonio cum viro convenisset, quod in eo matrimonio maneret, etiamsi sibi liberi nondum nati forent: dictamque ita esse a matris nomine non adepto iam, sed cum spe et omnino mox adipiscendi: unde ipsam quoque matronam dicitur*. An vero *mater*, gravidam quaevis abusive appellari potest?

Ibid. *Quantis gaudiis totam domum nostram hilarabis?*] Sic domum nuptiarum gaudiis hilarare lib. 1. dixit.

Ibid. *Eas lassitudine viæ sedilibus refotas*] Noane melius, *Eas a lassitudine v.*?

Ibid. *Et balnearum vaporosis fontibus curatas, pulcherrimo triclinio, etc.*] Oxon. sic legit et interpungit: *E. b. vapore rosels fontibus curatas pulcherrime, triclinio etc.* quae non conor defendere.

Ibid.

Ibid. *Mirisque illis etc. edulis [atque tuctis etc.] Seneca Epist. 12. Cum vino, et illis furens epulis sepelisset se.*

Ibid. *Tibias agere] Sic et Oxon. et Vicent. editio.*

Ibid. *Ad destinatum etc.] Glossae: Ad destinata, πρὸς τὰ ἄφορισθέντα.*

Ibid. *Occipiunt seiscitari qualis ei maritus, et unde natalium sectacula proveniret] Ita Beronius maluit, nec aliter in Oxon. est. Colvius natalium notacula: infeliciter. Woverius et Pontanus, unde natalium, secta cuius p. quae coniectura caeteris antecellit longe. Prudentius in pugna Concord. et Discord. Circumstat prope strictis mucronibus omnis Legio virtutum, exquirens fervente tumultu. Et genus et nomen, patriam, sectamque etc. Ovid. Metamorph. 1. Nec non et cuius, et unde, Quoque sit armento, veri quasi nescia quaerit. Servius ad Eclog. 3. Antiqui dicebant, sicut meus, mea, meum, sit cuius, cuta, cuium. Bene autem curiosas et invidas istas seiscitari dicit. Donatus ad Eunuchum: Seiscitari, est occulta magis et secretiora simari, et cognoscere velle.*

Ibid. *Scelstarum foeminarum etc.] In MS. quodam strivarum: unde Schopp. strigarum, i. veneficarum. at in Oxon. et vet. editis est scelstarum, quae lectio sincerissima est. Supra: Ne illas scelstas foeminas etc. nec audias, vel videas. ut omittam, strigarum foeminarum quam ille ipse dicit.*

Ibid. *Magnis pecuniis negotiantem] Supra lib. 2. Negotiator magnarius.*

Ibid. *Iam medium cursum aetatis agere] Hesychius: Μεσῆλιξ, ἀπὸ τῶν τεσσαράκοντα ἕως πενήκοντα. Ammonius, ubi de aetatum discrimibus: Ἐἴτα νεανίσκος, εἴτα νεανίας, εἴτα ἄνηρ μέσος, etc. vide olim pag. 195, ad Apologiam notata.*

Ibid. *Interspersum rarâ canicie] Hesychius: Μεσχιπάλιος, οὐ σφόδρα περιλιωμένος, ἀλλὰ μέσος, οὕτω γέρων. et bene interspersum. Virgilius 5. Temporibus geminis canebat sparsa senectus. Propertius: Sparsere et nigrae alba senectae comas.*

Ibid. *Candenti canicie lucidus] Eunapius de coma sua in Proaeresii vita: Διὰ πλῆθος πολιῶν τριχῶν ἀφριζούση βαλάντια προσεμφορῆς, καὶ ὑπερρυζούσα.*

Ibid. *Nec in sermone isto tantillum morata] In alium sermonem intentionem earum derivans, ut lib. 1. loquitur.*

Pag. 99. *Quorum utrum verum est] Probo Rittershusii coniecturam, Q, utrum utrum est. Valer. Maximus de Soerate lib. 7. Ab adolescentulo quodam consultus utrum uxorem duceret, an se omnino (malim omni) matrimonio abstineret: respondit, utrum utrum fecisset, actu-*

rum poenitentiam. Cicero de Nat. D. 2. Quorum utrumvis sit, sequitur, mundum Naturâ administrari, unde scimus an et illic scribendum? Q, utrum utrum sit.

Ibid. *Laqueo nexili etc.] Sic πλεκταῖς ἀγάναις Sophocles in Antigone. Infra 8. Sibî laqueum necit.*

Ibid. *Exordio sermonis huius quam concoloris fallacias adtexnamus] Oxon. E. 5. huius colorales f. a. Onomast. vet. Coloro, σχηματιστοῖ.*

Ibid. *Nocte turbatis vigiliis perditae] Ut 4. fame perditus.*

Ibid. *Soliti venti praesidio etc.] Praetulerim solito. infra de iisdem: Flatus alitis impulsu solito super scopulum porrectae.*

Ibid. *Lacrymisque pressurâ palpebrarum coactis] Virgilius: Dolis, lacrymisque coactis. ubi Servius: Coactis, expressis. Ovidius: Quinnetiam discant oculi lacrymare, coacti. Vexare oculos humore coacto Iuvenalis dixit. Propertius: Fleum invidis ducere luminibus. In Eunuchio Terentii: Haec verba mehercule una falsa lacrymula, Quam oculos terendo misere vix vi expresserit, Restinguit. Xenophon: Ἐπισπάσσο ἔμπληθῆνα δακρύων τὰ ὄμματα. Euripides Helena: Ἐκβαλόντες δάκρυα ποιητῶ τρίπο. Aristaeonius 1. 9. Δάκρυον ὑποκρίσεως ἀπομακρομένη, τῶν ματῶν πρὸς αὐτῆς ὑποδιδιομενῶν βλέφαρων. Sirochides 22. 24. Ὁ νόσσην ὀφθαλμῶν, κατὰξεί δάκρυα.*

Ibid. *Tu quidem felix, et ipsa tanti mali ignorantia beata] Apud Senecam: In malis unum hoc tuis Bonum est, Thyesta, mala quod ignoras tua. Plutarch. Consolat. ad Apoll. Μετ' ἀγνοίας τῶν οὐκίων κακῶν ὁ βίος ἀλυπάτατος. Terentius: Nos omnes quibus est alicunde obiectus labor, Omne quod est interea tempus priusquam id recitum est, lucro est. In Mimis veteribus: Bene dormit qui non sentit quam male dormiat. Ibidem: Miseriam nescire propriam sine periculo est vivere.*

Ibid. *Sedes incuriosa periculi tui] Nec quae circumstant te deinde pericula cernis. Seneca in de Vita beata, ex personâ Socratis: Hoc nos nec intelligitis, et alienum fortunae vestrae vultum geritis: sicut plurimi, quibus in Circo aut theatro desidentibus iam funesta domus est, nec malum annunciatum.*

Ibid. *Sedes incuriosa periculi tui: nos autem etc.] Fadilla ad Commodum fratrem apud Herodianum: Σὺ μὲν etc. μένων ἐπ' ἡσυχίᾳ, τῶν πραττομένων ἀγνοίας ἐσχάτω κατέστηκας κινδύνῳ· ἡμεῖς δὲ τὸ σὺν γένει ὅσον οὐδέπω ἀπολλόμεθα.*

Ibid. *Pro vero comperimus] Pro vero obtinere initio Apologiae dixit.*

Ibid. *Sociae scilicet doloris causaeque tui] Theophylact. ad 1. Cor. 12. 16. Ἡ ἀκριβὴς ἐνώσις*

στὴ κοινῆ ποιῆ τε τὰς συμφορὰς, καὶ τὰς εὐ
δακρυσίαις.

Ibid. *Pervigili cura rebus tuis excubamus*]
Lib. 9. *Qui meae tutelae pervigiles excubias
agitaverant.*

Ibid. *Immanem colubrum multinodis volumi-
nibus serpentem etc.*] Sic μνηστικὸν ὄφιν Eu-
napius apud Suidam dixit: et *cerastorum sinuosa
volumina* Avienus in Periegesi.

Ibid. *Venoeno noxio colla sanguinanteum*] Pon-
tonus Analect. 1. 8. *sauiantem*, affectatissime.
Schopp, ex MS. quodam *saginantem*. Utraque
manu amplectimur nos postiam lectionem, non
tantum a vetustis editionibus, sed et Cod. Oxon-
niensi firmatam. Glossae: *Διμέτω, cruento,
sanguine*. In veteri et instructissimo Onomastico:
Sanguinare, αἰμαδοσάει. Aeneid. 2. *Im-
manis orbibus angues*. *Pectora quorum inter
fluctus arrecta, tubaenque Sanguinae exuperant
undae*. ubi Servius: *lubae sanguinei coloris*. qui
locus omnem hic controversiam dirimit.

Ibid. *Hianteque ingluvi profunda*] Virgi-
lius, itidem de angue, Georg. 3. *Piscibus atram
Improbis ingluviem, rarisque loquacibus explet*.
Servius: *Ingluviem, ventris capacitatem*. quae
forsan minus vera expositio. Glossae Vindoci-
censes MS. *Ingluvies, gulae spatium, vel gut-
turis*. Glossarium Stephani: *Ingluvies, πρᾶχ-
λος*, etc. Avienus, citato iam loco, de Ce-
rastis: *Immodice late patet oris hiatus Quippe
feris, antro panduntur guttura vasto*. Iam et
ingluviem ab inglutendo, (quod gula, non ven-
tre fit) formari, quos est qui nescit? ut omit-
tam, vel ex voce *hiante* patere, sic *ingluviem*
accipiendam.

Ibid. *Tecum noctibus latenter acquiescere*]
Arnobius lib. 5. *In draconis terribilem formam
migrat, ingentibus spiris pavescitiam colligat
virginem: et sub obtentu fero (malum fieri)
mollissimis ludat atque adulatur amplexibus*.

Ibid. *Et accolae plurimi*] Glossarium: *Acco-
lio, ἀκοργέτωσε*.

Ibid. *Videre eum vespera redeuntem e pastu*]
Oxon. *Vid-unt eam bestiam redeuntem etc.* et
post, *radum innatantem*.

Ibid. *Nec sic blandis alimontiarum obsequiis
se saginaturum omnes affirmant etc.*] Philostratus
de Lamis: *Καὶ ἀΦροδισίων μὲν σαρκῶν δὲ,
(mellus τε) καὶ μάλιστα ἀδρασίων ἔρωσι,
καὶ πάλλυσσι τοῖς ἀΦροδισίοις οὐκ ἂν ἐθέλωσι
διδασκασθαι*. et post: *Δακρυῶντι ἔωκε τὸ Φάντασμα,
καὶ ἔδειτο μὴ βασιλεύσειν αὐτὸ, μηδ' ἀναγκάσειν
ὁμολογεῖν ὁ, τι εἴη, ἐπισειμένου δὲ,
(τεῦ ἀπολλωνίου) καὶ μὴ ἀνέστας ἔκτουσά τε
εἰμαι ἔφη, καὶ πρῶτον ἡδοναῖς τὸν Μένιππον
εἰς θρόνον τοῦ σώματος*. Apocal. 12. 4. *Καὶ ὁ
δράκων ἔστικεν ἐνώπιον τῆς γυναῖκος τῆς με-
λῶσης τεκεῖν ἵνα ὅταν τέξῃ, τὸν τέκνον αὐ-*

τῆς καταφάγη. *fructu hic*, ut apud Lucam 1.
42. *καρτὸς κοιλίας*.

Ibid. *Et hic iam tua existimatio est, utrum
etc.*] Infra lib. 7. *Hanc ex animo quidem meo
conducibilem sententiam protuli: sed vos vestro-
rum estis consiliorum rerumque Domini*. In quib-
usdam haec, *Ad hoc*. Oxon. *Ad haec*: bene.
Gloss. *Ad haec*, ἐπὶ τούτοις.

Pag. 100. *An saevissimae bestiae sepeliri vis-
ceribus*] Antonius 4. 13. *Ὅσος ἀριθμῶς (ζῴων)
καταναλίσσεται, καὶ οὕτως πως βάπτεται ἐν
τοῖς τῶν τριφθόμενων σώμασι!* Tertullianus in
Apologetico: *Suffocatis et morticinis abstinemus,
ne quo sanguine contaminemur vel intra
viscera sepulchri*. Sidonius de Thyeste: *Fratris
crimine qui miser voratis Vivum pignorum fuit
sepulchrum, at bestiae visceribus sepeliri, pecu-
liari quadam elegantia dictum*. Eustathius ad
Homerum: *Θυμβεύεσθαι τις λέγεται καὶ εἰς
θερίων γαστέρας, εἰ καταφάγων αὐτὸν*. Ignatius
ad Romanos: *Μᾶλλον κολακεύσατε τὸ θε-
ρίον, ἢνα μὴ τάφος γένωνται*. Apud Achillem
Tatium 3. *Εἰς ἡμᾶς ἰχθύος ἀναλωσάτω, μὴ γασ-
τῆρ χωρησάτω, ἵνα ἐν ἰχθύσι κοινῇ ταφῶμεν*.
De vulture Emilius: *Heu quam crudeli condebat
membra sepulchro!*

Ibid. *Simplex, et animi tenella*] *Ἄκακος*.
Rom 16. 18. supra hic de Eadem: *Pro genui-
na simplicitate, proque animi tui teneritudine*.

Ibid. *Prorsus omnium mariti monitionum etc.*]
Oxon. *quod rursus omnium etc.* scripserim,
Rursus omnium etc.

Ibid. *Et in profundum calamitatis se praeci-
pitavit*] Lib. 8. *In profundam ruinam cupidinis
etc.* se praecipitavit, ubi dicta vide.

Ibid. *Semianini voce*] In Florent. Cod. non
male semihante, infra lib. 10. *Semihantes adhuc
compressi labias*, et Floridis: *Semihantibus in
canatu labellis*. at forsan semianimem vocem hic
appellat quam supra lib. 3. *tenuem ac diminutam
admodum*.

Ibid. *Sic ad illas ait*] *Tu ait* credam vix un-
quam non esse malae manus interpolamentum.
lib. 6. *Confusisque in unum grumulum, sic ad
illam*. *Videris mihi etc.* eodem libro: *Atque
sic ad illum: Licet tu etc.* lib. 1. *Et ad illum:
Nae merito (inquam) etc.* mendium simile lib. 4.
pag. 84. sustulimus.

Ibid. *Vel omnino cuiatis sit, novi*] Lib. 1.
Sed, ut prius noritis quis sim, et cuiatis etc.

Ibid. *Malumque grande de vultus curiositate
praeminatur*] De curiosa vultus inspectione, sic
2. *curiosus obtutus*, 4. *curiosus aspectus*, et 1.
curiose arbitrari. *Malum grande est quod Plau-
to non semel magnum malum*. Olympias Alexan-
dri mater, de Iunone: *Malum mihi prorsus illa
magnum dabit*. etc. (apud Gellium 13. 4.) ita
et Terentius 5. 4. *Eunuchi*,

[Ii]

Ibid.

Ibid. *Si quam salutarem opem periclitanti sorori potestis adferre, iam nunc subsistite*] Apud Virgilium: *Tu pro germano, si quid praesentius audes*, Perge.

Ibid. *Incuria sequens prioris providentiae beneficicia corrumpit*] Cyprianus in de bono Patientiae: *Perceunt praeterita, dum quae coeperant, desinunt esse perfecta*. Servius ad 2. Virgillii Eclogam: *Tolerabilis est non incipere aliquid, quam incipit deserre*. Salvianus 3. de Avaritia: *Laudari anteaetate aetatis prudentia non merebitur, nisi bono fine claudatur*. Isidorus Pe-lusiotica: *Ἡ ἰαλμία τοῦς προγεγινμένους πά- νους, κ' ἂν λαμπρὰ εἴεν, σβέσει*. Arrianus 4. 3. in Epictetum: *Μικρὸν ἂν ἀποσυσάζης, ἀπὸ λ- ῦθ πάντα τὰ μεχρὶ νῦν συνειληγμένα*.

Ibid. *Nactae etc. nudatum sororis animum*] Claudianus: *Et Veneri mentis penetralia nu- dant*.

Ibid. *Omissis tectae machinae latibulis, districtis gladiis fraudium etc.*] Sic clandestinae proditionis cuniculis, aperta simulatae machinae Sidonius 3. 13. opponit, quibus similia heic infra lib. 6. Reiecto velamento ad promptum (id est, manifestum) exitium compelli. *Gladii fraudium* hic, fraudulentus sermones, acumen gladiorum exaequantur. In versiculis Phocylidi adscriptis: *Ὅπλον τῆς λόγος ἀνδρὶ τομῆτερον ἐστὶ σιδήρου*.

Ibid. *Simplicis puellae etc. cogitationes invadunt*] *Ἰδὲ τὴν χρηστολογίαν τὴν τῆς ἀκάκης καρδίαν ἀπατῶσι*. Rom. 16. 18.

Ibid. *Quoniam nos originis nexus etc.*] Aen- cid. 4. *Ὁ luce magis dilecta sorori*. ubi Servius: *Per nomen necessitudinis ostendit se quae sunt utilia, suadere*.

Pag. 101. *Viam quae sola deducit iter ad salutem, diu diuque cogitatum etc.*] In Nubibus Aristophanis] *Ὅλον τὴν νύκτα Φροντίζων, ἔδου Μίαν εὐρον ἀτραπὸν δαιμονίως ὑπερφύξῃ*. Aelianus apud Suidam: *Καταδαρθέντις εἰ τῶν τις ἐε- ρέων ἐδόκει λέγειν, μίαν εἶναι σωτηρίας ὁδὸν* C. C. Helena apud Euripidem: *Μὲ ἔστιν ἑλπίς ἢ μόνη σωτῆρῆς ἐν*. Virgil. *Ea via salus morientibus una*. Catullus: *Via salus haec est: hoc est tibi perveniendum*. Cato 3. 6. A. Gellii: *Alia nisi haec, salutis via nulla est*.

Ibid. *Novaculam praecocutam*] Isidorus 20. 13. *Novacula ferrum subtile, satisque acutum*.

Ibid. *Ad pulsum etiam lententis palmulae exasperatam*] In Palat. Florent. et aliis MSS. *ap- pulsus palmulae* etc. quae lectio purior, sic infra lib. 6. *suavium blandientis linguae appulsus mel- litum*.

Ibid. *Lucernamque concinnem*] Id est, ap- tam, mediocrem. In Floridis: *Corpus tam concinnum est, ut neque oppido parvum, neque nimis grande sit, sed quantum satis sit ad*

usum decorumque. Onom. vet. *Concinnus, εὐθύ- μων*.

Ibid. *Clavo lumine praemicantem*] Lib. 11. *Fidco praemicantis Lunae candore nimio comple- tum orbem*.

Ibid. *Claudentis aulae tegmine*] Id est, ollae. In Oxon. tamen et tribus aliis MSS. *tabulae* exaratum.

Ibid. *Sulcatos intrahens gressus*] Sic infra 11. *sulcos viperarum dixit*. Lucanus: *Et contentus humum cauda sulcare paraeos*.

Ibid. *Cubile solitum etc.*] Ita, *δράκοντος Φω- λεῶν χειρῶν*, Plutarchus in de Oracul. defect. et *κοίτην συνήθη* Aelianus 6. 47. de Animal.

Ibid. *Altum soporem flare coepit*] Virgil. *Toto proflabat pectore somnum*. Theocritus: *Ἔπιου βαρὺν ἐκφύσωντος*. *Altum soporem*, ut apud Ovid. *Metam. 7. Adhuc Regem sopor altus habebat*. et infra hic: *In altum soporem descen- derat*.

Ibid. *Pensile gradum etc.*] Quem supra lib. 3. *vestigium suspensum dixit*. quo loco ad- notata vide.

Ibid. *Paulatim minuens*] Lib. 2. *Relictum paulatim labellis minuens*.

Ibid. *Dextra sursum elata*] Gestus ferituri, Virgilius 5. *Ostendit dextram insurgens Entel- lus, et alte Exultit*. Idem 10. *Styrmionio dex- tram fulgenti diripit ense Elaram in uigulum*. ubi Servius: *Uigulo suo uulnus minantem*. Si- rachides 47. 5. de Davide: *Ἐν τῷ ἐπάμω χεῖρα ἐν λίβω σφενδόνης*, etc. Hesychius in *δεξιάσθω*, *Ὁ τύπτων τὴν χεῖρα ἐκτείνεις* Egesippus 1. 45. de Herode: *Levavit*, (melius *elevavit*) dex- tram, cupiens sese ferire. Idem 2. 18. *Elevavit dextram, ac formidabilem cunctis, subditiens si- bi mortem, proprio victor se mucrone transfixit*. Ammianus lib. 26. *Elata prospere* (scribe *propere*) *dextrā ut Princeps fiducia plenus, incre- pare quosdam ut seditiosos, etc.* Vide et Latinum Iosuae 8. 26. *Interpretem*.

Ibid. *Nodum cervicis et capitis absconde*] Ovid. *Metam. 1. Falcato vulnerat ense Quā ovis est confuse caput*. Hesychius: *Σὺν ἐχμωτῇ σὺν ἀρμολογῇ τοῦ τραχήλου καὶ τῆς κεφαλῆς* etc. deformatum monstruosissime locum ita pristinae suae formae restitue: *Συναρμῶν τῇ συναρμολο- γῇ* etc. Seneca, quem statim adducemus, *com- missuram* vocavit, respexit autem Hesychius *Ho- meri* ista ex Iliad. 5. *Τὸν δ' ἔβαλεν κεφαλῆς τε καὶ ἀχέρος ἐν συνορμῶ Νείστων ἀστράγα- λον ἄπὸ δ' ἔμφω κέρσε τένοντε*. ubi *τένοντε* nodus Appulci nostri: id est, nervi cervicis. Glossarium: *Cervix, τένον*. Praesectis his ner- vis evitatur animal. *Odys. γ. Πέλκιος δ' ἐπέ- κοψε τένοντας Ἀχαιοῖνος, ἄσεν δὲ βῆς μένος*. Apud Suidam quis e Veteribus: *Ὁ ταῦρος etc. διακοπεῖς τοῦς τένοντας* etc. *ἤφυχῃ κατνήχθη*.

Seneca: *Magnarum strimum animalia humanae manus ictus impellit: tenui ferro commissura cervicis abrumpitur: et cum articulus ille qui caput collaque committit, incisus est, tanta illa vi moles corruat.*

Ibid. *Cunctisque oculus tecum relatis*] Rom. et Vicem. (edit. principes) *Cunctisque istis sociis t. r.* Oxon. MS. *Cunctisque istis opibus t.* quod sensum non inconcinnum efficit.

Ibid. *Tali verborum incendio etc.*] Iacobus 3. 6. Ἡ γλώσσα πῦρ.

Ibid. *Relicta sola, nisi quod infestis Furis agitata sola non est*] Scriptor de bono Pudicitiae in Cypriani operibus: *Ioseph in inum carceris traditur, sed sola non est in carcere pudicitia.* Vide Ioh. 16. 32.

Ibid. *Aestu pelagi similiter moerendo fluctuat*] Medea apud Senecam: *Anceps aestus incertam rapit, Ut saeva rapidi bella cum venti gerunt, Utrunque fluctus maria discordes agunt, Dubitanque pelagus ferrit: haud aliter meum Cor fluctuat,* vide supra sub initium lib. 4. notata.

Ibid. *Iam tum facinori manus admovent, adhuc incerta consiliis titubant*] Apud Quintilianum Declam. 1. (etiam in homicidii argumento) *Quem etiamsi nullae fallerent tenebrae, metus, et conscientia, magni sceleris testes, incertum fecissent.*

Pag. 102. *Est, quod est ultimum etc.*] Lib. 7. *Quodque est cunctis extremus etc.*

Ibid. *Vespera etc. iam noctem trahente*] Responserunt intrahente. supra hoc libro: *Sulcatus intrahens gressus.* Alius: *Et Sol curvatus intrahabat vesperam.*

Ibid. *In eodem corpore odit bestiam*] Oxon. *odit serpentem bestiam, sic bestiam proserpentem* alibi nemini Plautum dixisse.

Ibid. *Nox aderat*] In fabula Saturni genitalia patris demersit Hesiodus: (ex quo hanc suae particulam effinxit Appuleius noster.) Ἦλαθε δὲ νόκτ' ἐπαύων μέγας οὐρανῶ.

Ibid. *Et maritus aderat*] Elegantius multo Fuxensis Codex, et maritus advenerat.

Ibid. *Primisque Veneris praelis velitatis, in altum soporem descenderat*] Ex his Virgilli: *Opertus dedit amplexus, placitumque petivit Contigit infusus gremio per membra soporem.* Supra lib. 3. *Tamque luminibus meis vigilia (libidinosae) marcidis infusus sopor, etiam in altum diem nos attinuit.*

Ibid. *Psyche, corporis et animi alioquin infirma*] Lib. 4. *Psyche etc. aegra corporis, animi saucia.*

Ibid. *Fati tamen saevitia subministrante, viribus roboratur*] Metamorph. 8. *Faciente Cupidine vires.* Oxon. *Furi tamen etc.* ex quibus aliquid extricare possem, si indulgere coniecturis vellem. Post vocem *subministrante* puto vires subaudiendum.

Ibid. *Arrepta novacula*] Hesiodus ubi supra: Δεξιτερῇ δὲ πελώριον ἔλαβεν ἄρπην, Μακρῆν, κερχάρδοντα.

Ibid. *Sexum audacia mutavit*] Lib. 6. *Capitulum supra sexum audacia.*

Ibid. *Tori secreta*] Gellius p. 10. *conubii secretum dixit.* Quintilianus Declam. 1. *Secretum nuptiarum, et matrimonialis lectuli solitudinem.* Ibidem de eodem: *Servuli longius quiescant, et praestatur Genio loci grande secretum.*

Ibid. *Formosae cubantem*] Decoro corporis situo dormientem. Florid. 3. de Philemone mortuo: *lacebat incumbens toro, similis cogitantē etc. stetero qui introterant, percussit tam inopinatae rei, tam formosae mortis miraculo.*

Ibid. *Et acuminis sacrilegi novaculae poenitebat*] Lectionem istam oggessit Lipsius: quem et acuminis sui poenitere oportuit. Oxon. MS. et omnes veteres editiones habent, *novaculae poenitebat.* Aspectu talis (inquit) corporis, non lucernae tantum lumen increbuit, sed et praenituit novacula: id est, splendore plusquam proprio praemicuit. *Sacrilegi acuminis novacula,* aut hypallage est, pro, *novaculae sacrilegum acumen:* aut eā formā dictum quā homo multae prudentiae, et id genus multa.

Ibid. *Marcido pallore defecta tremensque, desedit in imos poplites*] Palluit, et subito sine sanguine frigidus sedit. Stesichorus de iis qui Helenam lapidibus obruturi erant: Ἄμα τῷ τῆν ἕψιν ἰδεῖν, ἄψιναι ἐπὶ τῶν γῆν τοῦς λίθους. Petronius: *Cyton mirabili forma exarmaverat nautas.* Oxon. *descendit in imos p.* In imos poplites hic, ut infra lib. 7. *Totum corporis pondus in postrenos poplites recello.*

Ibid. *Nisi ferrum timore tanti flagitii etc.*] Hieronymus in Epistola de muliere septies icta: *Quasi ferrum ream timeret attingere, circa cervicem torpet innoxium.* Ovidius 3. Fast. *Amne iubet mergi geminos, scelus unda refugit: In sicca pueri destituntur humo.*

Ibid. *Manibus temerariis delapsam evolasset*] Pater filium deferens libro 1. Heliodori: *Ἐιφῆρης νόκτωρ ἐπήλαθε, καὶ παρὰ τοσοῦτον γέροντος (scripserim οὐ γέροντος) παραλείπει, παρ' ἑσού ἀντέσχεν ἢ Τύχη, ἀπρισδοκῆτω Φόβω τὸ ξίφος τῶν τοῦτου χειρῶν ἐκπεσείν παρακαυάσασα.*

Ibid. *Lassa et salute defecta*] Oxon. *Lapsa salute d.* Glossae: Ἀποκαμύσασα, lassa, defessa, defracta. pro defractu, puto defecta scribendum. In vet. Onomast. *Defectus, δασύμας.*

Ibid. *Fidat capitis aurei gentilem caesariem, etc. genasque purpureas pererrantes erinium globos*] Propertius: *Fidat ad frontem sparsos errare capillos.*

Ibid. *Cervices lacteas*] Aeneid. 11. *Fusus cervix cui lactea crines Accipit.*

Ibid. *Quorum splendore nimio fulgurante etc.*] Male doctus, Ursinus splendore minio. Infra lib.

lib. 11. *Ideo candore nimio Lunae praemicantem orbem.* et 9. *Demonstrat ei novitate nimia candentes aures.*

Ibid. *Tremule resultantis*] Oxon. *temere r.* Pag. 103. *Cacterum corpus glabellum*] De Apolline Florid. 2. *Genis gratus, et corpore glabellus.*

Ibid. *Et quale peperisse Venerem non poeniteret*] Infra lib. 10. *Filium etc. quem tibi quoque proventis cuperes, vel talem.* Poeniteret heic, ut supra, elegantissime. vide 17. I. A. Gellium.

Ibid. *Puncto pollicis etc.*] Glossae: Νυγμή, punctum, punctio.

Ibid. *Ut per summam cutim roraverint parvulae sanguinis rosi guttae.*] In Epistolis Ovidianis: *Summa leviter astricta sagittâ Pectora.* Prudentius: *Summo tenuis extima tacta Laesa cutis, tenuem signavit sanguine rivum.* Virgilius 12. *Et summum degustat vulnere corpus.* ubi Servius: *Leviter tangit: id est, stringit, propter exiguitatem sanguinis.* Seneca cap. 3. ad Helviam: *Non summam cutim rupit, (vulnus tuum,) pectus et viscera ipsa divisit, roraverint, et apud Aldhelium ritu rorantis rivu cruorem etc. et sanguinis rorantes maculae apud Hegesippum.*

Ibid. *Sic ignara Psyche sponte in Amoris incidit amorem*] Vide ex parva punctura quantum animi aestus obortus. Theocritus: Τὸν κλέπτων ποτ' ἔρωτα κακὰ κέντρας μέλισσα, Κύριον ἔκ σιμβάλων συλυμένον, ἄκρα δὲ χειρῶν Δάκτυλα πᾶντ' ὑπένυξεν' ὁ δ' ἄλγεα, καὶ ψερ' ἔρση, Καὶ τᾶν γυνεπάταξεν, καὶ ἄλατο' τὰ δ' Ἀφροδίτα Δείξεν τᾶν δδύναν, καὶ μέμφεται ὅτι γε τῦτόν Οὐρίον ἔντι μέλισσα, καὶ ἄλικα τραύματα ποιεῖ! Χ' ἄ μίτρον γελάσασα' τίς δ' οὐκ ἴσον ἐσσι μέλισσις; Χ' ὦ τυτῶς μὲν ἔης, τὰ δὲ τραύματα ἄλικα ποιεῖς! Ovid. Metam. 10. *Primaque cupidine tacta, Quod facit ignerans, aequat, et non sentit amorem.*

Ibid. *Prona in eum efflitim inhians, patulis ac petulantibus suavis etc.*] Lib. 2. *Pronus in eam etc. mellitissimum illud suavium impressi.*

Ibid. *De somni mensura metuebat.*] Ne brevior esset somnus eius, et per hoc longiorem illa saviani copiam amitteret: aut, cum non suavius illum non posset, a suavis tamen ne vigilaret, timebat. Apud Longum ποιμεν. 1. Ὀκνῶ μὲν καὶ Φιλῆσας, αὐτῶν ἀφουπνήσω.

Ibid. *Bono tanto percita*] Eximium voluptatis cruciatum sustinere nequius: ut supra lib. 2. locutus.

Ibid. *Evomit etc.*] Persius: *Pinguem nebulam vomere lucernae.*

Ibid. *Lucerna, Amoris vile ministerium*] Lucernam illa apud Aristophanem alloquens: Ἐν τοῖσι δαμνατοῖσιν Ἀφροδίτης Πειρωμένωσι πλησίον παραστατικῆ, Χορδωμένωσι σμαυάτων ἐπιστάτης. Ὁφθαλμῶν αὐδαῖς τὸν σὺν ἐξείργει δό-

μων' Μῖνος δὲ μῆρῶν εἰς ἀπερίηκτος μύχονος Δάμπερς, ἀφᾶτων τὸν ἐπανούσαν τρίχην. In Graecis Paroemiis tamen: Χαῖρε Φίλον Φᾶς, Γραῖς ἐθέλουσα ἀπολαστανεῖν ρομνῆ, ἴνα μὴ τῶν ἐκλίωσιν τοῦ σώματος ἐλέγχῃ, τοῦτο εἶπε.

Ibid. *Psyche statim resurgens eius crure dextro ambobus manibus arrepto, sublimis evectio nis appendix miseranda etc.*] Scylla apud Ovidium ad Minoem *Metamorphos.* 8. *Insequar invitum, ruppimque amplexa tenebat: Per freta longa trahar: vix dixerat, insitit unidis, Consequiturque rates faciente Cupidino vires: Gnosiacaque haeret comes indivisa carinae. Appendix (inquit) miseranda. Intra lib. 8. Sequit in praecellissimum puteum, appendicem parvulum trahens, praecipitat.* Non ergo insipidus ille qui appendix volebat?

Ibid. *Penduli comitatus extrema consequa*] Debemus (et utinam id minus) Gruteri isud. Bene in aliis consequa. Infra 10. *Mivissimis trahabantur consequis.*

Ibid. *Sed hic feci leviter*] Oxon. *Sed hoc etc.* Pag. 104. *Ipse me telo meo percussi*] *Pastor telis vulnera facta meis.* Tale illud: Τοῖς αὐτῶν πτεροῖς ἄλοκῶμεθα. Tibullus: *Eheu nunc premor arte mea.*

Ibid. *Cupit excideres meum*] In nonnullis malis excideres. In vetere Onomastico: *Excido, ἐκτόμων.* Florid. 4. *Noster: Lingua excidentia est.*

Ibid. *Hic tibi identidem etc.*] Oxon. *Haec etc.*

Ibid. *Et cum termino sermonis pinnis in altum se proripuit*] Virgilius: *Dixit, et in sylvas pinnis ablata refugit.* Idem: *Haec ubi dicta dedit, lacrymantem, et multa parantem Dicere, deseruit: tenuesque cessavit in auras.* ubi Servius: (ad Appuleii sensum non inconcinne) *Non metu, nec enim minantibus convenit: sed ne posset rogatu placari.*

Ibid. *Pinnis in altum se proripuit*] *Nec sese dedit in conspectum corde cupius.*

Ibid. *Quantum visu poterat etc.*] Male haec aberant a Cod. Palatino. supra lib. 3. *Quantum extensis primoribus pedibus admitti poterant.*

Ibid. *Ubi remigio plumae raptum maritum proceritas spatii fecerat alienum etc.*] In pletrisque capti maritum etc. quod sic ad oram libri sui exposuit Casaubonus. *alienum captu, id est, qui capi non posset: nos illud raptum probamus, remigio plumae nempe. Alienus fecerat heic, ut infra 8. Lancea mali Tarasylli me tibi alienum fecit. Remigium plumae, ut apud Lucianum ἡ τῶν πτερῶν εἰρησία* et Nostrum 1. Florid. *penharum remigium.* vide Elmenhorstium.

Ibid. *Per proximi fluminis marginem praecipitem se dedit: sed mitis fluvius etc. eam innoxio volumine super ripam exposuit*] Virgilius de Turno: *Tum demum praecipit saltu secus omni-*
bus

bus armis In fluvium dedit: ille suo cum gurgite flavo Accepti venientem, et mollibus extulit undis. Ovidius supra adducit: *Anno iubet mergi geminos, seclis unna refluxus In sicca pueri destituntur humo.*

Ibid. *In honorem Dei qui et ipsas aquas urere consuevit*] In Epist. Philostrati: *Καὶ αὐτὸ ὑπὸ ἔρωτος τὸ ὕδωρ καίεται.*

Ibid. *Super ripam etc. exposuit*] Iustinus de Gargoris filio (eodemque nepote) in Oceanum proiecto: *Velut nave, non fluctu veheretur, lemi solo in littore exponitur.*

Ibid. *Iuxta supercilium amnis*] Sic Istri *supercilia* Ammianus lib. 22. et lib. 16. *supercilia Rheni*, infra hic lib. 7. *ripas supercilium*. *Tobiae veterem* Interpretem 11. 5. *supercilium montis*. Pollux 2. 4. *Καὶ ὄφθαλμοι καλοῦσι τὰ τῆς γῆς ἀνέχοντα.*

Ibid. *Complexus hic humo Cannam Deam*] Oxon. *Complexus hic Cannam Deam*: bene, nisi quod sic loco τοῦ hic reponendum. Sederat iuxta supercilium amnis, sic Cannam D. *complexus*. i. *incuriose*. Horatius sic temere dixit.

Ibid. *Cannam Deam*] Virgilius: *Est mihi disparibus septem compacta cicuis Pistula*. Servius: *Inaequalibus cannis*. Glossae: *Canna, σπιρίγγιον ἐκ καλάμων*. Isidorus 17. 7. *Arundo dicta quod cito areseat: hanc Veteres cannam vocaverunt*. Scholiastes vetus Horatii ad Art. Poet. *Arundo canna est*. Glossarium; *Κάλαμος δὲ ὃ γράφουμεν, Canna*.

Ibid. *Etamque voculas omnimodas edocens retinere*] Servius ad Eclog. 8. *Pan fistula canere primum invenit: quia calamos in usum cantilinae adducens, inerta esse non passus est*. Oxon. cod. et antiquities editi, *retinere*.

Ibid. *Permulcet verbis lenientibus*] *Palpanibus verbis doloris stimulum obtundere* infra 8. vocat.

Ibid. *Sum quidem rusticanus et opilio*] Ipse de seipso apud Lucianum in Bis accus. *Μέγχι τοῦ πλάγιου καλάμου καὶ τῆς σύριγγος ἐγὼ σοφῆς, τὰ δ' ἄλλα, ἀπίστος*. In veteri Onomastico: *Rusticanus, ἀγροίκος*. sic in l. ult. ff. de doli mali et met. excepto, *rusticanus homo*.

Ibid. *Sed senectus proluxae beneficio multis experimentis instructus*] *Mihi multa vetustas Scire dedit. Multa tempore tam longo vidi, multa auribus hausit*. De seipso D. Basilius: *Τὸ ἡλικία αὐτως ἔχειν, καὶ τὸ διὰ πολλῶν πῶν γεννηθῆναι πραγμάτων etc. ἔμπειρόν μὲ τῶν ἀνθρώπων πεποιθέν*. et lib. 9. apud Nicophorum Gregoram ille senior Andronicus: *Τῷ μακρῷ χρόνῳ μάλα πλείστον πείραν ἔνευλοχῶς καὶ προσέτις ἐμαυτῷ*. Idem Gregoras lib. 6. de Muzalone: *Διὰ etc. γῆρας, μακρῶν καὶ ποιῶν λην ἔμπειρίαν πραγμάτων μετὰ Φρονήσεως ἔχων*. et lib. 11. de Alexio Philantropeno: *Ἐκ τοῦ*

γῆρας ἔσχε λαμπρὸν τὴν πολυπειρίαν. Noster (in de Deo Socratis,) de Nestore: *Experimentis cautus, senecia venerabilis*. Isidorus Orig. 8. 11. de Daemonibus: *Inest illis cognitio rerum plusquam infirmitati humanae, partim subtilioris visus acuminis, partim experientia longissimae vitae*. Suidas: *Γέρον ἀλώπηξ οὐκ ἀλίσκεται πάγῃ, ἐπὶ τῶν διὰ τὸν χρόνον πλήθος ἐμπειρῶν*. Isocrates in Nicole ait, τοὺς τὴν φύσιν καταδεεστέρους (tales plerumque senes) ταῖς ἐμπειρίας πολλὰ τῶν ἄλλων προέχειν. Virg. 8. *Retinet longaevis avuspex*, ubi Servius: *Argumento aetatis vult doctum videri*. Sophocles: *Γῆρας διδάσκει πάντα, καὶ χρόνου τριβή*. Iobi 12. 12. *Ἐν πολλῷ χρόνῳ σοφία, ἐν δὲ πολλῷ βίῳ ἐπιστήμη*. Plurarchus in de lib. educ. *Ὁ χρόνος τ' ἄλλα πᾶσι ὀφθαλμῶν, τῷ γῆρα προστίθειν ἐπιστήμην*. Antiphanes: *Σοφίη γε τι πρός τὸ βουλεῖν ἔχει τὸ γῆρας, ὡς δὲ πολλὰ ἰδὼν καὶ μάθων locata apud Euripidem: Οὐκ ἔπαυται τῷ γῆρα κακὰ Ἐπεουλέες, πρόστατιν, ἀλλ' ἡμπερία ἔχει τι λέξαι τῶν νέων σοφώτερον*. Sic γῆρας ἐμπειρία 5. 10. apud Isophum. Anicula apud Heliodorum: *Ἐμῶν ἔχω σοῦ μᾶλλον τῆς Ἀφροδίτης, ἢ πολλὰ βριξὴν ἢν ὄρεξ, αὐτῇ πολλὰς τοιοῦτοίς ἐνήλιχον*.

Ibid. *Multis experimentis instructus*] *Παλαιὰ τε παλαιὰ τε εἰδῶς*. Sirachides 25. 8. *Corona senum multa peritia*. Plinius Epist. 1. 5. de Maurico: *Gravis, prudens, multis experimentis eruditus*. Appuleius (supra adductus) de Nestore: *Experimentis cautus*.

Ibid. *Si recte conieco, quod profecto prudentes viri divinationem autumnant etc.*] Terentius Hecyra: *Plane hic divinat*, ubi Donatus: *Notus, divinat de praeterito dictum: unde proverbum: Aliant divinare sapientem: quia qui verum dicit, divinus est*. Nepos in vita Attici, de Ciceronis ad Eudemum Epistolis agens: *Sic omnia de studiis Principum, vitiis Ducum, accumulationibus Reipublicae perscripta sunt, ut nihil in his non appareat: et facile existimari possit Prudentiam quodammodo esse Divinationem*.

Ibid. *Ab isto titubante et saepius vacillante vestigio, deque nimio pallore corporis, et assiduo suspirio, imo et ipsis moerentibus oculis tuis, amore nimio laboras*] Si recte conieco, pro ipsis, istis: et pro moerentibus, marcentibus reponendum. supra lib. 2. *Oculos udos, et tremulos, et prona libidine marcidos*. Infra lib. 10. *Iam caetera salutis vultusque detrimenta aegris amantibus convenire nemo est qui nesciat: pallor deformis, marcentis oculi, lapsa genia, quies turbida, et suspiritus cruciatus tarditate vehementior*.

Ibid. *Deque pallore nimio*] Ovidius: *Palles, facit hunc Amor ipse colorem*. vide plura ad citatum libri 19. locum.

Ibid. *Nec te etc. illo mortis accessito genere perimas*] *Nec mortis maturatae festinas tenebras accessito*, ut infra lib. 6. loquitur.

Ibid. *Luctum desine, et pone moerorem*] Οὐ γὰρ τις πρήξις πέλεται κρυπτοῦ γόδο.

Ibid. *Pone moerorem, precibusque potius etc. Deorum maximum percolo*] Apud Terentium 3. 2. Adolph. *Lacrynas mitte, ac potius quod ad honorem opus est, porro consule*. In Senecae Hippolitae, post ea, *Sepono questus, non levat miseris dolor*: sequitur: *Agreste placae virginis Numen Deae*. Horatius: *Desine mollium Tandem querelarum, et potius nova Cautenus Augusti trophaea Caesaris*.

Ibid. *Precibusque potius etc.*] Virgilius 3. *Iunonis magnae primum prece Numen adora*. et 8. *Iunoni ser rite preces, irasque minasque Supplicibus supera votis*.

Ibid. *Deorumque maximum etc.*] De eodem apud Festum Ennius: *Deus qui multo est maxumus*.

Ibid. *Adolescentulum delicatum blandis obsequiis promerere*] *Blanditibus leni*, ut infra lib. 6. loquitur. Chrysus apud Petronium: *Rescribe blandius Dominae, animumque eius candida incontinentia restitue*.

Ibid. *Pergit ire*] A. Gellius 14. 2. *A subsellis pergo ire ad Flavirinum*. Terent. Phorm. *Domum ire pergam*, ubi Donatus: *Hoc nos ἐλλειπτικῶς dicitur, Domum pergam*.

Ibid. *Inscio quodam tramite etc.*] Id est, ignoto, sic infra 7. obliquam ignaramque (i. ignotam) *viam*, ad quem locum notata confer.

Ibid. *Alternis amplexibus mutuae salutationis etc.*] Lib. 7. *Sic mutuae salutationis officium indicabat*. Est qui ex veteri libro *mutuis amplexibus alternae salutationis mavult*, non advertens hypallagen.

Ibid. *Percontanti causas adventus sui*] Lib. 1. *Percontatur etc. causas etiam percontationis moere*.

Ibid. *Laboranti vestigio*] Inepte Colvius *labascenti vestigio, laborans vestigium* hinc vocat quod 6. *festinans vestigium*.

Ibid. *Et nimia voluptatis copia etc. laborantem inopia*] Apud Quintilianum 12. Declam. *Ipsa nimia cupiditate nocet abundantia*. Supra lib. 4. *Opulentiae nimiae nimio ad extremas incitatis redacti*.

Ibid. *Cisu scilicet pessimo etc.*] Lib. 3. *Quod me, pessima scilicet sorte conantem*, etc.

Pag. 106. *Et nomen quo tu censis etc.*] Vide Beroaldum.

Ibid. *Arva atque nuptiis coniugabo*] Mercurius ad Tacitum *confarreatis nuptiis*. Glossarium Isidori dictum: *Confarreatus, consociatus*. Glossarium ab H. Stephano editum: *Confarreatus, συμβίσιως χόρειν ζευχθεῖς*. Oxon. *Et nomen q. i. censis aiebat, his nuptiis coniugabo*.

Ibid. *Et quamvis alio vento flante*] *Nec incepte alieno scribas*.

Ibid. *Accipe me, dicens, etc. saltu se maximo praecipitem dedit*] Apud Ovid. Art. 3. *Accipe me Capareu, cineres miscebinus, inquit, Iphias: in mediis desiluitque rogos*.

Ibid. *Reconcinato mendacio fallens maritum*] Lib. 9. *Confictis observationibus vanis, fallens maritum*.

Ibid. *Laceratis visceribus suis*] *Laceratis ob altitudinem praecipitii*. Firmicus 1. 3. *Per praecipitia proiectum corpus flebili laceratione dispersit*. Et 6. 19. *Ipsos vero ex altis detectos locis misera laceratione praecipitat*.

Ibid. *Nec vindictae sequentis poena tardavit*] *Nec ecclestiam Deseruit pede poena claudo*.

Ibid. *Vulnere lucernae*] *Sic vulnus venantum apud Virg. initio duodecimi: et paulo post, nostrum vulnus: quod nos scilicet intulimus*, vide Gellium 12. 9. in fine.

Ibid. *Demergit sese prope ad Oceani profundum gremium*] Oxon. *D. s. prope ad etc.*

Pag. 107. *Dubiium salutis iacere*] Ovidius: *Ille ego sum vitae dubius*.

Ibid. *Ille verborum et satis curiosa avis*] *Loquacitatem bene curiositati iunxit*. Donatus ad Hecyram: *Curiositas signum est loquacitatis*. Plutarchus in *πρὸς ἀδελφου*. Τῆ δὲ ἀδελφού, καὶ ἡ περιεργία (καὶ οὐκ ἔλαττον) πρότεστι· πολλὰ γὰρ ἀκούειν θέλουσιν, ἅμα πολλὰ λέγειν ἔχουσιν. Paulus 1. 5. ad Timoth. *Φλάζου καὶ περιεργου*.

Ibid. *Irata solidum*] *Soudnly angry*. Hesychius: *Ἰτέρηχος, ὀμπεραλλόντως ὀργιζόμενος*. Clamor irae comes et pedissequus. vide ad Matth. 12. 19. notata.

Ibid. *Ille bonus filius meus*] *Amare, sic in Apologia: Hancine gratias bonus filius matri rependis? Venus ista ad Psychem infra lib. 6. Ego te excipiam ut bonam norem condeceat*. vide supra ad Lib. 1. pag. 6. notata.

Ibid. *Prome etc. nomen illius quae puerum etc. investem sollicitavit*] Procopius: *Αἱ τῶν γυναικῶν ἀμαρτάνες οὐκ ἐπὶ τοῦς ἀνδρας ἵενται μένος, ἀλλὰ καὶ παίδων ἕπονται μάλλον*.

Ibid. *Quae sola mihi servis amantur*] Male haec absunt ab Oxoniensi. supra lib. 2. *Me etc. satis amantur cooperuit*.

Ibid. *Vel maxime etc.*] Oxon. *permaxime*.

Ibid. *Iam inde a foribus boans*] Pollux Onomast. 2. 4. *Τῶν τῶς γλώττης ἔργων ὀνόματα, βοᾶν, ἐκβεῖν, etc.* Boare ab ipsi foribus, indignantium est, simile 9. *Introventem maritum aspero sermone accipit*.

Ibid. *Honesta haec, et nostris natalibus etc. congruentia? etc.*] Donatus ad 4. 1. Andr. *Ab interrogatione incipit qui nimis irascuntur*.

Ibid. *Tuae parentis, imo Dominae*] Hieronymus ad Gaudentiam, de filiolae institutione: *Amet*

(matrem) ut parentem, subiciatur ut Dominae Laetantius 4. 3. Dominum eundem esse qui sit pater, etiam iuris civilis ratio demonstrat: quis enim poterit filios educare, nisi habeat in eos dominii potestatem?

Ibid. Nec sordidis amoribus inimicam meam pollueres] Ita et Oxoniensis Codex: praefero autem quod in editis permulctis, cruciatae, sensus est: nec non tantum (quod meministi me contemdisse a te,) inimicam meam sordidis amoribus non cruciatae: verum etiam eam.

Ibid. Per etc. ora populorum rumoribus convictis etc. male audire] Infra lib. 8. Hoc infamia consternati, quae per ora populi facile dilapsa, merito invisos ac detestabiles eos cunctis effecerat, etc.

Ibid. Verum etiam hoc aetatis puer, tuis licentiosis et immaturis iuengeris amplexibus] In Apologia: Inter scorta et pocula puer hoc aevi etc. agitat. Infra lib. 9. ille: Tu autem, tam mollis, ac tener, et admodum puer etc. aetatis flore mulieres adpetis? etc. et intempestivum tibi nomen adulteri vindicatis?

Ibid. Inamabilis] Post reliqua hoc additum pro gravissimo convicio, vide 2. 6. A. Gellium.

Ibid. Nec me per aetatem posse concipere] De liberis Hesiodus: Γηράκοντας ἄτιμους τοι κήρα.

Ibid. Figue donatūrum istas pinnulas et arcum etc.] Ipsa Eadem de Eodem apud Lucianum in Deorum Dialogis: Πολλὰ μὲν ἠπέλησα, εἰ μὴ πύθονται τοιαῦτα etc. κλάσειν μὲν αὐτοῦ τὰ τέξα καὶ τὴν Φάρτραν, περιαιρήσειν δὲ καὶ τὰ πτερά.

Ibid. Et omnem meam suppellectilem, quam tibi non ad hos usus dederam] Ut me nempe, praeter caetera morum tuorum dedecora, tuis vulnerares tuis, etiam Ovidius ad lascivientem Deum istum 3. 4. de Ponto: Discipulo perii solus ab ipse meo. Dum damus arma tibi, dum te lascive docemus, Haec de discipulo dona magister habet. Notetur formula loquendi, non ad hos usus. Ovid. Metam. 5. Non hos adhibendum ad usus. Virgilius: Ensemque recludit Dardanium, non hos quaesitum munus in usus. Manilius de Andromeda: Induiturque sinus, non haec in vota paratos. Porcius Latro in Catilina: Reminiscere, reminiscere ferrum illud sceleratum, atque illas nefarias faces etc. non ad oppugnandam Urbem, neque ad eam concremandam tibi datas fuisse: sed potius ad salutem civium, dignitatem imperii, libertatisque nostrae defensionem.

Ibid. Quem tibi non ad hos usus dederam] Supra lib. 2. Gladium, quem etc. ad hos usus extuleram.

Ibid. Male prima pueritia instructus es] Oxon. et plures alii MSS. inductus es. nec aliter

antiquissimae editiones. Gellius 16. 8. Cum in disciplinas dialecticas induci etc. vellemus. 1. gradatum, §. 4. in hunc modum. ff. de muner. et honor. Eos qui primis literis pueros inducant. Socrates Histor. Eccles. 3. 24. Ως εὖος τοῖς σοφισταῖς ποιῆν ἐν τῷ νέον εἰσαγωγῆ. Prima pueritia est quam Gellius 10. 19. primivem pueritiam vocat.

Ibid. Acutas manus habes] Quasnam aut cuiusmodi sunt acutae manus? num agiles? ut motus acutus apud Statium: et acuti unguis apud Iuvenalem: an quales immanitates Propertius vocat? In me mansuetas non habet illa manus, et alibi, audaces manus. Neu timeam audaces in mea membra manus. An vero acutae manus metonymice pro acutis telis quae manu spargit? Psalmista 45. 6. τὰ βέλη σου ἠκονημένα.

Ibid. Maiores tuos irreverenter pulsasti toties] Crudelis mater magis, an puer improbus iste? Improbis iste puer, crudelis tu quoque mater.

Ibid. Et ipsam matrem tuam, in inquam etc. deundas quotidie, et percussisti saepius] Seneca Octav. Timeade matri teliger saepe puer.

Venus ista de Eodem apud Moschum: Καὶ χρῆσον περὶ νῦτα Φαρέτριον ἔνδοσι δ' ἐντι τοῖς πικροῖς κάλαμοι, τοῖς πολλὰ κε κ' ἐμὲ τιτρώσει. nec non apud Lucianum: Ἐβριστής ἐστιν, ἐμὲ γὰρ αὐτοῦ τὴν κνήρα οἷα δέδρακεν! ἄρτι μὲν εἰς τὴν Ἰδὴν κατάγων Ἀγχίσοιο ἕνεκα, etc. ἄρτι δ' ἐς τὸν Λίβανον, ἐπι τὸν Ἀσσύριον ἐκείνου μετράκιον, etc. Colvius defraudat importune, agitur hic de pulsatione et verberibus, quibus denudatio praevia.

Ibid. Me inquam etc.] Cicero in pro Caelio: Me ipsum: me inquam quondam pene ille deus cepit.

Ibid. Sed saxo te lusus huius ponnitot] At non impune feremus, Quaeque inhonoratae, non et dicemur inultae.

Ibid. Irisui habita quid agam? quo me conferam? etc. petamne auxilium ab inimica mea Sobrietate, quam etc. saepius offendi? an rusticae etc.?] Dido apud Virgilium: En quid agam? rursus ne procos invida priores Experiar? Ariadne apud Catullum: Nam quo me referam? qualis spe perditā nitat? Idmonaeas ne petam montes, a gurgite lato Discernens Pontum trunculentum ubi dividit aequor? An patris auxilium sperem, quem nae ipsa reliqui? ubi in primo versiculo pro nam legerim nunc, quomodo in Appuleio nostro: et pro perditā, prodita: infra ibidem enim, Iustam a Divis exposcam prodita multatam.

Ibid. Stellionem istum] Glossae: Κακῶργος, maleficus, stellio. sic enim, non, stellionatus legendum.

Ibid. Nec tamen vindictae solatium tantum sperendum est] Percommode Palat. et Florent. MSS.

MISS. *solatium undeunde spernendum*. vindictae (inquit) ex quacunque plaga flans aura recreabit me. Iuno apud Virgilium: *Quod si mea Numina non sint Magna satis, dubitem haud equidem implorare quod usquam est*. ubi Servius: *Ac si diceret (ut hic Venus) etiam humilia*. In veteri locupletissimo Onomastico: *Undeunde, ὀπότεν εὐν.* Terent. Andr. 4. *Ubi-ubi erit*. ad quae Donatus: *In prima parte vim suam tenet, in posteriore productione: quomadmōdum ut-ut, quaquā, undeunde*. De *vindictae solatio* abunde ad pag. 39. diximus.

Pag. 109. *Arum denotet*] Oxon. enodet; pro qua alteram non mitto lectionem.

Ibid. *Et ipsum corpus suis acrioribus remediis cōcrecat*] Quod Paulo τὸ σῆμα δουλαγωγεῖν καὶ ἰσπαύειν.

Ibid. *Istis manibus etc.*] *Istis δεικτικῶς*. vide ad Act. Apost. 20. 34. notata.

Ibid. *Meo gremio nectare fontis*] Hypallage, qualis 6. *Peius terrenis remediis inquisitionis absumens*.

Ibid. *Sic effata, foras sese proripit infesta*] *Iliad.* 22. Ὡς Φαίμην, μεγάροιο δέεσσανο μινυδὲ ἴση. Παλαμῆνη κερθίν. De Petro Nonius in Ioh. 20. 3. Ἐμπροσθε εἰσπρηθέντι ποδῶν διφῆ-τορι τερπῶ Ἄνδρον ἐκ μεγάροιο. Achilles Tal-ius 2. Ταῦθ' ἄμυ λέγουσα, ἀνεπήδησεν ἔξω.

Ibid. *Stomachata biles Venereas*] *Poemineae*. *ardentem curaque iraque coquebant*.

Ibid. *Quacsiuere cur truci supercilio tantam venustatem micantium oculorum cōcrearet*] *Quae causa indigna serenos Foedaret vultus*. In Epistolis Philostrati: Ἄνθος ἐστὶ γυναικὸς ἢ τοῦ προσώπου φιλομήνη· μὴ οὖν τρυχεῖα γίνου, μὴδὲ Φοβερά· μὴδὲ ἀποστεφάνου τὸ κάλλος, μὴδὲ ἀφαιροῦ ἴδων σεαυτὴν, ἢ ταῖς καλαῖς ἕρῃ ἐν ταῖς ὀμμασι Φύεται. Ibidem: Ἐχθρὸς σε ὀργιζομένην κατέλαβον, καὶ ἔδοξα ἄλλαν βλέπειν· τοῦτον δὲ αἰτίου ἢ τοῦ θυμοῦ ἐκστασις, ἀκριβῶς; σοι συγχεῖσθα τὴν τοῦ προσώπου χάριν. Itorum: Οὐ πρέπει οὐδὲ ἥλιω τῷ προσώπου νεφέλην παραβάλλεσθαι. τίς ἢ κατῆφεια αὐτῆς τίς ἢ νόβη; τί τὸ στυγνὸν σκότος τοῦτο; μειδίαιου, etc. ἄποδος ἡμῖν τὴν πᾶν ὀμμάτων ἡμέραν. Aristacnetus 1. 17. Μὴ σκυδῶπαζε καλὴ γε ὄψα, μὴδὲ τὰς ἰφθῖς ἄνευσε· ἐλ γὰρ Φοβερά γένειο, ἤ-τον καλὴ ἴση. *Micantes oculi* heic, ut supra 2. et 3. libb. *Præ vultu tumido mihi vultu turbido placeret*. Pacuvius: *Caperat fronte, vultu turbido*. Infra lib. 9. *Dum Barbarus vultu turbido iratus incedit*. ad quem locum plura. Gellius 11. 7. *vultum turbatum* dixit.

Ibid. *Venustatem micantium oculorum*] Ex hoc loco Ammianus lib. 25. de Iuliano loquens: *Venustatem micantium oculorum flagrans*, et bene heic *venustatem*. supra lib. 3. *Frontem tuam assidua venustate laetabit*.

Ibid. *Opportune, inquit, ardenti prorsus isti meo pectori violentiam scilicet perpetraturae venitis*] *Lectionis istius*, quae impune per omnes editos discurrit, sensum ego multum perspicio. si *pectoris violentiam perpetraturae* (aut, ut in quibusdam est, *perpetrare*) *veniant*, quomodo *opportune*? nemo qui malo dando venit, tempestive adest, ut omittam loquendi modum satis absoum, *violentiam pectori perpetrare*. Tentabam sic mederi, *pectoris violentia s. p. v. Valentia*, grata, iucunda, vel, quae placeant mihi, ita Sallustius apud Nonium (a quo tot locutiones desumit Noster) *volentia plebi facturus*, et bene huic sensui subsequencia congrunt. At (inquit) quis sic usus *perpetrandi* verbo? Noster supra hoc libro: *Quo protinus perpetrato* etc. et Scrip-tor significantissime Latuitatis Aulus Gellius: qui *pacificationem perpetrare* (id est, *facere*) 7. 11. dixit. Festus: *Perpetrat, peragit, perficit*, etc.

Ibid. *Nec enim vos etc. famosa fabula etc. lotaverit*] Q. d. *Omnia in trivitiis vulgator fabula passim*.

Ibid. *Domus meae famosa fabula*] *Plautus: Me miserum famosum facit flagitii suis*. Gloss. *Κακὸφημος, famosus. Κακοφηνία, famositas*. et in alio: *Famosus, ἄτμος*.

Ibid. *Et non dicendi filii mei etc.*] Ob mores depravatos. Glossarium: Ἄφρατος, ὁ μὴ λεκτός, nefandus, etc. Ἄλεκτος, ἴσφινος, indicendus. frustra ergo exquisitissimae doctrinae Vir P. Faber dicenda reponbat. Senex Terentianus: *Ego te meum dici tantisper volo, Dum quod te dignum est facis*. Scrip-tor Maccabnicorum: Ταῦ ἄσεβῶς, καὶ οὐκ ἀρχιερέως Ἰσραήλ. supra hoc ipso libro: *Illas scelestas foeminas, quas tibi post intersecinum odium, et caecata sanguinis foedera, sorores appellare non licet*.

Ibid. *Tunc illae, ignarae quae gesta sunt, etc.*] *Infra lib. 9. Maritus ignarus rerum etc. hospitium repetit*. loci tamen qui prae manibus sententiae magis congruit *gnarae*, vel non *ignarar*: quod et video Beroaldum monuisse. Firmatur lectio talis ab his supra, *Utcunque casus eius non inscius*, etc.

Ibid. *Palpare Veneris iram etc.*] *Lib. 8. Vero bis palparibus stimulum doloris obtundere*. Onomast. vetus: *Palpium, θωπεία*.

Ibid. *Quid tale Domina deliquit tuus filius, ut etc.?*] *Servius ad Aeneid. 10. Quaciritur quid tantum iste commiserat, ut sic Aeneas aevicet*.

Ibid. *Animo perycitaci*] Ita melius quam *peritaci*. In veteri Tragoedia: *Sed perycio Atax animo et indomabili*.

Ibid. *Quod autem damus illi crimen, si puellae lepidae libenter arsit?*] *Martialis: Quod (rogo,) quod scelus est mollem spectare minitrum?* Apud Quintilianum Declam. 260. *Quid*

est igitur? amavit ille meretricem, et intra concessos adolescentiae lusus (licet aliud parentibus videatur) Naturā tamen datos, forsitan minus tenuerit cupiditatum fraenos? etc. Et quomodo crimen istud hoc tempore est? Puellae lepidae haec, ut 6. de Eadem: Amoris uxori, puellae lepidae periclitantur etc. Aliqui crimen dare, ut infra lib. 7. Culpam manus suae mentiens bestiae dabat.

Ibid. An ignoras eum masculum et iuvenem esse? Apud Terentium ille: Male iudicas: Non est flagitium mihi crede adolescentulum Scortari. Alius apud Plautum: Meo filio non sum iratus: Neque te tuo est aequum esse iratum: si amant, sapienter faciunt. In Senecae Controversiis 2. 4. Amat meretricem? solet fieri, adolescens est.

Ibid. Vel certe iam quot sit annorum oblita es? Lucianus de puero isto: Ἀρχαιότερος τοῦ Ἰαπετού, ergo optime in praecedentibus et iuvenem Florentinus nescit.

Ibid. An, quod aetatem portat bellula, puer tibi semper videtur? Iupiter ad Eundem eodem Luciani loco: Διότι μὴ πάγωνα μὲδὲ πόλιος ἔφυτας, διὰ ταῦτα καὶ βρέφος ἀξιοῖς νομίζεσθαι.

Ibid. Filii tui lusus semper exploras curiose? Indulge veniam puero.

Ibid. Et tuas artes etc. in f. filio reprehendes? Maximian. Quis suam in alterius condemnet crimine vitam? vide quae in hanc mentem ad Rom. 2. 2. vir maximus H. Grotius.

Ibid. Passim cupiditatis populis disseminantem? Zeno Veronensis de Impudicitia loquens: Dis currit etc. per populos.

Ibid. Et vittorum muliebrium publicam praeceludas officinam? Haec est communis lectio, sed ineppissima, scribe, τελευτῶς officinam: expende praecedentia.

Ibid. Sic illae, metu sagittarum, patrocinio gratiosi Cupidini etc. Hardiebantur? Supra haec: Sed mitis fluvius, in honorem Dei scilicet, qui et ipsas aquas urere consuevit, metuens sibi, confestim eam innoxio volumine super ripam etc. exposuit.

Ibid. Venus indignatā ridicule tractari suas iniurias etc. concito gradu pelago viam cepisset. Multa gemit, et se pelago Dea condidit alto. Merit se, et indignans abiit: ut 4. Reg. 5. 13. Naamanus. Aelianus Var. 12. 57. de Meneceate: Ἐξαναστὰς ἀπὸν ὄχετο, καὶ ἔλεγεν ὑβρίσθαι. ridicule tractari etc. est, ridiculos in suas iniurias iocos construi, ut infra lib. 8. locutus. sic alibi eodem libro, ridicule laudare.

Ibid. Pelago viam cepisset? Lib. 9. Retro qua veneramus, viam cepisset.

LIBER SEXTUS.

Pag. 110. Mariti investigationibus iniqueta? Virgilius: Vestigatque virum. Servius: Iniquit: translatio a canibus.

Ibid. Uxoribus blanditiis lenire? Seneca Octav. Tu modo blando vince obsequio Pacata virum. Interpres vult ludic. 14. 15. Blandire viro tuo. vide et ibidem 19. 3. Supra hic lib. 5. in eodem argum. isto: Adolescentulum delicatum blandis obsequiis promerere. Bene et lenire: sic, focinea lenitate ad veritatis humanitatisque viam maritum reducere, Lib. 14. Ammian. Marcellinus, cui simile Φιλανδρία σώφρον (βιαστικῶ καὶ δικαίῳ Φαρμάκῳ) τὸν γυναικῶ ἐπαγεσθῆαι, Paedag. 3. 11. apud Clementem Alexandrinum.

Ibid. Certe servilibus precibus etc. Id est, saltem s. p. cupida uxoris blanditiis maritum lenire, saltem servilibus p. p. Meursius certa, minus recte reponerat.

Ibid. Prospecto Templo? Cereris sempe. Aen. 2. Est urbe egressis tumulus, templumque vetustum Desertae Cereris.

Ibid. Unde autem scio? etc. Supra lib. 1. Unde autem (inquit) scio an? etc. Infra lib. 9. Unde autem tu stultule asine etc. scire potuisti? etc. et 10. Unde enim scio an? etc. Quintilianus Declam. 321. Et unde scio an exhausta portione statim concidat? Arnobius lib. 6. Et unde novissime scitis an simulachra haec? etc. Seneca Epist. 17. Unde enim scis an iam nimis habes? Ita et Latinus Interpres 1. Cor. 7. 16. et Augustinus Confessionum 10. 18. et 37.

Ibid. Dirigit citatum gradum? Lib. 9. Rapidum dirigit gressum: et 7. Dirigit gressum ad suam patriam.

Ibid. Quem defectum prorsus assiduis laboribus spes incitabat et votum? Hieronymus in vita Pauli de Antonio: Neque vero gressus sequebantur animum, sed quamvis corpus inane ieiunium seniles etiam anni frangerant, tamen animo vincebat aetatem. Symeon Metaphrastes de Ioanne Evangelista: Ἐπιβὰς (ἴππου) ἤλαυνεν δλαίς ἡλίαις, τὸ τοῦ ἴππου τάχος πρὸς τὴν αὐτοῦ σπουδὴν ἦττον εἶναι διόμενος. Pro defectum assiduis laboribus, malim defectum scribi, infra haec: In tantis exantillatis laboribus defessam. nisi ex isto ille locus corrigendus.

Ibid. Flexiles in corona? Ita excudi debuit, ut et in Oxon. legitur, non flexibiles, at forsasse non flexibiles sed plectiles scribendum, sic plectilem corollam Plautus Bacchid. dixit. Onomasicon vetus: Plectilis, πλεκτός.

[K k]

Ibid,

Ibid. *Et operae messoriae mundis omnis: sed cuncta passim iacenta, et incuria confusa*] *Dispersae iacebant Sarculaque, vstrigue, graves, longique ligones.* Scholastes ad Nubes Aristophanis: 'Ο αὐτῶν (ἀγρίων) εἶδος πικρῶν καὶ δερμάτων μεστὸς ἔν, οὐδεμίαν ἔχει etc. εὐθεσίαν, ἄλλ' ἄλλο ἄλλο καίται, ὡς ἔτυχε.

Ibid. *Aestu, laborantium manibus proiecta*] Virgilius: *Rapido fessis messoribus aestu.* Claudianus: *Et cum se rapido forsam proiceeret aestu.*

Pag. 111. *Retia scilicet nullius Dei fana et caerimonias negligere se debere*] Propertius: *Nullas illa suis contemner sctibus aras.* Iolauus apud Euripidem: *Ποῖ τρεψόμεθα; τίς γὰρ ἄσπετος ἔσθ; Ποῖον δὲ γαίης ἔρκος οὐκ ἀφίγημεθα.*

Ibid. *Tuum vestigium etc. requirit*] Plaut. Cistell. *Vestigium heic requiro, Qua aufugit quaedam nescio quo mihi.*

Ibid. *Toque ad extremum supplicium expetit*] Caecilius: *Supplicium saevius exspescens anxius factis.*

Ibid. *Es totis etc. viribus etc.*] Ita saepe Appuleius. vide quae olim ad Apolog., pag. 156. [514. Ed. Flor.] notata.

Ibid. *Uberi fetu rigans Deae vestigia*] Arnobius: *Spirantia haec signa quorum plantas et genua contingitis.*

Ibid. *Humumque verrens crinibus suis*] Claudianus: *Numinibus votisque vacas, et supplice crine Veris humum.* Arnobius 1. *Cum Deorum ante ora prostrati, limina ipsa oculis everserent.*

Ibid. *Per tacita sacra cistarum*] Melius in Fuxensi et aliis, *secretis.* sic *tacitum* (i. *tacendum*) *secretum* infra lib. 10.

Ibid. *Demeacuta, etc. remeacula*] Lib. 10. *Candidum quod color demeat, coeruleum quod mari veneat.* Onomast. vetus: *Demeacium, κατωροσία.*

Ibid. *Miserandae Psyche animae etc. subsiste*] *Miserere laborum Tantorum, miserere animae non digna ferentis.*

Ibid. *Inter istam spicarum congeriem patere etc. delitescam*] Plutarchus in Amator. narrat. Ἀπὲρψαν αὐτὴν εἰ γωργολ ἐν τῷ σίτῳ, καὶ οὐτῶ παραίξαν μὲν εἰ δίκωντες.

Ibid. *Quoad tantae Deae saeviens ira spatio temporis mitigetur*] *Tō temporis exturbandum dixerim e loco nullo iure occupato.* Seneca 3. 29. de Ira: *Primum iram non audebimus oratione mulcere, etc. dabimus illi spatium, etc.* Claudianus: *Spatio debilitatur amor.* Infra hic lib. 9. *Nec saltem spatio etc. pecuniae cupido leniebatur,* et ibidem: *Quoad spatio servens mariti sedaretur animus, ad quem locum notata vide.*

Ibid. *Cum qua etiam antiquum foedus amicitiae celo*] Lib. 4. *Qui ius amicitiae summum*

cum illo Demochare colebat. Oxon. *antium foedus:* haud bene. Servius ad Aeneid. 11. *Firmiores sunt antiquiores amicitiae.*

Ibid. *Bonae praeterca foeminae malam gratiam subire nequeo*] *Bona foemina,* ut apud Ciceronem Philipp. 3. *Tuae uxoris, bonae foeminae etc.* et Ennium: *Tarquini corpus bona foemina lavit et unxit.* *Mala gratia,* ut apud Caetonem: *Utrubi bona, utrubi mala gratia capiat etc.* et Senecam Controvers. 1. 5. *Uolo tibi malam gratiam cum sponso tuo facere.*

Ibid. *Optimi consule*] Lib. 8. *Boni etc. et optimi consules etc.*

Ibid. *Discede itaque istis aedibus*] Oxon. *D. istis pedibus,* supra: *Psyche pedes eius advoluta etc.* *Istis laetitia* dixit.

Ibid. *Inter subitae convallis sublucidum lacum prospicit sanum*] *Apposita Glossarii illa: Ἰερὸν ἐν ἄλσει, sanum.* Ovidius Metamorph. 7. *Templa Deum blatri, quae quondam clarus Echion Peccator ex voto nemorosus abdita sylvis.* Ait *sublucidum lacum.* Glossarius: *Ἰσοσκοτεινὸς, obscurus, sublucidus.* crediderim, ut in Appuleio nostro, *sublucidum* reponendum. *Convallis subita* est fere qualem Virgilius *depressam* vocavit, Hesychius: *Καθήμενον, τὸ κοῖλον καὶ ὑμάλῳ χωρίον, καὶ πεδίον.* at in Berun. MS. *subitae* exaratur. sic *vallē subitam* 4. ipso sine habemus.

Ibid. *Sed adire cuiuscunque Dei veniam*] *Ita Deos prece adire* apud Propertium. Virgil. *Principio delubra adeunt,* ubi Servius: *Adeunt proprie dixit: ad maiores enim qui accedit, adit.* Terent. 2. 1. Phorm. *Sed quid cessas hominem adire?* Donatus: *Bene adire, quasi terribilem.*

Ibid. *Föribus*] Glossae: *Θύραι ἱερῶν, fores, singulare non habet.*

Ibid. *Videt dona speciosa*] Servius ad Aeneid. 3. *Sciendum inter sacratas res etiam dona esse, complures MSS. habent pretiosa.* Lactantius 6. 25. *Etiā apud istos qui nullo modo rationem divinitatis intelligunt, donum est quicquid auro argentove fabricatur: item quicquid purpura et serico texitur.*

Ibid. *Postibusque suffixas*] Ibidem Servius: *Figi dona dicuntur.*

Ibid. *Quae cum gratia facti etc.*] Iustinus lib. 24. de templo Delphico: *Multa ibi opulenta Regum populorumque visuntur numera: quaeque magnificentia sui reddentium vota gratam voluntatem etc. manifestant.* Ovid. Amor. 2. ad Isidem: *Ipse feram ante tuos munera pedes.* *Adiciam titulum:* SERVATA NASO CORINNA. Virgilius: *Aere cavo clypeum magni gestamen Aeneas Postibus adversis figo, et veni carmine signo.*

Ibid. *Manibus aram etc. amplexa*] Scholastes Sophoclis ad Oedip. Colon. *Προσάτης, ἡ ἱκέτης: ἡ προσεσθηκὴς τῷ βωμῷ.* Servius ad Ae-

Aeneid. 4. ex Varrone: *Aras Veteres ansas dicebant etc. necesse enim erat a sacrificantibus teneri: quod nisi feret, Diis sacrificatio grata non esset.* et ad 6. *Rogabant Deos, ararum ansas tenentes.*

Ibid. *Deteris ante lacrymis*] Suidas in ἀπερροφῆμιν· Παρέτεται τοῖς δάκρυσιν, ἀπομαρτεροῦσι.

Ibid. *Deteris ante lacrymis, sic apprecatur*] Lib. 11. *Deam lacrymoso vultu sic apprecabar.*
Ibid. *Inclytis Argivorum praesides moenibus*] Non sunt in Oxon. Codice.

Ibid. *Sis meis extremis casibus Iuno sospita*] Sic ad Lunam 11. *Meis iam nunc extremis accrumis subsiste.* et infra heic: *Vos Superi etc. Pro sis heic malim adsis.* Luna citato libri 11. loco: *Adsum tuis commota Luci precibus.*

Ibid. *Quod sciam etc.*] Casaub. ad oram libri sui: *Ad ee que s'entends,* nos paulo aliter accipimus. vide supra ad L. II. p. 33. notata.

Ibid. *Cum tota sui Numinis augusta dignitate*] *ὄν πάρη μεγαλειότητι αὐτῆς:* Act. 19. 27. Virgilius 8. de Aenea: *Tanto laetus horum. Servius: Quod manifeste viderat matrem, et plenum Numinis sui.*

Ibid. *Quam vellem* (inquit) *Psyche nutum meum etc. accommodare!*] Reponamus ex Florent. Palat. et Oxon. MSS. Q. v. i. per fidem nutum meum etc. Supra lib. 3. *Quam vellem* (parens) *iussis tuis obsequium commodare, si per fidem liceret!*

Ibid. *Nutum meum precibus tuis accommodare!*] *Melius commodare:* sic infra 10. *Verbis nutum commodare.*

Ibid. *Nurus meae, quam filiae loco semper dilexi*] De socru sua apud Aristaenetum 2. 8. ille: *Ἄντη με κηδεστῆν ἐξ εὐνοίας παῖδων κλεῖ.*

Ibid. *Tum etiam legibus quae servos alienos profugos etc. vocant suscipi*] Corippus Africanus: *Profugis damus ostia servis? Legibus hoc nostris non convenit.*

Pag. 113. *Indipisci*] Infra 9. *Vestigium adulteri posse se indipisci.* Excerpt. e Gloss. vet. *Indipisci, ἐπιτυχεῖ.*

Ibid. *Iam quae possunt alia meis aerumnis tentari subsidia etc.*] Aen. 12. *Iam quid ego? aut quae iam spondet fortuna salutem?*

Ibid. *Cui nec Dearum quidem etc. potuerit suffragia prodesse?*] Concepta ex Virgillii hisce: *Heu quae nunc tellus, (inquit) quae me aequora possunt Accipere? aut quid iam misero mihi denique restat? Cui neque apud Danaos usquam locus.*

Ibid. *Cui nec Dearum quidem, quanquamvolentium, etc.*] Inscriptio vetus Hispaniensis: *Nec Hercules, quem Gades colunt: nec Bellona, quam Camertes adorant: nec Dii omnes Romani eripere me a morte potuerunt.*

Ibid. *Quo rursum etc. tantis laqueis inclusae vestigium porrigam?*] Vetus Tragicus apud Ciceronem 3. de Orat. *Quo nunc me vortam? quod iter incipiam ingredi? apud Eundem Tuscul. 3. Quid petam praesidii, aut exequar? quove nunc auxilio aut fuga Freta sim? Quo accedam? quo applicem? Prae illis quo rursum, placet quorsum a Mercero substitutum. infra hic: Quorsum istam festinantis vestigio luebratis viam?*

Ibid. *Quibusque tectis, vel etiam tenebris abscondita, magnae Veneris inevitabiles oculos effugiam?*] Terent. 1. 4. Phorm. *Quod eius remedium inveniam iracundiae? ubi Donatus: Plus est quam si diceret, nullum.* Psalmista 138. 7. *Quo ibo a spiritu tuo? et quo a facie tua fugiam?* et post: *Et dixi, forsitan tenebrae conculcabunt me, et nox illuminatio mea, etc. Quia tenebrae non obscurabuntur a Te, et nox sicut dies illuminabitur,* Theodoretus Serm. 3. *περι προνοίας? Οὐκ ἐπέχουσιν ἐκείνων τὸν ἄφθαρτον ἔ βούλεται θεωρεῖν, ὄρφος, καὶ τοῖχος, καὶ ὕραι κεκλεισμένοι. οὐδὲ τῆς νυκτὸς τὸ ζωφῶδες ἐμπόδιον τῆ θεωρίᾳ γίνεται.* Minucius in Octavio: *Tenebris interest, interest cogitationibus nostris.*

Ibid. *Quin igitur masculum sumis animum?*] Caecilius: *Quin tu animum affirmas? Ovidius: Quin animum firmas, teque ipsa recolligis?* infra hoc libro: *Quin igitur masculum tandem sumis animum?*

Ibid. *Et ultraneam te Dominae triae reddis?*] Ad Bessum Cobares apud Curtium lib. 7. *Quin etc. occupas gratiam, dedisque te? utinamque cesserit, meliorem fortunam deditus quam vicus habiturus.*

Ibid. *Et vel sera modestia saevientes eius implacabilesque Domini crudelitatem impediunt suam, si quando poenitentia fugitivos reduxit: et dediticis hostibus parcimus.*

Ibid. *Principium futurae secum meditabatur defensionis?*] Apud Terentium ille: *Quam ego nunc totus displiceo mihi! Quam pudet! neque quod principium incipiam ad placandum scio.* adde quae ad Luc. 15. 18. adnotavimus.

Ibid. *Currum quem et Vulcanus subtili fabrica studioso poliverat?*] Aeneid. 12. *Ensem, quem Dauno ignipotens Deus ipse parenti fecerat,* ubi Servius: *Ac si diceret: non per ministros. Oxoniensis hic, et plures alii MSS. Quem et Vulcanus aurifex.* et nota, *studiose poliverat.* Virgil. sentum describens, de eodem artifice: *Et lapsa ancilia coelo Extuderat.* ubi Servius: *Extuderat, studioso fecerat.*

Ibid. *Ante thalami rudimentum*] Lib. 7. *Post etc. rudimenta Veneris, et 9. Amori rudi litabant.*

Ibid. *Limae tenuantis detrimento conspicuum*] [Kk 2] id

Id est, eo vel nomine pluris aestimandum. Pli-
nius 33. 11. *Iam vero et menses repositiis im-
ponimus, et ad sustinenda obsonia interraddimus
latera: et interest quamplurimum lima perdidit.*
Glossarium: *Detritumtum, ἀποτριμμα.*
quod in vet. Onomastico: *Refrimentum, διά-
τριμμα.* et ibidem: *Rasamentum, σίμμα.* bene
et *lima tenuantis.* Scholiastes vetus Horatii ad
Epist. 1. 14. *Limat, attenuat, diminuit.*
Ibid. *Ipsius auri*] Ovidius de Solis curru:
*Aureus axis erat, temo aureus, aurca summæ
Cursivatura rotæ.*

Ibid. *Stabulant*] In eodem veteri Onomasti-
co: *Stabulo, ἀλιζέμα.*

Ibid. *Picta colla torquentes*] Male ad Pro-
peritium Passeratius *torquatae* scribit, supra lib. 2.
Cervicem intorsit, quo loco adnotata consule.
Depictis collis columbarum vide et supra ad L. 1.
p. 26. notata.

Ibid. *Inguum gemmeum subeunt*] *Quatuor Deæ
magna columbas Curribus admovit, frenisque
cœrent ora: Et medium coeli terræque per aëra
vecta est.*

Ibid. *Susceptaque Domina lactas subvolvant*] Ovidius Metamorph. 7. de Eadem ista: *Perque
Ieves auras tinctis innecta quadrigis, Litus adit
Laurens.*

Ibid. *Et cœterae quae dulca cantitant aves
melleis modulis suave resonantes, adventum Deæ
pronunciant*] Lib. 11. de hac Dea ipsa: *Ut ca-
rioræ etiam aviculæ etc. concentus suaves ad-
sonarent: matrem siderium, parentem tempo-
rum, orbisque totius Dominam blando mulcentes
affavine.*

Ibid. *Melleis modulis*] Supra lib. 5. *Mellitæ
centus dulcedine.*

Ibid. *Cedunt nubes, et coelum panditur*] Ma-
tebam *discedunt nubes.* Virgilius: *Video medium
discedere coelum.* ac *cedere* forsitan pro *discedere*:
ut *cernere* pro *decernere* apud Virgilium eun-
dem. Bene autem post nubium discessionem ait
coelum pandi. Virgil. Georg. 2. *Quem super
ingens Porta tonat coeli.* Servius: *Ær nubibus
plenus, per quem iter in coelum est.*

Ibid. *Aether cum gaudio suscepit Deam*] Clau-
dianus: *Quam laetus post bella Iovem suscepit
aether, etc. cum gaudio hic, ut infra: Accep-
tam cum gaudio plenam urnulam etc. retulit.*
Summum aethera autem dixit exemplo Virgiliti,
qui proprium et perpetuum id aetheri epitheton
dedit, ut docet nos Servius Fuldens. ad Ae-
neid 1.

Ibid. *Obvias aquilas*] Obvia quidem lectionis
istius mens est: non incite tamen κατὰ μετανο-
μίαν obuncas scribas. Florid. 1. de Aquila: *vel
anguibus obunct.*

Pag. 114. *Magnæ Veneris canora familia*] Catullus: *Et canoras non tacere Diane iussit alites.*

Ibid. *Nec renuit Iovis caeruleum supercilium*] *Annuit invicto coelestem numine rector.* Aeneid.
1. *Coeli quibus annuis arcem.* Servius: *Nun-
semper pronittit aliquid Iupiter.* Et quia præ
mambus renuendi vox, adducamus Taciti locum.
Annal. 15. habet hæc de Fenio Rufo: *Subria
Flavio adissent, annuenteque an inter ipsam
cognitionem destringeret gladium, cademque Ne-
ronis patrare, retinuit, infregitque impetum.*
quo loco optime Faërus renuit, infregitque
impetum. Gloss. *Renuit, ἀναυθεί.*

Ibid. *Oyas etc.*] Id est, *invovante gradu,*
ut infra 11. loquitur.

Ibid. *Frater Arcas*] Ita et Oxon. MS.

Ibid. *Et simul dicens*] Sic editi, sic MS. il-
le, audebam tamen præferre, *Hæc simul dicens.*
lib. 2. *Hæc simul dicens, insecuro grabatulo etc.*
et post: *Hæc simul dicens, respexit ancillam.*
Macrob. 2. 14. Saturnal. *Simul hæc dicens,
amygdalam de lance tulit.* Graeci (a quibus
Latini) ἕμα λέγων, ταύτην.

Ibid. *Al fuga retrahere etc.*] *Retrahere* pro-
prie de fugitivis dicitur: quo Terentius respi-
ciens, *argentum fugitivum retrahere* Heautont.
4. 2. dixit.

Ibid. *Savia*] Servius ad Aeneid. 1. *Osculum
religionis est, suavium volaptatis.*

Ibid. *Unum blanditibus appulsu linguae
longe mellitum*] Ovidius: *Osculaque inseruit cu-
pida luctantia lingua.* Idem: *Improba tum vero
iungentes oscula vidit. Illa mihi lingua nexa
fuisse liquet.* Et post: *Quod tota labellis Lin-
gua tua est nostris, nostra recepta tuis.* Vir-
Pollucem 2. 4. *Uesyehum et Suidam in κατα-
λαπτίξειν, et κατελαπτίσεινον:* et hoc loco
Elmenhorstium. *Appulsu linguae,* ut supra
lib. 5. *appulsu palmulae.*

Ibid. *Iamque fores eius Dominae proximanti
etc.*] τὸ eius exturbandum videatur.

Ibid. *De famulatione Veneris*] Onomasticon
vetus: *Famulatio, ἑστίαρεια.*

Pag. 115. *Tandem ancilla nequissima Domi-
nam habere te scire coepisti*] Agrippa Rex
apud Philonem: *Κἄθ' ὅτις ἐμί τῶν εἰδότην ὄτι
δεσπότην ἔγω καὶ Κύριον.* Ad sensum loci alle-
goricum D. Petrus: *Ὡς τις ἤτριται, τούτῃ
καὶ δεδούλωται.*

Ibid. *Quod meas potissimum manus incidisti*] Sic ἐξ ἡεῖρα; ἐπιτίπτειν. Hebr. 10. 31. et in
Historia Susannae com. 23.

Ibid. *Inter Orci canoros tam ipsos inhaestisti*] In
Proserpinae peculio, et familia Orci tam po-
tes numerari: ut supra lib. 3. locutus. In Glos-
sis Isidori: *Canor, forcaps.*

Ibid. *Audaciter in capillos eius inmissa man-
u*] Infra hec: *His editis, involat in eam etc.*
capilloque discisso etc. In Eunuchio Terentii:
Vix me continuo quin involent in capillum. ubi
Dc.

Dehinc sunt Minae sunt istae foeminarum, in se et in alios unguibus saevientium. Aristaeus 2. 7. Ζηλοτυποῦσα τὴν παιδικὴν, τῆς κόμης ἔξειλεκεν. Propertius 3. 7. Tu vero nostros audax invade capillos. Idem 3. 16. Non timeam audaces in mea membra manus.

Ibid. *Trahebat eam.*] Ad Venerem nempe. Aeneid. 2. Manus iuvenem interca post terga revinctum Pastores magno ad Regem clamore trahabant. Servius: Cum festinatione adducebant. vide ad Aet. 8. 3. adnotata.

Ibid. *Nequaquam renitentem*] Vide supra pag. 135. dicto.

Ibid. *Latissimum cachinnum extollit, et qualem solent furem irati*] Mamerinus in Panegyricis: Quis nescit aliorum Imperatorum historem ditatissimum cachinnantemque saevitiam? γέλωτος ὑβριστικῶς χαίρειν dixit Xenophon παιδ. 8. Petronius: Inventi me cum fratre ludentem: risu itaque plausuque cellam implevit, etc. nec se solus intra verba continuit: sed lorum de parā solvit, et me coepit non perfunctorie verberare. Oxon. heic, frequentem irati. melior vulgata lectio. Cicero 1. 15; ad Atticum: Eum pueri aiunt furem trasi.

Ibid. *Caputque quatens*] Homerus: Κίνησε κάπευ, κακὰ θυσοδομοῦμεν. Petronius: caput caput commovens.

Ibid. *Et scalpens aurem etc.*] Heliodorus 2. Τὴν παρὰ τὸν ὤτῃ τὸ οὐς ἐπινοῶσα, etc.

Ibid. *Sed esto securā*] Amare, ut 8. Quiesce secure.

Ibid. *Excipiam te ut bonam nurum concedet*] Apud Terent. Adelph. Ego te exercebo hodie ut dignus es, siliceinum. Lucianus Lapith. Ἀφροῖν ἀμυνοῦμαι ὑμᾶς ὅν τινα καὶ χρὴ τρῶπαν. Apud Petronium illa: Si quis Deus manibus meis Gytona imponeret, quam bene exulem exciperem!

Ibid. *Ut bonam nurum concedet*] Terent. Hecyra 2. 1. Uno animo omnes socrus oderunt nurus. Donatus ad eundem Fabulae 4. 3. Sententiose dixit, tunc congruere et concordare inter se mulieres posse, cum et illa esse desiderit socrus, et illa nurus: haec enim inter illas est discordiosa coniunctio.

Ibid. *Ubi sunt Sollicitudo atque Tristities, ancillae meae?*] Supra lib. 4. In voluptatem veneream convenire, tristitia animi, languore corporis, damnisque caeteris delassatum iri praedicit. Lucretius: Primum Veneris dulcedinis in cor Stillavit gutta, et successit frigida cura. In versu Graeco: Ὡς πολλὰ διὰ τὰς ἡδονὰς λυποῦμεθα!

Ibid. *Tormentis excruciatam*] Lib. 7. Tormentis vexatum pluribus, et pene ad ultimam mortem excruciatum.

Ibid. *Et ecce (inquit) turgidi ventris sui lepocinio commoveat miserationem*] Quasi diceret:

cum vel ex hoc ipso iustior mihi excandescendi ratio. Iuno ad Calistum apud Ovid. 2. Metamorph. *Scilicet hoc etiam restabat (adultera) dixit, Ut secunda moras, fieretque iniuria parvi* Nota, Iovisque mei testatum dedecus esset.

Ibid. *Unde me praecleara sobole aviam beatam scilicet faciat*] Virgilius: Et pulchra faciat se prole parentem.

Ibid. *In ipso aetatis meae flore etc.*] Virg. Eclog. 10. Heic ipso tecum consumerer aev9. Servius: Ipso flore aetatis. Idem ad 4. Aeneid. Sciendum inter homines et herbas esse reciprocan translationem: sic enim pubentem herbam dicitur, quemadmodum, florem aetatis.

Ibid. *Et vitis ancillae filius nepos Veneris audiet*] Indignant. Tacitus Annal. 13. ubi de Nerone amore Actes incupistrato: Sed Agrippina libertam acmulam, nurum ancillam etc. multriter fremere. et nota hic, non, meus nepos, sed Veneris: quod iratae congruum magis. apud Virgilium Iuno stomachabunda: Ubi heic Iuno? ad quae Servius: Melius, quam si ego dixisset.

Ibid. *Et patre non consentiente factae*] Domatus ad Terentii Andriam: Summa nuptiarum potestas in patre puellae est. et ad 1. 2. Phorm. Filius familiae non tam ducit uxorem quam a patre accipit. Aeneid. 11. Alma tibi hanc nemorum cultrix Latonia virgo Ipse pater summalem voceo. ubi Servius: Bene ipse pater, quia auctoramenti potestatem nisi patres non habent. Tacitus 13. Annali: Sed ubi mulier vacua fuit, necesse moras, adversam patris voluntatem causari.

Ibid. *Legitima non possunt videri*] Heso apud Musaeum: Ἀμφόδοι οὐ δυνατόν γάμοις ὄσσοις πελάσσει, Οὐ γὰρ ἐμείς τοκέσσι ἐκπύαδεν. Evaristus ad Africanos Episcopos: Aliter legitimum non sit coniugium, nisi ab his qui super ipsam foeminam dominationem habere videntur. Vide quae ad Matth. 28. 30. illustr. H. Grotius.

Ibid. *His editis, involat in eam, etc. capilloque discisso etc. graviter affligit*] Ovidius ubi supra: Dixit, et arreptam prensis in fronte capillis Stravit humi. Chrysostomus Homil. 15. in Epist. ad Ephes. Εἰς τσαῦτῶ τινες (Domine) ἀτεπίως ἤκουσιν, ὡς ἀποκαλύπτειν τὴν κεφαλὴν, καὶ ἀπὸ τριχῶν σέρειν τὰς θερπαινώδας. Oxon. et alii MSS. involat eam.

Pag. 116. *Et capite conquassato*] In Apologitico: Fronte et occipitio conquassatus.

Ibid. *Et accepto frumento, et hordeo, et milio, et pavovere, et cicer, et lente, et faba, commixtisque acervatum etc.*] Philo in de Ling. confus. Μίξις σαρμάτων διαφερόντων ἔστιν οὐκ ἐν κῆρω παράθεσις ὥστερ ἂν εἰ τις σαρῶν ποιήσει κρέμας καὶ πυροῦς, καὶ ὀρέβους, καὶ ἄλλα τὰ ἔτε τῶν σαρῶν, εἰς ταυτὸν εἰσενεγκῶν, etc.

Ibid. *Videris (inquit) mihi tam deformis ancilla, nullo alio, sed tantum sedulo ministerio amatores tuos promereri*] Lucretius: *Nec divinitus interdum Venerisque sagittis, Deterior sit tunc uti formid foemina actus: Nam facit ipsa suis interdum foemina metus, Ut facile insuecat vir secum degere vitam.*

Ibid. *Sedulo ministerio*] Lib. 2. *Ob sedulum istud ministerium.* lib. 7. *Sedulium colendi frequentabam ministerium.* ibidem: *Sedulium etc. obibam culturae sacrorum obsequium.* et 5. *Tibi sedulo praeministrabimus.*

Ibid. *Discerne seminum istorum passivam congeriem*] Theodoretus Serm. 9. *περὶ Προνοίας* 'Κ'όν ἀναμίξει θελήσης κόγχηρον καὶ Φακόν, καὶ πυρούς, καὶ κριθάς, πάλιν αὐτῶ διακρίσεις εὐμαρῶς, ὡσπερ ἐθέλοις. Glossae: Διαχωρίζω, discrimino, discerno, etc.

Ibid. *Nec Psyche manus admolitur inconditae illi et inextricabili molli*] Panegyristas ad Constantinum: *Non est ratio conandi, cum non est spes ulla complendi.* Quintilianus 6. *Declam. Labori incumbere oportet ubi effectus promittitur: stulta cura est quae spem non habet.*

Ibid. *Manus admolitur*] Onomast. vetus: *Admolitor, ἐπιχειρῶ.* manus admoliri supra etiam 1. dixit.

Ibid. *Immanitate praecepti consternata silens obstupescit*] Seneca Natural. quest. 3. 27. *In extrema perductis hoc unum solatium est, quod transit in stuporem metus: non vacat timere mirrantibus.*

Ibid. *Silens obstupescit*] Virgil. 11. *Obstupere silentes.*

Ibid. *Difficultatis tantae etc.*] Laborantem a prava distinctione locum sic emenda: *Difficultatis tantae, laborisque misera contubernalis magni Dei, socrusque sacvitium execrata, etc.*

Ibid. *Terrae omniparentis agiles alumnae*] Virgilius: *Terrae omniparentis alumnum.* etiam Artemidorus Oneirocrit. 1. 26. et 3. 6. *formicas τῆς γῆς παίδας* vocavit.

Ibid. *Puellae lepidae etc.*] Venustae, speciosae. Gloss. *Lepidus, etc. χαρσεῖς, ὄρατος.* supra lib. 5. *Si puellae lepidae libenter adriserit.*

Ibid. *Contubernalis magni Dei*] Lib. 5. de Eodem: *Precibusque potius Deorum maximum percole.*

Ibid. *Ruunt aliae, superque aliae sedulum populorum undae*] Apollonius Argonaut. 4. *itidem de formicis:* 'Απλκτον μεμάσιν ἐπῆτρι- με. Plesychius: 'Επῆτριμα, ἄλλα ἐπ' ἄλλοις, πικνύει bene et ruunt. Servius ad Aen. 4. *Ruunt, cum impetu festinant.* Idem ad Aen. 8. *Ruebant: cum impetu veniebant: et hoc verbo more suo ostendit velocitatem.* Donatus ad 3. 2. Adolph. Ruere, est toto corpore uti ad impellendum: quod faciunt, qui ipsi praecipites alios prosternunt.

Seneca cap. 1. de Vita beata: *Inde ista concersatio aliorum supra (lege super) alios ruentium,* supra haec lib. 1. *Socratem superro.* bene populorum etiam. Proverb. 30. 25. *Formicae populus infirmus.* sic, *populus opum,* Virgilius 4. Georg. *Undae μεταφορικῶς.* Iuvenalis: *Nobis properantibus obstat Unda prior.* Scholastes: *Populi multitudo etc. sic inundantem populum Hieronymus ad Lactum.* Ammianus lib. 26. *Undatum coeunte plebe.*

Ibid. *Sed initio noctis etc.*] Melius, *Sic initio noctis,* supra lib. 3. *Sic noctis initio Pamphilo vecors animi, etc.* et 10. *Sic necessarium sanguinis sui munus aggreditur.*

Ibid. *Vino madens*] Suidas: *Διὰ βροχῶς, ἐνωμένους,* supra lib. 2. *Compotores, vino madidi.*

Ibid. *Nec tuarum manuum istud opus*] Tibullus: *Humanum nec fuit istud opus.*

Ibid. *Illius, cui tuo, imo ipsius male placuisti*] Lib. 8. *Oculi isti, quibus male placui,* ubi plura.

Pag. 117. *Frusto cibarii panis ei proiecto*] Post opus expeditum nempe. Chrysostomus Eclog. Homil. de Iuramento: *Πολλάκις τεχνίτης διαμόστω τῷ κενήτῃ μὴ πέρτερον αὐτῷ ἀφῆσιν φαγεῖν καὶ πιεῖν, ἕως τὸ δεῖν ἔργον ἅπαν ἀνίστη. τοῦτο δὲ καὶ παιδαγωγὸς πόλιαις πρὸς νέον, καὶ πρὸς θεράπωναν ἐποίησε δόξαινα.* Panis cibarius, est, nec delicatus, qui servis ad cibum datur. sunt verba Isidori Orig. 20. 2. *Proiecto;* tanquam ad canem dixit, in maiorem contumeliam.

Ibid. *Non tuum, inquit, nequissimam,* etc.] Oxon. *N. t. i. foemina,* for.asse utrumque insequendum, lib. 3. *Nequissimam facinorosissimamque foeminam.*

Ibid. *Interioris domus unici cubiculi custodia clausus coerebatur acriter*] In Eunuchio Terentii: *Mihi ne abscedam imperat, In interiori partem ut maneam solus, etc.* 'Εν δόμων μυχθὶ Φυλάσσειν Menander apud Stobaeum dixit, at quale hinc unicum cubiculum vix quisquam exposuerit, legamus, dum quid melius succurreret, *munitione cubiculi.* supra lib. 4. *Parva, sed sativita munita domuncula etc.* infra lib. 9. *Mina custodela munitione domi suae etc. colibeat.*

Ibid. *Coerebatur acriter*] De eodem lib. 5. *Et corpus eius acrioribus remediis coereat.* Glossae: *Coereat, etc. κολλάζει, τιμωρεῖται.*

Ibid. *Aurora commodum inequitante*] Lib. 3. *Commodum punicantibus phaleris Aurora roscum quatiens lacertum, coelum inequitabat, etc.*

Ibid. *Oves ibi nitentes, aurique colore flaventes, etc.*] Apud Ciceronem ex Tragoedia veteri: *Agnum inter pecudes aurea flavum comae.* Seneca de ariete Pelopis, in Thyeste: *Huius per omne corpus infusa coma Dependet auro.*

Ibid.

Ibid. *Fluvialis rupis*] Inde *praeurupta fluminis* (quae nempe flumini praetenduntur) in Apologia.

Ibid. *Musicae suavis nutricula* etc. *Arundo*] Scholiastes Horatii: *Ripae fluminum arundinum sylva decorantur, quae a ventis agitata obscure sonant.*

Ibid. *Aerumnis exercita*] Beda in de Orthographia: *Exercitus laboribus, exercitatus studiis.*

Ibid. *Meas sanctas aquas polluas*] In Dialogo ad Asclepium: *Undaeque divinae non solum pollutentur sanguine, sed etc.*

Ibid. *Truci rabie solent efferrī*] **Lucilius:** *Studio atque odio illius efferror ira, at melius P. Colvius, efferrari, infra lib. 9. Efferrari iam simili rabie.* et **Ibidem:** *In suam advertit perniciem efferrari.* **Glossarium:** *Efferratus, ἡγριμμένος.*

Ibid. *Et nonnunquam venenatis morsibus in exitium saevire mortalium*] **Lib. 8. de lupis:** *Exitumque infestissimarum pecudum ipsi iam humanis capitibus immittere. De venenatis morsibus sub initium libri 9. dicemus.*

Ibid. *Sub ista procerissima platano quae mecum simul fuentum bibit*] **Lib. 1. Haud longe radices platani lenis fluvius etc. *ibat.* ubi fuis.**

Pag. 118. Subridens amarum] **Ammianus lib. 27.** (ex Nostro, ut saepiculae:) *Minutus suopte ingenio, et subamarum ridens.* **Virgilius:** *Subridens mista Mezentius ira.* **Hesychius:** *Σαρκά ζῶν μετὰ πικρίας γελῶν.* **Infra hoc lib. Risu maligno salutant.** **Cicero** in de Orat. *Et ridens, et stomachans.* **Noster** in Apologetico: *Cum risu succensentem.* quo loco adnotata vide.

Ibid. *Subridens amarum*] **E** converso apud **Catullum.** **Facti auctor**] **Glossae:** *Ἀδευργός, auctor rei.*

Ibid. *Pauca Coccyi fluentia*] *Rauca excusum volui,* quomodo **Lipsius** emendaverat.

Ibid. *Indidem mihi de summi fontis penita scaturigine vorem rigentem istā confestim urnulā deserto*] **Iuvenal. 6.** *Si candida iusserit Io, Ibit ad Aegypti finem, calidaque petitas A Meroë portabit aquas.*

Ibid. *Studiosae gradum celerans*] **Ex his Virgiliū:** *Ille gradum celerans studio properabat anili.*

Ibid. *Cumulum*] **Scribe** cum **Colvio** et **Bertin.** **Cod. tumulum.**

Ibid. *Deserto*] **Oxon. deseres.**

Ibid. *Certe vel illic inventura vitae pessimum finem*] **Veterimae** editiones: *Certe vel illic inventae pessimum finem.* **Oxon. MS.** *Certe vel illic invitae pessimo fine.* ex quibus facile est conicere, aut, *inventura pessimum finem:* aut, *pevitura pessimo fine* scribendum.

Ibid. *Dextra laevaue etc. saevi dracones, inconnivae vigiliae luminibus addictis*] **Epitoma** **Festi:** *Dracones ἀπὸ τοῦ δρακόντι δίδι: etc. quae ex causa incubantes eos thraeauris custodiae causa Antiqui finxerunt.* **Dracemum** infantiae **Neronis** custodem apud **Tacitum Ann. 11.** habemus: *fluminis autem, ut hoc loco, custodem, apud Euripidem Phoenissis.*

Ibid. *Inconnivae vigiliae luminibus addictis*] **Hinc ἄνθρωποι δράκοντες 2. 14.** **Philostrati.** **Seneca** de **M. Regulo:** *Et in perpetuam vigiliam suspensa sunt lumina.*

Pag. 119. Quid facis? vide. et, quid agis? etc.] **Donatus** ad **1. 3. Phorm.** *Perturbati est intercessoris dicere, Quid agis? Arrianus 3. 22. in Epictetum: Πῶς Φέρσεις; τί ποιεῖτε.* **Perseus:** *Quo deinde insanis ruis? quo? Quid tibi vis? Plinius lib. 9. Epist. 13. Quid audes? quo ruis? quibus te periculis obicitis? infra hic: Quid facis infelix puella? quid agis? cur ad Orcum festinas? nec de nihilo heic post Quid facis? etiam quid agis? additum. **Gellius 13. 23.** *Atrocitatem rei bis idem dicendo alio atque alio verbo auxit inculcavitque: duplexque eadem compellatio admonitionem instantiorem facit.**

Ibid. *Cave, et, Fuge, et, Peribis*] **Servius** ad **Aeneid. 2.** *Brevitas orationis in periculis congruit.* **Hieronymus** in **Malchi vita:** *Vox per antrum sonat: etc. Exite morituri: quid statis? quid moramini? exite.*

Ibid. *Mutata in lapidem Psyche*] **Φρενοβλαβης, και παρὰ τῶν δεινῶν παράπληξ.** ut **9. Heliodorus** locutus. **supra hic lib. 9. Fixus in lapidem steti gelidus.**

Ibid. *Quamvis praesentē corpore, sensibus tamē aberat*] **Philo** de congressu erud. quac. causa: *Τοῖς σώμασι παρῆναι, ταῖς διανοίαις ἀπολλάχθαι, εἰδῶλων καὶ ἀνδριάντων μὴδὲ διαφύροντας.* **Suidas:** *Παροῦν ἀποδημεῖ ἐπὶ τῶν αἰθέρων ἐαυτοῖς μηδὲ μὲν παρεχόμεν.* **Teren-tius Prologo Andriae:** *Adeste.* ubi **Donatus:** *Non, ut absentibus dicit, quippe qui corporibus praesto erant: sed intenti estote.* **Augustinus Confess. 6. 8.** ex **Alipii** ad socios persona: *Si corpus meum in Amphitheatrum trahitis, nunquid et animum meum in illa spectacula potestis intendere? adero itaque absens, etc.*

Ibid. *Lacrymarum etiam extremo solutio carebat*] **Infra lib. 9.** *Nec ullum verbum, ac ne tacitum quidem fetum tot malis circumventus senex quivis emittere.* **Isidorus Pelusiota:** *Οἱ μὲν μετρίως λυπούμενοι καὶ δακρύειν ἰσχύουσιν. οἱ δὲ καταπληγῆμενοι ἐπὶ etc. συμφραῖτε, οὐδὲ δακρύσαι δύνανται, τῆ τοῦ πάθους ὑπεβολῆ ἐλακτικότες, καὶ πάν ὅσον εἶχον ὄργην τῆ τοῦ πυρὸς ἀκμῆ δαπανήσαντες* ἀχανεῖς γούνη καὶ κατηφῆς εἰσι, μήτε λόγων, μήτε δάκρυα προίε-μενοι.* **Apud Quintilianum** ille **Declam. 17.**

Frug.

Fractae malorum contentione mentes etc. caligant: non querelas post hoc invenio, non verba, non lacrymas. Ibidem 1. *Miser post omnia etiam lacrymas perdidit.* Bene autem solatio lacrymarum. Euripides Oenomaο: Ἐστὶ γὰρ δὴ κ' ἔν κακίοισιν ἴδενον Θνητοῖς ἄδυμολ, δακρῶν τ' ἐπιρροζαί. Ἀλγυθόνια δὲ καὶ ταῦτα κουφίζει Φρενῶν, καὶ καρδίαν ἔλυσε τοῦς ἄγαν πόνους.

Ibid. *Supremis Iovi regalis ales*] Virgil. *Ceiri: Aquilis semper gaudet Deus ille coruscis.*

Ibid. *Propansis utrinque pennis*] In Floridis, etiam de aquila loquens: *Propansis utrinque pennis praelabitur.*

Ibid. *Deique numen in uxoris laboribus percipiens*] Tale illud 10. *Illius recognosces imaginem in tua facie, merito te diligo.*

Ibid. *Alti culminis diales vias deserit*] *Diales vias istas sic in Floridis circumloquitur: Aquila cum se nubium tenuis altissime sublimaverit, evecta alis totum illud spatium qua pluitur et ningitur, ultra quod cacumen nec fulmini nec fulguri locus est: in ipso (ut ita dixerim) solo aetheris, et fastigio hiemis, etc.*

Ibid. *Simplex etc. et expert rerum talium*] *Supra lib. 3. Talium rerum expert et rudis.*

Ibid. *Dii etiam, ipsique Iovi formidabiles aquas istas Stygias*] *Formidabiles: per quas formidant peccare.* Virgilius: *Stygiamque paludem, Dii cuius irare timent et fallere numen.* Servius ad Eiusdem locum: *Ipsa Deum poenas docuit: etc.* *Fertur ab Orpheo, quod Dii peccantes per Stygiam paludem, novem annorum spatium in Tartaro puniuntur, unde Statius: Et Styx periuria Divum Arguit.*

Ibid. *Libratisque pinnarum nutantium molibus etc. remigium dextra laevaue porrigens*] *Eodem Floridorum loco: Nutu clementi laevorum vel dextrorum tanta mole corporis labitur, velificatas alas quo libuit advertens, modico cauda gubernaculo. Libratis haec vox propria.* Ovid. *Amor. 2. Omnes quae liquido libratis in aere pennas.* Virgilius de apibus: *Sese per inania nubila librans.*

Ibid. *Et ut abiret innoxius praemonentes*] *Oxon. minantes, edit. Vicentina, praeminantes: quod revocat et commode fulcit vir doctus hoc Isidori loco: Minator est monitor: sed monitor dicitur cum praenunciat bona: minator, cum adversa praenunciat.* *Supra hic lib. 5. Malumque grande de vultu (sui) curiositate praeminatur.*

Ibid. *Citata*] *Neque male citatum scribas.* Gloss. *Κατὰ τάχος, citatim.*

Pag. 120. *Maiores atque peiora flagitia committans*] *Σελυρότερη διαπειλισσάμενη, ut 3. Maccabaeico.*

Ibid. *Remidens exitiabile*] *Scyllaeam renidens, Hieronymus (Turnebo corrigente) dixit. Con-*

tra apud Mamertinum Panaegyristen, *σεισημῆς renidens.* *Fuxens, et Oxoniens. ridens exitiabile.*

Ibid. *Et alte prorsus malefica*] *Ita bene Scalliger. lib. 4. Neque in altioris vindictae vicium etc. lib. 9. Altius commota atque exasperata.* et 8. *Fortunam domus herilis altius miserantes.*

Ibid. *Sed adhuc istud, mea pupula, ministrare debetis*] *Planc hoc erat quod (v. ἀπεργκτος) ἐπίπουα, καὶ τῶν ἐσχημάτων κινδύνον ἐχόμενα ἐπιτάττειν Aelianus apud Suidam vocat.* In vet. Onomast. *Pupus, παιδάριον.* Glossarium: *Παιδάριον, puellus, pupus, et in alio, πάλλαξ, pupa, pupula.* In Palat. tamen, *pupilla.*

Ibid. *Ven confrens pyxidem Proserpinae, petit de te, Tenus, dicitur, modicum de tua mittas ei formositate*] *Zeno Veronensis, Serui, de Continent. Ecce rursus ad lenocinia redis, coloreum de pyxide mutuaris.* Lucianus de mulierum fuscis, et formae adulteris: *Κατάπερ ἐκ Φαρμακοπύλου πύξιδον ὄχλος, ἀγγεῖα μετὰ πολλῆς κκεκοδαιμονία.* Oxon. *ad te, scribe, Petit a te.*

Ibid. *Sed haud immaturius redito*] *Supra lib. 2. Sed etc. cave regrediare maturius.*

Ibid. *Indidem delinitam*] *Fuxens, et Oxon. delitam: alii (quod non improbo) delibutam.* Glossarium: *Delibutum, κατάβητος.*

Ibid. *Et velamento reiecto ad promptum exitum sese compelli*] *Velamento reiecto, est, palam, sine obliquis artibus, omissis tecta machinae latibulis, districtis gladiis fraudum, ut lib. 5. locutus. Contrarium κατασφίξετα: de quo ad Act. 7. 19. notata vide.*

Ibid. *Prorumpit in vocem*] *Oxon. et Florent. prorupit.*

Ibid. *Equid te (inquit) praecipitio misella quaeris extinguere?*] *In isidem, et Cod. Fux. praecipitem ὀ misella etc.*

Ibid. *Quidque iam novissimo periculo, laborique isto temere succumbis*] *Scriptor ad Hebraeos 10. 35. 37.*

Ibid. *Si spiritus corpore tuo semel fuerit sequegatus, ibis quidem profecto ad innum Tartarum, sed inde nullo pacto redire poteris*] *Seneca Herc. fur. Gradumque retro flectere haec unquam sinunt Umbrae tenaces.* Idem Hippol. *Non unquam amplius Convexa tetigit supra, qui versus semel Adit silentem nocte perpetua domum.* et in Ludo de morte Claudii: *Cyllenius illum obtorto collo trahit, Illic unde negant redire quenquam.* Lucianus in Mori. dialog. *Ὁὐ θέμις ἀνελεῖν τινα τῶν ἄταξ τὴν λήμην διαπλευσάντων, καὶ ἐς τὸ ἔσω τ.ῦ στοιμίον παρελθόντων, nec alia Luc. 16. 26. sententia.*

Ibid. *Mihi ausculta*] *Lib. 8. Expertigite mi ausculta.*

Ibid. *Achaiae nobiliss civitas*] *ἄλις (ut Act. 21. 39.) οὗς ἄσμεας.*

Ibid.

Ibid. *Taenarum*, etc.] Virgil. Georg. 4. *Taenarias etiam fauces, alta ostia Ditis*, ubi Servius: *Taenarus Laconiae promontorium est, circa finem Malaeae, ubi Inferorum dicitur esse descensus.*

Ibid. *Inibi spiracula Ditis, et per portas hiantes monstratur iter inivium*] Ex his Virgili: *Illic specus horrendum, et saevi spiracula Ditis monstrantur*. Bene autem per *hiantes portas*: *πλατεια γαρ η πύλη, και η ὁδός εὐρύχωρος*, vide ad Matth. 7. 13. adnotata.

Ibid. *Cuius te limite transmeato simul commiseris etc.*] *Malebam limite transmeato*. apte porro post vocem *inivium*, addit *limitem*. Gloss. *Λιμης, πλαγίως ὁδός*. adeo male a nonnullis *limine* cedebatur.

Pag. 121. *Canale directo perges ad ipsam Orci regiam*] Ovid. l. 4. de Ponto: *Cernis ut e molli sanguis pulvone remissus, Ad Stygias certo limite ducat aquas*. ubi forsitan *tramite* scribendum: quod heic *canali*. Zeno Veronensis: *Itineris vltiae tuae rectum tibi tramitem demonstrare, qui te absque errore ullo ad ipsa coeli regna perducatur*. i. e. ut hic Noster, *canali directo*.

Ibid. *Mulso concretas*] In aliis *conritas*. Oxoniensis, *conceptas*. de quo amplius cogitandum.

Ibid. *Claudum asinum etc. cum agasone simili*] Lexiphanes Lucianeus: *Ὁ ἀστραβηλάτης ἐπέσπερχε, και ἀσκηλιάζων αὐτὸς*. Noster lib. 9. Senecae claudus, cui nostra tutela fuerat permittisat. universa nos iumenta etc. bibendi causa gregatim prominabat. et II. *Asinum pinnis agglutinatis, cuidam debili (id est, claudio) seni adambulantom.*

Ibid. *Nec mora*] Lib. 7. *Nec mora, nec contatio*. Infra hic: *Nec mora, cum coena etc. affluens exhibetur*.

Ibid. *Ad ulteriorem ripam sutili cymba deducit commeanes*] *Sutillium navicularum* apud Gellium. Plinium, nec non alios mentio. Virgilius de hac ipsa caudicula: *Gemuit sub pondere cymba Sutillis, et multam accepit rimosa paludem*, praetulerim tamen Fuxensem librum, et ab Aldo editum, qui legitur *sutilli*: id est, *exigua*. Ipse apud Lucianum Charon ad Mercurium: *Μικρὸν ἡμῶν ὡς δεῦτε, τὸ σακφιδίον etc. ἐστὶ*. (In Dialog. Mort.) Apud Aristophanem Hercules ad Bacchum demare ad Inferos volentem: *Ἐν πλοιαρίῳ τινουτάῳ σ' ἀνὴρ γέρωμ Ναύτης διάξω*. Scholiastes: *Τινουτάῳ, τοῖς δακτύλοις και τὴν πηλάμυν κοιλίαναι Φησὶν' ἀντὶ τοῦ, μικρῶ*. de *ulteriore ripa* supra ad L. II. p. 30. dixi.

Ibid. *Ergo inter mortuos vivis avaritia?*] Petronius: *Ergo amor etiam Deos tangit?*

Ibid. *Nec Charon ille, Ditis pater?* etc.] In Oxon. libro, et edito Vicentiae: *Nec Charon ille, et D. p.*

Ibid. *Et pauper moriens viaticum debet quærere? et, si aas forte prae manu non fuerit, nemo cum exspirare patietur?*] Apud Lucianum Menippus ad Charontem vecturae eius pretium flagitantem: *Ὁ μὴ ἔχω πῶς ἂν λάβοις*. Char. *Σὺ δ' οὐκ ἔχεις ὡς κομίζεαι δέον*. Menipp. *Ἥθειον μὲν, ὡς εἶχον δὲ' τὶ οὐν; ἔρχην δὲ τοῦτο μὴ ἀποδέξωσθαι*. De paupere Iuvenalis: *Iam sedet in ripa, novitius horret Porthmea, nec sperat caenosi gurgitis alveum Infelix, nec habet quem porrigat ore tridentem*. Prae manu, est in manu: sic Terentium in Adelphi.

Ibid. *Illic etc. dabis nauti nomine de stipibus etc. alteam*] *Vetus Interpres* Ioniae l. 3. *Descendit in Ioppen, et dedit nautium iis*. Glossae: *Ναύλον, navis vectura, nautium*. Glossae aliae: *Vectura, Φόρετρον, ναύλον*. in qua voce vide Hesyeh. et Suidam, nec non in *δανάκος* ita enim, non *δανάη* legendum. Antiphonas: *Τὸν ἄξιον, πλουτοσῶνα ἡφέας μεγάλην διαθήκην, Ἐκ πολλῶν ὀβολῶν μούσων ἐνεγκάμενος*, adde Isid. Orig. 8. 11. Scholiasten ad Sat. 3. Iuvenalis.

Ibid. *Sic tamen ut etc.*] Eadem locutio etiam in l. 16. ff. ad leg. Cornel. de sicariis.

Ibid. *Nec tu tamen illicita affectare pietate*] Codd. Palat. et Bertin. *adficitare*. Oxoniensis, *Fuxensis*, et unus Fulvii scriptus, *adficitare*.

Ibid. *Manus paulisper accommodas*] *Sic manum commodare* Vell. Paterculus. Infra hic lib. 9. *Quin igitur praecingeris, mihi que manum tantisper accomodas?* hoc sensu vetus Onomasticon: *Commodo, συνοφέλεω*.

Ibid. *Ut vel unam de manibus omittas offulam*] *Mellius* ita, quam in veteribus, *committas*: at *amittas* reponendum. Alexander apud Q. Curtium: *Nolite etc. maturos fructus per inertiam e manibus amittere*. Sic e *manibus victoriam amittere*, apud Cyprianum in de dupl. martyri. et, *manibus praedam amittere* in Plautino Milite. videantur quae ad Apolog. pag. 88. olim notata.

Ibid. *Altera enim perdit, lux haec tibi prorsus denegabitur*] Vide Suidam in *Τροφάνιος*.

Ibid. *Canis namque pergrandis, etc. amplu capite praeditus etc.*] Glossae: *Amplum, εὐμέγεθες*. Glossae aliae: *Ἐπερμεγέθης, amplus*. In editionibus vetustis melius *praegrans*. Onomasticon vetus: *Praegrans, περιπληθής*, supra hic lib. 2. *praegrans lucerna*.

Ibid. *Tonantibus oblustrans faucibus, mortuos etc. territando*] Columella 7. 12. ubi de Canibus: *Villae custos eligendus est amplissimi corporis, vasti latratus, canorique, ut prius auditu maleficum, deinde etiam conspectu terreat*. In Oxon. MS. et principibus editionibus, non male, *convantibus*: nec inficite Colvius, *tonantibus*. Infra lib. 7. *Rudivi fortiter, tonantique* [L I] clq.

clamore personu: quae etiam Lipsio favent, qui comantibus emendavit. Beroaldus comantibus, infelicissime.

Pag. 122. *Mortuos etc. frustra territando] Aeternum latrans exangues territat umbras.*

Ibid. *Frustra territando] In de Deo Socratis: Inane terricamentum.*

Ibid. *Servat vacuum Ditis domum] Vide Beroaldum.*

Ibid. *Ofusla praeda] Sic loquitur etiam in Floridis, et eodem de Deo Socratis libello.*

Ibid. *Quae te comiter excipiet, ac benigne] Seneca Epist. 21. Paratus erit istius domicilii custos, hospitalis, humanus, et te potentia excipiet.*

Ibid. *Ut et molliter assidere etc. suadeat] In Equit. Aristophanis: 'Αλλ' ἐπιναίρου, Κῆρα καβίζου μαλακῶς, ἴνα μὴ περιβῆς, etc.*

Ibid. *Et panem sordidum petillum esto] Panis sordidus idem qui supra hęc cibarius panis. Nonnumquam Marcellus: Cibarium, quod nunc aut de pane sordido, aut de alio indigno dicitur. Panem sordidum meminit et l. 5. Cod. Theodos. de annon. civic. In Plauti Asinaria: Sordido vitam oblectabas pane. Suetonius de Nerone: Panem quidem sordidum oblatum aspernatus est. Seneca Epist. 18. Panis durus et sordidus, sic ἄρτοι βρωτοὶ l. 71. apud Artemidorum: contrarius in Colloquijs Graec. καθαρός ἄρτος. Romae porro et Vicentiae excusi petiti esto. quod si rectum, ἀρχαῖος γὰρ suberit, et hypallage. archaismus, petitu pro petiuit: ut l. primum ingressu stabulum, et xi. isto habitu congruentem, vide 4. 16. A. Gellium. hypallage, petitu esto, pro, pete esui.*

Ibid. *Canis saevitiam ofusla reliqua redime] Isidorus Orig. 20. 2. Offa est proprie frustum dentium: (lege edentium) nunc est (melius et) latrantium: quia si in os canis iacitur, satiaius illico comescitur. Arnobius lib. 7. Latrantium et canum ritu, ofis saevitias ponere. De Cynico Lucianus: Δῆλος ἢ οὐκέτι ἐρήνη ἄξων, etc. εἰ μὴ κατὰ καιρὸν εἰσεκεκόμεστο πλακεῦς εὐμεγέθης, πρὸς ὃν ἀποβλέψας, ἡμετέροιο ἐγέστο.*

Ibid. *Recalcans priora vestigia] Oxon. et duo alii MSS. recolens etc. male. Infra lib. 9. Reciproco gressu neco recalcans vestigia.*

Ibid. *Observandum praecipue tibi censeo] Sic et alibi: Observandum cautela pressiore censeo.*

Ibid. *Sic turris illa propitia] Rectum proculdubio prospicua, ut in Oxon. et Florent. MSS. quibus prope accedit Palatinus, qui perspicua legit.*

Ibid. *Formositate divinae abditum cures thesaurum] Scribe ex Oxon. et aliis MSS. abditum curiosius thesaurum, subaudi ex praecedentibus, aperire, vel, inspicere velis.*

Pag. 123. *Adorata etc.] Ita et Oxon. MS. Ibid. Mente capitur temeraria curiositate] Est qui inante capitur etc. legic: ego κατ' ἐναλλαγήν mente pro mentis accipio: aut mentecapitur iunctum legendum putarim.*

Ibid. *Asinario debili] Lib. 11. Asinum pinis agglutinatis, cuidam debili seni adambulantiem.*

Ibid. *Infernus somnus, ac vere Stygius] Alca quies, placidaque similitima morti. Ovid. Sine quoque quae faciunt altos medicamina somnos, Vincataque Lethaea lumina morte premunt.*

Ibid. *Invadit cum crassa soporis nebula, cunctisque eius membris perfunditur] Ex Oxon. et aliis MSS. sic lege et interpunge: Invadit eam, crassaque soporis nebula cunctis m. e. p.*

Ibid. *Incebat immobilis, et nihil aliud quam dormiens cadaver] Apud Quintilianum 2. Declam. Tu iaces, et in cadaveris similitudinem usane resoluta es. Basilium in Epistolis: Τῷ βαβῆτ κάρη κατακρητῖσται etc. ἐν θανάτῳ ποιεῖ τοὺς οὐτω καθεύδοντας, cui non dissimile illud in Simocatta Epistolis: Τὸ πῆμα καθύδνειν τοῦ πρέπουτος, τοῖς τελευκῆσι μῆλλον ἢ περ τοῖς ζῶσιν ἀρμείδων. Supra lib. 2. Me somnus profundus in*

immum barathrum repente demergit: ut ne Deus quidem ipse Delphicus facile discerneret duobus nobis iacentibus quis magis mortuus esset. Cadaver dormiens est ἐξῆμερον, sic vivum cadaver Chrysologus paralyticum vocat, et spirans cadaver Hieronymus in Epistolis dixit. Videmus nunc immobilis quam heic aptum vocabulum, Lactantius cap. 18, de Opif. Dei: Corpus vigilante sensu licet iaceat immobile, non tamen quietum est. Tertullianus cap. 43. de Anima: Propono tibi corpus etc. blanda quietis accessione prostratum, immobile situ: quale ante vitam iacuit, et quale post vitam iacebit. Virgilius: Custode sepulto. ubi Servius: Sine pulsu, sine motu.

Ibid. *Immobilis, et nihil aliud quam dormiens cadaver] Nam immobilitas proprie cadaverum. In Apologetico: Ritu cadaveris, unum et immobilem vultum possidet. Plinius Epistolarum lib. 3. Extentus et immobilis, fidem peractae mortis implevit. Suidas: θορά ἐστι σωματίων νεκρωσῖς, καὶ ἈΚΙΝΗΣΙΑ τῶν ἐργάτων τοῦ σώματος, τῆς ψυχῆς ἀπὸ τούτου χωρισθείσης.*

Ibid. *Resectisque pinis aliquantula quiete etc.] Supra lib. 5. Vel certe vires meae diutino labore fessae, quietis intervallo lentantur.*

Ibid. *Psychen innoxio punctulo suae sagittae excitat] Simile apud Thucydidem: ἀνασπίνσας αὐτὸν ὥστε μὴ ἀδικῆσαι. vide ad Act. 12. 7. dicta. Innoxio punctulo heic, ut in Cod. Theod. de cursu publ. etc. innoxia titillo.*

Ibid. *Tu provinciam quae tibi matris meae praecepto mandata est, exequere graviter] Oxon.*

et Faxensis MSS. Tu quod tibi m. n. p. mandatum est, c. 5.

Ibid. *Caetera egomet videro*] In Colloquiis Graecis vet. Ἀμέριμος ἔστω, ἐμοὶ μελήσει. Aelianus apud Suidam: Ὁ δὲ βῆδς λέγει ἐκείνου μὴ πολυπραγμαθεῖν, αὐτῷ γὰρ εἶναι διὰ φροντισῶς.

Ibid. *In pinnas se dedit*] Oxon. *In plumas.*

Ibid. *Alisque pernicibus coeli penetratio veritatis*] Avienus in *Arat. Et coelum pernicibus intrat Diva alis.*

Ibid. *Jupiter prehensa Cupidinis buccula, manique ad os suum relata, consuviat*] De eodem Aeneid. 1. *Oscula libavit natae.* ubi Servius Fuldensis: *Multi valent ita intelligi, ut summum osculum filiae dederit: id est, non presum, sed summa tabella contingens: sed ita aiunt: libavit, id est, contigit: ut solemus, cum blandimentis quibusdam sinistram maxillam contingere puerorum, ac deinde ad os nostrum referre.* Sueton. August. *Eiusque osculum delibatum digittis ad os suum retulisset.* Aristaeus 1. 22. Καὶ λάβρα τὴν ἑαυτῆς πεφίληκε δεξιῶν, ἢ προσήφατο τῷ μερακίῳ.

Ibid. *Licet tu Domine filii nunquam mihi concessu Deum decretum servaris honorem*] Virgil. *Ceiri: Malus ille puer quem nec sua flectere mater Iratum potuit, quem nec pater atque avus idem Iupiter.* In Seneca Octavia: *Invicta gerit tela Cupido.* *Quis exstinxit fulmina saepe, Captumque coelo Iovem traxit.* Ibidem: *Tu fulminantem saepe domuisti Iovem.*

Ibid. *Domine filii*] Hieronymus contra Iovianum, de cuiusvis νεογῶνον filiola: *Vocanda Domina, celebrandum Natalis eius.*

Ibid. *Crebris terrae libidinis foedaveris casibus*] Ferri utique potest haec lectio, at malim sordibus. Venus lib. 4. *Et nomen meum coelo conditum terrenis sordibus profanatur.* ubi et divinum vides mortali oppositum. Iam et sordibus quid aptius potest de libidibus dici?

Ibid. *Crebrisque terrae libidinis foedaveris casibus*] Cyprianus de scenaeicis: *Exprimunt impudicam Venerem, adulterum Martem, Iovem illum suum etc. in terrenos avores cum ipsis suis fulminibus ardentem.* Arnobius lib. 4. *Et tolerari forsitan malettractio haec posset, si eum saltem personis coniugereis comparibus, et adulter a vobis immortalibus constitueretur Dearum: in humanis vero corporibus quidnam quaeso inerat polchritudinis, quid decoris, quod incitare, quod flectere oculos posset etc. Iovis?*

Ibid. *Contraque leges, et ipsam Iuliam, disciplinamque publicam etc.*] Lib. 4. de Eodem isto: *Contempta disciplina publica, etc. nocte discurrens, et omnium matrimonia corrumpens.*

Ibid. *In aves et gregalia pecua serenos vultus meos sordide reformando*] Idem ad Eundem apud

Lucianum in Deorum dialogis: Οὐτως ἐμοὶ ἐν τρυφῆς, ὥστε μὴδὲν εἶναι ὃ μὴ πεποιθὴς με Σάτυρον, ταῦρον, χριστὸν, κύκνον, αὐτὸν, etc. Venus in isdem dialogis de Eodem: Τὸν Δία πολύμορφον ἐπεδείκνυς, ἀλλὰ τταν ἐς ὃ, τι ἐν σοι ἐπὶ τοῦ καιροῦ δοκῆ. Iterum ibidem de Eodem ad Iovem Iuno: Ἐπὴ αὐτῷ ἔνθα ἂν ἤγχαθαι σου, καὶ ἀλλὰ ττη βελτίως ἐς ὃ, τι ἐν κελύσῳ, et de Iove ipso, in *de Sacrificiis*: Ἄρτι μὲν γιγνώμενος χριστὸν, ἄρτι δὲ ταῦρος, ἢ κύκνος, ἢ ἄετός· καὶ ὅλως περικλύτερος αὐτῷ Πρατέως. Cyprianus ubi supra: *Nunc in plumas oris albescere, nunc aureo imbre desuere, nunc in puerorum pubescentium raptus ministris avibus prosilire.* Arnobius lib. 1. *O digna et pretiosa dulcedo propter quam Iupiter maximus cygnus feret, et taurus, et canadiorum procreator ovorum!* Reformando hic, *mutando.* Glossae: *Μετατυπῶ, deformat, reformo.*

Ibid. *Attamen modestiae meae memor*] Apud Petronium ille: *Non ero tui similis.*

Ibid. *Quodque inter istas meas manus creverit*] *Istas deiektikῶς.* vide ad Act. 20. 34. nota.

Ibid. *Dum tamen scias etc.*] Tertullianus Apologetico: *Dum tamen sciatas etc.*

Ibid. *Aemulos tuos cavere*] Haec quidem, utcumque ab aliis exposita, me non assequi fautor, si aemulos meos amovere quis legerit, multo clarior sententia erit. Virgilius de Misenio: *Cava dum personas aequora concha Demens.* ubi Servius: *Improvidus: qui non consideravit etiam Deos in aemulationem posse descendere.*

Ibid. *Et, si qua etc. puella praepollet pulchritudine, praesentis beneficii vicem, per eam mihi te repensare debere*] Fuit hoc, non dare, (mi Iupiter) sed fenerare beneficium: quod, cum vel extero factum, laudabile minus, in suum, imo in filium suum patratum, quam illiberalis censendum!

Ibid. *Repensare debere*] In vetere Onomastico: *Repeno, ἀντεξισάζω.* Glossarium: *Repensare, ἀντιστήσαι, ἀναδοῦναι*· crediderim ἀντιδοῦναι scribendum.

Ibid. *Ac si qui etc.*] Hoc sensu in Glossario: *Ac si quis, ἐὰν δέ τις.* ad veterem enim videtur hanc formulam alludi.

Ibid. *In poemam decem nullum nummum conventum iri*] Sic conveniri in crimen Tertullianus cap. 24. Apologetici. et cap. 35. in *sacrilegium conveniri.*

Ibid. *Completo coelesti theatro, pro sede sublimi sedens procerus Iupiter, sic enunciat*] De Eodem Ovidius: *Ergo ubi marmoreo Superi sedere recessu, Celsus ipse loco, sceptroque imixtus eburno, Talibus inde modis ora indignantia solvit.* Procerus, eminens, sublimis, sic in veteri Onomastico non solum redditur εὐμήκης, sed et [L 2] ἔξῃ-

Ἐξοχός. *Sede sublimi sedens*, εἰ δὲ Ἐδναῶν θάματος καθήμενος. vide ad Act. 12. 21. notata. supra lib. 3. *Sublimi suggestu magistratibus residentibus.*

Ibid. Cuius primae iuventutis caloratos impetus, etc.] Quintilianus Declam. 322. *Adolescens est, omnes cupiditates, omnes impetus in hac aetate facilius conualescent.* infra hic lib. 19. *Caloratae iuvenilis impetu.* Fulgentius Mytholog. 3. *caloratae iuventutis igniculum dixit. Flagrantia iuventutis incendia Cyprianus.* Claudianus: *Caecilia rapuit te flamma iuventae, pro cuius malum huius scribi.*

Ibid. *Ob adulteria cunctasque corruptelas infamatum*] Firmicus 6. 17. *Mathes. Faciet lupanaribus deditis promiscuo libidinum (lege libidine) scortis sectari: ita ut esse hoc cum magna nota gravi pulsentur infamia.* In Actis Chrysanthi Martyris: *Miserunt virum quandam purissimum, et in scelere corruptionum opinatissimum.* (i. infamatissimum,) sic, *famosum adulteris et corruptelis*, in Claudio Suetonio, Lactantius 6. 19. *Hinc stupra, hinc adulteria, hinc omnes corruptelae existerunt.* Idem in de Ira Dei cap. 8. *Libidine utuntur ad corruptelas et voluptates.* Cyprianus Epist. 62. de Diaconis: *Quomodo possunt etc. continentiae processu, si ex ipsis incipiunt corruptelae etc. procedere?* In Ver. Onomast. *Corruptelae, διαφθορά.*

Ibid. *Tollenda omnis occasio*] ἐκκόπτειν ἀφορμὴν Paulus ad Corinthios dixit, at heic occasio nem intellige, aut libidinandi, (Chrysostomus Homil. 15. in Epist. ad Ephes. de ancilla scortatrice: Ζεῦξεν (αὐτὸν) ἀδρι, (tu Domina eius) περίελε τῆς πορνείας τὰς ὑπόθεσεις.) aut, ut apud Paulum Eundem ad Timotheum, ἀφορμὴν λαιδωρίας χάριν. Apud Senecam ille Controvers. 2. 6. *Uxorem mature duxi, semper dilexi: quod ad omnem me fabulam tutum praestitit.* id est, omnem rumesculorum occasionem abstulit ac praecidit.

Ibid. *Et luxuria puerilis nuptialibus pedicis alliganda*] Apud Aristaeum ille 2. 11. Ἐταίρας ἔβω, πρὸς ἀπαλλαγὴν τοῦ πόθου etc. συνεζῶν σαφρονι γαμετῆ. Herodianus de Severo: Ἡγάγετο αὐτῷ (filio suo) γυναῖκα, γάμου σαφρονιστὰ ἔβλω. Plutarchus in de liber. educandis: Πειρατέον δὲ καὶ τοὺς τῶν ἡδονῶν ἥπτους, καὶ πρὸς τὰς ἐπιτηδασίας δυνατάους, γάμου καταζεύξαι" δεσμός γὰρ οὗτος τῆς νεότητος ἀσθελέστατος. Ignacius in Damasceni Parallelis: Τῶς νεωτέρους ἐπιτρέψου γαμεῖν, πρὶν διαφθερῶσιν εἰς ἐταίρας. Clemens Constit. 4. 11. Στ' ἀδελφίτε ὦρα γάμου ζευγνύσαι, καὶ συναλλάσσειν αὐτούς, ἵνα μὴ πῆς ηλικίας ἐν ἀκαθῆ ζεῦσιν εἴη πορνολοπία ἀποβῆ. Augustinus. Confess. 2. 3. *Iam pestilentiosum, et in posterum periculosum, sententias cōducere* (malim, censebat cōducere)

termino coniugalis affectus, si resocari ad vivum non poterat. Marcialis: *Legitimus essem cum uirgus ante toros.* Hinc ista Panaegyristae ad Constantinum: *Quo enim magis continentiam patris acquare potuisti, quam quod te ad ipso sine puertitiae ilico matrimonii legibus tradidisti, ut primo adolescentiae ingressu formares animum maritalem, nihil de vagis cupiditatibus, nihil de concessis aetati voluntatibus in hoc sacrum pectus admitteres.* Et Claudiani de Honorio: *Hinc fuit ut primos in contage disceret ignes, Ordrique virum non luxuriante iuventa, Sed cum lege tori casto cum foedere velle.* Bene autem heic pedicis nuptialibus. Apud Achillem lib. 1. ille: Γάμου ἦδη σοι διδάσκω ὁ πατήρ' τι γὰρ ἔδικμασεν ἴνα πεδύθῃς. Augustinus ubi supra: *Quia mecum erat ne impediretur spes mea compede uxoria.* Paulus 1. Cor. 7. 27. Δέδησαι γυναῖκα; μὴ ζῆται λάσω, et Rom. 7. 2. Artemidorus 2. 58. de crucifigione loquens: Ἀδρι ἀγάμω γάμου πρισχυροεῖται, διὰ τὴν ἔσθιν.

Ibid. *Puellam elegit*] Quintilianus Declam. 306. *Nusquam libertas tam necessaria quam in matrimonio est: ego eligam qua cum victurus sum, etc.* In Apologetico Noster de Pudentilla illum alii proci praeferebant: *Quae electio tanta gravis foeminae, etc.*

Ibid. *Teneat*] Id est, habeat. ita. Scriptori- bus mos enim hoc in argumento loqui. In Plaur. Trucul. ille: *Haud mansisti dum ego darem illam, tute sumpsisti tibi: Nunc habes ut nactus.* vide et Trinum. 1. 2. In Eiusdem Baechid. *Illum exoptavit potius, habeat etc.* In Aulularia: *Ego quia sum tangere ausus, haud causifac cor quin eam Ego habeam potissimum, et in Ci-stellaria: Eo facetus, quia tibi alia est sponsa locuples Lemnia? Habeas.* Ovidius Metamorph. 7. *Procrin habe dixit: quod, si mihi provida mens est, Non habuisse volest.* vide ad 2. Oseeae D. Hieronymum. apud Terentium 4. 2. Adelpi. *Valde, habeas illam quae placet.* Donatus ad eandem fabulam: *Haeri uxor dicitur.* Ioh. 3. 29. Ὁ ἔχων υἰάφω, νόμφιός ἐστιν.

Ibid. *Nec prosapiae tantae tuae statuique de matrimonio mortali metuas*] Idem ad filiam Ce- rereum apud Ovidium in Plautonis fabula: *Com- mune est pignus onusque Natos mihi tecum: sed si modo nomina rebus Addere vera placet, non hoc inierita factum.* *Perum amor est: neque erit nobis gener ille pudori.*

Ibid. *Iam faxo nuptias non impares*] In ama- toris Graecorum Epistolis: *Κυδίπην Ἀκοντίου συνάπτων, οὐ ἀβυθὸν ἢν συνεπιπέσεις ἀγγύρω, ἀλλ' ἐκατέρωθεν ὁ γάμος χρυσοῦ ἐσται.*

Ibid. *Porrecto etc. poculo*] Iuvenal. 11. *Ple- beios calices etc. Porrigit incollus puer.* Horat. Epist. 1. *Porrecta negantem Pocula.* Virgil. 8. *Et pocula porrigite dextris.*

Ibid.

Pag. 125. Porrecto Ambrosiae poculo, sume (inquit) Psyche, et immortalis esto.] Apud Lucianum Iupiter de Ganymede, in Deorum Dialogis: "Ἀτρεψέ αὐτὸν ὃ Ἐρμῆ, καὶ πίνοντα τῆς ἀθανάσιος ἕνε σινωχοτάραν ἡμῖν. Marcianus Capella: Ipsaque nupturam Deo convenire non posse, nisi Superum S. C. mortalis esse desideret.

Ibid. Istae vobis erunt perpetuae nuptiae.] Virgilius: Connubio iungam stabili, propriamque dicabo. ubi Servius: Dicendo connubio, ostendit legitimum: dicendo stabile, longam promittit concordiam: id est, quae divertio careat. Appuleius verbis continuo praecedentibus: Nec unquam digreditur a tuo nexu Cupido.

Ibid. Accumbat summum torum maritus.] Horatius: Summus ego. Scholastes: Princeps, in summa parte lecti. non ideo honoratior tamen, quam hic sponsae concessam puteum.

Ibid. Psychen gremio suo complexus.] Iuvenal. Ingens Coena, sed et gremio tacuit nova nupta mariti. Cicero Philipp. 3. Cum in gremio matrum mentum mentemque deponeres.

Ibid. Cum sua Iunone Iupiter.] Lib. 8. Cum suo Adone Venus Domina.

Ibid. Quod vinum Deorum est.] Dele glossema putidissimum.

Ibid. Spargebant balsama.] Lib. 11. Unguentis et geniali balsamo plateas conspergebant.

Ibid. Musae voce canora personabant, Apollo cantavit ad citharam.] Homerus: Δαίνυντ' εὐδέ τι θυμὸς ἔδευετο δαιτὸς ἔϊσας, οὐ μὲν Φορμιγγὸς περιβάλλεος, ἦν ἐξ Ἀπόλλων, Μουσῶν δ' αἰ κεῖνον ἀμειβόμενα ὅτι καλῶ.

Ibid. Voce canora personabant.] Gellius 1. 2. Aquis canoris et avibus personante.

Ibid. Venus suavi Musicae suppari gressu formosa saltavit.] Revoceum antiquam lectionem superingressa. infra lib. 10. Super has introcessit alia etc. gratia coloris ambrosi designans Venerem. ubi forsitan coloris rosci scribendum.

Ibid. Tibias inflaret Satyrus.] Glossae: Flator, Φυσῆ, αὐλητής. lege, Flator, Φυσῆ. Flator, αὐλητής.

Ibid. Ad fistulam diceret.] Oxon. ducerent. et statim, Sicrite Psyche etc.

Ibid. Compendiosum etc. iter.] Glossae: Σύγτομος ὁδὸς, compendiarica.

Ibid. Convenit in manum Cupidinis.] Lib. 8. Mado ne in Thrasylli manum convenias. Terentius Andr. Hanc mihi in manum dat. Donatus: Confirmatae sunt legitime nuptiae per in manum conventionem.

Ibid. Et nascitur illis maturo partu filia etc.] Plutarchus in Parallels: Ἐγκόμουν κατέστη, καὶ εἰς τὴν ἀριστέων χροῖον ἐγέννησεν Αἰγίωνα. Horatius: Rite maturos aperire partus Lenis Elythya. Phocas in Virgilio vita: Cum maturo

premeretur pondere ventris. supra lib. 5. Cum praegnationem tuam plenus uterus maturaverit.

Ibid. Dolebam melhercules quod pugillares et stilum non habebam, qui tam bellam fabellam praenotarem.] Plaut. Mil. Habes tabellas? vis rogare? habeo et stilum. Ammian. Marcellin. lib. 28. Cum haec eadem numerantes notarii prope triginta assistant cum thecis et pugillaribus. supra lib. 2. De industria quaedam tabulis praenotante.

Ibid. Latrones reveniunt onusti.] Livius lib. 1. In latrones praeda onustos impetum facere, infra hoc libro: Rapinis suis onusti coram deprehendant latrones. De fure Phaedrus: Onustus sacrilegio cum discederet.

Ibid. Prandioque raptim tuberculato.] Glossae: Raptim, ἀπραγμῶς, ἢ μετ' ἀπραγμῆς, tuberculari, est δαρδάπτειν. Hesychius: Δαρδάπτουσι* ἐσθίουσι, σπαράττουσι, μετὰ παραγμῶ ἐσθίουσι. lege, Δαρδάπτουσι* λιθῶς ἐσθίουσι, etc. et post, μετὰ σπαραγμῶ ἐσθίουσι. Idem Hesychius: Δάψαι* σπαράξει, ἐσθί. καταφαγεῖν μετὰ σπαραγμῶ, etc. vide et in δαρδάπτουσι. infra haec, ferinis animis coenam invadere dicitur.

Ibid. Me et equum, vectores rerum illarum futuros, fustibus exiude tundentes producant in viam.] Supra lib. 3. Nos duos asinos et equum meum producos et stabulo, quantum possunt gravioribus sarcinis onerant, et domo etc. minantes baculis exigunt. optime hic MS. Oxon. producant in viam.

Pag. 126. Producant ad quampiam speluncam.] Scribe cum Oxon. sidenter, perducunt.

Ibid. Ne breviculo quidem tempore refectos etc.] Lib. 7. Me mihi misero statuta saltem cibaria pro tantis laboribus praestabantur. ubi dicta confer.

Ibid. Ob iter reducunt.] Oxon. et alii MSS. imo et editiones antiquissimae, obiter reducunt, quod a Beroaldo (quem secuti reliqui) perspectum minus, in duas voces dissiluit. Obiter hic, est similiter, ut ante, vel, e vestigio. Glossae: Obiter, ἁμοῖως, ἐν τῷ αὐτῷ. Glossae aliae: Ἐν τῷ αὐτῷ, Eodem, inibi, obiter.

Ibid. Tantaque festinatione trepidabant.] Supra lib. 3. Me trepidatio simul et festinatio decepit. Quintilianus 17. Declam. Nec praecipiti etc. trepidatione festinant.

Ibid. Unde crebris aequae ingestis ictibus etc. me aegre ad exurgendum compellunt.] Lib. 4. Certus atque obstinatus nullis verberibus ad ingrediendum exurgeve.

Ibid. Quid, quod et pessimo pcedo domum nocentem accessit?.] Apud Plautum Rudente: Malam fortunam te in aedes adduxi meas. contra apud Laertium Xenocrates de Diogene: Ἀγαθὸς δαίμων εἰς τὴν οἰκίαν μου εἰσελήλυθε.

[L. 3.]

Ibid.

Ibid. *Sarcinas istas, quamquam invitatus perulerit*] Lib. 5. *Nec immemor Zephyrus regalis edicti, quamvis invitatus, susceptas eas etc. solo reddidit.* et 9. *Apponebat prope mulier, quamvis invita.*

Ibid. *Protinus eum vulturis gratissimum pabulum futurum praecipitabo*] Plaut. *Rudente: Teque ambustulatum obiectam magnis avibus pabulum.* id est, vulturis. supra hic lib. 5. *Altitus bestibus obivum ferens pabulum, interit.* Seneca Thebaide: *Et in alta memora pabulum misit feris Avidis, avibusque.* Idem Thyeste: *Utrumne saevius pabulum altibus iacent?* et ibidem: *Avibus epulandos licet Ferisque triste pabulum saevius tradat.* De Aiaea apud Sophoclem Menelaus: *Ἐαβέβλημένος, Ὅρυσι Φορβή παρ᾽ Αἰαίῃς γενέσθαι.* Bene et gratissimum pabulum. Homerus: *Ὀδ' ἐπὶ γαίῃ Κεῖτρο γύρσοι πολὺ Φίλτεροι ἢ ἄλλοισιν.* Statius 9. Thebaidos: *Ibitis aequoreis gratissima pabula monstris.*

Ibid. *Dum secum mitissimi homines altercant de mea vece, iam et domum perveneramus*] Infra haec: *Dum sic mecum fustem quatiens benignus iocatur comes, iam domus eorum extremam loricam perveneramus.* Fuxensis et Oxon. *immitissimi:* at spissis Lucii nostri ironiis magis alterum congruit.

Ibid. *Timor mihi ungulas alas fecerat*] Lib. 8. *Sed illa pernicies non erat alacritatis meae, at formidinis indicium.* Denique mecum sic reputabam, Pegasum inclutum illum metu magis volaticum fuisse, ac per hoc merito pinnatum proditum.

Ibid. *Nulla salutis nostrae cura, ac ne meae quidem necis habita*] Imo habitam curam necis eius et praecedentia et sequentia monstrant: unde conieceram legendum, *at meae quidem n. h.* post vidi in Oxoniensi *ισθδύναμον*, sed meae q. n. h. Sententia loci clara est, nec dissimilis Taciti illa: *Non esse curae Diis securitatem nostram, esse ultionem. Salutem haec refectionem intellige, ex qua salus, hinc infra 10. refectioni se ac saluti redderet.* vide ad Act. 27. 30. notata.

Ibid. *Comitibus adsitis qui vulnerati remanserant, dudum recurrunt*] *Dudum recurrere quid valeat, non dispicio: conabar ita locum constituere: C. a. qui dudum vulnerati remanserant, recurrunt.* vel pro *dudum*, *domum* substituere, supra paulo: *Quid, quod et pessimo pede domum nostram accessit?* Elmenhorstius, qua fultus auctoritate non video, acutum edidit.

Ibid. *Relaturi taedia, ut aiebant, nostrae tarditatis*] Oxon. *releictori taedio* etc. MS. alius: *relatori taedio.* subesse aliquid puto vulgato rectius.

Ibid. *Quid stas Luci?*] Melius ita Beroaldus, quam qui postea, *restas et instas:* Novius

apud Nonnium: *Quid stas? age, move te.* Horatius in Epistolis: *Quid stas?* Infra hic lib. 11. *Quid stas? Luci?* In Menacchio Plautino: *Quid stas?* etc. iam sublimem raptum oportuit. Terentius Eunuch. *Quid stas?* ubi Donatus: *Quasi sit causa proferandi.* Haec autem cum sequentibus *Vidas istas rupinas* etc. concepta (ni fallor) sunt ex Horatii hisce: *Quid mori cessas? potes hac ab orno, Pendulum zona bene te secuta, Laedere collum.*

Ibid. *Vel quid iam novissimum exspectas?*] Apud Quintilianum ille Declam. 9. *Tota cogitatione in mortem intentus, exspectabam cruentum illum confectorem.* *Novissimum*, pessimum, ultimum, rerum omnium extremum, supra lib. 1. *Pol dignus extrema sustinere, et, si quid est novissimo extremius.* Tacitus Annal. 6. de Caligula: *A summa spe novissima exspectabat.* et apud Eundem 12. *Novissima quidem exempla meritum.*

Ibid. *Praeminentes silices*] MSS. Oxon. et Fuxensis, *prominentes:* at antiquissimae editiones *praeminentes.* pro quo nonnulli *praeminentes*, quod eodem cadit. Tacitus Annal. 12. *Caeteros peritiam legum praeminebat.* Idem de Vatinio quodam Annal. 15. *Optimi cuiusque criminatione eo usque vauit, ut gratia, pecunia, vi nocendi citiam malis praemineret.* ubi *malos pro malis* Pichena, quod in-sensum eundem recidit, ego magis scribendum conieci, hac sententia. *Praeminebat gratia, praeminebat pecunia, at magis vi nocendi praeminebat.* Ammian. lib. 17. *Ferocia pares, et numero praeminentes, sic labra praeminentia Eugraphius ad 2. 3. Eunuchi. Augustinus Confess. 6. 9. Ingressus ad cancellos plumbeos qui vico argentario desuper praeminent.*

Ibid. *Quae te penetrantes qua decideris, membratim dissipabunt*] Colvius, *quaqua decideris, quod non improbo.* est autem in Florentino, *Q. te pene antequam decideris m. d.* quae vel ipsa, vel, quae illi cognata, *Q. te penetrantes antequam decideris m. d.* est lectio, me Iudice, vulgatae longe praeferenda. Supra 5. de sorore Pylches, quae e scopulo se praecipitem dedit: *Nec tamen ad illum locum vel saltem mortua pervenire potuit: nam per saxa cautium membris iactatis atque dissipatis etc. altibus bestiisque obivium ferens pabulum interit.*

Ibid. *Non vultum tibi tantum laboresque asini, etc.*] In Oxon. *Non vultum tibi* etc. quae lectio lenocinatur quidem. supra fine tertii: *Praesentem casum tolerans, in asini faciem foena rodebam.* nil tamen ausim mutare: nam et 4. de ursae pellem subeunte: *Fultu ferino se recondit,* et supra hoc ipso libro: *Potest in asino meo latere vel vultus hominis, vel facies Deorum.*

Pag. 127. *Sed hircundinis tenuis membranulim circumdedit*] In vet. Onomastico: *Membranulim; μωβύλιον*. Glossae: *Ἰμάν, membranum, membranum*. scribe *membranulim*, pro *hircundinis* alii *hircundinis*: quibus non illibenter accedo.

Ibid. *An custodiam annis seminortuae formidabis?*] Sophocles: *Ἡ καὶ δοκεῖτε τοῦ τυφλοῦ τῶν ἑντροπῶν ἢ φροντῖς* ἔξειν.

Ibid. *Pedis tui calce unica finire poteris*] Donatus ad Phorm. 1. 2. *Modo caices, non partes plantae, sed percussions pedum plagasque significat. Finire Graecum est, sic Iustinus lib. 27. de Sotemo: Equo praecipitatus finitur. et bestiis finire, Tertullianus in de Scorpiae.*

Ibid. *Et alacri statim nisu. lorum quo fueram destinatus abrupto, meque quadrupedi cursu proripio*] Homerus: *Δεσμός ἀποβίβης ἕξαι, πείθεις κροσσίων*. Infra hic lib. 7. *Cervice ardua elata, lorum quo tenebar abrupto, meque prozinus pernici fugae committo.* et 9. *Protinusque vinculo quo fueram deligatus abrupto, cursu me totis pedibus proripio. Lorum hic est qui Poluci 1. 11. δεσμός ἐπιφαινήεις.*

Ibid. *Meque quadrupedi cursu proripio*] Infra 11. *Inclimenti me cursu proripui.* Aldhelmus in de Virginit. *Multinodas ferarum naturas quadrupedante cursu orbem Iustrantes, sic quadrupedantes cantherii apud Plautum Casina.*

Ibid. *Astutulae anus mihi vinctus oculos etc.]* Oculus insidians mihi, me furtim observantes. Artemidorus in Oneirocriticis: *Ἰεραξ φανερός (malim φανερός) καὶ δάσος χαρῶντας (σημαίνεις) ἰκτινός λάδρος ἐπιδερμένους*, verborum et temporis haud parum heic frustra Beroaldus insumpsit.

Ibid. *Capta super sexum etc. audacia*] Infra statim: *Virili constantia sumptā.* Iustinus de Xerxe et Artemisia: *Ut in muliere virilem audaciam cernezes.* Pro super lege supra: *Scriptor de Excid. Hierosolymit. r. 12. Nec medicis mulieri spiritus, ut maxima quaeque auderet: atque supra foeminae sexus conditionem praelia disponeret.*

Ibid. *Lorum prehendit, ac me deducere ac revocare contendit*] Infra hic: *Presso loro, retrorsum me circumtorquet.*

Ibid. *Incessis in eam posteriorum pedum calcibus*] *Ἵσθαλας δὲ ἀντιβίω ποδῶν κίβη* Simonides apud Suidam vocat. Infra hic lib. 9. *Ad zutelam salutis crebris calcibus velitatus.*

Ibid. *Illis, quamvis humi prostrata, tamen tenaciter loro inhaerebat etc.]* Aeneid. 1. *Fertur equis, curruque haeret resupinus inani. Lora tenens tamen: huic cervixque comaeque trahuntur Per terram.*

Ibid. *Tamen tenaciter loro inhaerebat, ut procurrentem (me) aliquantisper tractu sui sequeretur*] Bene Oxon. *Tam tenaciter etc. Pro tractu sui, alii tractus vi malum.*

Ibid. *Sed frustra stetitibus cassum tumultum commovebat*] Virgil. 3. Aeneid. *Talia fundebat lacrymans, longosque ciebat Incassum fletus.* ubi et Servius: *(satis commode ad ancilum istam) Et longos, et incassum: ut foemineus affectus monstraret.* Glossarium: *Frustra, nequiquam, cassum, ubi malum incassum scribi. Onomasticon vetus: Incassum, Ἰσθῶας.*

Ibid. *Quippe cum nullis afforet, qui supplicias ei ferre possent*] In Plauto Aristophanis: *Ἰσθῶες τῶν οὐ πᾶρῶντα, καὶ μάτην καλεῖς.* vide Iudic. 18. 28.

Ibid. *Sumptaque audacia virili*] Est in nonnullis constantia. ego positam lectionem amplector. Iustinus lib. 27. *Puer etc. virilem audaciam sumit.* Sallustius de Sempronio: *Multa saepe virilis audaciae facinora commiserat.* Supra heic, de eadem ista: *Capta supra sexum etc. audacia.*

Ibid. *Facinus audet pulcherrimum*] *Γενναῖον ἄμα καὶ συνετὴν βουλὴν βουλεύεται.* ut 6. Anna Comnena locuta. Terent. 2. 3. *Heautont. Non fit sine periculo facinus magnum, etc.*

Pag. 128. *Sed et plagarum suavis, quae me sarcipule commovebant*] E converso lib. 7. *Cae-terum plagis non magnopere commovebat. Commovebant heic (ut passim) Latine, et venustissime. Virgilius: Pendens in verbera, telo Admonuit bituges, apud Plautum ille: Ego vos commovebatia monumentis bubulis. sic *κωδῶστί* κωδῶστί in Vespis Aristophanes. In Cod. Theodos. de Curs. publ. etc. *Placet ut omnino nullus in agitando fuste utatur, sed aut virga, aut certe flagro, cuius in cuspidē infixus brevis aculeus, pigrescentes artus innocuo titillo poterit admonere.**

Ibid. *Obliquatā cervice*] Oxon. et alius MS. *obliquatus a cervice.* rectior sine dubio vulgata lectio. Infra lib. 9. *Dum obliquata cervice per quandam fenestram etc. prospicere gestio.*

Ibid. *Suspirans alius*] Idem Oxon. et Vicentiae editus *spirans*, minus recte. De AXA Calebi filia Iosue 15. 18. *Suspiravitque, ut sedebat in asino.* qui locus valde similis isti.

Ibid. *Vos Superi, tandem meis supremis periculis opem ferre, et tu Fortuna durior iam saevire desine: sat tibi miseris istis cruciatibus litatum est*] Infra lib. 11. *Tu meis iam nunc extremis aerumnis subsiste: tu fortunam collapsam adfirma: tu saevius exantlatis casibus pausam pacemque tridue: sit satis laborum, sit satis periculorum, ad quem locum plura.*

Ibid. *Et tu Fortuna durior. iam saevire desine*] Ex illis Virgilit: *Et tu Saturnia Iuno, Ians melior, iam Diva precor.* Aen. 12. Donatus ad 2. 1. *Adelphi, Iam, tarditatis incusatio est.*

Ibid.

Ibid. Tuque praesidium meae libertatis, meaeque salutis etc.] Iustinus de Eumene: Nunc committimus suos, nunc patronos appellans, etc. nunc refugia salutis suae, et unica praesidia commemorans.

Ibid. Parentibusque etc. reddideris] Donatus ad 4. 5. Eunnuch. Reddidit (quis) cupientibus, ut Domino servus: restituitur cupiens, ut patriae civis: reddidit et restituitur, ut patrii filius.

Ibid. Iubam istam tuam probe pectinatam etc.] De cervo Virgilius: Ornabat cornua serpens, Pectebatque ferum. Aeneid. 7. Pollux. 1. 11. ubi de ferramentis ad equorum curam pertinentibus: Τὸ δὲ διακτενίζον σιδήριον ὀδονταμένον, πριονῶδες, ψήκτρα (καλεῖται).

Ibid. Meis etc. monilibus adornabo] In uno Fulvii MS. erat, manibus a. quod (impense ab eruditus laudatum) nos nulli rei putamus. Claudianus de Honorii equo: Luxurient tumido gemmata monilia collo. In de Deo Socratis Noster: Neque enim in emendis equis phaleras consideramus, etc. si ex argento, et auro, et gemmis monilia variae gazae dependent, etc. Bardesanes de mulieribus Bactorum, (apud Eusebium) Μετὰ πολλῆς Φηκτασίας ἔφιπποι, κοσμοῦσαι πολλὰ χρυσῶ καὶ λίθοις βαρυντοῖσι τοὺς ἵππους.

Ibid. Setas incuria lavacri congestas, et horridas] In Apologetico: Capillus hirtus et nodosus, prorsus inenodabilis diutina incuria. ubi olim notata confer. τὸ λαvacri, ut in aliis exemplaribus, melius abfuturum puto.

Ibid. Bullisque te etc. aureis inoculatum, veluti stellis siderisque refulcentem, etc.] Virgilius 2. Illi stellatus taspide fulva Ensis erat. ubi Servius ex Caio Memmo: Syriaci calcocoli gemmarum coloribus stellati. et Aen. 3. Armatumque auro circumspicit Oriona. Servius: Quia et balteus eius et gladius clarissimus fingitur stellis. Oxon. inauratum: haud bene. Onomast. vetus: Inoculo, ἐνοφέλαίζω.

Ibid. Et gaudiis popularium pomparum ovantem] Lib. 11. Comitare pompam sospitatricis Deae inovanti gradu.

Ibid. Edulia mitiora] Eodem lib. 11. Miti demonstrato cibo.

Ibid. Te etc. saginabo] Glossae: Saginat asinum, σάσσει ἄσνον.

Ibid. Et depictam in tabula etc.] Vide supra ad pag. 111. annotata.

Ibid. Saginabo] Oxon. saturabo.

Pag. 129. Acedes antiquis et ipse miraculis: credemus etiam exemplo tuo veritati] Cornutus apud Sospitatum Charisium: Iamque exemplo tuo etiam principes civitatum et Poetae incipient similia fingere. etc. In ista autem, (quod in multis editionibus factum) exemplo tuae veritatis etc. excusum volui.

Ibid. Ad quoddam pervenimus trivium, unde me arrepto capistro dirigere dextrorsum magnopere gestiebat, etc. sed ego gnarus latrones illas ad reliquas commesse praedas, renitebat fortiter] Horatius ex persona equitis vectorem alloquentis suum: Quo tendis? non mihi Cumas Esset iter, aut Baias, laevae stomachochosus habena Dicit eques: sed equi fraenato est auris in ore. ad quae vetus Scholiastes: Hoc tanquam ad equum loquitur secundum consuetudinem vertentem: sed in equi ore fraenato (inquit) auricula est quae locorum famam captat, et prout cognovit, iter dirigit. quae, sententiā longinquā satis prolata, aptissime tamen Appulcium illustrant.

Ibid. Unde me arrepto capistro dirigere dextrorsum etc.] Vide Iacobi 3. 3. et ad eum locum adnotata nobis.

Ibid. Quid facis? etc. quid agis?] Vide supra ad pag. 119. init. notata.

Ibid. Quid meis pedibus facere contendis?] Venustissime. sic Philo de homine equo residente: Ἐφιδόμενος, ἄγεν καμάτων, μετὰ πολλῆς ἡνυχίας, ἐρέρον σώματι καὶ ποσὶν τὸν δῆμον ἐξάνθει. Ambrosius de Christo: Vestigiis nostris descendit ad mortis aerumnam, ut nos suis vestigiis revocaret ad coelum.

Ibid. Meis pedibus facere etc.] Sic animo alieno amare Declam. 306. apud Quintilianum.

Ibid. Diversa tendentes] Lib. 2. Populus aestuat, diversa tendentes. ubi dicta confer.

Ibid. In causa finali] In causa finium.

Ibid. Imo viae eriscundae] Allusio ad notissimam Iuris formulam, familiae heriscundae.

Ibid. Coram deprehendunt] Supra lib. 3. Reum coram deprehensum. et 9. Non quidem coram etc. deprehensum.

Ibid. Et ad Lunae splendorem iam inde longius cognitos, etc.] Virgilius Aeneid. 2. Addunt se socios Ripheus, et maximo annis Iphitus, oblati per Lunam. ubi Servius: Ducti per Lunae splendorem. Idem 9. Et galca Euryalum sublustri noctis in umbra Prodidit immemorem, radiisque adversa refulsit. et 10. Iamque dies coelo concesserat, almaque curru Noctivago Phoebe medium pulsabat Olympum. et statim: Atque illi in medio in spatio chorus ecce suarum Occurrit comitum, Nymphae. ad quae Servius: Lunae non sine causa commemoratio fit: nam aliter videri Nymphae non poterant. Ammianus lib. 26. ubi de Procopio salubris et memoribus delitescente: Cum a vespertino ortu Luna praelucens in diem metum augeter, undique facultate evadendi exempta, etc. Dio Cassius de M. Crasso: Ἐπεχείρησε μὲν νυκτὸς ἀποδράναι, προδοθείς δὲ ὑπὸ τῆς σελήνης, πανσέληνον εἶσεν, εὐκ ἔαλε. Achilles Tatius lib. 3. Ὁρῶ θεο τινὰς ἐξ ἐναντίας (σελήνην δ' ἔν) σπουδῆ ἕσεντας. Diodorus lib. 13. Ἀνακρινόμενος πῶς νυκτὸς εἶσεν ἔπει-

Ἐπειγώσατε τὰς ὕψεις· ἔφθησε, πρὸς τὸ τῆς αὐτοῦ Φῶς ἔπαρκεναι.

Ibid. *Risu maligno salutantur*] Γέλωτι ὑβριστῆ, ut 2. 6. apud Arisænetum. Supra hic: *Latisimum cacuminum tollens, et qualem solent furenter irati*, vide quae olim ad Apologiam p. 12. adnotata. In nonnullis male risu magno s. i.

Ibid. *Quorsom istam etc. lucubratis viam?*] Glossae: Εἰς ποῖον μέρος, quorsom. Lucubrare viam est quod lib. 1. antelucio ire vocat. sic infra 9. furinam lucubrare.

Ibid. *Nec noctis intempestae Manes larvasque formidatis?*] Apud Afranium: *Quis tu es venosus in loco Salariae, intempesta nocte sub dio?* etc. *Noctem intempestam non necesse est praecipere accipere.* Festus: *Intempesta noctem dicimus pro incerto tempore, quia non tam facile noctis horae intelligi possunt.* et Servius ad Aeneid. 12. docet *intempestum* non tantum peculiarem noctis partem significare, sed et perpetuum noctis epitheton esse.

Ibid. *An tu probissima puella parentes tuos intravisse peroperas?*] Amaro risu prolata. talia supra illa: *Tandem dignata es socrum tuam salutare? an potius maritum etc. intravisse venisti?* Probissima puella moralissime dictum. Terent. 3. 5. Andr. *Ehodium bone vir.* ubi Donatus: Εἰρωνικῶς, cum omne genus contumeliae leve in eum. *dicimus (lege ducimus) in quem furimus iracundus.* Malunt docti haec (ex duobus MSS.) p. tuos *furtim visere p. et furtim quidem furto noctis ex Tacito interpretari poterant.* ac nil mutandum apparet, cum ex Onomas tici illis, *Intervisso, διασκέπτουμαι*; tum praecipue ex collatione locorum paritem amaritudinem experimentium, vocisque utroque loco unius et eiusdem adhibitione.

Ibid. *Solitudini tuae praesidium etc.*] Lib. 10. *Desolatam, etc. parentumque praesidio viduatam.*

Ibid. *Preseo loro retrorsum me circumtorquet*] Μετάγρε. Iacob. 3. 3. ubi dic a vide.

Ibid. *Nec baculi nodosi quem gerebat suetis ictibus temperat*] In Cod. Theodos. de cursu publ. *Plerique nodosis et validissimis fustibus inter ipsa currendi orinordia animalia publica cogunt quicquid habent virium, absumere.* supra lib. 1. *Dei medici baculo, quem ramulis semiamputatis nodosum gerit.* Glossarium: *Nodus, etc. κόμβου κομβόλιον.*

Pag. 130. *Tiubas ac vacillas?*] Lib. 5. *Tiubante, ac saepius vacillante vestigio.* Glossarium: *Σαξίω, tiubulo, vacillo.*

Ibid. *Et putres isti tui pedes fugere possunt, ambulare nesciunt?*] Lib. 7. *An ipsum quidem saepius incursare calcibus potuisti, moriturum vero alacritate simili defendere nequivisti?* In Bacchid. Plaut. *Comesse panem tres pedes latum*

potes? Fores pultare nescis? In Eiusdem Milice: *Si quid faciendum est mulieri male atque maliciose, Ea sibi immortali memoria est meminisse, et sempiterna: Sin bene quid aut fideliter faciendum est, eo deveniunt, Obliviosae extemplo uti fiant, meminisse nequeunt.* Salvianus lib. 6. *Infirmi ad ambulandum, robusti ad bibendum: ad gressum nutabundi, ad saltandum expediti.*

Ibid. *Isti tui pedes fugere possunt?*] Ammianus lib. 16. *Ad solam fugam strenui.*

Ibid. *At paulo ante vinebas pinatam Pergasi celeritatem*] In Plautina Trinummo: *Ubi usus nihil erat dicto, Spondeo Dicebat: nunc hic cum opus est, non quid dicere.* Gloss. Μικροῦ πρότερον, paulo ante.

Ibid. *Fustem quatiens*] Simul, ut vidimus, eius de tarditate stomachans. Plautus Aulul. *Si hodie hercle fustem accipero aut stimulum in manum, Testudineum istum ego tibi grandibio gradum.*

Ibid. *Domus eorum extremam loricae etc.*] Simile τὸ τῆς πύλης κράσπεδος apud Themistium. de domus lorica fusa hic Beroldus.

Ibid. *Procerae cupressus*] Lib. 5. *Involavit proximam cupressum, deque eius alto cacumine, etc.*

Ibid. *Cum suo sibi funiculo devinctam dedere praecipitem*] Lib. 7. *Ipsos partim constrictos uti fuerant, provolutosque in proximam rupinas, praecipites dedere.* Et nota, non sepultam hanc animum, sed praecipitem datam. Servius ad Aen. 12. *Cantum fuerat in Pontificalibus libris ut qui laqueo vitam finisset, insupultus abiceretur.* Fabulam Graecanicam quidem narrat Appuleius noster, ita tamen ut Romanos ubique aludat.

Ibid. *Coenam, quam postrema diligentia praeparaverat etc.*] Ita sollicitae cautionis diligentia praeparare lib. 2. apud Arnobium. Palaet. et Oxon. Codd. *postuma diligentia*: quod nemo doctior et sagacior non vulgato praeculerit.

Ibid. *Ferinis invadunt animis*] Seneca Epist. 104. *In pascum emissus, cibum meum invasi.* in quam emphatice, imo Latine ubique Appuleius noster.

Ibid. *Incipiunt de poena nostra etc. secum considerare*] In Senecae Apocol. De genere poenae diu disputatum est, quid illum pati oporteret.

Ibid. *Utpote in coetu turbulento variae sententiae fuere*] "Ἄλλοι ἄλλο τὸ ἔκραζον, ἢ γὰρ ἢ ἐκκλησίαι συγκεχυμέναι.

Ibid. *Ut primus vivam conseret cremari puellam*] Theophylactus ad 1. Cor. 13. *Καλεπώτερον πάντων τὸ ζῶντα τινὰ κατακαῆναι.* infra lib. 9. *Addebat, et tales oportere vivas excurrere feminas.*

[M m]

Ibid.

Ibid. *Tunc unus, omnium sedato tumultu etc.*] Simile Act. 19. 35. vide.

Ibid. *Placido sermone sic orsus est*] Virgil. *Maximus Ilioneus placido sic pectore fatur.*

Ibid. *Ac ne meae quidem modestiæ congruit, pati vos ultra modum, delictique saevire terminum*] Horatius: *Adsit Regula, peccatis quæ poenas irroget æquas. Nec scutica dignum horribili sectere flagello.* Iuvenalis: *Flagrantior æquo Non debet dolor esse viri, nec vulnere maior, non ultra modum saevire (inquit.)* Cicero Offic. 1. *Est enim ulciscendi et puniendi modus, hinc Iudices immo dicæ sapientes in 1. 2. Cod. de custod. reorum.* Isidorus Pelusiota: *Ἀντιμετρεῖν χρὴ τοῖς πλημμελήμασι τὰς τιμωρίας, οὐκ ὑπερβαίνειν.* Iulianus: *Οὐδὲ γὰρ εἰ σφόδρα ἐπιτήδειοί τινες εἰσὶ πάσχειν κακῶς, καὶ κολλᾶσθαι, τοῦτους ἐκ παντὸς ἀπολεσθαὶ χρεῶν.* Leo Imper. Constit. 61. *Τῆς κρίσεως ἀπαντώσης κατὰ λόγον τοῦ ἁμαρτήματος τοῖς ἔξομαρτικῶσι, δίκης ὡς ἀληθῆς ἐστὶ ψῆφος, καὶ δίκαιον τὸ τοῦτοῖς ἐπιτιθέμενον τιμῶν* βαρυτέρως δὲ κολλᾶσθαι ἢ ἐφ' ὅσον ἔδει τὸ πταίσμα κολλᾶσθαι προϊούσης. οὐκέτι δίκης ἔργον, ἀδικίας δὲ εἴη τὸ γινώμενον.*

Ibid. *Ac ne mortis quidem maturatae festinas tenebras accersere*] Sed diutina poenam aliquam cita morte graviore. Claudianus de Rufino: *Cruciatu, vincula, tenebras, Dilato mucrone parat.* Rufinus, versione Eusebiana Historiæ, de Origene: *Ut mille mortibus vexatus sit, nec tamen una ei quam exoptabat accideret: perse cutore summo studio id gerente, ut nec interitus præstaretur, nec poena cessaret.* Philo de carthifibus Alexandrinis Iudeos lacerantibus: *Οὐκ εὐδὲς ἐπὶ τὰ κυριώτατα μέρη τὰς πληγὰς φέροντες, ἵνα μὴ ἔσπτον τελευτήσαντες, καὶ τὴν τῶν ἰδνυρῶν ἀντιλήψιν ἀπὸ τῶναι.* et nota hic mortis tenebras. Virgilius: *Malum virus serpentibus addidit atris.* Servius: *Noxiis: ad tenebras et mortem (id est, ad mortis tenebras) mittentibus. Mortis tenebras dixit et Orig. lib. 10. Isidorus. Hesychius: Σκότος, ἄλευρος, θάνατος. Σκότος ὅσσε κάλυψε* θάνατος κατέσχευε.*

Ibid. *Meis itaque consiliis auscultant etc.*] Lib. 8. in fine: *Expertite mi auscultate,* ubi dicta vide.

Ibid. *Vitam puellæ, sed quam meretur largimini*] Nudam nempe per medium asiui alvum insuite: *Ingrata miseræ vita ducenda est in hoc, Novis ut usque suppetat doloribus.*

Ibid. *Semper pigro quidem, sed manducone summo*] *Ραστὴρ ἄργός* ergo, ut apud Paulum Epimenides locutus.

Ibid. *Virginalis fuge sequestro*] Sic 9. *Anus stupri sequestra.* Interpres vetus Deuter. 5. 5. *Ego sequester et medius fui.* Guntherus 6. *Lato-*

res apicum, mandatorumque sequestri. de deo Tertulianus: *Idoneus patientiæ sequester.* his adde a Beroaldo notata.

Pag. 131. *Per mediam alvum sudam virginem etc.* insuere, *ut sola facie prominente etc.*] Capitolinus de Maerino: *Cum quidam milites ancillæ hospitii pudorem depravare suspecti essent, et per quandam frumentarium ille didicisset, adduci eos iussit, interrogavitque utrum esset factum: quod cum constitisset, duos boves miræ magnitudinis viros subito aperiri iussit, atque his singulos milites inseri, capitibus, ut secum colloqui possent, exstantibus.*

Ibid. *Super aliquod saxum scruposum etc.* exponere] Lib. 4. *Montis in excelsi scopulo desiste puellam.*

Ibid. *Insuticum etc.*] Ita Scaliger correxit: at Oxon. et alius MS. *insitium* legitur.

Ibid. *Et Solis ardentis vaporibus tradere*] Hieronymus in vita Pauli: *Perseverantem in fide Martyrem etc. iussit melle perungi, et sub ardentissimo Sole etc. resupinari.* Gellius 6. 4. de Carthaginiensibus: *Uti erat Sol visus ardentissimus, repente (e tenebris Regulum) educebant, et adversus Solis ictus oppositum continebant.*

Ibid. *Cum vermibus membra laniantur*] Valer. Maximus 9. 2. *Aque ut diutinus poenæ sufficiant, cibo et potione infelice spiritum prorogare, donec intus putrefacti laniatus sint animalibus, quæ tabidis corporibus immasci solent, ubi nova et mira voce Pontanus saniatu substituit.* ex isto autem Appuleii loco mutandum nil apertissimum est.

Ibid. *Cum canes et vulværes intima protrahent viscera*] Catullus: *Lingua exsecta avido sit data vulturio: Effossos oculos voret atra gutture corvus, Intestina canes, cætera membra lupi.* confer quæ olim dicta pag. 184. ad Apologiam.

Ibid. *Inediæ diutinae lethali fame tabescet*] Plinius 2. 63. *Ne etc. diræ famis mors etc. lenta nos tabe consumeret.* Quintilianus 12. *Declam. de Fame loquens. Animi tormentum, corporis tabes, etc.*

Ibid. *Mortem sibi fabricare*] Est Græcum. sic *θάνατον τεύχειν* Homerus: et supra hic lib. 3. *rismum fabricare.*

Ibid. *Talibus dictis, non pedibus sed totis animis latrones in eius vadunt sententiam*] Infra lib. 7. *Talibus dictis universi omnes adsensere. Orantem sequitur clamor, cunctisque cruentas Porrexere manus, inventaque tristia laudant.*

Ibid. *Non pedibus, sed totis animis etc.*] Lib. 7. *Et, quod aiunt, pedibus in sententiam meam vado.* Apud Quintil. De lam. 12. *Pedibus manibus ivimus in sententiam necessitatis.*

Ibid. *Quod meis tam magnis auribus accipiens, quid aliud quam meum crastinum desol-*
bam

ham cadaver?] Infra lib. 8. Haec audiens, iam meae futuras novas cogitabam aerumnas.

LIBER SEPTIMUS.

Pag. 132. Ut primum tenebris abiectis dies inlabebat] Initio 2. Ut primum nocte discussa Sol novus diem fecit. abiectis, tanquam onerosum amiculum a nocte luci circumiectum: hinc μελάμπελος et κανόμπελος ὄξ τογίης apud Graecos. Inlabebat, ut apud C. Matium: Albidissit Phoebus, et recentatur.

Ibid. Candidum Solis curricula cumeta colubstrabat] Supra lib. 1. Et iam iubaris exorta cuncta collustrantur. ubi dicta vide.

Ibid. Quidam de numero latronum pervenit: sic enim mutuae salutationis officium indicabat] Similium hic locus initio quarti: Apud notos et familiares latronibus senes divertimus: sic enim primus aditus, et sermo prolixus, et oscula mutua (quae hic officium mutuae salutationis vocat) quamvis asino, sentire praestabant. Officium salutationis (ut multa) 2 Suetonio accepit. Mutuae autem salutationis officium heic, ut 5. Alternis amplexibus mutuae salutationis expletis, et apud Gellium 2. 2. Assurrexit placide Taurus, et post mutuan salutationem rededit.

Ibid. Residens] Nec male, si faverent libri, resistens.

Ibid. Ex anhelitu recepto spiritu] Terentius 3. 2. Adelphi. Animum recipe. ubi Euphrasius: Spiritum resume. et Donatus: Quia prae anhelitu verba continuare non possit. Cicero 1. de Officiis: Cum nimias suscipimus celeritates, anhelitus moventur. Arnobius lib. 1. Anhelum peccatis spiritum ex ore taciatis. Achilles Tattius lib. 5. Εισπράχει τις τῶν θερπνόντων ἀτμίαν. Apollonius Rhodius: Ἐπ' ἕσπετον ἐκ καμάτοις ἄσπμ' ἀναφυσιδῶν. Scholiastes ad Eiusdem 2. Ἀσπμάτι· τῶ ἐν τῷ ἄρθῳ γενομένην Φυσίματι. Heliodorus 8. Ἐφίσταται τις ἰσπεδὸς ὑπὸ συνπρόνου τῆς ἐλασιῶς ὡς δόκει πνευστιῶν. Hesychius: Ἐπασφμίαν· πνευστιῶν. Spiritum recipere praeter Nostrum et Terentium, dixit et Plautus Menaechno. Servius ad Georg. 1. Cum captos pisces super herbam exposuisset in litore, et illi recepto spiritu rursus mare petissent, etc. Petronius: Apertis scilicet aliquatenus labris, quibus et spiritum recipere possitis, et cibum.

Ibid. Immixtus ego turbulis popularium] Lib. 4. Populi etc. turbulis immisceor. Oxon. et Fuxens. turbellis.

Ibid. Commendatitias literis] Ἐπιστολαῖς συ-

στατικαῖς 2. Cor. 3. 2. Gloss. Commendatitiae literae, συστατικά.

Ibid. Vinum commentitus bonum etc.] Sira-chides 11. 31. Non omnem hominem inducas in domum tuam, multae enim sunt insidiae dolosi. Ἐποκρινόμενος ἐαυτὸν δίκαιον, ut Luc. 20. 20. Virgilius bonum simulare dixit, et Lucius: Blanditia certare, bonum simulare virum se, insidias facere, Cicero: Totius iniustitiae nulla capitalior est, quam corum, qui cum maxime fallunt, id tamen agunt, ut viri boni esse videantur. Minucius Octavio: Creduli circumveniuntur ab his quos bonos putaverunt. In Mimo veteri: Malus bonum cum simulat, tunc est pessimus.

Ibid. Inter familiares intimos haberetur] Lib. 2. Inter caeteros familiares etc. dehinc (te) numerabimus.

Pag. 133. Plusculisque ibidem diebus demoratus] Scribe P. ibi d. d. Infra lib. 9. Pauculis ibi diebus commorati, etc.

Ibid. Falsis amoribus ancillae Milonis animum irrepens] Lib. 11. de hac eadem ancilla: Cum me Fortis malis incapistrasset erroribus.

Ibid. Curiose perspexerat] Fux. et Oxon. prospexerat.

Ibid. Procul ac procul, etc.] Suidas: Πῶς-τέρω, καὶ περὶ πῶτα' ἐπὶ συγκρίσεως καὶ ὑπερέσεως, ἀντι τοῦ, πᾶν μακρῶν' καὶ ἀπλῶς, ἀντι τοῦ πᾶν. Glossarium Isidori dicitur: Procul, proculs longe longius. Illa, ac procul male omitta sunt in Cod. Oxoniensi.

Ibid. Equum namque illum suum candidum vectorem futurum duxisse secum] Supra lib. 6. Quis enim viantium vectorem suum non libenter auferat secum?

Ibid. Tormentis vexatum pluribus etc. nihil quidquam verum talium esse confessum] Lib. 10. Nec rota, vel eculus tormentis eius apparatus iam deerant: sed obfirmatus mira praesumptione, nullis verberibus, ac ne ipsi quidem succubuit igni.

Ibid. Pene ad ultimam mortem excarnificatus] Sisenna in fragmentis: Vitam cum dolore et insigni cruciata excarnificatus, amisit.

Ibid. In patriam Lucii illius multos numero] Oxon. I. p. L. viros multos numero.

Ibid. Veteris fortunae, et illius beati Lucii, etc. et infelicis asini facta comparatione mendullitus ingemebam] Lib. 9. Veterisque Lucii fortunam recordatos, etc. submisso capite moerebam. Quintilianus 2. Declam. Naturā redit in extremis praeteritae voluptatis recordatio. Tibullus: Cura novatur: Cum memor anteaotos semper dolor admonet annos. Euripides: Κεκλήμεν δὲ Φωτὶ μακαρίῳ τότε Αἰ μεταβολαὶ λυπηρὸν ᾧ δ' αἰεὶ κακῶς ἔστ', οὐδὲν ἄλγει, συγγενεὸς δόσθηος ἄν. Maximianus: Dura sa-
[Mm 2] 285

tis miseris memoratio prisca bonorum. Synesius in Epistolis: Συνεπιτίθηται δέ μοι τῆ πικρᾶ τῶν παρῶντων ἀδόξου μνήμη τῶν παρελθόντων ἀγαθῶν, ἐξ ὧν ἕρα ἐν εἰς γινόμεμαι. Vide Numer. 11. 5. Augustini Confess. 10. 21. Et nota comparationis vocem. Seneca Troade: Est miser nemo nisi comparatus. Medullitus ingemebam, ut apud Ammianum lib. 14. Haec medullitus multis gemitibus agebantur. et lib. 25. Illud tamen ad medullas usque bonorum pervenit, etc. i. e. ingemebat medullitus. Infra hic lib. 10. Medullitus dolore commotus. Festus: Medullitus: ex intimis medullis. Onomasticon vetus: Medullitus, ἐκ μυελῶν.

Ibid. Subiit itaque me etc.] Subibat me illa frequens cogitatio, ut infra isto libro loquitur.

Ibid. Non de nihilo veteris priscaequae doctrinae viros finxisse ac pronunciasse, coecam et prorsus excoecatum esse Fortunam, quae semper suas opes ad malos et indignos conferat] Pacuvius apud Auctorem ad Herennium lib. 4. Fortunam insanam esse, et coecam, et brutam perhibent Philosophi. et post: Brutam, quia dignum atque indignum aequat internoscere. Philnius 2. 7. A plerisque caeca est aestimata, vaga, inconstans, incerta, varia, indignorumque faultra. Seneca Hippolito: Res humanas ordine nullo Fortuna regit, spargitque manu Munera caeca, peiora fovens. Herodianus 5. Τὰ μὲν τῆς Τύχης δῶρα καὶ ἀναξίως περιπίπτει. Palladius in Anthologia: Οὐ λόγον οὐ νόμον εἶδε Τύχη, μερόπων δὲ τυραννεῖ, τοῖς ἰδίους ἄλλοις βέβηται συμφορῆν. Μᾶλλον τοῖς ἀδικοῖσι βέβηται, μισοὶ δὲ δικαίους, ὧς ἐπιδεικνυμένη τὴν ἄλογον δύναμιν. Dionys. Halicarnass. Τύχη ἄδικος, δωρομένη τὰ μέγιστα τῶν ἀγαθῶν τοῖς ἀνεπιτηδεύοις. De Pluto apud Phaedrum Hercules: Odi (inquit) illum quia malis amicus est. Saturni sacerdos apud Lucianum de Iove conquerens: Ἀγαθὸς ἄφρατος, καὶ πονηρὸς καὶ ἀνοήτος ἀνδρᾶσι περιχεῖ τὸν πλοῦτον. Caecam et excoecatum hic, ut 9. Nudis et intercis pedibus. vide ad Apologeticis pag. 139. adnotata.

Ibid. Nec unquam adpoieoquamquam mortuum eligat] Οὐ λόγον, οὐ νόμον εἶδε. ut supra in Palladii verbis. Ammianus Marcellinus lib. 25. His ita caeco quodam iudicio Fortunae peractis, etc. de eadem 8. 11. Isidorus: Passim in quoslibet incurvens, sine ullo meritorum examine. Menander apud Stobaeum: Οὐδὲν κατὰ λόγον ἡγήσθη δὴ ποιεῖ Τύχη. In Tabula Cebetis: Οὐ δὲ ποιεῖ μετὰ λογισμῶν, ἀλλ' εἰκῆ. καὶ ὡς ἔτυχε· πάντα. ibidem: ἈΦαιρέσει δὲ βέβαια, καὶ ἄλλοτε δίδωσιν' εἰκῆ, καὶ ἀβεβαίως. Asclepius vetus Epigrammaticus: Iniuso arbitrio tempora dividens, Quod dignis admittit, transit ad impios: Nec discrimen habet, rectave iudicat.

Ibid. Quodque cunctis est extremus, varias opiniones uno contrarias nobis attribuit, ut malus boni fama gloriatur, et innocentissimus contra noxiorum more plectatur] Frequenter id fieri patet vel ex Ciceronis hisce: Quaeor (inquit) si duo sunt quorum alter optimus vir, acquirissimus, summa iustitia singulari fide: alter insigni scelere et audacia: et, si in eo sit errore civitas, ut bonum illum virum, sceleratum, facinorosum, nefarium putet: contra autem, qui vice improbissimus, existimetur esse summa probitate ac fide, etc. Andronicus Rhodius 10. 10. de Anaxagora: Φησὶν οὐδὲν ταυμαστὸν εἰ δόξῃε τις τοῖς πολλοῖς ἄποτος εἶναι' δυνατόν γὰρ ἀγαθὸν καὶ εὐδαίμονα ὄντα, πονηρὸν καὶ ἄβλιον τοῖς πολλοῖς νομισθῆναι. Seneca Hippol. Tristis virtus perversa tulit Praemia recti: castos sequitur Mala paupertas, vitioque potens Regnat adulter. Simplicius in cap. 1. Epicteti: Ἀσεβῶντες πολυλάκεις περὶ τὸ βίον, αὐτοὶ τε εὐσεβεῖς ταυτοδῆρονται, καὶ ὑπὸ τῶν ἄλλων τοιοῦτοι νομίζονται' καὶ, τὸ ἐναντίον, ἄλλοι σεμνοτέρως καὶ μεγαλειοτέρως ὑπολήψεις ἔχοντες περὶ τοῦ βίου, καὶ ἀνθρωπικᾶ καὶ ἀτελῆ παραιτούμενοι περὶ αὐτοῦ λέγειν, ἀσεβεῖς παρὰ τινῶν ὑπολαμβάνονται.

Ibid. Ut malus boni viri fama gloriatur] Ecclesiastes 8. 10. Vidi impios sepultos, qui cum cum fortuna adire viverent, in sancto loco erant: et laudabantur in civitate quasi iustorum operum. Dio Cassius cum Caium Marium artibus malis instructissimum dixisset, adiungit, Ἐκ τῆς Τύχης tamen, ἢ παρὰ πάντων τὰ πρῶτα ἀγαθῆ ἐχρήσατο, καὶ ἀρετῆς δόξαν ἐκτίσατο.

Ibid. Et innocentissimus contra noxiorum more plectatur] Casaubonus heic in margine libri sui correxerat noxio rumore p. opponit (inquit) viri boni famam rumori noxio. ingeniosum non possumus non laudare, nec tamen sequi coniecturam. non rumore enim, sed supplicis innocentem plecti, sententia est Appuleii nostri. nec ille solus hoc dixit, sed et alii. Seneca: Invidit etc. validissimos phthisis, innocentissimos poena, secretissimos tumultus. Cicero ubi supra. In eo est errore civitas, vel potius orbis ipse totus. ut bonos et iustos viros tanquam malos et impios, persequatur, excruciet, damnet, occidat, etc. Boethius in de Consolat. Premittentes Debita sceleris noxia poena: Latet obscuro condita virtus Clara tenebris, iustusque tulit Crimen iniqui. Philostratus 6. 11. de Socrate et Palamede: Ἀδικώτατα ἔπαθον, ὄντες δικαίωτατος. quibus adde 8. 14. Ecclesiastem. Iam vero et nocentissimum more tractari Tertullianus dixit libro de fuga in persecut. adeo ut de postate lectionis veritate nulla amplius dubitatio supersit.

Pag. 134. Et extremæ sortis quadrupedem etc.]

Ovid. Amor. 2. *Auritus miseranda sortis ocellus, sic extremae conditionis mancipia* Epist. 20. apud Senecam. Glossae: *Infima sors, ὑστέρη τύχη.*

Ibid. *Cuiusque casus etiam cuivis iniquissimo Nolendus atque miserandus etc.*] Sophocles Oedip. Tyr. Θάμα δ' εἰσΨεῖ τάχα τοιοῦτον, εἴην καὶ στῆναι ἐπικρίσιαι.

Ibid. *Cuivis iniquissimo*] In Apologetico: *Cuivis vel iniquissimo animus explesse, etc.*

Ibid. *Crimine latrocinii tu hospitem mihi carissimum postulabar: quod crimen non modo latrocinium, verum etiam parricidiumisque rectorius nominaverit*] Petronius: *Qui ignotos laedit, latro appellatur: qui amicos, paulo minus quam parricida. Noster lib. 5. Domus suas contendunt, dolum scelustum, imo vero parricidium seruentes contra sororem insontem.*

Ibid. *Denique mala conscientia tam scelesto crimini praesens videret silentio consentire, etc.*] Demosthenes περὶ παραρτησθ. Τῷ μηδὲν αὐτῷ συνεῖδῶτι δεινὸν εἰσέει, εἰ ποινῶν καὶ δεινῶν ἔργων δόξῃ κοινανεῖν, τῷ σιωπῆσαι. Donatus ad Adelphi. Confessionis genus est adversarium tacuisse Cicero in pro Sextio: *Me vero non movit illius oratio, sed eorum taciturnitas in quos illa tam improba oratio conferebatur: qui tunc, quantum ob alias causas tacebant, tamen hominibus omnia timentibus, tacendo loqui; non in faciendo, confiteri videbantur.* Marius apud Salustium: *Cum omnibus locis me vosque maledictis lacerent, non placuit reticere, ne quis modestiam in conscientiam duceret.* D. Hieronymus in Epistolis: *Respondere compellor, ne videar tacendo crimen agnoscere. Idem i. contra Rufinum: Et hortamini ut respondeam criminanti, ne si tacerim, videar crimen agnoscere. Cyprilianus contra Demetrianum: Ultra tacere non oportet, ne tam, non verecundiae sed dissidentiae esse incipiat, quod tacemus: et dum criminatioes falsas continemus refutare, videamur crimen agnoscere.*

Ibid. *Mala conscientia etc.*] Gloss. Κακόνους* mala conscientia. infra haec: *Conscientiae malae reatum sustineba.*

Ibid. *Impatientia productus, volui dicere, Non feci*] Phaedrus: *Difficuler continetur spiritus, integritatis qui sinceræ conscientis, A noxiorum premitur insolentis. Non feci, idiotismus est suam aut alienam innocentiam testatam volentium. Cicero in pro Ligario: Causas Caesar egi multas, etc. certe nunquam hoc modo: ignoscite ludices: erravit, lapsus est, non putavit, si unquam posthac: ad parentem sic agi solet: ut ad ludices, Non fecit, non cogitavit, etc. Ovidius Amor. 2. Felix qui quod amat defendere fortiter audeat, Cui sua, Non feci, dicere amica potest. vide 19. 13. Sirachid. Apud Quintilianum ille Declam. 11. Miser ego nec ad cadavera ac-*

cessi, non in sepulchra maiorum meis manibus intui: nec licuit super ipsa cadavera proclamare, Non feci. Ibidem Declam. 271. *Non enim tibi proderit dixisse, Non feci: nunquam mens exitu aestimanda est. e converso apud Iuvenal. 6. Sed clamat Pontia, Feci. Quid sit productus nescio: forsitan perditus legendum. sic 4. fame perditus. et 5. vigiliis perditus.*

Ibid. *Sed in prima voce remansi*] *Inceptus clamor frustratur hiantem.* vide supra ad illum locum notata.

Ibid. *Quantum nimia rotunditate pendula vibrassem labia*] Lib. 10. *Contortâ in modum linguae postrema labid. Rotunde vibrare, est ἐπιστρέφειν, et articulatior formatur. Pollux 2. 4. de Lingua: Τῆ ὑγρότητι τῆς ἐίδον ἐπιστρέφῃ τὰς Φωνὰς τυπόσα. id non efficit Asinus noster ob pendula et prominentia labia. EUGRAPHIUS ad 2. 3. Eunuchii: Scimus retortis ad hiatum labris, sed praecminentioribus, minus facile sonos exprimi.*

Ibid. *Et identidem boavi: Non, Non*] Oxon. boavi, nixa: quod quid sit nescio, nisi forte entix legendum.

Ibid. *Sed quid ego pluribus de Fortunae scavitare conqueror?*] Idem MS. plus de Fortunae etc.

Ibid. *Quantum nec istud puduit etc.*] Nul- lam scripura ista sententiam praebet. non male dudum Beroaldus, *Quam nec i. p.* quo et modo Oxon. legit. conieceram equo quidem ex ingenio, quam quidem legendum.

Ibid. *Me cum meo famulo meoque vectore illo equo factum conservium atque coniugem*] Non meminimus illum equo suo ἐπεροζευχέμεν. ut putavi posse congregem scribi. infra hoc libro: *Equinis armentis me congregem etc. permiscuit.*

Ibid. *Ventrem crebro suspiciens meum etc.*] Oxon. *Ventrem quoque crebro s. m.*

Ibid. *Qui commodum falsam de meo notarium pertulerat*] In l. 3. §. 4. ad leg. Cornel. de sicar. falsum indicium vocatur, vide Cuiac. Observ. 1. 3. Pancirollum Var. Lect. 1. 37. et 7. 137. In Oxon. et alio MS. *falsa notaria. l. 7. Cod. de accus. Notarii insimulatus.*

Ibid. *Expromptis mille aureis*] Donatus ad Terentium: *Exprompta, in medium prolata.*

Ibid. *Quos in sinu lacinae contexerat*] Bene Palat. MS. *insutos lacinae, non zonis tantum, sed et vestibus nummos nonnunquam recondebant.* Petronius: *Scis frater ad nos rediisse thesaurum de quo querebaris? illa est tunica adhuc, ut appareat, intactis aureis plena.*

Ibid. *Communi conferebat arcae*] Solomo μυητικῶς, itidem de improborum coetu: Τῶν σὸν κληρὸν βλάε ἐφ' ἡμῶν, κεινὸν δὲ βαλλαντίου κτησόμεθα πάντες· μαρτύριον ἔν γεννηθήτω ἡμῶν.

Ibid. *Fortissimum quemque, variis quidem, sed impigris casibus adopterisse*] Ovidius: *Cum percant acie fortissima quacque*. 3. 6. de Ponto. Iustinus lib. 5. *Sed navibus exercitus deerat, fortissimis quibusque in Asiae populatione amissis*. De bello Euripides loquens: *Ἐσθλῶν δὲ χεῖρες πτώμασι νεανίῳ, ubi ἐσθλοὶ, fortes, non ignavί, contra in Sallustii Iugurthino: Videre fugientes capi aut occidi: fortissimum quemque iustissimum, et apud Suidam, ex Veterum nescio quo, in ἀποβήσκοντας*. *Ἐν πολέμῳ ἀποβήσκοντας ὄρω τοὺς περὶ πλεῖστον τὸ ζῆν ποιούμενους, καὶ ζῶντας ὅσι τοῦ ζῆν ἀπεγνώκεισαν*.

Ibid. *Variis casibus adopterisse*] Iustinus lib. 17. *Amisissis antea variis casibus quindecim liberis*.

Pag. 135. *Ad pristinae manus numerum etc. integraretur*] *Instauraretur*: ita ad Andr. 3. 3. Donatus. Idem ibidem 4. 2. *Integratur quod ad integrum redit, quod repetitur, quod instauratur*. Festus Pompeius: *Instaurari, ab instar dictum est, cum aliquid ad pristinum similitudinem etc. reficitur*.

Ibid. *Nam et invitos terrore compelli, et volentes praemio provocari posse*] Hierocles: *Οἱ τρέβοι τῆς παραγωγῆς ἢ ἔργων γίνονται λόγῳ μὲν, δακτυνῶν ἢ ἀπειλοῦντων*. *ἔργῳ δὲ, δωρεῶς ἢ τιμωρίας προτεινῶν*. Tacitus: *Dona in promptis, minas adversus abnuentis*. Sallustius Iugurth. *Formidine, aut ostentando praemia affectare*. Ammianus lib. 26. *Qui etc. ad pacatiora iam vitae discesserant, partim invitī, alii volentes addiscerebant*. Themistius 9. Orat. de Spertaco et sociis eius: *Τοὺς μὲν ὁμοίους συμπεῖσαντες, τοὺς ἁμείνωνας δὲ βιασάμενοι*.

Ibid. *Instar tyrannicae potestatis*] Melius, *Ad instar etc.* Infra lib. 10. *Ad instar barbaricae feritatis, vel tyrannicae impotentiae*.

Ibid. *Staturd procerum, et aetate iuvenem*] Pacuvius apud Gellium 13. 28. *Aetate integra, feroci ingenio, facie procerā virum*. Glossae: *Statura, ἀνάστημα, μέγεθος σώματος, μήκος ἡλικίας*. In quibusdam hic statu procerum. Gellius I. 1. *In repertienda etc. status longitudinisque Herculis praestantid*.

Ibid. *Et corpore vastum*] Lib. 2. *Vegetis et vastis corporibus, ubi dicta confer, ad sententiam Hierocles: Πῆδς λισσέται ὑπὸ ἰώμης σώματος ἐκφερόμενοι*.

Ibid. *Eique suasisse, ac denique persuasisse*] In Apologia: *Suasī, ac denique persuasī*. ad quem locum vide notata.

Ibid. *Ut manus habetatas diutina pigritia tandem referret ad frugem meliorem, bonoque secundae, dum possit, frueretur valetudinis*] Theophylactus in Epistolis: *Ἀπαγε δὴτα τῆς ἄργιας, ὡ βέλτιστε τὰ τῆς φύσεως γὰρ δῶμα καθήσυχνας, τηλικούτην ἰώμην καὶ εὐρωστίαν*

τοῦ σώματος ἀκρίστηται περιδῶν. Menander apud Stobaeum: *Ἄργος δ' ὕγιαίναν τοῦ περὶ τῆτος πολὺ Ἀδλιότερος, διαπλάσια γὰρ ἔστιν μητιη. Palaecologus 7. Orat. Οὐκὼν γε λαμβάνειν ἀρμύττε τοῖς παρὰ σφῖσιν αὐτῆς τῆς χεῖρας κατέχουσι: τούτο δὲ λελυθμένους ἀνθρώποις καὶ παρεμύνοις προσήκειν ἔσκειν*. *Ἔς δὲ καὶ ἰώμην σώματος, καὶ ὕγιαζε etc. τούτους δὲ γενναίους ἀνδρας αὐτοὺς δεκνόντας, etc. et nota hic, hebentatas manus. Sallustius Catilinario: Scilicet ne per otium torpesceret manus, gratuito potius malus atque crudelis erat*. Oxon. deferret ad frugem mel.

Ibid. *Nec manum validam erogandae stipi porrigeret*] Apud Claudianum: *Tolerabis inquam Pauperiem, cum tela geras? Ad stipem manum porrigere etiam Seneca dixit. Prudentius: Omnesque qui poscunt stipem. Glossae: Stipem, ἐλεημοσύνην. Act. 3. 2. Ἡρώτα ἐλεημοσύνην λαβεῖν*.

Ibid. *Sed hauriendo potius exerceat auro*] At sanius multo Chrysostomi illud, *βέλτιος ἐπαυτεῖν ἢ ἀρπάζειν*. Homil. 70. in Math.

Ibid. *Univeris omnes adensere*] Male in recentioribus quibusdam, *universim*: nam et Gellius 19. 12. omnes universos dixit.

Ibid. *Festigare statuunt*] Melius in Oxon. *Festigari statuunt*.

Ibid. *Perducit immanem quandam iuvenem, etc. nescio an ulli praesentium comparandum*] *Immanem hic intelligi, Cui magni membrorum artus, magna ossa, lacerti. Praesentium voce puto significari, qui tunc vident homines, atque aevum agitabant, qui vivunt sunt praesentes, mortui abesse videntur*.

Ibid. *Nam praeter ceteram corporis molem, toto vertice cunctos antepollebat, et ei commodum lanugo malis inserpebat*] Ammianus lib. 19. *Primae pubis adulescentem etc. proceritate et decore corporis aequalibus antestantem. quae sumpsit ex istis Quadrigarii apud Gellium: Viribus, et magnitudine, et adulescentia, simulque virtute cacteris antestabat*.

Ibid. *Toto vertice cunctos antepollebat*] 1. Rog. 10. 23. de Saul. *Altior fuit universo populo ab humero, et sursum*.

Ibid. *Centumculis etc. male consarcinatis semimamictum*] Firmicus 8. 11. Mathes. *Pannis male penditibus nudus*: id est, semimamictus, vide supra pag. 14. notata. *Centumculus male consarcinatus*, est, quem πτυχιδῶν καὶ πολυκλάλητον χιτῶνα Homil. in Christi Baptismo, Gregorius Nyssenus vocat.

Ibid. *Inter quos pectus et venter crustata crassitie reluctabant*] *Pinguis aqualiculus, toto ut sibi sesquiped exstet. Iustinus de Physcone Ptolomaeo: Saginā ventris non homini sed bellicae similis: quam foeditatem nimia subtilitas*

et perlucentia vestis (scribe, subtilitas pellucidae vestis) augebat. quod ibi a pellucida veste, hic a pertusa factum.

Ibid. Fortissim' o Deo Marti etc.] De Eodem 5. Fortissimum bellatorem illum.

Ibid. Libentius vulnera excipientem, quam aurum manu suscipientem.] Δι' ἄλου νενευρωμένον, etc. οὐδὲν πρὸς πλῆγας ἐνδύεται' ut alicubi Philo locutus. Chrysostomus de SS. Martyribus Homil. 40. ad Antiochenos: 'Ἐπὶ τὸ ξίφος, ὡς ἐπὶ διάδημα καὶ στέφανον ἔπαινον' καὶ πᾶν εἶδος τιμωρίας ἤλεγαν, οὐ τῶ γενεαίης Φέρει μόνον, ἀλλὰ καὶ τῶ μετ' ἡδονῆς καὶ προθυμίας. Hesiodus Scuto Herculis: Διλιχίβουσι πλέμοιο θυλάπιδά σπᾶσειν, τὰ κὶ σφιν πολλὸ φέρτερον δαίνας, ex quibus adumbrata puto haec Martii apud Sallustium: Sudorem, pulverem, et alia talia nobis relinquunt, quibus illa epulis incundiora sunt.

Ibid. Aurum manu suscipientem.] Glossae: Χρυσουπόδετος, susceptor aurarius.

Ibid. Isaque morte, quam formidant alii, meliorem.] Egesippus 2. 13. Formidabilem cunctis subiciens sibi mortem. Apud Lucanum ille: Pompeii vobis minor est causaeque Senatus, Quam mihi mortis amor. Curtius Alexandrum laudans: Clementia in devictis, etc. mortis, cuius metus caeteros exanimat, contemptio. Ignatius de Petro et Apostolis: Θανάτου κατεφθέθησαν, ἡδονῆσιν ὅπερ θανάτου. Morte melior Graecum est.

Ibid. Nec me putetis egenum vel abiectum.] Sic vilis et abiectus homo in l. 4. Cod. de custod. reor. item abiectus et contemptus apud Ciceronem in contra Rullum.

Pag. 136. Neve de pannulis istis virtutes meas aestimetis.] Lucianus in de Vita sua: Μὴ με ἀρχῆς τοῦ σώματος τὸ εὐτελές, κινδὲ τῆς ἐσθῆτος τὸ πικρὸν. Cantic. l. 5. Μὴ βλέψετε με ὅτι μελανωμένη ἔμει. Sirachides II. 2. Μὴ βδελύξῃ ἄνθρωπον ἐν ἰράσει αὐτοῦ. Apud Virgilium: Neve haec nostris spectentur ab annis Quae ferimus. Aeneid. 9. Σκόπει με ἐξ ἑμαυτοῦ, Bronus est apud Laërtium.

Ibid. Ego sum praedo famosus, Haemus ille Thracius, cuius totae Provinciae nomen horrescunt.] Servius ad Aeneid. 10. Praedones sunt qui populantium alienam invadunt Provinciam. Firmicus Mathes. 3. 5. Faciet bellorum Duces etc. quorum adventum civitates semper aut Provinciae maxime perhorrescunt. Sua autem Apuleius eduxit ex Virgilio hisce: Sum pius Aeneas raptus qui ex hoste penates Classe veho mecum: famul' super aethera notus. In Glossis: Κατάδημος, famosus, praedo famosus autem, ut in l. 3. §. 1. ff. de Offic. Praef. vigil. et l. capriculum. ff. de poenis, famosus latro, et infra haec lib. 9. latro inflytus. Bene praedoni etiam

Thraciam patriam assignat. vide Advers. 3. 16. Turnebum.

Ibid. Patre Therone.] Hoc nomen a Virgilio, Virgilius (teste Servio) a Pindaro sumpsit.

Ibid. Humano sanguine nutritus, interque ipsos manipulos factionis educatus.] Seneca de Hannibale (2. 5. de Ira.) Innotuit sanguini, et ab infantia caedibus adnotus. apud Suetonium de Caio Caesare: In castris natus, patrius nutritus in armis. Themistius ad Valentinianum iuniorum, Orat. 11. 'Ἐν ἀγκάλαις περιφερόμενος συστρατεύεις τῷ πατρὶ καὶ συστρατηγείῃ καὶ τρέφεις σε οὐκ ἐν βαλαμίσι κατακοιμίζων etc. ἀλλ' ἐπὶ τῷ Ἰστροῦ, καὶ τοῖς Σκυθίαις, etc. Iustinus 12. Si veteranis patribus tirores filii succederent, militaturi in vallo in quo essent nati: constantioresque futuri, si non solum tirocinia, verum et incunabula in ipsis castris posuissent. et post: Neque castra aliter quam patriam etc. duxere.

Ibid. Haeres et aemulus virtutis paternae.] Ovidius: Vivit et in nobis facundi venia parentis, Et res haeredem reperit illa sena. Iustinus lib. 19. de Hasdrubale et Hamilcare: Per vestigia paternae virtutis decurrentes, sicuti generi, ita et magnitudini patris successerunt.

Ibid. Exiguo temporis etc. spatio.] Lib. 2. Eviguum vitae spatium deprecamur. et 5. Modici temporis spatium etc.

Ibid. Procuratorum Principis, ducenarii profectum etc.] De procuratoriis ducenariis vide Cuiacium ad lib. 10. Cod. Brissonium in de V. S. et (qui nuper Cypranium edidit) doctissimum Rigaltium. Beroaldus militum ducentorum praefecturam intelligit: quo pertinet ista Servii: Illos centeni quemque secuti. Ex numero militum qui sequuntur, gradus dignitatis apparet.

Ibid. Ipsi etiam probe spectatus.] Supra lib. 3. Apud meos probe spectatus. Virgil. Et probe spectata inventus. Servius: Experimentis probata. Piso ad Tiberium apud Tacitum 3. Annal. Quondam D. Augusto parenti tuo probatus, et Tibi amicis. In vet. Grammaticis: Spectatur, qui videtur, vel, qui probatur. Symachus: Ita me Dii Dominis (Inpp.) probabilem (id est, spectatum) praesentem. Ovid. de Ponto 2. 6. ad Graecinum suum: Quodque soles ani no semper, quod voce precari, Omnia Caesaribus sic tua facta probes.

Ibid. Hunc insinulatum quorundam astu proiecit extorem saeviens invidia.] Ita multorum obrectatio unius virtutem devicit: ut loquitur in Hannibalis vita Aemil. Probus. Lucianus in de non temere credendo: 'Ἰδοὺς δ' ἂν τισὺς τοὺς (δικτύβλους) μάστιγα ἐν τε βασιλείῳ καὶ δυνασταυρῶντος Φιλίππου εὐδαιμονούντος' ἴδω τινὰς μὲν Φίλωνος, κινύβια δ' ἄτινιναι, κάμπελλαι δ' etc.

etc. διαβλῶν διζήσεις. Invidia (inquit) proiecit extorrem eum. Tacitus Annal. 3. Conspiratione inimicorum, et invidia falsi criminis oppressum. vide ad Matth. 27. 18. Annotata. Virgilius: Pulsus ob invidiam. ubi Servius: Ne merito expulsus esse videatur. bene et proieciti. Ammianus lib. 22. Unde omnes huiusmodi etc. proieciti. Glossae: Proiectus, ἐκβεβλημένος, ἐξερριμένος.

Ibid. Rarae fidei, atque singularis pudicitiae foemina] In veteri Lapide: Foeminae varissimae, singularis exempli, pudicitiae, etc. Apud Quintilianum in Declam. Exempli varissimi uxor.

Ibid. Quae decimo partus stipendii viri familiam fundaverat] Passim eruditio Appuleiana vestigia deprehendas: in tibi vel hoc ipso loco fundaverat quam Latine dixit. Status Sylv. 4. Prole fundasti vacuos Penates, Plautus Mostell. Parentes fabri liberam sunt, Et fundamentum substruunt liberorum. hinc παῖδας, ὕκων στῆλας Euripides Iphigenia vocat. Pollux 3. 2. ὕκων στῆρίγματα. et 2. 10. columinis Artemido rus assimilat. Plinius lib. 4. Epist. 21. Cui nunc unus ex tribus liberis superest, domumque pluribus adminiculis paulo ante fundatam, desolatus fulcit ac sustinet. nec alio vorsum vetus Paenaei respiciens, Reipublicae fundamenta appellavit leges eas, quae multa caelibus affliciebant, parentesque praemiis honorabant.

Ibid. Spretis atque contemptis etc.] Cyprianus in de Lapsis: Spretis his omnibus atque contemptis. infra hic lib. 10. Spretis illis suis iuculentis vehiculis, et praeterhabitis etc. carpentis.

Ibid. Fugientis comes] Ovidius: Sola comes nostrae perstitit illa fugae. Augustinus in 14. Ioannis: Quam multi proscripti a castis uxori bus amplius dilecti sunt! probata sunt multa casta (malum cara) coniugia calamitatibus maritorum: et, ne aliud amare coniuges quam maritos putarentur, non solum non deseruerunt, amplius, etiam secutae sunt. Tacitus Histor. 1. Comitatae liberos profugos matres, secutae maritos in exilia coniuges. et in exempla nonnulla. Idem 15. Annal. Novio Prisco, Glitio Gallo, atque Asinio Pollitio data exilia: Priscum Antonia Flaccilla coniux comitata est. Plinius 7. Epist. 19. de Fannia Helvidii uxore: Bis matrem secuta est in exilium: tertio ipsa propter maritum relegata. Valerius Maximus de Hypsicrate uxore Mithridatis: Victum a Cn. Pompeio per effratas gentes fugientem, animo pariter et corpore infatigabili secuta est.

Ibid. Et infortunii socia] Seneca ex uxoris bonae maritum alloquens personā: Non possumus una faciles esse, etc. una infaciles erimus. Controvers. 1. 6. Ovidius 5. 15. Trist. Esse bonam facile est, ubi quod vetes esse, remotum

est, Et nihil officio nupta quod obstat habet: Cum Deus intonat non se subaucere nimbo, Idemum est pietas, id socialis amor.

Ibid. Tonso capillo, in masculinum faciem reformato habitu etc.] Valer. Maximus ubi supra: Propter quem (maritum) praecipuum formae suae decorem in habitu virilem convertere voluptatis loco habuit; tonsis enim capillis egro se et armis assuefecit, quo facilius laboribus et periculis eius interesset. Reformato, ut 8. in Lemures reformati, et 11. Non in alienam personam reformatus. Glossae: Μετατραπῶ, de-formo, reformato.

Ibid. Pretiosissimum monilium, et auro montali zonis referens incincta] Ex more iter molientium, de quo ad Luc. 15. 13. adnotavi, in primis autem Appuleium illustrat Iustinus ista de Aetolorum uxoris: Quasi in perpetuum cum viris exulaturae, pretiosissima quaeque auferentes etc. Aurum montale vocat, quod in lute signatum aurum. Glossae: Χρυσοῦν νόμισμα, aurum signatum.

Ibid. Inter ipsas etc. militum manus, et gladios nudos intrepida etc.] Nec insidias inter, nec militis ense, Nec mare, nec ventos, barbariemve timens. Statius Sylv. 5. de Priscilla Abascantii: Quod si anceps metus ad maiora vocasset, Illa vel armiferas pro coniuge laeta caeteras, Fulmineosque ignes, mediisque pericula Ponti Exciperet. Seneca cap. 16. Consol. ad Marciam: Caelum, contempto hoste, et flumine, ob insignem audaciam tantum non in viros transcripsimus.

Ibid. Et gladios nudos intrepida] Non illa periculi Telorumve memor. Nam fortem faciebat amor, nexusque mariti Foederis. De Amore apud Stobaeum Aristarch. Οὗτος γὰρ ὁ θεὸς καὶ τὸν ἀσθενῆ σθένει Τίθισι, καὶ τὸν ἄτορον εὐρίσκειν πόρον. Maximus Tyrius Dissert. 9. Οὐ θηρίου αὐτῷ δεῖνδον, οὐ πῦρ, οὐ κρημνός, οὐ βέλτετα, οὐ ἔριφος, ἀλλὰ καὶ τὰ ἄτορα αὐτῷ εὐπορώτατα, καὶ τὰ δεῖνὰ εὐμαχρώτατα, καὶ τὰ φοβερὰ εὐτελεστάτα, καὶ τὰ χαλεπὰ εὐκολώτατα, etc. πανταχοῦ βάβει, πάντων ὑπερορῶ, πάντων κρατεῖ.

Ibid. Cunctorum periculorum particeps] Philo de Abrahami uxore: Μυρία δειγμάτων τῆς Φιλανδρίας ἐνερχαμένη, τὴν σὺν αὐτῷ τῶν συγγενῶν ἀπολείψαι; τὴν ἐκ τῆς οὐκείας ἀνεδοῖε στον μετάρτασιν, τὰς ἐπι τῆς ἀλλοδαπῆς συνεχῆς ἐπαλλήλους πλάνας, etc. αἰὲ καὶ πανταχοῦ παρῆν, οὐδένα τρέπον ἢ κληρὸν ἀπολείπουσα, κοινῶν ὄντως βίου, καὶ τῶν κατὰ τὸν βίον πραγμάτων. ἐξ Ἰσού δικαιοῦσα μετέγνω ἀγαθῶν ἡμῶ καὶ κακῶν. Tacitus de Germanorum uxoris: Ipsis incipientis maritimonii auspiciis admonentur venire se laborum periculorumque socias: idem in pace, idem in praelio ausuras passurasque.

Ibid.

Ibid. *Pro mariti salute pervigilem curam sustinens*] Supra lib. 5. *Pervigili cura rebus excubamus tuis.*

Ibid. *Ingenio masculo sustinebat*] Τὸν θέλων λογισμῶν ἐπιπέθῃ διεγείρασα" ut de septem filiorum matre 2. 7. 21. scriptor Maccabaicorum locutus. Seneca ubi supra: *Quis dixerit Naturam maligne cum muliebris ingenio egisse, et virtutes illarum in arcum retraxisse? par illis (mihi crede) vigor, par ad honesta etc. facultas.*

Ibid. *Ineris difficultatibus*] Ita Tacitus (e quo Noster) Annal. 13.

Ibid. *Mariusque terroribus*] Germanicus in Arataeis: *Et cum terrores auget nox atra marinos.*

Ibid. *Temporariam sedem*] Sic infra 11. *Temporarium lavem.* contra lib. 8. *Lavem sedesque perpetuas.*

Ibid. *Tabernulam quandam litori marique proximam etc. incubabat*] Florent. male, *cavernulam*: sequitur enim iam statim de cubiculo, cui nullus in caverna locus. imo et *tabernulam* vocat, quam §. 5. Instit. de rerum divis. Juris consultus *casam*. *Litorum quoque (inquit) usus publicus est, etc. ob id, cultibet liberum est casam ibi ponere, in quam te recipias etc.*

Ibid. *Invadimus etc. omnia*] Solent praedones maris littora insidere, ut casu aut consilio appellentes infestare possint, vide supra pag. 96. annotata. et bene *invadimus*. Gloss. *Ἐπιεσπρχομαι βραχίως, invado.* supra lib. 2. *Id omne latrocinialis invasit manus.*

Ibid. *Clavoribus inquietis cuncta miscuit*] Lucret. *Magnis clavoribus omnia complent.* Infra htc 8. *Latratibus fervidis dissonisque miscent omnia.* Gellius de Polo histrione: *Opplevit omnia etc. lamentis veris et spirantibus.*

Ibid. *Suosque famulos nominatim etc. supplicium convocans*] Apud Theocritum *Idyll.* 26. *Διμῶς δὴ τὸτ' αὐτ' ὕπνον βαρῶν ἐκφροσύντας, nominatim convocans,* ut solent periculis improvisi circumventi. *Aeneid.* 11. *Nomine quemque vocans.* ubi Servius: *Per hoc extrema necessitas indicatur.*

Ibid. *Pavore cunctorum, cum sibi quisque mententes delitescabant, effectum est ut impune discederemus*] Ammianus lib. 25. *Semet quisque reliquos omnibus anteponeus, vitare etc. terribilia festinabat.* Seneca 3. 24. de Benef. *In tanta confusione etc. cum sibi quisque consuleret, omnes ad illa fugerunt.* Apud Achillem Tatium lib. 3. *Τὸ οἰκείον ἕκαστος σκοπῶν ἀσφαλῆς, τὸ πρὸς τοὺς ἑτέρους εὐνοῦμενον οὐκ ἐλογίζετο.* supra lib. 4. *Licet numerosa familia latis diversarum aedibus, tamen quisque magis suae salutis quam Domini consulat opibus.* Oxoniensis heic, et alius MS. *qui sibi etc.*

Ibid. *Unicae fidei foemina*] E converso lib. 10. *Malitiae novercalis exemplar unicum.*

Ibid. *Bonis artibus gratiosa*] A Tacito, qui *bonis artibus gratos* Annali 1. dixit. Idem Annali 3. *honestis artibus copiosum.* quas 6. *santas artes* vocat, opponuntur supra htc 2. *malas artes*; item in l. 1. §. 5. de servo corrupto.

Ibid. *Aggressurae*] Est in l. 4. famil. ercisc. sic *aggressores* in l. 7. ad leg. Pomp. de paricid. et *aggressionis insidiae* in Valentiniani edicto.

Ibid. *Denique noluit esse Caesar Haemi latronis collegium, et confestim interit.* Arrianus 3. 13. in Epicteto: *Ὅρατε ὅτι εἰρήνην μεγάλην ὁ Καίσαρ ἡμῖν δοκεῖ παρέχειν, (id est, παρέχει) ἄτι οὐκ εἰσὶν οὐκέτι πόλεμοι, οὐδὲ μάχαι, οὐδὲ ληστῆρια, οὐδὲ πειρατικὰ ἄλλ' ἔστι πάση ἡμᾶς ἀδούει πλεῖον τε etc.* Hoc praecipuum subditorum beneficium a Regibus acceptum: et hinc ἡρεμος καὶ ἠσυχος βίος ille, de quo ad l. 2. Timoth. plena manu adnotavimus. Ad verba Appuleii autem illustranda faciunt unice Aristidis ista: *Τὸν πάλοι τις αὐτοκρατόρων περτεῖσι, ὡς λέγεται, καὶ μεταξὺ παρεβέβηξάτο, μὴ βούλεσθαι Νασαμῶνας εἶναι, εἶτα οἱ Νασαμῶνες ἀπώλοντο.* Orat. in Smyrn. Oxon. hanc interivit, et infra statim *transabitivi*. sic 4. *A gloria non perivit.*

Pag. 136. *Tantum potest nutus etiam magni Principis*] Virgilius Ecloga 1. *Saepe malum hoc nobis (si mens non laeva fuisset), De celo tactas memini praedicere quercus.* ubi Servius, (quem ut oportune emendem adduco.) *Significat motu Imperatoris posse agros eorum perire.* ita, qua nunc utor, editio Genevensis, scribendum *nutu Imperatoris.* Ovidius de Augusto: *Noluit, at poterat minime me perdere nutu.* Sidonius de Avito Imperatore: *Solus facit omnia nutus.*

Ibid. *Tota denique factione etc. confecta atque concisa, ipse etc. solus etc. evasit*] Macrobi. Saturnal. 7. 2. *Vel, si quis tota tene classe etc. occupata, seu ingenio sui viribus solus evasit. Concisa,* ut apud Lucianum in Iove Tragoedo, *κακούργος ἐκκόπτειν.* *Vexillationis* vocem, ut complures alias, a Suetonio sumpsit. *Factionem* heic, *latrocinalem* intellegit. Lib. 3. *Globus latronum invadit omnia, et singula domus membra cingit armata facio.* Tertullianus Apologetico: *Illis nomen factionis accommodandum est, qui in odium bonorum et proborum conspirant.*

Ibid. *Sumpta veste muliebri etc*] Solertia non semel, nec de una causa usurpata, Plato in Critone: *Καὶ ἴσως ἂν ἠδῶες σου ἀκούοιεν ὡς γελῶσις ἐκ τοῦ δεσμοτηρίου ἀπεδιδοσάσκει, σκεπὴν τῶνα περιτιθόμενος, ἢ διφθέραν λαβὼν, ἢ ἄλλαν οἷα δὴ εἰσάσασιν ἐπισκευάζεσθαι, οἱ ἀποδιδράσκου-*
[Nn]

τες, καὶ τὸ σχῆμα σαυτοῦ μεταλλάξας. Gellius 6. 10. de Euclide: Tunica longa muliebri indutus, et pallio versicolore amictus, et caput et ora velatus, e domo sua Megaris Athenas ad Socratem commeabat.

Ibid. *Colocets foemininis albis illis*] Clemens Paedag. 2. 11. Τυναιξί τὸ λευκὸν ὑπόδημα συγκραγεῖσθην, πλὴν εἰ μὴ δούσειεν. vide Colvii notas.

Ibid. *In sinus flaccidos abundante*] In multis flaccidos, flaccidos autem (quod haec editio praefert) si rugosos interpretatur, sententia in perspicuo erit. In veteri Onomast. Flaccidos, χαλαρῶς, ita flaccidos sinus dixeris, quorum strae rugas imitatur, unde nec improbe Beroaldus undante, non abundante substituit, supra lib. 2. Capillo fluenter undante. Oxon. In sinus flavos, quod frugis nihil bonae continet.

Ibid. *In sequiorem sexum insertus*] *Incertus* (ἄδηλος nempe) alii ex MSS. malunt, mihi insertus placet, ἐγκρατισθείς: neque aliter enim quam institutum intelligo, metaphorā non inventustō. Oxon. *intectus*: ut infra statim: *Habitus alieni fallacia tectus*.

Ibid. *Transabit*] Infra 8. *difficultates transabiremus* illas. Oxon. *transabivi*, ut et supra paulo non *interiit*, sed *transiit*, nec longinque hic Florent. Codex, qui *transivi* legit.

Ibid. *Mulierem etc. asinariam*] Gloss. Ὀμηλάτης, asinariis.

Ibid. *Quippe cum mihi etiam tunc depiles genae laevi pueritia splenderent*] Nondum prima genas vestibat flore iuventutis, et bene splenderent, infra lib. 9. *Puer, adhuc lubrico genarum splendoris conspicuus*. Pollux 2. 4. Καὶ εὐδοῦσαι παρῆσαι, καὶ εὐανθεῖς, ἀμυρνοσαι, σπλάβουσαι, etc. Apud Aristoph. Thesmophor. Τί δ' ἔστιν ὃ παῖ; παῖδα γὰρ σ' εἰδὸς καλεῖν, Ἐως ἂν οὕτως τὰς γνάθους ψίλλας ἔχῃς. Glossae: *Depiles, ἄτριχες, ψίλλαι*. Oxon. *Quippe enim mihi etc.* quod in vulgato praetulerim, parum Appuleium noverim. In Apologetico: *Quippe etenim videbatur sibi peritoneum matri repperisse*. Cicero 4. de finibus: *Quippe habes enim: Rhetoribus etc.* et non semel Lucretius, vide Merceri notas ad Nonnium Marcellum.

Ibid. *Nec ab illa tamen paternā gloria vel mea virtute decivi, quanquam etc. iuxta mirrones Martius consistunt*] Lib. 4. *Quanquam vitae metas ultimas obiret, non tamen sui nostrique, vel pristinae virtutis oblitus*.

Ibid. *Habitus alieni fallacia tectus*] Eodem lib. 4. nec dissimili argumento: *Ad reliqua fallaciae pergitus*.

Ibid. *Villas seu castella, etc.*] Glossae: Κῶ μν, villa, castellum, vicus. Isidorus 15. 2. Orig. *Vici et castella et pagi, si sunt, qui nulla dignitate civitatis ornantur, sed vulgari homi-*

num conventu incoluntur, et propter parvitatē sui maioribus civitatibus attribuntur. τὸ seu εἶ et, ut supra ad lib. 1. monui.

Ibid. *Solus aggrediens*] *En latronem succinetum, de civitate in civitatem exsiliētem*: ut 36. 28. apud Sirachidem.

Page. 138. *Diloricatis statim pannulis*] Hege-sippus 1. 25. *Amictus diloricato*.

Ibid. *Vestro collegio*] Collegium pauci nesciunt ἐκ τῶν μέσων esse. eam vocem ite tanquam ad legitimae cuiusdam militiae socios apavit. In Glossario: Τάξις στρατιωτικῆ, collegium, etc.

Ibid. *Meque vobis Ducem fidissimum, etc. offero*] Catilina apud Sallustium: *Vel Imperatore me vel milite utimini: neque animus neque corpus a vobis abert*.

Ibid. *Si tamen non recusatis*] *Si vestrae res este accomoda turbac. Nisi vobis volentibus suadeo*: ut hic infra locutus. Plautus Trimmio: *Bene vobis ego illi facere, nisi tu nevis*. Plinius lib. 3. Epist. 1. *Libet legitur interdum, etiam praesentibus amicis, si tamen illi non gravantur*.

Ibid. *Brevi temporis spatio lapideam istam domum vestram facturum auream*] Alexander apud Q. Curtium: *Totum exereitum aspiciente, qui paulo ante nihil praeter arma habebant, nunc argenteis cubant lectis, mensas auro onerant*. Virgilius: *Nunc te marmoreo pro tempore fecimus, at tu. Si factura gregem suppleverit, aureus esto*. Augustus apud Aurel. Victorē: *Urbanum lateritium reperit, reliquo marmoream*.

Ibid. *Nec mora; nec contatio*] Ex Virgilio, qui *Nec mora; nec requies*. Aeneid. 5.

Ibid. *Ducatum latrones, etc. ei deferunt*] In Glossario: *Ducatus latronum, ἀρχὴ ληστῆας*.

Ibid. *Vestemque lautissulam proferunt, sumeret abiecto contuculo divite*] Videantur quae ad Luc. 15. 22. annotavimus. Oxon. hoc modo interpungit: *Vestemque l. p. sumeret. Abiecto contuculo divite sic reformatus, etc. et continuo; et singulos excoquilant. Proferunt sumeret*, ut supra lib. 2. *porrigit bibam*. male Colvius hic operam impendit.

Ibid. *In summo pulvinari*] Id est, in summo toro, ut lib. 6. locutus.

Ibid. *Vinculis onusta*] Ita vinculis onustum 7. 45. apud Hege-sippum, Ammianus lib. 15. *Onustum catenis dixit*. infra lib. 9. *Noster, vinculis obrutum*.

Ibid. *Contorta et vituperanti nave*] Horat. Epist. 1. 5. *Corruget naves*. Scholastes: *Quoties lovetur aliquis, naves contractae rugam faciunt*. Idem Epist. 1. 19. *Haec ego naribus uti Formido*. Scholastes: *Caminis vituperantium naribus*. Stuidas: *Ἐρεμύξεν, ἐξερυκάρησεν ἤχον διὰ τῶν ἰνῶν ἐποίησεν*. Hesychius: *ἄσ-*

ομοῦν, ἀποστρέφειν, etc. *Damnare simo vultu* Virgili in Moreto dixit.

Ibid. *Malae conscientiae reatum intra me sustinco*, si quod bonum mihi videtur dissimulavero] Silius Italicus: *Animumque nefas temerare silendo*. Fulgentius Mytholog. 2. *Sicut livoris nota est silere quod noveram, ita crimen non est enarrare quod sentiam*.

Ibid. *Ego arbitror latrones quique eorum recte sapiunt, nihil antefere lucro suo debere*] Arianius 2. 26. in Epicetum: *Τὴ κλέπτῃς βέλῃς; πῶς αἰ τὸ αὐτῷ συμφέρον*. Theophylactus ad Marc. 11. *Τὸ ληστρικὸν γένος περὶ τὸ κερδαίνειν ἐπτόχται*. Heliodorus lib. 1. *Λησταίς καὶ ψυχῶν αὐτῶν τὰ χρήματα προτιμότερα*. Ibidem de Petrosyria: *Χρήματα πόμπουλλα καὶ βουκλήματα τοῖς ζῶντα* (Thyamin fratrem eius) προκομίσασιν, εἰς τὰς κόμας τὰς ληστρικὰς διαπέμψων ἐπικίψουσι, ἢ φ' ἂν ἀλόντες οἱ λησταί, καὶ μὴδὲ παρὲ τὸ ζῆον τῆς μάχης τῆς μνήμης τὸ κέρδος ἀποβαλόντες πολλῶν θανάτων ἐξῆγγρασαν. *Τὸ κίρηνι bene hic a Colvio repositoryum*. Glossarium: *Οἱ τινες ἔν, κίρηνι*. Ibidem: *Ο, τι ἔν, quodquod, et, Οἷς τισιν ἔν, etc. quibusquibus, item, Ἄφ' ἂν τινω ἔν ποτε, a quibusquibus, iterum: Ἄς τινος ἔν, quasquas. Ἄς τινος δῆποτε, quasquas, quascunquē, et, Ἦς τινος ἔν, cuius, cuius. Ἦι τινι δῆποτε, cui est*. Sic quemquam in Hecyrae fabula apud Terentium.

Ibid. *Sine ullo compendio indignationem vestram exercueritis*] Sic apud Senecam 2. 4. de Clementia: *Non in compendium; sed occidendi causā occidere*.

Ibid. *Quin ego censo etc.*] Apud Terent. 5. 8. Eunuchus: *Militem ego rivalem recipiendum censo*. ubi Donatus: *Quod ego addidit, eo dico nus est quo uti solent, qui plus in negotio vident*.

Ibid. *Censo deducendam eam ad quampiam civitatem, ibique venundandam*] Horatius: *Vendere cum possis captivam, occidere noli*. Hege-sippus 5. 47. *Nec Romani etc. abmbeant vitae indulgentiam, et studio captiva mancipia vendendi prompiores erant ad salutem reservandam*. Iudas Genes. 37. ad fratres, de Iosepho: *Τὴ χρεῖσμεν* (quid compendii afferret nobis) *ἔδω ἐποκτείνωμεν τὸν ἀδελφὸν ἡμῶν; δεῦτε, ἀποδώμεθα αὐτὸν τῷ Ἰσραηλίτῃ*.

Ibid. *Nec enim levi pretio etc.*] Florid. 3. *Neque enim levi pretio emit qui rogat*.

Ibid. *Distrahi poterit talis aetavulo*] *In fornicem nempe processura*, ut continuo subiungit, Quintilianus Declam. 340. de puerulo: *Aut ob infelices contumelias annos vacitabit in lupanar aliquod*.

Pag. 139. *Condigne natalibus suis*] Infra heic: *Suis monstruosis nuptiis condignam victimam*

hostiam, et 10. Providentiae divinae condignum exitum accepit.

Ibid. *In fornicem processuram*] Gloss. *Fornix, πόρνη, καμάρα*. lege, πόρνης καμάρα. ibidem: *Fornicaria, πόρνη, ἀπὸ καμάρας ἢ ἵστῆνται*.

Ibid. *Hanc ex animo quidem non conducibilem sententiam protuli, sed vos nostrorum estis consiliorum verumque Domini*] Plinius lib. 1. Epist. 20. *Hacc est etc. mea sententia, quam mutabo, si tu dissenseris*. Sallustius ad Caesarem de Republ. ordin. *Mihi quidem quae mens suppetit eloqui non dubitabo; caeterum tui erit ingenii probare quae vera (id est, iusta) atque utilia factu putes*. Cicero Famil. 16. ad Tironem: *Ita censo, verum uti videbitur*. Apud Plutarchum in Sapientum Convivio: *Ἐγὼ etc. ταῦτα ἀποκρίνομαι, τῶν δὲ ἄλλων ἕκαστος ἀποφαινεσθαι δίκαιός ἐστι τῆν ἑαυτοῦ γνώμην*. Chry-sost. ad 1. Cor. 8. *Ὁ συμβουλευὼν λέγει τὰ περὶ ἑαυτοῦ, οὐκ ἀναγκάζων τὸν ἀκούστην, ἀλλ' αὐτὸν ἀφίσει (scribe ἀφεις) τῆς τῶν γενομένων αἰρέσεως κύριον*. supra hic lib. 5. ad Psychen sorores impiae: *Iam tua existimatio est, utrum sororibus pro tua cara salute sollicitis assentiri velis, etc. an saevissimae bestiae sepeliri visceribus*.

Ibid. *Conducibilem*] Gloss. *Conducibilis, εὐχρηστος*.

Ibid. *Ille latronum fisci advocatus*] Quia ne indignationem suam sine compendio exerceret consilium dederat. In Oxon. *Ille latronum frugi consiliator*.

Ibid. *In diutina deliberatione caeteri cruciantes morā consilii mea praecordia, imo miserum spiritum etc.*] Festus: *Cogitatio etc. longa eiusdem rei agitatio in eadem mora consilii explicandi*. Ammianus lib. 26. ex Appuleio nostro: *Gradum sensim referentes, moris diuturnis excruciantes*. repono, ex Auctore nostro *m. diutinis e. sic infra hic lib. 3. Mora diutina commoti. Cruciantes spiritum meum, est quod Act. 21. Τῆν καρδίαν μου συνδράπτουτες*.

Ibid. *Libenter tandem novitii latronis a. s.*] Oxon. *Libentes tam boni novitii l. a. s.*

Ibid. *Quin igitur (inquit) supplicatum Marti Comiti pergiturus?*] De Thyami, etiam latronum Duce, lib. 1. Heliodorus: *Τὸν ὑπεκρίσθησαν ἰερείων ἄγων (l. ἄγων) προσέταπτεν, ὡς ἂν θεοῖς ἀγαθῶσι ἐναχίσσαντες, οὕτω τῆς μάχης ἔρχοισεν*.

Ibid. *Epulas Saliares comparaturus*] Ita clare etiam in Oxon. MS.

Ibid. *Aram cespite virente Marti Deo faciunt*] Virgilius, ubi de Turno et Aenea: *In medioque focos, et Dis communibus aras Gramineas*. ubi Servius: *Gramineas, quia et de bello res agitur, et Marti sacrificatur, cui gramen*

est consecratum, quod, secundum Plinium in Natur. Historia, humano cruore procreatur. Cespitē vivente aram heic, ut apud Iul. Capitolinum arae cespitiatae, et in l. 12. Cod. Theod. de Pagā, etc. erecta effossis ara cespitibus. Oxoniensis, vulgatis melius, Aramque etc.

Pag. 140. Grandem hircum, annosum et horricomem Marti etc. victimant] Heliodorus 2. Κρίν τινα τῶν ἡγουμένων καταθύσαντες. In Epistola Smyrnaensis Ecclesiae, de Polycarpo: Προσεθείς ὡς περ κρῖς ἐπίσημος ἐκ μεγάλου ποιμνίου, εἰς προσφορὰν etc. Bene autem post hircum praegrandem, dixit victimant. Glossarium: Victimae, τὰ μεγάλα ὄματα. bene et annosum. Isidorus 12. 1. In victimis etiam aetas considerabatur. commodē et Marti additum. Servius ad Aeneid. 3. Ratio victimarum fit pro Numinum qualitate. Idem ad 9. Singulis Numinibus certa sunt dona quae offeruntur: unde est, Struere nve suis altaria donis: id est, propriis. Horricomem, Φριξόβριχα* ut in Glossario redditur.

Ibid. Non modo etc. expeditionum praedarumque, verum etiam voluptatum vestrarum Duce[m] me strenuum sentire debetis] Suidas de P. Aemilio: Ἐλεγε τῶν αὐτῶν ἀνδρῶν εἶναι, τῷ τε πολέμῳ κρατεῖν, καὶ ταῖς περιουσίαις τῶν συμποσίων ἐπιμελεῖς τε καὶ φιλοτίμως φαίνεσθαι. Proprie autem voluptatum dixit. Firmicus: Faciet popinarios, et qui alienarum voluptatum curam sollicitudinemque sustineant. Galenus apud Trebellium Polliōnem: Equid habemus in prandio, eoque voluptates paratae sunt? Gellius 2. 1. de Socrate: Parandique moderandique rationibus dicitur et a voluptatum iade cavisse, et salubritates corporis retinuisse. sic 10. 2. gustus voluptatem dixit. Terentius 3. 1. Eunuchi: Non me convivam solum adhibent sibi. ubi Donatus: Hoc supererat, (ita enim, non superat legendum) ut qui esset minister maguarum retinere, etc. voluptatum quoque Regis pariceps esset. In tribus (quorum unus est Oxoniensis) MSS. male expositionum legitur. Onomast. vetus: Expeditio, στρατεία. Glossae: Ἐξοδος εἰς πόλεμον, expeditio. Item: Ἡ εἰς πόλεμον ἐξοδος, expeditio. Instit. de milit. testam. §. sed et si: In expeditione degens. et ibid. §. 1. Cum in expeditionibus occupati sunt.

Ibid. Gnaviter cuncta praeministrat] Glossae: Ἄνωτος, ἐμπρακτος, εὐστραφής, εὐκίνητος. Plesychius: Ἐλαφρίζων, παρασκευάζομενος ἰαδίας.

Ibid. Ferrit, sternit, coquit, tuceta concinnat, apponit scitule] Πῦρ ἄψας, καὶ ἐνδεῖς τῶν κενῶν ὅσα πῖος τούτο χρυστὰ, τὰ πῖος τὴν δαίττα ἄφθονα παρέχων, καὶ μάλα αὐτὸς ἐκὼν τῶν ἐπισπέρων, ut apud Philostratum in Iconiabus ille. Scitule (quod et in Oxoniensi et aliis)

Beroaldus ex coniectura reposuit. sic supra lib. 2. scitule ministrare, in Vicentina autem, et alio editionibus veteribus saule excusum; unde saulle Colvius, cuius notas adi. ita saulle apponere, erit quod in Philostrati verba παρέχων ἄφθονα. Pro concinnat, Oxon. et MS. alius concremat. de quo ulterius dispicendum.

Ibid. Poculis crebris grandibusque singulos ingurgitat] Gellius 15. 2. Crebris et ingentibus poculis omne ingenium ingurgitabas. sic pocula ingentia apud Senecam 3. 33. de Ira: quibus opposita apud Ciceronem in de Senectute, rorantia et minuta pocula.

Ibid. Interdum tamen etc.] Id est, interdum autem, ut passim in Appuleio.

Ibid. Quae posebat usus] Arnobius 1. Omnia quae usus posceret.

Ibid. Ad puellam comaeat assidue, partesque subreptas etc. offerebat hilaris] Esdras 4. Διαβάνει ἄνθρωπος τὴν ἰουδαίαν ἐκνεύει, καὶ ἐκπορεύεται εἰς ἐξόδειον ληστῶν καὶ κλέπτειν* καὶ ὅταν κλέψῃ καὶ ληστοσύνη, τῇ ἐρωμῆν ἀποφέρει. Petronius: Delectatus miles et forma mulieris, et secreto, quicquid boni per facultates poterat coequebat, et prima statim nocte in monumentum deferrebat. Oxon. heic, sublectas.

Ibid. Et praegustatas etc. potiones] Ex Seneca Hieronymus: Postionem nullam nisi alternis tactam labris yr et uxor hauriebat.

Ibid. Promptis suaviolis aulibesebat] Lib. 2. Patentis oris inhalata cinnaemo, et occurrentis linguae illius nectareo prona libidine adulescenti.

Ibid. Hem! oblita es nuptiarum?] Iamne flammatum-geris Amore subito pectus, et occurrentis nova?

Ibid. Tuique mutui cupitoris?] Qui volutate matua tibi mancipatus erat, ut lib. 2. loquitur.

Ibid. Et illi nescio cui recenti marito quem tibi parentes iunxerant etc.] Catullus: Virginitas non tota tua est, ex parte parentum est, Tertia pars patri data, pars data tertia matri: Tertia sola tua est. Supra lib. 4. Parentum consensu maritus nuncupatus.

Ibid. Hunc advenam] Terent. Andr. Hanc peregrinam. ubi Donatus: HANC cum contemptu dictum.

Ibid. Cruentumque percussorem] Infra hinc, Abactorem indubitatum, cruentumque percussorem. et 9. cruentus, et exercitatus percussor. Glossae: Percussor, σφάκτος, sic legendum enim.

Ibid. Nec te conscientia stimulat?] Lib. 8. perpetuae conscientiae stimulum.

Ibid. Scortari tibi liber?] Oxon. licet.

Ibid. De verbis eorum quibusdam dubitis, sed non obscuris prudenti asino, cognosco etc.] Oxon. et.

et duo alii MSS. sed non obscuris, prudens asinus cognosco etc. τὸ prudens heic epitheton temporale est: nec permittit enim nostri asini verocundia perpetuum intelligi. infra lib. 9. Ipse grata gratias asino meo memini, quod meo suo celatum tegmine, variisque fortunis exercitatum, et si minus prudentem, fortissimum certe reddidit.

Ibid. Contempta mea praesentia] Lib. 9. Dum praesentiam meam parvi facientes, libere quae volunt omnes et agunt et loquuntur.

Pag. 141. Instantia validiore etc.] Gloss. Ἐπιείξῃς, instantia, etc. lege Ἐπιείξῃς, ab ἐπιείγῃ. Glossae aliae: Instantia, σπουδή, etc. ἐνσπασίς, ἐπειξίς.

Ibid. Vinum iam immixtum etc. saucis illis, et crapula violentiaque madidis, ipse abstemius non cessat impingere] Immixtum, est verum, ἀκρατῶν. Nicolaus Damascenus de Parsonda, et Nanybri cauponibus: Οἶνον ἡδιστον πίνειν ὑπέχρον ἀκρατέστερον, ἐπιτιγδῆς αὖ καὶ μένουςίν. Crapula violentiaque madidis, est quod Luc. 21. 34, ἐν κραυγῇ καὶ μέθῃ βαρυνόμενοι. Mero saucius dixit et 24. Iustinus. a vino fatigatos Interpretet vetus Iudith. 13. 2. Abstemius male abest ab Oxoniensi MS. Suidas: Κλεψιστώ τὸ, Φειδόμενος πῖνον, καὶ τὸν συμπίτην Φενακίζω. Αὐτῆ γῆ μὲν κλεψιστόσσα, καὶ σαφροῖσσα, etc. id est, (ut hic Noster) ipsa abstemia. Tibullus: Saepe mero somnum peperit tibi, at ipse bibebam Sobria supposita pocula victor aqua. vide Iudith. cap. 12. in fine.

Ibid. Non cessat] Gloss. Οὐ διαλείπει, non cessat, etc.

Ibid. Cuncti denique, sed prorsus omnes vino sepulti iacebant] Scripserim, sed et prorsus omnes etc. Servius in schedis Fuldens. Cicero saepe ait, cuncti atque omnes: quia omnes non statim sunt cuncti, nisi iidem simul sint iuncti. Hinc cuncti, σύμπαντες, in veteri Onomastico. Claudiamus: Huius pacificis debemus moribus omnes, Quod cuncti gens una sumus. Apud Casiodorum 5. 16. Et ob id omnibus possunt esse gratissima, quae cunctis profutura noscuntur. sic supra lib. 3. Et singulis et universis. Sepulti heic, ut apud Senecam Epist. 12. Cum vino etc. sepelisset se. Virgilius: Custode sepulto. Servius: Dormiente sine pulsu, sine motu. Iacebant autem Latissime dictum. Interpretet vetus Iudith. 13. 4. Porro Heterum iacebat in lecto, nimia ebrietate sopitus. Virgilius 6: Ecloga: Silenium pueri somno videre iacentem; Inflatum hesterno venas, ut semper, iaccho. Idem Aeneid. 3. de Polyphemo: Vinoque sepultus, Cervicem inflexam possit, iacuitque per antrum, ubi Servius: Verbum iacuit de Varrone mutuatus est, qui ait in lecto temulentos iacere, sobrios cubare consuescere.

Ibid. Vino sepulti etc.] Gloss. Sopor e vino, κάρος ἐξ οἴνου.

Ibid. Parati morti] Ad omnes iniurias expositi, ut et de ebrio illo lib. 8. loquitur. ἐκδοῦσι ὑπὸ τοῦ ὄπνου, ut 6. 14. Antiqui, apud Iosephum. Claudianus: Largo sopita Lyaco Castra subit: cecunt alii dum membra cubili Tarda lovant, alii letho iunxere soporem. Paratos morti heic, ut apud Tacitum Annal. 14. incesto parata. et Annal. 15. argenti paratus. ita enim cum Paëno legendum non ausim dubitare. Verba Taciti: Prior Natalis totius coniurationis magis gnarus, simul arguenti (vel, si malueris, argenti Neroni) parator, de Pisonae primum factetur, etc. In excusorum nullo non legitur, arguenti peritor.

Ibid. Tunc nullo negotio artissimis vinculis impeditis etc. illis] Nimirum, Facilis victoria de madidis, et Balaicis, atque mero titubantibus. Nullo negotio, est ἀποπνίξι, μετ' εὐκολίας, ὡσπερ ἐν σαγήνῃ λαβῶν, ut Chrysostomus in de Iuramento locutus. ἀνευ πολέμου, Nonnus in Dionysiacis dixit: cuius versus ob similitudinem argumenti meretur apponi: Καὶ οἱ Λοίγιος ὕπνος ἐπέχραεν. ἀκλινέες δὲ Ἔσχατα βραχχευόντες ἐπιυάζοντο βοσκίαις. Ἄλλοι δ' ἀστορέεσι κατεκλίνοντο κατευναῖς, Νωθῆρον ἐπιτρέψαντες ἀκινήτω δέμας ὕπνον. Βάκχαις ἀδρανεῖσιν ἐλάρια καὶ Διονύση. Τὸς δὲ δίχα πτόλῃμοιο καὶ εὐβητικοιο σιδήρου Δουλίον ἐς ζυγῶδισμον ἐλήσαντο γυναικίαις Βριδομένους μελέεσι, καὶ ἀντιβῖνον ὑπὲρ ἄμων Ὡς νέκυες ζῶντες ἐλαφρίζοντο μαχρηταῖ. Loquitur de Indis post potum medicatum flavium a Baccho subiugatis. Sisenna apud Nonnium: Inermis armati, impeditos expediti, sine ullo suorum vulnere cunctos interficiunt.

Ibid. Quam simul accessimus, tota civitas ad votivum conspectum effunditur] Apud Atheneum Deipnos. 5. Posidonium Arpamaense: Καὶ σχεδὸν τὸ πλεῖστον μέρος τῆς πόλεως ἐπὶ τὴν ἐκδοχὴν αὐτῷ ἐξεκέχυτο. supra lib. 3. Ac dum primum angiprotum insitimus, statim civitas omnis effusa, mira densitate nos insequitur. Theodoretus Prodrum: Ἦ γῆ μὲν πάσις, Ἐπεὶ τὸ ἔμψυγον καὶ τελοῦμενον ἄβδι. Ἐξέσταν ἐσύγκλυδες ἐκ τῶν δαιμάτων. Iosephus bell. Iud. 7. 22. de nobilibus Romanis, Vespasiano e Iudaea Romam adventiente: Οὐδέκ' ἀνεκτὸν ἦν ἀναμενεῖν, ἀλλὰ πῆρρωτάτω τῆς Ρώμης αὐτῷ προσεντυχεῖν ἐσπευδόν' οὐ μὲν, οὐδὲ τῶν ἄλλων τις ἠνεύχετο τῆς εὐπεύξεως τῶν ἀναβολῶν, ἀλλ' αὐτῶς ἐξερχόμενον πάντες ἀβόροι, καὶ πᾶσιν εὐπορώτερον καὶ ἥϊον ἐδόκει τοῦ μένειν τὸ ἀπένει' ὡς καὶ τὴν πόλιν αἰτῶν τότε πρῶτον ἐν ἐκότη ἁβεινὸν ὀλιγαυροπίας αἰσθῆσιν ἰθίαν' (malim ἰθίαν) ἵσταν γὰρ ἐλάττους τῶν ἀπίδων εἶ μένοντες. Chrysostomus Homil. de Babylae: Καὶ γὰρ πότε ἦνίκα ἀπὸ τῆς Δάφνης ἐπα-
[N n 3.]

ἤεις, πᾶσα μὲν ἡμῶν ἢ πόλις εἰς τὴν ὅδον ἔξε-
ρχέσθω.

Ibid. *Procurrunt parentes, affines, clientes, alumni, famuli, laeti, faciem gaudio delibuti*] *Infra lib. 11. Confestim denique familiares ac vernaculas, quique mihi proximo nexu sanguinis cohaerebant, etc. repente lactati gaudio etc. ad meum festinant illico diurnum reducemque ab Inferis conspectum, quo loco vernulas vocat, quos hic alumnos. Glossae: Alumnus, οἰκοτρα-
Φῆς, etc.*

Ibid. *Gaudio delibuti*] *Isidorus Orig. lib. 10. Delibutus, de oleo unctus, etc. hinc et delibutum gaudio, id est, perfusum, vel plenum. supra hie lib. 3. Lactati delibuti.*

Ibid. *Pompani cerneret omnis sexus et omnis aetatis*] *Pollux Onomast. 9. 8. Οὐδέεις οὕτω γέ-
ρων ἢ παῖς ἔστις αὐτῶν εἰκοσι κατέχων. Iustinus lib. 5. Non pueros imprudentia, non senes debilitas, non mulieres sexus imbecillitas domi tenet. Paulinus in Ambrosii fucore: Erat exequiarum turba innumerabilis, totius dignitatis, totiusque sexus, omniuinque pene aetatum. Chrysostomus ubi supra: Κενὰ μὲν ἀνεγὰν ἀνδρῶν, κενὰ δὲ γυναικῶν ἦσαν αἱ οἰκίαι, ἔρημοι δὲ παρτένων εἰ βάλλομαι· οὕτω καὶ ἡλικία πᾶσα καὶ φύσις ἐκα-
τέρη τῆς πόλεως ἐξεπύθησαν. Posidonius iam dicto loco: Συνέτρεχον ἐπὶ τὴν θέαν ταύτην, ἄνδρες, γυναῖκες, παῖδες. Theod. Prodromus: Ἀνδρῶν, γυναικῶν ὄχλος, ἡβῶντες νέοι, Γη-
ρῶντες, οὐ γηρῶντες, εὐτυχεῖς, πένης, Γραῶν ἕμιλος, παρτένων, οὐ παρτένων, etc.*

Ibid. *Hercle memorandum spectamen*] *Lib. 6. Fides hercle memorandi spectaculi scaenam. et 8. Cerneret non tam hercle memorandum quam miserandum etiam spectaculum.*

Ibid. *Hilarior pro virili parte*] *Ovid. Trist. 5. 12. Laudes Caesar pro parte virili Carmina nostra tuas qualiacunque canunt.*

Ibid. *Proflatisque naribus*] *Glossae: Ἐκφυ-
σῶ, ἔσθλο, προσθλο. Virgilius: Proflat de naribus ignem.*

Ibid. *Rudivi fortiter, imo tonante elamore personui*] *Lucianus Bacco: Ὅ τοῦ Σεληνοῦ ἕως ἐναλίην τι ὠγκήσατο. quod ὀγκᾶσθαι μέ-
λα τραχὺ καὶ καταπληκτικὸν Idem in Piscato-
ribus vocat. Virgil. 4. Tercentum tonat ore Deos. Servius: Aut quia etc. aut, tonat, clara voce, et cum fiducia invocat.*

Ibid. *Colligatos adhuc vino magis quam vin-
calis etc.*] *Chrysostomus Homil. de Ebrietate: Ἄπαν καταδισμοῦντες τὸ σῶμα, ἀλύσειας σιδη-
ρῆς χαλεπωτέρω, τῆ τῆς μένης etc.*

Ibid. *Colligatos vino*] *sic μέθῃ συμποδίζων τινὰ Plato 6. de Republ.*

Ibid. *In proximas rupinas praecipites dedere*] *I. lib. 4. Per altissimum praecipit in vallonem proximi-
am etiamnum simul spirantem praecipitant.*

Ibid. *Suis sibi gladiis obruncatos reliquere*] *Illegesippus 4. 32. de Vitellio: Peremitur in me-
dia urbe, vina et sanguinem fundens. Petro-
nius: Illic graves alios vero Obruncat, et con-
tinuat in mortem ultimam Semnos. De Sisarà a
laele occiso, Iudic. 4. 14. Soporem mortis con-
socians deficit. Claudianus: Alii letho iunxere
soporem.*

Ibid. *Tali vindicta laeti etc.*] *Infra hoc lib. Vindictae etc. gratulabatur. Virgilius: Et tan-
dem lacti sociorum ulciscimur umbra.*

Pag. 142. *Civitatem reverimus*] *Oxon. rever-
rimus.*

Ibid. *Publica custodela*] *Quae Tacito Annal. 3. publica custodia. vide ad Act. 5. 18. notata.*

Ibid. *Enim me, sospitatoreum suum nuncupatum, matrona proluxe curitabat*] *Gloss. Proluxe, etc. ἀνταρκῶς, fortasse ἀρεκτῶς legendum. Variant hoc loco et editi, et MSS. Oxoniensis, matrona quiritabat: quae, si τὸ nuncupatus abesset, satis commoda lectio. quiritabat me sospitatoreum suum, i. e. praedicabat, singulis iustrebat: hoc et olim Beroaldo placuit.*

Ibid. *Praecepium meum passim horatio repleri iuber*] *Lib. 9. Cibariis abundanter praecipium instruxit. Ovidius: Plenum ad praesepe iuveni. Tibullus: Nunc ad praesepe debent Plena coronato stare boves capite. Hinc πολυτελεῖς καὶ φατωματικὴ παρασκευὴ in Plutarchi Apophthegm. vide Suidam, verbo "Ομοῖς πρὸς ἄχρη" et Hesych. in Στατὸς ἴπος, et Καταναύτερα.*

Ibid. *Poenunneq camelus Bacchino sufficiens*] *Vide 1. 10. §. 8. Iul. Pollicem.*

Ibid. *Diras devotiones imprecor*] *Lib. 9. Diras in eum devotiones deprecata. Servius ad Aeneid. 4. Iam utitur (Dido) inprecationibus, i. e. devotionibus: unde devotor et devotrix dicitur, qui imprecatur.*

Ibid. *Largissimae coenae reliquijs raptisque canes omnes inescatos atque distentos*] *Ambrosius Serm. 33. Videas in nonnullorum domibus nrisides et crassos canes discurrere, etc. Canis apud Phaedrum: De mensa sua Dat ossa Dominus, frustra iactat familia, Et quod fastidit quisque pulmentarium. Inescatos hie, repletos: quia escis nempe solent corpora repleri, hinc infra 9. metaphoricis, odore sulphuris inescatus.*

Ibid. *Quoad summos illi promitterent honores habituri mihi*] *Pro, so habituros mihi sic Taciti Ann. 15. Fossam depressuros promiserant. Virgilius: Sensit medios delapsus in hostes, ubi Servius Fuldens. Sensit in medios se hostes esse delapsum. ut Horatius: Dignis ait esse paratus, pro, ait se dignis paratum esse. Caullus: Ait fuisse navium celerimus.*

Ibid. *Consilium datur*] *Sic 1. Cor. 12. 25. γνώμην δίδόναι.*

Ibid. *Placuerat uni, domi me conclusum*] *Vit-*

Virgilius: *Aut intus clausos satura ad praesepia servant.* In vetere Onomastico: *Concludo, συγκυκλασθαι.* Oxon. et Palat. MS. *Placuerat quidem Dominae conclusum* etc. cui ne possim lectionis acquiescere obstat sequens illud, *Sed obtinuit alius, etc.* Antithesis vocum *aut* et *alius* vulgarem lectionem stabilit.

Ibid. *Otiosum* etc. *saginari*] Lib. 6. argumento simili: *Inter cibos delicatos et otium profundum.* Horatius: *Bovemque Distinctum curas,* ubi vetus Scholiastes: *Otiosum pascis.* Apud Phaedrum lupus: *Quanto est facilius mihi sub tecto vivere, Et otiosum largo satiari cibo!*

Ibid. *Deducendus adsignor*] Donatus ad 2. 2. Eum. *Ducitur quis ad sepulturam, deducitur ad haeritiam.*

Ibid. *Rarestribus campis*] Lib. 8. *arva rustrestria* vocat.

Ibid. *Daturus Dominis insensu generoso multas mulas alumnas*] Philo 2. de legg. special. *Ὀνύς ἑπεργεθεις, οὗς προσαγορευοῦσι κήλονας, ἀνατιφθουσι, ἵνα ταῖς θηλείαις ἀναβαίνωσι πάλους.*

Ibid. *Evocato armentario* etc.] *Cui tradita cuncta Armenta, et late custodia credita campi.* Onomasticum velut: *Armentarius, ἀγελάρχης.*

Ibid. *Gaudens laetusque*] Supra hoc libro, *Laeti et gaudentes.*

Ibid. *Sarcinis et caeteris oneribus iam nunc renunciaturus*] Post nempe insignem honorem salvam virginem reportandi, etiam hodie, camelus qui quotannis Mecham donaria Regis Turciae portat, ex eo nunquam tempore ullā sarcinā gravatur. τὸ *oneribus* (quod et in Oxoniensi legitur) bene additum fuit ex Palatino Codice.

Ibid. *Veris initio pratis herbentibus rosas utique reperitur aliquas*] Infra lib. 10. *Plane tenui, ut potui, speculā solabar clades ultimas, quod ver in ipso ortu iam gemmulis floridīs cuncta depingeret, etc.* et commodum disrupto spinea rosmine spirantes cinnamoe odores promicarent rosae. Horatius: *Mitte sectari rosa quo locorum Sera moretur,* ubi vetus Scholiastes: *Petat puerum rosas, quae iam peracto vere inventiri non solent, studioso quaerere.*

Ibid. *Subibat me tamen illa etiam frequens cogitatio*] Oxon. et duo alii MSS. *S. m. tum illa etiam sequens cogitatio.*

Ibid. *Honoribusque plurimis asino modo tribuitis*] Non hanc damnaverim scripturam, praetulerim tamen *asino meo tribuitis*, quam et nonnulli edicī et Codex Oxon. exhibent. Infra lib. 9. *Isse gratas gratias asino meo memini, et 11. Ad illum locum pervenimus, in quo meus pridie stabulaverat asinus, sic in eodem libro, Redde me vero Lucio, et 10. Rosae, quae me priori meo Lucio redderent.*

dedit] Columella de hoc genus animalibus: *Iam vero molarum et conficiendi frumenti pene solennis est huius pecoris labor. Subiugum me dedit,* (inquit.) infra lib. 9. *Subiungi machinae novitium clamabat asinum.* In vetere Onomastico: *Subiugalis, ὑποζύγιος.* Glossae: *Ἐποζύγιον, iumentum, subiugium.* scribe, *iumentum subiugum.* Hesychius: *Ἐποζύγια κτήνη, τὰ ὑπὸ τῶν ζυγῶν καὶ τὰ ὑπόζωμα* (fortasse καὶ τὰ ζῶα) πάντα τὰ ἐξυγμένα.

Ibid. *Nec mihi misero statuta saltem cibaria pro tantis praestabantur laboribus*] Infra lib. 9. *Matutino lutum nimis frigidum, geluque praecacuta frustra nudis invadens pedibus entibatur:* ac ne suctis saltem cibariis meum ventrem replere poteram. Iure autem hoc asinus conqueritur, cum, ut virga et onus portio eius, ita et cibaria, vide 33. 25. Sirachidem. *Δούλω μισθὸς τροφῆ,* Aristoteles in Oeconomicis dixit. Seneca lib. 3. de Benef. *Est aliquid quod Dominus praestare servo debeat, ut cibaria etc.* Theano de servis loquens: *Δικαία χρεῖσι, ἵνα μήτε διὰ τῶν κόπου κάματος, μηδὲ ἀδυνατῶσι διὰ τῆν ἐνδεειαν.* vide Proverb. 31. 15. Matth. 10. 10. Coloss. 4. 1. l. 22. et l. 50. ff. de oper. liberti.

Ibid. *Laboriosae machinae attrito*] Infra lib. 9. *Pectora copulae spartae trivradū continuū exulcerati,* exempla locutionis iam ab aliis adducta.

Ibid. *Furfures apponebat*] *Suum, non iumentorum pabulum.* Plaut. Captivē. *Pistores scrophispasci, qui furfure alunt suos.*

Ibid. *Inceretos*] Vide Beroaldum.

Ibid. *Vicinorum etiam frumenta* etc.] Oxon. *frugamenta:* quam vocem nondum alibi reperii.

Ibid. *Talibus acernumis edomtrum novis Fortuna saeva cruciatibus tradidit*] Infra hic: *Fortuna meis casibus pervicax etc. novas instruxit insidias.* Item: *Fortuna meis cruciatibus insatiabilis, aliam denovo mihi pestem instruxit.* Apud Virgilium: *Nunc cadem fortuna viros tot casibus actos Insequitur.* Apud Achillem Tatium ille lib. 6. *Ἐμοὶ δὲ ἡ συνθήκη Τύχης πάλιν ἐπιτίθεται, καὶ κατ' ἐμαυτὸν δοῦμα κακῶν συντίθεται.* In veteri Mimo: *Fortuna obesse nulli contenta est semel.* apud Nonnium Eunius: *Hec mea fortuna, ut omnia in me conglomeras mala! Edomitum acernumis, ut apud Servium (Aen. 2.) acernumis victrum.* Catonis hic loco locum opportune corrigamus. *Adversae* (inquit) *res se domant, et docent quid facto opus sit.* ita omnes Gellii editiones mihi visae exhibent; legendum, *adversae res edomant, etc.* habemus similem sententiam in his Livii lib. 5. *Adversae res admonuerunt religionem,* et his Lucretii: *Mulroque in rebus acerbis Aeris Advectunt animos ad religionem.* Quo magis in dubiis homines spectare periculis Convenit, adversisque in rebus

noscere qui sint. item his Aurelii Victoris. *Constat sanctos prudentes sensu mali prudentiores fieri: et utraque expertes accurruntur, dum opibus suis cunctos aestimant, minus consulere.* Idem alibi: *Veriditae res subigunt recta consulere.*

Ibid. *Fortuna saeva*] Lib. 5. *Eu orba, et saeva etc. Fortuna.* et alibi: *Fortunae saevitatem meae.*

Ibid. *Scilicet, ut etc. domi forsique fortibus factis adoreae plenae gloriarer*] Seneca lib. cur bonis viris etc. *Fortuna fortissimos sibi pares quaerit, quosdam fastidio transit.*

Ibid. *Mandati dominici serius auscultator*] Ex vocibus aliquando et tandem, quae sequuntur, legendum, quantum ego video, *serus auscultator.* imo et sic scriptum reperi in Cod. Oxoniensi.

Ibid. *At ego tandem liber asinus etc.*] Virgilius: *Tandem liber equus, campoque potitus aperto.*

Ibid. *Tripudians, graduque molli gestiens*] Georg. 3. *Altius ingreditur, ac mollia cruris reponit.* ubi Servius: *Cum exultatione quadam incedit.* Κυδερῶ σχήματι καὶ ὄργῳ σκελοῦν γυρῶμενος Φέρεσθαι. Xenophon in *de re equestri* dixit.

Ibid. *Equas opportunissimas iam mihi futuras concubinas deligebam*] Apud Plautum Mil. glor. *Ad equas futuri scitus admissarius.* In his autem cum proxime praecedentibus, puto exprimi gestum illum quem τὸν εἰς τὰς ὄλείας σχηματισμὸν I. II. §. 13. Iulius Pollux vocat. cuius loci aut ego intellexit, aut Interpres Latinus falsus. *Deligebam* est *eligebam.* In veteri Onomastico: *Deligo, ἐπιλέγωμαι.*

Ibid. *Sed haec etiam spes hilarior in capitale processit exitium*] Vide sub initium libri 9. adnotata.

Ibid. *Ob admissuram Venereae passim satiati ac diu saginati*] Columella 6. 27. *Roborandus est largo cibo, et appropinquante vere hordeo erivoque saginandus, ut Venerei supersit, etc.* Varro 2. 8. de re Rust. *Hos (asinos) pascimus praecipue faeno atque hordeo: atque id ante admissuram largius facimus.* Onomasticum vetus: *Admissura, ὄχλεια.* Glossarium: Βίβασις ἢ ὄχλεια, *admissura.* ibidem: Ὀχρωρῆς, *admissarius.* ita equus *admissarius* Sirachidis 33. 6. apud Latum Interpretem: ut recte pro *emissarius* restituit aeternum defendens honorandusque Vir H. Grotius, τὸ Venereae ex Fulvii MS. Schopp. et Woverius deprimperem, habebant veteres editiones, *admissuram veterem*: Oxon. MS. *venetum*: quod merum praecedentis vocis interpretamentum est, ego omnia ista inducenda crediderim, legendumque *ob admissuram passim satiati* etc.

Ibid. *Et utique quovis asino fortiores*] Lib. 9.

Canes rabidos et immanes, quibusvis lupis et ursis saeviores.

Ibid. *Nec hospitalis Iovis servato foedere*] Lib. 3. argumentum parili: *Sed, prohi Iupiter hospitalis!* etc. *praeclearus ille vector meus cum asino capita conferunt, etc. utique me praesepisse videre proximum etc. infestis calcibus insequuntur.*

Ibid. *Arduus capite*] Virgil. de equo: *Campo sese arduus inferi.*

Ibid. *Arduus capite, et sublimis vertice*] Ita γαῦρον καὶ ὑψύχρον ἵππον, Orat. I. Themistius. et ἐριαύχρον ἵππον Iliad. λ. Homerus. Pro *vertice* (quod omnes editos, imo, quod sciam, omnes Manuscriptos insedit) puto *cervice* reponendum, Silius Ital. de generoso pullo: *Insignis multa cervice.* Virgilius II. *Arrectisque fremitu cervicibus altis.* Infra hic de seipso: *Arduaue cervice sublimiter clata, lorum quo te nebar, abrumbo.*

Ibid. *Primoribus in me pugilatur unguis*] Lactantius de animalibus loquens: *Alia eorum etc. suffulta unguis, vel instructa cornibus.* Primoribus, est, prioribus, ἐμπροσθίος, sic ὁπλῆς ἐμπροσθίος μετεωρίζων lib. 3. apud Agathium Scholasticum: et, ὁπλῆς ἐμπροσθίος ἐναεῖον 2. 3. 25. Maccabaeicae historiae. Anacreon: φύσις κέρτα ταύρος, Ὀπλῆς δ' ἔδωκεν ἵπποις. Xenophon Παῖδ. β. Ἐπίσταται ὁ βούς κέρτα παῖσιν, ὁ ἵππος ὁπλῆς, etc.

Ibid. *Hinnitu maligno etc.*] Hinnitu, quem infesta rabies, non propitia voluntas ciebat. κατὰ φύσιν enim hinnitum equis hilarem in Excerptis Floridorum tribuit.

Pag. 144. *Remissis auribus*] Remissis Vicentina editio, et non unus MS. Frustra fuerunt illi qui remissis maluerunt. supra lib. 1. *Aures* (equi) *remulco.* Cassiodorus 7. 15. de Equis: *Crispatis naribus, ac rotundis et constrictis membris, auribusque remissis.* de lupo Virgilius: *Caudamque remulcens Subiecit pavitantem utero.* supra libro 3. in re simili, *deiectis auribus furere* vocavit Noster. nec tamen ad mentem Colvii hoc in loco *demissis* scribendum, quid sit *demittere aures*, in promptu est ex notissimo illo: *Demitto auriculas ut iniquae sortis asellus.* quod quam hic loco alienum, quis ille qui nescire fatebitur?

Ibid. *Qui miseris hospites ferinis equis suis etc.*] De Eodem Ovidius: *Quisque suis homines pabula fecit equis.* vide praeter alios Servium ad finem I. Aeneid. *Ferinis equis* quia ut feriae hominum carnes vorabant.

Ibid. *Rursus molares illos circuitus requirebam*] Apud Horatium: *Obscero et obtestor, vitatae me redde priori.* De deliciis humanorum votorum Maximus Tyrius: *Εἰ τις βεῶν, ἀσπὴρ ἐν δρέματι ὑπακριτῶς, ἀποθύσας ἕκαστον τοῦ*

παρόντος βίου καὶ σχήματος, μεταμφέσει τὸ τοῦ πλησίον, αὐδῆς οἱ αὐτοὶ ἐκείνοι ποθήσουσι μὲν τὰ πρότερα, ἄδουρούται δὲ τὰ παρόντα. Lactantius cap. 3. de Opific. Dei: *Magnisque clamoribus conditionem pristinae flagitant.* Argirius Epictetaeorum 3. 16. de eo qui e servitute in libertatem et divitias evaserat: Πεφίλικε παιδισκάρου, καὶ δυστυχῶν ἀνακλιέσται, καὶ τὴν (προσέραν) δουλείαν ποθεῖ. adeo vere Eubulus: Πολλοὶ Φυγόντες δεσπότης, ἑλευθεροὶ ὄντες, πάλιν ζητοῦσι τὴν αὐτὴν Φάτιν.

Ibid. *Fortuna meis cruciatibus insatiabilis*] Heliodorus 2. Ἐρινός τοῦ ἡμετέρου κακῶς ἀνέματος. De eadem Theodoros Prodromus: Ὁ ταῦτα τὴν ἡπλοστον αὐτῆς γαστέρα ἔπλησεν, οὐκ ἔδοκε τῷ λιμῷ κίρον.

Ibid. *Delgor enim ligno monte devehundo*] Lactantius de Ira Dei cap. 13. *Utitur (homo) terra ad percipiendam frugum varietatem: colibus ad conserenda vineta: montibus ad usum arborum atque lignorum.* Asinos his usibus deputatos Graeci ἀγκαλιδαγωγούς vocant. vide 7. 25. Pollucem.

Ibid. *Puerque mihi praefectus imponitur*] Praefectum lepide dixit. Terentius: *Elephantis quem Indici praefecerunt.* ubi Donatus: *Etiam hoc stulte, cum hoc ad dignitatem sumat, et sic pronunciet ut magna esse praefectura videatur.* Bene et imponitur. Quintilianus 13. Declam. *Et vacca, et armenta, et omne pecudum genus: sed illa impositus cohibet magister.* hinc in Glossario, Ἐπικτηνίτης, iumentarius etc. quo loci non inepte superintenduntur reponas: nec enim vim nullam illud ἔχει habet, nec altera vox illa apud Suetonium non extat.

Ibid. *Omnium ille quidem puer deterrimus*] Gellius omnimodis ille etc. at melius duo MSS. omnibus modis. infra lib. 11. *Lucrum certum modis omnibus significari.* Gellius lib. 2. cap. 18. *Ex quibus latenter intelligas non omnes modo Diis exosos esse, qui in hac vita cum aerummarum varietate luctantur.* quo loco mihi perplaceret, non omnibus modis Diis etc. reponi. ut et omnibus in Oxon. Codice, τῶν modis negligenter omisso.

Ibid. *Nec me montis excelsi tantum arduum fastigabat iugum*] Cyprianus in de habitu virgin. quem laborem, cum conamur ascendere colles, et vertices montium! at cum de lignatione heic agatur, apponamus congruum hunc Horatiani Scholiastis locum: *Non facile itur in ea loca ad caedendum ligna, quae sunt nimis alta atque abrupta.* De montium iugis arduis supra ad L. 1. pag. 2. dixi.

Ibid. *Nec saxaeas tantum sudes incurstando consereram unguilas*] Sudes saxaeas, ut potuit, exposuit Beroaldus. bene interim Oxoniensis MS. *nec saxosa tantum incurstando contribam unguilas.*

Ibid. *Fustium quoque crebris ictibus persaepe dedolabar.* Glossae: Συλοκόπος, ὁ τύπτων ξύλων, fustuarinus. et ibidem: Συλοκοπῶ, τύπτω ξύλων, defusto, fustigo. *Dedolabar,* ut in alio Glossario: *Dolat, πελεκῶ, καὶ τύπτει.*

Ibid. *Ut quae plagarum mihi medullaris insideret dolor*] Hypallage, pro, *Ut medullas usque plagarum dolor insideret mihi.* Virgilius: *Altius ad vivum perdidit.* ubi Servius: *Medullas etc. penetravit.* Scriptor ad Hebraeos 4. 12. Διῶνουμένος ἕχρι κεραιροῦ etc. ἀρμῶν καὶ μυελῶν.

Ibid. *Coxaeque dextrae semper ictus incutiens etc.*] Apud Plautum Baechid, ille: *Stimulo cor foditur.* cui alter cavillans, *Pol tibi multo acquius est coxendicem.*

Ibid. *Et vulneris latissimi facto foramine, imo vero fovea*] Libanius 14. Declam. Ὁ κερυνόμενος ὑπὸ τῶν μαστιγῶν. In martyrio Polycarpi: Μάστιγι μὲν καταξυθέτες, ἵσπε μέχρι τῶν ἔσω φλεβῶν καὶ ἀρτηριῶν τὴν τῆς σαρκὸς οἰκονομίαν θεωρεῖσθαι. sic vulnerum foveas Casiodorus cap. 15. de Anima dixit: *fossare celis corpora* apud Varonem Ennius: et *tergum vulneribus defossam* Claudianus. Virgilius: *Reddit specus atrii vulneris imdam Spunantem.* ubi Servius: *Poëtica exaggeratione specum pro cavatione posuit. Pro atrii, alti autem quid nos prohibet legere? Praedictam sancti Viri passionem, cum Ignatii Epistolis ex MSS. nuper in lucem editis celeberrimus sanctissimusque Praesul, Usserius, Armachanus Archiepiscopus: quæ (quod de Sophocle Val. Maximus,) certamen cum natura rerum gloriosum habet: tam ille benignè opera sua iustificando exhibendo, quam illa operibus tempora (commodiora utinam) liberalliter subministrando.*

Ibid. *Lignorum vero tanto me premebat pondere, ut etc.*] *Molem immensam humeris, et non tractabile pondus Imponens.* Seneca cap. 5. de Tranquill. *Necesse est opprimant onera quæ ferente maiora sunt. nec solum pondere eum, sed et verberibus multat.* haec sors hoc genus animalium: Ρῆβδος καὶ Φορτίς ξύλων apud Sirachidem est. bene et premebat. Lucilius: *Mantica cantheri costas gravitate premebat.*

Ibid. *Ut sarcinae molem etc.*] Festus: *Moles pro magnitudine fere poni solet.*

Ibid. *Quoties in alterum latus praeponderans declinaret sarcina*] Hoc voluit Hesychi ista: Ρῆπει κλίσει, βαρεῖ. καθέλευει.

Ibid. *Vel certe in alterum latus translatis peraequare*] Hoc illud est quod ὑποζύγια ἀφ' ἐκατέρως πλευρῶν εἰς τὸ ἰσῆρπον βαρύνει, Philo in Flaccum vocat. Pollux 4. 24. Ἀνασκαθῶναι δὲ λέγοντ' ἐν, τὸ προσεῖναι τῷ ἀναφερομένῳ πρὸς τὸ βαρύνον ἰσῆρπον.

Ibid. *Sarcinae pondere*] Glossarium: Βάρος, sarcina, pondus, gravamen.

Pag. 145. *Madore*] Onomast. vetus: *Mador*, δεισις, ὑψηλότης. utitur et l. libro.

Ibid. *Superpondium*] In eodem Onomast. *Superpondium*, ὑπέμπερον.

Ibid. *Ripae supercilio*] Vide supra pag. 282. dicta. [hui. Ed. 253.]

Ibid. *Cauda sublevare*] Lib. 4. *Non sustibus, non stimulis, ac ne cauda quidem etc. eruvibusque undique versum sublevatis, tentabat exsurgere.* vide Exod. 23. 5. de asino sub onere deficiente. ubi Latinus: *Sublevabis eum eo.* Ita *plaustrum conversum sublevare*, in l. 52. ff. ad leg. Aquil. In vet. Onomast. *Sublevo*, ὑποκαίρωμαι.

Ibid. *Certe partem tanti ponderis quoad te surgerem saltem detrahere*] Panagyristes ad Constantinum: *Nimis mole depressi, levato onere consurgimus.*

Ibid. *Nullum quidem defesso mihi ferebat auxilium*] Haec est vulgaris lectio, et satis comoda: crederem commodiorem tamen defecto. lib. 8. *Meisique defectis lateribus consulas.* et libri 6. initio, *defectus gradus.* et post, eodem libro: *Lassa, saluteque defecta.* Defectus, ἐξερωνόσας.

Ibid. *Donec fomenti vice ipsae me plagae suscitarent*] Petronius: *Oculis, tanquam fomentis aggressus est.* De eo qui plagis velut fomentis quibusdam ad coitum incitari solebat, vide Caellium Rhodiginum.

Ibid. *Spinas acerrimas, et punctu venenato virosas etc. caudae meae pensilem deligavit cruciatum: ut incesso meo commotae incitataeque funestis aculeis infeste me convulnerarent*] Glossa ordinaria ad Matth. 23. 5. *Faciebant grandes funebrias, et in iis ligabant acutas spinas, ut eundo vel sedendo interdum pungerentur, et sic quasi commotiti, ad Dei officia retraherentur.* In veteri Onomast. *Aculeus*, κέντρον.

Ibid. *Si dolori parens etc.*] Opportune haec stabilendam censeo vulgatam in Iure lectionem, quam et doctorum. numero non unus (Gothofr. Schardius) immutatam voluit. In l. 1. §. 7. ff. si quadrupes pauper. fecerit: *Si equus dolore concitatus calce petierit, cessare actionem istam.* ex l. 52. §. 1. sequentis tituli *dolore* substituitur. quos vel hic locus Appulianus erroris manifestos facit. at cum supra eam libro 4. *dolorem plagarum* legam: apud Curtium 3. Darii equos *dolorum offeratos*: et Senecam, (de animalibus sessorum recusantibus) *Compescimus ea, ut dolor contumaciam vincat.* (lib. In sap. non cad. iniur.) Cum haec legam (inquam) et apud Ciceronem (quem imitatus Iulianus consultus videtur) Orat. pro Scauro apud Priscianum: *dolore concitatum: non ipse tantum persuadeor, sed et*

aliis me persuasurum crediderim, in tam concinna lectione nil quiddam novandum.

Ibid. *Nec quidquam videbatur aliud excogitare puer ille nequissimus, quam ut etc.*] Suidas: *Ἀεὶ Φέρες τι Λιβύη κακῶν* ἐπὶ τῶν κακῶτων, καὶ αἰεὶ τι κακῶν νεώτερον ἐξευρισθῶτων Iosephus 8. 3. de Ierobnomo: *Οὕτως ἐξῆς βρισεν εἰς τὸ βέτον, καὶ παρηνόμισεν, ὡς εὐδὴν ἄλλο καθ' ἡμέραν ζήτησεν, ἢ τι κακῶν καὶ μικρῶτερον τῶν ἡῶν πετολημμένων ἐργάζεσθαι.*

Ibid. *Idque iurans etiam* Infra lib. 9. *Idque deicrans etiam confirmat per omnia divina Numina.*

Ibid. *Idque iurans etiam nonnunquam, comminabatur assidue*] Infra lib. 9. *Carcerem, et perpetua vincula, mortem denique etc. comminatus, etc. idque deicrans etiam confirmat per omnia divina Numina.* Philo in de legg. special. *Εἰσὶ γὰρ εἰ δυνάουσιν, ἐν τῷ χῶρῳ, τραύματα καὶ σφαγὰς.* Chrysostomus Homil. 15. in Epist. ad Ephes. *Εἰσὶ δὲ τινες αἱ καὶ ὄρκους προσπιπέουσιν,* (nempe irae suae litaturas se) *εὐδὴν δὲ ἀισχυρότερον τῆς οὕτω θυμουμένης.* Supra hic lib. 5. *Nec sum mulier, nec omnino spirem, nisi eam de tantis opibus pessum diceero.*

Ibid. *Et plane fuit quod eius detestabile malitiam ad peiores casus stimulare*] Philo de Flacco loquens: *Προσπείρωσεν δ' αὐτοῦ τὴν ἐκ μαθέσεως τὸ πλῆν ἢ φύσεως ἐπιταπιδυμένην ἀπόνοιαν καὶ συντυχία τις τοιαύτη, etc.*

Ibid. *Nimia eius insolentia expugnata patientia mea*] Ovidius: *Virtis patientia victa est.*

Ibid. *Denique tale facinus in me commiscitur*] Infra lib. 10. *Tale denique commiscitur facinus.*

Ibid. *Stuppae sarcina me satis onustum, funiculis constrictum, prope producit in viam*] In aliis, *onustum, propeque funiculis constrictum, producit etc.* quod propius verae lectioni: quam putamus probeque funiculis constrictum. lib. 3. de caprinis uribus: *Quos cum probe constrictos etc. cervenerim.*

Pag. 146. *Fomento temi calescens et enutritus ignis surgebat in flammam*] Vide ad Iacobi 3. 5. notata.

Ibid. *Pestis extremae*] Ustrinae, incendii, Virgilius: *Quid pestem evadere belli Iuvit?* ubi Servius: *Pestem, incendium significat: ut, Toto descendit corpore pestis: cum de navibus incensis loqueretur.*

Ibid. *Ustrina*] Gloss. *Καῖσις νεκρῶν.* *bustnarium, ustrina:* an non melius *ustrina* legas? in veteri Onomast. *Ustrina, τὰ κληησιζα.*

Ibid. *Ustrina talis moram non sustinet meliora consilia praeventitur*] *Moras extrema recusant.* Infra lib. 10. *Perturbatus, excussusque toto consilio, et ob angustiam temporis spatio cogitandis privatus, et 9. Praecipitante consilium*

periculi praesentia. ad quem locum fusius dicemus.

Ibid. *Afulsit Fortunae nutus hilarior, nescio an futuris periculis me reservans*.] Infra haec: *Medius Orci manibus extractus, sed extremae poenae reservatus*. supra lib. 1. *Recordabar bonam Meroën non misericordiam ingulo meo peperisse, sed saevitia me cruci reservasse*. ad quem locum pag. [Ibid. Ed. 156.] adnotata inspicere.

Ibid. *Pluviae etc. conceptaculum*] Onomast. vetus: *Conceptaculum, ἐκδοχτήριον*. collectam et collectaculum vocant inimus Scriptores: ad quos eruditissimi Viri Rigaltii Glossarium vide. Eiusmodi receptacula video et *lamas* dicta. Scholiastes vetus Horatii ad Epistol. lib. 1. *Lama, est aqua in via stans, ex pluvia*. item: *Lamas dixerunt maiores lacunas, aquam coelestem continentes*.

Ibid. *Ibi memet improvido saltu totum proicio*] Inconulto (id enim est improvido) saltu ustrinum fugiens. Auctor de cardinal. Christi oper. cum Cypriano excusis: *Non attendi quo prosilirem, dum me vorax incendium non cremaret*.

Ibid. *Gregariisque etc.*] Gloss. *Gregarius, ἀγελάρης, ποιμὴν*.

Ibid. *Titubanti gradu prolapsus*] Lib. 6. ad eundem istum: *Rursus titubas, ac vacillas*?

Ibid. *Mihi etiam arridens etc.*] *Subamarum arridens*, ut supra lib. 6. locutus.

Ibid. *Iam se nequitiae meae proclamans imparem*] Saturnus apud Lucianum: *Οὐκ ἠδυνώμην ἀρκεῖν πρὸς οὗτω πολλῶν ἄδικιαν*. *Non capiunt vires crimina tanta meae*. Servius ad finem 4. Georg. *Hoc vult dicere: Res quidem publica habet optimum Imperatorem, sed tanta sunt vitia etc. ut ea, licet optimus vctor, refrænare non possit*. Seneca 2. 8. de Ira: *Omnia sceleribus ac vitis plena sunt: plus committitur quam quod possit coercitione sanari*.

Ibid. *Querelas huiusmodi concinnat*] Id est, falsas criminationes. Glossae: *Querela, μέμφις ματαία*. Proprie autem argumento tali concinnat. In eodem Glossario: *Concinnat, etc. ἐπι συμφώνῳ σνγκριτῶς*, etc. *ανσκεινέεται*. Aliud Glossarium: *Κατασκευάζω, concinno*. ibidem: *Κατασκευαστής, ὁ κακοεργάμην, concinnator*, etc. sic, *crimini concinnatores* 3. 13. Sidorius: et apud Eundem 4. 22. *mendacium concinnare*. infra hic lib. 8. *fraudentas ambages concinnare*. et 9. *mendacium reconcinnare*.

Ibid. *Iguigenam istum*] Ex praecedentibus exponere hanc vocem minus arduum foret. at MSS. aliam, imo terciaem, et quartam exhibent. Oxoniensis *nugonem istum*. ut 5. *nugonem istum castiger*. quod hoc loco tamen non est cur apud.

Ibid. *Tardissimumque, et nimis asinum?*]

Arnobius lib. 2. *Bovis ritu, aut asini, porci: aut si est ullum animal tardius*.

Ibid. *Me, prae caeteris flagitiis, nunc novis etiam periculis angit*] In Apologia: *Cur autem praeterita conqueror, cum non sint acerba minus praesentia?* In Adelphi Terentii 1. 2. *Nam illa quae antehac facta sunt Omitto, modo quid designavit?* et alibi: *Nam, ut alia omittam, piissando modo mihi Quid vini absumpsit!* In Florentino hic et Oxoniensi, *Me prae caetera flagitia*: unde recte in recentius editis quibusdam, *Me praeter c. f.* Ait *novis periculis* Noster. Cicero 5. Verr. *Id agit, ut semper superius sum facinus novo scelere vincat*. vide supra pag. praec. ad τὰ nec quidquam etc. notata.

Ibid. *Scitula mulier*] Glossae: *Scitus, etc.*

Ἐπίφεισι.
Ibid. *Virgo nubilis*] Cornel. Nepos: *Aut virgo amici nubilis*. Virgil. 7. *Iam matura viro, iam plenis nubilis amnis*.

Ibid. *Seu tener puellus*] Infra lib. 9. *Tener, et admodum puer*. Lucilius: *Tener ipse etiam, atque puellus*. Ovidius 13. *Metamorphos. Nam tener, et lactens, pueroque simillimus aegro est*. Iuvenalis: *Quo tener Hedymeles operas dedit*. Scholiastes: *Tener ad aetatem retulit*. hinc *primae teneritudinis pueros* Suetonius in Tiberii vita.

Ibid. *Stramentis abiectis*] Gloss. *Stramenta, χορτόσπρωτοι στρώσεσ*.

Ibid. *Furens incurrit*] Iuvenalis, ubi de saetaci matrona: *Si nihil est, servis incurritur*. Infra hic lib. 10. *Verebatur ne quo casu juvenilis calor impetu lapsus, nescius nesciam sororem incurreret*. Tertullianus in de Pudicitia: *Nec enim interest, alicenam nuptam an viduam quis incurset, dum non suam foeminam*. Salvianus de Gubern. 7. *In quatenusque eos primam foeminam ardens impudicitiae furor traxerit, irrunt. utitur et Declam. 3. hoc sensu Quintilianus. Minucius Octavio: Dum domi natos alienae misericordiae frequenter exponitis, necesse est in vestros recurrere, (scribendum incurrere,) in filios inerrare*.

Pag. 147. *Amator talis*] *Trux nempe, et insuavis amator*, ut hic infra vocatur. sic 9. *Talis illa mulier, etc. detestanter prolatum*.

Ibid. *Prostratis illis inhians*] Tertullianus: *Libidine fera humanis membris inhiant*. Supra 5. de Psyche: *Prona in eum (Cupidinem) efficitium inhians*.

Ibid. *Et ferinas voluptates adversa Venere invitat ad nuptias*] In aliis *aversa Venere*: quod ἔξυγνητικῶν volunt esse praecedentium, *ferinas voluptates*: facile hoc quidem concederem, at quid est *ferinas voluptates invitare?* aut quis modus loquendi ille? melius interpunctionem mutasset sane, et *invitans legisse: Incognitas*

[O o]

tentat libidines, et ferinas voluptates: aversa Venere invitans ad nuptias. at aliam longe (eamque ni fallor veram) scripturam Oxoniensis praefert, est ca, *Et foeminas volutatas adversa Venere invitata ad nuptias*: quae et optime congruit praecedentibus, *humi prostratis illis*: neque cogit nos praeposterae hic Veneris spurcitiem comminisci. Bene sit illi Manuscripto: semper igni, semper aqua interdicatur ei, ex quo haud paucis locis Appuleium sanavimus. *Nuptiae* haec pro *concubitu* ponuntur, ut in Plautinis illis: *Habemus nuptias quotidianas, haec quidem ecastor viro quotidie nubit*, et apud Auctorem ad Herennium: *Cuius mater quotidianis nuptiis delectatur. Invitat* haec, eadem qua apud Petronium elegantiarum *Non destitit ad pygiaca sacra invitare*, et Firmicum lib. 5. *Ad consortium tori genialis invitata*.

Ibid. *Nam imaginem etiam savii mentiendo*] *Tò etiam* ab Oxon. abest.

Ibid. *Ore improbo compulsat*] Gloss. *Συναβῶ, contrudo, compulso*. Onomast. vetus: *Compulso, συναβῆτα*.

Ibid. *Pariet*] Oxon. *parient*.

Ibid. *Mulierem incoeram omnium gestiebat insecundere*] Florid. 2. *Ibidem, in loco celebri, luce clarissima accubuit*. Nicetas Choniates ad milites quosdam, de nescio quo libidinoso sene: *Ἀποφλευρίσας τὰς ὑμῶν ἐντολάς, ταῖς περιβουκαῖς, ἐπὶ μέρτυσι πολλοῖς, ὄνδρον ἐπιβριμῶμενος, εὐχὴ δέδωκε*.

Ibid. *Ploratu questuque foemineo*] Pollux lib. 6. *Θρηναδες γυναικῶν γένος*. Virgilius: *Lamentis, gemituque, et foemineo ululatu*. Idem: *Foemineum clamorem ad coeli sidera tollunt*. Tacitus Annal. 3. *foeminarum ululatu dixit*. Horatius: *Et illa non virilis eulatio*. Scholiastes: *Placens* etc. magis foeminiis conveniens. Seneca Troade: *Nos febilis clamor mover, Furorque cassus foeminae?* Seneca: alter cap. 3. ad Helviam: *Lamentationis, et ululatus, et alia, per quae fere muliebris inmultuatur dolor*.

Ibid. *Compavita*] Ita et Oxon. vide Colvium.

Ibid. *Dirupta*] Sic infra 10: *Dirupta nobili foemina*, et 9. *Nates illas candidas disruptas*.

Ibid. *Talibus mendaciis admiscendo sermones alios* etc.] *Ψεύδων πολλὰ λέγων, ἐτύμοισιν ἔμοιου*.

Ibid. *Animos pastorum in meam perniciem etc. suscitavit*] Lib. 9. *Magisque in suam perniciem advertit offerari*.

Ibid. *Denique unus ex illis* etc.] Lib. 8. *Inter haec unus ex illis* etc. Terent. Eunuch. *Illi invidere misere, verum unus tamen Impense*. Donatus: *Proprie unus: nam unus ex multis dicitur*.

Ibid. *Imo communem omnium adulterum*] Sc-

neca 3. 28. de Benef. *Libidinis et gulae servus: et adulterae, imo adulterarum commune, mancipium*.

Ibid. *Obtruncato protinus eo* etc.] *Obtruncare* (vox qua plures quam qui intelligunt utuntur) est, a collo caput dividere. Servius ad Aeneid. 3. *Obtruncare, est proprie capite cadere*. In vetere Onomastico: *Obtrunco, ἀποδερρομένω*. Hesychius: *Ἀποδερρομένω ἀποτεμῶ τοῦς τραχήλους*. Lucianus hoc loco, laxius, ἀποσφάξτε.

Ibid. *Intestina quidem canibus nostris iacta, caeteram vero carnem* etc.] Catullus: *Intestina canes, caetera membra lupi. Iactare pro inere insolentius, nec fortasse tamen solus dixit*. Glossarium: *Ἀκουτίζω, iactum iactis, iaculor*. quod facile dicat prolatum quis, ut *coenare coenam: pugnare pugnam*, etc. neque timeo proponere, tamen an *iacto, iacio*, etc. legendum.

Ibid. *Eiusque mortem de lupo facile mentimur*] Genes. 37. 20. *Occidamus eum, et mittamus in cisternam etc. deemusque: fora pessima devoravit eum*. Facile hic non tam *εὐχερῆς* aut *ἔαδιος*, quam *πίθωνός* signat.

Ibid. *Sublata contatione*] Lib. 9. *Iamque omni sublata contatione*, etc. supra hoc lib. *Nec mora, nec contatio*.

Ibid. *Meis insultans malis*] Servius ad Aeneid. 2. *Insultare, est in alienum dolore exultare*, et ad 10. *Insultare, est inimici per cavillationem illudere*. Glossae: *Insultat, ἐπιγυρισθῆ, ἐπιχαίρει*, etc. *σὴ τῆ τύχη (ἀλλοτριῶν) ἐπεμβάινει*. Vetus quis apud Stuidam: et *ταῖς συμφοραῖς ἐπεμβάινει* 3. 17. apud Pollucem.

Ibid. *Calcisque illius admonitus* etc.] Aeneid. 6. *Et nimium meminisse necesse est*. ubi Servius ex Cicero: *Cui placet, obliviscitur, cui dolet, meminit*.

Ibid. *Gladium cotis attritu parabat*] *Destinatae laniatae cultros acuebat*: ut infra lib. 8. loquitur. *Parabat*, in re tall significanter dixit. Donatus ad 4. 2. Andr. *Apparari ad horrorem et timorem refertur*. ne quid dissimulem tamen, fortassis *exasperabat* scribendum, supra lib. 5. *Novacula etc. lenientis palmulae appulsu exasperata*.

Ibid. *Nefas (ait) tam bellum asinum sic emecare*] Lib. 4. de urso ille: *O grande (inquam) et extremum flagitium! vere pretiosam perdidimus bestiam*.

Ibid. *Propter luxuriam lasciviamque amatoriam culpatum* etc.] Lib. 5. *Mater autem tu etc. filii tui lusus explorabis curiose? et in eo luxuriam culpabis, et amores revinces?*

Ibid. *Servitioque tam necessario* etc.] Plinius Panegy. de Aegypto: *Sciat se esse Pop. Rom. necessarium, et tamen serviat*.

Ibid. *Crassior atque corpulentior efficit*] Plaut. Epi-

Epilicio: *Corpulentior videre atque habitior.* Oxon. feri.

Ibid. *Asinos inertes*] Lib. 9. *Iners asellus* viti.

Ibid. *Nimio libidinis calore laborantes*] Abest, (ut male, vereor) *calore* ab Oxon. et Florent. MSS. supra lib. 6. *Cuius effrenae iuventutis caloratos* (id est, libidinosos) *impetus* etc. ubi dicta pag. [hui. Ed. 268.] vide.

Ibid. *Adhibita detestatione mansuetos ac mansuetos etc. factos*] Aelianus in Epistolis: *Τούτο* (de castratione agit) *τὰ ζῶα ἀναπειθεῖ ἡσυχίαν τε ἔχειν, καὶ σωφρονεῖν.* *Mansuetos ac mansuetos* habent editi omnes, habet et Oxon. MS. ego qui tam clare non video ut discrimen harum dictionum cernam, vitandae illepidiae geminationis ergo *mansuetos ac mites* reposerim. Gellius 5. 14. *Mitis ac mansuetus accessit.* Gloss. *Πρῶτος, lenis, mitis, mansuetus.* Ibidem: *Καταπραΰνω, mitigo, mansuescacio*, etc.

Ibid. *Et oneri ferundo non inhabiles*] *Neque enim quid de fortitudine iumentis castratione detrahitur.* l. 38. §. 6. ff. de aedit. edicto.

Ibid. *Ceteri ministerii patientes*] Florent. *Fuxens*, et Oxon. Codd. *Cetero ministerio p.*

Ibid. *Mercatum proximum* etc.] Glossae: *Mercatus*, etc. *πρὸς γυμνῆς.*

Ibid. *Ferramentis*] Amobius 3. *Aut ruris ferramenta prouadat.* Cato apud Servium in Virgilium: *Vir bonus, cuius ferramenta splendent.* Glossae: *Σιδερεῖα ἔργαλεῖα*, *ferramenta*: at heic speciatim intellige quae castratoria *ferramenta* Palladius vocat.

Ibid. *Trucemque amatorem istum* etc.] In Apologia, de vulgaria Venere: *Immodico trucique pereulserum animalium serva corpora complexu vincentem.*

Ibid. *Atque insuavem*] Graecissat, ut et 9. *Insuavis* etc. mariti.

Ibid. *Disstit femoribus emasculari*] Onomasticon vetus ornatissimum: *Emasculo, εἰνουχιζω.* *Salacem ferro caudam demeter* Horatius dixit. *Colvius dissectis f.* Oxon. cod. *discissis. τὸ disstis* nobis satisfaciit. lib. 6. *Distributis disstisque generibus*: nisi forsitan, cum de castratione agatur, *dissectis vel destinatis* scribendum. supra lib. 1. *Vel, membris eius destinatis, virilia desecamus?* In vetere Onomastico: *Deseco, ἀπαπέμνω.*

Ibid. *Vervece mitiorem efficere*] Proverbiale est. sic 8. *Fervecem, non asinum vides.* ad quem locum fusius dicemus. Oxon. male, *vitiolem.*

Ibid. *Mediis Orci manibus extractus*] Achilles Tatius lib. 6. *ἐκ μέσων τῶν τοῦ δυνάτου πρυδῶν ἀναγαγῆναι* dixit. infra lib. 9. *Mediis laanii manibus ereptus.*

Ibid. *Extremae poenae reservatus*] Ovidius: *Poenae crucianda reservo.*

Ibid. *Et in novissima parte corporis totum me periturum desebam*] Tale illud, *Exstinctae corpus non utile dextrae.*

Ibid. *Praecipitii ruina memet ipse quarebam extinguere*] Ex *ἀνατινῶντων* consuetudine, de qua fuse ad Matth. 27. 5. pag. 250. dixi. *Praecipitii ruina*, ut apud Ennium: *Praecipiti sese traxere ruina.* et Maximum Taurinensem: *Etiā Magam illum Simonem orationibus suis* (Petrus) *de aëris vacuo praecipitii ruina prostraverat.*

Ibid. *Dumque in ista necis meae deconcor electione* etc.] Hegeisippus 1. 45. *De genere necis tractat.* Ovidius: *In necis electu parva futura mora est.* supra lib. 1. *De genere mortis tumultuario deliberabam mecum.* ubi notata pag. [hui. Ed. 156.] vide.

Ibid. *Montis suctum vestigium*] II. *Sucto lavacro traditum.* pro *vestigium* euf non *fastigium* legimus? supra in hac ipsa narratione: *Nec me montis excelsi tantum arduum fatigabat iugum,* etc.

Ibid. *Securi lignum quod devoheret*] Ierem. 46. 22. *Cum securibus venient, quasi cadentes ligna.* Ovidius: *Et, caesa securibus, urar. Devoheret,* de monte veheret, nec enim illud de vacat.

Ibid. *Vastum attollens caput*] Seneca Oedipo: *Altum taurus attollens caput.* Idem Hippo. *Alto vertice attollens caput.* infra heic lib. II. *Caput attollens arduum.* et 8. *deformem attollens faciem.*

Ibid. *Repentinâ facie conterritus*] Lib. 9. *Mobili, ac trepida facie percitus.*

Pag. 149. *Quam simul aspexi* etc.] Catullus: *Simul te Lesbia aspexi,* etc.

Ibid. *Totum corporis pondus in postremos poplites recello*] Phaedrus: *Feroaque viso retulit retro pedem.*

Ibid. *Meque protinas pernicii fuga concitato* etc.] Maximus Tyrius Dissert. 30. *τῷ τῶν ἵππων γένει συγκεκλήρωται πρὸς σωτηρίαν δρόμος.* Xenophon in de *re equestri*: *Ἐκφυγῶν οὐδέ τις ἵππος βᾶδην παρεύεται.* In vet. edit. melius, *pernicii fugae committo.*

Ibid. *Perque prona non tantum pedibus, verumetiam toto proiecto corpore, prope devolutus,* etc.] Theophylactus ad illa Philipp. 3. *τοῖς ἔμπροσθεν ἐπεκτεινόμενος: Τοῦτ' ἐστίν, πρὶν φθάσαι, λαβεῖν σπουδᾶζων καὶ τοὺς πόδας, καὶ τοὺς τρέχοντας, τῷ λοιπῷ σώματι προλαμβάνειν σπεύδων, τὸ ἐπικλιῖναι αὐτὸν εἰς τὰ ἔμπροσθεν, ἕπερ ἐπὶ πολλῆς προθυμίας γίνεσθαι.* Virgilius: *Mox sese ad litora praiceps* Cum fletu precibusque tulit. ubi Servius: *Praiceps, respectu salutis: scilicet postquam Cyclopm graviora pericula cogitasset.* et post: *Quo eat non cogitat, eorum comparatione quae fugit.* et nota τὸ *devolutus.* Aristoph. Acharn. *Εἰ μὴ σχολὴν ἔρχεις* [O 8]

κατελείν, ἐγκληθῆντι. Scholiastes: Συστρά-
Φησι

Ibid. *Inmitto me campis subpatentibus*] Lu-
cianus in de Domo: Ἰππεὺς ἦεν ὄνειμα δρᾶ-
μαι κατὰ πρηνυῖ πεδίου καὶ μαλακοῦ, προσνυῖ
τοῦ βᾶσιον δεχρῆνον, καὶ ἤρεμα ὑπέκοντος τῷ
ποδὶ, καὶ μὴ ἀντιτυποῦντος τῇ ὀπλῇ ἄπαντι
ῥοῦν τότε τῷ δρῆμα χεῖται, καὶ ὅλου ἐπιθούς
ἐαυτὸν τῷ τάχει, ἀμιλλᾶται καὶ πρὸς τὸ κάλλ-
ος τοῦ πεδίου.

Ibid. *Summo studio fugiens immanem ursam*] Melius: *Ex summo studio* etc. Lib. 8. contra-
ria sententia: *Ex summo studio bestiam insequen-
tes*. Lib. 3. *Ex summis viribus irruentes*. et
saepe alibi.

Ibid. *Tunc quidam viator solitariam vagum-
que me respiciens, invadit*: etc.] Factu res haud
ardua. Isidorus Orig. 12. 1. de hoc genus quon-
drupedi: *Animal tardum, et nulla ratione veni-
ens, statim ut voluit, sibi homo substravit*.

Ibid. *Baculo quem gerebat obverberans*] Com-
mentus est Beroaldus lectionem istam, quam mi-
ror caeteros editores ita facile secutos. Oxon.
codex, primique omnium Romae et Vicentiae
cusi, elegantissime *obumbrans* legunt; quod ego
interdicto *Unde vi* suo loco restituendum censeo.

Ibid. *Per obliquam gravemque me dicebat
viam*] Reponendum ex Cod. Florent. *obliquam
ignaramque*: quod et (prima tantum literula
omissa) est in libro Oxoniensis Bibliothecae.
Servius ad Aeneid. 10. *Ignarum: id est, igno-
ratum: qui nesciretur*. Isidorus lib. 10. Orig.
*Ignarus duo significat: vel, qui ignorat, vel,
qui ignoratur*. quae sumpsit ex his Gellii 9. 12.
*Ignarus utroqueversum dicitur, non tantum qui
ignorat, sed et qui ignoratur*. Ita *ignarum pro
ignoto* Tacitus Histor. 3. et Annal. 15. Ab ead-
em ultero citro communicatae significationis For-
ma, supra etiam lib. 5. *tranitum insotum dixit*.
contra in Floridis: *Prioribus gnaris, sequentia
expectare*. id est, *notis*. et in Apologia: *Alta
illa etc. Platonica, varissimo cuique piorum
gnara*.

Ibid. *Nec inivis ego cursui me commendabam,
relinquens atrocissimam virilitatis meae lanic-
ciam*] Lib. 8. *Nec me pondus sarcinae, quan-
quam enormis urgebat, quippe gaudenti fuga de-
testabilem exsectorem virilitatis meae relinquen-
tem. Virilitatis voce utitur et 9. 4. A. Gellius*.
Iurisconsultus in l. 4. ff. ad leg. Cornel. de sicar.
Quintilianus Declam. 340. et 7. de Civ. Dei D.
Augustinus. eodem etiam sensu Graeci ἀνδρείων
ponunt. Artemidorus l. 47. Τεῦ ἰσχύος, καὶ
τῆς τεῦ σώματος ἀνδρείας αἰδέων αὐτίκῃ ἔστι·
διδ᾽ ἀνδρείαν πρὸς τινω καλεῖται. Fugensis, non
male, *Cursui me commendabam*. sic 1. *fugae
mandes* (id est, *commendes*) praesidium.

Ibid. *Caeterum plagis non magnopere commo-*

vebar] Hinc ὄνος ἀπάτης; Ariano 1. 18. in
Epictetum. Plaut. Pseudolo: *Neque ego homi-
nes magis asinus unquam vidi, ita plagis caecae
callent*.

Ibid. *Quippe consuetus ex fortuna concidi sus-
tibus*] *Ex fortuna*, est, ex sorte hoc genus
animalium. ῥάβδος; καὶ Φορτίον ἔω Sirachidem
iam dicentem audivimus. Ovid. Amor. 2. 7.
*Aspice ut auribus miserandae sortis assellus, As-
siduo domitus verberare tardus eat*. Apud Arria-
num 3. 7. παρομοιωθῶς, Ὡς ὄνος ἔυλοκοπέσται.
Non commovebar plagis (inquit,) quippe sus-
tibus caedi consuetus. Ovidius 3. 7. de Ponto:
Ductus ad armento taurus detrectat avatum,
Subtrahit et duro colla novella iugo. Nos qui-
bus assuevit Fatum crudeliter uti, *Ad mala iam-
pridem non sumus ulla rudes*. Virgil. 9. *Assu. vi
longo* etc. ubi Servius: *Docet usum in omnibus
rebus plurimum posse*. Plinius 6. Epist. 2. *Mihi
etc. leviora incommoda, quod assuevi*. Apud
Senecam Agamemnone: *Exilia mihi haud sumus
nova, assuevi malis*. Sallust. Iugurthino: *Quae
quanquam gravia sunt, tamen consuetudine iam
pro nihilo habentur*.

Ibid. *Fortuna meis casibus perversax*] Liben-
tius pertinax legerem. Seneca Epist. 104. de
Catone: *Cum quo infestius Fortuna, et pertinax
egit*.

Ibid. *Perditam sibi requirentes vacuam, va-
riasque regiones peragrantes*] Vide 1. Samuel.
9. 4.

Ibid. *Quid me raptatis violenter? quid in-
vaditis?*] In Menecmo Plautina: *Quid hoc est
negotii? quid illic homines ad me currunt obsc-
cro? Quid vultis vos? quid quaeritis? quid
me circumstistis? τὸ violenter eieicit, ego non
moveri malim, lib. 8. Finesium nodum manibus
ambabus violenter invadens, et 10. Sic elius vi-
olenter spectatissimus medicus*.

Ibid. *Quin potius offaris ubi puerum eiusdem
agasonem, necatum scilicet occultaris?*] Vibule-
nus apud Ta itum Annal. 1. Responde Blaese,
ubi cadaver abieceris.

Ibid. *Insti deterans, nullum semet vidisse duc-
torem*] Lib. 10. *Deterant utriusque nullam se pre-
vious fraudem etc. factitass*.

Ibid. *Nullum semet vidisse ductorem, sed pla-
ne etc. solum et solitariam etc.*] Non moveo
illud ductorem, nam et 9. *Ubi duces asinum
istum? magis placeret tamen rectorem*. Ammi-
nius Marcellinus (et fortasse haec Appuleii res-
piciens.) *Invenit solum, solum, sine recto-
re*. Virgilius: *Curruque haeret respiciens inani*.
Servius: *Inani: sine rectore. Solum et solita-
rium hic, ut 4. solum et solitariam*.

Ibid. *Ob indicinae praenium*] Quod *gratiarum
indicii* Minucius in Octavio vocat, vide Exod.
23. 5. Iulium Pollucem 6. 41.

Pag. 150. *Quem nunquam profecto vidissem,* etc.] Eustathius ad Homeri Odys. 18. Ἔθος τῆς θυγατρὸς μὲμφθεῖαι καὶ τὸ ἦν γεγυῶν, καὶ ἐπαρῶναι, μὴ ἂν γενέσθαι, etc.

Ibid. *Iluis omnis iniuriæ etc.]* Omnis a Vicentino abest, et ab Oxon. MS.

Ibid. *Sic adseverans nihil quidquam promovebat, nam collo constrictum etc.]* Lib. 9. *Has, et similes affantias frustra obblaterantes eos retrorsum pagani abducunt: statimque vincitos in Tullianum compingunt.* Curtius lib. 6. de Philota iam ad necem ducendo: *Gentium ira, Deos patrios, nequicquam apud surdas aures invocabat.*

Ibid. *Pastores molesti.]* Fero. molestè vocem istam, nec moveo tamen: est enim in omnibus libris, nec saltem in scripturâ variatur.

Ibid. *Conspicitur.]* Oxon. *Conspiciantur.* lib. 2. *Conspicor in medio foro, etc.*

Ibid. *Serae vindictæ gratular]* Idem Codex, et ille quo Colvius usus, *Ferae:* id est, *ursae,* sic 8. de apro: *ferae quidem pepercit.*

Ibid. *Et cadaver quidem disiectis partibus tandem totum reperiment, aegreque concinnatum, ibidem terræ dedere.]* Lucanus de Pompeium tumulante: *Et collecta procul lacerae fragmenta carinae Exigua trepidus posuit scrobae.* Seneca Hippol. *Errant per agros fœnebres famulae matius, Per illa qua distractus Hippolitus loca, Longum cruenta tramitem signat nota, Moestæque Domini membra vestigant canes, Nec dum dolentium potuit scdulus labor Explere corpus.* Et nota, *ægre concinnatum.* Euripides de discepto Penthei cadavere, *Οὐ μέδιον ζήτημα.*

Ibid. *Terræ dedere.]* *Solatium est vivorum humare defunctos.* Servius ad Aeneid. 10.

Ibid. *Terræ dedere.]* Lactantius 6. 12. *Non patiamur Dei figuram iacere feris in praedam: sed reddamus id terræ.* Cicero 2. de legibus: *Terræ corpus redditur.*

Ibid. *Ad casas interim vincinum suas perdunt, quoad renascenti die sequenti deductus ad Magistratum etc.]* Ammianus lib. 26. de Procopio: *A comitibus suis arctius vincinum, relato iam die etc. Imperatori offertur.* Supra hic lib. 3. Priusquam iste clandestinis itineribus elaberetur, mane praestolatus, ad gravissimum Iudicii vestri sacramentum curavi produci. ubi dicta pag. [hui. Ed. 190.] vide.

Ibid. *Ad casas suas.]* Glossæ: Σκηνή ἀγροῦ, *casa, tugurium.* aliud Glossarium: Κελεύθια, *casa, tugurium.* ad Isidorus 15. 12. Ong. *Casa est agreste habitaculum virgultis arundinibusque contextum.*

Ibid. *Dum puerum istum parentes sui planctoribus stetibusque quaerebant etc.]* Luc. 2. 48. *Ὁ πατήρ σου κ' ἀγὼ ἀδυναύειν ἐζητοῦμέν σε.*

Ibid. *Destinatam sectionem meam flagitat.]*

Supra lib. 4. *Misellam Psycheu ad destinatam poenam cflagitabat.*

Ibid. *Hoc sic effectum est.]* Tò hoc ex duorum MSS. auctoritate delere possis.

Ibid. *Gratias agebam bono puero, quod etc. unam carnificinae meae diculam donasset.]* *Dicula* unâ solet tempus brevissimum denotari, sic supra 6. *Ad unam saltem diculam sufficiens.* Cicero: *Illic latroni utius die usuram non dedissem.* Et in moris [ut hic] luratione, apud Achillem Tatum lib. 5. *Οὐτὰς ἐξεφόργουεν τὴν ἐπιβουλῆν, ἐκερδίσταμεν δὲ οὐδὲν ἢ μίαν ἡμέραν.* Apud Lucianum mortuorum cymbae Dives imponendus: *Μίαν ἢ Μαίρα ἕασόν με τὴν ἡμέραν μέλαινα.* Heliodorus lib. 9. *Ὁ ἄπυργακίτης ἐκείτων ἰσθμῶται, καὶ τὴν αἰὲ παρούσαν ὄραν κέρδος εἰς ὑπέρεσιν ἐναντίου νομίζουσι.*

Pag. 151. *Mater pueri mortem deplorans acerbum filii.]* Tò τέκνον ἐκείνης κλαίουσα. Math. 2. 18. ubi dicta vide.

Ibid. *Fleta.]* Pro *frens,* sic apud Virgilium *Tunsaë pectora palmis.* nomen pro participio, fortasse et Graecissat, Philo in de Mosis vita: *Δεδακρυμένοι τὸν παῖδα ἐκτίθεισαν,* etc. et post: *Καὶ δεδακρυμένοι δῶσαν, ἔλεον.* item: *Συδαιμόντες εἰς τὰ βασιλῆια δεδακρυμένοι.*

Ibid. *Fuscaque veste contacta.]* Ut solent luctu indulgentes, vide supra pag. [hui. Ed. 186.] dicta.

Ibid. *Ambabus manibus trahens cinerosam canitiem.]* Scholastes ad Pacem Aristoph. *Τίλλειν ἐκείτων, λέγεται, τὸ πᾶν ἐκείτου τριχῶν ἐπιλαμβάνεσθαι, καὶ τὰς κόμας σπαράττειν.* infra lib. 10. *Trahens cinere sordentem canitiem.* supra lib. 2. *Deprecantibus, suamque canitiem distrahentis.* vide 2. 10. Fabri Semestrium.

Ibid. *Et exinde proclamans.]* Fortasse melius, *Et de limine proclamans.* infra lib. 8. *De primo limine proclamat.* aut ita, *Et iam inde* (id est, a limine, vel foribus) *proclamans.* supra lib. 5. *Iam inde a foribus etc. boans.*

Ibid. *Tunsiusque etc. uberibus.]* Lib. 4. *Quid ubera sancta tunditis? et 8. Nec non interdum manus Charites a pulsandis uberibus amoveret.* item 9. *Et interdum pugnis obrundens ubera.*

Ibid. *Incipit.]* Magis Appuleium saperet, *isti.*

Ibid. *Et nunc iste, etc.]* Ex his Virgillii: *Et nunc iste Paris cum semiviro comitatu.*

Ibid. *Securus incumbens praeseptio.]* *Securus* hic est quod Varro in Menippaeis, *Habens ante positam alimoniam, Neque ante prospiciens, neque post respiciens.* quod in Epistola Iudæe ἀφύθως ἐκείτων ποιούσθην. Ignarius de hoc genus animalibus: *Μηδὲν τοῦ μέλλοντος Φροντίζοντες, μόνον τοῦ Παγῆν δρεκτικοί εἰσιν.* Epist. ad Tarsenses, infra hic lib. 10. *Nec tantillum commotus ego, securus esitabam.* *Incumbens, κύψας, demersus circa praeseptium caput lib. 9. di.*

dixit. Aristophanes de Cleone: Οὐδὲν δὲ κέρως ὁ κατάρατος ἐστίν! ad quae Suidas: Διὰ τοῦ σχήματος τὴν ἀνηφελίαν αὐτοῦ δηλοῖ· καὶ γὰρ ἀνθρώπων καὶ θημάτων οἱ τοῖς ἐξέσμασι μάλιστα ἐγκυφότες καὶ προσκυμένοι, δοκοῦσιν ἄπληστως καὶ περισπούδατος ἐστίεν.

Ibid. *Foracitati suae deservit*] *Furit ardor edendi, Perque avidas fauces immensaque viscera regnat. Deservit*, ut Rom. 16. 18. Τῆ ἐξουτῶν κοιλίᾳ δουλεύουσιν. Τῆ γαστρὶ λειτουργίας λειτουργεῖν Chrysostomus Homil. 15. ad Antiocheum dixit.

Ibid. *Detestabilem casum etc.*] Glossae: *Detestabilis. οὐκάρης, ἐλεεινός, etc.*

Ibid. *Desumit magistri*] Sic infra 8. *Equorum magister*. Quintilianus Declam. 13. *Et vacca, et armenta, et omne pecudum genus: sed illa impositus cohibet magister*. Servius ad Aeneid. 12. *Proprie magistri sunt militum, pastores pecorum: sed reciprocae sunt istae translationes, nam et dactor militum pastor vocatur, et magistros pecorum dicimus*. sic 1. Maecab. 6. 37. Latinus, *Magister bestiae*. vide et Senecam 2. 19. de Beneficiis.

Ibid. *Senecam infirmitatem meam contemnit ac despicit*] Tacitus Annal. 6. *Senectutem Tibertii ut inermem despiciens*. Idem 1. Historiarum: *Ipsa actas Galbae irrisit et fastidio erat*. Dio Cassius de Nerva: Διὰ τὸ γῆρας καταφρονούμενος. Hesiodus: Αἰψὺ δὲ γηράσκοντας ἀτιμῆσαι τοῦλάχισ. Mximianus, ubi de senectutis incommodis: *Iurgia, contemptus, violentaque damna sequuntur*. Cicero in Catone M. de Sallatore et Albino: *Deplorare solebant (senectutem) cum quod voluptatibus caret, tum quod spernerentur ab iis a quibus coli soliti erant*. Ibidem de senibus: *Contemni se putant, despici, illudi*. *Senectam infirmitatem* exponere quoquomodo Colvius conatur, at veteres editiones sincerius, *senectam, infirmitatemque meam*; et hanc germanam scripturam esse probat sequens illud: *Senties efficiam misero dolori naturales vires adesse id est, quamvis infirma sim, dolori tamen vires suppetere*. accedit Taciti locus ex praedicto Historiarum libro: ubi *senectae et infirmitatis contemptum* videbimus coniungit. *Superior (Germaniae) exercitus Hordeonium Flaccum spernebat, senectae ac debilitate pedum invalidum*. De iuvenute contempta ad 1. Tim. 4. 12. dicimus.

Ibid. *Atque utcumque se praesumit innocentem*] Malim, *Et utique praesumit innocentem*. lib. 5. *Sed utique praesumis nego, et corrupitor, etc.*

Ibid. *Est enim congruens pessimis conatibus contra noxiam conscientiam sperare securitatem*] *Contra noxiam conscientiam*, exponas, *contra novem noxiae conscientiae*: quae plerumque adeo parum secuta est, ut quod meretur assidue ex-

spectet. Non longe ab his (saltem verborum conceptione) discedunt Symmachi ista: *Mortibus scavis familiare atque cognatum est armare spiritus impunitatis exemplo*. et *orsan securitatem* Noster pro impunitate dixit: ita sensus Symmachiano quadrabit.

Ibid. *Quadrupes noquissime*] Gloss. *Noquissime, ἄβλιε*.

Ibid. *Certe dorso receptum auferres protinus*] Theodoretus περὶ πρόνοιαν 5. de Equo loquens: Οὗτος καὶ θηρώντι συνήρεως, καὶ πολεμῶντι συναγωνίζεται, καὶ κατὰ τῶν ἀντιπάλων μετὰ ἴμενος χωρεῖ· ἂν Φεβγείν ἐσελεύσῃ, δεδιῶν μεταβάλλει τὸ βράσιον, καὶ σὺν ταχεῖ Φεβγίω τῶν διακόντων ἐλευθερῶν, vide quae de elephanto Pori Q. Curtius, et de Bucephalo Alexandri A. Gellius.

Ibid. *An ignoras eos etiam qui morituris auxilium salutare denegarunt, quod contra bonos mores id ipsum fecerint, solere puniri?*] Seneca 1. 14. de Ira: *Cogitet quam multa contra quam bonum morem faciat*. Propert. O nimum nostro felicem tempore Romam, si contra mores una puella facit. ex lure formula desumpta est, ut notavit Beroaldus: *Morituris intellige perituris*. Lactantius 6. 11. *Qui succurrere perituro potest, si non succurrerit, occidit*. De furtis (Homil. π. διδαχῆς) non aliena Chrysostomus: Οὐχ εἰ κλέπτοντες μόνου, ἀλλὰ καὶ εἰ κύριοι ὄντες κωλύσαι, μὴ ποιοῦντες δὲ, τὴν αὐτὴν ἐπιείκειαν δεδουσι δίκην.

Ibid. *Sed non diutius meis cladibus lactaberis*] Vide supra pag. [hui. Ed. 234.] adnotata.

Ibid. *Senties, efficiam, misero dolori naturales vires adesse*] *Dolori, etsi foeminae, etsi aniculae*. Apud Senecam Andromache: *Dabit ira vires*. Ovidius de Hecuba: *Facit ira valentem*. Idem 1. Amorum: *Quamlibet infirmas adjuvat ira manus*. Servius ad Georg. 3. *Languentia corpora in vires quandoque furor excitat*. Esaiæ 63. 5. *Indignatio mea ipsa auxiliata est mihi*. Philo in de Iosepho: Ἐὼμ κρταυτέρε τοῦ πάθους ἰσχυρὸν ἐπιδιδόντος, ὃ καὶ τοῦς ἀσθενεστέρους νευρῶν εἴωθε.

Ibid. *Subvertis manibus, exsolvit suam sibi fasciam, pedesque meos sigillatim alligans etc.*] Non alibi maior varietas quae in primae vocis scriptura. in Oxon. MS. *subvertis*, in alio *subscriptis*, in tertio *obsepsis*. et in editis quibusdam, *assertis*, et nemo quidvis horum explicavit nobis, delendum forsitan τὸ manibus, et pro *subvertis*, *sub suris* scribendum. Sub suris exsolvit suam sibi fasciam etc. Petronius: *Duas insitias (Appuleius fascias diceret) ancilla de suris protulit, alteraque pedes meos alligavit, altera manus*.

Pag. 152. *Et pertica etc. arrepta, etc.*] *Non oblita animorum, annorum oblita suorum*.

Ibid.

Ibid. Non prius me desit obtundere, quam victis fessisque viribus etc.] Iosephus Antiquit. 13. 21. Τραπένας (Ίουδαίους) ἀπαντας ἐδάμων οἱ Φουβούντες, ἕως οὐ καὶ ὁ σίδερος αὐτοῖς ἠμβλύθη, etc. καὶ αἱ χεῖρες παρεΐδισαν.

Ibid. Quam etc. suapte pondere degravatus; emanibus eius fastis esset elapsus] Virgilius 12. Vi victus, et ipso Pondere defecit, praedamque ex unguibus alio Proteici. Plinius lib. 2. Epist. 1. Liber, quem forte acceperat grandiore, et senii, et stanti, ipso pondere elapsus est. Petronius: Fracta est putris sella, quae staturae altitudinem adiecerat: animumque suo pondere delectam super foculum mittit. Nota et argumentotali τὸ elapsus. De Poro Q. Curtius: Multoque sanguinis profuso, languidis manibus magis elapsa quam excussa tela mitteret.

Ibid. Tunc de brachiorum suorum cita fatigatione conijkstra etc.] Propertius 4. 9. Atque ubi iam nostris lassavit brachia plagis. Terent. Adelph. Ego viapulando, ille verberando ambo defessi sumus. vide 1. Samuel. 14. 31.

Ibid. Procurrat ad focum, ardentemque titionem gerens etc.] Virgilius: Ambusta torrem Corinaeus ab ara Corripit. Sic ignes ex proximo raptos inter subitaria tela Quintilianus Decl. 19. numerat. Titio autem muliebri vindictae non infrequens adiumentum. Lib. 10. de altera illa: Velut mentiam, atque cucuta fingentem, titione candenti inter media fumina detruso, crudelissime necavit. Aelianus Var. 13. 2. de Macareo uxore: Χίτων ἀράσασα etc. ἠμάκωντος, ταύτη τὴν παῖδα ἀπέκτεινε. Ardentem licentiosius ait. titionem enim, extractum foco torrem semiustum et extinctum vulgus appellat. sunt verba 4. 14. Lactantii.

Ibid. Donce solo quod restabat praesidio nissus, liquida fumo strictim egesta etc.] Solinus cap. 43. de Bonaso: Quicquid praesidii monstro illi frons negat, alvus sufficit: nam cum in fugam vertitur, prolivie citi ventris finem egerit, per longitudinem trium iugerum: cuius ardor quicquid attingerit, adurit.

Ibid. Liquida fumo strictim egesta etc.] Nonnis: Foris, stercora, liquidiora. Glossarium: Ἐσφυγμῶνας, strictim.

Ibid. Qua caecitate atque factore tandem fugata est a me pernicies] Cicero de bestiis agens: Multae etiam insectantes odoris intolerabili foeditate depellunt. 2. de Nat. Deor. Solinus ubi supra: Ita egerie noxia summovet insequentes. Cassiodorus 10. 30. de Elephanto: Quod si aliquis (circumstantium) praecere contempserit postulata, (id est, stipem,) vesicae collectaculo patefacto, tantam dicitur alluvionem egerere, ut in eius penatibus quidam fluvius videatur intrasse, contemptum vindicans de factore.

LIBER OCTAVUS.

Ibid. Venit quidam iuvenis ex proxima civitate] Rectius in Cod. Bertin. ex proxima villula. lib. 7. De proxima villula spirantem carbunculum furatus, etc. et lib. 1. Utrique comites ad proximas villulas laevorsum abiere.

Ibid. Mira etc. ignem propter assidens, inter conservorum frequentiam sic annuntiabat] Apud Athenaeum Xenophon Colophonius: Πάρ πυρὸς χερὶ τοιαῦτα λέγειν, χρισμῶνος ἐν ἔρα. Lucianus in de Peregrini morte: Σὺ μὲν πόρην ταῦτα καὶ μακρὴ ἀσφαλτοῦρον ἐγὼ δὲ παρὰ τὸ πῦρ αὐτὸ, καὶ ἔτι πρότερον ἐν πολλῷ πλάθει τῶν ἀκροατῶν εἶπον αὐτῶν. Bene autem frequentiam conservorum propter ignem posuit. Martialis: Cingunt serenum lactei focum vernae.

Ibid. Equisones, opilonesaes, et subsequae] Vide olim ad Apologiae pag. 23. notata.

Pag. 153. Nec vero incomitata Manes adivit] Aeneid. 4. Comitente sororem Sprevisi mortens? et 12. Et misero fratri comes ire per umbras. Titinius statim interfecturus se, ad Cassium iacentem: Accipe me fati tui comitem. Ovid. in Eleg. ad Liviam, de mortui Neronis Drusi comitibus: Quorum aliquis moestus tendens sua brachia, dixit, Cur sine me? cur sic incomitata abis? Statius ad Priscillae Manes de Abacanto: Rupisset tempora vitae, Ne tu Tartareum Chaos incomitata subires. Clotho in Iudo Senecae de morte Claudii: Hos tres uno anno, exiguis intervallis temporum divisos mori inbebo: nec illum (Claudium) incomitatum dimittam. Frequentius haec et huiusmodi notamus, ut eximia nostri Auccoris eruditio, servataeque diligentius proprietates legentibus elucescant.

Ibid. Quaeque possent merito doctores, quibus stilos Fortuna subministrat, in historiae spem chartis involvere] Pacatus sine Panaegyrici: Ad me longinqua convenient civitates, a me gestarum ordinem rerum omnis stilus accipiet: etc. compensabo Tibi istam (Imperator) inturiam, si cum de Te nihil ipse dixerim quod legendum sit, instruum quae legantur. Ausonius Panaegyrico: Qui dicturi estis laudes Principis nostri, habetis velat seminarium, inde orationum vestrarum iugera complectis. Vopiscus in Probo: Illud tantum contestatum volo, me et rem scripsisse, quam, si quis voluerit, honestius eloquio celsiore demonstrat. Idem in Carino extremo: Habe mi amice meum munus: quod ego etc. non eloquentiae causa, sed curiositatis, in lumen edidi: id praecipue agens, ut si quis eloquens vellet facta Principum reserare,

[P P]

ma.

materiam non requireret, habiturus libellos meos ministros eloqui. Cicero de Caesare: *Dum voluit alios habere unde numerent, qui (melius si qui) vellent historiam scribere.*

Ibid. Quibus stilos Fortuna subministrat] Lampadius in Hellogabalo: *Te vero Auguste venerabilis multis paginis, iisdemque disertioribus illi prosequenter, quibus id feliciter Natura detulerit.* A. Gellius 6. 8. *Sed hanc utramque declamatoriunculam etc. celebraverint quibus abunde et ingenti, et otii, et verborum est.*

Ibid. Iuvenis natalibus praenobilis: etc. pecuniae satis locuples, sed luxuriae popinalis etc.] Graecus apud Gellium 7. 11. de adolescente Luciano quodam: *Aprime summo genere natus, sed luxuria et nequitia pecuniam magnam contempserat.* In versu Graeco: Πολλοὶ γὰρ ὄντες εὐγενεῖς εἰσὶν κακοί. De Clodio Plutarchus: *Τέως εὐπατρίδης, πλούτιος καὶ λόγιος λαμπρὸς ὄβριος δὲ καὶ θρασυτέρη τῶν ἐπὶ βέλους περιβόητων οὐδένας δευτέρου.*

Ibid. Equo clarus, et pecuniae simul satis locuples] Oxon. *Quo clarus, et pecuniae fuit satis locuples, quo accedit Vicentina editio: Pecuniae satis locuples, est, εὐ χρημάτων ἔχων, οὐ μὲν τοι ὑπερπλουτῶν,* ut lib. 59. Dio Cassius locutus.

Ibid. Luxuriae popinalis] Nonnius Marcellus: *Popinones, quos nunc dicimus tabernarios: vel luxuriosos qui se popinis dedunt.*

Ibid. Scortisque et diturnis potationibus exercitatus] Apud Suidam v. ἐφθοίτο, de nescio quo Aelianus: *Ἐβόμουν καὶ λαγυδὸν βίον, τὸν εἰς ἐπαίρειαν καὶ πότους προσημνῆσαν.* In Apologia: *Puer hoc aevi inter scorta et pocula, etc.* Plutarchus de Themistocle: *Ἐν πότοις καὶ γυμνασίοις ἐκλυδιέτο.* sic, scortari et potare, Terentius Adelph. iunxit. et bene, exercitatus scortis. Plautus Baechid. Saliendo se exercebant magis quam scorto, sic, exerceere scortum, Idem in Amphitryone. Terent. Phorm. 3. 1. *A sua palestra exit foras.* ubi Donatus: *Bene palaestram eius dixit lenonis domum, in qua est exercitatus (melius exercitatus legas) amator assidue.* Suetonius de Tiberio: *Infantiam perieratque habuit luxuriosam et exercitatum.*

Ibid. Nec non manus infectas humano cruore] Lib. 1. *Cruore humano aspersum atque impiatum.* Firmicus 6. 31. *Latronem, et humano semper cruore perfusum.* Salvianus de sui temporis moribus: *Quis est aut humano sanguine non cruentus, qui coenosus impuritate non sordidus? Et bene in huiusmodi argumento infectas, Tertullianus in de Baptismo: Quisquis se homicidio infecerat, etc. Propertius: Infectas sanguine habuisse manus. pro quo apud Senecam Tragicum, *Hominum cruenta caede polluitas manus.* vide et Festum in Lupias.*

Ibid. Idque sic erat, et fama dicebat] Haec est communis lectio, nec inepta ea: quam tamen saepius putavi in meliorem sic mutari posse: *Isque sic erat, et fama dicebatur.* Ovid. Metam. 7. *Felix dicebar, erantque.* Suidas: *Ἡ μὲν κλέος, ἦσε καὶ ἥρα. Ἐπὶ τῶν ἰσοίων τῆ περὶ αὐτῶν φήμῃ.* Themistius 4. Orat. *Σοφιστὰς ὁμῶς, καὶ ἥσιον καὶ ἄλεγέσθην.* Simplicius de Diogene et Heraclito: *Ἐξίως βέτερι ἥσαν, καὶ ἐλέγοντο.* Eunapius in Aedesii vita, de Spore Rege: *Τυρρανικός καὶ ἄγχιος ἐστ. ἢν τε ἀκμήως, καὶ ἐξηγγέλλετο.* Hioradius: *Si curas esse quod audis.* ubi Schoiastes: *Si talis esse qualem te fama testatur.* In Excerptis e lib. 5. Pachymeri: *Quaedam de aliquo dicuntur, et sunt: quaedam nec sunt, nec dicuntur: quaedam dicuntur, sed non sunt: quaedam contra sunt, sed non dicuntur.*

Ibid. Cum primum Charite nubendo maturuisset] Cum esset iam natura viro, iam plenis nubilis annis. infra lib. 10. *Ubi flos aetatis nuptialem virgini diem flagitabat.* Plato in Critone: *Ἡὴν εἰς ἀνδρὸς ἄραν τῆς κόρης ἡκούσθη.* Hesychius: *Ἦρα γάμον ἔν ἀκμῇ γάμου.* Idem: *Ἐπιτελής ὄρασις γυμνασίου.*

Ibid. Eximitisque numeribus parentes invitaret, iudicio morum tamen improbat, repulsa contumeliae fuerat aspersus] Apud Veteres enim in eligendis maritis non genus et pulchritudo tantum, sed et virtus spectabatur. Cicero 2. de Offic. Achilles Taciis de Callisthene: *Προσελθὼν τῷ Σωτράτῃ (Leucippus patri) ἤπειτο τὴν κόρην ὃ δὲ βδελυγτόμενος αὐτοῦ τοῦ βίου ἀκολασίαν, ἠνείστατο.* Roman. Vicent. et Aldina edit. parentum invitaret iudicium, morum tamen improbat, etc. quod vix probo tamen, vel ob Tit. Codicis: *De repud. et iudicio morum sublato.*

Ibid. Repulsa contumelia] Phaedrus: *A quo repulsus [repulsae?] eristum sustinuit istam.* Ibid. *Denegati thalami permiscens indignationem] Manet alta mente repositum iudicium morum, spretaque iniuria vitae.*

Ibid. Cruento facinoris quarebat accessum] *Ἐξίτες εἰκαθίαν* ut Matth. 26. 16. Luc. 22. 6.

Ibid. Nactus denique etc. tempestivam occasionem] Lib. 10. *Nactus solitudinis damnosam occasionem, et 4. Subtilem occasionem nactus, infra hic: Nactus fraudium opportunum decipulum.*

Ibid. Sceleri etc. accingitur] Donatus ad 5. 8. Eunuchi: *Acingor dicimus in rebus magnis suscipiendis.* Servius ad Aeneid. 1. *Acingunt se: studiose parant.* infra hic lib. 9. *Ad expugnandum tenacem domus disciplinam totis viribus accingitur.*

Ibid. Infestis mucronibus] Vide supra pag. [hui. Ed. 144, a.] adiutata.

Ibid. Turbae gratulantium etc. permiscuit se]

se] Donatus ad 5. 8. Eunuchi: *Multi se fingunt gratulari, cum invidiant: gaudere, cum dolent.* In excerptis vet. Glossarii: *Turba laetantium, ἄσπρος.*

Ibid. *Gaudibundus*] Scribendum *gratulabundus* puto.

Ibid. *Ad honorem splendidae prosopiae inter praecipuos hospites etc. receptus*] Si vera ista scriptura, quae mihi parum Latina videtur, *Ad honorem splendidae prosopiae, valet, Ut prosopia atque dignitas eius postulabat.* ut infra lib. 10. loquitur. *Eius*, intellige Thrasylli, non Tlepolemi.

Ibid. *Occultato consilio sceleris, amici fidelissimi personam mentiebatur*] *Tuta frequensque via est per amici fallere nomen.* vide sub initium libri 7. notata, ad ea: *Virum bonum commentitus. Occultato* (inquit) *consilio sceleris.* Augustinus in Psalm. 119. de doloso homine: *Obtento velo prohibitatis et mansuetudinis, saepe vius occultat.*

Pag. 154. *Coenā poculoque communi carior cariorque factus*] Theophylactus ex persona Christi. Luc. 22. Ἐξ ἑνὸς ἄρτου ἐφάγετε, καὶ ἐξ ἑνὸς ποτηρίου πίετε. φίλος ἑμῶν καὶ ἐνωμένος ἢ μία τράπεζα ποιεῖ. Homerus: Ἐπει οἱ ἀπαρῆς ἦν φίλος εἰλαρινύσσης. Communis coena heic, ut apud Euripidem κοινὴ τράπεζα. et Chrysologum Serm. 171. *mensa, ac convivium commune.*

Ibid. *Carior cariorque*] Vide Scaligerum ad ea Tibulli pag. 167. *andidior candidiorque.*

Ibid. *In profundam ruinam cupidinis sese paulatim nescius praecipitaverat*] *Magis placeret mihi, In profundum cupidinis, extritā interne die vocula, sic 5. in calamitatis profundum praecipitare se.* apud Valer. Maximum 9. 1. *in profundum turpitudinis cadere.* et apud Eundem 2. 10. *in profundum miseriarum abici.* at cum *ruinam* Oxoniensis MS. habeat, eorum qui *rotam, aerumnam, riuam* etc. voluerunt, praeterhabitis coniecturis, τὴν *ruinam* (quod et Scaliger, vel potius Faber reponendum existimaverunt) huius inivius amplector. *Ruinam* vocat, quod argumentis similibus alii *barathrum, abyssum, charybdin.* Catullus: *Tanto te absorbens voritice amoris Aestus, in abruptum detulerat barathrum.* Clemens Alexandrinus in Protreptico: Ἡδέϊ γὰρ γαλιζεῖ ἢ συνήθεια, ἀλλὰ εἰς τὸ βάραθρον ὄθει. sic, εἰς λαγυνεῖας ἕβυσσον ἐμβέλλειν ἐκυτὸν, 5. 29. Isidorus Pelusiota. et, εἰς τὸ Σοδόμενον βάραθρον κατακοντιζέειν τινα apud Suidam (v. σπάδαν) Cyrillus Alexandrinus. sic, *supri barathrum*, Hieronymus in Epistolis. Anaxilaus de scorto Phryne: Τὴν χάριθιν οὐχὶ πῆξεν ποιεῖ, Τὸν τε νύκλιον λαβύσκα καταπέτωκ' αὐτῷ σκάφει. Horatius: *Al' miser, Quanta laboras in Charybdī!* quibus congruum, in re

non dissimili, apud Sirachidem 9. 13. τῷ πνεύματι εἰς ἀπώλειαν ἐλισσάμενον. quo tamen loco *αἵματι* Latinus legit.

Ibid. *Paulatim nescius sese praecipitaverat*] Cyprianus in de zelo et livore: *Qui odit fratrem suum etc. it nescius in gehemam.* Augustinus Confess. 6. 8. de Alypio in amphitheatro sedente: *Ut vidit illum sanguinem, (gladiatoris cadentis) immanitatem simul ebibat: et non se advertit, sed fixit aspectum, et hauriebat furias, et nesciebat.* et ibidem 5. 13. *Propinquabam sensim, et nescivi.* Bene autem hoc argumento *paulatim.* Infra 10. de matrona libidiosa: *Per admirationem assiduam, paulatim in admirabilem mei cupidinem incidit.* Terent. Phorm. *Anare caepit.* ubi Donatus: *Caepit: non amavit: ut ostendat vim amoris non etc. rem esse quae semel suscipi possit.* vide notata ad ea lib. 5. *Accedente consuetudine, et roborata affectione.* bene et *praecipitaverat.* Plautus: *Qui in amore Praecipitavit, peius perit quam si saxo saliat.* Paterculus lib. 2. *A rectis in vitia, a vitiis in prava, a pravis in praecipitia pervenitur.*

Ibid. *Cum flamma saevi amoris, parva quidem primo vapore delectat, sed fomento consuetudinis exaestuans, immodicis ardoribus totos adurat homines*] *Lucretius: Primum Veneris dulcedinis in cor Stillavit gutta, et successit frigida cura.* infra lib. 10. *Sed mulier illa, quamdiu primis clementis Cupido parvulus nutriebatur, etc. facile ruborem tenuem deprimens, silitent resistebat: at ubi completis igne vesano praecordii totis immodice debacchatus amor exaestuabat, saevienti iam Deo succubuit.*

Ibid. *Fomento consuetudinis exaestuans, immodicis ardoribus totos adurat homines*] *Ovidius argumento isto: Nam mora dat vires, teneras mora percoquit uvas, Et validas segetes quod fuit herba, facit. Quae praebet latas arbor spatiantibus umbras, Quo posita est primum tempore, virga fuit. Tunc poterat manibus summa tellure revelli, Nunc stat in immensum viribus aucta suis.* Apud Xenophontem παιδ. α. Ἐργῷ οὖν ταύτην ἐπαρκῶς, καὶ πᾶν μοι καλῆς δεξιᾶς εἶναι, ὅμως παρὰ σοι ἔμι, καὶ ἰππεύω, etc. cum Cyrus: Ναί, μὲν Δι', ἐσὸς γὰρ βῆπτον ἀπῆλθεῖς ἢ ἂν ὅσα χρόνῳ ὁ ἔρος πέφυκε συσκευάζεσθαι ἀνθρώπων' καὶ πῦρ ἐς τοὶ ἐσθὶ βήγονται, ἢ εὐδὸς καίεσθαι' καὶ τὰ ἕλα οὐκ εὐδὸς ἀναλάμψαι. adde Clementis locum paulo supra adductum.

Ibid. *Quo etc.*] Id est, *quo pacto.*

Ibid. *Cum et etc.*] *Lege, Et cum etc.*

Ibid. *Et puellae, si vellet, quanquam velle non posset, furatione contingit incommodare rudimentum, etc.*] *Ista quidem nec satis intelligere, nec in transitu emendare possum.*

Ibid. *Et tamen ad hoc ipsum*] Melius, *Tamen a. h. i.*

Ibid. *Ad hoc ipsum quod non potest, contentiosa pernicie quasi possit impellitur*] *Ueaut. 2. 3. Sapit stulte sapiens, si quidem id sapere est, velle id quod non potest contingere.* Seneca 1. 3. de Ira: *Concupiscunt homines et quae non possunt.* de proximo autem rem praesentem illustrent ista Maximi Tyrii: *Ἀκόλαστον ταύσθαι μαιχρῶν οὐκ ἔστιν αἰ ἐλπίδες, προστάττουσαι ἀνήνετα πονεῖν καὶ ἀτελοῦνται.* dissert. 37. Hieronymus in Epistolis: *Impatientia nescit modum, et desiderium non sustinet, (εὐ μακροθυμῆ) unde et nos obliui virium nostrarum, et, non quid possimus, sed quid velimus tantum cogitantes, cupimus etc.* Terent. Andr. *Nodum in scirpo quaeris.* ubi Eugraphius: *Rem quae omnino esse non potest, nimia sollicitudine et cura inquiris.*

Ibid. *Quod nunc arduum factu videtur, amore per dies roborato, facile videtur effectu*] *Ἐχω δὲ τόλμης καὶ βράσεως διδάσκαλον* *Ἐν τοῖς ἀρχαίοις ἐπιγράματον, Ἐρωτα*] dixit nescio quis apud Euripidem.

Ibid. *Amore per dies roborato*] Lib. 5. *Accedente consuetudine, et affectione roborata, etc.*

Ibid. *Spectate denique etc.*] Lib. 4. *Specta denique scaenam meae calamitatis.*

Ibid. *Sollicitis animis intendite*] *Quae dicam animis advertite vestris.* Infra lib. 11. *Impertis istis meis animum intendite sollicitum.*

Ibid. *Indagaturus feras, si quid tamen in capreis feritatis est*] *Aeneid. 4. Ferae caprae, ubi Servius: Capreae.* Xenophon *παρδ. 1. Ἄρκτοι πολλοὶ; ἤδη πληθαίνοντες διέφεσαν. καὶ λέοντες, καὶ κάπροι, καὶ παράλειες; οἱ δὲ ἔλλαφοι καὶ δερμάδες ἀνοεῖς εἰσι.* In vet. Onomast. *Caprea, δερμάς.*

Ibid. *Magis magisque*] *Virgil. 2. Aeneid. Et magis atque magis.* ubi Servius: *Iteratione sermone fecit augmentum.* supra lib. 2. *Magis magisque cum aemulatione virtutum crebrius insultantes.* et 3. *Magis magisque ad indignationem erecti.*

Ibid. *Nec enim Charite maritum suum quaerere patiebatur bestias armatas etc.*] *Propertius: Incipiam captare feras, et reddere pinu Cornua, et audaces ipse movere canes.* *Nec tamen ut vastos ausim tentare leones, Aut celer agrestes cominus ire suos.* *Haec igitur mihi sit lepores audacia molles Excipere, aut stricto figare avem calamo.* *Adumbravit autem haec sua Appuleius ex Ovidienis haece in Veneris et Adonidis fabula: Hortaturque canes, metasque animalia praedae, Aut pronos lepores, aut celsum in cornua cervum; Aut agitat damas, at fortibus abstinet apris: Raptoresque lupos, armatosque ungulibus ursos Vitat, et armenti saturatos*

caede leones, quibus statim subiunguntur ista: Te quoque ut hos timeas, si quid prodesse monentur Posset, Alaudini moeror: fortisque fugacibus esto Inquit, in audaces non est audacia ruta. Parce moe iuvenis tenerarius esse periclo, Neve feras quibus arma dedit Natura, laesses. Oxoniensis, non quaerere, sed quaerere legit.

Ibid. *Armatas dent vel cornu*] *Lactantius (cap. 2. de Opif. Dei) de animalibus loquens: Alia corum, vel plumis levibus in sublimi suspensa, vel suffulta unguis, vel instructa cornibus, etc.* *armata sunt leones, etc.* *Animalia ad nocendum armata* Seneca Epist. 121. dixit.

Ibid. *Frondosum tumulum*] *Onomast. vet. Tumulus, λάφος.* *Glossarium: Λάφος, ὕψος, τρέπος, tumulus, collis.* nec male in Oxoniensi, *fronodosum cumulum.* *Glossae aliae: Cumulus, collis, βουνός, Φάρμαξ.* lege, *Cumulus, collis, βουνός, Convallis: Φάρμαξ, vel, Cumulus, βουνός, Convallis, Φάρμαξ.*

Ibid. *Ramorumque densis tegminibus umbrissim*] *Hesychius: Δάσκιον, μεγάλης σκιάζον, διὰ τὸ συνάγειν καὶ διασθ.* *Poillux l. 12. §. 10. de ramis: Σκιεροί, εὐσκιεῖς, ὑσκιεῖς, δασεῖς, βαθεῖαν ποιοῦμενοι σκιάζον, etc.* *Ramorum tegmina, sunt quae nexus ramorum Tacitus in Germania vocat. Densis* hic, ut supra 4. *marginem densis arboribus septam.* *Glossae: Δασία, ἐπὶ ὕλης, densitas.* *Ibidem: Δρυμάς, nemus, saltus, condensum.*

Ibid. *Prospectu investigator etc.*] *Glossae: Investigator, ἰχνευτής.* *Ulpianus l. 12. §. 22. ff. de instruct. vel instrum. leg. Venatores, investigatores, etc.* vide *Servium* ad ea *Aeneid. 4. Saltusque indagine cingunt.* et ipso *Orig. libri 10. fine Isidorum.* In *Oxon.* et duobus aliis MSS. *prosectu.*

Ibid. *Canes venationis inlegini generosae mandatae*] *Constructio est, Canes mandatae v. l. g. Mandatas, destinatas intelligi: et venationem, μετουμικῶς reu venatu quaesitam.* Ad sententiam *Theodoretus περὶ Προν. 5. Οὗτος (de cane loquitur) ἰχνεῦσαι ἔβραν ὑπὸ κυνηγέτου κελευόμενος, καὶ τὸν ὄσμῶν ἀντιλαμβάνεται, καὶ ταύταις εἶν ἕρχει τοῖς κατ' ἀρίθμειαν ἐτόμηνος, οὐ πρότερον ἀφίσταται* ἕως εὐρὴ τὸ ἔβραμα.

Ibid. *Totos praecingunt aditus*] *Virgilius: Saltusque indagine cingunt.* *Idem Ecl. 6. Iam claudite saltus.* ubi *Servius: Ne scilicet latus evagetur, eoque minus investigari possit.*

Ibid. *Tacitae prius servata inusitatione etc.*] *Seneca Thyeste: Sic cum feras vestigat, et longo sagax Loro tenetur Umber, ac presso vias Scrutatur ore, dum procul lento suum Odore sentit, parat, et tacito locum Rostro pererrat.* *Et in Hippol. At vos laxas Canibus tacitis mit-*

ite habenas. Horatius: Seu visa est catulis cerva fidelibus, ubi vetus Scholiastes: Sagacibus: vel silentium in vestigando servantibus. Pollux Onomast. 5. 10. aut bonae canis esse φρονιτικὴν μὲν κατὰ τὴν ζήτησιν τῶν ὀσμῶν, ἠγρυπτικὴν δὲ κατὰ τὴν εὐρεσιν τῶν ἰχνῶν. et Longius lib. 2. Ὀλακτικὴ, καθῆως πεπαιδευμένων esse. Arnobius 2. Asellus et bos, usu atque assiduitate cogente, discit arare et molere, etc. canis, cum invenerit praedam, cohilere et continere latratum. Oppianus Cyneget. 2. Μὴ δ' ὀλάει ἐβέλειεν, ἐπεὶ μάλα θνητεύουσι Σιγῇ τέλειος ἔστι, πανήχηρα δ' ἰχθυεύουσι. Plinius 8. καὶ. Quid (fera) visā, quam silens, et occulta, quam significans demonstratio est! cauda primum, deinde rostro.

Ibid. Signo sibi repentino reddito etc.] Plutarchus in de Deo Socratis: Οὐκ οἱ πολλοὶ κύνες τῶν θηρατικῶν σημειῶν etc. συνίσταν, ἀλλ' οἱ μεμαρκήκοτες, εὐδὲς ἂπὸ σιγῆς τοῦ τυχεύοντος, τὸ προσπατῆόμενον αἰσθάνονται, βελῶς εἰς τὸ δεῖ καθίστανται. vide Hesychium in Ἐπισήμῳ, et in Ἐπισήμῳ. Pollucem ubi supra: et magni Etymologici Auctorem in Ἐπίστιστον.

Ibid. Latratibus etc. miscent omnia] Ex his Lucretii: Et cum iam latrant, et vocibus omnia complent.

Ibid. Pavens damula] Aelianus 7. 19. de Animal. Νοβέτερὰ πᾶς δοκεῖ πρόβατον καὶ ὄνος ἄτολμα δὲ, νεβροὶ καὶ πύκας. Artemidorus in Oneirocriticis: Καὶ τὰ δειλά καὶ δρομικὰ καὶ ἀνελευθέρη, δειλαδὸς ἢ δραπετὰς παριστοῦσιν ὡς ἑλαφός, λαγὸς, etc.

Page 155. Exurgit] Ἐκδορὸς Φολάδος κοίτης ἢ Babrias apud Suidam locutus.

Ibid. Pilis etc. squalidus] Lib. 11. Squalens pilis defluit. A. Gellius 2. 6. Quicquid nimis inculcamentum obstitumt aliqua re erat, et incuteret visutibus facie (id est, specie) horrorem: id squalere dicebatur.

Ibid. Setis etc. hispidus] Sidonius Carm. 23. Formam imponit aprī, caputque setis Et tergum asperat: hispidisque malis Lovo incurvat ebur. Ammianus Marcellinus lib. 24. Cervicibus iubaribus leones, armisque hispidos apros.

Ibid. Setis insurgentibus spinæ hispidus, dentibus attritu sonaci spumeus, oculis aspectu minaci flammeus] Haec tria in aprī ferocientis descriptione etiam Alii iuxerunt. In vet Anthologia: Καὶ τὰς αἰχμείους πεφρικῶτα, θηρῶν ὀδόντα Βρυχῶντα, γλῶσσαις Φρικτὸν ἰέντα σέλας. Ἄφρω χεῖλεα πάντα δειδυμένα. Philostratus Icon. 1. Ὅρι δὲ αὐτῶν καὶ τὴν χαίτην φρίπτουσι, καὶ πῦρ ἐμβλέποντα, καὶ εἰ ὀδόντες αὐτῶν ἐφ' ἡμᾶς πατάσσουσι. Ante omnes in Scuto Herculis Hesiodus: Θύχει δὲ τε λευκὸν ὀδόντα Ἀνχμείους, ἄφρος δὲ περὶ στόμα βυστιχῶντα. Λεῖβεται ἴσος δὲ εἰ πυρὶ λυμπετόντα ἐκφυ. Ὅρι δὲ ἐν λαφῶι φρίσσει τρίχας.

Ibid. Attritu etc.] Sidonius ubi supra: Hirtam dorsa feram, repanda tela Attritu assiduo cacuminantem. adde paulo post notanda, ad ea, Dentium compulsi etc. Attritu autem, arboris vel saxi intellige: utroque enim pro libitu sicas dentium accunt: ut libri 18. Praefatione nos Plinius docet.

Ibid. Oculis etc. flammeus] Ab ore Scintilla assistant, oculis micat acribus ignis.

Ibid. Impetu frementis oris totus fulmineus] Claudianus de apro Herculis: Fulmen ab ore venit. Phaedrus: Aper fulmineis ad cum venit dentibus. Ovid. 10. Metamorphos. Fulmen habent acres in aduncis dentibus aprī. Fast. 2. Fulmineo celeres dissipat ore canes, et de Arce amandi 2. Fulmineo rapidus dum votat ore canes. Ansonius: Stringere fulmineo venabula cominus hostis.

Ibid. Canum prociorens, quae cominus contulerant vestigium] Ovid. Halieut. Canum quibus est audacia praecipit. Seneca Epist. 76. In cane sagacitas (virtus) prima est, si investigare debet feras: cursus, si consequi: audacia, si mordere et invadere.

Ibid. Genis hae illac factatis etc. interfecit] Ovidius simili argumento: Ille ruit, spargitque canes, ut quisque furenti Obstat.

Ibid. Dein, calcata retiola etc.] Seneca lib. 1. de Clementia: Feras lineis et pinnis conclusas continet: easdem a tergo eques telis incensat: tentabunt fugam per ipsa quae fuerant, proculcabuntque formidinem. Pollux 5. 10. Τὰς ἄρκους διακλύθειεν ἄν, καὶ τὰς στάλικας ἀνατρέψειεν, et quia τῶν ἄρκων meminimus, corrigamus Hesychii locum: Ἀρκύτατα, (inquit) οἱ τόποι ἐνθα αἱ ἄρκους πῆγνυνται. legendum ἄρκυστάσια. Pollux 5. 4. Ὅ δὲ τόπος ἐν τῷ (αἱ ἄρκους) ἴστανται, ἄρκυστάσιον.

Ibid. Qua primos impetus reduxerat, transibit] Hegeippus 5. 27. Ferae ipsae, cum se circumvallatas armatis viderint, maiore in eos impetu ruunt, ut vi sibi aperiant. Quid autem hic impetus reduxerat? legendum direxerat puto. sic 7. In eam furiosus direxerit impetus. et 9. Canem rabidam etc. per posticam impetu miro se direxisse, et passim ut amat dirigendi voce. lib. 3. Dirigitur praefertis acies. 6. Dirigit citatum gressum. et 10. Odium invenit etc. se direxit scaeva rivalitatis.

Ibid. Nos etc. pavore deterriti] Nos pavidi trepidare metui. Aen. 2.

Ibid. Inermes atque immuniti] Inermes ad manus refer, immuniti ad corpora.

Ibid. Tegumentis frondis et arboribus latenter absconditur] Πατῆρον δ' ἕκαστος ἐπὶ φύγῳ αἰτῶν ἑλεθρον, pro frondis malim frondeis scribi. Servius ad Aeneid. 1. Frondosus locus est qui frondes habet: frondeum, totum est de frondibus. In Oxon. melius, vel (id est, et) arboribus:

et post, *ascendimus*: non male, si Latinitas constaret. Tacitus *Annal. 1. Turpi fugā in summa arborum nisi, rarisque se occultantes*. at recta est lectio vulgata, nam et 6. et infra hoc libro latenter se abscondere dixit.

Ibid. *Captiose compellat*] Insidiose, fraudulenter. Onomast. vetus: *Captio*, ἰπαγωγῆ.

Ibid. *Cassa formidine]* Lucretius: *Sollicitamque geris cassa formidine mentem*. Idem alibi: *Cassa formidine torpes*.

Ibid. *Humilitati servorum istorum]* Sic supra lib. 7. *humilem et servilem vitam*. iterum ac saepius dico, Appuleio magis proprie vix quinquam loqui, apud Senecam Phaedra: *Matris superbum est nomen, et nimium potens, Nostros humilium nomen affectus decet: Me vel sororum Hippolite, vel famulam voca*. sic Luc. 1. 48. *δούλος ταπεινώσις*. Philip. 2. 7. *μορφῶν δούλου λαβῶν*. et post, sequente versiculo, *εαυτὸν ἐταπεινώσατε*. Servos hic, eos intellige, qui in venatu Dominis operas exhibebant, eiusmodi *recept. sentent.* 3. 6. Paulus meminit, Ammianus lib. 28. *Si agros visuri processerint longius: aut alienis (id est, servorum) laboribus venaturi, etc. qui ergo cervorum reponebat, minus caute bonam lectionem immutavit.* [Vlt. ad Grat. Cyneg. 85.]

Ibid. *Mediis manibus amittimus?]* De hac loquendi forma ad pag. 121. L. VI. diximus.

Ibid. *Quin equos incendimus? quin ocyus indispicimus? et cape venabulum, et ego lanceam sumo]* Aristoteles in equi Apologo: *Ἡρώτα τὸν ἄνθρωπον, εἰ δύναιτο μετ' αὐτοῦ κολῶσαι τὸν ἔλαφον· ὁ δὲ ἔφησεν· ἐὰν λάβῃ χαλινὸν, καὶ αὐτὸς ἀναβῆ ἑπ' αὐτὸν, ἔχων ἄκοντία*. Oxon. *quin eum indispicimus?*

Ibid. *Quin equos incendimus?]* Collatinus apud Livium 1. ad Tarquinium: *Quin, si vigor iuventutis inest, ascendimus equos?*

Ibid. *Nec tantillum morati etc.]* Lib. 9. *Nec quidquam moratus etc.*

Ibid. *Bestiam insequentes]* τὴν bestiam ab Oxoniensi abest.

Ibid. *Lanceam]* Quam supra lib. 1. *lanceam venatorium* appellat.

Ibid. *Nec tamen illa genuini vigoris oblita, retorquet imperam]* Cicero pro Milone: *Hoc et ratio doctis, et necessitas barbaris, et mos gentibus, et feris Natura ipsa praescripsit, ut neminem semper vim quacunque ope possent, a corpore, a capite, a vita sua propulsent*. Plinius de bestiis loquens: *Si vis inferatur, nulla est cui non sit anima iniuriae impatiens: et prompta, si noceat, ad se defendendum alacritas*. Sentit enim vim quicquae suam, qua possit abuti, ut rectissime Lucretius: *Impetum retorquere, est fugere: contrarium illius quod praecessit, impetum dirigere*.

Ibid. *Et incendio ferocitatis ardescens]* Incen-

debatur (h. e. augebatur) irratione ista naturalis ferocitas eius. In Oxon. MS. et veteribus editt. (etsi in sensu discernim nullum) rectius *feritatis*. Seneca 1. 1. de Ira: *Non videt, ne omnium animalium simul ad nocendum insurrexerunt, procurrant (melius praecurrant) notae? etc. ac feritatem suam exasperent? spumant apris ora, etc.* et post: *Nullum animal tam horrendum, etc. ut non appareat in illo, ubi ira invasit, nova feritatis accessio*. Pro et, lege, at incendio etc.

Ibid. *Dentium compulsu etc.]* Ovidius: *Dentibus ille ferox in querno stipite tritis Imminet exitio*. Seneca 1. 1. de Ira: *Spumant apris ora, dentes acuniarum attritu*. Pollux ubi supra: *Τὸς δδόντας ὄγες*. et post: *Τῶ πρὸς ἀλλήλους κῆπρ τῶν δδόντων ἀπειλεῖ*. Aristophanes Ranis: *Θήγοντες δδόντας Ἀντιθέχρον*. ubi Scholia: *Ἀπὸ μεταφορᾶς τῶν χοίρων, οἱ ἔταν εἰς μάχην παρασκευάζονται, τοῦτο ποιοῦσι*. De apro D. Basilii: *Τὸν ἐνδοθεν θυμὸν διὰ τῆς τῶν δδόντων παραπίψεως ἵπκεφαίων*, adde quae paulo supra ex Philostrato notata.

Ibid. *Quem primum insilit, cunctabunda rimatur]* Apollonius de lupis in ovili: *Μαίανται δ' ὁ, τι πρῶτον ἐπέβησαντες ἔλασσι, Πολλ' ἐπιπαμφαλίωτες ὁμοῦ*. Seneca Thyeste: *leluma sylvis qualis in Gangeticis Inter invencos Tygris erravit duos, Utriusque praedae cupida, quo primos ferat Incerta morsus: fecit hic victus suos, Illo reflectit, et famem dubiam tenet: Sic dirus Atrous capta devota impiae Speculatur irae, quem prius mactet sibi Dubitat, secunda deinde quem caede immolet*. Ovidius Metamorphos. 5. *Ille nihil contra, sed et hunc et Persea unum Alterno spectans, petat hunc ignorat, an illum*. Hegeſippus 4. 1. de Vespasiano: *Cum paucis, quos praesentes habebat, imperterritus stetit: quasi in quos sese excuteret, considerans*.

Ibid. *Laevulum etc. contorquet]* Glossae: *Contorquet, immitit, iaculatur, ἐμβάλλει*. Glossae aliae: *Ενζωνόζω, intorquet*.

Ibid. *At Thrasylus ferae quidem pepercit, sed equi, quo vehedatur Hippoleus, postremos poplites, etc. amputat]* Ita fateor quidem in omnibus legi et edicis et MSS. cogitabam tamen concinne scribi posse, *Sed feri etc. Ferae pepercit quidem, at feri etc.* quae παράχρησις (quo genere nemo spissior Nostro) adeo quidem blanditur mihi, ut si vel in uno MS. reperirem, recipere non dubitarem. *Ferum de equo dici, praeter alios docet Servius ad Aeneid. 2. et 7.* Idem ad Aen. 1. *Feras dicimus, aut quod omni corpore feruntur, aut quod naturali libertate utantur, et pro desiderio suo ferantur: propterea omnes quadrupes feras dicebant*. Hesychius: *Θήρεια, τὰ ζῶα καὶ ἐπὶ τῶν ἵππων οὕτω λέγονται*.

γαστρῶν, corruptum et mutilum locum (si videbitur) sic constituit mecum: Θρηῖα, τὰ ἄγρια ζῶα· καὶ ἐπὶ etc.

Ibid. Quadrupes recidens qua sanguis effluxerat, toto tergo supinatus, iuvitus Dominum suum devolyit ad terram.] Polybius apud Suidam: 'Ο ἵππος τοῦ Σουπιῶνος ἐδυσχρήτιστο μὲν ἀπὸ τῆς πληγῆς· οὐ μὲν ἄλοσχερῶς ἐσφάλλυτο· διότι ἐρῶς Σουπιῶν ἐπὶ τὴν γῆν ἀπέπεσε. Heliodorus lib. 9. in Blemyum et Persarum pugna: Ἐλευμάνοντο τὴν ἵππου ὑπὸ τὴν γαστέρα κατὰ τὴν διεξέλασιν τοῖς ξίφεσιν ἀποκόπτουσας, ὥστε ἐπιπτον μὲν οὐκ ὀλίγοι τῶν ἵππων, πρὶς τὴν ἀλγηδῶνα τὴν χαλιδὸν ὑπερορῶντων, καὶ τοὺς ἀναβάτας ἀποσερμένων. Agathias lib. 3. de elephanto saucio: Πρὸς τὴν πληγὴν δὲσυνασχετῶν, καὶ πρὸς γε τοῦ δορτίου ἀμφὶ τὸν ὀφθαλμὸν κρᾶζανόμενον ἐκταραττόμενος, etc. τοὺς ὑπερὸν ἐστῶτας ἀποσερμένους κατὰ βία, et statim, de equis illius belluae rabie turbatis: Οὐ μάλᾳ τοῖς ζυγῆσιν ἐπειθοντο, ἀλλὰ σᾶς ἐμπροσθίους ἐπλάς μετεπρίζοντες, ἐξολόλου τοὺς ἐλατήρας. Illa toto tergo, non sunt in Oxon, MS. Ab eodem et Palat. Cod. τὸ iuvitus abest. Pro recidens (quod Oxoniensis, et edit, verò, agnoscent) male ex uno codice Elmehorstius residens. Onomasticum vetus: *Recido*, ἀναπίπτω. Hunc locum autem effinxit Noster vel ex isto Aeneid. 11. *Archilochus Romuli* (quando ipsum horrebat adire) *Hastam intorsit equo, ferrumque sub aure reliquit. Quo sarpes ictu fure arduus, atque iactat Vulneris impatiens arrecto pectore crura. Volvitur ille excussus humi*, vel, certe ex hoc e decimo, quem et video Beroaldum adduxisse: *Multa movens animo iam tandem erumpit, et inter Bellatoris equi cava tempora concitit hastam. Tollit se arrectum quadrupes, et calcibus auras Verberat, effusisque equitem super ipse secutus Implacit*, ubi Servius: *Multa movens, utrum scilicet in ipsum an in equum tela intorqueret; quo vulnerato Mæventius effugio carcebat. ad mentem Thrasylli nostri non impurone.*

Ibid. *Supinatus*] Hesychius: Παλιμπετῆς· τὸ εἰς ὄτιον πετωδός.

Pag. 156. *Bonum piguit amicum*] Amare, sic Declam. 321. apud Quintilianum: *Illud interim testor, hunc bonum amicum utriusque male dicere.*

Ibid. *Vel suae saevitiae litatum* etc.] Lib. 5. *Tunc meae iniuriæ litatum crediderim*, etc. hæc autem cum sequentibus usque ad verbum *contingenti*, sorte qua mala nescio Oxoniensis ignorat, connectit hoc modo autem contextus seriem: *Nec cepti nefarii donum piguit amicum, sed suum auxilium miseriter roganti*, etc.

Ibid. *Plagosa crura contingenti*] In aliis p. *vulnera* c. quod et nos rectius putamus. Virgil. *Et vulnera dira tegentem.*

Ibid. *Suumque auxilium miseriter roganti, per dextrum femur lanceam immisit*] Alerius sprētis precibus suum opus perficit. Aen. 12. *At fervidus advolat hasta Messapus, teloque orantem multa trabali Dosuper alius equo graviter ferit.* Ibid. 10. *Tum caput orantis nequiquam, et multa parante Dicere, deturbat terræ.* Et 1. *Tum validam perque arma viro perque ossa securim Altior insurgens, oranti et multa precanti Congeminat.* Ovid. 9. *Metamorph. Dicentem, genibusque manus adhibere parantem, Corripit Alcides: ac tunc quaterque rotatum, Mittit in Euboicis tormento fortius undas.*

Ibid. *Suumque auxilium miseriter roganti*] Lib. 9. *Deprecatur periclitanti sibi ferret auxilium. Miseriter* (Appuleianum quid sonans) non ausim expurgere: malueram autem miserabiliter. In vet. Onomastico: *Miserabiliter, ἐλεεινός.*

Ibid. *Nec non tamen ipsam bestiam* etc.] Oxon. *Per f. d. lanceam immisit: ipsam etiam bestiam* etc. expunctis intermediis omnibus.

Ibid. *Ad hunc modum defuncto iuvene* etc.] Redonemus ineptam hanc Beroaldo coniecturam, Oxoniensis Codex, duo alii MSS. vetusque editio Vicentina *defuncto* legunt, unde veram scripturam *finito* haud aegre elicimus. Lib. 6. *Quam (vetulam) licet claudi pedis tui calce unica finire poteris*, ubi dicta p. [hul. Ed. 271, n.] vide.

Ibid. *Quoniam perfecto voto*] Placet Bertin. codicis scriptura, *perato voto*. Satis iam facit mihi communis lectio. Infra lib. 9. *Magnis suis laboribus perfectum desiderium Philoetaero* etc. *nunciat.*

Ibid. *Vultu tamen gaudium tegit*] *Consilium vultu tegit.* Virgilius.

Ibid. *Et frontem adseverat*] Lib. 2. *Vultusam frontem rugis* etc. *adseverat.*

Ibid. *Et cadaver quod ipse fecerat, avide amplexatus*, omnia quidem lugentium officia solerter finxit] Iosephus Antiquit. 15. de Herode, Aristobulo eius fraude occiso: Πᾶσι τοῖς ἐξῆθεν πειθῶν ἐπισκευάζετο, μὴ μετὰ προνοίας γενέσθαι τῷ παιδὶ τὸν θάνατον· οὐκ ὅσα πρὸς πέλοδος ἐπιτηδεύοντων, ἀλλὰ (en peritiore Thrasyllo artificem.) καὶ δάκρυσι χροῖσενος, καὶ σύγχρυσιν τῆς ψυχῆς ἀληθινὴν ἐμφάνων. Idem bell. Iud. 2. de Hierosolymitanis sicariis: Ταῖς ἐσθίεσιν ὑποκρίττοντες μικρὰ ξιφίδια, τοῖσιν ἔτυπτον τὶς διαφόρους, ἔπειτα πρῶτον, μέσος ἐγένοντο τῶν ἐπαγναματόρων. Sequentia heic usque ad vocem *conformatus*, membranæ Oxonienses ignorat.

Ibid. *Cadaver quod ipse fecerat, amplexatus*] Seneca, Alexandrum inprimis designans, at sic bona poenitentiam emendantem, *Transferunt* (irati quidam) *anata corpora*, et in eorum *quis occiderant iacure complexibus*. de Ira 2.

Ibid. *Ad nostri similitudinem etc. conformatus*] Servius ad Aeneid. 2. *Nostri et vestri, genitivi plurales sunt antiqui, et ex Graecis venientes.* (sic enim, non convenientes scribendum.) *Ad nostri similitudinem conformatum* phrasi Paulina dicas, *σύμμορφον τῆς ἡμῶν εἰκό-
υς γινόμενον*. Rom. 8. 29. ubi et Vetus, conformis.

Ibid. *Solae lacrymae procedere noluerunt*] Nec decebat sane Naturam penitus ab imitatore exaequari. Seneca Epist. 11. *Artifices scenici qui imitantur affectus, qui metum et trepidationem expriment, qui tristitiam repraesentant, hoc indico imitantur verendum: deiciunt vulgum, verba submitunt, figunt in terram oculos, et depriment: ruborem sibi exprimere non possunt.*

Ibid. *Ad nostri similitudinem qui vere lamentabantur conformatus*] Ἀλθίνων τῆς ψυχῆς σπῆρχισιν ἐμφαίνων, ut Iosephum iam loquentem audivimus. Hesy chius: *Σχηματίζουμένοι προσποιούμενοι, σχῆμα ἐπιδεικνύτες.* Seneca Epist. 99. *Remota omni lugentium scena, nihil erat nisi quod veris dabatur affectibus.* Gellius 7. 5. *Opplevit omnia, non simulacris, atque imitamentis, sed luctu, atque lamentis veris et spirantibus.*

Ibid. *Nec dum satis scelere transacto fama dilabitur*] Donatus ad 5. 6. Andr. *Fama mali celerior quam boni, non improbo Bertin. codicis lectionem, fama dilatur.* supra lib. 4. *Fama porrecta pervagatur.* Totius porro istius loci imaginem Appuleius ex hoc Virgillii coepit: *Interea pavida volitans pennata per urbem Nuncia fama ruit, matrisque allabitur aures Euryali, ac subito miserae calor ossa reliquit: Excussit manibus radii, revolutaque pensa. Evolat infelix, et femineo ululatu Scissa comam, muros amens atque agmina cursu Prima petit: non illa virum, non illa pericli, Telorumve minor: coelum dehinc questibus implet.*

Ibid. *Qualem non audiet alium*] Oxon. et Florent. MSS. *Quale n. a. aliud.*

Ibid. *Amens*] *Vestigium amenti similis accersans,* ut supra lib. 2. loquitur. Δύπη γὰρ ἀργή τ' εἰς ἕνα ψυχῆς τόπον Ἐλδοῦσαι, μανία τῆς ἔχουσι γίνεται, ut olim Cleaneus scripsit. Aeneid. 9. *Femineo ululatu Scissa comam, muros amens, atque agmina cursu Prima petit.* Ovid. Metam. 2. *Lugubris et amens Et lantata sinus, totam percussit urbem.*

Ibid. *Cursusque bachata furiundo etc.*] Virgilius Ceiri: *Infelix virgo tota bacchatur in urbe,* et Aeneid. 7. *Immensam sine more furit bachata per urbem.* Ovidius de Phyllide: *Ibat, ut Antonio referens trieterica Baccho, Ire solet fuis bachata turba comis.* bene et cursu furiundo. Scriptor Maccabaici tertii, de Hieroso-

lymitanis mulieribus, Antiocho templi penetrati ingresso: *Τὴν ἀρούροισιν αἰδῶ παραλείπονσαι, δρόμον ἄπκτων ἐν τῇ πόλει σούσταντο.* hoc habitu, interfectis matre et fratribus, Antigone ab Euripide describitur.

Ibid. *Per plateas populosas etc. fertur*] Ἄνα πτόλιν οἰκτρῶν ἀσιεῖ, ut Adoni Venus interfecto. Chrysológus de archisynagogi filia: *Ille secretas languoris sui sustinet passiones: hic (pater eius) etc. toro fertur et tactatur in populo.* Curtius ubi de Alexandro mortuo: *Nobiles patri, custodiae eius corporis assueti, nec doloris magnitudinem capere, nec seipso intra vestibulum regiae retinere poterunt: vagique et furentibus similes, totam urbem luctu ac moerore compleverunt.*

Ibid. *Et arva rurestria fertur*] Mœret, il-lacrymat, genit: Et huc et illuc anxios gressus refert. Cicero Tuscul. 2. *Ex hoc evenit, ut in animi doloribus alibi solitudines capient, ut ait Homerus de Bellerophonte: Qui miser in campis moerens errabat Aleis, Ipse suum cor edens, hominum vestigia vitans.* Bion ubi supra, de Venere: Ἄνδ δρυμῶς ἀλάληται, et post: Δι' ἄγκεα μακρῆ Φερέται Homerus de Achille Patroclum interfectum lugente: Δι-ύσο' ἄλύον περὶ δ'ὲν ἄλλος. De Hercule, rapto Iliā Theocritus: Ἐν ἀρπίττοισιν ἀκάνθουσι Παῖδα ποθῶν δεδόνητο, πολὺ δ' ἐπελάμβανε χῆρον. et statim: Ἀλῶμενος ὅσο ἔμδόννησεν Ὀρεα καὶ δρυμῶς! deinde: Ὁ δ' ἔ ποδες ἄγον, ἐχάρει Μαινόμενος. ex quibus Ovidiana ista de Canente, marito Pico amisso: *Latos errat vesana per agros, Per iuga, per valles, qua sors ducebat euntem.*

Ibid. *Confluent etc. civium catervae*] Lib. 10. *Magnae civium turbae confluebant.* et 11. *Tunc ecce conflunt undique turbae.* Aen. 11. *Fluuntque ad regia plenis Tecta viis.* Servius: *Fluunt, festinanter incedunt.*

Ibid. *Civitas vacuatur studio visionis*] Lib. 7. *Tota civitas etc. conspectum effunditur,* ubi dicta p. [hui. Ed. 285, b.] vide.

Ibid. *Labantique spiritu totam se super corpus effudit*] Donatus ad 4. 5. Adolph. *Animo male fieri dicitur, cum ictu alicuius moeroris percussus, non sustinet corpus, sequiturque ruina membrorum.* Zeno Veronensis: *Mortua spiritu, labentibus ad terram membris, incertas reddebat exequias, cui (melius, et cui, id est, utri) lacrymas commendarent: morituae, an morientis, pro quibus Appuleius: lacrymas commendare, sic ad I. 1. Andr. Donatus: Qui alienis lacrymis suas commodabat.* quos locos si incidissent erudit homines, haud ita male eandem in Petronio locutionem vexasset: nec, dum lu-
com

cem asserre se crederent, Scriptori illi tenebras offudissent. Pro *labantique spiritu*, cum Florent. cod. et Vicent. edit. *labantique* scribe. Tactus (quem, ut saepe monui, saepissime imitatur Noster) de Charicle medico: *Labi spiritum*, (Tiberii) *nec ultra biduum duraturum etc. firmavit.*

Ibid. *Totam se super corpus effudit*] Servius ad 5. Eclog. *Lugentium est, ut et corpori inhaerent.* Aeneid. 10. de Mezentio, Lauso filio occiso: *Ambras Ad coelum tendit palmas, et corpore inhaeret.* Ovidius Fast. 2. ubi de Lucretia: *Ecce super corpus commissa damna gementes, Obliti decoris virgine paterque iacent.* Q. Curtius de Alexandro: *Super amici* (Ephesionis) *corpus ciulans procubuit.* Hieronymus de Eustochio, matre Paula mortua: *Deoculari oculos, haerere vultui, totum corpus amplexari.* Virgilius de Euandro: *Venit in medios feretro Pallante reposito, Procubuit super.* Statius de Abascantio: *Ore ligato Incubat amissae, amissae uxori scilicet.* Philostratus de Aiace, Palamede interfecto: *Ἐπιψύχας ἑαυτὸν τῷ νεκρῷ.* Heliodorus 2. *Ἐπὶ τῷ σῶματι τῆς κειμένης κατενεχθεὶς, etc. εἶχετο, καὶ προσεπέθηκε.*

Ibid. *Sed, aegre manibus erepta suorum etc.*] Mellius, ut in Palat. *erecta*: se totam enim super corpus effuderat.

Ibid. *Invita remansit in vita*] Ovidius ad Liviam, Druso mortuo: *Vix etiam fueras pacas vitalis in horas, Obtulit invitae cum tibi Caesars opem.* Pro *invita remansit etc.* magis ad Appuleii morem *quamvis invita* scribas. Lib. 5. *Quamvis invitus, susceptus eas etc. solo reddidit.* Lib. 6. *Cum primum sarcinas istas, quamvis invitus, pertulerit.* et 9. *Apponebat prope mulier, quamvis invita.* at Palat. Cod. et antiquissimae edit. ita locum concipiunt: *Aegre m. e. s. remansit in vita.* Oxon. MS. *invita remansit.* *Aegre* autem *remansit* intellige, non *aegre erecta.* Iustinus lib. 12. *Aegreque ab eo obicentum ut vellet vivere.* Potest et alterum illud permitti: *Aegre erigi* hic, ut supra lib. 1. *Erigitum aegre sustinere.*

Ibid. *Funus vero toto feralem pompam prosecutante populo, deducitur ad sepulcrum*] Ovidius, ubi de Druso: *Funeris exequiis adsumms omnis aegres.* vide supra p. [hui. Ed. 237, a.] dicta. Dio Cassius de Augusto mortuo: *Παρῆν δὲ, καὶ συνεξέφερον αὐτὸν ἢ τε γερονσίαι, καὶ ἡ ἱεραία, αὐτὴ τε γυναικὲς αὐτῶν, καὶ τὸ δρομῶν μῦθον, οἱ τε λοιποὶ πάντες ἕως εἰπεῖν οἱ ἐν τῇ πόλει ὄντες.* P. Chrysologus Serm. 121. *In obsequium divitis migrat tota civitas cum funus effertur: pauper vadit solus.* ubi obsequium erudit dixit. Terent. Andr. *In funus prodeo,* ubi Eugraphius: *In obsequium funeris.* Luc. 7. 12. de vidua filium efferente: *Καὶ ὄχλος τῆς πό-*

λεως ἰκάνθη ἕν ὄν αὐτῆ. Florid. 4. Noster: *Aspexit in pomariis civitatis funis ingens locutum: plurimos homines ingenti multitudine, qui exequias venerant circumstare.* Laetius de Platone mortuo: *Πανδημεὶ παρεπέμθη.* De pompa exequiali supra p. [hui. Ed. 183, b.] dixi.

Pag. 157. *Sed Thyrsyllus nimium clamare, plangere, etc.*] Tacitus Annal. 2. *Et peritisse Germanicum nulli iactantius merent quam qui maxime laetantur.* In Oxoniensi et duobus aliis MSS. *nimium nimium clamare*: unde *nimium nimiumque c.* putavit bene Colvius legendum. supra sine tertii: *Et cervicis proluxa, nimium nimiumque porrectis labiis, etc.* ut quidem in veteri Vicentina, et Codice Oxoniensi legitur: in nuperis enim editionibus, mutilae, *cervicis, proluxa, nimiumque p. l.*

Ibid. *Veritate ipsam fallere*] Supra lib. 2. *Ipsos Solis et Iustitiae oculos frustrari.*

Ibid. *Illam etc. coetaneum, contubernalem, etc.*] Ex quibus vinculis necessitudo acriori, proin gravior iactura. supra lib. 4. puella sponsum ereptum deflens: *Tantulo triennio maior his aetate, necum primis ab annis nutritus, et adultus, individuo contubernio,* etc. ad quem locum pag. [hui. Ed. 230, b.] adnotata confer.

Ibid. *Fratrem denique etc.*] *Fratrem* post omnia dixit, quasi ceteris maius omnibus. Lib. 1. *Comes, et pater, et frater meus.* ubi dicta pag. [hui. Ed. 157, b.] vide.

Ibid. *Addito nomine lugubri, ciere*] Virgil. 4. *Et morientem nomine clamat,* at quid heic nomen *lugubre*? aut quae ratio epitheti illius? locum interpunctionis, et (quod haud paulo gravius) vitiosae lectionis macula deturpatum, ita necum restitue: *Fratrem denique, addito nomine, lugubriter ciere.* sic supra 3. *lugubriter ciulare.* Livius lib. 1. *Solvit crines, et flebiliter nomine sponsum mortuum appellat.* id est, (ut heic Appuleius) *lugubriter ciere.* supra lib. 5. *Iamque nomine proprio sororem miseram ciebant, quoad sono penetrabilis vocis ululabilis etc. tropida Psyche procurrit,* etc.: quae quid sibi volunt quam quod hic, *lugubriter ciere?*

Ibid. *Verbis palpanibus stimulum doloris obtundere, variis exemplis multivagi casus solatia nectere*] Petronius, ubi de matrona Ephesina: *Coepit (miles) hortari lugentem ne perseveraret in dolore supervacuo, etc. omnium eundem exitum esse, sed et idem domicilium: et caetera, quibus exulceratae mentes ad sanitatem revocantur.* Paulus 1. 10. 13. ad Corinth. *Πειρασμός ὑμῶν οὐκ ἔστι ληθεῖν, εἰ μὴ ἀνθρώπινος.* Euripides: *Οἶμοι! Τί δ' οἶμοι; θνητά τοι πενήθωμεν.* his casus multivagi illustratur.

Ibid. *Studium contractandae mulieris adhibere*] In Milite Plautino: *Te compellare, et compelli, et contractare.* Cicero lib. 1. de Deo [Qq]

rum Nat. *Cur non gestiret zaurus equae contractatione, equus vaccae?* Cyprianus in de habitu virgin. *Cum amictu vestis honor corporis ponitur: denotanda et contractanda virginitas reuelatur.* Achilles Tattius lib. 4. *Χειρὸς βίγειν, ψαύσαι σώματος, αὐτῆς ἐρώτων παραμυθία.* Ibidem: *Ἀκούσαι θέλω Φωνῆς, χειρὸς βίγειν, ψαύσαι σώματος.* Oxoniensis, et alius MS. *contractandae:* quod eodem cadit. Glossae: *Ψαύω, tracto, contracto, etc. palpo.*

Ibid. *Officiis infernalibus statim exactis*] Ma iueram peractis. sic 9. *Peractis feralibus officiis, et in l. 44. de manum. testam. solennia mortis peragere.* *Solennia tumuli peragere,* Servius ad Aen. 9. dixit. Seneca cap. 13. ad Merciam: *Peractis quae moris erat praestare defunctis, etc.*

Ibid. *Puellae protinus festinat ad moritum suum deuenire*] Infra: *iam tempus est ut etc. deorsum ad meum Tlepolemun viam quae ram.*

Ibid. *Cunctasque prorsus perueniat vias*] Ut Porcia Bruti.

Ibid. *Certe lenem illum etc.*] Inedia scilicet, ut continuo subiungitur: ergo bene *lenem.* Tacitus Ann. 11. *Inortantibus etc. quibusdam inediā, et lenem exitum.* id est, *lenem inediae exitum.* Seneca Epist. 77. de Tullio Marcellino sic inedia luci subtrahente: *Paulatim deficit, ut aiebat, non sine quadam voluptate, quam afferre solet lenis dissolutio.* Idem, lib. cur bon. vir. etc. *Lenior ieiunio mors est, cruditate dissiliunt.* liceat, dum quid certius excogitauerit quis, *cruditates* reponere: qua voce aduersus Psychicos, et alibi Terullianus utitur. Valer. Maximus 7. 1. *Lenique genere mortis etc. extinctum.*

Ibid. *Tenebris imis abscondita, cum luce iam transegerat*] *Caput ferali obducit amictu, Decevitque pati tenebras.* ut apud Lucanum Cornelia, vide supra pag. [hui. Ed. 237, b.] adnotata.

Ibid. *Familiares et necessarios*] Tacitus Ann. 4. *Amici, aut necessarii.* sic, *Φίλους et ἀνυγκλίους* Dio Cassius lib. 47. iunxit. confer ad Act. 10. 24. allata.

Ibid. *Religiosae necessitati succumbens*] Seneca Epist. 80. *Interdum non licet palam esse miseris, sed inter aerumnas cor ipsium excedentes necesse est agere felicem.*

Ibid. *Oiens, ut videbatur viventium munia etc.*] *Mellius in aliis iubebatur.* Clitophon apud Achillem Tattium lib. 5. *Θεραπευεῖς ἄκων τὸ πρῶτον, τοῦ Μεγαλῶν με παραγορεύοντος, ζῶν διακαρτέροισιν.*

Ibid. *Penitus in medullis*] Lib. 10. *Perniciem doecam etc. medullae penitus attraxerant.*

Ibid. *Vultu non quidem hilario, verum paulo aeterniore etc.*] Lib. 3. *Paulisper hilario vultu*

revidens, quantumque poteram, laetiorum me refingens. Sex versus subsequentes, usque ad verba *solatio cruciabat*, male desunt in Oxon. MS.

Ibid. *Mocore carpebat animum*] Glossarium: *Carpitur, τρέχεται, δρέπεται, καταπείθεται.*

Ibid. *Dies totos, totasque noctes insumebat luctuoso desiderio*] *Saeuuntque arcte complexa dolorem Perfruntur lacrymis, et amat pro coniuge luctum,* ut Cornelia apud Lucanum: qui fortasse ista parui imitatur: *Tineas licet, et amplexeris dolorem tuum, quem tibi in filii locum superstitem fecisti.* (cap. 1. Consol. ad Marciam) et post eum Augustinus: *Solus fletus erit dulcis mihi, et successerat amico in deliciis animi mei.* Confess. 4. 4.

Ibid. *Dies totos totasque noctes etc.*] Lib. 5. *Diem totum lacrymis et plangoribus miscella consumit.* In veteri lapide: *Desiderio natae diem ac noctem cum lacrymis traxit.* Apud Quintilianum 6. Declam. *Quae misera desiderio tui die noctesque iungit.* Seneca cap. 6. ad Marciam: *Si fletibus Vita vincerentur, etc. eat omnis inter luctus dies: noctem sine somno tristitia consumas.* Petronius ubi supra: *Positumque in hypogaeo corpus custodire, et flere totis noctibus diebusque coepit.* Homerus: *Νυκτὰς τε καὶ ἡμέρας δακρυχέουσα.* Scriptor Iobiac vitae, de matre eius: *Ἡμέρας ἄρτων οὐκ ἔσθιεν, τὰς δὲ νυκτῶν ὄλας οὐ διελάουεν ἡγνυῖσαι.* Horatius: *Tu semper urges flebilibus modis Mysteri ademptum: nec tibi vespere Surgente decedunt amores, Nec rapidum fugiente Solem.* Cinna in Smyrna apud Seruium in Georg. 2. *Te matutinum fletem conspexit Eois, Et fletem paulo vidit post Hesperus idem.* Lucretius: *Nec nox ulla diem, nec que noctem aurora secuta est, Quae non audierit mistos vagitibus agris Ploratus, mortis comites et funeris atris.*

Ibid. *Totasque noctes*] Virgil. 4. Georg. *Flet noctem.* ubi Servius: *Ingi nocte: continuo fletu.*

Ibid. *Et imaginem defuncti etc.*] Admetus apud Euripidem ad uxorem suam, ut putavit, moriturum: *Σοφὴ δὲ χειρὶ τεκτόνων δέμας τὸ σὸν εἰκασθῆν ἐν λέκτροισιν ἐκτασθῆσαι.* Lactantius 2. 2. *Figendarum similitudinum ratio idcirco etc. inventa est, ut possit hominum memoria retineri.* Apud Quintilianum 10. Declam. *Clamat itaque, clamat water infelix: Si mihi aliquam imaginem filii mei etc. auferres, inflicerem tamen misera tanquam corpori manum: illam similitudinem fletis tenerem: illos oculos, illum gratissimum faciem, et rictus oris expressos, et adunbratos artificis manu vultus.*

Ibid. *Quam ad habitum Dei Liberi formaverat*] Suetonius Calig. *Unus iam puerascens, insigni festiuitate, cuius effigiem habitu Cupidinae in aede Capitolina dedicauit.* Scriptor Sapientiae 14. 15. *Ἄδρῳ πένθει τραχόμενος πατῆρ, τοῦ ταχέως*

ἄφωρεθέντος τέκνου εἰκόνα ποιήσας, τὸν ποτε νεκρὸν ἀνάρπασον, νῦν ὡς θεὸν ἐτίμωσεν. Statius Sylv. 2. *Haec te non thysis procaax dolosis Falsi numinis induit figuras: Ipsum sed colite, et frequentat ipsum laeis altius insutum medullis.* quod ipsum heic Appuleius noster.

Pag. 158. *Affixo servitio*] Excusis omnibus prohibentibus affixa reponendum crediderim. Seneca cap. 2. ad Marciam: *Intenta in unam rem, et toto animo affixa.* Virgilius de Palinuro: *Clauiumque affixus et haerens Nusquam amittebat,* infra lib. 9. *Affixus atque conglutinatus* etc. *commissa provincia fidem tuebatur.* Eucherius ad Valerianum: *Qui amat egregie rem aliquam, velut affixus et cohaerens illi, nusquam eam relinquat,* etc. Cicero Famil. 1. 8. *Me tibi in omnibus rebus affixum habebis.* ita pensis puellam affixam Tibullus, et affixam foribus dixit. Minucius Felix de Sole: *Caelo affixus, sed terris omnibus sparsus.* Apud Quintilianum 6. Declam. *Semper estis intra domum, uno plurimum in loco, levibus officiis affixae.* Porcius Latro in Caeciliana: *Nihil illo affixius ad colenda honorum consortia.* i. Nemo affixius illo. Ita de personis, non rebus positum ubique vides.

Ibid. *Ipsa se solatio cruciatu*] Tertullianus in de Anima, cap. 56. de Homero: *Tanto magis curam sepulturae collocavit, quanto etiam marcan eius iniurias animabus incusavit: simul et ne quis defunctum domi detinens, ipse amplius eum illo maceretur enormitate solatii dolore nutriti.* Seneca cap. 1. ad Helviam: *Ne dolorem suum ipsa solatia irritarent.* Idem cap. 1. ad Marciam: *Haec tristitia et misera, et in se saevientia, ipsa novissime acerbitate pascuntur: et fit infelicis animi prava voluptas dolor.* Lucanus: *Illis se stimulis dolor ipse lacessit.* Fulgentius Mythol. 1. de Syrophane Aegypcio: *Doloris angustia (quae semper inquit necessitatis solatium) filii sibi simulacrum in aedibus constituit. et statim: Fecerat ille unde luctus resurrectionem indies acquireret, non quo luctus solatium inveniret.* ubi nota (ut et in Lucio nostro) quae loquendi proprietates. Mortuorum vel absentium amicorum memoriam per eorum imagines aut statuas renovatam, plerumque veteres Scriptores solatium vocaverunt. Isidorus 8. 11. Orig. *Fuerunt etiam aut quidam yiri fortes, aut urbium conditores, quibus mortuis, homines qui eos dilexerunt, simulacra finxerunt, ut haberent ali-quod ex imaginum contemplatione solatium.* Servius ad Georg. 1. de Sylvano: *Anavit puerum Cyparissum, qui habebat manusetissimam cervicem. hanc cum Sylvanus nescius occidisset, puer est exstinctus dolore: quem anator Deus in arborem eius nominis vertit, quam pro solatio portare dicitur.* Tacitus Annal. 12. de Agrippina, post veneno Claudium sublatum: *Velut victa do-*

lore, et solatia conquirens, tenere amplexu Britannicum: veram paterni oris effigiem appellare. Minucius in Octavio: *Dum gestium eorum (Regum) memorias in statuis detinere, sacra facta sunt quae fuerant assumpta solatia.* Seneca Epist. 40. de imaginibus loquens: *Desiderium absentiae falso atque inani solatio levant.* Lactantius 2. 2. *Si qui imaginem hominis peregre constituit contempletur saepius, ut ex ea solatium capiat,* etc. Statius Sylv. 5. *Si manus, aut similes docilis mihi fingere ceras, Aut ebur impressis aurumve animare figuris: Hinc Priscilla tuo solatia grata marito Conciperem.* Ibidem 2. *At solatia vana subministrat Vultus qui simili notatus auro, Stratis praenitet, incubat. que somno.* Symmachus 10. 22. *Senatus impatiens dispendii sui, solatium petit de honore virtutis: vestrumque Numen precatur, ut virum nostra aetate mirabilem statuarum diuturnitas tradat oculis posterorum.* Persius ironice ad Phineum quem in saxum verterat, Metam. 5. *Inque domo soceri semper spectabere nostri, Ut mea se sponsi soletur imagine contineat.*

Ibid. *Et in sese nimitatis senio facereset*] Beroaldus *laccereset.* Lipsius *flaccereset.* τὸ *flaccereset* est a Colvio, et probamus: ad non illud eiusdem, *Et hinc sese* etc. In *sese facessere* heic, est quod II. *in sese recedere,* id est, evanescere, non amplius apparere: *Sic oracula etc. sine prolato, Numen invictum in se recessit.*

Ibid. *Adhuc vestes lacerantem, capillos distrahentem* etc.] Ἐτι ἐν χερσὶν τὰ πένθη ἔχουσαν, καὶ νεκροῦ τὰ φά προσδορούμενην. ut 10. 3. apud Sapientem. Scriptorem. Esdr. 9. 3. *Διέβρηξα τὰ ἱμάτια μου etc. καὶ ἐτίλλον τὰς τρίχας τῆς κεφαλῆς μου.* Ctesias apud Hesylium v. *σάρκαπις* * Διαβρῆξαμένη τὸν Σάρκαπι, καὶ τὰς τρίχας καθεμένη, ἐτέλοτό τε (i. ἐτίλλετό τε,) καὶ βόην ἐποίησι. Oxoni. vestem lacerantem. supra lib. 4. Moerentem, et crines cum veste sua lacerantem.

Ibid. *Non dubitavit de nuptiis convenire*] Est et hic *κυμολογία.* Festus Pompeius: *Veteres conveniendi voce utebantur, cum primus sermo de nuptiis habebatur.*

Ibid. *Tacita pectoris sui secreta*] Lib. 10. *Tacitum* (id est, tacendum) secretum aperuit.

Ibid. *Vocem nefandam et horruit, et detestata est*] Gloss. *Horruit*, ἐφρίξεν, ἐφραβόη. melius autem Oxon. Cod. *exhorruit*, et d. e. lib. 9. *Exhorruit Mymem inauditum facinus, et oculis auribus aufugit protinus.*

Ibid. *Et velut gravi tonitru, etc. vel ipso Diali fulmine percussa, corruit,* etc.] *Ur fulminis ictu Concidit.* Heliodorus lib. 6. * Ὀσπερ βέλει, τῷ ἔμματι βληθῆς. Petronius: *Fulminatus hac pronuntiatione,* etc. in lectulum decidit. Hegesippus 1. 43. de Antipatro: *Vetur ictus*

ictus et saucius gravi vulnere, tacebat ante pedes patris.

Ibid. *Corruit corpus*] Apud Senecam *Controvers.* 7. 1. *Obortae sunt subito tenebrae, sublapsum est intercepto spiritu corpus.*

Ibid. *Et obnubilavit animam*] Cod. Bertin. *obumbravit*, male. vide olim ad Apologiam pag. 124. notata.

Ibid. *Sed intervallum, revalescente paulatim spiritu etc.*] Lib. 10. *Sed revalescente rursus autilia etc.*

Ibid. *Perinos rugitus iterans*] Placet quod in Oxon. MS. et editis multis, *mugitus iterans*. lib. 9. *Tacitos secum mugitus iterans*. lib. 4. *Obvixio mugitu etc. praesentem casum etc. tolerans*. Virgilius de Laocoönte: *Clamores simul horrendos ad sidera tollit, Quales mugitus fugit cum saucius aras Taurus*, et 12. de Turno: *Oculis micat acribus ignis: Mugitus veluti cum prima in praefata taurus Terrificis ciet*, ubi Servius: *Apparet mugitus et dolentium et trascientium esse*. Hieronymus in Ioannis Monachi vita: *De inferno quadammodo mugitus cordis gemitumque reddebat*. Interpres vetus Psalm. 37. 9. *Rugiebam* (fortasse *mugiebam*, ut iam alibi monitum legendum) *a gemitu cordis mei*. Tertullianus cap. 9. de poenitent. *Ingemiscere, lacrymare, et mugire etc. ad Dominum Deum suum*. Varro de ling. Latina lib. 6. *Multa ab animalium vocibus ad homines translata*. Sophocles: *Ἰππεύουζε, ταῦρος ὡς βρυχόμενος*. Non dissimile illud Nicephori Gregorae de Caesarissa, marito mortuo: *Ἰππεύουζε βόθιον, καθάπερ ἐκ μεγάλης καμίνου τῆς ἐνδόν πυρῆας κωνοῦς ἀκαπέμπευσα ζήοντος αἰ Φλογώδεις*.

Ibid. *Etiam scaenam etc.*] Concinnius et iam scribas.

Ibid. *Tunc inter moras etc.*] Flerus 4. 10. *Et subinde inter moras mortem a gladiatore suo efflagitasset*. Sallustius: *Et inter eas moras promissa legatorum exspectare*. Idem: *Inter cas moras Metellus se cum exercitu ostendit*, sic loquitur etiam Suetonius in Nerone: *Marcellus in l. 28. ff. de administr. et peric. tutor. et in l. 33. de ritu nupt. item Paulus l. 6. §. 4. cod.*

Ibid. *Umbra illa misere trucidati Ptolemaei sanie cruentam, et pallore deformem attollens faciem, quietem pudicam interpellat uxoris*] Ovid. *Metam.* 11. *Luridus, exanimi similis, sine vestibus ullis, Coningis ante torum miserac sestit*.

Ibid. *Pallore deformem attollens faciem*] Virgilius: *Simulaera modis pallentia miris*.

Ibid. *Quietem etc. interpellat uxoris*] Lib. 11. *Quietem meam rursus interpellat, etc.*

Ibid. *Mi continx*] Aeneid. 4. *O luce magis dilecta sorori*, ubi Servius: *Per nomen necessitudinis ostendit se quae sunt utilia persuadere*.

Ibid. *Et si pectori tuo etc.*] *Tū et induendum credo*. hoc vult: si pectore tuo malet memoria nostri, te alius nemo coniugem vocaverit.

Ibid. *Vel acerbae mortis meae casus foedus caritatis intercidit*] Legendum puto, *Vel, si acerbae mortis meae casus f. c. intercidit*, aut, *acerbae mortis meae casus f. c. intercidit*: quae utraque scriptura efficit sensum commodum.

Ibid. *Nive sermonem conferas, nec mentium accumbas*] Apud Synesium *Epist.* 44. *Οὐδέ ἐμβαλεῖμεν σοι δεξιῶν, οὐδέ ἀπὸ τῆς ἀπῆς σπυγόμεθα*, pro *conferas*, *conseras* lege. vide supra pag. [hui. Ed. 141, a.] notata.

Ibid. *Mei percussoris*] Gloss. *Percussor, καλαφιστής, σφάντης*.

Ibid. *Noli parvicio nuptias auspiciari*] *Parvicio*, quia me amicum et hospitem interemit. Lib. 7. *Ego denique etc. latrocinii crimine in hospitem mihi carissimum postulabar: quod crimen non modo latrocinium, verumetiam parvicio dicitur quisque rectius nominaverit*, si expulso hospitis parvicio, multo magis occisio eius.

Ibid. *Omnemque scaenam sceleris illuminat*] Virgilius: *Caccumque domus scelus omne relexit*.

Ibid. *Ut primum moesta conviverat*] Ita bene Bertin. MS. non, *quieverat*. supra lib. 1. *Commodum conviveram*, etc. id est, ut hoc loco, *ut primum convixeram*.

Ibid. *Toto faciem impressa*] Virgilius: *Os impressa toro*. Iuvenalis: *Cubat in faciem, mox deinde supinus*. Petronius: *Tota facie etc. torum mentem pressit*.

Pag. 159. *Lacrymis emanantibus*] Perennis, ingiter fluentibus. Hesychius: *Θαλαρδον δάκρυον τὸ πολὺ, καὶ μὴ ξηρῶμενος, ἀλλ' ἐπὶ τῶν ἐφθαλαμῶν ἀεὶ βάλλει*.

Ibid. *Velut quodam tormento inquieta quiete excussa*] Lib. 4. *Lymphatico ritu somno recussa*, ubi dicta confir. Virgilius, (quem imitatur Noster) Aeneid. 11. *Excussus Aconteus Fulminis in morem, aut tormento ponderis acti*. Ovidius: *Terque quaterque rotatum Mittit in Euboicis tormento fortius undas*. Iosephus bell. Iud. 2. 20. non absimili locutione: *Καθάπερ ἐργῶν τινὶ τῆ δεσποτικῆς συνελκόμενοι*.

Ibid. *Discissaque intertula*] Onomast. vetus: *Intertula, χιτωνίσκος*.

Ibid. *Nec tamen cum quoquam participatis nocturnis imaginibus*] Reponamus Oxoniensis, Fuxensis, et Palat. MISS. scripturam, quae fere sic habet: *Nec tamen cum quoquam nocturnarum imaginum secreta participat*.

Ibid. *Indicio facinoris prorsus dissimulato*] *Non ulli cordolio paterfacta*, ut infra lib. 9. locutus.

Ibid. *Tacite decernit*] Oxon. *Tacita decrevit*.

Ibid. *Aures obseratas de nuptiis obtundens*]

lib.

Ibidem: *A. o. ad nuptias o.* Donatus ad Andr. 2. 2. *Obtundere, saepe repetendo dicere: translato a fabris, qui saepe repetunt, aliquid malere trudendo.* Suidas: Διαπεφυλλημένος τὰ ἄτα* οὖν, καθολολεχθήμενος* ἔ, οὖν, πλειστάκις, καὶ περὶ τῶν αὐτῶν πλείστα ἀκηκόως.
Ibid. *Observatas aures?* Horatius: *Quid observatis auribus fundis precēs?*

Ibid. *Ille clementer aspernata sermonem Thrasylli astuque miro personata etc.* Ἄταρῆσαι κἀτῶν ἔδοξεν, ἀντιλέγειν γὰρ οὐκ ἀκίνδυνον ἦν* πρὸ 4. Achillis Taciti. Penelope de prociis suis apud Homerum: *Οἱ δὲ γάμον σπεύδουσιν, ἐγὼ δὲ δόλους τολμύεσσι.*

Ibid. *Adhuc etc. carissimi mariti facies pulchra illa in meis diversatur oculis?* Curtius de Alexandro mortuo: *Vigor eius, et vultus educens in praelium milites, obsidentis urbes, etc. occurrebant oculis.* Quomodo hic frater sumendum vide in pag. [hui. Ed. 157, b.] notatis.

Ibid. *Odor cinnamomi ambrosae corporis?* Cantic. Solom. 1. 1. Ὁσμή μύρου σου ὑπὲρ πάντα ἄρώματα. vide et 4. 13, 14, 15. Plutarchus Sympos. 1. 6. de Alexandro: *Λέγεται καὶ τοῦ χρωστος ἦδιστα ἀποπνεῖν, ὥστε καταπιμπλάνει τοὺς χιτανίσκουσ ἐωδίας ἀρωματιζούσας.* In Epistola Smyrneniense de Polycarpo iam igni admo: *Εὐωδίας τσαυθῆς ἀντελαβόμεθα, ὡς λιβανωτῶ πνέοντες, ἢ ἄλλου τινὸς τῶν τιμίων ἀρωμάτων.* Lucianus de Endymione: Ἄναπνεῖ τὸ ἀρβρόσιον. adde Gen. 27. 27.

Ibid. *Optimi consulēs?* Lib. 6. Et, quod a me retenta etc. non sis, optimi consule.

Ibid. *Quoad residuis mensibus spatium reliquum complectar anni?* Apud Achillem Tatium ubi supra: *Ἐπένευσεν ἡ γυνή, (dissimulante, ut hic Charice,) ἀξιοῖ δὲ etc. ὀλίγων αὐτῇ χρῆσασθαι ἡμερῶν προθεσμίαν.* De annuo luctus spatio vide c. 12. de divers. temp. praescript. Cuiacium, et hoc loco Beroaldum.

Ibid. *Quae res, cum meum pudorem, tum etiam tuum salutare commodum respicit?* In Andria Terent. ille: *Si in rem est utrique etc.* ubi Donatus: *Bene, utrique: non alteri utile, alteri inutile.* cur suum pudorem dixerit, ex l. 8. 10. et 11. discit: cur commodum salutaris meminerit, continuo subiungit. Ovidius, etiam in nuptiarum argumento: *Quamvis properabitis ambo, Differ, habent parvae commoda magna morae.*

Ibid. *Indignatione iusta Manes acerbos mariti ad exitum salutis tuae suscitemus?* Lib. 9. *Certe larva, vel aliquo diro numine inmisso violenter eius spiritum expugnari.* Acerbos, ante tempus factos. Virgil. *Funere miserit acerbo.* Servius: *Immature: a pomis translatione facta.* supra hic hi Manes ipsi: *Acerbae mortis caecae sum, etc.*

Ibid. *Nec isto sermone Thrasyllus sobriofactus*

etc.] Lib. 9. *Nec isto saltem tam nefario scelerare impurissima illa capita confutari etc. potuere.* Sobriofactus, σωφροβεῖσι.

Ibid. *Susurros etc. invigere?* Invigere recte veteres editiones habent: quibus proxime accedit Oxoniensis Cod. in quo *invigere scriptum.* Gloss. *Urgues, ἐπειγῖσι, κατασπύδει, ἐπικίεται.*

Ibid. *Istud equidem certe etc.* Sic *illud quidem certe* in l. 52. §. 2. ff. ad leg. Aquil.

Ibid. *Deprecanti concedas?* In fragmentis Petronii: *Saltem concede precanti.*

Ibid. *U: interdum tacite clandestinos coitus obeamus?* sic supra 5. clandestinos concubitus, furtivos amplexus obire infra lib. 9. vocat. *Interdum est interim:* dum nempe reliquos dies annus metiretur.

Pag. 160. *Prolixe consentit?* Lib. 10. *Prolixe etc. pollicetur.*

Ibid. *Noctemque, et operatas exoptat ultro tenebras?* Ex more id genus sectae, et simillium lucifugarum disciplina. Prudentius: *Aptamque noctem turpibus Nocturnus adulter fovet.* Horatius: *Nocturnis ab adultervis.* Scholastes: *Oculitis: hoc enim (1. noctis) tempus crimini aptum est.* *Operatae* (id est, operientes) *tenebrae,* sunt quales infra 9. *illumine caliginem* vocat. Proverb. 7. 9. de moeche iuvene: *Graditur in obscuro noctis, etc. in tenebris et caligine.* Job. 24. 15. *Oculus adulteri observat caliginem: dicens, non me videbit oculus:* etc. Theodoretus Serm. 9. de Provident. *Μοιροῦ,* etc. καὶ οἱ τὰ τούτων συγγενῇ μετιέναι τολμώντες, σκότῳ συνεργῶ κεχαίμενοι, ταῦτα ποιεῖν ἐπιχειροῦσι. Statius Achilli. *Densa noctis gavisus in umbra Tempestiva suis torpere silentia furtis.* Infra heic lib. 9. *Itaque nocte promotae etc. amatorum strepitum infert ad usque Dominae cubiculum.* Firmicus 8. 12. de huiusmodi tenebrionibus: *Puelliarum concubitus caeca nocte sestantes.*

Ibid. *Operatae etc. tenebras?* Quintilianus Declam. 10. ex incantatoris persona: *Operatae arcana mea tenebrae adiuvate.*

Ibid. *Ubi postulandi studio postponens omnia?* Terent. 2. 3. Eunuch. *Mea nihil refert, dum postiar modo.* ubi Eugraphius: *Quaelibet causa sit, dummodo ad hoc perveniam, ut possim potiri.* Infra lib. 9. de alio scortatore: *Quidvis facere, quidvis pati paratus.* Plato in Symposio ait, *τοὺς τῶν πάνθημον Ἀφροδίτῃν ἀπαζόμενους ἐρῶν ὡς ἐν δυνάμει ἀνοητῶν,* (melius ἀνοητώτατα.) πρὸς τὸ διαπραξασθαι μόνον βλέποντας. Heliodorus lib. 1. Πέδρος ἀκριβῆς, etc. τῶν μὲν ἔξωθεν προσπιπτόντων ἀλγεσύναι τε καὶ ἡδῶν πάντων ὑπερφρονεῖν* πρὸς ἐν δὲ τὸ φιλοῦμενον καὶ ὀρεῖν καὶ συννεύειν τὸ Φρόνημα καταγαυμάζει. supra heic lib. 2. *Paratus vel uno suaviolo recreatus, super ignem istum porrectus assari.* [293]

Ibid,

Ibid. *Uni potius studio postponens omnia*] Lucilius: *Uno hoc non omnia iusto*. Phaedrus. *Nihil respiciens dum dolorem vindicet*.

Ibid. *Quam probe veste contextus, omnique comite viduatus etc. fores meas tacitus accedas*] Et statim: *Te etc. ad meum perducet cubiculum*. Infra lib. 9. *Iamque nocte promoti solum perducit ad domum, proleque capite contextum amatozorem strenuum infert adusque Dominae cubiculum*. ad quem locum de adulteris cooptis plura.

Ibid. *Unoque sibilu contentus*] Hieronymus in Hilarionis vita: *Tactu, iocis, nutibus, sibilis, et caeteris huiusmodi, quae solent morituae virginittatis esse principia*. Tibullus 1. 2. *Reseret modo Delta postes, Et vocet ad digiti me tactura sonum*. Basilus Hexaem. 7. de vipera muracinae coitum appetente: *Συριγμή τὴν παρυσίαν σφύρασα*. Desumptus mos hic amatoriae, fortasse ex castrens militia. In fragmentis Siscennae: *Procul sibilu significare Consuli coepit*, etc. Servius ad Aeneid. 9. *Secundum Homerum exploratores quacunquae voluit, plerumque sibilu significant*.

Ibid. *Nutricem etc. quae claustris adhaerens, excubabit adventui tuo*] De simili 1. 6. Tibullus: *Haec mihi te adducit tenebris, multoque timore coniungit nostras clam tactura manus. Haec foribusque manes noctes affixa, proculque Cognoscit strepitus me veniente pedum*. Pro claustris Colvius *clatris*, insulsiissime. lib. 3. *Domus ianuas etc. evellere gestientes, claustrisque omnibus etc. violenter evulsis*, etc. et 7. *Ianuae claustra sedulo exploraverat*, etc. adde l. 17. §. 1. ff. de action. empt. et vend.

Ibid. *Nec sequius aliquid suspicatus*] Lib. 9. *Nec quidquam moratus ac suspicatus etc.* eod. lib. *de nihil etiam tunc sequius suspicatus*. Terent. 1. 1. Andriae: *Nihil suspicans etiam mali*.

Ibid. *Sed expectatione turbidus*] Menander: *Πράγμα ἔστιν ἐπίπονον τὸ προσδοκᾶν*. Velleius Paterculus lib. 2. *Difficilis est etc. utcumque conceptae spei mora*. Achilles Tatius lib. 4. *Οὐ δύναται τις πρῶτῃ ἀνέχεσθαι*. Sallust. Iugurth. *Animo cupienti nihil satis festinatur*. P. Syrus: *Est cupiditati et ipsa tarda celeritas*. Idem: *Etiam celeritas in desiderio mora est*. Firmicus 8. 12. *Puellarum concubitus coeca nocte sectantes, ei nimio impatientiae ardore poscentes*.

Ibid. *De dici spatio, et vespere mora querebatur*] Tacitus Annal. 2. *Vix diu moram perpressus*. Cassianus 10. 2. de monacho aecidia tentato: *Solem, velut ad occasum tardius properantem, crebris intuetur*. Sensu Appuleiano Ovidius in Epistolis: *Longa mora est omnis nobis quae gaudia differt*. Idem 4. *Metamorphos. Pacta placent, et lux tarde discedere visa est*. Claudianus in de nupt. Honorii et Mariae: *Incasat spes aegra moras, longique videntur stare dies,*

et lux tarde discedere visa est. Heliodorus de Thyami lib. 1. *Ἐπὶ τῆς περὶ τὴν Χαρίκλειαν ἐπιθυμίας, καὶ παροῦσαν ὕραν ἀπέραντος χρόνου μήκος εἰς ὑπέθεσιν ἠγορεύμενος*. Macrobius Saturnal. 4. 6. *Nascitur praeter haec de nimietate amatorum pathos. Si mihi non haec lux tota iam longior anno est*. Aristaenetus: *Ἄπαντα βραδύθεν ἐδόκει τῷ Ἀκοντίῳ καὶ οὐτε ἡμέραν ἐκέλευε (qua Cydippen duxerat) ἐνήμεσε μακροτέρων εἶναι, οὐτε νύκτα τῆς ἐκείνης νυκτὸς βραχυτέραν*.

Ibid. *Ex imperio Charites adornatus*] *Contextus* sicut Charite praeceperat. ac in Fuxensi et Oxoniensi MSS. *Ex imperio Charites adornatus, et nutritis capt. vigilia doceptus*. quam prae altera scripturam amplectimur.

Ibid. *Irrepat cubiculum, pronus spei*] Hieronymus de simili iuvener in vita Hilarionis: *Venit, praesumptum animo stuprum gerens. Pronus spei hie, ut lib. 4. spei fatigati*. Falsi porro qui *irrupit* pro *irrepat* reponebant. lib. 9. de simili tenebrione: *Irrepat temerarius adulter, sic 4. caveam etc. festinus irrepat*. Cato apud Gellium: *Ibi pro scorto fuit: in cubiculum subrepat et convivio*.

Ibid. *Quod immixtum vino soporiferum gerebat venenum*] Lib. 7. *Et hercle suspicionem mihi fecit, quasi soporiferum quoddam venenum cantharis immiseret*.

Ibid. *Crebris potionibus etc. facile sepelivit ad somnum*] *Potionis: Ut me deponas vino can affectas viam*.

Ibid. *Sepelivit ad somnum*] Lib. 2. *In profundam quietem sepulto*.

Ibid. *Iamque eo ad omnes iniurias exposito ac supinato*] Sic. *vinctum, omnique patientiae expositum*. Seneca lib. 3. de Ira dixit. bene autem de ebrio, *expositum*. supra lib. 7. *Omnes viam sepulti iacebant, omnes parati morti, et expositi*. Basilus de poculis obruto: *Ἐτοιμὸν παθεῖν τοῖς ἐχθεσίς ὅσα βούλευσιν*. exemplum in Oloferno. bene et *supinato*, quod alieno arbitrio subiectissimum notat. lib. 9. *Nec ille, ut primum humi supinatus est, vel repugnare, vel omnino munire se potuit*. Infra hoc libro: *Supinato illi etc. immanem draconem mandentem resistere*.

Ibid. *Introvocata Charite*] *Onomast. vetus: Introvoco, ἐπικαλέω*.

Ibid. *Superstit sicarium*] Virgilius, non dissimili materia: *Quem Turnus superadstans, sic ore praefatur*.

Ibid. *Misculis animis, impetuque diro*] Lib. 9. *Ardentibus animis, impetuque vesano*.

Ibid. *Fremens invadit*] Colvius, *ferve invadit*, infecte. supra lib. 4. *Gemens ac fremens indignatione*.

Ibid. *Carus mariti*] Lib. 9. *Suam, suorumque*

que carorum salutem adiurans. ubi plura dico. Oxon. trux marinus.

Ibid. Qui meum sanguinem fudit] Mariti mei. lib. 4. Psyche ad parentes: Quid spiritum vestrum, qui magis meus est, est, fatigatis?

Ibid. Quod fraudulentas ambages in meum concinnavit exitium] Lib. 9. Scænas fraudulentas in exitium mariti subdolis ambagibus construebat. de voce concinnare supra pag. [hui. Ed. 291, a.] dixi.

Ibid. Oculi isti quibus male placui] Quibus dum placerem, male fecis: videor mihi. plus iusto placui, Horatius diceret: Beroaldus locutionem non intellexit. Hippolitus apud Senecam: Sum nocens, merui mori, Placui novercæ. Seneca alter consol. ad Marciam cap. 24. Nulius spei se præbuit, et cum quarundam usque ad tentandum pervenisset improbitas, erubuit, quasi peccasset quod placerat.

Ibid. Qui quodammodo iam futuras tenebras auspicantes] Scriptor Sæpientiae 17. 20. de Aegyptiis: Ἐκείνοις ἐπέτατο βαρπεία νόξ, εἰκὼν τοῦ μέλλοντος αὐτοῦς διαδέχουσας σκότους. Cyprianus in de hab. virg. Audaci conatu crines tuos infelix: malo præsaio futurorum capillos iam tibi flammæ auspicaris, ex quibus forsam desumpta hæc Hieronymi: Nec caput (filiole tuæ) gemmis oneres, nec capillum irrufus, et ei aliquid de genæ hæc ignibus auspicaris.

Ibid. Quiesce secure] Iudic. 18. 27. Veniantque in Laïs, ad populum quiescentem et securum.

Ibid. Quiesce secure, etc. non ego te gladio, non ferro petam] Infra lib. 9. ille: Nihil triste de me tibi sili metuas: non sum Barbarus, nec aegersti marum squalore præditus: nec ad exemplum mæchæ truculentæ sulphuris te lethali fumo necabo.

Pag. 161. Vivo tibi morientur oculi] Seneca Suasor. 7. Vives, sed eruentur oculi tibi. Donatus ad Terentii Eunuchum: In oculis maxime sævire foeminas, et Tragediæ omnes et Comœdiæ protestantur, ad hic de causa adæquata oculi excacati. Terent. 3. 2. Adolph. Adolescenti ipsi eripentem oculos, ubi Donatus: Bene oculos amovet indices (malum illicet scribi) et flagitii adiutores. Morientur hic, et apud Euripidem, ὀφθαλμῶν φόνος. Philo in de Princip. creat. Ὀφθαλμοὶ μὴ βλέποντες, νεκροί.

Ibid. Faxo feliciora necem inimici tui quam vitam tuam sentias] Sirachides 30. 17. Κρείσσων δάνατος ὑπὲρ ζωῆν πικρῶν. Saxo Grammaticus lib. 6. Cavendum duxerat, ne clarissimas manus supplicium ciniflonis exitio commodaret: improbi amoris faces gravius ignominia quam morte multatas existimans; ita aut quibusdam calamitosis extincto punitur existimatur. In veteri Onomast. Faxo, πείσῳ.

Ibid. Manu comitis indigebis] χειρουργοῦ. vide, si videbitur, non iniucunda ad Act. 13. 11. adnotata.

Ibid. Lumen certe non videbis] Tobias ad Angelum Raphaëlem 5. 12. In tenebris spondeo, et lumen coeli non video. Ibid. 11. 3. Aperientur oculi eius, et videbit pater tuus lumen coeli. Artemidorus lib. 5. de coeco: Τὸ Φῶς οὐκ ἔβλεπε.

Ibid. Charitem non tenebis] Tenebis proprie dictum. lib. 6. Puellam elegit, etc. teneat, etc. ad quem locum pag. [hui. Ed. 268, b.] notata confer.

Ibid. Nec mortis quiete recreaberis, nec vitæ voluptate lætaberis] Apud Quintilianum ille Declam. 12. Sic tabuimus, ut etc. nec vivos habeamus, nec mortuos. Opratus Milevitanus de Corah et sociis eius: Ne beneficium de mortis compendio consequi viderentur, dum non essent digni vivere, nec mori iis concessum est. Tacitus (at proposito diverso) de Poppæa, Annal. 14. Malorum præsaio iam a vivis exempta, nondum tamen morte acquiescebat. scribe, e vivis, et, morte quiescebat. De mortis quiete supra pag. [hui. Ed. 190, b.] dixi.

Ibid. Incertum simulacrum errabis inter Orcum et Solem] Seneca Controvers. 3. 5. Nihil est miserius quam incertum inter vitam mortemque destitui. Thebes in eisdem Hippolito: Ambiguus ut me sortis ignotæ labor, Detinuit inter mortis et vitæ mala. Idem Controvers. 1. 3. Inter Superos Inferosque lactata, in novam poenam revicisti. Mirifice autem Appuleii locum illustrent Artemidorii ista: Ἐδοξέ τις λέγειν τινὲς θανάτῳ, ἀποθανεῖν μὴ Φοβού, ζῆν δὲ οὐ δύνασαι. τυφλὸς ἐγένετο ὀφθαλμοῦ. καὶ κατὰ λόγον ἀποβάντες αὐτῶ τοῦ τοιοῦτου: οὐκ ἐπεδύμει γὰρ, πᾶρσον ἔξῃ ὁκ ἔξῃ δὲ, πᾶρσον τὸ Φῶς οὐκ ἔβλεπε. lib. 5. §. 78.

Ibid. Quodque est in ærumna misererrimum, nescies de quo queraris] Seneca Agamemnone: Nec hoc levamen denique ærumnis datum est, Videre saltem et nosa quo pereas malo. Guntherus lib. 10. Vehementibus ora sagittis figuratur: neque scire licet, neque curvere fas est Væneris auctorem.

Ibid. Sed quid mora temporis dignum cruciatum lucraris?] Claudianus 9. Dum morâ supplicii lucro est. Statius: Quomam usque morant lucrabere fati? sic, tormenta imminentia lucrari, lib. 3. apud Vitorem Uticensem: et. Lucrum suppliciorum captaro; 3. 17. apud Egepsipum. De voce lucrari hoc sensu posita ad Act. 27. 21. dixi.

Ibid. Et meos forsitan etc. imaginarius anplexus?] Lucretius 4. Et cui quisque fore studio devinctus adhaeret, Aut quibus in rebus multum sumus ante morati: Atque in qua ratione fuit

contenta magis mens. In somnis eadem plerumque videtur obire. In versiculis Catonis dictis: *Mens humana quod optat, Dum vigilans sperat, per somnum cernit id ipsum.* In veteri Mimo: *Amans, quod suspicatur vigilans, somniat.* et in Veterum Poëtarum Catalectis: *Vidi ego me æctum falsa sub imagine somni.* Servius ad 2. Eclog. Epicurei dicunt (quod etiam Cicero tractat) geminam esse voluptatem: unam quae percipitur, alteram imaginariam: eam scilicet quae nascitur ex cogitatione. Macrobius Somn. Scip. 1. 3. *ἐὐπνίω* unam esse speciem ait, cum cura animi qualis vigilans fatigaverat, talem se dormienti ingerit. ut, si amator deliciis suis fruentem se videat, etc. Scholastes vetus Horatii ad Serm. 2. *Solent homines quod cupiunt per somnium videre.* Hegesippus 2. 2. de Glaphyra: *In somnis Alexandrum vidit, et completi desideravit.*

Ibid. *Ad aliam poëtalem caliginem evigila*] Caliginem caecitatis. Apud Senecam Quintilianum 2. 9. ille: *Non video, nox oboritur, et crassa caligo.*

Ibid. *Vacuam faciem*] Oculis vacuum. Ioësta ad iam coëcum Oedipum: *Quo avertis faciem vacuosque vultus?* Pollux 2. 4. *Τὸς ἐφθαλμὸς ἐξορῶνται, κοιλῶνται, ΚΕΝΟΤΗ.*

Ibid. *Aerumnas computa*] Lib. 6. *Quin et ceteras eius aerumnas etc. numerate.*

Ibid. *Ultrices habebis pronubas*] Oxon. Functensis, et Palat. MSS. *praevias*: P. Fabro approbante, ego *pronubas* (quod Vicentina aliaque veteres editiones praefertur) non puto reiticiendum. Ovidius in Epistolis: *Pronuba Thyphone thalamis ululavit in illis, Et cecinit mœstum devia carmen avis.* Seneca Oedip. *Et mecum Erynnas pronubas thalami traham.*

Ibid. *Sic faces nuptiales tuos illuminarunt thalamos*] Ovid, ubi supra: *Affuit Alecto brevis torquata colubris, Suntque sepulchrali lumina nota face.*

Ibid. *Perpetuae conscientiae stimulum*] Melius perpetuam legas, nisi enallagen malueris.

Ibid. *Ad hunc modum vaticinata mulier, etc.*] Lib. 11. *Ad hunc modum vaticinatus sacerdos, etc. 6. Sic turris illa etc. vaticinationis munus explevit.*

Ibid. *Acu crinali etc. Thrasylli tota convulserat lumina*] Terentii 4. 3. Eunuch. *Ut ego etc. in oculos involvem venefico.* Donatus: *In oculos, quasi amatori.* Idem ibidem ad Sc. 6. *In oculos maxime saevire foeminas et Tragoediae fere omnes et Comoediae protestantur.* Propertius: *Praecipueque oculos qui mernere ferit. Acus crinalis autem non infrequens mulierum saevientium adiumentum.* Philostratus de zelotypa quadam: *Ἐπιστάσα τῇ εὐνή, τῆς μὲν ἄμφω, τοῦ δὲ ἕτερον τῶν ἰφθαλμῶν ἐξέκοψεν, ἐναράσασα*

ταῖς περὶ οὐκ. quibus adde quae e Hieronymo et Petronio iam alii adduxerunt.

Ibid. *Acu crinali*] Isidorus Orig. 19. 31. *Acus sunt, quibus in foeminas ornatorum crinium compago retinetur, ne laxius fluant, etc. scribe, ornatorum crinium, ex his Hieronymi in Esaim: Habent acus mulieres, quibus ornatorum crinium compago retinetur, ne laxius fluat, etc. vicissim in Hieronymo laxius, non latius scribe. Noster supra 2. In effusum laxa erinent.*

Ibid. *Dolore nescio*] Dolore cuius efflicentem causam nescivit, supra: *Quodque est in acrumia miserum, nescies de quo queraris.* vide 9. 12. A. Gellium: cuius obiter perturbatissimum locum sic ordina: *Nescius quare dicitur tam is qui nescitur, quam qui nescit.* Plautus in Rudenze. *Quae in locis nescis nescia spe sumus. Sed super eo qui nescit etc.*

Ibid. *Arrepto nudo gladio etc. per mediam civitatem cursu furioso proripit se*] Apud Petronium: *Haec locutus, gladio latus cingor etc. mox in publicum prosilio, furentisque more omnes porticus prosilio.*

Ibid. *Proculdubio nescio quod scelus gestiens*] In vultu pignora mentis habens. Progne apud Ovidium 6. Metamorph. *Magnum est quodcumque paravi, Quid sit adhuc dubito.* Heliodorus lib. 5. *Ἀπὸς ἦν ἀπὸ τοῦ βλεμματος ἐμμανὲς τὸ διανοούμενος.*

Ibid. *Monumentum mariti contendit*] Repone ex cod. Fulviano, *Recta monumentum m. contendit.* infra lib. 11. *Et recta patrium Larem etc. contendit.* In vetere Onomastico: *Recta, τὴν εὐδῆταν.*

Ibid. *Nudatis totis acedibus*] Basilus Homil. in Gordium Martyrem: *Ἐξέλειπον τὰς Φυλακὰς τῶν οἰκῶν οἱ Φύλακες, ἄκλειστα ἦν τῶν ἐμπόρων τὰ ἐργαστήρια.*

Pag. 162. *Gladioque fulgenti singulos abigens etc.*] Excerpta Diodori Siculi de Aquilio quodam (ut heic Charite) sibi mortem illaturo: *Τὸς ἐπ' αὐτὸν ὀρμῶντας ἐποίησε μὴ τοι μῦσαι πλησίον αὐτοῦ προσέλθειν.* *Fulgentem gladium* Noster, Virgilium imitatus dixit. *Abigere gladio* autem etiam apud Ulpianum est Tit. *de Abigeis.*

Ibid. *Abiicite importunas lacrymas*] Mulieres tollite luctus: Plecte alios, mea mors lacrymis non indiget ullis.

Ibid. *Vindicavi mei mariti cruentum percussorem*] Laetabunde, ut solent qui plenarie litatum suis iniuriis credunt, Apud Quintilianum 3. Declam. ille: *Percussit etc. occidit, hāsi sanguinem noxium ultrice dextra.* Ibidem 5. *Erige vultus pater, etc. vindicavi de saevissimis praedonibus sumus.* *Vindicavi in mei* autem, non, ut hactenus in excusis, legendum, supra lib. 1. *Statutum est ut in eam etc. saxorum iaculationibus*

quibus vindicaretur. lib. 2. *Extremum facinus in nefariam sceleratamque istam foeminam vindicavit.* lib. 3. *Constanter ferte sententias de eo crimine quod etiam in civem vestrum etc. vindicaretis.* et 1. Florid. *Haud secus in eum quam in sacrilegum vindicaretur.* Iul. Paulus Sentent. 5. 23. *In honestiores poena capitis vindicari placuit.*

Ibid. *Punita sum funestum nearum nuptiarum praedonem*] Quintil. 9. 3. *Est et in verbis: (figura) ut, fabricatus est gladium: et, inimicos punitus est: quod mirum minus est, quod in saeva verborum, est et quae facinus patiendi saepe dicere: et contra, faciendi, quae patimur: ut, vapulo: ideoque frequens permutatio est, et pleraque utroque modo offeruntur.* Nuptiarum praedo hic, ut apud Terentium, corporis praedator.

Ibid. *Iam tempus ut isto gladio deorsus ad onem: Helioleum viam quaeram*] Theagenes apud Heliodorum ad Charicliam suam, quam crederat interfectam: *Ἀπολείψῃ με μικρὸν ὄσπερον, ἴδω γὰρ σοι χάρις ἐπιχῶ τὰς ἐμυτοῦ σφύρας.* Appuleius huic locum e Virgilio sumpsit, apud quem sic Dido: *Et nunc magna mei sub terras ibit imago.* et statim: *Ultra virum, paenas inimico a fratre recepi. Iam tempus etc. cum luce transigentium sermo.* Seneca (3. 23. de Benef.) de C. Vetto captivo: *Gladium mitti ipsi a quo traheratur eduxit: et primum Dominum occidit: deinde, Tempus est (inquit) me et mihi consulere, iam Dominum manumisi: atque ita se uno ictu transiecit.*

Ibid. *Et enarratis ordine singulis etc.*] Vide supra pag. [hui. Ed. 21, a.] notata.

Ibid. *Ferro sub papillam dextram transadacto etc.*] Ovid. *Ferro per pectus adacto.* Per dextram (inquit) papillam transadacto, ita supra hoc libro: *Per femur dextrum (ei) lanceam immisit.* at cum per manum sinistram ad Orcum sit paratior vis, quid mali esse credere dextra Appuleius scripsisse, sinistramque papillae nomine ἐξέχασε intellexisse? Paterculus lib. 2. de M. Bruto: *Cum mucronem gladii eius (Stratonis) dextra tenens sinistrae admovisset papillae, ad eum ipsum locum qua cor emicat impelens, etc. uno ictu transfixus expiravit.*

Ibid. *Corruit*] Supra, de eadem ista: *Corruit corpus, et obnubilavit animam.*

Ibid. *In suo sibi pervoluta sanguine*] Vide supra pag. [hui. Ed. 196, a.] adnotata. In Fuxensi et Florent. MSS. *pervolutata.*

Ibid. *Balubriens incerto sermone*] Ut solent animam efflaturi, supra lib. 1. *Cum ille imperu zeli praesecrata gula, etc. incertum stridorem per sinus effunderet.* ad quem locum pag. [hui. Ed. 153, b. seq.] notata vide. lex 15. Cod. de Testam. etc. linguam seminecens vocat.

Ibid. *Perefflavit virilem animam*] Ovidius de

alia sui interfectricae, Lucretia: *Fertur in exequias animi matrona virilis.* In Oxon. *perflavit*: unde non male proflavit scribas.

Ibid. *Corpus ablutum, unita sepultura ibidem marito perpetuum coniugem reddidere*] Antiquae editiones, ut et Oxon. Codex, *munita*, quod est qui (Roald.) conatur adstruere ex his veteris monumenti; *Structura cum munitura sarcophagi* etc. ego Lipsii (a quo *unita*) et sequor et coniecturam munito. Tobias ad filium de uxore sua: *Ὁταν ἀποθύῃ, θάψον αὐτὴν παρ' ἐμοῦ ἐν ἐνὶ τάφῳ.* vide et Iudith. 16. 28. Amator de amasio suo apud Lucianum: *Τελευταίως δὲ ἀντολάς τῶς μετ' ἐκείνον ἔπ' ἐμοῦ στεργόμενοις ἐπιθήσεται, κοινὸν ἀμφοτέροις ἐπιχῶσαι τάφον ὁστέως δὲ ἀνεμίξαντες ὁστέα, μὴδὲ τὴν κωφὴν κνὴν ἀπ' ἀλλήλων ἀνεκρίναι.* quibus adde quae apud Euripidem Admetus ad Alcestidem, et hoc loco ab Elmenhorstio allata. De ablutione cadaverum iam heic alii dixerunt, quaedam et ad Act. 9. nos adnotasse meminimus.

Ibid. *Sponte delatus*] Gloss. *τῆ ἰδέα προτρέψει, sponte, ultro.*

Ibid. *Ultronea vobis infesti Mames en adest victima*] Excerpta Diod. Siculi, de Adrasto, quamvis involuntario homicida: *Κατ' ἰδέαν ἐπὶ τὸν ἄνθρωπον (id interfecto nomen) πορευθεὶς τάφον, ἐαυτὸν κατέσφαξε.*

Ibid. *Ultronea etc. victima*] De bove Iulius Obsequens: *Iniussa de montibus pro hostium classem adnatavit, seque ad aram percutiendam obtulit.*

Ibid. *Valvis super se diligenter obseratis etc.*] *Conspectum lucis fugiens, tenebrisque pudorent Celans.*

Ibid. *Valvis etc. obseratis, inedia statuit clidere etc. spiritum*] Supra heic de Charite: *Inedia etc. tenebris imis abscondita, iam cum luce transegerat.* Seneca (ad Marc. cap. 22.) de Cordo hoc idem genus mortis adsciscente: *Lumen omne praeccludi iussit, et in tenebras se condidit.* Curtius de Sisigambi, Alexandro mortuo: *Abstinuit cibo pariter et luce.* adde supra pag. [hui. Ed. 237, b.] notata. Tertullianus de Lycurgo: *Ut in secessu inedia de semetipso iudicavit.*

Ibid. *Sua sententia damnatum spiritum*] In 1. 1. ff. de confess. *Qui quodammodo sua sententia damnatur.* Philotas apud Q. Curtium: *Me, met ipse non deseram, nec committam ut damnatus etiam mea sententia videar.* In veteri Inscriptione: *Inferno Ploroni, tricorni oxori cariss. Tricipiti que Cerbero munus meum ferens, damnatum dedo animam, vivamque me hoc condo monumento, etc.*

Ibid. *Longos trahens spiritus*] *Fatigatos anhellitus trahens; ut infra 11. Gellius 12. 5. Spiritus* [Rr]

ritusque et anhelitus e pectore eius evadere. vide supra pag. [hui. Ed. 148, b.] notata. Horatius: *Et latere Petitus imo spiritus.*

Ibid. *Pervolat quicquid in casula pretiosum conditum, meo etc.*] In aliis conditum *pervolat*: at nec sic constructio procedit. repono ex Oxon. MS. *Quicquid in casula pretiosum conditumque servabat, meo etc.* vel, melius adhuc ex Vicenina editione, *conditum servabat.*

Pag. 163. *Infantulus etc. et quicquid infirmo gradu fugam moraborur, etc.*] Quod praecipue infantuli solent, vide Matth. 24. 19. Virgilius de Iulo, iam capta Troia: *Sequiturque patrem non passibus aequis.* vide et Genes. 33. 14. Iudic. 18. 21. *Fugam morari* supra etiam lib. 4. dixit.

Ibid. *Nostris quoque pedibus ambulabat*] Plinius: *Alienis pedibus ambulamus.* supra lib. 6. *Quid meis pedibus facere contendis?* ubi dicta pag. [hui. Ed. 272, b.] vide.

Ibid. *Iam vespera scimitam tenebrante*] Ex Nostro lib. 25. Ammianus: *Vespera tenebrante, et caena Iovianus raptus.*

Ibid. *Reposita camporum ad spatia pervecti*] Oxoniensis, et alius MS. *camporum spatia.* τὸ ad extrito.

Ibid. *Unde nos incolae nocturna, imo vero matutina. etiam prohibebat egressione*] Oxoniensis: *Nocturnam, imo vero matutinam e. p. egressionem.* quam loquendi figuram Graecam nemo humanior respuerit. Sed et quarto et sexto casui iungi docet Servius ad 2. Aeneid.

Ibid. *Fastis corporibus sarcinosos*] Male Colvius *carnivoros.* supra 4. *Ursam, quae ceteris sarcina corporis praevalebat,* etc. sic, *pabuli sarcinam,* in de Dogm. Platonis dixit.

Ibid. *Iamque ipsas vias obsidere*] Plinius Paenagryco: *Nec mediocre pacis decus habebatur submota campis irruptio ferarum, et obsidione quadam liberatus agrestium labor.*

Ibid. *Et in modum latronum praetercentes agredi*] Iudic. 9. 25. de Sichemitis latronibus: *Ἀνὴρα τὸν πάντας τοὺς διαπορευόμενους ἐν τῇ ὁδῷ.*

Ibid. *Exitiumque inertissimarum pecudum ipsi iam humanis capitibus inunire*] Ita 9. de cane rabida: *Ac dehinc proximum petiisse stabulum, atque ibi plerumque inuenta etc. incurrisse nec postremum saltem ipsis hominibus pepercisse. Inertissimae pecudae haec, ut in Apologia, segnissima corpora, de eodem genere animalium.*

Ibid. *Exitiumque etc. pecudum*] Seneca cap. 17. consol. ad Marciam, de Dionysio Siculo: *Libertatis, iustitiae, legum exitium.*

Ibid. *Suisque visceribus nudatis ossibus cuncta candere*] Campos sub clade latere. Imperator Claudius apud Trebell. Pollionem: *Campi ossibus latent ceciti.* Plinius 2. 3. de Terra loquens:

*Quamque sanguine nostro irrigamus, insperulatis ossibus tegimus. Ficeribus suis nudatis ossibus, ut apud Zenonem Veronensem: Ubique dispersi, ubique deperditi: somes ossibus etiam, suis carnis nudis, et Agathium lib. 2. Γυνὰ δὲ τὰ ἄσπερα πύραυλον ἀνὰ τὰ πεδία περιεβήμενα, et infra hoc ipso libro, ossa pulvis viduata. Candere ossibus cuncta, proverbiale est. Virgilius de Sirenum scopulis: *Aluturumque ossibus albos.* Idem 12. *Campique ingentes ossibus albeni.* Ammian. lib. 31. *Campis ossibus albenes.* Seneca Oedip. *Et albis ossibus sparsum solum.* Horat. *Albis informem spectabunt ossibus agrum.* Tacitus Annal. 1. *Medio campi albenia ossa, ut fugerant, ut restiterant, disiecta vel aggregata.**

Ibid. *Et die iam provecto*] Avienus Periagesi: *Vix evecta dies illuminat.* ubi malim *provecta* scribi. sic supra *provectam noctem* 2. lib. habuimus.

Ibid. *Dirarum bestiarum etc.*] Luporum, Aeneid. 8. *Dirarum nidis domus opportuna solucruum.* ubi Servius: *Dirarum, non nunc nulli omnino dicit, ut sunt bubones: sed quae humanis cadaveribus vescuntur.* ad mentem Auctoris nostri illustrandam apposuimus.

Ibid. *Cuneatum stipato commeatu difficultates illas transabrensus*] Ammianus lib. 24. de asinis agrestibus: *Ideo simul incedentes, ut constipatione densa feroces leonum frustrarentur assultus.* In vetere Onomastico: *Cuneatum, κατὰ στῆθε. Glossae: Stipata cohors; οὐνελλὸν τάγμα.* et in aliis: *Κούιον, τὸ σύστημα, cuneum.* *Densi cuneis se quisque coactis Agglomerant.* qui locus e Virgilio desumptus.

Ibid. *Et metu incertae incursionis*] De qua, an superventura esset, incerti erant. sic infra 9. *incertam venditionem* dixit.

Ibid. *Circa tertiam ferme vigiliam noctis etc.*] Lib. 1. *Circa tertiam. ferme vigiliam paululum commoveo.*

Pag. 164. *Quam potui, turbae medius etc.*] Virgilius: *Ipsae agmine Pallas In medio.* ubi Servius: *Hic mos fuit, ut viros ponerentur in medio, et ambirent viri fortes exercitum.*

Ibid. *Sed illa pernicitas non erat acrioritate meae; sed formidinis indicium*] Firmicus in de error. prof. relig. *Facta ex ipso timore velocior.* supra hic lib. 6. *Timor mihi unguis alas fecerat.*

Ibid. *Pegasus inelytum illum metu magis volaticum fuisse*] Nicetas Choniates in Isaacio Angelo, de fugiente Branne Alexii exercitu: *Τῶν τῶν πολέμων ἐπιδησίῃν δεισιπρόβητοι, κόρηνο τοὺς (αὐτῶν) ἵππους μὴ ποσὶ κάπτει τὸ δάκτυλον, ἀλλ' ἵπτασθαι κατὰ Πήλαγον.*

Ibid. *Dum in altum, et adusque coelum sublevis ac resultat, formidinis scilicet significat*

morsum Chimeræ] Ut primum hæc legi, imaginem horum versuulorum concepi: Scilicet *igniferæ morsum timet ille Chimeræ*, Undeque ad extremum subilit usque potum, qui, ut nescio an sint Ovidii, ita hoc et scio et profiteor, ad marginem coe Oxon. Codicis totidem verbis me appictos invenisse.

Ibid. *Pastores qui nos agebant, in speciem præclis manus obarmaverant, hic lanæam, ille venabulum, etc.*] Diodorus de Siculorum divitum pastoribus (in Excerptis): *Περιφέρωντες βόσκαλα καὶ λόγχα, καὶ καλαῦρτα, etc. καταπληκτικῶν εἶχον τὴν πρόψην, καὶ πολεμικῶν ἔργων οὐ πόρῳ κειμένην.*

Ibid. *Hic lanæam, ille venabulum etc.*] Supra hic: *Cape venabulum, et ego sumo lanæam.* et 9. *Me lanæis illis et venabulis etc. complasent, etc.*

Ibid. *Salebrosa semita*] Glossæ: *Salebræ, ἐν ταῖς ὁδοῖς ἀνωμαλίας, καὶ βίβνοι.* Onomasticon vetus: *Salebræ, ἐκρήγματι.*

Ibid. *Erant qui sudos præacutus attollerent*] Sallustius æe parte: quædam exercitus Catilinae: *Ut quemque casus armaverat, sporas aut lanæas: alii præacutus sudos portabant.* Virgilius: *Hic torse armatus obusto, Stipitis hic gravidi nodis.* Idem 7. *Non iam certamine agresti Stipitibus agitur duris, sudibus perustis.*

Ibid. *Nec quidquam præter unicum tubam decrat, quin acies esset procliaris*] Ammianus lib. 28. *Cum hæc eadem numerantes notarii prope triginta assistant, cum thecis et pugillaribus tabulis, ut decesse solus magister ludi literarii videretur.*

Ibid. *Nequidquam frustra etc.*] Delerunt quidam posteriorem hanc, et prioris vocis interpretationem, quin potius copulam interposuerunt? Catullus: *Rufe, mihi frustra ac nequidquam cognite amice, at nil expungi debet, amat Scripitor hic (ut supra lib. 1. monui) adverbia duo ponere, nullo ligamento adnexa.* Glossarium: *Μάτῳν, frustra, nequiquam, castum.* videtur inæcessum legendum.

Ibid. *Conferretæ iuventutis etc.*] Servius ad *Aeneid.* 2. *Iuventus enunciatione singulare est, intellectus plurale.* Idem ad 4. *Aeneid.* *Iuventa, Dea illius ætatis est: iuventus, iuvenum multitudo.*

Ibid. *Lupi etc. nulli contra nos aditum tulerunt*] Plautus Capt. *Quasi lupus esuriens, metui ne in me faceret impetum.*

Ibid. *Satis agentes etc. eximieque trepidi*] Glossarium: *Ἀγνώτῳ, satago, trepido.* Supra lib. 1. *Trepidans, et eximie metuens mihi.*

Ibid. *Villæ coloni etc. canes rabidos et immanes etc. quos ad tuellæ præsidia curiose fuerant alimmati etc.*] In l. 44. ff. de acquir. rer. domin. *Cum pastori meo lupi porcōs eriperent, hos vicini*

nae villæ colonus cum robustis canibus et fortibus, quos pecoris sui gratia pascebat, consectatus, lupis eripuit, etc. Philo in de Plantar. Noachi: *Τῷ ἀνθρώπῳ κτήματα Φρουρὸς ἔχει καὶ Φλακκας ἀγριωτάτους ἕρξας, εἰς τὴν τῶν ἐπιόντων καὶ κατατρεχόντων ἄνθρωπων. Immanes canes, ut apud Ennium, Immanes canes ut. Immanes hic ad mensuram corporis, non animi feritatem refer, ita vocem can et ἀγρίους et μεγίστους Glossarium exponit.*

Ibid. *Quibusvis lupis et ursis saeviores*] Solimus cap. 20. *Apud hos populos nati canes, omnibus feris anteponuntur: frangunt tauros, leones perimunt.* vide supra pag. [hui. Ed. 214, a.] notata.

Ibid. *Ursis saeviores*] Iuvenalis: *Sævis inter se conventi ursis.* Ammianus lib. 24. *Ursos ultra omnem rabiem saevientes.*

Ibid. *Iubilacionibus solitis, etc. nobis inhortantur*] *Notæ vocis hortatu cient.* Aristoph. Equit. *Ἰνα γνώσκῃς τῶν τιθασευτῶν, καὶ εἰ ἔταν οὗτος γ' ἐπισίχῃ Ἐπὶ τῶν ἑχθρῶν τὴν ἐπιβόησας, ἀγρίως αὐτοῖς ἐπιπηδάς.* Hesychius: *Ἐπιβόησεν κόνιας ἐπαφιένει, καὶ παρορμῆν.* Infra lib. 9. *Canes pastoricos, villaticos, feros atque immanes etc. laxari, atque in eorum exitium inhortatos immitti præcipit.* supra lib. 4. *Conclamant canes, atque ad me laniandum etc. ferent impetum, cohortantur.* In vet. Onomast. *Inortatus, ἐγκέλευσις.* Proprie etiam de rusticis, iubilari. Gloss. *Κραυγὴ ἀγροίκων, εὐλατῖο, iubilatio.* vide et Festum Pompeium. In eodem Glossario: *Ἐξαλαπίξω, exclamo.* fortasse *ἐξαλαλάξω* scribendum. In alio Glossario: *Ἄλαλαγμός, iubilatio, etc.*

Ibid. *Undique etc. circumfusi*] Virgilianum est: *Undique visendi studio Romana iuventus Circumfusa ruit.* *Aeneid.* 2.

Pag. 165. *Sine ullo delectu etc.*] Lib. 4. *Sine ullo ciborum delectu.*

Ibid. *Cerneres non tam hercule memorandum quam miserandum spectaculum: canes copiosos ardentibus animis alios fugientes arripere, alios stantibus inhaerere, et per omnem nostrum commecatium morsibus ambulare*] Fortasse ex his Taciti in Agricolaæ vitæ: *Tum vero patentibus locis grande et atrox spectaculum: sequi, vulnerare, capere: atque eosdem oblati aliis trucidare.*

Ibid. *Alios fugientes arripere*] De aliis canibus infra lib. 9. *Latrabitibus absonis horribiles, cunct in homines, etc. nec fugientibus saltem compescunt.* quo loco plura.

Ibid. *Alios stantibus inhaerere*] Ovidius: *Haesuros cerno per ossa canes.* Infra heic de formicis, *morsuiculis inhaerentes.*

Ibid. *Per omnem nostrum commecatium morsibus ambulare*] Supra lib. 3. *Per totam domum caedes ambulet.*

[R 2]

Ibid.

Ibid. *Ecce tanto periculo malum maius inse-*
quitur] Virgilius: *Ilis aliud maius luturna ad-*
tingit.

Ibid. *Rusticani illi*] Onomast. vetus: *Rusti-*
canus, ἀγροίκος.

Ibid. *Ut discernere prorsus nequiremus quam*
potissimum caveremus cladem] In Andria Terent.
2. 6. *Quem (inquam) ad cenam vocabo meo-*
rum aequalium Potissimum? ubi Donatus: *Ae-*
qualium aetate, potissimum dignitate, vel ex
isto Appuleii loco quam fallit vides: addemus
tamen et alium ex Aemilii Probi Hannibale:
Cum quid potissimum vitarent, non viderent,
etc. Quam hic pro utram: vide ad Matthaeum
pag. 93. et 185. dicta.

Ibid. *Cominus canum, an eminus lapidum*] *Sci-*
thae apud Q. Curtium, ad Alexandrum: Ini-
micos sagitta eminus, hasta cominus petimus.
vide pag. 4. ad Apologiam notata.

Ibid. *Quae dorsum meum residebat*] Isidorus
Orig. 12. 1. *Asinus et assellus a sedendo dictus,*
quasi assellus: sed hoc nomen (quod equis magis
conveniebat) ideo hoc animal sumpsit, quia
priusquam equus caperent homines, huic praesi-
dere (lege residere) coeperunt. Residere et ter-
tiae et quarcae inflexioni Appuleius iungit: priori
saeptus, posteriori et hic, et 10. Consueti loca
residentibus. et ibidem: Me etc. residents, etc.
omissimis sermonibus affatur.

Ibid. *Quo dolore commota*] Infra hic: *Quo*
dolore etc. insinecta.

Ibid. *Fletu cum clamore sublato, maritum*
sum pastorem illam suppeditatum ciet] Lib. 9.
Atque ut eius lethale ululatum cognovere ce-
teri fratres, adcurrunt moesti suppetias.

Ibid. *Fletu cum clamore sublato*] Infra lib. 9.
Sublato flebili clamore. Seneca Troade: Et vos
flebilis clamor movet. Eurorque cassus foemi-
nae?

Ibid. *Fidem Deum clawitans*] Lib. 9. *Recipit*
etc. fidem Deum boantem Dominum. Iuvenalis:
Ivos hominum Divinaque fidem clamore cietus.

Ibid. *Cruorem uxoris abstergens*] Gellius 5.
14. *Detergi cruorem. infra hic lib. 9. Prolatum*
capite sanguinem detergens.

Ibid. *Miseros homines, et laboriosos viatores*] *Firmicus*
8. 29. *Faciet viatores, etc. qui omnis*
laboris onere praegravati, vitam miseram du-
cant.

Ibid. *At non speluncas ferarum, vel cautes*
inealitis Barbarorum] Seneca Thyeste: *Tale*
quis vidit nefas? Quis inhospitalis Caucasii ru-
pem asperam Heniochus habitans? Pollux 9. 4.
Ὠνήμων μάλλον ἢ ἀνθρώπων πόλις.

Ibid. *Ut humano sanguine profuso gauderis*] *Firmicus*
6. 31. *Iconicidam, latronem, et hu-*
mano semper cruce perfusum.

Ibid. *Lapidum etc. imber*] Phocas in Virgi-

lii vita: *Nocturnum furem saxeus imber habet.*
De Stephano Prudentius: *Per imbrem saxum*
Caelos apertos intuens. De eodem Gregorius Nys-
senus: Ταῦτε τῶν λίθων ἠφάει καταχρονόμενος.
Χεῖμαδων ἐπιμβρίας apud Licophronem habemus,
Lucianus Timone: *Πλείστους λίθους ἐμφερέ-*
σας, ἐπερπλαζῶ etc. αἰτοῦς.

Ibid. *De summo cupressus cacumine*] Lib. 5.
Involavit proximam cupressum, deque eius alto
cacumine sic eam etc. affatur. Florid. 4. In quad-
am proxima quercu, in summo eius cacumine
etc. sedis.

Ibid. *De vestris protelamus manibus*] Ono-
mast. vetus: *Proctolo, ἐπίεργω.* Sisenna in Hi-
stor. fragm. *Romanos impetu suo protelant.*
et quia Sisennam cavimus, aliquantillum de eo bo-
ni mereamur. In omnibus libris editis ita apud
Gellium 12. 15. loquitur: *Nos una aetate in*
Asia et Graecia gesta ideo lteris continentia
(lege continenter) mandavimus, ne velatim et
saltuatim scribendo lectorum animos impediremus.
Ita excusi omnes, dico in ea parte quam nos
gravior corruptam resitinemus: in nonnullis enim
alium verborum ordinem esse, et vellicatim,
non velatim scribi nequaquam ignoramus. Est
autem pars afficta, pars prima, quam hoc modo
sanamus: *Nos non una aetate etc. Res (inquit)*
non una aetate gestas etc. lteris continenter
(nimirum, quae continenter gesta fuissent) man-
davimus, ne saltuatim scribendo, lectorum ani-
mos impediremus, id est: reminiscencias eorum
perplexas redderemus. Tacitus Ann. 1. (quem
Sisennae imitatio verba negabit nemo): Haec,
quoniam a duobus Ostorio Diodique pro-proe-
toribus plures per annos gesta, coniunxi, ne di-
visa haud perinde ad memoriam sui valerent.
Ite forsitan aliquis obstreperit, mutandum nil,
et hanc mentem Sisennae esse. Est Asia quidem
a Graecia divisa, nos tamen in iis aetate una
res gestas coniungendas putavimus, ne saltuatim
scribendo, etc. Penitus insipientem putabo
tamen idem mecum sensurum. Sisennamque cor-
rigendum e Tacito, quam id acuminis amplec-
tendum.

Ibid. *Iam denique pace tranquilla securi po-*
testis incedere] Lib. 7. *Discussa sollicitudine*
iam potestis securi esse.

Ibid. *Alius lapidis, alius morsus vulnera re-*
ferentes, universi tamen sancti] Iuven. *Paucae*
sine vulnere malae, Vix cuiquam aut nulli toto
certamine nasus Integer. Petronius: Multi utri-
que semimortui labuntur: plures cruenti vulne-
ribus referunt veluti ex proelio pedem. Videtur
imitatus Noster Sallustiana ista: Paulo diversi
alios alibi stantes, omnes tamen etc. ceciderunt.

Page 166. *Passim prostrati solo*] Virgilius:
Passimque in litore sicco Corpora curantes. ubi
Scrvius: Passim, prout quisque voluit.

[Ibid. *Hic cruorem praeterfluentis aquae vore diluere*] Ovidius: *Crudelia vulnera lymphis Abluere*. Propertius: *Et Dominum lavit moerens Capivula cruentum*. Lucianus in Deorum Dialogis: *Ἄπειμι, ὕδωρ αὐτῷ πρὸς τὸ τραύμα οἶσται*. vide hic Beroaldum, et a nobis ad Act. 16. 33. notata.

[Ibid. *Ille spongiis madidatis tumores comprime*] Hippocrates in de Medico: *Πρὸς μὲν τοὺς δὲ φθάλμιους ὀδονοίους, πρὸς δὲ τὰ τραύματα σπύγγις*. Vetusstissimae editiones hic *madidatis*: MSS. quidam, *inaccedatis*. Oxoniensis, *inaccedatis*. Aceto vulnera leniri docent. haec Petronii: *Vulnusque eryris etc. aceto diluo*. et Sereni Sammonici ista: *Nec non peniculo calidum auvocatur acetum*, Quo lila nascentium depulso membra dolore. Plinius. 29. 2. de lana succida: *Vulnera ex vino, vel aceto, vel aqua frigida et oleo expressa sanat*. At, cum isti ad flumen, salient, ubi aceti facultas nulla, aquae autem plus satis, libentius Colvii coniecturam *madidatis* probat: nimirum aqua profulenti madefactis. Chrysostomus Homil. 27. ad Antiochenos: *Τὸ Φλεγμῶντα τῶν τραυμάτων οὐδὲ ἐπιβολὴν χειρὸς ἀνέχεται, οὐδὲ ἀφὴν ὑπομείνει τραχυτέραν* διὰ τοῦτο οἱ σοφοὶ τῶν ἰατρῶν μαλακῆν τινι σπογγίᾳ τὸ τοιαῦτα καταψάλλουσι ἕληκ' ἐπὶ οὖν καὶ τούτοις ἔλακος ἔστιν ἐν τῷ ψυχρῷ Φλεγμῶντι, ὡς περ ἀπαλῆ τινι σπογγίᾳ προσήνεις ὕδωρ καὶ πότιμον σπάντες, οὗν τῷ εἰρημνίᾳ ἄπαντα καταυτλίσαντες, περιμέμβα καταστέλλειν αὐτῶν τὸ φθῶμα, καὶ τὸν ὄγκον καταβρέειν. adde Plinium iam supra adductum. *Madidare* est in vetere Onomastico: et *ὕγραίνεω* exponitur. At antequam spongiarum dimittamus, erudendum (ubi de cognato spongiae, peniculo) Terentium: apud quem sic Thraso: *Peniculo ne pugnare, qui istum huc portes cogitas?* respondet Coquus: *Egone? imperatoriam virtutem noveram, et vim militum: Sine sanguine hoc fieri non posse, qui abstergerem vulnera*. In versu medium occupante mihi iacet sententia: *ἄδελγος καὶ ὑποκαρπνῶς*. Donatus interpretatur. eam erige interrogationis notam tollendo, legendoque, *Nae ego imperatoriam etc. Qui abstergerem vulnera autem, ἔλλειπτικῶς* pro, ideoque peniculum attuli quo vulnera abstergerem.

[Ibid. *Alius fasciis hiantes vincire plagas*] Luc. 10. 34. *Κατέθηκε τὰ τραύματα αὐτοῦ*. Appianus Alexandrinus: *Ἐτιδυσάμενος τὰ σώματα, ὡς πετραμένον*. *Hiantes*, ut apud Statium, *Vulnus hiat*, magna quoque patet via lubrica

[Ibid. *Saluti suae quisque consulebat*] Lib. 4. *Tamen quisque magis suae salutis quam Domini opibus consulat*.

[Ibid. *Senex de summo colle prospectat, quem circum capillae pascentes opilionem esse profecto*

clamabant] Apposite Theocriti Scholiastes ad Eidyll. 1. *Αἰπόλοι εἶσιν, οἱ ἐν τοῖς αἴπεισι, ταυτέστιν, ὕψιλοις τόποις etc. τὰς αἰγὰς λέμοντες*. sic *Saxi de vertice pastor*, apud Pöotam praecipuum.

[Ibid. *Habere ne vacenni lae*] Calpurnius Eclog. 4. *Et lac venale per urbem*.

[Ibid. *Vel adhuc liquidum, vel in casum recentem incoactum*] Eodem Polyphemus discrimine apud Ovid. Metam. 13. *Lac mihi semper adest niveum, pars inde bibenda Servatur, partem liquefacta coagula durant*. In casum recentem incoactum, ipsum id quod Nonnus Dionys. 17. *τυρὸν νεοπηγέα* vocat. Hesychius: *Νεόπηγον τὸν νεωστὶ πεπηγῶτα τυρὸν*. Idem: *Τετυμεμένον, συγκεῖμενον* ἀπὸ τοῦ πηγνυμένου γάλακτος. Quod his *πύγνυθι*, Empedocli est γομφῶν καὶ δεσμεύειν. Ὅπως γάλα γλευκὸν ἐγὼμφωσιν καὶ ἔθηκε. qua facie 8. 64. Martialis *lac alligatum* dixit: quod Appuleius noster incoactum vocat: *τῷ ἰν* (quod insolens non facit) initio verbi adixit. Virgil. Georg. 3. *Quo surgente die mulsero, horisque aturnis, Nocte premunt*. Servius: *In casus cogunt*. sic Eclog. 1. *Et pressi copia lactis*. ubi Servius: *Emulcti, et in casum coacti*. adeo male hic nonnulli libri inchoatum legunt.

[Ibid. *An nulli scitis quo loco conserideritis?*] Virgil. *An nescis quorum conserideris arvis*. Apud Ciceroem Somn. Scip. *Nonne aspiciis quae in templa veneris?* Amobius lib. 1. *Nonne cogitatio vos subito considerare, disquirere in cuius possessione versemini? cuius in re sitis?* talia et Plautina ista: *O stulte, stulte, nescis nunc vacenire te, Atque in eo ipso adias lapide ubi praeco praedicat*.

[Ibid. *Et cum dicto etc. conversus, longe recessit*] *Tantum effatus, et in verbo vestigia torset*. Aeneid. 8. *Nec plura effatus*. Servius: *Sicut festinantem decebat*.

[Ibid. *Quae vox eius etc. pastoribus nostris non mediocrem pavorem incussit*] Infra hae: *Quae res incutiebatur mihi non parvam sollicitudinem*.

[Ibid. *Ac dum etc. de loci qualitate sciscitari gestiunt*] Glossae: *Φιλοπεύστης, sciscitator*. et, *Πολυτραχυμῶν, sciscitator, percontor*.

[Ibid. *Senex alius, magnus ille quidem, etc.*] Aeneid. 3. *Cum subito et sylvis macie confecta suprema, Ignoti nova forma viri, miserandaque cultu Proccedit, supplexque manus ad littora tendit*. cum sequentibus: ex quibus totus hic locus expressus est. quod hic *draco*, ibi *Polyphemus*.

[Ibid. *Gravatus annis*] Theocritus: *Πολλοῖσι βραχέσ περ ἔδω ἐνιαυτοῖς*. sic, *ὑπὸ τῆς ἡλικίας βραχύνόμενον* Polybius: et, *cervos aetate gravatos*, Servius in Virgilium Ecl. 7.

Ibid. *In baculo pronus*] Saxo Gram. *Mimus vegetum corpus fulcimine tutans, Flaccida subiectis innixus membra bacillis.* Seneca Herc. fur. *Iners senectus adiuvat baculo gradum.* Idem Oedipo: *Baculo senili triste praetentans iter.* alter 2. 6. de Clementia: *Obnixam baculo senectutem.* Ovid. Metam. 8. *Membra levant baculis.* Cornel. Gallus: *Baculo incumbens vultura senectus.* Pronus, ὑπὸ χροῶν κερφέεις; ut Crates de seipso locutus.

Ibid. *Et lassum trahens vestigium*] Ovid. ubi supra: *Tardique senilibus annis, Nituntur longo vestigia ponere clivo.* Claudianus 1. in Rufinum: *Longaeum mentis senem, rugisque severas Persulcatae genas, et feto languida passu.* adde quae ex Plinio et Plauto Beroaldus. Phaedrus: Lib. 5. *Quin etiam resides, et sequentes otiam, Ne defuisse noccat, repetunt ultimi.* repono, reptant ultimi. Seneca de seno Oedipo: *Repit incertus vitae.* Bene autem, *trahens vestigium.* In Euripidis Phoenissis. Γάρη προμερῶν ἄλκω πειδός βήσιν.

Ibid. *Cum fletu etc. genua contingens*] Ennius: *Laerymansque ad genua accidit.*

Ibid. *Per fortunas etc.*] Cicero 7. 11. ad Atticum: *Per fortunas, quale tibi consilium Pompeii videret?* Infra hfc lib. 9. hoc sensu, *per spes prosperas quem orare dixit.*

Ibid. *Geniosque vestros*] Glossarium: Τύχη ἑκάστου ἀνθρώπου, genius. Seneca Epist. 12. de villicio suo: *Iurat per Genium meum etc.* vide Hansenium de Iureiurando Vet. pag. 96. Heraldum ad Tertulliani Apologeticum; pag. 125.

Ibid. *Sic ad meae senectutis spatia validi laetique veniatis*] Marcellus Empiricus: *Sic non incuses validam placiramque senectam.*

Ibid. *Ad meae senectutis spatia etc.*] Infra lib. 11. *Cum spatium seculi tui permenus etc.* Terent. 5. 4. Adelphi. *Prope iam excursu spatio.* Donatus: *In summa senectute.* Firmicus 5. 1. *Ad extremam senectutis spatia perveniet.*

Ibid. *Validi laetique*] Ita Augustus apud A. Gellium laetum et benevolentem dixit.

Ibid. *Decepto seni subsiste*] Decepto maluit Beroaldus. Glossae: *Deceptus, ὑπέγερας, τετραμωμένος γέρας, ταχυδύνατος* et in vetere Onomastico: *Decepti, ἐσχατογέροντες.* Est qui defecto substituit, et stabilire satagit. *Decepto* (editionum veterum et membranarum Oxoniensium lectio,) scriptura est sincerissima. Est autem *decepti* hoc in loco, *orbati*: nec hoc tantum, sed ab affectu carissimum derelinqui, orbati pignore dilectissimo, et quasi ἀποθανέσθαι. Elegantissimae, minusque cognitae significationis exempla ponemus. Auson. *Torqueo deceptos ego vita coelibe canes.* Anna de sorore moritura apud Silium Italicum, Lib. 8. *Quod vidi decepta nefas! congressit in atram Cuncta tui monumenta*

pyram. Calpurnius Siculus: *Saepe etiam leporem decepta matre paventem Misimus.* Ambrosius Hexaem. 5. 9. *Turtur ubi fuerit iugalis proprii amissione viduata, pertaesum thalamo et nomen habet coningii, eo quod primus amor fefellerit eam dilecti morte deceptam.* Virgilius (ex quo Ambrosius,) Aeneid. 4. *Postquam primus amor deceptam morte fessellit.* Idem Georg. 4. de Orpheo, Euridice amissa: *Cava solens aegrum testudine amorem, ubi Servius: Amorem aegrum: moestum, deceptum.* Iephthe ad filiam sacrificandam Iudic. 11. 35. *Decepisti me, et ipsa decepta es.* Apud Quintilianum Dives liberis privatus: *O miseris cogitationes! o decepta solatia! Hegesippus 5. 2. urbem Hierosolymitanam alloquens: Quomodo decepta es populi tuis! Cyprianus Epist. 2. Sed et Catechumeni apprehensi infirmitate, decepti esse non debent, ut eis subveniantur.* Quibus omnibus locis *decepti* sunt *μεμονωμένοι, desolati.* Virgilius de Creusa amissa inter fugam Aeneae: *Desuit, et comites natumque virumque fessellit.* id est, *decepit; nisi* (quod non non aequae aridet) sic Graecum ἔαδεν. video enim et ipsos Graecos sic ponere τὸ ἀπατάσθαι. Dio Cassius de matre Getae, intersecto eo: *Καὶ ἡ μὲν οὐτως ἀπατηθεῖσα, τὸν υἱὸν ἐν τοῖς αὐτοῦς κλέπτοις ἀναστράτα ἀπολλόμενος ἐπέβη.* Haec eo libentius attuli, ut Latinam nomihil linguam ornarem, et quia insignes viros qui hunc obiter Appuleii locum producerunt, virtutum istius vocis video aliter explicasse.

Ibid. *Memque parvulum ab Inferis ereptum canis meis reddite*] Cicero Verina 5. *Filii nomen implorans, mihi ad pedes misera tacuit, quasi ego excitare filium eius ab Inferis possem.* *Reddite* autem venustate haec non pauca dixit, non minima proprietatis observatione. Horatius: *Medicum roget ut te Suscitet, et reddat natas carisque propinquas.* Apud Tacitum ille Annal. 1. *Sed quis fratri meo vitam? quis frater mihi reddet?* apud Hieronymum liberorum ultimo peregritantium mater Hilarionem orans: *Per ego te Jesum clementissimum Deum nostrum obtestor, per crucem eius et sanguinem, ut reddas mihi tres filios, et post: Hilarion servo Christi, redde mihi filios meos.* Ovidius: *Aut mihi redde meos, aut me quoque conde sepulchro.* Hoc sensu Luc. 9. 42. *ἀποδίδναι.* vide et Luc. 7. 15. 1 Reg. 17. 23. 2 Reg. 4. 36.

Ibid. *Nepos namque meus, et itineris huius suavis comes*] Aeneid. 2. *Meus comes, et consanguinitate propinquus.* Philostratus in Heroicis: *Ἐπειπεύς ἕξ τὸ βάδισμα τῶν πατέρων αἰ τῶν παίδων νεώτεροι.*

Pag. 167. *Dum forte passerem etc. consecatur arripere*] Id est, *dum consecatur.* ut supra 3. *Telum quaerens inventre.* Glossae: *Consecatur, ἐξέρχεται εἰς τὸ παρατηρεῖσθαι.* Su-

pra lib. 1. ille: *Dum voluptatem gladiatorii spectaculi etc. consector, in has acrimonia incidit.*

Ibid. *Delapsus in proximam foveam quae fruticibus imis subpatet.* Supra lib. 7. *Campis subpatentibus.* Pro quae, malum quae etc. subpatet reponi. Lib. 1. *Per vulnus illud quae maxime patebat.* et 4. *Qua clavi immittenda foramen patebat.* eodem lib. *Ad ipsum confinium gulae qua cervix exacta fuerat.* Foveam hanc naturalemne dicemus, an ad feras capiendas factam? vide §. 12. Jul. Pollucem.

Ibid. *Avium sibi saepicula clamitantis.* Ita bene Fuxensis cum Oxon. MS. et vetere Vicentina editione: *auxilium* (quod nominum placet) huic loco minus belle conuenit. pueruli in discrimine positi carissimas necessitudines suas nominatim cient, id locorum, id seculorum omnium consuetudo monstrat. *Avium clamare* hic, ut 2. saxo concludamur.

Ibid. *Defectam valetudinem.* Vel, (ut loquitur l. 12. §. 3. de usufructu etc.) *defectam se-*

Ibid. *At vobis, aetatis et roboris beneficio etc.] Vobis quibus integer aevi Sanguis adest, solidaeque suo stant robore vires.*

Ibid. *At vobis etc. facile est etc.]* Propertius 2. 9. *At vobis facile est verba et componere fraudes.*

Ibid. *Novissimam successionis meae atque unicam stirpem.]* Seneca Herc. fur. *Unicam lapsae domus firmamen, unum lumen afflicto malis.* Bene autem nepotem stirpem suae successionis vocat, Virgilius: *Dii patrii servate domum, servate nepotem.* ubi Servius, *Ad quo certa erat Romanae prolis propagatio.* Mater Tobiae, de filio 10 4. *Baculum senectutis nostrae,* etc. *spem posteritatis nostrae univcam,* quo nomine senex iste misericordiam movet, sic Luc. 9. 38. ille:

Ἐπιβλεψὼν ἐπὶ τὸν ὄφθαλμον μου, ὅτι μονογενὴς ἐστὶ μοι. Sub hac imagine autem *Ἰησοῦ* maiorem tristitudinem fingit. Theophylactus ad Luc. 18. *Οἱ πατέρες, ὅταν ἐν παιδείᾳ ἔχωσι, πλεῖον τῶν ἡλικίων περὶ τοῦτον ἐπιδεδουλωμένοι.* Plinius lib. 4. Epist. 21. *Cuius ego pro salute etc. hoc sum magis anxius, quod unicus est.* Ovidius: *Pavonis et multis mater desiderat unum, Quam quae flens dicit, Tu mihi solus eras.*

Ibid. *Suamque canicem distrahentis.]* Lib. 7. *Ambabus manibus cinerem canicem trahens.* et 10. *Trahensque cinere soridentem canicem.*

Ibid. *Quique solis praeter alios etc.]* Imitatur Plautina Pseud. ista: *Sed cur sedebas in foro, si eras coquus Tu solus praeter alios?* sic 1. Florid. *Solus ante alios catus canere?* et 4. *Hoc unum sibi prae caeteris desse.*

Ibid. *Exurgit alacer.]* Vide supra pag. [hui. Ed. 157. b.] notata.

Ibid. *Et percontatus quoniam loci etc.]* Lib. 1.

Percontato pretio, etc. viginti denariis praestitnavi, melius Vicentina editio, praecantatus, et praecantato legit: nam non hic simplex percontatio tantum, at quae actus secuturi praesya.

Ibid. *Sarcinulis quisque sumptis suis, vitam capessunt.]* Lib. 11. *Sumptis rursum quae quique detulerant, alaceres ad sanum reditum capessunt.* Glossae: *Sarcinae, ἀκέρυ βδομοπορία.*

Ibid. *Clamore etc. nominatim cientes illum invenant frequenter inelamant.]* Tardantem longo socium clamore requirunt. Lucretius lib. 4. *Pollantes comites cum montes inter opacos Quercimus, et magna dispersos voce ciemus.* Aeneid. 2. *Implevi clamore vitam, moestusque Creusam Nequicquam ingeminans, iterumque iterumque vocavi.*

Ibid. *Moex mora diutina commoti, mittunt et suis accessitorem etc.]* Florid. 3. *Sed ubi ditius aequo sedetur, nec Philemon usquam comparet, nisi ex promptioribus qui accedunt.* Vicentina editio, Oxoniensis MS. et quo Colvius usus, *hora diutina.*

Ibid. *Mira super conservo suo renunciat.]* Initio libri istius: *De eius exitio, et totius domus infortunio, mira ac nefanda etc. sic annuntiabat.*

Ibid. *Supinato illi etc. immanem draconem mandentem insistere.]* Superstare. Glossarium: *Ἐφίσταται, ἰμμίνω, ἰνίστο.* Ovidius Metamorph. 3. in Cadmi et draconis fabula: *Ut nequus intravit, lethataque corpora vidit, Victorique super spatios corporis hostem, etc.* Apud Quintilianum ille Declam. 12. *Velut infastatae aves super expirantes stamus.* Draconis pastores et bubulcos vorare soliti meminit et in Vita Hilariionis D. Hieronymus.

Ibid. *Nec ullum usquam miserimum senem comparere illum.]* Terentius: *Ille autem vir bonus nusquam comparet.* Florid. 3. *Noster: Neque Philemon usquam comparet.*

Ibid. *Qui cum prorsus hunc illum, nec alium locorum iniquitum praecipabantur.]* Haec absumptum ab Oxon. Cod.

Pag. 168. *Velociter se fuga proripiunt.]* Phaedrus: *Velut saltu fovea se liberat.*

Ibid. *Celerime denique longo itinere confecto etc.]* Oxou. et Vicent. hoc modo interperunt: *Nosque pellunt crebris tundentes fustibus celerime. Denique etc. celerime pellunt, intellige: neque clausulam verbo denique incipere Appuleio insolitum.*

Ibid. *Ubi compertum facinus oppido memorabile etc.]* Id est, facinus oppido memorabile, compertum si haec vera lectio, lib. 1. *Me vera comperta memorare, et 9. Fabulam suavem compertam.* Praefero ego quod in aliis libris: *Ubi coeptum facinus.* Donatus ad 5. 6. Eunuch. *Incipere, magnorum facinorum est.* et ibid. ad

Sc. 4. *Facimus mediocritia, incipimus ingentia.* Idem ad 1. 3. Phorm. *Incipere, proprie, quasi de re magna dixit.* Colvius *spectum facinus, ridicule.*

Ibid. *Servus quidam, cui cunctam familiae tutelam Dominus permiserat suus*] Dixi ad Matth.

24. 47.

Ibid. *Possessionem maximam etc. villicabat*] Glossarium: Οικονομῶν, villico. Οικονόμος, ὁ ἐπὶ τῆς οἰκίας, villicus. et in alio: Villicus, ὁ κατ' ἀρχὴν οἰκονομῶν.

Ibid. *Habens ex eodem familia conservam contigam*] Rationem ex his Terulliani disce: *Dominus disciplinae tenacissimi servis suis foras nubere interdicitur: scilicet, ne in lasciviam excedant, officia deserant, dominica extraneis promant.* In plerisque veteribus hoc loco *contigam.*

Ibid. *Quo dolore pellicatus uxor eius instric-ta*] Terent. 4. 4. Hecyrae: *Aegrae mulieres sunt, non facile haec ferunt.* ubi Donatus: *Nec facile ferunt pellicatum, neque amorem aliarum in viris.* Seneca Agam. *Ultimum est nupta malum Palam mariti possidens pellex dominus.* Glossae: Ζηλοντοπία, pellicatus. Onomasticon veteris: *Pellicatus, παλλακίς.* bene autem, *dolore pellicatus.* Cicero apud Priscianum: *Uxorem pellicatus dolore concitatum.* Servius ad Aeneid. 1. de Iunone: *Permata formā pueri velut pellicatus dolore, eum in avem vertit.* sic ira pellicatus apud Valer. Maximum 9. 14. et infra hic lib. 10. *pellicatus indignatio.* In Oxoniensi MS. et Vicentiana edito libro instructa: quod ad aliquid Beroaldo probatum. Colvius ex codice suo *instric-ta* et hic et alibi huius Scripsi reponit. Aldina lectio est *instincta*: quam ut veram sine scrupulo admitto, *Instingui*, est percelli, incendi, inflammari. Tacitus in Agricolae vita: *Instinctus ruentesque* (milites suos) *ira dispositi, ut etc.* Idem, vel alius quis, in de Clar. Orator. *Concitatitas, et velut instinctus.* Seneca Epist. 108. *His* (praeceptis) *instinctus, abstinere ab animalibus coepi.* Gellius 1. 11. *Impulsus atque instinctu extraneo naturalis illa Graeci vehementia indignuisse non optur existimanda est.* Gloss. Ἐρεθισμός, instigatio, instinctio: (ubi melius *instinctus* scribas.) Ibidem: Ολοσμός, ὁ παροξυσμός, *instinctus.* infra hic lib. 9. *His instincta verbis mariti audacissima uxor.* ibidem: *Insigni tutelae nimitate instinctus atque inflammatus.* et in lib. de philosophia: *Mentes Natura duce, instinctae ad ardorem eius.* ita enim in his omnibus Appuleii locis legendum credimus, clareque ex superioribus testimoniis probasse existimamus.

Ibid. *Cunctas mariti rationes*] *His accounts, rationes villicationis eius, quas Domino exhibendum habuit et approbandum.* In Apolo-

gia: *Neget eam rationibus villicorum subscripsisse.*

Ibid. *Et quicquid horreo reconditum continebatur, admoeto combustis igne*] Senec. Herc. fur. *O quam eruentur faeminas stimulat dolor, Cane patuit una pellici et nuptae domus! Seylla, aut Charybdis Sicula contorqueus freta, Alinus im-menda est: nulla non melior fera est.* Quae fortasse ex Eutripidae istis: Γουή γάρ ἐστι τ' ἄλλα μὲν φόβου πλέα, Κραχὴ δ' ἐξ ἄλλου καὶ σὺ δρον εἰσέρη. Ὅταν δ' ἐξ εὐδων ἠδικημένῃ κυρῆ, Οὐκ ἐστὶν ἄλλη φρον μιαιφροντέρη. Ex quibus forsitan desumpta et Ovidii illa: *Sed neque fulvus aper media tam saevus in ira, Fulmineo rapidus dum rotat orea canes: Nec lea cum catulis lactantibus ubera praebet, Nec brevis ignaro viperā laesa pede: Foemina quam socii deprensa pellice lecti Ardet, et in vultu pignora mentis habet.*

Ibid. *Quicquid horreo reconditum etc.*] Supra hic: *Quicquid in casula pretiosum conditum servabat, etc.*

Ibid. *Tori sui contumeliam*] In Apologetico: *Ita ei contumelia lecti sui vestigalis est.* ubi *malim vestigal* legi.

Ibid. *Iam contra sua saeviens viscera etc.*] Adeo vere argumento simili Horatius: *Exigit autem Interdum iste dolor plus quam lex ulli dolori Concedit.* et Seneca 1. 26. de Clementia: *Illā rationis expertia, et a vobis immunitatis crimine damnata, abstinent suis: et tuta est etiam inter feras similitudo; apud homines tantum, nec a necessariis quidem rabies temperat sibi, sed externa saeuque in aequo habet. Viscera, filiolum intellige.* Artemidorus lib. 5. *Τὸ σπλάγχνα τὸν παῖδα συμμίζουσαν* οὕτω γὰρ καὶ τὸν παῖδα καλεῖν ἕως ἐστὶ. Hieronymus ad cap. 17. Proverb. *Nimirum illud contra exteros, hoc contra sua viscera certamen agebant.*

Ibid. *Laqueum sibi neclit*] Infra hic: *Mortem sibi nexu laqui comparabat.* et 5. *Me statim laqueo nexili suspendam.*

Ibid. *Infantulumque, quem de eodem marito iamduum susceperat, etc.*] Ovidius ubi supra: *Coniugis admissum, violataque iura mariti, Barbara per natos Thracias ultia suos.*

Ibid. *Seque in praecellissimum puteum, appendicem parvulum trahens, praecipit*] Ovid. *Lacturā socii sanguinis ultra virum.* De Ivo Seneca: *Insulit frero, Mersura gnatum seque.* Pilius de re non dissimili, sed a causa dissimilima profecta: *Se cum marito ligavit, abiecitque in lacum.* lib. 6. Epist. 24. Oxon. hic, *Seque per altissimum puteum, etc.* quae lectio germanissima, supra lib. 4. *Per altissimum praeceptis in valem proximam etc. praecipiant.*

Ibid. *In praecellissimum puteum*] Porphyrius apud Fulgentium: *Puteum quoque te puto Quin-*

te, *Quanto altius magis es, tam magis despicere.*

Ibid. *Qui causam tanti sceleris uxori suae praestiterat*] Vicentina, et MSS. nonnulli, *luxuriae suae praestiterat*. quae fortasse sincerior scriptura, sic 6. hoc sensu *luxuria puerilis*, et 7. *luxuria amatoria*.

Ibid. *Nudum, ac totum melle illitum firmiter alligavit arbori ficinae*] Hieronymus in vita Pauli: *Perseverantem in fide Martiorem ecc. iussit melle perungi: et sub ardentissimo Sole ligatis manibus post tergum, resupinari: scilicet, ut muscarum (Appuleius hic formicarum) aculeis cederet, qui ignitas sartagine superasset. In lege Lyctorum (is Creta populus) ne quis Urbem suam Epicureus intraret: Ἐάν δέ τις ἀφικνῆται ἐρρασιόμενος, etc. δεδέσθω ἐν κύφωσι πρὸς τῷ ἀρχαίῳ ἡμερῶν εἰκοσίν, ἐπιβήμενος μέλιτι θυμῶς, καὶ γάλακτι, ἣνα ἢ μελίτταις καὶ μυῖαις δέσπῃον. (apud Suidam in Ἐπικούρου et in κύφωσι.) confer Plutarchum in vita Arcaerxis, Theodoretum Ἑλλήν. παύση. Serm. 9.*

Ibid. *Arbori ficinae*] Servius ad Georg. 1. *Sunt aliquae derivationes ex usu magis quam ex ratione venientes, ut quernus, illignus, ficulus, etc.*

Ibid. *Cuius in ipsa cariota stipite inhabitantium formicarum nidificae burriebant*] Oxon. *In ipsa cariota stipite*. Alii, *in ipsa cariota stipite*. Pro burriebant Beroaldus bullicebant: quae lectio ab aliis improbat, ut formicarum susurrus minus congruens, quos hac fictitia voce Appuleium expressisse putant. Huiusmodi animalculorum susurros ego nunquam audivi: in Codice Oxoniensi est *aberrabant*, unde facile *oberrabant* scribo. *oberrabant*, est, *huc illuc errabant*. Et quis tot aliis coniecturis hanc praefere gravabitur?

Ibid. *Et ultro citroque commebant multivaga scaturigine*] Ovidius Metam. 7. de quercu loquens: *Hic nos fugilias aspeximus ordine longo Grande onus exiguo formicas ore gerentes, Ringosque suam servantes cortice callem. Multivaga illud a Wotterio est, ad cuius editionis normam hic contextus formatus: in ceteris omnibus multivaga: quae scriptura reponenda. supra lib. 6. *Quant altiae superque altiae sepedum populorum undae*. Theocrit. 15. Μύρμηκες ἀνύρθμοι καὶ ἄρυστοι, qui loci non *multivagum* sed *multivagum* exprimitur, sic infra hic *multivagus ovium talis flagrum tessellatum* dixit: et supra lib. 6. *multivagus praes*.*

Ibid. *Ultrō citroque*] Glossarium: *Ultrō citroque, ἔξωθεν καὶ ἐνδοθεν* τούτῳτι, πανταχού.*

Ibid. *Parvis quidem, sed numerosis et continuis mortuiculis, etc.*] Plautus: *Iam ego te faciam ut hic formicae frustulatim differant.*

In vetere Onomastico: *Mortuicula, θυμῶ-τιον.*

Ibid. *Per longi temporis cruciatum* etc.] Cyprianus contra Demetrianum: *Saltem contentus esto dolorum nostrorum compendio, et simplici ac veloci brevitate ponarum; admove laniandi corporibus longa tormenta. Seneca 2. 5. de Benef. Acerrima est crudelitas quae trahit ponam.*

Ibid. *Carnibus* etc. *adesis membra nudarunt, ut ossa tamen viduata pulpis* etc.] Hieronymus ad cap. 37. Ezechielis: *Ossa cum aliis ossibus nervorum vinculis colligantur, deinde implentur carnibus: et desuper ob pulchritudinem extenditur cutis, quae nudarum carnum operat feditatem.* In Oxon. et Florent. melius, *ut ossa tantum.*

Pag. 169. *Nitore nimio candentia*] Infra lib. 9. *Demonstrat novitate nimia candentes arcus.*

Ibid. *Haec quoque destabili deserta mansione* etc.] Virgil. *Hanc quoque deserimus sedem.*

Ibid. *Paganos in summo luctu velinquentes*] Est qui in summo luctu scribendum confidentissime adfirmat. cum primo luctu Terentium non ignorari dixisse: ut Matti 20. 1. ἔμα πρῶτι. ac interim id non est in primo luctu: nec meminisse Plautum aut alium tali modo locutum, adde quod et supra hoc libro occurrit ista: *Haec ille etc. illacrymans, graviter affectis rusticis annuntiabat. ubi graviter affecti rustici, sunt fere quos hoc loco Paganos in summo luctu vocat.*

Ibid. *Campestres emensi vias*] Onomast. vetust. *Campestris, πεδινὰ χωρία.*

Ibid. *Civitatem quandam* etc. *iam fessi pervenimus*] Lib. 9. *Ad hortulum nostrum iam fesso equo diverterat.* Sallustius Iugurthino: *Diu multumque fatigati tandem in castellum perveniunt.*

Ibid. *Inibi Larem sedesque perpetuas pastores illi statuere decernunt*] Supra lib. 4. *Secum eos animadverteram colloquentes, quod in proximo nobis esset habenda mansio, et totius vitae finis quieta: eorumque etiam sedes illa et habitatio.*

Ibid. *Et annonae copiosae beata crebritas*] Glossae: *Εὐθνή, Copia, ubertas, annona, etc.* In Oxon. et vett. edit. *celebritas.*

Ibid. *Inventoribus refectis corporibus quo veniunt cariotes videremur*] Sic apud Philonem (lib. ὅτι πᾶς ὁ σπουδ, ἐλεύθ.) *δελφῶναι καὶ πρῶτα ὄντε μέλλει πειράσκειναι, τρεφῆτε ἐπιμελεστέρας εἰς εὐσκαρίας πιαίνει.* Lucianus in *Vit. auct.* *Στῆσον ἐξῆς παραγωγὴν τοῦ βίου: ἄλλα κοσμάσας πρότερον, ὅπως εὐπρόσοποι φανῶνται, καὶ ὅτι πλεστοὺς ἐπέξωνται.* Editio-Vicent. *quo vendibiliores videremur*, et sic multi MSS. In vetere Onomast. *Vendibile, τιμαλφές.* Oxon. *Fuxens*, et alii, ut hic editur. *tentabam* ego, *quo vendi carius videremur.*

id est, quo carius venderemur, sic 9. *Molae*, quae maxima videbatur, etc. adstituit, et alibi in his libris.

Ibid. *Ad mercatum producimur*] Infra lib. 9. *Productum me, voce praecois venui subiciunt*. Terentius Heautont. Omnes produci ac vendidi. Donatus ad Eiusdem Eunuch. 1. 2. *Produci res venales dicuntur*.

Ibid. *Magnaque voce praecois*] Vide supra pag. [hui. Ed. 195, a.] dicta. infra hic de eodem: *Voce rauce saucius*.

Ibid. *At me etc. cum fastidio plerique praeteribant*] Abies iactabunda, ad dumum, in Avieni fabulis: *In me suspensus explicat aura sinus: At tibi deformem quod dant spineta figuram, Despectam cuncti praeterire viri*. Hesychius: Παρειμένος, etc. καταπεφρονήμενος. Seneca cur bon. vir. etc. *Fortuna fortissimos sibi pares quaerit, quosdam fastidio transit*. Supra lib. 4. de vetula: *Fastidium Orci*.

Ibid. *Qui de dentibus nostris acritatem computabant*] Xenophon in de re equestri, Suidas in κατηρκότα. Hesychius in λιπογέμονες, et γνῶμα sic enim, non γῶμα scribendum.

Ibid. *Manum cuiusdam etc. mordicus arripit*] Aristophanes Pluto: Ὀδῆξ ἔλαβον μιν. Scholiastes: ἀντί τοῦ, τοῖς ἰδοῦσιν αὐτῶν ἔλαβον.

Ibid. *Circumstantium*] Oxon. circumstantium.

Ibid. *Et rauce voce saucius*] Ita, *raucam praecois vocem* 1. 3. Sidonius. Servius ad Aeneid. 11. *Raucum τῶν μέσων* modo enim canotam significat, modo vocem pessimam.

Ibid. *In meas fortunas ridiculos construebat iocos*] Hinc 1. 85. *Martialis, facetus praeco*.

Ibid. *Extritis unguis debilem*] Supra lib. 4. *Unguibus extritis claudus et titubans*. Seneca Epist. 57. *Iumenta in molli palustri que pascuo saginata, cito subteruntur*.

Ibid. *Et colore deformem*] Oxon. et tres alii MS. dolore d. quod alii quidem probant, ego non intelligo.

Ibid. *Et in lebeti pigris ferocem*] Pigrum ad portanda onera, et id genus ministeria subeunda: ferocem ad calces elevandas, et mulieres incurandas. In nonnullis haec, et inerti p. f.

Ibid. *Nec quidquam amplius quam rudervarium cribrum*] Vide supra pag. [hui. Ed. 213, a.] notata.

Ibid. *Quare vel donemus eum cupiam, etc.*] Claudianus de Eutropio: *Omnes poenitit praesi, venunusque redibat Dum veni potuit: postquam deforme cadaver Mansit, et in rugas totus deflexit aviles: Iam specie doni certatim limine pellunt. Et foedum ignaris properant obrudere munus*.

Ibid. *Si qui tamen foenum suum perdere non*

gravatur] Facetus praeco ille apud Martialem, colles venum exponens: *Quis faceret pretium nisi qui sua perdere vellet?*

Ibid. *Cachinnos circumstantibus commovebat*] Infra lib. 9. *Risum toto coetu commoveram*.

Ibid. *Ulla fortuna mea saevissima, quam per tot regiones iam aufugiens, effingere etc. non potui, etc.*] Apud Virgilium: *Nunc eadem fortuna viros tot casibus actos Insequitur*.

Ibid. *In me coecos detorsit oculos*] Lib. 7. *Coecam, et prorsus excoulatam esse Fortunam*.

Pag. 170. *Duris meis casibus*] Vide supra pag. [hui. Ed. 211, a.] notata.

Ibid. *Mire pertum*] Colvius, mi e re reptum. commento (ut mihi videtur) mire, et ab re reptum. In Apologia Noster de speculo: *Cum in eo visitur imago mire relicta*.

Ibid. *Cinaedum, et senem*] Ibidem, de Rufino quodam: *In hac etiam aetate qua nunc est, qui ipsum perdespuit multi sunt, ubi plura pag. 164. notata. Sarisberiensis 3. 13. Polycratici: Pudet dicere, quod seipsos viri aetate proveciores et sensu, turpitudinis tantae non subtrahant: et cum eos in nobilitate sexu Natura creavit, ad deteriores, quantum in ipsis est, ex innata malitia prolabantur: effaeminati vitio et corruptela morum, cum tamen Naturae beneficio foeminae esse non possunt*.

Ibid. *Calvum, etc. cincinnis semicanis et pendulis capillatum*] Erat ἀνεφλαυντίας εὐλας, ut in Navig. Lucianus loquitur. Martialis ad Labienum 5. 50. *Sunt illinc tibi sed et hinc capilli, Quales nec puerum decere possint: Nudum est in medio caput, nec ullus In longa pilis arca notatur*. Idem ad Marinum 10. 83. *Raros colligis hinc et hinc capillos, Et latum nitidae Marine calvae Campum temporibus tegis comatis, et in fine: Calvo turpius est nihil comato*.

Ibid. *Unum de triviali popularium fece*] Natum in trivis. Scholiastes vetus florantii ad Serm. 2. *Balathroni, scurrae, et triviali*. vide ad Act. 17. 5. notata.

Ibid. *Qui per plateas et oppida cymbalis et crotalis personantes, Deamque Syriam circumferentes, mendicare compellunt*] Tertullianus in Apologetico: *Circuit cauponas mendicantes religio*. Ibidem: *Non sufficimus et hominibus et Diis vestris mendicantibus opem ferre*. vide Suidam in Περυσία Ἀρεμῆς. Infra hic lib. 9. *Divinis exuvitis onustus, cum crotalis et cymbalis circumferancum medicandum prodeor ad viam*. Et nota, per plateas, Augustinus Civ. D. 7. 26. de hoc genus aereusatoribus: *Per plateas vicisque Carthaginiis, etiam a populis unde turpiter viverent exigebant*.

Ibid. *Ille Cappadocum me et satis forticulum denunciat*] Vegetius 4. 6. *In permutatis casibus vel distrahendis maxime fraudem patriae solet*

afferre mendacium: volentes enim carius vende-
re, generosissimos fingunt. Intempestive Lipsius
huius loci lectionem immutat.

Ibid. *Sed ipse scilicet melius istud de sua no-
vit professione*] In Glossis: De professione, ἀπὸ
τοῦ ἐπιτηδεύματος, et id nil ad istius loci sen-
tentiam. professionem heic natalium professionem
intelligi, quae praecise in l, non nudis. Cod. de
probat. et l. statim. Cod. de fide instrum. pro-
fessio, ut hoc loco, vocatur, cur autem de asi-
no loquens ita loceatur, ex sequentibus apparet.

Ibid. *Quamquam enim prudens etc.*] Fortasse
imprudens scribendum. Obscuri admodum loci
potest haec sententia esse, acceam eius ex na-
taliu tabulis multo certius quam ex dentibus
explorabis, natalium inquam, potest fieri enim
ut imprudens legem Corneliam incurram, dum
tibi civem Romanum pro servo vendo: quin eme
tamen etc. quasi mancipium, quod poterit te
foris, poterit et domi iurare. ἔγκλημα autem,
sive crimen dixit, non poenam legis, quia im-
prudenter vendens.

Ibid. *Quin enis etc.*] Plautus Persa: *Quin tu
hanc emis?*

Ibid. *Bonum et frugi mancipium*] Horatius,
etiam ex mancipii persona: *Sum bonus et frugi.*
supra lib. 5. *Honesta haec, et natalibus nostris,*
bonaque tuae frugi congruentia? et 4. *Statui*
etc. asinum me bonae frugi Dominis exhibere.

Ibid. *Quod te et foris et domi poterit iurare*
Id est, qui foris circumgestanti tibi Deam cornu
operis ambulare poterit, domi vero promiscui
openis concubitus partiariorum agere: ut infra de
iuvene corpulento his usibus inserviente loquitur.
Ita tractat cinaedum praeco: ita falsum hoc dic-
terium capiendum.

Ibid. *Odiosus emptor aliud de alio non desinit
quaerere*] Glossarium: Περιεργάζομαι, sciscitor,
otiose ago, videtur otiosè legendum, odiosi
dicebantur molesti percontatores: et odium, in-
tempestiva ac nimia interpellatio. Plautus: *Ene-
as iam me odio.* Terent. Hecyra: *Tundendo,*
atque odio efficit denique, etc. Ibidem: *Cum*
is hoc odio, ubi Donatus: *Instantia ac molestia.*

Ibid. *Percontatur anxie*] Glossae: Πολυπρω-
γεῖν, sciscitor, percontor.

Ibid. *Fervorem, (inquit) non asinum vides*
Lib. 7. *Emasculare, et quovis vervece mitiorem
efflere.* Lactant. 3. 26. *Da mihi virum qui sit
iracundus, effraenatus: paucissimis Dei verbis
tam placidum quam ovem reddam.* Scripior vit-
tiam illudstrum, de Fabio Maximo: *Ovicula a
clementia morum dictus, de Eodem eadem Plu-
tarchus.* Cyprianus in de zelo et livore, de
Christo loquens: *Gregem suum ovem vocat, ut
innocentia Christiana evibus exaequetur, agnas
vocat, ut agnorum naturam simplicem simpli-
tatis mentis imitetur.* Chrysostomus: Ἐαν ἰδω-

μεν ἄνθρωπον ἡμερον, λέγομεν, πρόβατον δ ἄν-
θρωπος. Basilus ad illa Esaiæ 7. Θρήψι ἄν-
θρωπος δάμαλιν βοῶν, καὶ δύο πρόβατα. Ἀντι-
τοῦ, ἡμέρον, καὶ ἐπεικούς etc. ἦθος, πρόβα-
τα τροπικῶς προσηγορεύεσθαι: et post: πρόβατα,
οἱ χρηστότεροι τῶ ἦθι. Aristophanes Pace: Ὡς
ἐσθμὲν ἀλλήλοισι ἀντι τοῦ τρόπου, ubi Scho-
lia: Εὐθεις etc. ἢ πραεῖς καὶ μαλακοί. ex quib-
us (ut saepicula) Suidas: Ἀμυνοί τρέπουσ' ἀν-
τι τοῦ, πραεῖς, εὐθεις, ἀπλοί. Theodoretus
in de Providentia: Ταῖς ἀπλάϊς καὶ ἀκακοῦθις
ψυχαῖς ἐκ τῶν ἐπινοουμένων ζῶων τὰς προσηγο-
ρίας τεθείασιν.

Ibid. *Ad usum omnem quietum*] Florus 4. 11.
Habiles in omnia quae usus poscebat. sic, *habi-
lia ad ministerium mancipia,* in l. 37. ff. de ac-
dilit. edicto. Cicero Nat. Deor. 2. *Ad usum
aptus.*

Ibid. *Non mordacem, nec calcitronem*] Glos-
sae: Δικτικῶς, mordosus. Pollux, ubi de equi
vitiis: Δάκνων, λακτικῶν, etc.

Ibid. *Sed potius in asino corio modestum homi-
nem habitare credas*] Lege, ut in Oxoniensis
et aliis, *Sed prorsus ut in asini etc.* supra lib. 6.
*Quod si vere Iupiter mugivit in bove, potest in
asino meo latere vel vultus hominis, vel facies
Deorum.*

Ibid. *Modestum hominem*] Scholiastes vetus
Horatii: *Vulgo simplex modestus dicitur.* Glos-
sae: *Modestus, melius feminus.*

Ibid. *Quae res cognitu non ardua*] Absunt
ab Oxon. MS.

Ibid. *Si faciem tuam mediis eius feminibus
immiseris*] Est iocus παρὰ προσδοκίαν debebat
manum tuam, non faciem. Oxon. Palat. et alii
femoribus, melius feminibus, sic 10. *Titone in-
ter media femina detruso,* et in Apologetico:
interfeminium tegat. Columella (qui et belle
Appuleium illustrat) 6. 2. *Mox etiam convenit
zota terga tractare, et respergere mero, quo
familiariores bubulco fiant: veniri quoque et sub
femina manum subicere, ne ad eiusmodi tactum
postmodum pavescant.*

Ibid. *Facile perclitaberis, videns quam gran-
dem tibi demonstret patientiam*] Patientiam heic
Elmenhorstius caput pro natura, id est, mem-
bro salaci: ego simpliciter accipio, supra 7. idem
asinus iste: *Nimia (pueri) insolentia expugna-
ta patientia mea.* Pro videns, sunt qui videbis
legunt, recte autem utrumque abest a MSS. et
veteribus editionibus. *Perclitaberis,* inquit,
(id est, experieris,) quam grandem etc. sic 9.
*Patefactis foribus, an iam sim manusfactus per-
clitantur.* Terentius Andr. 3. *facere periculum
dixit.*

Ibid. *Tractabat dicacule*] Sic supra 5. *ridicule
tractare.* lib. 9. *ludice tractare,* et infra hic,
(si vera lectio) *ridicule laudare.* *Dicacule,* it-
[S: 2]

risorie. Onomast. vetus: *Dicaeulus*, *σικπιτικός*. Scholiastes vetus Horatii: *Dicaeus sunt, qui risum movent maledicendo, qui habent ioca mordacia*. hinc supra 1. *probrum dicaeule dicere*, *εἶπα et tractandi vox illudenti*. Terent. Heaut. 2. 3. *Haec arte tractabat virum*. Apud Gellium libri 8. cap. 14. *lemmate: Ignominjatus tractusque*. et *lemmate 18. libri 7. Quem in modum Phavorinus tractaverit intempestivum quandam de verborum ambiguitatibus quaerentem*. Neutiquam Phavorinus *tractabat*, at *tractabatur*, ut interpellator intempestivus: quod ex serie totius capitis apparet, et praecipue his verbis eius: *Non tempestive hunc hominem accessimus*. corrigenda itaque vulgata lectio, et hoc modo formanda: *Quem in modum Phavorinum tractaverit quidam* (aut si malueris *Grammaticus qui dam*) *intempestive de verborum ambiguitatibus quaerentem*.

Ibid. *Cognio cavillatu*] Gloss. *Cavillatio*, etc. *εἰρωνεία*.

Ibid. *Sed ille etc. similis indignanti*] Hege-sippus 2. 2. *At ille indignanti similis*, etc. Virgilius: *Indignanti similem similemque minanti*, supra hic lib. 7. *Doletis atque indignanti similis*. 2. *Lixae temulento similis*, et 10. *Tristes, et iratis similes*. Augustin. Confess. 9. 11. *Quaerenti similis*. Gellius 7. 17. *Oscitans, et hallucinanti similis*.

Ibid. *At te (inquit) cadaver surdum et mutum etc.*] Lib. 9. *At te nequissimum et periturum caput*, etc. Cum iocis velitari iste non posset, se ad diras convertit. Chremylus cum Paupertate disputans apud Aristophanem: *Ἄλλῃ σέ γ' ὁ Ζεὺς ἐξέλεσσε*, ubi Scholia: *Ἐπιστομῆδης παρὰ τῆς Πενίας* etc. *εἰς κατάρας τῶν λόγων ἔστρεψε*. In haec Appuleii verba sic Beroaldus: *Imprecatur ut irā Deorum obsurdescat, obmutescat, excoecetur*. non ita est: imprecatur coecitatem tantum, cetera convicio prolata. sic supra 190. *Etiame tu busti cadaver?* ubi Claudianum vide, ita Cicero Pisonem *cadaver et carnem putridam* vocavit, simile convicium *κωφός καὶ τυφλός* apud Arrianum 4. 8. in Epicetum. Bene autem *surdum ac mutum cadaver*, sic, *cadaver κωφὸν καὶ ἄνωνδον* Moschio Syracusano dixit.

Ibid. *Sabadius*] Al. *Sabazius*, de hoc alii pluscula.

Ibid. *Cum suo Adone Venus Domina*] Servius ad Aeneid. 5. *Singula Numina habent inferiores potestates, quasi ministras: ut Venus Adonim, Diana Viridium: Venus Domina* hic, ut 5. ad eandem: *Quid tale Domina deliquit filius tuus?* sic, *δέσποινα Ἄρτεμις* (ni fallor) apud Sophoclem.

Pag. 171. *Scurrilibus etc. velitaris iocis*] Ita Gellii 6. 11. *Maledictis velitari*, apud Titianium

verbis velitari, et Nostrum in Apologetico; *calumnii velitari*. V. Festum Pompeium.

Ibid. *Immento fera posse Deam committere?*] Sic equo fera imponere. lib. 37. apud Iustinum. ubi frustra doctissimus vir τὸ equo pro glossamate expungit.

Ibid. *Ut turbatum repente divinum deicit simulacrum?*] De idoli cultore 13. 15. Sapienciae Scriptor: *In pariete ponens illud, et confisumans ferro, ne forte cadat prospiciens illi*. Baruch. 6. 26. de Diis fictitiis: *Ἐπ' ἡμῶς φέρονται*, etc. *ἀσχύροντες δὲ καὶ εἰ θεραπεύοντες αὐτῶν, διὰ τὸ μήποτε ἐπὶ τῆν γῆν πέσω*. Pro turbatum, disturbatum malo. sic lib. 7. *Disturbato gestamine*, et 9. *Mensas impetu meo etc. disturbo*. Onomasticon vetus: *Disturbo*, *ἀταξίπρω*.

Ibid. *Et Deae meae humi iacenti aliquem medicum quaerere*] De medico apud Plautum in Menaechem. ille: *Tandem vix ab aegrotis venit: At se obligasse crus fractum Aesculapio, Apol. lini autem brachium*. Philippus ad Alexandrum filium apud Lucianum Dial. inort. *Ἡ τις οὐκ ἐν ἐγγέλαιον ἔργων τῶν τοῦ Διὸς ἴδω λειποψυχούτων, δέδωκεν τῶν λατρῶν βοήθειαν*; etc. et nota, *Deae humi iacenti*, infra hic, *Dea veliculu meo sublata, et humi reposita*, et post de Badem: *Simulacri iacentis contemplatiene*.

Ibid. *Cogitabam subito velut lymphaticus exilire*, etc. *sed praevēnit cogitatum meum emptor anxius*] Lib. 4. *Cogitabam totum memet pronum abire*, etc. *sed tam bellua consilium meum praevēnit sors deterrima*. *Emptor anxius* hic, est qui Horatio *hians emptor*. quo spectat et *calor licitantis* in l. 9. ff. de public. et vectigal.

Ibid. *Ut me ferocitate cernens exasperatum, emptorem destitueret*] Apud Plautum ille in Menaechem. *Ego me assumidem insanire ut illos a me absterream*. *Ferocitate exasperatum*, ut supra hic de canibus: *Praeter geminam ferocitatem tumultu suorum exasperati*.

Ibid. *Pretio depenso statim*] Glossae: *Pretium*, *τίμημα ἐπὶ τῆς ἀνίας καταβλλόμενον*.

Ibid. *Quod quidem gaudens Dominius, scilicet taedio mei, facile suscepit*] Psalm. 44. 13. *Vendidisti populum tuum sine pretio*, ubi (apprime ad Appuleii illustrationem) Diodorus: *Πέπρακας ἡμᾶς etc. τοῦ μηδενός* (id est, pretio vilissimo) *τὸ πο γὰρ λέγει, ἄνευ τιμῆς ὡς ἀχρηστέως δούλους, καὶ οὐδενός ἀξίον*.

Ibid. *Tunicula sparte etc.*] Ita Scaliger emendavit ad Festum verbo *Tunicis*.

Ibid. *Tradidit Philebo*] Traditio emptionem sequitur.

Ibid. *Novitium famulus*] Glossae: *Novitius*, *νεώνητος*.

Ibid. *De primo limine proclamar*] Ostenditur

studium eius eloquendi quod praestinaverat. Aeneid. 11. Et moestas alto fundunt de limine voces. ubi Servius: Ad preces festinantium mulierum desiderium ostenditur, supra hic lib. 5. Iam inde a foribus boans, simile hic infra, ab ingressu statim primo constrepere.

Ibid. Sed illae puellae chorus erat cinaedorum] Lib. 10. Sed isti Castores erant scenici pueri.

Ibid. Quae statim exultantes in gaudium, fracta, etc. et effeminata voce clamores etc. intollunt] In Hecyra Terentii: Postquam adspexere ancillae advenisse; ilico omnes simul Laetae exclamant, etc. Vocē fracta, ut apud Gelium 3. 5. infractam vocem: apud Senecam Epist. 90. molles et infractos cantus: et Xiphilinum in Hellogabalo Φωνή κεκλασμένη. Bene autem fractam vocem effeminatam vocat. Isidorus 2. 12. de Offic. Ecclesiast. Vox lectoris simplex erit, etc. plena spiritu virili, etc. non fracta, nec tenera; nihilque foemineum sonans. Hesychius: Θηλυρήϊδες κατὰ κεκλασμένον.

Ibid. Exultantes in gaudium] Servius ad Aeneid. 10. Exultare, est gaudere. Minucius-Octavio: Quanto, quamque impatienti gaudio exultaverim.

Ibid. Non corym pro virgine, etc.] Porphyrius περί ἄποχ. β. Ἐίδετο (ante tempora Hadriani) καὶ ἐν Λαοδυνείῳ τῇ κατὰ Συρίαν τῇ Ἀδύγα κατ' ἔτος παρθένας, οὐν δὲ ἔλαφος. De Iphigenia (quae hic innuitur) est fabula pervulgatissima.

Ibid. Heus aiunt etc.] Oxon. Heus civiter, etc. sub quo fortasse laet quid, quod in transitu non eruo.

Ibid. Cave ne solus excedas etc.] Lib. 4. Ut equus meus tanta copia, et quidem solus potius, Saliares se coenasse coenas crederet. Iuvenal. 1. Poena tamen praesens etc. ubi vetus Scholiastes: Quod solus voraverit quod multis sufficere potuisset. Lucilius apud eundem Scholiasten Sat. 9. Gustavi crustula solus. sic, πλάκωστα αὐτὸς μόνος καταπίειν; apud Arrianum 1. 18. in Epicetum. et, τὰς ἄρας ἐπικλείσμενους, τρυφῶν μόνος, apud Lucianum. Iulianus in Epistolarum fragmento: Πάντας ἀπελάσομεν, ἵνα μόνος τὰ κοινὰ δῶρε etc. ἀρπάσωμεν. quibus adde ex Platone et Euripide iam statim adducenda. Ab ista galie voluptate ad inguimum hic translatio facta. sic 9. Solus ipse cum puero cubans, gratissima corruptarum nuptiarum vindicta perfruebatur. et apud Petronium: Errantem (puerum) sua veste circumdedit, ac domum abduxit: credo ut tam magna fortuna solus uteretur. Propert. Fruar ὁ solus, amore meo.

Ibid. Tam bellum scilicet pullulum] Plautus Cas. Meus pullus, meus passer, mea columba, etc. Festus Pompeius: Antiqui puerum quem quis amabat, eius pullum dicebant.

Ibid. Sed nobis quoque tuis palumbulis nunquam impertias] Euripides: Μετάδες Φίλοισι σοῖσι οἷς εὐπραξίας, καὶ μὴ μόνος τὸ χριστὸν ἀπολαβὼν ἔχει. In Lyside Platonis: Τῆς ὑμῖς αὐτῷ μόνος ἐπιτύχῃς; ἡμῖν τε οὐ μεταδίδοτε τῶν λόγων. Plenius in Appuleio legas, indidem nonnunquam impertias, supra lib. 3. Et impertire nobis unctulum indidem.

Ibid. Collatitia stipe etc.] Ita non semel vei uno 14 libro (imitatione Appuleii nostri) Ammianus Marcellinus. Appuleius ipse in Apologia: Collatis sextantibus.

Ibid. Circumgestantibus Deam cornu canens adambulabat] Ovidius in de Ponto: Ante Deam matrem tibicen adunco Cum canit, etc.

Pag. 172. Appositis largiter cibariis etc.] Hesychius: Ἐπιδαψιλεύμενος, etc. ἐπιχαρῶν πλουσίως. ita enim tenore uno in vulgatis male divisa legitur.

Ibid. Et Dominis placeas] Symmachus: Ita me Di Dominis probabilem praestet.

Ibid. Et meis defectis iam lateribus consulat] Spurcissimi et propudiosissimi laboris nimitate exhaustis. In Priapico: Defecit latus, et periculosa Cum tassi miser exspno salivam. Martialis: Rumpis Basse latus, sed in comatis. Iuvenalis: Nec queritur quod Et lateri parcas, nec quantum iussit anheles. Infra hic, in eiusdem infamiae scaena: Rusticium, industria laterum atque imi ventris bene praeparatum.

Ibid. Haec audiens, iam meas futuras novas cogitabam acrumnas] Apud Ciceronem ex veteri Tragoedia Tuscul. 3. Futuras mecum commentabar miseras. In Hecyra Terentiana: Lacerymo, quae posthac futura sit vita cum in mentem venit. supra lib. 6. Quam (sententiam) meis tam magnis auribus accipiens, quid aliud quam meum crastinum deslebam cadaver?

Ibid. Deformiter quisque formati] Ὁξύμορον, quale 9. illud, Farinulento cinere sordide candidavit.

Ibid. Facie coenosa pigmento delicta] D. Augustinus de hoc genus aeneatoribus: Facie dealbata, fluentibus membris etc. per plateas viscosque Carthaginis, a populis unde iupiter viverent, exigebant.

Ibid. Et oculis obunctis] Id est, palpebris, vide ad Apologiam pag. 174. dicta.

Ibid. Mitellis] Servius ad Aeneid. 4. Quibus effeminatio crimini dabatur, etiam mitra illis adscribebatur. In vetere Onomastico: Mitellae, μίτρες.

Ibid. Crocotis] De his iam alii.

Ibid. Tunicas albas in modum lanciolarum etc.] Cyprian. Sacerdotes tunicis multiebris iidem Interius ritum cultu exteriori fatentur, virgatas haec tunicas recte Beroaldus intellexit. Casaub. etiam ad marginem Appuleii sui βαββαπιδος ζυτῶνας alliverat.

Ibid. *Deamque serico contextam amiculo etc.*] Vide Baruchi 6. 12.

Ibid. *Euanter*] Servius ad Aeneid. 6. *Euanter, haecantus: a Libero, qui Euan dicitur.*

Ibid. *Incitante tibiae cantu lymphaticum tripudium*] Seneca Epist. 103. *Quidam ad magnificas voces excitantur, alacres vultu et animo: nec aliter concitantur quam solent Phrygii tibicinis sano semiviri.* Iuvenal. *Cum tibia lumbos Incitat.* Phaedrus de tibiae: *Cuius flatibus Sobolat incitari saltantis vigor.* Lucretius: *Et Phrygio stimulat numero cava tibia mentes.* Horatius: *Pulso Thyas aut concita tympano.* Chrysostomus Homil. de tribus pueris: *Τὸ λεγόμενον τῆς Μουσικῆς ὄργανα τοῦς ἄφρονας δεινῶς etc.* Ἐξεβάκχου. Iamblichus de commissatore iuvene: *Ἐξήπτητο καὶ ἀνεζωπυρίτο ὑπὸ τοῦ ἀλύματος.*

Ibid. *Nec paucis percursatis casulis*] Melius Oxon. *castellis.* Ex eodem et aliis membranis pererratis lege. Virgil. *Pererrato status quoae denique Ponto.* ubi Servius: *Hoc verbo ostendit erroris longinquitatem.*

Ibid. *Ad quandam villam possessoris Britini*] Puto rectius *beati*, quomodo in Fuxensi libro, et alio a Beroaldo laudato. compendium scripturae illius, habet et Oxon. MS.

Ibid. *Crinesque penulos rotantes*] Statius: *Quatit ille sacras in pectore pinus, Sanguincosque rotat crines.* Servius ad Aeneid. 10. *Mater Deum dicta Cybele, ἀπὸ τοῦ κυβιστῶν τὴν κεφαλὴν quod semper Galli motu capitis per furoribus comam rotantes, ululatu futura pronuntiabant.* Euripides *πλοκάμους ἴπτειν καὶ προσέειν* dixit. Lucianus de Alexandro pseudomante: *Σείων τὴν κόμην ἄιστον, ἄσπερ τῇ μητρὶ ἄγρίουτρες τε καὶ ἐιδεάζοντες, ἐδημηγυρίες.* Lucret. ubi supra: *Terrificas capitum quatientes Numine cristas, Dictaeos referunt Curetas.* adde quae heic Colvius, et in Omissis.

Ibid. *Ad postremum etc.*] Florent. *Ac postremum:* habemus quidem in Glossis, *Tὸ τελευταῖον, denique, postremum,* etc. et apud Tacitum Ann. 1. item adverbialiter, nil muto tamen: nam et infra lib. 9. *ad postremum* dixit. Virgil. 6. *Sic demum etc.* ubi Servius: *Ad postremum: h. e. novissime.* Iuvenal. Sat. 3. *Ad summam etc.* ubi Schollastes: *Ad postremum:* et Gellius 16. 19. *Cantus ad postrema.*

Ibid. *Ancipiti ferro*] Id est, securibus iis de quibus supra locutus, Hesychius: *Κρόπιον ἄξιον διαστρωγῆς.* Virgilius 11. *ferum bipenne* dixit. ubi Servius *bipennem, securim* exposuit. et Aeneid. 7: *Ferro ancipiti decemunt.* Servius: *Utriusque noxio: dicit autem aut gladios aut bipennes.*

Ibid. *Sua quisque brachia dissecant*] Statius ubi supra: *Consumptaque brachia ferro Debili-*

tant. Lucianus de Corybantibus: *Ἐο μὲν αὐτῶν τίμνεται ξίφει τὸν πῆχυν, ἡ δὲ etc.* Prudentius in Romani passione: *Cultrum in lacertos exerit fanaticus, Sectisque matrem brachium placat Deam.* Cyprianus: *Mente fremunt, lacertant corpus, fundantibus eruoere.* 1. Reg. 18. 28. de Baali sacerdotibus: *Incidebant se iuxta ritum suum cultris et lanceolis.* vide Senecam apud Augustinum de Civit. Dei 6. 10. Martialis: *Alba minus saevius lacertant brachia cultris, Cum furit ad Phrygios entha turba modos.*

Ibid. *Anhelitus crebros referens*] Lib. 11. de sacerdote altero illo: *Fatigatos anhelitus trahens.* Donatus ad 4. 4. Phorm. *Harioilus quasi fariolus, a satis, et fando: cum f pro h, et item h pro f in multis locutionibus ponatur: an quod imitatur aspirationem in exhalando: nam halitus solent excludere mortalem animam ut divinam recipient.* Pollux 1. 1. de oraculis et prophetis agens: *Τὸ πνεῦμα δὲ εἶπος ἦν, καὶ, ἄπυδον μαντικῶν, καὶ ἄσθημα διαμρόνιον.* Dio Chrysostomus de Regno 1. *Ταῦτα δὲ ἔλεγεν, οὐκ ἄσπερ οἱ πολλοὶ τῶν λεγομένων ἐξείων ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν, ἀσθμαίνουσα, καὶ περιδουῖσα τὴν κεφαλὴν, etc.* ἄλλὰ πάνν ἔγκρατῆς, καὶ σωφρόνης.

Ibid. *Velut numinis divino spiritu repletus, simulabat, etc.*] Simulabat se *θεόληπτον.* Iul. Paulus recepit. sentent. 5. 21. *Vaticinantes, qui se Deo plenos simulant, et.* Isidorus Orig. 8. 9. *Divinitate se plenos simulant, et astutia quadam fraudulenta hominibus futura coniectant.* Noster in de Mundo: *Velut Prophetae quidam Deorum maiestate efflantur ceteris, quae divino beneficio soli vident. legendum videtur, qui Deorum maiestate pleni, efflantur etc.* et nescio an iam alibi hunc locum emendaverim Apud Senecam Susor. 3. Ovidius: *Foror huc et illuc, ut plena Deo.* Servius ad Aeneid. 6. *Nondum Deo plena, sed afflata divinitate Numinis.* Pollux ubi supra: *θεοὶ πλήρεις* et, *θεοὶ πληρωμένοι* Suidas: *Κατεβαρχεύοντο τούτους, ἐνεβουσίων, ἐπιπνείας τινὸς πληρωθέντες.*

Ibid. *Simulabat sauciam recordiam*] Heliodorus 7. *Ὅς τινα τῶν ἀγυρτῶν, ἢ καὶ ἄλλως ἐξεστικώτων παρήμοισιν.* Lucianus de Alexandro pseudomante: *Μεμνημένοι προσποιούμενος ἐνίοτε, καὶ ἄφροῦ ὑποτιμητὰς τὸ στόμα.*

Ibid. *Quasi Deum praesentia soleant homines etc.*] *Χαριεντισμός* qualis apud Ciceronem ille Tuscul. 3. *In luctu capillum sibi vellere, quasi calvities morer levaretur.* Est in aliis hic, *Quasi Domini praesentia.* quis vero *Dominius* ille? mirum neque *Deum*, nec *Domini*, sed *Divini* legendum, lectionem hanc compendiose exhibet Oxon. cod. in quo *Divini* exeratim: nec tantum in illo MS. sed et in veteri Vicentina editione. pro voce minus cognita autem, notiosem obtuli-

serunt nobis. Divinum, θεῶν. et hinc in Apologia Noster, Divini contumaciam.

Ibid. *Providentia coelesti meritum reportaverit*] Apud Suidam in Πρωβός. Ἡ δὲ θεοῦ Προνοία αὐτῆς δυνάμει ἐπεδείχθητο. supra lib. 3. *Providentia Deam*, quae nihil impunitum nocentibus permittit. meritum, mercedem: nec aliter ad Phorm. 2. 1. Donatus. mercedem intellige, plagas a se impositas sibi. tale et 5. illud de sororibus Psyches: *Et perinde ut merebantur, ora lacerantes.*

Ibid. *Et insuper*] Glossac: Καὶ ἐπὶ τούτοις, insuper etiam.

Pag. 173. *Poenas noxii facinoris ipse de suis manibus exposcere*] Malebam, de se suis m. e. nec ignoro tamen hoc in Scripto τὰ de multoties abundare.

Ibid. *Indidem sese multinodis commulcat ictibus*] Nunc dextra ingenians ictus, nunc parte sinistra. Meocenas ad Deam Cybelen apud Fortunatianum: *Sonante tympano quate flexibile caput, Latus horreat flagello, comitum chorus ululans.* placet porro quod in uno MS. multimodis.

Ibid. *Mira contra plagarum doloris praesumptione munitus*] Plagas nobilitate plusquam Spartanam concoquens. Infra lib. 10. *Obfirmatus mira praesumptione, nullis verberibus etc. succubuit.* Utroque loco Nicol. Faber, vir magnae eruditionis (lenocinante, sed falsa coniectura) malebat *μυρῆναι*. videantur quae περὶ οἴνου ἐσθμυρῆναι ad cruciatum et tormenta toleranda ministrati, et vir doctissimus ille, et in Annalibus Baronius, at longe a vero abest receptae illa lectionis immutatio: atque hoc certum esse ex heic adductis exemplis liquidissime constabit, lib. 3. *mira celeritate dixit*: et ibidem, *mira visendi studio*. lib. 9. *mira impetu*, *mira odio*, *custodola mira*, et, *mira sagacitate*. lib. 10. *mira desperatione*: et, *miris artibus*. lib. 11. *picturis miris*: et, *mixtis simulocris*. fortasse et *miram maciem* lib. 1. quo tamen loco excusi legunt *miseram*.

Ibid. *Prosectu gladiatorum*] Sic supra pag. 156. *prosectu dentium.*

Ibid. *Solum spurcitate sanguinis etc. madescere*] Homerus: Ἐπὺβαιο ἄμαρτι γυῖα.

Ibid. *Sic illa sanguinem conspiceret asininum*] Volebam ad emendationem Beroaldi *concupiscere* excusum.

Ibid. *Ubi tandem fatigati etc. pausam carnificinae dedere*] Ut primum cessit furor hic, rabiesque quiescit. *Pausam carnificinae dare*, ut apud Lucretium: *Concurrere, nec dare pausam.* et infra hic 11. *saevis casibus pausam tribuere.* Dicitur et *pausam facere*. Apud Varronem Ennius: *Pausam fecere fremendi*, apud Gellium 9. 13. *Quadrigrarius: Pugnae facta pausa est.* et infra heic lib. 9. *pausam lucri facere.*

Ibid. *Stipes aereas*] Ovidius: *Ante Deam matrem cornu tibicen adunco Cum canit, exi. quae quis stipis aera neget?*

Ibid. *Imo vero et argenteas multis certatim offerentibus*] Lucretius: *Aere atque argento sternunt iter omne viarum, Largifica stipe ditantes.* *Certatim*, ut apud Plautum *Milite: Inter se certant donis, Ille miserrimum se retur inimum qui misit mihi.* et *Petronium: Suas opes summo certamine in Eumolpum congresserunt.* supra heic lib. 4. *Amicorum donationibus variis certatim oblatas.* Suetonius *certatim* ingerere in Nerone dixit. Onomast. vetus: *Certatim, Φιλοστήμας.*

Ibid. *Vini cadum*] Lib. 2. *Et vini cadum in aetate pretiosi.*

Ibid. *Et lactem, et caseos, et farris et sili-ginis aliquid etc.*] Tzetzes ex persona unius ex collegio simili: Τίς οὐκ ἀπαρχὰς ὀσπρίων τε καὶ σικκῶν Ἄγγυθ' ἔφηνει δίδωσι τυμπάνῳ ῥείῃς. Et hoc *μυρταγγυρῆν* id est, (Eustathio exponente) τὰ μετὰ τυμπάνῳ etc. περιέχει, καὶ ἐπὶ τῇ μητρὶ τρεφὰς ἄγχιςται. Firmicus 6. 31. *Futura praedicunt, ut sic illis quotidianae vitae alimenta quaerantur.*

Ibid. *Deae gerulo*] Mihi asino: περὶ οἴνου εἰδῶλον βασιλάουτος est lemma in Graecorum veteribus fabellis.

Ibid. *Avidis animis corradentes omnia*] Lucilius: *Omnia viscatis manibus legit, omnia sumit.*

Ibid. *Sarcinae pondere gravatus*] Male τὰ sarcinae delet Palat. cod. Supra lib. 7. *Nec etc. immodico sarcinae pondere contentus.*

Ibid. *Polantes*] In vetere Onomast. *Palor, περιπέροσται.* affini satis argumento Act. 19. 13. *περιπέροσται.*

Ibid. *Gaudiales instruunt dapes*] Infra lib. 9. *Dapem nefariam instruit.*

Ibid. *A quodam colono, fictae vaticinationis mendacio, pinguisimum deposcunt arietem*] Ut Dea vel inescata proventum feliciorum pronitteret, vel propitiata labes fundorumque pestilentias averteret. Iuvenalis Sat. 6. de huiusmodi errore: *Grande sonat, vetustique iuber Septembris et Austri advenant, nisi se centum lustraverit ovis: Et aevampelinas veteres donaverit ipsi.* Bene et *mendacis vaticinationis.* Phavorinus de hoc genus nebulonibus: *Cibum, quaestumque ex mendacis captantes.* Et, quae aut temere aut astute vera dicunt, proae caeteris quae mentiuntur, pars ea non fit millesima. apud Gellium lib. 14. cap. 1.

Ibid. *Qui Deam etc. esurientem suo satiare sacrificio*] Nil mirum Deam esurire illam quae et medico indigere potuit.

Pag. 174. *Probeque disposita coenula*] *Disposita* proprie. vide supra pag. [hui. Ed. 179, b.] notata.

Ibid.

Ibid. *Industria laterum, atque imi ventris bene praeparatum*] Pulchre pensilibus peculiatum. Lampridius in Heliogabalo bene vasatum dixit. Petronius: *Habebat inguinum pondus tam grande, ut ipsum hominem liciniam fascini crederes. O iuvenem laboriosum!* id est, (ut hoc loco) lateribus induratum. *Industria* autem perbellie. Iuvenal. *Si poscitur inguine venter, ubi vetus Schollastes: Usque adeo infelix, ut vix industria inguinum ad victum sufficiat. Vox praeparatum accedit ad formam Graecam. Philostratus 5, 12. de athleta: Ἐυφοχίῃ καὶ μήκει κατεσκευασμένῳ.*

Ibid. *Ante ipsam mensam*] Rem sacram habitam Veteribus, eoque detestabilior foeditas. Ovidius: *Ante ipsam, qua mors foret invidiosior, aram.*

Ibid. *Ad illicitae libidinis etc.*] Lib. 7. *Illicitas atque incognitas tentat libidines.*

Ibid. *Nudatum supinaturnaque iuvenem etc.*] Catullus, simili spurcicia: *O Memmi, bene me ac diu supinum, Tota ista trabe lentus irruisti.*

Ibid. *Execrandis inguinibus postulabant*] Cato apud Festum: *Intercutiōbus stupris flagitatus, habebant MSS. virginibus, lege cum Beroaldo, et antiqua Vicentina, uredinibus: aut cum Colvio, uriginibus, supra hic lib. 1. Origine percita, et unde scimus (quanquam nil moveo) an vox illa Iuvenali restituenda? In editis est, Prurigo morae impatiens, qui scimus (inquam) an urigo scribendum?*

Ibid. *Nec diu tale facinus oculis meis tolerandis etc.*] Tale illud 9. *At mihi penitus praecordia rumpentur, praecedens facinus, et praesentem deterrimae foeminae constantiam cogitanti. De motu animi ad aspectum rerum indignarum oboriente, videantur quae ad Act. 17, 16. commentati sumus.*

Ibid. *Porro Quirites, proclamare gestivi*] Iuvenalis: *Non possum ferre Quirites.* Schollastes: *Exclamatio, PORRO QUIRITES.* Vide Formulas Brissonii.

Ibid. *O etc, clarum et validum*] Ω σύντρονον Diogeni Laërtio: qui ad hunc modum de Xenocrate: *Καλὴν προσηγορίαν λέξαντι ποτὲ, καὶ τὸ μέγατον Πλάτωνα, ἄρχεν Ω σύντρονον, εἰς ἄδανεν.*

Ibid. *Et asino proprium*] Cur ita? an quod hoc animal ceteris magis fusti assuetum?

Ibid. *Sed inopportuno plane tempore*] Oxon. *Sed importunum p. i.*

Ibid. *Palamque etc.*] Ἐπ' αὐτὸσφρω.

Ibid. *Iam tamque vicinis undique percipientes*] Est quod Δ. (ubi de suppetitis ferundis,) *Vicinos corrogare, (ita enim, non rogare, legendum monui): et unumquemque ceteri, et 7. viciniam convocare, nam per hoc loco vim adaugen-*

tem habet, quod non cogitantes Critici nostrum, quantum frustra laboris exhauserunt!

Ibid. *Turpissimam scaenam patefaciunt*] Lib. 10. *Vocatogue uno et altero, ac deinde pluribus conservis, demonstrant infandam hebetis iumentis gulam.*

Ibid. *Turpis, scaenam patefaciunt*] Lib. 9. *Scaenam propudiosae mulieris patefacit, et 10. Incontanter ei libidinis nostrae totam scaenam detegit.*

Ibid. *Ridicule etc. laudantes etc.*] Sic supra 5. *ridicule tractare, ubi dicta pag. [hui. Ed. 257, a.] vide.*

Ibid. *Hac infamia consternati*] Cyprianus de istorum mendicabulorum Dea: *Cuius cultores infamia turpis inurit.*

Ibid. *Hac infamia consternati, quae per ora populi facile dilapsa, merito invidios ac detestabiles eos cunctis effecerat, etc. collectis omnibus, furtim castello effecerat*] Catullus: *Cur non exilium, malasque in oras Iris? quandoquidem patris rapinae Notae sunt populo.* Apud Terentium 4. 2. *Hecyrae: Hic video me invidium etc. tempus est concedere. Hic in Diomede: Ego me Argos referam, nam hic sum nobilis. Per ora populi hic, ut 1. Passim per ora populi, et 5. Per cunctorum ora populorum. Invidios ac detestabiles, ut 7. 18. apud Gellium: Usque adeo intestabiles invidiosque fuisse, etc. Collectis omnibus: ut 1. sarcinulis collectis.*

Ibid. *Bonaque itineris parte ante iubaris ortum transacta*] Lib. 1. *Aliquantulum processeramus, et iam iubaris exortu cuncta collustrantur.*

Ibid. *Verberantes, bene ad extremam consecrarent mortem*] Gellius 17. 1. *Verberando necatus est.* Graechus apud Eundem 10. 3. *Usque adeo verberari iussit, dum animam efflaret. Ad necem usque verberare, Terentius Phormione 2. 2. dixit, et 1. 2. Adolph. Ad necem usque loris operiri. In 1. 8. §. 2. ff. de poen. Nec ea poena damnari quenquam oportet, ut verberibus necetur. Consecrare heic ad mortem, et scite, et Latine dixit. Donatus ad 5. 4. Eunuchi: Proprie hoc verbum convenit gladiatoribus iis qui gravissimis vulneribus occubuerunt: sic Cicero in Catinam: Gladiatori illi confecto et saucio, ut illi solebant confici vulneribus, sic se plagi confectum dicit.*

Ibid. *Qui poplites meos enervare securi saevae comminaretur*] Supra lib. 4. *Districto gladio, poplites eius etc. amputant.* Isidorus Orig. lib. 18. *Cetera membra securibus caeduntur, collum gladio tantum.* In MSS, et editis quibusdam male, *sua securi.* Virgilius, (ex quo Noster,) *Saevasque securas.* Scriptor de Excid, Hierosolymitano 5. 22. *Super colla pignorum saevam librantis securim.* Plinius Panegyrico: *Instare ferro, saevire securibus.*

Ibid.

Ibid. *Rursum itaque me refertum sarcinis ple-
nis, gladiis minantes, etc.*] MSS. duo, et ve-
tustissimae editiones sic legunt ac distinguunt:
refertum sarcinis, plantis gladiis minantes. Col-
vium sinistris avibus illam alteram lectionem sug-
gerit. *Minare plantis gladiis* Appuleius dixit,
ut, *πλευρῶν καὶ πλατείων ἕξασαι παύειν*, Dio
Cassius L. 40. et, *plana faciem contundere pal-
ma* Luvialis Sat. 11. sic, *plantas manus deduce-
re* etc. 1. 14. apud A. Gellium. Non tali
sensu Pontius in Cypriani vita: *Manu expansa*
et complanata ad spathae modum, ictum etc.
animadversionis imitatur. quomodo haec debeant
sumi ex his Hesychii disce: *Πλάτας, τῶν σα-
βῶν τὰ πλατεῖα.*

Ibid. *Inibi*] Onomast. vetus: *Inibi, αὐτόθι.*
Ibid. *Vir principalis*] *Ἐκ τῶν τῆς πόλεως*
πρώτων vide ad Act. 13. 50. adnotata. Florid.
3. Noster: *Unum e principalibus viris.*

Ibid. *Religiosus, et eximie Deum reverens*] *Τὰ περὶ θεῶν πάνυ σεβῶν*, ut Rutilianus ille
apud Lucianum in Pseudomante. Vicentina, et
reliquae veteres, *Domini reverens*: pro quo Be-
roaldus, *Dominae*: id est, Deae Syriae: mo-
destius et probabilius alius, qui *Deum*, nullis li-
bris ad stipulantibus, fortasse in MS. *divini* erat,
ex quo *divini* legendum, vide paulo supra nota-
ta, ad ea, *Quasi Deum praesentia* etc.

Ibid. *Cantusque Phrygii mulcentibus modulis*
excitus] *Exercitus* male habent MSS. aliquot,
et antiquitus eusi. supra lib. 6. *Quae vocis exci-
tium procurrens.* et 10. *Acerbae mortis excitii*
nunciis, etc.

Ibid. *Votivo suscipiens hospitium*] Id est, *opta-
to hospitio*, sic 5. *votivas nuptias*, 7. *votivum*
conspectum: et apud Scriptorem de Pudicitiae
bono, *votivum negotium*.

Ibid. *Intra conceptum domus*] Infra lib. 11.
Intra conceptum templi. Onomast. vetus: *Con-
ceptum, περιφραγμα.*

Ibid. *Capitis periclitatum*] Martialis: *Pericli-
tatur capite Stotades noster.*

Ibid. *Quod incuriose pone culinae fores etc.*
*suspensum, canis adaeque venaticus latenter in-
vaserat*] Gratius in Cynegetici fragmento: *Sed*
praecipis virtus ipsa venabitur aula. id est, in
aula domus tuae, subdit enim: *Passce tamen,*
quaequumque domi tibi crimina fecit, Executiet
stylva magnus pugnator aperta. ergo falsus (ni
ego) Barthius, qui *aulam, nidum* exposuit.
Apud Lucianum, inter pauperum contra opulen-
tes malas preces, habemus, *τὴν κύνα περιεσπε-
σῶσαν τὸν τε ἄλλαντα ὄλον καταφραγεῖν, περὶ*
*τ' ἄλλα τῶν ἀψυπιδῶν ἐχθρῶν, καὶ τοῦ πλα-
κῶντος τὸ ἥμισυ.* Et nota, *incuriose suspen-
sum.* Longus in Poinenicis: *Ἐξ κῶν* etc. *τὴν*
*ἀμύλειαν Φυλάκας, τὸ κρέας ἀρπάκας, ἐφυ-
γεν.*

Ibid. *Laetus praeda etc.*] Florid. 4. de
Aquila: Praeda simul et victoria laetus.

Ibid. *Quo damno cognito etc.*] Lib. 4. *Tanti*
damno cognito.

Ibid. *Suaque reprehensa negligentia*] Ita me-
lius quam in Bertin. Cod. *deprehensa.* Cornel.
Nepos in Datame: *seipsum reprehendit.*

Ibid. *Lamentatus lacrymis inefficacibus*] Lib.
4. *Quid lacrymis inefficacibus ora* etc. *foedatis,*
et 9. *Lacrymis uberibus, et postremis lamenta-
tionibus inefficacem commovet miserationem.*

Ibid. *Moerens, et utcumque metuens*] Lib. 5.
Pavens, et utcumque metuens. sic 1. *Trepidus,*
et eximie metuens.

Ibid. *Arctius filio suo parvulo consulato,*
arreptoque funiculo, mortem sibi nexu laeque
comparabat] Ut quae metuebat verbera vel hoc
pacto evaderet. Seneca: *Trucidus Dominus quod-
dam ad fugam coegit, quosdam ad mortem.* Com-
plecti et osculari suos non frequens periturus.
De Myro Plutarchus: *Δύσκαρ τὴν ζῶνην, καὶ*
βράχην ἐνᾶψασα, τὴν ἀελοφῶν κατεσπάζετο,
etc. Idem de Aneharo Midae filio: *Δεδῶ περι-
πλοκῆς τῷ γεννῶσαντι, καὶ τῇ γυναικὶ Τιμοδῶ,*
ἐφιπτος εἰς τὸν τόπον τοῦ χάσματος ἠνέχθη.
Pro *consulato* Wowerius *consaviato* reposuit,
adiuvabo (quod nec ipse fecerat) coniecturam
eius, supra hic lib. 2. *Aplexus osculatur arti-
sissime,* nec tamen loci lectionem immutatum
ibo, nam et in veterere Onomast. *Consulatore,*
est *ἀσπάζεσθαι.* et *Tocitus* (quem saepe exprimit
Noster) non semel ea voce utitur.

Ibid. *Nec tamen latuit fidam uxorem eius casus*
extremus mariti] Lib. 5. *Nec enim vos uti-
que domus meae fawosa fabula* etc. *latuerit.*
Lib. 6. *Nec Providentiae bonae graves oculos in-
nocentis animae aerumnas latuit.* lib. 9. *Arden-
tem Philoetaeris vigilantiam matronae nobilis*
pulchritudo latere non potuit. et 4. *Nec denique*
nos latuit Chryseros quidam etc.

Ibid. *Funestum nodum violenter invadens ma-
nibus ambabus*] Apud Petronium ille: *Inclusus*
suspensio vitam finire constitui, etc. *cervicibus*
nodo condebam: cum reseratis foribus intrat eum
*Cytone Eumolpus, meque a fatali iam uicta per-
vocavit ad lucem.*

Ibid. *Adone, inquit, praesenti malo perter-
ritus mente excidisti tua?*] In Eunuchio Teren-
tiana: *Quid homo inquam ignavissime, Itavi*
parasti te ut spes nulla reliqua in te esset tibi?

Ibid. *Mente excidisti tua?*] Catullus, si
memini: *Sensibus ereptis mens excidit.* hoc
voluit Scriptor Sapientiae, qui *metum, τῶν τοῦ*
λογισμοῦ βοηθημάτων προσδοσίαν, 17. 11. vo-
cat.

Pag. 176. *Fortuitum remedium quod Deum*
providentia ministrat, etc.] Lib. 1. *Cum*
nullum aliud telum etc. *Fortuna subministraret.*
[Tt]

Etiam hic in vet. Vicent. dicitur: unde clarum divini legendum.

Ibid. *Si quid in ultimo Fortunae turbine respicis, expergite mi auscultat*] Apud Livium lib. 1.

Si tua re subita consilia torpent, at tu mea sequere. Helena apud Euripidem: Εἰς ἄπορον ἦκασι, δὲ δὲ μηχανῆς τινος. Apud Aeschylum chorus ad Prometheus: Κακὸς δ' ἰατρὸς ὅστις ἐξ ἰδῶν πᾶσῶν ἄνθρωπος, καὶ σκεπὸν οὐκ ἔχεις ἀδύνατον ὅστις Φαρμάκους ἴασιμος. *Mi auscultat, consilium suggerentis formula.* Apud Plautum Curcul. *Auscultat mihi, atque istam exturbes ex animo aegritudinem.* supra lib. 5. Ergo auscultat mihi, nec te praecipito, vel ullo mortis genere accessit perimas. et 6. *Meis itaque consiliis auscultantes, vitam puellae, sed quam meretur largimini.* τὰ respicis eo remittamus unde Colvius deprompsit, veterumque editionum scripturam respicis roveocimus. respicis, qui aberrantem spiritum revocat, vel excitat dormientem. vide ad Andr. 4. 2. Donatum, coniecturae autem si novae locus, respis, (id est, sapis,) scribamus. sic, pro narrare, renarrare: pro dare, reddere: et alia illius notae hoc in Scripto occurrunt.

Ibid. *Expergite mi auscultat*] *Ut te ipsum serves non expergiceris?* Apud Senecam Herc. fur. *Meliora mente concipe, atque animum excita.* id est, expergiscere. expergite hic est ἐγγυρόμενος.

Ibid. *Remoto quodam loco deductam*] Supra lib. 4. *Remoto et abdito loco positum.*

Ibid. *Pratrimētis*] Onomasticon vetus: Προτρίμηνα, ἐπιτρίμηνα.

Ibid. *Nequissimo verberoni sua placuit salus de mea morte, et multum conservae sagacitate laudata, destinatae etiam lamenae cultros accebat*] *Conservam, uxorem intellige.* Esther. 5. 14. de Hamane: *Placuit ei (uxoris) consilium, dissis excelsam parari (Mordochaeo) crucem.*

L I B E R N O N U S.

Ibid. *Contra me manus etc. obarmabat*] Lib. 4. *In speciem praelii manus obarmaverant.*

Ibid. *Praecipitante consilium periculi tanti praesentia*] Lib. 7. *Ustrina talis moram non sustinens, meliora consilia praeventit.* lib. 10. *Perturbatus excussusque toto consilio, et ob angustiam temporis spatio cogitandi privatus.* Infra haec: *Repentino malo perturbatus, et misera aepidatione ad inopiam consilii deductus.* Ovid. 3. 6. de Pont. *Sed pavor attonito rationis ademerat usum, Cesserat omne meis consiliumque spalis.* Plutarchus in de Alexandri fortuna: τὰς

κρίσεις ἐκκρούουσιν αἱ Φαντασίαι τῶν κινδύνων ἐγγὺς γινόμεναν. Dio Cassius lib. 42. Ὅταν τε ἀπροσδοκῆταις τιμῆ, καὶ μετὰ πλείστον παραδόχου προσέσῃ, τὸ τε Φρόνημα αὐτοῦ ταπεινῶν, καὶ τὸ λογίζεσθαι ἐκπλήσσει, ὥστ' αὐτὸν κινδυστῶν τε καὶ ἀδυνάτουτων τῶν πρακτέων κρίτην γενέσθαι.

Ibid. *Nec expectata diutina cogitatione, Lameniam imminentem fuga vitare statui*] Lib. 10. *Nec quidquam diutina deliberatione tam salubre visum, quam fuga celeri fortunae saevientis procellam evadere.*

Ibid. *Vinculo quo fueram deligatus abrupto, etc.*] Ennius: *Sicut equus qui de praecipitibus altis Vincula suis magnis animi abruptis, etc.* ubi Notae Columenae vide. Sinon apud Virgilium: *Evipui fateor letho me, ac vincula rupi.*

Ibid. *Transcursa proxima porticu*] Terent. 4. 6. Eunuch. *Dum ego hinc transcurro ad forum, ubi Donatus: Transcurro dixit, non, curro: ut proximitatem fori ostenderet.*

Ibid. *Ad tutelam salutis*] Lib. 8. *salutis praesidium dixit, salubrem (quod haec excusum)* non adeo probatum.

Pag. 177. *Menas etiam impetu meo collido atque disturbo*] In Luciano Gallo, non dispari argumento: τὰς τραπέζας ἀνέτρεψε. bene et menas, non mensam dixit. Virgilius 1. *Mensaeque remotae,* ubi Servius: *Licet sub extranea persona, Romanorum tamen morem exequitur, apud quos duae mensae erant: una epularum, altera poculorum. quae verba, ut de proximo huc quadrant, ubi et res de mensis, ita alii horum librorum locis aptissime conveniunt.* Appuleius enim ad exemplum Virgillii (quem praefecit omnibus et Poëtis et Historicis sectatur) sapientissime sub personis Graecis Romanas consuetudines alludit.

Ibid. *Impetu meo etc. disturbo*] Infra lib. 11. *Ne repentino quadrupedis impetu religionis quietus turbaretur ordo.*

Ibid. *Qua rerum deformi strage paterfamilias commotus, etc.*] Thucydides: Πάσιν, ἐν τῆς ἡμαρτι, καὶ ἐν τῷ παρατυχίῳ ἕβαν πάσχοντάς τε ἀνδρῶν, ἐγγὺς προσπίπτει.

Ibid. *Me cuidam famulo curiose traditum*] Lib. 10. *Meque cuidam acceptissimo liberto suo etc. magna praestituta diligentia tradidit.* Virg. 3. Eclog. *Nuper mihi tradidit Aegon.* Servius: *Fidei meae commisit et credidit.*

Ibid. *Ne rursus convivium etc. dissiparem*] Lucianus ubi supra: *Συνεστραφέας ἡμῶν τὸ συμπόσιον.* Hesyechius: *Ἐν δ' ἡμῶν δαιτὰ ταρῆξαι συνταρῆξαι ἡμῶν τῶν εἰσῳγῶν.*

Ibid. *Commento*] Glossae: *Commento, τεχνονόημα.*

Ibid. *Nihil fortuna renuente licet homini nato dextrum provenire*] Demosthenes: Μεγάλη

ἄσπῃ, μᾶλλον δὲ ὅλον ἢ τὴν μετὰ πάντ' ἔστι
τῶν ἀνθρώπων. De homine nato olim pag. 32.
ad Apologiam dixi.

Ibid. Nec consilio prudenti, vel remedio sagaci divinae providentiae fatalis dispositio subverti vel reformari potest] Velleius Paterculus: Praevalebat iam fata consiliis. Ovidius: Tantum ne aliquis sibi posse videtur, Fata quoque ut superet? Virgilius: Mōnent immota tuorum Fata tibi, ubi Servius: Per transitum Stoicorum dogma ostendit, nulla ratione posse fata mutari. Idem ad Aeneid. 1. Fata immobilitis ratio est. ad 2. Contra fata venire constat neminem. et ad 11. Fata superare nemo hominum potest. Ammianus Marcellinus: Nulla vis humana unquam aut virtus meruisse potuit, ut quod praescripsit fatalis ordo, non fiat. Cicero ex Varonis persona: Quam vim animam esse dicunt mundi, eandemque esse mentem, sapientiamque perfectam, quam Deum appellant: omniumque rerum quae sunt ei subiectae quasi providentiam quandam, etc quam interdum Necessitatem appellant, quia nil aliter possit atque ab ea constitutum sit, intervenire: quasi fatalem et immutabilem continuationem ordinis sompiteri. Theocritus: Οὐκ ἔστιν ἀλλότριον Ἀνθρώποις ὅ, τι Μοῖρα κατὰ κλωστήρας ἐπέχει. Maximus Tyrius Dissert. 30. Τυρανικὴν ἢ Εὐμαρμένην, καὶ ἀδέσποτον, καὶ ἀμεταρτίετον. id est, quae subverti nequeat, ut loquitur Appuleius auster.

Ibid. Nec consilio etc.] Iosephus Antiquit. 2. 5. Κρατήσεις δ' ἂν οὐδεὶς τῆς τοῦ θεοῦ γνώμης, οὐδὲ μυσίας τέχνας ἐπὶ τούτῳ μηχανησάμενος. Proverb. 21. 30. Non est sapientia, non est prudentia, non est consilium contra Deum.

Ibid. Reformari] Mutari. vide supra [hui. Ed. 280, b.] dicta.

Ibid. Mihi denique id ipsum commentum quod momentariam salutem reperisse videbatur, periculum grande, imo exitium praesens cicavit] Quamcumque viam virtute munire, Successum Dea dira negavit. Virgil. Georg. 3. Ea visa salus morientibus una, Mox erat hoc ipsum exitio. ubi Servius: Hoc ipsum quod saluti esse putabatur. Idem ad Eclog. 9. Plerumque bona in peius etc. mutantur. Artemid. 3. 67. Ἐν τοῖς πρῶτοις ποτὲ μὲν χρησταὶ ἐλπιδες εἰς κακὸν ἀπέβησαν. Donatus ad 2. 1. Adolph. Saepe male cedit quod bonum putatur. et ibid. 4. 7. Saepe homines ea optaverunt quae aliis aliter (melius quae aliter) atque expectaverunt contigissent: quam potestatem verum venturum se in utramque partem Fortunio Deo superesse Petres exitumayerunt. Chrystos. Πολλὰ δοκούντα λυσιτελεῖν, ἐστὶν ἕτε βλάβην ἔχειν πολλὰν. Tacit. Ann. 6. Eaue quae remedio quaesita etc.

in contrarium mutari. In versiculis Soloni descriptis: Πᾶσι δὲ τοῖς κίνδυνος ἐπ' ἔργμασιν, οὐδὲ τις οἶδεν ἢ μέλλει σπῆσαι, κρίματος ἀρχαμένον ἄλλ' ὁ μὲν εὖ ἔρδειν πειρώμενος, ὅν προρρησας, Εἰς μεγάλῃν ἄσπην καὶ χαλεπὴν ἔπεισεν. Apud Libanum morosus ille: Νομίζων Φορῶν ἀγαθῶν ἕσασθαι μὲ τὸ πρῶγμα, συμφέρων ἡδόνῃν προδέμενος.

Ibid. Mobili ac trepida facie percitus] Terent. Hecyr. 3. 3. Incredibili re atque atrociter percitus. τῶ-μοδῶν quid sit nescio: praetereunt omnes, nemo explicavit nobis, fortasse ignobilis, id est, ignota, scribendum, sic supra 5. ignobilis maritus.

Ibid. Irrumpit triclinium] Achilles Tatius lib. 4. Εἰσπρήχει τρις τεθροβημένους.

Ibid. De proximo angiportu canem rabidam etc.] Supra lib. 4. Canes de proximo angiportu satis feri, etc.

Ibid. Hypsarium cubicularium] Oxoniensis, et quo Colvius usus MS. Hypsarium.

Ibid. Venenatis morsibus] Supra lib. 6. Et nunquam venenatis morsibus in exitium mortalium saevire. Isidorus 12. 4. de aspidē: Venenato morsu interimit. Virgil. Laesaque venenum Morsibus inspirant. Horatius: Illorsuque venenat.

Ibid. Contacta nonnulla iumenta etc.] Ita recte Oxon. et Bertin. MSS. cum edito Vicentiae, male contracta alii, alii contractaeta. Seneca 3. 7. de Ira: Quaedam in contactos corporis vitia transiunt. Sallust. 1. Histor. rabie contacti. Isidorus 4. 6. Contagium a contingendo, quia quem tetigerit polluit.

Ibid. Effera iam simili rabie] Petronius: Ex dolore in rabiem efferatus. Onomast. vetus: Effero, ἀγρία.

Ibid. Quae res omnium etc. percussit animos] Lib. 8. Quae res circumstantium etc. deterruit animos.

Ibid. Raticque me etiam eadem peste infectum ferocire, arreptis cuiuscumodi telis etc.] Oxoniensis hoc modo: R. m. e. e. p. infectum, ferociter arreptis etc.

Pag. 178. Ipsi potius eodem vesaniae morbo laborantes] In Menaecho Plautina, Sc. ut aetas: Insanire me aiunt, utro cum ipsi insaniant, Cyprianus de Novatiano: Cum sit a seipso factus immundus, sordidus, sacrilegus iniquitatus: hoc nos esse contendit.

Ibid. Lanceis illis et venabulis] Idem Codex, vel (id est, et,) venabulis: quod rectius esse non dubito: sic saepe enim Appuleius.

Ibid. Bipennis] Glossae: Bipennis, δίσσομας ἄξιν. Virgilius 11. ferrum bipenne dixit.

Ibid. Membratim compilasset] Hesychius: Μελοῦσι, κἀπακόπτοι.

Ibid. Cubiculum etc. irrupissem] Antea in [Ττ 2]

tri

erilium irriterat, nunc in cubiculum dormitorium irrupit.

Ibid. *Obseratisque super me foribus*] Lib. 8. *Valvis super se diligenter obseratis*. Interpres vetus Esaiæ 26. 20. *Claude ostia tua super te*.

Ibid. *Sine ullo concessionis suae periculo*] *Ingressionis, et introitus*, exponit Beroaldus: ac exempla desidero. Lipsius *congressionis*: quod nec ipsum satisfacit mihi.

Ibid. *Pestilentiae lethalis etc. rabie etc. perennis*] Lib. 10. *Herbae pestilentis succo noxio perceptus*.

Ibid. *Solitariae fortunae munus amplexus*] Id est, beneficium solitudinis, futili ergo torque tur scrupulo Beroaldus an heic *solitam fortunam* intelligat, supra lib. 4. *Ipsa solitudo mihi bonam fiantem tribuebat, si etc. in hominem, insperantem nullo, resurgerem*.

Ibid. *Post multum equidem temporis etc.*] Diu est quod ad Apologiam pag. 160. monui, videri mihi hoc loco *post aliquam multum legendum*.

Ibid. *Tamque clara die*] Persius: *Iam clarum mane fenestras intrat*. supra lib. 8. *Luce clara, et die iam propecto*.

Ibid. *Illos ausulto etc. de meis sic altercare fortunis*] Lib. 6. *Dum secum mitissimi homines altercant de mea nece*.

Ibid. *At huicque? etc.*] Melius in ceteris, *adhuicque?*

Ibid. *Inquiescente saevitia etc.*] Pro *quiescente*, ut *incognoscere, inconspicere*: et talia apud Scriptorem istum.

Ibid. *Opinionis variae etc.*] Symmachus lib. 9. *Inter haec opinionum variae, etc.*

Ibid. *De rima quadam prospiciunt etc.*] Vide supra pag. [hui. Ed. 209, a.] notata.

Ibid. *Sanum me atque sobrium otiose consistere*] *Καθήμενον καὶ ἀσφρονίζοντα* ut 5. 15. D. Marci. *consistendi* (id est, *quiescendi*) vocem, iugi *lactationi* opponit.

Ibid. *Tamque ultro foribus patefactis, plenus an iam sim mansuetus periclitantur*] Foxensis, Oxon. et Colvii MS. *percontantur*. tumur alteram lectionem vel haec Plautina Mostel. *Nihil periculi est, age, Tam placida est quam est aqua: vise, ire intro audacter licet*.

Ibid. *De coelo missus mihi sospitator*] Aristo phanes Avib. *Ἐδὲ δὲ μοι κατὰ δαιμόνα, καὶ Σουτυχίαν ἀγαθὴν ἤκει ἐμοὶ σωτήρ*. supra heic lib. 3. *Tandem mihi inopinatum salutem ipse Iupiter tribuit*. Psalm. 57. 4. *Ἐξαπέστειλεν ἔξ οὐρανοῦ, καὶ ἔσωσέ με*. vide Suidam in *ἀνέρωτες ἀνθρώπου δαιμόνιον* et in *κατὰ θεῶν*. Artemidorus 1. 7. *Θέοι πεμπτοὶ ἐν τῇ συνθέσει πάντα τὰ ἀπροσδόκητα κελούσι*. Tibullus: *Sed videar coelo missus adesse tibi*.

Ibid. *Si intrepidus etc. aquis adulescerem,*

sanum me etc.] Philostratus 6. ult. *Φαρμακωπείσι λύττης ὕδαρ, ἢν βαρῖσθαι ἀπὸ ὁ λυπτῶν*.

Ibid. *Atque omni morbo sciens expeditum*] In Apologia: *Sanitas expedita, imbecillitas laciniosa est*. vide quae ibidem pag. 81. annotata.

Pag. 179. *Contantes adhuc*] Dubitantes propius consistere eum, quasi adhauc ferocientem, supra lib. 4. *Ut etc. nemo quidquam fuerit ausus quamvis iacentem bestiam vel digito contingere, nisi tandem pigre ac timide quidam lavius etc. utero bestiae resecto magnificum despoliavit latronem*.

Ibid. *Pronus, et totum caput invergens*] Omnes MSS. *vergens*, quae lectio firmari potest ex Plinio, qui 4. Epist. ult. *pronus et vergens iunxit*: ego, cum de potu heic res, *aut mergens*, aut *immergens* legitur: et, nisi probe succivero coniecuram meam, a me, contra membranas tot veteres, ste: nemo quisquam. Solinus cap. 47. *Quo quis acrior fuerit, spicque maioris, eo profundius nares mersitat in bibendo*.

In veterum Poetarum reliquiis: *Fontanes latices, et lucida pocula vitro*. *Cerne ut demerso torridus ore bibat*. Scholiastes vetus Iuvenalis de Phoenicoptero, Sat. 11. *Mivini rostrum iam prolixum est et curvum, ut, nisi morso capite aqua in os ipsius non possit intrare*. Sic apud Clementem Alexandrinum Paedag. 2. 2. *Τὸ πρόσωπον μονουρη, ἐμπλόνην καὶ ἐναποκλήρῃσθαι, et Theocritum 7. Ἀυταῖσι κυλίκεσι καὶ ἐς τρύβα. χεῖλος ἐφέδεν*, et infra hoc ipso libro, ubi de pabulo, etsi non de potu: *Cantharii etc. circa praesepia capitā demersi*. Bene autem *pronus* argumento isto, supra lib. 1. *Apronant se, avidus affectans poculum*. ubi pag. [hui. Ed. 160, a.] adnotata vide.

Ibid. *Plausus manus*] Virgilius: *Et plausae sonitum cervicis amore*. Seneca blandientē tactu perculcere dixit. Ulpianus ad 2. Olynth. *Ἐὼς βαμεν τὰ ἄρτια οὕτως ἐξήμερον, διὰ τοῦ τῆν χεῖρα τῆς σώμασιν αὐτῶν ἐπάγειν, οἷον κολακίζοντες αὐτὰ διὰ τοῦ χειροτρίβειν*.

Ibid. *Et avarium flexus*] *Aures flectere* heic, fortasse est quod supra 1. *aures remulcere* dixit.

Ibid. *Molestiam meam*] *Mansuetudinem* 8. de eodem isto: *Prorsus ut in asini corio modestum hominem inhabitare credas*. Glossae: *Molestus ἐπιεικής, Ἐπειείεια, mansuetudo, etc. modestia*.

Ibid. *Cum crotalis et cymbalis*] Cicero in L. Pisonem: *Nec collegae tui cymbala et crotala fugi*.

Ibid. *Hospitio proximi stabuli etc.*] Id est, *stabuli*. quod ingressu primum, ut supra lib. 1. locutus.

Ibid. *Gracili pauperie laborans, fabriles operas praebendo, etc.*] Seneca cap. 23. ad Polybium:

blum: *Alium ad quotidianum opus laboriosa egessim vocat*, etc.

Ibid. *Fabriles operas praebendo, parvis illis mercedibus vitam tenebat*] Georgius Nyssenus de Actio 1. contra Eunomium: Διὶ χειρὶς ἔχοντα σφῆρα βραχέα, καὶ ἀκροῖα μικρὰ προσκαθήμενοι ὑπὸ σκηνῇ τριζίνῃ, γλιστρῶς, καὶ μετὰ πόνου τὰ ἀναγκαῖα τοῦ βίου διὰ τῆς ἐργασίας ταύτης ἀναπορίζουσι· τίς γὰρ ἔνθ' ἂν δὴ γένοιτο μισθὸς λέγων ἕξιος (Appuleius parvas mercedes dixit) τὰ ἔρασκοντι τὰ σαβῆ τῶν χαλκωμάτων, καὶ παραμένοντι τὰς τριζυλῶς, etc. καὶ μολιβδοχρῶντι· τῶν λεβῶτων τὰς βίβεις; quae facile est videre quam bene Appuleium illustrent. Oxoniensis, Palat. et Lipsii MS. praebens: satis commoda vulgata lectio: praebere operas passim in Digesto occurrit.

Ibid. *Parvis illis mercedibus vitam tenebat*] Hesychius: Μεμολοσθηκῶτα * μισθῷ κἀμνοντα. Virgilius: Tolerare colo vitam, tenuisque Minerua: ubi Servius: Nen, s'ilo tenui: id est, subtili artificio: sed, parvo pretio laudificii exsilit et tenuiter victum praebente. Tenere vitam hic, ut 1. Quo quaesita vitam teneam. et apud Plautum Bacchid. improbis se artibus tenere. In Aniocho Platonis dicto, de hominibus χειρωνακτικῶς καὶ βαναύτοις. Πονουμένους ἔκ νεκτὸς εἰς νόκτα, καὶ μῦθις τὰ ἐπιτιθέμενοι πορνομένους.

Ibid. *Postrema lascivia etc.*] Summa, sic infra hoc lib. postrema lamentationes dixit.

Ibid. *Dum matutino ille ad opus susceptum proficiscitur*] *Dum bene mane Duris e stratis opera ad fabrilis surgit.* Antoninus 5. 1. "Ορβρον, ὅταν δυσόκνος ἐξεγείρῃ, πρῶτα εἰς ἔστω, ὅτι ἐπ' ἀνθρώπου ἔργον γείρομαι. Hesiodus: "Ορβρον ἀνιτκήμενος, ἵνα σοὶ βίος ἔρκεις εἴη. Plutarchus Sympos. 3. 6. Τὴν ἐσπέραν τῶν πόνων ἀνάπανσι, τὴν δὲ ὄρβρον, ἀρχὴν* καὶ τὴν μὲν ὁ Δόσιος ἐπισκοπεῖ Διδούτος, μετὰ τῆς Τερψιχόρης καὶ Θαλίας· ὁ δὲ πρὸς τὴν ἐργάνην Ἀδωνίαν, καὶ τὴν ἀγροῦτον Ἐρμῶν ἐπανίστησι. susceptum qui e contextu eiecit, ne neutiquam repugnantem habeat. Florid. 1. Impransus ad opus foras extruditur. Anctor de Observ. vigil. in D. Hieronymi operibus: Bonus Deus, qui ita prospexit, ut homo exiret ad opus suum etc. usque ad vespertan. haberet vicarium tempus.

Ibid. *Dum matutino etc. proficiscitur*] *Commode hoc horae positum: Οὐδὲ γὰρ εὔδειν Ἀνδράσιον ἐργατικῶσι κακὰ παρέχοντι· μέριμνα, paupertatis μέριμνα nempe: ut 22. apud Theocritum.*

Ibid. *Dum matutino ille ad opus susceptum proficiscitur, statim latenter irrepit eius hospitium temerarius adulter*] Suidas: Μειχρὸς, ὁ πάρος* ἐκ τοῦ μῆ, καὶ τοῦ σίχρακι· ὁ ἐπιτηράων μὴ σίχρασι ὁ ἀνήρ· τῆς γυναικὸς, ἵνα εἰσέλθῃ.

Ibid. *Veneris colluctationibus etc.*] Lib. 2. *Hic et huiusmodi colluctationibus ad confinia lucis usque pervigiles egimus.* Aurelius Victor de Domitiano: Parens libidine, cuius foedum exercitium Graecorum lingua κληροσύλην vocabat.

Ibid. *Operantur*] Vide supra pag. [hui. Ed. 190, a.] notata.

Ibid. *Maritus etc. improvisus hospitium repetit*] Infra hic in simili nequitiae scena: *Commodum novis amplexibus Amori rudi libant: commodum prima stipendia Amori verbi militabant, etc. et contra omnium opinionem etc. improvisus maritus adstitit.*

Ibid. *Clausis et obseratis foribus*] Supra hic: *Clausis obseratisque super me foribus etc.*

Ibid. *Sibilo etiam etc.*] Lib. 3. *Unoque sibilo contentus, etc. ubi dicta* [hui. Ed. 310, a.] vide.

Ibid. *Tunc mulier callida, et ad huiusmodi flagitia perastutula*] Euripides de mulieribus loquens: Εἰς μὲν ἐσθλὰ ἄμχανώταται, Κακῶν δὲ πάντων τέκτονες σοφάταται. Bene autem flagitiis astutiam iunxit. Servius ad Aeneid. 11. *Astutus proprie malitiosus vocamus.* Pro perastutula, fortasse praecastutula legendum, sic 4. praecellissimum puteum. 6. praecminentes silices. et 7. praegrandem hircum.

Pag. 180. *Tenacissimis amplexibus expeditum*] Florid. 1. de Elephantis: *Expeditre gressum nequentibus, vel omnino abrumpere tenacissimum serpentium squameas pedicas, at haec ad locutionem, ad sensum loci istius Claudiamus: hivescant brachia nexu. vide et 7. 27. Ecclesiasten. supra hic lib. 5. Iungens membra cohibentia.*

Ibid. *Dolto etc. dissimulante abscondit*] Infra haec in alia huius notae narratione: *Subitario ducta consilio, eundem contegit viminea cavea.* Horatius: *An turpi clausus in arca, etc. ubi vetus Scholastes: An in adulterio comprehensus, claudaris in arca, etc. ne te maritus inventat.* Iuvenal *Quem toties texit periturus cista Latini.* Scholastes: *Latinus mimus fuit, qui moechus in cistam devolutus, superventente aliquo tegebatur.*

Ibid. *Aspero sermone accipit*] Annon melius excipit? certe Tacitus (quem ubique imitatur Noster) *sermone infesto. excipere quem*, Histor. 3. dixit.

Ibid. *Siccine vacuus et otiosus, insinuatilis manibus ambulabis mihi?*] Inrepatio similis apud Philonem illa in de Mosis vita: Βραχίονας καὶ πάχεις ἄργους τρέφοντες, οὐκ ἐνυπνίζετε; Manibus insinuatilis, est, in sinum conditis, sic Proverb. 19. 24. Εἰς τοὺς κόλπους αἰτοῦ τὰς χεῖρας ἐκτρέφουσιν· qui habitus desidiosorum. Imperator Manuel Palaeologus 7. Orat. Οὐκ εὔν [T 3.]

λαμβάνειν ἀριώτεροι τῶς παρὰ σφίσι αὐτοῖς τὰς χεῖρας κατέχουσιν· τούτο γὰρ λαλαβημένους καὶ παρεμμένους ἀνθρώπους προήκειν ἔσκειν. Tale apud Chrysostomum in *Elogio* τὰς αὐτοῦ χεῖρας ἄστας κατέχευσαι. et *manibus compressis sedere* apud Livium. *Vacius* hic, est εὐσχαλος, εὐκαίριος? ut bene in Glossario vertitur. *Glossae* aīae: Σχολάζων, *vacius*. Ulpianus l. ii. §. i. ff. ad exhibend. *Si forte ipse servus ex operis, vel artificio suo solebat se exercere, nunc vero cogitur vacare.* id est, (ut vertitur in Basilicis) σχολάζειν, *vacius* autem quid mirum ambulones esse? cum nil boni negotii habeant. Apud Terentium 5. i. *Adelphi*, ille: *Postquam intus sum omnium rerum satur, Prodeambulare huc libitum est.* quae adduco ut haec Donati corrigam: *Procedere sequem, deambulare significat: nam deambulare etiam intus potuit.* Priore loco videtur *prodeambulare* scribendum.

Ibid. *Nec, obito consueto labore, vitae nostrae prospicies?* Philo in *de Mundi Opificio*: Ἡ γυνὴ σφοδρῶς ἀγίας ἐνδοξυμένη τὰς ἐν ἄδι-οις, etc. ὁ δ' ἀνὴρ ἐν μέρει πάνους καὶ ταλαιπωρίας καὶ συνεχεῖς ἰδρωτῶς, ἐνεκα πορισμοῦ τῶν ἀνεγκυλίων. Aptē heic autem *prospicies*. Terentius 4. 2. *Adelphi*. *Ego iam prospiciam tibi.* ubi Donatus: *Bene prospiciam, quasi non pransurus nisi providero tibi.*

Ibid. *Vitae nostrae prospicies?* Donatus ad l. 3. *Phorm.* *Vita mores significat, et animam, et alimentum, etc.*

Ibid. *Et aliquid cibatu parabis?* Lib. 4. *Sic nobis otiosa domi residens lusingis? nec nostris tam magnis tamque periculosis laboribus solatium de tam sera refectioe tribues?*

Ibid. *At ego misera etc.* Apud Terentium 1. 4. *Phorm.* *Quod ego huic etc. exitio remedium inveniam miser?* ubi Donatus: *Quum ego etc. dixerit, ἐμφατικῶς ἀδίδιτ miser.* at hic loquendi modus sequiori sexui familiarior; supra hic lib. 4. captiva puella: *An ego misera tali domo, etc. privata?* etc. Donatus ad 2. 1. *He-cyrae*: *Misera, multiebris interpositio est.* Idem ad 3. 2. *Adelphi*. *Proprium est mulierum cum loquuntur, aut aliis blandiri, etc. aut se commiserari.*

Ibid. *Per noctem et per diem lanificio nervos meos contorqueo*]. Hoc est quod κούριον ἐργάζο-μενος, Paulus 2. Cor. 4. 12. vocat. Glossarium: Ἐπιουργία, lanificium. Virgilius: *Ceu femina primum Cui toletare colo vitam tenuique Minerva, Impositum cinerem et sopitos suscitāt ignes, Noctem addens operi,* etc. quae sumpta ex Apollonii 3. Idem 9. *Nec vulnera lavi Veste tegens, tibi quam noctes festina diesque Urgebam, et tibi curas solabar anili.* Apollonius 4. Ἐσυνήθη κάπνισθαι γυνὴ ταλάρους ἐλίσσει, quod, *lanam lucubrando facere*, Varro in *de Rom. Populo*.

bene et contorqueo nervos meos. Ovidius: *Assiduis exercet brachia telis.* Suidas: Ἐσυνήθησαν τοῦς κάρπους τὰς γυναικῶς εἰς συνεχῆ τῶν ἔργων ἐργασίαν. vide et Proverb. 31. 17. 19. similia Hesychiana illa: Καναβισθῆσαι, πρὸς τῆν κἀναβῆν ἐξιδρῶσαι καὶ περιασθῆσαι. *Per noctem, et per diem legit et Oxon.* MS. nec tamen male illi qui *pernox* et *perdia*, sic, *perdiem et pernoctem*, Gellius 2. 1. et 31. Ammianus (per-tinacissimus eius imitator) dixit. In vetero Onomastico: *Perdius, πανημέριος. Pernox, πανύ-χιος.*

Ibid. *Ut intra cellulam nostram saltem lucerna luceat*]. Plutarchus in *περὶ τοῦ μὴ δεῖν θανεῖν*. Καὶ μὲν Μίνυλλον εἰσεῖδεν (Φησὶν ὁ Κράτης) τῶν ἔργων ἔχαινοντα, γυναικᾶ τε συζχαινουσαν. Τὸν λιπὸν Φιλόχουτος ἐν ἀσθ' ἀνήτητι. Servius ad citata Virgiliū ea, tenuique Minerva. *Parvo pretio lanificii exiliter et tenuiter victum praebent.* Suidas: Λεπτὰ ἔχαινας? ἐπὶ τῶν πενι-χρῶς τὸν βίον διαγυθῶν. *Lucerna*, (quam unicui hīc intellige) paupertatis magnae indicium, In l. 6. §. 3. ff. de offic. Praesid. *Ne tenuis vitae homines sub praetextu adventus officiorum vel militum, lumine unico, vel brevi suppellectili ad aliorum usus translati, iniuriis vexentur, Praeses Provinciae providebit.* ubi male Corasius et alii *lumine unico* malebant. Isidorus *Pelusiota*: Τῆν Ἐλισαίου εὐπέλειαν ἔχου, ὀπεί-ρωσ καὶ λύχνον ἄρξου, etc. Ovidius *Fast.* 2. *Lumen ad exiguum famulae data pensa trahebant.* Martialis 12. 32. nescio cuius suppellectilem enumerans: *Ibat grabatus tripes, et bipes mensa, Et cum lucerna contoneo craterae, Matella curto rupta laterē micabat.* et alibi: *Pondere, pote, cano, ludo, lavo, coeno, quiesco: Dum parvus lychnus modicum consumat olivi.*

Ibid. *Daphne vicina*]. Oxon. *Dasyrie*, sub quo fortasse nomen nondum erutum delitescit.

Ibid. *Mero et prandio matutinū satiata*]. Editiones Aldina et Vicent. *satiata*, ex quo formarunt *satiata*, quod et in Fulvii libro. ego *sau-cia* (quod, ni fallor, et Oxoniensis exhibet,) veriforem lectionem existimo. non enim Ennius tantum *florē Liberi sauciari*, sed et Noster Lib. 7. (fortasse Ennius secutus) *saucium vinolentia* dixit. *Prandium matutinū* videtur esse quod infra hoc libro *ientaculo* vocat: ibi et *meri* mentio. *Cum qua* (inquit) *protinus ientaculo, delinc vino mero mutuis vicibus vellita* etc.

Ibid. *Cum suis adulteris voluptatur*]. Ita principes editiones Romana et Vicentina: fortasse item (nam nec satis memini) MS. Oxoniensis, acriterque isti lectioni propugnat Colvius, non hoc in loco tantum, sed et in *Quantiliano* Deel. 3. at minus recte facere eum patebit ex sequentibus exemplis, scripturamque Florentini Codicis

voluntatur modis omnibus reponendam. Seneca Epist. 114. *Cum omni excolerum feminarumque turba convolutatur.* Tertullianus: *Una orant, una voluntatur.* Petronius: *Subduxit mihi nocte praecium, etc. voluntatusque liberius cum fratre non suo, etc.* Cassianus 14. 17. *Aut coenosis libidinum suavis voluntatibus polluat.* Iustinus 12. de Alexandri Olympiade: *Visa est per quietem cum ingenti serpente voluntari.* et in 277. Quintiliani ipsius Declamatione: *Cum aduolunt voluntata est.* quibus addamus et Graecis quaedam. *Ἀπολαύσασθαι Φιλίας εἰς ὄφρα* δεῦρο, καὶ ἐγκυλισθῆμεν ἐν σοί. Lucianus Asino: *Ἐπὶ ταύτης κυλιόμενος* etc. *συμπλευόμενος*, etc. Plutarchus de aduolunt puero Themistocle: *Ἐν πόσει καὶ γυναιξίν ἐκυλιόμην.* (Apothegm. Reg. etc.) sic, ἀκρασία συγκυλινοῦσθαι, Xenophon in Convivio l. 4. et, in omni dedecore voluntari, Auctor ad Hierennium dicit.

Ibid. *Sic confutatus maritus*] Infra hic: *Nec fisto saltem tam nefario scelere etc. confutari terrevine potuerit.* sic, dicitis confutare, Phorm. 3. 1. Terentius: et, increpatione confutare, Zeno Veronensis.

Ibid. *Et quid isthuc est?*] Melius in aliis, *Ecquid* etc. uxorem stomachantem mulcet compellatione ista. Apud Terentium Phorm. 2. 1. *Quid istuc?* ubi Donatus: *Magnum vin habet contra iram huiusmodi interrogatio.* Florent. et Oxon. Codd. *istuc.*

Ibid. *Licet forensi negotio officinarum noster attentus etc.*] In Pseudolo Plautina: *At illic tunc negotiosus, res agitur apud ludicem.*

Ibid. *Ferias nobis fecerit*] Otiandi tempus. Hinc in Glossario: *Feriae, ἀργία.*

Ibid. *Vides istud dolium?* etc.] Melius *videsne?* sic 1. *Videsne extrema: fenestras?* etc. et 6. *Videsne insistentem etc. illi rupi montis ardui verticem?*

Ibid. *Quod supervacuum frustra locum detinet tantum*] Donatus ad Hecyram: *In medio stare dicitur supervacuum et molestum.*

Ibid. *Ut dato pretio rem suam secum ferat*] Hinc ioculare illud infra 10. *Miles qui sine pretio me suum fecerat. Rem suam,* ut supra 2. *Non terrae rem suam denegamus.* Matth. 20. 14. *Τὸ οὖν ἄρον.*

Ibid. *Quin itaque praecingeris?*] Terent. Phorm. 2. 2. *Accingere.* Donatus: *Appara te, atque expedi.* vide ad Luc. 12. 35. H. Grotium.

Ibid. *Mihique manum tantisper accommodas?*] Lib. 6. *Orabunt etc. manum tantisper accommodas.* ubi dicta pag. [hui. Ed. 265; b.] vide.

Ibid. *Ut exobrutum etc.*] Ita et Oxon. MS. Ibid. *E re nata fallacia, mulier temerarium scilens. cachinnum*] Lectioli (ut quidem ego

existimo) mendosissimae nemo haecens contraversiam fecit, tolle distinctionis notulam, et scribe *fallaciosa mulier.* In re nata (i. subitaria, improvisa) illa animo praesenti usu. Donatus ad 5. 3. Adolph. *Natum, de rebus repentinis dicitur: ut supra: E re nota melius fieri haud potuit, quam factum est hera.* vide supra [hui. Ed. 218, b.] dicta. Vitiosa istius loci scriptura Beroaldum induxit.

Ibid. *Magnum (inquit) istum virum etc. nacta sum*] Donatus ad 2. 6. Andr. vir, ad vituperationem cum ironia: *ad laudem vero sine ironia.*

Ibid. *Ego mulier, et intra hospitium contenta etc.*] Contenta intra hospitium erat, quia mulier. Philo in de legg. special. *Ἀγοραὶ καὶ βουλευτήρια etc. καὶ ὃ ἐν οὐαίῳ βίος etc. ἀνδράσιν ἐφ'αρχοῦσιν* θηλείαις δὲ ἀκουρία, καὶ ἔδου μόνῃ,* hinc, ut de re insueta, Sophocles Oedipo Colon. *Ἐστὶ γὰρ εἰ μὴ ἄρσενες κατὰ στέγης ὀρακοῖσι ἴστυροῦντες, αἱ δὲ σὺνομοὶ τὰ ἔξω βίῳ προῖτα παρ'αυτοῦ ἔει.*

Ibid. *Additum pretii laetus maritus*] *In sperato luco in gaudium difusus:* ut supra lib. 2. locutus. Glossae: *Πρόσθεσις, additamentum. Προθήκη, Accessio, additio, augmentum, additamentum.*

Ibid. *Et, quis est ille, ait, qui tanto pretio praestinavit?*] Lib. 5. *Quis ille quem modicæ temporis spatium repentina senecta reformavit?* Rom. et Vicent. *qui tanto praestinavit?* nec aliter Bertin. et Oxon. MS. Lectio altera autem (quam debemus Lipsii Manuscripto) multis modis probabilior. supra lib. 4. *Inmittimus cavcae modico pretio praestinatae.*

Ibid. *Nec ille sermoni mulieris defuit*] Apposite 1. 9. Aristanaetus: *Ὁ δὲ μοιχὸς συμπτύτων, ὡς ἀπὸ συνήμαρτος, τῆ τῆς γυναικὸς γυνίμῃ,* etc.

Ibid. *Exurgens alacriter*] Vide supra pag. [hui. Ed. 175, b.] notata.

Pag. 181. *Et multifariam rimis hiantibus quassum*] Glossae: *Multi ariam, πολυρήτως, πολυαρηῶς.* In Palat. male, *nimis hiantibus.* Ovidius Trist. 5. 13. *Rimisque dehiscunt.* Virgilius Aen. *Rimisque fatiscunt.* Oxon. *quassatum:* quod eodem cadit. Gloss. *Quassum, σαθρὸν.* Glossae aliae: *Σαθρὸς, quassatus, fragilis.*

Ibid. *Quin tu?* etc.] *Horantis est.* Servius ad 2. Eclogam.

Ibid. *Ut erasis intrinsecus sordibus diligenter aptum usui possim dignoscere*] Recreabis locum languentem sic legens et interpungens: *Ut e. i. s; diligenter, an aptum u. p. d.* Oxon. *possim discernere, vel dignoscere.* quorum alterum abundat. in eodem, at male, *crassis:* melius, *erasis:* et adhuc melius, si fallor, *derasis.* Persius argumento simili: *Seriolae veteris motuens de-*

radere limum; Glossarium: Παράζωω, *derado, destringo*. Sic supra heic lib. 5. *comas deradere*. Bene autem, *an usui aptum*. Aristophanes Acham. Πᾶς δ' ἐν πεποιθὴν τις ἀγγεῖον τοῦτου χρώμενος κατ' οἰκίαν, τσόν δ' ἀεὶ ψυχροῦται; ad quae vocat Scholiastes: Οἱ ἄλλοι παραιοῦντες ἐπὶ τοῦτων κερᾶμεν ἀνωγειὸν τι βάλειν, φοβούμενοι τὸ σαρὸν αὐτῶν.

Ibid. *Nisi nos putas aas de malo habere*] Ac per hoc pro ductoribus illud. *De malo habere* gracissans dixit, pro, ex malo, vel, illicito lucro, sic, *acquirere ex malo*, Interpres vetus Sap. 15. 12. pro eo quod in Graeco, ἐκ κακοῦ περιζειν. Κακὰ κερδαίνειν, Hesiodus ἔργ. α. vocat: ἐξ ἀδικίας κερδαίνειν, Isocrates ad Daemonicum. Seneca cap. 23. de vita beata: Sapiens nullum denarium intra limen male intrantem admittet. imitatus, ni fallor, Euripidem, qui χρηματα κακῶς οἰκους εἰσελάδοντες, in Erechtheo dixit. Simile apud Aristophanem, τὸν βίον οὐκ ἐκ δικαίου κτᾶσθαι. malo iurecuratio rem quaerere apud Plautum Baech. et, πλοῦτον ἀπὸ κακῆς ἀργασίας περιγίνεσθαι, apud Democritum. Aelianus de nescio quo apud Suidam in ὄρη * Ἀπέσαις καὶ ψευδολογίαις συμβιβῶντι, οὐδὲν οὐδέποτε ὕγιες λέγοντι, καὶ ἐντέυθεν πλουτοῦντι.

Ibid. *Nec quidquam moratus etc. acer ille*] Ex his, ut videtur, Virgiliū Aeneid. 10. *Nec Turnum segnis retinet mora, sed rapit acer*, etc. *Acrem* heic intellige, promptum, impigrum, expeditum. Virgil. 1. *Aeris Oronti*. Servius: *Formis, alias, velocis, quidam acrem in unamquamque rem vegetum ac nimium tradunt*.

Ibid. *Accensa lucerna etc.*] Ut solent diligenter quid aggressuri. Luc. 15. 8.

Ibid. *Discede frater*] Fac te e medio. Donatus ad Andr. 4. 2. *Discedere dicitur, qui e medio abit*. *Frater* ignoti compellatio, ut apud Italos hodiernos.

Ibid. *Donec probe procuratum istud tibi repraesentem*] In Menaechmo Plautina: *Ego tibi hanc hodie probe Lepideque concinnatam referam*.

Ibid. *Et cum dicto etc.*] Ἦρα, καὶ εἰς ἔργον πᾶσι, ut 1. Apollonii.

Ibid. *Scabiem cariosae testae occipit exscalpere*] An dolium testam vocat? vix putem: imo potius cum Elmenhorstio cariosa testis legendum. Interpres vetus Iobi 2. 7. *Testa sanieum radens, sedebat in sterquilino*. In Glossis: *Περυκαμέτος, cariosus*. Ibid. *Εὐματιῶν, ὁ ἰμπικρός, cariosus*. Oxon. et Vicent. melius, *exscalpere*.

Ibid. *Inclinatam dolio etc.*] Glossarium: Κόπτω, *vergo, cevo, inclino*. Iuvenalis 9. *Ipsos etiam inclinare maritos*. Scholiastes ad Eiusdem 1. *Ceventem: ad stuprum inclinatum*. Infra hīc lib. 10. de matrona salacissima illa: *Mare quo didiceram, facile reclinat me*.

Ibid. *Superincurvatus*] Martialis: *Incurvabat Hylam positio Tyrinthius arcu*.

Ibid. *De dolabat*] Donatus ad Eunuch. 3. 3. *Dolare ligum, est ascia caedere*. Ut faber ligum de dolabat, id est, polibat: ita ille uxorem fabri, materiam multo molliorem, complanabat.

Ibid. *Donec utroque opere perfecto etc.*] Disertam nequitiam! bene et perfecto. Hesyechius in περιεω* Περιεωον, τὸ αἰδέσθαι, ἀφ' οὗ καὶ τὸ παραιοῦσθαι. Martialis: *Sine effectu parve uterque labor*.

Ibid. *Calamitosus faber collo suo gerens dolium, coactus est ad hospitium adulteri perferre*] Pro, collo suo genere dolium coactus est ad hospitium adulteri: vel, collo suo dolium coactus est ad hospitium adulteri perferre. loquendi duo genera in unum miscuit: quod nec Latini nec Graecis res insolita. In Glossis: *Δυστυχῆς, calamitosus, infelix*. et ibidem: *Κακοδαίμων, calamitosus*.

Ibid. *Piissimi isti sacerdotes*] In eodem Glossario: *Εὐσεβέστατος, piissimus*, similis ironia illa in Apologetico: *Dicat hic pius filius*, etc. Aeneid. 6. *Quique pii vates*. Servius: *Vaticinantes, non mendaces*. Nec male ii libri qui piissimi, supra, ubi de hoc ipso collo, lib. 8. *Ridicule sacerdotum purissimum castimoniam laudantes*.

Ibid. *Sorte unica casibus pluribus enotata, etc.*] Rectam lectionem cum Colvio putem, pro e. pluribus e. Pro enotata autem notata malim: sic, *sortes notis distinctae* apud Tacitum Mor. Germ. Optime illustrando huic loco Quintilianus Decl. 4. *Tota in eo fallendi ratio est, non dare consentibus quod deposcent, sed caligine magnaque promissorum varietate suspensos sic dimittere, ut quicquid casus attulerit, putent praeditum esse*. Nec mirum a magistro artem monstratam discipulos exercere. Cicero Divinat. 2. *Utrum eorum accidisset, verum oraculum fuisset*.

Ibid. *Si qui, matrimonium sorte captantes, interrogarent, rem ipsam responderi aiebant, etc.*] Artemidorus 1. 53. Γεωργεῖν, ἢ σπειρεῖν, ἢ ἀροτρεῖν, ἢ φυτεῦσθαι, ἀγαθὸν τοῖς γῆμαι προηρημένους, etc.

Pag. 182. *Et satis liberum procreandis*] Isidorus Pelus. 3. 243. Παρ' Ἀθηνάϊους συνάφεια κατὰ νόμον, ἐπ' ἀπὸτρα παιδῶν ἐλέγετο γίνεσθαι. Artemidorus iam dicto loco: *Ἀρούρα οὐδὲν ἕλλο ἐστιν ἢ γυνή, σπέρματα δὲ καὶ φυτὰ οἱ παῖδες*. Cicero ad Atticum: *Tertulliae abortum doleo, tam enim Cassii quam Bruti serendi*.

Ibid. *Et arva sementis florentia*] Glossarium: *Γῆ σπορίμη, arvum*.

Ibid. *Si quis de profectione sollicitus etc.*] Lib. 2. de Aegypto propheta: *Arcana fatorum stipibus emerentis dicit in vulgus: qui dies etc.*

negotiatori commodus, quis viatori celebris, quis navigiis opportunus, mihi denique proventum huius peregrinationis inquirenti, multa respondit, etc. In his, ut in aliis multis, tenebriones isti ad veros verique Dei Prophetas componebant se, vide Iudic. 13. 5. Scriptor Sapient. 13. 10. de Idololatriâ simulacra consulentes: Περὶ ἰδωλοποιίας ἐπιτελεῖται τὸ μὲν βάσει χρησάμενοι δυνάμενον.

Ibid. *Quadrupedum cunctorum mansuetissimos*] Philo in de Decalogo: Ἡμετέρων etc. βίη ἡρώτη ὁ βῆδος, etc. Ovidius: *Boves, animal sine fraude, doloque.*

Ibid. *Et lucrum promitti de glebae germinae*] Hoc ordine, quod sciam, editi omnes, et omnes MSS. qui vero pressius mecum ista verba perpendit, ad proximè praecedentia videbit non pendere: quid enim ad iter accingenti se cum lucro glebae? et empturienti agros quid in votis, quid in oculis magis? post vocem *pronunciari* ergo putem reponenda esse, sensumque hactenus luxatum ita commode coalturum. *Si possessiones (inquit) praestinaturos quaerent: merito boves, ut et iugum, et arva sementis florentia pronuciari: et lucrum promitti de glebae germinae.*

Ibid. *Si praedium capessiturus etc. utiles nec ne processus sciscitaretur, etc.*] Et hoc ad veri Dei sacerdotum exemplum. τὸ Ὑρίμ de expeditionum successibus consulti solitum, apparer. ex 1. Samuel. 30. 7. et Numerorum libro. Propter 2. 27. *Quaeritis et coelo Phoenicum inventa sereno, Quae sit stella homini commoda, quaeque mali.* Seu pedibus Parthos sequimur, seu classe Britannos.

Ibid. *Vel latronum factionem etc.*] Lib. 4. *Latrones remeant, etc. factionis suae cunctis viribus.* lib. 7. *Noluit esse Caesar Haemi latronis collegium, et statim de eodem collegio: Tota itaque factione etc. confecta.* item 3. *Factionibus latronum sociatus.*

Ibid. *Adiaciam victoriam forti praesagio contendebant*] Amobius lib. 2. *Bella cum hostibus geritis, non victoriam vos credentes praeliorum successibus relaturus? Adiaciam est promissam.* Onomasticon vetus: *Addico, ἐπιγγέλλομαι.* pro fortè Colvis sortis, non importune.

Ibid. *Divinationis astu capcioso contraxerant non carvas pecunias*] Παλλὴν ἐργασίαν, ut Act. 16. 16. in non dissimili argumento. Accius apud A. Gellium 14. 1. *Aures verbis divitant Alienias, suas ut auro locupletent domos.* Interpres Nicomachaeorum 4. 9. §. 6. Προσκοινῶντες ἱερατρίας εἶναι, ἢ μάντις σοφοί, ἵνα δέξωντες ἀφελίμοι εἶναι τῶν χρημάτων, τὰ ἐκείνων περικραδαίνωσι. Et bene astu divinationis, Gellius ubi supra: *Quae temere aut astute ea dicunt, praeceteris quae mentiuntur pars ea*

non fit millestima. Pro contraxerant, reponere veterum editionum scripturam contraxerant. lib. 7. *Viaticulum corvasi mihi.* lib. 8. *Avidis animis corvadescentes omnia.* 10. *Summulas diurnas corvadescentes.* et 11. *Sufficiens corvasi summulam.* Terent. Adelph. *Minas decem corvadescentes.*

Ibid. *Assiduis interrogatoriis argumenti satietate iam defecti*] Id est, assiduorum interrogationum satietate argumento defecti. Defecti, *dry-pump'd*: ut Nostrates loquuntur: at in MS. Bertin. et vetere Vicentina editione, *argenti satietate*, non *argumenti* legitur, unde ego, non magna mutatione, tentabam, *A. i. et argenti s. i. defessi*, tale illud 3. de latronibus: *Opulentiae nimiae nimio ad extremas incitas redacti.* Dixerat supra paulo, pecunias non parvas corvasisse eos: imo publica magnificentia saginatos, crebrisque vaticinationum mercedibus suffarcinatos, quid ergo mirum tales *argento defessos* dici? *Fessum* autem, magis proprie de animo quam de corpore dicit, ex Servio, ad finem quarti, si memini, demonstratum.

Ibid. *Ad viam prodeunt, via tota quam nocte confecerant, longe peiorem*] Horatius Serm. 1. *Postera tempestas melior, via peior, etc.* Oxoniensis et Lipsii MS. *viam totam* etc.: quod ni vulgato praeterierim, male me facturum puto.

Ibid. *Lacunosis incilibus etc.*] Vide Beroaldum.

Ibid. *Sublviae coenosa lubricam*] Glossarium ab H. Stephano editum: *Ἰπύλαυσις, sublviae.* Onomast. vetus: *Sublviae, ἰπύλαυσις.* Glossarium Isidori dictum: *Alluvias: coenosis locis.* merito autem tales *lubrici.* Claudianus Mamercus: *Ut solemus in iis locis, quae vel humoris assidui subterlunivibus (mel. subterlunivibus) ceden-tia, vel levi (scribe laevi) prono lubrica sunt,* etc. Ita apud Nonnium Lucilius *iter labosum* dixit. Pollux 1. 1. ubi de viarum discriminibus: *Ἰπύλαυσις, διάβροξις, ὑποφέρουσα τῶν πῶδας, etc. ὀλισθηρὰ, τοῦ πῶδος ὑπεκκλίοντα.*

Ibid. *Stagnanti palude fluidam*] Lib. 4. *Et valles illas agminibus stagnantibus irrigans.*

Ibid. *Vix tandem ad campestris semitas etc. evadere potui*] In vetere Onomastico: *Campestris, πεδινὰ χωρία.* Donatus ad 1. 2. Phorm. *Evadere, est per obstantia pervenire.* et ad Andriam: *Evadere, est per quamcumque difficultatem ad aliquod pervenire.*

Ibid. *Et ecce nobis rebente etc.*] Servius ad Aeneid. 2. *Hac particula utimur quoties aliquid reventinum volumus indicare.* et Donat. ad 4. 7. Adelph. *Ecce dicitur, cum repente triste aliquid etc. intervenit.*

Ibid. *Nobis etc. manipulus armati supercurrit equitis*] Qui statim urgente sermone comprimunt, promerent caucharmum subreptum. Similimum Genes. 44. 3. 4. 5. vide: ubi et de scypho

pho ablato, adde et Indic. 18. 22. 23. 24. Oxon. *armati supercurrunt equites.* quod existimo genuinum scripturam. *supercurrunt* est et in tribus aliis MSS.

Ibid. *Aegreque cohibita equorum curruli rabiē*] Lib. 4. *At illi cambus aegre cohibitis,* etc. Hesychius: *Δυσκόβατοι, δυσκράτητοι, δυσκόβως ἐπεχόμενοι.* Oxon. et Colvii MS. *curruli:* at nec *curruli,* nec *curruculi* videtur, sed *currilium* vel *currulium* scribendum. supra lib. 4. *Ut hercle ipse sentirem non asinum me, sed equum currulium nimia velocitate resectum.*

Gloss. *Δραμὴς ἵππος, equus currulis.* et, *Τραχλάτης ἵππος, currulis equus.* Gloss. aliae: *Currulis equus, οὗν ἵππος: ἄγωνίζμενος.*

Ibid. *Colloque constricto* etc.] Plaut. Amphitr. *Manifestum hunc oborto collo tenes Furem flagiti.* Supra lib. 7. *Collo constricto reducant eum,* etc. ubi *constringere* et *πλύνειν.* Matth. 19. 23. *Κρατῆρας αὐτόν, ἔπνυε.* ad quem locum uberius notavi.

Ibid. *Urgenti sermone comprimentur* etc.] Oxon. *urgente:* nec mala tamen altera scriptura. Glossae: *Urget, ἐπιείγει, καταπεσθεῖ, ἐπιείγεται.* In vetere Inscriptione: *Urgente fato sanium ipse necavit se.* *Comprimere,* hic est *παραβιάζεσθαι.*

Ibid. *Promerent oculus aureum cantharum, promerent auctoramentum illud sceleris sui*] Ita bene Beroaldus, cum antea *potius* legeretur. Oxon. autem, expunctis mediis hisce, *Promerent auctoramentum illud s. s.* De auctoramenti voce eundem Beroaldum vide. Glossae: *Μισθὸς εἰς λαῶδον, auctoramentum.* At hic auctoramentum sceleris id videtur esse quod lib. 2. Paterculus sceleris invitamentum vocat.

Ibid. *Quod simulatione solennium quae in aperto factitaverant,* etc.] Colvius, *quae in aperto f.* quod si rectum, in *aperto* hic, est quod in *prepatulo* et *conspicuo* dixit in Apologia: At si in *aperto* sacrificabant, quae copia a pulvinaribus Deae cantharum furandi? quin potius solos sacrificasse dicimus in sacello Deae quopiam, et ab eiusmodi secreto furandi opportunitatem captasse? Oxon. heic: *Quod de simulatione* etc. quae lectio probabilis valde. *τὸ δὲ saepicula* abundat in Appuleio nostro.

Ibid. *Ab ipsis pulvinaribus*] Hoc ad crimen venerandum. Ovidius: *Ante ipsam, qua mors foret invidiosior, aram.*

Pag. 183. *Adhuc luce dubia* etc.] Id est, (ut Marc. 1. 35.) *πρῶτῃ ἔνυχον λίαν.* Hesychius: *Ἄμφιλύκην ὄρθρος, τὸ λεγόμενον λυκόφως.* Ovidius: *Dubiaeque crepuscula lucis.* Se neca Hippol. *Dum dubia lux est.* Idem Troa dibus: *Dum premitur dubius nocte vicina dies.* Isidorus Orig. 5. 31. *Crepusculum est dubia lux, quae creperum dubium dicitur.* Opponitur *lux*

certa apud Quintilianum Declam. 10. *Nec tam nisi cum luce certa, fugatisque sideribus* etc. *vanescerat.*

Ibid. *Mendoso visu cavillantes*] *Mendaci* non dubito legendum, ex libro Fulvii.

Ibid. *Quam plerique insontes* etc.] Oxon. *Qua plerunq; i.* et, verbo antecedenti, sed male, *securitatem.*

Ibid. *Noxios religionis antistes ad discrimen vocari capitis*] Infra hic: *Ac ne legis quidem severitatis* etc. ad discrimen *vocabo capitis.* *Innoxios* non male monitum a Stewecho legendum. Sensum (etsi a nebulonibus huiusmodi satis importune editum) idem quod supra lib. 7. ubi de Fortunae saevitate: *Varias opiniones, imo contrarias nobis attribuit: ut malus boni fama gloriatur, contra, innocentissimus quisque noxiorum more plectatur.*

Ibid. *Ihs* etc. *affanis frustra oblateratis*] Ut solent sotes criminis obiecti, infra lib. 10. *Medo hanc, modo illam partem scalpere capitis: et ore seniclausus* nescio quas *affanis* effutire, ut nemo eum proptus a culpa vacuum merito crederet. Glossarium: *Blaterat, ματαιολογῶ.* *Blato,* (fort. *blatero*), *ματαιολογῶ.* *Vicent, ablatrantes,* et ita Beroaldus legit, vide heic notas Colvii, qui alteram lectionem reposuit.

Ibid. *Statimque victos in Tullianum compingunt*] Ob cantharum a Matris Deum pulvinari subreptum. In Plautina Menecmo ille: *At ego te sacram coronam surripuisse Iovi scio: Et ob eam veni in carcerem te esse compactum scio.*

Ibid. *Apud fani donarium*] Apparet vel ex his verbis non in aperto ita mendicabula sacrificasse. *Donarium* heic, templum intellige, ut in Floridis: *Ibi donarium Deae opulentum, sic, concio, civitas, senatus,* etc. vide 18. 7. A. Gellium.

Ibid. *Altera die productum me,* etc. *saenid subiticiant*] *Produci* heic proprie, supra lib. 8. *Ad mercatum producimur.* ubi dicta [p. hui. Ed. 322.] vide.

Ibid. *Per iter arduum scrupis*] Donatus ad 5. 4. Andr. *Nimis molestiae sunt pedibus scrupulosae viae.*

Ibid. *Nec die tantum, verum perpeti etiam nocte lucubrant pervigilem farinam*] Curtius lib. 5. *Ne nocturna quidem quiete diurnum laborem relaxante. Pervigilem* metonymice pro *pervigiles:* ea operis enim pistorii disciplina. Firmicus 3. 10. *Maches. Eorum artes erunt aut sordidae, aut squalidae, ex quibus vigiliae perpetuae operatoribus exiguntur: quales sunt confectores coriorum, fullones, lanarii, pictores (scribe, piores) etc.*

Ibid. *Verum perpeti etiam nocte* etc.] Vide supra [hui. Ed. 185. a.] dicta.

Ibid. *Sed mihi, ne rudimentum servitii per-*

horrescerem, novus Dominus loca et laetitia prolixae praebuit] Oxon. *Sed dum rudimentum etc. haud aequae bene: nam et Lucianus τὸν ἐπὶ μισθῷ συνίστα*, ne quid servile timeat, ait laute initio tractari. Vide et Suidam in *καταχυσματα*.

Ibid. *Et cibariis abundanter instruxit praeseptum*] Lib. 7. *Praeseptum meum passim hordeo repleri iubet. ad quem locum* [Ed. Pric. p. 142.] nota confer.

Pag. 184. *Illu otii saginaeque beatitudo*] Puella supra 6. ad hunc asinum ipsum: *Inter cibos delicatos, et otium profundum, vitaeque totius beatitudinem, etc.*

Ibid. *Molae, quae maxima videbatur, martinus adstituit*] Fortasse molam etc. adstituit. sic supra 3. *tribunal adstituit*. ad quem locum confer Servium 136. 5. adductum. *Videbatur, est, erat.* vide olim pag. 5. ad Apologiam notata.

Ibid. *Velata facie, propellor ad incurva spatia, etc.*] *Velata facie, ne vertigo labori officeret.* Ita Sampson, effossis oculis, in pistrinum missus, Iudic. 16. 21.

Ibid. *In orbe termini circumfluentis etc.*] τὸ *termini* (de quo nihil nemo) mendosum est, aut quid velit nescimus.

Ibid. *Vagarer errore certo*] Pacatus Panaegyrico: *Quin ipsos viae implicabat errores: et nunc dexter, nunc laevis, nunc vestigiis suis obvis, incertum iter accipit ambage tenebat.* Qui locus facile quem inducat ut *incerto* in Appuleio malit. at *certo errore δέξιμον* est, qualia plura in hoc Scripto. *Errore*, quia in orbem iugiter errotat: *certo*, quia machinae alligatus, in eodem semper orbe versabatur: nec potuit incerta ponere vestigia, et huc illuc ferri. Apposita ad hunc sensum etiam quae de *Planetis* a Beroaldo adducta.

Ibid. *Nec tamen sagacitatis ac prudentiae meae etc. oblitus*] Vide supra [hui. Ed. p. 225, a.] adnotata.

Ibid. *Tamen ut expertus et ignarus operis, stupore mentito defixus haerebam*] *Stuporis voce heic uitor Latinissime.* In fragmentis vet. Poëtarum: *Domiti modo terga iuvenici Quid premit? et tenerum currere cogit equum, Dum stupet, ac novus est.* Servius ad Aeneid. 6. *Haec autem pertinent ad victimarum explorationem: ut, si non stupuerint, apte probentur.* Pontius *μεταφυσικός* de homine, in vita Cypriani: *Amunt Apostoli literae, neophytos praeteriri debere: ne stupore gentilitatis nondum fundatis sensibus adhaerente, etc.* et Florus 2. 12. *Tertius (dion) captivos, ipsunquae Regem, (exhibuit) attonitum adhuc, tanquam (malum et tanquam) subito malo stupentem.*

Ibid. *Vel otiosum certe cibatum iri*] Lib. 7.

Domus me conclusum et otiosum, hordeo secto fa- baque et victa saginari.

Ibid. *Circumsteterunt me, etc. atque etc. plagas ingerentes acervatum etc.*] 2. Maccab. 3. 26. *παραστάτες ἐξ ἑκατέρου μέρους, ἐμαστίονον αὐτὸν ἀδελφείπτος.*

Ibid. *Plagas ingerentes*] Sic *fustes congerere* apud Phaedrum.

Ibid. *Ut cunctis consiliis abiectis, ilico scitissime taeniae spartaeae totus innixus etc.*] Lib. 4. *Statui iam dolis (quos heic consilia vocat) et fraudibus abiectis, asinum me bonae frugis Domini exhibere.* Terent. 4. 1. Andr. *Quantasque hic suis consiliis mihi confecti sollicitudines.* Virgilius 11. *Consilio versare dolos aggressus, et asu.*

Ibid. *Hac subito sectas commutatione etc.*] E converso in de Deo Socratis: *Nec enim meus illa a sua perpetua secta ad quempiam subitum habitum dimovetur.*

Ibid. *Risum toto coctu commoveram*] Lib. 8. *Cachinnos circumstantibus commovebat.*

Ibid. *Maxima diei parte transacta*] Horatius: *Quarta iam parte diei.* Ennius apud A. Gellium: *Magna cum lapsa diei Pars foret.* Virgilius: *Melior quoniam pars acta diei.*

Ibid. *Eximie fatigatus, et refectione virium vehementer indigus*] *Indigus refectione virium, quia eximie fatigatus.* De Paulo Act. 9. 19. *λαβὼν τροφὴν, ἐνίσχυσεν.* adde quae ad Act. 27. 34. adnotata.

Ibid. *Fame perditus*] Sic *tussi perditus* Lucilius apud Donatum. Eun. 2. 3. vide supra ad L. IV. init. notata.

Ibid. *Inoptabilis officinae disciplinam cum quadam delectatione arbitrabar*] Apud Petronium: *Alternos opprobem forasniui oculos, et veluti quodam cibo replebam me.* *Arbitrabar*, inspiciebam: ut saepius in his libris. *Inoptabilis, ἀπεύκτος:* (ut apud Virgilium *inamabilis*) κατὰ *τὸ* *ἄπεικτον*. vide 2. 6. A. Gellium. Hesy chius: *Ἀπίκτος* μὴ φιλοῦμενος.

Pag. 185. *Vibicibus lividinis totam cutem depicti*] Pollux 3. 8. ubi de ergastulariis et mancipiis: *Μαλῶπαν τὸ δέρμα μεστὸν ἔχειν.* Huc referas Hesy chiana illa: *Φοινίκους μαστιγὰς, διὰ τὸ τὰ νύκτα φοινίσσειν.* *Depicti*, venustissime. apud Plautum ille: *Meum futurum corium pulchrum praedicas, Quem Apelles atque Zeusis duo pingent pigmentis univis.*

Ibid. *Scissili centunculo magis inumbrati quam obtecti*] *Frigida consuti velabant inguina panno.* In vetero Onomastico: *Centunculus, γναφάλιον.* Cyprianus Epist. 77. ad fideles in metallo constitutos: *Panis illic exiguis etc. vestis algentibus deest:* confer quae supra in hanc mentem pag. [hui. Ed. 146.] adnotata, et, quod verbum inumbrati spectat, vide Suidam in *ἐπιλυγῆσθαι*.

[V γ 2]

Ibid.

Ibid. Nonnulli exiguo tegili tantummodo pu-
dem inieci] Agatharces de mulieribus in Aeg-
gypti atrifodinis versantibus: Οὐτως ἐξαρτῶντι
δυσπρόσπτως, ὥστε μόνον τὴν τοῦ σώματος
αἰσχρὴν κρύπτειν ἀλλήθεναι.

Ibid. Exiguo tegili] Iuvenal. Et tegetis pars
Dimidia brevior. Infra hoc lib. Stramen ali-
quod, vel exiguum tegimen parare.

Ibid. Tunicati] Onomasticon vetus: Tunico,
Ἰπποκρίτου.

Ibid. Frontes literati] Macrobius Saturnal.
1. 11. Servus compeditus, inscripta fronte. Val-
ter. Maximus 6. 8. Vinculorum poena coercitus,
inexpiabilique literarum nota per summam oris
contumeliam inustus. Bion de patre suo apud
Diogenem Laërtium: Ἐχων οὐ πρόσπιον, ἀλλὰ
συγγραφὴν ἐπὶ τοῦ προσώπου, τῆς τοῦ δεσπότητος
πικρίας σύμβολον. Vide et in Ἰστικίαν Hesy-
chium, Martialis: Et numerosa linunt stellan-
tem splendoria frontem: Ignoras quid sit? splenia
tolle, legas.

Ibid. Capillum semitiasi] Cypriamus ubi su-
pra: Semitiosi capitis capillum horrescit. Arce-
midorus: Ὅπότερον δ' ἐν τῆς κεφαλῆς ψιλὸν
ἔχου τις, οὐκ ἐν εὐσευειδίῳ, εἰς ἔργον θυμῶ-
σιον κατακρίβεται: τούτο γὰρ κ' ἡκεῖ παρὰ συ-
μὸν ἔστι τοῖς δικαιοφύλοις.

Ibid. Pedes annulati] Compede suras Crura-
que signati nigro liventia ferro. Martialis:
Has cum gemina compe dedi: catenas Satur-
ne tibi Zoilus, annulos priores.

Ibid. Tum livore deformes] Supra lib. 1. Lu-
vore etc. deformatus. Wower, cutim 1. d. ille-
pide, cum praecesserit, cutim depicti.

Ibid. Atque adeo male luminati] Fortasse
melius ideo reponas.

Ibid. Qui pulvisculo perspersi demicant] Vix
possum credere non irreptitia esse, sunt tamen
et in Oxon. MS.

Ibid. Farinulento cinere sordide candidati]
Hesychius: Καρνεόλαβένω τεφροδέσει. Allu-
ditor hic ad morem Veterum magistratus toga
candida pretentum: quo et pertinet Onomastici
illud: Candidatus, λευκοπέδιον. Sordide candi-
dati, δέξυκρον, quale 8. d. formiter formati.
Bene autem tribuit sordes pistrino. Firmicus 3.
10. Eorum artes erunt, aut sordidae, aut squa-
lidae, etc. quales sunt confectores coriorum, etc.
pistores (ita supra pac. [hui. Ed. 334, b.] le-
gendum monni) etc. et ibidem cap. 11. In ta-
libus artibus positos, quae gravibus ornibus,
(scribe odoribus, vel operationibus) aut sordi-
bus squalidae sunt: ut sunt fallones, aut corio-
rum confectores, aut caligarii, vel pistores, etc.

Ibid. Quid, vel ad quem modum etc.] Sic
πῶς ἢ τι Matth. 10. 10.

Ibid. Multi senes, vel cantherii debiles? Non
aqui et asini tantum, sed et muli pistrinis adhi-

biti: Isidorus (ex Veterum ut videtur quotiant)
Orig. 12. 1. Mulus etc. iugo pistorum subactus,
taras molendo ducit in gyrum molas. τῶ vel est
et, quod plus semel (ni fallor) monitum.

Ibid. Circa praesepia capita demersi] Demer-
si, κύνωντες, qua voce summa inguivus deno-
tatur. vide supra pag. [Ed. Pric. 151.] nota-
ta. In vetere epigrammate: Cerne ut demerso
torridus ore bibat.

Ibid. Cervice cariota vulnere putredine] Ni
exulcerati sequeretur, malussem ulcerum. vul-
nere sive ulcera humisumdi video panticas dicta.
Gloss. Panticas. Ἑλλην κτηνῶν ἐν τραχήλῳ. Ibi-
dem: Panceps, ἑλεος κτηνῶν ἐπιτραχηλίου,
scribe, Panticas, ἑλεος κ' ἐπιτραχηλίου.

Ibid. Follicantes nares etc.] Sic narium fol-
les, Prudentius in peristephe. dixit. Glossarium:
Folles, ἀπὸ κῶς, ἄλλωτος κακίον. Glossae aliae:
φύση χαλαρῶς, follis.

Ibid. Illic] Vide quae olim pag. 113. ad
Apologiam allata.

Ibid. Pectora copulae spartae tritura continua
exulcerati] Iuvenalis: Tritoque trahunt
epirhedra collo Segnipedes, dignisque molam ver-
sare nepotis. Pollux de bailulis tractans, τριβῆν
dixit. Τῶλυ (inquit) ἐκαλεῖτο ἡ ἐπὶ τοῖς τρα-
χήλαις αὐτῶν ὑπὸ τῶν ἀγέλων γινωμένη τριβή.
7. 29. Talia et Hesychii illa: Χειρὶ βῆθω δεσ-
μῶ· τοῖς πυκτικῶς ἰμάσει· διὰ τὸ πὰς σάρκα
διακόπτειν καὶ ἀναλίσκειν. supra lib. 7. Per-
dicem laboriosae machinae attrito. adeo male heic
triturae vox a nonnullis mutata. Copula heic,
est quam paulo supra taeniam sparteam dixit,
sic stupra sortas copulas, apud Nonnium Ac-
cius: ubi et doctissimus viris qui pro stupra,
sipa scribunt, non possum assentire: ita enim et
stuprum tormentum in Apologia Noster.

Ibid. Perpetua castigatione ossium tenuis re-
nudati] Vide supra [Ed. Pric. p. 144, sub f.]
notata. Castigat, νευθεῖται, ἔπει. Ita Laemus
τὸ Pauli ὑπωπιεῖται, castigo vertit. Passim hoc
sensu etiam in Iure occurrit, extenditurque ad
fustes et ad flagella.

Ibid. Multiviva circumcissione] Scribe cum Flo-
rent. Cod. et Colvio, circumcursione.

Ibid. Talis familiae finestum mihi etiam me-
tuens exemplum, etc.] Talia iam metuens mi-
sero mihi paravi. Interpretes vetus Tobiae 7. 11.
Exovavit, sciens quid evenerit illis system etc.
et timere cepit ne forte et haec similiter con-
tingeret. Lib. 4. hoc eodem sensu: Tuus ego,
miseri commilitaris mihi fortunam cogitans, etc.
et 8. Quae res inentibus mihi non parvam sol-
licitudinem, videnti tot vulneribus largiter pra-
fusum errorem: ut quoque cum Dece peregrinae
stomachus, ut quorundam hominum lactes, sic
illa sanguinem concupisceret asininum. Calpurni-
nius 5. Declam. de carcere publico: In hunc

coniecti robur Tullianum prospiciunt, etc. et alienum supplicium expectando (bene Lipsius expectando,) suam discunt. Nec forsan aliud heic exemplum quam supplicium. Tacitus Annal. 15. Adversus fontes novissima exempla meritis. Gell. 6. 14. Veteres nostri exempla pro maximis gravissimisque poenis dicebant. Cicero Philipp. 14. Crudelissimis exemplis interimit.

Ibid. Veterisque Lucii fortunam recordatus, etc.] Vide supra [hui. Ed. 275, a.] notata.

Ibid. Et ad ultima salutis iam detrusus, etc.] Videntur edit. et Oxon. MS. E. a. u. s. me tandem trusum, etc. bene itaque a Stewechio emendatum, E. a. u. s. metam detrusus. Salutis meta ultima est, quae Petronio, fatalis meta, sic supra 4. ultimas vitae metas dixit, et lib. 8. exevute, Fortunae ultimam turbinem. Pro detrusum, Lipsius, Coelius Rhodig, et alii detruux maluit, quae vox ut quid sis nescio, ita alteram rectorem praesto. Aemilius Probus de Dionysio in vita Timoleontis: Ut non solum auribus acciperetur, sed etiam oculis cereretur, quem, et ex quanto regio ad quam fortunam detrusisset. Sic, de summo felicitatis gradu ad ima detrusus, apud Horatii veterem Scholiasten: In luctum et dolorem detruat, apud Ciceronem ad Q. Fratrem: et, Ad mendicitatem detrudere, se, apud Plautum Menaechmo.

Ibid. Summisso capite moerebam] Horatius: Demitto auriculas, ut iniquae sortis assellus. Glossae: Καθεμύνας, ὁ στυνγός, detectus, submissus, etc.

Ibid. Ingenua mihi curiositate, etc.] Quam alibi familiarem curiositatem vocat, et infra hoc libro genuinam curiositatem.

Ibid. Gratias asino meo meminì] Tertullianus cap. 42. de Praescript. Ceterum nec Praescriptibus suis reverentiam noverunt, figura Graeca.

Ibid. Variisque fortunis exercitatum] Reposterium, exercitum. Virgilius: Nate Iliacis exercite fatis, ubi Servius: Fatigante: nam exercitatus peritum significat. Gell. lib. 20. cap. ult. Per negotiarum intervalla etc. exercitus defessusque sum Idem 9. 3. de Philippo Macedoniae: Negotiis belli victoriosius affectus exercitusque. Macrobius in Saturnal. Ego Disartium nostrum inexercitum non relinquam, supra heic lib. 6. Aerumnis exercita.

Ibid. Ets minus videntem, multiscium certe reddidit] Πολυμαθῆν enim οὐ νῦν διδάσκει: ut olim Heraclitus dixit. Pro etsi, malim si reponi, nec enim plane imprudentem se vocat, at modeste prudentiae opinionem detrahet.

Ibid. Suave comptam] Lege suavem comperam: sic supra 1. Me vera comperita memorare.

Ibid. Qui me pretio suum fecerat] Supra heic, Adest, ut dato pretio rem suam secum ferat.

E converso lib. 10. Qui me nullo vendente comparaverat, et sine pretio suum fecerat.

Ibid. Bonus aliqui vir, et aprime modestus] Χρηστός, ἐπίεικός. vide ad Matth. 1. 19. notata. Infra hec lib. 11. Vir aliqui gravis, et sobriae religionis observatione famosus.

Ibid. Pessimam etc. contigam] De eadem infra: Ad detegenda quovomodo pessimae foeminae flagitia, infra lib. 10. Proprius pessimae foeminae filius. ibidem: Nescius fraudulm pessimae mulieris. et 2. Hi pessimam foeminam statim etc. vnam sepeliendam etc. Euripides: Ω παγκυκιστη, και γυνη* τι γαρ λέγων Μείζον σ' υνειδος εξείποι τις ἄν.

Ibid. Ane cunctos etc. longe deterrimam] Virgilius: Scelere ante alios immanior omnes, et alibi: Ipse ante alios pulcherrime omnes. Florid. 3. Noster: Praecipuum beneficium, et longe ante cetera praecellens.

Ibid. Ut hercules eius vicem ego quoque etc. ingemiscerem] Glossarum: Dolco vicem tui, et vicem tuam, συμπάσχω σοι.

Ibid. Nec enim vel unum vitium nequissimae illi foeminae deerat] Q. d. Hospitium calamitatis: quid verbis opus? Quamvis malam rem quaerens, illic reperias. Plautus: Vah: quid illa potest peius quidaquam muliere memorarier? Non unum (inquit) vitium deerat illi. Auctor ad Herennium 4. A quo tandem abit iste vitio? Theopompus de Philippo R. sodalibus, in Excerptis Polybianis: Τί τῶν αἰσχυρῶν ἢ δεινῶν αὐτοῖς οὐ προσῆν; ἢ τί τῶν καλῶν και σπουδαίων οὐκ ἄπην.

Ibid. Sed omnia, prorsus ut in quandam coenosam latrinam, in eius animum flagitia confluerant] Cicero in Verrinis, de Aponio: Immensa aliqua vorago aut gurgis vitiorum turpitudinumque omnium. Arnobius lib. 5. de Tove: Neque ullum turpitudinis genus est, in quo eius non nomen consociatis libidinis consecratis: ut videatur miserabilis prorsus ullam non esse causam ob aliam naturam, nisi ut esset criminum sedes, etc. locus quidam expositus, in quem spurcitiae se omnes scaenarum, colluvionibus derivarent. Philo lib. quod Deus immutabilis: Σύστημα και συμπόρημα κακῶν ἀφ' ἑαυτῶν και τοικῶν εἰς ἓν εἶδος συναρταμένον. E converso, sinceram bonarum artium congeriem, Claudianus suum Mallium vocat, cui simile Ausonii illud: Quid aliud et quam ex omni bonarum artium ingenio collecta perfectio? Notemus obiter locutionem, quasi in sentinam conflueret. Salustius Catilinario: Postremo omnes quos aut flagitium aut facinus domo expulerat, hi Romam sicut in sentinam confluerant. Scriptor de Excidio Hierosolymitano 4. 6. Ex diversis regionibus principes flagitiorum quasi in sentinam confluerant. Salvianus lib. 3. Quid est aliud penes annis

[Vn 3]

omnis coetus Christianorum quam vitiorum sententia? et 7. ubi de Carthagine agit: *Poetebant, ut ita dixerim, cuncti illius civis coeno libidinis, etc. unam illic putes fuisse libidinum fornicationumque sententiam: coenum, quasi ex omni platearum et cloacarum labe collectum.* Alibi Taciti illud Annal. 15. *Per Urbem etiam, quo cuncta undique atrocitas aut pudenda confuunt, et illud apud Declamatores in Sallustium: Quo, tanquam in imam voraginem, coetus omnium vitiorum excesserat.*

Ibid. *Seaeva, saeva, virosa, ebriosa, pervicax, pertinax, etc.*] Terentius 5. 8. Eunuch. *Fatuus est, insulsus, tardus, etc.* ubi Donatus: *Haec pro acervo vitiorum, etc.* Auctor ad Herennium ubi supra: *A quo tandem abest iste vitio? etc. suae pudicitiae proditor est, insidiator alienae: cupidus, intemperans, petulans, impius in parentes, ingratus in amicos, infestus in cognatos, in superiores contumax, in aequos et pares fastidiosus, in inferiores crudelis, in omnes intolerabilis.* In quibusdam hic MSS. *iniuriosa: in aliis iurgiosa: et in aliis, (ut et Oxoniensi) viriosa: id est, viri appetens, salax, libidinosus.* Colvius (quod eodem cadit) *virioso.* Servius ad Aeneid. 12. *Virago dicitur mulier quae virile implet officium: id est, mulier quae viri animum habet: has Antiqui virias vocabant: ubi si (quod dicere non audeo) mutandum quid, viriosas, vel viriosas legendum.* Porro in Fluxensibus membranis, *viriosa, non ebriosa, legitur: ut vox unaquaeque praecedens sequentem adsonantem habeat, quod cum non infrequens Scriptori isti, probabile et hoc loco factum.*

Ibid. *Pervicax, pertinax*] In de Deo Socratis: *Pervicaci avaricia, pertinaci spe.* Donatus ad 4. 1. Hecyr. *Pervicax: perseverans cum quadam vi.* Onomasticon vetus: *Pervicax, ἐναυτησις. Pertinax, διατρος.*

Ibid. *In rapinis turpibus avara, in sumptibus foedis profusa*] *Δαμβάνουσα ἂφ' ὧν οὐκ ἔδει, καὶ μὴ εἰς ἂ ἔδει δίδουσα:* ut 3. 23. apud Iul. Pollucem. Cicero in pro Caelio: *Quis in rapacitate avarior? quis in largitione effusior?* Sallustius: *Alieni appetens, sui profusus.* Idem: *Quos pessima ac diversa inter se mala, luxuria atque avaritia vexabat, quod ante apud Livium Cato, lib. 34. Diversisque duobus vitiis avaritia et luxuria civitatem laborare.* Seneca pater Octavia: *Avaris manibus ut perdat, rapit.* Seneca filius Epist. 120. *Nemo non quotidie et consilium mutat, et votum, etc. nunc pecuniam spargit, nunc rapit,* et Praefat. lib. 1. Nat. quæst. *Non est tibi frons ficta, etc. nec avaritia, quae quod omnibus abstulit, sibi negat: nec luxuria pecuniam turpiter amittens, quam furpitis etc. reparat.* Tacitus Annal. 13. de Nar-

cisso: *Cuius (Neronis) vitiis per avaritiam ac prodigantiam mire congruebat.* Ammianus lib. 22. *Nec largienti, nec sapiendi esse, tenere aliquem modum.* Scriptor de Hierosolymis. excidio 7. 4. *Ubi se flagitiis ingurgitaverunt, dissipando proprias successiones, divitiis aliena. Auctor de cibis Iudaicis in operibus Tertulliani: Sequitur (avaritia) praecurrentem luxuriam: quaequid haec per vitia consumpservit, illa per scelera restituit, ordo criminum recurso, ut rursus luxuria eximat quaequid avaritia congesterat.* ubi pro recurso, reciproco malim; et pro eximat, excitantur legi. Dio Cassius de Nerone: *Πολλὰ χρέματα ἀνυλίσκετο, εἰ μὴ ἐκ τῶ ἀρπάξεν, καὶ βιάζεσθαι.* Chrysostomus Homil. 22. ad Antiochenos: *Πολυτελῆ φοροῦντας ἡμάτι, πολλὰν περιβεβλημένους τὴν Φαντασίαν, etc. τὴ πάντων ἀρπάξοντας, πλεονεκτήσαντας.* Plinius, ubi argumento diverso, ad hunc locum concinne: *Momento nihil magis esse vitandum quam istam luxuriae ac sordium novam societatem: quae cum sint turpissima, discreta ac separata, turpis iunguntur.* Lib. 2. Epist. 6.

Ibid. *Inimica fidei, hostis pietatis*] Valentinianus Novell. 2. de Manichaeorum secta: *Inimica publicae disciplinae, hostis fidei Christianae.*

Ibid. *Calcata divinis Numinibus*] Infra lib. 10. *Calcata Numinum religione.*

Ibid. *Mentita praesumptione Dei quem praedicaret unicum, etc.*] Apparet haec pistoria uxorem Christianam fuisse: magisque id apparet ex praesumptionis voce: ita sanam enim ac veram fidem Pagani illudentes appellabant. Tertullianus in Apologetico: *Haec sunt quae in nobis solis praesumptiones vocantur.* In Montani et sociorum Passione: *Condiscipuli eius suadebant ut praesumptione deposita, sacrificaret.* Honorius Ethnicus apud Symmachum *obstinatio nis praesumptionem dixit.*

Ibid. *Confictis observationibus vacuis etc. matutino mero et continuo stupro corpus municipiarat*] *Vacuis pro vanis Graecum est.* Hesychius: *Κενόν, etc. μάταιον.* Infra lib. 10. *Et cum dicto, vacuas fuisse cogitationes meas, ineptumque metum monstrat.* Colv. qui ergo vanis corripbat, vanam operam insuabat. *Observationes vocat caerimias cultui religioso congruentes.* In Apologie: *Pulgatissima observationum consuetudine, et 11. Miles. Vir sobriae religionis observatione famosus.* *Vanas autem observationes vocat hymnos, preces, et ἄγλας illas quibus horis operabatur matutinis veteres Christiani: et quas identidem diluamabant Idolorum il-*

¶ non tam religiosos ritus quam crapulae libidinisque auctoramenta. Tertullianus ad Uxorem: *Quis coniugem suam ad convivium Dominicum illud quod infamant, sine scaeva suspicione dimittet?* Paganus. apud Minucium Felicem: *De convivio notum est, passim omnes loquuntur: ad epulas etc. coeunt cum libertis, sororibus, matribus, secus omnis homines, et omnis aetatis. Ibi postquam epulas multas etc. dein sequitur de concubitibus.* Lucianus de Christianis Peregrinum captivum visitantibus: *Καὶ ἔωθεν μὲν εὐδὸς (Appuleius matutino etc.) ὄρετο ἢ τῷ δεσποτηρίῳ περιμένοντα, χήρας τινὰς, καὶ παιδία ἑρ-Φανα* οἱ δὲ ἐν τελείῳ αὐτῶν καὶ συνκαθέοντων ἔβδον, διαφθείροντες τοῦς δεσποφύλακας* εἶτα δάπανα ποικίλα εἰσεκκομιζέτο, καὶ λόγοι ἱερὰ αὐτῶν ἐλέγοντο.*

Ibid. *Et miserum maritum decipiens*] Supra lib. 5. *Reconcinnato mendacio fallens maritum.* maritum autem hoc loco decipiens, quia superstitionis peregrinae particeps. Plutarchus in *conjugal. praeceptis*: Θεοῦς εὐδὲ ὁ ἀνὴρ νομίζει. σέβεισθαι τῇ γαμῆτι καὶ γινώσκειν μόνους προσήκει* περιέργως δὲ βραχέως καὶ ξένης δεισιδαιμονίας ἀποκεκλεισθαι (malum ἀποκλείσθαι) τὴν αὐλειον. οὐδενὶ γὰρ θεῶν ἱερὰ κλεπτόμενα καὶ λαμβάνοντα ὑπὸ γυναικῶς κηχαρισμένως ἔραται. Bene autem, quod nec solae hoc nomine Christianae laborarent. Tibullus: *Exibit quam saepe tinae, seu visere dicit Sacra bonae maribus non adenda Deae.*

Ibid. *Matutino mero etc.*] Iuvenalis: *Et matutino sudans Crispinus anomo.* Supra heic de quadam alia: *Mero et prandio matutino saucia.*

Ibid. *Subiungi machinae etc.*] Quam supra lib. 7. *molan machinariam* dixit. Hinc in l. quaeritur, ff. de aedilit. edict. *machinarius asinus.*

Ibid. *Insistens*] Id est, instans, urgens.

Ibid. *Inubebat incoram sui plagas mihi quam plurimas irrogari*] Vopiscus in Aureliano: *Servos et ministros peccantes coram se caedi iubebat.* Suetonius de L. Othone: *Austus est etiam in Illyrico milites quosdam, etc. capite punire: et quidem ante principia, se coram.* Idem de Claudio Imp. *Tormenta quaestionum, paeenasque particidarum representabat: exigebatque coram.* Lampridius in Severo: *Pro qualitate loci, aut fustibus subiticebatur in conspectu eius, aut virgis, aut condemnationi.* Sic Luc. 19. 27. *καταφάξατε ἔμπροσθέν μου.* in Graeco Ieremiae 52. 10. *κατ' ὀφθαλμούς σφάττειν.* et Apocal. 14. 10. *ἐνώπιον βασανίζειν.*

Ibid. *Assidue plane commentem in eius cubiculo quem sentiebam invenem, cuius et faciem cupiebam videre ex summo studio, si velamentum capitis libertatem tribuisset meis aliis luminibus*] Seneca Oedip. *Visu carentem*

magna pars veri latet. velamentum heic asini intellige, non adulteri: quamquam (ut post pauca monstrabimus) et id genus tenebrionis lecto capite irrepent. Infra heic: *Caezan scabiosi illius asini faciem.* et supra: *Velata facie propellat ad flexuosi canalis incurva spatia:* quomodo ergo invenem dicit, quem videre non poterat? at recte importuna vox abest ab Oxon. MS.

Pag. 137. *Ex summo studio videre cupiebam*] Supra lib. 7. *Ex summo studio fugiens immantem ursam.* Donatus ad 2. l. Heceyra: *Maioris operis est, studere quam veli.* et post: *Studium est voluntas hominis attentior atque impensior.*

Ibid. *Ad detegenda etc.*] Oxon. *In detegenda.* Ibid. *Anus quadam stupri sequestra*] *Intermedia, intermancia.* Firmicus 6. 30. *Aut sequestratos, aut turpium libidinum ministros facies.* sic supra sine 6. *asinus fugae sequester.* Bene autem anum stupri sequestratum facit. Gregorius Nazianz. Panacgyr. in Cyprianum: *Καὶ προζωγῶ χήρται, οὗ γυναικίδῳ τινὶ παλαιῷ τῶν ποδῶν ταῦτα ἐπιτιθέων,* etc. quod a vetustis deductum temporibus, nunc viget, et in secula transibit.

Ibid. *De die*] Pridem ad Apolog. p. 137. dixi.

Ibid. *Inseparabilis aderat*] Infra heic: *Inseparabilis assidebat.* Glossae: Ἀχώριστος, *Inseparabilis, individuum.*

Ibid. *Cum qua proinus tentaculo ac dehinc vino mero etc.*] Terent. Andr. *Importunitatem spectare anciluae quae compotrix eius est.*

Ibid. *Vino mero mutuis vicibus velitata*] Virgil. *Variantque vices.* Servius: *Ut invicem possent.*

Ibid. *Quantquam graviter succensens etc.*] Donatus ad 2. 6. Andr. *Succensere: in re gravi ex iusta irasci.* In Cod. Oxon. *rectius succensens.* Glossae: *Suscenset, Καταμαίνεται, ἀγρίεται: μνησικακεῖ.*

Ibid. *Quod auribus grandissimis praeditus etc.*] Supra 3. cum hoc animal indueret: *Sic et aures immodicis horripilant acutibus.* Martialis 6. *Acuto capite, et auribus longis, Quae sic moventur ut solent asellorum.* Scholiastes ad Plutum Aristophanis de Mida: *Μυσεβονται αὐτῶν καὶ ἄτα ὄνου ἔχειν, ὅτι τὰ τῆς ἀκοῆς αἰσθητήριον, οἷον περ' ὄνος, μέγιστα εἶχεν.*

Ibid. *Cuncta et auribus longis, Quae sic moventur ut solent asellorum.* Scholiastes ad Plutum Aristophanis de Mida: *Μυσεβονται αὐτῶν καὶ ἄτα ὄνου ἔχειν, ὅτι τὰ τῆς ἀκοῆς αἰσθητήριον, οἷον περ' ὄνος, μέγιστα εἶχεν.*

Ibid. *Timidae illius anciluae etc.*] Epitheton, cuius nec afferat, nec afferri potest alia

proba ratio, in *nyctalae, temulentae*, et id genus alia mutarunt, melius coniecissent *tremulae*: supra lib. 4. enim, *antum trementem* habuimus, Ovidius *Metamorph.* 8. *Mensam succincta tremensque ponit anus*. Apud Ciceronem *Etymus*: *Cum tremulis anus attulit arbutu lumen*. Petronius: *Anus ete, trementibus labellis*. Idem: *Aetatisque longae moram tremulis vocibus coepit accusare*. Placet prae istis *timulae*: i. loquacis, Plautus *Pseud.* *Molestus ne sis, nimium iam timnis*, supra lib. 1. *Iam scitum est cavillum, iam dicacitas timula*. Infra heic de hac eadem ancilla: *Immodica sermocinatrix, et, Haecenus adhuc ancilla garriente, etc.*

Ibid. *Mi herilis*] Sic 4. etiam ad foeminam, *Parce mi parens*.

Ibid. *Uos volentes amplexus disruciatis*] *Melius libri quibus usus Beroaldus, volentis*, tale illud: *Nostros vidisti flentis ocelos*.

Ibid. *Philosicterus*] *Melius in Oxon. Philosicterus*: id est, *Φίλος Ξιπτικός*. Hesychius: *Φιλέταιρος, πεφλημένος*.

Ibid. *Et contra maritorum inefficaces diligetias constantissimus*] Iuven. *Foelicor astro Martis, ut in laqueo nunquam incidat*. Declamatoris in Sallustium Auctor: *Noli nobis languorem et soporem nimium exprobrare, sumus diligentes in tuenda pudicitia uxorum nostrarum: sed ita experrecti non sumus ut a te cavere possimus: audacia tua vincit studia nostra*. "Εχω δὲ τέλμης καὶ θρῆσους διδάσκουλον." *Εν τοῖς ἀμυχανόσιον ἐπιγράματι*, "Ερωτα. ait apud Euripidem ille. Quod iste τέλμην καὶ θρῆσας, ille *audaciam* vocat: *constantiae* voce notat Appuleius noster. Ad superiorem sententiam spectant et Virgili ista: *Cyram Clymene narrabat inavem Fulcani, Maritisque dolos, et dulcia furta*. Et haec Apollodori apud Stobaeum: *Κλεισὴ ἡ ἑύμα μοχλοῖς, ἀλλ' οὐδὲ εἰς Τέκτων ὄχυνῶν εὐπρεπὲς ἐπίνοια θύραν, Δι' ἧς γαλή καὶ μειχρὸς οὐκ εἰσέρχεται*.

Ibid. *In quendam zelotypum maritum*] *Martialis: Toxicia zelotypo dedit uxor moecha marito*.

Ibid. *Nosti quendam Barbarum?* etc. *Quidni?*] Terent. *Eumuch. Patris cognatum atque aequalem Archidemidem Novistin?* *Quidni?* ubi et Donatus: (ad sensum ancilulae istius haud inapposite,) *Hoc sic pronuntiandum est, ut appareat ex ipso nomine statim odiosum nescio quomodo occurrisset*.

Ibid. *Quem Scorpionem prae morum acritudine vulgus appellat*] Ezechiel 2. 6. *Increduli et subversores sunt tecum, et cum Scorpionibus habitas*. Hieronymus in Apocalypsin: *Scorpiones vocantur qui sunt corde indomabiles*. In veregere i. pigrum. *Θῦρτον ποιήσει μέλι κάρπυρος, ἢ γάλα κώνωψ*, "Ἢ σὺ τί ποιήσεις, σκέρπιος

ὢν, ἀγαθόν. Pollux *Onomast.* 6. 29. de moroso et iracundo homine: "Αγριος, θηριάδης, ἰεὺ γάμων, σκορπιώδης, σκέρπιος. Hesychius: *Σκορπιώται, ἀγριώταται*, etc. Philo de Elieone, Imperatoris Caesi assessoris: *Σκορπιώδης ἀνδρόπεδον, τὸν Αἰγυπτιακὸν ἰδὲ εἰς Ἰουδαίου θῆριον*. Stephanus in π. πελ. de Cychro: *Διὰ τὴν τῶν τρέπων τραχύτητα* "ΟΦΙΣ ἐπεκαλέθη. Chrysostomus Homil. in illud: *Sufficite tibi gratia mea: Προσέχετε ὅτι τὰ ἔθνη ἀπὸ τῶν τρέπων τίθενται, καὶ αὶ προσηγορία ἀπὸ τῆς γλώσσης καὶ τοῦτο οὐκ ἐν τῇ γραφῇ, ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ συνθεσῇ τῇ κοινῇ. εἰάν ἴδωμεν σήμερον ἀνθρώπων ἡμερον, λέγομεν πρόβατον ἢ κύνερατος" (vide supra [hui, Ed. 323, a.] adnotata.) εἰάν ἴδωμεν τινὰ ἀπιστοῦντα, λέγομεν. μή γὰρ ἄλιανος κύνερατος εἰάν ἴδωμεν δολορον, "ΟΦΙΣ ἢ κύνερατος, etc. Tertullianus cap. 32. de Anima: *Quidam homines bestis adaequantur, pro qualitatibus morum et ingeniorum, et affectuum*, etc. Theodoretus *περὶ Προνοίας*, 8. *Τοῖς παντοῖοις ἕστι τὰς τῶν θηρίων προσηγορίας ἐπέταται*. Nec tantum ab animalibus sed et rebus cognominata indita. Gutherus de Marchione Malaspina: *Quem propter mores (nē fallor) acerbos, Spinam jama malam vero satis ore ferebat*. Aelianus *Var.* 14. 35. de scorto Phryne: "Αἴνιον ἐκαλεῖτο" ἤλεγχε δὲ αὐτίς τὸ ἐπῆνονον τοῦτο τὴν τοῦ ἕλους ἀγρίτητα. Plutarchus in de Iside et Osyride: *Τὸν ὀνόματι Περσῶν βασιλέα καὶ Φεβροῦτατον Ὀρχον, ἀποκτείνοντα πολλὰδε, τέλος δὲ τὸν Ἄπιν κατασφάζοντα, καὶ καταδειπνῶσαντα μετὰ τῶν Φίλων, ἐκάλεσαν Μάχικρον, etc. οὐ κυρίας ἔπιον τὴν θυμωμένην αὐτοῦ σημαίνοντες, ἀλλὰ τῷ τρίτον τὴν σελήνητητα καὶ κακίαν ὀργάνω Φονικῶ παρεκάζοντες*. Oxon. *pro morum acritudine*: quod genuinum existimo.*

Ibid. *Quem Scorpionem prae morum a. vulgus appellat*] L. 5. Cod. de malef. et mathematic. *Chaldaei, et Magi, ac ceteri, quos maleficos ob facinorum magnitudinem vulgus appellat*.

Pag. 188. *Uxorem generosam*] Hoc sensu *Glossarium: Generosus, εὐγενής, ὁ ἀπὸ γένους, mancum (ut videtur) locum sarcito, τιμῆς vel ἔντιμος addendo*.

Ibid. *Mira custodela munitam*] Propertius: *Quid faciat nullo munita puella timore?*

Ibid. *Munitam, domi suae etc.*] Cogitabam etiam, *munita domu sua*, supra lib. 4. *Satis munita domuncula contextus*.

Ibid. *Ultima illa pistoris uxor*] τὸ ἔπιον male dele. Bertin. MS. Virgilius: *Atque ultima Teucerijm lussa sequar*. Servius: *Ultima, deterima*.

Ibid. *Quidni? inquit*] *Quidni*, ad formam Graecam, πῶς γὰρ οὐ. Donatus ad 3. 4. *Adsp. Plus est quidni, quam novorum: nam quidni corripit dubitantem*.

Ibid.

Ibid. Ergo nōsti totam Philesiteri etc. fabulam] Helena apud Euripidem: Πάντ' οἴσθ' ἄρ', ὥς ἔοικε.

Ibid. Minime gentium (inquit,) sed nosse valde cupio: et oro, mater, ordine mihi singula retexe] Venus apud Lucianum ad Paridem de Helena loquens: Πάντας δὲ καὶ σὺ ἀκήκοάς τι περὶ αὐτῆς. respondet ille, Οὐδὲν ὧ' Ἀφροδίτην δὲ ἠδέως ἂν ἀκούσαιμι σου τὰ πάντα διγυμνέμενος. Retexere ordine singula, est, quod Act. 21. 13. ἐξηγήσθαι καὶ ἔν ἑκάστῳ. Supra lib. 8. Enarratis ordine singulis, etc. ubi dicta [ad p. 162. Ed. Pric.] vide, Terentius 3. 2. Adelphe Rem omnem narrato ordine. Maximianus: Referens ordine cuncta suo.

Ibid. Oyo mater, etc.] Hesychius: Μήτηρ ἡ προσβυτάτη πάσα.

Ibid. [erofectionem pararet] Infra hic: Ad sexagesimum lapidum profectionem comparat.

Ibid. Servulum etc. praecepit fidelitatem cogni] Cicero lib. 1. ad Q. Fr. At, si quis est ex servis egregie fidelis, etc. Macrobi. Sat. 1. 11. Cum et Iovem tetigerit cura de servo, et molis ex his fideles existitisse constiterit. Cicero pro Deiotaro: Servo, ut putabat, fideli, etc. P. Warnefridus lib. 3. Cum etc. ipse cum uno fidelissimo tantum suo remansisset, gravissimo somno depressus, caput in genubus eiusdem fidelis sui reclinans, obdormivit. His addae quae olim pag. 186. ad Apologiam notata.

Ibid. Secretum commonet] In aliis secreto. Orleans ad Taciti Annal. 1. secretorum legit.

Ibid. Sateque Dominae custodelam omnem per] Ovid. Quem penes est Dominam servandi cura, Bagoc. Uxorem autem committit ei, ut fide non vulgari spectato. Philo lib. 8. τι πάς ὁ σπονδ. ἐλεύθ. de servis loquens: Πολλοὶ δὲ καὶ γυναῖκες etc. διαποτῶν ἐνετραύσαν, συγχευῶν περιβύστες εἰς πῆτιν. vide quae de Agamemnone ad bellum profecturo Odysseus, 3. Homerus.

Ibid. Carcerem, et perpetua vincula etc.] Claudianus: Cruciatu, vincula, tenebras, Dilato mucrone parat. Ruff. 1.

Ibid. Mortem denique violentam et famem comminatus] Seneca cap. 8. in sap. non cad. inur, de Morte loquens: Maximum illud, ultra quod nihil habent iratae leges, nec saevissimi Domini quod minentur. Post cetera famem comminatur, ut gravissimum, nec immerito. Quintilianus 12. Declam Adeo neque apud Inferos quidem ulla poena est fame gravior. Ibidem: Felix pestilentia, felix praeflorum strages, denique omnis mors facilis: fames aspera vitalia haurit, praecordia cogit: animi tormentum, corporis tubas, etc. durissima necessitatum, malorum deformissima. Chrysostomus Homil. 46. ad Antiochenos: Διμὴν ἠκείνας,

μὴ παρέλθεις ἀπλῶς τὸ λεγόμενον ἅπαντων γὰρ θανάτων αἰτίος ἐστὶ χαλεπώτατος, etc. κατὰ μέρος γὰρ δήμιος τις τις σπλάγγχνος ἐνδον καθήμενος, ἅπαντα καταθάινει τὰ μέλη, πυρὸς παντός καὶ ἐρίων σφοδρότερος καταβῖων πάντων τὸ σῶμα, δινεχθῆ τιμὴ καὶ ἄρῃτων παρέχων ὀδύνην. Virgilius 6. Epulaeque ante ora paravit Regifico luxu: Furiarum maxima iuxta Accubat, et manibus prohibet contingere menses: ubi Servius: Furiarum maxima, id est, saevissima: hoc est, fames: ut — Vobis Furiarum ego maxima pando. unde et famem praenunciat, ut haec esse Furiarum maximam doccat. Idem ad 3. Nihil fame gravius, deinde haec Sallustii addit: Sin vis obsistat, ferro quam fame acquis perituros. ex quo, ut videtur, lib. 25. Ammianus: Ferro propeans quam fame, inmauissimo genere mortis, absumi. adde Terent. Heautont. 5. 2. et ibi Eugraphium. MS. Oxon. M. d. violentam defamem comminatus. Florent. et defamem c. quae probant homines erudit (Eimelh. Schopp.), et ad crucis infamiam referunt, non possum ego accedere sic sentientibus: nam nec (quod sciam) defamis usquam alibi occurrit, nec Dominis servis crucifigendi potestatem concessam lego. Famem autem afflixisse eos mancipia sua Scriptorum multa testimonia evincunt, quorum pauca ad firmendam alteram lectionem non erit importunum apponere. Pacuvius: Te in specu tenebrica macerabo fame. Herus ad servos suos in Vespis Aristophanis: Ἐν πέδις παρχίαις αὐδὲν ἀριστήσατε. Imperator M. Antoninus: Sed et Dominorum interest, ne auxilium contra saevitiam, vel famem, etc. donegatur iis qui juste deprecantur. Messenio Sc. Spectamus, in Plautina Menaechno: Recordent id qui nihili sunt, quibus pretii Detur ab suis heris: ignavis, improbis Viris, verbera, compedes, molae, magna Lassitudo, fames, etc. Quae verba calamum meum pergentem demorantur, loquuntur non tantum servus, sed et de servis ac mancipiis: quis vero eiusmodi nationem appellari viros crederit? praecepit qui Romanos mores ac Scriptores cognovit? Quid multa? lectione ac distinctione prava infuscatum locum ita luce perfundo, Quid iis pretii Detur ab suis heris: ignavis, improbis: Sitis, verbera, compedes, etc. Et, ne quis respuat coniecturam hanc, expendat Cypriani ista: Nisi tibi pro arbitrio tuo serviatu, etc. flagellas, verberas: fame, siti, nuditate, etc. affligis. Epistola ad Demetrium. Si quid porro in Appuleio mutatum vellem, de fame scriberem. Mortem de fame comminari, ut 7. lib. mortem de lupo mentiri. quod loquendi genus fortasse etiam reponendum 8. libro, ubi vulgo, mortem sibi nexu laquei comparabat. Nullum autem recepta lectio, hac parte saltem, mihi scrupulum movet. pro violentam vero, lentam sub-

substituendum putavi. Plinius 2. 63. *Ne in tacido vitae dirae famis mors etc. lenta nos tabe consumeret.* cui simile supra 6. *inediae diutinae lethali fame tabescere.* Mortem lentam et famem, pro, lentam mortem famis: figura ἐν διαδυσίον dicta, quae σχίσας frequentissima.

Ibid. *Si quisquam hominum vel in transitu digito tenuis eam contigisset*] In Eunuchio Terentii 4. 6. *Si illam digito attigerit uno, oculi ilico effodientur.* ubi Donatus: *Moris comminantium est ad exiguum revocare commissa, quae se ulturo praedicant.* Cicero Tuscul. 5. *Laelius, si digito quem attigisset, poenas dedisset.* Addit, *vel in transitu Barbarus:* quibus apposite Plutarchus Artoxerx. vita: *Δυσχάλα τὸ βαρβαρικὸν γενῆος περὶ τὸ ἀκόλαστον, ὥστε μὴ μόνον τῶν προσελθόντα καὶ γίοντα παλλακίης βασιλείας, ἀλλὰ καὶ τὸν ἐν πορείᾳ προσελθόντα (παρελθόντα) legerin] καὶ διαλάσαντα τὰς ἑμάδας ἐφ' αἷς κομίζονται, θανάτω κολάζεσθαι.* Pro *quisquam hominum*, fuit qui *quisquam omnium* corrigebat (Schopp.): et levi, et minus necessaria mutatione. Iuvenalis: *quisquam hominum est quem tu contentum videris uno Plagito?* Ad haec, erectae, non sordidae, et iacentis auris lectori, hoc, altero illo gravius quid et concitatus sonabit. Oxon. hic, *cognovisset:* quod non video cur approbem.

Ibid. *Idque deterans etiam confirmat per omnia divina Numina*] Lib. 2. *Quamque sanctissime poterat, adiurans cuncta Numina.* Alia porro quam quae debuerant agebant, ille (Brant.) qui τὸ numina, hic (Elmeub.) qui τὸ divina expunctum voluit, retinendum utrumque. supra hic: *Spretis atque calcatis divinis Numinibus.* et infra hoc ipso libro, *coelestia Numina.*

Ibid. *Summo pavore percussum Myrmece,* etc.] Nota *custodis pavorem*, et Propertium emenda 2. 23. *Reiecto quae libera vadit amictu, Custodem et nullo septa timore placet.* reponere *timore.* Idem 3. 12. *Quid faciat Nullo munita puella timore?* timore custodientium nempe. et 3. 14. *Nec timor, aut ulla est clausae tutela puellae.* Tibullus 1. 6. *Haec mihi te adducit tenebris, mulgoque timore Coniungit nostras clam castiterna manus.* ubi pro *mihi* te, legendum *mihi* me videtur.

Ibid. *Acerimum relinquens uxori secutorem*] Aelianus Var. 2. 14. de Xerxe platani admiratore: *Μελεδωνὸν αὐτῆ κατέλιπον, ὥσπερ ἐρωμέων. Φερσὺν καὶ Φόλυκον.*

Ibid. *Obstinato animo*] Lib. 5. de Psyche: *Statuo consilio, et obstinato animo.* Hoc sensu in Glossario: *Obstinatione, ἐπιμονῆ.* et supra lib. 1. *Obstinatioi suae me ingratis obediētem.*

Ibid. *Destricam*] Videtur *destricae* legendum. Gloss. *Destricus, περιπαλαίος, ἀρχοπαλαίος.*

Ibid. *Ac tantum necessario vespertini lavaeri progressu affixus* etc.] Ex moribus temporum illorum necesse erat se lavaero curaret; id quia prohiberi inhumanum, Myrmex, se custode, permittit, sic in l. 7. Cod. Th. de eust. reor. *Quos ad lavaerum sub fidi custodia duci oportet.* Libanius in *περὶ περσοφ. τῆς ἀρχαίας*, de odiosis peccatoribus agens, habet quaedam quae cum nimia Myrmecis huius diligentia pari passu incedunt. *Ἐστέρα (inquit) καὶ λόγους, καὶ οὐδὲν μᾶλλον ἀπέρχονται; ἀλλὰ καὶ λουτρὸν τῶν ἀρχόντων αὐτοῖς, ὡς ἐκείνοις μηδὲ πρᾶξι τι τῶν ἀναγκαίων εἶναι.* quae verba tamen, nisi ex parte, non intelligibilia videntur. qualia enim et cuiusmodi illa? ἀλλὰ καὶ λουτρὸν τῶν ἀρχόντων αὐτοῖς, nimirum mutilis locis ad hanc faciem integrandus: ἀλλὰ καὶ λουτρὸν τῶν ἀρχόντων, αὐτοῖς τὸ βῆμα. vel ipsa lavaera Magistratum importunis sine pro tribunali sunt: adeo sine temporis, hinc loci respectu moleste interpellant eos. *Vespertinum progressum* haec, ut 4. *progressum matutinum* dixit: et illa *l. necesse*, fortasse, *tam necessario*, intelligenda.

Ibid. *Affixus*] Vox apta custodelae. Iuvenal. *Custos affixus ibidem.* Virgil. de Palinuro: *Clavumque affixus et haerens Nusquam amittebas.* Vide quae plura de voce ista supra pag. [hui. Ed. 307, a.] adnotata. Ovidius: *at de comitis observantia, non custodis observatione: Quando ego non fixus lateri spatiantis adhaesi?*

Ibid. *Extremas manu prehensens lacinias*] Iulianus ad Lamblichum: *Τῶ σὺ χιτωνίσκῳ προσάψαμι ἐν ἡδέως, ἵνα σοῦ κατὰ μὲνδὲν ἀπολαύσωμαι.* ἀλλὰ συνεῖν ἄξι, καὶ πανταχοῦ προσφείραν. puto *προσφείραν* scribendum. Tale apud Themistium Orat. 4. *Ἐπειδὴ, καὶ συμπαραθεῖν, τοῦ τρίβωνος ἐξημέμενος.* laciniam extremam dixit et Petronius.

Ibid. *Ardentis Philositeri vigilantiam matrisnae nobilis pulchritudo latere non potuit*] Infra lib. 10. *Haec bene etc. disposita, feralem Fortunae nutum latere non poterant.* vide supra pag. [hui. Ed. 329, b.] notata.

Ibid. *Atque hac ipsa potissimum etc. tutelae nimietate instructus atque inflammatus, etc.]* Ovid. *Auger flosum flammis.* Theocrit. *Ἐπέδισσε μᾶλλον ἐραστῆς.* Supra 8. de Thrasyllo: *Cum adulterinae Veneris magis magisque praecclusus aditus copia custodientium cerneret, etc.* tamen ad hoc ipsum quod non potest, contentiosa pernicie, quasi possit, impellitur. Seneca Epist. 97. *Omnia crimen suum voluptatē est: laetatur ille adulterio, in quod ipsa difficultate irritatus est, etc.* Horatius: *Nam te hoc facit insanum:* etc. ad quem locum verus Scholasticus: *Seneca ibi plus incenditur quo difficilius pervenimus.* Menander, cum dixisset mulieres magis irritari strictiore custodia, addidit:

Τὸ τ' ἄρσεν ἐκ τοῦ κεκρυμμένου λίχνον. Ovidius Fast. 3. *Quicquid servatur cupimus magis, ipsaque furem Praeda vocat: pauci, quod sinus alter, avant.* Contra apud Eundem Amor. 4. *Cui peccare licet, peccat minus: ipsa potestas Semina nequitiae languidiora facit.* Plinius lib. 8. Epist. 21. *Omnium rerum cupido languescit, cum facilis occasio est.* Quintilianus 1. Declam. *Diliguntur immo die sola quae non licent, etc. brevis de concessis, sed (scribe, et) statim satietati vicinus affectus est: non fovet, non nutrit ardorem concupiscendi (lege, concupiscenzia) ubi frui licet: et quaecumque in mentibus circa permissa coalescunt, non sunt desiderii, sed voluntatis.* Vicent. editio, et MS. Oxon. *Instinctus: haud dubie rectius, vide quae supra pag. [hui. Ed. 320, a.] adnotata.*

Ibid. *Tutelae nimietate*] *Propertius: Clausae tutela puellae.*

Ibid. *Instinctus atque inflammatus*] *Infra hic de canibus: Incensit atque inflammati.*

Pag. 189. *Quidvis facere etc. paratus ad exurgendum etc.*] *Ovid. Nihil est quod non effraeno captus amore Audeat.* Donatus ad 3. 5. *Eunuchi: Amore cogente nihil est infectum cupientibus.* Interpres optimus Nicomachaerorum 3. 8. *Οἱ μοιχοὶ διὰ τὴν ἐπιθυμίαν τολμηρὰ πολλὰ ἔρωσιν.* Fulgent. Mytholog. 3. *Amor cum periculo saepe concordat.* In vetere Mimo: *Meum respicere non solet quicquid iuvat.* Supra lib. 8. *Uno potius studio postponens omnia, ubi plura hanc in mentem adnotata. Paratus monstrat animum vel gravissima subeundi.* Supra 2. *nec dissimili argumento: Paratus, vel uno interim suaviolo recreatus, super ignem porrectus assari.* Hoc sensu Luc. 22. 33. *ἔτοιμος* et Act. 21. 13. *ἔτοιμος ἔχω.* ad Heliodori locum continuo subiungendum.

Ibid. *Quidvis facere, quidvis pati paratus*] *Horatius: Possum quidvis perferre patique, vide et Suidam in ἀντολήκωσι.* Zeno Veronensis (etiam de cupidine inconcessa loquens): *Nil prorsus existimat turpe nec pati nec facere, et Lucianus Cynico: Τί δὲ δεῖ λέγειν ὅσα τῶν ἀφροδισίων ἕνεκα πράγματα ποιῶσι τε καὶ πάσχουσιν οἱ ἄνθρωποι.* Apud Heliodorum 8. ille: *Πάντα ὑπὲρ σοῦ πράττειν καὶ πάσχειν ἔτοιμος.* Libanius in Magi accusat: *Πῶν ἴσων ἔτοιμος καὶ ποιεῖν καὶ πάσχειν ὑπὲρ αὐτοῦ.* Adde quae pag. 165. ad Apologiam notata. Philo in de Mo sis vita Lib. 1. *Τραχηλιζόμενος ταῖς ἐπιθυμίαις, παῖδ' ὑπομένουσι δῖον τε καὶ πάσχειν.*

Ibid. *Accingitur*] *Lib. 8. Sceleri etc. accingitur.* ubi dicta [ad Pric. Ed. p. 153.] confer.

Ibid. *Et, quod pecuniae obiecta sunt difficultates perviae*] *Phaedrus: Obiecta cuncta corumpit lucro.* *Horatius: Abstinetis Ducentis ad se cuncta pecuniae.*

Ibid. *Auroque soleant adamantinae etiam perfingi fores*] *Χρυσὸς δ' ἀνοίγει πάντα, κ' ἄδου πύλας.* Apud Servium Tiberianus: *Aurum, quo pretio reserantur limina Ditae.*

Ibid. *Supplex eum medelam cruciatui deprecatur*] *Infra heic: Deprecatur periclitanti sibi auxilium ferret.*

Ibid. *Nam sibi statutam decretamque mortem proximo, ni cupito maturius potiatur*] *In Milete Plautino: Si non quibo impetrare, Consciscam lethum: vivere sine illo scio me non posse.* Imp. Marcus ad Senacum apud D. Cassium: *Ἄν μὴ τοῦτου τυχεῖ, πρὸς τὸν θάνατον σπεύσω.* *Phaedra ad Hippolum: Certa descendi ad preces: Finem hinc dolori faciet aut vitae dies.* *Parthenius in Erototicis: de Leucippo sororem deperente: Ἄνακονοῦται (τὸ πρῆγμα) τῆ μητρὶ, καὶ πολλὰ καθικέτευε μὴ περιβέειν αὐτὸν ἀπολλόμενον· εἰ γὰρ αὐτῷ μὴ συνηγήσειν, ἀποφάξιν αὐτὸν ἡπέλει.* *Aristaenetus 1. 10. Δυστὴν βῆταρον, ἢ γάμου, ἢ θάνατον βληθεὶς διαλογίζου.* adde supra [Pric. Ed. p. 91 extr.] notata. *Pro cupito, melius cupita (πεθουμένη) legas, sic 6. Ne cum sua cupita conveniret, et 3. In avem se plumaturam, et ad suum cupitum sic devoluturam.*

Ibid. *Nec eum tamen quidquam in re facili formidare debere*] *Infra 11. Nec quidquam rerum carum reformides ut aratum.*

Ibid. *Fide tenebrarum contactus*] *Defensus tenebris, et dono noctis opacae.* Supra lib. 8. in non dissimilis nequitiae scena: *Noctemque, et opertas exoptat tenebras, ad quem locum notata consule.*

Ibid. *Intra momentum temporis*] *Petronius: Momento temporis montem conscendimus.*

Ibid. *His et huicemodi suadentis validum adens cuneum*] *Virgilius: His aliud maius Inturba adiungit.* Aen. 12. *His et huicemodi suadentis: ut 2. His et huicemodi collectationibus.*

Ibid. *Porrecta enim manu sua etc.*] *Hesychius: Προτείεται, δίδωσι, ὑπισχυῖται. fortasse προτείνει scribendum.* *Suidas: Προτείνει* δαπέδεται, χαρίζεται.* ubi et sequentia vide.

Ibid. *Exhorruit Myrmex inauditum facinus*] *Lib. 10. Quanquam tale facinus proutis exhorruisset.* et 8. *Sed Charix nefandam vocem exhorruit.* (ita Oxon. non, ut vulgo, et horruit) et detestata est.

Ibid. *Occlusis auribus effugit*] *Ignatius ad Ephesios: Βόσαντες τὰ ὦτα (ὁμῶν) εἰς τὴ μὴ παραδέξασθαι τὰ σπειρόμενα ὑπ' αὐτῶν.* Philo in de legg. special. *Οὐκ ἀποδραμεῖται: τὰ ὦτα ἐπιφράσσει:* vide quae ad Act. 7. 57. notata.

Ibid. *Auri splendor flammæ*] *Lucretius: Nec splendorem reverenter ab auro.* Virgil. 6. *Auri aura.* ubi Servius: *Splendor anri.* *Horatius Serm. 1. Hunc capit argenti splendor.* Bene [Xx 2]

et *flamens splendor*. Cassiodorus 7. 32. *Auri flamma* (i. flamens splendor) *nulla permixtionis iniuria albescat*. Noster in de Mundo: *Flammis ex auro, vel electri claritate*. Lucianus Timone: Ὠ χρυσῆ, etc. ἀλλήμεν πῦρ ἄτε διαπρέπει! quae hauserit a Pindaro, sic, *radiantem monetam*, Prudentius dixit, et Clemens Paedag. 3. 5. χρυσίον μαρμαρυγῆς.

Ibid. Videbat tamen decora illi monetae lumina] Nec quidquam aliud (Diphilus): Πρὸς τὸ λαβεῖν γὰρ ἂν οὐδὲς, τ' ἀλλ' εὐχὴ ἔργ. *Videre lumina monetae*, est quod Basilio, Homili de Avarit. χρυσὸν βλέπειν, χρυσὸν Φαντάζεσθαι. quomodo etiam Dissert. 36. locutus Max. Tyrius. Hesychius: Κατοπρίζεται· ἐν ἀισθήσει ἔργ, ἢ Φαντάζεται. Nec temere hic decora: sic, *decorum splendoris auri*, Beda in de Orthographia, et, τῷ χρυσῷ εὐχρησιαν, Basilius ubi supra. Lucianus, adductus modo verbis, διαπρέπει. et Noster stacim infra, *formasam pecuniam*.

Ibid. Opulentiam praedam iam tenebat animo] Ita Cicero, *pecuniae, spe atque animo incubare*, in pro Cluentio. Sallustius Iugurth. *Totum eius regnum iam animo invaserat*. Noster in Apologia: *Totum Pudentillae quadragies praesumptione*, etc. devoravit.

Ibid. Mirorque mentis salo etc. misellus in diversis sententias corpebat] Ammianus lib. 17. *Fluctuantes ambiguitate mentium, in diversa rapiantur*. Curtius lib. 3. *Quicquid in utramque partem aut spes aut metus subiecerat, secreta aestimatione pensabat*. Festus Pompeius: *Misellones appellantur, qui non certae sunt sententiae, sed variorum mixtorumque iudiciorum*. Suidas: Ἐν τριῶν εἰμι λογισμῶν· ἐπὶ τῶν ἀδελφῶν καὶ ἀμφιβόλων πραγμάτων. vide et in ἐν τριῶν εἰσι Hesychium. Ovidius Metam. 10. *Utque securi Saevicia trabs ingens, ubi plaga novissima restat, Quo cadat in dubio est, omnique a parte timetur*: Sic animus, varia labefactus rubere, nutat Huc levis atque illuc: *momentaque sumit utroque*. De aestu vel salo mentis supra pag. ad L. IV. init. dixi.

Ibid. Ex cogitationum dissensione] Servius ad Aen. 10. *Omnis cogitatio in dubitatione est ante sententiam*.

Ibid. Illic fides, hic lucrum: illic cruciatus, hic voluptas] Legge, *illic fides, hic lucrum*, etc. similis et sententiae et locutionis ista apud Persii veterem Scholiastem Sat. 1. *Hinc pudor, illinc perulantia: hinc pudicitia, illinc stuprum: isthinc fraudatio, illinc fides*. Nec apposita minus, ultra longe salubria magis haec Seneca 82. Epistola: *Nihil honeste fit, nisi cui rotus animus incubuit, atque affuit: cui nulla parte sui repugnavit: ubi autem ad malum acceditur, dissident inter se iudicia facientis. hinc est quod*

iubeat proposita perficere, illinc quod retrahat: et ab re suspecta ac periculosa luget; igitur in diversa distrahitur, etc. Verba gravia et sancta, verba meram sapientiam spirantia: et quae nemo nisi conscientiam iustus, verissima non experitur.

Ibid. Ad postremum tamen, formidinem mortis vicit aurum] Cicero pro Cluentio: *Vicit pudorem libido, timorem audacia, rationem amentia*. Cum ratio simul et argentum tanquam in trutina ponatur, argentum (inquit Demosthenes in de Pace) ἐφ' ἑαυτῶν λογισμῶν κλέλει. At, cum de servo res hic, apposita illa Taciti. *Cum scium servilis animus praemia perfidiae reputaret*, etc. cessit fas et salus patront. Annal. 15. Eiusdem sunt et ista Annal. 11. *Nec fidem integrum manere, ubi magnitudo quaestuum spectetur*. Imitatur hic Appuleius Sallustium forsam, qui ad hunc modum de Iugurtha scribit: *Commotus metu atque libidine, diversus agitabatur: timebat iram Senatus ni Legatis paruisset, porro animus cupidine coccus ad inceptum scelus rapiebat: vicit tamen (i. tandem, quod Appuleio ad postremum) in avido ingenio pravum consilium*.

Ibid. Ad postremum tamen etc.] Idem in de Republ. ordin. *Ubi cupido divitiarum invasit, etc. nullum ingentium satis pollet: quin animus magis aut minus mature, postremo tamen succumbit*.

Ibid. Nec saltem spatio cupido formasam pecuniae incubatur] Non nego omnes editos hanc scripturam retinere, nec, vel uno MS. iubente, immutandam eam: sum tamen ausus cogitare *diei spatio* legendum: nam et ex verbis *dimota contentione*, videtur stacim cum luero vicium succubuisse, et curas, quae haec sequuntur, *nocturnas, diei spatio* opponi, adde quod et *spatium diei* lib. 8. dixit. — Video autem permitti iam posse receptam lectionem. Lib. 6. *Quoad tanta? Deae saeviens ira spatio mitigetur*, et infra hic, *Quoad spatio fervens mariti sedaretur animus*.

Ibid. Sed nocturnas etiam curas invaserat pestilens avaritia] Basilius ubi supra: Τοῦτο (χρυσίου) καὶ κτερόδοντι ἐνὸ πνεύ, καὶ ἐργασίῃ ἐνὸ βίου. P. Chrysologus, Serm. 29. *Fidens frangit, turbat quietem*.

Ibid. Devorato pudore] Pudorem devorare, etiam supra 2. dixit.

Ibid. Nec a gemina levitate descivit mulier] Lib. 7. *Nec ab illa tamen paterna, etc. virtute descivi, sic, ab obsequio desceire*, infra lib. 10. et, *a conspecta fide descire*, in Apologia. Glossae: *Desciscit, ἀφαιρεται*. nescio an bene coniecerim, ἀταρπεται.

Pag. 192. *Excavando metallo] Heliodorus 4. Ἀπρυίτητον ἔχει πρὸς γυναικῶ ἕργα χρυσῆς*

καὶ ἄλλος Zeno Veronensis: *Execrabili metallo procedis onusta.*

Ibid. *Ad suae fidei praecipitum*] *Auro flexa fides quae nec bene firma manebat Antea, praecipiti cecidit iam prona ruina.*

Ibid. *Fidei praecipitum*] Sic Paulus, *fidei naufragium*, 1. ad Timotheum.

Ibid. *Et magnis suis laboribus perfectum desiderium etc.*] Terentius Prologo Eunuchi: *Perfecti*, etc. Donatus: *Perfecti*, *nire*: quasi difficile et illicitum. Idem ad 1. 2. Hecyrae: *Efficitur*, quod cum magno conatu et molimine facimus. Et nota, magnis laboribus. Hesychius: *Ἐπιμοχθήσαι* σὺν μόχθῳ ἐπιπονήσαι.

Ibid. *Nocte-promota*, etc.] Lib. 8. in re simili. *Noctemque*, et operas exoptat tenebras. ubi dicta [Pric. Ed. p. 160, in.] vide.

Ibid. *Probèq; capite contextum etc.*] Iuvenalis 6. *Ille iubet invenen sumpto proparare cucullo.* Idem 8. *Nocturnus adulter*, *Tempora Santonico velans adoperta cucullo.* In Historia Susannae: *Καὶ ἄλλε πρὸς αὐτὴν νεανίσκος ὃς ἦν νεκρομύμενος.* Horatii: *Odoratum caput obscurante lacerna*, ubi vetus Scholiastes: *Exit de adulterio, oblecto capite, ne quis illum videat.* Isidorus Orig. 19: 26. *Cum egrediebantur de ludii prostibulo invenes*, etc. *velamento tegebant caput et faciem: quia solebant erubescere qui lupanar introissent.* Seneca (hunc morem al. Iulianus) ep. 13. de Vita beata: *Indulget vitiiis suis, non timide, nec obscure: et luxuriatur, etiam inoperto capite.*

Ibid. *Veneri militabant*] Vide supra [hui. Ed. p. 182, a.] dicta.

Ibid. *Novi et nudi milites*] Verba *novi et*, absunt ab Oxon. MS. et eo quo Colvius usus.

Ibid. *Contra omnium opinionem*] Infra hic: *Insuperato*, et longe contra eius opinionem, et de Insipide: *Contra omnium opinionem deciderat innoxius.*

Ibid. *Captata noctis opportunitate*] Virgilius Georg. 3. *Nocturnum furem*. ubi Servius: *Noctis opportunitatem captantem.* Vegetius 4. 6. *Tenebrarum ac noctis occasione captata.* supra heic lib. 4. *Observato noctis illius tempore.*

Ibid. *Improvvisus maritus adsistit*] Apud Quintilianum ille Declam. 18. etiam simili argumento: *Improvvisus adsisti, dum non timeor advent.* vide tabellas Phaedri 3. 10.

Ibid. *Suae domus ianua iam pulsata, iam clamitat*] *Clamitare*, indignantis est. Donat. ad 1. 1. Andr. Aristaeus. 2. 22. *Ὁ ταύτης* (adulterae) *ἀνὴρ εἰς ἀλλοδαπῆς ἀφ' ἧμενός*, (ita Barbarus noster) *τὴν ἑσπέρην, ἕκαστ' ἑκοπτε.*

Horatii: *Nec metuo, ne, dum futuo, vir rure recurvat: Ianna frangatur, latret canis, undiq; magno pulsa domus strepitu resonet: vel pallida lecto Desiliat mulier, miseram se conscia clamet.*

Ibid. *Et ipsa tarditate magis magisque suspectus, dira comminatur Myrmeci supplicia*] Perapposite ad hunc locum Suidas: *Τὰ ἀπειλὰ βραδύνωντων, καὶ ἀνοιγνύουσι κελεινόντων.* ubi sensu tamen passivo βραδύνειν, quod forsitan insolentius. Falsus autem, et multum falsus qui tarditatem et suspectans volebat. *Suspectum* hic pro *suspicientem* vel *suspiciantem* posuit, ut 2. pro *stans, fleta*. Virgilius: *Pictis conspectus in armis*. ubi Servius: *Conspicius, vel conspicabilis*. Sic in Gloss. *Perspectus* (id est, *perspicax*,) *εὐπροβήματος*. Donatus ad [5. 1. Hecyrae: *Suspectans esse, ambiguum est: nunc partem eius manifestam videmus.* Ammian. lib. 16. *Suspectior de obscuris, nec referre gradum, nec ulterius ire tentavit.* Scholiastes vetus Horatii ad Carm. 3. de vita regia: *Quia semper insidiarum metu suspecta sit.* His adde quae ex Glossariis, Euripide, Terulliano, adnotavit ad Catonis distincta los. Scalliger. E converso vox *suspiciōsus*, sono activa, non solum activum sensum sed et passivum recipit. id est, non *suspiciōsus* tantum, sed et *suspectum* significat. vide 9. 12. A. Gellium, qui et 9. 4. *incredulas res* forma non dissimili dixit.

Ibid. *Repentino malo perturbatus*] Lib. 10. *Repentino malo perturbatus adolescens*, etc.

Ibid. *Ad inopiam consilii reductus*] Ob mali improvisum superventum. vide supra ad ipsum libri istius initium adnotata.

Ibid. *Quin clayem etc.*] Id. est, *quo minus*. vide 17. 13. A. Gellium.

Ibid. *Pedibus intectis*] Ut solent festinantem. Theocrit. 25. *Ἄνετα, μὴδὲ πῶδεσσι τοῖς ὑπὸ σάβανλα βέινε.* Horatii ubi supra: *Discincta tunica fugientem est, et pede nudo.*

Ibid. *Recipit etc. fidem Deum boantem Dominum*] Aristaeus 1. 5. de Zelotypro: *Ἦκεν εἰδὼς, καὶ εἰσπεπῆδγκεν ἔνδον, κερμαγὸς ἕμα, καὶ πνένων μοῦ.* *Boantem*, vociferantem. Gloss. *βῶ, vociferor.* Ennius apud Varronem: *Clamore boantes.* Vetustae edit. *fidem Domini boantem Dominum.* unde Beroaldus, *fidem Dominicam*, etc. id est, *Domini debitam fidem*: quod non video cur laude prosequat: cum saepius hoc in scripte *Deum fidei* occurat.

Ibid. *Pro limine liberato*] Vide 11. 3. A. Gellium.

Ibid. *Soleas etc. quibus indutus etc.*] Oxon. *indutus.*

Ibid. *Suspectusque etc. quae gesta sunt*] Oxon. *susceptisque*: scribe cum aliis MSS. *suspectisque.*

Ibid. *Non uxori, nec ulli familiarium etc.*] Melius Fuxensis Cod. non ulli famil.

Ibid. *Forum versus detrahi*] Oxon. *abtrahi.* Bertin. *attrahi.* vide ad Act. Apost. cap. 8. pag. 65. adnotata.

Ibid. *Tacitos secum magitus iterans*] Servius [IX 3]

ad Aen. 12. *Apparet, mugitus et dolentium et irascientium esse.* Seneca 1. 1. de notis irac: *Spiritus coactus ac stridens, etc. gemitus, mugitusque.* et 2. 35. *Talem nobis iram figuremus: flammâ lumina ardentia, sibilo, mugituque, etc. iperstreptentem.* De dolentium moestorumque mugitibus supra pag. [hui. Ed. 308, a.] notavimus.

Ibid. *Rapidum dirigit gressum*] Lib. 6. *Citatum dirigit gradum.* Suidas: *Θαλασσῶν προβαίνεις ἐπὶ τετραγώνῳ πρόδόντων, καὶ μὴ καθισταμένων τὴν πορείαν ἔχόντων.*

Ibid. *Per plateam dum Barbarus vultu turgido subductisque superciliis incedit iratus*] *Subductis superciliis incedere iratorum est, et superbientium.* Aristoph. *Equit. Τὰ μέτωπα ἀνεπαυσε.* ubi Scholia: *Τούτο ὀργῆς δείγμα.* In iisdem ad Aves scholias: *Τὰς ὀφθαλμοὺς ἔπειν ἔδος τοῖς ἰργίζομένοις.* Pollux 2. 4. *Τὰς ὀφθαλμοὺς ἄρειν.* Ὀπερήφρωνος. Hieronymus ad Paulinum: *Subducto supercilio grandia verba trutinantes.* Hinc *subducti superciliis captiores*, Naevio apud Gellium. Plinius 11. 37. de *superciliis* agens: *Haec maxime indicant fastus, superbia alibi conceptaculum, heic sedem habet: in corde nascitur, huc subit, heic pendet.* Suetonius de Tiberio: *Incedebat cervicē rigida et obstipa, adducto fere vultu.* quo loco notemus etiam *incedebat*, quod de Barbaro nostro non temere profatum. Claudianus in Eutropium: *Mentitoque ferox incedit Barbara gressu.* Interpretes vetus 1. Samuel. 17. 41. *Ibat autem Philistaeus incedens.* Servius ad Aeneid. 1. *Incedere, est cum dignitate ambulare.* adde quae statim ex Tacito apponemus. Et bene heic de homine fastuoso, per plateas *incedit.* Plesychius: *Σύβαρις διὰ πλατείας περιουκίδες, ἐπὶ τῶν σοβαρῶν πορευομένων.* vide et Suidae Collectanea. Optime autem *subductis superciliis* iste Barbarus insignitus. Cyrillus Alexandrinus (in *de recta fide*) de Rabsace Assyriorum Duce: *Ἀπονεύει βαρβαρικῶς ἢ μετρίως καταφρονέμενος.* *Vultu turgido* hic, ut in vetere Onomastico, *Turgidus, ἀπέρογκος.* at Cod. Bertin. *turbido*, quod sincerius puto, supra sine 5. *Visanque eam visu turbido, quaevisere* etc. scribo, *visu turbido.* Aen. 10. de Mezentio: *Turbidus ingreditur campo.* ibidem de Turno: *Spem turbidus hausit inanem.* ubi Servius: *Tumens, elatus arrogantia.* et de Eodem 11. *Venulo se turbidus infert.* Servius: *Terribilis.* De eodem iterum 12. *Ita turbidus infert.* Servius: *Plenus terroris et perturbationis, sic, turbidum incessum Tacitus, de Pisonē. Civitatem Atheniensium turbido incesu exterritam, oratione saeva increpuit.* Annal. 2.

Ibid. *Deprehensus*] *Prehensus* Oxon. MS. et liber Beroaldi.

Ibid. *Conscientia tamen pessima permixtus*

lacrymis uberibus] Stavechio non accedo post vocem *permixtus* interpergenti, lacrymabac noquam iste, etsi minime coram deprehensus, ex sola mala conscientiae contemplatione. supra lib. 3. *At ego tunc temporis nil amplius quam flere poteram, non tam mehercule truculentam accusationem metuens, quam meam miseram conscientiam.* multoque minus approbo quod *pervictus* mavult. *Permixtus lacrymis*, ut et infra heic, *maerore permixtus*, et II. *Lavare et gaudire* etc. *permixtus*, id est, *repletus*, sic, *invenia lamentis permiscere*, lib. 25. Ammianus Marcellinus. *conscientiam delicto miscere*, Scripserat de bono Puditiciae in Cypriani operibus, et, *terram stercore mixtam* 1. 34. Palladius, quo loco (quod nonnulli volunt) nec *intam*, nec *restitam* legendum.

Ibid. *Ineffacem commovet miserationem*] Scribo, *commovens* in.

Ibid. *Opportune Philesteterus occurrens*] Falaciae similem contextum 1. 5. apud Aristaeum vide.

Ibid. *Pugnisque malas eius clementer obtundens*] Ita et Oxon. Lipsii MS. *inclementer*, ut et nos legendum coniecimus. supra lib. 3. *Arreptam inclementer increpat.*

Ibid. *At ne nequissimum et periturum caput etc. cuncti coeli Numina etc.*] Eumenes apud Iustinum lib. 14. *At vos, devota capita, respiciant Dei periturorum vindices.* Terentius Andr. *Ridiculum caput.* Donatus: *Pro toto homine.* Suidas: *Μισαρά κεφαλή, ὡσπερ, φίλη κεφαλή ἐκ τοῦ ἡγεμονικοῦ μέρους τῶν ἀνδρῶν ἀγαθῶν.*

Ibid. *Coeli Numina, quae deorando temere devotisti.* Scribe cum Lipsii et Oxon. MS. *devorasti.* *Devorare numina*, est quod supra hic, *Numina spernere et calcare*, sic 2. et iam alibi hoc ipso libro, *puḍorem suum devorare.* Beroaldi heic suam operam lusit.

Ibid. *Pessimum pessime perdant*] *Κακὴν κωκῆς ἀπολ.* etc. Matth. 21. 41. Apud Graecos haec forma loquendi nihil tritius.

Ibid. *Dignus qui et ista vincula conteras*] Supra lib. 1. *Dignus es extrema sustinere.* ubi notata p. [hui. Ed. 150, a.] confer. *Conterere vincula*, est, quod *redigere* in splendorem compedes, Plautus Aulularia vocat.

Ibid. *Carceris tenebras*] Sic, *carceris tenebrarumque secretum*, Declam. 6. Quintilianus, et, *σκοτιῶς κρυπτόν*, Euripides Bacchis.

Ibid. *Inductus*] Deceptus. Infra lib. 10. *Inductos servuli mendacio.* Ibid. *Sic inductus, pecuniam signavit.* et in Apologet. *Falsa spe inductus.* Gloss. *Inductus, δολωσάεις*, etc.

Ibid. *Immo sublatus*] Melius MS. Lipsii, immo vero 3. supra lib. 1. *Inanimis*, etc. immo vero *senimortuus*. Gloss. *Immo vero, ἀλλὰ μὴν.* Stavechio, recte faciebat etiam qui heic

us *subtilis* reponeretur. etiam *subtilis* Oxon. legitur.

[Pag. 192. *Ignovit ex animo*] Sic supra 3. *Ex animo delictum remittere*. Donatus ad 5. 7. Adolph. *Ex animo: tota mente, non perfunctorie*. Modius, *Ignovit ex animo*, nempe, servo illi timore exanimi: haud recte collineat coniectura.

Ibid. *Beatam illam!* etc. *At ego misella* etc.] Supra hic de alia huius motae foemina: *Ego misera* etc. *lanfisis nervos noae contorqueo*, etc. *quanto me felicitior Daphne vicina!* etc.

Ibid. *Et coecam illius scabiosis asini faciem*, etc.] Sic in excusis plerisque, quin et vetustioribus, cumque saepius hic de velato capite suo sic questus, cui facile non haec lectio placeat? complures tamen MSS. (inter quos Oxoniensis) et ecce illius, magno consensu legitur. Id si germanum, putarim fastidienter dictum. Lib. 6. ad Psychem Venus: *Et ecce nobis turgidi ventris sui lenocinio miseratorem commoveret*.

Ibid. *Amatorem illum alacrem vadimonio sistam*] Plaut. *Ubi tu es qui me convadatus Venereis vadimonii?* etc. *Ecce me sisto*, etc. Infra lib. 12. *Promissas libidinis flagitat vadimonium*. Seneca, vel apud Senecam Cicero, *μικτικὸς* Epist. 97. *Illius tibi noctem promitto, nec differo: intra comprehensionem fides promissi mei stabit*. figura, ut et hoc loco, a re forensi sumpta.

Ibid. *Cubiculo faecistis?* Eodem lib. 10. *Clausis cubiculi foribus, faecissent*.

Ibid. *Pudica uxor statim coenas Saliare comparat*] Iuvenalis: *Moechis foliata parantur, His emittit quicquid graciles huc mittitis Iuli*.

Ibid. *Vina pretiosa defecar*] Tertullianus in de Poenitentia: *Conquirito altitium normen saginam, defaecato vini senectutem*. Onomast. vetus: *Defecatio, ἀπορρυψία*. vide Colvium et Beroaldum.

Ibid. *Tucetis?* Vide supra ad pag. [Pric. Ed. 25, in.] dicta.

Ibid. *Mensa largites instructa*] Supra lib. 4. *Mensa dapibus largites instructa*. Catullus: *Large multiplex constructae sunt dapae mensae*.

Ibid. *Ut Dei cuiusdam, sic expectatur adventus adulteri*] *Adventus proprie expectatorum necessario: unquam dicitur*. Donatus ad 2. 2. Eumel. *Ut Deus expectari proverbialis est*. Eustathius *Ἐρωτ. 1. Δέχομαι πρὸς αὐτῆς (πρόσωπος) οὐκ ὡς κήρυξ, ἀλλ' ὡς θεός*. simile apud Paulum ad Galatas, *ὡς Χριστὸν δέχασθε*. Eumel. *Dei cuiusdam* apud Priscum et Chrysanthium accersente: *Καθ' ἑαυτὴν θεὸς ἐκτετατὸν ἄδελφον καὶ εὐνοεῖται*.

Ibid. *Maritus foris apud naccam proximum coenabat*] In Stichio Plantina: *Apud fratrem secundo in proximo*. Membranae Oxon. et Euxen-

ses *vaccam: naccam* scribendum autem appareat ex his Festi: *Naccae, fullores sunt*, etc. *quod nauci sint, et nullius pretii*. apud fullonem autem hoc loco coenatum fuisse ex sequentibus clarum.

Ibid. *Adhaerens lateri*] Ovidius: *Lateri spatiantis adhaesi*. vide supra pag. [hui. Ed. 166, b.] dicta.

Ibid. *Adulter adventat*] Phaedrus: *Ventitare adulterum, Stuproque turpi pollui famam domus*.

Ibid. *Adhuc lubrico genarum splendore conspicuus*] *Ἀγέλειος ἀκριβῶς, οὐδ' ἐκ' ὀλίγου τῆν παρειῶν χυρῶν* ut de Baccho Lucianus. *Genarum splendorem*, ut supra lib. 7. *Cum mihi etiani tunc depiles genae laevi pueritid splendent*.

Ibid. *Adhuc adulteros ipse delectans*] Petronius: *At ille non indelectatus nequitia mea*, etc.

Ibid. *Ut primum etc. inchoatum gustam extremis labiis contingebat*] Lib. 2. *Necdum satis extremis labiis summum aquae rorem attigerat*, etc. Pro gustum malum gustulum legi. Infra hic: *Cogitas, ut video, gustulum praeparare nobis*, supra lib. 2. *Dulcem et avarum gustulum carpsit*.

Ibid. *Diras devotiones in eum deprecata*] Ita, *compositas et meditata* diras *imprecari*. Tacitus Annal. 6. *at Noster non imprecari, sed deprecari*. quod quam electe, quam erndite platum, disce ex 6. 16. Gellii. E converso heic paulo infra, *salutem imprecari dixit*.

Ibid. *Et curisfragium obominata*] Salvia. 3. de Gubernat. *Quicquid non possumus imbecilli, optamus irati: et in omni animorum indignitatum motu votis malis pro armis utimur*. Lipsius *adominata* mavult.

[Pag. 193. *Exangui formidine trepidantem* etc.] Servius ad 2. Aeneid. *Ideo timentes pallescunt, quia ante exangues sunt*.

Ibid. *Quo frumenta confusa purgari consueverant*] Male a quibusdam abest *pro confusa*. Supra 6. *Accepto frumento, et hordeo, et papavere, etc. confusisque in unum granulum*. ubi et vide ex Philone adducta.

Ibid. *Contubernalis artissimi*] Lib. 10. *Artissimo, multumque sibi dilecto contubernali*.

Ibid. *Item! qualis (Dii boni!) matrona quam sola, etc. turpissimo se dedecore feceravit!* *Item, interiectio est res novae et inordinatae audientis*. Donatus ad 4. 4. Adolph. *Quam sola?* est, *quam sola habitata!* Ovidius: *Matronaque rara pudica est*. Iuvenal. *Auratum lunoni carde iuvencam, Si tibi contigerit capitis avorum pudici*. Fida heic, ut in veteri Epigrammate: *Vulgi nescia, fida viro*.

Ibid. *Nefarium et extremum facinus* etc. *temerare nequicus, fuga me proripui*] Supra: *Es-*

horruit Myrmex inauditum facinus, et ocellis auribus, aufugit prolixius.

Ibid. Juro ego per istam sanctam Cererem etc.] Glossarium: *Ecceer* κατὰ τῆς Δήμητρος. Meurs. in *Execr. Crit.* emendavit *Ecceer*, melius *ecceere* Vulcanius. Festus Pompeius: *Ecceere iusturandum est: ac si dicatur, per Cererem.*

Ibid. Me nunc etiam meis oculis de tali muliere minus credere] Plinius in Panegyri. *Stupor P. Conscripti, necdum satis aut oculis meis aut auribus credo.* Tibullus 1. 2. *Ille nihil poterit de nobis credere quidquam: Non sibi, si in molli viderit esse sinu.* Philo in de Mosis vita: Ὄστε τοὺς ἰδύνας ἀπιστεῖν.

Ibid. Illis instincta verbis mariti, audacissima uxor, noscendus rei cupiens, non cessat obtundere, etc.] Ingenii muliebris specimen. Gellius 1. 23. *Mulier fit audaciter cupidior: secretum rei, et silentium pueri, animum eius ad inquirendum everberat: quaerit itaque compressius violentiusque.* Quo loco pro *everberat*, puto *evibrat* scribendum. *Evibrare* alicuius animum, est, acuire, excitare, incendere. Idem Gellius 1. 11. *Neque etiam ut excitarentur atque evibrarentur animi.* Ammianus (imitator eius studiosissimus) lib. 14. *Adversando iurgandoque cum parum congrueret, eum ad rabiem potius evibrabat.* *Everberari* autem, est *aurium*. Ammianus eodem libro: *Cum haec taliaque sollicitis eius aures everberarent.* Sidonius 7. 9. in Concione: *Aures illico meas incondito tumultu circumstrepitas, ignobilium pumilionum murmur everberat.* De voce *instinctu*, supra [hui. Ed. p. 320, a.] dixi.

Ibid. Totam prorsus a principio promeret faulam] Terent. 1. 1. Andr. *Rem omnem a principio audies.* Virgil. *Imo age, et a prima die hospes origine nobis.*

Ibid. Nec destitit, donec etc.] Haec cum sequentibus usque ad *infortunium* a MS. Lipsii, et Oxon. absunt.

Ibid. Sic ignarus suorum, domus alienae percenset infortunium] Tacitus Annal. 11. de Claudio salacis Messalinæ marito: *Matrimonii sui ignarus, et munia Censoria usurpans.* Apud Achillem Tatium lib. 2. ille: *Σὺ μὲν ἐν Βυζαντίῳ πολεμεῖς ὑπὲρ ἀλλοτρίων γάμων, ἐν Τύρῳ δὲ καταπεπολέμησαι· καὶ τῆς θυγατρὸς σου τὴς ποδὸς γάμου ἐσώλησεν.* quibus adde quae ex Graeco epigramm. addidit Sciopp.

Ibid. Servati pudoris etc. foemina] Contrarius apud Firmicum *nundinatus pudor.* et 6. 30. apud eundem *pudor prostitutus.*

Ibid. Secundo rumore gloriosa] Μαρτυρομένην, vide quae ad Act. Apost. pag. 47. et 93. notata. Hesyehius: *Εἰφημιζόμενῃ* ἐπιφημιζόμενῃ. *A malis rumoribus tuta erat*, ut ad *Uxorem* 1. Tertullianus locutus: *Obscoeni rumoris nullam*

in se fabulam dedit, ut 2. contra Iovinianum Hieronymus. Aeneid. 8. *Rumore secundo.* Servius: *Bona fama.* Apud Terentium 1. 3. Phorm. *Quod habes etc. uxorem sine mala fama.* Scriptor Iudithae 8. 9. *Ὅσα ἐν ἀπένεμον ἐπ' αὐτὴν ἴζημα ποικίλην.* Apud Suidam in *δισσέτην*: Ὁ δισσέτην ποδὸ καὶ κλεῖνον ὄνομα· ἀντι τοῦ, εὐφραδία γαστρίεται. id est, secundo rumore gloriosus. Sic, honestum, et rumore secundo, Noster in de Philosophia libro. Sensu contrario apud Horatium, *rumore malo flagrare.* et Ovidium: *Casta quidem, sed non est credita, rumor iniquus Laeserat.* Fast. 4. His adde quae et Brantio nota.

Ibid. Furtivos amplexus obire] Sic supra 8. *Coitus clandestinos obire.* *Furtivos amplexus*, ut eod. 8. lib. *Furtivos concubitus.* *Furto gaudet amans* Claudianus dixit, Statius Achill. *Densa noctis garius in umbra Tempestiva suis torpere silentia furtis.* Georg. 4. *Martisque dolos et sulcata furta.* Servius: *Aulterium.*

Ibid. Miscebatur in Venere] Hesyehius: *Μίξις*, κοίτη, συνουσία. Gloss. *Μίξις ἀνδρὸς καὶ γυναικὸς, coitus.* Iuvenal. *Tua nunc Mischale.* Scholastes: *Nomen mulieris, est ipsa coitione.* Idem ad Sat. 2. de Istro: *Omne patrimonium suum vivus donavit uxori, etc. ut simul dormiret is qui et illum corrumpret, et illi misceretur.* Sic, lascivias amatorias miscere, lib. 6. Arnobius. In narratione de Susanna, com. 38. *Et vidimus eos pariter commisceri.*

Ibid. Eundem illum subiectum contegit vimi-nea cavea] Vide supra notata.

Ibid. In rectum aggregata cumulum] Oxon. *aggrata.* vide ad pag. [Pric. Ed. 34.] dicta.

Ibid. Suffusa] Ex Plinii a Beroaldo adducto loco suffitas legendum. Gloss. *Θυμῖδον, suffio*, etc.

Ibid. Mensam nobiscum etc. participabat] Vide supra pag. [hui. Ed. 144, b.] allata.

Pag. 194. *Interdum acerrimo gravius odore sulphuris iuvenis inescatus atque obnubilatus, intercluso spiritu distulabat*] Ammianus Marcellinus: *Fumus angustus penetrans, ideoque spissior, quosdam obstructis vitalibus necavit. Intercluso spiritu, ut apud eundem lib. 26. *Itam laqueo spiritu intercluso profudit.* Curtius lib. 3. *Interclusis spiritibus arce meabat.* Hege-sippus 5. 24. *Interclusis faucibus meatibus strangulabantur.* Tacitus Annal. 6. de Tiberio: *Interclusa anima, mortalitatem creditus est explevisse.* Livius lib. 22. *Obnutesque ora subiecta, super humo iniecta, interclusisse spiritum apparebat.* quod Quintiliano Declam. 9. et Senecae Controvers. 7. 1. *spiritum interciperere.* De mentis obnubilatione, vel nubilo pag. 124. ad Apologiam dixi. Pro *interdum* autem, male in.*

interim reposuit Beroaldus, cum idem valeat *interdum*, et saepe in his libris, et apud Arnobium. E converso, nonnunquam *interim* pro *interdum* occurrit. Quintilianus Declam. 248. Neque enim continuo homo occisus ad crimen et damnationem pertinet: cum hoc *interim* legibus facere liceat. Idem Instit. Orat. 5, 7. *Illud Fortuna interim praestat, ut aliquid quod inter se parum consentiat, a teste dicatur: interim (quod saepe evenit) ut testis testis diversa dicat.* In Tragoediis Senecae: *Interim scelus est fides.*

Ibid. *Quod res erat, tandem suspicatur*] Ammianus lib. 31. *Id quod cogitatum est, suspicatus.* supra haec: *Suspexit e re nata quae gesta sunt.*

Ibid. *Et impulsae mensa, remotaque caeca, prociat hominem etc.]* Itaorex iste indicio est detectus sternutationis suae. Petronius: *Collectione spiritus plenus, ter continuo ita sternutavit, ut grabatum concuteret. ad quem motum Eumolpus conversus, salvere Gytona iubet: remota etiam culcita videt Ulysses, cui vel esuriens Cyclops potuisset parcere.*

Ibid. *Refiantem*] Ita et Oxon. vulg. *efflantem.*

Ibid. *Inflammatusque indignatione etc.]* Cassiodorus cap. 15. de Anima: *Indignatione nimia inflammatus.* fortasse, ex Appulii hoc loco, *inflammatus* legendum, hoc sensu haec Glossarii accipio: *Inflammatus, εμπυρριμένος.*

Ibid. *Inflammatusque indignatione contumeliae, gladium flagitans, etc.]* Ovidius: *Nec captivi inclusas pectora flammis, iamque moras male fert.* Cyprianus Epist. 62. *Si superveniens maritus sponsam suam iacentem cum altero videt, nonne indignatur, et fremit? et per zeli livorem fortassis et gladium in manum sumit?* Lucilius: *Nec longius quidquam Nobis, quam dextra gladium dum accommodat alter: Usque adeo studio atque odio illius efferor ira.*

Ibid. *Ni respectu communi periculo*] Supra haec: *Ni respectu subiti periculi turbine.*

Ibid. *Adseverans, brevi absque noxa nostri, suapte inimicium eius violentia sulphuris periturum*] Petronius: *Genus ego perseverantis amplexor, ne morientes vellet occidere.* Salvianus 2. de Avaritia: *Nulli sunt tam feri, tam inhumani, qui non desperatos iam atque morientes adversarios suos persequi desinant.* Phaedrus de panthera in foveam delapsa: *Alii fustes congerunt, Alii onerant saxis: quidam contra miserit, (Periturae quippe, quamvis nemo laederet,) Misere panem.* Apud Plautum ille: *Eho Pseudole, i, gladium offer. Quid opus gladio? Qui hunc occidam atque me. Quin tu te occidis potius? nam hunc James iam occiderit.* Dio Cassius lib. 59. de Caligula: *Τούτων (Senecam) ἀπειθανῆν κελεύσας, ἀφῆκε, γυναίκαί τινα ὦν*

ἐχρήτο πιστεύσας, ὅτι φθόνῳ τε ἔχρητο, καὶ οὐκ εἰς μακρῶν τελευτήσασ.

Ibid. *Quippe iam semivivum illum, etc.]* Omnino quippini legendum videtur. sic infra haec: *Apponebat ei mulier, quamvis invita: quippini? destinatae alii.* et alibi apud Scriptorem istum.

Ibid. *Suasi ac denique persuasi*] Seneca Epist. 71. *Suado mihi adhuc ista quae laudo, nondum persuadeo.* vide Budaeum ad l. 1. ff. de servo corrupto, et quae nos olim pag. 197. ad Apologiam.

Ibid. *Secederet paululum, atque ultra limen tabernae ad quampiam tantisper familiarem sibi mulierem, quoad etc.]* Ilantem haec orationem vel myops agnovit, τὸ atque abest ab Oxon. et sic facile sanatur locus. Addendo, non detrahendo, medelam ego certiore adhibeo. Scribo, *Secederet paululum ultra limen tabernae, atque ad quampiam tantisper familiarem sibi mulierem diverteret, quoad etc.* et hoc non turbidae et ambiguae, sed purae liquentsque fidei. Infra haec: *Ad quampiam sibi divertit familiarem, etc.* Et lib. 4. *Ad notos* (sic enim, non apud notos, scribendum monuimus) et familiares latronibus senes divertimus. In Oxon. et Colvii libro succederet: quod non approbo tamen. vide statim ex Egesippo adducenda. *Tantisper* hic, et in Glossis: *ἐπι τοῦ παρόντος*, et ibid. *ἄχρι τοσούτου, tantisper.* nec tam ad vocem sequentem, quam ad τὸ diverteret applicandum. Apud Terent. 3. Heautont. *Concedas hinc aliquo ab eorum ore aliquantisper. Iratum breviter vites,* Publius Syrus dixit.

Ibid. *Quoad spatium fervens mariti sedaretur animus*] Seneca 3. 39. de Ira: *Primum iram non audebimus oratione mulcere, surda est et amens: dabimus illi spatium.* Supra haec lib. 6. *Inter istam spicarium congeriem patere etc. delitescam, quoad tantae Deae scävienis ira spatium mitigetur.* Ita enim ille locus legendus. Hagesippo. de Excid. Hierosol. 1. 43. *Nullum sibi aliud remedium, nisi ut longius a quo secederet, quo tantae bestiae furori vel fuga extimerentur.* Esaias 26. 20. *Abscendere modicum ad momentum, donec pertranscat indignatio.* Rebecca ad Iacobum Genes. 27. 43. *Ἀναστὰς ἀπόδρατε εἰς τὴν Μεσοποταμίαν πρὸς Λάβαν τὸν ἀδελφὸν σου εἰς Χαϊβάν, καὶ οἴκησον μετ' αὐτοῦ ἡμέρας τινάς, ἕως τοῦ ἀποστρέψαι τὸν θυμὸν καὶ τὴν ὄργην τοῦ ἀδελφοῦ σου ἀπὸ σοῦ.* Achilles Tattius lib. 6. *Ἐδοξεν οὖν τῇ Μελίττῃ τὸ νῦν ἀναχωρεῖν: ὅταν δὲ ἐν καλῷ ἦ τὰ πρὸς τὸν ἄνδρα, καὶ γένεται τὰ τῆς ὄργης ἐν γαλήνῃ, τότε μετιέναι.* vide l. 27. §. 4. ff. de aedilit. edict. Apud Petronium est, *iram prudenti absentia extinguere.* Apud Theophylactum ad Ioh. 10. *ὑποχωρεῖν. τῷ θυμῷ ἐνδιδόναι, καὶ διὰ*

της ἀπουσίας τὸ τοῦ θυμοῦ πάθος λήξει περι-
σσεύσεν. De Tempore Ovidius loquens: Hoc
etiam saevas paulatim mitigat iras. De eodem
Philo in de Iosepho: Ἰωάννης καὶ πένθος ἀνε-
λεῖν, καὶ θυμὸν ἀβέσσει. Augustinus Confess.
4. 8. Non vacant tempora, nec otiose voluntur
per sensus nostros: faciunt in animo mira opera.

Ibid. Qui tanto calore tantaque rabie percus-
sus, non eram dubius aliquot etiam de se sua
que coniuge tristius profecto cogitaret aliud?
Iosephus Antiquit. 18. 10. de Caio Imper. Πε-
ριστροφῆς ἄν, Φανερός ἦν ἐργασίμενός τι δεῖνόν
αὐτοῦς. MSS. Florent. et Bertin. Non erat
dubius. Oxon. Non erat dubium. Casaub. ad
oram libri sui: Non eram dubius, et post, quin
aliud etc. Tristius aliquid, εὐφημισμός, pro,
morte violenta. τὸ aliud nulli usi est nisi ad
sensum implicandum.

Ibid. Contubernalis epularum taedio fatigatus
etc.] Glossarium: Taedet me huius hominis,
σικχαίνουμαι τοῦτον ἄνθρωπον. Fatigatus, meta-
phora ab iis sumpta qui onere laborant. Sirachi-
des 21. 19. Ἐξήγησις μοῦροῦ ὡς ἐν ὀδῶ Φορτίον.
Petronius: Itaque taedio fatigatus, rogo in-
quam, etc. Gellius 1. 2. tanquam omnes finem
cuperent, verbisque eius fatigati pertaediissent.

Ibid. Quae suo pudore postposito, torique ge-
nitilis calcato fodere? Oxon. Quae s. pudore
torique etc. Ita, calcare pudorem heic, erit
quod supra 2. pudorem devorare, at non facile
vulgatum reiicio. Arnobius lib. 5. Postpositis
pudoris et verecundiae fraenis.

Pag. 195. Larem mariti lupanari maculasset
infantia] Sic, commaculare torum, Isidorus
Orig. 5. 26. dixit. item Plinius iam statim ad-
ducendus. Contra Hebr. 13. 4. ἁμείωντος κίτην.
ubi Latinus, immaculatus torus.

Ibid. Iamque perdita nuptae dignitate, pro-
stitutae sibi notam adsciverat] Lege nomen, ex
MSS. Florent. et Bert. et edito Vicentiae libro.
Sic Rom. 7. 3. μοιχαλὶς χρηματίζειν. Luc. 15.
19. prodigus ille, nequitiae suae et luxuriae
consciens: Οὐκ ἔτι ἄξιός ἐστι κληθῆναι υἱὸς σου,
ποίησάν με ὡς ἕνα τῶν μοιθῶν σου. Et nota
heic, dignitatem nuptae. Plinius lib. 6. Epist.
30. de Gallita adulterii rea: Et suam, et mariti
dignitatem Centurionis amore maculaverat. hinc
39. 25. apud Isidorum, maritalis dignitas. Scrip-
tor ad Hebraeos, ubi supra: Ὁ γάμος τίμιος.

Ibid. Prostitutae etc.] Glossae: Ἐπίστυα,
prostituta, meretrix. Ibidem: Προστῆου ἐπι-
πορεύει, prostituta, et, Προίσταται, ἐπι πό-
ρευς, prosto. Firmicus 5. 26. Prostituto pudore
publicas meretrices, et cap. 25. Passivis libidi-
num cupiditatibus prostituta. Iterum 6. 30. In
publicis meritoriis prostituta.

Ibid. Exuri] Oxon. aduri.

Ibid. Temporiis quieti descenderet] Sic, tempo-

rius discumbere, Donatus in Terentii vita. Glos-
sae: Ἐναφθρεῖν, temporarius. vide quae in de
Vitiis sermonis pag. 168, vir summus I. G.
Vossius, communi cruditorum damno dum haec
scriberem mortalitati ereptus.

Ibid. Utopiae intercepta coena etc.] Scripserim,
Utopiae qui etc.

Ibid. Profugerat prorsus icianus] Horatius:
Quem nos sic fugimus uliti, Ut nihil omnino gu-
staremus.

Ibid. Mensam poni comiter postulabat] Haec
lectio (quam et probat Colvius) est Beroaldi.
sane infra heic lib. 10. et in Floridis Noster
mensam ponere dixit. Graeci etiam eadem facie
πράπεζον παρατείναι. vide quae ad Act. 16.
34. adnotavimus, et quae ad eundem locum vir
maximus H. Grotius. MSS. autem et veteres
editiones legunt, mensam potius, etc. quod,
sensum adeo commodum efficiens, cur de suo
depellendum?

Ibid. Mili penitus carpebantur praecordia
etc.] Vide quae ad Act. 17. 16. allata. Hege-
sippus 1. 17. Coquebantur aegra praecordia.
Persius, ad hunc asinum nostrum perapposite:
Findor, ut Arcadiae pecunia ruere credas.

Ibid. Mecumque sedulo deliberabam, si quo
modo possem, detectis ac revelatis fraudibus etc.]
Omnia narrasset, sed et os, et lingua volentis
Dicere, non aderat: nec quo loqueretur habebat.
Si quomodo, ut supra 7. Quod si quo modo cae-
teri latrones persenserint, etc. ubi otiose repo-
nebat Stewechius, quomodo: est enim utrum-
que in usu, at illud rarius. Glossae: Ἐπίτις
τρόπω, si quomodo. Item: Ἐπί πως, si quomodo,
etc. Virgilius 6. Eclog. Si qua etc. ubi Ser-
vius: Pro, si: vel, si quomodo. Sic Philipp. 3.
11. Ἐπί πως* ubi Latinus, si quomodo.

Ibid. Illumque qui ad instar testudinis al-
veum succubabat, etc.] Qui Abditus interca la-
tuit sub tegmine cavo, Impatiensque morae si-
luit, praeputia ducens.

Ibid. Senex claudus, cui nostra tutela per-
missa fuerat, etc.] Lib. 4. Anum senio curva-
tam, cui etc. tutela rot numero iuvenum com-
missa videbatur. De claudis agasonibus supra
[hul. Ed. p. 265, n.] dixi.

Ibid. Universa nos tumenta, id hora iam
postulante, ad lacum proximum bibendi causa
gregatim prominhant] Suetonius Galba: Cum
de proprietate tumentum quaereretur, levibus
utrinque argumentis et testibus, ideoque difficulte
coniectura veritatis: ita decrevit, ut ad lacum
ubi adaquari solebat, duceretur capite abvolu-
to, etc. Varro lib. 4. de Ling. Lat. Lacus,
lacuna magna, ubi aqua contineri potest, ubi
forsan, lacuna non magna legendum. Glossa-
rium: Τέπος ἐν ᾧ ὀλίγον ὕδωρ συνίσταται, lacus,
stagnum. Lacum proximum, intellige,
ποταμὸν

portae oppidi illius contiguum lacum. Terentius 4. 2. Adolph. Priusquam ad portam venias, apud ipsum lacum Est distrilla. Donatus: Credibiliter lacum addidit, nam Varro docet semper lacum portis additum: scilicet ob usum inuentorium exeuntium et introeuntium. Et nota, hora postulante. Artemidorus 3. 67. Πάντα πρὸς τὰς ὄρας ἀποβλέποντες ἀνθρώποι, ποιοῦσι. Gregatim prominare heic, ut supra lib. 7. Gregatim pecua comminantes.

Ibid. Oppartuissimam mihi vindictae subministravit occasionem] Apud Petronium ille: Ego autem nactus occasionem vindictae, etc. Rom. et Vicent. edit. rectius optatissimam. vide supra [hui. Ed. p. 171, a.] dicta.

Ibid. Observatos extremos digitos adulteri, qui per angustias cavi tegminis prominebant] Suetonius de Claudio post aulae latente: Iacentem, discurrens forte gregarius miles, animadvertens pedibus etc. agnovit.

Ibid. Ad minutum minutum contero] Seneca de grauis Epist. 90. Saepius reteruntur, donec ad minutum etc. redigantur.

Ibid. Sublato fœdili clamore] Lib. 8. Fletis cum clamore sublato. Phaedrus. Flebiles gemitus cians. Scriptor ad Hebraeos II. Κράξας μετὰ δακρύων.

Ibid. Repulsoque et abiecto alveo] Oxon. Repulsoque obiecto alveo.

Ibid. Exangui pallore trepidantem puerum] Metam. 6. Pallentem, trepidumque, et dira timentem. Metam. 13. Trementem, Pallentemque metu, ac trepidantem morte futura. Exanguis pallore, ut apud. Euripid. εἴμα δ' οὐκ ἐνὴν χροῖ. Supra lib. 1. buxum pallorem dixit.

Pag. 196. Nihil triste de me tibi fili metuas: non sum Barbârus] Heliodorus lib. I. ubi de Chariclea, et ceteris captivis: Ἐπεὶ ἦγοντο, τίς ἔμα τόχη διαδέχεται ἡμᾶς, ἔβδων; καὶ πολλὰ τὸν Κνήμωνα ἰκέτευον εἰ τί δύναιτο, συμπράττειν ὁ δὲ ἐπιγγέλλετο, καὶ θυμὸν ἔχειν ἀγαθὸν προὔτρεπεν· οὐ παντάπασι Βάρβαρον εἶναι τῶν ἡθῶν τὸν λίσσασθαι ἐγγυώμενος.

Ibid. Non sum Barbârus] In Euripidis Hecachidis ille: Οὐ γὰρ τυραννίδ' ὤστε βαρβάρων ἔχω.

Ibid. Nec agresti morum squalore praeditus] Metam. I. Non incola montis, Nec ego sum pastor. Catullus: Pleni rursi et infestiarum. Hesychnus: Ἄγρου πλέων ἄγροιας πλήρης. Gellius I. 5. Subagresti ingenio homo. ex eo (ut semper) Ammian. 31. In crudelitatem proclivior, ingenii subagrestis. et 14. Velamento subagrestis ingenii persuasionis opifex. Horatius: Asperitas agrestis, et inconcinna, gravisque.

Ibid. Nec ad exemplum machinae trulentae sulphuris te lethali fumo necabo] Vulcatus Gallicanus in Avidio Cassio: Supplicii genus inve-

nit, ut stipitem grandem poneret pedum 130. et a summo usque ad imum damnatos ligaret: et ab imo focum apponeret, incensibus aliis, alios fumi cruciatu etc. necaret. ubi vide quae ex Martyrologio notavit eximius ille Casaubonus. Philo de Alexandrinis in Iudaeos saevientibus: Καπνῷ τὸ πλεόν ἢ πυρὶ διάφθειραν, οἰκτρότερον καὶ ἐπιμικρότερον ἄλλῃρον τοῖς δειλοῖς τεχνέζουτες. Macrobius Saturn. 4. 4. Ut, dum queritur Cicero, flammam ex lignis viridibus factam, atque ibi inclusum fumo necatum. hoc enim a materia pathos est: quoniam hic usus est fumo materia ad occidendum, ut alius gladio, alius veneno. Julianus in Caesaribus: Τυφώμεθ' ὑπὸ τοῦ καπνοῦ. Hesychnus: Τυφώσαι, πνίξαι, ἀπολέσαι. Pro machinae, lege cum Scaligero moechae. intelligit uxorem fullonis, quae adulterum suum cavea sulphore contextit. Rem totam paulo supra narratam habemus.

Ibid. Nec etc. ad discrimen vocabo capitis tam venustum atque pulchellum vocall] Tale illud 7. Nefas tam bellum asinum sic enecare.

Ibid. Cum uxore mea partiaro tractabo] Supra lib. 4. Partiaro maiestatis honore tractor. supra lib. 8. Promiscui operis partiaros concubitus agebat.

Ibid. Erciscundae familiae] Glossarium: Οὐσίας διαίτητος, familiae erciscundae.

Ibid. Sine ulla controversia vel dissensione] Gloss. Ἄνευ ἀντιλογίας, sine controversia, sine contradictione. et statim: Ἄνευ μέμφους, sine querela. quod heic, dissensione.

Ibid. Tribus nobis in uno conveniat lectulo] Ausonius: Tres uno in lecto: stuprum duo perpetuantur, et duo committunt. Schoiastes Iuvenalis de Istro quodam, ad 2. Sat. Omne patrimonium suum vivus donavit uxori, ut simul dormiret is qui et illum corrumpere, et illi misceretur.

Ibid. Cum mea contuge tam concorditer vixi, etc.] Suetonius de Tiberio: Cum Iulia primo concorditer, et mutuo amore vixit. quae sic imitatus est Noster in Apologetico suo: Omnem supellectilem, cunctasque divitias, in concordia contugit, et mutuo amore ponentem. Servius ad Virgilii ea: Conubio iungam stabili. Dicendo, conubio, ostendit legitimum: dicendo, stabile: longam promittit concordiam.

Ibid. Ut, ex secta prudentium, eadem nobis ambobus placerent] Nec incommode hoc modo legas: Ut et secta prudentium eadem nobis ambobus placeret. Prudentes heic non consultos, sed philosophos intelligi. quo et spectat placendæ vox. Glossae: Secta, αἰρεσις, Φιλοσόφου δόγμα. etc. Glossae aliae: φιλοσοφία, philosophia, secta. Servius ad Aeneid. 10. Sectas dicimus habitus animorum, et instituta philosophorum circa disciplinam.

Ibid.

[2y 2]

Ibid. *Eadem nobis ambobus placent*] Ovidius, si non labitur memoria, de Baucide et Philemone: *Velle ac nolle ambobus idem.*

Ibid. *Sed nec acquitas ipsa patitur habere plus auctoritatis uxorem quam maritum*] Paulus ad Timoth. 1. 2. 12. *Γυναικὶ ἀνελευθέρῳ ἀνδρὸς εὐκ' ἐπιτρέπω, ἀλλ' εἶναι ἐν ἡσυχίᾳ.*

Ibid. *Deducerat ad torum nolentem puerum, sequentem tamen*] Horatius: *Ego, ut contendere aurum est Cum victore, sequor.* Supra lib. 1. *Obstinationi suae me ingratis obedientem, perducit ad illum suum grabatulum.*

Ibid. *Nolentem, etc. sequentem tamen*] Martialis 5. *Secuit nolente capillos Eucolpus Domino, nec prohibente tamen.*

Ibid. *Et pudicissima illa uxore altrorsus disclusa, solus ipse cum puero cubans, gratissima corruptarum nuptiarum vindicta perfuebatur*] Apud Petronium ille: *Ego, nactus occasionem vindictae, Eumolpum excludo: redditaque scordalo vice, sine asmulo scilicet, et cella ator, et nocte. Maritus autem ita molliores uxorem moechos tractat testatur multi Poëtarum loci, vel vide Epigr. 57. Catull. et 2. 47. Martialis.*

Ibid. *Solus ipse cum puero cubans*] Vide supra [hui. Ed. p. 225, a.] notata.

Ibid. *Cum primam rota Solis lucida diem perierit*] Oxon. fortasse melius, *lucidam d. p.*

Ibid. *Quam altissime sublato puero, et ferula nates eius obverberans*] Prudentius in Romano: *Praecipit Sublime tollant, et manu pulsant nates.* Ferula autem obiurgatur moechulus iste, ut tenellae aetatis, vide Suetonium in Caligula, Ulpianum l. 1. ff. ad SC. Silan. et quae heic Elmenhorstio adnotata.

Ibid. *Tu autem (inquit) tam mollis ac tener*] etc.] Gloss. *Τρυφερὸς, tener, mollis, etc.* Hesychius: *Ἀπαλδός, μικρὸς, τρυφερὸς.* Philostratus de Como: *Ἀπαλδός, καὶ εὐπρὸς ἔφυβος.* De pueris tenellis vide supra [hui. Ed. p. 291, b.] dicta.

Ibid. *Et admodum puer*] Suetonius Nerone: *Puer adhuc, necdum maturā pueritia.*

Ibid. *Defraudatis amatoribus, etc.*] Q. d. *Tute lepus es, et pulpanatum quacris?* Suidas: *Δασύπους κρεῖον ἐπιθυμῆ' λέγεται δὲ ἐπὶ τοῦ ἐπιθυμοῦντος παρ' ἄλλω γενέσθαι. τὸ ὄντα τὸ πρὸ ζανῶ.* Supra heic de alio iunioris moecho: *Adhuc lubrico genarum splendore conspicuus, adhuc adulteros ipse delectans.*

Ibid. *Et connubia lege sociatas corrumpit?*] Haec absunt (sed, ut puto, male) ab Oxon. MS. Sirachides q. 12. *Μετ' ὑπάνδρον γυναικὸς μὴ κέλευν, δ κίνδυνος τῷ τῆς συμβίωσης δέσιν λύσει περιμένει.* vide et 19. 20. Levitic. Apud Plutarchum in de liber. educ. inter alia iuniorum ἀδικήματα, numerantur et *γαμετῶν γυναικῶν*

ὄλεσθαι. Illud *corrumpis* Graecum est, sic supra 4. *matrimonia corrumpens.* vide [hui. Ed. p. 263, a.] adnotata.

Ibid. *Ille adulterorum omnium fortissimus*] Beroaldus, *formosissimus.* Verum est appellari eum superius *fortisimum et liberalem.* sed additur *streuenum,* et contra maritorum diligentes *constantissimum* (id est, audacissimum) fuisse. Quem ergo alibi *audacem* dixit, quid heic mirum *fortem* vocari? Iuvenalis Sat. 4. *Solaque libidine fortes.* Scholiastes: *Ut quem nullus posset a consuetis vitis detertere.* Possunt et alio sensu cum vocem capere. Horatius: *Fortique marito Destinet uxorem.* quod, *validum in officio noctis,* Donatus ad Heeyram 4. 1. exponit.

Ibid. *Insperrata potius salute*] Ex his Virgilio: *Insperrata tandem tellure potiti.* Apud Suidam in *συνουζαίνουσα* 'Ο δὲ Χαγῶνος παράδοξόν τι ἔρημιον σωτηρίαν κλέοχρητε.

Pag 197. *Eamque protinus de sua perturbavit domo*] Mira lectioni xci obstinatione propugnat Schoppius: cum et supra tamen lib. 2. *Noster, domo proturbari dixit.*

Ibid. *At illa, praeter genuinam nequitiam, contumelia etiam, etc. commota*] Vide supra [hui. Ed. 235, a.] dicta.

Ibid. *Contumelia etiam, quavis iusta, tamen altius commota atque exasperata*] Macrobius Saturn. 7. 2. *Dolor semper reprehensionem vel instam sequitur.* In Apologia Noster: *Etiamsi hi, qui sibi delicti alicuius conscii sunt, tamen cum male audiunt, impendio commoventur.* Quanto fortius commoventur ergo haec pistoris uxor, quae male non audiit tantum, sed et malum divortii subivit!

Ibid. *Ad familiares foeminarum artes accenditur*] Ovidius Metamorphos. 9. *Inferior virtute, meas divertor ad artes.* Bene et *artes foeminarum.* Clytemnestra apud Senecam Tragicum: *Agam. Tecum ipsa nunc evolvo foemineos dolos.* Euripides: *Πολλὰς ἂν εὐφροὺς μηχανὰς, γυνὴ γὰρ εἶ.* In Eiusdem Medea: *Φεῖω μηδὲν ἂν ἐπιστάσαι Μήδεα, βουλευόσασα καὶ τεχνωμένη.* Scholiastes ad Eiusdem Hippolytum: *Ἵσπερ τὸ νόον ἔχειν τοῖς ἀνδράσι δέσεται, οὕτως τὸ κκευρημένον καὶ μηχανὰς ἐξενόσκειν, ταῖς γυναιξί.* Et (quod proxime ad argumentum nostrum) apud Eundem senex ad Creusam: *Ἐκ τῶν δὲ δεῖ σε δὴ γυναικῶν τι εἶπαι.* "H. γὰρ εἶφορ λαβύσων, ἢ δόλω τινι." "H. Φαρμάκισι σὺν κατακτείναι πόνον. Pro accenditur, melius cum Colvio accingitur legas. Vide quae supra [hui. Ed. 293, b.] dicta.

Ibid. *Magnaque cura requisitam vetericem quandam etc.*] Melius in aliis *vetericem.* In veteri Onomast. *Veterarix, πανούργος.* Glossarium Isidori dictum: *Vetericem: callidam, incircumscribendam.* Idem 10. Orig. *Invetera-*

is, eo quod sit multi veterisque in malitia usus. adde Donatum et Euphrasium ad 2. 6. Andr. Glossae aliae: Πέπειρος πινουρίας, inveteratus. Appuleius Floridis: Tanti veteratoris perfectissimus discipulus.

Ibid. Quae etc. maleficiis quidvis efficere posse credebatur] Carminibus quae possent solvere mentes vivas, atque aliis duras immittere curas: Sistere aquam fluxivis, ac vertere sidera retro, Infernasque cetera animas, mugire iubere Sub pedibus terram, et descendere montibus ornos. Dio Cass. Φαρμακίδα περιβήτων' ut in Claudium suum Agrippina. Tacitus in eodem argumento: Deligitur artifex italium, vocabulo Locusta.

Ibid. Multisque suffarcinat muneribus] Sic, auro suffarcinari, Hieronymus ad Paulinum. Proprie suffarcinari autem de avibus, ut ad Andriam Donatus notat.

Ibid. Conciliari marito] Τῷ ἀνδρὶ καταλλεγῆναι, 1. Cor. 7. 11. Interpres vetus Iudic. 19. 3. Secutusque est eam vir suus, volens reconciliari ei. Glossae: Εἰς Φιλίαν διαλάσσω, κωνοῦναι.

Ibid. Si id nequerit, certe larva etc.] Salustius de Iugurtha: Bomilcari etc. imperat, pretio etc. insidiatores Massivae parat, etc. sin ad parum procedat, quovis modo interficiat. Si id nequerit, hoc loco, ut in Apologetico: Ipsum vivum: si id nequerint, vel mortuum ostendant.

Ibid. Certe larva, vel aliquos diro numine immisso, violenter eius expugnari spiritum] Firmicus 3. 14. In nono ab horoscopo loco Mercurius cum Venere partititer constituti, fascinantur mulieres dabant, et uxores quae etiam ipsos artus (legem maritus) larvari etc. faciunt. Glossae: Larva, δαιμόνιον, εἰδωλόν. Diro numen, est, Deorum ira immissum, vide Servium ad Aeneid. 2. et Nonnum Marcellum. Gloss. Divus, δεινός, θεοχώλωτος.

Ibid. Divinipotens] Onomasticon vetus: Divinipotens, θεοκρατής.

Ibid. Primis adhuc armis facinorosae disciplinae etc.] Servius ad Aeneid. 10. Arma, sunt anisuscutisque rei possibilitas, et ad Aeneid. 2. Arma, sunt instrumenta cuiuslibet rei: unde insidiantis fraudes arma nominavit. Prima arma haec, sunt, qualia supra 1. folia artis vocavit.

Ibid. Quae res, cum ei secius ac rata fuerat, proveniret] Sallustius Catil. Sed ea res longe aliter ac ratus erat event. Ammianus lib. 28. Sed longe secus accidit quam sperabatur.

Ibid. Umbramque violenter perceptae multae etc.] Infra lib. 10. Sic clivus violenter spectatissimus medicus, supra haec: Violenter eius expugnari spiritum.

Ibid. Sed forsitan lector scrupulosus reprehendens narratum meum, sic argumentaberis: Unde autem tu stultule asine intra terminos pistrini contentus, quid secreto, ut affirmas, mulieres gesserint, scire potuisti? Vopiscus in Aureliano: Imperator qui domi clausus est, vera non novit. Catullus (ex quo fortasse asinus noster): Dixit hic aliquis, qui tu ista haec ianna nosti, Cui nunquam Domini limine abesse licet? Non populum auscultare, sed huius suffusa tigillo, Tantum opere soles, aut aperire domum.

Ibid. Quemadmodum homo curiosus etc. cuncta etc. cognovi] Supra lib. 1. Non quidem curiosum, sed qui velim scire vel cuncta, vel certe plurima.

Ibid. Nudis et intectis pedibus] Lib. 10. Nudo et intecto corpore. Infra hic: Sub diti, et intecto conculus stabulo, et supra: Detectus, et revelatis fraudibus, et in Apologia: Ieiunus et irrefectus.

Ibid. Flebit centunculo semitincta] Supra hic: Scissit centunculo inumbrati. Et fortasse sic hoc loco scribendum, vide supra pag. [hui. Ed. 145, b.] notata.

Ibid. Comae semitanae sordentes inspersu cineris] Lucianus in de Luctu: Καὶ που καὶ ἐσθῆς καταβήγγυται, καὶ κόμης ἐπὶ τῆ κεφαλῇ πάσεται. Apud Quintilianum Declam. 10. Confusi cinere vultus, et infectum favilla caput. Euripid. Κόμης Φύρουσα δυστηνὸν κάρα.

Ibid. Pleramque eius adventutulae contegebant faciem] Solutas In vultu effusa comas, ut de Cornelia Lucanus, Pompeio occiso.

Ibid. Manu pistori clementer iniecta, quasi quidpiam secreto collocutiva, in suum cubiculum deducit eum] Infra lib. 11. Me etc. arrepta manu, sacerdos dedit ad ipsius sacrarii penetralia. Act. 23, 19. Ἐπιλαβόμενος τῆς χειρὸς αὐτοῦ ὁ χιλιάρχος, καὶ ἀναχωρήσας κατ' ἴδιον, ἐπυθάνετο. τί ἐστὶν ὁ ἔχεις ἀπαγγεῖλαι μοι, ubi, si placet, notata vide. Deductio autem in secretum locum hoc loco per insidias facta: ut Genes. 4. 8. Iudic. 3. 19. 2. Samuel. 3. 27. quae in historia Iosephus: Ἀποσπῆ μὲν οἰκίαν, ὡς ἐν ἀπερήθη διαλεξόμενος, pro quibus Appuleius, quasi quidpiam secreto collocutiva. In quibusdam haec seducit eum: quod melius argumento quadrat. Seducit: scorsim ducit, seducit etiam, est, εἰς τὸ κατ' ἴδιον ἀποσπῆ, in vetere. Glossario.

Ibid. Adducta fore etc.] Fore ἐνίκως posuit et Plautus, nec non Petronius.

Ibid. Confectorum ome frumentum] Id est, molitum, elaboratum. Glossae: Συντελεσθῆν, confectorum. Glossae aliae: Confectorum esse, κενοῦσθαι, συντελεῖσθαι.

Ibid. Opperieque supplementum postulabant] Glossae: Supplementum, ἀναπλήρωμα.

[273]

Ibid.

Ibid. *Atque ut illis saepiculae et intervocaliter clamantibus nullus respondit Dominus, iam forem pulsare validius, etc.*] Libanius in de Invidio: *Κεκλιμένους ἰδὼν τὰς ἐς ἐύρας, οὐκ εὐαδὸς ὄν, προσελθὼν κρείσας ἐκάλουεν ὡς δὲ οὐδαίης ὑπῆκουσε, πάντων σφῶδρα κώπτων καὶ βῶων, etc.*

Ibid. *Intervocaliter clamantibus*] Lib. 1. *Iasnam* etc. *pulsare vocaliter incipio*. ubi dicta [hui. Ed. p. 161, b.] vide.

Ibid. *Diligentissime f. oppesulata*] Supra lib. 3. *Patere fores cubiculi diligenter ocludam*, et 8. *Fabris super se diligenter obseratis*. Interpres vetus citato Iudicium loco, com. 23. *Clausis diligentissime coenaculi ostiis*.

Ibid. *Maius peiusque aliquid opinantes, nisu valido reducto vel diffracto cardine, tandem patefaciunt aditum: nec usquam reperta illa muliere, vident e quodam sigillo constrictum tanquam exanimem pendere Dominum*] Ibidem com. 25. de Egloni servis: *Expectantesque diu donec erubescerent, et videntes quod nullus aperiret, tulerunt clavem: et aperientes, invenerunt Dominum suum in terra tacentem mortuum*.

Ibid. *Summis plangoribus*] Glossae: *Plangocibus, κοπετοῖς, θρήνοις*.

Ibid. *Ultimo lavacro procurant*] Vide ad Act. Apost. pag. 85. dicta.

Ibid. *Frequente prosequente comitatu, tradunt sepulturae*] Artemidorus 2. 54. *Τὰ ἐντὰ ἄμφότεροις συμβαίνει, τῷ γαμοῦντι καὶ τῷ ἀποθνήσκοντι· εἶον, παραπομπὴ Φίλων, ἀνδρῶν τε καὶ γυναικῶν*. vide supra pag. [hui. Ed. 237, a. et 304, b.] notata.

Ibid. *Crines pendulos quatens*] Lib. 8. *Crinesque pendulos rotantes*.

Ibid. *Crines p. q. et interdum pugnis obtundens ubera*] Virgilius: *Unguibus ora soror foedans, et pectora pugnis*. Hieronymus ad Paulam: *Mere lymphatico sparsis crinibus, etc. lacerum pectus invadere*.

Ibid. *Sed ei per quietem obtulit sese flebilis patris sui facies, adhuc nodo revincta cervice*] Quintilianus Declam. 315. *Stabat ante oculos laceratus, et adhuc cruentus pater, ostendebatque effusa vitalia*.

Ibid. *Eique totum novercae scelus aperuit*] Virgilius: *Coecumque domus scelus omne retexit*.

Ibid. *Et quemadmodum larvatus ad Inferos demegasset*] Quemadmodum sibi spiritus larva expugnatus fuerat. In veteri Inscriptione: *Nec iuciu, nec lacrymis missa ac larvata nostra defleatis funera*. Glossa. *Διακοσμηδός, larvatus*. ubi *larvatio*, aut (quod malim) *δαίμωνιζήμενος* legendum.

Ibid. *Accursu familiarium etc.*] Infra heic: *Ut accurrentium familiarium manu liberaret se*.

Ibid. *Pausam etc. fecit*] Vide supra [hui. Ed. p. 327, a.] notata.

Pag. 199. *Iamque nono die, completis opud tumulum solemnibus etc.*] Glossae: *Novendialia, ἑνωτά ἐπὶ νεκρῷ ἄθρημα*. Donatus ad Phorm. 1. 1. *In nuptiis etiam septimus dies instauratio nem voti habet, us in funere nonus dies, quo parentalia concluduntur*. Solennia complere heic, est quod in l. 44. ff. de manum. testam. mortis solennia peragere. Servius ad Aeneid. 6. *Solennia tumuli peragere*. vide supra [hui. Ed. p. 305, a.] adnotata.

Ibid. *Pauperculus quidam hortulanus*] Iuven. *Exigui laetus plantaribus horti, Virgil. Custos et pauperis horti*. Except. vet. Gloss. *Pauperculus, πτωχάτατος*. Firmicus 4. 6. *Aut erunt hortulani, sed miseri pauperesque*.

Ibid. *Magno*] Id est, magno pretio. Virgil. *Magno cum optaverit emptum*. Servius: *Magno pretio. ut alibi, Et magno mercentur Altridae*. Idem I. Georg. *Milesia magno Vellera mutantur*. Servius: *Ingenti pretio comparantur*. vide Beroaldum.

Ibid. *Ut communi labore victus sibi quaereret*] Et meo, et suo labore. Virgilius Georg. 2. de agricola: *Sustinet hinc armenta bonum, meritotusque iuvenco*. ubi Servius: *Sui sortes laboris*. Lactantius 4. 17. de suillo genere: *Ventri et pabulo servit, nec alium ullum dum vivit praestare usum potest, sicut coeterae animantes, quae vel sedendi vehiculum praebent, vel in cultibus agrorum vivunt, (lege iuvant:) vel plaustra collo trahunt, etc.* Columella praefat. lib. 6. *Iumenta nomen a re traxere: quod nostrum laborem, vel onera subvectando, vel arando iuvarent, quae 12. 1. Orig. Isidorus transcripsit. Lactantius idem in de Ira Dei, cap. 13. *Intelligimus et ipsa animalia eodem modo ad usum hominis a Deo facta: partim ad cibos, partim ad vestium, partim ad operis auxilia*. Ita iuvenum *εὐνεργον ἡμῶν ζῶον*, Basilus in cap. 7. Esiae dixit.*

Ibid. *Me multis oleribus onustum proximam civitatem deducere consueverat*] Virgilius Moreto: *Venales olerum fascis portabat in Urbem*. Horat. *Thrax erit, aut olitoris aget mercede caballum*.

Ibid. *Venditoribus tradita merce*] Lucianus hic, *Τοῖς ταῦτα πωρέσκουσιν*. intelligit *πληγικαπῆλους*.

Ibid. *Sic hortum redire*] Id est, sic demum. et nota est rei factae, vide quae ad Act. 20. 21. adnotata.

Ibid. *Dum fodiens, dum irrigans, caeteroque incurus labore descervit*] Poenalem vitam olitoris *ῥηκῆς* ob oculos ponit. Ad Menademum Chrenes apud Terent. 1. 1. Heautont. *Nunquam tam mane egredior, neque tam vesperi Domum*

revertor, quin te in fundo conspicer Fodere, aut arare, aut aliquid ferre: denique Nullum remittis tempus, neque te respicis. Hesiodus de agricolis: Οὐδὲ ποτ' ἤμαρ Παύσονται καμῶτου καὶ διζήτος, οὐδ' ἔτι νυκτὸς διωκόμενης χαλεπῆς δὲ θεῶν δάσονται μερίμνας. *Cursare corpus, est terram subulgentium.* Sidorius Carm. 5. *Sic quondam Consule curvo Vertebas terram.* Virgilius 3. *Ecloga: Tempora quae messor, quae curvus arator habere.* Plinius senior: *Arator, nisi semper incurvus, praevaticatur.* Lucianus Timone: Ἐπικεκμῶδες ἔσκαπτεν. et ibidem: νευκῶδες εἰς τὸ ἔργον. Eustathius *ἑρμῆα*. 4. *Γήμωνος, περὶ μέσους κεκμῶδες τοῦς ἀστάρωνας.* Sic aequilegem, κατέχοντα δικελλαν, καὶ κεκμῶτα, Achilles Tatiis lib. 1. depingit: et, figuram se curvantem, 38. 33. Sirachides.

Ibid. *Tactia quiete recreabar*] Contra lib. 7. *Nec tamen tantillum etc. neae quieti spatium datum.* In Lipsii et Fuxensi MS. *placida*, unde recte vir summus P. Faber, *placidā*. Virgilius: *Omnia noctis erant placida composita quiete.* Idem: *Placidam per membra quietem Irrigat.* et alibi: *Placidam laxarunt membra quiete.*

Ibid. *Remeans annus*] In se recurrens. Annus itaque secundum Aegyptios indicabatur ante inventas literas, picto dracone, caudam suam mordente, quia in se recurrit. Servius ad Aen. 5.

Ibid. *Post mustulentas Autumni delicias ad hibernas Capricorni pruinās deflexerat*] Iuvenalis: *Iam lethifero cedente pruina Autumnio.*

Ibid. *Assiduis pluviis, nocturnisque rotationibus, sub dio, etc.*] Propertius 2. 7. *Sub Iove duravit multis immota diebus, et Lunae patiens, et pluvialis aquae. Nocturnis rotationibus etc.* ut 4. 22. Danielis, ὑπὸ τῆς δρόσου ἀλιζέσθαι. *Sub dio*, quia Domini adeo pauperis iumentum. Horatius: *Pauper, et infirma De gente, sub dio moreris, etc.* ubi vetus Scholiastes: *Sub dio passit pauperis mansionem.* Theophylactus ad 1. Tim. 5. *Κὼν ἄλλα ἔπιρος εἶν τις, οἰκίαν πάντως ἔχει, οὐ γὰρ δὴ αἰθέρος μένει.* ubi forsau, δέει α. μένει legendum. Xenophon apud Suidam: *Ἐπὶ τῆς αἰθέρος καμῶς σκηνούντες.*

Ibid. *Continuo discruciacbar frigore*] Plinius 8. 43. de Asinis: *Animal frigidis maxime impatiens.*

Ibid. *Quippe cum meus Dominus etc. ne sibi quidem, necum mihi, posset etc.*] Ὁ δαῦλος οὐχ' ὑπὲρ τοῦ Κυρίου ἀποῦ. Matth. 10. 24. ubi dicta vide.

Ibid. *Vel exiguum tegimen*] Glossae: *Tegimentum, Στέγνωμα, κάλυμμα, σκέπασμα.*

Ibid. *Fronoso casulae contentus umbraculo*] Seneca Epist. 90. *Furcae utrinque suspensae fulciebant casam, spissatis ramalibus ac fronde congestam.* et post, ead. Epist. *Adversus saevitiam hiemis aut imbris, vili receptaculo tuti, sub*

fronde vivebant. Hieronymus ad Heliiodorum: *Fronoso arboris tectus umbraculo.*

Ibid. *Geluque praecuta frusta*] Interpres vetus Sirachidis 43. 21. *Gelu sicut saltem effundet super terram: et, dum glaverit, fiet tanquam cacumina tribuli.* Imo tanquam acumina tribuli acutius et vividius legas. Ammianus Marcellinus lib. 30. *Per nives, et acumina crudellium pruinarum.* Onomast. vetus laudabilissimum: *Acumen, ἀξύντης.* Glossae: *Acumen, ἄκρον ἕξιφος,* et Seneca Epist. 82. de re, tribulo non aliena valde. *Quid acutius Arista?* ac Ammianus locus rem extra controversiam ponit. *Frusta* Appuleius vocat, quae alii *crustas*. Sidorius 4. 6. *Camulis nivium, crustisque glaciarium.* Gloss. *Παγετοῦ κλάσματα, crusta, lege crustae.* In vetere Onomastico: *Crusta, πλάξ ὑστρακον.* Servius ad Georg 3. *Cum crusta feminino genere dicitur, lapidis, aut ligni, seu gelu partem significamus.* Et ad 7. Aeneid. *Crusta neutraliter dicitur de his quae comedi possunt: feminino genere, fragmenta quae comesse non possumus, ut Concrepunt subitae currenti in flumine crustae, hinc frigore iunium crustatum, lib. 25. idem Ammianus dixit.*

Ibid. *Nudis invadens pedibus*] Sic 7. *Saxaeas sudes incurrare.* quod hic *invadere.* Nudis intellige, ferro non munitis. Hesychius: *Γυμνῶδες ἀνυπόδητος.*

Ibid. *Enitebar*] Donatus ad Andr. 3. 4. *Enitere, labora: quasi difficile sit, et conatu opus.*

Ibid. *Ac ne suctis saltem cibariis ventrem meum replere poteram*] Supra lib. 7. *Nec mihi misero statuta saltem cibaria etc. praestabantur.* ubi fusiis p. [hui. Ed. 287, b.] dixi.

Ibid. *Mihi et ipsi Domino coena par et similis*] Horatius: *Servorum ventres modico castigat iniquo, Ipse quoque esuriens.* Tacitus de Germanis loquens: *Dominum ac servum nullis educationis delictis dignoscas.* Apud Quintilianum 6. Declam. *Habitamus in fluctibus, hiberni nos ferunt venti: non statio, non sedes, non quietes sed, quod malorum meorum maxima portio est, tam miseri sunt etiam Domini mei.*

Ibid. *Lactuae veteres et insuaves illae*] Iuven. *Tales ergo cibi qualis domus.* Apud Aristophanem in Pluto: *Στεγῆσαι δ' ἀντι μὲν ἔπτω, Μαλάχης πτόρλους' ἀντι δὲ μάζης, φύλλ' ἰσχῶν ἰμφαιδιών.*

Ibid. *Tenebris illinae caliginis impeditus, et imbre nimio madescens, etc. ad hortum nostrum, etc. divertit*] Anacreon de Cupidine: *Ἀνογῆ Φοι, Βρέφος εἶμι, μὴ φέβησαι. Βρέχομαι δὲ, κ' ἀπέλυνω Κατὰ νύκτα πεπλάνημαι.* In Solomonis Cantico, 5. 5. *Ἀνιξῶ μοι, ὅτι ἡ κερκλή μου ἐπλήσθη δρόσου, καὶ οὐ βάστρυχοῦ μοι ψεκᾶδων νυκτὸς.* Seneca 6. 15. de Benef. *Quantis aestimas in solitudine hospitium, in imbre re-*

zum! In vetustis edit. et MSS. *maefactus*. Orientius Illiberianus: *Nemo Consorsus pluvia; nec maefactus erit*. Hesychius: *Διαχέεται*. ἰπὸ ὑβέρου βρέχεται.

Pag. 200. *Tenebris illunae caliginis etc.*] Latinus Proverb. 7. 9. Interpres: *In noctis tenebris, et caligine*. Virgilius: *Et nocte tegentur opaca*. Servius: *Opaca nubium caligine*.

Ibid. *Atque ob id ab itinere directo cohibitus, ad hortum nostrum etc. divertit*] Valde hic locus illustrat Evangelii illud Luc. 11. 6. *Χρήσον μοι τρεῖς ἕτρος, ἐπειδὴ φίλος μου παρεγένετο ἐξ ὁδοῦ πρὸς με*. Impulsus nempe aut nocte, aut imbre, aut utroque. noctu autem supervenisse eum monstrant illa, *πρὸς ἐστραίον πρὸς αὐτὸν μεσσυκτιῶν*. iam et illud ἐξ ὁδοῦ *παρεγένεσθαι*, est quod hic, *ab itinere directo divertere*, vel *cohiberi*. quae vis locutionis Graecae haud scio an Interpretibus animadversa. *Iter directum* hic, ut 6. *canale directum*. Glossae: *Ἐὐθεία ὁδός, ἴτιμρ*. (id est, *rectum iter*.) ex illo qui deflectunt, *divertere* dicuntur. In vetere Onomastico: *Diversito, τρέποιται*. videtur *ἐκτρέποιται* legendum. Glossae: *Devertit, ἐκνεύει, ἐκτρέπεται*. et hinc ad Eunuch. 4. 2. Donati illa: *Diverticula dicuntur etc. domicilia, ad quae de itinere divertendum sit*. In eodem Glossario: *Diverticulum, etc. καταγώνιον*.

Ibid. *Ad hortulum nostrum iam fesso equo divertit*] Lib. 8. *Ad civitatem quandam populosam, etc. iam fessi pervenimus*.

Ibid. *Receptusque comiter pro tempore, licet non delicato, necessario tamen quietis subsidio*] Basiliius Conc. de Ingluvie et Ebriet. de se et coenobiotis suis: *Ἐπεδήμουν τις τῶν ξένων; etc. κέκμησεν ἐκ τῆς ὀδοπορίας; τοσοῦτον αὐτῷ προστίθεμεν ὅσον τὸν κόπον παραμυθίσασθαι*. Tale Antiquit. 4. 8. apud Iosephum illud: *Ἀφίγησθαι ἀλλοτρίων ἀνθρώπων ξένων τυχρὴν ἀξιοῦν καὶ ὧν ἂν παρέχει*. ubi pro καὶ ὧν ἂν, quis non videt καὶ ὧν scribendum? *Quietis non delicatum subsidium*, est, non delicatum lectum. In Epistola Myiae Pythagoricae: *Ἐν τούτοις (lecti stragulis) τὸ οἰκεῖον ἢ Φύσις ἐπιποθεῖ, οὐ τὸ πολυτελές*. Chrysostomus Homil. 13. in Epist. ad Ephes. *Κέχρηστο κλίνην καὶ στρώμασι, μή πρὸς ἐπίδειξιν πεποιμένους, ἀλλὰ τρεῖς ἀνάπανσι*. E converso hic lib. 10. *Pulvillis pluma delicata ventose tumebuntis terrestrem nobis cubitum praesternunt*. Bene autem delicato opponi necessarium. Plinius lib. 8. Epist. 4. *Cur tibi similis audientia, praesertim non delicata sed necessaria denegetur?* Seneca sensu Appuleianum proximate): *Id actum est ab illo mundi conditore qui nobis vivendi iura descripsit, ut salvi essemus, non delicati*. epist. 119. *De locutione pro tempore*, supra pag. [hui. Ed. 160, a.] dixi. Commodè et post ea verba,

necessarium subiunxit. Virgilius: *Nunc te maremorem pro tempore fecimus*. ubi Servius: *Pro necessitate*.

Ibid. *Nec moratus meus Dominus*] Supra hoc lib. *Nec quidquam moratus etc. ille egregius maritus*.

Ibid. *Sacculo et utribus vacuis secum apportatis*] Ad vinum et frumentum asportandum. Lib. 3. *Avidis animis corradentes omnia, et in sacculis de industria etc. praeparatos facientes*.

Ibid. *Prandio participat*] Vide supra pag. [hui. Ed. 144, b.] notata.

Ibid. *In poculis mutuis altercantibus*] Ita Siraehidis 9. 13. Latinus, *in vino altercari*: quod supra haec, *vino mutuis vicibus velitari*. et 6. 2. apud Pollucem, *ἐν πῶτρ διαμιλλᾶσθαι*.

Ibid. *Mirabile prorsus evenit ostentum*] Aen. 2. *Subitum, dictaque oritur mirabile monstrum*. *Mirabile* haec, *παράδοξον* ut bene in Glossario. Sic Luc. 5. 26. *παράδοξον* Latinus peritissime vertit.

Ibid. *O bona ancilla*] Ita editio Vicentina pervetus, et Cod. Oxon. Sunt tamen qui contendunt *ancilla* legendum. Supra lib. 6. *ancillam nequissimam dixit*. cur non hoc loco e converso, *ancillam bonam?* certe et *partibus saginatis* (ut inquit) *Dominum*, quoddam genus famulationis videtur. Qui adeo fastidiosus sunt ut huiusmodi non queant ferre, non est cur ingrata lectione se ipsos et Appuleium inquietent.

Ibid. *Calathum foetui gallinae destinatum angulo solito collocato*] Varro 3. de R. R. *Acus* (id Festo, *palea*) *parturientibus substruendum*.

Ibid. *Ita ut iussum fuerat, procurante puero*] Luc. 14. 22. Καὶ εἶπεν ὁ δοῦλος, Κύριε, γέγονεν ὡς ἐπέταξας.

Ibid. *Ante ipsos pedes Domini*] Infra lib. 10. *Ante ipsos pedes Praesidis*. Supra lib. 2. *Ante ipsa vestigia mea*.

Ibid. *Quod scimus illud*] Vide supra pag. [hui. Ed. 183, a.] notata. Palatinus autem, Codex Lipsii, et Oxon. MS. hoc non agnoscunt.

Ibid. *Non enim ovum, etc. sed pinnis, et unguibus, et oculis, et voce etiam perfectum edidit pullum*] Merito prodigiosum hoc visum, cum et Epicharmus de hac avium specie agens: *Ὁὐ τίκτει τέκνα ζῶντ', ἀλλ' ἐπ' ὄξει, καὶ ποιεῖ ψυχρὴν ἔχσει*. Et Macrobius 7. 16. generalius: *Natura fabricans ovem, ab infirmi rudimento incipit: et ovum, in quo necdum est species animalis efficit. Ex hoc, perfectae avis specie existit, procedente paulatim maturitate efficitur*.

Ibid. *Nec eo secius longe maius ostentum etc. exoritur*] Aliud ex alio malum, ut Terentius locutus. Supra lib. 8. *Ecce tanto periculo malum maius insequitur*. Expressit autem hunc locum Appuleius ex Virgilio isto: *Haec aliud ma-*

maius miseris, multoque tremendum Obiicitur magis, atque improvida pectora turbat.

Pag. 201. *Sub ipsa mensa quae reliquias prandii gererat*] Lib. 2. *Et adsistit mensula, totius coenae etc. reliquias tolerans.*

Ibid. *Largissimus emicuit fons sanguinis*] Iuvenalis 13. *Tanquam in mare fluxerit amnis Gurgitis miris, et lactis vertice torrens.* Schollastes: *Aut lacteis, aut sanguineis.* Et ita in Iuvenale legendum, dico, *aut lactis vert. t.* In Oxon. *emanavit*: quo nil opus. Glossae: *Emicat, ἐξάλλεται, προπιπέδ.*

Ibid. *Ipsoque illo momento quo studore defixi, mirantur etc.*] Seneca Natur. quaest. 3. 27. *Transierat in stuporem metus, non vacabat timere vacantibus.* Sic Luc. 9. 43. post *ἐκπλήττεσθεσι θυμὰς ἐν.*

Ibid. *Ipsoque i. m. q. s. d. mirantur, etc.*] Supra hic: *Ipsio illo denique momento quo nos lauti coenam petebamus, etc.*

Ibid. *E cella vinaria*] Glossae: *Cella vinaria, εἰνὸν.* nec aliter in Onomastico legendum, ubi vulgo *cellaria.* Interpret verus Cantic. 2. 4. *Introduxit me in cellam vinariam.* Virgilius: *Nec ideo cellis contende Falernis, ubi Servius: Cellis, apothecis: nam cellas vinarias dicimus.*

Ibid. *Quod olim diffusum fuerat*] *Diffusum proprie.* Vide Beroaldum.

Ibid. *Visae etiam interea mustelae mortuum serpentem forissecus mordicis attrahentes*] De Senecrate Suidas: *Συνεράφητο τὸ εἰωσσοκοπίκον εἰώνισμα ἔδον, εἰ ἐν τῇ στέγῃ ἐφάνη γαλῆ ἢ ἕφθις, τὸ δὲ τι σημαίνει.* quae eadem et in Telegono habet.

Ibid. *Pastoricii oanis*] Glossae: *Pastoricius canis, ποιμνικός κύων.* Pollux 7. 33. *Ποιμνίται κύνες αἰπόλοι κύνες.*

Ibid. *Haec tot ac talia etc. ad extremum stuporem dececerunt animos, quid prius, quidve posterius, etc.*] *Obstupere animi, gelidusque per ima cucurrit Ossa tremor, quid fata parent.* Virgilius de Turno: *Obstupuit varia confusus imagine rerum, ubi Servius: Multiplici nuncio: quod Regina perit, quod urbs oppugnatur, etc.* Curtius lib. 4. de Diario: *Multiplicis doloris expectatione commotus, et quid potissimum timeret incertus. Quid prius, quid posterius proverbiale est, ubi in pluribus difficilis delectus.* Virgilius II. *Quem telo primium, quem postremum aspera virgo Teiicis?* Idem 4. *Quae quibus anteferam?* ubi Servius: *Quid prius? quid posterius dicam?* Et alibi ad eundem librum: *Quid prius, quid posterius dicimus, ubi omnia et paria et magna sunt.* Seneca Herc. Oet. *Quae prima querar?* *Quae summa gemam?* *pariter cuncta Desere iuvat.* Claudian. Consul. Honor. *Quae prima miser, quae sumera dictis Posteriora querar?* Ammianus lib. 29. *Inter ambigentes Lu-*

dices quid prius quaeri debeat, quid posterius. Libanius Basilico: *Ἐνταῦθα δὲ τὶ πρῶτον ἢ τὶ τελευταῖον χρῆ λέγειν.* Apud Achillem Tatium lib. 8. ille: *Ὁὐκ ὀίδα τίνας ἕξασμαι λέγειν, καὶ πᾶσιν ὁὐδὲ τίνας κατηγορεῖται πρῶτον καὶ τῶν δεύτερον.*

Ibid. *Nunium coelestium leniendis minis*] Adeo vere Lucretius: *Homines in rebus acerbis Acrius advertunt animos ad religionem.* Et nota, *minis leniendis.* Virgilius de Anchise: *Nunium magna vocat, meritoque indicit honores: Dii prohibete minas: Dii talem avertite casum.*

Ibid. *Adhuc omnibus expectatione terrimae formidinis torpidis, accurrat quidam servulus, magnas et postremae Domino illi fundorum clades annuncians*] Ovid. Metamorph. 11. *Cursu festinus anhelo Advolat armento custos Phoeceus Aetor: Et, Peleu, Peleu, magnae tibi nuncius adsum Cladis, ait.* Iobi cap. 1. *Ἐτι τοῦτου λαλοῦντες, ἄλλεν ἕτερος ἄγγελος, etc.* et post: *Ἐτι τοῦτου λαλοῦντες, ἄλλεν ἕτερος, etc.*

Ibid. *Expectatione terrimae formidinis torpidis*] Ita stupore ac miraculo torpidos, Lib. 22. T. Livius.

Ibid. *Tribus liberis doctrina instructis, et verecundia praeditis, vivebat gloriosus*] De alio lib. 10. *Habebat invenem filium probe literatum, etque ob id, pietate et modestia praecipuum. Gloriosus vivebat, est ipsum id quod apud Terentium. Uno ore omnes omnia bona dicebant, et laudabant fortunas eius, qui gnatos haberet tali ingenio praeditos.* Glossarium: *Gloriosus, δεδοξασμένος.* Est et hoc sensu Graecum *μακρυζόμενος.*

Ibid. *Potens et dives*] Phaedrus: *Venit ecce dives et potens.* Lib. 3.

Ibid. *Et prosapiae maiorum gloria male utens*] Apud Quintilianum ille 9. Declam. *Non ego aes alienum luxuria contraxi, nec profusus in vitia, fortuna nostra male usus sum.* Πολλοὶ γὰρ ὄντες εὐγενεῖς, εἰσι κικλοῦ, fuit veteris Graeci dictum. Exemplum vel e Thrasyllo pete initio 8. libri.

Ibid. *Pollensque factionibus*] Talis Crotoniata ille, de quo sic Porphyrius: *Κατὰ μὲν τὸ γένος καὶ δόξαν προγονικῆν, καὶ βίον περιουσίαν πάντας τοὺς πολίτας ὑπερβάλλων ἡγεμὸς δὲ ἄλλων, καὶ τυραννικὸς, τῆ τε τῶν Φίλων περιβολῆ, καὶ τῆ τοῦ πλοῦτου δύναμις πρὸς ἰσχυρὸν ἀδικημάτων χροῦμενος.* *Pollere factionibus, divitum est.* Plautus Aulul. *Te esse hominem divitem, Factionisum.* In eiusdem Cistellaria: *Neque nos factione tanta quanta tu sumus: Neque opes nostrae tam sunt validae quam tuae.* Idem in Trinummo *opulentiam et factiones iunxit.* Caecilii Comicus apud Gellium 2. 23. *Opulento famam Facile occultat factio.* Vide et Nonnium in factio.

[Z z]

Ibid.

Ibid. *Et cuncta facile faciens in civitate*] Τὴν πόλιν διὰ χειρὸς ἔχων] ut 2. 4. apud Iul. Pollucem. Thesens ad Creontem apud [Sophoclem, magno Grotio vertente: *Ingressus urbem quae collit fas ac pium, Quae cuncta rite legis ex norma facit: Nostri omnis moribus, quicquid lubet Aloliris, et vi cuncta te acturum putas.* Idem Pollux 6. 32. potentem ac factiosum describens: Τίς δ' ἂν ἀντιστοίχῳ πρὸς τὴν ἴσμεν αὐτοῦ, etc. πάντολμος ἄνθρωπος, πᾶν ἂν πράξῃς. Iosephus Antiqui. 19. 1. de Aruntio quodam: Χρήματα περιβεβλημένος ὅμοια τοῖς Ῥωμαίων πλουσιωτάταις ὀνείμας τε ἢν ἐφ' εἰς ἐδελέσσειν πράσσειν κατὰ τὴν πόλιν. Plato Alcibiade 1. "Ὅς εὖ μόνον ἐν τῇ δὲ τῇ πόλει δύναται πράττειν ὃ βούληται, ἀλλ' ἐν πάσῃ τῇ Ἑλλάδι.

Ibid. *Hostili modo vicini tenuis incurabat pauperem*] Varro: *Quis pote vas, urget: piscos ut saepe minutos Magni comest, ut aves enecat accipiter.* Et nota hic τὸ vicinii. Martialis de liberto Caesaris: *Vexat saepe meum Potrobas vicinus agellum.* Siraehides 13. 23. *Pascua divitum sunt pauperes.* Salvianus 4. *Quisquisque iuxta divitem pauper aut intactus aut tutus?*

Ibid. *Pecua trucidando*] Ut suas iis mensas instrueret. vide 2. Reg. 12. 4.

Ibid. *Boves abigendo*] Claudianus bello Get. *Sis bos abductus aratro.* Simile quod Basilides de Olivite, Homil. εἰς τοὺς πλουτούντ. Ἐπάγει τὰ ζεύγη τῶν βοῶν, ἀροτριᾷ, κατασπείρει, θερίζει τὰ μὴ προσήκοντα.

Ibid. *Fruges adhuc immaturas obtendendo*] Ibidem Claudianus: *Si libata seges.* Quanto laudabilior Belisarius, etiam hostis personam sustinens: *Ἡνίκα ἀκμάζει τὰ λῆλα, εἰς τὸ ἀκριβὲς διεφύλασσε μὴ τινι περιῦσα ἢ ἵππος λυμῆνηται.* vide Suidam.

Pag. 202. *Frugalitate spatulatum*] Sic frugalitatis vocem Declam. 298. Quintilianus posuit. et venalitatem pro venalibus 7. 32. Cassiodorus.

Ibid. *Ipsis etiam glebulis exterminare gestiebat*] Claudianus: *Proturbat avita Quenque domo, veteres detrudit rure colonos.*

Ibid. *Finiumque inani commota quaestione* etc.] Seneca 7. 4. de Benef. *Fines, Atheniensium aut Campanorum vocamus: quos deinde inter se vicini privata terminatione distinguunt.* Et nota, finium quaestiones. Ulpian. l. 8. ff. fin. regund. *Ad officium de finibus cognoscens pertinet mensuras mittere, et per eos divimere ipsam finium quaestionem.* Servius ad Eclog. 9. de Virgilio: *Lis exorta est de finibus inter eum, et eos qui in proximo agros acceperant.*

Ibid. *Terram totam sibi vindicabat*] Isocrates ad Nicoclem, Τινὲς, ἂν καὶ μικρῶν μεῖζον

τῶν ἐμῶν δόξαν ἐχῶσιν, ἀποτέμνονται τῶν γῆς, καὶ πλεονεκτεῖν ζητοῦσι.

Ibid. *Ut suo saltem sepulchro paternum recineret solum, etc.*] Non iam tam ut aleret se vivum agens, quam ut mortuum tegeret. Servius ad Eclog. 3. de Caelio quodam, quamvis prodigo et ganeone: *Vendisti omnibus rebus, et consumpsisti, tantummodo spatium sibi reservasti quod sepulchro sufficeret.*

Ibid. *Anicos plurimos ad demonstrationem finium etc. corrogarat*] Sic in l. 13. ff. fin. reg. fundi terminos demonstrare. Anicos corrogare, ut 4. vicinos corrogare. vide supra pag. [hui. Ed. 218, b.] dicta.

Ibid. *Trepidans extimie*] Lib. 8. *Satis agentes rerum suarum, extimie trepidi.*

Ibid. *Quantulum ferentes auxilium*] Sic Oxon. MS. etiam, et vetus Vient. editio. Gloss. *Quantulum, πῶσον τι.* Florent. *Quantulum quantum:* id foret quod Hebr. 10. 37. *μικρὸν ὄσον ἔσεν.* adhaerere autem priori lectioni.

Ibid. *Confusus*] Δυσχερῆς, ἀσχυρῆς.

Ibid. *Clementer expostulantibus, feryidosque eius mores blanditiis perculcentibus*] Iratum blanditiis lenicentibus: ut supra lib. 6. locutus. Rich. Victorinus 2. 13. *Dum Saulem spiritus malus vexat, cithara David eius insaniam temperavit, quia cum sensus potentium per elationem in furorem vertitur, dignum est ut elocutionis nostrae tranquillitate, quasi cithara dulcedine ad salutem revocetur.* Ducus adamas incisionem ferri non recipit, sed leni hircorum sanguine madescit. Et nota hic mores feryidos, sic homo ferventis naturae, apud Ammianum Marcellinum. Bene et expostulantibus. Donatus ad 1. 2. Hecyr. *Expostulatio, est apud illum ipsum qui peccaverit: postulatio, de illo apud alterum:* quae et repetit ad 4. 1. Andr.

Ibid. *Suam suorumque carorum salutem etc. adiurans*] Servius ad Aeneid. 2. *Natural: est iurare per id, quod quis carum habet.* Significat carum nonnumquam in interiore amicitiae gradum receptum, sic supra 8. *En carus mariti,* hic malim *liberos* restrictius denotari, hinc etiam 3. illud, *iurare per signorum caritatem.* horum autem per salutem iurare, haud insolitum. Hieronymus contra Iovinianum: *Celebrandus natalis eius, (filiolae nempe,) iurandum per salutem eius.* Ita, non iurat tantum pro salutem filii, sed et peierat Regulus apud Plinium, lib. 2. Epist. ult. *Per suam salutem* iurandi vestigia habemus in l. 5. et 33. ff. de iureiur.

Ibid. *Adseverans parvi se pendere tot mediocriorum praesentiam*] Emendant, unus *metatorum,* meritorum alius. Si quid mutandum crederem, *mediocriorum* reponerem. Pollux 7. 6. de hoc genus impotente: *Διαπτῶν τοὺς πλάσδης κἀβάρματα, καὶ πτωχὸς καλῶν.* non dubito

autem lectionem positam rectissime se habere. Suidas: Μεσίτης εἰρηγοῖς. Glossae: Μεσίτης, Sequester, mediator, nec aliter vocem eam I. Tim. 2. Latinus vertit. Imo quam aliam lectionem permittunt praecedentia illa? Clementer expostulantibus, forvidicos eius mores blanditiis permulcentibus. Firmatur etiam (quod pene me fugerat) a Codice Oxoniensi.

Ibid. Denique vicium illum amiculis per suos servulos sublatum, de casula longissime statimque protecum iri] Illud amiculis formavit Woverius ex nescio cuius MS. vestigiis. alius maniculis voluit, i. e. parvis manicis. At veteres editiones, etiam Oxou, MS. multo melius auriculis legunt. Nostrates, eodem loquendi genere, to pull out by the eares. cui simile apud Phaedrum, capite foras protrudi. quod etiam nostrâ lingua, to thrust out by head and shoulders. Post, pro statimque aequè infelicitè stratumque reponebant. Qui graviter commoveatur, solent addere, quod minatur, statim impleturos. Supra lib. I. Faxo eum sero, imo statim, etc.

Ibid. Longissime] Gloss. Ὡς πρῶτατα, quam longissime.

Ibid. Protecum iri] Ibidem: Protectus, ἐκβεβλημένος, ἐξέβλημένος.

Ibid. Quo dicto insignis indignatio totos audientium pertentavit animos] Act. 7. 54. Ἀκούοντες ταῦτα, διεπίρνοντο ταῖς καρδίαις.

Ibid. Paulo liberius respondit, etc.] Quintilianus 9. Declam. Paupertatis est proprium, quando alia deficiunt, exercere libertatem.

Ibid. Frustra eum suis opibus confusum] Apud Menandrum ille: Μυδ' αὐτὸς, εἰ σφῶδ' εὐπαρεῖς, Πίστευε τούτῳ μῦθε τῶν πτωχῶν ἄλιον ἡμῶν καταφθῆναι. De fiducia autem in opibus collocata, ad I. Tim. 6. 17. hand pauca diximus, quae integra ci loco servamus.

Ibid. Cum aliquo in pauperes etiam, liberali legum praesidio, de insolentia locupletium consueverint vindicari] Ovidius Fast. 3. Inde datae leges, ne fortior omnia posset. Philo in de Princip. creat. Ὅταν ἰδιώται καὶ ἄποροι καὶ ἀδοχοὶ πρὸς δυνατοτέρους διαφέρωσι, πρὸς τὸ μηδὲν ἀνέκιστον παθεῖν μὴ ἑλπίς ὁ νόμος. Apud Ciceronem vetus Tragic. de Orat. 3. Erras, erras: nam exultantem te et praesidentem tibi reprimunt vallidae legum habenae. Theophylactus ad Rom. 13. de Magistratibus: Δι' αὐτῶν ὁ βίος ἡμῶν συνίσταται, καὶ ἐπιγὲ μὴ ἔσαν, πάντα ἕν ἄχατο, τῶν δυνατοτέρων τοὺς ἀσθενεστέρους καταπιόντων. Euripides Supplicibus: Οὐκ ἔστιν εἰδὲν κρείττων ἢ νόμος πόλει Καλῶς σθένετες* ὁ τε γὰρ ἀσθενέστερος, Ὁ πλοῦσιός τε τὴν δίκην ἴσων φέρει. Νικᾷ δ' ὁ μέγας τὸν μέγαν, δίκην ἔχων. Theodoretus est Epist. 10. Τοὺς νόμους εἰς ἐπικουρίαν τῶν ἀδικουμένων [οἱ νομιβέ-

ται γεγράφασι. Idem 7. περὶ Προνοίας, de legum beneficio agens: Ὁ ἀδικούμενος ἀδικῶς πράξει τοὺς δικάζουσι, καὶ τὴν τῆς ἀδικίας εἰσαγὴν γραφῶν, καὶ τὴν τοῦ ἀδικηκτοῦ ὁ δέδοικα δυναστείαν, εὐδὲ φρίττει πλοῦτον τὸν περιφάνειαν. Apud Suidam in ἔθος. Ὁ νόμος τοσαύτης δικαιοσύνης καὶ Φιλανθρωπίας μεστός, ὥστε τοὺς ἀτυχοῦσι χρησιμώτερος κατέστηκε τῶν γένει προσηκόντων* καὶ τοὺς ἀδικουμένους ἰσχυρότερος τῆς αὐτῆς ἐκείνων βίμης. Apud Livium ille lib. 28. Neminem unum civem tantum emnere debere, ut legibus interrogari non possit: nihil tam aequandae libertati, quam potentissimum quemque posse causam dicere. Imp. Valentinianus et Marcianus Novell. Neminem exhiberi, etc. et in Theodos. Cod. Illi (Provinciarum rectores) noxiae potentiae, vim legum benignam: illi divitiis, integram mentem opponant. Bractonus de legg. et consuetud. Angliae. 3. 10. Coram iis (de Iudicibus agit) nullum deprimat adversariorum potentia, sed agat quilibet quod causa sua desiderat.

Ibid. Quod oleum flammae, quod sulphur incendio, hoc et iste sermo trulentitiae hominis nutrimento fuit] Eurip. Οἱ γὰρ πνέοντες μεγάλα, τοὺς κρείσσους λόγους Πικρῶς φέρουσι τῶν ἐλασσόνων ὕδρ. Sirachides 28. 12. Κατὰ τὴν ὕλην τὸ πῦρ ἐκκαυθήσεται, οὕτως κατὰ τὴν ἰσχυρὸν τοῦ ἀνθρώπου ὁ θυμὸς αὐτοῦ ἔσται* καὶ κατὰ τὸν πλοῦτον ἀνθρώπου, ἀνψέει τὴν ἔργον αὐτοῦ. Eundem sapientem Hebraeum etiam 8. 4. vide.

Ibid. Quod sulphur incendio, etc.] Terent. Phorm. Loquar ne? incendam. Donatus: Quia iracundia ignis est.

Ibid. Suspendium sese etc. ipsis legibus mandare proclamans] Iura negans sibi nata. Salvianus Massiliensis: Mavult quilibet improbus execrari legem, quam emendare mentem. De Caio Philo: Νόμον ἠγούμενος ἑαυτὸν, τοὺς τῶν ἐκασταχοῦ νομοθετῶν ὡς κενὸς ἴσχει ἔλασεν. Philostratus: 7. 11. Τὸ φρόνημα (ὁ πλοῦτος) ἐγγέρει, νόμος τε οὐκ ἔξ πείθεσθαι. Aristoteles Politic. 4. 11. Οἱ ἐν ὑπεροχαῖς εὐτυχημάτων ὄντες ἰσχυροί, καὶ πλοῦτοι, etc. ἄρχεσθαι οὐτε βούλονται, οὐτε ἐπίστανται. Praecipue autem, si (ut heic) ira accesserit, nulla legum reverentia. In vet. Mirmis: Legem solet oblitviscieri iracundia. Ibidem: Lex videt iratum, iratus legem non videt. Suspendium legibus mandare heic, ut, iratus leges minitari, apud Horatium: et, laqueum Fortunae mandare, apud Iuvenalem.

Ibid. Canes etc. villaticos, feros atque immanes etc.] De huiusmodi vide supra pag. [hui. Ed. 214, a.] notata.

Ibid. Feros atque immanes nautas. Idem 15. 21. Immanes et ferocissimos. [Z 2 2]

Ibid.

Ibid. *Esitare cadavera*] Ita et Oxon. MS. at Colvius altam hęc lectionem tuetur.

Ibid. *Transcuntium viatorum passim morsibus alumnatos*] *Transcuntis viatores* dixit et Declam. 6. Quintilianus. In MSS. erat *passibus*: unde Roaldus *assiduis*. Beroaldus, *passim*. Colvius, *passivis*. quod satis belle firmat ex aliis Scriptoribus. Accedit illis et Firmicus, qui *libidinum passivas cupiditates* dixit. Cur non et Nostrum 8. sic scripsisse putemus? quo loco omnes editi hunc in modum habent: *Lupos passim rapinis adusetos cunctam regionem infestare*. Male pro *alumnatos* autem idem *annulatos* reposuit. Supra lib. 8. *Canes rabidos et immanes*, etc. quos ad tutelae praesidia curiose fuerant alumnati. et 6. *Adolescentem istum quod meis manibus alumnatus sit, scitis etc. omnes. Alumnati* (i. e. nutriti) erant hi canes viatorum morsibus. In Epistolis Simocettae: *Ἡ θήλεια κύνων etc. περιφρονεῖ τὸ γνήδιον, ἀνθρώπινος δὲ γάστρα τιμωρὸς ἐφάψασθαι. Φυλακτικὸς δὲ βίρας, οἷς τὸ αἶμα ἢ τρεφῆ, apud Clementem Paedag. 3. 3. habemus*. Seneca cap. 22. ad Marciam de Sciano: *Et acerimi canes, quos ille ut sibi unius mansuetos, omnibus feros haberet, sanguine humano pascibat*. vide quae de Alyatis canibus Polyaeus 7. 2. Philo in de Mosis vita: *Ἐπιφοιτῶσιν (οἱ κύνες) καὶ ἐπιτρέχουσι ἀδωῶς, καὶ ἂν ἀπέργη τις, εἰς τὸ ἀπτήτηον ἀντιφιλοκυκῶσιν. ἄχρης ἂν αἰματός καὶ σαρκῶν κρετέων*. Imo Colvii lectione admissa, nec vel sensus constabit, quid enim est, *morsibus annulatos*? i. e. *vincitos*, ipso exponente. Quin et alteram lectionem flagitant prolata e libb. 6. et 8. loci.

Pag. 203. *Laxari*] Seneca Hippol. *Laxos Canibus tacitis mittite habenas*.

Ibid. *Atque in corum exitium inhortatos etc.*] Supra lib. 8. *Canes rabidos etc. nobis inhortantur*. ubi notata pag. [hui. Ed. 315, b.] vide. *Inhortari* hic, est, quod Petronio *canem instigare*. Quo sensu et Glossarium: *Instigant, ἐπισητῶσιν, ἀπελαύνουσιν*. scribe, *ἐπελαύνουσιν*. Hesy chius: *Ἐπελαύνειν ἐπιπέμπειν*. Iterum in Glossario: *Instigatio, διδασκαλία, ἀπελασία*. lege. *Instigatio, ἐπελασία*. *Instillatio*, (quae vox perierat) *διδασκαλία*.

Ibid. *In corum exitium inhortatos etc.*] Lib. 2. *Parvulus citans ad exitum mulieris hortatur*. et 10. *Quaecunque ad exitum mulieris bestia fuisset inmissa*.

Ibid. *Qui simul signo solito pastorum incensi atque inflammati sunt, latrabitis absonis etc.*] Lib. 8. *Signo sibi repentino reddito, latrabitis fervidis dissonisque miscens omnia*.

Ibid. *Funt in homines*] Virgilius: *Simul ense recluso ibat in Euryalum*. Aen. 9.

Ibid. *Nec fugientibus saltem compescant*] Ius-

tinus lib. 24. *Sed nec fugientibus fortuna commodior fuit*. *Compescant* habet et Oxon. Divinavi (quod et alios fecisse video) *compescunt*. Ammianus lib. 14. *Ne cedentium quidem ulli parcendo*. Senec. Controv. 8. 4. *Quis miretur quomodo mori voluisse, quem fugientem quoque Fortuna persequitur?*

Ibid. *Sed eo magis irritatores sequuntur*] Seneca Epist. 78. *Perniciosior est hostis fugientibus*. Solinus cap. 35. de Crocodilis: *Formidant resistentes, fugientes insequuntur*. malim et insequuntur in Appuleio scribi. Sallustius Iugurthino: *Ac primo mulieres et pueri etc. fugere, postremo cuncti, armati, incermesque: quod ubi accidit, eo acrius Romani instare, fundere, etc.* Iudic. 20. 39. vetus Iuertes: *Putaverunt filii Beniamin eos fugere, et instantius persequantur*.

Ibid. *Eo magis irritatores sequuntur*] Aeneid. 12. *Itaquequam dictis violentia Turni Flectitur, exuperat magis aegrescitque medendo*.

Ibid. *Inter confertam trepidae multitudinis stragem*] Onomasticum vetus: *Strages, δάσπραξ*. Glossae: *Strages, ἀναιρέσεις πολλή, ὡς τήνην σάμασι κατὰ στρεβίαι*.

Ibid. *Offensa lapide*] Offenso ad lapidem pedo. Locutio insolentior paulo.

Ibid. *Et obtusis terrae digitis*] Vide supra pag. [hui. Ed. 193, a.] dicta.

Ibid. *Canibus instruit nefarium dapem*] Lib. 4. *Suis epulis bestiarum saginem instruens*. In fabellis Phaedri: *Media sunt consumpti cum suis, Felisque catulis largam praebuerunt dapem*. Ad Achillem Hector apud Homerum: *Μη μ' ἔξω ἴδω παρὰ νηυσὶ κύνας καταδάσκει Ἀχαιοῖν*. Iacobus apud Philonem de Iosepho: *Ἀτιθάσσις καὶ σαρκεβόρος ἕρσιν κύνες καὶ βίον γέροντας γυσομένους καὶ ἐστιάσεις τῶν ἐμῶν σπλάγγων*. Sic, *τοῖς κύνεσι ἐστίασις*, apud Suidam in *λαποδόξως*. Sic, *gulones δαφίλων ἐξ οικείων σαρκῶν τρέφεζον τῷ σκόλῳ παρασκευάζουσι*. Chrysostomus Homil. 6. *de Fato et Providentia*. adde his quae supra [hui. Ed. p. 270, a.] adnotato.

Ibid. *Nacti praedam iacentem, miserum illum adolescentem sic frustatim discerpunt*] Supra lib. 8. de Tlepolemo ad terram devolutio: *Nec diu, et furens aper cum invadit iacentem, ac primo lacinias eius, mox ipsum resurgentem multo dente laniavit*. Ait, *frustatim discerpunt*. Iuvenalis, nec absimili casu: *Labitur hęc quidam, nimia formidine cursum Praecipitans, capiturque: ast illum in plurima sectum Frusta ac particulis, ut multis mortuus unus Sufficere, totum corrosis ossibus editi Victrix turba, etc.* Infra heic: *Concursurum eum machaera sua frustatim*.

Ibid. *Agnovere*] Repone (quod in aliis) *cognovere*, sic semper Apuleius.

Ibid. *Obovolutisae lacinia laevis manibus*] *Habitus* se ad pugnam componentis. Pollux 5. 3. de venatore: Ἦν (χλωμίδων) δέει τῆ λαίῃ χειρὶ περιελίττειν, ὅπως μεταθείη ἢ προσμάχουτο τοῖς ὄφιοις, vide Commentatores Petronii, et hoc loco Beroaldum.

Ibid. *Conterere*] Scribe cum *Vicentina* et aliis, *conterere*.

Ibid. *Quippe cum miserimus adolescens voce ultima prolata, vindicare de pollutissimo divite mortem fratris, etc.*] *Lucretia* ad patrem et matrem (si meminisset) apud D. Halicarnass.

Ταῦτε, εἴπερ ἄνδρες ἔστε, etc. ἐμὲ τιμωρήσατε. et I. Livii: *Date dextras fideque haud impune adultero fore.* Servius ad Virgiliae Aeneid. 8. de Eadem: *Pesit, ne violatus pudor, neve inultus eius interitus esset.* Germanicus apud Tacitum moribundus *Annal. 2. Non hoc praecipuum amicorum munus est prosequi defunctum ignavo quaestu: sed, quae voluerit, meminisse: quae mandaverit, exequi.* Iosephus Antiquit. 14. 15. de Phasaela: Ἀκούσας etc. τὸν ἀδελφὸν Ἠρώδην τοὺς πολεμίους διαπεφυγόντα, σφάδρα τὴν τελευταίαν εὐδόμεως ὑπέμεινε, καταλιπὼν τοῦ θάνατον αὐτοῦ.

Ibid. *De pollutissimo divite*] *Infra lib. 10. Scelerosae pollutaeque foeminae.* Gloss. Μεμολυσμένης, pollutus, maculatus. Aflini Gellius significat *hominem inquinatissimum* dixit. Philo in de legg. special. Ἀκάθαρτος, κυρίως ὁ ἄδικος καὶ ἀσεβής, ὁ τῷ μῆτι τῶν ἀνθρώπων μῆτι τῶν θεῶν αἰδώς τις ἔρχεται. Talis hic noster dives, qui et hominibus et ipsis legibus suspensum mandavit. In Oxou, male, *opulentissimo d.*

Ibid. *Non tam hercule desperata quam ultro neglecta sua salute, contendunt ad divitem, atque ardentibus animis etc.*] *Gladiatorio animo ad eum viam affectant:* ut Terentius Phormione locutus, id est, (ut ibi Donatus): *Animo ad periculum parato: animo ita perduto ac temerario, ut non sibi caveant, dummodo vulverent.* Seneca *Controvers. 6. Concitatisima est rabies in desperatione.* Polybius 2. *Περικκοῦντες, καὶ δυσχρηστοῦμενοι τοῖς πυροῦσιν, οἱ μὲν ἀπὸ θυμοῦ καὶ τῆς ἀλογιστίας εἰς τοὺς πολεμίους προσπίπτοντες, ἐκούσιως ἀπέθνησκον.* *Ardentibus animis*, ut infra lib. 10. Iuvenalis: *Sed iurgia prima sonare incipiunt animis ardentibus, etc.*

Ibid. *Lapidibus crebris in eum velitantur*] Schollastes vetus Iuvenalis ad Sat. 15. *Nulla sic sunt domestica rixantibus tela, ut saxa.* Ad rem ipsam Seneca: *Si exigua contentio est de modo finium, ad lapides et arma discurrunt. de brevit. vitae cap. 3. et Gregoras lib. 10. Οἱ περὶ τῆς ἔριος πρὸς ἀλλήλους μαχόμενοι πρῶτα μὲν*

ταῖς ἀπὸ γλώττης λοιδορίας περὶ τῆς νίκης διαγωνίζονται· εἴτα βραχίονος καὶ παλάμης τῶν ἀπαλλαγῶν ἐπιτρέπονται, ὅς ἐν ἐπικρατέστερος καταστάς, ἢ λίθῳ πατάξῃ τὴν κεφαλὴν, ἢ κονδύλῳ κυρίαν τρώσῃ, ἢ τυχρὸν οὐτωσὶ πως ἕψουτος, παρὰ πλευρὰν ἐλάσας, ἐκκρίμνον τοῖς ἐν ἄδω κειμένοις τὸν ἀνταγωνιστὴν τάχιστα ἀποδείξῃ.

Ibid. *Multis ante flagitiis similibus exercitatus percussor*] *Quintilianus 1. Declam. Et manus homicidium etc. velut quoddam genus artis exerceat.* Sic, *a cadibus exercitatum*, Seneca 1. 26. de Clementia. Heliodor. de Piloro latrone lib. 5. *Γενναίῳ, καὶ φόνους πολλοῖς γεγυμνασμένῳ.*

Ibid. *Flagitiis similibus exercitatus*] Tacitus de Agrippina Claudii: *Ad omne flagitium exercitatus.* ubi malum *exercitatus* legi, ita, ad *audaciam exercitatus*, Salust. Catilina. Petrus 2. 2. 14. *καρδίαν πλεονεξίαις γεγυμνασμένην.* Aristophanes Vespis: Ὁ ποναπόνηε, ubi Scholia: Ἐν ἀσκήσει καὶ μελέτῃ πεπονήμεν, scribendum *πυτο, πονηρίας πεπονήμεν.*

Ibid. *Per pectus medium transadigit*] Aeneid. 9. *Viribus ensis adactus Transadigit costas, et candida pectora rupit.* Supra lib. 4. *Gladium suum etc. per medium pectus. tecti fortissimo transadigit.*

Ibid. *Telum transiectum*] Aeneid. 9. *Hunc illa exceptum etc. Traiecit,* ubi Servius: *Vis iacatus ostenditur.*

Ibid. *Telum transiectum, atque ex maxima parte pone tergum elapsum, soloque nisu violentia defixum rigore librato suspenderit corpus*] Suidas de Cotta quodam: *Οὕτω βίαιαν ἤφισι πληγὴν, ὥστε τὸν βληθέντα διὰ τε τοῦ βράχου καὶ τῶν πλευρῶν διαπέσει, καὶ τῆ γῆ προσηλωσάτω.* Hesychius: *Προσῆλωσαν* προσέπηξαν, ἔτρωσαν. *Judic. 4. 21. de Iaēle:* Ἐνέκρουσε τὸν πάσσαλον ἐν τῷ γνάθῳ αὐτοῦ, καὶ διήλασεν ἐν τῇ γῆ. Sic 1. Reg. 18. 11. *cum pariete confingere.* De Cadmo Ovidius: *Coniectum in gutturo ferrum Usque sequens pressit, dum retro quercus eunti Obstirrit, et fixa est pariter cum robore cervix. Rigorem libratum vocat,* qui inter terram, erectamque ac naturalem posituram, aequali quasi libramento invenis corpus suspendebat. Sic, *animam in confinio mortis ac vitae librato dolore suspendere,* Declam. 8. *Quintilianus. et, caput sub gladio libratum,* Tertullianus. *Pro transiectum,* Florent. et vetustiss. edit. *transvectum.* id est, (ut bene in Glossario vertitur) *διακομιζόμενον.*

Pag. 204. *Sciaro illi*] *Quintilianus 10. 1. Per abusionem scarios etiam omnes vocamus, qui caedem telo quocunque commiserint.*

Ibid. *Lapide conforto*] Iuvenalis 15. *Saxa inclinatae per humum quacsita laceratis incipiunt* [Z 3.]

torqueret. Glossae: *Contorquet; immitit; talculatur; ἐμβάλλει*. Latinus 1. Sam. 17. 49. *Lapidem circumducere* vocat.

Ibid. *Longo tactu perierat: sed impetu casso per extremos digitos transcurrens lapis, etc.* Non aliena Virgilia ista: *Tum lapis ipse viri vacuum per inane volutus, Nec spatium evasit, totum nec perculit ictum.* ubi Servius: *Evacuatus est impetus ipsius spatio longiore.* Oxon. *Longo ictu p.*

Ibid. *Impetu casso etc.*] *Excepere aurae.* Virgil.

Ibid. *Nonnullam tamen etc.*] Glossae: *Nonnullum, τὸ τοῦδον.*

Ibid. *Sagacissimo iuveni*] Ibidem: *Sagacissimus: ἀγχιώνιος, Φρονιμάτορας.*

Ibid. *Sic crudelissimum iuvenem compellat*] *Malo discriminandi causa scribi, divitem compellat.* praecessit enim ante versiculum unum *iuvenis*, de fratre tertio.

Ibid. *Fructu exito etc.*] Lib. 1. ille: *Fructur trophaeo suo Fortuna, etc.*

Ibid. *Et sanguine trium fratrum insatiabilem tuam crudelitatem pascere*] Niobe apud Ovidium Met. 6. *Pascere crudelis nostra Latona dolore: Pascere, ait: satiaque meo tua pectora luctu.* Apud Iustinum lib. 1. *Satia te sanguine quem stitisti, cuiusque insatiabilis semper fuisti.* In excerptis Euripidicis: Πίμπρα, κάττις ἀφικας, ἐμπλήσθη τί μου Πίνων κελυθῶν αἷμα. Iubelius Taurica Campanus ad Fulvium Flaccum: *Quoniam cupiditate tanta sanguinis nostri tenetis, quid cessas in me cruentam securim distringere?*

Ibid. *Et de prostratis civibus tuis gloriose triumphas*] Ibidem: *Ut gloriari possis aliquanto virum fortiosem quam ipse es, tuo iussu interceptum.* Niobe ubi supra: *Corque ferum satia, victricisque inimica triumphas.*

Ibid. *Dum scias, licet privatim suis possessionibus paupere, fines usque et usque proterminaveris, habiturum te tamen aliquem vicinum*] Cyprianus ad Donatum: *Continuantes saltibus saltus, et de confinito pauperibus exclusis, infinita, ac sine terminis rura latius porrigentes.* Zeno Veronensis Serm. de Avarit. *Iungunt saltibus saltus, fines aderunt: illicitum putant habere vicinum.* Basilus eiusdem tituli Concione: *Εἰ ἐπιδουσίς τῆς τοῦ γειτόνος οἰκίας, γελῶν δὲ σαι πάντως οὐ λείψει.* Esaias 5. 8. *Vae qui coniungitis domum ad domum, et agrum agro copulatis: num quid habitabitis vos soli in medio terrae?* Q. d. putatis nullos vicinos vos habituros.

Seneca Epist. 89. *Quam vultis late possidete, sit fundus quod aliquando imperium vocabatur: facite vestrum quaequid potestis, dum plus sit alieni.* Antonius 8. 27. de Pompeia et Augusto Caesare: *Πῶς ἐπιάσθησαν οἱ πρόγονοι*

αὐτῶν ἵνα διάδοχόν τινα καταλίπαιεν! εἴτα ἀνάγκη ἔρχεσθαι τινα γενέσθαι. Vox possessionibus pauperibus minus congrua videtur. Festus Pompeius: *Possessiones appellaturus agri late patientes, etc.* sic supra hic 3. *Possessionem maximam villicare.* Repono, nisi nullis libris auctoribus, *possessumculis.* Salsvianus lib. 5. *Exturbas possessumculis suis vicinos tuos.*

Ibid. *Fines usque et usque proterminaveris*] Horatius: *Pocat usque satum qua populus adita certis Limitibus vicina refugit iurgia.* Iuvenalis: *Ergo paratur Altera villa tibi, cum rus non sufficit unum: Et proferre libet fines, etc.* Bene (in de beneficiis) Seneca 7. 7. *Multi etc. fines altis abstulerunt, sibi nemo constituit.*

Ibid. *Nam haec ceteri dextra, quae tuum prorsus amputasset caput, iniuritate Fati contrasa, decedit*] De Scavoia Valer. Maximus: *Pertaeus dextram tuam, quod eius ministerio in caede Regis uti nequisset, etc.* Apud Euripidem ille in Herc. fur. Ὡ δεξιᾷ χεῖρ ὡς ποθέεις λαβεῖν δόρυ! Ἐν δ' ἀσθενείᾳ τὸν πότμον διώλεσας. Ἐπει δ' ἔπαυ' ἄν. Alioquin comperissem te, quem locum non dubito respexisse Appuleium nostrum.

Ibid. *Iniquitate Fati*] Servius ad Aeneid. 2. *Fatis iniquis: voluntate Numinum.* videtur iniqua voluntate Numinum scribendum.

Ibid. *Sua miserimum iuvenem manu perempturus invadit*] Livius lib. 32. *Iuratus se eum sua manu interempturum etc.* Frontinus 4. 39. de Scipione: *Pronunciavit manu se sua interfecturum, nisi etc.* Seneca de Alexandro: *Qui Clytium etc. inter epulas transfudit, et manu quidem sua, Suetonius Caligula: Spirantique adhuc etc. pulvimum iussit iniici, atque etiam fauces manu sua oppressit.* Adde quae pag. 177. ad Apologiam adnotata.

Ibid. *Invadit*] Glossae: *Invadit, ἐφορμᾷ.* Supra lib. 3. *Invadit ac supersistit scitarum.* et 7. *Invadimus, ac diripiimus omnia.*

Ibid. *Nec tamen sui molliorem provocaverat*] Non sunt in Lipsii MS. nec cod. Oxon. In veterere apud Suidam tamen Epigrammate: Ἐσθλὸς ἔδον, ἄλλου κρείττονος ἀντέταρχεν.

Ibid. *Insuperato*] Hesychius: Ἐξ ἀελαπτός (forte ἐξ ἀελαπτοῦ) ἐξ ἀελαπτοῦ.

Ibid. *Arripuit eius dextram*] Supra lib. 3. *Arrepta manu Fotidis.* Gloss. *Arripit, etc. χεῖρὸς ἐπιλαμβάνεται.*

Ibid. *Ferro vibrato*] *Lege cum Fluxensi et aliis, librato. sic telum librare, Virgilius.*

Ibid. *Multis et crebris ictibus impuram elidit divitis animam*] *Nunc dextra ingenium ictus, nunc ille sinistra.* Infra hic, de patre ipso istius iuvenis: *Iugulum sibi multis ictibus contrucidat.* Apud Quintilianum declam. 345. *Nefarium corpus repetitis ictibus trucidavit.* Sueton. Calig. *Nec*

Nec temere in quenquam, nisi crebris et minutis icibus animadverti passus est. Idem de Vitello: *Apud Genonias minutissimis icibus excarnificatus.* Lactant. 6. 20. *Percussos incentesque, repeti iubent, et cadavera icibus dissipari.* Ammianus lib. 15. *Denis gladiatorum icibus trucidant.*

Ibid. *Impuram elidit divitis animam*] Lucilius: *Faeces invasisse, animamque Elisisse illi.* Infra hic lib. 10. *Sic elisus est, spectatissimus medicus.* Commodi autem adeo improbi divitis animam impuram dixit. Seneca Epist. 81. *Quid ergo? utrum illum pecunia purum effecit, an ipse pecuniam conspurcavit? quae sic in quosdam omnes quomodo denarius in cloacam cadit.*

Ibid. *Gulam sibi prorsus executi*] Non video quid hic faciat illud *prorsus*. Fortasse pro *prorsus executi*, praesequitur legendum. Supra lib. 1. *Impetu veli praeseccata gula.* Scholastes Iuvenalis de Seneca: *Sibi venas praeseccans.* Et in veteri Epigrammate: *Praesequitur tenerum lubrica testa caput.* Scribendum videtur *lubrica testa*, i. e. glacies, in qua puer ludebat. Bene etiam (quod in idem cadit) *prosecuit legas*. Tertulianus Apologeticus: *Et alta vis pronuncietur in eo qui genitalia vel lacertos, alia qui gulam sibi prosecat.* Glossae: *Ἀπότρωμαίς, prosecutio*. *Ἀποτομή, abscissio, prosecutio.* Sic supra hic 8. *Prosectum dentium.* et ibidem, *prosectum gladiatorum* dixit. Servius ad Aeneid. 8. *Quae non proseccantur.*

Ibid. *Nec ullum verbum, etc.*] Apud Petronium ille: *Erigidior hieme Gallica factus, nullum potui verbum emittere.* Alius Declam. 2. apud Quintilianum: *Auferunt nobis vocem quae fieri non posse credimus: et silentium est adiutorio subita miserorum.* Philo de Iacobo: *Συγχοθεῖς ὑπὸ τῆς περιπαθήσεως, ἀχανὲς ἐπὶ πλεστον χρέον ἔκειτο, μὴδ' ἄσυν τὴν κεφαλὴν ἐπέκει ἀνακνέουσα, ἠλιβεύσης καὶ ἐκτραχηλιζούσης τῆς συμφορᾶς.*

Ibid. *Ac ne tacitum quidem setum tot malis circumventus senex quivis emittere*] Nimirum: *Obstupuit varia confusus imagine rerum.* Ovid. *Pine caret lacrymae, nisi cum stupor obstitit illis.* Idem: *Et pariter vocem lacrymasque intertorsos oborsas Devorat ipse dolor.* Vide [hui. Ed. p. 263, b.] dicta.

Ibid. *Ferro, quo commodum inter epulones suos, etc.*] In fragmentis Varronianis: *Cultero se coquinario traiecit.* Onomasticum vetus: *Epulones, δαιτυμόνες.*

Pag. 205. *Inguhum sibi multis icibus contrucidat*] Lib. 8. *Multimodis sese commulcat icibus.* Ovidius de Amphione, ut hic noster, *liberis orbat: Ferro per pectus adacto, Finivit pariter moriens cum luce dolorem.*

Ibid. *Quoad super mensam cervinus corruens;*

portentosi cruoris maculas novi sanguinis flavio proluit] Apud Curtium lib. 8. *Alius mensam suam sanguine suo aspersit.* Apud Senecam Agamemnone: *Sanguinem extremae dapes Domini videbunt, et cruor Baccho incidet.* Illud *cervinus* (quod et nos rectum putamus) Scaligeri coniectura est: fortasse ex Florentino, in quo scriptum *cervulus*. eo pertinet Lucretii istud: *Namque omnes plerique cadunt in vulnus, etc.* Oxon. et vott. edidit. *tremulus corruens*, quod non male ex Iuvenalis loco firmavit Beroaldus. In MS. Lipsi *corvulus*: quod utinam inepte approbare satis Colvius habuisset, ac, dum illud, et id genus plura, ex libro eo in contextum recepit, egisse quid aliud videri potest, quam ut juvenilem temeritatem proderet, et alianas ab Auctoris instituto ac mente alienissimas obtruderet. Glossae: *Τερατώδης, monstrosus, portentuosus.*

Ibid. *Puncto brevissimo*] Lib. 10. *Momento modico, imo puncto exigo.*

Ibid. *Dilapsae domus fortunam*] Malebam *collapsae*: non quod id minus Latinum, sed quod hoc Appuleianum magis. Supra lib. 5. *Tam beatam fortunam collapsam indigne.* Infra 11. *Tu fortunam collapsam adfirma.*

Ibid. *Suosque casus graviter ingemiscens*] Quinam sunt isti casus sui quos hortulanus ingemiscit? spesne deceptas illas quas de vino, oleo, frumento conceperat? quanto melius suspicari necem esse locum depravatam, proque futili lectione suos, scribendum *scaevos*? nimirum scaevos collapsae domus casus: vel, infelicis patrifamilias illius. Tale Virgilianum illud, *Multa gemens, casuque animam concussus amici,* et illud supra hic lib. 4. *Sic affectae domus triste situm cuncta civitas congebant.* Scribendum *scaevos* autem, patrebit ex sequentibus locis. Lib. 11. *Tu scaevis exantlatis casibus pausam pacemque tribue.* et 4. *His omnibus etc. rite dispositis occurrit scaevus eventus.* Item 3. *Quoad tuum factum scaevitas consequuta est, id est, quis scaevus casus, vel eventus.*

Ibid. *Vacuasque manus complodens*] Frumento, et reliquis quae superaverat, vacuis. *Complodere manus dolentium est,* aspectuque vel auditione rei gravioris commotorum. Hellodorus: *Βαρό τι ἀνοιμώμας, etc. καὶ τὰ χεῖρες διατρίβας.* In Phaedone Platonis: *Στενωμοῖς καὶ δακρύοις, καὶ τῶν χειρῶν κροτάσει.* Synesius in Epistolis: *Ἐπὶ πᾶσιν, ἢ τοῦ δαίμονος! εἰπὼν ἕκαστος, καὶ τὰ χεῖρες πατάμας, ἀπὸ πλάττεται.*

Ibid. *Nec innoxius ei saltu regressus evadit*] Lib. 7. *Nec tamen levi periculo tentati discessimus.* *Innoxius* accipitis significationem est: ut *formidolosus, suspiciosus, infestus,* et id genus plura: de quibus 9. 12. A. Gellius videndus.

Ibid.

Ibid. *Ut indicabat habitus et habitudo*] Vide supra pag. [hui. Ed. 160, b.] adnotata.

Ibid. *Miles e legione factus nobis obvius etc. percontatur quorum vacuum duceret asinum*] Servius ad Eclog. 9. Virgili: *Hoc dicit, augurio se esse admonitum, ut abstinere ab occurso legitos militis.* Miles e legione. i. e. legionaria. m. ita capio Glossarii illa, Ταγματικός, legionarius. at ibidem pro Τάγμα, τὸ στρατιωτικὸν σημεῖον, vexillum, videtur mihi legendum, Τάγματις στρατιωτικὸν σημεῖον, etc.

Ibid. *Mocore permixtus*] Supra hic: *Permixtus lacrymis uberibus.* ubi dicta [hui. Ed. p. 350, b.] vide.

Ibid. *Latini sermonis ignarus*] Oxon. *Latino sermone i.* cuius locutionis exempla desidero.

Ibid. *Tacitus praeteribat*] Lib. 6. *Sed tu, nulla voce deprompta, tacita praeterito.*

Ibid. *Nec miles ille familiarem colubere quivis insolentiam*] Terent. 1. 2. Plectyra: *Cum mille inhumanissimo.* ubi Donatus: *Omnis miles inhumanus.*

Ibid. *Indignatus silentio eius, ut convicio: vite quam tenebat, obtundens eum etc.*] Apud Iuvenalem Sat. 3. *Nil mihi respondes? aut dic, aut accipe calcem.* Dicere si tentes aliquid, tacituse recedas, Tantumdem est, ferunt pariter. Petronius: *Arundinem rapuit ab ostio, iterumque nihil respondentem mulcavit.* Tacitus Annal. 6. *Silentium ipsius non civile, ut crederat, sed in superbiam accipiebatur.*

Ibid. *Vite quam tenebat, obtundens eum*] Lib. 7. *Baculo, quem gerebat, obverberans, etc.* Compositum obtundens pro simplici, ut saepissime in his libris.

Ibid. *Respondit, sermonis ignorantia, se quid ille diceret, scire non posse*] Id est, nescire. ad quem modum loquendi advertendum. Lucretius lib. 4. *Nunc alius alius cur sit cibus, ut videamus Expediam: quare ut aliis quod triste et amarum est, Hoc tamen esse aliis possit praedulce videri, id est, praedulce videtur.* Apud Cassiodorum Rex ille: *Alteri subdri non possumus, quia iudices non habemus.* Cyprianus 61. Epist. *Non potest videri cessasse, qui vicarios substituit.* Sarisberiensis 3. 13. Polycratice: *Effoeminati vitio et corruptela morum, cum tamen Naturae beneficio feminae esse non possunt.* Lactantius 2. 9. *Quomodo Deus etc. ignem et aquam vel accenderit, vel eliquaverit, solus scire potest qui fecit.* De eodem Minucius Foelix: *Qui cum possit praescire materiam, pro meritis et qualitibus singulorum etiam fata determinat.* Nec de alio ad 2. Cor. 16. Sedulius loquens: *Qui potest in vos vindicare, nisi poenitentiam agatis.* Servius ad Aeneid. 2. *His rebus terret eum qui non potest mortem timere.* i. e. non timet mortem. Sic quod Ioannis 20. 2. *Ὁὐκ οἶδαμεν*

πὸ ἄλλων αὐτῶν* illius paraphrastes Nonnus sic excolit: *Ἡμέτερος δ' οὐ σθένος ἐστὶ νῆρασι ἔτη μιν ἔθνηται.* Augustinus Confess. 6. 14. *Idotium sic moliti, ut si quid habere possemus, conferremus in medium.* Et post: *Cum videremus nobis esse posse decem ferme homines in eadem societate, etc.* Quibus adde quae supra pag. [hui. Ed. 192.] haud maligne adnotata.

Ibid. *Ubi ducis? etc.*] Id est, *quo ducis?* sic πῶν pro πῶ, Hebr. 11. 8. et ἔπει non ubi tantum, sed et quo in Glossario vertitur.

Ibid. *Sed mihi (inquit) operae eius opus est, nam de proximo castello etc.*] Militaris διασκευῶν species, vide Luc. 3. 13. Sic, τὸ ἐτέρου ὑπαζύγιον εἰς ἐαυτοῦ χρεῖαν ὑποσπῶν, Antiquit. 6. 6. apud Iosephum. Et nescio quid simile apud Synesium 6. Epist.

Ibid. *Et iniecta statim manu, lora me quo ducedbar arreptum, incipit trahere*] Supralib. 6. *Et verbum manu iniecta secutus, presso lora retrorsum me circumtorquet.* Oxon. et Palat. *Loro quo me ducedbar, arreptum, etc.*

Ibid. *Praecatur civilis etc. versari commilitonem*] Servius ad Aen. 12. *Animo, aut corpore, aut praecibus et voce possumus quicquid possumus.*

Ibid. *Nam et hic ipse etc.*] Scribe, *hic iste,* sic supra 2. *Hic iste Chaldaeus.* Virgilius: *Hic tamen ille urbem Patavi sedesque locavit Teucrorum.*

Ibid. *Iners asellus*] Lib. 7. *Non modo asinos inertes, sed et equos ferocissimos.*

Ibid. *Morbo detestabili caducus*] Ait asinum istum subinde vel titubare, vel in terram cadere: alludens morbum epilepsiae, quo homines caduci fiunt. Supra hic de eodem: *Crebris offensaculis et assiduis lapsibus contusis cruribus meis, etc.* Quae Barthius Advers. 7. 19. et Beroldus attulerunt, haud ad mentem Appuleii putem.

Pag. 206. *Vix etiam paucos olerum manipulos solet anhelitu languido fatigatus subvehere, nedum ut rebus amplioribus idoneus videatur gerulus*] In Plautina Amphit. *Vix incedo inanis, ne ire posse eum onere existimes.* Tacitus Imperator iam senior apud Vopiscum Senatum alloquens: *En membra quae ioculari valeant, quae hostile torquere, quae chlypeis intonare, etc. vix munia Senatus implemus, vix sententias ad quas nos locus arctat, edicimus.* Calvisius Sabinus (homo aeger, gracilis,) ad Quadratum se ut luctaretur hortantem: *Et quomodo possum? vix vivo.* apud Senecam Epist. 27.

Ibid. *Olerum manipulos*] Glossae: *Δεσμὴ λαχάνων, fascis olearis.*

Ibid. *Sed ubi nullis praecibus mitigari militem, etc.*] Claudianus: *Postquam praecibus mitescere nullis, Non auro cessisse videt, etc.* Terent.

rent. Phorm. 3. 2. *Adeon' ingenio te esse duro atque inexorabili, Ut neque misericordiam neque precibus moliri queas?* Virgilius 4. *Sed nullis ille movetur Fletibus, aut ullas voces tractabilis audit.*

Ibid. *Ubi nullis precibus etc.*] Sallustius apud Nonnium: *At Oppius, postquam orans nihil proficiebat, etc.*

Ibid. *De vastiore nodulo, cerebrum suum diffundere*] Iuvenalis: *Nodosam posthaec frangebat veritae vitam.* vide supra pag. [hui. Ed. 273, a.] dieta. Male in quibusdam coniunctim, *devastiore: τὸ δε ἀβυδά, ut saepe in his libris.*

Ibid. *Currit ad extrema subsidia, simulansque etc.*] Virgil. *Ubi se nullo iam cursu evadere pugna Posse, neque instantem reginam avertere cernit: Consilio versare dolos ingressus, et astu, Incipit haec, etc.*

Ibid. *Simulansque ad commovendam miserationem genua eius velle contingere, etc.*] Ex more vitae periclitantium. Homerus Iliad. Φ. *Ὁ δὲ οἱ σπερδὸν ἔλθε τεινίπιδος, Γούνων ἄψαθαι μεμαδὸς* περι δ'. *ἤθελε θυμῷ Ἐκφύρειν βανάτων τε κἀκὸν, καὶ κῆρα μέλαινα.* De genubus ad commovendam misericordiam tactis, ad Matth. 17. 14. adnotavimus. Oxon. et Lipsii MS. *velle tangere*, minus bene. Supra lib. 2. *Cuius manus et ipsa genua contingens.* Lectionem vulgarem simulansque, Beroaldus excogitavit. at in Oxon. caeterisque omnibus MSS. vetustisque editionibus, legitur, *simulans quaerere*, etc. quod etsi minus satisfaciat mihi, sequentibus praesertim aliis infinitivis, male intelligere malo quam peius immutare. *Multa* (inquit Quintilianus lib. 2. cap. ult.) *in veteribus libris reperita, mutare imperiti solent, et dum librariorum inscitiam insectari volunt, suam consistuntur.* Quae meditans, manum saepius cohibeo, aliosque has literas tractantes, idem faciant amoneo.

Ibid. *Submissus atque incurvatus, arreptis eius pedibus utrisque, sublimem clatum terrae graviter applodit*] *Consumptis precibus violentam transit in iram.* Iustinus 14. *Cum non obtineret, preces in iram vertit.* Notanda illa, *submissus et incurvatus.* Sirachides 19. 24. *Est qui se nimium submittit a multa humilitate, et etc. si invenerit tempus malefaciendi, malefaciet.* Huic similem, anilem astutiam supra lib. 4. vide. Tacitus Annal. 12. *Decidisse simulans, genua Alithridatis invadit, ipsunque prostermit.* et Annal. 15. *Lateranus, quasi subsidium rei familiaris oraret, deprecabundus, et genubus Principis accidens, incautum prosterneret, premeretque.* Applodere terrae hic, ut 6. *Incussis in eam etc. calcibus, proutinus terrae applodo.* Glossae: Προσπεύω, *offendo, applodo.* Virgilius terrae applicare dixit. *Impressoque genu nitens, terrae*

applicat ipsum. In Adolphis Torrentii: *Sublimem medium primum arriperven, et capite in terram statuerem, Ut cerebro dispergat viam.*

Ibid. *Sublimem clatum*] Hieronymus in Hilarionis vita: *Amplexus eum post tergum, in sublimem levavit.*

Ibid. *Terrae graviter applodit: et statim qua pugnis, qua cubitis, qua morsibus, etc. totam faciem manusque eius, et latera converberat*] In Excerptis Diodori Siculi, de Plemio: *Ὁς χιλιάρχοι τοῦτον δόντες ἐπὶ γῆν, τὰ ὄτα περιέτρωνον αὐτοῦ, καὶ τὴν ἴνα' πρὸς δὲ τοῦτοιοις, καὶ τὰ χεῖρα διέσχρασαν.* Sic, *prostratos verberibus mulcare*, apud Tacitum Ann. 1. Oxon. *Tum faciem eius, manus eius, et l. c.*

Ibid. *Qua cubitis*] Hesychius: Κυβητίζω* *τὸς ἀγκῶσι πλήττω.* vide supra pag. [hui. Ed. 188, a.] notata.

Ibid. *Sese convecturum eum machaera sua frustavit*] Ita Noster, *ἤκιστῶρος* Luciano, qui simpliciter, *ἀποκτείνειν.* Eunapius in Aedesio: *Κρεουργηδὸν, ὡσπερ τε τῶν ἐν ταῖς ἐνωχίαις ζῶν, κατακλῆσαντες.* Apud Philonem lib. 8. *ὅτι πᾶς ὁ σπούδ. ἐλεῖθ. Μαγεῖων τρόπον κατὰ μέλη καὶ μέλη κρουρῶν.* emenda, *κατὰ μέρη καὶ μέλη κρουρῶν.* Hesych. *Μελήδον, ἐπίρρημα* εἰς μικρὰ μέρη καὶ μέλη κοπτόμενον.* Sic Iudic. 19. 29. at de cadavere: *In partes ac frustra concidere.* In Menechmo Plautina: *Dedolabo assu-latim viscera.*

Ibid. *Prostratus*] Glossae: *Prostratus, κατεστρωμένος.*

Ibid. *Ac praeventus vulneribus*] *Expositorium unus, cruentus vulneribus.* duo alii, *pene moriens vulneribus.* Pontanus Analect. 2. 15. *Praemeniens vuln.* Priores licentiose satis, iste tertius illepede. Qui Appuleium sincerum vult, receptam lectionem teneat. *Praeventum, occupatum* vocat, vel impeditum. Infra lib. 10. *In-sita matris pietate praeventa, descivit ab obsequio mariti.* et eodem libro: *Si vere peremptus, si vere morte praeventus est, etc.* Firmicus Mathes. 8. 26. *Multarum mulierum amore praeventos.* Tam parum non Appuleio qui apud ipsum tamdiu diversati: id est, qui manibus eum triverunt, Notisque illustrantur.

Ibid. *Quod solum restabat, simulat se mortuum*] Lactantius 6. 20. *Quin etiam percussos iacentesque repeti iubent, et cadavera icibus dissipari, ne quis illos simulata morte deludat.* Consule quae benigne ad Act. 14. 20. adnotavimus.

Ibid. *Deprecatur periclitanti sibi ferret auxilium, seque cum suo sibi asino tantisper occultaret*] Apud Plautum Rudente: *Nunc tibi ampleximur genua, agentes opum, et etc. Ut tuo recipias tecto, servesque nos.* Supra hic lib. 6. *Miseranda Psyches animae etc. subsiste inter istam*

istam spicarum congeriem patere vel pauculos dies delitescam.

Ibid. *Nec oblitus ille* etc.] De hac loquendi formula vide supra pag. [hui. Ed. 225, a.] notata.

Ibid. *Meque per scalas* etc. in superius coenaculum attracto, hortulanus deorsus in ipsa tabernula direxit in quandam cistulam] Superius coenaculum, est ὑπερῶν, ἀνώγειον. Iupiter apud Plautum: In superiore qui habito coenaculo. Vide ad Act. 1. 13. notata. Gentilis in Commentario ad Apologiam pag. 290. deorsus heic, pro deorsus scribit: quod nempe in cistas et talia corporetes, comprimere se soeant, et contorquere, adducique in eam mentem Horatium, at loco importuno. Nil ego mutandum contendo. Deorsus deperere, ut 8. Deorsus delabi: taberna etiam, (quae deorsus posita) coenaculo superiori disertum manifesteque opponitur. quod cum satis cuius candido, non cavillatori, posse facere videatur, apponam tamen et Donati in Adelphi. 3. 3. locum, quo minor sit dubitandi occasio: Veteres (inquit) ganeum meritoriam tabernam dixerunt, ἀπὸ τῆς γᾶς, τούτῳσι, τῆς γᾶς quod ipsa sit in terra, (Appuleius deorsus dixisset,) non, ut coenacula, superius. Pro direxit scribendum derepit. vide supra pag. [hui. Ed. 216, a.] dicta. Plinius 8. 36. de Ursis: In arbores aversi derepuit.

Pag. 207. Et supergesto delitescit orificio] Lectionem istam MSS. nullis iuventibus, non equidem immutabo. Proponere tamen liceat an superiecto legendum. Ammianus lib. 25. Obrutus est savorum multitudine superiecta. Ono masticum vetus: Superiectio, ἐπιβάλλω. Orificium cistae hic, ut 10. Orificium urnae. In eodem vet. Onomastico: Orificium, στόμα.

Ibid. Velut emersus gravi crapula, nutabundus, etc.] Titubans et vacillans, ut solent crapula laborantes. Glossarium: Vacillantes, κραιπάλωντες.

Ibid. Nutabundus] Salvianus lib. 6. Ad grecum nutabundi. Supra hic lib. 6. Nutanti capite claudicare.

Ibid. Confususque de impotentia deque inertia sua quidquam ad quenquam ferre etc.] Supra hic: Non uxori, non ulli familiarium cordolio patefacto. Longus de Methymnaeis iuvenibus, ut miles iste, strenue plagis multatis: Ἐκκλησιῶν συνήρχων τῶν πολιτῶν, καὶ Ιεστρίας βέντες, ἐκτένον τιμαρίας ἀξιολύγναι τῶν μὲν ἀλύτων λέγοντες οὐδὲ ἔν, μὴ καὶ προκαταγέλαστοι γένοιτο, τριῶντα καὶ ποσῶντα ὑπὸ ποιμένων παθέτες. Ubi et consonam fere disparatam videmus discrimini, quod hoc loco inter hortulanum et militem.

Ibid. Sed tacitus iniuriam devorans] Multa

gemens ignominiam, plagasque superbi Victoris. Seneca 4. 37. de benef. Injuriam tacitus tulit.

Ibid. Istis tunc clades enarrat suas] Mellior vet. edit. et MSS. lectio: Istam t. cladem e. suam. Lib. 4. Miseri parentes tanta clade defessi, etc. Lib. 8. Nequius idoneum exitum tantae cladi reddere. et 10. Magnam domum cladem etc.

Ibid. Contubernio] Glossae: Contubernium, συνοικέσιον, συσκήσιον, σύνσιτον στρατιωτῶν.

Ibid. Militaris sacramenti] Ibidem: Sacramentum, ἕρκος στρατιωτικῆς.

Ibid. Ob amissam spatham] Vide Lipsium de Milit. Rom. lib. 5.

Ibid. Signis nostris enotatis, investigationi etc. darent operam] Apposite Clemens Alexandrinus Stromat. 6. Ἔστιν ἡ μὲν ζήτησις, ἡμῶν ἐπὶ τοῦ καταλαβεῖν, διὰ τινῶν σημείων ἀνευρίσκοντα τὸ ὑποκείμενον. Heic signa malim restrictius vestigia significare, quo spectant Hesychii illa: Ἰχνολατῆσις ἕκ τῶν ἰχνῶν ζήτησις τινῶν. vide l. 3. ff. de fugit. Ut ex vestigiis ferarum hominesque, ita ex signis res ac veritate deprehendimus. Hinc fit, ut signa pro vestigiis, et e converso vestigia pro signis ponantur. Quintilianus 5. 9. Signum vocant σημεῖον, quantum id quidam iudicium, quidam vestigium nominaverunt. Et vide heic totum militum contubernium, unius, etsi debitas plagas, ulcisci aggressum. Apud Iuvenalem, sive de commodi militiae Scriptorem, post Pagani illa: Nec mihi deerit Ultio, si iustae defertur causa querelae, sequitur, Tota cohors tanen est inimica, omnesque manipuli Consensu magno efficiunt curabilis ut sit Vindicta, et gravior quam iniuria: dignum erit ergo Declamatoris Mutinensis corde Vagelli, Cum duo crura habens offendere tot caligatos? Mellia clavorum? Ubi ad oram libri sui qui pene me, (ex ingenio, an ex MS.?) vir eximius Iosias Mercerus: tot caligatos? tot Mellia clavorum? quae lectio quantum praestet vulgatae quid opus demonstrare?

Ibid. Nec defuit vicinus perfidus] Hesiodus: Πῆμα κακῆς γείτων, ὅσων τ' ἀγαθὸς μεγ' ὄνειρα. Iulianus Epist. 20. Γείτων μὲν ἔνεστιν ἔχθρῶν ἔχειν. supra lib. 1. Cauponem vicinum, et ob id acutum, etc.

Ibid. Tum commilitones, accersitis Magistratibus, etc.] En saltem διασεισμοῦ speciem, ipsorum magistratuum additionem, ut publica auctoritate freti commodius grassarentur. Hanc, inter alias, speciem respicit l. 6. §. de offic. Praesid. Τῶν ἄρχοντα ἐπ' εὐκίαν οὐ τις ἀποκρίσσετε, ἐπάγων, habemus 8. 6. apud Iul. Pollucem.

Ibid. Vasculum argenteum] Iuvenalis: Argenti vascula puri.

Ibid. Tunc Magistratus, et damno Praesidis nomine cognito, etc.] Lectio nihil, quae tamen

libros omnes impune pervagatur. Scribe, et damno, et Praesidis nomine cognito.

Ibid. Veniunt ad diversorum nostri fores, claraque voce denunciant hospiti nostro, nos quos occultare apud se, etc. *dedere*] Similia, ac in re dissimili, Iudic. 19. 22. Περιόκλωσαν τὴν οἰκίαν, etc. καὶ εἶπον πρὸς τὸν ἄνδρα τὸν κύριον τῆς οἰκίας, ἐξέγγυσε τὸν ἄνδρα τὸν εἰσελθόντα εἰς τὴν οἰκίαν σου, etc. *Dedere* (sic ubique enim, Inon *dederet* scriptum) ex usu Graeco est.

Ibid. Salutique studens eius quem in suam receperat fidem] Id est, in suam opem et auxilium. ita ad Andr. 4. 3. Donato exponente. Cornelius Nepos de Eumene: *Amiticum* (Perdiccam) non deseruit, neque salutis quam fidei cupidior fuit. Et proprie hoc loco *recepit*. Ulpianus l. 1. §. 2. de serv. corrupt. *Recipere*, est refugium abscondendi causa alicui praestare, vel in agro suo, vel in alio loco, aedificiōve.

Ibid. Nec vidisse quidem illum hortulanum contendit] Plautus apud Aristophanem: Ἦν μὲν γὰρ εἰς Φείδωλιν εἰσελθὼν τύχη, Εὐδὸς κατῶρυξέ με κατὰ τῆς γῆς κάτω. Κἔην τις προσέλεθ' ἄριστος ἄνθρωπος Φίλος, Αἰτῶν λαβεῖν τι μικρὸν ἀργυρίδιον, Ἐξαρῖος ἐστὶ μὴ μ' ἰδεῖν πάποτε. Supra heic lib. 7. *Infit* deterrans, nullum semet vidisse rectorem, etc.

Ibid. Contra, commilitones, ibi nec uspiam illum delitescere; etc. *contendebant*] Apud Plautum ille in Milite glorioso: *Me homo nemo deterruerit, quin ea sit in his acibus.*

Pag. 208. *Scrutinio detegere*] In l. 3. ff. de fugit. *Scrutari cubilia et vestigia occultantium.*

Ibid. Tunc gliscit violentior etc.] Silius Italicus: *Gliscit Eliseo violentior ira tyranno.* Glossae: *Αὐξάνεται, αὐγέσκει, gliscit, crescit.*

Ibid. *Pro comperio* etc. *asseverantium*] *Pro comperio asseverare*, est quod 1. Timoth. 1. 7. et Tit. 3. 8. *διαβεβαιῶσθε.*

Ibid. *Quidnam sibi vellet tumultus ille*] Et hoc ex Graeco usu. Act. 2. 12. *Τί ἐν θέλοι τοῦτο εἶναι;* vide et Act. 17. 20. *Quid iste fert tumultus?* apud Horatium legas.

Ibid. *Per quandam fenestram* etc. *prosperere gestio*] *Lucianus: Διακῶπτω* etc. διὰ τῆς θυρίδος, sic Proverb. 7. 6. in Graeco, *ἀπὸ θυρίδος παρακῶπτειν.*

Ibid. *Collinatis oculis*] *Collineatis* excusum volu. In veteri Onomastico: *Collineo, κατὰ στοιχῶν.* vide Schoppii Notas.

Ibid. *Magnus continuo clamor exortus est*] Lib. 10. *Clamor exurgit consono voce cunctorum.*

Ibid. *Iniecta manu, me velut capitulum de trahunt*] Vide supra [hul. Ed. p. 194, a.] notata.

Ibid. *Oblatum magistratibus*] In Cypriani passione, ex caenobii S. Victorii MS. Cypria-

num *Galerius Maximus Proconsul, alia die* etc. offerri sibi praecipit. Vide supra [hul. Ed. p. 206, b.] dicta.

Ibid. *In publicum deducunt carcerem*] Sic et infra 10. loquitur. supra 7. *publicam custodiam* dixit. vide ad Act. 15. 18. adnotata.

LIBER DECIMUS.

Pag. 209. *Propter eximiam impotentiam eximie vapulaverat*] *Servius* ad Aeneid. 1. *Sunt quaedam quae pro locis intelliguntur, ut impotens: quod et satis, et minus, et nihil potens significat.* Glossarium: *Impotens, etc. ἄμαρ.* Beroaldus nodum hic in scirpo quaesivit.

Ibid. *Longius relucens*] *Suidas: Τηλαυγῆς ὁ λίαν λαμπρὸν, πῶρρον Φαίνον.*

Ibid. *Sarcinis propriis onustus*] *Apposite* in Glossario: *Σκευή στρατιωτικῆ, sarcinae.* Seneca cap. 12. *Consol. ad Helvium: Militantes quotam partem rerum suarum secum habent! cum omnem apparatus castrensis disciplina submoveat.* At hic extra expeditionem agebat.

Ibid. *Quam scilicet* etc.] *Melius Oxon. Quae s.*

Ibid. *Propter torrendos* etc.] Sic etiam Oxon. MS. cogitabam ad *proterendos*. Lib. 4. *Nam et ursae facies etc. ad proterendos, si qui de familia forte vigilassent, videbatur opportuna.* *Virgilius: Adverso proterret equo.* supra heic lib. 8. *Facibus feras proterebant.*

Ibid. *Miseros viatores*] Lib. 8. *Miseros homines, et laboriosos viatores.*

Ibid. *Confecta campestri, etc. via, ad quandam civitatulam pervenimus*] Lib. 8. *Campestres emensi vias, evitatem quandam populosam, et nobilem etc. pervenimus.*

Ibid. *Cuiusdam decurionis*] Gloss. *Δεκάρχης, decurio.*

Ibid. *Ad praepositum suum qui mille armorum ducatum sustinebat*] *Firmicus 3. 5. Faciet nihilominus armatos, praepositos, tribunos, vel minoris loci duces, etc.* Glossae: *Ducatus, ἡγεμονία.* In loco Firmici legendum videtur *armatorum praepositos.* *Onomast. vetus: Armati, ἑνοπλοί.* De mille armorum ducatus vide l. 1. ff. de testam. milit.

Pag. 210. *Ad librum profero*] Infra heic: *Quae comperi, ad istas literas proferam.*

Ibid. *Invenem filium probe literatum, atque ob id consequenter pietate ac modestia praecipuum*] In Tabula Cebeitis: *Γράμματω καὶ μαθήματω, ἔ καὶ Πλάτων Φυσὶ ὠσαυεὶ χαλινού τινος δύναμιν ἔχειν τοῖς νέοις.* Philo in περὶ τῆς εἰς τὰ πρεπιδ. συνοδ. Ὡσπερ ἐν οἰκίᾳ αὐλειᾷ πρβενταὶ κλισιάδων, ἐν δὲ πόλει τὰ προ-

[Aaa 2]

προσῆται, δι' ὧν εἶσα βαδίζειν ἔνεστιν· οὕτως
καὶ τῆς ἀρετῆς πρόκεινται ἐγκύκλια, ταῦτα
γὰρ ὁδὸς ἐστὶν ἐπ' ἐκεῖνον Φέρουσα. Scholiastes
ad Equit. Aristoph. Ἡ παιδεία τοῦ ἀτόπου
λογισμῶς ἐκτρέπει. et post: Ὡς τῆς παιδείας
ἐκκαῶς καθίσταται, ἀποδιώξει καὶ ἀπελάσει
τοῦ ποικροῦς λογισμοῦ. In versu Graeco:
Ἀπαντίας ἡ παιδείασις ἡμέρους ποιεῖ. Demosthenes
in Amatorio: Ὅλος μὲν ἕκαστα φύσει βελ-
τιῶν γίγνεται παιδεῖαν προσλαβούσα. Ammianus
Marcellinus lib. 29. O praecleara informatio
doctrinarum, etc. quae vel vitiosas naturas saepe
excoluisti. Cominaeus lib. 10. Adultos novi
quos a pravus et illaudatis consiliis eruditio sola
trahaxit. Ab his non multum discedit quod de
Teretame 3. 2. Valer. Maximus: A literis ac
doctrina virilitatem traxit. ita enim legendum
putem, non, ad doctrinam, ut in excusis, τὸ
consequenter post ob id fortasse abundare videntur.
Q. Curtius lib. 4. Non recto itinere, sed
maiore, et ob id tutiore, circumit. Ibidem: Ad-
vidum certaminis, atque ob id incautus in se vuen-
tem. Appulcius ipse lib. 1. Cauponem vicinum,
atque ob id aemulum. et post, Civitatem etc. in
summo montis exasperati vertice sitam, et ob id
aquis sterilem. lib. 8. Diurnis politionibus exer-
citat, atque ob id factionibus latronum male
sociatus. et 9. Imbre nimio madefactus, atque
ob id ab itinere directo cohibitus. Ad merito lo-
cum heic implet, nimirum διακριτικῶς positum.
Exculiti studiis consequenter boni sunt, non autem
necessario. Apud Cebetem ubi supra: Πό-
τερον δὲ ἀνάγκη ταῦτα (μαθήματα) λαβεῖν,
ἢ οὐ; Ἀνάγκη μὲν οὐδεμία, ἔφη, χρεῖσμα μὲν
σοὶ ἐστὶ. Multi enim nullis literis adiuti, vi-
vendi normam optimam sequuntur. alii eruditio-
nis nomine conspicui, haud unquam ad melio-
rem frugem evadunt, ac haec est virtus literarum,
ut bonas indoles citius ad perfectionem
ducant: certe pessimas, saltem ad aliquid, re-
fruant ac cohibeant.

Ibid. Pietate ac modestia praecipuum] Oxon.
Pietate modesta praecipuum. quo accedit et Lip-
sianus MS.

Ibid. Quem tibi quoque provenisse cuperes,
vel talem] De liberis et parentibus Plautus in
Mostellaria: Expoliunt, docent literas, iura et
leges, Sumptu suo et labore nituntur, ut Alibi
sibi esse illorum similes expectant. C. Marius apud
Sallustium: Si iam ex patribus Albini et Bestiae
quaeri possent, mene an illos ex se gigni maluer-
int: quid responsuros creditis, nisi se liberos
quam optimos voluisse? Hadrianus inter laudes
Commodi apud Dionem Cassium: Ὄσον οὐδ' ἔν
εὐχεσθῶσι παῖδά ἐδύνηθην. Imp. Claudius apud
Suetonium de L. Othone: Vir, quo meliores li-
beros habere ne opto quidem. Contra apud Plu-

tarchum in Cimone: Τοιοῦτος εἶν ἀπὸ τῶν
ἄν τις μὴ γενέσθαι ἐπιτοῦ παιδὸν Idem in περὶ
δεισιδαιμ. Τοῦ Τιμηθέου τὴν Ἀρετὴν ἔδωκε
ἐν Ἀθήναις, καὶ λέγοντος, βυάδα. Φοιβάδα,
μυινάδα, λυσάδα· Κινησίαις δ' μελοποιεῖς ἐκ
τῶν βεατῶν ἀναστάς, τοιαύτη (ἔφη) βυγάτη
γένοιτο. Suetonius de Augusto: Deprecanti po-
pulo, (relegationem Juliae) et pertinacius in-
stanti, tales filias etc. pro concione imprecatur.
Declamationis in Sallustium Auctor: Nunc, ut
ad te revertar, patrem tuum praeterea
qui si nunquam in vita sua peccavit, tamen ma-
iorem iniuriam facere Reipublicae non potuit,
quam quod te talem filium genuit. Proprie au-
tem in hoc argumento provenire. Apud Plautum
Trucul. Cum tu recte provenisti, cunq; es aucta
liberis Gratulor. Iustinus lib. 2. Artemenon
primum quidem Dario, sed privato provenisse.
Idem 36. Israelen felix decem liberorum proven-
tus maioribus suis clarior fecit.

Ibid. Adeaque etc.] Abest a Bertino, agnos-
cic Oxon. quin et supra 8. Canem adeaque vena-
ticum dixit. Onomasticon vetus: Adeaque,
ἐπίσις.

Ibid. Ductaque alia, filium procreaverat
alium] Ergo alter, ut loquuntur Graeci, erat
πρόγονος.

Ibid. Forma magis quam moribus in domo ma-
riri praepollens] Theocritus 24. Τὰν μορφῶν
ἀγαθῶν, τὸν δὲ πρόπον' οὐκ εἶ' ἄμοιον. Spartianus
de Aelio Vero: Hadriano etc. acceptior forma
quam moribus. E converso, de Susanna, Scrip-
tor de bono Puditiciae: Uxor etc. pulcherrima,
pulchrior moribus.

Ibid. Sed naturaliter impudica, seu fato etc.
impulsa] Donatus ad ea 1. 1. Andr. Mala mens,
malus animus. Argumentum a Natura, et an
aliquis sine causa malus, an ab impulsione. Ser-
vius ad Aeneid. 9. apud Plotinum Philosophum
et alios, quaeritur utrum mentis nostrae acies
per se ad cupiditates et consilia moveantur, an
impulsu alicuius Numinis. Et primo dixerunt
mentes humanas moveri sua sponte, deprehende-
runt tamen (melius tandem) ad omnia honesta
impelli nos Genio et Numinis quodam familiari,
quod nobis nascentibus datur: prava vero nostra
mente nos cupere ac desiderare. nec enim fieri
posse ut prava Numinum voluntate cupiamus,
quibus nihil malum constat placere. vide quae
olim ad Apologiam pag. 182. et nuper ad Iacobi
1. 13. 14. notata.

Ibid. Seu fato etc.] Ovidius: Sive fuit fa-
tum, seu fuit ipse Deus.

Ibid. Oculis ad privignum adiecit] Servius
ad Aeneid. 6. Amare privignum crimen est, vir-
tus maritum. Oculis adiecere heic, est quod
Matth. 5. 28. πρὸς τὸ ἐπιθυμῆσαι βλέπειν. ubi
notata vide. Pollux 2. 4. Ἐποφθαλμεῖν, ἐπι-
84

ἡμεῖν τινος. Suidas: Ὁφθαλμὸν ἐπιβλάσει· περιέργως θεάσασθαι. Plautus hoc sensu in Milite, *adficere animum*. Narrationem istī persimilem 5. 7. habet Valerius Maximus.

[Ibid. *Quandiu primis elementis Cupido parvulus nutriebatur*] Ex his, ut puto, Virgillii lib. 7. *Ac dum prima lues udo sublapsa veneno Perientat sensus, atque ossibus implicat ignem: Nec dum animus toto percipit pectore flammam, Mollius, et solito matrum de more locuta est.* Casaubonus ad oram libri sui alleverat alimentis, quae etiam Colvii conjectura fuit probata Elmenhorstis. At rectum illud elementis, si quid uspiam his in libris sincerum. Quintilianus Declam. 14. *Ut adolescentis ardoris impetus in parvis extinguatur elementis.* Sic infra hoc ipso libro, indignationis parva elementa, Noster.

[Ibid. *Facile ruborem tenuum deprimeus silentio, resistebat*] Lucianus in de Dea Syria, in re non dissimili: Ἡ δὲ τὰ μὲν πρῶτα ἐσωφρόνες, καὶ τὴν νεύου ἐκρύπτει.

[Ibid. *At ubi completis igne vesano totis praecordiis, etc.*] Maximian. *At postquam teneram ruppit verecundia frontem, Nec valuit penitus flamma recepta tegi.* Lucianus ubi supra: Ὡς δὲ οἱ τὸ κακὸν μετὶν ἡσυχίας ἐγένετο, κλαίσκε τε δὲ ἡμέρας, καὶ Κόμβιβον ἀνεκάλεστο, καὶ εἰ πάντα Κόμβιβος ἦν.

[Ibid. *Completis igne v. totis praecordiis*] De Phaedra, itidem noverca, Seneca in Hippolito: *Labitur totas furor in medullas Igne furtivo populante venas.* Virgilius: *Vulnus alit venis, et coeco carpitur igni.*

[Ibid. *Bacchatus amor etc.*] Lib. 2. *Bacchatur in Venereum.*

[Ibid. *Saevienti Deo iam succubuit*] Servius ad Eclog. 10. *Civis facilius quam amori repugnatur, praecipue in concessio (qualis hic,) amoris.* Idem ad 4. Aeneid. *Contra dignitatem amor susceptus gravior esse solet.*

[Ibid. *Saevienti Deo iam s.*] Concinnius forsitan, *S. iam Deo succubuit.*

[Ibid. *Ac languore simulato etc.*] Apud Petronium: *Quod solum igitur salvo pudore poteram confingere, languorem simulare coepi.* Vide 2. Samuel. 15. 3. Contra apud Philonem, *Νοσῶν ὑγιαίνοντα καὶ συσχερμίνεται.*

[Ibid. *Vulnus animi mentitur in corporis valetudine*] Quid est in usu Latinitatis *mentiri quid*, quam *simulare*? cuiuslibet rei speciem prae se ferre? at hoc non agit mulier ista ut mentis suae vulnus appareat, quin e diverso, utitur quanta potest solertia, ut corporis, non animi aegritudine decumbere videatur. Ergo loci mutanda lectio videtur, et ad hanc formam concinnanda: *Vulnus animi mentitur corporis invaletudinem.* Mutatio quidem levicula, quae e tenebris tamen sensum obrutum extraxit. Iuven-

nalis, non ista quidem sententia, at verbis istī argumento concinnis: *Corpore sano Advocat Archigenen, onerosaque pallia ractat.*

[Ibid. *Iam caetera salutus vultusque detrimenta, etc.*] Virgilius simili argumento: *Horrida vultum Deformat macies.* Ovidius in fabula Bilibidis: *Esse quidem laesi poterat tibi pectoris index, et color, et macies, et vultus.* Metam. 8. Nazarius, at in re alia, in Panaegyrico: *Male clausi signa moeroris per vultus indices exierunt.* Maximianus: *Proderi non ausus, carpebar vulnere coeco: Sed stupor et macies vocis habebat opus.*

[Ibid. *Pallor deformis*] Supra lib. 5. *Si rite coniecto, etc. de nimio pallore corporis, etc. amore nimio laboras.* Pollux 4. 19. Ὀχρηθῆ, ὡς νεοῦντα ἢ ἐρῶντα δηλοῦν. Catullus Argonaut. *Quantos illa tulit languenti corde dolores! Quantum saepe magis fulgere expalluit auri!* De Scylla amore percussa Virgilius Ceiri: *Nullus in ore rubor, ubi enim rubor, obstat amori.* Vide quae plura Beroaldus et Elmenhorstius. Male heic ex MS. Schoppivus *pallor deformis*, supra lib. 8. *Pallore deformem faciem.*

[Ibid. *Marcantes oculi*] Appuleius eodem libri 5. loco: *De istis marcantibus oculis tuis etc.* (sic scribendum monuimus,) *amore laboras.*

[Ibid. *Lassa genia*] Sic, *genibus succidiis lassum*, Germanicus in Arataeis. Oxon. *Lapsa g.* quod et Colvius coniecit. De Phaedra amatrice et noverca Seneca Hippolito: *Solutio labitur moriens gradu.* Ibidem de Eadem: *Populatur artus cura, iam gressus tremunt.* Appuleius ubi supra: *Ab ista titubante et saepius vacillante vestigio, etc. amore laboras.* Virgilius 5. Eclo. ga: *Incumbens etc. oliva.* ubi Servius: *Propter amorem se non sustinens.* Apud Plautum in amoris, etsi simulati, argumento: *Tene me obscuro. Cur? Ne cadam. Quid ita? Quia hic adstare Nequeo: ita animus per oculos meos deficit.* Sic Hebr. 12. 12. (at sensu alio) *παράκλημμένα γόνατα.* et supra heic lib. 8. *Lurora pene colapsa membra.* Cum autem de vultus detrimentis res heic, et haec mulier lecto decumbat, (quo loci *genium lapsorum* videtur minus tempestiva mentio) fortasse rectius praedictis, *lapsae genae* scripserimus. *Lapsas* intelligi insucae, arescentes. Claudianus: *Interius fugere genae.* Quintilianus 12. Declam. *Genas destitutas dixit.* Iuvenalis, *pendentes genas.*

[Ibid. *Quis turbida*] Philostratus 1. 23. *Πηδύσεται ἢ καρδία θεατῆ ἐκθρόσκοντος τοῦ ὕπνου, ὁ δὲ μάλιστα περὶ τοῦ ἐκθρόσκου Φασὶ γενέσθαι.*

[Ibid. *Et suspinitus cruciatu tarditate vehementior*] *Attractus ab imo Spiritus, interdum gemitu gravis.* Ovidius, ubi de Bilibide: *Nec causid suspinita mota patenti.* Scholiastes vetus Horatii, in amoris argumento: *Ex tristitia languor,*

guor, ex languore pallor, silentium, et suspiria. et Anacreon, simili materia, ὄσα καύματος ἀνασπασάξεν.

Ibid. *Vapore febrium*] Melius Florent. et Oxon. MSS. *Vaporibus*.

Ibid. *Nisi quod et fibat*] Ovidius ubi supra: *Et humida saepe Lumina*. Horatius: *Humor et in genas Furtim lubitur, arguens Quam lentis penitus maeerat ignibus*.

Ibid. *Fatigatus anhelitus*] Infra 11. *Fatigatos anhelitus trahens*. et 9. *Anhelitu languido fatigatus*. Ad sententiam loci Declam. 8. Quintilianus: *Abditos profundiores morbos, aut citatior est. sanguinis cursus, aut crebrior anhelitus laborantis animae indicat*. Iulianus Mispogone: Ὡς ἤλεν, (ἢ ποθυμένῃ) ἐδίδον τὰ συνήθηματα τοῦ πάθους ὀνεύνας, ἄσχη τῶν διβουμένων ἡφίει· ἐπέχειν γὰρ αὐτὸ κινούμενον, καίπερ σφῆδρα ἐδέλων, οὐχ οἷός τε ἦν, καὶ ταραχὴ ἦν τοῦ πνεύματος. De Daphnide amore Chloës vulnerato Longus Sophista: Τὸ πνεῦμα, ποτὲ μὲν λαβρὸν ἐξέπνει, καὶ δάπερ τινὸς διόκοντος αὐτὸν· ποτὲ δὲ ἐπέλειπε, καὶ δάπερ ἐκδιπνωθῆν ἐν ταῖς προτέροις ἐπιδρομαῖς.

Ibid. *Et utrinque secus tactatae crebriter laterum mutuae vicissitudines*] Heliodorus lib. 7. Πανυχίας ἔκειτο, πικρὴ πρὸς ἡκατέρην πλευρῶν τὸ σῶμα διαστρέφουσα, etc. Seneca, ubi de Phaedra: *Semper impatiens sui Mutatur habitus*. Ibidem: *Artusque varie tactatae incertus dolor*.

Ibid. *Quam facilis, licet non artifice medico, etc. Venereas cupidinis comprehendit*] *Quis enim celaverit ignem, Lumine qui semper proditur ipse suo?* Quintilianus ubi supra: *Medicus qui per haec non potest invenire languorem, non invenit nec remedium*. Iuvenalis Sat. 9. *Deprendas animi tormenta latentis in aegro Corpore, deprendas et gaudia: sumit utrumque Inde habitum facies*. Anacreon: Ἐγὼ δὲ τοὺς ἐρῶντας ἴδων, ἐπίσταμ' εὐδὸς· Ἐχουσι γὰρ λεπτὸν ψυχῆς ἔξω χάρμαμα.

Pag. 211. *Impatentia furoris altius agitata*] Ita bene Beronaldus, sic supra 9. *Commota et excasperata altius*. Firmatur etiam emendatio eius ab Oxon. et Fuxensi MS.

Ibid. *Dirupit silentium*] Sic et idem Oxon. codex.

Ibid. *Et ad se vocari praecipit filium*] Apud Achillem Tarium illa lib. 4. Νενικημαι, πεπλήρωμαι βελῶν· κάλεσον ταχὺ τὸν ἰώμενον, ἐπειγεί τὸ πρῶτον.

Ibid. *Quod nomen in eo ipso, scilicet ne ruboris admonetur, libenter eraderet*] Ovidius de Siblinge fratrem in concessa amante: *Iam nomina sanguinis odit: Bibbida iam manule, quam se vocet ille sororem*. Oxon. et Florent. in eos ipsos. latet aliquid quod haud properans produco.

Ibid. *Senili tristitie striatam gerens frontem*] *Ante annos, animinque gerens frontemque severam*. Statius de Melioris puero: *Et castigatae collecta modestia frontis*. Phaedra de Hippolito: *Quam grata est facies torva viriliter! Et pondus veteris triste supercilii!* Plinius lib. 2. Epist. 7. de Coctio Spurrinae filio: *Tanta ci gravitas etc. ut posses senes provocare virtute, quibus nunc honore aequaequus est*. et 5. 16. de filia Fundani: *Nonnum annos quatuordecim expleverat, et iam illi senilis prudentia, matronalis gravitas erat*. Ex quo, ut videtur, Noster Florid. 2. *Senilis in iuvene prudentia*. Menander: Οὐχ' αἰ τριχῆς ποιοῦσιν αἰ λευκαὶ φρονεῖν, Ἄλλ' ὁ τρίπος ἔνεστι τῆ φῦσει γέρον.

Ibid. *Senili tristitie striatam gerens frontem*] Euripides Bacchis: Ὡς δόσκολον τὸ γῆρας ἀνθρώποις ἔφθι, Ἐν τ' ἡμμοσι σκυθῶπων! Seneca Hippol. *Frons decet tristis senem*.

Ibid. *Ut in quodam vado dubitationis haereus*] Servius ad Aeneid. 9. *Omnia cogitatio in dubitatione est ante sententiam*.

Ibid. *Omne verbum quod praesenti sermone putabat optissimum, rursus improbens*] Idem ad Aeneid. 11. *Naturale est, ut quoties simul multa cogitamus, vix aliquod comprobemus*.

Ibid. *Mutante etiam tunc pudore*] Theophylactus Simocatta in Epistolis: Ἐρωτικὸν διγῆσασθαι πάθος τὸ γυναικῶν φῦλον ἀσχεβύεται. Ovidius Metamorphos. 10. *Virgo Cinyrea capitur igne Pervigil indomito, furiosaque vota retrahat*. Et modo desperat, modo vult tentare: pudetque. Et cupit, et quod agat non invenit: utque securi Saucia trabs ingens, ubi plaga novissima restat, Quo cadat in dubio est, omnique a parte timetur: Sic animus vario labefactus vulnere, nuxat Iluc levis atque illuc, momentaque sumit utroque.

Ibid. *Unde potissimum caperet exordium decontatur*] *Nescit quae prima exordia sumat*. Ovid. Metamorph. 10. de Myrrha: *Conatque saepe fateri, Saepe tenet vocem*. Aedituus vetus Poëta apud Gellium 19. 9. *Dicere cum conor curam tibi Pamphile cordis, Quid mi abs te quaeram, verba labris abeunt*. Phaedra ad Hippolito: *Sed ora coeptis transitum verbis negant, Vis magna vocem emittit, ai maior tenet*.

Ibid. *Rogat etc. causas praesentis aegritudinis*] Supra lib. 4. *Anticulae instantissime causas etc. moeroris requirunt*.

Ibid. *Naeta solitudinis etc. occasionem*] Vide supra [hui. Ed. p. 298, b.] dicta *Solitudinis occasionem*. dixit et Tacitus Annal. 15.

Ibid. *Prorumpit in audaciam*] Lib. 9. *Occulta libidine prorupit in adulterium quendam*.

Ibid. *Ubertim allacrymans*] Hieronymus in Epitaphio Nepotiani: *Ubertim fluentes lacrymas*. Sic, *ubertim manantibus lacrymas*, 4. 23. Sidorius.

nus, Supra heic lib. 6. *Uberi fletu rigans Deae vestigia*, etc. *Frens ubertim, decessit ad somnum.*

Ibid. *Lacrimaque contogens faciem*]. Apud Gellium ille 19. 9. *Permittite mihi quae so operire pallio caput, quod in parum pudica oratione decoratem fecisse aiunt. Propertius 1. 4. Et quae Gaudia sub tacita dicere veste libet.* De Myrrha patrem cupiente Ovidius Metam. 10. *Pudibundaque vestibus ora Texit, et ò dixit felicem contingere matrem.*

Ibid. *Voce trepidis sic cum breviter affatur*]. Servius ad Aeneid. 4. de Didone: *Suspense et pederentim, amore resistente incipit.*

Ibid. *Causa omnis et origo etc.*] Iuvenalis 14. *Mentis causa malae tamen est, et origo penes te.* In Apologia Noster: *Causa, et ratio, et origo initialis.*

Ibid. *Etiam medela ipsa etc, tute ipse es*]. Vide supra pag. [Ed. Pric. 26.] notata.

Ibid. *Isti enim tui oculi per meos oculos etc.*] Philostratus 1. 21. *Τὸ ἐπιθυμητικὸν διὰ τῶν ὀφθαλμῶν εἰσάγεται.* Achilles Tatius lib. 6. *Εἰς τὰ ὄμματα τῶν καλῶν τὸ κάλλος κἀθήται, ἴσον δὲ ἐκείθεν ἐπὶ τοῦς ὀφθαλμοῦς τῶν ὀρώτων ἵσταται.* Aristaneus 2. 18. *Δεξάμενος τοῦ κάλλους τὴν ἀπερῆον διὰ τῶν ὀμμάτων, ἐρωτικῶς διεβηράνθη.* Anacreon: *Οὐχ ἴππος ἄλεσον με, Οὐ πέλοξ, οὐχι ἦες*]. *Στρατὸς δὲ καυὸς ἄλλος Ἄπ'* ὀμμάτων βαλῶν με. Hinc illud quasi insolitum in Simeonae Epistolis: *Βέβηλαμι τὴν ψυχὴν, μὴδὲν ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν ἀδικοῦμενος, videtur in ὀμμάτεος πόθος* Hesychium. Plutarchum Sympos. 3. 6. Philostrati epistolam, *Πῶθεν μου etc.* Ovid. Amor. 3. *Perque tuos oculos qui rapuerit meos.*

Ibid. *Ad intima delapsi praecordia*]. Supra lib. 2. *Ubi primam sagittam saevi Cupidinis, in ima praecordia mea delapsam, excepi.* Virgilius: *Inque sinum praecordia ad ultima subdit.* ubi Servius: *In loca cordi vicina, ubi sensus percipitur.* In Epistolis Ovidii: *Non mea sunt summi leviter districta sagitta Pectora, descendit vulnus ad ossa meum.* Orientius Iliberitanus: *Amor, ut lacrymae, quas fundi iniuria cogit, Ex oculis surgit, pectoris ima petit.* Musaeus: *Ἄπ' ὀφθαλμῶν βολεῶν Ἐλκος ἐλισθαίνει, καὶ ἐπὶ φρένας ἀνδρὸς ὀδεύει.* Paulus Silentiarius: *Ὅστρος ἐλισθέσσαν ἔχει φῶσιν, ἣν τις ὄστρον ἄκρον ἔλη φλογίου, δέσται ἐντὸς ὄλου.* Maximus Tyrius Dissert. 9. *Ἀρχὴ αὐτοῦ (amoris) ἄγθος σάματος, ἐρχόμενον εἰς ὀφθαλμοῦς, καὶ δι' αὐτῶν ἐπὶ τὴν ψυχὴν ἴκναι.* Moschus de Cupidine: *Ἐπὶ σπλάγγχνους δὲ κἀθήται.*

Ibid. *Meis medullis acerrimum comovent incendium*]. Scriptor de bono Pudicitiae, in Cypriani operibus: *In medullis versata caeca incendia, etc.* Zeno Veronensis: *Cum medullitis amoris insani flagrarer incendio.* Statius Achil-

leidos 1. *Flax vibrata medullis.* Infra heic, at in re alia: *Pernicium etc. medullae penitus attraxerant.* Sirachides 9. 9. *Ἐκ ταύτης* (formositate) *Φιλία ὡς πῦρ ἀνακαίεται.* Audivi quae supra pag. [Ed. Pric. 26.] adnotata.

Ibid. *Miserere tuae carae parentis*]. Supra 2. argumento non dissimili: *Miserere, et subverti maturius.* Lectionem positam debemus Lipsii MS. aut potius Colvii incogitantiae: qua sine, in latebris iacuisset suis, nec secutas quasdam editiones deformasset, inter eas, quam adornavit Woverius, ad quam nostrae magnam partem contextus formatus. Complures alii MSS. (quos et veteres omnes editiones secutae) legunt, *At, tua causa parentis,* quam iterum suis sedibus scripturam reponamus. Supra ad Focidem suam Noster 2. Miles. *Perco, imo iamudum perii, nisi tu propitiaris.* Virgilius Eclog. 8. *Ut vidi! ut perii!* In reliquis veterum Poëtarum: *Saeva non cernis quod ego languo?* scribe, *Saeva ah, non cernis quantum ego languo?* Sic me destituit iam semimortuum? id est, (ut hic noverca) iam tui causa pereuntem.

Ibid. *Nec te religio patris omnino deterreat*]. Religionem heic *verecundiam* vocat, sive, *religiosum respectum.* Glossae: *Ἐλλᾶθεια, Verecundia, verecundia, religio.* Glossae aliae: *Religio, θρησκεία, etc. διὰθεσις, καὶ αἰδῶ.* Patris, est erga patrem: ut Sirachidis 3. 15. *Eleemosyna patris: pro, patri elemosyna praestita, et, iuramenta patrum, id est, patribus facta:* Sapient. 18. 22. apud Latinum Interpretem.

Ibid. *Cui morituram prorsus servabis uxorem*]. Confer quae supra pag. [Ed. Pric. 49.] adnotata.

Ibid. *Illius recognoscens imaginem in tua facie, merito te diligo*]. Virgilius de Didone: *Gremio Ascanium, genitoris imagine capta Detinet.* Apud Senecam Phaedra ad privignum: *Genitor in te totus.* Andromache apud eundem: *Tector immites Deos, Non aliud Hector in meo nato mihi Placere quam te: vivat, ut possit tuos Referre vultus.*

Ibid. *Illius recognoscens imaginem in tua facie*]. Lib. 5. Psyche ad Cupidinem: *Sic in hoc saltem parvulo recognoscas faciem tuam.* Cicero de filio suo: *Imago corporis et animi mei.*

Ibid. *Habes solitudinis plenam fiduciam*]. De Potipharis uxore Zeno Veronensis: *Captat solitudinem, etc. a quali etiam non irritata adolescentia invitis feminis saepe violenta esse consuevit.* vide 23. 25. et 26. Sirachidem. In eodem argumento Cyprianus, sive de bono Pudicitiae Scriptor: *Latebarum tuta quibusdam videtur occasio, etc.* Apud Achillem Tatium lib. 2. ille: *Πολλὰ ἦν τὰ ἐπιλήζοντά με θαρρῆτον ὄνειρος, ἔλπις, ἐρῆμια.* et illa apud Petronium: *Sume ergo amplexus, si placet, neque est quod*

curiosum aliquem extimescas: longe ab hoc loco frater est. In narratione de Susanna senes libidinosi: Ἴδον, αἱ ὄρμι κέλαινται τοῦ παραδείσου, καὶ οὐδεὶς θεωρεῖ ἡμᾶς. Luven. *Tam facile et primum est Superos contemnerere testes, Si mortalis idem nemo sciat.* Plin. Epist. *Intumque licentiae pravus ingenius adicit illa silicia, Quis enim sciet?*

Ibid. *Necessarii facinoris*] Rationem epitheti istius non assequor, fortasse locus corruptus, quae Beroaldus attulit, non satisfaciunt.

Ibid. *Quod nemo novit, pene non fit*] Seneca 1. 13. de Ira: *Imocentem quisque se dicit, prespicens testem, non conscientiam.* Solomo Proverb. 30. 19. 20. *Viam aquilae in coelo, viam colubri super petram etc. talis est via mulieris adulterae, quae comedit, et tergens os suum, dicit, Non sum operata malum.* Ovidius 3. Amor. *Non peccat quaecumque potest peccasse negare, Solaque deformem culpa professa facit.* Simplicius in cap. 47. Epicteti: Ἐως ἂν ἐλεγχθῶμεν, ἰδυμένα λαμβάνειν, καὶ διὰ τοῦτο μὲν ἡμαρτηκεῖναι δοκεῖ. Salvianus lib. 7. *Solet flagitiosa res quando agitur occulte, fidem facinoris non mereri.* Oxoniensis, et duo alii MSS. non male, penitus non fit. communem lectionem retinco tamen, ob haec Zenonis Verconensis: *Pene pro infecto habetur, quod non difformatur.* (Serm. 4. de Esaia.) et ista Senecae 2. 29. de Ira: *Qui dicere tibi nisi clam non vult, pene non dicit.*

Ibid. *Quaquam tale facinus protinus exhorruisset,* etc.] Lib. 9. *Exhorruit Myrmeex inauditum facinus.*

Ibid. *Non tamen negationis intempestiva severitate putavit exasperandam*] Provide hoc, praecipue eam erga, quae parentis locum implebat. Gellius 2. 7, ubi de liberorum officio in parentum imperia: *Sententia media optima et iustissima est, quaedam parendum esse, quaedam non obsequendum: sed ea tamen quae obsequi non oportet, leniter, at verecunde, ac sine detestatione nimia, sine approbatione acerba reprehensionis declinandam sensim, et retinenda, non respondenda esse.* Vide quae Aretatus in Plutarcho apophthegm. Pro *intempestiva*, melius *intempestivae* scribas, ut respondeat sequenti membro. *Intempestivae severitatis negationem oppo- nite cautae promissionis dilationi.*

Ibid. *Negationis intempestiva severitate*] Id est, (ut infra argumento alio,) *intempestiva repulsa.*

Pag. 212. *Sed cautae promissionis dilatione leniendam*] Impudici et importuni petitores non raro tali astu elusi, vel vide Nostrum 8. de Charite et Thrasyllo. Charicia lib. 5. apud Heliodorum: Ὅριον τὸν φοίνικα μὴ ἀνίστα, ἀλλ' εἰς ὑπερβολὴν τε πρὸς τὸ βούλημα βερμυζίνμε-

νον, καὶ ἡμέραν οὐδεμίαν τοῦ διαχεῖν περὶ τῶν αὐτῶν ἀπολασπόμενον, ἔργον τὸ παρὸν υπερβέσσαι χρυσταεὶς ἐπαγγελίας. Eadem 7. ad Thea- genem suum, quem ardentem Arsace appetebat: Εἰ ἄποτον δοκιμαζέεις τὸ αἰτούμενον, ἀλλὰ σὺ γε πλάττου τὸ συγκρατῆσθαι, καὶ τρέφω ἐπαγγελίας τῆς βαρβάρου τὴν ὄρεξιν, υπερβέσαι ὑπότρωπε τὸ πρὸς οὗτὶ καὶ ἡμῶν βουλεύσασθαι, ἐφθόνην ἐπιδοί, καὶ καταμαλλῆται ὑποσχέσει τοῦ θυμοῦ τὸ φεμυζίνω.

Ibid. *Ergo prolixae pollicetur*] *Aegram multa bonum simulans vana spe ludit amantem.* Infra hic lib. 11. *Meam differens instantiam, spei melioris solatis aliquum anxium mihi permulcebat animum.*

Ibid. *Bonum caperet animum etc. suadet*] Lib. 3. *Bono animo es, quod ad huius rei curam pertinet.* Lib. 7. *Bono animo et Charite dulcissima.* et in Floridis: *Aegrum iubet uti si bono animo.* Apud Heliodorum lib. 1. Ἐπηνυγέλλετο, καὶ ὑμῶν ἔχειν ἀγαθὸν προύτρεπε.

Ibid. *Refectioem se ac salutem redderet*] Bene hoc, ex refectione enim salus. Act. 27. 34. Παρκαλῶ ὑμᾶς προσλαβεῖν τροφῆς, τοῦτο γὰρ πρὸς τῆς ὑμετέρης σωτηρίας.

Ibid. *Donec patris aliqua profectione liberum voluptati concederet spatium*] Simulatio, [ad eorum morem composita, qui amores furivos sectantur. Proverb. 7. 19. *Fruamur cupitis amplexibus,* etc. non est enim vir in domo: abiit vitā longissimā. Achilles Tatiui lib. 8. *Τοῦ ἀνδρὸς σελαμμένου τινα μακρὰν ἀποδημίαν, κατὴν τοῦτου νεμόμενον εὐκαίρον μειχέας.* Sic uxor Barbari hic lib. 9. marito peregre profecto.

Ibid. *A noxio conspectu novercae*] Lib. 2. *Perinde in eius (Pamphiliae magae) faciem oculos meos, ac si in Avernium lacum etc. deiceram.*

Ibid. *Et magnam domus cladem ratus indigere consilio pleniore, ad quendam compertae gravitatis educatorem senem protinus refert*] Apud Senecam: *Secede mecum potius, ut rerum statum Dubium ac minacem iuncta consilia explicent.* In Florent. *Etiam magnam domus cladem,* etc. unde facile permanam scripturam eruo, *Et tam m. d. c.*

Ibid. *Sed impatiens vel exiguae dilationis mulier*] Augustinus Confess. 6. 15. *Ad ego etc. dilationis impatiens etc.* Merito autem huiusmodi mulierem impatientem vocat. Seneca Hippol. *Sed Phaedra praecipit graditur, impatiens morae.* Iul. Firmicus in de errore prof. relig. *Nulla genere etc. muliebris impatientiae tormenta curantur.* Idem 6. 30. *Mathes. Eritque etc. ista mulier circa omniem libidinem vitio prosti- tuti pudoris impatiens.* Virgilius 6. *His Phae- dram Procrinque locis,* etc. ubi Servius: *Poeni- narum tantum ponit exempla, non quod desint viii,*

viri, sed elegit sexum impatientem ad amandum. Confer et quae supra [pag. [hui. Ed. 180, b.] notata.

Ibid. *Exiguæ dilationis*] Scriptor de excid. Hierosolym. 4. 4. *Dilationem tam exiguam nequaquam impedimento futuram.*

Ibid. *Nōdo istud, modo illud causat faciens*] Hoc 7. Heliodori in re simili, ἔλλοτς ἄλλαις προφάσειν ὑπερτίθεσθαι. et 8. ποιικίλας, καὶ ἄλλοτε ἄλλας προφάσεις ἀναλλάττειν. Virgilius Eclog. 9. *Causando nostros in longum ducis amores.* ubi Servius: *Causas necedendo differs desideria nostra.* Sic, *trahere omnia, et alias, deinde alias morae causas facere,* apud Sallustium in Jugurthino.

Ibid. *Quoad illa etc. pollicitationem sibi denegatam manifestò perspicies, mobilitate lubrica nefarium amorem ad longe deterius odium transtulit*] In veteri Mīmo: *Aut amat aut odit mulier, nihil est tertium.* Iuvenalis: *Mulier saevissima tunc est, Cum stimulus odio pudor admoveat.* quod ipsum hac in facti specie impletum. Heliodorus lib. 7. Φιλόνειοι γυναῖκες, ἀμελικτοὶ γίνονται καὶ βαρμυμνίδες ἀποτυγχάνουσαι, καὶ τοδς ὑπερτίπας ὡς ὕβριστὰς ἀμύνονται. Idem 8. Ἀπελπίσθεις ὁ ἔρωσ οὐδεμίαν ἔχει Φεῖδδ τοῦ ἔρωμένον, τρέπειν καὶ Φιλῆ τὴν ἀποτυγχάνειν εἰς τιμωρίαν. Quintilianus 6. Declam. *Est quaedam ultima amorum rabies, et innoxissime in forem vota ipsa vertuntur.*

Ibid. *Nunciūm varietate*] Contra in Glossario: *Sine ulla varietate, ἄνευ ποιικιλίης τινος, ἢ ἀμφισβητήσεως.* Lipsius, *mendaciorum varietate:* infeliciter.

Ibid. *Mobilitate lubrica etc.*] Lib. 2. *Lubricis gestibus mobilem spinam quatens.*

Ibid. *Mobilitate lubrica nefarium amorem ad longe deterius odium transtulit*] Ad odium, vitae juvenis perniciosum. Servius ad Aeneid. 1. *Amantibus nec levius aliquid, nec mutabilius invenitur. ut in ipsa probatur Didone: nam de eius interitu cogitat, cuius paulo ante amore deperibat.* Theophrastus apud Plutarchum in Catonis M. vita: *Κινδυνεύει τὸ λίαν Φιλεῖν, αἰτίου σὺ μισεῖν πολλάκις γίνεσθαι.*

Ibid. *Adsumptū statim nequissimo, etc.*] Sic Act. 17. 5. in malo, προσκαμβάνεσθαι. Tacitus Annal. 3. *Secretis colloquiis ferocissimo quoque adsumptū.*

Ibid. *Et ad omne facinus emancipato etc. servulo*] Talis apud eundem Annal. 15. *libertus cuiuscunque flagitio promptus.* tales et Annal. 11. *pecunia in, in omne flagitium obstricti.* Seneca Herc. fur. *Ad omne clarum facinus audaces manus.*

Ibid. *Venenum praesentaneum comparat*] Apud Quintilianum ille 17. Declam. *Virus praesentaneum parvo, quod statim, quod subito corripit.*

Sic Gellii 6. 4. *venenum praesentaneum.* Oxon. *peremptorium,* ut infra. heic hac in narratione vocatur. Onomasticum vetus: *Peremptorius, ἀναρπτικὸς,* scripsit, *Peremptorium, ἀναρπτικὸν,* intelligens venenum.

Ibid. *Idque vino diligenter dilutam, insontis privigni praeparat exitio*] *Decet haec dare dona novercam.* Coetumque venenum, Privignoque dolum. Iuvenal. 6.

Ibid. *Dum de oblationis opportunitate secum noxii homines deliberant*] Lib. 6. *Dum secum mitissimi homines altercant de mea nece, etc.*

Ibid. *Post matutinum laborem studiorum etc.*] Ita in l. 1. Cod. de adress, et domest. etc. *studiorum labor.* apud Nostrum in de Platonis dogm. *studendi labor.* in Apologia, *labor literatus:* et Capellam lib. 1. *Philologiae laborata* (i. e. laboriosa) *pervigilia.* Bene et *matutinum laborem.* Seneca de patribus loquens: *Excitari iubent liberos ad studia maturo obunde.*

Ibid. *Studiorum*] Glossae: *Studiorum, ἀσκήσεων.*

Pag. 213. *Nescius fraudis occultae*] *Ignarus, et juvenlitter hauriens:* ut in re tali, de Druso Tacitus. Casum similem apud Lucianum habemus in Zenophantis et Callidemidae Dialogo.

Ibid. *Exanimum terrae procombūt*] Seneca Hippol. *Repente terrae corpus exanimum cadit.*

Ibid. *Malitiae novercalis exemplar unicum*] Virgilius: *Miscueruntque herbas, et non innoxia verba,* ubi Servius: *Exprimit augmenta malitiae novercarum, etc.* Lactantius in de opific. Del, de Cicerone: *Eloquentiae ipsius exemplar unicum.* De novercalibus odiis vide Marcellum Donatum ad initium Taciti Annalium.

Ibid. *Misitque protinus cursorem, qui viantē marito domus expugnationem nunciaret*] Cyprianus 55. [Epist. *Semper scelera festinant, quasi contra innocentiam festinatione praevaleant.* De cursoribus vide Pignorium in de Servis pag. 147. et seqq. Suetonius de Nerone: *Perlatos a cursore etc. codicillos praeripuit.* Plinius lib. 7. epist. 12. *Cursore dimisso.* Onomasticum vetus: *Cursor, δρομεύς.* Glossae: *Ταχυδρόμος, cursor.* Glossae aliae: *Exercipes, ταχυδρόμος, δρομεύς, καὶ κόρσωρ.*

Ibid. *Personata nimia temeritate*] Colvius *mina t. satis inficete.* Si quid mutandum, (quod non praesto) scriberem *mira t.* supra lib. 8. *Astu miro personata.* Vide quae ad eundem librum [hui. Ed. p. 327, a.] adnotata.

Ibid. *Insultat privigni veneno etc.*] Ex amatrice accusatrix facta. Scriptor de bono Pudicitiae in Cypriani operibus, de Aegyptii uxore: *Ad crimen impudicitiae adicere non dubitavit calumniam.* Seneca de noverca Phaedra: *Quid sinat inausum foeminae princeps furor? Nefanda iuveni crimina insenti apparat.* Donatus ad [Bbb]

2. 3. Phorm. *Disimulare, est, crimen ingerere.* Festus Pompeius: *Insimulare, crimen in aliquem confingere.*

Ibid. *Et hic quidem etc.* Locutionem Appuleianam Beroaldus vocat, nulla tamen exempla adducit. Lipsii MS. et haec. Florent. et Oxon. et hoc q.

Ibid. *Qua se comprimere tentaverat* Id est, iuniorum fratrem, non novercam. ita exponendum ex sequentibus, sibi (h. e. novercae) quogue ob detectum flagitium etc. quod non considerans Beroaldus, verbosius heic quam oportebat, egit.

Ibid. *Nec tam inmanibus contenta mendaciis* Vide supra p. [hui. Ed. 142, b.] notata.

Ibid. *Eundem illum gladium comminari* Ita recte (ex Lipsii ut videtur MS.) editio Wovveriana: in caeteris minus sincere, *gladio.* Supra lib. 3. *Soli tenebras et caliginem comminari.* lib. 9. *Diva Myrmecis comminatur supplicia.* Ibidem: *Mortem denique violentam et famem comminatus,* et infra heic: *Quod recusanti mortem sicut comminatus.*

Ibid. *Duplici filiorum morte percussus* Lib. 4. *Orbitatis duplici plaga petiti.*

Ibid. *Magnis aerumnarum procellis aestuat* Videntur ex Poeta quopiam adumbrata, qui fortasse sic scripsit: *Magnis aerumnarumque procellis aestuat.* Glossae: *Aestuat, εκζελοῦται, εκλεῖται, κητάζεται, κμητίζεται.* Virgilius: *Magno curarum fluctu aestu.* Prudentius: *Mens aestuans procellis.* Arnobius *μηκτικώς* lib. 2. *Cur non immunis agitis tot discrimibus et procellis, quibus quotidie vos agunt exitiabiles multiplicisque fortunae.*

Ibid. *Ad hoc* Melius, *ad haec* scribas. Glossae: *Ad haec, etc. προς τούτους.* Glossae aliae: *Επι τούτοις, adhaec, insuper, etc.*

Ibid. *Uxoris dilectae nimium mentitis lamentationibus ad extremum sobolis impellebatur odium* Citatus modo Scriptor de bono Puditiae: *Mairitalis* (Putiphans) *ardor rerum inscius, et uxoris accusatione graviter inflammatus incenditur.* Ambrosius Hexaem. 6. *Mutato concubitu patres depravantur, etc.* Apud Sulymanum Roxana in Mustapham quid valuerit, probe omnes noverunt.

Ibid. *Pompaee funebres* Vide supra [hui. Ed. pag. 188, b.] dicta.

Pag. 214. *Foro se festinus immittit* Hoc sequitur in Apologia: *Turbabat in medio foro bacchantibus.*

Ibid. *Trahensque cinere sordentem caniciem* Vide supra [hui. Ed. p. 295, b.] dicta.

Ibid. *Tum fletu, tum precibus, genua etiam Decurionum contingens* Lib. 8. *Cam fletu etc. singulorum genua contingens.*

Ibid. *Nescius fraudinum* Oxon. *Fraudum.*

Ibid. *In exitum reliqui filii plenis operantur affectibus* Puerista pater Peior noverca. In voce plenis metaphora est a verificatione desumpta. Ammianus Marcellinus lib. 18. *Non contis, et remulco, ut aiunt, etc. sed tota verificatione in Republicam ferebatur.*

Ibid. *Et incomminata novercae nec sicariam* Imo et parricidam. nam etsi in lege Pompeia de parricidiis novercae sit ommissa persona, sententia tamen legis continetur. l. 3. ff. eod. *Incommuniari* heic, ut in Floridis, *inconcupiscere, et alia in Appuleio nostro.*

Ibid. *Tanta denique miseratione, tantaque indignatione Curiam, sed et plebem moerens inflammaverat, ut etc. cuncti conclamaverint, lapidibus etc.* Credentes nempe non ita patrem eius facturum, nisi penitus rei veritate perspecta. Non male hic conveniunt quae in historia Susannae: *Credidit eis multitudo, quasi senibus, etc. et condemnaverunt eam ad mortem.* Quintilianus Declam. 11. *Fallitur, quisquis illum facinus in rebus humanis publicum putat: persudentium vires sunt quicquid civitas facit, et secundum quod exasperatur irascitur.* Valerius Maximus de Zenone, a Phalaris tormentis vexato: *Increpitans Agrigentinis ignaviam ac timiditatem, effecit ut subito mentis impulsu concitati Phalarim lapidibus prosternerent.* Vide supra pag. [hui. Ed. 151, a. et 189, a.] adnotata.

Ibid. *Magisteratum interim, metu periculi proprii, ne de parvis indignationis elementis ad exitium disciplinae civitatisque seditio procederet, etc.* Tacitus Histor. 2. *In civitate discordat, etc. parvae quoque res magnis motibus aegebantur.* Trebellius Pollio in 30. *Tyrannis: Hoc familiare est populo Aegyptiorum, ut velut furiosi ac dementes, de levibus quibusque ad summae Reipublicae pericula perducantur.* In voce elementis translatio est ab incendiis sumpta, ad quam, ut et ad sensum loci istius, Plutarchus perapposite: *Ὅσοι ἐμπρησμοὶ οὐ πολλὰκις ἐκ τῶν ἱερῶν ἔρχονται, καὶ δημοσίαν, ἀλλὰ λήθης τις ἐν οὐκίᾳ παραμελεθεῖς, ἢ συμφερόσ διακαεῖς, ἀγῆς φλόγα πολλῶν, καὶ δημοσίαν φέρον ἀπεργάζεται* ὥτως καὶ οὐκ αἰεὶ σάσιον πόλεως αἰ περὶ τὰ κοινὰ φιλονεικίαι διακαίουσιν, ἀλλὰ πλάκεις ἐκ πραγμάτων, καὶ προσκρουσμάτων ἰδίωσιν δημοσίον αἰ διαφοράι προελθούσαι, τὴν πόλιν ἅπαντα συνεπάρειαν. οὐδὲν ἦν τὸν τῷ πολιτικῷ προσῆκε ταῦτα ἰσθῆναι, καὶ προκαταλαμβάνειν ὅπως τὰ μὲν οὐδὲ θλαεῖ ἔσται, τὰ δὲ παύσειν ταχέως; τὰ δὲ οὐ λήψεται μέγας, οὐδὲ ἀψήγεται τῶν δημοσίων, ἀλλ' ἐν αἰσίοις μὲν τοῖς διαφερομένοις αὐτὸν τὸ προσέχοντα καὶ φράζοντά τε ἔλλασι, ὡς ἰδίω μικρὰ κοινῶν μεγάλων αἰτίαι καθίσταται παραφρόνεια, καὶ μὴ ταχέως θεραπεῖας ἐν ἀρχῇ, μηδὲ παραγορίας. Quae extant in proaeptis eius

de Republ. administranda. Disciplina heic, est quam supra 3. publicam disciplinam vocat.

Ibid. Metu periculi etc.] Lib. 8. Metu praedicti periculi, etc.

Ibid. Partim Decuriones deprecari, partim populares compescere, ut etc.] Bonum factum Act. 19. comm. 36. 38. 39. et 40. cum hoc loco conferre. quod hic compescere, ibi καταστέλλειν: quod hic, metu periculi proprii, ibi ἐγκυλιόθεν κινδυνόφορον.

Ibid. Ut rite etc. iudicio reddito etc.] Hesiodus: Διακρινόμεθα νέκος Ἰδαίσι δίκαις. Confer narrationis de Susanna com. 48. In vetero Onomastico: Rite, κατά νόμον.

Ibid. Et utrinque secus allegationibus examinatis etc.] Vide ad Act. 23. 35. et 25. 16. annotata.

Ibid. Civiliter sententia promeretur] Donatus ad 4. 6. Eunuchi: Violento civiliter resisti solet. Glossae: Civiliter, εὐτάκτως, χρηματικῶς, (an χρηματικῶς, i. e. decenter scribendum?) πολιτικῶς.

Ibid. Nec ad instar barbaricae feritatis, vel tyrannicae impotentiae damnaretur aliquis incautus] Maximus Tyrius 6. Dissert. Ἄλλ' εἰ μὲν δίκην ἐφείγομεν, ἠρδόμεθα ἂν τῷ δικαστῇ μὴ παρέχοντι ἑκατέρω ἐκ τῆς ἰσῆς τὴν ἀπολογίαν, ἀλλ' εὐκόπῃ τυράνῳ μᾶλλον ἢ δικαστῇ. Philo de Flacco: Μῆδ' λόγῳ μεταδόξ, ἀλλ' ἀκριτῶς καταδικάζον· εὐ τὶ ἔην τυραννίδος μῆτον ἐπάγγελμα. Bene autem barbaricam feritatem tyrannicae impotentiae iunxit. Apud Euripidem in Heraclidis: Οὐ γὰρ τυραννίδ' ὥστε βαρβάρων ἔχου. Nota et tyrannicum hic civili oppositum. Tertullianus Apologetico: Civilis, non tyrannica dominatio est.

Ibid. Barbaricae feritatis] Scriptor de excid. Hierosolymit. 5. 24. Et feritas barbaricae propter immanitatem.

Ibid. Nec in pace placida etc.] Re placida atque otiosa: ut Plautus Truculentus locutus. In eiusdem Menechmo: O facinum indignum et malum Epidamii cives, herum Meum heic in pacato oppido Luci deripierit! etc.

Ibid. Tam dirum seculo proderetur exemplum] Paternulus lib. 2. Volunnius etc. diri auctor exempli.

Ibid. Placuit salubre consilium] Supra lib. 3. His dictis applauditur. et 7. Talibus dictis universi omnes adensere. Πᾶσιν εὐ λέγειν ἔδοξεν, Heliodorus dixit. Adde quae ad Act. 5. 40. adnotata.

Ibid. Praeconis vocatu] Ita editi, et Cod. Oxon. In antiquioribus MSS. puto vocatu (i. e. boatu) scriptum, et inde in recentioribus τῷ vocatu manasse. Supra lib. 3. Praeconis amplo boatu, quo sensu lib. 8. Praeco dirrupti faucibus, et rauca voce saucius. Florid. 1. Praeco

cum Proconsule, et ipse tribunal assedit, etc. et quidem perdiu (lege perdius) stat, aut ambulat, aut perquam contentissime clamitat. Ibidem 3. de Tragoedis: Boando ravim purgant.

Ibid. Primus accusator incedit] Merito notatur Colvius, qui intendit reponebat. Infra heic: Incedit puella vultu honesta.

Ibid. Exemplo legis Atticae Martique iudicii causae patronis denunciat praeco, neque principia dicere, neque miserationem commovere] Quintilianus 6. 1. Athenis affectus movere per praecorem etiam prohibetur Orator, et 2. 17. Athenis quoque, ubi actor movere commiserationem vetabatur. Themistius 16. Orat. Τάχα οὐν οὐδέ μοι ἐπιτρέψασθε ἐπὶ πλέον προσημαίεσθαι; οὐδὲ γὰρ ἐν Ἀρείῳ πάγῳ ὁ νόμος ἐδίδου. ubi προσημαίεσθαι, est quod hic principia dicere.

Hesychius: Ἀναβάλλεται προσημαίεσθαι, sic enim legendum videtur. Virgilius: Per ambages et longa exorsa tenebo, ubi Servius: Prooimia longe repetita. Gellius 9. 15. Incipit mira celebritate in eandem hanc controversiam principia nescio quae dicere, etc. Huiusmodi quaedam extant hodieque sub Demosthenis nomine. Pomponius l. 1. ff. de Orig. iur. praefationes dicit. Habebant et principia sua citharoedi, ut ex Suetonio ad Taciti Annal. 16. 1. Lipsius notavit, adde in v. oim Hesychium: Miserationem commovere, est παθίζεσθαι. Plutarchus in de mor. virt. Τοδὲ ἵστῶρες ἐν ταῖς ἀγιστοκρατίας οὐχ ἔωσι παθίζεσθαι, vide Lucianum de Gymnasia.

Pag. 215. Compluribus mutuo sermocinantibus cognovi] Sic edi debuit, nescio an operarum incuria duae voces omissae.

Ibid. Quibus autem verbis accusator egerit, quibus rebus diluerit reus, etc.] Seneca Controvers. 6. 5. Omnia legitime peracta sunt: accusator suo loco dixit, reus suo respondit. In vetustiss. edit. accusator venerit, unde invenit, non male Beroaldus. Noster in de Mundo: Reus purgandi se necessitate, insectandi (i. e. invehendi) studio accusator venit. Praefero autem Florentini Cod. lectionem, urserit. Glossae: Urget, ἐπιέγει, etc. ἐπιέπειν. hoc Luc. 11. 53. δεινῶς ἐπέειν. Lectionem illam tantum non exhibent duo alii MSS. in quibus orserit exaratum.

Ibid. Ac prorsus orationes altercationes] Tertullianus Apologetico: Respondendi altercatione facultas pater. Glossarium: Altercatur, ἀνταποκρίνεται. Altercatio, etc. ἀντιρήσις, ἀμοιβητὸς λόγος. Iure autem post orationes altercationes posuit: post orationes enim habitas utrinque secus, solebant altercationes in iudiciis sequi, vide 6. 5. Quintilianum.

Ibid. Neque absens ipse opud praesepium scire potui, etc.] In Terentii Phormione: Sed me censen potuisse omnia Intelligere extra ostium.

[B b b 2]

intus quae inter sese ipsi egerint? Apud Suidam Quis in ἐπαγγέλλει, de Iustino: Οὐτε τοῖς πρᾶττομένοις ἐνεπιτάσσει ἰδὸς τε ἢν τῷ σπυλαῖω κἀειργμένον. Seneca Controvers. 1. 1. Quid inclusa feceris, nec quaerere debemus, nec scire possumus.

Ibid. [Veritatem criminum] Sic, τὸν τῶν ἀμαρτημάτων ἀλλήθειαν, lib. 3. Herodianus. Supra hic lib. 3. Quod plene verum crimen non diffitebor.

Ibid. [Fortuna et m. iudicii] Fortunam iudicii dixit et Instit. 10. 1. et Declam. 371. Quinilianus.

Ibid. [Confertae conspectu curiae] Glossae: Conferti, μεμετωμένοι. Glossae aliae: Μεμετωμένοι, factus, confertus. Florid. 3. Inter confertos homines, et supra hic lib. 9. Inter confertae multitudinis stragem. Bene et curiae conspectu, sic, Ὀψις πλέως, in Glossis conciliabulum redditur.

Ibid. [Vel certe noxiā conscientia sua deterruit] Lib. 3. At ego tunc temporis nihil amplius quam flere poteram, non tam mehercules truculentam accusationem intuens, quam meam miseram conscientiam.

Ibid. [Quae ipse finxerat, etc.] Phaedra apud Senecam: Quaeque ipsa demens pectore insano hauseram, Mentita finxi. Apud nostrum in Apologetico: Non instimule Crassus. servum suum, ipse haec potius etc. mentitus est. Hieronymus ad Furiam: Rumores turpissimos serunt: et quod ab ipsis egressum est, id ab aliis audisse se simulant.

Ibid. [Quod promississet grande silentii pretium, quod recusanti morsem sit comminatus] Vide supra pag. [hui. Ed. 278, a.] adnotata.

Ibid. [Haec etc. ad veritatis imaginem verberone illo simulata trepidatione perferente, finitum est iudicium] Valer. Maximus 6. 8. Quia verisimile videbatur, habita est voci fides. Ad imaginem veritatis perferre, est, Ψεῦδες πολλὰ λέγειν ἐτύμοισιν ὄμοια. Fictiones sub imagine veritatis expromere, Arnobius 5. dixit. Firminus 5. 12. Mathes. Faciet effractoros, fures: et qui mendacia sua umbra quadam veritatis soleant ornare. Additur, simulata trepidatione: quo nil potuit moralius dici. Virgilius de Simone: Prosequitur pavitans, et ficto pectore fatum, ubi Servius: Quasi pavitans. Idem ad Aeneid. 11. Sceleratorum est formidinem simulare. Dio Cassius de Narcisso Clandii liberto: Ἐπλάσσει ὡς σφαπτόμενον τὸν Κλαυδίου ὑπὸ τοῦ Σιλανῶ ἀποχειρισίᾳ ἰδῶν. (in somno nimirum) καὶ αὐτὸς τε εὐδὸς ὑπὸ τὴν εἴην ἐν τῇ εὐνῇ ἐστι ὄντι, ὑπὸ τρομος διηγνάστω.

Ibid. [Ad imaginem veritatis] Cyprianus Epist. 75. Ubi omnia, quamvis ad imaginem veritatis, tamen per Daemonem gesta sunt, et alibi: Expressa ad imaginem veritatis actione.

Ibid. [Insui culleo etc.] Solennis poena patricidii, quod crimen huic insonti iuveni obiectum. Iuvenalis: Et deducendum corio bovis in mare. ubi vetus Scholiastes: Culleo enim inseri (id est insui) consueverant, qui haec scelera tentarent. Idem ad ea, Cuius supplicium non debuit una parari Simia, nec serpens unus, nec culleus unus. Hoc ideo, quia patricidius in culleo clausis, ad poenam simia et serpentes iungi solebant. In sententiis Hadriani Imperatoris cum Glossariis a Vulcano editis: Ἐγένετο νόμος τις etc. col. 305. locus longior enim quam ut exscribi necesse. Glossae: Colleus, ἂ ταύριος ἀσπίς. Glossae aliae: Ἀσπίς ταύριος, culleum. Vide et l. 9. ff. ad leg. Pomp. de parricid.

Ibid. [Cum tam sententiae pares etc.] Nimirum, damnatoriae omnes. Ovidius Metam. 15. Lata est sententia tristis, et omnis Calculus immitem dimittitur ater in urnam. Pollux 8. 4. ubi de Iudicibus consentientibus: Ἰσας τὰς ψήφους ἔθεντο, ἴσας αἰ ψήφει ἠέχθησαν.

Ibid. [Quo semel conditis calculus, iam cum rei fortuna transacto, nihil postea commutari licebat etc.] Vide Florid. 1. sub ipsum finem. Iosephus humanum hunc morem alludens, Antiquit. lib. 9. Τὸ θεῖον κατ' αὐτῶν ψήφου ἠέχθη, ἢ οὐκ ἠκούσας ἂν τὰς ἄνων παύσσειεν.

Pag. 216. Mancipabatur potestas capitis in manum carnificis] Tacitus Annal. 3. Senex quoque Silani, ut tormentis interrogarentur, actor publicus mancipio acceperat. Onomast. vetus: Mancipio, ἐξ ἀνδραποδίζου, Hesychius: Ἐξ ἀνδραποδίζου, αἰχμαλωτίζου.

Ibid. [Unus et curia senior, prae caeteris compertae fidei, atque auctoritatis praecipuae medicus] Gellius 10. 17. de Democrito: Praeter alios venerandum, auctoritateque antiqua praeditum. Sallustius apud Servium Aen. 9. de Philippo: Aetate et consilio caeteros antebat. De fidei, vel compertae fidei medicis, vide supra p. [hui. Ed. 158, b.] notata.

Ibid. [Atque auctoritatis praecipuae]. Merito et auctoritatem tribuit, quem seniore vocaverat. Cicero in Catone M. Apex senectutis est auctoritas. Ibidem: Habet senectus, honorata praesertim, tantam auctoritatem, ut etc. Zeno Veronensis Serm. de Pudicitia: Creditur aetate, creditur auctoritati. Virgilius 11. Tum senior etc. ubi Servius: Cui ab aetate praestabatur auctoritas. Hinc auctoritatem longevam lib. 28. Ammianus Marcellinus.

Ibid. [Orificium urnae] Id est, ut infra hic in re alia, cooperculum, sic suana lib. 9. cistulae orificium. Graecis hoc urnae orificium κρημνος dicitur, vide Hesychium, Scholiastem ad Vespas Aristophanis, et 8. 5. Pollucem.

Ibid. [Haec ad ordinem perulit.] Nunciavit, Virgilius: Gnato manes perferre sub imos, ubi Servius: Ut filii Turpio nunciatur interitus. Supra

pra haec; *Haec ad veritatem imaginem verberone illo perferente.* Male ergo protulit in Fulvii MS. *Ad ordinem:* ad concilium. Glossae: *Βουλευτήριον, curia, ordo.*

Ibid. *Quod aetatis sum vobis approbatus etc.]* Chilo apud A. Gellium 1. 3. *Dicta factaque mea in aetate longa pleraque omnia non fuisse poenitenda, forsitan vos sciatis etiam.* Glossae: *Εὐδίκμος πᾶν, probatus, Pro quod aetatis, malim, quod adhuc aetatis scribi, vide elegantissimum Hadriani Cardinalis de Sermone Latino libellum.* Apud Suetonium Domitianus ad Senatum: *Usque adhuc certe animum meum probatis, et vultum.*

Ibid. *Nec patiar falsis criminibus petito reo etc.]* Infra hic: *Non patiar etc. non patiar contra fas de innocente isso vos iuvene supplicium sumere.* Auctor Dialogi de Oratoribus: *Non inauditum et indefensum seculum nostrum patiar hac vestra conspiratione damnare.* Apud Senecam *Controvers. 7. 1. Ignosce si diligentior sum, cum videam hominem tunc facile damnari.*

Ibid. *Nec vos, qui turbarum adstricti iudicatis, etc.]* De hoc more iam alii. Apud Lucianum in *Stoae defensione* Indices alloquuntur: *Ταῖς γὰρ τοῦ ὄρου μνημονεύσαντες, ψιφίσασθε τὰ εὐρεμα.*

Ibid. *Inductos servuli mendacio] Oxon. servilli.*

Ibid. *Ipse non possum, calcata Numinum religione etc.]* Sacerdos apud Quintilianum *Declam. 323. Nec religionis meae dissimulare quae acciderunt, me sinit ratio.*

Ibid. *Ut res est, de me cognoscite] Terent. 2. 1. Adelphi. Id quod res est, ubi Donatus: Id quod verum est. Supra lib. 4. Res denique ipsa sermoni meo fidem dabit.*

Ibid. *Mecum olim convenerat] In MSS. et editis nonnullis male, Me non olim c. supra lib. 2. *Mecum iandudum gratia praenio pepigit etc.**

Ibid. *Quod aegroto cuidam dicebat necessarium, qui morbi inextremabilis vetero vehementer implicatus, etc.]* Plinius 2. 63. de veneno loquens: *Ita miserita (Natura) genuit id, cuius facillimo haustu, illibato corpore, et cum toto sanguine exstinguemur, nullo labore, sitientibus similes.* Proprie autem morbo implicatus. vide pag. 81. ad Apologiam notata.

Ibid. *Vitae se cruciatus subtrahere gestire] Hippocrates in Praeceptionibus etc. *Οἱ νοσούντες δὴ τὴν ἀλλογενὴν διάθεσιν ἀπαυθύνοντες, ἐαυτοῦς σὺν ζωῆς μεταλλάσσουσι.* Supra lib. 8. *Aerumnabili se vitae subtrahere etc. decrevit.* Et unde scribitur an et ita isto loco scribendum? *aerumnabilis* (inquam) *vitae* etc. dilucior certe vulgata lectio quam pro Appuleii consuetudine.*

Ibid. *At ego perspicuus malum istum verberonem blaterantem] Scriptor vetus apud Fulgen-*

tium: *Ni ego te blaterantem aspicerem, etc.* Hesychius: *ἄλληλίζειν: ἄλλως καὶ ἄλλως λέγειν.* Themist. *Orat. 3. de Calumniam loquens: Ὅψι: ἰλιγγιάσαι καὶ λυγίζομένον, καὶ βατταρίζουσαν.*

Ibid. *Causificantem, certusque aliquod molitri flagitium] Servius ad Aeneid. 4. de Didone: *An perplexa locuta est, ut solent mali aliquid molientes? Onomasticon vetus: Causificor, αἰτιολογούμαι.**

Ibid. *Certusque aliquod molitri flagitium] Lib. 8. *Procul dubio nescio quod sceleris gestiens.**

Ibid. *Ne forte aliquis istorum etc. aureorum nequam vel adulter reperiat etc.] Tertullianus in de Poenitentia: *Qui venditavit, prius nummum quo paciscuntur examinavit, ne sculpsit, ne rusus, neve adulter, etc.* Hinc *minae perperae*, Plauto in *Trucul. vide I. 20. Arriani in Epictetum.**

Ibid. *In hoc ipso sacculo conditos eos annulo tuo praenota] Sic in I. 1. §. 3. ff. de usur. et fruct. Pecuniam obignatam deponere, et, ἐν ταῖς σφραγίστις θυλάκις 9. 5. apud Tobiae Scriptorem. Glossae: *βαλλάντιον, sacculum, sacculus. Asconius in Ver. 2. Pro censu privato, loculos, et aream, et sacculum dicimus.* Hesychius: *Σάκελλα, ὅπου τὸ χρυσίον τίθεται.* Aristophanes *Thesmophor. Σακκίον ἐν ᾧ ἀργύριον ταμιεύεται.**

Ibid. *Donec nummulario praesente comprobentur] Glossarium: Τραπεζίτης, nummularius. Donatus ad I. 2. Phorm. Prius qualitas, deinde numerus pecuniae spectari solet. Basilius Homil. in Avarit. *Τὸ νομίματος ἐπιγινώσκεις τὸ χάριγμα, καὶ τοῦ δοκίμου διακρίνεις τὸ κίβδηλον.* In Colloquiis Graecis veteribus: *Δοκίμασον. Ἐδοκίμασα. Καθὼς ἔλαβες, δοκίμου ἀπέδοξ.**

Ibid. *Iussi de meis aliquem curriculum taberna promptum adferre] In Apologia: Iussi curriculum iret aliquis, et ex hospitio meo Mercuriolum afferret. ad quem locum vide olim notata. Servo apud Plautum *Mostel. herus: Curriculum adi.* Onomasticon vetus: *Curriculo, δρομαίως.* Hesychius: *Ἐπιδοκίμαζον παρέργως, (lege, aut περιέργως, aut μη παρέργως) κατὰ σπουδὴν.* Helladius apud Phorium de servis loquens: *Ἐκάλου (αὐτόν) καὶ ἀπὸ τρόπου, Παρμένωνα, καὶ Πιστόν, καὶ Δεβύωνα.**

Ibid. *Videat, et suum sigillum recognoscet] Ulpianus l. 4. quemadm. testam. apoc. *Practoris id officium est, ut cogat signatores convenire, et sigilla sua recognoscere.* adde l. 1. §. 2. eod. l. 3. §. 9. de tabul. exhib. et quae olim ad Apologiam pag. 192. adnotata.*

Pag. 217. *Iugens evinde verberonem corripit trepidatio, et in vicem humani coloris succedi pallor, etc.]* Apud Quintilianum ille *Declam. 17. etiam in veneni argumento: Focinus, me ta-*
[B b 3]

cente, non pallor, non est confessa trepidatio, etc. Seneca 97. Epist. Proprium est nocentium, trepidare. Prudentius: Et depressa tremis languens manus, et color albus.

Ibid. Et in vicem humani coloris succedit pallor infernus] *Hec, quam difficile est crimen non prodere veluti Infernus pallor, ut in illis, Voltoque per artus li Strigis color.* Maximianus: Inficit ora Pallor, et exanguis fumerisque color. quo et spectat apud Sidonium, facies veluti umbrae moestificata larvalibus.

Ibid. In vicem humani coloris succedit pallor] Apud Quintilianum in Declamationibus: Et in vicem legis ira succedit.

Ibid. Perque universa membra frigidus sudor emanabat] Vide supra [hui. Ed. p. 153, b.] notata.

Ibid. Tunc pedes incertis alternationibus commovere] Seneca Epist. 95. Incerti labantium pedes. Pollux 3. 13. Περιβάδων, ἐστὶν τὸ ὑπαλλάξαι τοῦς πόδας. ubi malim ἐπαλλάξαι scribis. μῆρῶν ἀπρεπῆς ἐπαλλάξαις, apud Plutarchum in de audiendo.

Ibid. Modo hanc, modo illam partem scalpere capitis] Sisenna apud Sospitrum: Quid nunc os tuum scalpis? quid tergiversaris? etc.

Ibid. Et ore semiclauso balbutiens, nescio quas affanias effutire] Sidonius 4. 12. Quanquam esset trepidus et sternax, et prae reatu balbutiret. In l. 10. §. 5. de quaestione. Ex sermone et ex eo qua quis constantia, qua trepidatione quid dicat, etc. quaedam ad illuminandam veritatem in lucem emergunt. Petronius: Obstupuerat supplicii metu, nec quid in re manifestissima diceret, inveniebat. Tacitus Annal. 15. Non vox adversum ea Fenio, non silentium: sed verba sua praepediens, et pavoris manifestus, etc. Huc spectant ea Glossarii: Trepidat, titubat, σφάλλαται, πταίει, βαυβαίνει, et Hesychii: Ἐλίσσαν, πλέκων, ψευδόμενος, οὐκ ἐπ' εὐθείας λέγων, etc. Sic, varia prae timore loqui. lib. 18. apud Ammianum Marcellinum: et Herodotum L. 2. πλανῶνται ἐν λόγῳ, καὶ μὴ τῆν ἀληθῆν λέγουσιν. Ait, ore semiclauso etc. sic, ore semiclauso loqui, Interpres Ecclesiae Smyrnenis Epistolae ad Polycarpum. et, semiclausam huc et illuc voluntatem iactare, Confess. 8. D. Augustinus.

Ibid. Ut eum nemo prorsus a culpa vacuum merito existimaret] Prudentius: Pallor in ore Conscius audacis facti, dat signa reatus. Horatius: Ora pallor albus inficit. ubi Scholiastes: Velut qui conscientiam peccati monstraret. Infra hic: Antequam trepidatione aliqua etc. daret malae conscientiae suspicionem, etc. Cicero in Partit. Orat. Est etiam genus argumentorum aliud, quod ex facti vestigiis sumitur: ut, reatum, clamor editus, titubatio, permutatio colo-

ris, oratio inconstans, tremor, etc. Idem 3. Cautilinaria: Ac mihi quidem, cum illa certissima visa sunt argumenta atque indicia sceleris, tabellae, signa, manus, denique uniuscuiusque confessio: tum multo certiora illa, color, oculi, vultus, taciturnitas, etc. et in pro Cluentio: Timor eius, perturbatio, suspensus incertusque vultus, crebra coloris mutatio, quae erant antea suspiciosa, haec aperta ac manifesta faciebant. Themistius de civitate turbata et suspensa: Ἐπαλλο μὲν αὐτῆς ἡ καρδία, ἐθάρμυνη δὲ ἡ Φωνή κρύπτειν δὲ ἐπιχειροῦσα τὸ δέος, ἐξελέγχετο ὁμῶς ὑπὸ τοῦ πάθους, ἀλλοχρούσα τε, καὶ ἀδημονοῦσα, καὶ ἀπρεπῆ συνεχόμενη. A culpa vacuum heic, ut apud Gellium 2. 23. a dignitate et gratia vacuum; Accium in Chrysippo, A tellis vacuum; Ciceronem ipsum Verr. 6. Ab his rebus etc. vacua atque nuda.

Ibid. Sed revalescere rursus astutia etc.] Ad more naturae recurrit Damnatos, fixa, et mutari nescia. Auctor ad Herennium 4. Conturbatur sane, sed tamen a vitio naturae non recedit.

Ibid. Constantissime negare] Iuvenalis: Quin aspice quanta Voce neget, quae sit ficti constantia vultus. Tertullianus in Apologetico: Malefici deprehensi trepidant, accusati negant. Quintilianus Declam. 321. Faciendi scelera consilium non unam viam intuetur, ut ad summam cogitati inchoatque perveniat: sed illam alteram, vel magis necessariam, ut quod commisit neget. et Declam. 328. Cauta sunt scelera, et circumspicita: nec enim quisquam est etc. tam inutilis sibi, ut non ista committat proposito negandi. Apposite ad verberonem istum Donatus ad Terentium: Primus metus admittit consilium, sed recognitio reddit confidentiam. Eun. 5. 2.

Ibid. Ministeria publica] Sic vocantur etiam in l. 1. ff. de serv. fugit. Noster lib. 9. publicos ministros dixit, et lib. 3. magistratum ministros.

Ibid. Nec rota vel eculus, more Gracorum tormentis eius apparata, iam deerant] Non tempero mihi, quin, quod alibi, et heic faciam, id est, linguae proprietates illustrem: quas inter, ad vocem apparari, ubi de supplicio agitur, adverti velim. Ovidius Met. 3. Instrumenta necis, ferrumque ignesque parantur. Ammianus Marcellinus lib. 14. Intendebantur equulei, micosque parabat carnifex et tormenta. Quintilianus 9. Declam. Fremebant omnia apparatu mortis. Cyprianus in de duplici martyrio: Candentes laminas, ferrum et ignem, reliquumque carnificinae apparatus. Sic, mortis apparatus Scriptor de excidio Hierosolym. 5. 53. quem vulgo Hegepsippum vocant, Seneca Controvers. 2. 5. Explicantur tyrannicae crudelitatis adversus infelicem feminam apparatus. Habet et: emphasis suam,

suam, tormentis apparatus eius. Donatus ad Andr. 4. 1. Apparari cum dativo casu, semper cladem et perniciem significat. et ibidem ad 4. 2. Apparari, ad horrorem et timorem refertur: et casui dativo subiunctum, cladem ac perniciem significat. Virgilius: Cui fata parent. ubi Servius: Cui mortem praeparat.

Ibid. Sed obfirmatus mira praesumptione, etc.] Stabilivimus iam supra pag. [hui. Ed. 327, a.] lectionem istam, contra summae eruditionis Virum Nicololum Fabrum, qui, et heic, et lib. 8. contendebat myrrinam legendum. Praesumptione obfirmari heic, est quod Ulpianus in l. 27. §. 5. ff. ad leg. Jul. de adult. obdurari vocat. Plutarchus in Apophthegm. ἐμμένως βασάνους ὑπομένειν. Aelianus Var. 2. 4. ἐγκαρτερῆν καὶ ἐκάλειν ταῖς βασάνοις, sic, patientiam, sive duritiam tormentorum, in l. 1. ff. de quaestione. idem Ulpianus dixit. Apud Quintilianum ille Declam. 11. Levat omnes cruciatum, omnem dolorem, praeparata mentem composuisse patientia: fallitur quisquis humana tormenta sola nominum atrocitate metitur, nulla poena est, nisi invito, non habemus ullum nisi ad impatientiam dolorem.

Ibid. Nullis verberibus etc. succubuit] Glossarium: Καρτερικὸς ἐν πλῆγῶν, triverbero.

Ibid. Nullis verberibus, ac ne ipsos quidem succubuit igni] Tacitus Annal. 15. de Epichari quadam: Illam non verbera, non ignes etc. pervicere, quin obiecta denegaret. Calanus de Gymnosophistis suis, apud Philonem, lib. 8. πᾶς ἰσχυρὸς ἐλεῦθι. Πῦρ, μεγίστους τοῖς ζωσὶ σώματι πόνους καὶ φθορὰν ἐργάζεται, τοῦτου ὑπερῶν ἡμεῖς γινόμεθα. Idem apud Clementem Alexandrinum Stromat. 4. Πῦρ ἀνθρώποις μεγίστον καλοστέριον, τοῦτου ἡμεῖς κταφρονούμεν. Lactant. 5. 12. de Christianis: Pueri et mulierculae tortores suos taciti vincunt: et exprimerent illis gemitum nec ignis potest.

Ibid. Poenam noxii facinoris evadere] Supra lib. 9. Quasi possent tanti facinoris supplicium evadere.

Ibid. Dabo enim rei praesentis evidens etc.] Lib. 2. Dabo vobis innumeratae veritatis documenta perlicida.

Ibid. Nec meae sectae credendum convenire etc.] Lib. 6. Nec sectae collegii, etc. ac ne meae quidem modestiae congruit, etc.

Ibid. Nec exitio, sed saluti hominum medicinam quaesitam esse] Tale Plautinum illud, suspirandum rei servandae, non peridunda conditum est.

Ibid. Sed saluti hominum medicinam quaesitam esse] Iulianus 26. Epist. Τὴν ἰατρικὴν ἐπιστήμην αὐτηριάζω τοῖς ἀνθρώποις τυγχάνειν, τὸ θναρῆδες τῆς χρείας μαρτυρεῖ. Hippocrates de Medico loquens, in Praeceptionibus: Σώζω,

οὐκ ἀλλοίωθ' Φύσιν. ubi putem ἀπολλῶν scribendum. Lex 1. ff. de extraord. cognit. Medicorum quoque eadem causa est quae professorum, nisi quod iustior: cum hi salutis hominum, illi studiorum curam gerant. Marcellus, ubi de medicamentorum compositione: Ne fallare vide, ne quae sunt parva saluti, vestat in exitium non solers cura medentis. Cicero in de Aruspice, respons. de P. Clodio: Quales hunc carnifices habere putamus, qui etiam medicis non ad salutem, sed necem utatur?

Ibid. Vereus ne etc.] Ita veteres corruptam lectionem, recte Beroaldus emendavit, Iustinus 12. Vereus ne haec opinio etc. supra hic lib. 7. Verentes cibariis suis.

Pag. 218. Dedit, non venenum, sed somniferum mandragorae illud] Cuius inter venenur ac soporem vis media est. Frontinus 2. 5. Seneca in de Benef. 3. 24. de Domitii servo: Promisit, (venenum Domino) et medicamentum innocuum ei dedit: quo cum sopitus esset, etc. Onomast. vetus: Somnifer, ὑποφόρος. Oxoniensis codex, vulgatis elegantius multo, particulam negativam expungit. Q. d. melius iste: dedit venenum quidem, at soporiferum, non mortiferum: quale hic fureifer expectavit, sic supra 7. et 8. venenum soporiferum habuimus. Venenum esse ἐκ τῶν μέσων quid opus indicare? τὸ illud abundat, ut infra statim, et centies in Appuleio.

Ibid. Graveodin's compertae famosum] Hesiarchus: 'Τρωτικὸν' ὁ κωνδραγίρας. Pollux 2. 4. ubi de capitis affectibus: Καρρηβάρια, καὶ καρρηβαρικὸν ποτὸν, ἢ βῆγμα.

Ibid. Et morti simillimi soporis efficax] Philostratus 2. 14. Ἔστι δὲ καὶ φάρμακα ὕπνου κωνχανεμένα τοῖς ἀνθρώποις, ὧν πικρότες τε καὶ ἀλειψάμενοι (melius ἢ καὶ ἀλειψάμενοι) κινεῦσθαι, ἐκτείνοντες ἐκτατοῦς ἕσπετος ἀποθύσκοντες.

Ibid. Certum extremas poenae, quae more matorum in eum competit, etc.] Suetonius de Nerone: Perlatos a cursore Phaonti (sic legendum, non Phaontis) codicillos praeripuit, legitque se hostem a Senatu iudicatum: et quaeri, ut puniretur more matorum: interrogavitque quale esset id genus poenae, et cum comperisset nudi hominis cervicem inseri furcae, corpus virgini ad necem caedi, conterritus, duos pugiones quos seculo tulerat, arripuit, etc. Apud Nostrum autem eventus rei satis evidenter monstrat, extremas poenae nomine poenam crucis intelligi: cui tamen, ex moribus Romanorum, fortasse flagellatio praevia.

Ibid. Si vere morte praeventus est] Mutavit qui non intellexit, in praeventus est. supra lib. 9. Praeventus vulneribus. ad quem locum p. [Ed. Pric. 206.] notata vide.

Ibid. Ad istum modum senioris adorante placentis,

cuit, et itur confestim etc. ad illud sepulchrum etc.] Heliodorus 2. Ἐπινηθή ταῦτα, καὶ ἰδόμεναι γίνεσθαι, καὶ ὀρμίσαντες ἐπὶ τὸ στομίον τοῦ σπυλαίου, etc.

Ibid. Sepulchrum in quo corpus pueri depositum iacebat] Florid. 4. Iacens homini, ac prope deposito vitam attulit. Artemidorus 2. 24. Ὁ ἀπεθανὼν, εἰς τὴν γῆν κατατίθεται. Hinc explicata Hesychem: Κεμήλια, τὰ ἀπέθνητα χρέματα, ἀπὸ τοῦ κέσσειν καὶ τὰ ἐν παραθέσει. (i. e. deposita.) μεταφερτικῶς δὲ ἐπὶ εἰματί τίθεται, ubi εἰμαί inderige πτώμα, quod in capulo, vel in terra deponitur.

Ibid. Nemo de curia] Eorum qui curiales erant, qui et decuriones dicitur: quia scilicet civilia munera procurabant et exsequebantur. Isidorus Orig. 9. 4.

Ibid. De optimatibus nemo] Glossarium: Optimates, πρωτοπολίται.

Ibid. Cooperculo capuli] Capulus, quod corpus capiat: inquit Servius ad Aeneid. 11. Eundem verbis praecedentibus emenda: Pheretrum locus ubi mortui feruntur, et est Graecum nomen, etc. nam Latine capulus dicitur, scribe, Pheretrum, locus est ubi mortui feruntur.

Ibid. Eumque complexus artissime] Supra lib. 2. Et conversum amplexus osculatur artissime.

Ibid. Verbis impar praesenti gaudio] Pacatus Panaegyrico: Animos nostrorum subitis affectibus impaves, perinde laetitia ac dolor, si deprehendat, externat. Putabam viribus in Appuleio scribendum, ob haec Alcimi Aviti: Par est decrescat facultas virium, crescente materia gaudiorum, maturius re perpensa, nil muto. In fragmentis Floridorum: Laetitia faciundiae obstrepsit. Philo lib. Quis rerum divin. haeres. Ἐπιστοιμίζουσιν ὡς αἰ σφῆδρα λῦσαι, καὶ ὑπερβάλλουσαι χαρὰν. Infra heic 11. Haerebam tacitus, animo meo tam repentinum tamque magnum non capiente gaudium.

Ibid. Feralibus amiculis obstrictus] De Lazzaro Nonnus: Ἐκ ποδῶς ἄχρι καρηνῶ ΣΦιγγόμενον πλινκτῆσιν ὄλον δέμας εἶχε κεραιαίς, ubi σΦιγγεῖσαι, est quod heic obstringi. De infante in matris utero (apud Photium) Nilus: Τὸς παρὲ τῆς φύσεως σπαργάνους ἐνευλημῆνας, προσέβαλε νεμρῶ δέδεμένῳ. Pro obstrictus (quod inter tot alia debemus Colvii incogitantiae) legendum cum MSS. et vet. edit. instrictus, sic, corpus strictum linetis, (feralibus nempe), Auctor de cardinal. Christi operibus, cum Cypriano excusis. Instringē autem, ut incogi, incognoscere, inconcupiscere, et similia in Appuleio plura. Amicula feralia heic, quae Luc. 24. 12. Ioh. 20. 6. ὀδύνα.

Ibid. Procedit in medium nuda veritas] In Apologia: Dissectum mendacium est, etc. veritas

olim intersersā, nunc se effert, etc. ad quem locum confer olim notata.

Ibid. Servus vero patibulo suffigitur] Servius ad Aeneid. 3. Servos patibulis suffixerunt, hinc Philip. 2. 7. post, μορφήν δούλον λαβῶν, sequitur, ὑπήκοος μέχρι θανάτου, θανάτου δεστανῶν. Appianus Alexandrinus Civil. 2. Ὅσοι βεβρότοντες ἔσαν, ἐκρεμάσθησαν.

Ibid. Et omnium consensu, etc.] In Apologia: Ut omnium adensus declaravit. Ibidem: De omnium consensu rus diu ablegatus. Gellius 18. 3. Consensu petiitque omnium.

Ibid. Illius quidem senis famosa atque fabulosa fortuna] In Oxon. et Lipsii MS. famosa atque favosa fortuna. unde miro acumine quidam, favosa et fellosa fortuna. Vulgatum bene retinet et explicat Beroaldus. Παράχρησις isti non aliena illa Gellii 15. 16. Milo etc. exitum vitae habuit miserandum et mirandum.

Pag. 219. Momento modico, imo puncto exitio] Plinius Panaegyrico: Quod momentum, imo quod temporis punctum, etc.?

Ibid. Post orbitatis periculum] In Notis Valer. Probi: ORB. PAR. orbati parentes.

Ibid. Talibus fateram fluctibus volutabar] Catullus: Accipe quis mersor Fortunae fluctibus ipse. Nicetas Choniates in Alexio Commeno: Κακὸν ἐπὶ κακῷ προσβάλλει, καὶ κῆμα (ὁ φασιν) ἐπὶ κῆματι ἐπιουλύνεται. Sic, βίον πρικοῦλας, Libanius in de Vita sua: εὐκυμένης ζῆματα, Synesius in Epistolis: et τύχης κῆμας χεϊμάζεσαι, lib. 6. Nicephoras Gregoras.

Ibid. Tribuni sui praeprocto debitum sustinens obsequium] Apud Quintilianum 3. Declam. Aequum est Tribuno militum parere. Ibidem: Tribunus fuit, et hic miles fuit. hoc dicit: cui parere caligant lex iubet, etc. Pollux 1. 10. Onomastici: Στρατιῶτου δὲ ἔπαινος, εὐπειθής, πειθαρχικός, πειθύνος, κατόνκος, ὑπήκοος. Pro sustinens, (incepta lectione) ad Matth. 8. 9. monui sistens scribendum. Supra hoc ipso libro: Utcumque debitum sistens obsequium.

Ibid. Literas ad magnum scriptas Principem Romam versus perlaturus, etc.] Ovidius: Militis officium longa est via. Amor. 1. Magnus Principem etiam Ammianus 22. Imperatorem Romanum vocat, fortasse Appulium imitatus. Iulianus Misopagone: Κέκτημαι αὐδὲν, καὶ ταῦτα. ΒΑΣΙΛΕΥΣ ἐκῶσαν ΜΕΓΑΣ.

Ibid. Duobus servis fratribus] Et fratribus et sociis, ut ex sequentibus et Luciano apparer. Duplici ergo ratione fratres: cum et societas in se ius quodammodo fraternitatis habeat. l. 63. ff. pro socio.

Ibid. Pistor dulciarius] Firmicus Mathes. 8. 11. Pistores dulciarios, vide Colvium et Beroaldum,

Ibid. Qui panes et mellita concimabat odulia] De

De tali Martiali: *Mille tibi dulces operum manus ista figuras Exstruit: huic una parca laborat apis.* Celsus lib. 2. de opere pistoris: *Ex frumento, adipe, melle, caseo constat.*

Ibid. *Qui sapidissimis instrumentis succuum pulmenta condita, vapore mollitat*] De Sophista quodam Dissert. 7. Maximus Tyrius: *Τὰ ὄψα καὶ τὰ στήλια ἡδυσμάτων συμμετρίαις, καὶ κράσεσι, καὶ ποικιλίαις, καὶ τῇ διὰ πυρὸς ὁμιλίᾳ, αὐτὰ ἑαυτῶν προσφώτατα* (melius προσφώτατα) *ἕνωσι παρασκευάζε.*

Ibid. *Vitam sustinebant*] Terentius 3. 4. Adolph. *Familiam sustentat.* ubi Donatus: *Hoc verbo tenuis victus ostenditur.*

Ibid. *Meque ad vasa illa compluria gestanda etc.*] Sallustius Iugurth. *Conquirit ex agris quam plurimum potest domiti pecoris, coque imponit vasa cuiusque modi.*

Ibid. *Quae Dominis regiones plussulas pererantibus etc.*] Ut solet illa hominum natio. Lib. 1. negotiatori ille: *Rhegiensis sum*, etc. melle, vel caseo, et huiusmodi cautionarum mercibus Thessaliam, Aetoliam, Baeotiam ultero citro discurrens, ad quae verba vide pag. [hui. Ed. 145, a.] notata. Hesychius: *συνέμπορος* σὺνδοσι.

Ibid. *Post opiparas coenas, carumque splendidissimos apparatus*] *Ἐν δὴ δούσι*

Ibid. *Largissimas reliquias*] Cuiusmodi lib. 2. honestas reliquias vocat. Supra lib. 7. *Largissimae coenae reliquit rapinisque.*

Ibid. *Crustula*] Horatius: *Ut pueris olium dant crustula blandi Doctores.* Scholiastes Iuvenalis: *Crustula, species operis pistorii.* *Ψωμοπωλας*, talium venditores vocat Balsamo ad Canon 7. 6. Syn. in Trullo. Oxon. male, *crustu'as*, vide quae ex Servio supra [hui. Ed. p. 395, b.] notata.

Ibid. *Lucunculos*] Ita Scaliger et Turnebus, quos ad Fesum et Advers. 18. 20. consule, nec non ad Nonnium Marcellum Dionys. Gothofredum. In vet. edit. *incunculos*, vide Beroaldum.

Ibid. *Nec enim tam stultus eram, tamque vere asinus, etc.*] Supra lib. 4. *Apud mea non inaequaque ferina praecordia.*

Ibid. *Ut dulcissimis illis relictis cibis coenam asperrimum foenum*] Aut, cum mure Horatiano, *Essem ut ador, loliumque dapis meliora relinqueris.* In Milite Plautino: *Mivum esse lolio victitare te, tam vili tritico.* In paroemiis Graecis: *Οὐδέ τις κρέως παρόντος ἐσθίει ἔθμον.* Plutarchus in *περὶ Ἐθνομίας*: *Οἰκίτης τις ἐρωτηθεὶς ὅψ' ἑτέρου τί ποιοῦντα τὸν δεσπότην καταλέλοιπεν, ἀγνώων (ἔφη) παρόντων, κακὸν ζυτοῦντα, καὶ γὰρ οἱ πολλοὶ τὰ χρηστὰ καὶ πόσιμα τῶν ἡδῶν ὑπερβαίνοντες, ἐπὶ τὰ δυσχερῆ καὶ μοχθηρὰ πρέχουσιν.*

Ibid. *Asperrimum foenum*] Apud Plautum

Capt. 1. *Asper meus victus sane est.* et ibidem 3. *Ad coenam asperam.*

Pag. 220. *Partes opimas q. devorabam*] Arnobius 7. *Pinguibusque se daphnis, atque opimis interficiunt cibis, ubi forsitan inferciunt scribendum.*

Ibid. *Et rancidiora seligens; abligurribam dulcisa*] Apud Terentium ille 4. 2. Adolph. *Unumquodque quod quidem erit bellissimum, Carpanum.* Donatus ad Eiusdem Eunuchum: *Ligurire dicitur, qui etc. multo fastidio suaviora quaeque degustat.* De ape Homil. 22. ad Antiochenos Chrysostomus: *Ὁ δὲ πάντα ἐκλέγει, ἀλλὰ τὰ χρεῖσιμα λαβοῦσα, τὰ λοιπὰ ἀφίρει.* Oxon. MS. et vet. edit. omnes, *incuidiora eligens.* quae, si τὸ *dilibia* permiserimus, parum commoda lectio. Tam nec altera illa, non nisi unius Lipsiani codicis (quod sciam) auctoritate fulcitur.

Ibid. *Tandem denique rupta verecundia etc.*] Lib. 4. *Tandem denique asinali verecundia ductus, etc.* et 2. *Tandem denique devorato pudore.* i. e. ut hoc loco, *verecundia rupta.*

Ibid. *At istud iam neque aequum, ac ne humanum etc.*] Arnobius lib. 7. *Humanum est istud et rectum? aut aequitatis alicuius in aestimatione ponendum?* etc. Noster in Apologia: *Hocine verum (i. e. iustum) fuit? hoc, non dico, pius, sed saltem humanum?* etc.

Ibid. *Fidem minuire*] Delenda censeo, quae nec Oxon. nec duo alii MSS. agnoscunt. Invidi autem iam locum Ciceronis qui retinenda clamat: *Aequo perfidiosum et nefarium esse fidem frangere, quae continet vitam: et pupillum fraudare, qui in tutelam pervenit: et socium fallere qui se in negotio coniunxit.*

Ibid. *Partes electiores*] Petronius, ubi et convivium describit: *Et res electibiles etc. agredimur.*

Ibid. *De reliquis aequam vindicare divisionem*] In Adolph. Terentii: *Curem aequam uterque partem.* ubi Donatus: *Aequam quasi fratris particeps.*

Ibid. *Possumus, omnia quidem caetera, fratres manere*] Suidas: *Τ' ἄλλα καὶ Φιλώμεθα, λεγόμενον τὶ, εἶν' Τ' ἄλλα καὶ Φίλοι ὄμεν.*

Ibid. *Ab isto tamen nexu communionis discedere*] Glossarium: *Κοινωνίαν διαλύω, dissocio.* In alio Glossario: *Socius, κοινωνός, ἐμπορία, lege, κοινωνός ἐμπορίας.*

Ibid. *Nam video in immensum damni procedentem querelam*] Apud Petronium ille: *Ascyllite, intelligo convenire nobis non posse: itaque communes sarcinulas partiamur, ac paupertatem nostram privatis quaestibus tentemus expellere.*

Ibid. *Subiicit alius, laudo istam tuam mehercules etc. constantiam*] *Alium pro altero,* et

[Ccc]

COM

constantiam pro audacia vel impudentia. ut multoties hoc in Scripto, ponit.

Ibid. *Querivanianam*, quam dicitissime sustinens, tacitus ingeniosam]. Hoc est quod Iacobi 5. 9. *σπενάξειν κατά τίνος*. ubi notata qui voluerit vident.

Ibid. *Sed bene*, quod utrinque secus sermone prelatio etc.] Ita aliquid per fratrum in Quintiliano 321. Declam. Hoc primum velut mentium animique tentati veneno sumus, sed Dii melius: neque longum istud fuit, neque quidquam ex eo secutum quod emendari non possit. Sirachides 20. 1. *ὄς καλὸν ἐλέγξει, ἢ θυμοῦσι κρυπταῖν* vide et 9. 17. Levitici. In Hecyra Terentiana ille: *Haud ita docet, si perpetuam vis esse affinitatem hanc, Celare te iras, si quid peccatum a nobis, profer: Aut ea refellendo aut purgando vobis corrigemus*. Alexander apud Q. Curtium L. 7. *Nisi quae delata essent excussissem, valde dissimulatio mea suspecta esse potuisset: sed satius est purgatos esse quam suspectos. cogitate neminem absolvi posse, nisi qui causam dixerit*.

Ibid. *Ne silentio procedens simulat etc.*] Ovid. *Sed nunquam dederis spatiosum tempus in ira, Saepe simulatas ira morata facit*. Tacitus Histor. 3. *Inde graves simulatas, quas Antonium simpliciter, Mucianus callide, eoque implacabiliter, nutrebat*. Cicero Vert. 7. *Tacitate magis et occultae inimicitiae timendae sunt, quam indicatae et aperta*. Chrysostomus Homil. 15. in Epist. ad Ephes. *Εἰ δὲ καὶ χωρὶς κραυγῆς αὐτὰ (ἀμνησμένου ἔργα nempe) ποιῆς, καὶ ἔνδον τρέφεις τὴν πυρᾶν καὶ τοὺς ἄνθρακας, τί τὸ ὄφελος τῆς σιγῆς, ἢ οὐκ οἶδας ὅτι αἱ πυρκαϊαὶ μάλιστα εἰσι χαλεπώταται, ἅπτερ ἂν ἔνδον τρέφονται, μὴ φαίνονται τοῖς περιεστηκόσιν ἐκαστοῖς, καὶ τραύματα, ἅπτερ ἂν μὴ εἰς τὴν ἐπιφανείαν ἐξανθήσῃ, καὶ πυρῆσι ὅσοι τὰ ἐντόσθια καίνοντες*; etc. Philo de Iosephi fratribus: *Τὰ μίσος οὐκ ἐξελάλου, ἀλλ' ἐν αὐτοῖς ἐπαμύνομον' ὅθεν σικότως ἀργυλεύατορον ἐφύετο*.

Ibid. *Deierant uterque etc.*] *Deierare*, valde iurare. Donat. ad 2. 3. Eunuchi et 5. 1. Hecyrae. Schoppius ex MS. uterque, male. supra 1. de duobus: *Utrique comites*.

Ibid. *Debere cunctis artibus communis dispensatū latronem inquiri*] Claudianus: *Animosque ligant commercia damni*. In Oxon. melius, *inquirere*. In verbis communis disp. latronem, loquendi duo genera (ut et alibi) permiscuit.

Pag. 221. *Liberatibus coenis inescatus*, etc. *corpus obesa pinguitie compleveram*] Vide 23. 20. Ezechielis. Apud Petronium ille: *Quotidie magis magisque superfluentibus bonis saginatum corpus impleveram*.

Ibid. *Arvina succulentā*] Cyprianus: *Impletus in succum cibis fortioribus corpus*, et arvi-

nae toris membrorum moles robusta pinguescit. Prudentius: *Luxus vorandi carnis arvina fovet*. Glossae: *Arvina*, λίπος ἄνευ σαρκός. In Glossis Isidori dicitur: *Arvinulis: adipibus*. vide et Beroaldum.

Ibid. *Sed iste corporis mei decor pudori meo peperit grande dedecus*] Hieronymus Epist. ad Salvinam: *Quos suspectos faciebat aut cultus immoderatorum, aut crassi corporis nitore*.

Ibid. *Tergoris vastitate*] Lib. 8. de lupis: *Vastis corporibus sarcinosos*. vide pag. [hui. Ed. 193. a.] adnotata.

Ibid. *Dirigunt animos*] Seneca 6. 16. de Benef. *Si nunquam in me direxit animum*.

Ibid. *Expositis capulis inhaerentem*] Vide supra [hui. Ed. 315. b.] dicta.

Ibid. *Infandum memoratu etc.*] Virgilius: *Infandum Regina iubes memorare dolorem*.

Ibid. *Ac tam liber cachinnus cunctos invaserat*, etc.] *Cachinnus liber*, est qualem supra lib. 2. *cachinnum licentiosum* dixit. In quibusdam hic *liberalis* c. Oxon. ioci *cachinnus*, ex quo sive iocundus, sive iocularis legeris, satisfaciet neutrum. *Invaserat*, κατεῖλεψε, ut apposite in Glossario vertitur.

Ibid. *Sciscitatus denique*, etc.] Idem Codex, *sciscitans*.

Ibid. *Per idem prospiciens foramen, delectatur*] Lib. 9. *Inoptabilis officina disciplinae cum quadam delectatione arbitrabar*.

Ibid. *De dein risu ipse quoque latissimo adusque intestinorum dolore redactus*] Lucianus in Eunuchis: *Πάντας ὃ γέλως κατεῖχε, καὶ οὐδὲς ὅστις οὐ τὴν γαστέρα ἤλαγε, βρασιόμενος ὑπ' αὐτοῦ*. *Latissimum risus* Graecianum est. vide in πλατῆν γέλωτα, Suidam et Phrynichum. supra hic lib. 6. *Latissimum cachinnum extollit*.

Ibid. *Coram arbitratu*] Oxon. *Arbitrabatur*.

Ibid. *Securus esitabam*] Lib. 7. *Praesepio securus incumbens*. ubi dicta pag. [hui. Ed. 295. b.] vide.

Pag. 222. *Quicquid potissimum abhorreret asinus excogitantes*, etc. *id offerunt mihi*] E converso in Hermagora Noster, apud Priscianum lib. 10. *Cibatum quem iocundum esse nobis antmaderterant, cum apposiverunt*.

Ibid. *Carnes lasere infectas*] Vide Beroaldum. Ibid. *Altilia*] Glossarium Isidori: *Altilis, pasta, ab alendo*. vide ad Apologiam pag. 83. notata. Excerpta veteris Glossarii: *Altiliarius, ἀρυστορέφης*.

Ibid. *Exotico iure perfusus*] Sic, *iure perfundi*, Seneca 95. Epistola.

Ibid. *Interim convivium summo risu personabat*] Supra lib. 2. *Inter haec, per convivium totum licentiosus cachinnus effunditur*. l. c. per totum

em locum in quo convivium, vide 18. 7. A. Gel-
lium, Hesychius: Συμπόσιον. τῆρος εὐχάρις
καὶ πόσεως. Tertullianus cap. 14. de Idololatria:
Convivia constrepunt.

Ibid. Summo risu personabat] Petronius: Om-
nia nimio risu exornuerant.

Ibid. Sarrula] Vide Vulcanium col. 62. ad
veteres Glossographos.

Ibid. Poculum quoque mulsi etc.] MS. Oxon.
paulum, tres alii, paululum.

Ibid. Date (inquit) huic quidpiam meri]
De Philemone Valer. Maximus: Paratas ei ficus
etc. asello consumente, puerum ut illum abige-
ret, exclamavit: qui cum iam comestis omnibus
supervenisset, quoniam (inquit) iam tardus
fuisset, da nunc merum asello. Eandem rem nar-
rat et Lucianus Macrobiis.

Ibid. Sodalii huic] Festus Pompeius: Sodales
quidam dictos putant, quod una sedent, edant-
que. Onomasticon vetus: Sodalii, σύδοιτος.

Ibid. Quod dictum Dominus secutus] I. e. ad-
sensu secutus.

Ibid. Illum aureum cantharum mulso et multo
contempera] Redcant ad sedes sua illa et mul-
to, a Colvio ex Lipsii MS. importunissime in-
ferta, nec aliorum codicum, nec caeterarum edi-
tionum assensu munita, Oxon. aereum crateram.

Virgil. 2. Crateresque auro solidi, quod etsi in
idem ferre recidat, malim cantharum tamen,
nam et supra 9. aureum cantharum habuimus,
et 7. vinum cantharis immistum. Pontanus ad
Macrobii 7. 12. haec citans, legit, mulso et
multo contempera. Quid voluit vir doctissimus
cum id scriberet? si mulsi ex melle et vino con-
fectio est, quid mulsi additamento opus.

Ibid. Epulonum] Onomast. vetus: Epulones,
ἐπιτομῆνες.

Ibid. Otiose] Ἠρέμια, secure.

Ibid. Uno haustu perhausi] Impiger hausit
Spumantem pateram, et pleno se proluit auro.
Suidas: Σπασόμενος ἀκράτου εἶναι ἐκπίδν. Eun-
dem vide et in ἀμυσσι πίνειν. Pollux 6. 3. Ἀμυ-
σσι πίνειν, ἀμυσσιζειν, χαυδὲν πίνειν.

Ibid. Clamor exurgit etc. cunctorum] Hiero-
nymus in Illarionis vita: Clamor ortus ab omni-
bus. Gellius 15. 22. Clamor factus, et orta ad-
miratio est.

Ibid. Salute me prosequuntur] Haec absunt
ab Oxon. Palat. et Lipsii MS.

Ibid. Magno denique delibutus gaudio Domi-
ni] Vicent. edit. et Oxon. cod. Magnoque de-
libutus g. D.

Ibid. Vocatis servis emptoribus meis] Iidem,
V. servis suis, e. meis.

Ibid. Quadruplum restitui pretium] Τετρά-
πλον ἀποδόσθαι Luc. 19. 8.

Ibid. Cuidam acceptissimo liberto suo] Gloss.
Acceptus, προσΦιλῆς, etc. Sic, acceptissimus

servus, in Plautinis Capteivis, et Luc. 7. 2. δού-
λος ἔντιμος, ad quem locum σὺν ἑσὶ plura an-
notabimus.

Ibid. Et satis peculatio] Glossae: Πεκουλίου
οὐσία ὑπεξουσίου, ἢ δούλου, peculium. Glossae
aliae: Peculiatia, κτήσιος, πολυούσιος. In ve-
tere Onomastico: Peculio, as, ἀργυρίου τιμῆ.
ita enim, non τιμῶν scribendum.

Ibid. Magna praefatus diligentia tradidit]
Praefatus servandum vel curandum intellige:
oratio enim est elleiptica. Supra lib. 7. Evocato
armamentario equisone, magna cum praefatione de-
ducendus assignor.

Ibid. Voluptates eius etc. instruebat] Supra
lib. 4. Voluptates publicas instruebat.

Pag. 223. Sufficio cubito] Lib. 2. Suffultus in
cubitum. ubi pag. [hui. Ed. 184, b.] adnotata
consule.

Ibid. Dein adluctari, et insultare etc. per-
docuit] Plutarchus in περὶ Τύχης, de elephantis:
Ὁρχήσεις μανθάνει, καὶ χωρείας, καὶ προσκυ-
νήσεις.

Ibid. Verbis nutum commodare] Quintilianus
11. 3. Non manus solum; sed nutus etiam decla-
rant: voluntatem nostram, et in mutis pro ser-
mone sunt.

Ibid. Ut, quod vellem, relato: quod nollem,
relecto capite monstrarem] Gellius 10. 4. Cum
adnuimus vel abnuimus, motus ille capitis a na-
tura rei non abhorret, etc. Hesychius: Ἀνε-
νεῖται, (fortasse ἀνανεῖται legendum) ἀνεῖται.
ἀπὸ τοῦ ἀνω νεύειν, ἢ ἀπαρανεῖται. Homerus:
Τὸν δ' ἕτερον μὲν ἔδρακε πατῆρ, ἕτερον δ' ἀνε-
νευσε. Quae citans 1. Epist. 7. Plinius iunior,
subiungit; Ego quoque simili nutu ac renutu
respondere tuo voto possum. vide Artemidorum 5.
§. 72. 73. De manibus Quintilianus. Annuendi
quoque et renuendi ratione demittuntur aut al-
levantur. Ἀνανεῖται autem in Hesychio legen-
dum probabile est ex eiusdem hisce, Ἀνανεῖται
παριταύμενος.

Ibid. Relecto capite] Supra lib. 2. In rubore
suffusus, relecto capite restitit. Oxon. et alius
MS. delecto c.

Ibid. Sitsisque pacillatore respecto etc.] Iu-
venalis: Tu Getulum Ganymedem Respice, cum
sittas.

Ibid. Ciliis alterna convivens etc.] Ὁφθαλμοῖς
νεύειν Homero Iliad. 10. Hesychius: Ὁφθαλμοῖς
εἶπε δὲ φθῆμις νεύει. quod Nonnus ad Ioannis 13.
λέλον σιωπῆν vocat. Simile in Plautino Mi-
lite, oculis signum dare.

Ibid. Bibere flagitarem] Cicero Verr. 3. Pos-
cunt maioribus poculis. ubi Ascenius, A pincer-
na: id est, petunt, ut subaudiatur, bibere.

Ibid. Atque haec omnia perfacile obaudiebam]
Woverius, obibam.

Ibid. Me obruncatum, vulturibus opimum pa-
bat.] Ccc 2]

Eulum redderent] Lib. 7. *Heus tu puer, obruncato protinus isto, intestina quidem canibus nostris facta, etc.*

Ibid. Iamque rumor publice crebuerat etc.] Supra lib. 1. *Publicitus indignatio percrebuit.*

Ibid. Quo conspectum etc. effeceram Dominum] Id est, *conspicuum, περίβλεπτον. sic, in armis conspectum, Virgilius et Avienus dixerunt.*

Ibid. Hoc enim nomine meus nuncupabatur Dominus] Lib. 8. *Hoc enim nomine censebatur iam meus Dominus.*

Ibid. Gradatim permensis honoribus] L. 4. §. 5. de Muner. et honor. *Neque prius maiorem magistratum quisquam, nisi minorem susceperit, gerere potest.* Hinc, *gradatim honores deferre, in l. 11. §. 1. d. tit. et, honores ordinatim petere, apud Marcum Sulpicium (in Epist. Cicer. famil. 4. 5.)* Vide quaest. politic. Part. 1. qu. 10. Melch. Iunium. Glossae: *Gradatim, βαθμῶδην, κατὰ βαθμῶν.*

Ibid. Latius munificentiam suam porrigebat] Hoc sensu capienda Glossarii ea, *Munificentia, δωρεά, Φιλοτιμία* item, *Φιλοτιμία, munificentia, etc. munus.* Extenditur vox haec et ad opera publica. Glossarium, Isidori dictum: *Munificentia, opus publicum.*

Ibid. Nobilissimas feras] Quales primae formae feras lib. cur bon. viris etc. Seneca vocavit.

Ibid. Et famosos gladiatores] Vide supra pag. [hui. Ed. 221, b.] notata.

Ibid. Ex arbitrio coemptis, etc.] E converso, *ex sententia* (quod hic *ex arbitrio*) vendere. in Plautina Mercatore.

Pag. 224. *Spretis lucentis illis vehiculis suis]* Basilius homil. εἰς τ. πλουτοῦντας, de luxu divitum: *Ὀχήματ' ἐστὶ μύρια, τὰ μὲν σκευηγεύοντα, τὰ δὲ αὐτοῦς περιφέροντα, etc.* Oxon. *Enim spretis etc.*

Ibid. Quae partim contexta etc.] Pollux 10. 12. *Καὶ τὰ μὲν τῶν ἐχημάτων σκευοῦσθαι ἂν εἴη, etc. τὰ δὲ κτιστέωγα, καὶ στυγαστά.* Curtius lib. 9. de Alexandro: *Felicitula deinde constrata, ut plures capere milites possent: tabernaculum in modum ornari (praecepit) alia candidis velis, alia veste pretiosa.*

Ibid. Equis etiam etc. quibus generosa soboles pretiosam perhibet dignitatem] Basilius ubi supra: *Ἴπποι παμπλοεῖς, καὶ οὐτοὶ γενεαλογούμενοι ἀπὸ εὐγενείας πατέρων, ὡς περ οἱ ἄνθρωποι.*

Ibid. Me phaleris aureis, et fucatis ephippiis, et purpureis tapetis, et frenis argenteis, et pictilibus balteis etc. exornatum] In de Deo Socratis: *Neque enim in emendis equis phaleras consideramus, et baltei polimina inspicimus, et ornatissimae cervicis divitias contemplamur: si ex argento et auro movilia variae gazae depen-*

dent, si plena artis ornamenta capiti et collo circumiaciant: si fraena coelesta, si ephippia fucata, cingula aurata sint: sed etc. Gellius 5. 5. de Antiocho R. *Inducebat etiam etc. equitatum, fraenis, ephippiis, monilibus, phaleris praefulgentem.* Philostratus 1. 20. *Φαλάρις (ἵππων) κοσμήσας, ὡς περ εἰς πομπήν.* Apud Achillem Tatium ille lib. 1. *Ἐκαλλώπιζον τὰ πενήδον θηρίων (πονυρίων, quia Dominum suum occiderat) προστερνιδίος, προμετωπίδιος, Φαλάροις ἄργυροῖς, χρυσαῖς ἡνίκαις, etc.* Vide Chrysostomi Homil. 10. ad cap. 3. Philipp. *Male Modius autem, purpureis capistris: peius Scoppius capitiis reponebat.* Virgilius: *Instratos ostro alipedes, pictisque tapetis.* Basilius ubi supra: *Χαλινεὶ, καὶ ζῶνας, καὶ περιδέρμια πάντα ἄργυρὰ, πάντα χρυσοῦσαστα, ΤΑΠΗΤΕΣ ἀλουργοὶ, κοσμοῦντες ἵππους ὡς περ νομφοῦς. sic, 2. Maccab. 3. 25. ἵππος καλλίστη σάχη κεκοσμημένος.*

Ibid. Exornatum] Ita, iumentum itineris causa ornatum ducere, in l. 38. §. 11. de aedil. edicto.

Ibid. Quod haberet in me simul et convivam et vectorem] Lib. 8. *Ut duplici scilicet pondere gravatus, et horreum simul, et templum incede derem.*

Ibid. Partim terrestri, partim maritimo itinere] Plinius 10. Ep. 15. *Destino partim orariis navidum, partim vehiculis Provinciam petere.* Sic, *κατὰ βάλασσαν καὶ περὶ ἐν Platonis Politico.* vide et Act. 20. 13. Supra lib. 2. *Maris et viae iter.* ubi dicta pag. [hui. Ed. 178, a.] vide.

Ibid. Ut non mediocri quaestui praeposito meo fuerim] Ἐργασίαν αὐτῷ πολλὴν παρείχον, ut Act. 16. 16. illa.

Ibid. Matrona quaedam pollens et opulens] Oxon. et Lipsii MS. *Matrona q. opulens.* Poir. *M. q. pollens,* sequentibus deletis. *Pollens* intellige *splendens,* honore ac dignitate lucens. Glossae: *Pollens, Φανεῖς, λαμπρὰς.*

Ibid. Per admirationem assiduum paulatim in admirabilem meo cupidinē incidit] Heliodorus lib. 7. *Τὸ βάσιμα λυθῶνον εἰς ἐρωτικὴν πάθει κατέφερε.* Nec mirum hoc accidisse mulieri opulentia disfluenti. Ovidius: *Divitiis alitur luxuriosus amor.*

Ibid. Ad instar asinariae Pasiphaë complexus meos ardentem appetebat] Sapienter videntque magnam Matronae quoque mentulam libenter. Iuvenalis de huiusmodi matrona: *Tubet sumpto iuvenem proparare cucullo: Si nihil est, servis incurritur: abstuleris spem Servorum, veniet conductus aquarius: hic si Quaeitur, et desunt homines, mora nulla per ipsam Quo minus imposito clunem submittat asello.* Ita equi colatum a Semiramide expetitur ex Iuba 8. 42. Plinius

narrat. Tò *expectabat* Beroaldinum est, non Apuleianum. MSS. vetustaeque editiones, uno agmine *expectabat* et efficaciam possidet, plerumque enim quae expectamus, ea exoptimus desideramusque. Sic saepius in novo foedere, *ἐκδέχουσι* et *προσδέχουσι*, ut Ioh. 5. 3. Iacob. 5. 7. Marc. 15. 43. Tit. 2. 13. et alibi.

Ibid. *Grandi praemio etc. depacta est unius noctis concubitum*] In Apologetico: *Cum ipso de uxoris noctibus paciscuntur*. Onomasticon vocis: *Depeiccor*, *συντίθεμαι*. et nota, *grandi praemio depacta*. Supra lib. 2. *Qui mecum iam dudum grandi praemio pepigit*, etc.

Pag. 225. *Lucro suo tandem contentus annuit*] Pausanias Messeniensis: *Ἐν τῇ ἀνδροπίῳ φύσει καὶ ἄλλων ἐνόησαν ἐφ' οἷς βιαζόμεθα ἄδικοι γίνεσθαι, τὰ κέρη μεγίστην ἀνάγκην ἔχουσι*. Supra 7. de Iatronibus: *Nihil lucro suo anteferre debere*. Tò *tandem* a Wowerio est, cum antea tantum legeretur, τὸ *contentus* a Colvio, pro quo in alim intentus scribi, sic supra 4. *aerugini intentus*, Oxoniensis autem, et duo alii MSS. *L. s. tantum consensus annuit*.

Ibid. *Dii boni! qualis ille, quamque praeclarus apparatus!*] Petronius: *Qualis nox fuit illa, Dii Deaque! Quam mollis torus!*

Ibid. *Quatuor Eunuchi confestim pulvillis compluribus ventose tumuntibus pluma delicata etc.*] Zeno Veronensis Serm. de spiritu et corpore: *Delicate tumuntis ac reflabilis tori plumo sepulchro superba*. Plutarchus in *περὶ ἀοργησίας*: *Στρωμὴν ὡσπερ βέλασσα οἰδοῦσα*. Chrysostomus Homil. in saltat, Herodliadis: *Μαλακὰ χυνοπλούματα, ἐκλύοντα καὶ χυνοῦντα τῶν ἀνδρῶν τὰ σώματα*. Philo in de Somniis: *Μαλακῶς σφέδρα κατακλίνονται, τῶν γυναικῶν τρυφῆν ἐκμιμούμενοι*. Eunuchorum autem, ut qui cubicularii essent, officium fuit lectum sternere. Glossae: *Cubicularius*, *εὐνεχός*, sic, *βαλαμπέλοι* Eunuchi apud Nicetam Choniatem in Alexio Duca. De Eunuchorum apud primates foeminas ministerio, ad Act. 8. 27. diximus.

Ibid. *Terrestre nobis cubitum praesternunt*] Nec enim lectus asino incensu facilis. Oxon. et Vicent. editio, *terrestrem*, et, *praesternunt*.

Ibid. *Sed et stragula veste, auro ac murice Tyrio depicta probe consternunt*] Eubulus Comicus apud Pollucem 6. 1. *Ταῖς ἑστίαις ταῖς χρυσοπλάσταις στρώνεται*. In Gnomologio Solomonis cap. 7. 16. ex meretricis persona: *Κερίαις τέτακται τῆν κλίνην μου, ἀμφιτάποις δέστρωσα τοῖς ἀπ' Αἰγύπτου*. Ovidius de Pygmalione suae manus fabricam adamante: *Collocat hanc stratis concha Sidonide tinctis. Appellatque tori sociam, inclinataque colla Mollibus in pulvis tanquam sensura reponit*.

Ibid. *Probe consternunt*] Infra hic, *argum*.

non dissimili: *Dum magister meus lectulo probe coaptando etc. inservit*.

Ibid. *Brevibus admodum, sed satis copiosis pulvillis, aliis nimis modicis, quae maxillas et cervicis delicatae mulieres suffulcire consueverunt*] Pollux ubi supra: *Καὶ περὶ τὰ καὶ πλιωτὰ προσκεφάλαια ἠνομάζοντο*. De talibus (in de adulat, et amici discrimine) Plutarchus: *Προσκεφάλαια, ἃ δοκοῦντα ταῖς κεφαλαῖς ἀντερείδειν καὶ ἀντέχειν, ἐνδίδωσι καὶ βέλτεροι μάλλον*. In verbis Auctoris nostri (quae, ut eduntur, nullam sententiam continent) post vocem distinctionem tolle, et, pro aliis, lege illis. Sic 5. *Mirisque illis et beatis eduliti etc.* et saepissime in his libris. Tentarunt alii locum hunc, sed infoelicitate. Ad vocem *suffulcire* pertinent Hesychii ista: *Ἐπιρρέσιν* τὸ *προσκεφάλαιον*.

Ibid. *Nec Dominae voluptates diutina sua praesentia morari*] In Declamatione Porcii Latronis dicta: *Cur voluptates nostras diutius renouararis?* Supra heic lib. 2. *Nec voluptas nostra ulterius differetur*.

Ibid. *Diutina sua praesentia morari*] In Terentiana Hecyra 4. 2. *Ego rus abituram hinc cum tuo me esse certo decevi patre, Ne mea praesentia obstet*.

Ibid. *Cerei praecleara micantes luce, nocturnas nobis tenebras inalbabat*] Lib. 4. *Taedis, lucernis, cereis, etc. nocturni luminis insistentis, clarescunt tenebrae*. Pro, *praecleara micantes luce*, malim *clara praemicantes luce* reponi. supra lib. 5. *Lucernam claro lumine praemicantem*, et 11. *Candore nimio Lunae praemicantem orbem*. sic ibidem: *veste nivea praenitere*. Lucianus hoc ipso loco, *Ἀέχνοι μέγα τῷ περὶ λαμπρόμενοι*. quod quid aliud quam *praemiticare* innuit?

Ibid. *Nocturnas nobis tenebras inalbabant*] Melius in Oxon. *inalbebat*. Supra lib. 7. *Tenebris abiectis dies inalbebat*. id est, τῷ in (ut alibi monuimus) solenni eius consuetudine adiecto.

Ibid. *Cuncto prorsus spoliata tegmina*] Lib. 2. non dissimili scena: *Lacinis cunctis suis renudata*.

Ibid. *Taenia quoque qua decoras papillas devinxerat*] Scholiastes ad Aristophanis Plutum: *Ταινία, στενὸν τι καὶ ἐπίρκεως ἕφασμα* κοινότερον δὲ εἰπεῖν, Φασκία*. Martialis: *Fascia crescentes Dominae compecco papillas*. Pollux 7. 14. *Τὸ τῶν μαστῶν τῶν γυναικῶν ζωσκα ταινίαν ἀνμαζόν, καὶ ταινίδιον*. adde quae supra [hui. Ed. p. 172, a.] adnotata.

Ibid. *De stanneo vasculo*] Lucianus hic, *ἐκ τίνος ἀλαβάστρου*. vide ad Matth. 26. 7. dicta.

Ibid. *Sed multo tanta impensius cura etiam naves perfundit meas*] Colvius: *S. m. tanto impensius cura, etiam naves p. m. Naves habet*

et Oxon. et Fulvii MS. lectionem priorem autem possunt Luciani ista: *Ἐντα μάλιστα τὴν φίλον μου μὲν ἐπέλησε.*

Ibid. *Non qualia in lupanari solent basiola iactari* Ovid. Amor. 2. 5. *Qualia non fratri tulerit germana severo, Sed tulerit cupido mollis amica viro. Qualia credendum est non Phoebum ferre Dianae, Sed Venerem Marti saepe tulisse suo.*

Ibid. *Meretricium poscinnumia, vel adventurum negotinummia*] *Poscinnumia*, negotio nullo: *negotinummia*, nullo studio intelligimus. quae enim Beroaldus, diffilatu perfacilia. Florentinus Codex, *regatinummia*, corrupte quidem, non longe autem ab incorrupta lectione, *negatinummia*, quam servavit nobis Oxon. MS. Possunt meretrices nummos, adventores negant. d'Orleans ad Tacitum Ann. 11, et hic Schoppius, *advocaturum* reponunt. rectior vulgata lectio, ut ex 1. lib. Beroaldus indicavit. *Poscere* vox propria meretricibus. Gellius 1. 8. de Laide: *Neque admittatur, nisi qui dabat quod poposcerat: posebat autem nimiam quantitatem.* Apud Plautum Asinar. illa: *Lingua poscit, corpus quaerit.* Catullus: *An illa puella defutata, Tota millia me decem poposcit?*

Ibid. *Sed puta atque sincera*] Sic, *γνήσια καὶ ἀνευδῆ Φιλώματα*, Aristraetus: et, *χέλεια γνήσιος Δωπάξεσθαι* (at sensu alio) Basilius Seleuciensis. Nota et lupanarium basisi sincera opponi. Donatus ad 1. 2. Eunucho: *Sincerum, purum, etc. ut mel sine cera. et bene, ut mel blandimentum meretricis dulce fatetur, negat autem sincerum esse.* Non multum hinc abeunt Sidonii 9. 6. illa: *Plurimum differt ille honestissimus et uxorius amor a figmentis illecebrisque concubinalibus.*

Ibid. *Blandissimos affatus*] Sic supra hoc ipso libro, *sermones commissini*. Spartianus in Didio Iuliano: *Affatus blandissime est.*

Ibid. *Sine te iam vivere nequeo*] Illustremus Ioquendi formulam adhuc aliis intactam. Seneca Controvers. 2. 2. *Assiduæ certationes erant: ego magis amo, imo ego. Sine te vivere non possum: imo, ego sine te. et in Themate 6. 4. Rogavit illa (uxor) ut partem (veneni) sibi daret: et dixit se nolle sine illo vivere.* Zeno Veronensis Serm. de Pudicitia: *Tu (inquam) non es quae nunc caelum ipsum nubilatibus rumpens, post taleni maritum puncto temporis vivere te non posse clamabat?* Apud Quintilianum 6. Declam. *Quae miscra desiderio tui dies noctesque flentibus iungit: quae vivere sine te non*

potest. Terentius 3. 2. Adolph. *Qui sine hac iurabat se unum nunquam victurum diem.* Apud eundem 1. 4. Phorm. *Si co meae fortunae cedentis etc. abs te ut distrahar, Nulla tibi mihi vita expectanda.* Plinius 21. 3. ex Cleopatrae persona: *Ideo mihi, si possim sine te vivere, occasio aut ratio deest.* Apud Petronium ille: *Quid? donas mihi cum sine quo vivere non potes? Plautus Milite: Vivere sine illo scio me non posse.* Ovidius: *Qua sine non posse est vivere, posse mori est.* Cithophon apud Achillem Tatum L. 3. *Οὐδὲ γὰρ ζῆν ἐτι δύναμαι etc. Λευκίππησ οὕτως ἀνερχομένης.* Apud Heliodorum lib. 5. *Οὐκ ἔστιν ὅπως βίδομαι, τούτων χωρίζομένων.* Longus *παίμεν. β. Δάφνης τὸν Πάνα ἀποσεν μὴ χίσεσθαι μένος ἔνευ Κλήης μεδέμεως χρίνον ἡμέρας. ἡ δὲ Κλήη Δάφνιδι τὰς Νύμφας, τὸν αὐτὸν ἔξεν ἐναντιον καὶ βίον.* Augustinus Confess. 4. 5. de Pylade et Oreste: *Qui vellent pro invicem, vel simul (lege, vel potius, simul) mori: quia morte potius erat eis non simul vivere.* Seneca (hunc morem respiciens) 91. Epist. *M. Iulius (de Virtute loquitur) quadam superstitione teneantur: hanc amant, cum hac vivere velint, sine hac nolint.*

Ibid. *Et caetera quae mulieres etc.*] Illa caetera, sunt quae Amor. 3. Ovidius vocat publica verba: *Et mihi blanditias dixit, Dominamque vocavit: Et quae praeterea publica verba iuvant.* et 2. 20. Aristraetus, *τὰ συνήθη*: *Ὁ ἰκετεύων ἔφακας ταύτῃ δὴ τὰ μινδύλεκτα καὶ συνήθη etc. τὸν ἐπαύει.*

Ibid. *Capistroque me prehensum etc. reclinat*] Apud Petronium ille: *Inphicitumque me brachiis pluma mollioribus, in terram deducit.* Reclinare heic vox commoda. supra lib. 9. *Inclinatum dolo uxorem fabri etc. dolabat.* ad quem locum p. [hui. Ed. 336, a.] adnotata vide.

Ibid. *Vino pulcherrimo memet mafefeceram*] Viaticum itineri secuturo non incommodum, vide supra [hui. Ed. p. 175, b.] adnotata.

Ibid. *Et unguento fragrantissimo etc.*] Unguento, quale illud de quo Catullus: *Quod tu cum olfacies, Deos rogabis Totum ut te faciant Fabulle nasum.* Notemus autem vini et unguenti conjunctionem. Seneca Thyeste: *Nitet fivente madidus unguenti coram, Gravisque vino.* Seneca alter 122. Epist. *Licet in vino unguentoque tenebras suas exigant.* et Epist. 109. *Inde in omnem vitam unguento abstinentes: etc. inde vino caret stomachus: etc.* Scriptor Sapientiae *μικτικῶς* 2. 7. *Vino pretioso et unguentis impleamus nos.* Quintilianus Declam. 293. *Flagrantem vero vidi, redolentem unguenta.*

Pag. 226. *Proluvium libidinis suscitaram*] Onomasticon vetus: *Proluvium, πρὸς οἷς.* vide hic Beroaldum. In Oxon. male, *perhivium.*

Ibid. *Angobar plane non exili metu*] In Apo-

logia: *Ea sollicitudo non mediocriter animum augebat.*

Ibid. *Quenamodum tantis tanque magnis curibus posse delicatam matronam incendere?* Thomas Morus: *Ergo puella, viri quis te neget esse capaceam, Cum tua tam magni circumdant cura caballum? Inscendere proprie dixit.* Polux 5. 15. *Τὸ μισγυριστὶ ἐστὶ τῶν ἀλόγων, βαίνειν, ἐπιβάσειν, etc.* Suidas: *Ἐπιβάσειον, σωμαστίζον, etc. ἀπὸ μεταφορᾶς τῶν ζώων, ἃ ἐπιβάσειον σωμαστίζει.* *Matrona delicata, ut apud Cyprianum in de Moralitate. Interpres vetus de Susanna: Erat delicata, ac pulchra specie.* Supra heic lib. 9. *delicias matronarum habuimus.*

Ibid. *Lacte ac melle confecta membra*] In fragmentis Petronii: *Lactea purpureum deprimunt ora ruborem, Lacteaque admixtus sublimat pectora sanguis.* adde supra p. [hui, Ed. 205, a.] notata.

Ibid. *Duris unguis complecti*] Infra heic: *Privatus humana manu, privatus digitis, ungula rotunda atque mutila gladium stringere nequaquam poteram.*

Ibid. *Labiasque modicas etc.*] Charisius tamen, *Labra modica, labia immodica: et inde Labiones.*

Ibid. *Ampliore*] Vide supra [hui, Ed. 265, b.] notata.

Ibid. *Saxeis dentibus*] Infra lib. 11. *Dentes saxei redeunt ad humanam minutiem.*

Ibid. *Quamquam ex unguiculis perpruriscens*] *Quamquam voluntate cupienti praecidius: ut eod. lib. 11. locutus.* Virgilius: *Neque tendere contra ille quidem hoc cupiens, potis est.* Aen. 9. In Pseudolo Plautina: *Hoc febrium tibi esse, quia non licet etc. incipere genitalis.*

Ibid. *Tam vastum ungulae*] De asino signatissime. Lampridius de Commodo: *Habit et hominem pene prominente ultra modum animalium, quem ovos appellabat.* Et Graecis *ὄνος virilitas*, si Phavorino fides.

Ibid. *Dirupta etc.*] Vide supra p. [hui, Ed. 292, a.] dicta.

Ibid. *Molles interdum vocolas etc.*] Iuvenalis: *Cuius non excitat inguen Vox blanda et nequam?*

Ibid. *Commorsicantibus oculis*] Si vera lectio ista, *morsicantes oculos* vocat, quales *udos* ac *tremulos*, et *libidine marcidos* supra lib. 2. appellavit, etsi de vocis ratione mihi parum satisfactum. Putabam, nec ab re fortasse, *oculis scribendum, mordentium oculorum* mentio haud rara apud veteres Poetas.

Ibid. *In summa*] Onomasticon vetus: *Ἰν σὺμμῳ, ἄλως.*

Ibid. *Teneo te, inquit*] Nota vocis proprietatem. Lib. 5. *Psyche cum Cupidine volutans:*

Teneo te meum lumen. Apud Petronium illo: *Teneo te inquit, etc. tu desiderium meum.* In Epistolis Ovidianis: *Lumina demitto, cum te tenet arctius ille.* Ibidem: *Totis indignus noctibus ille Te tenet, amplexu perfruiturque tuo.*

Ibid. *Meum palumbulum*] Lib. 8. *cinacii illi: Sed nobis quoque tuis palumbulis nonnullam impertias.* Servius ad Aen. 1. *Blandimentum gaudet diminutione.* In vetere Onomastico: *Palumbula, Παρτίον.*

Ibid. *Vanas fuisse cogitationes meas, incertumque monstrat metum*] Ovidius: *Crede mihi, vanos res habet ista metus.*

Ibid. *Complexa me prorsus, sed totum recipit*] Catullus: *O Memmi, bene me ac diu supinum, Tota ista trabe lentus irruisti.* In fragmentis Petronii: *Totamque hanc sine fraude, quantumque est, Tormento citharave teniore, ad costam tibi septimam recendam.* Translatio est a lethalter vulneratis, h. e. totum inimici ferum recipientibus. Virgilius 10. *Exigit ense Per medium Aeneas iuvenem, totumque recondit: et 12. Pectore in adverso totum cui cominus enssem Condidit.* quo alludens Claudianus: *Altius haud unquam toto descendimus ense In iugulum Scythiae.* Pacatus Panaegyrico: *Ferro incumbere, et corpore vulnus onerare: et recipere statim totum, quam supplicium dividere.* Oxon. heic, et alii MSS. *Complexa totum me prorsus, sed totum recipit.* unde quidam, *complexatum me prorsus, etc.*

Ibid. *Appliciore nexu*] Vide Colvium, coniticio ego tamen, ut et Beroaldus, *appliciore* scribendum.

Ibid. *Ut hercules etiam doesse mihi aliquid ad suppleendam eius libidinem crederem*] Scholiastes ad Sat. 6. Iuvenalis: *Una uncia libidinis est in masculis, et undecim in foeminis.*

Ibid. *Operosa et pervigili nocte transacta*] *Venus de milite Poeno apud Silium Italicum: Aut nostro vigiles dicat sub Numine noctes.* Longus ποιμεν. ἂ. *Περίεβαλον ἀλλήλους, καὶ κατεφίλου, ἀγρυπνήσαντες τῆς νυκτὸς, ἵσου εὐδῆ γλαυκῆς.* Vide quae supra [hui, Ed. pag. 181, b.] notata. *Operosa, ut supra 9. Collocationibus Veneris operari.*

Ibid. *Plata lucis conscientia facessit mulier*] Ioh. 3. 20. *Πᾶς ὁ Φῶλα πράπτων, μισεῖ τὸ Φῶς.* Supra 5. de Cupidine: *Torrum inscenderat, et uxorem sibi Psychem fecerat, et ante lucis exortum prope discesserat.* ubi dicta p. [hui, Ed. 241, a.] vide.

Ibid. *Condito pari noctis futurae pretio*] In vet. Poëtarum reliquiis; quae Catalecta vocant: *Dum noctis pretium tuae requiro.* Macrobius 2. 2. in eodem, ut videtur, argumento: *Ubi dimidium talentum unius pretium noctis audivit, etc.* Sic, *pretia noctium*, apud Nostrum in Apologia.

Bene et condito. Minucius in Octavio: *Condicuntur stupra, tractantur lenocinia.*

Pag. 227. *Vilis quacivis aliqua* Id est, quaedam. Ammianus (imitatus fortasse Nostrium) lib. 14. *Aliqua mulier vilis*, etc. Tertullianus Apologetico: *Aliqua Carthaginiensis conditrix rogo se secundum matrimonium dedit.*

Ibid. *Bestiis addicta*] Glossae: *Addicere*, etc. *προσκαρτείνω.*

Ibid. *Quae tecum incoram publicam populi caveam frequentaret*] *Incoram* ad Aen. 5. *Cavea consensus est populi.* Roaldus: *Q. m. incoram populi publicam e. frequentaret. Incoram*, haud semel in his libris confiteor genitivo iungi. sed nec hoc tantum loco absolute ponitur, nam et infra heic, *coram detento calice*: i. e. in praesentium conspectu, itaque sana vulgata lectio. *Frequentaret*, frequentem redderet. i. e. plenam spectatoribus, ita, *sobolis* etc. *gignendae copia civitatem frequentare* 16. 10. A. Gellius. et c. 15. *prolem populi frequentare*. Idem 1. 6. *Salyam civitatem sine matrimoniorum frequentia* (i. e. frequentatione) esse non posse.

Ibid. *Sarcina praegnationis onerata*] Vide supra p. [hui. Ed. 150, b.] dicta.

Ibid. *Per absentiam mariti*] Edit. vett. *prae absentia m.* Oxon. in *absentia m.*

Ibid. *Pietate praeventa*] Sic *p. Fulneribus praeventus*, ad quem locum p. [hui. Ed. 369, b.] adnotata vide.

Ibid. *Ab obsequio mariti*] Ab obsequio marito debito, ut infra statim, *Obsequium matris, et sororis officium.* Saepius haec forma loquendi in his libris occurrit.

Ibid. *Prodidit*] *Ἐξέδοτο.*

Ibid. *Natum necatamque puellam nunciabat*] Non videtur procedere constructio, nisi nata p. scribamus. *τὸ puellam* (quod inutili Colvii diligentiae debemus) recte delent edit. vett. cum Florent. et Oxon. MSS.

Ibid. *Ubi flos aetatis nuptialem virgini diem flagitabat*] Hesychius: *Ἐφῆροι, οἱ ἡβώντες ἐλέγετο δὲ καὶ ἐπὶ παραβάν.* vide supra [hui. Ed. 298, b.] allata. *Flagitare* heic, est quod 1. Cor. 7. 36. argumento simili, *ὀφείλειν γίνεσθαι.*

Ibid. *Tacitum secretum*] Tacendum, Servio ad Aeneid. 4. annotante. vide supra [hui. Ed. p. 295, b.] dicta.

Ibid. *Caloris invenilis impetu*] Vide [hui. Ed. q. 268, a.] notata.

Ibid. *Sororem incurreret*] Vide [hui. Ed. p. 291, b.] dicta.

Ibid. *Spectatae pietatis iuvenis, et matris obsequium, et sororis officium religiose dispensat*] Glossator vetus in vita Persii Poetae: *Verecundiae virginialis, etc. pietatis erga matrem et sororem exemplo sufficientis.*

Ibid. *Et arcana domus venerabilis silentii custodiae tradidit*] Edit. vett. *Et arcana domus venerabilis silentii custodiae tradidit.* hypallageice, et ob id Appuleiane magis.

Ibid. *Plebeian etc. humanitatem*] Petronius *tralatitiam humanitatem* dixit.

Ibid. *Sanguinis sui*] Sororis. vide supra [hui. Ed. p. 223, a.] notata.

Ibid. *Desolatam v. puellam, parentumque praesidio viduatam*] Lib. 4. captiva puella: *An ego misera, tali domo, etc. tam sanctis parentibus desolata*, etc.² *Desolatam, μεμονωμένην.* ut 1. Tim. 5. 5. ubi et *Vetus desolata*, sic, *desolatam mulierem* in Apologia. Terent. Andr. *Haec sola est mulier.* ubi Donatus: *Sine auxilio: sine defensoribus.*

Ibid. *Parentumque praesidio viduatam*] Ita, *parentum praesidio destitutam*, 10. 2. Cassianus dixit. *Praesidio viduata* heic, ut apud Plautum, *praesidii viduitas.*

Ibid. *Multumque sibi dilecto contubernali*] Supra hoc lib. *Uxoris nimium dilectae mentitis lamentationibus.*

Ibid. *Largitus de proprio dotem*] Vide olim p. 72. ad Apologiam notata.

Ibid. *Sed haec bene etc. disposita feralem Fortunae nutum latere non poterant*] Supra lib. 4. *Enimvero Alcinus solertibus coepit tamen scaevum Fortunae nutum non potuit abducere.* Patreulus lib. 2. *Rumpit, interdum moratur proposita hominum Fortuna.* Symmachus 7. 37. *Plerumque fors disposita conturbat.* Plautus Pseud. *Centum doctum hominum consilia sola haec evincit Dea.* Suidas in *ἐσιλά*: *Ἔστιν ὅτε καὶ ταυτόματων ἄντεπραξε τῆς τῶν ἀνδρῶν ἀγχιῶν ἐπιβουλαίς.* Curtius lib. 3. *Destinata salubriter, omni ratione potentior Fortuna discussit.* Herodotus lib. 6. *Ἀλέξανδρος μὲν, ὡς ὤπτα, ἄριστον βεβούλευτο ἔσφαιλε δὲ αὐτοῦ τὴν γνώμην ἢ Τύχην.* Sallustius de Republ. ordin. *De futuro nemo satis callidus, satisque prudens: quin etiam saepe prava magis quam bona consilia prospere eveniunt: quia plerasque res Fortuna ex lubricine sua agit.* Menander apud Stobaeum: *Ἀσυλλάβιστον ἢ Τύχην ποιεῖ Τὰ συμφύρον, τί ποτ' ἔστιν, ἀνθρώπου βίη.* quibus adde de quae in eandem sententiam sub initium lib. 9. notata.

Ibid. *Domum iuvenis p. se direxit scaeva rivalitas*] Videtur vocula excidisse, et legendum, *Ad domum etc. direxit.* Lib. 6. *Sc proximum ad regias Iovis arces dirigit.* et supra heic: *Iam totos ad me dirigit animos.* In vetere Onomastico: *Rivalitas, ἀντιζηλία.*

Ibid. *Coepit puellam, velut acumilam tori etc.*] Fulgentius Mytholog. 3. *Quantvis apud muliebre animos libido regnum obineat, tamen etiam in invicta libidine zelus dominatur.*

abstinet. Vide supra lib. [hui. Ed. p. 320; a.] annotata.

Pag. 228. *Detestari* Καταρῶσαι. Devotio-nes in eum diras deprecari: ut supra 9. locutus. Sic Matth. 26. 74. κατανεύματιζῆσιν, doctissimi-um optimisque Interpres vetus detestari vertit. Horatius: *Diris agam vos, dira detestatio Nul- la expiatur victima.*

Ibid. *Crudelissimis laqueis mortis insidiari*] Oxon. *Crudelissimae.*

Ibid. *Quendam servulum sibi quidem fidelem, sed de ipsa fide pessime merentem*] De servo suo ille in Plautina Trinummo: *Selestus est, At mihi infidelis non est.*

Ibid. *Sola, et sine ullo comite*] Lib. 8. *Veste contactus, omnique comite viduatus.*

Ibid. *Fraudis extremae lapsa decipula*] Lege comit vet. editt. Oxon. et aliis MSS. *decipulo.* i. e. σκανδαλῶσιν. Supra lib. 8. *Nactus fraudium opportunum decipulum.* Pro *lapsa*, Barthius *Advers.* 59. 16. *illapsa.*

Ibid. *Flagris uberrime verberat*] Claud. *Nec celeri mittit letho, crudelibus ante Supplicitis fruitur.* In vet. editt. *ultime verberat.* ut apud Zosimum, *εσχάτως μαστιγῶσαι.* et supra hic lib. 1. *ultime affici.* quem modum loquendi Graecum non advertens Colvius, maiore confidentia quam iudicio τὸ *uberrime* oggessit. Supra lib. 8. *Flagro* (me) illo etc. *verberantes, pene ad extremam conferant mortem.* ad quem locum p. [hui. Ed. 328, b.] annotata vide.

Ibid. *Pellicatus indignatione* etc.] Vide [hui. Ed. p. 320, a.] dicta.

Ibid. *Titione candenti inter media femina de- zruo* etc.] Suetonius Domitiano: *Plerosque par- tis adversae, investigato novo quaestioni gene- re, distorsit: immisso per obscena igne.* Vide supra [hui. Ed. p. 297, a.] dicta.

Ibid. *Acerbas mortis exciti nunciis frater ac maritus accurrunt*] Lib. 8. *Ad hunc modum de- functo iuvene (finito pag. [hui. Ed. 303, b.] le- gendum monui) exciti etc. concurrimus.*

Ibid. *Variisque lamentationibus defletam puel- lam tradunt sepulturae*] *Sine fletu sepultura non est,* inquit Servius ad Virgilium. Supra lib. 1. *Defletum misellum comitem* etc. in amnis vi- cinia sempiterna contexti. Aeneid. 11. *Nos alias hinc ad lacrymas eadem horrida belli Fata vocant.* ubi Servius: *Ad alias lacrymas, ad aliam sepulturam: id est, ad caeteros sepeliendos.*

Ibid. *Sororis suae mortem tam miseram*] *Sor- oris Indignae quam mors tam saeva maneret.*

Ibid. *Et, minime ut par erat, illatam*] He- sychius: Παρὰ τὸ εὐκλεῖς παρὰ τὸ δέον. Magna est sub hac forma μειώσεως, aggravatio. sic Tit. 7. 11. *ἔ μὴ δέει.* et Rom. 1. 28. *Τὰ μὴ καὶ κού- κωντα.* Licet, nec male, exponere, a qua mi- nime par erat, illatam. Tale Terentianum illud:

Etsi ego hac dignus contumelia, Indignus pol tu qui faceres tamen. Aristides Leuetrica: Ὁλως μὲν οὐκ ἐστὶ Φέρειν ἀδικουμένους, τὸ δὲ ὑφ' ἡμῶν ἤμιστα ἔχειν, ἀπαραιτήτων τὸν ὄργην παρίστησι.

Ibid. *Medullitus dolore commotus*] Vide supra [hui. Ed. p. 276, a.] notata.

Pag. 229. *Accringantque bilis noxio furore per- fusus, exin flagrantissimis febris ardebat*] Maximus Tyrus Dissert. 18. Ἀποπέμποσι τῷ σώματι δόνας θυμοὶ καὶ ὄργαι. Sophocles: Τίτνοις γὰρ τοὶ καὶ νόσους δυσθυμίας. Phile- mon: Διὰ λύπην καὶ μάστιγας γὰρ γίνεται Πό- λλοισι, καὶ νόσηματ' οὐκ ἴσασιν. Ex quo fortasse Seneca 2. 36. de Ira: *In morbos (irascendo) aegri recidere: nulla celerior ad insaniam via est.*

Ibid. *Quae etc. nomen uxoris cum fide perdi- derat*] Supra lib. 9. *langue perita nuptiae di- gnitate, prostituta sibi nomen adsciverat.*

Ibid. *Quae nomen uxoris cum fide periderat*] Lib. 5. *Quas tibi, post calcata sanguinis foede- ra, et internectina odia, sorores appellare non licet.* Luc. 15. 19. ille: Οὐκέτι ἄξιός ἐμι κλη- θῆναι υἱός σου. quia nempe cum bonis moribus perdidisse se nomen filii existimavit.

Ibid. *Medicum etc. notae perfidiae*] Sic De- clam. 13. *Quintiliani: Dives notae impotentiae.* Martialis 6. 72. *Fur notae rapacitatis.* vide olim ad initium Apologiae dicta. Contrarius supra hoc libro, *compertae* (i. e. *notae*) *fidei medicus.* Confer quae supra [hui. Ed. p. 158, b.] no- tata.

Ibid. *Qui iam multarum palmarum spectatus praeliis, magna dextrae suae trophaea numera- bat*] I. e. qui multa Orco funera demiserat. Aeneid. 11. *Multa virum meritis sustentat fama trophaeis.* ubi Servius: *Vel, quia multos occide- rat, etc. vel etc.* Philostratus 4. 15. de Apollonio: Παρεσκεύαστο δὲ κατήγορος ἐπ' αὐτὸν, πολλοὺς ἦν ἀνηκῶδες, καὶ τοιοῦτων Ὀλυμπιά- δων μεστός. Eumapius de medico imperito, quod fere hic de perido: Πολλοὺς ἀνηκῶδες, οὐκ ὄσως ἐπληγγέλλετο θεραπεύειν, ἀλλὰ καὶ ὄσως εἶδε μόνον.

Ibid. *Multarum palmarum* etc.] Martialis: *Dum numerat palmas, credidit esse senem.*

Ibid. *Praesente familia, et nonnullis amicis et affinis* etc.] Signum antiqui moris non in- dignum notatu: ut nec alia, si quae occurrerint, eodem pertinetia.

Ibid. *Poculum probe temperatum manu sua porrigit*] Quintilianus Declam. 321. *Nulli vene- num facilius dare potest quam qui accipit utique tanquam medicamentum. Probe temperare, ut apud Macrobius 7. 12. = Gloss. Temperatum, εὐκρατον, συνκερασμένον.*

Ibid. *Ut conscium sceleris amoliretur*] Apud Lysiam Euphiletus monstrans sibi nil causae fuis- [D ad] sc

se Eratosthenem occidendi: Οὐτε γὰρ σκεφασ-
σάν γραφάς με ἐγράφατο, etc. οὐτε συνήξει κα-
κὸν οὐδὲν, ὃ ἐγὼ δεδιὸς μὴ τις πτόηται, ἐπι-
θύμειν ἀπολέσει αὐτὸν.

Ibid. Et quam desponderat pecuniam lucrare-
zur] Laudatum nunquam satis Onomastico[n]
Despondere, ἀπολογεῖν. Lucrari, sensu quo supra
[hui. Ed. p. 311, b.] ubi dicta vide.

Ibid. Meo carissimo marito] Lib. 8. Tui fra-
tris, meique carissimi mariti.

Ibid. Medicorum optime] Κράτιστε, de qua
voce consulantur quae ad Act. 23. 26. adnota-
vimus.

Ibid. Unde enim scio? etc.] Vide supra [hui.
Ed. p. 257, b.] dicta.

Ibid. An noxium in ea lateat venenum] Su-
pra hoc lib. Repertum vini poculum, in quo ve-
nenum latebat inclusum. Gloss. Venenum, βα-
νάσιμον, φάρμακον. Noxium venenum hic, ut
6. Veneno noxio colla sanguinantem. vide [hui.
Ed. p. 197, a.] notata.

Ibid. Uxor circa mariti salutem sollicita] In
Apologia, de uxore sua: Facit omnia circa ho-
norem meum observanter, circa salutem sollicita.
Sic, mulier circa maritum nimia, in l. 23. §.
eo autem, ff. sol. matrim. etc. Supra hic lib. 7.
Mulier pro mariti salute pervigilem curam sus-
tinens. et 5. Sororibus pro tua cura salute solli-
citis. Alexander ad medicum suum apud Cur-
tium, potione hausta: Nunc credo te non minus
pro tua fide, quam pro mea salute esse sollici-
tum.

Ibid. Qua mira desperatione truculentae foe-
minae etc.] Desperationem hic audaciam perdi-
tam ac profligatam expono. Glossarium: Des-
peratione, τολμήσας. Supra de hac eadem ve-
nifica, Illa audax mulier.

Ibid. Perturbatus, excussusque toto consilio]
Virgil. Excussaque pectore Iuno est. Sil. Ital.
Excussus Consul fatorum turbine mentem. Supra
lib. 9. Perturbatus, et misera trepidatione ad
inopiam consilii deductus.

Ibid. Et ob angustiam temporis spatio cogi-
tandi privatus] Vide ad initium ipsum libri 9.
notata. Apud Suidam in συνεκασμένοι· Ἡβέρου
τὸ τὴν πρὸν πρᾶττει, εἰς ὄψιν οὕτω κερὶν συ-
νεκασμένοι.

Ibid. Antequam trepidatione aliqua etc. daret
malae conscientiae suspicionem] Supra hoc lib.
Trepidatio succedit, etc. ut nemo eum a culpa
vacuum existimaret. ubi plura [hui. Ed. pag.
387, b.] dixi.

Ibid. Indidem de potione gustavit] Pleonas-
mus, cui similis apud Gellium 6. 10. ille: En-
clides Socraticus, qui indidem Megaris erat.
Marc. 1. 13. Ἐκεῖ, ἐν τῇ ἐρήμῳ.

Ibid. Quam fidem secutus adolescens, etiam
sumpto calice, quod offerebatur hausit] Zeno

Veronensis Serm. de Avritia: Amicae sub fal-
lacia manus innoxias animas scure confici ebi-
bita venent tempestas. Quam proprie hie fidem
dixerit, vide in p. [hui. Ed. 158, b.] annotatis.

Pag. 230. Ad istum modum praesentit trans-
actio negotio, etc.] Lib. 8. Ad istum modum fi-
nito iuvenc. etc.

Ibid. Nec cum etc. a se discedere passa est]
Supra lib. 3. Nec me digredi patitur.

Ibid. Obstinatione sacrilega] Sic supra 9. Sa-
crilega praesumptione. In nonnullis (male) co-
dicibus, obstestatione, et ostentatione. Eod. lib.
9. Obstinato animo etc. anxius. ubi dicta [Ed.
Pric. 188.] vide.

Ibid. Priusquam etc. medicinae eventus pro-
batus appareat] Oxon. MS. P. m. proventus
appareat. abest et a Lipsii Cod. rō probatus.

Ibid. Precibus etc. eius multum ac diu fatiga-
ta, tandem abire permisit] De Boecho Sallustius:
Saeptius fatigatus lenitur, et ex voluntate
Syllae omnia facturum pollicetur.

Ibid. Interdum perniciem coecam totis visceri-
bus furentem medullae penitus adtraxerant] Vir-
rus edax supererat opem, penitusque recepta Os-
sibus, et toto corpora pestis erat. Bene autem
de mortifero poculo, perniciem, Cyprianus al-
lusorie, epist. ad Donatum: Ubi epotaveris, per-
niciem hausta grassatur. Ita venenum, postem
multa fraude grassantem, Declam. 13. Quind-
ilianus vocat. Pernicies coeca hic, ut in Apolo-
gia, coeca et inevitabilis perniciem, et, coeca et
occulta perniciem (Serm. de zelo et livore) apud
eundem Cyprianum.

Ibid. Visque enarratis cunctis, etc.] Vide
supra [hui. Ed. 221, a.] notata.

Ibid. Mentitasque lacrymas uxoris] In mimo
vetere: Didicere flere foeminae in mendacium.
Supra hoc libro: Uxoris nimium dilectae mentis-
sis lamentationibus.

Ibid. Pari casu mortis fuerat exsinctus] Lib.
6. Inque simile mortis exitum cecidit.

Ibid. Paucis interiectis diebus, quos feralia
mortuis licentur obsequia] Heliodorus lib. 1.
Ὀλίγων διελευσῶν ἡμερῶν, ἐν ὧραις περὶ τὴν
κνήδαυ τῷ πατρὸς τὸν δίδον ἀπησχόλου, etc.
Oxon. et Lipsii MS. mortis.

Ibid. Usquequoque suae simulatae fidei, etc.]
Lege, ut in aliis, Usquequoque sui similis, fe-
dei etc.

Ibid. Prolixe accumulateque pollicetur] Supra
hoc lib. Ergo proluxe pollicetur. et 8. Proluxe
consentit.

Ibid. Et statutum praemium sine mora se red-
dituram constituit] Lib. 2. Praecipit, dono cus-
todit sine mora redderet praemium.

Ibid. Persecutionem] Bertin. et Oxon. prore-
cutionem.

Ibid. *Quod pluribus* etc.] Lege, ut in aliis edit. *Quid pluribus?* etc.

Ibid. *Fraudium*] Oxon. *fraudum*.

Ibid. *Iudicia*] Decepta. Vide supra [hui. Ed. p. 350, b.] notata. In uno hic MS. *viduata*.

Ibid. *Quo se gratiorem locupletis foeminae faceret*] Supra hic: *Quo se patrono commendatiorem faceret*. Sic in l. 4. ff. de re milit. *sub obtentu militiae pretiosorem se adversario facere*. Quo loco, (gravier, et a viris gravibus vexato) nil me iudice mutandum.

Ibid. *Veni pyxidem*] I. e. veneno repletam. sic Matth. 26. ἀλάστρον ὕδρευ.

Ibid. *Quae grandem scelerum nacta materiam*] *Vitr. At saeva e speculis tempus Dea nacta nocendi. Nancisci, vox fraudibus ac malitiae accommodata.* vide supra [hui. Ed. p. 293, b.] dicta.

Pag. 231. *Longe lateque cruentas suas manus porrigit*] Ammianus lib. 28. *Accepta nocendi materia Maximinus, ferociter genuinam effudit.*

Ibid. *Filiam suam parvulam*] Lib. 8. *Arctius filio parvulo suo consavitato.* hic tamen recte *in suam*, edit. veteres, Oxon. et duo alii MSS. inducunt.

Ibid. *Talem parentem praebuit, qualem exhibuerat uxorem*] De Caecilia 9. I. Valer. Maximus: *Eodem animo civem genus, quo patrem egerat.* Iustinus lib. 8. de Philippo Macedone: *Sed pactio eius fidei fuit, cuius antea fuerat deprecari belli promissio.*

Ibid. *Prandioque commento pro tempore, uxorem medici, simul et suam filiam veneno eodem percussit*] *Tunc duas uno saevissima vipera coena? Tunc duas?* De locutione pro tempore supra p. [hui. Ed. 160, a.] dixi.

Ibid. *Dum noxiis ambagibus pulmone eius pererrat* etc.] Met. 2. *Dum medio curvit pulmone venenum.* Met. 9. *Dum pulmonibus errat ignis edax inuis, perque omnes pascitur aris.* Quintilian. 15. Declam. *Profer corporis notas, per quas se noxiae potentius vagus fervor effuderit.*

Ibid. *Tempestas detestabilis positionis*] Zeno iam supra adductus, *Ebibita veneni tempestas.*

Ibid. *Contendit ad ipsius Praesidis domum, magnaque filem eius protestata clamore, etc.*] Seneca Medaea: *Petique supplex Praesidis dextrae fidem.*

Ibid. *Et populi concitato tumultu, utpote tam immanita detectura flagitia, etc.*] Ovidius Fast. 2. de Bruto: *Clamore Quirites Concitat, et Regis facta nefanda refert Tumultu populi concitato, ut in l. 38. §. 2. ff. de poen. (a sententia diversa) Auctores tumultus, populo concitato, etc.*

Ibid. *Utpote tam inmania detectura flagitia, efficit statim sibi simul et domus, et aures Prae-*

sidis pateferent] Salvianus de Gubern. 3. *Intra ianuam non modo illustrium Potestatum, sed etiam Praesidum aut Praepositorum, non omnes passim intrare praesumunt, nisi quos aut Iudex vocaverit, aut negotium traxerit.*

Ibid. *Simul et domus et aures Praesidis pateferent*] Cicero ad Q. Fratrem Bithyniae Proconsulem: *Facillimos esse aditus ad te, patere aures tuas querelis omnium: nullius inopiam ac solitudinem non modo nullo populari accessu, ac tribunali, sed ne domo quidem tua et cubiculo esse exclusam.*

Ibid. *Ab ipso exordio etc. cunctis atrocitati-bui diligenter expositis, etc. exanimis corruit*] Vide supra [hui. Ed. p. 221, a.] notata.

Ibid. *Mentis nubilo turbine correpta*] Vide quae olim p. 124. ad Apologiam allata.

Ibid. *Semianhantes adhuc compressis labiis*] Oxon. *semianimis a. e. l.* quae lectio non spernenda.

Ibid. *Longo stridore reddito*] Ut solent moribundi, vide supra [hui. Ed. p. 154, a.] dicta. Pro *reddito* an edito legendum? supra certe lib. 3. *stridore edito dixit, ad reddere* saepius in hoc Scripto pro *dare* ponitur.

Ibid. *Ante ipsos Praesidis pedes exanimis corruit*] Metam. 10. *Poplite deciduo genua intremere, fugique Et color, et sanguis, animaque reliquit cunctem.* Petronius: *Semel iterumque cervicē percussa, ante pedes collabitur nostros.* Adde Act. 5. 10. et quae supra [hui. Ed. p. 193, b.] notata.

Ibid. *Nec ille, vir alioquin exercitius, multiformo facinus execratae veneficae dilatione languida passus marescere*] Ne gratia, pecuniae vi, aut quo alio modo impuratissima illa leges eluderet. Quintilianus 319. Declam. *Naturalis improbis hominibus dilationis est cupiditas: etc. occurrunt illae cogitationes, quaeretur, et, quaeretur diu: extrahetur iudicium, ut sequatur alia subscriptio, alii Iudices, alia sortitionis fortuna. interim, ut nihil artes valeant, multum Fata possunt, etc.* Simili porro ac Praesidem istum laude, Proconsulem in Apologia ornat, Tuum (inquit) hoc Maxime, tuaeque providentiae beneficium, ne corroborarentur tempore, praecipitasti: et, nulla impertita mora, subversisti. Praesidem autem dum virum exercitum vocat, haud improprie loquitur. Gellius 12. 7. *Dolabella rem ad Aereopagitas, ut ad Iudices graviores exercitatoresque veiecit.* Idem 14. 2. *Amici quos in consilium rogaveram, viri exercitati, et in operis fori celebres.* Plinius nepos 2. 9. *Vir sanctus, disertus, antiquus, et in agendis causis exercitatus. Execrata venefica, est, execranda: ut fleta, pro flens, vel febilis: et alia similibus formae in his libris. nec aliud praefert ve-*
[D d d 2] tu.

tustissima Vicentina editio. Oxon. et Lipsii Codex *execrata venenatae*: cui simile nescio quid est et in aliis MSS. ex quibus et cuiusmodi vestigis Elmenhorstius *execrata venenatae* legit.

Ibid. *Vi tormentorum veritatem eruit*] Supra lib. 3. *Tormentis veritas exprimentae* est. ad quem locum p. [hui. Ed. 201, b.] notata consule.

Ibid. *Atque illam, etc. quod dignus cruciatus alius cogitari non poterat, certe bestis oblitentiam pronuntiavit*] Claudianus 2. in Rullinum: *Quo tanta piacula quisquam Supplicio conferre valet? quid denique dignum Omnibus inveniam, vincant cum singula poenas?* Supra hic 8. de Thrasyllo: *Nequicus idoneum exitum praesenti cladi reddere, certusque tanto facinori nec gladium sufficere, sponte delatus ibidem ad sepulchrum, (Charites et Tiepolemi,) Ultronea vobis (inquit) infesti Manes in adest victima, etc.* Caesar apud Sallustium Catil. *Si digna poena pro factis eorum reperitur, novum consilium approbo: sin magnitudo sceleris omnium ingentia superat, iis utendum censeo quae legibus comparatae sunt.* Lysias in pro Eratosthenis caede: *Καί τοι δήλον, ὅτι ἐξ τινος εἴχες ταύτης μετὰ τιμωρίαν ἐπὶ ταῖς γαμψαῖς, ἐποίησαν ἄν' ἑνὸν δέ, οὐχ' οἷός τε ἄν ταύτης ἰσχυρότερον ἐπ' ἐλευθέρων ἐξέσπειν, τὴν αὐτὴν etc. ἡξίως γίνεσθαι.*

Ibid. *Matrimonium confarraturus*] De hoc ritu sat iam aliis dictum.

Pag. 232. *Mortem mihi mea volens manu consciscere*] Hesychius: *Αὐτοχειρὴ ὁ ἑαυτὸν Φοβεύω.* Quomodo autem sua manu, qui unguulam tantum, eamque mutilam habebat? nimirum et hanc depravationem debemus Colvijo: qui (quod de Graecis Gellius) *sine discriminis cura, solam copiam* (ut videtur) *sectans*, quae in Codice quodam I. Lipsii reperit, plerumque in contextum assumpsit. Lege cum vet. edit. et MSS. caeteris, *Mortem mihi metu volens consciscere.*

Ibid. *Scelerosae mulieris*] Servius ad Aen. 1. *Vclut a genere, generosus: et a scelere, scelerosus.*

Ibid. *Depudeserem*] Pudorem perderem. Ovidius: *Depudui, profugusnae pudor sua signa reliquit.* Glossae: *Ἀπαναιχουμένων, depudo. Depudero, vel depudesco lege. Ibidem: Ἀπερυσθῆναι, depudesco, derubesco.* Glossae aliae: *Depuduit, ἀπαναιχουήθησεν.*

Ibid. *Sed privatus humana manu, privatus digitis, etc. gladium stringere nequaquam poteram*] Supra lib. 6. *Nec suis saltem liberis manibus mortem sibi fabricari poterit.*

Ibid. *Plane, ut potui, tenui specula solabar clades ultimas etc.*] Aristoph. Equit. *Ἀεττὴ τις ἄλπις ἐστ' ἐφ' ἧς ὀξυρῆμεθα.* Cicero Famil. 15. 2. *In communibus miseris hac tamen specula oblectabar, etc.* *Clades ultimas* hic, ut supra 9.

magnas et postremas clades. De locutione *Ut potui* vide [hui. Ed. p. 210, b.] dicta.

Ibid. *Quod ver etc. gemmulis floridis cuncta dipingeret*] Avienus Periegesi: *Florc frequenti Pinxit terra sinus.* Sidonius Carm. 2. *Florc perenni Picta, peregrinos ignorant arva rigores.*

Ibid. *Et iam purpureo nitore prata vestiret*] Videntur ex Veterum aliquo desumpta, qui fortasse sic pedibus vinxerat: *Et iam purpureo vestiret prata nitore.*

Ibid. *Et commodum etc. spirantes cinnamoeos odores, pronunciant rosae*] Cyprantes in Epistolis: *Successit hiemi verna temperies, rosas lacta, et floribus coronata.* De odore cinnamoeo vide [hui. Ed. p. 309, a.] dicta.

Ibid. *Quae me priori meo Lucio redderet*] Infra lib. 11. *Redde me conspectui meorum, redde me meo Lucio.*

Ibid. *Dies ecce numeri destinatus aderat*] Eod. 11. *Iam dies aderat divino destinatus vadimonio.* Apud Quintilianum ille 9. Declam. *Et iam dies aderat, itaque ad spectaculum etc. populus convenerat.*

Ibid. *Ad conceptum caveae prosequente populo, pompatico favore deducor*] Infra hic de Venere: *Cum magno favore caveae, etc. circumfuso populo lactissimorum parvulorum.* Virgilius: *Quos omnis cuntes Trinae aciae mirata fremit Troiaque iuventus.* ubi Servius: *Fremit: cum favore persequitur.* Seneca 59. Epist. *Acclamatio nis secundae favore.* Valerianus Ciceronensis: *Non favorem vocis exspectat, odit choros acclamantium.* Glossae: *Ἐδφημία, favor.* Glossae aliae: *Favor, ἢ συγκετόμησις.* Ait; *prosequente populo.* vide supra p. [hui. Ed. 237, a.] notata.

Bene et *favore deducor*: sic, *deduci favoribus*, lib. 25. Ammianus Marcellinus.

Ibid. *Pabulum etc. affectabam*] Vide supra [hui. Ed. p. 142, b.] dicta.

Ibid. *Curiosos oculos etc.*] Petronius: *Per riam etc. applicaverat curiosum oculum.*

Ibid. *Florentes acetabula*] Virgilius: *Ambo florentes acetibus.* Ecl. 7.

Ibid. *Pueri puellaeque etc.*] Lucianus in *περὶ ἄρχησεως*: *Ὀρμος ἀρχησεὶς ἐστὶ κοινὴ ἐφθβαν τα καὶ παρθένων παρ' ἑνα χροεύντων, καὶ ὡς ἀληθῆς ὄρμος ἐοικότεων, καὶ ἡγεῖται μὲν ὁ ἐφθβος τὰ νεανικὴ ὄρχουμένος, καὶ ὅσοις ὕστερον ἐν πολλοῖς χρῆσεται ἢ παρθένος δὲ ἕπεται κοσμῶν, τὸ ὅλην χροεύνει διδάσκουσα, ὡς εἶναι τὸν ὄρμος ἐκ ἀφροσύνης καὶ ἀνδρείας πλεκόμενον.*

Ibid. *Incessu gestosi*] Infra 11. *Proferrebat unus e ministerio beato, gressu gestuoso.* Servius ad Aeneid. 4. *Ferebatur, quasi cum quadam gestu.* supra hic lib. 7. *Gradu molli gestiens.*

Ibid. *Dispositis ordinationibus decoros ambitus inervabant*] *Dispositis, τακτικαῖς.* Glossae: *Τακτικῆς, etc. dispositus.* hoc sensu capio He-

sychii illa, Τάξις, etc. ἀκολουθία, καὶ εἰρμὸς* ut similem huic speciem salationis intelligat. Nec temere *ambitus decoros* Noster. Idem Hesy-chius: Εὐσχημόνες* εὐσχημόνας, καὶ εὐ σχήματα ἐν ὀρχήσῃ ποιούντες, ubi ineptam et man-cantem lectionem sic integrandam existimavi: εὐ-σχημόνας καὶ εὐρόμνας σχήματα ε. ο. π. et postea coniecturam vidi munitam a Polluce 4. 13. qui εὐσχημοσύνην et εὐρόμναιαν iungit, de re sal-atoriā tractans. Contrarium, ἀγροικικῶς ὀρχή-σθαι apud Hesychium, v. ἄγροι κισθάλων, et notius incompositi apud Virgilium. Alludunt sal-atorum et Pauli illa, εὐσχημόνας καὶ κατὰ τά-ξιν, ut monstravit (quo Opere autem non mem-imi) Vir maximus, Salmasius.

Ibid. *In orbe rotatim flexuosi*] Virgil. de api-bus: *Magnus mistae glomerantur in orbem*. ubi Servius, *Mors bellantium*. Hesychius: Περὶ Φο-ρᾶ ἢ κατὰ κύκλον κίνησις.

Ibid. *Nunc in obliquam seriem connexi, et in quadratum rotorem cuneati*. Seneca cap. 4. de Vita beata: *Quemadmodum idem exercitus modo latus panditur, modo in angustum coarctatur: et, aut in cornua sinuata media parte curvatur, aut recta fronte explicatur*: etc. Lucianus iam dicto loco, de Spartanis iuvenibus: Κατὰ στοι-χρον ἀλλήλοις ἐπόμενοι σχήματα παντοῖα ἐπε-δείκνυνται, πρὸς ἑκάστην ἐμβάσιοντες* ἄρτι μὲν ἡπολεμικῶς, καὶ μετ' ὀλίγον δὲ χροευντικῶς, ἢ Διο-ύσῳ καὶ Ἀφροδίτῃ Φίλα.

Ibid. *Aulaeo subducto, et complicitis sparitiis*] Supra lib. 1. *Aulaeum tragicum dimoveto, et si-paraum scaenicum complicato*.

Pag. 233. *Consitus viretis, et vivis arboribus summo cacumine, de manibus fabri fonte manan- te, fluviales aquas eliquans*] Perplexum corrup- tumque (ut videtur) locum pro tempore sic in-terpungo emendoque: *Consitus viretis et vivis arboribus: de summo cacumine manibus fabri fons fluviales aquas eliquans*. Supra lib. 4. de- scriptione huic mulla accedente: *Mons horri- dus sylvestribusque frondibus umbrusos*. et post: *De summo vertice fons affluens bullis ingentibus scaturibat*: etc. *Manibus fabri*, sensu fere si- mili quo lib. 2. *Et in quo summum speciem operae fabriliis egregius ille signifex prodidit*, etc. *Aquas eliquare* dixit et 2. 10. Lactantius, πᾶν manante ex auctoritate MS. Oxon. delevi- mus.

Ibid. *Capellae pauculae tondebant herbulas*] Virgil. *Dum tenera attendent sinae virgulta ca- pellaee*. Supra lib. 5. *Comas fluvii tondebant ca- pellaee*.

Ibid. *Pulchre indusiatus*] Lib. 2. *Puelli ca- lamistrati, pulchre indusiati*.

Ibid. *Luculentus puer*] Lib. 5. de Cupidine: *Corpus glabellum atque luculentum*.

Ibid. *Nudus, nisi quod ephatica chlamyda*

etc.] Ut infra de Venere: *Nudo et intecto cor- pore*, etc. nisi quod tenui pallio, etc. De Her- cule Dion. Chrysostomus: Γυμνὸς ἦν, (περιήναι puto scribendum) μόνον λευτὸν ἔχων, et Ioan- nes Chrysostomus Homil. ad baptizandos: Γυ- μνὸς μὲν, τοῦ χιτῶνισίου κοσμήσει. Sic Ioh. 21. 7. Iacobi 2. 15. Matth. 25. 36. γυμνὸν intellige, et 1. Cor. 4. 11. γυμνωτέθει. Hinc et nudi dicti, adeo male tunicati, ut per pannulos manifesti sint. Seneca in de Beneficiis: *Quaedam, etiamsi vera non sunt, propter similitudinem, eodem vo- cabulo comprehensa sunt, sic pyxidem, et argen- team dicimus, et auream*: Sic illiteratum, non ex toto rudem, sed ad literas altiores non per- ductum: sic qui male vestitus et pannosus vi- dit, nudum se viderisse dicit.

Ibid. *Flavis crinibus usquequaque conspicuus*] Vide quae supra [hui. Ed. p. 168, a.] notata. Ovidius: *Laeda fuit nigra conspicienda coma*.

Ibid. *Protinus gradus scitule referens*] Ita et Oxon. et Lipsii MS. Rectius editi. Ald. et Vi- cent. *citule*. Lib. 6. de Psyche: *Acceptum cum gaudio urnulam Veneri citata retulit*.

Ibid. *Vultu honesta*] Florid. 4. *Ad speciem honestus*.

Ibid. *In Deae Iunonis speciem similis*] Lib. 1. *Puer in mollicem decorus*. Ibidem: *Fluvius in speciem placidae paludis etc. ibat*. et infra hic: *Ipse color Deae diversus in speciem*.

Ibid. *Diadema candida*] Ita, non candidum, vide Colvii notas.

Ibid. *Fulgenti galea*] *Nitore galea praemi- cante*: ut initio huius libri locutus.

Ibid. *Gratia coloris ambrosii designans Vene- rem*] Dixi supra pag. [hui. Ed. 269, a.] vi- deri mihi legendum, *coloris rosei*, sic, *roseum cutis ruborem* lib. 2. dixit. *Ambrosias* quidem *comas* illi maximus Poëtarum tribuit, at et Idem eodem loco etiam *roseam cervicem*, et alibi: *Roseoque haec insuper addidit ore*, ubi Servius: *Roseo, pulchro*: *perpetuum Veneris epitheton*, sic supra heic 4. de Eadem: *Plantis roseis etc.* De *rosis* Maximianus: *Hunc Venus ante alios sibi vindicat ipsa colorem, Diliget et florem Cy- priis ubique suum*.

Ibid. *Nudo et intecto corpore perfectam for- mositatem professa*] Confer quae supra [hui. Ed. p. 172, b.] adnotata. *Nudo et intecto corpore*, ut apud Arnobium, *intectis corporibus atque nudis*. Supra hec lib. 9. *Nudis et intectis pedibus*. et 4. *Nudis et exertis mucronibus*.

Ibid. *Tenui pallio bomyicino imbrabat spec- tabilem pubem*] Martialis 8. 67. *Faemineum lu- cet sic per bomycina corpus*. Seneca (ex per- sona Demetrii sui) 7. 9. de Benef. *Video sericas vestes, si vestes vocandae sunt, in quibus nihil est quo defendi aut corpus, aut dentique pudor possit: quibus sumptis, mulier parum liquido nu- da*].

dam se non esse iurabit. Tenui pallio, ut in Floridis, Interulam textu tenuissimo, et Miles. 11. Byssio tenui pertexta. Pacuvius Panegyrico: Illos tenui perlucentes amictu, et vix leve carbassum vitando Soli tolerantur.

Ibid. *Quam quidem laciniam curiosulus venustus etc. resabat*] Vide supra [hui. Ed. pag. 169, a.] dicta.

Ibid. *Ut adhaerens pressule membrorum voluptatem graphicè laciniaret*] Suidas: Διαφανή χριτώνη· οὐ τὰ λεπτή, ἀλλὰ τὰ ισχνά, διὰ τὴν διαφάνειαν τῶν γυναικῶν σώματα. Clemens apposite Paedag. 2. 10. Οὐκ ἐστὶ σκέπη ἢ ἀβροδίατις ἐσθῆς ἐστὶ, τὸ σχῆμα τῆς γυναικότητος κρύπτειν μὴ δυναμένη. προσπίπτουσα γὰρ ἡ ταυζήτη τῆς σώματι προστυπύεται αὐτῷ ὑγρότερον, καὶ προσκαπλάττεται, σαρκοειδῆς ἐμφύση τῆς σχηματικῆς, καὶ τὸν τύπον ἐκμάττεται τῆς γυναικῆς, ὡστ' οὐχ ὄραται τὴν ὅλην τοῦ σώματος εἶνα φανερῶς διάδουσι. Pro voluptatem membrorum, non male venustatem legas, sic supra 5. oculorum venustatem dixit. τὸ laciniaret formaverunt ex scriptura vet. codd. in quibus *linearet* scripserunt, fortasse *linearet* (i. e. *exprimere*) scribendum. Tacitus de Germanis: *Locupletissimi veste distinguuntur, non fluitante, e. c. sed stricta, et singulos artus exprimentem. Linearet autem pro delinearet: cuiusmodi ἀποικῶται in Glossis frequentissime occurrunt.*

Pag. 234. *Corpus candidum, quod caelo deinceps: cocerulum, quod mari remeat*] Oxon. et tres alii MSS. *amictus cocerulum, etc.* quod primum omnium Colvius audacter e suo textu eiecit.

Ibid. *Quae Deae putabantur*] I. e. *erant.* In de Mundo: *Pars domibus et muneribus praefecti putabantur.* et in de Philosophia: *Et alii republicanarum status ab eo definiti putantur.* Graecismus, de quo alibi uberius dicemus.

Ibid. *Sui obstant*] Non sunt in Oxon. nec in aliis pluribus MSS.

Ibid. *Cassides aeratae*] Et hoc e. Lipsii cod. in contextum Colvius recepit. Habemus *galeas quidem aeratas* 1. Maccab. 6. 35. apud Latinum Interpretem. Appuleii autem vetustissimae edit. *orbatae*, unde alii *obatae.* Oxon. *obactae.*

Ibid. *Nutibus honestis pastori pollicetur, si sibi praemium decoris addixisset, sese regnum totius Asiae tributuram*] Paris ipse de his Deabus apud Ovidium: *Tantaque vincendi cura est, ingentibus ardent ludicium: donis sollicitare meum. Regna Iovis coniux, virtutem filia iactat. cum sequentibus, quae paulo post suo loco adducemus.*

Ibid. *Praeclaris Deae comites armigeri, Terror, et Metus*] Artemidorus 2. 35. Φόβος καὶ Δείμος, οὗς ἔβουτο Ἄρεως υἱοὺς λέγουσι. et ibid. cap. 44. Δείμος καὶ Φόβος, Ἄρεως υἱοί. Homerc. Iliad. 3. Ἦρσε δὲ τοὺς μὲν Ἄρης, τοὺς

δὲ γλαυκῶπις Ἄθωνά, Δείμος τ' ἦδε Φόβος, καὶ Ἐρις ἄρσενος κερμαῖσα. De Marte 1. in Rufin. *Surgit et hortatur celeses clamore ministros: Per galeam Bellona militi, nexusque rotarum Tende Pavor, fraenet rapidos Formido iugales.*

Ibid. *Terror et Metus*] Servius ad Aen. 11. *Terror est proprie qui alii inferunt: etc. metus autem, quem habent timeites.*

Ibid. *Insultantes*] Bertin. et Oxon. *insaltantes: i. e.* (Appuleiano more) *saltantes,* sic supra hoc libro: *Me etc. adluctari et insultare, sublati primoribus pedibus, perdoceit.*

Ibid. *Normum canebat bellicosum*] Oxon. *Tritonum.* Vide Colvium et Beroaldum. *Elmenhorstius Dorium bellicosum.*

Ibid. *Saltationis agilis vigorem*] Macrobius Sat. 2. 1. *lubricum saltationis dixit. Pro agilis, agilem scripserim. Manilius lib. 5. In luxus agilemque vigorem Desudant.* vide supra hic [hui. Ed. p. 175, b.] notata.

Ibid. *Oculis in aspectu minacibus*] Vide [hui. Ed. p. 163, a.] dicta.

Ibid. *Citato et intorto genere*] Wower. *femore. Colvius intorto gradu.* Virgilius: *Tortos legit obviis orbes. Servius: Obliquas, et implicitas vias.*

Ibid. *Favore caecae*] Vide supra hic [hui. Ed. p. 396, b.] notata.

Ibid. *Circumfuso populo laetissimorum parvulorum*] Lib. 2. de Eadem: *Licet omni Cupidinum populo comitata.* Casaubonus hic ad oram libri sui, *circumfusa.*

Ibid. *Dulce subridens*] Lib. 6. de Eadem, *subridens amarum.*

Ibid. *Constitit amoene. Illos teretes ac lacteos puellos etc.*] Oxon. *Constituta poae illos etc.* quomodo et ex Florentino Cod. *Elmenhorstius coniecit. Praefert eandem scripturam etiam Lipsii MS.*

Ibid. *Et Cupidines veros*] Oxon. E. C. *vero.* Ibid. *Velut nuptiales epulas obiturae Dominae coruscis facibus praeleucebant*] Vide quae ad Matth. 25. 1.

Ibid. *Floris serti et soluti*] Vide supra [hui. Ed. p. 179, b.] notata.

Pag. 235. *Veneris coma blandientes*] Hoc etiam putide inferit Colvius ex Lipsii corruptissimo MS. *Repone edit. vet. scripturam, veris coma b.* quam lectionem recte munivit Beroaldus. *Comam veris,* flores vocat, ut 5. *comam fluvii,* gramen. Wower. et *Elmenhorstius veris dono:* minus recte. *Coma* est et in Oxon. Cod. quo prope accedit Bertin. ubi *cornu,* et duo alii Codd. ubi *comae scriptum.*

Ibid. *Contansique lente vestigio*] Infra lib. 11. *Contabundo clementer incedebat vestigio.*

Ibid. *Et scensim annutante capite coepit incedere*] Lib. 6. *Occipio nutante capite claudicare.* Pol.

Pollux inter gestus saltatorios 4. 13. *νεῦσαι καὶ συναπονεῦσαι* numerat.

Ibid. *Placide commoveri*, etc. et *leviter fluctante spinula* etc.] Supra lib. 2. *Membra leviter illubricans*, *lumbis sensim vibrantibus*, *spinam mobilem quatiens placide* etc.

Ibid. *Mollisque tibiurum sono delicatis respondere gestibus*] Horat. *Imctaque Nymphis Græciæ decentes Alterno terram quatiunt pede*. Ad quæ vetus Scholiastes: *Pro sono cantilenæ ad rhythmum feriente pede*. Supra hic lib. 6. de eadem Venere ista: *Suppari gressu suavi musica etc. saltavit*. et forsân hoc loco etiam *gressibus* scribendum. Seneca Quæst. nat. lib. 7. *Tenero ac molli gressu suspendimus gradum*.

Ibid. *Mite conniventibus etc. pupillis*] Silius Ital. 7. *Pacemque serenis Commixtus oculis ibat*. Oxon. cod. et vet. edit. *pupulis* legunt.

Ibid. *Et nonnunquam saltare solis oculis*] *Saltare oculis* hic est, quod apud Ambrosium lib. de Virgin. 3. *oculis indere*. Hinc *oculi iudibundi*, et *illicebrae pleni* 3. 5. A. Gellii. Appuleius Banius imitatur, qui apud eundem Gellium 18. 5. *Hic equitat curritque, oculis equitare videmus*. et ibidem: *Ergo oculis equitat*. Lucianus ex persona Cynici, ad peritum saltatorem: *Δοκείεις μοι ταῖς χεῖρας ἀνταῖς λαλεῖν*. De se Caius apud Philonem: *Οὐ τῆ Φωνῆ μόνον, ἀλλὰ καὶ τοῖς ὤμασι Φθέγγομαι*.

Ibid. *Ante Iudicis conspectum facta*] Glossæ: *Ἐναντίον, ἔντιμην*, ante conspectum. Fieri hic Græcissans dixit.

Ibid. *Nisu brachiorum*] Infra 11. *Gestum brachiorum* vocat.

Ibid. *Polliceri videbatur, si fuisset Deabus caeteris antelata, daturam se nuptiam Paridi forma præcipuam*] Ovidius ubi supra: *Dulce Venus risit, nec te Pari munera tangant, Utraque suspensi plena zomoris ait. Nos dabimus quod naves, et pulchrae filia Laedæ, Ibit in amplexus pulchrior illa tuos*. Apud Virgilium ad Aeolum Iuno, si Aeneae naves vexaret: *Sunt mihi bis septem praestanti corpore Nymphae, Quarum, quas forma est pulcherrima, Deiopeiam Connubio iungam stabili, propriamque dicabo*.

Ibid. *Suique consimilem*] Lib. 5. *Per teretes, et teneras, et mei similes genas*.

Ibid. *Togati vulturii*] Seneca 2. 7. de *Ira*: *Inter istos togatos nulla pax est*. Idem lib. In sap. non cad. iniur. *Accusatore submisso, aut irritatis in nos potentiorum motibus: quæque alia inter togatos latrocinia sunt*. Bene itaque *togatos vulturios*. In Trinummo Plautina: *Tus autem sunt alii qui te vulturium vocant: Hostes ne an cives comedis, parvipendere*. Imitatur autem Appuleius Ciceronem, qui *paludatos vulturios* in Orat. pro Sexto dixit.

Ibid. *Si toti nunc Iudices sententias suas pretio nundinantur*] Cyprianus in Epistolis: *Quis inter haec subveniat? patronus? sed praevartor est: Iudex? sed sententiam vendit*. Seneca 97. Epist. *Credat aliquis pecuniam esse versatam in eo iudicio, in quo reus erat Clodius? etc. at qui dati Iudicibus nummi sunt*. Petronius: *Ergo iudicium nihil est nisi publica merces*.

Ibid. *Rusticanus et opilio*] Supra lib. 5. *Sum quidem rusticanus et opilio*.

Ibid. *Sententiam etc. lucro libidinis vendiderit, cum totius etiam suae stirpis exitio*] Ut Adamus consensusm lucro gustus vendidit, cum totius etiam suae stirpis exitio. Supra hic lib. 9. ille: *Fruere exitio totius nostrae familiae*.

Ibid. *Sic hercule et aliud sequens iudicium inter inelytos Achivorum Duces celebratum, cum falsis insimulationibus etc.*] Ammianus Marcellinus lib. 17. *Ut solet amplissima gloriae obiecta esse invidiæ, legitimus in veteres quoque magnificos Duces vitia criminæque, etiamsi inventi non poterant, finxisse malignitatem, eorum spectatissimis artibus offensam*. Vide quæ supra [hui. Ed. p. 279, b.] notata. Lipsius hic, *sequitur iudicium*, nonnulla veritatis specie, sic *falsè factum iudicium*, in fragmentis Sisennæ legitimus.

Ibid. *Inter inelytos Achivorum Duces*] Lib. 4. *Inter inelytos Reges ac Duces praetiorum*.

Ibid. *Cum vel falsis insimulationibus etc. Palamedes conditionis damnatur, etc.*] De eodem Philostratus: *Προδότης εἶναι καταφεύσθαι, περιχθεις δὲ τῷ χεῖρε, καταλιβύθαι*. Apollonium apud eundem Philostratum 4. 4. *Veneremur optimi viri tumultum, καὶ γὰρ ἐν καὶ τῶν γε Ἀρχαίων βελτίους γενόμεθα τιμῶντες δι' ἀρετῆν, ὅν ἐκεῖνοι δίκην οὐδέμιν ἀπέκτειναν*.

Ibid. *Athenienses catos illos*] Olim ad Apologiam p. 76. dixi. Donatus ad 5. 2. Andr. *Catus, callidus, doctus, ardens: πικρὰ τὰ καίειν*, etc. *ingeniorum enim igneus vigor esse videtur*. vide Beroaldum.

Ibid. *Catos, et omnis scientiæ magistros*] *Interpres vetus Daniel. 1. 4. Cautos scientia, doctor disciplina*. Mamerinus Panaegyrico: *Ipsæ illæ honorum artium magistrae atque inventrices Athenæe* etc. Adde quæ fuse Meursius cap. 8. de *Attica fortuna*.

Pag. 236. *Quem sapientiæ prætulit cunctis mortalibus Deus Delphicus*] Vide quæ pridem pag. 36. ad Apologiam dicta.

Ibid. *Fraude et invidia nequissimæ factionis circumventus*] De eodem 1. 3. *Firmicus: Acerbae delationis oneratus invidia, etc. severæ animadvertentium potestati succubuit*. Bene autem argumento tali, *circumventus*. Idem 3. 13. *Aut enim appetuntur, aut deseruntur, aut falsis*

sis criminum obligantur circumventionibus. Seneca 6. 8. de benef. Et rerum velut factione circumventum, miserabilem reddidit.

Ibid. Velut corruptor adolescentiae, quam fraenis coercerat, etc.] Hieronymus Praefat. in lib. Iobi: Corrector victiorum, falsarius dicor: et errores non auferre, sed serere. Scriptor Maccabaeorum 2. 4. 2. de Simone: Ontiam provisorum civitatis, ac defensorem gentis suae etc. audebat insidiatorem regni dicere. Adolescentiae, ut Luventius vox, enunciatione singularis, intellectu pluralis est. Coercere adolescentiam haec, ut Tit. 2. 4. τὰς νέας σωφροσίνην.

Ibid. Succo noxio] Vide supra [hui. Ed. p. 191, a.] notata. Virgil. Felle veneni armatum. ubi Servius: Amaritudine veneni, succo noxio.

Ibid. Peremptus est] Philostratus 6. 11. de eodem, et Palamede: Ἀδικώτατα ἴππων, ὄντας δικαιοτάτοι.

Ibid. Relinquens civibus ignominiae perpetuae maculam] Vere id fecisti mi Socrates, atque utinam solus. fecerunt alii etiam, non vulgares, nec longinqua memoriae: et locus laxior commentandi est, at me contineo.

Ibid. Luvent in ipsius nomen] Horatius: Nilius addictus iurare in verba magistri.

Ibid. Sed, ne quis indignationis meae reprehendat impetum, sic secum reputas, Ecce nunc patiemur philosophantem nobis usinum? etc.] Lib. 9. Sed forsitan lector scrupulosus reprehendens narratum meum, sic argumentaberis: Unde autem tu stultule asine intra terminos pistrini contentus, quid secreto, ut affirmas, mulieres gesserint, scire potuisti?

Ibid. Indignationis meae reprehendat impetum] Minucius Octavio: Sustinebitis me, impetum orationis liberius exerentem.

Ibid. Rursus, unde discessi, revertar ad fabulam] Iuvenalis: A diverticulo repetatur fabula. Hesychius: Ἀναβήσονται ἐπιανελεύσομαι ἐπὶ τὰ ἐξ ἀρχῆς. In Menechmo Plautina: Illuc redeo unde abii. quo ex loco Horatius: Illuc unde abii redeo. Iulianus 7. Orat. Ἐπανύξω δὲν ἐξέβην. Idem 2. Orat. Ἐπανιτέον δὲ δὲν ἐξήλθον, et in reliquis Epistolae de Sacerdotio: Ὁδὲν ἐξέβην, εἰς τοῦτο ἐπανύξω.

Ibid. Unde discessi] Quintilianus 8. 3. Vitanda μακρολογία, ut apud Tivium. Legati, non impetrata pace, retro domum unde venerant, abierunt.

Ibid. Postquam finitum est illud Paridis iudicium] Supra hic: Iudicium finitum est.

Ibid. Tristes, et iratis similis e scaena redeunt] Ἀπῆλθον (ut Matth. 9. 22.) Ἀποθύνει. Oxon. cedunt. fortasse recedunt. Lucretius, non absimili sensu: Fictus tristisque recedit.

Ibid. Venus vero gaudens et hilaris laetitiam suam saltando etc. professa est] Ovidius ubi su-

pra: *Donis formaque probata, Victorem coeli rettulit illa pedem*, Lucianus de Charicle et Callieratida, (quorum hic masculus, ille faemineis amoribus propugnabat) sententia pronuntiat: Ἐὐφραν ὑπερκατηφῆ τῶν Χαρικλέα, etc. ὁ δὲ Ἀθηνάϊος ἰλαρῶ τῷ πρώτῳ Φαιδρῶ ἀναπαυδύσας, προήει σφόδρα σοβαρῶς. Πηδῶν καὶ χερσέων σολερε gaudio delibutus, ait et ad Psalm. 113. Chrysostomus. vide quae ad Act. 3. 8. annotavimus.

Ibid. Vino crocus diluta, sparsimque defluens etc.] Glossarium: Sparsio, κρῆκος ὁ ἐκινόμενος. vide Lipsium de Amphitheatro, Scaligerum ad Propertium. Marcellum ad Marziale.

Ibid. Tota suave fragrante cavea] Hegesippus 1. 46. Ut suavi odore tota cavea frangeret.

Ibid. Montem illum lignum terrae vorago deceptit] Hieronymus, etiam in re ludica, at non lusorio: Repentino terrae hiatus pompa omnis absorpta est. Seneca Epist. 88. ubi de artibus ludicris: Illis adnumeret licet machinatores, qui pegnata per se surgentia excogitant, et tabulata tacite in sublime crescentia, et alias ex inopinato voluptates: aut desidentibus quae cohaerebant, aut his quae distabant sua sponte coeuntibus, aut his quae eminebant, paulatim in se residentibus. Oxon. recepit, non deceptit legit.

Ibid. Alites per mediam plateam dirigit cursum] Senec. Agam. Vasto concitus miles gradu.

Ibid. Per mediam plateam d. cursum] Plaut. Trinum. Quis hic est qui hic in plateam cursum incipit? Idem Cellistaria: Quis hic est qui recta platea cursum hic tendit suum?

Ibid. Et iam, torus gentialis scilicet noster futurus, accuratissime disternebatur] Servius ad Aen. 6. Gentiales tori proprie sunt qui puellis nudentibus sternuntur, a liberis generandis dicti. quae (tacito Auctoris nomine) habet et 20. 1. Originum Isidorus. Glossae: Γαμήλιος, gentialis.

Pag. 237. In amplexu Venereo nobis coeuntibus] Ita Colvius e Lipsii MS. scribe cum vettedit, cohaerentibus. Lucretius: Usque adeo cupide Venereis compagibus haerent. sic 1. Cor. 6. 16. apud Latinum, meretrici adhaerere.

Ibid. Vel artificio docta, vel abstinentia frugi posset provenire] Desunt haec tota in Oxon. et Lipsii MS.

Ibid. Ergo igitur etc.] Casaub. hic in margine, Ego igitur, at nil mutantum. Infra lib. 11. Ergo igitur imperiis istis meis animum intendendo sollicitum.

Ibid. Non de pudore iam, sed de ipsa salute sollicitus] Curtius lib. 4. Iam non de gloria, sed de salute etc. pugnandum est.

Ibid. Districtus inseruit] Instanter, sollicitus. Glossae: Districtus, περισπαυθείς, ἀσχεληθείς.

[Ibid. *Voluptario spectaculo attenta*] Et hoc debemus Colvio, ex eodem codice, Oxon. MS. et vet. editt. *attonita*: atque ita reponendum putamus, sic 2. *Desiderio attonitus*. Ibidem: *Attonitus repentinae visionis stupore*. et 11. *In humano meo aspectu attonitus*.

[Ibid. *Porta quae proxima est potius, iam cursu me celerissimo proripio*] Apud Suidam Anonymus et Veteribus v. ἀίει· 'Ο δὲ ἐξελθὼν ἐκ πῆρς πόλεως, ἴβει δρόμον.

[Ibid. *Quod oppidum adeunt quidem etc.*] Bertin. Cod. et Vicent. editus, Q. o. audit etc. quam probant viri docti scripturam. Fuxens. et Oxon. Q. o. est. quidem etc.

[Ibid. *Alluitur autem Aegaeo et Saronico mari*] Vide 9. 4. Iul. Pollucem.

[Ibid. *Ubi portus etiam etc.*] Stephanus π. πδλ. *Κερχρέαι, πόλις καὶ ἐπίγειον Κορινθίου*. Philo de Flacco: *Καταβὰς εἰς Κερχρέας τῶν Κορινθίων ἐπίγειον*. Pro *ubi*, videtur *ibi* legendum, ut ad Act. 18. monuimus.

[Ibid. *Tutissimum navium receptaculum*] Falsi qui cum Cod. Bertin. minutissimum legunt. Seneca cap. 17. ad Marciam, de portu Syracusarum: *Quietissimum omnium quos aut Natura posuit in tutelam classium, aut manus adiuvit*. et post: sic tutus, ut ne maximarum quidem tempestatum furori locus sit. Pollux 1. 9. in portus laudibus, ἀσφαλῆς, ἀκίνητος. adde quod *tutissimum receptaculum* etiam alii dixerunt. Curtius lib. 5. *Si Bactra, quod tutissimum est receptaculum, petimus*, etc. Donatus ad 5. 2. Phorm. *Ne praeter eas casam tuam, quae sit tibi tutissimum receptaculum*.

[Ibid. *Vitatis etc. turbulis*] Lib. 7. *Tabernulam quandam etc. vitatis maris fluctibus incubabat*.

[Ibid. *Electo secreto littore*] Prudentius: *Invenit expositam secreta in littoris acta*.

LIBER UNDECIMUS.

Pag. 238. *Experrectus pavore subito*] Supra lib. 2. *Expergitus, et pavore nimio perterritus*, infra hoc lib. *Pavore et gaudio etc. permixtus, exurgit*.

[Ibid. *Summatem Deam*] Ut 2. *primatem foeminam*. Onomast. vetus; *Summates, Μεγαρῶνες*.

[Ibid. *Resque prorsus humanas ipsius regi providentia*] De Venere, quae et Luna, supra lib. 4. *Rerum naturae etc. parens*, et Lucretius: *Rerum naturam sola gubernas*. Scholiastes vetus Moratii, ad Carmen seculare: *Penes ipsam et corporum omnium ratio esse dicitur, et potestas*.

Firmicus Praefat. lib. 4. *Omnis substantia terreni corporis istius Numinis providentia gubernatur*.

[Ibid. *Nec tantum pecuina et ferina etc.*] De eadem in Apologia: *Non modo humanis animis, verum etiam pecuinis et ferinis etc. imperitare*.

[Ibid. *Numinisque nutu*] Varro de L. Lat. lib. 6. *Numen dicunt esse imperium, a nutu, et c.*

[Ibid. *Ipsa etiam corpora coelo, terra, marique nunc incrementis consequenter augeri, nunc decrementis obsequenter immui, etc.*] Macrobius Somn. Scip. 1. 11. *Nec dubium est, quin ipsa sit mortalium corporum et auctor et conditrix: adeo ut nonnulla corpora sub luminis eius accessu patiantur augmenta, et haec decremente minuantur*. Firmicus ubi supra: *Crescentis Lunae augmenta in corporibus nostris, et deficientis luminis damna sentimus*. Fulgentius Mytholog. lib. 2. *Detrimenta eius et augmenta non solum terra, sed et lapides, etc. et (quod magis incredibile est) etiam letamina sentiunt*. Et nota haec coniunctionem coeli, terrae, marisque.

Ovid. Metam. 2. *Deque tot ac tantis coeli terraeque marisque Posce bonis aliquid*. In excerptis Floridorum Noster: *Remedia terra, coeloque, et mari conquesta*.

[Ibid. *Fato scilicet iam meis tot tantisque claudibus satiatio*] Lassat et Fati saevitiam constantia ferendi; *Κάμνεσι γὰρ τοῖς καὶ βροτῶν αἱ θυμφορῶν*. Euripideum est in Hercule fur.

[Ibid. *Augustum specimen Deae praesentis etc.*] Glossae: *Ἀπεικόνισμα, specimen, instar, effigies*. Praesentis, non tam quam videbat, quam propitiave.

[Ibid. *Discussa pigra quiete, alacer exsurgo*] Supra lib. 8. *Exsurgit alacer*. vide pag. [hui. Ed. 157, b.] dicta. Bene et discussa quiete. Virgil. *Corripio e stratis corpus*. ubi Servius: *Ne satietate videatur somnum reliquisse*.

[Ibid. *Meque protinus purificandi studio marino lavacro trado*] Virgilius de Aenea expergito: *Cavis undam de flumine palmis Sustulit*. ubi Servius: *Quia dicitur nox etiam solo somno polluere*. De marino lavacro Plutarchus in *περὶ δεῖσιδαμ*. *Βάπτισον σεαυτὸν εἰς θάλασσαν*. Hesychius: *Θαλασσοβίς, ἀγνισάμενος*. Fuse de hoc more iam hic alii dixerunt.

[Ibid. *Submerso capite etc. Deam praepotentem etc. apprecabar*] Lavatio precum praevia. Persius: *Haec sancte ut poscas, Tiberino in gurgite mergis Mane caput*. Propertius: *Surge, et poscentes iusta precare Deos. Ad primum pura somnum tibi discute lymphas*. Ovid. *Ubi libatos irrorare liquores Vestibus et capiti, flectunt vestigia sacra Ad delubra Deae*. Virgil. ubi supra: *Undam de flumine palmis Sustulit, et tales effudit ad aethera voces*.

[E e e]

Ibid.

lib. *Præcipue* etc. *aptissimum*] Sic supra lib. 1. *Summe præcipuum* dixit.

Ibid. *Divinus ille Pythagoras*] De eodem in Floridis: *Vir ingenio ingenti, ac profecto supra captum hominis animi angustior.*

Ibid. *Regina coeli, sive tu Ceres alma, etc. seu tu celestis Venus etc.*] Servius ad Aen. 1. *Notandum est, unum Deum habere plura nomina, id est, possibilitates. ita enim, non numina, et possibilitatem legendum.* Iunonem supra 6. non dissimilem isti habuimus invocandi modum. et fortasse uterque locus ex Aristoph. Nub. 1. 3. efficitur.

Pag. 239. *Vetustae glandis ferino remoto paulo, etc.*] Sic cum Oxoniensi MS. et vetustis editionibus: non *vesculae*, cum Schoppio et Bertin. cod. scribendum: *Vetustae, μετανομικώς, vetustis seculis estitatae.* Virgilius de Agricola: *Det motus inpositos.* ubi Servius: *Habens in memoria victum priorem, a quo Ceres revocatus est benignitate: nam olim homines glande vescabantur.* Eundem et ad initium 1. Georg. vide, et 1. 12. §. 9. Iul. Pollucem. Ovidius de Tellure et Cere: *Per quas correctae vetustas, Quernaque glans victa est. utillio cibo.* qui locus altum clamat *vetustam* heic lectionem sequendum.

Ibid. *Miti commonstrato cibo*] Idem: *Alimenta quoque mitia fruges, et de Cere: Prima dedit fruges alimentaque mitia terris.* Apud Quintilianum ille Declam. 12. *Concutere quercum, legere fraga, et quaecunque primi mortales ante traditos divinitus mitiores cibos, contra famem obicerunt.* Iustinus de Hayde: *Frumenta sulco quacere docuit, et ex agresti cibo mitiora vesci.* Supra 6. de nucleis, *Edulia mitiora.*

Ibid. *Primis rerum exordiis*] Virgilius, (quem ubique exprimit,) *Quae prima exordia sumat.*

Ibid. *Sexuam diversitatem generato amore sociasti*] *Sociare* hic, est *δύο εἰς σάρκα μίαν ποιεῖν* cum nempe τῆ γυναικί δ ἀνήρ προσκολλᾶται. Matth. 19. 5.

Ibid. *Et aeterna sobole humano genere propagato*] Id est, aeterno, sobolis iugi propagatione, facto. In de Deo Socratis: *Homines singillatim mortales, cuncti tamen universo genere perpetui.* Seneca Hippol. *Providit ille maximus mundi parens, Cum tam rapaces cernebat Fati minas, Ut damna scilicet sobole repararet nova.* Lucianus in Amoribus: *Ἐπιστάμενη (ἢ τῶν ἔλων φύσις) ὅτι θνητῆς ἐσμὲν ὕλης δημιουργήματα. καὶ βραχὺς χρόνος ὁ τοῦ ζῆν ἐκάστῳ καθέμαρτα, τὴν ἑτέρου Φθορᾶν ἄλλου γένεσιν ἐπιχεινήσατο, καὶ τὸ θνήσκοι τὸ τιτθόμενον ἀντεμέτρησεν, ἵνα ταῖς παρ' ἀλλήλων διαδοχαῖς εἰς τὸν αἰ χρόνον ζῶμεν.* De Deo, vel de Eadem, Augustus apud D. Cassium I. 56. *Tῶν θμολίτων (ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν) γένεσιν ἐποίησεν, ὅπως*

εἰ τῶν αἰ γεννημένων, αἰδίων τρέπου τινα καὶ τὸ θνητὸν ἀπεργάσθηται. Ibidem, exemplo Majorum populo coniugia suadens: *Ὁν χρεῖ μεμνημένους, τὸ θνητὸν τῆς φύσεως ἡμῶν αἰδίου διαδοχῆ γενῶν, ὡσπερ τιῶν λαμπάδων παραμυθεῖσθαι: ἢ ἐν ᾧ μόνῃ τῆς θείας εὐδαιμονίας ἡρώμεθα, τοῦτο εἴς ἀλλήλων ἀνάτων καθιστάμεθα.* Philo lib. *Quod mundus incorruptib.* *Ἐξ αἰδίων κατὰ διαδοχὰς εἰς ἀνθρώπων ὁ ἀνθρώπος βλαστάνουσιν, etc. τῆς φύσεως etc. ὅπερ οὐκ ἰσχυρὸς λαβεῖν ἡμῶν ἕκαστος, τοῦθ' ἕπεται τῆ γένεσι διαρρησάμενος, τὸ ἀθάνατον.* Aristides 1. Orat. *Ἡ εἰς ἀρχῆς γένεσις ἐκ Διὸς ἡμῶν, etc. καὶ τὸ θνητὸν ὄν ἡμῶν γένος κατὰ μετρίαν ἀνάτων τῆ διαδοχῆ εἶναι.* Lucianus ubi supra: *Αἰ σὺν γυναιξὶν ἀνδρῶν θμολίται μεχρὶ δεῦρο τῶν ἀνθρώπων βίην ἀθανάτους διαδοχαῖς φυλάττουσιν.* Athenagoras de homine loquens, in de Resurrect. *Τῆ τῶν παίδων καὶ τῶν ἐκγότων διαδοχῆ τὴν αὐτοῦ τελευτῆν παραμυθούμενος, καὶ ταύτη τὸ θνητὸν ἀπεθαναιζέειν δόμενος.* Iustinianus Praefat. Novell. 22. de matrimonio: *Hannano generi videtur immortalitatem artificiose introducere: et ex filiorum procreatione genera renovata manent.* Sirachides 14. 19. de foliis: *Alia generantur, et alia deiciuntur, sic generatio carnis et sanguinis: alia finitur, et alia nascitur.* Sorte nascentium, nempe loco obitorum pullulante, et occidentium numero locum nascentibus sponte: ut ipse Auctor noster in de Mundo loquitur. Hinc, *γένος τὸ αἰ ἐπιγιγνόμενόν, humanum* dixit Xenophon παύ. 8. et Iulianus; τῶ καθ' ἕκαστον θνητὸν, τῶ παντὶ δὲ, ἀθάνατον. In loco Senecae Orat. 6. pro minas forsan manus scribendum.

Ibid. *Quae partu fetarum medelis lenitibus recreato etc.*] Horatius: *Rite maturos aperire partus Lenis Elishya.* Ovidius (Amor. 2. 13.) parturienti Cozinnæ huius Deae auxilium implorat.

Ibid. *Triformi facie etc.*] Aeneid. 4. *Tria virginis ora Dianae.* ad quem locum Servius videndum.

Ibid. *Lucos diversos inerrans*] De eadem Seneca Hippo. *O magna lucos inter et sylvas Dea. Diversos, varios, supra hic, Color Deae diversus in speciem.* Infra: *Ham gestamina longe diversa, et 1. Per diversas etc. solitudines aufugit.*

Ibid. *Vario cultu propitiarius*] Themistius 12. Orat. *Ὁ θεὸς τὸ μὲν ἔχρειν πρὸς εὐσεβείαν ἐπιτιθεῖσας τῆς φύσεως κοινὸν ἐποίησε τῆς ἀνθρωπίνης, τὸν τρόπον δὲ τῆς βραχέως ἐξῆψε τῆς ἐν ἐκάστῳ βουλήσεως. et post: Ταύτη τῆ ποιικιλίᾳ (βραχέως) νόμιμα καὶ τὸν τοῦ παντὸς ἀρχηγέτην γένουσθα. ἄλλως Σόρους εἰλεῖται πολιτεύεσθαι, ἄλλως Ἑλλαντες, ἄλλως Αἰγυπτίους.*

Ibid. *Ista luce foemina etc.*] Paulus 1. ad Corinth. 15. *Ἡλίους ἄλλη δόξα, καὶ ἄλλη σέ-*

ἀήνης. *Fœminea*, tenui, imbecilla. ut, *σκέυος γυναικίον ἀδελφῆς* apud D. Petrum. Seneca de eadem loquens, *lene ac remissum lumen* dixit. (cap. 18. Consol. ad Marc.) Macrobius Saturnal. 1. 17. *Et Solem quidem maxima vi caloris in superna raptum, Lunam vero humidiorē, et quasi fœmineo sexu, naturali quodam pressam tempore inferiora remisit.*

Ibid. *Udis ignibus nutritis laeta semina*] Maximus Tyrius Dissert. 23. *Τὶ σελάχνης εὐτροφάτερον.* Virg. Georg. 1. Diique Deaeque omnes studium quibus arva tueri, *Quique novas alitis nonnullo semine fruges.* ubi Servius: *Qui a nobis iacta semina vestris seminibus alitis: semina autem Deorum dicit coeli temperiem, pluvias, seipem, etc.* τὸ ὕδης recte pro *nudis* et posuit et exposuit Beroaldus. Vide et Scaligerum ad Vetr. Catalecta.

Ibid. *Dispensans incerta lumina*] Firmicus 1. 4. *Quae* etc. *menstruis semper incerta luminibus, Solis angusta radiatione fulgescit.* vide Beroaldum.

Ibid. *Quoquo nomine etc. te fas est invocare*] In veterē formula: apud Macrobiū Saturnal. 3. 9. *Dis Pater, Veiovis, Manes: sive vos quo alio nomine fas est nominare:* etc. Aeneid. 4. *Sequitur te sancte Deorum, Quisquis es.* ad quae Servius: *Secundum morem Pontificum, qui sic precantur: Iupiter omnipotens, vel quo alio nomine appellari voluerit.* Idem alibi: *Stoici dicunt non esse nisi unum Deum, et unam eandemque esse potestatem: quae pro ratione officiorum nostrorum variis nominibus appellatur.*

Ibid. *Tu meis iam nunc extremis aerumnis subsiste*] Senec. *Iam statue tandem gravibus aerumnis modum.*

Ibid. *Iam nunc extremis aerumnis subsiste*] Tibullus: *Nunc Dea, nunc succurre mihi.* Nisus ad eandem hanc Deam apud Virgilium: *Tu Dea, tu praesens nostro succurre labori.* Supra hęc lib. 5. *Iam nunc subsistite.*

Ibid. *Sit satis laborum*] Silius Italicus: *Tormentis finem, metamque laboribus orat.* Aen. 1. *Quem das finem Rex magne laborum?* De idē alibi vacca Ovidius: *Cum Iove visa queri est, finemque orare laborum.* De eadem Iuvenalis Scholiastes ad Sat. 6. *Cum venisset, errans in partibus Aegypti, in Nilum fluvium, lassata coepit orare prout potuit, requiem malerum.* Citero ad Q. Fr. *Precor (Deos) ut his infinitis malis nostris contenti sint.* Nec vero hęc τούσδης propriae negligenda, supra lib. 6. *Et tu Fortuna durior, iam saevire desiste: sat tibi miseris istis cruciatibus meis litatum est.* Virgilius Ceiri: *Sit satis hoc tantum solam vidisse malorum.* et Aen. 9. *Poenarum exhaustum satis est,* ubi forsā exactum reponendum. Seneca Troad. *Exactum satis Poenarum, et ultra est.* pro quo

Horatius: *Dedi satis superque poenarum tibi.* Helena apud Euripidē: *Ἄλλης δὲ μάχῃσιν οὐκ ἐμοχθούμεν πάρος.*

Ibid. *Sit satis periculorum*] *Κατὰ δ' εἰ σφῆδς πέφυκας, οὐκ ἔβην σφοδρῶν Τῶν αὐτῶν ἀεὶ δυστυχή καθεστάναι;* ait ad Iovem Iocasta in Euripidis Phœnissis.

Ibid. *Redde me conspectui meorum*] Ita Symmachus [Appuleium iniuciat nostrum] 3. 63.

Ibid. *Redde me meo Lucio*] Claud. *Me, precor, heu, me redde mihi, gravibusque medere Vulneribus.* Horat. *Obsecro et obtector, vitae me redde priori.* Meo Lucio, ut supra 3. *Quo dicto factove etc. ad meum Lucium redibo.*

Ibid. *Ac, si quod offensum Numen inexorabili me saevitia premit, etc.*] Virgilius: *Si sceleris tanta est iniuria nostri, ubi Servius: Ut non possit praesentis fortunae qualitate molliri.*

Ibid. *Mori saltem liceat, si non licet vivere*] Ovid. Epist. *Vel fer openi, vel dede neci.* Menander: *Ἡδὲ δ' ἀποθνήσκειν ὄφρα Ζῆν μὴ πάρος ᾧς βούλεται.* Seneca Oedip. *Prostrata iacet turba per aras, Oratque mori.* Moses ad Deum Numer. 11. 15. *Sin aliter tibi videtur, obsecro ut interficias me: et inveniam gratiam in oculis tuis, ne tantis malis afficiar.* in Graeco est, *ἔλεος, misericordiam.* Virgilius: *Tu magne pater Divin miserere, tuoque Ivisum hoc detruide caput sub Tarrara telo.* ad quae Servius: *Misericordiae genus est, si me etiam iratus interimas.* Apud Senecam ille Controvers. 2. 3. *Si tibi tam pertinax adversum me odium est, audacter quid sis facturus pronuncia, etc. si non impetro ut vivam, hoc certe impetrem ne diu moriar.* Ibidem 8. 4. *Summam infelicitatum suarum in hoc removit, quod existimabat licere misero mori.* Hinc illa, quasi de poena extrema, supra hęc 8. *Nec moritis quiete recreaberis, nec vitae voluptate recreaberis.* Adherbalis apud Sallustium: *Neque vivere lubet, neque mori sine dedecore licet.* et quae de Corah et sociis Optatus Milevitanus: *Ne beneficium de mortis compendio consequi viderentur, dum non essent digni vivere, iis nec mori concessum est.* vide Suidam in *πέραςις.* Plinius 2. Epist. 20. ex persona Reguli ad medicos Velleii Blaesi: *Quid invidetis bona mortis, cui dare vitam non potestis?* Maximianus: *Vivere cum nequeam, sit mihi posse mori.*

Ibid. *Et adstructis miseris lamentationibus*] *Tὸ miseris primus Colvius bene e MS. addidit.* supra lib. 5. *Quid miseris lamentationibus vos nequequam affligitis?*

Ibid. *Marcentem animum etc. sopor circumfusis oppressit*] *Marcentem* moerore intellige, inde sopor circumfusus. Luc. 22. 45. *Ἐβην αὐτοδὲ κοιμημένους ἀπὸ τῆς λύπης,* cui loco quae illustrando congesseramus libet hęc in me

[*Lee 2*] dium

dium afferre. Occasio commode se offert, nec conspectus forsan iniuncturus erit. De Iona Theodoretus: Τῆ ἀδυσίᾳ βαλλόμενος, etc. ἐμυχανήσαστο ἀπὸ τοῦ ὕπνου παραψυχῆν. De eodem Chrysostomus ad Antioch. 51. Ἐκἀθενε καὶ ἔφραξε* βαρεὸς ὁ ὕπνος, ἀλλ' οὐκ ἦν ἡδονῆς, ἀλλὰ λύτης. Longus Sophista: Ἐκ τῶν δακρυῶν καὶ τῆς λύτης ὕπνος βαρεὸς καταλαμβάνει. Heliodorus I. Φροντίδι συνεχόμενος πρὸς ὕπνον ἐτρέπετο. Idem 2. Πρὸς ἡδὴ κῆμα διὰ τὸ ὑπερβάλλον τῆς λύτης ἀλίσθησαν. etc. Ἐμὰ τῆν τε ἐκ τῆς ὀδοιπορίας καὶ τῶν ἄλλων φροντίδων κάκωσιν ὕπνω βραχεῖ γούν ἐστι παραμυθητέον. Ibidem: Λύτης προσβολῆ πρὸς βαδὸν ὕπνον ὀλισθήσασα* huc refer et Hesychii illa, Μέμμηκα* ἡ εἰς ὕπνον καταφορικῆ φροντίς. Ἐκ σάδου πολλοῦ εὐθεῖν Sophocles in Philoctete dixit. Ponomas iam e Latinis nonnulla. Claudianus: Ille diu caris animum stimulantibus aeger, Labitur in somnum. Petronius: Cum Aesclytus tot malis gravatus, in somnum laberetur. Q. Curtius 4. de Alexandro: Gravatum animi anxietate corpus altior somnus oppressit. Idem de eodem lib. 9. Praelito et sollicitudine fatigatus, cum Ptolemaeo assideret, lectum in quo ipse acquiesceret, insit inferri: in quem ut se recepit, protinus altior somnus insecutus est. Ennius: Vix aegro tum corde meo me somni reliquit. Quintilianus in Declamationibus: Gravior est quietes, quibus ex lassitudine calamitatum venit. Apud Silium Italicum: Somno dirus me impleverat horror. Seneca Octav. Et fessa fletu luminia oppressit sopor. Sallustius de Nabalsis: Primo cura, dein, uti aegrum animum solet, somnus coepit. Virgilius: Aeneas tristi turbatus pectora bello Procubuit, seramque dedit per membra quietem, et alibi: Confectum curis, somnoque gravatum, unde II. Iustinus: Confectum curis etc. somnus arripuit. Est in Amphitryone Plautina locus, qui fortasse hunc in sensum exponendus: Credo misericors est: nunc propterea quod me meus herus Fecit ut vigilem, hic pugnis faciet hodie ut dormiam. Id est, pugni eius incurrent moerorem mihi, moeror somnum. Ibidem I. I. vers. 147. ille, suos pugnōs alloquens: Iam pridem videtur factum heri quod homines quatior In soporem collocastis. cui simile vers. 201. eiusd. Senecae: Faciam ego te hodie superbum nisi hinc abis. Ita plagis nempe te contemam, ut, ambulare nequius, aliorum (quod superbi solent) humeris auferas. Ad puerum suum apud Aristophanem ille: Δεῦρ', εἰλ' ἴωα χλῆε. id est, ut bene vapules, et proinde plures.

Ibid. Venerandos etc. vultus] Horatius, de eodem loquens, ex decorum dixit. Pro Diis MS. Lipsii Deac. Oxon. Dei.

Ibid. Toto corpore etc. ante me constitisse vi-

sum est] Oculis se plena videndam Obtulit, et pura per noctem luce refulsit Alma parens, confessa Deam, qualisque videri Coclicolis, et quantae solet. Toto corpore, est, Πρόσωπα καλλύουσα καὶ πληρουμένη* ut de eadem Sophocles locutus. Staius: Toto stetit obvia vultu. Supra huc lib. 6. Supplicanti, se luno cum totius sui Numinis augusta dignitate praesentat. Seneca cap. 18. ad Marc. ibidem de Luna: Nunc toto ore terris imminente, etc.

Ibid. Eius mirandam speciem etc.] Oxon. et Lipsii liber, Qui eius est, et post, enitar.

Pag. 240. Si tamen mihi differendi tribuerit facultatem paupertas oris humani] Lib. 4. Sermonis humani penuria. Pro disserendi malum edisserendi scribi, ut supra commonui. Gloss. Edissere, ἔκθου, φράσων.

Ibid. Dapsilem capiam] Hesychius: Δαψιλῆ, πολλὰ, vide Beroaldum, sic dapsiles dotes Plautus: dapsiles sumptus Terentius.

Ibid. Eloquutis facundiae] Lipsii et Oxon. lib. Loquutis f.

Ibid. Iamque primum crines uberrimi proluxique etc.] Lege, Iamprimum. Florid. I. Iamprimum crines eius etc. anteventuli et propenduli. Ad vocem proluxi pertinent Glossarii ista, Proluxus, τετανδριξ.

Ibid. Per divina colla passive dispersi] Supra lib. 2. Uberes crines etc. cervice dependulos, ac deinde per colla dispositos passive, i. e. temere dispersi. Terent. Phorm. Capillus passus. ubi Donatus: Temere dispersus.

Ibid. Cuius media etc.] Videtur medio legendum.

Ibid. Distrinxerat] Al. distinxerat.

Ibid. In modum speculi, vel imo argumentum Lunae candidum lumen emicabat] Ita et Oxon. MS. Ursinus, vel in modum senestris Lunae, ubi primum ad illepidam geminationem adverte, tum, ad immodicam coniecturae licentiam, quae a communi lectione toto coelo recedit, nec tamen desunt qui probent, qui ingeniosam appellant, nobis rectus, certe modestus, pro vel imo, videtur vel enim reponendum, saepius ita Appuleium locutum docet Mercerus ad libellum de D. Socratis. Pro argumentum, antiquo more scribendi argumentum emendaverim. Glossarium Isidori: Argumentum: profectus, sic, Lunae crescentis augmenta Firmicus in Matheseos Praefatione, et passim in principe editione eius, augmenta honoris, felicitatis, etc. Vox candidum ad τὸ lumen pertinet.

Ibid. Dextra laevaue sulcis insurgentium viperarum colibita] Lib. 6. Dextra laevaue etc. proserpunt et colla longa porrecti saevi dracones. Minucius in Octavio: Ceres facibus accensis, et serpente circumdata.

Ibid. Nunc albo candore lucida, nunc croceoflora

flore lutea, nunc roseo rubore flammida] De eadem in de Deo Socratis: *Seu corniculata, seu diuidua, seu protumida, seu plena: varia ignium face, etc.* Seneca cap. 18. ad Marciam: *Accessionibus damisque notabilem, semper proximae dissimilem.*

Ibid. *Quae longe longeque etiam meum confutabat obtutum, palla nigerrima splendescens atro nitore*] Basilus: *Τὸ ἄγαν λαμπρὸν ἀμαυροῦ τὰς ὄψεις.* Iulianus de Saturni lecto in Caesaribus: *Ἐβένου μὲν ἦν στιλβούσης, καὶ πολλὰν ἐν τῷ μέλει καὶ θεῖον αὐγὴν κρυπτούσης, ὥστε οὐδεὶς οἶός τε ἦν ἀντιβλέπειν, ἔπαρχε δὲ τοῦτο πρὸς τὴν ἔβενον ἐκείνην τὰ ὄμματα δι' ὑπερβολὴν τοῦ λαμπυδύσης, ὅπερ οἶμαι πρὸς ἡλίον, ὅταν αὐτὸ τῷ δίσκῳ τις ἀντενέσταιον προσβλέπει.*

Ibid. *Palla nigerrima*] Horatius: *Nigra succinctum vadere palla.*

Ibid. *Et sub dextrum latus ad laevum humerum recurrens*] Isidorus Orig. 19. 25. *Stola matronale oprimentum, quod cooperito capite et scapula, a dextro latere in laevum humerum mittitur.* Scholiastes vetus Perii ad Sat. 5. *Gabinus habitu cincinque Dii Penates formabantur, obvoluti tegā super humerum sinistrum, dextro nudo.*

Ibid. *Ad ultimas oras*] Onomast. vet. *Ora, ἔσχατία.*

Ibid. *Earumque media*] Lege, ut supra, *meis.*

Ibid. *Aereum crepitaculum, cuius per angustam laminam etc.*] Descriptio sistri, de quo olim ad Apologiam dixi.

Pag. 241. *Constructa pomis*] *Constricta* Oxon. et alius MS.

Ibid. *Caput extollens arduum*] Legendum *atollens*: vide supra [hui. Ed. p. 293, b.] notata.

Ibid. *Palmae victricis foliis*] Oxon. et duo alii MSS. *victricibus.*

Ibid. *Spirans Arabiae faelicis germina*] Liber Lipsii: *Spirans faelicia germina.* Oxon. *Spirans germina.* vide supra [hui. Ed. p. 309, a.] notata.

Ibid. *Tuis commota precibus*] Lib. 6. *Tuis etc. precibus commoveo, et optulari cupio.*

Ibid. *Rerum naturae parens*] Lucretius de eadem: *Rerum naturam sola gubernat.*

Ibid. *Elementorum omnium Domina, seculorum progenies initialis*] Oxon. *Elementorum, et omnium seculorum p. i.* muniter altera lectio ab illis Tibi etc. *serviunt elementa*, quae infra occurrit.

Ibid. *Maris salubria flamina*] Meursius in Exercit. Crit. legebat *aëris.*

Ibid. *Inferorum etc. silentia*] Virgil. *Umbræ.*

que silentes. Servius: *Secreta Inferorum semper silentia.*

Ibid. *Nutibus meis dispenso*] Al. *motibus.*

Ibid. *Ritu vario*] Vide Themistijum supra adductum.

Ibid. *Totus venatur orbis*] De eadem Act. 19. 27. *Ἦν ὅλη ἡ Ἀσία καὶ ἡ οἰκουμένη σέβεται.*

Ibid. *Me primigenii Phryges Pessinunticum nominant Deum Matrem: hinc Autochthones Attici Cecropiam Minervam, etc.*] Marciarius Capella: *Te Serapim Nilus, Memphis veneratur Ozymis, Dissona sacra Mithram.* De Iove (in de Mundo) Noster: *Et cum sit unus, pluribus nominibus cietur, propter specierum multitudinem, quarum diversitate fit multiflorus.*

Ibid. *Autochthones Attici*] Vide Suidam in *Ἀυτόχθονες*. Scholiastes ad Equit. Aristoph. *Πρῶτοι τε καὶ αὐτόχθονες οἱ Ἀθηναῖοι.* Euripides Ione: *Ἐλθὼν λαὸν εἰς αὐτόχθονα Κλεινών Ἀθηναίων.* Idem ad Plutarchum, de Athenis (de exi.) *Ἡ πᾶσα μὲν λεγὸς οὐκ ἐπακτὸς ἄλλοθεν, αὐτόχθονες δ' ἔφημεν.* Iustinus lib. 2. *Non advenae, neque passim collecta populi colluvies originem Urbis dedit, sed in eodem nati solo quod incedunt: et quae illis sedes, eadem origo esto.* Cicero in pro Flacco: *Ex sese suos ciyes genuisse dicuntur.* Servius ad Aen. 3. *Terrigenos esse Athenienses nemo dubitat.* Prae aliis autem insiguliter Aristides, qui sic in Panathenaica: *Ξῆνοι καὶ πολῖται μὴν τῆ γῆ ταύτῃ δημήσθαι πρέπουσι* οἱ μὲν γὰρ ἄλλοι καθάπερ θέαν καταλαμβάντες, οὗτα ταῦτα κερύουσι, οὐ τῷ μάλον ἑαυτοῖς προσήκειν τῶν χωρίων τοὺς ἄλλους ἀφορίζοντες, ἀλλὰ τῷ φθῆνας κατασχόντες* καὶ ξένους ὀνομάζουσι τοὺς δευτέρους ἐλθόντας, ἀγνωστοὺς, ὅτι πάντες ὁμοίως εἰσι ξῆνοι, μάλον δὲ αὐτοὶ πρῶτον ξῆνοι, καὶ τσῦτον τῶν δημοποιητῶν οὗς αὐτοὶ ποιεῦνται διαφέρουσι, ὅσον οὐ κριθέντες ἄξιοι τῆς πολιτείας, ἀλλ' εἰσβιασάμενοι, ποιβάλλοντο τὴν πατρίδα, ὥσπερ ὄπλων ἀπορία τῷ Φανέντι χρυσάμενοι* μόνοις δ' ὕμιν (Atheniensibus) ὑπάρχει καθαράν εὐγενείαν τε καὶ πολιτείαν ἀρχῆσαι* καὶ οὖτοι ὄντοι ὀνομάζονται, ἐκάτερον κίριόν ἐστι τῆ χάρις διὰ τὸ ἕτερον εἰκότως, οἱ τε γὰρ ξῆνοι διὰ τοὺς ἄλλους πολῖτας γνησίους ὄντας ἐνεχονται τῷ προσφρατι, οἱ τε πολῖται βιβλαῖοι σὶ τὴν ἐπωνυμίαν τῷ καθαροῖ ξένων τὸ εἰς ἀρχῆς εἶναι.*

Ibid. *Et qui nascentis Dei Solis inchoantibus radiis illustrantur Aethiopes*] Non haec offendit me necdum dubitata lectio, magis placeret tamen *nascentis diei*, voce *Solis* expuncta. Lib. 5. *Nascentis diei lumen praeservit.* et in Floridis, de Indis loquens, quos hic Aethiopus vocat:

[Eee 3] catz

cat: *Isidem ad nascentem diem sitis, in corpore tamen color noctis est.*

Ibid. *Priscaque doctrina pollentes Aegyptii* Act. 7. 22. Αἰγυπτίων σοφία. ad quem locum adnotata vide.

Ibid. *Mitte iam sletus, et lamentationes omite*] Lib. 3. Omnem de tuo pectore tristitudinem mitte, et angorem animi depelle. et 5. Lugubres voces desinite, et diutinis lacrymis madentes genas siccate.

Ibid. *Iam tibi providentia mea illucescet dies salutaris*] Senec. *Optatus ille portus aerumnis adest.* Propert. *Iam tibi vexatae post multa pericula vitae Extremo veniet mollior hora die.* *Vexari* naves dicuntur quibus procellae incumbunt. (vide 2. 6. A. Gellium.) cogitemus ergo an mollior aura legi concinnius possit, sic mollis Zephyrus Senecae in Tragoediis. Hesychius etiam, "Τυφὸν λέγεται ἀλλοκῆς πνεύματος."

Ibid. *Animum intende sollicitam*] Lib. 8. *Sollicitis animis intendite.*

Ibid. *Navigabili iam pelago,* etc.] Vide Meurs. pag. 7. ad Constant. Porphyrogenn. Turnebum Advers. 8. 24.

Pag. 242. *In ipso prociunctu pompae*] Thomas Magister: Πομπῆς, ἢ ἐν ταῖς τῶν θεῶν πανηγύρεσι πρόδος. Schopp. et Bertin. cod. *protractu pompae*: non male: nam et *longa pompamur varietate agmina* Noster in de Deo Socratis dixit, et multa coronam istam praecessit docet sequentium series. Pro ipso autem (quod sensui isti male convenit) malim illo scribi: *In illo protractu pompae*; pro, in *pompae protractu*. Abundare in his libris vocem eam non semel neque bis monuimus.

Ibid. *Alacer continuare pompam*] Infra hic: *Comitare pompam* etc. *Deae inoventi gradu.* qui locus hunc illustrat.

Ibid. *Mea volentia fretus*] I. e. benevolentia.

Ibid. *Constricti comitatus*] Constipati.

Ibid. *Hoc eodem momento quo tibi venio,* etc. *quae sunt consequentia sacerdoti meo per quietem facienda praecipio*] Operae pretium fuerit Act. 9. 10. conferre.

Ibid. *Meo iussu tibi constricti comitatus decedent populi*] Ipsa omnem longae decedere pompae Infusum papulum, et campum faciam esse patentem.

Ibid. *Neque etc. figuram tuam repente mutatam sequis aliquis interpretatus, maligne criminabitur*] Quasi nempe vi Magica effectum. Supra lib. 3. *Dumque iam labiis undantibus (rosas) affecto, consilium me subito longe salubrius: re, si rursus asino remoto prodirem in Lucium, evidens exitium etc. offenderem, vel artis magicae suspicione, vel iudicii futuri criminatione.*

Ibid. *Et penita mente* etc.] Tacitus Ann. 2.

Penitus noscendas mentes. scribe, *penitas*: vide supra heic [hui. Ed. p. 153. b.] et quae olim p. 39. ad Apologiam dicitur.

Ibid. *Nec iniurum cuius beneficio ad homines redieris, ei totum debere quod vises*] Anna Samuclis mater I. Sam. 1. 27. "Τὰς τοῦ παιδὸς τοῦτου προσουχθῶν, καὶ ἔδωκε μοι Κύριος τὸ ἀτημά μου, etc. καὶ ἄγῳ κερῶν αὐτῶν τῷ Κυρίῳ πάσαι τῆς ἡμέρας ἕως ἔφ' αὐτῶς. ibi de nato res, hic de renato. Sedulius ad I. Cor. 6. *Qui non est suus, non debet sibi vivere.* vide et 2. Tim. 2. 26.

Ibid. *Totum etc. quod vises*] Ammianus Marcellinus lib. 28. *Hi omnes quod vivunt, vino et tesseri impendant.*

Ibid. *Vives etc. gloriosus*] *Secundo rumore gloriosus*, ut lib. 9. locutus. *Ita vivere gloriose*, Cato in Distich. Praefatione.

Ibid. *Scias ultra statuta fato tuo spatia vitam quoque tibi prorogare mihi tantum licere*] Q. d. Ego inexorabile fatum Subieci pedibus. Sideribus fata gubernantur: (Serv. ad ea 4. Aen. *Vertere sidera retro.* Item, *Conscia sidera frasi*) illa autem siderum Domina ac Regina, stellarum noxios meatus cohíbent. (ut infra de eadem dictum) Virgilius: *Ille, ut depositi proferrer fata parentis,* etc. Elusdem 9. *Quo fata vocas?* ubi Servius: *Ostendit fata posse aliquatenus trahi,* et ad Aen. 6. *Posse aliqua ratione fata dirumpi per transitum docet.* Infra hic ad eandem istam: *Fatorum inextriabiliter contorta licia retrectas* qui locus hunc illustrat. Illis adde a Beroaldo dicta.

Pag. 243. *Sic oraculi venerabilis sine prolato, Numen invictum in se recessit*] Ovidius de Tellure: *Dixerat haec, etc. suumque Reulit os in se.* Metam. 2. hic autem in se recedere, intelligam, *se in nubem condere.* Virgilius de Venere (quae et Luna) Aen. 6. *Dixerat, et spissis noctis se conditit umbris.* Steweechius, *numen invisum,* Elmenhorstio accedente, et qui *Solem invictum, invictum Herculem,* et similia in Lapidibus animadvertit, fortasse eiusmodi coniecturam haud aegre repudiaverit.

Ibid. *Pavore et gaudio etc. permixtus*] Videantur quae ad Matth. 28. 3. adnotavimus.

Ibid. *Noctis atrae fugato nubilo, Sol exurgit aureus*] Supra lib. 2. *Nocte discussa, Sol novus diem fecerat.* *Fugato,* ut apud Virgilium: *Revoluta ruebat Matura iam luce dies, noctemque fugarat.*

Ibid. *Noctis atrae nubilo*] Florid. 4. *Duo colores praestabiles sunt, piceus, et niveus, quibus inter se nox cum die differunt.*

Ibid. *Sol exurgit aureus*] *Iubar aureus extulerat Sol.* Prudentius; *Sol ecce surgit aureus.*

Ibid. *Et ecce etc. turbulae complent totas plateas*] Ammianus lib. 28. *Exoptato die equestrium*

aprium ludorum, elucescente nondum Solis puro iubar, effusius omnes festinant praecipites, etc. quibus similia apud Corippum Africanum. Statius in nuptiali argum. Vixidum emissa dies, etiam socialia praesto Omina, iam festo fervet domus utraque pompa. Fronde vident postes, et fervent compita flammis, Et pars immensae gaudet celebrissima Romae.

Ibid. Turbulae complent totas plateas] Lib. 3. Turbae miscellanae cuncta completa.

Ibid. Praeter peculiarem meam] Ita excudi debuit. meam, hilaritundinem intellige.

Ibid. Et ipsum diem serena facie gaudere sentirem] Ipse mihi visus pulchrior ire dies. Avianus in Perieg. Undique fulsit Coelicolum sedes, convexaque pura retendit Festa dies. Petronius: Ipse nitor Phoebi vulgato laetior orbe Crevit, et aurato praecinxit fulgure vultus. Florus 4. 12. Ea denique in Germania pax erat, ut mutati homines, alia terra: colum ipsum mitius molliusque solito videretur. Apte autem secururis ludis serenum facit diem praeludere. Aeneas ludos funebres Anchisae instituitur: Si nova diem mortalibus alnum Aurora extulerit. ubi Servius: Alnum, serenum. id est, si dederit diem serenum, et talem qualis ludis aptus est.

Ibid. Et ipsum diem serena facie gaudere sentirem. Ovid. Numine coelesti Solem fulgere serenum, Cum populi vultu conveniente die. Chrysologus Serm. 41. Gratus dies est, et gratior serenus.

Ibid. Pruinam pridianam dies apricus ac placidus repente fuerat insecutus] Claudianus 6. Consul. Honorii: Ipse favens votis, solitogue decenter aër, Quamvis assiduo noctem foedaverat imbre, Principis et Solis radiis detera removit Nubila: nam pluvius ideo turbaverat omnes Ante dies, Lunamque rudem madefecerat Auster, Ut tibi servatum ferrent convexa serenum. Sidonius Car. 11. Proxima quietinam festorum afflata colore lam minus alget hiems, speciemque tententia vernam, Hoc dant vota loco, quod non dant tempora mundo.

Ibid. Ut canorae etiam aviculae prolectante verno vapore, concentus suaves adsonarent: matrem siderum etc. blando mulcentes affamine] Eucretius: Nam simul ac species patefacta est serena diei, Et reserata viger genitabilis aura Favoni: Aëriae primum volucres te Diva, tumque Significant initum, percussae corda tua vi. Vaporem verno Noster pro tepore ponit, ut in illis 10. Siccum pulmenta etc. vapore mollibat. et 4. Plammac vapore recreati. Curtius lib. 4. Coeli quoque temperies mira, verno tempore maxime similis. videtur tepori legendum.

Ibid. Canorae aviculae] Manilius lib. 3. Tum voce canora Omne nemus loquitur. Virgil. Omnia tunc resonant avibus virgulta sonoris. Gellius

1. 2. Totius villae venustate etc. canoris avibus personante.

Ibid. Concentus suaves adsonarent] Virgilius: Avium concentus. Servius; Conmissus cantus, symphonia. Seneca cap. 18. ad Marciam: Aviumque concentu dissono.

Ibid. Blando mulcentes affamine] Supra lib. 10. Affatus blandissimos. Virgilius 1. Blandisque morantur Vocibus. Idem 7. Asuetae ripis volucres, et fluminis alveo, Aethera mulcebat cantu.

Ibid. Pomifera sobole] I. e. fructifera. Glossae: Pomiferat, Ὀπωροφρέ. Glossae aliae: Ὀπώρα, pomum.

Ibid. Quaeque earum umbra contentae et steriles] Δένδρα τῶν καρπῶν ἄγονα, τὴν δὲ εὐμορφίαν καρπῶν ἔχοντα, ut Lucianus in Amori-bus locutus. Tales platanus, umbras (ut de Mundo Auctor noster) potantibus ministrantes. vide 1. 12. §. 9. Iul. Pollacem.

Ibid. Austrinis laxatae flatus, germine foliorum revidentes] Claudianus in Eutrop 2. Istitior alternum Zephyri iam biana teporem Senserat, et primi laxabat germina flores. Hesychius: Φύλλα, τὰ τῶν δένδρων. scribe; τὰ τῶν δένδρων πέταλα. Pollux 1. 12. §. 10. Τὰ δὲ Φύλλα καὶ πέταλα καλεῖται. Hesychius ipse, Πέταλα ὀυδστεύου τὰ Φύλλα. [Servius ad 5. Eclog. Φύλλα dicta sunt a Phyllide; quae antea πέταλα dicebantur.]

Ibid. Clementi motu brachiorum dulces strepitus obsibilabant] Petronius: Non verno persona cantu Mollia discordi strepitu virgulta loquuntur. Supra 6. de fluviali Arundine: Musicae suavis nutricula, leni crepitu dulcis aurae etc. inspirata. Scholiastes Theocriti ad Eidyll. 1. Ψιψιψίζουσι αὶ πίτυς ὅταν ριπίζουσι, τῆ στενότητι τῶν Φύλλων σχιζομένης τῆς πτυχῆς. Constantinus Manasses: Προσέβαλε τῆς πίτυς ἀνευσι τοῖς πετάλοις, καὶ γλυκίον ψιψιψίζου τοῖς Φύλλοις ἐνεπέοις. Clemens Stromat. 6. Πολλάκις δὲ καὶ ἀνὰ τὰς ὕλας κινουμένων τῶν Φύλλων ἄβρυχ πνεύματος προσβολῆ, ὁρῶντων ὁδὴ παραπλήσιος ἡχῆ προσπίπτει. Lucianus Insulas fortunatas describens: Καὶ αἶραι δὲ τινες ἡδέϊαι διαπνεύουσαι ἥρμα τὴν ὕλην διασάλευον, ὥστε καὶ ἀπὸ τῶν κλάδων κινουμένων τερπῶν καὶ συνεχρῆ μέλη ἄπασυριζέτο, δοκίματα τοῖς ἐπ' ἐρημίαις ἀλλήμασι τῶν πλυγίων αὐλῶν. His adde ab Elmenhorstio annotata.

Ibid. Ac turbido fluctuans tumore posito parva quietas alluvies temperabas] Theophrastus Simocatta de coma palaestritae cuiusdam: Κωνί-ζουσαν ἕρα γαλήνης τῶν ἐξλασσαν εἰκουρίζετο, ὅτε καὶ τὴν γείτονα περὶ ἀπὸ κλάδων περιπτύσσεται λείβρω, τὸ μανιώδες τοῦ κλύδωνος καὶ βάρβρον παρεύουσα.

Ibid. Luminis proprii splendore candebat] Su-

Supra lib. 5. *Parietes solidati massis aureis, splendore proprio coruscant.*

Ibid. *Hic incinctus balteo militem gerebat*] Basilius reg. fus. disput. §. 22. Ἐστὶ τὸ στρατιώτου Ἰδίων ἐν τῷ ἐνδύματι, καὶ ἄλλο τοῦ συγκλητικῶν, etc. Servius ad Aen. 5. *Valteus dicitur, non tantum quo cingitur, sed etiam a quo arma dependent.* In Glossis: Ζωστήρ, balteum, cingulum. Paulus in θεῶν παντοπλίᾳ. Ephes. 6. 14. Στῆτε περιζωσάμενοι τὴν ὁσφύν ἑμῶν, etc. i. e. incincti. Bene et militem gerebat. Virgilius: *Virginis os habitumque gerens.* ubi Servius: *Gerens, non, habens: quod geri aliena putantur.*

Ibid. *Illum succinctum chlamyde copides et venabula venatorem fecerant*] Curtius lib. 8. *Copides vocant gladios leviter armatos, falcibus similes, quibus appetebant belluarum manus.* i. e. elephantorum promissucos. Pollux ubique numerat in coquinario instrumento. *Venatorem fecerant*, ut 10. *Illam, quam cultus armorum Minervam fecerat.* Nota et succinctam chlamyde. Pollux 5. 3. Σκεῦος κωνυγέτον χιτῶν εὐσταλῆς, πρὸς τὴν ἰγυῖαν καθήκων. et post: Καὶ χλαμυδὲ, ἣν δὲ τῇ λαίᾳ χειρὶ περιελίττειν, ὁπότε μεταβέσῃ, ἢ προμάχῳ τοῖς ὑπὸ τοῖς.

Ibid. *Indutus serica veste*] Florent. et Oxon. MSS. *inductus.*

Pag. 244. *Et attextis capite crinibus etc. foeminam mentiebatur*] Ovidius: *Foemina procedit densissima crinibus emptis, Proque suis, alios efficit aere suos.* Hieronymus ad Demetriadem: *Cerussa ora dīpingere, ornare crinem, et alienis capillis turritum verticem struere.* Scholiastes Iuvenalis, *Galero: crine supposititio.* Scholiastes venalis Horatii ad Serm. 1. *Calendrum dicitur ornatus capitis mulierum, quo ad exornandos crines utuntur: vel, suppositis crinis, quem pro naturalibus capillis accipiebant.* ubi legendum *attexebant* videtur. Appuleius heic, *adtextis capite crinibus.* Tertullianus *affigere* dixit. *Affigis* inquit, (sequiorem sexum alloquens) *nescio quas enormitates sutilium capillamentorum.* Firmicus, *apponere. Qui alienis crinibus appositis, fictam et compositam pulchritudinem mentiantur.* et Manilius: *Appositis caput immutare capillis.*

Ibid. *Incessu perfuso foeminam mentiebatur*] Columella lib. 1. *Attonitique miramur gestus effoeminatorum, quod a Natura sexum viris deoegnatum muliebri motu mentuntur.* Maximus Tauriensis, vel (ut alii) Ambrosius, Homil. de Iannarii Calendis, (quo die etiam Christiani vanitatis Ethnice simulachra reituebant): *An non omnia quae a ministris daemionum illis aguntur diebus, falsa sunt et insana? cum vir, virinum suarum vigore mollito, totum se frangit in foeminam?* etc. Iulius Firmicus: *Vestigia sua cum*

delicata quadam moderatione (scribe *modulati. ne*) *suspendunt, et possitibit eos quod viri nati sunt.* Male hic Wowerius et Pontanus Annal. 3. 10. *superfluo corrigebat.* Seneca cap. 15. de animi tranquill. *Ut nunc mos est, etiam incessu ipso ultra muliebrem molliciem fluentibus,* etc. Sic, βάδισμα ὡς περ κολιτσιῶν καὶ Φοίνιξ ἡνεχῆ σείδμενον, apud Aristaeum. Augustinus 7. 26. de Civit. Dei: *Fluentibus membris, incessu foemineo. Incessum mollem* vocant alii, et, *molliiter incidere.* Manilius: *Fictique placent ad mollia gressus.* Apud Senecam Nat. quaest. 7. 31. post, *muliebres mundiciam antecessimus: sequitur, tenero et molli gressu gradum suspendimus.* Iulianus de Galieno Imper. Κινήσεις μαλακωτέρᾳ χρώμασι, ὡς περ αἱ γυναικες. Opponitur *serius incessus* 9. 9. apud A. Gellium.

Ibid. *Nec ille deerat, qui magistratum fascibus purpuraque luderet*] Herodianus, ubi de anteludis pompeae Deum matris, li. c. Deae istius: Ἀνετὸς πᾶσι δέδοται ἐξουσία παντοδραπῆς παιδιᾶς, ἕκαστος τε ὁ βούλεται σχῆμα ὑποκρίνεται· οὐδ' ἔστιν αὐτῶ μέγα ἢ ἐξαιρετον ἀξίωμα, ὃ μὴ παντὶ τῷ βουλομένῳ ἀμφισπένει ὑπάρχει κτίζεαι τε, καὶ κρῦσαι τὴν ἀλήθειαν, ὡς μὴ βλάβος διαγνώσῃ τὸν τε ὄντα, καὶ τὸν μιμούμενον. Bene autem *purpuram* tribuit Magistratibus. Cyprianus ad Donatum: *Quos honores putas esse? quos fasces?* etc. in *magistratu purpurae speciem?* Cato pro mulieribus apud Livium agens: *Purpura etc. utemur in magistratibus? in sacerdotiis?* etc.

Ibid. *Hircino barbilio Philosophum fingeret*] Strabo de Philosophia mentientibus, lib. 3. Μετὰ τὰ βάρβαν φιλοσοφούντες, ὅμοιοι τοῖς τράχως ταῖς ὑπῆρας. De seipso Iulianus: Ὅσπερ οἱ τράχοι τοῖς γένεον ἔχων. vide Beroaldum. In vetere Onomastico: *Hircipili, δεσπότης.*

Ibid. *Piscatorem cum hamo induceret*] *Induceret* recte Colvius legendum monuit. Supra 2. de magis versipellibus illis: *Muscas, et canes, et aves induunt.*

Ibid. *Vidi et ursam mansum*] Ursam hic veteri intellige: nonnunquam tamen in huiusmodi ludicris apparet homines etiam speciem bestiarum subiisse. Maximus Tauriensis, ubi supra: *Et cum se a Deo formati homines, aut in pecudes, aut in feras etc. transformant.*

Ibid. *Et simias etc.*] Iosephus 7. 24. in Vespasiani triumpho: Ζῶων δὲ πολλοὶ Φύσεις παρήγοντο, κέρσον οὐκείων ἀπάντων περικειμένων. Ibid. *Asinum etc. adambulante cuidam seni debili*] *Debili*, i. e. claudo. vide supra [Ed. Pric. 312.] dicta.

Ibid. *Rideres autem utrumque*] Virgilius Georg. 2. *Versibus incomptis ludant, risuque soluto,* ubi Servius: *Quia necesse erat pro ratione*

sacerorum aliqua ludicra etc. fieri, quibus posset populo risus moveri.

Ibid. Quae passim vagabantur] Cicero de Invent. 1. Passim bestiarum more vagabantur. Plinius 7. 2. Passim cum feris vagantes. Catullus: Ad se quisque vago passim pede discedebant. Sallustius Iugurth. Cum turba sua quam etc. collegerat, vagari passim. Seneca de Benef. 4. 6. Gregibus passim vagantibus. et 2. 48. Natur. quaest. Passim ac vage dicunt. adde quae supra [hui. Ed. p. 244, b.] notata.

Ibid. Quae de gremio, per viam qua sacer incedebat comitatus, solum fuscilicis sternebant] Per viam, quam Dii alienis incedentes pedibus, iam statim calcaturi erant, hinc illud 4. de Psyche, tanquam Numen culta: Per plateas comitantem, populi floribus sertis et solutis adprecantur. Ovidius: Undique iactato flore tegente vias.

Ibid. Quae gestu brachiorum, flexuque digitorum, ornatum atque opexum crinium regaliū fingerent] Seneca: Dignos movent ornamentum modo. Glossae: Ἐμπλέκτρια, implicatrix, ornatrix. Glossae aliae: Κοσμητήριος, ornamentarius, ornator. Κοσμητρίαι, ornatrices. Ovidius de capillito loquens, Nec genus ornatum unus est, etc. vide supra [hui. Ed. pag. 174, a.]

Ibid. Illae etiam quae ceteris unguentis et geniali balsamo etc. conspergebant plateas] Hesiopius in funere Herodis M. 1. 46. Quingenti etiam serorum regiae domus aspergebant aromatata, ut suavi odore tota fragraret via. Genialis, luto, splendido, voluptuario. Glossae: Genialis, εὐφραντικὴ, Virgil. Georg. 1. Genialis hyems, ubi Servius: Convivalis, voluptuosa, sic supra hoc libro: vultus genialis. Nota et loquendi modum, caeteris unguentis et balsamo. Tacitus Annal. 15. de Timarcho Cretensi: Caeteris criminibus, etc. et opibus nimis ad iniurias minorum elatus.

Ibid. Guttasim excusso] Supra lib. 3. Guttasim desluo.

Ibid. Lucernis, taedis, cereis, etc.] Lib. 4. Taedis, lucernis, cereis, sebaceis, etc.

Ibid. Et alto genere facium, lumine siderum coelestium stirpem propitantes] Tō lumine loci sententiam implicatam reddit, est in nonnullis, E. a. g. ficti luminis etc. Fortasse isto modo scribendum, E. a. g. facium luminoso etc. Coelestium siderum stirpem. ut 4. coelestium stellarum germen.

Ibid. Fistulae tibiaeque modulis dulcissimis personabant] Chrysostomus Homil. 15. in Epist. ad Ephes. τῶν ὀργάνων τῶν μουσικῶν ὅσα μὲν ἐν κράξῃ, ἀνέστερα ἔστι πρὸς τὸν Φέγγον ὄλον, τὸ μπάνα, σάλπιγγος τὰ δὲ μὴ οὖτως, ἀλλὰ μαλάττοντα, ταῦτα ἕδεν ἀλόος, καὶ κίθάρη,

καὶ σάλπιγγες. Supra lib. 10. Mollique tibiaram sono delicatis gressibus respondere.

Pag. 245. Iuvenutis etc. chorus] Servius ad Georg. 1. Chorus proprie est coaevorum cantus atque saltatio.

Ibid. Dicati magno Serapi tibicines] Idem ad Aen. 1. In usu dicimus, dicatus est Numinis, hoc est, ad obsequium datus. Glossarium: Dicatus, Καθωσιμωσός.

Ibid. Tibicines, qui per obliquum calanum etc.] Ovidius: Cornu tibicen adunco. Glossarium perapposite: Cornicines, καμπυλοσάλπιγγες.

Ibid. Familiarem Dei modulum frequentabant] Pollux ubi supra: Ἔστι δὲ τι καὶ πομπικόν, (ἤχος vcl μέλος) ἐπὶ πομπαῖς, etc. Αἰγυπτίοις τε καὶ Ἀργείοις, καὶ Τυβήνοισι, καὶ Ῥωμαίοις. Et vide quanta proprietatis observatione modulum frequentare dixerit. Gellius 1. 11. Si, ut plantipedi saltanti, etc. et modos et frequentamenta quaedam tibicen incineret. Idem 5. 1. Si modulis verborum, et quibusdam quasi frequentamentis orationis (Auditores) moventur. Onomast. vetus: Modulus, μεδάλμη.

Ibid. Tunc influunt turbae sacris divinis initiatae, viri foeminaeque etc.] De quibus Meursius cap. 16. Eleusinae videndus.

Ibid. Viri foeminaeque omnis aetatis, etc.] Supra lib. 7. Pompan cereres omnis sexus, et omnis aetatis.

Ibid. Capillum derasi funditus] Adusque derasi, ut 2. lib. ubi [hui. Ed. p. 189, b.] dixi. Onomast. vet. Funditus, ἐκ βάθρων. Phaedrus: Calvus repente factus est, nam funditus Canos puella, nigros anus evellerat.

Ibid. Vertice praenitentes] Nitentes, quia glabri. In Apologis Avieni: Diecto nituit frons nuda galero. Valer. Maximus, ubi de Aeschylō Poëta: Elusa (aquila) splendor capitis, (erat enim capillis vacuum,) perinde atque lapidi (testam) illisit.

Ibid. Sistris argutum tinnitum constrepentes] Supra hic, in sistris descriptione: Traiectae medicinae pauculae virgulae, etc. reddebant argutum sonorem.

Ibid. Sed antistites, sacrorum proceres illi, etc.] Ex prava, sed et communi hac interpunctione, videtur locus iste sequioris expositionis periclitari. Post sacrorum, non antistites υποστιγμή ponenda. Sensus est: antistites sacrorum, fuisse proceres, non vulgares, et e plebe homines. Macrobius Saturnalium 1. 23. Videtur Dei Heliopolitani simulacrum ferculo, etc. et subeunt plerumque Provinciae Proceres, raso capite, longi temporis castimonia puri.

Ibid. Cinctum pectorale] Onomasticon vetus: Cinctus, us. (lege, Cinctum, us. vel e converso) διὰ ζώμα. Glossarium: Ζώμα, cinctum. [Fff]

sic in alio Glossario: *Succinctum*, ὑπέζωμα.

Ibid. *Strictim infecti*] Palat. et Oxon. MSS. *infecti*.

Ibid. *Potentissimorum Deum proferebant insignes exuvias*] Oxon. male, *potissimorum*. In quibusdam hic *praeferebant*: putarim *progerebant* legendum. sic 4. *speculum progere*. et 6. *sini nucleos progestate*.

Ibid. *Lucerum praemicantem claro porrigebat lumine*] Oxon. et Lipsii MS. *praemitentem*. minus recte. Initio libri istius, *Candore nimio praemicantem*. et 10. *cerei clara praemicantes luce*. sic enim legendum monuimus.

Ibid. *Aequitatis* etc. iudicium, *deformatam manum sinistram porrecta palmula*] *Porrecta* (i. e. extensa,) quia non, nisi contracta aliquatenus manu, dolosa conrectatio fit.

Ibid. *Quae genuina pigritia*] Ateius Capito apud Macrobius Saturnal. 7. 13. *Hinc factum ut usus annulorum exemptus dextra (quae multum negotiorum gerit) in laevam relegeretur, quae otiosior est.* Sic; *sinistram dicitur τὸ ἀνεύστον, ἀργὸν* 12. §. 6. Antoninus dixit: et *dextrae partis habiliorum motum esse*. cap. 5. Solinus. Hinc et maiorem *sinistrae* agilitatem, Suetonius quasi rem insectam in Tiberio memoravit.

Pag. 246. *Videbatur acquitati magis apta, quam dextra*] Macrobius Saturnal. 1. Apollinis simulacra manu dextrae gratias gerant, arcum cum sagittis sinistra: quod ad noxam sit *pigror*, etc. Aristophanes Equit. ὦ δεξιότατον κρέας! Schollastes: *Δὴ τὸ κελοφέναι, καὶ ἄπειρ δέξιν ὑφ' ἑρῶσαι*. Hinc furem balnearium Catullus *dextra iniquatum* vocat. Idem alibi tamen, *Inter coenam Asini manu sinistra Non belle uteris, in ioco atque vino Tollis lintea: negligentiorum*. Quae fortasse pro negotio praesenti intelligenda, quasi dextra id temporis in oris ministerio occuparetur.

Ibid. *Dii dignati pedibus humanis incedere* etc.] Supra lib. 6. *Quid meis pedibus facere consuevit?*

Ibid. *Ille Superum commearor et Inferum*] De eodem in Apologia: *Iste Superum et Inferum commearor*. ad quem locum adnotata vide.

Ibid. *Dextra palmam virentem quatens*] Oxon. D. p. v. *levatam q.*

Ibid. *Cuius vestigium continuum sequobatur bos in erectum levata statum*] Absunt, ut male, metuo, a iam dicto MS.

Ibid. *Quod residens humeris suis proferebat unus etc.*] In Epistola Ieremiae dicta: Θεὸς ἀργυρεὸς, καὶ χρυσοῦς, καὶ ἐυλαΐος, ἐπ' ὤμων εἰρευμένους. Ibidem: Ἐπ' ὤμων φέρονται ἐνδεικνύμενοι τὴν ἑαυτῶν ἀτιμίαν τοῖς ἀνθρώποις.

Ibid. *Tegetdae religionis argumentum ineffabile*] Flor. et Palat. *tegete*. Oxon. melius, *tegentem*: effigiem nempe, de qua supra.

Ibid. *Urula faberrime cavata, etc. miris extrinsecus simulacris Aegyptiorum effigata*] In-

fra hic: *Navem faberrime factam, picturis miris Aegyptiorum circumsecus variegatam*.

Ibid. *Aspis, squamae cervicis striato tumore sublimis*] Servius ad Georg. 2. *Quaedam serpentium genera toto corpore repunt: alia, parte corporis eriguntur*.

Ibid. *Praesentissimi Numinis*] Lib. 3. *Per hodierni diei praesentissimum numen*.

Pag. 247. *Mihi coronam, et coronam herede consequenter, quod tot ac tantis exantlatis laboribus, etc.*] Apte ab isto loco illustratur Pauli ille: Τὸν ἀγῶνα κалὸν ἠγωνίσαι, etc. λοιπὸν ἀποκείμαι μοι ὁ τῆς δικαιοσύνης στέφανος.

Ibid. *Placido* etc. *graua* etc. *sensum irrepro*] Sic, *sensum ac placide accedere*, 5. 14. A. Gellius.

Ibid. *Divinitus decedente populo*] Divino Deae nutu. supra hic: *Meo iussu tibi etc. decedente populi*.

Ibid. *Sacerdos, etc. nocturni commonefactus oraculi, etc.*] Macrobius Somn. Scip. 1. 3. *Est oraculum, cum in somnis parens, vel alia sancta gravisque persona, seu sacerdos, vel etiam Deus, (ut hic Isis Dea) aperte evecturum quid, vel non eventurum etc. denunciat.* et paulo ante, de viso nocturno: *Est ὄνειρος, etc. αὐτ' ἕρμαια, etc. αὐτ' ἡρημισμός, quod oraculum nuncupatur*.

Ibid. *Ut reapse cognoscere potui*] I. e. *ut reapse cognovi*. vide p. [hui. Ed. 192, a. et 363, a.] notata.

Ibid. *Ob os ipsum meum coronam exhibuit*] Lib. 6. de aquila: *Ob os puellae praevolans*.

Ibid. *Assiduo pulsus micante corde*] Virgilius: *Exultantiaque haurit Corda pavor*. Patereulus 2. *Sinistrae papillae, ad eum ipsum locum qua cor emicat*. vide hic Elmenhorstium.

Ibid. *Quae rosis amoenis* etc.] Lib. 4. *Illas rosas teneras et amoenas*.

Ibid. *Nec me sefellit coeleste promissum*] Infra hic: *Nec me sefellit etc. parentis Deae benignitas salutaris*.

Ibid. *Squalens pilus defuit*] Lib. 8. *Pilis inhorrentibus etc. squalidus*. Ulyssis socii apud Ovidium ad humanam iam figuram redeunt: *Erigimur, setaeque cadunt*. De Ió vaccam exnente idem Ovidius: *Fugiant de corpore setae*.

Ibid. *Pedum plantae per unguas in digitos exeunt*] Ibidem: *Bifidosque relinquunt Rima pedes*. Lucianum statim adducendum adde.

Ibid. *Manus etc. in erecta porriguntur officia*] I. e. *ministeria*. de quibus Act. 20. 34. copiose adnotavi.

Ibid. *Os est caput rotundatur*] Lactantius (cap.

(cap. 8. de opif. Dei) de humano capite loquens: *Non obductum porrectaque (Deus) formavit, ut in nutis animalibus, sed orbi ac globo similem: quod orbis rotunditas perfectae rationis est ac figurae.*

Ibid. *Et (quae me potissimum cruciabat anze) cauda nusquam comparui*] Lactantius dicit iam libri 2. capite: *Si homini ferinos dentes, aut cornua, etc. aut caudam (Natura) addi dixeret, quis non sentit quam turpe animal esset futurum?* Lucianus de Io faciem humanam resumentem: *Ὀυκέτι τὰ κέρατα, οὐδὲ οὐρὰ, καὶ δίχνηλα τὰ σκέλη. τὸ comparui* a duobus abest MSS. et abesse debere ait Schoppius, ad male, ut ex p. [hui. Ed. 319, b.] notatis clarum, quibus addē et hunc locum e lib. 10. *Et tamen partes electibiles comparere nusquam.*

Ibid. *Populi mirantur, religiosi venerantur tam evidentem maximū Numiniū potentiam*] Math. 9. 8. *Ἰδόντες δὲ οἱ ἔχθλοι, ἐθαύμασαν, καὶ ἐδόξασαν τὸν θεόν.*

Pag. 248. Consona voce] Lib. 10. *Clamor exurgit consona voce cunctorum.*

Ibid. *Cocto manus attendentes*] Non, cum precibus, sed admiratione tam novae tamque insolitae faciei. Virgilius 5. *Palmas ad sidera tollunt*, ubi Servius: *Aut mirantes, aut increpantes Deos.*

Ibid. *Stupore nimio defixus*] Lib. 9. *Stupore defixi.*

Ibid. *Animo meo etc. tam magnum non capiente gaudium*] Hinc *stupor* de quo supra proxime. Iustinus lib. 6. *His ex dolore metus, illis ex gaudio stupor incititur.* Donatus ad 5. 4. Andr. *Unusquisque gaudens ita perturbatur, ut apud seipsum iam non sit.* vide supra p. [hui. Ed. 384, a.] notata.

Ibid. *Non capiente gaudium*] In supplemento lib. 43. T. Livii: *Maius gaudium fuit quam quod universon homines caperent.* Idem alibi: *Cum vix gaudium animis caperent.*

Ibid. *Tacitus haercham*] *Verbis praesenti gaudio impar*: ut ille, de quo 10. libro.

Ibid. *Quid potissimum praefarer primarium*] Menelaus, recepta Helena sua, apud Euripidem: *Πολλούς δ' ἐν μέσῳ λόγους ἔχων, οὐκ εἶδ' ὁποῖον πρῶτον ἔρξωμαι τὰ νῦν.*

Ibid. *Unde novae vocis exordium caperem*] Lib. 10. *Unde potissimum caperet exordium, decontatur.*

Ibid. *Quo sermonem nunc renata lingua facilius auspicarer: quibus quantisque verbis tantae Deae gratias agerem*] Ulyssis comites, ubi supra, sunt iterum in speciem reformati: *Nec verba locuti Ulla priora sumus, quam nos testantia gratos.*

Ibid. *Nutu significato prius praecepit etc.*] Id est, signo per nutum facto. Quinilianus 11.

3. *Non manus solum, sed nutus etiam declarant voluntatem nostram.*

Ibid. *Nefando tegmine despoliaverat asinus*] Oxon. et tres alii MSS. *nefasto*: quod eodem cadit. Glossae: *Nefastum, inauditum.* Ibidem: *Inauditum, nefastum, ἄπυρον.*

Ibid. *Compressis in arcum feminibus, et superstrictis accurate manibus, etc. velamento me naturali probe muniveram*] In Apologia: *Interfeminium tegat et femoris obiectu, et palmae velamento.* τὸ arcum primus intulit Beroaldus, Oxon. tresque alii MSS. in altum legitur, quod nescio an permittendum, an multum eius loco reponendum, non absunt ductus literarum, si quis mentem advertat, fortasse et pro *superstrictis, superstructis* legendum.

Ibid. *Superiorem exutus tunicam*] Sic, *summa amictiva exuere*, apud Q. Curtium. *Superior tunica, ἐπιπύδης.* Ioh. 21. 7. Florid. 1. *Habebat amictui pallium candidum, quod superne circumcecerat.* Glossarium Isidori: *Superaria: vestis quae superinduitur.*

Ibid. *Supertextit me celerrime*] Vide supra [hui. Ed. p. 148, a.] adnotata.

Ibid. *Vultu geniali, et hercules perhumano in aspectum meum attonitus, etc.*] Bert. MS. *in humano aspectu meo attonitus*: quod et recte Schoppio probatum, supra lib. 4. *Et in aspectu alioquin attonitum.*

Ibid. *Maximis actus procellis, ad portum etc. Luci tandem venisti*] *Optatus ille portus aerumnis adest. Per varios casus, post tot discrimina rerum, Venisti in portum.*

Ibid. *Misericordiae*] Deest in Oxon. libro.

Ibid. *Nec tibi natales, ac ne dignitas etc.*] Supra 3. ad eundem: *Neque tuae dignitatis, vel etiam prosapiae tuorum ignari sumus.*

Ibid. *Lubrico virentis aetatulae*] Sic, *lubricum adolescentiae, si memini*, apud Valer. Maximum. *Virentis aetatulae*, ut supra lib. 10. *Pueri etc. virenti florentes aetatulo.*

Ibid. *Ad serviles delapsus voluptates*] *Serviles* ne, quod ancillae amore irrecitus fuerat? (cui contrarium apud Horatium, *ingenium amore peccare, aduri non erubescendis ignibus*;) an quod addictum cum voluptates tanquam servum tenebant? *ἢ γὰρ τις ἤτηται, τούτῳ καὶ δεδούλωται.* (vide quae olim p. 27. ad Apologiam notata.) an vero, libero homine indignas? sic, *ἀνδραποδῶδεις ἐπιθυμίας* Theodoretus π. πρην.

Ibid. *Fortunae caecitas, dum te pessimis periculis discretuat, ad religiosam istam bsatitudinem improvida perduxit malitia*] Chrystostomus in Iosephi ad fratres illa, *ὁ θεός ἀπείστευτέ με ἐν ταῦτα* Τουτέστι, τῇ κακουργίᾳ ὑμῶν εἰς θεόν ἐχρήσατο.* Seneca: *Saepe maiori fortunae locum iniuria fecit.* Heliodorus 2. *Δυσπραξίᾳ εὐπραξίας αἰτία.*

[Lff 2]

Ibid.

Ibid. *Eat nunc, etc. et crudelitati suae materiam quaerat aliam*] Gellius 20. ult. *Abeant etc. a Noctibus his procul, et alia sibi oblectamenta quaerant.* Apud Petronium ille: *Alium locum quem polluas quaere.*

Pag. 249. *Deae nostrae maiestas*] Μεγαλειότης, ut Act. 19. 27. de eadem ista. Supra hic: *Summam Deam praecipua maiestate pollere.*

Ibid. *Causis infestis*] I. e. quamvis infestus: ut recte Beroaldus.

Ibid. *Quid latrones? quid ferae? quid servitium? etc. nefariae Fortunae profuit? in tutelam iam receptus es Fortunae, sed videntis*] Ex his Iunonis apud Virgilium Aen. 7. *Quid Syrtis aut Scylla mihi? quid vasta Charybdis Profuit? optato conduntur Tybridis alveo.*

Ibid. *In tutelam etc.*] Glossae: *In tutela, εν τῇ προστασίᾳ.*

Ibid. *Isto habitu congruentem*] I. e. habitui, ut saepe alibi locutus. vide 4. 16. A. Gellium.

Ibid. *Comitare pompam Deae etc. inovanti gradu*] Ἀλλόμενος, ut Act. 3. 8. ille, validus de claudo factus. Quas varias, inepitiasque hic lectiones depromunt, non est operae numerare.

Ibid. *Videant, et errorem suum recognoscant*] Lib. 10. *Fideant, et sigillum suum recognoscant.*

Ibid. *Da nomen huic sanctae militiae*] I. e. initiare. In Glossis Isidori nomen praeferentibus: *Initiabunt*: (melius *initabuntur*) *nomen dabunt. Sanctae militiae*, translatice, ut 2. Tim. 2. 2. ubi et vox *στρατευσῶν*. *Dare* nomen hic, proprietatis sermonis est. Seneca cap. 30. de Vita beata: *Nomen in militiam non daret militis*, etc. sic, *nomen militiae dare*, in l. 16. de re militi.

Ibid. *Ministerii iugum sibi voluntarium*] I. e. voluntarius sibi. Supra 4. *Ut unus e numero nostro etc. atque is imprimis voluntarius, ursae effugiem subiret. Acerbissimam* (inquit Seneca) *partem servitutis effugit, qui imperia libens accipit. Ministerii iugum*, ut infra hic, *castimoniae iugum*, et 1. Tim. 6. 1. *ζυγὸς δουλείας.*

Ibid. *Cum coepis Deae servire, tunc magis senties fructum tuae libertatis*] Guntherus lib. 3. *Quae tibi libertas poterit contingere maior, quam Regi servire tuo?* et 8. *Libertas maxima nobis Tam placido parere viro.* Cassiodorus 5. 16. *Libertatis genus est servire rectori.* Deus Paralipom. 12. 8. de Israelitis: *Servient ei*, (Regi Sisaac,) *ut sciant distantiam servitutis meae, et servitutis regni terrarum.* Moses ad Eundem apud Philonem in de Noachi plantat. Ἡ εὐδαιμονία παρὰ σοὶ δουλεία, τῆς μεγίστης ἀρχῆς, οὐκ ἐλευθερίας μόνον ἕμεινον. Idem libro de Cherubin. Τὸ δουλεύειν θεῷ μέγιστον αὐχμημα, καὶ πάντων ὅσα τὸ βυθὸν ἀπαρτίζονται, τιμωροῦ. Et in de rerum divin. haerede: Πλείους

κατὰ χρώμενος ἐπὶ τὸ θεράπειν θεῷ γενέσθαι, ἢ εἰ τοῦ πάντος ἀνθρώπων γένους ἐβασίλευσε.

Ibid. *Ad istum modum vaticinatus sacerdos*] Tibullus: *Sic magna sacerdos Est mihi divino vaticinata sono.* Glossae: *Vaticinatur*, Φοιβά-ζεται. Onomast. vetus: *Vaticinor*, χρησμάδην. Hoc sensu ut capiam Appuleum faciunt proxime sequentia.

Ibid. *Fatigatos anhelitus trahens*] Lib. 8. *Crebros anhelitus reserens, simulabat sauciam recordiam.* ubi dicta [hui. Ed. p. 326, b.] vide. Tertullianus de huiusmodi impostoribus in Apologetico: *Ructando canantur, anhelando profantur, ubi conari*, (quod non omnes intelligunt) est, *conari loqui*. Persius de pica: *verba nostra conari.* Noster in Florida, 2. *Semihiantibus in conatu labellis.* Poeta vetus apud Gellium, plenatice: *Dicere cum conor curam tibi Pamphile cordis.*

Ibid. *Fatigatos anhelitus trahens*] Quintilianus Declam. 13. de Apibus: *Aliae longum permenasae iter fatigatae (lege fatigatum) anhelitum traherent.*

Ibid. *Tota civitati notus et conspicuus*] Idem 8. Declam. *Mater tota civitate conspicua.* Augustinus Confess. 9. 7. *Civitati notissimus.*

Ibid. *Digitis omnium vutibusque notabilis*] Onomasticum vetus: *Notabilis*, γνωστός. vide supra [hui. Ed. p. 192, a.] dicta.

Ibid. *Omnes in me populi fabulantur: Hunc omnipotentis hodie Deae nuncen augustum reformavit ad homines*] Supra lib. 10. *laxi rumor publice crebuerat, quo conspectum atque famigerabilem meis artibus effeceram Dominum.* Hic est qui sodalem convivamque possidet asinum, etc. Gellius 5. 14. ex Appione: *Postea videbamus Androium et leonem tenui loco revinctum, arde tota circum tabernas ire, etc. omnesque fere ubique obvius dicere, hic est leo hospes, homines, hic est homo medicus leonis.*

Ibid. *Numen augustum*] Infra hic: *Quem propitia voluntate Numen augustum tantopere dignatur*, et 6. *Cum tota Numinis sui augusta dignitate.*

Ibid. *Quodammodo renatus*] Infra hic: *Et sua providentia quodammodo renatos*, etc. Firmicus 5. 3. *Sic ante oculos suos mortis pericula habebunt, ut tunc se putent iterum renatos, cum ad conspectum magnorum etc. virorum venientes, eorum fuerint protectione liberati.* *Renatus* hic, a bestiis redditus hominibus. sic, *reditum ad honores ac patriam suam*, Cicero *παλιγγενεσίαν* vocat, lib. 6. ad Atticum.

Ibid. *Sacrorum desponderet obsequio*] Redderetur Oxon. male. infra hic: *Ad istum modum desponsus sacris. Obsequium* proprie. Arnobius lib. 1. *Obsequio venerabili invocare in rebus fessis.* Noster in de Socratis Deo: *Sacer-*

detum officia; sacrificantium obsequia. Infra htc: Velut debitum obsequium flagitare.

Ibid. Ripam maris proximam] Fortasse ripae scribendum. vide supra [hui. Ed. p. 214, a.] notata.

Pag. 250. Solennissimas preces etc.] Seneca c. 13, ad Marc. de Pulvillo Pontifice: Solennia carminis verba concepit.

Ibid. Taeda etc. et sulphuris etc.] Servius ad Aen. 6. Lustratio a circumlamine dicta est vel taeidae vel sulphuris. vide Beroaldum.

Ibid. Inuis alyei felicitis nitens carbasus litore votum ingensans progerebat. Ecce literae etc.] Attente haec verba perpendenti mihi sic videtur scribendum, literis votum ingentibus progerebat. Eae literae, etc. sic literis ingentibus implere apud Petronium. Grande malum isti loco dederunt Expositores, tam diversa tendentes.

Ibid. Votum etc. progerebat] Glossae: Votum, εὐχὴ.

Ibid. Insigni carchesio conspicua] Florid. 4. Firmis rudentibus, procero malo, insigni carchesio. Carchesium, mali summitas, per quam funes traiciunt. Servius ad Aen. 5.

Ibid. Puppis intorta chentico] Vide Elmenhorstium. Oxon. ceruico.

Ibid. Citro limpido perpolita] Oxon. male, atro l. p. vide Beroaldum.

Ibid. Certatim congerunt] Lib. 4. Certatim gladios etc. congerunt. vide supra [hui. Ed. p. 327, b.] dicta.

Ibid. Et huiusmodi supplicii] Onomast. vetus: Supplicium, πρόσδος. Cuiuscemodi legendum autem bene Brantio monicum. Supra htc, cuiuscemodi pecua, et 9. Canes cuiuscemodi vocibus inhortantur nobis.

Ibid. Donec muneribus largis et devotionibus faustis completa navis, absoluta strophis anchoralibus, etc. pelago redderetur] Virgil. Tempostatibus agnum Cadere deinde iubet, solvique ex ordine funes. Quintilianus Proëmio operis: Permittamus vela ventis, et oram solventibus bene precemur. In Heroicis Philostrati: Ἐξήσθη ἡ ναῦς, καὶ τὰ ἐν αὐτῇ. Faustae devotiones, sunt quae Suetonium fausta omnia vocat. Tacitus Annal. 4. precationes faustas. opponuntur dirae devotiones supra lib. 9. Pro strophis est qui strophis corrigit, quod non intelligo. Potest vulgatum ferri, (Beroaldum vide,) ni stuppis (i. e. funibus) malueris. Noster de hirta coma sua, in Apologia: Stuppeo tormento admissilis. Graecus apud A. Gellium 10. 3. Lecticam depomi iussit, stuppis quibus deligata erat, usque adeo verberari iussit, dum animam efflavit.

Ibid. Similis ritu pompae] Oxon. simili struetu p. quomodo et in Colvii editione.

Ibid. Simulacra spirantia] Simulacra adeo

fabre effecta, ut spirare viderentur. Ariobius lib. 6. Spirantia haec signa, quorum plantae et gentia contingitis. Ammianus lib. 22. Spirantibus signorum figmentis. Quae heic Beroaldus posuit, videtur inter vigiliam et soporem scripsisse.

Ibid. Velut in concionem vocato] Lib. 6. Deos omnes ad concionem protinus advocare.

Pag. 251. ΛΑΟΙΣ ΑΦΕΞΙΣ] Vide Parerg. 7. 10. Alciatum.

Ibid. Graeciensi] Sic Gellius 19. 10. Scim-podium Graeciense dixit.

Ibid. Gaudio delibuti] Phrasid Terentiana. vide supra [hui. Ed. p. 286, a.] dicta.

Ibid. Thallos, verbenas, etc.] Verbenas (inquit Servius ad Aen. 12.) abusive vocamus omnes frondes sacratas: ut est laurvs, oliva, vel myrtus. Thallos proprie esse olivae aut palmae docent Pollux et Hesychius, at cum omnia ista sacris inserviant, ex usu confunduntur. hinc in Glossario, Θαλλός, verbenas. et ibidem, Δάφνης κλάδος, verbenas.

Ibid. Exosculatis vestigijs Deae quae gradibus haerebant etc.] Aelianus 11. 31. de Animal. Πρὸς τοῖς ἀναβαθμοῖς καλινδόμενος ἑώρατο, τῷ θεῷ etc. Χριστήρια ἐκτίων.

Ibid. Ad suos discedunt Lares] Ad se quisque vago passim pade discedebant.

Ibid. Nec tamen sinebat me animus ungue latius indidem digredi] Lib. 10. Nec cum etc. ungue latius a se discedere passa est.

Ibid. Intentus in Deae speciem] Colvius intuitans. Woverius in Deae speciem. cum tamen Deae speciem et supra sub initium dixerit. Accedo neutri istorum, at pro speciem specimini repono. Intentus Deae specimini, ut apud Tacitum Histor. 4. Ingressus (Serapidis templum) intentusque Numinis, etc. et supra htc, Magnisque imperiis eius intentus. In veteri Onomastico: Intentus, προσεχής.

Ibid. Nec tamen fama volucris etc. cessaverat] Q. Curtius: Fama, ut solet, strenue totas urbes discurreit. vide supra [hui. Ed. p. 233, a.] notata.

Ibid. Familiares ac vernulae, quique mihi proximo nexu sanguinis colhaerebant etc. repentino laetati gaudio, etc.] Supra lib. 7. ubi de puella e latronum manibus servata: Procurrunt parentes, affines, clientes, alumni, famuli. lacti, faciem gaudio delibuti. confer et 4. 33. Danielis. Nexu sanguinis hic, ut 2. germanitatis nexus. ubi [hui. Ed. p. 163, b.] dixi. Bene et proximo additum. Donatus ad ea Adolph. 5. 8. Hegio est his cognatus proximus. Bene proximus: nam multi gradus, et veluti rami sunt propinquitatis in affinitate et cognatione dispositi. In Glossario: Proximitas, ἀγγιστεία.

Ibid. Laetati gaudio, varie quisque muneribus

bundi] *Dona ferunt, prae se testantur gaudia vultu.*

Ibid. *Divinum etc. conspectum*] *Diurnum legit Oxon. et ceteri MSS.*

Ibid. *Oblationes honestas aequi bonique facio*] *I. e. excipio gratis verbis, ipsas autem reiicio. vide supra pag. [hui. Ed. 144, b.] notata.*

Ibid. *Perspicue*] *Prospectue legendum.*

Ibid. *Affatis itaque esse officio singulis*] *Affatis secundum statum cuiusque. Plinius lib. 5. Epist. 16. de Fundanii filia: Ut nutrices, ut paedagogos, ut praeceptores, pro suo quemque officio diligebat!* *According to their quality and condition.* *Sidonius 7. 2. Agere cum singulis prout aetatis ratio permetteret: grandaevo obsequiis, aequaevos officiis obligare.* *Spartianus in Didio Iuliano: Senatium et equestrem ordinem in Palatinum venientem admisit, atque unumquemque ut erat aetas, vel patrem, (Heraldus fratrem) vel filium, vel parentem, affatus blandissime est.*

Ibid. *Narrativis meis pristinis aerumnis, et praesentibus gaudiis*] *Oxon. et p. ae. c. p. g.*

Ibid. *Me etc. ad Deae gratissimum mihi conspectum refero*] *E converso lib. 10. Statingque se refert a noxia novercae conspectu.*

Ibid. *Intra conspectum templi*] *Εἶσα τῶν ἱερῶν περιβέλων, ut apud Amphilochoium in Basilii vita. Glossae: Περιφραγμα, conspectum. [V. ad Solim Salm. p. 8.]*

Page, 252. *Nec fuit nox una, vel quies aliqua etc.*] *Infra hic: Nec dies, nec quies aliqua, etc.*

Ibid. *Quaquam cupienti voluntate praeditus*] *Quaquam ex unguiculis perpruriscens, ut supra lib. 10. locutus.*

Ibid. *Tamen religiosa formidine retinebar*] *Apud Achillem Tatium lib. 4. Ἐγὼ τῶν μὲν ἀναβέλων ἔχθισμῶν, ταῖς δὲ τοῦ μέλλοντος ἐλπίσιν ἠδῶμην. In quibusdam hic, retardabar. Oxon. retraherbar.*

Ibid. *Et castimiorum abstinentiam satis arduam*] *Supplendum inaudiveram, vel didiceram.*

Ibid. *Cantoque circumspectu vitam quae variis casibus subiacet, esse munitendam*] *Seneca Epist. 71. Necessae est multum in vita nostra Casus possit, quia vivimus casu. et ad Marcianum cap. 16. Plena et infesta variis casibus vita est, a quibus nulli longa pax, vix inductae sunt. Virgilius: Casus apibus quoque nostris Vita tulit. et Aen. 11. Miseris mortalibus. ubi Servius: Qui sunt subiecti tot casibus. Idem 10. Humanis quae sit fiducia rebus Admonet. Ad quae idem Commentatorum utilissimus: Latenter hoc dicit, Nolite putare fixam esse et stabilem faelicitatem, magna est enim rerum varietas. Donatus ad 3. 5. Andr. Audacter se incolumem in futurum promittit fore, cum vita hominis tam va-*

*riis multisque sit periculis conferta. et ad 3. 5. Eunuchi: Mirum vitae crimen ostendit, velut ipsa sit campus passioque fortunae instabilis variorum. Scholiastes vetus Iloratii ad Carn. 3. 29. Per allegoriam describit varietates et vices humanae vitae, quae dum quiesca et lacta est, subito adversis casibus inquietatur. De eadem Dissert. 38. Maximus Tyrius: Ἐστὶ χεῖμα πολύμορφον καὶ παντοδαπὸν, πολλὰ μὲν τύχαις, πολλὰ δὲ πράγμασι, πολλὰ δὲ καιροῖς ἀλλοιοῦμενον. Andronicus Rhodius Nicomach. 1. 16. §. 4. Πολλὰ μεταβολαὶ γίνονται, καὶ πανταίαι τύχαι κατὰ τὸν βίον. Diodorus Siculus lib. 13. Πολλὰ ὁ βίος ἔχει παραδέξα, στάσεις πολιτικὰς, ληστείας, πολέμους, ἐν οἷς οὐ ἴσθιδον διαφεύγειν τὸν κίνδυνον, ἀνθρωπῶν ὄντα. Dum autem de Casu potestate agimus, expendamus iocum Servii Sulpicii, qui de morte Marcelli ad Ciceronem (Famil. 4. 12.) scribens, sic Epistolam orditur: Etsi scio non ius cunctissimum me vobis nuncium allaturum, tamen quia Casus et Natura in bonis dominantur, visum est faciendum quoquomodo res se haberes, vos certiores facere. Soline autem boni vim Casus, nullum impetum eius mali experiantur? imo potentiam eius, si recte calculum ponimus et singuli et universi sentimus. Quid igitur (inquires) reponendum? respondebo sine verborum ambitu. Compendium verae scripturae erat *oibus*: ex eo, voce inversa, illud bonis irrepit. In omnibus (inquit) Casus et Natura dominantur. i. e. omnibus rebus. Servius ad Aen. 4. Tribus humana vita continetur, Natura, etc. Fato, etc. Fortuna: i. e. Casu: qui ad omnia pertinet quae extrinsecus eventunt. Demosthenes: Μεγάλη ἔσπῃ, μάλλον δὲ ὅλον ἢ Τύχη παρὰ παντ' ἐστὶ τὰ τῶν ἀνθρώπων. Virgilius: Sors omnia versat. quibus accedat Sallustii illa: Humanarum rerum pleraque Fortuna regit. Munitendam autem in Appulcio certa lectio est, quicquid libri, quicquid coniectores oggerant. Locutio est a re gymnastica desumpta. Gellius 13. 26. ex Pannactio: Vita hominum etc. negotia periculaque ex improvisa assidua quotidianaque fert. Ad ea cavenda atque declinanda perinde esse oportet animo semper prompto atque intento, ut sunt athletarum qui pancratiastae vocantur. Nam sicut illi ad certandum vocati prociets alte brachii consistunt, caputque et os sumis manibus oppositis quasi vallo praemuniunt: membraque eorum omnia, prorsquam pugna mota est, aut ad vitandis ictus cauta sunt, aut ad sciendos parata: ita animus atque mens viri prudentis etc. omni in loco atque in tempore prospiciens debet esse, erecta, ardua, septa, solida, expedita, nunquam connivens, nusquam aciem suam flectens: consilia cogitationesque contra Fortune verbera, contraque insidias iniquorum, quasi*

Brachia et manus praetendens, ne qua in re adversa repentina incurso imparatis impropectisque nobis oriatorur. Quo loco praeter optime Appuleii illustratum sensum, habes, *causa*, et praemuniunt, et prospiciunt: priores quarum duas Appuleius posuit. Falsi porro qui ex Cod. MS. tantoque circumspetu legunt, *cautum circumspetum* dixit et lib. 14. Ammianus Marcellinus, qui mutando vel adfirmando Appuleiano textui imprimis condeuibilis Scriptor.

Ibid. *Haec identidem mecum reputans, etc.]* Lib. 1. *Haec identidem mecum replicabam.*

Ibid. *Quanquam festinans differerebam]* Claudianus: *Manifestaque gaudia differt.* Florid. 4. Noster: *Quanquam oppido festinans, etc. cursum cohibent.* et Miles. 6. *Quanquam festinans obsequium terminare, mente capitur temeraria curiositate.*

Ibid. *Hanc experrectus imaginem diu diuque apud cogitationes meas revolvebam, quid rei portenderet]* Conferatur hic quae ad Act. 10. 17. adnotavimus. *Revolvere apud cogitationes suas, et apud Lucianum, πρὸς ἑαυτὸν ἀνακυκλῶν, etc. συνεγείρειν, καὶ πρὸς ἑαυτὸν ἀνακυκλίπειν,* in Nigino, et, *τοῦς λογισμοῦς ἐλιπτειν,* in Synesi Epistolis.

Ibid. *Us tamen sese praesagium somni porrigeret, etc.]* Videtur ut ut, et somni legendum.

Ibid. *In proventum prosperiorem attonitus]* Schopp, et Brant, *attentus*, odiose, idem valet enim *attonitus*, sic 2. *In aureos resurgentes etc. attonitus.* Scriptor de bono Pudicitiae in Cypriam operibus: *Animus repensus ad fidem, et mens attonita ad sacram religionem.* Iuvenalis: *Magna mentis opus, nec de ludice paranda Attonitae.* Supra hic: *In humano aspectu meo attonitus.* et 4. *Nutantem, ac pendulum, et in prospectu attonitum.*

Ibid. *Deae venerabilem conspectum apprecamur]* Supra hic: *Augustum specimen Deae praesentis statui deprecari.*

Ibid. *Spondeo libat]* Glossarium: *Libat, σπένδει. Libae, σπέειον, etc. σπονδαί.* lege, *Liba*, σπέειον, etc. *Libamina, σπονδαί.* Glossae aliae: *Σπονδή, libamentum, libamen, etc. Spondaicum* hic ad Graecam formam. Donatus ad 3. 5. Andr. Graeci *πλάττειν* dixerunt, quom nos *plateam*: secundum eiusmodi formam *Μηδείαν, et Μεδάειαν, σπονδαίον, et Spondaicum* dicimus. Hesychius: *Σπονδαίον, ἀγγύειον, ἐν ᾧ τοῦς εἰδώλοις ἐπέσπειρον.* alde Suidam, et 6. G. Pollucem.

Pag. 253. *Cum me Fortis malis incipistrasset erroribus]* Sic 1. 18. Aristanaeni, *τοῦς νόους κατὰ πρῶτον.* Virgilius: *Ut me malus abstulit error,* ubi Scrvius: *Amor errare plerumque compellit. Incipistrare* hic, ut apud Iuvenalem *maritale capistrum*, simili figura supra 2. *amoris pedicis illigare.* et 7. *amoribus animum irretire.*

Ibid. *Quem etc. notae dorsualis agnitione recuperaverant]* Factitiam istam notam, an naturalem dicemus? ut naturalem putemus, facit hic Suetonii locus: *Qua statura, quo colore esset, quibus corporis notis vel cicatricibus, ut factitiam, (quod et facinus libentius) faciunt subsequentes loci.* Isidorus Orig. 20. 16. *Character est ferrum coloratum, quo notae pecudibus inuruntur.* Virgilius: *Continuoque notas, et nomina gentis inurunt.* ubi Servius: *Notas, characteres.* Anaercon: *Ἐν ἰσχυρίοις μὲν ἵπποισι Πυρρὸς χάραγμα ἔχουσι.* In Excerptis Theodoti, excusum cum Clementis Alexandrini Operibus: *Καὶ τὰ ἄλογα ζῶα διὰ σφραγίδος δεικνύσι τίνος ἔστιν ἕκαστον, καὶ ἐκ τῆς σφραγίδος ἐκδικεῖται.* ubi et ἐκδικεῖται, est fere idem quod heic *recuperare.* Vide Hesychium in *Νώματα.* Lórimum ad Deuteron. 22. 3. Cerdam ad 1. Georg. vers. 263.

Ibid. *Sollicitus sedulius colendi frequentabam ministerium]* Supra hic: *Si sedulis obsequiis, et religiosis ministeriis, etc. Nunnen promerueris nostrum,* vide [hui. Ed. p. 262, a.] dicta. Pro *sollicitus*, puto Socraticis scribendum, sic *sollicitus cavere*, in Apologetico.

Ibid. *Accipienturum sacrorum cupido gliscibat]* Haec explicant hunc Glossarii locum, *De siderata, λειτουργία, τελετή.*

Ibid. *Et sobriae religionis observatione famosus]* Laus sacerdoti apta. Gellius 15. 14. de Cornelio quodam: *Sacerdotii religionibus venerandus, et castitate vitae sanctus.* De Sacerdote Eugenio lib. 2. Victor Uticensis: *Per conversationem bonorum operum venerabilis et reverendus.* Famosus est *ἐκ τῶν μέτρων*, hic in partem meliorem ponitur, sic infra *φ. famosa castitate matrona*, et Iudith. 8. 8. apud Latinum Interpreterem, *Erat in omnibus famosissima.* In vetere Onomastico: *Famosus, εὐφῆμος.* Ita Graeci utroque sensu περιβόητον. Hesychius: *Περιβόητος, ὁ ἐπὶ κακοῦ ἢ ἀγαθοῦ φήμην ἔχων.*

Ibid. *Ut solent parentes immaturis liberorum desideriiis modificari, meam differens instantiam]* Macrobi. Somn. Scip. 1. 13. *Sed hoc ipso, quo tibi celere finem spes friendae beatitatis accessit, irretitur laqueo passionis, etc.* Et hoc est, quod Paulus filium spe vitae verioris ad se venire prorepantem, prohibet ac repellit. Ibidem 2. 15. *Cumque cum altro spes ista travisset ad moriendi desiderium, succedit Pauli patris opportuna dissuasio, incensam filii festinationem ab appetitu spontaneae mortis excludens.*

Ibid. *Nam et diem, qua quisque possit inferari Deae nutu demonstrari, et sacerdotem qui sacra debeat ministrare, eiusdem providentia deligij]* Clemens ad Corinthios: *Πάντα πάθει ποιεῖν ἐθελοῦμεν, ὅσα δὲ δεσπότης ἐπιτελεῖ, ἠκούσειεν κατὰ καιροῦ τεταγμένους, τὰς τε προσ-*
Φο

Φοβῆς καὶ λειτουργίας ἐπιτελεῖσθαι, καὶ οὐκ εἰκὴ καὶ ἀτάκτως, etc. ἀλλ' ὀρισμένους καιροὺς καὶ ὥρας, πῶς τε, καὶ διὰ τίνων ἐπιτελεῖσθαι θέλει αὐτὸς ἄρισεν, τῇ ὑπερτάτῃ αὐτοῦ βουλήσει, ἢ ὅσως πάντα γινόμενα εὐπρόσδεκτα εἶναι τῷ αὐτοῦ θελήματι. Quid aptius (etsi in cultu tam dispari) ad Appuleium illustrandum? Accedant his quae (nec apposite minus) Theophylactus ad Rom. 12. 2. Πολλὰ ἀγαθὰ ὄντα οὐκ εὐάρεστά εἰσιν, ἢ παρὰ τὸν καιρὸν, ἢ παρὰ τὸ πρόσωπον. οἶον, τὸ θυμίζον τῷ θεῷ, ἀγαθὸν ἔστιν, ἀλλ' ὃ Ὀρῆας ποιῆσας, οὐκ εὐπρόσθησε. Καὶ καλὸν ἦν τὸ τὰς μεληταῖς τὰ ΜΤΕΤΗΡΙΑ πιστεῦσθαι, ἀλλὰ πρὸ καιροῦ, οὐκ εὐάρεστον.

Ibid. *Ac neque vocatus morari, nec non iustus festinare debere*] Horatius: *Cautus adito, Ne desis operae, neve immoderatus abundes.*

Ibid. *Tam perditas mentis*] Gloss. *Tam perditus, οὕτως πανώλης.*

Pag. 254. *Inferum claustra*] Πύλας Ἄδου. Ibid. *Ipsamque traditionem ad instar voluntariae mortis et precariae salutis celebrari*] Quae Paulus Rom. 6. 11. et 2. Tim. 2. 26. scribit, haec commodè illustrabunt. Supra haec: *Memineris etc. cuius beneficio ad homines redieris, id ei totum debere te quod vives.* Traditionem hic, sacrorum intellige.

Ibid. *In ipso finitae lucis limine constitutos*] In ultimo spiritu constitutos, ut apud Latinum 4. Maccab. 7. 9. Interpretem. Seneca 4. 11. de Benef. *Cum in ipso fine vitae constituti sumus. τὸ limine* Beroaldus suppositus, est Virgili illis: *Infantumque animae fentes in limine primo.* quibus adde Claudiani ista: *Vitaeque et lucis in ipso limine contentus.* et quae ad Isidor. Pelus. 5. 251. A. Schottus. At in Oxon. et aliis non paucis codd. *limine.* quod rectius esse constabit ex sequentibus testimoniis. In veterè Epigram. *Finito limine vitae.* Apud Ciceronem 1. de Divinat. *Vitae lumina linqvens.* et 15. 6. A. Gellii: *Vitae iam pridem lumina linqvens.* Firmicus 8. 6. *In ipso nascenti limine constituti.* Virgilius ipse: *Si lumina vitae Attingerint.* ad quem locum vide Cerdae *Collectanea.* Potest et limite scribi, nec incommode. Sedulius ad 2. Tim. 2. 4. *In extremo vitae limite constitutus.* praecedens autem lectio recipienda.

Ibid. *Quodammodo renatos*] Ab extremo vitae lumine revocatos, neque enim de mysteriis accipiendum, ut in illis, *Taurobolio, criobolioque etc. renatus.*

Ibid. *Ad novae reponere rursus salutis curricula*] Hoc est quod supra: *Ultra statuta fato tuo spatia, vitam mihi quoque prorogare licere.* Transactis vitae nempe temporibus, ut iam proxime dictum.

Ibid. *Coeleste sustinere praeceptum*] Quietè et

tranquille expectare. quo sensu Iacobus 5. 7. 8. *μακροθυμεῖν dixit.*

Ibid. *Cibus profanis ac nefariis*] Κοινοῖς καὶ ἀκαθάρτοις. Act. 10. 14.

Ibid. *Nec impatientia corrumpatur obsequium meum*] Symmachus 1. 6. *Solent impatientes dilationis esse, qui sperant in se aliquid muneris conferendum.* vide supra [hui. Ed. p. 376, b.] adnotata. Drepanius Panaegyristes: *Est omne desiderium post spem impatientius.* Ex quibus videas quam inconsulte unus *impatientia* substituit, quam imperite alius eiusmodi conieciatur approbavit. *Impatientia* habet et Oxon. MS.

Ibid. *Nec me longi temporis prolatione cruciavit*] Infra haec: *Nec te tamen desiderio forsitan religioso suspensum, angore diutino cruciabo.* vide supra [hui. Ed. p. 283, b.] notata.

Ibid. *Voti compotiverit*] Glossae: *Compuso, (lege Compotior.) εὐχῆς ἐπιτυγχάνω.* Pag. 255. *Cubicum suo commodum prodeuntem*] Supra lib. 4. *Qui commodum domo etc. proceperat.*

Ibid. *Saluto, solito constantius etc.*] Haec absunt in Oxon. MS.

Ibid. *O mi quidem Luci, etc.*] Idem Codex, *O Luci, etc.*

Ibid. *Quem propitia voluntate Numen augmentant opere dignatur*] Hoc est quod Ephes. 1. 6. et Luc. 1. 28. *χαριτοῦν, et χαριτοῦσθαι.* *Propitiam voluntatem* etiam in Excerptis Floridorum dixit.

Ibid. *Quid etc. stas otiosus, teque ipsum demoraris?*] Quae te tam serà moratur *Segnitias?* *Quid tibi nunc obstat, aut cur tua vota moraris?* Horatius: *Eripe te morae.* Accius: *Sed memet calor. (i. c. moror.)* Plautus Mercat. *Me moror cum hic adsto.* Idem Epid. *Tibi moram facis.*

Ibid. *Adest tibi dies votis assiduis exoptatus*] Ammianus lib. 16. En (inquit) diu speratus praesto abest dies. Terent. Heeyr. *Hunc videre saepe optabam diem.* Supra hic: *Iam tibi providentia mea dies salutaris illucescet.* Ferrandus in Epist. ad Fulgentium: *Iam hora exoptata cunctis adyenerat.* quae et nota de baptizandis diei.

Ibid. *Votis assiduis exoptatus*] Seneca Oedipo: *Adest petitus votis omnibus Creos.* Sallustius Catilinario: *En illa, quam saepe optastis, libertas.*

Ibid. *Deae multinominis etc.*] Ipsa supra hic: *Mè primigenii Phryges Pessinuntiam nominant Deum matrem,* etc. hinc *Autochthones Attici Cecropiam Mineyram,* etc. cum seqq. Eidem *πολυωνυμίων* tribuit et Callimachus Hym. 1.

Ibid. *De operis adyti profert quosdam libros literis ignorabilibus praenotatos*] Achilles Tatius lib.

lib. 3. Ἐρχεται δὲ τις ἱερεὺς Αἰγύπτου [βιβλίον ἐξ αὐτῶν Φέρων, etc. Huiusmodi non pauca librorum millia etiamnum Cairi superesse, magnaque ab ignaris Turcis Caipitioris adseruari, narrat Kirckerus p. 512. de Lingua Coptica.

Ibid. *A curiosa profanorum lectione munita*] Ammianus lib. 22. de Aegyptiis: *Initia prima sacrorum caute tuerunt, condita scriptis arcentur.*

Ibid. *Indidem mihi praedicat quae forent ad usum teletae necessario praeparanda*] Tertullianus Apologetico: *Volentibus initiari moris est, prius patrem illum sacrorum adire, quae praeparanda sint describere.*

Ibid. *Partim ipse, partim per meos socios coemptenda procuro*] Lib. 8. de Thrasyllo: *Partim per semetipsum, partim per caeteros familiares ac necessarios, etc.*

Ibid. *Tempore etc. id postulante, stipatum me religiosa cohorte, deducit ad proximas balneas*] Supra lib. 9. *Universa nos iumenta, id horam iam postulante, ad lacum proximum etc. prominabat.*

Ibid. *Stipatum me etc.*] Vide supra [hui. Ed. p. 166, a.] dicta.

Ibid. *Praefatus Deum veniam, purissime circumforans abluo*] Supra hic: *Solemnissimas preces etc. praefatus, quam purissime purificatum, Deae nuncupavit.* Fiebat autem, tanquam a prioris vitae sordibus sacrandorum ablutio ista. Vide Grotium ad Matth. 28. 19.

Ibid. *Circumforans abluo*] Aquae rore circumclauans, vide supra [hui. Ed. p. 160, a.] notata. In Glossario: Περιπλύνω, circumclavo.

Ibid. *Quibusdam quae voce meliora sunt*] Graecismus, ut supra 7. *virum morte meliorem.* Decepi et decipientes ergo qui maiorae reponabant.

Ibid. *Præcipit, decem continuis illis diebus cibariam voluptatem coërcerem*] Cheraemon apud Porphy. π. ἀποχ. de Aegyptiis: Ὁ δὲ χρόνος οὗτος ὁπότε συντελεῖν τι περὶ τὴν ἱερὰν μέλλοιεν θρησκείαν προλαβόντων ἡμερῶν ἄριστον, οἱ μὲν δυνὸν καὶ τετταράκοντα, οἱ δὲ τούτων πλείους, οἱ δὲ ἐλάσσους * οὐδέποτε μὲν τις ἐπὶ τὴν λειπομένην, vide Beroaldum, tō illis perissequen otiose moneam, adeo passim hoc in Opere abundat.

Pag. 256. *Invinus*] Onomast. vetus: *Invinus, ἄνομος.* Sic, ἀιχθὶς, ὁ μὴ ἰχθὺν ἐσθίον, apud Hesychium.

Ibid. *Et Sol curvatus intrahebat vesperam*] Senarius, quales multi alii latentur his in libris sparsi.

Ibid. *Variis quisque me numeribus honorantes*] Notabis κυριολεξίαν istam, Aristoteles Rhetor. 1. 5. *Δῶρα πᾶρ' ἐκάστους τίμινα, καὶ γὰρ*

τὸ δῶρὸν ἐστὶ etc. τιμῆς σημεῖον. Sirachid, 38. 1. *Τίμινα ἰσθρῶν.* et statim, *δομαὶ λήφεται.* Matth. 15. 6. *Καὶ οὐκ ἔτι τιμῶσι τὸν πατέρα.* pro quo apud Marcum, *καὶ οὐκ ἔτι ἀφίστη αὐτῶν οὐδὲν τῷ πατρὶ ποίησαι.* Sic Act. 28. 10. ποτὶ πάλαις τιμῆς ἐτίμισαν ἡμᾶς, sequitur, *ἀναγαραγοὶς ἐπέθεντο τὰ πρὸς τὴν χρεῖαν.* De legatorum honore ad Apologiam diximus.

Ibid. *Sacerdos deducit ad ipsius sacrarii penetralia*] Aen. 3. *Meque ad tua limina Phoebe, Ipse manu, multo suspensum Numine ducit.* quae etiam de Sacerdote dicta.

Ibid. *Dicerem, si dicere liceret*] Paulus 2. Cor. 14. 4. *Ἠράργη εἰς τὸν παράδεισον, καὶ ἤκουσεν ἄριστα ῥήματα, ἃ οὐκ ἔβου ἀνδρώπῳ λαλῆσαι.* Pausanias in Atticis, ubi de Eleusine: *Τὰ δὲ ἐντὸς τοῦ τεύχους τοῦ ἱεροῦ, τὸ τε ὄνειρον, ἀπειτέρα γράφειν, καὶ τοῖς οὐ τελεσοῦσιν, ὅπως ὦν θέας εἰργονται, δῆλα δῆλον μὴδὲ μυστέται μετεῖναι σφισίν.* In Apologia: *Nullum unquam pacto adducar, quae recitanda accepi, haec ad profanos enunciare.*

Ibid. *Parem vocam contraherent aures et lingua scemariam curiositatis*] Lysis Pythagorica apud Iamblichum cap. 17. Meursio corrigente: *Οὐ θέμις ὀρέγειν τοῖς ἀπανταῖς τὰ μετὰ τοσοῦτων ἀγῶνων περισθόντα, οὐδὲ γὰρ βεβήλους τὰ ταῖν Ἐλευσινίαν Θεῶν μυστήρια διηγεῖσθαι, κατ' ἰσότητα δὲ ἄλλοι καὶ ἀσεβεῖς ἄμφοτεροὶ οἱ τὰ τοιαῦτα πράσσοντες.* Apud Synesium in περὶ προνοίας, de silentio mysterii debito: Ὁ τε ἐκΦήμας, ὁ τε ἰδῶν νεμεσῆται παρὰ τοῦ θεοῦ, Lucianus in Deorum Dialogis: *Σιάτα, εὐΦήμας* οὐ γὰρ ἀσφαλῆς σοὶ λέγειν, οὐτ' ἔμοι ἀκούειν τὰ τοιαῦτα.* cui simile illud Senecae de Tranq. Auscultatio, et publicorum secretorumque inquisitione: *et multarum rerum scientia, quae nec tuto narrantur, nec tuto audiuntur.* et istud Salviani: *Spectaculorum impuritates unum admodum faciunt et agentium et aspicientium crimen.* de Gubern. lib. 6.

Ibid. *Audi igitur, sed crede quae vera sunt*] Isocrates in de Permutat. Ὡς ἀκουσόμενοι τὴν ἀλλήλων, οὕτω τοῖν οὐν προσέχετε. *Credite me vobis folium recitare Sibyllae.* Ovid. *Accipe cum vera facta relata fide.*

Ibid. *Accessi confinium mortis, et calcato Proserpinae limine, etc.*] Pindarus: Ὀλβιος ὅστις ἰδῶν ἐκεῖνα Κοινὰ εἶσ' ὑπὸ χθόνα. Οἶδεν μὲν βίον τελευτῶν, Οἶδεν δὲ διδῶσθαι ἄρχαν.

Ibid. *Nocte media vidi Solem etc.*] Candidior media nox erat illa die. Dio Chrysostomus Orat. 12. ubi de mysteriis initiato: Πολλὰ ὄρων μυστικὰ θεάματα, πολλῶν δὲ ἀκούοντα ποσειτων Φωνῶν * σκότους τε καὶ φωτός ἐναλλάξ αὐτῷ Φωνομένων, ἄλλων τε μυσίων γινομένων, Vide quae plura Meursius cap. 11. Eleusinae.

Ibid. *Accessi coram*] Id est, ut 1. Cor. 13. [Ggg] 12.

10. πρὸς πρόσωπον. Infra hic de Osiride: *Non in alienam quamquam personam reformatus, sed coram suo venerando me dignatus affamine.* adde Arnobium iam statim adducendum. Ovidius 2. 8. de Ponto: *Vasces illi qui non simulacra, sed ipsos, Quisque Deum coram corpora vera vident.*

Ibid. *Accessi coram, et adoravi de proximo*] Arnobius *μικτικῶς* lib. 6. *Ut eos (Deos) posimus coram et cominus intueri, affari de proximo.* ubi et *affari* est quod hic *adorare*. Ovidius: *Huc proce adoravi Superos ego.* Supra hic lib. 3. *Sic populum adorat.*

Ibid. *Quae quamvis audita, ignores tamen necesse est*] Oxon. et tres alii MSS. plenius, et (ut putamus) sincerius: *Q, q. audita ignores, tamen credere necesse est.*

Ibid. *Quod solum potest sine piaculo ad profeta porum intelligentias evinciari, etc.*] Iulianus 7. Orat. *Περὶ ἀφίρτων ἐν χερῶν λέγειν, etc. ὑπὲρ δὲ ἄν εἰπεῖν τε καὶ ἀκούσειν βέβαις, καὶ ἀνερέσθητον ἀμφότεροις ἔστιν, etc.*

Ibid. *Mane factum est*] Sic Iudith. 13. 1. apud Latinum, *Ut sero factum est.*

Ibid. *Duodecim sacratus stolis*] Vide Beroaldum.

Ibid. *Constitutum*] Oxon. *astitutum.*

Ibid. *In ipso aedis sacrae meditullio, ante Deae simulacrum etc.*] Vide supra [hui. Ed. p. 211, b.] dicta.

Ibid. *Floride depicta veste conspicuus*] Plinius 21. 8. *In odoratis floribus unguento visisse Nazuram gaudens luxuria, vestibus quoque provocavit eos flores, qui colore commendantur.* Ad rem Clemens autem Paedag. 2. 10. *Αἱ τῆς ἑνδεσῆν ἰοικυῖαι ἐσθῆτες Βασιλικῶς καὶ τελεστικῶς καταλιπτέαι λέγεται.*

Ibid. *Floride d. v. conspicuus*] Lib. 10. *Flavis crinitibus usquequoque conspicuus.*

Pag. 257. *Circumnotatis insignibatur animalibus*] Vide in π. ἀποκ. 4. Porphyrium. Ammianus lib. 14. *Tunicae effigatae in species animalium maleformas.*

Ibid. *Gryphes Hyperborei*] Servius ad Eclog. 3. *Gryphes, genus ferrarum, in Hyperboreis nascitur montibus, etc.* Vide 3. 14. Philostratum.

Ibid. *Ad instar solis*] Servius ad Aen. 6. ex Probo, *sic instar praepositionem non recipere.*

Ibid. *In aspectum populi errabam*] In Codd. quibusdam, *populus errabat.* In aspectum Appuleii nempe, tale illud 10. *Mulatae civium turbac confluebant, non tam Thyast aivitiis dantes honorem, quam mei conspectus cupientes.* Mihi neutra istarum lectio probatur: utraque veriorum tanto, *aspectum populi inerrabam.* eodem lib. 10. *Decores ambitus inerrabant.* et supra hic, *Diversos lucos inerrans.*

Ibid. *Natalem sacrorum*] Vide Casaub. ad Spartianum, Lindenbrogium ad Censorinum. Ser-

vius ad 3. Eclog. *Natalis, apud Maiores, primum nomen: posteritas natalis dies dicere coepit.* Glossae: *Natalis, γενέθλιος.* 1. c. *ἡμέρα.*

Ibid. *Suaves epulae, et faceta convivia*] In quibus ioci liberales, ut supra lib. 2. locutus.

Ibid. *Irremunerabili q. beneficio pignoratus*] Lib. 3. *Tuumque mancipium irremunerabili beneficio sic tibi pignora.*

Ibid. *Singultu crebro sermonem interficiens*] Lib. 2. *Voce etc. assiduis singultibus impedita.* Statius Theb. 2. *Tandem haec singultu verba incidente profatur.* Calpurnius Ecl. 6. *Expellitis male singultantia verba.* Quintilianus 10. 7. *Intersistunt, offendant, et singultantium morte verba eiciunt.* Adde quae plura supra [hui. Ed. p. 247, a.] dicta, et quae de voce *interficere* [p. 241, b.] notata.

Ibid. *Nec dies, nec quies ulla, ac ne momentum quidem tenue tuis transcurrat beneficiis otiosum*] Plinius Traianum celebrans, *Quod momentum, quod immo temporis punctum, aut beneficio sterile, aut vacuum laude?* Ovidius de Sexto suo: *Tempora nam nostrae complectar ut omnia vitae, A meritis eius pars mihi nulla vacat.* Plinius alter 22. 12. de divino Numine: *Ut non sit satis mirari ingenium eius, disponentis auxilia in causas, in tempora: ut aliis prosit atque aliis horis, diesque nullus prope sine praesidiis reperiat.* De eodem Philo, lib. *περὶ ζῶων σὺς θυσ.* *Τὰς εὐεργεσίας ἀπαύστως καὶ ἀδιαστότως τῷ τῶν ἀνθρώπων γένει εὐεργεῖ.* et Irenaeus 3. 23. *Ὁ εὐκτιμῶν αὐτοῦ κωνὴ εἰς τὰς πάλαιας.* Et certe ita concepta est oratio ista, ut nec sanctissimo ipsi Augustino sedecori esset, ac proinde quae verissimum et potentissimum Numen oreur, sit dignissima. Videtur autem hoc *κείμενον* effictum ex Virgilii illis: *Nec requies, qui aut ponis exuberet annus, Aut feru pecorum, aut Cerealis mergite culmi.* Quotem hic noctem dixit. Servius ad Georg. 1. *Somni, noctis: nam ab officio temporis ipsum tempus ostendit.* Seneca Epist. 125. *lucifugas describens: Luet? somni tempus. Quies est? nunc exerceamur, nunc gesterum.*

Ibid. *Depulsis vitae procellis*] Gloss. *Ἀλεξήμακος, depulsor.*

Ibid. *Salutarem porrigas dextram*] Sic, *τῶν χεῖρῶ σωτήριαν ὀρέγειν*, Philo, de Deo loquens, lib. quod D. *immutabilis.* Aeneid. 6. *Da dextram.* ubi Servius: *Praesta auxilium.*

Ibid. *Factorum etiam inextricabiliter consortia retractas licia*] Supra hic: *Ultra statuta fato tuo spatia vitam mihi prorogare licere. Retractas,* retrahis, differs. Glossae: *Retractas, διαλογίζου, ἀναβάλλω.*

Pag. 258. *Tibi etc. redeunt tempora, servium elementa*] L. Crælius ad Eandem: *Tibi suaves Maedala tellus Summittit flores, tibi videtur a-*
quans

guera Ponti, Pacatumque nitet diffuso lumine coelum. Virgil. Tibi pampino gravidus autumnio Floret ager. Serv. In honorem tuum exultat, etc.

Ibid. Tuo nutu etc. germinant semina, crescunt germina] Supra initio libri: Nec tantum pecunia et ferina, verum inanimata etiam divino eius luminis numinisque nutu vegetari.

Ibid. Tuam maiestatem perhorrescunt etc.] *ἄφίπτευσί*, eam vocem enim Iacob. 2. 19. ita verterim, maiestatem eius perhorrescunt. Glossarium: *Φίπτω*, horreo, horresco. supra hic lib. 8. Praedo famosus ille, cuius totae Provinciae nomen horrescunt. et 4. de Cupidine: Quem tremis ipse Iovis, etc. Fluminaque horrescunt, et Stygiae tenebrae.

Ibid. Aves caelo meantes, ferae montibus errantes, serpentes solo latentis, belluae Ponto natantes] In Graeco 4. 17. Deuteronomii: *ὁμοίωμα κτήνους*, etc. *ὁμοίωμα ὀρέου πτερωτοῦ*, etc. *ὁμοίωμα ἔρπετος*, etc. *ὁμοίωμα ἰχθύος*, etc. Iacob. 3. 7. *Φύσις θηρίων τε καὶ πτερυγίων, ἔρπετῶν τε καὶ ἁετῶν*.

Ibid. Nec mihi vocis ubertas, ad dicenda quae de tua maiestate sentio sufficit] De Deo, et ad Deum Arnobius lib. 1. De quo nil dici et exprimi mortalium potest significatione verborum: qui, ut intelligitur, tacendum est: atque ut per umbram te possit errans investigare suspicio, nihil est omnino mutiendum.

Ibid. Fel indefessi sermonis etc.] Scribendum potius dixerim, *indefecti*. sic in libro de Deo Socratis: *Vivacitas aeterna, et indefecta*.

Ibid. Numenque sanctissimum, intra pectoris mei secreta conditum etc.] *Ἐν πνεύματι* etc. *πρασυήσω*, ut Ioh. 4. 24.

Ibid. Complexus Alithram sacerdotem, et meum iam parentem] Parentem, quia secundo eum genuerat, i. e. mysticis initiaverat. ita Paulus de Onesimo, *ὃν ἐγέννησα* etc. Nota et loquendi genus, *meum iam parentem*. In Minucii Octavio: De providentia fateor, et Deo cedo, et de sectae iam nostrae sinceritate consentio, ita et Servius capit haec Virgilii de Orpheo loquentis, *Restitit, Eurydicenque suam iam luce sub ipsa Immemor heu, victisque animi, respexit*, etc. at rectius illi qui *τῷ iam* non ad suam, sed ad sequentia revertitur.

Ibid. Gratiarum gerendarum etc.] Loquendi modus insolentior, nec solo tamen hoc in Scripto reperitur: nam et *gratias Deo gerere*, in oratione sub martyrii horam B. Cyprianus dixit. et, *desideria conjugalia sibi gerere*. (i. e. reddere) Scripser de clericis, singulari, cum eodem Cypriano excusus.

Ibid. Colloque eius multis oculis inhaerens] Luc. 15. 20. *Ἐπέπεσεν ἐπὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ, καὶ αὐτὸν κατεφίλησεν*. Inhaerens, ut in

illis Heliodori, *περιφύσα τοῦ ἀρχέου (αὐτοῦ) ἀπρὲς εἰχέτο, καὶ ἐξήρτητο*.

Ibid. Deae potentis instinctu etc. Roman versus projectionem dirigo] Paulus Act. 20. 22. *Δεδεμένος τῷ πνεύματι πορεύομαι εἰς Ἱερουσαλήμ*. ubi hunc locum Appuleii produximus.

Ibid. Raptim constrictis sarcinulis] Supra lib. 4. *Raptimque constrictis sarcinis*, etc.

Ibid. Tutusque prosperitate ventorum serenitium, Augusti portum celerrime] Ovidius: *Ventisque ferentibus usus, Applicer in terras Oebali Nympha tuas*. Plura hic de ventis ferentibus Elmenhorstius. Schopp. ad Miles. 5. et nos ad illum ipsum locum p. [hui. Ed. 247, a.] adnotavimus. Pro tutusque videndum, an qui Codices adiutusque legant, quod nec tamen obtuldu. *Augusti portum* (quod e Lipsii Codice primus Colvius edidit) habet et Oxon. MS. at neque hic ullam syntaxin ea scriptura constituit, nec video cur *hausi portum*, antiquissimarum edit. lectio, non optime satisfaciat nobis. *Portum* *κατ' ἐξοχὴν* vocat Ostiae portum. Sic in Actis Ignatii Martyris a Reverendis, doctissimoque Praesule Arnachano editis: *Navigantes in portum* etc. *milites quidem pro tarditate offendebantur*. ita enim, extrito *τῷ Romanorum*, legendum forsitan, cum et sequatur statim, *Expulsi a vocato Portu*, et hic in Appuleio etiam eminenter *Portus* vocetur. *Haurire portum* nil aliud est quam penetrare. Quadrigarius Gellii 9. 13. de Manlio Torquato: *Hispanico* (gladio Galli) *pectus hausit*. Virgilius: *Exultantiaque haurit Corda pavor*. Idem: *Per tunicae squalentem auro latus haurit apertum*. quae tamen aliter scio a Scaligero Poët. 4. 16. exponi.

Ibid. Prosperitate ventorum] Gloss. *Ὀὔρος, ὃ αἰσιος ἄνεμος, prosper ventus*, et, *Ὀὔρια ἐπὶ πλοίου, prosperitas venti*.

Ibid. Hausi portum celerrime, ac dehinc carpento pervolavi] Plinius 10. Epist. 16. *Sicut saluberrimam navigationem usque Ephesum expertus, ita inde postquam vehiculis iter facere coepi, etc. Achilles Tatius 2. Πάριον ἐπὶ τῆν πόλιν, καὶ εὐδὲς ἐπὶ τὸν ἄρμον ἐποιομεθα*.

Ibid. Sacrosanctam istam civitatem] Romam; Sic in Floridis de Carthagine. *Sanctissima istam Civitatem ingresso*, etc. Non ergo apud Hebraeos solos iste mos loquendi. Merito autem *sacrosanctam*, de civitate quae Deorum sedes existimata, et cuius verum nomen nec in sacris eloqui licitum. Vide Servium ad Eclog. 1. et Aeneid. 1.

Pag. 259. *Supplicare summo Numini Reginae Isidis, quae de templi situ sumpto nomine. Campanensis, etc.*] Idem ad 3. Aeneid. *A locis Numina frequenter nomen accipiunt*, vide hic Beroaldum.

Ibid. Cultor assiduus] Contrarius apud Horatium: *Parcus Deorum cultor et infrequens*.

Ibid. *Fani quidem advena, religionis autem indigena*] *Advena* quoad locum, *indigena* quoad sacrorum participationem. Notanda autem oppositio ista. sic supra 1. *Advena studiorum, Quiritium indigenam sermonem* etc. excollit. Interpres vetus Iosuae 8. 33. *Ut advena, ita indigena.* Salsuianus lib. 5. *Suscipiuntur advenae, sicut praedictio habitacionis indigenae.*

Ibid. *Signifero circulo*] Gloss. *Signifer, Ζωδιακός.* et in alio, *Ζωδιοφόρος, signifer.*

Ibid. *Et quietem meam rursus interpellat, etc. rursus teletae, rursus sacrorum commonet*] Seneca Natur. quaest. 7. 31. *Non semel quaedam sacra traduntur.* Aristides Isr. λόγ. δ. Τριῶν ἢ τετραῶν ἡμερῶν διαχωμένον, Φωνὴ δὲ ἐνεύματος γίνεται, ὅτι πέρας τὸ ἕξοι, καὶ ἐπανήκειν δεῖ, ἢ οὐκ οὐ μόνον τελετῆ τινὶ θεοικῶς, etc.

Ibid. *Mirabar quid rei tentaret*] Oxon. *reptaret*, unde forsitan restaret legendum.

Ibid. *Novum mirumque*] Gellius 16. ult. *Novum et mirum facinus.* Tacitus Annal. 13. *Valium fossamque quasi nova et mira viscerent.* et 5. *Prompti Gracorum animi ad nova et mira.*

Ibid. *Sublata est ergo etc.*] Glossae: *Ἀνυφέτω, sublata est.*

Ibid. *Sublata est ergo post tam manifestam Deum voluntatem ambiguitatis tota caligo*] Claudianus: *Quis iam post talia sequis Ambigat, aut coelo dubitet parere vocanti?*

Ibid. *Summo studio etc.*] Melius, *ex summo studio.* lib. 7. *Ex summo studio fugiens immationem ursarum.* et 9. *Cuius faciem ex summo studio videre cupiebam.*

Pag. 260. *Nec is defuit*] Vetustiss. edit. Rom. et Vicent. *nec fide abfuit.* unde *n. fides a.* Bezae. Tacitus Annal. 13. *Nec defuit fides.* melior tamen posterior coniectura eius, *nec is defuit.* lib. 9. *Nec defuit qui manu super dorsum meum iniecta;* etc. et supra hic: *Nec deerat ille qui magistratum fascibus purpuraque ludebat.*

Ibid. *De pastophoris unum conspexi statim, praeter iudicium pedis, cactero etiam statu atque habitu nocturnae imaginis congruentem*] Apud Ovid. Metam. 7. *Qualesque in imagine somni Visus eram vidisse viros, ex ordine tales Aspicio, agnoscoque.* Confer in Basilii vita Amphilochem cap. 5. Act. Apost. 9. 12. et quae inibi notata. *Statum hic pro-statura,* ut supra lib. 1.

Ibid. *Asinium Marcellum*] Asinii Marcelli, Pollionis pronepotis, meminit et Tacitus Annal. 14. in rebus Neronis.

Ibid. *Deformationis meae etc.*] Ita et Oxon. melius alii reformationis. sic lib. 8. *in lemusus reformari.*

Ibid. *Viriculus patrimonii peregrinationis attriverant impensae*] Supra lib. 4. *Totis patrimonii viribus etc.* Seneca 1. 7. *Controvers. Peci-*

tur unde tantas patrimonii vires habeas. In l. 22. §. ult. Cod. de administr. tutor. *robur patrimonii* dicuntur. Pinitius Panaegyrico: *Am tantas vires habeat frugalitas Principis, ut tot impenditis, tot erogationibus sola sufficiat.* Sic et vires, in l. 21. Cod. Theod. de Praet. et Quaest. *Vires haereditatis,* in l. 42. ff. mandati, etc. *Vires opum* apud Nostrum. libello da Philosophia. et, *Viribus* (i. e. opibus) *Principis illudere,* apud Tacitum 15. Annalium. *Tō attriverant a Suetonio est.* In Galba ille, *Attritis facultatibus,* et in Augusto, *Attrito bellis civilibus patrimonio.*

Ibid. *Et erogationes urbanae pristinis illis provincialibus antebant*] *Urbicae,* est, Romanae civitatis. Seneca *μημητικῶς* Epist. 50. *Non ego sumptuosus, sed urbs ipsa magnas impensas exigit.* Gloss. *Ἐξόδος, ἀνδλωμα.* erogatio, expensa. In veteri Onomast. *Urbanus, urbicus, ἀπυρῶς.*

Ibid. *Duritia paupertatis etc.*] *Duris* urgens in rebus egestas.

Ibid. *Veste ipsa mea etc. distracta, etc.*] Ad impensas teletae solvendas. Apud Aristophanem in Nubibus ille, *Tō θοιμάτιον ἀπώλεσας.* Respondet alter, *Οὐκ ἀπολώλεκα, ἀλλὰ κατὰ τὸ φρόντικα.* Ad quae Suidas, *Ἐλε τοῦς φρονιστῆς ἀνάλωσα, εἰς τὴν παιδευσιν καταδεσπῶνκα.*

Ibid. *Sufficientem corrasum sumulam*] Bene *corrasum,* ut rei difficultatem notaret. sic supra 10. *sumulas corradere.* Donatus ad 1. 1. Phorm. *apta in verbo difficultas, ut in Adelphi. Minus decem corradet aliumque.*

Ibid. *Et id ipsum praeeceptum fuerat specialiter*] Sic rescriptum ab Imper. *specialiter emissum,* in Cypriani Passione. quae tamen Vir insignis expungenda censet. *Id ipsum,* ut apud Gellium 20. 1. *Sed enim id ipsum vide,* ubi male in editis, S. e. ipsum vide. Idem 1. 19. *Atque id ipsum denuo placide rogavit.*

Ibid. *An tu (inquit) si quam rem voluptatis struendae moliveris, laciniis tuis nequaquam pacceres? nunc tantas ceremonias aditus? etc.*] A minori ad maius argumentatio. Ovidius, si memini: *Ut corpus redimas, ferrum pateris et ignes, Arida nec sitiens ora levabis aqua. Ut valens animo, quidquam tolerare negabis?* B. converso a maiori ad minus 4. Reg. 5. 13. *Pater, et si rem grandem dixisset tibi Propheta, certe facere debueras: quanto magis. quia nunc dixit tibi, lavare, et mundaberis? Ceremoniae, τελετῆς,* ut optime in Onomastico.

Ibid. *Nunc tantas ceremonias aditus, imo poenitentiae te pauperie contaris committere?*] Basilius Homil. de Avarit. *Καὶ σὺ μικροπρεπῆς εἰ περὶ τὰς διατάξεις, τιλικαύτης μέλλων δόξης ἐπιβήσεται.* Tertullianus Apologetico: *Quanti-*

si^{cu}que sumptibus constet, lucrum est, quicquid pietatis nomine fit. Pauperes impenitentia, ut 2. Cor. 7. 10. οὐκ ἔστι ἀμαρτανή. Infra hic argum. simili: Nec hercules laborum tue sumptuumque quidquam poenitent.

Pag. 261. Quae res summum peregrinationi meae tribuebat solatium] Lib. 9. Quae res optatissimum mihi vinolactae occasionem subministravit.

Ibid. Spiritu etc.] Benignā aspiratione. Ibid. Tertiam quoque teletam suscitare] Placet Woverii conjectura, suscipere. Supra lib. 2. Vicariam pro me laivanam suscepavit.

Ibid. Oppido suspensus animi] Lib. 10. Ingenti angore oppido suspensus.

Ibid. Mecum ipse cogitationes exercitius cogitabam] Nullus librorum editorum non hanc praefert scripturam, mihi tamen videtur legendum consulendam, supra lib. 6. Sic ipsa suas cogitationes consulit.

Ibid. Traditioni] Sacrorum traditioni scilicet. Ibid. Sacerdotes utriusque] Oxon. et Fuxens. MSS. Sacerdos uterque.

Ibid. Cogitationis aestu fluctuantem] Vide supra [hui. Ed. p. 213, b. et 378, a.] notata.

Ibid. Ad instar insanitae periculum] Fortasse melius hoc modo, Et ad instar insani p.

Ibid. Nihil est quod numerosa serie religionis, quasi quidquam sit prius omissum, terreat] In de Deo Socratis: Ut plerumque in somniis et vaticinationibus, et oraculis compertimus saepe indignata Numina, si quid in sacris scordia vel superbia negligatur. Plutarchus in Coriolani vita, de Romanis: Μὴν βυσίαν τριακοντάκις ἔποιήσαν, ἅς τις ἐλλείψατο ἢ προσκρούματός γινέσθαι δοκούντος. In Oxon. (et solo, quod sciam) numerosa scientia.

Ibid. Lactum capense gaudium] Capense, sume. Gloss. Capessit, λαμβάνει. Nec gaudium, sed lactum gaudium. i. e. Stoicorum ἡδονήν. sive laetitiam, quam Cicero in Bruto quasi gestientis animi voluptariam elationem interpretatur, sic Gell. 3. 15. laetissime gaudere.

Ibid. Teque de isto numero merito praesume beatum] Alludit notam formulam, τρίς μάκαρις.

Ibid. Exuvias Daec, quas in Provincia sumpsisti, in eodem fano depositas perseverare] Exuvias stolam vocat, qua indutus teletam suscepserat. haec (inquit) in eodem solo (ita rectius enim Oxon. Palat. et Fuxens membranæ legunt) deposita remanere debet. Illustrant hunc ritum Aristophanis ista in Plut.

ΚΑΡ. Τὸ τριβώνιον δὲ τί δύνανται πρὸς τῶν θεῶν, ὅ φέρει μετὰ σου τὸ παιδάριον τούτι; φέρασαν.

ΔΙΚ. Καὶ τοῦτ' ἀναθήσαν ἔρχομαι πρὸς τὸν θεόν.

ΚΑΡ. Μᾶν οὖν ἐμνήθεις ἐν αὐτῇ τὰ μεγάλα.

ibi vetus Scholiastes: Ἐτος ἢ ἐν οἷς τις ἔμα-

τοῖς μνηθεῖν, εἰς θεῶν τινας ταῦτα ἀναθεῖναι, ὥσπερ ἄλλοι καὶ Μελάμβιος ἐν τῇ περὶ Μυστηρίων. Πάτριον ἔστι ταῖς θεαῖς ἀνιερῶν καὶ τὰς στολὰς τοῖς μύσταις ἐν αἷς τύχουεν μνηθεῖτες. Pag. 262. Iulitare] Onomast. vetus: Iuvio (lege initio) τελέω, κῶ.

Ibid. Nec deinceps postposito, vel in supinum procrastinationem relecto negotio, etc.] Paulus Act. 26. 19. Οὐκ ἐγενήμην ἀπειθὴς τῇ οὐρανῷ ἰπτασίαι: In Glossario: Εἰς αὐτὸν ἀναβέλλομαι, procrastino. Ibidem: "Aven ἀναβολῆς, sine dilatione, sine procrastinatione.

Ibid. Deus Deitum magniorum potior, et maiorum summus, et summorum maximus, et maximorum regnator Osiris] Diodorus Siculus lib. 1. Βασιλεὺς βασιλέων, καὶ δεσπότης δεσποτῶν Σέσις. Paulus 1. 6. 15. ad Timotheum: Ὁ μόνος δυνάστης, ὁ βασιλεὺς τῶν βασιλευμένων, καὶ Κύριος τῶν κυριευόντων.

Ibid. Per quietem praecipere visus est, quam nunc incontinenter etc.] Non male, fortasse tamen melius, iam nunc incontinenter. lib. 1. Facoeum etc. statim, ino iam nunc, etc. Supra hic, Cibis profans ac nefarius iam nunc temperare, et 5. iam nunc subsistite.

Ibid. Malorum disseminationes] Oblocutiones. Pusillorum ac malevolorum obtrectationes, Cicero 5. 9. Famil. dixit. In quibusdam, (etiam MSS.) male hic, disseminationes. Spartianus: Etiam hi qui Iulianum odisse coeperant, disseminarunt prima statim die, etc. Glossarium: Disseminat, διασπείρει, διαδίδωσι. Cyprianus ad Demetrianum: Adversum nos odia tuis maledicis vocibus seminando. Hoc Iohanni Epist. 3. com. 10. πονηροῖς λόγοις φλυαρεῖν. Sic, seminarium malorum, Noster in Apologia. Διασπείρειν ἀναβολῆς, Plutarchus in de amici et adulat. discrim. et ἀποτριῶν Ψεῦδος, 7. 13. Sirachides.

Ibid. Studiolorum meorum laboriosa doctrina] De seipso in Apologetico: Unis studiis literarum ex summis viribus deditus, etc. impensu labore, etc. De studiorum labore vide supra [hui. Ed. p. 377, b.] dicta.

Ibid. Quam raro capillo] Martialis: Raros colligis hinc et hinc capillos. Beroaldus raro tamen, quod non improbo. Raripitum non fuisse Appuleium proluxe vel ex Apologetico constat.

Haec habuimus quae post tuo alios possemus hos in libros amotare: maiore forsitan conatu quam successu, erat aliquid agendum autem, si quod alios iuvare minus, certe moerorem meum de infelicissima conceptum patria levare falleretur. Moestitiam (inquam) de patria abortam, non quod cause peculiare desint, sed quod publicis attonito malis domestica non interdi vacat. Quae in reliqua Appulei Opera, in Apologiam autem vulgatis triplo auctius congestissimum, quaeque in Gellium ultra mensuram Commentarii is-

rius collecta in scriniis adservantur nostris, aeternis tota ea tenebris (quod sciam) obruentur; nam et oculi praecario serviunt, unde pristinus noster vigor elanguit, fertque animus, quod vitae superest, impendere Libro N. T. alii illustrando; meminens ea parte tentata nobis nec olim magno *Grotio* improbata, nec nunc omnimodis displicere *Hieronymo Bignonio*; cuius immensam doctrinam ut stupeo, honoremque amicitiae veneror, ita faxit Deus, ad sanctissimae vitae eius exemplum (quod semper, quod ubique imaginor) me formem componamque.

A D D E N D A.

Pag. 192, a. l. 20. λεληθώς. — add. — Idem
ἐξανεχώρει, λεληθώς ὑπέφευγεν.

Pag. 212, a. l. 59. *reponunt*. — add. — Hesychius: Ὀρις etc. ἔνισι ἀποθήκας, καὶ Ῥωμαῖοι ἔριον καλεῖσσι.

Pag. 214, b. l. 56. solent. — add. — Martialis de vetula nupturiente: *Quid surire si velit saxum?*

Pag. 223, a. l. 14. *δερματομαλάττι*. — add. — et illa alterius Glossarii *Μαλάττω*, *subigo*, *mollio*. In eodem Glossario *εὐψιλάφτος* etc.

Pag. 224, b. l. 31. *viris* etc. — add. — Idem cap. 12. in sap. non cad. inur. de senibus nil rerum usu prolicientibus: *A pueris tantum magnitudine ac forma corporum differunt.*

Pag. 254, b. l. 47. *Nec loquax illa contigit avis* | De qua supra *Venus, quae sola mihi amanter scribis*. Donatus ad 1. 2. *Heecyrae: Servile vitium est tacere non posse.*

Reliqua Addenda ipsi commentario inserenda curavimus: pauca haec ommissa erant.

EXCERPTA

EX

I A N I G R U T E R I

SUSPICIONUM

LIBRIS INEDITIS (*).

LIB. X.

CAPUT V.

Scribitur, in Lycia locus esse, qui perforato solo flammam evomat, quae tamen innoxiae porro serpsit, nec herbis floribusve ullum infermit damnum. Ad eam faciem et haec mea est scriptio. licet enim viridaria bonorum auctorum Critico igne ustulare videantur, non tamen ustulant; vi tantum remissa et languida resurgent: ipsis suus manet color, suus vigor. Scribitur Appuleio, lib. 6. Metam. [hui. Ed. p. 420]:

„*Sic turris illa vel propitia, vaticinatio- nis munus explevit.*”

nescio an probe, probabiliter herele emendare videbar: *turris illa belle propitia*. Deinde [p. 421.]

ante pedes ejus residens humilis, et cibario pane contenta Venerem pertulit legationem statimque secreto repletam conclusamque paxidem suscipit.

miratur alibi Veneris istius filium tantum inferre dotoris aculeo suo pusillam apem. licet et nos miremur leve punctum turbandae Appuleianae sententiae. Sane illud *secreto*, apice suo privabitur, fietque nomen, si mihi quidem obaudiet; hoc modo: *statimque secreto repletam*. Vocat *secretum* divinae illum pulcritudinis thesaurum, quem a Psyche conspicit Venus nolebat, haud secus Petronius: *Uterque nostrum religiosissimis*

juravit verbis inter duos perituram tam horribile secretum. Post aliquam multa [p. 425]:

Jupiter sic enunciat: Dei conscripti Musarum albo, adolescentem istum, quem manibus meis alumnatus sum, profecto scitis omnes.

scilicet Jupiter non solum cupidinis hujus nutritus, sed mortalium omnium. docet satis cognomen, quo vocatur Alumnus, erutum mihi ex Augustini libro 7. cap. 1. de Civit. Dei: *dixerunt Iovem Victorem, Invictum, Opitulum, Impulsorem, Statorem, Centupedam, Suptinalem, Tigillum, Alumnum, Ruminum et alia, quae perscribere longum est*. ita enim ibidem lego cum plerisque manuseriptorum, non *Alumum*, nec *Alinum*. removerunt vocem germanam homines, qui *alumnus* de eo solum dici sciebant, quem alimus. perperam: nam et eum comprehendit, qui nutrit. Isidorus lib. 10. Origin. *Alumnus ab alendo vocatus: licet et qui alit, et qui alitur, alumnus dici potest; id est, et qui nutrit, et qui nutritur*. prorsus clare, unde et Martianus Capella lib. 1. de Nuptiis Philologiae: *Cum his grata Ceres, admodum gravis femina, alumnaeque terrarum ac nutritrix mortalium videbatur*. Quare ne dubitemus corrigere illud Nonii Marcelli:

Alumnus, consuetudo quos alas, vel educes, vel eos qui aluntur, dici vult.
inepte. legatur meo periculo, qui alunt, dici vult.

(*) Jani Gruteri Suspicionum libri, praeter jam editos, exstant aliquot in Bibliotheca Remonstrantium Amstelodamensi; quibus utendi copiam mihi fecit Humanissimus M. Stuartius, Vir Venerandus: ex his

descripti quae ad Appuleium pertinuerunt, quatenus temporis et vernium vestigis non prorsus erant deleta. Non ingratum autem me facturum putavi Appuleii studiosis, ea integra huic Editioni adjicere.

vult. Nam plane hunc locum tangit Nestor quidam, non ille triseelus, sed vocabulistica dictus, cum scribit Marcellum utraque significatione *Alumnus* interpretari. Et haec Nonni maculam non eluisse nuperum correctorem miror.

CAPUT VII.

Ea est antiquitatis apud me reverentia, ut nihil in libris mutem, etiam viti manifesti, nisi et idem totius Musicae cohortis communi improbetur calculo. Quare cum sequentia haec vix a quoquam ultius accensur criminis absit ut quid de eis statuam durius. Loquitur Appul. lib. 6. [p. 429]:

Ecco confecto nescio quo gravi praelio latrones revertunt onusti: nonnulli tamen imo promptiores vulneratis domi relictis et plagas recurantibus ipsi ad reliquas etc.

Cum quidvis suspicari liceat, graviter suspicor omnia multo belliore sensu et distingui et rescribi posse: *revertunt onusti: nonnulli tamen imo promptiores, vulnerati; iis domi relictis etc.* illis enim maximum in praeliis periculum qui promptissime ideoque et proxime adversarios adgrediuntur. quod et Lucius noster fatetur libro proximo: *Cognito quosdam, imo vero fortissimum quemque variis quidem sed impigris casibus adoppetisse etc.* Habemus insuper [p. 432.]:

et ipse mecum: Quid stas Luci; vel quid novissimum exspectas?

sic edendum curavit Beroaldus, Veteres habebant. *Quid istas Luci.* Ex eo prompte fecerimus; *quid hic stas, vel quid restat Luci.* Sed jam nimis fui intra lineas.

CAPUT IX.

Miseris me cruciant modis verba lib. 6. Appulei [p. 433]:

Nam et illis ipsa praeclara magia tua, non vultum laboresque tibi tantum asini verum corium non asini crassum, sed hirundinis tenue membranulum circumdedit.

nec enim in animum induco hirundinibus tenuiorem cutim quam caeteris avibus: id certe nusquam memini legere. Ne itaque ditius tamquam in eculeo torquear, libet locum hunc tamquam conclamatione depositum, nigra insignire theca: fors fuit ut praesentior aliquis aesculapius artis suae faciat periculum, [corpusculumque istud, postliminio mortis animet. Ego tantum tentabo magna disciplinae vi, num momentaneum aliquem flatum inspirare valeam rescribendo:

Verum corium non asini crassum, sed hirundinis stimulo membranulum pervium, dedit.

Si sic longius discedit ab literarum apicibus, concludere quis queat: *sed et hirundini tenue*

membranulum circumdedit, h. e. membranam circum dedit, quae vel ipsius hirundinis confessione tenuior: divisim scripti corium dedit quia minus eleganter dici putabam circumdare vultum, circumdare labores alicui. Sed absistam melius est; ne etiam quid praestem operae pretium, alterius tamen incurram fideles, tanquam reus, videlicet veritae artis. Per me igitur locus iste maneat potius fumus, quam ut ego deinde fiam: eo quoque magis, quod leviter nimis sperem, ut medicorum aliquis jam cadaver factum ad momentanea vitae reducat officia.

LIB. XI.

CAPUT II.

Res mira: etsi longo mihi situ obsoletus atque hebetatus animus; spero nihilominus fore, ut hi mei diurni libelli. Discit enim citius, meminitque libentius illud, quod quis deridet, quam quod probat et veneratur: sane alterius generis ista non sunt. Sed quid ni et ego chartas perdam, cum tot sint quos sequar?

Illud Appulei Teramorph. lib. 7. non est sollicitandum [p. 453]:

Cognitoque quosdam imo vero fortissimum quemque Variis quidem sed impigris casibus, adoppetisse, suadet tantisper pacatis itineribus, omniumque praeliorum servatis induciis etc.

Nam vult pacata itinera haec, cum a vatorum expugnatione ac spoliis abstinetur. Subjicit quippe quasi horum verborum interpretamentum, omniumque quoque praeliorum servatis induciis. Statim in oratione illa, minus quam, si Diis placeat, honesta:

Eique suasisse, ac denique persuasisse, ut manus hebetatas diuturna pigritia tandem referret ad frugem meliorem; bonoque secundae dum posset frueretur valeudinis, nec manum erogandae stipi porrigeret.

erogare stipem, idem quod exorare, videor odorari ex alio loco libri 5: Supplicis anxiae piis precibus erogatur, germani complexus indulge fructum.

In subsequis [p. 455]:

Sed plane centunculis disparibus, et male consarcinatis semiamictum: inter quos pectus et venter crustata crassitie reluctabant.

ingenue fateor, me nescire, quid postrema vox sibi velit, veniebat mihi in mentem *relucebant*, sive quod minus remotum a publicato *relicta-*
bant.

Uant. frequentativum scilicet a *reluco*; tamquam pectus et venter prae sordium continua illuvie, quasi tectorium aliquid splendidaverint. Sententia facit Agellius lib. 2. cap. 6. *Quicquid nimis incultum obstitumque aliqua re erat et incureret visentibus facie nova horrore, id squalore dicebatur.* Sic in corporibus incultis squamosisque alta congerie sordium, squalor appellabatur. Sequitur aliquot interiectis:

Cum praesertim vobis si sententia haec mea displicuerit, liceat rursus ad asinum redire.

aut hoc, *redire ad asinum*, speciem praefert proverbii, significatque redire ad priorem sententiam, (de quo, quantum memini, nihil legi), aut commode restituiamus; *ad armillum redire*, quod jam bis usurpatum nostro.

Suspicer autem defecimus in *asinum* ab iis, quibus in memoria erat illud huius libri infra: *quid si quodammodo caeteri latrones persenserint, non rursus recurras ad asinum et rursus exitium mihi parabis?* Sed forsitan proprie minus, quam ibidem Asinus secum loquitur ex rei veritate, quae narrata superiore libro, hic, ut idem locum habeat, dubito.

CAPUT IV.

Si non solum militat, qui in acie stat, et hosti congregitur, sed etiam qui vigiliis obit et armorum praesert, aliaque munia minus periculosa fungitur: quidni et ego quoque intra militantes pro decore Scriptorum Veterum stipendio dignus, quamvis tantum de iis unus qui impedimentis relicti custos? quibus ne quid pereat deinceps curiose prospiciam. Illud tamen Appulei lib. 7. [hui. Ed. p. 465.]

Ut mihi merito subiret vituperatio totius sexus; cum viderem puellam probi juvenis amore nuptiarumque castarum desiderio simulato lupanaris spurci sordidique subito delectari nomine.

illud, inquam, Appulei in statione sua remanere iusserim, licet non ignorem Marcelli et Servii distinctiones inter *simulare* et *dissimulare*. Nam auctor hic noster amat aliquando peculiariter loqui, quamquam et alios est reperire qui sic loquuntur; etiam Ciceronem lib. 1. de Officiis: *De Graecis autem dulcem, et factum, festivique sermonis, atque omni oratione simulatorem, quem εἰπωτα Graeci nominaverunt, Socratem accepimus.* Sic in vulg. legitur et consentiunt quotquot sint descripti manu; at εἰπωτα omnino dissimulatio, quomodo et hic se accipere vel ipse fateatur Tullius, cuius de hoc ipso Africano ista sunt verba lib. 2. de Oratore: *Urbana etiam dissimulatio est cum aliter sentias ac loquaris. in hoc genere Fannius in Annalibus suis, Iunice Aemi-*

lianum fuisse, et cum Graeco verbo appellat εἰπωτα; sed uti ferunt qui melius haec norunt Socratem opinor in hac εἰπωτα dissimulantiisque longe lepore et humanitate omnibus praestitisse. haec iterat idem, lib. 4. Tuscul. Quaest. quae habeo monstratore Aldo Manutio nepote, viro doctrina haec utiliore ac delectabili, cura memoriae multa. Sequuntur in Madanrensi [p. 466.]
Et ingressus insigni saucitate graviter cuncta praeministrat.

Suspectum hoc mihi, tanquam si proditorum quid sub eis latiret. nec enim video, quid opus, ad coquendum, ad secandum, *facunditate*. arrolabar, *insigni secunditate*, quasi scilicet illi omnia feliciter sub manu succederent. nec adhuc poenitet coniecturae, haud tamen diffiteor, non minus efficaciter legi posse: *insigni famulitate*, quae vox apud Nonium. Accius Andromeda: *Nam postquam parvos vos oppressit famulitas. Pacuvius Atalanta: Quas famulitas, vis, egestas, fama, formido, pudor.* Non procul inde [p. 469.]

Et servulus suspicionem mihi fecit, quasi soporiferum quoddam venenum cantharis immiseret illis. Cuncti denique sed prorsus omnes vino sepulti jacebant, omnes partim parati morti.

non reprehendo aliorum correctiones, tantum velimus doctores quoque judicare habeant tolerari ne posset: *vino sepulti jacebant omni ex parte jam parati morti*, hoc est, nullis non obnoxii quorumlibet injuriis. Sic libro 8: *Conspicuum se quippe, supinato illi, et jam ex maxima parte consumpto, immanem draconem.* Quod vero post multa sequitur [p. 472.]

*Placuerat uni, domi me conclusum et otiosum, ordo lecto fabaque et vicia saginari. Minime sollicitandum arbitror: nam non putaverim secari hordeum, fricari et quassari scio, unde statim postea: nam ordeum meum frictum et sub eadem mola meis quassatum ambagibus, colonis proximis venditabat. Id ipsum vocat tunsum lib. 4. Ego vero, quamquam alias ordeum tunsum minutatim et diuturna resectione, virulentum semper eserim. nec tamen istud pro ipso fecerit, quod hic resectionis mentio. bene enim Lipsius ita dicitur ait, quia vetus, et diu a stipula recisum. An eadem ratio molendi olim, quae hodie, alias latius, nunc adduceatur tantum Isidorus lib. 15. cap. 6. Origin. *Pistrinum quasi pistrinum: quia pilo antea tundebant granum; unde et apud Veteres non molitores sed pistores dicti sunt quasi finsores, (melius pinsores) a findendis (forte a pinsendis) granis frumenti: molae enim non usus erat, sed granum pilo tundeabant, unde Virgilius:**

Nunc torrete igni fruges nunc frangite saxis.

[H h h]

CA-

CAPUT VII.

Totus inibi eram, ut curate evolverem Appulei scripta. Janque adeo vollebant literae, quae mihi a Lipsio Gisellum illud imperarent manuscriptum exemplar. Enim ecce ex Dousae mei scriptione intellego, id jam pridem ablatum a Nobiliss. Hieronymo Groslozio, eundemque in super sedulam huic nostro dare operam. Equidem destitit libens merito: quandoquidem, ut mea fore opinio, stultitia atque insipientia insulsa atque maxima haec sit, me ire in opus alicuium. Tu ita, mi Groslozi, perge bonis avibus et istaec interim vide, num aliqua proposito tuo serviant: in iis si quidem haerebam, ut tu vel cunctationem rogeres, vel ignorantiam instrueres, quorum alterum ut facias, unice te quaeso; maximum enim quid de te fama sibi praescripsit, tu ne fallas vide.

Habemus apud Madaurensium illum lib. 7. [p. 478.]

Sic apud historiam de Rege Thracio legent, qui miseris hospites equis suis laceros devorandosque porrigebat adeo praepotens ille tyrannus, sic parvus ordei fuit, ut edacium iumentorum fawem corporum humanorum largitione sedaret.

De mendo suspectum mihi; sic parvus ordei: quoniam minus respondere praecedenti membro videatur. Nam vis est, ut adeo, et sic, ejusdem hic sunt notiones et juris. Constituebam Plautina voce, adeo pr. i. tyrannus tripareus ordei fuit; quae si cui munus placet, is, me volente, particulam sic, foras eiciat. Post plura orditur oratione falsa pessimus puerorum probissimi asini accusationem [p. 486.]

Videtis istum pigrum tardissimumque et nimis asinum me praecae caeteris flagitiis, nunc periculis etiam angit.

Et quidem non satisfaciunt mihi; praecae caeteris flagitiis: quam magis considero sententiae compositionem, tam fidentius arbitror reponi posse: me praeteritis flagitiis, et hanc conjecturam docti alicui approbaturum me, non levis est animo meo suspicio. Jam eadem oratione quod narat [p. 488.]

Et festinus hic amasio, humo sordida prostratam mulierem, ibidem incoran omnium, gestiebat inscendere, quod nisi ploratu femino conclamatum viatorem praesidium accurrisset, etc.

Scio quid pro recepta lectione dici posset. Sed enim cum non satis arideat gestus iste femineus, non erit mihi fraudi, spero, suspicari legendum: *lesuque femineo*, quod sane nihil aliud, quam ejulatus et lamentatio, non sine planctu, licentiosior, de eo sic Cicero Tuscul. Quaeest. Ingegniscere nonnumquam viro concedendum est; id quo raro: ejulari ne mulieri quidem, et hic ni-

*mirum est fletus quem XII. tab. in funcribus adscribi veterunt. quo loco, vidi qui vice pietus, substituerent, lesus: quoniam fletus illae tabulae nusquam meminissent; quarum haec verba, ut quidem citat idem Tullius lib. 2. de Legibus MULIERES GENAS NEC RADUNTO NEVE LESSUM FUNERIS ERGO HABENTO. quim imo magna praeterea quaestio, num fletus ullus illa lege inscriberetur, cum sint, qui vestimenti genus aliquid excludi asseverarent: quod subsequa Ciceronis satis probant, narrantis: *Hoc veteres interpretes Sextus Aelius, L. Aeliius non satis se intelligere dixerunt: sed suspicari vestimenti aliquid genus funebris. L. Aeliius lessum quasi lugubrem ejulationem, uti vox ipsa significat; quod eo magis iudico verum esse, quia lex Solonis id ipsum vetat. in quibus tamen verbis sic obiter adiuvio sententiam: dixerunt: Sexti suspicari vest. al. g. funebris: L. Aeliius lessum quasi etc. ut prior interpretatio sit Sexti Aelii; quod pronomen, quia non integre perscriptum erat, depravatam in sed. Verum ad Appuleum redeo, et stabiliendae suspitioni haec ceperim ejusdem lib. 7. infra interim dum puerum illum Parentes sui plangoribus fletibusque quaerebant. Sed quid, si aliquis affirmaret Lucium nostrum per gestum feminum subdicare nobis voluisse ipsum lessum? equidem tacerem, et desultorie ad scriptorem Noctium Atticam transirem, similemque ei vocem redonarem, nam quod habetur lib. 10. cap. 18. *Is Mausolus, ubi fato profunctus est, et inter lamenta et manus uxoris funere magnifico sepultus est; Artemisia luctu atque desiderio mariti flagrans, ossa cineremque ejus, mista odoribus, contusaque in pulveris faciem, aquae indidit, ebibitque. prorsus non intelligo, quomodo dici possit Mausolus inter uxoris suae sepultus manus. itaque libens ea mutaverim in lausus; quod hoc consignasse capite jus atque fas, opinor, permittit. nec enim quidquam decerno.***

CAPUT IX.

Equidem, me tyrunculum erroris atque inscitiae crassis admodum circumvolvi tenebris necesse est, dum a viris, criticarum artium peritis, nulla mihi fax longius ab ipsis posita. Sed nec muti magistri, libros dico, tillo clarore adminiculantur: adeo non minor hisce locis eorum quam vivae vocis inopia. Ergo fiat quod solet; hoc est magis ac magis nugarum intricea nebulis, fors erit, ut aliquando aliquis Castor aux Pollux splendidiam desuper producat lampadem. Quod dum exspecto, ingenue fateor me non percipere, quid sibi velint homines verbis illis, quae apud Appuleum lib. 7. Metamorph. [p. 489.]

Nam corium affricatum cineris inspersu dominis referemus, ejusque mortem de lupio facile mentiemur.

Video quidem velle eos, carne asini consumpta, cineribus corium ipsius deturpare, ut videretur vexatum a lupo. Sed an ei rei vox affirmatum faciat, adhuc quaero. Interea substituerim; corium informatum hoc est, omnino deformis redditum. Glossarium vetus: *Informe, maleforme*: ἄμορφον, ἑσμορφον. Statim, ubi rusticus declamat:

Nefas tam bellum asinum sic enecare et propter luxuriam lasciviamque amatoriam criminationum, opera servitioque tam necessario carere.

Postrema dicitio forsitan spuria est: nec enim congruit praecedentium verborum connexioni, nisi accipiatur pro privari, de quo disputent alii. legitima, meo saltem animo, efflueretur, si transpositis literis talem assumat figuram, *tam necessario arceri*. Plane vult homo iste indignum esse facinus, si asinum tam bellum ipsa morte necessariis subducant ministeriis, cum castratione vitii eius mederi aliquis queat, atque ut de hoc nimis non contenderim, ita affirmaverim prorsus idoneam et aptam sententiam contineri hisce

Possum spatio modico interposito, ad vos acutum redire, truceque amatorem istum atque insuavem, dissitis femoribus emasculari.

disseruntur enim femora, cum in diversas dis tinentur partes, qui facilius inguinum auferatur pondus: est metaphorica locutio, cujus proprietate requirenda est a Varrone lib. 5. de ling. Lat. at ut femora dissecentur, omnino videtur ineptum; quamquam tamen nec de eo nimis pugnaverim; cum ei rei nunquam interfuerim spectator. Non longe [p. 492.]

Jamque de cujusdam vastissimae ilicis ramo pendulo destinato, paululum viae supergressus ipse.

fuert forsitan planius; *jamque me cujusdam*: hoc est, ut me ilicis ramo allegarat. Sic lib. 4. *me ante ipsas foras loro valido destinato.*

CAPUT XI.

Exili impellor suspiciuncula ut verba Appulei lib. 7. Metam. leviter depravata arbitrer [p. hui. Ed. 494.]

Pastores enim meo perditam sibi requirentes vacuam, variasque regiones peragrantes, occurrunt nobis fortuito statimque, me cognito capistro, prehensum atrahere gestiunt.

Quid enim? ut capistrum magis indicium fuerit asini quam ipse? non fit verisimile, et posset quidem translata distinctione hic emergere sensus, postquam me cognovissent, capistro prehensum atrahere gestiunt, ut, *me cognito* sit ablativus absolutus, sed tamen inclino ma-

gis legere. *Statimque me cognitum, capistro prehensum atrahere*, etc. Deinde quod sequitur:

Et illico detractus ad terram, pugnisque pulsatus et calcibus contusus, in fiti deirans. nullum sonet vidisse ductorem, sed plane concinnatum, solum et solitarium, ob indicinae pretium occupasse, domino tamen suo restitutum.

prope dixerim scire me excidisse voculam scribendamque: *Et ille illico detractus*. Nihil profecto usitatus, quam ut similitudine literarum sic altera alteri noceat. Mox quod conspiciatur: *Sed plane concinnatum* minus etiam videtur opportunum: in codice manu exarato est; *concinnatum*: nihil facilius quam reponere nativam lectionem *plane concitatum*. Cursu, inquit, vehementer insistebat asinus cum eum apprehendi. Denique *tamen* hic secretae est notionis, idemque signat, quod *tandem*, de quo plura prioribus libellis. At quod deinde habetur:

Atque utinam ipse asinus, quem nunquam profecto vidissem, vocem quiret humanam: dare meaeque testimonium innocentiae perscribere posset etc.

audacter dico; aut *quiret* hic abundat, aut *posset*. quare qui mihi auscultabit alterum ablegabit in pessimam rem: nisi si quis scrupulosior putarit prius *quiret* transformandum in novam faciem, hoc pacto, *mi et re humana*. Sic locutus praeter alios Terentius: — *nam mi et re quemdam offendat ibi militem ejus vocem orantem*. Iterum sectorem ago in iis quae sequuntur:

Meum vero Bellerophonem, abactorem indubitatum cruentumque percussorem criminalis ad casas interim suas vinculum perducut. quoad re nascenti die sequenti deductus ad magistratum poena redderetur. supervacua plane videtur vox *sequenti*, et merum glossema, superpictum voci priori, quod faxo magis appareat, si literas binas ei addidero quae dissiluerant: *quoad re nascenti die deductus*. Quid enim aliud *dies renascens*, quam ille, qui proxime sequitur.

CAPUT XIV.

Non proletariae est significationis illud *caeterum* Appulei lib. Milesiar. fabular. 7. in ipsa calce [p. hui. Ed. 502.]

Donec solo quod restabat praesidio nisus, li- quida fimo strictim egesta, faciem atque oculos ejus confaedassem; qua caccitate atque factore tandem fugatus est a me pernicies; caeterum titione delirantis Altheae Meleager asinus interisset.

idem enim notare debet quod *caeteroquin*, id est, alioquin, si modo tolerabilem aliquam amnam extricare sententiam. Exemplum simile non [U h h 2] est

est jam ad manum, nisi si eo trahamus illud Proculi lib. 2. Epistolarum: *Frum cum vasis legavit. negat Trebatius quod in dolis sit deberi: et sensum testatoris aliam putat esse, verborum alium. Cactevum dolia in vasis vini non esse.* Verum de eo loco nihil contenderim, cum sciam, quam sit litigiosus: sufficit, saltem non promiscuum adverbii hujus adnotasse usum.

LIB. XII.

CAPUT II.

Debebam quidem imitari ursam: utque illa foetum informem atque inbelligatum lambendo sensim figurat; sic et ego libellos hos; qui cum prae festina immaturitate tantum abest, ut vivant, ut ne palpitent quidem, sed adhuc nil nisi rudis sint sanies: sic et hos inquam debebam assidue in cubatu calefacere et fovere, donec tandem in formam aliquam reducerentur. Verum enim vero qui id agam? aliorum est cogitationum ista mens. tradantur potius foras et suscipiat, qui non novit. Ego ad quaedam Appuleii lib. 8. Metam. persananda, si quid sit operis, Dii dabunt. festino; ait [p. hui. Ed. 509]:

Nonnunquam etiam coena poculoque communi carior cariorque factus in profundam romam cupidinis sese paulatim nescius praecipitaverat.

Verba haec varias peperere conjecturas. Invidia mihi aberit, opinor, si et ego cum aliis collineam ad scopum, quidque mihi quoque videatur, aperiam; nempe levi apicum divisione rescribi posse: in profundam romam, prisce pro rutinam; idque fuit loco contaminando. nec quicquam vetat, quin sic Latine dicatur, cum reperiamus apud Tacitum in vita Agricola: *Sic Agricola simul suis virtutibus, simul vitis aliorum, in ipsam gloriam praeeptus agebatur.* item plinius apud Mamertinum Panegyrico dicto Imperatori Juliano: *in miserandam ruinam coinciderat Eleusina.* Videamus sequentia [p. 516.]

Tunc etiam inermes atque immuniti tegumentis frondis et arboribus latenter abscondimus.

Nemo non videt substituendum, *tegumentis frondis et arb. lat. abscondimus.* adhuc statim: *Quin equos incendimus? quin ocyus indispicimus? et cape venabulum et ego sumo lanceam.*

interpunxerim: et, *Cape venabulum, et Ego sumo lanceam* etc. Hoc etiam quod ipso statim libri quasi limine de Thrasyllo dicitur:

Sed luxuriae popinalis, scortisque et diur-

nis potationibus exercitatus, atque ob id factionibus latronum male sociatus, nec non etiam manus infectus humano cruore. aliquanto magis placeret, transposita una atque altera litera et mutato e in c, legere: *latronum clam sociatus.* Scilicet hisce sumptibus superesse non poterat, quin clam quoque latrocinnaretur, nam verisimile non est eum vulgo tamen palam habitum, sed famam id tantum mussare solitam.

CAPUT IV.

Quotiescunque haec meae chartae illino, toties ferè subit animus, neminem unquam futurum tam jejuni oris, qui genuinum in me destringat; cum et aetas et tirocinium in multis patrocinari possint erratis, et quidni insuper causae meae serviat philosophicum hoc: quod quemadmodum ad poenam sufficit meditari puniendi, sic etiam satis sit ad laudem conari praedicanda. Verum de eo viderit Sors et Eventus. Nam haec qualiacunque sint, nemo, me susatore, nedum impallore, alienis inseret scriptis: quandoquidem vix sit felicissimi ingenii, nulla manuscriptorum alucente facultate, veram et genuinam indagare scriptorum mentem; utique in tantis et talibus antiquitatum tenebris. Interea hic persequamur Appuleium Lib. 8. Metam. exstat [p. 528]:

Thrasylus praeeptus et temerarius, priusquam dolorem lacrymae sedarent, et peritiae mentis resideret furor et in sese nimietatis senio faceretur luctus etc.

probatum satis, in sese senio nimietatis faceretur. at quid tamen vetat divinare: et inde se senio nimietate faceretur; ut senio nimietas sit, idem quod nimium senium, quomodo pari forma dixit lib. 3. *Hi gaudii nimietate gratulari,* hoc est, prae nimio gaudio. Sed hoc leviter defenditur, paucis interjectis [p. 530.]

Tunc inter moras, umbra illa misere trucidati Lepolemi sane cruentata, et pallore deformem attollens faciem, quietem pudicam interpellat uxoris.

nec quis negare ausit germanius videri quod scribam: *Lepolemi sane cruentam et pallore deformem* etc. Nam vulgo faciem notabilem partia fame, partim recenti caede, partim pallore. Quae proxime sequuntur, plane intricata nobis apparent:

Mi confus, quod tibi prorsus ab alio dici non licebit, et si pectori tuo jam permanet nostri memoria, vel acerbae mortis meae casus foedus caritatis interdidit vel quovis alio felicis maritatis etc.

ego nihil expedito. Videtur tantum post *licebit* excidisse vocula aliqua, puta, *audi, vel accipe,* vel simile quid. vix tamen ambigam quin con-

sequenter reponendum: *memoria, nec acerbae mortis meae casu, foedus etc.* quod si admittimus, non erit necesse confugere ad minus aptas *intercedendi* interpretationes, aut etiam id aliud antiquius transformare. Non ita longe [p. 536.]

Nec isto sermone Thrasyllus sobrius factus, vel saltem tempestiva pollicitatione recreatus, identidem pergit linguae sauciantis susurros improbos invergere.

invergere susurros, probe dictum: forte ita etiam reponendum Propertii lib. 1. Elegia 16.

ô Utinam trajecta cava mea vocula rima Percussas Dominae veritat in auriculas.

Unius literae mutari fieret *vergat*: ut scriptum fuerat *primum verat*, more prisco, quod de tortorum postea a librariis in *verat*. De quo arbitrentur docti. Statim:

Tunc anus de jussu dominae blandiens ei furtim depronit calcibus et Oenophoro, quod immixtum vino soporiferum gerebat venenum, crebris potionibus avidae et secure haurientem, facile sepelivit ad somnum.

Saperet meo magis palato: *ubertim depromptis calcibus ex Oenophoro quod etc.* nec enim opus erat secreto aut furtim implere calices; quandoque dein nulla illi de soporifero veneno suspicio.

CAPUT VI.

Post gravem, me Hercule, et acerban orationem, qua insectata est mariti interfectorem Charite, subiicit Appulejus, lib. 8. [p. 543.]

Acu crinali capite deprompta, Thrasylli convulserat tota lumina: eumque prorsus exoculatum relinquens, dum dolore nescio crapula, dum somno disentit.

Seopae prorsus dissolutae. Habent olim vulgati: *crapulam cum somno*, quod non floccifecerim, sed cum reliquis ad istum concinnaverim modum: *dum dolore nescius, crapulam cum somno disentis. nescius dolore, pro doloris*: nec enim video quomodo hic *nescius dolor* consistat, nisi si dolere possimus nec id tamen persentire, quod si proprie loqui amamus, vix est, ut contingat. Propterem ad exultationem bacchantis feminae:

Vindicavi mei mariti cruentum peremptorem punita sum funestum mearum nuptiarum praedonem.

absunt quidem verba quinque postrema manu descriptis membranis; sed de iis tamen nihil temere statuerim: nam rei oppido serviunt, redolentque praeterea merum antiquitatis thymum. Phrasis *punita sum*, non quotidiani odoris pro *puniti*; de qua venuste admodum Quintilianus lib. 9. c. 1. Orat. instit. — Sequitur statim:

Valvis super sece diligenter obseratis, ine-

dia statuit elidere sua sententia damnatum spiritum.

Mira haec forsitan iis, quibus ignota sepulcrorum apud veteres ratio, atque eam, ut spero graphicè nobis brevi depictam dabit meus ille Lipsius. Ego nunc tantum producam Arbitri aliquot verba, quae hic spectant: *Jacuerunt ergo una non tantum illa nocte, qua nuptias fecerunt, sed postero etiam ac tertio die, praeculis videlicet conditorii foribus.* Quod hic conditorium vocat Petronius, id aliquoties conditium est Senecae Epis. 61. *Vivit, qui sentitur, qui vero latitent et torpent, sic in domo sunt, quomodo in conditio.* item Epist. 83. *Delicati timent mortem cui vitam suam fecere similem. multum interest inter otium et conditium.* Statim Appulejus:

Hic ille longo trahens spiritu et nonnumquam illacrimans, graviter affectis rusticis annuntiabat.

Calamo exaratus Codex: *Hoc ille longos trahens spiritus.* et sane bene nisi si forsitan prima vox formanda ad vulgatam. *trahere enim spiritus* idem prorsus quod suspirare, cujus sententiae auctorem dabo poetarum verissimum Propertium Eleg. 22. Lib. II.

Adspice, ut in toto nullus mihi corpore surgat Spiritus.

nec longe dissimiliter lib. 1. Eleg. 16.

Non tamen illa suos poterit compescere ocellos. Surgat et invitis spiritus in lacrimis.

Deinde:

Lupos enim numerosos et vastis corporibus sarcinosos, ac nimia ferocitate saevientes, equidem videtur hic tolerari posse: sarcinosos: ut veluti a sarcio, sarcino et sarcinatum formatur; unde Terent. Andr. art. 4. sc. 5. suffarcinata illa anus: sic et a sarcio, sarcino, sarcinatus et sarcinosus commode deriventur. Si sic, lupi sarcinosi hic erunt crassi et pingues. tanta scilicet corporis obesitate, ut videantur sub onere aliquo incidere.

CAPUT VIII.

Improbum facinus narratur Appuleio lib. 9. Metam. De Lupis [p. 549]:

Jamque ipsas vias obsidere, et in modum latronum praetereuntes aggredi: imo vero vesana fame finitimas expugnare villas: exitumque inertissimorum pecudum ipsis jam humanis capitibus imminere.

Novi quibus postrema ista, nec sana, nec constituta: ab iis ego dissentio. Hic enim sensus iis subest; eo rem devenisse, ut jam ipsis hominibus metuendum veniat ovium timidissimorumque animalium fatum. Non ita disseite:

Sed nequiquam frustra timorem illum satis
[Hh 3.] ina-

inanem perfuncti, longe peiores inhaesimus laqueos.

Nescio an suspicari debeam, vocem frustra supervacaneam et a mala librariorum manu tamquam prioris interpretamentum. Ut ut sit, suspicor eam sine sententia noxia de alta aliqua suspensi posse crece.

C A P U T X.

Nescio iterum qua animi propensione suspicatum habeam sequentia Appulci lib. 8. Metam. [p. 566.]

Servulum nudum, ac totum melle illitum firmiter alligavit arbori ficulinae; cuius in ipso carioso stipite, inhabitantium formicarum nidificia burriebant et ulro citroque commeabant multijuga scaturigine, quae simul dulcem ac mellitum corporis nitorem persentiscunt.

et licet in istis sensus talis, ut eum nemo sanus cum irrisu explodere aut ausit aut debeat; tamen nec Appulejo indignum erit, quod cogitabam: mellitum corporis nidorem, nidor persentiscitur ut puto, non etiam nitor, qui in oculis incurrit citius quam naros. Ita stercoreis odorem appellat lib. 4. *alios putore nidoris foetidi a meis jam quasiss scapulis abegissem.*

Aliquot interjectis:

Sed illa fortuna mea saevissima, qua per tot regiones jam aevigens effugere vel praecedentibus malis placare non potui rursus in me caecos detorsit oculos.

Scio equidem excoctatam fingi fortunam ac pingi; verum hic ei attributos velim oculos ut legeretur: *in me saevos detorsit oc.* quamvis praeterea non me lateat, quae habentur lib. 4. *Entim vero Alcimus solertibus coeptis tamen saevium fortunae nutum non potuit abducere.* item lib. 7. *Sed in rebus saevis adfalsit fortunae nutus hilarior.* item lib. 11. *Sed utrumque fortunae caecitas, dum se pessimis periculis disructat, ad religiosam istam habitudinem improvida produxit malitia.* quibus locis data quasi opera refugisse videtur loqui de eius impotentis Deae oculis, scilicet ea figura, qua rebus etiam inanimatis visus attribuitur, eadem et huic, quamvis coeete, attribui posse nemo negabit. Verum inquit aliquis, cui bono tanto molimine dicere nugae? Equidem nullo; itaque retineo vulgatum et sileo.

C A P U T XII.

Flagitioso sensu usurpatur a praecone Appuleji lib. 8. [p. 573.]

Nam si faciem tuam mediis eius feminitibus immiseris, facile periclitaberis videns, quam grandem tibi demeritret patientiam.

ad quam fere faciem accepit etiam cavillator ille Trinum. Sc. minus quindecim:

Tum autem Syrorum genus quod patientissimum et hominum, nemo exerat, qui ibi sex menses vixerit, ita certi solstitiali morbo decidunt. PII. *Credo ego istud Stasime ita esse: sed campus Multo Syrorum jam anseit patientia. Nec aliter Seneca lib. 1. cap. 16. Natural. quaest. Est aliqua etiam prostituta modestia et illa corpora publico obiecta ludibrio, aliquid quo infelix patientia lateat ostendit. Atque inde est, quod idem in Epistolis deteriorerum hominum sexum, peti natum graviter exprobrat. Iam quod continuo sequitur:*

At te, inquit cadaver surdum et mutum delirumque praecaver omnipotens et omniparens Dea Syria et Sanctus Sabadius et Bellona et mater Ideaea, cum suo Adone Venus Domina caecum reddant.

Non ita accipiendum, mea quidem sententia, tamquam si optet, ut praeco iste cadaver fiat surdum et mutum; non; collocetur post vocem *cadaver*, distinctio hoc modo, *at te, inquit, cadaver, surdum* etc. nam *cadaver* improprium in deformem aut senem. De sena Appulejus lib. 4. *Etiam ne tu busti cadaver extremum et vitae dedecus primum.* item Portius Laro apud Senecam lib. 1. *controvers. 8. Abdicato non permittam exire, injiciam manus, tenebo; novissime ante limen exentis cadaver hoc sternam, ut ad hostem pervenias patrem calca.* Unde eleganter senis corpus, jam morti proximum, vocat *pollinctum*, tamquam jam fumus et unctori tradendum. Valer. Maximus lib. 7. cap. 7. *Spernis, inquit, quos genuisti; nobis effoeta: testamenti ordinem violente animo confundis; neque erubescis ei totum patrimonium addicere, cuius pollincto jam corpori marcidam senectutem tuam substravisti.* Sic circumspecte restituit auctoritate vet. exempli, exactae diligentiae, et absolutae eruditionis Stephanus Pigijs. Nec aliunde senes iidem dicti *capulares*, quam quod mox capulo, hoc est, Sarcophago includendi. Plautus Mil. Glor. *Cohibete: Quid es tu? Itane tibi ego videor oppido, Acherunticus capularis?* Sed de ea voce latius cum Nonio Fulgentius. *Acheruntico* interpretando, unice faciunt ista Val. Maximus lib. 6. cap. 2. *Illybius Manca Formianus libertini filius ultimae senectutis L. Libonem apud censors accusabat, in quo certamine cum Pompejus Magnus humilitatem ei aetatemque exprobrans, ab inferis illum ad accusandum remisit dixisset. At cadaver, pro deformi hic, puto, locum habet. Verum enim simile huic praecone non ita fuisse decrepitum. quod omnia alioquin vitia, quae sacerdos ipsi imprecatur, senium plerumque ulro assecrari solent; sed et Terent. Hecyra sc. 4. act. 3. — *at faciem ut noveris.**

mag-

*magnus, rubicundus, crispus, crassus. Pa. ca-
daverosa facies. Dii illum perdidit. sic cada-
verosam faciem turpem esse et foedam jure me-
rito assentior acutissimo Turnebo, qui de hac
ipsa consignate lib. 11. cap. 12. Adversar. Qua
re repetatur Appulejus, apud quem quod legitur
Sanctus Sabadius, non opus id mutare in Sa-
bazius, nam quocunque eum ciemus modo hi-
lum non interest. — eundem quippe Sabadium
nominat Macrobius, lib. 1. cap. 13. Saturn. item
in Thracia eundem haberi Solem, atque Libe-
rum accepimus; quem Sabadium nuncupantes,
magnifica religione celebrat etc. quin et Arno-
bius lib. 5. advers. gent. Ipsa novissime sacra,
et ritus initiationis ipsius, quibus Sabadius no-
men est; testimonio esse possunt veritati. itaque
nilhil temere vel isthuc mutaverim, quamvis Graeci
alioquin sabazium praeferrant; nam ζ in δ fa-
miliaris omnino plurium gentium transmutatio.
Non ita longe praecedit:*

*Tunc praeco dirupit faucibus et rauca voce
saucius, in meas fortunas ridiculos con-
struebat jocos.*

cum hic auctor dicit, *saucium rauca voce* jam
cerce eleverim fidem, si qua modo fuit con-
jecturae meae lib. 1. cap. 5. quae injuste sus-
specta habebat ista lib. 5. Metam. *fauces diutina
fame saucias, et araneantes vehementer exercere,*
etsi enim *fame fatuas*, quod ego volebam, op-
pido hic conveniebat, quid tamen praescribamus
Appulejo loquendi formam? praescribat ille po-
tius, quam sequamur, nobis.

CAPUT XV.

Etsi his observationibus nihil est ejusmodi ob-
soniorum aut condimentorum, quod palato ma-
gis sit irritando, quam saburrando ventri: imi-
tor tamen Apicio et varietate, licet viliorum,
gratiam aliquam assector, quam si modo conse-
quor, satis est. Scribitur lib. 8. Metam. [p. 584.]

*Quae res incutiebant mihi non parvam solli-
citudinem, vident et vulneribus largiter
profusum cruorem; ne quo casu Deae pe-
regrinae stomachus ut quorundam hominum
lactem sic illa sanguinem conspiceret asi-
nium.*

Sensum auctoris: assequitur Beroaldus, rescri-
bendo, *concupisceret asininum*; nescio an etiam
germanum Appuleji verbum. Cum intentius ap-
icum considero ductus, libido sit exculpere:
concupiret asininum, quod ejusdem cum verbo
Beroaldi notiois. usus eo Ennius apud Cicero-
nem lib. 1. de divinat. ubi de Romulo et Remo:
*Curantes magna cum cura concupientes Regni,
dant operam simul auspicio, augurisque.*

Non longe abiero:

Probeque disposita coenula, balneas obeunt,

*ac dein lautis, quendam fortissimum rus-
ticum, industria laterum atque imis ven-
tris bene praeparatum, conitem coenae
secum adducunt.*

Dii Deaque foedissima illa propudia! Scilicet
draucos istos in balneis legebant, quod multis
firmavit testimonis meus ille Douza ad Petroni-
um, quibus accedant et ista Juvenalis Satyra 6.

*Conspicuis longe cunctisque notabilis intrat
Balnea, nec umbra custodem vitis et horit
Provocat, a Domina factus Spado.*

Martialis lib. 1. Epigram. 64.

*Rogabat unde suspicor virum mollem.
Una lavamur, aspicit nihil sursum
Sed spectat oculis devorantibus draucos,
Nec otiosis mentulas videt labris.*

iterum ejusdem libri Epigr.

*Invitas nullum nisi cum quo Cotta lavaris
Et dant convivam balnea sola tibi,
Mirabar quare nunquam me Cotta vocasses,
Jam scio me nudum displicuisse tibi.*

praeterea lib. 6. Epigram. 80.

Iratus tanquam populo Charidemae lavaris

Inguine sic toto sublitus in solto.

Nec caput hic vellem, sic te Charidemae lavare,

Et caput ecce lavas; inguina malo lavas.
duo quippe facere ejus tangit vitia, quae non
nominio.

CAPUT XVI.

Maledicos invidosque hujus non facio. Novī
enim ipsos crocodilis similes, fugaces scilicet
audaci, timido audacissimi. Itaque resto forti-
ter, sciens praeterea, in praedam eosdem saepius
cedere Delphinis, placidis illis et morsu inno-
xiis animantibus. Habetur Appul. lib. 8. Metam.
[p. 587.]

*Nec diu tale facinus meis oculis tolerantibus
porro quirites praclamare gestivi; sed
viduatum caeteris syllabis ac literis prae-
cessit o tantum sane clarum ac validum.*

reperi ista citata in Brissonii formulis ad hanc
faciem: *o tantum siye clarum*; quoniam novi-
um secutum Codicis alicujus auctoritatem, sus-
picabar, sic rescribendum: *praecessit o tantum
sine clarum* etc. ut dicat, sese o finale vocis porro
vehementi proclamasse sonitu. — Non longe:

*Deaque reliculo meo sublata et humi repo-
sita, cunctis strumentis me reconditum
etc. pene ad extremam confecerat necem.*

strumentum hic capi pro eo, quod iniectum asi-
no certum est. itaque libet suspicari *strumentum*
et *stramentum* usurpatum prisca pro eodem: qua-
si tamen hoc *sternendo*, illud vero a *struendo*
factum videatur. Agam exemplis Tertull. lib.
de resurrect. Carnis. *Nē somno quidem libera;*
quippe ipsis etiam cubilibus vincita ipsisque stru-

mentis lancinata. Sane ipsa strata aut certe eorum fareturam instrumentorum insignit nomine Plinius lib. 10. cap. 22. ubi de plumis anserum: *Eoque deliciae processere, ut sine hoc instrumento durare jam, ne veterum quidem cervices possint*. quomodo et ante ipsum Seneca cap. 25. lib. de vita beata: *Pone in instrumentis splendentibus et delicato apparatu, nihil me feliciter credam, quod mihi molle erit amiculum; quod purpura conviviis meis substerneret*. nam sic *instrumenta splendentia* nihil aliud quam stragulae pretiosiores, quae culcitris superinjectae vel etiam pulvinis. Sed et *strumentum* invenio pro quovis apparatu. Seneca Epist. 61. *Quandiu unius mensae frumentum multa na vigia, et quidem non ex uno mari subvehunt*. ita in vulgatis; nulla sententiae elegantia, aut veritate. Nam quid *frumenta*, longius advecta, ad luxum? Italica certe exteris quibusque aequiparata aut etiam meliora, Plinio non temere credimus, affirmanti lib. 18. c. 7. Italicum frumentum a Sophocle in Triptolemo fabula, ante cuncta laudatum, eandemque laudem etiam tunc peculiarem Italiae. Ad videtur sententiae nostrae turbandae, quod alibi scribit idem Seneca Epist. 115: *Unum putus videri ventrem, cui et in Sicilia et in Africa servitur?* At non est: ibi quippe haud agit de conviviore luxuria, sed de immodica hominum cupidine, quae tam late et longe sereret, tamquam eis non unus sed innumeris pascenti ventres, nec ad breve tempus, sed perpetuo. Et cur tanto commentu illis splendidiore opus, satis liquet ex eadem Epist. 17. *Si navigandum est, non perstrepunt portus, nec unius comitatu inquieta sunt littora, non circumstat illa turba servorum ad quos pascendo transmarinarum regionum est optanda felicitas*. Denique quid faciat iterum frumenti mentionem cum proxime praecedat: *Quandiu sationibus implebimus magnorum urbium campos? quandiu nobis populus metet?* His ita constitutis, facile inducor, ut loco mensae frumentum restituitur membranarum lectio mensae *strumentum*; ut eo comprehendantur longinqui litoris pisces peregrinaeque regionis aves. De quibus hic ipse ad Elbiam matrem: *Non est necesse omne perscrutari profundum, nec strage animalium ventrem onerare, nec conchylia ultimi maris ex ignoto littore eruere*. Dii Deaque perdant, quorum luxuria tam invidiosus imperii fines transcendit, ultra Phasin capere volunt, quod ambitiose popinam instruat, nec piget a Parthis, a quibus nondum poenas repetimus, aves petere. Undique convehunt omnia vota fassidienti gulae, quod dissolutus deliciis Stomachus vix admittat, ab ultimo portatur Oceano. Similia hic habet Epist. 90. etiam cap. 3. de Providentia; cap. 11. de vita beata etc. Verum ad *strumentum* quod at-

tinet: cum sumitur pro eo, quod corpori nostro substituitur vel instruitur, vulgatis venit *stramenti* appellatione. Seneca Epist. 68. *Ita est, mi Lucili! jam aetas mea contenta est suo frigore. Vix media regelatur aestate. itaque major pars in stramentis degitur*. nec enim verisimile *stramentum* hic esse Senecae, quod Plauto Trucul. Sc. quis, illic est: — et tamen eo loci representat noctem instrumentis Camerarii editio, ut dubium vix sit, quin et ibi divisim legendum sit: *in stramentis*; ita tamen ut sumantur *strumenta* haec pro *stramentis*, super quibus dormire se malle affirmet strabax, quam in meretricis convenire lectum: quomodo forte etiam accipitur Horatio lib. 2. Sat. 3.

Age, si et stramentis incubet, unde Octoginta annos natus, cui stragula vestis Blattarum ac tinearum epulae, putrescat in arca. Si quis quaerat, quomodo *stramenta* vocari possint stragulae quaeque vestes; respondebo eodem plane modo, quo etiamnum *torus* dicitur qualiscunque incubitus materies, cum tamen antiquis *torus* non nisi e stramentis vel tortis herbis, ut dixit Varro lib. 1. de vita Populi Romani, Plin. lib. 8. cap. 48. aliusque. Scilicet, ut innumeris priscaevi, ita et hic, re sublata, mutatave, nomen tamen prius mausit.

L I. B. XIII.

C A P U T II.

Sunt in Appuleio plura, quorum sanitas corrupta mihi videtur. Verum quandoquidem eam tuto satis curaturum me polliceri non audeam, utinam aliquis accedat melioris fortunae Machaon, nam ego nunc solum visendi causa adsum. Et quidem de se ait, lib. 9. Metam. [p. 596.]

Solitariae fortunae munus amplexus, super constratum lectum abjectus, post multum equidem temporis somnum quieti innum.

lepidè dicitur. Scias sani et sobrii asini sententiam; at arrogantius paulo Neronis hoc, quod Suetonius refert in vita ejus cap. 31. *Auream domum cum dedicaret, haectenus comprobavit, ut se diceret quasi hominem tandem habitare coepisse*. Paulo post:

Quanto me felicior Daphne vicina, quae mero et prandio matutino saucia, cum suis adulteris voluptatur. ita restituit ex auctoritate scripti libri Colvius; antea visebatur, *volutatur*; verbum non vilis alioquin pretii. Et saepius mecum et cum animo meo cogi-

gitavi, non idem hic retineri posset: praecipue enim sunt huic stabiliendo illa Ciceronis lib. 3. de Legibus: *Cupido autem et expetenti et libidinoso et voluptabundo in voluptatibus*. item Fulvii Sparsi apud Senecam lib. 1. controvers. 4. *portant in spolia viri fortis voluntates adulteros*. praeterea Senecae filii Epist. 115. *Nec illi tam gratum est abundare jucundis quam acerbis, quod non omnem illum apparatus per gulam ventremque transmittit; non cum omni exoletorum foeminarumque turba convolutatur*. denique Petronii: *Subduxit mihi nocte puerum, et in lectum transtulit suum, volutatusque liberius eum fratre non suo, sive non sentiente injuriam sive dissimulante. et mox: contemplatusque foedissimam volutationem saeculentum etc.* Sed tamen, quam magis attendo rei, de qua agitur, tanto inclinatur sum reddendo, et hic Appuleio, et forsam quoque Fulvio ac Senecae *voluptantis verbum*. Petronii certe priori loco id omnino dandum, arguunt haec: *sive non sentiente; sensisset quippe sine controversa volutationem; quin etiam similem vocem libenter affixerim* Propertio lib. 2. Eleg. 29.

Apparent non ulla toro vestigia presso.

Signa, voluptatis non jacuisse duos. scripserim, inquam, signa voluptantis.

CAPUT IV.

Si fortissimorum quoque corporum eduratio a lacte et a cunis duxit initium; quidni et sua concedatur studii infantia, in qua sit jus ac fas incerta loqui voce et nutabundo incedere per auctorum hortos gressu? Abite igitur Lividi, abite, nam ego me oppido puerum in literis fautor, imo profiteor: quique ideo magis opus habeam manu ductore quam evorsore, doctore quam captore. Sane doceri velim num ista Appulei lib. 9. *Metam, integri sint vigoris [p. 608]:*

Si praeliam capessiturus, vel latronum factionem perscuturus, utiles neque processus sciscitaretur; additam victoriam forti praesagio contendebant.

Sermo est de Isidis nequam sacerdotibus: itaque fere est, ut suspicet, emendandum: *victoriam sortis praesagio contend.* nisi si scriptum fuit *Fortis praesagio*, quod verius puto, nam *Fors Fortis* ejusdem fere cum *sorte* significatus, unde et ejusdem cognominis fortuna, quod incerto casus Quirites significarunt, ut explicat Cicero lib. 2. de legib. Aliquot interjectis;

Nec isto saltem tam nefario scribere impunitissima illa capita confutari, terroris potuere, sed mendoso risu cavillantes etc. aliud quid reponendum videri in locum *mendoso risu*, docti censent. etiam ego, nisi fortassis

mendosus risus hic idem denotet, quod simulatus et mendax, nam plane reperi in Glossis antiquis: *Ψεύδης, mendax, mendosus*, forte an *mendosus*. Sed nihil hic cerum dicere ausim, quod non meminerm apud alium scriptorem exemplum simile, quaeram tamen. Post multa:

Dii boni, quales illi homunculi; vibiēibus lividinis totam cutem depicti.

Nihil suspicor verius, quam reponendam vocem veterem; *vibiēibus lividinis*. vult enim eis totum corium maculosum a plagis, *Livedineus* nihil aliud quam lividus, de qua voce aliqua multa lib. 1. cap. 12. Deinde

Cum qua protinus jentaculo et dehinc vino mero mutus viciēbus velitatas coenas fraudulentas in exitum miserimū mariti subdolis ambagibus constructat.

quid alii hic videant, ignoro, ego, una litera minus conabar aptam reducere sententiam *Viciēbus velitata coenas fraudulentas*. nam vult uxorem pistoris cum anu illa etiam post jentaculum largiter se invitasse poculis, ac demum coenas comparasse plane saliores in juvenculi amatoris gratiam, *velitare mutus viciēbus mero* idem signat quod illud lib. 2. *Sequens et tertium inter nos vicissim et frequens alternat poculum*. quod idem non absimili metaphora profert hoc eodem libro: *Jam his in poculis mutus altercantibus, mirabile prorsus eventū ostentum; si quidem ut hic petita est figura a pugnantibus, sic illic a velitantibus*. Nonius: *Velitatio dicitur levis contentio, dicta ex congressione velitum, Turpilius Lividia, verbis velitari: ad rem redi.*

CAPUT VII.

Nescio an commoda satis subsit sententia his Appulei lib. 9. [p. 627.]

Ei amorem suum aperit et supplex eum medelam cruciatui deprecatur, nam sibi statutam decretamque mortem proximare, ni maturius cupido potuatur.

Ut verba sonant, hoc vult, non procul abesse quod mortis accessio genere se perinat; at interim suspicabar, scribi posse: *sibi statutam, decretamque mortem proximare*. ut *proximare mortem* dictum sit, eam accelerare seu potius ad eam accedere, et ut id verbi accusandi jungatur casui; nihil novum nostro. Sic enunciat lib. 6. *Jamque fores ejus dominae proximanti occurrit una de famulatione Veneris*. item lib. 11. *inter haec et festorum votorum tumultum, paulatim progressus, jam ripam maris proximamus*. atque haec dicta sint, ut nihil tamen injuriae adferant vulgatae scripturae. Nam et *proximare* dandi casui saepius iunctum inveniri non nego. Apud eundem lib. 3. *et verentes scilicet cibariis suis*

[111]

suis ut me praeseptio videre proximatam etc. nec non lib. 6. *Nec ullam vel dubiam spei melioris viam volens omittere, sed adire cuiusque Dei veniam, saceris foribus proximat.* Habemus consequenter:

Commodum novis amplexibus Amori rudi litabant, commodum prima stipendia veneri militabant novi et nudi milites, et contra omnium opinionem improvidus maritus assistit.

Si mei sit arbitrii legerem: *militis; en, contra.* Non longe:

Hac opportuna fallacia vigorati juvenis inductus, imo sublatus, et ad crudelitatem delapsus Barbarus, postliminio domum regressus etc.

Correxeram olim de conjectura: *imo os oblitus, et a crudelitate delapsus* etc. Verum ut animadverti multae diligentiae et lectionis Stewechium haec omnia sic legere: *imo os sublitus et ad crudelitatem delapsus*: vix est, ut id non impense placeat prae meo, utique cum in Lipsii MS. diserte extet *credulitatem*. Statim:

At ego miscella, molae etiam sonum, et coeae illius scabiosis asini faciem timentem familiarem incidit adhaec anus.

ita me Charis, ita me Venus non despuat, ut hic non magis video quam Luscus ille, cui exsculperat oculum Ulysses. Videbar tamen exuere tolerabilem sensum, et huic aptum locum, relinendo; *faciem timeo ceu familiarium insidias, ad haec anus.* hoc est, asinum illum adaeque metuo, atque si sub ejus corio, nescio quis tegeretur familiarium, a quo observarer. Deinde:

At pudica uxor, statim coenas saliales comparat. Vina pretiosa defaecat, pulmenta recentia tucetis temperat, mensa largiter instructa. Denique ut Dei ejusdam, sic adventus expectatur aulicori.

ambidum hic quiddam, quod eliquabit distinctio mea, mensa largiter instructa denique, ut Dei, ut mensa instructa auferendi sint casus.

CAPUT IX.

Plurimum admisit conjecturas locus Appulei, lib. 9. [p. 637.]

Sed ut primum occursoriam potionem et inebriatum gustum extremis labiis contingebat adolescens etc.

ita conceperunt manuscripti: quare, cum aliis non fuit, nec mihi etiam fractus erit, spero, recentem, si non probendam, certe examinandam oggerere suspicionem; quae haec: non inepte hic scribi posse *accensoriam potionem*, ut eam videlicet intelligat, quae esset Veneri incendendae: quam rem sic extulit, lib. 10. *Nam et vino pul-*

corrimo atque copioso memet madfeceram et unguento fragrantissimo proluvium lubricidinis suscitaram. idem sibi voluit illa lib. 2. et *grabatum meum assistit mensula, coenae tetius honestas reliquias tolerans, et calices bini, jam infuso lacte semipleni, solam temperiem, sustinentes; et lagena juxta orificio sensim dehiscente patescens, facilis hauritu prorsus gladiatoriae Veneris antecoenia.* Sed ne meam dissimilem sententiam, si Grammaticis *occursoriae potionis* nomine ea venire potest, quae pruriginem et hinc et illic suscitaret, membranarum sane lectio retineri potest. Nam non absimile illi videatur istud Sutrili Comœdiarum scriptoris introducentis scortum, ita loquens: *Myrrhinum mihi adfer, quo virilibus armis occursum fortiusculae.* Verum hoc leviter mihi arideat: discutiant tamen docti, ego dixi quod scivi. Mox etiam quod habetur:

Tunc uxor egregia, diras devotiones in eum deprecata, et crurum ejus fragrum abominata exangui formidine trepidantem adulterum etc.

Non ignoro saepius maledicta bonis omnino in speciem iacti verbis. Sed vereor tamen, ut hic ambiguitas vocis *deprecata*, ansam dederit sententiae corruptendae. Itaque, si licet aliquantulum insanire, rescripserim unius literulae minima reformatione: *in eum deprecata et crurum ejus fragrum adominata.* nam *deprecata* ceperim provalde precata, ut praepositio *ad* auget cumuletque, quod etiam non nevit Gellius lib. 6. cap. 16. Noct. Att. caeterique passim. De *crurifragio*, nemo quod sciam aliquid certius dixit, et putent forsitan alii pertinere fractionem hanc crurum ad suspensiosos; sed eis an assentiri debeam, dubito. Suspicio potius peculiare genus fuisse supplicii, idque alias, cum Deo, probabo. Nunc tantum dispiciant doctiores haec Senecae lib. 3. cap. 32. de Ira: *Magnam rem sine dubio fecerimus, si servulum infelicem in ergastulum miserimus. quid properamus verberare statim, crura protinus frangere?* etc. atque quod mortem hinc consequi solitam innum et ejusdem mox sequentia: *Ad ferrum venimus, ad capitalia supplicia, et vinculis, carcere, fame vinatamus rem castigandam flagris levioribus: quibus confirmandis fecerunt haec Ammiani lib. 14. Post multorum clades, Apollinares ambo, pater et filius in exitium acti, cum ad locum Crateras nomine pervenissent, villam scilicet suam; ut mandatum est, fractis cruribus occiderantur, nec minus ista Porybii lib. 1. *Singulorum manus praecedunt membra dilacerata et ad extremum fractis cruribus adhuc vires in scrobem quamdam conjiciunt.* ita habet versio Perotti, nam Graecus textus non mihi ad manum; loquiturque auctor de Carthageniensibus septen-*

gentis qui cum Gescone perierunt: hocque tantum eum iniustitiam arguit quod, antequam exprassent, terra conderentur. Meminit et Suetonius Octavii cap. 67. *Thallo a manu quod pro epistola prodita denarios quingentos accepisset, crysa effregit.* Sed et de hoc viderint doctores, nam nunc, lector, hic nisi de opinione certum nihil dico. Quid opinione? suspensio dictum volebam: nam summae edepol fuerit temeritatis fidentius paulo de iis eloqui, de quibus literarum senatus nihil dum determinavit.

CAPUT XI.

Juris legumque pertaes amoenior lectione ingemi recreo vires, more eorum, qui patrium aërem extraneum mutant, animi oblectandi. Utque haec percurrerem Appulei lib. 9. [p. 638.]

Adulterum alveo ligneo quo frumenta purgari consueverant, tenere propter jacens suppositum abscondit.

recordabar illius Ovidi lib. 1. Amorum Eleg. 14.

Tunc quoque erat neglecta decens, ut Thracia Bacche,

Cum tenere in viridi gramine lassa jacet. sic quoque in emendatissimis legitur libris, et quamvis meum non esset, summis auctoribus loquendi formam praescribere, at arbitror tamen hic melius lectum iri: *cum temere*, quo pacto et ante Horatius lib. 2. Od. 11.

Cur non sub alta vel platano, vel haec - Pini jacentes sic tenere etc.

Quod vero attinet ad angustias latebrarum, non tam arcte forsitan concluderetur ille qui a matrona, morbum simulante, jam ante accessitus erat, de quo Juvenalis Sat. 6.

Advocat Archigenem onerosaque pallia jactat: Abditus interea latet et secretus adulter

Impatiensque morae pavet et praeputia ducit, quod edepol fieri solitum satis docet Ovidius 3. de arte amandi:

Cum quoties opus est fallax aegrotat amica, Et celet lecto quemlibet aegra suo.

illud tamen et secretus semper mihi suspectum fuit, hariolabar: *latet accessitus adulter*, nam cum praecedat, *Abditus*, non video quod hic omnino secretus faciat. Sequitur aliquot interjectis in Appuleio:

Nihil triste de me tibi filii metuas, non sum barbarus nec agresti morum squallore praeditus: nec ad exemplum machinae trunculentae, sulphuris te letali fumo necabo. de mendo fateatur docti. Aliter tamen festinant ad reformationem quam ego velim. Nam si consideres modo intentus sententiae nexum, vix est, ut non assentiaris mihi fingenti: *ad exemplum mactae trunculentae*. Ut dicat pistor, non esse quod metuar, quod eum maneat exemplum juvenis il-

lius, quem fullonis superventus acerrimo sulphuris putore excruciat; et sane hoc non absurde ei dicat, cum potuerit deprehensus iste totam fabulam de uxore fullonis exaudire. *Nacca* idem qui fullo; quo nomine cum quoque insignivit noster antea: *nacca et opportune maritus foris apud naccam proximum coenitabat*. Postea in descriptione malefacit:

Luroe buxoe macieque foedato et discretas comae semicanae, sordentes inspersu cineris plerumque ejus anteventulae contgebant faciem.

vulgatum *discretas comae*, non facit meo palato. Praeoptem et *dispretas comae semicanae*, hoc est, disjunctae et inordinatae, nam si *discretas*, non jam in capite esse poterant, quod tamen postulant verba sequentia. Infra etiam quod est:

Ad hoc matutino lutum nimis frigidum geluque praecacuta frustra nudis invadens pedibus enitebar.

Non paulo malim: *lutum nimis rigidum*, nisi si praestet: *lutum hyemis vi rigidum geluque*. Sane lutum, si induretur, amittit nomen suum, et alterius cujusvis potius appellatione venit quam luti. Sed haec talia leviter mihi videntur; nec enim pudens est, quicquam in suspensionem trahere tam levibus de argumentis.

CAPUT XIII.

An et ea ipsa aliis negotium facessant, quae mihi, haud equidem scio. Hoc scio, diu fuisse quod me tamquam in eculo torserat Appulei lib. 9. [p. 656.]

Una de cetera cohorte gallina, per mediam cursitans aream clamore genuino velut ovum parere gestiens personabat: eam suus dominus intuens; o bona inquit ancilla et sane foecunda, quae multo jam tempore quotidianis me partibus saginasti,

semper enim suspectum habui dictionem *ancilla*, nec videbam; quomodo recte ita appellaretur gallina, quae circa mira fingebam verborum monstra, quae priori edecuriatae succenturiarentur. Nunc pudet me suspitionis; nam a Plauto haec vox, quippe ovem similiter *ancillae* ornat cognomine. Locus est Mercatoris Sc. *Amice amico*, quem sicuti emendandum putem, proponam:

Ovem etiam tibi ancillam dabo natam annos sexaginta peculiarem.

perperam haecenus legitur in vulgatis: *Quum etiam tibi ancillam*, nam de ove eum loqui arguunt, quae subjunguntur. *Pa, mi senex, tam vetulam?* Ly. generis Graeci est. *Eam si curabis, perbona est; tondetur nimum scite*, quod si quis quaerat causam, cur animalibus istis tale communicetur nomen, ingenue fateor, me ignorare;

[Iii 2]

rare, nisi quod hominibus qualicumque sint usui; nam de eo certe nihil scio, nisi hoc Festi apud Paulum: *Ancillae dicuntur ab Anco Martio: quod is bello magnum feminarum numerum cepit; sive ideo sic appellatur, quod antiqui encularae dicebant, pro ministrare; ex quo Dii quoque ac Deae servantur coli, quibus nomina sunt Anculi et Anculae.* item istud Isidori lib. 9. cap. 4. *Ancillae a sustentaculo vocatae. ἄγκυον enim Graece cubitus dicitur unde et anconem dicimus.* Porro, quod de sexaginta annis dicit senex; vult ei, puto, ab aetate conciliare dignitatem. Interim numerum hic certum pro incerto poni, fidem abunde fecerit illud quod extat Mostellar. Scē. *Habeo Neptune:*

*Tu somnis? Tr. mirum quin vigilanti diceret
Qui abhinc sexaginta annis occisus foret.*

Nam profecto absit, ut ego ibidem aliquid mutem, vel etiam tor annos tribuerim, sive Theopropidis extremae senectuti, sive adeo Tramonis perturbationi. Suspicio potius voluisse servum augere rei absurditatem tam grandi numero. Atque de hac re sic est sententia, in quam si quis alius animo iverit, nae illo multum laetabor scio, quisquis tandem erit.

CAPUT XIV.

Haeres in uno verbo Appuleii lib. 9. tanquam si laqueus esset, nam, ubi inquit [p. 661.]

Canes pastoricos villaticos, feros atque immanes, aduetos, abjecta per agros excicare cadavera etc.

Non satis percipio, quid sibi velit *excicare*; hoc praesertim loco: probabili ducar forsan suspiciunculam, si rescripsero; *per agros exitare cadavera.* Post aliqua multa;

Fruere exitio totius nostrae familiae, et sanguine trium fratrum insatiabilis tuam crudelitatem pasce, et de prostratis tuis civibus gloriose triumphandum scias. licet privato suis possessionibus paupere fines usque et usque proterminaveris, habiturum se tamen vicinum aliquem.

Seri potest, ut haec lectio recte se habeat, nec alia sit admittenda; neque tamen, quin proponam meum somnium. id amplectetur qui velit; invito non obtrudam. legebam: *de prostratis tuis civibus gloriose triumphas; dum scias (licet privato s. p. p. f. u. et u. proterminaveris) habiturum te etc.* eum sane sensum pleniorē pleniorēque longe imaginabar, quam qui e vulgata scriptura elicitur. Paulo post:

Nec tamen sui molliorem provocaverat, quippe insperato, et longe contra eius opinionem resistens juvenis etc.
sui mollior elegantis est locutionis, quae et in usu aliis. Periclitatur capitis apud Tacitum

lib. 5. histor. ubi agit de Tito, postea Imperatore:

Majore tum vi famaue agebat, certantibus provinciarum et exercituum studiis atque ipse, ut superior sui jam crederetur, decorum se promptumque in armis ostendebat.

Videtur enim Cornelius idem hic dicere, quod alibi sic effert lib. 3. *Annal. Brutidium festinatio extimulabat, dum aequales deinde superiores, postremo suasset ipse spes anteire parat.* Non longe:

Currit ad extrema subsidia; simulansque ad commovendam miserationem genua ejus velle contingere.

in MSS. et aliquo editis restat: *simulans quae rere ad etc.* Cui in mente erit cognatio litterarum R et S; adstipulabitur mihi legenti: *simulansque sese ad.* Statim:

Nec defuit vicinus perfidus, qui nos illic occultari nuntiaret.
abscindatur litera, nata ex alterius verbi initio, iatque: *qui nos illic occultari.*

LIB. XIV.

CAPUT I.

Dicitur esse alicubi in Hispaniis mons ex mero sale; ei quantum palam demas, tantum occulte accrescit. Mirum ni similis etiam ingenii Appulejus; cui licet assidua eruditorum manus ingenites deruat mendarum cumulos, at nihil apparet nitidior: vel illud lib. 10. *Metam.*, quam non est defaecarum [p. 679]:

filium procreaverat alium, qui jam adaeque duodecimorum aetatis annum supergresserat.

Nec enim assentior eis, qui ultimam vocem positam putent pro *supergressus erat*; nam etsi veteres activo usi sint in passivi locum, at sane non etiam dixere *supergressi*; sed vel *supergressi divi*, vel *supergradii*; quare forsitan volente magis auctore legerimus: *annum supercreverat.* hoc est, jam annum excesserat XII; nec verbum facile exuatur, quod proprius absit a litterarum vestigiis. Supra quoque quod extat:

Post dies plusculos ibidem designatum scelestum facinus meministi, sed ut vos etiam legatis, ad librum profero.

nihil fere causae est, cur non reponatur mea suspicio, *ad librum profero.* Non ita longe:

Sed juvenis modo istud, modo illud causae faciens execrabilem frustratur ejus aspectum, quoad illa nunciatorum varietate
pot.

pollicitationem sibi denegatam manifesto perspicuus etc.

vix est, ut non emendandum sit: *excrabilem ejus affectum, quoad illa mendaciorum varietate; nam praesentem fuisse adolescentem, ex circumstantiis facile est haurire. Sententiam similem sic exprimit Apolog. 2. Verum enim vero, variis frustrationibus nuptiis eluati etc. Affectum hic vocat amorem, quomodo fortassis quoque accipit Solinus Polyhist. cap. 30. Monstra haec si bibant, clementius feriunt; habent affectus: non temere, nisi conjuges evagantur, capto altero vel occiso uter superfuert, eferatur, id ipsum noster affectionis nomine plerumque exprimit lib. 7. nec te conscientia stimulat, sed affectione calcata inter lanceas et gladios istos scortari libet. iterum lib. 8. novaeque atque gliscientis affectionis firmissimum vinculum non posse dissociari perspiceret. atque ita quoque plus milles in Epistolis Symmachus. Sequitur:*

ac mox eodem ocus ab itinere regresso, personata nimia temeritate insinulat, privigni veneno silium suum interemptum. conabar; personata nimis temeritate. Vulgatum minus hic convenire videtur. Mox nec ad instar barbaricae feritatis vel tyrannicae impotentiae, damnaretur aliquis inauditus, et in paco placida tam dirum seculo proderetur exemplum.

Ultimum hoc a Plauto videri queat, apud quem Sc. Itame Dii Poenulo — *servile esse duco, festinaverim currere. Praesertim in re populi placido, atque interfectis hostibus.*

CAPUT V.

De Hemicii saltus avibus fabulantur, pennas earum emicare et interlucere, quamvis intensis tenebris. Atque unam equidem hilarum velim et mihi, ut ejus saltem indicio per Appuleianam noctem, vespertinus erro, tutius progredieret: nam valde profecto opacum illud, quod libro 10, ubi asinus publico destinatur spectaculo [p. 721]:

Et quoniam neque egregia illa uxor mea propter dignitatem, neque prorsus ulla alia inveniri poterat; grandi pretio vilis quaeritur aliqua sententia praesidis bestii addicta.

Nec enim perspicuo quid hic opus fuerit pretio et quidem grandi; nam, si mulier ista feris destinata erat, ad quidvis cogi poterat: ad haec cui bono praemium illud morituro? an forte ad heredes transferret? nugae magnae, nam, etsi id largiar, non est tamen, quod ideo patientius et modestius asinum admitteret, utique cui nihil

lominus semper ante oculos praesens exitium. Quid ergo? conabar medicinam afferre huic loco dispuccionculae hac mutatione: *poterat grandi pretio; vilis quaeritur etc. quia, inquit, matrona illa, quae mecum antea conueverat, nulla pecunia sollicitari potuisset, quod a se satis esset dives, aliam, quamvis grandi pretio quaesiverunt; quae sul faceret copiam: ea nunquam inventa, ad id adiugit vilis ista. Praecesserat modo:*

At ille nequam ut possit de me suave venire, lucro suo tantum contentus anuit.

prope est, ut fecerit: *lucro summo tandem contentus, nam deinde de eadem re dicitur: nec gravatim magister meus voluptates ex ejus arbitrio largiebatur: partium mercedes amplissimas acceptando, partium novum spectaculum praeparando. Cur ita gravatim tale aliquid concesserit asini altor, elicere est ex hac ipsius Asini ejulatione: hui me qui dirupta nobili femina bestiae obiectus, munus instructurus sum mei domini, quod propemodum inuuitur a Luciano; ait enim: haec a liberto unicam noctem inpenso paciscitur pretio, qui parum curans mei jacturam nummis acceptis etc.*

CAPUT VII.

Aut vitiosum est, aut certe obscurum quod habetur lib. 10. Appuleji Metam. [p. 728]:

qua mira desperatione truculentae feminae repente perturbatus medicus, excussusque toto consilio, et ob angustiam temporis spatio cogitandi privatus.

desperationis vox jam plures fecit de loci hujus desperare salute, etiam me: veniebat quidem in mentem *mira dissertatione*, item *mira disputatione*, quorum utrumque videbatur sic satis convenire sententiae. Sed quis in hisce ambiguis aliquid affirmet? at enim cum in MSS. *exte deperatione*, fere dederim talentum meum in alterius nummum aereum, fuisse prius *deproperatione*, et mira. medius fidius erat *deproperatio*; quod et esse nimis quam sentiebat, medicus; ut verba quae descripti denotant. Deinde

confestim cubicularis mulieris attractis vs tormentorum veritatem eruit.

assentor amico, non tortos in caput Domini servos. Haud tamen putarim locum ipsum egero correctiuncula, nam non tam hic cubiculari contra dominum, quam pro ipso torquentur dominum, quem veneno extinxerat uxor; huicque unice accommodaverim, quae recitat Papinianus lib. XVI. responsum: *de questione suppositi partus vel si petat hereditatem quem caeteri filii*

[Iii 3].

non

non esse fratrem quum contendunt; quaestio de servis hereditariis habebitur, quia non contra dominos caeteros filios, sed pro successione domini defuncti quaeritur, quod congruum ei, quod D. Hadrianus rescripsit. Cum enim in socium caedis socius postularetur, de communi seruo habendam quaestionem rescripsit, quod pro Domino fore videretur. Postea:

Adest luculentus puer nudus, nisi quod ephibica chlamyda sinistrum tegebat humerum.

recte his chlamis personae regiae tribuitur. Sic Seneca Epist. 77. *Nemo ex istis, quos purpuratos video, felix est, non magis quam ex illis, qui sceptrum et chlamydem in scena fabulae assignant* etc. Porro quod addit, *ephibicam et chlamydem* noster inquit etiam fuisse puerilem, qualem fortasse Andromache dabit Ascanio 3. Aeneid. Nec alterius putarim notae eam, de qua, sic Suetonius Tiberii cap. 3: *Mimera quibus a Pompeja, Sexti Pompeji sorore, in Sicilia donatus est, chlamys et fibula, item bullae aureae aurant, ostendunturque adhuc. Brui.* Meminit et puerilis chlamydis Ulpianus noster lib. 44. ad Sabinum.

CAPUT X.

Aut Hypsaea caecior sum, aut non modo vehementior iniquitatus est, sed etiam infectum unum de hisce mellitis verbis Appuleii lib. 10. [p. 739.]

Quam quidem laciniam, curiosulus ventus satis amanter nunc lascivius reflabat, ut dimota pateret flos aetatulae, nunc luxurians aspirabat, ut adhaerens pressule membrorum voluptatem graphice laciniaret.

VOX enim postrema nescio quid habet maculae, quod nec toto eluerim oceano. Bene fors, ad-sensum, non item ad verba, *graphice linearetur*, quod esset, delinqueret et exprimeret, nam vult idem, quod Horatius lib. 1. Sat. 2. *Altera nil obstat: Cois tibi pene videre est. Ut nudam, ne erure malo ne sit pede turpi, metiri possis oculo latus.* Scilicet per ventum ita astringebatur vortis corpori, ut singulos exhiberet artus, etiam eos, circa quos Amor excubat. Aliquis de amatorum iuvenantium cohorte suspicari possit, me sane applaudente, fuisse prius: *graphice lacinaret*, ut velit Appuleius: dum ventus vesti incumbit, lacinam quandam quasi vallem factam, et leviter impressam ei parti, quae inter crura; non quidem divisionem sed sinum. Planius id explicare possem, nisi iam quid velim cogitatione satis assequatur lector; de voce *lacinare*

dicemus ad hunc auctorem infra. Et de pellucidis quidem istis vestibus, nimia pulcra habeo coniectanea, sed quam alii reservo commoditati.

CAPUT XII.

Ita est: hisce periculum facio, famae et quasi calumniae tento vadum. Si aliqua spes se ostentat veniae, optime, agitur inecum: si non: at ne sic quidem a professione discedam, sed quibusdam olim succidaneis impetrare conabor quod opto. Longe enim ab eis absum annis, quos pugiles observant, et intra quos nisi palmam adipiscuntur, eam postea despexerant, quare instemus Appuleii lib. 10. [p. 743.]

Et influunt inmutarum pellarum decorae soboles. hinc Gratiae gratissimae, inde Horae pulcerrimae, quae jaculis floris serri et soluti Deam suam propitantes, tristissimum construxerunt chorum dominae voluptatum Veneris coma blandientes.

numquam aequo temerarius aliquid feci, atque nunc: suspicor enim ultima vitii damnanda et sic rescribenda: *chorum omni voluptatum genere come blandientes*, atque ut hanc coniecturam asseverare ausim; sic correctiunculam leviter vendito, quod tamen prioribus aliam litem intenterint; nollem factum. Itaque quod unum quoque ex summis viribus contra ibo: perquam enim religiosa sermonis laetitia flores, qui gratulabunde undique a Gratias et Horis in Venerem mitebantur, jacula floris appellat ab eo scilicet, quod jaciebantur. Excerpta ex veteri Lexico Latino Graeco: *lacula missilia, περιπέμνετα βέλη*; atque hinc *vete jaculum* Plauto dicitur, quod dicitur ad discrimen vericuli, quod trahitur, ut prodidit acutissimus Turnebus lib. 18. cap. 26. sed et ab eadem significatione dicimus *jacere et jaculari verba*; Virgilius *voce in vulgum jacere ambiguas*; Lucretius *aut, quod in ambiguo verbum jaculata reliquit*. Quin imo *jaculari*, simpliciter inveno pro praecipitate aut immittere. Solinus cap. 13. *Polyhist. Ex istis rupibus Ino se cum Palaemone filio in profunda praecipitem jaculata auxit maris numina*, nec aliter ubi de Arione agit Gellius lib. 16. cap. ult. *Sed inter haec eorum verba Arionem cum filiibus et indumentis, cum quibus se in salum ejacularaverat exsilisse*, quod ipsum ita prius reddiderat: *Ad postrema contus, cum fidiis ornatuque omni, sicut stabat canebatque, jecti ore procul in profundum*, non longe secus Florus lib. 1. cap. 14. *Alter quous monitum Decorum capite velato primum arte aciem Diis manibus se deooverit, ut in confertissima se hostium tela*

jaculatus, novum ad victoriam iter sanguinis semita aperiret. Hinc quod apud abbreviato-rem Festi legitur: Incessere, immittere ac jactu vel verbis petere. non damnaverim prorsus, quod in aliis Codicibus, immittere jaculo vel verbis. De floribus sertis et solutis satis enucleate dictum est ante me: locus tamen adhuc ille lib. 2. Metam. suspectus mihi de mendo

Commodum cubueram et ecce Fotis mea jam domina cubitum reddita, jacta proximat rosaserta, rosa soluta in sinu tuleranti.
 liquet sensus, qui vult adventasse Fotidem sinu repleto rosis textis ac solutis, at verba laborant; conabar: *Fotis mea, jam domina cubitum reddita, lecto proximat rosa sertata.*

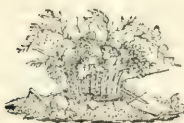
INCERTI LIBRI

CAPUT XII.

Integer mihi videtur locus lib. 6. Metam. Apuleianae [p. 434.]

At illa, quamvis humi prostrata, tamen tenaciter loro inhaerebat; ut me procurante, aliquantisper tractu sui sequeretur.

itaque nihil in eo cum aliis mutaverim. Non enim longe aliter Gellius lib. 16. cap. 16. *Quamobrem postea cum praelio Populi Romani victus, in ultima regni confugissetis et mori etc.*

IOANNIS PRICAEI

N O T A E (*)

IN

A P O L O G I A M.

Pag. 400. Ed. Flor. *Maxime Claudi, qui que in Consilio estis*] Infra: *Ut medius fidius vercar Maxime, qui que in Consilio estis. Iterum: Testor igitur te Claudi Maxime, vosque qui in Consilio estis.* Et ita fere Cicero, cum Iudice quaestionis compellans Adsores: nominatim in Pro Quinctio. De huiusmodi *Consiliariis παρακαθημένους* multi multa. Adi vel Tit. Cod. de Assess. et domest. Cancell.

Ibid. *Senem notissimae temeritatis*] Sic in Pacati Panaegyri. *Notissimae pietatis mater.* Suetonii Vespasiano, *Vir notae impudicitiae.* Valerio libro 7. cap. 8. *Vir notae insaniae.* Nostro Milos. X. *Medicus notae perfidiae.*

Ibid. *Penuria criminum, solis convitiis impleturum*] Aeschines *περί παραπροβείας* Οὐτος οὐδὲν ἀληθὲς εἶπεν, ἀλλὰ ψεύδεται, καὶ κατηγορεῖν οὐδὲν ἀληθὲς ἔχων, τερατεύεται. Ammianus ubi supra: *Quum autem ad inopiam venerint muniendarum allegationum, ad effractionem deflectunt convitiandi licentiam.* Et statim: *Ferociam maledicendi tunc effutiant, quum commissarum sibi caussarum infirmitatem rationibus validis non possunt convellere,* (malum convellere, ut supra munire). Eleganter Optatus contra Donat. lib. 6. *Livore interveniente facile est iratis tactare, sed semper dum intenditur crimen, necessaria probatio est.*

Ibid. *Purgandae apud imperitos Philosophiae*] Sic infra: *Sustineo non modo meam, verum etiam Philosophiae defensionem.* Et in fine: *In omnibus non modo criminibus, verum etiam maledictis, procul a culpa Philosophiam tuitus sum.*

Hausit hoc artificium Noster ab Apollonio, cuius defensio in hoc passim incumbit, ut ostendat obiectum ei crimen Philosophiam esse, perperam imperitae multitudini pro Magia habitam. Ipso Apologiae limine verba ad Domitianum faciens, *πρὸς Φιλοσοφίαν οὐδεμίαν δίκην διαβεβλήσθαι δεξιείς.* Ibid. *δείξω αὐτὸν (Ἀποκράτωρα) Φιλοσοφίαν ἀδικούοντα.* Noster inquam (quod et infra prout usus venerit, ex locorum collatione ostendemus) indubie lectam habuit Apollonii defensionem, eam quae superest et Philostrato necne, non affirmo. (potuit id sane, neque enim Appuleio recentiore puto:) certe aliquam ab Apollonio aequali quopiam memoriae traditam, aut (quod proclive credere est) a seipso scriptam. Philostratus: *καὶ λόγος μὲν αὐτῷ ἔνευγράφη τις ἕς πρὸς ὕδαρ ἐς τὴν ἀπολογίαν ἀφηγήσονται.*

Ibid. *Istae calumniae, ut prima specie graves, ita ad difficultatem ascensionis repentinae fuerunt*] Sic etiam infra verbis disertissimis: *Omnis ista accusatio temeraria et repentina fuit.* Quem locum si contendisset Scipio cum praesenti, eum quidvis potius prompturum fuisse puto quam quae in medium tulit.

Pag. 401. *Obiectamenta iurgio prolata*] Infra: *Item tibi ista accusatio iurgiis inita.*

Ibid. *Ex verbis rem factam*] Id est: *Litem.* Ausonius: *Imperium, litem, Venerem, cur una notat res?* Varro de L. L. L. 6. *Quibus Res erat in controversia, vocabatur Lis, ideo in actionibus visemus dici, QUAM REM SIVE LITEM DICERE OPORTET.* Et in XII. REI SIVE LITIS TREIS

(*) E notis Pricaei in Apologiam, illas, quae sunt e genere Critico, et quae firmandae aut referendae alicui lectioni inservire debebant, ipsi textui subiecitimus. Reliquas hic separatim, edendas cura-

vimus; paucis exceptis, quas, quia ad Appuleium aut emendandum aut illustrandum parum facere videbantur, omitti satius putavimus.

TREIS ARBITROS DATO. Ἀκριβολογία Ciceroni derisa in Pro Muraena: *Iam illud (inquit) mihi mirum videri solet, tot homines, tam ingeniosos, post tot annos, etiamnum statuerent non potuisse, utrum diem tertium an penultimum: Iudicem an Arbitrum: Rem an Litem dicere oporteret.* Et a Re (eodem teste 2. de Orat.) vocabantur Rei non solum criminis qui arguebantur, generatim autem omnes de rebus quorum disceptabatur. Gallus apud Festum: *Reus est qui cum alio Litem contestatam habet, sive is agit, sive cum eo actum est.*

Ibid. *Eam solam etc.*] τὴν Ἐαμ παρέλκει. Scaevola L. *libertis* §. ult. D. de aliment. et cib. leg. *Quos libertos mos ubi corpus meum positum fuerit, ibi eos morari iubeo.* Plura de Hellenismo isto Casaubonus.

Ibid. *Ubi ut cominus ageret percellis, etc. eminus calumniis velatur*] Miles. 5. *Videsne quantum tibi periculum velatur fortuna eminus? ac nisi longe frimter praecaves mox cominus congrederis.* Et 8. *Ut discernere proprus nequiremus quam potissimum caveremus cladem, cominus canum, an eminus lapidum.*

Ibid. *Calumniis velatur*] Ut Milesia 8. *Velitari iocis.* Afranius: *Verba iactare et velitari labiis.* Festus: *Velitatio, ultro citroque proborum obiectio.* Idem: *Advelitatio, iactatio verborum.*

Ibid. *Si quidpiam veri in me explorasset*] h. e. si invenisset quod vere posset obiectare mihi. Scd Graecissat Appuleius, Aeschines iam citato loco: οὐδὲν ἀληθὲς κατηγορεῖν ἔχων, τερατεύεσθαι.

Ibid. *Verum videri*] id est: *Esse.* Miles. 9. *Die sequenti molae, quae maxima videbatur, maturinus adstitor.* Sexta: *Impares nuptiae, et praeterea in villa etc. factae, legitimae non possunt videri.* Probus in Notis. I. E. C. V. *Iusta eius caussa videtur, sic et Graeci νομίζειν καὶ δοκτεῖν usurpabant οὐ πάντως ἐπ' ἀμφισβέλου, ἀλλὰ πολλὰκις καὶ ἐπὶ τῷ ἀληθεύειν.* notat Ulpiam, ad Olynth. 1, quod et postea in Patrum Conciliis obtinuisse docet Savato ad Sidon. Vide Brissonium de Formul. 2. 2.

Ibid. *Pronunciasset*] Proprie, nam non alius pronunciat quam qui ius cognoscendi habet. L. 46. D. de verb. signifi. Pronunciabat e Tabella autem. Vide Elmenhorstium ad primum Floridorum. doctiss. Desid. Heraldum ad Tertull. Apologiam.

Ibid. *Adeo ut aegre Lollius Urbicus ab eius pernicie temperarit*] id est (inquit Gentilis) aegre manus abstinuit tam impudenti convitiatore. Insulse. Notum quod Pernicies, duntaxat quam de Foro res. Tacitus Annal. 4. *Cremucius Cordus postularum novo, ac tunc primum audito crimine, quod etc. id perniciousibile reo visum.*

h. e. capitale. Opponitur *Salus.* Infra Noster: *Posse literas eius ad perniciem, non posse ad salutem.* Iterum: *Cedo tu Aviti Epistolas, ut quae semper mihi ornamento fuerint, sint nunc etiam salutis.*

Pag. 404. *Mercenaria loquacitate*] Ut apud Tertullian. Apolog. *Mercenaria advocatio.* Zenon. Veronens. Sermon. de Avarit. *Mercenaria ac duplex lingua.* Plautum in Stich. *Venditaria,* et Ovid. in Amor. Lib. 1. Epist. 48. *Empta.* Symmach. Lib. 3. Epist. 175. *In mercedem linguae ornamenta corrumpere.* Isid. Pelus. διὰ φιλοχρηματίαν καταλείβειν, χρυσῷ προτινεῖν τὴν ψῆφον, καὶ τὸν τῆς δικαιοσύνης ἔσθρον λάμματα παρασχελεῖν. Nicetas in Andron. *χαριτολογητῶντες, καὶ πρὸς ἀργύριον λαλοῦντες.*

Ibid. *Linguae suae virus*] Caelsus Symphosius: *Esfundit mala lingua virus atrium.* Sidon. Apollin. *Loquens venenum.*

Ibid. *Ne quid maculae etc.*] Miles. x. *Ignominiae maculam.* Cicero Verr. 2. *Adolescentiae maculas, ignominiosaeque.* Noster heic infra: *Omnem criminis maculam.*

Ibid. *Inhonestamenti*] Glossae Vindocinens. MS. *Dedecoratus inhonestus. lege inhonestatus.*

Ibid. *Videar cuiquam, si quid ex frivolis praefero, id agnovisse potius quam contempsisse*] D. Cyprian. Tractat. contra Demetrian. *Ultra tacere non oportet, ne tam non verecundiae sed diffidentiae esse incipiat, quod tacemus: et dum criminationes falsas contemnimus refutare, videamur crimen agnosceret.*

Ibid. *Prudentis animi*] Amplector istam lectionem prae altera, *Prudentis.*

Ibid. *Etiam hi qui sibi delicti alicuius conscii sunt, tamen non male audiunt, impendio commoveantur*] Tacit. de Nerone Annal. 15. *Ut faciendis sceleribus promptus, ita audiendi quae faceret insolens.* Salvian. de gubern. etc. Lib. 8. *Omnes admodum se laudari volunt, nulli grata reprehensio est: imo (quod peius est,) quamlibet perditus, mavult mendaciter praedicari, quam iure reprehendi. Neque enim quisquam tam malus est, ut malus videri velit.* Fabius Lib. 3. cap. 8.

Pag. 405. *Laudis assuetudine contumeliam insolens*] Cicero Verr. 3. *Habet quendam aculeum contumeliae quem pati prudentes ac viri boni difficillime possunt.* Hesiodus Ἔργ. Ἐβρις γὰρ τε κακὴ δειλῶ βροτῶ, οὐδὲ μὲν ἐσθλὸς Ἐριδίας Φέρεμεν δόξαται, βωρῦτες δὲ ὄπ' αὐτῆς.

Ibid. *Multo tanto*] Ubique multus est in hac φράσει Lucius noster. Exempla in medium ferre otiosae diligentiae foret. Varro ipse de L. L. 1. 6. *Quod intervallum multo tanto propius nobis, ubi temere vir eruditissimus tanto expungendum putat.*

Ibid. *Quod utinam tam gravia formae et facie* [Κκκ]

cunctis crimina vero mihi approbasset] En Oratoris nostri astutiam, haec Antonius ei non ut crimina obiectavit, sed ut Iudicem circumspatentem redderet, ne laetaretur lenociniis hisce, alio Appuleius torquet, nempe ut Adversarii deridiculo haberentur, quasi tam pulchra tamque laudabilia obicientes tanquam vitia. Artificium loci istius non praeterit eruditiss. Vossium Orat. Instit. 3. 3.

Ibid. *Non difficile ei respondissem quod Home-ricus Alexander Hectori*] Et ex eo Diogenes Cynicus apud Laërtium, qui derisus ὄτι παρ' Ἀντιπάτρου (fullone) τριβάνιον ἔλαβεν, adduxit hunc ipsum versiculum in excusationem sui. Respondisses etiam (nec incommode) quod non nemo apud Livium: *Eorum quae obiecta sunt, partim ea sunt quibus nescio an gloriarī debeam, partim quae fateri non erubescam.* Aut certe risu merito exceperis eum ut Musae Marsyam, ob non dissimiles dotes elevantem Apollinem.

Pag. 406. *Pythagoram qui primum se Philosophum nuncupavit*] Florid. 2. *Pythagoras prius Philosophiae nuncupator et conditor.* Clem. Alexandr. Πυθαγόρας etc. Φιλόσοφον ἐκ τῶν πρῶτων ἀκηγύρεσεν. Et Iamblich. Δέγει δὲ Πυθαγόρας πρῶτος Φιλόσοφον ἐκ τῶν πρῶτων ἀκηγύρεσεν. Adde quae in Minuc. Octav. et in Epist. Ausonius. At haec post Ciceronem otiosa sunt, quem vide fusius narrantem ea 5. Tusculanarum.

Ibid. *Eum sui saeculi excellentissima forma fuisse*] Porphyrius: Τὴν τε γὰρ ἰδέαν εἶναι ἐλευθέριον, καὶ μέγαν, χάριν τε πλείστην καὶ κόσμον, ἐπὶ τε τῆς Φωνῆς, καὶ τοῦ ἤθους, καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ἀπάντων ἔχειν. Florid. 2. Noster: *Pulchritudine apprime insignis.* Neque sui tantum saeculi, sed et Troiani: (de Pythagora loquentes enim cur non μετεμύχουσαι memoremus?) vide ut a pulchritudine extollit eum adhuc Euphorbum, Apollonius apud Philostrate. Lib. 8. cap. 3. Et in corpore Alces meretricis Gellius 4. 11.

Ibid. *Colorem obliterat*] De florido pallidum facit. Non minima Satyrae 7. Iuvenalis pars huius argumenti est, Thomas Magister (ex bibliotheca eruditissimi Renati Moraei) ad Aristophan. Νεφέλ. ἀχρῖοῦντες καὶ ἀνυπόδητοι εἰσι, (οἱ Φιλόσοφοι) ἐπειδὴ μόνος ἀρετῆς φροντίζοντες, οὐ τρυφῆς διώκοντες τὸ ἀπέρητον.

Pag. 407. *Promissum dixere*] Sic de caesate Apollinis 1. Florid. *Praemissis antiis, et promissis caproneis, ita doctissimus Bourdelotius, vulgo promissus capr.*

Ibid. *Stuppeo tormento*] Alii Scriptores vocant stuppeum vinculum. Virgil. Aen. 2. *Et stuppea vincula collo intendunt.* Vetus Epigrammaticus Carmine de Funambulo: *Stupea suppositis tenduntur vincula lignis.* Lucanus Lib. X. *Nec ziger ignis erat per stupea vincula, perque illa-*

nantes cera tabulas. Ennodius Declamat. 5. *Et lassatae rudentibus manus, stupea rursus vincula meditentur.* Porro tormentum Appuleio funis est, et ita hoc crinium argumento sumptempere alii, adeo frustra tormento legebat Faber et Casaubonus in Semestr. Lib. 2. c. 15. Florus 2. 5. 10. *In tormentorum vincula Maronae crines suos contulerunt.* Paulinus Carm. 14. *Aut implexarum strue tormentoque comarum.* Iulianus de barba sua: Μίστρον. Ἵμεῖς δὲ Φατὴ καὶ σχοινία πλέκειν ἐνδεδόξ. Plura apud Gentilem vide, et Scalig. in Priapeis. Graeci has capilli convolutiones a serpentibus σπείρας vocant, quae vox me monet oportune ut Pollucem purgem. Lib. 2. cap. 3. *Εὐθητήσαι δὲ ἔλεγον* (inquit) τὰς τριχὰς, καὶ τὸ ὑπέυτερον, εἶδος τριχῶν πλέγματος ὡσπερ καὶ σπείρα. Turbat τὸ ὑπέυτερον, ut et ὑπόσπειρον, quod legendum aiunt, caetera autem quae sequuntur tota irreptitia sunt.

Ibid. *Inenodabilis*] Gloss. *Inenodabilis, δυσσχερῆς, ἄλυτος, πλῆκεις.* Gloss. Vindocimens. *Enodabile, dissolubile.* Eadem: *Enodabile, quod solvi non potest.* aut legend. *inenodabile, aut quod solvi potest.*

Ibid. *Discriminandi*] Alibi ad pecten rettulit, ut Miles. 2. *Vel nunc guttis Arabicis obtinetus, et pectinis arguti dente tenui discriminatus.* Claudian. etiam in de nupt. Honor. et Mar. — *haec morsu numerosi dentes eburno, Multifidum discrimen arat.* heic autem minus concinne pectinationem intelligendam puto, sed referendum ad id quod praecessit: *comendā*, neque est ut obiciās *comere* pro *ornare*, cum et infra heic disertius voce ea *κτερισμῶν* expresserit. *marinum pectinem* (inquit) *comendo capillo quaesitum.* Est ergo hoc loco *Discriminare*, crines extricare, neque aliud quam *συνάναμον* appositae vocis *Expediendi*.

Ibid. *Satis ut puto, crinium crimen refutatum est*] Apollon. ubi supra: *Μὴ πλείω διαλεγόμεθα ὑπὲρ τῆς κόμης.*

Ibid. *Ab incunte aetate* etc. *anis studiis literarum*] Florid. 3. *Ab incunte aetate bonas artes sedulo colui.* [v. Add.]

Ibid. *Ad hoc aevi*] Infra: *Nulli Deo ad hoc aevi supplicavit.* Symmachus (Appuleianae dictionis captator mirus) : *Quem ad hoc aevi nulli actuum culpa fuscavit.*

Ibid. *Cum despectu*] *Languet sententia, non displicent, certe cum despectu.*

Ibid. *Cum despectu et dispendio bonae valetudinis eam quaesisset*] Infra: *Haecreditatem avitam cum despectu salutis suae quaesivit.* Sarrisburien. de inestinis loquens Lib. 5. cap. 9. *Nec unquam sine salutis suae dispendio exterioribus exponitur.*

Ibid. *Innocentiam eloquentiam esse*] *Maternus apud*

apud Authorem Dial. de Oratoribus : *Statum hucusque ad securitatem, melius innocentia tueor, quam eloquentia.* Huius loci est et quod infra occurrit, *Vir bonus, dicendi peritus.*

Pag. 408. *Cum risu illis succensentem*] Ita in Milesis quater, vel uno Libro sexto: *Latissimum cachinnum extollens, et qualem solent furem irati. Contortis supercilijis subridens amarum.* Iterum: *Renidens excitabile,* et demum: *Risu maligno saluatur.* Isidor. Pelusiot. Lib. 5. Epist. 199 *ὀλέβριον τι καὶ σαρκῶς προσμεϊδίσεν, εἰς ἐπίθεσις εἰσποτε ἁρῆς ἐμαλθησίη.* Ibid. Epist. 196. *μεϊδιζαμα θυμῷ κερκαμμένον.* simile illud Siliij Italici, *Arridens saevum.* Taciti de Tiberio *Renidens falsum.* Mercetum ad Aristacnetum vide, et Bourdelotium ad Petronium.

Ibid. *Sua sibi urina*] Imo aliena, eaque ἐν δεξιαμενῶς παλαιουμένη, si Straboni Lib. 3. fides.

Ibid. *Dentem atque russam,* etc.] Caussam hanc Diodorus asserit: *Ταύτην ἡγούνται θερμαίναν εἶναι τοῦ σώματος.*

Ibid. *Russam*] Scalig. ad Varon. de L. L. L. 6.

Pag. 410. *Præsertim os, cuius in propatulo et conspicuo usus homini creberrimus*] Infra: *Est ea pars hominis loco celsa, visu prompta, usu foecunda.* Et Miles. 2. *Pars ista corporis in aperto et conspicuo posita, prima nostris luminibus occurrit.*

Ibid. *Cuiquam osculum ferat*] Vide in Electis Lipsium 2. 6.

Ibid. *Seu cum quopiam sermocinetur, sive in Auditorio dissertet, sive in Templo preces adlegat*] Expressa ex Apollonio apud Philostrat. 8. qui haec eadem de capite: *Ἐκεῖ πᾶσαι μὲν ἀσθητηρίων πηγαί, πᾶσαι δ' ὀμφαί, ἐξεν εὐχαίστε ἀναφαίνονται, καὶ σφίγας ἔρμυενδς λόγος.*

Ibid. *Preces adlegat*] Infra: *Preces in templo Diis adlegasti.* Et in de Deo Socratis: *Cui igitur preces adlegabo?* Zeno Veronens. Serm. de Pudicit. *Per te adlegatae priusquam fundantur, audiuntur preces.* Glossae: *Ἰκεσίαν προσφέρω, Adlego. Πρόσθεσις, Adlegatio, Adlegat.* Παρατίθεται μέτρως· δέσσεις.

Ibid. *De muro dentium*] Sic et in Floridis, *Intra murum dentium;* et in de Platonis Dogmate: *Lingua, et vallum dentium.* Solum apud Censorinum cap. xii. *Πῶς μὲν ἕνβος ἐδὼν ἐτι νόπιος ἔρκος ὀδόντων φύσας, ἐμβάλλει πρῶτον ἐν ἐπ' ἔτεσιν.* Etymologus: *Ἐρκος, Φράγμα τῶν ὀδόντων.* Pollux-Lib. 6. cap. 26. *Ἄπυστος γλῶττα, ἀερματίστος; μάτην αὐτοῦ τῆ γλῶττι περιέκται τὸ ἔρκος τῶν ὀδόντων.* Aelianus: *Ἀδελὰ εἰσι τὰ ἀνθρώπινα ἕως ἂν ἐκάστῳ ἢ ψυχῇ εἰσω τοῦ τῶν ὀδόντων ἔρκους ἦ.* et Nicetas in Manuel. Callimeno: *Πρὸ πάντων δὲ τειδῶναι τῆ στόματι Φυλακῶν, καὶ μὴ ἐπιτῆν γλῶτ-*

ταν προεπιῶς ἐκπιθῶν τοῦ ἔρκους τῶν ὀδόντων. Traxerunt quines ab Homero ita saepius loquent. Gellius Lib. 1. cap. 15. *Petulantiaque verborum vallum esse oppositum dentium, ut loquendi temeritas non cordis tantum custodia atque vigilia cohibeatur, sed et quibusdam quasi excubiis in ore positis sepiatur.* Lactantius de opif. Dei. cap. 10. *Haec (lingua) palati concavo tanquam testudine tegitur, eamque dentium ordine sepiens Deus quasi muro quodam circumvallavit.* Simili tralatione Varro Papiap. *palpebras oculorum septum vocavit.* Plinius vallum L. xi. cap. xxxvii.

Ibid. *Quod esset animi vestibulum, et orationis ianua*] In de Dogm. Platonis: *Hominis (lege homini) promptuarium rectae rationis, et suavissimae orationis hoc datum est, ut quae prudentia corde conceperit, ea sensa promat oratio.* D. Ambros. Hexaem. 6. 9. *Quid est igitur os hominis nisi quoddam sermonis adytum, fons disputationis, astra verborum, promptuarium voluntatis?*

Ibid. *Orationis ianua*] Baccharius Epist. ad Ianuar. de recip. laps. *Prope fuerat, ut et ego superposita manu ori, et obturato linguae sibili, ianuas laborum meorum concluderem.* Euripid. Hippol. *στόματος πύλαι.* Anthol. 7. *στόματος πρῶτον.* et in Regula Magistri MS. *Oris regia.* citat Roswey. not. ad Paulin.

Ibid. *Cogitationum comitium*] Comitium hoc loco est, *excitatio atrium;* ut ex Livio et Asconio Semestr. 7. 19. docuit eruditissimus Langlaeus, cui certe haec vocis notionem libens acceptam fero.

Ibid. *Pro capto meo*] Florid. 2. *Pantor et ipse in meis studiis aliquam pro meo capto similitudinem.* Et 3. *Iampridem pro capto suo hominibus rotius est, quam ut etc.* Corrige in hac locutione Sallustium Gellium. cap. 35. ubi impressi *Pro meo casu,* item Caelium L. 20. cap. xi. ubi vulg. *caeptus noster.* Aurel. Victor hac forma, *Quantum ingenium est.* Noster in Milesis passim: *Pro meo modulo.*

Pag. 411. *Lingua mendaciorum et amaritudinum praeministra*] Tertullian. de Patient. *Si linguae amaritudo convitio sive maledictio eruperit.* Gregor. Turonens. Lib. 8. *Verba amaritudinis.* Macrob. Sat. 1. 7. *Amarulentus dicacitas.*

Ibid. *Factutinis et olenticetis*] Sic 2. Florid. *Rupinas et senticeta.* Ubi male Stewechius, *spinas et senticeta.* Mirum quantum placeat sibi in his terminationibus Appuleius noster.

Ibid. *Venenum inspirare*] Virgil. de apibus: *Laesaque venenum Morsibus inspirant.* Idem de Alecto: *Vipercam inspirans animam.* Et alibi Aeneid. 1. *Occultum inspire ignem, fallasque veneno.*

[Kkk 2]

Ibid.

Ibid. *Innoxio hitu*] D. Ambros. Hexaem. L. 5. cap. 3. *Aperire ora, innoxio ecc. ante suspendere.*

Ibid. *Ore amplo, sed elingui*] Ita diseret Herodotus, Diodorus, Solinus, Ammianus: aliter Cardanus de variet. L. 7. Crocodilum non elinguem esse, lingua brevi autem, et affixa prorsus superiori mandibulae. Hauserit a Plinio Lib. 8. cap. 25. forsitan, qui eum usu linguae carere ait, quod nescio quid diversum ab elingui sonat, tametsi alia sentiant Grammatici. Fronto Cornel. *Elinguis habet linguam, caret autem usu eius: elinguiatus amisit.*

Pag. 412. *Sine noxae periculo exscalpit*] Rectius sine noxa, quam sine noxae periculo; nam etsi caput illaescum extrahat, periclitatur.

Ibid. *Dure et rustice legere*] Quod supra *Absonne et indocte pronunciare vocat.* Claudianus Dial. *Laerare*; ut et Lucianus, qui in rem lepidule: πῶς ἀπειδ. Δημότριος ὁ Κυνικὸς ἰδὼν ἐν Κερῖνῳ ἀπαίσυτον τινα βιβλίον κάλλιστον ἀναγινώσκοντα (τὰς Βάκχας οἶμαι τοῦ Εὐριπίδου.) κατὰ τὸν ἄγγελον δὲ ἦν τὸν διηγούμενον τὰ τοῦ Πενθῆος πάθη, καὶ τὸ τῆς Ἀγχιῶς ἔργον, ἀρπάζας διέσπασεν αὐτὸ, εἰπὼν, ἔμεινόν ἐστι τῷ Πενθῆι ἀπαξ σπαρμαχθῆναι ὑπ' ἐμοῦ, ἢ ὑπὸ τοῦ πηλλάκιος. (paria quibus affert Scipio ex Hesychio.) Addam et Gellii Lib. 13. cap. 29. locum, quo eiusmodi fringulientes blattero in conspectum datur. *Accipit* (inquit) *a me librum veterem fidei spectatae, luculente scriptum: accipit autem inconstantissimum cultu et moestissimum. Sed quid deinde dicam? non audeo hercle postulare ut id credatur mihi. Pueri in ludo rudes si eum librum accepissent, non si magis in legendo deridiculi fuissent; ita et sententias interidebat, et verba corrupte pronuntiabat.* Membrum periodi prava interpunctione laborat, simul tantillo mendo ut abstergere vix operae sit. Diximus commonstranda autem, ne tam contempnisset ea quam ignoras videamur. Scribe et distingue igitur ad hanc faciem, sed quae deinde dicam non audeo h. p. v. i. c. m.

Ibid. *Quis unquam fando audivit?*] Infra: *Quis enim fando audivit?* Iterum, multa fando maxime audivisti. Miles. vi. *Fando comperisti*, et in Floridis I. *Fando accepimus*, Gellius Lib. xvii. cap. x. *Hoc nec a Pindaro scriptum, nec fando unquam auditum*. Virgil. II. Aen. *Fando aliquid si forte tuas pervenit ad aures*. Plaut. Amphit. *Quaecumque neque fieri possunt, nec fando unquam accepit quisquam.*

Pag. 413. *Mea delitia*] Sic amores masculos vocabant. Cicer. pro Caelio: *Amores autem et hae delitiae quae vocantur, quae firmiore animo praeditis diutius molestae non solent esse, maturae enim et celeriter deflorescunt, nunquam hunc occupatum impediturque tenuerunt.* Glossae:

Deliciae, Σπατάλαι. Aliae: *Σπατάλαι, Latcivia, deliciae.* inde *spatalo-cinaedi.*

Ibid. *Pax in amore meo vita tibi remanet*] Scalig. ad Propert. legit, *Par in amore meo biga tibi remanet.* biga ut apud Lucian. Amor. Ζεύχος ἐρωτικόν.

Pag. 414. *Ignis torreat ut vult*] Catullus: *Quum vesana meas torreret flamma medullas.*

Ibid. *Florea sarta*] Plinius de Coronis: *Quum vero e floribus fierent, sarta a sereno scribere appellabantur.* Gloss. Vindocinens. MS. *Sertum, ex floribus texta corona.*

Ibid. *Haec tibi carmina dono*] Ex more, qui antiquitus obtinuit inter eruditos, Natales amicorum Elegiis cohonestandi. Censorin. Proem. D. Natal.

Ibid. *Serta tuo Genio*] Optime, nam et is Numen natalium, et hoc florali cultu affectus passim. Tibullus Lib. 2. Eleg. 2. *Dicanus bana verba, venit Natalis ad aras, Quisquis ades, lingua vir mulierque favet: Urantur pia thura focis, urantur odores, Quos tener a terra divite mittit Arabs.* Ipse suos adsit Genius visurus honores: Cui decorant sanctas florea sarta comas. Et alibi Lib. I. Eleg. 7. *Illius e nidio stillent unguenta capillo, et capite et collo mollia sarta gerat.*

Ibid. *Actatis florem*] Miles. 9. *Actatis tuae flore mulieres appetit.* 10. *Flos aetatis nuptiale virgini diem flagitabat.* Infra heic: *In ipso aetatis suae flore tandem vidua.* Tibullus: *Dum primi floret tibi temporis aetas.*

Ibid. *Tuum ver*] Catullus: *Incundum quum aetas florida ver ageret.* Theodor. de Iosepho: (περὶ προνοίας Serm. 8.) Ἐν ἡμῶν μὲν ἦν τῆς ἡλικίας. Stobaeus Serm. 260. Ἐρατοσθένης ὁ Κυρηνάιος τῆς ἡλικίας ἔφη τὸ μὲν ἀκμαῖον ἔαρ εἶναι. Hercul. Alcisiodor. *Aetatis brevis ver.* de Vit. S. Germ. Lib. 1.

Ibid. *Exuperes munera muneribus*] Malim exaequies. gratiae paritatem subimui circumiecta evincunt.

Ibid. *Implexis sertis*] Miles. 6. *Videt spicas frumentarias in acervo, et alias flexiles in corona: ferri haec lectio potest, malim vero plectiles, vel plectiles.* Gellius Lib. 18. cap. 2. *Coronam et lauro plexam.* Plaut. Bacchid. *Corona plectilis.* Euripid. Hippol. Στέφανος πλεκτός. Gloss. Vindocinens. (quas corrigi) *Serta, coronae plectiles et floribus.* habet MS. male *corona reptilis.*

Ibid. *Complexum corpore reddē*] Vocem complexus fere semper eo sensu ponit. Infra heic de Venere voluptaria: *Immodico trucique percussorum animalium serva corpora complexu vincientem.* Miles. 2. *Ede complexus amabiles.* Et 10. *complexus meos ardentem adpetebat.*

Pag. 415. *Dulciloquo calamo*] Onomast. ver. Dul.

Dulciloquus, μελίλογος. Nacvius in Alceste. ap. Gellium L. 12. c. 5. *Dulcioriloquus.*

Page 416. *Amici sui Pollionis.*] An potius *Macedonatus* ? si tamen hic *Tuscius Equus* ille de quo Martialis Lib. 8. Epig. 56. *Risit Tuscus Equus, paupertatemque malignam Reppulit, et celeri iussit abire jugā. Accipie divitias, et vatium maximum esto, Tu licet et nostrum, dixit, Allexin ames.*

Ibid. *Virgilianus opiliones et bubseque*] Florid. 1. Nil aliud plerique callebant quam *Virgilianus opilio, seu bubseque.* Miles. 8. *Equisones, opilionesque, et bubseque.* De Deo Socrat. *Vetus pastor, vel opilio, vel bubseque.* Infra heic: *Villicorum, et opilionum, et equisonum rationibus.* Commode heic offert se Sidonii Lib. 1. Epist. 6. illud, *bubulcosque runcantes.* Et quia non tantum non alienum est, sed et ab interpretibus eius aut praeteritum, aut (quod peius) male enarratum, ponam (idque apicibus ipsius) expositionem Ioannis Bourdelotii, ab eodem ex Adversariis suis amice communicatam nobis. Quid sit *runcantes* (inquit) Savaro reticuit plene. Pius infeliciter exposuerat, *herbas vellentes*: alius dum insultat interpretationi isti, infeliciter *stertentes* exponit. Scimus quid *runcans* et unde *runcio* apud Glossographos, sed *runcare* Sidonio, est implere cornua *bubulcorum* seu *Mikailonum more,* ut Amycus apud Theocrit. Eidyll. 22. *Ἡ ρ' Ἀμυκος καὶ κόχλον ἐλῶν μυγᾶσσο κοῖλον.* hinc *runcare,* aut suillum cornu sonitum imitari. hinc *βραγχίζω,* de quo morbo Aristoteles Histor. Animal. Lib. 8. cap. 25. ubi bene Iulius Scaliger *anginam* vertit, est enim faucium morbus. Hesychius corruptissimus in hac dictione: *Βράγχης ἰσχύμα τι τῶν ἐν τῷ σώματι γιγνομένων τὸν πτόχον, ὅταν ὃς μέλιστα διαφείρηται,* lege, *B. v. τι τῶν ἐν τῷ στόματι καὶ τῷ βρόγχῳ γιγνομένων, ὃ ὃς μέλιστα διαφείρηται.* Idem legend. verbo *γοργύζειν* et *γοργύζειν,* sed ubique reponendum est *τονυρίζειν.* Posterior aetas vocavit *Gorriones.* Excerpt. ex Gloss. Isidor. *Gorriones, cum errore sonantes,* lege, *C. cum horrare s.* Galli dictionem *gorret* etiamnum retinent, nec audiendus B. Vulcanius qui ad passeres referet.

Ibid. *Cuius nulla carmina extant, nisi Apocritis Elegia*] Plutarch. *περὶ τοῦ μὴ χρῆν* etc. *ὅτι οὐδὲ ὅσων εἰπέην ἢ καλῶν, ὡς ἀνεράστως ἢ ἢ Ἀκαδημία, καὶ ὁ Σακράτους καὶ Πλάτωνος χωρὶς, ἐν λόγῳ μὲν ἐρωτικῷς ἐντυχῆν ἐστι, ποιήματα δὲ οὐκ ἀπολελοιπῶσι.*

Ibid. *Caetera omnia etc. igni deussit*] *Dythyrambos* puta, Tragedias, et quae alia recensent Laertius, et Aelianus Lib. 3. Var. 2. 30.

Ibid. *Et sic γενόμενον Οὐρανῶς, ὡς πολλοῖς ἔμμανειν εἶσε βλέπω*] Imitatus est Martialis Lib. 8. *Pictorem modo cum videres Istri, Tot vultus sibi*

non satis putavit, Optavitque oculos habere plures, nec abundant Catulli haec: Aut quam sidera multa quam tacet nox, Furtivos hominum vident amores, profecto propius haec absunt a Platone quam quae Scipio alfert,

Page 417. *Lucifer ante, etc.*] Ausonius sic transtulit, Epigr. 144. *Stella prius superis fulgebās Lucifer, at nunc Extinctus, cassis lumine vesper crīs.*

Page 418. *Quasi nullum specimen morum sit, versibus ludere*] Sane. Sidonius Lib. 9. Ep. 16. *Ne reus cantu petulantiore, Sim reus actu. Cicerō in Pison. In quibus (versibus) si quis velit, possit Istius tanquam in speculo vitam intueri.* At non ob haec est ut ab Authoris sensu cedamus.

Ibid. *Vocanti*] Id est, cuius ita frequens nomen apud Plin. Nepor. duntaxat L. 2. Epist. 13. Plura Gregor. Gyraldus 4. Dial.

Ibid. *Vocanti tumultum versibus veneraverat*] Imitatus Augustum, quem hoc idem Druso fecisse narrat Sueton. Claud. cap. 1.

Page 419. *Geuinam esse Deam Venerem*] Plutarch. *ἔρωτικ.* Achill. Tat. L. 7. Max. Tyr. Dissert. 8. 9. 10. et 11.

Ibid. *Vulgariani*] *πάνδημον Ἀφροδίτην,* quam Lucretius *Volvigamam* vocat, Marciian. Capella *Voluptuarianam.*

Page 420. *Paucis curare*] Eadem infra syntaxi, *adeo rebus meis curat.* et in de Deo Socrat. quibus eorum singuli curant. Plautus passim. sic *cupere alicui* Cicero ad Quint. Frat. *Alicui malle* in de Pallio Tertullianus.

Ibid. *Quippe eius Amore etc.*] Locus corruptus, sic a Casaub. curatus: *Quippe cum amore non a. e. l. s. c. incomptum e. s. p. h. virtutis amoreum amatoribus s. c.*

Ibid. *Si quando decora corpora commendet, a contumelia eorum procul abstertere*] Xenophon *πειδ. v. Οἱ δὲ καλοὶ κ' ἀγαθοὶ ἐπιθυμοῦντες καὶ χωρὶς καὶ ἴππων ἀγαθῶν, καὶ γυναικῶν καλῶν, ὅμως ἀπάντων τούτων ζῆλῳς δύνανται ἀπέχεσθαι, ὥστε μὴ ἄπτεσθαι αὐτῶν παρὰ τὸ δεκαῖον.*

Ibid. *Neque enim quidquam aliud in corporum forma diligendum, quam quod admoneat divinos animos eius pulchritudinis etc.*] Ioh. Scholast. de religioso quodam Grad. 15. *Κάλλος θεασάμενος, τὸν ποιητὴν μεγάλης ἐδέξατο, καὶ ἀπὸ μίνης τῆς θεᾶς εἰς ἀγάπην ἐσῶ etc. κατεφέρετο.* Porro signatissime Noster *admoneat.* Plutarch. *ἔρωτικ.* *Τὸ τοῦ σώματος κάλλος τῆς μνήμης ὄργανον.*

Page 421. *Audias ut adhuc fecistis, libenter et diligenter*] Cicero Venr. 7. *Quaeso ut fecistis adhuc, diligenter attendite.* Philipp. 13. *Ut adhuc fecistis, me attente audiat.* Pro Cluentio: *Ut audie me attente audistis, item quae*

reliqua sunt auditis. Infra Noster: Quaeso uti adhuc feceritis (loge fecistis) vel si quo magis etiam potestis, ipsum fontem et fundamentum mendacii huius diligentissime cognoscatis.

Ibid. *Pene dirupus est Pudens* A vocis intentione nempe, quod in foro non infrequens. Cicero: *Dirupi patre me in iudicio Galli Caninii.* Lucian. Dial. adv. indoct. etc. *διακεκρυμέναι και διαραγῆναι, βωδῶντας.* Solebant Patroni Acoeresque hunc *Φωνῆς τῶνον και τραχύτητα προσβείναι*, ut incendentes animos iudicum, ultra verbis fidem quaererent. Lepidum in hanc mentem est Demosthenis illud apud Chaeroneensem: *Λέγεται ἀνδρῶν προσηλόντος δεομένου συνηγορίας, και διεξήκοντος ὡς ὑπὸ του λάβου πλινθῆς, ἀλλὰ οὐρα Φωνῆς τούτων ἀν λέγεις, οὐδὲν πέπονθας. ἐπιτεινόντος δὲ τῆν Φωνῆν τοῦ ἀνδρώπου, και βωδῶντας, Ἐγὼ Διμύσθενης οὐδὲν πέπονθα; ἢ Δία Φωνῆς, οὐν ἀκούω Φωνῆν ἀδικουμένου και πεπονθῆτος. οὕτως ἕπο μέγα πρὸς πίστιν εἶναι τῶν τῶνον.*

Pag. 422. *Crotalove*] Scholiast. Aristoph. *Νεφέλ.* *Κρόταλον κυρίως ὁ σχιζόμενος κάλλμος ὁ κατασκευαζόμενος, ἐπιτηδες ὡστε ἤχειν, εἰ τις αὐτὸν δονοῖ τὰς χειρῶν καὶ ἀπὸ κρότον ἀποτελεῖν.* Eustath. in Homer. *Ἰλιάδ.* λ. *Κρόταλα εἰσὶ σκεῆθ τινὰ ἐξ ὀστράκων κυτῶν, ἢ ξύλου, ἢ χαλκοῦ, ἢ ἐν χειρὶ κρατούμενα βορυβῆ.* Iouan. Sarisburiensis. (aut profero verius Scholiastes eius) *Crotala sunt sphaerulae sonorae, quae quibusdam gravis interpositis, pro quantitate sui, et specie metalli, varios sonos edunt.* Vide quam ab invicem differant hi Magistri. Et certe in veteris Musices instrumento nil ignotius occurrit, sive formam, sive materiam spectes, sive quantiendi modum. Mitto de prioribus dicere: libet heic de modo quaerere: nimirum quo discrimine a sistrali agnosceatur. Nam quae de utroque hac parte legit, adeo consimilia sunt, ut quid quo loco subintelligam, vix dicere habeam. Rem illustratam eo scriptorum commissione. Noster describens *Sistrum* in pompa Isidis, Miles. II. *Aeneum crepitaculum vocat, cuius per angustam laminam in modum baltei recurvatam, traetaeae mediae paucae virgulae, crispante brachio tergeminos ictus, reddebant arguunt sonorem.* Plutarchus de Isid. et Osir. *Τῆ ἀψίδι τῷ σείστρου κατὰ κορυφῆν ἐντρέφουσιν αἰόλουρον ἀνεῖναιτο πρόσωπον ἔχοντα, κάτω δὲ ὑπὸ τὰ σείβεινα, πῆ μὲν Ἰσιδος, πῆδε Νέφουος πρόσωπον.* Ex Scripioribus his (ut id obiter dicam) coniunctis, en exactam *Sistri* deformatio nem, qualemque nuper vidimus in Italia cusam, e Musaeo Francisci Gualdi Ariminensis Equitis; omnium, quotquot uspiam pictas vidi, longe optimum can, et (ut puto) non pessimo consilio heic oblatam tibi. [Sequitur in Ed. Pricaei de Lineatio sistris.] At in viam e diverticulo. Vides

in *Sistri* concussionem *crispans brachium*; iamque Virgilius audi ut *Crotalistrum* describit: *Copa Syrica caput Graia redimita mitella, Crispum sub crotalo docta movere latus: Ebrria formosa (scribe fumosa) saliat lasciva Taberna, Ad cubitum rancos excutient calamos, quaero hoc ludi quid est crispum latus, scilicet an alios motus signet ab Appuleii *crispante brachio*, et *χερρονομούντι πήχει* Epigrammaticarii. Habes en no dum sensu meo vindice non indignum, eo magis, quod et Salmastius et Scaliger eum integrum liquere. At ne videar controversia mota hoc argumentum deserere, aut aufugere (ut cum Plauto loquar) *tragula iniecta*; doctissimi Bourdelotii super hac re, atque adeo praesenti Authoris loco sententiam deproptom, et camque ipsius verbis meo more appingam. Locum infimum (inquit) praestantissimi Medici iudicantur, et varie illius curam aggressi sunt: quidam amputationem sanatum crederentur, sed simplex luxatio est, repono, *Tragaeid symmate, histriosis crotalo, ut ad Tricraida Orgia, mimi centunculo.* Nullus autem inter Grammaticos dissensus est, si quidem quicquam varias *crotali* materias designat; Appuleius *aes*, ut et Sarisburiensis, Eustath. *ὄστρακα.* Prioribus convenit Martialis non semel, ubi agit de Baeticis *crumabibus*. Cum Eustathio Aristophanes *Βατρικῶ. πούστιν ἢ τοῖς ὀστράκοις αὐτοῦ κρατοῦσι*; Iuvenalis Sat. xi. *Audisti ille Testarum crepitus cum bombis.* Lege D. Hieronym. Praefat. in Sophomna. Quod autem quaeritur quid sit *crispum latus*, nihil aliud est quam motus obscaenissimus elunium, quo *Iam frigidus aëro Laomedontides, et Nestoris herma possit Incendi.* Iuvenalis, unicus huius moris interpres, ead. Satyr. *Plausuque probatae Ad terram tremulo descendant clune puellae.* Loquitur enim de Ambubais et Gaditanis, quae nunc etiam in his motibus doctissimae, *lumbum fluctuantem* dixit obscaenus vetes, et veteres *fluxum* vocaverunt, sic in Iuvenalis illo Sat. 6. *Medullinae frictum,* Codd. nonnulli *fluxum*, quanquam idem est. Et in *Pantomimo*, Epigrammatum *Vent. Lib. 4.* ubi vulgo: *Mascula faemineo deriyans pectora sexu.* Codex V. C. Salmastii habet *fluxu* rectissime, aut *flexu*, quod non alienum est.*

Pag. 423. *Homini nato*] Petron. *En homo quemadmodum natus.* supra heic: *quid ego de homine nato ditius?* Miles. 9. *Nil fortuna re-nuente licet homini nato dextrum provenire.* Plautus: *Qui suum repetunt, alienum reddant nemini nato.* Plinius Lib. 4. Proaemio: *Homineu gentium.*

Ibid. *Imagines effigatae*] Macrobi. Saturnal. Lib. 5. c. 17. *Hoc materia vel maxime in efficiendis simulachris utuntur, putabam (summa iniuria) τὸ efficiendis scribilligiem fuisse: per hoc*

hoc reponere gestiebam effiglandis. iam ineptisse me video, et Macrob. probe loquutum esse. Fabius L. 12. c. 10. *Phidias Ditis quam hominibus effigendis melior artifex traditur.* — Cod. Theod. 1. ult. de artif. *Efficiendus sacros vultus.*

Ibid. *Vigor*] Florid. 1. eod. argum. *Utique omnibus statusis, et tabulis, et torumatis, idem Vigor acerrimi bellatoris.* Vini vocis explicant Ausonii illa in Mosella: *Quique sub anne suo mansit vigor, aëre nostro dignis, anhelatis vitam consumit in auris.* loquitur de pisce capto, et in litore abiecto.

Ibid. *Rigor*] Senec. in sap. non cad. iniur. cap. 3. *Quaedam non possunt igne consumi, sed flamma circumfusa, rigorem suum, habitumque conservant.* Videtur vox haec deprompta et Stoicorum Philosophia. Eam qui colebant sectam, aiebant animam non in utero concipi, sed effuso, necdum vivo partui, extrinsecus imprimi. Tertullian. de Anima cap. 25. *Semen ex concubitu multibribus locis sequestratum, motuque naturali vegetatum, dixerunt compinguescere in solam (lege solidam) carnis substantiam; eam editam et de veteri fornace fumantem, et calore solutam, ut ignitum ferrum ibidem frigidae immersum, ita aëris rigore percussam, et vim antialem rapere, et vocalem sonum reddere.* En tibi Rigorem illum quem thesaurum animae dicere, adeoque ψυχὴν dicam παρά τὴν ψύχην. Et fors hinc lucem capiet Papinii illud 3. Sylvar. *Animaque supremum Frigus amat.* Lucem inquam; neque creperam eam, accipiet, de quo hactenus nil interpretes. Porro πύκνωσιν hanc, sive περισψύχην, (quam et Plato ipse. nōnunquam inuit) perstringit Plutarch. *περί Στοιχ. ἐναχτ.*

Ibid. *Mobilis*, et ad omnem nutum hominis sui morigera] Lucretius, lib. 4. p. 319. *Indugredi porro pariter simulachra, pedemque Ponere nobiscum credas, gestumque imitari.*

Ibid. *Tot vultus eiusdem lactantis, vel dolentis imitatur*] Allusit scriptor eruditus Zeno Veronensis Serm. de Resurr. *Caro quasi quoddam est speculum intuentis plenitudine gravidatum, quod non tam imaginem suam, quam eius cuius est in visibus gerit; denique tot efficit vultus, quot ille intrinsicus tristes seu hilares suos fecerit motus.*

Ibid. *Luto fictum*] κρηολοξία. Cicero Pisoniana: *Nonnullus ex argilla et luto fictus.* Varro *ταφή Μενίππου*. *Ut hirundinis singulis oblitis luto regulas fugebant.* Martialis 10. 39. *Ficta Prometheus diceris esse luto.* Gregor. P. Homil. 23. *Fingere componere est, unde compositores luti figuris vocamus.* Balb. Cathol. *Figulus, Ollarius, luti compositor: qui lutum confingit.*

Ibid. *Cera inustum*] Ausonius: *Ceris inurens ianuarum limina, Et atriorum pogramta.* veteris inscript. *Fragn. ΤΗΝ ΓΡΑΦΗΝ ΤΩΝ ΤΕ ΤΟΙ-*

ΧΩΝ ΚΑΙ ΤΗΣ ΟΡΟΦΗΣ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΡΚΑΤΕΙΝ ΤΩΝ ΘΥΡΩΝ. Vide Salmasium ad Vopisc. et in Plinianis suis ad Solin.

Pag. 424. *Neque pingi, neque fingi*] Passim coniunguntur haec, posterius Statuariam notat. In de Deo Socratis: *Nescio ut Apelles coloribus pingere, ut Lysippus fingere.* Ammian. Marcell. Lib. 24. *Neque enim apud eos pingitur vel fingitur aliud, praeter varias caedes et bella.* Macrob. Saturnal. 5. 17. *Pictores, fictoresque.* Lactant. divin. instit. 1. 11. *Sed et pictores etiam; fictoresque imaginum.* Pacat. Paneg. *Pictorum atque fictorum assequetur imitatio.* Senec. *ἀποκόλ.* *Qui contra hoc SC. Deus factus, fictus pictusve erit etc.* Plaut. Asin. *Neque fictum unquam, neque pictum, neque scriptum in Pothnatis.* Cicero de Alexandro Famil. Lib. 5. Epist. 12. *Ab Apelle potissimum pingi, et a Lysippo fingi valebat.* Ibid. de Agesilao nostro: *Neque minus enim est Spartiatis Agesilao ille perhibendus, qui neque pictam, neque fictam imaginem suam passus est esse.* Subest non leve mendum post tot Interpretes, lege (monente Bourdelotio) perennis. firmat tota Epistolae series, quae de perennitate est.

Ibid. *Diffidens formae suae*] Observat idem Bourdelotius hoc ex vulgi opinione dictum, nam errorem hunc, seu calumniam potius, elegantissime Dio Chrysost. refellit Orat. Corinthiac. *Animum scilicet, quo potissimum conspici homines, non posse pingi, quae mens Plotini etiam (Platonis acemuli) fuit, teste in eius vita Porphyrio, alia etiam utrique ratio, (illi apud Plutarch. huic apud Porphyr.) res ab iis gestas instar omnium imaginum fore.*

Pag. 425. *Ut virtutis laude turpitudinem tenerent*] Λαέρτιος: *Παιδείας τὴν δυσείδειαν ἐπικαλύπτειν.* Lysias (Scipioni notatus), *τὰ τοῦ σώματος δυστυχήματα τοῖς τῆς ψυχῆς ἐπιτηδεύμασιν ἴσται.* Senec. Nat. quaest. lib. 1. *Specula inventa sunt ut homo se ipse noscat. multi ex his consequuntur primo sui notitiam, mox consilium quoddam: formosus, ut vitet infamiam, etc. deformis ut sciat virtutibus redimendam, quidquid corpori defuerit.* Phaedrus Lib. 3. *Quotidie speculo vos uti volo, Tu formam ne corrumpas nequitiae malis, Tu faciem ut istam moribus vincas bonis.* similia Galenus Adhortat. ad Art.

Ibid. *Primarium dicendi artificem*] Cicero de Orat. 1. *Quae Graeci dicendi artifices, et doctores reliquerunt.* Vide hominem doctiss. Lud. Cressolium Theatr. vet. Rhet. Lib. 3. cap. 1.

Ibid. *Ante speculum, quasi autem Magistrum, causas meditatam*] *Εἶνα ἀνά μίγα κάτοπτρον οἰκοί, καὶ πρὸς τοῦτο τὰς μελέτας ἐξ ἐναντίας ἰστάμενον περαινέιν,* tradidisse ex ore ipsius Plutarc. Phalereum ait. Fabius Lib. 21. cap. 11.

Deor quoque a gestu et motu venit: ideoque Demosthenes grande quoddam intuens speculum, componere actionem solebat. Simile quid sonant Themistii *de Orat.* xiii. nam quum absentem Imperatorem Constantium laudans, in Senatu causam redderet cur Romam usque non fuisset profectus, ut eum coram praeconio ferret, dixit, Ἐγγυμαστῆν ἔτι καὶ ἐμμελετῆν τῷ τῆς Ἀληθινῆς θεας, ταῖς εἰκοσι καὶ τοῖς κατόπτοις, priusquam ad augustum illud spectaculum accederet, esse obtutum ad specula formandum, componendumque. B. Nazianz. *Carm.* 63. *speculum vocat εἰς ὀρώντα διδάσκαλον.* Non aliter aves quaedam edoceri solitae. Idem de sturnis: Ψῆρες μὲν ἀλέουσι οὐσίαν ἀνθρώποις, Φωνῆς Ἀλοτήρις ζυλῆμοις, ἢν εἰδάζεν εἰδάλον ἕστοιο κατ' εἰσοπτοῖς Φαιδῶν Ψηρῶς, κρυπτικῶν τε εἰς ὅτα κεφαλῆς Φῶς.

Pag. 426. *Philosopho obiurganti*] Apposita nimis vox illa *obiurganti.* Gellius lib. 5, cap. 1. *Cum Philosophus hortatur, monet, suadet, obiurgat.* Idem Lib. [vid. Add.] 19, cap. 10. *Cum sententia quidem tali, quali severissimae Philosophorum esse obiurgationes solent.* Iterum de Epiceto Philosopho Lib. 1, cap. 2. *Theorematis sugalibus, ei puerillum Isagogarum commentationibus dilatrante, obiurgatione iusta inessuit.* Et ibid. cap. ult. de Plutarchi servo, homine (ut ipsius verbis loquar) nequam, et contumace; sed libris disputationibusque Philosophiae aures imbutas habente: *Postremo vociferari inter vapulandum incipit; neque iam querimonias, aut gemitus, eiulatusque facere, sed verba seria, et obiurgatoria.* Adm. etiam quae sequuntur ibi, adeo tempestive se obicitantia, amplius, in exemplari Coloniensi meo ite faede interpolata. *Non ita* (inquit) *esse Plutarchum, ut deceret Philosophum irasci turpe esse: saepe cum de malo irac dissertavisse: librum quoque περὶ ἀεργίας pulcherrimum conscripsisse. Is omnibus quae in eo Libro scripta sunt, nequaquam convenire, etc.* Scribe et interpung: *Non ita esse Plutarchum ut deceret: Philosophum irasci turpe esse, etc.* Et statim: *is omnibus etc.*

Ibid. *Indices sorte ductos*] *Κεκλήρομενος.* De more ita Asconius 2. Verr. *Quam multi Indices in consilio cum Praetore suo iudicaturi essent qui Quaesitor fuisset in causa publica, etc. necesse fuerat eos primum de Curia Senatoria conscribi quum Senatus indicaret: deinde in urnam sortito mitti, ut de pluribus necessarius numerus confici posset, tertio permitti accusatori et reo, ut ex illo numero reitiant quot putaverint sibi aut inimicos, aut ex aliqua re incommodos fore, etc. reitiatione celebrata subsortiebatur Praetor alios, quibus Iudicum legitimis ille numerus completeretur.* Huius argumenti sunt corrupta ea in Isidori Glossis: *Sortimodus, qui iudet per sortem.* Pro

iudet, iudicet scribendum facile video: in prioribus comminici nil possum quo acquiescam.

Pag. 427. *Corpori ecc. spisso, et splendido, et laevi*] In de Deo Socrat. *Corpore denso, seu laevi, seu quodam speculo.*

Ibid. *Resulente ad faciem suam reduces*] *Donat.* in Adolph. *Inspiciendi speculi effectus, esse formae per imaginem resultatio.* Gloss. Vindocinens. *ineditae: Resultare, similitudinem referre.*

Ibid. *Quod extra tangunt ac visunt, id intra speculum imaginantur*] *Opinio Hipparchi.* Plutarch. de Plac. Philosph. Lib. iv. cap. xiii. Ἰππάρχος ἀκτίνες φασιν ἀφ' ἐκατέρων τῶν ὀφθαλμῶν ἀπτείνεσθαι τοῖς πέρασιν αὐτῶν, εἶον χειρῶν ἐπαφῆς περικαταπτοῦσις τοῖς ἐκτὸς σώμασι, τὴν ἀντίληψιν πρὸς τὸ πραγματικὸν ἀποδοῦναι, ex quibus obiter etiam intelligas illud *tangunt*, quod Heliodorus Larissaeus ἐπιβάλλειν vocat, ὅτι (inquit) προβολῆς τινος ἀφ' ἡμῶν γενόμενης, ἐπιβάλλομεν τοῖς ὀφθαλμοῖς. In κεφαλ. ὅπτι.

Ibid. *Cuncta specula vel uda, vel suda*] *Seneca Natur.* quaest. Lib. 1, cap. 16. *Quamvis enim eum (Solem) orientem occidentemque contemplari liceat, tamen habitum eius, ipsum qui verus est, etc. nesciremus, nisi in aliquo nobis humore laevioris aspecti facilius occurreret. humor et laevior sunt quae heic uda et suda.*

Pag. 428. *Cur cava specula si ex adversum soli retineantur, oppositum fomitum accendant*] *Plinius lib. 7, cap. 106.* *Cum specula quoque concava adverso solis radiis, facilius etiam accendantur.*

Ibid. *Ex adversum Soli*] *Florid. 11.* *Samos Icario in mari modica Insula est, exadversum Miletos, leg. Miletos. Terent. Exadversum loco Tonstrina erat.*

Ibid. *Duo Soles acmula similitudine*] *Aristoteles περιλειος* vocat, ut et Seneca citato loco, *Cicero geminatum solem.* *Cassus apud Ammian.* Lib. 3, cap. 11. vide, *Histor. Lib. 20.* *Senecam ubi supra.* *Aristot.* in *Meteorologicis.*

Ibid. *Alia praeterea eiusdemmodi*] *Infra: Item alia eiusdemmodi.* *Florid. 2.* *Haec et alia eiusdemmodi.* In de Deo Socr. *Eiusdemmodi beneficio.*

Pag. 429. *Abaco et pulvisculo*] *Vetus Persi Interpres: Abacus dicitur mensa, in qua Geometrae designant loca vel mensuras.* *Papirus: Abax et Abacus, tabula in qua viridi pulvere formae depinguntur.* *Barthius pro viridi legit viridi radii.* sed nil mutandum. *Pulvis viridis est quum hyalinum vocat Marcianus Lib. 6. et ibid. (si memini) in princip. glaucum pulverem.* Gloss. Vindocinens. MS. *Viridis, glauca.*

Ibid. *Pulvisculo*] *Supra: Candificum, nobilem pulvisculum.* *Onomast. Vet. Pulvisculus, κωσίζαλος.*

[Ibid. *Terrorum os tuum a Thyesta Tragicæ demutes*] Ni Thyestis vomitum respiciat, non capio. videsis Eustach. ad Iliad. β. et o. Etymologus: "Ἐμετα, τόπος ἐστὶ Μυκηνῶν, παρὰ τὸ ἔμω etc. λέγεται δὲ, ἐπειδὴ ἐκεῖ ἔμεσον ὁ Κέρβερος ἀνελθὼν ἐκ τοῦ Ἄδου" ἢ ἐπειδὴ ἐκεῖ ἔμεσον ὁ Οὐέσθης Φαγὼν τὰ τέκνα αὐτοῦ. Iuvat sane aliquantillum sententiam hanc quod subdit Noster, *vultu distortissimo*; oris enim inter vomendum distortionem fieri vel usus probat. Mihi vero, (neque mala fide loquor, aut quo suspicionibus meis viam sternam) istiusmodi allusio frigida, nedom absona est. Nōvi *Thyestem* fabulam, non Tragedium. Vide itaque an rectius *Thespi* legas, de quo Plutarchus et Laërtius. Hunc ex scriptoribus iis non solum *Tragicum* fuisse scimus, sed et (quod prolium Appuleio accessit) deformitatis captatorem primum. Suidas: πῶτος μὲν χρίσας τὸ πρόσωπον ψιμυμβίῳ δραγυδῆσεν, εἶτα ἀναδράχῃ ἐπέκτασεν ἐν τῇ ἐπιδείκνυσαι, καὶ μετὰ ταῦτα εἰσένευκε τὴν πῶν προσωπίων χρῆσιν. Horatius Art. Poët. Ignotum *Tragicæ* genus inventisse Camenae, *Dicitur et plaustris vexata Poëmata Thespi*, Quae *caerent agentique peruncti faciebis ora*. Plura Casaub. de Satyr. Poës. Lib. 1. cap. 5. Fuit et *Thespi* Comicus quidam, de quo in Vesp. Aristophanes.

[Ibid. *Sulcos rugarum*] Ovid. *Sulcavitque cuneis rugis*. Claudian. 1. in Ruffin. *Rugisque severas Persulcata genas*. Idem in Eutrop. 1. *Sulcisque genarum Corruerat* (malum aruerat) *passa facies rugosior uvæ*. Virgil. *Frontem rugis arat*. D. Hieron. *Arata rugis frons*. Plaut. Bacchid. *Frontem consulcare*.

[Ibid. *Distortissimo vultu tuo*] Bene *distorto* vocat, quod iam ante *Tragicæ* adsimilavit. Clemens Paedag. *Στόματι τραγικῶν δίκην διελοκόμενῳ*. Varroni *Facies macandrata*, τὰ φῆ Μειπ. Accius apud eund. 6. de Ling. Lat. *Personae distortae oribus, deformes, mortiones*. Huius generis est sigillum ex antiquaria penu Cl. Bourdelotii deproptum. [Sequitur in Ed. Pric. delineatio sigilli, et ut paulo infra alia, e Pignorio.] Nec abeunt illa *μεγαλκεία* olim in anteludis pomparum exhibita, nonnullis risui exequendo, aliis ineutendo timori. *matticos*, et *manducos* veteres vocaberunt; homines nempe magnis malis debescentes magnamque dentibus strepitum facientes: mentio apud Iuvenalem, Prudentium, nec non alios. Lucian. *περὶ ἄρχων. Στόμα κερυνὸς παμύγῃα, ὡς κατακίβησεν τοῦς βουτῆας*. Eiusmodi ludicram effigiem invulgavit Pignorius Comment. de Servis.

[Ibid. *Potius dixit mea peccata tegevo, quam aliena indagare*] D. Hieron. ad Augustin. *Sufficit mihi probare mea, non carpere aliena*. Phaebad. contr. Arrian. *Sufficit conscientiae putare tenere quod credit, aestimanti fore rectius*

tuere propria, quam extranea et aliena discutere. Optat. Milevit. cont. Donatist. Lib. 7. *Satis sit homini si de peccato suo reus non sit, quam ut de alieno iudex esse desideret*.

Pag. 430. *An ipse mutuaras operas cum vicinis tuis cambias*] Hoc enim moris fuisse cum ex aliis, tum ex Gellio patet, Lib. 2. cap. 29. in Aesopi Apologo: *Fac amicos adeas, et roges veniant, operamque mutuum dent, et messem hanc nobis adiuvent*. (quo loci inique τὸ adiuvent quidam proturbare adorti sunt, quo nil significantius potuit de multitudinis efferri. Noster infra, *Au adiutorio multitudine eorum necessaria fuit?*) Porro praedictae sententiae non absimilia haec Varronis *περὶ Ἀφροδισ. Utrum mercedem accipit is, qui meas venit Segetes ut sarrivat, an ego ab illo*. hinc mercenarii isti, *metelli dicti*. Gloss. a Vulcanio editae, *Metellus, μέσθος*. Gloss. MS. Claud. Puteani: *Metellus, mercenarius, a metendo*. Et verum hoc etymon putem, quidquid apud Festum lego.

Pag. 431. *Imperatores Pop. Rom. paucitate servorum gloriantur*] Quod Noster adsignat modestiae Romanorum Imperatorum, verius alii Veterum parsimoniae, qui Legatis et Imperatoribus non alium famulitii modum stauerunt. Ideo M. Cato senior quum Hispaniam regeret, intra Legatis praescriptum numerum remansit. Valer. Max. Lib. 4. cap. 3. Nec maiorem habuit Caesar quum Britanniam oppugnaret, ut ex Cotta eius Legato in Lib. de Repub. Rom. refert Athenaeus Lib. 6. cap. 8. *Ἰσθίους δὲ ὁ Κούσαρ ὁ πῶτος πάντων ἀνθρώπων πηρωαθεὶς ἐπὶ τὰς Βρεττανίδας νήσους μετὰ χιλίων σκιφῶν, πρὶς οἰκίας τοὺς πάντας συνεπήγετο, ὡς Κότας ἱστορεῖ ὁ τότε ὑποστρατηγῶν αὐτῶ, ἐν τῷ περὶ τῆς Ῥωμαίων πολιτείας συγγράμματι*. Neglectam hanc regulam paulo prius deprehendo apud eundem: *Σόφρονες δὲ ἴσαν, καὶ πάντα ἕριστοι οἱ ἄρχαιοι Ῥωμαῖοι*. *Σκιπίων γοῦν ὁ Ἀφρικανὸς ἐπὶ κλην, ἐκπεμπόμενος ὑπὸ τῆς συγκλήτου ἐπὶ τὸ καταστήσασθαι τὰς κατὰ τὴν οἰκουμένην βασιλείας, ἵνα τοῖς προσκονσιν ἀγχειρισθῶσιν, πάντα μόνους ἐπήγετο οἰκίας*. huius rei testes Polybius et Posidonius: et quod de Catone diximus, quinarium ei numerum servorum in Hispania degenti, Plutarchus assignat in vita eius, et Scipionii in Apophthegmat. sed inter Valerium et Graecum nullum dissidium, quippe ex his quinque duo *σύνδοι*, seu comites, nam legitimis servorum numerus ternarius. [Sequitur in Ed. Pric. Bourdelotii observatio, aliquanto prolixior, de legitimo servorum numero, ad familiam constituendam.]

[Ibid. *Adoreis*] Miles. 7. *Domus, forsque fortibus factis adorea plena gloriaver*. Gloss. *Δόξα, ἢ ἀπὸ τοῦ πολέμου, adorea*. Gloss. Bourdelot. MS. *Adoream, laudem bellicam*. Gloss. Puteani MS. *Adoreis, Victoriis*.

Pag. 432. *Qui ter triumphum una porta egerit*] Ex his unum de Lucanis fuisse Casaub. ait: Cicero tamen Cat. Maior. ut et Noster heic, pro Lucanis Pyrrum nominat. Equidem triumphatos eos non puto, de iis ovavit tantum. V. Fast. Sigon.

Ibid. *Villam publicam*] *Δημόσιον κατωράγιον*; quod in munito T. Didii apud Ursinum vidisse videor. Straboni Libro 5. *Δημοσία ἐπαυλῆς*. Positam in Campo Martio docet P. Victor 9. Region. Usus eius ad excipiendos Magistratus in Provinciis euntes. Legatosque exterarum gentium peregre adventantes. Livius 43. *Macedones seducti in Villam publicam extra urbem, ibique is locus, et laetia praebita*. Et 39. *Quibus ventis urbem ingredi, hospitium in Villa publica, Senatus ad aedem Bellonae datus est*.

Pag. 433. *Paupertas olim Philosophiae vernacula*] Marcianus Lib. 6. de παιδείᾳ germanā Philosophiae: *Hacc utpote talentorum conscia in omnium rara congressus, nec cuiquam facile priores saltem vultus superba committens, plerumque tamen adhaesit arsitique pauperibus; magisque illis quos aut pedibus nudos, aut in tonso crine hispidos, aut sordenti conspexit pallio seuitectos*.

Ibid. *Habitu secura*] Isid. Pelus. Lib. 2. Epist. 257. *Πενία ἀσφαλῆς ἀπάσης, καὶ μετριοφροσύνης ὑπόθεσις*. Monost. de morib. *Divitiae trepidant, paupertas libera res est*. D. Chrysost. in Act. Homil. 13. *Ὁ μὲν πλοῦσιος οὐδὲν ἕτερον εἶναι μοι δοκεῖ, ἀλλὰ ἢ πόλις ἀτείχιστος ἐν πεδία κειμένη, πολλὰ ἄλλαν ἐπισπυμένη τοὺς ἐπιβουλεύοντας, ἢ δὲ πενία Φρούριον ἀσφαλῆς χαλκῷ περιβεβλημένον πολλῶν, καὶ δύσκολοι ἔχον τὴν ἰσχύον*.

Ibid. *Consilio venesuada*] Itane? male tum *malesuada* audit apud omnium fere gentium scriptores. At veniam non gravate datur: e causa, non sensu loqueris.

Pag. 434. *Omnium artium reperitrix*] Theodoretus *περὶ προνοίας*. Orat. 6. *Ὁ δημιουργὸς τῶν ἁπάντων παντοδαπαῖς τὴν πενίαν ἐκόσμησεν*. Plautus Stich. *Illa omnes artes perdocet tibi quaeque attigit*. Xenophon Lib. 2. Epist. 118. eam *Σοφίαν αὐτοδιδαντὸν vocat*, et B. Isidorus *πάσης ἐπιστήμης τε καὶ τέχνης μητέρα*. Patria Aristophan. *Πλουτ.* 2. 5. Himerius apud Phot. Cod. 243. Demosth. *contr. Eubul.* Mamil. 1. Claudian. *rapt. Proserp.* 3. Et haec obvia passim: illud non item, *Artes Paupertatemque* Geditanos iisdem aris coluisse. Aelian. *περὶ προνοίας*, apud Eustath. in Dionys. Philostat. de vita Apollon. 5. 1.

Ibid. *In Phocione benigna*] Ita Plutarchi *χρηστών* vertit Appuleius, et D. Pauli ad Galat. 5. *χρηστότητα* D. Hieronymus. notior tamen in hac historia *bonitatis* vox, quidni et aptior? *benig-*

num nescio quid facilitatis habet, quod abhorrebat a Phocionis moribus. *bonitas* eius erat austerior probitas, et integritas.

Ibid. *Proque eo in Iudicium Diis immortalibus symphuvio, et catino ficitili sacrificat*] Porphy. *περὶ ἀποχ.* Διὰ τοῦτο καὶ τοῖς κεραμείοις ἀγγείοις, καὶ τοῖς ἑλληνικοῖς, καὶ πλεκτοῖς ἔχρωστο, καὶ μύλλοντος τὰς δημοτελεῖς ἱεροποιίας, τοιοῦτος χαιρεῖν πεπεισμένοι τὸ βέτον.

Ibid. *Catino ficitili*] Nonnius in *Santius*: *Oratio extat Laetii, quam symphuvia Diis immortalibus grata sunt, Samiaeque ut heic vocat Capedines*. Eadem et Cicero, 3. de Nat. Deor. Ergo *Capedines* eadem *Catinis* videntur.

Pag. 435. *Quorum filiae ob paupertatem etc.*] Senec. ad Helvium cap. 12. *Beatiore sine istos putas quorum Pantomimae decies sestertio nubunt, quam Scipionem, cuius liberi a Senatu in dotem aes grave accepterunt?* Ammian. Marcellin. Lib. 14. *Dotatur ex avario filia Scipionis, quam nobilitas florem adultae virginis, diuturnam absentiam pauperis erubescere Patris. Locus non constat. Scribe, quam nobilitas et flos adultae virginis, etc.* adde his quae Gentilis notat.

Ibid. *Usura lucis*] Cicero Verr. 7. *Lucis usuram tam diuturnam*. Idem pro Rabyr. *Usurarius huius lucis*. Salvianus 6. de guber. *Veniant nobis hostes lucis usuram*. L. 1. Cod. de custod. reor. *Lucis usurpata*. Miles. 2. Noster: *Usuram Solis*. Prudent. 2. contra Symmach. *Luminis usum*. Heric. Altisiodorens. German. 6. *Usum spiraminis*.

Ibid. *Si eum ex fortunae indulgentia, non ex Philosophiae censura metiris*] Florida. 2. *Ingenti eius saecunditatem malo et doctrinae, quam supellectilis multiformi instrumento gloriari. Ita eum locum lego, vulgo male acceptum*.

Pag. 436. *Nihil minus quam lacinia propendens, impedit et precipitat*] Expressum ex his Xenophontis: *Αἱ μὲν πόλεις ἐσθῆτες τὰ σώματα, αἱ δὲ ὑπέμμετροι περιουσίας τῆς ψυχῆς ἐμποδίζουσι*. Dio Chrysost. Orat. *περὶ πλεονεξ.* Καὶ ἐσθῆτα μὲν οὐδὲς βούλεται μείζω τοῦ σώματος ἔχειν, ὡς δύσχεστον ἔν: οὐδὲν δὲ τῷ παντὶ μείζω τῆς χρείας ἐπιθυμοῦσιν ἅπαντες ἔχειν, οὐκ εἰδότες ὅτι τοῦτο ἐκείνου χλεπώτερον. Symmachus 3. 10. *Odi in parvo corpore longa velamina: illa vestis decenter indutus est, quae non trahit pulverem, nec humum demissa calcatur*.

Ibid. *Quicquid aptam moderationem supergreditur, oneri potius quam usui exuberat*] Senec. Epist. 108. *Et ostendere quom quicquid usum excederet, pondus esset supervacuum, et grave ferenti*. Porphy. *περὶ ἀποχ.* Lib. 1. *πολὸν τὸ ἥδδ ἐν τῷ κατανοεῖν ἕσταν τις χρείαν οὐκ ἔχει, ἀρβείσης γὰρ πολυτελείας, ἀρβείσης τῆς περὶ τὰ ἀφροδίσια ποταίας, ἀρβείσης τῆς ἐξ ἡ φιλοτιμίας*.

τις λοιπὴν χρεια πλουτου ἀργου; εἰς μηδὲν ἡμῶν
χρησιμευοντος, ἄλλα μόνον βαρῆστος.

Ibid. *Oneri potius quam usui*] Utitur solenni
metaphora ab oneribus sumpta. Sic de Crateo
2. Floridorum: *Rem familiarem abiecit velut
onus tergoris, magis labori quam usui.* Infra
heic: *Ad vivendum, velut ad natandum, is mel-
lior qui onere liberior.* Salvianus 1. contr. Avar.
*Divitiis onerum atque impedimentorum loco du-
centes esse.* D. Hieron. ad Agrochi. *Divitiarum
sarcina praegravati.* Theodoret. *περὶ προνοίας.*
Serm. 6. Πᾶς ἂν Φρονήσας ἐν ἔξει γένειτ' ἐν
ἄνθρωπος τοσοῦτοις Φορτίοις τὰ λογικὸν κατὰ
χρῶνδς; Ibid. de pauperibus: *τὰς αἰσθήσεις ἐφ-
ήμευστέρας πλουσιῶν ἔχοντες, καὶ τῶν περὶ
τῶν Φορτίων ἀπηλλαγμένους.* Satyrae de Lite
Author, priscus et venustus: *Qui bona perdere
avita Non dubitavit, ut hoc quasi pondere
mente levatus, Liberius studiis incumbere posset
honestis.* D. Paulinus Epist. 38. *Quae veritas
in tantum valet, ut de Gentilibus quoque qui
vel extremas veritatis lineas celsioribus ingenis
attigerunt, inquirendaes, necum sequendaes sap-
ientiae vocari non posse scenserit, nisi pecunia-
rum onera quasi stercurum etiam in mare quid-
am proicerent.* Sarisburiensis (quem corrigo)
Lib. 5. cap. 17. *Ad salutem via tutissima est
divitis et oneribus (vulg. rebus) altis expul-
to: difficillimum enim est ut possessoris (vulg.
possessorum) sui non impediatur cursus.*

Ibid. *Irritam copiam, noxiam nimietatem*
Boëtius de Consolat. Lib. 2. *Satietaem si su-
perfluis urgere velis, aut iniucundum quod infu-
deris fiet, aut noxium.* ~

Ibid. *Nulla strepitu, modico cultu*] Seneca de
constant. Sap. cap. 15. *Domus sapientis angusta,
sine cultu, sine strepitu, etc.* Iuvenalis Sat. 7.
Et strepitu, et facie maioris vivere census.

Ibid. *Supervacanea*] Falsi quod scribi iubent
supervacua. Florid. 3. *Supervacaneo studio.* Ono-
mast. vet. *Supervacaneus, περισσός.*

Ibid. *Quae naturâ oppido pauca sint*] Manil.
Parvos usus natura reposit. Lucanus: *Discite
quam parvo liceat traducere vitam, Et quantum
natura petat.* Senec. ad Helviam: *Id egit rerum
natura, ut ad bene vivendum, non magno appa-
ratu opus esset.*

Ibid. *Is plurimum habebit, qui minimum de-
siderabit*] Censorinus Proem. *Quisque non quan-
to plura possidet, sed quanto pauciora optat,
tanto est locupletior.* P. Syrus: *Is minimo eget
mortalis, qui minimum cupit.* Valerius de Fa-
bricio: *Locupletem istum faciebat non multa pos-
sidere, sed modica desiderare.*

Pag. 437. *Divitiarum non melius in faenore et
fundis, quam in ipso hominis aestimantur animae*
Scitissimam γνῶμην hanc quasi certatim plures
expressere. D. Ambros. Epist. 82. *Non census*

divitem sed animus facit. Ausonius: *Ex animo
rem stare aequum puto, non animum ex re, Ille
opibus modus est, quem statuas animo.* Seneca
ad Helviam: *De contemptu pecuniae multa di-
cuntur, et longissimis Orationibus hoc praecipit-
ur, ut homines in animo, non in patrimonio
putent esse divites.* Xenophon in Conviv. Νο-
μίζω τοὺς ἀνθρώπους οὐκ ἐν τῷ ὄκῳ τὸν πλουτὸν
καὶ τὴν πείνῃν ἔχειν, ἀλλ' ἐν ταῖς ψυχαῖς.
Chremes Terentianus Heautont. *Quid reliquū est
quin habeat quae quidem in homine dicuntur bona?
Parentes, Patriam incolumentem, amicos,
genus, cognatos, divitias: Atqui haec perinde
sunt ut illius animus qui ea possidet.*

Ibid. *Nec montibus auri satiabitur*] Themist.
Euphrad. *Οὐκ ἴσθητι τοὺς αἰε τοῦ πλείονος ἀρε-
γομένους πέρας οὐδὲν, οὐδὲ ὄρος οὐδεῖς, οὐδ' ἂν
πέλγυρος εἴπης Ἀτλαντικῶν, οἷς γὰρ οὐ πέπηνεν
ἄρος ἐν τῇ ψυχῇ, οὐδ' ἐν τῇ γῇ.* Montes auri
proverbiale est. Plaut. Aulul. *Peci divitibus qui
montes aureos colunt.* Varro *περὶ γενεάων.* *Non
demunt animis curas ac religiones, Persarum
montes, non atria divit'* Crassi. sic πέντος χρυ-
σίου apud Phaeniceum Poëtam veterem Epistol.
l. 2. Ἄνθρ Νίνος τις ἐγένεθ' ὡς ἐγὼ κλέω Ἄσ-
σύριος, ὅστις εἶχε χρυσίου πόντον. Καὶ τ' ἄλ-
λὰ πολλὰ πλεῖρα Κασσίης ψάμμον.

Ibid. *Nec Laelium quantum Scipio*] Cicero:
*Quic me divitiarum movent, quibus omnes Africanos
et Laelios, multi venalicio mercatores superav-
runt.*

Pag. 438. *Nec refert quam magnum sit, quod
tibi minus est*] Seneca de remed. etc. *Faelix est
non qui aliis videtur esse, sed qui sibi.* Et Epist.
9. *Non est beatus esse qui se, non putat: quid
enim refert qualis status suus sit, si sibi videtur
malus?*

Ibid. *Pauper sis appetendi egestate*] In de Phi-
losophia: *Egestatem non absentia pecuniae, sed
praesentia immoderatarum cupidinum gignit.* Ibid.
Quanto plurium cupidior, tanto egestior. Hy-
perides apud Ruul. Lupum de figur. etc. *Qui
parcus est, utitur eo quod satis est: tu contra
propter avaritiam quo plus habes, magis eges:
ita non tam diligentiae (malim opulentiae) fruc-
tus quam inopiae miseria te consequitur.*

Ibid. *Dives non egendi satietate*] Apud Phi-
lostrat. Apollonius: *Τὸ δεῖσθαι μηδενός, ἐμοὶ
Λυδίζ, καὶ τὸ Πικτωλοῦ πᾶν.* Minuc. Octav. *Quis
potest pauper esse qui non eget?* Dion. Hal-
licarnass. Πλούσιος οὐκ ὁ πολλὰ κερτυμένος,
ἀλλὰ ὁ μικρῶν δεσπομενος. Isid. Pelusiota Lib. 5.
Epist. 450. *Αὐτῶν πλουτῶν ἔχειν, ἀλλὰ τὸ μὴ
δεῖσθαι πλουτῶν, πλουτῶς ἐστὶ μέγιστος.*

Ibid. *Equus si virtutibus suis polleat, etc.*] *E
Xenophonitis Oeconomico.* Paria apud Sto-
baeum legere est Serm. 1. *Nostrum in de Deo
Socrat. Iuvenal. Sat. 8.*

[LII 2]

Ibid.

[Ibid. *Aequabilis vector, et cursor pernix*] D. Chrysost. *Δρομικὸν εἶναι, καὶ εὐκαλεῖν, καὶ βραδίῳ εὐρίθμω.* Loco iam dicto Noster: *Ad cursum vegetus, ad vecturam validus.* Ibid. *Volo enim non modo perniciter, sed etiam permolliter pervelut.* Item 4. Florid. *Advectorem sibi met equum seligunt diutinae fortitudinis, vivacis pernicitatis: idem (malum eundem) et ferre validum, et ire rapidum.* Ennodius: *Sublimem validum, formosum, passibus aptum.* Idem: *Corripedem scandi qualem vix Cyllarus aequat, illi libus aetherae qui vincit cursibus auras: Immobiles cuius currat per devia assessor, In statione volans pedibus constanter adactis.*

[Ibid. *Animi ut corporis, sanitas expedita, imbecillitas laciniosa est*] Lactant. Divin. Instit. L. 7. cap. 1. *Eo fit ut pauperes et humiles Deo credant, (malum, accedant) facilius, qui sunt expediti, quam divites, qui sunt impeditissimi plurimis implicati: ino catenati et compediti, servantur ad nutum Dominae cupiditatis, quae illos inextricabilibus vinculis irretitit.* D. Hieron. ad Rutin. *Nisi me attenuati corporis vires quaedam compe praepedissent.* Fors et Glossarii mens ea, ubi *Παράγωμα, pedico.* Vide quae notamus infra, ad ea verbo impeditus.

[Pag. 439. *Volut ad natandum*] Eadem assimilatione Paulinus Epist. 38. *Aique utnam vel nudis nobis ex istius mundi salo liceat evadere, et in tempore isto quo in fragilitate corpora, et possessionum lubrico, tanquam in navigii fatiscientis infida compage fuitamus, exuere nos ad enatandum impeditissimis argentibus, quasi vestibus madidis: et fidem salutarem qua in virtute Christi Dei, vexillo crucis nitimur, quasi tabulam perfugii meminimus invadere.* Et in Polycrat. Sarisburiensis. Lib. 5. cap. 17. *Sic omnes post divitias currunt, ac si alibi laborum requies dolorumque solatium inveniri non posset: ac si naufragi de profundo queant enatare facilius, si praegravi sarcina fuerint onerati.*

[Ibid. *Cui quam minimis opus sit, eum esse Deo simillorem*] Scitum Cynicorum. Vide Laërtium in Menedemo. Silenus Marco Imperatori apud Iulianum in Caesarr. *Τί ποτε ἐλάμιζες εἶναι τὴν τῶν Θεῶν μέμνησιν; καὶ ὅς, δεῖσθαι μὲν ἐλαχίστων.* Xenophon memorab. L. 1. *Ἐγὼ μὲν νομίζω τὸ μὲν μηδενὸς δεῖσθαι βέλτου εἶναι, τὸ δ' ὡς ἐλαχίστων ἐγγυράτω τοῦ βέλτου.* Eadem in Cynic. Lucianus, et in Proem. Censorinus.

[Pag. 440. *Equitibus phaleras*] V. Marcilii Not. ad Persium.

[Pag. 441. *Togam palmatam*] Qualis haec, quam expressimus e nummo Augusti. [Sequitur in Ed. Pric. haud inelegans delineatio togae palmatae.] primo Triumphantium, post Consulatum et Consularium fuit. Sumebatur autem e Tem-

plo Iovis Capitolini. (Livius Lib. 15. Juvenal. Sat. 10. Ausonius Paneg. Lamprid. in Severo) quem morem abrogavit Gordianus senior Capitolino teste c. 4.

[Pag. 442. *loque a me longa peregrinatione, etc.*] Tota ex Apollonio [Philostr. L. vii. c. 7. pag. 332. Ed. Olear.]

[Ibid. *Quorundam filias dote auxi*] Phalaris Epist. 143. *Πέντα τάλαντων προίκω κατέλιπε αὐτῇ (θυγατρὶ) Φιλώδημος ἐκπλέον παρ' ἡμῖν, καὶ οὐχὶ ταῦτα μόνον, ἔστι γὰρ αὐτῇ κῆνα καὶ τὰ Φαλαρίδος χερμάτια.* V. Hesyeb. Illustr. in Empedocle. Saepae integre dotabant etiam. Noster 10. Miles. *Ut desolatam puellam, parentumque praesidio viduatam, domus suae tutela receptaret: ac mox arctissimo, sibi quae multum dilecto, contubernali, largitus de proprio dotem, liberalissime traderet.* Specimen munificentiae huius insigne Vespasianus praebuit. Suetonius: *Titellii hostis sui filiam splendidissime maritavit, dotavitque etiam et instruit.*

[Ibid. *Tanti revera estis, quantum habetis*] Horat. Sermon. 2. *Tanti, quantum habebas, sis.* Poeta vetus apud Senecam, Epist. 115. *Tanti quisque, quantum habuit, fuit.* Lucilius: *Quantum habebas, tanti ipse fies, tantique habebaris.*

[Ibid. *Arbor infaecunda, et infaelix*] V. Murer. Var. 8. 9. Brodaem Miscell. 1. 1. Iuret. ad Symmach. 10. 23. Mercet. ad Nonium, Meurs. ad Lycophron.

[Ibid. *Uno asello*] Miles. 9. de seipso tum sub asino delitescente: *Me pauperculus quidam hortulani comparat quinquaingenta nummis, magne ut aiebat, sed ut communi labore victum sibi quaereret.* Breviter porro, sed acerbè, Aemiliani sive *μικρολογίου*, sive egestatem perstringit, nam *Quod fieri per asellum potest, viliissime constat,* inquit Plinius Lib. 18. cap. 6. quod et fuscè persequitur Columella Lib. 7. cap. 1.

[Pag. 443. *Numidiae et Getuliae in ipso confinio*] Hoc idem dicere voluit 4. Floridorum, sed is locus in Libris omnibus ita corruptus fuit, ut dixisse eum quidvis aliud putes. *Ita mihi et patria (inquit) in concilio Africæ.* Lectio nihil, corrigend. ex hoc loco, *Confinio.*

[Pag. 444. *Quid ex istis addi vel minui ad virtutem vel malitiam potest?*] Extat in hanc mentem sane Oratio quaedam Themistii *περὶ τοῦ μὴ δεῖν τὰς τῶτοις, ἀλλὰ τοῖς ἀνδράσι προσέχειν.* alia tamen Curlius lib. 8. et Polyb. 4. Hippocrat. lib. de aer. et loc. Aristot. Polit. 7. 7. imo Plato tuus in Timaeo, Menedemo, de Legg. 5. de Republ. 8.

[Ibid. *Apud socordissimos Scythas Anacharsis sapiens natus est*] Themistius: *Ἀνάχαρσιν δὲ τὸν Σκύθων πάντων ἀνοήτων, ὅτι καὶ σοφὸς ἦν καὶ Σκύθης.* Iulianus Orat. ad Senar. et Pop. Athen. *Τυχρὸν οὐ παρέδοξεν ἐν πολλοῖς Φαύλοισ*

ἔνα γίνεσθαι σπουδαῖον. ἢ γὰρ, οὐχὶ παρὰ Μήδους ἠναίεταί τις Δαίμων, Ἄβαρις τε ἐν Τεπερβαίοις, καὶ Ἀνάχαρις ἐν Σαύδιαις; At cur sordides Seythas Appuleius vocat? Herodotus ex Diametro pugnat, in verba eius: 'Ο δὲ πάντας ὁ Εὐξείνους ἐπ' ἐν ἑστρατεύετο Δαρείος, χερῶν πασῶν παρέχεται (ἔξω τοῦ Σκυθικοῦ) ἔδωκε ἀματίεστατα' οὐτε γὰρ ἔθνος τῶν ἐντὸς τοῦ Πόντου εἰδὲν ἔχρον προβλήσθαι σφίσις παρὶ, οὔτε ἑνδρα λόγιον, παρὶς τοῦ Σκυθικοῦ ἔθνος καὶ Ἀναχάρσιος, censendum itaque est Appuleium hoc nomine omnes Ponti accolos intellegisse, Herodotum unam eorum gentem ita proprie vocatam, quam Scymnus Chius *Nomadicam* appellasse videtur: Καὶ τὸν σοφὸν δ' Ἀναχάρσιον ἐκ τῶν Νομαδικῶν φησὶ γενέσθαι τῶν σοφῶν εὐσεβεστῶτων.

Ibid. *Athenienses catos*] Miles. 1. *Athenienses catos illos, et omnis scientia magistros.* Attici acuminis apud veteres fano non infrequens. Tertullian, de Anima cap. 20. *Thibis hebetes et brutos nati relatum est: Athenis sapiendi di cendique acutissimos.* D. Hieron. in cap. 3. *Galat. Athenis expeditiora nati ingenta Philosophi gloriuntur.* Martialis: *Tibi cor limante Minerva Arius, et tenues sineerunt pectus Athenas.* Putabat enim acumen gigli ab aëris tenuitate. Cicero de Fato: *Athenis tenue caelum, ex quo acutiores etiam putantur Attici.* Vitae Pythae gorce Author apud Photium Cod. 249. *Διδὸν καὶ οὐδ' ἐπεισακτὸς ἐστὶν (ὡς εἰπεῖν) ἢ παιδεία ἐν ταῖς Ἀθήναις, ἀλλ' ἐκ τῆς φύσεως ὑπάρχουσα' τοῦ τοιούτου ἀέρος ἰσχυροτάτου ὄντος καὶ καθαροτάτου, ὡς μὴ μόνον τὴν γῆν λεπτύνειν etc. ἀλλὰ καὶ τὰς ψυχὰς τῶν ἀνθρώπων συμβαίνει γὰρ τὸν λεπτὸν ἀέρα τὴν μὲν γῆν βλάπτειν, τὰς δὲ ψυχὰς ἀφελεῖν.* Adi Cassiodor. Var. 12. 15.

Ibid. *Splendidissima Colonia*] Omnia quae in Colonia cadere ornamenta possunt, videtur unico hoc verbo congressisse. Tacit. German. *In splendidissima Rhetiae Provinciae Colonia.* Cicero Philipp. 5. *Mutinam firmissimam et splendidissimam Pop. Rom. Coloniam.* Lapidis:

..... DECVRION SPLENDIDISSIMAE COLONIAE.
..... ORDO ET POP. SPLENDIDISSIMAE COLON.
AVG. HIMEREORVM.

Ibid. *Patrem habui loco principe* etc.] Quam claritudinem stemmatis sui vel e Milesis patere voluit. Lib. 3. *Neque tuae dignitatis, vel etiam prospae iurum sumus ignari, Luci Domine: nam et Provinciam totam inclyntax vestrae familiae nobilitas complectitur.* Et II. *Nec tibi Natales, ac ne dignitas quidem etc. usquam profuit.* De Pare vero quem hoc loci memorat, quique vulgo *Thesus* perhibetur, vide alia omnia apud Salmas. in Prolegom. ad Solin.

Ibid. *Duumvirale*] Honoris apex in Muni-

cipiis, Coloniisque. Ulpian. l. r. *D. de alb. scrib.* V. Scalig. Auson. Lect. L. 2. Panciroli. de Magistrat. Municipal. Alciat. Dispunct. Lib. 3. cap. 5. et ad l. 239. *de verb. signif.*

Ibid. *Cunctis honoribus profunctum*] Miles. 10. *Gradatum permenis honoribus.* Scatet eiuscmodi Elogii Inscriptionum corpus.

Pag. 446. *Exinde ut participare Curiam caepi*] Ausonius: *Curia me duplex, et uterque Senatus habebat, Muneris exortem, nomine, participem.* Participem Curiam, est in Decurionum ordinem adscisci, secus enim impos fuisset Duumviratus. Paulus l. 7. *D. de Decurion.* At vero *tradi Curiae*, aut *Curialium obsequio*, tantum ab honore aberat, ut inter poenas esset. V. Forner. Quotid. Lib. 1. cap. 28.

Ibid. *Vana haec conyitia auferas?*] Gellius Lib. 18. cap. 4. *Vanos doctissimi veterum non (ut vulgus) desipientes, aut hebetes, aut ineptos: sed mendaces et infidos, et levia inanitateque pro gravibus et veris astutissime componentes, vocabant,* quae optime vocis pondus in Appuleio monstrant. Festus Avienus in Fab. *Vana laboratis aufer mendacia dictis, aufer Plautinum est, Trucul, aufer nugas. Anulul, aufer cavillum.* Pers. *Iurgium hinc auferas.*

Pag. 446. *Flammam stipula exortam*] Virgil. *Ut quoniam in stipulis magnus sine viribus ignis.* Sedulius Opere Paschali: *Vclut ignis oberrans Arentes stipulas, vires cui summa cremandi Materis infirma rapit, victoque furore, Labitur invalidae deformis gloria flammae.*

Ibid. *Leges cerimoniarum*] Miles. II. *Cerimoniarum ritus.* Florid. 2. *Cerimoniarum potentias.* Arnob. 6. *Cerimoniarum debita.* Gloss. MS. Cl. Bourdelotii: *Cerimoniae, observationes religionum.*

Ibid. *Magia id est quod Plato interpretatur Θεῶν βρακείαν*] In Alcibiade puto. Porphy. *περὶ ἀποχ. L. 4.* *Παρά γε μὲν τοῖς Πέρσαις οἱ περὶ τὸ θεῖον σοφοί, καὶ τούτου βρακόντες, Μάγοι μὲν προαγορεύουνται, etc.* Hesych. *Μαγεῦν, γουτεῦν, βρακεῦν θεός.* Quod vero Lucrētius et Clitarcho tradit, Chaldaeos *περὶ Ἀστρονομίαν καὶ πρῆξιν ἀσχηλίστασι, Μάγος περὶ βρακείας Θεῶν διατρίβειν*, videtur tantulum a vero abhorrere: nam ceteri Magi vaticinabantur et astrorum peritissimi erant. Cicero de Divinat. *In Persis augurantur, et divinant Magi.* Lucian. Macrobo. *Οἱ καλοῦμενοι Μάγοι, γένος τοῦτο μαντικῶν etc.* Iuvenius Hist. Apostol. Lib. 1. *Genis est Eoi Phaebo orto proxima; regnū Astrorum sellers ortusque obitusque notare, Quorum priores nomen tenuere Magorum.* Amnian. Marcell. L. 23. *Hystaspes Darii Pater, quum superioris Indiae secreta fidentius (suspectam hanc vocem habeo) penetraret, ad nemorosam quandam venerat solitudinem, cuius tranquillis si-*

*Ientis praecelsa Brachmannorum ingenia potius-
zur: eorumque monitu rationes mundani motus,
et siderum, purisque sacrorum ritus quantum
colligere potuit eruditus, ex his quae didicit,
aliqua sensibus Magorum infudit, quae illi cum
disciplinis praesentibus futura, per suam quis-
que progeniem posteris actatibus tradunt.*

Pag. 447. Puerum regium adolescentem *Per-
sae imbuant*] Clemens Στραμ. 5. ab Aegyptiis
hunc morem eos traxisse ait.

Ibid. Θεραπεύεσθαι δὲ τῆν ψυχῆν ἐπωδαῖς τι-
σι] Eadem Pythagorae disciplina. Malthus in
de vita eius: Τὰς ψυχὰς νοσοῦντας παρεμβέ-
τω, τοὺς μὲν ἐπωδαῖς καὶ μαγειαῖς, τοὺς δὲ
Μουσικῆ.

Pag. 448. *Vi cantaninum*] Miles. 1. *Violen-
tia cantonium*. Ibid. *Cantonium virtutibus*. Orig.
1. contr. Celsum. ἐπωδῶν δυνάμεις.

Ibid. *Venerarium*] De venerariis mentio
1. 29. D. de penis. Gloss. *Venerarius Φαρμακο-
ποιδς*. Gloss. MS. Bourdelotii: *Veniarum, her-
bae*, lege *Venerarium, herbarium*.

Pag. 449. *Socratis Daemonium*] Rectius heic
quam in Apodeixi peculiari, ubi *Deus* vocatur.
Ipse Socrates apud Platonem, Plutarchus, Ci-
cero, Maximus Tyrius (qui duas edidit de eo
dissertationes) ubique *Δαιμόνιον* vocant eum,
non *Deum*.

Pag. 450. *Habet aliquid Appuleius domi quod
secreto colit*] Idem hoc ab Echnicis obiectum
Christianis. Minuc. Octav. *Cur etenim occultare
et abscondere quiddam illud colunt magnopere
(lego tantopere) nituntur, quum honesta sem-
per publico gaudeant, scelera secreta sint?* So-
phocl. Electr. πᾶς τὸ δ' εἰ καλὸν τ' οὐργον
σκότου δει.

Pag. 451. *Cuius obtentu et voluntate a patre
eius accusor*] *Dederat Libellum eni nomine ne-
potis sui, adscripseratque se ei adistere etc.
scilicet ut obtentu eius aetatae ipse insimula-
tionis falsae non plecteretur*. Verba sunt Autho-
ris in limine Apologiae.

Pag. 452. *Phrygionibus*] Salmas. ad Vopis-
cum. Scriverius ad Senecam.

Ibid. *Maleficio*] Magiae, sic in XII. QVI MA-
LVM CARMEN INCANTASSIT. V. Heins. ad Sili
Italici Lib. 3.

Ibid. *Cupediariis*] Quos Onomast. vetus reddi
Σωμοποιδς, quasi dicas, gnaros turis con-
diendi: ego nec de illis, nec κατέλου lautiorum
edulium venditoribus Appuleium loqui puto,
prorsus nec alio genere hominum quam Piscato-
ribus. Miles. 1. *Forum Cupedinis peto, inque
eo piscatum opiparum expositum video. Forum
Cupedinis, est Forum piscatorum, ἰχθυοπάλιον,
ut in vet. Glossis. Temere adversetur nemo,
stat a nobis Scaliger, μάρτυρ σεμνὸς μάλα καὶ
ἀξιώπιστος.*

Pag. 453. *Quo proximo signo*] Infra, *Patiens
et oppido proxima humanitate*. h. e. (ut supra
notavimus) manifesta. Minuc. Octav. *Apertius,
proximius*.

Ibid. *Altilia*] Miles. 10. *Cornes lasere infec-
tas, altilia pipere inspersa*. *Altilia* dixerit om-
nia in saginam tradita, proprie tamen volatilia.
Gloss. *Altilium, Σισυρῶν. Altilis, Σισυρῶν*.
legendum fors. - *Altores, Avarii* nempe, quos
olim in Oecoonia lautiorum locum habuisse le-
ginus, Lapis

..... PRISCVS.

L. VARI. AMBIBOLI.

AVIARIVS. ALTILIARIVS.

Alius:

ANTIGONVS. DRVSI. CAES.

AVIVM. FARTOR. etc.

Ibid. *Quid enim competit ad amoris ardorem
etc. piscis, aut omnino res pelago quaesita?*
Miltum. Hesych. Illustr. *Αἰωπος, οὐκ ὁ μ-
θοποιδς, ἔγραψε περὶ Ἑλένης, ἕνα Φησι πάντα
ἰχθῶν καλεῖσθαι κητάδῃ, ἐν τούτῳ δὲ τὸν Ἀστε-
ρίτην λίθον εὐρίσκεσθαι, ὃς ὑπὸ τῷ ἡλίῳ ἀνάπτει-
ται, ποιεῖ δὲ πρὸς Φίλτρα*. Eadem Suidas, et
Ephestion apud Photium. Nec dissimile de Eche-
neide tradit Aristoteles de Animal. 2. 14. de Mu-
stela marina Aclianus Var. Hist. 15. 13.

Pag. 454. *Vittas molles, et verbenas pingues,
et Thura mascula*] Eclog. 4. Ex eo Nemesia-
nus: *Quid prodest quod me pagani mater Anyta-
tae, Ter vitis, ter fronde sacra, ter thure va-
poro Lustravit?*

Ibid. *Thura mascula*] Turneb. Advers. 10. 2.
Tiraquell. ubi supra, num. 66. et 67.

Ibid. *Limam durabilem, ceram liquabilem*
Ioan. Sarisburiens. Polycrat. 1. 12. *Ad effectus
hominum immutandos in molliori materia, cera
forte vel limo, eorum quos pervertere nituntur,
effigies exprimunt*. Plura de his malis pupis Heins.
ad Theocrit.

Pag. 455. *Fluctum scrutaris*] Voce aptissima
usus est, *Scrutari*. Manilius 4. *Scrutatoris no-
vum pelagus*. Claudian. 4. Consol. Honor. *Ca-
lidi scrutatus stagna profundi*. Priscian. in Pe-
rieg. *Scrutatur ripis alii torrentibus imbris,
Berylli gemmas*. Ausonius Mosell. *Scrutatur
toto populatrix turba profundo*. Ibid. *Ille hamis
et rete potens, scrutator operi Nereos*. Stat.
Theb. *Scrutator aquarum*. Et Sylv. 3. *Flucti-
vogas nautas, scrutatorisque profundi*. Nonnus
in Ioann. cap. 1. Ἐρευνητῆρα βυλάσσης. Valeant
deliria hominum in Appuleio nova omnia aut ab-
soluta somniantium. Scriptor cum primis purus,
elegans, Latinus est: Leporis et amoenitatis Pa-
ter, norma proprietatis.

Ibid. *Antipathes illud quaeritur*] Recte cri-
ditiss. Salmasius Not. ad Solin. p. 661. ubi v.
plura, duplex heic mendum advertit. In voce
quae-

quaeritur, et in ordine versiculi ipsius. Στίχος hic praeponeudus priori, legendumque quaerito. nam quis adeo imperitus est qui non agnoscat προφώνησι?

Pag. 457. Pythagoram Zoroastris sectatorem] Imo Audiotorem. Florid. 4. Sunt qui Pythagoram aiunt eo temporis inter captivos Cambysae Regis Aegyptum quum adveheretur, doctores habuisse Persarum Magos, ut praecipue Zoroastrem, omnis divini arcani Antistitem. Sed turbat temporis ratio, enim Pythagoras recentior multo. Zoroastres tamen Pythagorae praceptoris meminit Plutarchus in περί της εν Τιμαίω ψυχρογυίας. qui an idem cum Malchi Zabratu, et Nazarato Clementis Alexandrini, vide apud incomparabilem Seldenum nostrum in de Diis Syris, Syntag. 2. cap. 1.

Ibid. A quibusdam piscatoribus everriculum trahi, fortunam tactus eius emisse] Valerius Lib. 4. cap. 1. A piscatoribus in Milesia regione verriculum trahentibus, quidam tactum emerat. Gloss. et Onomast. Ferriculum, Σαχίνη.

Ibid. Ausisse illico pisces qui capti tenebantur, solvi retibus et reddi profundo] Fusius rem narrat Plutarchus Sympos. 8. 8. et Tract. Πώς αν τις υπέρ έχθρών etc. Similem (ut Arnob. vocat) humanitatem, Plutarch. χριστότητα εδερρησίας, in Xenocrate Aelianus memorat, Var. 13. 31.

Ibid. De manibus amissurum] Miles. 6. De manibus emittas offulam. Et 8. Praedam mediis manibus amittimus. Caesar Bello civil. 1. Hostem ex manibus amitti. Idem 6. Gall. Praedam ex manibus dimitterent. Et alibi: Fortunam tantam ex manibus dimittant.

Ibid. Ulysses Scrobem] Miles. 1. Devotionibus sepulchralibus in scrobem procuratis. Lycophron. ψυχεται θερμην αιμα προσράνας βόθρω. Ovid. Metam. 7. Horat. Sat. 8. Silius Ital. Lib. 13. Theodoret. θεραπεύτ. Serm. 8. Iustin. Martyr. Apolog. 2. Philostrate. de vit. Apollonii. 4. 5. Euseb. in Hieroclem. Nicephor. ad Synces. περί ευσυπ. Omnium accuratissime Heliodor. Lib. 6.

Pag. 459. Illex animi Venus, et Luna noctivum conscia, et Manium potens Trivia] Diversis nominibus haece intellige ideam Numen: Lunam nempe, Deorum Deorumque illam uniformem faciem, cuius Numen unicum multiflori specie, vario ritu, nomine multituigo totus venerabatur orbis. Verba sunt Auctoris Milesia 11. Lunam autem praefuisse τοῦ ερωτικῆς, Magorumque Venerem fuisse, doctissime Seldenus monstrat iam laudati operis Syntag. 1. cap. 2. Videtes et προλεγόμενα eius de ista πολυωνυμία, quam a Magis eo ostendit usurpatam, ut virtutis carminibus plus esset, et facilius venia.

Ibid. Neptunus cum Salacia, et Portunus cum omni clero Nereidum] Philostrate. Heroic. Πο-

σειδων τε αὐτῶς; καὶ Ἀμφιτρίτη, Νηρηίδες τε ἑξυμπασαι. Salacia uxor Neptuni. D. Augustin. 7. de Civit. etc. Iam utique habeat Salaciam uxorem Neptunus. Nec aliud quam mare, Miles. 4. Gravis piscoso sinu salacia. Gloss. Salacia, Ἀμφιτρίτη. Varro D. L. L. 4. hoc nomen notat aestus recessum.

Pag. 460. Qui votem perfossor] Festus, vecticularia vita dicitur eorum, qui vectibus parietes alienos perfodiunt, furandi gratia. Optatus (quem corrige) contra Donat. Lib. 2. Divinum opus malitiae vectibus destruentur, vulg. militiis. Gloss. Vectis, Μεγὰλλος σιδηροῦς. Idem et Laberna, Gloss. Isid. Laberna, ferramentum latronum, grassatorum, vel furum.

Ibid. Sicarius] Glossae Nomicae, Σικάριος, ἀνδροφόνος· παρὰ τὴν σίκαν, ἢ ἐστὶ σιδηρὰ μάχαιρα. Et quidem satis constat de Sica, et vero de Cicra, quam aliae Glossae ἄσπιδα λυστρικὴν vocant, adeo in promptu res non est ut ne quaerendum sit. [sed vid. Add.]

Ibid. Gulones, qui impenso pisces pretio a piscatoribus mercantur] Gulones vocat quos Apollonius apud Philostrate. τῆ γαστρὶ πάντα χαριζόμενος. impenso pisces pretio mercari, est quod ibidem τοῦς ἰχθύας ἀνεπίστου πλείονος ἢ τοῦς κοππατίνας οἱ λιμπροί. passim (ut in limine dixi) exprimit Apollonium Noster.

Pag. 461. Eius mihi aut formam commemorarent] Commemorare est dicere. Sereus Saumonicus: Est et vis morbi quod tulum commemoratur. Supra Noster: De quadam saga ad hunc modum memoravit. Gloss. Commemora, Φράσσον.

Ibid. Vel si id nequierint] Miles. 9. Vel si id nequierint, certe larva, vel aliquo divo Namine immissio.

Ibid. Interfeminium] Onomast. vet. Interfeminium, τὸ γυναικεῖον. An et ita in Glossario legend. ? ubi vulg. Μεσσημίον, Interfemus.

Ibid. Interfeminium tegat, et femoris obiecta, et palvae velamento] Prorsus ut in isto signo Arundelliano. [Sequitur in Ed. Pric. effigies Veneris. V. Ovid. Art. Am. 2. 614. et ibi Burm. Bayer. in Mon. Petropol. de Veneri Coa.] cuius scematis etiam expressionem videre esset in Milesiis, si liceret per caliginem spissam illam corruptor Codicum. legitur, Glabellum feminal rosea palmla obumbrans de industria, quam tegeus verecundia. Edit. Rom. et Alt. Glabellum feminal vel. rosea palmla obumbrans etc. Codex MS. meus, G. f. velz ros. pal. etc. quae certe scriptio proxime a vero abest: lege ex compendii vestigiis, velamento roseae palmlae, Miles. 11. velamentum naturale vocat.

Ibid. Quibus tandem verbis accusasset crimen illud etc.] Non aliud est hoc crimen quam balbuties illa. quod eo monco, ut ne prima facie

impingant alii itidem ut ego feci, dum hoc crimen nimis longinque investigarem. Cur autem Naturae vitium appellat crimen? puto, quod cum prae infantia adeo inepte blatteraret, eloquentiam non timent profiteri, et Patronum agere.

[Ibid. *Veretillum*] Glossae et Onomast. vet. *Veretrum*, Ἀδδῶν. Glossae Arabico-lat. *Veretrum*, portum ovium. Legerim tantisper portum marinum. V. in voce Ἀλεσούριος Etymologum. Isid. Orig. Lib. 11. cap. 1.

[Ibid. *Virginal*] Idem in Gloss. *Virginal*, membra virginis in quo habitat. fors: *V.*, membrana, virginitas in qua habitat. Omnino altera lectio nil expedit.

[Ibid. *Eliciendo mortuos*] Expressit vobis apertissimam vim eam quam passim Magicis carminibus tributam videas. Neque alio putem ferenda quae in Glossis lego, *Elicuit*, Ἐξβιάσατο. *Eliciens*, Ἐκβιάζμενος. *Elicia* haec ψυχρωγῶν vocat Max. Tyrius Dissert. 13. Justin. Mart. Apolog. 2. ψυχῶν κλύσεις. Miles. 1. Noster, *Manium sublimationes*.

[Ibid. *Marina calvaria*] Scilicet propter *δυσουμῶν* terranae, et in maleficio frequens. Miles. 3. Noster (officiam feralem deformans,) *Haec nares et digiti, illic carnosae clavi pendentium alibi trucidatorum servatus cruor, et exortia dentibus ferarum trunca calvaria*. Petronius de saga vetula: *Pannum de carnario detulit furca, in quo faba erat ad usum reposita, et sincipitis vetustissima pars mille plagis dolata*. Ioannes Sarisburiensis, ubi de maleficiis Iuliani Lib. 1. cap. 21. *In Carris aperto templo, quod usque ad reditum suum clausum esse praeceperat, inventa est mulier capillis appensa, manus extensas habens, aperto utero: in cuius iecore eventum belli Persici fuerat speculatus. In Antiochia quoque areas in Palatio plurimas, humanis capitibus plenas invenerunt. Humana capita ista non alia quam calvaria puto.*

[Ibid. *Nugas marinas, et quisquilias littora-
reis*] Puto, *Conchiliorum redusias*, ut apud Solum. *Muricum, ostreorumque fragmenta*, ut apud Melam; *Φυκία καὶ βῆλα, ἐκβαλλόμενα εἰς τοὺς αἰγιαλοὺς, καὶ εἰς τὰς ψάμμους, ἕτερ-
πνα πάνυ, καὶ οὐδὲ ὀνομάζμενα*. Ita eas in Epistolis designat Iulianus.

[Pag. 462. *Congestim et acervatim*] Miles. 4. *Pulverentis acervatim, panibus aggeratim, poculis agminatim ingestis*. Glossae: *Σεργῶν, Acer-
vatim, concervatim, lege coacervatim*.

[Ibid. *Conchulam striatam*] Plinius: *Striata concharum modo*. Sidonius Lib. 4. Epist. 8. *Quod posset aptari cochaeae capaci, quae per ansarum (lego ansatum) latus utrumque, in exterrimum gyri a rota fundi, sensis cavatur striaturis*. Glossae *Striata*, Συστρατά. V. Vitruvium Lib. 4. cap. 4. Palmariam corruptae vo-

cis huius restitutionem debemus Colvio ad 2^{am} Florid. *Edebatur decoris histricis, et decoris instrumentis: correxat acutus iuvenis, decoris striis*.

[Ibid. *Leliginum ligulas*] V. Sidonii Expositores Lib. 1. Epist. 2.

[Ibid. *Assulas*] *Pomites* appellant Festus et Isidorus Lib. 7. c. 6. suntque proprie de ligno. Noster ad lapides transculit, ut et Vitruvius. Vet. Onomast. *Assula*, Σενιδάμβος.

[Ibid. *Maris eiectamenta*] Tacit. German. *Iacebat inter caetera maris eiectamenta*. Curtius Lib. 9. *Maris purgantia*.

[Ibid. *Ubique littorum*] Sic loqui amat Noster. Infra: *Ubique locorum*. In Milesiis, *ubique itineris, ubique gentium*, et similia, quae cum probam Antiquitatem praeferrant, hinc inde exulant tamen.

[Ibid. *Ventis expellantur, salo exspuntur*] Nazianz. ubi supra: *Ἐξώθειτο καὶ ἀπέρπειτο. Spuere signatus dixit. Solinus: Maris incito exspuntur*. Carminis de Sodoma Author in Tertulliani Libris: *Maris exspuit aequor*. Caullus: *Quod mare conceptum spumantibus exspuit undis*.

[Ibid. *Sparia*] Graeci subsiviae vox est. Plutarch. Quaest. Rom. *Τὸς Σαβίβους Φυσὶ τὸ τῆς γυναικὸς αἰδοῖον ὀνομάζειν σπέριον*. De Etymo recte Casaub. *Σπέρια μύρια*.

[Ibid. *Alga ad quercerum*] *Quercerum* Gentili algor est, vel stridor frigidus, qui ut plurimum febricitantibus oboritur, quem dentes colidunt: ita etiam accepisse videtur Minuc. in Octav. et nescio qui alii apud Festum. At si *quercerum* ex se frigidum, ad quid *alga*? ut intendatur frigus? *nugae, algam* facete Appuleius ut remedium caloris posuit: *quercerum* itaque censeamus oportet febrem calidam et siccam. Vise vocem eam ap. Guicciard. Ling. Harmon. Etymolog.

[Pag. 463. *Occidus senectute*] Pollux Onomast. Lib. 2. cap. 2. *Λέγεται δ' ἐν καθ' Ἑπερίδων, ἐπὶ δυσματὶς βίου*. Hesychius: *Δυσματὶς βίου, τὸ τέλος τῆς ζωῆς*. Prudent. Cathemer. *Occidus vitalis*.

[Pag. 464. *Et superstes*] Amos sex, si Suidae fides. alii, sique plures, utriusque emortua-lem diem uno eodemque anno statuant. V. Cl. Seldeni not. ad Marmorata Arundeliana.

[Ibid. *Vixit enim ad extremam senectutem*] Annum prope centesimum. Lucian. Macrob. Valerius, alii.

[Ibid. *Quum accusaretur a filio*] Sophocles historiam narrat Cicero, Valerius, Plutarchus. Quod ait filio Noster (qui Luciano et Aristophani *Iophon*) advertendum Ciceroni et Plutarcho plures memoratos.

[Ibid. *Quasi iam per aetatem desperet*] Ita Graecus eius *βιογραφεύς*, ὧς ἐπὶ γῆρας περιέφυεν.

Φρων. Cicero quod in Oeconomia aequo negligentiore: et fors hoc vero propius; nam non alio nomine accusatus publice Democritus, non alio modo purgat se quam quo Sophocles noster. Athenaeus 4. Δημόκριτον Ἀβδηρίται δημοσίῳ κρίνεντες, ὡς κατεφθαρμένα τὰ πατρίῳ, ἐπεὶ ἀναγνούς αὐτοῖς τὸν μέγαν διάλογον, καὶ τὰ περὶ τῶν ἐν Ἄδου, εἰπὼν εἰς ταῦτα ἀνηλωκάναι ἀφείβη. Fere eadem Laërtius.

Ibid. *Coloneum peregrinatum Tragaediarum*] Quia sola fabula omnium eiusdem studii Poëtarum praecipere gloriam potuit. Verba sunt Valerii Lib. 7. cap. 7. Somniabam aliquando τὸ Poëtarum a Glossatore fuisse.

Pag. 465. *Omnes Indices tanto Poëtae adsurrexisse*] In plausum nempe. Phaedrus: *In plausum consurrectum est.* Sueton. in August. *Assurrectum ei ab universis, et a stantibus plausum.* Arnob. Lib. 4. *Conclamant, et adsurgunt Theatra.* Author Dial. de clar. Orator. *Testis ipse Populus, qui auditis eius (Virgilii) versibus, surrexit universus. Graeci ἀναστῆξαν, vocant, et ὑπανίστασθαι.*

Ibid. *Nec ita multum omnes abfuisse, quin etc.*] Imo nihil abfuisse ait Lucianus Μακροβ. Patrem enim absolutum narrat, et condemnatum filium.

Ibid. *Lege pauca etc. Tu interea etc.*] Ista ad Scribam refer, haec ad Apparitorem, ἐφ' ὧν δαρω.

Ibid. *Interea dum legit*] Supra proxime, *Interea dum hic quaerit.* ne quid forte putes παρέλειψεν.

Ibid. *Aquam sustine*] Sic in Attico foro Demost. κατὰ Κόνων' λέγει αὐτοῖς ταύτας τὰς μαρτυρίας, σὺ δ' ἐπίλαβε τὸ ὕδωρ. Et κατὰ Στεφαν. Λάβε δ' αὐτὴν τὴν μαρτυρίαν, καὶ ἀναγνώμι μοι, σὺ δ' ἐπίλαβε τὸ ὕδωρ.

Ibid. *Faeminae subent, mares suriant*] Paulo argutius haec quam pro more dicta: non enim usus loquendi hoc discrimen admitteret. *Subare* de maribus effleri solum Colvius notavit: ego *surire* dictum et de faeminis docebo. Festus Pompeius: *Sues immundissimi sunt ex omni procre mansueti, et ardentissimae libidinis: ita ut opprobrium mulieribus inde tractum sit, quum subare et surire dicuntur.* Ubi male expungit vir doctus τὸ *surire*: nam et *κατῆξεν*, ut exponitur *surire* in Glossario, Aristoteles de sequiore sexu protulit, Lib. 6. de animal. Eustath. ad Iliad. λ. Κατῆξεν ἐκ τοῦ κάπρον λέγεται, τὸ ἄσελγῆναι' ὅθεν καλιγυὴ κατῆξαι, ἢ ἄσελγῆς. Sealiger Not. ad Varr. tamen ex hoc loco Authoris nostri *κατῆξεν* tantum ad mares refert. De *subare* et *surire* non recoquo quae iam alii. V. Paul. Leopard. Emend. Lib. 2. cap. 10. Rittershus. ad Oppian. *Κυνηγετ.* 3. Salm. ad Solin. p. 661, a.

Pag. 466. *Moneta*] Gloss. Τύπος, τὸ χαρμυγεῖον, moneta.

Pag. 467. *Secundum Cynicum temeritate rudis, et indocto*] Infra: *Mollitia rudi et indocto.* *Rudis et indoctus* est, qui (ut Cynici) neque Gratiis, neque Musis litavit. Athen. Deipnos. Οὐχ ὄσπερ τὸ Κύνικε, δ μηδέποτε ταῖς χάρμῃσιν, ἀλλὰ οὐδὰ ταῖς Μούσαις ὕρασε. Hinc apud Plautum Baechlid. *Indocti moros:* ex quo corrigendus apud Nonnium Caecilius: *Quid narras barbare cum indoctis moribus?* nam vulgo male editur, *indomitis.*

Ibid. *De Diis immortalibus Patri et Matri credere*] Deridet Philosophico more imperitam multitudinem, quae aut investigandae veritatis caedio succumbit cullibet opinioni, καὶ ἐπὶ τὰ ἔτοίμα τρέπεται μάλλον, (ut in Argumento pari Thucydidis:) aut, ut potior pars, percussa timore nescio atque inani, Parentum religiones suscipit, ac caecus ritus. Minuc. Octav. *Has fabulas et errores, et ab imperitis parentibus discimus: et (quod est gravius) ipsis studiis etc. elaboramus.* Prudent. Lib. 1. contra Symmach. *Sic observatio crevit, Ex atavis quondam male caepta, deinde secutus Tradita temporibus, serisque nepotibus aucta, Traxerunt longam corda inconsulta catenam.* confer quae in Sat. 14. Iuvenalis.

Ibid. *Clupeae*] Quae et *Aspis.* Strabo Lib. 6. Solin. cap. 17. Meminerunt Stephanus etiam, Plinius, et Lucanus.

Pag. 469. *Cerebrum Iovis*] παροιμιαιῶς. V. Adag. Διὸς ἐγκέφαλος.

Ibid. *Nestoris ad patriam hic capitur*] Aliter Archestratus: Καὶ σκάρον ἐν παράλῳ Καρχηδόνι τὸν μέγαν. et Petronius: *Siculo scarus aequore nersus.* an et hinc Gellius corrigendus Lib. 7. cap. 16. ubi vulgo *Scari Cilices?*

Ibid. *Dulces quoque Echini*] Etiam γλυκετῆς eos Athenaeus Deipnos. 3. vocat, at ὑπολαμβνόμενοις μετ' ὀξύμηλιτος, καὶ σελίγιου, καὶ ἡδύσμου. Massilienses vero ob nativum saporem, quibus vulgo *Doussins.* Bellon. de piscibus Lib. 2.

Pag. 470. *Et ubi gentium quisque eorum inveniat, qualiter assus aut iussulentus optime sapiat*] D. Hieronymus (μυμητικῶς) Epist. ad Nepotianum: *Novi nomina et genera piscium, in quo littore concha lecta sit, callos: saporis avium discerno, et provincēas.* Iuvenalis Sat. 14. *Nulli maior fuit usus edendi Tempestate mea: Circacis nata forent, an Lucrinum ad Saxum, Rutupinove edita fundo Ostrea, callebat primo deprendere morsu: Et simul aspecti dicebat litus Echini.* quin et aptius in hanc mentem Boëtius quam ut omiti debeat, de consol. lib. 4. *Ipsos quinetiam stercibus abditos, Norunt recessus aequoris: Quae gemmis niveis unda feracior,* [M m m] Vel

Vel quae rubentis purpurae: Nec non quae tenero pisce, vel asperis Praeseur celinus littora, cuius loci me admonuit doctiss. Bourdelotius.

Ibid. [Insulentus] Miles. 10. Pisces exotico iure perfusus.

Ibid. Ad suppetias] Vocem militiae propriam, ad medicinam transtulit.

Ibid. Veteres quidem carmina remedia vulnerum norant] Pindar. Pyth. Od. 3. et ibi Scholiast. Virgil. Neque cum invire in vulnere cantus. Marcian. Capel. Febrem curabant vulneraque veteres cantione. Medendi modus tractus a Pythagora. Porphy. in vita eius. Iamblich. cap. 29. et 34.

Pag. 471. Ego nihil clanculo, sed omnia in propatulo ago] Plautus Trinummus: Nil ego in occulto agere soleo. Suetonius de Augusto: Piliam et nepes ita instituit, ut veterat loqui aut agere quidquam, nisi propatulo. Velleius Patriculus de Druso Lib. 2. Quum aedificaret domum in Palatio, in eo loco tibi est, quae quondam Ciceronis, mox Consorini fuit, nunc Statilii Sisennae est: promitteretque et Architectus ita se am aedificaturum, ut libera a conspectu, immunitis ab omnibus hominibus (legebam omnium luminibus) esset, nec quisquam in eam despicere posset: Tu vero inquit, si quid in te artis est, ita compone domum meam, ut quidquid agam ab omnibus perspicere possit.

Ibid. Extrarius arbiter] Tertullian. Apolog. Eo magis, quia nec verebatur extraneos arbitros.

Ibid. In primori fronte animum gestare] Symmachus: Te in primori affectionum mearum fronte constituo. Lucretius L. 4. Iam prima in fronte parata.

Ibid. Duodecim numero ossa] τὸ numero παρέλακε, et id adeo frequenter in Auctore nostro, ut si exempla congerere liberet, occupandae paginae forent. Symmachus (quem putem emendandum, etsi non in voce ea;) Piget dicere in quinque numero solidos potissimum subscriptoris fuisse legatum. legerim potissimum, i. e. honestissimi, nam signabant plures.

Pag. 472. Rusparer] Gloss. Isidori: Rusparitur, perarunt anxie. Glossae Philoxeni: Rusparat, Χειροτριβεῖ. [v. ad Gell. xvii, 19.]

Ibid. Hepatia suffoderem] Onomast. vet. Teuscula, Ἡπατία. Lucillius (Colvio notatus) Gigerica sunt, sive adeo hepatica.

Ibid. An hariolis licet iocinera rimari?] Proprie iocinera. οὐ γὰρ πᾶσι τοῖς σπλάγχνοις οἱ μάντιες ἐρχῶντο πρὸς ἀλάσταν τῶν ἐσομένων. ἀλλὰ τῷ ἥπατι μόνῳ. verba sunt Nicephora ad Synes. περὶ ἐνυπν. Petronius: Recluso pectore extraxit fortissimum iecur, atque inde mihi futura praedixit. Apollon. ap. Philostrat. τὸ ἥπαρ, ὃν ἡ Φοῖβη τῶν τῆς αὐτῶν μαντικῆς εἶναι τρίπο-

δα, οἱ θεοὶ ταῦτα. Festus generalis paulo: Cuius ad exta inspicienda conducitur hariolis. hinc ἱερατικῶς Inspicia apud Tertullianum 1. contra Marcion, quae Fissulationes extorum Noster de Deo Socratis et Capella de nupt. etc. L. 2. vocant. Abrogata haec deliria ab Imp. Valerian. Gratian. et Theodos. L. 2. Cod. de Pagan. et Sacrif.

Ibid. E Bibliothecis] Publicis nempe, de quibus infra etiam desumto occurrit.

Pag. 473. Desquamari] Onomast. vetus: Desquamio, ἐκλεπίω.

Ibid. Exdorsuari] Festus: Exdorsua, dorsum confringe: alii exime. Nonnius: Exdorsuare, dorso nudare. Vet. Onomast. Exdorsuo, Ἀπονοτίσω.

Ibid. Paucis consciis testibus corruisse] Seneca de Epilepticis, de Ira 3. 10. Vitaverunt turbam, et sine teste occiderunt.

Ibid. Carmine cantatum corruisse] Zonaras in Constant. M. Ζαμβήρης παρὰ Ἰουδαίους ἀντὶ γόνυ βούν ἐνεχθῆναι ἤξιον διὰ τοῦτο λέγειν, μέλλου ἐνδείξασθαι τὴν δύναμιν τοῦ οὐραίου θεοῦ. προσνήχθη δὲ βούς, πεπλησίασεν αὐτῷ, ὑπεψύσθησθε τε εἰς τὸ οὐδ', κἀκείνους μέγα τε καὶ γοερῶν μνησάμενος, καὶ τῶν συνδινησῆς, καταπέτωκε. Daemones καταβολικῶς habes apud Tertullian. Lib. de Anima cap. 28.

Ibid. Progredi mendacio] Lactant. Divin. Institut. L. 3. cap. 11. Quousque progredi fingendo liceat.

Ibid. Nec modo vulgi opinione, verumetiam doctorum virorum auctoritate] Suprà eadem Antithesi: Tam rudes vos esse omnium literarum, omnium denique vulgi fabularum. Gellius Lib. 2. cap. 18. Non modo his communibus hominum sensibus opinionibusque comperturn non est, sed ne inter Phycas quidem Philosophias etc.

Pag. 474. Puerum in aqua etc.] Specimen Hydromantiae, de qua passim in Libris. Propertius: Umbraeque quae Magicis mortua praedit aquis. Damascius apud Photium Cod. 242. Nicet. Choniata. Lib. 2.

Ibid. Indicasse ubi locorum defossa erat crumena] Varro in Fragmentis: Demorstratum praeterea quo in loco defodisset aurum.

Pag. 475. A pedissequo] Ex more honestiorum, de quo fuse et eleganter haec Casaubonus. Plaurus Asinar. Ego bailulabo, tu ut Dominus dect, ante me ito inanis.

Ibid. In stipem Apollinis] Inscriptio vetus:

APOLLINI SIANNO
STIPE ANN.

Varro de L. L. 6. Diis quum Thecauris assendant, stipem dicunt. Seneca de benef. Lib. 7. cap. 4. Omnia Deorum sunt, tamen Diis posuimus donum, et stipem iecimus. De modo alicubi apud Graecos usitato, haec Pausanias Achaic.

Ἄφικθήμενος ὁ τῷ Θεῷ χρώμενος τίθειν ἐπὶ βασιλῆν τοῦ ἀγάλματος ἐν δεξιῇ νηπιμα ἐπιχρόμιον, καὶ ἔρωτᾷ πρὸς τὸ εὖς τὸν Θεὸν etc.

Ibid. *Inter Deos atque homines, natura et loco medias quasdam Divorum potestates interstitas*] In de Deo Socrati. *Sunt quaedam mediae divinae potestates inter summum aethera et infimas terras, in isto aëris spatio interstitae.* Ibid. de iisdem; *Inter nos ac Deos ut loco regionis, ita ingenio mentis interstitae. Secundae Beati-tatis Numina Marciano Capellae Lib. 2. Dissert. 27. Ἀδάντων δούτεροι.* Max. Tyrio.

Ibid. *Easque divinationes cunctas, et Magorum miracula gubernare*] Ibid. Noster: *Per hos eisdem, ut Plato in Symposio autumat, cuncta denunciata, et varia Magorum miracula, omnesque praesagiorum species reguntur.* Nicéphor. ad Synes. *Μαγεία ἐς ἣ διὰ τῶν μέσων Δαιμόνων ἀνεργούσα.* Minuc. Octav. *Magi non tantum senti Daemones, sed etiam quidquid miraculi ludunt, per Daemones faciunt.*

Pag. 476. *Sopore quodam futura rerum praesagire*] Cicero Cat. M. Xenophon. παιδ. 8. *Dama-scius apud Photium.*

Ibid. *Verum enimvero ut ista sunt*] Sic in de Deo Socratis lege, pro eo quod vulgo, *Verum enimvero ut ista sunt.*

Ibid. *Fides impertienda est*] In de Syllogis. Categ. *Fidemque illis ex se impertiant.* Et in de Deo Socrati. *Relligionum observationibus, et sacrorum supplicis, fides impertienda est.* ubi Scaligerum impertienda legisse aiunt, quod nollem factum.

Ibid. *Corpore decorus atque integer deligi*] Plinius de Nerone Lib. 30. cap. 2. *Sunt quaedam Magis perfugia, veluti lentiginem habentibus non obsequi Numina: forte hoc in illo, nihil membris defuit.* Imo et legitimis eorum sacerdotum mutilatio exclusa. Seneca in controvers. *Sacerdos non integri corporis quasi mali omnis res vocanda est: (legebam vitanda) hoc in victimis notatur, quanto magis in Sacerdotibus.* Idem in Pontificio Christianorum Iure observatum etiam, Decretal. P. 5. Dist. 55. *De corpore vitiatiss, h. e. quos sola mutilos voluntas fecit, at P. Eugenius etiam Presbyterum cuius duos digitos cum medietate palmae a praedone abscis-sos cognoverat, omnino a celebratione Missae arcendum censuit; quia nec secire (inquit) propter debilitatem, nec sine scandalo propter deformitatem membri, hoc fieri posse confidimus: caeteris autem officiis Sacerdotalibus fungi minime prohibemus.* Decret. Greg. L. 3. Tit. 6. de Cler. aegrot.

Ibid. *Non ex omni ligno debet Mercurius exculpipi*] Plinius Lib. 16. *Quidam supersticiosius exquisivunt materiam unde Numen exculpant, et quamquam Priapus ille Deus facilis et crassus,*

haud gravatur sculnns esse, non tamen idem licet in Mercurio. Deo tam ingenioso, totque praedito artibus. Iamblich. Vit. Pythag. cap. 34. *Τὸν μὲν γὰρ ἐκδομέου τυνὸς Ἐρμῆν ζητεῖν εἰς τῶν διδασκῶν ἔξυλον ἐπιτῆδειον.* Hoc ἔξυλον ἐπιτῆδειον Pausanias Arcadic. ait ὄναι esse, de quo Theophrast. V. Lib. 5. cap. 5.

Ibid. *Quid in Thallo desupant*] *Morbum comitalem nempe.* Plinius Lib. 28. cap. 4. *Desupimus comitales morbos, hoc est, contagia regerimus.* Plaut. Captive. *Illic isti qui insputatur morbus, interdum venit.*

Ibid. *Eodem poclo bibere*] *Lucillius apud Non-nium: Eodem poclo bibo, eodem ampletor.*

Pag. 478. *Rus ablegatus in longinquos agros, ne familiam contaminaret*] *Titimius apud Festum: Rus detrudetur pedicosus squallidus.* D. Ambros. Apolog. David. cap. 14. *Plerique divitum amandare consueverunt mancipia sua, et per agellulos relegare.*

Ibid. *Corpore morbido*] *Νοσηρῷ, Onomast. vet.*

Ibid. *Cuius caput contingat*] *Profecto hic locus, si quis alius, observatione dignus, habet enim ritum quempiam in susurris Magicis instingendum usitatum, ut a nullo Commentatorum expositum, ita reapse minus protritum. Fateor non incommode referri posse ad προεγγύσεις illas, quibus Magi ut plurimum carmina infundebant sua: ut ex Zonara superius adducto, Heliodoro Lib. 6. aliusque conspecti nominis Scrip-toribus haud incomperum est, imo (ut quod sentio dicam,) ita capiendum censeo, obiter ad-monebo tamen, sententiam hanc non eam esse, quae etiam aliis aditum praecludat prorsus. Oro, qui scimus an protensio manus designetur, nec-ne? male non convenit certe τὸ contingat: quin et nescio quid legisse videor mihi apud D. Chry-sost. in Act. Apost. ubi de pueri contacto capite disertim mentio; quod tamen loci huius esse non affirmare ausim. Liber ad manum non est, eo-que minus eum locum adduco: caeterum defectum eius (idque ni fallor, prolixè) sarciam, adscripto alio necdum typis edito, in quo eius-modi extensionis, charrà inter digitos conclusa, ad quodcumque libido ferret instingendum po-tentiam, planèque Diabolicam vim luculentissi-me expressam videas. Extat autem in Chronico Richerii Senoniensis Monachi, stilo rudiore scriptus, neque tantum temporibus iis, sed et nonnihili narrationis fidei consentaneo forsàn. [Se-quitur narratio de Magistro Roberto, qui char-tulam tanta arte composuerat, ut si eam capiti alicuius imponeret, quaecumque ille veller, fa-teretur: qua Magister ille usus dicitur ad ma-tronam, quae eius libidini obsequi volebat, morti addendam, ut quae confessa fuerat, se e secta Haereticorum esse. Detecta tamen fuit*

[M m m 2]

fraus

fraus ab ipsius matronae filio, qui nefario Praedicatori chartulam de manibus excussit: quo facto meritis sceleris poenas dedidit dicitur Magister Robertus.]

Ibid. *Oculos truces in os invertisset*] Salvia. Massil. *Vibrans in os meum truces oculos.*

Ibid. *Oculus t. i. t. i. faciem tuam spumabundus conspuisset*] Lucian, hoc ipso argumento in Φιλοφύδ. Τῷ ὀφθαλμῷ διασπέρφοντα, καὶ ἄφρῷ πιμπλημένους τὸ στόμα. Gellius de irascente Lib. 1. cap. ult. *Oculi truces, os turbidum, et in spumam effervescent.* Nicander de intoxicato Ἀλεξίφαρ. Λοξῆς δὲ κέραις ταυρῶ δεικ λείψαν, Θήγεις λευκὸν ὄδοντα, παραφρίζεις δὲ χελιδόνις.

Ibid. *Caput succussisset*] In eadem re Seneca, de Ira 3. 10. *Memoria sublabitur, caputque versatur.*

Ibid. *Etus ruina*] Hac voce, hoc eodem argumento Sammonicus utitur cap. 58. *Ipsae Deus memorat dubiae per tempora Lunae concepitum, talis quem saepe ruina profudit.*

Ibid. *Cuius odore citam etc.*] Optime heic locum habere possunt, quae de pisciculo quodam supra Noster: *Apud veteres Philosophos proprietatem hanc non reperio, quamquam omnium rarissima sit, et hercle memoranda.*

Ibid. *In venalitiis*] Scribend, per c. *Venalitium* est forum *venalium*, Δουλοπρατήριον. *Venuleius*, l. ult. §. 2. de odilit. Edict. *E venalicio novitiorum emptus.* Ulpianus autem l. 5. §. 1. *de lute delib.* videtur possuisse id verbi pro *venalibus*, quam coniecturam nostram non respicit qui inspexit locum, et in emendis speciosis mancipiis Romanorum luxus meminerit. Ab huiusmodi *venalibus* dicti *Mercatores venalicii*. Cicero Oratore: *Neque me divitiae novent, quibus omnes Africanos et Laelios multi venalicii mercatores superarunt.* Inscriptio vetus.

L. VALERIVS.

ZABDAE MERCAT.

VENALICIJ. L.

Onomast. vet. *Venalitius*, Ἀγοραστής. *Iidem* et *Venalitarii*. Glossae: Μεταβόλος, μεταπράτης ἄνδραπῶδων, Mango, *venalitarius*. *Aliae*: *Venalitarii*, Σωματῆμπορος.

Pag. 480. *Piaculari sacro*] Ἀποδιοπομπήσι. In deo Socrat. *Piacularibus sceleribus*. Isidor. *Proculum*, abominatio, fors *Piaculum*.

Ibid. *Facilius fuit*] *Facilius* hoc loco non εὐχερέστερον est, sed ἀμφερώτερον. Q. Cicero ad M. Frat. de petit. Consul. *Facile praecipuum est ut quod acturus sis, id significes te studiose ac libenter esse facturum.* Varro de R. R. Lib. 2. *Facile est quod habeant conservam in Villa.* Salvia. 3. contra Avar. *Facilius est heic desse filiiis quippiam, quam parentibus in futuro.*

Ibid. *Tete ut ipsum dices interfuisse, et ex*

eo sacro caepisse dementire] *Venustam Ironiam!* si finxisses (inquit) mentis invaletudinem, prospexisses melius tibi, aperuisses veniam calumniae. Iuvenal. Sat. 2. *Furor ipse Dat veniam.* Senec. Herc. Fur. *Solus te iam praestare potest FAVOR insontem.* Salvia. Massiliens. *Nulla res minus culpanda est quam amentia: voluntas crimen non habet, ubi furore peccatur.* V. l. 4. D. de in ius voc. Iul. Paul. Recept. Sent. Lib. 5. Tit. de Iniur. Et hoc refer quae de Octavio quodam narrat in Iulio Suetonio, et de Druso Tacitus Annal. 16.

Ibid. *Dementire*] V. Colvium, aut (qui cum exsensissis videtur) Gentilem. Estne hoc novas observationes afferre, an alienas recoquere?

Ibid. *Mendacium fringere*] Καινοπραξῶς sic Graeci suum ψυχρῶν. V. Casaub. Not. ad Suetonii Claud.

Ibid. *Pucras quos spe libertatis audio confirmatos ad mentendum*] Siseuna apud Nonnium 3. *Historiarum: Servulum eius praecentio libertatis inductum, cum tumultu conventum populum perduxit armatum.* scribebam, *conventum populum perduxit armatum.*

Pag. 481. *Postulo, et flagito*] Cicero pro Fontcio: *Insector ultro atque insto accusatori: insector inquam, ac flagito testis.* Et pro Plancio: *Etiam atque etiam insto, atque urgeo: insector, posco, atque adeo flagito crimen.*

Ibid. *Mea aqua licet ad hoc utare*] Demosch. κατ' Εὐβυλίαν. Εἴ ποσὶς με τοῦτο ψεύδεσθαι, ἐπὶ τοῦ ἐμοῦ ὕδατος ὕστις βούλεται, τ' ἐναντία μαρτυρησάτω.

Ibid. *Legibus delegata*] l. 9. Cod. de Assess. *Iudicio, legibusque tradantur.* Sidon. Lib. 7. Epist. 7. *Seronatum Barbaris Provinciis propinantem, non timuerunt legibus tradere.*

Ibid. *Duodecim Tabulis interdicta*] Ammian. Marcellin. Lib. 26. *Filium suum venefico tradidisse, docendum artium nefariorum secreta, legibus interdicta.*

Pag. 482. *Ob incredundas frugum illecebras*] *Illecebrae* sunt *Excantationes*, ut in verbis legis, *Si quis alienas fruges excantassit.* h. e. de loco suo carminibus pellexerit. D. August. de Civit. 8. 19. *Illic pestifera scelerataque doctrina fructus alieni in alias terras transferri perhibentur.* Author Queroli: *Messes haec atque illae transferunt diris tempestatibus.* obiter advertet etiam, quid sit *Incantare*: fruges necare nempe, facere ut arescant. De hoc maleficii genere capientius Petronius: *Florida Tellus Quum volo, spissatis arescit languida succis.* Et Ovid. *Carmine laesa Ceres steriles vanescit in herbas.*

Ibid. *Cui non modo servorum etc.*] Casaub. ad Athen. 14. 10. *Elmenhorst, ad Minucium.*

Pag. 483. *Ad inspicendum*] Sic etiam Plautus Pers. *Morbum inspicere: Valerius causam in-*

spicere, et Petronius querelam. Cicero pro Flacco: Vos oro Iudices, et obtestor, ut totam causam quam maxime intentis oculis ut aiant, accerrime contemplantini.

Ibid. Sedulo impresentiarum, a laudibus tuis tempero] Eodem artificio 3. Floridorum: Metuo quidem Scipio quoriam laudes tuas attingi, ne me impresentiarum frangat vel tua generosa modestia, vel mea ingenia verecundia. Simillime Libro 4. etiam; ad Pop. Carthag. Facilius laudes vestras alibi gentium quam apud vos praedicarim; ita apud vos cuique modestia obnoxia est, apud extrarios autem veritas libera. male se habet locus, Brantius tentabat. Ita apud vos utriusque modestia o. e. melius (aut fallor) ego, Ita apud suos cuique etc.

Ibid. Quaesisti tu etc. quod mihi emolumentum fuerit in-antandi] Infra: Respondent Aemilianus, aut Rufinus, ob quod emolumentum, etsi maxime Magus forem, Pudentillam carminibus et venenis pellexissem. Cicero pro Roscio: L. Castus ille, quem Pop. Romanus verissimum et sapientissimum Iudicem putabat, identidem in causis quaerere solebat, cui bono fuisset; sic vita hominum est, ut ad maleficium nemo conetur sine spe atque emolumento accedere. Fulgent. 1. Mythol. Ubi emolumentum deest negotii, causa cessat inquiri. Lysias Δόγμ' Ἀρεσιοπαγ. Πάντες γὰρ ἄνθρωποι τὰ τριαῦτα οὐκ ὕβρεως, ἀλλὰ κέρδους ἐνεκα ποιεῖσι· καὶ οὕτως εἰδὸς οὗτω σκοπεῖν, καὶ τοὺς ἀντιδίκους ἐκ τούτων τὰς κατηγορίας ποιεῖσθαι, ἀποφαίνοντες ἢ τις ἀφέλειε τοῖς ἀδικήμασιν ἐγένετο. Miles. 3. Noster: Vel certe ulla praedia monstratur, cuius cupidine tantum flagitium credatur admissum.

Ibid. Pulchre ac perseveranter tertio quaesivisti] Haec est Solertia illa percontandi quam supra laudat: quae tamen Iudici an permessa, disceptant quidam. Phavorinus apud Gellium Lib. 14. cap. 2. Atque illud amplius ambigi ac dubitari scio, debeatne Iudex inter cognoscendum ea quae dicto quaesitoque opus est, dicere et quaerere, etiamsi cuius ea dici quaerique interest, neque dicat, neque postulet; patrocinari enim prorsus hoc esse aiunt, non iudicare. Locus est perquam luculentus, et omnino dignus qui inspicatur, plura enim quaesita habet super Iudicis officio.

Ibid. Neque cuiusae etc. confinem] Savar. ad Sidon. Lib. 1. Epist. 6.

Ibid. Admonendus es mihi, non docendus] Fabius Lib. 4. cap. 1. Haec est admonendus Iudex, illic docendus. Gellius Lib. 16. cap. 8. Sui magis ammonendi, quam aliorum docendi gratia. Idem Lib. ult. cap. ult. Ut ea non docendi magis quam admonendi gratia scripta existiment. Hyginus Poët. Astron. Scripsi ad te, non ut im-

perito monstrans, sed ut scientissimum commoneus.

Ibid. Plato etc. caelesti quadam facundia] In de Deo Socratis: Plato caelesti facundia praeditus, aequiparabilis Diis immortalibus disserens. Minuc. Octav. Platoni apertior de Deo, ac rebus ipsis, et nominibus oratio est, et quae tota esset caelestis, nisi persuasione civilis admisione nonnunquam condesceret.

Pag. 485. Concreta ex simplicibus elementis, una tamen specie coaerant] Partes consimiles vocat cit. Libro.

Ibid. Visceris et ossis] eod. Lib. Visceribus ossa sunt tecta. Miles. 8. Suisque visceribus nudatis ossibus. Viscus pro carne accipit. Miles. 2. Viscus fartium concisum. inde Visceratio, κρεανμία, vet. Onomast.

Ibid. Inimico igni colliquescit] Eadem sententia et loquutione Liberius apud Nonium corrigendus: Figura humana inimico ardore ignescitur. vulg. inimici. Forsan et Noster emendandus 4. Miles. legitur concinne minus, Flagrantia solis inimici, scripserim ut supra utrobique; inimico. [Nescio ubi.]

Ibid. Albida] vet. Onomast. Albidus, Ἰπάλεικος. Gloss. vet. Ἰπάλεικος, subalbus.

Ibid. Maiore dedecore quam noxa diffunditur] Efficiendo vitiliginem. Lucilius: Haec odiosa mihi est vitiligo, non dolet. Celsus Lib. 5. cap. ult. Vitiligo quamvis per se nullam periculum afferat, tamen faeda est.

Pag. 486. Intra cohibita, et atrae bili sociata] Alcinous: Εἶσω δὲ κερσὸν χρολῆ μελαίνῃ, τῇν καλουμένην ἰσρῶν νόσον ἐπάγει.

Ibid. Venis omnibus furens pervasit, deinde ad summum caput viam molita etc.] Recte, et pro Philosopho, vel enim et Medico disputatum. Philostrate. Ἡρακλ μαίνοιο. Icon. lib. 2. Καὶ ἀνοδοῖσιν οἱ περὶ αὐτὸν φλέβες, δι' ὧν ἐς τὰ καίρια τῆς κεφαλῆς ἀναβῆει πᾶσα χορηγία τῆς νόσου. quae sint τῆς κεφαλῆς καίρια, ego hercle non plus intelligo, quam quod ibidem Interpres reddit, capitis lethalia. olim fortasse discam, interim χαρίζ legam.

Ibid. Verticem hominis velut arcem et regiam] In de Dogm. Platonis: Rationabilem, id est, mentis optimam portionem, hanc ait capitis arcem tenere. Ibid. Machinamenta quibus ad sententias diiudicandasque quantitates et qualitates sensus instrueri sunt, erga regiam capitis constituta esse. Oppilio venusta est assimilatio ista, nos ideo eam firmabimus ex aliorum scriptis, Priscian. Erat nobis de capite tanquam ex arce, ad reliquam corporis curam descendendum, Sciren. Sammonicus: Principio celsa de corporis arce loquamur. Idem de oculis: Quos quasi custodes defensoresque periculis, Prospiciens summa [Mim 3]

Nsc

Natura locavit in arce. Cicero *Natura Deo. 2.* *Sensus interpretes ac nutitii rerum, in capite tanquam in arce, etc.* Minuc. Octav. *Et omnes caeteri sensus velut in arce compositi.* Manilius: *In arcem Erectus capitis.* Claudianus: *Capitis fundavit in arce.* Lactantius: *In summo capite collocata tanquam in arce.* Pauca etiam e Graecis capere. Philostrat. Herc. et Pigm. *Οἱ δὲ τῆ κεφαλῆ προσμαχόμενοι, etc.* καρτεριώτατος αὐτῆς τοῦτου δικαίουτος, ἐπάγουσι καὶ εἶναι ἀκροπόλει μηχανάς. Gregor. Nyssen. *περὶ κτεπισκευ. ἀνθρώπων.* *Οἱ δὲ τὸν ἐγκέφαλον ἀφιερούντες τῷ λογισμῷ, ὥστε ἀκροπόλιν τινα τοῦ κεντρῶς σώματος τὴν κεφαλὴν δεδομησάναι παρὰ τῆς φύσεως λέγουσιν.* Theodoret. *περὶ προνοίας.* Serm. 3. *Ἐπειδὴ εἰς αὐτὴν ἀφικόμεθα τὴν κεφαλὴν, βλέπε αὐτὴν ὥστε ἀκροπόλιν τινα τῆς τοῦ σώματος πόλεως ἐν ἑσέι καθήμεν.* Alcinoüs cap. 23. *Ὅταν δὲ μὴ τῆς Φαναρίας τῆς ἐνιτῆς ἀνατιπλάμενον ἢ τὸ βέτον αὐτῆς (ψυχῆς) καὶ ἀτόνον, κατάρκισαν (εἰ θεοί) ἐπὶ τοῦ σώματος ἐπὶ τῆς οἴαν ἀκροπόλεως ἄρχον καὶ βασιλεῖον ἀποφύκατες, οἰκησὶν τε ἀπνεύριαντες αὐτῷ τὴν κεφαλὴν.* Paria Chalcidius in Timaeum Platonis.

Ibid. *Sapientes meatus] artificiosos.* Hellenismus.

Pag. 487. *Cessante animo] Cessare est ἀνεσθῆταῖν, Ciceroni sine sensu esse.*

Ibid. *Maiorem] Hesychius: Μεγάλην ὕψος, ἢ ἐπιληψία.*

Ibid. *Dextera corporis validiora] Ita Plinius Lib. 7. cap. 17. et Aristot. de animal. Lib. 1. cap. 128. rationem ibid. reddit. Lib. 3. cap. 9. διὰ τὸ τὴν κίνησιν εἶναι καὶ τῶν δεξιῶν. aliter Macrobius Saturnal. 7. 4. Ideo (inquit) omnes dextrae partes validiores sunt, et debiliores sinistrae, quia has regit calor visceris sui; illae contagione frigoris sinistrae obtinentur, hebetantur. Transpositio pronominum omnem loci sententiam destruit. lege, quia illas (nempe dexteras partes) regit, (non regit) calor visceris sui: (h. e. iccoris) haec (scil. sinistrae) contagione frigoris etc. hebetantur. quem locum miror a castigatioribus adeo impune divisum.*

Pag. 488. *Exuvias stellionum] V. Vulcan. ad Gloss. col. 84.*

Ibid. *Malignone praesagio an naturali adpentina? illico convertuntur et devorant] Antig. Carysth. Ἰστορ. παρὰ. Οὐχ ἤπτον τὰ Φερετικὰ τῶν ὀφελούτων, εἶναι δὲ γαλέπτως, ὅταν ἐνδύη τὸ ὑἷρας, ἐπιστραφείη κατέπιεν.*

Ibid. *Malignone p. a. n. a.] Idem, Εἴτε κατὰ προαίεσιν, εἴτε κατὰ νόσον.*

Pag. 489. *Tu potius educus, qui tot iam calumnias eccidisti] Alludit solemnia illa, Causa, formula cadere. scil. quum actio rite non inteu-*

ditur, neque inficetum est, quidquid Scipio obgannat de frigiditate.

Ibid. *Tanta vis morbi] Sic loqui amant Scripatores. Lucretius: Atque ea vis omnis morborum, pestilitasque. Idem: Unde quot vis immensi procreescere morbi. Cicero in de Fato: In quo vis morbi tanta non apparet. Nepos in Attico: Subito tanta vis morbi in unum intestinum prorupit. Et Sallust. Catilin. Tanta vis morbi est, civium animos invaserat. Gellius Lib. 12. cap. 5. Vis illa, et natura morbi. Seren. Sammonicus: Est et vis morbi quod telum commemoratur.*

Ibid. *Quem innocenter liquidum scis, tamen accusas ut nocentem] Lactant. Divin. Instit. Lib. 5. cap. 1. Student damnare tanquam nocentes, quos utique sciunt innocentes.*

Pag. 490. *Tantum super omnes stultitia excutus es] Demosth. περὶ στέφ. Τσοῦτον ὑπερβέβληκεν ἀπαντας ἀνθρώπους ὠμότητι, καὶ συκοφαντίᾳ. Plaut. Bacchid. Quicumque ubique sunt, quique futuri sunt posthac, Stulti, stolidi, fatui, fungi, bardi, blenni, bucones: Solus ego omnes anteaudo stultitia, et moribus inductis. Terent. Heautont. In me quidvis harum rerum venit, Quae sunt dicta in stultum: caudex, stipites, asinus, plumbeus. In illum nil potest, nam exuperat eius stultitia omnia haec.*

Pag. 491. *Qui in individuo contubernio necum vixit] Miles. 4. Mecum primis ab annis nutritus et adultus individuo contubernio. Infra heic: Arto contubernio intime vixi iunctus. Onomast. vet. Contubernium, ὁμορφία.*

Ibid. *Finge quidvis, reminiscere, excogita] Afranius Fracris: Finge, fabricare uti lubet. Plaut. Bacchid. Compara, fabricare, finge quod lubet, conglutina.*

Ibid. *Sacro traditum] Familiae nempe, seu privato.*

Ibid. *Somnio imperatum] Petronius: Medicinam somnio petii, iussaque sum vos perquirere. Sueton. Vespas. E plebe quidam luminibus orbatus, item alius debili crure, sedentem pro Tribunali adierunt, orantes opem valetudinis, demonstratam a Serapide per quietem. Somnia monitura habes apud Statium Lib. 3. cap. 7. Ὀνειράτων Φήμας apud Philostr. de Apollon. Ὀνειράτων Βουθήματα apud Antonin. in de vita sua. Ilius loci sunt ex visv, et similia, quae occurrunt passim in antiquis inscriptionibus.*

Pag. 492. *More communi, et vulgatissima observationum consuetudine] In de Mundo: Hanc opinionem communi mos, et hominum observationes secutae affirmant. Gellius (eadem copula) Lib. 5. cap. 13. Ilius moris observationisque multa sunt testimonia. Idem Lib. 1. cap. 6. Quotidiana intelligentia, et communi pervulgatogue*

zoque vitae usu. Lactant. Divin. Instit. Lib. 3. cap. 7. Quod ipse usus rerum, et quotidiana experientia possunt docere. Ioann. Sarisburiens. Proöm. Lib. 7. Usu quotidiano, et rerum experientia.

Ibid. *Votum in alienius stathae femore adsignasti?*] Fuse Rutgersius Var. 5. 5.

Ibid. *Tacitas proces etc.*] Scalig. ad Tibull. Lips. ad Senec. Schott. Observ. human. 2. 11.

Pag. 493. *Donum posteris?*] Florid. 1. *Donum apponere.* Seneca Epist. 115. *Omnia Deorum sane, tamen Diis posuimus donum.* Inscriptio vetus:

SANCTO SILVANO NINIVS
PHILENVS IM PRAEDIO
DONVM POSVIT.

Alius Excellentissimi Arundelae Comitit, a Cl. Seldeno editus:

SILVANO SACRVM SODAL.
EIVS ET LARVM DONVM
POSVIT. TI. CLAVDIVS AVG.
LIB. FORTVNATVS etc.

Ibid. *Cella promptuaria?*] Gloss. *Penaria cella*, *promptuarium*, ταμειον. *Cellarium*, et *cellar*, *promarium*: (ita docti legunt) ταμειον. Stephan. Byzant. Ταμειον, οίκος εν η τὰ ἀναγκαία ἀπεριθύσαν. Firmic. de err. etc. *Omne quo vescuntur homines Penus vocatur. hinc et cella penaria.* Sidon. Lib. 2. Epist. 1. *Cui continuatur vicinante texitruo cella penaria.* Ammianus tralate, *Promptuaria cella calumniarum.* nec male. θρύβους εν σοφιστικῇ παρασκευῇ καὶ ἐπὶ σῶν κακῶν Φησι τὸ ταμειον. Ibid. Stephan.

Ibid. *Quantique sudores innocentibus hoc uno sudariolo afferantur?*] Elegans cum irrisione παρήχρησι, sic supra. *Satis, ut puto, crinium crimen, quod illi quasi capitale intenderunt, refusatum est.* Et infra: *Quod ad sudarium pertinet, omnem crinim maculam deterisisse.* Lepidulum Lucium meum! mellitulum meum! meum cor et suavius! agnosco festivas Ironias tuas, ingenium osculor.

Pag. 494. *Manticiarentur?*] V. heic Colvium, Scalig. ad Fest. H. Stephan. Animad. in Adag.

Ibid. *Nihil insolitum, nihil incognitum dico?*] Symmachus: *Non novum, vel incognitum, sed compertum iam fide insinuo.*

Ibid. *Tacite veneremini?*] Ritu mystarum. Hesyeh. Μῆστιν, τελομένους, σιοτηλῆς. Tertulian. (sive alius quis) Carm. de ludic. Dom. *Et picturatas rimuit sine voce figuras.* apud Aegyptios ubicunque locorum colebantur Isis et Serapis, collocabatur iuxta: Harpocrates statu os digito obsignant. Augustin. de Civit. etc. Lib. 18. at quid de silentio loquor isto? sonant omnia.

Ibid. *Nec ad hoc tempus compono?*] Hegesippus de excid. etc. 1. 42. *Id plerique ad tempus*

compositum rati. Tacit. Annal. 1. *Sensit miles in tempus conficta.*

Ibid. *Primis diebus quibus Oeam veneram, publice disserens?*] Infra: *Interibi (Ocae) revalesco, dissero aliquid postulantis amicis publice.*

Pag. 495. *Mentione Aesculapii religiosis Oeensis commendata?*] Quomodo accipientis haec? an quasi Oeensem παλαίχρησιν fuerit? minime, nam et Carthagine disserens ab eiusdem nomine exorsus est. Florid. 4. *Principium mihi apud vestras aures auspiciatissimum, ab Aesculapio Deo captam.* Ego diffusum eius cultum innui putarium, quo Daemonas et Heroas omnes antestabat. In de Deo Socratis: *Eos tantum Deos appellant, qui iuste ac prudenter vitae curriculo gubernato, pro Numine postea ad hominibus praedicati, fanis et cerimonitis vulgo admittuntur: ut in Baeotia Amphiarav: in Africa Mopsus in Aegypto Osiris: alius alibi gentium: Aesculapius ubique.*

Ibid. *Quaedam sacrorum crepundia?*] Quae supra proxime initia sacrorum vocat. Glossae Isidori, *Crepundia, initia.* Gloss. Philox. *Crepundia, γνωρίσματα, ἀρχαί.* legit Vulcanius ἀρχαίως. vellem rationem addidisset.

Ibid. *Lineo texto?*] *Lintea texta* apud Symmach. lego, 4. 34.

Ibid. *Lava segnissimi c. e.*] Multa Plutarch. Isid. et Osir.

Pag. 496. *Segnissimi corporis?*] Ut supra *peccatus* pro *corpore* posuit, ita heic *corpus* pro *animi* ponit. idem ante et post eum, etiam alii fecere. Virgil. *Placidum cavebant fessa saporum Corpora.* Iulius Firmic. *Qui laborem terrenorum nocturnis opibus recreasti.* Eunodius Ticens. *Tubera, pedicæ, grus, turvus, turtur, echinus: Non implent ventrem corpora mille tuum.* hac facie Galli etiam un *paupre corps*: Anglo-Saxones, *Some-bodys, No-bodys.* inmutur ab utrisque non tam σῶμα quam ζῶον.

Ibid. *Non modo indutus et amictus sanctissimis Aegyptiorum sacerdotibus, sed operui quoque in rebus sacris usurpat?*] Apollonius apud Philostrat. *Καθαρὸν μὲν Ἰνδοῖς δοκεῖ, καθαρὸν δ' Αἰγυπτίοις: ἄμω δὲ καὶ Πυθαγόρῃ διὰ τοῦτο σχῆμα γέγονα διαλεγόμεναις, εὐχόμεναις, ἐδουσι.*

Ibid. *Facietiae sibi habere?*] Gellius Lib. 15. cap. 8. *Pro facietis procedit.* Sidon. Lib. 3. Epist. 13. *Videntur sibi granditer facietari.*

Ibid. *Adorandi gratia manum labris admove?*] Adeundi Pytheus Advers. Subsic. 1. 17. Lips. Elect. 2. 6. Glossae Vindocinens. MS. in Lib. Regum: *Osculans manum.* Solebant osculari manum propriam, us per hoc quasi osculum idolo porrigerent. τιμειν τοῖς διὰ τῶν χειρῶν Φιλῶμασι vocat Libanius Orat. περὶ προστασιῶν quum

Vulcanius,) *occulta loca et subterranea*. Isidorus Orig. Lib. 10. *Ganeo, luxuriosus: tanquam in oculis locis et subterraneis*. Donat. in Adolph. *Veteres ganeum meritorium tabernam dixerunt ἀπὸ τῆς γῆς, τοῦτ' ἐστὶ τῆς γῆς*. Balb. in Cathol. *Ganeum dicitur locus in terra defossus, ad quem ad ludendum et sortandum populi confluebant*. alius Noster etiam figurate in de Platonis dogmate: *Cupidinem atque appetitum postremam mentis portionem, infernas abdominis sedes tenere, ut popinas quasdam et latrinarum latebras, diversoria nequitiae atque luxuriae*.

Page, 499. *Ulysses funium terra sua emergentem*] Lucianus: 'Ὁ τῆς πατρίδος αὐτῷ κερνῶς λαμπρότερος ἰφθίμωτος τοῦ παρ' ἄλλοις πύρδος. Eusebiius Ἐρωτικῶν Scriptor Lib. 3. Κατὸν πατρίδος οὐ μόνον ἐλευθερίας, ἀλλὰ καὶ θεώσεως αὐτῆς τιμώτερον ἔκρινε. Philostrat. Arriad. 'Ὁ Θουσεὺς δὲ ἐρρῆ. ἀλλὰ τοῦ τῶν Ἀθηνῶν κερνῶς. Rutil. Numat. Itinerar. Lib. 1. *Signa levis funi commendat Homerus, Dilecto quoties surgit in astra solo*

Ibid. *Vincit sagacitate odorandi canes et vul-turios*] τῶν πτηνῶν καὶ τῶν πεζῶν, οἱ γύπες καὶ οἱ κύνες πέρβυτον τῶν ὀσμῶν ἀντιλαμβάνον-ται. Suidas in Κορυθαί.

Ibid. *Omnis funi non imperitus*] Vitam Pa-rasticam heic obicit recte Casaubonus notat. Ea enim natio culinarius fumos captare solebat, vel (ut verbis Appuleianis loquar) nidores naribus hariolabatur. Ammian. Marcellin. Lib. 28. *Ple-rique distentioribus saginis addicti, praeuente nidoris indagine, etc. humum summis pedum un-guibus contingentes, ausis adsistunt, digitos praerodentes dum patinae defervesunt*.

Ibid. *Facilius ad eum vini aura quam fumi pervenerit*] Plaut. Curcul. *Vinosissima, Enae ex templo ubi vino has conspersi fores, de odore adesse me scit*.

Ibid. *Ieiunus et abstemius*] Tertullianus de Pall. de Chamaeleonte, *ieiunus et irrefectus*, quae non laudo quasi eodem dicta modo quo Authoris verba, sed quia sub manum cadunt, nec fortassis infaeliciter. Eruditissimus Interpres *indefectus* scribit: h. e. *ἀξειπτος*. (Noster Graecissans dice-ret, *fame melior*.) nam *irrefectus* (inquit) ipsum illud quod *ieiunus* est, ita bis idem dice-ret, quod absurdum foret. Nil imminutus ibi-mus ab illius Genio profectum, cuius acumen, *εὐστοχίαν*, eruditionem inter paucos suspicimus: stari tamen putamus posse a recepta lectione; idque citra ulla sensus aut Latinitatis dispen-dium. Miles. 7. Noster, *Caecam et excolatam Fortunam*. Nonā, *Sub dio, et intacto conlusis stabulo*. Ibid. *Nudis, et intactis pedibus* 3. *In-lecti atque nudati bacchamur*. (ita in MSS. legi-monet, vulg. *intecti h.*) 10. *Nudo et intacto corpore*. Nire frequentes Afri sunt in his loquu-

tionibus, ubi Criticam limam ponere, foret po-rire in detrimentum, adhibere pumicem, deter-gere nativam gratiam.

Ibid. *Abstemius*] Recte Casaub. *abstemius*, non ὁ μὴ μετέχων οἴνου, sed ὁ μῖκτω. Miles. 7. *Sauciis illis, et crapula vinolentiaque madidis, ipse abstemius vinum non cessat impingere*. Miles. 10. alibi *invinium* vocat. Plautus et Horatius *Siccum*.

Ibid. *Ieiunus et abstemius, testimonium illud vendidisse*] Quare *ieiunus*? an ut plus fidei quaereret? an quod ita leges iuberent? eiusmodi quidem μαρτυρίας religionem in Pontificio iure servatam video, ut *Decretal. Lib. 2. de Test. c. 1. et Capp. Karoli M. L. 3. Tit. 10. et 52. at in Pandectis nec volam illius reperio, nec vestigi-um*.

Page, 500. *Quintianum istum qui mihi adsi-stit*] It amicum decuit, amplius et consuetudine. Plin. in Epistolis, *Adsitestam* et *etc. ut amicus*. Miles. 3. Noster: *Non contentus quod mihi nec adstidenti solatium perhibuit; insuper exitium meum cachinnat*. Cicero et Seneca vocant *res adesse*. Graeci Oratores, τῷ ἀπολογώμεν πα-ρίστασθαι. Suetonius (contra Gellii mentem) *superesse*.

Ibid. *Non potest, nec in testimonio dando, discedere longius a culina*] Trahas huc, nec in-vida ut puto, Varronis ea in Modio. *Ganeones, quibus est modus vitae culina*. Et in Manio: *Habens ante positam alimentam, Sedens altus alieno sumptu: Neque post respiciens, neque ante prospiciens, Sed limus intra limites culinae*.

Ibid. *Testimonium ex libello etc.*] Harpocra-tion in Ἐκμαρτυρία. Donat. ad Andr.

Page, 501. *Quid sit diei vides? dico Crassum iamdudum ebrium stertere*] Ex Plautinis illis in Trinummo: *Diei tempus non vides? quid illum putes Natura illa atque ingenio? iamdudum ebrius st.*

Ibid. *Ad repotia caenae obcunda, vinolentum sudorem in balneo desudare*] Plutarch. in de cura valetud. *Οἱ μὲν ὑπὸ λαμπρῆς καὶ Φιλῶνίας ἐμβάλλουσι ἐαυτοὺς ἐπὶ τῷ βαλανεῖα, καὶ σπεύδουσιν ἐπὶ τὰς προσποιεῖς*. Nonnunquam Sole apricabant etiam, ut se largius mero invita-rent. Arnobius 1. *Numquid ideo dicenda sunt nubila inimicā obductione pendere, quia libidini non permittitur otiose rutulare se flammis, et causas potionibus praeparare? quandoque ad ignem*. Siscina 4. *Historiarum: Dum pristinum vinum apud ignem per sudorem corpore exhauserunt*.

Page, 502. *Madentes oculos*] Rutil. *Lupus de fig. etc. L. 2. Oculi mero madidi*. Ibid. *Oculi vinum lacrymantes*.

Ibid. *Manuum tremorem*] Pers. *Tremor inter vina subit*. Seneca Ep. 94. *Pallor, et nervorum vino madentium tremor*. Plinius Lib. 14. cap. 22. [*Nan*]

eod. argum. *Oculorum ulcera, tremulae manus.* Glossae: Μέλα, Tremultura, ebrietas. Ubi vide an recte Vulcanius, *Tremulicia, e.*

Ibid. *Patrimonium omne tampridem abfiguravit*] Caenis nempe, cupidis, et culinae sumptibus. Cicero Catilin. 2. *Patrimonium sua profuderunt, fortunas suas abligurierunt.* Terentius: *Patria qui abligurierat bona.* Sidorius Lib. 9. Ep. 6. *Quantum de bonisculis avitis paternisque, sumptuositas domesticae Charybdis abligurisset.* In patrimonio belluari vocat Gellius 2. 24. *Familiam et pecuniam suam prandiorum gurgitibus proluere.* Noster infra: *In ventrem condere.* Athen. Lib. IV. τὴν πατριῶν οὐσίαν σφαιροποιεῖν, sive ut pillulam deglutire. Huc pertinet quod de Acteone Fulgentius Mytholog. ex Anaximene: *Dum periculum venandi fugeret, affectum tamen canum non dimisit, quos inaniter, (lege immaniter) pascendo, pacne omnem substantiam perdidit: ideo a canibus suis dictus devoratus esse.*

Ibid. *Nec quidquam et de bonis paternis superest, nisi una domus ad calumniam venditandam*] Et haec e Plauti Stichus: *Nec aliud quidquam nisi hoc quod habeo pallium Praetereque linguam unam venditariam,* vel ex his. *Triummi:* *Est ager sub urbe heic nobis, cum dabo Dotem sorori, nam is de stultitia mea. Solum super praeter (lego propter) vitam reliquis.*

Ibid. *Danno affici*] Glossarium *Affici danno, Ζημιόσθασι.*

Pag. 503. *Coitionem adversum me*] Glossae: *Coëris*, (lege coetus) *Coitio, Συνέλευσις.* Lex Sempronia: *Qui convenerit, consenserit, coierit,* etc. Lex Gabina: *Qui coitiones etc. confluisset.*

Ibid. *Pinnarum formidines*] Alludit notas illas venatorias formidines. V. heic Colvium. Meurs. ad Lycophron. Rittersh. ad Oppian. Cyneget. 4. Nicol. Loens. Epiphyl. 7. 1. Turneb. Advers. 5. 5. Lips. ad Senec. de Clement. 1. 12.

Ibid. *Aemiliano, homini rustico*] Supra: *Aemilianus, vir ultra Virgilianus opationes et valseguas, rusticianus.* Infra de eodem: *Rustico et barbaro.*

Ibid. *Fumum vendidit*] Sed et haec de *fumi venditoribus* notissima. V. Quintilian Mandos. de Prax. et Theor. Commiss. 2. P. dat. Commiss. 25. verbo *Remissoria.*

Pag. 504. *Nuncupare Βασίλεια*] Tractum hoc ex ima penu vetustatis. passim in vet. Instrumento Idola hoc vocabulo insignita videas. V. Cl. Selden. de Diis Syris, Syntagm. 1. cap. 2. et 6.

Ibid. *Affabre factos*] Cicero Verr. 2. *Affabre atque antiquo artificio factus.* Miles. 11. *Noster: Navem faberrime factam.* Plautus: *Hoc leprium est, hoc factum est fabre.* Glossae Vindoc. MS. *Fabrefactum, ornate compositum, Ex-*

cerpta et vet. Glossis, *Affabre, καλῶς.* contra apud Nonium Pacuvius *Infabre.* apponam verba eius haecenus corrupte edita: *Barbaricam pestem navibus nostris obtulit, Nova figura factam, commissam infabre.* doctiss. Dionys. Gothofredus quia *navium mentio, restim* legebat; at non exemit mendum, et ut exemisset, neque sic verum purgasset, nam et ipsa voce *navibus* vitiosa est; maculam utramque nos hoc modo abstersimus: *Barbaricam vestem manibus nostris obtulit.* vestem acu pictam nempe, a Phrygionibus elaboratam. Miles. 11. *In modum Paridis Phrygii pastoris, Barbaricus amiculum est, indusitatus.* Virgil. Aen. 11. *Pictus acu tunicas, et Barbara tegmina crurum.*

Pag. 505. *Quacunque materia, dummodo ligued*] Rationem infra ponit ex doctrina Platonis.

Pag. 506. *Mendacii non revincat*] Ulpian. l. 3. de suspect. tutor. *Si datus pupillo advocatus in mendacio revincatur.*

Ibid. *Splendidissimus Eques*] Valer. Lib. 7. cap. 8. *Filius Carsolani Equitis splendidissimi, Lapis:*

A M V N I O A. F.

M I N V T I O E V A R I S T O.

S P L. E Q. R O M. P A T. C O L.

Plinius 9. 5. *Autores habeo in Equestri ordine splendentes.* Cicero Philipp. 13. *Trebontii Patris splendidus Eques.* 10. Famil. *Splendore Equitis Romano nemini cedit.* Pro Caecina: *Splendor Equestris ordinis.* pro Proscio: *Equestrum splendorem.*

Ibid. *Quem quidem abfuisse in eo tempore scitis*] Supra: *Eo in tempore, quo me non negabunt in Cutilinea mediterraneis montibus fuisse.*

Ibid. *Evisceratam formam*] Pacuvius apud Ciceron. *Ad spectu truci, eviscerata, inanima, eviscerata forma* quae nullo viscere. h. e. carne contegitur, inde apud alios Scriptores *ossea* vocata. Ovidius: *Insequat et vultus ossea forma tuos.* Seneca Epist. 24. *Larvarum habitum nudis ossibus coherentium.* Lucian. Φιλοψυδῆ. *Μόνα τὰ ἰσὰτὰ κατὰ σχήμα συγκείμενον.*

Ibid. *Larvale[m]*] Miles. 1. *Larvale simulachrum.* Sidorius: *Facies veluti umbrae manifestata larvalibus.*

Ibid. *Morem mihi habeo, quoquo cam, simulachrum alicuius Dei inter libellos conditum gestare*] Eandem hanc consuetudinem alludunt Ariani in Epictet. 2. 8. ea: *Θεὸν περιφέρει τάλας, δοκεῖς με λέγειν ἀργυροῦν τινα ἢ χρυσοῦν ἕξολεν, ἐν σαυτῷ φέρεις αὐτὸν.* Ammian. Marcellin. de Philosopho Asclepiade: *Caelestis Deae argenteum breve signum quancunque ibat, secum solitus afferre.* Neque aliter nonnulli a mortue colebant sanguine aut amicitia iunctos, quos quia sub figurâ hominum non audebant venerari, in speciem Numinum caelestium effigiandos eue-

raverunt, ut vel sic divino cultu prosequerentur eos. Milesia 8. Noster in historia Charites: *Dies totos, totasque noctes insumebat luctuoso desiderio, et imaginem defuncti* (Tlepolemi mariti) *quam ad habitum Dei Liberi formaverat, affixo servitio divinis percens horribis, ipso se solatio craciabat.* Nullum vero in Antiquitate omni tam insani officii illustrius specimen exquiras, quam illud Aegypti Regis *Myserini*; quod profecto libenter, et prope operâ dedita huc advocatum volui, quia non tantum ex Herodoto superest, sed et antiquo Marmore Venetiis, in aedibus Illustrissimi Mauroceni D. Marci Procuratoris. Indaginem delineationemque eius (ut et aliorum quoque tamen indigne his nugis inseruimus) debemus nunquam laudato satis Pettaeo nostro; applicationem ad Historici narrationem Patricio Iunio, serenissimi Regis nostri Bibliothecario, homini ad literaturae omnis, duntaxat Graecae, beneficium nato. Lapis autem quia ut instructus accedatur, inspiciendus est Herodoti locus cap. 129. Euterpes. [quo loco eiusdem marmoris delineatio conspici potest in Ed. Gronoviana.]

Ibid. *Iussi curriculo iret aliquis, et ex hospitio meo Mercuriolum asferret*] Miles. 10. *Iussi de meis aliquem curriculo tabernâ promptam asferre.* Ibid. *Misitque protinus cursorem.* Supra heic: *Misimus qui cum curriculo advehat.* Vocem hanc, ut omnia, Author signatissime exulit: *Liberi* incessus lentus debet esse, et compositus, *servi*, (ex more) properus et citatus. Plaut. Paenul. *Liberos homines per Urbem modo magis par est gradu Ire*, *servi* esse dico *festinantem* (lego *festinatim*) *currere.* cui geminum dictum est *Severi* apud Lampridium, Gellius Lib. 17. cap. 8. *Verbero, nonne is curriculo?* Colloquia vett. Scholast. Σδ δὲ παιδάριον ὕπαγε, τρέχε ταχέως. hinc apud Aeschylum in Prometh. τρέχεις. Scholiastes ἀπὸ τοῦ τρέχειν deducit, exponitque τὸν σπουδαῖον οἰκέτην, τὸν σπουδαῖως πράττοντα τὰ προστάγματα τοῦ κυρίου αὐτοῦ, καὶ μὴ βραδύνοτα, ἢ χρονίζοντα.

Pag. 507. *Audistisne reclamationem omnium qui adsunt?*] Mussitabat nempe prae indignatione circumstantium corona. Frequentes in conventibus fuisse hoc genus ὄρβουσι, quoties auribus ingererentur molesta ἀκροάματα. Cicero Philipp. 6. *Quinque et triginta Tribus Patrono Pop. Romani.* Igitur est Patronus L. Antonius? *malam quidem illi pestem, clamori enim vestro assentior.* Noster infra de accusatoribus suis: *Vide quaco Maxime quem tumultum suscitavit, quoniam ego paucos Magorum nominatum percensui.* D. Chrysostr. Homil. 5. in Epist. ad Tit. Πολλὰ ὑμῖν γένοιτο ἀγαθὰ, ὅτε οὐδὲ τὸ βῆμα ἀκούσαι Φέρετε.

Ibid. *Et succi plena sit*] Cod. Florent. *Succi pala et vici sit.* legend. *Succi palaestrici plena sit,* ut recte habent nuperae editiones quaedam. De eodem Matrcian, Capella Lib. 1. *Palaestra crebris discumbus exercitum corpus, lacertosis in juvenilis roboris excellentiam toris, virili quadam amplitudine veniebat.* (aio legendum ego *veniebat.*) quem locum ita imitatus est Lactant, de opif. Dei, cap. 10. *Valida, et substricta nervis ad fortitudinem brachia, toris insignibus extantum lacertorum ingens robur.* Theophilact. Simocatta Histor. Mauric. Lib. 7. cap. 16. *Τὴν παρεῖν τοῖς εὐσαματοῦσι, καὶ πρὸς τὰς παλαίστρας γενομένους παροικῶς.* D. Hieronym. ad Paul. *Corsus solidum, et succi plenum.* Florid. 2. Noster: *Cervix succi plena.* Hilarius in vita Honorati: *Speciosa facies, et prius succi plena, sit plena gravitatis.* Martialis (Graccorum ὑγρότητα illudens) *liquorem vocat:* sic apud Ambros. de Offic. *Vox succi virilis plena: cui rythmum opponit scaenicum et modulatum.*

Ibid. *Lanugo malis deserpit*] Miles. 7. *Commodum lanugo malis inserpebat.* Graeci eadem venustate ἔρπει. Philostrat. in Epist. *Ἔρπει δ' ὄυλος, αἰ δὲ περιεῖται χροάξουσι.* Callistratus in Imag. Occasionis: *Ἡ κόμη κατὰ τῶν ὀφρῶν ἐφέρουσα ταῖς περιεῖται etc.* Theodorct. *περὶ προνοίας.* Serm. 8. *Τὸς τοῦλους ἔχων ἐπὶ τὴν γένυν καθέρποντας.* Tralatio ab hacdera, inde apud Theodor. Prodrum. Πλοκαμῶν κίττης, *Amorum* etc. Lib. 6.

Ibid. *Crispatus capillus*] Marc. Capella L. 4. *Crines tortuosi, decentique inflexione crispati, et nexiles.* Miles. 11. Noster: *Capillus in mutuos nexis obditos atque nodatos.* Vetus Glossarium, *Crispicapillus, Οὐλόβεριξ.*

Ibid. *Quam lepide super tempora pares pinnulae emineant*] Miles. 10. *Inter comas eius aureae pinnulae cognatione simili sociatae prominabant.*

Ibid. *Quam festiva circa humeros vestis substricta sit*] Vestis haec est quam alibi vocat *Ephibicam chalydam.* Velabat ea humeros tantum adusque articulos palmarum, ut in statua *Bathylli* 2. Floridorum, sed de schemate cognoscamus. Quod ait Author circa *humeros substringi* eam, id vero non ita accipio, quasi de plex dextro ad laevum recurreret, (quâ tamen saepius figurâ fingitur in lapidibus et nummis) sed eam structuram imaginor quam in de Pallio Tertullianus ponit; *regestam ab utroque laterum, cervicibus circumstrictam.* hoc est, (ut eruditissimus ibi Interpret) *ἐκατέρωθεν ἀναβεβλημένῃ.* Describit clare his verbis Oppianus Cyneg. 1. *Αὐχένος ἀπ' ἐκάτερθε παρήρον, ἐκ παλαμῶν εἶμα περιστέλλοιτ ὅπως σσεναρῶν ὕπερ ὤμων ῥήιον εἰς κάματον.* Et Philostrat. in Melea. [Nun 2] lea.

leagro: *Χλαμύδα ὑπὲρ αἰχρῆνος κοιλώσας, τὸ θυρίον ἐφίσταται.* Plautus Capt. et Epid. In *collum pallii confectionem* vocat. Neque est ut hinc putet quis delapsurum humeris amiculum: prohibebat id fibula submentalis, cuius morsu collo acquiescebat. Sidonius Carm. 2. *Fibula mordaci refugas a pectore vestes Dente capis.*

Ibid. *Duat*] Det. Gloss. *Duit*, Δοῖν. *Duint*, Δοῖεν, δάσωσιν.

Ibid. *Deus iste Superum et Inferum commea-* tor] Miles, 11. *Ille Superum commea-* tor. Inde Aristot. et Luciano κοινὸν κτήμα. Claudianus Rhet. 2. in vet. *Commune profundis Et superis Numen, qui fas per lincen utrunque Solus habet, gemitioque facit commercia mundo.* Immutur Physice accessus et recessus Solis, qui apud Aegyptios idem cum Mercurio; itaque simulachra eius quaedam caerulea fingeant, alia elatiore specie: quorum illa quidem infera, haec supera vocabant. Videtis Macrobi. Sat. 1. 19. et Albricium de pileo eius, partim albo, partim nigricante.

Ibid. *Malam gratiam*] Miles, 6. *Bonae prae-* terea foeminae *malam gratiam* subire nequeo. Terent. Phorm. *Potius cum bonâ ut componatur, quam cum malâ gratiâ.* Metellus Numidicus apud Gellium 12. 9. *Malum honorem.*

Pag. 508. *Lemurum*] Gloss. *Lemures*, Νυκτερινὸὶ δαίμονες. Nonnius Marcellus: *Lemures, Larvae nocturnae, et terrificationes imaginum* etc. Noster in de Deo Socrate. *Est et secundo significatu species Daemonum animus humanus, emeritus stipendiis vitae, corpore suo abiurans: (malum abiurgatus) hunc vetere lingua Latinâ reperio Lemurem dicitatum.* Species horum duas subdit, *Larium, et Laryarum*: illi posteriorum suorum curam sortiti, placato et quieto Numine domos ac familias possidebant: hae ob adversa vitae merita, incerta vagatione, ceu quodam exilio punite, bonis hominibus inane terribilamentum, malis noxium discurrebant. tales Miles, 9. *dira Numina* vocat. quum vero incertum esset quae cuique sortitio evenisset, nimirum utrum *Lar* esset, an *Larva*, solebant *Deum Manem* nuncupare, *Dei* vocabulo addito honoris ergo. Clare et strictim ex Authore posui horum Daemonum differentias, nec, ut arbitror, loco importuno, ubi de quatuor tres occurrunt.

Ibid. *Noctium occursacula*] Horat. *Nocturnus occurram furor.* Iuvenalis Sat. 5. *Et cui per mediâ nolis occurrere noctem.*

Ibid. *Totius verum Naturae causa et ratio, et origo initialis*] Sidon. Lib. 1. Epist. 2. *Deus arbiter et ratio Naturae.* Macrobi. Somm. Scip. 1. *Prima causa, unus omnium quae sunt, quaeque videntur esse, fons et origo.* Lactant. 1. 11. *Fons et origo rerum.* Salvia. de Gub. 4. *Fons*

et origo cunctorum. Boëth. Consol. *Rex et Dominus: fons et origo.*

Pag. 509. *Paucis cogitabilis, nemini effabilis*] Plato: *Θεὸν εὐρεῖν τε ἔργον, εὐλόγηται δὲ εἰς πολλοὺς ἐκφέρειν ἀδύνατον.* Ex eo Noster: *Cuius naturam invenire difficile sit, si invenita sit, eam in multos enuntiari non posse.* Et Minuc. Octavi. *Quem et invenire difficile prae nimia et incredibili potestate, et quam inveneris, in publicum dicere impossibile.*

Ibid. *Quod superest, nec ipse sum nescius quodam circumstantium cupere audire* etc.] Imper. Manuel Palaeoog. Orat. 5. *Ὅμαι δὲ τινὰς τῶν παρόντων σαφέστερον ἐθέλειν ἀκούσας* etc.

Pag. 510. *Χρυσὸς δὲ καὶ ἄργυρος* etc.] Lampriidus de Severo: *In templis nunquam praeter quatuor aut quinque argenti libras, auri ne guttulam quidem aut bracteam posuit, susurrans versum Persii: In sacris quid facti aurum?* Georg. Cedrenus de Imper. Nicephora: *Τὸς ἀπ' αἰῶνος ἀναθεμέλιος τῷ Θεῷ χρυσὸν ἢ ἄργυρον σκευὴ ἔθετε, καὶ τὰ τῶν ἐκκλησιῶν ἱερὰ κοινῶς ἐξέιν ἐδογματίσθη.* Locus Platonis laudatus Nostro, est in de Legg. 12. cui et alii affines extant in Alcibiade et Eutyphrone.

Ibid. *Εὐλον δὲ* etc.] Haec Plato, non quod purius censeret hoc, aut ad Deorum cultum accommodatius, sed ut in totum imaginum usum videretur tollere, τὴν Ἀθηναίων Φιλοπρωσίαν (ὡς ἔοικεν) ἠρεθίσσας, καὶ τὸ τῷ Σωκράτει προσεχθὲν ὑπερήφανος κύνειον, ut notat ἕρτατες. 3. Theodoretus.

Ibid. *Ut vitae Magistro, ita causae Patro-* nis] De Aristotele Themistius Orat. 1. *Ὁν προ- ταξήμων βίωυ τε καὶ τῆς σοφίας.* De eodem Cicero 3. de Orat. *A quo ille (Alexander) et agendi acciperet praecepta, et eloquendi.* Ibid. de Platone: *Ille non linguae solum, verum etiam animi, ac virtutis Magister.* Iterum: *Idem erant vivendi Praeceptores, et dicendi Magistri.* Florid. 1. Noster, de Philosophia: *Disciplina regalis, tam ad bene dicendum, quam ad bene vivendum reperta.*

Ibid. *Prospere matrimonium*] Loquitur s'gnate. Tertullian. Apolog. *Faelicitas matrimoniorum de moribus prosperata.* Sidon. Lib. 2. Epist. 4. *Optantii Cl. Viri etc. filiam (quod Deo prosperante succedat) licet in coniugium petierit, etc.* Idem Carm. 14. *Prosper connubio dies coruscet.*

Pag. 511. *Invenis laudis gratia*] Fabius: *Principes in Republicâ viri non detraxerunt hanc officii partem, creditique sunt etiam clari iavenes obsidem Republicae dare malorum civium accusationem: quia nec odisse improbos, nec similitates provocare nisi ex fiducia bonae mentis videbantur.*

Ibid. *Qui mos etc. diu exolevit*] Rationem pete.

pete e Ciceron. Orat. 5. in Verr. unde totum hunc locum deprompsisse Appuleium puto.

Ibid. *Rustico et barbaro*] Supra de eodem: *Agerestis et barbarus*. De puero Thallo: *Barbarum et rusticum*.

Ibid. *Inceptio patriciorum capulari seni*] V. Quintilian. 12. 6.

Pag. 512. *Ad necendas etc. calumnias*] Supra: *Omnem calumniam textum retexo*.

Ibid. *Quod in Villa, non in oppido, Tabulae nuptiales sint consignatae*] Solemnis in hac re obiectatio. Seneca Lib. 8. Contr. 6. *Matrimonii celebritatem remoti angulo ruris abscondit*. Miles. 6. Noster: *Impares nuptiae, et praeterea in villa factae, legitima non possunt videri*.

Ibid. *Ibi omne virus totis viribus admixti effudere*] Ennod. Apolog. *Heic tota ingenii vela suspenditis: heic resupinae cervicis, et secessu pectoris, quidquid habuit flaminis ructus evomuit*. Misere corruptus locus. ego sic legebam: *Heic tota ingenii vela intenditis: heic resupinae cervicis ex secessu pectoris, quidquid habuit fluminis, ructus evomuit*. nec vel ita satisfactio mihi, nec plus operae tamen restitutioni impendam, non est is Scriptor tanti ut sudorem mereatur.

Ibid. *Gravem duce[m] mox in principio conjunctionis nostrae*] Cato apud Gellium 17. 6. *Principio mulier nobis magnam dotem attulit*.

Pag. 513. *Subornatum*] Glossae: *Ἐπὶ βλάτης μάτηρ*, *Subornatus testis*.

Ibid. *Longe a vero aberrasse*] Minuc. Octav. *Longe de vicin[i]a veritatis erratis*.

Ibid. *Ipsum fontem etc. mendacii huiusce*] Idem Minuc. *Aggrediar fontem ipsum erroris et pravitate*.

Ibid. *Non tamen libenter in ipso aetatis suae flore tamdiu vidua*] Nec mirum, cum vel intra luctus anniculum tot ad secundas nuptias transierent, imo tepulo mariti busto, ut apud Lucretium *Cornelia*. *Una de multis face nuptiali Digna*; *Vivia Rufina* nempe, de qua egregiam memoriam vide in Inscriptionum Corpore. 305. 5.

Pag. 514. *Nuptias vanis frustrationibus eludit*] Non enim *Tabulae nuptias* consummabant. Iuvenalis: *Si tibi legitimum pactam iunctamque Tabellis Non es amaturus, ducendi nulla videtur Causa*. Fabius Lib. 5. cap. 11. *Nil proderit signasse Tabulas, si mentem matrimonii non fuisse constabit*. V. l. 31. D. de *Donation*. Nonnulli rem illustrat hoc Adriani rescriptum: *Δεγούσης τιμος γυναικός την επίδοσιν του ίδιου υιού ἀφιμήθαι υπό τινός, αυτόν τε υἱόν ίδιου εἶναι, καί πρὸς αὐτὴν ἀνήκειν τὴν ἐπίδοσιν, ἠρησάτο ἄλλος, ἀπεκρίθη γυνὴ Ἑμαϊκῶν αὐτὴν γεγενῆσθαι, καί δελοῦς μὲν γεγράφθαι, γάμος δὲ μὴ γεγενῆσθαι; μὴ δυναθέντος οὐ αὐτὸν ἀποδείξαι υἱόν ίδιου εἶναι περὶ οὗ ἐπράττετο, ὅποτε μὴ εἴη ἀπὸ υἱός, τὴν ἐπίδοσιν ἀπίδοσ.*

Ibid. *Sine fabula*] Senec. L. 9. Contr. 6. *Duxi uxorem nullis inquinatam fabulis*. Idem L. 2. Contr. 15. *Adversus omnes illecebras atque omnia delinimenta muliebris ingenii est veluti solum firmamentum, in nullam incidisse fabulam*. Miles. 5. irata Venus Cupidini: *Nec enim vos utique domus meae famosa fabula latuerit*. Et 6. *Quotidianis fabulis ob adulteria et corruptelas infamatum*.

Ibid. *Medici cum obstetricibus*] Tertullianus de carne Christi cap. 20. *Respondent obstetrices, medici et physici*. recte utroque *Medicis obstetrices* iunxit, nam et harum nonnullae partes in Medicina. l. 1. §. 2. *De extraordi. cognit.* et l. 1. *De inspici. ventr.* Pollux et Platone Lib. 4. cap. ult. *Διδούσι Φαρμάκω αὶ μαῖαι ταῖς δυστοκοῦσαις*. hinc insignitae etiam nomine *Medicarum*. Gloss. Isidori *Maia, medica, obstetrix*. Anianus ad Paul. Recept. sentent. L. 5. *Quoties de mulieris praegnatione dubitatur, quinque Obstetrices, id est Medicae, ventrem iubentur inspicere*. Imo Medicis non mmoris aestimatis, solidis sexaginta nempe, patet ex l. 3. Cod. *Comm. de Legat. et fideicom.* adeo minus probabilis videtur Scipionis sententia, quae quas Plato *περὶ γάμων γυναικας*, et *γυναικας τῶν γάμων ἐπιμελουμένας*, longe honestiore loco quam *Obstetrices* statuit.

Pag. 519. *Qui tum adultus Romae agebat*] Ut etiam vitricus eius adhuc iuvenis. Florid. 3. *Ab ineunte aeo bonas artes sedulo colui, eamque existimationem morum ac studiorum, cum in Provincia nostrā, tum etiam Romae pene amicos inos quaesisse me, tute ipse lecupletissimus testis es*. Qui forensibus incubebant studiis, eo ex Provinciis commeabant. Constantius vit. S. Germani: *Ut in cum perfectio literarum plena conflueret, post auditoria Gallicana, intra urbem Romam iuris scientiam plenitudini perfectionis adiecit*. Rutilius Numatian. Itiner. Lib. 1. *Facundus iuvenis Gallorum nuper ab arvis Misus, Romani discere iura forti*.

Ibid. *Sua sibi voce, suisque verbis sese revincat*] Infra: *Quin tu meismet factis, non alienis verbis revincis?* Iterum: *Nescitis te tuomet testimonio convictum iri*. *Isidem verbis et sententis quas quis profert, vincere: et quasi elatum Goliath suo gladio iugulare*, vocat Eucherius ad Regum L. 1. cap. 18. Sidonius: *Vernaculis implicaturis in retia sua implagari*. Lib. 9. Ep. 9.

Ibid. *Quid palluisti? nam erubescere tu quidem non potes*] Iuvenalis: *Sanguinis in facie non haeret gutta, morantur Pauci videlicum effugientem ex urbe pudorem*. est tamen ubi et ruborem reperis in *ἀναισχυντίᾳ*. Seneca Epist. 11. *Quidam nunquam magis quam quum eruberint timendi sunt, quasi omnem verecundiam effuderint*.

[Nun 3.]

Pli.

Plinius de Domitiano Panegyri. *Femineus pallor in corpore, in ore impudentia multo rubore suffusa.* (ubi frustra corrigi vir doctus, nullo rubore. De eodem Tacitus: *Saeuus ille vultus et rubor, quo se contra pudorem manebat.*)

Ibid. *Falsâ spe inductus*] Terent. Andr. *Nisi me lactasses, et falsa spe produceres.*

Ibid. *Cum despectu salutis suae*] Supra: *Cum despectu et despendio bonae valetudinis.*

Ibid. *Supremo iudicio*] Infra: *Quod utinam supremum eius iudicium non impedisses.* Ammian. Marcell. L. 28. *Supremis iudiciis ordinatis.* l. 5. D. *Quemadmodum test. aper. Suprema hominum iudicia. Suprema arbitria vocat* Sextus Rufus. V. Brisson. ad l. 17. de V. S.

Pag. 517. *Quod quidem illa ut faceret*] *Iudicium* nempe, sive electionem, de qua supra proxime, monni ne remotior Syntaxis faceret locum de hiatus suspectum.

Ibid. *Spes in facultatibus matris sitae erant*] *Genus loquendi tractum a Sallustio.* Catil. *Alibi spes omnes in memet sitae sunt.* Ibid. *Spes atque opes civitatis in illo sitae.* Alibi: *Spes omnis in fugâ sita erat.*

Ibid. *Mulier HS. quadrages possidebat*] *Seneca de Catone: Possidebat ipse quadrages sestertium.* De vit. beata cap. 21.

Pag. 518. *Timorem mussitabat*] Sic 3. Miles. *Demussare contumeliam.* quod nonâ vocat *Inuiciam* *dyvorare:* et ibid. *Tacito secum mugitus iterare.* Claudian. l. in Rufin. *Tacitique sepul-tos suspirant gemitus, indignarique verentur.* Glossae Vindoc. MS. *Mussiat, prae timore murmurat.* Grammatici vet. *Mussare, est oculte et pressâ voce loqui quod celatum velis.*

Ibid. *Hyems anni erat*] Sueton. Iulio: *Neque loco, neque tempore aequo, sed hyeme anni.* Noster Hermagorae l. apud Priscianum: *Aspera hyems erat, omnia nungue calebant.*

Ibid. *Aliquam multis diebus*] Florid. 3. *Post aliquam multos dies.* Miles. 9. *Post multum equidem temporis.* fors: *Post aliquam multum c. 1.*

Ibid. *Domus fortunam*] Livius 36. *Etiâ fortunam domus horrebant.*

Ibid. *Inversis verbis*] Lucrctius Lib. 5. *Inversis quae sub verbis latitantia cernis.* Gellius L. 3. cap. 15. *Involucra sensuum vocat, et Verborum voluntina.* Phaedrus *Verbosus strophas.* Plautus *Cistellar. Orattonem intortam.* Gloss. *Συνεστραμμένη ὑμελία, tortiloquium.*

Pag. 519. *Conversum ab re uxoria*] Terent. Andr. *Abhorrentem ab re uxoria.* Libanius Sophist. *Ἐχθρῶς ἐχεντα πρὸς τὸν γάμον.*

Ibid. *Orat. alieni paulisper manerem* etc. *hymem alteram etc. oppeririendam*] Similis et argumenti et artificii ca apud Poëtam praecipuum, Aen. 4. *Indulge hospitio, causasque innecte morantâ, Dum pelago desartat hyems, et aquosus*

Orion, Quassataque rates, et non tractabile caelum. Verba Annae sunt ad Didonem Aeneam advenam depereuntem.

Ibid. *Propter Syrtis aestus*] Recte, nam qui ex Libya terrestri itinere Aegyptum contendebant, omnino necesse habebant haec Syrtium pertransire. Lucian. *Διέψαδ. Οἱ ἐκ Λιβύης ἄπιοντες εἰς Αἴγυπτον, παρὰ τὴν μεγάλην Σύρτιν ποιοῦντο τὴν πορείαν, οὐ γὰρ ἔστιν ἄλλως.*

Ibid. *Syrtis aestus*] Horat. *Sive per Syrtis iter aestuosus.*

Ibid. *Prospectu maris, qui mihi gratissimus est*] Menander: *Ὡς ἤδὲ τὴν ἀλαττὴν ἄποδόν γῆς ὄρξην!* V. quae de ἀπέψεις Salmas. ad Spartan.

Ibid. *Interibi*] ἐν τεύρω. Genitili nullibi quam heic legisse memini. utitur tamen Plautus *Asin. Capt. bis minimum,* etiam Cato apud Gellium L. 3. c. 7. *Falsus est et de vocis compositione idem Scipio, terminatio enim localis non est, merus ἀρχαϊσμός est.* sic apud Plaut. *postibi, h. e. postea.*

Ibid. *Dissero aliquid postulantibus amicis publice*] Supra: *Ahinc triennium est quum primis diebus quibus Oëam veneram, publice disserens etc. Postulantibus amicis* quod ait, habet id coloris speciem. Voluit (puto) excusatum se quod Philosphus disserens sustinuit. Florid. 4. *Tanta multitudo ad audiendum confuxistis, ut potius gratulari Carthagini debeam quod tam multos eruditissimi amicos habeat, quam excusare quod Philosphus non recusaverim disertare.* hoc scilicet Sophistarum erat, qui non (ut Philosphi) μέγιστοι, sed ἐπίδειξιον spectabant. Glossae: *Σοφιστής, disertor, sophista.* ego legendum *puto, Dissertor.*

Ibid. *Ingenti celebritate Basilicam complentes*] Paulinus Epist. 33. *Tantis infuere penitus agminibus in amplissimam gloriosi Petri Basilicam.* Sidonius Lib. 5. Epist. 17. *Populus ingens sexu ex utroque, quem capacissima Basilica non caperet, quamlibet cincta diffusis cryptoporticibus.*

Ibid. *Congruentissima voce etc. acclamant*] Miles. 3. *Cuncti consona voce flagitant.* Virgil. Aen. 11. *Unoque omnes eadem ore fremebant.* *Convasare acclamationes* vocat Sidonius L. 1. Epist. 9. Cassiodor. l. 13. *Dicere uno sono.* Plato de Leg. l. 1. *Μίξ φωνῆ, καὶ ἐξ ἐνός στόματος συμφωνεῖν.* Lucianus Zeux. *Ἐν, καὶ τὸ ἀρτὸ σημαίνεσθαι.* Dio in Pertinae: *Εὐρέσιμος ἐκβαῖν.* At nae ego ineptus qui vel pauxilla haec in eo Argumento, quod Libris septem de Veterum acclamationibus inscriptis, adeo accurate persequutus est, doctissimus idemque amicissimus Bernardinus Ferrarius, cuius instructissimam *Dactylotrochaeam* etiam expectamus iam quotidie, nec non alia cum ab eruditione elegania, tum ab Argumentis.

Pag. 520. *Consensum publicae vocis pro divino auspicio*] Heric. Altisodor. de vit. S. Germ. Lib. 2. *Populus in consona vota ruentes Adspiceres, spirante Deo.* Nazarius Panaegy. *Sed negliguntur praecoxia hominum ubi quaeruntur iudicia divina.* quot verba, tot mena, lege, et interpunge, *Si n. p. h. u. quaerentur iudicia divina?* Apud Symmach. Presbyteri ad Imper. Honor. et Theodos. *Venerabilium virum Bonifacium acclamatione totius populi, ac consensu meliorum civitatis asserimus:* etc. quam electionem statim divinam sententiam vocat: et continenter, *Divinum est quiddam tantorum firmat electio.* Iterum intervallo minimo: *Presbyteri omnes aderunt, qui voluntatem suam h. e. Dei iudicium proloquantur.* Anastasius Bibliothecarius in vita Valentini: *Collectis in unum venerabilibus Episcopis, et gloriosis Romanorum proceribus, omnique amplo (malim amplae) Urbis populo in Palatio Lateranensi, ut quod iam cordi caelitus revelatum acquirer omnes tenebant, in uno multorum sonitu resonaret, etc.* Latro in Catilin. *Is rumor sparsus est de moribus Catilinae, eaque ubique opinio pervagata, quatenus existimem voces istas publicas non hominum esse sed Oraculi potius nuncupandas.*

Ibid. *Si ego non nolim*] Cicero ad Attic. L. 13. *Proximis tuis literis te id non nolle agnovi.* Ulpianus L. 1. §. 1. et 2. de Tribut. act. *Non enim velle debet Dominus sed non nolle.* Catullus: *Quae tu volebas, non, nec puella volebat. Non nolle valet pati, non contradicere; atque inter velle et nolle quiddam medium est. Quidam non velle putarunt medium, perperam: nam inter affirmativum et negativum qui constituere medium videret, oportet ex negativo sumat, neutiquam ex affirmativo.*

Ibid. *Medioeri facie*] *Speciem temperatam* vocat Fulgent. 3. Mythol. Noster, Miles. 4., *Temperatam formositatem.* Euripides *Μερίαν χάριν.* Ennius *formam statam.* Phavorinus apud Gellium 5. II. *uxoriam.*

Ibid. *Ad aliam conditionem*] Infra: *Longa dote, et molli conditione.* propria connubiis vox. V. Colvii Not.

Ibid. *Neque pro amico, neque pro Philosopho facturum*] Salust. Iugurth. *Neque pro recto, neque pro bono facturum.* Caesar. Bell. Gall. 5. *Nihil hunc sese absente pro sano facturum.*

Ibid. *Verbigeratum*] Onomast. vet. *Verbigena, λογοποιία.* Glossae MS. Cl. Bourdelotii: *Altercatur, ligat, verboratur, leg. A, litigat, verbigeratur.*

Ibid. *Persuaderat idem Pontianus matri suae ut ne omnibus aliis mallet*] Infra ex literis ipsis Pudentillae: *Βουλομένην γάρ με δι' ἕς εἶπον αἰτίας γαμνήσθαι, αὐτὸς τοῦτον ἐπιστάς ἀντὶ πάντων αἰρεῖσθαι.* etc.

Pag. 521. *Quidvis pati, quidvis facere*] Miles. 9. *Quidvis facere, quidvis pati paratus, et in Phaedone apud Priscianum, Sic agere aut pati.* Horatius: *Iubet quidvis et facere et pati.* Pollux Onomast. Lib. 6. cap. 32. *ὄντε πᾶσι δέδοισεν, ὄντε πᾶσι ὀνει.* Imp. Manuel Palaeolog. 4. Orat. *Πᾶσι πᾶν θεοῦ, καὶ πᾶν ἡμοῦ διαπραΰσθαι πρέβνμοι.* Iulian. Orat. ad Athen. *Ὅ τι ἂν ἦ τοῖς θεοῖς φίλον, πάσχειν ἢ πράττειν.*

Ibid. *Qui neminem unum in terris viliozem se etc.*] Senec. Lib. 3. Contr. 17. *Deduxi ad vos reum, omnium quos terra sustinet, nocentissimum.* Sallust. Iugurth. *homo omnium quos terra sustinet sceleratissimus.* Plaut. Pseud. *Quantum terra tegit hominum perurissime.*

Pag. 522. *Calumniae fornacula*] Ut apud Ciceron. pro Rosc. *Officina nequitiae.* Zosimum, *Ἐργαστήριον ανομοφάντων, et Boeth. de Consol. Sceleratorum officinae.* Sidonius hac facie etiam calumniam suffragat. Lib. 4. Epist. 6.

Ibid. *Litium depetor*] h. e. *depertor*, sive qui alienas lites pro suis suscepit, pactione dimidiae aut tertiae partis, aut de quotā convenire potuit. *Litium mercatores* vocat, Cicero in Verr. Divin.

Ibid. [*Simulationum architectus*] Idem pro Rosc. Amer. *Omniun Architectum et machinatorum.* pro Cluent. *Sceleris principem ipsum, atque architectum.* Demosth. *πρὸς Διόνυσ. Τῷ ἀρχιτέκτονι τῆς ἐπιβουλῆς.* Theinist. Euphrad. 9. Orat. *Τῷ μηχανιστῶν ὧν αὐτὸς ἦν τέκτων καὶ μηχανεργάφος.*

Ibid. [*Simulationum*] *Διαβολῶν, non προσομοίσεων.*

Ibid. *Malorum seminarium*] Sic apud Homer. *Ὀδυσσ. ξ. Φυτεύειν κκχ.* Miles. 11. Noster: *Malorum disseminationes.* ubi pessime quidam codices, *dissenstones.*

Ibid. *Calvitio deformatur*] Lactant. de opif. Dei cap. 7. *Quanta in eo deformitas futura esset, ex calvitio apparet.* Sueton. de Domitiano: *Calvitio quoque deformis.*

Ibid. *Ad omnia insanda morigerus*] Donat. ad Terent. *Morem gerere lenonium et meretricium notat.* Afranius: *Actas, et corpus tenerum, et morigeratio.*

Ibid. *Saltandis fabulis exosis et enervis*] Miles. 1. *Exossum et enervem saltationem.* Minuc. Octav. *Enervis histrio.* Gaudent. Brixiensis. *Gestus colubrini.* de Lect. Evang. Tract. 2.

Ibid. *In hac etiam aetate quā nunc est*] Iul. Firmic. de Sylla 1. 3. *Senex exoletus, aliena aetate, flagitia corporis detinebat.* Seneca Epist. 122. *Cum illum contumeliae sexus eripuisse debuerat, ne actas quidem eripiet.* Gregor. Nazianz. Orat. 40. *Αἰσχρὸν μὲν τὴν ἡλικίαν παρακομάσαι, μὴ παρακομάσαι δὲ τὴν ἀπέλγησιν.* Sal-

vian. de Gubern. Lib. 7. *Ab usitate impuritate nec miseriarum egestate, nec vitae extremitate revocantur.*

Ibid. *Uxor lupa*] *Lupa* ut plurimum signat meretricem, at ne cui hac parte imponatur minus cauto, sciat non ubique occurrere eo sensu. Specimen e Prudentio damus (quem eadem opera emendatum imus). Loquitur de Priapo priore contra Symmach. Libro: *Scortator nimius, multaque libidine suctus Rusticolas vexare lupas.* Legebat Gasp. Barthius, *Lustricolas*: bona coniecturâ quidem, si heic *Lupae* meretrices essent, at non caepisse videtur Poëtae mentem. Prudentius *Lupas* vocat agrestes et montanas puellas, assuetas pecorum pastui, et id genus animalium. Fasti Siculi, seu mavis, Chronicon Alexandrinum: *Εἰς ἑκείνην τὴν χώραν (Ἰταλίαν) λυκαίνιας καλοῦσιν ἕως ἄρτι τὰς βοσκύτας τὰ πρὸ βλαπτα, ὡς αἰεὶ τὸν βίον καὶ τὴν εὐαγωγὴν ἔχουσας μετὰ τῶν ἀλόγων, καὶ τῶν λύκων.* Cedrenus: *Εἰβιστο δὲ τοῖς ἐργχωρίοις λυκαίνιας τὰς τοιαύτας καλεῖν γυναικας, διὰ τὸ ἐπιπῶν ἐν τοῖς ἔρεσι μετὰ λύκων διατρέβειν.* Itaque aut mutandum nil, aut legendum *Ruricolas*.

Ibid. *De uxoris noctibus paciscuntur*] Miles. 10. *Depaeta est noctis unius concubitum.*

Ibid. *Collusio*] Glossae: *Concludit, συνδυάζει.* *Collusio* et *compactum, συνδυασμός.* Nomicum Glossar. *συμπάγιον, ἀπάτη.*

Ibid. *Qui amplam stipem mulieri detulerunt, etc.*] Tibullus: *Sed pretium si grande feras, custodia vincita est, Nec prohibent claves, et canis ipse tacet. Propert. lamitor ad dantes vigelet, si pulsat inanis, Surdus in obductam somnitet usque serena.*

Ibid. *Maluit retinere pecuniam quam pudorem*] Lucius Pomponius: *Ego rumorem parvi faciam dum sit rumen qui impleam.* Sophocles: *Δοκῶ μὲν οὐδὲν ἴμαξ σὺν κέρδει κακῶν.* Iuvenalis: *Quid enim salvis infamia nummis? Horatius: Quidam memoratur Athenis Sordidus ac dives, populi contemneret voces Sic solitus: populus me sibilat, at mihi plaudo Ipse domi, simul ac nummos contemtor in arcu.* Sarsiburiens. *Polyerat. 7. 16. Avaro nihil vile viderit aut sordidum: sibilante populo seipsum consolatur.*

Ibid. *Flagitaretur*] *Apte*, nam hoc proprium obaeratis. Gellius Lib. 17. cap. 6. *Flagitare pecuniam iubebatur.* Plaut. Casin. *Ducite ex animo curam atque aes alienum, Nec quis formidet flagitatorem suum.* Idem Pseud. *Si non dabis Clamore magno, et multum flagitare, recte clamore.* Lactant. de opif. D. cap. 3. *Magnisque clamoribus conditionem pristinam flagitant.* Glossae: *Flagitavit, μετὰ βοῆς ἀπαπέση.* Gloss. Vindoc. MS. *Flagitat, commoet, (an commonet?) cum clamore exposcit.*

Ibid. *Et quasi inanus ad omnibus obviti se-*

neretur] Achil. Tat. Amor. Lib. 7. *Οἱ δὲ φουλάσσοιτες ἐδιῶκον, νομίζοντες ἀποδιδρασκεῖν καὶ ἐβίον τοῖς ἐντυγχάνουσι λαβέσθαι.*

Pag. 523. *Annulus aureus, et omnia insignia dignitatis abiciit*] Horat. Lib. 2. Sat. 7. *Proiectis insignibus, annulo equestri, Romanoque habitu.* Martialis. 2. 52. *Oppigneravit ad modo Claudii mensam Vix octo nummis annulum unde caenaret.* ultimae egestatis signum: nam et alius exuti omnibus, solebant annulos saltem custodire. Iuvenal. Sat. 11. *Post cuncta novissimus exit Annulus.* Sueton. Iul. *Affirmavit se ad satisfaciendum omnibus per quos dignitatem suam defensurus esset, anulum quoque aequo animo detracturum sibi.*

Ibid. *Pleraque in uxoris nomen etc.*] Etymolog. in 'Eγγύος.

Ibid. *Ignominia sua tectus*] Aeschines (Scipioni notatus): *Ὅστε καδὲν ἄλλ' ἢ τὰς ἀσχύνιας αὐτῷ περιέβη.* Sallust. Catil. *Flagitiis et facinoribus cooperatus.* Tacitus Annal. 3. *Probrus, et infamia cooperatus.*

Ibid. *Liberum venit*] Estne quod *laxum* Martialis 3. 22?

Ibid. *Praeter quod ei uxor sua quotidianis dotibus quaesivit*] Herodot. 1. de Lydorum filiabus: *Πορνεύονται πάσαι, συλλέγουσαι σφισί φέρμας.* Fere eandem de *Punicis* Valerius 2. 6. de *Phaeniciis* D. Augustin. de civit. 4. 10. de *Cypritis* Iustinus 18. 5. de *Tuscis* Plautus Cistell. 2. 3.

Ibid. *Quotidianis dotibus*] Ut apud alios *Nuptiae* quotidianae. Ibid. *Plantus: Habemus nuptias quotidianas, Haec quidem ecastor viro quotidie nubit.* Auctor ad Herennium: *Cuius mater quotidianis nuptiis delectatur, quod expressum ex Demosthenis κατὰ στειφ. videtur: Ἦς ἡ μήτηρ σου τοῖς μεθήμερισις γάμοις χρωμένη.*

Ibid. *In ventrem condidit*] Iuvenalis Sat. 11. *Aere paterno, Ac rebus mersis in ventrem.*

Ibid. *Dilapidavit*] *Onomast. vet. Dilapido, διαφωρέω.* Firmic. 4. 8. *Patrimonium miserâ laceratione dilapidat.* D. Paulin. *Incessum redditus dilapidare suos.* extulit meliore sensu D. Hieron. *Censum omnem (inquit) quem habere potuit, dilapidavit et vendidit, et in pecuniam congregatum usibus pauperum praeparavit.* Epist. Lib. 3.

Pag. 524. *Male partum*] Fors quod in *Milissis* Lib. 5. vocat: *Aes de malo habitum.*

Ibid. *Profundam gutam*] *Vulgus* hodiernum *Venetum, Gola sfordaroda.* Miles. 4. *Ventri profundo serviens. 8. Insatiabilem, profundumque ventrem.* Pluscula ad hunc locum notaveram quae missa facio, video enim a Casaub. congesta ad Sueton. Vitell.

Ibid. *Uxor propemodum vetula et efficta, totam domum contumeliosis abnuit; filia autem per*

ἀποσcentulos ditiores invitamento Matris suae nequiquam circumlata etc.] Synesius Epist. 3. Καὶ αὐτὴ πόλις μὲν θαλασσοκίετο ναυκλήρων δεσπότην ἔπειτα μὲν τῷ Ῥήτορι, καὶ τούτῳ δεσπότην τρίτῳ μετ' ἐκείνου ὁμοδόλῳ, καὶ ἄθερα τῇ πόλει, καὶ πρῶστῃ τῆς τέχνης, ἣς ἔπειθ' ἤν ἔργασίαν ὑπὸ χαλαρῆς μετὰ κατέλυσε, τὰς ἐν ἡλικίᾳ παιδοτρῖβει, καὶ τοῖς ἔξοις ἀντικαθίστησι. Similem disciplinam Petronius in Philumene expressit: *Multas haereditatis officio actatis extorserat, tum anus et floris extincti, filium filiamque ingerebat orbis scribis, et per hanc successionem artem suam perseverabat extendere.*

Ibid. *Circumlata*] *Circumferri* eodem venditandi sensu apud Senecam de benef. 1. 9. habes, Libro de remed. Fortiorum. alibi in sella prostrare vocat: *admissis inspectoribus undique perspicuam vehi.*

Ibid. *Facilitatem Pontiani*] *Infra*: Quo fieri Pontiani facilitatem etc. circumveniret.

Ibid. *Vidua* antequam nupta, domi sedisset] Scaliger ad Arist. de Animal. 5. 6. inepte dicit ait: *Virginem marito viduam.* Vidua enim (inquit) est quae separata est a marito quicum iuncta erat. Imo vidua est, etiam quae necdum nupsit, ἢ μὴπω γεγαμημένη. mitto qui praec manibus est Authoris locum, cape alium 4. Milesia: *Psyche virgo vidua domi residens*: aut si Noster novator nimis, audi Senecam in Agamemnone: *Ante te morantur Virgines viduae domi.* Ibid. *Vidua ante thalamos.* D. Hieronym. ad Eustoch. *Videas plerasque viduas antequam nuptas.* Cyprian. *Furtivo dedecore corruptae, viduae antequam nuptae.* Sic apud Graecos Χήρια et viduitatem et celibatum notat. Constant. Harmenop. L. 6. Tit. De V. S. Χήρια ἐστὶ οὐ μόνον ἢ διαζευχθεῖσα, ἀλλὰ καὶ ἢ μὴ οὕτως ἄνδρα ἐσχικυῖα. Glossae: Χήρισις, *Viduitas, caelibatus.* Χήρια ἄνδρος, *caelibatus.*

Ibid. *Domus sedisset*] Idque cum dedecore. Phalaris Epist. 14. Ἡ μὲν ἐπ' ἀνδρῶν χήρια χρῶντες προσλαμβάνουσα πλείω ἀρετῆν, ἢ δὲ ἐπὶ παιδὶ παρ' ἄραν μηχανομένη παρενία διαβολῆν κηῖται: πᾶσι γὰρ ἀνθρώποις ἀισχυριστον δέδοκται, καὶ νῦν δια ἐστὶ, παρὰ τοὺς τῆς φύσεως χρῶνους θυγατρὸν οἰκουροῦσα.

Ibid. *Nuptiarum titulum*] *Nuptiarum nomen* Petronius, ubi Bourdelotium vide.

Ibid. *Honestissimo*] *Ditissimo*, ut l. 52. §. 15. D. de furt. et apud Aescen. ni fallor, in Verri-nas.

Ibid. *Secura et intrepida*] *Haud infidum praeflorationis signum*, cum sit virginum trepidare. D. Ambros. in Evang. Luc. cap. 2. Miles. 5. Noster: *Virginitati suae metuens, pavet et horrescit.* Theocrit. ubi supra: Ὄλρσει κῆρα φίλα, τί μοι ἔτρεμες; ὡς μάλα δειλὰ! Claudian. *Im-*

nuptae trepidat sollicitus pudor. Lucan. *Non timidum nuptae leviter tectura pudorem.* Titinius apud Festum: *Accede ad sponsum audaciter, virgo nulla es.*

Ibid. *Flore excolto*] *Helliodor. Lib. 3. Τῆν παρσιῶν ἠδὴ καὶ ἄλλοις ἔφηνε.* Philo Iudaeus: *Ἀπομαρτυροῦσι ὡς περ τιῶν ἰνῶν τῆς ἀκμῆς.*

Pag. 525. *Veclatatur*] *More veonumφῶν*, et (ut videtur) peculiari Provinciae Africanae, illius enim potissimum apud Scriptores memoria reperio. Optat. Milevit. Lib. 6. *Hoc nec mulieres patiuntur quae carnaliter nubunt, ex quibus si alicui mutare maritum contigerit, non repetitur illa temporalis festivitas, non in altum tollitur etc.* Marcin. Capella de Nupt. Lib. 2. *Cum sonitu introfertur lectica interstincta sideribus, cui ritu mystico crepitus praecinebant, quos fuerat nubentes Deas in caelestis thalami pervenire consortia.* Tertullian. ad Uxor. cap. 4. *Non monilium pondera, non vestium taedia, non Gallicos vultus, nec Germanicos batiulos, quae nuptiarum gloriam accendunt.* Porro hodieque in Africa viget mos iste, deferiturque ante novam nuptam sanguinolentum indusium, utpote interfectae signum virginitatis. monuit me ex Leonē et aliis Cl. Bourdelotius.

Ibid. *Octophoro*] Epigramma ex MSS. eiusdem Bourdelotii: *Porcius octophoro fertur resumpinus ad aedem Iunonis Triviae, priscaequa templum Deae. Et circum Phaebi: merito stupet inscisa turba, Atque ait, an horum victimam Porcius erit?* plura de Octophoro Pythaeus Advers. Subsic. Corras. Miscell. Iur. Lib. 3. cap. 20. Lips. Elect. Lib. 1. cap. 19. Nubatur autem suaviter compiler Iuris Lexici Octophorum pro vehiculo capiens octo rotas habente.

Ibid. *Improba iuvenum circumspectatrix*] *Lucian. Ἐπιβάλλειν τοῖς νέοις τοὺς ὀφθαλμοὺς.* Senec. Declam. 6. *Puellari lenocinio oculos circumdare.* D. Hieron. *Vultus meretricis circumferre.* D. Ambros. de Virg. Lib. 3. *Ludere oculis, rotare cervicem.* Prudent. *Vagari oculis. Phaeder, Oculis venaturam facere.*

Ibid. *Quis non disciplinam matris agnovit?* etc.] *Iuvenalis' Sat. 14. Expectas ut non sis adultera Largae Filia?* Idem 6. *Scilicet expectas ut tradat mater honestos, Aut alios mores quam quos habet?* Ambros. ubi supra de Herodiade: *Quid potuit filia de adultera matre discere nisi damnum pudoris?*

Ibid. *Disciplinam*] *Cicero Verr. 5. Meretriciam disciplinam.* Catullus: *Uno in lectulo erudituli ambo.*

Ibid. *Immedicatum os*] *Tacit. de Tiberio: Ulcerosa facies, et plerumque medicaminibus interstincta.* Petron. *Facies medicamine attrita.* Commodianus: *Inducis malis medicamina ficta.*

[000]

Ibid.

Ibid. *Praesumptione cassa deoravit*] Cicero Verr. 3. *Spe atque opinione praedam illam devorasset.* Salvian. 4. *de Gubern. Praedam spe atque cupiditate devoraverat.* Boëth. 1. *de consol. Cuius opes Palatini canes iam spe atque opinione devorassent.* Prudent. περὶ στεφ. *Spe devoraturum.*

Ibid. *Iniicit scrupulum*] Miles. 1. *Mihi non parvam incussisti sollicitudinem etc. iniecto non scrupulo, sed lancea. Nil moveo, moneo tantum posse spiculo legi, tragulum iriticoe certe passum apud Plautum legas: fulcrum validius autem ab hoc loco Tertulliani accedit: Non lucernae spiculo lumine, sed totius Solis lancea. Exat in Libro eius de Pudicitia.*

Ibid. *Minatur se filiam abducturum*] Iure paterno nempe, cuius specimen hoc ex Ennio capere Inturia abs te afficit indigna Pater, Nam si improbum Cresphontem existimaveras, Cur me haec locabas nupti? sin est probus Cur talem invitum invitam cogis linquere? Iunge Afranium: Indignum facinus, adolescentes optumes, Bene convenientes, concordos cum viro, Repente viduas facit spurcitas Petris.

Ibid. *Illecebris offraenatum*] Miles. 6. *Unius offulae praedae offraenatum.* Plautus Captive. *Usque offraenatum suis me ductentur dolis.*

Ibid. *De viâ defleat*] Glossae MS. Cl. Putzani: *Defleat, deviat.* heic autem *defleat*, est *seducere*, εἰς τὸ κατ' ἴδην ἀποσπῆν, καὶ ἄλλοθεν ἔλθῃν ut in Philox. Gloss.

Pag. 526. *Iram quoque accessisse, non mediore pertinaciae adiumentum*] Cicero ad Attic. Lib. 1. Epist. 9. *Incredibile est quanto mihi videatur illius voluntas obstinatio, et in hac iracundia obfirmator.*

Ibid. *Exacerbatus*] Gloss. Ἐκκερδύμαι, *Exacerbatus sum.* Ἐκχολούμαι, *Exacerbor.* Eadem, Παρπακρινῶ, *Exacerbo, ad iram provoco.* Gloss. Vindocin. MS. *Exasperare, exacerbare.*

Ibid. *Aquariolus*] Gloss. MS. Ioan. Bourdeotii, *Ovariolus*, (leg. *aquariolus*) *pater lenonis.* Gloss. Philox. *Bacario*, *περνοδιάκωνος.* Lamprid. Commodio: *Gessit aquam ut lenonium minister.* Ubi v. Casaub. et Salmas. ad Vopisc.

Ibid. *Digna cubiculo suo diceret*] Vitiata dehescit haec loquendi forma Libro de Philosophia: *Dum vitam colit, digna Diis discere, scribere dicere.* quod indubie verum esse, patet ex discrimine τῶν agere quod sequitur statim, tum quod dicta haec *Diis digna* non alia videntur quam καλοὶ λόγοι, de quibus supra haec Plato e Zanolxi.

Ibid. *Se mihi suâ manu mortem illaturum*] Livius Andron. apud Macrobian. Sat. 6. *Nunquam hodie effugies quin meâ manu moriar.* Cicero Caeli. 1. Q. *Servilius Halae Spur. Melium no-*

vis rebus studentem; sud manu occidit. Idem pro Caelio: *Qui Consul em incipientem furere atque conantem, sud se manu interfecturum etc. dixerit.* Miles. 10. *Morsiem mihi meâ volens manu consciscere.*

Pag. 527. *Sed inquieti animi fuit*] Ἀπάντησις, quam subsequitur ἀπόκρισις, concedo interrim.

Pag. 529. *Quae similiter pro me scripta in memet ipsum vertit cornua*] Iuira: *Quae defensio fuerat, eadem manentibus iisdem literis in accusationem transverteretur.* Iterum: *Quae purgandi mei gratia scripta erant, eadem mihi immanem invidiam apud imperitos concivere.*

Ibid. *Vertit cornua*] Ita Plaut. Pseud. Graeci ἐν ἀντίᾳ ποιεῖσθαι.

Pag. 530. *Multa fando etc.*] Ex illis Cicero. 4. Philipp. *Multa memini, multa audivi, multa legi: nihil ex omnium saeculorum memoria tale cognovi.*

Ibid. *Plura legendo didicisti, et non pauca experiundo conperisti*] Florid. 4. *Quam equidem non didici modo, verum etiam experiundo conprobavi.*

Ibid. *Palamedes*] Quem ego nullo iure inter impositores recensitum puto, cum ex Philostrato Ηεροῖε, aliisque constet iniuste eum morti datum. Noster Miles. 10. ipse, inter inclytos Αρχιυορωνῶν Duces falsis simulationibus, exauditione doctrinâque praepollens Palamedes damnatur. Inde inter κακοήγητους positus ab imperiti multitudine, ex cuius sensu certissime heic Appuleius loquitur.

Ibid. *Sisyphus*] V. Schol. Aristoph. *Acharn.*

Ibid. *Eurybates*] Harpocrat. Aristaeon. 1. 20. Eustath. ad Odyss. T.

Ibid. *Phrynonidas*] Ἀθηναίσις περιβήτορ ἐπὶ πονηρία εἰδὼν ἦτον Εὐρυβάτου. Ita Harpocrat. Hesychius: Φρυνώνας, πονηρός. Diogenianus Cent. 8. Num. 29. Τῶν Φρυνίχου πάλαισμα scribend. puto Φρυνώδου.

Ibid. *Buccones*] Gloss. Isid. *Bucco, rusticus, stultus.* Idem Hesyeh. Βέκος, ἀνήθος.

Pag. 531. *Turbabat*] Οὐδετέρως, sic saepe Tacitus: et ita Graeci ponunt ταράσσειν suum.

Ibid. *In medio foro bacchabundus*] Lucian. Ἐκέρμαζε διὰ τῆς ἀγορᾶς μέσης, καὶ τῆς Πιραφρονήσας ὄπισθε οἱ θελήητοι, δημοσίᾳ θεῶν ἤρξαστο κατὰ τὴν ἀγορᾶν. Nicet. in Andron. Commeno: Διὰ τῆς Λεωφόρου μέσης, καὶ τῆς ἀγορᾶς διῶν, καὶ πᾶσι διακρυσιῶς Φεγγόμενος. Minuc. Octav. *Hi sunt et furentes quos in publicum videtis excurrere etc. sic insaniant, sic bacchantur, sic rotantur etc.* Miles. 8. Noster: *Amens et recordia percita, cursuque bacchata furibundo, per plateas populosas etc. fertur.* Infra heic: *Torum forum tumultu contempsent.*

Ibid.

Ibid. *Proquiritabat*] Sic in Milesiis Lib. 10. expressit: Magnaque fidem eius protestata clamore, et populi concitato tumultu. Iterum Lib. 2. Vos in hanc rem boni Quirites testimonium perhibetote. *Proquiritare* QRG est βῆν, διαμαρτύρεσθαι. Demosthenes: Διαμαρτύρου βῶν, καὶ κεκαργῶς. Glossae Isidori: *Quiritare*, Populare.

Ibid. *Multa sunt quae sola prolata, calumniæ possint videri obnoxia*] Gera Terentianus Phorm. 4. 4. Nihil est Antipho, quin male narrando possit depravari: Tu id quod boni est excerpis, dices quod mali est. Supra heic: Nihil in rebus omnibus tam innoxium dices, quin id possit aliquid aliqua obesse: nec tam laetum quoniam possit ad tristitudinem intelligi. Video in Glossis Isidori, *Subsiciuus*, malus interpret. si maior menda non subest, scripserim *subsecivus*: nempe qui excerpendo et quasi subsecando bene dicta depravat. puto vix commodius exponi eam vocem posse.

Pag. 532. *Si ea quae ex prioribus nexa sunt, principia sui asferantur*] Demosthenes: Νόμος τῶς μὲν μεταπιστῶν; τῶν δ' ἀφαιρεῖν μέρι, οὗς ἄλλος δίκαιον ἢ ἀνυπὸνέσθαι. V. heic Gentilis Notae.

Ibid. *Ira ut partim vocales*] Iocus apertior quam qui interpretationis eget.

Pag. 533. *Detectum mendacium est, veritas olim interversa, nunc se effert*] Cicero pro Cluent. *Improbitate depressa veritas emergit, et innocentiae defensio interclusa respirat*] Phoebadius contr. Arrian. *Ut malum quod sub opinione verborum simplicium latet, deprehendatur: et mendacio detecto, veritas interclusa respirat.* Optat. Milevit. contr. Donat. L. 1. *Iamdudum etc. inter caligines quas Livor et invidia exhalaverat, latere veritas videbatur, sed iam etc. revelata est.* Suaviter autem an apposite magis Polybius Eclog. L. 11. *Scriptor gravissimus? Καὶ μοι δοκεῖ μεγίστην θεῶν τοῖς ἀνθρώποις ἢ Φύσις ἀποδείξαι τὴν ἀλήθειαν, καὶ μεγίστην αὐτῇ προσβῆναι δύναμιν. πάντων γὰρ αὐτὴν καταγωνιζομένων, δύναιτο καὶ πασῶν τῶν πιθανοτήτων μετὰ τοῦ ψεύδους ταπτομένων, οὐκ οἶδ' ὅπως αὐτῇ δι' αὐτῆς εἰς τὰς Φυλάς εἰσέρυεται τῶν ἀνθρώπων, καὶ ποτὲ δὲ πολλὴν χρίσιν ἐπισκοτιοῦσθαι, τέλος αὐτῇ δι' αὐτῆς ἐπικρατεῖ, καὶ καταγωνίζεται τὸ ψεῦδος.*

Ibid. *Velut alto Barathro etc. emergit*] Virgil. *Imo se emergere hiatu.* [Non est Virg. sed. Severi Aetnae vs. 118.]

Ibid. *Nubendi sui rationem, seu necessitatem, Fato ascribit*] Cui omnes plerisque etiam male mentis impetus Maiorum caeca scripsit ignorantia. Panegyrist. ad Constantin. *Usurpabo illa communia omnium factorum patrocina: quae tamen plerumque etiam a sapientibus adscri-*

tur, neminem hominem peccare nisi Fato, et ipsa scelera mortalium actus esse Fortunae. Specimen e veteri lapide non importunum cape.

D. M.

L. AEMILII VICTORIS. QVI PRIDIE.
NATALEM SVVM. VICIESIMVM. ET.
SECVNDVM. PRVNA. IN PENSIILI.

POSITA. VRGENTE. FATO.
SANVM. IPSE. NECAVIT. SE. etc.

cum attem in aliis plurimis quaesitum hoc patrocini videamus, tum praecipue in Amoribus, et in concessis cupidinibus. Libanius *Progyrnas*, contr. *homicid.* Κάλλους τις ἡττηθεὶς ἀδικῶν μὲν, ἀλλ' ἔχει παρατήρησι; θβιάσθη γὰρ ὑπὸ τοῦ θεοῦ, καὶ πῶς τῶν ἔργων ἀναστέλλει ἀνταίρειν οὐκ εὐπορον. Plautus Atul. *Deus mihi impulsor fuit, is me ad eam illexit.* Patro filium prae amore decubentem excusabundus apud Lucianum de Dea Syria: οὐκ ἐθέλων ταῦτη τῇ σκεφῇ ἔσχετο, ἀλλ' οἱ ἢ νοῦτος ἀεκουσῖν. Miles. 10. Noster: *Mulier seu naturaliter impudica, seu fato ad extremum flagitium impulsæ.* Plure non congero, occupavit omnem heic diligentiam Cl. Desid. Heraldus ad Tertullianum *Apologiam*.

Pag. 534. *Praecipitasti*] Vim huius verbi Gentilis non assequutus videtur. *Praecipitare*, est praevenire; praecipere, praecipitare. Miles. 9. *Praecipitante consilium periculi praesentis.* Ibid. *Subnervasti*] Vet. Onomast. *Subnervo, ὑπονευρίζω.* Gloss. *Νευροκοπῶ, Subnervo.* Demosth. *ὑποπέμνειν τὰ νεῦρα.* Festus *supernare.* Noster in Miles. *Poplites enervare.*

Ibid. *Hocine verum?* etc.] h. e. aequum. Cicero pro Quinct. *Continue verum fuit postulare, ut ex Edicto bona possidere liceret?* Idem pro Rose. *Verissimum et sapientissimum Iudicem.* Priscianus Lib. 17. *Iustum pro vero, et verum pro iusto frequenter, tam nos quam Attici ponimus.* est ergo proprie Atticum loquendi genus.

Ibid. *Ante has Imperatoris Pii statuas*] Fuit nempe quum animadverteretur severe in quaevis facta dicunt turpia, si vel merae Imperatorum statuae in conspectu essent. Primum tam insanit cultus ἐπίδειξις video Augusti simulachris exhibitam. Suetonius Tiber. *Statuae quidam Augusti caput demperat ut alterius imponeret;* acta res in Senatu, et quia ambigebatur, per tormenta quaesita est. *Damnato reo, paullatim hoc genus calumniae eo processit, ut haec quoque capitalia essent, circa Augusti simulacrum servum caecidisse: vestimenta mutasse: nunimo vel annulo effigiem impressam latrinae aut lupanari intulisse, etc.* Ridenas ineptias! nam quae ad Epictetum Arrianus Dissert. 2. 8. Ἀγλάματος τοῦ θεοῦ παρήτος οὐκ ἔν τολμήσις τι τούτων ποιεῖν ἔν ποιεῖς, utenque pro tempore caecitate tolerabilia erant.

[Ooo 2]

Ibid.

Ibid. *Amorem revincis?* Tu (inquit) filius matris amorem arguis? alibi e converso, Miles, 5. *Mater autem Tu, et praeterea cordata mulier, filii tui lusus explorabis curiose? et in eo luxuriam culpabis? amores revincis?*

Pag. 535. *O infelix uterum tuum!* Tacit. Annal. 2. *Infelix facunditas.* Sidonius 2. 8. *Facunditas infortunata.* Cicero Philipp. 2. *Facunditatem calamitosam!*

Ibid. *Viventi et videnti* Homer. Ζῶντος, καὶ ἐπὶ χθονὶ θερκομένου. vertit Priscianus: *Vivens, et in terra vivens.*

Ibid. *Viscera intima protrahuntur* Miles. 6. *Canes et vultures intima protrahunt viscera.* Eustath. Ἑρωτικῶν Scripior, Lib. 6. Τὸν ἐμὴν ὄλκην γαστέρα παντελῆς καταβύρηξ, καὶ τὰ σπλάγχνα κατεβήσκει μου. Ovidius: *Viscera nostra, tuae dilacerantur opes.*

Ibid. *Ob quatuordecim annorum longas olimpnias* Nam et liberi parentibus educationis velut praemia quaedam pendebant, lege (si meminim) Solonis apud Laertium. Hesiod. Ἐργ. α. Γυρῶντεςσι τοκεῦσιν ἀποβερέτῃρα δοίην, ubi Tzetzes: *Οἱ παλαιοὶ τοῖς γονεῦσιν ἐδίδον τὰ βρέπτα.* Etiam apud Hebraeos video moris fuisse, V. Theophilact. ad Evang. Matth. cap. 15. comm. 5.

Pag. 536. *Viridi pueritia* Savar. ad Sidon. Lib. 7. Epist. 6.

Ibid. *Nondum paenae.* Quia nondum in viros relatus, hinc de Triumviris Dio proscriptioe grassante: *Παιδίσων τιὰ εἰς ἐφύβους εἰσῆγγον, ἢ ὡς εἰς ἀνδρας ἦδη τελὸν ἀπελάνη.* Similis religio circa virgines capitis damnatas, quas priusquam morti traderentur, corruptas legimus, Tacit. Annal. 5. Sueton. Tiber.

Ibid. *Impetibile* Turpi, ut ex Symmachio notat Casaubonus, Idem Lib. 2. Epist. 91. *Grave hoc et impetibile.* Glossae vet. Iureto ad eum locum laudatae: *Impetibile, improbum, scaevum.* Ego tamen aliquando putabam pro *Impetuoso* positum, tralatione nimis obvia, quae sceleribus violentiam tribuit. Nemo terminationem passivam ut turbantem oggerat: mille talia apud alios Scriptores, ne Authorem nostrum.

Ibid. *Athenienses quidam etc.* Plutarch. πολιτ. παραγγ. Οἱ Ἀθηναῖοι Φιλίππου γραμματῆφθους λαβόντες ἐπιστολὴν ἐπιγγραμμένην Ὀλυμπιάδῃ κομίζοντας, οὐκ ἔλυσαν, εὐδὲ ἀπεκάλυψαν ἀνδρὸς ἀποδύμου πρὸς γυναικᾶ Φιλοφρόσωνν. Eadem Helladius narrat apud Photium, nec aliena de Caesare Plinius 7. 25.

Pag. 537. *Scilicet ne semel peccasset* Supra: *Peccatum semel ut bonus quisque postea sollicitus cavet, ita qui ingenio malo est, confidentius integrat.*

Ibid. *Ac tam bonum factum tuum oblivio ca-*

pesseret] Sallust. in Catil. *Parum est quod impune fecisti, verum etiam commemorando exprahas, neque licet oblivisci.*

Ibid. *Vulpionem* De vulpe et vulpiculā inter convitia, v. Leg. Salluae Lib. Tit. 32. et ibid. Glossatorum. at *vulpio μονήρης λέξις* est, neque alibi lectitata.

Ibid. *In animum inducere* Gellius de Aesopo Lib. 2. cap. 29. *Res salubriter ac prospicienter animadversas, in mentes animosque hominum cum audiendi quādam illecebrā induit, legebam, induxit.*

Pag. 538. *Per aliquem fidem missa* Apte, et ex solenni ritu loquendi. Cicero Famil. Lib. 4. *Si quem tuorum fidulum vales, ad me mites, Sallust. Jugurth. Literas ad eum per homines fideles mitti.* Lucanus: *Atque haec dicta movet famulos perferre fideles.* Lampridius in Severo: *De omnibus hominibus per homines fideles suos semper quaesivit.* Miles. 10. Noster: *Mittit quendam servulum sibi quidem fidem.* Glossae: *Fidelis, πιστός δουλος.*

Ibid. *Tabernariis blanditiis subagitare* Prosus ut apud Comicum. Graec. in Equit. *Ἐπιγλυκαίνειν ἡματιῶς μαγειρικῶς.*

Ibid. *Subagitare* Plaut. Captiv. *Ad mores pudicos facta haec fabella est, Neque in hac subagitatione sunt, neque ulla amatio.* Idem Cistell. *Subagito blandis et benedictis dictis, sic Graeci ὑπάγειν.* Etymologus: *Ἐπάγει, ἐξάπατῆ καὶ ὑπαγάγει, αὐ ἀπάται.* sermonum illicitia nempe, vel delinquentia.

Ibid. *Rationibus villorum* Symmach. L. 6. Epist. 81. *Exasperat animum male gesta ratio villorum.*

Pag. 539. *Sportulas* Δῖρα γαμήλια, Theophilact. Simocattae *Histor. Mauric.* Lib. 1. cap. 10. Ammian. Marcellin. Lib. 14. *Quidam vigore arrium imminuto, rogati ad nuptias, ubi aurum dextris manibus cavatis offerunt, impigre vel usque Spoletium pergunt.* V. quae et Symmacho asfert P. Colvius.

Ibid. *Expunxisset* Petita vox a Libris rationum. V. Casaub. ad Pers. Sat. 2.

Ibid. *Et hic fuerulus togā invalveretur* Plinius (Scipionum notatus Lib. 10. Epist. 117. *Qui virilem togam sumunt etc. sicut totam boulerū, atque etiam e plebe non exiguum numerum vocare, binosque denarios vel singulos dare.* Patia Cornelius Annalium Lib. 3. Suetonius in vit. Calig. et Neronis. Similes Athenis impense factae, sumpto pallio Sophistico. Olympiodorus apud Photium *Tmcm. LXXX. ἐνδυσάμενος ἐδέχετο τὴν τοῦ τρίβωνος ἐξ᾽ ὑσίου. καὶ αὐτῶθεν μετὰ τοῦ τρίβωνος ἐκ τοῦ βαλκανείου ἐντίμω καὶ περιδῶξῃ δορυφρέμενος πομπῇ ἤπει, δαπάνας ἐπιγνοῦς φανερῶς εἰς τοὺς τῶν διατρίβων προ-*

στάτας, τὸς λογομένους Ἀκριμίτας. Locus integer legendus, quia lepidum ob oculos morem ponit, vix alibi occurrentem.

Ibid. *Conviviis multis*] Avarus apud Libanium Sophist. *Declam.* 37. Ἐμοὶ οὐκ ἦν ἂ δίκασσαι γνώμη τὸ εἰ ἄρχης γαμῆν, λογιζομένων τὸ διαπνεύειν τοῦ πράγματος, καὶ ἐστὶ πρὶν τίνα λαβῆν, ἀναλῶσαι δέ, πῦδας ἄνοομενον, ζεύγος μισοῦμενον, ἐστῶτα τοῦ οικείου τοῖς Φράσσει τῆν γαμήλιαν εἰσαγωγήν.

Ibid. *Nec tecum, aut apud te caenandum*] Id enim moris fuit ut post consummatas nuptias propinqui ex utraque domo vicissim convivarentur. Plato passim *I. de Legg.* Plutarch. *Sympos.* 4. 3. Pindarus *convivia ista ἀμυβαῖα δεῖπνα* vocat. Virgil. *mutua*, *I. Georg.* (Iorsan et Noster heic, et mendosa vulgaris lectio.) hinc apud Gellium *mutitare*, (vel ut Turnebus, *mutuitate*.) *Lib. 2. cap. 24.* (quo quae sequuntur loco Glossae manifesta sunt) Dion. Chrysost. *Orat. 41. Συνεστῆσαι, καὶ ἀλλήλους ὑποδέχεσθαι.*

Ibid. *Lex Julia de maritandis ordinibus*] Mentio eius *l. 1. D. unde vir et uxor.* Et *l. 6. Cod. de oper. libert.* Eadem et *marita lex.* Scholiast. Horat. ad *Carm. saecul. V.* Lips. ad Tacit. *Annal.* *Lib. 3.* Charond. in *Catal. Legg. antiquarum.*

· Pag. 540. *Faecundam glebam*] Glossae Puteani MS. *Faecundi caespites, fertiles glebae.* Miles. *1. Noster, Glebae faeciles.*

· Ibid. *Ulmo maritā*] Catullus: *Ulmo contuncta maritā. vitibus nempe.* Pentadius, vet. Poeta: *Vitea musta tument vicinos iuncta per ulmos.* Alius Epigrammaticarius: *Faecunda vitis contuges ulmos gravat.* Virgil. *Ulmisque adiungere vites.* Horat. *Amicta vitibus ulmo.* Plin. *Lib. 14. cap. 1.* In agro Campano populis nubunt vites, maritoseque complexae, atque per ramos earum proacibus brachiis, geniculatō cursu scandentes, cacumina aequant, opponuntur viduae arborea, ut iam aliis notatum.

· Ibid. In ipso gremio terrae Matris] Lucretius *L. 1. In gremio matris terrae praecipitavit.* Plin. *Lib. 2. cap. 63.* Sequitur Terra, cui omnium Naturae partim eximia propter merita cognomen indidimus maternae venerationis: sic hominum illa, ut caelum Dei, quae nos nascentes excipit, natos alit, semelque editos sustinet semper: novissime complexa gremio iam a reliquā Naturā abdicatos, tum maxime ut mater operiens etc. Inscript. vetus:

V. F.
T. VETTVS. T. L.
HERMES.
SEPLASARIVS.
MATER GENVIT.
MATER RECEPIT.

Ibid. *Soboles herbarum*] Ennod. vit. Epiph. *Agricultorum laboriosae stirpes, et duris exercitatae liginibus soboles.* Idem in Epigr. *Sylvae sobolem.*

Pag. 541. *Natam sibi filiam caeterorum more professus est*] Inde *l. statum Cod. De file instrum. Natalis professio.* Hunc morem facile credit qui ab Antonino Philosopho inductum. Capitolinus in vita eius: *Inter haec liberales causas ita movit, ut primus iuberet apud Praefectos aerarii Saturni unumquemque civium natos-liberos profiteri etc.* Ego multo antiquiorem puto, insitutumque a Servio Tullio; ita didicisse videor ex *Halicarnassae Libro 4.* Eadem hodieque consuetudo fere ubique viget: nec absimilem fuisse putam apud Hebraeos τῶν τῶν βρεφῶν εἰς τὸ ἱερὸν εἰσαγωγῆν, cuius meminit D. Lucas. cap. 2. comm. 27.

Ibid. *Partim domi adservantur*] Patresfamilias has *Tabulas* e publicis describere solebant, eo ut videtur consilio, ut si publica vi aut igne intericerent, haberent domi unde Natales asserere possent.

Ibid. *Signa quae impressa sunt, recognoscat*] Scilicet ut ne ruptis tabulis ficta quietaret, ita autem praefari soliti qui Epistolas, et id genus obsignata tradebant. Miles. 10. *Videat, et suum sigillum recognoscat.* Cicero *Catilin. 2. Ostendit Tabellas Lentulo, et quaevis cognosceret ne signum.* Idem ad Attic. *Stavilius agnovit manum, et signum suum.* Plautus *Pseud. Cedo mihi epistolam. accipe, cognosce signum.* Idem *Bacchid.* *Orabat quod isthic scriptum est, feret Cedo: Sed nosce signum. Novi.* frequens olim et multiformis hac parte impostura fuit, ideo Solon nequitiam permittendum censuit, *δακτυλιόλυφος σφραγίδα φυλάττειν τοῦ πρώτονος δακτυλίου.* Author in eius vita Laërtius.

Pag. 542. *Decem annos Alexentius cum Ulysse erravit*] Varro *Sesqui Ulysse: Navibus duodecim domo profectum, decem annos solidos errasse.* apud Plautum *Viginti* lego: ita enim in fragmentis eius: *Ulyssem audivi fuisse aerumnosissimum, qui annis viginti errans a patriā obsuit.* [At vid. Cuper. in Hom. p. 53. — Oud.]

Ibid. *Sesquialtera*] Glossae: *Sesquialtera. Ἡμιόλιξ.* Fit proportio en, ὅταν ὁ μείζων ἐπιόμος ἔχη ὄλον τὸν ἐλάττωον, καὶ τὸ τοῦ ἐλάττωος ἡμισυ. Verba sunt Nicephorae ad Synes. *περὶ ἐνυπν.* V. Scalig. ad *Aristot. de animal.* *Lib. 9. cap. 40.*

· Pag. 543. *Non omnia quae fieri potuerint profectis habenda*] Miles. 2. *Facti verisimilitudine ad criminis credulitatem impelli.* Eunodius: *Et fescise scelus creditur, qui potuisse facere perhibetur.*

Pag. 544. *Dardannas*] Turneb. *Advers. 2. 4. et 9. 17.*

[Ooo 3]

Page.

Pag. 545. *Bibliothecis publicis*] Pollux *Onomast.* 10. 5. Ἐν δὲ τῶν κοινῶν, βιβλιοθήκας. Videntur ex Authoris hinc in integrum restituae, captæ eam Carthagine, eas a Romanis, Africanis Regulis donatas, constat e Plinii Histor. 18. 3.

Ibid. *Eruditionis memoriam*] Ut apud Symmach. Lib. 10. Ep. 25. *Memoria literarum.* Gellium Lib. 2. cap. 21. *Literas et memorias.* Arnob. 6. *Scripta memoralia.* adeo externa omnia quae refovendae memoriae erant, hac voce designabant. hinc et sepulchra, memoriae, uti et Graecis μνημεῖα. Varr. de L. L. 5. et ex eo D. Augustin. de curâ mortuorum cap. 4.

Ibid. *Nil verbis opus est, cum multo disertius ipsae Tabulae loquantur*] Cicero in Sallust. *Ubi rerum testimonia adsunt, nil verbis opus.* Idem Verr. 4. *Nil dicimus, Tabulae sunt in medio, quae se corruptas atque interlitas esse clamant.*

Ibid. *Ex sua rapacitate de me quoque contocaverunt*] Terent. Heautont. *Illos tuo ex ingenio iudicas.* Plaut. Pers. *Tuo ex ingenio mores alienos probas.* Basil. Seleuciensis de Vita S. Teclae I. 1. Καθ' ἑαυτῶν αἰεὶ κερκῶν, καὶ τῶ ἡμέτερον κερκοντες.

Pag. 546. *Ambitiosae mendicitatis*] Iuvenal. *Heic vivimus ambitiosa Paupertate omnes.* Salvian. 7. de Gubern. *Quis rogo ferre possit in homine egestuoso lasciviam? criminiosior ex luxuriosa paupertas, et maioris invidiae miser iugator.*

Ibid. *Ipsæ egeus, nudus etc.*] Supra: *Ipsæ egeus, nudus, at ignominia sua ictus.* Quintilian. *Declam.* 336. *Ego nudus, ego egenus.* Porphyrius Epigrammaticus: *Nudus, egenus, Venereis naufragus in pelago.*

Ibid. *CCCC millibus nummum a Creditore acceptis, filiam dotavit*] Supra: *Dos erat a Creditore omnis ad terminum sumpta.*

Ibid. *At non aetate mediocri*] Nimirum plusquam media aetate. ita frequentior loqui Scriptores solent. Plaut. Aulul. *Post mediam aetatem qui median ducit uxorem domum.* Gellium Lib. 3. cap. 4. *Non aetatem senum, sed in medio aetatis.* Miles. 5. *Noster, Firum mediae aetatis.* Ibid. *Medium aetatis cursum.* Glossae Μεσολιξ, *Mediae aetatis.*

Ibid. *Multis caepe, et ingentibus dotibus spreto*] Calpurn. Eclog. 3. *Callirrhoen spreto quamvis cum dote rogaret.* Florid. 2. *Spreto iunioribus ac ditioribus proci.*

Pag. 547. *Virgo formosa, etsi sit oppido pauper, abunde dotata est*] Cvidius: *Dos est sua forma puellis.* Mercator Tyrinus socio inopi apud Heliodorum Lib. 5. Πέπυσο τούτων ὁ πάτερ. τὴν μὲν γὰρ πρόκα ἀπέχριν ἠγήσομαι, καὶ πολλὰ πάλαντα, καὶ πλεῦτον ἔλον τὴν κόμην. Terent. Adelph. *Piore loco esse non potest*

quam in hoc quo nunc sita est, Primum indatata est, tum praeterea quae ei secunda dos erat perit; Pro virgine nuptum dari non potest.

Ibid. *Virginitas quum semel accepta est, reddi nequitur*] *Virginitas corrupta restitui non potest.* l. unic. C. de rapt. virg. D. Hieron. ad Eustach. *Audacter dico, cum omnia possit Deus suscitare virginem non potest post virnam.*

Ibid. *Praeflorata*] Onomast. vet. *Praefloro, ἀπαυσιζω.* fors προαυσιζω. Gellium Lib. 14. cap. 2. *Futurum gaudii fructum spes tibi iam praefloraverit.* nec secundae editiones putem legentes desloraverit; melius resloraverit scribas. Putciani Gloss. Ms. *Delitatio, resloratio, illibatio.* (puto libatio). Eadem: *Resloratio, desloratio.*

Ibid. *Tibi ad quae velis, minime docilis*] Ideo (quod subdit) non sine aucta dote capiendi. Eadem apud Macrobius mens Musici Timothei, qui a discipulis alios apud Magistros exercitios mercedem duplicem solebat imperare.

Pag. 548. *Transvorarum*] Africanismus, sic *Transglutire* pro *deglutire*, Optacus Libro 1. et *transnominare* pro *denominare*, Tertullianus contra Marcion.

Ibid. *Suasi, ac denique persuasi*] Miles. 4. *Nulli nostram spontale patricidium suadens, persuadere posset.* Septimã: *Ei suasisse, ac denique persuasisse.* Et Nonã: *Suasi, ac denique persuasi.* Donat. ad Terent. *Suademus facilia, persuademus difficilia: suadere facientis est, persuadere proficientis, lego proficientis.*

Ibid. *Grandem domum*] Ex quâ domo, quum ad eum non ita multo post, Pontiani fratris morte, devolveretur, Tannonius advocatâ manu perdidimus iuvenum, matrem quae eâ donaverat ipsum, excludere aggressus est, infra disertissimis verbis obiecat hoc ei vitricus.

Ibid. *Servos quoque haud minus quadringentos*] Ergastularios, mancipia ruralia. Seneca Epist. 114. *Aspice quot locis vertatur terra, quot millia colonorum arent, fodiant.* Petronius: *Familiam tam magnam per agros Numidia esse sparsam, ut possit vel Carthaginem capere.*

Ibid. *Ut eos ex ea quam tribuisset parte, securas haberet*] In Lapide:

QVOD VNVS OMNIVM PRINCIPVM ET SOLVS
REMITTENDO HS NOVIES MILLIES DEBITVM
FISCI NON PRAESENTES MODO SED ET POSTEROS
PRAESTITIT HAC LIBERALITATE SECVROS.

Pag. 549. *Cum dissimili isto fratre suo Pontianus*] Hesiodus Ἄστ. Ἡρακλ. Διδυμένω πατὴρ Οὐν ἐς ἑμὰ φρονέοντε. (κασιγνήτω γέμειν ἤσκη;) Τὸν μὲν χειρῶτερον, τὸν δ' αὖ μωρὸν ἄμεινον φῶτα. Noster autem modesta, nec elegantia

ganti minus εὐφραδῆ utitur. Sic supra: *Patruo Aemiliano potius quam fratri Pontiano similem futurum.* Plin. Lib. 1. Epist. 5. *Adiit preces suas, ut decebat optimum virum pro dissimilitimo.*

Ibid. *Ante pedes nostros aduolatus*] In Epistolis Saluiani: *Aduolvor vestris ὁ parentes etc. pedibus.*

Ibid. *Ventiam et oblivionem praeteritorum omnium*] Herodianus Lib. 5. Ἀμνηστῶν, ἀνεστὶν τε πάντων ἀμαρτημάτων. Idem: Ἀμνηστῶν, συγγνώμην τε τῶν ἀμαρτηθέντων. Nota est Atheniensium lex in hanc mentem lata, e Ciceron. Philipp. 2. Aeschin. περὶ παρατρ. Probo in Thrayb. Valor. 4. 1. Vopisc. in Aureliano. Πύφισμα ἀμνηστῶν memorat Plutarchus etiam Πύφιστον. πελ.

Ibid. *Cui haud pridem tyrocinio professionis suae fuerat a me commendatus*] Moris fuit in sagatā militiā ut honestioris notae tyrones darentur ducibus viris in disciplinam, ad quorum facta et virtutes componerent se. Evander ad Aeneam apud Virgil. Lib. 8. *Hunc tibi praeterea spes et solatia nostri Pallanta adiungam: sub te tolerare Magistro Militiam, et grave Martis opus: tua cernere facta Assuescat, teneris et te miretur ab annis.* Ab hanc faciem etiam in togatā militiā receptum, iuvenes recens togā in volutos, commendatos Oratoribus velle in foro primi nominis. Auctor Dialogi de Orat. Tacit. seu Quintilianus: *Apud Maiores nostros iuuenis ille qui foro et eloquentiae parabatur, imbutus iam domesticā disciplinā, refertus honestis studiis, deducebatur a Patre vel propinquis ad eum Oratorem qui principem locum in civitate tenebat: hunc sectari, hunc prosequi, huius omnibus dictionibus interesse, sive in iudiciis, sive in conclusionibus assuescebat, etc. magnus ex hoc usus, multum constantiae, plurimum iudicii iuuenibus continebat.* Cicero in Laelio: *Ego autem a Patre ita eram deductus ad Scaeuolam sumpta virili togā, ut quoad posset et liceret, a senis latere nunquam discederem.* Symmaechus (cuius et Epistolam 75. lib. 5. vide) L. 2. Ep. 42. *Commendaveram tibi dudum Macedonitī Viri clarissimi filium, quum foro tuo nomen dedisset.* Eadem haec Pontianū institutio, Lolliano Avito commendati: imo vero Appulei in urbe Dominā apud Orfiti amicos. Videsis Lib. 3. Floridorum. Pag. 550. *Vir bonus dicendi peritus*] id est, perfectus Orator. Quintilian. Lib. 12. cap. 1. *Haebemus ante omnia virum bonum, posthaec adicit dicendi peritum.* Gellius Lib. 18. cap. 5. *Antonius Iulianus Rhetor, vir bonus, et facundia florens.* Victor in Dioclet. *Adolescens bonus facundissimus.* Sidonius Apoll. Lib. 4. Epist. 1. *Ideoque non minus te bonum quam peritum pronuntiari.* Cicero pro Caecina: *Ita bonus et*

justus vir est, ut natura, non disciplinā consultus esse videatur: ita peritus ac prudens, ut ex iure civili non scientia solum quaedam, verum etiam bonitas nata videatur. Rutilius Numatian. Itiner. Lib. 1. *Hic docuit qualem poscat facultia sedem, Ut bonus esse velit quisque disertus erit.*

Ibid. *Laudatorem locupletiozem*] Alludit veterem forensē consuetudinē, qua obituitur Rei non Patronos tantum, sed et *Laudatores* haberent, summae quantum potuit notae auctoritatisque viros, Passim de his Cicero in Orationibus: *Vitae laudatores* vocat in pro Balbo Lib. 3. *Noster in Floridis* de Aemiliano Strabone: *Cui notum esse tantummodo summus honor est, is etiam Laudator mihi apud principes Africæ viros quodammodo existit.* Hunc morem inhibuit Consulatu tercio suo Pompeius. Plutarchus Dio Lib. 40.

Pag. 551. *Laelius lenitatem*] Vocat Si Ionius in Adelpho *Teneritudinem.*

Ibid. *Gracchus impetum*] Author. Dial. de Orat. Malim C. Gracchi impetum, aut L. Crassi maturitatem. Quis vero, et cuiusmodi hic impetus fuit, ex his Plutarchi disce: Ὁ λόγος τοῦ μὲν Γαίου (Γράκκου) Φεβερῶς, καὶ περιπατῆς εἰς δεινῶσιν. et statim: Τραχὺς καὶ θυμοειδῆς, ὥστε καὶ παρὰ γνώμην ἐν τῷ λέγειν ἐκφερόμενον πολλὰκις ὑπὲρ ὀργῆς, τὴν τε Φωνὴν ἀπεσφραγεῖν, καὶ βλασφημεῖν, καὶ συνταράττειν τὸν λόγον. Subdit de fistulā eius, quae sat (arbitror) nota est, e Cicero, Valerio, Quintiliano, Gellio.

Ibid. *Caesar calorem*] Fabius de eodem loquens, *Excitationem* vocat. Plinius, *Vigorem ignem.* Suetonius, *Ardentem motum gestumque.* Sidonius in Cethego, *Aestum*: Valerius in Ilybrea *concentrationem.* Talis ea Plinii Nepotis, Epistol. L. 2. ab Imperatore admoniti ut lateribus parceret.

Ibid. *Hortensius distributionem*] Cicero in Pro Quinctio: *Faciam quod te saepe animadverti facere Hortensi, totam causam meae dictionem certas in partes dividam.* Monuit ex eiusd. Divin. in Ferr. Scipio, in digitis causas solum eum constituere.

Ibid. *Calvus argutias*] Fabius ei *sanctitatem* tribuit, quae vox suspecta mihi.

Ibid. *Salustius parsimoniam*] Συνοψιστὴν vocasse videtur Hermogenes in *Idaeis.* *Cohibibile dicendi genus,* Noster et Agellius.

Ibid. *Opulentiam Cicero*] Ansonius: *Euthymemata Demosthenis, opulentiam Tullianam.* Sidonius: *Varicois Arpinatium opulentiam.* Idem: *Arpinas dat Consul opem.* Claudian. *Victrix opulentia linguae.*

Ibid. *Ne omnia persequar*] Sic in de Deo Socraticis lege, ubi vulgo, *Ne omnes prosequar*

[p. 698. Ed. Flor.] alibi eod. Lib. *Ne caeteros longius persequar.*

Ibid. *Neque additum quidquam velis, neque detractum, neque autem aliquid commutatam*] In Floridis Lib. 4. *Neque auferi litera una, neque autem minui potest.* Et statim: *Nec revocare illud, nec ante (lege autem) mutare, nec emendare mihi inde quidquam licet.* Tertullianus in Apologia: *Detrahens, addiciens, demutans de veritate.*

Ibid. *Non usque adeo indulgere humanitati tuae*] Admodum (ut videtur mihi) roa loquutio ista, nec tamen absone Minutius in Octavio: *Indulgentes ineptis atque insano labori, ultra humilitatis nostrae terminos evagamur.* Indulgere utrobique puto esse *πολύμνη, θαρσύνει.* Seneca eo sensu Imperator, de Tranquill. cap. 15. *Fertilibus agris non est imperandum.*

Ibid. *Vestro instinctu*] Bene in Glossario, *Instinguit, παροξύνει.*

Pag. 552. *Curriculum*] Eadem figura in de Deo Socrat. *Prudenter vitae curriculum gubernato.* Cicero pro Rabyr. *In hoc tam exiguo vitae curriculo.* Corrige Authorem Carminis de Iudic. Dom. quod vulgo nomen praefert Tertulliani: *Quod pretium superest, carae invigilate salutis, Et faciles, certique bonum decurrite cursum, lege, Quod spatium superest etc.* Seneca de Tranquill. *Non in cursu Circique certamine, sed in his spatiis vitae interitus stectendum est.* Noster in Milesiis Lib. 9. *Ad senectutis meae spatia, validi laetique veniat.*

Pag. 553. *Nescio quos Chaldaeos consuluerat*] *Syndii*, non gentis est vocabulum, Chaldaei. Ex his praecipue celebres Africani nostri. Spartianus in Geta: *Severus gnarus geniturae illius, cuius (ut plerique Afrorum) peritissimus erat.* Sidonius Lib. 8. Epist. 11. *Mathematicos quondam (malim quodam) de vitae suae fine constituit, urbium cives Africanarum: quibus ut est Regio, sic animus ardentior.*

Ibid. *Quo lucro filiam collocaret*] Porphyr. *περί ἀποχρῆς*, etc. *Ὅστε γὰρ εἰς γάμον καθίστημι, ἴνα περί γάμου τῷ μάντι ἐνοχλήσω.* Tacit. Annal. 12. *Chaldaeos, Magos, interrogatumque Apollinis Clavii simulachrum super nuptiis Imperatoris.* Miles. 2. Noster: *Chaldaeos quidam hospes miris totam Civitatem responsis turbulenter, etc. qui dies copulam nuptialem affirmet, etc.*

Ibid. *Ad consulentis votum confinxere*] Caesar Bell. Gall. Lib. 3. *Ad voluntatem eorum fictae respondeant.*

Ibid. *Quasi caeca bestia incassum hiavit*] Suidas: *Δύκος ἔρχων, Παροιμία ἐπὶ τῶν ἐλπίζόντων τὸ ἔξειν, διαμαρτόντων δὲ τῆς ἐλπίδος. λέγουσι δὲ τὸν λύκον ἐπειδὴν ἀπάσαι τὴ βούληται, κερχινῆτα παραγινῆσαι ἐπ' αὐτῶ. ὕταν οὖν*

μὴ λάβῃ δ προκρίεται κατὰ κενὸν αὐτῶν χρεῖν Φασίν. (quae repetit isdem fere verbis Apostolus.) Theophilact. *Simocenta Hist. Maur.* Lib. 2. cap. 17. *Ἀθήναι ἀσφάλλον καὶ τὸ τῆ λεγόμενον τὸ τῶ λύκου πῶλον κενάτι γὰρ ἐκέρχυνται ἐλασί.* An vero hanc bestiam Appuleius innuat, nec sat scio; si *Lupum* voluit intelligi, cur *caecam* dixit?

Ibid. *Honesto legato*] Proprie *Honesto.* Infra: *Mihi tenue nescio quid, honoris gratia legatum.* Supra: *In quo (Testamento) mei officiosissime et honestissime meministi.*

Pag. 554. *Externasse eam*] Gloss. eiusd. *Externavit, extraxerat fecit.*

Ibid. *Practeritiss*] Glossae Nomicae: *Πρετέριτος, ἀπόκληρος πάντι μνημενευθείς* (fors ὁ μνημενευθείς) ἐν τῇ διαθήκῃ. Excerpt. ex aliis Gloss. *Practeritus, Ὁ ἀνώνυμον.*

Ibid. *Filiae suae machinam Ruffinus admovet*] Cicero pro Cluent. *Opportunus sperare caepit, hoc se Aiulio tanquam aliquam machinam admotam, capere Asinii adolescentiam etc. posse.*

Ibid. *Meretricis blandimentis*] Sidonius Lib. 9. Epist. 6. *Meretricis blandimenta naufragii.* Theodoret. *περί προνομίας* in Ilistor. Iosephi: *Ἀθύου ἐταιρικῶς, καὶ ἡδονῆ κερχμητέου.*

Pag. 555. *Instatati pueri legitimum magis quam iustum haeredem*] *Haeres legitimus* est quem *κατ' ἀρχαίαιον*, vel *κατὰ γένος κληρονόμον* Aristoteles vocat. 2. *Polit.* nempe qui instatati haeres est proximitatis iure. Quinilian. Declam. 308. *Proximum a testamenti locum habent propinquum, at ita si intestatus quis, ac sine liberis decesserit; non quoniam utique iustum sit ad hos pervenire bona defunctorum, sed quoniam relicta, et velut in medio posita, nulli propius videntur contingere. Haeres iustus est, cui ex Testamento et voluntate defuncti, haereditas obvenit.* Aristoteli ibid. Lib. 9. Ep. 62. *κληρονόμος κατὰ δόξιν.* Symmacho *successor scriptus, et a legitimo distinctus.* Multa de utrisque congressere ex Prudentium placitis Alciat. *Paradox.* Lib. 4. et Fornerius ad l. 130. de V. S.

Ibid. *Si verum velis*] Supra: *Imo enimvero si verum audire velis.* In Milesiis: *Vis verum scire materfamilias?* Florus Lib. 3. cap. 7. *Si vera volumus noscere.*

Ibid. *In scorta et pocula, puer hoc aevi in convivio agit*] Cicero Catil. 2. *Accubantes in conviviis, complexi mulieres impudicas.* Miles. 8. Noster: *Iuvenis luxuriae popinalis, scortisque et diurnis potationibus exercitatus.* P. Africanus apud Gellium 7. 12. *Qui in conviviis adolescentulus cum Amatore, cum chiridotā tunica inferior accubaverit, quae verba (aliquantillum emendans ea, et glossemate expurgans) fere ad hanc faciem puto componenda: Qui in conviviis adolescentulus cum Amatore in chiridotā accu-*
buer

vit. Operam neque se suam, neque nos nostram heic luisse, speramus deprehensurum cum quisquis locum inexpectit.

Ibid. *Magister in convivio*] Varro *Antiquit. Human.* Lib. 20. *In convivis qui sunt instituti potandi Modimperatores, Magistri.* Idem de *Ling. Lat.* Lib. 4. *In publico convivio etiam nunc Antiquitatis retinendae causis, quum Magistri sunt, potio circumfertur.* Sidorius, *Regem convivii vocat. Regem mensae* Macrobius. *Horatius Patrem caecae, et Bibendi arbitrum.*

Ibid. *Nomina gladiatorum, et pugnas etc.*] Eorum nempe qui tum temporis in Provincia noti maxime. Tales *famosos* vocat Miletius 4. et 10. Firmicus *celebres.* M. Cicero *nobiles.* et quo melius immotescerent, eorum imagines in publico exponi solebant nunc tabulis, nunc parietibus pictae, aut aliter, pro Munerarii libitu. videatur Plinius Lib. 35. cap. 7. *Morem hunc illustrat pavimenti veteris ex tessellato opere fragmentum, in quo paria sex septem videre est, nominibus adscriptis. edidit Clariss. Velserus in Monumentis Augustanis.*

Ibid. *Ab ipso lanista docetur*] Spectant huc *lanistarum dictata* apud Suetonium Iul. et *Lanistae regia verba* apud Iuvenalem Sat. II. quod ait, *ab ipso lanista*, subest Emphasis: et vera est viri summi coniectura, docuisse *lanistas* ipsos, non nisi honestioris notae thrones, alios per *suddoctores* suos; quod et in caeteris tabernariis artibus consuevissimum fuisse, docent ea Satyrici eiusdem, Sat. 6. *A Tonsore magistro Pectoris.* etiam e Petronio locus, et Martialis 8. 52.

Pag. 557. *Vix singulas syllabas fringultientem*] Quod *περιφροστικῶς* Miles. 1. *Incerta verborum salebra balbutire* vocat. 5. *Singultu sermonem incertare.* et ibid. *Tertiata verba semihiansi ore substrepere.* 8. *Incerto sermone balbutire.* et 11. *Devorare verba, singultu crebro sermonem interficere.* D. Hieronym. *Balbutientem linguam in dimidiata verba moderari.* Quintilian. *Intersistere, offensare, et singultantium more verba eicere.* Calpurn. Eclog. 6. *Qui vix stillantes arida voces Rumpis, et expellis male singultantia verba.* Iuliano 4. Orat. *Λόγον κέπτειν πνεύματι.* Plutarcho in Cicero. *Ἐπίσχεσθαι τὴν Φωνήν.*

Ibid. *Damnā morum*] Symmachus Lib. 5. Epist. 48. *Morum eius damnā non sinunt;* etc. Estne a Graecis sumptum hoc, qui *ἐλαττώματα* non absimiliter enunciant?

Ibid. *Candidato illo socero*] Sentit Herennium Ruffinum, de quo alibi saepe. Scipio *candidatum* hunc vocari putat, quia haereditatem pueri cum Aemiliano petebat, nihil ab Auctoris mente longinquus est. *Socerum candidatum* appellavit, quia Tannonio filiam obrudebat. Supra: *Scriptis haeredes (Pontianus) tam hoc Testa-*

mento, quam priore quod lectum est, matrem cum fratre: cui ut vides, admodum puero, eandem illam filiae suae machinam Ruffinus admo-
vet, ac mulierem aliqui multo natu matrem
etc. misera puero obiicit, et obsternt.

Ibid. *Exhaeredaret*] Gloss. *Exhaeredare, ἀποκληροδοῦν κεισῶν.* Plauto *Exhaeredem facere.* Baechid, et Mostell.

Ibid. *Elogium gravissimum*] Loquitur signatissimē. Cicero pro Cluent, pari argumento: *Elogium recitasti Cn. Egnatii Patris, idcirco se exhaeredasse filium, etc.* Glossae: *Τελευταία βούλησις, Elogium.* Aliae: *Elogium, ἀπόκρισις ἢ δὲ λόγος.*

Ibid. *Mihi hanc veniam tribueret*] Miles. 3. *Cubitum tributū veniā concedo.* 4. *Numinis tui passim tributū veniā.* 5. *Novae nuptiae precibus veniam tribuit.* Recte Castigator summus, *Venia, χάρις, non συγγνώμη.* Virgil. 4. *Extremam hanc ora veniam.* Idem 10. *Sin altior istis sub precibus venia ulla latet, misereve sorrisc.* Florid. 1. *Noster: Veniam postalatē. i. e. a Diis gratiam, vel beneficium petere.*

Pag. 558. *Si quid ei humanitus attigisset*] Cicero *Philipp.* 1. *Si quid mihi humanitus accidisset.* et in vet. Lapide: *ΕΙ ΜΗ ΤΙ ΑΤΤΟΣ Ο ΑΧΙΛΛΕΥΣ ΠΑΘΟΙ ΤΙ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΝ.*

Ibid. *Nomen maritus in Tabulis uxoris non haberem*] Valerius: *Cum interim nec nomen quidem eius Tabulis Testamenti adiecerit.* Magno hoc dedecori habitum, amicorum supremis iudicii praeerit. Inde Suetonii illud de Augusto: *Voluntates ultimas morose eum pensitare solitum,* et Ciceronis in Antonium, eiusmodi eum hominem fuisse, *ut nec nomen eius in Tabulis ullius reperiri posset.*

Pag. 559. *Obsequentissimum maritum*] Inscriptio vetus:

..... ALBANA SABINA

MARITO OBSEQUENTISSIMO .....

Alia:

..... IVLIA AGAPE POS.

OBSECV. MARITO .....

Tertia, Casaubono notata:

..... ANTONIA TORTONA

MARITO OBSEQUENTISSIMO .....

Ibid. *Temulentum illud collegium, Parasitos tuos*] Ausonius Ep. 9. 4. 6. ubi v. *Et Parasitorum collegia Plautinorum,* ubi Turnebum *collecta* magis curiose quam feliciter legisse, vel ex isto Auctoris nostri loco comprobatum puto. *Collegia ista (quae et Sodalitates dicta, et Sodalitia, erant corpora, conventusque hominum, ut plurimum artes humiles colentium.* Et quia in corporibus his quotidie compositiones fiebant, fabulae item, commessionesque, et similia delectamenta: inde factum, ut gradatim vox ea in nequiores sensum traheretur, caetusque ebriosc-

[Ppp]

rum,

rum, hollentissime non alio tandem nomine signarentur. Horatius *Serm.* 1. *Ambubalarum collegia, pharmacopotae.* Philo Iudaeus de Civitate Alexandrina: *Θίσιςοι κατὰ πόλιν εἰσι πολυάριθμοι, ὧν κατάρχος τῆς κωνονίας εἰδὲν ὕγιος, ἀλλ' ἄριστος, καὶ μέγα καὶ παρηνίαι.* Tertullian. *ad Uxor.* Lib. 2. cap. 6. *Discumbit etc. in sodalitatibus, saepe in popinis.* Aristotel. *Polit.* 2. *Ἐταιρίων τὰ συσσίτια.*

Ibid. *Et quidem mox a principio* Proprio, et ex consuetudine. Horat. *Serm.* 2. *Quid prima secundo Cera velit versu: solus, multisne cohacres, Veloci percurrere oculo.* Iuvenalis *Sat.* 4. *Si manere tanto, Praecipuum in tabulis ceram sentis abstulit orbi.* Scholiastes: *Praecipuum, id est, primam, in qua haecres scribuntur.*

Ibid. *Manu*] Glossae: Πολυπληθία, Multitudo, cetera manus. Lege Πολυπληθία, m. c. manus.

Ibid. *De sinu tuo*] Supra: *Quum adhuc in eius sinu alerere.* Symmach. Lib. 2. *Epist.* 17. *Filii nostri in sinu aviae morantur.* Aulian. *Dial.* de clar. *Orator.* In gremio, ac sinu matris educabatur.

Ibid. *Contumelias dixit, et fecit*] Cicero *Philipp.* 3. hanc ipsam locutionem in Antonio vellebat: Porro (ait) *quid est contumeliam facere? quis sic loquitur?* boni Scriptores inquam ego, Seneca *Epist.* 71. *Quintilianus Decl.* 5. et 19. Sic et Petronius, *Fastum facere:* Phaedrus *convitiis.* neque aliter Latini nominis principes, Plautus Asin. et Terentius Phor.

Ibid. *Nomen tuum pro Tribumalibus ventitavit*] Opat. Milevit. *Quorum nomina flabello invidiae ventitasti.* D. Hieronymus in *Epistolis: Ventitare Collegae famam ore maledico.* Gregor. Nazianz. *Τὸν κερσεύ ἡπισθένης ἔδη ταῖς ἀβραῖς τοῦ πονηροῦ.* at nemo spissior hac *Φράσει* D. Cypriano.

Pag. 560. *Mihi ut ultra pro eo deprecet, locum non reliquit*] Lysias apud Rutil. Lupum de *Figur.* etc. Lib. 2. *Quem sciam tantum facinus in se admisisse, ut in reliquum tempus, neque beneficii locum, neque benevolentiae spem relinquere.*

Ibid. *Qui potuit perorare, poterit exorare*] Sidonius Lib. 9. *Epist.* 3. *Collegarum sacrosanctorum oratu exoraveris, ut perorares.* Ennod. *Ticinens. Erat orandi fastidium, dum perorandi*

tenebar cupiditate. Perorare his locis non est ἐπιλέγειν sed simpliciter habere *Orationem*, certe *persequi*, adlegare. Glossae: *Perorat, δικαιολογεῖται.*

Pag. 561. *Id quoque non me; sed Prudentillam suo nomine emisso,* etc.] Cicero de Menone Xeneno quodam, in Verrinis: *Dicebat ille, non modo non arasse se id quod in satis erat, sed nec Dominum eius esse fundi, nec locatorem; uxorem esse, cum ipsam suum negotium gerere, ipsam locavisse.*

Ibid. *Quaestor publicus, cui depensum est*] Sidon. *Carm.* 5. *Erat ille quod olim Quaestor Consulibus: tractabat publica iure aera suo.* Ascenius 3. Verr. *Prima Senatoris administratio est Quaestorem fieri: et in Provincia curam gerere pecuniae publicae.* Glossae *Vindocinens. MS.* *Quaestores, pecuniae publicae Procuratores.* Eadem: *Quaestor, qui pecuniae publicae condendae praest.*

Ibid. *Tutor, auctor mulieris*] Tiraquell. ad l. 1. *Comm. Num.* 72. *Brisson. de ritu nupt.* Hotoman. ad *Cicer. Orat. pro Caecina.* Nicol. Loens. *Epiphyl.* 7. 9. *Raevard. Var.* 1. et 2. cap. 10.

Pag. 562. *An ut eam dotem filiis suis restipularetur?*] Supra: *Praeter haec, ea conditione factam conjunctionem; si nullis ex me susceptis liberis, vitā demigrasset, ut dos omnis apud filios eius Pontianum et Pudentem maneret.* En restipulationem de qua hoc loco agit.

Ibid. *Cui offensa erat*] Probum loquendi genus, et cum optimis Latinum. Sueton. *Iul.* 19. *In Pontificatu Pontificibus offensus, et in Galba 16. Universis ordinibus offensus.* Propertius *Lib.* 3. *Offensa illa mihi non sibi amica dedit.* Glossae: *Offensio animi, ἀνία ψυχῆς.*

Pag. 563. *Solet fieri*] Seneca de *Irā* Lib. 3. cap. 19. *Ipse effecit, ut dici posset: Solet fieri.* Epictet. cap. 33. *Προχειρὸν ἐστὶν εὐδὲς λέγειν, ὅτι τῶν ἡνωμένων ἐστὶ.*

Pag. 564. *Dotale accipe*] Glossae: *Dotalis, περιουμαῖα. Dotale strumentum, προικῶν.*

Ibid. *Non modo criminibus, verum etiam maledictis etc.*] Cicero pro Flacco: *Maledictum omne, non modo crimen effugit. Idem in pro Coelio: Accusatorum non modo criminibus, sed vocibus maledictisque celebratum.*

A D D E N D A.

Pag. 440. a. lin. 25. (malim convallare, ut supra munire). Dele haec, nam rectum illud conzelare. Cato apud Gell. VII. 3. *Multis eam*

modis praefulsit, multisque etiam argumentis convelat.

Ibid. b. lin. 25. post tulit, inserte: *Cum me cau-*

- nam pro uxore] Arrianus ad L. 3. et 4. Cod. Theod. de Cognitor. et Procurat. *Ut is qui causam alterius prosequitur, et qui uxoris suae negotium fuerit prosequutus.*
- Pag. 442, b. lin. 45. post *colui*, adde: Gell. de Tirone L. VII. c. 3. *Loque.ab ineunte aetate etc. in studiis literarum Cicero usus est.*
- Pag. 448, a. lin. 22. post *Idem Lib.* insere: 9. cap. 2. *Vultu sonituque vocis obiurgatorio Philosophum se esse dicit. L. 10. c. 19. Incessabat quempiam Taurus Philosophus, severa atque vehementi obiurgatione. et L. 19. etc.*
- Pag. 452, a. lin. 25. ubi *ποδάγρα*, *pedica*] *Falsa non erat coniectura haec; sed nec sana,*
- ποδάγρα* loco eo *παγίς* est non *πάθος*. Ibid. eadem facie *ἄδωντάγρα*, et *κρεάγρα*. Sic terminabant voces *Inuncatoria* signantes.
- Pag. 455, b. lin. 21. De *cetra* videor mihi iam non amplius dubitare. Legendum *cetra* puto. Nonnius cap. 14. *Cetra, scutum breve. et 2. Cetra, obstaculum, scutum.* Idem Glossarium *Σκυτάριον, cetra.* recte Erudit. Vulcanius *ce-tra*.
- Pag. 477, a. lin. 22. *ὑποδέχασθαι*] adde: Quae-re an huc spectent Glossarii ea *Prandicularius*, *ἢ μετὰ μνηστέων ἡμέρα.* alio Vulcan. refert. vise notas eius.

SCIPIONIS GENTILIS

NOTAE SELECTAE (*)

IN

APPULEII APOLOGIAM.

ARGUMENTUM.

Magicarum artium multi Romae insimulati postulatique fuerunt, etiam priscis Reipublicae temporibus. Crimen enim hoc in Italia et in ipsa urbe olim increbuisse, leges Decemvirales declarant, quae capite sanxerunt mala, id est Magica carmina, et si quis frugem alienam excantasset. Iudicium exercitum publicum et nobilissimum de hoc crimine apud Livium legimus inter Albinum et Furnium. Etiam Magi nobilissimi et antiquissimi in Italia enumerantur, Picus et Faunus, alique nonnulli; et cum iis Numa rex. Sed patescente latius Imperio, ut reliquae artes atque doctrinae laudandae omnes, sic vitia et maleficia, et superstitiones, ritusque externi in urbem influxerunt. Hinc jam sub imperio Principum creberrima mentio Chaldaeorum, Magorum, et (hoc enim nomine honestissimo sua illogitia velabant) Mathematicorum. Nec remedia sera fuerunt; sed multis Senatusconsultis malum coërcitum, plerumque irritis, et ideo multis, *Genus hominum* (inquit Corneius Tacitus I. histor.) *potentibus infidum, sperantibus fallax, quod in civitate nostra et velabitur semper, et retinebitur.* Causa, non solum cupiditas ingeni humani semper verare et inconcessa vel eum periculo deligendi ac persequendi: sed potentia eorum, qui iis studiis attingebantur. Principes etiam ipsi, licet nulli magis quam nationi illi Mathematicorum infensi infestique essent, ob praedictiones, quibus leves animi ad res novas et

mutationes dominorum sperandas, aut procurandas impellerentur; tamen eos inter instrumenta aulae, arcanaeque domus plerique habuerunt, ut Tiberius Thrasyllum intimâ familiaritate sibi adiunxit, ipse *ἐπιτεφρατός τῆς διὰ τῶν ἰατρῶν μαγικῆς*, ut ait Dio. Sed omnium nobilissimos ob Magiam Caesarum temporibus comperio, Apollonium Thyanaeum, et Appuleium hunc nostrum Madaurensē. Uterque etiam publice earum artium adusati, Apollonius apud Imperatorem Domitianum, Appuleius Carthagine apud Maximum Claudium Africae proconsulem sub imperio Divi Pii, vel Hadriani (nam circa illa tempora vixit). Ipsique sese suaque studia, nullo adiuvantē, defenderunt; sed Appuleius noster inficiando, Apollonius ultro proficendo et insultando. Tanta certe fama uterque fuit, ut ethnici homines, religionis nostrae hostes, non alios Christo Servatori nostro opponere, et praepone-re maiestate miraculorum consueverint, ut Lactantius lib. V. cap. III. D. Augustinus in Epist. ad Marcellinum scribit. Sed Thyanaeus certissimus Magus, et praestigator fuit, iisque praestigii iudicio se, et poenae eripuit, quum repente e media cognitione conspectuque iudicium evanisset. Appuleius absolutus fuit. Et meruit haec eius Oratio: non enim temere dixerim, innocentia; ne quid praedicatae omnium eius saeculi hominum et Christianorum in primis scriptorum opinioni detrahā; et quia non obscure ipsa

(*) F. Scipionis Gentilis Commentarii nota Selectas aed. integrum enim istius Commentarii motu hanc Appuleii editionem operare, religio mihi fuit. Eas omnes

observationes, quae ad Ius Romanum illustrandam, magis quam ad Appuleium, pertinere existimarem.

ipse se Magicarum artium studiosissimum fuisse, earumque etiam experientia cepisse, non uno loco operis illius sui Milesii demonstrat. Neque in hac pulcherrima Apologia tam se negat Magum, quam talem Magum, ut vulgo id nominis accipiebatur, id est, maleficum, et scientiâ numinum, naturaeque arcanorum investigatione, ad res improbas secleratissaque, abutentem. Breviter, Philosophum sese esse, et cultorem Deorum, familiarique Platonicae alumnus, quae nihil nisi sanctum, et laetum, et festivum probaret. Praevitit tamen sibi aliquando negotium futurum hac de caussa; lib. III. eiusdem operis extremi: *Ne, si rursus asino remoto prodirem in Lucium, evidens exitium inter manus latronum offenderem, vel artis Magicae suspicione vel iudicii (malo iudicii) futuri criminatione.* Plane mihi et haec Oratio, et eius incredibilis singularisque doctrina, et summorum omnium virorum qui illis temporibus vivebant, amicitia persuadent, bonum et temperantem virum fuisse, etiamque, quod paulo ante nondum ausus dicere, innocentem; si nulli iniuriam fecisse ostendatur, sed contra plurimum commodis atque honori servivisse, subvenisse egestati: quae ipse de se, ut omnibus notissima et in hac oratione proficitur et aliis in operibus. Neque vitio aut crimini dandum, si lacunas illas rei familiaris explere honesto et locuplete matrimonio voluit. Neque Magicis artibus aut incantamentis, ut inimici obicerent, opus ei fuit ad Pudentillae sibi animam nuptiasque conciliandas, iuveni quum eximia formâ, tum nobilitate et eruditione et amicitia florentissimo; quum illa vidua esset, vergensque aetate, et intestinis viscerum ob desuetudinem viri saucia, et certe adversus tot insidiatores, impietatemque filiorum, non magis marito egens, quam tutore et defensore, et satis constat, saepiusque in hac apologia inculcatur, Magiae crimen inductum ab inimicis Appuleii fuisse, non alia de caussa, quam ob invidiam et dolorem, quod bona Pudentillae, quae spe cassa devorarent, ab Appuleio marito possideri viderent. Quâ ratione olim percussus Servilius Taurus Africae Proconsul, cuius hortis Agrippina quum inhiaret, adevotorem ei subiecit Tarquintium Priscum eius legatum, qui pauca repetundarum crimina, caeterum Magicas superstitiones obiectabat, inquit Tacitus lib. XII. *Annal.*

Adevotores Appuleii fuerunt Pudens, ipsius privignus, admodum puer, et Sicinnius Aemilianus, et Herennius Rufinus, hic Pudentis socer, ille patris ac tutor. Sed solus Pudens palam et communis, illi cernius; et instigatores potius ac machinatores calumniae quam adevotores, vel subscriptores fuerunt. Duo primario obicerent, Magicas artes, et possessam contra privignus, atque eversam Pudentillae domum. Etenim

duo filii Pudentillae fuerant ex Sicinnio Claro suscepti, Pudens, quem dixi, et Pontianus, natu maior, qui ante hanc adevotionem iam decesserat, inimico animo in vitricum; et idem adevotus, si vixisset. Magiae crimen pluribus verbis eloquentissime a se amolitur, magnamque defensionis partem in illo diluendo consumit: quod, eo refutato, alterum facile refutatu esset. Libro V. Anthologiae Graecorum Poëtarum, exstat elegans Epigramma Christodori, Thebani Poëtae, in laudem Appuleii nostri, cum inscriptione hac, *Εἰς Ἀπουλίῳν τὸν μύγον*, ut adpareat hoc ei quasi cognomentum adhaesisse. Sed quum Magiam intelligat, in ipso epigrammate demonstrat, quum cum *μύγον ἀβήτου σοφίης* appellat, Mystem, et sacerdotem arcanae sapientiae, quod in hac Apologia Christodorus legerat, ubi id pluribus verbis explicatur. Vulgo haec oratio, quasi duae essent, inscribitur: atque ita passim ab omnibus etiam viris doctissimis adlegatur, Apologia prima, Apologia secunda, quod temere factum videtur, ut P. Colvijo primum solubuit, et probavit postea doctissimus Casaubonus. Una enim Oratio sive Apologia fuit. Atque ita D. Augustinus eius meminit, copiosissimam orationem adpellans, quae certe non esset copiosissima, si in duas divisa esset. Nec huius divisionis ulla ratio. Melius et eruditius liber vocetur, ut ab Erasmo liber de Magia: neque enim ita dicta est ut scripta nisi fallor. Semel quidem dixisse, non bis, quum ex tota serie adparet, tum ex illis verbis, *At non usque adeo tuae indulgebo benevolentiae, ut mihi permittam iam propemodum fesso in caussa prorsus ad finem inclinata, de egregiis virtutibus eius nunc demum incipere: quin potius eas integris viribus et tempori libero servem.* Quam inepte haec dicerentur, si altera esset actio sive oratio, cuius initium ab illo loco trahunt: *Nunc tempus est ad epistolas Pudentillae praevertere.* Quam hoc ipsum absolum, ita nulla praefationicula, ac ne nomine quidem quaesitoris, Cl. Maximi, adpellato, ad alteram et novam actionem integris viribus accedere? Immo, ut inquit Cuius noster, in foro causas dicentibus nefas videtur esse, nulla praefatione factâ, iudici rem exponere. Non tamen nego potuisse Appuleium, vel alium quumvis, qui se defendat, bis dicere. Nam et in veterum Graecorum oratorum libro duas Apologias de eadem re scriptas legitur. Sed fecisse id Appuleium nego. Nec longitudo probat: quum Ciceronis alicuae sint etiam longiores. Nec in duas divisit, quum scriberet, quam unam et semel pronunciaverat: quum adferri huius consilii ratio nulla possit. Tametsi non ignoro, disertissimam et prudentissimam locoratem Apologiam suam *περὶ ἀντιδόσεως* se legi velle, ut in ipsamet oratione scribit, ne primo

impetu tota perlegatur, sed tanta eius pars, quanta non adferat auditoribus molestiam. Scripsit eam orationem tantum, non etiam habuit Isocrates, et cur ita legi vellet, aperuit. Nec absurdum foret, si diceretur hanc orationem duabus esse actionibus ab Appuleio dictam, ut causa M. Fontei a Cicerone dicitur duabus orationibus perorata, duabusque Fonteius actionibus adcusatus. Idem Cicero quatuor Cornelium defendit, quas actiones (inquit Paedanius) contulisse eum in duas orationes, adparet.

Postremo de Iudiciis, apud quos Appuleius hanc orationem habuit, brevier absolvam. Fuere illi Ethnici omnes, Cl. Maximus, Africae Proconsul, et alii qui in consilio erant. Quod (ut alia testimonia taceam) in hac ipsa oratione clarissime

adparet, praesertim eo loco, ubi Appuleius Mercurii sigillum in manus Maximi tradit. Nec notandum id; nisi ridicule in ea re lapsus fuisset eruditus aliqui iuvenis P. Colvius, qui initio notarum suarum Christianos hos Iudices fuisse adfirmat. Credo, verbis Augustini inductus, quae supra retulimus ex libro VIII. de Civitate Dei, quibus tamen contrarium evincitur, et manifesto ex toto illo D. Augustini capite cognosci potest.

De Variis paenarum generibus, quibus iam olim Magi adfici consueverint, Albericus Gentilis, optimus et doctissimus frater meus, brevier ille quidem et concise, ut solet, sed accurate et diligenter exposuit in Commentario ad Titulum Codicis de Maleficia et Mathematicis.

Pag. 399. Ed. Flor. *Proque vero obtinebam*] Obtinere, antequam dixit pro existimare, vel iudicare. Ita Sallustius Oratione I. de Republica ordinanda, statim initio: *Populus Rom. antea obtinebat, regna atque imperia fortunam dono dare, item alia, quae per mortales avide cupiuntur.* Sed placet vehementer quod in duobus MSS. legitur: *Pro vero antea obtinebat, regna atque imperia etc.* Quae lectio et ab elegantia, et ab hac, quam observavimus, Appuleii imitatione confirmatur. Cui consequens est, ut, *Obtinebant, illic legamus, vel, P. Rom. pro vero:* facili librarii lapsu. Ita enim Sallustius hominum tum opinioni mox opponit experientiam certiore. *Sed contra res docuit, inquit, id verum esse, quod Appius ait, Fabrum esse suae quemque fortunae.*

Pag. 400. *Quamquam istae calumniae, ut prima specie graves, ita ad difficultatem defensionis repentinae fuere*] Quum primum hanc orationem legerem, hoc mihi dicere Appuleius visus est, difficiles sibi defensus fuisse has calumnias, utpote repentinas, et ad quas respondere ex tempore oportuerit, etiam respondit, de quo mox. Et eo pertinet, quod Cicero ait in Oratione pro Cluentio, *falsam invidiam vehementes habere repentinos impetus.* Sed contrarium plane Appuleius dicit, nimirum facile sibi fuisse eas calumnias refutare, ut ex sequentibus apparet.

Ibid. *Nam, ut meministi, dies abhinc quintus, an sextus est*] Quid ais Luci? ut ne aliquis tibi credat, hanc tam copiosam et eruditam, omniumque prope scientiarum sententias confertam, orationem uno vel altero die a te compositam esse? nam tres, quatuor dies ab adcusatore occupati fuerunt; quamvis et hoc exiguum sit, et minutissimum quiddam. nec id solum; si veterem publicorum Iudiciorum morem consideres, quum per intervalla et intermissis diebus

reus destinabatur, deferebatur, referebatur inter reos, interrogabatur, denique accusabatur: sed etiam remotis ambagibus, vix ac ne vix quidem fieri hoc potuit, Maximus magus est, qui talia uno et altero die potest efficere. Citius credam orationem quae

Volvitur a prima divina Philippica fama, a Cicerone vel ex tempore habitam esse, utpote meram invecivam et versantem in rebus notissimis, quam tribus vel quinque diebus hanc ab Appuleio confici potuisse. Nihil vero in numeris mutandum, nam et infra satis clare Appuleius dicit, *Bene quod festinatio iudicii vos antevertit,* et quae ibi sequuntur. Quid igitur? mihi videtur dicendum, aliam fuisse orationem, quam Appuleius dixit, aliam hanc, quam scripsit, ut Ciceronis Oratio pro Milone alia dicta, alia scripta, et contra oratio Crassi pro lege Servilia, quae edita postea est, non omnia habuit, quae dicta fuerant a Crasso, ut Cicero in Bruto significat. Quod in omnibus fere orationibus usuvnisse puto. Certe Cornelius Nepos, quasi pro re iniuriata et rara notavit, Orationem pro Cornelio a Cicerone iisdem verbis, quibus edita est, peroratum fuisse se praesente, ut refert D. Hieronymus epist. LXI. Et Cato maior apud Ciceronem: *causarum illustrium, inquit, quascumque defendi, nunc quam maxime orationes confecto.* Liber igitur haec Apologia fuerit potius, quam Oratio adpellanda: Ut Ciceronis Verrianae, Libri, Egregius quidem Erasmus citat Librum Appuleii de Magia, hanc orationem intelligens, in adagio, *Fulpina lingua.*

Ibid. *Quum me causam, pro uxore mea, Pudentilla, adversus Granios adgressum*] Advocatus enim Appuleius fuit, nec Carthagini solum, ubi hoc iudicium peractum, sed etiam Romae, non sine gloria et emolumento; ut ipsemet proficitur lib. XI. *Metamorph. extremo.* Sed initio

eiusdem operis praefatur veniam: *si quid, inquit, exotici ac forensis sermonis, rudis elocutor offendero.*

Ibid. Pro Uxore mea Pudentilla] Id officii et tanquam advocatus suscepti, et tanquam maritus, iure antiquo in tutela maritorum erant uxores, quod ius postea abolevit. Ceterum causas uxoris suae agere potest, etiam sine mandato, dum de rato caveat, *l. XXI. Cod. de Procurator.* Si de rebus dotalibus vel paraphernalibus agatur, ne de rato quidem satisfacat, *l. ult. Cod. de pact. conv. tam sup. dot.* Appuleium de rebus propriis uxoris vel receptitiis egisse verisimile est, quod tenuem sibi dotem constitutam infra dicit, quum alias opulentissima mulier esset.

Ibid. Patroni eius] Cuius Patroni? an Pudentillae? ita videtur, neque enim ad Granios referri laeae vocula potest. Sed Pudentillae ipsi erat Appuleius patronus et advocatus. Igitur ad Sicium Aemilianum referendum est: qui enim nunc Aemiliani patroni sunt, iidem tunc, quum causa pro Pudentilla ab Appuleio contra Granios ageretur, Graniorum erant.

Ibid. Ac denique necis Pontiani privigni mei caepere] Insimulatus videtur Lucius, vel, quod ipse privignum necasset, vel quod noluerit alia conditione Pudentillam, matrem pueri, ducere, quam illo amato, ut Catilina, qui captus amore Aureliae Orestillae, quod ea nubere illi dubitabat, timens privignum adultum matre, pro certo creditur necato filio vacuum domum secleris nuptiis fecisse; inquit Sallustius. Eiusdem sceleris exemplum in Cluentiana, ubi de Oppianico et Sessia. Vere igitur imperator Constantinus de mulieribus iterum nubentibus, *cas novis maritis non solum resiliatorum, sed etiam vitam addicere. l. XXII. Cod. de administrat. tutor.* Contrarium superioribus exemplum, maxime memorabile videtur apud Agellium, libro XII. cap. VII. nec minus memorabile Dolabellae Procos. Iudicium, vel potius Aereopagitarum.

Pag. 401. Non tam crimina Iudicio] Neque enim cum Granis actum est, nisi de rebus Uxoris Pudentillae, et Iudicio Civili, in veteri Codice scriptum aitur, *Iudicio.*

Ibid. Ibi vero Aemilianus] Cur se hic Aemilianus interposuit, quum Graniorum patroni ea obieissent Appuleio et ab Appuleio provocati ad accusandum essent? Existimo, id ea re factum, quod patroni illi auctorem eorum maledictorum nominassent Aemilianum, qui et ipse illa eadem maledicta sua voce confirmaverit. Sequitur enim de ipso Aemiliano, *Pontianum fratris sui filium cum paullo prius a me occisum clamitaret.*

Ibid. Ex verbis rem factam videret] Et quidem capitalem, Livius alicubi: *Ne sermones cum*

amatore habitos in rem non modo seriam, sed capitalem duceret. Terentius, verba ad rem confert. intelligit Appuleius ex Iurgio iudicium notum, ex minis licem. Ita rem in medium vocare eleganter Cicero, et alii dixerunt, pro licem movere vel controversiam. Aliud est, *Rem factam habere*, Martiali libro VI. Epigram. IX.

Rem factam Pompillus habet, Faustine; letetur, Et nomen toto sparget in orbe suum.

Ibid. Columbiani Magiae, quae facilius infamatur, quam probatur] Tacitus lib. XV. Annalium: *Clitio Gallo, atque Antio Polliani, infamatis magis, quam convictis, data exilia.*

Ibid. Ne sic quidem quitus est] Quid igitur? Licuitne contemere iussum Proconsulis impune et toties? Licuit, quum Aemilianus iure aperto niteretur, quo cautum, ne iniustus quis agere vel adcurare cogatur, ut mox dicam.

Pag. 402. Quitus est] Id est compelli ad adcurandam non potuit. Perperam alii, *Quietus*, ut amicus noster eruditissimus, hic notat, illud Terentianum allegans: *Forma in tenebris nosci non quita est.* unde nequitur, recte dixeris, Priscianus in Dionysio de situ orbis:

Hic nasci linum, qui tacta adcurans ab igni Extingui nequitur.

Ibid. Ubi ut cominus ageret] *Cominus* est, proprio nomine, quod antea dixit, *de professo*, alludens ad formulam inscriptionis, quae extat in *L. libellorum ff. de adcurat.* Cur ergo infra dicit, *cuius fuerat professor et machinator*? Sed hoc pertinet ad Aemilianum iactantiam extra ius, qui profiteri et gloriari solebat, suo machinato Appuleium rem factum, ut alio loco infra scriptum est. Vel *cominus* est, Directo et per sese et principaliter, suo nomine. Nam et subscribens, quasi alieno adcurare videtur, qui non est princeps in agendo. Cornelius Nepos in vita Pomponii Attici: *Neminem neque suo nomine, neque subscribens adcuravit.* Quanto minus is, qui ne subscriptis quidem, ut hic Aemilianus; sic stipulatio dicitur: *Venuleio fieri debere cominus, quod nemo possit stipulari nisi praesens et de se ipso, et loquens conceptis directisque verbis, l. continuis ff. de verb. oblig.*

Ibid. In assistendi venia perseveravit] Non male tamen in quibusdam MSS. *In assistendi vice*, legi putem: id est, munere et partibus fungit assistentis perseveravit.

Pag. 403. De consilio consularium virorum] Consulares et senatores quinque Romae in consilio aderant, item quinque equites: in provinciis XXV. Recuperatores, peregrini appellati, ut scribit Theophilus lib. I. Instit. Tit. VI. ubi nomine *συγκλητικόν συνέδριον*, Consulares intelligere licet, et interpretari ex hoc Appuleii loco, nisi distinguendum putes inter Praetorem, de quo Theophilus et Praefectum

urbi, ut hic Consulares, ille Senatores tantum in Consilio habuerit.

Ibid. *Quam quidem vocem*] Obscura oratio, sed hoc Appuleius vult: dixerat antea Aemilianum in adulatione falsi testamenti vicium, contumeliose in Lollium Praefectum Urbi locutum esse. Similis vecordiae vocem ab eo erupturam in Claudium Maximum Proconsulem auguratur hoc iudicio Appuleius, fretus et aequitate Maximus, et innocentia sua. Quorum utrumque pariter ad condemnationem Aemilianum valere videbat: unde ille dolore adcessus similis vecordiae vocem in Claudium erumperet. In V. C. legi iunxit: *Meâ innocentia fretus, subit hoc quoque iudicio.*

Pag. 404. *Quo ferinae solent linguae suae virus alieno dolori locare*] *Mercuriaria loquacitate*, ut paulo ante dixit. Ammianus lib. XXX. de Caussidica sui temporis: *Ad expugnandam veritatem ora mercuriaria producentes, per prostratas frontes etc.* Quod Orator noster, ob mercedem, et auctoramenta impudentia.

Ibid. *Ferinae linguae virus*] Id est, viperinae. Sic infra: *Viperarum ritu niveo denticulo atrum venenum inspirare.* Ita accipiendum in illo dicto Augusti ad Pollionem, de *Timagine virulentissimo homine*, et qui ipsum Caesarem acerbissimo dictis conflixerat, et interdicta illi Caesaris domo ad Asinium Pollionem configerant, *ὀφιοτροφέης*, id est, *viperam alis*. Ut refert Seneca lib. III. de Ira, cap. XXV. Etiam ingrati animi vitium eo verbo, et impietatem in se Caesar notare voluit. A sono autem et sibilo Graecus poeta litteram S, *ὄφιδην* adpellavit, Lucilius litteram R, caninam:

Irritata canis, quam homo, quod planius dicat. ita enim emendandus is versus apud Donatum est. Hieronymus adversus Rufinum cap. IV. Demosthenem scribit a cane Rho litteram didicisse. *Canina faecundia* apud eundem, et alios: item *canina lingua* apud Lucilium referente Vesio Longo, libello de Orthographia: eo sensu, hic *viperina lingua*.

Pag. 405. *In principio adcusationis*] Duo probanda diversa adcusationis in se instituta recitat Appuleius, unum hoc, *Adcusamus apud te etc.* alterum in fine huius Orationis, tale, *Hunc ego, Domine Maxime, reum apud te facere institui etc.* sed unum est principium libelli adcusatorii: ut ipse Appuleius ibi demonstrat. alterum hoc, adcusationis ipsius, id est, orationis perpetuae patronorum adcusatoris.

Ibid. *Homo vere ille quidem non disertissimus*] De eodem Tannonio, infra: *Quas Tannonius ille, quem eloqui propter infantiam, caudidicus summus, nequiret. Non disertissimus igitur, hoc loco est, maxime infans et indocens:* figura ve-

teribus usitata. Sic Homerus de Achille, *ὄφιδων*, id est, summe dolens, atque similia.

Pag. 406. *Zenonen Velid oriundum*] Pueriliter magnus vir hoc loco lapsus est, qui *Elea* reponit; quod Zeno Eleates esset, quasi non idem sit Velia, et Elea. Servius in lib. VI. Aeneid. *Velia dicta est a paludibus, quibus cingitur, quas Graeci ἔλαι dicunt.* Fuit ergo *Helia*, sed accepit *Digamma* et facta *Velia*, ut *Eneius*, *Venetus*. Plura huius generis legas apud Dionysium in Antiquitatibus Romanis et Terentianum Maurum de Syllabis: et nos exposuimus in libris de Antiquis Italiae linguis. Sic Andulcia hodie provincia Hispaniae, quae *Vandalusia* olim, utpote a Vandalis dicta, teste Sancio Hlitor. Hispaniae lib. I. cap. VII.

Ibid. *Ut Plato autumat*] Ita emendavit Casaubonus noster, quum antea et Plato legeretur. Est autem *autumat*, λέγει, ut in veteri Glossario: et docet Gellius adversus Nigidium lib. XV. cap. III. Forte aliquid in hoc loco Appuleii deest. Suspiciatur legendum, et *Pannenidem*, ut *Plato autumat*. eos enim ambos in dicto libro Plato coniungit, commendatque pariter a forma; dicens *Pannenidem καλὸν καὶ ἀγαθὸν τῶν ὄψιν*, id est, *aspectu decorum*, ut *Picinus vertit*, ad haec Appuleii forte respiciens, quem ut bonum Platonium optimum ipse laudavit.

Pag. 407. *Horrore implexus, atque impeditus, stuppeo tormento adsimilis*] Non probo amici nostri coniecturam, qui *Tomento* scribi mallet, quod, ut ait, frigidius sibi videretur, ut *Capillus funi* (id est enim tormentum) adsimileretur. Sed aperte Lucius ita vocat, quod implexus et globosus, et congestus et inenodabilis diuturna incuria discriminandum et expediendum esset; his enim aliisque verbis eum depingit quae tormento et funi potius conveniunt. Simillimus locus apud Iulianum Imperatorem in *Misopogone* adversus Antiochenas: *ὁμοίως δὲ φασὶ καὶ σχοινία θεῖν πλέκειν ἐνθένδε. καὶ ἐπιόμως παρέχειν ἔργα, ἢν μόνον ἔλκειν συνβέηται, καὶ μὴ τὰς ἀπίπτους καὶ μαλακὰς ὑμῶν χεῖρας ἢ τραχύτης αὐτῶν θεῖν ἐργάσονται.* et mox dicit *hircorum similem barbam*. Quid quod ex crinibus mulierum, tormenta saepe in bello facta, legimus? Servius lib. II. Aeneidos: *Quum Galli Capitolium obsiderent, et deessent iuntes Romanis ad tormenta faciendâ, et mox: Crines, unde tormenta facta.* Idem apud Caesarem de bello Gallico, Pausan, lib. VII. alios.

Ibid. *Innocentiam eloquentiam esse*] In dialogo Adriani et Epicteti: *Quae est vera libertas? Innocentia.* Sed Caecilius sententiam, et Appuleii pluribus explicat D. Chrysostomus lib. III. adversus Gentiles, ubi ait, *Eloquentiam neminem unquam adsecutum esse sine probitate morum,* quum

quam per flagitia tempus consumeret, Anacharsidis, Cratetis, Diogenis, Socratis exempla affert, qui omnes Eloquentiam contempserunt, veritate et innocentia freti, cf. Nep. in Arist. I.

Ibid. *Ludicris meis*] Titulus operis, quo carmina amatoria continebantur, et alia similia, cuiusmodi epistolium veribus scriptis hic refert Catullus ad Manium,

Quod scriptum lacrymis mittis epistolium.

Elegiam, ni fallor, Manii intelligens.

Ibid. *Ad quemdam Calpurnianum*] Atqui familiarissimus Lucio fuit: sed per contemptum sic appellavit, a quo laesus erat. Illud ridiculum quod Pausanias de Scipione Africano loquens, *Quidam Scipio*, inquit. Sed tamen eodem modo veterem et prudentem historiographum Quadrigarium locutum reperio: *Id subito perditum est cuidam T. Manio, summo genere nato*. Vide Gellium lib. IX. cap. XIII.

Pag. 410. *Ut ait poeta praecipuus*] Sic et Claudius Iurisconsultus Homerum indigitat: *Apud Graecos*, inquit, *exilio voluntario fortuitus casus turbantur, ut apud praecipuum poetarum scriptum est. L. Aut facta ff. de poenis*.

Ibid. *Cogitationum comitium*] Quia ex ore scilicet cogitationes animi in apertum produnt. Nam alias ineptum sit cogitationes concipi in ore, dicere: in pectore enim et in corde (ut Aristoteli visum est) cogitationis sedes est. Atque ita Mamerianus in Panegyrico Imperatori Iuliano dicto, *Versari coepit in sacri pectoris comitio consulatus*, et Plautus facete et erudite, cor, senatum appellat.

Ibid. *Vestigio et pabulo proximum*] Expressit elegantissime illud Sallustianum: *Quae natura prona et ventri obedientia finxit*.

Ibid. *Censor meus Amilianus*] Eodem sensu Cicero: *Corrector, et emendator meus*: ex Terentio.

Pag. 411. *Carbone de rogo obtiverit*] Recte dicitur, de rogo, nam carbonum is etiam hodieque usus apud elegantes, et munditiae studiosos, pulvisculo uti ex carbone, et aliis quibusdam rebus confecto.

Ibid. *Viperac ritu, niveo denticulo atrum venenum inspirare*] Memorabile est, quod Nicophorus de hoc scribit lib. VII. Historiae Romanae, ubi de quadam aulico calumniatore et adulatoris scribit. *In quo Libycum, inquit, serpentem imitabatur. Ait enim serpentem nasci in Africa, viperac non ab similem, qui multa arenam obrutus, ore et lingua tantum exercit praetercantes improvise multat interitu*. Libet hic adscribere locum elegantissimum Chrysostomi, quo multas feras in homine inesse demonstrat, Homilia Antiochena XXIII. et rursus Homilia IV. in cap. I. Matthaei. *Nec enim es homo, si clare possum videre. Quum enim tanquam Asinus re-*

calitres, lascivitas ut Taurus: tanquam Equus post mulieres hinnitus: ventri tanquam Ursus indulgeas: et ut Mulus carnem impingues: et malum memoria tepeas: ut Caelus: rapias quidem ut Lupus: et ut serpens irascaris: ferias ut Scorpius: sis subdolis ut Vulpes: nequitiam vero tanquam Aspis: et tanquam vipera venenur: serves: et sicut ille malignus Daemnon fratres impugnes: quomodo te inter homines communerare valeam, talis in te naturae signa quam intuear?

Pag. 413. *At philosophi non fieri*] Vide extrema verba Plinii L. V. Epist. ad Aristonem [C]tum: *non quidem Senatores* etc. Miror, cur Appuleius tres illos tantum poetas Latinos ablegaverit, et non aliquem ex tot Senatoribus et Consularibus viris. Sed hi illis laudibus in vulgus noti erant.

Ibid. *Ut taceam scripta Diogenis Cynici, et Zenonis Stoicae sectae conditoris*] Ideo hos allegat, quod illae duae sectae prae ceteris ad virtutem et austeritatem vitae morumque directae: ut excusatus peccare sibi videatur Lucius noster, si ipse similiter luserit. Zenonis Stoici lib. *περι ἐρώτων*, de amoribus, laudat Diogenes Laërtius, idemque inter *γνώμαζ* volumina Diogenis Cynici refert, *ἐρωτικόν*, Amatorium.

Pag. 414. *Aetatis florem floribus ut decoret*] *τὴν ἡβην*. Terentius de puella XVI. annorum; *Flos ipse*. videri potest etiam intelligere ipsos criminis capitis Critiae, quos olim ea de causa flores adpellabant et florulentos. testis est Servius in lib. XII. Aeneidos.

Ibid. *Quod si animum inspires*] Putaret aliquis hoc velle Appuleium dicere, animam ex suavis Critiae, quae proxime nominavit, sibi inspirari, vel suam animam eo locum, ut est in mollissimo Platonis carmine, apud Gellium: *τὴν ψυχὴν Ἀγάθωνα Φιλῶν, ἐπὶ χειλεσιν ἔσχορον, ἦλθε γὰρ ἡ τλήμων, ὡς διαβησομένη*.

Ubi juvenis Latinus, qui id epigramma lepidissime exposuit, *Florem dulcem spiritus*, dixit. Sed aspernatur hanc interpretationem, quod in fine huius Epigrammatis scriptum est de dulciloquo calamo; quo cantus significatur. Unde animare calamos vel tibiam pro canere. Sed iacet, et faceret hoc sensu totum epigramma, cuius saltem conclusio arguta debet esse, praeteritum quum iam antea, sua munera Appuleius, muneribus pueri superari dixerit. Quare ita puto exponendum esse, quod ait, *cedent victa*, ut quum antea varia sua dona cum pueri donis comparavit, licet inferiora: in hoc munere canendi adeo se vindicat, ut plane cedere cogatur, nec audeat contra hiscere.

Pag. 415. *Carullum, quod Lesbiam pro Clodia, etc.*] In his amicarum nominibus mutat illud, *Plania*, Casaubonus in Flavianis: quod magis ex consuetudine linguae Romanae videatur:

[Q 14]

nes

nescio, inquit, an satis ex veritate Fulv. Ursini codex, Plautium nominat. Sed vulgare scripturam secutus est Angelus Politianus in illo eruditissimo carmine, Nutricia, in quo hunc locum Appuleii ita elegantissimis numeris expressit:

*Sed quamquam in primis docto Verona Catullo
Gaudet, vulnificis elegis qui miscet iambos;
Et sub adoptivum redigit te Clodia nomen.*

Et infra:

*— ut blanda Propertius ora
Solvat, et ambiguum faciat certamine palmam.
Plania materiam teneri dat et Hostia canus,
Nominis supposito ceu Galli mimia Cytheris,
Personam falsae lascivia Lyceoridis adfert
In scenam; et docto clausum se taciunt amanti,
Dum miser ipse suo fodiat praecordia ferro.
At non exigui tenuis quoque pagina Calvi
Dissimulat pulchram, sed acervo funere raptam,
Quintilian.*

Et multo post:

*Mitto et Cornifici lusus, Ticiidaeque Perillam
Et Cinnum obscurum, teque ore protervior Anser.
Ceterum mirari satis non possum, Ovidium in
hoc Catalogo, et tanquam Albo nequitiae, praeter-
teritum fuisse, praesertim quum apud eum legis-
set, illa IX. Trist. *Macerat ingenium totum can-
zata per orbem Nominis non vero dicta Cortina
mihi.* An ideo praeteritum dicemus, quod mali
omnis visum fuerit oratori nostro, cum in hac
Apologia nominare, qui ob tales nequitias ac-
lusus relegatus fuerat: ne admonere iudices vide-
retur, quam haec acervo supplicio luerit inge-
niosissimus poetarum. An potius quia nomen
verae amicae Ovidianae ignotum fuerit? Nam
quod *Cesaream* puellam Sidonius eam adpellet,
potest id et de filia, vel nepte Augusti intelligi,
vel de libera aliqua; vel ancilla eius, aut deni-
que amasia. Hoc credo.*

Ibid. C. Catullum] *Caium* nominat Appuleius, quem alii *Quintum*, alius est Q. Catulus Senator, cuius lepidissimos versus de Roscio laudat alieni Cicero.

Pag. 419. *Quod Imperator, et Divus, et Censor Hadrianus fecit*] Plus est Divus, quam Imperator, et plus Censor, quam Divus; in hac utriusque re. Nam Divi ius Ethnicorum etiam spurcissimis amoribus exarsisse finguntur. At Censores, vindices horum flagitiorum.

Ibid. *Omnibus profanis incognita*] Locus Platonis, quem intelligit; est in Convivio: et ibi hoc explicat doctissimus Ficinus cap. VII. allegorice, ut solet. Caeterum Appuleius noster brevissime haec narrat, quae Plato illic longissima oratione edisserit.

Ibid. *Geminam esse Venerem Deam*] Tertiam addidere quidam Pausanias in Arcadicis: *Veneris in ea simulacra tria. Unum Caelestem Vene-*

rem, alterum populare eognominanti. Tertium sine proprio colunt nomine. In Bacoticis vero Tertiae nomen exprimitur a Thebanis colabantur. Tres, inquit, *Veneres sunt; quarum unam caelestem, alteram popularem, tertiam Apotrophiam nominant. Cognomina haec imposuit Harmonia: Caelestis, sive Unaiute, perum significans, et corporum cupiditate vacantem amorem. Popularis ob veneros congressus. Apotrophiae, id est, Aversatricis, quo ab exlege cupiditate et incestis stupris hominum genus averteret. Multa enim apud Barbaros, multa apud Graecos sciebat Harmonia turpiter commissa etc.*

Pag. 420. *Neque enim quidquam aliud in corporum forma diligendum*] Appuleium autem nostrum toto hoc libro *παραφύσει* manifestum esse, etiam cum Platonis nomen retinet. Quale hoc ipsum est, quod hoc loco dixit, ex illius dialogo Phaedro, ubi de Pulchro agit, sicut et in Hippia et in Symposium. Sed maxime ex Protogora haec Appuleius hausisse videtur, in quo Socrates ait se a Diotima, fatidica anu, didicisse artem amatoriam; qua per corporum pulchritudinem gradibus veluti quibusdam ad pulchritudinem Divinam ascenditur. Idem in Charmide.

Ibid. *Amabit Sapiens; cupient caeteri*] Ex Stoicorum decretis hoc promptum. Seneca Epistola XXXI. *Solus sapiens scit amare; solus sapiens amicus est.*

Pag. 422. *Tragaei syrinate hvstrionis*] Foenum esse oportuit qui vocem, *Syrinate*; hic sollicitaverunt; quum nihil sit magis proprium. Vopiscus in Carino de Iun. Messala loquens: *Martiris tantam dedit nimiam; lacernam patris nimo: et recte; si aviae pallio aurato atque purpurato pro Syrinate Tragaeus uteretur.* Martialis lib. II. Epigr. 49.

Musa nec insano Syrinate nostra rumer,
id est longa et tracta oratione, qualis est Tragaeorum vestis. Idem lib. XII. cap. XCVI. *Transtulit ad Tragicos se nostra Thalia cothurnos, Aptasti longum tu quoque syrma tibi.*

Et ibi doctus Domitius illud Valerii notat: *Quid hic cum Tragicis versibus et syrma facis? et Iuvenalis, Syrma vel Antigones, id est; Tragodia Accii cui nomen Antigona.*

Ibid. *Trieterica Orgia*] Id est, Bacchi sacra triennialia, quod triennio quoque instaurantur. Virgilius:

— ubi audito stimulant trieterica Baccho Orgia.

Qui locus me admonet, ut in hoc Appuleii loco Crotalum dici putem cymbalum, quo Bacchae deo suo hilaritatis causam prouidebant, ut in pulcherrimo antiquitatis monumento appareat, gemina Christianissimi Regis Henrici IV. ab inelyta Casaubono edita in libris de Setrya: et fronti Commentarii in Persium praefixa. Quaerit hic

aliquis, cur Appuleius in Choragio sive instrumento thymelico scenicoeve cotralum ponens addiderit haec verba *orgia trieterica*. Quid enim sacra Dionysia ad scenam et fabulas? Nam cotralum quidem in scena et dramatis usurpari solitum docet descriptus a me paulo ante ex veteri Scholiastae locus: sed haec de ludis Dionysiacis intelligenda sunt, in quibus apparatus a choragis instruebatur, unde apud Graecos passim legitur *ἠγωνίζαντο χερῶ παιδῶν αὐτῶν χερῶ Ἀνδρῶν*, et apud Demosthenem *χορηγεῖν καὶσι Διονυσία*, ut docet idem eruditissimus amicus noster lib. I. de Satyrica poësi, cap. 2. Apertissime autem Appuleius Tragicæ scenæ et *σκευῆ* adiungit instrumenta et ludos Bacchi, in qua Satyri et Sileni, eius dei famuli, olim immixti ad temperandam iocis et lusuibus tragœdiæ austeritatem: sicuti et mox mimos. Marius Victorinus lib. II. *Haec apud Graecos metri (Iambici) species frequens est, sub hac conditione lege, ut non herodas aut reges, sed satyros indicat ludendū, iocandique clausa, quo spectatores animus inter tristes res Tragicas Satyrorum iocis relaxentur.* Et quum trina essent Athenis liberalia, totidem fabulae agi solitæ, quarum duæ Tragœdiæ, postrema Satyrica erat. Scaliger I. de emendat. temp. Sic Dionysiaci artifices a Graecis dicti Scenici, quasi Dionysio, id est Baccho sacri. teste Gellio et alius.

Pag. 423. *Nihil esse spectabilis homini nato, quam formam suam*] Et supra: quid ego de homine nato diutius, ubi Casaubonus notat, Graecum id esse, *περὶ ἀνθρώπου φύσεως* vel *πεφωτιστός*, Cicero, qui se hominem meminert. Idem puto voluisse exprimere Propertium illo versu:

Unicuique dedit vitium natura creato.

Id est unicuique homini nato.

Ibid. *Filiorum chariores esse, qui similes videntur*] Hinc illud Ciceronis, *effigiem atque imaginem corporis et animi mei*, de filio. Symmachus Epistola IX. *Non vultus aut color asserit posteros in honorem parentum.* Certiores habet natura vindictas bene sentiendi, ac bene loquendi. Gignuntur, non scribuntur heredes. Quod alii docentur, hic natus est.

Pag. 424. *Laevitas illa speculi fabra*] Id est, artificiosa, vel artifex, ut stacim, *Splendor vitifex*. Lucretius solet dicere, *daedala*, eodem sensu.

Pag. 426. *Quum laeve aliquid*] Observandum est, hic Appuleium agere non de ratione videndi, neque oculorum in genere, sed proprie de visu et simulachris, quæ a speculo redduntur. Nam visus quomodo fiat extra speculum ita ex Epicuro docet Aul. Gellius lib. V. cap. XVI. *Epicurus adfuerit semper ex omnibus corporibus simulachra quaedam corporum ipsorum, eaque sese inferre, atque ita fieri sensum videndi pu-*

lat. Plutarchus de Placitis Philosophorum lib. IV. cap. XIII. *Δημόκριτος, Ἐπίκουρος, κατὰ εἰδῶλων εἰς κρίσεις, ὄντο τὸ δρατικὸν συμβαίνειν.* nullam hic reflectionis illius, quæ a speculo in oculos fit, mentionem videt, item faciprocationis imaginum ab oculis in speculum, ita ut eae in speculo contròversim respondeant. Quod ita eodem libro cap. sequenti Plutarchus exponit, *τὰς κατοπτρικὰς ἐμφάσεις γίνεσθαι κατ' εἰδῶλων ὑποστάσεις, ἅτινα φέρεσθαι μὲν ἀπὸ ἡμῶν, συνίστασθαι δὲ ἐπὶ τοῦ καθ' ἑαυτὸν κατὰ τὴν ἀντιπροστροφῆν.* Quæ verba interpretatus hic videtur Appuleius, clarissime et elegantissime, ac Plutarchi interpres obscure et male haec eadem verit.

Pag. 427. *Ut Architas putat*] De Architae hac sententia nihil reperi vel in Laërtio, vel in alio auctore. Sed Pythagorae, et discipulorum eadem fuit sententia. Plutarchus eodem loco *περὶ κατοπτρικῶν ἐμφάσεων.* *Οἱ ἀπὸ Πυθαγόρου, κατ' ἀναγκασιὰς τῆς φύσεως. φέρεσθαι μετὰ γὰρ τὴν ἑαυτὸν τεταμένῃ, ὡς ἐπὶ τὸν χαλκὸν, στελεχουσανδὲ πνευμὸν καὶ λεῖον πληχθεῖσαν, ὑποστρέφειν αὐτὴν ἐφ' ἑαυτὴν, ὁμοίον τὴν πύσχυσαν τῇ ἐκτάσει τῆς ἑαυτὸς καὶ τῇ ἐπὶ τὸν ὄμων ἀντιπροστροφῆν.* Quae itidem verba ita oculos vel in mente habebat magni Plutarchi magnus nepos orator hic noster.

Pag. 432. *M. autem. Cato nihil oppertus, ut alii de se praedicarent, ipse in Oratione scriptum reliquit*] Id est, siarum ipse laudum praeconium ab alio non expectans. quod demonstrat Titulus Oratorum eius, de laudibus suis apud veteres Grammaticos. Ex hac porro, quam hic citat Appuleius, oratione fragmentum Festus refert: *Navitas, inquit, secundum-incorruptam consuetudinem dictos, quos nunc Nautas dicimus, testis est Cato in ea, quam scripsit, quum in Hispaniam proficisceretur, quum ait: Navitiae quod secum portaverant, vinum atque oleum usus tantum eo sum.* Aliud fragmentum apud eundem exstat tale: *Maledictores, inquit, dicebant antiqui, quos nos appellamus maledicos. Cato, quum proficisceretur in Hispaniam, removendi maledictores.*

Pag. 433. *Paupertas olim philosophiæ vernacula*] Petronio, *bonae mentis soror.* Chrysostomo Homilia XVI. in acta: *Mater sanitatis, Parvo potens ex Virgilio:*

— *Parvoque potentem*

Fabriliam.

Eleganter idem Chrysostomus Homilia XIII. in eundem librum: *Dives, inquit, nihil aliud mihi esse videtur, quam civitas absque muris in agro sita, et undique insidiantibus exposita. Paupertas vero securum praesidium aeneis muris et expugnatum difficile.*

Pag. 435. *Quorum filiae etc.*] Vid. Seneca [299 2]

Con-

Consol. ad Helviam. Valer. Maxim. L. IV. c. 4.

Pag. 436. *Oneri potius, quam usui exuberat*] Clare imitatur illa Senecae, ad Helviam: *Quicquid extra concupiscitur, visis, non usibus laboratur.*

Pag. 438. *Sed congruentibus desideriis*] Ea dem plane docet Chryostomus Homil. LXXXI. in Mathaeum, ubi Avaritiae mala enumerat atque exagitat incredibili facundia. Vide divinam orationem, quae mirifice hunc totum locum Appuleii de paupertate et divitiis illustrat: delectabit de duorum eloquentissimorum hominum similitudo, et quasi certamen: me quidem haec collatio singulari voluptate adfectit.

Pag. 439. *Proinde gratum habitum*] Insanabile vulnus inesse in his verbis doctissimus Interpres ait. Sententia tamen Appuleii nihil clarior, gaudentis, sibi talia vitio verti, quae pro gloriosis ipse amplectitur.

Ibid. Pera et baculus] omittit Pallium: quod et divites usi.

Pag. 442. *Modice imminutum*] Prudenter dicit, *modice*; et causas honestissimas huius imminutionis recenset: quod probro id sibi, ut aliis, datum iri videbat. Alibi contra de se scribit, Milesia ultima: *Nam et viriculas patri-monii peregrinationis attriverant impensae: et erogationes urbanae pristinis illis provincialibus antestabant.* Sed hic in Iudicio loquebatur, et capitis res erat: vel quia, ut doctissimus amicus noster putat, nihilominus dives remansisse videri solebat. Quod autem in eadem Milesia dicit, se adeo pauperem esse, ut vestem vendere sit coactus, quo sacrorum impensis parem summam corradere, ad illud tempus, quum haec diceret, referendum videtur.

Pag. 444. *Novo conditu, splendidissima colonia sumus*] Ne intelligas, iterum exaedificatum illud oppidum fuisse, vel e ruinis excitatum, sicut Carthagine Colonia deducta est: sed quia ex oppido vectigali et stipendiario colonia populi Rom. facta sit. Vide M. Velseri nobilissimi et eruditissimi Germanorum historici Rerum Vindel. August. lib. V. ubi et hunc locum Appuleii et totam rationem Coloniae illustrat.

Pag. 445. *Cuius ego locum in ea Republica*] Opinor a patre nominatus. Nam dumviri sibi successores nominabant et creabant, pro quibus etiam tamquam fideiussores Reipublicae obligabantur. *Tis. de periculo nominatorum lib. XI. Codicis.* Sed pater Appuleii iam multo ante decesserat; et Dumviratus magistratus annuus fuit: de loco igitur, et honore paterno loquitur, non de nominatione, et successione. D. Augustinus epist. V. *Appuleius enim qui nobis. Afris. Afris. Afris. Afris. Non dico ad regnum sed nec ad ali-*

quam quidem iudicariam potestatem cum omnibus suis magicis, artibus potuit pervenire, honesto patriae suae loco natus et liberaliter educatus, magnaque praeditus eloquentia. An forte ista ut Philosophus, voluntate contempsit, cui cum sacerdos provinciae pro magno fuit, ut munera ederet, venatorisque vestiret, et pro statua sibi apud Oenses locanda, ex qua civitate habebat uxorem, adversus contradictionem quorundam civium litigaret: quod postero ne lateat eiusdem litteris orationem scriptam memoriae commendavit. Quod ergo ad istam terrenam pertinet felicitatem, fuit magnus, quod potuit. Unde apparet enim nihil amplius fuisse, non quia non voluit sed quia non potuit. Quamquam et adversus quosdam, qui et Magicarum artium crimen intenderant, eloquentissime se defendit.

Pag. 446. *Aggreditur enim: iam ad ipsum crimen Magiae*] Aucte respondit maledictis adulatorum: hic refutationem criminis Magiae, quod principaliter ei intentatum adgreditur. Est igitur haec pars altera iudicii et legitimae quaestio-nis.

Pag. 451. *Privignum meum, nuperrime curae meae ereptum*] Id Solon lege cavet, Ne tutor cum pupillorum matre cohabitaret, neve is fieret curator, ad quos post pupillorum obitum substantia pertineret. Sed aliud est, quod Appuleius hoc loco significat: nam maritus is erat matris pupillorum, neque divelli ab ea sic poterat. Immo, ne vir seorsim ab uxore habitare cogatur, multa contra leges constituta videntur, veluti, si ususfructus aedium vel habitatio alicui relicta sit, etiam cum uxore et familia habitare poterit, immo, de quo dubitatum fuit, si mulieri relictus usus sit, habitare cum viro poterit. Quod Q. Mucius primus admisit, inquit Ulpianus lib. XVII. ad Sabinum. Idemque in vidua admissum postea est, ut possit cum secundo marito habitare. Cacterum quod Appuleius ait privignum suae curae ereptum, id iure factum est. *l. 1. Cod. ubi Pupilli. edic. deb.* Quod intelligendum de educatione et habitatione privigni est: fuit enim is ab Appuleio abductus ad patrum: potest enim vitricus tutor privigno dari. *l. ult. Cod. de Contrar. Iudic. tutel.* Trogus lib. XXVIII. *Cui (filio Demetrii regis Macedoniae) Antigonum tutor datus, accepta in matrimonium matre pupilli, regem se constituere laborat.*

Pag. 453. *Quae depenso parantur*] Id est, immenso pretio emuntur. Caesar de bello Gallico: *Quaeque Galli impenso parant pretia.* Appuleius infra, *Pretio impenso quasisse.* Item, *impenso pisces pretio mercari.* Quare in alio loco infra ubi scriptum est, *Ut merito statuta praemio quaererentur, malim pretio legere.* Statuo autem non est ordinario et communi, sed quod

quodennque piscatori libuerit vel cupediario, id est, plurimo, ut mox loquitur. Vox populi Rom. *Stature pretium humanæ carni.* Quum fame suffocaretur.

Pag. 457. *In litore Italiae suae quam subscivam Graeciam fecerat*] In veteri Cod. legi aiunt, *Italiae, sibi quam* etc. Quod pro illorum opinione est, qui Pythagoram advenam in Italia dicunt: contra Appuleius hic innuit, quum ait: *suæ.*

Pag. 459. *Et Luna noctium conscia*] Id est, libidinum et dulcium furtorum, quae noctu plerumque committuntur, unde *noctes emere vel patisci.* Propertius:

*Luna ministrat iter, demonstrant astra salebras,
Ipsæ amor adcensas concutit ante faces.*

Adde prologum Plautinae Mercatoris, ubi amatores ait nocti et Lunæ suas miseris narrare. Appuleius igitur Lunam *consciam* dixit, Propertius *ministram*, Plautus *quasi consiliariam*, Cicerero *sociam*, Philipp. II. *Cum tamen tu nocte socia, hortante libidine.* Lunam enim intelligit.

Pag. 461. *Themison servus noster, medicinae non ignarus*] Et infra *Themison medicus.* Hoc nomen, qui magni haberi in arte medicæ volebant, vel omnis boni causæ, olim sumebant, præsertim servi, quorum possessio illa ars, alioquin nobilissima, erat apud Romanos. Cornelius Celsus lib. I. *Themisonis vero æmuli, si perperua, quæ promittunt, habent; magis etiam quam ulli rationales sunt.* Iuvenalis:

Quos Themison ægros Autumnum occiderit uno.
Eleganter D. Hieronymus talia nomina, quæ sic sumuntur, *Votiva vocabula*, appellat.

Ibid. *Nugas marinas et quisquilias littorales*] Iohannes Passeratus præfat. in Propertium, sic legi debere ait, ubi pessime nunc legitur, inquit, *qui scyllas.* Vide elegantissimi viri locum illum, in quo hunc illustrat ad probandum, naturæ solertiam etiam in minutis et contemptissimis rebus adparere, vereque vaticinatum esse Plinium: *nusquam magis, quam in minutis rotam esse naturam.*

Pag. 465. *Ibi compertior omnes iudices tanto poetæ adsurrexisse*] More Romano puto Appuleium nostrum loqui. Virgilius:

Utque viro Phœbi choros adsurrexerit omnis.
se ipsum intelligens, cui recitanti populus Romanus adsurrexit, vel [ut opinor] collegium poetarum, quod Romæ fuit, in quod quum C. Caesar venerit illa dignitate vir, numquam ei ad surrexisset Accium poetam Valerius refert; ut qui facultate poetica, et dignitate collegis præstaret.

Pag. 468. *Scarum Præteriti, cerebrum Iovis pæne supremi*] Huius piscis etiam multa apud veteres scriptores mentio. illud monco, alium piscem esse, qui vocatur *squarus*, vel *squalis*,

Plinio lib. IX. cap. XXIV. Oppiano *fish.* doctissimus Turnebus apud Plinium legere malit cum *Massatio, Galei*, pro *Squalis*: quasi Plinius vocem Graecam illam usurpaverit, quum Lotinam, quæ ei responderet, non haberet.

Pag. 470. *Medicinae neque instudiosus, neque imperitus*] Priscianus quidem libros Appuleii Medicinalium laudat: de herbis autem liber non huius nostri Appuleii est, sed Appuleii, Celsi medici, ut docti iudicant, puto, et illos medicinalium.

Pag. 472. *Quod ego et Maximus in Aristotele miramur*] Non est arrogantiae tribuendum, quod se ante Claudium Maximum Proconsulem nominet: ita enim et ratio et consuetudo Latini sermonis postulabat; et alia de causa Imperator Tiberius in Crispo munice Vicellensi, qui in Senatu ita exorsus erat, P. C. ET TU CAESAR offensionem dissimulavit; ut est apud Veterem Iuvenalis scholiastem, Satyrâ IV.

Pag. 473. *Ad præscriptum opinionis et famæ*] Id est, ut famam et opinionem hominum retinerent.

Pag. 474. *Verum accuratissime doctum atque eruditum*] *Doctus*, refertur ad disciplinas graviores, et solidam, ut ita dicam, perfectamque doctrinam. *Eruditus*, ad humaniorem literaturam et elegantiam. Sic Sallustius L. Sullam *Graecæ et latine iuxta atque eruditissime doctum dicit.* Cicero in Bruto, *Literate doctus.*

Ibid. *Simulachrum Mercurii*] Nam deorum imagines in aqua videri dicebantur vi Magicæ evocatae, ut idem scribit lib. ultimo, cap. XI. *Ananchitide in hydromantia dicunt evocari imagines Deorum; Synochitide umbras inferorum evocatas teneri.* Idem tradit D. Augustinus lib. VIII. de Civit. Dei, cap. XXXV. de rege Numæ: *Hydromantiam facere compulsus est: ut in aqua videret imagines Deorum, vel potius ludificationes Daemonum, a quibus audiret, quid in sacris constituere, atque observare deberet, quod genus divinationis Pæro a Persis dicit fuisse allatum.* A Persis, id est, ab Osthane, ut Plinius dicto lib. XXX. cap. I. docet, ubi et Pythagoram in eas regiones huius Magiæ discendæ causâ profectum dicit, ex quo forte Numæ rex hausit, cuius dicitur Pythagoras familiaris et magister fuisse. Plura de his eruditissimus Casaubonus in Spartianum in vita Iuliani, ubi *κατοπτρομαντείας* plures species enumerat, quibus omnibus species e laevis tortisque corporibus reddantur, quali enses lucidi, pelves, Cyathi, varique genera speculorum; etiamque orbis lunæ ad hanc insaniam advocatus a Thessalis sagis, in quo literas speculo inscriptas legent. Spartianus: *Et ea, quæ ad speculum dicuntur fieri, in quo pueri præligatis oculis incantato vertice respicere dicuntur.* Ubi idem vir

doctissimus malit legere, *Res prospicere*. unde et *providus puer* iuxta appellatur. Sed nihil forte mutandum. Ita enim et Lucanus in hac re locutus est lib. VI.

— *Maestrum fletu manante cadaver
Tristitia non equidem Parcarum stamina, dixit,
Respexi.* —

De his ego pueris Tertullianum loqui arbitror Apologeticis XXIII. ubi scribit: *Magi phantasmatata edunt, etiam defunctorum inclamant animas, pueros in oraculum eloquii eliciunt, multa miracula circulatoriis praestigiis ludunt.* Vide et memorabile Hydromantiae exemplum apud Nic. Choniataem in imperio Andronici Comneni circa finem.

Ibid. Quum quingentos denarios perdidisset, ad Nigidium consultum venisse] Ita loquitur, quasi non illicitum fuerit hoc tum divinationis genus, quum ad talem virum consultum venerint. Imperator Tiberius vetuit aruspices secretis, et sine testibus consuli. Suetonius in eo, cap. XXXVI.

— *Pag. 479. Quum incensus Gagates lapis, ut apud Physicos lego*] Libet de hoc lapide verba Henrici Huntingdonii Anglicanarum Histor. lib. I. in principio, in descriptione Britanniae, adscribere: *Gignit etiam lapidem Gagatem plurimum optumumque. Est autem nigrogemmeus, et ardens: igne adensus serpentes fugat, attritu calfactus adplicita detinet aequae, ut succinum.* Alius est lapis Achates, sive Agathes, in Sicilia, de quo Facellus lib. I. de Rebus Sicul. cap. IV. et Priscianus de situ orbis.

— *Pag. 480. Cuius pueritia, etsi nihil ad religionem suffragaretur, tamen ad causationem fidem derogaret*] Haeret vir doctissimus in verbo, *Religionem*, atque inclinat, ut legat, *ad libidinem.* Nihil mutandum est: etenim religionem iudicium intelligit, quam instruere testimonium pueri non potest, quum Pueri a testimonio dicendo arceantur in causis, praesertim capitalibus; immo et minores XXV. annis. Neque puer solum Pudens, sed et inimicus et adulator Appuleii; quae altera causa repellendi testis. Appuleius ipse infra utramque coniunxit, quum ait: *Cacterum nequeo in animum inducere, tam stultum demilianum esse, ut arbitretur mihi literas pueri, et adulatoris mei obfuturas.* Ubi et tertiam causam notes, quod literis non voce testimonium dicat. At Divus Adrianus generaliter rescripsit, testibus se, non testimoniis credere. *L. 3. vers. divi. ff. de testib.* Et orator idem noster, infra alio loco: *Cur autem testimonium ex libello legistis? Crassus ipse, ubi gentium est?* Quartum etiam vitium in hoc testimonio notari potest, quod unus pueri, quum ne duorum quidem aut plurium idoneum sit.

Ibid. Atque ita ad aliam speciem argumenti

transgressus est? Cur autem speciem? immo eadem plane videatur, id est, de puerorum testimonii: sed aliam dicitur dubus de causis: una est quod pueri isti, de quibus nunc loquitur, servi erant: altera, quod spe libertatis ad mentium erant confirmati. Species quaedam Translationis Rhetoricae hic notanda est; de quibus Quintilianus lib. III. et Alciatus, et Antonius Augustinus in libris Emendationum.

— *Pag. 481. Quid taces? quid contaris? quid respectas?*] Antea, *Postulo, Flagito, ultro provoco*, dixit. Plane, ut Cicero in ea pro Plancio: *Quid taces? quid dissimulas? quid tergiversaris? Etiam, atque etiam insto, atque urgeo, insector, posco, atque adeo flagito crimen.*

— *Pag. 482. Quindecim liberi homines, populus est*] Mirum hoc alicui videatur. Sed populum intellige, vicum, vel aliam exiguum multitudinem in unum locum iure congregatam. Sic Graecum *Δήμος* accipitur. Tradit enim Aristoteles in libello de Poetica *δήμους* ab Atticis vocatos esse, quos alii *κώμας*, seu vicos appellarent. et Festus, *δήμος, apud Atticos, sunt apud nos pagi.* Non est autem absurdum, vicum quindecim tantum liberis hominibus constare, praesertim si solos patres familiarum eo nomine intelligamus; quibus alii multi subsunt. At Iustinus lib. X. in tanto populo, inquit; loquens de quinquaginta filiis.

— *Pag. 483. Totidem vinciti, ergastulum*] Veteres glossae: *Ergastulum, τρώβος ἐν ᾧ οἱ δεσμώται ἐπηδέζοντο;* Locus in quo vinciti operantur, de ergastulis servorum apud Romanos eruditè, ut omnia, doctor noster I. Lipsius exposuit lib. II. Electorum, cap. XV. ubi locum hunc Appuleii citans, ait: Non sic tamen, ut dico, tres servi vinciti Ergastulum confecerunt: sed certo numero, quem acceptum referes soli Appuleio, quindecim, etc. Quod tamen de pleno legitimoque ergastulo dictum capio: quia alias scio, paenalem illum carcerem stetit numero minore. Ibidem servos ergastularios, *ἐργαστῶν* vincitos nominatos docet: ut hic Appuleio locus etiam demonstrat; qui Milesia IX. pedes iis annulatos tribuit, quod catenae, quibus ii adstricti, orbis e ferro essent, instar annulorum. Florus, *catenatos cultores*, dicit.

— *Ibid. Themison medicus, a quo mulier ad inspicendum perducta est*] Id est, ut inspicere, autique, *Salustius: Quo cum Tisidius ad imperandum vocaretur, id est, ut imperium acciperet, pareret, Cicero: Ades ad imperandum, sic enim veteres loquebantur.* Idem in iure nostro Duarens annotavit, licet quidam dissentiant.

— *Pag. 484. Causam morborum omnium trifariam percenset*] Videtur Plato hac in re dissentire ab Hippocrate et Galeno; et ita ego accipi. Sed contra revocat me idem vir doctissimus Pi-

cius, ita scribens eodem loco: *Distinguit quoque morborum, tum aliorum, tum febrium species, singulorumque rationes assignat. Quales esse potissimum rationes, quas apud Galenum Platonem legi, tandem existimavit, ac nuper a Georgia Cyprio, insigni medico, suam in sententia confirmatas. His enim diebus quum ad me curandae matris meae gratia frequenter accederet, neque reperiret haec ipsa legentem, miro quodam ordine Galeni mentem cum Platonica mente coniunxit.*

Ibid. *Trifariam percenset*] Postremo tertiam speciem item tripartito dividit; alios enim morbos a spiritu; alios a pituita; alios a bile fieri: quas singulas causas ordine deinceps explicat. Appuleius ita interpretatur, *Concreta variis fellis (χολής) et turbidi spiritus (πνεύματος) et pinguis humoris (πυλέματος)*. Ubi notandum est, quae vocabula simpliciter et sine ullo adiecto Plato vocat; ea Appuleium epithetis vestivisse; ut quae ille prolixius exponit, ipse quodammodo explicaret.

Pag. 485. *Quorum e numero praecipua sit materia morbi comitalis*] τῶ, Quorum, referendum est ad verbum *Concreta*, vel ad omnes illas tres causas, quas dixi: omnes enim in morbum comitaleme concurrunt, spiritus, pituita, bilis; ut intelligi potest ex loco Platonis, quem hic Appuleius ad verbum paene vertit: τὸ δὲ λευκὸν φλέγμα διὰ τὸ τῶν πομφολύγων πνεύμα χαλεπὸν ἀποληθῆν, ἔξω δὲ τοῦ σώματος ἀναπνοῆς ἴσχον, ἥπιότερον μὲν, καταποικίλλει δὲ τὸ σῶμα, λευκὰς ἀλφούς τε καὶ τὰ τοῦτων ἐγγυγενῆ νοσήματα ἀποτίκτει. μετὰ χολῆς δὲ μελαίνης κερασθῆν, ἐπὶ τὰς περιόδους τε τὰς ἐν τῇ μετὰ τὴν βιοπάτας οὐσας, ἐπισκεδαννόμενον, καὶ ξυτταρῆτον αὐτὰς, καὶ ὕπνον μὲν ἴδν, πρῶτον, ἐγγυγοῖσι δὲ ἐπιτίθειμενον, δυσταπλλακτώτερον, νόσημα δὲ ἰερὰς ὄν φύσεως, ἐνδίκωτατα ἰερὸν λέγεται.

Ibid. *Ex candore compressi aëris albidæ*] Albidam et tumidam tabem fluere in hoc morbo ex candore compressi aëris, vel potius ex spiritu, qui ex illa spumida carnis colliquatione existit. Nec id mirum, quum caro naturā suā sit alba. Quod apparet ex eo, si sanguinem expresseris, aut eam abluas. Et signate Appuleius, *spumidum humorem* hunc dixit; omnis enim spuma albescit; omnisque conclusus aër albidus est, praesertim a pituita alba generatus, ut docet Galenus III. Symptom. cap. II.

Ibid. *Pectoris enim primorem cutim*] Plato, ἔξω δὲ τοῦ σώματος ἀναπνοῆς ἴσχον. Ficinus, ad *exteriorem cutim delapsa*. Vocat *exteriorem*, quam Appuleius, *primorem*. Sed cur adiectus *pectoris*? quasi non et facies ipsa commaculetur vitiligine istā, vel, ut ipse loquitur, insigniatur. Au pectus pro toto corpore posuit, ut Latini

faciem, pro totius corporis forma dicunt, non pro vultu atque ore; ut Gellius alicubi docet? nisi, *corporis*, hic legendum sit. *Primorem*, autem, sive *exteriorem*, crudite dixerunt, quia vitium eus vitiligis est, raro et leviter tangit subiectam carnem; eaque duplex alba a pituita, nigra a melancholia. Utraque cutim squamosam reddit; et si altius serpat, ea alba vitiligine fit lepra, λέκη, ex nigra, elephantiasis, ut docet Galenus lib. III. de Symptom. causis cap. II. In veteri Glossario scriptum est, λέπρα, λειχόν. Item, *imperigo*, λειχόν, λεπρός. Appuleius eam tantum vitiliginem hic intelligit, quae primorem, ut ait, cutim attingit, proprieque vitiligis appellatur, non etiam quae altius in carne insidet, id est Leucen quae et ipsa Vitiligis dicitur. Tria enim Vitiliginis genera, Corn. Celsus lib. V. extremo, ἄλφος, in quo color albus est, fere subsasper, et non continuus, ut quaedam quasi guttae dispersae videantur. Μέλας, quod solo colore ab alfo distat, utpote nigrum et umbrae simile. Λευκὸν magis quam Alphon, albescens et in carnem altius descendens, eoque et pilos albos reddit, et laugini similes.

Pag. 486. *Sed cui hoc usu venerit, numquam postea comitali morbo attentatur*] Id Plato reticet. At contra Plato non solum vitiligine corpus commaculati dicit, sed illud praeterea addit, alios cognatos morbos inde generari, quod Appuleio omissum: aut certe Platonis mentem sic est interpretatus, ut aliorum morborum successu comitaleme morbum penitus extingui putaverit. Sed repugnat, quod mox ait, *ita aegritudinem animi gravissimam levi turpitudine corporis compensat*. Ut adpareat ex illis causis nullum existimavisse alium morbum oriri. Quod notandum est, ne in eo, qui aliena interpretatur, semper eadem, quae auctor eius dicit, requiramus. Idque ipse etiam Appuleius de se proficitur supra, quum ait de libris quibusdam Aristotelis; *Et in omnibus aut omissa anquirere, aut defecta supplere*. Quod in hoc loco Platonis interpretando insinuat praestat: adeo omnia mutat pro arbitrio.

Ibid. *Perniciosa illa albedo*] Ita Colvius emendavit, adsciturque Casaubonus: quod ita exprimitur illa Platonis: Τὸ λευκὸν φλέγμα ἀποληθῆν μετὰ χολῆς μελαίνης κερασθῆν. ego, *Dulcedo* (quae vox in omnibus libris legitur) retinendam censeo: nec video, quomodo recte dicere poterit Orator noscēt, *Albedo*, pro alba pituita, λευκὸν φλέγμα, praesertim quum sit color nullius rei efficiens causa. At contra, *Dulcedinem*, vocat, quod supra dixerat, pinguem humorem: pinguis enim dulcia plerumque esse, nemo nescit. Repugnat tamen, quod mox Plato quasi concludens hunc locum dicit, φλέγμα δὲ ἔξω καὶ ἄλμων πῆγη πάντων νοσημάτων.

Nisi dicas, Appuleium ad colliquationem illam carnis, quam supra describit, respexisse: eamque dulcem existimavisse. Mira certe est in hac interpretatione Appuleii solertia, nam et quae Plato de secunda specie morborum dicit, ea Appuleius in tertiam transtulit. Ita enim Plato in secunda specie principali loquitur, *Ταύτην πᾶσαν τμηθὲνα ὑπὸ καλῆς σαρκὸς μετὰ πνεύματος ξυμπλακείσθαι, λευκὸν εἶναι φλέγμα φαρέν.* Colliquationem carnis hic aperte videt, et quod ait Appuleius, *inimico igni conliquescit*, id Plato paulo superius dixerat, *ὅταν νέα ζωνταῆ σὰρξ ὑπὸ τοῦ περὶ τὴν φλόγα πυρῆς.* Quod item Appuleius humoris crassi mentionem facit, id Hippocratis vel Galeni sententiae ea parte convenire videtur. Ita enim Galenus lib. III. de locis affectis VII. et II. de Symptom. Causis, et II. Aphorism. XLV. causam morbi comitatis facit crassum humorem et lentum, ventriculos cerebri obstructum, eumque humorem vel pituitam esse dicit, vel melancholiam. Quorum utrumque Appuleius hic coniungit, et epilepsiam conciliari dicit, simul ac in spiritu conversam fuerit: eamque Appuleii sententiam defendunt contra Galenum clarissimi nostra tempestate Medici, Rondeletius cap. de Epilepsia, Fernellus II. de abditis rerum causis, II. ex Averrois III. collectaneorum cap. ult. Aiunt enim, tenuem, fumosum, aërem et mordacitatem spiritum ex tali materia, qualem hic Appuleius noster describit, excitatum stimulare cerebrum, seu principium nervorum et motus, unde illa membrorum existit laboriosa commissio.

Page 488. *Exuvias stellionum*] Hunc locum Theophrasti etiam Plinius intelligit, quum ait: *Theophrastus auctor est, anguis modo et stelliones senectutem exuere.* Et melius sane alii (inquit Casaubonus) inter lacertos ponunt: etsi Aristoteles ab utroque genere distinguit, ut in Octavo Historiarum: *Φωλεῖ τὰ πολλὰ τῶν ἐνζήμων. οἶον τὰ τε Φολιδάτῃ, ὄφει; τε καὶ σαύραι, καὶ ἄσκαλαβῶται.* Donatus in Terentium, *stellionem esse, quem Graeci γυλεῶτην ἀδελαντ.* Plinius non γυλεῶτην solum, sed et κωλῶτην et ἄσκαλαβῶτην dici scribit lib. XXIX. cap. IV.

Page 489. *Tu potius caducus, qui tam tot calumnias eccidisti*] Frigidior hic locus alicui videatur, ab Etymologia petitus. At noster Ulpianus non incepte de legibus caducariis agens, *Caducum*, inquit, *legatum dicitur, quod a legatario cadit in fiscum*, id est, quod legatarius capere non potest. Qua de re exposui pluribus ad nobilissimam orationem Iustiniani de caducis tollendis.

Page 490. *Et misera insania crudae senectutis*] Notum est illud Virgilli: *Et cruda Deo viridisque senectus.* Medicis cruda et viridis senectus dicitur ab anno 50. ad 60. aetatis: ut qui

tandiu negotiis pares aptique sint. Galeno tales dicuntur *ἀμασόμενους*, crudi senes et semicani lib. V. de sanit. tuenda. At Pythagoras ultra progressus est, qui puerum XX. annos implere, iuvenem item XX. virum etiam XX. senem XX. atque ita aetates distinguebat, teste Laërtio.

Page 494. *Per me licet fuerit reperitissimum*] Hoc est, quod supra ait, *deprehensum*, et *detentum*: male quidam *detectum*; quod minus est, quam *deprehensum*. At detentum est, quod manibus tenetur. Potest quis deprehendi, non tamen teneri, aut capi: ut deprehensus in furto, fir muliustus dicitur, licet, procul visus, nec teneatur.

Page 495. *Dicite aliqui, si quis forte meminit huius loci principium*] Mirum hoc videatur, oratorem in ipsa actione rogare aliquem ex populo, qui initium suarum orationum recitet: magis mirum, fuisse qui recitent. Sed composito et compacto haec agi solita pacto, sicut et id, quod de libro allato sequitur. Illud verum est, oratorem interdum orationem ad adversarium vel patronos eius conversisse, dum aliqua in re haesitant. Ut illud Ciceronis: *Recte mores.*

Page 496. *Pythagorae scitis*] Contrarium plene scribit in Pythagora Laërtius, lanae vestem eum usum, non lineam: *στολή δὲ αὐτοῦ λευκὰ ἐξ ἔριων.* *τὰ γὰρ λινὰ οὐπω εἰς ἐκείνους ἀφίκετο τόπους.* Sed ex alia forte lana, quam pecoris, vestitus Pythagoras fuit: ut dicendum est, nihil Appuleium hic adfirmare, quasi recte is fuerit usus; sed hoc tantum, quid de lana et lino senserit: quod nihil adversatur testimonio Laërtii.

Ibid. *Nullam in villa eius delubrum situm, nullus locus aut lucus consecratus*] Etiam privati hominibus haec religio olim fuit, sacras aediculas in suis agris habere, pro cuiusque opibus vel magnificentia. Plinius Caecilius lib. IX. Epistol. XXXIX. *Aruspicum monitu reficienda est mihi aedes Cereris in praediis meis et in melius et in snaius*, et statim: *multa tibi vota suscipi, multa reddi.* Nota, *Aruspicum monitu*: Neque enim privata auctoritate, ut existimo, id licebat. Dedicatio certe, ut hodie, sic olim tota erat iuris Pontificii: ut adparet ex oratione Ciceronis de Aruspicum responsis. Neque aliter usi hac potestate Imperatores, quam quod iidem erant Pontifices Maximi: ut Traianus apud eundem Plinium lib. X.

Page 497. *Negam vidisse se, qui fuerit, unum saltem in finibus eius aut lapidem unctum, aut ramum coronatum*] Notandum est, quod Appuleius noster, in *finibus*, ait. Nam licet de tota villa vel fundo id intelligi possit, tamen videtur alludere ad veterem ritum terminorum, designandum,

rum, quem describit Flaccus Siculus; *Quum terminos*, inquit, *disponerent, ipsos quidem lapides in solidam terram contulcabant proxime ea loca, quibus fossis factis defixuri eos erant, et unguento velaminibusque et coronis eos ornabant.*

Pag. 493. *Testimonium ex libello legi audisti gumiae cuiusdam*] Quod licet prohibitum non sit, tamen nulla fere vis est horum testimoniorum, praesertim in causis capitalibus, infra iterat Appuleius: *Cur autem testimonium ex libello legistis? Crassus ipse ubi gentium est?* Seneca lib. IV. Natur. Quaest. *ex his me testibus numero secundae notae, qui vidisse quidem se negant, sed audisse.* Sed hic Appuleius non improbat Crassum quasi testem ex auditu, sed quod non ipse coram testimonium dicat, sed ex libello recitetur, eo absente. Cicero pro L. Flacco: *Ergo is, cui sibi aram tenens iuraret, crederet nemo per epistolam, quod volet, iniuratus probabit?*

Ibid. *Symposia ebire*] Quod statim, *de die in ganeas correpere.* Emendandus hic locus auctoris nostri, Milesia X. *Hortulanus detorsus in ipsam tabernam clam direpsit*, etc. Detorsus, antiquè. Cato II. Originum: *Propterea Mamertini vocantur, a Marse detorsum nomen.* Significat enim Appuleius contorto et compresso corpore in cistulam correpsisse. Eandem rem Horatius ita expressit Satyr. VII.

— *an turpi clausus in arca*

Quo te detrusit peccati conscia herilis

Contractum genibus, tangas caput. —

Pag. 503. *Ipsa Rufino et Calpurniano*] An ille Calpurnianus, cuius supra facta mentio, ad quem versiculos de dentificio scripsit? Videtur ab eo oppugnatus in iudicio Appuleius, nisi hoc nomen existimes improbitatis nobilitatae hominis. D. Hieronymus mentionem facit non semel *Salustiani* cuiusdam *Calpurnii*, quem et *Lanarium* alibi nominat, quo nomine fuit homo scelestissimus, proditor, et percussor Salinatoris, ut refert Plutarchus in vita Sertorii. Idem Hieronymus in Apol. III. cap. XVIII. *discipulos Calpurnianos* vocat, his verbis adversarium suum Rufinum, notans, quasi sceleratum et proditorem. Proverbiale igitur nomen hoc fuit, ut dixi.

Pag. 506. *In tabernula sua sedens prope alam sculptis*] *Proपालam* intellige, in foro, vel quo alio celebriori urbis loco, in Graeciae quidem oppidis sculptores isti signorum versari solebant in celeberrimis locis, et prope Basilicas, curiasve Iudiciarias. Plutarchus de Socratis Genio: *Προπευμένους δὲ αὐτοῖς διὰ τῶν ἐργοφυλῶν παρὰ τὰ δικαστήρια.* Bene autem et prudenter Appuleius hoc argumento utitur ad suam innocentiam tuendam, ut in simili re, L. Flacci M.

Tullius. Et L. ille Piso Frugi, Praetor in Hispania quem sibi annulus esset fractus, aurificem (inquit Verrina VI. Cicero) iussit vocari in foro ad sellam Cordubae, [et ei palam, appendit aurum, hominem in foro iubet sellam ponere, et facere annulum omnibus praesentibus.

Ibid. *Lignum a me toto oppido, et quidem oppido quaesitum*] Et hic alludit ad originem huius adverbii, *oppido*. Quam scilicet exposuit Andreas Alciatus, ille eximius, in Titul. de verbor. significatione, quod quum agricolae rogarentur de proventus messis, responderunt, si copiosa ea foret, *oppido*: id est, abundantem esse, et sibi et oppido sustenturam. Quod unice confirmat hic Appuleii locus.

Pag. 507. *Quam autem festive circa humeros vestis substricta sit*] Respicit forte ad figuram, quae Mercurius effingi solebat, id est, *πτερύγας*, quadratus, quod maxime in humeris cernitur, quem describit Nestorem Homerus. Auctores eius figurae primi Athenienses, unde alii Graeci acceptam in sigillis usurparunt, inquit Pausanias in Messenicis. Sex. Pompeius: *Cyllenitus Mercurius dicitur est, quod omnem rem sermo sine manibus conficiat, quibus corporis partibus qui carent, κλλοι, mutili vocantur. Ideoque quadratum eum fingunt.* Et nota, humerorum tenuis, ab Appuleio describi, quia partes infra pectus vel humeros non solebant effingi ac expoliri: ut Pausanias de quodam simulachro Mercurii in Arcadice narrat: *Eo habitu*, inquit, *ut pallium induere videatur, in quadrangulam figuram desinens, neque pedum tenuis expolitur.* Ubi doctissimus Sylburgius, *vestiti hominis specie*, vertit illa verba *ἀπτερομένω μὲν ὄσκειν ἰμάτιον*, quod possis ex hoc loco Appuleii probare.

Pag. 511. *Pro morum integritate*] Eadem periodo supra dixit, *pro sua severitate*. Integritatem autem morum intelligit non suorum, id est, Aemilianae, sed civitatis, quasi dicat pro conservatione honestae et publicae disciplinae.

Pag. 513. *Aemilia*] Narratio brevis et dilucida, quae Rhetores praecipiant: cui simillima est M. Tulli in Oratione pro Cluentio, quam saepe imitatum Appuleium multis vestigiis odorati sumus.

Pag. 514. *Nihil se filii eius ex paternis eorum bonis testamento relictorum*] An de hereditate paterna intelligit? Nequaquam. Pater enim eorum filiusfamilias decesserat, et in potestate avi: ideoque heredem habere non potuit, nec bona propria nisi forte castrensia. Diu enim post Appuleii tempora nata illa iura sunt de bonis adventitiis, in quibus pater decedens quamvis filiusfamilias, tamen non patrem suum, sed filios habet heredem legitimos. L. XI. *Cod. de suis et legit.* *Novell. CXVIII.* Testari enim nec de

[Rrr]

ius possunt. *L. ult. Cod. de bon. quae liber.* Qua de re pluribus exposui nuper in Commentario nostro, *De bonis maternis.* Quid igitur ad Appuleium nostrum dicendum? Existimo, patrem hunc defunctum habuisse bona materna, patre hereditatem matris suae, in qua paulo ante Appuleii tempora ius istud novum ab Antonino constitutum fuit, ut Alciato videtur ex *L. pen. D. ad SC. Tertull.* quae tamen ius succedendi matri intestatae liberis tantum dat, non ius ea bona per filios adquirendi parentibus admittit. Igitur de bonis paternis exponamus, de parte illa honorum, quae patri horum liberorum ab avo debebatur, et civili et naturae iure. *L. Quum ratio ff. de bon. damnat.* Nam filii etiam vivo patre quodammodo domini esse dicuntur, ut ait Paulus in *l. in suis ff. de lib. et postum.* a Terentio Participes, quod cum iis parentes bona partiantur, ut Cicero ait. Ergo et bona parentum bona filiorum quodammodo dici possunt.

Pag. 516. *De pietate sua et supremo iudicio*] Id est, Testamento, sic passim in libris nostris. Dicitur et *supremum.* Sex. Rufus, *Lybiam supremo Appionis regis arbitrio adsecuti sumus.* et elegantè Imperator Constantinus, *Licetum sit; quod non redit, arbitrium.* *L. 1. Cod. de SS. Eccles.* Cicero mire dixit, Verrinâ II. *Eripias tu voluntatem mortuis, bona vivis, ius omnibus.* Nam voluntas morte extinguitur, et ambulatoria dicitur usque ad supremum vitae spiritum. *L. 4. ff. de adm. leg. L. Quum his status ff. de donat. inter vir. et uxor.* Sed voluntatem intellige testamentum. Seneca *imperia mortuorum* vocat.

Pag. 517. *Nullis tabulis, sed ut aequum erat, merâ fide acceptam filiis debebat*] Merâ fide, id est, sine chirographo, ut ait, sine pignore, sine fideiussore. Quo sensu elegantissime scriptum est in *L. XXVII. ff. de probation.* *Titio centum do lego, quae mihi pertulit, quae ideo ei non cavi, quod omnem fortunam et substantiam; si quam a matre susceperat, in sinu meo habui sine ulla cautione.* Sic et Pudentilla liberorum avitas facultates, ut supra dictum. *Mera fides,* est sola fides. Festus *Merum antiqui dicebant, Solum.* at nunc *merum appellamus purum.* Dixi de mero imperio in libris nostris de Iurisdictione. [V. Voss. Etym. in V.]

Pag. 518. *Hyems anni erat*] Addit, anni: quod Hyems solet interdum accipi pro turbida tempestate, qualis hyberno tempore solet esse. *Tempus anni* vocat in quadam epistola Planus. Hyems anni quo tempore olim inciperet ante annum Iulianum, ostendit in Opere incomparabili Scaliger lib. II. de emendat. temp. et in lib. III. cap. 1.

Pag. 519. *Hyemen alteram propter Syrtis aestus, et bestias opperendam*] De terrestri in Africa Syrti cape, quae maxime aestate metuen-

da, cum propter arenarum et sabuli tempestatem, quem aestum Appuleius vocat, tum propter bestias, ut ait. Vide huius terrestris Syrtis descriptionem apud Solinum. Similia de Arabiae et Syriae quibusdam locis legimus.

Pag. 520. *Formosa pupilla*] Id est, virgo; neque enim ad divitias respicit. Inde ad oculos translatum. Chrysostomus Homilia Antiochen. XXII. *Pupilla (κέρη) adpellatur oculus: ut sicut ille duabus palpebris velut in quadam con-clavi clausus est: ita et virgo praemaneat.* Glossae veteres, *Pupilla, κέρη.* Homero Iliad. Θ. γλῆν dicitur, et ibi Eustachio κέρη, παρθένας, κούρσιον dicitur. Nihil igitur mutandum.

Pag. 522. *Hic Aemiliani huius fax, et flagellum*] Milesia IX. *Quod oleum igni, quod flagellum Furiae.* id est virga ad incitandum. Pli-nius lib. VIII. cap. XVI. de cauda Leonis: *In principio terra verberatur: incremento terga ceu quodam incitamento flagellantur.* Hesiodus in Scuto Herculis: *πλευρὰς τε καὶ ὤμων οὐρὴ μαπτίωον.* Wower. putat allusum ad morem theatralem, quod receptum face et flagello pugnantem incitare. Tertullianus adversus Gnosticos: *Caestus dilantant, flagella dilacerant.* *Nemo tamen agonis praesidium sugillaverit, quod homines violentiam obiectat.*

Ibid. *Est enim omnium litium deceptor*] *Deceptor*, id est, turpiter factus, inquit Ulpianus in lege 3. ff. de calumniant. Quod improbat Hotomannus, et alii, quod et honeste quis dica-tur deprecisci; Ulpianus autem accommodate ad Edictum de Calumniatoribus ita scripsisse; aut valere ad eius excusationem, quod Syrus esset, non Romanus. Sed haec loco Appuleii *deceptor* est redemptor litium; quod vetant leges nos-trae.

Ibid. *Cunctis probis palam notus*] Cato: *Su-pri intercutibus flagitatus.* Quod autem Ap-puleius non contentus dicere, *notus*, addit *palam*; intelligi voluit cum palam et quasi in for-nice prostituisse. Vetus interpres Iuvenalis in Satyram II. in verbo Peribonius: *nomen, inquit, Archi-Calli cinaedi, quem Magulum conspicatum dicimus, qui publice in pudicitiam per-pessus est.* forte; *professus est*, scribendum. Seneca de Provid. cap. IV. *Interim in urbe ser-vos esse praecipuos et professos.* De quo more, dixi supra.

Ibid. *Ita ei lecti sui contumelia ventrigalis est*] Seneca lib. II. Controvers. VII. *Contumelia pe-nitralium meorum.* Alludit ad ventrigal meretricium, quod Athenis vendi solitum. Aeschines in Timarchum: *καθ' ἑκαστον ἑνιαυτὸν ἢ βουλή πωλεῖ τὸ πορνικὸν τέλεος, καὶ τοὺς πτωχικοὺς τὸ τέλεος τῦτο οὐκ εἰκάσει, ἀλλ' ἀκριβῆς εἰ-δένας τοὺς ταύτην χρωμένους τῇ ἐργασίᾳ.* Et ab his puto didicere Romani quidam principes, Sue-

Suetonius in Caligula: *ex capturis prostitutarum vectigal instituit, quantum quaeque uno concubitu mereret.* Intendit Caligula, et exoletorum etiam, ut de Atheniensibus memoravi, vectigal exegit. Manetque ad haec usque tempora (o Probrum!) faedissimum hoc, ut audio, vectigal Romae.

Ibid. *Olim solens suo*] Solens, et hoc obscœnum verbum est. Plautus Cistellaria: *Quae cum suis viris predicant nos solere.* Alius vetus Poëta:

Consule Pompeio primum duo, Cinna, solebant Moechi. —

Ibid. *Et quasi ad discendum venerint, non prius abeunt quam aliquid scripserint*] Id est, chirographis et syngraphis caverint, pecuniam se aliquam debere, incertis nominibus tamen, non expresso vero titulo, ob stuprum. Plautus Paenulo de lenonis domo: *Ibi tu videas litteratas, fictiles epistolas, pice signatas, nomina insunt cubitum, longis litteris: Ita vinariorum habemus nostrae delectum domi.* Et hoc est, quod supra Appuleius dixit: *domus eius tota lenonia.* De huiusmodi syngraphis scortorum videnda eadem oratio Aeschini in Timarchum, ubi recte nullius momenti esse dicuntur, si ex his agatur, sive a conductore, sive a conducto. Ideoque incertis nominibus haec perscribi et caveri solita, supra dixi. Quo pertinet veteris proverbii ex versus Sophoclis vel Philoclis, ἔργους ἐργὸν γυναικῶς εἰς ὕδαρ γράφω. parodia etiam veteris Philonidae, ὄρκους δὲ μοιχῶν εἰς τὴν θραν ἐργὸν γράφω. ut refert in Bibliotheca sua Photius. Quod ita veritas, *In cinere scribo, adulter quod iuraverit.* Iure nostro ita cautum est, ut deprehensus in adulterio si dedit, vel promisit pecuniam, metu, ne occideretur, aut vinciretur, aut proderetur, habeat Quod metus causâ actionem, *Lege 7. ff. illo titulo.* conditionem ob turpem causam dati non habet: quia dantis etiam vel maxime hic turpitudine versatur *Lege 4. ff. de cond. ob turp. causis.* In illo edicto metus consideratur, in hac, causâ. Sed de his alibi adcuratus.

Ibid. *Quasi ad discendum venerint*] Similis est iocus Ciceronis de quadam impudica: Eam, dum viveret, ludum habuisse; post mortem cepisse habere magistrum. Sensus est, viva capturas fecit et discipulos habuit, quasi aperto ludo meretricio, eâ motuâ, creditores eius bona ex Edicto possederunt, magistroque, ut moris fuit, ex ipsorum numero creato, ea publice proscripterunt ac venderunt. Non ignoro Quintilianum aliter interpretari, feminas scilicet infames ad eam convenire solitas, lib. VII. cap. III.

Pag. 524. *Domi scdisset*] Proprie dictum, *sedere* de virgimbus, quae conditionem non re-

perunt. Terentius: *An sedere oportuit Domi virginem tam grandem?* Germani elegantius sine ullo adiuncto hoc exprimunt sedendi verbo: quo diuturnitas praeterea, et cupiditas, et mora significatur. Chrysostomus Homilia I. in Symbolo Apostolico: *Sedere dicitur, perनावते. Nam dicitur Ille sedit tres annos in civitate, id est, mansit.*

Pag. 525. *Quum in puella videret immedicatum os, etc.*] Idem doctissimus Patrum epistola ad Demetriadem virginem VIII. cap. X. *Fuge lasciviam puellarum, quae ornant capita, crines a fronte demittunt, cutem poliunt, utuntur pigmentis, adstrictas habent manicas, vestimenta sine ruga, soccosque crispantes, ut sub nomine virginali vendibilis pereant.* Iuvenalis optime, quid sit immedicatum os, describit:

Sed quae mutatis inducitur, atque fovetur Tot medicaminibus, coctaeque siliiginis ofus Accipit, et madidae, faves dicitur, an ulcus? Immedicatum os; id est, valde medicatum, ut incana menta, apud Virgilium; alia similia.

Ibid. *Ad teruncium pridie sumpta*] Romani denarii, Graeci drachmis computabant. Unde ad denarium solvere, vel ratio ad denarium. Hic *ad teruncium* puto significari usque ad unum numulum, id est, totam omnino dotem a Creditore sumptam esse.

Pag. 529. *Nam ad diverticulum rei ventum est*] Terentius in Eunucho: *ubi ad ipsum veni diverticulum, constiti.* Id est, ad ipsam quasi semitam fraudum Rufini, ut mox exponit. Cicero pro Roscio Com. *Aliud fraudis, et insidiarum in eodem vestigio diverticulum est.*

Ibid. *Superest ea pars epistolae, quae similiter pro me scripta, in memetipsum vertit cornua*] Id est, me oppugnat. Plautus Pseudolo: *Ne in re secunda nunc mihi obvertat cornua, si occasionem capsit, qui set malus.* Horatius: *.... namque in malos asperrimus Parata collo cornua.* Translatio, ut adparet, a tauris iratis et petulantibus: unde et proverbium, *Faenum in cornu gerit.* de quo elegantissima est narratiuncula Plutarchi in Quaestionibus Romanis: *Δὲ καὶ Μάρκον Κράσσου οἱ Ῥωμαῖοι χέρτων ἔχειν ἔφασαν. ἐφωλάττοντο γὰρ αὐτὸν οἱ τοῦς ἄλλους ἐν τῇ πολιτείᾳ σπαρτάττοντες. ὡς ἀμυντικὸν καὶ δυσπεχέιστον. οὐ μὴν ἀλλ' ὕστερον ἐλέγχθη πάλιν ὅτι Κράσσου Καῖσαρ ἀφαιρῆκε τὴν χέρτων. ἀντέστυ γὰρ αὐτὸς ἐν τῇ πολιτείᾳ καὶ κατεφρόνισε.* Quae eo libentius recitavi, quod lucem aliquam maximo historico adferant, qui statim initio Annalium ita scribit: *Et Pompeii Crassique potentia cito in Caesarem: ut in notis ad eum dicebamus.*

Pag. 530. *Macci prorsus, et buccones*] Id est fatui, stulti. Fuit autem titulus veteris cuiusdam comediae *Macci.* Buccones autem, a buccis

fluentibus puto dictos, quod signum stultitiae. Itali, *Buffoni*, scurras appellunt. Mar. Anton. Sabellicus, Maccones dici putat ab annu Macco delira. unde *μακκῶν*, *pro desipit*, *delirat*, Aristophanes et Lucianus dixerunt. Diomedes etiam Grammaticus Macconum pro facto poni docet lib. III. ubi ait, in Atellans fabulis Maccos inseri. et Photius in Bibliotheca ex Helladii Bisantiini Chrestomathia, refert, ὅτι τὸ μακκῶν, ἀρχαίως ἔστι τὸ μὴ ἀκούειν, ἢ τὸ μὴκούειν, ἀπὸ τὸ νοεῖν ἐδάου. Ubi vides et significationem verbi, et originationem vetustissimam.

Pag. 531. *Proquiritalat*] Elegantissime dictum: praecessit enim, eum in foro *bachabundum* haec iactavisse. Verbum factum a *Pro* et *Quirites*. Sic enim inclamare solebant, qui opprimebantur, *Pro, Pro, Quirites*. Perperam in Laberii mimo legitur, *Porro Quirites libertatem amisimus*. Rescribe, *Pro, Pro, Quirites*. Similis illa Graecorum inclamatio, *γῶν, γῶν*. Sed haec natura ipsa homines docuit, et expressit: illam Iuris Romani usus. Inde, *ejulare* et *iubilare*, quod antiquis significabat, lamentatione voceque rusticā inclamare, ut *quiritare* urbana, Varrone et Festo testibus.

Pag. 532. *Cuiavis oratio*] Id est, quaevis. Aliibi hoc verbum legere me non memini. Non dubitandum tamen quin proba et antiqua vox sit, ut *cuiavis* inde facta. Cicero pro L. Cornelio Balbo post illum versum Ennii de Hannibale:

Hostem qui feriet, mihi erit Carthaginiensis, ita subicit: Quisquis erit, cuiati fiet, id habent omnes leve, et semper habuerunt. Puto subinrelligi, patria, vel gente: ut sit, ex quacumque gente, vel civitate fiet.

Pag. 535. *O Infausti decem menses*] Quibus te in utero gestavit. In veterum scriptis, ipsisque adeo legibus semper decem menses nominantur ad legitimum pariendi tempus. Sed nimirum lunares intelligendi sunt, vel annus Romuli, ut Ovidius in Fastis, et alii testantur. Idem observasse Aeolus ex Homero constat:

Καὶ τρεῖς γυναι Φιλότητι, περιπλομένῳ δ' ἐνικυτοῦ Τίξεις ἑγλαῶ τέκνα. —

Ibid. *Vipera, ut audio, exeso matris utero in lucem proserpsit*] Considerate adiecit, ut *audio*: nam dubia ea res, et multis non credita. Eodem temperamento usus elegantissimus Poeta Aurelius Prudentius in Hamarturgia:

— Sic vipera (ut aiunt)

Dentibus emoritur fusae pro viscera prolis.

B: Plutarchus libro de Garrulitate: τὰς μὲν γὰρ βελόνας Φασίγγουσαι τικτοῦσας, καὶ τὰς ἐχίδνας. Photius ex Philostrato lib. de Apollonio: ὅτι ὁ Ἀπελλώνιος ἀπαράδεκτον ἤγειται τὸν λόγον, ὅς λέγει τὰς ἐχίδνας τικτοῦσας Φθειροῦσας: τὴν μητέρα γὰρ. μηδὲ γὰρ δυνατὴν ἕλκας

τοῦτο ἐπὶ τινὸς ἴσθαι, καὶ ἡ Φθῆσι ἀπαίτῃ, καὶ ἡ πεῖρα συνάδει. Photius in Bibliotheca pag. 541.

Pag. 537. *Iam tunc vulpionem et impium suisse*] Erasmus hunc locum intelligit in Adagio, *Vulpina lingua*, quum scribit: Appuleius quoque vulpionarium amationem nuncupat amatoreum subdolum, et fraudulenter agentem. Idem lib. de Magia, vulpionem vocavit veteratorem. Pin-darus:

— ὄργασι ἀπενεῖς ἀλατῶν ἑλεος.

Pag. 540. *Celeberrimus in Comœdiis versus*] Ego videor mihi versum reperrisse, illum scilicet Philemonis Comici vetustissimi, quem habuisse aemulum Menander dicitur:

Δικαιοῦτατιν κτῆ' ἔστιν ἀνδράποισ ἀγροῦ.

Iustissimam esse, ait, possessionem mortalibus agrum. Quod plane huic loco Appulci congruit. Sequitur enim illic de Quintiis et Seranis, agricultoribus, iisdemque hominibus iustissimis.

Pag. 542. *Decem annos Mezentius cum Ulixæ erravit*] Id est Aemilianus, qui vulgo Mezentius appellatus, tot annos in computandâ aetate Pudentillæ erravit, quot Ulixes in illa sua in Patriam reversione: quum decem antea consumpsisset in obsidione Troiae. Vicesimo igitur anno domum rediit: ut vates Halitherses ei praedixerat, Homeri Odys. 6°.

Pag. 543. *Quos circulare debueris digitos aperuisse*] Circulare est, quum digitus index digiti pollicem leviter attingit, unde effingitur et efficitur Decem, ut ait Beda, at Triginta summo Indicis summum pollicis velut Osculante. D. Hieronymus ad Iovennianum: *Triginta referuntur ad nuptias: nam et ipsa digitorum coniunctio, quasi molli osculo se complexans, et foederans, martium pingit et coniungem. Sexaginta vero ad viduas, eo quod in angustia, et tribulatione sunt posita: unde et superiori digito deprimentur.* Ausonius epistolâ VII.

Quot ter iuctatus cum pollice computat index. Ubi observa, *Luctari* in eadem re, eodemque numero exprimendo dici, quod Hieronymus quasi molli osculo se complexare et foederare, apte ad id, quod agebat, id est, nuptias. Quamvis et in oculis lucta quaedam est, et certe in nuptiis. Altextam reliquum illius loci Hieronymiani: *Porro centesimus numerus de sinistra transfertur ad dexteram, et iisdem quidem digitis, sed non eadem manu, quibus in laeva nuptiae et viduae, circulum faciens; virginibus exprimit coronam.* Ubi vides, *circulum facere* esse, quod auctor noster hic ait, *circulare*.

Pag. 544. *Ego ille sim Carinondas*] Nota tot celebra nomina Magorum, aut qui falso pro Magis habiti, ut Moses. Tertullianus de Anima cap. LVII. *Hostanes et Typhon, et Dardanus,* et

et Damigeron, et Nectabis, et Berenice. Species, et sectas Magorum Plinius exponit lib. XXX. cap. I. Miror autem externos tantum nominari Appuleio, nullum Italum. Nam Picus, et Faunus in Italia (inquit Plutarchus in Numa) Dactyli Idaei veneficiorum, et magicae artis peritiam tractarunt. Sed ignobiliores illi fuerunt. Theodorus apud Photium in Bibliotheca scripserat lib. I. de Magia Persarum: ἐκτίθεται τὸ μυστήριον τῶν Περσῶν δόγμα, ὃ Ζωροάστρις εἰσήγαγε, ἕτοις περὶ Ζωροάστριος ἢ ἀρχηγῶν πάντων εἰσάγει; ἢ καὶ Τύχην καλεῖ, καὶ οἱ σπένδων, ἕνα τέκνη σὺν Ὀρμίσδῳ, ἕτερον ἐκείνων καὶ Σατανῶν. καὶ περὶ τῆς (αὐτῆς) αὐτῶν αἰμομειξίας. De aliis qui hic nominantur Appuleio Magi, a multis scriptum est. Legendum autem, *Moses, aut Iannes*, non *Iohannes*, primus docuit Parrhasius in epistolis ex Eusebio. Eum Plinius Iudaeum fuisse tradit, libro XXX. cap. I. Est et alia Magicae factio a Moyses; et Ioanne, et Iotape Iudaeis pendens. Sed Casaubonus, magis se credere ait Numeno Psychagorico, qui Aegyptios *ἑερογυμναστῆς* fuisse scribit, qui se Moysi opposuerunt, ut et Iambres. D. Paulus: *Ἰαννῆς καὶ Ἰαμβρῆς ἀντέστησαν Μωσῆϊ.*

Ibid. *Sola tricesima millia numum scripta, eorumque repetitionem filius Pudentillae pacto datus.* Intellige dotem Appuleio promissam. Sed cur dicit repetitionem, quum data non fuerit. Unde paullo ante, ut *dos*, inquit, *omnis apud filios eius maneret.* Sed utrumque in pactis comprehensum fuisse existimandum est; neque promissa aliter fuit, quam ut Appuleio mox daretur. Nec infrequens est, ut composita verba pro simplicibus accipiantur. Reddere pro Dare et similia. Et Seneca irridet alicubi differentiam inter haec verba. Postremo possidere et administrare mariti uxorum res omnes solent dotales, paraphernales, quas uxores sibi receperunt, et *Receptitiliae* dicuntur.

Pag. 546. *CCC. millibus dotis fuit contenta.* Locuples faemina, vel potius, ut ante dixit, locupletissima. Sed cur ait, contentam eam fuisse tam modicâ dote? immo potius id de se dicere Appuleius debuit: quod et statim dicit. Sed profecto etiam ea in re moderatio Pudentillae apparuit, quod noluerit videri, et dici Dotata, ut plerarum mulierum ingenium est, etiam sapientium. Iuvenalis de Cornelia matre Gracchorum:

— et numeras in dote triumphos.

Ibid. *Longâ dote et molli conditione.* *Largam* dotem saepe legi, numquam longam. Sed haec vocabula mutuaetias operas sibi praestare solent. Sic Ulpianus, *longam differentiam* dixit pro latam vel largam. L. XXXI. ff. de solut. Quum Genus in longum dividat, Differentia in latum, ut Scholastici dicunt,

Pag. 550. *Med voce pronuntiabo.* Honorii Maximi vel Avidii id Appuleius tribuit, quum aliqui moris esset, pro nonnomenclatores, ut saepe in hac oratione, recitare epistolas, aliaque testimonia, vel scripta. Magistratum autem recitare vel codicem tenere non impune fuisset, immo inter crimina maiestatis immunitate habitum olim fuit, ut in Cornelio Tribuno plebis, quem Iululentâ oratione Cicero defendit, Oratores Graecis interdum etiam poetarum testimonia vel sententias per scribas recitabant. Ut Aeschines in Timarchum: *Ἀναγνώσεται ὑμῖν ὁ γραμματεὺς τὰ ἐπι τὰ περὶ τούτων, ἢ Ὀμηροῦ πεποιήκε. λέγε πρῶτον τὰ περὶ τῆς Ἐκτοροῦ τιμωρίας.* De tribus lectoribus contra Brutum excitatis a L. Crasso, nota res ex Cicero de Oratore, et alibi.

Pag. 551. *Law propemodum fesso.* Et hinc collige unam esse hanc orationem, non duas.

Pag. 555. *Male vos qui suggestistis.* Nuu vel admurmuratione, vel risu ad illa verba Appuleii secuto: *Fayet enim Rufino Aemilianus et proventum cupit. Hem!* Significat enim sibi soli consulere Aemilianum, nec ad Rufinum quicquam ex haereditate pueri, praeter plorare, pervenire velle.

Ibid. *Investem a nobis accepti; vesticipem illico reddidisti.* Investis est idem quod impubes, ut veteres Grammatici docent. Palladius lib. II. cap. XIV. *Investis puer hoc, aut aliquis satis purus efficit.* Ita dicitur non a Vesta, id est pudicitia, ut nugatur suo more Nonius, sed a lanugine, quâ carent, quae vestis adpellatur. Gellius lib. V. cap. XIX. *Sed arrogari non potest, nisi iam vesticeps, id est, pubes, et maior XXV. annis.* Eruditissimus Casaubonus probat, quod in veteribus glossis scriptum est, *investis ἄφροπος*; nam quod, inquit, in femina virgo, id in mare investis. Tertullianus de virginibus velandis: *Materfamilia vocatur licet virgo, et paterfamilias, licet investis.* Ibidem: *Si virgo mulier non est, nec vir investis est.* esse igitur investem, qui Graecis ἄφροπος, quo sensu et pueros virgines vocantur Latini veteres; et in patrum scriptis frequens est. Vesticeps ergo ὁ ἀφροπένης καὶ τῶν ἀφροδισίων πάλιν ἔχω. Cui significationi plane congruit hic locus Appuleii. Significat enim scortis eum deditum, et Veneris cognitionem habere, ut Caesar loquitur.

Pag. 556. *Plane quidem ut puer honestus & lanista docetur.* P. Scipionis ad locum respexisse Appuleium, dixi. Ironice autem dictum est, *plane ut puer honestus*, id est, ingenuus et nobilis, quum in ludo gladiatorio servi tantum, et damna docerentur. Casauboni interpretatio, et sententia nondum mihi poterit.

Ibid. *Loquitur numquam nisi Punico.* Lingua Punica ei patria erat. Sed Romana lingua

tamen in summo et pretio et usu fuit in Provinciis, maximeque in Africa, tandem etiam, ut populus ea promiscue loqueretur, quod ex D. Augustino, et aliis docuimus in libris de Antiquis Italiae linguis.

Pag. 557. *Fringulicentem*] Ita et supra: *Fringuliat, vel omnino obmutescat*. Ubi Colvius hanc vocem restituit Sidonio Apollin. Epistol. X. lib. VII. *Presbyterorum paucis angulatum fringulicentibus*. Ubi vulgo, *fringulicentibus*, et recte meo iudicio. Ita enim Horatius lib. I. Sat. VI.

Ut vent coram, singulim pauca locutus;

Infans namque pudor prohibebat plura profari.

Ibid. *Et candidato illi socero*] Cur candidatum adpellat? opinor, quia hereditatem puericum Aemiliano petebat, quasi competitor quidam. Candidati enim iidem qui competitors. Unde iocus in quemdam negligentius indentem, *Eum pilam petere tamquam candidatum Caesaris*: id est, negligentem et securo animo, ut qui repulsam non timeret.

Pag. 558. *Rumpi tabulas istas inbe Maxime*] Id est, aperiri, quod non poterat fieri, nisi lino prius rupto vel iaculo, quo tabulas traicere mos fuit ex Senatusconsulto Neroniano. Et Proconsulem rogat. Licuit enim magistratum, non privato; ut dixi ad L. 2. *Cod. de testam.*

Pag. 561. *Vir ornatus*] Mirum, quod non ornatus, dixerit, praesertim quum de Quaestore publico loquatur. Sed parciores olim in his titulis et encomiis fuere: meminisse hoc loco T. Livium ab eruditissimo Victorio malevolentiae crimine liberari; qui Polybium laudans, haudquaquam aspernandum auctorem dixerit. Forte ornatum dixit Quaestorem Appuleius; non tam laudis caussa, quam ordinis et dignitatis, ut qui ornamentis senatoriis uteretur: prius enim gradus in Senatum veniendi quaestura fuit.

Ibid. *TUTORIS*] Pudentilla ergo Appuleii iam uxor alium tutorem habuit. Id quod moribus Graeciae, ex qua natione fuit Pudentilla, conveniens erat. Cicero pro L. Flacco: *Emptiones falsas cum mulierculis fecisti. Tutor his moribus Graecorum adscribendus fuit*. Iure Romano nuptiae in tutela maritorum erant: ut patet ex Oratione M. Catonis de L. Oppia, Livii lib. XXXIX. Utique eae quae in maritorum manum convenissent; alias enim solutas tutelam fuisse Cicero in Topicis et Boetius demonstrant. Sed haec ita

olim. Postea nec curator quidem vir esse mulieri potuit, ut alibi supra docui; id est initio huius Orationis. Alium esse tutorem mulieris etiam nuptiae, iure non interdictum, et hic Appuleii locus demonstrat: tametsi non proprie et plene, Tutorem fuisse eum existimandum sit. Nam nec iis quidem temporibus quum in tutela maritorum erant, ea tutela eadem quae pupillorum fuit, ut ostendit idem Boetius. Consulor potius quidam et *παιστάτης* fuit, quam tutor. Virgines Vestales Plutarchus scribit in lege Numaec et testari vivo patre potuisse, et alia facere *ὡς πρεσβύτου*, eodem modo, et iure, inquit, quo matribus trium liberorum id permittum est. Duos habuit tantum Pudentilla liberos, ut ex hoc colligas non immerito tutore ei opus fuisse in emptione praedii, aliisque negotiis. Obiter emendam hoc loco Dionem lib. LV. ubi scribit, *Ταῖς ἀειπαθένης παντὶ ὄσπερ καὶ τεκούσας εἶχον, ἐχαρίσαστο*, Augustus scilicet. Puto enim legendum, *τρεῖς τεκούσας, quae res repererunt*, ex dicto Plutarchi loco, et ratione ipsa. Nam cur alioquin non dixisset Dio; *Matres?* et nota privilegia sunt, quae tributa mulieribus ter enixis. Dotem etiam dicere mulier non poterat, nisi tutore auctore, ut est in ea pro Flacco.

Pag. 564. *Dotale accipio*] Subaudi instrumentum, quo modo Harnenopolus, et alii Graeci Iuriconsulti τὸ προικῶν dicere solent. Glossae veterum: *dotale strumentum, προικῶν*. Recte, ut tum loquebantur, *Strumentum*, pro instrumentum; quod retinuit lingua Italica, temporibus Dantis, et illorum scriptorum, apud quos saepe legas, *Strumento*, vel *Stormento*. Similiter *tabulae* absceise, pro *dotalibus* ponuntur. Ut in Adriani sententia, *Ῥωμαϊκῆ αὐτῶν γεγεννησθαι, καὶ δέλτους μόνον συγγεγραμῆσθαι, γάμου δὲ μὴ γεγενῆσθαι*. Ubi notes tabulas non efficere, sed nec probare nuptias factas, ut Adrianus respondit. Quod et antea in Pudentilla sua dixit Appuleius, quae fecit tabulas nuptiales eum Sicinio Claro, sed nuptias variis frustrationibus elusit.

Ibid. *Dixi*] Solemne verbum, quo orationes suas concludebant, ut adpareret, quando desissent, possetque Praetor illud suum (nam et ipsi legitima quaedam Carmina Iuriconsulti composuerunt, quos Cicero in Murcaniana irridet) pronuntiare, *DIXERUNT*.

APPULEII VITA.

(Partim ex Editione Colvii, partim Wowerii.)

L. Appuleius (*) Madurae, quae civitas Africae, in Numidiae Gaetuliaeque confinio, et ante sub ditione Syphacis, deinde Massinissae, post colonia populi Romani splendidissima, honesto satis loco natus fuit. Patrem enim habuit Theseum, loco principe duumviralem, et honoribus aliis cunctis perfunctum; matrem vero Salviam, ab inclito illo Plutarcho Chaerontensi (†), eiusque nepote Sexto Philosopho, genus ducentem. Hunc autem Sextum Philosophum audivisse Imperatorem Antoninum Philosophum, in eius vita scribit Capitolinus. Natus fuisse videtur Appuleius Hadriano imperante, et quidem postremo illius imperii tempore. Nam eum sub Antonino Pio, Divisque fratribus praecipue floruisse, argumentis satis certis colligere nobis datur. Meminit enim Cl. V. Lolliani Aviti, quem Divorum fratrum imperio Bithyniae praesidem fuisse, et Helvii Pertinacis aetate etiamnum vixisse, tunc virum consularem, ex Ulpiano L. 3. ff. 1. De Decur. eodemque Iulio Capitolino apparet (§). Lollium quoque praefectum urbis vocat, per quem, tum legatum suum, Antoninum Pium Britannos debellasse, idem etiam historicus (cap. 5.) memoriae prodidit: Scipionem Orphitum Africae praesidem facere videtur, quem praefectum urbis, eiusdem D. Pii aevo, et post, imperante Antonino Philosopho, quamvis inter illos, qui cum Faustina clandestine solerent, haberetur, tamen ad varios honores promotum, ex eodem Scriptore (cap. 8 et 29,) constat; qui etiam consulari functus circa idem tempus fuisse videtur. Scribit enim Icti, temporibus D. Marci

Senatusconsultum factum Orphito et Rufo Coss. quod Orphitium, ab altero scilicet consulum, dictum fuit. Sed et Aelius Lampridius (cap. 12.) etiam Orphitum cum Maximo, item cum Rufo, sub Commodo Imperatore consulum fuisse notat. At fortassis plures Orphiti fuerunt eodem illo aevo. Ut ut est, ex his omnibus duntaxat adserere licet, Appuleium temporibus Antonini Pii, Divorumque fratrum vixisse. Deceat illi et elegans corporis species, ut etiam sine vi carminum non solum Pudencillam, prope iam floris exincti, sed vel Penelopen ad amorem sui inducere potuisset: si qua tamen auctoritas tabulis, quibus imagines virorum illustrium ex antiquis monumentis doctissimus vir Fulvius Ursinus excudit. Et sane illarum fidem certam probarunt Appuleii accusatores, qui vultus liberalitatem, capillos delicatos, atque ad lenocinium decoris promissos, nimirumque adeo mundiciarum studium, tamquam crimina intenderunt. Ab ineunte aetate studiis semper addictissimus fuit. Nam pueritia eius Carthagini, iuventus vero Athenis omne genus liberalibus imbuta fuit disciplinis, ubi doctrinam Platoniam praecipue secutus est, et assecutus. Magno etiam cum labore, utpote magistro nullo praeunte, Romae Latinum sermone addidit, ubi etiam tam peritus iuris Quiritium evasit, ut advocati munus obierit, et in foro causas egerit. Sacris plurimis sese in Graecia et alibi initiatum, immo sacerdotem in provincia Africa fuisse, ipsemet saepe indicat; quod et D. Augustinus alibi notat, qui eum tunc et munera edidisse et venatores vestivisse scri-

(*) **LUCIUS APULIUS**] Recte censet vir plurifariam doctus, et multiformibus eminentis disciplinis Erycius Puteanus Centur. l. Epist. 38 ad Lipsium, praenomen *Lucii* a vulgo sive militatoribus esse. Nam in omnibus MSS. quos vidi, ut et Lactantio, Hieronymo, Augustino, Saresberiensis, Karolo Magno, *de non adorandis imaginibus*, Petro Blesensi, Vincentio Belvacensi, Herberio Celsi Apuleii ante aliquot secula ca-

pitibus literis exarato, et aliis, non *Lucius Apuleius*, sed *Apuleius Platonius* sive *Madauraensis* praetulerunt. Quinimo ipse in *Floridis* et *Syllogismo Categorico*, *Madauraensem Platonium* se dicit. Unde iure optimo *Lucium* istum ad suos similes *Lucios*, a quibus malum pedem retulit, abire lubeo. **ELEMENS.**

(†) Sed vide tu, Lector, ad Metam. L. 1. p. 115.

(§) Vide ad Apol. p. 443. Ed. Flor. dicta.

seribit. Et circa id tempus Carthagini ex decreto amplissimi Ordinis statua ex aere illi posita fuit. Patrimonium ei satis amplum erat: nisi id diutinis studiis et variis longisque peregrinationibus modice imminuisset (*). Uxorem habuit ex Oea, Africae etiam civitatem, Pudentillam nomine, quae sestertium quadragies possidebat. Quam ob rem tunc apud Cl. Maximum Africae proconsulem Magicarum artium a Scinio Aemiliano insinulatum fuit; quod et Pudentillam viduum provectorisque aetatis feminam canaminiibus in amorem sui pellexisset, et Pontianum privignum suum e medio sustulisset. Quae crimina a se alienissima, luculentissima oratione ostendit. Sed tamen etiam ipse in Milesiis suis, scripto quidem ludicro, Magicae disciplinae sese studiosissimum amantissimumque fuisse non semel duntaxat indicat; et olim quoque Lactantii, Augustini veterumque aliorum patrum aevo talis audiebat; ut etiam Apollonio Tyanco aliisque principibus Magis adingeretur; quorum maiora quam Christi domini nostri Ethnicis contendebant existisse miracula. Aequaevois aequalesque suos; praeter illos, quos iam memoravimus, nominat Severianum Africae proconsulem, Honorinumque filium eius, et legatum, Strabonem Aemilianum Numantium V. C. condiscipulum suum, cui librum dedicare voluisse videtur; Clementem poëtam, qui res gestas Alexandri Magni carmine conscribat. Multa versa, multa prorsa, multa Graeca, multa Latina oratione scripsit, quorum bona pars iniuria temporis incuriaeque interdidit. Fuit autem in Appuleio elegans ingenium, et indolis gratiosa quaedam festivitas. Doctrinae vero varietas tanta, ut inter praecipua eius exempla merito censeri possit. *Universas*, inquit, *Philosophiae crateras bibit. Cantit Empedocles carmina, Plato dialogos, Socrates hymnos, Epicharmus modos, Xenophoni historias, Xenophanes satyras, Appuleius haec omnia: novemque Musas pari studio colit.* Hanc tamen tantam tamque variam eruditionem ingenium et industriae pari consensu adsecutus est: quanta enim animi contentione, quam indefesso studio optimas artes sectatus sit, ipse de se testatum reliquit. Scribit in Apologia: *continuationem literati laboris omnem gratiam corpore deterrasse, habitudinem tenuasse, colorem obliterasse, vigorem debilitasse. Se ab ineunte aetate studii literarum ex summis viribus deditum, omnibus aliis pretis voluptatibus, super omnes homines impensò labore, diu nocturneque, cum respectu et dispendio bonae valetudinis elo-*

quentiam quaesivisse. Nihil vero optimorum studiorum intactum reliquit. *Poëmata omne genus se confecisse;* gloriatur, *apta lyrae, socco, cothurno; satyras et griphos: historias variarum rerum, orationes, dialogos, et alia eiusmodi tam Graece, quam Latinae.* Et quidem quae integra ad nos pervenisse censentur, sunt haec: *Metamorphoseos* sive de Asino urceo libri undecim; *Oratio de Magia*; *De Mundo* liber; *De Dogmate Platonis*, sive de Philosophia lib. 3; *I De Philosophia Naturali*; *II De Philosophia Morali*; *III De Philosophia Rationali*; *De Deo Socratis* liber; *Florida*; *Ἀλεξόμηνες*, carmen ludicrum ex Menandro tralatum. Quorum titulos duntaxat Fragmentaque quaedam e veterum Grammaticorum aliorumque scriptis enotare potuimus, ista: *Carmina varia*, inter quae Epigrammata multa amatoria, Epitolae etiam, libri Ludicrorum, de Proverbiis, de Arboribus, de Numeris, de Republica; *Convivialium Quaestionum*, *Naturalium Quaestionum*, *Medicinalium*; *Hermogoras prior*, *Hermagoras posterior*, *Phaedo a Platone conversus*, *Epitome Historiarum*, *Hymnus et Dialogus in Aesculapium*, *Oratio pro statua sibi Oeae locanda.* Et haec de L. Appuleio nostro Madaurensi. Fuit et quidam alius Tiberii aevo Appuleius Celsus Centuripinus Siculus, medicus celebris, quem Scribonius Largus lib. de Compositione Medicamentorum praefectorem suum et Valentis vocat: *Marcellus vero Empiricus*, qui sub Theodosio Gratianoque vixit, inter medicinae artis auctores Latinos recenset. Hunc eundem putem esse, quem Callidius lib. de re Rustica laudat, et quo Cassianus Bassus, *Geoponicon*, quae Imp. Constantini nomine passim circumferuntur, concinnator, multa descripsit. Est et scriptum quoddam de Herbis, Appuleio adscriptum, in posteriorique editione Basileensi nostri auctoris operibus reliquis adscutum; quod potius Celso illi medico tribuatur. Sed illud quidem mihi tale videtur, ut nec Augusti Tiberive aetate inoffenso cursu elegantiae Romanae fluenis aequor, nec Appuleiani sermonis uberem faciniosumque torrentem, ut ita dicam, redolere videatur. Non bene illi etiam de stilo filoque orationis Appuleianae iudicare videntur, qui ab eo Asclepium Hermetis Trimegisti et Graeco in Latinum conversum volumine, interque eius scripta numerare et excudere non dubitant: cum eo Dialogo, quantum ad verba, et ad phrases, vix quidquam in tota lingua Latina exstet ineptius.

(*) V. Sc. Gent. ad Apol. p. 412. Ed. Flor.

DE APPULEII

VITA, SCRIPTIS, CODICIBUS MSS.
ET EDITIONIBUS.

AUCTORE

I. B O S S C H A.

In vita Appuleii, quae supra a nobis edita est, ea tantum collegimus, quae variis Editionibus praemissa leguntur; in quibus quoniam alia minus vere dicta sunt, alia clarius explicari merentur: breviter enarrabimus quae de Appulcio ad notitiam nostram venerunt. Itaque dicemus primo de vita eius; deinde de operibus, tam perditis, quam iis, quae supersunt, quaeque Appuleio sint tribuenda aut abiudicanda; tum de MSS. quibus ea continentur; postremo de Editionibus.

Editorum vero omnium accuratissime de Appuleii vita et scriptis exposuit Wowerius in praefat. suae Edit. e qua, quae ad vitam auctoris pertinent, supra dedimus, quae ad scripta eius spectant, infra suis locis commemorabimus; reliquam praefationis partem exhibebimus, ubi de Edit. ea dicendum erit. Quae in Bibliotheca Latina Fabricio-Ernestina de auctore nostro dicta sunt, ea commentariolo nostro, laudato tamen auctore, inseremus.

Appulciorum nomen non ignobile est in historia Romana, et tam consulatus dignitate, quam seditiosis tribuniciae potestatis furoribus, inclaruit. Catalogum Appulciorum, a Salmasio contextum, vide in Bibl. Lat. Fabricio-Ernestina, et apud Glandorp. p. 110. Onomastici, ibi cit. cf. et Ind. Inscript. Gruter. et Aldus de Orthographia cit. ab Elmenh. Non constat autem, a quonam eorum Madaurensis noster philosophus originem duxerit, quoniam de eius genere omnia prorsus incerta sunt. Quod enim vulgo ferunt, Appuleium patre Thesco quodam genitum, materno ge-

[S s s]

nere

nere a Sexto Philosopho et Plutarcho ortum fuisse, id falsum esse, et e male intellectis Metamorphoseon locis L. II. p. 11 et 71. fluxisse, ibid. in notis docuit Oudend. Putarunt enim Viri Docti, auctorem toto illo Metamorphoseon opere suam ipsius transformationem in asinum narrare, quum contra ea Lucium Graecum sese fingat, a Plutarcho, non Chacronensi, sed Thesalo, oriundum. Neque mirum tamen est, viros doctos in errorem fuisse inductos, quum auctor ipse Met. L. XI. p. 812. sui oblitus, Madaurensis se dicat, quem toto opere Lucium Graecum finxisset. An vero eodem modo sui oblitus sit auctor L. II. p. 87. ubi matris suae *Salviae* meminit, minus apparet, et in medio relinquit Oud. p. 11, b. Illud constat, patrem fuisse Appuleio, virum nobilem, summis honoribus perfunctum, qui et duumviratum Madaurac gessit, summum in coloniis et municipiis magistratum (1). Praenomen *Lucii* Appuleio vulgo tribuitur, quod ei revera fuisse idoneis argumentis probari non potest: sed in eundem errorem, de quo supra diximus, rursus lapsos fuisse viros doctos, apparet ex disputatis ad init. Metamorph. Ceterum *L. Saturantii Appuleii* nomen Madaurensi nostro tribuit Sabbathier, *Dictionnaire pour l'Intelligence des Auteurs Classiques* etc. credo, ex male intellecto Fulgentii loco Mythol. III, 6. ubi legitur: *Quia haec saturantius Appuleius pene duorum continentia librorum, tantam falsitatum congeriem, enarraverit.* sed ibi *saturantius* est, uberius, plenius. Videtur Appuleius, uti in omnibus Platonem suum reliquosque Graecos imitatus est, ita et horum more praenominis usu abstinuisse.

Appuleius igitur natus est Madaurac, urbe Africae in confinio Numidiae et Gaeuliac (2), genere honesto, patre satis diti, qui duobus, quos habebat, filiis vicies sestertium reliquit (3), et liberaliter eos educandos curavit (4). Hoc patrimonio auctus Appuleius noster, quum facultatem datam sibi videret obsequendi studiis suis, primo Carthagine literarum studia inchoavit, quae urbs, sedes Proconsulis Africae, eo tempore ceteras urbes eius provinciae humanitate praestabat, et hominibus eruditissimarumque studiosis affluebat (5). Postea Romam, quo ex provinciis commeare solebant, qui in iurisprudentiae studia incumbabant, et Athenas, studiorum causa, petiit; Asiam quoque minorem adiit (6); atque in ea peregrinatione, ut religionibus mire tenebatur, ita plurimos sacrorum ritus et varias ceremonias, *studio veri*, ut ipse proficitur (7) *et officio erga Deos*, didicit. Inde in patriam redux, Madaurac honoribus operam dedit, et magistratus gessit (8); neque tamen doctrinae studia et literas ex-

co.

(1) Testatur id ipse App. in Apol. p. h. Ed: 447.

(2) Cf. Apol. p. 445.

(3) Apol. p. 443.

(4) Augustin. ad Marcellin. Ep. 5.

(5) Cf. Florid. N. 20. (6) De Mundo p. 327.

(7) Apol. p. 494. (8) Apol. p. 447.

colere destitit, quibus unice ab ineunte aevo deditus fuit (1). Etsi enim peregrinatio, in Italiam et Graeciam suscepta, rei, familiari ingens detrimentum attulerat, tanta tamen ei supererat patrimonii pars, ut non solum in vicinas regiones nonnunquam excurreret, ad uberiores cognitionem Historiae Naturalis et Medicinae sibi comparandam, quarum disciplinarum erat cupidissimus (2); sed etiam ut Alexandriam commeari constitueret, quo celeberrimum illud Museum Alexandrinum, ut opinor, inviseret, et instructissimam eius urbis Bibliothecam perlustraret. Itaque Alexandriam proficiscens, quum iter faceret per Oeam, urbem Africae minoris, in agro Tripolitano, ex fatigatione et itinere paululum affectus, in ea urbe aliquamdiu moratur; publice orationem habet de maiestate Aesculapii; compluribus Oeensibus fit gratus, et in primis adolescentis venustate et humanitate capitur Aemilia Pudentilla, mulier nobilis, quae prius Sicinio Amico cuidam fuerat nupta, ex quo duos habebat filios, Sicinium Pontianum et Sicinium Pudentem. Hanc, mulierem quadragenariam, sed locupletem, sibi desponder Appuleius, conciliante in primis has nuptias Pontiano, Pudentillae filio, iuvene docto et disertio, quem dudum Athenis cognoverat Appuleius. Sed aegerrime hoc ferebat Herennius Rufinus, cuius filia Pontiano erat desponsa, quique, quoniam patrimonium omne abligurriverat, quam lautissimam conditionem filiae sibi quaerendam ratus, Appuleium amoliri necessarium iudicabat. Itaque Pontianus, nequissimae puellae meretriciis illecebris irretitus, Rufino obtemperat, et nuptias matris cum Appuleio, quas prius ipse conciliaverat, quum tabulae nuptiales iam essent factae, turbare conatur. Neque tamen prohibere potuit, quominus in villa suburbana contraherentur. Imo, bonus iuvenis mox cum matre et vitrico in gratiam redit, veniam et oblivionem praeteritorum postulat; at, paulo post diem obit supremum. Neque tamen a conatu suo destitit Rufinus, cuius filia, tali patre digna, marito vixdum amisso, alterum Pudentillae filium, Sicinium Pudentem, adolescentulum, fratri Pontiano longe dissimilem, et a patruo Sicinio Aemiliano turpissimis imbutum cupiditatibus, iisdem quibus antea Pontianum, illecebris suis delinivit. Idem ille Aemilianus et Rufinus dein consilium incunt, nuptias Appuleii cum Pudentilla, si fieri posset, dissolvendi. Itaque Aemilianus, per subscriptionem, nomine Sicinii Pudentis, Appuleio litem intendit, quod lucri cupiditate inductus Pudentillae animum Magicis artibus subverterit et grandem dotem mulieri contra fas extorserit. Tali modo in crimen vocatus Appuleius, Sabratae, quae urbs non longe ab Oea abest, magna auditorum frequentia, triennio postquam Oeam primo advenerat, causam dixit, abso-

u-

(1) Apol. p. 390.

(2) Apol. p. 494.

lumque cum fuisse, nemo, credo, erit, qui, lecta disertissima illa Apologia, facile dubitet. Verosimile quidem videtur, iuvenem, forma et humanitate praestantem, nuptias cum muliere quadragenaria, nullis formae dotibus praedita, adspernaturum fuisse, nisi divitiarum spe allectum. Sed omni tamen avaritiae laebe caruisse censendus est; quoniam paterna bona non tantum longinqua peregrinatione absumserant, sed etiam, si qua fides ipsius testimonio (1) amicorum plurimorum inopiam opibus suis sublevarat, et quorundam filias dote auxerat. Quamdiu dein Oese habitaverit, non constat, sed eloquentiae laude crevit, ita ut etiam statua ei ab Oeensibus fuerit decreta. Postea videtur Appuleius Carthaginem demigrasse, ubi sacerdotio functus est (2), munera edidit, (3), et saepe publice disseruit, sicuti etiam Oeam adveniens, in magna celebritate orationem habuerat. Nam principatum eloquentiae illis temporibus in Africa obtinebat, tantaque inter aequales eloquentiae fama florebat, ut quae publice disse- reret non solum statim exciperent (4), sed etiam Strabo Aemilianus, Vir Consularis, a Senatu Carthaginensi statuam ei postulare, quae publice ei decreta est (5).

Fuit autem Appuleius singulari morum comitate et facilitate; elegantiarum et muni- ciarum studiosissimus fuit, ut qui *villiter semetipsum colere, sui contemptum* puta- ret (6), et Philosophum non decere arbitraretur quidquam in se sordidum sinere (7). Nullum disciplinae genus non attingisse videtur. Poëticen, Geometriam, Musicen, Dialecticam, excoluit (8). Iurisprudentiae studium Romae arripuerat, et in foro causas egit (9).

Verum, etsi omnium doctrinarum studiosissimus erat, philosophiae tamen studio prae ceteris delectabatur; et, quum Athenis veterum philosophorum placita perce- pisset, Platoniceam philosophiam maxime probabat, quae tum temporis universum fere orbem Romanum impleverat (10). Platonem ubique in caelum effert laudibus, Platonem in omnibus imitari se, eoque ut animi et virtutis magistro, ita et disciplinae praeceptore uti, profitetur (11). In primis autem ea philosophiae parte, quae ad naturae cognitionem et rerum physicarum contemplationem pertinet, mirifice delecta- batur; quumque rerum cognitionem cum orationis exercitatione semper coniungeret, et nihil magis consequi cuperet, quam ut dicendo valeret, ita ut subito quoque nunquam disse- reret (12): etiam in illis libris, quos de Historia Naturali scripsit, il-

(1) Apol. p. 443.

(2) Vid. Florid. N. 15. coll. Iureto ad Syam. IV. 62.

(3) Augustin. Epist. 5.

(4) Florid. N. 9.

(5) Florid. N. 16.

(6) Florid. N. 7.

(7) Apol. p. 393.

(8) Florid. N. 21.

(9) Cf. Apol. iut.

(10) Nam male omnino Madaurenses Appu- leium a Platoneo distinguit Königius, in Bibl. vet. et nov. Altdorf. 1678.

(11) Cf. notata ad Apol. p. 495.

(12) Florid. N. 23.

illud praecipue elaborasse videtur, ut quae a Graecis philosophis essent disputata, amplificaret, et Latinis vocabulis enunciaret: quocirca idem gloriatur quodammodo, quod Cicero (1), qui, quum complures ea quae a Graecis accepissent Latine dici posse dissiderent, eo in genere tantum profecisse sibi videbatur, ut a Graecis ne verborum quidem copia vinceretur. (2). Quo magis dolendum est, physica Appuleii scripta aetatem nostram non tulisse. Neque tamen a foedae superstitionis labe animum eius purum praestare potuit naturae contemplatio, et investigatio veri, ac disciplina Platonis. Nimirum Platonica philosophia, quam postea corruerunt illi, qui eam Christianorum rationibus attemperare studebant, Appuleii aevo iam, ut videtur, adulterari coepit erat, ab iis, qui ingenii sui commentis libere indulgerent, dummodo haberent, quod Christianae religioni opponerent. His autem acerrimis sinceræ religionis adversariis Appuleius accensetur, eiusque odium erga Christianos confirmatum et auctum esse nonnulli putant, lite, quam ei intenderat Aemilianum, quem hominem Christianum fuisse pronunciat Warburtonus (3): cui opinioni disertam aliquam auctoritatem, quam opponam, non habeo. Imo, homo fanaticus et magicis superstitionibus addictus divinae religionis cultorem aliter vix describere poterat, atque Appuleius Aemilianum, accusatorem suum, pingit (4). Quia tamen ex eo loco, quod sciam, solo, argumentum Warburtoni ductum videtur, eius coniecturam, ut probabilem, haudquaquam adspernor, ceterum ut omni dubio carentem nondum amplector.

Illud certum est, iudices, apud quos causam dixit, Christianos non fuisse, quod quidam putarunt. Tota oratio pluribus locis id demonstrat. Ceterum de religione Appuleii, qui philosophum non decere arbitrabatur, de Diis Immortalibus patri et patri credere (5) melius quum non habeam quod dicam, verbis utar Mosheimii ad Cudworth. Syst. Intell. cap. IV. §. 32. „ *Quatenus ex eius cognoscitur Memorphosisibus, erat is ex eorum genere, qui religionem populorum, invita licet de reluctantia veritate, ad philosophiae, quam probabant, praecepta studebant accommodare. Ipse, id quod etiam ex aliis librorum eius locis apparet, toti reipublicae universitati binæ praeponerebat principia, masculinum alterum, si loqui ita fas est, alterum femininum, Deum quemdam praepotentem et summum, et naturam quamdam administrationi huius orbis et generationi rerum omnium praefectam, seu mundi animam, efficientem omnia et moderantem. Ad has binas naturas universam Deorum, quibus populi supplicabant, turbam revocabat. Summum*

il-

(1) De Nat. De. I. c. 4.

(2) Apol. p. 481.

(4) Apol. p. 518 seq.

(3) De Div. Legat. Mosis.

(5) Apol. p. 483.

„ *illum Deum in Osiride primum, deinde in reliquis Diis omnibus virilis sexus*
 „ *coli, aut Deos omnes unius tantum illius Dei varia esse nomina, statuebat.*
 „ *Dearum autem quidquid esset, Isidem, Minervam, Iunonem et reliquas, id omne*
 „ *unam illam mundi animam seu naturam genericam referre, arbitrabatur. Utrum-*
 „ *que vero hoc principium vinculo quodam autumabat connexum esse, ut, qui unum*
 „ *coleret ac veneraretur, alterum quoque simul non posset non revereri.* „ *Quam-*
 „ *quam enim connexa, immo vero unica ratio Numinis religionisque esset, tamen*
 „ *teletae discrimen esse maximum, aiunt.*” *Ita loquitur Metamorph. Lib. XI.*
 A crimine Magiae Appuleium defendunt Naudéus, *Apologie des Grands Hommes, fau-*
sément accusés de Magie. la Haye 1679. et Arnaldus Foreaiqueriensis in *Apologia*
Apuleii, Bacchi, Epicuri et Phalaridis, cit. in Bibl. Lat.

Fuit autem Appuleius vultu liberali et facie decora, ut non minus formae venustate quam morum elegantia Pudentillam in amorem sui traxisse videatur. In ipsa accusatione scriptum fuerat: *Accusamus apud te Philosophum formosum* (1). Ipse tamen Appuleius formae mediocritatem sibi tribuit, et *continuationem literari laboris omnem gratiam corpore detercisse* fatetur (2).

Restat ut de aetate, qua vixit Appuleius, pauca dicamus. Alii enim eam ad Traiani tempora retulerunt, alii ad Theodosii, alii ad Commodi, Severi et Caracallae imperium. Sed sub Antonino Pio, ac fratribus M. Antonino philosopho et Vero floruit Appuleius (3). Evidenter id apparet e loco Florid. N. 9. extr. ubi *Caesarum* meminit. Praeterea Apologiam dixit apud Maximum Claudium, qui sub Antonino Pio floruit (4). In eadem oratione Lollii Urbici meminit, qui eiusdem Imperatoris legatus fuit (5), et Lolliani Aviti, quem sub Divis fratribus vixisse aliunde constat (6). Severianum, Proconsulem Africae, eiusque filium Honorinum laudat Florid. N. 9. de quibus an aliunde quid constet, non inveni. Putarunt quidem nonnulli esse hunc *Aufidium Severianum*, cuius apud Ulpianum in l. 4. ff. de Off. Procons. et Leg. mentio facta, unde et Appuleii aetatem ad imperium Severi retulerunt: sed pari iure

(1) Apol. p. 386. Confirmant id effigies Appuleii, si qua illis fides habenda, quas vide in *Thes. Antiq. Graec. Gronoviani T. III, nnnn.* et in veteri gemma duplici apud Licetum p. 253, 255. *antiquor. schematum gemmarum anularium*, apud Morell. *Specim. rei num. ant. T. II. p. 45.* et Sigebertum Havercamp. *Diss. de numis contorniatatis* p. 152. cit. in Bibl. Lat. Fabricio-Ernestina. Vid. et Fabrett. *ad Col. Trai. c. 7. p. 211.*

(2) Apol. p. 388.

(3) Vid. Noris. ad Cenot. Pis. p. 33. cf. Salm. ad Solin. p. 714. Barth. ad Stat. IV. Theb. 835.

(4) Vid. ad Apol. p. 377, a.

(5) Vid. ibid. p. 381, b.

(6) Vid. ibid. p. 443, b. De Orfito, Proconsule Africae, quem Florid. N. 17. memorat, vide Tillemontium in *Hist. Imperatorum Gallicae edita T. II, p. 570.* citatum a Fabricio. Eius mentio etiam apud Spon. Misc. p. 269. et alibi.

iure adserere quis possit, eundem esse, qui *Severianus Julianus* vocatur apud Murator. p. 543, aut alium quempiam e Severianis, quorum nomen non infrequens in Inscriptionibus (1). Sed Severianus, cuius meminit Appuleius, floruit sub Divis fratribus, ut patet e *Caesarum* mentione. Ceterum de aetate Appuleii qui egerunt, praefer editores, citantur a Fabricio P. Pithoeus *L. II. c. 10. Advers. Subsiciv.* lae. Raevard. *L. I. Varior. c. 20.* Ioan. Ionsius *L. III. cap. 2. de scriptoribus Hist. Philosophicae*, et Baylius in *Lexico*.

DE SCRIPTIS APPULEII.

PRO SE APUD CLAUDIUM MAXIMUM APOLOGIA, sive DE MAGIA LIBER. — Copiosissima hac oratione, Sabratae, oppido Africae, habita, contra adversariorum accusationem, non solum a Magicarum Artium crimine se defendit Appuleius, sed etiam ad reliquas criminationes de extorta dote et invasae ex lucri cupiditate Pudentillae domo, luculentissime responderet. Quoniam vero Magiae accusationem in prima Orationis parte, dein reliqua tractat: hinc in duas Orationes haec Apologia in MSS. et Edd. vet. dividi solebat, quod male esse factum dudum observarunt VV. DD. (2). Oratio haec videtur habita esse antequam *Metamorphoseon* opus conficeret auctor, quoniam in eo multa invenissent adversarii, quae Magiae suspicionem non parum augere potuissent. *Apologiae* nomen in MSS. non inveniri, monui in nota ad Titulum. Postea tamen didici *Apologiam* vocari hanc orationem in MS. Bibl. D. Marci (3), si modo fides Catalogo, cuius auctor fortasse in MS. nomen illud non invenit, sed Librum citavit, prout vulgo citari solet. Ceterum, quoniam Appuleius testatur, sibi ad defendendum vix tres vel quinque dies integros fuisse, hinc Scipio Gentilis suspicatur, aliam fuisse orationem, quam Appuleius dixit, aliam hanc Apologiam, quam edidit. Sed hac de re suum cuique sit iudicium.

METAMORPHOSEON LIBRI UNDECIMI. — Lucius Patrensis, Patris, Achaiae urbe, oriundus, *Μεταμορφώσεως λόγους* scripserat, teste Photio Cod. CXXIX. quod opus an unum constituerit Librum Romanensem, seu Fabulam Milesiam, ut vulgo putant, an vero, (ut videtur esse maxime probabilis opinio Hueti *Histoire des Romans* p. 22.) *Μεταμορφώσεων* quamdam *συναγωγήν*, ferme qualis illa Antonini Liberalis, non constat; imo, vel omnino exstitisse Lucium illum, negat Wielandus (4).
Ex

(1) Cf. Ind. Corporis Giuteriani.

(2) Vide ad init. Apol.

(3) De quo vide infra.

(4) Vid. Harl. ad Fabr. Bibl. Gr. Vol. V. p. 340. et de Lucio Patrensi Fabr. Vol. X. p. 716. et Vol. VIII. p. 159.

Ex hoc Lucii Patrensis opere Lucianus obscœnum illum libellum, cui titulus *Λοῦκίου ἢ ὄνος*, expresserat, ut sale satyrico lascivas mulieres suae ætatis perstringeret. Appuleius autem, quum hoc propositum sibi haberet, ut specie usus fabulae Milesiæ, quo narrationis genere istius ævi homines, et Afri præcipue, magnopere delectabantur, mysteriorum utilitatem et sanctimoniam commendaret: eandem illam fabulam de homine in asinum mutato idoneum argumentum ratus quo uteretur, præsertim quia coniunctum quodammodo erat cum metempsychoseos et palin-genesios doctrina, in mysteriis tradi solita, eam ornavit et amplificavit. Qui enim in Appuleii *Metamorphosisibus* nihil nisi inanem fabulam Milesiam, et putidam obscœnitatum farraginem, reperire sibi videntur, perquam inique illi sentiunt de Appuleio, qui, etsi a superstitionis labe haudquaquam purus est existimandus, tamen ab adolescentia veterum philosophorum præceptis imbutus, in naturae investigatione perpetuo versabatur, et cum Platone suo et in philosophia quasi habitabat. Verum sub Imperatoribus Romanis, invecis præsertim Priapeiis sacris, turpissimarum libidinum latebris, tanta morum corruptela universam pene orbem Romanum invaserat, ut incesti amores, stupra et adulteria, singulas fere familias inquinassent, et matrimonii sanctissimam religionem polluissent. Testantur id, præter historiae monumenta, istorum temporum scriptores, qui seculi sui corruptelam in rebus veneris, passim, aut vivis coloribus depingunt, aut censoria animadversione perstringunt. Antiquis autem illis mysteriis, quibus nil melius Athenas peperisse, et quibus ex agresti immanique vita excoli ad humanitatem et mitigari hominem prædicat Cicero (1), quum non solum verior Dei et naturae cognitio contineretur, sed et purioribus morum præceptis, ultra seculi sui indolem, eorum participes imbuerentur, quumque iisdem mysteriis initiatus esset Appuleius: hoc sibi condendo *Metamorphoseon* opere proposuisse videtur, ut aequales suos doceret, in tanta morum corruptela, ad humaniorem vitae rationem, unicum et efficacissimum esse remedium, mysteriorum initiationem. Itaque inducitur Lucius, iuvenis voluptatibus deditus (2), cognoscendarum artium magicarum studio Thessaliam petens; sed adeo penitus voluptatibus se immergens, ut ad bruti naturam prorsus delabatur, et nimia Magiæ curiositate, eius artis experimentum facere cupiens, in asinum transformetur: quo figmento se et mysteria a Magiæ suspitione defendere voluisse auctorem, haud absurda videatur opinio. Postquam autem Lucius, in miserissimam asini conditionem redactus, omnes belluinae suae sortis miseras exantlasset, et spurcissimis se libidinibus polluere esset

co-

(1) De Legg. II, 14.

verbum abiisse videtur. cf. Tertull. Apologet.

(2) Unde Lucii nomen quodammodo in pro- c. 3.

coactis, tandem humanitatis suae memor, nactus opacae noctis silentia, adspectu lunae candentis commotus, Isidem Deam deprecatur, ut illa tandem miseris suis finem imponat, et quadrupedis diram faciem a se depellat. Illa tandem miseretur miseris iuvenis, qui in solemnibus Deae Isidis pompa, devorata corona rosea, ad humanam formam redit; castimonicae religiosa observatione, ad sincerac religionis communionem praeparatur; Osiridis sacris initiatur; et in Pastophororum collegium adscitur (1). Ex hoc Metamorphoseon conspectu, clare, ni fallor, apparet, nihil aliud sibi proposuisse auctorem, nisi ut adversus seculi sui mores corruptos, mysteriorum religionem commendaret, pure sancteque servandam; quae ipsa, superstitionibus infecta, et a Deorum cultus sanctitate ad morum corruptelam quam descivisset, ad quantam foeditatis immanitatem homines proripiat, ipse auctor indicare voluisse videtur, narratione spurcissimarum turpitudinum, quibus Deae Cybeles sacerdotes se contaminasse leguntur Libb. Metam. VIII. et IX.

Restat, ut de fabula Psyches et Cupidinis dicamus, magis artis operibus, quam scriptorum literis celebrata. Narratur illa Metam. Libb. IV. V. et VI. ab anu quadam, ut puellam recens nuptam soletur, quam ex coniugis amplexu praedones rapuerant, et est cum dicto auctoris proposito quam maxime coniuncta. Hac enim fabula illicitis Veneris commerciis, quibus ad omnem nequitiam rapi aequales suos videbar Appuleius, opponere voluit fidem coniugalem, quae, quamvis multa saepe inveniat impedimenta, tamen aliquando felicem experitur eventum, Deorum favore compensatur, et homines ad Immortalium Deorum beatitudinem evehit. Quomodo et haec fabula cum mysteriorum commendatione sit coniuncta, exponere, supra a nobis disputata postulare videantur. Sed totam fabulam de Psyche et Cupidine, mythis moralibus accensendam, et cum mysteriorum religione coniunctam, uberius et erudite ex artis operibus illustravit Birgerus Thorlacius in *Fabulae de Psyche et Cupidine, disquisitione mythologica, Havniae et Lipsiae* 1802. ad quem libellum etiam Appuleii studiosos delegamus.

FLORIDORUM LIBRI IV. ut vulgo distinguuntur. Putat Wower. esse *ἁθολογίας* seu *χηστομαθίας*; quemadmodum Plin. III. Epl. 5. testatur avunculum suum reliquisse electorum commentarios: unde et *eclogarii* apud Cicero. ad Att. L. XVI. et *analectae* ap. Senec. Epl. 27. Sic etiam *ἑκλογῶν* libros VI. reliquisse Melitonem Asianum refert D. Hieronymus: et *Flores et Deflorare* etc. hoc sensu saepe usurpari Cassiod. aliisque eius aevi scriptoribus, idem monet Wow.

DE DEO SOCRATIS LIBER. — Orationem esse extemporalem vulgo putarunt, quia duo

(1) Ziegleri Disputatio de *L. Apuleio Aegyptio* tamen inspicere mihi non licuit. *cum mysteriis ter initiato. Argentor. 1786.* quam

duo Floridorum fragmenta vulgo huic libello male iuncta fuerant, quorum alterum incipit: „*Qui me voluistis dicere ex tempore.*” Quaedam huic libello deesse videbantur Wowerio, Scriverio et Oudendorpio.

DE DOGMATE PLATONIS LIBRI III. — Tribus his Libris Platonis doctrinam exposuit Appuleius; et pro triplici Philosophandi ratione a Platone adhibita, una de natura, altera de vita et moribus, tertia de disserendo, Appuleius quoque primo Libro agit *de Philosophia Naturali*, altero, *de Philosophia Morali*, tertio, *de Philosophia Rationali*, sive *περὶ Ἐμφυσιῶν*. Inscriptis autem totum opus *de Dogmate Platonis*, ut Alcinois similis argumenti librum: *εἰσαγωγή τῶν δογμάτων Πλάτωνος*. monente Wowerio, qui bene vidit, quomodo tres totius operis libri cohaerent.

DE MUNDO LIBER. — De hoc libro et Aristotelico *περὶ κόσμου*, quid sentiant Viri Docti, vide in nota ad init. Libri. Auctorem Latini libri esse Appuleium falso dubitat Menagius ad Diog. Laërt. VII, 154. monente Fabricio, qui testatur etiam ex hoc libello Theologiam Appuleii cum notis exhibuisse Christianum Falsterum in Cogitationibus Philologicis, Cogit. VI. p. 37 seqq.

Itaque trium celeberrimorum philosophorum placita explicare voluisse videtur Appuleius: Socratis, in Libro de eius Deo; Platonis, in tribus Libris de Dogmate eius; Aristotelis, in Libro de Mundo.

PHAEDO. — Platonis Phaedonem Latine vertisse Appuleium testatur Sidon. Apollin. L. II. c. 9. „*Quamquam sic esset ad verbum sententiamque translatus, ut nec Apuleius Phaedonem sic Platonis; neque Tullius Ctesiphontem sic Demosthenis in usum regulamque Romani sermonis exscripserint.*” Ipsum opus periit, sed duo eius fragmenta servavit Priscianus Lib. X. quae vide inter fragm. Appuleii.

HERMAGORAS. — Cuius argumenti fuerit Hermagoras Appuleii nobis non constat, nam periit, et non nisi pauca fragmenta seruarunt Grammatici. In plures Hermagoras, imitatione Platonis, opus fuisse divisum, observat Wower. et conicere licet ex locis a Prisciano citatis.

DE PROVERBIIIS. — Huius operis, quod duobus ad minimum Libris constituisse videtur, unum fragmentum servavit Charisius.

EPITOME. — Historiarum Epitomen fuisse suspicatur Colvius, quod in medio reliquit Scriv. Ex unico fragmento quod servavit Priscianus L. VI. nihil certi colligas. Fortasse ad Arithmeticum pertinuit, de qua primum Appuleium Latine scripsisse testantur Cassiodorus et Isidorus. Historias varias rerum tamen scripsisse se profitetur ipse Appuleius (1).

D.

(1) Florid. N. 9. hui. Ed. p. 37. et N. 20. p. 98.

DE REPUBLICA LIBER. — Eius fragmentum servavit Fulgentius.

MEDICINALIA. — Medicinae studiosissimus quum fuerit Appuleius, mirum non est, eum de hac arte quoque scripsisse. Testatur id etiam Marcellus, *de Medicamentis*, in praefatione ad filios: *Veteres Medicinae artis auctores Latino sermone perscripti, Apuleius et Celsus et Apollinaris*. Appuleium in Medicinalibus citat Priscian. L. VI.

DE ARBORIBUS LIBRI. (1). — Suspicitur Salmasius (2), hoc opus verbis Plinii compositum esse, pariter ut Herbarium, de quo infra dicitur; et ex illis Libris sumtum, qui arborum naturam exponunt, quales sunt XIV. et seqq. usque adXVII qui τὰ γεωργικὰ continet.

DE ARITHMETICA. — Aurel. Cassiod. de Arithmetica: *Arithmeticae disciplinam apud Graecos Nicomachus diligenter exposuit. Hunc primum Madaurensis Apuleius, deinde magnificus vir Boëtius Latino sermone translatum, Romanis contulit lectitandum*. Ibidem: *Huius disciplinae tota vis in exemplis, additionibus et deductionibus partium est sita. Quam partem qui volet plenissime pernosse, Apuleium legat, qui primus Latinis haec argumenta illustravit*. Isidor. Orig. L. III. *Numeri disciplinam apud Graecos primum Pythagoram autumant scripsisse, ac deinde a Nicomacho diffusius esse compositam; quam apud Latinos primus Apuleius, deinde Boëtius, transtulerunt*. De ipsis operibus Appuleii Arithmetice nihil constat. Suspicitur Colvius Librum *de Numeris* inscriptum ab eo fuisse, quem inter Deperdita Appuleii enumerat etiam Fabricius. Nicomachi Arithmetice transtulisse Appuleium, e Cassiodoro colligas cum Wowerio.

DE MUSICA. — Cassiodorus de Musica: *Fertur etiam Latino sermone et Apuleium Madaurensis instituta huius operis effecisse*. Musicen attigisse se ipse profiteatur Appuleius Florid. N. 21.

LUDICRA ET CONVIVALES QUÆSTIONES. — Macrob. Saturn. L. VIII. cap. 3, *Cum videas anceps esse omne scommatum genus; suadeo in conviviis, in quibus lactitiae insidiabitur ira, ab eiusmodi facessas: et magis CONVIVALES QUÆSTIONES vel propenas, vel ipse dissolvat. Quod genus veteres ita ludicrum non putarunt, ut et Aristoteles de ipsis aliqua conscripserit, et Plutarchus, et vester Apulzius*. quae ad verbum fere transcripsit Ioannes Sarisberiensis Policratici sive de Nugis Curialium L. VIII. cap. 10. Sidon. Apollin. IX. Ep. 13. *Quoties epulo mensae lautioris hilarabere, religiosiis narrationibus vaca. Iis proferendis, confabulatio frequens; iis*

re-

(1) Citantur a Servio ad Virg. Georg. II. 126. (2) Ad Solin. p. 12.

redicendis sollicitus audiret inseruiat. Certo si saluberrimis avocamentis, at quæ adhuc iuvenis, tepidius inflecteris; a Plautio Madagascari saltem firmulas mutare Convivialium Quæstionum. Quæque reddaris Intractior, has solve propius, has propone solvendas, usque te studis et dum otiaris exerce. Imp Severus, Epistola ad Senatum de Clodio Albino, apud Iul. Capitolin. *Maior fuit doler, quod illum pro literato laudandum plerique duxissent, cum ille natis quibusdam antibus occupatus, inter Mæsiæ Punicæ et Ludicæ Literariæ Apulii sui commisceret.* Ipse Appul. in Apol. p. 391. *Primo igitur legeram o Ludicis meis Epistolium de demeritis, verius scriptum ad quemdam Calpurnianum etc.* Non apparet igitur quale fuerit opus, ad quod respexerunt Macrobius, et Apollinaris, aut Severus et ipse Appuleius. Labet tamen adscribere Scriverii notam eius Edit. Appul. p. 376. „ *Libri Ludicorum, (epinor) quorum obscure veteres meminerunt, cum Quæstionibus Convivalibus, quæ plurimum auctoritate claræ, cognati argumenti fuerint. Suadere videtur Macrobius, qui totum hoc scribendi genus ludicrum vocat, ex quo etiam, cuius argumenti sumim, colligere licet; non Plutarchum eiusdem argumenti libros reliquisse tradit. Quo pertinet, quod in Floridiis legimus, Apuleium inter alia scripsisse griphos. Moris enim fuit, ut, seu quæstiones ambagibus involutas in conviviis ad solvendum proponere. De quibus præter Hesycheum, Suidam, Scholiasten Aristophanis, Athenæus Lib. X. ex Clearcho et aliis. Pollux *ἄστυξ* *ἑρπύρα* vocat. Sed Convivales Quæstiones Apuleii non ab urbanitate anteriorum et salubris tantum quibus in conviviis ludabant, verum etiam a præceptis salubribusque monitis commendantur, et quidem nec Apollinaris.”* Pleraque hæc desumpsit Sciv. e Wowerio, qui putat in Libris Ludicorum tractasse Appuleium illud dieterionum et cavillationum genus, quo inter pocula delectabantur veteres, sed quod cum contumelia alterius coniunctum; unde discordia et rixæ sæpe oriebant: in Convivalibus Quæstionibus vero magis ingenium et seriam locandi rationem.

ORATIO DE MAIESTATE AESCULAPI. — Habuit Appuleius hæc Orationem primis diebus quibus Oeam venerat, eamque Orationem celebratissimam esse testatur Apol. p. 517. Ad nos tamen non pervenit.

DIALOGUS ET HYMNUS IN HONOREM AESCULAPI. — Meminit horum Appuleius Florid. N. 18. In Dialogo loquentes fecit Sabidum Severum et Iulium Persium, ita ut Severus Latine loqueretur, Persio vero Romane lingue partes essent datæ. Hymnus quoque utraque lingua compositus fuit: sed ambo perierunt.

LIBRI PHYSICI. — Librum scripsisse Appuleium, cui titulus fuerit, NATURALES QUÆ-

QUAESTIONES, vulgo creditum, ex Apol. p. 478. sed cum locum nos aliter constituimus et exposuimus. Apparet tamen ex eo, Appuleium utraque lingua scripsisse opus de piscibus et reliquis animalibus. Ibid. p. 492. dicit, se de particulis omnium animalium, de situ earum, deque numero, deque causa conscribere: ex quo opere desolatos esse, qui exstant sub nomine Sexti Placiti, sive Platonici Iatrosophistae Afri, Libellos duo de remediis animalium et avium, editos a Francisco Emerico Oppuriano, Gabriele Hummelbergio et Andrea Rivino, non sine magna veri specie suspicatur Fabricius.

DE RE RUSTICA. — Citatur aliquoties Appuleius in Geponicis, et Lib. I. cap. 16. dicitur *Ῥαπιδός*, h. e. Latinus scriptor. Palladius quoque De re rust. L. I. tit. 35. *Apuleius asserit semine bubulo felle maceranda, antequam spargas*, Fortasse tamen scriptum id fuerat in opere de Arboribus.

ORATIO PRO STATUA OEAEE SIBI LOCANDA. — Meminit huius Orationis Augustin. ad Marcell. Ep. 5. aiens, Appuleium *pro statua sibi apud Oeenses locanda adversus contradictionem quorundam civium litigasse*, et *posteror ne lateret eiusdem litis orationem scriptam memoriae commendasse*.

SATYRAE ET GRIPH. — Ipse Appul. Florid. N. 9. *Pro his praecipere me fateor, uno chartario calamo conficere poemata omne genus, apta virgae, lyrae, socco, cathurno: item satyras, ac griphos*. Hinc inter poetas Satyricos Appuleius quoque recensetur a Casaub. de Satyr. Poësi L. II. c. 3. p. m. 301.

MEANDRI ANEXOMENOS. — Elegantissimum hoc, sed obscoenum poemation Appuleio a nonnullis esse abiudicatum, videre est e Burmanni nota. Tamquam genuinum Appuleii citat Hugo Grotius ad Iacobi IV. 2.

HERMETIS TRISMEGISTI ASCLEPIUS, DE NATURA DEORUM DIALOGUS, sive, DE NATURA DEORUM AD ASCLEPIUM ADLOCUTA. — Versionem Latinam Hermetici Dialogi de Deo, homine et mundo, cum Asclepio habiti, praesentibus Ammone et Tatiao, Appuleio nostro tribuunt alii (1), abiudicant alii (2). Atque adeo, si suffragiorum numero causa unice sit iudicanda, Hermetici Dialogi versio Latina ab Appuleio non est probata. Sed audiamus argumenta. Qui eam Appuleio revera tribuunt, nituntur aucto-

ri-

(1) Albertus ad Eyb. Margar. Poët. I. 4. Bezaeus ad Lactant. VII. 13. Cudworth. Syst. Intell. p. 383. Ed. Iencens. et, ut videtur, Pricaeus ad Met. L. I. p. 158. Append. Appul.

(2) Colvius, Wowerius, Elmenhorstius, Scri-

verius, Floridus, Lambecius in Prodrum. Hist. Liter. p. 141. Fabricius Bibl. Gr. L. I. c. 8. et ibi Harlesius. In medio relinquere videtur Cannegieterus ad Caton. Distich. Ed. Amuzen, p. 398.

ritate MStorum omnium, in quibus inter alia Appuleii opera Asclepius quoque Appuleio tribuitur. Excipio tamen MS. in Bibl. D. Marci, quem infra inter MSS. enumerabo. Praeterea infirmum hoc est argumentum, ubi idoneae afferri possunt rationes, quae auctori abiudicandum opus illud suadeant. Et Colvius quidem in fine vitae Appuleii, suae editioni praemissae: „ *Non bene, inquit, illi etiam de stilo filoque orationis Apuleianae iudicare videntur, qui ab eo Asclepium Hermetis Trismegisti e Graeco in Latinum conversum volunt, interque eius scripta numerare et excudere non dubitant; cum eo dialogo, quantum ad verba et ad phrasas, vix quidquam in tota lingua Latina existet ineptius.* ” Wowerii autem iudicium eiusmodi est: „ *Sunt qui Asclepium Hermetis Trismegisti dialogum, tanquam ab Apuleio versum, inter eius opera vulgare solent. Impellere illum poterat auctoris dignitas et argumenti praestantia: sed oratio plane sicca et exsanguis, nihilque simile habens, cum Apuleiana libertate et laetitia.* ” Idem de stilo huius versionis, Appuleio non tribuendae, iudicant Elmenh. et Scriv. Labet denique adscribere iudicium Harlesii Bibl. Gr. Vol. I. p. 63. „ *Primum non omnes codices praefixum habent, uti vidimus (Harles. quoque MS. D. Marci laudaverat) nomen Apuleii, interpretis: dein Apuleius de libris Hermeticis, eorumque cum philosophia Platonica consensione nunquam disserit; quod cur non fecerit, ne divinando quidem intelligi poterit: denique, cur veteres scriptores, atque ipse Augustinus* ” (et Lactantius, quorum uterque alibi Appuleii scripta laudat) „ *nomen Apuleii, si fuisset interpretis, reticuis- sent, perspectu erit difficile.* ” Post diligentem Appuleii lectionem, nulla, ut mihi videbar, praecipua opinione occupatus, ad Hermetis dialogum legendum me converti: et inveni quidem in eo rariora quaedam vocabula, quibus Appuleius quoque usus est, *impossibilis, medietas*, alia; aut eiusmodi, quae ab eius sermone non abhorrent, ut *humanitas*, de genere humano, *adunatus, sustollere, mutescere, vivificare*: sed totus dialogi stilius ab Appuleiano adeo prorsus diversus est, ut ab auctore nostro eum non esse profectum, audacter ausim affirmare. Non Graecorum frequentes illae imitationes; non periodi paribus membris procedentes, quibus intemperantius delectabatur Appuleius; non adverbiorum creber usus; non reliquae Appuleiani stili proprietates, in Asclepio comparent: sed contra, voces inauditae, *inaltatus* pro, in altum evectus, *transiet* pro, transibit, *ambitudo, inaversabilis, salvatus* et quaedam aliae. Delectatur interpres Latinus inchoativis, ad fastidium usque, quod in Appuleio non deprehenditur. Sic pag. 320. Ed. Bip. legitur: *Coelum humescens, vel arescens, vel frigesco, vel ignescens, vel clarescens, vel sordescens in una coeli specie, hae sunt quae saepe alternantur species.* Dein vox *benedictiones*, et locutio

passio poenarum, et similes, ab Appuleio proficisci potuisse mihi non videntur. *Angelos*, diversos a Daemonibus, qui memorantur p. 321. et *angelos nocentes* p. 309. (quos ἀγγέλους ποικίλους vocaverat Hermes. (1)) si ex hoc dialogo et sua ipsius versione novisset Appuleius, eorum haud dubie in Libro de Deo Socratis meminisset, aut in sua versione de illis verbo monuisset. Sed qui penitus sibi persuadere volunt, Asclepii versionem ab Appuleio confectam non esse, ii legant Aristotelicum Librum περὶ κόσμου ab auctore nostro Latine versum: et ut appareat aliquomodo huius comparationis ratio, apponam hic istius versionis specimen, prout sese mihi offert:

Aristoteles.

Appuleius de Mundo p. hui. Ed. 357.

Ὅταν οὖν ὁ πάντων ἡγεμὸν τε καὶ γενεῶν, ἀόρατος ὢν ἄλλως πλὴν λογισμῶ, σημήνη πάση φύσει μεταξὺ οὐρανοῦ τε καὶ γῆς φερομένη, κινεῖται πάντα ἐνδελεχῶς ἐν κύκλοις καὶ πέρασιν ἰδίους ποτὲ μὲν ἀφανιζομένη, ποτὲ δὲ φαινόμενη, μυρίας ἰδέας ἀναφαίνουσα τε καὶ πάλιν ἀποκρύπτουσα ἐκ μιᾶς ἀρχῆς. "Εοικε δὲ κομιδῇ τὸ δρώμενον, τοῖς ἐν πολέμου καιροῖς μάλιστα γινομένοις, ἐπειδὴν ἡ σάλπιγξ σημήνη τῷ στρατοπέδῳ. Τότε γὰρ τῆς φωνῆς ἕκαστος ἀκούσας, ὁ μὲν ἀσπίδα ἀναίρειται, ὁ δὲ θώρακα ἐνδύεται, ὁ δὲ κνημίδας, ἢ κράνος, ἢ ζωστήρα περιτίθεται. καὶ ὁ μὲν ἵππον χαλινῶσι, ὁ δὲ συναρίδα ἀναβαίνει, ὁ δὲ σύθλημα παρεγγυᾷ. καθίσταται δὲ εὐθέως, ὁ μὲν λοχαγὸς εἰς λόχον, ὁ δὲ ταξίαρχος εἰς τάξιν, ὁ δὲ ἵππευς ἐπὶ κέρας, ὁ δὲ ψιλὸς εἰς τὴν ἰδίαν ἐκτρέχει χώραν. πάντα δὲ ὑφ' ἑνα σημάτωρα κινεῖται κατὰ πρόσταξιν τοῦ τὸ κράτος ἔχοντος ἡγεμόνος· οὕτω χρὴ καὶ περὶ τοῦ σύμπαντος φρονεῖν.

Quum igitur rex omnium et pater, quem tantummodo animae oculis nostrae cogitationes vident, machinam omnem iugiter per circuitum suis legibus terminatam, claram et sideribus relucentem, speciesque innumeras modo propalam, saepe contactas, ab uno, ut supra dixi, principio agitari iubet: simile istuc esse bellicis rebus, hinc liceat arbitrari. Nam quum tuba bellicum cecinit, milites clangore incensi, alius accingitur gladio; alius clypeum capit; ille lorica se induit; hic galea caput, vel crura ocreis involvit; ille equum temperat frenis, et loris iugales ad concordiam copulat; et protinus unusquisque competens capessit officium. Velites excursionem adornant, ordinibus principes curant, equites cornibus praesunt, ceteri negotia, quae nacti sunt, agitant: quum interea unius ducis imperio tantus exercitus paret, quem praefecerit, penes quem est summa rerum. Non aliter di-

27-

(1) Cf. Lactant. II. 15.

vinarum et humanarum rerum status regitur, etc.

Graeca Dialogi Hermetici interciderunt, praeter pauca fragmenta, quorum insigniora, collata versione Latina, apponam.

Hermes apud Lactant. IV. 6.

Interpres Latinus.

Ὁ κύριος καὶ τῶν πάντων ποιητὴς, ὃν θεὸν καλεῖν νενομίκαμεν, ἐπεὶ τὸν δεύτερον ἐποίησε θεὸν ὄρατὸν καὶ αἰσθητὸν (αἰσθητὸν δὲ Φημι οὐ διὰ τὸ αἰσθῆσθαι αὐτὸν, περὶ γὰρ τούτου οὐκ ἔστι πρότερον αὐτὸς αἰσθητό, ἀλλ' ὅτι εἰς αἰσθησθῆναι ὑποπέμπει καὶ εἰς νοῦν) ἐπεὶ τούτου ἐποίησε πρῶτον καὶ μένον καὶ ἕνα, καλὸς δὲ αὐτῷ ἐφάνη καὶ πληρέστατος πάντων τῶν ἀγαθῶν ἠγάπησέ τε καὶ πάνυ ἐφίλησεν ὡς ἴδιον τόκον.

Dominus et omnium conformator, quem recte Deum dicimus, quem a se secundum fecerit, qui videri et sentiri possit, eundem secundum sensibilem ita dixerim, non ideo quod ipse sentiat (de hoc enim, an ipse sentiat, an non, alio dicemus tempore) sed eo, quod videntium sensus incurrit. Quoniam ergo hunc fecit ex se primum et a se secundum, visusque est ei pulcher, utpote qui sit omnium bonitate plenissimus, amavit eum ut divinitatis suae partem.

Hermes apud Lactant. VII. 18.

Interpres Latinus.

Ἐπὶ δὴ ταῦτα ὡς γένηται, ὃ Ἄσκληπιέ, τότε ὁ κύριος καὶ πατὴρ καὶ θεὸς καὶ τοῦ πρώτου καὶ ἐνὸς θεοῦ δημιουργὸς, ἐπιβλέψας τοῖς γενομένοις καὶ τῇ ἐαυτοῦ βουλήσει τοῖς τοιοῦτοις, τὸ ἀγαθὸν ἀντερείσας τῇ ἀταξίᾳ, καὶ ἀνακαλεσάμενος τὴν πλάσιν, καὶ τὴν κακίαν ἐκκαθήρας τῇ μὲν ὕδατι πολλῷ καταλύσας, πῆ δὲ πυρὶ ὄξυτάτῳ διακαύσας, ἐνίοτε δὲ πολέμοις, καὶ λοιμοῖς ἐκπίσας ἤγαγεν ἐπὶ τὸ ἀρχαῖον καὶ ἀπεκατέστησε τὸν ἐαυτοῦ κόσμον.

Cum haec cuncta contigerint, o Asclepi, tunc ille Dominus et pater et Deus primipotens, et unus gubernator mundi, intuens in mores factaque voluntaria voluntate sua, quae est Dei benignitas, vitiis resistens, et corruptelae omnium, errorem revocans, malignitatem omnem vel alluvione diluens, vel igne consumens, vel morbis pestilentibus ubique per diversa loca dispersis finiens, ad antiquam faciem mundum revocabit.

Sed Graeca haec pluribus in locis corrupta sunt,

Tandem speciminis loco apponam Gratiarum actionem, qua Dialogus clauditur:

„*Gratias tibi agimus, summe et exsuperantissime. Tua enim gratia tantum sumus cognitionis tuae lumen consecuti. O nomen sanctum et honorandum, nomen unum, quo solus Deus est benedicens religione paterna, quoniam omnibus paternam pietatem, et religionem, et amorem, et quaecumque est dulcior efficacia, praebere dignaris! Condonas nos sensu, ratione, intelligentia. Sensu, ut te cognoscamus. Ratione, ut te suspicionibus indagemus. Cognitione, ut te cognoscentes gaudemus. Ac numine salvati tuo gaudemus, quod te nobis ostenderit totum. Gaudemus, quod nos in corporibus sitos aeternitati fueris consecrare dignatus. Haec est enim sola humana gratulatio, cognitio maiestatis tuae. Cognovimus te, [et] lumen maximum, solo intellectu sensibili. Intelleximus te, o vitae vera vita, o naturarum omnium foecunda praegregatio. Cognovimus te, totius naturae tuo conceptu plenissime: cognovimus te, aeterna perseveratio. In omni enim ista oratione adorantes bonum bonitatis tuae, hoc tantum deprecamur, ut nos velis conservare perseverantes in amore cognitionis tuae, et nunquam ab hoc genere vitae separari. Hoc optantes convertimus nos ad puram et sine animalibus coenam.*”

Stilus versionis Asclepii, nostro quidem iudicio, Tertulliani orationi quam Appuleii videtur similior. Quaedam sane locutiones auctorem indicare videntur, qui si minus ipse Christianus fuerit, certe Christianorum scripta lectitaverit. Huc refero locutiones, *mundanus homo*, de corpore humano, *benedicere Deum, salvatus*. Notandum etiam quod ab interprete Asclepii *dominari* genitivo iungitur p. 323. *Coelestes Dii Catholicorum dominantur*; quod legere me non memini nisi apud unum Tertullian. Apologet. cap. 26 extr. *nunquam dominaturi eius, si non ultimo deliquisset in Christum*. Sed quisnam fuerit auctor versionis Asclepii, non affirmo, modo ne Appuleio tribuatur. Vixit certe ante tempora Augustini, a quo versionem lectam esse constat e L. VIII. de Civ. Dei cap. 23, 24 et 26. et Orat. de 5 haeresibus cap. 3. Ceterum de ipso Hermete eiusque Asclepio vide Fabric. Bibl. Gr. L. I. c. 8. Viris Doctis ibi citatis add. Beausobre Histoire Critique de Maniché et du Manichéisme Tom. II. p. 36. et 101, 202. ubi de Basilide: *Cette Théologie est tout-à-fait la même, que celle de cet ancien Gnostique, qui, si je ne me trompe, florissoit à Alexandrie, dans le même temps que Basilide (c'est-à-dire, dans le tems de Trajan et d'Adrien) et qui a pris le nom de Mercure Trismégiste*. Quem locum scriptum inveni in fronte Edit. Mercurii Trismegisti cum comm. Rosselii, quae olim fuit Wytenbachii V. Cel.

TRACTATUS DE DIPHTHONGIS, sub Appuleii nomine, cum aliis tractatibus eiusdem argumenti Ioannis Tortellii, Guarini Veronensis, Gasparini Pergamensis aliorumque scriptis ad rem Grammaticam pertinentibus, invenitur in Cod. Chartac. Colbertino, nunc in Bibl.

Reg. Paris. N. 7553; item olim in Bibliotheca Marq. Gudii, *Libellus de notie adspirationis et de diphthongis* in Cod. MS. Incipit libellus: *Omnis adspirationis nota aut principalis est syllabarum, aut terminalis, aut media.* Suspiciatur Fabricius, huius libelli auctorem esse Caccilium Appuleium Minutianum, Grammaticum Gyraldo laudatum, cuius libri duo de Orthographia dicuntur manu exarati exstare in Bibl. Vaticana et aliis quibusdam. Inter alia laudat *Hieronymum, linguae Hebraeae*, ut ille quidem loquitur, *indubitanter peritum.*

DE PONDERIBUS ET MENSURIS AC SIGNIS CUIUSQUE PONDERIS LIBER. — Sub Appuleii Madaurensis nomine circumfertur libellus e Graeco Latinus factus per Io. Baptistam Nicolaum, cum libello de notis sive signis vel characteribus ponderum et mensurarum incerti auctoris. Fabricius delegat lectorem ad Supplem. operum Ioannis Mesuae Damasceni, Venet. apud Juntas 1558. fol. p. 304 et 209, apud Valgrisiuum a. 1575. fol. et ibidem apud Juntas 1589 et 1623. fol. Gaspar Wolfius, eodem Fabricio teste, Apulienum sive Apulium quemdam auctorem vocat, ut notavit Labbeus in Parte secunda Bibliothecae numariae.

LIBER DE HERBIS, SIVE DE NOMINIBUS AC VIRTUTIBUS HERBARUM, Al. DE MEDICAMINIBUS HERBARUM, Al. DE HERBIS, Al. HERBARIUM, Salmasio, DE REMEDIIS SALUTARIIBUS. — De hoc opere an Madaurem nostrum habuerit auctorem non minus in diversa abeunt Viri Docti. Appuleio Celso medico, qui Augusti temporibus vixit, et quo Scribonius Largus usus est praeceptore, tribuit illud Barth. Advers. XXXVII. 23. dubitanter tamen, cum Wowerio, aliis. Sed notantur alii, Herbarii huius auctorem Dioscoridem Pliniumque legisse, atque adeo senioris fuisse aetatis. Imo totum ex Plinianis rebus verbisque concinnatum esse, notat, praeter Bodacum a Stapel. p. 321. ad Theophrastum, Salmasius ad Solinum p. 254. 261. et aliis in locis, qui ibid. p. 12. *a nono decimo*, ait, *libro Plinii verus Apuleius exorsus erat Libros suos DE REMEDIIS SALUTARIIBUS inscriptos, quos totos Plinii verbis contexerat in Epiomen redactis.* Grande fragmentum huius Apuleiani tractatus penes me est in antiquissimis membranis, descripti literis maiusculis, sive ut vocant capitalibus, quod nobis magno usui fuit ad eruendam veram lectionem in aliquot Plinianis fere desperatis, et quae nec ipse sanasset Aesculapius sine huius fragmenti ope: ita sincerioem ubique scripturam conservavit Codex ille, quam Pliniana exemplaria, qui vetustior est omnibus Plinianis exemplaribus. Pugnat etiam quodammodo contra eos qui Appuleio Celso, medico, Herbarium tribuunt, ipsius prologus, quo cives suos ita alloquitur auctor: „*Ex pluribus paucas herbarum vires et curationes corporis ad fidem veritatis monumentis publicis tradidi, et succinctius con-*

strinxerunt

*strinxi, ob stupiditatem verbosam professionis. Et dicemus, medicorum omnes ferme res venditationes potius esse quam curas. Hos etiam homines inertia plerumque et imperitia enixos; certe lucripetas veros nuncupari, qui etiam a mortuis mercedes expetunt per occasionem, et faciunt reditus dum tempus curationum extrahunt, puto quia saeviores ipsis morbis existunt. Proponamus ergo remedium titulos, quos vel nunc maxime tempus conducit, ut civibus meis, sociis quidem et peregrinis, quibus vexatio acciderit aliqua corporalis, nostra literata scientia, invitis etiam Medicis, profuisse videatur. Apparet ex hisce, Libelli auctorem Medicinam ipsum non factitasse, sed eiusdem artis fuisse peritissimum, qualis fuit Madaurensis noster Appuleius, a cuius moribus etiam non abhorret illa gloriatio de literata sua scientia; uti nec vox *Lucripeta*, efficta ad similitudinem Plautinae *Lucrifuga*, aliena est ab Appuleiano stilo. Et sane, ut mihi quidem videtur, totum herbarium Appuleiani sermonis proprietatem multo magis redolet, quam Asclepii versio, de qua supra dictum. Leguntur quidem in eo vocabula, quae nec in Appuleio, neque alibi, quod sciam, legas, sed quae tamen eleganter satis fieta sunt ad rem propositam indicandam; et supra vidimus, Appuleium in Libris, quos de Historia Naturali scripserit, illud praesertim egisse, ut novis vocabulis Latinis enunciaret, quae a Graecis essent disputata. Huc referri possunt, *agnatio* cap. LIX. et LXII. de tuberculis, quae ligno aut ramulis agnascuntur; *folliculosum* cap. LIII. de papavere, a folliculis; *rotundula* cap. XIII. *floscellus* cap. XLIX. *humorosus* cap. LI. *vomificus* cap. CVIII. Gr. ἐμετικός. *Fulvaster* cap. CIX. Gr. ὑπόξανθος, quod et *subfulvus* verti posset. *Mictualis* cap. CXVII. Gr. οὐρητικός. *Amorificus* cap. CXXIII. Gr. ἐρωτικός. *Insufflare* cap. CXXVIII. Gr. ἐμφυσῆν. *Memorari etiam appellari viperalem, eo quod interfectibilis earum comprobetur.* cap. LXXXIX. Gr. φονικὸς vel θανάσιμος τῶν ἐχιδνῶν. Notanda quoque locutio *antequam thus sciretur*, pro, cognitum esset, cap. LXXV. et *simulans folia*, pro, foliorum similitudinem referens, cap. CXIII. cf. CXXIII. Adverbia inaudita, sed ab Appuleii usu non abhorrentia, sunt *deintus* cap. LXXIII. *summotenus* cap. LXXV. *abinvicem discernuntur* cap. CXI. Inveni etiam cap. XXXI. τὸ luxus, quartae decl. pro luxatione, quod legitur quoque apud Appul. Florid. N. 16. ubi Oudend. affirmat, id nusquam alibi legi. *Viror* cap. CXXIV. et App. Flor. N. 10. *Prosternere terrae* cap. CIX. et App. Met. L. IX. p. 663. vid. Oud. ad L. de Mundo p. 310, a. Nihilominus Appuleio Madaurensi Herbarium non essetribuendum, plurimorum Doctorum est sententia. Fabricius quidem suspiciatur, ex Appuleii nostri Medicinalibus, quorum apud Priscian. L. VI. mentio, et aliis auctoribus, collectum contractumque esse, quae est etiam opinio Arpii, de Talisman. et Amuletis cap. 5. Bandinii in Ind. Catal. MSS.*

Latin. Medic. Contra, nec illos de Medicina libros a nostro auctore esse profectos, opinatur Scipio Gentilis ad Apol. supra p. 493. me minime adsentiente, qui Fabricii opinioni libenter accedo, cum quia Herbarii stilus quaedam habet ab Appuleiano non abhorrentia, tum quia philosopho nostro Platonico nugae tribuendas esse, quibus scet Herbarium, mihi persuadere non possum: cuiusmodi nugae sunt ex. gr. cap. XXIII. „ *Herbam chamaemelon si quis ante Solis ortum carpsit, et dicat: Ad albuginem oculorum te carpo ut subvenias; et eam alligatam secum gestat, iuvat.*” Similia deliramenta alibi passim legas. Ex variorum auctorum operibus esse constat, inde etiam colligere licet, quod leguntur in Herbario vocabula, quae non nisi apud Rei Medicae aut Agrariae scriptores hodie existant, ut *remediare, commanducari, verticillus, panicula, suffumigare*. Auctores in Herbario citantur, praeter antiquiores Osthancem, Zoroastrem, Pythagoram, Dardanum, Dioscorides, cap. CIX. Andreas, cap. LXVII et seq. medicus, cuius et Plinius meminit, et Soranus, cap. LXXIX et CIX; sic enim legendum, non, ut editum, *Foranus*. De Soranis Medicis vid. Fabric. Bibl. Gr. L. VI. cap. 7. Multa huic libro deesse, colligas ex Indice; ei praemisso in Cod. MS. Colbertino. cf. Catal. Bibl. Reg. T. IV. p. 286. Plura de hoc libro legi possunt apud le Clerc Histoire de la Médecine Part. III. L. 3. c. 9. et in centuria Plagiatorum num. 58. notante Fabric. in Bibl. Lac. ex qua sequentia hausta sunt. Editum est Herbarium inter Appuleii opera in Editionibus Basileensibus, et sub Appuleii Platonici nomine cum Antonii Musae libello de Betonica (quem Barth. Adv. XXXVIII. c. 1. habet pro parte Herbarii Appuleiani) ad Marcum Agrippam, Basil. 1528. fol. ad calcem Plinii Valeriani, esse recens. Albani Torini, et anno 1537. 4. Tiguri, cum commentario Gabr. Hummelbergii, qui ab Appuleio ipso ita scriptum esse non ambigit, nisi quod fatetur, multa, nunc quidem circa nomenclaturas, nunc circa herbarum descriptiones et historiam illi deesse, codicesque maxime depravatos ac pluribus locis mire varios ad nos pervenisse. Io. Rhodius ad Scribonium laudat editionem Appuleii *de Herbis* Parisiensem, Aldine locupletiolem, anni 1529. quam Io. Philipp. de Lignamine dederit. Habet illa Ed. quaedam additamenta in Aldino cod. recte praetermissa. In Pandectis Brandeburgicis ita huius Libri fit mentio: *Apuleii, seu huius, seu Apulionensis, liber de medicamentis vel viribus herbarum, quem a Chirone Centauro praecipiente Achillis et Aesculapio accepit auctor*. Thomas Johnsonus, Londinensis, praefatione ad Ioannis Gerardi historiam emaculatam, conicit, parum credibili coniectura, Appuleium de herbarum virtutibus Graece scripsisse, et vixisse ante annos circiter 700. Idem refert, in 2 Codd. MSS. vocari Appuleium *Apulionensem*. Constantinopolim autem dictam *Apolesy*, ex Philippo Ferrario notat Ioannes Raius. Nomina barbara plantarum, quae apud Ap-

pileum occurrunt, ex Arabica et Coptica lingua illustrare conatur Kircherus T. III. Oedipi Aegyptiaci pag. 69 seqq. Vide et T. II. part. 2. p. 177 seq. atque Salmasium de homonymis hyles iatricae.

RATIO SPHÆRÆ PYTHAGORICÆ quam ex MS. Cod. vulgavit Barth. L. XXX. Advers. c. 7. Sub Appuleii nomine invenitur etiam in aliis MSS. ut in Bibl. Reg. Paris. N. 7418. v. Catal. T. IV. p. 355. et in MS. Voss. N. 31. in Bibl. Lugd. Bat. Car. p. 370. et in 2 Bodleian. Catal. MSS. Angl. et Hibern. N. 1871 et 2072. De rota Pythagorica consuli posse Ge. Paschium in Inventis Novantiquis p. 600. et Kircherum T. II. Oedipi part. 2. pag. 491. notat Fabric. qui addit: *Merito quidem Iov. Scaliger Ep. 181. hæc nugis adscribit canoris, quas negat assis se facere.*

EPISTOLAS inter deperdita Appuleii opera recensent etiam Wower. et Fabricius, quas editas ab auctore fuisse, nusquam inveni: nisi quod e Ludicrorum Libris Epistolarum, versibus scriptum, laudatur Apol. p. 391. Sed epistolas ad Caerelliam, ab Ausonio memoratas in Cent. Nupt. Appuleio a viris doctis falso tributas fuisse patet e notatis a Gronovio et Tollio ad locum illum Ausonii.

CARMEN DE VIRTUTIBUS SCIPIONIS ORFITI se composuisse testatur App. Flor. N. 17. et Librum, quo Carthaginiensibus gratias ageret, et Aemiliani Strabonis laudes offerret, confecturum se pollicetur Florid. N. 16.

Postremo in Catal. Bibl. Lugd. Bat. p. 373. Appuleio tribuitur *libellus in Aristotelis Perihermenias*, ex MS. Voss. n°. 70. sed falso. Nam in MS. eo, post Cicronis Topica et Boëthii in ea commentarium, est Periermeniarum liber, ut vocatur, Aristotelis, a Boëthio translatus, in cuius fine hæc adscripta sunt: *Explicit liber Periermeniarum Aristotelis, cuius obscuritati maximam lucem infudit non solum duplex commentum Boëthii sed etiam futilis libellus Apuleii Madaur.* Tunc continenter, sed a nova linea, sequitur *de IIII speciebus argumentorum*, qui tractatus non nisi unam columnam istius MS. complet, neque dici potest maximam lucem Aristoteli infundere. Verum libellus iste Appuleii (*utilis* legendum videtur, non *futilis*; nam *futilis* et *maximam lucem infundere* contraria sunt) libellus iste intelligitur L. III. de Dogm. Plat. sine *τεπὶ ἐπισημείας*, qui et alibi in MSS. cum Aristotelis dicto libro et Boëthii in eum commentario sæpius coniunctus legitur. cf. infra de MSS. Videntur autem pauca illa de quatuor speciebus argumentorum, aut e Boëthii commentariis esse desumpta, aut nescio unde excerpta.

Hæc de vita et scriptis Appuleii disputatis, addamus veterum et recentiorum quorundam de eo testimonia.

DE APPULEIO TESTIMONIA.

Imp. Severus Epist. ad Senatum de Clodio Albino apud Ital. Capitolinum.

Maior fuit dolor, quod illum pro litterato laudandum plerique duxistis, cum ille manibus quibusdam anilibus occupatus, inter Milesias Punicas Appuleii sui condescerret.

Palladius de Re Rusticâ, Lib. I. Tit. XXXV.

Appuleius asserit semina bubulo felle maceranda antequam spargas.

Marcellus de Medicamentis in Epist. ad filios.

Veteres Medicinæ artis auctores, Latino sermone perscripti, Appuleius et Celsus et Apollinaris.

D. Hieronymus in Psalm. 81.

Non est grande facere signa, nam fecere signa in Aegypto Magi contra Moysen, fecit et Apollonius, fecit et Appuleius.

Lactantius Div. Instit. Lib. V. cap. III.

Item cum facta eius mirabiliter destrueret, nec tamen negaret; voluit ostendere Apollonium vel paria vel etiam maiora fecisse. Mirum quod Appuleium praetermisit, cuius solent multa et mira commemorari.

Marcellinus ad D. Augustinum.

Sed tamen etiam ego in hac parte, quia plurimis quidquid rescripseris profuturum esse confido, peccator accesserim; ut adeo vigilantius respondere digneris, in quibus nihil aliud Dominum quam alii homines facere potuerunt, fecisse vel legisse mentiuntur. Apollonium siquidem suum nobis et Appuleium, aliosque Magicæ artis homines in medium proferunt, quorum maiora contendunt extitisse miracula.

D. Augustinus ad illum, Epist. V.

Quis autem vel risu dignum non putet, quod Apollonium et Appuleium, caeterosque artium Magicarum peritissimos conferre Christo, vel etiam praeferre conantur.

Et post:

Appuleius enim, ut de illo potissimum loquamur, qui nobis Afris Afer notior, non dico ad regnum, sed nec ad aliquam quidem iudiciariam potestatem cum omnibus suis Magicis artibus potuit pervenire: honesto patriæ suæ loco natus, et liberaliter educatus, magnâque praeditus eloquentiâ. An forte ista, ut Philosophus voluntate contem-

tempit, cui sacerdos Provinciae pro magno fuit; ut munera ederet venatoresque vestiret, et pro statua sibi apud Oeenses locanda, ex qua civitate habebat uxorem, adversus contradictionem quorundam civium litigare? Quod posteros ne lateret, eiusdem litis Orationem scriptam memoriae commendavit. Quod ergo ad istam terrenam pertinet felicitatem, fuit magnus quoad potuit. Unde apparet, cum nihil amplius fuisset, non quia noluit, sed quia non potuit. Quamquam et adversus quosdam qui ei Magicarum artium crimen intenderant eloquentissime se defendit.

Idem ad Deogratias, Epist. XLIX.

Et tamen si hoc quod de Iona scriptum est, Appuleius Madaurensis, vel Apollonius Tyaneus fecisse diceretur, quorum multa mira nullo fideli auctore iactant, quamvis et Daemones nonnulla faciant Angelis sanctis similia, non veritate, sed specie, non sapientia, sed plane fallacia: tamen, si de istis, ut dixi, quos Magos vel Philosophos laudabiliter nominant, tale aliquid narraretur.

Idem de Civit. Dei Lib. IV. cap. II.

Quae uno loco Appuleius breviter stringit in eo libro, quem *DE MUNDO* conscripsit.

Idem Lib. VIII. cap. XIII.

Recentiores tamen Philosophi nobilissimi quibus Plato sectandus placuit, noluerunt se dici Peripateticos, aut Academicos, sed Platonicos. Ex quibus sunt valde nobilitati Graeci, Plotinus, Iamblichus, Porphyrius: in utraque autem lingua, id est, Graeca et Latina, Appuleius Afer extitit Platonicus nobilis.

Paulo post:

Haec si ita sunt, quae licet apud alios quoque reperiantur, Appuleius tamen Platonicus Madaurensis de hac re sola unum scripsit librum, cuius titulum esse voluit *DE DEO SOCRATIS*. Ubi disserit et exponit, ex quo genere Numinum Numen sibi Socrates habebat adiunctum et amicitia quadam conciliatum; a quo perhibetur solitus admoneri, ut desisteret ab agendo, quando id quod agere volebat prospere non fuerat eventurum. Dicit enim apertissime et copiosissime disserit, non eum Deum esse, sed Daemonem: diligenti disputatione pertractans istam Platonis de Deorum sublimitate, et hominum humilitate, et Daemonum medietate sententiam.

Ibidem deinde:

Aut ergo fallitur Appuleius, et non ex isto genere numinum habuit amicum Socrates, aut contraria inter se sentit Plato, modo Daemones honorando, modo eorum delicias a civitate bene morata removendo: aut non est amicitia Daemonis gratulanda: de qua usque adeo et ipse Appuleius erubuit, ut *DE DEO SOCRATIS* praenota-

ret librum: quem, secundum suam disputationem, quâ Deos a Daemonibus tam diligenter copioseque discernit, non appellare *DE DEO*, sed *DE DAEMONE SOCRATIS* debuit. Maluit hoc in ipsâ disputatione, quam in titulo libri ponere. Ita enim per sanam doctrinam quae humanis rebus illuxit, omnes vel paene omnes Daemonis nomen exhorrent; ut quisquis ante disputationem Appuleii, quâ Daemonum dignitas commendatur, titulum libri *DE DAEMONE SOCRATIS* legeret, nequaquam illum hominem sanum fuisse sentiret. Quid autem etiam ipse Appuleius quod in Daemonibus laudaret, invenit, praeter subtilitatem et firmitatem corporum, et habitationis altiozem locum? Nam de moribus eorum, cum de omnibus generaliter loqueretur, non solum nihil boni dixit, sed etiam plurimum mali. Denique, lecto illo libro, prorsus nemo miratur, eos etiam scenicam turpitudinem in rebus divinis habere voluisse: et, cum Deos se putari vellent, Deorum criminibus oblectari potuisse, et quicquid in eorum sacris obscœnâ solemnitate, seu turpi crudelitate vel ridetur, vel horretur, eorum affectibus convenire.

Idem eodem Lib. cap. XIX.

Postremo ipse Appuleius numquid apud Iudices Christianos de Magicis artibus accusatus est? Quas utique sibi obiectas, si divinas, et pias esse noverat, et divinarum potestatum operibus esse congruas, non solum eas confiteri debuit, sed etiam profiteri; leges culpans potius, quibus haec prohiberentur et damanda putarentur, quae haberi miranda et veneranda oporteret. Ita enim vel sententiam suam persuaderet iudicibus, vel si illi secundum iniquas leges saperent, eumque talia praedicantem atque laudantem morte multarent, digna animae illius Daemones dona rependerent (sic leg. ut monuit Gentil. non *reprehenderent*,) pro quorum divinis operibus praedicandis humanam vitam sibi adimi non timeret.

Et post:

Huius autem Philosophi Platonici copiosissima et discretissima exrat oratio, quae crimen artium Magicarum a se alienum esse defendit: seque aliter non vult innocentem videri, nisi ea negando quae non possunt ab innocente committi.

Idem Lib. X. cap. XXVII.

Quanto humanius et tolerabilius consecratus tuus Platonicus Appuleius erravit, qui tantummodo Daemones a Luna, etc.

Idem Lib. XII. cap. X.

Unde et Appuleius cum hoc animantium genus describit: *Sigillatim*, inquit, *mortales, cunctim tamen universo genere perpetui.*

Idem

Idem Lib. XVIII. cap. XVIII.

Nam et nos cum essemus in Italiâ, audiebamus talia de quadam regione illarum partium: ubi stabularias mulieres imbutas his malis artibus in caseo dare solere dicebant quibus vellent seu possent viatoribus, unde in iumenta illico verterentur, et necessaria quaeque portarent, postque perfuncta opera iterum ad se redirent: nec tamen in eis mentem fieri bestialem, sed rationalem humanamque servari. Sicut Appuleius in libris quos *ASINI AUREI* titulo inscripsit, sibi ipsi accidisse, ut accepto veneno, humano animo permanente, asinus fieret, aut iudicavit aut finxit.

Christodorus, Poëta Thebanus Lib. V. Anthologiae.

Εἰς Ἀπουλήϊον Χριστοδώρου.

Καὶ νοεῖς ἄφθελγυτα Λατινίδος ὄργια μούσης
 Ἄζετο παπταίνων Ἀπουλήϊος, ὄντινα μύστην
 Ἀσυνὸς ἀρρήτου σαφίης ἀνεθρέψατο σειρήν.

Ausonius Cent. Nupt.

Ne forte mores meos spectent de carmine; Lasciva est nobis pagina, vita proba: ut Plinius dixit. Meminerint autem, quippe eruditi, probatissimo viro Plinio in poematis lasciviam, in moribus constitisse censuram: prurire opusculum Sulpicii, nec frontem caperare: esse Appuleium in vita philosophum, in Epigrammatis amatorem.

Commentator vetus Horatii ad Epod. XV.

Simili modo etiam Appuleius scribit *DE ASINO AUREO*, animam suam fuisse in corpore asini, meminisseque se devexisse plurima segmenta et onera in Aegyptum.

Macrobius Saturnal. Lib. VIII. cap. III.

Cum ergo videas, mi Aviene, instituenda est enim adolescentia tua, quae ita docilis est, ut discendo praecipiat; cum videas, inquam, anceps omne esse scommatum genus; suadeo in conviviis, in quibus Laetitia insidiabitur Ira, ab eiusmodi dictis facessas: et magis *CONVIVALES QUAECTIONES* vel proponas, vel ipse dissolvas. Quod genus veteres ita ludicrum non putarunt, ut et Aristoteles de ipsis aliqua conscripserit, et Plutarchus, et vester Appuleius.

Idem in Somn. Scipionis Lib. I. cap. II.

Fabulae in bonam frugem repertae sunt, velut Comoediae, quales Menander eiusve imitatores agendas dederunt, vel argumenta fictis casibus amatorum referta, quibus vel amicum se Arbiter exercuit, vel Appuleium nonnunquam lusisse miramur.

Servius Honoratus in VIII. Aeneid.

Sunt enim numina aliqua tantum Coelestia, aliqua tantum Terrestria, aliqua Media; quos Deos Appuleius Medioximos vocat, hoc est, qui ex hominibus Dii fiunt.

[X x x]

Si-

Sidon. Apollinaris, Lib. II. Epist. ad Hesperium.

Sisque oppido meminers, quod olim Martia Hortensio, Terentia Tullio, Calpurnia Plinio, Pudentilla Appuleio, Rusticiana Symmacho, legentibus meditantibusque candelas et candelabra tenuerunt.

Idem Lib. IV. ad Claudianum Ep. 3.

Si reare quemquam mortalium, cui tamen sermocinari Latialiter cordi est, non pavere cum in examen aurium tuarum, quippe scriptus adducitur: tuarum, inquam, aurium, quarum peritiae, si me decursorum ad hoc aevi temporum praerogativa non obruat, nec Frontonianae gravitatis aut ponderis Appuleiani fulmen (*nam sic leg. e MISS. non flumen*) aequiparem; cui Varrones, vel Atacinus, vel Terentius, Plinii; vel avunculus vel secundus, compositi, impraesentiarum rusticabuntur.

Aurel. Cassiodorus Dialecticae compendio.

Tertiae formulae inveniuntur species sex. quas omnes atque eius generis alia qui plenius nosse desiderat, legat librum Appuleii Madaurensis, qui de hac re eleganter et copiose disseruit.

Idem ibidem.

Appuleius Madaurensis syllogismos categoricos breviter enodavit.

Priscianus Lib. X.

Dispesco, dispescui, quod ponit Appuleius in Dialogo qui est *DE DEO SOCRATIS: cum et habitacula summa ab infimis tantâ intercapedine fastigii dispescant*, id est, distent.

Isidorus Originum Lib. II.

Has formulas categoricorum syllogismorum qui plene nosse desiderat, librum legat qui inscribitur ΠΕΡΙ ΕΡΜΗΝΕΙΑΣ Appuleii, et quae subtilius sunt tractata cognoscet.

Fulgentius Placiades de prisco sermone.

Appuleius *ASINO AUREO* introducit sororem Psyches marito detrahentem dicere: *Patre meo seniore marium sortita sum, dein quovis pumilo pumiliorem, et cucurbita glabriorem.*

Idem ibid.

Choragium, virginalis funus vocatur. Appuleius *METAMORPH. Choragio itaque perfecto, domuitionem parant.*

Idem ibidem.

Edulium ab edendo dicitur praegustativa comestio. Appuleius *ASINO AUREO: Eduliis opipare excepta. Opipare, id est, laute, et deliciose.*

Idem

Idem Mytholog. Lib. III. de Psyche.

Appuleius in libris *METAMORPHOSEON* hanc fabulam planissime designavit, etc. quae vide, et ibi fabulae *Psyche* expositionem.

Io. Salisberiensis de Nug. Curial. Lib. VI. cap. XXVII.

Et hic quidem non est meus sermo, sed quem omnium sapientium coetus concelebrat, et quem in libro qui inscribitur *DE DEO SOCRATIS* facile est invenire. Cuius verba, propter elegantiam sensuum et orationis lepidam venustatem, curavi inserere: ut his quae scribuntur promptius adhibeatur fides; cum de purissimo fonte majorum eadem profluxisse constiterit. Ait itaque Appuleius: etc.

Deinde:

Haec Appuleius eleganter quidem et splendide.

Idem Lib. VII. cap. VI.

Ex quibus valde nobilitati sunt Graeci, Plotinus, Iamblichus, et Porphyrius Catholicae, ut dicitur, fidei pessimus impugnator. In utraque vero Lingua, Graeca scilicet et Latina, nobilis extitit Appuleius Afer: vir magnus in primis, et qui venustate morum et dicendi copia Socraticum fontem et Platonicum torrentem facile redolet vel tenuiter sapienti.

Idem Lib. VIII. cap. X.

Verum quia Laetitiae in conviviis frequenter insidiatur Ira, ab eiusmodi dictis temperandum est, et *QUAESTIONES CONVIVALES* in omnes proponendae sunt aut solvendae. Quod genus ita veteres ludicrum non putarunt; ut et Aristoteles aliqua de ipsis scripserit, et Plutarchus, et Appuleius, cum Frontone.

Idem Epist. CLXXII.

Ut ait Appuleius in libris *DE DEO SOCRATIS*, laudem celeritatis simul et diligentiae nemo assequitur.

Vincentius Beluacensis Specul. Historiar. Lib. IV. cap. VII.

De Appuleio multa loquitur Augustinus, in libris de Civitate Dei. Huius reperi duos libros, unum de Vita et Moribus Platonis, alium qui intitulatur *DE DEO SOCRATIS*.

Carolus Magnus de non adorandis imaginibus, Lib. IV.

Dicente Appuleio Platónico Philosopho Madaurensi, in libro qui inscribitur *περὶ ἐπισημείας*.

Fridericus de Re Accipitraria.

Pellicani qui ab Appuleio dicuntur cofani.

P. Blesensis Epist. LXXXV.

Cicero, et Appuleius, et Augustinus, et Hieronymus testantur plus esse animam quam corpus.

RECENTIORUM ALIQUOT

DE APPULEIO EIUSQUE OPERIBUS IUDICIA.

Volaterranus Anthologia, qui est Comment. Urbanorum, Lib. XIII.

Lucius Appulcius Philosophus Platonicus e Madaura Africae oppido, patrem habuit Theseum, matrem Salviam, ut ipsemet in Metamorphoseos libris testatur. Athenis liberales artes adsecutus, Platonis decreta sibi proposuit ante omnia sectanda. Omnigenae vir eloquentiae, et diversam ab antiquis ingressus viam, novum dicendi genus adsumpsit. In verbis enim novus, in sententiis creber, in translationibus audax, in inventione acutus, in elocutione varius, ut in ipsius operibus licet deprehendere. Nam libros undecim Metamorphoseos scripsit de Asino Aureo, Lucianum imitatus Sophistam, etc.

Galeottus Martius Lib. de Dictis et factis Mathiae Corvini Regis Hungaricae cap. X.

Tenebat praeterea (Rex Mathias) Apologiam, et in operibus Appuleii Platonici ita detritus, ut eius dogma omnino calleret: unde et apud eum Theologi, Philosophi, Medici, Poëtae, Oratores, et Astrologi, qui omnes disciplinas profitebantur, frequentes erant.

Gaspar Barilius Adversariorum Lib. XIX. cap. XV.

Quem scriptorem omnium nobis maxime fecimus obnoxium, eius perpetuam illustrationem ideo ad tempus deseruimus, ne cura illa alias nobis prorsus interstingeret, etc. Scriptorem nos loqui eruditissimum, ingeniosissimum, eloquentissimum, L. Appuleium norunt fortasse qui nostras curas hactenus promulgatas non fastidierunt, etc.

Idem Lib. XX. cap. VII.

Penu perpetuum eruditionum est Madaurensis Philosophus; unde nec mirum post tot aliorum observationes, nobis novam talium messem quotidie succrescere. Scibi, et delicatae naris magistri aliorum pastam suam quacsitum abeant: nos institutum eius illustrandi promptius persequemur.

Idem Lib. XLVI. cap. XVI. in medio.

Et Appuleius proprietatis Latinae amator eximius (qui splendide mentitus est in Pro-

Prooemio sui Operis, de eâ Linguâ a se acummose perceptâ, et difficulter scribendâ, cum affectet semipoëticum dictionis genus, et fabulam ipsâ stili novitate commendare voluerit) *sempiternam viciniam annis*, dixit Lib. I. *Metamorphos.* etc.

Et locis his innumeris totius Operis Adversariorum varios Appuleii locos illustrans, eius honorifice meminit.

Iustus Lipsius Epistolicarum Quaest. Lib. II. Epist. XXII.

Ego vero Appuleii lectionem abhorrendam non censeo, quidquid isti de Arpinati scholâ investes pueri dicant. Ciceronem admirantur? Laudo. Et scilicet nos eo modo non scripsimus, aut scribere nunc, si res ferat, non possimus. Sed non hoc agitur. Et ut dem illis ad eloquentiam Ciceronem unicum esse: intelligere et sapere tamen est a multis. Quanquam, illum ipsum Appuleii stilum quod contemnunt, vellem parcius. Et camus ab istis discipulis ad iudices ex Legge Pompeiâ triginta annorum. Tumidus fortasse, vegrandis, et adfectatae elegantiae scriptor est: at certe doctus litteras et mores veteres, et in sermone ipso Plauti in primis imitator. Itaque ille nescio quis Rhetorista, qui rudere illum dixit, non loqui: probet prius de Plauto, et credam de Appuleio. Sed Afer ille fuit, et est nimirum etiam nunc in Italiâ odium Poenorum, etc.

Id. Ibid. III, 12.

Amat unice (Appuleius) uti voces Plauti. Et sunt tamen, qui illum ut barbarum rideant, medius fidius barbari ipsi.

Idem Lib. Electorum I. cap. XVIII.

Appuleii graviora quaedam intexere huic capiti constitui, et hanc operam gratificari doctis, tantum doctis, quos magni facere scriptorem illum, et multa haurire quotidie ex eius fontibus, satis mihi constat. At vos, Tulliani pueri, bonum factum, si hoc caput non tangetis.

Idem Lib. II. Electorum, cap. XXI.

De Appuleio non sum nescius quid vulgus hodie sentiat, et quid melior doctorum ordo. Iacet apud illum, stat vigetque apud istos, hoc saltem talo, quod nugarum illum ludum temperet, ac misceat crebro velut sale priscæ ac reconditæ doctrinæ. Doctrinæ in moribus dico, et in verbis. Nam stilum eius quod ineptum esse volunt, fatebor in parte (nec enim asperitatem illam et horrorem quaesitæ dictionis usquequaque excuso.) Sed tamen docte ineptum, et e quo multa bona selectaque hauriat bonæ selectaque mentis Lector. Verba non pleraque omnia proba? propria? phrasis non saepe florida? metaphoris et imaginibus amoena? mihi sic videtur: etsi in universo orationis filo, scabrum illud, et ex adfectatâ nimis antiquitate horridum, radit saepe

et laedit meas aures. Sed hic quoque duo ei patrocinantur, Patria et argumentum. Oru enim Afer fuit: quibus velut insitum in sententiis inventionibusque acutis esse: asperis duri-que in sermone. Iam argumentum miscellum ei est, et Satyricum, quod amat hunc cultum quaesitum, pinguem, et squallenti quodam auro. Varronis Fragmenta e Satyris vident? etiam examinent. reperient ea haud longe esse a Milosii istis Punicis, et inculti cultûs stilo.

Ludovicus Vives Comment. in D. Augustin. de Civit. Dei. L. VIII. c. 19.

Exstant (Appuleii) Apologiae duae de Magia, in quibus exiit nimiam illam sermonis lasciviam, et antiquaria et audacter innovata verba: adcommodavitque se forensi dicendi generi, sed ita tamen, ut nescio quo pacto, Appuleium interroseas temporaria persona contectum.

Cudworth. Syst. Intell. cap. IV. p. 524. Ed. Ien.

Iam quid de Appuleio dicam? cuius commentitiis miraculis Deorum amici, quem-admodum et Apollonii Tyanaci mirabiliter factis, causam suam teneri conabantur. Multis ille librorum suorum locis unum profitemur excellentissimumque Numen, ex quibus unum referre placet: „ Quum summus Deorum cuncta haec non solum cogitationum ratione consideret, sed prima, media et ultima obeat, compertaque intimae providentiae ordinationis universitate et constantia regat.”

B. Pius Annot. Prior. pag. 367. Thes. Crit. T. I.

Lucium Appuleium Madaurensis florentissimi stili, nitidissimique characterismi, fuisse, si Sidonio credamus atque Fulmineo, quem Platoniorum eruditissimum Augustin. de Civ. Dei L. VIII. iudicat, cuius opinamina et sententias aemulabundus, non pauca Platonice protulit. At is aureus libellus et bracteatus quem non genium, quam non habet charitem! cf. id. Annot. post. ibid. p. 446.

Gruter. Suspici. L. I. c. 11.

Non nemo est, cui Appuleius vilet, nec indignor. Idem ei potius dixero, quod pictor cuidam Zeuxidis Helenam adspernanti: *Meis oculis utere, diccs divinam.* Mihi, hercules, Appuleius apprime placet, placeret magis, si ad hanc aetatem pervenisset purus purus. Nunc, plures ipsi adfectae maculae, quam vulgus facile credat etc.

G. I. Vossius de Anal. L. IV. c. 8.

Si nunquam veteres sic essent locuti, credo nec ita loqui ausus fuisset Appuleius, quem antiquitatis verba sedulo adeo sublegisse, nemo ignorat.

Nic. Heinsius Syll. Epist. Burmanni Vol. V. p. 783.

Appuleius est dignissimus quem castigatorem publice legamus: quum vix scriptor alius plus leporis atque urbanitatis cum tanta eruditione coniungat.

Pricaeus Apolog. p. 84.

Scriptor cum primis purus, elegans, Latinus est: leporis et amoenitatis pater, norma proprietatis.

Id. ad Met. L. IV. supra hui. Ed. p. 233.

Doctissime et signantissime passim se explicat bipes asinus noster: ubi male ferri homines inscitia antiquitatis non tantum absone loqui eum, sed et rudere existimant.

Gataker. Diss. de Novi Instrumenti stylo cap. 5.

Appuleium unum e sequioris aevi scriptoribus seligamus. Hunc Tullius, si ad vivos redire concederetur, quia maxima ex parte intelligeret, nullus ambigo. Nec tamen stylum Appuleianum ideo pure Latinum aut Romanum esse assentiri quisquam me adegerit.

Id. ibid. cap. 8.

Quis Tertulliano in suo genere disertior? quis Appuleio locupletior? figuris ac pigmentis rhetoricis abundat uterque; alter etiam luxuriat. Quae narranda suscipere, adeo vivis coloribus describunt, vel depingunt potius, sed diversimodo prosumus, ut legentium oculis ipsis exhibita et exposita videantur. — Ecquis tamen Appuleium aut Tertullianum etiam, de dictionis Latinae puritate praedicet? Ecquis non Afrum magis quam Romanum dicendi characterem in utroque agnoscat?

Iac. de Rhoer. Ferae Daventr. p. 225.

Multa sunt apud Madaurenses inepta et futilia, multa etiam praeclara et iucunda.

Aliorum de Appuleio eiusque dictione iudicia citantur in Morhofii Polyhist. L. IV. cap. 13. §. 3.

ELENCHUS CODICUM MSS.
QUIBUS APPULEII OPERA CONTINENTUR.

Brevem indicem Codicum MSS. qui in castigando Appuleio Editoribus usui fuere, singulis libris praemisimus, ut haberet Lector, quo compendia referret, quibus MStorum Variæ Lectiones passim laudantur; de iis autem MSS. e quibus ad veram Appuleii scripturam constituendam nullum adhuc adiumentum accesserit, breviter quoque nos dicturos esse, promissimus initio animadversionum ad Apologiam. Quoniam vero posteaprehendimus, Viros Doctos, qui Codd. Appuleii, per varias Europae bibliothecas dispersos, oculis usurparunt, eorumque recensum dederunt, de eorum bonitate iudicium omnino nullum, de aetate vero, non satis subtile, plerumque tulisse: parum expectationi lectorum satisfacere licet. Ne tamen prorsus promissioni nostrae deesse videamur, omnes Appuleii MStos, quorum subsidium in conficienda Oudendorpiana editione adhibitum est, aliquanto accuratius recensebimus, ut uno in conspectu videre possit studiosus Lector, quanam copiae ad Appuleium expoliendum e MSS. sint petitae, aut adhuc petendae.

I. Agmen itaque ducant illi, quibus maxima Appuleio lux oborta est

MSS. FLORENTINI duo, quorum varias lectiones Lindenbrogius cum Elmenhorstio communicarat, sed quorum collationem ipsius Lindenbrogii manu scriptam, Oudendorpio miserat Io. Alb. Fabricius. In excerptis, tam Lindenbrogii quam Elmenhorstii, duo hi MSS. promiscue citantur, licet, si minus bonitate, at certe aetate, discrepent. Raro in Exc. Lindenbr. MS. Longobardicus ab altero distinguitur.

Alter horum est Codex membranaceus MS. in folio, saec. XII. binis columnis, charactere Longobardicis. Graeca vocabula, quae in Archetypo, unde descriptus est hic MS. maiusculis erant litteris expressa, pieta potius quam descripta sunt, atque ita, ut scriptor Graecae Linguae prorsus ignarus fuisse videatur. Vid. in primis Apol. p. 482. hui. E. d. cf. et de Mundo p. 335 et 369. ubi tamen animalvertendum, formas literarum, prout scriptae erant in Excerptis, typis exprimi non potuisse. Fieri tamen potuit, ut iam in Archet.

chetyro corrupta fuerint Graeca. Alibi certe, etiam in hoc Cod. Graeca prorsus desunt. cf. Apol. p. 466. Continet autem hic MS. *Madaurensis Apulii Platonici de Magia Liber II.* Post illa, *cuius legibus obedientem me videtis*, ubi vulgo Apologiae alteram partem incipere aiunt, haec leguntur: *Ego Crispus Sallustius emendavi Romae felix.* ac deinde APULEII PLATONICI MADAURENSIS PRO SE DE ARTE MAGIA LIBER PRIMUS EXPLICIT. INCIPIT LIBER SECUNDUS. In fine quoque legitur, ut supra, *Apulii Plat. Mad. pro se de Magia Liber II. expliciit. Ego Sallustius emendavi Romae felix.* Porro hoc Codice continentur *Metamorphoseon seu de Asino Aureo Libri XI.* In fine singulorum librorum, ultimo excepto, eadem Sallustii subscriptio legitur; in calce vero Libri XI. aliquanto longior, hoc pacto: EGO SALUSTIUS LEGI ET EMENDAVI ROMAE FELIX, OLIBRIO ET PROBINO V. C. CONSS. [A. U. C. 1148. p. C. N. 395.] IN FORO MARTIS CONTRORSIAS DECLAMANS ORATORI ENDELECHIO, RURSUSQUE CONSTANTINOPOLI RECOGNOCI CAESAREO [leg. *Caesario*] ET ATTICO CONSS. [A. U. C. 1150. p. C. N. 397.]

Subscriptio illa *Ego Sallustius legi et emendavi Romae felix*, legitur etiam post L. III. *Metam.* in MS. Lipsii, item post L. IX. qui ibi est VIII. et ante verba *post dies plusculos* init. L. X. in Cod. qui fuit olim Franc. Petrarchae, ut notavit V. D. ad marg. Ed. Vicent. item in MS. Pith. passim, et in MS. D'Orvill. post Apologiae partem primam, item in aliis MSS. Florentinis, vid. Montfauc. Bibl. Biblioth. p. 344 et 374 et in MS. Vaticano, vid. Sirm. ad Sidon. Apollin. L. IV. Ep. 8. ubi agit de Endelechio oratore, quem eundem esse putant, cuius exstat de Mortibus Boum carmen. cf. Burman. ad Vales. L. I. de Crit. p. 181. Aliorum istiusmodi subscriptionum exempla vide apud Lindenbrog. ad Terent. Andr. extr.

Sed ut ad Cod. MS. revertamur. Continet is, praeter Apologiam et Metamorphoses, etiam Floridorum Libros. In calce legitur nomen Francisci Aretini, cuius esse notas quasdam marginales et interlineares, quae passim in hoc Cod. inveniuntur, arbitratur Bandinius in Catal. Codd. Latinorum Medicorum T. II. p. 4. e quo plurima ad hunc Cod. describendum hausi. Bandinium autem hunc MS. descripsisse didici ex Ruhnkenii V. Cel. praefat. p. VIII.

Alterum Codicem Florent. a Lindenbrogio collatum, cum esse, quem describit Bandinius l. c. p. 654. idem monet Ruhnken. Describitur autem ita, ut sit Cod. Membranaeus in fol. saec. XV. nitidissimus, cum correctionibus quibusdam in margine, et initiabilibus librorum litteris, auro variisque coloribus eleganter depictis. In fine haec adscripta sunt litteris partim rubris, partim nigris: *Antonius Marius Florentinus transcripsit Florentinae XII. Kal. Iulii MCCCCXXIV. Liber Petri de Medicis Cos. fil. Spatia ad Graeca exscribenda passim vacua relicta sunt.* Continentur hoc Cod. Liber *de Deo Socratis*, cum duobus ultimis Floridorum fragmentis, quae vulgo huic libro addi solent; *Hermetis Trismegisti Aegyptii de . . . .* (lacuna est) *ad Asclepium Liber*; Libri *de Dogmate Platonis*, ut in hac Oudend. Editione dividuntur, Primus et Secundus, sed ita ut unum efficiant Librum, et postrema Libri I. verba, cum primis Secundus ita coniungantur: *veluti singillatim*

zini exaequatam cunctis partibus dividitur. Verum enimvero tunc exitium: *copo*: moralis philosophiae *copo* est etc.; de *Menio* Liber; *Metamorphoseon* Libri XI. cum epigraphae: *Ego Sallustius legi et emendavi Romae felix*. (Maioribus litteris partim rubris, partim nigris adscriptum est: *Apuleii Platonici Madaurensis Metamorphoseon Liber ultimus explicit, quem transcripsi cum duobus incorruptissimis exemplaribus me inscio, neque cognito. Correctus deinde et emendatus per me ipsum scriptorem cum optimo atque vetustissimo exemplari MCCCCXXV. Valeas feliciter*;) Appuleii pro se apud *Claudium Maximum Procos. Africae* *Orationes duae de magia*; (in fine orationis primae additur: *Ego Crispus Sallustius emendavi Romae felix*, et secunda inscribitur, *Pro uxore Pudencilla apud Claudium Maximum Procos. Africae*.) denique *Floridorum Libri IV*. Non omni ex parte haec descriptio convenit cum variis lectionibus, quae a Lindenbrogio sunt enotatae. In fine Lib. I. de Dogm. Plat. certe de illa lectione *copo*, quae totidem literis exstat in MS. Voss. nihil movit Lindenbrogius. In fronte vero Var. Lect. Libri I. de Dogm. Plat. Lindenbrogius MS. quem contulit, vocat *Florentinum D. Marci*. Quare primo suspicatus sum, alterum Florent. ab illo collatum, cum esse, quem describit Bandin. T. II. p. 834. ubi est Cod. N°. II. Plut. LXVIII. qui exstat sub N°. XXVIII. apud Montf. Continentur hoc Cod. primo loco Taciti Libri XI. Tum *Apuleii Platonici Madaurensis de Magia Libri duo*. In calce libri primi, characteribus quadratis Romanis scriptum: *Ego Sallustius emendavi Romae felix. Apuleii Platonici Madaurensis pro se apud Cl. Maximum Procos. de Magia Liber primus explicit. Incipit Liber secundus. Lege feliciter*. Itemque in calce Libri II legitur: *Apuleii Platonici Madaurensis Proseae de Magia Liber secundus explicit. Ego Sallustius etc.* Prior subscriptio plane convenit cum Excerpt. Lindenbrog. quae tamen non habent *τὰ* *Lege feliciter*, quae enotare operae pretium non duxisse potuit Lindenbrog. uti nec posteriorem subscriptionem, quam non enotavit quoque. Loca Graeca quae in Apologia leguntur sunt in hoc Cod. Graecis quidem characteribus, sed valde corruptis expressa. Recentior tamen ac docta manus eadem in margine emendate diligenterque conscripsit. Fortasse hinc petita est emendatio Graecorum verborum, quam Excerptis suis adscripsit Lindenbrog., pag. hui. Ed. 536, a sibi que arripuit Elmenh. Praeterea reperiuntur in hoc Cod. *Metamorphoseon seu de asino aureo Libri XI*, cum eadem subscriptione, atque in Florent. priore, in calce singulorum librorum, exceptis Libro I et ultimo. In calce vere L. IX. ita: *Ego Sallustius legi et emendavi Romae felix Olibio et Probino V. C. Cons. in foro Martis causas declamans Oratori Endelchio. Rursus Constantinopoli recognovi Caesario et Attico Conss.* Tandem continet etiam Floridorum Libros. In principio Codicis haec legitur notula: *De XII. banco ex parte occidentis. Cornelius Tacitus et Opera Appuleii etc. Conventus S. Marci de Florentia Ordinis Praedicatorum de hereditate Nicolai Nicolii Florentini viri doctissimi*. Est hic Cod. Membr. in fol. saec. XI. caractere Longobardico, eumque admirabilem Codicem dici ab Holstenio in schedis MSS. testatur ibid. Bandin. Videtur esse idem, quem vidit Burnet. Itinerar. p. 138. Ed. Belg. qui notat, in hoc Cod. aliquoties diphthongorum duas vocales in unam litteram esse contractas, quem scribendi

bendi morem non adeo antiquum esse putabat. Neque tamen hic esse potest Cod. D. Marci quem laudat Lindenbrog, quia non habet Libr. de Dogm. Plat. Sed videntur variae lectiones a Lindenbrogio e diversis Codd. Florent. esse notatae. Apparuit autem mihi e Lindenbrogii excerptis, eum Metamorphoseon et Floridorum libros, itemque Apologiam, cum 2 MSS. Florentinis, reliqua vero opera cum uno Florentino contulisse.

Itaque non clare apparet, quinam sint Codd. Florentini, quorum variae lectiones ab Elmenhorstio et Lindenbrogio citantur: nam complures exstant Florentiae auctoris nostri Codices. Praeter iam memoratos, in Pluteo LXXXIV. a Bandinio Catal. T. III. p. 254. laudatur Cod. XXIV. mirae pulchritudinis in fol. saec. XV. quo continentur *de Deo Severatis*, *Trismegistus*, *de habitudine doctrinaeque et nativitate Platonis philosophi Liber secundus*, *de habitudine doctrinaeque Platonis Liber III*, *Metamorphoseon Libri XI*. Alius optime servatus, saec. XV. in cuius primae paginae infimo margine legitur: *Dalla Commenta di S. Gimignano*, continet *Metamorph. Libb. XI*. *Floridorum Libb. IV*. cum scholiis marginalibus et interlinearibus. In fine rubrica notatum: *Explicit Liber quartus Floridorum Apuleii Platonici completus die XXVI. Jan. MCCCCXXII. hora XVI*. Tum additur index capitum, quae pertractantur in 2 Oratt. de Magia. V. Bandin. ib. p. 681. Alium Florentinum Appuleii MS. supra quam dici possit elegantissimum et ornatissimum vocat Bandin. T. II. p. 5. Cod. est membr. in fol. saec. XV. complectens *Asclepium*, de Dogm. Plat., de Mundo, *Metamorph.*, *Apolog.* et *Florid.* Alios vide apud Bandin. ibid. et p. 529. et T. III. p. 107. et T. IV. p. 177.

II. MS. LIPSIANUS, ita dictus ab eo, qui praecipue hunc Codicem ad Appuleium castigandum adhibuit, Iusto Lipsio. Acceperat is eum a Victore Gisellino, a quo iam antea eum suo usui impetraverat Groslotius Lislacus, ut didici ex Gruteri Suspicionibus editis supra p. 426. ubi, operarum vitio, *Gisellum* legitur pro *Gisellini*. Est itaque *vet. cod. Gisellini*, qui vocatur ad *Met. L. X. p. 748, b.* idem ac *Cod. Lipsianus*. Collatio Groslotii, enotata in marg. exemplaris Aldini 1521. quod in Bibl. Reg. Galliae adservatur, inde descripta est in marg. alius exemplaris Aldini, quod habuit Oudend. et nunc est in Bibl. Lugd. Bat. Non igitur hic est alius Cod. ut putasse videtur Ruhnken. praef. p. ix. Ante Giselinum possedit eum Lucas Fruterius. Continet *Metamorphoses*, excerptis iis quae de *Psyche L. IV. V. et VI.* narrantur, *Florida* et *Apologiam*. Lipsius hunc Cod. commodavit Colvio, qui nimis temere nonnunquam eius lectiones in contextum recepisse, arguitur a Pricaeo ad *Met. supra p. 367, b.* Lipsius ipse varias lectiones margini Ed. Bas. adscripsit, et eiusdem Codicis ea est collatio, quae ad oram Ed. Vulcan. post. facta est a Gerardo Vossio, cuius patrem MSti Lipsiani fuisse possessorem, didici ex Oudendorpii schedula. Quare non incerti Codicis est illa collatio, ut monuit Ruhnken. in praef. p. ix.

III. MS. FUXENSIS sive TOLOSANI, adhibitus a Salmasio, (v. ad Solin. p. 662,) et Roaldo, qui eum hoc modo describit in *Libro Variarum Lectionum in Apuleii Metamorphosim ex C. MS. perantiquo Collegii Fuxensis exscrib. F. R. F. F.*: „Omnino vetus ille liber (quamquam elegantissimis literis exaratus) quod est in notis optimorum librorum,

„ non adeo vetustus et probus, sed ex pervetusto et longe optimo exemplari, ut videtur;
 „ descriptus est. Nam in ea variantes duae lectiones saepissime ipsi textui simul appingun-
 „ tur. Porro librorum ordo ut numerus, alius est a vulgaria partitione; nempe XI. libro-
 „ rum cum MS. X. circumscriptur: ea mutatio incipit ab narratione fabulae Psyches,
 „ quae in vulgatis Lib. IV. annumeratur, in MS. Lib. V. esse incipit. Libri autem in
 „ quaedam veluti capitula tributi sunt, sine numero tamen et ratione: eorum quidem nullam
 „ rationem habuimus, cum nescire prope diligentiae fuisset, ea suo quaeque loco indicare.”
 Continet hic Codex praeter Metamorphoseon libros, etiam Apologiam, in cuius fronte eius
 mentionem facere negleximus; quia non nisi perpaucas eius MS. lectiones potuimus adhibere,
 quas invenimus in marg. Ed. Vule. licet saepe non potuerit distingui, fueritne adscripta
 lectio e Codice Fuxensi petita, an vero Salmasii coniectura. Ceterum suspicatur Oudend.
 hunc eundem Codicem esse cum Parisiensi ex Bibl. Episc. Tolosani, apud Montian. Bibl.
 p. 909, n°. 318. unde *Fuxensium seu Tolosani MS.* passim vocat; quia et ibi Metamor-
 phoseon opus in X Libros distinguitur. Sed idem dicendum de MSto Regio, de quo
 infra, qui ubique fere cum Fuxensi conspirat.

IV. MS. D'ORVILLIANUS, ita dictus ab eius possessore Iac. Phil. D'Orvillio, a quo
 eum acceperat Oudend. Membrana est eleganter scripta, saeculi XIII. in parvo 4to. Ser-
 vatur in Bibl. Lugd. Bat. in Legato Oudendorp. n°. 113. Caret autem primo folio, in-
 cipit Met. p. 77, hui. Ed. et continet Libros *Metamorphoseos qui et de asino aureo dicun-
 tur*, et Apologiam, in duas partes, ut vulgo, divisam, quarum prima inscribitur: *Incipit
 primus liber Apuleii Platonici philosophi de Magia*; et in fine legitur haec subscriptio:

*Ego Crispus Salustius emendavi rome felix, Apuleii Platonici mandante sei pro se apud clau-
 dium maxim proconsulem de magia liber primus explicit.* Alia deerant, sed deleta sunt.
 In fine totius Apologiae nulla subscriptio legitur, praeter verba: *Explicit Deo Gratias*.
 Accurata huius optimi Codicis collatione, ab ipso Oudendorpio instituta, (cf. Ruhken.
 in praef. p. x.) multum adiumenti ad Appuleium expoliendum accessit, et plus etiam ac-
 cessisset, nisi multis locis Codex esset lacunosus, qui ceteroquin cum Ed. Iunt. post.
 saepissime convenit.

V. MSS. GUELPHERYTANI duo, a G. Cortio cum Colviano exemplari collati in
 Bibliotheca Gudii, qui eos in Italia emisse videtur, ut apparet ex Epist. Heinsii in Syllog.
 Epp. T. III. p. 484. cf. Cort. ad Plinii Epist. Hos Codd. quomodo describat Ernes-
 tus, videndum in praef. Ruhken. p. x.

VI. MS. PALATINUS, collatus a I. Grutero, ad oram Edit. Colvianae, in Bibl. Lugd.
 Bat. v. Catal. p. 153. Habuisse se hanc collationem testatur Wow. in praef. aiens Gruterum
 librum illum cum plurimis MSS. Bibliothecae Palatinae contulisse. Sed in fine istius
 exemplaris Colvianae Edit. haec adscripta sunt manu Gruteri: „ *Explicit liber undecimus
 et ultimus Lucii Apuleii Platonici Mandorensis de asino aureo metamorphoseon. MS. Pala-
 tinus: quo unico tantum usus fui in istis Metamorph. libris, non pluribus; uti voluit Hei-
 serius in praef. Apuleiana.*” Eiusdem collatio forsitan est, quam Freherus instituit et pos-

scilicet Fabricius V. Bibl. Lat. T. III. p. 39. Contineri hoc codicem videntur Metamorphoseon Libri, de Deo Socr. et de Dogm. Plat. Libri I et II. licet Wow. l. c. dicat se ex Palatino Cod. solos Metamorphoseon libros emendasse. Sunt sane variae lectiones in Libb. de Dogm. Plat a Grutero adscriptae, admodum paucae, sed in de Deo Socr. plures. Eundem quoque esse MS. quem adhibuit Vulcanius, (vid. eius praefat.,) affirmat Oudend. Quod si verum est, continet etiam de Mundo Librum, et Hermetis Trismegisti dialogum.

VII. MS. REGIUS, in Bibl. Reg. Paris. n°. 5301². secundum collationem, et Montf. Bibl. p. 756. sed Catal. MSS. eum n°. 8668. designat. vid. Ruhnken. praef. p. ix. ubi corrigendum n°. 8667 in 8668. cf. Catal. MSS. Bibl. Reg. T. IV. p. 431. Codex membranaceus, olim Tellerianus, XV saeculi, quo solae continentur Metamorphoses, in libros tantum X. divisae. Nam Lib. IV. pag. huius Edit. 300. haec leguntur: *Lucii Apuleii Platonici Madaurensis Metamorphoseon Liber quartus explicit, incipit eiusdem liber quintus continens fabulam phisice formosissime puelle.* Dein L. VI. p. hui. Ed. 429. *L. A. Pl. M. Met. Liber quintus explicit, incipit sextus liber eiusdem.* Tum in fine Libri VIII. *L. A. Pl. M. Met. Liber sextus explicit, incipit septimus eiusdem;* et sic porro.

Collatus est hic MS. sumtu Oudendorpii, Parisiis, a nescio quo, qui scribit, esse praeterea in eadem Bibliotheca Codd. 2 alios membranaceos, in quorum antiquissimo existat Latina interpretatio Isagoges Porphyrianae, Appuleio tributa; in altero, versio Libri *περὶ ἐπιμνησέας*.

VIII. MS. OXONIENSIS, sive LAUDIANUS, dictus a veteri possessore Gulielmo Laudo, Archiepiscopo Cantuariensi, olim Pricaci, qui emerat Venetiis, an. 1629. collatus a Iac. Gronovio, et citatus passim a Pricaeo. Variae lectiones ad Metamorphoseon libros tantum enotatae sunt. An et alia opera contineat, nescio.

IX. MS. CANTABRIGIENSIS, ab eodem Gronovio collatus Cantabrigiae. Continet de Deo Socratis Librum. Videtur esse Cod. ille, qui in Catal. MSS. Angliae et Hiberniae est n. 2375, post Gregorium Nazianzenum, Trogum Pompeium, Solinum, aliaque scripta. Alius Cantabrigiensis ibid. est n. 1009. MS. nitidissimae scriptionis, continens de Deo Socr. Librum, Hermetis Dialogum, De Dogmate Plat. L. I et II.

X. MS. BENEDICTINUS, iidem a Gronovio collatus Cantabrigiae, continens Libros de Deo Socr. de Dogm. Platonis I et II. et de Mundo. Librum esse minimae auctoritatis affirmat Oudend. ad de Deo Socr. p. 160. hui. Ed. In Catal. MS. Angliae et Hiberniae laudatur MS. Benedictinus n. 1566. sed qui tantum Librum de Deo Socratis, post Macrobius, continet.

XI. MSS. FULVIANI, duo: nam duos esse, colligas ex Scioppii notula ad Met. L. III. p. hui. Ed. 216, b. licet Wower. in praef. unum tantum memoret Fulvii Ursini codicem, qui, cum aliquot manu exaratis libris comparatus, lectiones et emendationes adscriptas exhibebat, quemque Romae a Scioppio sibi suppeditatum scribit. Reperiuntur in his membranis opera, quae Appuleio sine controversia tribuenda sunt, omnia, excepto libello

περι ερμηνειας. Varias earum lectiones exhibent Wowerius et Scioppius in *Symbola Critica in L. Apulei Platonici Opera*, edita Aug. Vindel. an. 1605, dein repetita Lugd. Bat. 1644 et Amst. 1664. Hunc Cod. vel eorum alterum suspicatur Oudend. esse MS. Vaticanum, ab aliis citatum: a Iac. Sirmondo nempe, ad Sidon. Apollin. vid. Heins. in Ep. ad Reginam Christinam inter Gadian. p. 9. et in Sylloge Burmann. T. V. p. 703. Quod si verum est, veterrimum est exemplar, si credas Sirmondo. Sed Burnetus in Itiner. Helvet. p. 138. Ed. Belg. affirmat, in Bibliotheca Vaticana Latinos MSS. vetustos admodum se non vidisse, exceptis Virgilianis.

XII. MS. BERTINIANUS, collatus a Fr. Medio. De hoc Cod. Colviano exemplari, quod possedit I. Chr. Wolfius, haec adscripta sunt, omnia eadem manu: „ *Libros hos omnes*
 „ *XI. de Asino aureo contuli cum MS. Sti Bertini, optimo illa quidem, sed in charta, sa-*
 „ *tis recentis characteris genere; ex eo igitur sunt omnes variantes, quibus aut nihil, aut*
 „ *M. licra adiuncta est. Arcae Postr. Kal. Octob. a. CIOIOLXXXIX. F. Medius.*
 „ *Communicavit mecum hunc cod. Illustris vir Marcus Felserus, Reip. Augustanae duum-*
 „ *vir A. CIOIOLIII. Eidem exemplari Putschius adscripserat, se Palatini Codicis lectio-*
 „ *nes a Grutero accepisse, quarum pleraque ibi etiam adscriptae erant. Hic Codex ad so-*
 „ *los Metamorphoseon libros adhibitus est.*

XIII. MSS. BEMBINUS et MANGANUS, quorum varias lectiones ab Erycio Puteano, sed parce, enotatas, exhibet Edit. Elmenh. In Epist. ad Elmenh. queritur Puteanus, se Bembini Codicis lectiones amico cuidam dedisse, qui eas perdidit.

XIV. MS. ANGLICANUS s. PARAEI s. ETONENSIS, cuius varias lectiones in *Metamorph.* a Wassio accepti Oudend.

XV. MS. ZABARELLAE, nunc Patavii in Bibliotheca Publica, v. Montf. p. 482. collatus a Ferrario in *Electis*. Huius collationem forte possedit Ioh. Christoph. Wagenseilius: nam testatur, se habere varias lectiones ex optimo Cod. ab Octavio Ferrario collectas, in *dissertat. de fragmento Petronii Traguriano* p. 141.

XVI. MS. VOSSIANUS, Cod. membranaceus, sine columnis, distincta manu scriptus, continens: *Platonis Timaeum de generatione mundi Chalcidii interprete*, maiori characteris genere, quam reliqua, excepta ultima pag. *Ciceronis disputat. super Timaeo Platonis; Mercurii Trismegisti ad Asclepium dialogum, interprete L. Apuleio; L. Apuleii Madaurensis de Dogmate Platonis; Eiusdem de Philosophia Morali; Eiusdem de Mundo; Eiusdem de Deo Socratis*, cui libro, ut solent, praemissa sunt, duo ultima Floridorum fragmenta. Additur Theologicum aliquid alia manu.

XVII. MS. VOSSIANUS alter, quem G. I. Vossius accepit a C. Barlaeo, nunc Romae servatur in Bibl. Ottoboni. vid. Montf. p. 185. Continet *Metamorphoses* et *Florida*. Collatus hic Cod. nondum videtur, nisi quod duobus locis eius varias lectiones citat Voss. de *Anal. II, c. 20.*

XVIII. MS. PITHOEANUS, cuius varias lectiones Aldino exemplari adscripsit P. Pithoeus. Ad *Apolog.* huius Cod. variantes in margine Edit. Casaub. descripsit Oudend. ex

exemplari Colvii Ed. e Bibl. Reg. Gall. Plura de hoc Codice indagare non potui. Citatur de eo ab Oudendorpio, Salmas. Ep. 87. cuius libri inspiciendi facultatem frustra quaesivi.

XIX. MSS. BARTHIANI. In pervetusto Cod. Grammaticorum nonnullorum opuscula continente, Venetiis a se emto, Floridorum Appuleianorum excerpta invenit Barth. Adv. XVI. 8. qui ex hoc Cod. conatur probare, primum Floridorum excerptorem fuisse Placidem Fulgentium. sed vid. Oudend. ad init. Florid. An hic idem sit MS. cum eo, e quo Metamorphoseon Lib. III. locum citat Advers. L. XXXII. c. 6. non liquet. Certe et cum Venetiis emtum (unde MS. VENETUS vocatur ab Oudend. ad Met. L. III. p. 199.) iongeque esse optimum ait. Alium Cod. Metamorphoseon libros complectentem, raræ vetustatis librum, qui nihil vituperandum habeat, nisi *quod deformissime scriptus et contarsinatus* sit, praedicat id. Barth. Advers. L. XXIV. cap. 1.

XX. MS. PETRARCHAE, cuius varias lectiones ad Metamorph. orae Ed. Vicentinae adscripsit Vir Doctus.

XXI. MS. PUTEANEUS. Lindenbrogius contulit hunc Cod. Lutetiae Paris. anno 1601, eamque collationem Oudendorpio misit I. A. Fabricius. Continet haec collatio varias lectiones ad Libb. de Dogm. Plat. I, II. et de Deo Socr. Est itaque procul dubio MS. 6286. in Bibl. Reg. Paris. Cod. membranaceus, olim Puteani, qui XIV° saec. exaratus videtur. vid. Catal. Bibl. Reg. T. IV. p. 224. Continet etiam *Hermetis Trismegisti Librum ad Asclepium*, aliaque ab Appuleio non profecta.

XXII. MS. THUANEUS, continens Librum de Deo Socr. cum 2 ultimis Floridorum fragmentis, et parte Libri I. de Dogm. Plat. De hoc MS. vide Notitiam MSS. in fronte L. de Deo Socr.

XXIII. MS. HARLEMENSIS, membranaceus, in Bibl. Harlemensi n°. 8. Catal. p. 141. sine columnis, literis initialibus eleganter deauratis, quae tamen ante Hermetis Trismegisti Dialogum et Lib. de Dogm. Platonis exsectae sunt, ita ut ante Lib. de Deo Socr. tantum integra sit relicta. Continentur hoc Cod. *Lucei Apuleii Philosophi Platonici Asclepius seu Liber Hermetis Trismegisti de Natura Deorum*; foliis XIII, primo folio mutilato propter exsectam literam initialem. Fol. XIII° legitur *Apulei Madaurensis Platonis discipuli de Deo Socratis Liber incipit*, et tum fol. seq. *Liber Apuleii de Deo Socratis*, foliis IX; *Apuleii Madaurensis Platonis discipuli de Platone et eius Dogmate Liber*, foliis V; primo folio mutilato, ut in principio; sequuntur *Hermetis Trismegisti Poemander*, et alia opuscula octo. Sed Poemander et octo reliqui libelli alia manu scripti sunt, ac tres Appuleiani. In calce codicis adscripta haec leguntur: *Hunc librum comparavit Raphaël divina miseratione Episcopus Reensis, Abbas S^{ti} Bayonis, et quoad potuit correxit anno Dⁿⁱ 1485, die 14 Martii*. Membrana, licet non pervetusta videatur scriptura, tamen ex optimo exemplari descripta est, et bonas lectiones plerumque tuetur. Eius descriptio debetur Humanitati Doctissimi Viri Ab. de Vries.

XXIV. MSS. CUJACIANI tres, a Mercero adhibiti ad Lib. de Deo Socr. Eorum unum

esse optimaë notae, alium paulo recentiore priori, sed ex optimo exemplari descriptum, tertium multo recentiore et minus emendatum, testatur Mercerus.

XXV. MS. FABRI, item a Mercero adhibitus ad Lib. de Deo Socr. sed, ut ait Mercerus, multo deterior Cuiacianis.

XXVI. MSS. BECICHEMI. Mar. Becichemi Opuscula varia, a. 1504. eadem auctiora a. 1506. eadem ipsius Becichemi manu emendata et adaueta Paris. 1519. memorantur in Catal. Librorum N. Heinsii. Hic igitur Becichemus complures Appuleii MSS. habuisse videtur. cf. Colv. ad Metam. p. hui. Ed. 8. Citantur enim ab eo MSS. *Maripetri*, *Flavii*, *Raduarii Beati*, *Morati*, *Cianiani*, aliasque, quem suum vocat. vid. Becichem. Epp. 58, 65, 71 et 72.

XXVII. MS. BREMENSIS, cuius varias lectiones ad Lib. de Deo Socr. citat Elmenh. qui idem liber videtur cum MS. Boumanni, quem contulit Lindembrog. Alia de hoc Cod. comperire non potui.

XXVIII. MS. LEIDENSIS. Sic vocatur MS. Lib. de Deo Socratis, quem contulit Lindembrogius an. 1595. Ex hoc Cod. varias lectiones citat etiam Elmenh. sub titulo *Excerpt. B. n. v.* Neque de hoc Cod. quidquam aliud didici, neque ubi servetur, invenire potui. Ceteram probe ab eo distinguendus

XXIX. MS. LEIDENSIS alter, qui hodieque in Bibliotheca Leidensi servatur, n°. 25. et in quo solus Liber *περὶ ἐρμηνείας* exstat; ut solet libellus iste in MSS. separatus esse a reliquis Appuleii operibus. Codex est membranaceus, optimaë notae, in folio quadrato, sine columnis, continens *Expositionis in Periermenias Aristotelis commentarios Boethii, et Apuleii librum περὶ ἐρμηνείας*.

XXX. MS. NANSII, a Colvio citatus ad Lib. *περὶ ἐρμηνείας*, qui scribit eum satis veterem, at non ex omni parte emendatissimum esse.

XXXI. MSS. CARNOTENSES duo, eundem *περὶ ἐρμηνείας* librum continentes, a Florido citantur, qui eorum alterum ad saec. XI. alterum ad saec. X. refert. Plurimum hi MSS. conulerunt, ad corruptissimum illud Appuleii opusculum emendandum.

XXXII. MS. PETAVIANUS eiusdem Libri *περὶ ἐρμ.* ex Bibl. Besheidii, postea ipsius Oudendorpii, in 4to. post Boëthii scripta quaedam. Codex optimus est, qui saepe cum Carnotensibus conspirat.

XXXIII. MS. BONONIENSIS, e quo variam lectionem in Met. L. IV. hui. Ed. p. 244. citat B. Pius in Thes. Crit. T. I. p. 368.

XXXIV. SCHEDA CANNIGIETERI. Diu quaesivi quanam tandem esset *Sch. Cannig.* cuius variae lectiones aliquoties citantur ab Oudend. ad Florid. N. 8 et 9. Tandem inveni schedam membranaceam, quatuor paginarum MSti Appuleiani, quae olim compingendo libro cuidam inservivit. In ea distincta manu scripta legitur ipsa illa Floridorum pars, ad quam variae lectiones e *Sch. Cannig.* ab Oudend. sunt enotatae, inde a pag. hui. Ed. 27 extr. *et adhuc ex bonis paucis* (sic) *eruditi*, usque ad pag. 38. *nostram Cannigianam fuit: non.* Floridorum Lib. II. incipit *Et Hippus* etc. litera initiali auro et coloribus depicta.

picta. Suspicio igitur, hanc schedam a Cannegietero accepisse Oudend. qui propterea eam vocaverit *Schedam Cannegieteri*. Eadem scheda, cuius duae postremae paginae dictam Floridorum partem continent, duabus prioribus habet *Metamorph.* partem L. XI. pag. hui. Ed. 770. *solum sternerant flosculis*, ad pag. 780. *felicius auspicarer quibus*. Videtur Oudend. quum *Metamorphoseon* libros recenseret, schedam illam nondum possedisse; certe non contulisse. Itaque ego contuli: neque tamen variantes a reliquis MSS. almodum diversas in ea inveni, nisi quod pag. 771. habeat quoque *ficti laminis*, et pag. 774. addita sit praepositio, *in medio sui pectore* (sic), ubi Oudend. ait in MSS. omnibus deesse praepositionem. Codex, cuius pars fuit haec scheda, videtur minime contemnendus.

Codices autem qui cum vulgata scriptura nondum, quod sciam, collati sunt, in Bibliothecis passim latent. In his

XXXV. In Bibliotheca Regia MS. n. 6634. membranaceus, primum Coenobii Sancti Victoris Parisiensis, postea Henrici Memmii, quo continentur Lib. de Deo Socr. Herm. Trismeg. Asclepius, Libb. de Dogm. Plat. I et II, et de Mundo. Exaratus videtur saec. XII. vid. Catal. MSS. Bibl. Reg. T. IV. p. 264.

XXXVI. In eadem Bibl. duo MSS. COLBERTINI exstant, quorum alter n. 8624. Libros de Deo Socr. et de Dogm. Platonis, alter n. 6288. Librum *περὶ ἐπιμ.* continet. Catalogus hunc ad saec. X. illum ad XIII. refert. vid. T. IV. p. 425 et 477. Alii Codd. Appuleii in eadem Bibliotheca sunt n. 6366, 6369, 6393, 6633, qui olim Petavianus fuit et continet Lib. I de Dogm. Plat. probe distinguendus a Petaviano supra memorato. Porro n. 7730.

XXXVII. MS. NEAPOLITANUS, membran. in Bibl. D. Valettae, continens *Metamorph. Florida*, *Apologiam*, *De Deo Socratis* et *De Dogm. Plat.* Libros, *Cosmographiam* (i. e. Librum de Mundo) et *Trismegisti Dial. v. Montfauc.* in *Diar. Ital.* p. 304. et *Bibl. MSS.* p. 230.

XXXVIII. MS. TRIVISINI, ex Museo Nicolai Trivisini, in Bibl. Patavina, continens *Appuleii Cosmographiam*. v. *Montfauc. Bibl.* p. 488.

XXXIX. MS. VATICANUS, continens *Florida*. vid. *ibid.* p. 54. *Cod. 1834.* De alio Vaticano *Cod. v. supra*, ubi de *Fulvianis*.

XL. MS. MONASTERII B. M. DE BECCO, complectens *De Deo Socratis*, *de Habitudine*, *Doctrina et nativitate Philosophi Platonis*, et *Hermetem Trismegistum*. vid. *ibid.* p. 1251.

XLI. MSS. D. MARCI *Bibl. Venet.* duo, quorum altero, qui est *Cod. membr. saec. XIV.* n. 468. *Catal.* p. 185, continentur soli *Metamorphoseon Libri*; altero vero *ibid.* n. 467 *Cod. membr. in 4to. saec. XV.* *de Deo Socratis*; *de Magia sive pro se ipso Apologia*; *de Habitudine doctrinarum etc.* *Hermetis Trismegisti de divinitate ad Asclepium*. Notabilis est hic Codex, quia *Hermetici Dialogi versio* in eo non tribuitur *Appuleio*.

DE EDITIONIBUS APPULEII.

Ut et aliae sunt virtutes, quibus Editiones Bipontinae, earum multae certe, sese commendant, ita praecipua earum laus censenda est accurately Indice Editionum, singulis Auctoribus praefixo. Itaque, quoniam de Appuleii Editionibus nobis dicendum est, ex Editione Bipontina, Indicem illum, per quinque aetates digestum, hic exhibebimus, aliquanto auctiorem, de nonnullis Editionibus iudicium aliquod breviter interponemus, et quarundam praefationes ipsi huic Indici inserendas curabimus.

AETAS I ROMANA 1469—1521.

ab ed. principe, auctoritate *Bessarionis*, cura *Io. Andreae* Episc. *Aleriensis*, opera *Conr. Sweynheimii* et *Arn. Pannartz*, Romae 1469 facta, 1472 et 1473 edita, quam accumulati sunt Veneti 1473, 1483 et 1493, Vicentini an. 1480, 1485, 1487 et 1498. *Mediolanenses Leon. Pachel* 1497. *Parmensem* memorat *Guil. Dan. Molleus*, in *Dis. de Appuleio*. Anno 1472 *Albertus de Eyb*, *Papae Pii II* *Cubicularius* *Margaritae Pisancae*, et in ea Appuleii quaedam edidit. Accessit commentator in Appuleii *Asinum* *Phil. Beroaldus*, qui primus eum ratione critica tractavit in ed. *Bononiensi* 1500, repetita statim *Venetis* 1501, iterumque 1504, tertium 1510, et quartum 1516, *Parisiisque* bis, 1510 et 1512. Appuleium cum pluribus MSS. contulit *Mar. Becichemus*, et aliquot emendationes proposuit in *Epistolis*, editis inter eius *Opuscula Varia* an. 1504, quae deinde auctiora prodierunt 1506, et emendata atque adaucta *Paris.* 1519. Emendationes *Becichemi* in *Omissis* suae Edit. adiecit *Colvius*. *Florida Appuleii*, librosque I et II de *Dogmate Platonis* rectius edidit, *Graecaque* restituit, *Nic. Gerbelius L. C.* *Argent.* 1516. *Florida* sigillatim castigavit *Io. Pyrrhus Englebermaeus* *Paris.* 1518. Praecessit hos *Iuntina Appuleii Prima* 1512; quam superatura erat altera *Iuntina*, novae aetatis princeps.

1469. *Romana* I. fol. Editio Princeps. *L. Apuleii Madaurensis Philosophi Platonici Metamorphoseos Liber*, ac nonnulla alia opuscula eiusdem, nec non epitoma *Alcinoi in Platonem*, Romae, in domo *Petri de Maximo*, anno 1469. in fol. Hunc titulum habet haec Ed. in *Dict. Bibl. Hist. et Crit. des Livres Rares*; sed in *Catal. de Crevenna* n°. 5365, paulo aliter: *L. Apuleii Madaurensis Philosophi Opera omnia, nec non Epitoma Alcinoi disciplinarum Platonis, ex recognitione et cum praef. Io. Andreae Episcopi Alerientis Romae (per Conr. Sweynheim et Arn. Pannartz)*

artz) in domo Petri de Maximo, 1469, die ultima mensis Februarii. Add. Bandin. Catal. Codd. Mediceor. Lat. II. p. 657. Stoll's Nachricht von den Büchern in seiner Bibliothec Vol. I. p. 453. de Bure Bibliogr. n°. 3583. Renouard Catal. T. IV. p. 107. Haec ed. facta est auctoritate Bessarionis S. R. E. ecclesiae Cardinalis, eique praefuit Io. Andreas Episcopus Aleriensis, cuius et praefatio inest, repetita in sequentibus. De praestantia eius, ut correctorum manu minime interpolatae sive corruptae, vid. Casaubon. in praef. suae Edit. Apolog. Additam habet Alcinoi Epitomen philosophiae Platonicae ex versione Nic. Cusani Cardinalis, quae et in sequentibus legitur. Alii primam editionem memorant Romanam anni 1472, quae est repetitio illius. Fabricii, Maittariiue errorem, qui eius editorem faciunt Bessarionem, refutavit Hambergerus, in Zuverlaessigen Nachrichten T. II. pag. 342 seqq.

1472. Romana II. fol. Repetitio prioris.

1480. Vid. infra ad an. 1488.

1483. Veneta I. fol. Fuit in Bibliotheca Gudiana, eaque usus videtur Colvius.

1485. Hoc anno edita legitur Vicentina editio, quae cum notis marginalibus MSS. in Bibliotheca Romana reperta est a Montf. Bibl. Biblioth. p. 178. licet vulgo Vicentina I. dicatur, quae prodit an. 1488.

1488. Vicentina I. fol. *Apuleii* etc. cum Alcinoi Opusculo, ex recognitione et cum Praefat. Io. Andreae Episcopi Hyleriensis (sic, pro Aleriensis) Vicentiae per Henr. de Sancto Urso. 1488. Die nona Augusti. Cf. Catal. de Crevenna n°. 5366, Maitt. Annal. Typogr. T. I. p. 14. Ea usus est Io. Pricaeus, qui eam cum Romana II. principes vocat, et perperam Vicentinam Romanae subiungit. Nisi ille Vicentinam anni 1480 viderit, quam, cum alia Vicent. an. 1486 memorat Maittaire.

1493. Veneta II. fol. *L. Apuleii Opera. Impressa Venetiis per Philipp. Pincium, Manuanum. Anno Domini MCCCCLXXXIII.* — Exstabat quondam in Bibl. C. G. Schwarzii Prof. Altorfini, et in Bibl. Io. Mori Episc. Eliensis Cantabrigiae; pariterque exstat in Bibliotheca Paullina Lipsiensi. cf. Clement. Biblioth. Curicae p. 438. Falso ea in Catalogo Bibl. Gudianae ad an. 1473 relata, unde Io. de la Caille de Orig. Typogr. pag. 22. et ex eo Maittaire p. 103. Annal. Typogr. et p. 174. in errorem inducti sunt.

1494. Memmingae, fol. *L. Apuleii Epitoma de mundo, seu Cosmographia, ductu Conr. Celtis. Memmingen, per Alb. Kanne, de Duderstadt.* — Vid. Cat. Bibl. Bun. T. I. Vol. I. pag. 384. et Hamberger. l. supra cit. p. 347.

1497. Ad hunc annum refert simillimam praecedenti Edit. Clement. p. 439, quam, ut omnium rarissimam, hoc titulo recenset: *L. Apuleii Platonici et Aristotelici philosophi Epitoma Divinum de Mundo, seu Cosmographia ductu Conradi Celtis impressum Viennae; et in fine: Impressum per Ioannem de hiberna uree haud procul rivoi; Rhenanis et urbe inventrice et parente impressorie artis Mogunziaco feliciter.*

1497. Mediolani, fol. per Leon. Pachel. Omissa Fabricio et Maittario, memoratur Hambergero l. l. p. 347.
1498. Vicentina II. fol. teste Bibliotheca Fabriciana.
1499. Romana III. fol. quam post Venetam 1493 et Vicentinam memorat Th. Crenius in Animadv. Philol. et Crit. P. XI. p. 16.
1500. Bononiae, fol. *Commentarii a Phil. Beroaldo conditi in Asinum aureum Lucii Apuleii*. — Vid. Hamberger. l. l. p. 347. Singulari industria in Appuleio versatum esse Beroaldum iudicat Boecler. Bibliogr. Crit. p. 460. Contra audacter ab eo tractatum esse auctorem, censet Daumius in Coll. Graev. p. 493. In prolixo Beroaldi commentario licet alia sint multa, quae ad Appuleium nihil faciunt, alia, ad fastidium usque repetita; imo, non pauca loca ab eo perperam sint intellecta et explicata: nihilo minus tamen haud exiguum operam Appuleii studiosis praestitisse censendus est. Praefatio et specimen commentarii supra in hac Ed. edita sunt, unde intelligi possit, quae commentarii istius sit ratio.
1501. Veneta III, fol. Eadem repetita per *Simonem Papiensem dictum Bivilequam. A. D. I. Ch. 1501. d. 29 Aprilis.*
1504. Veneta IV, fol. *Apuleius cum commentariis Philipp Beroaldi, Impressum Venetis per Bartholomaeum de Zanis de Portesio. Anno Domini MCCCCIV. die XI. mensis Novembris.* cf. inter incunab. artis typogr. n. CCXXVI. in Bibl. Uffenbach. T. II. App. p. 79.
1510. Veneta V, fol. eadem cum figuris noviter additis exstabat in Bibl. Schwarzii Prof. Altorf. P. I. p. 107, n. 1778.
1510. Parisina I, 4. eiusdem repetitio.
1512. Parisina II, fol. nitidissima: Metamorphoses cum Philippi Beroaldi commentariis etc. ap. Io. Philippum Magistrum.
- s. a. Paris. 4. cum Beroaldi argumentis.
1512. Iuntina I. 12mo vel parvo 8vo. *L. Apuleio de Asino aureo Libelli XI. Floridorum L. IV. De Dogmate Platonis Liber unicus. De philosophia item Liber unicus. Asolepi Mercurii Trismegisti Dialogus de voluntate divina, interprete L. Apuleio. Eiusdem Trismegisti Dialogus de potestate et sapientia Dei, interprete Maritino Ficino. Apuleii Orationes duae pro se ipso. L. Apuleii Cosmographia sive de mundo Liber. Florentiae, apud Phil. Iuniam (Phil. de Giunta) 1512.* Ita titulus scribitur apud Clement. p. 438. cf. Catal. de Crevenna n. 5367.
1516. Argentorati, 4. *L. Apuleii Floridorum. Libri IV. de Dogmate Platonis liber unus; de Philosophia liber unus, in quibus restituta Graeconica quaedam, quae in reliquis fere omnibus exemplaribus desiderantur* (editore Nic. Gerbelio) *Argentor. in aed. Schurer.* — Vid. Cat. Bibl. Bun. T. I. Vol. III. pag. 2134. et Hamberger. l. l. p. 348.

1516. Veneta VI, fol. cum Beroaldi Comm. et fig. Venalis erat in Bibl. Harscheriana Basil. an. 1769, pag. 218.
1518. Parisiis, 4. Florida, ex castigatione *Jo. Pyrrhi Englebermaci*, ex officina Ascensii.

ÆTAS II. ALDINO-IUNTINA 1521—1533. HENRICO PETRINA
S. BASILEENSIS 1533—1585.

Scilicet an. 1521 *Aldus* Appuleium accuratorem dedit, addito Alcinoi libro Græce. Sed *BERNARDUS PHILOMATHES*, Iuntinae II curator, eam ad vetustissimi Codicis fidem denuo exegisse profitetur. Secutus inle typographus celebris Basileensis *Henricus Petrus* dedit primam 1533: quae cura *Marci Hojperi* melior et Beroaldi Comm. aucta an. 1560 prodiit. Parisiis quoque post illam *Sim. Colinaei* 1536, prodiit praestantior *Henr. Stephani* 1585. Ex quo autem *Stewechius* an. 1586 publicaverat suas in Appuleium Quaestiones et Coniecturas, atque adhibere etiam alii lumen Appuleio quum coepissent, suborta est nova actas, eaque tertia.

1521. Venetiis, 8. *L. Apuleii Metamorphoscos, sive Iusus Asini libri XI. Floridorum libri IV. De Deo Socratis I. De Philosophia I. Asclepius Trismegisti dialogus eodem Apuleio interprete. Eiusdem Apuleii liber de Dogmatis Platonicis. Eiusdem liber de Mundo, ad fidem antiquissimi Codicis restitutus Apologiae II. Isagogicus liber Platonicae philosophiae per Alcinoium philosophum, Græce impressus. Venetiis, in aedibus Aldi et Andreae Soceri, mense Maio. Editio rara. Vid. Clement. p. 438.*
1522. Iuntina II, 8. *L. Apuleii Madaurensis, Metamorphoscon sive de Asino auro libri XI. Floridorum Libri IIII. De Deo Socratis Libellus. Apologiae Libri II. Trismegisti dialogus. De Mundo sive de Cosmographia Liber I. Omnes ante nostram impressionem mutilati, nunc autem ad fidem vetustissimi Codicis, diligentissime recogniti ac castigati. et in fine: Florentiae per haeredes Philippi Iuntae Anno demini M.D. XXII Kalen. Octobris. Hanc praeclaram Editionem, cuius textum, acri iudicio et bonis libris usus, constituit *Bernardus Philomathes Pisanus*, omnibus aliis longe multumque praeferebat *Oudendorpius*, eaque quantum Appuleio profuerit, singulae paginae ostendunt. v. *Ruhnken.* in praef. Non magnifice tamen de ea iudicat *Casaub.* in praef. ad *Apolog.* quoniam, credo, aliquoties corruptae MStorum lectiones in ea sunt expressae. Sed id ipsum facit, ut Editio haec Iuntina posterior etiam scripti Codicis auctoritatem habeat.*

BERNARDI PHILOMATHIS PRAEFATIO AD APPULEII EDI-
TIONEM IUNTINAM POSTERIOREM.*Bernardus Philomathes Pisanus studiosis S.*

„ Statueram a principio, studiosi adolescentes, cum castigandi auctoris huius provinciam
 „ suscepissem, nihil ex his, quae aut restituissem aut immutasset omittere, quin quo con-
 „ silio, quave ratione id fecissem, legentes commonefacerem. Ita enim futurum prorsus vi-
 „ debatur, ut et labor hic noster gratior esset, et nos, veterum exemplarium fide (quae nobis
 „ inviolabilis ac pene sacrosancta fuit), non nostris commentis emendatum esse Apuleium
 „ testificaremur. Verum cum, ipsa exemplaria conferens, deprehendissem adeo mendosum,
 „ adeo mutilatum mancumque scriptorem hunc fuisse, ut non modo unum et alterum interim
 „ verbum corrigere, reponereve oporteret, verum etiam integrae multis in locis periodi de-
 „ siderarentur, tum ubi ille Graeca aliquando carmina interposuisset, caeca tantummodo
 „ loco comparerent, quae nos nisi plane omnia, eorum certe quam plurima ex veteribus qua
 „ potuimus diligentia restituissemus: intellexi equidem haud sane opportunum fore, quod nihil
 „ magis quam fastidium ac taedium legentibus afferret. Si quidem videbar quasi alterum Apu-
 „ leium scripturus, mihiqve vel avidissimus lector insurrare illud iure potuisset, in crasti-
 „ num historias. Quamobrem quod maxime ad rem pertineret, id satis mihi esse duxi, si
 „ omnes facti mei admonerem; qui autem rem melius cognoscere optarent, eos et Venetam
 „ editionem, et quotcumque ad hoc aevi circumgestatae sunt, cum nostra hac conferre ad-
 „ precarer. Quod si quis fecerit, sciat idem, nullum se gratis labori huic nostro praemium
 „ parare potuisse; quando nos nihil tam cupide optamus; quam ut planum omnibus fiat, et
 „ nos ut studiosis prodessemus pro virili laborasse. Quod quidem an fecerimus, aequum
 „ sane id iudicem censere oportet: quem nos etiam atque etiam oratum volumus, ut iudicia-
 „ riam illam tabellam eo usque substineat, donec totum librum perlegerit. Vos autem illud
 „ scire volumus, nos, nequa diligentiae pars in hoc castigandi munere a nobis excluderetur,
 „ summo studio dedisse operam ut videremus, quas complures bene literati viri alius collec-
 „ taneis, alius adnotationibus, alius scholiis suis in Apuleium casigationes interseruerint.
 „ Quibus accurate perpensis, non pauca quidem subscribente etiam Codicum fide recepimus.
 „ In quibusdam autem ipsa eadem refragante, quoniam idoneo sensu et intellectu minime ca-
 „ rere videbantur, pluris nobis fuit antiquae lectionis veritas, quam perspicax eorum inge-
 „ nium. Ex illis prooemium est in libros Metamorphoseon, quod ab Epigrammate incipere
 „ nonnulli adseverant. Quod ut probabilius facerent, immutarunt singulis versiculis dictio-
 „ nes, nam pro *fabulas, fabellas, pro auresque tuas, atque aures tuas*, reponere, atque
 „ alia adiecerunt, quae contra omnium veterum exemplarium fidem sunt commenti. Le-
 „ gunt enim:

*At ego sermone isto Milesio**Varias fabellas conseran, atque aures tuas*

Benevolas lepido susurro permulceam

Modo si papyrus Aegyptiam tu argutia

Nilotici calami inscriptam non spreveris

Inspicere, figuras fortunasque hominum in alias imagines

Conversas, et in se rursus nexu mutuo

Refectas, ut mireris hic exordior.

Atqui ut penitus liqueat, esse haec nugamenta et somnia, demus sic legi in probatis co-
dicibus, demus versiculos esse hos metrica ratione dispositos, demus denique ab Epi-
grammate Iambico bimembri, ut quidam scripsit, Apuleium incepisse. Quaero, quo pacto
temporum, syllabarum, pedum distributio in his versibus competat. Profecto Iambicum
carmen Iambos plerumque paribus locis expostulat, hic quam rarissimus Iambus invenitur.
Contra Trochaicum, Pyrrichium, Amphimacrum, nothosque alios pedes videmus, ut ni-
hil minus possimus dicere, quam Iambicum hoc esse epigramma. Quo ex censu si exclu-
ditur, multo minus opinor in Phalerios, Scazontas, Asclepiadeos aut Adonios referetur.
Verum credo ego, his priores duos versiculos arrisisse, quos speciem quidem aliquam sena-
riorum prae se ferre non negaverim, quod nihilominus credibile fuit, casu auctori accidisse;
nam et senarios saepe numero in Oratione se sponte nobis offerre testatur M. Tullius. At
dicunt quidem esse omnino carmina; sed ex multiplici genere, ut illud senarium, aliud
quadratum, aliud acatalecton, aliud hypercatalecticum. Hic illud solum respondere libet
ac de nobis magnifice praedicare, si ita ex vario multiuque perplexoque carminum acervo
epigrammata coalescunt, quandocumque placeat totum Apuleium in metra concludere. Sed
impendio longiores in re tam tenui eam ob causam fuimus, quod probatorum et inveteratae
iam famae virorum auctoritas, nostro quod nunc primum exoritur nomini sinistram opinio-
nem confutare posse videbatur, si illorum praeeiudicium in hac re vim iudicii habuisset.
Multoque posthac deterius de Apuleio nos statuisset legentes sibi persuadere poterant,
si solventes adhuc in ipso portu impigressemus. At neque praetereundum, librum, cui de
philosophia nomen erat, falso hoc titulo inscriptum fuisse, atque divulgum a reliquo cor-
poris membrum huc usque iacuisse. Est enim sive fragmentum sive liber alter de Platonica
isagoge, quod nos ex vetustissimo e Septimiana bibliotheca codice comperimus, cum nulla
interiecta distinctionis nota priori libro eum videremus annexum. Quod autem librum al-
terum potius quam fragmentum censuerimus, duplex nobis ratio persuasit. Primum quod
nomen Faustini filii veluti in prooemio quodam auctor adpellat, deinde quod a principio
prioris libri triplicem ponit philosophiae partitionem, a naturalique auspiciatur, hic vero
de morali agit. Unde nobis coniectere subiit non modo hunc alterum de Platonis dogmate
esse librum; sed et alium quoque desiderari, in quo de rationali fuisset disserendum. Cu-
ravimus igitur, ut corpori membrum iungeretur amoto scilicet libello de Deo Socratis, qui
praepostere et importune se inter duos illos, veluti inter fratres alienus quidam, interice-
rat. Haec nos ac multo plura quam hic narrare sit commodum, secus quam in omnibus
Editionibus habeatur, et fide antiquae lectionis pensitata, et doctorum virorum, quos con-

„ suluimus, iudicio adhibito correximus. Quod si in nonnullis aut negligentiae aut ruditatis
 „ arguemur, non adeo sumus nostri ipsius amatores, ut melioribus cedere poeniteat, et si
 „ opus fuerit, Stesichori illius more, canere Palinodiam. Etenim eiusmodi est ingenium
 „ nostrum, ut plaris multo semper nobis fuerit doceri, quam laudari. Valete studiosi
 „ adolescentes, et Apuleii enchiridion hilari fronte suscipite.

Ad Lectorem.

„ Antequam lector candidissime ad Apuleium ipsum aggrediaris hoc te volumus admo-
 „ nuisse. Quoniam librorum cutores non satis habent literarum ut possint vel leviores quos-
 „ dam errores corrigere, nobis autem nec otium fuit, nec nostri officii erat diurnam illis
 „ operam exhibere, factum est ut plures dictiones corrupte provenerint, quas nos omnes re-
 „ cognovimus, restitimus et post omnia auctoris opera adnotavimus, inscripto singulatum
 „ paginarum numero. Hoc volebam nescius ne esses. Vale.”

1524. h. a. editionem Rob. Stephani memorat Mollerus, in Diss. de Appulcio § 37. sed commentitiam esse, notat Maittarius T. II. pag. 649. Errori occasionem, dedisse videtur editio, 1625. ap. Rob. Stephanum nepotem, Libelli de Deo Socratis.
1533. Basileensis I, Henrico - Petrina. *L. Apuleii Madaurensis Philosophi Platonici quae quidem extare novimus monumenta, quorum catalogum sequens exhibet pagella. Basileae excudebat Henricus Petrus.* In pagina aversa: *L. Apuleii Madaurensis Platonici hoc encheridiolo continentur lucubraciones, nempe: Metamorphoses, sive de Asino aureo Libri XI. Floridorum Libri IV. De Dogmate Platonis Liber I. De Philosophia Liber I. De Deo Socratis Liber I. Apologiae sive defensionis Magiae pro se ipso orationes II. Postremo de Mundo Liber I. Adiecta sunt insuper vita auctoris, quantum ex scriptis eius colligere licet: Singulorum librorum Metamorphoscon argumenta.* In fine: *Basileae excudebat Henricus Petrus mense Martii, anno XXXVIII.* Hanc Editionem, quae semper primis Edd. adhaeret, curavit *Albanus Terinus*, ut apparet ex epistola Nuncupatoria *Dignissimis atque praestantissimis viris D. Mauritio Huterio, et Danielli Stibaro, equitibus auratis, et Herbipolensis ecclesiae canonicis*, inscripta.
1536. Parisiis, 8. *Metamorph.* cum praef. et argg. Phil. Beroaldi, et auctoris vita, cum interpr. verborum difficilium, ap. *Sim. Colinaeum.*
1560. Basileensis, sive, Henrico - Petrina II. 8. *L. Apuleii Opera omnia et imprimis de Asino aureo cum Comm. Phil. Beroaldi, adiecto indicio copioso.* 8. *Basil. II. Pet. 1560. 3 voll.* Hunc titulum habet *Catal. Bibl. Thuanae rec. Hamburgi 1704.* sed *Bibl. Harscheriana an. 1769.* in titulo huius Edit. memorat etiam *Stewechii* notas, quae an. 1586 demum editae sunt apud Plantinum. Huius Edit. non nisi partem ultimam vidi, in qua tamen *Stewechii* notae ad Florida et Apologiam

giam comparere debebant, si omnino in ea Ed. editae essent, neque tamen com-
parent. Sed confusa videtur Basileensis sec. cum Basil. tertia: quod facile fieri
potuit, quoniam et in ea legitur Epistola Nuncupatoria *Marci Hopperi*, *Nobiliss.*
etc. *adulescentibus Stanislao et Ioanni Pioniaszek an. 1560 scripta*, et in quibus-
dam edit. tertiae exemplaribus in fine deest notula: *Basileae Per Sebastianum Hen-
ric Petri: Anno Salutis humanae MDLXCVII.* Elmenhorstius quoque citat non-
nunquam Basil. sec. intelligens tertiam anni 1597. Sed haec secunda anni 1560
in margine habet hic illic varias lectiones Iuntinae post. unde, et quia ea usus
est Colvius, olim Appuleio haud parum profuit.

AETAS III. STEWECHIO • COLVIANA SEU VULCANII. 1586—1620.

Primum quidem GODESCH. STEWECHIO Belgae in Appuleium quaestiones et coniecturas edi-
dit in off. Plantini 1586, quae dein Basileensibus s. Henrico Petrinis III, IV et V. adjectae
leguntur. Successit PETR. COLVIUS, itidem Belgae, iuvenis apprime doctus, qui 1588
Appuleii opera novis suis illustrata apud eundem Plantinum edidit. Tertius curator BONAV.
VULCANIUS lectionem Appuleii recensuit ap. Raphelengium 1594, quae adeo dici possit
Colvio-Vulcaniana. Repetita est 1600, 1601, 1610 et 1623. Idem Vulcanius versus ab
Appuleio Aristotelem de Mundo, apud Raphelengium, paulo ante curaverat; et Is. CAS-
SAUBONUS in castiganda Apologia Appuleii ap. H. Commelinum Heidelb. 1594. similem ope-
ram praestiterat, quem aemulati sunt IO. MEURSIUS et SCIPIO GENTILIS. Colvio et Vulcanio
sese iunxit IO. WOWERIUS in ed. Hamburg. 1606. adversarium vero invenit CASP. illum SCIO-
PIUM, cuius Symbola critica in Appuleium Aug. Vindel. edita an. 1605, postea recusa
est Lugd. B. 1644. et Amst. 1664. Tandem, quae Beroaldus, Stewechius, Casaubonus,
IO. Pyrrhus, Fr. Roaldus, Gruterus et Scioppius contulere bona in Appuleium, coniuncta
habet ed. Lugdunensis 1604. Praeter eos, qui Editiones Appuleii curarunt, sub finem hu-
ius aetatis etiam alii Viri Docti Auctori emendando aut illustrando operam dederunt: ut
M. Schicklerus in Epist. Crit. *Ryquius* in Primitiis, *Contarenius* in Variis Lectionibus,
Pontanus in Analectis *Erycius Puteanus* Appuleii edendi consilium ceperat, vid Promuls.
Cent. III. 44. Spicilegium animadversionum eius exhibet Edit. Elmenh. *Valens Acidalius*
notas in Appul. promisit ad Vellei. Pat. l. 9. et ad Curt. p. 345. Ed Snakenb. Quaedam
eius animadversiones ad Apolog. in hac Edit. primum editae sunt. *Casp. Barthius* indicem
operosum in Appul. fecerat, qui igne perit. vi. Advers. III, 10. ad Claud. II. in Ru-
fin 469. Praef. ad Stat. L. I. Silv. in fine.

1586 Antverpiae, 8. ex offic. Plantin. Godeschalci Stewechii in Appuleii opera integra
Quaestiones et coniecturae.

1587. Hoc anno editum fuisse Appuleium Lugduni Batav. in 8. ita ut ea editio saepe
conspiret cum Iunt. post. praesertim in Philosophicis, scriptum video in Scheda
ab Oudendorpio. Sed nusquam alibi istius Edit. mentionem inveni.

[Aaaa]

1588.

1588. Lugduni Bat. 8. L. Apuleii opera omnia quae exstant, emendata et aucta cura Petri Colvii, cum eiusdem ad omnia uberioribus notis. Accessit nunc primum inter alia liber περί ἐπωνυμίας, ex bibl. Franc. Nansii. Lugd. B. ex offic. Plantiniana. — De Colvio haec in suo Codice annotavit Marquardus Freherus: *Hic doctus iuvenis, qui etiam militiam experiri volens cum Principe Anhaltino Bernhardino ut interpres castra Gallica a. 1591. secutus est, cum incaute aliis adequisavit, crura ipsi a calcitrante equo vicino fractum est. Ipse delatus in oppidum Normandiae Granville, ibidem exstinctus, et 26 Dec. sepultus est. cf. de Colvii morte Barth. ad Stat. Sylv. V. 2. 30. Ianus Doussa in Epigramm.*

Auctor mula necis iuvenem quae calce peremit,

Heu scelus, heu dira bestia caede nocens.

I nunc, Luci asino nativum redde nitorem,

Nata asino rumpat quo tibi mula caput.

Colvius, cui Lipsius pro Aristarcho fuit, in Appuleium multa bona contulit, et eruditus notis suis plurimam lucem ei affudit. Contextus tamen adhaec valde corruptus est, et amor MSti sui, quem a Lipsio acceperat, Colvium, ut fieri solet, saepius fefellit: quocirca acriter cum perstringit Pricaeus ad Met. hui. Ed. Append. p. 367, b. et 396, a.

P R A E F A T I O C O L V I I.

A D L E C T O R E M.

„ Haud immerito nostro patrumque nostrorum aevo doctores viri L. Apuleium, scripto-
 „ rem tersum et doctrinae in moribus inque verbis antiquis reconditoris, maximi semper
 „ fecerunt. Unde fit, ut post Philippi Beroaldi operam, suo nostroque tempore certe non
 „ nisi laudabilem, ex tanta deinde Criticorum manu neminem exitisse qui ei, etiamnum deprava-
 „ tissimo, umquam serio manus admoverit, admirari saepius satis non potuerim. Cuius ego
 „ cum iamdudum lectione etiam cum primis caperer, sed in eo mutila mendosa multa ad quae
 „ offenderem reperirem: editiones veteres aliquot consulere institui; si qua fortassis ex ea-
 „ rum collatione variarumque lectionum inter se comparatione integriora reddi, coniecturis
 „ quae etiam nonnumquam iuvare possent. Et aliquandiu quidem non sine fructu hoc stu-
 „ dium nostrum fuit; cum accessit postea emaratum manu exemplar vetus Cl. V. I. Lipsii,
 „ quod ipse ab humanissimo doctissimoque viro Victore Gisellino nostro donum acceperat.
 „ E quo statim, simul atque comparare id ad editiones vulgatas coepimus, multa quae
 „ manca maculosaque ante, feliciter satis in integrum a nobis restitui posse visa sunt. adeo
 „ ut in hoc coepto pergeremus Lipsius ipse saepius nos moneret, et post etiam ut de nova
 „ Apuleii totius editione cogitare auderemus, auctor esset. Sed ut tibi, studiosae Lector,
 „ diligentiae operaque in hoc scriptore nostrae omnis plane constet ratio; en tibi editiones
 „ librosque varios quos inspeximus, qui isti. Primum, Clarissimi Lipsii membranaceus co-
 „ dex, in quo Floriderum et Metamorphoseon libri toti, exceptis his paucisque aliis, quae

de Psyche libro quarto, quinto, et sexto narratur. Romana editio, quae ante annos centumviginti, adnitente Cardinale Bessarione, in lucem omnium, ni fallor, prima venit. Veneta Lipsii, ante annos etiam cusa centum (*): et Aldina, quam humanissimus doctissimus. que vir Bonaventura Vulcanius suppeditavit. Basileensis prima anni cIo. Io. xxxiii. et altera, quae post una cum Beroaldi Commentariis ibidem ex eadem officina prodit, longe omnium, quantum quidem ad Floridorum reliquosque Philosophicos libros attinet, emendatissima. Consulimus et Colonaci editionem, in qua de Asino aureo libri solummodo erant. Addidimus nunc primum numquam totum editum ante libellum ΠΕΡΙ ΕΡΜΗΝΕΙΑΣ, quem C. V. Franciscus Nansius ex locupletissima bibliotheca sua nobis dedit, ut ipsemet olim in usum studiosae iuventutis vulgandum manu sua descriperat. item ANEXOMENON, carmen ludicrum versum Latine e Menandro, a Cl. Bineto cum aliis quibusdam aliorum Epigrammatis ante vulgatum. Fragmenta etiam Titulosque librorum aliorum eiusdem auctoris nostri, qui integri ad nos non pervenere, e veterum Grammaticorum aliorumque scriptis enotavimus. Quae in ipso contextu orationis, ut vocant, hic a nobis emendata sunt, ea pleraque ex fide scripti codicis, pauciora ab ingenio aliisque editionibus esse, scias velim. Quod te hic semel monere volui, quia non semper quam lectionem, et praecipue cum e libro scripto emendamus, secuti simus, in Notis nostris indicavimus. in quibus hoc agimus, ut omnium librorum omnes variasque lectiones annotemus, emendationum nostrarum rationem reddamus, e, quantum potest, obscuriores locos, qui in hoc auctore multi, nonnumquam illustremus. Ideo omnia simul, bona mala, sana non sana annotamus, iudicioque tuo et oculis subiicimus; ut cuique liberum sit, quam lectionem velit ut veriore amplecti, vel, pro captu suo, ut deteriore reiciere: aut etiam quamlibet aliam, ductu huius vel istius veteris corruptaeque scripturae, saniore planioremque ex ingenio suo eruere. Nam ut bonam partem mendorum nos iam hinc sustulisse quilibet aequus operae nostrae aestimator facile iudicabit: sic nos etiamnum multa parum correctae aut integrae, et in Philosophicis libris praecipue, restare ingenue fatemur. Nec enim tot ineptiarum insularumque lectionum monstris expurgandis aut expugnandis hanc vicem nos tiro nes sufficere potuimus. Sed hoc pro certo tibi persuadeas velim, nos, ut hic scriptor magna ex parte emendatior nitidiorque quam hactenus, ad te veniret, ex summis viribus admissos esse; cum bona spe, fore ut hunc qualemcumque laborem nostrum, Lector candidae, boni consulas. qua conditione, quisquis es, iam is tuus est. Vale."

1591. Lugduni Bat. 8. *Aristotelis de Mundo Lib. Graeco: cum duplici interpretatione Latina; priore quidem L. Apuleii: altera vero Gulielmi Budaei. Cum scholiis et castigationibus Bonaventurae Vulcanii, tam in Aristotelem, quam in utrumque eius interpretem etc. Lugd. Bat. ex off. Plantin. ap. Franc. Raphelengium. Dedicavit Vulcanius hanc Editionem Illustrissimo Mauricio Principi Auriaco. In ea de-*

(*) Itaque fallebar supra, pag. 547. quum scriberem, Colvium usam fuisse Ed. Ven. an. 1483. quae nulla est. Sed totum illum locum corrigemus in Addend. Usus est Colvius Ed. Ven. 1488.

dedicatione de Appuleii versione Aristotelici libri, suaque in eam opera ita loquitur Vulcanius: „ In quo (Aristotelis libro *περὶ νόστων*) Latine vertendo, ita proprie
 „ atque eleganter omnes Graecanici sermonis delicias ac Veneres expressit, ut omnes
 „ optimi interpretis partes explevisse iure censi debeat, et studiosis utriusque
 „ linguae veluti canon quidam atque exemplar ad imitandum proponi. Sed factum
 „ est magno rei literariae malo, ut nitidissimus hic Apuleii Mundus, partim in-
 „ curiosa longinquitate temporum, partim librariorum et scribarum audaci, ut
 „ sit, imperitia, ita fuerit contaminatus, ut nihil fere in eo mundi sit relictum:
 „ Ita enim foede corrupta, depravata, luxata, mutila, et hūlca in eo multa in-
 „ hunc usque diem passim occurrebant, ut nullum propemodum eius esset mem-
 „ brum, quod non atrox aliquod atque immane vulnus accepisset. Sed ne Aristoteli
 „ telis quidem ipsius Mundus, ad cuius Archetypum suum efformarat Apuleius,
 „ satis mundus fuit relictus. In Aristotele itaque emendavi non pauca, ab Apuleio
 „ leio innumera mendarum portenta profligavi; totamque hanc Aristotelici pariter
 „ et Apuleiani Mundi fabricam, pristinae suae, quoad eius fieri potuit, integri-
 „ tati restitui; et Scholiis, quae conciliando cum Aristotele Apuleio, aut alioquā
 „ intricatioribus locis explicandis sufficerent, illustravi; adeo ut me bona spes ha-
 „ beat, operam quam hac in re non parvam posui, Philologis (neque dissido
 „ quin et philosophis) utilem pariter et iucundam futuram.”

1594. Lugd. Bat. 16. *L. Apulei Madaurensis opera omnia quae exstant. E quibus; post ultimam P. Colvii editionem, Philosophici Libri ope vetustiss. Cod. MS. innumeris mendis expurgati, quam plurimis locis aucti, per Bon. Vulcanium Brugensem. Lugd. Bat. ex off. Plantiniana ap. Franciscum Raphelengium MDCLXIV.*

P R A E F A T I O V U L C A N I I.

NOBILISS. AMPLISSIMOQUE VIRO

T H E O D O R O C A N T E R O,

U L T R A I E C T I N A E

R E I P U B L. C O N S U L I

B O N. V U L C A N I U S S. D.

„ Magna semper habita fuit eorum hominum laus, vir nobilissime, qui in veterum au-
 „ thorum scriptis recognoscendis pristinaeque saepe integritati restituendis elaborarunt;
 „ quales profecto exstiterunt et avorum nostrocum memoria et nostra aetate vixi aliqui
 „ eruditione excellenti, ingenio iudicioque acerrimo praediti, qui multum locis atque
 „ splendoris classicis authoribus attulerunt. Quo quidem nomine ut Reip. literariae mag-
 „ nopere gratulandum est, ita dolendum vehementer, existisse hac tempestate nonnullos,

„ qui

„ qui iuvenili potius quadam ingenii confidentiâ quam singulari aliqua eruditione fulti,
 „ hoc studii genus aggressi, incredibile dictu est quanta licentiâ quâque indignis modis
 „ in veterum authorum scripta saevierunt, dum passim pro suâ libidine vocabula vel in
 „ speciem corrupta, vel alioqui parum ab ipsis intellecta proterve relinunt, atque e nullâ
 „ plerumque conjecturâ, quaeque nullâ MS. codicis autoritate nitatur, casca quaedam
 „ et iam inde ab Euandro petita vocabula substituunt, magnum operae precium fecisse
 „ rati, si se *ἀρχαίους* esse aliis probaverint. Grassata est haec sciorum audacia atque
 „ vesania (ut de mendis quae inscitia librariorum irrepserunt nihil dicam) cum in optimis
 „ quosque veteris illius aevi scriptores, qui si reviviscant, sua ipsi scripta aegre sint ag-
 „ nituri; tum vero praecipue in Apuleium, scriptorem, qui sive verba sive rem, et sum-
 „ mam Latina de Graecis convertendi dexteritatem spectes, nemini classicorum authorum
 „ facile cedit; qui quam hodie corruptus et foedus mendis obsius circumferatur, sciunt
 „ et dolent necum multi. Argumento sunt variae doctorum virorum in hunc auctorem
 „ Animalversiones. Nemo enim fere est aliqua eruditionis laude celebris, cuius non ex-
 „ stet aliqua in Apuleium emendatio. Quae causa nuper Petrum Colvium, iuvenem eru-
 „ ditum, nunc pluribus additum, impulerat, ut collectis undequaque doctissimorum vi-
 „ rorum in hunc authorem castigationibus, et conquisitis quotquot exstabant editionibus,
 „ hisque cum MS. codice quem ipsi suppedirarat Cl. V. Iustus Lipsius, accurate collatis,
 „ eum quam fieri poterat castigatissimum ederet, et Notis uberioribus, uti cas vocat, il-
 „ lustraret. Et certe non poenitentiam ille hac in re operam navavit, quamplurimis men-
 „ dis e medio sublatis. In Philosophicis tamen Apulei libris multa se parum correcte re-
 „ liquisse ingenue fatetur. Eos ego libros nunc temporis ad vetusti et probi admodum
 „ MS. codicis mei fidem emendatos emitto; in quibus hanc rationem tenui, ut quaecun-
 „ que a Colvii editione discrepant, alio typorum genere in contextu ipso excudi cura-
 „ rem: quae vero in prioribus editionibus desiderabantur, suis locis e veteri meo codice
 „ suppleta, diversis etiam characteribus, et paragraphis quibusdam inclusa a contextu
 „ dispescui. Prolixas Notas adficere nec libuit, nec opus fuit. Nam et voluminis
 „ *ἰστορίας* legentium commodati bene consulere volumus; et librum Apuleii De
 „ mundo, qui omnium erat corruptissimus, castigaram antea cum curâ, et Notis illustra-
 „ ram, quas Aristoteli De mundo ante biennium a me edito adieci, et quibus ratio casti-
 „ gationum mearum tam in Apuleium De mundo, quam in Aristotelem ipsum, e quo fide-
 „ lissime elegantissimeque cum Latine convertit, plenissime cuius constabit. Cum vero
 „ MS. exemplar meum quod secutus sum, non omni ex parte ita fuerit probum, quin et
 „ stas habuerit naevos; non omnia promiscue in quibus ab excuso discrepabat in contex-
 „ tum recipienda iudicavi, sed ubi excusi codicis lectio non incommoda videbatur, eam
 „ reliqui, et variam veteris Codicis lectionem annotavi; meam quoque de nonnullorum
 „ lecorum emendatione sententiam paucissimis verbis adieci. Hermetis Trismegisti De na-
 „ tura deorum ad Aesclepium adlocuta, tametsi Dialogum hunc plerique docti ab Apulio
 „ verum negant, tamen quia et in veteri editione Aldi exstat, et multam reconjunctio deo-

35 trinae in se habet, neque stilus ipse ita ac nonnulli clamitant est ineptus; non abs re
 36 facturus sum visus si et cum cum veteri meo codice MS. collatum et castigatum adiu-
 37 gerem. Philosophicis vero Apuleii scriptis principem in hac nova editione locum tri-
 38 buendum censui, citra ullam uti spero Asini aurei, quantumvis longissimi temporis pos-
 39 sessionem praetendat, iniuriam; quum hi non auro sed gemmis contra merito sint ha-
 40 bendi. Hoc vero quicquid est operae, qua meliorem ullam vix crediderim (absit verbo
 41 invidia) alteri cuiquam veteri auctori nostra aetate fuisse praestitam, tuo, Vir Amplis-
 42 sime, nomini merito inscribendum dicandumque putavi. Primaria causa fuit; quod te
 43 hoc studiorum genere mirifice oblectari sciam, quippe qui quantum tibi temporis a Rei-
 44 publicae administratione esse vacui, lectioni scripturionique totum impendas. Testantur
 45 id abunde *Variae Lectiones* tuae, in quibus cum multa gravissimorum auctorum loca
 46 emendaris ac declararis, tum vero nonnulla in Apuleio etiam nostro feliciter restituisti!
 47 Testatur idem Arnobius infinitis locis a te castigatus et Notis illustratus: testabuntur
 48 et in eundem authorem aliosque veteres Patres, tam Graccos quam Latinos, commentarii
 49 tui, aliaque quamplurima eruditionis industriaeque tuae monumenta, quae etiamnum pre-
 50 mis, publici aliquando Deo annuente iuris facturus. Altera causa haec fuit, ut nova
 51 haec editio aliquem ex nominis tui praefatione splendorem mutuaretur. Quo enim non
 52 pervasit Canterianae gentis celebritas? quam nobilis amplissimusque vir Lambertus Can-
 53 terus Pater f. m. tuus, insigni eruditione sua, maximisque honoribus, quos integerrime
 54 summaque cum laude gessit, familiae vestrae peperit; auxit Guilielmus Canterus, frater
 55 tuus, immortalibus scriptis suis, et eximiis in rem literariam meritis, longiore vita ipse,
 56 si Deo ita visum fuisset, dignissimus; perpetuasti tu, editis praeclaris et libris et libe-
 57 ris; Lamberto inquam, et Ioanne Canteris, iuvenibus eruditissimis, quique summam
 58 de se expectationem non in hac tantum sed in aliis celeberrimis totius Europae Acade-
 59 miis concitarunt. De quibus non dicam plura, evitandae suspitioni adulationis, alienis-
 60 simae ab amicitia nostrae, quam sanctissime inter nos multos iam annos coluimus. Cu-
 61 ius quidem, et singularis mei erga te studii, exstabit hoc apud posteros aeternum uti
 62 spero monumentum. Deus te, Vir Nobilis amplissimeque, quam diutissime servet in-
 63 columem. Lugduni Batavorum. Anno cIo. Io. xiii. Calendis Octobris.

In hac Editione paucae quaedam Animadversiones Vulcanii in libros Philosophi-
 cos habentur, quae omissae sunt in Edd. an. 1600 et 1601. Nihil boni a Vul-
 canio esse praestitum, nimis dure censet Scriverius, quemadmodum etiam non
 multum ab eo praestitum iri, antequam ipsa ed. prodiret, praedudicavit Groslot.
 Lislæus. vid. Syllog. Epp. Burm. T. I. p. 360.

1594. Heidelbergae, 4. *I. Apuleii Apologia, Isaacus Casaubonus recensuit, Grævia
 supplevit, et castigationum libellum adiecit. Ex typogr. H. Commelin.* — Usus
 est Casaub. Edit. Rom. principe, cuius ope plurimas mendas se sustulisse fatetur,
 et revera sustulit. (cf. Casaub. ad init. Apol.)

DEDICATIO IS. CASAUBONI.

VIRO ILLUSTR

IOSEPHO SCALIGERO, IUL. CAESARIS FIL.

IS. CASAUBONUS S. D.

„ Eritne, vir nobilissime, ut tu me putes otio meo abusum, cum hisce diebus recen-
 „ scendae huic quam tibi mitto Orationi, temporis aliquantum posui? Scis enim pater il-
 „ lius quam male apud multos audiat: quam graves de eius Latinitate sententiae vulgo fe-
 „ rantur. Quod si tu idem censes, quid aliud de me, et ea quam hic impendi opera pro-
 „ nunties, nisi bonas horas male me collocasse? Ego vero cum ab eo longe absum, ut
 „ ita de hoc scripto (nam reliqua eiusdem nihil moror) existimantibus assentiar: tum
 „ eiusdem te mihi iudicii esse, nullus dubito. Nisi enim illorum opinioni accedimus, qui
 „ totius Latinitatis fines sex, septem auctorum scriptis contineri putant: quid est cur hic
 „ liber lectione ac studio nostro indignus esse videatur? Nam equidem sic censeo: post
 „ tempora Antoninorum vix quicquam aliud extare hodie magis *πεινωμένον*, magis com-
 „ tum, magis denique Latinum. Aut dicat mihi aliquis, ubi maior quam in hoc tantulo,
 „ et eo quidem forensi scripto, eruditionis non prœtritae copia, quam eleganter, quam
 „ docte loci hic aliquot e Philosophia tractantur? quantum in sententiis acumen? quanta
 „ in dictione, ut iis temporibus et locis, castitas? Non hic mihi quisquam reperiat ullos
 „ τῶν νοημάτων ὄγκους et tumores vanos, aut argutiolas ineptas: non ullas verborum sor-
 „ des: quae maxima orationis vitia plerisque omnibus eius saeculi auctoribus, et qui
 „ deinceps insecuti, fato quodam Eloquentiae et Imperii Romani simul ruentium, adhae-
 „ sere. At erunt fortasse qui non verborum, sed rerum crimina obiectent: quippe Apo-
 „ logiam hanc, a famoso olim mago pro defensione Magiae scriptam, ab oculis conspectu-
 „ que nostro esse reiiciendam: more multorum videlicet facient, ut ea damnent quae nun-
 „ quam legerint, si qui ita sibi persuadebunt. Nos contra, non defensionem hanc esse
 „ Magiae, sed gravissimam eiusdem accusationem, audenter affirmamus. Quid enim aliud
 „ hinc colligas, quam fuisse omnibus semper sani iudicii hominibus curiosas artes impro-
 „ batus, et legibus vetitas? ni ita sit, nunquam profecto, ut docte sanctissimus vir Au-
 „ gustinus disputat, tanta contentione, tantoque opere id crimen, cui omnium maximum,
 „ a se auctor disertissimus amolitur isset. Quamobrem dabunt, spero, nobis optimi et
 „ gravissimi viri voti nostri veniam, quod tam eruditum antiquitatis monumentum non ita
 „ lacerum circumferri, neque ita ἀειδέσι παραλαβῆς deformari, semper optaverimus. Quan-
 „ quam votum hoc nostrum nihil aliud nisi votum fuisse, nosque de hac editione nun-
 „ quam ante hoc tempus, quicquam cogitasse, et liquido iurare ipsi possumus: et vo-
 „ runt illi optime, quorum petitu suscepta mihi et nata haec scriptio est. Nuper adeo
 „ cum apud me essent amici quidam et familiares mei, adulescentes haec literas apprime
 „ „ doct-

„ docti, et super mensam orō de Lulius libri mendis sermone, ostendissem iis quae pri-
 „ dem inter legendum, ut sit, ad oram mei codicis adnotaveram: coeperunt vehementer
 „ a me contendere, vellem illa ipsa cum studiosis communicare. Quid multa? non ante
 „ finem orandi mei fecerunt, quam exorarunt. Haec ita accidisse, meque pacē invitum,
 „ certe ἐὼντα ἀλευρι θυμῷ horsum fuisse impulsū, illi ipsi amici mei, quod gaudeo,
 „ testimonium mihi apud te perhibebunt. Commodum enim, ut spero et opto, eodem
 „ tempore et illi isthuc appellent, et haec nostra in tuas manus venient. En- igitur tibi,
 „ Iosephe Scaliger, princeps eruditorum, paucorū dierum dicam, an horarum foetum:
 „ quem etsi ὑπερέμιον, ausus sum muneri tibi mittere. Nam et gestiebat pridem animus
 „ mei in te amoris atque observantiae monumentum aliquod in vulgus edere: et me nunc
 „ illustris tui nominis patrocinio cum maxime indigere probe intelligebam. Tu ne aucto-
 „ ritatem defugas, per ego te nostram amicitiam, etiam atque etiam rogo atque obtestor.
 „ Debes hoc mihi, vir nobilissime, debes: qui tuis literis ita me nuper excitasti, ita
 „ ἐπτόρωσας, ut si quid in hoc negotio confidentius a me sit admissum, id ego non tam
 „ meum quam tuum iudicium praecutus peccaverim. Quae ergo eius generis erunt, ea tu,
 „ pro divina illa tua aequanimitate, quae me non ita pridem in ruborem deiecit, excusabis:
 „ pro illa singulari eruditione, qua omnes mortales in tui admirationem rapuisti, corri-
 „ ges: ac, pro tuo, tuique parentis iulius Sophi, more, quae nobis aliisque sunt incom-
 „ perta, nos docebis. Deus Opt. Max. te servet Μουσῆρα. Vale: et proxima foetura,
 „ si vitam idem Deus, si otium concesserit, Athenacum ac Suetonium a nobis expecta.”

1597. Basilicenses sive Henrico-Petrina III. 8. 3 voll. *L. Apuleii Madaurensis philoso-
 phi Platonici Opera, quae quidem extant, omnia. In primis vero de Asino aureo
 Libri XI. cum eruditissimis Philippi Beroaldi Commentariis. Et Godescalci Ste-
 wechii Heusdani in L. Apuleii Opera omnia Quaestionibus et Coniecturis: nec non
 aliorum doctiss. virorum in eundem Emendationibus. Domum totus Apuleius ab
 innumeris, quibus scatebat, mendis, non solum vindicatus, verum etiam cum vo-
 tustiss. Codicibus collatus, notis marginalibus lucidior est redditus. Adiecto quoque
 ad calcem Operis rerum et verborum in iisdem memorabilium Indice copioso. Reli-
 quorum Operum catalogum Partis II. Titulus indicabit. Basileae per Sebastianum
 Henricpetri. In fine: Basileae per Sebastianum Henricpetri. Anno salutis humanae
 CIIOXCXVII. cf. supra dicta de Basil. II. Passim sequitur haec Ed. Vulcania-
 nam, et habet, praeter Herbarium, etiam Aesclepii dialogum, qui abest Basil. II.*

1600. Hoc anno repetita est Vulcanii editio a Christophoro Raphaeiugio, cura Scali-
 geri, qui nimis pronus fuit ad novas lectiones, in primis coniecturas Vulcanii
 marginales, admittendas. cf. Ruhnken. in praef. p. vii. Editionem ipsam non vi-
 di, sed eius varias lectiones enotaverat Oudend. qui eam saepius citat, et vocat
Ed. Vulc. sec. cf. ad Met. p. 6, a. et Burmanni not. in Syllog. Epp. T. I.
 p. 360.

1501. Paris. *L. Apuleii opera omnia quae exstant. E quibus, post ultimam P. Colvii editionem, Philosophici Libri ope vetustiss. Cod. MS. innumeris mendis expurgati; quam plurimis locis aucti, per Bon. Vulcanium Brugensem. Lutetiae Parisiorum: ex off. Christophori Beys, viâ Iacobacâ. MDCI.* — Itaque titulus, praeterquam in loco et tempore impressionis, ad verbum respondet Edit. Vulc. anni 1594. Nescio quo errore inductus, Oudendorpius fere ubique hanc Edit. vocat Vulcan. primam, quum videatur esse tertia, quomodo nos eam vocavimus. Duobus locis *Metam.* p. 579 et 814, b. citat Oudend. Merceri Edit. Paris. 1601. quam mihi clare apparuit eandem esse, quam Vulcanii primam dixerat alibi, nos Vulcanii tertiam dicendam putavimus. Habet quoque haec Ed. dedicationem Theod. Cantero inscriptam, quam ab editore Parisiensi reiectam esse, monet Burm. 1. c. Sed alia quoque Ed. Paris. hoc anno prodit: quae in Bibl. Röveriana, Part. II. p. 308. hoc titulo recensetur: *L. Apuleii opera omnia quae exstant, e quibus Philosophici Libri mendis expurgati et aucti per B. Vulcanium. Lutetiae Paris.*, Michael Sonnius, 1601. Mirum sane videatur bis eodem anno Parisiis editum fuisse Appuleium, qui etiam proximo anno in eadem urbe fuerat editus: si qua fides Oudendorpio, Burmanno, Ruhnkeno. Vid. supra.
1606. *L. Apuleii Madaurensis Platonici opera Ioan. a Wouuer ad veterum librorum fidem recensuit, infinitis locis emendavit, nonnullis auxit. Ex Bibliopoli, Frobeniano. CIROCVI. 12.* — Ad Appuleii contextum emendandum non multum contulit Wowerius, et aliorum emendationes non raro sibi vindicavit: sed omnium accuratissime de auctoris vita et scriptis egit in praefatione, quam hic exhibebimus, omissis quae de vita Appuleii dicta sunt, quoniam ea supra iam a nobis sunt relata.

WOWERII PRAEFATIO.

Ex multis (Appuleii) operibus pauca admodum laudanda maiorum curiositas, velut iacturae naufragio subduxit. Maximam vero illorum partem, sive fatali patrum oscitantia, sive insidiosa magni ingenii longi temporis serie periisse verisimile est. Nam quae de rerum naturalium cognitione reliquerat, tota interciderunt: cum tamen hanc Philosophiae partem praecipue excolendam suscepisset. Abdita enim naturae et rerum causas, animalium proprietates inter varia experimenta se investigasse narrat; quae ab Aristotele, Theophrasto, aliisque naturae patronis incomposite congesta, se ordine tradidisse, et illis omnia supplevisse refert. Ex his omnibus collegit opus naturalium questionum haud dubie magnum, nam et quintum eius Librum laudari video, et quamvis Graece hoc opus conscripserat, pleraque tamen et Latine invulgavit, ac praesertim quae de piscibus in eo docuerat. Quod autem praecipuum istorum librorum argumentum fuerit, ipse in Apologia docet. Servius Virgilii interpres Apuleii de *Arboribus* mentionem

[Bbbbb]

11 fa.

„ facit, Priscianus *Medicinalium* auctoritate usus. Medicinæ certe se peritum et studio-
 „ sum memorat; unde et Themison Medicus mulierem morbo comitali interfectam donum
 „ eius, ut inspiceret, deduxit. Medicus igitur Apuleius; sed Medicus Philosophus, qui
 „ non tam curando morbo, ut accusatores fixerant, quam ut morbi causam indagaret,
 „ mulierem ad se perducere passus, quod fieri solitum, in Commentario de disciplinis priscis
 „ notabo. Observatur liber *de Herbis* Apuleio inscriptus, falso huius Platonici Madaurensi
 „ assignatus: sed eruditi erroneum scriptum Apuleio Celso Medico vindicant, quem Scri-
 „ bonius Largus praeceptorem suum laudat, et Marcellus inter Medicinæ auctores recen-
 „ set. *Phaedonem* Platonis Apuleium transtulisse ex Graeco, Sidonius et Priscianus pro-
 „ didere, *de Republica* scripsisse Fulgentii testimonio constat. *de Numeris* ipsum Latine
 „ docuisse Cassiodorus et Isidorus tradunt. transtulit etiam Nicomachi *Arithmeticeam*, ut
 „ ex eodem Cassiodoro constat, qui *et de Musica* illum Latine scripsisse auctor est. Phi-
 „ logici vero argumenti quamplurima conscripsit. Poëmata varia et plurimas dissertatio-
 „ nes. Epigrammata amatoria Ausonio laudata, Carmen de virtutibus Scipionis Orphiti,
 „ Hymnus Aesculapio dedicatus Graeco et Latino sermone conscriptus, item dialogus
 „ hymno praefixus ipsius testimonio nota. Epistolarum ad Cerelliam idem Ausonius me-
 „ minit, quas lascivioris argumenti fuisse apparet. Librum *de Proverbis* secundum lau-
 „ dat Charisius. *Convivales quaestiones* plurimorum auctoritate clarae cuius argumenti fue-
 „ rint, colligere licet ex Macrobio, qui Plutarchum eiusdem argumenti libros reliquisse
 „ tradit. quo pertinet quod in Floridis legimus: Apuleium scripsisse griphos. Moris
 „ enim fuit *γρίφος*, seu quaestiones ambagibus involutas in conviviis ad solvendum pro-
 „ ponere, de quibus praeter Hesychium, Suidam, Scholiasten Aristophanis, Athenaeus
 „ lib. 10. ex Clearcho et aliis. Pollux *κωλύεικα ζητήματα* vocat. Ambigo an libri Ludic-
 „ erorum, quorum meminit Nonius, ad idem opus referendi. Suadere videtur Macro-
 „ bius, qui totum hoc scribendi genus ludicrum vocat. Cognati indubie argumenti. In
 „ conviviis antiquorum frequens urbanitas. soluti enim vino, ut solet, dietis et salibus
 „ iudebant: unde apud Ciceronem Epist. ad Paetium: *non multi cibi sed ioci hospes*. Et
 „ senex iste apud Plautum Milite: *vel cavillator faecutus, vel conviva commedus*. Apul.
 „ Metam. 1. *cibo savio, poculo mitigo, fabulis permaleo. iam ad iuventiam proclives erant*
 „ *sermones et ioci, scitum et cavillum*. Lib. 2. *irm epularis sermo percrebuit, iam risus*
 „ *affluens, et ioci liberales et cavillus hinc inde*. Varium autem hoc cavillationum genus: ut
 „ Plutarch. Sympos. 2. et Macrobi. Saturnal. 7, saepius cum contumelia alterius con-
 „ iunctum: unde dissidia et rixae abortae: ideo prudentiores ad quaestiones convivales de-
 „ flectere maluerunt. Utrumque argumentum Apuleio pertractatum, et hoc quidem lib.
 „ *Quaestionum*, illud vero *Ludicrorum*. Ita legimus apud Suetonium, Caium Melissum
 „ Grammaticum conscripsisse libros *inepiarum*, sive *iocorum* CL. Sed ipse Nonii locus
 „ cuiuscuius iudicium secuti parum probae fidei videtur. Neque enim satis aperte Apu-
 „ leio libros Ludicrorum vincat. Disputationis de Aesculapio, quam apud Oenses re-
 „ citavit, in Apologia meminit. Librum de statua sibi erecta, in quo gratias agebat Cas-
 „ thaginiensibus, et librum Scipionis Aemiliani honoribus dedicatum ipse quoque laudat.

„ Praeterea orationem vulgasse adversus contradictionem quorundam civium, de statua
 „ apud Oeenses locanda, D. Aug. testis. *Hermagoras* Apuleii, Fulgentii et Prisciani
 „ mentione notus, cuius argumenti fuerit, adsequi non potui. Dialogi speciem prae se
 „ ferre videtur. inscriptio a persona, cui partes loquentis dederat. Tributis autem in
 „ plures *Hermagoras*, imitatione Platonis, ut ex locis a Prisciano citatis conlicere licet.
 „ quam vero idem Priscianus *Epitomam* eius laudet, ignoro: nisi ad historiarum epitomeu
 „ referas; quo et locus, quem profert, ducere videtur, et illa in Floridis: *historias va-*
 „ *riarum rerum, nec non dialogos laudatos philosophis.* Et haec quidem omnia iniuria tem-
 „ poris invida molitione nobis subtraxit. Inter illa vero, quae velut ex communi incendio
 „ reservata, primi occurrunt *Metamorphoseon* libri suo iure primum locum occupaturi, si
 „ aetatis aut annorum censu aestimarentur. Nam prima foetura excidisse Apuleio liquido
 „ dignoscimus ex ipso, quod cum alias gloriari soleat de verborum proprietate, initio ho-
 „ rum librorum veniam praefatus sit: *si quid exotici ac forensis sermonis rudis locutor of-*
 „ *fenderet,* tanquam si recens a studio fori, huic meditationi se tradidisset. Nam primura
 „ eius tyrocinium postquam Latine didicisset, in causis agendis, et primum hoc opus
 „ Latine vulgasse, etiam illa produnt, quae subnectit eodem loco, *haec ipsa vocis immu-*
 „ *tatio, desultoriae scientiae stilo, quem arcessimus, respondet.* Quae enim illa vocis im-
 „ mutatio, nisi quod Graecum sermonem familiarem et consuetum mutaret, et iam Latine
 „ scribere institueret? Sed vicit materiae dignitas ut loco moveretur. Merito enim fabu-
 „ lae Milesiae cedunt Philosophiae. Libros ad eam pertinentes, quod optimi Imperato-
 „ ris erat, dispersos et palantes collegi, et recto, ni fallor, ordine digessi. Observan-
 „ dum autem inprimis laudabile studium Apuleii in vertendis Graecorum scriptis, quale
 „ sit illud, in *Apologia* docet, ubi ait: *se cohibilius et ordinatius conscribere Latine, et*
 „ *in omnibus aut omissu inquirere, aut defecta supplere, res paucissimis cognitae Graece et*
 „ *Latine propriis et elegantibus vocabulis conscribere,* et quae deinde sequuntur. hoc insti-
 „ tutum cum accurata diligentia exequutus sit, non tam a Graecis translata, quam propria
 „ et vernacula ipsius videntur quae huius argumenti reliquit. Ita Platonis decreta in com-
 „ pendium coegit, eaque induta elegantissimae orationis specie Latinis prodidit, illo
 „ opere quod de *Dogmate Platonis* inscripsit. Non intelligo autem unicum libellum, quem
 „ haetenus titulo isto vulgarunt, sed adiunctum oportuit librum de *Philosophia* et *περί ἐπ-*
 „ *ημείας,* ita demum Platonicae Philosophiae corpus integrum erit. quae ratio est quod
 „ in libris antiquis duo isti priores nulla distinctione separantur. Inscriptis autem totum
 „ hoc opus, quo Platonis decreta narravit, de *Dogmate Platonis*, ut *Alcinous*, apud Grae-
 „ cos similis argumenti librum, *εἰσαγγὴν τῶν δογμάτων Πλάτωνος.* Quo vero orline haec
 „ Platonis decreta traditurus, ipse docet libro de *Dogmate Platonis*, ubi, postquam pauca
 „ de ipso Platone praefatus, subiungit, *quae autem consulta, quae dogmata Graece licet di-*
 „ *ci, ad utilitatem hominum, vivendique, et intelligendi et loquendi rationem extulerit,*
 „ *hinc ordiemur.* Nam quoniam tres partes Philosophiae congruere inter se primus obi-
 „ nuit; nos quoque separatim dicemus de singulis, a naturali Philosophia facientes exor-
 „ diem. Vulgatissima Philosophiae divisio ex sententia Platonis, *εἰς γνώσιν τῶν ὄντων,*

+ quae est *Φυσική*, *πρῶτον τῶν πολλῶν*, quae *ἠθική*, καὶ τοῦ λόγου *θεωρίαν*, quae *διαλεκτική*.
 ,, Primo igitur loco, sive libro isto qui hactenus *de Dogmate Platonis* inscriptus, de Phi-
 ,, losophia Naturali agit. libro, qui *ἔστί Philosophία, τῶν ἠθικῶν ἀποκεί*. ita enim oritur
 ,, *Μοραλὴ Philosophίᾳ κομῆ*. etc. libro *περὶ ἱερειῶν τῶν λογικῶν* complexus. initio eius
 ,, libelli: *studium sapientiae*, inquit, *plerisque videtur tres species seu partes habere, Na-*
 ,, *turalem, Moralem, et de qua nunc dicere proposui, Rationalem*. Non intelligi autem
 ,, quid ratione solus ille libellus de dogmate Platonis inscribi debeat, quo Philosophiam
 ,, naturalem tradit, cum non minus in reliquis Platonis dogmata enunciat sit: quoniam
 ,, dum nec ille solus sit de Philosophia quo *τῶν ἠθικῶν τόπων* complexus. Vere quidem Phi-
 ,, losophia, qua nostri meliores ellicimur, ἢ τῶν τῶν *φυσικῶν ἠθικῶν καὶ πολλῶν φιλο-*
 ,, *σοφικῶν*: nec tamen propterea obtinebit ut sola Philosophia audiat. Quare totum opus
 ,, decretorum Platonis, *de Dogmat Platonis* inscriptis, et singulas Philosophiae partes ex
 ,, recepta divisione tribus libellis separatim tradidit, quorum prior continet Naturalem,
 ,, alter Moralem, tertius Rationalem. Absoluta igitur triplici Philosophia, commodum
 ,, succedit ἢ *πρῶτη Φιλοσοφία*, quae dedita rebus corpore et materia solutis, ut Deo, An-
 ,, gelis, Geniis, et illorum adiunctis. Hanc complexus est Apuleius lib. *de Dogm. Socraticis*,
 ,, cuius praeter alios saepe mentionem facit D. Aug. lib. 7. et 10. de Civitate Dei, pluri-
 ,, ma ex illo loca erroris convincere conatus. quae vero de Manibus ex Apuleio profert
 ,, Isidorus, sine dubio ad hoc scriptum pertinent, in quo tamen eadem non facile repe-
 ,, riet. Priscianus *Dialogum* vocat. Non invitus illorum sententiae accesserim, qui mi-
 ,, nus integram hanc disputationem existimarunt, nam et ipsa sine mutila et deficiens vide-
 ,, tur: initium vero plane irrepitium et alieno loco positum, nihil cognatum habet cum
 ,, gravissima disputatione et rerum divinarum contemplatione. Qui autem inducti iis ver-
 ,, bis: *ut caetera Latinae materiae persequamur*, existimarunt, principium Graeco ser-
 ,, mone conceptum fuisse, minus recte sentire videntur. Quid attinet ea Graece enar-
 ,, rare, quae copiosa facundia et divina quadam maiestate verborum a Platone tradita?
 ,, non deflectit ab instituto: constituerat autem mutata a Platone Latinis verbis prodere.
 ,, Libet deinde interrogare quomodo dicit, *quae tunc huius modis reseremus*, quam postea
 ,, ab ipso capite deducit? Quae denique tam desultoria loquentis oratio, ut iam velut in
 ,, auditorio apud plures sermocinetur, mox ad unum orationem convereat? Quare, ne lec-
 ,, terem Philosophiae intentum intempestive a scribis ad luctera avocaret, induci me passus
 ,, sum ut *Floridis* ob similitudinem adingerem. Nemo me vituperabit, quod ad votum
 ,, legentis haec composui: non abieci partem, sed aptiori loco exposui. Platonicae Philo-
 ,, sophiae compendium recte sequitur liber *de Mundo*: Peripateticae doctrinae contracta
 ,, quaedam definitio. contingit enim descriptionem universi, quam velut in tabella de-
 ,, pictam uno aspectu intueri licet. *Summa doctrina*, pari elegantiae consensu tradita.
 ,, dignum opus, in quo eloquentiae suae Veneres exprimeret; quod haec, ut ita dicam,
 ,, transfusione non mutat saporem, nec quidquam gratiae illi perit. ea est interpretis dili-
 ,, gentia et ingenii quaedam vis peculiaris. Et haec quidem Philosophiae propria, quae
 ,, temperum iniuriam effugerunt. *Metamorphosion* libri ludieri plane, et varii argumenti: in
 ,, quib

„ quibus tamen non deseri. imitatum, ut a Graecis accepta Latine tradat. infinita quidem
 „ de suo miscet, secutus tamen vestigia Luciani, qui fere simili fictione *λεωταυ* sive *Ξου*
 „ scripsit. Rationem inscriptionis ipse Apuleius reddidit initio lib. 1. *figuras fortissimè*
 „ *hominum in alias imagines conversas, et in se rursum mutuo nexu reflectas hic exordior:*
 „ et potior sane argumenti pars sui ipsius transmutatio. Hunc itaque titulum imposuit
 „ auctor, quem solum antiqua exemplaria praeferunt: illum vero de *Asino aureo* alii af-
 „ fixerunt. Si enim ad argumenti indelicium adicere aliquid voluisset, imitatione Luciani,
 „ de *Asino* fortasse, nunquam vero de *Asino aureo* inscripsisset. ita Ciceronis Dialogum,
 „ quem *Brutum* appellarat, sub titulo *de claris Oratoribus* exposuerunt. Idem in aliis
 „ Ciceronis libris et Platonis dialogis observare licet: qua parte saepius erratum in Auso-
 „ nii aliorumque operum lemmatis. velim autem doceri ex ipso Apuleii opere, quae ratio
 „ suadere potuisset, ut de *Asino aureo* inscriberet: velim ostendi quo proximo argumento
 „ hoc colligi possit. At Augustino, et aliis hoc indice laudantur. quis negabit? sed ut
 „ notos antiquis hoc titulo concesserim, ita ab Apuleio hac inscriptione vulgatos non sit
 „ verisimile. Quia vero hoc opus placuit, sive ob figmenti festivitatem et leporem fabula-
 „ rum, sive aliam quamvis ob causam, obtinuit ut de *Asino aureo* diceretur. Pervulgatum
 „ est pulchra et elegantia aurca dici, ut Graecis *τὰ χρυσᾶ, ἄριστα δὲ καλὰ*. Ita apud Pli-
 „ nium lib. Epist. 2. *aurea Fabula*, et Caii Iuriconsulti *Aureorum Commentarii*. Atqui
 „ ut *τῶν Πυθαγορείων ἔστι τὰ χρυσᾶ*, ita Apuleii de *Asino aureo*. Video et *Milesiarum ἐπι-*
 „ *γραφῶν* hisdem libris assignari, nullo tamen certo antiquo auctore, nisi quod Imperator
 „ Severus Epist. ad Senatum apud Capitolinum *Milesias Punitas* appellet. Nunquam ta-
 „ men *Milesiarum* libros inscriptos affirmabis. nam illa Severi contemptum dicta in Albī-
 „ num itidem Afrum. Ipse autem Apuleius initio operis sermone Milesia varias fabu-
 „ las conscripturum se ait. Milesiae enim huius argumenti fabulae, in quibus ut Hie-
 „ ronym. ad Eustochium, ludus et oblectatio: unde Tertullianus de anima, cap. 23. Mi-
 „ lesias Aeonum appellat commenta Aeonum Valentiniāni. *Μιλησιακῶν Ἀριστέιδου* meminit
 „ Ovidius Tristium lib. 2. Plutarchus in Crasso vocat *βιβλία διδασκαλα*. Sisenae Mile-
 „ siarum lib. 11. laudat Charisius. Verba vero Fulgentii, ut hoc in transcurso moneam,
 „ 3. Mytholog. in fabula Psyches, ubi librorum *Melanorhossos* mentionem facit, cor-
 „ rupta sunt: *sed quia haec*, inquit, *Saturantius et Apuleius pene duorum continentia li-*
 „ *brorum tantam salutatam congeriem enarravit*. Nullis, quod sciam, scriptorum indi-
 „ cis notus hic Saturantius, neque adeo auctoris nomen. Mendosa autem Fulgentii verba
 „ ita restituenda: *sed quia haec saturantius Apuleius pene duorum continentia librorum*.
 „ Lib. de Allegoria, lib. Virgiliti: *ut totis saturantius aliquid adhuc faciēms iugentis*, et:
 „ *saturanter haec in libro Physiolog*. Tertullianus de anima, *Cactera Hermippus quinque*
 „ *voluntinum satinnissime exhibebit*. Apologiae quod opponas, sive eloquentiam, sive re-
 „ conditam eruditionem spectes; frustra quaeris. Eam unquam et continuam auctoritate
 „ Divi Augustini, ipsiusque adeo orationis coherentia aequis censoribus Vici eruditi-
 „ tim persuaserunt. et fingamus duplici actione recitatum, una nihilominus oratio erit.
 „ *Florida* omnium maxime depravata ad nos pervenerunt: neque enim foedis solum

,, mendis contaminata et hiulca, sed passim intemperata commixtione confusa: ipsa ἐπι-
 ,, γραφή supposita, et ab aliena manu: dispositio ab imperitis. Neque enim video quo-
 ,, modo sub certos libros redigas, quae sine ullo connexu ubique lacera, luxata, mu-
 ,, tilla, nihil aliud praesentunt quam reliquias integri corporis, nuda scilicet fragmenta,
 ,, excerpta et dissertationibus Apuleii, quae plerasque Carthagini habuit, ea a studiosis
 ,, Apuleii congesta titulo *Floriderum* nobis transmissa sunt, falsa librorum distributio-
 ,, ne. Verum me dicere ipsa ἐπιγραφή loquitur. Nam, qui Florida dici existimant ab
 ,, efflorescenti et laeto dicendi genere, incertiam suam produnt, haec enim ratione totum
 ,, opus *Florida* inscripserint. *Florida* sunt *Electa ἀνθολογία. χρηστὰ κείμενα* (*). Sic
 ,, *Deploratorum* libri inscribuntur, in quibus variae Ciceronis aliorumque ῥησις. *Florida*
 ,, igitur sunt τὰ ἀληθῆ. Ita *Electa* ex veteri poematio excerptores inscripserunt *Floridum*
 ,, *de qualitate vitae*: plane simili indice et materia, est enim Cento plurium versuum
 ,, concinnatus ex integro poemate. Satis iam, ut arbitror, constat quid *Floriderum* titu-
 ,, lus notet, quem convenientem his fragmentis fateantur necesse est qui ipsa verba con-
 ,, siderarint. Vera haec praesto, non mea assertionem nec fide, sed proprio cuiusque iudicio.
 ,, Omnes in rem praesentem voco, atque ut ipsam orationem eiusque connexum fixis
 ,, oculis intueantur, rogo. Audebo interim repetere verba antiqui pictoris, qui cum intel-
 ,, lexisset Helenam Zeuxidis a quodam contemni, petit, ut suis in ea contemplanda
 ,, oculis intueretur; abesse non posse, quin divinam et pulchram cerneret. Utinam pari
 ,, modo impetrarem, ut animi mei obtutu haec considerare dignarentur! nullius auctoritas
 ,, rationem vinceret, nec longi temporis praescriptio errori inveterato patrociniū prae-
 ,, staret. Equidem miror inter tot eruditos Apuleii interpretes neminem advertisse col-
 ,, lecta haec Florida incondite coaluisse. Nimirum hoc poterat receptus error, ut vel
 ,, acute cernentibus caliginosam caecitatis nubem offlunderet. Etenim si toties iniuria coeli
 ,, impedita recitatio est, quoties sermo intercisus; Iovem Pluvium valde iratum, imo im-
 ,, placabilem habuisse Apuleium credendum est. Si toties diversi casus intervenire, qui
 ,, dissertentem abegerunt, quoties abrupta oratio; plane inauspicato ad dicendum acces-
 ,, serat. Et maluissem profecto semel haec adserere, quam suadere; si per eorum moro-
 ,, sitatem liceret, qui, stimulati ambitione φιλοδοξίας, vel mero meridie lucere negant. A
 ,, quibus quid expectem nisi operosum contemptum? quo solo utinam, resideret maledicentium
 ,, rabies. Sed non lenient impetum morbi, etiamsi me feliciter operam lasisse dixe-
 ,, rint, nisi hoc quoque adiecerint, deprecandum mihi infandae temeritatis crimen. quod
 ,, tamen non prohibebit, quin os aperiā adversus vulgi sententiam et tot aetatum con-
 ,, sensum. Rescindere igitur libuit male coacta, et non recte cohaerentia separare. quod
 ,, apud aequos censors fraudi mihi non erit. Saperest ἀνεργήματα poemation vulgatum à
 ,, Clodio Bineto, lepidum quidem et venustum, quod tamen Apuleio non adscripse-
 ,, rint,

(*) Quae hic de ἀνθολογίῳν et ἐκλογίῳν inscrip- dimus supra pag. 543.
 tione sequuntur apud Wower, eorum summam de-

rim: nisi induxerit fortior ratio, quam mollis haec et deliciosa elegantia (*). Haec tam varia tamque praeclara praestantis ingenii monumenta cum nunquam sine fructu reconditae eruditionis lectorem dimitterent, et tamen mirum in modum corrupta et mendis depravata oberrarent; non defuerunt viri docti, qui in iis restituendis serio laborarunt, quos laude sua non fraudabit grata posteritas. Horum vestigia, etsi longo intervallo, impares sequimur. quanquam, sine arrogantia dixerim, haud minus mihi debet, quam cuiquam illorum. Iam destinatum morti ad vitam revocarunt, sed debilem et aegrotantem destituerunt. Quod heteri caput exerat, quod sani coloris et sanguinis, quod firmi artus et constans valetudo, nostrum est opus. Certum; Apuleium infinitis mendis liberavi; nec tamen dissimulo haud pauca etiamnum residere falsa et corrupta lectione obvoluta: sed ea etiam aliis pro desperatis exposita et relicta, quae tamen facile emendabunt quibus in divinando felicior Genius addicit, aut in eruendis libris fortuna benignior magis favet. Aequiores nobis erunt, nec invidiosa calumnia diligentiam nostram differant, quod aut feliciter in his litteris versari, aut prolixiori otio uti contigit. hoc tamen palam profiteri non verebor, si alii parem operam Apuleio locarint, futurum ut penitus emendatus et incorruptus sit. Ut autem plane constet diligentiae nostrae ratio; plurimum ad hanc, editionem contulit codex Fulvii Ursini, eruditissimi viri, qui cum aliquot manu exaratis libris comparatus, varias lectiones et emendationes adscriptas exhibuit: eum mihi Romae amice suppeditavit, ingenii et doctrinae laude clarus, Gasper Schoppius, cuius etiam fidem secutus sum in iis, quae ex coenobii Bertiniani Codice expressi. Accedit liber Iani Gruteri, quem cum plurimis libris manuscriptis Bibliothecae Palatinae contulerat, et optima fide ac religiosa diligentia variantes lectiones enotarat. Hunc non recusavit mihi cedere optimus vir: quem excellentis ingenii et eruditionis gloria iam orbi notum frustra narrabo. Henricus Lindenbruch, amicissimus mihi et optimis studiis, aliquam multas lectiones varias ex libris MSS. excerptas communicavit. Ex Fulvii autem Ursini Codice omnia Apuleii opera emendavi; ex Palatino et Bertiniano solos Metamorphoseon libros. Quae certa et manifesto vera ex fide veterum librorum, aut doctorum emendatione suo loco recepi. In quibus vero non arrisit ingeniosum nimis aliorum acumen, aut praeposterum immutandi studium, vulgatis adhaesi. Nempe hoc egi, ut legentem iuvarem, qui planiora et minus rememorantia amat. Quae vero ab ingenio nostro, timide admisi. Nolim tamen ignorari, me innumeris locis Apuleium emendasse, qua distinctione, et incondita verborum traiectione, qua ineptis repetitionibus, quae gloriose prostituere nolui. Stultus est labor ineptiarum, et inanis in friuolis iactantia. Peream, si omnis haec opera vel exiguae laudis lenocinio mihi blanditur: studia vero recte iudicantium industria mea adiuta, hoc me consolatur et erigit. Quod si ineptissimorum hominum voces audirem, perisset hoc quicquid est oculi, datum inertissimae occupationi. Neque enim me fugit dante.

» 113*

(*) Wowerii de versione Asclepii iudicium, quod hic sequitur, vid. supra p. 516.

„ natum Apuleium et vulgo invisum. Certe sub gravissimo elogio proscripserunt nascio
 „ qui ludinagistri, cymbala fanaticae et ebriosae inventionis, quibus nihil pulerum aut
 „ probum, nisi quod humi serperet, quod paucis scriptoribus usurpatum: ex quibus
 „ mendosa quaeque et vulgaria ad indandum seligunt. Inde cum illorum scripta atigeris,
 „ simul commiseratio aut somnus obrepit, nec sane mirum fastidientis stomachi illos esse,
 „ quos peritiores censeas commensatores, quam oratorum iudices: ideoque eorum sententias
 „ ii soli receperunt, quos ex crapula heliæo attentatos et semisopitos deprehendas; sobriis
 „ vero non magis obhaeserunt, quam heliconum ractus. Dicant nunc in primis, si pos-
 „ sunt discrete, an quisquam ab Antoninorum aevo exiit, qui Apuleio comparari susti-
 „ neat. certe reliquis omnibus abstulit nomen, et suae claritatis fulgore tenebras obduxit.
 „ Quam eleganter, quam perite Philosophiam tradit! quantum acumen sententiarum! quae
 „ festivitas argumentorum! ut tacita nugarum hanc lancem conditam antiquae et non pro-
 „ tritae doctrinae succo; quis denique in dictione lepos, perpetuis imaginibus aspersis,
 „ amoenâ et floridâ! Sed recludat atque effundatur libero nimis fluxu. Habes quod repre-
 „ hendas, at copiae vitium erit. Admiranda enim in explicando facundia et perennis fons
 „ ubertatis. At verbis audax et obsoletus, utrobique tamen felix. Nam quae ex penu-
 „ cius petita videntur, excusatae significationis proprietates. Sola asperitas et affectatae com-
 „ positionis horror aures laedere poterat: in quo idoneum patriae patrocinium. Peregrinus
 „ litteris Romanis Apuleius, et Afer, quibus peculiare fuit vincere acumine et sententiis.
 „ Observandum autem incultam hanc et duram phrasin praecipue obviam in libris Meta-
 „ morphoseon. Excusabit igitur et argumentum, quod, varium et iocosum, involvendum
 „ fuit pingui hac et squalenti, ut ita dicam, lacerna: quâ et Varronis Menippeas, et
 „ Martiani Capellae Artes, quas Satyra dictante conceperat, incinctas videas. Satis ergo
 „ fuerat vitia haec Apuleii erudita interpretatione levare, frui his deliciis, et, si quae in
 „ iis stomachi nostri infirmitatem solverent, cauta observatione sublegere, et ab eorum
 „ contactu temperare potius, quam totum inconsulta temeritate damnare. Sed nae ego
 „ imperitus, qui causam Apuleii agam, cum recte sentientes accusatores non habet, quin
 „ potius cohibebo me, et contemnam stultis et imperitis respondere, quibus, ut pueris,
 „ terrori rerum umbrae, cum de ipsis corporibus parum constat, quae intueri aut tangere
 „ verentur. nempe spernunt quae ignorant, et difficultate territi adhaerere manus non au-
 „ dent. Ego profecto grande operae pretium tuli, quod Genio meo paucissimis hisce ho-
 „ ris litavi. Quid enim attinet circuitu agere? semper adeo amatorem me habuit Apuleius,
 „ ad cuius lectionem etiam primis annis impetuose rapiebar: non quod placerent dulcia
 „ illa vitia, aut quod magnopere me caperent Milesiae et id genus nugamenta, quae ne
 „ tralatitia quidem lectione dignari soleo, et a quibus etiam illa aetate iudicio abhorrebam
 „ (quanquam et summi viri ad lusus et amores narrandos descenderunt, et gravissimae
 „ doctrinae praecepta ludicris istis temperarunt: quorum exemplo incitatus aliquando si-
 „ milie argumentum suscepi, nec visa est eruditis illepidâ prorsus et inelegans composi-
 „ tio, cuius praecipuus finis ut Latini sermonis parum peritis eriperem falsam persuasio-

„ nem,

nem, qua imberberunt Latinae Linguae tantum rigorem, ita eniam vocant, ut flecti ad
 33 has Veneres non possit) sed trahebat me consensus ingeniorum, vel potius proprietates
 34 quaedam et peculiaris gratia Apuleiani ingenii, quam sentio et intelligo potius quam
 35 profero. Ut non dicam de secta Platonica et tota philosophandi ratione. Nihil adeo et
 36 nos amamus, nihil novimus, nisi festum, et laetum, et superum, et coeleste: ut
 37 rite decebat hominem optimo loco natum, et liberaliter educatum. Salve igitur, mihi
 38 iucunda anima, et has corollas, quas sparsi ad tumulum iam arescentis, lubens excipe.”

1606. Francofurti, 12. *Avezduenos* cum Priapeis Gasp. Scioppii, et c. n. varr.

1607. Apologia hoc anno, cum notis, Heidelbergae, a Joanne Meursio edita legi-
 tur in Act. Lips. m. April. 1736. Lugduni Batavorum hoc anno prodidisse
 Meursii Editionem, monet Hallewordius Bibl. Curiosa v. Appul. Sed nunquam
 equidem a Meursio Appuleii ullam partem editam credo. Error inde ortus est,
 quod hoc anno Meursius Scipioni Gentili, Apologiae editionem paranti, misit
 per epistolam, datam Altorphii Noricorum, postrid. Non. Jun. c1700vii. ani-
 madversiones paucas, exigui sane pretii, quae post Editionem Scipionis Gent.
 leguntur, et huic etiam Edit. insertae sunt.

1607. Lugd. Bat. 8. Appuleii Liber de Deo Socratis subiectus est priori ed. Heinsianae
 dissertationum Maximi Tyrii.

1607. Hanoviae, 8. Apologia, cum commentario Scipionis Gentilis, cui Meursii cas-
 tigationes subiectae sunt. Scipio Gentilis, ICTus nobilissimus, Apologiam uber-
 rimo et utilissimo commentario ornavit, multa loca e Iure Romano illustravit, et
 vicissim Ius Romanum ex Appuleio explicuit. Commentarius ille cum textu Ap-
 puleiano constituit Vol. VI. Operum omnium Scip. Gent. quae edita sunt Nea-
 poli an. 1768.

1610. Lugd. Bat. 8. *Apuleii opera omnia, quae exstant. Ex off. Plantin. Rapheleng.* —
 Exstabat inter libros in Bibl. regia Acad. Gotting. in duplo exstantes, an. 1784
 divenditos, num. 3444.

1614. Lugduni, 8. II voll. *L. Apuleii Madaurensis philosophi Platonici opera quae ex-
 stant omnia. Cum Philippi Beroaldi in Asinum aureum eruditissimis commenta-
 riis: recensque Godeschaldi StewechI in L. Apuleii opera omnia quaestionibus et
 coniecturis, nec non aliorum doctorum virorum in eundem emendationibus adiectis.
 Postremac huic editioni accesserunt Is. Casauboni in Apologiam doctissimae castiga-
 tiones. Io. Pirrhi in libros quatuor Floridorum scholia. F. Roaldi variae lectio-
 nes. Iani Gruteri suspiciones, et Gasp. Scioppii suspectae lectiones. Nova editio
 emendator, et variis lectionibus locupletior. Cum Indice. Lugduni; vid. Ant. de
 Harsy. — Scioppius in Lectionibus, quae Augustae Vindel. iam an. 1605, 12
 seorsim editae fuerunt, et Lugd. Bat. 1644, et Amst. 1664, 8. postea recusae
 sunt, Woverium hinc inde acerbius perstringit.*

1614. Henrico Petrina IV. Appuleium ex editione Seb. Henrici Petri Basileensi recusant esse hoc anno, testis est Fabricius. Sed videtur eadem esse Ed. ac Lugdunensis.
1620. Basileae, 8. Henrico Petrina V, II vol. *L. Apuleii Metamorphosis philosophi Platonici opera, quae quidem exstant omnia. In primis vero de Asino aureo libri XI, cum eruditissimis Ph. Beroaldi commentariis, et Godescalci Stewechii Heusdani in L. Apuleii opera omnia Quaestionibus et Coniecturis. Nec non aliorum doctissimorum virorum in eundem Emendationibus. Demum totus Apuleius ab innumeris, quibus scatebat, mendis, non solum vindicatus, verum etiam cum vetustiss. Codicibus collatus, notis marginalibus lucidior est redditus. Adiecto quoque ad calcem Operis rerum et verborum in iisdem memorabilium Indice copioso etc. Basileae per Sebastianum Henricipetri. — In fine: Basileae per Seb. Henricipetri. Anno salutis humanae MDCCCXX. — Itaque huius Edit. titulus non differt a Basil. III. an. 1597.*

AETAS IV. ELMENHORSTIO SCRIVERIANA 1621 — 1650.

inde PRICAEI, et IUL. FLORIDI.

GEV. ELMENHORSTIUS quum Appuleium ex MSS. Florentinis aliisque emendasset, successit P. SCRIVERIUS, qui textum accuratius ad criticam rationem exigeret, quam Vulcanius. In singulis libellis laudabilem praeterea posuerunt operam IOS. MERCERUS, Gallus, editor Libelli de Deo Socratis; IO. PRICAEUS, Anglo-Britannus, in Apologia et in Metamorphoscon Libris. Praeterea quaedam in Appuleio emendarunt LATINUS LATINUS, in Bibl. Sacra et Prof. PLECARTUS in Periculis Criticis, CRUSIUS in Probabil. Crit. alii. Editor Operum in usum Delphini, IULIANUS FLORIDUS, in primis libros *septem* *de Asino* et de Deo Socratis ex MSS. emendatioris dedit. Posteriorem hunc libellum etiam notis suis illustravit interpres alius Gallus, BARO DE COUTURES. Germani, inde ab Elmenhorstio ad nostra usque tempora, philosophum Platonium plane neglexerunt, nisi quod Aitenburgi 1778. nitide magis quam emendate editus est. Sed in Gallia THEOD. IUGEUS (DE IUGES), is qui Senecae editionem curavit, in Appuleio quoque studium operamque suam posuit, eumque edendi non solum consilium cepit, sed etiam aliquot folia, forma maxima, typographorum operis iam expressa fuerunt. Constituerat Iugeus, textum reddere Elmenhorstianum, et priorum Editorum notis suas adiungere. Sed MSSorum copiam Iugeus nullam habuisse videtur, neque in eius commentario ingenium criticum aut magna doctrina comparet. Apparatus Iugei nunc adservatur in Bibliotheca Guelferbitana, in quam devenit an. 1664. cf. Burckhardi Histor. Biblioth. Augustae P. I. p. 228. Eius notitiam debeo humanitati et diligentiae Schönemanni Viri Doct. cf. Praefat.

1621. Francofurti, 8. *Apuleii Met. Plat. Opera omnia quae exstant. Geyerhartus Elmenhorstius ex MSSis et vet. Codd. recensuit, Librumque Emendationum et Indi-*

ses absolutissimos adiecit. *Francos. in offic. Wechel.* — Praeter Elmenhorstii emendationes ac notas, habet haec Ed. Spicilegia *Iani Rutgersii, Erycii Putecani, Io. Brantii, et Corn. Martini* animadversiones in librum *περὶ ἔμφυλων*. Praemittuntur etiam vita auctoris veterumque de eo testimonia. Optima vulgo habita est haec Editio; et habet etiam suas virtutes, textum exhibens multis locis emendatum e MSS. et haud exiguam variarum lectionum copiam. Sed Elmenhorstius ipse ei non multum ingenii et diligentiae adhibuit, qui ubique Lindembrogii excerpta compilavit, et doctrinam suam magis ex aliorum scriniis, quam ex antiquorum fontibus hausit. Desideratur etiam in eius animadversionibus ingenium criticum et accurata linguae scientia. Quum editio fere ad finem perducta esset, mortuus est Elmenhorstius, et eique finem imposuit *Io. Loccenius*.

PRAEFATIO FLEMENHORSTII.

(*Omissa sunt, quae ad vitam et scripta auctoris pertinent.*)

Plurimum ad hanc editionem nobis contulerunt, viri et municipes mei amicissimi Lindembrogii fratres, excerpta Codd. Putecani, Batavici, Bremensis et Membranarum Florentinarum (quarum alibi memini) benigne suppeditando. Submisit et nobis ex Bibliotheca Leidensi optimus Heinsius MStum Cod. quo olim usus Vulcanius, sed parum diligenter. Nacti etiam sumus venerandissimi senis Iani Gruteri librum, ad cuius marginem religiosa diligentia Variantes Codicis Palatini olim adscripserat, et Melchior Goldastus, homo in studiis bonarum artium praecellentissimus, Excerpta Bertini Codicis amice communicavit. Contulimus quoque ipsi Romanam, Aldinam, Venetam et Basilienses editiones, semper pro regula habentes *Florentinas Membranas*, quarum ope aliam quam multa scabie prius atque ulceribus foeda, nitore pristino et nativae integritati restitui. Resident tamen adhuc haud pauca, falsa, corrupta, hiulca lacunis, deformata maculis, obvoluta obscuritatum ambagibus et tenebris errorum, quae felicioris ingenii homines, et quibus in eruendis Codd. MStis fortuna benignior adfulserit, fortasse an emendabunt: nobis hoc tempore negatum fuit. In lib. EMENDATIONUM rationem correctionis dedi; In INDICE obscuris lucem attuli, et ea quae ad salutem eruditissimi scriptoris facerent, breviter disserui, quae omnia si probi et cruditi probabunt, (improbes et ineruditos nihil moror) magno, imo nimio praemio labores nostros compensatos iudicabo. Tantum est! salve, LECTOR STUDIOSE, et nostris in literis ornandis conatibus fave."

1627. Lugd. Bat. 12. Opera omnia serio emendata. Editio nova. in Catal. univ. Bibl. Uffenbach. Editionem hoc anno Lugd. Bat. proditam citat V. D. in Misc. Obs. Vol. II. p. 401. ubi ea Scriverio tribuitur, ut et ab Oudend. ad Met. L. L. p. 5, b.

1624. Amstelodami, 12. *Apuleius Madaurensis Plauticus sermo castigatus, Amstel.* apud Guill. Caesium, CIIOCKXIII. — Curavit hanc Edit. Petr. Scriverius, qui tamen non nominatur. Scriverius, cui notulas suas quoque transmisserat Io. Isaacius Pontanus (vid. Ant. Matthaei Syllog. Epist. p. 269.) textum multis locis emendavit, adhibitis subsidiis criticis, quae in Edit. Elmenhorstii aderant.

PRAEFATIO EDIT. AMSTELOD. 1624.

TYPOGRAPHUS LECTORI.

„ Lector candide, Apuleium tibi damus: sed verum legitimumque; non *audiv* aut no-
 „ thum: qui tum demum id probaturum se tibi confidit, si cum *ἡτοιμασμένος* aliquot col-
 „ latus fuerit. Novum, inquam, Apuleium damus, aut renatum verius; sine Notis ta-
 „ men, hoc est sine phaleris et ephippio: non enim equum damus, sed Asinum aureum
 „ tamen. et cum eo quicquid Apuleio huic nostro adscriptum fuit hactenus. Argumenta
 „ libris *Metamorphoseon* praemisimus, ut scapam auctoris videat lector antequam ipsum:
 „ ea e Beroaldo desumimus. De editione haec unum dicam, tam dissimilem prioribus
 „ esse quam ille Asinus Apuleius sibi, qui iam, post multos diuturnosque errores, forte
 „ fortuna in rosas incidit, Clarissimi Vulcanii opera: nec Asinus ad vos venit profecto,
 „ sed homo, patriae sibi que redditus. Vale et diligentiae nostrae fave.”

1624. Lugd. Bat. 12. Apuleius ex rec. Petr. Scriverii memoratur Fabricio in Bibli. Lat. Sed videtur eadem esse Ed. ac Leidensis an. 1623. vel Amstelodamensis, supra memorata.
1625. Paris. 12. *Apuleii Liber de Deo Socratis. Iesias Mercerus e libris manuscriptis recensuit, et Notas adiecit. Lutes. ex off. Rob. Stephani MDCXXV.* — In emendando Libro de Deo Socratis egregiam operam navavit Mercerus, MStorum copia adiutus.

PRAEFATIO MERCERI.

„ Apuleii plerisque scribitis idem iam olim accidit, benigne Lector, quod multis praeci-
 „ cis auctoribus, ut dum iudicio et commendatione doctorum in pretio habentur, descripta
 „ sint passim, et sparsa per omnes fere Romani orbis bibliothecas. Sed ea commendatio,
 „ quae vitam illis initio servavit, eadem fecit ut postea infinitis maculis foedata et conta-
 „ minata sint, eodem prorsus fato, quod et optimis quibusque auctoribus paene exitio
 „ fuit: nam dum in manibus sciorum promiscue versantur, permixta sibi quisque pes-
 „ sima confidentia, ut omnia quae non intelligebant mutarent, et nimia diligentia, ut
 „ quae meliora posse fieri inapte crederent, pro arbitrio interpolarent. Hoc praecipue ac-
 „ cidit in libris *Metamorphoseon*, qui magis quam ceteri vulgi manibus triti; sed et in phi-
 „ losophicis, quorum passim exemplaria descripta servaverunt plures librarii, verum plera-

que tam incuriose describita, ut et mendis scaterent, et foedis lacunis hiarent. Et nec-
 cio quo fato accidit ut quamvis eorum, ut dixi, plurima exemplaria exstarent in diver-
 sis bibliothecis, tamen pessima quaeque et maxime hiulca secuti sint, qui editionibus
 eorum praefere, Aldinae, Florentinae, Basiliensibus, Parisiensibus, et aliis, etiam
 recenti aevu Lugdunensi, quam curavit optimus et sane non invidiosus Petrus Colvius.
 Nos ante annos quadraginta, quatuor exemplaria Philosophicorum habuimus, quibus
 diligentissime collatis multas iam tum in iis lacunas explevimus, mendas sustulimus.
 Vidimus postea in diversis bibliothecis eorundem librorum alia exemplaria, magnam
 partem similia, sed non contulimus tota. Vidimus et quaedam Metamorphoseos, Flo-
 ridorum, et Apologiae. Habuimus et ab amicis Palatini et aliorum collegium scripturas.
 Sed quum eruditissimus Vulcanius bonum philosophicorum collegem nactus lacunas eo-
 rum explevisset, et multa ex eo feliciter et docte restituisset; postea etiam Woverius
 et Scioppius eandem provinciam adorti et aliis manuscriptis collegibus freti multa prae-
 stitissent, speravimus fore ut sine opera nostra Apulcius tandem quam emendatissimus
 in manus hominum venire posset; idque praecipue, quia τὸν μακρότερον Heimerstorium
 audivimus ideam aggressum, adiutum praeter alias vetustissimorum Florentinorum libro-
 rum notis. Et sane omnes egregiam operam navasse non infitandum est. Pauca tamen
 supersunt veteris fraudis, ut ait poeta, vestigia, quae doctis illis viris exciderunt, dum
 animo ad sublimia evecto ἀεροβατούντες; negligunt ea quae sub pedibus, quaeque si humi
 reptantes vestigia librorum sequi maluissent, facillima fuere; ut in ipso initio tractatus
 de Deo Socratis locus ille tot doctis tentatus; *Plato omnem naturam verum, quod eius*
ad animalia praecipue pertineat, trifariam divisit, censuitque esse summos Deos, suis-
imum, medium et infimum: quae certatim mutaverunt contra librorum auctoritatem. At
 quam proclive fuit interpunctione sola mutata medicinam facere? *Censuitque esse summos*
Deos: Summum, medium, et infimum fac intelligas non modo loci dischusionis, verum
etiam naturae dignitate. Et in eodem tractatu: *Utra harum vera sententia est, nam:*
hoc postea video, tamen neque de Luna neque de Sole quisquam Graecus aut Barbarus
facile cunctaverit Deos esse. Item ille locus contaminatissimus, et tot coniecturis tenta-
 tus: *Ut cae preces, quibus Gentium et genuae precantur ad coniunctionem nostram, nec*
desunt qui videantur mihi obstetari, etc. libri omnes scribiti habent: *Nec sunt quae;*
 unde quam facile fuit facere, *nequumque,* et totum locum sic concipere: *Ut cae preces*
quibus Gentium et G. precantur, coniunctionem nostram nequumque videantur mihi obtes-
tari, corpus atque animum duobus nominibus comprehendentes, quorum communio et co-
mediatio sumus. Similia multa in aliis huius scribtoris locis notavimus. Fuerunt et quaedam
 in omnibus libris quos et nos et alii tractarunt, quae ipsis neglecta nos manu duxerunt
ture vel Hector, vel Lampo, vel Clitius: quod omnes intentatum reliquere, quum in
 libris esset, *vel hic etiam,* e quo non neglecto nos vere restituimus, *vel Bliciana:* Et
 illud, *plumbi rubor, vel lepsi;* ubi libri omnes, *plumbi rubus,* e quo nos recte,

„ Itaque nos quamvis tenuitatis nostrae consilii, diligentiae tamen securi, censuimus alio
 „ quando tandem inuare et pro nostra virili hunc scriptorem, non ut aliorum laudem im-
 „ minutum carnis; quis utro fatemur multum debere rempublicam literariam; sed ut et
 „ nos symbola nostra collata operam demus instruendo huic trichinio. Quod speramus
 „ nos in omnibus Apuleii quae exstant facturos sedulo, si Florentinorum codicum accu-
 „ ratam editionem tandem videre nobis datum fuerit. Interea dabimus hoc specimen in
 „ libello de Deo Socratis; qui certe, si Apologiam excipias, accuratissimum, et erudi-
 „ tione atque eloquentia clarissimum librum, inter ceteros aeteteris nostri libros praeci-
 „ pua in dignitate censendus est. Non quod integro operi Asini detractum velimus, quae
 „ velut perpetua satyra mores hominum varios ludendo effingit, effingendo carpit: sed
 „ quod hic liber quaestionem illustrem de daemonum natura et munitis, et de Socratis
 „ daemonio, ex philosophorum sententia diligenter et elegantissime tractet, variis argumen-
 „ tis, exemplis, sententiis ornet, et ad extremum insigni exhortatione ad virtutem clau-
 „ dat, ut vere liceat dicere, nullum philosophicorum Apuleii cum hoc conferendum. Nam
 „ liber *περὶ ἐπισημίας* ieiunus, et negligentissime scribitur: quae causa fuit cur in antiquis
 „ manuscriptis et editionibus praetermissus sit, credo quia eius pueret editores et scrib-
 „ tores: alii duo de Platonis scitis in naturali et morali philosophia, nimium quantum
 „ confusi et velut scopae dissolutae. Trismegisti versio nihil aliud quam mera versio; ut
 „ solus supersit liber de mundo, qui certe post nostrum hunc tractatum secundum locum
 „ obtinet, quamvis et ipse fere ubique mera versio, sed ea sane longe elegantior. Dolen-
 „ dum igitur fuit, tam insignem diatribam tot mendis scatuisse, quorum nunc, praefiscie
 „ dixerim, supersunt paucissima, spicilegium tenuae melioribus ingeniis.

1627. Amstel. 16. Ex rec. P. Scriverii, Hauptmanno memoratur.

1628. Amstel. 16. *Apuleii opera ex rec. Bonav. Vulcanii.* cf. Th. Crenii animady.
 Philol. et Crit. P. XI. p. 17. Fuit haec Ed. in Bibl. Hermanni Cannegieteri,
 in cuius Catal. sub Vulcanii nomine tamen non recensetur, uti nec in Catal. Hen-
 ricii Stinstra p. 140.

1635. Paris. 4. *L. Apulei Mad. Phil. Plat. Apologia, recognita et nonnullis notis ac
 observationibus illustrata a Ioanne Pricaeo Anglo-Britanno. Accesserunt Antiqui-
 tatum fragmenta quaedam aeri incisa.* Paris. ap. Simon Fevrier MDCXXXV. —
 v. Colomesii Opera Hamb. 1709, p. 463. Egregiam operam Pricaeus in Appu-
 leii Apologia illustranda praestitit, et editionem suam ornauit figuris aliquot mar-
 morum Arundelianorum, quorum quaedam memorantur etiam inter marmora Oxo-
 niensia a Maettaerio promulgata. Quorum vero in iis nulla exstat memoria, eo-
 rum Indicem hic apponam ex scheda Oudendorpii.

Pag. 47. Lapis, in quo Schema domini servum flagris caedentis.

Pag. 93. Veneris Marinae signum.

Pag. 132, 133. alius monumenti meminit Pricaeus, quod Saturnum referre
 patat. Quoniam vero in exemplo, quod oim. contulerat Oudendorpius, uti et in
 alio

alio quod penes me est, figura deest, confirmare certo non potuit Oulend., ex-
tente inter edita Academiae Oxoniensis, an secus. Suspiciatur tamen Oulend. ibi-
dem quoque desiderari.

Pag. 136. Sileni signum cubitale, ex Arundeliae Comitibus reconditoribus cine-
liis depromptum, quod Sylloge Maettariana non exhibet.

Pag. 207. Icon Magistri, in sella decentis puellam, dextraque ferulam tenentis,
ex selectis, ut ait, Illustrissimi Arundeliae Comitibus monumen is delineata exhibe-
tur, quam frustra etiam in editis Maettarii quaeres.

PRAEFATIO PRICAEI AD APOLOGIAM.

LECTORI.

„ Ne quid de me sequis opineris, quod id operis denuo illustrandum suscepi, cui du-
„ dum Scipio Gentilis tam utiliter sudavit, scias cum primis velim, me has Notas proflig-
„ gasse, priusquam de doctissimi hominis Commentario inaudirem. Tandem (ut volventi
„ Libros fit) cum incidi: iudicansque ex mole voluminis diligentiam praecipiam omnem,
„ statui quae collegeram ego pro otiosis seponere, prorsus a propatulo et celebri in aeter-
„ num ablegare. At dum altius repeto consilium, subit cogitatio ea, nimia severitate in
„ propria etiam peccari posse, et haec mea superessent necne etsi referret minimum, fore
„ iniquum tamen damnare ea nec dum causam inspectam: certe non integrum *πρὸς κριτὸν* pre-
„ mere forsitan olim in lucem eruptura, interpolata autem, et pro lubitu edentis faciem ha-
„ bitura. Fretus hoc sensu coepi ea ad Gentilem expendere, ratus haud multa deprehen-
„ surum me indicta ei, multo pauciora secus quam pro vero exposita. Neque animi fal-
„ sus fui, nam perlecto Commentario eius, plurima solertissimo viro observata e Notis
„ expunxi; alia pro caligine textus a me crepere et vacillanter enarraata, maiore illustravi
„ luce, explicavi fiducia. Facto ad hanc faciem examine revisi schedas meas, excerpturus
„ quibus illi mecum non idem sensus fuit, et quae rem hinc inde illustrantia effugere in-
„ dustriam eius. Ex his fasciculus iste Observationum crevit, quem commendatum non
„ inus ab acumine, non a Manuscriptorum copia, (quae ut omnium Apuleii operum, ita
„ huius vel maxime libri infrequentia sunt) sed ab elegantia quorundam fragmentorum
„ antiquariae rei, depromptorum ex celeberrimis Thesauris excellentissimi Arundeliae Comi-
„ tis, viri cuius erga Latium veteremque Graeciam tanta beneficia extant, quae nulla de-
„ lebit aetas, nulla unquam oblivio capesset. At vero angustior hic locus est quam ut
„ eiusmodi Argumentum capiat, et si maxime capax esset, nae ego nimis quam ineptus
„ qui tanti Herois Genium meo stilo adumbrem. Redeo ad Nugas istas, quas, qui per-
„ curris, eas tanti aestimare velim, quanti merebuntur aestimari, nec minoris, nec plus.
„ Recte et sapienter e Nostratibus Eques praestantissimus quidam, in operis serii illius
„ de Historia mundi Praefatione: (summo literarum damno, addo Provincialium dedecore,
„ intra vernaculi sermonis claustra etiamnum compressi:) Quam possumus humilibus et

„ ancillaribus blandimentis Lectorum gratiam aucupemur, si nugatorie scribimus, Nu-
 „ gones audiemus, certe nil gravius dici potuit, aut ex usu magis. Escas itaque ac deli-
 „ nimenta verborum ego missa facio: neque nescio tamen permulta hec esse quae Patrono
 „ indigent. Si vero quidpiam occurrat pridem aliis observatum, (quod utique raro even-
 „ turum spondere audeo:) strenue censuram deprecor quae me ineptiae damnet, nam
 „ quum ultimam haec manum recipere, a meâ procul eram Bibliothecâ positus, et ex
 „ tot qui feruntur circum Interpretibus, uno et altero misso, nullus praesto erat. Alio-
 „ rum autem cuiusce generis Scriptorum segetem uberem et profligam, suppeditavit eximia
 „ atque infatigata benevolentia Ioannis Bourdelotii, qui me hominem extraneum incogni-
 „ tumque, non alloquio tantum et consuetudine suâ (suavissimâ quidem et utilissimâ eâ)
 „ non dedignatus est, sed et quidquid librarii sepellectilis cusi vel manuscripti habet, af-
 „ fectu vere fraterno communicavit mecum. Certe prospicere minus in se consulent Phi-
 „ lologi ad hanc urbem ventitantes, qui scientiae candorisque hominem tam non vulgaris
 „ invisitatum siverint. Longius progredior paulo, sed nec haec tacenda erant; gratam ar-
 „ gutiam optaverim, quam ingratum silentium. Finiam, si prodiderim unum hoc de Ca-
 „ saubono; scisse me probe vel quum primum hanc provinciam suscipere, functum eâ-
 „ dem fuisse illum, idque ex professo. At non visus est aliorum curas praecludere vo-
 „ luisse; evincunt Notae eius breves, subsicivae horae cuiuspiam exercitamentum, po-
 „ tius quam opus instum et accuratum. Hoc innuendum duxi, ne importune auidax vi-
 „ dear, aut in tanti Censoris eruditionem ac pudorem peccare, dum quid addo doctissimis
 „ Notis eius, at parcioribus.”

1650, Goudae, 8. *L. Apuleii Mad. Metamorphoseos Libri XI, cum notis et amplissimo*
Indice Ioannis Pricaei. Accessit eiusdem Index Alphabeticus Scriptorum qui in
Hesychii Graeco vocabulario laudantur. Goudae, Typis Gulielmi van der Hoeve
MDCL. — Praeclara haec est, et Metamorphoseon optima editio, qua Pricaeus
 textum quidem Wowerii expressit, sed multis locis ad fidem MStorum emenda-
 tum. In notis quid praestare studuerit Pricaeus, ipse in praefat. profitetur, quid-
 que revera praestiterit, quivis potest cognoscere ex doctis illis notis, quas inte-
 gras huic Editioni inseri placuit. Itaque hac Edit. quae pertinet ad Edd. cum notis
variantium, multum lucis medelaeque Appuleio accessit: licet non magni tam fa-
 ciant Bibliographi.

PRAEFATIO PRICAEI AD METAMORPH.

L E C T O R I.

„ In Notis quanto egimus fusius, tanto hic res rictius agemus. Quae praetereunda non
 „ duximus, ea sunt huiusmodi. Sequentes Libros continemus cum uno tantum MS. Codice
 „ quam a nobis olim acceptum Gulielmus nuperus Cantuariae Archiepiscopus (vir literis
 „ etiam attentissimus) donavit Oxoniensi Bibliothecae. Ex eo peno instructissimo in-

1. terventu Cl. longeque doctissimi viri, Patricii Iunii, illius ad nos fluxit temporaria
 2. usura. Eiusdem amici beneficio inspeximus Colvianam editionem Casauboni manu nota-
 3. tam: ex qua quae pauca excerpimus suis locis adducuntur. Erat ad manum etiam Vi-
 4. centina Anni 1488 editio: omnium, Romanâ A. 1472 excepta, quod scimus, prima, et
 5. quam, posthabitis recentibus, haud raro sequi melius putavimus. Quod nostra spectat
 6. Annotata, rem sic paucis accipe. Dedimus operam ut et apposita et nova assereremus:
 7. rem post tot alios haud adeo in proclivi sitam. Ut quae ex Tacito, Suetonio, Salu-
 8. stio, aliis: praecipue e Virgilio adumbravit Noster, in medio poneremus: quaeque ex
 9. eo ab Ammiano, Sidonio, Hieronymo, Augustino sumpta, in lucem protraheremus.
 10. Ut proprietates (quo genere excellit) sermonis eius latentes illustraremus: idque pos-
 11. sissimum ex Donato et Servio, scriptoribus frugis optimae plenis, quosque iugi erudi-
 12. torum lectioni quantum possumus commendamus. Ante omnia, ut contextus veram
 13. scripturam erueremus: quod bis centies et fere nonagies mero sumus ex ingenio co-
 14. nati: saepissime ex ipsius paribus locis firmatis coniecturis nostris. quae si scopum non
 15. ubique attigerint, speramus paucas aberrationes locorum facilius restitutorum copiam
 16. benigne compensaturam. Qui multa autem non explicata a nobis fortasse suboffensi vi-
 17. derint, cogitent quam multi ante nos hoc opus illustrarunt; sublegere quorum Notas
 18. ut inhonestum, ita toties ad eas Lectorem reicere molestum iudicavimus. Scribendâ
 19. porro in genere, quale istud, non tam ad laudem quam ad oblectamentum facto, sine
 20. ulla pudoris iactura quaedam ignorare licet."

1688. Paris. 4. II Tom. *Lucii Apuleii Mad. Plat. Phil. opera, interpretatione et notis illustravit Iulianus Floridus, I. U. L. Can. Carnot. Iussu Christianissimi Regis, in usum serenissimi Delphini. Paris. ap. Fed. Leonardum MDCLXXXVIII.* — In hac edit. liber *περὶ ἐπιμυήσεως* et Lib. de Deo Socratis emendati habentur, ille ex 2 MSS. Bibl. Capituli Carnotensis, hic ex Cod. Thuani. Textui subiecta est Interpretatio, ut solet in Edd. in usum Delphini, interpretationi autem notae, maximam partem ex aliorum commentariis compilatae. cf. de Florido, aliorum compilatore Spanhem. ad Callim. p. 137. Textui haudquaquam illam diligentiam adhibuit Floridus, quae in edendis veterum libris desideratur. Negligenter interdum vocabula omisit, aut alia pro vulgatis substituit. Ceterum ridicule satis omnia obscoena e textu sublata (quod tamen ubique indicatum est) ad calcem Editionis reiecta sunt: credo, ut Galliae Delphinus unò oculorum confiecto cuncta turpia simul contempleretur. Subiectus est Index copiosissimus omnium vocabulorum, quae in Appuleio reperiuntur.

PRAEFATIO FLORIDI.

1. Ecce tibi, LECTOR OPTIME, L. Apuleius Madaurensis Philosophus Platonicus In-
 [Dddd]

2. ter-

interpretatione nostra, et Notis huiusmodi illustratus, et plusquam nonum pressus in annum, munificentia Regia sub SERENISSIMI DELPHINI auspiciis tandem prodit in lucem. Cuius editionis rationem, et consilium accipe.

Cum primum impositum sibi a LUDOVICO MAGNO educandi unici Regii Pueri munus gloriosissimum suscepisset Illustrissimus MONTAUSERII DUX CAROLUS SANCTANAURAEUS, Vir omnibus belli et pacis artibus dudum spectatissimus, fide antiqua magis, sanctisque moribus, atque omnigena eruditione, quam ipso nobilissimi generis splendore clarus, litterarum ac litteratorum apud Augustissimum Regem fautor studiosissimus ac vere MAECENAS alter; Regium esse imprimis arbitratu, prodesse quamplurimis, ratusque non mediocriter promotum iri studia, non solum privata Regii sui Alumni, sed etiam publica caeterae iuventutis, si Scriptores Latini omnes interpretatione faciliore, et notis non ad eruditionis ostentationem luxuriantibus, sed ad difficultatum omnium explanationem concinne contractis illustrarentur; communicato consilio cum Illustrissimo Condomensium antea, nunc Meldensium Episcopo IACOBO BENIGNO BOSSUETIO, Viro elegantissimis firmissimisque pro Fide Catholicae assertionem scriptis, strenuisque adversus haeresim conflictationibus toto orbe notissimo, vitaeque ac morum suavitate et sanctimonia non minus, quam Doctrinae profunditate, et pastorali cura commendato, cui erudiendi SERENISSIMI DELPHINI munus incumbebat; suasit Regi munificentissimo, ac pro ea, qua valet apud ipsum, auctoritate facile persuasit, uti selectis Viris ea provincia demandaretur.

Cum autem eos omnes Auctores, qui teri magis in scholis solent, iam occupasset alii Viri eruditione ac doctrina praestantes; ego quoque in partem operis vocatus Madaurensis hunc Platonicum mihi depoposci, Africanæ quidem et durioris paulo locutionis, sed eruditionis reconditissimæ, et præcipuae difficultatis, eoque nomine eadem quæ poëtas veste, hoc est, præter notas, interpretatione perpetua exornandum.

Quod ut accuratius perficerem, prolixos Philippi Beroaldi in huius Scriptoris Metamorphosin seu Asinum commentarios, copiosissimam Ioannis Pricaci, tum in eandem Metamorphosin, tum in Apologiam, Collectaneorum sylvam, Isaaci Casauboni, et Scipionis Gentilis in eandem Apologiam observationes, Elmenhorstii, Woweriique notas, Gasp. Schoppii in opera hæc omnia symbolam Criticam, et quidquid Stewechius, Brantius, Barthius, Lipsius, aliique, quotquot in manus venire potuerunt. in aliquos auctoris huius locos scripserunt, summo studio pervolvi, et ex iis, quæ maxime ad rem visa sunt, in interpretationem, notasve nostras transtuli, laudatis ut plurimum auctoribus, quæ ab illis neglecta, aut transcurta fuerant (fuerunt autem non pauca) quam optime potui excutatus sum. Philosophicos scriptoris huius libros, quos pauci admodum et obiter tantum ac paucissimis in locis attigerant, adductis ex Platone, et Aristotele, unde desumpti sunt, similibus dissimilibusve, enucleavi, explanavi, supplevi. Librum *περί ἐπινοίας*, sive *De Syllogismo Categorico*, foedissime corruptum, compluribus locis restitui ope duorum libelli tantum eius Manuscriptorum Codicum vetustissimorum,

„ qui in Bibliotheca nostra Capituli Carnotensis asservantur. Iuvit etiam me nonnihil in
 „ exponendo libello *De Deo Socratis* Manuscriptus eius libri codex Bibliothecae tunc Thua-
 „ nae, nunc Menarsianae.

„ Sed nitorem suum ac splendorem, si quem habet hoc opus, maxime debet acri et
 „ limato iudicio Viri omni eruditionis genere tota Europa celebratissimi, et optime cum
 „ de Re Litteraria, tum de Christiana Religione meriti PETRI DANIELIS HUETII Ab-
 „ batis Alnetani, et Suessionensium Praesulis Designati, cuius post Illustrissimum BOS-
 „ SUETIUM, in erudiendo SERENISSIMO DELPHINO secundae tunc partes erant, et lucu-
 „ brationum nostrarum arbitrium.

„ Adieci ad calcem totius operis Indicem locupletissimum atque accuratissimum vocum
 „ omnium, quae in hoc scriptore reperiuntur; opus ut multo, quam prima fronte vi-
 „ deatur, utilius, ita et longe difficilius. in quo conficiendo quantum mihi laboris, quan-
 „ tum taedium fuerit devorandum, nemo, nisi qui idem saxum aliquando volverit, bene ac-
 „ stimaverit.

„ Cur autem tam sero ad te hoc opus e praeco exierit, cum iam tua parvi referat scire,
 „ narrando hic operam nolim abuti. Hoc unum scias velim, per me non stetisse, quin
 „ hoc nostro qualicumque munere citius fruereris. Vale, LECTOR OPTIME, et Ausonium
 „ Poëtam simili ornatu comptum a nobis propediem exspecta.”

1698. Paris. 12. Liber de Deo Socratis, cum Gallica versione Baronis de Coutures,
 et notis, praefixa Appuleii vita. Nihil novi attulit Couturius, qui ubique Mer-
 cerum exscripsit, licet eum nusquam laudet. cf. Oudend. ad L. de Deo Socr.
 p. 119, a.

1707. Paris. 12. II Voll. Libri Metamorphoseon et Lib. de Deo Socr. cum versione
 Gallica. vid. infra inter verss. Gall.

1768. Neapoli, 4. Hoc anno prodit Tom. VI. Operum omnium Scipionis Gentilis,
 continens Apologiam, quae iam an. 1607. edita fuerat, vid. supra.

1778. Altenburgii, 8. II Voll. *L. Apuleii Mad. Phil. Opera. Altenburgi ex off. Rich-
 tervici. MDCCLXXVIII.* — Nitidis typis cusa est haec Ed. sed semper adhaeret
 Edit. Floridi, a qua si aliquoties recedit, ut in primis in Lib. *περὶ ἔργου*. factum,
 tamen vitia a Florido commissa in substituendis novis vocabulis non correxit
 editor. Posteriori Tomo adiuncta est Lectionis varietas, collecta ex Colvii,
 Stewechii, Brantii, Putecani, et Elmenhorstii commentariis. Praefatiuncula eadem
 est quae Editionis Amstelod. an. 1624.

1788. Biponti, 8. II Voll. *L. Apuleii Mad. Plat. Phil. Opera, ad optimas editiones
 cellata. Praemittitur notitia Literaria studii Societatis Bipontinae.* — Respondet
 plane haec Editio praecedenti.

AETAS V. OUDENDORPIANA.

Tandem exorta est aetas Oudendorpiana, Appuleii studiosis diu desiderata, cuius primordia incidunt in an. 1786. quo Celeb. Ruhnkenius *Metamorphoseon* libros Oudendorpii ahorumque notis instructos in lucem produxit. Ea quam felix auctori nostro fuerit, ii diiudicent, qui editionem hanc omnium operum Appuleii perscrutari velint.

1796. Paris. 12. III Voll. *Apuleii Metamorphoseon Libri undecim ex optimis exemplaribus emendati.* Paris. apud Ant. Aug. Renouard. — Nitidissima est Editio, textum habens ex Edit. Oudendorpio-Ruhnkeniana expressum.

V E R S I O N E S

Germanicae.

1588. August. Vindel. fol. form. min. *Ain schön lieblich auch kurtzweylic Gedichte Lucii Apuleii von ainem gulden Esel, darinn geletet, wie menschliche Natur sogar blöd, schwach, und verderbet, das sy beweilen gar vilhisch, unuerstendich und fleischlich, on verstand dahin lebet, gleichwie die Pferde und Maul, wie David sagt, auch herwiderumb sich möge aus Gottes beystand erholen, und aus ainem Esel ein Mensch werden, Gott gefellig, auffrecht und verständig.* Lustig zu lesen, mit schönen figuren zugericht, grundlich verdeutsch, durch Herren Iohan Sieder Secretarien, weilendt des hochwürdigsten Fürsten und Herren Lorenzen von Biber, Bischöffen zu Würzburg und Hertzogen zu Francken etc. Psalmo XXXI. *Nolite fieri sicut equus et mulus, in quibus non est intellectus, in chamo et freno maxillas eorum constringe, qui non adproximant ad te etc. cum privilegio Ro. Regiae maiestatis, Alexander Weissenhorn, Augustae Vindellicorum excudebat. Anno MCCCCXXVIII.*
1605. Frankfurt am M. 8. *Kurtzweiliges Gedicht Lucii Apuleii von seiner aus einem Menschen in einen Esel schnellen Verwandlung, allen fürwitzigen zur warnung.* Von Iohann. Sieder. — Repetita Magdeburgi an. 1606. 8.
1768. Glogau, 8. *Apuleius Discours über das Mittel glücklich zu seyn, mit den Anmerkungen des Herrn Prof. Formey, aus dem Franz.*
1780. Berlin, 8. *Psyche, nach dem Lateinischen des Apulcius, von August Rode.*
1783. Dessau, 8. *Apuleius von Madaura goldener Esel, von August Rode übersetzt. 2 Theile.*

1789. Götting. 8. *Psyche ein feen Märchen lat. nach Oudendorps und Ruhken's Rec. mit Anmerk.* (v. Schulze.)
1805. Weimar. 4to. Mai. *Psyche metr. übersetzt von Jac. v. Lynker* (*).

Gallicae.

- 1517, 1518 et 1522. Paris. L. *Apul. de l'Asne d'ore translate de Latin en François, par Guillaume Michel, dict de Tours. Paris, Galliot du Pré, le dernier jour de Juillet, 1518. fol.* — Est haec repetita Ed. eius, quae anno 1517. in 4to. prodierat apud Vid. Iean Iannot, et rursus repetita est in 4to. an. 1522.
1553. Lugduni, 12. *Metamorph. Libri, interprete Georgio de la Bouthiere; repetita est Ed. ibid. an. 1556.*
1559. Lugduni, 8. *Iidem, interprete Ioanne Louveau; recusi ibid. 1584.*
1623. Paris. 8. *Les Metamorphoses, ou l'Asne d'or d'Apulée, traduites du Latin en François, (par Jean de Montlyard) avec figures en taille douce, gravées par Crisp. de Pas, Thiboust.* — Haec videtur esse huius versionis Ed. prima, licet alii iam an. 1612 et 1616 editam memorent. Est sane rara, repetita ann. 1631 et 1648. sed figurarum elegantia, qua sola commendatur, his praeferenda.
1648. Paris. 8. *Les Metamorphoses ou l'Asne d'Or de l'Apulée philosophe Platonicien, traduites en François, avec des notes et des commentaires. Paris, de la Coste, 1648. vid. supra. Iudicium de hac Edit. vid. apud Brunet Manuel du Libraire.*
1692. Paris. 12. *Les Amours de Psiche et de Cupidon traduits d'Apulée, avec des Remarques, auctore Fontano.*
1698. Parisiis, 12. *Liber de Deo Socratis, ex versione Baronis de Coutures. vid. supra pag. 579.*
1707. Paris. 12. II Voll. *Les Metamorphoses ou l'Asne d'Or d'Apulée, avec le Demon de Socrate du même auteur; traduits du Latin, avec des Remarques et la vie d'Apulée, (par l'Abbé Compain de Saint Martin) avec figures. Paris Brunet.* — Versio est parum accurata, et textus multis locis mutilatus. vid. Brunet Manuel du Libraire.
1769. Francof. et Lipsiae, 8. II Voll. *Les Metamorphoses ou l'Ane d'Or d'Apulée Philosophe Platonicien, avec le Demon de Socrate, traduits en François avec des Remar-*

(*) Notitiam huius versionis, uti et eius, quae Ed. primae, debeo humanitati V. Cl. Ferdj Blümm, Profess. in Acad. Wirceburgensi.

marques, à Frankfurt et à Leipzig, par la compagnie des Libraires. — Repetitio antecedentis.

1787. *L'Asne d'Or d'Apulée, en Latin et en François: traduction retouchée par Bastien.*

Fabula Psyches separatim saepius, Gallice inprimis, versa, et magnifice figuris ornata, edita est.

Anglicae.

1571. Londini, 4. *Metamorphosis*, auctore Williamo Adlingtono. Repetita ibid. 1639. In MS. Biblioth. Bodlicianae n°. 3872 adservatur, *An Apology for a looking glass by Apuleius against Acemilian, in English verso.*

Italicae.

1518. Venet. 8. *Apulejo dell' Asino d'Oro, tradotto dal Conte Matteo Maria Bojardo. In Venezia per Nicolo d'Aristoteli.*
1544. Venet. 8. *L'Apulegio tradotto in volgare dal Conte Matteo Maria Bojardo Historiato, con un breve Discorso della vita dell' Autore. In Vinegia, per Bartholomeo detto l'Imperadore.*
1550. Venet. 12. *Apulejo dell' Asino d'Oro. Tradotto per M. Agnolo Firenzuola Fiorentino.* Repetita 1566 seu 1567, 8. et 1591, 12. (Edd. rarac. vid. Clement. p. 441.) 1598 et 1603. vid. Catal. de Crevenna Vol. IV. pag. 170. et Bibl. Italiana o sia Notizia de Librari nella lingua Italiana p. 149. Alii citant etiam Edit. an. 1549. 8. quam nunquam exstitisse affirmat Renouard, Catal. T. III. p. 161. monens, Edd. 1550, 1566 seu 1567. solas esse integras, ceteras vero mutilatas. Omnium minimi aestimatur Ed. an. 1603.
1566. Venet. 8. *Apulejo dell' Asino d'Oro. Tradotto per M. Angelo Firenzuola Fiorentino. Nomen da molti errori di voci Toscane, mal intese, corretto, e con le Figure a suoi luoghi adornato. Con privilegio. In Vinegia appresso Gabriel Giolito de Ferrari MDLXVI. — Vid. Theophili Sinceri Neu Nachrichten von lauter alten Büchern p. 219. Et haec est repetita Ed. praecedentis, ac valde rara. Videtur autem eadem esse, quae alibi an. 1567 edita legitur. cf. Clement. et Bibl. Italiana II. cc.*
1601. Venet. 4. *Metamorphoses, ex interpretatione Hieron. Parabosci.*
1607. Bononiae, 8. *Eaedem*, auctore *Pomponio Vizzanio*. Prodiit et Venetiis 1662, 12.
1781. Paris, Hoc anno Parisiis recusa est versio Firenzuolae in 8vo et 4to.

Hispanica.

1605. Madriti, 8. Metamorphoses.

Belgicae.

1636. Harlem. Metamorphoseon Libr.

1669. Antverpiae, 12. Idem.

Suecicae.

1666. Upsalae, 8. *Then underskioene Psyche, utaf Apulejo Madaurense utdragen och förswenskat igenom mattelighet nyckterhetennes Stalbroder.* — Cuius auctor est *Martinus Nyman*, consul postea Holmiensis. Vid. *Acta literaria Suecica* a. 1724. p. 588.

1690. Holmiae, 8. Idem liber.

ADDENDA ET EMENDANDA,

- M**ETAM. L. II. p. 149. AD LUCEM LUCI SUFFICIENS] Nondum mihi persuadent VV.
 DD. In mentem venit: *ad lucem lychni sufficiens*: modo bene dicatur *suffic. ad.*
- MET. L. III. p. 231. GENUINO SERMONE] Arentzen. ad Mamert. Genethi. c. 2. cum Rhoe-
 rio tuetur *gemino*.
- MET. L. IV. p. 246. VICE LAVACRI] Arentzen. ad Mamert. Panaeg. c. 2. ultimam vocem
 male omissam esse testatur in Excerptis Codicis penes se.
- MET. L. IV. p. 311. MONTIS IN EXCELSI etc.] „Ediderunt Pithoeus Lib. I. pag. 8.
 „et Scalig. p. 230. Versu primo *ne siste* correxerat Opius. *Dis siste* Heinsius. Sed
 „nulla mutatione opus est. et *desistere* hic pro simplici *sistere* positum esse, monet
 „Coler. ad Sallust. p. 419. sic in oratione Gracchi apud Gell. Lib. X. cap. 3. *palus*
 „*desitutus* est *in foro*. ubi in aliis *defixus*. sed *desitutus* est statutus. qui *stipes desertus*
 „dicitur Tibullo L. I. El. 1. 15 etc. — quia tamen hic in MSS. *susiste* vel *subsiste*
 „legebatur, Cl. Oudendorp. coniciebat, *Montis in excelsi scopulosis siste puellam*. ut
 „*scopulosa montis* dicantur, quomodo *ardua montis* Ovid. VIII. Met. 692” etc. BURM.
ad Anthol. Lat. T. II. p. 619.
- Ibid. SINGULA DEBILITAT] „*saecula* Heinsius coniecerat.” Id. *ibid.*
- Ibid. FLUMINAQUE HORRESCENT] „lege *Flumina quem horr.* PITHOEUS. recte, et sic Scri-
 „verius. Recte Oudendorpius reiciebat Barthii emendationem in vs. 2. *viperam*, atque
 „*malum.*” Id. *ibid.*
- MET. L. XI. p. 768. Gruterus Susp. Ined. XV. cap. 4. pro *voctibus*, vel, ut nunc le-
 gitur, *voctis*, coniecit *vestibus cuiusque studii*, ut sensus sit, vestibus quemque indutum
 fuisse, quae conveniebant iis personis, quas repraesentabant, quod sequitur apud Appul.
 MET. L. XI. p. 786. Gruterus Ibid. cap. 8 legit: *nitens carbasus litteras nois intextas*
progerebat. ut hoc velit quod postea dicit auctor: *de operis adyti profert*.
- MET. L. XI. p. 788. *stroppus* malebat Vales. ad Ammian. XIV. cap. 2.
- MET. L. XI. p. 796. Gruterus Susp. Ined. L. XV. cap. 10. legit: *Cognitis scilicet fa-*
mulis meis nec non equo quoque illo meo — quem diverse distractum notae darsualis agni-
tione recuperabam.

- MET. L. XI. p. 802.** Gruterus *ibid.* suspicatur: *quae voce nequiora sunt.* adducens Martialis. L. VI. Ep. 21. *Haec coram domina: sed nequius illud in aurem.* ut sit sensus: secreto in aurem mandasse sacerdotem ut a re omni Venerea abstineret, sed ceteris cunctis palam audientibus imperasse solummodo ut a vino et animatis abstineret.
- FLORID. N. 14. NE POST QUERELAE CAUSSAM CABERET]** *Postquerelae* uno verbo, ut *postliminium* et sim. legendum censet Gruterus *ibid.* cap. 8.
- FLORID. N. 14 extr.** Gruterus Suspici. Ined. L. XVI. c. 8. legit: *procinctu palliastri circumstantis coronae obtutum magistri secreto defendisset.*
- FLORID. N. 17. p. 78. QUON. NEC. EST EIUSDEM ESSE]** Gruter. *ibid.* XVII. 2. *quon. n. e. cupitum esse.*
- FLORID. N. 17. p. 82. Pro in solitudine Africana** Grutero *ibid.* XVII. 2. in mentem venit *in solitudine aprica.* Nisi statim sequeretur *apud avios fluvios*, probabiliter conici posset *in solitudine avia*, ut *solitudines avias* dixit Lat. Pacat. Panaeg. c. 5. et alii plus semel. vid. Pric. ad Met. supra p. 160, b.
- FLORID. N. 18. p. 86. ITA APUD SUOS CUIQUE MODESTIA etc.]** Gruterus Suspici. Ined. XVIII. cap. 2. *ita apud suos cuique modestiae obnoxia est; apud extrarios autem veritatis libera semper audit et pudica.* Obnoxia scil. veritas, quod sequitur. *Pudica* i. e. sine offuciis, ut Gellius VII. 14. *caste pudiceque ornatur — cum fucatur etc.* Plaut. Poen. Sc. *fuit hodie: Ut pudice verba fecit.*
- FLORID. N. 19. p. 94. AN VERO UT IPSE]** Gruterus *ibid.* *aut vero etc.* Et idem paucis mutatis et transpositis sequentia *ibid.* ita legit: *contemplatus quam diligentissime, etiam atque etiam pertractavit corpus hominis, et, ut quibusdam signis animadvertit in illo vitam latentem, conf. etc.* In seqq. idem Gruterus probat emendationem Stewechii *avebant*, ipsi tamen in mentem venisse ait *hiabant*.
- FLORID. N. 23. p. 107. EX OPTIMIS ORIS]** Legendum: *extimas oras.*
- DE DEO p. 115. ESSE DEOS SECUNDUM SUMMUM, MEDIUM ET INF.]** Ita negligenter edi passi sumus: quum vellemus aut MStorum lectionem exhibere *esse summos Deos, summum, medium et infimum*, aut coniecturam, in nota propositam.
- DE DEO SOCR. p. 117. POLLENS SPECIEM SUI VARIAT]** Lambin. ad Lucret. loc. a Merc. cit. citat *palans*.
- DE DOGM. PLAT. p. 189. in not. ad v. ENTULERIT,** legend. *δύματα* pro *δελύματα*.
- DE MUNDO p. 288. Coryci penetrantia** recte restitutum esse monet Burm. ad Anthol. Lat. L. II. carm. 119. vs. 135. ubi vide plura de antro Corycio.
- DE MUNDO pag. 300. lin. 9. leg. fonte pro fontibus.**
- DE MUNDO pag. 319. Burman. ad Anthol. Lat. L. V. Ep. 114. notandam esse** ait Giossam Cod. Reg. Gallicani ad Ovid L. V. Fast. 161. *Apuleius in Cosmograpia sic inquit, ubi de ventis agit. Euris (leg. esse Corus vel Caurus monet Burm.) qui Graeco Argestes (leg. Argestes, eodem monente) vocatur, is est adversus Aquilonem.*

DE MUNDO p. 326. LIPAR.] Nihil religiose Oudendorpii emendationem *Liparæ cunctæ* non adoptavimus.

DE MUNDO p. 372.

- „ *Iupiter omnipotens est primus et ultimus idem,*
 „ *Iupiter est caput et medium. Iovis omnia munus.*
 „ *Iupiter est fundamen humi, ac stellantis Olympi*
 „ *Iupiter et mas est, et nescia femina mortis,*
 „ *Spiritus est cunctis, validi vis Iupiter ignis,*
 „ *Et pelagi radix, Sol Luna est Iupiter ipse.*
 „ *Omnipotens Rex est; rei omnis Iupiter ortus.*
 „ *Nam simul occuluit, rursus extulit omnia leto,*
 „ *Corde suo e sacro, consultor lumine rebus.*

„ *Iupiter omnipotens* etc.] Carmen hoc, quod nec in Pithoei aut Scaligeri Catalectis, occurrit, ex Orpheo Latine versum legitur apud Apuleium de Mundo pag. 411. ed. Colvii. Sed non sunt Apuleii versus, verum a primis editoribus intrusi; certe in nullis MSS. aut editionibus vetustis, ut Romana, Vicentina, Aldina, Iuntina, aliisque que conspiciuntur; ut me monuit Celeb. Oudendorpius: neque eos in Florentino aut Leidensibus MSS. exstare testatur Elmenhorstius in notis pag. 102. proinde recte a Scriverio omitti sunt. Nam alii versus, quos in sua editione dedit Vulcanius pag. 238. quique incipiunt, *Primus cunctorum est, et Iupiter ultimus idem*, et seqq. sunt ipsius Vulcanii. Unde deceptus Boxhornius ad Plutarch. Quaest. Rom. pag. 134. eos tanquam ab ipso Apuleio Latine versos perperam producit, et sic Borremans. in Var. Lect. cap. V. pag. 41 et 42. ubi proferunt inscriptionem veterem, *Iovi soli invicto Serapidi*, ex qua Cl. Otto de Tutel. Viar. pag. 114. coniciendum putabat Iovem cum Sole eundem esse, qui etiam male hemistichium *Sol Iupiter ipse*, desuntum ex Virgillii Catalectis. Vide quae ea de re disputantur in Observ. Miscell. Vol. VI. Tom. III. p. 481. unde patebit, versum illum dimidiatum Pictorii esse, qui carminis huius versum sextum ita vertit:

„ *Et pelago radix, Sol Luna, est Iupiter ipse.*

„ quem sub Apuleii nomine, ita ut in Vulcanii editione legitur, eruditus Observationum auctor profert. Dici tamen debet, Viro Clarissimo sic praevisse illustrem Cuperum, qui in Harpocrate pag. 88. adducto iidem Macrobbi loco de Iove per Solem intelligendo, sequentes hos ex Catalectis Pithoei profert versus:

„ *Sol facies mundi, coelique volubile templum.*

„ *Sol liber, Sol alma Ceres, Sol Iupiter ipse.*

„ Sed ille recte, ut vides, adducit non ex Virgilio Catalectis a Scaligero editis, sed ex Catalectis Pithoei, apud quem exstant in Carmine in laudem Solis pag. 446. In inscriptione autem illa, ut hoc addam, Iovem cum Sole non coniungendum, sed ut in Misc. Obs. bene explicatur, copulam subintelligendam esse, *Iovi et Soli invicto*, patet etiam

- „*ex* alia inscriptione quam *ibid.* p. 133. profert Boxhornius, ubi habetur: *Soll invicta*
 „*et Lunae aeternae*, nulla Iovis mentione.” BURM. *ad Anth. Lat.*
- APOL. p. 384. DEPENSA] Sic legit etiam L. a Costa ad Decretales p. 80.
- Ibid.* p. 393. COMPLANATOREM] Strada Prolus. p. 175. cit. a Viro Docto ad calcem
 Edit. Casaubon. in Biblioth. Clarissimi Viri M. Tydeman.
- Ibid.* p. 407. ἀστέρας εισαυρείς] Vid. Gevart. ad Stat. p. 58. *ibid.* cit. et Boschius ad
 Anthol. Gr. Vol. V. p. 27.
- Ibid.* p. 424. INTENTU AERIS FRACTI] Haud ingratum fore sperabamus Appuleii stu-
 diosis, cognoscere, quid de hoc loco sentiret is, quo nemo melius de his rebus iudic-
 care poterat, Celeberrimus Swindenus. Itaque a nobis rogatus, promiserat Vir Huma-
 nissimus, se de caussis et ratione videndi, ex disciplina veterum, nobiscum communica-
 turum esse, quidquid ad explicandum auctoris locum pertinere putaret. Has vero op-
 tatas literas in diem expectabamus, quum ecce! tristis adfertur nuntius de subito mor-
 bo, qui optimo seni finem vitae attulit d. ix Martii. Itaque de loco Appuleii quod
 addamus, habemus nihil. Sed grata nobis accidit haec opportunitas, memoriam exci-
 tandi dilectissimi quondam praeceptoris, cuius doctrinae excellentiam suspicere et morum
 candorem atque elegantiam diligere nunquam desimus. Quare et nos tenues has inferias
 egregii viri manibus affundimus, coelestemque animum avere debemus, a quo, dum in
 terris degebat, duae hominum generationes tantum doctrinae ac virtutis fructum tuler-
 unt, ut dudum coelo debitus esset censendus, qui vero tantum sui desiderium reliquit,
 ut nec patriae, nec vitae communi, nec studiis philosophiae eripi unquam debuisse
 videatur.
- Ibid.* p. 438. Ad marmor Cretense, cuius mentio apud Pricaeum in nota citat idem V. D.
 ad calcem Ed. Casaub. Reines. VII. 22. p. 491. Reisk. ad Anthol. Cephalae p. 170.
- Ibid.* p. 460. Ad Laevii fragmentum citatur ab eodem Viro Docto, Tho. Bartholin. Hist.
 Anatom. Cent. III. hist. 78. p. 107.
- Ibid.* p. 495. Προεῖν ἀθάνατα καὶ θεῖα etc.] Obliti eramus, in schedula nos olim notasse emen-
 dationem Gronovii Antiq. Gr. T. II. p. 83. qui, pro Platoniceis a Casaubono invectis,
 alia invenit in Membrana Medicea, a se inspecta Florentiae: ἀμεταμέλητον παιδίον ἐν βίῳ
 παύσειν. Itaque haec iam in locum succedant eorum, quae et nos sine MSti auctoritate
 retinimus, quia nihil melius suppetebat.
- Ibid.* p. 540. AEMILIA PUDENTILLA etc.] Oisel. ad Caii Institt. p. 46. citatur a Viro
 Docto ad calcem Edit. Casaubon. quae est in Bibliotheca Clarissimi Viri M. Tydeman.
- Ibid.* p. 557. CONTUMELIIS ABNUIT] Casauboni coniectura *abnuit* placet Toupio Cur.
 Noviss. p. 70.
- Ibid.* p. 588. CONSULATU PERACTO] Ad notam Casauboni de h. 1. citatur a Viro Docto,
 supra memorato, Reines. Rupert. p. 139. Fabrett. Inscript. p. 723.
- APPEND. APPUL. p. 513. Postquam haec de Fabula Psyches et Cupidinis scripsimus, com-
 perimus, exstare librum quemdam, Anglice scriptum (the history of all Religions etc. by
 [*Leccc 2*] John

John Bellamy, (London, 1813.) cuius auctor probare conatus est, quemadmodum totam Graecorum Romanorumque Mythologiam, ita et fabulam Psyche et Cupidinis, ex sacris literis et originem habuisse et explicandam esse. Ita quidem, si auctori credas, Psyche habenda fuerit communis generis humani mater, Eva; et omnia quae de illa narrantur, referenda ad historiam de hominum lapsu, quemadmodum ea in sacris literis traditur; ipsum quoque Cupidinis nomen ex lingua Hebraea deducendum. Qui velit, credat, et auctoris lumen suspiciat. Voluntariae caecitatis ab eo incusari nos moleste non feremus.

Ibid. in nota. Legendum: *Ziegleri aisputationem De etc. inspicere mihi non licet.*

Ibid. pag. 547. lin. 4. *Renouard Catal. T. IV. p. 107. leg. Renouard Catal. T. III. p. 157.*

Ibid. lin. 13. 1472. *Romana II. fol. repetitio prioris. haec ita legenda:*

1472. *Hoc anno priorem Edit. Romae repetitam esse, vulgo creditum est, quod negat Brunet, Manuel du Libraire, in voc. Apul.*

1473. *Appuleium hoc anno Venetiis primum editum fuisse, quae quorundam est opinio, negat idem Brunet ibid. cf. infra.*

Quae ibid. lin. 15. leguntur, 1483. *Veneta I. fol. Fuit in Bibliotheca Gudiana, eaque usus videtur Colvius. haec prorsus delenda sunt. cf. p. 555. not.*

Ibid. p. 552. lin. 30. Titulus Editionis Parisinae an. 1536. talis est: *L. Apuleii Madaurensis Philosophi Platonici Metamorphoseos, sive de asino aureo libri undecim, cum praefatione et argumentis Philippi Beroaldi, et auctoris vita; et in calce difficultum quorunquae verborum interpretatio. Parisiis, ex officina Simonis Colinaei. 1536.*

I N D I C E S.

I N D E X I.

A U C T O R U M,

QUI IN NOTIS AD APPULEIUM VINDICANTUR,
EMENDANTUR, ILLUSTRANTUR.

IN QUO NON TANTUM AUCTORUM NOMINA, SED ETIAM
LOCA VINDICATA, EMENDATA, ILLUSTRATA, QUAN-
TUM FIERI POTUIT, INDICANTUR.

*Littera M. notat Metamorphoseon Libros. — Numerus Romanus II. Appuleii
Ouidendorpiani Volumen Alterum. — App. Appendicem. — Numerus vul-
garis paginam, a vel b columnam.*

- A*ccius in *Menalippo* apud Non. IV. n. 306. M. 133, b. in *Alphesiboea*. II, 266, b.
Acron ad *Horat.* I, 26. II, 49, a.
Aelianus *Hist. Anim.* VIII, 8. II, 339, b. *ibid.* IX, 42. M. 511, b. *ibid.* X, 1. M.
242, b. *ibid.* XV, 11. M. 152, a. *Var. Hist.* XII, 14. II, 13, b. *ibid.* XII, 57.
M. 406, b.
Afranius in *Privigno* ap. *Nonium* IV. n. 200. M. 398, a. *ib. ap. Non.* I. n. 144. II, 400, b.
in *Suspecta* ap. *Non.* p. 186. *Ed. Merc.* M. 551, b.
Agathias I et III. II, 574, a, b.
Albricus de *Imag. Deor.* c. 8. M. 773, b.
Alcimus *Avitus* I, 8. II, 127, b.
Aldhelmus de *laud. virgin.* App. 146, b. et 220, b.
Ammianus *Marcellinus* XIV. cap. 6. App. 450, b. XVI, cap. 10. M. 204, b. XVIII,
cap. 1. II, 415, b. XIX. M. 99. XXII, cap. 16. M. 204, b. XXVI. cap. 6. App.
227, a. *ibid.* cap. 2. App. 250, b. *ibid.* App. 283, b. XXX. cap. 4. App. 440, a.
Anastatius in *vit. Valentini*, App. 471, a.
Anthologia Latina. V. *Catalecta*.
Antonini *Itiner.* p. 57. II, 485, b.
Apollodorus I, 9. § 2. M. 705, a. II. p. 88 *Ed. Gal.* II, 370, a. III. p. 195. *Ibid.* III.
p. 223. II, 300, b.

- Apollonius Rhodius II* vs. 225. II, 69, b. II, 264. M. 153, a.
Archestratus ap. Athen. III, 13. II, 486, a.
Aristoteles de Anim. IX. App. 13, b.
Arnobius I. p. 9. M. 348, a. I. p. 20. M. 336, a. I. p. 22. M. 312, b. I. M. 407, b.
 I. II, 5, a. 6, a. et 295, a. II. M. 159, a. III. M. 368, a. *ib.* M. 758, b. V. II,
 46, a. *ib.* App. 249, a. VI. II, 470, b. VII. App. 385, b. *ib.* p. 217. M. 711, a. *ib.*
 p. 226. M. 353, b. *ib.* p. 231. M. 103, b.
Artemidorus Oneircr. App. 271, a.
Auctor ad Herennium I, 14. M. 365, a. II, 5. M. 64, b. II, 17. M. 643, b. III, 6.
 M. 494, a. IV, 41. M. 256, b. V, 34. M. 83, b.
Auctor de caussis corruptae Eloquentiae c. 3. M. 558, a. c. 5. M. 373, b. c. 6. M. 168, a.
 c. 7. M. 227, b. c. 18. M. 269, b.
Auctor de Obitu Maccenatis 88. M. 245, b.
Augustinus de Civ. Dei VII, 1. App. 473, b. in XIV. Joann. App. 280, a. *Confess.* II, 3.
 App. 268, a. *ibid.* IV, 5. App. 390, b.
Avienus Descr. Orb. vs. 140. II, 19, a. vs. 1105. II, 299, b. *alibi.* App. 178, a.
Aurelius Victor, de viris Illustr. c. 24. App. 247, b. c. 63. II, 456, b. c. 76. M. 257, a.
Ausonius Epigr. 4. M. 359, a. *Epigr.* 8. M. 186, a. *Epigr.* 26. M. 184, a. *Epigr.* 56.
 M. 208, a. *Epigr.* 65. M. 545, b. *Epigr.* 108. vs. 18. M. 569, b. *Epigr.* 119. M.
 73, a. *Epigr.* 146. M. 507, b. *de Fastis.* M. 140, b. *Ephem.* VIII. M. 271, b. *Pa-*
rent. IV, 17. II, 56, b. *ibid.* XII, 5. M. 21, b. *ibid.* XIX, 8. II, 205, b. *Profess.*
 I, 9. II, 80, a. *ibid.* I, 18. M. 31, b. *ibid.* IX, 6. II, 152, b. *de Clar. Urb.* XIV.
 M. 82, a. *praef. ad Pacat.* vs. 7. M. 636, b. *in lud. sept. sap. prol.* M. 106, a. *ibid.*
de Solone vs. 6. M. 77, a. *ibid. de Pittaco.* M. 73, a. *Epiced. in patr.* vs. 41. II, 74, a.
Protrept. praef. vs. 13. M. 73, a. *ibid.* vs. 53. M. 162, b. *Cupid. Crucifix.* vs. 76.
 M. 363, a. *Edyll.* VIII. vs. 21. M. 394, a. *Mosell.* vs. 236. II, 14, b. *Griph.* vs. 6.
 II, 192, a. *ibid.* vs. 10. M. 95, b. *ibid.* vs. 45. II, 20, b. *ibid.* vs. 82. M. 208, b.
Technop. M. 456, b. et M. 551, b. *ibid. in f.* M. 512, b. et II, 192, a. *in praef.*
Cent. Nupt. M. 77, a. *ibid.* p. 511. *Ed. Toll.* M. 553, a. *ibid.* p. 513. M. 436, b.
Edyll. XVIII, 9. II, 19, a. *Eclog.* p. 565. *Ed. Toll.* M. 307, b. *Epist.* I. *init.* M.
 428, a. *Epist.* II. M. 8, b. *Epist.* IV. vs. 73. M. 6, b. *Epist.* IX, 14. M. 97, a.
Epist. XVII. M. 78, b. *ibid.* M. 36, b. *Epist.* XXI. M. 242, b. *Epist.* XXII, 9.
 M. 654, a. *ibid.* 185. M. 590, a. *Grat. Act.* p. 700. M. 230, b. *ibid.* p. 724. II,
 42, a. *ibid.* p. 731. M. 349, b. *Perioch.* 19. M. 392, a. *in Paulino* c. 12. M. 59, a.
in Germanico p. 4. *Ed. Grot.* M. 59, a.
Boëthius de Consol. Phil. L. I. pr. 4. M. 56, b. *ibid.* L. II. pr. 1. M. 13, b. M. 230, b.
 et M. 428, b. *ibid.* L. II. pr. 6. II, 211, a. *ibid.* L. III. pr. 12. II, 242, b. *ibid.* L. IV.
metr. M. 599, a. *ibid.* L. V. pr. 4. M. 269, a.
Caccilius ap. Nonium. App. 457, b.

- Caesar de Bell. Gall. I, 27. M. 551, a. *ibid.* VI, 29. M. 209, a. *ibid.* VII, 39. M. 782, b. *ibid.* VII, 58. II, 50, b. de Bel. Civ. I, 84. M. 487, b.
- Callimachi fragm. ap. Schol. Pindari. II, 399, b.
- Calpurnius Ecl. II. App. 159, b. Ecl. IV, 24. M. 517, a.
- Calpurnius Declam. V. App. 340, b seq. Decl. XXIV. App. 156, a.
- Capitolinus in Pertin. 14. M. 215, b.
- Cassiodorus VI. M. 284, a. X, 29. App. 245, a. de Anima c. 15. App. 353, a.
- Catalecta Pithoci I. p. 22. M. 178, a. *ibid.* III. p. 89. M. 396, b. *ibid.* IV. p. 134. M. 618, a. *ibid.* p. 153. M. 12, b. V. p. 310. M. 473, a. Catal. Scalig. II, 252, b.
- Catalecta Burmanni T. I. p. 110. M. 576, b. *ibid.* p. 496. M. 525, a. *ibid.* p. 572. M. 306, a. Spec. p. 18. II, 69, b.
- Cato ap. Priscian. et Serv. App. 215, a. vid. infra Gellius.
- Caullus c. 17. M. 450, a. Com. Beren. 54. M. 409, a. Epith. Pcl. et Thet. vs. 177. App. 255, b.
- Cebetis Tabula p. 15. Ed. Gronov. M. 336, a.
- Celsus p. 409. M. 340, a.
- Censorinus de Die Nat. XXIV. M. 398, b.
- Chrysostomus (de Hercule). App. 397, b.
- Chrysostomus ad 1 Cor. 8. App. 283, b.
- Cicero Tusc. Quaest. II, 7. App. 426. *ibid.* IV, 14. II, 42, a. *ibid.* V, 8. II, 184, a. de Nat. De. I, 18. M. 451, a. *ibid.* I, 36. M. 77, a. *ibid.* II, 34. App. 248, b. *ibid.* II, 39. M. 762, b. *ibid.* II, 44. M. 565, b. *ibid.* III, 18. M. 96, b. *ibid.* III, 21. M. 96, b. Acad. Quaest. II, 5. M. 614, b. de Off. I, 6. M. 382, a. *ibid.* III, 9. II, 34, a. *ibid.* III, 18. M. 349, b. de Legg. I, 9. M. 152, a. in Timaeo c. 4. M. 119, a. *ibid.* c. 14. M. 161, b. Parad. I, 3. M. 523, b. *ibid.* III, 7. II, 2, a. *ibid.* IV. M. 615, b. Top. 3. M. 508, a. de Inv. I, 16. M. 693, a. *ibid.* 1, 50. M. 96, b. *ibid.* II, 2. II, 3, b. *ibid.* II, 42. M. 295, b. *ibid.* II, 49. M. 391, a. Or. II, 36. App. 298, a. in Bruto c. 97. M. 12, b. in Vatini. 2. M. 326, a. pro domo c. 5. M. 404, a. *ibid.* c. 20. M. 31, b. post red. ad Quir. c. 8. M. 65, b. in Verr. II. c. 4. M. 72, b. *ibid.* IV. c. 48. M. 243, b. pro Coel. c. 6. M. 207, a. pro leg. Man. c. 6. M. 243, b. Catil. I, 2. II, 79, a. *ibid.* 11. App. 153, b. Catil. II, 1. M. 689, a. pro leg. Agr. II, 34. App. 146, a. pro Rabir. App. 199, a. Phil. I, 4. II, 390, b. ad Div. I, 9. II, 234, a. *ibid.* IV, 12. App. 412, b. *ibid.* V, 12. App. 447, b. *ibid.* IX, 22. II, 552, b. *ibid.* XVI, 9. M. 100, a. ad Att. I, 13. II, 499, b. *ibid.* I. M. 32, b. alibi. App. 13, b. fragm. I. de Deo. M. 160, a.
- Clemens in Protrep. (ad Ulysses de Scylla.) App. 247.
- Claudianus in Rufin. praef. M. 313, b. *ibid.* vs. 10. M. 62, a. II in Rufin. 38. II, 304, a. de IV. Cons. Hon. vs. 327. M. 249, a. VI. Cons. Hon. vs. 624. M. 735, a. Cons. Prob. et Olyb. vs. 104. M. 307, b. I in Eutrop. 268. et II. 375. M. 313, b. *ibid.* I. App.

- 419, a. *de Raptu Proserp.* I, 115. M. 647, b. *ibid.* I, 236. M. 561, b. *de Laud. Ser.* vs. 4. M. 653, a. *de nupt. Hon.* vs. 103. M. 735, b.
- Claudianus Mamercus de Statu animae.* II, 595, b. et App. 337, b. *ibid.* II, 9. II, 395, a. et 555, b.
- Codices L.* 13. *ad l. mul. de adult.* M. 524, b. *L. I. de Offic. rect. prov.* II, 81, b. *L. V. de naufragio et L. XI. l. 6. cod.* II, 81, b. *L. II, l. un. Cod. de reput. quae fiunt.* II, 116, a.
- Columella I,* 4. M. 168, a. *II,* 2. M. 454, a. *II,* 9. M. 643, b. *II,* 10. M. 577, b. *II,* 11. M. 638, b. *ibid.* M. 415, a. *III,* 1. M. 562, b. *III,* 2. § 25. M. 272, b. *III,* 2. § 27. II, 69, b. *III,* 11. M. 670, b. *III inf.* M. 540, a. *IV,* 17. M. 548, a. *V,* 9. M. 204, b. *V,* 10. M. 165, a. *VI,* 2. M. 527, a. *VI,* 3 et 4. M. 654, a. *VI,* 24 et 27. M. 476, b. *VI,* 33. M. 215, a. *VII,* 9. § 10. M. 300, b. *VII,* 12. M. 661, a. *ibid. in f.* M. 222, b. *VII,* 13. II, 215, a. *VIII,* 11. M. 274, b. *VIII,* 17. M. 189, b. *IX,* 13. M. 77, a. *IX,* 14. M. 386, b. *X. de cult. Hort.* 2. M. 809, a. *ibid.* 101. M. 427, a. *ibid.* 335. M. 210, b. *XI,* 3. M. 724, b. et II, 262, a. *XII,* 3. M. 112, a. et 717, b. *XII,* 41. M. 716, b. *XII,* 50. M. 112, a. *de Arbor.* 23. M. 479, b.
- Ctesias.* v. *Hesyech.*
- Curtius IV.* App. 407, a. *V,* 2. § 8. II, 346, b. *V,* 12. M. 314, a. *VII,* 8, II. M. 106, b. *VIII,* 5. M. 356, b. *IX.* App. 178, b. *X,* 5, 33. M. 10, b. *alibi ubi verba leguntur „Inusitata simulacra.”* App. 147, a.
- Digestorum l. 156. de div. res. I.* M. 531, b. *l. 28. de probat.* M. 254, b. *l. I. § 7. ad quadrup. paup. fec.* App. 290, a. *l. 6 § 3. de Offic. Praesid.* App. 334, b.
- Diodorus Siculus I,* 47. M. 758, a.
- Diogenianus Cent. 8. num. 29.* App. 474, b.
- Donatus ad Eunuch.* III, 1. App. 284, a. *ad And.* III, 5. App. 273, a. *ad Adolph.* III, 2. App. 311, a. *ibid.* *V,* 1. App. 334, a. *ad Phorm.* III, 1. App. 298, a. *alibi.* App. 478, b.
- Egesippus I,* 45. App. 250, b.
- Eginhart. in vita Caroli Magni c. 32.* M. 617, b.
- Ennius in Hedypathet.* II, 484 seqq. *in Teleph.* II, 552, a.
- Ennod. Apolog.* App. 469, a.
- Epigrammata vetera.* II, 508, b. App. 367, a. et 446, b.
- Eutropius IX,* 18. M. 276, b.
- Festus in voc. Minora templa.* M. 104, b. *in voc. Troia.* M. 144, a. *in voc. Coena.* M. 172, b. et II, 235, a. *in voc. Vespices.* M. 237, a. *in voc. Inereta, indiyisa.* M. 400, a. *in voc. Calcei.* M. 538, b. *in voc. Frenere.* M. 638, b. *in voc. Sabrimani.* M. 559, a. *in voc. Praepetes.* M. 608, a. *in voc. Silicernium.* II, 3, a. *in voc. Thor et Obstant.* M. 145, a. *in voc. Praeclamitatores.* II, 211, a. *in voc. Simultas.* II, 265, b. *in voc.*

Confluges, II, 312, a. *in voc. Pluuii*, II, 327, a. *in voc. Incessere*, App. 459, a. *e Varone* M. 414, a.

Firmicus III, 5. App. 371, b. *III*, 10. App. 338, b. *III*, 11. App. 340, a. *III*, 14. App. 357, a. *VI*, 17. App. 268, a. *Alibi*, App. 408, a.

Florus. Proöem. et L. II proöem. II, 197, b. *II*, 5. II, 16, b. *II*, 6, 43. M. 230, a. *II*, 7. M. 555, a. *II*, 12. App. 339, a. *III*, 3, 13. M. 555, a. *III*, 3, 21. M. 244, b. *III*, 17. M. 686, a. *IV*, 12, 48. M. 83, a. *IV*, 20. M. 461, b.

Frontinus I, 8, 5. M. 693, a. *I*, 72. M. 566, a. *II*, 4, 12. M. 182, b. *III*, 7, 4. M. 640, a. *IV*, 1, 26. M. 773, b. *IV*, 7, 45. M. 41, a.

Fulgentius Mythol. I, II, 306, b. *ibid.* *III*, 3. App. 466, a. *Virgil. Contin.* App. 241, a.

Gellius I, 1. M. 454, a. *I*, 3. M. 52, b. *I*, 20. II, 426, b. *I*, 23. App. 352, a. *I. cap. ult.* App. 448, a. *II*, 2. M. 193, b. *II*, 6. M. 184, a. *II*, 18. App. 289, a. *II*, 22. II, 318 seqq. *II*, 24. App. 477, a. *II*, 29. App. 449, b. et 476, a. *III*, 7. App. 224, a. *III*, 15. II, 155, b. *V*, 14. M. 112, a. *V*, 19. App. 221, b. seq. *VII*, 12. App. 480, b. *VII*, 18. App. 324, a. *IX*, 13. M. 122, b. *X*, 18. App. 426, b. *XII*, 1. M. 559, a. *Sisenna XII*, 15. App. 316, b. *XIII*, 23. M. 589, b. *XIII*, 29. App. 444, a. *XIV*, 11. M. 96, b. *XVII*, 21. II, 549, b. *XVIII*, App. 50, b. *XX*, 2. M. 520, b. *XX*, 11. App. 443, b. *Cato ap. Gell.* App. 287, b.

Gemma Wildiana n. 60. M. 308, b.

Germanici Aratea p. 28. *Ed. Grot.* M. 651, b.

Glossae, M. 409, b. 411, a. 62, b. App. 164, b. 169, b. 178, a. 231, b. 232, b. 251, b. 258, b. 267, b. 271, a. 283, b. 285, a. 286, b. 287, b. 289, a. 292, b. 300, b. 315, a. et b. 320, a. 338, b. 340, b. 344, b. 358, a. 360, a. 368, a. 379, a. 416, b. 433, b. 454, b. 456, a. 463, a. et b. 466, a. bis. 474, a. *Gloss. Cyrilli*, M. 591, a. *Gloss. Philoxeni*, M. 769, b. *Gloss. Vindocinenses*, App. 441, b. 442, b. 444, b. et 472, a. *Gloss. Isidori*, M. 104, b. 221, b. App. 143, b. 412, b. 460, a. 475, a. *Gloss. Puteani*, App. 478, b.

Gratii Cyneq. fragm. App. 329, a.

Heliodorus I, App. 251, b. et 283, b.

Herodianus I, 14. II, 364, b. *II*, 5. M. 450, a.

Herodotus VIII, 1 et 47. II, 399, b.

Hieronymus veteres. App. 387, b. ἀρκύτατα. App. 301, b. βραγγίαν. App. 445, a. γοργύρα. App. 381, b. εὐσχήμενος. App. 397, a. θήρεια. App. 302, b. sq. ἰδρῶ. App. 153, a. κειμήλια. App. 381, a. προτείεται. App. 347, b. *Cestias in γ. σάρατις*, App. 307, b. ὑπεζύγαια. App. 287, b.

Hieronymus ad Esaiam, App. 312, b.

Himerius in Polemarchico, App. 226, b.

Hippocrates in Praeceptionibus, App. 383.

- Illirius de Bel. Gall. VIII*, 30. M. 766, a. *ibid. VIII*, 42. M. 204, a. *de Bel. Afric. 9*. M. 750, b. *ibid.* 67. M. 708, b.
- Horatius I. Od.* 3. vs. 2. M. 647, b. *ibid. vs.* 21. M. 359, a. *I. Od.* 5. vs. 7. M. 274, b. *I. Od.* 7. M. 366, b. *I. Od.* 11. vs. 2. M. 78, b. *I. Od.* 15. vs. 12. M. 596, b. *I. Od.* 17. vs. 8. M. 352, b. *I. Od.* 18. vs. 15. M. 760, b. *I. Od.* 19. M. 97, a. *I. Od.* 25. vs. 7. M. 277, b. *II. Od.* 5. vs. 20. M. 108, b. *II. Od.* 12. vs. 25. M. 209, b. *III. Od.* 15. vs. 2. M. 405, b. *IV. Od.* 4. vs. 31. M. 115, b. *Epod.* 2. *in f.* M. 432, a. *ibid.* 6. vs. 5. M. 413, b. *Epl. I.* 1. vs. 94. M. 438. *ibid. vs.* 105. M. 402, b. *Epl. I.* 2. vs. 51. M. 339, b. *Epl. I.* 6. vs. 39. App. 122, b. *Epl. I.* 15. vs. 29. M. 604, a. *Epl. II.* 2. vs. 171. M. 447, a. *Art. Po.* vs. 2. M. 366, a. *ibid. vs.* 441. II, 30, a.
- Hyginus Astron. I.* 2 et 6. II, 290, a. *ibid. I.* 8. M. 189, b. *ibid. II.* 5. M. 529, b. *ibid. II.* 10. App. 50, a. *ibid. II.* 11. M. 97, a. *ibid. II.* 15. M. 416, b. *ibid. II.* 17. M. 95, a. *ibid. II.* 18. M. 402, a. *ibid. II.* 20. M. 557, b. *ibid. II.* 21. II, 97, a. *ibid. II.* 23. M. 504, b. *ibid. II.* 24. M. 96, a. *ibid. II.* 43. M. 559, a. *ibid. III.* 5. M. 93, b. *ibid. III.* 16. M. 112, b. *ibid. IV.* 16. M. 88, b. *Mythol. II.* 14. M. 23, a. *Fab.* 89. M. 97, a. et 406, a.
- Hyperides.* vid. *Rutil. Lup.*
- Interpres Psalmi XXXVII*, 9. App. 308, a.
- Iosephus Bel. Iud. VII*, 22. App. 285, b. *Antiq. IV*, 8. App. 360, a.
- Isidorus Origin. II*, 1. App. 192, b. *VIII*, 11. M. 737, b. *X.* M. 59, a. et 198, a. *XI*, 1. M. 215, b. *XII*, 1. App. 316, a. *XV*, 6. App. 425, b. *XVI*, 1. M. 640, a. *XVIII*, 2. M. 22, a. *XIX*, 16. App. 170. *XIX*, 22. II, 52, b. *XIX*, 23. App. 173, b. *XIX*, 31. II, 14, b. et App. 312, b. *XX*, 2. M. 103, b. et 553, b. *Isidori Gloss.* v. *Supra Gloss.*
- Iudic. L. I. c.* 8. § 16. M. 480, a.
- Iulianus ad Iamblichum.* App. 346, b.
- Iustinus I.* 9. M. 162, b. *III*, 4. M. 648, b. *VII*, 2. M. 448, b. *VII*, 3. M. 525, b. *XVIII*, 4. M. 316, a. *XX*, 4. App. 182, a. *XXXV*, 2. II, 385, b. *XXXVIII*, 8. App. 278, b sq. *XXI*, 1. App. 142, a. *XXIV*, 4. M. 41, a. et 100, b.
- Iuvenalis Sat. II.* vs. 116. M. 260, b. *II*. App. 187, a. *VI.* vs. 321. M. 132, a. *VI.* vs. 490. M. 579, a. *VI.* vs. 537. M. 776, a. *X.* vs. 2. M. 604, a. *X.* vs. 5. M. 585, a. *X.* vs. 73. M. 305, a. *XI.* vs. 184. M. 167, b. *XIII.* App. 361, a. *XIV.* II, 470, b. *xius Interpres ad Sat. II.* App. 498, b. cf. *infra Schol.*
- Laberius ap. Non.* App. 461, b.
- Laetantius carm. de Phoenice init.* II, 313, b. *ibid. vs.* 66. M. 122, b. *ibid. vs.* 70. M. 152, b. *ibid. vs.* 81. II, 368, b. *ibid. vs.* 99. M. 559, b. *ibid. vs.* 123. M. 13, a. *ibid. vs.* 161. M. 433, b. *Divin. Instit. I.* 10. M. 265, a. *ibid. I.* 21. M. 185, a. et 307, b. *ibid. IV*, 12. M. 168, a. *ibid. IV*, 17. App. 358, b. *ibid. VII*, 1. App. 452, a. *de Opif. Dei.* 10. M. 809, a. *de M. Pers. c.* 57. M. 495, a. *Sympos. Aen.* 31. *de Phoenice.* II, 94, b.

Latinus Pacatus Panaeg. M. 309, a.

Lex Decemviralis de sectione debitorum. II, 351, a.

Lebanus περί προεδρ. τοῖς ἄρχουσιν. App. 345, b.

Lésius III. 65. M. 76, a. *V.* 27. M. 501, b. *VII.* 34. M. 342, b. *XXI.* 8. M. 735, a.

XXI. 48. M. 386, b. *XXII.* 49. M. 373, b. *XXXVI.* 17. II, 313, b. *ibid.* 44. M.

313, b. *XLIV.* 4. M. 207, a. *XLV.* 1. M. 447, a. *ibid.* 28. M. 115, a. *Epit. L. LII.*

M. 338, b.

Longus, Pastor. I. p. 11. *Ed. Moll.* M. 511, b. *ibid.* p. 14. M. 273, a. *II. init.* M.

604, b.

Lucanus I. vs. 170. M. 532. *I.* vs. 260. II, 160, b. *I.* vs. 452. M. 761, b. *I.* vs. 565.

M. 36, a. *I.* vs. 587. M. 409, b. et II, 160, b. *II.* vs. 231. M. 214, a. *II.* vs. 357.

M. 542, a. *II.* vs. 431. M. 108, a. *II.* vs. 441. M. 569, b. *II.* vs. 654. M. 555, a.

III. vs. 342. M. 279, a. *III.* vs. 407. II, 182, b. *III.* vs. 421. M. 22, b. *III.* vs. 426.

M. 21, a. *III.* vs. 659. M. 516, a. *IV.* vs. 525. M. 598, b. *IV.* vs. 647. II, 310, a.

IV. vs. 661. II, 205, b. *IV.* vs. 674. II, 304, a. *IV.* vs. 810. M. 654, b. *V.* vs. 91.

II, 128, b. *V.* vs. 316. M. 142, a. *V.* vs. 386. M. 681, a. *V.* vs. 456. M. 256, b.

V. vs. 642. M. 314, a. *V.* vs. 698. M. 170, b. *VI.* vs. 314. M. 487, b. *VI.* vs. 361.

M. 243, a. *VI.* vs. 452. M. 163, b. *VI.* vs. 539. M. 114, a. *VII.* vs. 65. M. 464, b.

VII. vs. 295. M. 99, a. *VII.* vs. 464. M. 131, b. *VII.* vs. 579. II, 214, b. *VII.*

vs. 594. II, 74, a. *VII.* vs. 621. M. 520, a. *VII.* vs. 681. M. 421, b. *VIII.* vs. 413.

M. 768, a. *VIII.* vs. 425. II, 346, b. *VIII.* vs. 651. M. 178, a. *IX.* vs. 332. II,

107, b. *IX.* vs. 660. M. 311, b. *IX.* vs. 662 et 688. M. 140, b. *IX.* vs. 765. M.

218, a. *IX.* vs. 769. M. 567, b. *IX.* vs. 808. M. 748, a. *IX.* vs. 970. M. 97, a.

IX. vs. 1040. M. 37, b. *X.* vs. 114. M. 205, a. *X.* vs. 144. M. 135, a. *X.* vs. 160.

M. 136, b.

Lucas, Euangel. XXII, 45. App. 403, b seq.

Lucianus T. II. p. 599. M. 481, b. *T. II.* p. 601. M. 585, b.

Lucilius, Sat. L. VII. II, 15, a. *L. XIV. s. XV.* II, 100, a. *L. XXX.* M. 635, a.

L. XXX. M. 55, a. et II, 266. *ap. Donat.* App. 488, a. *alibi.* App. 179, b.

Lucretius IV. II, 422, a. *IV.* vs. 549. M. 183, a. *ibid. extr.* II, 508, b. *V.* vs. 1034.

M. 536, b.

Macrobiius Sat. II, 9. II, 490, a. *ibid. III.* App. 54, a. *ibid. VII,* 4. App. 462, a.

Mamertinus Genethl. 2. M. 231, b. *ibid.* 8. M. 489, b. *ibid.* 10. M. 201, b. *ibid.* 13.

M. 500, a. *Panaeg. ad Iulian.* II, 96, a.

Manilius I. II, 73, a. *I.* vs. 116. M. 12, a. *I.* vs. 310. M. 599, a. *I.* vs. 735. M. 322, a.

I. vs. 746. II, 324, b. *II.* vs. 46. M. 93, a. *II.* vs. 71. M. 22, b. *II.* vs. 221. M.

457, a. *III.* vs. 655. M. 487, a. *IV.* M. 524, a. *V.* vs. 2. M. 761, b. *V.* vs. 184.

M. 129, b. *V.* vs. 326. M. 348, b. *V.* vs. 551. M. 304, a.

- Martialis VI*, 34. M. 306, b. *VI*, 58. M. 414, a. *X*, 68. M. 331, b. *XIV*, 40. M. 117, a. *XIV*, 187. M. 723, b.
- Martianus Capella L. I.* M. 16, a. et App. 467, b. *I* p. 3. M. 97, b. *I* p. 4. M. 807, a. *I* p. 5. *II*, 134, b. *I* p. 7. M. 62, a. et 360, b. *I* p. 10. M. 126, a. *I* p. 11 et 12. M. 114, b. *I* p. 14. M. 151, b. *I* p. 15 *in f.* M. 265, a. *I* p. 17. M. 785, b. et *II*, 296, a. *I* p. 18. M. 102, b. 152, b. 356, a. et 360, b. *I* p. 20. M. 119, b. *I* p. 23. M. 384, b. *I* p. 25. M. 219, a. *I* p. 31. M. 723, a. *I* p. 34. M. 131, a. *II* p. 24. M. 691, b. *II* p. 26 *in f.* M. 118, b. *II* p. 36. M. 412, b. et *II*, 141, a. *II* p. 37. M. 340, a. et 447, a. *II* p. 38. *II*, 134, b. *II* p. 39. *II*, 204, b. p. 43. M. 44, b. *III* p. 58. M. 142, b. *IV* p. 96. M. 243, b. *IV in f.* M. 584, b. p. 118. M. 311, b. *L. V. init.* M. 352, a. *V* p. 139. *II*, 71, a. *V* p. 146. M. 245, a. *V* p. 167. *II*, 321, a. *V* p. 171. M. 714, b. *V* p. 201. M. 296, b. et *II*, 50, a. *V* p. 202. *II*, 50, a. *V* p. 204. M. 550, a. *V* p. 206. M. 311, b. *V* p. 221. M. 296, b. et *II*, 50, a. *VI. init.* M. 118, a. et 372, a. et *II*, 321, b. *VI* p. 194. M. 551, a. *VI* p. 195. M. 407, b. *VI* p. 197. M. 229, a. *VI* p. 202. M. 34, a. *VI* p. 212. M. 401, b. *VI* p. 219. *II*, 268, b. *VI* p. 227. M. 194, a. *VI* p. 228. M. 501, b. *VI* *II*, 49, b. *VI. extr.* *II*, 478, b. *VIII* p. 271. M. 32, a. 100, a. et 190, b. *VIII* p. 274. M. 807, a. *VIII* p. 287. M. 451, a. *VIII* p. 297. M. 74, a. *IX* p. 301. M. 484, b. *IX* p. 302. M. 80, b. 112, b. et 476, a. *IX* p. 305. M. 642, b. *IX* p. 306. M. 96, b. *IX* p. 309. M. 524. *in fine.* M. 100, b.
- Maximus Tyrius Diss. VII.* App. 385, a.
- Mela (Pomponius) praefat. init.* *II*, 185, b. *I*, 1. *II*, 304, a. *II*, 2. *II*, 9, a. *II*, 7. M. 144, b. *III*, 2. M. 420, a. *III*, 7. M. 445, a. *III*, 8. M. 165, a. *III*, 9. M. 59, b. *III*, 10. M. 492, a. et *II*, 69, b.
- Minucius Felix cap. 2.* M. 118, a. *cap. 3* M. 236, a. *cap. 9.* M. 578, b. *cap. 19.* M. 507, b. *cap. 20.* M. 83, a. *cap. 28.* M. 226, a. et 634, a. *alibi.* App. 291, b. et 454, a.
- Naevius in Lycurgo ap. Non.* M. 550, b.
- Nazarius, Panaeg.* App. 471, a.
- Nemesianus Ecl. III*, 8, 23. M. 398, a. *III*, 35. *II*, 197, b.
- Nepos in Them. c. 7.* § 4. M. 497, a. *in Alcib. c. 2.* *II*, 514, b. *in Phoc. c. 1.* M. 782, b. *in de Regg. c. 1.* M. 46, a. *in Hann. c. 12.* M. 64, b.
- Niceph. Gregoras VIII.* App. 224, b.
- Nonius p. 505. ad Merc.* M. 130, b. *in v. Congermanesco.* M. 114, a. *in v. Lucrum.* M. 418, a. *in v. Quiritare.* M. 471, a. *in v. Tristis.* M. 608, a. *in v. Prolubium.* M. 719, a. *in v. Titio et Felix.* M. 726, a. *in v. Alumnos.* App. 423, b. *in v. Subsiciyum.* App. 122, b. Auctores, qui a Nonio citantur, suis locis vide.
- Obsequens (Julius) cap. 97.* *II*, 215, a.

- Onomasticon vetus, magnopere laudatum a Priscao.* App. 394, a. vid. App. 377, b. 387, a. 409, b. 421, b. 478, b.
- Optatus contra Donat. L. II.* App. 455, b.
- Orosius contra Christ. accus. L. I. prol.* M. 536, a. *L. VII.* II, 17, b.
- Ovidius, Metam. I. vs.* 381. M. 790, b. *ibid. III. vs.* 531. M. 189, a. *ibid. IV. vs.* 184. M. 35, a. *ibid. IV. vs.* 662. M. 154, a. *ibid. IV.* App. 45, a. *ibid. V. vs.* 53. M. 543, a. *ibid. VI. vs.* 165. M. 568, b. *ibid. VIII. vs.* 527. M. 332, a. *ibid. XIII. vs.* 110. M. 415, a. *ibid. XV. vs.* 266. II, 19, b sq. *Fast. IV. vs.* 70. M. 96, b. *Her. Epl. II. vs.* 121. II, 42, a. *ibid. vs.* 70. M. 416, b. *Epl. VIII. vs.* 64. M. 762, b. *Epl. IX. vs.* 156. M. 503, a. *Epl. XIV. vs.* 108. M. 221, a. *Epl. XVI. vs.* 76. II, 89, a. *Epp. ex Ponto I., 3. vs.* 20. M. 414, b. *ibid. I., 4.* App. 265, a. *ibid. I., 18. vs.* 45. M. 112, b. *ibid. III., 5. vs.* 9. II, 3, b. *ibid. IV., 1. vs.* 32. M. 91, b. *Amor. I., 11. vs.* 17. M. 331, b. *ibid. I., 14.* App. 435, a. *Art. Am. I. vs.* 428. II, 553, b. *Rem. Am.* App. 51, a. *ibid. vs.* 105. M. 132, b.
- Pacatus, Panaeg. cap.* 19. App. 246, b.
- Pacuvius ap. Non. p.* 204. *Ed. Merc.* M. 633, a. *apud eund. in v. Infabre.* App. 466, b.
- Panaegyri. Constant. Imp. dictum.* M. 309, a.
- Papias.* App. 448, b.
- Paulinus cap.* 9. II, 244, a. *cap.* 10. p. 470. II, 240, a. *cap.* 12. p. 477. M. 249, b.
- Persius Sat. V. vs.* 96. M. 372, b.
- Pervigilium Veneris.* II, 306, b.
- Petronius cap.* 14. M. 228, b. *cap.* 38. M. 559, a. *cap.* 88. M. 219, a. *cap.* 110. M. 412, a. *cap.* 127. M. 305, b. *cap.* 135. M. 53, b. *cap.* 140. M. 321, b. *carm. de bel. Civ.* M. 440, b. *ibid. vs.* 29. M. 238, b. *ibid. vs.* 45. II, 213, a. *ibid. vs.* 249. II, 469, b. *Epiqr.* II, 96, a.
- Phaedrus III., 20.* M. 33, a.
- Philostratus Vit. Apollon. II., 14.* App. 383, b. *ibid. IV., 25.* App. 249, a. *Icon. II.* App. 461, b.
- Pindarus Homericus p.* 434. *Ed. Spond.* M. 263, a.
- Plato in Sympos.* App. 309, b.
- Plautus Amph. I., 1. vs.* 2. M. 133, b. *ibid. I., 1. vs.* 220. M. 587, b. *ibid. I., 3, 15.* M. 655, a. *V., 1. vs.* 3. II, 339, b. *ibid. Sc. Quis iam etc. vs.* 1. App. 155, a. *Captiv.* App. 112, a. *Casina.* M. 331, a. et 564, a. *Cistell.* M. 32, a. *ibid. I., 1. vs.* 65. II, 467, a. *Curcul.* M. 577, a. *Menaechm.* M. 50, a. 72, b. 261, b. 661, b. 768, a. App. 135, b. *Mercat.* M. 73, a. 111, b. 550, b. App. 435, b. *Mil. Glor. I., 1. vs.* 24. App. 16, a. *ibid. II., 1. vs.* 28. M. 703, a. *III., 1. vs.* 38. App. 98, a. *Mostell. II., 1. vs.* 13. M. 259, a. *Poenul.* M. 52, b. App. 467, a. *ibid. I., 1. vs.* 6. M. 619, b. *I., 2. vs.* 112. M. 702, b. *Persa.* App. 82, b. *Pseudol.* M. 52, b. 75, b. *ibid. I., 2. vs.* 35.

- M. 100, a. *ibid.* I, 3. App. 186, b. *Rud.* M. 387, b. et II, 474, a. *Stich.* M. 133, b. *Trinum.* II, 115, b. App. 244, a. et 466, a. *ibid.* I, 1. vs. 2. II, 441, b. *Trucul.* M. 52, b. 770, b. et II, 476, b. *Cornicularia ap. Non. in Laverna.* M. 731, a. *ap. eund.* *ibid.* M. 100, a. *Vidularia ap. eund.* II, 429, a. *ap. Gell. III. Noct. Att.* App. 28, b. *Friyolaria ap. Fest.* II, 476, a.
- Plinius Hist. Nat.* II, 9. M. 757, a. II, 112. M. 118, a. II, 66. M. 382, a. II, 97. M. 65, b. III, 8. M. 451, a. V, 1. M. 609, b. VII, 1. M. 152, b. VII, 2. M. 96, b. VII, 11. M. 398, a. VII, 12. M. 803, a. VII, 37, 38. M. 143, b. VII, 48. M. 77, a. VII, 55. M. 284, b. VII, 56. M. 95, b. VIII, 12. M. 72, a. VIII, 18. M. 720, b. VIII, 25. II, 397, a. VIII, 26. M. 566, a. VIII, 30. II, 346, a. VIII, 40. M. 93, a. VIII, 48. M. 21, b. VIII, 50. M. 719, a. VIII, 58. M. 77, a. IX, 6. M. 46, b. X, 21. M. 442, a. X, 33. M. 77, a. X, 37. § 69. II, 213, b. XI, 11. M. 409, a. XI, 34. M. 274, b. et 299, a. XI, 37. M. 93, b. 161, b. 199, a. 213, b. 335, a. 586, a. et II, 211, a. XI, 39. M. 559, a. XI, 42. II, 312, a. XII, 7. M. 386, b. XII, 17. M. 404, a. et 440, b. XIII, 1. M. 31, a. XIII, 23. M. 287, a. XII. *praef. et cap.* 17. M. 180, a. XVI, 37. M. 237, a. XVIII, 6. *inf.* *ibid.* XX, 71. M. 557, a. XXI, 2. M. 788, a. et II, 3, a. XXXVII, 2. M. 723, b. XXXVIII, 1, 2. M. 295, b. XXXIV, 4. M. 79, a. XXXV, 9. M. 387, b. XXXV, 10. M. 442, a. et II, 16, b. XXXVII, 5. M. 109, a. XXXVIII, 6. M. 238, b.
- Plinius, Epistol.* V, 5. M. 173, a. VI, 8. M. 590, b. VI, 33. App. 195, a. VII, 27 *in f.* M. 258, b.
- Plinius, Panaegy.* c. 17. M. 15, b. c. 18. M. 799, b.
- Plutarchus in Parall. Min. T. II. p.* 312. M. 226, a. *in Themist.* p. 252. *Ed. Bryan.* II, 399, b. *in Coniug. Praec.* App. 343, a.
- Pollux II,* 3. App. 442, b. III, 13. App. 382, a.
- Priapeia, carm.* 36. M. 13, b.
- Priscian, in Perieg.* vs. 573. M. 208, a.
- Propertius I,* 3. vs. 34. M. 142, a. I, 3. vs. 43. M. 174, a. I, 19. vs. 13. M. 150, b. I, 20. vs. 26. M. 366, a. II, 19. vs. 23. M. 533, b. II, 20. vs. 47. M. 97, a. II, 21. vs. 48. M. 97, a. II, 23. App. 346, a. II, 24. vs. 38. M. 126, b. II, 25. vs. 59. M. 395, a. II, 29. App. 433, a. III, 18. vs. 4. M. 157, a. IV, 7. vs. 52. M. 208, b. IV, 11. vs. 3. M. 414, a. IV, 11. vs. 39. M. 46, a. et 758, b.
- Prudentius contra Symm.* M. 62, b. et App. 472, a. *πρὸς στεφανῶν* *carm.* X. vs. 182. M. 216, a. *ibid.* XII, vs. 33. M. 481, b.
- Quintilianus Inst. Or.* I, 1. p. 17. M. 185, b. *ibid.* XI, 2. M. 589, b. *Declam. I.* App. 347, a. *Declam. III.* M. 601, b. *Declam. IX.* App. 201, b. *Declam. X. c. 15.* M. 41, b. et 537, b. *Declam. XIII.* App. 412, b. *Declam. CCCXXI.* App. 231, a.
- Rutilium Lupum.* (*Hyperides apud*) App. 451, b.

Sallustius Catil. II, 116, a. App. 105, b. *ibid. c. 35*. App. 443, b. *Iugurth. M.* 518, b. II, 433, a. App. 348, b. *I. Hist. M.* 298, b. *Orat. I. de Rep. ordinanda*. App. 486, a.

Salvianus L. VII. App. 183, b.

Sarisberiensis V, 17. App. 451, a.

Saxo Grammaticus VI. App. 215, b.

Scholiastes Homeri II. A. vs. 353. II, 289, a.

Scholiastes Aristophanis in Vesp. App. 365, b.

Scholiastes Horatii ad Epp. I, App. 245, a. *id. ad Serme. I*. App. 408, a.

Scholiastes Iuvenalis IV. App. 177, a. v. *Supra Iuvenal.*

Seneca Tragicus in Troad. vs. 781. *M.* 44, b. *Herc. Fur. vs.* 916. *M.* 67, a. *in Oct.* vs. 644. *M.* 542, a.

Seneca Philos. de Benef. I, 14. *M.* 524, a. *ibid. II. M.* 198, a. *ibid. VI. II*, 96, a. *de Clem. I*, 21. App. 190, a. *de Ira I*, 1. App. 302, b. *de Vita beata I*. App. 262, b. *de Const. Sap.* 8. *M.* 257, b. *ibid.* 18. II, 335, a. *in bon. vir. non cad. etc.* App. 306, a. *Consol. ad Marc. c. 17. II*, 335, a. *ibid. c. 20*. App. 244, a. *Controv.* App. 459, a. *Epist.* 3. *M.* 207, b. *Epist.* 17. *M.* 228, b. *Epist.* 47. *M.* 313, b. *Epist.* 61. App. 432, a. *Epist.* 80. *M.* 625, b. *Epist.* 83. *M.* 614, a. *Epist.* 87. App. 183, b. *Epist.* 95. *M.* 703, a.

Septimius de Bel. Troi. I, 1. *M.* 347, b. *I*, 3. *M.* 67, b. *I*, 4. *M.* 201, b. *I*, 6. II, 521, a. *I*, 7. *M.* 185, a. et 471, a. *I*, 8. *M.* 164, a. *I*, 9. *M.* 548, a. *I*, 10. *M.* 24, b. et II, 345, a. *I*, 11. *M.* 13, b. et II, 390, a. *I*, 14. *M.* 501, b. *I*, 16. *M.* 185, a. *I*, 19. *M.* 649, b. *I*, 21. II, 113, a. *I*, 23. *M.* 323, b. *II*, 1. *M.* 461, b. *II*, 3. *M.* 107, b. *II*, 4. *M.* 201, b. 538, a. et 678, b. *II*, 9. *M.* 186, b. et 467, a. *II*, 10. *M.* 491, a. *II*, 15. *M.* 548, a. *II*, 16. *M.* 364, b. et 479, a. *II*, 18. *M.* 113, b sq. et 708, a. *II*, 21. *M.* 499, b. *II*, 22. *M.* 747, b. et II, 85, a. *II*, 25. *M.* 439, b. et 708, a. *II*, 26. *M.* 180, a. *II*, 28. *M.* 461, a. *II*, 30. *M.* 185, a. et 451, a. *II*, 35. *ibid.* et II, 485, a. *II*, 36. *M.* 181, b. *II*, 42. *M.* 189, a. *II*, 45. *M.* 247, b. *II*, 47. *ibid.* et 402, a. *II*, 51. *M.* 181, b. *III*, 1. *M.* 244, b. *III*, 2. *M.* 378, b. *III*, 3. II, 47, a. *III*, 5. II, 307, b. *III*, 9. *M.* 165, b. *III*, 10. II, 89, a. *III*, 11. *M.* 181, b. *III*, 15. *M.* 42, b. *III*, 18. *M.* 364, b. *III*, 22. *M.* 252, a. et 348, a. *III*, 23. *M.* 604, a. *III*, 25. *M.* 526, b. 536, b. et 639, a. *IV*, 2. *M.* 619, a. *IV*, 3. *M.* 537, a. *IV*, 6. *M.* 181, b. *IV*, 11. *M.* 537, a. 665, b. et II, 9, a. *IV*, 14. *M.* 181, b. *IV*, 15. *M.* 67, b. *IV*, 18. *M.* 335, a. et 451, b. *IV*, 20. *M.* 699, a. *IV*, 22. *M.* 97, a. *V*, 6. II, 342, b. *V*, 13. *M.* 708, a. *V*, 14. *M.* 189, b. *VI*, 2. *M.* 227, b. et 642, a. *VI*, 4. II, 258, b. *VI*, 5. *M.* 170, a. *VI*, 6. *M.* 97, a. *VI*, 10. *M.* 95, b. *VI*, 11. *M.* 275, b.

Seren. Sammon. vs. 349. II, 168, b. vs. 387. *M.* 245, a. vs. 471. *M.* 410, a. vs. 474. *M.* 570, a. vs. 1079. *M.* 559, a.

[H h h h]

Ser-

- Servius ad Virg. Ecl. I. App. 231, b. ad Ecl. X. App. 234, a. ad Aen. I. App. 238, a. ad Aen. II. M. 349, b. App. 304, a. et 366, b. ad Aen. V. vs. 609. II, 324, a. ad Aen. VI. App. 233, a. ad Aen. XI. App. 372, b. aliis locis. App. 194, b sq. 213, a. et 219, b.*
- Servius de Metris p. 1819. M. 393, b. p. 1822. II, 312, a.*
- Severus Aetna vs. 130, 156. M. 552, a.*
- Sidonius Apollinaris I. Ep. 2. M. 106, b. et 723, a. I. Ep. 6. App. 445, a. I. Ep. 7. App. 193, b sq. II. Ep. 10. M. 136, b. IV. Ep. 3. App. 530. IV. Ep. 8. App. 456, a. IV. Ep. 21. M. 106, b. V. Ep. ult. M. 520, b. VIII. M. 223, a. VIII. Ep. 10. II, 472, b. VIII. Ep. 11. App. 480, a. VIII. Ep. 16. M. 93, b. Epist. de Theod. R. II, 80, a. carm. IX. II, 5, a. carm. XI, 56. M. 366, b. Epith. Ruric. et Iber. M. 274, a. Panaeg. Maioriani. M. 581, b.*
- Silius Italicus I. vs. 62. M. 313, b. I. vs. 638. M. 236, b. II. vs. 69. M. 360, a. III. vs. 361. II, 134, b. III. vs. 682. M. 409, a. VI. init. M. 519, a. VI. vs. 161. M. 353, b. VII. vs. 143. M. 94, a. VII. vs. 163. II, 3, b. VII. vs. 344. M. 313, b. VIII. vs. 121. M. 211, b. VIII. vs. 125. M. 65, a. VIII. vs. 266. M. 44, b. XI. vs. 264. M. 735, a. XII. vs. 245. M. 719, b. XIII. vs. 745. M. 258, a. XIV. vs. 15. M. 581, b. XIV. vs. 570. M. 308, a. XIV. vs. 600. M. 359, b.*
- Sirachides IX, 7. App. 203, a. eius interpretes Latinus XXXIII, 6. App. 238, a.*
- Sisenna III. Hist. ap. Non. App. 460, b.*
- Solinus cap. 1. M. 63, b. 118, a. 455, a. et II, 91, a. ibid. pag. 2. M. 366, b. ibid. pag. 4. M. 350, b. et 403, a. pag. 6. M. 40, b. pag. 7. M. 735, a. pag. 8. II, 217, a. pag. 9. M. 97, a. et 311, b. cap. 5. II, 23, b. et 170, a. pag. 10. M. 51, a. 360, b. 402, a. et 451, a. pag. 11. M. 142, a. 248, a. 366, b. et 484, a. pag. 12. M. 17, a. 238, b. 244, b. 475, b. et II, 47, a. pag. 13. M. 439, b. et II, 212, b. pag. 15. M. 714, b. cap. 6. pag. 16. M. 537, a. cap. 7. pag. 16. M. 177, a. et 642, a. pag. 17. M. 72, a. 273, a. 322, a. et 695, a. pag. 18. M. 86, a. 260, b. et 714, b. cap. 9. pag. 19. M. 12, b. 22, b. 78, b. et 350, b. cap. 11. M. 221, a. 514, b. et 551, b. cap. 16. II, 255, a. pag. 20. M. 57, a. pag. 21. M. 43, b. 735, a. et II, 342, b. pag. 22. M. 599, a. pag. 23. M. 22, a. et 65, b. pag. 25. M. 47, b. 275, b. 771, b. II, 296, b. et 308, b. cap. 17. M. 77, a. 107, b. et II, 20, b. ibid. pag. 27. M. 609, b. et 642, a. cap. 19. M. 574, a. et 720, b. ibid. pag. 26. M. 343, b. ibid. pag. 28. M. 272, a. et 403, a. cap. 20. pag. 29. M. 227, b. 440, b. et II, 346, a. pag. 30. M. 51, a, b. et II, 47, a. pag. 31. II, 353, b sq. cap. 22. M. 39, a. 83, b. 283, b. 353, b. et 662, b. pag. 32. M. 735, a. et II, 235, a. cap. 23. M. 268, a. et 616, a. cap. 24. M. 229, b. et 481, b. pag. 33. M. 221, a. cap. 25. M. 441, a. 588, a. et II, 322, a. cap. 27. M. 44, b. 140, b. 341, a. 519, a. et 779, b. ibid. pag. 36. M. 72, a. 79, a. et 258, b. pag. 37. II, 346, a. cap. 28. M. 324, b. pag. 38. M. 43, b. cap. 29. M. 88, a. et 353, b. pag. 39. M. 789, b. cap.*

- cap. 30. pag. 40. M. 40, b. et 350, b. *ibid.* pag. 41. M. 47, b. 221, b. 237, a. 352, a. 358, b. 487, b. et 488, b. cap. 32. M. 48, b. *ibid.* pag. 43. M. 781, b. et II, 353, b. sq. *ibid.* pag. 44. M. 352, a. et 387, a. cap. 33. II, 268, b. cap. 34. M. 169, a. cap. 36. M. 116, b. pag. 46. M. 362, a. cap. 37. M. 162, a. et 209, b. *ibid.* pag. 48. M. 106, a. et 391, a. cap. 38. M. 255, a. cap. 40. M. 242, b. pag. 50. M. 343, b. cap. 45. M. 93, b. 173, b. 492, b. et 598, b. cap. 46. M. 100, b. et 362, a. cap. 49. M. 403, a. cap. 50. M. 110, a. cap. 51. M. 92, b. et 144, b. cap. 52. M. 51, a, b. 144, a. 210, a. 222, b. 237, b. 272, a. 383, b. 615, b. et II, 255, a. *ibid.* pag. 58. M. 704, b. *ibid.* pag. 59. M. 191, b. 209, b. et 595, b. pag. 60. M. 237, a. cap. 53. pag. 61. M. 12, b. et 362, a. cap. 53. M. 685, a. cap. 54. M. 771, b. cap. 56. M. 350, b. pag. 63. M. 235, a. et 603, a. pag. 75. M. 514, b. pag. 82. II, 25, a. pag. 94. II, 288, b. pag. 112. M. 458. pag. 118. M. 675, a. pag. 267. M. 469, a. pag. 430. M. 506, a. *Alibi*, App. 57, b.
- Statius Silv.* I, 2, 50. M. 132, b. *ibid.* I, 3, 5. M. 97, a. *ibid.* I, 3, 17. M. 95, a. *ibid.* I, 6, 9. M. 256, a. *ibid.* II, 4, 32. II, 257, b. *ibid.* III, 5, 37. M. 94, b. *ibid.* V, 3, 108. M. 67, a. *Theb.* I. vs. 355. M. 97, a. *ibid.* II. vs. 268, 272. M. 96, b. *ibid.* V. vs. 83. M. 157, a. *ibid.* VII. vs. 120. M. 712, b. *ibid.* IX. vs. 351. II, 19, b. *ibid.* X. vs. 548. M. 279, *ibid.* XI. vs. 453. M. 100, b. *ibid.* XII. vs. 15. M. 420, a. *Achill.* I. vs. 98. II, 192, a.
- Suetonius Caes.* 54. M. 485, b. *Aug.* 62. M. 546, b. *ibid.* 69. M. 209, a. *ibid.* 76. M. 107, b. *Tib.* 74. M. 65, a. *Ner.* 38. M. 141, a. *ibid.* loco non indicato. App. 383, b. *Calig.* 25. M. 153, a. *Vitel.* 17. M. 731, b.
- Suidas V. δαυάκν.* App. 265, b. *V. θεραπευτήρες.* M. 760, a.
- Symmachus I.* 25. M. 59, a. *IV.* 53. M. 602, b. *Alibi.* App. 458, a.
- Tacitus, Annal.* II. M. 205, b. et App. 142, b. *ibid.* VI, 28. M. 219, a. *ibid.* XII, 37. M. 464, b. *ibid.* XIII, 53. M. 457, b. *ibid.* XIV. App. 154, b. et 311, b. *ibid.* XV, 55. M. 402, b. *ibid.* XV. App. 260, b. 270, b. et 285, b. *ibid.* loco non indicato. App. 365, b. *Hist.* IV. App. 190, b.
- Terenius, Andr.* I, 2, vs. 4. II, 456, b. *ibid.* II, 2, vs. 5. M. 243, a. *ibid.* II, 5, vs. 18. M. 54, b. *ibid.* V, 3, vs. 27. II, 465, b. *Eun. prol.* vs. 2. II, 69, b. *ibid.* IV, 7. vs. 7. App. 317, a.
- Tertullianus de Spectac.* 2. M. 41, b. *de Anima* 25. App. 447, a. *de Pallio.* App. 465, a. *de cultu femin.* 6. M. 159, b. *de praescr. adv. haeret.* M. 237, a. et App. 244, a. *Apolog. int.* M. 402, a. *contra Marc.* IV, 38. II, 397, b. *Tertulliano adscriptus Liber de cibis Iudaicis.* App. 342. *carm. de Iudic. Dom.* App. 480, a.
- Theophylactus ad I Tim.* 5. App. 359, a.
- Tibullus I.* 1. vs. 13. M. 541, a. I, 2. vs. 19. M. 250, a. I, 4. vs. 33. II, 197, b. I, 6. App. 346, a. I, 8. vs. 43. M. 196, b. I, 8. vs. 64. M. 280, a. I, 11. vs. 54. M. 279, a. III, 4. vs. 45. M. 97, a. III, 9. vs. 7. M. 331, b. IV, 5. vs. 1. M. 217, b.

- Trebellius Pollio de 30 Tyr. c. 8. M. 237, b.*
- Valerius Flaccus I. vs. 597. M. 648, b. II. vs. 485. M. 50, b. II. vs. 515. M. 403, b. IV. vs. 350. M. 121, b. IV. vs. 393. M. 22, b. V. vs. 393. M. 62, b. V. vs. 457. M. 406, a. V. vs. 467. M. 92, b. V. vs. 520. M. 305, a. V. vs. 532. M. 579, a. V. vs. 595. M. 598, b. V. in f. M. 325, a. VI. vs. 62. II, 15, a. VI. vs. 104. M. 409, b. VI. vs. 563. II, 15, a. VII. vs. 140. M. 628, b. VII. vs. 334. M. 212, b. VII. vs. 391. II, 20, a. VII. vs. 550. M. 353, b. VIII. vs. 65. M. 617, b.*
- Valerius Maximus II, 1. M. 110, a. II, 2, 1. M. 168, a. II, 4. M. 314, a. III, 2. App. 372, a. V, 7, 3. M. 146, b. VI, 2. M. 305, a. et II, 597, a. VI, 6, 1. II, 69, b. VI, 7, 1. App. 180, b. VI, 8, 1. M. 290, b. VII, 2, 1. App. 248, a. VII, 4. in f. M. 118, b. VII, 7. App. 457, a. VIII, 1. App. 195, b.*
- Varro de Ling. Lat. IV. App. 354, b. ibid. V. p. 48. Ed. Dordr. M. 307, b. ibid. VI. II, 90, b. ap. Non. V. Toral. M. 13, b. ap. Non. V. Abstemius. M. 551, b. ap. Non. V. Mutabiliter. II, 69, a. aliud fragm. M. 339, a.*
- Varus, poeta, apud Priscian. II, 96, a.*
- Vegetius de Re Mil. I, 4, II, 184, a. I, 7. M. 738, a. II, 7. M. 695, a. II, 10. M. 489, a. III, 6. II, 205, b. III, 22. M. 699, a. IV. Prol. M. 8, b. IV, 3. II, 307, b. IV, 4. M. 40, b. IV, 6. M. 559, a. IV, 20. M. 67, b. IV, 31. II, 489, b. V, 13. M. 432, b. V, 14. M. 654, a.*
- Velleius Paterculus I, 9. M. 411, b. I, 17. II, 213, a. II, 14. App. 458, a. II, 45. M. 231, a. II, 49. II, 26, b. II, 59. M. 360, b. II, 97. II, 200, b. II, 100. M. 295, b. II, 116. II, 206, b.*
- Virgilius Georg. I. vs. 48. M. 49, b. ibid. II. vs. 315. M. 642, b. ibid. III. vs. 305. M. 277, b. ibid. III. vs. 512. M. 478, a. Aen. II. vs. 579. M. 102, b. ibid. II. vs. 683. M. 343, a. ibid. IV. vs. 579. M. 665, b. ibid. VI. vs. 413. M. 416, a. ibid. VI. vs. 638. M. 238, a. ibid. VII. vs. 751. M. 126, b. ibid. IX. App. 403, a. ibid. IX. vs. 70. M. 480, b. ibid. IX. vs. 700. App. 289, b. ibid. X. vs. 244. M. 447, a. ibid. X. vs. 531. M. 463, b. ibid. X. vs. 744. M. 142, b. ibid. XII. vs. 605. M. 550, b. in Cultu. vs. 94. M. 236, a. in Ciri. App. 229, b. in Copa. App. 446, b.*
- Vitruvius I, 6. M. 64, b. et 98, a. II, 1. M. 93, b. II, 3. M. 640, a. II, 7. M. 98, a. 557, a. et 775, a. II, 8. M. 98, a. 577, b. et 672, b. III. praef. M. 88, b. III, 2. M. 316, a. III, 19. M. 191, b. IV, 7. p. 75. M. 189, b. V. praef. M. 340, a. V, 2. M. 323, a. V, 4. M. 230, b. V, 7. M. 61, b. et 481, b. V, 10. II, 120, a. V, 12. M. 47, b. VI. praef. M. 24, b. et 564, b. VI. App. 175, a. VII. praef. M. 528, a. VII. 1 et 4. M. 98, a. VII, 3. M. 665, b. VII, 14. M. 559, a. VIII. praef. M. 777, b. VIII, 3. M. 98, a. et 176, b. VIII, 6. M. 33, b. IX, 4. p. 189. M. 123, b. X, 5. M. 47, b. X, 8. M. 474, b. X, 21. M. 249, b.*
- Xenophon Ephesius II. p. 35. M. 465, a.*
- Zeno Veronensis Serm. de Continentia. App. 229, a. et 304, b.*

I N D E X II.
N O M I N U M P R O P R I O R U M,
E T
R E R U M P R A E C I P U A R U M

QUAE IN APPULEII SCRIPTIS INVENIUNTUR,
ET IN NOTIS TRACTANTUR.

A.

- Abstinentia in sacris a profanis cibus. M. 799
et 813.
Abydos, ostreis frequens. II, 486, a.
Academia (in) Cupidini altare consecratum
fuit. II, 182. Academiae iunctus hortulus
Platonis. II, 188.
Acarne, piscis nomen. II, 490, b.
Accius poeta, non Attius. II, 146. not. vid.
etiam Osanni Anal. Crit. c. 4. p. 61.
Aceto vulnera diluuntur. M. 558, b.
Achaiae urbes Corinthus et Laedaemon. M.
413 et 711.
Acherontis tenebrae. M. 766.
Achilles bello potens. II, 158, a. a Minerva
cohibetur. II, 145. cf. 166.
Achivae classes. M. 177.
Achivorum duces iudices sedent in causa Pa-
lamedis, et de armis Achillis. M. 746.
Actaeonis fabula. App. 63, a.
Actiacum litus. M. 457.
- Acus crinalis. M. 453, a.
Adimantus et Glaucus, fratres Platonis. II,
184.
Adiurare per salutem et caput amantis. M. 141.
per telum, sceptrum. II, 131.
Adoneus et *Aidoneus*, pro Adonide. M. 155, b.
Adonis (pro *Adonidis*) supplicium. M. 155.
de eo quaedam vid. App. 93, b.
Adorantium gestus. M. 300, ibique not.
Adrastea, s. Adrastia. II, 372, et not. 373, a.
Adriaticum mare. II, 300.
Adulteri ad amicas capite velato veniebant.
M. 630, a. et App. 349, a.
Adulterae lepidissima fabula. M. 639 seqq.
Advocatus fisci. M. 464. ibique not.
Advocati, Cerberi forenses. M. 746.
Aediles virgas et lixas habebant. M. 75. Eo-
rum cura circa res venales. M. 77, b. App.
53, b. et 55, b. annui erant in municipiis
et coloniis. M. 711, b.

[Iiii]

Ac-

- Aedituus**, II, 400.
Aegaeum mare, II, 300.
Aegina, emporio celebris. M. 25, a.
Aegincensis, M. 25, a.
Aegium, Achaiae oppidum. M. 25, a. et App. 20, b.
Aegroti inepti ad Veneris sacra, M. 339, b.
Aegyptia numina plangoribus, Graeca choreis, Barbara tympano gaudent. II, 149.
Aegyptiorum sacerdotes lineis vestibus utebantur, II, 518. Aegyptii pollentes doctrina. M. 764, a. iidem nequissimi homines. App. 9, a. Aegyptius et Aegyptiacus, II, 149, a.
Aegyptium mare, II, 300.
Aemilia Pudentilla, Appuleii uxor. II, 541.
Aemilianus, v. Sicinius et Africanus.
Aenus, urbs Thraciae. II, 485, b.
Aeoli follis ex Homero, II, 466.
Aeolius, modus Musicus. II, 17, a. eum esse quem recentiores Musici vocant *A*, *Mi*, *La*, *Re*, monet Floridus.
Aequitas Dea, M. 775.
Aerugine (de) quaedam vid. App. 49, a.
Aes sacris Magicis adhibetur, M. 206, a.
Aesculapius ubique cultus, II, 154. baculum nodosum gerit. M. 22. et App. 144. Deus Carthaginis. II, 91. de eius maiestate describit Appul. II, 517. De Aesculapio quaedam vide App. 19.
Aesopi fabula, II, 108.
Aether quid sit, II, 291.
Aethiopes, M. 38, 764. et App. 29, b. Aethiopus. M. 274, a.
Aetnae incendia, II, 365.
Aetolia regio, M. 26. et App. 21, a.
Afranius, elegans poeta. II, 415.
Africae termini, II, 304. Africa provincia. II, 39. Africae Musa coelestis, II, 98. ibique not.
Africana solitudo, II, 82, b.
Africanus (Aemilianus) et Afer, II, 539.
Africum mare, II, 300.
Agamemnon Rex, II, 158.
Agésilau Lacedaemonius noluit se depingi. II, 420.
Agrippa, populi dissidentis conciliator. II, 435.
Aiax insanus, M. 207. maximus. M. 747.
Alae ventis adscribuntur, M. 358, b.
Albion, II, 501.
Album Musarum, M. 425, b.
Albutius (Aulus) qui alibi Titus Alb., II, 538, b.
Alcimus, praedonis nomen. M. 263.
Alcman, poeta amatorius. II, 199, a.
Alexander Homericus, II, 386.
Alexander Magnus solus fortunam habuit in potestate, II, 23. noluit a vulgaribus artificibus imaginem suam contaminari. II, 24. cum Diogene de veritate regni contendit. II, 442.
Alexandria, II, 521.
Alexandrinum coelum, II, 522.
Alexis puer, a Platone amatus. II, 408. in Virgilio Bucolico puer Pollionis est. II, 406.
Aliptae, unctores in balneis. II, 234, a.
Althea, M. 502.
Alveus, ad purganda frumenta. M. 638. ibique not.
Ambraciae sinus, vel portus. II, 486. ibique not.
Ambrosia, Deorum cibus. M. 426, a.
Amicitia quid sit, II, 239. solummodo inter bonos esse potest. II, 251. augetur actatis aequalitate. App. 230, b seq.
Amicula feralia, M. 699, b.
Amicus, v. Sicinius.
Ammianus Marcellinus imitatur Appuleium, M. 533, b.

- Amor**, appetitus ardens. II, 239. eius tres species. Ibid. et ira saepe iunguntur. M. 508, b. et Cupido differunt. II, 415, a. saepe in odium vertitur. App. 377, a. Amoris ignis. M. 105, b. Amores Thetidem et Venerem comitantur. M. 308, b.
Amphiaras vates. II, 154.
Ampulla olearia. II, 34, b.
Anacharsis sapiens apud Scythas natus est. II, 446.
Anacronteum carmen. II, 54.
Anaxagoras impius. II, 453.
Anaximander Milesius. II, 59.
Ancaei historia. App. 17, a.
Anhelitus ex lassitudine. M. 446, b.
Anima per se movetur. II, 199. eam videre non possumus. II, 359. corporis domina est. II, 207. eius tres partes. vitii obnoxiae. II, 225. Animae circa sepulcra errare solitae. II, 535.
Animal nullum in terra homine postremius. II, 126.
Animalia quaedam aetatem in igne degunt. II, 138. exsectis genitalibus mansuescunt. M. 490. in alvum prona et proiecta. II, 328. eorum diversae voces. II, 80.
Animantium genera in 4 species divisa. II, 203.
Animus corpore exutus sistitur iudicio daemonum. II, 155. animo vivitur. II, 168. is studiose colendus ibid.
Annulus ferreus servorum. M. 697. ibique not. Annulus etiam in summa paupertate custodiebatur. App. 472, b.
Annus quomodo fiat. II, 202. Annus magnus Platonis. Ibid.
Anser Isidi dicatus. M. 787, b.
Antichthonos. M. 38.
Anticlea. M. 177.
Antigenidas tibicen. II, 16. ibique not.
- Antipater Stoicus**. II, 272.
Antisthenes Cynicus. II, 442.
Antonius, Consul Romanus. II, 430. M. Anton. Cn. Carbonem accusat. II, 538.
Anubis idem qui Mercurius. M. 776, a.
Anni proprium tremere. App. 344, a.
Aon et Aonius. M. 156, a.
Aparetias ventus. II, 312.
Apeliotes. II, 313.
Aper piscis. II, 486, b.
Apelles pictor ab Alexandro delectus qui eum pingeret. II, 24. Eius quoque obiter mentio fit II, 169.
Apollo consulitur de nuptiis Psyche. M. 311. Eius status speciosus. II, 14. et Musae. M. 427, b. et Diana uno die nati. II, 181, b seq.
Apollonius, medici nomen. M. 595. Magus celeberrimus. II, 580.
Appuleius, non Apul. M. 1, b. cf. Oud. ad Suet. Aug. 100. Wolff Litt. Anal. IV. — nihil scribit sine exemplo. M. 246, a. et 289, a. imitator Graecus. M. 635, a. cf. Ind. III. V. *Graecismus*. amat rei adscribere quod personarum est. M. 610, b. aludit ad sonum verborum. M. 653. b. κακαζυλίαν affectat. II, 67, a. et 415, b. audit in eodem verbo. II, 68, b. Iuris peritus. M. 337, a. Plinium negligenter describit. II, 44, a. Appuleii vita. App. 503 seqq.
Aphophoreta. App. 73.
Appii, amici Appuleii. II, 545. Appius Quintianus. II, 521.
Apri descriptio. M. 514. retibus capiebantur. M. 516, a.
Aquae Persianae salubres. II, 68.
Aquam vitant rabida animalia. M. 598.
Aquilius accusatus a C. Furio. II, 538.

- Aquilae visus perspicax. II, 7 seq. et App. 59, b. Iovis armiger. M. 217, b.
 Aquilus color. II, 143, a.
 Ara graminea. M. 465, b. fumigata. II, 5, b.
 Arabia dives florum. M. 761. et II, 19. ibique not.
 Arabicae guttae. M. 109, b. Arabicus sinus. II, 303. Arabicae fruges. II, 392.
 Arborea ventis leniter agitatae dulcem dant strepitum. App. 407, b.
 Arca communis collegiorum. M. 452. ibique not.
 Arcesius vel Arcisius avus Ulixis. II, 177, b.
 Archestratum poetam imitatus est Ennius. II, 483.
 Archigallus. M. 577, a.
 Archimedis opera de doctrinis opticis. II, 426. ibique not.
 Archytas, Platonis magister. II, 186.
 Arculus, capiti imponi solutus. M. 531.
 Areopagi iudicium. App. 129, a.
 Arete, mulieris nomen. M. 624.
 Argenti usus. App. 33.
 Argestes ventus. II, 314, b.
 Argo (de) fabula quid significet. App. 89, b.
 Arignotus. M. 123, a.
 Arii, Africae et Asiae populus. M. 764, a.
 Arionis fabula. M. 440, a. et II, 81, a.
 Aristides pauper. II, 434. ibique not.
 Aristippi dictum de philosophia. II, 105.
 Aristo Alexandrinus philosophus. II, 276, a. et 280.
 Aristocles Plato dictus. II, 180.
 Aristomenes. M. 29.
 Ariston, pater Platonis. II, 180.
 Arioli consulti in rebus dubiis. II, 158.
 Ars aemula naturae. M. 94, a.
 Arsacidae-s. Persae molles. II, 19.
 Aristoteles prudentissimus philosophorum. II, 289. citatur II, 137, 167, 272, 280, 300, 477, 492, 494.
 Arisuatus, Diophanis frater. II, 122.
 Arula Magica. II, 496, a.
 Ascanius Virgilianus. II, 130.
 Asclepiades, medicus insignis. II, 92.
 Asiae termini. II, 303.
 Asinaria herba. M. 240, b.
 Asiatica bella. II, 186. Asiatici regni magnitudo. II, 348.
 Asinis (de) proverbialia ducta. M. 676. et App. 127. Asininae carnis cibus. M. 489, b. Asini saltantes. M. 710, a. Asini molas agitant. M. 614, b.
 Asinius Marcellus. M. 812, a.
 Aster, puer a Platone amatus. II, 407.
 Atarna, urbis nomen. II, 490, a.
 Athenae Atticae. M. 74. trinae. App. 52, b. sapientiae sedes. M. 747, a.
 Athenienses legiferi. M. 747. noluerunt publicare epistolam Philippi Macedonis ad uxorem. II, 572.
 Athracis, i. e. Hippodamia. M. 295.
 Athrax. App. 106, b. Athracia ars. ibid.
 Atlanticum mare totum terrae orbem circuit. II, 296 et 299.
 Atra bilis. M. 726, b.
 Atrides superbus. II, 158.
 Atropos. II, 373.
 Atthis i. e. Attica. App. 10, b.
 Attici *αὐτόχθονες*. M. 762. App. 405, b. Atticorum lingua i. e. Graeca. II, 311.
 Atticum iudicium. M. 692.
 Atilius Regulus. II, 435.
 Attus Navus augur. II, 135. ibique not.
 Avaritia insatiabilis. II, 437. et luxuria haud raro in uno homine conveniunt. App. 342.
 Aves inauspicatae foribus affligebantur. M. 218, a. avium cantus diversi. II, 45.

- Auctores in rebus mulierum.** II, 600, a.
Avernus lacus. M. 116.
Auguria captabant per fibrarum notas et serpentum escas. II, 160.
Augustinus *αὐτοδίδακτος*. App. 11, a.
Avitus (Lollianus) Proconsul Africae, vir eloquens. II, 587.
Aulacum demittebatur ut populus videret. M. 38, a. et App. 29, a.
Aulide retinentur Graeci. II, 159.
Aures, animi indicium in animalibus. M. 477, b. aures perforandi mos. II, 188, b. add. Macroß. Saturn. VII, 3, ibique Pontan.
Aurora gratissima pars diei. App. 158. eius descriptio. ibid.
Aurum solum ornamento matronarum non inserviebat. M. 84, b. vestibus intextum. App. 166, a, b. purum. M. 137, a.
Auspicioꝝum cerimonia. M. 608, b.
Αὐτοδίδακτων exempla. App. 11, a.
Αὐτοχειρα (de) quaedam vid. II, 254.
Autumni descriptio. M. 94, a. varia quaedam de autumno vid. App. 62, b.

B.

- Babylonicae vestes.** II, 33. *Babylonicus* pro peregrino. II, 482.
Bacchantium figura. M. 579.
Bactrinus i. e. Bactrianus. M. 472, a.
Baculus, senectutis insigne. App. 318, a.
Balnea, impudicitiae loca. App. 431, b. ad lassitudinem refovendam. App. 240, b. saepe nomen habebat ab auctore vel possessore. II, 62, a. Balneas ante coenam petebant veteres. M. 322, b. Balnei utensilia. M. 634, a. et II, 35. ea quisque secum apportabat. M. 195, a. etiam peregrinantes secum portabant. M. 73, a. Balnei hora. M. 706, a.
Balnearia instrumenta. V. supra *Balnei utensilia*.
Balsamum. App. 70, a.
Barba, philosophorum insigne. M. 769, b.
Barbarus, decurionis nomen. M. 624.
Barhylli statua. II, 54, b.
Beati qui bonum daemone sortiantur. II, 146.
Bellerophonem lepide sessorem suum vocat Lucius in asinum mutatus. M. 497. cf. 770.
Bellona. M. 574 et 763.
Berosus v. *Chaldaei*.
Bestias (ad) damnati lautis epulis excipiebantur. M. 267, b.
Bibendi mos pro salute absentum et amicorum. M. 166, b.
Bibliothecae publicae. App. 478, a.
Bidental. II, 5, b.
Bocotia; non Boëtia. App. 21, a. sed Boëtia. semper in MSS. scribi monet Salm. ad Treb. Poll. Gallien. c. 13. de quo proficitur se dicturum ad Solinum. — quomodo antea dicta App. 76, b.
Boni malis praefereendi in honoribus. II, 230. pauci in mundo. II, 246.
Bona in diversas species divisa. II, 219 et 235.
Boreas. II, 290 et 312.
Bos, mansuetissimus quadrupedum. App. 337, a.
Brachmanae, Indorum philosophi. II, 57.
Britanniae plur. num. II, 301, b.
Brundisii sargus piscis bonus est. II, 487.
Bubo; infaustum mortalibus omen. M. 218. olim foribus affigebatur, ut amuletum dirarum. ibid.

[Kkkk]

Bul-

- Bulla, iumentorum ornamentum. M. 439, a. Byrrhaena, cognata Lucii. M. 89.
 Bustorum formidamina. II, 535. Byssina vestis. M. 758, a.
 Buxus, pallore notabilis. App. 45, a.

C.

- Cadaveris tangendi ritus. M. 190, a. cadaverum combustio. M. 690, b. unctio. II, 94, b. cadavera pallio operiri solita. II, 18.
 Caduceus Mercurii. M. 737, b.
 Caecias ventus. II, 312, b.
 Caecilius v. *Scatius*.
 Caecorum miseria. M. 540, b.
 Caedis atrocitas augetur, quando in conspectu fit. App. 179, b.
 Caesaris fidei invocatio. M. 231, b.
 Caesaris in loquendo calor. II, 589. et App. 479, b.
 Caesares i. e. Divi fratres, memorantur II, 40.
 Calamistrati pueri ministrantes in convivio. M. 138. ibique not.
 Calamus scriptorius. M. 6, b. et App. 9, a.
 Calceamentum feminineum diversum a virili. M. 459, b. Romanorum, distinctum pro ordinibus. II, 28, a.
 Calchas, vates summus. II, 160.
 Calceolorum usus. M. 444, a.
 Calpurnianus. Proverbiale nomen esse putat Scip. Gent. App. 497, a. de quo tamen non immerito dubites. Fuit Calpurnianus quidam inter adversarios Appuleii (vid. II, 528.) cuius amicus antea fuisse videtur. vid. ibid. 391. Nam nulla causa est cur Calpurnianum, qui ibi dicitur adversus Appuleium testimonium tulisse, diversum statuamus ab eo, qui una cum primario Appuleii adversario, Rufino, memoratur.
 Calvi in dicendo argutiae. II, 589.
 Calypso. M. 46
 Cambyses, rex ditissimus. II, 346. Pythagoram captivum habet. II, 56.
 Cameli Bactriani. M. 472.
 Camoenae. M. 772. et II, 31. Camoena. II, 38 et 98.
 Canes feminae in venatione. M. 514, a. canes sanguine humano nutriti. App. 364, a. eorum rabies. M. 594 et 661.
 Canna Dea. M. 367.
 Capillis hominum ad veneficia utebantur Magi. M. 202 seqq. capillitii laudes. App. 68, b. et 173, a. affectatione culpanda. App. 59, a. capillos evellere solemne in luctu. M. 157, b. alendi mos. M. 650, b. capilli unguentis perfusi. M. 109, b. supposititii. App. 408, a. soluti. M. 575, a. spissa coma. M. 111, a.
 Capitolina, honestissimae matronae nomen. II, 582.
 Cappadocia, generosis equis clara. M. 572, a.
 Capricorni sidus pruinas adfert. M. 654.
 Caput, regalis pars corporis. II, 203. cur in sublime positum. ibid. arci comparatur. App. 462, a. caput quassare indignantis est. M. 150, a.
 Carabus piscis. II, 486, a. et 487, a.
 Carbo Consul. II, 430. Cn. Carbo ab Antonio accusatus. II, 538.
 Carchesia navium. M. 787, a.
 Cardea Dea. App. 33, b.
 Carinondas. II, 580.
 Carminibus morbis mederi. II, 491.

- Carthago et Karth. II, 40, a. celsa M. 388, b. eius laus. II, 98. cf 83.
- Casae tectae et textae. M. 249, b.
- Casci varia genera. App. 21.
- Caspio (de) mari vid. II, 301, a.
- Cassandra fatidica. II, 162.
- Cassides ovatae. M. 740, b.
- Cassius Longinus. II, 600.
- Castor et Pollux. M. 740.
- Castore (de) fera, fabula. M. 39, a. et App. 30, a.
- Casibus multis obnoxia vita est. M. 793, b. et App. 414.
- Cataclistae vestes. M. 772, a.
- Catamitus s. Ganymedes. M. 770, b. et App. 35, a.
- Catanaeorum fratrum factum. II, 365, b.
- Cato, (M.) Apollinis sacerdos. II, 497, b. fragmenta ex oratione eius. App. 492, b. eius gravitas in dicendo. II, 589.
- Catulli versus citantur. II, 392. et 410. eius amica Clodia. II, 405.
- Catulus, (Q.) poeta. II, 400, a.
- Cea v. Ceos.
- Cecropia Minerva. M. 763.
- Cella vinaria. App. 361, a. promptuaria. App. 463, a.
- Celer. v. *Corymbus*.
- Celtarum (in) finibus Britannia sita. II, 302.
- Cenchreae, Corinthiorum emporium. M. 750, a.
- Censoris titulus Impy. Romanis tributus. II, 411, a.
- Censura dignitatum summa. II, 411, a.
- Centauri semiferi. M. 253, a.
- Centonum usus in re militari. App. 24, b.
- Ceos, s. Cea, diversa a Co, Chio, et oppido Cio. II, 399, b.
- Ceraulae monumentarii, H, 17, b seq.
- Cerberus triplex. M. 208, a. de Cerbero quaedam vid. App. 41, a.
- Ceres frugum parens. M. 753. Ceres Dea. M. 763. alma. M. 384 et 753. Cereris invocatio. M. 385. Cereris mundum profano videre non est licitum. II, 418.
- Cestus Veneris. M. 108, a. et App. 69, b.
- Chaldaei vates. M. 118. fata vendebant. ibid. not. quinam sint. App. 75, a. et 480, a.
- Chaldaeorum sive Berosi opinio de Luna. II, 117. Chaldaicum bellum, circa Babylonem gestum, ex con. Oudend. II, 187, a.
- Charinus, puer ab Appuleio amatus. II, 401.
- Charite, puellae nomen, cuius historia narratur M. 468 sqq.
- Charon inferorum Deus avarissimus. M. 416 seq. et ore et animo dirus. II, 444 et 519.
- Chartarum varia genera. App. 9, a.
- Charybdi conceptus Ulixis. II, 178.
- Cheniscus, pro insigni navis. M. 787, b.
- Chinaera ignifera. M. 552. ibique not.
- Chiragra duos reddit digitos. M. 339, b.
- Christus Magis ab impiis adnumeratus. II, 581, a.
- Chryseros nummularius. M. 257.
- Cibaria servorum. M. 625, a.
- Cibarius panis vilior est. M. 401, a. et 421, a.
- Cicada, aurium ornamentum. II, 188, b.
- Ciceronis in dicendo opulentia. II, 589. et App. 479, a. citatur II, 265.
- Cinere caput inspergebatur in luctu. M. 650, b.
- Cingula equorum. II, 173, a.
- Cinnamo (de) quaedam vid. App. 70, a. cf. 173, a.
- Circae poculum. II, 178 et 467. *Circe* in gen. et ae. ibid. not.
- Circenses ludi. II, 367.
- Circulatores. App. 17, b. seq. add. Gataker. Adv. Misc. Post. c. 3.

- Cistis (in) occultabantur mysteria. M. 385. ibique not.
- Cithara ludebant digitis et plectro simul. II, 53, b.
- Citrum et ebur saepe iunguntur. M. 135, a. citro faciebant pretiosos lectos. *ibid.*
- Civitas, quid Platoni. II, 255. quae sana. II, 256.
- Cius, pro, *Ceus*. II, 399, b.
- Clarissimi, titulus magistratum maiorum in provinciis. II, 381, b. sic explicandus locus M. 89, b.
- Claves maximae olim erant. M. 259, a.
- Clavi crucifixorum. M. 206, b. Clavi naufragae navis in Nagia. M. 206, a.
- Clemens, poeta. II, 600, b.
- Clepsydra iudiciaria, eiusque descriptio. M. 177, b. et 455, b.
- Clodia, Catulli amica. II, 405.
- Clotho. II, 374.
- Clypea, urbis et piscis nomen. II, 484, b seq.
- Clypei votivi. M. 388, a.
- Clytaemnestra. II, 562.
- Clytius. II, 161.
- Cnidos, Veneri dicata. M. 302.
- Cocyti fluentum. M. 404.
- Codrus, unus e maioribus Platonis. II, 180.
- Coelestis Africae Dea. II, 99, a. Coelestis Musa i. e. Urania. II, 98.
- Coelicolae Dei. II, 205.
- Coelum, domus deorum. II, 290. volvitur ut sphaera. *ibid.* id respiciunt orantes. II, 363.
- Coena feralis s. silicernium. II, 95, a.
- Cogitata scelera etiam puniuntur. II, 98.
- Coguntur Dii a sagis. M. 41, b.
- Cohortes equitatus. M. 610, b.
- Collegia latronum. M. 458, b. parasitorum. App. 481, b.
- Colvius, Appuleii editor, quem vitae exitum habuerit. App. 554.
- Columbae Veneri sacrae. M. 393. earum diversus color. App. 70, b.
- Columna Hercules in sing. II, 303.
- Coma. v. *Capilli*.
- Cometae, et eorum species variae. II, 294 et 324.
- Comitialis morbi causa secundum Platonem. II, 507 seq. comitialis morbus sacer et divinus dicitur. II, 509 et 499, b.
- Computandi ratio per digitos. II, 579, b. et App. 500, b. add. Iacobs. ad Anth. Gr. L. II. Tit. 50. Ep. 10. Boschius ad L. II. Tit. 9. Ep. 5.
- Conatus spectandus, non effectus. II, 98.
- Concha sonax. M. 309, a.
- Concubitus cum agricultura comparatur. M. 607, b.
- Confarreatae nuptiae. M. 370, a. et App. 132, b.
- Consuetudo, ancilla Veneris. M. 395.
- Consuetudo amorem conciliat. App. 244, b. calamitates lenit. App. 294, b.
- Consulum Romanorum filiae, dotibus publice auctae. II, 435. Consul Iupiter. V. Ind. III.
- Contraria vera esse non possunt. II, 278.
- Conversatio perpetua parit contemptum. II, 129.
- Conviviis (in) mulieres sedebant. M. 70, a.
- Coptica mysteria. M. 160.
- Corcyrae polypus bonus est. II, 489.
- Corde orandus Deus non voce. App. 97.
- Corinthus, totius Aethiopiae caput. M. 711.
- Corinthensis. M. 750. *Corinthius*. M. 69.
- Cornelia (lex). M. 572, b.
- Cornelius Saturninus signifex. II, 532.
- Cornua ferarum ex arboribus suspendebantur in honorem Deorum. II, 4.
- Corvina nigredo. App. 173, b.
- Corvinus Celer, an Clemens? II, 600, b.
- Corus, ventus. II, 314, b.

- Corycium antrum. II, 288, b. et App. 585.
 Corydonem se finxit Virgilius. II, 497.
 Cothurnorum usus. M. 680, a.
 Crassus dives. II, 437.
 Crassus, (Iunius) homo gulosus et ebri-
 sus, qui testimonium contra Appuleium
 tulit. II, 521 seqq.
 Cratera prima ad sitim, secunda ad hilarita-
 tem etc. II, 96. Craterae Musarum. II, 97.
 Crates Cynicus. II, 46. domitor vitiorum.
 II, 101. ut Lar familiaris cultus. ibid.
 opes abiicit. II, 101 et 441. Hipparchen
 ducit uxorem. II, 48.
Creo, pro, *Creon*. M. 41, a.
 Creophylus s. Hermodamas. II, 59, b.
 Creta insula. II, 298. ab Homero nobilitata.
 II, 101.
 Creticum mare. II, 300.
 Cretes sagittiferi. M. 763, a.
 Critias, puer ab Appuleio amatus. II, 401.
 Crocodilus in Nilo gignitur. II, 396. os pur-
 gandum trochilo praebet. ibid.
 Crocus vino mixtus in theatro spargebatur.
 M. 748, a.
 Crononiensium princeps Gillus. II, 56.
 Crystallo (ex) pocula facta. M. 136, b.
 ubi de crystallo quaedam vide in not. Be-
 roaldi.
 Cubiculariis (de) quaestio haberi solebat in
 crimine heri. M. 733, a.
 Cubilia veterum alta erant. M. 357, a.
 Cubitum (in) sedere nixum, frequens habi-
 tus. App. 184, b.
 Cucurbita et cucurbitula. v. Ind. III.
 Culleo insui solebant parricidae. M. 694, a.
 et App. 380, a.
 Culpabilium virorum quatuor species. II, 240
 et 261.
 Cumas (ad) Glaucus piscis bonus est. II, 488.

- Cunabulorum usus apud vett. App. 98, b.
 Cupido pinnatus M. 304. eius sagittae. M.
 305, b. Venerem contemnens. M. 375, b.
 ipsos Deos polluit amore foedo. M. 424.
 saevus Deus. M. 311, b. maximus Deo-
 rum. M. 368. Cupidines plures sunt. App.
 69, b.
 Curiositas quid sit. App. 143, a. noxia. App.
 14, a.
 Curii praenomen Manius non Marcus fuit.
 II, 430, b. et 434, b.
 Curiorum austeritas. II, 407.
 C. Curius Q. Metellum accusat. II, 538.
 Currus Iovis. II, 374, b. Currus honoris
 causa positi. II, 73, b.
 Cursores servi. M. 688, a.
 Curvare corpus solent terram subigentes.
 App. 359, a.
 Curvus senex. M. 250, a.
 Custodia mortuorum. M. 143. ibique not.
 Cybeles sacra. M. 767, b.
 Cycloades. II, 298.
 Cyclopolis specus introit Ulysses. II, 178.
 Cyllenius, stella. II, 354.
 Cymbalorum sonitus auditus nec visus. M.
 325, a.
 Cynici, imitatores Herculis se iactabant. II,
 101, b. eorum insignia pera et baculus.
 II, 442. Cynica temeritas. II, 482.
 Cynthia Propertiana proprie Hostia appellata.
 II, 495.
 Cyprii fluctuantes. M. 763.
 Cypros. II, 298.
 Cyrenaicae sectae repertor Aristippus. II, 106.
 Cyrenas adiit Plato. II, 186.
 Cyrus maior, Semimedus ac Semipersa. II, 445.
 Cythera, Veneri dicata. M. 302.
 Cithaeron, Baccho sacer. II, 84.

D.

- Daedalus. II, 36.
 Daemones in aëre versantur. II, 132. eorum corpora subtilissima. II, 141. magica miracula procurant. II, 132. subiecti sunt passionibus humanis. II, 147. delectantur variis sacrificiis. II, 148. hominum custodes sunt. II, 155. preces hominum ad Deos deferunt. II, 133.
 Damigeron, magus. II, 580, b.
 Damnatis ad bestias apponebantur epulae. M. 267, b.
 Dardanus, magus, unde Dardaniae artes. II, 581, b.
Dardanus, pro, *Dardanius*. II, 177, a.
 Darius, rex potens. II, 346.
 Dea Syria. M. 574, a. et 612, a.
Deana, pro, *Diana*. M. 95, a.
 Decuriones diversi ab iis quibus ius est sententiae dicendae. II, 366, b.
 Defensio rei ex anteacta vita. App. 199, b.
 Deformitas corporis truncati. App. 184, a.
 Delia Tibulliana proprie Plania appellata. II, 405.
 Delos Dianae et Apollinis patria. II, 181.
 Delphicus Deus. M. 153, 747.
 Demaeus, duumvir Corinthus. M. 69.
 Demochares, vir nobilis Platcis. M. 266.
 Democritus philosophus, irreligiosus habitus. II, 453. physicus. II, 87.
 Demosthenes ante speculum causas meditabatur. II, 421.
 Denario (de) quaedam vid. App. 76, a.
 Dentium cura probri loco habita. II, 39r.
 Dentes animalium aetatem indicant. M. 569, b. Dentium attritus. M. 515, b. Dentium murus seu vallum. App. 443.
 Despuendi ritus frequens vet. II, 500, a.
 Dei summi qualitates, ex sententia Platonis. II, 190 sqq. Deus omnia implet. II, 344 et 374. auctor et conservator omnium rerum. II, 343. ab omnibus passionibus liber est. II, 147. nullius mali auctor est. II, 205. sublimem locum tenet. II, 343. sola mente intelligitur. II, 358. non miscetur hominibus. II, 128. nec tristis nec onerosa est imperii eius cura. II, 365. in coelo est, quod lex in urbe. ibid. nihil illo perfectius. II, 146.
 Deorum genera multa. II, 204. Dii secundae providentiae. II, 206. Dii duodecim. II, 121. Dii ruratiois. App. 464, a. servabantur sub variis speciebus. M. 777, b. Deum fidem implorare. M. 495, a.
 Deucalionis diluvio pisces in montibus relictis. II, 494.
 Dextram ori admovendi ritus. M. 300, b.
Diales viae i. e. aetheriae. M. 407. Diale fulmen. M. 530.
 Diana et Apollo quo die nati. II, 181, b. Dianae figura in monumentis. M. 757, a.
 Dietyнна Diana. M. 763.
 Dies civilis, quomodo divideretur. App. 15, a. Dies certi certis rebus infausti. App. 75, b. Dies pro numine habebatur. App. 204, a.
 Digitus salutaris. App. 28, b. per digitos computandi ratio. v. *Computandi*.
 Diogenes Cynicus Cratetem discipulum et imitatorem habet. II, 46 et 101. amatoria scripsit. II, 400. gloriatur paupertate. II, 442.
 Diomedis, Thraciae regis, historia. M. 478. ibique not.
 Dion, a Platone amatus. II, 410. a Platone patriae suae redditus. II, 189.

- Diomedes speculator missus in castra hostium. II, 159.
- Dionysiaca sacra. App. 491, a.
- Dionysius, Platonis praeceptor. II, 184. Platonem in Siciliam evocat. II, 189.
- Diophanes, Chaldaeus. M. 119 sq.
- Dircos fabula. M. 435, b.
- Discus, quid sit. App. 91, b.
- Disis*, pro, *Dis*. M. 417, a.
- Dives, quis sit. II, 250 et 436. divites domos suas opipare instruunt, animum vero incultum relinquunt. II, 170. cf. *opes*.
- Divinatio, quae per sortes fiebat. M. 606, a.
- Divitum insolentia, legibus coercenda. App. 363.
- Doctoribus puerorum nihil antiquius esse debet, quam ut sint amatores virtutum. II, 223.
- Dolia defodi solita. M. 600, b.
- Dolones, minuscula navium vela. App. 137, a.
- Domus lauro obsitae in festivitatibus. M. 294, b.
- Dorium carmen. M. 741, b. Esse modum *D*, *La*, *Re*, *Sol*, monet Floridus.
- Dracones in stola depicti. M. 804, b.
- Ducenarii procuratores. M. 455, b.
- Duumviri quinquennales. M. 711, b.
- Duumviratus in coloniis. II, 447, b.

E.

- Ebore (ex) fiebant lecti. M. 135, a.
- Ecbatanae*. II, 346.
- Echini pisces in deliciis. II, 490, a.
- Elea s. Velia. II, 387, a. et App. 488, b.
- Electro (ex) vasa fiebant. M. 137, a. et ibi Beroald.
- Elementorum mutua inter se concordia. II, 532.
- Elephanti graviditas. M. 40, a. et App. 31, a.
- Elephanti saltantes. M. 710, a.
- Eleusinius* et *Eleusinus*. M. 754, a. Eleusini. M. 763.
- Elöps, piscis. II, 488 b seq.
- Elysii campi. M. 766.
- Empedocles carminum scriptor. II, 98. et 453, b. eius *καθαρμοί*. II, 453, b.
- Encolpiae. II, 310.
- Endelechius orator. App. 537.
- Endymion* de amatore. M. 45.
- Enniani operis, quo Arcestratum imitatus est; titulus qualis fuerit. II, 483 sq. citatur Ennius II, 121 bis 132 et 415.
- Eoae aquae. II, 20.
- Epaminondas pauper. II, 434. ibique not.
- Ephēbia chlamys. M. 737, a.
- Ephesi Diana praecipuo honore culta. M. 754.
- Epicharmus modos canit. II, 98.
- Epicuri placitum de visu. II, 422. Epicurus irreligiosus habitus. II, 453.
- Epimenides Cretensis, Pythagorae praeceptor. II, 59. Magus. II, 453.
- Epilepsia. V. *Comitialis morbus*.
- Epona, Dea lumentorum. M. 225, b.
- Equi virtutes. II, 100, 173 et 438. Equi Thessalici optimi. M. 712. ibique not. Eques desilire, si quis honestior obviam factus fuerit. II, 100. Equum emturi nudum illum inspicunt. II, 172. Equi vendendi causa ornabantur. ibid. not. Equi iugales. II, 358, a. Equis inurebatur nota. M. 797, a.
- Ergastula servorum. App. 494, b.
- Eteocleae contentiones. M. 705.
- Euathli et Protagorae historia. II, 87 sqq.
- Euboea, insula. II, 298.
- Eubulides dialecticus, Demosthenis praeceptor. II, 421.
- Eudemus Rhodius. II, 477, b.

[LIII 2]

Evan.

Eventus (bonus), Deus. M. 238, b.
 Eumenides in nuptiis faces praefertunt. M.
 542, b.
 Eunuchi, in comitatu matronarum. M. 715, b.
 Euripidi aemulus Sophocles. II, 479.
 Europae fines. II, 303.
 Europae fabula. M. 440, a.

Eurybates et Eurybatus. II, 564.
 Eurytus Tarentinus, Platonis magister. II, 186.
 Exercitatione decor corporis et valetudo inte-
 gra retinetur. II, 232.
 Exhalationes unde oriantur. II, 305.
 Exoptata tarde proveniunt. II, 246.
Explicit, in fine librorum. M. 818.

F.

Fabio, Nigidium de amissis nummis consu-
 lenti, quid acciderit. II, 497.
 Fabriciorum austeritas. II, 407.
 Fabricius pauper. II, 434.
 Fabula Aesopi de corvo et vulpe. II, 108.
 Factionibus pollere divitum est. App. 361, b.
 Fames, servorum poena. M. 345, b. gravis-
 simum malum. App. 345.
 Familiaritas nimia contemptum parit. II, 129.
 Fasciis papillae comprimebantur. App. 172, a.
 Fascini arcendi ritus. II, 75.
 Fata tria dicuntur Parcae. II, 373.
 Fatum Platonicum. II, 205 et 372. immuta-
 bile. App. 331, a.
 Favorinus philosophus. II, 318.
 Faustinus, discipulus Appuleii, qui ei Li-
 brum de Dogm. Plat. II. et de Mundo in-
 scripsit. II, 219 et 285.
 Fax et flagellum, Furiarum arma. II, 550, b.
 faces thalami et funeris. II, 66, b. et 95, b.
 cf. Moll. ad Longi Pastoral. extr.
 Fece officium. V. Ind. III.
 Felicitas, quid sit Platoni. II, 206. Felicita-
 tis origo ex virtute. II, 253.
 Feminae servire debent viris. M. 647, a. fe-
 minarum proprii sunt doli. App. 356, b.
 earum mollior incessus. App. 408. carum
 ululatus. App. 292, a. feminae impatientes
 amoris. App. 376, b.

Fides inprimis laudatur in Medico. M. 58, b.
 App. 158, b. et in servo. M. 845, a. et
 App. 436, b. Fides Dea. M. 390, b. et
 224, a. invocari solebat. App. 200, a. Fi-
 des Deorum implorari solebat. M. 495, a.
 Filii cariores, qui similes. II, 418, b. et
 App. 491, a.
 Fimbriae vestium. M. 759, a.
 Flacci cognomen unde derivatum. App. 13, a.
 Flagrum semiviris proprium gestamen. M.
 583, b. Flagra, unde fiebant. M. 584, a.
 Flaminio consulatum auspicanti, quid accide-
 rit. II, 135. ibique not. et sq.
 Flavi capillitii honor. M. 88, a.
 Florum et coronarum usus. M. 743, b. Flo-
 rum iactus. M. 744, a. Flores frugum iac-
 tabantur honoris causa. M. 303, a.
 Folles pecuniae servandae inserviebant. M. 257.
 Fores figuris ornari solebant. M. 321, a.
 Formae donum a Deo. II, 386. stirpis gene-
 rositatem declarat. App. 162, b.
 Formiculae rurestres. M. 400, a.
 Formidines venatoriae. II, 529. et App. 466, a.
 Fortuna quid Platoni. II, 206. ea ruente ni-
 hil prosperum nobis evenit. M. 593. caeca
 et exoculata est. M. 449, b. inconstans.
 M. 29, b. et App. 146, a. indignorum fau-
 trix. App. 276, a. eius scaevus nutus. M.
 263, b. cf. 450, a.

Forum in inferiori urbis loco esse solebat.

M. 632, b.

Fotis, amica Appuleii. M. 101 sqq.

Frigus oritur ex terrore vel stupore. M. 191, b.

Frondes tegendis casis inserviebant. App.

359, a.

Funerepus, *σχενοβάτης*. II, 18, b.

Funestis (in) aedibus cibi non coquebantur.

M. 150.

Furiae in nuptiis faces praefereunt. M. 542, b.

sic vocantur nequissimae mulieres. M. 344.
flagello armatae. M. 660.

Furius (C.), qui Ciceroni L. Fufius. II,

538, b. L. Furius memoratur Ciceroni de
Rep. I. c. 11.

Furor, quid sit. II, 217.

Fuscus corporis color. App. 176, b. fuscae

vestes in luctu. M. 147, b.

G.

Gaditanae columnae. II, 301.

Gactuliae et Numidiae in confinio Appuleii

patria; II, 445. eius mediterranei montes

piscibus e Deucalionis diluvio repleti. II,

494.

Gagates lapis morbum comitalem detegit. II,

502, a.

Gallici mali. M. 712, b. Gallicus sinus. II, 301.

Gallus diem praedicat. M. 153, a.

Ganges uno tantum ostio in mare influit, non

per centum ora, ut dicit Appul. II, 20, a.

Ganius, homo dicax. App. 26, a.

Ganymedes. M. 407, b. Iovis pocillator. M.

427, a.

Garganus, Iapygiae sinus. II, 320, a.

Gavia avis. M. 371.

Gaudium homines extra se rapit. App. 411, a.

cf. *Lacrymas*.

Gemmae auro inclusae. M. 85, a. e gemmis

pocula fiebant. App. 183, a.

Genita, Dea. II, 151.

Genius cum homine gignitur. II, 151.

Gentilis, puer a Lucilio poeta amatus. II,

406, b.

Genua contingere precantium est. M. 670, a.

Geryones tricorpor. App. 99, b. *Geryonae* et

Geryonis. M. 208, a.

Gillus Crotoniensis, Pythagoram captivum re-
cuperat. II, 56.

Glacies quid sit. II, 306.

Gladius, laqueus et praecipitium, tria haec
mortis genera iungi solent. App. 229, b.

Glaucus s. Glaucos, Platonis frater. II, 180.

Glossemata temere habita. II, 69, a.

Gracchi in dicendo impetus. App. 479, b.

Graecanicus. M. 11 et 734. et II, 52.

Graccior. II, 574.

Graecia subsiciva. II, 465.

Graeciensis. M. 188.

Graecissare. M. 595.

Graecus, a, um. II, 449 et passim alibi.

Graius, a, um. II, 160.

Grando quid sit. II, 309.

Graniorum nomen haud infrequens. II, 373, a.

Grassationes iuvenum petulantium nocturnae.

M. 133, b.

Gratis (de) fabula, quid significet. App.

69, a.

Gubernacula duo vel quatuor in navibus erant.

M. 122, a.

Guttae Arabicae. M. 109, b.

Gymnosophistae. II, 21.

Gyri proprii serpentibus. M. 22, b.

H.

- Hadrianus Imp. Eroticorum scriptor. II, 410, a.
 Haemius, latro famosus. M. 468.
 Hannibali somnia orbitatem oculorum minantur. II, 134.
 Harioli. v. *Arioli*.
 Harpyiae. M. 706, a.
 Haecales anus. M. 72, a. et App. 50, b.
 Hecata. M. 763.
 Hectori quid Alexander Homericus de forma responderit. II, 386.
Hedysion vel *Hedysmion* e coni. Beroaldi App. 35, a.
 Helonae cratera. II, 466.
 Helenus vates. II, 162.
 Hellespontus, initium Ponti Euxini. II, 300. terminus regni Asiatici. II, 348.
 Henna apibus frequens. M. 25, b.
 Hepatia in deliciis. II, 493, a.
 Hephaestion, coqui nomen. M. 595. et App. 124, b.
 Heraclides et Heraclitus. II, 185, a.
 Heraclitei. II, 187.
 Heracliti obscuritas. II, 335, b. cf. Severi Aetna vs 534. Heraclitus citatur II, 369.
 Herculis labores. M. 208, a. Hercules purgator ferarum. II, 101 et 443, a. Thebis oriundus. II, 102. Herculis stella. II, 293.
 Herculis columnae. II, 303. Gaditanae columnae vocantur II, 301. per Herculem etiam feminae iurant apud Appul. M. 297, b. per Herculem pueri sub Dio iurabant. App. 52, b. $\tau\tilde{\eta}$ *Hercules* creberrime utitur Appuleius, rarius *me Hercules*. M. 180, a. et locis ibi citatis add. M. 64, 74, 154, 167, 338, 435, 469, 470, 497, 620, 636, 663, 697, 721, 746, 778, 781, 784, 814, 816. Loca ubi *me Hercules* vid. M. 733, a. Saepe etiam *Hercule* M. 238. et II, 38, 108, 427, 492, 545, 549, 560, 565, 593. Interdum *Hercle* II, 72 et 476.
 Herennius Rufinus auctor litis Appuleio intentae. II, 539 et 550.
 Heres legitimus et iustus. App. 480, b.
 Hibernia II, 301, b.
 Hiberum fretum Appuleio vocatur mare Germanicum. II, 301, a.
Hiberus et *Iberus*. II, 392, b.
 Hicetaon. II, 161.
 Hierapolis, Phrygiae civitas. II, 327.
 Hieroglyphicae literae. M. 801, b.
 Hilaria sacra. App. 24, a. vid. Salm. ad Vo-pisci Aurel. init.
 Hipparche, Cratetis uxor. II, 48.
 Hippias Sophista. II, 32.
 Hippocrates, princeps medicorum. II, 92.
 Hippomanes, II, 459, b.
 Hisus, Christi nomen. II, 581, b.
 Homerus, priscae poeticae divinus auctor. M. 619. divinationis et sapientiae officia distinguit. II, 158. pauper, et quot servos habuerit. II, 434. ibique not. Homeri hospes Creophylus. II, 59. Homerus Ulixi Minervam i. e. Prudentiam comitem dat. II, 177.
 Homo ab stirpe ipsa neque absolute malus, neque absolute bonus. II, 222. eius vilis conditio. II, 125. quid commune habeat cum ceteris animantibus. II, 211. perfectus est, cum anima cum corpore aequaliter copulatur. II, 217. considerandus ea parte, qua homo est. II, 174.
 Honorius, Severiani Procos. filius. II, 39 seq.

- Horae, Dcae. M. 373, a. et 427, b. Horarum coronae. M. 744, b.
- Hordei usus. App. 51, b.
- Hortensii distributio in oratione. App. 479, b.
- Hospitalia in aedibus veterum. II, 446, b.
- Hospitalis Iupiter. M. 223, b.
- Hospites osculandi mos. M. 74, b. eos tractandi mos apud vet. App. 73, a.
- Hostanes s. Ostanes. II, 453, a.
- Hostia, verum Cynthiae Propertianae nomen. II, 405.
- Hostibus ut evenirent quaecunque mala, deprecandi mos. App. 178, a.
- Humatio apud Romanos. M. 690, b.
- Humi sedere, miseriae indicium est. App. 145, b.
- Hyagnis, primus tibicen. II, 9, a. Marsyae pater ibid. add. Burm. ad Ovid. Met. VI. 400.
- Hybla, apibus frequens. M. 25, b.
- Hydromantia. II, 497, a. et App. 493, b.
- Hydrophoba animalia. M. 598, a.
- Hymenaei cantus. M. 294 et 313.
- Hymettos. M. 7. ibique not. melle et matremore nobilis. App. 9, b.
- Hypata Thessaliae urbs. M. 26. ibique not.
- Hypatavius cubicularius. M. 595.
- Hypatinus. M. 253.
- Hyberborei gryphes. M. 804.
- Hyrceanium mare. II, 301. ubi ab auctore distingui videtur a Caspio mari, cuius pars tantum Hyrceanium mare seu Hyrceanus sinus dicta fuisse videtur. vid. Pomp. Melag III. 5. vs. 26 et 61.

I.

- Iacula missilia cuiuscunque generis. M. 774, a.
- Iambi in Appuleio. M. 163, b.
- Ianitores. v. *Ostiarum servi*.
- Ianuae pulsandae mos. M. 68, b.
- Iannes. II, 581, a.
- Iapygeus*, corrupte scriptum fuerat II, 320, a.
- Iapyx, venti nomen. II, 314, b. *Iapyga* et *Iapygem*. II, 320, a.
- Iassia seu Iasia tibia. M. 740, b. Iasius modus, i. e. Ionius. II, 17. Floridus monet, eum modum esse, qui recentioribus *C, sol, ut, fa*.
- Idaea mater. M. 574.
- Idaeus mons. M. 735.
- Ientacula Deorum. M. 806, a.
- Iërna, i. e. Hibernia. II, 301, b.
- Ignis et facularum usus ad significandum e longinquis locis, quod erat scitu opus. II, 349. ibique not.
- Ignis, supplicii genus. M. 188, a.
- Ilissus, amnis. II, 164.
- Imagines mortuorum et absentium. v. *Solatium*.
- Imber; quid sit. II, 307.
- Immoderatum ingenium, in quaecunque pro-ruperit, modum non habet. II, 243.
- Immodicae divitiae facilius mergunt, quam regunt. II, 436.
- Impatientes amoris praecipue sunt feminae. App. 376, b.
- Inachi (prope ripas) Iuno culta. M. 389.
- Inaures, libertatis insigne. II, 188, b.
- Incessus mentem hominis indicat. App. 59, b. et 168, a.
- Incredibilia interdum tamen vera sunt. App. 144, b.
- Indi, longe dissiti. II, 19. cf. M. 38.
- Indiae avis psittacus. II, 42. Indica testu-

- do. M. 749. Indici dracones. M. 804.
 Indicum mare. II, 301.
 Indignantis est quassare caput. M. 150, a.
 Infelicitas, quid Platoni. II, 206.
 Ingeniculus, signum in coelo. App. 46, a.
 Initiandus teletae impensae facere debebat. M. 802, b.
 Iniuria quid sit. II, 244. Iniuriarum tenax memoria est. M. 192, a.
 Inoculatio arborum. II, 21, b.
 Insulae celebriores. II, 293.
 Interpretes. II, 133, b.
 Invidiae oculi. M. 270, a.
 Ioci liberales. App. 183, a.
 Iovem lapidem iurare. II, 132. et App. 140, a.
Iovis, antiquus nominat. M. 311, b.
 Ira igni comparatur. M. 397, a. sedatur tempore. App. 353, b.
 Iracundo homini iungenda uxor sedata. II, 260.
 Iratis proprium est tumere. M. 633, a.
 Iris, quid sit. II, 323.
 Irruminatio. M. 586, b.
 Isis myrionyma. M. 755, b. caecitatem immittere credebatur. M. 574, b. ei viperae tribuuntur. M. 757, b. eius et Serapis collegium. M. 815, b.
 Ismenias tibicen. II, 169. eius celebrata vox. ibid. not.
 Isthmia, a quo instituta. App. 10, a.
 Isthmos Ephyraea. M. 6. rubri maris. II, 304.
 Italiam venit Plato. II, 186. Italiam subsicivam quasi Graeciae Pythagoras reddidit. II, 465.
 Ithacensis, i. e. Ulysses. II, 160.
 Itineris molestia levatur sermonibus. App. 143, a.
 Ituraci. II, 19, b.
 Iudaei superstitiosi. II, 19.
 Iudices in sublimi sella sedebant. M. 176, a. in leges iurare debebant. M. 695, a.
 Iugulus duplex. App. 37, a.
 Iulia Lex. M. 424. et II, 575.
 Iulius Persius. v. *Persius*.
 Iulus. II, 130.
 Iunius Crassus. v. *Crassus*.
 Iuno Poena, leonis vectura insignis. M. 388, a. Argiva. M. 389, a. Regina. Ibid. Syria. Ibid. Zygia s. Iugalis. Ibid. Sospita. M. 390, a. cf. M. 763.
 Iūnx. II, 462, a. et 464, b.
 Iupiter a Iuvando dictus. II, 370. eius epitheta propria. II, 371. Hospitalis. M. 223, b. v. supra *Iovem*.
 Iurare Iovem lapidem. v. *Iovem et Adiurare*.
 Iuridici provinciales. App. 23, b. cf. 146, b.
 Iustitia oculis apertis picta conspicitur. M. 145, a. Iustitia Deorum. M. 179, a. Iustitiae oculis. App. 88, b. Iustitia quid sit. II, 234.
 Iuturna Virgiliana. II, 144.

L.

- Laborum finem orare. App. 403, a.
 Lacedaemon, Aethiopiae urbs nobilis. M. 413. et *Lacedaemo*. ibid. not.
 Lacedaemonius poeta quis dicatur. II, 399, a.
 Lachesis, Dea. II, 374.
 Laconismus. App. 10, a.
 Lacrymas gaudium excitat. M. 45, a. et App. 34, b. Lacrymae solatium praebent. M. 407, a. et 666, a. Lacrymis spargere imagines Deorum. M. 806, b. Lacrymae saepe coactae fluunt. App. 248, b.
 Lacus urbi proximus esse solebat ad usum

- iumentorum. App. 354, b.
 Laelius non tam dives quam Scipio. II, 437.
 eius in dicendo lenitas. II, 589.
 Laërtes pater Ulixis. II, 177.
 Laetus. v. *Scirbonius*.
 Laevius poeta confusus cum Laelio. II, 461, a.
 Lamachus praedo. M. 258 sqq.
 Lamiae. v. Ind. III.
 Laminæ, in veneficiis, magicis literis nota-
 bantur. M. 205, a.
 Lampo et Lampus. II, 161, b.
 Lancibus imponebantur exta. II, 51, a.
 Lanistarum officium in ludis gladiatoriiis. II,
 15, a. Lanistæ ipsi non nisi honestiores
 tirones docebant. App. 481, a.
 Lanificium noctu exerceri solitum. App. 334, a.
 Lapidatio, usitatum supplicium. M. 41, a.
 sed tumultuarium. App. 151, a.
 Lapis s. terminus unctus. II, 6, a.
 Lapithæ. M. 253, a.
 Lar familiaris. II, 152. cf. Ind. III.
 Larissa, nobile Thessaliæ oppidum. M. 143.
 nomen plurimorum locorum. App. 26, b.
 et 87, b.
 Larvæ quid sint. II, 153. cf. Ind. III.
 Laser et laserpitium. App. 131, a.
 Lassitudo sequitur coitum. M. 132, b.
 Latia urbs, pro Roma. M. 9.
 Latium (in) *demigrare* i. e. Latine loqui in-
 cipere. II, 113.
 Latinitas. vid. Ind. III.
 Latona, Apollinis et Dianæ mater. II, 181.
 Latrones vestigabantur per milites. M. 459, b.
 Lavatio cadaveris. M. 545, b. ante sacrifici-
 um. M. 753, a. ante preces. App. 401, b.
 Laurus Isidis. M. 775, a. Lauris ornaban-
 tur ianuæ diebus festis. M. 294, b.
 Lecti funibus victi. M. 55, a.
 Leges ad mansuefaciendos homines inventæ.
 II, 359. quæ servos fugitivos suscipi pro-
 hibent. M. 391, a. Lex Cornelia. M. 572, b.
 Lemures quinam sint. II, 152.
 Leodamas, magister Pythagoræ. II, 59.
 Lepus, timidum animal. II, 9, a.
 Lesbia poetria. II, 399.
 Lesbia, Catulli amica, proprie Clodia dicta.
 II, 405.
 Lesbos. II, 298.
 Lethæa pocula. M. 162.
 Leucippus philosophus. II, 452.
 Libatio mortuis fieri solita. II, 368, a.
 Libelli accusatorii. II, 379, b.
 Liber Deus. M. 527. et II, 84. pater. II,
 517. Diis ministrat. M. 427. hortator Ve-
 neris et armiger. M. 115.
 Liberi cariores, qui parentum similes. v. *Filii*.
 Libonotus, venti nomen. II, 315.
 Ligneis (in) tabulis cera oblitis olim scribe-
 bant. II, 577, b.
 Lineum pallium, meretricum erat. II, 592, b.
 Lini usus in obsignandis epistolis. II, 578, a.
 Lintea balnearia. M. 72, a.
 Lintei libri. II, 513, b.
 Liparæ insulæ. II, 326. cf. App. 586.
 Litteratæ vestes. M. 587, b.
 Lollianus Avitus. II, 445, b.
 Lollius Urbicus, legatus Antonini Pii. II,
 381, b. alius historiarum scriptor. *ibid*.
 Longinus (Cassius) tutor Pudentillæ. II, 600.
 Lotophagi. II, 178.
 Loxe, in MSS. quasi nomen insulæ. II,
 302, b.
 Lucernis ornabantur ianuæ diebus festis. M.
 294, b. ex iis divinabant vett. M. 116, b.
 et App. 74, b.
 Lucilius, poeta iambicus. II, 406, b.
 Lucius, amatorum nomen. M. 107, a. App.
 512 not.
 [*Nunn*]

- Lucius magiae noscendae gratia Thessaliam petit. M. I seq. incidit in amorem Fotidis. M. Lib. II. trinae caedis reus postulatus, sed iudicio absolutus, statuam honorem meretur. M. Lib. III. deinde in asinum mutatus (ibid. extr.) ob nimias aerumnas se ipsum vult interficere M. Lib. VI. sed tandem in hominem reformatus in Pastophororum collegium adsciscitur. M. Lib. XI.
- Lucrētius citatur II, 118 et 143.
- Luctu (in) crines cinere foedabant. M. 498, b. et 650, b. domi se continebant. M. 316, a. clausae domus tenebantur. App. 237, b. vestes scindebantur. M. 650, a. pectora pulsabantur. M. 525, a. abstinendum a conviviis. M. 150, b. cf. *Eunestis*. Luctus annuus erat. App. 309, a.
- Luci, Diis sacri. M. 386, b.
- Lucullus, Iambicus poeta nusquam memoratur. II, 406, a.
- Luna mater siderum et noctis decus. M. 761, b. et II, 116 seq. ea decrescente maria decrescunt. II, 332. Luna despumatur. M. 17, b. et App. 15, a. Lunae dispendium, decisio etc. M. 752, b. Lunae figura in monumentis. M. 757, a. Luna amorum conscia. App. 493, a. variae de ea opiniones. II, 117.
- Lupus, negotiator magnarius. M. 27.
- Lusciniae in solitudine cantantes. II, 82, b.
- Lycon, philosophus. II, 477.
- Lydius modus. M. 313, b. et II, 17, b. Modus ille est, qui recentioribus *F, ut, fa*, teste Florido.
- Lynceus et Lynceus. M. 146, b.
- Lyncei oculi. App. 89, a.
- Lysippus, signifex summus. II, 169.

M.

- Macedo, puer a Lucilio poeta amatus. II, 406, b.
- Macedonia. M. 455.
- Macies ex amore oppresso. App. 373, b. ei deformitas tribuitur. App. 146, a.
- Madaurensis se vocat Appul. M. 812. et II, 267.
- Maeotis. II, 300.
- Magiae vis. M. 37. laus. II, 451, a. reges Persarum illam studiosè discunt. II, 450. historia apud Romanos. App. 484.
- Magicae herbae enumerantur. App. 63, b. Magica arula. II, 496, a.
- Magus, lingua Persarum sacerdos. II, 450. Magi celebres. II, 581. et App. 500, a.
- Magister convivii. App. 481, a.
- Mala fugienda sui causa. II, 235. nocere non possunt sapienti. II, 248.
- Mali servire debent, non imperare. II, 230.
- Mali nullius auctor Deus. II, 205.
- Malitia seditionem mentibus parit. II, 242.
- Mandragora. M. 698, b.
- Mandrayus Priensis. II, 90.
- Manes Dii. II, 153.
- Manipuli equitatus. M. 610, b.
- Manii et Marci nomen in MSS. conf. II, 430 et 434, b.
- Manlius, Senator Rom. *αὐροδίακρος*. App. II, a.
- Mantuanus poeta. II, 406.
- Manium laus. App. 105, a.
- Mare Atlanticum, Adriaticum, Caspium, Aegypticum, Aegeum, Creticum, Gallicum, Indicum, Pamphylium, Syrium, Myrtoum, Hiberum, Hyrcanum, Persicum, Ponticum, Rubrum, Siculum etc. II, 300 sqq.

- Marmoris secandi ars.** M. 320, a.
- Mars,** Deus militaris. M. 465. eius ara graminæ. *ibid.* Mars Secutor et Comes. M. 466. ipsi hircus immolabatur. *ibid.* Marti sacrificabant latrones. *ibid.* not.
- Marsya et Marsyas.** II, 13, b. de eo vid. quos citat Boschius Anthol. Gr. Vol. IV. p. 215.
- Masinissa,** populi Rom. munere colonia augetur. II, 447.
- Matrimonium** vagas voluptates coërcet. App. 268, a.
- Mayortium sidus.** II, 354.
- Maximus Claudius,** praeceptor M. Antonini philosophi, quo iudice Apologiam habuit Appul. II, 377, a.
- Medea venefica.** M. 41. et II, 560. cf. App. 31, b.
- Medici optimi** desperatis morbis non adhibent medicinam. II, 245. medicorum iusiurandum. M. 698, a.
- Mediocritas optima.** II, 435 seq.
- Medioximi Dii.** II, 204.
- Mehercules.** *vid. Hercules.*
- Mel,** quamnam vim habeat in bilem. M. 113, b. eius nimia dulcedo nauseam creat. App. 174, b.
- Meleagri fabula.** M. 502, b.
- Melitides fatuus.** II, 447. non *Melet.* vel *Milet.* *ibid.* not.
- Membrum.** unum adscribi solet pluribus sed singulis. M. 109, a. 505, b. 616, b. et II, 388, a. membris humanis adscribitur id, quod per ea homo facit. M. 110, a.
- Memphitica arcaea.** M. 161.
- Menander Comicus.** II, 62.
- Mendacem** oportet esse memorem. II, 542.
- Mendicabant Deum circumferentes.** M. 572, a.
- Menelai socii piscantes** apud insulam Pharum. II, 469.
- Mensa (de) emere,** quid sit. App. 432, a.
- Mensis,** quid sit. II, 202. periodicus et synodicus confusi. *ibid.* not. Maius infastus, Iunius fastus nubentibus. App. 75, b.
- Mercuriolus** pro parvula Mercurii imagine. II, 533.
- Mercurius Arcas.** M. 394, a. Superum et Inferum commeator. M. 776. et App. 468, a. animarum evocator. II, 467, a. in sacris magicis invocatus. II, 467, b. eius figura. M. 737, b. II, 534, b. et App. 497, b. eius stella benefica. II, 354, b.
- Meroë,** anus nomen. M. 34.
- Metæe Murtiae.** M. 395, a.
- Metapontum (proxime)** Pythagoras a piscatoribus fortunam iactus emit. II, 465.
- Metella,** Tigidæ poetæ amica. II, 405.
- Metellus (Q.)** a Curione reus factus. II, 538.
- Mietus Martis armiger.** M. 741. facit ut dormiri nequeat. App. 152, a.
- Mezentius,** Deorum contemtor. II, 519. cf. 131.
- Milesii sermones.** M. 3.
- Mileto** exadversum facit Samos. II, 49.
- Milites** custodiendis reis adhibiti. M. 457, b.
- Milo,** Hypatinus, homo dives sed avarus, cui conciliatus fuerat Lucius. M. 66.
- Minerva** Homerica. II, 177. Cecropia. M. 763.
- Minotauri mater.** M. 721.
- Minutia via.** II, 366, b. meminit eius etiam Lampridius in *Comu.* c. 16. ubi cf. Casaub.
- Mirmillonum pinnae.** II, 603, b.
- Miserationis affectus** homini datus. App. 230, b.
- Misericordiae ara.** M. 782, a.
- [*Vana*]

- Mithra, tam Dei quam proprium hominis nomen. II, 800, b.
- Mithridaticum bellum. II, 497.
- Mitylenae pecten piscis bonus est. II, 486.
- Mnesarchus, Pythagorae pater. II, 55, b.
- Modi musici. II, 17, a.
- Mons Actna, Vesuvius: II, 326. Olympus. II, 139.
- Mopsus vates: II, 154.
- Morbus caducus. v. *Comitialis*.
- Morbis desperatis non adhibenda medicina. II, 245. morbi annosi. M. 36, a.
- Morientium numerus nascentibus locum pandit. II, 341.
- Mortem orare solent desperantes. App. 403, b. mortem dignam meritis saepe obeunt mali. App. 220, a.
- Mortui in Thessalia ob magicas praestigias servati. M. 143. Mortui non lugendi. II, 252. Mortuo nummus in os imponebatur. M. 415, a.
- Moses Magis adnumeratur. II, 580.
- Mostulata pepla. M. 156, a.
- Muli Gallici. M. 712, b. muli Mariani quinam dicantur. App. 11, a.
- Mulieres, sine matrimonio minus sanae. II, 542.
- Mundus, quid sit. II, 289. musicae et canore movetur. II, 199. eius praestantia. II, 337. *κόσμος* Graecis dicitur. ibid. Mundus Cereris. v. Ind. III.
- Munera ante nuptias data. M. 392, b.
- Munera gladiatoria. II, 18. quis illis praeset. ibid.
- Muriculi, piscis genus. II, 490, b.
- Murmurari solent indignantes. App. 184, a.
- Murtia Metae. M. 395, a.
- Musae. M. 427, b. Musarum album. M. 425, a. Musaei vatis nomen in quibusdam Appuleii Edd. legitur M. 155.
- Musculi, piscium genus. II, 490, b.
- Musica. II, 334. Musici modi. II, 17, a.
- Mustela. M. 151. cf. App. 92, b.
- Musteluata pepla. M. 156, b.
- Mutius (C.) A. Albutium reum facit. II, 538.
- Mutuli. v. Ind. III.
- Mycetias, quid sit. II, 331.
- Myrmex, servi nomen. M. 624.
- Myrrha, s. *οἶνος ἐσμυρμισμένος*, ad cruciatus et tormenta toleranda. M. 584, b.
- Myrrhine, ancillae nomen. II, 151.
- Myrtoum mare. II, 300.
- Myrtilus, mulieris nomen. M. 594, b.
- Mysus, de homine inepto. II, 12, a.

N.

- Nabathaei. II, 19, a.
- Naso exprimitur subsannatio. M. 462, b.
- Natalis professio. App. 477, b.
- Natura, rerum parens. M. 761, a.
- Navis sutae. M. 416, a. Navis dedicatio. M. 786, a. navium receptacula. M. 750, b.
- Naufragi a praedonibus saepe vexantur. App. 179, a.
- Navigacionis auspicia festis celebrata. M. 765, a.
- Navius. v. *Attus*.
- Nebula, quid sit. II, 306.
- Necessitas Dea. II, 374.
- Nectar, vinum Deorum. M. 427, a.
- Neoptolemus Eunianus. II, 415.
- Neptuno (a) originem ducebat Plato. II, 180.
- Neptunus diversus a Portuno. II, 468, a.
- Nerei filiae. M. 308. Nereides. II, 468.
- Nestoris patria. II, 489.

- Neupolyporus* II, 351, b. cf. Turneb. Advers. II, 18.
- Nicandri *θηριακά*. II, 494.
- Nicanor, Thracii cuiusdam nomen, M. 274.
- Nigidius, Magus. II, 497.
- Nigredo Corvina. App. 173, b.
- Nilotica (i. e. Nili) incrementa. M. 160. et App. 96. Niloticus calamus. M. 3.
- Nilus, quibusdam terminus Africae est. II, 304. in Nilo crocodilus gignitur. II, 396.
- Ningor, quid sit. II, 308 seq.
- Nix, quid sit. II, 308.
- Nocere peius est quam noceri. II, 245.
- Nocturnae petulantium iuvenum grassationes. M. 133, b.
- Nomina pueris imponendi ratio apud Romanos. App. 52, b. in nominibus propriis alludit Appuleius ad personas quae iis insigniuntur. M. 123, a. nomen personae omittebatur in rebus scaevis. M. 379, b.
- Norbanus (Cn.), qui alias Caius. II, 525, b seq.
- Notus, ventus. II, 314 seqq.
- Nova non facile creduntur. M. 18.
- Novitas grata hominibus. App. 14, a. et 223, a.
- Novercae malae pessimum facinus. M. 679.
- Nox rebus turpibus apta. M. 537, a. terrorem auget. App. 187, a.
- Nuditas ad libidinem incendit. M. 107, b. et App. 172, b.
- Numantinus, Scipionis Africani cognomen. II, 539.
- Numerandi ratio per digitos. v. supra in *Computandi*. in numerando unus et alter iam nominatus deinde toto numero comprehenditur. II, 119, b.
- Numicia via. II, 366, b.
- Numidia in confinio patria Appuleii. II, 445.
- Nummus mortuo in os imponebatur. M. 415, a.
- Nuptae (novae) circumferri solitae. II, 473, b.
- Nuptias sacrificia comitabantur. M. 294, a. et convivia. II, 575. sic coena Deorum in nuptiis Cupidinis et Psyches habetur. M. 426 seqq.
- Nutus magnam saepe vim habet. App. 281, b.
- Nympharum populus. M. 373.
- Nysae iuga. II, 288.

O.

- Oculi regis et aures. II, 347, b. oculorum oscula. M. 199, a. oculorum vis. M. 684, a. et App. 64, a. et 375, a. eos illinendi mos. II, 558, b. oculis prosequuntur amantes decedentem amantem. M. 365, b.
- Oea, urbs Africae. II, 429, b. eius cives vocantur Oeenses. II, 517.
- Olea rosacea. M. 717, b.
- Oleum et olivum inter praecipuas possessiones. II, 586, b.
- Olores ubi praecipue degant. II, 82, b.
- Olympi altitudo. II, 139. cf. Barth. ad Stat. Theb. II.
- Olympiaca stola. M. 804.
- Olympias, Philippi uxor. II, 572.
- Olympicum spectaculum. M. 143.
- Opes faciunt animum. M. 660, a.
- Orantes vultum ad Orientem convertebant. M. 161, b. II, 363. et App. 97, a.
- Orationis variae species. II, 265.
- Orato, Macedoniae urbs quibusdam est. M. 456, a.
- Oratoris habitus. II, 142. ibique not.
- Orcus i. e. Pluto. App. 202, b. cf. 190, 396. ibique not. 411, 414 et alibi. Orci fastidium. M. 250.

[0000]

Or-

- Orfitus Procos. Africae. II, 77 et 82. et App. 510 in nota.
- Orgia nocturna. M. 813. Trieterica. II, 417.
- Oriemem spectabant orantes. v. *Orantes*.
- Ornithiae venti. II, 316.
- Oromazes. II, 451.
- Orpheus. II, 82. eius versus citantur II, 371 seq. cf. 460. Deos celebrat. II, 453. Orphei sententia lana profanus vestitus est. II, 518.
- Orthium carmen. M. 741, b.
- Os purum habere decet. II, 393. eius praeconium. App. 443, a.
- Oscula lasciviora. M. 395, b.
- Osculandi hospites mos. M. 74, b.
- Osiris. M. 810 et 816. cf. II, 154.
- Ossa mons. II, 288.
- Ossibus albere campus dicitur. App. 314, b.
- Ostae quid sint. II, 334.
- Ostanes s. Hostanes. II, 453, a.
- Ostiarum servi vinciri solebant. II, 11, b. vid. Ovid. Am. el. 6. I. Dousa praec. in Tib. 1. Gataker Advers. Miscell. II, 11. et Adv. Misc. Posth. c. 38. Iminarchae dicti. App. 78, a.
- Otaeustae. II, 347.
- Ova in lustrationibus. M. 785, b. sorbilia noxia. App. 79, a.

P.

- Paedagogi. M. 90, a.
- Palaemo* et *Palaemon*. M. 308, b. Delphino insidens. M. 308, a.
- Palaemedes vaser. II, 564. falso prodictionis damnatus. M. 746.
- Pallio cadavera operiebantur. II, 18. Pallium philosophorum amictus. II, 18.
- Pallor, amoris indicium. M. 681, a. et App. 373, b.
- Palmaris Dea. M. 91.
- Palmatiae quid sint. II, 331.
- Palmata toga et tunica. II, 442, a.
- Pamphila s. Pamphile, maga primi nominis. M. 96. ibique not.
- Pamphylium mare. II, 300.
- Pan, Deus rusticus. M. 366.
- Panchaei odores. II, 368, b.
- Paniscus Deus. M. 429, a.
- Panthia, mulieris nomen. M. 45.
- Paphos Veneri dicata. M. 302, 754 et 763.
- Papillas (per) iurare. M. 215, b.
- Papyrus Aegyptia. M. 6, b. et App. 9, a.
- Parcarum nomina. II, 373.
- Parentes liberorum mortem lugentes. M. 731, a.
- Paria a paribus non abhorrent. II, 251.
- Paridis iudicium. M. 736, b.
- Parmenidae s. Parmenidis (v. II, 187, b.) inventa exsequitur Plato. II, 186.
- Parius lapis. M. 91. de Pario marmore cf. App. 61, a.
- Parricidii poena. v. *Culleo*.
- Pasiphae. M. 714.
- Passeres, oblectamenta puerilia. M. 548, a.
- Pastophorium. M. 792, b. et 815, b.
- Patriae et paternae domus desiderium. App. 228, b.
- Paupertas magnum malum. M. 270, a. non est mala per se. II, 237. artium repertrix. II, 434. et App. 450, a. eius laudes. II, 432 seqq. et App. 491, b. frequens excusatio vitae turpis. App. 227, b.
- Pegasi celeritas. M. 443. ibique not.
- Pegma ambulatorium. M. 268, a.
- Pelides ferox. II, 158.

- Pelles de arboribus suspendebantur in honorem Deorum. II, 4, b seq.
 Pellicatus summum mulieri malum. App. 320, a.
 Peloponnesos insula. II, 298.
 Pera, Philosophorum insigne. M. 769, b. et baculus, Cynicae familiae insignia. II, 442.
 Peregrinantes balnei utensilia secum habebant. M. 73, a.
 Pergami ostrea. II, 475. loco corrupto.
 Pericione, Platonis mater. II, 181, a.
 Periculis erepti saepe gravioribus malis reservantur. App. 156, a.
 Perilla, fictum nomen amicae Tigidiae poetae. II, 405.
 Peripatetici iuniores. II, 230.
 Persicum mare. II, 301.
 Persae iuvenes regio Magiam docendos curant. II, 450.
 Persianae aquae. II, 61 et 68. a Persio quodam, ut videtur, dictae.
 Persius (Iulius) vir doctus et eloquens. II, 91 sq.
 Pessinuntia Dea. M. 765, a.
Pessinunticus. M. 765, a.
 Pessulorum usus. App. 33, a.
 Phaedrae epistolium de amore. II, 561.
 Phaedrus, amicus Platonis. II, 164 et 408.
 Phaedrus, Platonis dialogus citatur II, 536.
 Phaenon, stella. II, 292.
 Phaëtonis ruina. II, 364.
 Phalerae equorum. App. 388.
 Phariaca sistra. M. 161.
 Pharos. App. 96, b.
 Phebol, incerta insula. II, 302.
 Pherecydes Syrus, qui primus pedestrem orationem instituit, morbo pediculari periit. II, 57 seqq. ibique not.
 Phidias, factor probus. II, 361.
 Philebus, dominus Lucii. M. 575.
 Philemonis mors. II, 62 seqq.
 Philesietaerus, adolescentis formosi nomen. M. 623.
 Philippus Macedo. II, 572.
 Philoctetes, Accii tragoedia, citatur II, 176.
 Philodespotus, actoris nomen. M. 154.
 Philomela venefica. II, 560.
 Philosophi pulchri. II, 387. ficti contaminant philosophiae sacra. II, 26. Philosophus verus quomodo moratus esse debeat. II, 250.
 Philosophorum cultus. M. 769, b.
 Philosophia, disciplinarum regina. II, 26. virtutis indagatrix, et vitiorum expultrix. II, 285. eius definitio. II, 251. ibique not.
 Philus, amicus Scipionis Africani. II, 437, a. nunc satis notus est ex Libris Ciceronis de Republica.
 Phinciae dapes. M. 706.
 Phlegethon, amnis infernalis. II, 326.
 Phliasium olus. II, 445.
 Phocion pauper. II, 434.
 Phoebi soror. M. 754.
 Phosphorus, stella. II, 293.
 Phryges primigenii. M. 762.
 Phrygiae crocotae. M. 770.
 Phrygius, modus musicus. II, 17, b. Esse modum *E, mi, la*, monet ibi Floridus.
 Phryndonas fallax. II, 544, a.
 Phryx, de homine inepto. II, 12, a.
 Phryxi fabula. M. 440, a.
 Phycis, piscis. II, 487, b.
 Pictura ex variis et discordibus coloribus constat. II, 334.
 Pinnae mirmillonum. II, 603, b.
 Pipleles Orpheus, urbe Pipla vel Pimpla oriundus. M. 156, b.
 Pirithoi et Hippodamiae nuptiae. M. 296, a.
 Pius Imperator. II, 570.
 Pisa, Elidis urbs. II, 32.

- Planetae, Erroneae stellae, non recte ita dicuntur. II, 201, a.
- Plania, Deliae Tibullianae verum nomen. II, 406, a.
- Platanus arbor. II, 369.
- Plateae civitas. M. 266.
- Plato, quo die natus. II, 181, b. eius praeceptores. II, 186, b. tres ad Siciliam adventus. II, 188. add. quos citat Ang. Marius ad Cic. de Rep. I. c. 10. de eius principiis dissensus. II, 190, a. τὸ ἀγαθόν II, 454. Pythagorissat. II, 60. Platonis vitam et dogma exposuit Appul tribus de Dogmate Platonis Libris; et passim citatur in eius scriptis.
- Plautus citatur II, 6, 84 et 145.
- Plotina, singularis pudicitiae femina. M. 456.
- Plutarchus Chaeronensis. App. 12, a. diversus ab eo Plutarchus Thessalus. M. 11, a.
- Pocula salutaria. M. 167, a.
- Podagrae effectus et cura. M. 339, b. et App. 245, a.
- Pocile, porticus Athenis. App. 17, b.
- Poëtico ritu incredibilia confingere. II, 141.
- Polenta non semper vilis. M. 20, a. cf. App. 16, a.
- Politicus quis sit. II, 231.
- Pollio, Virgilii amicus. II, 407.
- Pollux et Castor. M. 740.
- Polycletus. II, 24. ubi cf. not.
- Polycrates tyrannus. II, 54.
- Polyhymniae effigies. M. 142, b.
- Poma sacris coronis adhibita. II, 3, a.
- Pomerium quid sit. App. 48, a.
- Pontianus (Sicinius), Appuleii privignus, egregius iuvenis. II, 541. et passim in Apol.
- Pontus, de Ponto Euxino. II, 300.
- Portius. II, 400.
- Portunus, non Portumnus. M. 307, b. diversus a Neptuno. II, 468, a.
- Portus Augusti. M. 809, b.
- Potori magni poculi salutem apprecabantur. M. 709, b.
- Praeconum dicacitas. M. 570, a. usus in iudiciis. App. 195, a.
- Praegustatos cibos et praelibata pocula porrigebant amasiis suis. M. 127, a.
- Praemium investigationis pro servo fugitivo. M. 394, a.
- Praenestinae sortes. M. 606, b.
- Praesidis munus. M. 134, a. et ibi Beroald.
- Precibus quod emitur, carissime constat. II, 69. Preces tacitae. II, 516, a.
- Presteres quid sint. II, 322.
- Priapus pro pene. M. 718, a.
- Primitiae Diis offerri solitae. App. 519, a.
- Procreatio generis humani. App. 402.
- Professio Censualis. M. 572, b.
- Pronuba una sponsae addita, non plures. M. 542, a.
- Prohemio uti oratoribus Atticis non licebat. App. 379, b.
- Propagator, Epitheton Iovis. II, 371.
- Propertii Cynthia. II, 405.
- Prophetae effantur ceteris, quae divino beneficio soli vident. II, 288.
- Propontis. II, 300.
- Proserpina triformis. M. 754, b. Stygia. M. 763. Proserpinae peculium. M. 190.
- Protagorae et Euathli-historia. II, 87 seqq.
- Protaonius. II, 174. loco corrupto.
- Proteus faciem medicans. II, 466.
- Providentia, quid Platoni. II, 205.
- Prudentiae definitio. II, 228.
- Pruina unde oriatur. II, 307.
- Psittaci Indici vocem humanam imitantur. II, 42 seqq.

- Psyches fabula. M. 300, b. quomodo sit explicanda. App. 513. cf. 588.
- Publicola régum exactor. II, 435.
- Pudens. v. *Sicinius*.
- Pudentilla. v. *Aemilia*.
- Pudor vesti comparatur. II, 383. cf. Plaut. Most. I, 3, 7. infans unde dictus. App. 50, a. in salutando. App. 167, a.
- Puellae ministrabant in conviviis. M. 137, b.
- Pueri magici. II, 497, b seq.
- Pugna sine missione. M. 131, b.
- Pulchritudo moerore non corrupta praedicari solet. App. 186, a.
- Pulli, oblectamenta puerilia. M. 548, a.
- Pulmo spongiosus. II, 212, b. add. Lactant. de Opif. Dei II.
- Pulsum tractandi ars ab Hippocrate exulta. II, 93, a.
- Pulvis mathematicorum, II, 426, a.
- Punica lingua. II, 595.
- Pylius orator insignis. II, 158 et 160.
- Pyrgoteles signifex. II, 24.
- Pyroeis et Pyrois. II, 293, a.
- Pyrrhus a Manio Curio victus. II, 431.
- Pyrricha. M. 734, b.
- Pythagoras divinus. M. 753. de eo quaedam habet Appul. II, 55 seqq. formosus ibid. et 387. inter magos habitus. II, 453 et 465. citatur II, 499. lanam profanum vestitum esse putat. II, 518. de daemonibus et geniis. II, 166. primum se philosophum nuncupavit. II, 387, a.
- Pythagoreorum ingenium aliis disciplinis adiutum. II, 186.
- Pythagoricum silentium. II, 60.
- Pytheas Lucii condiscipulus. M. 74.
- Pythius et Pythicus*. M. 353, a.
- Pythia certare. II, 184.

Q.

- Quadruplatores. II, 578, b. eos extinctos esse sub Antonino Pio testatur Capitol. in Anton. Pio c. 7.
- Quintianus (Appius), amicus Appuleii. II, 521.
- Quintii, antiquae simplicitatis Romanae exempla. II, 577.
- Quiritium sermo, pro Lingua Latina. M. 9.
- Quirites vocantur cives, etiam ubi Romae res non agitur. M. 149. et aliquoties eo libro.

R.

- Rabies canum. M. 594 et 661.
- Radius, instrumentum textorium. II, 36.
- Ramum coronare solebant Diis rurationis. App. 464, a.
- Ratio, praecipua pars in homine. II, 217. cf. 228.
- Redemptionis praemium spectare solent latrones. App. 228, a.
- Regulus. v. *Attilius*.
- Rempubliam qui regit, aversus a lucro esse debet. II, 257. Rerumpublicarum species. II, 261 seq.
- Reorum liberi in iudicium adducebantur ad misericordiam movendam. M. 185, b.
- Rhannusia. M. 763.
- Rhaectae quid sint. II, 331.
- Rhetoricae duae partes. II, 231.
- Rhododaphne. M. 238, a.

[P P P]

Ri-

- Ridere in somnis mali ominis. M. 298.
 Risus Deus. M. 167. et App. 98, b. risus
 nimius dolorem ventris creat. M. 190, b.
 iram interdum comitatur. App. 443, a.
 Robur in carcere. II, 565, a.
 Ros, quid sit. II, 306.
 Rosae sertae et solutae. M. 126, b. Rosa
 laurea. M. 240, b. Rosarum iactus. M.
 126, b.
 Rota, supplicii genus. M. 188, a.
 Rubor, pudoris signum. App. 167, a. ad
 pulchritudinem facit. App. 168, a.
 Rubrum mare. II, 301.
 Rugae sulcis aiatu comparantur. App. 449, a.

S.

- Sabazius Deus. M. 574, a. et App. 431, a.
 Sabidius Severus, vir doctus et eloquens.
 II, 91 seq.
 Sabinos devicit Curius. II, 431.
 Sabrata, urbs Africae, ubi causam dixit
 Appul. II, 525, b.
 Sagarum exercentium collegium Romae. M.
 36, b.
 Sacra potio quid Medicis. App. 132, a.
 Sacrae adiculae etiam privati homines habe-
 bant. App. 456, b.
 Sacrificiorum reliquiae domum asportantur.
 M. 592, b.
 Salacia Dea. M. 308, a.
 Saliariae epulae. M. 285, b. et 465, b.
 Sallustii in dicendo parsimonia. App. 479, b.
 Saltandi ars apud veteres. M. 428, a.
 Salvia, Isidis navis. M. 790, a.
 Salvia, Lucii mater an Appuleii, incertum.
 M. 11, b. cf. 87.
 Salutaria pocula. M. 167, a.
 Salutationes matutinae. M. 796, a.
 Salutis ferendae gratia quod fit, nunquam cri-
 minosum est. II, 491.
 Samnites devicit Curius. II, 431.
 Samos querula. M. 388, b. Ionica. II, 49, b.
 Sanus est, qui scit, quid sit insaniam. II, 562.
 Sapientiae finis est, ut ad Deum sapiens pro-
 vehatur. II, 252. Sapientia quid sit. II, 228.
 Sapiens (perfecte) quis sit. II, 247. solus
 dives. II, 250. pedissequus Dei. II, 253.
 eius anima vinculis corporeis soluta remi-
 grat ad Deum. II, 249. non effertur rebus
 secundis, nec adversis contrahitur. II, 248.
 non relinquit corpus invitus. II, 249. eius
 res pertinent ad deos immortales. ibid.
 Sarapis et Serapis. M. 772, b.
 Sardinia. II, 298.
 Sardinense mare. II, 300.
 Sardonius risus. App. 98, b.
 Saronicum mare. M. 750. et App. 134, a.
 Saturantii nomen. Appuleio falso tributum.
 App. 506.
 Satrapae ac Duces per Asiam dispositi. II, 348.
 Saturninus (Cornelius) artifex Appuleii tem-
 pore haud ignobilis. II, 532.
 Saturni stella, Aegyptiis Phaenon. II, 292, b.
 de cursu eius. ibid. 355. cf. 203. eius vis.
 ibid. 41.
 Saturnius i. e. Iupiter. II, 370.
 Satyrus. M. 429, a.
 Scaurus, piscis. II, 489, b.
 Scribonius Laetus, amicus Appuleii. II, 398.
 Scrutandi publice ritus. M. 674, a.
 Scyllae, piscium genus. II, 469, b.
 Scyllam praeternavigavit Ulysses. II, 178.
 Scyrius et Syrius in MSS. conf. II, 57, b.
 Scythicum mare. II, 301.

- Scythas quos intelligat Appul. App. 452, a.
 Secutor, Epith. Martis. vid. *Mars*.
 Selas, quid sit. II, 324.
 Semi-numidus et Semi-gaetulus Appuleius dicitur. II, 445.
 Semimedum et Semipersam Cyrum vocat Appul. ibid.
 Semones Dii. M. 225, a.
 Senectus, experientia cautiore. App. 253, a, b.
 prudens. App. 374, b.
 Sensus quinque hominis. II, 209.
 Sententiae iudicum venales. M. 746, a.
 Septentrio mittit Borcas. II, 312.
 Septentrionalis vertex mundi. II, 290.
 Sepulcro iungi amant amantissimi coniuges. M. 546, b.
Serapis et *Sarapis*. M. 772, b.
 Serenator, Iovis epith. II, 371.
 Sergius. II, 265.
 Sericum tegmen Veneri tributum. M. 309, a.
 Serpentes in diademate regum Aegyptiorum. M. 758, a.
 Servi dediti. M. 616, b. fugitivi. v. *Leges*. succincti. M. 105, a. Deorum. M. 527, b. emebantur de lapide. M. 578, a. annulos ferreos gestabant. M. 697. ibique not. fame puniti. M. 625, a. stigmatibus inusti. M. 616, b. a verberibus fuga sibi consulere solebant. App. 207, a. servis nulla quaestio in dominum. M. 733, a.
 Servii Tullii caput flamma colluminatum. II, 135.
 Severianus, Procos. Africae. II, 40. et App. 510.
 Severus, vid. *Sabidius*.
 Sextus Philosophus. M. 11, a. et App. 12, b.
 Sibyllarum carmina. II, 135.
 Siciliam adit Plato. vid. *Plato*.
 Scinius Aemilianus, Appuleii accusator. II, 377. et passim in Apol.
 Scinius Amicus, Pudentillae prior maritus. II, 541.
 Scinius Pontianus et Scinius Pudens eius et Pudentillae filii. II, 541. et passim in Apol.
 Scinius Clarus, Amici frater. II, 541.
 Siculi trilingues. M. 763, a. Siculum mare. II, 300.
 Signa epistolis impressa. App. 477, b. mystica. II, 517, a.
 Silentium noctis. M. 752, a. consentientis est. M. 450, b. superbiae indicium. App. 368, a.
 Silli, Satyrarum genus. II, 98, a.
Sim non mulier, in execratione. M. 341, a.
 Siparium scenicum. M. 38, a. cf. 736, a.
 Sirenas audit, non accessit Ulysses. II, 178.
 Sirenes scopulis insidentes. M. 345.
 Sispita Iuno. M. 390, a.
 Sistrum. M. 759, b. 760, a. et App. 446, a.
 Sisyphus, homo vaferimus. II, 364.
 Situla in Isidis cultu. M. 760, b.
 Sobrietas, Dea. M. 376.
 Soeii facinoris requiri solent a maleficis. App. 201, a.
 Socrates, invidia nequissimae factionis peremptus. M. 747. quo die natus. II, 181, b. in gen. *Socrati* et *Socratis*. II, 150, b. formam speculo assidue explorabat. II, 421. De eius Daemone peculiaris est Appuleii libellus de Deo Socratis.
 Socrates, Lucii contubernalis. M. 27 seqq.
 Socraticos omnes superat Plato. II, 185.
 Sol omnia videt. M. 23, b. et App. 20. Solis oculus. App. 88, b. Sol novus. M. 82, a. Magnus. M. 80, a. Deus. M. 763, b. inhibetur a Magis. App. 15, a. Solis meridies sedat vapores. M. 403, b. per Solem iurabant. App. 144, b.
 Solatium mortuorum vel absentium amicorum. [P P P P 2] rum.

- rum desiderii quaeritur ex memoria per eorum imagines aut statuas renovata. App. 307, a.
- Soleae balneares. M. 634, a.
- Solicitudo, Veneris ancilla. M. 397, b.
- Solon Atticorum legum fundator. II, 180. scripsit carmina amatoria. II, 400.
- Somnia contrarios eventus habent. M. 298, a. crapula et cibo distenti gravia solent somnari. M. 59.
- Somni laus. App. 33, a. Somnus matutinus altior esse solet. App. 157, b. tandem curis et malis confectos opprimit. App. 404, a.
- Sophisticam artem damnat Plato. II, 233.
- Sophocles a filiis dementiae accusatus. II, 479.
- Sospita Iuno. M. 390, a.
- Sparta unde dicta. App. 10, a.
- Spartaticus* non *Spartiacus*. M. 7, b.
- Spatha equestris. M. 21.
- Spectaculorum voluptas. App. 148, b.
- Spectatores pecuniae. M. 696, a.
- Specularum ratio apud vet. II, 349, b.
- Speculum planum. M. 757, a. Iunonis donarium. M. 771, b. speculorum usus apud vet. M. 136, b. Speculi laus. II, 419.
- Specus et speluncae Diis sacrae. II, 4, a.
- Spina, nuptiarum facibus auspiciatissima. App. 133, b.
- Spinea acus. M. 273, b.
- Spinula fluctuans. M. 745, b.
- Spongiis (de) quaedam vid. App. 37, b.
- Sponsi coronabantur. M. 297, a.
- Sporadicus*, Latinum non est. M. 7, b.
- Sportularum ritus. II, 575, a. et App. 476, b. cf. Amm. Marcell. XIV. 6.
- Staius Caecilius, poeta. II, 395.
- Statuae vivere dicuntur. M. 789, a. Imperatorum peculiari religione cultae. App. 475, b.
- Statuae locum postulandi mos. II, 72 seq.
- Stellae variae. II, 292. Opiniones hominum de iis erroneae. II, 201.
- Sternutantibus salutem imprecandi mos. M. 641, a.
- Sternutamentum ominosum erat. M. 641, a.
- Stigmatum iniusti servi. M. 616, b.
- Stilbon. II, 293.
- Stoicorum opinio de ratione videndi. II, 423.
- Stoicae sectae conditor Zeno. II, 400. Stoicorum placitum de voluptate. II, 266. eorum placita quaedam in dialecticis. II, 277, 278 et 279.
- Strabonis Aemiliani laudes. II, 71 seqq.
- Striae quid sint. II, 53, a.
- Stridor contrarius sermoni. App. 154, a.
- Studia et lubricationes pallorem creant. II, 388, a.
- Stultitia quid sit. II, 217.
- Stygiae paludes. M. 162. Stygia penetrabilia. M. 766. Stygia Proserpina. M. 763.
- Subula, instrumentum sutorium. II, 36.
- Succino (de) vid. App. 83, b.
- Sudor frigidus. M. 47, a. et App. 36, a. et 153, a.
- Sullae temporibus an pastophororum collegium conditum fuerit. M. 817 sed vid. ibi not.
- Sulpitius (P.) C. Norbani accusator. II, 538.
- Sulphur in lustrationibus. M. 785, b.
- Summus locus in lecto conivali. M. 426, b.
- Supercilium subducere iratorum et superbientium est. App. 350, a.
- Superstitio veterum circa quosdam dies, quibus hoc vel illud peragi nefas. M. 188, b.
- Surauli in Magia. M. 219, a.
- Surrentum, urbs. II, 488.
- Susa, urbis nomen, sing. num. II, 346, b.
- Susurrus magicus. App. 14, b.
- Syllanion statuarius *αὐτοβίακτος*. App. 11, a.

- Symphacis victi urbibus Masinissa augetur. II, 447.
 Syria Dea. M. 574.
 Syrius et Assyrius. II, 300, b. Syrium ma-
 re. II, 300.
 Syrtes duae. II, 300. bestiarum proventu fe-
 racissimae. II, 546, b.
 Syrus insula, Pherecydis patria. II, 57.

T.

- Tabella (de) sententiam pronuntiare. II, 30, b.
 Tabulae nuptiales. M. 293, b.
 Tabularii servi domestici. II, 561, a.
 Taenaros. M. 7, b. et App. 10, a. ibi adi-
 tus ad Orcum. M. 413 et 420.
 Tanais, Asiae et Europae terminus. II, 303
 et 304.
 Tannonius Pudens, accusator Appuleii. II,
 386. et alibi in Apol.
 Tantalus infelix. II, 171.
 Taprobana. II, 302.
 Tarenti apiculus piscis optimus. II, 487.
 Tarquinius priscus caput aquila obumbratum.
 II, 135.
 Tartaro (de) quaedam vid. App. 29, a. Tar-
 tarum illuminare, magicum est. M. 38. *Tar-*
tara plur. num. M. 54. sic *tartara terrae*.
 II, 129. sed *Tartarum* acc. etiam M. 412,
 413 et 807. et *ima Tartari*. M. 97.
 Tēsus poeta i. e. Anacreon. II, 399.
 Telephron narrat, quam male a Magis accep-
 tus sit. M. 143.
 Tempus quid sit Platoni. II, 200.
 Tenebris se abscondere moerentibus proprium.
 App. 237, b.
 Tenedos. M. 7, b.
 Tenos. M. 7, b.
 Terentius ab Appuleio citatur II, 165.
 Ternarius numerus. M. 161, b. ibique Be-
 roald. App. 97, a.
 Terra omnium rerum parens. II, 290. et App.
 477, a. Atlantici maris ambitu cingitur.
 II, 296. eius longitudo. II, 303. Terrae
 motus unde orientur et varia eorum nomina.
 II, 330.
 Terrena omnia interitui obnoxia. II, 364.
 Terror et Metus, Martis et Bellonae comites.
 App. 398, a.
 Thales sapiens, eiusque inventa. II, 90.
 Thallus, servi nomen. II, 499, b.
 Thargelion mensis. II, 181.
 Thasium vinum. II, 445.
 Theaetetus Platonis citatur ab Appuleio II,
 267.
 Thebae heptapyli. M. 256, b.
 Themison, servi medici nomen. II, 471, 2.
 et App. 493, a.
 Theocriti Magica. II, 460.
 Theodorum Plato audivit. II, 186.
 Theophrastum philosophum auctorem sequi-
 tur Appul. II, 289 et 477. ei obloquitur
 Appul. II, 276. cf. 280. eius liber περι
 δακτεῶν ζώων καὶ βλητικῶν. II, 494. de ca-
 ducis. II, 511. de invidentibus animalibus.
 ibid.
 Theron, latro famosus. M. 455.
 Thersites. II, 13, a.
 Theseus Appuleii pater falso creditus. App.
 505.
 Thespis, tragicus et comicus. App. 449, a.
 Thessalici regio. M. 78, a. magicis artibus
 celebris. M. 82, b. ibique Beroald.
 Thessalici equi. M. 712, b.
Thessalius, a, um. M. 24, a.
 [Qqqq] Thia-

- Thiasus, Lucii asini dominus. M. 711.
 Thraces temulentii. M. 252, b. ex iis progenitum esse, ignominiosum. M. 274, a.
Thracus et Thracius. M. 274, a.
 Thrascias ventus. II, 312, b.
 Thrasyleon inducit formam ursae. M. 273. expugnat domum Democharis. M. 278. interficitur. M. 282.
 Thrasylli historia L. VIII. Met. narratur.
 Thyestes tragicus, i. e. qualis in Tragoediis inducitur. II, 426.
 Thymelicum choragium. vid. Ind. III.
 Tibia alacres reddit animos. App. 326, a. tibia obliqua. M. 772, b. tibiae Musis propriae. M. 429, a. funebres. M. 313, a.
 Tibulli amica Plania. II, 405.
 Ticides, poeta. II, 405, b.
 Timaeus Platonis citatur II, 507.
 Tlepolemus. M. 468, a.
 Toga, mortuorum amictus. II, 18. Togae sumendae ritus. App. 476, b.
 Tonitrualis, Epith. Iovis. II, 371.
 Tormentorum genera. App. 201, b. iis veritas exprimi solebat. App. 201, b.
 Tralles de eventu belli Mithridatici consulunt. II, 497.
 Transformationibus (de) quid credendum. M. 83, a.
 Tremere proprium anui. App. 344, a.
 Tributa pro praediis dependi solita. II, 599, b.
 Trinacria. II, 298.
 Triones in vs. Virgiliano. II, 120.
 Tristities Veneris ancilla. M. 397, b.
 Tritones saltantes. M. 308.
 Trivia Dea. II, 467.
 Triviis (in) stipem erogabant. App. 146, b.
 Trochilus. II, 397, a. cf. 463, a.
 Troianorum sapiens senatus. II, 161.
 Tropaeophorus, Epith. Iovis. II, 371.
 Tullianum. M. 613, a.
 Turmae peditum. M. 610, b.
 Turres portatiles. M. 268, b.
 Tuscorum piacula. II, 135.
 Tutela navium. M. 787, b.
 Tutores mulierum. II, 600, a. et App. 502, b. de tutoribus quaedam vid. App. 23, b.
 Typhones. II, 295, b.
 Tyrannis quid sit. II, 241.
 Tyrius murex. M. 716.

V.

- Vaedecere, discedentium est. M. 168, b.
 Valetudinem inoffensam quo pacto quis retinere possit. II, 217.
 Vannus mystica. M. 775, a.
 Varro, philosophus, vir doctus. II, 496. citatur ibid. et 265.
 Vela templorum. M. 795, a. iudicum. II, 81, b.
 Velia. vid. *Elea*.
 Velites, levis armaturae milites. App. 162, b.
 Venena in pyxide condebantur. M. 730, b.
 Ventus quid sit et variae eius species. II, 310 seqq. eorum ortus mari adscribitur. M. 762, a. venti-auroram comitari solent. M. 246, b. iis aerae adscribuntur. M. 358, b.
 Venus ex pelagi spuma. M. 301. gemina, coelestis et vulgaris. II, 412. Veneres tres. II, 490, a. Venus manu tegens feminal. M. 130, b. virgo. M. 301, a. parens naturae. M. 303, b. vehemens Dea. M. 378, a. tela dans Cupidini. M. 375, a. Veneris fabula unde orta. App. 69, a. eius comitatus.

- tus. M. 309, b. Venus pro concubitu. M. 339, b. et 476, b.
- Venerius* in MSS. II, 473, b.
- Ver, Dea. M. 744, b. Veris coma. ibid.
- Verba volandia et alata. II, 60, b.
- Verbenae in rebus sacris usus. II, 516, a.
- Verecundia virginalis. App. 162, b.
- Veritas inexpugnabilis. II, 568.
- Vesta. II, 121.
- Vestes auro et purpura intextae. M. 85, a. et II, 33, a. virgatae. II, 33, a. linteae sacerdotum. II, 518. Vestium mutatio in luctu. App. 186, a.
- Vesuvius*, *Vesuvus* etc. II, 326, b.
- Viaticum mortuorum. M. 417, a.
- Vicinus semper habetur. M. 665, a.
- Victoria alata fingitur. App. 60, b.
- Videndi rationem quomodo explicuerint vett. physici. II, 423, b-seq.
- Vidua contemnitur. M. 375, b.
- Vigiliae noctis. M. 551, a. et App. 33, b.
- Villa publica Romae. App. 450, a.
- Vincula in re magica. M. 41, b.
- Vinum accendit libidinem. M. 116, a. App. 73, b. et 175, b. vires addit. App. 148, a; b. somnum incutit. App. 151, b. per saccum transmissum purgabatur. M. 636, a. et unguentum iunguntur. App. 390, b.
- Vipera matris uterum exedere dicitur. App. 500, a.
- Virgatae vestes. II, 33, a.
- Virgilius in Bucolicis ab Appul. citatur II, 11, 407 et 459. in Aen. II, 120, 130, 145, 150. in Georg. II, 116.
- Virginitatis laus. II, 584. Virginitas interfecta. M. 326, b.
- semel crepta reddi nequit. II, 534.
- Virtus, quid Platon. II, 227. perfecta et imperfecta. II, 228. studeri potest. II, 234. reddit homines fortunatissimos. II, 253.
- Vita multis casibus obnoxia. M. 793, b. et App. 414. fabulae comparatur. II, 66, b.
- Vitiligo indecora est, non noxia. App. 461, b.
- Vitis, centurionum insigne. M. 667, b.
- Vitrei calices. App. 83, a.
- Vivaria. M. 276, a.
- Ulmus marita. App. 477, a.
- Ultio solatium praebet. App. 190, a.
- Ulysses s. Ulixes, mendiculus. M. 746, b. utrum decem an viginti annos erraverit. App. 477, b. eius astutia in proverbio. App. 153, a. Gen. *Ulyssi* s. *Ulixi*. M. 46, a. et App. 35, b.
- Umbra vibrans in aquis. M. 94, a. et 95, a.
- Umbrarum species. II, 535.
- Ungues in re magica. II, 463, b.
- Voces votivae. M. 769, a.
- Voconius Hadriani amicus. II, 410. et App. 445, b.
- Voluptas ex honestis rebus petenda. II, 238. ei comes moeror. II, 85, b.
- Vota adsignandi mos. II, 515, b. pro felicium itinere. M. 786 seqq. II, 2, b. et 3, b.
- Vox mulierum tenuis est. App. 205, b.
- Vulcanus Venerem uxorem efflictim amabat. M. 108. artifex. M. 392, b. coenam coquit in nuptiis Psyches. M. 427.
- Vulgus facile afficitur. App. 189, a.
- Vultu simulatur inprimis. M. 347, a.
- Uxor multo auspiciatus in villa quam in oppido ducitur. II, 575.

X.

- Xenocrates, Satyrarum scriptor. II, 98. ibique not.
- Xenophon, historiarum scriptor. II, 98.
- Xerxes, rex potens. II, 346.

[*Qqqq* 2]

Z.

Z.

- Zachlas, sacerdos Aegyptius. M. 158. mortuum suscitatur. M. 161 seqq.
- Zacynthus. M. 457.
- Zalmoxis, non Zamolxis. II, 451, b.
- Zarath, locus in Africa. II, 448.
- Zelotypiae exemplum tragicum. M. 724.
- Zeno, Eleates, Dialectices inventor vulgo habitus. II, 387. Stoicae sectae conditor. II, 400.
- Zephyrus, Cupidinis minister. M. 345 seqq.
- Zonis (in) pecunia servabatur. M. 457, a.
- Zoroaster, magus. II, 56, 451, 465 et 581.
- Zygia Iuno. M. 389, b.

I N D E X III.
 G R A M M A T I C U S
 O R A T I O N I S L A T I N A E,
 I N N O T I S I L L U S T R A T A E.

QUO CONTINENTUR ETIAM RARIORES IN APPULEIO
 D I C T I O N E S , Q U A E Q U E I N E L M E N H O R S T I I I N D I C E
 N O T A T U D I G N A V I D E B A N T U R .

A.

- A* et *U* in MSS. conf. M. 5, b.
A, s. *ab*, pro, *quod ad*, vel, *ab ea parte qua*.
 M. 42, b. 284, b. 374, b. et 437; a. genitivum *περιφραξεί*. M. 69, a. *A magistro digredi*. M. 75, b. *ab unguibus ad caput*. M. 212, b.
Abactor, absolute, de eo qui aliena pecora abducit. M. 497. cf. Brisson. de Verb. Sign. in V.
Abacus, mensa escaria. De hac voce vide Fulvium Ursinum de triclinio, p. 150, 151. Philippum Rubenium elector. L. I. cap. 4. ELM. — add. App. 448, b.
Abdicare, Appuleio est negare. II, 266. et passim in seqq. Unde *abdicativa propositio* ab eo vocatur, quae ab aliis Logicis *enunciatio negans*. Ibid. cf. infra in v. *dedicare*. Sensu magis vulgari *abdicare se usu*, i. e. non uti, legitur II, 237.
Abditamentum. M. 603, a.
Abducere, in se convertere. M. 263, b.
Abesse a. II, 51, a. *Abfui*, *affui* et *afui*. II, 61, b.
*Abhorre*re cum accus. M. 708, a.
Abigere, amovere. M. 556, a. et II, 95.
Abigere pecora, propria locutio. M. 587. cf. supra in v. *Abactor*.
Abire, saluum se subducere. M. 111, b. *abire* et *ire in senectutem*, II, 175. *abire im-*
pune. II, 244. *abire* cum acc. II, 68. quod suspectum erat Oudend. Quoniam tamen *redire hortum*, *delabi Oceanum*, *deducere civitatem*, et sim. passim apud Appul. inveniuntur (vid. ad Met. 623, b.), MStorum lectionem servare tutius visum est. Sic *Ripam abire* in Virg. Aen. VI. vs. 375. cum multis MSS. tuentur Heins. et Burm. Sed in Virgilio alii MSS. praebent *adire*, quod ibi praestare videtur.
Abicere forinsecus. M. 648. *Abicere*, de cadavere M. 661, a. pro, omittere. App. 215, a.
Abjurare corpori suo dicitur animus, qui corpus suum ita relinquit, ut nunquam illud rursus sit ingressurus. II, 152.
 Ablativus cum partic. ubi nominativus requiritur. M. 699, a. et 805, b. pro dativo. M. 633, b. ablativi duo uni verbo iuncti, diverso sensu. M. 295, a. et 421, b. ablativi elegans usus, ut *hospes Zacyntho*. II, 186, a. et 485, a. abl. 3^{ae} decl. in *i*. M. 668. a. adiectivorum in *is* nonnunquam in *e*. M. 762, b.
Ablegari arbitrio, pro, removeri ab arb. M. 124.
Abligurrere per duplex *rr* scribendum. M. 703, b.
Abluere et *adluere* confusa. II, 299, b. [R r r r] Ab.

Abnuere cum dat. i. e. detrectare. M. 592, a. II, 159 et 557. cf. App. 221, a. cum acc. negare. II, 159, b. sic *abnuere Deos*. II, 453.

Abolere id quod scriptum est. II, 596.

Abolitionem inferre. II, 226 et 306.

Abrogare vel *abrogare* i. e. detrahere. II, 136, b.

Abrumpere vinculum. M. 592, a. *palam suspiciones omnium*, i. e. aperiendo quid rei sit, facere, ut, quod prius omnes tantum suspicari essent, iam certo sciant. II, 594.

Abrupti imbres. II, 364. Sic vertit Appul. Aristotelis haec: *δύβρις, ἔξαισι κατάβρυτες*.

Abscondere et *abscondere*. M. 260, b. et 357, b.

Absconditus polus, qui a nobis conspicitur non potest, Aristotelis, *ἀφανής πόλος*. II, 315.

Absentia pecuniae. II, 250, b.

Absit. μή γένοιτο, μηδαμῶς. Hoc apud Comicos est, *Ne Di sirint*, vel, *siverint*. ELM. M. 90.

Absolvere, liberare. Eugipius in vita Severiani cap. 4. *absolutos vinculis alloquitur*. cap. 20. *Ambrosium exultantem rogat absolvi*. ELM. M. 464. ibique not. dimittere. Eugipius cap. 32. *Captivos gratanter absolvet*. ELM. M. 42. sed ibi *absolvere civitatem* videtur esse, prohibere crimen, quod civitas aliter commissura fuisset.

Absona, dure et rustice. ELM. II, 391. sic *absonus clamor* M. 56. et alibi saepius eodem sensu.

Absque, scorsum a, clam. Ib, 517. sine. II, 253.

Absstemius, ὁ μὴ μετέχει οἴνου. Glossae et Nonius. ELM. apud Appul. *absstemius* est is, qui vinum nondum bibit, et opponitur homini ebrio, non, ebrioso. M. 469. et II, 523. De fragm. II, 606. dubitari potest. Inaudito sensu usurpatur vox II, 240, b.

Absstergere et *-gere*. II, 213, a.

Abssterrere. II, 414, a.

Absututum et *adstutum*. II, 120, b.

Absstrudere, abscondere. M. 316, a. cf. II, 504, a.

Absuetudo, vox inaudita. II, 542, a.

Absque, pro, usque ab. II, 522.

Ac, sequente vocali, Latinum non esse, vulgo nunc creditur. vid. M. 523, b. et 674, b. add. Fr. A. Wolf. ad Suet. Caes. 26. Arntzen. ad Plin. Panaeg. c. 45. Obstat tamen compluribus locis MStorum auctoritas, obstat etiam *simulac*, *posthac*, *nes*, et similia in c. exeuntia, quae ante vocalem saepius inve-

niantur. Itaque sic statuendum videtur: pro regula id nunquam fuisse habitum, sed fieri posse ut scriptor aliquis, constanter abstinerit, quin ac uteretur ante vocalem; id quod de Livio affirmat Drakenb. ad L. X, 16, 17. de Appuleto Oudend. ad M. 108, b. ubi tamen Ruhnken. servavit *ac in contr.* qui et ipse ad Muretum T. I. p. 9. scripsit, *ac* nunquam poni ante vocalem.

Ac, pro, et quidem. M. 35, b.

Acarne, piscis nomen. II, 490, b.

Accedere fabulae, credere fabulam veram esse, (M. 64.) *Accedere sententiae*, sententiam probare (M. 464.) ELM. cum accus. M. 485, b. *accedere aures*. M. 326, a.

Accelerare. v. *Celerare*.

Acceptare. M. 713 et 721.

Acceptio in dialecticis quid sit, vid. II, 271.

Acceptus activo sensu olim edebatur II, 222.

Acceptum ferre. II, 590.

Accessus, subst. II, 213, 332 et 364.

Accidere aures. M. 326.

Accingitur sceleri, proprie. Sic enim dicimus in magnis rebus suscipiendis. Donatus ad Eunuchum. Terentii A. V. Sc. 8. Virgil. IV. Aen. — *magnas in vitam accingit artes*. Arnobius: *accingere se ad vires ultionis*, et Papias recte. *accingi* interpretatur armari, preparari. ELM. M. 508. cf. 588 et 627.

Accingi gladio. II, 357.

Accipere, audire. Virg. *accipe nunc Danaum insidias*. et saepe apud Plautum et Arnobium. ELM. M. 15. et saepius. — *accipere conditionem* proprie de nuptiis. Plautus, Terentius, Arnobius et Iuriconsulti passim. ELM. II, 48. *Accipere aliquem sermone*. M. 600, b. *accipere sacra*. M. 797, b. *accipi*, intelligi, iudicari. II, 416.

Accipiter pecuniae, de rapaci et avaro homine. Plautus A. III. Sc. 3. Persa: *Labes populi, pecuniae accipiter*. Trin. Sc. Larem corona etc. *voluturium* talem vocat; sic Naeuvius apud Agellium, *accipitret* pro laceret ponit, L. 19. c. 7. ELM. II, 241. *accipiter*, piscis. II, 473.

Accire et *acciere*. II, 66, a.

Accolae, vicini. ELM. M. 353. *formicae accolae*. M. 400.

Accommodare, adiuvaré. M. 390, b. *manus*. App. 265, b.

Accubare et *accumbere* differunt. M. 329, a. et 356, b.

Accusatio et *actio* in MSS. conf. II, 377, b.

- Accusativum** addit Appul. compositis cum praepositionibus. M. 614, a. 627, a. et App. 115, a.
- Acer**, sagax, prudens, M. 604, a. *acer*, fem. gen. M. 742, a. *acris*, masc. gen. M. 742, a.
- Acherunticus senex**. App. 430, b.
- Aeidae nuptiae**, dolori futurae. M. 376.
- Aeidae concumbere**. ELM. M. 353.
- Aera** de verticibus olium legebatur II, 289.
- Aeritudo** morum. M. 624.
- Aethiari**. II, 574.
- Activa et passiva** in Infinit. saepe iunguntur, ex. gr. *illum adisci et alios investigare statuunt*. M. 454, b. et 554, b. pro deponentibus. M. 260, b. 364, a. et 705, a.
- Actor servus**, qui res rationesque heri curat. ELM. M. 154. ibique not.
- Actuosa** civitas, quae iam quasi in actione est, et proinde iam constituta, disposita. II, 261.
- Aetus gloriosi**, II, 238. *voluptarii*. II, 229. *Deorum*. II, 252.
- Actutum**, in minis. M. 365. sine minis. II, 161, a.
- Acutus** manus habere. M. 375, b. *acutus* tinnitus. M. 713, a.
- Ad**, Gr. *πρός*. M. 28, a. et 42, b. pro *praeter*. M. 689, b. pro *apud*. II, 64, a. cf. 489, b. et *ob* in comp. permutantur. II, 597, a. *cuius* ellipsis. M. 623, a. cf. *Accusativus* et *Abire*. *Ad hoc*. M. 689, b. et *ad haec*. M. 354, a. II, 194, a. et 230, b. *ad haec ego*. M. 139, b. *ad instar*. v. *Instar*. *Ad cognomen* (i. e. ut cognomen sit). II, 21, a. cf. 100, a. *ad similitudinem*. M. 521, b.
- Adaequare**, cum Dat. II, 183, b.
- Adaeque**, pariter, *πᾶσι τὸ ἴσον*. ELM. M. 251, 590 et 679.
- Adamantinus**. Aldhelmus: *ut ad tacdas et copulae consortium ferreos affectus, imo adamante duriores, inclinare*. ELM. M. 627. et II, 347.
- Adambulare**, cum Dat. M. 195, 578 et 770.
- Addicere**, verbum augurale. Liv. L. 1, 55 et 36. Contrarium est *abdicere*. Cic. I. de Divin. 17. ELM. M. 608, a. *addictus*, damnatus, passim apud Plautum, Quintilianum et Sidonium. ELM. M. 163 et 198, b. *addictus potestati* alicuius. ibid. coll. II, 245.
- Additamentum**, *πρόσθεσις*. ELM. M. 603. et II, 165.
- Additus custos**. II, 155, a. cf. Heynius ad Virg. Aen. VI, 90.
- Adducere forem**, claudere. M. 44. et alibi.
- Addere**. M. 567, b.
- Adleo**, eleganter et intendendi gratia usurpatur. M. 571, a. II, 238, b. et 427. per ellipsin omittitur. M. 47, a. *Adleo*. M. 478, b.
- Adopia**. M. 160, a.
- Aderat dies**, formularis locutio. M. 734, b.
- Adf.** vid. aff.
- Adhaerescere**. M. 404, a.
- Adsiduus**, qui perpetuo alicubi versatur. II, 514, a.
- Adsignare votum**. II, 515, b. adscribere, tribuere. II, 595.
- Adsimilare**, similem reddere. Glossae, *ad-similo*, *ἀπεκάζω*. ELM. et *adsmulare*. II, 24, b. et 420, a.
- Adsisere** cum acc. M. 627, a. *propter*. App. 214, b. patrocinium praestare, tam in accusando, II, 380. quam in defendendo. II, 523.
- Adspectus**, act. et pass. M. 782, a. *in ad-spectu*. M. 88, b. et 741, b. *in adspectum dirigere*. M. 131, a.
- Adspergine**, adspersione. Lucret. VI. 524. Glossae: *adspergine*, *περικλύματι*. ELM. M. 242. plur. *adspergines*. M. 750.
- Adpersum**. M. 59, b.
- Adstitui**. M. 175, b.
- Adstruere**. M. 331, a.
- Adsum** (*praesto*). II, 531, b.
- Adsurgere alicui** in plausum. App. 457, a.
- Adsuspirare**. M. 291 et 297.
- Advector equus**. II, 100, a.
- Adyehere**. M. 668, b.
- Adyena** indigenae opponitur. App. 420, a.
- Advenerare**, pro *advenerari*. II, 131, a.
- Advectores**, pro viatoribus, qui tabernam aut officinam frequentant. Passio Afrae: *Illis autem ridens honestos viros, existimans advectores, impudicos parat coenam*. Vide Cacl. Rhodiginum. Antiqu. Lect. L. 28. c. 3. ELM. M. 778, a.
- Adventus** alicuius praenuntiabatur. M. 663, b.
- Adverbia** absolute posita. M. 59, b. et 76, a. duo copulata. M. 27, b. 58, a. et 275, b. cf. Pontan. et Scriver. ad Macrobi. Saturn. I, 7. synonyma amat Appul. M. 553, a. et 633, a. et adiectiva iuncta: II, 436, a. a participiis act. et pass. deducta. II, 448. substantivis addita. II, 456, b. et 550, a. in *o* et *um*. M. 69, b. 339, b. et 352, a. in *im*. M. 252, b. in *us* amat Appul. M. 45, a. et 49, b.
- Adversari et aversari**. II, 146, a.

- Adversator* cum dat. sed *aversator* cum genit. II, 190, a.
- Adversi* Dii. M. 487, b.
- Advertere*, animadverto, sentio. II, 105.
- Adulere*, adblandiri. M. 347, a.
- Advocatus* fisci. M. 464, b. Firmico: *fiscali*um exactationum praestator. ELM. *advocatus* alicui, et *alicuius*. II, 450, a.
- Advolyi pedes alicuius*, προσηλυτισμ. sic et Tacitus: *advolyi genua*. et Sallustius: *genuatrum alicui* advolyuntur. ELM. M. 384. et II, 387, b.
- Adusque*, penitus. M. 159, b.
- Adya*, sacrarum aedium intima. M. 160.
- Aedes*, de sepulcro. M. 279, a.
- Aedicula*. Belg. *cen nis*. M. 226, b.
- Aedilem gerere*. M. 76, a. et App. 53, b.
- Aeger corporis pro corpore*. M. 310.
- Aemulatio*. App. 30, b.
- Aemulus in aliquem*. M. 19, b seq. *ars aemula naturae*. M. 94, a.
- Aequabilitas* et *aequalitas*. II, 216, b.
- Aequaeus*, a, um. II, 87 et 419.
- Aequae ut*. II, 419, b.
- Aequi bonique facere*. II, 15, b.
- Aequipar*. II, 15, b.
- Aequiparare* cum Dat. II, 183, b.
- Aequor*, planities. Agell. XII, 1. *ne aequor illud venris irruatur*. Sic aequor campi et saxi apud Lucretium. ELM. de campo. II, 206, b.
- Aera dispungere*, conferre data et accepta. Budaeus in pandectas fol. 338. ELM. II, 170.
- Aëris vias* et *aëris pelagus* καταχρηστικῶς tractus aëris et pelagi appellat. ELM. II, 353. ibid. 142. *aëris* et *aërius* in MSS. conf. II, 137, a. et 353, b.
- Aerugo*, ἰὸς χαλκῆ. M. 67. ubi ponitur pro pecunia: ut et apud Prudent. Psychom. vs. 610. *virides obducta aerugine nummos Dispergit*. ELM. cf. App. 49, a.
- Aerumnae* quid sint. App. II, a.
- Aerumnabilis*. M. 9, b. et *aerumnalis*. M. 534, a.
- Aestimare* et *existimare*. II, 174, a. et 452.
- Aestivo* scil. tempore. II, 313, a.
- Aestuarum procellis aerumnarum*. M. 680. *aestuarum* dicuntur nares nimio foetore. M. 445.
- Aestu* pro exagitatione curarum. Virg. IV.
- Aeneid. magno curarum fluctuat aestu*. ELM. M. 172, 358 et 814. *aestus*, de amore et desiderio. II, 246 et 409.
- Adhaesiones*. II, 292.
- Adhinnire*, libidinose appetere. Cicero in Pis. c. 28. Hieron. adv. Iovin. haeres. c. 50. *statim ut mulieres viderint, hinniunt*. Augustin. de morib. Manichaeor. L. II. c. 19. *vidimus tres electos tres foeminas jetulanti gestu adhinnire*. Notae ad Arnob. L. IV. ELM. M. 436.
- Adhortamen*. II, 86.
- Adiacere* cum Dat. M. 749. contiguum esse. M. 71.
- Adicere* et *adlicere*. M. 198, b. et II, 409, b.
- Adiectiva pro adverbis. M. 63, b. 105, a. 132, a. 141, a. 332, a. 359, a. 427, b. 524, b. 464, a. 483, a. 534, b. 536, b. et II, 47, a. neutra plur. pro adverbis. M. 230, b. et 362, b. plur. cum genit. in topographicis. M. 311, a. active et passive posita. M. 310, b. varia iungit Appul. Ms. 61, b. iunguntur substantivo alteri, quo non pertinent. M. 761, a. loco genitivi. M. 67, b. 129, a. et 257, a. et participia ἀρσώδης aggerat Appul. M. 179, a. interdu substantiva sua in genit. habent. II, 361, a. et 480, b. in *bundus*. M. 509, a. quid significant. App. 86, b. retinent casum verbi unde deducta sunt. M. 95, b. 275, b. et II, 561, b. in *atilis*. M. 204, b. in *osus* et *uosus*. M. 350, b. in *is* et *us*. M. 17, b. 22, b. 50, a. et 278, a. in *us* amat Appul. M. 176, a. et 194, a. in *itius*. M. 435, a. in *ax*. II, 76, a.
- Adigere* cuneum. M. 628, b. pro *adicere* seu *adlicere*. II, 95, b. morbus penitus *adacutus*. II, 510.
- Adlicere oculos*. Plaut. Asin. Sc. agedum istum etc. *ad eorum ne quem illa oculos adiciat*. Milite: Sc. Rem omnem etc. *Quasi militi animum adieceris simulare*. Geneseos c. 39. *post multos dies iniecit domina oculos suos in Ioseph*. Cic. in Verr. *adlicere oculos haereditati*. ELM. M. 679. *adlicere* pro *pedibus alicuius*. II, 598, b.
- Adinstar*. v. *instar*.
- Adiurare*, pro simplici iurare. II, 131.
- Adiutare* et *adiuvare*, cum Dat. II, 446, a.
- Adiutorium*. II, 505, a.
- Adlacrimari*. M. 683, b.
- Adlectare*, *adlegare* et *adlegi*. vid. *all*.
- Adlubentia*, προβουλα. ELM. M. 32, a.
- Adlubescere*. Martianus Capella L. I. *Nostris que suada quo adlubescat nisibus*. ELM. M. 114, a.
- Adluere*. M. 779, a.

Adlat mari. M. 750.

Admicula, auxilia, et *admiculare* Sidonio adiuvare L. VII. cp. 14. ELM. II, 253. et alibi.

Admissura et *admittere* proprie de equis, cum mas foeminae admovetur ad initium. sic ap. Veget. Mulomedicin. L. IV. c. 7. *admissum* facere pro coire. Plaut. Mil. Glor. Scen. Quid mihi auctores etc. — nam tu quidem Aequae fuisti scitus *admissarius* Qui consecrare qua mares, qua foeminas. Hieronymus in Quaest. Hebraicis, *Asini admissi sunt ad asinas.* Varro L. II. de Re Rust. Primum videndum de admissione quo quaque tempore ut incant facere oporteat; praeterea ante admissuram diebus triginta arietibus et tauris datur plus cibi, ut vires habeant. ELM. M. 476, b.

Admodum, fere, circiter. M. 27, b extr.

Admoliri manus, admovere. ELM. M. 42, 400. et II, 25.

Admonere rei. M. 168, a. et II, 414, b. et docere iunguntur. App. 461, a.

Admovere. M. 153, b.

Adnixae, *enixae* et *obnixae.* M. 101, a.

Adnuere cum 4to casu. M. 715, a. *alicui aliquid.* II, 65, a.

Adnuntius, a, um. II, 164, a.

Adnutare. M. 745, b.

Adolescere de Sole. M. 763, b. *adultae sax.* M. 805, a. *adolescens aetas.* II, 333.

Adoperta. M. 160.

Adoppositus an dicere potuerit Appul. II, 356, b.

Adoptari, cooptari. II, 263, b.

Adorabile, veneratione dignissimum. M. 791.

Adorare, alloqui. vide Observat. ad Arnob. L. I. ELM. App. 418, a. orare. M. 387, b. os admovere. II, 611.

Adorea. M. 475, b. et App. 449, b.

Adordior et *adordior.* M. 35, a. 79, b. et II, 38, b.

Ascendere navem. M. 370, b.

Ascribere, de accusatore qui non ipse accusat, sed accusatori adsistit. II, 380.

Asseverare frontem, contrahere. Seneca de Benef. L. I. frontem adducere. Hieronymus: *desinant rugare frontem, adducere supercilium, crispare nares.* ELM. M. 196.

Asseverare orationem, ad severitatem componere. II, 421.

Asidere, proprie de illis qui praesto sunt aegrotis. Ambrosius in Psalm. 118. *Qui*

lecto aegrotantis adsidet. Horat. *Casus lecto re affixit, habes qui adsideat.* Quintil. Decl. 12. *Aegri adsidentes iinebant.* ELM. M. 539. ubi cum 4to casu. *Adsidere*, ritus adorationis et supplicandi. II, 3, b. *Adsideo* et *adsido.* M. 70, b.

Aetatem bellule portare. M. 380. *Aetas* et *forma* iunguntur. App. 202, a.

Aetatula. II, 380, a. et App. 35, b.

Aeternum, adverb. M. 8, a. et 99, a.

Aevitas. II, 205.

Aeviternus. II, 123.

Affamen: M. 768 et 816.

Affaniae, nugae. Vide Vulcanium ad Glosas vett. pag. 12. in *Apinae.* ELM. M. 697, a.

Affari et *effari.* M. 782, a.

Affatum, abunde. Spartian. in Alexandro, *nec nimium nec parum*, dicit, *vino utebatur, neque passim neque copiose, affatum tamen.* ELM. cum genit. M. 76, a. 139, a. cf App. 54, a.

Affatus, alloquium. ELM. M. 181, et alibi.

Affectare, summe cupere. Sic apud Firmicum Astronom. IV. c. 4. *affectare stuprum.* Vide Ciofanium ad I Ovidii Metam. fol. 5. ELM. App. 142, b. *viam ad.* II, 236, a. et *allecti.* M. 15, a.

Affectatio. M. 718, b.

Affectio et *affectus*, de amore. App. 34, b. et 437, a.

Affectus, proximi. II, 252, a. add. Vulcat. Gallic. in Avid. Cass. 8. M. Antonin. Pius in Ep. apud Spartian. in Clod. Alb. 10. extr. Capitol. Maxim. 23. Gord. 6. Sidon. Apoll. VI, 3. Paulin Ep. 17.

Affectus, debilitatus, male mulcatus. II, 545, b. et App. 149, b.

Afferre manus. M. 295, b. *mortem.* II, 566, a.

Affingere prae simplici *ingere* amavit Appul. M. 521, a.

Affirmare et *obf.* M. 501, b.

Affixus. M. 527, b. et App. 307, a.

Afflictare sc. M. 291.

Afflictatio. II, 252.

Afflictus nubium. II, 321, 322.

Affligere animum laminationibus. M. 365. *afflictus moestitia.* M. 386. *affligere flagellis.* M. 397. et *affigere.* M. 218, b.

Affluenter. M. 167 et 251.

Affluentia subst. II, 171. adiect. ibid.

Affluere et *effluere.* M. 168, a.

- Agaso*, qui inmentis precest aut asinos agit. M. 415, 481 et 495.
- Agedum*, hortantis. M. 372, b.
- Agere*, gubernare. Inde Amm. Marcellino: *Agentes in rebus*. (II, 102.) vivere. Plant. Captiv. Sc. Miser homo est. (II, 436 et 532.) ELM. tibiis. M. 348, b. *se*. App. 239, b. *causam*. II, 378. *cominus*. II, 380. *medium cursum actatis*. M. 350.
- Aggarrare et obgar*. M. 85, b.
- Agglare et allig*. M. 17, a.
- Aggerare*. M. 141, b. *aggerari*. M. 639, b. et 640, a.
- Aggeratim*. M. 252.
- Aggredi rem et ad rem*. II, 383, a.
- Aggregare et agger*. M. 142, a.
- Aggressiones*. M. 552.
- Aggressura*, aggressio. Utitur etiam hac voce Ulp. l. 4. ff. famil. creisc. *Si quid vel vi aut latrocinio aut aggressura acquisitum erit*. Et Zeno Veronens. de Resurrect. p. 415. *Constitetur aggressurae tempus*. ELM. M. 458.
- Agitare sermonem*, sermocinari. Agell. II, 29. ELM. M. 15. de consiliis clandestinis. M. 42, a et II, 506, a. *animo*. M. 452, a. *convivium*. II, 506, b. *negotta*. II, 358. *excubias*. M. 597. et *cogit* in MSS. conf. M. 42, a.
- Agmen*, multitudo aquarum. ut Virg. *rui agmen aquarum*. Stat. 1. Thebaid. *rui agmine facto Inachus*. ELM. M. 247, b. cf. II, 139, a. et 340, a. et *annis* in MSS. conf. M. 247, b.
- Agnitio*. II, 258. et alibi.
- Agnitus et cogn*. M. 28, b.
- Agnitus*, agnitio, ex coni. Casaub. II, 63. cf. 531, a.
- Agnomentum*, agnomen. II, 519.
- Agrestis et barbarus* iunguntur. II, 407. cf. 12. M. 646. et Gell. N. A. XIX, 9. *agreste ingenium*. App. 355, a.
- Ain² et an*. M. 37, b. cf. de τῷ *Ain²* App. 150, a. *Ain tandem*. M. 495, b.
- Ain²*, intrusum a librariis. M. 158, b.
- Alacer fem.* et *alacris masc* gen. et *alacre* adv. M. 742, a. et *lactus* iungi solent. App. 157, b.
- Alas addere*. M. 431, a. *Alas habere* dicitur quidquid celeritatem habet, ut ventus, (v. *ales*) -verba (II, 60.) etc.
- Alberc et albars*. M. 716, b.
- Albus an ater*, formularis locutio. II, 427, 2.
- Album Musarum*. M. 425, a.
- Aleo*, alcaator. App. 105, b.
- Ales et avis*. M. 407, b. *ales ventus*, flatus etc. M. 358, b.
- Alia*, pro, et *alia*. II, 288, b.
- Alias*, alioquin. II, 47, a. pro *alio loco*, an Latinum esset, dubitabat Oudend. II, 208. invenitur tamen eo sensu etiam apud Vopisc. in Caro cap. 7. *sed haec alias, in ipsius vita Carini, dicenda sunt*. ubi *ra in ipsius vita Carini* glossam sapere videntur Casaubono.
- Alienus*, infaustus. M. 643, a. cum ablat. II, 162, b.
- Alii*, gen. cas. M. 531, b.
- Alimentum*. M. 680, a.
- Alimonia et — um*. M. 353, b.
- Alioqui et alioquin*. M. 16, a. 44, b. 82, a. et 236, b.
- Alioquin*. v. supra et M. 528, a.
- Aliptae*. II, 234, a.
- Aliqua*, aliqua ratione. II, 468, b.
- Aliquam multus*. Sic *aliquam pluribus* apud Tertull. Apol. c. 12. *Idem estis qui Senecam aliquam pluribus et amarioribus de vestra superstitione perorantem reprehendistis*. Sic enim iste locus ex libro Pithaei legendus. ELM. M. 74, a. 368, a. II, 593, a. et App. 470, a.
- Aliquanto plus*. M. 237, b.
- Aliqui*, aliquis. II, 2. cf. 129, b.
- Aliquo*. M. 276, b.
- Aliter*, infauste. M. 643, b.
- Aliubi*. II, 154.
- Alius*, gen. *alii*. M. 531, b. cum Dat. M. 217, b. cum Abl. M. 217, b. et II, 539, b. *alius — alius — iste — ille*. M. 763, b. pro, *alter*. II, 217, a. *aliud*, infaustum. M. 643, b. *alius aliquis*. ibid. *alius* semel positum. M. 267, b. et II, 253, b.
- Allectare*. Onomasticon: *Allecto*, ἐκάρω. Sic *Allectores* aves vocat Columella (VIII. 10.) quae ceteras alliciunt. ELM. M. 15, a. et 427, b.
- Allegare preces*. Zeno in Psalm. 49. *Allegare preces surdis*. ELM. II, 130, a. 394, 516. et App. 443, a. *causas*. II, 543.
- Allegationes*, altercationes forenses. ELM. M. 691.
- Allegi in vel inter*. M. 817, b.
- Alligere et illig*. M. 501, b.
- Alloqui*, alloquio solari. Varro V. de L. L. *Allocutum mulieres ire aiunt, cum eunt ad ali-*

- aliquam locutum consolandi causa.* et Horat. *dulcibus alloquitur.* Sic in Glossis Arabico-Latinis, *allocutor*, consolator. ELM. M. 288 et 333. sic *blando alloquio solari.* M. 290.
- Althivies.* M. 31, b
- Altaria* in pompa portabantur. M. 774, b.
- Alte*, omnino, valde. M. 411, b. *metuere* et sim. M. 590, b.
- Alter*, quisvis alius. M. 177, a. *infaustus.* M. 643, a
- Altercari sermonem.* M. 90. et App. 169, a. *altercare.* M. 431, a. et 597, a. *alternare.* M. 656, a.
- Alternare.* M. 90.
- Alterutrae* enunciationes in logicis quacumque dicantur, explicat Appul. II, 263.
- Altilia.* App. 454, b.
- Altor*, asini. M. 714.
- Altrinsecus*, ἐρέσθεν, ex altera parte. Plaut. Merc. Sc. Demipho: *Ego adistam hinc altrinsecus.* Prudentius: *Respondit ille altrinsecus.* ELM. App. 48, b.
- Altrix.* II, 290.
- Altrorsus.* M. 647.
- Altum*, de profunda valle. M. 307, a.
- Altus*, a, um. *Alta custodia.* M. 422, a. *nox.* M. 211, b. *altus sopor.* App. 250, b. *altum* et *in altum.* M. 552, b. valde, vehementer. II, 176, a. et *artus* in MSS. conf. M. 422, b. et 682, b. *Altior*, ulterior, gravior. M. 244, b. *altius*, imo de peccatore. M. 290, b.
- Alveus*, pro parte interiore domus. ELM. M. 278. ad purganda frumenta. M. 638, a. de navigio. M. 786.
- Alumnatus* act. et pass. M. 425, b. et 662, a.
- Alumni*, act. et pass. II, 446, a. et App. 423, b. de vernis. App. 286, a.
- Alvus*, masc. et fem. gen. M. 444, b. et II, 492, b.
- Amanter.* M. 373, a.
- Amaritudo.* M. 521, b. linguae. App. 443, b.
- Amarus.* M. 521, b.
- Amasio* et *amasius.* M. 218, a. et 488, a.
- Amat*, solet. Apul. Herbario cap. 35. *Nasci amat solidis locis.* et cap. 49. Sic apud Spartian. *amicum familiae.* et apud Sallust. *amat fieri.* ELM. II, 64, a.
- Amatores oculi.* M. 100, a.
- Ambifariam*, in utramque partem. II, 387, a.
- Ambrosius.* M. 719, b. de coma. M. 361, b.
- Ambulare*, grassari. App. 198, a.
- Ambulatorius.* M. 14, b. et App. 13, b.
- Amicabilis* et *amicalis.* II, 371, b.
- Amicimen*, amictus. M. 770 et 803.
- Amicitior* Latinum non est. II, 435, a.
- Amittere*, dimittere. II, 465, b.
- Amnicus*, ποτάμιος, fluvialis. Prudentius: *Amnicus liquor.* ELM. M. 420.
- Amnis* et *agmen* in MSS. conf. M. 248, a.
- Anoenia.* II, 288.
- Anoenum* Appuleio dicitur quidquid in suo genere est pulchrum, iucundum, laetum. II, 413, a. *amoena laetitia mundi.* II, 339. *verborum amoenitas* et *iucunditas.* II, 588. cf. M. 771 et 742.
- Amollitus*, pass. II, 141, b.
- Amor* et *Cupido* differunt. II, 415, a. amoris ignis. M. 105, b.
- Amplexa* et *amplexans.* M. 388, a.
- Amplexari.* M. 521, a.
- Amplexus*, pass. M. 699, b.
- Ampliare*, augere. ELM. M. 622.
- Ampliter* nummatus. Hor. *bene nummatus.* πολύχρηστος. ELM. M. 67. *ampliter gustare.* M. 728.
- Amplius*, praegrandis. App. 265, b. et in loco Columellae ibid. cit.
- Ampulla* olearia. II, 34, b.
- Amurca* et *amurga.* M. 272, a.
- Amussis.* App. 98, a.
- An*, phrasis ambigendi. Ansonius: *Rex an tyrannus Lydiae Croesus fuit.* ELM. II, 378, a. et *ain*. M. 37, b.
- Ἄνακουλῶθων exempla. M. 242, b. II, 23, a. et 365, a.
- Anaphysemata.* II, 317.
- Anas.* M. 35, b.
- Anceps* periculum. App. 218, b.
- Ancilla* ovis. App. 435, b.
- Ancillari* Papias interpretatur *humiliter seruire.* Glossae: *ancillor δουλεύω.* Tertullianus Apolog. c. 17. *falsis Diis exancillata, δειδουλαμένη.* nugatur Iunius dum *exancillata* reponit. ELM. II, 208.
- Ancillula*, θερραπανίδιον. ELM. M. 67.
- Anclare* et *anclabrum.* App. 41, b.
- Ancta* et *arctata* in MSS. conf. M. 242, a.
- Anfractus* viarum. App. 203, a.
- Angere* et *aug.* M. 55, b. *angere se* et *angi.* M. 361, b.
- Angiportus* et — um. II, 164, b. App. 48, b. Priscian. p. 714. ed. Putsch.
- Anilitas*, veterascere. Sic *cana anilitas* apud Catull. Epigr. 62. pro occidua senectute.

- Glossae Arabico-Latinae *anitas*, senectus. ELM. II, 340.
- Anima*, homo. M. 178, a. spiritus, quo flammus. II, 10, b. ventus. II, 306, a. 316, b. et App. 14, b.
- Animalis* fem. gen. M. 152, a. II, 339, 352, b. 369, b. et 482, a.
- Animans* gen. plur. apud Appul. in *ium*, non in *um*. II, 536, a.
- Animare*, calefacere. Lucret. L. I. *Sol animat fruges*. Notae ad Arnob. L. I. Firmic. L. IV. Astron. praef. *Corpora divinis mentis inspiratione animantur*. ELM. *Animare* est animam dare, vim vitalem dare (M. 159), cuius consequens quidem est calor, sed propterea *animare* dici non potest significare *calefacere*. Pro *inflare* invenitur II, 11.
- Animatum*, animal. II, 9, b.
- Animus et anima*. II, 234, b. et 249, b. *mens*, *pectus*. M. 527, a. *animi et vires*. M. 181, b. *animi* multis verbis additur. II, 443, a. *animo*, ex animo. II, 561. *animo et omnino* in MSS. conf. ibid.
- Anitas*. M. 35, b.
- Anniculus*, a. *um*, annuus. II, 175.
- Annona*, de frugibus et opsoniis. App. 53, b. hinc *annonarius*. ibid. de ubertate. App. 321, b. *annonam curare*. App. 164, a.
- Annosi morbi*. M. 36, a.
- Annuere et annixe*. vid. *Adn*.
- Annulatus*. M. 661, b. et App. 340, a.
- Annulus*, catena. M. 661, b.
- Annus* de annuo proventus. M. 700, a.
- Anquirere*, ἀμφιζῆειν, diligenter scrutari. Verbum hoc varie corruptum apud Cicero- nem et alios bonos auctores, ut notat Giffan- ius ad Lucret. ELM. M. 118, b. cf. II, 470, b.
- Ansula*. M. 242, a.
- Anse alios* pulcherrimus, vel sim. App. 341, b.
- Antheamentum*. M. 772.
- Antecoenia*. M. 126, a.
- Antecursoria positio*. M. 637, a.
- Antelucanus*, ἀντιλακός, *antelucani coetus* ap. Sidonium et Tertullianum. ELM. II, 46.
- Antelucium*. M. 43 et 52, b.
- Anteludia*. M. 768.
- Antependuli crines*. M. 361, b.
- Antesignani et — narii*. M. 260, b.
- Anteventulus*. M. 651, a.
- Antiae*, ἀντιαιών. Cinni dependentes circa aures. ELM. M. 362, a. diversae a capro- nis. II, 14.
- Antichthones*, Antici, et Antipodes, an dif- ferant. App. 30, a.
- Antidota*. M. 727, a.
- Antipathes* appellat quippiam incantamentis idoneum. Baptista Pius in Annot.-Post. c. 198. Turneb. lib. Advers. 17. c. 15. ELM. II, 461.
- Antistare*, cum Dat. et Acc. M. 253, b.
- Antistitia*. Cicero ap. Gell. XIII. 19. Plaut. Rud. III, 2, 10. ELM. II, 451, b.
- Annus*, unde dicta. App. 27, b. *canatrix*. M. 140, a.
- Anxiari*, vexari. Papias, *anxius, tristis, sollicitus*. Inde deponens *anxior*, molestor. ELM. M. 299, a.
- Apalaestri* quinam dicantur. App. 40, b.
- Aparctias*, venti nomen. II, 312, b.
- Apelotes*, venti nomen. II, 313, a.
- Aper*, piscis nomen. II, 486, b. seq.
- Aperire et apparere* in MSS. conf. M. 496, b.
- Apertum coelum*. II, 311, b.
- Apex* pro pileo. Glossae: *κεφαλαι, τιταται, apices*. Ruben. Elect. II, 25. ELM. II, 135.
- Apiscor*. M. 619, a. et II, 20, a.
- Aplustria*, vide Festum et Vulcanii Glossar. p. 11. ELM. II, 267.
- Apophoreta* quid sint. App. 73.
- Apparare*, ubi de supplicii agitur. App. 382, b.
- Apparere et aperire* in MSS. conf. M. 496, b.
- Appendix*, πρόσθεμα, socia, comes. Agell. *Appendices personarum* L. I. c. 3. et Ter- tull. de Resurrect. carnis, sordes vocat *appendices* ieiunii. Non. *Appendix*. ELM. M. 364, a.
- Applaudere et applodere*. M. 434, a.
- Applex*, applicis. M. 721, a.
- Appono, apposivi*. II, 607. *appondere votum*. II, 2. *appositus et oppositus*. II, 327, a. 348, a. et 356, b.
- Appronare se in genua*, pronum se dimittere. Tertull. *ingeniculare* dixit. Sidon. ep. 11. L. VIII. *ad pavementum defuncti ora pro- naverunt*. ELM. M. 62.
- Aprilius s. aprilius*, piscis nomen. II, 473 et 487.
- Aptus et apiscor*. M. 619, a. et II, 20, a. *vinctus*. II, 53, b. cf. 361. *apta pinnis*. II, 568, a. *apta conjectura*. II, 398.
- Aqua aliquid* uti dicitur, qui utitur tempore, alii ad dicendum concessio, quod aqua clep- sydrae distribuebatur. II, 503. *in aqua esse* dicuntur quae sunt ad aquam. M. 276, b.
- Aqua*.

- Aquariolus*, quis dicatur. II, 559, b.
Aquilus color. II, 143, a.
Araneantes fauces fame dicuntur, quia cibus dudum non intravit. M. 287.
Arbiter et *arbitrium*. M. 52, a. et II, 129, a. inspector. M. 212, b.
Arbitrari, inspicerere. M. 212, b. *fidem*. II, 509, ibique not.
Arcana factorum. M. 118, a. secreta. App. 205, b.
Arcessere, sibi contrahere. M. 10, b. 312, b. et 485, a. et *arcessire*. M. 697, a. et II, 255, a. non, *accessere*. M. 444, b.
Architectus simulationum, *δημιουργὸς λέγων*, Aeschin. et Cicero saepe *architectus* et *machinator scelerum*. ELM. App. 471, b.
Arciae tenebrae, densae. II, 125, a.
Arcis aliquem complecti. M. 590, a.
Arcuare. M. 701, a.
Arculus. v Ind. II.
Arcus, de membro genitali. App. 80, a. et *arguus*. II, 323, a. et 425, b.
Ardere de febrī et Eustathius *καύσασθαι* febres ardentē dicit. ELM. M. 726.
Ardor, de vehemēti amore. Tertull. de cultu foemī. cap. 3. *Sancita foemina sit naturaliter speciosa, non ardori sit occasio*. Vulgati insulse s. f. s. n. s. non adeo sit occasio. ELM. II, 239.
Arduus in pectus. M. 93, a. *ardua* cervix. M. 477, a. *ardua* montium. App. 142, a.
Argenteae undae, clarae, *ἀργυρέαι πτόμασι* Opiano I Halieut. ELM. M. 247.
Argumentum, pro artificio vel forma ipsa. Papias *ingenium* interpretatur, et Quintilianus *argumentosa opera* ingeniosa dicit. Martianus Capella L. I. *Celam ex hebeno πλωκα* argumenta talibus asserbat. Acta Euphemiae Martyris: *Iusserunt asserri sartagine ignitas ac per argumenta artis ferrariae membra virginis dissolvi. Tunc Proconsul iratus quod a muliere vinceretur, iussit argumentum stare rotarum; et paulo post: Angelus de coelo descendens argumenta rotarum confrigit*. Passio Simplicii: *numquam ferramentorum eorum argumenta frangebantur*. Passio Iulianae virginis: *Præficius iratus iussit rotam ferream præparari. Angelus domini descendit et argumenta comminuit*. ELM. M. 319, b. et 609, b.
Argutia. M. 6, b.
Argutus pecten. M. 109, b. et 713. et App. 173, b.
Ariolari naribus. M. 104.
Arioli unde dicti. App. 65, b. *omnium*, qui ex omnibus ariolantur. II, 165.
Arma bestiarum. M. 512, a. *arma*, instrumenta rerum omnium. App. 111, b.
Armile et *armillum*. M. 423, a.
Arra et *arrabo*. App. 48, b.
Arrigere mentem. App. 190, b.
Arripere aliquem capillis. M. 182, b. et *abrip*. M. 203, b. *arripi*, accusari. M. 202, b.
Artes, doli. App. 225, b. *malae*, veneficia. App. 191, a. *bonae* et *malae*. App. 281, b.
Articulari, expedite proferre. vide notas ad Arnob. ELM. imo *articulare*. II, 44.
Articularis morbus. M. 339.
Aryna. App. 386.
Arundo, tamquam nympha inducitur M. 402.
Asciam cruri illidere. M. 216, a.
Asinaria, herba. M. 240, b.
Asinarius, *ὄνηκάρης*. Firmicus, *facit asinarios muliones*. Suet. Aug. 96. ELM. M. 420.
Asini prospectus, prov. M. 676. alia proverbialia ab asinis ducta vid. App. 127.
Asper, de cibo vili. App. 385, a.
Asperitas bellorum *pacata*. II, 360. Capitol. Gord. 23. *ut ea quae erant aspere* (bello intestino) *gesta, mitigaret*.
Asportare. M. 548, a.
Aspritudō. M. 17, a.
Ass. vid. *Ads*.
Assus, a, am, unde deducta vox. App. 72, b.
Aster et *astrum* terminatio quid significet. App. 22, b.
Astu. M. 74, b seq. et App. 35, b.
Astulum. M. 593, b.
Astutulus. M. 434, a. 593, b. et 650, a.
At, initio orationis. M. 5. inservit imprecationibus. M. 217, a. *at ego* et *ac ego*. M. 476, a. *at enim*, sed, autem. II, 130, 491. et alibi.
Atque. M. 48, b. et 60. et quidem. M. 643, a. simulac. II, 353, b. et *atque* idem notant. II, 329, b. et 518, b.
Atra bilis. M. 726, b.
Atratus, lugubris: *Atrati accusatores* apud Sidon. ep. 7. ELM.
Attendere, porrigere. M. 402, a. et 475, a.
Attentari morbo, propria locutio. II, 524, b.
Attentus. M. 287, b. et 795, a.
Atterere opes. M. 813, a.
Attigit ei aliquid humanitus. II, 597, b.
Attiguis, vicinus, *προσπλής*. Seneca Nat. Quaest. L. II. c. 5. *aër continuus terrae*.
 [Tiii] est.

- est. lege: *contiguus*. *Contigua domus* ap. Ovid. Met. IV. fab. 1. Sidon. carm. 18. *unda contigui colliis lapsa supercilio*. ELM. M. 241. et alibi.
- Attinere*. M. 211, b. cf. II, 297, b.
- Attollere caput*. M. 760, b. cf. 169, a. et est. in MSS. conf. M. 760, b.
- Attonitus*. M. 214, b. 288, a. 749, b. 781, b. et App. 58, a. in *amentiam*. M. 214. et *atentus*. M. 795, a.
- Atrahi*. M. 632, b.
- Au* et *o*. M. 248, b. 357, a. et 537, b.
- Avariter*, nusquam invenitur. M. 251, a.
- Aucilla*, Papias, *aucillae aves minores*. *Auca* in Glossis *πρωόν*. inde *aucellus στρουτιον*, et *aucella στρουτια*. *Moscopulus στρουτιον πρωτα τα μικρα των ορνιθων*. Apicius L. IV. c. 5. *cochleas elixas, gigeria pullorum aucellas*. L. V. c. 3. *Coques pisam cerebella vel aucellarum vel turdos exossatos*. L. VIII. c. 7. *Adiicias cerebella cocta, ius de suo sibi ferveat, cum fervuerit aucellas et nucleos liquamine temperas*. ubi Hummelbergius inepte *avicellas* substituit. Glossae Latino-Arabicae, *Ceriola, auca*. ELM. M. 656.
- Auctor*, in rebus mulierum quis dicatur. II, 600, a.
- Auctoramentum*. M. 611, a. et App. 90, a. et 338, a.
- Auctorari*. App. 90, a.
- Auctorati*. M. 267, b.
- Auctoritas*, gravitas, austeritas. II, 448, b. senibus tribuitur. App. 380, b. add. Nep. Timoth. 3.
- Aucus* subst. II, 117, a. et *actus* in MSS. conf. II, 117, a.
- Audaciter*. M. 207, a.
- Audientia*. App. 197, a.
- Audire*, esse. M. 111, b. 551, b. et 750, a.
- Ayellere*. M. 59, b.
- Ayeo et habeo* in MSS. conf. II, 96. et 242, a.
- Ayerruncare*. II, 156.
- Ayersari et adyersari*. II, 146, a.
- Ayersi Dii*. M. 467, b.
- Ayes*, sing. num. II, 139, a.
- Auferre*, impetrare. II, 546, b. *convicia* et sim. App. 452, b.
- Aufugere*. M. 571, a.
- Augere et angere*. M. 55, b. *augeri moerore*. M. 299, a.
- Augustum nomen*. M. 231, b.
- Ayicula*. M. 767.
- Ayius*. App. 27, a.
- Aulaea*. M. 356, b.
- Aulula*, ollula. M. 357, a.
- Ayocare*, recreare, non ut Beroaldus (v. App. 47, b.) putat *avertere*. Et *ayocamenta* negotia animi a moerore avocantia, ut notat Budaeus ad Pandect. fol. 245. ELM. M. 65; a. et 299, b.
- Aura vini*. II, 522. *fumi*. ibid.
- Aures bibulae*. M. 6, a. *demittere, remittere, mulcere, demulcere*. M. 477, b. *remulcere*. M. 478, a. *ares adferri*, ad aures. M. 623, a.
- Aurci*. M. 275, a.
- Aureus*, praeclearus, pulcher. M. 3, a. et 347, b.
- Aurora rosea*. M. 172, a.
- Auscultatus*, auscultatio. M. 404.
- Auspicare*. M. 780, b.
- Auspicium et hospitium* in MSS. conf. M. 357, a.
- Ausus*, 4ta decl. II, 228, b.
- Authenticum*, e coniect. II, 31, a.
- Autumnare*. App. 43, b.
- Autumno*, scil. tempore. II, 313, a.
- Auxilia* in sacris Isidis dicebantur altaria deo nis instructa. M. 774, b.

B.

- Bet V* in MSS. conf. M. 44, a. cf. II, 298, b.
- Babulus*, stultus. Isidorus et Papias, *babiger*, stultus, *babigera*, stulta. ELM. M. 271, a.
- Babumis*. M. 271, a.
- Bacchari et Bacchanal* quid. App. 36, b. in *Venerem*. M. 211.
- Bacelis*. M. 271, b.
- Bacillus*. App. 18, b.
- Baculus et baculum*. M. 22, a. et App. 19, b.
- Balbulus*. M. 271, a.
- Bamma*. M. 104.
- Barathrum*. M. 153, a. et App. 64, a.
- Barbae*, plur. num. M. 308, a.
- Barbari*, κατ' ἔξοχην Phryges. II, 12, a.
- Barbarica amicula*, Phrygia. M. 736. unde *barbaricaris* dicti. II, 12, a.
- Barbitium*, barba. Acta Pelegiae martyris: bar-

- barbicio incipiente.* ELM. M. 335 et 769.
Barritus. Papias, *vox elephantis.* et postea: *elephantus barrit.* *Barrinae aures* elephantinae Sidon. L. II. 13. ELM. II, 80.
Basiliscus. M. 169, b.
Basiolum. M. 718.
Bassus, bassulus et bassilitas. App. 193, a.
Baxcae. II, 36. add. Gataker. Adv. Misc. Posth. c. 26.
Beautas et Beatitudo. II, 235, b.
Beatus, fertilis. M. 8, a. cf. 658.
Bellule. M. 737, a.
Bene, adiectivis additum intendit significacionem. M. 6, a. *provenire.* M. 715, a.
Benigne, large. App. 161, b.
Benivolus. M. 702, a.
Bestia opponitur aliti. II, 109, a.
Bibere nutricem. M. 89. dicitur terra. M. 403, b. *auribus.* App. 141, a.
Bibones. M. 167, a.
Bibulae aures. M. 6, a.
Bicodula, σιστρονύλα. II, 464.
Bidental. II, 5.
Bifori via. Sidon. L. III. ep. 13. *biforem fistulam* dicit. ELM. II, 209.
Bitugis. M. 309.
Bipedum nequissimus. App. 218. in maius etiam auxit Alexander Severus de Heliogabalo: *non solum bipedum, sed etiam quadrupedum spurcissimus.* Lamprid. in Alex. Sev. c. 9.
Blanda vox. App. 407, b.
Blandiri, adulari. II, 512.
Blanditiis. M. 659, b.
Blaterare non blatt. M. 290, a. et 612, b.
- Boarc.* M. 691, b.
Bombus, gravis sonus. Marcianus Capella: *bombis terrenilibus.* ELM. II, 11, b.
Bonorum et honorum in MSS. conf. M. 193, b.
Bonus, ironice. App. 149, b. cf. *egregius.*
Bonus et facundus iunguntur. App. 479, a. *bonum periculum.* M. 249, b. *bonum* est quidquid voluptatem vel utilitatem in se continet. M. 125, b. *bonus, largus.* App. 176, a. *bona pars.* App. 159, b. *bono animo esto.* M. 468, b.
Botronatus, ornamentum muliebre. M. 289, a.
Brachia arboris, rami. Statius L. I. Thebaid.
Brachia silyarum. Et Paulinus de vita Martini L. II. et Ambrosius in Lucam L. I. ELM. M. 768.
Bractea, lamina tenuissima. M. 737, b.
Bracteus, a, um, ex conii. M. 62, a.
Breviloquium (per) duo loquendi genera permiscitur. M. 705, b.
Brevis, de tempore. II, 308.
Bubones, ululas et noctuas distinguit Appul. II, 45.
Bubsequa. M. 505, a. II, 11, a. et 129, b.
Bubulcitare. II, 21, a.
Buccones, quinam dicantur. II, 565, a.
Buccula, diminut. a *bucca.* App. 111, b.
Burrire de formicis, quarum opere, ut Virgil. ait, *omnis semita fervei.* M. 566, b.
Busti cadayer anum decrepitam per irrisum vocat. Plaut. Pseud. 1, 4, 10. *sepulcrum vetus* appellat. ELM. M. 250. *Bustum* quid. App. 85, b.
Byssina vestis. M. 758, a.

C.

- C* a librariis inseri vel adimi solet. M. 124, b seq. — et *G* in MSS. conf. M. 678, b. — male saepe praepositum τῷ *T* in MSS. M. 788, b.
Cacabus. M. 103, b e coniect.
Cachinnabilis risus. Aldhelmus *cachinnans cavillatio* Glossae: *cachinnat, καχλάζει.* Glossae vett. in Persium: *Cachinnus est cum voce lascivior risus, quem Graeci μαρογέλατα* vocant. sic *decachinnari* apud Tertulian. pro derideri. ELM. M. 185. cf. II, 271. et quomodo *cachinnus* a risu differat vid. etiam App. 13, b.
Caduceus, masc. gen. M. 775, a.
Caecae tenebrae. Sic Hieronymus *horror caecae noctis.* ELM. M. 357.
Caecias, venti nomen. II, 312, b.
Caedes cultri, ligni etc. II, 521, b. et App. 206, b. plur. num. M. 182, a.
Caelamen, πέτρος, γλυφίον, caelum, sive instrumentum quo statuarii scalpunt et scalpunt materiam. Auson. ad Paulin. Epist. 21. *caelum superfluae expolitionis adhibebo.* Sidon. L. VII. Ep. 3. *caelo Phidiam — muneremur.* Non. in *Caelamen.* ELM. II, 24. sed ibi *caelamine* explicata *caelando.*
Caelamen, caelatura, *torcupa,* seu opus artificioso sculptum. ELM. M. 319.

- Caerulus*. M. 109, a.
Caesi sinus. II, 332, a.
Caestus. App. 59, b.
Calamistrati qui calamistro, καλλώνη, crispatos capillos habent. M. 138, a.
Calamus, tibia. M. 772.
Calare. M. 691, a.
Calcere semper act. M. 320, b. *calcere gemmas*, de eo qui super pretiose elaborato solo incedit. App. 239, a.
Calces. M. 538, b.
Calcitro, *onis*, calcitrosus. M. 573, a.
Calliculum. M. 612, a.
Calida et *caldia*. M. 127, a. et 150, a. scil. *agua*. M. 251, b.
Calide agere. II, 546, a.
Calidus, *callidus* et *validus* in MSS. conf. M. 79, a. et 341, b. *calidum consilium*. II, 546, a. App. 164, b. cf. et 246, a.
Calix. M. 240, a.
Callis, fem. gen. M. 240, a.
Calor et *color* in MSS. conf. M. 61, a. *vitales*. App. 159, a. *iuventutis*. App. 268, a.
Caloratus impetus. M. 425.
Calx masc. et fem. gen. M. 483, b.
Cambire, permutare. Glossae: *cambiat*, ἀλλάσσει. Et ἀνταλλάσσει, submitto, cambio. ELM. de *cambire* et *cambiare* vid. II, 429, b.
Camelus, masc. et fem. gen. M. 472, a.
Campoli, cincinnati vitinei. M. 801, b.
Canacius, forte a *canax*. II, 76, b.
Canac et *cavae nubes*. II, 143, a.
Canceri pro cancellis. M. 396, b.
Candelabrum. M. 117, b.
Candere, fulgere. M. 236, b. et II, 41, a. *candere humus* dicitur ossibus. M. 362, a. et App. 314, b.
Candicare et *candidare*. M. 362, a. et II, 15, b.
Candidatus crucis, qui iam cruci destinatus est. Sic apud Tertull. *Candidatus Diaboli* et *candidatus immortalitatis*, *candidatus timoris*, *candidatus restitutionis*. Et Hieronym. ep. ad Oceanum Catechumenos *Fidei candidatos* vocat. ELM. M. 50. *candidatus* quis dicitur. App. 39, a. *candidatus socer*. App. 481, a.
Candificus. II, 593.
Canere dicitur ipsa tuba. M. 349, a.
Canis fem. gen. M. 420, b.
Canities, color albus. M. 748.
Cano cum comp. *canui*. II, 12, b.
Cantamina. II, 601, a.
Canticare. M. 393, b. et II, 15, b.
Canticum. II, 499, b.
Cantio. App. 31, b.
Cantitare. M. 393, b. et II, 15, b.
Caperare vela. II, 106. *supercilium*. M. 623.
Capere portum, de introentibus. M. 168, b. et *capere* in MSS. conf. M. 58, a. et II, 343, b.
Capessere obtutu. II, 573, b.
Capilli, de pecudibus. M. 203.
Capis, vasis genus. M. 137, a.
Capitalis. M. 476, b.
Capitia. M. 713, a.
Capreae. M. 514, b.
Capreolatum. M. 801.
Capreoli. M. 801, b.
Capronae. M. 362, a. et II, 14.
Capitare, sibi conciliare et fallere. II, 233, b.
Captiosus. M. 538, b.
Capitulari. II, 163.
Capitulari. M. 39, a.
Captivi oculi. M. 29, b.
Capti (pro) meo. App. 443, b.
Capularis senex unde dicitur. II, 539, a. cf. App. 37, a.
Capulus. M. 278, a. 544, a. et 690, a. *inguinis*. M. 718, a.
Caput, de toto homine. M. 269, a. *caput lecti*. M. 544, a.
Carabus, piscis. II, 486, a. et 487, a.
Carcer, quid. App. 229, a.
Carcerare in V. C. apud Colv. II, 78, b.
Carchesium. M. 787, a.
Carnificina, laniena, καλαστήριον. Tertull. de pudicitia cap. ult. *carnificium* vocat. Lucifer Calaritanus: *crudelitatis carnificinam*. ELM. M. 290, et alibi.
Carpere iter. M. 57, b. et *cap.* in MSS. conf. M. 58, a.
Caseum, neutr. gen. M. 26, b.
Cassus, vanus. Glossae: *Cassus*, κενόν, μᾶταιον, ἄκρυν. Tertull. de pudic. c. 18. *de fidelibus audiyisti per cassum*, i. e. incassum, μᾶταιον. Latinius et Iunius inepte hunc locum pervertunt. ELM. M. 361, a. et II, 79, b.
Castimonium, castitas. Glossae: *Castimonium*, ἀγνεία. Sic *Cultimonia*, ὀρθοσύνη apud Tertull. de pallio cap. 4. *ob cultimoniae candidatum* ex emendat. Scaligeri. ELM. M. 693. sed alibi est *castimonia*. ut M. 588 et 816.
Casus libidinis, varia et quasi fortuita genera
li-

- libidinis. M. 424, a. *casus*, de calamitate. M. 729, a.
- Casus* varii uni verbo iuncti. M. 79, b. *casuum* variatio. M. 97, b. et 174, b.
- Catachresios* exempla. App. 45, b.
- Cataclista vestis*. M. 772, a.
- Catamitus*, pro puero adamato, ὁ ἡταιρικὸς, ὁ πόρπος Glossae. Martian. Capella L. 10. et Prudentius: *compressu immundo miserum adficiunt catamitum*. Vide notas ad Arnob. ELM. M. 45. et App. 35, a. *Catamitus*, Ganymedes. M. 770, b.
- Cataplasma*. Aldhelmus de laude Virgin. *cataplasma medicinale*. ELM. M. 339. et qui ibi citantur in not.
- Catilones*. App. 54, a.
- Catus*. II, 10, a. 46, a. et 158.
- Cava nubes*. II, 323, a.
- Cave*. M. 133, b.
- Cavere* quomodo construatur. M. 555, b. et II, 167. metuere. M. 424, b.
- Cavillari aliquem*. M. 675, b. nunquam passive. M. 207, b.
- Caula*. M. 249, a.
- Caupona*, scil. *domus* et *mulier*. M. 34, a.
- Causa* et *gratia* omittuntur. II, 506, b.
- Causaria missio*, quae exhibetur ob adversam valetudinem. Vide Baptistam Pium in Racemat. fol. 106. et Brisson. de Verb. Sign. in v. *causaria*. ELM. M. 244.
- Causas agere*, rixari. M. 39, b.
- Causificare*, causas novas fabricare. Plautus Aul. IV, 10, 25. ELM. M. 695. imo *causificari*, ut patet ex Plauto.
- Cautus* et *cotes* in MSS. M. 406, a.
- Cedere*, dicere. Ambrosius L. II. c. 7. *cum familiares inter nos sermones cederentur*. v. Donat. ad Andr. Terent. p. 77. ELM. Sed apud Appul. non nisi *cedo* legitur, pro *dic* vel *da*, ut solet.
- Cedere nocti* et sim. M. 201, b. et 538, a. *cedere* terra dicitur. II, 299, b.
- Celatum*. M. 282, b.
- Celebritas* et *crebritas*. M. 61, b. et 568, b.
- Celerare vestigium* et *accel*. M. 100, a.
- Cella vinaria*. App. 361, a. *promptuaria*. App. 403, a.
- Celox*, quid sit. II, 608.
- Censeri nomine*. M. 370, a. diiudicari. II, 522, b.
- Censor*, *ensorius*, *censura*, de severiore morum disciplina. II, 415, b. add. Sidon. L. VIII. Ep. 3. cit. ab Elmenh.
- Censorius*, magnificus. II, 416, a.
- Census*, emolumentum, ut explicatur a nonnullis. II, 213.
- Cento*, quid sit. App. 24, b seq.
- Centron*. II, 290, a.
- Centuculus* et *centunculus*. App. 25, a.
- Cepe* in sing. indeclin. in plur. 1^{ae} decl. II, 608.
- Cephalus*, nomen viri et piscis. M. 717, b.
- Ceraula*. M. 578, a. et II, 17, b.
- Cerdo*. M. 120, a. 602, b. et App. 177, a.
- Cerebrum Iovis*, de re quae summis in deliciis est. II, 489, b.
- Cereus*. M. 719, b.
- Cernere*, discernere. II, 116, b.
- Cernuare*, corruere. Isidor. glossae *praecipitare* interpretantur. Sic *cernuus* in capite ruens. Prudent. *καθήμεσπινῶν* hymno 7. *Irrigatum pulverem ore pressit cernuo*. et contra Symmach. L. I. *Cernuat ora senex barbatus*. Arnob. adv. gent. L. 7. *pronos et cernuos ruere*. Aldhelmus de laud. virgin. *Appropinquante fati termino cernua curyae vetustate senescat*. Author de visione Thaionis Episcopi apud Garsiam Laiosam in collect. Concil. Hispan. fol. 415. *Cum se ante B. Petri Apostoli loculum faceret cernuum*. Sic apud S. Marcum cap. i. vs. 7. *κέρως* melius Scaliger vertit *cernuus* quam vetus interpres *procumbens*, vel Beza *incurvatus*. ELM. M. 63, a. et de *cernuus* et *cernulus*. M. 666, a.
- Certare Pythia* et *Isthmia* pe Graecismum. II, 184.
- Certe* in *ἐκπαροφθῶσει*. M. 382, b. nunquam pro *revera*. M. 319, b. et 733, a.
- Certo certius*. M. 105, b.
- Certus* cum genit. M. 400, b. *certa manus*, *sagitta*, et sim. M. 183, a. et App. 199, a.
- Cervix ardua*. M. 477, a. gen. plur. *um* et *ium*. II, 215, a.
- Cessare* animus dicitur, qui sensu caret. II, 509.
- Cessim*. M. 126, a.
- Cetera* acc. ellipt. M. 704, b. absolute ponitur. M. 139, a.
- Ceteri omnes*. M. 204, b. et 489, a.
- Ceterum corpus*. II, 394, b. *Ceterum*. M. 502, b. initio periodi non *et cet.* II, 510, a. pro ceteroquin i. e. alioquin. App. 427, b.
- Cetra*. M. 678, a.
- Ceu* et *cum* in MSS. conf. M. 94, a.
- Charadrius*, de portu fossitio. II, 487, a.
- [V V V V] Che-

- Cheniscus*, anserculus, pro insigni navis. M. 787, b.
- Chlamyda*, chlamys. M. 737, a. et II, 52.
- Chlamys venatoria*. M. 769, a. ephatica. M. 787, a.
- Choragium*, apparatus scenicus. M. 315, b. II, 416. et App. 85, b. hinc de omni apparatu, ut *Choragium funebre*. M. 140, a. de quo Elm. citat Gutherium L. I. p. 160. de Iure Manium. *Chor. nuptiarum*. M. 312.
- Choraula*. M. 577, b.
- Choris* et *choresis*. II, 355, b.
- Chorus siderum*. M. 419, b.
- Cibari*. M. 286, a.
- Cibaria voluptas*, quae ex edendo capitur. M. 803.
- Cibarius panis*, sordidus. Papias: *Cibarius panis*, *grossius qui ad cibum servis datur, non delicatus*. Hieronym. ep. 2. ad Nepotianum: *Milio et cibario pane rugientem satiare ventrem*. Adversus Iovin. *Polenta ac pane cibario eos victitare*. ELM. M. 401, a. et 421, a.
- Cicada*, aurium ornamentum. II, 188, b.
- Ciere bellum, proelia*. M. 741, b. et II, 339, a.
- Ciere* et *citare*, nominare. II, 314, a.
- Cilicium* vel *cilicinum*. M. 616, a.
- Cilones* et *cilunculi* quinam dicantur. II, 26, a.
- Cinaedi*, nunc masc. nunc fem. gen. M. 576, a.
- Cinctum*, subst. M. 773, b.
- Cingula* equorum. II, 173, a.
- Cinis*, masc. et fem. gen. M. 617, a.
- Circa* et *contra* in MSS. conf. M. 152, a. 492, b. 500, b. 553, b. 697, a. et II, 14, a. de usu huius praeposit. vid. App. 394, a.
- Circinus*. II, 30, a.
- Circitores*. App. 18, a.
- Circuitio*. M. 618, a.
- Circulari*. Glossae: *Circulo*, *κυκλω*. *Circularata gemma* Blesensis ep. 30. et *Circularim* apud Aurelianus Sicensem L. V. cap. 6. ELM. II, 33 et 579.
- Circulator*, *ἀγάρης* sive nugator circumforaneus. unde et Tertull. de Idololat. c. 9. *Circulatoria secta*. ELM. *Circulatores* quinam dicantur, vid. App. 17, b seq. add. Gataker. Adv. Misc. Posth. c. 3.
- Circumadstare*. M. 120, a.
- Circumdare aliquid alicui*. M. 433, b.
- Circumfluis*, passiv. M. 177, b.
- Circumforanea domus*, pro domo ambulato-ria. sic et Diogenes dolium suum *volubilem domum* vocat, ut notat Hieronym. advers.
- Helvid. L. I. cap. 39. ELM. M. 268. sic *hostiae circumforanae*. M. 175, b.
- Circumfundi*, quomodo constructur. M. 742, b.
- Circumlator*. II, 291, b.
- Circumplecti*. M. 521, a. et II, 343.
- Circumsecus*. M. 123, b. et 785, b.
- Circumseptus* homo, *conseptus* locus dicitur. M. 120, a.
- Circumspectatrix*. Plaut. Aul. I, 1. *Exi circumspectatrix cum oculis emissiis*. Illustratur Plaut. locus inscript. vet. fol. 900. Inscript. 27. ABITE. HINC. PESSIMI. PURES. VOS. QUID. VULTIS. VESTRIS. CUM. OCULIS. EMISSIIS. ELM. II, 558.
- Circumspecte*. M. 785, b.
- Circumspicere* dicuntur, qui cavere velint ne quis sermonem audiat. App. 150, a.
- Cire*. M. 424, b. et II, 339.
- Citare*, vocare. Arnob. L. 4. contra gent. *Non si ipsam civitatis testem Iovem*. Petron. *Poetas ad testimonium citare*. Macrobr. L. I. Saturn. cap. 14. *Grammaticos ad testimonium citare*. ELM. M. 55. proprie dicitur de voce praconis, ut M. 177. vid. Brisson. de Verb. Sign.
- Citativ*. M. 411, a.
- Citatus*. M. 96, a. et 411, a.
- Citeriores*, inferiores. II, 256, a.
- Citimus*. II, 139.
- Citoriacus*, luxur. App. 45, a.
- Citrus*. M. 788, a.
- Civilitas*. M. 577, a.
- Civitas*, nusquam simpliciter utitur Appul. M. 522, b.
- Clades*. M. 673, a.
- Clamare* cum Accus. M. 176, b. 561, b. et 621, b. *clamatus*, vocatus. M. 692, a.
- Clamor* et *clangor*. M. 656, b.
- Clangere*, de avibus. II, 80, b.
- Claricantes*, sive *clariscantes*, perspicuae. Sic *claricare* apud Lucret. et *clarificare*, purgare, apud Laurent. Presbyterum novarum, de poenit. et *declarare*, luminare, apud Theodor. Priscian. et Papias *clarinum* clarissimum interpretatur. et *clarum coelum* cum splendet. ELM. II, 322.
- Clarissimi*. Vid. Ind. Rer. Praecip. add. M. 506, a.
- Clarum limen*. M. 774, b. cf. supra *claricantes*.
- Classem formicarum*, populosam familiam formicarum. ELM. M. 400.
- Clatri*. M. 537, b.

- Claudere*, neutr. pro *claudicare*. II, 85, a. et 157, b.
- Claudere* et *clausor* proprie de artificibus, qui gemmas auro includunt. Vide Notas Casauboni ad Spartian. 46. ELM. II, 34.
- Clauditas*, *χλωστής*. Glossac: *Claudicat*, *χλωλάλει*, *ἐμπέδισει*. Hic pro claudicatione ponitur. ELM. II, 68.
- Clave* et *clavi*. M. 52, b.
- Clemens*, lenis. M. 352, a. II, 8, a. et admodum delectatus est Appul. hac voce et adverbio *elementer*.
- Clementia* ventorum. M. 352, a.
- Clitella*. M. 473, b.
- Cluden*, gladioli saltatorius. II, 560, b.
- Clunacium*. Ibid.
- Cluo*, purgo. II, 126, b.
- Clypea*, urbis et piscis nomen. II, 484, b seq.
- Coacervatum*. II, 37.
- Coactus* et *coarctus* in MSS. conf. M. 109, b.
- Coactaneus*. M. 524.
- Coalescere* et *convalescere* in MSS. conf. M. 484, b.
- Coelestis* *Musa*, Urania. II, 98.
- Coelicus*. II, 412, b.
- Coeligenae stellae*. II, 291, a.
- Coelitus*. II, 206.
- Coelum* pro Diis. M. 427, a.
- Coena*, aliquando *ἐλλεπει*. M. 285, b.
- Coenaculum*. M. 671, b.
- Coenare solis fabulis*. M. 81.
- Coepit* *ἐλλεπει*. M. 696, b.
- Coetus*, a *coëundo*. App. 32, b. locus ubi convenitur. M. 236, b.
- Cofanus*, avis quae aliis Pelicanus. II, 607.
- Cogere*, densare. II, 308, de lacte. M. 559, b. de capillis. M. 109, b.
- Cogitare* et *agitare* in MSS. conf. M. 42, a.
- Cogitatio* et *cognitio*. II, 192, b. et 287, b.
- Cogitationes*. M. 629, a. II, 146, 192, 205, 207 et saepius. *cogitationibus videre*. II, 287, b.
- Cognitor abstinentiae* *Milonis*. M. 72.
- Cognitus virtute*. M. 624, b. et *agnitus* in MSS. conf. M. 28, b.
- Cognominis*. App. 51, a.
- Cognoscere* et *agnoscere*. M. 394, b. et 663, a. et *recognoscere*. M. 345, b. et *ignoscere* per paronomasiam iuncta. II, 537, a. *Cognovi*. M. 650, a. *cognostis* pro *cognovistis*. II, 104.
- Cohibere*, de Oceano. M. 248, b.
- Cohibilis oratio*. II, 111, a.
- Cohortatus*, passive. M. 538, b.
- Cohortes equitatus*. M. 610, b.
- Cohumidare*. M. 533.
- Coitio potestatum*. II, 194, b.
- Colare*, mundare, purgare, Papias. Sic *colare vinum* apud Apicium L. 1. c. 4. Scholiastes Iuvenalis ad Sat. 10. *In aurata phiala cum vinum colatum accepervis, time venena*. Sic locum lege ex vet. MS. ELM. sed non nisi de liquidis. II, 21, b.
- Colere*, habitare. App. 46, b. sed vid. M. 66, b. proprium verbum de solemnitate natalicia. II, 403, b.
- Collatitius*. M. 578.
- Collatus* et *collapsus* in MSS. conf. M. 340, b.
- Collectio*, *συλλογισμός*. II, 272.
- Collectus*, qui parce vivit et ad pauca se coercet. II, 439.
- Collectiva* sing. iunguntur vocibus pluralis numeri. M. 164, a. 176, b. 185, a. 240, b. 271, a. 295, b. in collectivis etiam genus mutatur. II, 103, a.
- Collegium latronum*. M. 458, b. *parasitorum*. App. 481, b.
- Collimare* et *collineare*. M. 675, a. et II, 103, a.
- Colloqui cum aliquo*. M. 213, a.
- Colluctatio*, in re Venerea. M. 132 et 600.
- Collucinationes*. II, 555, b.
- Collusio*, vid. Brisson. de Verb. Sign. et *liutores* falsi testes. Isidoro. ELM. II, 553.
- Colobium* quid sit. App. 136, a.
- Colubre* et *coluber*. M. 352, b.
- Columna* et *culmen*. II, 74, a.
- Columnis*. M. 306, b.
- Columna Herculis* sing. num. II, 303.
- Colus* pro vase vinario. Lucret. L. 2. ELM. M. 177. pro instrumento textorio 2da. decl. et masc. gen. vel 4ta et fem. fere est. M. 21, b.
- Coma*, pro foliis. Hieronym. epitaph. Nepotiani c. 3. *Comae arborum*. Pacianus epist. 3. ad Simpronianum *palmitum crines*. Priscianus Medicin. 4. *coma hyssopi*. ELM. M. 367. de quibusvis herbis florentibus. M. 745, a. *coma velleris*. M. 402, b. composita a *coma* in us exeunt. M. 281, b.
- Comero capillos*, ornare. II, 389, b.
- Comes* et *socius*. M. 457, a. *σύνδοξος*. App. 154, b.
- Comessatum* et *commis*. M. 150, b.
- Cominus*, directo. Tertull. de poenit. c. 3. qui *cominus* in alienum matrimonium inclidisset. Agell. L. 13. c. 8. *Exercerique in rebus cominus cognoscendis*. ELM. *cominus*

- conferre vestigium*, propius accedere. M. 515 *cominus attractare*. II, 345. *cominus agere*, aperte aggredi. II, 380. cf. M. 100. et *eminus* iungi solent. App. 441, a.
- Comissimus*. M. 713 et 801.
- Comitari* aliquem dicuntur quae secum fert. App. 198, a.
- Comitator*. II, 443.
- Comitatus* et *commcatus* in MSS. conf. M. 766, a.
- Comiter*. App. 43, a.
- Comitio*, quasi a *comes* in Edd. vett. II, 194, b.
- Comineare* et *commetare*. M. 467, a.
- Commecat* pro facultate iter faciendi. Plin. L. X. ep. 24. Vide Rubenium Elect. L. II. c. 13. ELM. vid. 555, a, b. et 765, a.
- Commendatitiae literae*. M. 447.
- Commentator falsorum*. II, 551, a.
- Commentiri*. II, 155 et 533.
- Commentus* et *commentor*. II, 97, b.
- Commilitia* et *commilitium*. II, 73, a.
- Comminari*. M. 689, a.
- Communitari* ex coniect. II, 135, a.
- Commiscere*. II, 97, b.
- Committere*. M. 471, a. et *permittere*. App. 210, a.
- Commovere obsequium alicui*. M. 194. cf. M. 205, a. 390, b. et 494, a.
- Commotum*, tunc iam. M. 27, b. II, 10, b. App. 22, a. et 33, b seq.
- Commodus*, aptus. M. 249, a. *comis*, qui facilem se praebet. II, 224, a.
- Commonere*, de somniis. II, 135, a. cum *Genit.* II, 414, b.
- Commorsicare*. M. 478, a.
- Commulcare*. M. 584, a.
- Commune* subst. M. 453. et II, 222, b. et *communia*. II, 482, a.
- Communicare consilia*. M. 686, b.
- Communicatus*, subst. II, 127. sed *communicatio* II, 230. *communio*. II, 192. et *sacpius*.
- Communis*, *comis*, *beneficus*. II, 354, b. *communis verba*, quibus in quotidiano sermone utimur. App. 150, b. *communis cum* fere semper usurpatur addito *Dat.* II, 221, b.
- Comparare (non) alicui*, multum praeferre. M. 330, b. et 455, a. *comp.* sequente *In-* finit. M. 547, b. praeparare. M. 115, a.
- Comparativus cum Genit.* M. 582, b. cf. 194, a. et *Salmas. ad Spart. Carac. c. 2.* cum praeposit. *prae*. II, 113, b.
- Comparere* ἐλλεπει. M. 780, a.
- Compartior*, vox inaudita. II, 105, a.
- Compascuus*. M. 104, a. et 236, a.
- Compavitus*. M. 488, b.
- Compecto*. M. 727, a.
- Compellere*, impellere. M. 649, b. *aliquem ab aliqua re*. II, 544, a.
- Compendiosus*. M. 442 et 801.
- Compendium*, *compendiosa ratio* aliquid faciendi. II, 351. *lucrum*. M. 27, 289. et alibi.
- Compensare*. M. 455, a.
- Compercere*. M. 662, b.
- Comperior*. M. 142, b. 810, b. et II, 56, a.
- Comperto*. M. 26, b.
- Compertus mali*. II, 592, a.
- Compescere*, parcere. M. 662, b.
- Compilare*. M. 482, a.
- Compingere in carcerem*. Plaut. Amph. I, 1, 3. *Menaech. V, 5, 39.* ELM. M. 613.
- Complanator*. II, 393.
- Complectere* pro *complexi*. M. 699, b.
- Complex*, *icis*. M. 721, a.
- Complexus*, *passive*. M. 699, b. et *connexus* in MSS. conf. M. 173, a.
- Complicatus* et *duplicatus* in MSS. conf. M. 339, b.
- Compluria*. M. 701, b.
- Componere*, fingere, *verbum iuris*. II, 405, b.
- Composita eiusdem verbi* iungere amat Appul. M. 493, a. et *derivata saepe* iungit Appul. M. 440, a. cum praeposit. *ad, in, per*, *Accusat.* iungit Appul. M. 353, b. cum praeposit. *in* saepe *significatione non* differunt a simplicibus. M. 135, b. a *coma* in *us* exeunt. M. 281, b.
- Compotire*. M. 800, a. et II, 111.
- Compotores*. M. 166.
- Comprehendere fino*, *rarior locutio*. II, 148. *comprehendi in noxa*. M. 633, a.
- Comprimere*, *verbum obscenum*. Plaut. Trucul. II, 2, 7. *Epid. IV, 1, 3.* ELM. M. 688. *add. Parei Lexic. Plaut.*
- Compugnare*. M. 241, b.
- Computare*. II, 583, b.
- Concava speluncarum*. M. 319, b.
- Concedere cubitum*. M. 325, b.
- Concentus et consensus*. II, 334, a. et 336, a. *coniunxit Cic.* in *fragm. ap. Colum. XII, 2.* *ubi certis numeris ac pedibus, velut facta conspiratione, consentit atque concinit.*
- Conceptaculum*. M. 350, a. et 484, b.
- Concertatim* et *coacervatim* in MSS. conf. II, 38, a.

- Concessus*. M. 423, b.
Concha sonax. M. 309, a.
Conciliare, coniungere, proprie de nuptiis. Plaut. Trin. II, 2, 105. Lucret. L. II. *conciliantur ita ut debent animalia gigni*. Sic *conciliator nuptiarum* ap. Tertull. ad uxorem L. II. c. 2. ELM. II, 541. gratum reddere, et commendare. II, 414. cf. Cic. de Fin. III, 5. hinc *blanda conciliatrix* et *quasi sui lena natura* Cic. de Nat. De. I, 27.
Conciliium, conciliatio. M. 623, b. et *consilium* in MSS. conf. II, 377, a.
Concinmare angorem. M. 197. de fraudibus. App. 291, a.
Concinnae. M. 116.
Concinne. M. 356, b.
Concinnitas. M. 116, b. et *inconc.* II, 225, b.
Concipis et *concupis* in MSS. conf. M. 585, a.
Concipere animo. M. 585, a.
Concitare se ad fugam. M. 280. vel *incitare ad canendum*. M. 349, a. *Concitatitas*. M. 496, a.
Concitus. M. 279, b. II, 100, b. et App. 226, b.
Conclamare cum Accus. M. 176, b. et 561, b. *conclamari*. M. 228, a. *conclamatum esse*, quare dicatur. App. 23, a.
Conclaye. M. 147, b.
Concoloris fallaciae. M. 351.
Concordia coniugalitatis. App. 355, b.
Concrementum. II, 507.
Concretus. M. 415, a. et II, 144.
Concubinus, active. M. 578, b.
Concubitum. M. 151, b.
Concubius, a, um. M. 151, b.
Concupis et *concupis* in MSS. conf. M. 585, a.
Condere in cum Accus. et Ablat. M. 72, a. cf. II, 289, b.
Condictum (ad) scil. diem. II, 65.
Condire orationem lepore. M. 619, b.
Condiscipula. M. 624.
Conditia libris, servata. M. 8, b. *res conditae*. M. 548, a.
Conditio oculi, mortis tenebris obducti. M. 161.
Conditio, proprie de nuptiis. Narratio de Apollonio Tyrio: *Turbarentur ne ad talem conditionem ventrent*. Marciianus I Ctus l. 19. ff. de ritu nupt. Cic. Phil. II, 38. ELM. II, 48, b. 541 et 548. *Conditio*, fortuna beata. II, 103.
Conditium et conditorium. App. 429, b.
Conditior terrae, insulae. M. 311, a. et *creditor* in MSS. conf. M. 8, b.
- Conditus*, conditio. Censorin. 4. extr. ELM. II, 447.
Conditus et creditus in MSS. conf. M. 8, b.
Conducere, colligere. II, 275, a.
Confarreatae nuptiae. M. 370, a. et App. 132, b.
Confarreaturus. vid. Coelius Rhodigin. Antiq. Lect. L. 23. c. 17. ELM. M. 733.
Conferre sermonem, copulare (ut est in Plauti Poen. III, 3, 41.) Plaut. Amph. Sc. Durare nequeo: *Si sapias, confersas sermonem nec ioco nec serio*. ELM. M. 6, a. 343, a. et 352, a. add. Plaut. Curc. II, 3, 11. Capitol. Pertin. c. 13. *fabulas conferebant. — ora in unum*. M. 141, a. *alicui*. M. 411, b. cf. 455, a. *faciem*. M. 426, a.
Confervus, densus, spissus. M. 552, a. hinc *confersa multitudo*. M. 325, b. et App. 380, a. *confertus gradus*. M. 587, b. *clamor*. M. 615, a. et *confectus* in MSS. conf. M. 346, b.
Conficere, interimere. M. 731, b. *virginem*. M. 327, a.
Confidere de immortalitate. II, 249. *alicui rei*. II, 573. cf. 513. *alicui*. II, 503 et 547.
Confieri. II, 262, a.
Confingere. M. 621. II, 383, 495 et 573.
Confinita lucis. M. 132, b. *confinitum*. M. 358, b.
Confiteri matronam, ostendere matronam esse. M. 85, a. et App. 166, a. *ultra*. M. 196, b.
Confixilis. M. 268.
Confixum. M. 268, a.
Conflictationes in morbo comitiali memorantur. II, 500. quas differe aliquomodo a *Convulsionibus*, colligi potest ex iis quae disputat Galen. II. Symptom. Caus. cap. I. cit. a Scip. Gentile.
Confluaturo. M. 359, a.
Confodare. M. 502.
Confresus, contractus. M. 638, b.
Confutare. App. 335, a.
Congerianescere. M. 114, a. et App. 72, b. unde *congermanitus*. M. 114, a.
Congestus. M. 775, b.
Congredio. M. 679, b.
Congregis, gregi copulatus. Sic *congregis nexus* ap. Prudent. 2. contra Symmach. ELM. M. 475, b. quoniam tamen ablat. *congrege* non *congregi* est apud Auson. et Prudent. II. contra Symm. vs. 624. nominativus videtur fuisse *congrex*, non, *congregis*.
Congruere et convenire in MSS. conf. M. 75, b. et 147, b.

- Coniecturam facere.* II, 398, a.
Contigare nuptiis. M. 370.
Coniugationem in Logicis intelligit Appuleius, interprete Florido, *combinationem amborum praemissarum, nulla habita ratione conclusionis.* II, 273.
Coniugis. II, 297. cf. *coniux.*
Contigus, a, um. M. 564, b. et 620, a.
Coniuncta, coniunctio, ex coniect. II, 255, b.
Coniunctio, matrimonium. II, 582, b.
Coniunctiones duae unius sensus saepe iunguntur. M. 27, b.
Coniungi artibus omnibus dicuntur feminae, quae omnes artes aeque ac viri exercere debent. II, 258.
Coniuratus. M. 705, a.
Coniux de amica et concubina. M. 37, a. s. *coniugis.* M. 452.
Connexum. M. 404, a.
Connexus et complexus in MSS. conf. M. 173, a.
Connivere. M. 291, a. cf. App. 33, b. de iis, quae aequaliter sibi respondent, ut palpebrae. II, 107, a. hinc explicandus vs. 18. *Ἀνεγκούενοι.* II, 613. ubi *connivente lumine* est, quod *commorsicantibus oculis* dicitur Appuleio M. 113.
Connubius, adiect. non est Latinum. M. 648, a.
Conquexeram. M. 755, b.
Conquiescere. M. 251, b.
Conquistio. M. 453, b.
Consayari. M. 121. *consayiare.* M. 423.
Conscendere et contendere in MSS. conf. M. 266, b.
Conscientia, eleganter usurpatur ab Appul. II, 345.
Conscius mysteriis, pro, *mysteriorum.* II, 518, a. V. *Sciūs.*
Conseptus, undique septus. II, 178. cf. 357, b. *conseptā loca.* M. 120, a. *conseptum caveae.* M. 176, b.
Consequium. M. 364, a.
Conserere sermonem. M. 6, a. 343, a. 349, b. 352, a. et App. 141, a. *liter.* II, 586, a.
Consertus. M. 552, a.
Conservitia hominum partita. II, 351. i. e. conservitia quibus homines utuntur, et quorum ad singula negotia exsequenda cuiusque officium dispositum est. Respondent iis quae praecedunt p. 348. *mancipia regalia.*
Consessio. M. 596, b.
Considerare secum. M. 443, b.
Consiliare. M. 464, b. unde *consiliator,* M. 464, b. et App. 153, a.
Consiliares, consiliiarii. II, 582, a.
Consilio (qui in) sunt. II, 377, a. *consilium et concilium in MSS. conf. Ibid. consil. de dolo.* App. 339, b.
Consimilis. M. 371, a.
Consone clamitare. M. 42. quod ibid. 82. dicitur *consone ore.*
Consortere. II, 178, b. ex coniect. quae firmatur compluribus locis, ubi *sorbere* dicitur Charybdis. Lat. Pacat. 26. *Charybdis loquor? quae quam plena navigia sorberuerit.* Serv. ad Virg. Aen. III, 420. *sorbet universa, quaeprehendit.* add. Septim. de B. Troi. VI, 5.
Conspetus, conspicuus. App. 388, a.
Conspicius cum Genit. M. 734, b.
Conspensa factio, fide mutua congregati. Sic *consponsores* apud Isidor. alterutri fidem dicentes. ELM. M. 346.
Constans est, constat. II, 267, a.
Constanter. M. 179, b.
Constantia, intrepida fortitudo. M. 436, a. firmitas, immobilitas. II, 196, a.
Constringere collum. App. 338, a.
Constructus et constratus in MSS. conf. M. 596, b.
Construere et instr. in MSS. conf. M. 392, a.
Consueti. M. 376, a.
Consuetus venationibus. M. 516.
Consul Iupiter. II, 343, b. exprimere voluisse videtur auctor Gr. *Δία βουλαίων,* qui Poëtis *βουλαφόρος* dicitur. Aurelianus selam constituerat facere, in qua Iupiter sederet, quem appellari vellet *Iovem Consulem* vel *consulem*, teste Vopisco in Firmo cap. 3. ubi cf. Casaub. — *Consul,* de eo qui provinciam consularem obtinet. II, 588, a. et App. 587 extr.
Consulares, sub Imp. quinam dicti. II, 382, a.
Consultara alicui. II, 207.
Consultus, boni consilii perspicax, Papias. ELM. II, 175.
Consumere. M. 328, b.
Contabulatio, de veste. M. 758, b.
Contactus. M. 595, a.
Contanter et cunct. M. 603, b. *contari et cunct.* M. 80, a. 395, b. et 793, b. *contatio et cunct.* M. 164, a.
Contemnere et spernere. M. 457, a.
Contemplare et contemplari. II, 26, a.
Contendere, conferre. Tacitus: *vetera et praeveterita contendere.* ELM. II, 512. v. *conscendere.*

- Contenta res esse dicitur eo, quod eius natura fert.* M. 768, a. *contentus rei.* M. 257, b. et *contactus* in MSS. conf. M. 603, a. 650, a. et 654, b.
- Contentissima vox.* M. 259. sic *contentissime clamitare.* II, 30.
- Conterere.* M. 479, b.
- Conterminus.* v. *contiguus.*
- Contestabor.* *συνομολογήσομαι.* ELM. II, 457.
- Conticere.* M. 315, b.
- Conticinium.* App. 15, a.
- Contigere.* M. 637, b.
- Contiguus, continuus et conterminus.* II, 137.
- Continuitas.* M. 344, b.
- Contingere, obvenire.* M. 418, a. quasi scopum attingere. II, 220, a. [percipere. II, 322, a.]
- Continuare, continuari et continari.* M. 74, a. 108, a. 378, b. 415, a. 496, a. 740, a. et 783, a.
- Contorquere nervos.* M. 601, a. *lapidem.* App. 305, b.
- Contra.* v. *circa.*
- Contractare et contractare.* M. 525, b. *membra.* M. 149, a.
- Contrahere, colligere.* M. 122, b. hinc cum *corradere* in MSS. conf. M. 609, a. et 653, b. *vela.* II, 106, a.
- Contrascrubere.* II, 561.
- Contractatio.* II, 128, b.
- Contribulare.* M. 480, a.
- Controversus, pro, contraversus.* II, 422, b.
- Contruncare, vorare.* M. 19, b seq.
- Contubulatio.* M. 758, b.
- Contumax, contemptor.* II, 250, b. cum Dat. Ibid. hinc *contumacia, contemptus.* II, 520, a.
- Contumeliae, supra.* II, 557, b.
- Contumulare.* App. 153, b.
- Contundere.* M. 479, b.
- Conturbare.* ibid.
- Convalescere et cool.* in MSS. conf. M. 484, a.
- Convassare.* M. 609, a.
- Convectore.* M. 54, b. et App. 41, a.
- Convellare.* App. 482, a.
- Convenae, qui in unam civitatem conveniunt.* II, 259.
- Convenire, concumbere.* Arnob. L. 7. *Gignendis conveniunt liberis.* et L. 2. *Conventus Iovis pro concubitu.* ELM. M. 298.
- Convenire in manum.* M. 508, a. et 532, a. *aliquem.* M. 695, b. *convenit ei cum.* II, 345, a. *convenire et congruere* in MSS. conf. M. 75, b.
- Convenno, qui simul iter facit.* ELM. M. 54. sed ibi nunc legitur *convectore.*
- Converberare.* M. 534, a.
- Conversatio.* M. 602, a. et II, 201, a.
- Conversionem dialectici fieri aiunt, quum subiectum in locum praedicati, et contra, praedicatum in locum subiecti ponitur.* II, 270.
- Conversus ab aliqua re.* II, 546, a.
- Convexa mundi.* II, 297. *convexum, concavum.* M. 319, b.
- Convibrare.* II, 322.
- Convivium tempestivum.* Turneb. L. VI. Ad-vers. c. 16. ELM. II, 504. *Convivium pro convivis.* M. 140, b.
- Convivo, combibo.* App. 155, b.
- Copia, alimentum.* Cassiod. L. VI. Variar. Epist. 18. *Pompetus fertur copiae quantitate provisa neque ad rerum provenisse fastigia.* Tertull. de Baptismo c. 20. *cum divinis copiis alerentur, nihilominus ventris et gulae meminerant.* ELM. II, 212, a.
- Copides.* M. 769, a.
- Copii et socii* in MSS. conf. M. 358, a.
- Copiosus, multus.* M. 554, b.
- Copula nuptialis.* M. 118, b.
- Copulare, copula i. e. loro coniungere.* II, 358.
- Coram, adverb.* M. 209, a. et 633, a. pro, flagranti delicto. M. 179, b.
- Corcodilus, pro crocod.* II, 396, b.
- Cordatus.* M. 38c.
- Cordolium.* Utitur hac voce Plaut. Cist. I, 1, 67. et Poen. I, 2, 86. Epigram. vetus: — *tua praesens semper imago Quae misero moveat flebile cordolium.* scripsit etiam Plautus hac voce comoediam ut Varro notat apud Agell. L. III. c. 3. Ubi tamen vulgati codd. *condalium*, MSSi vero *cordolium* praefereunt. ELM. M. 632.
- Cornua, extremae partes exercitus.* II, 358. *obvertere.* II, 563, a.
- Corollarium.* App. 90, b. et 186, b. *puerile.* M. 211, a.
- Corona circumstantium.* App. 177, a.
- Coronales flammae, conceptae e corona quam Medea ad Creusam, Iasonis sponsam, dono miserat.* M. 41. cf. Lexic. Scheller.
- Coronamen.* M. 770.
- Corporata, unum corpus effecta.* ELM. II, 333.

- Corpore et tempore* in MSS. conf. M. 359, b.
Corpus, de cadavere. App. 190, b.
Corradere et contrahere. M. 609, a. et App. 337, b.
Corripere. M. 123, a.
Corrogare, alicunde comparare II, 136. sic enim locus ille explicandus videtur.
Corruere, active. M. 62, b.
Corrumpere, vitare. Glossae Isidori: *Corruptis, devirginat*. Glossae: *διαφθορα, corrupio*. Sueton. *fratris filiam adhuc virginem corruptis*. Passio Dionysiae virginis: *Proconsul iussit eam duobus iuvenibus corrumpendam tradi*. ELM. Sed locis ab Elmenh. citatis legitur *corruptas nuptias, et corrumpere matrimonium*.
Corruptela. Glossae: *διαφθορά παιδός η παρβίου, corruptela, stuprum, et φθοράς, corruptor*. Ambrosius in Lucam c. 1. l. II. *aut gravis alius corruptelae videretur insigne praeferre*. Leo PP. sermone I. in Natalem Christi: *Virginiae integritati nihil corruptionis intulit partus*. Acta Martyrii Chrysantii: *Ad Daviam virginem miserunt virum quemdam turpissimum et in scelere corruptionum opinatissimum*. Acta Martyrii Cypriani: *Adducam eam ad desiderium corruptionis*. ELM. M. 425. II, 64. cf. App. 268, a.
Cosim sedere. M. 121, b.
Cotes et cautes in MSS. M. 406, a.
Cothurnus facundiae. Sic Plin. L. XXXV. c. 21. de Nicophanis picturis. Quintil. V. 1. *Personam Herculis et cothurnos aptare infantibus*. Hieronym. Ep. 26. *Cothurnata eloquentia*. Ep. 63. *Sermo Gallicano cothurno fluens*. Sic apud Agell. L. II. c. 23. *verba tragici tumoris*. ELM. II, 479, b. et 30, a.
Cosificare, in antiquis Edd. II, 136.
Crapula. App. 43, b.
Crassare. M. 220, a.
Crassities. M. 455, a.
Crassus, de aere. M. 422, a.
Crastino. App. 164, a.
Cratera, ac. II, 97, a.
Crateres Aetnae. Retinuit noster vocem Graecam: *Lucretius fauces Aetnae vocat, quem vide L. 1. et 6. ELM. II, 365.*
Crates n. pr. Gen. is et etis. II, 47, a.
Crates costarum. App. 220, b.
Crebre. M. 230, b.
Crebritas. v. *Celebritas*.
- Crebriter*, non, *crebiter*. M. 67. et 682, a.
Credas et crederes. M. 94, b.
Creditor, creditus, et, conditor, conditus in MSS. conf. M. 3, b.
Credulitas et crudelitas in MSS. conf. M. 158, b.
Crementum et incrementum. M. 161, b.
Creperus, dubius, unde *crepusculum*: App. 15, b.
Crepidae. App. 135, b.
Crepitus, de vento. M. 402, b.
Crescere, de flamma. M. 805, a. *cibus dicitur in ore*. App. 159, b.
Crinale. M. 543, a.
Crispus et crispare. App. 446, b.
Cristata cohors, galli gallinaei. Martial. L. XIV. Epigr. 223. *Cristataeque sonant undique lucis aves*. ELM. M. 153.
Crocire, de corvo. II, 111, a.
Crocota, vestis muliebris, *crocotula* Plauto Epid. II, 2, 47. Isidoro *crocca sive masticina*. Vid. Pollux L. VII. c. 13. Procli Chrestomathia. Tzetzes Chil. 8. hist. 203. Scholiastes Aristoph. Ranis A. I. Sc. 2. fol. 734. ELM. M. 579, b.
Crotala. M. 572, a. cf. App. 446, a. et 491, a.
Cruciabilis. M. 32. et aliis locis.
Cruciarus. M. 693, a. add. ab Elmenh. cit. Tertull. advers. haeret. *cruciarus exitus*.
Cruda senectus. II, 513, a.
Cruentus percussor. App. 284, b.
Cruor, de vivi hominis sanguine. II, 214, b.
Crurifragium. M. 637, b. et App. 434, b.
Crusta, de glacie. App. 359, b.
Crustula. M. 702, b.
Crystallum, poculum ex eo factum. M. 136, b.
Cubicularii. M. 733, a.
Cubitum reddi. M. 126, b. *concedere*. M. 325, b.
Cubitus, locus in quo cubamus. M. 715, b.
Cucurbitae caput habere. M. 53, b. App. 40, a. et 155, a.
Cucurbitula. App. 40, b.
Cuiuscemodi. M. 554, a. 595, b. 702, a. II, 51. et App. 413, a.
Cuiusvis, cuiusvis, cuiusvis. II, 567, a.
Culmen, tecti summitas. II, 83 et 522. de coelo. M. 407 et 762.
Cum, eiusque casus inservit adverbii loco. M. 141, b. et 170, b. pro *et*. M. 224, a. et II, 110, a. et *et* in MSS. conf. M. 94, a. *cum mane*. M. 258, a. *cum animo reputare*. II, 29, b.

- Cumprimis*. II, 170, a.
Cumulatus. M. 151, b.
Cumulus et *tumulus*. M. 142, a. et 512, b.
Cunabula. App. 98, b.
Cunctanter, cunctari, cunctatio. v. cont. —
cunctantius. II, 106. *cunctator*. II, 85,
 a. seq.
Cunctare, dubitanter deliberare. II, 119. in
 eadem re Arnob. II. p. 43. *Magis an sint*
Dii ceteri dubitabit, quam in Deo cuncta-
bitur, quem esse omnes naturaliter scimus.
Cunctim. II, 126.
Cunctus, vox Appuleio frequens. M. 143, a.
 178, b. et 339, a.
Cupedo et *cupido*. M. 73, b.
Cupedinis forum, unde dictum. App. 51, b.
Cupere puellae. M. 373, b. cf. II, 47, b. et
 M. 309. nam sic locus ille intelligendus
 est, et comma ponendum ante *petitor*.
Cupido, masc. et fem. gen. App. 58, a. et
cupio in MSS. conf. M. 624, b.
Cupidus, *πλεωνεκτικός*, avarus. Sic cupiditas
 pro avaritia apud Plinium ad amicos de Me-
 dicina. Acta Martyrii Symphoriani: *Cupi-*
ditas vestra omnia habendo nihil possidet.
 Acta Sebastiani: *Cupidus foenerator aurum*
tradit homini ut duplicatum recipiat. Quin-
 til. Declam. 383. *Cupiditas pecuniae*. ELM.
 M. 289. et App. 228, a.
Cupita, amica. M. 401.
Cupitor. II, 251, b.
Cupitum sive plur. *cupita*. M. 628, a.
Cupitus, amasio. M. 212.
Cura, circa capillos. M. 438, a. cf. *in-*
curtia.
Curare cum Dat. II, 122, a. vid. et 133. 154, b.
 et 358. cf. *procurare*. *Curare*, verbum ad
 lavacrum pertinens. M. 438, b. App. 108, a.
 et 240, a. ad rem cibariam M. 472, a. et
 App. 108, a. ad rem militarem. II, 358, b.
Curatus corporis. M. 323, a.

- Curio agnus*, quis dicatur Plauto. II, 9, a.
 et *curiosus*. App. 14, a.
Curiosulus. M. 739.
Curiosus, in bonam et malam partem. M. 16, b.
 372, a. *curiosa avis*. M. 372. *curiosa vul-*
tus inspectio. App. 249, b.
Curitare. M. 471, b.
Curriculo, *δουκάλος*. App. 381, b.
Curriculum vitae. II, 591, b. et App. 480, a.
Currulis equus. App. 338, a. *Currulis rabies*
equorum, i. e. currulum equorum rabies.
 M. 610.
Currus equorum. M. 712, b. et *cursus* in
 MSS. II, 374, b.
Cursor. v. Ind. II.
Cursura et *cursus*. II, 173, b.
Curulis et *curullis*. M. 339, a.
Curvus senex. M. 250, a.
Custodela. M. 625, a. et 703, b.
Custodia, pro homine qui custodiendus tra-
 ditus est. Seneca Ep. 5. *Eadem catena et*
custodiam et militem copulat. sic apud Mat-
 thaeum c. 27. veteres intpp. et Erasmus
 Bezaque *custodiam*, PRAESIDIARIOS MILI-
 TES Fullerus Miscell. Theolog. L. IV.
 c. 17. de *Quaestionarios* interpretatur. ELM.
 II, 155, a. — *Custodia*, carcer. *Custodiarum*
custodes Firmicus L. IV. c. 4. sic in Cod.
 Theodos. 1. 2. de falsa monet. *custodia*
exire. Sallust. *in custodiam tradi*. Tertull.
 adversus Iudaeos c. 3. *custodiarium* vocat
δπωροφυλάκιον. ELM. M. 448. — *Custodia*,
 excubiae. Petronius: *Cruciarum unius pa-*
rentes ut viderent laxatam custodiam. Ulpianus
 L. 52. D. pro socio: *Quod a furi-*
bis subreptum est, proprium eius detrimen-
tum est, quia custodiam praestare debuit.
 ELM. M. 433.
Cymbalistae. II, 149.
Cymbium, vasculum cymbae figuram habens.
 M. 760, b. lucerna eiusdem figurae. M. 774.

D.

- D* antiquitas ad explendum hiatum fini ver-
 borum addi solebat. II, 485, b. et *T* in
 MSS. conf. M. 53, b.
Dama, non *damma*. M. 514, b.
Damna avium pro demptis plumis. M. 205, b.
 sed ibi nunc aliter legitur. *Damna morum*.
 App. 481, a.

- Damula*, non *dammula*. M. 514, b.
Dapes, lautiores cibi. App. 240, b.
Dare honori alicuius, facere alicuius honoris
 causa. M. 713, b. *vocem, verba* etc. M.
 496, a. *crimini*. M. 380, a. in obscenis.
 ELM. II, 403. add. quae notavit Petrus
 frater ad Ioannis Secundi Iuliam L. I. cl. 5.
 [γγγγ] vs.

- vs. 25. et *donare fata*. M. 120, a. et *dedere* in MSS conf. II, 185, a.
- Dativi elegans usus.** M. 107, b. et 238, a.
- Dativus pro Genit.** M. 350, a. pro Accus. cum praeposit. M. 725, a. substantivus additus. II, 594, b. Dativi duo uni verbo iuncti. M. 415, b. Dativos 4^{tas} decl. in *u* amat Appul. M. 23, a. 60, a. 65, b. 513, a. 520, b. et App. 47, b.
- De,** frequenter utuntur Afri scriptores. M. 412, a. abundat. M. 583, b. 669, b. et II, 184, b. sive pro *per* ponitur. M. 250, b. et 403, a. eius ellipsis. M. 51, a. in compositis vim verbi auget. M. 342, b. 525, b. 668, b. 680, b. App. 20, a. et 32, b. *dé malo*. M. 604, a.
- Dearmare.** M. 377.
- Debiare,** e. coniect. II, 69, b.
- Decedere** M. 644, a. quomodo usurpetur ab Appul. II, 505, b. *ad somnum*. M. 329, a. *alicui de vita*. M. 538, a.
- Decere,** cum Dat. II, 286, b. seq.
- Decernere et disc.** M. 153, a. et App. 47, a.
- Decidere et exc.** cum Dat. M. 415, b.
- Decipere.** M. 561, a. et App. 318, b.
- Decipulum fraudis.** Sidon. L. VIII. ep. 10.
- Decipula male blandientis eloqui.** Concilium Romanum 2. fol. 267. edit. Binii. *Nullas decipulas circumventionis obtendo.* Tertull. adv. Valentin. c. 20. *Satis meminerat puerilius decipulorum.* Martian. Capella L. IV. *Dudum locuta circulatorix indecens Fies profecto decipula.* ELM. et *decipula*. M. 725, a. II, 87. et *discip.* II, 41, a.
- Deciso Lunae.** M. 752, b. et II, 354, a.
- Decitare.** M. 91, b.
- Declarativam** enunciationem intelligit Appul. non *Attributum solum*, sed *Attributum cum affirmatione vel negatione coniunctum*, quae absque verbi saltem substantivae ope exprimi non potest. v. g. *diserit, non diserit, est animal, non est animal.* FLORID. II, 267.
- Declinare.** M. 718, b.
- Decontari.** M. 683, b.
- Decorissimus.** II, 387.
- Decrassari** e. coniect. II, 143, a.
- Decrementum Lunae.** M. 752. et *detrim.* II, 332, b.
- Decrescitur** App. 15, b.
- Dedecus,** de corpore mutilato. App. 192, b.
- Dedere et dedidere** in MSS conf. M. 316, a.
- Dedicare,** valde dicere; affirmare. II, 266, a.
- hinc *Dedicativa* enunciatio Appuleio in Libro περὶ ἐπιμ. est enunciatio affirmans, alicui, cui contrario *abdicativa*, negans.
- Deditus,** pro *dediit*. M. 337, a.
- Dedolare,** obsceno sensu. App. 125, a. *fus. tibus*. App. 289, b. vid. *Dolare*.
- Deducere,** comitari, viam praemonstrare. M. 101, b. de amantibus. M. 651, a. *vela*. II, 106, a. *rem eo ut*. App. 201, b.
- Defaecare,** a faecibus segregare. Tertull. *Defaecare senectutem vini.* Symmachus: *condita musta defaecant Defaecatum edulium* apud Cyprian. de nativ. Christi, et *defaecatus animus* apud Plaut. Aul. I, 2, 1. et *defaecatus* apud Ambrosium in Psalm. 118. purius. Contrarium est *spureare*. sic *spureare vinum* apud Ulpian. l. 27. Digest. ad L. Aquil. ELM. M. 636, a.
- Defamis,** nusquam legitur. M. 626, a.
- Defectus, a, um.** M. 361, a. 383, a. 560, b. 609, b. 615, b. App. 251, b. et 290, a.
- Defectus animi.** App. 44, b.
- Deferre et referre, delatio et rel.** II, 347, b.
- Deficere.** M. 59, b.
- Defigere,** stupore percellere. II, 226, b.
- Definire,** interficere. Sidon. L. V. ep. ult. *Iustissimum est ut definito sic quisque nostrum succedat.* Agell. L. XX. c. 2. *sitticines appellatos qui apud sicos cancre soliti essent, hoc est finitos, et sepultos.* sic in eum locum lego ex MS. Bremensi. In vulgatis male est, *vita finitos et sepultos.* ELM. sed vid. Oudend. M. 520, b.
- Deflamare,** exstinguere. M. 377.
- Deslere,** semper apud Appul. iuncto Accus. M. 316, a. *desleri oculi dicuntur.* M. 109, a.
- Desleti,** mortui nondum sepulti. M. 206, a.
- Defluaturo.** M. 359, a.
- Defluere.** M. 316, a. et *diff.* M. 166, a.
- Defluus,** passive. M. 177, b.
- Defoenoratus,** foenore obstrictus. Egesippus L. I. c. 32. *defoenoratus amore.* ELM. II, 554.
- Deformare.** App. 22, b. seq. cf. II, 551.
- Deformatio.** M. 812, b.
- Deformis.** M. 681, b.
- Deformiter formatus.** M. 578.
- Deformus.** M. 720, a.
- Defricare dentes.** M. 215, a.
- Defringere,** valde frangere. II, 67.
- Degere,** minuere. II, 428, a.
- Degrassari,** *καταβλῆναι*. II, 142, b.
- Degulator,** qui bona sua gulae dedit. Isidorus :

- rus: *degulator, sorbillator*. Non. *degulassè*.
 ELM. II, 555.
Delectare. M. 658.
Deiurare, iurare Deum. App. 20, a.
Deiicere caput, vultum. M. 85, b.
Deinceps, Gen. *deincepsis*. II, 64, b seq.
Delacrimari. M. 683, b.
Delectare, valde lacerare. M. 525, b.
Delenisicus. M. 754, a.
Delenire et delinere. M. 412, a. et *delinire*.
 M. 192, b. et II, 498, a.
Delibutus. M. 412, a. et 469, b.
Delicatus. M. 420, b. et App. 360, a.
Delicia, delicio, delicta et delicies. II, 110, b.
deliciae de amoribus masculis. App. 444, a.
Deligo et dil. M. 476, a. et II, 100, a. et
elg. II, 159, a.
Delinquere, deliquare et deliquere. II, 90, b.
Deliramenta. Aldhelmus de laude virginitatis:
Vanae falsitatis deliramenta garrulibus.
 ELM. II, 457.
Delphin. M. 440, a.
Deluctare et deluctari. II, 184, b.
Demaculum. M. 385.
Demensum. M. 625, b.
Dementire et — *are*. II, 503, a. et 561, a.
Demetere caput. M. 498, a.
Deminuere et dim. M. 145, b.
Demittere oculos. M. 291, a. *aures*. M. 477, b.
ferrum. M. 520, a. *accusatorem*. II, 540, b.
demolire, act. M. 260, a.
Demorari aliquem. M. 801, a.
Demorsicare. M. 144 et 221.
Demusare. App. 211, a.
Denique, initio periodi. M. 226, b. et II,
 550, a.
Denotare. M. 377, a.
Denotari. M. 195, b.
Densere. II, 307, a seq.
Dentifricium. II, 391.
Dentium vallum. Sic *locumenta dentium*
 apud Veget. L. II. c. 32. Agell. L. I. c. 15.
 In Floridis (II, 60.) et in Apologia (II,
 394): *murus dentium*. Homerus: *ἔπιου
 ἄδντων*. ELM. II, 211. et App. 443. *den-
 tium hastae*. M. 478, a. *attritus*. M. 515, b.
Denubere in domum. M. 652, a.
Denudare. M. 375, b.
Denyo, non *denovo*. M. 225, a.
Deorsus et deorsum. II, 142, b.
Deosculari et exose. M. 292, b. *deosculatus*
 — pass. M. 262, b.
Deparcus. II, 448, b.
Deceptor litium, turpis pactor litium, et
 Quintil. paciscendi illum modum piraticum
 vocat in Declamat. 231. ELM. II, 550.
Depellere, cum Dat. personae. M. 217, b.
Dependere, omnino rependere. M. 667, a.
 II, 91. et 458, a. cum Dat. M. 760, b.
Dependulum. M. 112. et alibi.
Deperdere. M. 673, b.
Depexus. App. 66, b.
Depicta vestis auro. M. 716, a.
Deponentia, activa forma. M. 74, a. et App.
 51, a. obsoleta. M. 215, a.
Deprecari M. 668, b. cf. II, 528, b.
Deprecare II, 528, b.
Depudescere. Glossae Cyrilli: *ἀπευδρῖσθ*, *de-
 pudescere, derubescere*. Hieronymus: *Non
 depudescit infelicitatis meae*. Papias: *Depu-
 descens, pudorem ponens, impudens*. ELM.
 M. 734.
Deradere. M. 773, a.
Derelicus. M. 500, b.
Derepente. M. 62, b. *Derepentino*. vid. *Re-
 pentino*.
Derepere. M. 250, a.
Deridiculo haberi. II, 13.
*Derogare auctoritatem alicui, et auctoritati
 alicuius*. II, 18, b.
Deruere, decidere. M. 166.
Descire vel desciscere a —. App. 348.
Descendere lecto. M. 357, a. *montem*. M.
 359, b. et *disced.* M. 790, b.
Desecare. M. 47, b.
Deserare, seram demere. M. 52. sed ibi nunc
 ex pluribus MSS. legitur *reseratae*.
Deserere. M. 302, b. et 358, b.
Desiderativa in erio. II, 543, a.
Desidere in poplites. M. 361, a.
Desidia sanguinis. II, 234, a. *maris* *Ἀνε-
 γαρῆσις κρημάτων*. ELM. II, 364.
Deidit et desedit in MSS. conf. M. 360, b.
Designare et designator. App. 123, a.
Desilire in pedes. App. 142, b.
Desinere cum Acc. et Gen. M. 329, b.
Desistere. M. 437, b. cum Acc. M. 311, a.
 et *desinere* in MSS. conf. M. 437, b.
Devolatus, solus relictus. App. 392, a.
Desperata avaritia, insanabilis. II, 559.
Desperatio, summa audacia desperati hominis.
 M. 728, a.
Despicere. M. 402, a. et *despuere* in MSS.
 conf. II, 500, a.
Despoliare. M. 53, b. et *dispol.* M. 284, a.
Despuere, contemnere. Sic Catullus: *Des-
 puere*.
 [Υγγυ 2]

- puere preces.* Et Capella: *Despuere divitias.*
Jucifer Calaritanus: Despuere Dei silium.
 ELM. II, 500.
- Despumare.* M. 17, b.
- Desquamari.* II, 495.
- Destinare.* M. 47, 50, b. 244, b. 443, a. et 633, b. emere. M. 273, b. et App. 21, b. de futuris nuptiis. App. 231, a.
- Destituere.* M. 241, b. et *desigere.* M. 152, a.
- Destrictius,* directo. II, 561.
- Destringere et distr.* M. 178, b. et 355, b.
- Desudare sudorem.* II, 526.
- Desuescere,* act. et neutr. II, 60, b.
- Desultoria scientia.* App. 11, b.
- Detentum,* manifesto cognitum. II, 514, b.
- Detegere,* 2do Coniug. M. 313, b. 422, b. cf. II, 388, a. excutere, vi demere. II, 459, b. de maculis et criminibus. App. 464, b.
- Deterrimus omnibus.* M. 479, a. et *setarr.* M. 184, a.
- Detestatio,* testium exsectio. M. 490.
- Detestatus,* passivè. M. 149, a.
- Detracto et detractio.* M. 315, a.
- Detrimen.* M. 28, b.
- Detruncare cibum.* M. 61.
- Detrusus.* M. 618, b.
- Detunderè,* oblidere, offendere. M. 169.
- Devastus,* olim legebatur. M. 669.
- Devertèrè in locum.* M. 564, b. et *diy.* II, 563, a.
- Deveticulum et diy.* II, 563, a. cf. *Diyert.*
- Devestire,* pro, vestibus se exuere. Onomasticon: *Devestio, èvèdò.* ELM. M. 212 et 251.
- Devitare,* e. conf. II, 99, b.
- Devitare cum Dat.* II, 99, cf. 457, b.
- Devolare.* M. 100, a.
- Devolutus fortuna.* II, 553. Sic *evolutus bonis* ap. Senec. Ep. 74.
- Devorare,* consumere. M. 634, cf. App. 179, b. *aliquid spe.* App. 474, a.
- Devortii* apud et ad. M. 235, a.
- Devotare.* M. 523, b. et 634, a.
- Devotiones* pro magicis incantamentis. Sic *devotare hominem,* incantare, in herbario Apuleii cap. 75. ELM. M. 41, 163, et alibi. pro supplicatione. M. 788. pro exsecratione. M. 637, et alibi.
- Devovery,* exsecrare. App. 32, a.
- Di et dis* in comp. M. 56, a.
- Diadema,* fem. gen. M. 738.
- Dialis.* v. Ind. II.
- Dicacitas.* App. 26, a.
- Dicaculé tractare aliquem,* lepide, facete et laute aliquem ludificare. ELM. M. 574. *dicaculé probrum in aliquem dicere.* M. 39.
- Dicaculus,* de homine. M. 105. de sermone. M. 196. cf. App. 324, a.
- Dicam an,* eleganter orationi inseritur. II, 430, a.
- Dicare,* pro dicere. II, 266, a.
- Dicere,* in rebus lætis, canere. M. 428, b. pro edicere. II, 26, a. *gratias.* II, 68. *dicere dotem,* propria locutio. II, 600. add. Heins. ad Ovid. Fast. VI. vs. 594. *dic.* et *ducere* conf. M. 428, b. et II, 220, a.
- Dicibula,* apud Tertull. II, 88, b.
- Dicis causa.* II, 259, a. add. Ern. in Cl. Cicer.
- Dictare.* M. 621, a. et 812, b.
- Dictum secutus.* M. 442, b.
- Diducere.* M. 78, b.
- Dicula.* App. 31, b.
- Dies,* in Gen. *die* vel *dii* vel *dies.* M. 763, b. *Die* vel *diem* omittitur. M. 75, b. et 178, b. sic *crastino* scil. *die.* M. 116, 444 et 498. *in hodiernum* scil. *diem.* M. 178. II, 434, 481, 513. *de die.* App. 464, b. *die* et *diu.* II, 354, a.
- Diffamare.* App. 236, a.
- Differre,* spargere. M. 817, a. *differre,* e conspectu alicuius abire. II, 62. ubi omittitur *se,* more poetico, Virgiliano imprimis, apud quem *accingunt, sinuant* et sim. scil. *se* sapius inveniuntur. cf. Heins. ad Aen. II, 208, ibique Heyne in Var. Lect.
- Diffindere.* M. 669, b. et *diffindere* in MSS. conf. M. 266, a. et 628, a.
- Diffluere risu.* M. 185, a. et *desf.* M. 166, a. et 640, b.
- Diffunditare.* M. 533, b.
- Digerere ruborem,* dissipare. M. 90. sic *digerere lassitudinem.* M. 246.
- Digiti,* de pedum digitis. M. 663. *digitus salutaris* quis sit. App. 28, b.
- Digitus,* pro ea parte qua homines sumus. ELM. M. 105.
- Dignatio,* quo sensu usurpatur. II, 71, b. et *indign.* in MSS. conf. M. 468, a.
- Dignitas matrimonii.* App. 354, a.
- Dignus,* cum Genit. M. 267, a.
- Ditacere.* M. 202, a.
- Dilabi,* de fama. M. 522, a.
- Dilapidare.* App. 472, b.
- Dilatari,* de fama. M. 522, a.
- Dilatatio.* M. 778, a.

- Dilectus et del.* M. 554, a.
Diligenter claudere fores. App. 358, a.
Diligerent, dilacerare. In Glossis διακόπτειν. Onomast. *Delanico, διακόπτω.* ubi tamen malo *dilanio vel dilancino.* Egesippus L. IV. c. 25. quemcumque repererant, diloricabant. ELM. M. 398. cf. App. 282, b.
Diluere, de reis. Agell. L. III. c. 3. Hieronym. in Matthaeum L. V. c. 27. *Iesus nihil respondere voluit, ne crimen diluere a praeside dimitteretur.* ELM. II, 386.
Dilutum vinum. M. 748, b.
Diminuere et demin. M. 145, b.
Diminutiva amat Appul. M. 102, b. et 105, a.
Dimittere epistolam. II, 563, b.
Dimovere, diducere. M. 107, a.
Dinoscere. M. 604, a.
Dirae, quid sint. App. 97, b.
Directim. II, 107.
Directio, vox Architectis propria. II, 290, b.
Directio. II, 107, a.
Diribitores. M. 137, b.
Dirigere, inter obscena. Martial. L. VI. Epigr. 26 et 36. ELM. M. 131. *gradum vel gressum.* App. 257, b. et sim. App. 301, b.
Diruptus, διαρρηγνύμενος. Plautus Casina IV, 3, 11. *Iam me aedepol dirupi cantando.* ELM. II, 416. *Dirumpi, sensu obsceno.* M. 488 et 720. cf. Plaut. Cas. II, 5, 18.
Dirus et durus in MSS. conf. M. 121, b.
Discepadinare, disiuungere. II, 11.
Discedere, quomodo construatur ab Appul. II, 505, b. et *descendere.* M. 790, b.
Disceptare, in iudicio. II, 86.
Disceptor. II, 101.
Discernere et dec. M. 153, a.
Discidium et dissid. M. 735, a. et II, 365, b.
Discindere capillos. M. 398, b.
Discipula Solis dicitur Luna. II, 41, a.
Disciturus a disco in fragm. Appul. II, 608.
Discludere. M. 647, a. et App. 42, b.
Discrevit et distinxit in MSS. conf. M. 164, a.
Discrimen et discriminare, de capillis. M. 111, a. App. 71, a. et 442, b. de limitibus. II, 290, b.
Discriminare et disterminare in MSS. conf. II, 290, b.
Discurrere Appuleio restitutum. II, 332.
Disparilitas. II, 225.
Dispensare, dispensare. II, 350, b.
Dispendium Lunae. M. 752, b.
Dispensator, unde dicitur. App. 18, b.
Dispescere. M. 296, b. et II, 49, b. seq. neuraliter. II, 127, a. quod mutatum in hac Ed.
Disponere, singulis tribuere. M. 272, b. *connam.* App. 179, b. unde *dispositio coenae.* ibid.
Disputet. II, 534.
Dispungere, et dispungere aera. II, 170.
Disputata rem. II, 540.
Disputata, disputationes. II, 511.
Disserere, edere, enuntiare. II, 443, b. et *edisserere in MSS.* conf. M. 451, a.
Dissertare et edisserere. II, 150, a.
Dissicare pro dissecare. M. 581, b.
Dissicere pro disicere. M. 582, a.
Dissidium et discid. M. 735, a. et II, 365, b.
Dissilire dicitur terra motu terrae etc. II, 364, a.
Dissimulamentum. II, 13.
Dissitus. M. 400, b. et 491, b.
Distendere, de partu. Ovid. L. XV. *Metam. Artifices natura manus admovit et angit Corpora visceribus distentae condita matris Noluit.* ELM. M. 40.
Distentus crapula et sim. M. 168, b. *vinculis, scorsum abductus retentusque in vinculis.* M. 443. cf. 401, b.
Disternere. M. 749, a.
Distinere, separare. M. 401, b. et 443, b.
Distinguere crines. M. 111, a.
Distractus et distratus. M. 124, b.
Distrahi, de una re. M. 463, a. *vendi.* App. 21, b.
Districtus, vid. dstrictus.
Distringere. M. 756, b. et *vid. destr.*
Disturbare. App. 324, b.
Dites et diyites, utrumque dixit Appul. Sic *dites II, 259, 333, 436 et 437. at diyites.* M. 265. II, 172, 434 et passim.
Divaricare, quid. App. 37, b.
Dividius, dimidius. II, 117 et 582, b. ad priorem locum cf. Plin. H. N. II, 97.
Diversa tendere. App. 191, b.
Diverse. II, 591, a.
Diversus et diyisus. II, 347, a.
Diverticulum. App. 360, a. cf. *Devert.*
Diyinatio et praesagium, synonyma. II, 496, b.
Diyinus, Homericum dios, ut diyinum incendium. II, 365. et *diutinus in MSS.* conf. M. 34, a.
Diyinum, τὸ θεῖον. II, 56, a. et 520, a. *diyini potens, sciens.* M. 37, b.
Diyisus, vid. diversus.

[Z z z z]

Diu

Diu pro die. M. 648, b.
Divo (sub). M. 654, a.
Diurnus et diuturnus. M. 44, a. 506, b. et 791, b.
Diutine. II, 68, a.
Diutino, adverb. II, 419, a.
Diutinus et divinus in MSS. conf. M. 34, a. 231, a. 506, b. et II, 120, a. et *diuturnus.* M. 29, a. 506, b. 791, b. cf. Arntzen. ad Eumen. Paneg. cap. 1.
Diutule. II, 88, a.
Divi nomen Imp. Romanis tributum. II, 411, a.
Dixi, solemne in fine orationum. App. 502, b.
Docere salutem, salubriter monere. ELM. M. 404.
Docibilis et docilis. II, 224, a. sic *indocibilitas et indocilitas.* II, 225, b.
Doctiores. M. 727, a.
Doctus et eruditus differunt. *Doctus* refertur ad disciplinas graviore: *eruditus* ad humaniorem litteraturam et elegantiam. L. X. (M. p. 746.) *Eruditione doctrinaque prae-pollens Palamedes.* de Deo Socratis (II, p. 175.) *Bonis artibus doctus et apprime est eruditus.* ELM. II, 456. et App. 493, b.
Dolare, obsceno sensu. App. 125, a *fustibus.* App. 289, b.
Doleo, cum acc. M. 64, b.
Dolarius, a, um. App. 124, b.
Dolones, minuscula navium vela. App. 137, a.
Dominus et domina, de Deo et Dea. M. 798, b. *domini*, de hero et hera. M. 102, a. *Domini* nomen inusitatum libera republ. postea per adulationem irrepit. Tum enim eo nomine compellari coeperunt viri nobiles. II, 602. et amici ac patroni. II, 591. vel quicunque tandem obvii, quos colerent. M. 123, 276 et passim. cf. Muret. ad Epist. Senecae III. *Domini et Deum* in MSS. conf. M. 611, b. 631, b. 774, a. et 813, a.
Dominicum mandatum. Tertullianus de fuga in persecut. 2. 13. *dominicas* dominica praecpta vocat. ELM. M. 475.
Dominum. M. 547, b.
Domitus, subst. II, 227, b.
Domucio. M. 34. *Domucionem capessere.* M. 168. *parare.* M. 210, 315 et alibi. et II, 607. *comparare.* M. 805.
Domuncula. M. 293, b.
Domus, de sepulcro. M. 279, a. *κατ' ἐξοχήν* pro gazophylacio. II, 348. quod si verum sit, sic explicari possit Plaut. Curc. V, 3,

7. *Domus* acc. plur. M. 265, a. cf. II, 171, b. *Domu.* M. 624, a. add. loca e Digestis ap. Brisson. de V. S. *Ad domum.* M. 192, a.
Donarium. M. 613, a. et App. 338, b.
Donum et munus differunt. II, 348, a. *donum ponere* et *app.* II, 2 seq. et App. 463, a.
Dorius tonus, gravis et bellicosus. Martianus Capella L. II. *Melo Dorio tinnibat.* id est, gravissimo sono. Vid. Caelius Aurelianus L. I. Chron. pass. cap. 5. Plutarchus de Musica fol. 136. Scholiastes Iliarum ad Epod. 9. ELM. vid. Ind. II. v. *Dorium.*
Dormiens cadaver, pro mortuo. ELM. M. 422.
Dorsualia, quid sint. App. 71, a.
Dorsualis. App. 138, a.
Dorsum aetheris. II, 202.
Dotalis, dotalia instrumenta. Concil. Meldense *dotalicia*, Aldhelmus *facta sponsalia* vocat. Graeci ἸCti περιῶν συμβόλαιον et *συμβόλαια γαμικὰ.* Michaël Attaliata in Synopsi Iuris Graeco Romani Tit. 25. *συλσταται γάμος ἀπὸ ἰλλουστρίων καὶ περαιτέρω εἰ μὴ συμβόλαια γαμικὰ γίνωνται.* ubi Pselus: τῶν γάμων ἡ ἀβέησις τελεῖ ἀμοιβατικὰ προσθήκη γὰρ οὐ δέεται, περιῶν συμβόλαιον, εἰ μὴ παρατεσπαθήριος, ἢ πλέον τῆς τεγγάνης. ELM. *Dotalis*, scil. tabulae. II, 602, b.
Dotalis seryus, quem uxor cum dote ad maritum adfert. Plaut. Asin. I, 1, 72. Martianus Capella L. II. *Dotalis mancipium* vocat. ELM. M. 686. add. Parei Lexic. Plautin.
Dotem renumerare. II, 584. *dicere.* vid. *Dicere.*
Dubia lux App. 338, a.
Dubie et dubio. M. 566, a. et 643, b.
Ducator et ducatrix. II, 225, a.
Ducatus. Glossae *ἡγεμονία.* Septima Synodus act. 2. fol. 416. *Ducatum animarum impudenter sibi assumere.* ELM. App. 282, b.
Ducenaria perfunctum. Turnebus Advers. L. XXIX. c. 16. Scaliger ad Manilium. ELM. M. 485. ubi et de *procuratoribus ducenariis* vid.
Ducere, de fabris et statuariis. Varro: *nihil sunt Musae Polyetus vestrae quas aëricae duxit.* Nonius *aëricae.* ELM. II, 24. solemne verbum de funere. App. 188, b. pro, *bibere.* M. 687, b. et *deducere* quomodo differant. App. 287, a. et *dicere* in MSS. conf. M. 428, b.

Ductari. M. 156. cf. II, 566.
Ductrix et ductrix. II, 225, a.
Dudum et iam dudum cum praesenti. M. 431, b.
Duelle. M. 737, a.
Dulcarius. M. 721, a.
Dulciloquus, de carmine. II, 405, a.
Dulcis et amarus. M. 113, a. *Dulcis*, aman-
 tum appellatio. App. 243, a.
Dulciter. M. 703, b.
Dum, tamquam per parathesin longiore in-
 seritur. M. 220, b. pro *donec* cum subiunct.

M. 165, a. syllabica adiectio ut in *adhuc-
 dum*. II, 476, b.
Duntaxat. II, 163, b.
Duo comitum. M. 15, a.
Duodenus labor, duodecim labores. M. 202.
Dupondius semissis. II, 608. pro, dupondius
 et semissis, ut plene est apud Plin. II, N.
 XXXII, 3.
Duratus et durus. M. 83, a.
Durus castus. App. 211, a. et *dirus* in MSS.
 conf. M. 121, b.

E.

E in comp. apud Appul. valet *a* vel *de*. M.
 603, b.
E re nata. M. 602, b. et 670, b. *ex sum-
 mis viribus*. M. 169, b. 196, a. et 493, b.
ex summo studio et sim. M. 517, a. *ex ani-
 mo*. M. 464, a. *ex fortuna*. M. 494, b.
*ex adiectivis et adverb. praefixum vim ha-
 bet*. M. 196, a.
Ecce. Ausonius: *proprium hoc Ciceronis est
 in rebus improvisis*. ELM. M. 518, b. *δεικ-
 τικῶς* et per mycterismum. M. 635, b. et
contra in MSS. conf. M. 91, b. et 108, b.
Eccilli. Plaut. Aul. IV, 10, 51. Pers. II,
 2, 65. et IV, 10, 51. Trin. II, 4, 21.
 ELM. II, 550.
Eceri, pro *efferi*. M. 403, b.
Echo. M. 322, a.
Econtra. M. 91, b.
Equandone. II, 450, a.
Edere cum comp. de amore et quibuscum-
 que curis. M. 423, a.
Edere animam, vitam, mori. II, 155, a.
edi, de oraculis. M. 609, a. *editi* dicuntur
 fontes. M. 406, a. *editus et proditus* in
 MSS. conf. M. 11, b. *editis et edicis* in
 MSS. conf. M. 398, a.
Editio vitiorum, perpetratio. II, 246, a.
Educare et educere. M. 108, a.
Educator. App. 168, b.
Educere, ebibere. M. 687, b.
Edule. M. 324, b.
Effari et affari. M. 312, a.
Effectus, elaboratus. II, 51, b.
Esferare, ferae figuram inducere. M. 320, a.
esferari mores dicuntur. II, 360, a. et 433, a.
 et *efferi*. M. 403, a.
Esferre, tollere. M. 357, b. *edere*, de ver-
 bis et aliis rebus. II, 189, b.

Efficere ut, et sine *ut*. M. 50, b. et App.
 148, a.
Effigia. M. 788, b. et II, 149, b.
Effigiare. II, 5 et 418. cf. Colv. II, 40, a.
 et 51, a.
Efflare, venuste de Zephyro qui Psychen dō-
 mo expellere iubetur. M. 370.
Efflicte. M. 373, b.
Efflictim. M. 201, a. et II, 39. et *afflictim*.
 M. 363, a. et *effectim* in MSS. conf. II,
 39, a.
Effligere. M. 183, a. et App. 198, b. et *ef-
 fingere* in MSS. conf. M. 183, a.
Effluctatio, *ex* coniect. II, 305, b.
Effluere et affl. in MSS. conf. M. 426, b.
 cum Accus. II, 313, a.
Effrenatus, de libidine. II, 433, a.
Effringere, se erumpere. II, 315, a.
Effundere memoriam, oblivisci. M. 354. *Ef-
 fundi* partus dicitur. M. 337. citat Elm.
 notas suas ad Arnob. *Effundi* dicitur ven-
 tus. II, 313, a. *in risum* et sim. M. 141, a.
Effusa in populum civitas. M. 174, b.
Effutire. II, 384, a.
Egelidus, parum gelidus. et apud Sidonium
egclidari, atepescere. Etiam Catullus, Au-
 sonius et Ovidius utuntur hac voce. ELM.
 II, 305, b.
Egenus fortuna. II, 14.
Ego, initio periodi. M. 541, b.
Egregius, pessimus. M. 336, a.
Eheu. M. 533, b.
Ei et I. M. 794, a.
Eiulare sa. M. 186, b. et 290, b. et *ululare*
 in MSS. conf. II, 368, b.
Eius, pro, eiusmodi. II, 523, b.
Eiusdemmodi. II, 470, b.
Elatus et elevatus in MSS. conf. M. 357, b.
 [Z z z z] E h

- Electibilis et electilis.* M. 705, b seq.
Elegion vel elegion. II, 407, a.
Elementum. M. 680, a.
Elicere et eligere. M. 799, a. *mortuos.* App. 456, a.
Eligere ex animo, studioso sectari. II, 247. *uxorem,* propria locutio. App. 268, b.
Elinguis, quid notet. App. 444, a.
Elinquare, effundere, seu liquida voce legere. Hinc Macrobio *voces liquidae.* Ovid. I. Amor. cl. 13. *et liquidum tenui gutture cantat avis.* ELM. Sed duobus locis quibus verbum legitur apud Appul. simpliciter est, liquidas aquas emitere. M. 736, et 13. cf. App. 142, b.
Ellipsis, ut in illo, *nulla civitas praeter Plataeenses,* pro, *Plataeensem civitatem.* II, 231, a. Ell. *τῷ ποτιῦ s. magis* vid. in voc.
Elogium. Papias, titulus cuiuslibet rei. Oros. L. V. c. 15. *urbem infami satis notavit elogio* ELM. vid. II, 595, b. et App. 481, b.
Eloquit et loquit. II, 6, b.
Eloquentialis. M. 756.
Elucus s. helucus. II, 524, b.
Eluvies. M. 31.
Emaciatum. M. 693, a.
Emancipatus, paratus. ELM. M. 686.
Embanma. M. 104, a.
Emeditatus, fictus M. 158.
Emedullatus, enervis, e coniect. II, 243, b.
Emendatus vir. II, 605, b.
Emensus, passivus. M. 12.
Ementiri. M. 245, b. et 347, a.
Emerere magno etc. M. 603, b.
Emergere ardua. M. 12. *emergere se.* Ibid. et II, 568, b. *emergere,* pro exurgere. M. 56, b.
Emerita vita. II, 535, b. *emeritū,* mortui. II, 152, b. *emeritum stipendium.* II, 152, a.
Emersus et emensus in MSS. conf. M. 12 et 383, a.
Emicare, tam in bonam quam in malam partem. II, 223, a.
Eminulus. M. 142, b.
Emirari. M. 274, b.
Emori, omnino mori. II, 245, b.
Emundare. M. 717, b.
En, indignantis. App. 200, a. *en ecce.* M. 9, b. et 630, b. *en ipse.* M. 129, a. *en* in et corruptum in MSS. M. 717, a.
Enarrare. M. 545, b. et 671, b.
Encolpiae, quid sint. II, 310.
Enecare. M. 187, b.
Enervare. II, 234.
Enervis et enervus. M. 22, a. cf. II, 551.
Enim, initio periodi. M. 254, b. 399, a. II, 34, 38 et 140. *παράκει.* M. 615, a. *sed enim.* II, 496. *vel enim,* adseverantis est. II, 5, a.
Enimvero, omnino. M. 766, b.
Enodare. M. 312, b. et 377, a.
Enormis, pro, ad regulam. App. 167, b.
Ens, ἀρχικῆς. M. 196, b.
Enumerare. II, 364, b.
Enuntiare, pronuntiare, loqui. M. 241, 425. II, 274, 467 etc. praesertim de re occulta. II, 520, b.
Eo, (comp. cum) saepe faciunt perfectum in *ivi.* M. 284, a. et App. 282, a. *Eo,* seq. infinitivo vel supino quomodo differat. II, 70, b. et 71, b.
Boaddum. II, 541, b.
Ephibica chlamys. M. 737, a.
Ephippia. Glossae, stratum ἐφιππιον. Orosius L. V. cap. 15. *Equus quo utebatur straturis frenis dissolutis, procul iacuit.* MSS. Lipsienses, Palatinus et Augustana Ed. vetus legunt: *stratoris frenis* etc. ELM. II, 173.
Epicliniae, quid sint. II, 330, a.
Epityrum, quid sit. App. 16, a.
Epulones. Firmicus: *facit epulones et bibones.* Coepulonus, Plaut. Pers. I, 3, 20. ELM. M. 134. et aliquoties alibi.
Epularis sermo, convivalis. ELM. M. 138.
Equidem, cum 2da et 3^a pers. M. 10, a.
Equilio. M. 473, a.
Equinus. M. 473, a.
Equisto et equiso. M. 475, a. et II, 129, b.
Equus curulis, in Glossis τροχλάτη ἵππος. Et σὺν ἄρματι ἀγωνίζομενος ἵππος. ELM. M. 238.
Ereiscundae et herisc. M. 441, b.
Erectus. M. 237, b. *er. in...* M. 639, b. et *ereptus* in MSS. conf. M. 523, b. et 525, b.
Ereperere. App. 216, a.
Ereptus scil. *e navi.* II, 178, a.
Ergo igitur saepe iunguntur. M. 27, b. 158, b. 237, b. 473, b. et 483, a.
Erogare, rogando exorare. M. 345, b.
Errare et errores de fluviis. II, 296, a. *error certus.* App. 339, a.
Eruclare, de aqua. M. 405, b.
Eruclari. M. 470, a. cf. App. 122, b.
Eru-

- Eruditus*. M. 470, a. cf. supra *Doctus*.
Eruere. M. 187, b. et 470, b.
Es, omittitur. M. 53, a. *es et esto bono animo*. M. 114, b. et 468, b.
Esca. M. 472, a.
Esitare. M. 707, a.
Essem, pro, *edissem*. M. 287, a.
Esto, pro, *edito*. M. 419, a.
Esurire et sitiire. II, 172. non tam desiderium et appetitum quam inopiam et egestatem significant, monente Gatakeri Diss. de Novi Instrum. Stilo. cap. 20. Construuntur cum Genit. II, 172, a.
Et, saepe excidit. M. 66, b. omittitur inter duo participia. M. 179, a. cf. 462, a. et 495, a. abundat. M. 101, a. 106, a. et 792, b. interdum adversativam vim habet. vid. Heusinger. ad Cic. de Off. I, 7. hinc locus in Apol. p. 235. non sollicitandus. add. II. p. 256. *civitatem non habitantium multitudine, eorumque magnis viribus niti oportet*. Ex Nepote etiam multa eiusmodi exempla colligi possint. — *Et* transitioni inservit. M. 205, a. indignantis est. M. 76, b. ut et *que* vim exegeticam habet. M. 398, b. temporis quodam sensu ponitur. M. 325, b. et 519, a. pro et *quidem*. M. 71, b. 432, a. 450, a. et 571, b. pro, *id est*. M. 462, b. et *certe*. M. 191, a. et 386, a. et *ecce*. M. 283, a. et *etiam*. M. 684, a. et *recte*. II, 249, b. et *quidem*. M. 226, b. et *simul dicens*. M. 394, b.
Etenim et at enim. II, 193, b.
Etiā ἐλλείπει. M. 46, a. 128, a. et 433, a. sic bis in Nepot. Att. c. 20 extr. *etiam nunc et et tunc*. M. 50, a. 192, a. 246, a. 461, a. et 683, b.
Essi cum Ind. et Subiunct. II, 251, a.
Eyantes. M. 253, b.
Eyare. M. 580, a.
Eyerberare aures. App. 352, a.
Eyerriiculum, rete piscatorium. II, 465.
Eyersus et emersus. M. 82, a.
Eyibrare. App. 352, a.
Eyidens, subst. II, 259, a.
Eyigliare. M. 279, b.
Eyitare. Onomast. *Eyito* ἐνυπίτω, id est, *vitam eripio*. Vetus poeta apud Ciceron. III Tusc. c. 9. *Haec omnia vidi inflammari Priamo ut vitam eyitari*. Plaut. Cas. III, 6, 21. *Casinam intus habere ait qui me atque te invitet*. Sic vere Edd. Parmensis, Veneta et Parisiensis. Carpentarii, quod male mutatum postea in *interimat*. Hieronymus ad Acherugiā de Monogamia Ep. 50. *Hierophanta apud Athenas civit virum et aeterna debilitate fit castus*. sic hic locus legitur in Cod. antiq. Basilae 1497. praelo descripto, quem quoniam magnus Erasmus et eius virulentus censor Marianus Victorinus non intellexerunt, prave interpolaverunt. Dicit Hieronymus Hierophantem sorbitione cicutae castrari, et virum esse desiderare. Nam et Origenes L. 7. contra Celsum observat, Praesulem Atheniensium non aliter purum et castum videri potuisse, nisi viriles partes cicuta sumta sibi extinxisset. ELM. M. 187, b.
Eyunchi, nunc masc. nunc fem. gen. M. 576, a.
Eyolare. M. 91, b. et 100, a. et *ayol*. M. 363, b.
Eyomere, de aqua. M. 405, b.
Eus (Graeca in) in Genit. *i* vel *ei*. M. 46, a.
Exadyerso vel *exadyersum* cum Dat. et Acc. II, 49, b.
Exaestuare de amore ardente. Firmicus: *amorū illecebris exaestuans*. Eugippius: *faecibus faemini amoris exaestuans*. Ambrosius: *aestus corporis et flagrantis amoris*. *Aestus libidinis* Hieronym. adv. Helvid. ELM. M. 680. et de *exaestuare* in universum. M. 510.
Examurcari et examurgari. M. 272, a.
Exanclare, exhaurire. Sic semper MSS. et Nonius, Muretus Var. Lect. L. XIII. c. 17. ELM. sed vid. *exantlare*.
Exanimatus et exanimus quomodo differant. App. 46, b. et 232, a.
Exante, vox barbara. M. 20, b.
Exantlare. M. 55, a. et 390, a.
Exasperare. M. 490, a. *exasperari*, de homine. M. 685, a. de animalibus. M. 575, a.
Excedere modum et modo. II, 507, a.
Excellentes, eminentes, excelsus. II, 139, a. vid. Hirt. de B. Hisp. c. 8. bis.
Exceptores, notarii. II, 31, a.
Excetra. M. 732, b.
Excidere, abscondere. M. 364, b. cf. II, 459.
Excidere ore, de voce. M. 324, b.
Excipere calamo. II, 31, a. et *accip*. M. 397, a.
Excitus, excitatus. M. 589, b.
Excitus, subst. M. 435, b.
Excludere et excudere in MSS. conf. II, 25, a.
Excubiae et exuviae in MSS. conf. M. 164, b. et 207, a. *excubias tenere*. M. 164, b.
Excudere, elaborare. II, 25, a.
Exculcatores, hostium exploratores. II, 285, b.
 [Aaaaa] Ex-

- Excunare*. II, 65, a.
Excursores diurni, *ἡμπεδόμενοι*. II, 348.
Excursus, *excursio*, *excursatio*. II, 358, a.
Excusabundus se alieni. II, 561, b.
Excuti somno. M. 533, b. et App. 229. *excussus*, admodum perturbatus. App. 394, a.
Exedere, obsceno intellectu. Plaut. Curc. Sc. 1. *Formido ne exedat*. Lucilius: *com-manducatur totum complexa comestque*. ELM. M. 577. et de vario huius verbi sensu qui citantur ibi in not.
Exemplum tuae veritatis et sim. M. 439, b. pro supplicio. App. 341, a.
Exercere et *exerceri* in MSS. conf. M. 454, b.
Exercitus et *exercitatus*. M. 507. a. 619, b. App. 124, a. et 341, a. *exercitatus scortis*. App. 298, a. *exercitus* et *exercitatus vir*, in laudem. App. 395, b.
Exerere et *exertare*. App. 42, b.
Exerte. M. 813, a.
Exertus, *exortus* et *extortus* in MSS. conf. M. 15.
Exhalari dicitur vapor et fumus. II, 210, b.
Exhibere, praebere se. M. 731, b.
Exhibere, iudiciorum verbum. II, 500, 501, 503 et passim in Apol. — etiam de libero homine usurpatur. II, 526. cf. Tit. Dig. de lib. hom. exhib.
Exhortari se, ex coniect. II, 158, b.
Exhydriae, flatus qui cum aqua tumultuose profusa inhorrentes et fragosi feruntur. ELM. 311.
Exigere. M. 335, a.
Exilis. M. 808, a.
Eximie metvere. M. 551, b.
Exinde ut. M. 75, a.
Exire asinum, et alias cum 4to casu. M. 221, a, b. et 628, b. et *exuere*. M. 221, b.
Exitibilis. M. 259, a.
Exitium et *exitum*. M. 55, b. 218, b. 536, a. 546, b. cf. 537, a.
Exitus et *excitus* in MSS. conf. M. 589, a.
Exobrutus. M. 602.
Exoculare. M. 449 et 543.
Exoracula, *ἀνακτισθήρια*, quibus orator iudices exorare conatur. II, 87.
Exoriae, ex coniect. II, 311, b.
Exoriri dicitur clamor. M. 675, b. ad dicendum. II, 158. ubi exprimi videtur Homericum illud saepius repetitum *πῶσι δ' ἀνίστην*.
Exornator mundi Deus. II, 190, b.
Exortor, genitor. II, 190, b.
- Exortus solis*. M. 588, a.
Exossis et *exossus*. M. 22, a. et II, 551, a.
Exosus, passivo sensu. II, 126, a. add. iam Ammian. Marcell. XIV, 11. XVIII, 13. et XXVII, 9.
Exoticus sermo. M. 9, b. et App. 11, b.
Expedit e, explicare, bene disponere. M. 399, b. et II, 506, a. *gressum*, de eo qui voluminibus draconis impeditus fuit. II, 20.
Expertite, adverb. M. 148 et 590.
Expers et *inexpers* in MSS. conf. M. 408, a.
Expilare, despoliare. M. 377, a.
Explementum. M. 270, b.
Explere. M. 526, a. *animum*. II, 520, b.
Explicare, dissolvere. M. 377, a. peragere, absolvere. M. 526, a.
Explicit, in fine librorum. M. 818.
Exponere, de mercibus, *διὰ τὸν ἄρθρον τὰ Φορτὰ*. M. 73.
Expromere. M. 711, a. *veritatem*, tormentis. App. 201, b.
Exprobrare aliquid, sine Dat. personae. II, 570, a.
Expromere. M. 711, a.
Exvanguis. M. 646, a.
Exscalpere et *excuspere*. M. 605, a.
Excindere et *excidere* in MSS. conf. M. 364, b.
Exsecare. M. 665, b.
Exsector. M. 549.
Exsequiare. II, 67.
Exserere et *exercere* in MSS. conf. M. 454, b.
Exsibilare. M. 341.
Expectare. M. 714, b. et *spectare* in MSS. conf. II, 174, a.
Exsolvere, pro simplici *solvere*. M. 246, b. et 465, a.
Expoliare. M. 108, a.
Exsudare. M. 55, a.
Exsugere. M. 577, b.
Exsuperare et *exuberare*. II, 205, b.
Extendere, de temporis spatio. M. 360, a.
Exterere. M. 570, b.
Exterminare. M. 351, a. et *externare*. M. 214, b. et II, 593, a.
Extimare. M. 351, a.
Extimatio. M. 354, a.
Extorquere, cogere. App. 164, a.
Extorris. M. 337, a.
Extortor, de Deo. II, 190, loco corrupto.
Extraneare, in testamento pro extraneo habere. II, 593, a.
Extraneus homo, qui non eiusdem civitatis aut

aut provinciae est. II, 381. nam Appuleius Madaurensis Oeensis et Sabratensis extraneus erat.

Extremius, deterius. ELM. M. 37 et 449.

Extremus, pessimus. Sacpissime hac voce usus est noster. (M. 67, 283, 306, 364, 450 et passim.) Sic etiam Calpurnius *extrema ferre*. Et Sulpicius de vita Martini: *Extrema lues*. ELM. M. 203, a. et 600, a. *Extremae lamentationes*. M. 365. *Extrema*, ἔσχατα κακά. App. 150, a. *Ex-*

trema poena aliis est mors. M. 491, b. sed Appuleio castratio. M. 492. vid. Barth. ad Stat. Theb. I, vs. 475.

Extrinsicus, ἑξωθεν. II, 446. et saepius alibi.

Exsumus. M. 492, a.

Extundere aliquid dicitur invito. II, 587, a.

Exuere asinum. M. 221, a. et *exire* in MSS. conf. M. 221, a.

Exuriæ ex coniect. II, 311, b.

Exuviae Deorum. II, 149. et *exubiæ* in MSS. conf. M. 164. b. et 207, a.

F.

Fabre, διαδαλέως. M. 136, a. hinc *faberrime*. M. 94, etc.

Fabrica. M. 387, a.

Fabricare sibi mortem. M. 445. *prandium*.

M. 466. *risum*. M. 195. et *fabricari*. II, 296, b. *fabricari*, pass. II, 34, b. cf. II, 507, a. add. Amm. Marc. XIV, 6. et XIX, 5. Sept. de Bel. Troi. I, 16.

Fabula, sermo. Soran. de Medicina cap. 4. *Sit in fabulis iucundus medicus*. Firmic. Astron. L. II. c. 33. *Nec secreta cum aliquo fabulas confere*. ELM. M. 80. cf. supra *Conferre fabulam fieri*. M. 119, a. II, 514. App. 469, b. *Fabula* opponitur tragoediae. M. 679.

Fabulari, de omni sermone, apud Lucretium, Zenon. Veron. Plaut. et alios passim. ELM. II, 101 et 106. *Aesopus fabulatur*, in fabula narrat. II, 108.

Facere, de statua. M. 92, a. *opem* et sim. M. 437, b. *mulierem*. M. 326, b. App. 241, a. *nuntium*. M. 446. *ministerium*. M. 252. *libros*. M. 119. sed ibi nunc legitur *fiturum*. *Facere suspicionem*. M. 469. *artem*. App. 149, b. *se, ire*. M. 321, b. et 745, b. *ad aliquid*. M. 252, a. *in aliquo et aliquem*. M. 197, a. *facere* dicuntur poëtae quidquid in scenam inducunt. II, 84. et *agere* iungit Appul. M. 407, a. *fac, sume*. II, 115, b. *face*, pro, *fac*. II, 488, b.

Facessere. M. 69, b. et 529, a.

Facietiae sibi habere. II, 518.

Facies, de toto corpore. M. 233, a. et App. 23, a. de cuiusvis rei specie. M. 162, a. et *imago*. M. 729, b. *Lunae*. II, 117, a. in Genit. *facies*. M. 440, b. *in faciem*. M. 233, a.

Facilitas et felicitas in MSS. conf. II, 419, a.

Facinorosa mulier. M. 222. *disciplina*, de Magia. M. 649.

Facinus, pro facinoroso, et sim. M. 265, b. et 311, b.

Factio. App. 81, b. et 281, b. de latronum collegio. App. 337, a. et *factio*. II, 191, b.

Factiarius. App. 198, b.

Factu optimum. M. 62, b.

Factum alicui velle. II, 522, b.

Facultas et facultates, bona. II, 227, a.

Faculentus. II, 393, b.

Factutinus. Agellius L. XIII. c. 19. *Finitiones praerancidas et factutinas*. In MS. Bremensis est F. p. e. *factudinas*, lege, *factutinas*. ELM. II, 595, b.

Faex, quid. II, 340, b. de quacunque re impura. II, 529, a. sic *trivialis faex* de vilissimis hominibus. M. 571.

Fallacies. M. 371, a.

Fallaciosus. M. 537 et 602. sed ibi nunc legitur *fallacia*.

Falsum esse sententiae, ἄμαρτανσι τῆς γνώμης. II, 138, b.

Falsus, deceptus. II, 471. Terent. And. IV, 1, 23. *Falsus* es. Sall. Jug. 85. *nae illi falsi sunt*. i. e. decepti sunt, falluntur. *Falsum facere*. II, 568.

Fama loquitur. M. 507, a.

Famigeratus, famigator, famigerabilis. App. 26, b. et 149, a.

Familiam ponit pro umentis pistoriensibus, qui sunt in famulatura pistorum. Apud Gregorium Magnum in epistolis *Familia* ponitur pro illis qui Fiscum Ecclesiae gubernant. Apud Terent. Heaut. A. V. Sc. 1. pro cibariis. Ulpianus D. de aedil. edic. l. 25. *Familiae appellatione omnes qui in servitio sunt continentur, etiam liberi ho-*
[Aaaaa 2.] mi-

- mines qui ei bona fide scribunt.* ELM. M. 618 de stirpe. App. 246, b.
- Familiaris et familiaris* in MSS. conf. II, 102, a.
- Famosus*, κακός. App. 256. b. εἰδησιμος. App. 415, b. *famosae literae.* II, 560, b.
- Fanaticae furiose*, et *fanatica superstitio* apud Aldhelmum de laude Virginitatis. ELM. M. 581.
- Fando audire.* App. 444, a.
- Farcire.* M. 585, b. *farmum theatrum.* II, 65, b.
- Fasciculus lignorum.* App. 212, a.
- Fasti.* M. 482, b.
- Fastigare.* M. 639, b. unde *Fastigatio.* II, 35, b.
- Fastigium* pro profunditatis ima parte. M. 307, a.
- Fatalis dispositio*, εἰμαρμένη. M. 593. cf. *Fatum.*
- Fatigare*, affligere. Firmic. Astron. VI, 3. *Nimis infortunius ex filiorum casibus fatigantur.* Priscian. de Medic III, 10. *Effusione spermatis importuna faeminae fatigantur.* Serenus Sammonic. *Proderit et pueris quos dentis origo fatigat.* Unde et Apuleio *fatigatio sedentaria* (M. 13.) qua sedentes in equo ex diutina equitatione vexantur. ELM. M. 314. cf. App. 554. a. *Fatigari morbo* dixit Sept. de Bel. Troi. II, 30 et 33. *fatigatus* cum 2° et 4° casu. M. 285, a.
- Fatiloquium.* II, 137. *fatiloquus.* II, 59.
- Fatum* et *fatalis mors*, mors naturalis. II, 94, b. *fatum donare.* App. 177, a.
- Faucis* mentio frequens ubi de clamoribus sermo. M. 576, b.
- Favitor* et *favissor.* II, 586, b.
- Favor*, acclamatio populi. App. 396, b. *hinc attollere favorem* Sept. de Bel. Troi. II, 52. III, 18. et IV, 20.
- Fax* in gen plur *um* et *ium.* M. 771, b. *fax prima.* M. 114, b. *Faces*, stellae. II, 117, a. *Fax* et *flagellum* alicuius esse dicitur qui alium furore incendit et instigat. II, 550, b.
- Feciale officium.* M. 129, a.
- Felix*, de agro et terra. M. 8, a. App. 141, b. cf. App. 10, a.
- Femina*, per convicium. M. 157, b. de femoribus. M. 573, b.
- Feminal*, Nonno Lib. 48. vs. 121. γυναικίστην αἰθέρα. Et Lib. 37. vs. 556. ἀβήτου φάσγυ αἰθέρος. pars illa quae faeminae facit. Caelio
- Aureliano *Naturalia*, Plauto *aryum music-bre*, Apuleio *Interfeminium*, *virginal*, *veretilla.* ELM. M. 130, b. cf. II, 472.
- Femineus* et *femininus.* II, 334, b. *ululatus.* App. 292, a.
- Femininum* genus in multis nominibus amat Appul. M. 493, a. interdum praevalet masculino. M. 83, b.
- Femus.* M. 590 et 591. ubi vid. not.
- Fenestrula.* M. 675.
- Fera* et *femina* in MSS. conf. M. 754, a. *ferae* quae dicantur. App. 302, b.
- Ferale* murmur, magicum. Vide Notas ad Arnob. ELM. M. 83. cf. paulo infra. — *Feralia amicula* vocat vestimenta quibus cadavera obvolvuntur. Arnoldus Abbas de operibus sex dierum morticinorum spolia appellat. ELM. M. 699. — *Feralia officia* Lib. VIII. (p. 525.) vocat *officia inferalia.* Chrysolog. *Ultimum pietatis obsequium.* Curtius: *Suprema officia.* Hieronymus: *Ultimum officium.* Arnobius: *Suprema funeris.* Sidonius: *Exequialia officia.* Vetus Epigr. *Extremum officium quoniam tibi reddere cogor.* ELM. M. 29, 652 et aliis locis. cf. App. 23, b. *feralis pompa*, funebri. M. 523. — *Feralis officina* in qua instrumenta magica parantur. Et Egesippus L. III. cap. 2. *feralis artes magicas* vocat. ELM. M. 205. — *Feralis natus*, scaevus. Sic Coelius Aurelianus L. III. c. 2. *Ferales pediculos* latiores ac vehementer morsibus saevientes dixit. Et Laurentius Presbyter novarum: *Feralis morbus.* ELM. M. 724.
- Feriae belli.* M. 128, b.
- Ferinus.* M. 273, a. et 478, a.
- Feritas.* M. 517, b.
- Ferocitas.* M. 517, b.
- Ferramenta*, instrumenta. M. 491. et II, 36.
- Ferre acceptum*, referre. M. 47, a. *Ferre* de ventis. M. 346, a. *se.* M. 338, a. *pro aliquo.* II, 567, a. de via quae nos ducit aliquo. II, 248, b.
- Fertum* vel *ferctum*, libri genus. II, 3, a.
- Feryere.* M. 514, b.
- Ferulae.* M. 647, b.
- Ferus*, de equo aliisque animalibus. M. 518, a. de serpente. II, 385, a. *ferus* et *immanis* iunguntur. App. 363, b.
- Fessi* dicuntur malis vexati. M. 243, a. et 299, b.
- Festinare*, seq. infinitivo. M. 558, a. *sibi.* M. 222, a.

- Festine*, adverb. II, 3, b.
Festinus. M. 26.
Festissimus dies. M. 806, a.
Fibrae, extremae partes radicum et extorum. M. 117, a. hinc ipsa exta. II, 160, a.
Fictor, signifex. II, 361.
Fidelis, servi Epith. M. 345, a. in primis servi ad literas perferendas. App. 476, b. item medici. cf. *Fides*.
Fidem dicere, spondere. Sic *fidem* Agell. XVI. 10. pro chirographo ponit. ELM. II, 130. *Fides* proprie de medico. M. 58, b. App. 158, b. et servo. vid. *Fidelis*. *fides silentii*. App. 206, a. cf. 208, b. *fidem arbitrari alicui*. II, 510, a. *cum fide*, fideliter. App. 163, a.
Fiducid, *fidenter*. M. 90.
Figuraculum, ex coniect. II, 33, b.
Figurari, formari. Tertullianus: *Quique figuravit carnem spiramine vivam*. ELM. II, 323.
Filius publicus dicitur bonus civis. M. 293, a.
Filum, de corporis habitu. M. 144, a, b seq. add. Amm. Marcell. XIV, 11 sub fin. Petron. c. 46.
Fimbriae, vestium et aliarum rerum. M. 759, a.
Fimus, stercus. M. 502, b. fem. gen. ibid. et 242, b.
Fingere. M. 579, a. et *pingere* iunguntur. App. 447, b. *finigi* proprie dicuntur res c. luto. App. 447, a.
Finire, interficere. M. 433, b. *finiri* et *suere* de tempore. II, 201, a.
Finis, pars extrema; sive summa sive infima. M. 112, b. mors. M. 433, b. fem. gen. II, 192, a. et 333. *Finem* interpretatur Floridus definitionem II, 270. quemadmodum *Finire* pro *Definire* est apud Quincil. I. O. II, 16. minus bene. *Fine comprehendere*. v. *Compr.* *Ad finem calumniarum*, ad modum calumniarum explendum. II, 471, b. *sine inguinum*, usque ad inguina. M. 128.
Firmiter et *fortiter* in MSS. conf. M. 63, b. sic et *firmus* aliquoties depravatam est in *fortis*. M. 441.
Fissiculare, rimari. Marc. Capella L. II. *Haec aruspicio exta fissiculant*. Cic. I. de Divin. *quid fissum in extis quid fibra valeat accipio, quae causa sit nescio*. Et in Glosis Isidori: *fissiculator* augur naturas in extis animantium quaerens. ELM. II, 134, ibique not.
Fistula. M. 747, b.
Fistulatus. M. 177.
Fit et sit in MSS. conf. II, 20, a.
Fixus, *nixus* etc. in MSS. conf. M. 199, a.
Flabra, pro ventis vehementioribus. ELM. II, 295 et 341.
Flaccosceere M. 529, a.
Flaccet, deficit, mollescit, et *flaccum* herba cito deficiens Papiæ. Arnobius L. IV. *Flaccoscentium voluptatum ardorem restituebat*. Et L. VII. *argumentatio flaccida est*. ELM. II, 449.
Flaccidus. M. 459, b.
Flagellum, de eo qui alium instigat. II, 550. Sic M. 660. *quod oleum flammae, quod sulfur incendio, quod flagellum furiae*.
Flagillum. M. 188, b.
Flagitare, constuprare. Sic *flagitatus* impudicus apud Festum. ELM. M. 586. *ulionem*. M. 384. proprium de obaeratis App. 472, a.
Flagrans et *fragrans*. M. 401, a.
Flagrare felle invidiarum. M. 336. prae rubore. M. 209, b.
Flagrum. M. 725, b.
Flamina. M. 762, a.
Flammari. M. 358. et II, 297.
Flammeum, *πέπλος*; velamentum nuptiale. Quintil. Declam. I. *Lugubria flammeo reverente mutabis*. ELM. M. 313. et II, 558.
Flammeus splendor App. 348, a.
Flammidus. M. 758. II, 138, 140 et 336.
Flavens aurum. M. 404.
Flectere, de viminibus M. 639, b. de voce in cantu. II, 10, b. *flecti* cum comp. et subst. *flexus*, de mari, II, 19, a.
Fleta, flens. M. 498.
Flexaninus. II, 10.
Flexibilis et *flexilis*. M. 383, a.
Floccidus, a flocco, scil. particula eminentiore in panno, quae forficibus reciditur. ELM. M. 459. ubi naue legitur *flaccidus*. vid. not.
Flocies, i. e. *Φλύξ*; e coniect. II, 246, b.
Florere, -gaudere. ELM. M. 343.
Floridus, de variegatis coloribus. M. 268, b. *florida vestis*. M. 107, a. *floridum os*. M. 89, a.
Flos flammae etc. M. 550, b. *aetatis*. App. 444, b. *viduitatis*. II, 542.
Fluctuare, de animo M. 237, b. de crinibus. M. 105, a. et 112, a. *Fluctuans spinula*. M. 745, b.
Flucuatim. M. 745, b.
[Bbbbb]

- Fluctus*, de toto mari. II, 460, b.
Fluenter, properanter. Vide Ind. Lucretii.
 ELM. imo, de crinibus fluentibus M. 129, b.
Fluentem et fluentem. M. 417, a. II, 164, a. et 172, a.
Fluere, de crinibus. M. 112, a. et 129, b. de rebus quae madent. M. 232, a. de ventis. II, 312, a. de vestibus. M. 459, b. et *luere* cum comp. saepe confunduntur. M. 401, b. et *pluere* in MSS. conf. M. 748, b. de tempore. II, 201, a.
Fluidus et fluidus. II, 196, a.
Fluor stellae. II, 324, b.
Fluyialis, iluvio proximus. II, 397, a.
Fluxi, molles. Martialis: *cinacdo exirator fluxo*. Et Tertull. *fluxum* pro mollicie ponit. ELM. II, 19 sed ibi *fluxus vestium* intelligit fluentibus vestibus indui solitos. cf. tamen App. 57, b. *Fluxus*, liquefactus. M. 83.
Foculus, de puella amatrice. ELM. M. 105.
Fodicare. II, 571, b.
Foedus, coniugium. Arnob. L. IV. contra Gent. In *coniugalia foedera* veniunt conditionibus ante quaesitis. Capella: *Philologiam esse de qua foedus instaret*. Et Lib. 2. *Scande coeli templa virgo Digna tanto foedere*. Hieronym. apologia ad Pammachium adv. Iovinian. *Triginta referuntur ad nuptias, qua et ipsa digitorum coniunctio quasi osculo se complexans et foederans maritum pingit et coniugem*. Paulus IC. Dig. de ritu nupt. leg. 47. *Senatoris etc. quae se in tantum foedus deduxit*. Non audio illos qui *τὸ foedus hic scelus* interpretantur. ELM. M. 372, a.
Foenum, nunquam plur. num. M. 233, b.
Foeta. M. 754, a.
Foetudina et foetutina. II, 395, b. cf. *Faetus*.
Foetulentum. II, 394, a.
Folia, res nullius pretii. M. 53, b.
Folliata, Φυλλώδης. M. 83.
Follicare. M. 618, a. cf. *follis*.
Follis aureus. M. 257. *follis narium*. M. 340, b.
Fons sanguinis. M. 657, b. *fons*, de balneis. M. 348, b. de disciplinis. II, 59. pro aqua. App. 160, a. *fons iudicii*. II, 541. *fontibus* concipi dicuntur fluvii. II, 300. ubi male in hac Ed. editum *fontibus* pro fonte.
Fonitans. M. 83.
Foras corporis. II, 508. *foras scribere*. II, 562. et *foris* promiscue usurpata. II, 562, b.
Forensis. M. 10, a. 268, b. et App. 11, b.
Fores januae. M. 278.
Forficulus. M. 203.
Fori. M. 252, a.
Forina. M. 510, a.
Forinsecus. M. 269, a.
Fortolus. App. 13, b.
Forma, de ingenti bestia. App. 224, b. et *fortuna* in MSS. conf. M. 7, a. *formae* et *figurae*. M. 7, a.
Formica ruricola. M. 400, a.
Formido, linea venatoria. II, 529, b. et App. 466, a.
Formido et paveo iunguntur. App. 205, b.
Formidamina. II, 535.
Formidolosus. M. 623.
Formosa pecunia, aurei nitentes. ELM. M. 629.
Formose saltare. M. 428, a.
Formulae aliquem exhortandi ut vicissim fata sua enarret. App. 177, b. voluptatem extremam in concubitu exprimendi. App. 181, b. eorum qui se non poena sed laude dignos putant. App. 199, a. eorum qui se causam malorum alicuius profitentur. App. 204, b. de iis, qui forti animo moriuntur. App. 226, a. *sincere aut occumbere* formula incitandi ad fortitudinem. App. 181, a. *Formulae* quibus mulieres suas testantur affectiones: *mi mellite*. M. 331. *mea pupula*. M. 411. *meus passer*. M. 720. *meus palumbulus*. M. 720.
Fornacula. II, 550.
Fornix. M. 463, b.
Fors et fors. M. 608, b. et II, 9, b. *fors* *suat ut*. II, 520, a. *fors suat an*. II, 583, a.
Fortassean forte. Agell. L. VII. c. 3. Tertull. praescript. adv. haeret. c. 41. *Curationes repromittere fortassean et tinguere*. ita vet. cod. *forsitan* vulgata. ELM. M. 338, a. cf. II, 82, b. et 130, a.
Forte, temere. II, 515, b.
Fortis, in re Venerea. App. 175, a.
Forticulus. M. 572.
Fortuito et Fortuitu. M. 495, a.
Fortuna saeva. M. 328, a. *saeva*. M. 450, a. *fortuna nutus saevus*. M. 263, b. *fortuna*, opes M. 256, b. *fortunae* plur. num. App. 24, b. et 217, a.
Fotus. M. 377, b.
Fracta vox, esseominata. Sic *infractus sermo* et *infracta vox* Lucretio, Senecae et Arnobio mollis. Ambrosius de Officiis L. I. c. 19. *Vox ipsa non remissa, non fracta, nihil*
 fo-

- foemineum sonans.* ELM. M. 576, b. cf. App. 325, a.
- Fragrans et flagrans* conf. M. 209, b. et 401, a.
- Frangere frumentum.* M. 474, b. *crura.* M. 637, b.
- Frater*, blandientis appellatio. App. 157, b. add. Martial II. Epigr. 4. ab Elm. cit. *fratres*, de fratre et sorore. M. 102, a.
- Fraus* in gen. plur. *um* et *tum.* M. 349, b.
- Fremere*, de cane, apro etc. M. 514, b. et 539, a. indignantis. M. 305, a.
- Frendere dentibus.* M. 518, a.
- Frenum.* M. 233, b.
- Frequentare.* M. 721, b. et App. 392, a.
- Frequentativa amat Appul.* M. 718, a.
- Fresus.* M. 638, b.
- Frigere dicitur mendacium,* II, 503. vid. Ern. in Cl. Ciceron.
- Frigere frumentum.* M. 474, b. et 638, a.
- Fringultire et fringultire.* II, 82, a. cf. Burm. ad Anthol. Lat. L. V. carm. 143. vs. 24.
- Fringultire syllabas*, inepte pronuntiare. II, 595, b.
- Friyola*, res nullius pretii. App. 55, a. add. Brisson. de V. S. et Budaeus ad Pandect. p. 246. cit. ab Elm.
- Frons*, unde dicta. App. 13, a. *frondem* et *frontem* in MSS. conf. M. 13.
- Frontes litterali*, habentes in fronte notas litterarum cauterio inustas. Posuit *Frontem* genere virili, ut et Caccil. ap. Agell. XV, 9. ELM. M. 616 sed non mase. gen. ibi ponitur *frons*: nam *frontes*, vel, ut nunc legitur, *frontem literati*, i. e. fronte. Sequitur eodem modo *capillum semirasi*.
- Fructetum.* M. 237, a.
- Fructifer et frugifer.* II, 441, a.
- Fructus*, in amore vox sollemnis. M. 132, a. *Tantali.* II, 172.
- Frugem suam periclitabor*, periculum faciam tuae virtutis. Nam et *frugi* in Glossis σφόν *utilis.* ELM. M. 399.
- Fruui* cum Aecus. M. 540, b.
- Fruventum* pro tritico. M. 399, a.
- Fruodosus.* M. 512, a.
- Frus*, *frundis.* M. 512, a.
- Frustatim.* Plaut. *Frustillatim.* Curc. IV, 4, 20 ELM. M. 103.
- Frustra alicuius animi esse*, falli circa animum alicuius, de alicuius animo male iudicare. II, 435. Sic *frustra habere* est fallere. vid. Cort. ad Sall. Jug. 10. Sept. de B. Tr. I, 11. et II, 37.
- Frustulum.* M. 61.
- Frutectum.* M. 237, a.
- Frutex*, homo stupidus. II, 539. et *fructex* in MSS. conf. M. 237, a.
- Fuerat pro erat.* M. 229, a.
- Fugae mandare praesidium* (M. 54.) quod postea dicit *pernici fuga sese proripere* (M. 358.) et *fugam instruere* (M. 46.) ELM.
- Fugere fugela magna.* II, 594.
- Fulcimentum.* App. 156, a.
- Fulcire.* M. 142, a.
- Fulgidus.* M. 647, b.
- Fulgur armorum.* M. 677, b.
- Fulgur* pro fulgore. M. 787, b.
- Fulgurare.* M. 787, b. et II, 15, b. dicuntur omnia quae splendent. App. 173, b.
- Fulguratores* quinam sint. II, 136, a.
- Fulgurium* quid sit. II, 136, a.
- Fulmen et trionitu* passim iunguntur. II, 90, a.
- Fulminat coelum.* II, 339.
- Fulminei* dentes apri tribui solent. App. 301, b.
- Fumigare et humigi.* II, 5, b.
- Fumus candidus.* M. 640, b. *Fumus* laetitiarum indicium et popinis proprius. II, 522, b.
- Fundare imperium.* II, 434.
- Fundero* cum comp. *patrimonia*, II, 227, a. *preces.* M. 755.
- Funditare.* M. 533, b.
- Funeropus*, νεκροβάρης. II, 18, b.
- Funeris et funebri* in MSS. conf. M. 140, a.
- Fungi* cum Acc. M. 196, a.
- Funiculus.* M. 55.
- Funus*, damnium. II, 157, b. *funera* dicuntur bestiae. M. 269, a. *funus locatum*, funeris apparatus. II, 93, b. *funus vivum.* App. 237, a.
- Furari se.* M. 459, b.
- Furatrina.* M. 404, b. cf. 511, a. et 703, a.
- Furenter iratus.* Cicero L. I. ad Att. ep. 15. *Eum pueri aiunt furenter irasci.* Et Tubero apud Charisium L. II. *Inimiciter irasci.* ELM. M. 597. ubi nunc legitur *ferenter.*
- Furia* furor. Eucherius in Genesis fol. 30.
- Furia agitata.* Acta Genesii Martyr. *Accedebant super eas furias populi.* Concil. Constantinopoli sub Menna fol. 426. *Diabolus adversus figmentum creatoris, suam ostendit furiam.* Monachi Hierosolymitani ad Iustinian. Imper. *Plenus omni insaniam ac furia.* ELM. M. 404, a. *Furiae.* vid. Ind. II. [Bbbbb 2].
- Fur-*

Furtim. M. 442, c. et 632, b.
Furtum, de amore illicito. App. 352, b. et
futurum in MSS. conf. M. 232, b.
Fuscitas. II, 362.
Fuscus, turpis et sordidus. II, 345 b seq.
 citat Elm. *sordidari* ex Cypriano de Resur-
 rectione. *Fuscus* corporis color. App 176, b.

Fustes de viminibus. M. 639, b.
Futilis, qui continere nequit. M. 30, a. et
sutilis. ibid. et 416, a. *futilis vestis*. M.
 650, a.
Futurum, pro, *futuros*. M. 119, a.
Futurum pro imperativo. M. 405, a.

G.

G et C in MSS. conf. M. 678, b.
Gabulus. M. 271, b.
Galerum. II, 442.
Gallicinium. M. 504.
Gallinula. M. 115.
Ganeum, quid sit. App. 465, a.
Gannire. M. 210, b. *in aurem*. M. 372, b.
 et *obgann*. App. 58, b.
Garrire et *gannire* in MSS. conf. M. 210, b.
Gaudere cum Acc. M. 65, a. dicitur res de
 eo, quod eius natura fert. M. 768, a.
Gaudialis. M. 167, et saepius.
Gaudibundus cum Dat. M. 508, b.
Gayia. V. Ind. II.
Gazae variae. II, 173. cf. 175, a.
Gelus vel gelum. M. 654, b.
 Geminatio eiusdem vocis. M. 30 et 38, a.
Gemmosus, ex gemmis contextus. M. 335.
Gemmulae floridae, flosculi gemmantes. M. 734.
Genae et *matae*. M. 410, a.
Gener, pro futuro genero. M. 347, b. et
 539, b.
Genere pro *gignere*. II, 151, a.
 Generis mutatio. M. 277, a. et 569, a.
Generosus. M. 375, a. de bestia. M. 269, a.
Genetrix non *genitrix*. II, 199, b. scripturam
 per e defendit etiam Burm. ad Anthol.
 Lat. L. I Ep 90.
Genialis, venustus. M. 157, a. voluptuarius.
 M. 771, a. cf. App. 409, a. *genialis torus*.
 App. 171, a. *locus*, in quo genius residet.
 II, 253.
Genialiter, voluptuarie. ELM. M. 709.
Geniatus. II, 88, a.
Genitalis locus. ubi quis genius est. II, 253, b.
 locus ibi citat add. Ammian. Marc. XVII,
 12. extr. XXII, 7. extr. XXII, 8. § 19.
 ibid. 9. et saepius.
Genitivi per Graecismum. M. 67, a. 75, b.
 116, b. 128, b. 194, b. 508, a. 694, b.
 734, b. et 779, a. pro adiectivis. M. 92, b.

et 439, b. et II, 47, a. post adiect. plur.
 in topographicis. M. 311, a. pro Nominat.
 II, 47, b. antiquo pro Accusat. M. 86, a.
 post comparat. M. 194, a. et 582, b. pro
 Ablat. M. 210, a. 219, a. et 378, a. ver-
 bis additi, ut *esurire* et sim. II, 172. cf.
Animi. Genit. plur. in *em*. M. 146, a. et
 762, a. Genit. 3^{ae} decl. in *i*. II, 492, a.
 495, a. et saepius. cf. M. 46, a. et add.
 Ang. Maius ad Cic. de Republ. I, 14.
Genitura, subst. II, 57.
Genis et *populus*. M. 314, b.
 Gentile nomen pro possessivo, ut *Dardanae*
gentes, pro, *Dardaniae*. II, 177, a.
Genivinus. M. 231, b. *genivini* pro dentibus
 genivinis. M. 409, b.
Genus, de gente hominum. II, 20, b. hinc
genus qui, subaudito *hominum*. II, 20, b.
 add. Tertull. Apolog. c. 2. *Traianus re-*
scripsit hoc genus inquirendos non esse. —
 et *id genus*. M. 771, b. II, 36, b. et 45, b.
genus, κατὰ τὸ γένος. II, 296, b. *de ge-*
neris mortis deliberare. App. 156, a.
 Genus. V. supra *Generis* et infra *Neutrum*.
Geometria et *Geometrica*. II, 56, b. et 97, b.
Gerere consulens, et sim. M. 76, a. cf. App.
 408, a. Composita cum *gero* vim iaciendi
 habent. M. 672, b. *gerere*, gubernare. II,
 205, b. *gerere gratias*. M. 808. sed *grat-*
ias gratias meminisse. M. 64. et aliis II,
gratias habere II, 75. *gratias perhibere*.
 M. 437. *gratias dicere*. II, 68. *gratias ca-*
nere. II, 76.
Germanitas. App. 168, b.
Gerones. M. 229, b.
Gerulus. M. 229, b. unde compos. *nugige-*
rus Plaut. Aul. III, 5, 51. et *rumigeru-*
lus apud Amm. Marc. XIV, 1.
Gerundia Appul. passim esset in *undi*. M.
 491, a. saepe non mutantur in participia.
 M. 708, a. II, 6, b. et 420, b.

- Gestamen*. M. 583. II, 442. et aliis II.
Gesticulari. Onomast. *Gesticulor*, χειρονομέω.
 ELM. II, 83. hinc *gesticulatio*. M. 740.
Gestire. M. 207, a. 343, b. et App. 17, a.
Gestuosus. M. 734, b.
Gestu, propria vox ubi de computatione per digitos sermo est. II, 579. add. loca Ter-tull. et Quintil. ibid. in not. cit.
Gignere, neutr. II, 138, b. et 193, a.
Gigrina vel *gingrina*, genus tibiae. M. 313, a.
Gingiyula. II, 393.
Glabellum. M. 130, a.
Glaber, laevis. M. 338, b.
Glabreta, loca nuda fructibus. App. 80.
Gladiatores, latrones. In passione Oronzii, pro carnifice ponitur *gladiator*: Quos *gladiator* aspiciens, *genus curvantes* amborum *capita sustulit*. ELM. M. 291.
Gladiatoria Venus. M. 126.
Gladiolus. M. 134, b.
Globa Attica et sim. M. 8, a.
Glebosa camporum. M. 12.
Glebulentus. II, 138.
Globosus. II, 389 et 425.
Globus, multitudo. Sic *globus hostium* apud Quintil. L. III. *Globus consensionis* apud Nepot. in vita Attici, multitudo conspirantium. Aldhelmus: *Conglobatos instanter hortatur ad bellum*. ELM. M. 228. et aliis locis. de quavis stella. M. 301, a.
Glossemata temere habita. II, 69, a. et 444, b.
Glutinosus mollities. App. 143, b. *glutinosus cibus*. M. 19.
Glutinum. Papias: *Gluten et Glutinum con-iunctio, seu consectio* (sic. an 'constrictio?') *qua glutinatur aliquid*. Onomast. *Glutina-mentum*, κόλλημα. Aldhelmus: *Apes de di-versis pratorum floribus flaventium favorum machinas tenaci glutine sarcientes*. ELM. II, 267. ubi legitur *gluten*, sed *glutinum Veneris*. II, 611.
Gluttones lidem qui *gulones*. II, 469, b.
Gnaruris, gnarus. M. 64, b. et 379, b.
Gnarus, cognitus. II, 65, b. et apud Tacit.
Grabatulus et *grabatus* unde dicti. App. 33, b.
Gradi via et *viam*. II, 248, a.
Gradiis. M. 270, b.
Gradum et *gradus referre*. M. 738, a.
 Graeca in η, ης, υν promiscue vel e, es, en vel a, ae, am faciunt. M. 96, a. in ων Lat. in ο exēunt. II, 161, b. quae Geniti-vum οντος, Lat. in onis saepe faciunt. II, 292, b. Graeca Dativorum forma in esi et

- isi Latinis quoque usurpata. II, 203, a.
Graecanicus et *Graecus*. M. 111, a. II, 77, a. et App. 12, a. cf. Ind. II.
 Graecae voces amat Appul. M. 301, a. cum aliis scriptoribus. App. 18, a.
Graecismus. Graecos imitari amat Appul. M. 635, a. ut *conversus obtutum*, pro, con-versum obtutum habens. M. 87, a. et 445, b. sed tum interdum in eadem periodo syntaxis mutatur. M. 579, a. Accusativi Adiectivis additi, ut, *os humerosque Deo similis*. M. 811, b. *promittunt habituri*, pro, *se ha-bituros*, et sim. M. 472, b. *totus irae*, ελος της οργης, et sim. M. 510, b. *sui melior*, ελευσθ βελτιων. M. 582, b. Graecis-mus, quo infinit. ponitur pro ut, quem-admodum in illo, *denuntiat dedere*. M. 674, a. quo Ablat. cum participio ponitur pro Nominativo. M. 699, a. *manifestus est accingi*, pro, *manifestum est cum accingi*. M. 643, b. Graecismus omissi ante Infinitivum accusativi pronominis. II, 64, b. *peregregia iragoediarum*, pro, *tragoedia*. II, 480, b. sic *religiosi viantium*. II, 2. *praeclara operum*. Sept. de B. Troi. V, 7. Add. Genit.
Graecissare. II, 595.
Grammatea, Acc. a *Grammateus*. M. 789.
Granatim. M. 400.
Grandiloquus. II, 394.
Grandis. M. 482, b.
Graphice. M. 578 et saepe. *graphis* etc. App. 133, a.
Grassari, de latronibus. Firmicus: *Scythae soli immani ferocitatis ardore grassantur*. Docte Budaeus ad Pandectas f. l. 69. et in Reliq. Pandect. ELM. App. 80, b. in re Venerca. M. 131. *Grassare*. M. 458, a. et *crassare* in MSS. conf. M. 131. *grassationes nocturnae*. M. 133, b.
Gratae gratiae. M. 64, b.
Gratia, pulchritudo. M. 107, a. et 136, a. mala. App. 468, a. *Gratiae*. M. 427, b. *gratiae variae*. II, 173, a. *gratias habere*, *gerere*, *perhibere* etc. vid. supra *Gerere*.
Gratosus. M. 380, b.
Gratulatio, laetitia. M. 498, b.
Gratulari, cum Ablat. Accus et Genit. M. 636, b. pro gaudere. App. 202, b.
Gravus opponitur squallido. II, 14, a.
Grayare vulnus. M. 401.
Grayari, cum Accus. II, 385, b. add. Latin. Pacat. cap. 44. *illam tyrannici exitus relationem grayaris*.

Graveolens et *gravis odor*. II, 368, b.
Gravidare, implere. ELM. II, 307.
Gravis in annis. M. 85, b. *annis*. App. 166, b.
gravis odor. II, 368, b.
Gregalia pecua. M. 424.
Gregarius, armentarius. M. 474. ibique not.
Gregatim, globatim grege facto. ELM. M. 465, 645.
Greges, de quibusvis animalibus. II, 353. de stellis. II, 292.
Gremium Oceani. M. 371.
Griphi, aenigmata. II, 37, a.

Grocire, de corvis. Papias: *corvus grocitatis*. ELM. II, 111. sed ibi nunc legitur *crocire*.
Grosso. M. 220, a.
Grumulus. M. 399, a.
Gumia. App. 464, b.
Gurgustium et *gurgustiolum*. App. 162, b seq.
Gurrure, novum verbum. II, 82, a.
Gustulum, pro ovis et cibo primo. Martial. ep. 32. L. VI. Lipsius L. III. Antiq. Lect. ELM. M. 656. de osculo carpto. M. 113, b.
Gutta et *stilla* quomodo differant. App. 37, a.
Gyri, proprii serpentibus. M. 22, b.

H.

Habena, de navibus. II, 106, b.
Habere, habitare. M. 67, b. II, 255, a. et 438, b. *uxorem*, propria locutio. App. 268, b. cf. *Tenere*. *Habere* dicitur res illud, quod parit et praebet. II, 322, b.
Habes, ienes, possides. M. 425, b.
Habile quid sit. App. 223, a.
Habitu, de corpore. M. 64, a. App. 47, a. et 160, b.
Habitus, de vestitu. M. 64, a. App. 47, a. et 160, b.
Haec et hic in MSS. conf. M. 23, a. et 372, a.
Haec pro haec. M. 239, b. *ad haec* et *ad hoc*. M. 354, a.
Haerere in alicuius adspectu. M. 806, a.
Hallucinari, unde et quid. II, 83, b.
Hamos ponit inter cibos delicatos. Reperio hanc vocem in actis S. Eulaliae Martyris, sed alio significato. Verba adscribam: *Sinapin cum aceto afferte, et in naribus eius infundite et calcem et acetum super plagas eius spargite. Eulalia respondit, sinapin non intelligo, et calcem non sentio, potum hamo conditum dedisse mihi, in calce autem et aceto non nocuisti*. ELM. M. 702.
Hamulus flexus, hamus piscatorius. II, 469.
Hastae pro dentibus acutis. ELM. M. 478.
Haurire portum, pervenire in portum. Statius L. I. Theb. vs. 367. *Non segnius amens Incertusque viae per nigra silentia vastum Haurit iter*. Aristoph. Ranis A. II. Sc. 1. οὐ μὴ διατρέψης ἀλλὰ γεύσαι τῆς θύρας, quem versum melius Dinus quam Frischlinus reddidit: *Non immoraberis sed gustato portam Caye ne conteras ostium sed fac aperiatur*. ELM. M. 809, b. *haurio, ivi, itum*. M. 219, b.

Hebere. II, 158.
Hebes, de luna obtusis cornibus, aut simili re. II, 474, b. *hebes iumentum*. M. 706.
Hebescere, de corpore. vide Pythaei Subcis. L. II. cap. 10. ELM. II, 158. sed ibi vid. not.
Helcium sparteum, copula spartea. Sic *Helciarri* Sidonio L. II. c. 10. *qui trahunt fluminibus navigia adverso annc*. ELM. M. 615.
Helix, gyrus, orbis. II, 139.
Helucus s. *elucus*. II, 524, b.
Hepatia, deliciarum genus. II, 493, a.
Herbare et *herbascere*. M. 473, b.
Herbuscula. M. 219, a.
Hercisundae et *Ercis*. M. 441, b.
Hercules, de muliere, quod quidem negat Agellius L. XI. 6. verum Apuleius non observavit morosam hanc scholasticorum diligentiam. ELM. M. 338. *Hercules, Hercule, Mehercule*. vid. Ind. II.
Herediolus et — *um*, praedium quod heredem sequitur. II, 41, b. cf. 599, b.
Hereditaria praeda. M. 158.
Heres legitimus et *iustus*. quomodo differant. II, 480, b.
Herilis pro domino. M. 297, b.
Hesternus. M. 154, a.
Heu! heu! M. 533, b.
Heus tu et *sine tu*. M. 657, a.
Hi saepe excidit initio vocis, ut *Spania* pro *Hispania*. II, 53, b.
Hiare de canentibus. M. 428, b. *hiantia oscula*. M. 306, b.
Hiberno, scil. tempore. II, 313, a.
Hic et haec in MSS. conf. M. 23, a. et 372, a. hinc etiam Elmenh. et, ipso teste, Priscianus,

- nus, cum Beroaldo, putarunt familiare esse Appuleio *hic pro haec* ponere. Sed omnibus locis aut e MSS. iam mutatum est, aut *hic* ponitur pro *haec in re*. vid. M. 23, a. et 688, b. *hic ibidem*, hic loci. II, 84, a. et App. 162, a. *Hic talis*. App. 146, b. *Hic est, nec ullus alius*, sollemnis formula. App. 188, b.
- Hiems anni*. II, 545, b.
- Hiectare*. App. 46, a.
- Hilarare*. M. 360, a.
- Hilaris et — us*. M. 527, a.
- Hinc inde*. M. 166, a.
- Hirae*, intestina et eorum anfractus. M. 586, a. et II, 213, a.
- Hircicus*, ut *hircipes*, e coniect. M. 367, a.
- Hircinum barbitum*. M. 769.
- Hircosus*. M. 367, a.
- Hirtosus* s. *hirtuosus*. M. 367, a.
- Hirudo*. M. 433, a. et *hirundo* conf. II, 377, a.
- Hiscere*, de canentibus. M. 428, b.
- Historia*, narratio. M. 478. cognitio. II, 189.
- Historia* proprie dicitur pantomimus. II, 83, b' seq. et 416, b.
- Hoc actatis*. M. 694, b. *ad hoc*. M. 689, b. vid. *Haec*.
- Homo*, de femina. M. 358, b. de toto hominum genere. II, 345. unde sequentia saepe in plur. num. ponuntur. II, 211, a. *homines Galli* et sim. M. 764, a. et *omnes* in MSS. conf. ibid. et II, 96, a. *Homomorum*. II, 556, b.
- Homuncio*. M. 603. *Homunculus*. M. 616.
- Honestamentum*. II, 388.
- Honestari beneficiis*. M. 474.
- Honestas*, omnium virtutum copulatio. II, 414, a.
- Honesti*, decentes. II, 137. in loco Virgillii.
- Honoripetae*. II, 240.
- Honustus et onustus*. II, 290, a.
- Horre*, in rebus sacris. M. 805, b.
- Horrescere*, sensu timendi cum Acc. M. 312, a. cf. 529, b.
- Horreum et hordeum*. M. 322, a.
- Horricomis et — us*. M. 281, b.
- Horripilare*. Papias: *Horripilatio, horror et erectio pilorum*. Glossae: *horripilatur, depilaxi*. Glossae Isidori: *horripilatur, horret*. ELM. M. 220, a.
- Horulus cupidinis*. II, 612.
- Hospitalia et hospitia*, ξενοδοξία. II, 446, b.
- Huiusmodi et huiuscemodi*. M. 117, b. et 615, a. depravatam in *huius* in MSS. M. 203, b.
- Humanitatis ius*. App. 200, b.
- Humigare*. M. 533, a.
- Humor spurcissimus*, lotium. Ulpiano L. 14. D. de aedilit. edict. *Humor collectus vesicae*. Quinto Sereno, Arnobio et Lucretio, *saccatus corporis humor*. ELM. M. 57.
- Humus et terra* iunguntur. II, 310, a. *humis*, in humum. M. 44, b.
- Hydrophoba*. M. 598, a.
- Hymno praecinere*. II, 355.
- Hypallages exempla*. M. 511, b. 542, b. et II, 10, a.
- Hypate*, inter nomina 5 digitorum. M. 717, b.
- Hypothetica* videtur intelligere Apuleius maxime res Mathematicas, in quibus explicandis litteras adhibent. FLORID. II, 279, quo loco maior distinctio post *commutato* in minorem mutanda.

I.

- Iacere sermonem*. Lampridius Heliogabalo: *Iacere sermones per coronas*. Ovid. Trist. *Iacere ebria verba*. Lucret. L. IV. *Iacere vocem*. ELM. M. 17. *pedem*. II, 109.
- Iacere*, de regionum situ in latitudinem. II, 304, a.
- Iactare*, iacere. M. 489, a. *iactari* quis dicitur. M. 797, a.
- Iactus lapidis*. M. 663, a. cf. II, 109, b.
- Iaculari et iaculari sc.* II, 294, b. *iaculari verba*. App. 438, b. praecipitare. II, 294, b. et App. 438, b.
- Iam*, transitioni inservit. M. 116, a. et *tam* in MSS. conf. M. 133, b. *iam — iam — iam* — ter sic repeti solet. App. 177, b. add. Hieronymi locus cit. App. 190, b. *iam faxo*, formula minantis. M. 376, a. *iam nunc*, tandem. M. 473 et 755. saepe iungit duo haec adverbium Appul. ex. gr. M. 47, 329 et 404.
- Ianua oris et orationis*. App. 443, b. *Ianuae fores*, sic *sagittae tela, aura aëris, postliminio mortis, quietis*. vid. *Iter viac*. ELM. M. 278.

- Ill*, ubi eo requiri videtur. M. 485, a.
Ibidem, eodem tempore. II, 562, b.
Ictibus repetitis aliquem trucidare. App. 366, b.
Icuncula. M. 702, b.
Id actatis. M. 694, b. *id est*, non semper
 glossema M. 42, b. II, 69, a. et 172, b.
id genus. vid. *Genus*. *Id quod*. M. 483, b.
Idem nobiscum. II, 148, b. cf. 277, a. *ea-*
dem valeudo Thalli, i. e. quae Thalli. II,
 505, b. *hio idem*. M. 72, b.
Idonee. M. 300, a.
Identiculum, cibus matutinus. App. 13, b. de
 ientaculis Deorum vid. M. 806, a.
Igitur, in geminatione sine emphasi. II,
 387, b.
Ignaruris, ignarus. M. 64, b.
Ignarus, incognitus. M. 493, b.
Ignescere. II, 295.
Igniarium. M. 485, b.
Igniculus, de amore vehementi. Vide de la
 Cerdam ad 3 Eclog. Virgilii fol. 56. ELM.
 M. 106. vid. et App. 172, b.
Ignigenus. M. 485, b.
Ignis, de amore. M. 105, b. Ignis e terra
 emanans progressus exprimitur vocibus
 aquae propriis. II, 364, b.
Ignobilis, ἀγνωστος, ignotus. M. 326. cf.
 App. 241, a.
Ignorabilis, qui cognosci nequit, obscurus.
 M. 801. et adverb. *ignorabiliter*. M. 205.
Ignoscere cum 4to casu. II, 385, a.
Illicet. M. 53, a.
Ille pro *illac*. M. 441, a.
Illatenus, eousque. Utitur et Agellius hac
 voce L. I. c. 6. et c. 19. L. XVI. ELM.
 II, 566.
Ille et illa saepe πλεονάζει. M. 34, b. aut
 propter emphasin additur. M. 547, b. *ille*
 adiectivis laudis vel vituperii additur. M.
 269, a. App. 142, a. cf. App. 56, a. *Ille*
 pro *illic*. M. 267, a.
Illectamentum, ὀλέγητρον. II, 593 et 601.
Illex animi Venus. Papias: *illex*, incitator,
 provocator. Plaut. Poen. III, 4, 35. *Ne*
nos leno moverit, *Qui illi malae rei tantae*
fuitnis illices. ELM. II, 467.
Illex, ἄνομος. II, 263, b.
Illices oculi, quorum aspectu ad libidinem in-
 citamur. Et *illices voluptates* apud Lactant.
 L. VII. c. ult. *Omittendae sunt huius prae-*
sentis vitae illices voluptates. Sic recte MSS.
 vulgati *illicibiles* legant. ELM. II, 558. ibi-
 que not.
- Illico*, pro, *illoc loci*. M. 673, b.
Illubricare. M. 105.
Illudo tibi et te. App. 35, b.
Illuminus, cui opponitur *luminosus*. M. 385.
Illuminare, exponere, explicare. M. 163.
Illunis et illunus. M. 278, a. cf. 655, a.
Illus, a. um. M. 210, a. et 804, a.
Illusitare. M. 250, b.
Illutibarus, *illutibarbus*, *illutilis* et *illutus*.
 II, 12.
Illuvies, ἀλουσία. Sic et *illuvies meretricatio-*
nis apud Chrysolog. ser. 115. ELM. M. 31.
 et II, 12, b.
Imaginabundus. M. 173.
Imaginare et — *ari*. II, 425, a.
Imaginissimus e coniect. II, 25, b.
Imago et *statua* differunt. App. 57, b. ima-
 gines vivere dicuntur. M. 789, a.
Imber pro copia. Aldhelmus: *densis lapidum*
imbribus obrui. ELM. M. 557.
Imbibere, metaphorice. II, 223, a.
Imbuere, in bonam et malam partem. II,
 125, b. *imbuere ad*. II, 223, ibique not.
Imitus. M. 266, a. et 657, b.
Imm. vid. *imm*.
Immo. M. 429, b. *immo vero*. M. 50, b. et
 549, b. *immo etiam*. M. 549, b.
Imparientia, vox inusitata. M. 799, b. cf.
 II, 77, b.
Impartior. vid. *Impertio*.
Impatentia, inhonesta libidinis tentio. Hie-
 ronym. contra haeres. Ioviniani: *Omnis*
impatentiam nudata est. et post: *pro nefas*
impatentiam suam scripturarum solantur so-
latio. Firmic. Astron. L. VIII. c. 12. *Puel-*
larum concubitus coeae nocte sectantes et ni-
mio impatientiae ardore poscentes. ELM. M.
 128. App. 180, a. et 376, b.
Impetum et *impictum* in MSS. conf. M. 136, b.
Impediti decoriter crines. M. 361. sed diverso
 plane sensu *impeditus* capillus dicitur II,
 388. *impeditus morbo*. II, 455, a.
Impelli ad. M. 690, a.
Impendere animum, animo incumbere. M.
 764, b.
Impendio, valde. II, 470, a.
Impenso pretio. II, 469, b seq. *Impensis pre-*
cibus orare. M. 596. *Impensus labor*, mag-
 nus. II, 390.
Imperfectum pro Plusquamperfecto. II, 523, a.
Imperitare. II, 199, a. cf. 225, a. 256, b.
 et 257, a.
Imperitus ad. II, 386, a.

- Imperpetuum et in perpetuum.* II, 62, a.
Impertio et impartio promiscue utitur Appul.
 M. 16, b. cf. II, 148, b. sed semper cum
 Accus. rei et Dat. personae. M. 16, b. *im-*
pertiri fidem. II, 148 et 428. et App. 459, a.
Impetibilis. II, 272, a.
Impetrare et impetrare. II, 148, b.
Impetus plur. num. M. 512, a.
Impexus et implexus. II, 388, b.
Impiari, polluere. Onomasticon: *impio*, *μυλ-*
ω. Plaut. Rud. I, sc. 3. *Si erga parentes*
aut Deos me impiavi. Festus: *impiatus.*
 ELM. M. 59 et 179.
Implecti et infecti in MSS. conf. M. 85, a.
Implere cum Genit. et Ablat. M. 162, b. *Im-*
pleri ad Latine non dicitur. M. 689, b.
Implexus, passiv. M. 85, a. 199, b. 699, b.
 et II, 389, a. cum Dat. M. 85, a.
Implicare angoribus. M. 208.
Implicitus morbo. M. 695, b.
Impoenitendus, non poenitendus. M. 813.
Imporunus et inopportunus. M. 124, a. et 587, b.
Impos et inops in MSS. conf. M. 195, b.
Impotens, nimium potens. Sic Ulpian. Lib.
 19. D. de Offic. Procons. *Impotenter*
gere. Hieronymus: *Impotentissimus dives.*
 et saepe apud Ciceronem: *Impotentia ani-*
mi. Firmicus: *Factiosi homines erunt et*
quos impotentiae delectat improbitas. ELM.
 Adiect. *impotens* non invenitur in Appuleii
 scriptis.
Impotentia. M. 677, a. et II, 262, b.
Impraesentiarum, in praesenti. Sic Hierony-
 mus Deuteronom. 5. *ὁμεις δὲ πάντες ὡς ἄν-*
τες σήμερα vertit nobiscum qui *impraesen-*
tiarum sumus et vivimus, pro quo alii, *in*
praesenti die. Eximie delectatus est noster
 hac voce. Schoppio ea non placet. Atta-
 men placuit praeiorum verborum amatori Ca-
 toni de Re Rust. c. 144. et optimo Lati-
 nitatis magistro Ulpiano Lib. I. D. de tabul.
 exhibendis. et nasutissimo Vallae Elegant.
 L. IV. c. 12. multisque aliis classicis au-
 thoribus, qua antiquis, qua novis. Sed
 quid illi placere potest, cui nihil placet.
 ELM. II, 40, 70, 72, 82, 85, 105, 145,
 150, 163, 506, 514, 537 et 582.
Imprecari, in bonam partem, pro, exoptare.
 Hieronymus ad Pammachium: *Cui multos*
imprecamur annos etc. Braulion Epist. 1.
Dependere praesumo salutis obsequium, et
cordis et corporis humilitate prostratus, im-
precans excellentissimam tuae Beatitudinis
potestatem ut peculiarem famulum usque in
finem habeas commendatum. ELM. M. 162.
 pro detestari. M. 472.
Imprimere sayium. Author lib. de amicitia
 apud Augustinum Tomo IV. *Est osculum*
corporale, quod fit impressione labiorum. vi-
 de Notas ad Minutium. ELM. M. 112.
Improvida nox. M. 207, a. *improvidus*, im-
 provisus, inconsultus. M. 534, b. et App.
 193, a.
Imprudentia et impudentia in MSS. conf. M.
 123, a. et 529, b.
Impulsa, subst. II, 324, a.
Impune habere et abire. II, 244, b.
Impuratus. M. 152, b.
Impurus. M. 606, a.
Imus venter. M. 586, a. *imum pectus.* App.
 148, b.
In, ἐν, ἐνταῦθα. M. 24, b. 33, a. 45, b. 81, b.
 et 673, a. *παρέλκει.* M. 84, a. 85, b.
 86, a. 390, a. 656, a. et 783, b. abund-
 dat in compo more Appuleiano. M. 559, b.
 sic *incoactus, incognoscere, inconcupiscere,*
immediatus etc. quae vid. suis locis. add.
 Elm. infra in *Inmerito.* Voss. Lex. Etym.
 V. in. Heyn. ad Virg. Aen. XII, vs 1.
 pro, per. M. 754, b. et II, 373, b. cum
 Acc. pro, *instar.* M. 191, b. et 245, b.
 notat modum vel quantitatem rei. M. 22, a.
 et 40, a. cum Ablat. notat causam vel in-
 strumentum rei. M. 22, a. utriusque casui
 iungitur cum pro *sub forma* ponitur. M.
 440, a. *in adspectu.* M. 88, b. *in armis*
esse et sim. M. 295, a. et App. 198, b.
in vestibus esse. M. 736, b. *in poenam*, ut
 puniretur. II, 16, b. *in aliquam ardere.*
 M. 39, a. *in manu et manus esse.* II, 254, b.
in aliquo aliquid pati. M. 314, b. *in et vi*
 in MSS. conf. M. 38, b. *in*, particula
 privans in compo. App. 59, a.
Inabsolutus. II, 190.
Inaccessa formositas. App. 233, a.
Inacuit, pupugit. Plaut. Bacch. Sc. Quicum-
 que ubi sunt: *Hoc est quod peraccessit, hoc*
demum est quod excurcit. ELM. M. 341.
Inadspectus olim legebatur M. 88. ubi vid.
Inaffectatus. M. 88, a.
Inagere. vid. *Inigere.*
Inalbare, act. M. 446, a. et 716, b.
Inalbere, neutr. M. 716, b.
Inaltatus. Paulinus: *qui superbos deprimit*
Humiles inaltat. ELM. in Hermetis Ascle-
 pio legitur. vid. App. 518.
 [D d d d] Ina-

- Inamabilis*. M. 714, a.
Inanimans. II, 196.
Inanis quaestio, conficta. M. 659, a. et *inanimis* in MSS. conf. M. 50, a. et *immanis* in MSS. conf. M. 15, b.
Inanimus, ἀψυχος. App. 38, b. *inanima castimonia*, abstinencia a carne animalium. M. 816.
Inante, vox barbara. M. 20, b. et II, 71, a.
Inaugurari poculis. M. 462.
Incanescere. II, 307.
Incantare. App. 460, b.
Incapistrare, illaqueare. Onomast. *incapistrō*, Φιλέλα. Sic *incastellare*, pro, vallare, in concilio Palentino. ELM. M. 796.
Incedere, maiestatis verbum. II, 141, b. et App. 350, a.
Incendium verborum. Minutius: *flagella verborum* (cf. supra *Flagellum*). ELM. M. 358.
Inceptus, subst. II, 371, a.
Incerno, discerno. M. 400, a.
Incertare. M. 345, a.
Incertum, subst. App. 229, a.
Incertus, cum Genit. M. 290, b. *sermo*, qui distingui non satis potest. App. 154, a. *incertare sermonem*. M. 345.
Incessere, culpae. Arnobius L. I. nos *calumnioso incessitis crimine*. ELM. M. 583, a. add. Quincil. IV. I. O. II. Stat. I. Theb. vs. 245. ibique Barth.
Incidere in et sine in. M. 714, b.
Incile. M. 610, a.
Incingere. M. 543, a.
Incipere, de re magna. App. 320, a. *incipit*, scil. loqui. M. 369, a. et 499, a.
Incitae quaeenam dicantur. M. 230.
Incitus ad pernicitatem. II, 309.
Inclinare, inter obscœna. Plaut. Pers. IV, 8, 7. Iuvenal. Sat. X. vs. 24. ELM. App. 336, a.
Inclytus, famosus. M. 455.
Incoepus, non coepus. II, 371, a.
Incogitata, non meditata. II, 104, a.
Incognoscere, in nonnullis Edd. legitur. II, 93, b.
Incommodare. M. 511. et II, 541.
Inconcupiscere, et sim. II, 77, b.
Incondite manducare. *Inconditae comestationes* apud Ambros. L. III. de Virginit. ELM. M. 252.
Inconditus, temere confusus. M. 400, a. cf. II, 93, a.
Inconfusus, ἀμικτος. II, 336.

- Incongruae propositiones*, ἐναντίας. II, 268.
Inconniuus. M. 144, b. et 406, b.
Incontanter. M. 203, a. et 346, b.
Incontari. M. 346, b.
Inconveniēns, indecorum. II, 350.
Incoram. M. 488, a. et 611, b.
Incoronatus, non coronatus. M. 302.
Incorporalis, sine corpore. II, 192.
Increditus, non creditus. II, 162.
Incredulus, pass. II, 56, b.
Incredundus. II, 56, a.
Incrementum, ἄρῆμα. M. 374, a. *incrementa Nilotica*. M. 160.
Increpitus, obiurgatus. II, 559. subst. pro increpatione. II, 164.
Increscere dicitur morbus. M. 597, b.
Increti fursures. M. 475.
Incubare, cum Acc. M. 458, a. et Dat. M. 277, a. et II, 66, a. add. Sept. de B. Troi. V, 2. et *incubere*. II, 66, a.
Incuria, de impexis capillis. M. 438, a. et 526, b.
Incuriosus, qui non cavet. II, 9, a. cf. Mod. ad Iustin. V, 9.
Incurrere, de hoste, et muliere cuius coitus appetitur. M. 486, b. et App. 291, b.
Incurrare. M. 479, b.
Incustoditus. M. 402.
Incusum lapide, cudento factum ex lapide. II, 420.
Indefectus, ἀνελλιπής. II, 127.
Indefessus luctus. M. 327.
Indeflexus, ἀκαμπτος. II, 120.
Indemnatus, innoxius. M. 749.
Indicare pisces pretio. M. 78, b. proprium verbum in venditione App. 52, a. cf. 163, b. et *venditare* in MSS. conf. M. 78, a.
Indicativus pro Coniunctivo. M. 78, b.
Indicina, μάνυτρον. M. 395, a. et 496, a.
Indidem, ex eodem loco. M. 83, a. et II, 315, a.
Indigenus. M. 9, a. et App. 11, a.
Indignari dicuntur omnia quae vim aliquam maiorem pati coguntur. II, 310, a.
Indigus cum Genit. M. 615, b.
Indiguus. M. 615, b.
Indipisci, adsequi. M. 391, 517, 633. II, 20, a. cf. App. 259, a.
Individuus, inseparabilis. Tertulliani locus de Poenit. c. 5. sic legendus: *quorum individua cum Diabolo amicitia est*. vulgati, *quorum invidia*, insulse. ELM. II, 228, 514, etc.

Indocibilitas. II, 225.

Indolentia, ἀναλγησία. Utitur et Seneca hac voce Epist. 88. Sidonius carm. 3. ad Polemum *indoloriam* vocat. Sed inibi MS. Nansii et Ortelii *indoliam* legunt. ELM. II, 237.

Indoles, spes in puero explicatur in Gloss.

Isidori; καλή ἐπιτιμία ἐν νεωτέρῳ in aliis Gloss.

vett. II, 584. add. Liv. I, 3. Justin. II, 9.

Inducere, fallere. M. 635, a. et 730, a. et

App. 350, b. *sermonem* et sim. App. 179, a.

calceos. M. 159. b. 460, a. II, 32 et 518, a.

cf. tamen M. 580. *induci*, iudiciorum ver-

bum. M. 185, b. et 692, a. *Inductus*, in-

stitutus, educatus, conformatus, ut recte

explicatur a Beroaldo. M. 375.

Induciae noctis, μεταΦορικῶς. M. 153. *indu-*

ciae quanam dicantur. App. 32, a.

Inductrix. II, 111.

Inductus, subst. II, 518.

Induere de animi affectibus eorumque externis

indiciis. M. 167, b. *avem* et sim. transfor-

mare se in *avem* etc. M. 770, a. *induere*

sententias ad speciem orationis. II, 188.

induere laqueum. M. 55, 443. add. Parei

Lexic. Plaut. *induere* se lorica. II, 357.

Industriari. Martian. Capella L. I. *Ipsum* To-

nantem *industriari* publicis *exuviis* cerneret.

Glossae Isidori: *Industriarii*, *vestiarii*. ELM.

M. 138, 578 et 736.

Industria laterum, *virium* et sim. M. 586, a.

Indutus, subst. II, 32. cf. 518, a.

Ineffabilis. II, 124 etc.

Inenodabilis. II, 389.

Inenormis, non enormis. M. 87.

Inequitare. M. 172 et 401.

Inerrare et *inhaerere* in MSS. conf. M. 22, b.

Inescari. M. 640, b.

Ineaequiparabilis, exconiect. II, 23, b. sed

ibi vid. not.

Inexplebilis. M. 88, a. et *inexplicabilis*. II,

243, a. et 289, b.

Inexplicabilis. M. 87.

Inextricabilis moles. M. 399. cf. 407. *morbus*.

M. 695.

Inextricabiliter. M. 88, a.

Infamare Magiae calumniam, per calumniam

accusare aliquem Magiae. II, 379. ubi vid.

Infamis poena. M. 625, b.

Infantia opponitur eloquentiae. II, 472, a.

Infantilis, iuvenilis. Sic *infantilis infirmitas*

apud Cyprian. de nativ. Christi. ELM.

M. 343, a.

Infectus, propria vox de contagiosis. II,

499, b. *contumeliosis*. II, 596, b. ἀτέλειστος.

App. 160, b.

Infelix arbor. II, 444.

Inferre se. M. 69, b.

Inferus et *infernus*. M. 420, a.

Infestare viam. M. 134, a.

Infestivare. M. 549, b.

Infestus gladius. M. 295, a. et App. 144, a.

Infimare, *infimus*, et *infirmare*, *infirmus* in

MSS. conf. M. 38, a.

Infinibilis. II, 192.

Infinitivus per indignationem. M. 304, a. et

430, a. in admiratione. M. 362, a. post

venio. M. 379, a. Graecus. M. 674, a.

pro gerundio. II, 10, a. add. Scept. de B.

Troi. II. c. 21, 23. III, 2, 20, 37.

Infit. M. 369, a. a librariis intrusum. M.

158, b.

Inflammatu indignatione. App. 353, a.

Infectere animum. M. 649, b. de voce in ca-

nendo. II, 10, b. *infecti* et *implecti* in MSS.

conf. M. 85, a.

Informari, formam alicunde accipere. II,

193, b.

Informis, sine forma. II, 190.

Infra vel *intra aliquem*, aliquo minor. II,

16, a

Ingeniatu, verbum elegantissimum ab Inge-

nio deductum, quo etiam utitur Plaut. Mil.

Glor. III, 1, 136. Agell. L. XII. c. 1. et

Chalcidius in Platonis Timaeum: *Quosdam*

homines ita ingeniatos ut cito discant. In

Plautinis Codd. tam MSS. quam vulgatis,

ne quid dissimulem, *ingenuat* male legi-

tur. ELM. II, 88, a.

Ingeniculus, signum in coelo. App. 46, a.

Ingenium, naturum. Sic Agellius: *Lactis in-*

genium, *ligni ingenium*, *vultus ingenium*.

Tertull. de habitu mulieb. c. 2. *Herbarum*

ingenia. Florus: *loci ingenia*. Silius: *colli*

ingenia. Sic *ingenium* Tertulliano *natu-*

rale adversus Marcionem L. I. c. 22 et 25.

Scorpiaco cap. 1. *tot venena quot ingenia*

ubi inepte Ciaconius, *tot venena quot et ge-*

nera, reponit. *Ingenium* inibi *Φύσις* et *natu-*

ralia Φυσικά. ELM. II, 140, 147 et 285.

add. Pontan. ad Macrob. Somm. Scip. I, 27.

Hac significatione etiam Gr. τὸ γενναῖον

usurpari ab Homero et Pindaro animadver-

tuit Vulcan. ad Aristot. de Mundo p. 4.

Ingeniu, non fucatus. II, 611.

Ingerere saviu. M. 363. *verba* et sim. in

[D d d d d 2]

ma-

- malam partem. M. 331, a. add. Sept. de B. Troi IV, 22. se. II, 176.
- Ingestare*. M. 786.
- Ingluvies*, hominis gula. M. 21, b. 55, b. cf. App. 42, b. et 249, a. et *illuv.* M. 372, a.
- Ingratis* et *ingratiis*. M. 80, a. 190, a. et II, 261, b.
- Ingratus*, a nemine amatus. M. 310.
- Inguina*. App. 19, a.
- Inurgitare merum*. M. 251. *aliquem poculis*. M. 466.
- Inhaerere* cum Acc. M. 533, a. et *inerrare* in MSS, conf. M. 22, b.
- Inhonestamentum* Sallustio, Agellio et Arnobio *dehonestamentum*, ἀσχημονία. ELM. II, 385. add. Isidor. II, 21.
- Inhorreere*. M. 515, a.
- Inhorrescere*. II, 295, 308.
- Inhortari canem alicui*. M. 554. *canes inhortati* M. 662.
- Inhumanus*, divinus. M. 334, a. cf. 781, b.
- Inibi*. M. 564, a.
- Iniectu* et *infectu*. M. 811, a.
- Inigere*. M. 265.
- Inicere*, de veste. M. 135, b. hinc *iniecitur veste*. M. 579, b. et 616, a. *manum*. M. 442, b. et App. 165, a.
- Initalis*. II, 536 etc.
- Initio*, non, in *init.* M. 63, b. et 400, b.
- Inlonge* in MSS. nonnullis. II, 125, b.
- Inl.* vid. III.
- Inmanis*. Glossae: *inmanis*, μέγιστος, ἄγριος. ELM. in bonam et malam partem. M. 15, b. et *immunis* permutantur. II, 449. et *inanis* in MSS. conf. M. 15, b. *immane quantum*, α. um. II, 457, a. add. Amm. Marcell. XXX, 3. *immane quo quantoque statu distenditur*.
- Inmaturae nuptiae*, quales dicantur. M. 535, b.
- Inmaturus*. M. 412.
- Inmediatus* et *inmeditatus* in MSS. conf. M. 89, a. et II, 80, a.
- Inmedicatum os*, valde medicatum. Sic enim *inibi* legendum, non *medicatum*, ut operae expresserunt. ELM. II, 558.
- Inmensum (in)*, M. 301, b. et II, 260, b.
- Inmergi* dicitur ferrum in viscera conditum. M. 21, a.
- Inmerito* pro merito. Sic *insibula*, *inacus*, *incastus*, *incursus*, *inanimalia* apud Terull. et *inritus* apud Arnob. L. I. ELM. M. 56.
- Inmeritus*, non meritis. Paulinus: *respuit omne immeritum*. ELM. II, 444.
- Inminuere*, διαπαρθεύειν, proprie de congressu viri et facinae. Lactant. L. I. c. 10. *Omitto virgines quas imminuit*. Vide notas ad Arnobium. ELM. II, 49, a. *inminuere* et *minuere* in MSS. conf. II, 438, a.
- Inmittere*, inserere. M. 55, b. *capillos*. M. 112, a. et 174, b. *ferrum*. M. 520, a. *vela*. II, 106, a. *accusatorem*. II, 540, b.
- Inmodice*, vehementer. M. 56 et aliis II.
- Inmolare*, absolute. M. 294, a.
- Inmordeo*. M. 19, a.
- Inmordico*. M. 19, a.
- Inmune facinus* quale dicitur. II, 449, b.
- Inmunitus*, non munitus. M. 516.
- Inmutare* cum Acc. M. 353, b.
- Innexus* vinculum. ELM. M. 89, a. ex connect. Elmenhorstii, nam legitur ibi *in nexu*.
- Inniti alis*. II, 8, b.
- Innocuus* et *innoxius*. M. 410, b.
- Innodare*. App. 207, b.
- Innoxius*. M. 664, a. cf. 410, b.
- Inmutritus delictis*. M. 290.
- Inoculare arbores*, *Empiistrari* Columellae L. V. c. 10. et Palladio in Novembri tit. 7. Theophrastus de causis plant. L. I. ἐνοφθαλμισσῶσιν, *inserere*, et ὀφθαλμῶς, et ἐνοφθαλμισμῶς; *inoculatio*, sive *germen inserium*. ELM. II, 21, b. *bullis aureis inoculatus*, venuste dictum. M. 439.
- Inodorus*, odore carens. ELM. M. 239. ubi nunc legitur *odori*.
- Inopportunus* et *importunus*. M. 124, a. et 587, b.
- Inops* et *impos* in MSS. conf. M. 195, b.
- Inoptabilis*, detestandus. ELM. M. 615.
- Inordinatus ornatus*. M. 111.
- Inp.* vid. *imp.*
- Inquam* παρέλκει. M. 68, a. 210, a. et 370, a. ἔλλειπει. M. 399, a. et 697, a. et sim. a librariis intrusa. M. 158, b. in geminatione cum emphasi. II, 387, b.
- Inquires*, adiect. et subst. M. 47, a. App. 79, b. et 180, b. et *inquietus*. M. 128, a.
- Inquiesco*. M. 597, a.
- Inquirerere latrones*. M. 447, b.
- Inquisitio*. M. 392, a.
- Inrepere*, de amore. M. 448, a. *cubiculum* et *in cubic* M. 448, a. cf. 538.
- Insaltare*. M. 710, a.
- Inscendere lectum* et sim. M. 326, a. 357, a. 554, b. 667, a. et 671, b. *insc.* de coitu quadru-

- drupedum. M. 488 et 719.
Inscensus, de coitu quadrupedum. M. 473.
Inscientia et *inscittia*. II, 242, b.
Inscius, ignotus. M. 343, b. et 494, a. et *inscitus*. II, 570, a.
Insectari, de accusatore. II, 367 et 590, a.
Inserere gladium. M. 294, a.
Insertus. M. 460, b.
Insessus. M. 667, a.
Insidere cum Acc. M. 555, a. et II, 342, b.
Insidiosa versutia. II, 564.
Insinuare et *insinuatio*. M. 467, a.
Inistere, interquiescere vel incedere. M. 243, a. *urgere* et *instare*. M. 621, b. *Dativo iungitur* et *Accus.* M. 143, a.
Insitia vel *isicia*. M. 103, b.
Institium vel *insut*. M. 445, a.
Insolens contumeliae. II, 385.
Insolentia linguae. II, 400.
Insonae literae, mutae. *Glossae*: *Insonus*, ἀφωνος. ELM. II, 335. sic *insonum vestigium*. M. 212.
Inspiratus. App. 157, b.
Inspirare animam. II, 404 seq. *inspirare* de Diis. II, 404, b. *venenum*. App. 443, b.
Instantia. *Glossae*: σπουδή ἐπιμονή, ἐστιαστικὴ παρουσία, ἐπειξίς. ELM. M. 141. b. 468, b. 798, et App. 285, a.
Instar, similitudo, ἰμοιομα. II, 42, b. *ad instar*. M. 78, a.
Instare. M. 621, b.
Instinctus, incitatus. M. 565, a. 638, b. et App. 320, a.
Institor. M. 621, b.
Instrictus. M. 565, a. et 627, a.
Instructio, verbum forense. Vid. *Brissonii Lexicon*. ELM. M. 375.
Instructus. II, 473, b. ubi nunc legitur *instructus*.
Instruere, construere, fabricare. M. 387, a. et 570, b. add. II, 343. hinc opponitur *destruere*. II, 269. *philosophia instructa diligenti ratione*. II, 186. *instrui exemplis*. II, 230.
Instrumentum doctrinae, apparatus. II, 36, b.
Instudiosus. II, 491.
Insuavis. M. 372 et aliis II.
Insulatus, in formam insulae redactus. II, 364.
Insultare, quid. App. 292, b.
Insuper habere, negligere. Utitur et hac voce Agellius L. I. c. 9. et Papinianus IC. ut observat Cuiacius L. III. c. 22. *Observ.* ELM. M. 46, a. et 376, b.
Insurgere, ascendere. M. 17 et saepe.
Insultus. vii. *insit*.
Intectus et *intiectus*. M. 811, a.
Intectus, i. e. tectus. M. 135, b.
Integrare. II, 383, a.
Intellectualis philosophia, rationalis. II, 187. ubi vid. not.
Innumerata veritas. M. 164. *integer et integeratus* iunguntur. II, 68.
Intemperantissimus et *intemperat*. II, 402, b.
Intempesta nox, de incerto noctis tempore. App. 273, a.
Intentus, sine adiuncto casu. M. 791, a. *intentus aerugini*, divitiis incubans. M. 67. *intenti oculi*. M. 144, b. *intentiore acie*. M. 60. et *solemnis est vox intendere* ubi de visu agitur. *Seneca Nat. Qu.* II, 8. *Oculus statim per multa millia aciem suam intendit*. *Amm. Marc.* XXIV, 2. *Oculorum aciem intentius conferre*. et sic apud Graecos philosophos ἀποτελεω et ἀποτελεσθαι.
Intentio, σκοπός. *Tertullianus* de pudic. c. 5. *Si etiam sequentia illius epistolae ad intentionem Apostolorum extendas*. vulgo *intentionem*. ELM. M. 57, b.
Inter et *intra*. M. 386, b. in compo. valet *plane*. M. 364, a. et App. 52, b. *inter sacrum et saxum stare*. App. 140, a.
Intercapedo. II, 127 et 420.
Intercidere. M. 531.
Intercipere et *interficere*. II, 157, b. *interceptae* urbes motu terrae dicuntur. II, 364.
Intercludere spiritum. App. 352, b.
Interdico quomodo construatur. II, 252, a.
Interdum, interim. M. 158, a. 174, a. 536, b. et 631, a.
Interere, de cibo. M. 701, b. et 788, a.
Interesse varie construitur. II, 236, b. et 323, b.
Interfeminium, γυναικείον. II, 472.
Interficere de rebus inanimis. II, 157, b. et App. 241, b.
Interfluere et *interluere*. II, 297, a.
Intergarrire. II, 430.
Interibi, interea, interim. *Papias interibi*. *Ter utitur* *Plaut. Asin.* V, 2, 42. *Capt.* V, 1, 31. *Rud.* IV, 6, 21. et *Agell.* L. II, c. 9. L. III, c. 7. quod miror *Scipionem* non vidisse. *ELM.* II, 547, a. et 470, b.
Interim, interdum. M. 158, b. 631, b. et App. 353, a.
Interlitus. App. 38, b.

[E c c e e]

In.

- Interminus*, interminatus. II, 371, a.
Internecium, exitiale. *Internecium genus morbi* apud Agell. L. II, c. 1. Livius L. XXVII. et Papias *internecionem* pro pestilentia et morte ponunt. Sic *internecida* in Glossis Arabico-Latinis, qui hominem occidit, et *praelia interneciva* apud Maurntinum panegyri. Maximin. dicto. ELM. sed *internecius* et *—* inus promiscue scribitur in MSS. M. 344, b.
Internuculi. II, 130, b.
Internuntia. Papias: *internuntius, mediator, interpres*. ELM. M. 622. *internuntius, a, um*. II, 214.
Interrogandi formulae. App. 145, a. et 146, b.
Interscapilium sive *interscapulum* (utroque enim modo scribitur) spatium illud quod inter scapulas est. Glossae *μετάσπρον conscapilium et interscapulum*. Designationis: *Lumbi gravabuntur, interscapilium contrahetur*. Caelius Aurelianus L. I. c. 6. *vel mordicationes oris vel ventris usque ad interscapulum, quod Graeci μετάσπρον vocaverunt*. ELM. II, 47, b. seq.
Interspersus. II, 491.
Interstinguere, penitus extinguere. M. 264.
Intervisere. M. 442, a.
Intervivus. II, 33, a.
Intervula tunica. II, 3, a.
Intestabilis, detestabilis. II, 238, a.
Intextus, implexus. M. 55, a. *intexta vestis*. M. 759, b.
Intimare, inserere, *γυμνασαι*. Concil. Trecentense: *Discretioni vestrae intimare curavimus*. ELM. II, 227 et 288.
Intimis affectionibus lactari. II, 590.
Intinctus. App. 67, b.
Intollere clamorem. M. 577.
Intorquere molas. M. 613.
Intrahere sulcatus gressus; de serpentibus. Vide Arnob. L. VI. ELM. M. 357. idem verbum legitur M. 803. ubi vid. et App. 251, a.
Intrimentum. M. 701, b.
Intrita. M. 415, a. 788, a. et App. 130, b.
Involitus alicuius collegii. M. 461, a.
Inus, cum Acc. M. 396, a.
Invadere et osculari. M. 74, b. et *involare*. M. 170, b. absolute. M. 348, a.
Invalentia. II, 216.
Invenire, acquirere. M. 405, a.
Inversa verba. App. 470, a.
Investis puer. Glossae Latino-Arabicae: *investis, impubis*, cui laevi pueritia splendebant depiles genae. Sic *puer investis*, et *puer virgo* apud Priscian. de Medicamentis L. I. c. 10. et Marcellum fol. 96. Tertull. de Anima c. 56. *Obiit infans sub uberum fontibus, puta nunc puer investis, nunc vesticeps*. ELM. M. 373. II, 594. et App. 501, b.
Invicem. M. 171, b.
Invictus, Deorum epith. M. 767, a.
Invidentia animalia. II, 511.
Invidere, non videre. II, 391.
Invidiosae divitiae. II, 174.
Invinus, pro abstemio. Onomast. *Invinus, ðavoc*. ELM. App. 417, a. et Gloss. MSS. apud Ducangium in V.
Invisa vita. M. 405, b.
Invisitatus. M. 515, a. II, 41, b. et 86, a.
Invisores, invidi. II, 28.
Invisus, non visus. M. 324.
Invitamentum. M. 21. II, 86, 557 et 580.
Invitare. M. 487, a. et 507, b. *Deos donis* et sim. II, 148, a.
Invitus, ingratius et coactus. M. 524, a.
Invisus, ubi raro quis it. M. 413, b.
Innumbrare. M. 130, b.
Inuncare. Sidonius L. VII. Ep. 10. *Bicipitibus hamis inuncabantur*. ELM. II, 9. et 460, a.
Inundare, undatim agitare. Plaut. Epid. III, 3, 55. Quinctil. L. XI. c. ult. ELM. M. 105. ubi nunc legitur *undabat*. vid. not.
Inunitus. II, 423, a.
Involare aliquem et in aliquem. M. 398, a. et *invadere*. M. 170, b.
Involutum. II, 513.
Inurguere. M. 536.
Iocae et ioci. II, 63, b. seq. *ioci liberales*. App. 183, a.
Ipsa, pro, ego ipsa. M. 399, a.
Ipsus. M. 210, a. et 335, a.
Ire punitum et sim. M. 557, a. *ire* dicuntur ea quae feruntur. M. 775, b. emphatice. II, 318, a. *iri sciscitatu* et sim. M. 560, a.
Ironiam amat Appul. M. 431, a. 535, a. 539, b. et 648, b.
Irremunerabilis. M. 215 et 806.
Irreproscibile. Utitur et Sidonius hac voce L. VIII. Epist. 14. ELM. II, 584.
Irrisus habere postea (II, 503.) dicit *ludibrio habere*. ELM. M. 376.
Irritabilitas. II, 216.
Is, ea, id, abundat. M. 722. et II, 304, b. ini-

- initio orationis amat Appul. M. 65, 446, 572, et saepe, ac forsitan retinendum M. 599. *eis et eisdem pro iis et iisdem.* II, 565, a.
- Isicia* vel *insitia*. M. 103, b.
- Isicium*. M. 445, a.
- Iste*, *δευτικία*. M. 354, a. et 358, a. *iste hic*. M. 117, b. *isti* pro *istic*. M. 267, a.
- Isthaec*, pro, *ista haec*. M. 15, b. et II, 110, b.
- Istuc*. II, 357.
- Istus*. M. 210, a. 378, b. 413, a. 498, a. et 804, a.
- Ita* *ἐλλείπει*. M. 47, a. de peculiari usu τοῦ *ita* vid. II, 135, b.
- Iter* et *via*. M. 356, a. *Iter viae*. Lucret. L. V. *quoniam ad summum succedere honorem certantes iter infestum fecere viai*. ELM. M. 121. *iter incipere*. M. 53. *pergere et porrigere*. M. 123.
- Iterare*. M. 330, a. et 530, b.
- Itio*. App. 27, a.
- Iubar* pro sole ipso. ELM. M. 58, 242. cf. App. 43, b.
- Iubere* cum Dat. pro, imperare. M. 798, a. *aliquem facere*. II, 103, a.
- Iubilare* et *iubilatio*, de clamore rusticorum. M. 553, b. et App. 315, b.
- Iugales equi*. II, 358, a.
- Iugere*, de tibiis. M. 348, b.
- Iugis*. M. 567, a.
- Iugulare* a iugo. App. 37, a.
- Iumentarium contubernium*. M. 617, b. ubi in aliis Edd. *iumentorium* legitur.
- Iunctim*. M. 169, a.
- Iunior* saepe e glossa ortum τοῦ *minor*. II, 455, a.
- Iuniv.* II, 462, a. et 464, b.
- Iuratus*, act. M. 705, a.
- Iurgiosus*. II, 427.
- Iuridicus provincialis*, qui in provincia ius dicit. Firmicus L. III, c. 13. *Faciet primos Iuridicos qui provinciis aut civitatibus iura restituant*. Gloss. *Iuridicus*, *δικαιοδότης*. ELM. M. 29. App. 23, b. et 146, b.
- Iurulenta*. M. 104, a. *iurulentus* et *virul.* in MSS. conf. M. 103.
- Iuseum* et *iusculum*. App. 65, b.
- Iussit*, *misit* etc. in MSS. conf. M. 797, b: *Iussulentus*. II, 491.
- Iussus*. M. 195, a.
- Iustitium*. App. 237, a.
- Iutus*. M. 809, a.
- Iuvenalis*. Papias: *iuyenis, iuyenilis* et *iuyenalis*, et *iunior, iuyenior*. Priscian. L. IV. *Mors mortis, iuyenis iuvenalis*. Sidon. L. IV. Ep. 13. *Praeditus sanitate iuvenali*, sic MSS. vulgo *iuyenili* legitur. ELM. M. 723, a. et II, 338.
- Iuvenior*. M. 562, a.
- Iuvenis* pro puella. M. 488.
- Iuventas* et *iuyentus*. II, 197, b.
- Iuxtim*. M. 121, a.
- Ivi*, pro, *ipsi*. M. 217, a.

L.

- Labare*. M. 368, a.
- Labes sordium impudentiae. Labes flagitiorum* Arnob. L. IV. *Labes populi*. Plaut. Pers. III, 3, 4. ELM. M. 424, a. et II, 169, a.
- Labi*, de homine moribundo. M. 523, a. dicuntur membra quae flaccida pendent. M. 526, b. cf. 681, b. cum Dat. M. 725, a. *lapsa genua*. M. 681, b.
- Labia*, fem. gen. M. 149, b. 220, a. et 451, b. cf. *labra*.
- Labilis*. M. 243, b.
- Laborans vestigium*, difficile. Sic *artes laboriosae* Firmic. Astron. L. IV. c. 8. quae circa ignem ferrumque versantur. Et Rufino in Ioseph. L. VIII. c. 2. *Laboratores operarii difficilis laboris*. Gallus apud Non.
- Laboriosus locus* in quo laboratur. Sidon. L. VI. Epist. 11. *laboriosum* pro misero ponit. Et apud Terent. And. IV. 3. *labor* pro dolore. Glossae *Laboriosus*, *κακοπαθής*. ELM. M. 368, b. ubi vid. not. *laboratus*, effectus. II, 241.
- Laboriosus*, labore defessus. ELM. M. 556.
- Labra, labia, labiae*. M. 149, b. ibique Beeroald. et Pric. in Append.
- Lac* in mascul. genere. Non consuluit doctissimus Castalio memoriam suam nec bonos autores, cum decade quarta cap. 3. in Criticos *lactem* non dici masculino genere, scriberet. Nam et ego id apud Plaut. Bacchid. V. 2, 16. et Agell. L. XII. c. 1. reperi. ELM. De nominativo *lac, lacte* et [E e e e e 2] *lac-*

- lactis* vid. M. 559, a.
Lacerare aliquem existimatione. M. 372. *existimationem alicuius*. M. 424. *fidem alicuius*. M. 697.
Lacerulus, pro cibo mellito. Condiendi rationem docet Apitius L. X. c. 3. ELM. M. 702, b. et App. 130, b.
Laciniæ. M. 33, b. et 551, a.
Laciniare. M. 739, a.
Laciniatim. M. 255, b.
Lacinosum, nimium redundans. *Lacinius* verborum sinibus Hieronym. epist. 112. ELM. M. 33, b. et App. 25, b.
Lacrymosus. M. 185, 314 etc.
Lactes. M. 585, b.
Lactea membra. M. 719, b. et App. 205, a.
lacteus latex. M. 62, a.
Laculari. II, 52.
Lacuna, cavum receptaculum aquae. M. 33, b. omnis cavitas II, 52; ubi de mento dicitur. Lactant de Opif. Dei c. 10. *Labrorum superius sub ipsa medietate narium, lacuna quadam levi, quasi valle signavit*.
Lacunare. II, 52, b.
Lacunosus. M. 33, b. et II, 52, b.
Lactare et lactari. M. 193, a. cum Acc. M. 65, a.
Lactificus. M. 167 et 385.
Lactus cum Genit. rei. M. 707, a.
Laeorsum, sinistrorsum. II, 8.
Lagena, vas vinarium. M. 125.
Lama, quid sit. App. 291, a.
Lamentare se. M. 186, b.
Lamia, de muliere mala. Isidor. Orig. L. VIII. c. 11. ELM. M. 57 et 342. *Lamiae* unde dictae. App. 43, a.
Lamina, pro lamina. M. 205, a.
Lancea. M. 678, b. et App. 18, b.
Lancinari. M. 299, a. 519, a. et 550, b.
Laniena. M. 494, b. et App. 98, a.
Lanostum barbitium. M. 335.
Lanugo, de prima barba. M. 335, b.
Lapis Parius, de Pario marmore. M. 91. in lapidem mutatus dicitur, qui obstupuit. App. 202, b.
Lar familiaris. II, 152. *gracilis*, de parva domuncula. II, 438. ibique not. et App. 163, a. *Lares*, *Larvae*, *Lemures*, *Manes* quomodo distinguantur. App. 468, a.
Largiter, magnopere. II, 11, a. propria vox de dapibus. App. 351, a.
Largitus. M. 816, a.
Larya, de homine macido. App. 24 et 147, a.
Laryalis, horribilis. *Umbrae laryales* apud Sidon. ep. 13. L. III. ELM. et *laryalus* de homine macido. App. 24 et 147, a. *laryalis forma*. II, 534, a.
Laryatus, larva infestatus. Aldhelmus: *Laryatos ac comitiales pristinae sanitati restituit*. ELM. M. 652. insanus. Plaut. Aul. IV, 4, 14. *Laryae atque intemperiae insanitaeque agitant senem*. ELM. II, 534. sed et ea significatione notat larva sive malo genio infestatum.
Lascivire versibus. II, 574.
Laser. Glossae: *Laser*, ὀπός, λασάριον, ὀπός σιλφίον. ELM. M. 708.
Lassescere, in quibusdam Edd. M. 529, ubi vid. not.
Lassus, quibusvis malis vexatus. M. 299, b. languidus. M. 361, b. et 681, b.
Lateralis. M. 702, b.
Latet me. App. 329, b.
Latex quid sit. App. 46, a. et 179, b. *lacteus*, aqua pura. M. 62. *nycteus*, res obscoena. II, 614.
Latinitatis elegantia intra Grammatices cancellos non coercenda. App. 10, b. et 66, a. add. Gataker. Adv. Miscell. Posth. c. 39.
Latina moneta, Latino sermone. Symmachus L. 1. ep. 4. *Moneta Latiaris eloqui*. ELM. II, 481.
Latrare et Latratus, de homine. M. 536, a.
Latrina. App. 43, a.
Latrocinialis, militaris. et *latrocinari* praedari apud Plaut. Mil. II, 6, 9. Sic *latrones* milites, Regum 3. et in septima synodo act. 4. ELM. M. 122 et 278.
Latrocinior. M. 557.
Latus, feretrum. Glossae: *Φορῶν* et *Φερετρον*, *latira*, *lectica*, *feretrum*. ELM. perperam. vid. not. M. 157, a. et 189, b.
Latus cachinnus. M. 396, b. *risus*. M. 465, a. *latus*, de mari frequens. M. 302, a. et *altus* in MSS. conf. M. 264, a. *lata pecunia*. II, 57, b. sed vid. II, 584, a.
Laudatores quinam dicantur. App. 479, b.
Laurus, 4^{tae} decl. M. 294, b.
Lausus. M. 148, b.
Lautia dicuntur quae legatis dantur cum adventant; cuiusmodi caro, piscis, vinum, frumentum, et alia necessaria. Liv. L. XXX. *adhaec aedes loca et lautia legatis decreta*. et L. XXXVIII. *locus inde lautiaque praebere iussit*. Sidon. L. VIII. ep. 12. *convivio tectoque concedas, dapus Cleopatricas loca*

- ea et laetitia putes.* Sic in MSS. Nansii iste locus legitur. ELM. M. 223, b.
- Lautiusculus.* M. 461.
- Lautitia* pro apparatu epularum. ELM. M. 334.
- Leucicula* de nidulo gallinae. ELM. M. 657.
- Lectum hordeum.* M. 473, a. *genus*, de genere nobili. II, 102, a.
- Legere vela.* II, 106 a. *lusus* in *legere ossa et carmina.* II, 67. In utroque usu *roū legere* Iudit etiam Martial. XII. ep. 73. *Hercedem tibi me, Catulle, dicitis. Non credam, nisi legero, Catulle.*
- Legifer, δεσμοφόρος.* M. 747.
- Lenire et levare.* M. 288, a.
- Lenis furvus.* M. 61, b. *unda.* M. 94, b. *mors.* App. 306, a.
- Levitas et levitas pomi.* II, 369, a.
- Lenocinium decoris.* Sic *lenocinium pulchritudinis* apud Firmicum. ELM. II, 388. *vitae.* II, 346.
- Lenticularis forma.* Papias: *Lenticulum, vasculum quadrangulum oleareum in latere aperitum ex aere vel argenteo factum.* Celsus de Medicina L. II. c. 16. *Calido oleo replentur utriculi in vasa fictilia ad similitudinem lenticulas vocant.* Sic *lenticulata folia* in Herbario cap. 87. ELM. II, 35.
- Lepidus* quis et unde dicitur. App. 9, a. et 99, a.
- Lessus.* App. 426, a.
- Letalis fames.* M. 445. *difficultas.* M. 405.
- Levare.* M. 236, a. et *lenire.* M. 288, a.
- Levisfacio.* M. 236, a.
- Levisifico, c coniect.* II, 137, a.
- Levigare.* M. 236, a.
- Levis, agilis.* M. 423, a. *unda.* M. 213, b.
- Libare et litare.* M. 541, a.
- Libelli accusatoris.* II, 379, b.
- Liber, cum Genit.* M. 707, a.
- Liberalis facies.* M. 289, a. *liberales ioci.* M. 706, b.
- Librare, libertate donare.* Tryphonis I. C. D. de captivis et postliminio redemptis I. 12. *manumittendo: Apud hostes manumissus liberatur.* Plaut. Mostell. I, 1, 22. *Curcul.* I, 3, 52. ELM. II, 430. *fluxium, transire, superare.* M. 632, a. *ensem vagina.* M. 665, b.
- Liberi, de nepotibus et ultra, et de uno filio filiave.* App. 23, b.
- Libet, superbum verbum.* ELM. *quam et quo libuit, non, libuerit.* II, 584, b.
- Libitina et libitiniarius.* II, 28, b.
- Librare alis.* M. 409, a. cf. App. 210, a. et *vibrare* in MSS. conf. M. 409, a.
- Licentiosus.* M. 292, a.
- Licori.* M. 143, b. ibique Beroald. in App.
- Licet cum Ind.* M. 102, a. *Amm. Marc.* XXVI, 6.
- Licet philosophis et — phos esse.* II, 386, b.
- Lichano, digitii nomen.* M. 717, b.
- Liciniare.* M. 739, a.
- Lignocolus.* II, 351.
- Ligulae loliginum.* II, 475, a.
- Lima, instrumentum quo politur.* M. 393, a. *consilii.* M. 530.
- Limen, finis.* M. 414, b. *vitae.* M. 798, b. et *limes* in MSS. conf. M. 414, a.
- Limes diversus a via.* M. 414, b.
- Limitanei* quinam dicantur. App. 73, a.
- Limus, unde limare.* App. 72, a. *limi oculi.* App. 174, b.
- Linere cum comp. de quibus rebus dicitur.* M. 50, b.
- Lingua occursans.* M. 114, a.
- Linteamen.* M. 775.
- Lineus et lineus.* M. 104, b. et 159, b.
- Liquido et liquide arbitrari.* II, 244.
- Litare.* M. 541, a.
- Litterator, γραμματιστής, abecedarium vel elementarium.* Agell. L. XVI. c. 6. *Latinae linguae litterator.* ELM. II, 97.
- Litteratura prima.* II, 184.
- Litteratus.* M. 616, a. et App. 340, a. *litteratae vestes.* M. 587, b.
- Lituu et lituum.* II, 442, b.
- Livedinus.* M. 616, a. et II, 29, a.
- Lividinare.* M. 616, a. et II, 29, a.
- Lividinosus.* M. 725, a.
- Lixa et lixula.* App. 53, a.
- Locarium.* M. 58, a.
- Loculatus, in quo multi loculi.* II, 52, a.
- Loculi, sacculi nummorum.* M. 275, a.
- Locuplex.* M. 506, b. *locuples pecuniae.* M. 506. *gen. plur etum et citum.* II, 260, a.
- Locus, de lupanari.* II, 551, a. cf. M. 223, b. et *lucus* iunctim ponuntur. II, 2. apud rhetores dicitur fons argumentorum, ut notum et Ciceronis Topicis; hoc sensu apud Appul. legitur II, 473. male saepe irrepsit. II, 353, a. *loca κατ' ἐξοχήν* de genitalibus II, 215, a. *locum capere in republica.* M. 506, a. *loco et in loco habere.* M. 390, b.
- Locutor.* M. 9.
- Locutus, subst.* II, 58.
- Longa dos.* II, 583, b.

[Fffff]

Lon-

- Longe radices*, procul a radicibus. Sic L. V. (M. 337.) *longe parentum*, procul a parentibus. *Longe ab Athenis* Plaut. Pers. I, 3, 71. et Livius *procul Uticam*. ELM. M. 61.
- Longum exclamare*. M. 384.
- Loqui*, de cithara M. 348. et *eloqui*. II, 6, b. de poeta. II, 405, a.
- Loquitari*. Plaut. Bacch. IV, 7, 5. ELM. II, 60.
- Lorica domus*, septum et quasi circulus qui homines tuetur a lapsu. ELM. M. 443.
- Lorus*. M. 197, a.
- Lotium*, urina. App. 38, b.
- Lubentia sermonis*. M. 31, b. et App. 26, a.
- Lubricare*. M. 481, b.
- Lubricus*. App. 12, b.
- Lucidus*, de sole, stellis etc. M. 647, b.
- Lucifuga*, subst. II, 428, b.
- Lucrari*. App. 311, b.
- Lucricupido*, Φιλικέφεια, de homine lucri nimis cupido. II, 241. quem *lucripetam* vocat auctor Herbarii, Appuleio a nonnullis tributi. vid. App. 523.
- Lucrum*, de glebae germine. M. 608, a. *lucrus* pro *lucrum*. M. 797, a.
- Luctu*, dat. cas. M. 535, b.
- Lucu* et *luci*. M. 567, b.
- Lucubrare viam*, nocte proficisci. Simili pene dicendi genere dixit Ovid. *Evigilare liberos*, et noster L. IX. (612.) *lucubrare pervigilem farinam*. ELM. M. 441.
- Luculentus*. M. 148, a. de egragia forma. M. 362, b.
- Lucunculus*, τηγαύτης, genus placentae. Tertullianus de spectac. c. 26. *Omnia illuc seu honora, seu canora, seu subtilia proinde habe ac si stillicidia mellis de lacunculo venenato*. Sic recte Scaliger. Vulgo *stillicidia mellis de libacunculo*. Turneb. Advers. L. XVIII. c. 20. Scalig. ad Fest. p. 82. ELM. M. 702, b.
- Lucus*, Diis sacer. M. 386, b. et *locus* iunguntur. II, 2.
- Ludere*, ἰσοκρίνομαι. M. 769.
- Ludicrus*, amori deditus, amatorius. M. 101, a. huc fortasse pertinet titulus Appuleiani operis, quod *Ludicra* inscriptum fuit.
- Ludio*. II, 83.
- Luere* et *fluere* saepe confunduntur. M. 401, b.
- Lues*. M. 36, a.
- Lumen*, fenestra. Apud Catonem de Re Rust. cap. 4. Cic. I et II. de Oratore. et Brisonium. ELM. M. 147, b. oculi, ἰφθαλμοί.
- Sic saepe Tertullian. ELM. M. 615 et saepe de vita. App. 416, a. et *numen* in MSS. conf. M. 761, b.
- Luminare*. M. 807, b.
- Luminatus*, oculatus. Sic *male luminatus* apud Sueton. de claris Grammat. ELM. M. 617, a.
- Luminosus*, clarus. Tertull. de fuga in persecut. cap. 14. *Habes noctem Christi luce luminosam*. vulgo inepte legitur *luminosi*. ELM. M. 773.
- Luna dividua*, plena etc. M. 757, a.
- Lupa*, meretrix et mulier agrestis. App. 472, a.
- Lupanar spurcum*. M. 465
- Lupulae*, de malis mulicerculis. Glossae *Lupa*, ἔταρα. Isidorus, *lupa*, meretrix a rapacitate vocata, quod ad se rapiat micos et apprehendat. ELM. M. 342.
- Lupus*, varias significaciones habet. App. 22, a.
- Lurco*. Plaut. Pers. III, 3, 16. *Lucro*, *edax*, *furax*, *fugax*. Papias: *Lurco*, *gluto*, *devorator*. ELM. M. 574, a.
- Luridus*, supra modum pallidus. App. 22, b.
- Luror*. M. 28, a. et 570, b.
- Lustrare*. M. 250, b.
- Lustralia piamenta*, lustrales hostiae. *Lustramenta* Ambrosio in Psalm. 118. ELM. M. 175.
- Lustratio*. M. 785, b.
- Lustrum*, spatium quinque annorum. Vide Castalione dec. I. cap. 10. in Criticos. ELM. II, 578. πορνεύον. II, 551.
- Lusus* et *luxus* in MSS. conf. M. 84, a.
- Lux dubia*, antelucanum tempus. M. 611. splendor: sic *lux metalli* apud Claudianum. ELM. II, 346. *lusus* Appuleii in diversis eius significationibus. M. 149, b.
- Luxuries* et *luxus*, de libidine. M. 566, a.
- Luxus*. Glossae στήματα, *luxus*, *luxatio*. Sic Plinio, *luxa* et *luxata* membra, quassata locisque et sedibus suis mota. Sextus Medicus de Medicina animalium: *Stercus caprae luxum sanat*. Q. Serenus: *Quod si luxa suo decedunt membra tenore*. ELM. *luxus*, a, um et *luxus* 4^{ae} decl. II, 67, b. ubi fugit Oudendorpium locus Herbarii cap. 31. vid. App. 523.
- Lymphari*, insanire. II, 327.
- Lymphaticus*, insanus. Hieronym. in Esaiam cap. 14. *Lymphatico in scripturis versantur errore*. Zeno de Martyrio Esaiæ: *Lymphatica inhumanitas*. ELM. M. 291.

M.

- M* in MSS. Appul. passim omittitur. M. 345, a.
Maccus, quis dicatur II, 564, b.
Maceria. II, 106.
Machaera. M. 244 et 671.
Machina. M. 475. quae *mola machinaria* vocatur M. 474.
Machinamentum. II, 208.
Machinator. II, 381.
Macula sanguinis. Hieronym in Esaiam cap. 9. *maculae foedi cruoris*. ELM. M. 207.
ignominiae. App. 441, b.
Maculare torum. App. 354, a.
Madescere crapula. M. 207.
Madescere. M. 655, a.
Madidari. M. 558, b. et App. 317, a. in loco Claud. de Rapt. Proserp. II, 88. ab Ouidend. cit. pro *madidantes* legit Ruhnk. in praefat. Lexic. Scheller. *madidatis*.
Mador spurcissimae urinae. M. 49.
Magae artes. M. 213, b.
Magica maleficia. II, 495, b.
Magis magisque. M. 170, a. 524, a. et App. 300, a. *magis ἐλαττει*. II, 69, a. et 308, b. comparativo additum. M. 775. ubi *magis aprior* legitur.
Magister equorum. M. 547. idem *armentarius equiso* vocatur M. 473. *convivii*. App. 481, a. *convivio*. II, 594, b. *magistri* dicuntur maiores magistratus. App. 55, a. et 164, b.
Magisterium, disciplina. Tertullian. de anima cap. 1. *opportuno in tempore magisterii*. vulgo inepte *magistri* legitur. ELM. M. 478, b. App. 55, a. et 164, b.
Magistra ratio. II, 228, a.
Magistratio. II, 228, a.
Magistratus, sing. et plur. M. 497, a. unde dicti. App. 55, a.
Magnarius negotiator. M. 27, a.
Magnificare. II, 243, b.
Magnificus, in bonam et malam partem. II, 186, a.
Magnus, triplici sensu. M. 560, a. multus. M. 465, a. et 560, b. potens. M. 213, b. et *magicus et magus* in MSS. conf. M. 213, b. *magnum putare* i. e. operae pretium. II, 502, a. *magno opere*. M. 133, a. et 441, a.
Magus, lingua Persarum sacerdos. II, 450.
Maior, magister. M. 194, a. et II, 6, b. qui superavit. II, 23. sic Horat. l. Ep. 10, 35. *maior in certamine longo*. contra *minor*, Gr ἤττων, dicitur de eo qui victus est. II, 591, b.
Mala, maxilla. II, 273. ubi vulgo legebatur *mola*.
Malacum quid sit. App. 71, b.
Malae artes, de Magia. et Philo *κακοτεχνία* artem magicam appellat fol. 611. Tertull. de pudicit. c. 7. *maleficas artes adhibuit curiositas*. vulgati *aliquas male* habent. ELM. M. 96
Malaxatus. M. 558, b.
Male compertus, de eo qui suo se damno cognitum reddidit. II, 592.
Maligne, parce. App. 161, b.
Malignus risus pro cavilloso. ELM. M. 441. sic *malignus hinnitus*. M. 477.
Malo (de). M. 604.
Malum! exclamatio. M. 292, a.
Manare, cum Acc. M. 736, b.
Mancipare. M. 163, b. et App. 208, a.
Mandare praesidium fugae. M. 54, b.
Mandere. Ennius: *Serpens in silvis miserum mandebat hemonem*. ELM. M. 563.
Manduco, *ἄδδδφρυος* in Onomastico, homo maximi cibi Nonius *Manduco*. ELM. M. 444.
Manere in officio. M. 141, b. et App. 184, a.
Manes unde dicantur. II, 609. et *naves* in MSS. conf. M. 205, b.
Manicula. M. 660, a
Manifestus criminis. M. 447, b.
Manipulus factionis, globus Factionis. Scholia in Prudentium interpretantur *legiones vel signa*. Livius L. II. *Lucretius porta Naevia cum aliquot manipulis militum egressus*. Hieronym. contra haeres. Ioviniani: *Comites et tribunos et centuriones et manipulos et reliquum militiae ordinem*. ELM. M. 455. de equitatu. M. 610, b.
Mansionis pretium, *στεγαδόμεν*. M. 58. cf. App. 43, a.
Mansuetus, mansuetus. et *mansuetarius* Firmico qui bestias feritate deposita humanis conversationibus sociant. L. VIII. cap. 17. ELM. M. 490, b.
Mantica, *πάρσα*. *Bargils*, *sportella*, *peva*.
 [Ffffff a] Vi.

- Vide Papiam et Asconium in Ciceronem. ELM. M. 60. App. 44, b.
- Mantulari*, fraudare, decipere, furari. et *mantularius*, κλέπτης. et *mantulatio* in Glossis Latino-Arabicis *fallacia* vel *lenocinium*. Plaut. Capt. IV, 2, 116. Festus, Papias et Isidorus. ELM. II, 517, a. et App. 44, b.
- Manus artis*, ipsum artificium. M. 201. *complicatae*. M. 173, a. *lanificae*. II, 33, b. *de manibus amittere* vel *em.* vel *dim.* App. 455, a. *manum non voriterim*, proverbialis locutio. II, 520.
- MSS. (in) conjunctio eiusdem vocis solet alteram excludere. II, 255, b. et 260, a.
- Marcidare*. M. 558, b.
- Marcidus*. App. 42, b.
- Mare*, de omni aqua. M. 263, a.
- Mas* et *mare*, adiect. II, 334, a. *mares animi*. M. 181.
- Maritalis*. M. 338. et II, 572.
- Maritare*. Glossae: *maritat*, γαμίζει. sic et arbores dicuntur *maritari* translatione elegantissima, quando illis vitis copulatur. ELM. M. 532, a.
- Maritus*, de sponso. M. 539, b. *publicus*, de asino, qui quemcumque obvium gestiebat inscendere. M. 489.
- Marmoratio*. II, 83.
- Masculina facies*, virilis. M. 457. —
- Masculum ingenium*. M. 457.
- Mater*, de ea quae spem parandi habet. M. 347, b. de animo materno. M. 722, b.
- Mathematicus*. Papias: *Mathematici genethliaci dicuntur, qui de natura hominum disputant*. ELM. M. 572.
- Matrimonium* et *patrim.* in MSS. conf. II, 259, b.
- Matronatus*, habitus matronalis. M. 289.
- Maturare*, neutr. M. 354, a. *mandatum*. M. 394.
- Maturatus* et *maturus*. M. 293, a.
- Maturus*, de foetu iamiam nascituro. App. 269, a. *maturissimus* et *maturrimus*. M. 724, b.
- Mautino*, μαυτή. Tertull. ad uxor. L. II. c. 4. *de die*. Columella L. XII. de rust. c. 1. *primo mane* dicit. ELM. M. 352. et alii II.
- Maximus* et *proximus* in MSS. conf. M. 350, b.
- Meare*. II, 318, a.
- Meatus faucium*, *animae* etc. M. 20, b. *siderum*. M. 807, a. *maris*, de aestu maris. II, 324, a.
- Mederi* cum Acc. M. 481, a.
- Mediator*. M. 659, b.
- Medica*, quae medentes adhibet manus, Laurentius presbyter Novarum de poenitentia: *Non dicimus te meretricem, sed omnium meretricantium medicam*, sic Tertullian. de pudicit. c. 18. elegantissime vocat *Eucharistiam medicam* (ineptissime locum transmutat Iunius in *eucharistiam medicam*) quod laesa curat, infecta diluit, maculata deterget, ut ait Eusebius de consecrat. distinct. 2. cap. 25. Et Cyprianus de coena: *Eucharistia est medicamentum ad sanandas infirmitates, holocaustum ad purgandas iniquitates*. Vide quae dixi ad Martialis epistolam pag. 203. ELM. M. 340, ubi vid. in not. de mulieribus medicis. *Medica mala*. II, 609.
- Medicabulum*, ἀκυστήριος τόπος. II, 62.
- Medie moratus*, qui nec malus nec bonus est. ELM. II, 247.
- Medietas*, medius locus. ELM. M. 91. II, 140, 204, 228, 290 et 323.
- Mediocris aetas*. App. 578, a.
- Medioximus*, medius. II, 41, b. et *medioximus*. II, 204, b.
- Meditullium*. Onomasticon, *meditullium*, τὸ μέτρον, sive μέδυσιν. *Meditullium superiorum* apud Tertullianum; *meditullium medicritatis* ap. scholiasten Horatii. ELM. M. 225 etc. et II, 228.
- Medius* in utramque rem paratus. M. 260, a. *medii* vocantur sequestri. M. 660, a. *media aetas*. M. 260, a. et App. 478, a.
- Medullatus*, medulla et adipe plenus. II, 243.
- Medullitus*. App. 276, a.
- Mehercules*. vid. Ind. II. in V. *Hercules*.
- Melior morte*, contentor mortis. M. 455, a. *voce*, sanctior quam ut enuntietur. M. 802, b.
- Mellei modi*, dulces. M. 393. sic *mellita canus dulcedo*. M. 349. et *melleus modulator*. II, 16.
- Mellite (mi)*, blandientis. M. 331.
- Mellitula*. M. 215.
- Mellitius*, melle perlitus. M. 567. e melle confectus. M. 105. dulcis. M. 112 et 395.
- Membranulum*. Glossae: *σμάτιον*, *membrana*. colloquium scholasticum *μετὰ τὰτα γράφειον ἐτεζήτησα καὶ σμάτιον*. ELM. M. 433.
- Membrum unum* adscribi solet pluribus, sed singulis. M. 109, a. 505, b. 616, b. et II, 388, a.

- Membrum*, pars domus. Sic Cicer. *membrum pecuniae*. Sueton. *membrum imperii*. Eucherius in Genesin: *membra aratri*. Coel. Aurel. praefat. L. I. *corpus scripturae* pro ipso libro ponit. Vide Sidonium. ELM. M. 228. pro parte inhonesta, inde *membrorior equo* in Priapeis. Auson. epist. 113. *uxoris coepit, lingere membra suae*. ELM. M. 739, a. et App. 67, b.
- Memini me* et sine *me*. M. 54, b. *gratiam*. M. 193. cf. supra in *Gerere*.
- Memoraculum*, *μνηστέον*. II, 520.
- Memoria* multiplici sensu usurpatur. App. 478, a. *memoriam effundere*, oblivisci. M. 354.
- Mendicabulum*. M. 599. II, 31 et 442.
- Mendicus*, adiect. M. 67, b.
- Mendosus risus*, malignus. ELM. M. 611.
- Mensa (de) emere*. II, 432, a.
- Mentes*, de uno homine. II, 185, a.
- Mentiri*, simulare; M. 680, b seq. falsa significatione vocis uti, cum intentione fallendi. II, 471. vid. Brisson. de V. S. *mentitus*, pass. M. 539, a.
- Meracior*. II, 97.
- Mercato* et *mercau*. M. 576, a.
- Mercenarius*. App. 441, b.
- Merces, edis*, nunquam de re venali. M. 653, b.
- Merere*, militare. unde missos militia *emeritos* quoque dicimus. Lucanus: *Castrorum in plebe merebant*. Lactantius ad Statii Thebaid. 130. Ausonius ad Paullin. Idill. 13. *sub imperio meo tunc meruit*. Nonius *merere*. Ovid. I. Amor. el. 9. *In castris aera merere suis*. Eleg. 10. *Non decet imbelles aera merere Deos*. ELM. App. 10, b. *linguam sippendiis*, ediscere. M. 9, a. de quaestu inhonesto. II, 553. et App. 10, b. et *mereri*. App. 10, b.
- Mergere caput*. M. 598, b. 617, b. et App. 332, b.
- Meritissimo*, adverb. II, 83.
- Merus*, solus. II, 323, a. et App. 498, a. hinc *mera fide* i. e. sine tabulis. II, 544.
- Mese*, nomen digiti. M. 717, b.
- Messoria opera*. M. 383.
- Meta salutis*. M. 619, a. *metae Murtiae*. M. 395, a.
- Metalum*, pro auro. M. 629.
- Metator* vel *metitor*. M. 659, b.
- Metellus* i. e. mercenarius. App. 449, b.
- Mi herilis*, pro vocativo sing. foem. *mea* posuit *mi*. sic L. VIII. *mi coniunx*. Et Sal-
- vianus: *mi Domina*. ELM. M. 297, b. *mi pro mihi*. M. 482, a.
- Micare*, de corde. M. 779, b. *micantes oculi*. M. 89, a.
- Milesii sermones*. M. 2.
- Militare*, de re Venerea. Ovid. I. Amor. El. 9. *Militat omnis amans* etc. et El. 11. *In me militiae signa tuere tuae*. et de Arte Am. L. II. *militiae species est*. et: *turpe senex miles, turpe senilis amor*. ELM. M. 630.
- Milito*, miles. M. 469, a.
- Mille numim*, M. 146, a. *tria millia nummi*. II, 527, b.
- Milyini oculi*, perspicaces. M. 434.
- Mimus* subst. non adiect. M. 534, b. et *nimius* in MSS. conf. M. 688, b. et *minus* in MSS. conf. II, 18, b. *mimi saltare* dicuntur personam. II, 83, b.
- Minaces oculi*. M. 742, a.
- Minare*, pellere. Festus: *Agasones equos agentes, id est, minantes*. Author de conflictu vitiorum et virtutum apud Augustinum Tomo IX. *Superbia angelos de coelo proiecit, homines de paradiso minavit*. Acta Herveti Episcopi apud Vincentium speculo Historial cap. 110. *Saream magum populum a finibus huius regionis cum dedecore minavit*. Scholiastes Iuvenalis in Sat. 6. *Hanc in tantum persecuta est Iuno, ut per omnem mundum minaret*. ELM. M. 230.
- Minari*, tendere, efferri. II, 305, a. *alicui*. M. 689, a. et *monere*. M. 410, b. *minare*. M. 463, b.
- Minervae curriculum currere*. II, 590.
- Mineus color*. II, 43.
- Minimo minus*, fere. II, 42, b.
- Ministeria*, ministri. M. 177, a. et 674, b.
- Ministrare*. M. 138, a.
- Minores*, posterii, *μετρηεύτεροι*. Arnobius L. III. adv. gent. *vetustas edidit prisca et minorum transmisit aetati*. Lactant. L. II. cap. 7. *sed hoc eos fallit quod maiorum nomine posito non putant fieri posse ut aut ipsi plus sapiant, quia minores vocantur*. ELM. II, 477. *minor*, discipulus. M. 194, a. et II, 22, a. *victus in certamine*. II, 591, b. et *iunior* in MSS. conf. M. 300, a. et II, 22, a.
- Minuere fidem* et sim. M. 704, a. *gressum*. M. 357, b. *minutus*. M. 199, b.
- Minutatim*. M. 286, b.
- Minuties*. M. 645 et 780.
- Miracula fabulae*. M. 100, b.

[G s s s g]

Mi-

- Mire*. M. 571, b.
Mirror quod. II, 575, b.
Mirus, rarus. M. 100, b. magnus, eximius. M. 524, b. *miri* et *miseri* in MSS. conf. M. 100, b.
Miscellae fabulae. M. 100, b.
Miscellanea turba. M. 174.
Misceri, in ῥ. Vererea, ἀποδιόξειν. Coel. Aurelianus Siccensis Chronicon L. IV. cap. 9. *Mulieribus quam viris misceri festinant*. Firmicus Astron. L. VI. c. 30. *impudico actu misceritur*. Ulpianus D. de ritu nuptiar. L. 43. *mulier sese cum uno et altero accepta pecunia commiscuit*. Papinianus IC. responsis tit 26. *si maritus adulterum cum uxore inyenerit, ita ut unum sint, et sese commiscuant* etc. Acta Sostrati martyris: *mater mea iugiter me insectatur, ut ei commiscear*. Iuvenalis scholiastes ad Satyr. 2. *magno odio habetur ea apud uxorem, quae domino miscetur*. ELM. App. 352, b. *miscere* et comp. cum Ablat. M. 219, b. et II, 180. scil. se. II, 145, a.
Miseriter. M. 519, b.
Misit, iussit etc. in MSS. conf. M. 197, b.
Missa sive *missio populi*. App. 137, b. *pugnae*. App. 181, a.
Mitella. M. 459 et 579.
Mitificare. II, 341. *mitificus*. II, 374, b.
Mitis cibus. App. 402, a.
Mittere, dimittere. II, 40. *misi ire*. M. 197, b.
Mobilis. M. 594, a.
Modi varii iunguntur. M. 72, b. 145, b. 461, b. 710, a. II, 197, b. 239, a. 318, b. 424 et 425.
Modico et *modicum*. M. 69, b. et 127, a.
Modicus cum Genit. M. 747, a.
Modificari in sumibus. II, 237. *desideris*. M. 798. *orationi*. II, 105. *modificatus*, temperatus. II, 141.
Modifier. II, 17.
Modo, dummodo s. tantummodo. M. 148, a. ἁλλήλας in phrasi *non modo — sed etiam*. II, 116, a.
Modomitanax et — us e coniect. II, 46, b.
Modulator. II, 16.
Modulatus et *modulantur* ales de cygno apud Tertull in Sodoma. ELM. II, 211. *modulata vox*. M. 325, b.
Modus et *mundus* in MSS. conf. M. 384, a. *in modum*. M. 165, a. et 325, a.
Moenire. M. 794, a.
Moerco cum Acc. M. 65, a.

- Moestus luctus*. M. 186, a.
Moles, de quocunque corpore magno. M. 409, b. et 617, b. *undarum*. II, 299, a.
Molumentum e coniect. II, 252, a.
Moliri, tarde incedere. M. 770, b.
Mollis manus. M. 346, a. *conditio*. II, 583.
Mollitia, mollities. II, 307, a.
Momentarius et — *taneus*. M. 594, a. et *momentarius* in MSS. conf. II, 18, a.
Momentum, pondus et qualitas rei. II, 359, b.
Monere, oraculis et auspiciis proprium. M. 153, a. de iis qui verberibus incitant. M. 436, b. cum comp. de somniis. II, 135, a.
Moneta. vid. supra *Latina*.
Monetale aurum. M. 457.
Monilia. M. 439, a.
Monitio, mandatum. M. 354.
Monstruosus et *monstruosus*. M. 350, b. et 489, a.
Montes auri. App. 451, b.
Morae, plur. num. M. 484, b. et II, 99.
Moramentum. II, 99.
Morari dicitur is qui segnem se praebet, nec statim exsequitur mandata. M. 307, b. et App. 416, b. *moratus* pass. M. 323, a. *non moror*, frequens locutio. II, 616.
Morbi annessi. M. 36, a.
Morbidus. II, 129.
Mordices, *Mordicus* et *Mordicitus*. M. 222, b.
Mordosus in Gloss. ap. Pric. App. 323, b.
Mores, de bonis moribus, et *homo morum* quis dicatur. II, 556, b.
Morigerus, obsceno intellectu. Egesippus L. I. c. 36. *videns mulier sibi morigerari maritum*. Vide Suetonium et Ennium apud Nonium in *modicum*. ELM. II, 551.
Moriturus. M. 304, a.
Morositas unde dicta. II, 556, b.
Morsicantes oculi. M. 113, a. et 720, a.
Morsicare et *morsitare*. M. 113, a.
Morsiuncula. M. 567, a.
Mortalitas. II, 333.
Mortes, plur. num. M. 588, b. *mortem dignam meritis obire*, frequens locutio. App. 220, a.
Mostulata peplo. M. 156, a.
Motari, crebro moveri. II, 35.
Motus maris, de aestu. II, 299, a.
Moveri, volare. M. 409, b.
Mucescere. II, 209.
Mucro et *mucronatus*. App. 144, a. cf. 18, b.
Mugire de mari. M. 406, b. de homine. App. 308, a.

- Mulcare.* M. 241, a.
Mulcere et demulcere aures. M. 477, b.
Mulier unde dicta. App. 39, b. *opponitur* virgini. M. 486, b. *mulier non sim*, in exsecratione. M. 341, a.
Multo. M. 594, b.
Mulsum. M. 414, b. et 709, a.
Multibarbus. II, 12, b.
Multicolor et — lortus. II, 323, b.
Multiforabiles tibiae et multiforattiles. M. 745, a. et II, 10, b.
Multivagus et multivagus. M. 525, a. 567, a. et II, 118, a.
Multimodus. M. 735, b. *multimodis.* II, 244, a.
Multinodus, multorum nodorum. Prudentius: *Tectus flagellis multinodi germinis.* ELM. M. 584, b. et 735, b.
Multinominis Dea. M. 801.
Multiplicatum studium. M. 697.
Multiscius, πολυμαθής. II, 36.
Multitudo conveniunt. v. *Collectiva.* *multitudines*, plur. num. II, 259, b.
Multo tanto. M. 382, a. 474, a. et 717, a.
Multus dies. M. 211, b. *sanguis.* App. 196, a.
Mundicina. II, 392, b.
Mundule. M. 104.
Mundus, coelum. Vide *Notas ad Arnobium.* Macrobius ad Somn. Scip. L. I. cap. 10 et 11. ELM. II, 350. apparatus, σκευή. M. 294, b. 383, b. et App. 71, a. hinc *mundus Cereris*, ἡ τῶν ἀπορρήτων σκευή. II, 418. *mundo male dixit Appul.* quod Aris-
- toletes οὐν κόσμου. II, 352. *mundus et modus* in MSS. conf. M. 384, a.
Munero et muneror. M. 808, b.
Munitus. M. 624, a.
Munus sanguinis, filia. ELM. M. 723.
Muriculi, qui aliis muscoli. II, 490, b.
Murmurabundus. M. 141.
Murmurari. M. 215, a.
Muscidus. M. 93, b.
Musculus, per contemptum dicitur mustela. M. 152.
Muscus. App. 61, b.
Mussare et mussitare. App. 470, a.
Mussitatio, de canibus venaticis. ELM. M. 514.
Mustulata pepala. M. 155 seq.
Mustulentus. App. 62, b.
Mutare dupliciter construitur. M. 455, a. de emtione et venditione. II, 21 et 457.
Mutilus quis dicitur. App. 34, a.
Mutuare, active. M. 403, a. *mutuari* quid. App. 49, b.
Mutulū quid sint in aedificiis. App. 34, a.
Mutus tacet. II, 160, b. sic *mutescere taciturnitate* in Hermetis Asclepio pag. 91. Ed. Elmenh. *mutus*, de animalibus. II, 80, a.
Mutuus, quid sit. App. 49, b. *mutua*, absoluite. II, 124, a. ut in proverbio *mutua muli scabunt.* *Mutui nexus.* M. 368, b. et App. 141, b. *mutuo.* M. 293, b.
Myopara, navis piratica. Paulinus epist. 34. *Sene myoparone piraticam in terra agens.* Inepte Binius *sene meo parone.* vide Nonium. ELM. II, 468.

N.

- N* omissum in MSS. M. 768, a. ante *S* inculcatum a librariis. M. 583, b.
Nacca. M. 636, a. et II, 582, a.
Naccinus s. *nactinus.* M. 646, a.
Nacta. M. 636, b.
Nactus, pass. M. 473, b. et 653, b. et *da-* *rus* in MSS. conf. M. 473, b.
Nae et *ne.* M. 53, a.
Naeuli, metaphorice de insulis. II, 298.
Nan transitioni inservit. M. 116, a. et 552, b. et *iam* in MSS. conf. M. 116, a. et 407, a.
Nanceisci portum et sim. M. 809, b. *occasionem.* App. 298, b.
Nare et *natare.* M. 440, a. de avibus. M. 409, a.
- Nares* unde dicantur. App. 61, b.
Narratum, narratio. M. 650.
Nasci dicitur sol. M. 763, b.
Natabulum, νηπίον. II, 62.
Natalis sacrorum dicitur dies quo quispiam sacris initiatur. ELM. M. 806.
Natallis. II, 353, a.
Natura, φύσις, sive nota virilis. Soranus cap. 9. *qui lapidem in vesica habent, eorum natura subumida est.* Firmicus Astron. L. VI. c. 31. *Hi manibus propriis naturam suam putare coguntur.* L. VIII. c. 30. *a bestiis laccerati naturam perdent.* Notae ad Minutium fol. 5. ELM. M. 220 et 498. *rerum.* M. 303, b. *natura et a nar.* II, [Ggggg 2] 209, a.

- 209, a. *naturae* plur. num. II, 366, a. sunt τὰ *entia*. II, 123.
- Naturabilis*. II, 238, a.
- Naturalis* *lec.* II, 353. ubi id pro glossemate non habendum. In tribus periodi membris variavit auctor, *natura duce, naturali lege, quibus hoc natura largita est.*
- Naturaliter* et — *ralitus*. M. 45, a.
- Natus*, per pleonasmum additur τῷ *homo, vir* et *sin.* M. 52, a. 593, b. et App. 446, b.
- Naves* et *manus* in MSS. conf. M. 205, b. *navium damna*. *ibid.*
- Naufragia ferina*, de corporibus semivivorum ursorum. M. 270. *naufragium fortunae*, casus infestus. *naufragium pudoris*. In actis Martyrii Sebastiani: *pudoris amissio*, et apud Firmicum L. VI. ELM. M. 391.
- Navia*. M. 419, a.
- Navium*, viaticum, sive pecunia, quae mortuis dabatur. Glossae: *vectura, Φόρετρον, νεύλον*. Etymologicon Magnum fol. 247. ELM. M. 417.
- Nautici*. M. 789, b.
- Ne* et *nae*. M. 53, a. pro *nedum*. II, 76, a. 131, b. et 491, a. pro *ne quidem*. M. 187, a. 245, b. et 704, a. et *nec* seq. vocali. M. 341, b. *ne quidem* rarissime sine interposito vocabulo. II, 379, b.
- Ne*, interrogandi particula saepe abundat. M. 31, a. et II, 429. interdum significat *nonne*. II, 425. add. Ernest. Clav. Cicer. et Lexica.
- Nebula soporis*. M. 422.
- Nec*, pro *ne quidem*. M. 187, a. *nec quidem*. M. 258, b. et 421, b. *nec* — *neque*. M. 258, b. *nec secius*. M. 281, a. *nec* — *et*. M. 416, b. *nec* — *vel*. M. 192, b. 800, a. et II, 245. *nec denique*. App. 147, b. *nec mora cum* sequente indicat. M. 258, a. 416, a. et 426, b.
- Nec dubio*. M. 596, a.
- Necessarius* pro illo qui nobis iure affinitatis iunctus est. In Glossis *κίετος*. Agell. L. XIII. c. 3. Papias: *Necessarius, amicus vel propinquus*. Acta martyrii Iuliani: *homini necessario oculum reformantes*. Hyginus praefat. poet. astron. *hominibus necessariis scriptissimus*. ELM. M. 28. App. 23, a. et 146, b. *Necessaria successio*. App. 132, a. *necessarius usus*. App. 163.
- Necessitas*, ἀνάγκη. II, 374, b.
- Necessitudines*, proximi. II, 239, a.
- Nefastus*. M. 781, a.
- Negantium*. M. 718, b.
- Negationes* duae fortius *negant*. M. 335, a. 490, a. 659, b. et II, 390, b.
- Negotinummia*, quae suam nummi causa parvi faciunt gratiam. Vide Fulgentium in voce *Diabolares*. ELM. M. 718, b.
- Negotio* (*ex*). App. 142, a.
- Nemo cum plur.* M. 302, a. *unus*. II, 550, a. *hominum*. M. 325, b. cf. II, 144.
- Nepotalis*. M. 84, b. et ibi Beroald. in App.
- Nequam*. M. 451, b. *nequior, nequissimus*. II, 468, b.
- Nequeo, ivi*. II, 471, b. *nequiens, ientis*. II, 20, b. *nequitur* et *nequius sum*. II, 380, a.
- Nequidquam*. M. 80, b.
- Nervus*, vena mentulae. ELM. M. 129.
- Nescius* pro ignoto. M. 343, b. et 543, a.
- Neutrum genus de homine. M. 214, a. subicitur feminino. II, 26, b. add. Sept. de B. Troi. I, 1. *excepto civitatum scrrarumque imperio: haec quippe* etc. *ibid.* 7. *quantae opes advectae essent: quae universa — amitterent.*
- Nexilis*. M. 351.
- Nexus amoris*. M. 35, a. cf. App. 171, a.
- Nictare*. v. *Nuere*.
- Nidificia formicarum*, *μυρμηκία*. M. 566.
- Nidor*, odor putidus. M. 242, a. cf. M. 567. odor rei non ustae. M. 377, a. odor ciborum. App. 49, a. cf. II, 521.
- Nidulus* de habitatione angusta. ELM. M. 217.
- Nihil non*. M. 59, b.
- Nimietas*. Utitur et Arnobius Lucretiusque hac voce. Sic *nimiticus, nimius*, apud Isidorum in Glossis. ELM. M. 129. II, 436 et passim.
- Nimio*, adverb. M. 229, b.
- Nimirum*, in indignationibus. M. 374, a.
- Nimis*, valde. M. 582, a. et II, 505, b. *asinus*. M. 486, a.
- Nimum* *nimumque*. M. 524, a.
- Nimius*, quam maximus. M. 239, a. 362, a. 582, a. et 688, b. et *nimus* in MSS. conf. M. 688, b.
- Ningor*, nomen. Glossae Latino-Arabicae, *ninguis, nivis, ninguere, niyare*. Papias. et *ninguidus* apud Prudent. et Sidon. ELM. s. *ninguor*. II, 309, b. *ninguis*. II, 607.
- Nisi*, pro *sed*. M. 283, b. et II, 544, a. *forte*. II, 418, b. cf. 459, a. *si*. II, 430, a.
- Nitela*. II, 392, b. ubi a Scip. Gent. citantur

- tur D. Hieron. Ep. ad Gaudent. *Nugarum, monilium et nitelarum.* Terentian. Maurus: *Graecula quaedam scholice nitela vocis.*
- Nitere*, de auro. M. 377, b. de rebus unguentatis. *ibid.* de corpore bene saginato *nitor* dicitur. M. 706, a. sic unde sic *nitentes* apud Phaedr. III, 7, 4. et *nitentes equi* Virg. Aen. VI. vs. 653.
- Nitidus*, de rebus unguentatis. M. 377, b.
- Niveo, nixi.* M. 755, b.
- Nix*, candor. Sic *nix capitis* ap. Horat. et Capell. L. I. *Ipsius canicis pruinosi nivibus candicabat.* ELM. II, 346.
- Nixus et nixus.* M. 357, b. 363, a. 434, a. et 502, a.
- Nobilis*, notus. App. 182, a.
- Nobilissima pars corporis.* M. 492, a.
- Nobilitas et novitas* in MSS. conf. M. 492, a.
- Nocere*, verbum magicum. M. 40, b. cum 4to casu. vid. seqq.
- Noceri*, passive. Priscian. de Medicina fol. 312. *Qui servierit ei qui tue tenetur, noceri nunquam poterit.* Lucifer Calaritanus pro Athanasio L. II. cum 4to casu iungit: *Remisit Herodes rex manus ut noceret quodam de Ecclesia.* ELM. M. 40, b.
- Nocivus.* Firmicus: *Quos nociva semper armet improbitas.* ELM. II, 206.
- Nocte et noctu* in MSS. conf. M. 280, a.
- Nodus*, de gyro serpentis. M. 352, b.
- Nomen ei est Magnus, Magni, Magno et Magnum.* II, 23, a. cf. 122, b. *nomen adsciscere.* M. 644, a. et *numen* in MSS. conf. M. 303, a. et II, 344, a. *nomine* abundat. II, 133, a. cf. 153.
- Nomina* 3^{ae} decl. in *ata* declinantur ut 2^{dae} decl. M. 340, a. in *o* genit. faciunt in *onis* et *us.* M. 46, b. in *on* et *o* ex Gr. *ων.* M. 413, b. vid. supra *Graeca.* *Nomina* 4^{tae} decl. etiam nusquam alibi usurpata amat Appul. prae exeuntibus in *io.* M. 209, a. 435, b. 452, b. et 489, b. 5^{tae} decl. quae alias primae, ut *fallacies* et sim. M. 371, a. 5^{tae} decl. in Gen. saepe *e* faciunt. M. 440, b. *Nomina* propria quomodo fingat Appul. M. 595, a. regionum instar urbium elseruntur. M. 144, a.
- Nominari*, esse. M. 644, a.
- Nominativi* initio orationis, absolute positi. II, 87, a. et 471, b. passivis additi loco Accusativi cum Infinit. II, 416, a.
- Non* subintelligendum e praeced. *nescire.* II, 75, a. et 196, b. *non nolle.* App. 471, a.
- non solum ελλειπει.* M. 678, b.
- Nonnunquam*, semel positum. M. 268, a.
- Notabiliter.* II, 525, b. seq.
- Notoria.* Isidor. interpretatur *textum sive elo-gium malorum dictorum.* Icti accipiunt pro indicio, quibus crimina ad magistratus referuntur. Cuiac. Observ. c. 3. Briss. de verb. sign. sic in collatione Carthaginiensi pag. 11, 12, 118. *Pars notoriae* i. e. relationis, τῆς ἀναφορᾶς. ELM. M. 452, b.
- Notus*, in malam partem. II, 377. App. 393, b. et 440, a.
- Novalia.* Lactant. ad Statii Thebaid. pag. 112. *Novalia arborum loca, quae annis singulis situ servantur ad semina facienda.* ut Virgil. *impius haec tam culta novalia miles habebit.* Papias *novalia.* ELM. M. 276, a.
- Novare*, interpolare. II, 569.
- Novissimus.* App. 28, a. et 270, b.
- Novitius*, nuperrime emptus. App. 324, b.
- Novus sol*, recens ortus. M. 82.
- Nox et lux* in MSS. conf. M. 172, b.
- Noxa*, culpa, poena, Tertullianus *noxietas* Apolog. c. 2. *Cum eiusdem noxietatis eadem tractatio deberet intervenire.* sic V. C. ELM. App. 28, b. et 45, b.
- Noxialis.* M. 693, b.
- Noxius*, reus. M. 612, b. poenae servus. M. 267, b. *noxium os*, os nocentium. M. 550, a.
- Nubilum mentis.* II, 509. et plur. num. *nubila sententiarum*; obscuritas sententiarum. II, 335. pro nubibus subst. *nubilum* legitur apud Sept. de B. Troi. I, 2. *Nubila caligo.* M. 202. sed *nubilosa* M. 768.
- Nuclei.* M. 439, b.
- Nudare*, indicare. App. 205, a. *nudari*, vacue fieri. M. 543, b.
- Nudus*, vacuus. Quintil. Declam. 336. *ego nudus, ego egenus.* Sic *nuda loca* apud Salust. ELM. M. 53. qui tunica tantum indutus est. M. 50, a.
- Nuere, nutare et nictare* quomodo distinguantur. App. 48, a.
- Nugamentum*, quisquiliae. M. 76.
- Nugo*, nugator. M. 375 et 377.
- Nullus* pro *non.* M. 651, b. *nulli*, pro, *nul-lus.* II, 36.
- Numatus.* M. 67, a.
- Numen Dei et divinum.* M. 408, b. 582, a. et 621, a. *numina stellarum.* M. 761, b. et II, 57, a. *θῆλαρος θεῶν*, de aestu Sirii dixit Soph Trach. vs. 145. *Numina*, de uno

- uno Deo. M. 310, b. *pro numine proditus*. II, 153. *numen* et *nomen*. M. 303, a. et II, 153, b.
 Numeri variatio. M. 9, b. et II, 177, b. numerus singul. de toto genere. M. 269, b.
Numeri, in astronomia. II, 56, b.
Número, cito. M. 449, a. *πλεονάζει*. Ibid.
Numerosus, *ἐμμετρος*. II, 121.
Numularius, *καλλιβίστης*, *τραπέζιτης*. Plauto Aulul. *argentarius*. Sic Epist. 2. Arminiae epistola ad Leonem Imp. tom. 3. concil. Roman. f. 500. Eutychen Monachum vasrum et doctrinarum varietatibus ludentem eleganter *dogmatum nummularium* vocant.
 ELM. M. 257 et 696.
Nūmūm, numerorum. M. 425, a.
Nuncius, *ἑλασπει*. M. 522, a. *nuncium remittere uxori*. M. 648. *accipere*. M. 522, a.
Nundinari. M. 746, a.
Nuptiae coniugales. M. 372, a.
Nupturio. II, 543, a.
Nutare, huc illuc vacillare. M. 409, a.
Nutricatio. Agell. L. XII. c. 1. ELM. II, 259.
Nutricula. M. 402.
Nutrix, mamma. M. 89, b.
Nutus. M. 437, a. et 762, b. *sub nutu esse*. App. 182, a.

O.

- O et au confunduntur. M. 406, a. et 537, b.
Ob valet ad sensu obiiendi vel sim. M. 245, b. et 430, b. in comp. depravatam in *ad vel ab*. M. 638, a. *ob os*. M. 161, b. *ob id*, locutio Appuleio frequens. App. 372, a.
Obarmare. M. 151, 552 et 592.
Obaudire, obedire. Papias et Cyprianus epist. ad Pupianum 69. Acta Iustinae martyris: *accipe hoc medicamentum et statim obaudiet tibi*. ELM. M. 200, b.
Obba, genus poculi. M. 740, b. unde *obba-tas* ibi legitur in Edd. nonnullis.
Obditus, constrictus. M. 55, a.
Obducere, vincere. M. 263, b.
Obduntur fores seris et sera obditur foribus. M. 339, a.
Obfigere. M. 259, a.
Obgannire in aurem. M. 85. *sermones*. M. 115.
Obhaerere. M. 404, b.
Obiectamentum. II, 378.
Obiectus, subst. M. 513, a. sic Lamprid. Heliog. c. 14. *Obiectu veli se textit*. id. in Alex. Sev. 51. *quem a militum ira obiectu purpurae defendit*.
Obiicere et abiicere. M. 733, a. *magistratui*, tradere. App. 206, b.
Obitasci. II, 78.
Obire, circumire inspiciendae alicuius rei causa. Tertullianus pro *persolvere* posuit de pudicitia cap. 22. *Omania sanctus pro peccatoribus obiret*. Sic enim lego cum Scalligero, non *obediret*. ELM. M. 33. et *obedire* in MSS. conf. M. 272, b. 710, b. et II, 136, b.
Obiter. M. 430, a.
Obitus, 2^{dæ} decl. II, 252, b. mortuus. II, 368, a. *obitus meditatio*. II, 609.
Obiurgare philosophi est. App. 448, a.
Obius in MSS. pro *obvius*. M. 771, a. et II, 535, a.
Obliquare. M. 437, a.
Obliterare, abstergere. II, 389.
Oblitus (non) pristinae virtutis et sim. App. 225, a. Sic Homer. II. Z. vs. 265. *ἀλλήως τε λάθωμι*. et apud eundem *μεμνήσθαι θούριδος ἀλλήως*.
Obnixum silentium. M. 259, a.
Obnubilare. M. 530, a.
Obructare alieni. II, 525, b.
Obrui, de lapidum iactu. M. 656, b.
Obsentius. M. 502, b.
Obsepiri, de via etc. M. 513, a.
Obsequentissimus, mariti epith. II, 597, b. et App. 481, b.
Obsequium, verbum sacrorum. Vide Arnobium. ELM. M. 766, 784 et 799.
Observabilis. M. 798.
Observationes, ceremoniae cultui divino congruentes. App. 342, b. et 462, b.
Observitare. M. 550, a.
Obses, gen. plur. *um* et *ium*. II, 40, a.
Obsibulare, de arboribus. Sic *exsibilare* de aquis. Firmic. Astronom. L. I. praef. *Lacus Paliscus argutum murmur exsibilat*. ELM. M. 768.
Obsidere aliquem dicuntur latrones. App. 149, b.
Obsoletus vestitu, is cuius vestes obsoletae sunt. II, 93, a.

- Obsonare* et — *ari*. II, 439, b.
Obstare a. II, 427, a seq.
Obsternere. II, 593, b.
Obstetricare, de mulieribus medicis. App. 469, b.
Obstinatio. M. 141, a. et *obtestatio* in MSS. conf. M. 728, b. *obstinatus animus*. App. 346, a.
Obstitus, obliquus. II, 118. *obstitum*, subst. II, 120.
Obstringere. M. 700, a.
Obstupescere. M. 105.
Obstupidus. M. 83, b.
Obturo, *ui*. vid. *Tero*.
Obtestari, adtestari. M. 152. *numen Delm*. M. 675. *obtestatus*, pass. M. 149, a.
Obticere, nusquam usus est Appul. vid. M. 315, a.
Obtinere, certo affirmare, statuere. II, 189, b. et App. 486, a.
Obtinire. II, 505.
Obtutus pro videndi vi defixisque oculis. Glossae: ἔντασις δμμάτων. Cassiodor. collat. 2. cap. 5. *Quod nuper gestum oculorum vestrorum vidistis obtutibus*. Ambrosius in Psalm. 118. *Dominum suum velut manu tenere et obtutu oculorum videre cupiebat*. Sidon. epist. 11. L. 8. *gemino obtutu cluminatus*. ELM. et *obtutis*. M. 152, a. et App. 17, b. *obtutu*. M. 87, a. et II, 573, b.
Obverberare. M. 493, b.
Obumbrare, leviter tegere. M. 130, 818. II, 51 et 135.
Obunca aquila. M. 393, b.
Occanere et *occinere*. II, 91, b.
Occidere et simul occidi. M. 131, b.
Occidua senectus. *Proclivis senectus* postea (II, 90.) dicit. Sic *occidua senex* apud Mart. Capellam. ELM. II, 477.
Occipio, *occepi*. M. 22, b.
Occumbere et *succ*. M. 244, a.
Occurrere ad laus. M. 157, a.
Occursacula noctium. II, 535. ibique Pric. in App. 468, a.
Occursoria potio. M. 637, a.
Ocius. M. 410, b.
Octophoros, lectica, quae ab octo servis pertabatur. II, 558, a. et App. 473, b.
Oculus. M. 146.
Oculi, de stellis. M. 439, a. *amatores*. M. 110, a. *udi et tremuli*. App. 205, a. *moerentes*. App. 311, a. *illices*. II, 558, b. *micantes*. M. 89, a. *moerentes*. M. 367.

marcidi. M. 199. *marcentes*. M. 291 et 681. *morsicantes*. M. 113, a. et 720, a. *commorsicantes*. M. 478. *semiadoperuli*. M. 199. et *aures regis*. II, 347, b. *oculos deflere*. App. 146, b.

Odiendi et *odiens*. II, 265, b.
Odium, fastidium, taedium. II, 398. sic et Terent. Eun. III, 1, 14. V, 5, 3. et Hec. II, 1, 22. *molestia*. App. 323, a. *Odi* abiit in *opis* in MSS. II, 147, a.

Odorus, a, um, odoratus. II, 95, a.
Oe terminatio pro Gr. *oi*. II, 319, a. et 454, a. *oe* et *u*. M. 794, a.

Ocnophorus. M. 150, a.
Offa, *offella* et *offula*. App. 16, b.
Offendere, errare. M. 10, a. et *offudere* in MSS. conf. M. 10, a. *offensus alicui*. M. 482, b.

Offensaculum. M. 610.
Offerre se alicui, occurrere. M. 322, b.
Officialis minister. Inscript. Gruteri fol. 422. inscript. 7. OFFICIALIS. CONSULIS: RO-

VINC. AQUITANIAE. Lex fin. § 4. C. de Episc. audientia. Authen ad legem 19. C. de Episcop. audientia. Bisciola subcis. lect. L. V. c. 1. ELM. App. 55, a. et 164, b.

Officinatores, ἐργαστηριάρχοι in Glossis. ELM. M. 602.
Officium salutationis. M. 446, a. *Officia vitae*. App. 190, b. *Officia*, officiales sive ministri regii. In passione 18 Martyrum: *Totam urbem percurrunt officia praeconum*. ELM. Sed in loco Appul. qui est M. 456 hoc sensu non legitur.

Offrenatus. App. 474, a.
Offula potentiae, frustum placentae. M. 19, b.
Offundi de tenebris etc. II, 7, b. et *eff* in MSS. conf. Ibid. et *offend*. in MSS. conf. M. 10, a.

Olea rosacea, de fructu. M. 717, b.
Olentictum. II, 395, b.
Olerator et *olerarius*. II, 50, b.

Olidus. M. 199, b.
Olim, omne genus temporis significat. M. 603. *non olim*, non multo ante. M. 784, a.

Olior et *oliviior*. II, 50.
Olla et *aula*. App. 67, b.
Ollula pro parte illa qua mulieres id sunt quod sunt. ELM. M. 105.

Olor et *odor*. M. 57, a.
Omen et *omne* in MSS. conf. 155, a.
Ominare. M. 68, b.
Omittere e manu. M. 418, a.

[H h h h h 2]

Orn

- Omnicanus*, *παναδός*. II, 46, b.
Omnimodis, adverb. nusquam adhibuit Appul.
 M. 479, a.
Omnimodus. Proserp: *Omnimodaque mebilli-*
tate mens. ELM. M. 567. II, 508 et 555.
Omniparens. M. 777, a. et 337, a.
Omnis, totus. M. 108, a. et II, 241, a. et
cunctus. M. 522, b. et *omnium* in MSS.
 conf. M. 108, a. *omne* et *omen* in MSS.
 conf. M. 155, a. *omnia*, accusativus ellip-
 ticus. M. 584, a. et 704, b.
Omnivens Sol. II, 356, a.
Onerare et *honorare*. M. 803, b. et *ornare*.
 II, 4, b. *onerata sarcinis praegnationis*,
 gravis. M. 722.
Onus de divitiis. App. 451, a.
Opacus opponitur *colorato*. II, 243. ubi cf.
 not. *opaca nox*. M. 537, a. et II, 164, a.
Opellae. M. 36, a.
Opem sing. num. de divitiis. II, 56.
Opera pro *opere*. II, 33. *opera est* et *operac-*
est. II, 478, a.
Operari *caedibus*. Sic Livius III. dicit *ope-*
rari superstitionibus. ELM. M. 179. de re
 Venera. Columella L. XII. c. 4. *operari*
rebus Veneris. ELM. M. 600.
Operosa nox, operationibus Veneris plena.
 ELM. M. 721.
Operose, sedulo, diligenter. II, 481, b.
Operta, sacra. M. 160, a. *operta nox*. M.
 537, a.
Operulae. M. 36, a.
Opifex splendor. II, 420, b.
Opilio, *opilo* et *upil*. M. 505, a. et II, 11, a.
Opimus et *opumus*. II, 214, a. et *optimus*. M.
 115, b. et 119, b.
Opipare. M. 334, 419, 466. et II, 170.
Opiparis et *opiparus*. M. 134 seq. 419, a. et
 App. 52, a.
Opperriri. M. 62, b. et 537, b.
Oppessulare. M. 68, 69 et 651.
Oppetere, scil. mortem. M. 453.
Oppexus, subst. M. 771.
Opportunus et *optimus* in MSS. conf. M.
 700, a.
Opprimere, de luce, tenebris, somno et sim.
 M. 751, b. et App. 227, b.
Optimo, frequens allocutio. M. 535, a.
- Opulens*. M. 449, 714. II, 128, b. et 171,
 vid. Cort. ad Sallust. Jug. c. 69.
Opus perficere, de coitu. Petronius: *vide ne*
opus anhelitu perdas. vid. Martial. L. VII.
 epigr. 17. L. XI. ep. 79. Ovid. de Amore
 L. I. cl. 4. *veste subiniecta dulces peregit*
opus. L. II. cl. 10. *medium solyar et inter*
opus. Genes. c. 39. *opus nefarium*. Plaut.
 Mil. IV. 2. *operam vulgo pollicitari*. ELM.
 M. 604. vid. et 578, a. — *opus approba-*
re, recte et probe consummatum praebere,
 ut notat Budaeus ad Pandect. Sic Paulus
 IC. 2. *arbitratu Domini opus approbetur*. et
 Vitruvius: *opus regi approbavit*. ELM. M.
 399.
Opus est, cum Genit. M. 668, b.
Ora, de aëris plagis. M. 204, b.
Orare alicui, non dicitur. M. 417, b.
Orarium, quid sit. App. 138, b.
Orbis crinium, M. 110, b. *in orbem glome-*
rari et sim. M. 735, a.
Orbus, caecus. M. 336, b.
Orca, quid sit. App. 79, b.
Orchium biga. M. 717, b.
Ordinare et *ornare* in MSS. conf. M. 111, b.
Ordine narrare. M. 545, a. 624, b. et App.
 345, a. *ordinem rei narrare*. II, 538, a.
Oria. M. 456, a.
Ornatus vir. M. 63, b. et App. 160, b.
Orthium carmen. M. 741, b.
Ortivyus. M. 229, a.
Os et *ora*, de freto. II, 299, b.
Osculari et *exosc*. M. 121, a.
Osculum, *basium*, *savium*. M. 75, a. *oscu-*
lum, *σθόμιον*. II, 211.
Ossum, *σπυραικός*. II, 507, a. item *ossuum*
 vid. ibid. et Burm. ad Anth. Lat. L. IV,
 Ep. 148 vs. 2.
Ostentatrix. II, 558.
Ostiatim. App. 166, a.
Otacustae, auricularii. ELM. II, 347.
Otiosus, de eo qui a negotiis paululum se re-
 mittit. II, 77.
Oyans gradus. M. 783, b.
Oyatus, ovi formam referens. M. 740, b.
Oyiparus. II, 481.
Oyis, de homine clemente. App. 323, a.
Oxumori exempla. M. 462, a. et II, 39, a.

P.

- Pacto*, modq. M. 472, b.
Paenissime. M. 523, a. et II, 67.
Pala, σφενδάκη annuli, quae gemmam cōhi-
 bet. II, 34, a. quam *fundam* vocat Plin.
 XXXVII, 8.
Palaesticus succus. II, 534.
Palaestria. M. 53. II, 505. et App. 40, b.
Pale, palaestra, vox Graeca. App. 41, a.
Paleda et paleta, pala annuli. II, 34, a.
Palliastrum. M. 28. et II, 49.
Palmula, de manu. M. 356, a. Gr. τασπός.
 M. 366, a. de ala. II, 43, b.
Palmaris, adiect. App. 60, b.
Palmata toga et tunica. II, 442, a.
Palpare, mitigare. Sic apud Plautum *palpum*
obtrudere et *palpo percutere* adulari est. ELM.
 M. 379.
Palpiare, de cadaveribus recentibus. App.
 196, a.
Palpum, βωμεία. App. 256, b.
Palumbulus. M. 720.
Palus placida. App. 159, b.
Pandus. M. 718, a.
Pannosus, τριβυκός, βυκώδης. Vide Marci-
 lium ad Persium p. 213. ELM. M. 257. et
 264.
Pannulus. M. 455, 461 et 616.
Par, idem. M. 694, a. cf. II, 167, b.
Paramese, digitii nomen. M. 717, b.
Parare, ubi de supplicibus agitur. App. 382, b.
Parce, adverb. M. 37, b.
Parcere in verba, pro, *verbis*. M. 15, b.
 perf. *parsi*, pro, *peperci*. M. 518, a.
Parciologium. M. 345.
Parens, quis dicitur in collegio augurum. M.
 808, b. de bono magistratu. M. 293, a.
 de cognatis et maioribus. App. 24, a.
Parentes a pareo, subiecti. II, 216, b. et 366.
Parere, apparere. App. 241, a. et *parere* in
 MSS. conf. M. 51, a.
Parère, acquirere. II, 111, a.
Parientia. M. 799, b.
Parilis. M. 332. II, 51, 238 et 240.
Parilitas. M. 114. et II, 108.
Parmulae, turgidiores plumulae, e coniect.
 II, 43, b.
Paronomasias amat Appul. M. 231, a. 330, b.
 338, a. et II, 537, a.
Pars cum plur. construitur. II, 353, a. *par-*
tes de cibis. M. 150. ibique not. et 705, b.
partem magnam, bonam etc. M. 124, a.
Partiarius. M. 572, b.
Participare, participem fieri. M. 23, b. et
 App. 144, b.
Participia ἀουδέτως iuncta. M. 370, b. 527, a.
 et 722, b. perf. pass. cum Accusat. et acti-
 va significatione. M. 544, b. et II, 469.
 non tantum praeteriti sed et praesentis sig-
 nificationem obtinent. M. 208, a. in abla-
 tivo absolute posita, ut *haesitato*, *audito*
 et sim. II, 472, a. praeterita deponentium
 passivo sensu. M. 262, b. praesentia cum
 verbo *esse* pro Indicativis verborum. M.
 220, b. et II, 267, a.
Partim semel positum. M. 268, a. 287, b.
 469, b. et 802, a. *partim* — *alii*. II,
 47, a. *partim Oceansium*, nonnulli Ocen-
 sium. II, 518, b. cf. Vechneri Hellenolex.
 I, 2, 16.
Partiri cum aliquo. II, 105.
Parvi, admodum pueri. M. 347, a.
Parvus, adiect. II, 69, a.
Parvulus. M. 347, a.
Pascere servos, propria locutio. II, 439, a.
 et App. 161, a.
Passeres, oblectamenta puerilia. M. 548, a.
Passi versus. II, 58, b.
Passim. M. 270, a. *vagari*, frequens locu-
 tio. App. 244, b. et 409, a.
Passiva activo sensu. M. 213, a. cf. Parti-
 cipia.
Passive. M. 756, a.
Passiva venus, vulgaris. Sic *scorta passiva*
 apud Hieronym. ep. 132. et *passiva libido*
 apud Firmicum et apud Tertullian. adv.
 Valentinianum *passivi discipuli*, triviales et
 viles, non, dissoluti, ut insulse putat Pa-
 melius. Vide Henric. Gravius ad Hiero-
 nym. ELM. *Passiva venus* non legitur in
 Appuleio: sed de adiect. *passivus* vid. M.
 399, b. 549, b. et 661, a. add. II, 148.
Pastica et pastus. M. 104, a.
Pastophori sacerdotes, et *Pastophorium* atrium
 templi et sacrarium Isidis. Paulinus epist.
 12. Pastophoria duo in templis Christiano-
 rum ad dextra et sinistra unum. ELM. M.
 792, b. et 815, b.
Pastoriuus et pastorius. M. 661, a.

[l i i i i]

Pas.

- Pastus*, subst. M. 353, a. *animi*. II, 241.
 et *pastea*. M. 104, a.
Patangium. M. 112, a et App. 71, b.
Pater, de animo paterno. M. 722, b.
Patere, de vulnere. App. 160, a.
Pati aliquid magicis artibus. M. 140, b.
Patientia. pro membro virili. Vide Notae ad
 Arnobium. ELM. M. 574. male. vid. ibi not.
Pator. M. 735, a. et 774, b.
Patrissare. II, 11.
Patrius, *patrius* et *patricius*. II, 71, a.
Patronos rerum naturae quosnam dicat Appul.
 II, 453, a.
Pavculus. M. 709, a.
Pavida cogitatio. M. 355, b.
Paulatim et paululatim. M. 127, b.
Pauperes et paupertas quomodo differant App.
 40, b.
Paupertinus. M. 196, a.
Pausam dare, tribuere, facere. Prisciano me-
 dico L. IV. *pausare* est, et *pausantes* mor-
 tui-Cassiano cap. 5. lib. 2. ELM. M. 585,
 755 et 652. add. App. 327, a.
Pauillum. M. 730, a.
Pax, interiectio silentium imponentis. II,
 554, b.
Pecora et pecua. M. 83, b. et 746, a. add. 207.
Pectinare. Glossae: *pectino*, κτενίζω. Acta
 Martyrii Anastasii: *Pectinare crines quos*
longa carcerum claustra nutrierunt. ELM.
 M. 437.
Pectora et corpora in MSS. conf. M. 149, a.
 et II, 508, b.
Pecua, pecuda, pecuum. M. 549, b. et 658, b.
pecu. App. 57, b.
Pecuarius. M. 736.
Pecunius. M. 588, 752. et II, 412.
Pedestre, quidquid supra terram pedibus gra-
 ditur, e coniect. II, 204, a.
Pedica App. 64, a.
Peditum, M. 715, b.
Pegma, πῆγμα. M. 268, a.
Pellicatus. App. 320, a.
Pendula Venus. M. 132.
Penes et pedes in MSS. conf. M. 70, a.
Penetrabilis et penetralis. II, 321, b.
Penetrare se. M. 387, b.
Penitus adiect. passim contra MSS. intrusum.
 M. 48, b. 334, b. 527, b. et II, 467, a.
 comparat. *penitior*. II, 606.
Pennis et pinnis in MSS. conf. M. 422, b.
Pennis, suspensus. M. 357 et 483.
Per adiectivis praefixum. M. 163, b. 353, a.
 et 600, b. in compositis auget. M. 430, a.
 et 749, a. speciem temporis designat. M.
 722, b. *per te Deum oro* et sim. M. 305, b.
per ego te, precum initium. M. 385, a. *per*
hoc, idcirco. II, 471, a. et App. 195, a.
per regionem ire. App. 145, a, b.
Peraculus et praeaculus. II, 473, a.
Peragere, proprium verbum de fiscalibus offi-
 ciiis. App. 306, a. et *pergere* conf. M.
 123, b.
Perbibere, metaphorice. II, 225, a.
Percellere, allicere, cogere. II, 380, b.
Perceptio, μᾶθησις. II, 220, b.
Perciere. M. 588, a.
Percitius rabie. Agell. L. II. c. 12. *Quod co-*
ercendae seditioni impares fuerint, populum-
que paritum et dementem non deterritum.
 Lege ex Palatino: *populumque percitum es*
amentem. ELM. M. 241. *vecordia*. M. 522.
 sic saepe *ira*, *furor* etc. vid. M. 352, a.
 et *indignatione* Amm. Marc. XIV, 2. *ad*
instar insaniae. M. 814. de animi agitatione
 et festinatione. M. 210, 351 et 594. *per-*
culsus. M. 519. cf. 266, b. *percitius tanto*
bono, obstupefactus. M. 363. cf. 369. *con-*
tra tanto malo. M. 314. *laetitia*. M. 629.
amore. II, 412, b. sic *urigine*. M. 35.
percitius clamor, vehemens. M. 297.
Perconcitus. M. 238, b.
Percontare. M. 793, b. *percontari* et *prae-*
 M. 73, b.
Percrebruit non percrebuit. M. 41, a.
Percussus amore. II, 412, b.
Percuntor et percontor. M. 78. et App. 48, a.
Percuti dicimur re inopinata. M. 57, a. sic
percussus pavore. M. 626, b.
Perdere tempus. M. 351, b.
Perditus, vesanus. M. 267, b. cf. 351, b.
fame et sim. App. 339, b.
Perdiu, valde diu. II, 30, b.
Perdius. Glossae: *perdius*, τρανυήπιος. Mar-
 tianus Capella L. II. *Perdia* atque *pernox*
sacris namque operata chartis. Agell. L. II.
 c. 1. *Stare solitus Socrates dicitur perdius*
atque pernox. ELM. M. 329, b. 600, b.
 et e coniect. II, 41, a.
Perducere, ebibere. M. 687, b. et *prod.* II,
 505, a.
Perductus. M. 31, b.
Peresus amore, consumtus. *Peresus tabe* apud
 Serenum de Medicina. Cicero L. III. Tus-
 cul. *Lacrymae peredere humore exsangues*
genas. ELM. M. 423.

- Peregre et peregrini.* M. 134, a.
Peregrinatio, peregrinitas. M. 434, b.
Perfectae virtutes. II, 234, b.
Perfecte esse, Latinitatis damnatur. II, 146.
perfecte absolutus. II, 589.
Perferre et proferre. M. 51, b. 80, b. 305, a. 421, a. et 464, b. ad iustam maturitatem ferre. M. 398, a. II, 316, b.
Perficere votum. M. 520, b. *facinus.* M. 314.
Perflabilis. M. 204, b.
Perfluere et perluere. M. 401, b. *sudore.* M. 47.
Perfluus incessus. M. 769.
Perfringere fores. M. 279, a.
Perfrui sese amplexibus. M. 333, a.
Perfugere. M. 391, a.
Perfungi coenulam, cum Accus. M. 196, a.
Pergere iter. M. 123, b. *rem, pro, ad rem.* II, 481, b. *ad urbem.* M. 412, b. et *peragere.* M. 123, b.
Pergandis et praegrandis. M. 418, a.
Pergula. M. 672, a.
Perhibere. M. 442, a. et 645, a. et *praebere* in MSS. conf. M. 442, a.
Perhorrescere cum Accus. App. 419, a.
Periclitare et — ari. M. 404, b. *periclitari, experiri, exquirere.* M. 573, b seq. cum Ablat. M. 612, a.
Periculum, de reo. M. 177, a.
Perinde et proinde. M. 342, a.
Peritia, absolute positum. II, 158, a.
Peritus ad. II, 385, b. cum Ablat. II, 17, a.
Perlinor, pro, perlino. M. 213, a.
Perlitus et perlutus. M. 50, a. et 171, a.
Perlucidus. M. 756, a. de aqua. M. 318, b.
Perluere et perfluere in MSS. conf. M. 401, b.
Permittere, plena libertate immittere. M. 476, a. *se studio.* II, 168, a. et *remittere* in MSS. conf. M. 162, b.
Permixtus lacrymis. M. 633, b.
Permulcere, de sermone vel cantu quo animum delenimus vel consolamur. M. 3, 31, 151, 192, 367, 659, 798, alio sensu apud Appul. non legitur.
Pernicies, de reo damnato. App. 441, b.
Pernox. M. 329, b. 600, b. add. supra in *Perditus*.
Perones, rusticorum calceamentum. M. 481, a.
Perorare quid sit. App. 482, a.
Perpes. App. 185, a.
Perpetim. M. 99, a.
Perprendero. M. 423, b.
Persensiscere. M. 536, b.
Persequax oculis. II, 110, a.
Persequor et pros. in MSS. conf. II, 169, b.
Perseverare, remanere. M. 815. sic *perseverantiam amicitiae dare*, facere ut concordia permaneat. II, 336. et Deum *perseverantiam* vocat eorum rerum, quas effecit. II, 342. i. e. τὴν συνέτηκην αἰτίας.
Personam vitae deponere. II, 66.
Personatus, simulatus. Sic *personata felicitas* apud Senecam et Scaliger. de Arte Poët. L. I. c. 13. *personam* interpretatur *habitum fictum qui vera imitatur.* ELM. M. 534. et 688.
Perspergere. M. 127, a.
Perspicere. M. 448, a. et *prosp.* in MSS. conf. M. 265, a. et 420, a.
Perspicuus, conspicuus. M. 106, b. et 309, b.
Pestrepere cum Accus. M. 153, b. et 174, a. de avibus. M. 153, a.
Perstringere. M. 377, b.
Persuadere cum variis modis et casibus. M. 642, b.
Persultare. M. 308, b.
Perterrere et prot. M. 280, a.
Pertinax et pervicax. App. 342, a.
Pertinere a — ad, de locorum situ, non pertinere. II, 268, b.
Perturbare et prot. M. 648, b. et 668, a.
Peryehere et prov. M. 65, b. et 93. *pervichi locum.* M. 549, a.
Pervenire cum Accus. sine praeposit. M. 24, b.
Pervetus. M. 719, a.
Pervicacia. II, 381, b.
Pervicax. M. 379, b. et App. 342, a.
Pervie. M. 488, b.
Pervigilis, fem. a pervigil. M. 810, ubi vid. tamen not.
Pervius, e coniect. II, 41, a.
Perula. M. 347, b.
Pervolare. M. 548, a.
Pervolutare. M. 545, a.
Pessima mulier. App. 341, b.
Pestilens avaritia. M. 629.
Pestis, de mala muliere. M. 344. de viris. II, 589.
Petere, petitor et petitio de nuptiis. Ovid. I. Met. fab. 13. *multi illam petiere, illa aversata petentes.* L. II. fab. 9. *Divitiibusque prociis, ne me contemne, petebat.* L. III. fab. 7. *multi illam iuvenes, multi petiere puellae.* ELM. M. 309, 534. II, 542 et 543. cum duobus Accus. M. 310, b. *de.* M. 583, b. *petisse* pro *petuisse.* II, 391, b.
Petilus, tenuis, delicatus. M. 363, a.

- Pectus*, subst. M. 394. II, 189, 501 et 506.
Pexus, excultus. App. 66, a.
Physiculare. II, 134, b.
Piacularis ventus. M. 788, a. *piacularare scellus*. II, 125.
Piamentum. M. 175, b.
Piger ex tristitia. M. 312, a. *piger*, de mari et aqua. App. 143, a. de eo quod pigrum facit. M. 270, a.
Piget et taedet iunguntur. App. 143, a.
Pigmentum et signum. M. 579, a.
Pignerare et — *ari*. M. 195, a.
Pignus, filius. Calpurnius Flaccus Declam. 23. *Filiam praegnantem simul vidimus et uteri decem menses ambo numeravimus, et natum ex ea pignus accepimus*. ELM. M. 96, 184, 188 et 343.
Pigrare. M. 40, a.
Pineas in MSS. II, 317, b.
Pinguities. M. 706.
Pinna, pars gubernaculi. M. 766, b. ala. M. 311, b. et *penna*. II, 8, b. cf. M. 422, b.
Pipla et *Piplates*. M. 156, b.
Pisculentus. II, 466, b.
Pitacium. App. 112, a.
Pitima. App. 112, a.
Placamentum. II, 147, b.
Placidus sermo. M. 444, a. *placida quietes*. App. 359, a. *placidum mare*. M. 318, b.
Placitus, qui placet. M. 430, a. et 654, a.
Plagiarius quis dicitur. App. 82, a.
Plagosus, plagis i. e. vulneribus plenus. M. 616. *plagosa vulnera*, multis plagis orta. M. 519.
Plangere. M. 332, a. et 333, a.
Planus gladius. M. 598, a. cf. App. 329, a.
Plebeia humanitas. M. 723.
Plectere coronam, non, *laqueum*. M. 565, b. verbis incesare. M. 450, a.
Plene, omnino. M. 570, a.
Plenus, totus. M. 570, a. et 589, a. *plena vindicta*. M. 458, b. *plenum consilium* et sim. M. 685, b.
Plera. M. 650, b. *plerus*. II, 409, b.
Pluere cum comp. active. M. 748, b.
Pluma, de alis. M. 366, a.
Plumare se, plumas inducere. M. 212.
Plumca cutis, mollis, delicata. M. 198. *congeries*, de plumis facta. M. 748.
Plura apud Appul non *pluria*. II, 400, b. seq.
Plusquamperf. Coniunctivi pro Imperfecto. II, 501, b. cf. 532, b.
Pocillator. M. 407, 427 et 710.
Poculentis et *potul.* II, 213, b.
- Podager*, *podagricus*. M. 339, b.
Poenale exitium, et *poenator*, *tortor*, in Glossis Latino-Arabicis. Salvianus: *ad poenalia rapiendum*. ELM. M. 488. et de adiect. *poenalis* vid. M. 157, a.
Poenitens. M. 361, b.
Poleta, non semper vilis. M. 20, a.
Potentarium damnum, iactura offulae. ELM. M. 418.
Polimen. II, 172, b.
Polire, cum comp. sensu ornandi. M. 438, b.
Politia e coniect. II, 172, b.
Pollere eloquio. II, 126, b.
Pollex infestus. M. 142, b.
Pollingere quid sit. II, 95, a. et *pollinctores* quinam dicantur. II, 607.
Pollucibilis, *polluctum* etc. App. 54, a.
Pollutus, scleratus. M. 663, b. et App. 365, a.
Polymita, vox Graeca, e coniect. II, 172, b.
Pompa, solemnis vox de funere. App. 188, b.
Pone, post. App. 18, b. et 40, a.
Ponere mensam. M. 644, b. *vitam*. M. 405, b. *fabulam*, i. e. finire. M. 166, b. *prae-minium*. M. 23, b. *pono*, *positi*. II, 607.
Popinalis. M. 506.
Populosus. M. 344, a. et 522, a.
Populus, absolute de populo Romano. II, 447. de vico. App. 494, b. et *populi* quomodo differant. App. 145, a. *populis missio*. M. 790, a.
Porgere s. porrigere iter. M. 123, b.
Porrigere iter. M. 123, b. *manus in preces*. M. 184. *preces*. M. 458. *porrectus*, de eo qui lassus iacet. M. 750. ubi vid. not. *campus* App. 142, a. et *proiectus* in MSS. conf. M. 357, b. *porrectum ingenium*. II, 122. sed ibi nunc legitur *perfectum*.
Portae, dicuntur quatuor mundi cardines. II, 313, b.
Portentosus et — *tuosus*. M. 666, b.
Portio valetudinis. II, 217, b. *animae* vel sim. II, 225, a.
Portorium, *портуевов*, naulum. M. 416.
Poscere poculis. M. 167, b.
Poscinummia basiola, quibus nummi poscuntur. M. 718.
Positus cum comp. de locorum situ. M. 247, b.
Posse saepe omittitur. M. 453, b. et 669, b. per periphrasin ponitur. App. 192, a. Arntzen. ad Arat. p. 24. Burm. ad Propert. I, 1, vs. 15. *quam potes*. II, 337, b.
Possessio, citiam de exiguis possessionibus. M. 665, a.

- Possessus**, subst. II, 417.
Possessus rabie. Sic *possessus macularum labe* apud Firmicum. ELM. M. 596. *possessus* dicitur is qui se ab alio regi patitur. II, 593.
Posterior, posterior. II, 152, b.
Posthac et **posthoc**. II, 248, a.
Posthumus, unde *posthumare*, quis dicatur. App. 38, b.
Postibi. Plautinam hanc vocem reponendam esse II, 102. postea in mentem mihi venit. Nunc ibi legitur *post ubi* sine idoneo sensu, ut iam monitum ad init. illius fragm.
Posticula et **posticulum**. M. 146, b.
Postliminium quid et unde dictum sit. App. 54, b. *mortis*. M. 159, b. et App. 189, b.
Postrema lascivia et sim. M. 600, a. *postremum* et *postremo*. M. 164, b. et ad *postremum*. M. 581, b.
Postremissimus, deterrimus. *Postremissimus omnium hominum* apud Agell. L. XII. c. 12. ELM. II, 594.
Postulare aliquid. M. 644, b. *statuam*. II, 61, b. *aliquem reum* et sine τῷ *reum*. II, 494, b.
Postulatum, subst. M. 210.
Postumum dicitur, unde alicui vivo nullus usus venit. M. 246, 443, et II, 477.
Pote (*quam*). M. 43, b. *quam potes*. II, 337, b.
Potens cum Infinit. M. 37, b.
Potestas, proprie de magica disciplina. Vide quae dixi ad Arnob. L. II. ELM. M. 207.
Potiri, cum Acc. M. 750, a. et II, 55, b. amatorum verbum. II, 402, b. sic II, 610, *amare liceat*, si *potiri non licet*.
Potis, e. M. 230, b. *pote*. ibid. et 43, b. et e coniect. II, 108, a. add. Priscian. apud Putsch. p. 608. et Voss. de Art. Gramm. IV, 21. *potis sum*, e coniect. II, 37. vid. M. 799, a.
Potius ἢ *ἄλλοις*. II, 69, b.
Prae adiectivis praefixum. M. 600, b. in comparatione, et comparativis additum. M. 269, b. pro *propter*. II, 155. et pro in MSS. conf. M. 326, b.
Praecipere. M. 709.
Praecedere et **praecellere**. II, 440, a.
Praecentor, cantus magister, sive dux carminis. Columella de Re Rust. L. X. c. 2. *Ubi chorus canentium non ad certos modos neque numeris praecuntis magistri consensit, dissonum quiddam ac tumultuosum audientibus canere videtur*. ELM. II, 365. *praeci-*
- nere* in eadem re II, 355. cf. Heins. in Syllog. Epistol. Burmanni T. III. p. 466.
Praecipitare. M. 202, b.
Praeciae. M. 772, b.
Praecipio, ante percipio. II, 255, a. *te facere*. M. 202, a.
Praecipitare et — *ari*. II, 43, b. *per puteum*. M. 565, b. cf. II, 352, b. de grandine. II, 309. Sic Sept. de B. Troi. I, 21. *grandinis vis magna praecipitata*.
Praecipitium. M. 413, a. et 629, b. *praecipitio se occidere*. M. 122, a.
Praeclarus, valde clarus. II, 93, a.
Praecox. II, 571, b.
Praeda, fera. M. 712, b.
Praedictus, praedia habens. II, 102, a.
Praedicare et **praedicere** in MSS. conf. M. 173, b.
Praedicativa. Enuntiatio simplex, sive affirmativa, sive negativa, quam quidem Enuntiationem sic definit Aristoteles περὶ ἔρμην. cap. 5. ἐστὶ δὲ ἀπλὴ ἀπόφανσις, φωνὴ σημαντικὴ περὶ τοῦ ὑπάρχεν, ὡς οἱ χρέοντι διήρηται. FLORID. II, 266.
Praedicator, praeco. M. 395.
Praedicere, de somniis etc. M. 299, b. et II, 135. et **praedicare** in MSS. conf. M. 173, b.
Praeditus, praefectus. II, 133, b. 154, a. et 412, b.
Praedium et **praesidium** in MSS. conf. M. 655, b.
Praedo dicitur qui hereditatem invadere conatur quam scit ad se non pertinere. II, 585 et 597. add. Tit. ff. de petit. hered.
Praesse in. II, 80, b. primariam curam gerere. II, 358.
Praefari veniam, *honorem* et sim. M. 9, b. 709, b. et II, 551. ubi vid. not. et *pro-fari* in MSS. conf. M. 162, b.
Praefascine. v. *praefiscine*.
Praefectus urbi et *urbis*. II, 382, b.
Praeferre, verbum proprium sacrorum pompae. M. 774, a.
Praefiscine. II, 75.
Praefleri visus dicitur. M. 149, a.
Praeflorata, devirginata. Auctor de viro perfecto apud Hieronym. Tom. IX. fol. 30. *Deflorator virginitatis*. Et Ambrosius epist. 64. ad Syachrium *defloratio virginitatis*. Scribon. Largus compos. medicam. c. 19. *devirginationem* vocat. ELM. II, 585.
Praegnas, *atis*. M. 390, a.
Praegrandis et *pergr*. M. 418, a.
 [K k k k k] Prae-

- Praeliari*, in re Venerea. M. 115 et alibi. App. 73, a.
- Praeliaris acies*. Sic *praeliare certamen* apud Egesippum L. I, cap. 15. *Praeliare pugnae* apud Plaut. Curc. IV, 4, 14. ELM. M. 182 et 553. *Praeliaris Dea*. M. 741.
- Praelucidus*. M. 756, a.
- Praeminari*. M. 563, b.
- Praeminere*. M. 432, b.
- Praemium*, merces. M. 630.
- Praenitere*. M. 360, b.
- Praenotare*. M. 429, b.
- Praepetes aves*. M. 140, a. cf. App. 86, a.
- Praepositiones duae iunctae*. II, 344, a.
- Praeripia*. II, 397, b.
- Praerupia*. App. 263, a.
- Praerupta riparum*. II, 397, b.
- Praesagare* in MSS. II, 498, a.
- Praescriptum (ad) opinionis et famae*. II, 495, a. sic *ad praescriptum divinae promissionis*. M. 778.
- Praescare*. M. 165, a. et *proscare*. App. 367, a.
- Praesegmina*. App. 183, b.
- Praescens corpus*. M. 407, a.
- Praesentare*, verbum iudiciale. Acta Nazarii Martyr. *Iterum Anatolio praesidi praesentatus*. Apollinarii passio: *praesidi praesentatus*. Acta Luciani: *audientiae iudicis cum praesentavit*. et *praesentarius* qui reos exhibebat iudici. Acta Christinae Martyris: *Iulianus ad praesentarium dixit, numquid et tu magicatus es a Christina*. ELM. sed hoc sensu apud Appul. hodie non legitur verbum *praesentare*, quod semel in eius scriptis invenitur, M. 390.
- Praesentarius*. M. 152, b. ibique Beroald. in App. et *praesentaneus*. M. 687, a.
- Praeses*, in gen. plur. *praesidium*. II, 40, a.
- Praesidium*, de opibus. M. 655, b. et *praedium* conf. in MSS. Ibid. *fugae*. App. 155, b.
- Praespergere*. M. 127, a.
- Praestabilis*. II, 207, a.
- Praestare*, iuvare. Quintilian. Declam. 34r. *Quod facilius posset praestare dives. Proferre voluit ad patrem integrum munus, nec corrumpere quod praestarem*. ELM. M. 390. in *praebere* abiit in MSS. M. 442, a.
- Praestigiae scribendum an praesirigiae*. II, 321, a.
- Praestinare*, emere. M. 26, b. 74, a. 273, b. 463, b. cf. App. 21, b.
- Praestolari*. M. 258, a.
- Praestringere aciem oculorum*. Ita recte dicitur Budaeus ad Pandectas fol. 371. cui adstipulatur Asconius in Verr. a *praestigatoribus transtulit verbum vel latronibus quia ignari et rudes pugnae, etiam vano armorum strepitu terrentur praesirinctis luminibus*. ut Plaut. Mil. Glor. I, 1, 4. ubi usus venit, *contra concerta manu praestringat oculorum aciem in acie hostibus*. Alii *praestinguere* et *perstringere* legunt apud Plaut. ELM. II, 145, b. add. Parei Lexic. Plautin. *praestringere obtutus occurrentes dixit* Ammian. Marcell. XXIV. 6. § 8.
- Praestruī*. M. 716, a.
- Praesumere* se. M. 499, b.
- Praesumptio*. M. 584, b. et App. 342, b.
- Praeter*, praeterquam. M. 89, b. add. comment. ad Gell. I, 23.
- Praeteritum (in)*. II, 596, b.
- Praeteritum tempus pro plusquamperfecto*. M. 63, a. passivum activo sensu. M. 213, a.
- Praeterluere*. M. 401, b.
- Practeryehere*, neutraliter. M. 13, b.
- Praevaryus*, valde depravatus, e coniect. II, 93, a.
- Praevyehere*, neutraliter. M. 13, b.
- Praeventio*. M. 699, a.
- Praeventus vulneribus*. M. 671, a. 722, b. et App. 369, b.
- Praevytere et praevyrti*. M. 245, a. et 381, b.
- Precarius, a, um*. M. 499 et 798.
- Precatio* in nonnullis Edd. legitur II, 545.
- Preces et questus* iunguntur. M. 261, b.
- Prehendi noxae*. M. 633, a.
- Premere vocem*. M. 179, b. *pressa quies, oratio* etc. M. 292, a. *oscula*. M. 306, b. *premi* dicitur mare, quando in fretum coarctatur. II, 299.
- Pressura*, de multis hominibus in unum locum constipatis. M. 176. *palpebrarum*. M. 352. de pondere lignorum. M. 481.
- Pretium et praemium*. M. 630, a.
- Pridianus*. M. 484, 767, et II, 393.
- Primarius vir*. App. 221, a.
- Primatis femina*. Sic in Concil. antiquis PRIMAS Dioecesis est princeps. ELM. M. 134. cf. 146, b.
- Primores et priores*. M. 66, a. et *primates*. M. 80, b. et 146, b.
- Primus*, princeps. M. 407, b. *primi anni*. M. 187, a. et 375, b. *prima exordia* et sim. M. 117, b. *primum*, ubi nihil aliud sequitur. M. 374, b.

- Princeps*; gen. plur. *um* et *ium*. M. 146, a.
principes urbis. II, 61, a.
Principalis. M. 293, a.
Principio (*a*). II, 148, a. cf. 569, 597 et aliis II. Sed sine *a*, II, 567. *in principio*. II, 270, 386, 457 et 479. sed omnibus illis locis de loco, non de tempore agitur. sed de tempore, addita praeposit. legitur II, 540. sic et Lactant. de Opif. Del. c. 5 et 6.
Prior, potior, melior. II, 328.
Prius. M. 184, a. et e coniect. pro *expers*. II, 122.
Pro et *prae* in MSS. conf. M. 326, b. diversae eius significationes. App. 55, a. in comp. M. 430, a.
Probare, explorare. II, 427, b.
Probe. M. 484, a. et *propre*. M. 781, b.
Probrum. App. 31, a.
Probus et *probitas* de verecundo. App. 167.
Procare et *procatto*. II, 545, a.
Procedere, de verbis, lacrymis vel sim. M. 587, a. et 705, a. *increscere*. M. 335, b. et *recedere* quando terra dicitur. II, 299, b.
Procellae fortunae. *Procellae cupiditatum* apud Ambros. cap. 10. et *procellae periculi* apud Livium L. II. *Fortunae saevientis procellae* apud Ammian. L. XIV. ELM. M. 686.
Proceres, quoniam proprie dicti. App. 34, a.
Procerissimus. M. 403.
Procinctus, subst. II, 49, a.
Proclive. M. 480, a.
Proclivus, a, *um*. M. 31, b. et 241, a.
Procrastinatio. M. 816.
Procul pro *prope*, *εγγύς*. II, 207, a.
Procurare, verbum sacrorum. Phaedrus L. III. fab. 42. *si procurare vis ostentum*. Agell. L. IV. cap. 6. *Ut terram moysi nunciari solet eaque res procuratur*. et ibid. cap. 5. *eam rem contrariis religionibus procurarent*. idem L. XVI. c. 6. *ostentum est et piaculis factis procurandum*. ELM. M. 219, 658, 795 et 800. administrare, *αδρυψείν*. Firmic. prolo. L. I. *cum alii Deos non esse dicant, alii esse quidem, sed nihil procurare*. Priscian. Medic. L. IV. cap. 7. simpliciter pro curare ponit: *ventrem purgatione procurabis*. Seneca Natur. Quaest. L. III. c. 1. *Nunc vulgares aquas persequemur, tam frigidam quam calentes, quaedam oculos, quaedam nervos inveniunt, quaedam inveterata et desperata a medicis percurrunt*. Emendo: *inveterata et desperata a medicis procurant*. ELM. II, 350. *procurare* cum Dat. II, 232, b. vid. supra *Curare*.
Prodere libros. M. 274, b. *memoria*. II, 465, a. *proditus* et *editus* ob cognatum significationem confunduntur. M. 11, b. II, 176. cf. M. 174, b. et *praeditus* confunduntur. II, 154, a. et 177, a.
Producere liberos. M. 174, b. *ad*. M. 179, b. et *perducere*. M. 146, b. 576, a. et 782, b. *produci* de funere. M. 314. de rebus venalibus. App. 322, a. *productus*, post longam moram inductus. M. 450.
Profanare. M. 303 et 343.
Profanus cum Genit. II, 122. nisi ibi Genit. pendeat a seq. *imperitiorum*.
Profari et *praefari* in MSS. conf. M. 122, b.
Profectus, 4to decl. M. 33, a.
Proferre partum. M. 398. et *perferre*. M. 51, b. 80, b. 398, a. et 421, a.
Professio. M. 572, b.
Proficere, *prodesse*. II, 350.
Proficere. M. 545, b. cf. II, 315, b.
Profugus, fugitivus quoquo modo. M. 391, a. *coenae*. M. 644, b.
Profundus labor et arduus. II, 285. *amor*. M. 98. *venter*. M. 287, b. *otium profundum*. M. 439.
Progerere. M. 774, a.
Progestare. M. 439.
Prohibere quomodo construatur. M. 549, a.
Prohinc. M. 195, a.
Proiectus et *proiectus* in MSS. conf. M. 301, b. et *porrectus* in MSS. conf. M. 357, b.
Proinde et *perinde*. M. 342, a. *proinde ut*. M. 342, a. II, 116, 147, b. 169, a. et 533, a.
Prolatio. M. 800.
Prolectare. M. 321, b. et 768, a.
Prolectus. M. 451, a.
Proliquatus. II, 422.
Prolixum iter, longum. Sic *prolixum aevum* apud Martianum Capellam. ELM. M. 230.
prolixa cervix. M. 226. *res familiaris*. II, 435. *liberalitas*. M. 596. *prolixum eiulare*, adverbialiter. M. 533.
Proloquium, enuntiatum Cicroni. II, 265.
Prolubium. M. 719, a.
Proluere et *perluere*. M. 49, b.
Promerere numen Dei. M. 766. sic *promerere Deos* Arnob. adv. Gent. L. VII. vid. Arntzen. ad Plin. Panegy. c. 74.
Promicare, e coniect. II, 245, a.
Prominare, propellere. M. 645.

- Prominere*. M. 432, b. et 445, a.
Prominulus. M. 142, b.
Promovere. M. 13, b. sine casu sequente. II, 390, a. *nox promoti*. M. 287, 458 et 630.
Promtuarium. M. 72, 212. cf. App. 51, a.
Promtuarium cella. II, 516.
Promtus, subst. II, 123.
Promulcere. II, 15, a.
Promulgare spatia doloribus, singularis locutio. II, 245, a. et *promulgare*. II, 569, b.
Promus librorum. II, 513.
Pronomina possessiva cum Genit. ut *meus solius* et sim. M. 379, a. et 600, a. demonstrativa ante *qui*, *quae*, *quod*, omissa. II, 206, b. relativa tam sequenti quam praecedenti voci conveniunt. II, 235, a. *qui*, *quae*, *quod* saepe intelligendum e superioribus, quamvis diverso casu. II, 247, a.
Pronuntiabilis oratio. Aristotelis ἀποφαντικὸς λόγος, Enuntiativa oratio. FLORID. II, 265.
Pronuntiare, verbum solenne in iudiciis et concionibus de eo qui sententiam fert. M. 173, 425, 694, 695, 733. II, 161 et 601. add. Gell. V, 10. *sive contra te pronuntiatum erit*, *sive pro te*. Caes. de Bel. Civ. I, 2. *Lentulus sententiam Calitidi pronuntiatum se omnino negavit*. Plin. L. V. Epl. I. *Ex consilii sententia pronuntiat*. Tertull. Apolog. c. 2. *si de aliquo nocente cognoscitis contenti sitis ad pronuntiandum*. Brisson. de Verb. Sign. Sic explicandus videtur etiam II, 588.
Pronus, de die, Sole etc. M. 243, a. *in aliquem*. M. 112, b. *bibere*. App. 160, a.
Propagines vitium. Aldhelmus: *Propagines euangelicae vitii, credentium scrobibus pastinantem*. ELM. II, 576.
Propansae alae. M. 407, b.
Propere et *prosperare* in MSS. conf. M. 168, b. et *probe* in MSS. conf. M. 781, b.
Properier. M. 70, b. et 374, a.
Properus e coniect. II, 170, a. *properi versus*, extemporales. II, 291.
Propheta, sacerdos Aegyptius. M. 158. II, 186. vates. II, 288.
Propinare. M. 376, a.
Propitiare. M. 376, a.
Propitius, blandus, facilis ad opus suum. M. 362, b. II, 80, b. cf. II, 249, a.
Proponere praemium. M. 23, b.
Proprius, suus. M. 687, a.
Propter frequenter usurpat Appul. M. 147, b. adverbialiter. M. 243, b. 278, b. et 371, b. cum Accus. omisso casu verbi. M. 371, b. et 430, b. *propter quod*, pro, *propterea quod*. II, 383, b.
Propudia spurcissima. Glossae: *αίμαξος*, *propatulum*, lege, *propudium*. Plaut. Curc. I, 3, 34. *Quid ais propudium*. Bacch. IV, 1, 7. *En ut pulsat propudium*. Et in Sticho II, 3, 9. *propudiosus* pro impudente posuit. et *propudiosissimus* apud Sidon. ep. 6. L. IX. *impudicissimus*. ELM. M. 586. *propudiosus*. M. 645, c. II, 552.
Propugnare cum Dar. M. 663, a.
Propulsare famem. II, 469, b.
Proquiritare. II, 566, b. *invocare Quiritium fidem* dixit Petron. c. 21.
Proripere se. M. 378, a. et 638, b.
Prorsa oratio et *prorsa*. II, 58, a.
Prorsum. II, 389, b.
Prorsus, omnino. M. 665, b. initio periodi amat Appul. II, 439, b. nunquam in fine. M. 582, b. *totus*. M. 720, b. substantivis additum. M. 156. cf. 198, b. et *protinus* in MSS. conf. M. 348, a. et II, 145, b. *prorsus quod* quomodo explicandum II, 145, incertum est: sed videtur illa *prorsus quod* Plautinus miles super clypeo suo gloriatur, *Praestringens oculorum aciem hostibus*, ab aliena manu, aut certe corrupta esse.
Proruere se. II, 9, a.
Prosapia. App. 10, a.
Proscenium. M. 177, c. et II, 83.
Prosecare. M. 165, a.
Prosectus dentium. M. 520, a.
Prosequi, de funere. M. 524.
Prospergere. M. 127, a.
Prosperiter. M. 70, b.
Prospicere. M. 493, a. et *respicere* conf. M. 67, a. et 365, b. et *perspicere* conf. M. 265, a. et 420, a.
Prospicue. M. 68, a. et 792, b.
Prospirare. II, 508.
Prostituta, meretrix. App. 354, a.
Protelare. M. 557, c. et App. 121, b.
Proterrere. M. 182, a. et 553, a. et *pert*. M. 280, a.
Protinus. Papias *mox, continuo, statim, sine mora, e vestigio*. Reddenda etiam haec vox Tertulliano de baptism. cap. 20 *Dicit aliquis a lavacro protinus icunare oportet*, in vulgatis est, *potius*. ELM. M. 274. et *prorsus* in MSS. conf. M. 348, a.
Protrimentum, ἐπιτρίμμα. M. 701, b.
Protumidus. II, 117.

- Prourbare*. M. 156, b. et 667, b. et *pert.*
M. 648, b. et 668, a.
- Provectus* et *proiectus* in MSS. conf. M. 301, b.
- Provehere* et *perveh.* M. 65, b. et 93.
- Proventus*, de bono successu. M. 275, b.
728, b. et II, 594, a. procreatio. II, 260, a.
cf. App. 372, b.
- Providentia* et *prudencia*. M. 783, b.
- Providus puer*, qui ad praevidenda futura adhibetur. II, 498.
- Provincia*, de quovis munere. M. 422, b.
- Provincialis* qui ius dicit in provincia. Seneca
Consol. ad Helviam fol. 814. *Neminem provincialium domum suam admittit.* ELM. M. 29. incola provinciae II, 38. *erogationes provinciales*, in provincia factae. M. 813.
- Proximare* cum Accus. M. 169, a. 785, a.
App. 214, a. et 433, b.
- Proximitas*. II, 142 et 240.
- Proximo (in)*, in vicinia. Plin. L. X. Ep. 39. *Quae aut Romae aut in proximo fiunt.*
Sallust. bel. Iugurt. *qui in proximo locati fuerant paulisper territi perturbantur.* Erat Putschius qui hic legit: *qui in primo l. f. sic postea et proximo Carthaginem et Hispaniam dicit.* Et noster in Apologia: *de proximo.* Plaut. Cas. III, 5. *Dolum ex proximo hunc protulerunt.* Sc. ult. *huius reperietur filia esse e proximo.* ELM. M. 246.
- proximo*, pro *proxime*. M. 20, b. de *proximo*, e propinquo. M. 669, b. de *proximo congruere*, apprimere. II, 576.
- Proximus*, officiosus. II, 476, b. *crimini.*
II, 383. *proximum argumentum*, manifestum. II, 398, b.
- Psallere*. M. 348.
- Publice*, palam. M. 740, a.
- Publicitus*. II, 418 et saepe.
- Publicus* et *pupl.* M. 175, a.
- Pudendus*, a, um. II, 171, 238, 391, 393, 445 et 570.
- Pudendus* et *verecundus* iunguntur. II, 385, a.
- Pudentia* e coniect. II, 224, b.
- Pudicior*, male in MSS. pro *pudictor*. II, 411, a.
- Pudicus*, sine officii. App. 585.
- Puditum est*. II, 16, 34 et 448.
- Puellus*. M. 351, 646, et aliis II.
- Puer*, pueriliter se gerens. App. 185, a. a *puero* et *a pueris*. II, 247, b.
- Pueriae*. M. 100, a.
- Puerile corollarium*. Sic illud vocat *Quod virgo prima cupido dat nocte marito Dum timet alterius vulnus inepta loci.* Coelius Rhodiginus antiquar. lection. L. XXX. cap. 30. *Apuleius posticam Venerem συμβολικῶς et aperte corollarium dixit.* ELM. M. 211, ubi vid. Pric. in App. 208, b.
- Pugnax*. M. 171, b.
- Pulcellus*. M. 646.
- Pulchritudo* de animo et corpore. II, 414. add Amm. Marcell. XXI, 6.
- Pullarius*. M. 211, a.
- Pullular*, generare. Neutrum active positum. ELM. M. 301.
- Pullulatum*. M. 127, a.
- Pullulus*, de catamito. ELM. M. 577.
- Pullus*, de scorto. M. 217, a. *pulli*, oblectamenta puerilia. M. 548, a.
- Pulpa*. M. 102, b. 103, b. et App. 222, b.
- Pulposus*. M. 477.
- Pulsabulum*, plectrum. II, 54.
- Pulsare citharam*, non *cithara*. M. 325, a. *pulsantur venae*, non *pulsant*. II, 510, a.
- Pulveraticum* quid sit. II, 426, b.
- Pulviculus*. M. 265, a.
- Pumilus*. M. 339, a.
- Punctulum*, punctio, punctura. Concil. Toletanum: *Inferunt nobis acerbi doloris puncturas.* ELM. M. 422. in re *Venerca*. M. 343, b.
- Punctum*, summa acies. M. 363, a.
- Pungere animum*. M. 703.
- Punior* pro *punio*. M. 213, a. et 544, b.
- punire exsilio*. II, 60, b.
- Puplicus* et *publ.* M. 175, a.
- Pupula* et *pupilla*. M. 215, a.
- Purpurare*. M. 427, a. et 734, a.
- Purpurissare*. II, 558, b.
- Pusillus*. M. 339, a.
- Pusio*. M. 605.
- Putidus* et *putridus*. M. 569, b.
- Putor*. M. 242, a.
- Pyrricham saltare*. M. 734, b.

Q.

Qua, tam. Tertullian. de anima cap. 5. *Qua immortalem et ineffigiatam qua indissolubili-*

tem. sic lego non *quam indissolub.* ELM. M. 670. qua parte, ubi. M. 383, a. et 561, b. [LIII]

Qua-

- Quadrifuges currus*. II, 73.
Quadrupes cursus. M. 434 et 436.
Quadruplatores quinam sint. II, 578, b.
Quaerere de. App. 47, b. *quaerit invenire et sim.* M. 228, a. *quaesit pro quaesivit.* M. 378, b. *quaesens*. M. 261, b.
Quaesticulum. M. 586, a.
Qualus. Glossae: *σάρκακος, κέφιμος, corbes, corbula, qualus*. ELM. M. 287.
Quam positivo iunctum. M. 181, b. 505, b. et II, 395, b. *quam maxime*. M. 49, a. *quam pote*. M. 43, b. *potes*. II, 347, b. *possum*. M. 551, b. *vellem*. M. 210, a.
Quantibet adiectivis additur sine verbo. M. 686, a. add. II, 580.
Quantquam cum subiunct. II, 3, b. et 39.
Quando, quandoquidem. II, 235, b.
Quantii, quot. M. 463, b. *quantus maximus*. M. 227, a. *quantii et quantum*. M. 76, b. *quanto* *ἐλλείπει*. II, 386, a. *quantum aurum*. M. 337, b. *quantum pote et potest*. M. 43, b. et 551, b.
Quapropter secundo loco positum. II, 240, b. et 297, b.
Quaqua. M. 90, b. et 107, b.
Quaquaversus. M. 247.
Quasi cum Subiunct. M. 207, b. *quasi velut*. II, 106.
Quassae caput. M. 223, a.
Quassae scapulae. M. 242. *dolium quassum*. M. 603.
Quatero, de fama et rumore. M. 39, b. *excutere et vexare*. M. 512, a. *fustem*. M. 443, a. *quatiuntur fauces* in vehementi anheliu. M. 291, a.
Que et. M. 128, a. 144, a. et II, 338. *que et quoque*. M. 403, a. et 452, a.
Quo. II, 346, a.
Quercerum s. *querquerum*. II, 476, a.
Queri cum Accusat. M. 497, b.
Querimonia. M. 704, et II, 85.
Queritare. M. 374, a. vid. *Quirit*.
Qui, quae, quod saepe insertum a librariis eleganter omittitur. M. 77, a. 102, a. et 143, a. pro *quis*. II, 24, b. pro *quo*. II, 394, a. et *quibus*. II, 431, b. et *unde* iungi solent in interrogationibus. M. 24, b. pro *ut*. II, 395, a. in imprecationibus. II, 552, a.
Quid hominis et sim. per contemptum. App. 28, b.
Quidam nomini proprio additum. M. 120, b. et 456, b. *duo*. M. 148, b. et 700, b.
Quidem ex interpolatione ortum. M. 71, b. et 341, b. *ἐλλείπει*. M. 71, b. et II, 246, b. in enumeratione. II, 399, a. nempe. *ibid.*
Quidni. II, 25, a. 810, b. II, 361, a. 393. et 544, a. *quidni? qui*. M. 290, 376 et 412.
Quidquid pretiosus. M. 548, a.
Quidvis de homine. M. 214, a.
Quiens. M. 391 et 671.
Quiet, 5° decl. M. 177, b. et 533, b.
Quietus, de Deo, e coniect. II, 366, a. vid. Cic. de Nat. De. I, 20.
Quin sensu adhortandi cum Indicat. M. 85, b. et 181, b. *quin tandem*. M. 391, b.
Quipe qui et q. cum. M. 461, a. ubi delenda sunt *τὰ ut solet cum phrasi cum quippe enim*. App. 282, a.
Quippini. M. 290, a. II, 25, a. cf. II, 119, a.
Quique, quicumque. M. 462, b.
Quiritare. M. 374, a. 471, a. et 522, b.
Quis, uter. App. 187, b. et *aliquis*. M. 456, b.
Quispiam ille male dictum. II, 163, a.
Quisquam omnium. M. 626, b.
Quisque τῶ suis postponitur. M. 562, b. plurali iungitur. M. 259, b. et II, 412, a.
Quisquillae. App. 54, b. de piscibus. App. 164, a.
Quisquis plurali iungitur. M. 548, b. varii eius casus. App. 283, a.
Quitur et quitus sum. II, 380, a. et 487, b.
Quo, quomodo. M. 510, b. etiam pluralem sequitur. II, 84, b. cum Accusat. per ellipsin. M. 262, a. pro *ut* in quibusdam Edd. II, 66.
Quoad, donec. M. 37, a.
Quod, quoad. Acta Martirii Achillaei et Neraei: *Tandiu saltavit, quod saltando deficiens expiravit*. ELM. M. 37, a. *quod quidem*, quandoquidem. II, 169, a. *quod enim*. M. 615, a. 793, b. et II, 244, b. *quod si, ni, ubi, utinam*. II, 386, b. *quod, quam rem et sim.* sequente Infinit. II, 344, b. *quod sciam*, solemnibus formula. App. 183, a.
Quoi, cui. M. 532, a.
Quoniam, postquam. II, 431, b.
Quoque et que in MSS. conf. M. 315, a. et vid. *Que*.
Quoquo modo. II, 341.
Quoquoversum. M. 88 et 580. sed M. 818. *quoquoversus*.
Quot dies, quotidie sive singulis diebus. Agell. L. VI. c. 5. *Ut Carthaginienses quoti-*
quot

quot annis populo Romano darent certum pondus argenti. sic *quot Kalendis* apud Plautum Stich. Act. I. Sc. 2. et *quot mensibus* apud Vitruv. L. IX. c. 4. ELM. M. 800.

Quot quotque. M. 524, a. *quot et qualis.* II, 549, a.
Quotidianae nuptiae, de meretrice et muliere adultera. App. 472, a.

R.

Rabia pro rabie. M. 596, b.
Rabidus canis. M. 553, b.
Racemus non solum de vitibus dicitur. App. 62, b.
Radius, instrumentum textorium. II, 36.
Radix, fons, caussa. II, 599.
Ramices. M. 249, a.
Rancidus. M. 81. et App. 56, b.
Rapere, abripere. M. 366, a.
Rapidus, de igne et lumine. II, 125, a.
Rarissimo et sim. adverbia in *o* amat Appul. M. 339, b.
Rasura. M. 272.
Ratio, ratiocinatio. II, 396, a.
Ratiocinatio ab Appuleio vocatur ea argumentandi ratio quae aliis *sylogismus*. II, 272. item a Cicerone Inv. I, 33. cf. Cel. Wytenbachii Praec. Philos. Log. P. III. c. 6. § 3.
Rationabilis. II, 207, a. 509, b. et App. 197, b.
Raucus, de strepitu maris et fluminis. M. 404, b. vox mediae significationis. App. 322, a.
Rayis, raucitas. II, 79.
Re in comp. M. 322, b. 369, b. 425, b. 491, b. et 630, a. et de in comp. conf. in MSS. M. 380, b. et 710, b.
Reapse. M. 48, a.
Reatus, *aitia*, culpa. Prudentius: *Pallor in ore dat signa reatus.* ELM. M. 462. sed et ibi potius est conditio eius qui reus est constitutus, quemadmodum M. 55, 184 et 650.
Rebitare. II, 100, b.
Rebullire, neutr. M. 657. act. M. 49 et 369.
Recalcare. M. 419, b.
Recellere. M. 493, a.
Recens adverb. et nomen. App. 38, b.
Receptaculum, de cubiculo. M. 800, b. *navium.* M. 750, b.
Receptui et *receptum canere.* II, 125, a.
Recidere, cadere. M. 45, a. 265, b. et 518, b.
Recidivus. M. 792, a.
Reclinare. M. 367, a. et II, 164.

Reciperare. II, 56.
Recipere, promittere. M. 817, a.
Reciprocare amicitiam dicitur is qui reclamatur. II, 239. sic *amicitia reciproca* dicitur II, 238. de fluctibus in litore maris. II, 475.
Reclamatio, de iis qui cum clamore obloquuntur. II, 534.
Reclinare. M. 718, b.
Recludi, secludi, de homine. II, 257, b.
Recognoscere. M. 696, b. add. Septim. de B. Troi. IV, 10.
Recolere venerem uxoris. M. 339, b. *vestigia.* M. 419, b.
Reconciliare, recurrere II, 67.
Reconcinnare in nonnullis Edd. M. 370.
Recta. M. 412, b. et 671, b.
Rectus muero. M. 295, b.
Recula. M. 264, b.
Recuperatores, per quos res suas recipiebant. Plaut. Bacch. II, 3, 37. *Postquam praetor recuperatores dedit, damnatus demum vi coactus reddidit.* Tacit. I. Annal. *De pecuniis repetundis ad recuperatores itum est.* ELM. II, 366, b. et vid. quos citat Pareus in Lexic. Plautin.
Recurare. M. 557, b. et C 4, b.
Recussus somno. M. 591 et 369.
Reddere, dedere. M. 497, b. edere. M. 524, b. *vocem* et sim. M. 732, a.
Redies pro redibis. Sic apud Tertull. advers. Iudaeos cap. 13. *exist pro exhibit.* ELM. M. 419. Itaque erravimus App. 518. ubi *transiet* inter inauditas Appuleio voces *retulimus*.
Redigere ad II, 7, a.
Redintegratio. II, 340.
Redire retro et sim. M. 183, a.
Reducere impetus, aciem etc. M. 516, a. *cardinem.* M. 651, b.
Redulcerare dolorem. M. 342.
Redundantia plur. num. II, 213, a.
Reficere, mutare. M. 7, b. *facere.* M. 45, a.
lassitudinem. M. 377, b.
Referre, iterum ferre. M. 365, a. *caput.* M. [L IIII 2]

- M. 710, a. *se ad balneas*. M. 79. cf. M. 322, b.
- Resingere se lactiorem*, vultum ad lactitiam componere. M. 194.
- Reslare*. M. 92, a. et 641, b.
- Reflexus maris*. II, 19, a.
- Refuſus* pass. M. 177, b.
- Reformatus* subst. M. 209, a.
- Refovere*, recreare, reficere. M. 252, a. 377, b. hinc *refovere hominem* et sim. M. 348, a. et *lassitudinem*. M. 348, a. et App. 148, a.
- Refricare*. M. 292, a.
- Refringere fores*. M. 279, a.
- Refutare* sequente Accusat. cum Infin. II, 456, a.
- Regalis disciplina*. II, 26, b. *regales epulae*, lautae. App. 240, b.
- Reges*, de rege et regina. M. 102, a.
- Regimen navis*, gubernaculum s. clavus. M. 122.
- Regionaliter*, per omnes regiones. II, 340.
- Regione et e regione*. M. 189, b. cf. II, 214, b.
- Regiones templorum*. II, 149, b.
- Regius*, nobilis. M. 439, b. et II, 258, a.
- Regnator aquis*, rex aquarum. II, 19, b.
- Reiicere caput*. M. 86. et 710, a. *aures*. M. 224, b. de speculis. II, 423, b.
- Reiterare*, verbum non bonum. M. 330, b.
- Relegere*. M. 432, a.
- Relevare gradum equi*. II, 100, b.
- Relicina coma*. II, 13, b. *frons*. II, 26, a.
- Religare*, ligare. M. 45, a. et 425, b.
- Religiones*, plur. num. M. 753, b.
- Relinquere homines*, mori. II, 186.
- Reliquium*. M. 287, a.
- Reluctare*. M. 281 et 455.
- Remanare*. M. 288, b.
- Remeaculum*. M. 385.
- Remearc*. M. 288, b.
- Remetere*. M. 380, b.
- Remigium alarum*. M. 365, b.
- Reminisci*, excogitare. II, 514, b.
- Remittere aures*. M. 477, b. *se*, de frigore. II, 341, b.
- Removere*. M. 365, a.
- Removere* cum Ablat. sine praepos. II, 132.
- risum*. M. 66, b. *servos a se*. II, 441. ad quem locum Scipio Gentil. citat Porphyrii locum in vita Plotini, ubi πάντα εὐκέρην ἀποπέψαδαι, ut et *removere* apud Appul. de manumissione intelligit.
- Remulcere*. M. 349, a. 478, a. II, 15, a. et 51.
- Remunerare* et — *ari*. M. 200, a.
- Remidens*, ridens. Papias: *remidens interdum splendens, interdum ridens*. Eucherius ad Valerianum: *Blanda tranquillitas serenum remidet*. ELM. *Remidere* est subridere, μειδιᾶν. M. 119, b. hinc cum *ridere* in MSS. confunditur. M. 411, a. vel est splendere. M. 108, b. et 238, b. unde cum *renitere* confunditur. M. 209, b.
- Remitens*. M. 189, a.
- Remidare*. M. 30, a.
- Remunerare dotem*. M. 11, 584, b.
- Renuntiare spei*. M. 291. pro simpl. nuntiare. M. 45.
- Repagula*, καλυπτῆρες, retinacula. Glossae: *Repagulum*, κράξ τὸ ῥοῦκλον. Glossae MStae in Prudentium: *repagula sunt ligna, quibus ostia in transversum firmantur*. ELM. M. 50. cf. App. 38, a.
- Repandere*. M. 278 et 631.
- Repandus*. M. 718, a.
- Reparare sibi matrimonium*. M. 679.
- Repensare aliquid aliqua re*. M. 424, b.
- Repensare beneficii vicem*. M. 424. *incommoda virtutibus*. II, 538.
- Repentino*, adverb. II, 324, b. *de repentino*. II, 62, a.
- Repentinus*, αὐτοσχῆδιος. II, 104.
- Repere* cum comp. de adultero. App. 310, b.
- Repertus*, subst. M. 753, 777. et II, 10.
- Repetitio* eiusdem vocis. M. 469, a.
- Repigrare*. M. 40, a. et 550.
- Replaudere*. M. 32 et 436.
- Replicare*, repetere. M. 52, a. 292, b. et 747, b.
- Reportare*, portare. M. 45, a. et 702, a.
- Repotia*, ἐπιβῆαι. II, 367, b.
- Repraesentari iudicio*. M. 696. vid. supra *Praesentari*.
- Reputare*. M. 747, b.
- Res*, de concubitu. M. 327, b. rationes. M. 692, b. *lis*. II, 378. et App. 440, b. *res ipsa poscit*. M. 247, a. et App. 215, a. *res tuas tibi habeto*. M. 369. *rerum omnium* i. e. in rebus omnibus. II, 548, a.
- Rescula*, ubi nunc *recula*. M. 264.
- Rescrare*. M. 52, b.
- Resideo* et *resido*. M. 60, a. 630, a. et II, 350, b. placide considero. M. 446, b. et 518, b. cum Dat. M. 226, a. vel Accus. M. 176, a. et App. 316, a. de *resido* vid. infra *sido*.
- Resillinus* e coniect. II, 26, a.

- Resistere*, fixum stare. App. 169, a.
Respecto et *respectato* in MSS. conf. M. 641, b.
Respectus, reverentia. II, 565, b.
Respicere in vel ad. M. 221, a. et *prosp.* M. 67, a. de valedicentibus saepe usurpatur. App. 171.
Respondere dicuntur hatuspices etc. App. 176, b.
Respuere a. M. 18, a.
Restim ducere. App. 41, b.
Restringere et *restringere* in MSS. conf. M. 115, b.
Restipulari, stipulari restitutionem. II, 600.
 Appuleius dotem a Pudentilla stipulatus erat, et illa dotem, quam ei dixerat, ita ab eo est restipulata, ut, se mortua, dos filii suis et priori matrimonio natis restitueretur. cf. Brisson. de Verb. Sign.
Restrictus, parcus, attentus, accuratus. II, 104.
Resultare terra. M. 212. *sonum*. M. 332. et *subsillire* iunguntur. M. 552. de radiis in speculum incidentibus. II, 424.
Retegere. M. 190, b.
Retiola. M. 516.
Retrimentum. M. 701, b.
Retro redire et sim. M. 183, a.
Retrogradis, e. M. 281.
Retropendulus. M. 361.
Retrorsus, a, um. App. 171, b. sed vid. not. ad eum locum, qui est M. 101.
Reualescere. M. 422. et II, 547. *spiritus re-alescit*. M. 530. *astutia*. M. 697.
Revelare, detegere, ἀποκαλύπτειν. M. 422, a. aperire, cognoscere. II, 355, b.
Revellere portas, claustra etc. M. 181, a. *revelli* cum Ablat. M. 172, a.
Revenire. M. 288, b. et *reverti*. M. 471, a.
Reverentia, verecundia. App. 375, b.
Reverticulum. M. 193. et II, 90.
Reverto. M. 33, a. *revertit* et *revertitur*. M. 649, a.
Revincere, convincere. II, 377, b. condemnare. M. 380, a.
Revinetus, vinctus. M. 45, a.
Revolvi, devenire ad idem unde ortum fuerat. II, 338, a.
Reus quis dicatur. App. 41, b.
Rheuma. M. 509, b.
Ridiculose. M. 588, a.
Rigare lacrymis. M. 384, b.
Rigor. M. 664, a. de intensione *aidoleu*. App. 180, b. et *vigor*. II, 39, a.
Rimae hiantes. App. 336, b.
Rimari. M. 95, b. 321, b. et II, 121.
Ripa maris. M. 785, a. et *rupes* in MSS. conf. M. 402, a.
Risu, adverb. M. 68, a.
Rite. M. 429, a.
Rivalitas. M. 724.
Rivus sanguinis. Prudentius: *Sistitur rivus cruore qui fluebat perpeti — hinc cruoris fluxit unda*. ELM. M. 266.
Robur, locus in carcere. Orosius de Miseriis antiquorum L. V. cap. 12. *Flaccus adolescens in robore necatus est*. Turnebus Advers. L. XXIII. c. 21. Gifanius ad Lucret. ELM. II, 565, a. *Robur ferri* etc. II, 142, a.
Robus, a, um. II, 369, a.
Robustum sceleris et tempus. II, 572, a.
Rodus. II, 142.
Rogamentum, ἀρώμα, enuntiatio, propositio. II, 265, 268 et 271.
Rogare proprie de conviviis. Ianus Guilliel. Veresimil. L. II. cap. 4. ELM. M. 79 et 194.
Rogma, vorago. M. 509, b.
Ronchus quid sit. App. 30, b.
Roratio. M. 654.
Roridus. M. 276, b.
Ros aquae, aqua. Ovid. Lib. II. Metam. *humor aquae*. Lucret. Lib. I. *ros liquoris*. Sidonius carm. 22. *ros meri*. Firmicus Astron. L. II. c. 12. *ros genitalis*, semen ipsum. ELM. App. 160, a. *ros ambrosius*. M. 719, b.
Rosa virgo. M. 238, a. *laurea*. M. 240, b.
Roscidum quid sit. App. 12, b. *roscid. rosid.* et *rorid.* in MSS. conf. M. 276, b.
Roseus et *ambrosius* in MSS. conf. M. 348, b.
Rota solis, pro rotundo solis globo. Sic Valer. Flaccus *orbita solis*. ELM. M. 647.
Rotundare. M. 775, 780. et II, 290.
Rotundum, rotunditas. II, 108, a.
Rubiginare. II, 79, a.
Rubiginosus. II, 131.
Ruderarium cribrum. M. 570. et App. 122, b.
Rudimentum coniugale. M. 511, a.
Rudis, novus. Sic Ulpianus *Rudia mancipia* l. 37. D. de aedil. edicto. et Hieronymus *rudis lagena* ep. 21. Fulgentius Mythol. L. I. *rudis accola Pieridum*. ELM. M. 439, 765. ubi vid. not. *Rudis*, in amore. M. 630, a.
Ruditas. II, 97.
Ruere quid sit. App. 157, a. in re Venerea. M. 487, a. de torrenti fluvio. M. 401, b.
 [M m m m] r u c

- ruere se.* II, 8, b seq. et *fluere* in MSS. conf. M. 401, b.
Rufus et russeus. II, 393, a.
Rugarum sulci et rugis aratus. App. 449, a.
Rugitus. M. 530, a.
Ruinam (in) Cupidinis se praecepitare. M. 509, ubi vid. not.
Rumigare. Papias: *ruma, gula*, unde *rumigare.* ELM. M. 287.
Rumor secundus. M. 639, a. vid. *Secundus.*
Rumpere, rumpere se, et *rumpi.* II, 339, b. *silentium.* M. 682, b. *rumpi* dicuntur imbres. II, 339, b.
Runcare. App. 445, a.
Rupes et ripa in MSS. conf. M. 402, a.
Rupitones, agrestes homines. II, 27, a.
Rupinae. M. 432, b. 470, b. et II, 42.
- Rurationis Dii.* II, 519, dicti a *ruratione* i. e. cultura agrorum, cui praeerant, quae vox legitur etiam II, 50.
Rurestris, e. M. 240, 335, 473 et 522.
Ruspari, scrutari. Colvius male interpretatur *Truncare.* Nonius *ruspari.* Glossae Isidori: *Rusparantur, perquirunt anxie.* Festus: *Ego ibo ut latebras rusparis rimer.* ELM. II, 493, a. et App. 458, a.
Russetus et russulus. M. 104, b. *rusceus et russus.* App. 66, b.
Rusticanus. M. 367. II, 407, 501 et alibi saepe.
Rustice legere. II, 398. *rustice squalere* in Edit. Elmenh. legitur M. 376, ubi in reliquis *rusticae.*

S.

- S* a librariis inseri vel adimi solet. M. 124, b. mutari solet in *x.* M. 661, a.
Sabulum instrumentum musicum falso habetur a nonnullis. II, 54, a. quo sensu eam vocem et in Apputeio et in Macrobio Sat. II, 10. restitutam volebat Pontanus.
Saccaria. M. 36. vid. *Sagaria.*
Sacra arcana. M. 385, a.
Sacramentum, in militia. M. 261, b. *iusiurandum.* App. 196, b. *sacramento rogari.* M. 784, a.
Socrarium. M. 784, b.
Sacriicola. Prudentius: *aequa rependens munera sacriiculis.* ELM. II, 91.
Sacrificales epulae. Vide quae dixi ad Minutum Felicem. ELM. M. 592.
Sacrificatus, subst. M. 465.
Saeuire, de feriente. M. 32, b. *irasci.* M. 158, b. *saeviens venter,* fame laborans. M. 251. *ursis* tribuitur. App. 315, b. add. Spart. in Geta c. 5.
Saevitias. M. 419. sed saepius *saevitia.*
Saevus et scaevus. M. 198, a. et 263, b. de iudice. II, 601, b. saepe vehementem notat. M. 295, b. *saeva Fortuna.* M. 328, a. 450, a. et 475, b. *manus, i. e. infesta.* App. 148, b. *saevi dracones.* M. 409, b. et *saevire* de securi. App. 328, b.
Sagariam facere. M. 36. ibique comm. et *saccar.* ibid. et App. 27, b.
Sagina, pinguedo. M. 271, b. unde *saginare,* pinguem reddere, passim apud Appul. *Saginare ventrem.* M. 236 et 298. pro alere legitur M. 656. sed semper adiuncta significatione abundantiae, ut M. 605.
Salebrea et salebrosus. App. 56, b. et 315, a.
Salebritas. M. 405.
Salivosus. II, 526.
Salius, a, um. M. 285, b.
Saltare oculis. M. 745. *Pyrricham.* M. 734, b.
Saltem unde vox orta sit. App. 36, b. *neq. vel neque saltem.* II, 395, a.
Salve agere. M. 80. et II, 501. add. Parcii Lexic. Plautin.
Salum mentis, pro animi fluctuatione. Sic *salum vitae* apud Boethium I. de consolat. cap. 3. ELM. M. 628. et II, 146. *cogitationis.* M. 237. *salum universum,* mare Atlanticum. II, 297. aqua maris. II, 475.
Salus, de reo absoluto. App. 441, b. *Salutis tutela.* M. 592, b.
Salutarium poculum. M. 167, a.
Salusifera spes. M. 291. *potio.* M. 728. *opera.* II, 351.
Salutiger. II, 133. et *salutigerulus.* Ibid. nota.
Sancra canities, veneranda. ELM. M. 293.
Sancto pudicus. II, 542.
Sancus et sanctus in MSS. conf. M. 574, b.
Sanguinare. M. 353, a.
Sanguis, filia. Theocrit. Idyll. 24. *Θάπρετ-ἀριστοτόκεα γύναι, Περσέην αἵμα.* ELM. M. 289. de filia et sorore. App. 228, a. de

- de quibuscunque vitæ præsidii. App. 217, b.
- Santes* et *Sanguis* in MSS. conf. M. 480, b. et 532, b.
- Sapidissimus*. M. 104 et 701. *sapidissime*. M. 591.
- Sapiens*, artificiosus. II, 509, a. sed ibi *sapientes meatus* potius dicti videntur, quia ille homo sapit. Ipsi autem meatus sapere dicuntur, ut pectus apud Plaut. Bacch. IV, 4, 12.
- Sapor*. M. 104, a.
- Sarcimen*. M. 273.
- Sarcina*, pondus. II, 218, a. in primis quod aspectui patet, hinc foetus. M. 271, b. 347, b. et App. 150, b. *σκεῖν ὄδοπορικῶς*. App. 155, a.
- Sarcinosis*. M. 549, a.
- Sarcinula*. M. 52 et alibi.
- Satianter*. M. 476.
- Satiare* omnia dicuntur quæ taedium afferunt. M. 337, b.
- Satis*. M. 609, b.
- Satietas*, amoris taedium. II, 239, b.
- Satis*, absolute, nullo sequente Genit. M. 61, b. adiectivis additum notat valde. M. 34, a. 144, a. et 572, a. *agere*. M. 553, b. *poenarum*, *malorum* et sim. App. 403, a.
- Satrapæ*. II, 348, b.
- Satullus*. M. 466, b.
- Satvius* cum Genit. et tam de animo quam corpore usurpatur. M. 128, b. et 310, a.
- Savo*. M. 601, b. a Deo contactus. M. 582, b. *saucium*, quidquid pristini vigoris aliquid amisit. M. 287, a.
- Saviari*. M. 306.
- Savium* non *suavium*. M. 113, a. *savia* pro labiis. M. 199, a.
- Saxei dentes*, duri. M. 780. *saxæe sudes*. M. 479, b.
- Saxetum*. M. 479, b.
- Scabere* et *scalpere*. M. 436, b.
- Scabia*. M. 604, b.
- Scabiedo* et *scabredo*. M. 604, b.
- Scabres*. M. 604, b. et II, 59, a.
- Scæcyus*. M. 58, a. et *saecyus*. M. 198, a. et 263, b.
- Scalpere caput*. M. 397, a. et *sculpere*. M. 605, a. et II, 56, a. et *scabere*. M. 436, b.
- Scammellum*. II, 607.
- Scamna*, de glebis. App. 12, b.
- Scandulare tectum*, tectum e tabulis ligneis confectum. Sic *scandularii* l. 6. D. de iure
- immunitatis, qui scandulis domum integebant. Vide Budæum ad Pandect. fol. 118.
- ELM. M. 204. ubi nunc legitur *scindulare*. vid. comm.
- Scaturibam*. M. 247, b.
- Sceleratæ matres* quænam dictæ. M. 730, b. seq. *nuptiæ*. M. 371, a.
- Scelerosus*. M. 749, a.
- Scelista*, venefica. M. 349, a.
- Scelus*, de homine scelerato, sequente mascul. gen. II, 433, b.
- Seena*, partes quas quis sustinet, persona, apparatus. M. 281, b. 428, b. 530, b. et 622, b.
- Schedium* quid sit. II, 104, b.
- Schema*, fem. gen. M. 282, a.
- Scholasticus* hic pro inepto homine, non pro illo qui scholæ operam dat, ut perperam putat Beroaldus, ponitur. Designat et eruditum. Sulpicius de vita Martini L. II.
- Sedebat in sella rusticana*, quas nos *rusticæ triplicias* vos *scholastici tripodas nuncupatis*. Sic Beda et Walafridus Strabo Prudentium *Hispaniarum scholasticum* et Gennadius Museum Eucheriumque *Scholasticos* vocat. Aristoteli *Scholastici* sunt qui se totos contemplationi dederunt. Casaubon. ad Lamprid. 417. Schottus ad Declamar. Senec. L. III. contr. 3. Possevinus Biblioth. selectæ L. III. c. 1. ELM. M. 113, a.
- Scilicet* orationi inserere amat Appul. sed sæpe a librariis depravatum est. M. 264, b. 280, b. 289, b. 441, a. 598, a. 609, a. et 614, a. et *sed* in MSS. conf. II, 513, b.
- Scimponion*. App. 50, b.
- Scindularis* et *scand.* M. 204, a.
- Scio* seq. quod loco infinitiv. M. 425, a. *scires*. M. 319, a.
- Scitamentum*. M. 703, a.
- Scito* et *scitv*. II, 350, b.
- Scitulus*, a, um. M. 34, a. *scitule*. M. 466, b. et 738, a.
- Scitv amicus*. II, 545. elegans. App. 21, b.
- Scitv*, sciens. II, 607. et *consciens* differunt. App. 40, a.
- Scorpiones* quinam homines dicantur. App. 344.
- Scortatus*, subst. M. 371.
- Scorteum scortum*, meretrix rugosa et omni suco destituta, instar corii. M. 37. cf. App. 28, a.
- Scortum*, unde dicatur. App. 28, a.
- Scribere vim medicaminum maris*, i. e. adscribere v. m. mari. II, 465.

- Scripulus* et *scrupulus*. M. 43, a.
Scruposus. M. 445, a. et *scrupulosus*. II, 42, a.
Scrupuli quid sint. App. 33, a.
Scrupus. M. 613, b.
Scrutari mare. App. 454, b.
Scrutariam facere et *scrutari*. M. 255, a.
Scrutatus, active. M. 203, a.
Scrutinium. M. 674, a.
Scutus pro *scutum*. M. 678, b.
Scyllae, piscium genus. II, 469, b.
Sebaceus, non *sep*. M. 281, a.
Secare, de aprorum dentibus. M. 515, b.
Secessus et *successus*. M. 159, b.
Secus, *segniis*, et *sequius*. II, 549, a.
Secreta arcana. M. 200, a. *tacta*, et sim. M. 385, a. et 529, b.
Secretarium quid. II, 81.
Secreto M. 625, a.
Secta. Damascius, sive alius quis author de historia philosophica apud Galenum Tom. ult. c. 6. *Secta tribus modis dicitur, communiter proprie, et propriissime: et communiter quidem, consensum esse in aliqua re quae ad vitam degendam pertinet; proprie vero, consensum in artis alicuius exercitatione; propriissime, consensum rerum ad philosophiam spectantium.* Sic *secta* de philosophia. ELM. M. 747. add. App. 355. *secta latronum*, et sim. M. 453, b.
Sectaacula. M. 349, b.
Secilia. M. 320, b.
Secundum pro *contra* in MSS. II, 146, a. et 242, b. interdum notat *pro*. II, 167, a. *pro post*. App. 26, b. et II, 115, b. add. Tertull. Apolog. c. 46. *secundum Deos philosophi Daemones deputant*. Petron. c. 56. *Quod putamus secundum literas difficillimum esse artificium?* sed de loco Appuleii vid. App. 585.
Secundus, fortunatus. II, 172. *rumor*. M. 639. et App. 352. add. sensu aliquantum diverso. Sept. de B. Troi. I, 16. *secundo litore, mari* etc. II, 50, b.
Securis saeva. M. 588, b.
Securus cum Genit. M. 499, a.
Secus, *sexus*. M. 92, a. II, 258 et 334. add. Anm. Marcell. XXVII, 10. et XXIX, 6.
Secutor. M. 266, a.
Sed bis positum. M. 653, a. depravatum in *scilicet*. M. 653, a. et 683, a. cf. II, 513, b. omittitur, sed saepe male inculcatum. M. 532, b. et II, 1c8, b. *pro sed et*. M. 341, b. et II, 519. *sed quid ego*. M. 106, a. et 451, b. *sed enim*. II, 496, b.
Sedare iram. II, 158, a.
Sedecula vel *sedicula*. M. 71, a.
Sedentaria fatigatio. *sedendo orta*. M. 13, et App. 13, a.
Sedere proprie de iudicibus. Vide quae dixi ad Minutum. ELM. II, 434. de muliere conditionem expectante. II, 557, b.
Sedes de loco sacro. M. 226, a. de sepulcro. M. 279, a.
Seducere. M. 651, a.
Seductrix pro *inductr*. II, III, b.
Sedulo, sine dolo. II, 564, a.
Sedulus, studiosus. II, 479, a. propria vox de ministris. App. 262, a.
Segnius, *sequius* et *secius*. II, 549, a.
Seigis. II, 73, b.
Selas, Graeca vox. II, 324.
Selliquastrum et *silliq*. App. 50, a.
Sellulariae artes. II, 36. *sellularius artifex*. II, 56.
Semel ac saeptus. M. 451, a.
Semenstris. M. 759, b.
Sementa et *semenis*. M. 607, b.
Semiadopertulus. M. 199.
Semiconspicuos, de eo qui per fenestras prospicit. M. 176.
Semihians. M. 354, b. 732, a. et II, 54, b.
Seminium. II, 215, a.
Semirovundum subterraneum, orcus. M. 766.
Semiruta vestigia. M. 599. *moenium*, *pro moenia*. (cf. supra Graecismus.) II, 50.
Semis, *semissis*. II, 608.
Semisomnis. II, 53, a. et — *is*. App. 40, a.
Semita, via angusta, idonea fugienti aut rem occultam aggredienti. Hinc, ratio qua quis rem cogitatum perficere, vel se ex re difficili aut animi anxietate expedire possit. Sic explicari potest *semitam indicare* II, 596.
Semirepidus. M. 461.
Senectus, a, um. M. 499, b.
Senex in Genit. *senicis*. M. 417, a.
Seniculus deminut. a *senex*. M. 76 et 79.
Sensim, leniter. M. 105, a.
Sentosus. II, 90.
Senticetum. II, 42.
Sentus. M. 512, b.
Sepedes. Onomasticon: *sepedes*, *ἑξάποδες*, sic formiculas appellat a numero pedum. ELM. M. 400.
Sepeliri visceribus bestiae. App. 259, b.
Sepes superciliorum. II, 212, b.

- Sepicula*. M. 561, a.
Septus vulgo dicitur homo, sed locus *consep-
 tus*. M. 120. *septus* tamen saepissime etiam
 de loco usurpatur. vid. Lexica. cf. II,
 603, b. sic *sepire domum custodibus, ur-
 bem muris* et sim. solemnes sunt locutio-
 nes. Septa etiam loca sacra fuerunt, et
 ipsa vocabula *sancius* et *sacer* deducenda vi-
 dentur a Gr. *σάγω*, tego, sepio, unde
σάκος i. e. clypeus, *saccus*, *sagum*, et *σῆ-
 κος*, i. e. septum, stabulum, fanum. cf.
 II, 605, a.
Sepultus, perditus. II, 157, b.
Sequestra stupri. Firmicus Astron. L. III.
 c. 13. *Sequestres et conscii* in quibusdam
 malis comprehensi, maximis periculorum la-
 queis implicantur? L. VI. c. 31. *Sequestres*
aut turpium libidinum ministros faciet. ELM.
 M. 622, a.
Sequi, comitari. App. 221, a. *sequens* et *se-
 quius* in MSS. conf. M. 746, b.
Sequitus. M. 649, b. et II, 574, b.
Serere verba, sermonem, etc. M. 6, a. *lites*,
odia. II, 586, a. *liberos*. M. 607, b. et
 App. 336, b.
Serius, de homine. II, 400, a.
Sero, *ὄψέ*, vespere. Matthaei cap. 20. *Cum*
sero factum esset. Hieronym. *cum esset pro-
 pe solis occasum*. Acta Martyrii Neraei et
 Achillaei: *Terram quotidie foderent et sero*
frumentii quisquiliis manducarent. Beda de
 Orthograph. *Sero civitatum ocluduntur por-
 tae*. ELM. M. 194, b.
Serpens, pediculus seu vermiculus ille qui
Φθειράσιον parit. II, 58. et Plin. H. N. VII,
 51. *serpens bestia*. M. 359, b. in Genit.
 plur. *um* et *ium*. II, 160, b.
Serpere cum comp. de lanugine barbae. App.
 467, b.
Sertia fem. gen. M. 126, b.
Servia. II, 3, a.
Servitium, servi. M. 527, b.
Servus, *ἑλκίται*. II, 439, a. *Servus, a, um*.
 II, 412, b.
Sessibulum. M. 71, a.
Severitas et sobrietas in MSS. conf. M. 423, a.
Severiter vindicare. M. 306, a.
Severitudo. M. 79. et sim. in *as* et *udo*. App.
 55, b.
Sexus sequior. M. 460, a.
Si eleganter omittitur. II, 170, b. pro *an*.
 II, 588, b. *si quis*. M. 17, a. 42, a. II,
 168, b. et 236, b. *si quis*. M. 467, b. *si*
quidem. II, 390, a. *si non, certe*. M. 382, b.
Siccine. M. 216, b.
Sicque. M. 106, b.
Sicunde, aliqua ex parte. Zeno Sermon. 2.
 de Baptismo: *sicunde susurrus ingreditur*,
queri se existimet. ELM. M. 92, b.
Sidera et Dii iunguntur. M. 761, b. *terrena*.
 M. 773, b.
Sideralis scientia. II, 57.
Sidere cum comp. de avibus. II, 182, b.
Signa de vestigiis. App. 370, b. epistolis im-
 pressa. App. 477, b. *mystica*. II, 517, a.
Signaculum. M. 349, b. annuli *ἀποσφράγισμα*.
 II, 33.
Signare, indicare. M. 790. *perpetua testatio-
 ne*, i. e. signum constituere quod perpetuo
 teneatur. M. 439.
Significa. M. 92, b. et *significus*. II, 169, b.
Significatus, significatio. Arnob. L. I. *unde*
novit antiquitas miseriarum haec nomina,
unde bellis significatum dedit. Servius in 4
 Aeneid. fol. 319. *quia delubra quasi solum*
nomen sine Dei significatu posuerat. ELM.
 II, 211, b. add. II, 80, 111, 151 et 152.
Silentiosus. M. 752.
Silentium noctis. M. 752, a.
Silex, dubii gen. M. 432, b.
Silli, satyrum genus. II, 98, a.
Silvium nemus, arboribus plenum. M. 496.
silvius montis, arboribus consitus. M. 549.
Silva enim est, quaeviscunque collectio ar-
 borum (*geböumte*); ut apud Ovid. *silva ne-
 mus non alta facit*.
Sim non mulier, in execratione formula. M.
 341, a.
Similis amenti et sim. M. 84, a. *mei, tui*,
sui. M. 729, b. male intrusum. M. 738, a.
simile, pro *similiter*. M. 614, b.
Simpulum et *simpuyium*. II, 434, b.
Simul cum Indicet. et Subiunct. M. 98, a.
 cum ablat. pro *cum*. II, 9, a. *simul et*,
 pro, *cum — tum*. M. 188, b. et 731, b.
simul ac primum. M. 469, b.
Simulacrum Actaeon. M. 95, a.
Simulare, dissimulare. App. 425, a.
Sincerus, incorruptus, non fucatus. II, 172, b.
Singula et *cuncta* in MSS. conf. M. 82, b.
Singulare caput tyrannidis i. e. tyrannus. II,
 262.
Singularis numerus de toto genere. M. 269, b.
singularia duo cum plur. II, 184, a.
Singulatim. M. 501, b. et II, 37, b. vel
singillatim. II, 126.

- Singulim.* M. 158, a. cf. App. 247, a.
Sinister, prosper. App. 22, a.
Sinuare, de velis. II, 106, a.
Sinuosus, *κολπώδης*. II, 296.
Sinus, spirae. M. 110, b. *in sinu alicuius morari*. App. 482, a.
Siparium et *supar*. App. 29, b.
Siphones, canales. II, 209, b.
Sirma seu potius *syрма* tragicum. App. 490, b.
Sistere, verbum iudiciale pro praesentare. Prudentius Laurentio martyre: *Laurentium sisti iubet*. Acta Martyrii S. Victoris: *Victor praesentiae Maximini sistitur*. Inscript. vetus: SISTI. QUAE. CUNCTOS. IUBET. AD. VADIMONIA. MORTI. ELM. M. 177, 278. et II, 503. *sistere obsequium*. M. 700, b.
Sitamentum. M. 703, a.
Sitarchia. M. 116, a. et App. 74, a.
Sitienter. M. 199 et 598.
Sitis i. e. siveritius, vel, si velitis. II, 70, b.
Sititor novitatis. M. 16, a.
Situla. M. 486, b.
Situs, positura, sedes. II, 197, a.
Sive, seu, vel, eleganter variantur. M. 373, a. et II, 129, b.
Soboles. vid. *sub*.
Sobriefactus. M. 536.
Sobrietas et *severitas* in MSS. conf. M. 423, a.
Soccus, calcus humilior. M. 679.
Socer, de futuro socero. M. 347, b. et 539, b.
Soceri, de socero et socru. M. 102, a.
Socius adiect. pro Genit. *socii*. M. 262, b. *sociis* et *ocis* in MSS. conf. M. 358, a.
Sole coloratus quis dicitur. II, 243, a.
Soleae balneares. M. 634, a.
Solere, obscoenum verbum. App. 499, a.
Solers, callidus, ingeniosus in inveniendis. *sic solertibus coeptis*, callidis. M. 263. *solers species*, callide excogitata. M. 272. *fabrica*, ingeniose inventa. M. 387. *disciplina*, sagacitas canis venatici in investigandis feris. M. 514. *poeta*. M. 772. *repertus*. M. 777. *artificium*. II, 387. Item subst.
Solertia. II, 359 et 479. *grabavuli solertia munitus* i. e. opera, opportunitate. M. 45. Utraque significatio convenit II, 108. *perpendiculi solertia*.
Solide. M. 199, b.
Solidus, integer. M. 707, b. cf. II, 28, a. *solidum*, adverb. i. e. valde, prorsus. M. 372.
Solitas. M. 627, b. et II, 441, a.
Solitudo avia. App. 160, b. et 585.

- Solum aetheris*. II, 8, a. *solum* ipsum ardere vel everti dicitur. App. 151, b.
Solus amat Appul. substantivis iungere num. plur. ut: *duo soli servi*. II, 430, b. *xxx' ἔξοχῶν* privatus aere. App. 153, a. *solum* omittitur in formula *non solum — sed etiam*. M. 183, b.
Soluta audacia, effrenata. II, 529, a. *soluti crines*. M. 575, a.
Somnari. M. 540, a.
Somnium et *somnus*. M. 794, b. *conformare, fingere* etc. II, 134, a. et 136, b.
Somni nebula. Hieronymus: *Quasi antiqui per nebulam somni recordamur*. ELM. M. 164. *somnus pinguis*. M. 700, a.
Sonax. M. 309, a. et 418, b.
Sono, avi, atum. M. 344, a.
Sonor. M. 760, a.
Sonus 4^{tae} decl. M. 589, b. 655, a. cf. II, 79, b.
Sopitum mare. M. 248, a.
Sorbillare. M. 128, a.
Sordet mihi animi, animo fastidio. II, 443, a.
Sordidus panis. App. 266, a.
Sospitator. M. 251, 439. II, 536. et pluribus aliis locis. *sospitatrix*. M. 770, 783 et 806.
Spargere, de capillis. M. 110, a.
Sparteus, a, um. M. 575, b.
Spatha equestris. M. 21, a. variae huius vocis significationes. App. 18, a. unde *spathalion*. Ibid.
Spatium temporis. M. 385, b. omisso τῷ *temporis*. App. 258, a. et 348, b.
Specere seu *spicere*. M. 564, a.
Specie pro *speciei*. II, 190, a. sed in Appul. leio alia res est. *Species* et *spes* in MSS. conf. M. 272, b.
Specimen, argumentum. M. 505, b. et 791, b. eodem sensu *specimen morum*. II, 410.
Speciosus. M. 269, b. et 387, b.
Spectamen, spectaculum. M. 282, b.
Specula, diminut. a *spes*. M. 212, a.
Speculamen. M. 212, a.
Speculatores. II, 159, a.
Speculatorium. II, 349, a.
Specus, omnis gen. M. 493, a.
Spernens hereditatis. II, 596.
Spes bona. II, 586, b. et *species* in MSS. conf. M. 272, b. *spe devorare aliquid*. App. 474, a.
Spicae Cereales. M. 758, a.
Spiculum quid sit. App. 151, b.

- Spinæ*, setæ. II, 12, a.
Spinæ acus. M. 273, b.
Spinetum. M. 247.
Spinula fluctuans. M. 745, b.
Spirææ. M. 110, b.
Spirare, de pruna. M. 484. de imaginibus. M. 789, a.
Spiritus plur. num. amat Appul. M. 20, b. aura de fluvio veniens. M. 403, b. de vento. App. 240, b.
Spirosus. M. 110, b.
Spissa coma. M. 111, a.
Splendicare non splenditare. M. 337, b.
Splendidare. II, 602, a.
Splendidus, Epith. coloniarum. App. 452, a. equitum. App. 466, b.
Splendor auri. App. 347, a.
Spondeon. M. 795, b seq.
Spontalis, ultroneus. Sidonius L. VIII. ep. 9. *spontaliter facere*. ELM. M. 262 et 316.
Sporadicus Latinum non est. M. 7, b.
Sportulæ. vid. Ind. II.
Spumans et spumeus. M. 515, b.
Spumidus. II, 508.
Spurcissimus humor, lotium. M. 57. cf. 49. *spurcissimum propodium*. M. 586.
Spurcites. M. 584.
Spurium quid sit. II, 475, b.
Squalere, de piscium dorsis. II, 459, b.
Squalitas. II, 16, a.
Stabularo. M. 393, b. hinc *stabulatio*. M. 249. et *stabularius*, vel pro caupone vel pro eo qui stabulis præest. App. 20, a. et 158, a.
Stabulum, diversorium. Ambros. in Lucam L. VII. *Stabulum est quo fessi longo itinere succedere solent*. ELM. M. 23, b.
Stagneus, stanneus. M. 716, b.
Stagnum pro *stannum*. M. 716, b.
Statura et status. M. 454, a.
Status, certus. II, 57, a. et *statutus*. M. 106, b. II, 120, a. et 339.
Stelliones. App. 496, a.
Sternutatio. M. 640, b.
Stilla. vid. *Gutta*.
Stipes. M. 585, b. et App. 18, b. *finalis*. II, 5, b.
Stipari famulatione. App. 166, a.
Stipatores regalium laterum, regis satellites. II, 347.
Stipulari unde dicitur. App. 18, b.
Stirps, de nepote. M. 561. de arboribus masc. et fem. gen. M. 566, a. et II, 579, b.

- Stola*. App. 158, b.
Stragula vestis. M. 264, b.
Stramenta. M. 486, b. et 588, a.
Strenue, celeriter. App. 51, b.
Striæ quid sint. II, 53, a.
Striatus. M. 683, a. et II, 53, a. quæ vox repouenda etiam videtur apud Senec. Nat. Quæst. I, 7. monente Schneider. ad Eclog. Phys. Vol. II. p. 254.
Strictum. II, 53, b.
Strictus, subst. M. 788, b.
Stridor, sonus qui attritu dentium oritur. M. 732. incertus sonus, ut moricientium. ibid. et 49. et App. 154, a.
Striga. M. 349, a.
Strigilecula. II, 35.
Strix. M. 349, a.
Strophium. App. 67, a.
Stropus, stropus et struppus. M. 788, a.
Struere, instruere. M. 387, a. et 788, b. hinc *struere aciem, carmen, orationem*. M. 417, b. et II, 589, a. de avium nidis. M. 716, a.
Strumentum. M. 588, a. App. 432, a. et 502, b.
Studiose. M. 272, a.
Stupere quid sit. App. 339, a. de aqua congelata et stagnante. M. 248, a.
Stuppa et stuppeus. M. 483. et II, 388. sic scribendum esse, non *stupa, stupeus*, monet Burm. ad Anthol. Lat. L. III. Ep. 179.
Stuprator, adulter. M. 644.
Suada maiestas. M. 816.
Suadola. M. 628, 642 et II, 261.
Suadere alicui et aliquem cum Infinit. M. 642, b.
Suapte et suopte. M. 502, a. sponte. M. 641, b. et II, 123. *suapte sponte*. II, 146, b.
Sub diyo. M. 651, a. *sub oculis*. M. 123, a. *sub iugo et iugum*. II, 225, b.
Subagitare. App. 476, b.
Subare et surire. II, 480, b. et II, 457, a.
Subbitere. M. 130, a.
Subdere ignem. M. 657, b. *boves plastro*. II, 22, a.
Subditus, de situ locorum. M. 387, a.
Suberectus. M. 142, a.
Subiectiva propositio, quod vulgo *Subiectum*. II, 267.
Subigere boves. II, 22, a.
Subicere manum sinu. M. 501, a. *boves aratro*. II, 21, b seq. *risum*. App. 161, b.
Subit mihi et me. M. 232, b. et 449, a.

- Subitare*. M. 130, a.
Subiugator. II, 230.
Subiugus. M. 474, b. et 621, a.
Subiugum machinae. M. 621, b.
Sublegere. M. 467, a.
Sublimen, ὑπέροχον. II, 363, a.
Sublimis et — *us*. M. 176, a. *sublime*, ad-
 verb. M. 176, a. 670, b. II, 109. et
 208, b.
Sublinere os. M. 634, b.
Sublucius. M. 610, a.
Subministrare. M. 138, a.
Submittere accusatorem. II, 540, b.
Subnervare et *subnerviare*. II, 569, b. et
 App. 475, b.
Subneutra propositio in dialecticis. II, 269, b.
Suboles arborum. Glossae: *soboles*, *proles*,
propago, *progenies*, *posteritas*. Firmic. Ast-
 ron. L. VII. c. 7. *soboles foliorum*. Quin-
 til. Declam. 5. *soboles flagitii*. ELM. II,
 576. ubi leg. *soboles*, et App. 477, b. *su-
 boles crinium*. M. 110, b.
Subpar, non *supp.* II, 268. cum Dat. M.
 428, a. *propositiones subbares* quae in scho-
 liis *subcontrariae*. II, 268.
Subscribere, de accusatore. II, 378. in iudi-
 cio. II, 561. *rationibus*. II, 575.
Subscriptio epistolae. II, 543.
Subserere manum. M. 501, a.
Subsiciua sollicitudo. M. 187, b. et App. 122, b.
Graccia, i. e. magna *Graccia*. II. 465, b.
 cui opponitur *germana Graccia* ap. Plaut.
 Rud. III, 4, 32.
Subsistere, consistere. M. 101, b. subvenire.
 M. 157, b. et 218, b. add. M. 355, 385
 et 755 ab Elmenh. cit.
Substantia, natura. II, 196, b.
*Substantivo ultimo tantum aptum iungitur ver-
 bum*. M. 244, a. substantivum post relati-
 vum. M. 419, b. passivo sensu, ut *metus
 Pompeii*, quo alii Pompeium metuunt. App.
 170, b.
Substitutus. M. 387, a.
Substringere. M. 501, a.
Subtile consilium et sim. M. 243, b. cf. 508, b.
Succedere tecto et *tectum*. M. 333, b.
Successivus. II, 127, b.
Successus et *sec.* M. 189, b. cf. 210, a.
Succidancus et *succidatius*. M. 577, a.
Succidum solum. II, 446. sic *succus terrae* apud
 Ciceron.
Succiduus, διδάσχος. II, 127, b.
Succinetulus, a, um. M. 104.
Succingere, de servis. M. 105, a.
Succisi poplites. M. 246, a.
Succuba. Isidorus: *Ancuba*, *succuba*. Glos-
 sae Arabico-Lat. *succuba*, *pellex*. Ovid.
Lecti quaque succuba nostri. Prudentius pro-
 catamito ponit. ELM. M. 724. vid. et
 46, b.
Succubare. M. 46 et 645.
Succulentus. M. 88, a. II, 51, b. et App.
 59, a.
Succus, 4^{ae} decl. M. 655, a. *succi plenus*.
 II, 51, b.
Succussor equus. App. 36, a. extr. ubi pro
excutare succum leg. *excutare sursum*.
Sudare, eleganter hoc verbum usurpari potest.
 II, 306, b. seq.
Sudes saxaeae. M. 479, b.
Sudorus, adiect. II, 68.
Sudus. M. 307, a.
Suetus cum comp. passive. M. 442, b. cf.
 II, 384, a.
Suffarcinare. M. 605, b.
Suffectus et *suffusus* in MSS. conf. M. 640, a.
Sufficienter. M. 300.
Suffundere et *suffundere* in MSS. conf. M.
 640, a.
Suffire. M. 640, a.
Suffugium. M. 484.
Suffusculus. M. 119. et App. 176, b.
Suggestere. II, 279, b.
Suggestum et *suggestus*. M. 324, a. cf. 176, a.
Sui frequenter usurpat Appul. M. 323, b.
 cf. II, 20, b. pro *suus*. M. 435, a. et II,
 151, a.
Sulcamen. M. 385.
Sulcare mare. M. 308, b.
Sulci rugarum. II, 427.
Sumere luctus, fastum etc. M. 150, b. *sa-
 cra, iniuria*. M. 797, b. *operam*, insumere.
 II, 419, et Terent. Heaut. IV, 3, 15. *su-
 mi venustate alicuius*, capi. M. 98, a.
Summare Latinum non est. II, 105, a.
Summas, atis. M. 289, a. et 752, a.
Summe saepius utitur Appul. M. 73, b. et
 II, 492, a.
Summula. M. 713 et 813.
Summus, excellentissimus. II, 25, b. *locus*,
 in lecto convivali. M. 426, b. *summa mar-
 mora*, superficies marmoris. M. 205, b.
ad summam et *in summa*. II, 73, b.
Suosabulum, corrupta lectio. II, 53, a.
Super, post. M. 596, a. *se fores claudere*.
 App. 332; a. ultra. M. 432, a. et *supra*
 in

- in MSS. conf. II, 59, b. *super caput, frontem* et sim. M. 757, a.
- Supercilium amnis*, ὄφρυον τοῦ ποταμοῦ. Sic *supercilium montis* apud Egesipp. L. I. c. 30. *clivus tramitis supercilium* Constant. Imp. ad Porphyrium. ELM. M. 481, b. App. 253, a. add. Amm. Marcell. XIV, 2 et 8, et passim.
- Supercubare*. M. 277, a.
- Supergredio*. M. 679, b. non *supergrad*. II, 435, b.
- Superpontium*. M. 481.
- Supervivere* is dicitur, qui cum iam mortuus videretur, refocillatus respiravit ac velut revixit. Beroald. Graec. περιβιῶν. ELM. M. 50.
- Supino iungitur casus Accusati*. M. 408, b. *Suppar*. vid. *subp*.
- Suppeditare*. M. 221, a. 448, b. et 792, a.
- Suppetiatus*. M. 51. cf. App. 39, a.
- Supplementum*. M. 270, b.
- Supplicamentum*. Arnob. L. VII. *Diis certa supplicamenta praestare*. ELM. M. 795 et 800.
- Supplicue*. M. 668, a.
- Supra*, ultra. M. 432, a.
- Suprema mors*. M. 448, b. *iudicia*, testamenta. App. 470, a. et 498, a.
- Surauli* in *Magia*. M. 219, a.
- Surgere* et *resurgere*. M. 671, a.
- Surire*. vid. *subare*. add. M. 480, a.
- Suscipere*, ὑπολαμβάνειν, in respondendo. M. 163, a.
- Suscitabulum vocis*, plectrum. II, 54, a.
- Suspectatio*. M. 693, a.
- Suspectatus* et *suspectus*. II, 453, b.
- Suspectus*. M. 631, a. et 632, a.
- Suspendium legibus*, vox hominis truculente superbi et extreme leges contemnentis. Sic apud Iuvenal. Satyr. 10. vs. 52. *Fortunae minaci mandare laqueum*. ELM. M. 660.
- Suspensio vestigio*. M. 212, a. et App. 209, a.
- Suspiciatio*. M. 693, a.
- Suspicer*, a latere adspicere. M. 452. sursum adspicere. M. 365, b.
- Suspiciosus*. M. 631, a.
- Suspiritus*, *suspiria* et *suspirium*. M. 32, b. et 570, b. et *suspiratus*. M. 367, b. et 441, a. *trahere*. M. 547, a.
- Sustinere*, ὑπέχειν. M. 700, b.
- Susurramen*, incantamentum magicum. Notae ad Arnob. ELM. M. 17. cf. App. 14, b.
- Susurru*, ἄρρηκῶς. M. 6, b.
- Sutelose*. M. 593, b.
- Sutillis vestis*. M. 650, a.
- Sutrina*. Papias: *Sutrinum sive sutrium locus ubi suuntur species aliquae*. Sic Isidor. in Gloss. *artificina in qua artes exercentur*. Tacit. L. XV. *Annal. c. 34. Vatrinus sutrinae tabernae alumnus*. Sic apud Lactant. L. I. c. 18. *Docere sutrinam*, et Senecam *Epist. 91. Sutrinum invenire*, et *Sutribalus* apud antiquum scholiasten Iuvenal. *sutor veterum*. In gestis S. Marci: *Cum venisset Alexandriam, mox ut urbem ingressus est, calcamentum eius disruptum est, quod ipse intelligens ait: vere iter meum expeditum est. Quendam vero conspiciens qui suere vetera solitus erat, calcamentum tradidit corrigendum*. ELM. II, 36. ubi vid. not.
- Suus*, mentis compos. M. 121, b. cf. App. 178, a. *eleganter pro*, ubique idem. II, 25, b.
- Syllaba*, id quo quidprehendimus, e coniect. II, 35, b.
- Symbolae*, pacta, indicia aut signa, de quibus inter aliquos convenit. Plaut. Pseud. Sc. I. Act. I. et Sc. 2. Act. II. Papias in *Symbolum*. ELM. *perperam hic symbolum et symbolam ab Emenh. confundi*, monet Oudend. II, 230, a.
- Symmystae*. II, 517.
- Symphonia*. M. 771.
- Synonyma amar* Appul. M. 211, a. 334, b. 457, a. et 799, b.
- Syrma*, tragoedorum vestimentum. II, 416. et App. 490, b.

T.

- T et D in MSS. conf. M. 53, b.
- Tabella* (de) *sententiam pronuntiare*. II, 30, b.
- Tabellarii*, servi domestici. II, 561, a.

- Tabernarius*. II, 27, a. *tabernariae blanditiae*. II, 574.
- Tabernula*. M. 672, b. et *tabernacula* in MSS. conf. II, 533, b.

[O o o o o]

T a.

- Tabulae et tabulata vestium.* M. 759, a. *nuptiales.* M. 293, b.
- Tabulina et tablina.* II, 103, a.
- Tacens et iacens* in MSS. conf. M. 589, a.
- Tacitus*, de eo qui tantum sibilo signum dat. M. 537, b. et *tantus* in MSS. conf. M. 42, a.
- Taedaceus*, nova vox, Appuleio restituta. II, 521, b.
- Taeniae.* M. 584, a. *taenia spartea.* M. 615.
- Talentum magnum.* Priscianus interpretatur 83 minas. ELM. M. 463.
- Talis (hic)*, *ille talis*, et sim. II, 241, a.
- Tam* ἔλλειπει. M. 47, b. superlativo iungitur. M. 306, b. *tam iam*, tantopere iam. M. 77, b.
- Tamen*, omissio *licet*. M. 214, a. ἔλλειπει. M. 222, a. 421, b. 619, b. 682, b. et II, 516. et *tantum*. M. 214, a.
- Tandem denique.* M. 288, a.
- Tantillus, a, um.* M. 221, b.
- Tantulus, a, um.* M. 221, b. et II, 62, a.
- Tantus*, magnus, maximus. M. 318, a. et 793, b. tot. M. 463, b. *tantus animi.* II, 441. *tantus* in MSS. confunditur cum *tacitus*, *cautus* et *totus*. M. 42, a. 793, b. et II, 8, a. *tantum* ἔλλειπει. M. 47, b. *tantum quod.* II, 140, b. *tantum aurum.* M. 337, b. *ter tanto.* II, 578, b. *tanto quanto* cum ellipsi τοῦ magis. II, 308, b. *tanto opere.* M. 133, a. 801, a. et II, 289, a. *sexcenta tanta* et sim. II, 579, a.
- Tapete*, de ephippio. M. 713, a.
- Taxare.* Sculus Flaccus pag. 9. *pretio taxent.* Concilium Arvenense c. 28. *Taxato et obiato pretio.* Et *taxatio* apud Plin. et Veget. de Mulo med. ELM. II, 458.
- Tegile et tegimen*, vestimentum vile et plebeium. Onomast. *καλυμμάτιον*, *tegitillum*. Glossae: *tegitimentum*, *στέγασμα*, *κάλυμμα*, *σκέπασμα*. ELM. M. 616 et 654.
- Tegminibus ramorum*, tegumentis frondis. Sic *tegmen fagi* apud Virgil. et *tegmen foliorum* apud Ciceron. ELM. M. 512.
- Teleta.* M. 802, a.
- Telum* quid sit. App. 37, b.
- Temero.* Onomast. *κατασχόνως*, *adulterio politico.* Ovid. II. *Metam. patrium temerasse cubile.* Statius L. IX. *invisio quamvis temerata cubiti.* et L. XI. *Apollineae temerator matris.* Sic et ap. Ambros. epist. 65: *Alienae pudicitiae temerator.* Tacit. L. I. *Eandem in matrimonio M. Agrippae temeraverat.* ELM. M. 38. *temerare puellam* dicitur, non in puell. ibid. not. *temerare praecipuum maritale.* M. 335.
- Temerarius cachinnus.* M. 602.
- Temperaculum.* II, 19.
- Temperare ictum*, dirigere. M. 183 et 260.
- Temperata formositas.* M. 309, b.
- Tempestas fortunae*, eleganter. Sic *Tempestas morbi* apud Theodorum Priscian. praefat. L. I. *Tempestas persecutionis* apud Aldhelmum de laude Virginii. *tempestas vitae* apud Firmic. *tempestas cupiditatum* apud Eucherium in Genes. L. I. c. 4. ELM. M. 807 et 731. ubi vid. not. et Staveren, ad Fulgent. Mytholog. I. p. 600.
- Tempestivus imber.* II, 444, b.
- Temporarius et perpetuus* opponuntur. App. 281, a.
- Temporis variatio.* M. 192, a. 516, a. 532, b. 560, b. et 682, b.
- Temporius.* M. 644, a.
- Tempus*, rerum status. II, 158. *tempus est*, exsequiarum formula. M. 544, b. *temporum vices*, ἄραι, anni tempestates. II, 202, b. *pro tempore.* App. 160, a. *in tempore eo.* II, 521, a.
- Temulentus*, madidus. M. 361.
- Tenuissime dissimulare.* M. 357.
- Tendere diversa.* II, 112, b. seq. sed *ad div.* II, 333.
- Tendor.* M. 291. cf. Barth. ad Stat. Theb. V. vs. 147.
- Tenebra.* M. 357.
- Tenebrare.* App. 314, a.
- Tener*, ad aetatem saepe refertur. App. 291, b.
- Tenere se.* M. 25, a. *animo.* M. 628, b. *uxorem*, habere. App. 263, b. *tencor tibi amore.* M. 200.
- Tentum.* App. 180, b.
- Tenuatus*, imminutus. Firmic. praefat. L. IV. *tenuati corporis fatigatione languescunt.* Horat. serm. L. II. sat. 2. *seu recreare volit tenuatum corpus.* Ovid. Amor. I. El. 6. *Longus amor tales corpus tenuavit in usus.* ELM. M. 143. cf. II, 388. *tenuare*, tenuem, gracilem, reddere. M. 270, 272, 392 et 779.
- Tenuis*, pauperculus. ELM. M. 599 et 808.
- Tenus vel venum* subst. M. 583, b.
- Tenus cum Genit.* Accusat. et Ablat. II, 7, b. 212, b. et App. 25, b.
- Ter et vel aut quater.* II, 499, b.
- Terere* in perf. terui. II, 395, a. *isrii et trivi.* II,

- II, 609.** *frenos*. M. 234, b. *vincula*. M. 634, b. de iis quae abradunt. II, 89, b.
- Teres**. M. 639, b. et *tener* in MSS. conf. M. 743, a. *teretes testae*. II, 474, b.
- Tergeminus** et *trigemus*. M. 208, a. et 760, a.
- Tergere** et *tergi*. M. 314, a.
- Tergus** et *tergus*. M. 272, a. *mundi*, τὰ τῶν οὐρανῶν νῆα. II, 536. sic *aetheris dorsum* II, 292.
- Terminalis tuba**, quae signum dat saltandi finem esse faciendum. M. 735.
- Terni** et *trini*. M. 173, b.
- Terra**, pro toto elemento. M. 263, a. *terrae* plur. num. pro tellure tota. II, 298, a. et 596, a. add. Burm. in Obscrv. Miscell. Vol. II. p. 194. et Servius ad Virg. Georg. II, 6. *terrae* pro *in terram*. II, 310, a.
- Terreus** et *terrenus*. II, 141, a.
- Terriculamentum**. Onomast. *Terriculamenta*, θέρνικρα [leg. φέρνικρα]. Sidonius ep. I. L. VII. *Terriculamenta prodigiorum*. *Cassam terriculum* dicit Naevius. Notae ad Arnob. ELM. de larvis. II, 141, a.
- Tertiatus**. M. 354, b.
- Teruncium** (*ad*). II, 559.
- Tesqua**. M. 563, b.
- Tessellatus**, tessellis distinctus. M. 584.
- Testa**, de dolio. M. 605, a.
- Testatio**, coram testibus. II, 567.
- Testudo**, variae vocis significationes. App. 34, b. de eo qui sub dolio vel simili re delitescit. App. 152, b.
- Teter**, de externa oris foeditate. M. 13, a. de pessimis hominibus. M. 344, a.
- Texere casam** et sim. App. 216, a.
- Textilis**. M. 459, b.
- Textrina**, ars, *textrinum*, officina. II, 36. add. Amm. Marcell. XIV, 6. *omne textrinum incendit*. Legitur quidem apud Petron. c. 46. *textrinum docere*, sed ibi omnia male Latina sunt ad risum movendum. vid. tamen Lexica.
- Textum**, *textus* et *textura* de fabrica corporis. II, 141, a.
- Thallis**, termes olivae, quo Deorum aras spargebant. M. 790, b.
- Thesaurus fraudis**. Sic *thesaurus stupri et mali* apud Plaut. Merc. I, 2, 51. ELM. M. 346. add. Parei Lexic. Plaut.
- Thyasus** quid et unde dicatur. App. 131, b.
- Thymelicum choragium**, apparatus scenicus, α θυμέλη, sive orchestra, in qua gesticulationes et saltationes agebantur. II, 416, a.
- add. Brisson de Verb. Sign.
- Thyrus**, genitale virile. II, 612.
- Tiara**. Hieronym. *Tiara est genus pileoli quo Persarum Chaldaeorumque gens utitur*. vide Tzetzen chil. 8. hist. 189. Sidon. L. VIII. ep. 3. *Inter satrapas regum tiaratorum myrrhathos venerabili squalore pretiosum*. ELM. M. 736.
- Tibicinium**, proba dictio. II, 11, b.
- Tigillum**. M. 616, a.
- Tinguere**. M. 361, a.
- Tinnitus acutus**. II, 11.
- Tinnulus**. M. 32, a. et 623, a. *tinnulam*, πλῆκτρον. II, 54, a.
- Titio**. Glossae δαλδς, *titio*, *torris*. Lactant. L. IV. c. 14. *Titianem vulgus appellat extractum foco torrem, semiestum, extinctum*. ELM. M. 502. cf. 725, b.
- Titubante vestigio**. Phaedrus fab. 71. *Sero domum est reversus titubante pede*. ELM. M. 168.
- Tmesis**. M. 581, a.
- Tolerare**, ferre, gerere. M. 90, b. 125, 185 et 294.
- Tomentum** quid sit, et saepe conf. in MSS. cum *torm*. II, 389, b.
- Tonica spartea**, postea vocat *helcium spartium*, *copulam sparticam*, *scitiam sparteam*, ex cannabi impolito et sparto leviter tortas restes. Vitruvius L. VII. c. 3. *Mataxiae et tomicae*. *Tomicae ex sparto Hispanicae*. Hesychius θάμιγγε λεπτόν σκονικόν. Idem: θάμιγγε; σπαρτίε κανάβινα. Paulinus, *Fines spartei*. Vide Dn. Rutgersium Variar. Lect. L. III. c. 9. et Bernhardum Baldum de Vitruvianorum verborum significat. in voce *Tomice*. ELM. M. 575. ubi nunc legitur *tumicla*. vid. comm.
- Tonitru**, — us — et — uum, M. 529, b. et II, 143, b.
- Tornus**. II, 30, a. et 36.
- Torosus**. M. 586, a.
- Torpere**. M. 61, a.
- Torpidus** et *trepidus* in MSS. conf. M. 658, a.
- Torquere stamina**, proprium in hac re verbum. II, 373, b.
- Torques curvae**, circuli curvi. Isidori Glossae: *Ornamenta colli ex auro et gemmis*. Papias: *Circulus aureus a collo usque ad pectus descendens, vel vinculum colli sicut compedes pedis*. Vide Isid. Orig. L. XIX. c. 31. Passerat. ad Propert. el 5. L. IV. ELM. II, 142.
- [O o o o o 2].

- Tortuosus*. App. 144, a.
Totinga. M. 150, b. II, 36, a. et 86, b.
Totus in Gen. i, in Dat. o, ἀρχαῖκός. M. 784, b. et 789, b. omnis. M. 658, b.
totus ardoris. M. 510, b.
Tragicus, qualis in tragoediis inducitur. II, 426, b.
Trahere, contrahere. M. 113, b. *noctem*. M. 359, b.
Trans in comp. pro *de* apud scriptores Afros.
Transabire. M. 460, b. de gladio. Ibid. et 263, a.
Transadire et *transadigere*. M. 663, b. de gladio. M. 263, a.
Transcurrere quomodo differat a *currere*. App. 330, b.
Transire. vid. supra *Redire*.
Transigere cum. M. 526, b. *aliquem gladio*. M. 545, a.
Transyctus et *transiectus* in MSS. conf. M. 664, a.
Trepidus regionis, ignarus, incertus. M. 261, et *torpidus* in MSS. conf. M. 658, a.
Tribuere adsumum et sim. M. 277, b.
Tribulationes. M. 122, a.
Tributum, redditus, pensio. Sidon. Apollin. L. VI. *debitum glebae canonem* dicit, ubi vide Notas Wowerii. Tertullianus obiter emendandus, contra Iudaeos c. 3. *Circumcisio quae temporalis erat, tributa est in signum populo contumaci: vulgo imbuta est male legitur*. ELM. II, 599.
Triduanus. M. 712, a.
Triceterica orgia, tertio quoque anno redeuntia. II, 417.
Trigeminus et *tergem*. M. 208, a. et 760, a.
Trigonus, scil. *angulus*. II, 195, a.
Triiugum caput. M. 418.
Trilinguis, trium linguarum peritus. M. 763. sic et *bilinguis* apud alios auctores.
Trini et *terni*. M. 173, b.
Triones. Papias: *Aratorii boves quasi terriones eo quod terram terant*. vide Agel. L. II. c. 21. ELM. II, 120.
Triplex forma. M. 208, a.
Tristitia et — *es*. M. 298, b. et 683, a.
Tristitudo. M. 192. et II, 468.
Trivium, locus ubi stipem erogabant. App. 146, b.
Trochiliscus. II, 462. nam ita ibi leg. non *trochiscili*, ut male editum est.
Tropaeum non *trophaeum*. M. 726, b.
- Truncus*, corpus praeter caput, e coniect. II, 52, b.
Tuberare. M. 40, a.
Tubulatio. M. 758, b.
Tubulatus, instar tubi excavatus. II, 35, b.
Tuburcinari, raptim vorare. Onomast. *tuburcinor*, λαβύσσω. Plaut. Pers. I, 3, 42. *tuburcinari de suo*. Nonius *tuburcinari*. ELM. M. 430.
Tucetum quid sit. App. 66, a.
Tugurium. M. 263.
Tui, *ci* ἀμφὶ σέ, i. e. *tu*. II, 77, b.
Tum — *tum*. M. 184, b. substantivo additum. II, 550, a.
Tumens superbus. Sic *tumidus animus* in Apolog. (II, 583. ubi vid.) ubi inepte *timidus* reponunt. Horat. *laudis amore tumes*. Et Prudent. de equo generoso, *pressisque tumescit habenis*. ELM. M. 340. *tumere*, *turgere* et *turgescere* de omni vehementiori affectu dicit, notatum M. 378, b. *tumere morbo*. II, 256, b. et *turgere* in MSS. conf. Ibid. et 633, a.
Tumida. M. 575, b.
Tumidulus. II, 393.
Tumidus et *timidus* sibi opponuntur. II, 583, a. vid. supra.
Tumor, proprie de aquis. Graecis ἀνοδησείς. Beda Homil. 4. post Epiph. fol. 297. *Tumidi gurgitum cumuli*. Virgil. I. Georg. *qua vi maria alta tumescant*. Ovid. II. Fast. *Albulaeque hybernus forte tumebat aquis*. Val. Flac. L. II. *Decimae tumore undae*. Hilar. in Genes. *Diluvii cecidit tumor*. Ammianus L. XXVI. *flumentis substantiae tumor*. ELM. II, 357, a. cf. II, 508, a. et *tumidus* de densitate. II, 144, a.
Tumultuarius, a, um. App. 41, a. et 156, b. *tumultuaria mors*. M. 54, b.
Tumulus et *tumulum*. M. 405, a.
Tunicare. App. 340, a.
Tuor. II, 145, a.
Turbare, de seditionibus. Sic *turbare turbas* apud Plaut. Bacch. IV, 10, 1. Vide de la Cerdam ad Eclog. Virgilii fol. 6. ELM. II, 566. ubi simpliciter est pro *turbas excitare*. add. Parei Lexic. Plaut. *Turbare et turpare*. M. 61, a.
Turbata et *turbula*. M. 231, a. 252, b. 447, a. et II, 146, b.
Turbidus. M. 633, a. et App. 350, a.
Turbines. M. 122, a. *mentis*. II, 148, b.

Turbulentare. M. 118 et 615.
Turgere et iurgescere. vid. *Tumere*.
Turma, de peditibus. M. 610, b.
Turpidus. M. 633, a.
Tussedo. M. 618.
Tutamentum. M. 37.
Tutor. II, 156.

Tutela navium. M. 787, b. *tutelam sustinere*.
 II, 347.
Typhones. II, 295, b.
Tyrannidis singulare caput, i. e. tyrannus.
 II, 262.
Tyrotarichus apud Ciceron. quid sit. App.
 16, b.

V.

U et *A* in MSS. conf. M. 5, b. *V* et *B* in
 MSS. conf. M. 44, a.
U (Dativi in). M. 60, a. et 65, b.
Vacare et carere. M. 500, a.
Vacia. App. 38, a.
Vacuus, vanus. M. 621, a. App. 334, a. et
 342, b. *vacuus a*. App. 382, b.
Vadatus, obstrictus, dicatus, debitus. M. 766.
Vadere viam. M. 168, b.
Vadimonium sistere, locutio translata ad rem
 Veneream. App. 351, a.
Vado (in) dubitationis haerere. M. 683.
Vasfer. M. 604, a.
Vagina silentii. II, 79.
Vale facere. M. 277.
Valenter. M. 287, a.
Validare e coniect. II, 169, a.
Valide et valde. II, 168, b.
Validum consilium, ubi nunc legitur *calidum*.
 M. 79. *validus et varius* in MSS. conf. M.
 371, b.
Valles fluvii, alvei. M. 403, b. et II, 19, b.
Vannus mystica. M. 775, a.
Vanus, levis, inutilis. II, 541, b. usitatum de
 somniis. App. 232, b.
Vaporatus et vaporosus calidus. Egesippus L.
 III. c. 19. *Maritima regio aestu maris va-*
porabatur. ELM. II, 294 et 355. *exhalatio*
vaporata. II, 306, cf. 326. *vaporosus*.
 M. 348 et 617.
Vapores calidum quid in se continent, hinc
 de calore usurpatur vox. M. 682, a. et II,
 306, a.
Variare, act. apud Appul. II, 148, a.
Varicitus, varitus et varicus. M. 49, b. cf.
 App. 37, b. *sedere*. M. 132, a.
Varie, vario colore. II, 425, b.
Varietate neutr. II, 15, b. *variogatus et*
variatus. M. 785, b. et II, 296, a.
Varius et validus in MSS. conf. M. 371, b.

Vastus, de corpore. App. 193, a.
Uber, succulentus. II, 51, b seq. in Ablat.
uberi et ubere. M. 384, b. add. Senec.
 Trag. Med. vs. 388. *oculos uberi fletu rigat*.
 Amm. Marcell. XXIII. 3. *uberi Mediac*
tractu.
Uberrim flere. M. 332, b.
Ubi pro quo. M. 668, a. et II, 368, b. et
ut in MSS. conf. M. 80 et 396, b.
Ubiqueque, quotiescunque. II, 281. *ubique*.
 II, 492, a.
Ubiqueque in Elm. Ed. legitur II, 347.
Ubique iuvenis et iuenerum et sim. M. 72, a.
 App. 51, b. et 163, b.
Udus. M. 623, a.
Vectigalis, e, unde reditus capiuntur. II,
 552, b.
Vegetare. II, 169, a.
Vehere absolute positum. M. 13, a. auferre.
 M. 229, a. advehere. II, 467, b. *vehi in*.
 M. 122, a. *vehens* pro eo qui vehitur. M.
 12, b.
Vel, saltem. M. 510, b. additur propter em-
 phasin. M. 85, b. *certe*. M. 386, a. *ma-*
xime. M. 373, b. *enim*. II, 5, a. cf. 141, a.
Vela deducere, legere, contrahere etc. II,
 106, a. *ingenii e* coniect. II, 176, a.
Velfificare avem. II, 136.
Velitare. M. 622, b. *velitari contra, in, ad-*
versus aliquem. M. 575, a. cf. 663, b. *ca-*
lumnii, verbis vel sim. II, 380. App.
 324, a, b. et 441, a.
Velites, levis armaturae milites. II, 358.
Venae pulsus. M. 162, b. *venae terrestrium*
viscerum quo sensu dicantur, incertum.
 II, 341.
Venalitium, δουλοπρητήριον. II, 502, a. et
 App. 460, a.
Venatio, de ipsis feris. M. 513, b.
Vendere magno etc. M. 603, b.
 [Pppppp]

Ven-

- Vendibilis*. M. 569, a.
Venditare. M. 465, a. *calumniam*. II., 527, b.
Venditarius. M. 569, a.
Venditor pro emtore. M. 653, b.
Venerare. M. 754, b. *venerari*, honorare. II., 410, b.
Ventiam postulare. II., 2, b. *praefari*. II., 3. *petere*. App. 142, a. *tribuere*. App. 481, b. *venia* adistendi uti dicitur Aemilianus, quia in tutore excusandum erat, si pupillo accusanti adisteret. II., 380.
Venire cum Accusat. sine praeposit. M. 24, b. et 661, a. *usu*. M. 64, b. *in manu*. M. 508, a. de ventis. M. 256, b.
Ventilare aureos manu. App. 188, a. *nomen alicuius vel famam*. App. 482, a.
Venui et *venu*. M. 559, a.
Venustas quid sit. App. 64, a.
Ver, nequitiae vocabulum. II., 403. *veris coma*. M. 744, b.
Veratrix. M. 649, a.
Veratrum. App. 132, a.
Verba, iurgia. II., 378, b.
Verba, terminatione activa sensu passivo. M. 60, b. activa deponentialiter usurpata. M. 705, a. deponentia active usurpata. App. 126, a. cognatae significationis. M. 779, b. quae motum ad locum significant construere solet Appul. sine praeposit. M. 628, a. vid. supra *Venire*. Verbum idem variatis praepositionibus iungere amat Appul. II., 15, b. ultimo tantum substantivo accommodum ponitur. M. 244, a. Verba 4^{tae} Coniugat. in Imperf. *ibam*. M. 247, b. 701, b. et II., 347, a. composita cum *ad*, *in*, *per*, accusativo iungit Appul. M. 353, b.
Verbalibus iungitur casus verborum suorum. M. 375, b. et 671, b.
Verbigere. Onomastic. *Verbigero*, λαγοποιῶ. ELM. II., 548.
Vere nuncupare, δικαιῶς. II., 509.
Vereri Deum et parentes. II., 72, b.
Veretilla. II., 473.
Vergere et *invergere*. M. 598, b. et *mergere* in MSS. conf. M. 599, a.
Veritas se emergit. II., 568. Sic *mersum labris educere verum* apud Claudian.
Vermiculatum quid sit. II., 475, b.
Vernaculus. M. 80, b. et App. 56, a.
Vernaliter. App. 56, a.
Vernare. M. 473, b.
Verno, scil. *tempore*. II., 313, a.
- Verrere crinibus humum*. M. 384, b. et *vertere* in MSS. conf. II., 457, b.
Versari, una esse. M. 602, a.
Versificare. II., 137.
Versus post subst. quod praepositionem ante se habet. M. 95, b.
Vertex, profunditatis ima pars. M. 307, a. et *vortex*. II., 317, a. et App. 32, b. *vertice* et *cervice* in MSS. conf. M. 433, a.
Vereya. M. 491, b.
Verus color. II., 234, a. *verus*, aequus. II., 569, b. et App. 475, b. contra, Gr. ἕδιον, ἀληθές; apud Hesych. cf. Soph. Oed. Reg. vs. 1158. et τὸ δικαιον i. e. τὸ ἀληθές apud eund. in Philoct. vs. 1140. *Ad verum*. II., 30, b.
Vesculus et *vescus*. M. 753, b.
Vespera pro *vesperi*. M. 18, b. ibique *Pric*, in App. add. M. 116, b. et 353, a.
Vespernus. M. 172, b.
Vespillo et *vispillo*. II., 96, b.
Vesticeps, pubescens. Auson. Idyll. 4. vs. 73. *Idem vesticeps metu iam puberis aevi*. ELM. II., 594. et App. 501, b.
Vestigare. M. 382, a. et 454, b.
Vestigium montis. M. 493, b.
Vestimentorum genera adiective efferuntur. M. 579, b.
Vestiri luce. II., 295, a.
Vestis sing. num. de toto vestitu. M. 529, a. omittitur. M. 579, b.
Veteratrix. M. 649, a. et App. 356, b.
Veternus. M. 618, b.
Vexare frenos. M. 234, b.
Vexillationes, manipuli equitum. M. 459, a.
Vi et ingratiis. M. 80, a. et *virtute*. M. 254, a. *cogere*. M. 80, a. et *in* conf. in MSS. M. 38, b. et *ut* in MSS. conf. II., 245, a.
Via opponitur mari. M. 121, b. et App. 178, a. *biforis*, de naribus. II., 209, b. *viae*, de virgis s. lineis vestimentorum. II., 33, a.
Vians. Papias: *Viat, it, iter facit, inda Viator*. Tertull. Apolog. c. 21. *Deviare pro exerrare* dixit. Vulgo inepte legitur *Derivantes*. ELM. partic. ἀπὸ τοῦ viare. M. 434, 688. et II., 2.
Viaticulum. M. 461.
Viatricum mortuorum. M. 417, a.
Vibrari dicuntur ea quae celeri motu quassantur. M. 94, 105 et 316.
Vicia, vicem et *in vicem*. M. 46, b. 482, b.

- 591, b. 727, b. et II, 171, b. add. Ernest. Clav. Ciceron. et vid. *Vices*.
Vicenalis, *vigestalis* etc. II, 196, a.
Vices dicuntur custodiæ militum qui ad vigilandum sibi vicissim succedunt. Lactant. ad Statii Thebaid. L. 12. p. 413. Lib. I. de Mund. ELM. videtur Elm. intelligere locum quem est II, 347. quem vide tamen: sed *diurnæ vigiliæ* *rumque vices* legitur apud Septim. de B. Troi. I, 16. *Vices temporum* i. e. vicissitudines. II, 338. sed alio sensu *vices temporum* i. e. anni tempestates, legitur II, 202. *Vices*, *vicem*, *vice*, de sorte, conditione, munere. II, 536, b. sic. *vicem alicuius implere* Vopisc. Aurel. c. 11.
Victimare. M. 466 et 489.
Vide, cura. Cicer. ad Attic. L. I. ep. 1. *Ut prandium nobis videat*. Plaut. Rud. IV, 6. *Sacrificabo postibi videbo nobis coenam continuo coqui*. ELM. M. 148.
Videri, esse. App. 441, a. solemnis vox in sententiæ pronuntiatione. II, 381. vid. Brisson. de Form. V, 218.
Vides ut. II, 334, b.
Viduæ, quarum mariti absunt. M. 310, a. quæ nondum nuptæ sunt. App. 473, a.
Viduatus, privatus. M. 543, b. cum Ablat. M. 210, b. cum Genit. II, 110, b.
Vigere et *vegere*. II, 159, a.
Vigila, formula exhortandi. App. 170, b.
Vigilia noctis. M. 551, a. *vigiliam tenere*. M. 164, b.
Vigilus, a, um. M. 613, b.
Vigor. in re Venerca. M. 116, a. *animi*. II, 39, a. et *rigor*. Ibid. *alacer*. App. 175, b. cf. 447, a.
Vigoratus. M. 634.
Vili aestimare. II, 586, b.
Villatica quies. M. 139.
Villicare. M. 564, b.
Villicus non villico. II, 575, a.
Vimina et *virgæ*. M. 93, b.
Vincere causam, probæ Latininitatis. II, 89, a.
Vindicare in aliquem. M. 197, a. 306, a. 544, b. et 642, a. *vindicare sibi*. II, 177. ubi vid. not. at sine τῷ sibi Nep. Thrasyb. 1. *Nonnulla ab imperatore miles, plurima vero fortuna vindicat*.
Vintor. II, 50.
Vinnulus. M. 605, b.
Violens, violentus. M. 410, a.
Violenter. M. 495, a.
Violentia et *volentia* in MSS. conf. M. 765, b. *Vir*, unde dicitur. App. 39, b. *vir artis*. II, 452, a. *si vir es*. App. 181, a.
Viretum et *virutum* in MSS. conf. M. 237, a. *Virens aetas*. M. 782, b.
Vires patrimonii, *hereditatis* et sim. App. 420.
Viretum. M. 237, a. et 736, a.
Virga, insigne potestatis. M. 75, b. *plectrum*. II, 37. *virgæ* et *vimina*. M. 93, b.
Virgatae vestes. II, 33, a.
Virginal. Papias *Virginis membrum* interpretatur. Glossæ Servii Φύσις, ἡ γυνή, σχῆμα γυναικῆων. Solinus cap. 4. *Conserutum virginal*. Prudent. περὶ στειφ. *Iniacum ab omni crimine virginal*. ubi plane pueriliter hallucinatur doctiss. Fabricius, dum *virginal* interpretatur locum in quo virgines versantur. ELM. M. 130, b. et II, 473.
Virginitas interfecta. M. 326, b.
Virgo, adiectivo sensu. M. 232, a.
Virgula caducei. M. 737, b. *virgulis* et *virgulis*. M. 93, b.
Viriculae patrimonii. M. 813.
Virile marinum, τὸ θαλάττειν αἰδοῖον. II, 472. ibique not.
Virilitatis laniena. M. 494.
Viro et *virgo* in MSS. conf. M. 310, a.
Viror. II, 41.
Virosus. M. 483, a. et *virtuosus*. M. 620, b.
Virulentus. App. 160, a.
Virus linguæ. App. 441, b.
Vis morbi, propria locutio. App. 462, b. de stupro. App. 150, b.
Viscera de prole. App. 320, b.
Viscus et *viscum*. M. 102, b. et 105, a. in aucupio. M. 760, a. *viscum* et *iuscum* in MSS. conf. M. 102, b.
Visendus, spectabilis. M. 738, b.
Visitare, videre. M. 280. II, 29 et 166.
Vissire. M. 250, b.
Vita, victus. M. 599, b. pro hominibus viventibus. M. 284, b. *vitam evadere*, perire. M. 266. *tenere*. M. 599, b. *vita*, blandientis vocabulum. II, 402, b. et App. 414.
Vitare cum Dat. II, 457.
Vitiligo, albam varietatem et inhonestamfigurationem vocat Firmic. L. VI. Astron. c. 31. Arnob. *Albicantium vitiliginum mortuus*. Celsus tres eius species statuit, ἄλφον, μέλαν, et λευκὴν, L. V. c. ult. cuius verba in Appendice adduximus. Apud Vedic. [P p p p p 2]. gctc.

- get. Mulomed. L. II. c. 52. male *vligines* pro *vitilignes* legitur. ELM. II, 508.
- Vivax arbores*, virentes. Statius L. VI. Thebaid. *Quo fonte immensum vivax mare*. Scholiastes: *Ostendit poeta vivum et viva posse dici ea quae neque anima neque spiritus moventur, et viva aqua perennis*. Vide Drusium ad Deuteronom. c. 39. ELM. M. 736.
- Vivax metallum*, sulphur. M. 640. *pernicitas*. II, 100.
- Vivere*, de imaginibus et statu. M. 789, a. add. Lat. Pacat. c. 44. *haec in coloribus vivant*. de igne. II, 293, a.
- Vivus et videns*. II, 571, b. *vivum funus*. M. 314, a.
- Vix* — et. M. 224, b. sequente temporis indice particula. M. 256, a. et *aegre*. M. 63, a. *tandem*. App. 155, a.
- Vlous latissimum*. M. 480, a.
- Vllus alius*. M. 158, a.
- Vllnus marita*. App. 477, a.
- Vllrior ripa*. App. 178, b.
- Vlltimum*, pessimum. M. 202, b. et II, 570.
- vlltima mors*. M. 448, b.
- Vlltramundanus*. Marciano Capellae L. II. *extramundanus*. ELM. II, 204.
- Vlltro citro*. M. 26, a. 567, a. et II, 133, a.
- Vlltronee* e coniect. II, 47, b.
- Vlltroneus*. II, 47, b. et App. 46, b.
- Vllulabilis*. App. 214, a.
- Vllulare et ciulare* in MSS. conf. M. 241, a.
- Vllulatus*, in dolore. M. 241, a.
- Umbo*, pars togae. Tertullian. de Pallio. ELM. M. 758. add. qui ibi citantur in not. 759, a.
- Umbra*, de foliis etc. M. 768, a. *ignobilitatis*. II, 427.
- Uncinus*, pessulum sive $\delta \delta \chi \epsilon \delta \varsigma \tau \eta \varsigma \theta \acute{\upsilon} \rho \alpha \varsigma$. Papias, *uncat, curvat, et uncum, curvum. inde uncinus*. Harpocration $\beta \acute{\iota} \pi \tau \rho \nu \tau \eta \varsigma \theta \acute{\upsilon} \rho \alpha \varsigma \kappa \rho \acute{\iota} \kappa \nu$. Onomastic. *ligillus, ixiptidus*. Catull. *Ianua suffixa iugillo* Ovid. I. amor. cl. 6. *Roboribus ianua fulta riget*. ELM. M. 199.
- Unctulum*. M. 215.
- Unctum*. App. 210, a.
- Uncus*. M. 199, b.
- Unda* pro turba et multitudine. Sic Cicero pro Plancio *undas comitorum* dixit pro varia sententiarum multitudine. ELM. M. 400. et *umbra* in MSS. conf. M. 94, b.
- Undare*. M. 105, a.
- Unde*, ex quibus. M. 466, a. *unde unde*. M. 377, a. add. Tertull. de Anima c. 15. et Plaut. Pseud. Act. I. sc. 1. c. cit. ab Elmenh. *Unde scis*, frequens locutio. App. 257, b.
- Undique secus*. M. 92, b.
- Ungue latius*. M. 133, a. et 791, a.
- Unguedo*. M. 219, b.
- Unguen*. II, 5.
- Unguer*. M. 361, a.
- Unica manus*, unius hominis opera. M. 257, b. *unicus*, excellentissimus. II, 23, a.
- Unitus*. M. 546, b. et 811, a.
- Universaliter*. II, 270.
- Universi omnes*. M. 454, a.
- Unus*, eximius e pluribus. M. 271, b. *unus de*. M. 504, b. *unus et unicus* iunguntur. App. 235, a. et *imus* in MSS. conf. M. 430, b. *ad unum omnes*. App. 224, a.
- Unose*. II, 353, b.
- Vocabulum*, nomen. Sic apud Sallust. et Sallivianum *vocabula rerum*. Marius Victorinus in Genesin. *Vitiisque vocabula recti Indimus*. ELM. M. 165.
- Voces volivae*. M. 769, a.
- Volantes*, subst. II, 473, b.
- Volaticus*, sic *volatica gaudia* apud Tertull. de poenit. c. 11. ELM. *vagus, levis*, et differt aliquo modo a *volatilis*. M. 552, a.
- Volens*, sponte. M. 213, b.
- Volentia et violentia* in MSS. conf. M. 765, b.
- Volubilis*, de sphaera, et aqua. M. 91, a. et II, 196, a.
- Volucer et volucris*. M. 742, a. *Volucere* dicitur quidquid celeriter agitur. II, 365, a.
- Volumen*, eleganter de aqua fluvii. M. 366. circumactio. II, 290. de serpentibus. App. 249, a.
- Voluptari*. M. 601, b. et App. 433, a.
- Voluptas*, de spectaculis. Firmicus, *sanguinaria voluptas*. Et: *gladiatores faciet publicis voluptatibus deputatos*. Notae ad Minucium Felicem. ELM. App. 148, b. *membrorum*. M. 739, a.
- Volutabrum*. M. 247, b.
- Volutari*. M. 601, b. App. 335, a. et 433, a.
- Voracitas et ferocitas* in MSS. conf. M. 443, b.
- Vortere*, non, *vertere*. M. 54, b.
- Vota*, de liberis. M. 295, a.
- Voti gaudere*. M. 75 ibique not.
- Vox ancilla*. M. 333, b.
- Upilio*. Sic quidem semper membranæ Floren-

- rentinae, non *opilio*. Et probat de la Cerda ad 10. Ecl. Virgilii. Agel. L. XIV. c. 6. *De ovium dentibus nemo nisi upiliones percontatur*. ELM. M. 367, a.
- Ur* syllaba in MSS. promiscue omittitur vel additur. M. 74, a. et 808, a.
- Urdo*. M. 586.
- Urgere* precibus, verbis etc. M. 692, b. in amore, unde in MSS. confunditur cum *urere*. M. 331, b. *urgens effectus*. App. 236, b.
- Urquere*. Ita reposui ex Memb. Florentinis. Et veteres etiam *Ninguo*, *Tinguo*, *Unguo* dixerunt, ut observat Priscianus L. X. Reddidit etiam Lucretio et Horatio hoc verbum Gifanius. ELM. M. 261, a. 536, b. et App. 338, a. sed Ruhnken. edi iussit *urgere*.
- Urigo*. M. 35, a. et 586, b.
- Urnula*. M. 410, b.
- Ursa*, de quavis fera maiore. M. 145, a.
- Usque*. M. 480, a.
- Usquequaque*. M. 238, 729 etc.
- Ustrina*. M. 484, b.
- Usu venire*. M. 64, b. et II, 164, b. *usui esse*. M. 816, a. *hi usus*. M. 170, b. et 573, a.
- Usura lucis*. App. 450, b.
- Usurpare oculis*. Festus Avienus: *Usurpandum oculis sese dabat occurrentum*. Lucretius et Plautus saepe. ELM. II, 166. *visu*. II, 116. *auribus*. II, 165.
- Ut*, saepe per ellipsin omittitur. M. 30, b. 81, a. 441, b. 513, b. 573, b. 595, b. 663, b. 669, b. 674, a. et II, 503. pro *utur*. II, 418, a. et *ubi* in MSS. conf. M. 80, b. et 396, b. *ut si*, quasi si. II, 470, b. add. Nep. Datam. 3. et Ages. 6. *ut res est*. M. 169, b. II, 333. et 418, a. *ut possum*. II, 332, b. *ut inpraesentiarum*, prout praesens tempus poscebat. II, 537, a.
- Uticumque* cum. Indicat. M. 64, a. 499, b. et II, 443, b.
- Ursilia*. M. I 9, a. et App. 183, a.
- Uterculus* et *utriculus*. M. 48.
- Uterque* neutr. gen. additur substantivis alius generis, et quando. II, 240, a. *utrique*, plur. num. M. 65, a. et 814, b.
- Uterus* et *uterum*. II, 571, b. et *uter*. App. 31, a.
- Uti* et *niti* in MSS. conf. M. 200, b. *Uti*, utpote. II, 23.
- Utiliter*. II, 384, b.
- Utique*. II, 68, a. et *utiquam* in MSS. conf. II, 81, b.
- Utricida*. M. 206.
- Utriculus* et *utriculus*. M. 48.
- Utrimque secus*. M. 674, b. 682, a. et 705, a.
- Utrinvis* in utramvis partem. II, 50. quod nunc praefero. Putabam me legisse alicubi apud Appuleium, *utrum pro in utram partem*: quae causa fuit cur *utrumvis* hoc sensu mutare non auderem.
- Utrum* — *utrum*. M. 351, a.
- Utrumque*. vid. *Uterque*.
- Vulgarius*, πᾶνῶνος. II, 412.
- Vulgo volant*, volare solent. II, 568, a.
- Vulgum* et *vulgus*. M. 108, a.
- Vulnus*, damnum. II, 157, b.
- Vulpinaris amasio*, fraudulentus amator. *Nominus vulpinari*: et *vulpis* pro astuto, malitioso et callido homine apud Lucam cap. 13. vs. 32. Aristotel. Animal. Histor. L. I. c. 5. ELM. M. 216, ubi alii pro adiectivo, Ouidend. pro verbo habet.
- Vulpis*, non, *vulpes*. II, 108, b.
- Vultuosa frons*, tristis. Capella L. II. *Mastronae circa faciem vultuosae*. Quintil. L. II. c. ult. *Vultuosa pronuntiatio*. Prudent. in Roman. Martyr. *Quod vultuosus quod supinus*. Sidonius L. I. ep. 11. L. X. ep. 12. ELM. M. 196, b.
- Vulturii Togati*. Caelius Rhodiginus Antiqu. Lect. L. VIII. c. 18. *Apuleius caudicicos et oratores forenses probrosis incessens verbis, quod eis concessum sit in melio foro latrocinium exercere Togatos nominavit vulturios*. Sic Columella L. I. studium forense *caminum*, imo *latrocinium* appellat. Vide August. Confess. L. I. c. 16. Firmic. Astron. L. IV. proloquio. ELM. M. 746. sed proprie *vulturius* est *vultur*. M. 245, a. et 711, a.
- Uxor* de amica et concubina. M. 37, a. et 347, b.

X.

X et *ps* in MSS. conf. M. 755, b. et *ss* in
MSS. conf. M. 173, a.
Xeniola, dona quae hospitibus et amicis mit-

tebantur. Vide Ruderum ad Martial. fol.
841 et 842. ELM. M. 115. cf. App. 73, 2.

Z.

Zelotypus. Sic *Zelotypi* passiones apud Arnob.
Papias: *Zelotypia*, mala superstitio contra
uxorem. Firmic. *Homines faciet stridentis*

animi suspiciosos atque Zelotypos. ELM.
M. 624.

I N D E X I V.
 G R A M M A T I C U S
 O R A T I O N I S G R A E C A E,
 I N N O T I S I L L U S T R A T A E.

QUO CONTINENTUR ETIAM VOCABULA GRAECA, QUIBUS
 APPULEIUS USUS EST, NOTATU DIGNA.

A.

Ἄγωνιῷ. App. 315, a. Ἀίγειον. App. 207, a. Αἶτλα. App. 199, b. Ἀκάματος. App. 180, b. Ἀλεΐφαρ. App. 210, a. Ἀμφίβια, inter aquatilia. II, 482. Ἀναβλύζω. App. 192, a. Ἀναίσθησις. II, 226, a. Ἀνακαλυπτήρια. M. 392, b. Ἀναλγησις. II, 226, a. Ἀνανεῷ. App. 230, a. Ἀνθυλακτεῖν τινά. M. 536, a. Ἀνηΐσαι. II, 408, b. Ἀντιβιάζομαι. App. 194, a. Ἀντιδιαλογίζομαι. App. 178, a.	Ἄοργησις. II, 226, a. Ἀπειρηκῶς. App. 238, a. Ἀπόνοια. M. 728, a. Ἀπουυστάζω. App. 211, a. Ἀποπλέω. App. 178, a. Ἀποτίνω. App. 185, b. Ἀποβρίννω. App. 191, b. Ἀποσιωπῶ. App. 211, a. Ἀρχιγένειος. App. 243, b. Ἀστράγαλοι. M. 584, a. Ἀστράπτειν, de auri fulgore. M. 787, b. Ἀτεισιμῶς. App. 187, a. Αὐτολήκνυθοι. II, 34, b seq. Ἀφετήρια. App. 137, b.

B.

Βῆμα. M. 656, a.	Βρόχος. App. 214, b.

Γ.

Γραμματεῖς. M. 789, a.	Γρίφοι. II, 37, a.

[29999 2]

Δ,

P.

Ραψοδοί unde dicti. II, 37, a.

Σ.

Σαβάζειν. M. 580, a.
 Σαρκπλινας. M. 772, b.
 Σεισποφυγίς. II, 462, b.
 Σελάρχεια. II, 482.
 Σκισσοποιεῖν. II, 577, a.
 Σπονδεῖον. M. 796, a. et App. 415, a.
 Σπόροι παιδῶν. II, 576.
 Στεφανόμειον. M. 58, a.

Στλεγγίδιον. II, 35, a.
 Στρέφει et στρέφεια. M. 788, a.
 Συγκερατμός. App. 179, b.
 Συναγελαστικά, inter aquatilia. II, 482.
 Σφειδνῆ, pala annuli. II, 34, a.
 Σῶος. App. 158, a.
 Σαφρονεῖν opponitur τῷ μεμαγεῦσθαι. II, 568, a.
 in epist. Pudentillae.

T.

Τεμάριον. App. 159, b.
 Τοπιστικόν. M. 58, a.
 Τότε δέ. App. 179, a.

Τραπέζα, locus ubi emuntur servi. M. 578, a.
 Τροχιλάτης ἵππος. App. 213, b.
 Τροχισκίλος et τροχίλλισκος. II, 462, b.

Υ.

Υλακτεῖν. M. 536, a.
 Υπάγειν, subagitare. App. 476, b.

Υπερών. M. 672, b.

Φ.

Φολιδωτά. II, 482.
 Φυλλοβόλια. M. 744, b.

Φύσις, de oris habitu. II, 418, b.

Χ.

Χήρα, de muliere nondum nupta. App. 473, a. Χονδράκανθα. II, 482.
 Χιτανίσκος. App. 308, b.

Ψ.

Ψεύδεσθαι τι. M. 681, a.

Ψήφωσις. App. 239, a.

OMISSA ET EMENDANDA

IN

I N D I C E II.

- Arculus, capiti imponi solutus. *leg.* solutus.
Arisuatus. II, 122. *leg.* M. 122.
Arundo, nymphae nomen. M. 402.
Candidus, servi nomen. M. 794.
Cerdo, negotiatoris nomen. M. 120.
Daphne, mulieris nomen. M. 601.
Festi dies publici. II, 367, b.
Fluxus et refluxus maris unde oriantur. II, 332, b.
Gladium ad sui defensionem gerere, moris fuit. App. 198, a.
Hecales anus. *leg.* Hecale.
Lanificium nocte exercere solebant. App. 334, a.
Liber unde vocatus sit Bacchus. App. 74, a.
Libertas est servire Deo. App. 412, a.
Mercurius Deos ad concionem convocat. M. 424.
Milites custodiendis reis adhibiti. M. 457, b.
Myrtilus, mulieris nomen. *leg.* mulionis nomen.
Negare quod factum est, optima defensio. M. 451, a.
Pecunia in sacculo condita obsignari solebat. M. 696, a. pecuniam secum gestare viri ne-
biles non solebant. II, 497. pecuniae vis. M. 627, b.
Tabularii servi domestici. *leg.* Tabellarii.
-

OMISSA IN INDICE III.

- Alienus* opponitur civi. M. 179.
Fundare familiam, de uxore, suppeditata prole, qua familia propagetur. M. 457. App.
280, a. cf. Gataker. Advers. Miscell. II, 20.
Cum maxime. II, 526.
Nupta. subst. M. 522.

A6557 Ny

Author Apuleius, Lucius

Title Opera omnia; ed. by Gudendorf. Vol. 3.

UNIVERSITY OF TORONTO
LIBRARY

Do not
remove
the card
from this
Pocket.

Acme Library Card Pocket
Under Pat. "Ref. Index File."
Made by LIBRARY BUREAU

